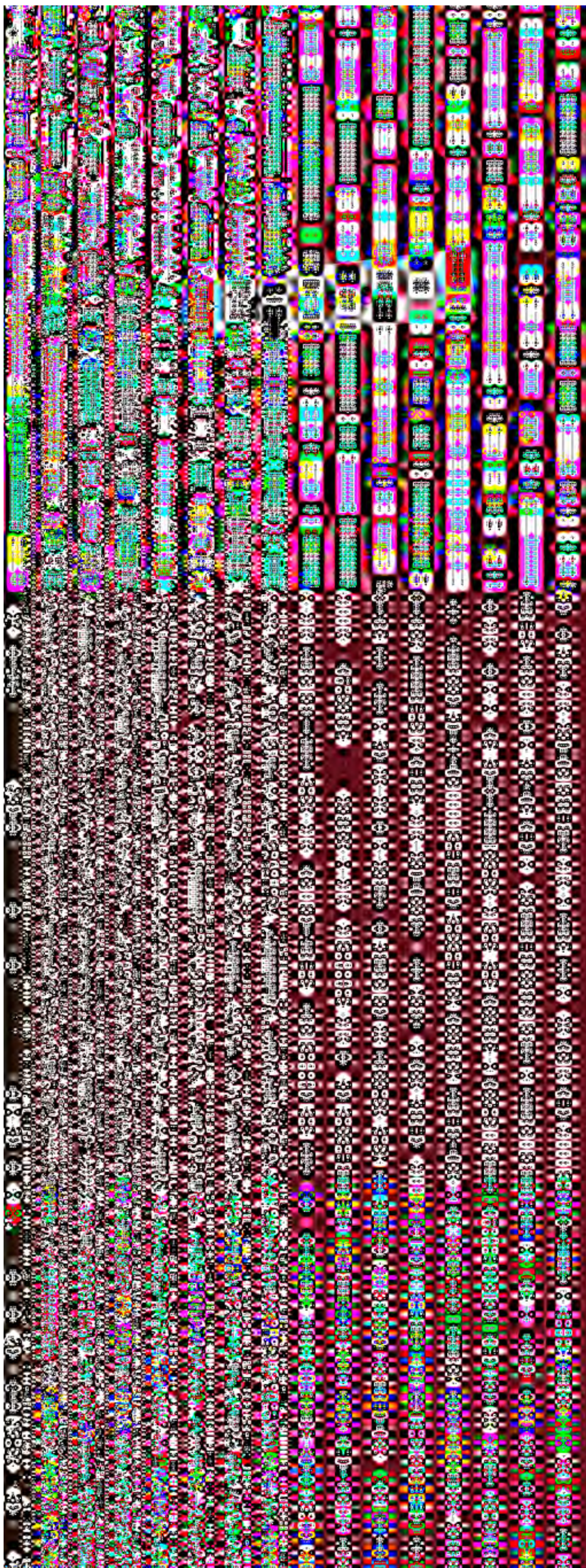
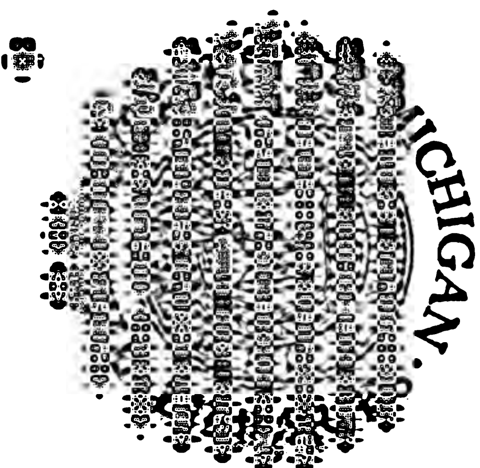

Otci vlasti

D^rù FRANTIŠKOVI PALACKÉMU

věnují

spisovatelé.

Topograficko-statistický

SLOVNÍK ČECH

čili

podrobný popis

všech měst, městyšů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení,

jakož i všech

zpustlých hradů a zaniklých osad

KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO.

Sestavili

Jan Orth a Frant. Sládek.

V PRAZE.

Nakladatel kněhkupectví: I. L. Kober.

1870.

Národní knihtiskárna: I. L. Kober v Praze.

Předmluva.

Když po roce 1860. národní náš život k nové činnosti politické počal se násti, nastal i v literatuře české svěžejší ruch, a Koberovi, blahé paměti, přísluší zásluha, že on mezi nakladateli českými nejvíce ruch ten podporoval, udržoval.

Zvláštní náhodou od zvěčnělého v červnu r. 1862. vyzváni, uvázali jsme se v sepsání tohoto díla. Chutě a bez odkladu dali jsme se do práce; avšak jak jsme byli překvapeni, spatřivše před sebou cestu dlouhou, cestu nesnadnou, na niž jsme se bez rádce a bez předběžné přípravy vydali! Cesta zpáteční nebyla více možna, a nám bylo, chtěj nechtěj, od dědiny k dědině putovati a s nemalými překážkami a nesnázemi zápasiti, jak nám každý dosvědčí, kdož se podobnou prací zanášel. Ať o jiném pomlčíme, budiž nám dovoleno poukázati toliko k onomu množství stejnojmenných míst, jako jsou Lhoty, Nové vsi, Újezdy a m. j.

Dle přání nakladatelstva měl „Slovník Čech" pouze statistická data obsahovati, k čemuž jsme se nemohli odhodlati, vědouce, že by dílo také před svým ukončením historickou již jen cenu mělo, protože již tehdáž nové politické rozdělení Čech bylo lze předvídati. Abychom dílu svému trvalejší ceny pojistili a svými skrovnými silami zároveň k povzbuzení lásky k drahé, avšak nešťastné vlasti přispěli, vedeni heslem: „Poznej svou vlast a budeš ji milovati," odhodlali jsme se přidati k jednotlivým místům nejdůležitější jich historické upomínky.

Upřímná slova recensentova v Kritické příloze k Nár. Listům, čís. 2. z r. 1863, jakož i jiné úvahy veřejné a soukromé po vyjití prvních sešitův, byly nám nemalou posilou a dodaly nám odvahy, změniti a rozšířiti po druhé náš program. Netřeba snad ani připomínati, že jsme sobě odtud více všímali nejen historických upomínek, vížících se na jednotlivá místa, nýbrž i uměleckých a archaeologických památek, ano i literárních.

Jak dalece úloze své jsme dostáli, nepřísluší nám rozhodovati; my víme jen tolik, že jsme při tak obsáhlé a do rozličných oborů vědění sáhající látce mnohých hrubých poklesků ani nemohli uvarovati se, my víme dále, že jsme se dočinili mnohých nesrovnalostí, protože pro krátkost času jednotné redakce možno nebylo, a že jsme mnohých a velikých mezer zanechali, k jichž vyplnění síly dvou osob nestačí.

Z pramenů a pomůcek, námi užitých, uvádíme jen nejhlavnější: Palackého Popis království českého, Dějiny národu českého a Archiv český; Erbenova Regesta, Tomkův Dějepis Prahy, Jirečkovo Slovanské právo, Vocelův Pravěk, Památky archaeologické, Slovník naučný, Starožitnosti a Památky země České, Mikovcovy Skizzen etc., Sommer's Böhmen, Heber's Burgen etc., Zevrubný popis rozdělení země království Českého z r. 1854, Časopis musejní, Lumír, Trajer's Beschreibung der Diöcese Budweis, Catalogus cleri, Der land- und lehentäfliche Grundbesitz im Königreiche Böhmen von Dr. E. Jonak, Anschiringer's Album der Reichenberger Handels- und Gewerbekammer, Bericht der Handels- und Gewerbekammer in Budweis, Eger, Pilsen, Prag a Reichenberg a j. v.

Konečně cítíme se povinny vysloviti nejvřelejší díky: pp. cís. král. místodržitelským radním, Janu ryt. Neubauerovi a † Vilému Bachovi ryt. z Festenbachu, jichž přičiněním dovoleno nám použiti posledního popisu (konscripce) království českého z r. 1857 a některých jiných pomůcek; panu prof. Dr. Gindely'mu za laskavé propůjčení opisů listin v král. zemském archivu uložených, p. prof. Aug. Sedláčkovi za hojné výpisky z desk zemských a dvorských, jakož i jiným ct. pánům.

V Jindř. Hradci dne 10. května 1869.

A.

Aag, vska nad Ohří, 7 d. 72 ob. něm., kr. i okr. Cheb (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Tršnic., pol. obc. Trebendorf, býv. dom. král. hrad Chebský, far. Cheb; kaple Nejsv. Trojice z r. 1744.

Abdank, vska, 5 d. 33 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyšší Brod ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden, far. Kapellen. — Sam. „Anhänsel.“

Abertamy (*Abertham, Abertam*), horní městys nad Bystřicí, 231 d. 1749 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blaten. (1 hod. jih. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Jachimov., patr. obec, 3624 osadníků; farní chrám sv. Čtrnácti Pomocníkův z roku 1534, škola, pošt. exp. Výroční trh v pond. po 4. neděli svatodušní. Hornictví rozkvětlo brzy po založení A. (mezi 1516 — 1550), tak že se od r. 1531—1558 výnos stříbra a cínu ve zdejších dolech vytěženého na 359.643 tolarů páčí. Za novější doby poskytují doly hlavně jen cín. Velká část obyvatelstva živí se zhotovováním plechových lžic, krajkářstvím a vyšíváním květin. Na blízku hojnost rašeliny, která však nad dříví málo levnější jest (1000 kusů za 150 kr.).

Abrahamshäuser viz Úpa velká III. část [horní.

Abrspach dolní (*Nieder-Adersbach*), panství allod. (r. 1849 v ceně 175.045 zl. stř.) a ves na soujmenném potoku, 111 d. 745 ob. něm., kr. Král.-Hrad., okr. Polic. ($2\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. A. d., far. Merklovic.; zámek s krásnou zahradou; škola; 3 mlýny (hořejní, střední a dolejní), pivovár (ročně 1399 věder), plátenictví. — Na blízku jsou světoznámé skály Abrspašské. Starý hrad Abrspach, který nepochybně na hoře tak řečené Althaus stál, náležel někdy ku koruně české a mohl býti od krále v zástavu dán. Okolo r. 1359, v kteréž době přestalo na A-u panství staročeského rodu rytířů z A-u, vládli tam páni z Dubé a z Náchoda. Poněvadž ve válkách husitských časté nepřátelské výpady odtud činěny do sousedního Slezska, jest od Slezáků a Lužičanů r. 1447 s povolením sněmu českého zakoupen a obořen. R. 1528 dostal se pustý hrad tento Lvovi z Rožmitálu i J. Krušinovi z Lichtenberka, r. 1534 Janovi z Pernšteina, r. 1544 Bern. Žehušickému z Nestajova, r. 1576 pánům Bohdaneckým z Hodkova, r. 1580 opět rodu Žehušickému a sice nejmladší dceři p. Hartvika Žehušického Ludmile provdané Čertorejské. V pozdější době sídlili zdo hr. Kolovratové z Libšteina, Hartmannové z Klaršteina a j. v. Od r. 1828 jest v držení A-u šlechtic Nádherný.

Abrspach horní (*Ober-Adersbach*), far. ves, 108 d. 653 ob. něm., kr. Král.-Hrad., okr. Police (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. A. h., diéc. Král.-Hrad., vik. Broumov., patr. náb. fond, 1030 osadníků; lok. chrám Pozdvižení sv. Kříže z r. 1830; škola; celní úřad. — Sam. „Feldkretschem“

Abseroth, Abtsroth, ves, 61 d. 519 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. A., far. a býv. dom. Schönbach. Obyvatelé se živí hlavně plátenictvím, předením bavlněné i lněné příze a zhotovováním hudebních nástrojů. Blíž 3 mlýny.

Adamov (*Adamsdorf*), ves (r. 1784 od kn. J. Adama Auersperka založená), 55 d. 449 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Bračic., býv. dom. Tupadly, far. Potěžská. Zdejší doly stříbrné, ač v sobě bohaté, neposkytují teď ničehož.

Adlerhütte, Röhrenbergerhütte, ves na úpatí hory řeč. Röhrenberg, 22 d. 280 ob. něm., kr. Pís., okr. Vimberk (3 hod. jih. záp.), kat. obc. A., pol. obc. Vltavice hořejší, býv. dom. Vimberk, far. Kunžvart. — Sam. „Bucher“ (3 chalupy).

Adolfov (*Adolf, Adolfshütten*), skelné hutě na Volince, 12 d. 373 ob. něm. čes., kr. Pís., okr., kat. i pol. obc. a far. Vimberk ($\frac{1}{6}$ hod. vých.), 3 tavnice, vícero brusíren; výroba: bílé i barevné tabulové a duté, broušené a rafinované sklo.

Adolfsgrün, vska, 10 d. 54 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabořovic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Streckenwald, far. Habartic.

Adolfsthal, 6 sam. k Holubovu patřících, kr. Buděj., okr. Krumlov; železné hutě — jedna vysoká a jedna kupolní pec; výroba: 24.141 ctů.

Agnes, dvůr popl. viz Dolce.

Ahnikov (*Hagensdorf*), panství allod. (s Pruneřovem, Lužicí, Vičicí a Bolebařem r. 1791 v ceně 435.000 zl.) a ves, 41 d. 233 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov ($1\frac{3}{4}$ hod.), kat. i pol. obc. A., far. Kralup; zámek s parkem, dv. popl., mlýn, mysl.; na blízku kyselka. Sam. hostinec ($\frac{1}{4}$ hod.), pohodnice. —

.. náležel na počátku 17. stol. Leonardu ze tampachu, jemuž jest po Bělohorské bitvě dňat a r. 1623 Jaros. Bořitovi z Martinic rodán, při kterémž rodě nápotom až do r. 791 zůstal. Dědictvím se pak dostal i s omem na Hradčíně nynějším držitelům hraatům z Volkenšteina a Trostburku.

Ahornhütten viz Goldentisch.

Ahornwald, ves, 40 d. 298 ob. něm., kr. heb., okr. Neydek (1 hod. vých.), kat. i pol. bc. Kohling, far. a býv. dom. Jindřichovice; kola, mlýn.

Ahrendorf, ves, 40 d. 247 ob. něm., kr. Žat., kr. Kadaň (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. A., ol. obc. Neudörfel, býv. dom. Přísečnic., far. [Mikulovice.

Alaunhütte viz Chomútov.

Albenreut starý (*Alt-Albenreuth*), ves, 17 d. 35 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2$^1/_2$ hod. jih. ých.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. Cheb., far. lbenreut nový; zde jest celní úřad. — Státní mlouvou, uzavřenou mezi Rakouskem a avorskem r. 1862, připadla obec Albeneut starý s kyselkou a hamry Gosel, Schöned a Boden koruně české, obec Albenreut ový pak koruně bavorské. Jmění fary a koly v Novém-Albenreutu zůstalo při téže iře. Patronátní a presentační právo, jež bci Chebské přislušelo, bylo od vlády baorské za 1600 zl. rýnských odkoupeno.

Albeř (*Albern*), ves na úpatí hory řeč. Steinerg (340 sáhů nad mořem), 91 d. 798 ob. ěm. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. lovo-bystřic. ($^1/_4$ hod. sev. vých.) kat. i pol. bc. A. — U vsi „Kreuzthal" továrna na suna. — Sam. mlýn a píla s domkem.

Albernhof, Albenhof, ves, 21 d. 114 ob., ěm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (1$^3/_4$ od. sev. záp.), kat. obc. A., pol. obc. Litmic., ar. Falknov.

Albeřice (*Albeřic*), ves 27 d. 164 ob. něm., r. Cheb., okr. Bochov. (2 hod. vých.), kat. pol. obc. A., býv. dom. Luky a Budov, far. uky. — Sam. pohodnice.

Albertsthal, ves, 26 d. 148 ob. něm., kr. oles. (5 hod.), okr. Dub., kat. i pol. obc. Ilešen., býv. dom. Stranka, far. Mšeno; pivoár (výroba: 2920 věder ročně) 2 mlýny.

Albrechtice, Albrechtec (*Albrechtic*), far. es, 87 d. 660 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. lt.-Týn (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. ., býv. dom. Nezdašov, diéc. Buděj., vik. lt.-Týn, patr. hr. Berchtold, 1330 osadníků; k. kostel ss. Petra a Pavla byl ve 14. stotí farním, škola. V kostele jsou náhrobky ánův Oudrazských z Kestřan.

Albrechtice viz Val.

Albrechtice (*Albrechtic*), ves, 23 d. 154 ob. s., kr. Boles., okr. Česko-Dub. (1$^3/_4$ hod. v.), kat. i pol. obc. Kamení, býv. dom. vijan., fara Vlastibořic. Zde stála někdy tvrz.

Albrechtice (*Albrechtic*) někdy městys, nyní ves při vtoku Orlice tiché do divoké, 85 d. 302 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. Pardubic., far. Týniště. Zdejší fil. chrám sv. Jana Kř. uvádí se ve 14. stol. co farní; škola.

Albrechtice (*Albersdorf*), ves na Sázavě, 117 d., 767 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun. ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. A., far. Landškroun; škola, 3 mlýny a píla.

Albrechtice (*Albrechtic*), vska, 8 domů ke Košici patřících, viz tam.

Albrechtice (*Albrechtsried*), allod. statek (r. 1849 v ceně 14.330 zl. stř.) a far. ves, 36 d. 284 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Sušic. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. A., diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. Dr. Šebesta, 2003 osadníků; far. chrám ss. Petra a Pavla Vladislavem I. založen a premonstráckému klášteru Vindberskému v Bavořích odevzdán. Po zrušení jmenovaného kláštera 1804 odevzdána zpráva svět. knězi; zámek, dv. popl. — Držitelem statku jest od r. 1849 Dr. Vojtěch Šebesta.

Albrechtice (*Albrechtic*), ves, 21 d. 156 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Drahonic., býv. dom. Protivin., far. Skočice. — Sam. mlýn „Kunšov" ($^3/_4$ hod.)

Albrechtice (*Ulbersdorf*), ves, 67 d. 470 ob. něm., kr. Žat. okr. Borec. (1$^3/_4$ h. sev. vých.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. Eisenberk, far. Holešic; starobylý chrám všech Svatých, škola, dv. popl., 2 mlýny.

Albrechtovice, Albrechtice (*Albrechtsschlag*), ves, 15 d. 89 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. A., pol. obc. Křistanovic., býv. dom. Vimberk, far. Záblatí; někdy zde stála tvrz. Sam. „Grabenmühle" č. „Grundmühle" a „Zirkengast."

Albrechtsdorf, far. ves na potoku, který zde do Kamenice spadá, 150 d. 964 ob. něm., kr. Boles., okr. Smržov. (2 hod. vých.), kat. i polit. obc. A., býv. dom. Smržov., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. hr. Defours, 4339 osadníků; lok. chrám sv. Františka de P. z r. 1787, škola, 13 brusíren.

Aldašin, někdy ves, nyní pouze kostel sv. Jiří z r. 1729, jehož již ve 14. stol. co farního stávalo, a hajnovna u prostřed lesa $^1/_2$ hod. vzdálí od Jevan, kr. Praž. okr. Čern. Kostelec.

Alenina č. **Alinova Lhota** viz Lhota Alenina.

Aloisburg, ves, 101 d. 1023 ob. něm., kr. Litom., okr., far., kat. i pol. obc. Rumburk. A. leží severně od Rumburku a sice tak blízko, že se může za předměstí R. považovati. Jest zde celní úřad II. tř.

Aloisdorf, ves, 29 d., 197 ob. čes., kr. Praž. okr. Karlín (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Kyje, býv. dom. Uhříněves. A.

jest r. 1812 od tehdejšího držitele panství založen a dle něho tak pojmenován; na [blízku lomy.

Alšovice viz Halšovice.

Altenberg viz Ochsengraben I. díl horní.

Altengrün, ves, 27 d. 163 ob., něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. (2¼ hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. A., far. a býv. dom. Jindřichovice; škola, krajkářství.

Altenteich, statek allod. a ves, 102 d. 804 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Vildštein (½ h. již.), kat. obc. A., pol. obc. Vildstein; zámek z r. 1822, kaple, škola, dv. popl., pivovár, přádelna na bavlnu, mlýn. Nade vsí strmí na vysoké skále zříceniny starého r. 1792 vyhořeného zámku. V držení A-u byl ve 14. stol. Jindřich Ráb, jemuž v 15. stol. Gummeraurové následovali, pak Virsperkové a páni z Hartenberka; v druhé polovici 18. stol. dostal se sňatkem Jos. Karlu Perglerovi z Perglasu, a r. 1800 pánům z Helmfeldu, kteří až dosud v držení jeho jsou.

Althabendorf, ves, 115 d. 1121 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. A., far. Liberec; fil. kostel sv. Kateřiny, škola, továrna na sukna (jedna z prvních v Čechách), bělidla.

Altholand viz Jindřichov malý.

Althütten, někdy skelné hutě, nyní ves, 34 d. 284 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schwanenbrückel, far. a býv. dom. Mutěnín; mlýn a píla. — Sam. pohodnice (¼ hod.)

Althüttengut viz Kochanov.

Altpocher, ves, 20 d. 206 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (3 h. jih. záp.), kat. i pol. obc. Česká ves, býv. dom. Valdheim, far. Neulosimthal.

Aluš (*Allusch*) vska, 12 d. 64 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Attes, pol. obc. Spolí, býv. dom. opat. Krumlov., far. Přídolí.

Amalin viz Čamrdoves. [far. Vrchlab.

Am frischen Wasser, 8 samot. 39 ob. něm., kr. Jič., okr. Vrchlab. (1—1¾ hod.), kat. i pol. obc. Krausebouda, býv. dom. Jilemnic.

Amonsgrün, statek allod. (r. 1800 v ceně 76.707 zl. stř.) a ves, 112 d. 753 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. A., pol. obc. a far. Žandov dolní; škola, na blízku někdy tvrz. A. zakoupil r. 1709 Filip Adolf Metternich a spojil jej s panstvím Kinžvartským, při němž dosud jest.

Anastasiaschacht viz Stříbro.

Anděl strážce (*Schutzengel*) viz Báborka.

Andělka, dv. popl., kr. Praž., okr. Smichov (1 hod.), kat. i pol. obc. Třešovic, býv. dom. Horoměřic, far. sv. Matěj v Šárce. Před založením lokálie v Šárce byla zde mešní kaple sv. Andělům zasvěcená.

Andělská hora (*Engelhaus, Engelsburg*), městys, 139 d. 829 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Karlovar. (1 hod. jih. vých.), býv. dom. Kysibel, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. rytíř z Neuberka, 1226 osadníků; far. chrám sv. Michala arch., škola, opodál kaple Nejsv. Trojice a sam. „Schädelwirthshaus;“ výroční trhy: 1. v pond. po Letare, 2. v pond. po sv. Trojici, 3. v pond. po sv. andělu strаž., 4. první pond. v adventě. — Nad městysem rozvaliny hradu Andělské hory (2094 stop nad mořem), jenž ve válkách husitských za pohraniční hrad proti Němcům sloužil. Od cís. Sigmunda darována jest A. h. s jinými ještě hrady v Loketsku Kašparu Šlikovi; později od Šliků králi Jiřímu postoupený tento hrad dostal se prvějším majitelům, pánům Zajícům z Hasenburka. R. 1492 byli v držení A. h. páni z Plavna, od r. 1572 Kolonové z Felsu, kteří zde až do 30leté války panovali, v nížto A. h. od Švédův dobyta a zbořena jest.

Andreasberg, far. ves, 28 samot ½—¾ hod. od kostela vzdálených nazvíce po srázu hory Chlumu (3752′ nad mořem), 189 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Chvalšin. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Planá, patr. kn. Švarcenberk, 2179 osadníků; chrám P. M., škola, špitál založený a nadaný r. 1727 svob. pánem z Prangk-u.

Anger, ves, 34 d. 346 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (3½ hod. jih. z.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Grafenried. — Sam. „Eselthrathshäuser“ 2 d. a „Dittelhof“ 4 d. Pamětihodné jsou na blízku zbytky pevné, ½ hod. dlouhé k Bavor. hranicům se táhnoucí zdi, při kteréž již častokráte rozličné starožitné věci vykopány byly.

Angermühle, Angerlmühle viz Teplá.

Anjelice (*Angelic*), ves na návrší, 10 d. 87 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¼ hod. sev. záp. kat. i pol. obc. Svrčeves, býv. dom. Chudenic., far. Dolany.

Sv. Anna č. Sudějov (*St. Anna*) far. ves v lesnaté krajině, 43 d. 276 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Uhlíř-Janovic. (1½ h. sev. vých.), kat. i pol. obc. sv. A., býv. dom. Pečky, diéc. Král.-Hrad., vik. Kutnohor., patr. bar. Löwenherz, 2709 osadníků; lok. chrám. sv. Anny r. 1725 vystavený, škola, lázně. — Do lesnaté této krajiny utekli se prý ve válce 30leté obyvatelé vůkolní, a protože zřídlo „Sudějovka“ léčivým býti se ukázalo, zbudována zde dřevěná kaple, ku kteréž nápotom mnoho zbožných z blízka i z daleka putovalo.

Sv. Anna (*St. Anna - Bad* o. *Münchwald*), samota, kr. Čás., okr. Něm.-Brod (1 hod. již.) kat. i pol. obc. Suchá, býv. dom. Pohled, far. sv. Kříž; poutnická kaple, lázně, hospoda a myslivna.

Sv. Anna (*St. Anna*), pout. chrám a obydlí pro kostelníka (nad Planou ½ hod. vzdálí) v kr. Chebském. Chrám ten, v němž jest

krásný obraz sv. Františka Ser., nepochybně od Brandla, vystaven prý na tom místě, kde měl státi starobylý, ve válkách obořený chrám z 10. stol.

Sv. Anna (*St. Anna*), veska na Votavě, 8 d. 72 ob. čes., kr. i okr. Pís. (3 hod. sev.), kat. obc. Oslov, pol. obc. Podhrad, býv. dom. Orlík, far. Oslov. Nade vší strmí na vysokém břehu mešní kaple sv. Anny. — Před lety ryžováno zde, jakož v celém okolí, zlato.

Sv. Anna (*St. Anna*), chrám sv. Anny a 2 d. (pro sestárlé sluhy knížecí) na návrší při silnici do Bavor, kr. Plz., okr., kat. i pol. obc. a far. Horšuv Týn ($^1/_2$ hod.). Pod kostelem pochována jest manželka Jana Popela z Lobkovic, Anna z Biberšteinu, po přeslici z rodu krále Jiřího.

Sv. Anna (*St. Annaberg, Tannaberg*), chrám sv. Anny, škola, obydlí administrátorovo a hospoda, v celku 15 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Hájek, pol. obc. Sv. Anna, býv. dom. Kout., diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. hr. Stadion. Nejmenší to snad osada na celém světě.

Sv. Anna (*St. Anna*), ves, 14 d. 131 ob. čes., kr. i okr. Táb. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vlčoves, býv. dom. Radenín a Hroby, far. Křeč; fil. kaple sv. Anny; lázně hr. Leop. Krakovským z Kolovrat založené, do nichž se vede minerální voda ze zřídla, blíž kaple se prýštícího; myslivna a hajnovna. Sam. „v Liškách" ($^1/_4$ hod.).

Sv. Anna viz Protivín.

Sv. Anna Lhota viz Lhota sv. A.

Annaves (*Annadorf*), někdy dvůr popl., nyní ves od Michala vojvody ze Stromberka v 18. stol. založená a ke cti jeho matky Anny Marie z Brandenburka tak nazvaná, 32 d. 240 ob. čes., kr. Čás., okr. Dolnokralovic. (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhota horní, býv. dom. Pravonín, far. Zboř.

Annadorf, ves r. 1780 založená a ke cti M. Anny z Auersperku tak nazvaná, 21 d. 128 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. Pürgles, pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hartenberské; znamenité jest zdejší krajkářství. — Sam. pohodnice ($^1/_4$ hod.). [viz tam.

Annahof, dvůr popl. $^1/_4$ hod. vzdálí od Otína,

Annathal viz Lindenhammer.

Annathal, skelné hutě blíž Sušice. Výroba: broušené, rafin. sklo. Na blízku váp. pec.

Annathalhütte 7 brusíren, v nichž 105 osob pracuje, kr. Plz., okr. Hostouň ($1^3/_4$ hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. Bezděkov, far. Bělá.

Annovice (*Annowic, Annadorf*), ves, 10 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice (2 hod. záp.), kat. obc. Drunče, pol. obc. Rosička, býv. dom. Choustník, far. Mnich.

Antigl, 8 dvorců na král. hvozdě po pravém břehu Vydry, 122 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašparsko-horský (2 hod. jiš.) kat. obc. Innergefild, pol. obc. Cimruky, býv. ochranné dom. Prášil., far. Kvidla.

Anton de Padua Zechenhaus viz Stříbro.

Antonischacht viz Stříbro.

Antonithal, ves, 55 d. 437 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Rumburk ($^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ehrenberk dolní, far. Rumburk.

Antoniwald, Antonienwald, ves nad Kamenicí, 88 d. 565 ob. něm. a čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Smržov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Albrechtsdorf, far. Albrechtsdorf a Smržovka; skelné hutě s 12 brusírnami, výrob. nazvíce duté sklo bílé a barvité (2000 ctů ročně), mlýn, myslivna.

Antoniwald viz Wurzeldorf.

Antonka hořejní a dolejní (*Antonidorf*), ves, 32 d. 176 ob. čes., kr. Táb., okr., pol. i kat. obc., býv. dom. a fara Kamenice ($^3/_4$ hd. vých.).

Sv. Apolonia (*St. Apolonia*), vska, 6 d. 55 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Přimda ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Malkov; kaple sv. Apolonie od hr. Kolovratských z Novohradu vystavená. Ve vesce jest zřídlo minerální, jehož voda někdy léčivá býti měla.

Arbelovice (*Arbelowic*), ves, 28 d. 213 ob. čes., (někdy svob. osadníků), kr. Čás., okr. Dolno-Kralovic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. A., pol. obc. Němčic., far. Křivsoudov; pivovár, fakrika na líh.

Arletzgrün, ves, 16 d. 107 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachymov. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. A., far. a býv. dom. Ostrov. Na blízku se dobývá stříbrná ruda. Sam „Hohenau" (2 d.) a „Zinkenberk."

Arnitzgrün, Arnetzgrün, ves, 55 d. 317 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. A., pol. obc., býv. dom. a far. Kirchenbirk. — Sam. „Finkenmühle."

Arnoltice (*Arnsdorf*), městys na úpatí soujmenného vrchu, 111 d. 708 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Děčín ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), býv. dom. Binsdorf, diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. kn. Klary, 3950 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. ze 14. stol. (v 18. stol. opraven), škola, závod na vyrábění nití; trhy výroční vždy v pondělí: 1. po bílé neděli, 2. po Navštívení P. M. 3. po sv. Václavu.

Arnoštice, Arnoštice, (*Arnoschtic*) dvůr popl., $^1/_2$ hod. od Žehrova, kr. Boles., okr. Mnich.-Hradišt., kat. i pol. obc. Žehrov, far. Všeň. A. bylo rodinné sídlo pánův Arnoštických, kterýžto rod se na sklonku 14. stol. vyskytuje.

Arnoštov (*Ernstdorf*), ves, 25 d. 152 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov.-Paka (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bukovina Bělohradská, býv. dom. Bělohrad, far. Pecka; škola.

Arnoštovice, Arneštovice (*Arneschtowic*), ves, 37 d. 273 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. a far. Hořepník.

Arnoštovice (*Arnoschtowic*), far. ves, 24 d. 215 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Votic. (1 hod. jih. záp.), kat. obec A., polit. obc. a býv. dom. Smilkov, arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. hr. Voračický, 2130 osadníků; far. chrám ss. Šimona a Judy původně ze 14. stol., škola, špitál. — Sam. mlýn „Podskal" a mlýn dolejní se selskou živností.

Arnsdorf, ves v utěšeném údolí, 130 d. 684 ob. něm., kr. Boles., okr. Fridland ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. Fridland, far. Bullendorf; fil. chrám sv. M. Magdaleny z r. 1738, (patr. Klam-Gallas), škola, dv. popl., mlýn. — A. byl někdy lenní statek, jenž koupí se dostal r. 1736 hr. Klam-Gallasovi.

Arnshaide, vska, 3 d. 19 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Arnoltic. ($^1/_4$ hod.), býv. dom. Binsdorf.

Arnultovice, Hostivín (*Arnsdorf*), ves, 60 d. 480 ob. něm., kr. Jič., okr. a far. Hostinné ($^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. A., pol. obc. a býv. dom. Scify Heřmanovy; dvůr popl. „Hüttenhof."

Arnultovice (*Arnsdorf*), ves, 224 d. 1308 ob. něm., kr. Litom., okr. Haida ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. Pirštein, far. Haida a Blottendorf; škola. Obyvatelé zdejší se živí dílem stávkářstvím, dílem broušením skla.

Artolec (*Artholz*) ves, 41 d. 309 ob. něm., kr. Buděj., okr. far. a býv. dom. Nov. Bystřic. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. A., škola; ve vůkolí se dobývá rašelina. — Sam. „u Krobotův" 2 d. ($^3/_4$ hod.) a cihelna s dvěma domky (1 hod.)

Arultovice (*Arnsdorf*) ves, 47 d. 262 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. A., býv. dom. Březnic., far. Skorotic.; fil. chrám Narození P. M. r. 1798 opravený a rozšířený (patr. hr. Ledebour), škola.

Aš (*Asch*), panství manské koruny české a okr. městys nad soujmenným potokem, 631 d. 6753 ob. něm., kr. Cheb. (5 hod. sev. záp.); zde jest protest. far. kostel z r. 1749, (katol. fara v blízkém Niklasberku), inspektorství akat. církve aug. vyz., hlavní škola (patr. městys), okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úř. (3 tř.), provis. hlavní celní úřad (II. tř.), notar., pošt. úřad, telegraf. štace, 2 pivováry, 7 továren, v nichž se nazvíce látky odpolo vlněné odpolo bavlněné zhotovují; znamenité jest zdejší barvířství, nebo mimo vlněnou a bavlněnou přízi barví se zde i hedbáví a sice 300 až 500 ctů téhodně. Trhy a) výroční vždy v pondělí: 1. první pond. v postě, 2. po sv. Jiljí, 3. po sv. Trojici; 4. před sv. Ondřejem (zároveň trhy na dobytek); b) týhodní každou sobotu. — Aš náležel s Chebem až do r. 1266 něm. Hohenstaufům a teprv za Přemysla Otakara II. dostal se koruně české. R. 1334 zakoupili se zde hrabata Zedwicové a jsou až podnes v držení jeho.

Asang, ves na Švarcenberském průplavu, 16 d. 148 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyšobrod. (4 hod. záp.), kat. obc. A., pol. obc. Reiterschlag, býv. dom. Krumlov., far. Rychnov něm. — Sam. mlýn „Schmiedmühle."

Aschendorf, ves, 20 d. 123 ob. něm., kr. Litom., okr., pol. obc. a far. Česká Lípa ($^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Svárov, býv. dom. Nové zámky; kaple. — Sam. mysliv. na tak řeč. Vogelbusch-u.

Aschergraben, vska, 7 d. 69 ob. něm., kr. Král.-Hrad., okr. Nov.-Město nad Met. ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Sedloňov, býv. dom. Opočen.

Attes, ves, 12 d. 90 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($1^1/_4$ hod. již.), kat. obc. A., pol. obc. Spolí, far. Přídolí.

Aubach, ves nad Ohří, 20 d. 125 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Černýš, pol. obc. a far. Perštein, býv. dom. Klášterec. — Sam. „Kör" č. „Gehör" 4 d. ($^1/_4$ hod.) a pohodnice.

Auerwiesbauden viz Vrchlabí III. díl horní.

Augustův dvůr viz Pelhřimov.

Ausenhof viz Haselbach.

Ava (*Au*), ves, 16 d. 120 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. A., pol. obc. Dürnbach, far. Nebanic.

B.

Babakov, Babaky dolní (*Unter-Babakow*), ves, 25 d. 168 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlin. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. B. d., pol. obc. Holetín, býv. dom. Hrochův Týnec, far. Čelakov.

Babakov horní (*Ober-Babakow*), ves, 11 d. 60 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlin. (1 hod. sev.), kat. obc. B. dolní, pol. obc. Holetín, far. Hlinsko, býv. dom. Hrochův Týnec.

Babčice (*Baččic*), sam. 2 d. 12 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, býv. dom. Tloskov, far. Benešov.

Babčice (*Babčic*), ves, 26 d. (11 d. porůznu) 158 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlado-Vožic. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Rodná, far. Cetoraz. Opodál hamry.

Babenice (*Babenic*), ves, 25 d. 100 ob. čes.,

kr. Praž., okr. Karlín (1$^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc., býv. dom. a far. Kunratic.

Babětín (*Babutin*), ves, 29 d. 177 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2 hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Rytířov, far. Těchlovic. Blíž zříceniny hradu „Vrabince“ č. „Vrabníku“ (Sperlingstein).

Babí (*Bamberg*), ves, 10 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic., (2$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kodetschlag, býv. dom. a far. Rožmberk.

Babí, ves, 34 d. 206 ob. čes., kr. Král-Hrad., okr. a býv. dom. Náchod ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Náchod.

Babice (*Babic*), ves nad Sázavou, 16 d. 124 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Vadín., býv. dom. Okrouhlic., far. Krásná hora.

Babice (*Babic*), ves, 28 d. 191 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dolnokralovic. (3$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Buřenic., far. Košetic.

Babice (*Pobic*), ves, 15 d. 91 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Touřín, far. Kozlov.

Babice (*Pobic*), ves, 21 d. 154 ob. něm. kr. Cheb., okr. Teplá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. opat. Tepel., far. město Teplá.

Babice (*Babic*), far. ves, 60 d. 416 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. jih. záp.), pol. i kat. obc. B., býv. dom. Chlumec, diéc., Král. Hrad., vik. Nov.-Bydžov., patr. stud. fond, 1884 osadníků; lok. chrám, ss. Petra a Pavla, jehož se již v 14. stol. připomíná; škola.

Babice (*Wabitz*), ves, 12 d. 82 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1 hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Holubeč, býv. dom. Horšův Týn, far. Újezd sv. Kříže.

Babice (*Babic*), ves, 25 d. 208 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Řehnic., far. a býv. dom. Pyšely. — Opodál dvůr popl., na kterémž místě byla někdy ves „Nestařice“; hajnovna „Božešice,“ někdy tvrz.

Babice velké a malé (*Gros u. Klein-Babic*), ves, 56 d. 423 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1$^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B. velké, býv. dom. Uhříněves, far. Mukařov. Zde stála někdy tvrz.

Babice (*Gross-Babic*), sam. 10 ob. čes., kr. Táb. okr. Votic. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Křešic., pol. obc. Srbic., far. Janovice.

Babišky, selská živnost blíž Vranova, viz tam.

Babilon, sam. u Hřivic, viz tam.

Babilon viz Stadla.

Babín, ves, 30 d. 217 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Strakonic., far. Horažďovic.

Babín, ves, 21 d. 166 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (1 hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Pravikov, býv. dom. Kamenic., far. Těmic. — Sam. „Babínka“ (2 d.), hospoda a kovárna ($^3/_4$ hod.)

Babina, ves, 40 d. 329 ob. čes., kr. Plz., okr. Královic., (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Plasy. Blíž kam. uhelné doly.

Babinka viz Babín.

Babka, sam. u Selce, viz tam.

Babiny Liběšické (*Babina*), ves, 26 d. 151 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Liběšické, far. Církvic.

Babiny u velkého Března (*Babina*), ves, 11 d. 55 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Březno velké, far. Homoly.

Babylon, ves, 16 d. 143 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Domažlic. (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Havlovic, far. Trhanov.

Bačalky (*Bačalek*), ves na stejnojmenném vrchu, 81 d. 473 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Dětenic., far. Vosonic. — Sam. „Vlkov“ ($^1/_4$ hod.)

Bačetín, ves, 77 d. 439 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Bystré.

Bačkov (*Bačkau*), statek (r. 1854 v ceně 53.000 zl.) a ves, 43 d. 268 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Smrdov, pošt. Kámen; zámek, pivovár, dv. popl., myslív. Držitelem statku, k němuž mělo někdy náležeti benedik. opatství Vilimovské, ve válkách husitských zničené, jest pan J. Moravec.

Bacov, vska, 8 d. 43 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., býv. dom. a far. Mladějov.

Bacovice (*Bacowic*), ves, 31 d. 253 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (1$^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Červená Řečice.

Baderwinkl, Hermannsreith, ves, 26 sam. 237, ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (2$^1/_4$ hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. a far. Paulusbrunn.

Bahno, ves, 40 d. 295 ob., čes., kr. Čás. okr. Kutnohor. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Křešetic, far. Bykáň; škola. Sam. „Bahinko“ mlýn a hajnovna ($^3/_4$ hod.)

Bach předměstí na Horách Kut.

Bachmühle, mlýn a píla $^1/_4$ hod. vzdálí od Vrbic, viz tam.

Baierweg, Baierweck, ves (r. 1777 založená), 26 d. 218 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín. (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Velyně; býv. dom. Poděbrad., far. Velyně.

Bajerov (*Bajerhof*) 2 d. s 8 ob. něm. blíž Červené, viz tam.

Bajrek, Pajrek, Bayerek, sam., kr. Plz., okr. Nýř. (1/4 hod. již.), kat. obc. Freihöls, pol. obc. Sklenná huť, býv. dom. Bystřic., far. Nýř.; zde jest dv. popl. a továrna na kameninu (výrob. roč. za 2400 zl.) Blíž na příkré skále rozvaliny tvrze, náleževší za časů Poděbradových rytířům Janovským.

Bajrova viz Vinohrady u Prahy.

Bakov (*Backofen, Bakow*) město na levém břehu Jizery, 186 d. 1439 ob. čes., kr. Boles., okr. pošt. a býv. dom. Mnich.-Hradišt. (3/4 hod. jih. záp.), diéc. Litom., vik. M. Hradišt., patr. hr. Valdštein, 4654 osadníkův; far. chrám sv. Bartoloměje, jehož se již ve 14. stol. připomíná; chrám sv. Barbory z r. 1704 na hřbitově, radnice z r. 1800, škola, špitál pro 6 chudých r. 1676 založený. Zde se zhotovují rozmanité věci z rákosí, jako košíky, střevíce atd. Trhy výroč. vždy v pond.: 1. po druhé ned. advent., 2. po sv. Fab. a Šeb., 3. po smrt. neděli, 4. po druhé ned. velkonoč., 5. ve středu před Božím Tělem, 6. v pond. po sv. Markétě, 7. v pond. po sv. Bart., 8. ve středu po sv. Frant. Ser. — V 30leté válce jest celý B. od Švédův v rum a popel obrácen.

Bakov, ves, 24 d. 144 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota Řešetová, far. Studnic.

Bakov, ves, 21 d. 139 ob. čes., kr. Praž. okr. Slan. (1 hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Dolín, býv. dom. a far. Zlonic.; dv. popl., mlýn.

Bál (*Kuhstall*) viz Vinohrady u Prahy.

Balabenka, vinice, viz Libeň stará.

Balda (*Waldel, Goldbrünnel*) lázně s krásnou kaplí, hostinec a mysliv. u prostřed lesa na úpatí hory, kr. Chrud. okr. Polička (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Limberk, býv. dom. Bystrá, far. Limberk.

Balkov, ves v údolí mezi Říčejem a Doubravou, 12 d. 75 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Dolany, býv. dom. Chudenic.

Bán červený, vinice, viz Libeň.

Báň, ves (r. 1822 založená), 36 d. 270 ob. čes., kr. Jič. okr. Král.-Měst. (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Žehoun, býv. dom. Chlumec; dv. popl. mysliv. a 2 hajnov.

Báně, ves, 24 d. 196 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom., Zbraslav. (1/2 hod. již.), kat. obc. Lipenec, pol. obc. Lipany, far. Zbraslav. Sam. hajnovna (1/2 hod.).

Banín (*Bohnau*), far. ves, 115 d. 753 ob. něm., kr. Chrud., okr. a pošta Polička (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Bystrá, diéc. Král.-Hradı, vik. Poličský patr. svob. pán z Lanquet-u, 1266 osadníků; far. chrám sv. Barbory z 15. stol., škola. — Sam. „Quellhütten" 4 chalupy porůznu.

Baňov, vska, 4 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic (1 hod. již.), kat. obc. Ješetic., pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovic.

Banstaberg viz Úpa velká I. část horní.

Sv. Barbora, mysliv., někdy kaple sv. Barbory, 1/2 hod. záp. od Děbolína, viz tam.

Sv. Barbora, kaple a škola, viz Všekary.

Sv. Barbora, ves na Radnickém potoku, 25 d. 162 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Radnic.; lázně, mlýn. U vsi na návrší kostel cís. Josefem zrušený.

Barborka (*Althütten*) viz Častrov.

Barchov a Veselá, ves na Podolce, 48 d. 374 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Jezbořic.

Barchov malý, Barchovek (*Klein-Barchow*) statek allod. (v dřív. odhadní ceně 32.000 zl.) a ves, 61 d. 409 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov.-Bydžov (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., m., far. Mlíkosrp; zámek s kaplí sv. Anny, synagoga, dv. popl. — B. jest po Bělohorské bitvě Felixu Panskému odňat a Hansu Kunigovi prodán. Nynější držitel jest pan Burghardt. K B-u náležel až do r. 1780 statek Metličany.

Barchov velký (*Gross-Barchow*), statek allod. dřív. cena 54.000 zl.) a ves, 78 d. 512 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov.-Bydžov (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. v., far. Babic.; zámek s kaplí sv. Jana Nep., mysliv., mlýn. — B. byl rodinným sídlem pánův z Barchova zejmena se uvádí Mikuláš z B-a, který jest r. 1421 sněmem Čáslavským do sboru 12 mužů zvolen, kteří měli vlásti královstvím českým ku poklidu a obraně země, k ukrocení všech nesvornosti atd. V 16. stol. náležel B. Jiřímu Dobřenskému z Dobřenic, v 18. stol. svob. pánům Voračickým z Paběnic, později Kolovratům Libšteinským, nápotom rytířům z Vlkánova. Od nejnovější doby jest v držení jeho c. kr. invalidovna Pražská.

Barchovice (*Barchowic*), ves, 40 d. 274 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1 1/4 hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Malotic., býv. dom. Zásmuk. — Sam. „Davidkův mlýn."

Baršov, veska na soujmenné hoře, 8 d. 47 ob. čes., kr. Táb. okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Borek dolejní, pol. obc. Malovic., far. Neustupov.

Bärentanz, Perntanz, mysliv. a hostinec, se 14 ob. něm. 1 hod. vzdáli od Šmolavy, viz tam.

Bärenwald, far. ves nad Orlicí, 93 d. 471 ob. něm., kr. Král.-Hrad., okr. Žamberk (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Rokytnic., diéc. Král.-Hrad., vik. Králický, patr. hr. Nostic, 786 osadníků; lok. chrám Nanebevzetí P. M. s 2 věžemi z r. 1733,

škola. Kamený most přes Orlici spojuje B. se vsí Penker v Kladsku.

Bärnštein, ves na soujmenném pohoří, 16 d. 137 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv dom. Ronšperk (3 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Waier.

Barochov, ves, 26 d. 253 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.) kat. obc. Malešín, pol. obc. Řehnic., býv. dom. a far. Pyšely. — Sam. Nový dvůr ($^1/_8$ hod.).

Barevice, ves 19 d. 129 ob. čes., kr. Čásl., okr. Chotěboř ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Chloumek, býv. dom. Studenec nový, far. Libic.

Bartochov (*Baderhof*), dv. popl. a hospoda, $^1/_2$ hod. vzdálí od Krasejovky, kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($2^1/_2$ sev. vých.), kat. i pol. obc. Krasejovka, far. Římov. — B. a Krasejovka byly někdy samostatný statek náleževší r. 1579 Janu a Jiřímu Bartochovskému z Krasejovky.

Bartošov, Bartoušov (*Patersdorf*), ves, 38 d. 266 ob. něm. a čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.). kat. i pol. obc. B., býv. dom. Štoky, far. Pohled.

Bartošov, Bartoušov, ves, 19 d. 182 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň ($1^1/_2$ hod. jih. vých.) kat. obc. B., pol. obc. Drahorás., býv. dom. Veliš a Vokšic., far. Kopidlno. — B. byl někdy statek, v jehož držení byli v 16. stol. páni ze Šellenberka, později Kapounové ze Svojkova a Bartošova; r. 1636 dostal se hr. Šlikovi, který jej panství Velíšskému připojil.

Bartošovice (*Batzdorf, Patzdorf*), far. ves n. divokou Orlicí, 207 d. 1134 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. pošt. a býv. dom. Žamberk (2 h. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Král. Hrad., vik. Králiky, patr. baron Parish, 1654 osadníků; far. chrám sv. M. Magdaleny původně ze 14. stol., škola, c. kr. celní úřad, lázně, které již před 30letou válkou hojně navštěvovány býti měly. Přes Orlici vede most do Marienthalu v Kladsku.

Barvířka viz Smichov.

Bašnice (*Baschnic*), ves, 46 d. 345 ob. čes. kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořic (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Hořic.; dv. popl. „Hluboky“. Někdy zde stála tvrz. — B. byla někdy statek náleževší ve 14. stol. pánům z Bašnice, později pánům z Pernšteina; r. 1542 koupil ji od Jana z Pernšteina a spojil s panstvím Hořickým Sig. Smířický ze Smiřic.

Bašt malý, Baštěk, (*Klein-Bascht*), ves 16 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Bašt velký, býv. dom. Pakoměřic., far. Libeznic. Někdy zde stála tvrz.

Bašt velký (*Gross-Bascht*), ves, 51 d. 396 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B. v., býv. dom. Pakoměřic., far. Libeznic.

Bašta, dv. popl. viz Pistina.

Bašta, obydlí baštářovo 1 hod. vzdálí od Lipnice, viz tam.

Bašta, hospoda viz Ostradovice. [tiněves.

Bašta, obydlí baštářovo a hajnovna, viz Mu-

Bašta, myslivna a obydlí baštářovo viz Smržov.

Bašta, c. kr. horní erár. statek a ves, 61 d. 452 ob. čes., kr. Čás. okr. Kolín ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Kolín starý. — B. byla původně hospoda, při kteréž se dříví po Labi do Hor Kutných plavené skládalo. Později postaveny zde od eráru pro uhlíře a horníky boudy, jež jim pak za jistý roční poplatek ponechány byly.

Bašta holenská, obydlí baštářovo při holenském rybnice, ostatně viz Ratiboř.

Bašta holubovská, vska, 9 d. 78 ob. čes., kr. i okr. Buděj., kat. i pol. obc. a far. Čákov., býv. dom. Krumlov. [narec velký.

Bašta kazlochská č. mlýn na Baště, viz Per-

Bastianperg, Vrch sv. Šebestiána (*Sebastiansberg*), král. horní a okr., město 198 d. 1586 ob. něm., kr. Žat. (7 hod. sev. záp.), diéc. Litom., vik. Chomútov, patr. stud. fond. 3136 osadníků; far. chrám sv. Fab. a Šeb., škola, okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úř. (3 tř.), pošt. úřad, kom. pohraniční úřad, finanční komisariát. Trhy výroční: 1. v pondělí po sv. Trojici, 2. první pond. po sv. Havlu. Někdejší stříbrné, měděné a cínové doly neposkytují nyní ničeho, ačkoliv výtěžek, zvláště mědě, v 16. stol. znamenitý byl. Založení města spadá nepochybně do prvé polovice 16. stol. a pojmenováno snad dle zakladatele Šebestiána z Veitmile, který byl r. 1511 pánem na Chomútově, na Hoře sv. Kateřiny a Bastianperku. Od r. 1571 byli v držení B-u páni z Lobkovic a na Hasišteině. Po konfiskování statků Lob. připadl B. r. 1594 král. fisku a jest nápotom za svob. král. horní město prohlášen. Velkých škod utrpěl B. válkou 30letou. [viz tam.

Baštinov (*Baschtin*), 3 domy blíž Trydnavy,

Bašty, obydlí baštářovo, viz Horušice.

Bašty Rožmberské viz Lužnice. [Veliš.

Batin, ves na Bystřici, 25 d. 155 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Střevač, býv. dom. Veliš a Vokšic., far.

Batňovice (*Batnowic*), ves, 70 d. 875 ob. čes. a něm., kr. Král.-Hrad., okr. Náchod (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Náchod, far. Úpice. [Vrčan, viz tam.

Batov, Batovec, dv. popl. $^3/_4$ hod. od

Bauhof, dv. dopl. $^1/_4$ hod. od Tychorazu,

Baumühle viz Hochofen. [viz tam.

Bauschaibe, vska, 4 d. 28 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Kamenic., ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Oleška stará, býv. dom. Benešov, far. Huntířov.

Bavorov (*Barau*), město, 249 d. 1625 ob.

čes., kr. Pís., okr. a pošt. Vodňan. (1 h. jih. z.), býv. dom. Netolic., diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, 3597 osadníků; far. chrám P. Marie, jehož se již ve 14. stol. připomíná, zámek, škola, radnice, pivovár, spěv. spolek. Trhy *a*) výroční: 1. na popeleč. středu, 2. na sv. Jiří, 3. na sv. Jiljí, 4. na Obětování P. M.; *b*) téhodní každou středu zároveň na dobytek. — Částky m.: „svob. Bavorovské hory“ (Barauer Freigebirge), 27 d., porůznu; „Dráha“ 11 sam.; „u Moučků,“ selská živnost a mlýn; „u Zachů;“ papírna; „Rakovice,“ dv. popl.; „u Podušků.“ — Starý hrad stál na kopci „Hradišti“ a byl rodinným sídlem pánů Bavorů se Strakonic a z Bavorova, kterýž rod Vilémem se Strakonic r. 1336 vymřel; na to se dostal B. pánům z Rožmberka; r. 1598 prodal jej Petr Vok i s panstvím Helfenburským (viz Hrádek) městu Prachaticům. Po bělohorské bitvě byl v držení B. Oldřich z Eggenberka, r. 1719 dostal se nynějším držitelům knížatům ze Švarcenberka, kteří statek ten panství Netolickému připojili. — V B-ě narozen 7. srpna 1800 čes. básník Dr. Jos. K. Chmelenský a skladatelové hud. Frant. a Jan Škroup.

Bavorovice (*Baurowic*), ves na Vltavě, 32 d. 252 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Podhrad.

Bavoryně (*Baborin*), ves nad červeným potokem, 32 d. 236 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Zdice, býv. dom. Točník.

Bažantnice, Bažantní dvůr (*Fasanenhof*) viz Přibraz.

Bažantov (*Wosant*), ves, 61 d. 362 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Tachov., far. Pořejov; škola.

Bdín, ves, 31 d. 213 ob. čes., kr. Praž. okr. Stražic. ($^1/_2$ kod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Kornhaus, far. Srbeč. Blíž cihelna; kam. uhelné doly.

Bebtova viz Vinohrady u Prahy.

Běchary malé (*Klein-Běchar*), vska, 7 d. 38 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Běchary velké, býv. dom. Kopidlno, far. Vrsče.

Běchary velké (*Gross-Běchar*), ves, 83 d. 540 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. v., býv. dom. Kopidlno, far. Vrsče; fil. chrám, jehož se ve 14. stol. co farního připomíná, škola, opodál mlýn. — B. byly až do r. 1421 lenní statek arcibiskupství Pražského; r. 1445 byl pánem na B—ech Jan Pařes, v 16. stol. Bavor Báderský z Újezda. R. 1616 sloučeny s panstvím Kopidlnenským.

Bechlejovice (*Baecheisdorf*), ves, 17 d. 104 ob. něm., kr. Lítom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Březiny, pol. obc. Staré město, far. Děčín.

Bechlín, far. ves., 119 d. 829 ob. čes., kr. Litom., okr. a pošt. Roudnic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Beřkovice dolní, arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. kn. Lobkovic, 1631 osadníků (209 protestantů přifařených do Karbic); expos. chrám sv. Václava z r. 1786, který byl ve 14. stol. farním; škola; někdy zde stála tvrz.

Bechov, ves, 20 d. 129 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Obrubce, býv. dom. Kosmonos., far. Všeborsko; opodál mlýn.

Běchovice (*Běchowic*), ves, 57 d. 522 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Uhříněves, far. Koloděj.; štace sev. dráhy s pošt. úřadem; dv. popl.; blíž rozvaliny staré tvrze. — B. náleževše pánu Adamu Zapskému ze Záp, jsou jemu po bitvě Bělohorské i s Dubčem odňaty. Mezi B—cemi a Dubčem byla někdy farní ves a tvrze „Litožnice,“ kdež Sigmund r. 1420 polem ležel, stroje se k dobývání Prahy; když se ale vojsko Pražské blížilo, opustil úprkem ležení své i množství spíže a zavazadel v něm.

Bechyně, sam. u Želiva, viz tam.

Bechyně, panství allod. (dle dědič. úmluvy r. 1839 v ceně 387.156 zl.), a okr. město na pravém břehu Lužnice při ústí potoku Smutné, 336 d. 2137 ob. čes., kr. Táb, (4 hod. jih. záp.), diéc. Buděj., vik. B., patr. kníže Paar, 4368 osadníků; děk. chrám sv. Matěje, původně gotický, obnovením 1615 pokažený s obrazem svatých tří králů (v ceně 6000 zl.) od výtečného Brandla. Pod kostelem jsou pochováni ryt. Jan Frant. Chlumčanský z Chlumčan, Joachim Lipovský z Lipovic a j. v. Poutnický chrám Nanebevzetí P. Marie v starogotickém slohu s klášterem původně Minoritským, nyní Františkánským r. 1281 založeným. V kostele jest náhrobek Lad. Sternberka † 1521, Jana Sternberka † 1528, Johanny z Riesenberka † 1529 a Jana Krištofa Šwamberka. Na hřbitově kostel sv. Michala archang. z r. 1665. Krásný zámek se 14. stol. u prostřed angl. sadů nad vysokým břehem Lužnice tam, kde stál někdy arciděk. chrám; jizdárna (50 sáhů dlouhá); pivovár, někdejší to župní hrad r. 1268 Přemyslem Otakarem II. založený; okr. úřad zárov. okr. soud., bern. úř., pošt. úř. notar., špitál. Trhy: *a*) výroční: 1. v pond. po jm. Ježíš, 2. ten den po sv. Petru a Pav., 3. na dušičky. *b*) téhodní vždy v úterý zárov. na dobytek a všeliké zboží. — Sam. „Lišky“ 5 d. s cihelnou a draslárnou ($^1/_2$ h.), myslivna v Oboře a 2 panské domy; lázně; mlýn hořejní, mlýn dolejní. — B. náležela od nejstarších dob arcibiskupství Pražskému

a byla sídlem župním jakož i arcijahnů, jimž podřízeno bylo 7 diakonatů (Bech., Vltav., Cheynov., Doudleb., Volyn., Boznen., Prachin.). Na sklonku 18. stol. připomínají se na B. král. purkrabí, než již ve 14. stol. byl v držení B. mocný tehda rod panský, příjmím z Bechyně (příbuzný pánům z Benešova, z Dubé, z Leštna a j.), který až do svého vymření v druhé polovici 14. stol. na B. vládl, načež B. král. komoře připadla. Brzy na to však se jmenuje držitelem B. známý někdy miláček králův Jindř. Lefl z Lažan, který v bitvě pod Vyšehradem 1420 padl. Nástupcem byl jeho syn Hynee; od r. 1428 až do r. 1444 byla B. v moci Táborů; od r. 1444 až 1465 náležela Janu Bechyni z Lažan, který byl věrný spojenec Oldřicha z Rožmberka proti Jiřímu Poděbradskému; od r. 1465—1479 Burianu z Lažan, synu předešlého, od r. 1479—1528 vládli zde Šternberkové, od r. 1528—1574 Švamberkové, po nichž páni z Rožmberka; r. 1596 jest od Petra Voka Adamovi ze Šternberka prodána, při kterémž rodě pak až do r. 1715 zůstala. Jmenovaného roku dostala se sňatkem nynějším držitelům kn. z Paaru.

Bečice (*Bečic*), ves nad Lužnicí, 21 d. 214 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Dobřejovic, býv. dom. Želeč, far. Malšic., opodál mlýn s pilou. — $^1/_4$ hod. od B. stály někdy po obou stranách Lužnice město a hrady jmenem „Přibenice," jeden větší na levém, druhý menší na pravém břehu, nepochybně na počátku 13. stol. od pánův Vitkovcův založeny. R. 1243 připomíná se Vitek z Přibenic, syn Vitka z Prčice, který hrady svému staršímu bratru Vokovi z Rožmberka r. 1263 odkázal, načež B. v stálém držení pánův z Rožmberka zůstaly. R. 1420 jsouce v držení p. Oldřicha z Rožmberka (prvé horlivého Husity, později oublavního Husitův nepřítele), dostaly se v moc Táborů, kteří jich teprv 1437 Oldřichovi pod výminkou, aby je zbořil a nikdy více nevystavěl, postoupili.

Bečice (*Bečic*), ves, 36 d. 273 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Bzí, far. Žimutic.; na blízku mlýn.

Bečka Lhota viz Lhota B.

Bečkov (*Petschendorf*), ves, 62 d. 419 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Šaclíř ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Bernartic., škola; blíž váp. pece.

Bečov (*Petschau*), panství fideikom. (r. 1631 za 61.000 míš. kop.) a okr. město nad Teplou, 323 d. 2362 ob. něm., kteří co hudebníci daleko široko známi jsou, kr. Cheb. (4 m. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Toužim., patr. Alfred vojvoda z Beaufort-Spontini, 3696 osadníkův; far. chrám sv. Jiří z r. 1765, 2 zámky, starý s kaplí na příkré skále nad Teplou od pánů z Oseka č. Risenburka, a nový od hrabat z Questenberka založený; okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úřad (2. tř.), pošt. úř., špitál s kaplí, škola, pivovár. Výroční trhy vždy v pondělí: 1. před velikonoc., 2. po sv. Havlu, 3. před vánoc. Sam. Althof 4 čís. ($^1/_2$ hod.) — Ku konci 14. stol. seděli na B—ě páni z Oseka čili Risenburka; sňatkem se dostal hr. z Gleichen, kteří jej r. 1440 Jindřichovi z Plavna prodali; r. 1502 postoupen směnou Han. Pluhovi z Rabšteina. Následkem zpoury proti Ferd. I. r. 1547 jest B. Kašp. Pluhovi odňat a r. 1615 král. městu Slavkovu prodán. Po bitvě Bělohor. ztratil Slavkov své statky a B. jest r. 1623 Gebhardovi z Questenberka prodán. Dědictvím opanovali B. hrabata z Kounic-Rittberka-Questenberka, kteří jej r. 1813 vojvodům Beaufort-Spontini prodali. — B. jest rodiště hud. skladatele Labického.

Bečov (*Petsch*), ves, 16 d. 164 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. B., býv. dom. Hrádek červ. far. Blatno; kaple z r. 1775.

Bečov (*Hochpetsch*), far. ves, 101 d. 573 ob. něm., kr. Žat., okr. Most. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Bílin., diéc. Litom., vik. Libochovic., 1564 osadníků; far. chrám sv. Jiljí, škola. Matriky při zdejším chrámě jsou až do 18. stol. české.

Bečvary malé, Bečvarky (*Klein-Bečwar*), ves, (někdy statek), 48 d. 323 ob. čes., kr. Čás. okr. Kouřím ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Bečvary velké, far. Drahobudic.; pivovár; někdy zde stála tvrz.

Bečvary velké (*Gross-Bečwar*), statek allod., (dřív. cena 158.000 zl.) a ves, 46 d. 311 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. v., far. Drahobudic; 2 zámky, starý od Hildebranda z Prandova, nový od arcivévody Karla r. 1800 založený. — B. v. náležely v 17. stol. Ladislavu Kostomlatskému z Vřešovic, později svob. pánu z Haugvic, od r. 1745—1763 rytíři Jiřímu Hildebrandovi z Prandova, od kteréhož je cís. M. Terezie koupila a generálu Laudonovi darovala; ten je prodal nápotom opět státu. R. 1824 koupil je ve veřejné dražbě M. Liška.

Bedlno (*Wedl*), ves, 11 d. 136 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Chotěšov, býv. dom. Petršpurk, far. Oráčov.

Bednarec viz Pernarce.

Bědovice (*Bědovic*), ves, 18 d. 122 ob. čes., kr. Král. Hradec. okr. Kostelec nad Orlicí ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Petrovice býv. dom. Častalovic., far. Třebechovic. — Sam. dv. popl. a mysliv.

Bedrč, někdy statek, nyní ves, 17 d. 141

ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Petroupín, býv. dom. Konopišť., far. Benešov. — Sam. „Tuťinka“ myslivna.

Bedrník, sam. viz Týn nad Vlt.

Bedřichov, ves, 15 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pacov ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Zhoř, far. Cetoraz. — Sam. myslivna.

Bedřichovice (*Bedřichowic*), ves, 25 d. 202 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Čestín, pol. obc. a býv. dom. Jankov, far. Velíš; fil. chrám sv. Vavřince byl ve 14. stol. farním; někdy zde stála tvrz. Sam. „Větrov“ dv. popl. a myslivna, „Cerkovice“ (Církvice) dv. popl. ($^1/_4$ hod.). — B. byly někdy statek náleževší na sklonku 14. stol. Zdislavu z Bedřichovic, na počátku 17. stol. Janu Chobotskému a po bitvě Bělohorské pánům z Talmberka.

Bedřichovice (*Bedřichovic*), ves, 27 d. 141 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Smolnic., býv. dom. Počátek.

Bedřichův Světec (*Schwetz*), ves 33 d. 175 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. B. S., pol. obc. Bečov, býv. dom. Bílin, far. Bečov; fil. chrám sv. Jakuba V., škola; někdy tvrz.

Běhánky (*Pihanken*), ves v Rudohoří, 24 d. 124 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Dubí, far. Novosedlic. — Sam. „Schweissjäger“ myslivna, jedna z nejmalebnějších vyhlídek v Rudohoří.

Běhařov (*Wihořau*), statek (odhadní cena 72.500 zl.) a ves na úpatí vrchu, 67 d. 331 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Kdýň. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Řichovic., far. Loučim; zámek, fil. chrám sv. Prokopa, který byl ve 14. stol. farním; zde stála někdy tvrz. Sam. mlýn a píla ($^1/_4$ hod.). — B. náležel v 15. stol. pánu z Tropčic, v 17. stol, p. Kocům z Dobrše, v novější době pánu Veithovi (1838). Nynější držitel jest kn. z Hohenzollern-Sigmaringen.

Běhounek viz Véska.

Bělá, někdy Bezdězí (*Weisswasser*), panství allod. (odhad. cena s Kuřími vodami 1,211.107 zl.) a okr. město, 312 d. 2079 ob. čes., kr. Boles. (4 h. sev. záp.), diéc. Litom., vik. Mn. Hradišť., patr. hr. Valdštein, 4510 osadníků; far. chrám Pozdvižení sv. kříže původně ze 14. stol., klášter Augustiánův ze 14. stol., zámek s loveckou zbrojnicí, okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úř., pošt., notar., lesnická škola od r. 1855, hlav. škola. Trhy výroční vždy v pondělí: 1. v prvním týdnu postním, 2. před na nebe vstoupením Páně, 2. druhé pond. po sv. Markétě, 4. po povýš. sv. kříže, 5. ve středu před sv. Kateřinou, 6. na sv. Tomáše ap. Týhodní trhy ve středu. — R. 1337 založil Hynek Berka z Dubé, držitel hradu Bezdězí nové město a nazval je Novou Bezdězí, kteréž na počát. 15. stol. i s hradem markrabí Prokopovi náleželo. R. 1426 jsouc B. v držení Jana z Michalovic jest od Jana Roháče z Dubé útokem vzata a větší část obyvatelstva povražděna; v 16. stol. dostala se opět pánům Berkům z Dubé, kterýmž však r. 1622 Ferdinandem odňata a Albrechtu z Valdšteina prodána jest, po jehož smrti král. komoře připadla. R. 1644 koupil B. Oto Jindř. hr. Caretto-Millesimo, již r. 1678 nynějším držitelům hrabatům z Valdšteina prodal.

Bělá (*Bilai*), ves, 55 d. 346 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Českodub. ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., fara Český Dub; škola. — Sam. 2 chalupy. $^1/_4$ hod.).

Bělá, ves, 21 d. 131 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Škály, far. Turnov.

Bělá (Zirnetschlag), ves, 70 d. 439 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2 h. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Novohrad., far. Malont.

Bělá (*Wörles*), ves, 21 d. 190 ob. něm., kr. Budej., okr. Vyš. Brod. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Rosenberk, far. Myšlan. Sam. „Lenz unterm langen Berg“ $^1/_2$ hod.).

Bělá, ves, 48 d. 402 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Bohdaneč.

Bělá, statek (kup. cena r. 1838: 65.000 zl.) a městys, 141 d. 1133 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Něm. Brod. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), diéc. Král. Hradec., vik. Něm. Brod, patr. p. Langer, 2280 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje původně ze 14. stol., zámek, škola, pivovár, továrna na vyráb. lihu, olejna. Sam. „Vlachov“, dv. popl., „Samotné“, „Březina.“ Na vrchu kaple 14 pomocn. — Statek B. náležel až do r. 1781 Něm. Brodu; nynější držitel pan Langer koupil jej r. 1838 od hr. Jos. Šporka.

Bělá, farní ves na návrší, 56 d. 457 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. a pošt. Pardubic., diéc. Král. Hradec., vik. Pardubic., patr. stud. fond, 2968 osadníkův; far. chrám ss. Petra a Pav., škola, synagoga.

Bělá, ves 80 d. 462 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Košumberk, far. Luže.

Bělá, ves, 114 d. 919 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Kumberk, far. Nová ves; škola.

Bělá (*Bilai*), ves, 52 d. 347 ob. něm., kr. Jič., okr. Nov. Paka ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Pecka.

Bělá viz Bílé kr. Král. Hrad.

Bělá, vska, 3 d. 18 ob. něm., kr. Litom.,

okr. Česká Lip. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., býv. dom. a far. Police horní.

Bělá (*stará a nová*), far. ves, 94 d. 608 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Děčín (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Ústí, patr. stud. fond. 2113 osadníků; lok. chrám. sv. Frant. Xav., škola.

Bělá (*Weissensulz*), far. ves na Radbuze, 177 d. 1482 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Hostouň (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Újezd Chodový, diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. svob. pán Koc z Dobrše 2289 osadníků; far. chrám Bolestné P. M. ze 17. stol., škola, zámek, pivovár (obyč. i podkvasné pivo.) Sam. mlýn, pohodnice (1/2 hod.).

Bělá, ves, 23 d. 172 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátek (1 1/2 hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Veselá, býv. dom. Cerekvic.

Bělá dolejní (*Unter-Běla*, *Neustadtel*), far. ves, 163 d. 990 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Manetín (2 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Plasy, arcidiéc. Praž., vik. Královic, patr. kníže Metternich, 2810 osadníků; far. chrám z r. 1615, škola, zříceniny ještě r. 1784 obydleného zámku, dle kteréhož nesli své jmeno páni z Bělé, příbuzní s pány z Krašova, z Gutšteina a Vrtby. — B. byl deskový statek náleževší ve 15. stol. Bavůrkovi ze Švamberka, později pánům z Gutšteina, r. 1512 Vác. z Roupova, pak opět p. z Gutšteina a od r. 1525—1556 podruhé pánům z Roupova. R. 1757 dostala se exekuční cestou klášteru Plaskému.

Bělá hořejní (*Ober-Běla*), ves, 72 d. 608 ob. čes., kr. Plz., okr. Manetín., (2 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Plasy, far. B. dolejní. Sam. dv. popl., někdy hrad „Vrtba“ (3/4 hod. již.), „Brod“ 3 d., mysliv. a hajnovna.

Bělá německá (*Deutsch-Běla*), statek allod. (dřív. cena 96.000 zl.) a far. ves, 149 d. 914 ob. něm., kr. Chrud., okr. Polička (4 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. n., diéc. Kr. Hrad., vik. Polička, patr. hr. Logothetty, 2410 osadníků; far. chrám všech svatých, škola, zámek, pivovár. — B. byla v 18. stol. v držení hr. Desfours-Walderode panstvím fideikom.; r. 1809 zakoupil B. svob. pán z Bartenšteina; nynější držitel jest hr. Logothetty.

Bělá nová, (*Neu-Běla*), ves, 51 d. 258 ob. čes. a něm., kr. Chrud., okr. Polička (4 hod. jih. vých.), kat. ob. B. n., pol. obc. a far. Banín, býv. dom. Bystré.

Bělá malá (*Kleinweisel*), ves při ústí Bělé do Jizery, 41 d. 365 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradišt. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. m., far. Bakov.

Bělbožice (*Welbowic*), ves 21 d. 162 ob. čes., kr. Plz., okr. Královic (2 hod. sev. vých), kat. i pol. obc. Šípy, býv. dom. Chříč., far. Kozlany.

Bělčice (*Bělčic*), městys, 109 d. 985 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2 hod. sev.), býv. dom. Lnáře, pošt. Březnic, diéc. Buděj., vik. Blatn. patr. hr. Linker, 2686 osadníků; ve far. chrámu ss. Petra a Pavla, jehož se již ve 14. stol. připomíná, nalezají se náhrobky rytířů Běšínů z Běšín, kteří v 16. stol. byli v držení statku Bělčického. Výroč. trhy zároveň na dobytek.: 1. na sv. Jos., 2. den po Naroz. P. M., 3. v pond. po ss. Petru a Pav., 4. na sv. Martina. Sam.: „Zděnín“ dv. popl. (1/2 hod.), „Slepičí hora“ 3 d., (1/4 hod.) Po někdejší tvrzi „Hrádeku“ není mimo příkop stopy.

Bělčice (*Bělčic*), ves, 21 d. 147 ob. čes., kr. Táb. okr. Benešov (2 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Vesce, býv. dom. Hrádek nad Sáz., far. Kozmice. Sam. „Roubíček“, (1/4 hod.).

Bělč malá, Bělečko malé (*Klein-Bělč*), ves, 46 d. 390 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (2 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. B. m., býv. dom. Pardubic., far. Býště; škola.

Bělč velká, Běleč, Bělče (*Gross-Bělč*), ves, 43 d., 316 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. B. v., býv. dom. Pardubic., far. Třebechovic.

Běleč (*Bělč*), ves, 27 d. 215 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Karlštein, far. Liteň.; pivovár.

Běleč, ves, 43 d. 445 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Bratronic., fil. chrám sv. Mikuláše ze 16. stol., zámeček, dv. popl. Sam. „Skalka“ mysliv. a hajnov. 1/2 hod. od B. rozvaliny neznámých hradů „Jivny“ neb „Bivny“ a „Jinčova.“

Běleč (*Bělč*), ves (někdy statek) na Živeňském potoku, 37 d. 246 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Prachatic. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Volary; někdy zde stála tvrz.

Běleč (*Bělč*), ves, 41 d. 287 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožic. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B. Sam. „Šenberk“ (Schönberg) dv. popl., mlýn a mysliv. v oboře, jakož i zříceniny hradu Šellenberka (Šenberka), rodinného to sídla pánů ze Šellenberka, již ve 14. stol. v krajině této mnohý statek v držení měli.

Bělice (*Bělic*), far. ves, 47 d. 404 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Jablonná, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. Dr. Edm. Schuster, 1421 osadníků; farní chrám sv. M. Magdaleny z r. 1762 původně z 15. stol., škola. Sam. „Kelce“, 8 č.; „Podhora“, 2 čís.; „Nouze“, 3 čís.

Bělidlo viz Kostelík.

Bělohrad, allod. panství (r. 1843 v ceně

580.000 zl.) a městys nad Zlatnicí, 118 d. 997 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov. Paka (2 hod. jih. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. hr. Aichelburk, 5260 osadníků; far. chrám všech svatých původně ze 14. stol., škola, zámek, sirotčinec r. 1810 pro 12 dítek založený, pivovár, továrna na vyrábění cukru z buráku. Trhy: a. výroč. vždy ve čtvrtek, 1. po sv. Petru a Pav., 2. po Naroz. P. M. 3. v úterý po sv. Havlu; téhodní každý úterek. ½ hod. vzdálí „Běšiřka" fil. chrám ss. Petra a Pav., kdež byla v předhusitské době soujmenná ves. — Bělobrad náležel v 16. stol. Vác. Hořiňovskému z Hořiněvse a jest 1595 sloučen s panstvím Peckou, při jehož rozdělení se B. dostal Pet. Škopkovi, kterémuž jest po Bělohorské bitvě odňat a později Albr. Valdšteinovi prodán. Od r. 1843 jest majetkem hrabat z Aichelburku.

Bělokozly (*Bělokozel*), ves, 38 d. 273 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhel. Janovic., (2¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Sázava; blíž 2 vápenice.

Běloky, ves, 29 d. 181 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov, (3 hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Středokluky, býv. dom. Tuchoměřic, far. Hostouň a Lidice.

Belouň, ves, 18. 133 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Brzice, býv. dom. Smiřic., far. Hořička.

Belouň, ves, 22 d. 122 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Heřmanic., býv. dom. [Hradišť.

Bělouň viz Čáslavky.

Bělešovice, Bělešovice (*Běleschowic*), ves, 12 d. 76 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Moravany, býv. dom. Pardubic.

Bělovea, Bílovec, ves na obou stranách Metuje, 84 d. 568 ob. něm., kr. Král. Hrad. okr., far. a býv. dom. Náchod (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. B.; zde jsou od r. 1818 lázně.

Běluky (*Běluk*), ves, 30 d. 224 ob. čes., kr. Plz.. okr. Nepom. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Žiňkov, far. Měčín.

Bělušice (*Běluschic*) viz Týnec nad Labem.

Bělušice (*Běluschic*), statek (r. 1707 v ceně 56.500 zl.) a ves na úpatí Bělouše 44 d. 294 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin (2¾ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Kozly, far. Bečov; zámek s kaplí, dv. popl. opodál mlýn, někdy též tvrz. — Statek B. jest od 16. stol. majetkem rodiny Chotkovy.

Belško, ves, 10 d. 32 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Houska, far. Bořejov.

Belvedere viz Bubny.

Benák viz Velešín.

Benátka (*Benatek*), vska, 10 d. 59 ob. něm., kr. Chrud., okr. Polička (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Trhonic, far. Ingrowice na Moravě.

Benátky (*Benatek*), ves, 49 d. 315 ob. čes., kr. Čásl., okr. Chotěboř (2½ hod. jih. vých), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Polná, far. Kruzburk.

Benátky (*Benátek*), ves, 16 d. 114 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic., (2¾ hod. záp.), kat. obc. Radvanic, pol. obc., býv. dom. a far. Sázava.

Benátky (*Benatek*), ves, 78. d. 508 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl. (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. B.

Benátky ves, 43 d. 261 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Smiřic., far. Hněvčoves.

Benátky (*Benatek*), ves, 13 d. 84 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Úhřínov malý, býv. dom. Solnic, far. Úhřínov velký.

Benátky (*Benatek*), vska, 7 d. 41 ob. čes. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Lukavice.

Benátky (*Benatek*), ves, 15 d. 137 ob. čes., kr. Tab., okr. Počátek (2¾ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Rohovka, býv. dom. Cerekvic., far. Veselá; opodál mlýn s pilou.

Benátky nové (*Neu-Benatek*), panství allod. (r. 1804 v ceně 665.000 zl.) a okr. město na pravém břehu Jizery, 143 d. 1141 ob. čes., kr. Boles. (4 hod. již.), arcidiéc. Praž. vik. Brandýs., patr. hrabě Thun-Hohenštein, 4268 osadníků, děk. chrám. sv. M. Magdaleny; ze 16. stol., zámecký kostel Naroz. P. M., zámek ze 16. stol., při kterémž r. 1600 hvězdárna pro Tychona Brahe-ho zařízena byla; okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úř. (2. třídy) pošt. úř., škola, továr. na zápalky všeho druhu; spolek zpěv.; trhy výroč. zároveň na dobytek vždy v pond.: 1. po ned. Okuli, 2. po Božím těle, 3. po sv. M. Magdaleně, 4. před Naroz. P. M., 5. po sv. Martinu. — B. byly bezpochyby původně župní hrad a nesou jmeno to od 14. stol., když totiž Jan Dražický, biskup Praž. tam, kde stojí nyní zámek, klášter kanovníkův s červeným srdcem založil, který v husitských válkách zanikl. B. byly někdy majetkem pánův z Dražic od r. 1483—1519 pánův z Donína, od kterýchž je cís. Rudolf II. koupil a městem jmenoval. R. 1647 daroval Ferd. III. B. svému generálu svob. p. z Werthu; r. 1720 dostaly se Hynk. Sigm. hr. z Klenova, jehož syn Vác. panství tak zadlužil, že bylo dražbou Ant. Petr. hr. Přichovskému z Přichovic, arcibisk. Pražskému prodáno, jehož příbuzní zde až do vymření panovali. Na to přešlo dědictvím na dcery svob. pána Mladoty ze Solopisk, z nichž Eliška se provdala za Leopolda hr. z Thun-

Hohenšteina, který celé panství převzal. — B. jsou rodiště čes. spisovatele a knihovníka král. musea Ant. Jarosl. Vrťátka (nar. 1815).

Benátky staré (*Alt-Benatek*), ves na levém břehu Jizery, 112 d. 791 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Benátky nové (1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. st., far. B. nové.; fil. chrám Nanebevzetí P. M. z 18. stol. (ve 14. stol. farní). Zde se narodili houslisté proslulí Frant., Jiří Jan a Jos. Benda, a jich sestra Anna, provdaná Hatašová, zpěvačka.

Benecko, ves, 77 d. 675 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnic. (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Stěpánice hořejní; škola.

Benešov (*Beneschau*), městys nad Černým potokem, 317 d. 1674 ob. něm., kr. Buděj. okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (3 hod. jih. záp.), diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. hr. Buquoy, 3928 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba původně ze 14. stol. s krásným obrazem umírajícího Spasitele od výtečného Brandla; škola, pošt. exp., pivovár, špitál; trhy výroč.: 1. v útery velikonoč., 2. na sv. Jakuba, 3. na sv. Terezii. — Sam. „Gabrieliny železné hutě“ (dříve Třebíčko), 1 vysoká pec s 4 kladivy skujňovacími (12.295 ctů roč.). „Henberk“ 41 jednot; „na Ponholz-i“ 2 dom. a „Gregorhof“ dv. popl. — B. náležel ve 14. stol. rytířům z Velešína, nápotom pánům z Michelsperku, p. z Rožmberka, p. ze Švamberka; 1621 dostal se s Novohradským panstvím nynějším držitelům hr. z Buquoy. Někdejší hrad zanikl již ku konci 14. stol.

Benešov, (*Beneschau*) ves, 124 d. 880 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Semily (1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Semily; škola. Sam. „Hradiště,“ „Podhajský,“ „Honka“ a „Končický.“

Benešov (*Strassenau*), ves, 18 d. 98 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Heřmánkovice.

Benešov (*Bensen*), panství fideikom. (odhadní cena r. 1816: 93.187 zl.) a okr. město nad Ploučnicí 550 d. (i s předměstím Polze) 1344 ob. něm., kr. Litom. (4 m. sev. vých.), diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. hr. Thun a kn. Klary, 5480 osadníkův; far. chrám Narození P. M., o kterémž se již ve 14. stol. zmínka činí, škola, 2 zámky, jeden hrabat Thunů, vystavený na místě někdejšího starého hradu, druhý knížat Klarů, okr. úřad zárov. okr. soud, bern. úřad (3. tř.), pošt. exp., notar., přádelna, papírna, 2 nemocnice. Výroční trhy vždy v pondělí: 1) před květ. ned., 2) po Nanebevstoupení Páně, 3) po Naroz. P. M. — B. náležel někdy k hradu Ostrému (Šarftein), ku konci 14. stol. snad již Janu z Michalovic; r. 1409 objevuje se na B. Hynek Berka z Dubé a na Hohenšteině, a brzy na to Hynek z Valdšteina, který ho však Heníkovi z Valdšteina a ze Skal postoupil, proti čemuž Hynek z Dubé protestoval a B-a co věna své matky skutečně dosáhl. V 16. stol. zakoupili B. rytířové ze Stahlhausen, za jejichž vlády panství to rozděleno jest; menší část dostala se napotom hrab. Klary Aldringen, větší po rozmanitých proměnách z počát. 18. stol. nynějším držitelům hrab. z Thunu a Hohenšteina.

Benešov, Benešovice (*Beneschau*), ves, 32 d. 199 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Kladrub., far. Holostřevy; na blízku kam. lomy.

Benešov (*Beneschau*), okr. město, 270 d. 3169 ob. čes., kr. Táb. (7 m. sev.), býv. dom. Konopišt., arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. kn. z Lobkovic, 5166 osadníků; děk. chrám sv. Mikuláše, kolej piaristská s kostelem sv. Anny, okr. úřad zárov. okr. soud, bern. úřad, pošt. úř., notar., gymn. nižší, hlav. škola, radnice proslulá pamětihodným rozmlouváním krále Jiřího s Eneášem Silviem, napotomním papežem Piem II., zříceniny chrámu býv. kláštera Minoritského od pánů z Benešova v 13. stol. založeného, který ve válkách husitských zničen byl. V chrámě tom chovány byly krásný pašionál a biblí, jež Beneš z Benešova, zúčastniv se dobývání Milána r. 1158 neb 1162 odtud přinesl a kostelu daroval. Trhy výroč.: 1) na den obrácení sv. Pavla, 2) na sv. Jos. 3) na sv. Fil. a Jak., 4) na sv. Ant. Pad., 5) na Sv. Annu, 6) na sv. Matouše Ev., 7) na sv. Raf. archang., 8) na sv. Ondřeje ap. 1. a 3. trvá po 8 dní; trhy téhodní ve čtvrtek. — B. jest v 11. stol. od pánů z Benešova založen, jichž následovali v držení B. páni ze Šternberka (od r. 1311—1578). Později zde vládli páni z Hodějova, od r. 1715 hr. z Vrtby a od r. 1830 jsou v držení jeho kn. z Lobkovic-Vrtby. — B. jest rodiště čes. jazykozpytce kněze Matouše Benešovského (Philonomos), posledního opata Sázavského Leandra Kramáře a otce místopisu česk. Jarosl. Schallera, kn. z řádu piaristův.

Benešov (*Beneschau*), ves, 36 d. 295 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Černovic., far. Těmic. — Sam. „Hamerník“ (1 1/4 h.)

Benešov (*Beneschau*), dv. popl., viz Hořepník.

Benešovice, kr. Plz., viz Benešov.

Benešovice (*Beneschowic*), ves, 20 d. 129 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Malčic, far. Hlavic.

Benešovice (*Beneschowic*), ves, 40 d. 144 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (3/4 hod. jiz.), kat. obc. B., pol. obc. Mokošín, býv.

dom. Choltic., far. Přelouč; někdy zde stála tvrz. — Sam. „Bery“ (1/2 hod.).

u Benešů, viz Petrovice.

Benetice (*Benetic*), ves, 19 d. 134 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. a far. Světlá. — Sam. „Mezilesí“ (1/4 hod.).

Benice, Bynice (*Benic*), ves, 24 d. 238 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Úhřiněves, far. Čestlic.; někdy zámek, nyní sýpka, dv. popl., mlýn.

Benice, Bynice (*Benic*), vska (někdy statek) 3 d. 64 ob. čes., kr. Táb. okr. Neveklov. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Chrášťan, býv. dom. Konopišt., far. Týnec.; zde stála [někdy tvrz.

Sv. Benigna viz Ostrov.

Benikovice (*Penketitz*), ves na úpatí hory, 16 d. 120 ob. čes., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Hořičky., býv dom. Krumlov., far. Boletic.

Beňov (*Benhof, Bienhof*), vska nad Ouhlavou, 7 d. 50 ob. čes., kr. Plz., okr., kat. i pol. obc., býv. dom. a far. Klatovy (1/4 hod. záp.), pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. — B. jakož i Novákovice náležely prý někdy pannen. klášteru u sv. Jiří v Praze, Otakarem II. jsou však Klatovské obci darovány.

Benšice (*Wentschitz*), vska, 6 d. 30 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (3/4 hod. již.), kat. obc. Pěkná ves, pol. obc. Lhotka, býv. dom. Krumlov, far. Blansko.

Beranec, ves, 10 d. 55 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Svinná, býv. dom. Solnic., far. Skuhrov.

Beránek, sam. viz Novosedly.

Beránek bílý (*Weisses Lamm*), hostinec 1 1/4 hod. od Stodůlek, viz tam.

v Beraních viz Hamr hořejní, kr. Boles.

u Beránka, sam. viz Dehnice.

Beranov český (*Böhm. Borau*), ves, 24 d. 169 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B. č., farní město Teplá; škola.

Beranov německý (*Deutsch-Borau*), ves, 25 d. 187 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1 hod. již.), kat. obc. B. n., pol. obc. Bezvěřov, far. sv. Vojtěch; kyselka.

Beranova Lhota viz Lhota Beranova.

Berg, ves na potoku, 15 d. 106 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Frauenreuth, býv. dom. Cheb.; na blízku olověné doly.

Bergbauden III. část horní, viz Nová ves.

Berggraben, ves na úpatí hory, 32 d. 203 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Šacléř (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bernartic.

Berghaus, sam. viz Wintersgrün.

Berghäusel, Bergdörfel, vska, 11 d. 128 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Espenthor, býv. dom. Giesshübel, far. Andělská hora; továrna na rozžehadla všeho druhu.

Bergstädtel viz Ratibořice.

Beřín, ves na úpatí hory Komořské, 28 d. 267 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic., (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc., býv. dom. a far. Jince. Vydatné jest zdejší cvočkářství. — 1/2 hod. vzdálí mysliv.oNa blízku byly r. 1826 rozličné starožitnosti vykopány, jež jsou v král. museu uschovány.

Beřkovice dolní (*Unter-Beřkovic*), panství (B. a Střemy r. 1811 v ceně 288.956 zl.) a ves na levém břehu Labe, 98 d. 612 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Vliněves; velkolepý zámek se čtyrmi věžemi nárožními; jedna z největších cukráren v Čechách; závod na vyrábění lihu, pivovár, opodál nádraží a pošt. exp. — B. jsou již od r. 1623 v držení rodu Lobkovického. Někdy zde stála tvrz.

Beřkovice horní někdy Běškovice (*Ober-Beřkovic*), panství (r. 1841 v ceně 480.000 zl.) a ves, 84 d. 629 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Černoušek; stará tvrz, nový zámek s parkem, továrna na vyráb. lihu, tovar. na vyráb. octa. — B. byly rodinné sídlo rytířův Běškovcův z Běškovic. V druhé polovici 16. stol. vládli B-cemi Lobkovicové, později se dostaly hr. Hartikům, pak hrab. Ledeburům, od kterých je nynější držitel hrabě Desfours Walderode 1841 koupil.

Berky, Perky, ves, 9 d. 93 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. býv. dom. a far. Častrov.

Bernardov, ves, 40 d. 269 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (2 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kobylníky, býv. dom. Nové Dvory far. Záboří.

Bernartice (*Bernartic*), ves, 52 d. 398 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Dol. Královic. (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Brzotic., továrna na vyráb. lihu; opodál mlýn.

Bernartice, Pernartice (*Pernartic*), panství fideikom. r. 1732 v ceně 150.000 zl.), a far. ves, 71 d. 463 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Buděj., vik. Horšův Týn., patr. kn. Löwenštein, 1365 osadníků; far. chrám původně ze 14. stol. s hrobkou kn. z Löwenšteina, zámek, škola, dv. popl., někdy tvrz. — B. byly nepochybně rodinným sídlem pánů z Bernartic, později se dostaly svob. pánům Hildprandtům, od kterýchž je r. 1732 kn. z Löwenšteina, nynější majitelové koupili a s Borem spojili.

Bernartice (*Bernsdorf*), far. ves na soujmenném potoku, 164 d. 1075 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Šaclíř (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Král. Hrad. vik. a pošt. Trutnov, patr. stud. fond., 3590

osadníků; far. chrám. Nanebevzetí P. M., kteréhož již ve 14. stol. stávalo, škola.

Bernartice (*Bernartitzl*), statek (r. 1851 za 8000 zl.) a ves, 28 d. 210 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., pol. obc. Bořikov, far. Mlazov; rozvaliny starého hradu. — B. patřily v předešlém století Perglerům z Perglasu, později pánům z Běšína; nyní jsou majetkem p. z Kleistu.

Bernartice (*Bernardic*), městys na Borovanském potoku, 139 d. 949 ob. čes., kr. Tábor., okr. Bechyň., ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Vopařan, diéc. Buděj., vik. Bechyň., patr. kn. Paar, 4367 osadníků; ve far. chrámě sv. Martina, jehož se již ve 14. stol. připomíná, mají býti páni z Bechyně pochováni; škola, pošt. úřad. Na věži byl prý zvon s letopočtem 1186. Trhy výroč. vždy ve čtvrtek: 1) po sv. Matěji, 2) po Kantate, 3) na sv. Prokopu; téhodní trhy: ve čtvrtek velikonoc. a před vánoc. — Sam. „Jalovčí" ($^{1}/_{4}$ hod.) — B. byly druhdy statek, který se na počát. 17. stol. dostal koleji Jezuitské v Praze, r. 1825 spojený se statkem Vopařanským nynějším držitelům kn. z Paaru.

Bernau, ves, 35 d. 213 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($2^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Hamry Leopoldovy, pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hartenberk. Na blízku železná ruda.

Berndörfel (*Nevděk?*), vska, 7 d. 43 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Slavikovice býv. dom. Bystřic.

Bernek, ves, 24 d. 192 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. ($3^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov něm., býv. dom. Krumlov., blíž mlýn „Trampelmühle."

Bernov (*Bernau*), ves, 149 d. 1032 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Neydek (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., škola, zhotovování plech. lžic.

Bernov (*Bernau*), ves, na blízku vyvařiska Běly, 55 d. 357 ob. něm., kr. Žat., okr. Borec ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Boleboří, býv. dom. Hagensdorf.

Bernsdorf, ves, 179 d. 1048 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Neustadt; fil. chrám P. M., škola.

Bernschlag český, ves, 65 d. 477 ob. čes. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Nov. Bystřic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B. — Částky vsi: „Mládkův mlýn" s 2 d. ($1^{1}/_{2}$ hod.), „Nový mlýn" s 3 d. a sam. „Kuba" ($1^{3}/_{4}$ hod.)

Bernschlag německý viz Posláček.

Beroun (*Pern*), ves, 23 d. 194 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (klášter) Teplá ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Sedlo staré, far. Teplá.

Beroun (*Beraun*), král. okr. město s předm. Pražským a Plzenským nade Mží (720' nad hlaď. moř.) 366 d. 3950 ob. čes., kr. Praž., (8 hod. jih. záp.), arcidiéc. Praž., vik. B., patr. náb. fond., 4208 osadníků; děk. chrám sv. Jak. ze 16. stol., kostel Zvěstování P., M. na hřbitově z 18 stol., piaristská kollej r. 1773 založená, okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úřad (2. tř.), pošt. úř., hlav. škola (4 třídná), radnice, notar., přádelna a továrna na bavlněné látky, pivovár, závod na vyráb. rosolek a likérů, spolek zpěv., hospodář. fil. spolek; v okolí zelenec, kam. lomy a 12 vápenic. Trhy *a*) výroční: 1. v pond. po jmenu Ježíš, 2) třetí pondělí v postě, 3) v pond. po Jubilate, 4) ve čtvrtek po sv. Prokopu, 5) v pond. po stětí sv. Jana, 6) v pond. po sv. Martině: *b*) týhodní každé úterý a čtvrtek. B. byl původně osada „na Brodě" při řece, která teprv ve 13. stol. v město vzrostla pod jmenem Bern, Berún, Verona, načež jest cís. Karlem IV. krajským městem kraje Podbrdského jmenováno. R. 1421 zmocniv se jeho Žižka kázal slovútnější osoby dílem povraždíti, dílem upáliti, r. 1610 jest po druhé dobyto arcikn. Leopoldem, biskupem Pasovským. Na blízku někdy „Králův Dvůr," v němž r. 1253 král Václav I. zemřel. — V Berouně se narodili: čes. spisovatel Jan Achilles (žil v druhé polovici 16. a na začátku 17. století); čes. spisovatel Jiří Frant. Procházka de Lauro (na počát. předešlého stol.) a pět sester Podleských známých zpěvaček.

Beřovice (*Beřowic*), ves 57 d. 292 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. a far. Zlonic.

Beršteln nový (*Neu-Perštein*), panství allod. (odhadní cena 204.000 zl.) a ves, 11 d. 120 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. ($^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Doubá; zámek s kaplí, dv. popl. Sam. mlýn, „Kratschen" 2 d. a dv. popl. — Statek B. náležel v 16. stol. pánům Berkům z Dubé a na B-ě, kterýmž jest po bitvě Bělohorské odňat a Adamovi z Valdšteina prodán. Od r. 1810 jsou v držení B. hrabata z Valdšteina a Vartenberka — Starý hrad Beršteín někdy hlavní sídlo panství viz u Vrchového.

Bertoldka, vska, 4 d. 21 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Černín pol. obc. Lhota Šárovcova, býv. dom. Bělohrad., far. Chodovic.

Běrunice (*Gross-Běronic*), far. ves, 86 d. 536 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Král. Měst. ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Dýmokur., diéc. Král. Hrad., vik. Kopidlno, patr. náb. fond., 1898 osadníků; lok. chrám Narození P. M., původně ze 14 stol., škola.

Běruničky (*Klein-Běronic*), ves, 15 d. 138 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. ($^{3}/_{4}$ hod.

vých.), kat. obc. B., pol. obc. Běrunice, býv. dom. Chlumec, far. Běrunice.

Berzdorf, ves na úpatí Ještědu (3206′), 55 d. 503 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. (8 d. s 75 ob. však ku kat. obc. „Althabendorf“), far. Liberec; přádelna na vlnu.

Berzdorf dolní (*Nieder-Berzdorf*), ves, 54 d. 318 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridlaud (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B. d., far. Wiese; zdejší fil. chrám sv. Jodoka ná ležel ve 14. stol. k diéc. Mišeňské; škola.

Berzdorf horní (*Ober-Berzdorf*), ves, 120 d. 638 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Friedland (2¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. B. h., far. Wiese; opodál myslivna „Hainhaus,“ hospoda a mlýn. — B. h. souvisí s Berzdorfem dolním, a celek ten byl někdy lenní statek Fridlandský.

Berzdorf nový (*Neu-Berzdorf*), ves, 56 d. 310 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Berzdorf dolní, far. Wiese.

Besedice (*Besedic*), ves, 39 d. 214 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 hod. jih. záp), kat. i pol. obc. Loučky, býv. dom. Rohozec, far. Loučky.

Besednice, Besenice (*Besenic*), far. ves na úpatí Kohoutu, 106 d. 610 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Svino-Trhov. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Nov. Hrad., patr. náb. fond, 1187 osadníků; far. chrám sv. Prokopa z r. 1738, škola. — Částky vsi: „Budahäuseln“ 7 d. (³/₄ hod.), sam. „na hrbu“ a „Kotvej.“

Bešetin, veska, 8 d. 69 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. Dražejovice, far. Žihobec, býv. dom. Žichovic.

Běšice (*Weschitz*), ves (někdy statek) blíž Oharky, 30 d. 138 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2¹/₂ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Čachovic., býv. dom. Velemyšloves, far. Čachovice a Tušimice; stará tvrz, na Oharce 2 mlýny (¹/₄ hod.).

Běšice viz Zběšice.

Běšinov viz Zdanice.

Běšičky, Gděšičky, (*Klein-Zběschitz*), ves, 49 d. 314 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom, Veselíčko, far. Bernartic. — Sam. „Čabrov“ hajnovna.

Běšiny (*Běschin*), far. ves, 71 d. 631 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Týnec, diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. hr. Kolovrat, 1412 osadníkův; far. chrám Navštivení P. M., vlastně zámecká kaple; někdejší far. chrám sv. Bartoloměje, jehož zdé ještě viděti, stál na návrší ³/₄ hod. vzdálí od B. V chrámě tom byl náhrobek slečny Anny Markéty Starklinské z Kotty, poslední ratolesti toho rodu († 1595). Starý dosud obydlený hrad, škola. Sam. „Šálený mlýn“ a „Nová hospoda.“ — B. jest původiště starého dosud žijícího českého rodu pánů Běšínů z Běšín, kteří od 15. stol. až na nejnovější doby důležité zemské úřady zastávali. V pozdější době patřily B. Vratislavům z Mitrovic; od druhé polovice 17. stol. jsou majetkem Kolovratů Krakovských, kteří je k Týneckému panství připojili.

Beškaby (*Beschkaben*), ves na úbočí soujmenného vrchu, 21 d. 144 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Dubá (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Blatce velké, býv. dom. Houska.

Běškovice viz Beřkovice.

Běsno, Bězno, Běstno, Bístno (*Wiessen*), ves, 51 d. 343 ob. něm., kr, Žat., okr. Podbořan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Nepomyšl, far. Strojetic; fil. chrám sv. Mikuláše, škola.

Běštin (*Běchčin*), ves, 121 d. 895 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Oslov, far. Hostomice; cvočkářství.

Běstovice (*Bëstowic*), ves nad Orlicí, 51 d. 301 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Choceň.; fil. chrám všech svatých z r. 1784.

Běstvina (*Běstwin*), statek (B. Chuchel a Podhořice r. 1845 za 290.000 zl.), a far. ves, 69 d. 566 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. hr. Rothkirch, 1885 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř., zámek s kaplí sv. Vojtěcha, škola, olejna. Na někdejší tvrz upomínají dosud zachovalé velké sklepy. — Sam. „Hluboš“ mlýn, „Malechov“ 9 d. a „Hradilov“ 4 d. — K r. 1427 uvádí se Jan Sudlice z Běstviny. V 17. stol. náležela B. jak se dle nápisu na dvou zvonech souditi dá Kapounovi ze Svojkova. Od. r. 1845 jest majetkem hrabat z Rothkirch-Panthen.

Běstviny (*Běstwin*), ves, 25 d. 141 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Dobruška.

Betaň viz Kunratice.

Betlehem viz Drštěkryje.

Betlem (*Betlehem*), vska, 11 d. 54 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (2¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. Rybné pusté, far. Borová.

Bětník viz Mravín.

Beutenhäuser viz Úpa velká III. část horní.

Beyšov viz Lhota Beyšova.

Beyšov dv. popl. u Pykova, viz tam.

Bezděčín, ves, 19 d. 132 ob. čes., kr. i okr. Boles., (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Nepřevazky, býv. dom. Kosmonosy, far. Ml. Boleslava.

Bezděčín (*Bösching*), ves, 38 d. 260 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1³/₄ hod. vých.),

kat. i pol. obc. B., býv. dom. Svijany, far. Hodkovice.

Bezděčín, ves, 13 d. 89 ob. čes., kr. Jič. okr. a býv. dom. Lomnic. (1 sev. záp.), kat. i pol. obc. Tuháň, far. Lomnice.

Bezděčín, ves, 11 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Křeč, býv. dom. Hroby.

Bezděčín, ves blíž Jihlavky, 25 d. 194 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátec. (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. far. a býv. dom. Cerekvice horní; opadál na Jihlavce papírna.

Bezděčín, ves, 31 d. 222 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Želeč., far. Hlavatce.

Bezdědice, Bezděvice (*Klein-Bösig*), far. ves, 35 d. 229 ob. čes. něm., kr. Boles., okr. Bělá (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Doksy, diéc. Litom., vik. Doks., patr. hr. Valdštein, 1168 osadníků, lok. chrám sv. Vác. původně ze 16. stol., škola.

Bezdědice (*Bezdědic*), far. ves na úpatí Plešivce, 45 d. 335 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Jince, arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. děkan Karlštein., 4814 osadníků; far. chrám Na nebevzetí P. M. ze 14. stol.; škola; zhotovování cvočků a hřebíků. ¼ hod. vzdálí „Bezdědice malé" dv. popl.

Bezdědovice (*Bezdědowic*), ves, 42 d. 362 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Paštiky.

Bezděkov (*Pösigel*), veska, 7 d. 43 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšín. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Brotice něm., býv. dom. Krumlov, far. Vitěšovic.

Bezděkov (*Bezděkau*), ves, 36 d. 249 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Štěpánov, far. Libice.

Bezděkov (*Bezděkau*), ves, 19 d. 168 ob. čes., kr. Čás., okr., pol. obc. a far. Dolnokrálovic. (¾ hod. sev.), kat. obc. B., býv. dom. Královice hořejní.

Bezděkov, ves, 26 d. 211 ob. čes., kr. Čás. okr. Něm. Brod. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Okrouhlic., far. Krásná hora; továrna na vyráb. lihu.

Bezděkov (*Wesigau*), ves, 14 d. 105 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (2¼ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Damnov, býv. dom. Trpisty.

Bezděkov (*Besikau*), ves, 23 d. 191 ob. něm., kr. Cheb., okr. Teplá (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. (opat.) Tepel., far. Vidžín.

Bezděkov (*Bezděkau*), ves, 50 d. 292 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a býv. dom. Hrochův Týnec, far. Vejvanovice. — Sam. „Turin" hospoda a kovárna. (¼ hod.)

Bezděkov (*Bezděkau*), ves na Chrudímce, 19 d. 159 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrk. (1½ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Lhotice něm., far. Bojanov.

Bezděkov, ves, 40 d. 317 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Pardubic., far. Lány na důlku.

Bezděkov (*Bösig*), ves, 29 d. 185 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Lhota, býv. dom. Abrspach, far. Chvaleč.

Bezděkov (*Bösig*), far. ves, 104 d. 627 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. pošt. a býv. dom. Police (1 hod. již.), kat. i pol. obc. B., diéc. Král. Hrad., vik. Náchod, patr. opat. Broumovský, 1208 osadníků; expos. chrám sv. Prokopa z r. 1727, škola, dv. popl.

Bezděkov, ves, někdy statek svob. p. Janovských z Janovic, 32 d. 236 ob. čes., kr. Pís., okr. Blat. (1½ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Nezdržev, býv. dom. Lnáře, far. Kádov; fil. chrám (ve 14. stol. farní), škola. V B. byla někdy tvrz, na kteréž sídlel r. 1534 rytíř Řezanský z Kádova.

Bezděkov (*Bezděkau*), ves, 45 d. 317 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic, (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pňovice, býv. dom. a far. Rožmitál. — Sam. „Lejsek".

Bezděkov předměstí Strakonické, viz tam.

Bezděkov (*Bezděkau*), ves, 10 d. 51 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Hartmanic, býv. dom. Krušec horní; blíž vápenice.

Bezděkov (*Pössigkau*), ves, 55 d. 357 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Horšův Týn, far. Dubec.

Bezděkov (*Bezděkau*), statek (r. 1844 za 190.000 zl.) a far. ves, 64 d. 694 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. B., diéc. Buděj., vik. Klatov. patr. náb. fond, 2330 osadníků; far. chrám sv. Anny z r. 1693 na příkrém vršku as 700 kroků od fary, (na hřbitově pochován pověstný románopisce Krist. Jindř. Spiess); krásný zámek v normanském slohu u prostřed parku, škola, pivovár; ¼ hod. vzdálí mlýn. Na někdejší tvrzi seděl za panování krále Jiřího rytíř Racek Chlevec z Malšína, kterémuž ji 1450 Přibík z Klenové a Jan ze Švamberka (snad Hynek Krušina?) odjali.

Bezděkov (*Bezděkau*), veska, 8 d. 57 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Třebetín velký, far. Kbel, býv. dom. Pořič.

Bezděkov (*Bezděkau*), ves, 28 d. 220 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2¼ hod. sev.),

kat. i pol. obc. Březina, býv. dom. Radnic., far. Stupno horní.

Bezděkov, ves, 16 d. 93 ob. čes., kr. Táb. okr. Benešov (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou, far. Vranov.

Bezděkov (*Bezděkau*), ves, 17 d. 128 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (3 hod. sev.), kat. i pol. obc., býv. dom. a far. Lukavec. Někdy zde dolováno na zlato.

Bezděkov (*Bezděkau*), vska, 9 d. 62 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc., býv. dom. a far. Nadějkov. — Sam. myslivna.

Bezděkov (*Bezděk*), ves, 44 d. 261 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Velichov; chrám sv. Anny z 19. stol., škola. Někdy zde stál hrad, z něhož se ve válkách husitských velké škody dály Žateckým, kteří ke straně podobojí stáli, pročež r. 1420 od Pražanů dobyt. V 16. stol. byl v držení B-a Ratibor Sekerka ze Sedčic, jehož syn statek ten obci Žatecké prodal 1530. Po Bělohorské bitvě jsouc obec Žat. všech statků odsouzena koupila r. 1555 podruhé B., v jehož držení posud jest.

Bezděkov dolní (*Unter-Bezděkow*), ves na pravé straně Lodenického potoku, 18 d. 169 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Bezděkov horní, býv. dom. Křivoklátské, fara Unhošť a Družec. — Sam. „Chaloupky" č. „Kyšice malé," 10 d. (¾ hod.) a Potepelská mysliv. (½ hod.)

Bezděkov horní (*Ober-Bezděkow*), ves, 42 d. 309 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Unhošť (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B. h., býv. dom. Křivoklát.

Bezděkov nový a **Bezděkov starý** předměstí Roudnická, viz tam.

Bezděkovec, ves, 38 d. 296 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Zelenohor. Sam. „Žhurec" (6 d.)

Bezdědice viz Bezdědice.

Bezděz, Bezdězí, (*Schloss* o. *Unter-Bössig*) far. ves na úpatí homolovité 1815' vysoké hory řeč. velká Bezděz, 94 d. 597 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Dokeské, diéc. Litom., vik. Dok., patr. hr. Valdštein, 642 osadníků; far. chrám sv. Jiljí původně v románském slohu ze 13. stol., škola. Sam. dv. popl. ¼ hod., mysliv. na úpatí malé Bezdězi (½ hod.). Na velké Bezdězi zříceniny původně král. hradu, později kláštera. Hrad ten, nepochybně z počát. 13. stol., byl sídlem, jak se zdá, král. kastellana, jenž župu Kamenickou spravoval; v pozdější době bývala B. od králův v zástavu dávána, tak zejmena se uvádí na začát. 15. stol. na B-i Prokop markrabě moravský, později páni z Michalovic, páni z Tovačova a Cimburka, Špetlové z Janovic, od r. 1558 Berkové z Dubé; později prodána Janovi z Valdšteina. Po bitvě Bělohorské jest od Bavoráků dobyta a spálena, načež připadla král. komoře, od které ji koupil Adam z Valdšteina. Syn jeho Albrecht, vojvoda Fridlandský obnoviv hrad B. uvedl doň a však jen na krátko Augustiány z kláštera Bělského. Od Ferd. III. obdrželi španělští benediktini Montserratští v Emausích, (což již Valdštein učiniti zamýšlel) pustý hrad B., jejž r. 1666 v klášter přestavěli a zde slavné pouti zavedli. R. 1778 přijali mnichové tito posádku pruskou, která za odměnu klášter na prosto vydrancovala. Po zrušení kláštera r. 1785 dostala se B. panství Dokeskému. Na Bozdězi uvězněn r. 1278 syn Otakarův, králevič Vác. II. i králová Kunhuta od markraběte Oty Braniborského.

Bezdězí nové viz Bělá.

Bezdrev viz Zliv.

Bezdružice (*Weseritz*), panství primogeniturní (r. 1712 v ceně 119.789 zl.), a okr. městys, 142 d. 1103 ob. čes., kr. Cheb., (7 m. jih. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Teplá, patr. kn. Lövenštein, 1166 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M., v němž se nalezá obraz sv. Jana Nep. od Brandla, a knížecí hrobka; zámek z r. 1772 (někdejší hrad stál na návrší nad městysem), škola, okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úřad (3. tř.), pošt. exp., nemocnice, synagoga. Trhy výroční: 1. v pond. před Hrom., 2. 4. května, 3. v pond. po sv. Vác. — B. patřily od nejstarších dob až do druhé pol. 16. stol. pánům z Kolovrat, jichžto jedna větev odtud přijmí Bezdružických přijala; zejmena uvádíme Krištofa Haranta z Polžic a Bezdružic, českého spisovatele a dvorského radu i praesidenta čes. komory, nar. roku 1560 stat roku 1621. Od roku 1540—1572 náležely B. pánům Elbognerům, od r. 1572—1659 pánům ze Švamberka, později Krištofovi hr. z Heissenšteinu, pak Janu Jos. hr. z Vrtby a od r. 1712 nynějším držitelům kn. z Löwensteina-Werthheimu.

Bezejovice (*Bezejowic*), vska při Maršovském potoku, 5 d. 60 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Zahrádka, býv. dom. Tloskov, far. Bystřic.; zde stála někdy tvrz. Sam.: dv. popl., hajnovna, mlýn, vápenice.

Bezemin (*Wesemin*), ves, 24 d. 155 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Hradiště okrouhlé.

Bezinky, mysliv. u Kozina, viz tam.

Bezlejov, mlýn u Zastrání, viz tam.

Bezměř, Bezmíř, ves, 17 d. 123 ob. čes.,

kr. Táb., okr. a býv. dom. Votic. (1½ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Vojkov.

Besník (*Besnik*), ves, 30 d. 183 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (2¼ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Kaly, býv. dom. a far. Miletín.

Bezno, panství allod. (B. Nemyslovice, Horky a Vojetín r. 1802 v ceně 334.784 zl.) a far. ves, 117 d. 810 ob. čes., kr. i okr. Boles., (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Kr. Hrad., vik. Boles., patr. dědicové hr. Pachty a hr. Špork, 2507 osadníků; chrám ss. Petra a Pavla z r. 1750, původně ze 14. stol., zámek, škola. Někdy zde stála tvrz, nepochybně rodinné sídlo rytířův z Bezna, kteří od 14. až do 17. stol. B-em vládli. Od r. 1725 jsou v držení panství toho hrab. Pachtové z Rajova a od r. 1862 dědicové hr. Františka [Pachty.

Bězno viz Běsno.

Bezpalec, sam. viz Lhotice.

Bezpráv, sam., 3 d. 23 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí, (¾ hod. vých.), kat. obc. Dobrá voda, pol. obc. Rviště, far. Bandýs.

Bezpravie někdy ves u Luhu, viz tam.

Bezpravovice (*Prawowic*), ves, 28 d. 200 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Chudenic., far. Poleň.

Beztahov, Beztuhov, ves, 13 d. 121 ob. čes., kr. Táb., okr. far. a býv. dom. Votic. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Srbice; zříceniny staré tvrze, bažantnice.

Bezvěřov (*Weserau*), ves, 23 d. 121 ob. něm., kr. Cheb, okr. Teplá (1¼ h. jih. záp.) kat. i pol. obc. B., býv. dom. a far. klášter Tepelský.

Bezvěřov (*Wasserau*), ves (někdy statek, 52 d. 344 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Ronšperk, far. Mutěnín.; zde stála někdy tvrz.

Bezvěřov, (*Bärenklau*), ves, 76 d. 427 ob. něm., kr. Plz., okr. Manetín (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., byv. dom. Toužím, far. Jamné dolní a Krašov; škola; někdy tvrz.

Bežerovice (*Bežerowic*), ves, 43 d. 254 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechiň. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Sudoměřic.

Bicek, Biček, sam. viz Novosedly.

Bída, Borek, vska, 9 d. 122 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Hosín. Sam. Chynava dv. popl. Chynavský, pohodný, Chynavská cihelna, a hajnovna „na překážce“ ½ hod.

Bída ženská (*Weiberkränke*), ves, 22 d. 107 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Království část I., býv. dom. Debrné, far. Brusnice německá.

Bída ženská, sam. viz Buky Staré.

Bídlo, Bydlo, vska, 9 d. 39 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Měst. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Bohdašín, býv. dom. Opočno, [far. Slavoňov.

Bienendorf, viz Včelná.

Bienerbauden, viz Lanov prostřední.

Bílá Hora, chrám a 3 d. na širokém hřbetu hory Petřína, kr. Praž., okr. Smíchov (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Řepy, far. Liboc dolní; kostel Panny Marie Vítězné založen r. 1706 od nábožných křesťanů na památku vítězství císaře Ferdinanda II. nad Čechy 8. listopadu 1620. Později přistaveny jsou okolo něho ambity se čtyřmi kaplemi. Zdejší obraz Panny Marie má býti kopie obrazu nyní v Římě se nalézajícího, kterýmž mnich Dominik v bitvě Bělohorské voj císařský k boji rozněcoval. Na rozkaz cís. Josefa II. jest 1786 kostel zavřen, r. 1813 však opět otevřen, kdež se nyní o Mariánských svátcích, zvláště 8. září, služby Boží konají. Zde, kde klesla sláva jména českého, zde, kde pohřbena jsou naše práva, naše svoboda, rozléhal se i v pozdějších dobách ryk válečný.

Bílá Třemešná, viz Třemešná bílá.

Bílé (*Bielay*), ves, 70 d. 544 ob. č. n., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Police (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Machov.

Bílé (*Bielay*), far. ves, 87 d. 465 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Rychnov (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov, patr. náb. fond, 690 osadníků; fil. chrám sv. Jana Nep., škola. — Opodál „Popelov“ mlýn a 5 d.

Bílek, ves, 53 d. 464 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Polná, far. Sopoty.

Bílence (*Bielenz*), ves, 83 d. 476 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Hrádek červený, far. Přečaply; fil. chrám sv. Bartoloměje z r. 1747, škola, stará tvrz.

Bílence (*Willens*), ves, 28 d. 213 ob. něm., kr. Žat., okr., kat. i pol. obc. a far. Jesenic. (¾ hod. sev.), býv. dom. Petršpurk., fil. chrám sv. M. Magdaleny.

Bilenice (*Billenic*), ves, 66 d. 376 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Žichovic., far. Bukovník. Sam. „Podolí“ mlýn a 12 d. — Na místě nynější sýpky stála někdy tvrz, na které sídlel r. 1463 Jan z Běšín. Po Bělohorské bitvě odejmuty jsou B. tehdejšímu držiteli Vác. Břeskému z Ploskovic; r. 1684 dostaly se Elišce Ježovské z Lub a r. 1687 J. Ernestu Enisovi z Atteru.

Bílenka (*Bilinka*), ves, 21 d. 106 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosic. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Borec, far. Velemín.

Bilichov, Bělichov, ves, 45 d. 288 ob. čes., kr. Praž., okr. Stražec. (2¾ hod. sev.),

kat. i pol. obc. B., býv. dom. Zlonic., far. Pozdeň.

Bílina (*Bilin*), panství fideikom. (B., Mirošovice, Radovesnice, Razice, Dobrčice, Bečov a Patokryje r. 1815 v ceně 877.885 zl.) a okr. město nad Bělinou s předměstím Teplic., Mostec. a Pražským, 482 d. 3345 ob. něm., kr. Žat. (4¼ m. sev. vých.) diéc. Litom., vik. B., patr. kn. Lobkovic, 5245 osadníků; arciděkanský chrám ss. Petra a Pavla, jehož již ve 14. stol. stávalo; knížecí zámek s bohatou sbírkou nerostů a se sbírkou starých zbraní; starý hrad se skladem kníž. Lobkovických minerálních výrobků; škola; špitál s kostelem sv. Alžběty; smíšený okr. úřad, bern. úřad I. tř., pošt. úř., pivovár, vinopalna, továrna na výrob. cukru z buráku, továrna na porcelán. Trhy *a*) výroční: 1. v první pond. postní, 2. ve čtvrtek po Božím těle, 3. ve středu po sv. Bartol., 4. na sv. Martina bisk.; *b*) na dobytek: 1. v pond. před svatodnš. svátky, 2. ve středu po sv. Bartolom.; *c*) na vlnu: 1. v sobotu př. sv. Jiřím; 2. v sob. před sv. Bartolom.; *d*) téhodní každou sobotu. — Opodál města prýští se ze 4 zřídel proslulá voda Bílinská, které se ročně 80.000 —100.000 láhví rozesílá. Voda tato jest čistá, chuti kyselé, ochlazující a pije se nejvíce v nemocech sliznic, jmenovitě žaloudku (při žáze a krkání), měchýře močového (při kamenu a písku močovém, též při katarrhu ústrojí močového), v nemoci chřtánové a plicní. Smícháním Zaječické a Sedlické hořké vody s kyselkou B-skou vyrábí se zde ve zvláštní fabrice magnesie; značná jest též výroba B-ských pokroušků, které se v lékárnách prodávají. Jižně od B-y strmí Bořeň, svým útvarem jedna z nejpamátnějších hor v střední Evropě. — B. byla za starodávna sídlem zvláštní župy; župní hrad stál na místě nynějšího Starého hradu. Od r. 1040—1222 sídleli na hradě županové; okolo r. 1240 obdržel B-u od krále Vác. I. Ojíř z Frideberka; r. 1302 byl v držení B-y Albert ze Žeberka, od r. 1329—1400 rod pánů z Bergova; r. 1407 náležela B. horlivému katolíku Albrechtu z Koldic, jemuž jest r. 1421 od Husitův odňata; r. 1426 zmocnil se B-y Jakoubek z Vřesovic (Bílinský), po jehož smrti dle úmluvy opět pánům z Koldic připadla (1437); r. 1464 dostala se nynějším držitelům prvé pánům, napotom knížatům z Lobkovic.

Bílina (*Bilina*), ves, 21 d. 143 ob. čes., kr. Táb., okr. Milev. (2½ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Křižanov, býv. dom. a far. Veselíčko.

Bílinka, ves, 18 d. 162 ob. čes., kr. i okr. Pís. (3½ hod. záp.), kat. obc. Chřenovic., pol. obc. Podolí, býv. dom. Vltavo-Týn., far. Bernartic. — Sam. „Leveč“ dv. popl., „Kozihora“ hajnovna.

Bílka (*Pilkau*), ves na úpatí Milešovky, 17 d. 107 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Bořislav, býv. dom. Teplic.

Bílkov, ves, 11 d. 71 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Drahobudice, býv. dom. Bečvary velké.

Bílkovice (*Bilkowic*), ves, 49 d. 417 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Takonín, far. a býv. dom. Chotýšany.

Bílkův mlýn, viz Neustadtl český.

Bílov (*Bilow, Bilau*), ves, 27 d. 239 ob. čes., kr. Plz., okr. Královic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Plasy, far. Potvorov.

Bílsko, ves, 42 d. 248 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Drahoráz, far. Kopidlno, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Bílsko, Bílské (*Blsko*), far. ves, 32 d. 233 ob. čes., kr. Pís., okr. i pošt. Vodňan. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Protivín, diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, 1294 osadníků; far. chrám sv. Jakuba ap. ze 17., původně však ze 14. stol., škola, mlýn.

Bílý kámen (*Weissenstein*), ves, 20 d. 112 ob. čes., kr. i okr. Čás., (2¼ hod. vých.), kat. obc. Březinka, pol. obc. Hoštalovice, býv. dom. Podhořany, far. Turkovic.

Bílý Kámen (*Weissenstein*), ves, 22 d. 142 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (3½ hod. jih. záp.), kat. obc. B. K., pol. obc. a far. Vyskytná německá, býv. dom. Jíhlav.

Bílý Kůň (*Weissrössel*), ves, 13 d. 87 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Střemošice, býv. dom. Hrochův Týnec, far. Řepníky.

Binaberg, viz Vinná hora.

Biňov (*Böhmdorf*), ves, 44 d. 336 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Nov. Hrad. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B.; mešní kaple. — Sam. „Jakule“ mysliv. (1 hod.); „Donke“ selský statek; „Karlsberg“ hajnovna (1½ hod.); několik obydlí pro brusiče skla (1 hod.)

Binsdorf, ves, 98 d. 602 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Arnoltice; starý zámek, pivovár, škola; mezi obyvately jest mnoho tkalců a punčochářů.

Birkenhaid, ves, 19 d. 172 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (3 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Vltavice hořejší.

Birkenhammer, ves, 90 d. 1074 ob. něm. kr. Cheb., okr. Karlovar. (1 hod. již.), kat.

i poř. obc. Funkenštein, býv. dom. Bečov, far. Stanovice; fabrika na porcelán.

Birndorf, ves, 49 d. 343 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Wundingrün, far. Staré Sedlo; škola; blíž lomy kam.

Bířkov (*Bířkau*), ves, 33 d. 254 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic. (2 h. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Merklín, far. Vřeskovice.

Biskoupky, ves, 27 d. 173 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbirov (2 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Sebešice, far. Újezd Drahoňův.

Biskupice (*Biskupic*), ves, 24 d. 186 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Ronov.

Bistno, viz Běsno.

Bitětice (*Bitetic*), ves, 20 d. 153 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Lipice, far. a býv. dom. Řečice červená.

Bitouchov, ves, 33 d. 252 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1¼ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Malá Bělá, far. Bakov.

Bitouchov, vska, 10 d. 67 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Lomnic. (1½ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Holenice, far. Týn.

Bitouchov, ves na pravém břehu Jizery, 71 d. 483 ob. čes., kr. Jič., okr. á býv. dom. Semil. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., a far. Semily. Sam. „Močidlo," „Rokliště," „Vrší."

Bitov, viz Poleň.

Bitov (*Wittowa*), ves, 18 d. 135 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Chotěšov, far. Sekyřany hořejší.

Bitov, ves, 17 d. 126 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (¾ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Koněprusy, býv. dom. Králův dvůr, far. Počaply. — R. 1257 daroval Přemysl Otakar II. popl. dvůr B. i s okolím křižovníkům s červenou hvězdou v Praze.

Bitov, ves, 13 d. 185 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Zahostice, býv. dom. Chýnov, far. Hroby. — Opodál mysliv. (¼ hod.)

Bitovany (*Bitowan*), ves (někdy statek) nad Žumberským potokem, 50 d. 433 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¾ hod. sev. vých.) kat. obc. B., pol. obc. a far. Žumberk; fil. chrám sv. Bartoloměje, dvůr, mlýn.

Bitovanky (*Bitowanek*), vska, 6 d. 43 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. Bitovany, pol. obc. a far. Žumberk.

Bitozeves (*Wittosess*), far. ves nad Chomútovským potokem, 78 d. 467 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Lipno, patr. kn. Švarcenberk, 1162 osadníků; far. kostel sv. Michala archang. se 16. stol., škola; na místě nynějšího dvora stál někdy zámek.

Bizhradec, Bizraz, ves, 70 d. 414 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Rychnov, far. Újezd bílý. — Opodál „Slavinec" mlýn (¼ hod.).

Blahotice (*Blahotic*), ves na soujmenném potoku, 16 d. 194 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Slan. (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Lunikov, far. Hobšovice; někdy zde stála tvrz. — Na blízku kam. uhelné doly.

Blahousty (*Plahusen*), ves nade Mží, 19 d. 101 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Trpisty a Třebel, far. Crpužice. — Opodál mlýn.

Blahov, ves, 22 d. 109 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Březno velké, far. Hummel.

Bláhová Lhota, viz Lhota Bláhová.

Blahuňov (*Plassdorf*), ves, 25 d. 141 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov, far. Místo. Znamenité jest zdejší sadařství.

Blánice (*Blanic*), ves na soujmenném potoku, 22 d. 192 ob. čes., kr. Táb., okr. a a far. Ml. Vožic. (¾ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Janov, býv. dom. Cheynov; fil. chrám (patr. kn. Švarcenberk).

Blanice velké (*Gross-Blanic*), ves, 15 d. 119 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Netolic., far. Bavorov; zdejší fil. chrám, v kterémž se každou třetí neděli služby boží konají, byl ve 14. stol. farním. — Sam. Pazderna, Blanický mlýn.

Blanička, Malé Blanice, (*Klein-Blanic*), vska, 9 d. 50 ob., kr. Pís., okr. Netolic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Šipoun, býv. dom. Libějic., far. Bavorov. — Sam. dv. popl. (1 hod.)

Blanička, ves, 15 d. 122 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Pohnání, býv. dom. Cheynov. — Opodál mlýn.

Blankartice (*Blankersdorf*), ves, 109 d. 650 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Liběšice, far. Rychnov. Obyvatelstvo se živí nejvíce plátenictvím.

Blanské (*Pflanzen*), far. ves, 64 d. 476 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Kaplic. (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Nové Hrady, diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. hr. Buquoy, 1791 osadníků; far. chrám sv. Jiří původně se 14. stol., škola. Sam. pa-

pírna (1/4 hod.), Ponholzská mysliv. (1/2 hod.), Roikohäusel (3/4 hod.)

Blánsko, ves, 19 d. 86 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. vých.), kat. obc. Blížňovice, pol. obc. Čankovice, býv. dom. Rosice, far. Hrochův Týnec.

Blánsko (*Plankenstein*), ves, 22 d. 145 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Lab. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mírkov, býv. dom. Březnic., far. Mojžíř. Na blízkém vrchu zříceniny hradu B., který po vítězství u Ústí Husitům strachem se vzdal.

Blánsko, viz Sklenářice.

Blaslivies, sam. viz Kochanov.

Blat, viz Březina.

Blata, ves, 17 d. 101 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobot. (1 1/4 hod. vých.); kat. i pol. obc. Zámostí, býv. dom. Veliš a Vokšice, far. Samšín.

Blatce (*Blatec*), ves, 15 d. 114 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hnanice, býv. dom. Skály, far. Týn nad Rovenském. Na blízku lomy kam.

Blatce (*Blatec*), ves, 16 d. 138 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Sudoměřic. — Sam. „Janníky“ č. „Bažantnice“ 10 d. (1 hod.), „Čečkov“ ovčinec.

Blatce malé (*Klein-Blatzen*), ves, 16 d. 107 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Tubož, býv. dom. Stránka, far. Bořejov.

Blatce velké (*Gross-Blatzen*), ves v úrodné rovině, 27 d. 159 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. v., býv. dom. Houska, far. Bořejov.

Blatenka, ves, 25 d. 187 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Blatná (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Lnáře; blíž 2 vápenice. — Sam. „Lhotka“ 3 d. s mysliv. (1/2 hod.).

Blatina, sam., viz Žirov

Blatina, ves, 12 d. 78 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rybné pusté, far. Borová.

Blatiny, viz Malešín.

Blatná, panství (r. 1849 v ceně 800000 zl.) a okr. město nad Úslavou, 288 d. 2392 ob. čes., kr. Pís. (5 hod. sev. záp.), diéc. Buděj, vik. B., patr. svob. p. z Hildprantu, 6302 osadníků; děk. chrám Nanebevzetí P. M. nepochybně z 15. stol. s hrobkou hr. Rozdražovských a náhrobky hr. Kolovratů a Lva z Rožmitálu; na jihozáp. straně města u prostřed rybníka krásný hrad s parkem; okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úř. (I. tř.), notar., pošt. exp., fil. jednota hospodářská, továrna na vyrábění cukru z buráku, pivovár. Trhy *a)* výroční: 1. na s. s. Fab. a Šeb., 2. druhý čtvrtek v postě, 3. ten den po Zvěstování P. M., 4. na sv. Víta, 5. po Nanebevzetí P. M., 6. v pond. po sv. Jeronymu, 7. ve čtvrtek před první ned. adv.; *b)* na koně a hovězí dobytek: 1. ve čtvrtek před sv. Matoušem, 2. na sv. Tomaše; *c)* téhodní ve čtvrtek. — Sam.: Strž; Lupačův mlýn; Dolejšův mlýn; Annahof; Franzenshof; železné hutě (1/4 hod.). — B. byla ve 13. stol. sídlem soujmenného rodu, zejmena se uvádí Předota (Předocha) z Blatné co svědek při zakládání konventu Strakonických Johanitů r. 1243; k r. 1363 Bušek z B.-é, k r. 1374 Vilém z B.-é; od r. 1409—1416 náležela B. Janu z Rožmitálu (jeho dcera provdána za krále Jiřího); od r. 1452—1480 Lvovi z Rožmitálu, po něm synu jeho Zděnkovi, který panství tak zadlužil, že po jeho smrti 1535 věřitelům připadlo, a děti jeho přinuceny byly z Čech se vystěhovati. Největší nároky na B. dělal Adam ze Sternberka na Konopišti, jemuž se taky B. dostala. R. 1575 prodána opět hr. z Rozdražova, kterýžto rod 1691 Frant. Hynkem vymřel. Na to se dostala B. hr. Kolovratům Krakovským; na počátku 18. stol. hrab. Sereny de Kis-Seren; od r. 1798 náleží svob. pánům Hildprantům z Ottenhausen. — V B-é se narodil 1805 a zemřel 1854 český spisovatel, prof. J a n P r a v o s l a v K o u b e k.

Blatnice (*Blatnic*), vska, 8 d. 64 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1 1/4 hod. sev. vých.) kat. i pol. obc. Hranice, býv. dom. Maleč a Modletín, far. Libice. — B. a Hranice byly někdy zvláštní statek.

Blatnice (*Blattnic*), ves, 26 d. 170 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Chotěšov, far. Úherce; blíž kam. uhelné doly.

Blatnice (*Blatnic*), veska u prostřed lesa, 4 d. 36 ob. čes., kr. Táb. okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc, Pojbuky, far. Hory Smilovy.

Blatník viz Lhotka.

Blatno (*Platten*) král. horní a okr. město (2770′ nad hladinou moře), 245 d. 1812 ob. něm., kr. Cheb. (5 m. sev. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Jachimov., patr. Jeho Veličenstvo, 3487 osadníků; far. chrám sv. Vavřince, (ze 16. stol.), kaple, smíšený okr. úř., bern. úř. (3. tříd.), notar., pošt. exped., pivovár, zhotovování plechových lžic a pouzder všeho druhu. Zdejší, doly na stříbro, cín a železo, ač nyní nepatrné, byly brzy po založení B.-a velmi výdatné, neb okolo r. 1555 pracováno zde ve 13 slevárnách V okolí se též nalezá burel (Braunstein). Na blízku B.-a „Junghengst“ železné hutě. — Trhy výroční: 1. v pond. před sv. Duchem, 2. v pond. po sv. Vavřinci 3. třetí pond. v říjnu. — Okolí B.-a, jakož i Božího Daru náleželo k panství Černickému (nyní v Sazích, někdy v Čechách). Když

král Jiří dceru svou Zdéňku za Albrechta, knížete Saského provdal, dáno jí panství Černické za věno; po Albrechtu dostalo se panství to pánům z Tettova, kteří je r. 1532 knížeti Sas. Janu Bedřichovi prodali; r. 1546 smlouvou mezi Ferd. králem čes. a Moricem knížetem Sas. postoupená jižní část panství Černického s Božím Darem a B.-em koruně české.

Blatno, ves nad Chrudímkou, 63 d. 428 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko (1/4 hod. vých.)., kat. i pol. obc. B., býv. dom. Richenburg.

Blatno (*Platten*), far. ves, 86 d. 562 ob. něm., kr. Žat., okr. Borec. (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Hrádek (červený, diéc. Litom., vik. Most., patr. náb. fond, 1427 osadníků; far. chrám sv. Michala archang. z 18. stol. původně však ze 14. stol., starý částečně obydlený hrad, škola. — B. náleželo ve 14. stol. rytířům řádu Německého, později koruně české; r. 1455 daroval král Ladislav B. i Chomůtov Janu Caltovi z Kamenné hory, po němž se Benešovi z Veitmile dostalo (1488). Rod ten zůstal v držení B-a až do r. 1500, kdežto je Jan z Veitmile arciknížeti Ferdinandovi, tento pak r. 1571 Bohuslavu Felixovi Hasišteinskému z Lobkovic prodal. Po tomto vládli zde Bohuslav, Jáchim, pak Jiří starší Popel z Lobkovic, jemuž všecky statky od cís. Rudolfa II. odňaty jsou. Nynější držitel jest hr. Buquoy.

Blatno, Blatná (*Pladen, Ploden*), ves, 36 d. 226 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Petršpurk, far. Malměřic., fil. kostel sv. Mich. archang., škola.

Bláto, statek a ves, 49 d. 293 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Medlešice, far. Mikulovice.

Bláto (*Benetschlag*), ves, 11 d. 93 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mladoňov, býv. dom. Krumlov, far. Polná.

Bláto, statek majoratní (roku 1798 v ceně 22,298 zl.) a ves, 49 d. 293 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. sev), kat. obc. B., pol. obc. Medlešice, far. Mikulovice; továrna na vyráb. lihu. — Držitelem statku jest hrabě Bubna.

Bláto (*černé*), ves 16 d., 89 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. sev. záp.), kat. i politická obc. Staňkovice, býv. dom. Rataje, far. Vavřinec; továrna na vyráb. lihu. — Někdy zde stála tvrz. — B. bylo ještě na počátku 17. stol. zvláštní statek.

Blatov, ves, 15 d. 116 ob. čes., kr. Praž. okr. Říčan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Koloděje, býv. dom. Uhříněves.

Blaty (*Blatt*), ves, 15 d. 112 ob. čes., kr. Praž. okr. a býv. dom. Mělník (1/4 hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Mělník.

Blaty (*Hoslau*), ves, 17 d. 114 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. a far. Nýra (1 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Hodoušice, býv. dom Bystřic.

Blava (*Plawen*), ves, 26 d. 203 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1 3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Vyš. Brod., far. Doudleby.

Blažejov (*Blauenschlag*), far. ves na potoku, 38 d. 279 ob. něm. čes., kr. Buděj. okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1 3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Buděj., vik. Jindř. Hradec., patr. stud. fond, 1755 osadníků; fil. chrám sv. Alžběty původně ze 14. stol., škola.

Blažejovice (*Blažejowic*), ves, 28 dom. 206 ob. čes., kr. Čás. okr. a býv dom. Královice dolní (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Zahrádka.

Blažejovice (*Plahetschlag*), ves, 15 d. 119 ob. něm., kr Pís., okr. Prachatic. (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Zbytiny, býv. dom. Krumlov.

Blaženice (*Blaženic*), ves, 20 d. 133 ob. čes., kr. Táb. okr. Neveklov (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Lešany, far. Netvořice; opodal „Sražovna" 1 domek.

Blažim, ves, 30 d. 227 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Bělice. býv. dom. Jablonná.

Blažim, Dlažím (*Ploscha*), far. ves, 63 d. 408 ob. něm., kr. Žat. okr. Postoloprt. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Postoloprt.; diéc. Litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 585 osadníků; far. chrám sv. Prokopa z roku 1781 původně však ze 14. stol., škola; někdy zde stála tvrz. — 15 d. tvoří zvláštní statek zemský, náleževší ku konci 15. století pánu Kostomlatskému, který jej slečně z Janovic prodal. Tato odkázala B. r. 1514 špitalu u sv. Pavla (nyní u sv. Bartoloměje) v Praze.

Blažim viz Plačín.

Blažkov, dv. popl. u Myštěvsi viz tam.

Blažkov, ves, 17 d. 72 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nov. Město nad Metují (1 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Zákraví, far. Slavoňov. — 1/4 hod. od B. jest lázeň „Rezek" s kaplí sv. Barbory a rozvaliny „Starého hradu" č. „Výrova."

Blažkův mlýn viz Čermná malá.

Blažnov, Bláznov, ves, 16 d. 107 ob. čes., kr. Čas.; okr. a býv. dom. Královice dolní (3 1/4 hod. již.), kat. obc. Mohelnice, pol. obc. a far. Křešín.

Blehov, ves, 17 d. 163 ob, čes., kr. Táb. okr. býv. dom. a far. Milevsko (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B.

Bleistadt, Oloví, král. horní město nad Zvodou, 169 d. 940 ob. něm., kr. Cheb., okr.

a pošt. Falknov (2 hod. sev. záp.), arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. Jeho Veličenství, 1689 osadníků; chrám sv. Michala archang. ze 16 stol., průmyslová škola, horní úřad vrchnímu hornímu úřadu Jáchim. podřízený, špitál, radnice — stará shořela r. 1700 se všemi listinami — pivovár, 3 mlýny. — Opodál 16 chýší. Trhy výroční: 1. v pond. po Rogate, 2. druhé pondělí po sv. Michalu. — Zdejší olověné doly náležely od 13. až do 16. stol. k panství Hartenberskému, kteréž na počátku 16. stol. hr. Štěpán Slik i s horami, na kterýchž nápotom lid obydlí si vystavěl, koupil. Osada ta obdržela jméno B. a jest r. 1561 v města horní vřaděna. Po konfiskování Hartenberského panství do staly se hory 1547 v zástavu Jindřichovi z Plavna, pod jehož správou tak klesati začaly, že se již r. 1551 král Ferd. I. nucena viděl, hornímu vrchnímu úřadu v Jáchimově je přivtěliti. Zdejší doly poskytují čistý leštěnec olověný, bělobu a pyromorfit; výtěžek jest však tak nepatrný (r. 1858 vytěženo jen 1500 ctů), že již dlouhá léta s velkou se zde pracuje škodou.

Blešno, ves nad Orlicí, 65 d. 424 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^{1}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Opočno, far. Třebechovice.

Blešno (*Plöschen*), ves, 23 d. 117 ob. čes. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Třebenice, far. a býv. dom. Třebivlice.

Blevice, Blovice (*Blewic*), ves, 35 d. 284 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($1^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Koleč, býv. dom. Zvoleněves. — Na blízku kam. uhelné doly.

Blevice viz Blovice.

Blížanov, Blížanov, ves, 51 d. 354 ob. čes., kr. Plz., okr. i býv. dom. Planic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Neuraz.

Blížejov, Blíživa (*Blisiwa*), far. ves, 44 d. 242 ob. čes., kr. Plz., okr. Horšův. Týn ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Nahošic., diéc. Buděj., vik. Horšův Týn, patr. H. Týnský magistrát, 1663 osadníků; far. chrám sv. Martina z r. 1556 původně ze 14. stol., škola. — Opodál hajnovna.

Blína (*Eggetschlag*), ves, 12 d. 96 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. d. Krumlov, far. Vltavice dolní.

Blížňovice (*Blížnowic*), ves, 41 d. 308 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($2^{1}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Čankovic., býv. dom. Rosic., far. Hrochův Týnec.

Blšvedly pův. Plíšebidly někdy také Hřídelík (*Bleiswedel*), městys, 116 d. 664 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Úšť. ($^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), býv dom. Stolinky, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. biskup Litom., 850 osadníků; far. chrám sv. Václava původně ze 14. stol., škola. R. 1784 zničil požár znamenitou část domů.

Blottendorf, far. ves, 145 d., 901 ob. něm., kr. Litom., okr. Haid. (1 hod. sev. záp.). kat. i pol. obc. B., býv. dom. Sloup., diéc. Litom., vik. Česko-Líp., patr. hr. Kinský a velkopřevor řádu Maltezského, 1395 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice; škola; rafin. skla.

Blov (*Flahä*), ves na úpatí hory Koliny, 27 d. 165 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Vinaře, býv. dom. Vintířov., far. Radonice.

Blovice, Blevice (*Blowic*), okr. město nad Bradavkou, 189 d. 1595 ob. čes., kr. Plz. ($4^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), býv. dom. Hradiště., diéc. Buděj., vik. Nepomuk, patr. hr. Kolovrat, 5700 osadníků; děk. chrám sv. Jana Ev. z r. 1760 původně však ze 14. stol. (Nynějším děkanem jest náš chvalně známý národní pěvec Kamenický - Vacek). Okr. smíš. úřad, bern. úřad (2. tř.), pošt. exp., škola, radnice. Trhy výroční: 1. ve středu před květnou nedělí, 2. na sv. Marketu, 3. ve středu po sv. Jiljí, 4. ve čtvrtek před všemi Svatými. — $^{1}/_{4}$ hod. vzdálí zámek Hradiště, viz tam.

Blovice viz Blevice.

Blšany (*Flöhau*), město nad soujmenným potokem u paty Červeného vrchu, 104 d. 959 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. (1 hod. jih. vých.), býv. dom. Krásný Dvůr a Milíčeves, diéc. Litom., vik. Žat., patr. hr. Černín, 1100 osadníků; far. chrám sv. Michala archang. původně ze 14. stol., škola; někdy zde stála tvrz; hlavní živnosti jsou chmelařství a sadařství. Trhy výroční zároveň na koně a hovězí dobytek: 1. první pond. v postě, 2. ve středu po sv. Trojici, 3. v pond. po sv. Jeronymu, 4. v pond. po Početí P. M. — B. byly někdy zvláštní statek náleževší ve 14. stol. pánům Hasišteinským, později Popelům z Lobkovic, na začátku 17. stol. Vchynským z Tetova, potom hr. Krakovským z Kolovrat; v předešlém stol. dostal se hr. Černínům, kteří jej k panství Krásnodvorskému přivtělili.

Bludov (*Bludau*), ves, 11 d. 91 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kodetschlag, býv. dom. Romžberk, far. Bor. — Sam.: Scherhauferhaus, Reitbauer, Galleichtnerhäusel, Reithseppenhäusel.

Bludov, ves, 24 d. 179 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutnohor. ($3^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Janovice červené.

Blumenau, ves, 24 d. (porůznu) 164 ob. něm. kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($2^{1}/_{2}$ hod.

sev. záp.), kat. i pol. obc. Starý Spitzenberk, far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov.

Blumendorf, ves, 34 d. 244 ob. něm., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. sv. Kříž, býv. dom. Střítež

Blynka, Blyně, ves, 23 d. 167 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Poboří, far. Plaňany, býv. dom. Lošany, 6 čís. tvoří zvláštní statek, který p. Růžkovi náleží.

Bobelova dílna na sukno č. Měděné hamry viz Otín.

Bobnice (*Bobnic*), ves, 60 d. 476 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Chleby, býv. dom. Poděbrad.; škola.

Boboňov, viz Boněnov.

Bobov, ves, 20 d. 110 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sněhov, far. Nábzí, býv. dom. Škála malá.

Bobovice, Bubovice (*Bubowic*), far. ves, 47 d. 334 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Březnic. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Buděj., vik. Blatná, patr. náb. fond, 1793 osadníků; ve far. chrámě, jehož se již ve 14. stol. připomíná, pochováni jsou: Zmrzlík ze Svojšína († 1483) Zděnek ze Svojšína († 1496) a Jan Dobřenský z Dobřenic; škola. — Sam.: mlýn „Poddubovský“, dv. popl. „Zlív“ a „Brod.“

Bobr (*Bober*), ves, 83 d. 551 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Šaclíř (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. B.; škola; hl. výživou jest přádelnictví a tkalcovství.

Bochov viz Vochov.

Bochov (*Buchau*), okr. město, 254 d. 1526 ob. něm., kr. Cheb. (5¼ m. sev. vých.), býv. dom. Giesshübel, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. ryt. z Neuberku, 2793 osadníků; far. chrám sv. Michala archang., škola, okr. úřad zároveň okr. soud, bern. úřad (3. tř.), pošt. úř. Trhy výroční a dobytčí: 1. v pond. po sv. Jiří, 2. v pond. po sv. Jakubu, 3. na sv. Michala, 4. v outerý před Adamem a Evou. — Opodál rozvaliny hradu Hartenšteinu; Bartův mlýn, panský mlýn, Houšský mlýn, lesní mlýn.

Bockhütte viz Staré hutě.

Boden, ves, 13 d. 88 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2¾ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Albenreut starý, far. Albenreut nový (v Bavořích); ostatně viz Albenreut starý.

Bohánka se Skálou a Polští, ves, 36 d. 255 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Jeřice velké a Miletín, býv. dom. Hořiněves; ¼ hod. vzdálí kam. lomy.

Boharyně (*Boharna*), far. ves, 49 d. 344 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc B., býv. dom. Štěžery, diéc. a vik. Král. Krad., patr. náb. fond, 1180 osadníků; lok. chrám sv. Jana Kř. a sv. Bartolom. původně ze 14. stol., škola; někdy zde stála tvrz.

Bohatice viz Voitsdorf.

Bohdal (*Gottesgab*), ves, 21 d. 113 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochov. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Ječovice, býv. dom. Vraní.

Bohdalín, ves, 52 d. 563 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Černovice, far. Kamenice. — Sam. hajnovna „Homs“ (1 hod.) a hajnovna bažantnická (¼ hod.)

Bohdalovice (*Podesdorf*), ves, 14 d. 114 ob. něm., kr. Buděj., okr a býv. dom. Krumlov (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hašlovice, far. Sveraz; v okolí se dobývá tuha.

Bohdalovice (*Bohdalowic*), ves, 32 d. 250 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Haratice, far. Olešnice, býv. dom. Navarov.

Bohdaneč, far. ves, 90 d. 686 ob. čes., kr Čás., okr. a býv. dom. Ledeč. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., pošt. Zbraslavic., diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. ústav šlechtičen na Hradčanech, 2958 osadníků; far. chrám Zvěstování P. M. původně ze 14. stol., škola, někdy zde stála tvrz. — Sam. „Nová louka“ a „Sáhy.“

Bohdaneč, ves, 31 d. (po různu) 210 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Král. Hrad. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svobodné dvory, far. Kukleny a Plotiště.

Bohdaneč, Bohdánče, město u prostřed velkých rybníků, 163 d. 1473 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Pardubic. (1½ hod. sev. záp.), diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. Jeho Veličenství, 3600 osadníků; far. chrám sv. M. Magdaleny (původně ze 14. stol.) na náměstí, kaple sv. Jiří na hřbitově, škola, továrna na vyrábění lihu, pivovár, špitál. Trhy a) výroční a dobytčí: 1. ve středu před vstoup. Páně (po 8 dní), 2. v den rozeslání sv. Apoštolů, 3. ve středu po sv. Bartoloměji, 4. v pond. před sv. Havlem (po 8 dní); b) na přízi v pond.: 1. po třech králích, 2. po hromnicích, 3. po sv. Josefu, 4. po sv. Vítu. c) týhodní ve středu. — Na blízku stála na malém pahorku tvrz, rodinné sídlo pánů Bohdaneckých; od 14. stol. náleží B. k Pardubskému panství; jen po nějaký čas byli v držení jeho Opatovští Benediktini. V B. narodil se a † satirický básník Jaroslav Langer.

Bohdánkov, ves, 19 d. 102 ob. čes. něm. kr. Boles., okr. a býv. dom. Český Dub (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Pelikovice, far. Hodkovice.

Bohdašice (*Budaschic*), ves, 29 d. 235 ob.

něm., kr. Pís., okr. Sušic. (1 hod. již.), kat. obc. B., pol. obc., býv. dom. a far. Dlouhá ves. — Sam.: „Pryčen" 3 d., „Neuhäuser" 6 d., „Stupná" 2 d., „Weissmarter" 3 d., „Bohdašický mlýn" a „Steinhäusel".

Bohdašín (*Bodisch*), ves, 56 d. 402 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. (klášter) Broumov (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Verneřovice; škola; hl. výživou jest přádelnictví a tkalcovství.

Bohdašín, ves, 36 d. 224 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Etyně.

Bohdašín, ves, 65 d. 390 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nové město nad Met. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Slavoňov. býv. dom. Opočno.

Böhmdorf, ves, 35 d. 227 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol., obc. Sinetschlag dolní, far. Cetvina, býv. dom. Rožmberk. — Opodál mlýn (Fuchsmühle.)

Böhmischbauden, viz Vrchlabí III. díl horní.

Bohná, ves, 14 d. 85 ob. něm., kr. Litom. okr. Chabařovic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Stračky, far. Skorotice, býv. dom. Březnice.

Bohnice, Bojmice, fár. ves, 35 d. 313 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., arcidiéc. Praž., vik. Proseč., patr. zemský výbor království Českého, 1638 osadníků; far. chrám ss. Petra a Pavla, jehož se již v předhusitské době připomíná; škola, továrna na vyrábění lihu. — Sam. dvůr „Tříkrálka" a „Šutka," pak vinice „Lisek."

Bohňovice Bohuňovice (*Bohnowic*), ves, 44 d. 355 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Sedliště velké, far. Cerekvice; kaple sv. Prokopa, škola, olejna.

Bohnwiesbaude viz Vrchlabí III. díl horní.

Boholiby (*Boholib*), ves, 17 d. 129 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (½ hod. záp.), kat. obc. Petrov, pol. obc. a far. Jílové, býv. dom. Brežany. — Sam.: „Kamenná vrata", „Obora" myslivna (druhdy vesnice).

Bohonice, Bohounice (*Bohonic*), ves, 24 d. 161 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Tvrzice, far. Předslavice, býv. dom. Vlachovo Březí.

Bohostice (*Bohostic*), ves, 48 d. 340 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Smolotely, far. Pečice velké, býv. dom. Milín.

Bohouňovice (*Bohouňowic*), ves, 44 d. 326 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Nebovidy, býv. dom. Pečky. — Sam. „Hranice" dv. popl., měla někdy zvláštní statek býti.

Bohouňovice (*Bohouňowic*), ves, 38 d. 269 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Krůty, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Bohouškovice (*Bohouškowic*), ves na úpatí hory Kluku, 16 d. 83 ob. čes. a něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½ hod. sev.), kat. obc. Smřičí, pol. obc. a far. Křemže. — Sam. myslivna, hajnovna a 3 chalupy.

Bohousov, ves na levém břehu Orlice, 66 d. 323 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žemberk (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Rybná něm., býv. dom. Brandýs.

Bohov n. svob. dvůr u Budětic, viz tam.

Bohumil, Bohumily viz Jevany.

Bohumileč, ves, 30 d. 221 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Dříteč.

Bohumilice (*Bohumilic*), ves nad ježkovým potokem, 23 d. 161 ob. čes., kr. Boles., okr. far. a býv. dom. Český Dub (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Libič.

Bohumilice, ves, 33 d. 240 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. — Blíž vska Podol, v níž velká papírna; „Přemelovsko," 4 čísla.

Bohumilice, Bohumělice, far. ves, 53 d. 399 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Vimberk (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Skalice, diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. svob. p. Malovec, 1815 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice, škola. — Na blízku zámek „Skalice."

Bohunice, ves, 66 d. 480 ob. čes., kr. Buděj., okr., býv. dom. a far. Týn nad Vlt. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. B. — Sam. Záluží 9 čís., na Jitrách 3 čís., na Přehájku 2 č., v Struhách 3 č., u Sykory.

Bohušice (*Bouschic*), vska, 9 d. 69 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Dlouhé pole, býv. dom. Konopišť.

Bohušice dolní (*Unter-Bauschic*), ves, 11 d. 71 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. B. d., pol. obc. Příseka, far. a býv. dom. Světlá.

Bohušice horní (*Ober-Bauschic*), ves, 16 d. 114 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. B. h., pol. obc. Příseka, far. a býv. dom. Světlá.

Bohuslav, vska, 6 d. 41 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Skála hrubá.

Bohuslav (*Wussleben*), far. ves, 48 d. 378 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Přimda (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Dvory, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. hr. Kolovrat - Libšteinský, 1094 osadníků; far. chrám. sv. Martina původně ze 14. stol.,

v nynější podobě r. 1500 od protestantů vystaven, škola.

Bohuslav (*Passlass*), ves, 22 d. 156 ob. něm., kr. Cheb., okr. Teplá (2 hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Popovice, far. Mnichov, býv. dom, (opat.) Tepelské.

Bohuslavice (*Bohuslawic*), far. ves, 209 d. 1310 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nové Město nad Metují ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Král. Hrad., vik. Opočno, patr. kn. z Dietrichšteina, 2061 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše původně ze 14 stol., škola. U prostřed jest 8 rybníků a okolo vsi 4.

Bohuslavice, viz Bousnice.

Bohuslavice, viz Vojslavice.

Bohušovice, Boušovice (*Bauschowic*), far. ves na levém břehu Ohře, 86 d. 571 ob. čes., kr. i okr. Litom. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Doksan., diéc. a vik. Litom., patr. opat Strahovský, 1259 osadníků; far. chrám sv. Prokopa z r. 1718, původně však ze 14. stol., škola; B. má právo držetí jeden výroční trh na hovězí dobytek.

Bohusodov, Šejnov (*Mariaschein*), ves na patě Rudohoří, 96 d. 922 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Chabařovic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Soběchleby, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. biskup Litom., 1590 osadníků; u prostřed někdy velkolepého Jezuitského kláštera chrám zázračné P. Marie, původně kaple, která, jak se pravdě podobá, po slavném vítězství u Ústí svůj původ vzala; proboštství, chlap. semeniště, hl. škola, hospitál a nemocnice; zhotovování slaměného zboží. — Nedaleko stála někdy tvrz „Starý dvůr“ (Althof).

Bohutín, far. ves, 46 d. 428 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Příbram. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Staré Sedlo, diéc. Buděj., vik. Blatná, patr. náb. fond, 2461 osadníků; farní chrám sv. M. Magdaleny původně ze 14. stol., škola.

Bohyně nová, také Kotyš (*Neu-Bohmen* o. *Kotisch*), ves, 21 d. 124 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín ($1^1/_2$ h. jih. záp.), kat. obc. Bohyně Stará, pol. obc. Javory, far. Jílové, býv. dom. Všebořice.

Bohyně stará (*Alt-Bohmen*), ves, $^1/_4$ hod. vých. od předešlé, 22 d. 132 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín, kat. obc. B. st., pol. obc. a fara Javory.

Bojanov, městys nad Chrudimkou, 47 d. 461 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrk. ($1^1/_4$ hod. záp.), pošt. Chrud., diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. kn. Auersperk, 2379 osadníků; far. chrám sv. Víta, jehož se již v předhusitské době připomíná, škola. Někdy zde dolováno na olovo.

Bojanovice (*Bojanowic*), ves, 32 d. 280 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Budětic, býv. dom. Žichovic.; škola.

Bojanovice (*Bojanowic*), ves, 36 d. 279 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Sv. Kilian, býv. dom. Slapy a Davle. B. měl Svatopluk r. 1160 darovati klášteru Ostrovu.

Bojenice (*Bojenic*), někdy statek, nyní ves, 39 d. 328 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Bernartice, býv. dom. Vopařan. — Sam. hajnovna ($^1/_4$ hod.). — K r. 1589 připomíná se Oldřich Svatkovský z Dobrohoště pánem na B.-i; r. 1624 daroval ji Adam Lipovský z Lipovic a na Dražici Jesuitské kolleji v Praze.

Boješice (*Bojeschic*), ves, 23 d. 195 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovic. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Záluží, býv. dom. Milín.

Bojetice, Vojetice (*Bojetic*), ves, 20 d. 152 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vinařice, far. a býv. dom. Dobravice.

Bojiště (*Bojischt*), ves, 21 d. 152 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Pečky, far. Nebovidy.

Bojiště (*Bojischt*), ves, 23 d. 225 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. B.; fil. kostel sv. Vojtěcha.

Bojmany (*Bojman*), ves nad Doubravou, 37 d. 261 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Chotusice, býv. dom. Žehušice. U vsi jsou rozvaliny tvrze, která byla nepochybně rodinným sídlem soujmenného rytířského rodu.

Bojmice, viz Bohnice.

Bojov, ves, 26 d. 146 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav. ($2^1/_2$ h. jih. záp.), kat. i pol. obc. Čísovice, far. Mníšek, býv. dom. Slapy a Davle.

Bökenhain, ves, 21 d. 108 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Weisskirchen, býv. dom. Grabštein.

Bokouš, sam., 4 d. 47 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bukovina velká, far. Chvalkovice, býv. dom. Hradišť.

Boksgrün, ves, 44 d. 262 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. ($3^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Voč, býv. dom. Klášterec; škola.

Boleboří (*Göttersdorf*), statek a far. ves, 79 d. 490 ob. něm., kr. Žat., okr. Borec (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. hr. Volkenštein, 1664 osadníků, far. chrám sv. Mikuláše z 18. původně však ze 14. století, škola, lovecký zámek; $^1/_2$ hod. vzdáli rozvaliny tvrze „Neustein.“ — Statek B. jest po Bělohorské bitvě p. ze Stampachu odejmut a hraběti ze Staaru prodán; kdy byl

připojen panství Hagensdorfskému, nedá se určiti.

Bolechov (*Bolechau*), ves, 13 d. 88 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec. (2³/₄ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc., far. a býv. dom Želiv.

Bolechovice (*Bolechowic*), statek, (r. 1850 kupní cena 32.000 zl.) a ves, 34 d. 248 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Nedrachovice, far. Jesenice; kaple sv. Jana Nep., zámek; opodál sam. „Dolec“ a „Podhoří“. — B. náležely v druhé polovici 18. stol. rytíři Janu Kravinskému; od r. 1850 jest Gabriela Vangová, roz. von Hoppe, držitelkou statku.

Bolehošť, ves, 70 d. 474 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Přepychy. — Na blízku stála někdy tvrz rytířů Hložků z B-i; r. 1457 odejmul Svojše z Opočna B. jepodruhé Mikšovi Hložkovi z B-i, a poněvadž odtud mnohé škody činil, jest tvrz z rozkazu krále Jiřího dobyta a rozházena. Statek B. náležel pak r. 1512 Tristanovi z Barchova, jehož dědičové jej prodali Trčkům z Lípy, kteří jej panství Opočen. připojili.

Bolešín, ves, 54 d. 394 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Kydliny, býv. dom. Obytce. — Opodál mlýn Činoves.

Bolešín, vska, 4 d. 26 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Uhřice, far. Sedlec., býv. dom. Prčic.

Boleslav mladá (*Jung-Bunzlau*), král. kraj. město nad Jizerou s předměstími Podolec a Pták, 7 m. sev. vých. od Prahy, 519 d. 7779 ob. čes., diéc. Litom., vik. B., patr. magistrát Boleslavský, 9857 osadníků, c. kr. krajský úřad, kraj. soud, okr. úř., státní zástupitelstvo, měst. delegovaný okr. soud, finanční okr. správa, notar., advokat., bern. úřad (1. tř.), okr. stavitel. úř., pošt. úř., piarist. nižší gymn., nižší reálka, hl. škola, soukrom. ústav pro vyučování dívek, opatrovna, spořitelna, špitál, vojenská nemocnice, pivovár (roč. přes 8000 věder), ústroj. mlýn, fabrika na kattouny, závod na vyráb. surogátů kávy, fil. hospodářský spolek, zpěv. spolek, spolek „Talmud-Thora“; dek. chrám. Nanebevzetí P. M. ze 13. stol. s náhrobním kamenem Jana Augusty prvního biskupa „Bratří Českých“; chrám sv. Jana Nep. (prvé sv. Jana Kř.) náležel na začátku 15. stol. křižovníkům Malteзským, v 16. stol. byl protestantským; kostel sv. Havla na Novém městě (na hřbitově, ku kostelu tomuto patřícímu, starožitná hrobka Krajířů z Krajku); chrám sv. Víta na hřbitově v předměstí Podolci, vystavený od Bratří Českých; Piaristská, někdy Minoritská r. 1345 Janem z Michalovic založená kollej s kostelem sv. Bonaventury, která jest ve válkách Husitských obořena a nápotom od Adama z Cimburku jednotě bratrské odevzdána; radnice, kasárna (někdejší hrad). Výroční trhy v úterý: 1. po 3 králích, 2. před sv. Duchem, 3. před sv. Bartolom., 4. po sv. Havlu. — M. B. založena jest za Boleslava II. mezi lety 995—999 co župní hrad a odevzdána nepochybně co úděl synovi knížecímu Boleslavovi (III.?), dle kteréhož pak pojmenována jest. Na počátku 13. stol. (do kteréž snad až doby županové M-ou B. vládli) dána pánům z Michalovic v zástavu, v kteréž době jest za městečko prohlášena. Protože pánové z Michalovic za času Husitských nepokojů k straně římské stáli, jsou nejen jich blízké hrady od Husitův dobyty, alebrž i oni přinuceni vzdáti se vlády nad M-ou B., která se pak strany Táborské přidržela, s ní věrně osudy sdílela a dlouhý ještě čas po nešťastné porážce u Lipan k jednotě zemské přistoupiti se zdráhala. Po ukončení válek Husitských vidíme opět pány z Michalovic M-ou B. vlásti a sice Jindř. Michalce z M., který následkem poranění v boji u Turnova 1468 zemřel, načež panství na jeho sestru provdanou za Jaroše z Tovačova a Cimburka přešlo. Po smrti jejího manžela 1483 dostala se M. B. Adamu z Cimburka a Tovačova, a proto že tento Bratřím Českým pánem byl milostivým, stala se M. B. vbrzku hlavním sídlem jednoty bratrské. Adamu z Tovačova následovala v držení panství 1502 vdova jeho Johanna Tovačovská z Krajku a této bratr její Kunrát Krajíř z Krajku, později Arnošt z Krajku. Tento, přidržev se strany Ferdinandovi I. vzdorující, jest panství svého odsouzen, M. B. za statek manský prohlášena a teprv za Maximiliana II. z manství propuštěna. Po krátkém nápotomním vladaření rodu Krajířů z Krajku dostala se M. B. 1588 koupí Jiřímu Popelovi z Lobkovic, kterýž nechteje co horlivý katolík Husitskými poddanými vlásti vyměnil ji od Bohuslava Jáchima Hasišteinského z Lobkovic za Chomútov, Hasištein a Blatno. Za vlády Bohuslava z Lobkovic vykoupila se M. B. r. 1595 z poddanosti a jest na to r. 1600 od krále Rudolfa II. za král. město prohlášena. Ve 30leté válce jest r. 1631 město od císařských zapáleno, následkem čehož větší část jeho i se zámkem, radnicí a kostelem popelem lehly; 1640 od Švédů dobyto a vydrancováno. Značné škody utrpěla M. B. požárem r. 1859.

Boleslav stará (*Alt-Bunzlau*), statek kapitoly Staro-Boleslavské (dřívější cena 133.000) a město na pravém břehu Labe naproti Brandýsu, s kterým jest mostem spojena, 187 d. 2134 ob. čes., kr. Praž. okr. Brandýs, arcidiéc. a general. vik. Praž., patr. arcibiskup Pražský, 3922 osadníků; koll. chrám sv. Václava r. 1052 od Břetislava I. z po-

kuty za vyloupení kostelů polských založený a hojně nadaný s hrobkou ss. Kosmy a Damiana, při níž sv. Václav zavražděn byl; blíž kostela prastará kaple sv. Klimenta v románském slohu; velkolepý r. 1617 od cís. Matiáše založený chrám Panny Marie se zázračným obrazem, ku kterémuž z blízka z daleka lid hojně putuje; kaple sv. Benedikta na hřbitově; dům kapit. probošta, děkana a konovníkův, býv. jesuitská kollej, (nyní kasárna pro jízdu), škola, špitál pro 8 schudlých měšťanek, pivovár, fabrika na vyráb. lihu, olejna, opodál lázně Houštka. Výroční trhy: 1. pátou středu postní, 2. poslední středu v srpnu, 3. ve středu před sv. Havlení, 4. na den sv. Jana Ev. — St. B. založena jest od Boleslava, bratra sv. Václava a byla ještě na sklonku první polovice 11. stol. župním hradem, načež sídlo župní převedeno na nový, nyní neznámý hrad Kamenec. R. 935 přišed sv. Václav ke dni sv. Kosmy a Damiana do St-é B., sídla bratrova, k výroční slavnosti zasvěcení chrámu oněm dvěma svatým, jest nazejtří u vrat kostelních od bratra svého úkladně zavražděn. Ve válce cís. Otty s Boleslavem přitáhnul onen k St-é B. a jal se hradu dobývati, načež mezi oběma panovníky mír uzavřen. St. B. utrpěla válkami převelkých škod, tak zmocnili se jí a upevnili se zde r. 1639 Švédové, když pak odtáhli, zapálili město a starožitné památky tak jsou zkaženy.

Boletice (*Poletic*), far. ves, 28 d. 256 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Chvalšin. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. kn. Švarcenberk, 856 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše původně ze 14. stol., škola, někdy stála na blízkém vrchu tvrz. — B. byly velký statek, jejž Otakar II. r. 1263 klášteru Zlatokorunskému daroval; postupem času dostal se v držení pánů Rožmberských.

Boletice (*Politz*), ves nad soujmenným potokem, 36 d. 204 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Nebočany; $^1/_4$ hod. vzdálí hospoda.

Bolevec, ves, 58 d. 440 ob. čes., kr., okr. far. a býv. dom. Plz. ($^3/_4$ hod. sev.) kat. i pol. obc. B.; škola, $^1/_2$ hod. vzdálí myslivna.

Bolikovice, vska, 11 d. 70 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2 hod. již.), kat. obc. Setěchovice, pol. obc. Nakvasovice dolejší, far. Malenice, býv. dom. Lštovice.

Bolina s Bolinkou, ves, 52 d. 466 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Zdislavice a Vlašim; opodál kaple Loretánská a hospoda na Spáleném vrchu. Při kapli té, která zvláště na Narození P. M. od poutníků hojně navštěvována bývá, jest zvláštní expositura.

Bolkov (*Wolkow*), ves nad potůčkem, 34 d. 288 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Merklín.

Boly (*Wolluben*), vska, 8 d. 46 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Třitěž, far. Omlenice. — Sam. Prussingerhof.

Bonaventura, skel. hutě, 14 d. 194 ob. něm. kr. Buděj., okr. Kaplic. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Puchéř, býv. dom. Novohrad.

Bonánov, Boboňov (*Punnau*), far. ves, 45 d. 279 ob. něm., kr. Cheb., okr. pošt. a býv. dom. Planá ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. náb. fond, 685 osadníků; far. chrám všech Svatých ze 16. stol., škola. — B. náležel až do 16. stol. ku klášteru Tepelskému; r. 1564 jest hr. Šlikovi pánu na Plané v sástavu dán, později od těchže pánů koupen a k panství Planskému připojen.

Bonětice malé, Bonětičky (*Klein-Wonetitz*), ves nad potůčkem, 18 d. 107 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. B. m., pol. obc. Bonětice velké, far. Staré sedlo, býv. dom. Bor.

Bonětice velké, (*Gross-Wonetitz*), ves nad potůčkem, $^1/_4$ hod. sev. záp. od předešlé 28 d. 176 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda, kat. i pol. obc. B. v., far. Staré sedlo, býv. dom. Bor.

Boňkov, ves, 21 d. 175 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc., far. a býv. dom. Heralec; fabrika na vyráb. lihu.

Bonkovice, ves, 31 d. 244 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Milhostice, pol. obc. Libenice, far. Střezimír, býv. dom. Milhostice.

Bonnesdorf, vska, 7 d. 49 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Haag, far. Rožmitál, býv. dom. Vyšebrod.

Bor, vska, 6 d. 34 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vlkava, far. Všejany, býv. dom. Loučeň.

Bor, Bory, vska, 9 d. 64 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Netřebice, far. Velešín, býv. dom. Novohrad.

Bor, ves, 36 d. 314 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň. (3 hod. již.), kat. i pol.. obc. Šalmanovice, far. Suchdol. — Sam. Synochův dv. popl.

Bor (*Haid*), panství fideikom. (r. 1729 v ceně 282.000 zl.) a město při velkém rybníku, 292 d. 1626 ob. něm., kr. Cheb., okr.

Přimda (1 1/2 hod. sev. vých.), arcidiéc. Praž., vik. B., patr. kn. z Löwenšteina, 3648 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše z 18., původně však ze 14. stol. u prostřed náměstí, loretanská kaple s ambity, starý, posud obydlený hrad s kaplí sv. Vavřince a s vysokou okrouhlou věží, škola, pošt. úř., špitál s kaplí sv. Jana Kř., pivovár. Trhy výroční zároveň na koně a hovězí dobytek v úterý: 1. po Okuli, 2. před sv. Duchem, 3. po sv. Michalu, 4. po sv. Mikuláši; obilní trhy každý úterek; na koně a dobytek hovězí každý úterek od sv. Jiří až do sv. Havla. — B. náležel někdy pánům ze Škvirína (dle blízké vesnice tak jmenováni), kteří v druhé polovici 13. století přijmí „z Boru“ a na počátku 14. stol. název „ze Švamberka a na B-u“ přijali. Z rodu toho, který zde až do druhé polovice 17. stol. vladařil, proslul zvláště Bohuslav ze Švamberka, jsa po smrti Jana z Vícemilic za nejvyššího Táborův vůdce zvolen († 1425), jakož i jeho bratr a nástupce ve vládě Hynek Krušina ze Švamberka († 1453), prvé horlivý Husita, později strašný Husitův nepřítel. R. 1650 prodal Vilém ze Švamberka B. Janu Sigm. Fridrichovi hraběti Götzovi, jeho potomci panstvím tímto až do r. 1718 vládli, načež se r. 1720 Dominiku Markvartovi knížeti z Löwenštein - Wertheimu dostalo, kterýžto rod až dosud v držení B-u jest.

Bor, ves, 35 d. 230 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (3 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Chroustovice, býv. dom. Chrast.

Bor, ves, 62 d. 349 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Proseč, býv. dom. Novýhrad. — Sam. „na Pasečkách.“

Bor, vska, 6 d. 42 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Problus, býv. dom. Přím.

Bor (*Haida*), okr. město, na počátku předešlého století nepatrná ještě veska, 226 d. 1611 ob. něm., kr. Litom. (6 m. sev. vých.), býv. dom. Sloup, diéc. Litom., vik. Česko-Lipský, patr. hr. Kinský, 2543 osadníků; smíšený okr. úřad., kontrol. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. úř., Piaristská kollej s duchovní správou a hlavní školou, dívčí škola, špitál, kostel Nanebevzetí P. M. Bor jest hlavním sídlem českého sklářství. Trhy výroční v pond.: 1. po sv. Jiří, 2. po sv. Vítu, 3. po Nanebevzetí P. M., 4. po sv. Václavu.

Bor viz Klatovy.

Bor, ves, 20 d. 138 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnic. (1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Březnic.

Bor, ves (někdy zvláštní statek) 16 d. 117 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Střítěž (u Kamenice), far. a býv. dom. Božejov.

Bor, ves, 14 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3/4 hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Nedrachovice, far. Jesenic. býv. dom. Chlumec.

Bor viz Dražice.

Bor viz Dvořiště horní.

Bor malý (*Kleinhaide*), ves, 23 d. 123 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Hostíkovice, pol. obc. a far. Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá.

Bor malý (*Klein-Bor*), far. ves, 90 d. 674 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Horažďovic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. kn. Kinský, 2128 osadníků; far. chrám sv. M. Magdaleny, původně ze 14. stol. s hrobkou hrabat z Rummerskirchen. Mimo to mají zde pohřbeni býti rytíři Boubinští z Újezda a na Třebomyslici; škola. — Sam.: „Altenburk“ dv. popl. (3/4 hod.), „Bažantnice“ (Wilhelminenhof) dv. popl. a „Nový dvůr“ (1/2 hod.) „Chrast“ ovčinec, hajnovny „Gloriett“ a „Plantage“ (1/2 hod.), mlýn „Zmrzlík“ (1/8 hod.) a pohodnice „Dobrný“ (1/2 hod.)

Bor malý (*Klein-Bor*), ves, 16 d. 99 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. Bor velký, far. Bavorov (?), býv. dom. Libějic. Sam. „Trsovsky“ 7 chalup (1 1/4 hod.), „na vepři“ (1 hod.)

Bor velký (*Gross-Bor*), far. ves, 74 d. 580 ob. čes., kr. Pís., okr., býv. dom. a pošt. Horažďovic. (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. B. v., diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. kn. Kinský, 2360 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř., jehož již ve 14. stol. stávalo, škola. — B. byl někdy městys, čemuž nadsvědčovati se zdá louka jmenovaná „pod městem“ a ulice „dlouhá a krátká střída.“ Na návrší blízkém, které podnes „Hrad“ sluje, stával někdy hrad a patřil ve 14. stol. pánům z B-u, kteří okolo r. 1334 panství své křižovníkům božího hrobu na Zderaze v Praze darovali. R. 1420 přitrhl Žižka ku hradu, který po dlouhém obléhání se vzdal a vypálen jest. Když Žižka dále táhnouti chtěl, překvapen jest od množství nepřátel, vedených Oldřichem z Rožmberka, Krajířem z Krajku a Bohuslavem ze Švamberka; „ale on se mužsky bránil, doufání vždy v pána Boha maje, a mnoho nepřátel se svými bratřími zbil a zranil a škodu a hanbu velkou jim učinil.“ R. 1421 jest po dobytí Rabí (kdež Žižka o druhé oko byl přišel) po druhé ztečen a nepochybně i zbořen.

Bor velký (*Gorss-Bor*), ves, 43 d. 245 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Netolic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B. v.. býv. dom. Libějic. — Sam. hospodá, kovárna a 2 hajnovny.

Bořanovice (*Bořanowic*), ves, 36 d. 286 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Sedlec, far. Libeznic., býv. dom. Břežany a Odolena voda.

Bořanovice (*Bořanowic*), ves, 23 d. 171 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Boubská, far. sv. Maří.

Boratkov, Porátkov, vska, 5 d. 33 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Libenice, far. Střezimíř, býv. dom. Prčice.

Borčice (*Borčic*), ves, 10 d. 89 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Dub, býv. dom. Dub a Borčice.

Borčice, dv. popl. (někdy ves) u Všeně, viz tam.

Boreč, ves, 43 d. 328 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Skalsko, býv. dom. Všelisy.

Boreč, statek a ves, 32 d. 196 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Sutom.; hrad (někdy tvrz), dv. popl. Na blízkém vrchu (Kohlenberg), jest otvor, z kterého horké omámující páry vystupují. — B. byl snad až do první polovice 18. stol. zvláštní statek, který okolo r. 1719 připojen jest statku Vchynickému a s tímto r. 1802 od Jos. kn. ze Švarcenberku koupen a panství Lovosickému přivtělen jest.

Bořečnice, ves, 22 d. 181 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1¹/₂ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Nová ves, far. Čížová., býv. dom. Drhovle.

Bořejov (*Bořim*), far. ves na úpatí soujmenného vrchu, 12 d. 80 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc B., býv. dom. Houska, diéc. Litom., vik. Doksy, patr. hr. Kaunic, 2048 osadníků, far. chrám sv. Jakuba původně ze 14. stol., škola.

Borek, vska, 9 d. 54 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Jenišovice, býv. dom. Český Dub.

Borek, vska, 8 d. 57 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hnanic., far. Týn nad Rovenskem, býv. dom. Hrubá skála.

Borek, kr. Buděj., viz Bída.

Borek (*Franzensdorf*), ves od Frant. hr. z Thunu r. 1711 založená, 15 d. 110 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Horka, far. Chotusice, býv. dom. Žehušice.

Borek, ves, 23 d. 182 ob., kr. Čás. okr. Chotěbor. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Vilímov, býv. dom. Ronov.

Borek, ves, 25 d. 162 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kouřím (¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. a býv. dom. Lhota, pol. obc. Třebovle.

Borek (*Wurken*), ves, 31 d. 174 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Bernartice, býv. dom. Bor.

Borek (*Worka*), ves, 22 d. 113 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutice (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Štědré; opodál dv. popl. „Nový dvůr," Borecký mlýn, na návrší zříceniny Nového Hradu.

Borek, ves, 32 d. 236 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Dřítečť

Borek, vska, 7 d. 43 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Hněvětice, far. a býv. dom. Rychenburk.

Borek, Bořice (*Burg*), ves nad Labem, 10 d. 50 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Postraň, far. a býv. dom. Žirec.

Borek (*Barken*), ves na levém břehu Labe, 22 d. 132 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1¹/₂ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Prosemná, far. Nešvice.

Borek u Nebilova, ves, 24 d. 185 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2¹/₄ hod. sev. záp), kat. obc. B., pol. obc. a far. Chvalenice, býv. dom. Štáhlavy a Nebilov; ¹/₂ hod. vzdálí „Planina" kaple sv. Vojtěcha a myslivna. V kapli té, která jest r. 1685 vystavena, nalezá se před oltářem velký, železnou mříží obehnaný kámen, na kterém se měl sv. Vojtěch, navrátiv se z Říma, kleče modlívati.

Borek u Štěňovic, ves (¹/₄ hod. od předešlé), 29 d. 203 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic., kat. obc. B , pol. obc. Čížice, far. Prusina, býv. dom. Štěňovice.

Borek, ves na vysokém břehu Střely, 11 d. 86 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Kozojedy, býv. dom. Plasy; opodál Borecký mlýn.

Borek, ves, 62 d. 458 ob. čes., kr. Plz., okr., býv. dom. a far. Rokycan. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B.; železárna (výrob. zbraní). Opodál myslivna „Žďár."

Borek, far. ves, 14 d. 84 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Beroun (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Suchomasty; arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. p. Mareš, 1885 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše, jehož se již ve 14. stol. připomíná, škola. Při kostele páně Mařešova hrobka.

Borek, ves blíž Labe, 16 d. 93 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Lab. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Boleslav stará.

Borek, ves, 23 d. 148 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Jílové (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Hostéradice, býv. dom. Lešany.

Borek, vska, 6 d. 52 ob. čes., kr. Táb.,

okr. Soběslav. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Košice, far. Planá, býv. dom. Želec.

Borek, Jirkov (*Görkau*), okr. město po obou stranách Bělé na úpatí Rudohoří, 288 d. 2924 ob. něm., kr. Žat. (5 hod. sev.), býv. dom. Červený hrádek, diéc. Litom., vik. Most., patr. stud. fond, 5982 osadníků; děk. chrám sv. Jiljí původně ze 14. stol. v nynější podobě v 16. stol. od protestantů vystavený, kostel sv. Anny na hřbitově, kaple sv. Jana Nep., hl. škola (5 tříd.), smíš. ok. úřad, notar., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., špitál, 2 pivováry, přádelna, papírna, olejna, lázně. Trhy výroční v pond.: 1. po ned. Lätare, 2. před sv. Janem Kř., 3. před sv. Bartolom., 4. na sv. Šimona a Jud.

Borek viz Hrádek červený.

Borek dolejší (*Unter-Borek*), ves, 9 d. 66 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Malovice, far. Miličín.

Borek hořejší (*Ober-Borek*), ves, 19 d. 130 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Miličín. Sam.: „u Váňů," „u Hospodského," „u Hajného," „u Kubátů" a „u Hájků."

Borek malý také nový (*Klein-* oder *Neuborek*), ves, 19 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Mělník (¾ hod. vých.), kat. obc. Blaty, pol. obc. Mělník, býv. dom. Přívory.

Borek velký (*Gross-Borek*), ves blíž předešlé, 42 d. 261 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník, kat. i pol. obc. B. v., far. Mělník.

Bořena, Bořina hora, ves, 23 d. 166 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1½ hod. vých.), kat. obc. a býv. dom. Štětkovice, pol .obc. a far. Kosova hora. — Sam.: „Sedlečko" (n. ves), ovčinec, pohodnice.

Bořenovice (*Bořenowic*), ves, 40 dom. 272 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Chotýšany, býv. dom. Jemniště.

Bořetice (*Bořetic*), ves, 31 d. 225 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutnohor. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Suchdol, býv. dom. Malešov.

Bořetice (*Bořetic*), ves, 24 d. 159 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a býv. dom. Březina, far. Hořepník.

Bořetice (*Bořetic*), statek a ves, 41 d. 19 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Jiřetice, far. a pol. obc. Neustupov, opodál dv. popl. Nový dvůr (Neuhof) a mlýn. — Kdy statek B. s Neustupovem spojen jest, nelze určiti.

Bořetín, ves, 42 d. 330 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (3½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Strymilov, býv. dom. Kunžak; škola.

Bořetín, ves, 50 d. 368 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Mnich, býv. dom. Lhota červ.; opodál sam. Rutov.

Bořice viz Borek okr. Král. Dvůr.

Bořice (*Bořic*), ves, 29 d. 187 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2¾ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Radobytce, býv. dom. Varvažov.

Bořice (*Bořic*), ves, 34 d. 207 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Domažlic. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B.

Bořikov viz Bořkov okr. Semilský.

Bořikov, (*Bořikau*), statek r. 1833 se statkem Mlazovským spojený a ves, 20 d. 167 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Mlazov; dv. popl. někdejší to tvrz.

Bořikovice dolní (*Nieder-Ullersdorf*), far. ves na soujmenném potoku, 178 d. 1205 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Králiky (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B. d., diéc. Král. Hradec., vik. Králic., patr. náb. fond., 1417 osadníků; lok. chrám sv. Kříže z 18. stol., škola, olejna.

Bořikovice horní, ves, 29 d. 170 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králiky (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. B. h., pol. obc. Orlice dolní, far. Bořikovice dolní.

Bořina hora viž Bořena hora.

Bořislav (*Boreslau*), far. ves ve Středohoří, 52 d. 338 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Teplic., patr. kn. Klary, 3135 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny (původně ze 14. stol.) s krásným obrazem, škola, blíž kam. uhelné doly.

Bořitov (*Bořitau*), ves r. 1734 založená, 22 d. 144 ob. čes., kr. Králohrad., okr. Žamberk (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Nekoř, býv. dom. Supíhora.

Bořkov, Bořikov, ves nad Oleškou, 49 d. 285 ob. čes., kr. Boles., okr., býv. dom. a far. Semily (½ jich. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Slané.

Borkovice (*Borkowic*), ves, 54 d. 380 ob. čes., kr. Táb., okr. Vesel. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Drachov, býv. dom. Třeboň; v okolí se dobývá rašelina. — Sam.: myslivna a dv. popl.

Bořkovice (*Bořkowic*), ves, 28 d. 194 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. (2¾ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Libouň, far. Šlapanov; sam. „Ramena."

Borngrund, vska, 6 d. 38 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Stračky, far. Skorotice, býv. dom. Březnice a Všebořice.

Borohrádek, panství fideikom. (r. 1806 odhadní cena: 234.494 zl.) a městys po obou stranách Orlice tiché, 216 d. 1609 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a pošt. Kostelec nad Orlicí,

(2 hod. jih. záp.), diéc. Královhrad., vik. Kostelec., patr. hr. Kolovrat, 4340 osadníků; far. chrám sv. Michala ze 17. stol. s krásnou sochou Panny Marie z úběle; nový zámek, škola, radnice, špitál, pivovár, vinopalna, někdy zde stála tvrz; opodál „Božetice“ dv. popl. Trhy výroční: 1. ve středu v středopostí, 2. na sv. Františka Seraf.; týhodní trhy v úterý. — B. náležel na sklonku 16. stol. pánům Ličkům z Riesenburku, pak pánům Betengelům z Neuenberka, kterým se r. 1589 i panství Rychnovské koupí dostalo. Po Bělohorské bitvě jsou Betengelům všechny statky odejmuty a prodány. R. 1640 koupil B. Albrecht Liebšteinský z Kolovrat, kteréž rod až podnes v držení jeho jest.

Borotice (*Borotic*), far. ves, 28 d. 189 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Knín starý, arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. generál řádu křižovnického, 2450 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. (původně ze 14. stol.), škola.

Borotín, městys, 140 d. 1055 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (2 hod. jih. vých.), býv. dom. Jistebnic, pošt. Sudoměřice, diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. svob. p. Nádherný, 2247 osadníků; far. chrám Nanebevstoupení Páně s hrobkou Malovců z Malovic, škola. Sam.: ¼ hod. vzdálí na skále zříceniny hradu B.-ského („Starý zámek“) s popl. dvorem, mlýnem a ovčincem; Sychrov (½ hod.); myslivna Šeboř (¼ hod.); mlýny: Šeboř, Pilař, Jinda, Chabr a Vaterův mlýn. — Trhy výroční: 1. ve čtvrtek po středopostí, 2. v pond. po ned. Rogate, 3. ve čtvrtek po Božím Těle, 4. na sv. Prokopa, 5. na sv. Annu, 6. na povýšení sv. Kříže, 7. před sv. Havlem. — Držitely hradu B.-ského byli ve 14. stol. a v první polovici 15. stol. páni z Landšteina, příjmím na B.-ě; roku 1445 dostal se rytířům Malovcům z Pacova, později Malovcům z Malovic. Oldřich Malovec z Malovic postoupil jeho rytířům Vojkovským z Milhostic, kterýmž jest po Bělohorské bitvě odejmut a r. 1623 paní Polyxeně z Lobkovic prodán. R. 1636 spojil kn. Václ. z Lobkovic B. s panstvím Jistebnickým, jehož rod zde až do r. 1829 panoval, načež Jistebnici šlechtic Nádherný koupil.

Borotínek, sam., 2 d. 20 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Libenice, far. Střezimíř, býv. dom. Prčice.

Borová (*Mistelholz*), ves, 40 d. 249 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Chvalšiny (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Krumlov.

Borová, vska, 6 d. 53 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Útěšenovice, far. Zbraslavice, býv. dom. Nové Dvory.

Borová (*Borau*), městys, 173 d. 1486 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav. (1½ hod. sev. vých.), pošt. Něm. Brod., býv. dom. Polná, diéc. Královhrad., vik. Polná, patr. kn. z Dietrichšteina, 4051 osadníků; far. chrám sv. Víta ze 17. původně však ze 14. stol. nad městysem, škola, pivovár, továrna na vyráb. lihu; hlavní výživu poskytuje obyvatelstvu předení bavlny. Na blízku se dobývá železná ruda. Výroční trhy ve čtvrtek: 1. po ss. Fab. a Šeb., 2. po ned. Quasimodogeniti, 3. po Božím Těle, 4. po Narození P. M.; trhy na dobytek v úterý: 1. po první ned. postní, 2. po Lätare, 3. po Judika, 4. na sv. Tomáše apošt.; týhodní trhy v pátek. — B. jest rodiště prvního českého publicisty a neohroženého obhájce práv národních, Karla Havlíčka Borovského, jakož i prof. Vác. Zeleného, horlivého vlastence a spisovatele čes.

Borová, ves, r. 1698 založená, 16 d. 104 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšle (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Heřmanice.

Borová, far. ves nad potokem, 139 d. 803 ob., čes., kr. Chrud., okr. pošt. a býv. dom. Polička (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., diéc. Královhrad., vik. Polička, patr. náb. fond, 2177 osadníku; far. chrám sv. Markéty z předhusitských dob, protest. chrám, škola, olejna.

Borová Krčma (*Kieferkratschen*), r. 1694 založená vska., 9 d. 68 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšle (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Květná.

Borová Lhota viz Lhota Borová.

Borovany (*Forbes*), statek allod. (r. 1830 v ceně 109·845 zl.), a městys na návrší, 122 d. 730 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Sviny Trhové (1½ hod. již.), diéc. Buděj., vik. Novohrad., patr. kn. Švarcenberk, 2041 osadníků; far. chrám Navštívení P. M. s hrobkou rytířů Kořenských z Terešova připomíná se již ve 13. stol., škola. Sam.: Borovanský mlýn, dvůr „Berghof“, Beran, Strobl a dv. popl. Trocnov rodiště Žižkovo (viz tam.) — Trhy výroční: 1. v pond. po Nanebevstoupení Páně, 2. na sv. Lukáše (18. října). — R. 1454 založil rytíř z Linden, seděním na Hluboké, u far. kostela klášter Lateránských Augustianův a daroval jim statek Hlubokou a dvůr Borovany; r. 1567 jest klášter zrušen, 1631 Ferdinandem II. však opět Augustianům navrácen; 1785 podruhé Josefem II. zrušen, od knížete Švarcenberka zakoupen a na zámek přestaven.

Borovany (*Turban*), ves, 33 d. 198 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Holostřevy, býv. dom. Bor.

Borovany (*Borowan*), ves blíž soujmenného potoka, 60 d. 430 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. B.,

pol. obc. Svatkovice, far. Bernartic., býv. dom. Opařan. Na blízku mešní kaple sv. Rosalie r. 1681 založ., nařízením cís. Jos. zrušena, r. 1832 však opět k službám božím upravena. — Sam.: 2 chalupy, Hvízdálky 3 d.

Borové (*Borowa*), ves na potoku, 123 d. 821 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a býv. dom. Náchod ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Hrádek nový.

Borové (*Borow*), ves nad Úhlavou, 50 d. 310 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Vřeskovic., býv. dom. Poříčí; kaple Panny Marie, stará tvrz. — Ves B. byla někdy zvláštní statek náležející v 16. stol. pánům z Pernšteina a pak Kocům z Dobrše.

Borovice, Borovnice (*Borowic*), ves nad malou Jizerou, 29 d. 201 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradišť. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Mukařov.

Borovice, (*Borowic*), vska, 9 d. 41 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Libníkovice, far. Újezd vysoký, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Borovice (*Worowic*), ves, 23 d. 136 ob. něm., kr. Plz., okr. far. a býv. dom. Horšův Týn (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B.; na návrší velká daleko viditelná sýpka; opodál pohodnice.

Borovička, Borovnička (*Klein-Borowitz*), ves nad potůčkem, 170 d. 1414 ob. čes., kr. Jič., okr. Hostin. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Pecka a Brusnice horní, býv. dom. Studenec.; škola.

Borovka, ves, 16 d. 110 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Stranné, far. Neveklov, býv. dom. Tloskov. — Sam.: Ratimice (někdy ves), Mlikovský, Panský, Valcha.

Borovnice viz Borovice (okr. Mnich. Hradišť.)

Borovnice (*Borownic*), ves, 19 d. 116 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, far. Stříšov, býv. dom. Krumlov. Opodál jednota „Ovčinský" a mlýn.

Borovnice, far. ves, 31 d. 247 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dolní ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., pošt. Čechtic., diéc. Králohrad., vik. Dolnokrálovic., patr. náb. fond, 1577 osadníků; lok. chrám SS. Petra a Pavla, škola. B. patřila za patrimon. zřízení k druhé čtvrti Svobodníků kraje Čás.

Borovnice (*Borownic*), statek allod. (r. 1802 v ceně 128.416 zl.) a ves, 50 d. 237 ob. čes., kr. Králohrad., okr. Kostelec nad Orlicí ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Sudislav. Sam.: dv. popl. Završ, Kluč. — B. náležela prý v prvé polovici 14. stol. k statku Sudislavskému, v jehož držení páni z Potenšteina byli. Statek ten dostal se i s Kostelcem 1338 Karlu IV. (tehdejšímu markraběti Morav.), který jej rytířům Sudlickým(?), již nápotom příjmí z B. přijali, daroval. Tento rod sídlil zde až do druhé polovice 16. stol., načež se po mnohých směnách B. 1756 nyní zde panujícímu rodu knížat Kinských koupí dostala.

Borovnice velká (*Gross-Borowic*), far. ves, 206 d. 1418 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. Nová Paka ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Radím a Pecka (část vsi přifařena k Pecce), diéc. Králohrad., vik. Jič., patr. náb. fond, 1460 osadníků; lok. chrám sv. Víta z r. 1720, škola. — B. byla někdy zvláštní statek, jenž po Bělohorské bitvě král. fisku připadl a r. 1623 Albrechtu z Valdšteina prodán jest; tento jej spojil na to s Peckou.

Borovnička viz Borovička.

Borovno, ves, 33 d. 301 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Těnovice, býv. dom. Poříčí spálené.

Borovsko, ves (někdy městečko), 31 d. 234 ob. čes., kr. Čás., okr. far. a býv. dom. Královice dolní (1hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B.; fil. chrám SS. Petra a Pavla, jehož se ve 14. stol. co farního připomíná; opodál mlýn Speřín. — V B-u stával druhdy hrad, rodinné sídlo záhy vymřelých pánů z B-a. Ku konci 14. stol. náleželo B. rytířovi Joštovi ze Sontic, v 16. stol. pánům Zruckým ze Chřenovic. Po bitvě Bělohorské jest B. pánům z Ostrovce odňato a Bohuslavu Znějovskému prodáno. R. 1658 byl v držení B-a Kryštof Popel z Lobkovic a však jen na krátký čas, nebo již r. 1664 prodáno od král. kommissařů dědičům po Marku Putzovi z Adlerthurnu, načež s panstvím Dolnokrálovickým spojeno jest.

Bořice, Bořice (*Bořic*), ves, 74 d. 449 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Hrochův Týnec, býv. dom. Chrast. Blíž sam. Podbor.

Boršikov (*Porschiken*), ves, 14 d. 59 ob. čes., kr. Buděj., okr. Sviny Trhové ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Kondráč, pol. obc. Pečín, far. Sviny Trhové, býv. dom. Novohrad.

Boršov (*Payreschau*), far. ves na pravém břehu Vltavy, 23 d. 226 ob. čes. něm., kr. i okr. a pošt. Buděj. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. B. (jedna část k obci Blava), býv. dom. Vyšebrod., diéc. Buděj., vik. Hluboká, patr. opat Vyššobrod., 2430 osadníků, far. chrám sv. Jakuba má pocházeti z r. 1230, škola. R. 1290 daroval tehdejší držitel B-a ves tu opatství Vyššobrodskému. Na Boží Tělo 1620 jest množství lidí v kostele shromážděných i s knězem od nepřátelských Uhrů zabito.

Boršov, ves, 51 d. 407 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hojkov. far. Dušejov, býv. dom. Rychnov nový; opodál 2 mlýny.

Boseň (*Bosin*), far. ves, 51 d. 407 ob. čes., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Mnich. Hradišť.,

(1 h. jih. vých.) kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Mnich. Hradišt., patr. hr. Valdštein, 3236 osadníků; far. chrám sv. Václava, kteréhož se již v 14. stol. připomíná, škola. Sam.: Vodan, myslivna; Valečov, dv. popl. Zde stál druhdy na skále hrad Valečov a byl rodinným sídlem pánů z Valečova, kteří zde až do druhé polovice 15. stol. panovali. Okolo r. 1493 náležel Pavlovi z Hrádku, na počátku 16. stol. však opět již pánům z Valečova a sice Žibřidovi, jehož ovdovělá manželka později za Krištofa Budovce z Budova držitele statku Hradišťského se provdala, kterýmžto způsobem Valečov panství Mnich. Hradišťskému se dostal.

Bösengründel, ves na návrší, 10 d. 57 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Weiher, pol. obc. Podmokly, far. Bělá.

Bošeřany (*Poschetzan*), ves, 54 d. 297 ob, něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Rolava nová; škola.

Bošice (*Boschic*), ves, 32 d. 238 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Svojšice; $^1/_4$ hod. vzdálí dv. popl. Votelec.

Bošice (*Poschitz*), ves, 34 d. 157 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov. (2$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Pirten, far. Ostrošín, býv. dom. Toužím.

Bošice, Vošice (*Boschitz*), ves, 37 d. 243 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Bohumělice, býv. dom. Skalice.

Bošilec, Bošilce, far. ves, 54 d. 413 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vesel. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Třeboň., diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. kníže Švarcenberk, 1381 osadníků; far. chrám sv. Martina původně ze 14. stol., škola; veliký B-cký rybník; opodál myslivna.

Bošín (*Boschin*), ves, 50 d. 297 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (2$^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Křinec. Zdejší fil. chrám Nanebevzetí P. M. byl ve 14. stol. farním; protest. chrám, škola.

Bošín (*Boschin*), ves, 32 d. 212 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Choceň.

Bošířany (*Poschitzan*), ves, 44 d. 305 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Gfell, far. Slavkov, býv. dom. Bečov.

Boskov, far. ves, 161 d. 1041 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Semily (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Semil., patr. kn. Rohan, 4253 osadníků; far. chrám Navštivení P. M. původně ze 14. stol., škola. Čátky vsi: Pod Boskovem a Kopanina.

Boškovy, Boškov (*Boschkow*), vska, 12 d. 59 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (1$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Milavče, býv. dom. Domažlic; kaple sv. Vojtěcha.

Bošov, ves, 32 d. 219 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1$^1/_4$ h. vých.), kat. obc. Švihov, pol. obc. Krupín, far. Žumberk.

Božejovice, Božejovice (*Boschowic*), ves, 37 d. 254 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Čížová, býv. dom. Drhovle; někdy zde stála tvrz. Na blízku „Čihadlovice“ dv. popl., „Dolejška“ ovčinec, „Tasnov“ hospoda, „Dudina“ pohodnice.

Bošice (*Boschtic*), vska, 8 d. 63 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Losiny, far. Čestín, býv. dom. Kácov.

Bosyně (*Bosin*), ves, 59 d. 401 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1$^1/_2$ sev. vých.), kat. obc. B., far. Vysoká, býv. dom. Liblice; až do r. 1798 byl zde fil. chrám; stará tvrz. — Opodál Nový mlýn.

Boubín, ves, 18 d. 118 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Horažďovice ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Hajná. Na blízkém vrchu rozvaliny hradu Boubínského, původiště rytířů Boubínských z Újezda.

Boubín viz Hlinice (okr. Táb.)

Boubská (*Busk*), ves, 24 d. 175 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. sv. Maří.

Boudečka či *Švabovka* viz Vinnohrady Prahy.

Boudy (*Buda*), ves, 75 d. 519 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1$^1/_2$ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Cerhonice, far. Mirotice, býv. dom. Písek. — Sam.: dv. popl. Bouda; na Brejlích; Komárov, u Nováků.

Boudy, Budy, Buda viz Křivoklát.

Boudy, ves na úpatí hory Zvěřince, 22 d. 176 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Jesenice, býv. dom. Chlumec. Na jmenované hoře stál druhdy hrad Zvěřinec (dle Sommera Krakov).

Boukkalka, vska na návrší, odkud krásná vyhlídka do Podolského údolí, 9 d. 78 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (4$^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Prachoviće, far. Podolí, býv. dom. Heřm. Městec.

Bousnice, Bohuslavice (*Bousnic*), ves nad Úpou, 27 d. 197 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Sedloňov starý, far. Rokytník starý, býv. dom. Náchod.

Bousov, Bousovna, ves, 46 d. 316 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Žleby; škola.

Bousov dolní (*Unter-Bautzen*), městečko, 255 d. 1803 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1$^1/_2$ jih. záp.), býv. dom. Kost a Rakov, diéc. Litom., vik. Mnich. Hradišt., patr.

hr. Vratislav, 3398 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny původně ze 14. stol., škola; opodál Červený mlýn. Trhy výroční: 1. na sv. Vavřince, 2. v první pond. v postě, 3. ve čtvrtek po sv. Duchu, 4. ve čtvrtek po Narození P. M., 5. na sv. Šimona a Judu, 6. ve středu před vánocemi; týhod. každý čtvrtek.

Bousov hořejní (*Ober-Bautzen*), ves, 41 d. 322 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. h., býv. dom. Kost a Rakov, far. Bousov dolní. Sam. Šleiferna.

Boušov, ves nad Bradavkou, 28 d. 180 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice (1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hradiště, býv. dom. Hradiště.

Boušovice viz Bohušovice.

Boztěchov, Bozděchov nový (*Neu-Boztěchow*), ves, 29 d. 230 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice, (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Boztěchov Starý, far. Radouň Kostelní, býv. dom. Včelnice.

Boztěchov starý (*Alt-Boztěchow*), ves (souvisí s předešlou), 47 d. 316 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice, kat. obc. B. st., far. Radouň Kostelní, býv. dom. Včelnice. Sam. myslivna.

Božanov (*Barzdorf*), ves při potoku, 278 d. 1616 ob. něm., kr. Králohrad., okr. a býv. dom. Broumov (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Martinkovice; fil. chrám sv. M. Magdaleny, jenž byl ve 14. stol. farním; škola. V některých blízkých rybnících drží se pstruzi.

Božec (*Božec*), ves, 31 d. 195 ob. čes., kr. Jič., ok. Chlumec, kat. obc. B., pol. obc. Lipec, far. Labská Týnice, býv. dom. Poděbrady; někdy zde stála tvrz.

Božejov (*Buschendorf*), ves, 25 d. 173 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Hrad. (1 1/4 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Žumberk, býv. dom. Novohrad. Sam. „beim öden Schneider."

Božejov, statek (s Myslovem a Borem r. 1837 za 124.000 zl.), a městys, 67 d. 665 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. již.), diéc. Buděj., vik. Pelhřimov, patr. svob. pán Geymüller, 3029 osadníků; far. chrám sv. Jiří, původně ze 14. stol., kaple sv. Anny na hřbitově, škola, zámek. Sam.: Hruškův mlýn a Lhotský. — Trhy výroční: 1. na sv. Annu, 2. na sv. Leopolda; týhodní ve středu. — Hrad zdejší (někdy také tvrz jmenován) byl rodinným sídlem vladyk z B-a, jichž jedna ratolest, páni Božinští z B-a, ještě na sklonku 18. stol. se naskytuje. Od 16. stol. byly v držení B-a mnohé rodiny, z nichž pouze rod Leskovcův z Leskovce, jež zde r. 1680 vymřel, uvádíme. Dědička posledního Leskovce přinesla B. za věno svému manželovi Janu Ilburkovi Voračickému z Paběnic, jehož potomek Jakub Rudolf hr. Voračický B. svob. pánu Geymüllerovi r. 1837 byl prodal.

Božejovice, dv. popl. někdy tvrz a ves, viz Budišovice.

Božejovice viz Bošovice.

Božejovice (*Božejowic*), ves, 32 d. 281 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. Drahnětice, far. a býv. dom. Jistebnice.

Božetice viz Božtěšice.

Božetice (*Božetic*), ves nad potokem, 82 d. 615 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. B., far. Sepekov; škola. Sam. Bečov mysl. a hájovn., Kvěchov, mlýn, Borek, hájovna.

Božetín, vska, 7 d. 75 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (3/4 h. jih. v.), kat. obc. Vrchotice, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice.— B. jest původiště vladyk Červů z B-a, kterýžto rod ještě v 17. stol. v Čechách kvetl.

Boží Dar, Bohdal (*Gottesgab*), král. horní město 3129' (barom. m.) nad mořem, 246 d, 1052 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (3/4 hod. sev.), arcidiéc. Praž., vik. Jáchimov., patr. Jeho Veličenstvo, 2036 osadníků; far. chrám sv. Anny z r. 1772, škola, vedlejší celní úř. (2. tř.), pošt. exped., doly stříbrné. V Božím Daru jakož i v okolí značná výroba lžic železných (ročně 300.000) a zrcadel plechových (as 1/2 mil. ročně). Že někdy v okolí B ího D-u zlato se ryžavalo, o tom činí se ještě r. 1561 zmínka; též dobýván zde cín. Založení města událo se nepochybně okolo r. 1531, nebo hornictví rozkvetlo teprv mezi lety 1516—1550. K B-mu D-u náležejí tak zvané Myslivny, 17. d. se 154 ob. — Trhy výroční: 1. v pond. po sv. Anně, 2. před sv. Šimonem a Judou.

Božinka viz Smíchov.

Božidům viz Nový hrad.

Boživoda (*Geweihtenbrunn*), ves, 86 d. 254 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., býv. dom. a far. Liběchov; lázně.

Boškov viz Boškovy.

Boškov, ves, 65 d. 448 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Plz.; továrna na vyrábění skalice železné a síry.

Boškov, ves, 9 d. 45 ob. čes., kr. Praž., okr. Černý Kostelec (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mirošovice, far. Mnichovice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; opodál na Kunickém potoku mlýn Šurkov.

Boškovice, ves, 27. d. 211 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1 1/4 h. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Drachkov, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov.

Bošná, Zbožná (*Boschnai*), ves, 13 d. 62 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezd bílý, far. Velemín.

Božtěšice, Poštěšice (*Postitz*), ves, 57 d. 357 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Skorotice, býv. dom. Březnice a Všebořice.

Božtěšice, Božetice (*Božetic*), vska, 8 d. 56 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Brť, far. Strážov, býv. dom. Bystřic.

Brabce (*Brabec*), ves, 15 d. 63 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Včelnice, far. a býv. dom. Nový Etink.

Brabcov (*Brabschow*), vska, 5 d. 42 ob. čes., kr. Pís., kat. i pol. obc., far., býv. dom. a okr. Sušice.

Brabcova viz Smíchov.

Bračice (*Bračic*), ves, 88 d. 697 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Potěhy, býv. dom. Žleby a Tupadly; fil. kostel sv. Václava (ve 14. stol. farní) s mnohými kameny náhrobními. Sam.: Zálesí a Vystrkov. — B. byl někdy zvláštní statek, který — jak se z náhrobních kamenů v kostele souditi dá — v 16. stol. Heřmanovi Bohdaneckému z Hodkova († 1583) pak Vác. Benedovi z Mečna (?) († 1593) náležel; v 17. stol. vládli zde páni Smiřičtí, kteří r. 1672 statek ten prodali, načež s panstvím Tupadelským spojen jest.

Brada, ves pod vrškem, 24 d. 148 ob. čes., kr. i okr. Jič. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Ostružno, býv. dom. Veliš a Vokšice; nad vsí fil. chrám sv. Bartolom., (ve 14. stol. farní); na jiném návrší zříceniny někdejšího hradu „Brada," („Brda"), jenž v druhé polovici 13. stol. Načeradovi z rodu pánů z Náchoda náležel; ku konci 15. stol. prodal Mikuláš Liček z Riesenburka pustý již hrad ten s některými vesnicemi Mikuláši staršímu Trčkovi z Lípy, kterýž B. s panstvím Velíšským spojil.

Bradáčov, ves, 36 d. 238 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Rodná, far. Zhoř, prvé Svobodníkův čtvrt první.

Bradkovice viz Bratkovice.

Bradlo, vska, 6 d. 40 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a býv. dom. Nové Město nad Met. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Lipchyně, far. Slavoňov. B. byla druhdy větší ves, válkou 30tiletou však zpustla.

Bradlec, ves, 15 d. 124 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Chudoplesy, far. Kosmonosy; blíž Těšnov (2 d.).

Bradlec, hrad, viz Újezdec.

Bradlecká Lhota viz Lhota Bradlecká.

Bradlerbauden viz Vrchlabí I. díl horní.

Bradlo dolní (*Unter-Bradlo*), ves po obou stranách Chrudímky, 19 d. 151 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. hořejší, far. Modletín.

Bradlo hořejší, ves na levém břehu Chrudímky, blíž předešlé, 21 d. 152 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky, kat. i pol. obc. B. h., far. Modletín.

Bradné (*Broden*), ves, 16 d. 103 ob. něm., kr. Plz., okr. Klatov. (3½ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Jesení, far. a býv. dom. Čachrov.

Brambory (*Brambor*), ves na úpatí vrchu, 18 d. 116 ob. čes., kr. i okr. Čás., (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Podolí bílé, far. Zbyslav, býv. dom. Žehušice. Nade vsí v někdejší oboře mysl. Vedralka.

Bramles viz Pramles.

Brána a Mindörka či Zámeček viz Troja.

Brašany, Vraňany (*Prohn*), ves, 39 d. 238 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílina (1 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Želenice; fil. kostel sv. Dionysa.

Braničkov viz Braničkov.

Branšiky (*Prenzig*), ves, 11 d. 52 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1¼ hod. již.), kat. obc. Brány, pol. obc. a far. Březno, býv. dom. Hagensdorf; opodál mlýn.

Brančov viz Branišov.

Brand, ves u potoku, 63 d. 482 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Smržovka (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Tannwald, far. Albrechtsdorf; brusírny, přádelna na bavlnu.

Brand, ves, 16 d. 193 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. sv. Kateřina, býv. dom. Dvory.

Brand dolejní, ves na Jáchimovkém potoku, 23 d. 149 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. d., far. a býv. dom. Ostrov.

Brand hořejní, statek r. 1531 od obce Jáchimovské zakoupený a ves ¼ hod. sev. od předešlé, 32 d. 264 ob. něm. kr. Cheb., okr. Jáchimov, kat. i pol. obc. B. h., far. Ostrov.

Brand přední, zadní a prostřední, ouhrnkem 55 sam. 358 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Hals.

Brandlín, Branlín, statek (s Dvorcem, Přehořovem a Kvasovicemi r. 1845 za 220.000 zl.) a ves, 39 d. 263 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Tučapy; někdy zde stála tvrz. Sam: mlýn a Větrov. — B. náležel Jindřichovi Haslovskému, jemuž jest po bitvě Bělohorské odňat a Vilému Vrchotickému prodán. Později patřil klášteru Zlatokorunskému, po jehož zrušení náb. fondu připadl, později však prodán jest. Od r. 1845 jest majetkem šlechtice Nádherného.

Brandov (*Brandau*), far. ves, 138 d. 835 ob. něm., kr. Žat., okr. Hora sv. Kateřiny (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Hrádek červený, diéc. Litom., vik. Most., patr. hr. Bouquoy, 1161 osadníků; far. chrám sv. Michala archang., škola, zhotovování dřevěných hraček; kam. uhelné doly (ročně 20 až 25.000 ctů.).

Brandsatt viz Kochanov.

Brandýs nad Labem (*Brandeis a. d. Elbe*), panství král. komory a okr. město naproti Staré Boleslavi, 284 d. 3685 ob. čes., kr. Praž. (3 m. sev. vých.), diéc. Praž., vik. B., patr. Jeho Veličenstvo, 5785 osadníků; smíšený okr. úřad, notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř., zámek na návrší nad Labem v nynější podobě z Rudolfových časů; děk. chrám obrácení sv. Petra r. 1541 pro Bratry České z rozkazu p. Arnošta Krajíře od stavitele Matiáše z Milána vystavený; starobylý kostelíček svat. Petra (druhdy královská kaple nazýván), blíž něho Piaristská residencí; kaple sv. Rosalie na hřbitově, hl. škola a nižší reálka, synagoga, špitál, strojný mlýn, pivovár, rozsáhlé zhotovování proutěného nádobí, hospod. spolek, obyčejně stábní štace pluku jezdeckého. Výroční trhy: 1. v úterý před Hromnicemi, 2. v út. po velikon., 3. v út. po sv. Trojici, 4. v út. po sv. Vavřinci, 5. v út. před sv. Václavem, 6. v út. po sv. Alžbětě. — B. byl snad původně „branný hrad", jehož založení bezpochyby do téže doby jako Staré Boleslavi spadá. Nejstarší známí držitelové byli Krajířové z Krajku, za jichž panování jednota Českých Bratří zde hojných přívrženců čítala zvláště 1537 — 1547. Páni Krajířové z Krajku museli mnohá příkoří snášeti proto, že Českým Bratřím zdaru přáli, jmenovitě Arnošt, který mimo jiné pokuty statku B-ského králi Ferd. r. 1547 postoupiti musel, od kteréž doby pak B. při král. komoře zůstal. V B-e narozen čes. mathematik Jan Tesánek a čes. spisovatel kn. A. V. Hnojek.

Brandýs nad Orlicí (*Brandeis a. d. Adler*), panství allod. (r. 1836 za 213.500 zl.) a město, 221 d. 1223 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. sev. vých.), diéc. Králohrad., vik. Kostelec., patr. kn. Chimay, 3550 osadníků; far. chrám Nanebevstoupení Páně z 18. původně však ze 14. stol.; až do r. 1630 stál na předměstí chrám sv. Jana Křt. s hrobkou pánů Žerotínských; zámek z r. 1781; na vrchu rozvaliny hradu branného; nádraží, pošt. exped., pivovár, strojný mlýn. Trhy výroční s předcházejícími trhy na koně a hovězí dobytek ve čtvrtky: 1. před popeleční středou, 2. před sv. Markem, 3. před rozesláním sv. Apoštolů, 4. před sv. Havlem, 5. před štědrým dnem; týhodní ve čtvrtek. — B. náležel od počátku 14. až do druhé polovice 15. stol. pánům z Boskovic, pak Kostkům z Postupic; počátkem 16. stol. dostal se Janu staršímu ze Žerotína, r. 1516 však již pánům z Pernšteina, r. 1559 opět Žerotínům. Ze slavného rodu toho připomínáme pouze Karla Žerotína, nápotomního heitmana markrabství Moravského, který co státník a velký svého času Maecen po vlastech českých proslul a po smrti zde v rodinné hrobce při bývalém kostele sv. Jana Kř. v Loukotí odpočíval, až v nejnovější době ostatky jeho do Bludova na Moravě přeneseny byly. Od r. 1652—1806 byli v držení B-a Trautmannsdorfové, od r. 1831 hr. z Valdšeina, od kterýchž jej r. 1858 kníže Chimay koupil. Proto že páni Kostkové, jakož i Pernšteinové a Žerotínové nejen mocní ochrancové, alebrž i mnozí z nich údové jednoty Bratří Českých byli, stal se B. jedním z hlavních středišť jednoty této. Zde, kde zemřel a pochován 1473 rytíř Řehoř, zakladatel jednoty Bratří Českých a sestřenec proslulého Rokycany, žil a sepsal (r. 1622—1625) „Labyrint světa" poslední biskup Bratří Českých, světoznámý Jan Amos Komenský rodem z Moravy.

Brandýsek, Brandýs, vska, 5 d. 43 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Chabeřice, far. a býv. dom. Kácov.

Brandýsek, Brandýs (*Brandeisel*), ves, 29 d. 353 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Lidice, býv. dom. Buštěhrad; na blízku kam. uhelné doly.

Branice (*Branic*), ves, 21 d. 234 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Veselíčko, býv. dom. Orlík.

Braničkov, Brančikov (*Branitschau*), vska, 8 d. 53 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Nemilkov, far. Velhartice.

Bráník, ves na pravém břehu Vltavy, 133 d. 1278 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Michle, býv. dom. Libeň; škola, zámeček, pivovár, výtečný vápenec (tak zvaný Staroměstský). Vápenné tyto skály prostírají se odtud až ke Zdicům. — Statek B. náležel již r. 1371 kollegiát. kostelu u sv. Jiljí v Praze.

Branišov (*Branischau*), ves, 31 d. 235 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Buděj. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Dubné. Sam.: Hluchá bašta, Jauker a Petr u lesa ($^3/_4$—1 h.).

Branišov (*Branschau*), statek a ves farní, 18 d. 165 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Humpolec (2 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Ústí, diéc. Králohrad., vik. Lipnic., patr. hr. Rummerskirch, 4080 osadníků; far. chrám sv. Václava z r. 1751, původně však ze 14. stol., škola; blízký dvůr popl. má býti zbytek někdejší tvrze. — Kdy statek tento s panstvím Jenikovským spojen byl, nelze určiti.

Branišov, Branžov (*Branschow*), vska, 4 d. 51 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Podmoklany, far. a býv. dom. Studenec-nový.

Branišov (*Branischau*), ves na svahu soujmenného vrchu (412 víd. sáhů nad mořem),

20 d. 142 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (opat.) Teplá (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Vidžín; opodál kaple sv. Blažejo; Brunišovský mlýn. — B. měl býti druhdy zvláštní statek, k němuž patřila zaniklá ves Janov.

Branišov, Vranišov (*Branschau*), ves, 27 d. 188 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Zdikov malý, býv. dom. Předinov.

Branišov, Brančov (*Branschau*), ves, 16 d. 130 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kdyně (½ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Dobříkov, býv. dom. Bystřic.

Branišov, Branšov, ves, 33 d. 190 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (1¾ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Střítež, far. Vyskytná. Sam.: u Tesaře, u Tumů.

Branišov viz Chvalov.

Branišovice, ves, 16 d. 119 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Petrovice.

Branišovice viz Branšovice.

Branlín viz Brandlín.

Branná, ves. 57 d. 508 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Třeboň (1 hod. již.), kat. i pol. obc. B., mešní kaple r. 1852 vystavená, škola. Sam. Mlýnský dvůr a hospoda.

Branná (B. hořejší), far. ves nad Sovincem, 247 d. 2262 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnic. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Králohrad., vik. a pošt. Vrchlabí, patr. hr. Harrach, 4431 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše, kteréhož se již ve 14. stol. připomíná; zámek okolo r. 1533 od Valdšteinův vystavený; škola, špitál s kaplí. B. jest jedno z hlavních sídel českého plátenictví v Krkonoších. Zde se narodil český spisovatel Jan Slav. Tomíček. — Sam. Javůrek.

Branná dolní (*Hennersdorf*), ves, 183 d. 1470 ob. čes. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B. d., far. Branná; fil. chrám sv. Jiří, škola. Obyvatelé jsou průmyslníci.

Branov, ves na pravém břehu Berounky, 44 d. 427 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Nezabudice.

Branšov, sam., 2 d. 19 ob. čes., ostatně viz Chvalov.

Branšov viz Branišov.

Branšovice, Branišovice, ves nad Malší, 22 d. 174 ob. čes., kr. Buděj., okr. Sviny Trhové (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Selce, far. Římov dolní, býv. dom. Krumlov. Sam. Petroušků mlýn a chalupa.

Brány (*Přáhn*), ves, 26 d. 176 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Březno, býv. dom. Hagensdorf.

Braníš, ves, 29 d. 197 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Boseň.

Branšov viz Branišov.

Braslavice viz Přaslavice.

Brašec viz Bražec.

Braškov, ves, 52 d. 408 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Unhošt (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Buštěhrad; blíž Toskansko a Valdekov.

Braštice (*Bruschtic*), vska, 8 d. 70 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. ob., far. a býv. dom. Janovice.

Břasy (*Břas*), osada fabrická, kr. Plz., okr. Rokycan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Kříše, fara Stupno horní; pošt. exped., železné hutě, (výrob. 36.906 centů), zkujňování a čištění železa (16.650 ctů), továrny na výrobky chemické (oleum, caput mort.), a několik menších dílen na barvy. Na blízku železná ruda a kam. uhlí tak zvané „Radnické.“ Doly zdejší uhelné, jež se r. 1617 otevřely, nejsou sice rozsáhlé, za to ale výdatné.

Bratkovice (*Bratkowic*), ves nad Litavkou, 25 d. 221 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1¼ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc., far. a býv. dom. Hluboš; značná výroba hřebíků všeho druhu. Opodál Ovčín.

Bratkovice viz Bratrkovice.

Bratranov, Bratroňov, ves, 13 d. 93 ob. čes., kr. Čás., okr. (2 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Krásnáhora, býv. dom. Okrouhlice.

Bratřejov, ves, 22 d. 169 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec.

Bratřice (*Bratřic*), ves, 41 d. 333 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov. (1 hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Útěchovice, far. a býv. dom. Chyška velká; opodál mlýn.

Bratříkov, ves nad potokem, 53 d. 301 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Zásada, far. Nábzí, býv. dom. Navarov.

Bratříkovice (*Batřikowic*), ves, 18 d. 145 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2¼ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec.

Bratřínov, ves, 33 d. 162 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav. (3¼ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Bojanovice, far. sv. Kilian, býv. dom. Mníšek.

Bratronice (*Bratronic*), ves, 15 d. 103 ob. čes., kr. Boles., okr. Benát. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Rejšice, býv. dom. Loučeň.

Bratronice (*Bratronic*), statek a ves, 40 d. 341 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Záboří; zámek s kaplí sv. Josefa, pivovár. Sam.: mlýny dolejší a hořejší, Líkovka a na Chvalovech. — B. náležely okolo r. 1615 Janu Horčici z Pro-

stého, pánu na Záboří, Kádově, Bezděkově atd. Nepochybně po bitvě Bělohorské dostaly se B. i s ostatními statky Adamu Vratislavu z Mitrovic. Od r. 1818 jest držitelem B. rytíř Talacko z Ještětice.

Bratroňov, ves, 26 d. 204 ob. čes., kr. Chrud., okr. far. a býv. dom. Nasevrský (½ hod. jih. vých.), kat. obc. Ctětín, pol. obc. Krupín.

Bratroňov viz Batranov.

Bratrouchov a Kukáně, ves, 78 d. (po různu) 527 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokitnice (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Jilemnic.

Braunsdorf, ves nad potokem, 55 d. 329 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Stelzengrün, far. Chodov dolní, býv. dom. Chodov horní.

Braunschlag, ves, 21 d. (po různu), 181 ob. čes. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Bystřic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Konrač, far. Klášter. V okolí se dobývá rašelina.

Brázdim nový (*Neu-Brazdim*), v předešlém stol. založená ves, 81 d. 206 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. Labem (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Brázdim velký, far. Sluha, býv. dom. Brandýs a Přerov.

Brázdim starý (*Alt-Brazdim*), ves blíž předešlé, 28 d. 180 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Lab., kat. i pol. obc. Brázdim velký, far. Sluha, býv. dom. Brandýs a Přerov; škola.

Brázdim velký (*Gross-Bradzim*), ves, ¼ hod. sev. od předešlé, 21 d. 123 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Lab., kat. i pol. obc. B. v., far. Sluha, býv. dom. Brandýs a Přerov; stará tvrz.

Brasec (*Bergles*), far. ves, 71 d. 421 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Giesshübel, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. rytíř z Neuberka, 1323 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje (původně ze 14. stol.) na vrchu ¼ hod. vzdáleném, jakož i škola a několik domů.

Brašec, Brašec, ves nad Metují, 14 d. 72 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Náchod (½ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Staré město.

Bražna, Brazen, ves na návrší, 18 d. 157 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. sv. Jan, býv. dom. Chlumec; sam. „u Chadimů".

Břékoly, ves, 26 d. 180 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a býv. dom. Rosice, far. Chrast.

Brčko (*Brč*), ves, 29 d. 151 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vysoké Mýto (¾ hod. již.) kat. obc. B., pol. obc. Vanice, far. Kařřov.

Brdečná, vska, 5 d. 56 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Hořetice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Brdo (ve 14. stol. Brod), ves od svého položení pod příkrým kopcem tak řeč., 25 d. 183 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Doly, far. a býv. dom. Rychenburk; škola.

Brdo, ves, 58 d. 499 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. Nová Paká (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Úbislavice a Paká nová, býv. dom. Kumburk.

Brdo, ves, 14 d. 114 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Doubravice česká, far. Křečov; sam. Frantův mlýn. Někdy prý zde dolováno na stříbro.

Brdo Záhořské, ves, 27 d. 213 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bošice, far. sv. Maří.

Brdov viz Včelná.

Břecštein, Silberštein (*Silberstein*), ves u prostřed hor, 12 d. 72 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc., far. a býv. dom. Vlčice. U prostřed vsi na skále zbytky staré tvrze Břecšteinu, nepochybně rodinného sídla soujmenného rodu. Statek ten jest po bitvě Bělohorské Adamu Schwarzovi odňat a Albrechtu z Waldšteina prodán.

Bredovka (*Bredau*), r. 1734 založená ves, 61 d. 109 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol., obc. a far. Nekoř, býv. dom. Supíhora; továrna na vyráb. rozžehadel všeho druhu.

Břehoryje (*Břehor*), ves při potoku, 59 d. 313 ob. n., kr. Litom., okr. Úšť (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Strážiště, býv. dom. Liběšice. Dosti značné jest zdejší chmelařství.

Břehov (*Břechow* o. *Schwiehalm*), ves, 27 d. 227 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol., obc Břehov, far. Pištín.

Břehy, ves nad Jizerou, 10 d. 53 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradiště (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ždár, far. Všeň, býv. dom. Svijany.

Břehy a Vejrov, ves blíž pravého břehu Labe, 43 d. 349 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Přelouč (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Pardubic; škola.

Břehy kostelecké, též Chomouty (*Kostelecer Ufer*), ves, 17 d. 110 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sobědraž, far. Kostelec, býv. dom. Orlík. Sam.: Husárna (1 hod.), Černý Výr (1½ h.), Babský (1 hod.), u Ptáka (1¼ h.).

Breitenbach, ves, 24 d. 186 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Blatno (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Jáchimovské lesní panství; škola, továrna na barvy, celní úřad (II. tř.).

Brejlov, vska na úpatí Baby, 6 d. 40 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Chudoplesy, far. Kosmonosy.

Břeková Lhota viz Lhota Břeková.

Brenná (*Brenn*), ves na návrší, 93 d. 501 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Zákupy; fil. chrám sv. Jana Kř., byl ve 14. stol. farním, škola.

Brenndorf, ves nad potokem, 51 d. 106 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof; zámek, nazvaný Nový dvůr.

Brentenberg a Siebenhäuser, ves, 65 d. (po různu) 536 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Zbitiny a Christianberg, býv. dom. Krumlov, škola; opodál mlýn.

Brentova viz Smíchov.

Břeska, Březka, vska, 7 d. 44 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Cidlina, far. Železnice, býv. dom. Milčeves.

Břeskovice viz Vřeskovice.

Břešťany (*Břeschlan*), ves, 32 d. 234 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Zlonice; blíž mlýn.

Břešťany (*Preschen*), ves při potoku, 24 d. 174 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Újezd Jenišův, býv. dom. Osek.

Břešťany (okr. Hořic.) viz Bříšťany.

Břešťov viz Vřešťov.

Břetětice (*Břetětic*), ves, 14 d. 108 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Odolenov, far. Svojšice, býv. dom. Hrádek a Velhartice; sam. Žďár.

Břetislav (*Setzlaw*), ves, 16. 111 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc., B., pol. obc. a far. Hradiště okrouhlé.

Bretterschlag, vska, 10 d. 54 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv dom. Vyš. Brod (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Kaltenbrunn; $^3/_4$ hod. vzdálí pila.

Brettgrund, ves v údolí, 47 d. 276 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Saclíř ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. Hlavní výživou obyvatelův jest plátenictví.

Brettmühl, ves, 7 d. 41 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Blatno, ($^1/_2$ hod. sev. záp.). kat. i pol. obc. Breitenbach, býv. dom. Jáchimov. lesní panství.

Břevnice viz Chotěboř.

Břevnice (*Brewnic*), statek (roku 1844 za 62.000 zl.) a ves, 31 d. 283 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Kyjov, far. Krupá dolní; dvůr popl., pivovár, fabrika na vyráb. lihu, mlýn; opodál dvůr „Lažany," blíž kteréhož rozvaliny hradu Ronovce (Sommerburk, Žumburk). Statek B. náleží od roku 1844 p. Jiřímu Stöhrovi.

Břevnice (*Břewnic*), vska, 7 d. 88 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Stranné, býv. dom. Tloskov.

Břevniště (*Merzdorf*), ves nad Ještědským potokem, 76 d. 436 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom, Mimoň. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Osečná, škola, plátenictví.

Břevniště (*Tusseteschlag*), ves na soujmenném vrchu, 13 d. 111 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Brotice něm., far. Polná, býv. dom. Krumlov.

Břevňov velký, sv. Markéta (*Gross Břewnow, St. Margareth*), ves a klášter Benediktinský, 49 d. 948 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B. v., far. a býv. dom. zdejší klášter; škola, dvůr popl., pivovar, závod na chemické výrobky. — B. jest první mužský r. 993 k žádosti sv. Vojtěcha knížetem Boleslavem II. založený a hojně nadaný klášter v Čechách, do něhož 12 Benediktinů z kláštera sv. Bonifacia a Alexia v Římě povoláno bylo. Klášter tento, obdržev 1262 ramenní kost sv. Markéty, slove odtuď klášterem sv. Markéty; r. 1420 jest od Husitův dobyt a zapálen; později opět upraven a kněžím tohoto řádu odevzdán; v nynější však podobě pochází z počátku 18. stol. V krásném, prostranném chrámě jsou zdařilé obrazy sv. Benedikta a sv. Vintíře od Brandla; ostatky tohoto svatého jakož i náhrobní kámen lze zde viděti. V bohatém klášterním archivu jsou některé památky po sv. Vojtěchu.

Břevňov malý, Břevňovec (*Klein-Břewnow*), ves na Bíle hoře, $^1/_2$ hod. jih. záp. od předešlé, kr. Praž., okr. Smíchov, kat. i pol. obc. B. velký, far. a býv. dom. klášter sv. Markéty.

Březanka viz Troja.

Břežanky (*Priesen*), ves, 30 d. 156 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Bílina ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Újezd Jenišův, býv. dom. Osek.

Břežany (*Břežan*), ves, 55 d. 322 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Chocenice, far. Plaňany, býv. dom. Cerhenice.

Břežany (*Břežan*), ves n. Ohří, 55 d. 386 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovice (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Budyně.

Břežany (*Břežan*), ves, 96 d. 778 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Bor malý; blíž mešní kaple sv. Anny z r. 1691 (patr. kn. Kinský).

Břežany (*Břežan*), ves, 55 d. 371 ob. čes., kr. Plz., okr. Královic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Čistá, býv. dom. Chříč; fil. chrám sv. Markéty, kde se každou čtvrtou neděli služby boží konají; opodál Hedečko, někdy ves, nyní dv. popl.

Břežany (*Břežan*), ves nad potokem, 59 d. 575 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Tuklaky, býv. dom. Škvorec.

Břežany (*Břežan*), ves, 42 d. 397 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Netvořice, býv. dom. Lešany. V B-ech stála tvrz, která na počátku 15. stol. Ondřeji z Petrovic patřila; později se jmenuje držitelem Václav z Břežan, na sklonku 15. stol. rod rytířů Netvorských z Březí, od kterýchž r. 1622 B. Pavel Michna z Vacinova koupil.

Břežany dolní (*Unter-Břežan*), panství arcibiskupství Pražského a ves, 60 d. 568 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B. d., far. Zlatníky; zámek s kaplí s. M. Magdaleny, škola, pivovár, továrna na vyráb. lihu. Z blízkého vrchu „Hradiště“ krásná vyhlídka na Prahu a České Středohoří. — B. d. náležely za vlády Rudolfa II. p. Kryštofu Želínskému ze Sebuzíny, později s příjmím z B. a z Chotouně, jehož synové po Bělohorské bitvě statku toho odsouzeni jsou. Na to se dostaly B. Pavlu Michnovi z Vacinova a později hr. z Trautmannsdorfu, od kterýchž je r. 1715 arcibiskup Pražský, Ferdinand hrabě z Khuenburku pro arcibiskupský stolec zakoupil.

Břežany panenské (*Jungfer-Břežan*), panství (s Odolenou vodou a Bukolem r. 1828 za 287.500 zl.) a ves, 54 d. 491 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (4 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Odolena voda; zámek a kaple sv. Anny na návrší. — B. P. byly někdy majetkem panenského kláštera u sv. Jiří v Praze a sice až do zrušení jeho cís. Josefem; r. 1820 koupil je od náboženského fondu hr. August Ledebour, r. 1823 však je již prodal hr. Janu Somssičovi, od kteréhož se r. 1828 koupí dostaly nynějšímu držiteli svob. p. Mat. Bedřichovi z Riese.

Březek, Březka, ves, 13. d. 63 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Štiřín.

Březensc (*Pirken*), ves, 48 d. 308 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Borek (¾ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Borek, býv. dom. Hrádek Červený; fil. chrám, škola, papírna.

Březenice (*Březenic*), vska, 9 d. 49 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Hemže, pol. obc., far. a býv. dom. Choceň.

Březhrad, ves na soujmenném rybníku, 35 d. 297 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hrad. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Opatovice.

Březí (*Freiles*), ves na pravém břehu Vltavy, 14 d. 171 ob. čes., kr. i okr. Buděj., (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Kamenný Újezd, býv. dom. Krumlov. Sam.: Vízdal, Mašek a Chotek. Blíž poslední samoty strměla někdy nad Vltavou tvrz „Chotek“ náleževší Oldřichu z Rožemberka; r. 1433 jest od Husitův útokem vzata a sbořena.

Březí (*Wuretzhöfen*), vska, 5 d. 43 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Sveraz.

Březí (*Birken, Pirchen*), ves u potoka, 29 d. 188 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Sviny-Trhové (¾ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Otěvík, býv. dom. Novohrad.; sam. mlýn a „Hajnice.“

Březí, ves, 45 d. 287 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Potěhy, býv. dom. Žleby a Tupadly.

Březí (*Presei*), ves, 31 d. 203 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. Labem (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Svadov, býv. dom. Ploskovice; ¼ hod. vzdálí na Brezském potoku mlýn.

Březí, ves, 51 d. 370 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2½ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Hvožďany, býv. dom. Rožmitál.

Březí, ves, 22 d. 213 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Kluky, far. a býv. dom. Chřešťovice.

Březí, ves, 14 d. (po různu) 113 ob. čes., kr. i okr. Pís., kat. i pol. obc. Smoleč, far. Chrášťany, býv. dom. Týn nad Vltavou.

Březí (*Birkau*), ves nad potokem, 23 d. 157 ob. čes. něm., kr. Plz., okr. Klatov. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Čachrov; zámeček, pivovár. — B. mělo býti někdy zvláštní statek.

Březí, ves, 29 d. 217 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Žinkovy.

Březí (*Pirk*), ves, 20 d. 153 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horšův (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Mašovice, far. Meclov.

Březí, Bříza, ves, 27 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Sluštice, býv. dom. Uhříněves; fil. chrám sv. Bartoloměje byl ve 14. stol. farní.

Březí, vska, 8 d. (po různu) 54 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dražice, far. Chrášťany, býv. dom. Vlt. Týn.

Březí, ves, 21 d. 160 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Přeborov.

Březí, ves, 17 d. 130 ob. čes., kr. Táb.,

okr. Milevsko ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Kovářov, býv. dom. Orlík; sam.: Pazderna, Jareš.

Březí, ves na výšině, 12 d. 109 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Chvalov, pol. obc. Ředice, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec.

Březí, Seštlice (*Seslas*), ves, 10 d. 63 ob. něm., kr. Plz., okr. Tuškov ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Pernarce, býv. dom. Krukanice; fil. chrám P. M. byl ve 14. stol. farním.

Březí, Hrádek (*Hohenhrádek*), statek (r. 1825 za 65.000 zl.) a ves, 45 d. 372 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B„ far. Křtěnov; zámek. — B. H. byl rodinným sídlem vladyk z Březí. Z rodiny té připomínáme Aleše, kanovníka Vyšehradského, který se stal z vůle krále Václava r. 1416 biskupem Olomúckým, ač proti tomu sbor Kostnický protestoval. V 18. stol. vládli B-ím svobod. páni Malovcové z Chejnova a Vimberka. Nynějším držitelem jest pan Hirsch.

Březí Vlachovo (*Wällischbirken*), panství fideikom. (r. 1827 v ceně 261.916 zl.) a městys na úpatí Lštěnského pohoří, 321 dom. 2200 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. hraběnka z Herberšteina, 5230 osadníků; far. chrám Zvěstování P. M. původně z předhusitských dob, zámek, špitál r. 1699 založený, synagoga. — V 15. stol. náležela tvrz B. V. rytíři Vlachovi, pročež až po dnes tak sluje. Protože rytíř ten věrně ku králi Jiřímu stál, jest tvrz jeho r. 1469 od pana Rosenberka a Zdeňka ze Šternberka útokem vzata. V 16. stol. vládli zde Oldřich Malovec z Malovic, později Karel Černín z Chuděnic, v 17. stol. hr. Caretto z Millesimo, od r. 1680 až do nejnovější doby hr. z Dietrichšteina.

Březina, far. ves na levém břehu Jizery, 56 d. 339 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradiště ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Svijany, diéc. Litom., vik. Turnov, patr. kn. Rohan, 1446 osadníků; lok. chrám sv. Vavřince, ve 14. stol. farní, škola; opodál dv. popl. Blat, Blaty.

Březina, vska nad Sázavou, 8 d. 40 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dol. Královic. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. Lažiště, pol. obc. Vlastějovice, far. Pertoltice.

Březina (*Pirk*), ves, 48 d. 286 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Radošovice, býv. dom. Giesshübel.

Březina, ves, 17 d. 112 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Ostružno, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Březina, ves na úpatí vrchu Hradiště, 64 d. 555 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Stupno horní, býv. dom. Radnic. — Opodál krásný od hr. Jachima a Kašpara ze Šternberka vystavený zámek, při něm znamenitá botanická zahrada; na vrcholku „Hradiště" zříceniny někdejšího hradu, jímž v druhé polovici 14. stol. Jindřich z Elsterberka vládl; v pozdější době byly v držení jeho rody rozličné. Hrad B. sbořen nepochybně v 30leté válce.

Březina, ves, 95 d. 667 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Deštná, býv. dom. Lhota červená; škola; blíž dv. popl. Nový dvůr. (Neuhof).

Březina, statek (se Zahrádkou r. 1839 za 106.000 zl.) a ves na levé straně Trnavy, 32 d. 264 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Hořepník; zámek s kaplí 14. Pomocníků; blízké sýpky chatrné jsou pozůstatky někdejší tvrze; na blízku B-y též zámek pustý Koněpasy.

Březiněves, Břežňoves, statek konventu rytířského řádu Melitenského v Praze a ves, 20 d. 209 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Líbeznice; zámek, dv. popl.

Březinka, ves, 49 d. 362 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Bělá ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Plužná, far. Bělá; škola. B. jest rodištěm kněze Václava Krolmusa, který sbíráním starožitností pilně se zanášel; nar. r. 1787, umřel 1861.

Březinka, ves, 13 d. 86 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Hoštálovice, far. Turkovice, býv. dom. Podhořany. V blízkém lese „Strupy" zbořeniště, což mělo býti klášter Augustiánský.

Březinka, ves na Skalském potoku, 16 d. 124 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Vadín, far. Krásná hora, býv. dom. Okrouhlice.

Březinka viz Újezdec.

Březinka, ves, 26 d. 137 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (3 hod. sev.), kat i pol. obc. B., far. Vysoká, býv. dom. Liblice.

Březinka viz Smíchov.

Březinka dolní (*Unter-Březinka*), ves, 20 d. 245 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (2 hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. Mrskovice, far. a býv. dom. Světlá; rafinování skla, broušení granátů.

Březinka horní (*Ober-Březinka*), ves, 13 d. 106 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mrskovice, far. a býv. dom. Světlá.

Březinka malá a Březinka velká, někdy vsi u Nedamova a Herrndorfu.

Březiny (*Birkigt*), ves v údolí Plužnickém, 49 d. 506 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a

býv. dom. Děčín (1 hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Staré město. B. dělí se na horní a dolní (Ober- und Unter-B.); papírna (výroba r. 1860 v ceně 160.000 zl.) s mlýnem o 18 složeních.

Březiny, vska, 4 d. 34 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a býv. dom. Opočno ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bačetín, far. Dobruška.

Březiny, ves, 100 d. 657 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Richenburk, far. Telecí; filiál. škola, mlýn, plátenictví.

Březka, ves, 14 d. 91 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Veliš a Vokšice, far. Libuň.

Březka viz Břeska.

Březka viz Březek.

Březnice (*Priessnitz*), panství (dle právního přiřknutí od 1. května 1847 s panstvím Všebořicí v ceně 426.296 zl. 16 kr.) a ves na levém břehu Labe, 72 d. 533 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Zezice; zámek s kaplí a krásnou velkou zahradou; škola, popl. dvůr, mlýn; kam. uhelné doly.

Březnice, panství allod. (r. 1829 v ceně 301.682 zl. 6 kr.) a okr. město, 269 d. 2659 ob. čes., kr. Pís. (7 hod. sev. záp.), diéc. Buděj., vik. Blaten., patr. hr. Kolovrat Krakovský, 4127 osadníků; smíš. okr. úřad, bern. úř. (II. tř.), notar., pošt. exped., hlavní škola (4 tř.), záložna, pivovár. Velkolepý farní chrám ss. Ignace a Frant. Xav., původní kostel kolleje Jesuitské r. 1640—1642 od svob. p. Přibíka Jeníška z Újezda Milánskými staviteli Karlem a Martinem Luragem zbudovaný s obrazem sv. Frant. od K. Škrety; v býv. kolleji, která později v kasárna přestavena jest, jsou nyní fara, úřední místnosti a hlav. škola; západně od města na hřbitově kostel sv. Rocha od výše jmenovaných stavitelů (patr. město B.); starobylý ohražený zámek s kaplí a knihovnou, sídlo upřímného vlastimila p. Hanuše hraběte Kolovrata Krakovského; zde narozen r. 1558 z Filipiny Velserovny Andreáš d'Austria, syn arciknížete Ferdinanda Rakouského. Trhy výroční: 1. v pond. po první ned. postní, 2. v pond. po květ. něd., 3. v út. svatodušní, 4. v pond. před sv. M. Magdalenou, 5. ve čtvrtek po sv. Bartol., 6. ten den po dušičkách, 7. v pond. po sv. Mikuláši. — B. byla rodinným sídlem pánů z B.; na počátku 15. stol. vládl jednou polovicí tvrze a města Půta ze Skály a druhou Ondřej Huler z Orlíka, od něhož ji král Václav koupil. R. 1410 povstala mezi králem a Půtou rozepře, následkem čehož se králi celé dostalo B., kterouž pak r. 1415 Petru Zmrzlíkovi ze Svojšína postoupil. R. 1422 přitrhše Hanuš z Kolovrat a Vilém ze Švihova k B-ci dobyli na Vác. ze Svojšína tvrze a vypálili ji. V čas 30leté války byl v držení B. Jiří z Lokšan, jemuž jest po Bělohorské bitvě odňata a r. 1623 Přibíkovi Jeníškovi z Újezda prodána. Tento, jsa bezdětek, odkázal po své smrti 1726 B. Vilému hr. Kolovratovi z Krakova s tou výminkou, aby jak on, tak i jeho nástupcové přijmí svob. pánů z Újezda přijali a erb jeho svému připojili.

Březnice (*Březnic*), ves, 48 d. 355 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Sudoměřice, býv. dom. Bechyně; škola, popl. dvůr. Zde stála někdy tvrz.

Březnice (*Preznitz*), sam. viz Strojetice.

Březno, allod. panství (roku 1843 v ceně 200.000 zl.) a far. ves, 80 d. 592 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Boles., patr. hr. Kounic, 2611 osadníků; pěkný zámek, far. chrám sv. Václava vystavený r. 1747 od Jana Josefa hr. Bubny; škola, pivovár, vinopalna, mlýn. $^1/_2$ hod. jih. záp. bažantnice a myslivna. Někdy zde stála tvrz.

Březno, ves na M. Boles. silnici, 41 d. 296 ob. čes., kr. Boles., okr., kat. i pol. obc. a far. Sobotka ($^1/_2$ hod. záp.), býv. dom. Kost a Rakov; $^1/_4$ hod. na návrší zámek „Humprecht“ od hr. Humprechta Černína z Chudenic v polovici XVII. století v orient. slohu vystavený; bažantnice, myslivna a dvůr.

Březno (*Priesen*), ves, 31 d. 131 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Velemín, býv. dom. Lovosice; popl. dvůr. — $1^1/_4$ sev. záp. na soujmenném vrchu zříceniny hradu „Ostrý“ (Wotsray).

Březno (*Priesen*), město municip. nad Svinným potokem, 143 d. (z nichž jeden náležel k domin. Hagensdorf.) 801 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov. ($1^1/_2$ hod. již.), diéc. Litom., vik. Chomút., patr. hr. Wolkenstein, 984 osadníků; far. kostel sv. Petra a Pavla (z r. 1749), radnice před 25 léty vkusně vystavená; škola; městský pivovár; dv. popl., mlýn. Blíž kam. uhelné doly. R. 1556 jmenoval cís. Ferd. I. B. městečkem a cís. Josef II. 1784 městem. B. náleželo až do druhé pol. XVI. stol. slavným Hasišteinům z Lobkovic, načež se dostalo po rozličných proměnách hrab. Bořitům z Martinic, kteří je s panstvím Hagensdorfským spojili.

Březno (*Priesen*), ves na pravém břehu Ohře, 41 d. 327 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Postoloprt. ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B.; škola (patr. obc.), mlýn.

Březno malé (*Klein Priesen*), ves na pravém břehu Labe, 38 d. 266 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (2 hod. vých.), kat.

i pol. obc. B. m., far. Svadov, býv. dom. Teplice; škola, 2 mlýny.

Březno malé (*Klein Priesen*), ves, 37 d. 244 ob. něm., kr. Žat., okr. Borec. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. B. m., pol. obc. Štrubčice, far. Holešice, býv. dom. Eisenberk a Novosedly; fil. kostel sv. Jana Evang., škola, popl. dv.

Březno veliké (*Gross-Priesen* také *Briesen*), statek (dle smlouvy od 21. pros. 1841 za 170.000 zl.) a ves se zámkem na pravém břehu Labe, 66 d. 431 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1½ hod. vých.), kat. a pol. obc. B. v., far. Svadov. — Zámek nynější vystaven na zříceninách někdejší tvrze; škola, pivovár, dv. popl., 2 mlýny, ovocné sady, chmelnice; na blízku u Byňova výborné kam. uhlí; 10 kopců mezi B-nem m. a B.-nem v. tvoří tak řeč. Březenské pohoří (Gross-Priesner Gebirge). Celá krajina okolo B. podobá se pěkně uspořádané zahradě. — Statek tento, náleževší až do r. 1676 pánům ze Salhausen, koupil r. 1841 nynější majetník Karel hr. Chotek od hr. z Harrachu.

Březno vysoké (*Ober-Priesen*), ves, 21 d. 136 ob. něm., kr. Žat., okr. Most. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. B. v., pol. obc. Bylany, far. Sušany, býv. dom. Židovice.

Březová viz Bzové.

Březová, ves, 25 d. 206 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutnohor. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Bykaň, býv. dom. Křesetice; mlýn. — Někdy zde stála tvrz, rodinné sídlo rytířův z Březové. Z rodu toho připomínáme toliko výtečného našeho kronikáře mistra Vavřince z B-vé, který byl dvořenínem krále Václava IV. R. 1437 daroval B-ou cís. Sigmund Mikuláši Sokolovi z Lamberka; od něhož se dostala bratřím Ondřeji a Římovi z Palenic, kteří jí známému vůdci táborskému Ondřejovi Keřskému z Římovic postoupili.

Březová (*Birkicht*), ves, 38 d. 214 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dittersbach, far. Verneřovice.

Březová, ves, 16 d. 121 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové (1 hod. sev. zap.), kat. obc. B., pol. obc. Zvole, far. Vrané, býv. dom. Břežany.

Březová (*Březow*) viz Lhotka.

Březová, ves, 28 d. 311 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (¾ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Bzová, far. Žebrák, býv. dom. Točník.

Březová hora, též Březové hory (*Birkenberg*), horní městečko na stejnojmenné hoře u Příbrami mezi Litavkou a Příbramským potokem, 246 d. 2734 ob. čes., kr. Praž., okr., far., býv. dom. a pošt. Příbram; fil. kostel sv. Prokopa (z r. 1732) a škola. B. h. rozkládá se nepravidelně po hoře, v předešlém stol. ještě březinou zarostlé, v které se nejbohatší stříbrné doly Příbramské nalezají. Na severní straně pod horou Příbramské slevárny, stroje, stoupy, puchýrny a t. d. Nejdůležitější šachty jsou: Sv. Vojtěšská, sv. Annská, Prokopská, sv. Janská a Marianská; hrubý výnos zdejších báni obnáší as 1.600.000 zl.; dobývá se tu ročně as 45.000 hříven čistého stříbra, 11.000 obyčejného a 3600 červeného (klejtu); 14484 centů měkkého a 1340 centů tvrdého olova. — Hory tyto náležely až do počátku t. stol. městu Příbrami, že však toto pro schudlost svou nemohlo na ně vésti potřebného nákladu, postoupilo jich aeraru, pod jehož správou se velice zmohly. Příbram dostává z nich 3 dobročinné kusy: kostelní, špitální a školní. Na bl. k S. leží vrch Třemošna, o němž Libuše prorokovala, že se pod ním hojnost stříbra nalezne.

Březovec, Březoves, vska, 4 d. 27 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a far. Nasevrky (¼ hod. vých.), kat. obc. Vochoz, pol. obc. Nasevrky.

Březovice (*Zolldorf*), ves, 62 d. 378 ob čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Bělá (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Bezdědice.

Březovice, ves, 12 d. 81 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2½ hod. vých.), kat. obc. Holešovice, pol. obc. Čankovice, far. Chroustovice, býv. dom. Rosice; zámek, někdy tvrz.

Březovice, ves nad Bystřicí, 38 d. 290 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Jeřice.

Březovík (*Ochsbrunn*), ves, 29 d. 213 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dobročkov, býv. dom. Krumlov, far. Ktiš.; opodál na potoce mlýn.

Břilice, ves, 68 d. 487 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Třeboň (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B.; škola. Sam.: Dvorec, Harasín, Kunová.

Břínkov viz Přínkov.

Břišejov, ves, 18 d. 128 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. Lhota Prosenická, pol. obc. Kosová hora, far. Křečovice, býv. dom. Osečany.

Břišťany, Břešťany, ves, 55 d. 357 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Hořice; někdy zde stála tvrz.

Bříště nové (*Jung-Břischt*), far. ves na pobočném potoku Želivky, 16 d. 134 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. B. n., pol. obc. Bříště staré, býv. dom. Želiv., diéc. Králohrad., vik. Lipnic., patr. opat. Želiv., 2344 osadníkův; far. chrám sv. Jana Kř., jehož se již v předhusitské době připomíná, škola; opodál Rokoský mlýn.

Bříště staré (*Alt-Břischt*), ves, 28 d. 268 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1½ hod.

již.), kat. i pol. obc. **B.** st., far. Břiště nové, býv. dom. Želiv. Sam: dv. popl. Opatov, Sykorův mlýn, Škrabanek.

Břistev, ves v lesnaté krajině, 40 d. 290 ob. čes., kr. Jič., okr. Králoměst. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Chotěšice, býv. dom. Křinec.

Břistvi (*Bříştew*), far. ves na potůčku, 41 d. 321 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. **B.**, býv. dom. Kounice, arcidiéc. Praž., vik. Českobrod., patr. kn. Lichtenštein, 1647 osadníků; far. kostel nalezení sv. Kříže, kteréhož již ve 14. stol. stávalo; škola; blíž mlýn [Obora.

Bříza viz Březí.

Bříza, ves, 48 d. 315 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Všestary, býv. dom. Přím.

Bříza, ves, 102 d. 560 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Račíňoves, býv. dom. Roudnice.

Bříza hořejší (*Ober-Bříz* také *Böhmisch-Bříz*), ves na potoku, 32 d. 347 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. **B. h.**, far. Ledce, býv. dom. Plasy; mlýn.

Bříza německá (*Deutsch-Bříz*), ves, 49 d. 401 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. **B. n.**, far. Drustova, býv. dom. Plasy; mlýn.

Břízsko (*Unter-Bříz*), ves na potůčku, 23 d. 130 ob. čes., kr. Plz., okr. Královic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Planá, býv. dom. Plasy.

Brlenka, Brnlenka (*Brünnersteig*), ves mezi lesy, 20 d. 130 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (2 hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. a far. Litrbachy; kaple z r. 1754.

Brloh (*Berlau*), ves far. nad Volešenským potokem, 77 d. 673 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Chvalšin. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. **B.**, býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. kn. Švarcenberk, 3069 osadníků; far. chrám ss. Šim. a Judy, o němž se okolo r. 1402 první zmínka činí, jest r. 1702 od J. Kristiana kn. z Eggenberka, pána na Krumlové přestaven; škola. Ke vsi patří 8 samot a mlýn „Grillmühle.“

Brloh, ves v hornaté krajině, 41 d. 313 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. již.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Lipoltice, býv. dom. Žehušic.

Brloh, ves, 41 d. 310 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Čížová, býv. dom. Drhovle; starý hrad, který byl ve 14. stol. nepochybně rodinným sídlem rytířů Záborských z Brloha, jichž rod v 18. stol. vymřel. Na blízkém vršku, který až dosud „Klášter“ se jmenuje, měl býti někdy klášter panenský. — Sam.: mlýn, mysliv., hajn. a chalupa.

Brloh, ves, 34 d. 210 ob. něm., kr. Žat., okr. Loun. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. **B.**, pol. obc. Chlumčany, far. a býv. dom. Citoliby; fil. chrám sv. Havla byl ve 14. stol. farním; druhdy zde stávala tvrz; znamenité jest zdejší sadařství.

Brlozec (*Pürles*), statek a farní ves, 55 d. 329 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Žlutic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. **B.**, býv. dom. Toužím a Brlozec, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. vévoda Beaufort-Spontini, 738 osadníků; far. chrám sv. Michala archang., který již v předhusitské době stával, škola, zámek. — B. náležel v 16. stol. rodu Račínskému z Račína, jemuž jest po Bělohorské bitvě odňat a Vilému z Vřešovic prodán, kterýž jeho Adamu s Kokořova postoupil. R. 1626 dostal se B. Jul. Jindř. vévodovi Saskému, který jej s Toužímským panstvím spojil.

Brlozec (*Parlose*), ves, 37 d. 223 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (¾ hod. sev.), kat. obc. **B.**, pol. obc. Dobrná, far. Huntířov, býv. dom. Benešov.

Brná, ves nad Orlicí, 32 d. 228 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad O. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Potenštein.

Brná (*Birnai*), ves na levém břehu Labe, 31 d. 213 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Lab. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Církvice, býv. pom. Lovosic; kaple z r. 1750; škola.

Brná, ves, 15 d. 135 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¾ hod. již.), kat. obc. **B.**, pol. obc. a far. Věžné, býv. dom. Chýnov.

Brňany, ves na levém břehu Ohře, 41 d. 288 ob. čes., kr. i okr. Litom. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. **B.**, far. Bohušovice, býv. dom. Doksan.; kaple Bolestné P. M. a sv. Jana Nep., zámeček.

Brněnec (*Brünnlitz*), ves v údolí nad potokem, 19 d. 139 ob. něm., kr. Chrud., okr. Polička (5¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Bělá něm.; přádelna.

Brnikov (*Brnkau*), ves, 76 d. 485 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochov. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. **B.**, far. a býv. dom. Budyně; škola. — B. byl druhdy zvláštní statek, kterýž Adam hr. ze Šternberka r. 1623 koupil a panství Budyňskému připojil.

Brniky (*Brnik*) ves, 25 d. 154 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy (¾ hod. vých.?), kat. i pol. obc. a far. Oleška; někdy zde stála tvrz.

Brnířov (*Premirschen*), ves, 36 d. 295 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kdyň. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. **B.**, býv. dom. Kouty.

Brniš, Brniště (*Brims*), far. ves na Panenském potoku, 137 d. 784 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablon. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. **B.**, býv. dom. Vartenberk, diéc.

Litom., vik. Jablon., patr. hr. Hartig, 2543 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše původně ze 14. stol.; škola, při ní knihovna.

Brnišov, Brunšov, ves, 30 d. 240 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Hradištko, far. sv. Kilian.

Brnky, statek (r. 1853 za 140.000 zl.) a ves na pravém břehu Vltavském, 17 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Zdiby, far. Prosík; zámek s veřejnou kaplí Narození P. M., pivovár. Držitelem statku jest p. J. Leder.

Brnlenka viz Brlenka.

Brno, ves, 10 d. 58 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnic. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Jilemnic.

Brocen viz Brocno.

Brocná, ves na výšině, 41 d. 235 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Skuhrov, býv. dom. Solnic.

Brocno, Brocen, druhdy městečko nyní ves, 142 d. 747 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Chcebuz, býv. dom. Liběchov a Chcebuz; starý hrad. — B. bylo n. zvláštní statek náleževší panenskému klášteru Doksanskému až do jeho zrušení r. 1782; později koupil jej a připojil panství Liběchov. Jak. Veith.

Brod, ves, 35 d. 273 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Buděj. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Rudolfov; kaple sv. Václava r. 1862 vystavená.

Brod (*Bruck*), far. ves, druhdy městys, 61 d. 410 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt. a býv. dom. Plan. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. B.; arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. hr. Nostic-Rhinek, 1492 osadníků; far. chrám sv. Jakuba, kteréhož se již v předhusitské době připomíná; škola.

Brod, Brodec (*Prode*), ves po obou březích Labe, 47 d. 287 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Heřmanice, býv. dom. Hradiště; opodál Weinberg a Kühberg.

Brod, ves, 16 d. 135 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Kolinec, býv. dom. Týnec a Běšiny.

Brod, ves, 42 d. 261 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Kladruby; škola. Sam.: Výrov, Benischmühle, Gosslauhäusel, Ludwigshammer.

Brod, ves, 13 d. 98 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Příbram. ($^3/_4$ hod. jih. výh.), kat. obc. B., pol. obc. Žežice, far. Slivice.

Brod, sam., 3 d. 22 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Oběnice, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec.

Brod viz Bělá (okr. Manetín).

Brod viz Bubovice (okr. Březnic.).

Brod Český (*Böhmisch-Brod*), král. a okr. město nad Žemberským potokem, 232 d. 2400 ob. čes., kr. Praž. ($7^1/_2$ hod. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Ceskobrod., patr. Jeho Veličen., 2506 osadníků; smíš. okr. úřad, bern. úř., pošt. úř., notar., děk. chrám sv. Gottharda původně ze 14. stol., kostel sv. Trojice na hřbitově, škola, radnice ze 16. stol., nádraží, pivovár. K městu patří Chouranice a Českobrodské zahrady. Trhy a) výroční v pond.: 1. po Judica, 2. po sv. Trojici, 3. před sv. Havlem; b) na dobytek v pond.: 1. po první ned. postní, 2. po ss. Pet. a Pavlu, 3. po ss. Šim. a Jud. — B. Č. byl až do r. 1421 majetkem arcibiskupův pražských, jichž první, Arnošt z Pardubic B. Č. ze vsi na město povýšil a hradbami obehnal. Jmenovaného roku přitáhli Husité k městu, kteréhož po tuhém odporu dobyli a v požeh je dali. R. 1451 začal se B. Č., od cís. Sigmunda městem královským jmenovaný, opět stavěti a proslul nápotom dobrou školou, v níž bakalářové vyučovali. R. 1444 držán zde sněm, kdež mezi jiným vyjednáváno, jak by země česká v jednotě a svornosti, v právích a řádech zachována býti mohla; zároveň ustanoveno, že má Jan Rokycana za arcibiskupa potvrzen a posvěcen býti. Po bitvě Bělohorské odejmuty jsou městu všecky statky; r. 1638 jest od Švedů ohněm zničeno, tak že delší čas pusto zůstalo. Z mnohých o řeč a literaturu českou zasloužilých mužů v B. Č. zrozených připomínáme bratra Českého Jana Kapitu, spolupracovníka biblí Králické.

Brod Německý (*Deutsch-Brod*), král. a okr. město nad Sázavou, 430 d. 4353 ob. čes., kr. Čás. ($8^1/_2$ hod. jih. vých.), diéc. Královhrad., vik. Něm. Brod, patr. město, 6220 osadníků; okr. úřad zároveň okr. soud, kontrolní úř., bern. úř. (1. tř.) pošt. úř., stavitel. úř., notar., děk. chrám Nanebevzetí P. M. původně v gotickém slohu, při němž byla až do husitských válek komenda německých křižovníkův; kostel sv. Vojtěcha na hřbitově, kaple sv. Trojice, býv. klášter Augustiánský nyní nižší gymn. a konvent učitelův Premonstrátských ze Želiva, hlavní škola, špitál, nemocnice, spořitelna, pivovár, továrna na vyráb. lihu, papírna. Sam. Rozkoš, Chudobův mlýn, Cikánkův dvůr, Klášterní dvorce, Rosendorfský mlýn, Samotina, Seč či Občiny, Špitálský dvůr. Trhy a) výroční v úterý: 1. po sv. 3 Králích, 2. druhý v postě, 3. po nalez. sv. Kříže, 4. před sv. Janem Kř., 5. po sv. Frant. Ser.; b) na dobytek v úterý: 1. po hromnic., 2. čtvrté v postě, 3. před velikonoc., 4. po sv. Trojici, 5. po sv. Prokopu, 6. po sv. Vavřinci, 7. po sv. Martinu,

8. před vánoc. — B. N. byla původně osada při řece Sázavě; bohaté někdy okolí na stříbrné rudy přilákalo německé horníky, kteříž se v takém zde počtu usadili, že B. N. již ve 12. stol. za horní město prohlášen byl. Z počátku náleželo pánům z Lichtenburku, při vypuknutí válek Husitských však již pánům z Lípy. R. 1422 utrpěl zde cís. Sigmund na hanebném útěku z Hor Kuten od Žižky strašnou porážku, načež se Husité města tehdáž ještě německého zmocnili, je obořili a obyvatelstvo tak vyhubili, že prý B. N. 7 let pust stál, až potom Český lid znova zde se usadil, avšak mnohé příkoří od Jihlavských Němců zakusil. Od r. 1443 — 1634 náležel p. Trčkům z Lípy, jen nějaký čas mezi tím byli v držení jeho hrabata z Thurnu. Po smrti Jana Rud. Trčky z Lípy připadl král. fisku (r. 1634) a jest pak r. 1637 za svobodné královské město prohlášen. Zde se narodil kněz Michal de Causis, jeden z nejhorlivějších Husových protivníkův a obžalovatelův na sněmě Kostnickém.

Brod Vyšší (*Hohenfurt*), okr. městys na pravém břehu Vltavy, která zde splavnou býti počíná, 147 d. 1088 ob. něm., kr. Buděj. (9 hod. již.). diéc. Buděj., vik. Vyšobrod., patr. opat Vyšobrod., 3650 osadníků; smíš. okr. úřad, bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., far. chrám sv. Bartolom., který již před založením opatství stál, škola. Opodál (291 sáhů nad hladinou moře). Vyšobrodské opatství Cisterciátské, okolo r. 1250 od Petra Voka z Rožmberku založené a hojně nadané. První mnichové 12 v počtu uvedeni jsou sem z kláštera Vilherinského v Rakousích. Nejzajímavější budovy klášterní jsou: Třílodový 70 kročejů dlouhý chrám Nanebevzetí P. M. s krásným obrazem Matky Boží a hrobkou Rožmberskou, v níž pochován Záviš z Falkenšteina; opatství skládá se ze tré v rozličných dobách zbudovaných stavení; zde uschován jest „Závišův zlatý kříž"; starý konvent s bohatou sbírkou starých obrazů a knihovnou (37.000 kněh); nový konvent z r. 1671; lékárna, pivovár, mlýn, dvůr popl. a jiná stavení pro úředníky a služebníky. Za časů nepokojů náboženských jest klášter od mocných Rožmberků chráněn, čímž se stavby a ohražení jeho až na náš věk v původnosti své zachovaly. Sam.: Sand (hospoda, mlýn a mysliv.), Gaishof (dv. popl.), Hammerleichten (hamr a několik domků), cihelna a pohodnice. Trh výroční: na sv. Bartoloměje; trhy na chleb: 1. na sv. Matěje, 2. na sv. Josefa, 3. na zelený čtvrtek, 4. v pond. po sv. Trojici, 5. na sv. M. Magd., 6. na sv. Šim. a Jud., 7. na sv. Tomáše; trhy týhodní každý pondělek za letních měsíců zároveň na dobytek.

Brod Železný (*Eisenbrod*), okr. město v údolí na pravém břehu Jizery, 299 d. 2084 ob. čes., kr. Boles. (9 hod. sev. vých.), býv. dom. Rohozec., diéc. Litom., vik. Semil., patr. hr. Desfours, 6289 osadníků; smíš. okr. úřad, bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., nádraží, far. chrám sv. Jakuba s hrobkou hr. Desfours, opodál na levém břehu Jizery kaple sv. Jana Nep., škola, spěv. spolek, strojný mlýn, přádelna na vlnu; na blízku jsou lomy na vápno a na křidlici. Trhy výroční: 1. předposlední masop. outerek, 2. před sv. Vítem, 3. po sv. Václavu, vesměs po 8 dní.

Brodce, Brodec, panství fideikom. (s Hrušovem dle úmluvy odstup. r. 1838 v ceně 200.000 zl.), a městys na levém břehu Jizery, 157 d. 966 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Benátky ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., fara a far. kostel, jehož se ve 14. stol. připomíná a který nepochybně válkami Husitskými zanikl, jsou v blízkých Horkách. Sam.: Nový dvůr (Činov) a Zelená. — Trhy výroční: 1. v masopustní pond., 2. předposlední masop. outerek, 3. v pond. po sv. Frant. Seraf., 4. po vánocích. — B. náležely v 16. stol. Kaplířům ze Sulevic, jimž jsou po Bělohorské bitvě odňaty, M. Hartmannovi z Klaršteina prodány a v tu dobu snad i s Hrušovem spojeny.

Brodce, Brodečno (*Prödlas*), ves nad Radnickým potokem, 11 d. 55 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Weiden, pol. obc. Männelsdorf, far. Úhoštany, býv. dom. Klášterec.

Brodce (*Brodec*), ves na Bšanském potoku, 39 d. 280 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Citoliby.

Brodce (*Brodec*), vska nad Sázavou, 2 d. 210 ob. čes,, kr. Táb., okr. Benešov. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pečirady, far. Týnec, býv. dom. Konopiště; přádelna (výroba 1412 ctů příze bavlněné) a mlýn.

Brodce, Brodce malé (*Brodec*), ves na levém břehu Jizery, 17 d. 86 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod ($^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Smrčí, býv. dom. Rohozec.

Brodce viz Vřetovice.

Brodečno viz Brodce.

Brodek viz Úhlejov dolní.

Brodek, ves, 66 d. 397 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. ($^1/_2$ hod. hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Dětinice, far. Vosenice.

Brodek, Brůdek (*Viertel*), ves, 33 d. 176 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. sv. Anna, far. Všeruby, býv. dom. Kouty a Trhanov; na blízku kaple sv. Václava, kterou prý Břetislav I. na památku slavného vítězství nad Němci r. 1040 vystavěti kázal.

Brody (*Pröllas*), ves nad potokem, 33 d. 334 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. ($1^1/$

hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Buškovice, býv. dom. Krásný dvůr; zámek s kaplí. — B. měly býti až do r. 1731 zvláštní statek.

Brotice česká (*Böhmdorf*), ves v údolí při potoku, 15 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1 $^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Brotice německá, far. Polná, býv. dom. Krumlov.

Brotice německá (*Perschetitz*), ves ($^1/_4$ hod. již. od předešlé), 21 d. 133 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin., kat. i pol. obc. B. n., far. Polná, býv. dom. Krumlov; opodál mlýn (Pomischmühle).

Broučkova Lhota, ves, 12 d. 106 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1 $^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. B. L., pol. obc. a býv. dom. Lhota Jeníčkova, far. Chotoviny. — Stranou dv. popl. Oudičov ($^1/_2$ hod.).

Broumov, Brunov (*Braunau*), panství kláštera Benediktin. v B-ě a okr. ohražené město na skalnaté výšině nad Stěnavou s předměstími: Horní, Střední a Dolní Poříčí, 430 d. 3473 ob. něm., kr. Král. Hrad. (7 m. sev. vých.), diéc. Králohrad., vik. B., patr. opat Broumovský, 7574 osadníkův; okr. úř. zároveň okr. soud, notar., pohraniční celní inspektorát, bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., nižší gymn., hl. škola, špitál, nemocnice, pivovár, strojný mlýn, znamenité přádelnictví a soukenictví; velkolepý, čtyrpatrový benediktinský klášter na skále nad Stěnavou na počátku předešlého století od výtečného stavitele Kiliana Diezenhofera vystavený s krásným, bohatě ozdobeným kostelem ss. Václava a Vojtěcha; far. chrám ss. Petra a Pavla z r. 1682, ač se farního kostela v B-ě již ve 14. stol. připomíná; hřbitovní kostel P. Marie jest prastará, dřevěná budova, jež má z 12. stol. pocházeti; chrám sv. Ducha při špitále; kostel sv. Václava. Trhy výroční: 1. v pond. po ned. Sexag., 2. v outerý svatodušn., 3. v pond. před Narození P. M., 4. v pond. po něd. adventní; trhy na přízi každý čtvrtek, na plátno každou sobotu. — Přemysl Otakar I. daroval krajinu B-skou Benediktinskému klášteru. B. měl na počátku svého založení hrad, který jest v první polovici 14. stol. v klášter přestaven; Karlem IV. jest místo toto trhové za město prohlášeno. B. jest jedno z nejpamátnějších míst historických, nebo zakázáním stavby zdejšího protestantského kostela opatem Volfgangem Selandrem r. 1618 zavdán podnět k 30leté válce, jejíž následky až podnes cítíme.

Broumovice (*Bromowic*), ves, 19. d. 161 ob. čes. kr. Táb., okr. Votic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Neustupov, býv. dom. Vlčkovice; někdy zde stála tvrz.

Broumy (*Braum*), ves, 94 d. 871 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát. (2 $^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Veliš; škola.

Brozánky (*Prosunken*), ves na pravém břehu Bíly, 30 d. 171 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. Lab. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Řehlovice; zdejší fil. kostel byl ve 14. stol. farní.

Brozánky (*Brozanek*), ves blíž Hořínské zahrady zámecké, 26 d. 219 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník ($^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Hořín.

Brozánky viz Brzánky.

Brozany (*Brozan*), ves na pravém břehu Labe, 34 d. 344 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Kunětice; synagoga.

Brozany (*Brosan*), statek fideikom. a městys nad Ohří, 141 d. 865 ob. čes., kr. Litom., okr. a pošt. Libochovic. (1 $^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. kn. Lobkovic, 1415 osadníků; krásný far. chrám v gotickém slohu (původně ze 14. stol.), škola, mlýn, stará dosud obydlená tvrz. Trhy výroční: 1. v pond. po třech Králích, 2. po sv. Gotthardu, 3. na sv. Víta, 4. v pond. po sv. Václavu. — B. byly rodinným sídlem rytířů z Brozan, jichž poslední Jan B. r. 1317 panenskému klášteru v Teplicích odkázal. Později se dostaly v moc Husitův, od r. 1452—1463 byl v jich držení Boreš z Oseka; od r. 1530—1569 páni z Vřesovic, kteří se odtud Brozanští z Vřesovic jmenovali. Sigmund B-ský z V. prodal B. pánům z Hasenburka, kterým pro dluhy všechny statky 1616 prodány byly. B. jsou od Polixeny Pernšteinské z Lobkovic koupeny a s Roudnicí spojeny. Velké škody utrpěly B. válkou 30letou.

Brskov, ves na úpatí Skalky, 43 d. 320 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Šlapanov; škola.

Brť (*Brty*), ves, 18 d. 166 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 $^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Stražov, býv. dom. Bystřic.; opodál Brtský mlýn.

Brtče (*Brce*), ves, 21 d. 156 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (2 $^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Petříkovice, far. a býv. dom. Jistebnice.

Brtev viz Brtví.

Brtná, ves, 31 d. 275 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 $^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc., far. a býv. dom. Želiv. Sam.: Boroviny; Kolčavka, sv. Haštal (kaple svat. Haštala a 5 chalup), Březinův mlýn. — B. byla až do r. 1597 zvláštní statek.

Brtnice (*Brtnic*), ves, 20 d. 123 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 $^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. far. a býv. dom. Popovice velké.

Brtva, Nová ves, vska, 5 d. 25 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1 $^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bačetín, far. Bystré.

Brtví, Brtvy, Brtev, ves, 62 d. 411 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Pak. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Bělohrad., mlýn; opodál dvůr popl. „Nový dvůr“ s ovčincem.

Bruch, ves, 121 d. 639. ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov. (1½ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Radčice, býv. dom. Osek; zhotovování hraček, dřevěného nádobí atd.

Bruck, ves na potoku, 18 d. 101 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. (1¼ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Nová ves, far. Vildštein, býv. dom. sv. Klara.

Brušná viz Černice.

Brückl viz Seewiesen.

Brůdek viz Brodek.

Brůdek viz Konětopy.

Brumové Skaleny viz Škaleny B.

Brum, vska, 6 d. 56 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašpar. hory (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Nicov.

Brünnbergbauden viz Úpa velká část III.

Brunov viz Broumov.

Brumšov viz Brnišov.

Brunst viz Seewiesen.

Brusná, ves u potoku, 18 d. 135 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Olešno, far. Mšeno, býv. dom. Stránka.

Brusnice česká viz Brusnice horní.

Brusnice dolní (*Nieder-Prausnitz*), ves nad pobočním potokem Labe, 89 d. 594 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostinné (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. B. d., far. Třemešná bílá.

Brusnice horní (*Ober-Prausnitz*), far. ves na potoku, 248 d. 1729 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostinné (2 hod. již.), kat. i pol. obc. B. h., diéc. Králohrad., vik. Hostin., patr. hr. Deym, 5348 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše původně ze 14. stol., škola. — B. d. souvisí s B-cí horní a celek ten nazývá se obyčejně Brusnice česká (Böhmisch-Prausnitz).

Brusnice německá (*Deutsch-Prausnitz*), far. ves, 186 d. 1205 ob. čes. něm., kr. Jič., okr. Trutnov. (2 hod. již.), pošt. Král. Dvůr, kat. i pol. obc. B. n., býv. dom. Náchod, diéc. Králohrad., vik. Náchod., patr. kn. Lippe-Schaumburk, 3044 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše ze 17. stol., škola.

Brusov (*Prause*), ves, 27 d. 132 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Konojedy, býv. dom. Liběšice. Dosti výdatné jest zdejší chmelařství a štěpařství.

Brusy, vska, 2 d. 20 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Svidnice, far. Práčov.

Brusy (*Brus*), ves, 16 d. 185 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Štěkeň.

Brusy (*Pruss*), ves, 26 d. 115 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Libědice, býv. dom. Velemyšloves; chatrné zbytky někdejší tvrze.

Brzánky, Brozánky (*Brzanken*), ves nad Labem, 33 d. 181 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Vetlá, býv. dom. Brozany.

Brzice (*Brzic*), ves, 80 d. 543 ob. čes., kr. Králohrad., okr. Král. Dvůr (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Chvalkovice, býv. dom. Smiřice. Sam. Bartákov.

Bržín (*Werschin*), ves, 66 d. 404 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětin. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Nečtiny; fil. chrám sv. Bartoloměje, který byl až do r. 1624 farním, škola (patr. hr. z Mensdorf-Pouilly. Sam. mysliv. Nový dvůr.

Bržina, ves na soujmenném potoku, 21 d. 127 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Dražkov, pol. obc. a far. sv. Jan, býv. dom. Skrýšov. Částky vsi: Radov a Radobyle.

Brzotice (*Brzotic*), ves, 35 d. 262 ob. čes., kr. Čás., okr. far. a býv. dom. Dolní-Královice (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. B.

Brzvany (*Weberschan*), far. ves nad Hradeckým potokem, 59 d.4 93 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., okr. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 774 osadníků; lok. chrám sv. Martina, škola; sadařství. — V B-ech mělo býti proboštství někdejšího kláštera Postoloprtského.

Brzve, ves, 26 d. 198 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc Litovice, far. Hostivice, býv. dom. Tachlovic.; [někdy zde stála tvrz.

Bšany viz Blšany.

Buben viz Plešnice.

Bubenč-Lhota viz Lhota-Bubenč.

Bubenč viz Ovenec.

Bubnov (*Bubenec*), ves na návrší, 20 d. 122 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Kunwald.

Bubny malé (*Klein-Bubna*), statek a ves na levém břehu Vltavy, 45 d. 572 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Holešovice velké, far. Ovenec přední; starý, v novější době slušně opravený fil. kostelíček sv. Klimenta byl již ve 13. stol. farním pod správou křižovníkův s červeným srdcem na Zderaze; pivovár. K B-ám patří Belvedere. Na návrší Belvederském, někdy Leteň, Letná zvaném, vystavěl r. 1716 hr. z Valdšteina letohrádek (Belvedere), kterýž jest r. 1742 od Francouzů do povětří vyhozen.

Bubovice (*Bubowic*), ves na výšině, 88 d. 285 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. sv. Jan pod Skalou; opodál pohodnice.

Bubovice viz Bobovice.

Buč (*Pusch*), ves, 37 d. 189 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1$^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Prohoř, far. Komárov, býv. dom. Hrádek Přehorský; skelné hutě.

Buš, sam., 1 d. 33 ob. čes., kr. Pís., okr. Nepomuk (1$^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Březí, far. a býv. dom. Žinkovy.

Bučánka viz Nusle.

Buček, ves na Královickém potoku, 17 d. 132 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Královic. ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Dřevce, býv. dom. Plasy.

Buchberger Krausebauden v. Herlíkovice.

Bucherka (*Bucharten*), ves, 27 d. (mezi těmi 11 sam.) 167 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Buděj. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mladá, far. Dobrá voda.

Buchtice (*Buchtic*), vska, 3 d. 32 ob. č. n., kr. Buděj., okr. Krumlov. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Třitěž, far. Pláně věžovatá, býv. dom. Krumlov.

Buči (*Pučen*), ves na výšině, 15 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2$^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Skubice, pol. obc. a far. Sveraz.

Buči (*Buč*), ves u potoka, 18 d. 134 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín (2$^{3}/_{4}$ hod již.), kat. obc. B., pol. obc., far. a býv. dom. Krašovice.

Bučice (*Bučic*), ves, 23 d. 148 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Královice dolní (1$^{1}/_{2}$ hod. sev.) kat. i pol. obc. Vlastějovice, far. Pertoltice.

Bučice dolní (*Unter-Bučic*), ves blíž levého břehu Doubravy, 34 d. 295 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1$^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. B. d., far. Chotusice, býv. dom. Žehušic.; fil. chrám všech Svatých byl v předhusitské době farním; škola (patr. hrabě z Thunu).

Bučice horní (*Ober-Bučic*), ves ($^{1}/_{4}$ hod. sev. záp. od předešlé), 36 d. 285 ob. čes., kr. i okr. Čás., kat. i pol. obc. B. dolní, far. Chotusice, býv. dom. Žehušic.

Bučina, ves v úrodné rovině, 48 d. 302 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1$^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Cerekvice, býv. dom. Litomyšle; fil. chrám sv. Jakuba byl ve 14. stol. farním, protestantský kostel, škola.

Bučina (*Buchwald*), ves na již. svahu kopce řeč. „Tafelberg" (3841' nad mořem), 20 d. 293 ob. něm., kr. Pís., okr. Vimberk (3$^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.). kat. obc. B., pol. obc. Kvidla, far. Fürstenhut, býv. dom. Ždíkov veliký.

Bučina, vska, 5 d. 32 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2$^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a fara Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Bučina malá (*Klein-Bučin*), vska, 7 d. 51 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bučina velká, far. Velvary, býv. dom Zvoleněves.

Bučina velká (*Gross-Bučin*), ves $^{1}/_{4}$ hod. sev. záp. od předešlé, 51 d. 363 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Velvary, býv. dom. Zvoleněves.

Buckov městys a zámek Buštěhrad, 165 d. 2542 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť. (1$^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Buckov, fara Lidice; škola, pivovár; zámek Buštěhrad s kaplí sv. Kříže a velkým parkem; v okolí nejvýdatnější kam. uhelné doly v Čechách (r. 1858 vytěženo 9$^{1}/_{2}$ mil. ctů). Sam. Buzdaře a Bouchalka. Trhy výroční: 1. dne 19. ledna, 2. dne 24. května, 3. dne 19. července, 4. dne 17. října. — **Buštěhrad** (původně Buštěves) byla tvrz, kterouž v první polovici 14. stol. rytířové z Braškova vládli; od 15. až do 17. stol. sídlili zde pánové z Kolovrat, kteří ji v branný hrad přestavěli a odtud Buštěvešti z Kolovrat se jmenovali. Hrad ten, který pod velkolepým nynějším zámkem stál, spustošen 30letou válkou tak, že více obnoven býti nemohl. Okolo r. 1630 dostal B. J. Frant. vojvoda saský s Annou Magd. z Lobkovic vdovou po J. Zbyňkovi Novohradském z Kolovrat. Po smrti vojvody saského zdědila B. dcera jeho Marie Anna Františka, vojvodkyně Toskanská, která panství B-ské dceři své voivodkyni Bavorské odkázala, načež rod Bavorský až do r. 1805 zde vládl. Smlouvou r. 1805 postoupil Max Jos., kurfirst Bavorský, statků těch arcikn. Ferdinandovi, kurfirstu Salcburskému, nápotomnímu velkovévodovi Toskanskému, od něhož se dostaly velkovojvod. Leopoldu II. a pak cís. Ferdinandovi. Od B-du nazvána železnice B-ská, sloužící hlavně k vyvážení uhlí z dolů tak řečeného Kladenského horního revíru.

Bučnice (*Buchwaldsdorf*), ves na potoku, 31 d. 197 ob. něm., kr. Králohrad., okr. Polic. (2$^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. fara a býv. dom. Teplice hořejní.

Bučovice, Budišovice (*Bučowic*), ves, 13 d. 85 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Heřmanice, far. a býv. dom. Vilémov.

Buda, ves, 25 d. 190 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Bakov.

Buda, ves, 15 d. 110 ob. čes., kr. Čás., okr. Dolno-Královic. (1$^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Horka, far. Zruče, někdejší první čtvrt Čáslavských svobodníků.

Buda, vska, 5 d. 45 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec černý (2 hod. záp.), kat. obc. Štíhlice, pol. obc. Louňovice, fara Mukařov.

Buda viz Křivoklát.

Buda viz Žabovřesky.

Budáky (*Pudagln*), ves, 9 d. 56 ob. něm.,

kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Lhotka, far. Rychnov český, býv. dom. Rožmberk.

Budanka viz Smichov.

Budče (*Wutsch*), ves, 14 d. 91 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic. (2 hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Štipoklasy, far. Čihaná, býv. dom. Krukanice.

Budčeves, ves, 29 d. 222 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Kopidlno.

Budčovice (*Budčowic*), ves nad Mastníkem, 15 d. 119 ob. čes., kr. Táb., okr. fara a býv. dom. Votic. (1¼ hod. záp.), kat. obc. Martinice, pol. obc. Vojkov; opodál mlýn.

Budeč, Budče, ves, 23 d. 158 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dolní Královice (1 hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. [Hněvkovice.

Budeč viz Kovary.

Buděhostice, Budhostice (*Budohostic*), ves, 26 d. 150 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvár. (½ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Chržín; druhdy zde stála tvrz. — B. náležely za nepamětných dob ku stolu knížecímu; kníže Břetislav I. dal polovici dědiny této klášteru Břevnovskému. Postupem času dostaly se špitálu sv. Pavla na Starém městě Pražském (špitál ten na rozkaz cís. Jos. II. vyzdvižen a jmění špitálu sv. Bartolom. přiřknuto). R. 1807 staly se B. svobodnou obcí vyplativše se z poddanosti.

Budějovice, Budějovice České (*Budweis*), král. horní a kraj. město při ústí Malše do Vltavy, 20 pošt. mil na jih od Prahy, 957 d. 14.811 ob. čes. něm.; c. k. krajský úřad, kraj. soud, státní zástupitelstvo, okr. úř., měst. deleg. okr. soud., finanční okr. ředitelství, notar., hl. celní úřad, bern. úřad a inspektorát, pošt. úř., telegraf. štace, stavitel. kraj. úřad, horní komisariát, spořitelna, obchodní komora, biskupství s kapitulou a konsistoří, seminář bohoslovecký, seminář chlapecký, vyšší gymnasium (kněžské), nižší reálka, hl. škola. Budovy: Chrám sv. Mikuláše, od r. 1601 děkanský, od založení biskupství (1784) katedrální, (dle listiny r. 1297 v Římě Bonifacem VIII. vyhotovené stávalo již toho roku kostela sv. Mikuláše), při něm 36 sáhů vysoká věž, kolem něho znamenitá křížová cesta z r. 1767. Chrám sv. Jana Kř. a sv. Prokopa na staroměstském hřbitově byl v 15. stol. farním. Pamětihodný gotický chrám Narození P. M. při bývalém, od Otakara II. založeném Dominikánském, od r. 1785 Piaristském klášteře. Kostel sv. Anny při někdejším královou Annou 1614 založeném Kapucinském klášteře, nyn. bisk. semináři. Kostel sv. Trojice r. 1515 vystavený blíž špitálu za Starým městem. Biskupská residence původně kollej Piaristská; radní dům; solnice; městské divadlo; vodárna; špitál; nemocnice; nádraží Budějovicko-Linecké železnice; kasárny (někdejší sv. Václavský špitál); rozsáhlé loděnice, proslulá továrna na tužky (ročně okolo 500.000 tuctů — tuha z okolí Krumlovského); továrna na vyrábění rozžehadel všeho druhu; továrna na kameninu; zhotovování průžných početních tabulek. Výroční trhy vždy v pond. (a sice 8 dní před a 8 dní po): 1. po sv. třech Králích, 2, po Božím těle, 3. po Narození P. M., 4. na sv. Martina. T. týhodní ve čtvrtek (zároveň na koně a dobytek) a v sobotu. — B. se skládají ze města hradbami obehnaného a z předměstí Pražského, Vídeňského a Lineckého. Město samo, jež má nejkrásnější v Čechách náměstí, kolem něhož jest jakož i v některých ulicích podloubí, dělí se v Staré a Nové město. Ono založeno ve 13. stol. Vitkovcem Budivojem, otcem Závišovým. R. 1265 dal Přemysl Otakar II. k městu Budivojem založenému přistavěti nové, načež B. v brzku za král. město prohlášeny jsou. R. 1318 dobýval jich následkem rozbrojů mezi králem Janem a šlechtou českou vzniklých s velkou mocí a však marně Petr z Rožmberka; r. 1351 dostalo se měšťanům od Karla IV. hojných privilejí; r. 1404 jsou B. králem Václavem všech daní na osm let osvobozeny; r. 1453 králem Ladislavem Jindřichu z Rožmberka dány, však již r. 1457 od Budějovických na králi vymoženo, že B. nikomu dány aneb zastaveny býti nemají. Když následkem klatby nad B-emi vyřknuté, any králi Jiřímu věrny zůstaly, ač stolici Římské se neodcizily, němečtí obyvatelové Zděnkovi ze Sternberka, vůdci křižáckého vojska, brány otevříti zamýšleli, přitáhl r. 1468 Jiří k městu, jest však od Zděnka přemožen a B. jsou pro Jiřího ztraceny. R. 1547 vykázáno B-ům cís. Ferdinandem pro věrnost jemu osvědčenou na sněmích zemských první místo po Praze a Plzni. Po čas 30leté války stály B. při Ferdinandovi, pročež r. 1618 od hraběte M. Thurna obleh ány, hrabětem Buquoiou však osvobozeny jsou. R. 1631 přivezeny sem královská koruna a zemské desky, načež opět od Thurna obleh ány jsou. Po bitvě Bělohorské daroval Ferdinand B-ům báňské městečko Rudolfov a potvrdil všechny jim udělené výsady, jmenovitě, že měšťané zemských deskových statků držeti smějí.

Budenice, Budynice viz Jarpice.

Budeničky, viz Budynice.

Budenín, ves, 24 d. 242 ob. čes., kr. Táb. okr. a býv. dom. Wotic. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Jankov.

Budětice (*Budětic*), far. ves, 59 d. 461 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Žichovice, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. kn. Lamberk, 1936 osadníků; ve far. chrámu ss. Petra a

Pavla, jehož se již ve 14. stol. připomíná, jsou náhrobky rytířův Chanovských z Dlouhé vsi a na Rábí; škola. Sam.: někdy svob. dvorec Bohov a chalupa Dubovka.

Budichov, ves, 37 d. 229 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Český Dub ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Všelibice, far. Hlavice.

Budikov (*Budikau*), statek (s Lipnicí a Lúkem r. 1842 za 181.000 zl.) a ves, 65 d. 423 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Lipnice; škola, synagoga, továrna na vyrábění lihu; opodál Jalovčí. — Statek B. náleží od r. 1842 Josefině hraběnce z Trautmannsdorfu.

Budilov (*Budilau*), ves na úpatí hory Brdské, 48 d. 292 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol obc. Bohumělice, far. sv. Maří, býv. dom. Čkyně.

Budiměřice (*Budiměřic*), ves nad Mrlinou, 30 d. 201 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Nimburk, býv. dom. Poděbrady; fil. chrám sv. Prokopa, kterýž r. 1803 vyhořel, byl v předhusitské době farním; škola.

Budín, ves, 22 d. 128 ob. čes., kr. Králohrad., okr. Nechanic. ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Zvíkov, far. Bohárynĕ.

Budín, vska nad Kocábou, 6 d. 35 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Rybník, pol. obc. Drhov, far. Svaté pole.

Budín viz Krčín.

Budínek, ves, 24 d. 126 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Svaté pole.

Budislav (*Budislau*), ves na Desně, 141 d. 1006 ob. čes., kr. Chrud. okr. a býv. dom. Litomyšl. ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Mladočov; škola; na blízku kam. lomy.

Budislav (*Budislau*), (statek s Záluží m r. 1839 za 66.600 zl.) a far. ves, 69 d. 456 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Soběslav, ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., diéc. Buděj., vik. Táb., patr. hr. Waldštein, 1372 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. původně ze 14. stol., zámek z 18. stol., škola, pivovár. — K r. 1589 připomíná se Václav Tučap z Tučap pánem na B-i. R. 1839 koupil zboží to kníže z Schönburka od svob. pána Schmidla. Od r. 1861 jest v držení jeho Em. Arnošt hr. Waldštein-Wartenberg.

Budislavice (*Budislawic*), far. ves, 47 d. 359 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Blatná ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. a býv. dom. Dožice, diéc. Buděj., vik. Blatná, patr. náb. fond, 1294 osadníků; far. chrám sv. Jiljí byl již ve 14. stol. farním; škola.

Budišovice (*Budišowic*), ves, 21 d. 233 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Skály, far. Heřmaň, býv. dom. Protivín. Sam.: Dvorec dv. popl. Božejovice nyní hajnovna, někdy tvrz a ves.

Budišovice viz Bučovice.

Budka viz Římovice.

Budkov (*Budkau*), ves, 18 d. 136 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jind. Hrad. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Vlčice, far. a býv. dom. Kunžak; dv. popl.

Budkov (*Budkau*), ves, 44 d. 306 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Budkov, Putkov (*Putkau*), ves, 24 d. 167 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyň. ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Račov, far. Zdikov malý.

Budkov, vska, 8 d. 58 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, býv. dom. Konopiště.

Budkovice (*Budkowic*), vska, 8 d. 63 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Královice dolejší (2 hod. sev.), kat. obc. Pertoltice, pol. obc. Vlastějovice, far. Pertoltice.

Budňany, Boudy (*Budňan*), městys pod hradem Karlšteinem, 69 d. 448 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 hod. jih. vých.), far. a býv. dom. Karlštein; filiál. kostel sv. Palmacia na břehu Berounky, založ. r. 1356 od cís. Karla IV.; škola. Na blízku vápené lomy. — B. byly původně řady bud vystavených pro dělníky, kteří se zúčastnili stavby hradu Karlšteinského (okolo r. 1348); odtud také jmeno Boudy. Výroční trhy: 1. 4. dubna, 2. ve středu po nar. P. M., 3. na sv. Voršilu.

Budohostice viz Budĕhostice.

Budov (*Buda*), ves s kaplí P. Marie, 27 d. 243 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. B., far. Luky; fabrika na porcelán; synagoga.

Budov viz Zbudov.

Budy (*Buda*), vska, 10 d. 60 ob. čes., kr. Boles. okr. Mnich. Hrad. (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Drahotice; far. Loukovec. býv. dom. Svijany.

Búdy viz Onomyšl.

Budy, Budy černé, někdy také pod klášterem (*Schwarzbuda*), far. ves na pravém břehu Sázavy, 62 d. 541 ob. čes., kr. Čás., okr. Janovice uhlíř. (3 hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc., býv. dom. a far. Sázava; arcidiéc. Praž., vik. Čern. Kostelec., patr. ryt. Lindenkron, 4120 osadníků; pošt. Kolín a Čern. Kostelec; farní kostel sv. Prokopa a P. Marie, škola, zámek (někdejší klášter Sázavský), pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. — $^1/_4$ hod. od Bud povĕstná

reklina „Čertova Brázda", o níž pověst vypravuje, že ji sv. Prokop s čerty vyoral. — V krajině této, která ještě na počátku XI. stol. pustá byla, vedl sv. Prokop po delší čas poustevnický život. R. 1032 založil Oldřich, jehož zpovědníkem sv. Prokop byl, na řece Sázavě klášter benediktinský, který syn jeho Břetislav I. r. 1039 dostavil a sv. Prokopa opatem ustanovil. Klášter ten, také klášter sv. Prokopa řečený, konav služby boží až do konce XI. stol. v jazyku staroslovanském stal se nejprv semeništěm cyrilské literatury v Čechách a přičiňoval se i později v učených věcech nad jiné kláštery české. Z řeholníků těchto vynikl okolo r. 1092 opat Božetěch co výborný malíř a sochař, mezi r. 1125 — 1126 známý „Mnich Sázavský," kterýž (jak se zdá, pro řeholní bratry) všeobecnou historii země i kláštera S. byl sepsal, v níž se vlastenecké jeho smýšlení zřejmě jeví. R. 1421 byl klášter od Husitův spustošen, načež dlouhá léta neobydlen zůstal. R. 1663 koupili benediktíni Břenovští klášter Sázavský od hr. Waldšteina a uvedli doň opět kněze řádu svého. Až do zrušení kláštera zastával v B-ech správu duchovní kněz řádu benediktinského; farním kostelem však byl kostel sv. Martina v městečku Sázavě; r. 1786 povýšen kostel B-ský na farní a zřízena při něm zároveň fara, která se ale posud Sázavskou jmenuje. Ostatky sv. Prokopa spočívaly v kostele klášterním až do r. 1588, v kterém roce s velkou slávou do kostela všech Svatých v Praze přeneseny jsou. Od dávných časů putuje každoročně (4. června) množství nábožných ku kostelu Sázavskému, v němž se podnes jeskyně, v které sv. Prokop bydleti měl, pak číše, v které prý knížeti Oldřichovi vody podal, ukazuje.

Budyně (*Budin*), panství fideikom. (r. 1827 v ceně 674.550 zl. 55 v. č.), a starobylé město nad malou Ohří s předměstím, 212 d. 1774 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. ($1^1/_4$ hod. vých.), arcidiéc. Praž., vik. B., patr. kn. z Dittrichšteina, 4311 osadníků; starožitný děkanský chrám sv. Václava a hřbitovní kostel P. M. Sněžné, v němž se zajímavé starobylé náhrobky a obrazy nalezají; škola, radnice (darov. městu r. 1506 od Mikuláše z Hasenburka), pošt. úř., pivovár; na předměstí dv. popl.; opodál bažantnice a 2 mlýny. — Výroční trhy: 1. v úterý po Hromnicích, 2. v úterý po sv. Ant. Pad., 3. v pond. po P. M. Sněžné, 4. v úterý po sv. Václavu a 5. po sv. Krišpínu. — B. byla od nejstarší doby majetkem koruny české a jest za Václava I. na město povýšena. Král Vladislav vzdav se trůnu ve prospěch syna svého Fridricha ponechal sobě B. k výživě. R. 1310 přitáhl sem kr. Jan dobývaje země české. R. 1326 postoupena B. od krále Jana za Žebrák Janu Zbyňkovi z Hasenburka, jehož rod pak téměř po tři století zde vládl. Když pak Zbyněk z Hasenburka s král. Matiašem Uherským a jednotou katolickou proti Jiřímu Poděbradskému se spojil, dobývána jest B. od Jindřicha, knížete Minsterberského (syna králova) a Mikuláše Střely z Rokycan. Za vladaření Jana Zajíce zňal se na zámecké věži neopatrnosti hlásného prach, a obořil i roztrhl veliký díl zámku, při čemž se 11 osob zasulo (r. 1551). Jan Zbyněk Hasenburský zadlužil statky ty tak, že jsou mu prodány a B. přešla na Adama z Šternberka (r. 1616), při kterémž rodu až do r. 1670 zůstala; potom se dostala knížatům z Dittrichšteina. Ve válce sedmileté jest B. od Prušanů zapálena, čímž celé město lehlo popelem; co v zámku zůstalo, jest násilně prachem vyhozeno a obořeno (18. dubna 1759). Zříceniny zámku stály až do r. 1823. V XVI. stol. chovala se dle starých zpráv na zámku B-ňském skvostná knihovna, která jak se zdá v 30leté válce zmizela. V B-ni se narodil český spisovatel František Šír.

Budyně (*Budin*), ves, 20 d. 127 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. ($^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Svinětice, far. Blsko, býv. dom. Netolice.

Budynice, Budeničky (*Budenic*), far. ves, 23 d. 231 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Slané ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Šlapanice, býv. dom. Zlonice, arcidiéc. Praž., vik. Budyňský, patr. kn. Kinský, 861 osadníků; far. kostel sv. Isidora (z r. 1681) s hrobkou knížat Kinských, pěkný zámek se zahradou, škola, kaple sv. Václava, dv. popl., mlýn. — Někdy zde stávala tvrz.

Buggaus horní a dolní, Bukovsko (*Ober u. Unter Buggaus*), ves, 63 d. 367 ob. něm., kr. Buděj. okr. Kaplic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Malonty, far. Rychnov český, býv. dom. Vyšší Brod.

Bucher viz Adlerhütte.

Buchmühle viz Pistov.

Buchov (*Buchau*), vska, 4 d. 41 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Čelivo, far. Veliš. býv. dom. Jemniště.

Buchov viz Otradovice.

Bujanov něm. Angern, viz tam.

Bujesily, ves na potoce, 27 d. 262 ob. čes., kr. Plzeň., okr. Královic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Liblín; zahradnictví a chmelařství.

Buk (*Buchen*), ves na potoku, 64. d. 425 ob. něm., kr. Buděj., okr. Hradec. Jindř. ($^3/_4$ hod. jih. záp.). kat. i pol. obc. B. far. a býv. dom. Hradec Jindřichův; škola.

Buk (*Buchen*), ves, 36 d. 267 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1 hod. jih. vých.), kat.

obc. B., pol. obc. a far. Huštice. býv. dom. Lšťovice.

Buk, ves, 24 d. 202 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Konětopy, far. Slivice, býv. dom. Dobříš.

Bukol, ves na pravém břehu Vltavy, 44 d. 307 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Hostín, býv. dom. Jeviněves. V předhusit. době byla zde fara a kostel.

Bukov (*Pokau*), ves na potoku pod kopcem „Spimberkem," 78 d. 560 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Všebořice, far. Sokortice. Někdy zde stála tvrz.

Bukov (*Muckhof*), ves, 14 d. 88 ob. něm., kr. Žatec., okr. Jesenic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B. far. Jesenice, býv. dom. Petršpurk.

Bukov český (*Böhmisch-Bockau*), far. ves na úpatí vrchu „Hory", 22 d. 148 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Ústí n. L. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B. č., býv. dom. Trmice; diéc. Litom., vik. Ústí n. L., patr. hr. Nostic, 726 osadníků; far. chrám sv. Jana křtitele; škola; znamenité sadařství.

Buková (*Buggau*), ves, 46 d. 311 ob. čes., kr. Buděj., okr. Sviny Trh. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Olešnice, býv. dom. Nové hrady.

Buková viz Dudín.

Buková viz Bukvice.

Buková, ves, 17. d. 96 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dol. (4 hod. jih. záp.), kat. obc. Tisek, pol. obc. Chmelná, far. Pravonín. B. náležela k druhé čtvrti svobodníků kr. Čás.

Buková, ves na potoku, 30 d. 206 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol obc. B., far. Nížkov, býv. dom. Polná. ¼ hod. sev. Červený mlýn na Sázavě.

Buková, ves, 61 d. 526 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Rožmitál. — Na blízku myslivna Varta a 2 chalupy.

Buková (*Mukowa*), ves, 21 d. 156 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horšův Týn (2¾ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Mízholez, far. Prostiboř.

Buková, ves, 25 d. 159 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyně (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Slavíkovice, býv. dom. Bystřice; stranou mlýn.

Buková, ves, 59 d. 462 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Merklín. Zdejší kostel sv. Jiří byl v předhusitské době farním a činí se o něm zmínka již r. 1384. Někdy zde stála tvrz, někdejší snad sídlo hr. Lažanských z Bukové.

Buková, statek (r. 1839 se statkem Kotenčicí v ceně 350781 zl. 23 kr. v stř.) a ves, 52 d. 429 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Pičín; zámek se zahradou, dv. popl., mlýn. Stranou sam.: Vackov a Kamenný dvůr. B. byla sídlem rytířů z Bukové. Mucha z Bukové byl od r. 1558 až do r. 1564 nejvyšším král. berníkem a do r. 1571 hejtmanem Nového města Pražského.

Buková Lhota viz Lhota Buková.

Buková Lhotka viz Lhotka Buková.

Buková malá, vska, 4 d. 32 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B. velká, far. Městec; opodál myslivna a hájovna.

Buková nová, také Buková, dříve statek, nyní ves, 35 d. 330 ob. čes., kr. Táb., okr. Počát. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B. n., far. a býv. dom. Cerekvice horní. — Někdy zde stála tvrz.

Buková velká, ves na Rakovnickém potoku, 50 d. 483 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. v., far. Městec.

Bukovany (*Bukowan*), statek a ves se zámkem, 21 d. 277 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Chraštice, býv. dom. Vorlík; 1 hod. vzdálí sam. „Na nivách" (2 hájovny). — Zdejší zámek náležel v XVI. století rytířům Vrabským z Tožic, potom pánům Švamberkům; od r. 1582 Přibíku Pintovi Bukovanskému z Bukovan, jehož rod ještě na sklonku předešlého století kvetl. Na počátku druhé polovice 17. stol. seděli na B-ech Morellové, potom Ferdinand z Řičan. V XVIII. stol. byly B. v držení Jana Felse Chanovského, jemuž hrabata Večníkové následovali. R. 1816 koupil B. kníže Karel ze Švarcenberka od hrab. Rey-e za 20.000 zl. v stř. a připojil je k panství Vorlickému.

Bukovany (*Bukowan*), ves, 35 d. 349 ob. čes., kr. Táb. okr. Benešov. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Týnec, býv. dom. Konopiště. Stranou myslivna Taranka. Bukovany náležely někdy k statku Týneckému. R. 1544 prodala slečna Ludmila z Klinšteina zámek Týnec, ves B. a jiné rytíři Bernardovi z Baršova, který celé zboží své dceři Anně odkázal. Tato se provdala za rytíře Jana Velemyšlského z Velemyšlovsi, jehož rod až do r. 1607 na Týnci vládl, načež se dostal statek ten i se vsí B. paní Dorotě Hodějovské, která jej s panstvím Konopištským spojila.

u Bukovce viz Kýjov.

Bukovec (*Bukholz*), ves, 12 d. 62 ob. něm., kr. Bol., okr. Dub. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zakšín, far. Deštná, býv. dom. Doksy.

Bukovec (*Pokelitz*), ves, 16 d. 113 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bylochov, far. Medonosy, býv. dom. Liběchov.

Bukovec, ves na pravém břehu Berounky, 27 d. 168 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Plzeň (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B.

Bukovec (*Mogolzen*), far. ves., 30 d. 195 ob. něm., kr. Plz., okr., býv. dom. a pošt. Týn Horš. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., diéc. Buděj., vik. Týn Horš., patr. hr. Trautmannsdorf, 1788 osadníků; farní kostel Nanebevzetí P. M. a škola. B. byl nejspíše již ve XIII. stol. proti loupeživým rotám hlubokým příkopem a zdí ohražen.

Bukovice (*Bukowic*), ves na potoku pod kopcem „Ostaš", 44 d. 301 ob. čes., kr. Králohrad., okr., far. a býv. dom. Police (½ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Ledhuje velká. — Nad B-mi stálo hrazené městečko Ostaš, jež zaniklo r. 1421 pomstou Husitův.

Bukovice (*Bukowitz, Pukowitz*), ves, 34 d. 225 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Lhenice, pol. obc. a býv. dom. Kostomlaty, far. Bořislav. Někdy zde stávala tvrz.

Bukovina, ves, 34 d. 226 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec.

Bukovina (*Bukowina bei Běla*), ves, 37 d. 223 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bělá, býv. dom. Skály.

Bukovina (*Bukowina bei Skal*) viz Bukovinka.

Bukovina, ves, 28 d. 163 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Turkovice, býv. dom. Podhořany; ¼ hod. vzdálí obora a myslivna.

Bukovina, ves blíž levého břehu Labe, 45 d. 327 ob. čes.; kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Dřiteč.

Bukovina, vska, 5 d. 37 ob. ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Borová.

Bukovina, ves, 25 d. 143 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Huntířov, far. Koclěřov, býv. dom. Hostinné.

Bukovina, ves, 40 d. 293 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Černilov, býv. dom. Smiřice.

Bukovina (*Bokwen*), ves, 67 d. 351 ob. něm., kr. Litom., okr. Hajd. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Pirkštein, býv. dom. Sloup.

Bukovina (*Gügel*), ves, 41 d. 262 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšt. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Muckov, far. Levín, býv. dom. Liběšice.

Bukovina, ves, 22 d. 186 ob. čes., kr. Plz., okr. Královic. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Trojany, býv. dom. Plasy.

Bukovina (*Bukwa, Pukwa*), ves s kaplí sv. Michala, 19 d. 110 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (1¾ hod. jih. záp.?), kat. i pol. obc. Mětikalov, far. a býv. dom. Maštov.

Bukovina viz Bukovy.

Bukovina viz Strašov.

Bukovina Bělohradská (*Bukowina auf Bělohrad*), ves, 50 d. 286 ob. čes., kr. Jič. okr. Nová Paká (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Pecka, býv. dom. Bělohrad.

Bukovina Čistská (*Bukowina auf Čistá*), ves, 55 d. 350 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Kalná dolní, býv. dom. Čistá. Obyvatelstvo se živí hlavně tkalcovstvím.

Bukovina dolní (*Unter-Bukowina*), ves nad Jizerou, 25 d. 190 ob. čes., kr. Boles., okr. far. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Bukovina horní.

Bukovina horní (*Ober-Bukowina*), ves blíž předešlé, 30 d. 209 ob. čes., kr. Boles., okr. far. a býv. dom. Mnich. Hradiště, kat. i pol. obc. B. h.

Bukovina malá, Bukovinka (*Klein-Bukowina*), 38 d. 229 ob. čes. něm., kr. Králohrad., okr. Jaroměř (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chvalkovice, býv. dom. Náchod; druhdy zde stála tvrz. Sam. Žluva na Černém potoku.

Bukovina malá (*Klein-Bocken*), far. ves, 102 d. 590 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. B. m., býv. dom. Palič a Bukovina, diéc. Litom. vik. Lipský, patr. J. V. cís. Ferdinand, 2050 osadníků; far. chrám sv. Václava z 18. stol. a škola na blízkém, soujmenném vrchu.

Bukovina velká (*Gross-Bock*), statek a ves, 63 d. 447 ob. čes. něm., kr. Králohrad., okr. Král. Dvůr (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. B. v., far. Chvalkovice, býv. dom. Hradiště; synagoga.

Bukovina velká (*Gross Bocken*), ves mezi dvěma horama, 172 d. 1006 ob. něm., kr. Litom. okr. Benešov (1½ hod. jih. vých.). kat. i pol. obc. B. v., far. Bukovina malá; stará tvrz. Hlavní výživou obyvatelstva jest sklářství. — B. v. náležela na začátku 18. stol. hraběcí rodině Millesimo, od kteréž ji r. 1732 Maria Anna Frant., ovdovělá vojvodkyně Toskánská za 100.000 zl. koupila a panství Paličskému připojila, při němž až podnes jest.

Bukovinka, Bukovina u Hrubé Skály (*Bukowina bei Skal*), 15 d. 117 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (¾ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Skála hrubá; stranou Nouzov (několik chalup).

Bukovinka viz Bukovina malá.

Bukovka, ves, 44 d. 298 ob. čes., kr. Chrud.

okr. Přelouč ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Bělá, býv. dom. Pardubic; protestant. chrám. — Druhdy zde stála tvrz, nepochybně původiště šlechticů Bukovkův z B-ky, kterýžto rod se v 16. stol. vyskytuje a za naší doby na Moravě a v Rakousích v držení pozemků jest. Na blízku někdy tvrz a ves Jilovka.

Bukovka, ves (r. 1791 od svob. pána z Bukovky, tehdejšího držitele Včelnice založ.), 18 d. 98 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Bozděchov starý, far. Radouň kostelní, býv. dom. Včelnice.

Bukovník, far. ves, 47 d. 354 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušic. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Mačice, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. p. Jos. Tašek, 2279 osadníků; far. chrám sv. Václava původně ze 14. stol., škola.

Bukovno, far. ves, 91 d. 637 ob. čes., kr. i okr. Boles., ($1^1/_2$ hod. sev. záp), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Kosmonosy, diéc. Litom., vik. Boles., patr. hr. Mirbach, 1850 osadníků; expos. chrám sv. Jana Nep. (patří k faře Kosmonos.), škola.

Bukovsko dolní (*Unter-Bukowsko*), městys pod skalnatou výšinou, 185 d. 1231 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vesel. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. B. d., býv. dom. Třeboň., diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. náb. fond, 1780 osadníků; far. chrám Narození P. M. původně gotický ze 14. stol.; škola. Trhy výroční: na sv. Šimona, 2. na sv. Vojtěcha, 3. ten úterek po sv. Petronile a kdyby den sv. Petronily na úterek padl ten samý den, 4. na sv. Maří Magdalenu, 5. na sv. Havla na veškeré zboží, hovězí dobytek a na koně. Týdní trhy na dobytek a na koně každou sobotu od sv. Šimona počínajíc až do sv. Havla.

Bukovsko horní, obyč. jen Horní (*Ober-Bukowsko*), ves $^1/_4$ hod. sev. od Bukovska dolního, 38 d. 238 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vesel., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Zalší; ve zdejším fil., původně gotickém chrámu, kteréhož se ve 14. stol. co farního připomíná, jsou náhrobky Vratislavů z Mitrovic.

Bukovy, Bukovina, ves na potoku, 23 d. 145 ob. čes., kr. Králohrad., okr. Rychnov ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Úhřínov malý, far. Úhřínov velký, býv. dom. [Solnice.

u Buku viz Karlov.

Bukva, ves, 29 d. 177 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Zvodava, far. Habrsbirk; značná výroba nádobí na mineralní vody.

Bukvice, Buková (*Bukwic*), ves, 32 d. 147 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Sviny-Trh. ($^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Olešnice, býv. dom. Novohrad.

Bukvice (*Bokwic*), ves, 35 d. 289 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Velíš; kaple sv. Jana Nep. r. 1767 vystavená; znamenité sadařství.

Buky mladé (*Jungbuch*), far. ves nad Úpou, 140 d. 1414 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Trutnov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B. m., býv. dom. Vlčice, diéc. Králohrad., vik. Hostin., patr. dědicové bar. Silberštein, 2885 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny, jehož se již ve 14. stol. připomíná, škola; někdejší doly zanikly docela po roce 1772.

Buky staré (*Mittel-Alten-Buch*), statek allod. (r. 1833 za 120.000 zl.) a far. ves v údolí při potoku, 135 d. 813 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Trutnov ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B. st., diéc. Králohrad., vik. Trutnov, patr. hr. Rumerskirch, 3570 osadníků; far. chrám sv. Anny na pahorku, jehož se již v předhusitské době připomíná; škola, zámek. — V 16. stol. byli v držení Buků Starých rytířové z Varnsdorfu. Po Bělohorské bitvě dostaly se B. St. svob. pánům z Adlersberka a po mnohých změnách r. 1833 nynějším majitelům hr. z Rumerskirchu.

Buky staré dolní (*Nieder-Alten-Buch*), ves souvis. s Buky starými na sev. záp. konci, 63 d. 337 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov kat. obc. B. st. d., pol. obc., far. a býv. dom. Buky staré.

Buky staré horní (*Ober-Alten-Buch*), ves na již. konci Buků starých počínající, 112 d. 712 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov., kat. obc. B. st. h., pol. obc., far. a býv. dom. Buky staré; druhdy zde stála tvrz. — Sam.: Grabenhäuser, Kaplanka, Sorge.

Bulanka, ves, 30 d. 232 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad čern. lesy (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Olešká.

Büleding, ves, 18 d. 109 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Tachov, ($^3/_4$ hod. záp.).

Bullendorf, far. ves na výšině nad soujmenným potokem, 275 d. 1597 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 3060 osadníků; far. chrám sv. Michala archang., náležel ve 14. stol. do diécese Mišeňské, škola.

Bulovka viz Libeň stará.

Bumbalka, ves na vrchu, 28 d. 191 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Semtěš, far. Turkovice, býv. dom. Žehušice.

Bünaburg, Bünauburg, až do 17. stol. zvláštní statek, nyní pouze ves na Jílovském potoku, 44 d. 317 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. záp.). kat. i pol. obc. a far. Bělá; někdejší tvrz, nyní dv. popl. má býti původištěm soujmenného rodu rytířského. Obyvatelstvu poskytuje hlavní výživu plátenictví a bílení pláten i příze.

Bundesort deutsch viz Deutschbundesort.

Bunzendorf, ves, 39 d. 218 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Černohousy, far. Wiese.

Buřany (*Buřan*), ves při vtoku soujmenného potoka do Jizery, 85 d. (porůznu) 242 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Jilemnic.

Burberg, Purberk, ves na soujmenném vrchu, 11 d. 60 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (½ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Úhošťany, far. Želina, býv. dom. Klášterec. Sam.: Mezirady a Dubčany (far. Rošovice a Úhošťany.)

Buřenice, ves, 43 d. 364 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Doln. Královic. (3½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Košetice; zdejší fil. chrám byl v předhusitské době farním; továrna na vyráb. lihu. — Druhdy zde stála tvrz, která byla až do husitských válek rodinným sídlem rytířů z B., načež připadše B. cís. Sigmundovi jsou r. 1437 Mikulášovi Sokolovi z Lamberka v zástavu dány, později s panstvím D. Královickým spojeny.

Burgrabka viz Troja.

Burgstadtl, ves při potůčku, 33 d. 196 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (¾ hod. jih. vých.). kat. obc. B., pol. obc. Rachel, far. Želina, býv. dom. Milžany (5 čísel tvoří zvláštní deskový statek).

Burgstall, ves na úpatí hory řeč. Steinberg, 20 d. 159 ob. něm., kr. Buděj., okr. far. a býv. dom. Nov. Bystřic. (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Lhota.

Buřimsko, vska, 7 d. 50 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Proskov, far. Loukovec.

Buritschen, Puritschen, vska, 4 d. 18 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Horachy, pol. obc. Ziering, far. Otov.

Buršice (*Burschic*), ves, 27 d. 190 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. B., pol. obc. Brod, far. Zamlekov, býv. dom. Nalžovy.

Buřim (*Burschen*), ves, 17 d. 157 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Český Dub. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Záskalí, far. Hodkovice.

Bušanovice, ves, 37 d. 222 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Předslavice, býv. dom. Vlachovo Březí.

Buschendorf (*Božejov*?), ves, 25 d. 173 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad., (1¼ hod. záp.), kat. obc. a far. Žumberk.

Buschmühle, ves, 19 d. 90 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Harta, far. Nešvice.

Buschullersdorf, ves v hornaté krajině, 177 d. 1356 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Einsiedl.

Buše (*Busch*), ves, 50 d. 330 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Slapy.

Buškov (*Buskau*), veska nad Vltavou, 8 d. 81 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Jaroslavice, far. Purkarec.

Buškovice (*Puschwitz*), municip. město, 156 d. 1058 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (¾ hod. jih. záp.), býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves, diéc. Litom., vik. Jechnic., patr. hr. Černín, 1998 osadníků; zdejší far. chrám Narození P. M. uvádí se co taký již v předhusitské době; škola, radnice. Trhy výroční a na dobytek: 1. v out. před sv. Duchem, 2. v out. po Jmenu P. M., 3. ve čtvrtek před sv. Kateřinou. — Na blízkém vrchu zámeckém stála někdy tvrz, původiště to rytířův z Buškovic, kterýž rod ve 14. stol. se vyskytuje. B. přestaly býti na začátku 17. stol. zvláštním statkem, načež přivtěleny jsou ku Krásným dvorům.

Bušovice (*Buschowic*), ves, 73 d. 451 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., far. Dýšina, býv. dom. Plz.; zámek s kaplí sv. Josefa, škola (v zámku). — B. byly zvláštní statek náleževší v 17. a 18. stol. rytířům Wiedersperkům; r. 1745 dostaly se obci Plzeňské.

Buštěhrad viz Buckov a Buštěhrad.

Buštěhrad viz Nečichy.

Butov (*Wuttau*), ves po obou stranách Mže, 14 d. 70 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Stříbro (1 hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. Sudislav, far. Stříbro; opodál kam. lomy.

Butoves, ves, 21 d. 139 ob. čes., kr. i okr. Jič., (2 hod. jih. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Milčeves.

Butovice (*Butowic*), ves, 60 d. 452 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Smichov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Jinonic., arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. kn. Švarcenberk, 997 osadníků; far. chrám sv. Vavřince, co takový již v předhusitské době, (fara v blízkých Jinonicích), škola. Opodál v úzkém údolí skal vápenných jest mlýn a hospoda dle údolí toho „v Dalejích“ zvaná. Nad blízkou jeskyní, kterouž sv. Prokop po nějaký čas obývati měl, stojí kostel sv. Prokopa, kn. Adamem Karlem Švarcenberkem r. 1711 založený.

Buzdaře viz Buckov.

Buzice (*Busic*), ves, 66 d. 510 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. B., Sam: Zbuzy;

myslivna při někdejší bažantnici; Hrad, nyní sýpka a obydlí hajného, někdy tvrz náleževší pánům Malovcům.

Buzice, Bužice (*Bužic*), vska na návrší na pravém břehu Vltavském, 5 d. 32 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. Hrachov, pol. obc. a far. sv. Jan.

Buzice viz Hodikov.

Byčice, sam., 1 d. při Vltavě, 15 ob. čes., kr Praž., okr. Dobříš (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Hřiměždice.

Byčina, ves, 15 d. 97 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kněžmost, far. Boseň.

Byčkovice (*Pičkowitz*), far. ves, 78 d. 426 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Ploskovice, diéc. i vik. Litom., patr. Jeho Velič. cís. Ferdinand, 2705 osadníků; far. chrám sv. Havla připomíná se již ve 14. stol., škola, 2 mlýny; někdy zde stála tvrz. — Dle Sommera měly býti B. druhdy městys.

Bydlin viz Osikovec.

Bydlo viz Bidlo.

Bydžov nový (*Neu-Bydžow*), král. věnné a okr., částečně ještě ohražené město nad Cidlinou, 519 d. 5305 ob. čes., kr. Jič. (5 hod. jih. vých.), diéc. Králohrad., vik. B., patr. Jeho Velič., 5771 osadníků; okr. smíš. úřad (zároveň vyšetřovací soud pro okr. Chlumec., Hořic., Králoměst. a Bydžov.), notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř., nižší reál. a hl. škola, děk. chrám sv. Vavřince původně ze 14. stol., kostel sv. Trojice, špitál, nemocnice, záložna, pivovár (roč. přes 8000 věder), fabrika na vyrábění cukru z buráku, rozsáhlý závod koželužský. Trhy výroční a dobytčí: 1. druhou středu postní, 2. v úterý po sv. Duchu, 3. na sv. Jiljí, 4. v úterý před sv. Havlem, 5. na sv. Tomáše bisk.; týhodní ve středu. — Záhy se stal B. městem, a někdejší jeho hrad byl nepochybně hradem župním. Ve 12. stol. dostala se jedna část B-a rytířům Sv. Janským, kteří jí v krátkém čase Přemyslu Otakaru postoupili. Přemyslovci, cítíce se proti mocné tehdáž šlechtě české málomocnými, povolávali Němcův do Čech, osazovali jimi města, o která se pak opírali; a tímto způsobem se stalo, že byl B. na počátku 14. stol. docela poněměen. R. 1325 obdařil Bydžovem král Jan p. Beneše z Vartenberka, jehož rod až do 16. stol. zde vládl. Beneš z Vartenberka jest předkem oné větve Vartenberské, jež přijala příjmí „z Veselé.“ R. 1423 dostav se B. v moc Husitův lehl popelem; později jest nově vystaven, upevněn a lidem českým osazen. R. 1517 dostali se v držení jeho Pernšteinové, jimž r. 1563 Zdeněk Šťastný z Valdšteina následoval, ale již r. 1569 vykoupili se Bydžovští z poddanosti a B. jest za král. věnné město prohlášen. V B-ě se narodili: mistr Marek Bydžovský (od cís. Maximiliana do stavu vládyckého s příjmím z Florentína povýšen), sepsal život cís. Maximiliana II.; Matěj Bydžovský s přijmím z Aventinu a Pavel Bydžovský, jehož spisy nejvíce proti zavádění novot náboženských Lutherem učiněných čelí.

Bydžov starý (*Alt-Bydžow*), far. ves, 90 d. 623 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nový Bydžov. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B. st., býv. dom. Smidary, diéc. Králohrad., vik. Novobydžov., patr. p. Wagner, 1409 osadníků; lok. chrám sv. Prokopa s mnohými náhrobky, jež o stáří kostela svědčí, škola. B. st. byl druhdy zvláštní statek náleževší v 16. stol. Maternům z Květnice, v 17. stol. Kapounům ze Svojkova, jimž náležely též Hlušce, s kterými se panství Smidarskému dostal.

Býchory (*Bychor*), ves, 64 d. 452 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. B., pol. obc. a far. Ovčáry; fil. chrám sv. Bartoloměje byl ve 14. stol. farním.

Bykaň, Bijaň, far. ves, 10 d. 80 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1½ hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Tyniště, býv. dom. Malešov, diéc. Králohrad., vik. Kut. Hor., patr. bar. Dalberg, 5337 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. původně ze 14. stol., škola.

Býkov, ves, 33 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Vrbno, býv. dom. Beřkovice.

Bykoš, ves při Suchomastském potoku, 61 d. 439 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Borek, býv. dom. Suchomasty. B. darován od Časty, syna Vojslovova okolo r. 1172 kustodovi hrobu sv. Václava na hradě Pražském.

Býkov, továrna na výrobky chemické; kam. uhelné doly; ostatně viz Hromice.

Bykovice (*Bykowic*), ves, 18 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bořenovice, far. Třebešice, býv. dom. Jemniště.

Bykovice (*Bykowic*), ves, 26 d. 212 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Louňovice; na blízku Mraviště někdy ves, nyní dv. popl.

Bylany (*Bylan*), ves, 42 d. 329 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kutn. Hora (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Křesetice; opodál mlýn Červený a mlýn Šimákův.

Bylany (*Bylan*), ves při potoku Chrbotovském, 41 d. 304 ob. čes., kr. i okr. a far. Chrud. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Heřmanův Městec. B. byly zvláštní statek, jež jest r. 1566 od obce Heřmanoměstské zakoupen.

Bylany (*Bylany*), ves nad potůčkem, 42 d.

415 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Lstiboř, býv. dom. Černokostelec.; zdejší fil. chrám sv. Bartolom. byl ve 14. stol. farním. — B. náležely ve 14. stol. arcibiskupství Pražskému.

Bylany (*Pillna*), ves, 34 d. 176 ob. něm., kr. Žat., okr. Most. (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Slatinice, býv. dom. Škrle. Ás 1000 kročejů sev. ode vsi prýští se sedmi prameny široko daleko známá hořká voda Bylanská. Zařízeny jsou zde též lázně. V okolí se dobývá hnědé uhlí.

Bylochov, Bolochov (*Wallach*), ves na výšině v krajině lesnaté, 34 d. 196 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Medonosy, býv. dom. Liběchov.

Bylovice (*Pilletic*), vska na úpatí hory Břevnišťské, 5 d. 46 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hořičky, far. Boletice, býv. dom. Krumlov.

Bynice, Benice (*Benic*), vska, 3 d. 64 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. Chrašťany, far Týnec, býv. dom. Konopišť; druhdy zde stála tvrz.

Byňov (*Binnowes*), ves, 12 d. 76 ob. něm., kr. i okr. Litom. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Suletice, far. Proboštov, býv. dom. Březno velké; kam. uhelné doly.

Byseň (*Bisen*), ves, 15 d. 88 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (3/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Tuřany, býv. dom. Smečno; nynější sýpka byla druhdy tvrz. Na blízku kam. uhelné doly.

Byšice (*Bischic*), městys nad soujmenným potokem, 108 d. 716 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B.; krásný zámek s kaplí (knížat z Lobkovic), fil. chrám sv. Jana Kř. — farní kostel a fara v blízkých Liblicích opodál Harbasko. B. byly až do r. 1719 zvláštní statek a někdejší tvrz byla rodinným sídlem rytířův Byšických z Byšic. — Trhy výroční: 1. ve čtvrtek před květnou nedělí, 2. ve čtvrtek před P. M. Sněžnou, 3. v pond. před povýšením sv. Kříže, 4. ve čtvrtek před sv. Martinem.

Byšičky, ves nad Labem, 24 d. 182 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (2 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Lysá.

Byškovice, Bíškovice, ves, 42 d. 332 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. B., far. Kojetice, býv. dom. Obříství.

Býšť, far. ves, 93 d. 782 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (2 hod. sev. záp.), pošt. Králohrad., kat. i pol. obc. B., býv. dom. Pardubic., diéc. Králohrad., vik. Pardubic., patr. náb. fond, 2336 osadníků; far. chrám sv. Jiří uvádí se co taký již v předhusitské době; škola. K B-i patří místo Svoboda.

Bystrá, ves na patě Rašovce, 13 d. 66 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Račovka, far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Bystrá, ves nad Jizerou, 83 d. 536 ob. čes., kr. Jič., okr. Semil. (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Libštat, býv. dom. Kumburk.

Bystřany (*Wisterschan*), ves na potoku, 20 d. 129 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplic. (1/2 hod. jih vých.), kat. i pol. obc. B.; škola.

Bystre viz Bystré.

Bystré, ves, 28 d. 221 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec. (3/4 hod. již.), kat. obc. B., pol. obc. Krásoňov, býv. dom. Želivo.

Bystré, ves, 10 d. 79 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Řečice, far. a býv. dom. Lipnice.

Bystré, Bystrc (*Waltersdorf*), far. ves na potoku, 245 d. 1594 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun (2 1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. B., pošt. Jablonné, diéc. Králohrad., vik. Landškroun., patr. náb. fond, 1856 osadníků; far. chrám sv. Jakuba uvádí se již v předhusitské době, škola.

Bystré (*Bistrau*), panství fideikom. (r. 1798 v odhadní ceně 540.608 zl.) a město, 281 d. 2113 ob. čes., kr Chrud., okr. Polička (2 1/2 hod. jih. vých.), diéc. Králohrad., vik. Polička, patr. baron Lanquet, 3946 osadníků; znamenitý far. chrám sv. Jana Kř. s hrobkou z r. 1722, škola, zámek (na vrchu vých. od města) ze 16. stol., obyčejně Frischberk zvaný, radnice, pošt. exped., pivovár, fabrika na vyráb. líhu. Na zámeckém vrchu několik domů „na Račanech“ nazvaných. Trhy výroční a dobytčí: 1. ve středu po Septuag., 2. ve středu po Quasimodogen., 3. dne 4. srpna, 4. ve středu po sv. Matouši, 5. ve středu po sv. Ondřeji. — B. náleželo v 15. stol. rytíři Ježkovi ze Svojanova, v 16. stol. Bezdružickým z Kolovrat, kteří po Bělohorské bitvě statků jsou odsouzeni, později jich však opět nabyli. Na počátku 18. stol. vyměnili říš. hrabata z Hohen-Embsu říšské své hrabství Vaducké a Šellenberské za B. a vládli zde až do vymření svého r. 1828. Nynějším držitelem B-ého jest baron Lanquet.

Bystré, far. ves, 68 d. 411 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a pošt. Nové Město nad Met. (1 3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Opočno, diéc. Králohrad., vik. Opočen. patr. náb. fond, 2493 osadníků; far. chrám sv. Bartolom. Farní chrám sv. Bartolom. stál ve 14. stol. mezi B-ým a Janovem tam, kde dosud „na Kostelišti“ se říká a nazýván Zakraví, t. j. patřil ke vsi Zakraví; škola.

Bystré (*Wüstrei*), ves na soujmenném potoku, 114 d. 753 ob. něm., kr. Králohrad., okr. Polic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Starkov. — U vsi stál

někdy hrad spustošený válkami husitskými, v jehož držení byli v 15 stol. páni Abrpašští z Dubé a Náchoda, od r. 1527 Zdeněk Lev z Rožmitálu a Jan Krušina z Lichtenburka, kteří jej s jinými ještě statky Janu z Pernšteina prodali.

Bystré, ves, 24 d. 182 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1³/₄ hod. jih, vých.), kat. i pol. obc. B., far. Stobořice, býv. dom. Čestín.

Bystřice, Bystřec, ves, 31 d. 204 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrk. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Včelákov, býv. dom. Rosice; hlavní výživa obyvatelů jest tkalcovství.

Bystřice, ves, 68 d. 496 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libaň (¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. B., býv. dom. Kopidlno; fil. chrám Nanebevzetí P. M. s mnohými náhrobky byl ve 14. stol. farním, škola. Dle náhrobků těchto lze souditi, že byla B. někdy zvláštní statek.

Bystřice (*Wistritz*), ves při potoku, 47 d. 213. ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Novosedlice. Ke vsi patří vícero mlýnů.

Bystřice (*Wistersitz*), ves na výšině, 26 d. 200 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. a býv. dom. Újezd sv. Kříže.

Bystřice, panství allod. (r. 1842 za 532.500 zl.), a ves nad Úhlavou, 67 d. 441 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. a far. Nýrsko (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. B.; nádherný, nový zámek (snad na místě někdejší tvrze) s krásným parkem, klášter škol. sester r. 1854 sem povolaných; pivovár; opodál na návrší kostel sv. Trojice. — Okolo r. 1589 byl pánem na B-i Jan Koc z Dobrše; v prvé polovici předešlého století prodal ji Dyonis svob. p. Koc z Dobrše říšskému hrab. Karlu Janu Palmovi z Gundelfingen, od kteréž rodiny se r. 1839 koupí dastala něm. knížatům Hohenzollern-Sigmaringen.

Bystřice (*Wistritz*), ves při potoku, 30 d. 162 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (¹/₂ hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc., far. a býv. dom. Pruneřov; fil. chrám Narození P. M.

Bystřice, městys nad Bystrou, 117 d. 938 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Benešov (1¹/₂ hod. již.), býv. dom. Tloskov, arcidiéc. Praž., vik. Bistřic., patr. hr. Pourtales, 1421 osadníků; far. chrám ss. Šim. a Judy původně ze 14. stol., škola. Trhy výroční: 1. dne 2. února, 2. dne 23. dubna, 3. dne 29. srpna, 4. dne 28. října, 5. dne 30. prosince.

Bystřice nová (*Neu-Bystric*), panství (r. 1817 za 750.000 zl.) a okr. město na soujmenném potoku, 374 d. 2974 ob. čes. něm., kr. Buděj. (5 m. vých.), diéc. Buděj., vik. Jindřichohrad., patr. Riese-Stallburg, 8084 osadníků; smíš. okr. úř., notar., bern. úř., pošt. úřad, děk. chrám sv. Petra a Pavla, chrám na hřbitově, spustlý zámek ze 17. stol., pivovár, továrna na vyráb. rozšehadel, továrna na sukna; opodál železné hutě Theresienthal (1 vysoká pec, 4 kladiva, výroba: 8696 ctů ročně). V okolí dobývá se rašelina. Výroční trhy ve středu: 1. po Reminiscere, 2. po Lätare, 3. po Miserik., 4. po sv. Duchu, 5. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 6. v pond. po sv. Michalu, 7. na sv. Kateřinu; týhodní trhy zároveň na dobytek ve středu. — Nejstarší, jak se zdá, majitelové B. byli páni z Landšteina, z kmene mocných někdy Vitkovců v. R. 1370 dostala se Bystřice s Landšteinem Štýrskému pánu Kunrádovi Krajíři z Krajku, jehož rod nápotom po dvě století B-í vládl. Poněvadž Krajíři z Krajku, horliví jsouce přívržencové stolice římské, podobojích hrozně pronásledovali, přitrhl r. 1420 Žižka k městu, jehož i s hradem v krátkém čase útokem dobyl, manželku a děti p. Lipolta Krajíře jal a město a hrad poplениti a zbořiti kázal. Po spustošení města, které leželo nedaleko vesnice Obory jali se p. Krajířové nového města zakládati, jež pak Novou Bystřicí přezvali. R. 1589 dostala se B. n. Janu z Lobkovic, 1610 Ladislavu Vchynskému ze Vchynic, 1615 paní L. Otilii ze Hradce, která ji darovala svému synovi hr. Ad. Pavlu Slavatovi z Chlumu a Košumberka. Po vymření rodu toho po meči r. 1689 byla v držení B. n. M. Ther. Markéta z Chlumu, provdaná za Leopolda barona z Fünfkirchen. Od r. 1754—1804 náležela rodině Klary-Aldringen; 1816 dostala se po hraběnce Theresii z Trautmannsdorfu baronu Antonínovi z Hochberka a Hennersdorfu, po jehož smrti dcera jeho Marie, provdaná za Matiáše z Riese-Stallburku B. zdědila, při kterémž rodě posud zůstala. R. 1618 jest B. od cís. generala Dampierre-a dobyta.

Bystrý viz Kaly.

Bytíš (*Bitic*, *Bittis*), lenní statek Karlšteinský a vska, 7 d. 77 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (1¹/₂ hod. jih. vých.). kat. obc. B., pol. obc. Konětopy, far. Slivice.

Bytkov viz Vichov.

Bzí, ves, 29 d. 264 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn. (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B., far. Hůrka modrá, býv. dom. Třeboň.; zámek, dv. popl. s velkým ovčincem. — B. bylo někdy zvláštní statek, kterýž i s tvrzí snad až do r. 1572 pánům se Bzí náležel. R. 1672 koupil B. kníže Švarcenberk a přivtělil je panství Třeboňskému.

Bzí, ves, 19 d. 140 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Letiny, býv. dom. Chocenice; stranou 4 domky.

Bzí viz Nábzí.

Bzichov viz Žichov.

Bzova, ves, 80 d. 733 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. B., far. Žebrák, býv. dom. Točník.

Bzová a Jalevčí, ves, 22 d. 176 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bělč, far. Šebiřov.

Bzové, správněji Březová (*Bzowej*), ves, 29 d. 179 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Český Dub ($\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Malčice.

Bžany viz Blšany.

Bžany viz Vebžany.

C.

Caltov (*Zaltau*), ves, 11 d. 70 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Kiesenreuth, far. Ottenreuth. Opodál Caltovský mlýn (Zaltaumühle). — Někdy zde stávala tvrz.

Capartice (*Nepomuk*), ves, 18 d. 192 ob. čes., něm., kr. Plz., okr. Domažlic. ($2\frac{1}{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kleneč, býv. dom. Kouty. Zhotovování dřevěného nádobí.

Cárka, Šárka (*Zarch*), ves, 19 d. 115 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Liběšovice, far. a býv. dom. Libořice.

Cartle (*Zartlesdorf*), stat. allod. (dle smlouvy od 7. pros. 1745 v ceně 25000 zl.) a ves, 29 d. 209 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. obc. C., pol. obc. Kaliště horní, far. Dvořiště dolní; dva malé zámky a dv. popl. Sam. Jandelhof selská živnost (1 hod.) a Plescherhof ($\frac{1}{4}$) hod.

Cebiv (*Zebau*), ves s krásným zámkem, 49 d. 327 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (2 hod. již.), kat. i pol. obc. C., far. Kozolupy. Stranou sam. Röttamühle ($\frac{1}{4}$ h.).

Cedule, ves, 26 d. 304 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov. (1 hod. sev.), kat. obc. Bratřice, pol. obc. Útěchovice, far. a býv. dom. Chyška velká. Stranou dv. popl. Březí ($\frac{1}{4}$ hod.).

Cehnice, někdy městečko s tvrzí, nyní pouze ves, 105 d. 717 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. C., far. Paračov, býv. dom. Štěkeň; mešní kaple nejsv. Trojice, škola. — K r. 1393 připomínají se bratří Jan a Bohuslav rytíři z Cehnice.

Cecha (*Zeche*, *Zech*), ves na potoku při Slavkovské silnici, 34 d. 200 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket. ($\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. C., pol. obc. Höfen. Železné hutě, 2 mlýny a olejna.

Cejly, ves, 52 d. 436 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. C., far. Cerekvice dolní, býv. dom. Rychnov nový.

Cejsice, (Zeislitz), ves, 13 d. 144 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk ($\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Křesanov, pol. obc. Hrabice.

Celná (*Zollhaus*), vska, 6 d. 65 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomutov. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Křimov., býv. dom. Hagensdorf.

Celné (*Zöllney*), ves v údolí na tiché Orlici, 94 d. 684 ob. něm., kr. Králohrad., okr. Králic. ($2\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. C., far. Těchonín, býv. dom. Supí hora; škola.

Cep viz Čep.

Cerekev (*Cerekau*), ves, 7 d 31 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. obc. C., pol. obc. Rychnov český, far. Dvořiště, býv. dom. Rožmberk.

Cerekvice viz Církvice.

Cerekvice, far. ves v úrodné krajině na silnici, 62 d. 479 ob. čes., kr. Chrud., okr. býv. dom., vik. a pošt. Litomyšl. ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. C., diéc. Král. Hrad., patr. kn. Thurn-Taxis, 1920 osadníků; starožitný far. chrám sv. Václava, 2 věže s pěknými zvony, škola.

Cerekvice, panství (dle smlouvy trh. od r. 1832 za 220.000 zl. v stř.) a ves, 62 d. 587 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. C., far. Hněvčeves; filiál. kostel sv. P. Marie, o němž se již r. 1412 zmíňka činí, zámek s pěknou kaplí, pivovár, vinopalna, 2 bažantnice a dvůr s cukrárnou. V blízkém lese Lištice prýští se u kaple sv. Vavřince minerální zřídlo (otvor 9 □''). — V XVI. stol. náležela C. se statkem Třebověchtickým rytířům z Hustiřan, od r. 1697 až 1726 hraběti Janu Adamu Zárubovi. R. 1822 zakoupil C. hrabě Jan Kolovrat-Krakovský, od něhož se r. 1832 ryt. Kleebornovi koupí dostala.

Cerekvice dolní, německá (*Unter-Cerekwe*), starobylé městečko, 188 d. 1250 ob. čes., kr. Táb., okr., vik. a pošt. Pelhřimov. ($3\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), býv. dom. Rychnov nov., diéc. Buděj., patr. Praž. arcibiskup, 2613 osadníků; far. chrám sv. Máři Magdaleny, jenž se již r. 1384 co farní připomíná, utrpěl požáry r. 1763 a 1765, škola, 2 mlýny. R. 1825 obdrželo město dovolení k odbývání 4 výročních trhů (ty pondělky: 1. po sv. Josefu, 2. po sv. Jakubě, 3. po sv. Havlu, 4. po sv. Lucii).

Cerekvice horní, původně Cerekvice Leskovcova (*Ober-Cerekwe*), panství (dle smlouvy od 17. srp 1842 za 250.400 zl. stříb.), a městečko, 186 d. 1645 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Počátky (2 hod. jih. záp.), diéc. Buděj., vik. Pelhřimov., patr. kníže Hohenzollern-Sigmaringen, 3638 osadníků; kostel Zvěstování P. M. byl již okolo r. 1384 farním, mešní kaple sv. Jana Kř., zámek, škola, špitál,

radnice, pivovár, vinopalna. Výroční trhy: 1. první středu v postě, 2. na sv. Markétu, 3. na sv. Maur., 4. na sv. Linharta. — V XVI. a XVII. stol. náležela C. h. i s panstvím rytířům Leskovcům z Leskovce, potom Vyšehradskému proboštu hrab. Ferdinand. Martinicovi a po jeho smrti arcibiskupu Praž. hrab. Khuenburgovi, od něhož zámek i fara vystavěny jsou; od r. 1842 náleží kn. z Hohenzollern-Sigmaringen.

Cerekvice nová, biskupská (*Neu-Cerekwe*), statek (s Čížkovem r. 1834 za 53.400 zl. stř.) a městečko, 145 d. 1212 ob. čes., kr. Táb., okr., vik. a pošt. Pelhřimov (2 hod. záp.), diéc. Buděj., patr. Ferd. a Marie Walser, 3415 osadníků; kostel sv. Tomáše měl již r. 1384 svého faráře a jest r. 1784 od hraběte Leopolda Auersperga nově vystaven, škola. Výroční trhy: 1. první středu v postě, 2. na sv. Matouše. Stranou sam. Němkovice (¼ hod.). — Až do XV. stol. náležela C. n. k arcibiskupství Pražskému, r. 1572 Janu Leskovcovi z Leskovce a okolo r. 1599 Bechyňskému hejtmanu rytíři Vilému Ruthovi z Dirné. Nynější držitelové jsou Ferdinand a Marie manželové Walserovi.

Cerhenice (*Cerhenitz*), panství (r. 1758 za 230.000 zl. a 1000 kusů duk. klíčného) a starobylé městečko, 139 d. 883 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kouřím (2½ hod. sev. vých.), far. Dobřichov; fil. kostel sv. Jana Nep., vystavený r. 1734 od hrab. Leop. z Sternberka, starožitný zámek, škola, pivovár, vinopalna. Císař Leopold I. udělil městečku privilej k odbývání 4 výročních trhů: (1. na sv. Matěje, 2. na sv. Vojtěcha, 3. na sv. Víta. 4. na sv. Václava). — V čas 30leté války byl v držení C. pán Jan Malovec a v XVII. stol. hrab. Sternberkové, od nichž se koupí Teresianskému ústavu šlechtičen na hradě Praž. dostala. V C-i se narodil r. 1758 český spisovatel Bohumír Jan Dlabáč, kněz řádu praemonstratského.

Cerhenky, ves, 34 d. 276 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Cerhenice, far. Dobřichov, býv. dom. Kostelec nad černými lesy (7 domů náleželo k panství Svojšickému).

Cerhonice, Crhonice, statek kláštera praemonstratů Drkolenských (s Lučkovicemi a Miroticemi r. 1689 za 65.000 zl.) a ves se zámkem, 49 d. 485 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. C., far. Radobytce. Sam.: myslivna a 2 chalupy v Pařezí, hajovna Ouvěrka též Pod lesy. — V držení C-e byli v druhé polovici XVI. stol. pánové ze Švamberka, okolo r. 1577 hrab. Deymové ze Stříteže a na Cimelici a později Černínové z Chudenic, načež se r. 1688 koupí opatství Drkolenskému dostalo.

Cerhovice, starobylé městečko na cís. silnici, 169 d. 1306 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh. (¾ hod. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. Jeho Veličenstvo, 1450 osadníků; far. chrám sv. Martina, škola, pošt. štace, radnice, pivovár. — Král Vladislav II. povýšil farní ves C. na městys a udělil mu zároveň právo pivovárečné.

Cerkovice viz Bedřichovice.

Cerkytly, ves na potoku, 9 d. 41 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polič. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Borová, býv. dom. Polička.

Ceteň (Četeň) dolejní (*Unter-Celno*), ves na potoku, 18 d. 177 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Niměřice, far. Strenice.

Ceteň (Četeň) hořejší (*Ober-Cetno*), ves blíž předešlé, 30 d. 222 ob. čes., kr. i okr. Boles., kat. i pol. obc. a býv. dom. Niměřice, far. Strenice. Někdy zde stávala tvrz. C. byla zvláštní statek náleževší v XVI. stol. Václavu Cetenskému z Cetna, r. 1771 jest se statkem Niměřic. spojena.

Cetl (*Zettel*), ves, 13 d. 61 ob. něm., kr. Žat., okr. Most. (3¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Rascha, pol. obc., far. a býv. dom. Litvinov hořejší.

Cetkov, Četkov, Čekov, ves, 39 d. 373 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbíroh (1 hod. již.), kat. i pol. obc. C., far. Mýto. — V XIV. stol. náležela tato ves arciděkanství u sv. Víta v Praze.

Cetňov (*Zetten*), ves, 12 d. 73 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. C., far. Hlavice, býv. dom. Kuřivody.

Cetoraz, far. ves, 54 d. 507 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a pošt. Pacov (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. C., diéc. Buděj., vik. Pacov., patr. kn. Löwenstein; far. kostel sv. Václava, škola. — Stranou dv. popl. Nový dvůr (¼ hod. sev.).

Cetvina (*Zettwing*), starobylé městečko na pravém břehu Malše, 105 d. 581 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Kaplice (3¼ hod. jih. záp.), býv. dom. Rožmberk, diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. hr. Buquoy, 1423 osadníků; kostel Narození P. M. připomíná se již r. 1384 co farní, škola, pivovár, špitál. Na blízku kosárna (Karpfenhammer), v níž se roč. as 40.000 kos vyrábí. Výroční trhy: 1. druhé pondělí po velikonoci, 2. v pondělí před sv. Martinem. Týdní trhy každé úterý. — Pánové z Rožmberka, Jan Jiří ze Schwamberka a hr. Marie M. Buquoy dali městečku mnohé privileje. R. 1620 a 9. června 1795 lehlo celé městečko i kostel popelem.

Cetyně (*Zettin*), ves, 36 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2¾ hod. jih. vých.), kat. obc. C., pol. obc. Smolotely, far. Pečice velké, býv. dom. Milín.

Cibotín (*Seibendorf*), ves na potoku, 36 d. 261 ob. něm., kr. Čás., okr. Něm. Brod. (2 hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc. C., far. a býv. dom. Pohled. Kaple sv. Jana Nep., na jejíž vížce zvon s letopočtem 1786. R. 1847 vystavěla si obec školu.

Ciboušov (*Ziebisch*), ves na úpatí Krušných hor, 17 d. 97 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Miřetice u Klášterce, pol. obc. Rošovice, far. a býv. dom. Klášterec.

Cibulka viz Košíře.

Cidice (*Ziedits*), ves na levém břehu Ohře, 39 d. 263 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Falknov (½ hod. jih. záp.), kat. obc. C., pol. obc. Rychnov dolní; škola, stranou doly na kam. uhlí a železnou rudu.

Cidlina, ves na Cidlině, 25 d. 149 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. C., far. Železnice, býv. dom. Milčeves; škola, mlýn. Někdy zde stála tvrz.

Cihelna, Klouzkov (*Ziegelschlag*), ves na pravém břehu Labe, 18 d. 114 ob. čes., kr. Králohrad., okr., býv. dom. a far. Jaroměř (¼ hod. jih. záp.). Obývatelé této k městu Jaroměři konskribované vesnice jsou za příčinou blízké pevnosti Josefova zavázáni domy své, když by toho potřeba žádala, demolovati.

Cihelna (*Ziegelschlag*), ves, 13 d. 188 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hrad. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svobodné dvory, far. Kukleny a Plotiště.

Cihlářka viz Smíchov.

Cikánka, ves, 22 d. 160 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (3¾ hod. vých.), kat. obc. C., pol. obc. Svratouch, far. Svratka, býv. dom. Rychenburk; papírna (někdy železné hutě), mlýn.

Cikánka viz Vinohrady u Prahy.

Cikar viz Řečice Kardašova.

na **Cimbálu** viz Semily.

Cimice, ves, 66 d. 582 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. C., far. Nezamyslic., býv. dom. Žichovice. Okolo r. 1534 připomíná se Adam ze Strašína na Cimicích. — Sam: 2 mlýny.

Cimruky malé (*Klein-Ziegenruck*), ves, 9 d. 117 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv dom. Kašperské hory (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. C. velké, far. Reichenštein dolní.

Cimruky velké (*Gross Ziegenruck*), ves blíž předešlé, 15 d. 152 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašperské hory, kat. i pol. obc., C.v., far. Reichenštein dolní.

Cinvald přední a zadní (*Vorder- und Hinter-Zinnwald*), far. ves na saských hranicích., 230 d. 1218 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošta Teplic. (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. C., býv. dom. Krupka, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. kn. Lobkovic, 1481 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. Marie, škola — ve zvláštní škole vyučuje se pleteninám ze slámy —; ¼ hod. již. myslivna „Siebengiebel.“ Hlavní výživu pozkytuje obyvatelstvu pletení a zhotovování sláměného zboží. — Někdy zde dobýván cín.

Cipín (*Zippendorf*), ves, 13 d. 75 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. jih. záp.). kat. i pol. obc. C., far. Slavkov. — C. býval někdy pouze poplužný dvůr náleževší Krumlovským Klarissinkám.

Cirhan viz Vlkov.

Cirkvice viz Bedřichovice.

Cirkvice, Cerekvice, statek (dle právn. odhadu od 8 list. 1852 za 127.926 zl. 3 kr. ve stř.) a ves, 71 d. 431 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim. (2¼ hod. již.), kat. obc. C., pol. obc. Chvatliny horní, far. Vavřinec; kaple, zámek, pivovár, vinopalna; stranou o sam. (¼ hod.) mlýn, myslivna. — C. náležela někdy klášteru Sázavskému; nynější držitel jest hr. Rummerskirch.

Cirkvice, Cerekvice, far. ves na vídenské silnici, 65 d. 665 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. C. býv. dom. Nové dvory, pošt. Čásl. a Kutn. Hor., diéc. Král. Hrad., vik. Kutn. Hor., patr. hr. Chotek, 2131 osadníků; kostel sv. Vavřince, jenž byl již r. 1384 farním, chová krásný obraz Matky Boží od neznámého mistra; škola; stranou dv. popl. „Netřeby“.

Cirkvice (*Zirkowitz*), far. ves na úpatí Deblického vrchu, 21 d. 112 ob. něm., kr., okr. a pošt. Litom. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sebuzín, býv. dom. Lovosice, diéc a vik. Litom., patr. fond. nábož. 1849 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. Marie, škola, sadařství.

Císařka viz Smíchov.

Císařeves (*Kaisersdof*), ves blíž Kolína, 22 d. 271 ob. čes., kr. Čas., okr., kat. i pol. obc., far a býv. dom. Kolín; starožitný zámek, pivovár, vinopalna a mlýn o 7 složeních. Nedaleko zámku stával klášter dominikánský (klášter podhradecký), jenž r. 1421 od Husitův zbořen jest.

Císařská kuchyně (*Kaiserkuchel*), ves, 17 d. 121 ob. čes., kr. Pražs., okr., Česko - Brod. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sedlčánky, far. Čelakovice, býv. dom. Brandýs.

Císařský mlýn (*Kaisermühle*), sam., náležící k Bubenči, původně mlýn založený cís. Rudolfem, nyní papírna, závod na zhotovování lepenky a veldílna na čalouny (100 dělníků).

Císařský mlýn (*Kaisermühle*), samot. viz Schwan.

Citeř viz Střítež.

Citeř nová viz Střítež nová.

Citkov, vska, 9 d. 60 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (4 hod. záp.), kat. obc. C., pol. obc. a far. Podolí, býv. dom. Heřmanův Městec.

Ves C. držel na začátku 16. stol. Jan Zaječický z Kunšího, který ji s jinými ještě dědinami r. 1513 prodal Mikulášovi Trčkovi z Lípy. Na sklonku téhož století spojena se statkem Stolanským, s nímž se r. 1608 k panství Heřmanoměstskému dostala.

Citoliby, Cetoliby (*Zittolieb*), panství (r. 1802 za 875.000 zl. a 12000 duk.) a far. ves v krásné a úrodné krajině, 79 d. 674 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Loun., ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. C., diéc. Litom., vikar. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 3250 osad.; far. kostel sv. Jakuba V., jenž byl již v předhusitské době farním, s krásným oltář. obrazem sv. apošt. Jakuba od neznámého mistra a obraz 4 evanj. (od Brandla?), zámek, škola, pivovár, dv. popl. U prostřed vsi, tvořící pravidelný čtverhran, prýští se silný pramen. — Až do XVII. stol. náležely C. rytířům Hruškům z Března a byly po bělohorské bitvě Adamu Jindřichovi Hruškovi z Března odňaty. R. 1623 dostaly se koupí Adamu z Herbersdorfu, potom hrabatům *Schützům* a r. 1723 hr. Karlu Dan. Pachtovi z Rájova. Od r. 1802 jsou v držení C. kn. ze Švarcenberku.

Citov n. Cietov, Cetov, statek (dle smlouvy od 2. července 1839 za 110.000 zl. stř.) a far. ves, 153 d. 1079 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. C., pošt. Beřkovice dol., arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patron. kn. Lobkovic, 1291 osadníků; far. kostel sv. Leonarda, jenž se již r. 1384 co farní připomíná, škola, zámek, pivovár, dv. popl. — ($^1/_8$ hod. sev. záp.), sam. „Nový dvůr“, vinice. — V XVII. stol. byl C. v držení hr. Hartigů, od nichž se r. 1782 nynějším držitelům kníž. z Lobkovic dostal.

Coufalka, Zoufalka sam. viz Kmín.

Crhonice viz Cerhonice.

Crpužice, Spiřice viz Erpužice.

Ctěnice, statek (dle smlouvy od 16. pros. 1849 za 150.000 zl. stř.) a vska, 8 d. 161 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. ($1^1/_2$ jih. záp.), kat. i pol. obc. Přezletice, far. Vinaře; zámek s rozsáhlou zahradou, dv. popl., myslivna. Někdy zde stála tvrz. — Až do XVII. stol. byli v držení C. hr. Valdštýnové a později hr. Losy z Losymthalu, od nichž se r. 1781 dědictvím hr. Janu Arnoštovi Windischgrätzovi dostala.

Ctětín, Stětín, ves na návrší, 24 d. 184 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a far. Nasevrky ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. C., pol. obc. Krupín.

Ctiboř, ves, 29 d. 214 ob. čes., kr. Táb., kr. Počát. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. C., far. Častrov, býv. dom. Žirovnice, mlýn.

Ctiboř, statek (dle smlouvy od r. 1549 za 450 kop praž. grošů) a ves, 27 d. 195 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. C., far. Hrádek. — Bratří Burian, Ferdinand, Jaroslav, Zdeněk a Mikuláš Trčka z Lipé prodali C. náležející až do r. 1547 k panství Vlašimskému za 450 kop pražských grošů městu Vlašimi, které až dosud v držení C. jest.

Ctiměřice, ves, 21 d. 153 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. C., far. a býv. dom. Dobrovice.

Ctiněves, ves na jihovýchodní straně Řípu s fil. kostelíčkem sv. Matouše, 61 d. 339 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. C., far. Černoušek, býv. dom. Roudnice. — Někdy zde stála tvrz. Dle národních pověstí jest C. nejstarší osadou českou. Hájek připomíná k r. 709 v C.-vsi, kde již dříve praotec Čech pod mohylou pochován byl, Krokův slavný pohřeb.

Cudlav viz Sudislav.

Cudlavice, viz Sudslavice.

Cudrovice (*Zuderschlag*), ves, 16 d. 143 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. C., pol. obc. Milejšice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk.

Cukmantl viz Jevany.

Cukmantl viz Zuckmantel.

Cuknštein (*Zuckenstein*), viz Stropnice.

Cukrovic mlýn, sam. viz Kozlany.

Cvikov (*Zwickau*), okresní město s předměstím nad Bobrou (1172' nad hlad. moř.), 597 d. 4329 ob. něm., kr. Litom. ($5^1/_2$ míle sev. vých.), diéc. Litom., vik. Jablon., patr. J. V. císař Ferdinand; far. chrám sv. Alžběty z r. 1553-1558 od stavitele Benedikta Fervi-ho (dřívější kostel byl již v předhusitské době farním), smíš. okr. úř., kontroll. úř., bern. úř. III. tř., pošt. exped., nemocnice (založ. r. 1845, fond 1926 zl. příjem, 683 zl.), radnice, škola, přádelny, barvírny, bělidla, brusírny, 5 mlýnů, vůbec živý průmysl. Na blízku v půvabné poloze „na Kalvarii“, někdy poustevna. Trhy: a) výroční vždy v pondělí: 1) po sv. Valentinu, 2) po Božím Těle, 3) po povýšení sv. Kříže, 4) po sv. Alžbětě; b) týhodní na obilí, len, přízi a potravu každou středu. — C. utrpěl mnoho častými požáry.

Cviněves viz Činěves.

Cvrčkov (*Grilling*), vska, 3 d. 34 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. ($^1/_2$ h. sev. záp.), kat. obc. Volovice, pol. obc. Perlovice, far. Prachatic., býv. dom. Vimberk.

Cvrčovice viz Svrčovice.

Cypriánka sam. přifařená k Habarticům, viz Obytce.

Č.

Čabelice, Čabělice, někdy tvrz u Pobipes, v jíž držení se v 15. stol. Jan ze Soutic dostal, odkudž jméno rytíř Čabelický ze Soutic přijav, předkem rytířův a pozdějších hrabat Čabelických ze Soutic, se stal, kteří v předešlém století vymřeli.

Čabelka viz Lysolaje.

Čabuze (*Čabus*), ves, 29 d. 217 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Hora, far. Vacov, býv. dom. Přečinov.

Čadalovice viz Čalovice, Čalejovice.

Čadek viz Třeboň.

Čahostice, Čahlostice viz Žalhostice.

Čachnov, ves, 21 d. 102 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (2¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Kamenice pustá, býv. dom. Richenburk.

Čachomiřice viz Čímšř.

Čachotín, far. ves, 50 d. 407 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Chotěboř (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Rosochatec, diéc. Králohrad., vik. Něm. Brod., patr. baron Bechyně, 1463 osadníků; lok. chrám sv. Vavřince byl v předhusitské již době farním, škola.

Čachovice (*Čachowic*), ves, 16 d. 97 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (2¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. Struhy, far. Všejany, býv. dom. Loučeň; někdy zde stála tvrz. — R. 1088 daroval kníže Vratislav v Č-ích jakýsi statek kostelu Vyšehradskému.

Čachovice (*Tschachwitz*), far. ves, 37 d. 206 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Kadaň (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Milžany, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. obec Kadaň., 700 osadníků; far. chrám sv. Václava byl farním již ve 14. stol., škola, lázně (Svatováclavské). Na sklonku prvé polovice 16. stol. dolován zde kamenec a sice v také hojnosti, že již r. 1549 zakázáno z ciziny kamenec do Čech přiváželi.

Čachrov (*Čachrau*), statek (s Břesím r. 1816 v ceně 88972 zl.) a farní ves, v 17. stol. však ještě městečko, 43 d. 369 ob. čes. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (3¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. p. Kordík, 1421 osadníků; far. chrám sv. Václava připomíná se již ve 14. stol. (až do r. 1786 mimo ves ještě kostel sv. Jana Nep. a kostel sv. Víta), škola, fabrika na vyráb. líhu, zámek okolo r. 1740 od rytířův Frueweinův z Podolí, pakli ne již v 16. stol. od Bohuchvala z Hrádku vystavený na místě někdejší tvrze, rodinného to sídla ve 14. stol. se vyskytujícího rodu rytířův z Čachrova. Tvrz Č-ská byla prý již okolo r. 1540 pustá. Nynějším držitelem Č-a jest p. Petr Kordík.

Čákov (*Gross-Čekau*), far. ves na úpatí hor, 31 d. 266 ob. čes., kr., okr. a pošt. Buděj. (2³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Hluboká, patr. kn. Švarcenberk, 854 osadníků; zdejší lok. chrám byl ve 14. stol. farním, škola.

Čákov, ves, 23 d. 159 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Kozmice, býv. dom. Ostředek.

Čákov malý, Čákovec (*Klein-Čekau*), ves, 13 d. 144 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. Kvítkovice, far. Čákov (Gross-Čekau), býv. dom. Komařice; sam. mlýn Podevráž. — Č. m. byl někdy zvláštní statek Čakovcům z Bohušic náleževší; r. 1680 od opata Vyše-brodského zakoupen a statku Komařickému připojen.

Čakovice (*Čakowic*), ves na Kamenickém potoku, 27 d. 247 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Krhanice, far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Konopiště. — Č. náležely od nepaměti klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově, jemuž jsou ve válkách Husitských odcizeny.

Čakovice, Čachovice (*Gross-Čakowic*), statek (r. 1849 za 142500 zl.) a ves při potoku Dablickém, 38 d. 752 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Třeboradice, býv. dom. Ctěnice; fil. kostel sv. Remigia byl v předhusitské době farním, zámek, továrna na vyráb. cukru z buráku, továrna na vyráb. líhu. — R. 1770 náležely Č. hraběnce Antonii Jos. Šlikové, roz. hr. Kolovratové z Krakova. Nynějším majetníkem statku Č-ského jest p. Alex. Schöller.

Čakovice (*Čakowic*), ves, 27 d. 181 ob. čes., kr. Táb., okr. a fara Pelhřim. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Lipice, býv. dom. Řečice Červ.; opodál mlýn s pilou.

Čakovice malé (*Klein-Čakowic*), ves, 36 d. 273 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. Lab. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č. m., far. a býv. dom. Kostelec n. Lab.; škola.

Čalovice, pův. Čelejovice, Čadalovice (*Čalowic*), ves, 14 d. 84 ob. čes., kr. Boles., okr., far., kat. i pol. obc. Sobotka (¹/₂ hod. sev.), býv. dom. Kosť.

Čám viz Čím.

Čamrdovec, Amalín (*Amalienberg*, *Amaliendorf*), ves na návrší, 33 d. 313 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Křivoklát (¹/₄ hod. vých.), kat. obc. Č., pol. obc. Křivoklát; zde jest hřbitov s kostelem sv. Petra a Pavla pro osadu Křivoklátskou.

Čanka, ves, 40 d. 308 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a býv. dom. Opočno (¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Přepychy.

Čankov, dv. popl., viz Novoměstí.

Čánkovice (*Čankowic*), ves, 71 d. 474 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Hrochův Týnec, býv. dom. Rosice.

Čanovice (*Čanowic*), ves při pramenu Červeného potoka, 9 d. 74 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Malkovice, býv. dom. Smečno.

Čáp viz Tuhanec.

Čapkova, také Petráškova či Vocílka viz Vinohrady u Prahy.

Čápov viz Starý Tábor.

Čárka viz Cárka.

Čáše, Čeržel (*Tschiaschel*), ves, 44. d. 199 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Mukařov, býv. dom. Konojedy.

Čáskov viz Částkov.

Čáslav (*Časlau*), král. kraj. ohražené město uprostřed úrodné roviny (10 pošt. mil jih. vých. od Prahy), 394 d. 5083 ob. čes., diéc. Králohrad., vik. Č., patron obec Č-ská, 5184 osadníků; děk. chrám sv. Petra a Pavla, v němž pochován veleslavný vojevůdce a zakladatel novověkého vojenského umění Jan Žižka z Trocnova, jehož pomník (t. j. náhrobní kámen s obrazem Žižkovým v životní velikosti a nad ním Žižkův železný mlat) Ferdinand II. po bitvě Bělohorské z kostela vyhoditi a zničiti kázal; hřbitovní kostel sv. Alžběty, kraj. úřad, smíš. okr. úř., notar., finanční okr. ředitelství, kontrol. úř., finanč. kommissariát, bern. úř. (1. tř.) a inspektorát, pošt. úř., kraj. stavitel. úř., nižší reální a hl. škola, špitál, Váchovo nadací pro chudé, zpěvácký spolek „Kovář", záložna, radnice, velké kasárny, pivovár, cukrárna, fabrika na vyrábění lihu, znamenitý závod kotlářský. Trhy: a) výroční v pond.: 1) třetí v postě, 2) po ned. Jubilate, 3) po sv. Pet. a Pav., 4) po Nanebevzetí P. M., 5) ve čtvrtek po sv. Ludmile, 6) v pond. po sv. Havlu. b) na koně: 1) out. po první ned. postní, 2) dne 22. a 23. května, 3) ten den po sv. Prokopu, 4) v out. po sv. Barboře; c) na rozličný dobytek; 1) den po sv. Pet. a Pav., 2) den po Nanebevzetí P. M., pak každou středu a každý pátek po třech Králích, po Remin. a Jubilate. — Č. původně hrad župy Čáslavské byla již za Přemysla Otakara II. král. ohraženým městem. V téže asi době stala se župa Č-ská údělným knížetstvím rodu Děpolticového. Ve válkách husitských stála Č. věrně ku straně Táborské; zde držány mnohé sněmy, tak jmenovitě r. 1421, na němž učiněn první a však marný pokus k obnovení řádu, práva a pokoje na cestě zákonné.

Čáslavky, ves, 44 d. 232 ob. čes., kr. Králohrad., okr., far. a býv. dom. Jaroměř ($^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č.; sam Běloun.

Čáslavky, ves na pravém břehu Labe, 13 d. 125 ob. čes., kr. Králohrad., okr. Jaroměř (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Černožice, far. Holohlavy, býv. dom Smiřic.

Čáslavsko, ves, 42 d. 352 ob. čes., kr. Čás., okr. Dol. Kralovic. ($3^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Zhoř, býv. dom. Pravonín.

Časlovice viz Častalovice.

Částkov (*Schossenreith*), ves, 47 d. 309 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom Tachov ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Sedliště staré; zámek s pěknou zahradou, fil. chrám sv. Anny, škola. — Č. byl zvláštní statek, jenž jest po Bělohorské bitvě zkonfiskován a Janu Říčanskému z Říčan prodán, později — nepochybně na počátku 18 stol. — s Tachovem spojen.

Částkov, vska, 8 d. 61 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrk. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Podlejštany, pol. obc. a far. Žumberk.

Částkov, Čáskov (*Časkau*), vska, 8 d. 49 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Maršovice, far. Svojšice.

Částkovice, ves, 21 d. 179 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Proseč-Obořiště, far. Cerekvice nová. Sam.: Hejlovský mlýn na soujmenném potoku a Lhotský mlýn.

Častoboř někdy ves u Hluboké.

Častolovice, Časlovice (*Schasslowitz*), ves, 54 d. 318 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Lípa česká ($^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Zákupy; veřejná kaple, škola.

Častolovice, panství fideikom. (r. 1839 vceně 657872 zl. 51 kr. stř.) a městys nad divokou Orlicí, 160 d. 1063 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a pošt. Kostelec nad Orlicí ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Králohrad., vik. Kostelec., patr. hr. ze Šternberka, 3415 osadníků; far. chrám sv. Víta z r. 1770 původně však ze 14 stol; kostel sv. M. Magd. na hřbitově ze 16. stol.; škola, zámek s kaplí z r. 1600, špitál, pivovár (4664 věd.) Trhy výroční: 1) ten den po 3 sv. Králích, 2) na sv. Víta, 3) na sv. M. Magd., 4) ten den po Narození P. M. (První 2 zároveň na dobytek). — Někdejší hrad, jenž stál na návrší blíž kostela, byl rodinným sídlem pánů z Častalovic, z nichž toliko Půtu z Č., proslulého odpůrce strany podobojí uvádíme. Od r. 1435 jeví se na Č-ích Hynek Krušina z Lichtenberka, jehož syn zboží to 1454 pánu Jiřímu z Poděbrad prodal. Od r. 1472—1563 byly Č. majetkem rodu páně Bočka z Kunštátu. V 16. stol.

byli v držení Č. svob. pánové z Oppersdorfu a od r. 1695 až na naši dobu náležejí Č. hrabatům ze Šternberka.

Častonice, ves, 12 d. 102 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Zámyšle, far. Hlavnovice, býv. dom Kunkovice; sam. Pastviště (2 d.)

Častonice, ves na levém břehu Mže, 15 d. 129 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát. (½ hod. již.), kat. obc. Č., pol. obc. a far. Křivoklát. — Č. byla někdy zvláštní statek, který okolo r. 1550 paní Markétě z Haugvic náležel.

Častonín, ves, 13 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vyskytná, far. Zachotín, býv. dom. Pelhřimov.

Častrov, far. ves. a statek, 83 d. 697 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Kamenic. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. svob. pan Gaymüller, 1560 osadníkův; far. chrám. sv. Mikuláše připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, starý zámeček, mlýn. Sam.: Barborka (Althütten) 3 čís.; Drážďany (Neuhütten) 6 čís. — Na Častrově seděl okolo r. 1534 Douha z Častrova; okolo r. 1736 byl pánem na Č-ě František z Ebelínu a na Fridberku. R. 1822 koupil Č. ve veřejné dražbě hrabě Rey a připojil jej panství Kamenickému.

Časy, ves, 26 d. 171 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Č., pol. obc. Koloděje, far. Sezemice.

Čavině, ves, 13 d. 117 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Č., pol. obc. Čičenice, far. Varhan., býv. dom. Protivín. Sam. Vyhlídka.

Čban, Žban, někdy hrad u Mutějovic, viz tam.

Čbanov, Džbánov, ves, 97 d. 524 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vys. Mýt. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Č., far. Knířov. R. 1304 daroval král Václav II. Č. cisterciatskému klášteru Zbraslavskému.

Čbanovec viz Džbánov.

Čebuz viz Cíbuz.

Čečelice, far. ves, 112 d. 672 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Mělník (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Litom., vik. Mělnický, patr. kn. Lobkovic, 976 osadníků; zdejší farní chrám sv. Havla uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, opodál mlýn. Někdejší tvrz byla původištěm soujmenného rytířského rodu; na sklonku 15. stol. náležela pánům Smrčkům z Mnichova.

Čečelička viz Smíchov.

Čečelovice, ves, 52 d. 407 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Záboří, býv. dom. Střela a Hoštice (8 d. býv. dom. Bratronic.).

Čečín (*Zetschin*), ves, 23 d. 144 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Bělá, býv. dom. Horšův Týn.

Čečín, myslivna a hajn. u Babiny (kr. Plz. okr. Kralovic). — V šedé dávnověkosti připomíná se velmi zhusta Č-na co dědiny. R. 1184 postoupil Jimram, syn Vilémův, dědiny, kterou měl v Čečíně za služby své od knížete sobě darovanou, klášteru Plasskému za usedlost klášterskou ve Luhově; k této směně přidal Jimram ještě 12 hřiven stříbra s tím dokladem, že má Luhov po jeho smrti zase připadnouti klášteru. R. 1189 darovala Hellicha, choť knížete Kunrata Oty, témuž klášteru dvůr, jejž měla v Čečíně. R. 1190 učinil biskup Pražský s klášterem směnu, postoupiv jemu dvorce svého v Čečíně za vinohrad a dvorec klášterský v podhradí Pražském (pod Petřínem).

Čečkov, ves, 11 d. 62 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Č., pol. obc. Odlochovice, far. Prčice, býv. dom. Vesce.

Čečkovice, ves, 24 d. 192 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¾ hod. sev.), kat. obc. Č., pol. obc. Jerišno, far. Heřmaň, býv. dom. Běstvina.

Čečkovice (*Eschowitz*), ves na silnici, 38 d. 244 ob. ěm., kr. Cheb., okr. Přimd. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Bor; opodál Nová hospoda.

Čečov viz Čičov.

Čečov viz Křečov.

Čečová viz Čičová.

Čečovice, ves opodál Štědrého, 41 d. 301 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Vrčany, býv. dom. Zelenohorské.

Čečovice (*Zetschowitz*), panství s Horš. Týnem sloučené a ves, 44 d. 266 ob. něm., kr. Plz., okr. Horš. Týn (1½ hod. sev vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Bukovec; zámek s předešlého stol. snad na místě někdejší tvrze, fil. chrám sv. Mikuláše byl ve 14. stol. farním (patr. kn. z Trautmannsdorfu), škola, pivovár, vinopalna. — Ve 12. stol. se připomíná Ratibor a Jaroš z Čečovic. V držení Č. jakož i Horšova Týna byli v 17. stol. Lobkovicové. Po bitvě Bělohorské jest Vilém z Lobkovic statků svých odsouzen, jež se pak r. 1623 koupí dostaly až podnes zde panující rodině knížecí Trautmannsdorfské.

Čěčovice, Čičovice malé (*Klein-Čečowic*), ves, 31 d. 243 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Hostouň, býv. dom. Tuchoměřice; na blízku osmihranná od jezuitů vystavená kaple povýšení sv. Kříže. Někdy zde stávala tvrz.

Čěčovice, Čičovice velké (*Gross-Čečowic*), ves ⅛ hod. již. od předešlé, 28 d. 234 ob.

čes., kr. Praž., okr. Smichov, kat. i pol. obc. Č., far. Hostouň, býv. dom. Tuchoměřice.

Čech, předměstí Kutnohorské, viz tam.

Čechov, dv. popl. na Blanici ($^1/_4$ hod. od Vlašimi), uvádí se za starodávna co zvláštní statek pod jmenem „Peklov“, náleževší proboštství u sv. Víta v Praze. Ve válkách Husitských byl v držení jeho Šimon z Peklova, který jej r. 1444 obci Vlašimské prodal. V 17. stol. přišla polovice zboží toho v držení dvou bratří Čechů, od kterýchž nynější jmeno pochází. V předešlém století zakoupen Č. od držitelů Vlašimi.

Čechtice, městys, 141 d. 988 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Kralovic. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Dol. Kralovic., diéc. Král. Hrad., vik. Dolnokralovic., patr. hr. Šternberk, 3460 osadníkův; far. kostel sv. Jakuba uvádí se co taký již v předhusitské době, škola, krásný zámek kn. Auersperka, pošt. úř. V Č-ích narozen čes. spisovatel a utrakv. kn. Matěj Janda Čechtický. — Sam. Chrástovice dv. popl. ($^1/_4$ hod.) — Trhy výroční a dobytčí: 1) na obrácení sv. Pavla, 2) v pátek před svatodušní nedělí, 3) na sv. Wolfganga (to jest třetí den po ss. Šim. a Jud.)

Čechy (*Tscheche*), ves na výšině, 11 d. 68 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Běla.

Čejekovice, Čejkovice viz Šternberk.

Čejetice (*Gross-Čejtic*), statek allod. (s Újezdem dle kupní ceny r. 1851 za 230.000 zl. stř.), a ves 27 d. 190 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Ml. Boles.; (přiškoleny k Dalevicům).

Čejetice (*Čejtic*), ves, 32 d. 234 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Horka (5 d. náleželo k dom. Habroučickému, 3 d. k Hornokralovickému, 4 d. k bývalé první čtvrti svobodníků).

Čejetice (*Čejetic*), ves blíž pravého břehu Otavy, 39 d. 305 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (2 hod. jih. vých), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Štěkeň; mešní kaple sv. Havla (patr. kn. Windischgrätz) uvádí se ve 14. stol. mezi far. kostely; na blízku rozvaliny staré tvrze, a nikoli kláštera, jak se obyčejně za to má.

Čejetičky (*Klein-Čejtic*), ves na pravém břehu Jizery, 31 d. 266 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($^1/_4$ hod. jih. záp. —), kat. i pol. obc., býv. dom. Čejetice, far. Ml. Boles.; na protějším břehu Neuperkův zámek, vinopalna, pivovár, mlýn. Na blízku pustý hrad Racov.

Čejkov, někdy městečko, nyní ves při silnici, 64 d. 463 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., far. Zbynice, býv. dom. Nalžovy; mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1857. Druhdy se zde vypínala tvrz, které r. 1538 Břetislav Švihovský z Riesenberka i s městečkem a Zámysličkami rytíři Krištofovi Račínovi z Račín postoupil. Po Bělohorské bitvě jest zboží to Jiřímu Račínovi z Račín odňato a Bedřichovi Švihovskému z Riesenberka a na Nalžovech prodáno, od kteréž doby s Nalžovským panstvím spojeno zůstalo. — Sam.: $^1/_2$ hod. vzdálí ovčín Zámysličky (Zámyslice), kdež stála někdy ves téhož jmena; dv. popl. Dalovice.

Čejkov, ves, 30 d. 307 ob. čes., kr. Táb., okr. Počát. ($3^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Č., pol. obc. Chrastov, far. Rychnov nový, býv. dom. Cerekvice; $1^1/_2$ hod. vzdálí skelná huť (výroba: obyčejné tabulové sklo).

Čejkovice, ves, 38 d. 304 ob. čes., kr. Buděj., okr. Hluboká ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Pištín, býv. dom. Hluboká (6 d. dom. Buděj.) — Asi $^1/_4$ hod. vzdálí stála někdy tvrz, původiště pánů z Machovic, později Kunašů z Michalovic. Ještě r. 1790 žil Jan Kunaš z Machovic jako svobodník na král. hvozdě v Měšeticích. R. 1680 byla tvrz již pusta.

Čejkovice, ves, 33 d. 233 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($3^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Č. far. Zbejšov, býv. dom. Sedlec.

Čejkovice, ves v hornaté krajině, 16 d. 99 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Heřmanměstec.

Čejkovice, ves nad Cidlinou, 33 d. 269 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($^1/_2$ hod. již), kat. i pol. obc. Staré město, far. Ostružno, býv. dom. Velíš a Vokšice; mlýn.

Čejkovice (*Čekowic*), ves, 28 d. 165 ob. něm., kr. i okr. Žat. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Libědice, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves; škola.

Čejky, někdy farní ves u Strenic.

Čejov, ves při potoku, 92 d. 678 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Heralec; škola, opodál Završský mlýn ($^1/_4$ hod.).

Čejpovna, sam., viz Nimburk.

Čejřov, ves, 16 d. 129 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Kostelec.

Čejřov viz Čeřejov.

Čekanice, statek (dle odhadní ceny r. 1839 za 52659 zl. 43 kr. stř.) a ves, 46 d. 370 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1 hod. již.), kat. obc. Č., pol. obc. Milčice, far. Sedlic.; zámek z r. 1785, dv. popl., pivovár, druhdy zde stála tvrz. Sam.: Čekanický mlýn s chalupou ($^3/_4$ hod), Rošice ($1^1/_4$ hod.) a pohodnice (1 hod.). — Statek Č-cký mají v držení od r. 1756 Helversenové svob. páni z Helversheima.

Čekanice, veska, 4 d. 22 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Poleň, býv. dom. Chudenice; bažantnice.

Čekanice, ves na silnici, 46 d. 314 ob. čes., kr. i okr., far. a býv. dom. Táb. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č. (14 d. patřilo k bývalému dom. Měšickému). Sam. Zavadilka.

Čekanov, ves, 19 d. 162 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1½ hod. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. a far. Krásná hora, býv. dom. Okrouhlice.

Čekanov, ves, 33 d. 241 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2 hod. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. a far. Úžice, býv. dom. Rataje.

Čekov, ves, 42 d. 275 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Miřetice, far. Včelákov, býv. dom. Přestavlky.

Čekov, Četkov viz Cetkov.

Čelakov viz Včelakov.

Čelakov Hradek viz Hrádek Čelakov.

Čelakovice, město nad Labem, 193 d. 1265 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Brandýs nad Labem (2 hod. jih. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. velkovojvoda Toskanský, 2486 osadníkův; děk. chrám Nanebevzetí P. M., původně ze 12. stol. v slohu románském (v Hrádku Čelakově, s kterým Čelakovice souvisejí), škola, radnice, záložna, pivovár, továrna na vyrábění líhu, sitařství. Trhy výroční a dobytčí v úterý: 1) po 3 Králích, 2) po neděli Kantáte, 3) po sv. Andělí strážci, 4) po sv. Havlu. — Č. náležely na začátku 17. stol. jezuitské kolleji na starém městě Pražském, načež se r. 1618 v 20.000 kopách gr. míšenských tehdejším držitelům panství Brandýského dostaly. Č. jsou rodištěm zasloužilého spisovatele českého kn. Vojtěcha Sedláčka, nar. 1785 † 1836; pak Matěje Červenky, (jinák Erithraeus), spisovatele a staršího jednoty bratrské, nar. 1521 † 1569.

Čelákovy (*Čelaken*), ves nad Merklinkou, 38 d. 265 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Merklin.

Čelechovice, ves, 45 d. 318 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Stochov, býv. dom. Kornhaus (8 d. dom. Smečno); opodál mlýn. — Č. tvořily druhdy zvláštní statek náleževší okolo r. 1575 Zdeňkovi Pitkovskému z Pitkovic, jenž jednu část Bedřichu Mičanovi z Klinšteina, jinou 1578 Jiřímu Bořitovi z Martinic prodal; r. 1595 dostal se i ostatek posléze jmenovanému pánovi.

Čelejovice viz Čalovice.

Čeletice, vska, 9 d. 117 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Zámyšle, far. Hlavnovice, býv. dom. Kunkovice (1 d. dom. Týnec.); sam. „za vrškem“ (1½ hod.)

Čelin, statek svob. p. Kučery a ves, 46 d. 384 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Č., pol. obc. a far. Borotice (21 d. patřilo k býv. dom. Karlštein.); zámek z r. 1831, kaple sv. Jana Nep., dv. popl., pivovár. Sam.; Jamka, mlýn Jezero, mlýn „u Bukovice“, mlýn „v luhu.“

Čelistná, ves, 18 d. 155 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Č., far. Božejov, býv. dom. Libkova voda; sam. Kos.

Čelivo (*Čeliw*), far. ves, 14 d. 85 ob něm., kr. Cheb., okr., pošta a býv. dom. Bezdružic. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., arcidiéc. Praž., vik. Tepel., patr. kn. z Löwenšteina, 1536 osadníků; far. chrám sv. Václava uvádí se již ve 14. stol. mezi farními; škola. Na blízkém „ovčím vrchu“ vystavena r. 1680 kaple, zrušena 1787 z nařízení cís. Josefa II.

Čelivo (*Čeliw*), ves na silnici, 28 d. 218 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Postupice, býv. dom. Jemniště (4 d. dom. Vlašim).

Čelkovice, ves na Týnské silnici, 68 d. 564 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Táb. (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Č., far. Táb.; sam.: Láseň, Koldovka, Kvasničkův dvůr, Pintovka.

Čem viz Čím.

Čeměnice, Čeněnice, ves, 16 d. 123 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (2¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Modelnice, pol. obc., a far. Křešín; dv. popl.

Čeminy (*Čemin*), statek (dle kupní ceny r. 1840 za 336000 zl. stř.) a ves, 65 d. 516 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Touškov (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Č.; nový zámek s krásnou zahradou, pivovár, vinopalna; někdy zde stávala tvrz; sam. Dobronice, Gumberk na soujmenném potoku, nyní dv. popl., ovčín, cihelna a myslivna, někdy hrad a zvláštní statek Kornberk, Konberk. — Č. náležely v druhé polovici 17. stol. k panství benediktinského kláštera v Kladrubech, po jehož zrušení r. 1785 náboženskému fondu připadly. Císař Josef II. dal je 1790 dědičně v pacht svob. pánu Janovi z Erben, načež r. 1806 koupí v majetek jeho přešly. R. 1840 koupil statek Č-ský šlechtic Stark od paní Berty z Erben.

Čenčice viz Černčice.

Čeněnice viz Čeměnice.

Čenětice, vska, 7 d. 44 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1½ hod. jih. vých.),

kat. i pol. obc. a far. Čestín, býv. dom Kácov; ovčín.

Čenětice, ves, 17 d. 147 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Radějovice, far. Popovičky, býv. dom. Štiřín. Zdejší dv. popl. tvoří zvláštní statek, ku kterémuž prvé 10 d. v Čeněticích náleželo. — Č. patřily v středu 16. stol. pannenskému klášteru u sv. Jiří na hradě Pražském.

Čenice, vska, 6 d. 35 ob. čes., okr. Hořic. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. Vřešťov, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Čenkov, ves, 19 d. 140 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (3¼ hod. sev.), kat. obc. Č., pol. obc. Velká ves, far. a býv. dom. Odolena voda; mlýn.

Čenkov, ves, 38 d. 238 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¾ hod. jih. záp.), kat i pol. obc. Č., far. Malšice, býv. dom. Želeč (1 d. dom. Opařan.); sam. Dobronická hajnovna.

Čenkov viz Černkov.

Čeňkovice, far. ves na úpatí a po svahu kopce „Buchberg", 221 d. 1489 ob. něm., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Landškroun (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Král. Hrad., vik. Landškroun., patr. kn. z Lichtenšteina, 1540 osadníků; far. chrám sv. Vavřince, škola, protest. fil. chrám, myslivna, 2 mlýny; plátenictví.

Čenov, Čínov (*Schünau*), ves na pravém břehu Ohře, 21 d. 129 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Žabokliky, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves; opodál mlýn.

Čeňov, někdy ves, nyní dv. popl. u Stračova.

Čenovice, ves, 29 d. 191 ob. čes., kr. Čás. okr. Uhl. Janovic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Čestín, býv. dom. Kácov.

Čeňovice, ještě v 17. stol. zvláštní statek, nyní ves, 33 d. 208 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. (2 hod. sev záp.), kat. obc. Č., pol. obc. a býv. dom. Třeběšice, far. Kozmice. — Při nynějším dvoře popl. viděti stopy bývalé tvrze, na které při vypuknutí válek Husitských rytíř Janek z Čeňovic seděl. Mezi lety 1571 a 1589 byl pánem na Č-ích Jan Záhora ze Záhoří. Po Bělohorské bitvě jsou Č. rytíři Jindřichovi Vrchotickému z Loutkova odňaty a r. 1625 Štěpánovi Beníkovi z Petrsdorfu prodány. Ku konci 17. stol. přivtěleny jsou k statku Třeběšickému.

Čep, ves, 50 d. 411 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Č., far. Suchdol; fil. škola, myslivna (1¼ hod.)

Čeperka, ves blíž soujmenného rybníka, 47 d. 364 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., far. Opatovice; myslivna.

Čepice, ves na levé straně Otavy, 34 d. 181 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Budětice, býv. dom. Žichovice.

Čepinec, ves při rybníku, 23 d. 192 ob. čes., kr. Plz. okr. Nepomuk (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a dom. Žinkovy; sam. Zálesí.

Čepirohy (*Tschöppern*), ves na Karlovarské silnici, 27 d. 223 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. a far. Slatinice, býv. dom. Kopisty.

Čepřejice, Čepřovice (*Čepřowic*), ves, 50 d. 296 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Předslavice, býv. dom. Vlachovo Březí; mešní kaple, někdy zámek. — Č. byly druhdy zvláštní statek, jejž r. 1685 hrabě Gundaker z Ditrichšteina od rytíře Jiřího Frant. Doudlebského z Doudleb koupil a s Březím spojil.

Čepy, ves, 24 d. 205 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. jih. záp.). kat. obc. Č., pol. obc. a far. Jezbořice. — Č. byly druhdy dvůr, který se dostal r. 1695 koupí k panství Pardubickému.

Čeradice, ves nad Loučnou, 25 d. 170 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Č., far. Roveň horní, býv. dom. Pardubic.; mlýn s pilou.

Čeradice, ves, 30 d. 208 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Vrbičany, far. Klobúky, býv. dom. Zlonice (14 d. k dom. Vraní).

Čeřadice, ves, 57 d. 500 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Radíčeves, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves (22 d. patřilo k dom. Široko-Třebčickému, 6 d. ku statku Holedeč. a 3 d. městu Žatci.

Čeraz, ves, 19 d. 120 ob. čes., kr Táb., okr. a býv. dom. Soběslav. (½ hod. jih. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Vesce, far. Drachov; opodál mlýn Čejnov.

Čerčany Černčany, ves na levem břehu Sázavy, 24 d. 221 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Lštění, far. Poříčí, býv. dom. Konopišt.; opodál dv. popl. a mlýn.

Čeřejov, Čejřov (*Čerau*), ves, 23 d. 132 ob. čes., kr. Buděj. okr. a far. Svin. Trhové (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Otěvik, býv. dom. Újezd Ostrolov (12 d. Nov. Hrad. a 2 d. Borovan. dom.); 2 hod. vzdálí Čutkův mlýn. — V Č-ě měl Jan Žižka statek.

Čeřenice, ves na Chlumu, 31 d. 223 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Draňovice, far. Sázava, býv. dom. Šternberk (6 d. býv. dom. Čern.

Kostelec); při vtoku Křešického potoka do Sázavy sam. Poříčko.

Čeřeniště (*Tschersing*), ves v hornaté krajině, 63 d. 315 ob. něm., kr. i okr. Litom., (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Církovice, býv. dom. Keblice. — 11 d. tvořilo druhdy zvláštní statek, jenž náležel Minoritskému klášteru u sv. Jakuba v Litoměřicích; později dostalo se zboží to, po zrušení kláštera na král. komoru spadlé, městu Litoměřicům.

Čerhov viz Jezbořice.

Čermá viz Čermná.

Čermák, sam. u Sázavy (okr. Pelhřimov.), viz tam.

Čermíky, Černíky, ves, 27 d. 250 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. a far. Stolměř, býv. dom. Kounice; veřejná kaple sv. Václava z r. 1760.

Čermíky (*Tschermich*), ves na levé straně Ohře, 28 d. 152 ob. něm., kr. Žat. okr. Chomútov (2 hod. již.), kat. obc. Č., pol. obc. Březno, far. Čachovice, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov (11 d. k býv. dom. Milžan.); mlýn, závod na vyrábění kamence, kam. uhelné doly.

Čermná (*Rothwasser*), far. ves na potůčku, 492 d. 3162 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Landškroun (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Král. Hrad., vik. Landškroun., patr. kn. z Lichtenšteina, 5270 osadníkův; far. chrám sv. Jiří (původně ze 14. stol.), škola, protest. chrám a škola, mlýn, myslivna.

Čermná, ves na potoku, 170 d. 1024 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostin. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Hostinné; zdejší fil. chrám, v němž se každou neděli a svátek služby boží konají, připomíná se v předhusitské době jako farní škola, zámek, mlýn; sam. Buchhäuser.

Čermná (*Leukersdorf*), far. ves na potoku, 63 d. 425 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Ústí (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Březnice a Všebořice. diéc. Litom., vik., Úst., patr. náb. fond. 1036 osadníků; starobylý chrám lok. sv. Mikuláše (ve 14. stol. farní), škola, 2 mlýny. Výroční trhy v pondělí; 1. poslední v květnu, 2. po sv. Havlu, 3. před sv. Mikulášem.

Čermná, Čermá, ves, 44 d. 369 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Zbynice, býv. dom. Hrádek a Velhartice; sam. Puchwerk, mlýn s 3 domky (¾ hod.).

Čermná (*Tschirm*), ves, 49 d. 367 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horšův, (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Staňkov.

Čermná česká (*Böhmisch-Čerma*), ves, 88 d. 603 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Náchod. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., škola, mlýn, myslivna.

Čermná malá (*Klein-Čerma*), ves na levém břehu Orlice tiché, 113 d. 596 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č. m., far. a býv. dom. Jelení; škola, pila.

Čermná malá (*Klein-Čerma*), ves, 36 d. 198 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. (město) Náchod. (1½ hod. sev. vých.) kat., i pol. obc. Č. m., far. Hronov, vinopalna, mlýn. — Okolo r. 1480 dal kníže Jindřich z Minsterberka a na Náchodě tvrziště s dvorem popl. v Čermné německé (v nynějším hrabství Kladském) a ves Pastorkov — kteréž zboží Čermná malá nazváno — Šimonovi Sudliei z Žernova v manství. R. 1674 dostal se statek ten obci města Náchoda.

Čermná malá, Dvory (*Klein-Čerma*), vska, 7 d. 53 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota Salačova, far. Lukavec. — Č. m. přináležela zapatrimon. zřízení k první čtvrti svobodníkův kr. Táborského. Opodál Blažkův mlýn.

Čermná velká (*Gross-Čerma*), ves, 47 d. 273 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Kostelec nad Orlicí (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č. v., far. Borohrádek.

Čermná velká, (*Gross-Čerma*), ves, 12 d. 95 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota Salačova, far. Zhoř. Č. v. náležela za patrim. zřízení k první čtvrti svobodníků kr. Táborského.

Černá, ves na výšině v krajině lesnaté, 42 d. 246 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Rvačov.

Černá u Bohdánče (*Černa bei Bohdaneč*), ves, 27 d. 219 ob. čes., kr. Chrud. okr. a býv. dom. Pardubic. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Rybitví, far. Bohdánče; mlýn.

Černá za bory (*Černa bei Bor*), ves, 28 d. 172 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č.

Černá hora, ves, 21 d. 134 ob. čes., kr Jič. okr. Král. Měst. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Dymokury.

Černá hora, ves, 19 d. 117 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Č. h., pol. obc. Čečín, far. Běla, býv. dom. Týn Horšův; 1½ hod. vzdálí mysliv. Roudnice.

Černá huť, Černbhat, (*Tschernhait*), ves nad Střelou, 13 d. 100 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (1¼ hod. vých.), kat. obc. Č. h., pol. obc. a far. Strážiště:

Žimutice, (2 d. patřily k býv. dom. Bzí); opodál hájovna.

Černoc malá (*Klein-Černic*), ves na potoku, 45 d. 356 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č. m., far. Černoc velká, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves; dv. popl., ovčín. — Č. m., byla dle Schallera někdy zvláštní statek, kterýž jest po Bělohorské bitvě pánu Jachimovi Horovi odňat a r. 1629 hr. Heřmanovi Černínu z Chudenic prodán.

Černoc velká (*Gross-Černic*), far. ves, 49 d. 393 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č. v., býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves, diéc. Litom., vik. Žat. patr. hr. Černín, 780 osadníků; farní chrám sv. Václava z r. 1783 uvádí se co taký již v předhusitské době, škola, dv. popl., opodál mlýn.

Černodol, Černé údolí (*Schwarzthal*), ves, 52 d. (porůznu) 474 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové Hrady ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Benešov, far. Terčí ves; skelné hutě (výroba: obyčejné i broušené sklo, rozličné hyalithové věci černé, červené a hnědé barvy, znamenitá výroba sklíček na hodinky as 960.000 kusů ročně). Blíž fabriky kaple Panny Marie z r. 1839.

Černodol viz Louny.

Černodol viz Vršovice.

Černodub, (Černoduben) ves, 12 d. 110 ob. čes. něm., kr. i okr. a býv. dom. Buděj. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Homoly, far. Boršov, $^1/_2$ hod. vzdálí sam. Moravčí. — R. 1687 koupila obec města Budějovic dvůr Černodub, Plané a Homoly od Jana Kořenského z Terešova.

Černohať viz Černá huť.

Černohousy (*Tschernhausen*), někdy lenní statek Fridlandský, nyní ves, 47 d. 296 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., far. Wiese; letohrádek s kaplí sv. Jana Nep., dv. popl., mlýn.

Černochov, ves, 102 d. 540 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun ($3^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Peruc; fil. chrám sv. Václava, původně z počátku 12. stol., připomíná se okolo r. 1384 co farní; škola. Přemysl Otakar potvrdil r. 1207 klášteru Oseckému v Č.-ě desátek z obilí.

Černolesská myslivna viz Lovětín.

Černolice, statek a ves na svahu hory, 51 d. 371 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č. far. Líšnice, býv. dom. Všenory a Černolice; sam. dv. popl. Nový dvůr ($^1/_4$ hod.)

Černošice, ves po obou březích Berounky, 30 d. 270 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Třebotov; fil. chrám Nanebevzetí P. M. byl ve 14. stol. farním; sitařství. Sam. Slánka, Blukský mlýn. — Č. se dělí v horní a dolní a náležely s jiným ještě zbožím klášteru Ostrovskému; r. 1270 vyměnil je král Přemysl Otakar za újezd Jemnický u Slaného a připojil je k svému loveckému hradu ve Zbraslavi.

Černošín, starobylý městys, 199 d. 1222 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Trpisty a Třebel, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. bar. z Aehrenthalu, 1955 osadníků; far. chrám sv. Jiří z r. 1732, původně však ze 14. stol., škola, pošt. úř., špitál r. 1659 pro 6 chudých založený, závod na výrob. rozžehadel všeho druhu. Trhy výroční: 1) v pond. po hromnicích, 2) na sv. Jiří, 3) na sv. Michala. Trhy na dobytek od sv. Jiří až do sv. Michala každé pondělí. — Pamětihodný jest blízký čedičový vrch Vlčí hora s velkými hraněmi amphibolu.

Černotice, vska, 7 d. 58 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Milhostice, pol. obc. Libenice, far. Střezimíř, býv. dom. Milhostice.

Černotín, ves, 26 d. 170 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Dnešice, býv. dom. Chotěšov; zhotovování rákosového zboží. — Č. náležel někdy klášteru Chotěšovskému.

Černoušek, Černouček, (pův. Černuček), far. ves, 64 d. 411 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), pošt. Beřkovice dolní, kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Běřkovice (22 d. k dom. Roudnic.), arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. hr. Desfours-Walderode, 1811 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje připomíná se již ve 14. stol. mezi farními, škola.

Černoves (*Schwarzdorf*), ves, 40 d. 248 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., far. Lomec, býv. dom. Libějice. Sam.: dv. popl. Háj (Herrnhof) 1 hod. a myslivna.

Černoves, ves, 16 d. 159 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Měčín, býv. dom. Žinkovy.

Čerňoves, ves, 41 d. 229 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Vetlá, býv. dom. Brozany; kostel sv. Prokopa, opodál myslivna. — R. 1238 prodavše kanovníci Mělničtí statky příliš vzdálené Tisovou a Brnou klášteru Kladrubskému, koupili za stržené peníze osady Čerňoves a Babici.

Černovice, (*Čarlowic*), ves, 20 d. 153 ob. něm., kr. Plz., okr. Horš. Týn. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Chotiměř, far. Bukovec, býv. dom. Týn Horšův; $^1/_2$ hod. vzdálí Charlottenzeche, doly na olovo a čistec.

Černovice, panství (dle úmluvy od 29 června 1823 za 460.000 zl. stř.), a město nad

soujmenným potokem, 251 d. 1738 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Kamenic. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. kn. z Schönburka, 2889 osadníků; zdejší děk. kostel povýšení sv. Kříže uvádí se již r. 1371 mezi farními, při něm nově vystavená hrobka kn. z Schönburka, škola, zámek s mešní kaplí Narození P. M. z r. 1829 a krásným parkem, radnice, pivovár, vinopalna. Sam.: Tapal, Buřic, Stružky, Rytov (Leopoldshöhe), pak mlýny: Loucký, Dreslův, Matiáškův, Pařízkův. Trhy výroční a dobytčí: 1) na sv. Blažeje, 2) na zelený čtvrtek, 3) v pond. před Nanebevstoup. Páně, 4) v pond. před Božím Tělem, 5) na sv. Prokopa, 6) ve středu před povýšením sv. Kříže, 7) na sv. Terezii, 8) den po sv. Leopoldu. Téhodní trhy ve čtvrtek. — Po bitvě Bělohorské jest pán Sigmund Matiáš Vencelík z Vrchoviště, držitel zboží Č-ckého, pro zpouru statků svých odsouzen a Č. jsou Jindřichu della Saga prodány. Z pozdějších zde sídlivších rodin uvádíme toliko hr. rod Voračických, Kinských a Šternberků v; nynější majitel Č-c jest kníže z Schönburka.

Černovice (*Černowic*), ves, 59 d. 351 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Chomútov. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; škola; blízké kam. lomy poskytují dobré mlýnské kameny.

Černovice (*Scherlowic*), ves, 46 d. 283 ob. něm., kr. Plz., okr. Tuškov. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Pernarce, býv. dom. Krukanice; opodál mlýn Klafakenmühle.

Černovičky, veska, 8 d. 45 ob. čes, kr. Praž., okr. Smichov (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Středokluky, far. Hostouň, býv. dom. Tuchoměřice. As 1000 kroků ode vsi fil. kostel sv. Vavřince, krásné gotické stavení nepochybně ze 14. stol.; zvonice k němu náležející stávala na pahorku, jenž se podnes „Zvonice" jmenuje.

Černovýr viz Černý výr.

Černožice, ves na pravém břehu Labe blíž silnice, 44 d. 352 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Holohlavy, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; mlýn.

Černuc, ves, 93 d. 589 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Velvar. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Doksany; dv. popl. — Č. náležela r. 1102 kostelu Vyšehradskému.

Černuc původní název Turska, viz tam.

Černůtky dolní (*Unter-Černutek*), ves blíž Bystřice, 36 d. 207 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č. d., far. Hněvčeves, býv. dom. Cerekvice a Třebověťice; mlýn s pilou.

Černůtky horní (*Ober-Černutek*), ves ¼ hod. jih. záp. od předešlé, 28 d. 200 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic., kat. i pol. obc. Č. h., far. Hněvčeves, býv. dom. Přím.

Černý kůň (*Schwarzes Ross*), sam. u Schönthalu, viz tam.

Černý les, sam. u Otradovic, viz tam.

Černý vůl (*Schwarz-Ochs*), ves při potoku, 12 d. 90 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Ounětice, býv. dom. Chrášťany.

Černý výr, Černovýr, ves v údolí blíž Orlice, 78 d. 532 ob. něm., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Ústí, býv. dom. Landškroun; škola, mlýn s pilou. — Č. v. náležel okolo r. 1249 klášteru Hradišťskému.

Černýš, Černiště, ves blíž ústí Želivky do Sázavy, 20 d. 122 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Soutice; ¼ hod. vzdálí hajn. Borka.

Černýš (*Čirnic*), ves na výšině nad Ohří, 30 d. 191 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2¼ hod. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. a far. Perštein, býv. dom. Klášterec; kaple, dv. popl.

Černýšovice, Černešovice, ves, 42 d. 355 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Sudoměřice; sam. Dvorec myslivna.

Čertousy (*Kartaus*), ves na silnici, 31 d. 269 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Počernice horní, far. a býv. dom. Chvaly. (12 d. patřilo k býv. dom. Michelskému); závod na vyrábění lihu; sam. Sichrov hospoda (býv. dom. Úhříněves.)

Čertovec viz Studená.

Čertovka, ves blíž silnice, 11 d. 93 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Dolany, pol. obc. Libenice, far. Kaňk, býv. dom. Kolín.

Čertovka (*Grünhof*), dv. popl. u Klatov, viz tam.

Čertovina, viz Hlinsko.

Čertův důl (*Geiersgraben*), ves v údolí na soujmenném potoku, 15 d. 79 ob. něm. (?), kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov, (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Zdobnice malá, far. Zdobnice velká. — Č. d. tvořil druhdy s Říčkou a Zdobnicí zvláštní horní statek, podřízený Horám Kutným, načež r. 1703 k panství Rychnovskému koupí se dostal.

Čertův mlýn viz Kyšice.

Čertyně, ves na výšině, 22 d. 203 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Záluží, pol. obc. Opalice, far. Újezd kamenný; škola. Sam. Těžín selská živnost, Prokop hájovna, Po-

zděraz 4 d. a mlýn. Pozděraz byl druhdy zvláštní statek, jejž r. 1628 Jan Oldřich kníže z Eggenberka koupil.

Červená (*Rothsaifen),* ves v horách, 25 d. 260 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv dom. Kašper. Hor. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., mešní kaple Panny Marie z r. 1856, fil. škola. Sam.: mlýn (*Weyermühle*) $^1/_2$ hod. Hutěšín $^3/_4$ hod., mysliv. a hájovna $1^1/_2$ hod., brusírny $1^3/_4$ hod.

Červená, sam. na levém břehu Vltavy, (část far. vsi téhož jmena v Táborsku), 5 d. 64 ob. čes., kr. i okr. Pís., (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Oslov, pol. obc. Podhradí, far. Červená, býv. dom. Orlík.

Červená, Červené far., ves, 29d. (po různu na pravém břehu Vltavy), 232 ob. čes.. kr. Táb., okr. a pošt. Milevsko ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jetětice, býv. dom. Orlík, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. z Švarcenberka, 1782 osadníkův; zdejší far. chrám sv. Bartoloměje uvádí se r. 1384 mezi farními pod jmenem „Rufa ecclesia", škola, 3 mlýny.

Červená hora, někdy hrad a r. 1687 ještě městečko, nyní ves nad Úpou, 57 d. 340 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2 hod. sev. záp.), far. Kostelec, kat. i pol. obc. Č. h.; škola. — Č. h. náležela za času válek husitských pánům z Dubé a Náchoda, jmenovitě Hynkovi z Dubé a Náchoda, seděním na Abrspachu, po nějaký čas král. hejtmanu na Jaroměři a ukrutnému podobojích nepříteli. R. 1427 položili se Hradečtí, Jaroměřští, Dvorští a Náchodští s panem Matějem Salavou z Lipy před Č-ou h-u, k nimž se Sirotci, vracející se ze Slezska, přidružili a dobyli úmluvou hradu, po čemž hrad vypálen a zbořen jest. Petr Abrspach z Dubé a Náchoda prodal 1527 Č-ou h-u pánům Zdeňku Lvovi z Rožmitálu a Janu Krušinovi z Lichtenberka, kteří ji opět r. 1534 Janovi z Pernšteina postoupili.

Červená Lhota viz Lhota Červená.

Červená Řečice viz Řečice červená.

Červená Třemešná viz Třemešná červená.

Červená zahrada viz Smichov.

Červené viz Červená.

Červené doly viz Olešná.

Červené dřevo (*Rothenbaum*), far. ves, 9 d. 54 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Fleky, pol. obc. Č. d., býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. hr. Stadion, 1801 osadníků; chrám Bolestné P. M. od svob. panů z Lamingen r. 1680 založený; škola.

Červené Poříčí viz Poříčí červené.

na **Červené hlíně**, sam. u Kruhu, viz tam.

Červenec, sam. u Libeše, viz tam.

Červenéves, ves, 44 d. 288 ob. čes., kr. Jič., okr. Bydžov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc Č., far. a býv. dom. Smidary; mlýn, dv. popl.

Červenice, ves, 17 d. 142 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kamení, far. Vlastibořice, býv. dom Svijany.

Červenice viz Přerubenice.

Červenka, sam., viz Minářík.

Červený viz Nalžovice.

Červený dvůr (*Rothenhof*), kníž. Švarcenberský letohrádek s kaplí a parkem, popl. dv., mlýnem a mysliv. na úpatí hory Blanského lesa (5752 víd. sáhů nad hladinou moře), kr. Buděj., okr. a far., kat. i pol. obc. Chvalšiny ($^1/_2$ hod. jih. vých.). — Na Blanském lese vystavena r. 1825 od knížete kulatá věž, 66 stop zvýší, odkudž přerozkošná, daleká vyhlídka. Založení Č. d-a neznámo, jisto však, že jeho již za časů Rožmberkův a Eggenberkův stávalo.

Červený dvůr č. **Direktorka** (*Rother Hof*) a **Vápenka**, 2 d. 27 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Strašnice staré, far. Olšany.

Červený dvůr (*Rothhof*), sam., 3 d. 38 ob., čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Dlouhé pole, býv. dom. Konopiště.

Červený Hrádek viz Hrádek červený.

Červený Kříž, hájovna u Chlumce, viz tam.

Červený Lis čís. I. viz Vinohrady u Prahy.

Červený mlýn viz Bousov dolní (okr. Sobotecký).

Červený mlýn u Starých hor, viz tam (okr. Polná).

Červený mlýn viz Planá (kr. Cheb.).

Červený mlýn viz Klatovy.

Červený mlýn viz Stříbro.

Červený mlýn viz Vochov (okr. Plz.).

Červený mlýn viz Tišice (okr. Brandýs. n. L.).

Červený mlýn viz Unhošť.

Červený mlýn viz Červená Řečice. (okr. Pelhřimov.).

Červený mlýn viz Křepenice (okr. Sedlčan.).

Červený potok (*Rothfluss*), far. ves v údolí, 68 d. 383 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Králiky (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č. p., býv. dom. Králiky, diéc. Král. Hrad., vik. Králic., patr. náb. fond, 949 osadníků; lok. chrám Navštívení P. M. z r. 1787, škola, papírna, bělidla, mlýn.

Červený Újezd viz Újezd červený.

Červený zámek viz Krakovec.

Čeršel viz Čáše.

Česká Brotice viz Brotice česká.
Česká Lípa viz Lípa česká.
Česká Metuj viz Metuj česká.
Česká Proseč viz Proseč česká.
Česká Rybná viz Rybná česká.
Česká ves (*Böhmischdorf*), ves při silnici, 53 d. 336 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablon. (¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Č. v., far. a býv. dom. Jablonné.
Česká ves (*Böhmischdorf*), ves, 23 d. 172 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov, (3¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č. v., far. Neulosimthal, býv. dom. Waldheim. Sam. Josefsthal, továrna na zrcadla a mlýn.
České Chvojno viz Chvojno.
České Kopisty viz Kopisty české.
České Ohrazení viz Ohrazení české.
České Petrovice viz Petrovice české.
České Rybné viz Rybné české.
České Trouby viz Trouby české.
České Vrbny viz Vrbny české.
Český Jiřetín viz Jiřetín český.
Čestětín viz Čistětín.
Čestice, ves při silnici na pravém břehu Orlice, 71 d. 456 ob. čes., kr. Král.-Hrad., okr. Kostel. n. Orl. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Častalovice.
Čestice viz Češtice.
Čestín, ves při silnici, 10 d. 68 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Č., pol. obc. Jankov, far. Veliš, býv. dom. Ratmiřice.
Čestín (nový) (*Neu-Čestín*), statek (dle smlouvy trh. od d. 13. července 1845 za 48.000 zl. ve stř.) a ves při silnici, 10 d. 77 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Kocourov, pol. obc. Bystré, far. Kydliny, mešní kaple Nejsv. Trojice r. 1695 od Viléma Běšina z Bešin vystavená, zámek se zahradou. Nyní jest v držení statku Č-ského paní Johanna Güntherova.
Čestín kostel, Čestín, městečko v hornaté krajině, 76 d. 640 ob. čes., kr. Čás., okr. Janovic. (1¹/₂ hod. již.), býv. dom. Kácov, diéc. Král.-Hrad., vik. Ledeč., patr. J. V. cís. Ferdinand, 3070 osadníků; starý hrad částečně dosud obydlený, starobylý far. chrám ss. Petra a Pavla v románském slohu, při kterémž před bitvou Bělohorskou zastávali správu duchovní faráři jednoty bratrské, škola, mlýn, dv. popl., skelné hutě, vinopalna. — Nejstarší nám známí držitelové Č. byli v druhé polovici 14. a na začátku 15. věku rytířové z Petrovic a Čestínkostela, potom náležel Č. slavným Slavatům z Chlumu a Košumberka, kteří během 16. stol. zde na nádherném hradě vládli. Na něm jest r. 1573 narozen Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka, nejznamenitější to muž svého věku. R. 1602 prodal Adam Slavata z Chlumu Č. Karlovi Mazancovi z Frimburka a od toho dostal se trhem r. 1616 ryt. Ladislavu Hrobčickému, jemuž ale po bitvě Bělohorské konfiskován a r. 1623 paní Kunhutě z Kuňovic prodán. Tato postoupila jeho vkrátce paní Kateřině Salavové roz. z Kokořova, provdané podruhé za ryt. Oldřicha Skuhrovského ze Skuhrova, která ho r. 1656 dceři Alžbětě Kateřině provdané za pána z Kaiseršteinu odkázala. Od této koupil jej Ferdinand Šebestian svob. pán z Vernieru, od toho baron z Freisleben, který jest r. 1680 od svých poddaných zabit, načež statek ten na Frant. Hanibala z Brunieru spadl. Po jeho smrti r. 1699 nastoupil statek ryt. Ant. Vác. Misseroni z Lisonu, který jej r. 1713 prodal Karlovi Jách. hr. Bredovi, pánu na Kácově a od té doby jest Č. s Kácovem spojen. R. 1714 vládnul nad panstvím Kácovským Karel Richard svob. p. ze Šmidlinu, od něhož se Kácovi s Č-em r. 1726 Marii Anně Frant. vojvodkyni Toskánské dostal. Panství Toskánská náleží nyní J. V. cís. Ferdinandovi Dobrotivému.
Čestlice viz Šestlice.
Čestňovice, Češňovice, ves při silnici 36 d. 245 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Čejkovice, far. Pištín.
Čeśov, ves v krásné krajině, 49 d. 353 ob. čes., kr. i okr. Jičín (2¹/₂ hod. již.), kat. i i pol. obc. Č., far. Žlunice, býv. dom. Veliš a Vokšice. — Na blízké výšině spatřují se rozsáhlé náspy a příkopy obyčejně „hradiště“ zvané, neznámého původu. Na náspech nacházejí se duby více 300 let staré. Na všechny strany jest odtud daleký rozhled. Tohoto místa užil také Žižka po svém vítězství u Hořic k pevnému postavení.
Češtice, *Čestice*, statek (se statkem Řešíneckým r. 1861 za 130.000) a far. ves při potoku, 76 d. 545 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Volyň. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Buděj., vik. Volyň; patr. hr. Khevenhüller-Metsch, 3047 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř., jenž byl již okolo r. 1371 farním, zámek s mešní kaplí sv. Karla Bor. a se zahradou, škola, pivovár, dv. popl., vinopalna, mlýn. — Far. chrám měl až do r. 1843 jen presbyterium klenuté, loď a kruchta jsou teprv r. 1844 péčí veleb. p. faráře Rathouského klenuty. Krásný oltářní obraz představující stětí sv. Jana Kř. zhotoven okolo r. 1772 od Luxe. Západně od Č. stojí na výšině „Kalvarie“ u prostřed pěkného lesíka na skále kaple „Povýšení sv. Kříže.“ Kaple tato jest r. 1626 od Jindřicha Michala Hyzrle svob. pána z Chodův založená, a Karel Šebestian z Říčan přistavěl okolo ní r. 1728 ještě pět kaplí. R. 1755 dal Mikuláš Antonín Malovec z Cheynova tyto kaple obnoviti a ustanovil při kapli sv. Kříže

zvláštního kaplana. V pozdějším čase však kaple zpustly a jsou teprv r. 1820 od paní hr. Doroty z Rey zase obnoveny, která také ku kapli sv. Kříže pěknou na 12 sloupech spočívající předsíň vystavěla. U lesíka jest mešní kaple ke cti „Bolestné matky boží." — Již okolo r. 1371 připomínají se rytíři z Čestic; poslední mužský potomek z tohoto rodu byl Přech z Čestic pán na Lštovicích a Čestici. Okoló r. 1626 objevuje se Jindřich Michal Hyzrle z Chodův, co pán na Č-i. R. 1703 koupil Karel Šebestian z Říčan spojené již statky Č-i a Rešínek a prodal je r. 1745 Mikuláši Malovcovi z Cheynova. Od té doby měnily statky tyto často pány své, až je 25. srpna 1861 František hr. Khevenhüller-Metsch, velkopřevor řádu Maltézského, zakoupil.

Četeň viz Ceteň.

Čibuz, Cébuz, far. ves, 24 d. 151 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Král. Hrad. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Skalice velká, býv. dom. Smiřice, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř, patr. náb. fond. 2198 osadníků, far. chrám svat. Václava byl již r. 1601 farním, škola.

Čičenice, ves, 39 d. 274 ob, čes., kr. Pís., okr. a far. Vodňany (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Protivín.

Čičov, *Cěčov*, *Čiečov*, ves 53 d. 392 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Těňovice, býv. dom. Podřičí spálené; fil. kostel sv. apošt. Filipa a Jakuba, škola, mlýn.

Čičová, Čečová, ves na tiché Orlici, 50 d. 291 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostel. n. O. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Borohrádek, býv. dom. Jelení; mlýn. — Ves tato povstala teprv v novější době emphiteutisováním někdejšího dv. poplužního.

Čičovice, vska, 4 d. 34 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Střítež, far. Chyška. (1 dům byl svobodnický).

Čičovice malé viz Čéčovice malé.

Čičovice velké viz Čéčovice velké.

Čiečov viz Číčov.

Čihádky, vska, 6 d. 45 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Hradišť. Mnich. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ptýrov velký, far. Bakov.

Čihadla viz Kopec.

Čihadlo, sam. u Žernovic, viz tam.

Čihadlovice viz Bošovice.

Čihák, ves na pomezí při potoku, 25 d. 131 ob. něm., kr. Král.Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Klášterec, far. Petrovice česká. V malebném údolí rozprostírají se krásné zahrady.

Čihaná (*Kschiha*), ves, 43 d. 249 ob. něm., kr. Cheb. okr. Tepel. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Mnichov, býv. dom. Teplá. — Mineralní zřídlo.

Čihaná, far. ves při Karlovarské silnici, 24 d. 313 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (3½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Krukanice, arcidiéc. Praž., vik. Tepel., patr. opat kláštera praemonstratů v Teplé 1920 osadníků, pošt. v Plzni, Touškově a Bezdružicích; far. chrám sv. Václava z r. 1162, r. 1654 obnovený a r. 1717 rozšířený, v němž se několik již nečitatelných nahrobních kamenů nalezá, škola.

Čihaní (*Čihana*), vska, 4 d. 27 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1½ hod. vých.), kat. i pol obc. Čichořice, far. a býv. dom. Chyše.

Čihaní, ves, 40 d. 311 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Č., far. Stobořice, býv. dom. Teynec; dv. popl., mlýn.

Čihany (*Tschis*), ves, 30 d. 151 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Gabhorn, býv. dom. Toužím.

Čihošť, far. ves, 42 d. 354 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a pošt. Ledeč. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. náb. fond, 1284 osadníků; lok. chrám Nanebevzetí P. Marie. Kostel tento jest starý a býval v předhusitské době farním, později se stal filiálním far. kostela Ledečského, a teprv r. 1784 jest při něm lokalista ustanoven; škola.

Čihovice, ves, 27 d. 212 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec. (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Senožaty, býv. dom. Želivo. — Stranou rasovna „na Mochnách."

Čichalov (*Sichlau*), ves s fil. kostelem sv. Jana a Pavla, 41 d. 227 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Žlutice (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Údrč. — Stranou mlýn.

Čichořice (*Sicheritz*), ves, 11 d. 54 ob. něm., kr. Cheb. okr. Žlutic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Chyše.

Čichtice, statek (dle sml. trhové od 1. května 1801 za 100000 zl.) a ves, 85 d. 549 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol obc. Č., far. Bavorov; škola, synagoga, dv. popl., mlýn. Po někdejší tvrzi nenalezá se nyní ani stopy. — Na začátku 18. stol. byl v držení statku tohoto Jiří svob. pán Rajský z Dubnic. Tento prodal jej r. 1728 se statkem Dubským Karlovi hraběti Buquoy. R. 1801 zakoupil Č. kníže Josef Švarcenberk od Jana Jos. z Longueval, hraběte z Buquoy a připojil je panství Liběјickému. — Sam.: Cihelna (¾ hod.); „Svobodné hory" (*im Freigebirg*) 3 d. (¾ hod.); a „v Trskovách" 1 chalup. (1 hod.).

Čijevice (*Čiwitz*), ves na levém břehu Mže, 33 d. 316 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Č. far. Planá, býv. dom. Liblín; fil. kostel nejsv. Trojice.

Čikvaska, ves, 31 d. 222 ob. čes., kr. Jič., okr. Semil. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Libštat, býv. dom. Kumburk.

Čilá, ves, 19 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh. (2 hod. sev.), kat. obc. Č., pol. obc. Hradiště, far. Újezd Drahoňův, býv. dom. Křivoklát.

Čilec, ves, 28 d. 207 ob. čes., kr. Boles. okr. a far. Nimburk. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. Č., pol. obc. Dvory, býv. dom. Benátky; dv. popl.

Čím, Čém, pův. Čám, dvůr manský (majitel: ryt. Korb z Weidenheimu) a ves, 49 d. 324 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Živhošt; zámek se zahradou, dv. popl., vinopalna, 2 mlýny. Za času zřízení patrimoniálního náleželo 31 d. k Slapům a k zdejším manským dvorům, 14 d. k panství Karlšteinskému (mezi těmito sam.: „ve volších)."

Čimelice, panství allod. (dle práv. přiřknutí ode dne 16. března 1842 v ceně 220.000 zl. v stř.) a far. ves při silnici, 101 d. 799 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. kn. Švarcenberk, 3054 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice, r. 1822 rozšířený, byl 1695 fil. chrámu Mirotického a jest od r. 1738 farním. Pod mešní kaplí sv. Josefa na hřbitově jest hrobka hrabat Vratislavův. Zámek s kaplí sv. Jana Ev. z r. 1730, škola, c. k. pošt. úř., špitál, pivovár, vinopalna, dv. popl. mlýn. Na místě, kde jest panská sýpka, stála tvrz, obehnaná hlubokým příkopem. — R. 1543 prodali bratří Kermuk a Hynek Vrabští z Vrabího Č. s jinými dvory a vesnicemi rytířům Deymským ze Stříteže; r. 1662 náleželo (dle Schallera) panství Č-ké Alešovi Karlu Plotovi z Konařína, později hrab. Bissingenským a Vratislavům z Mitrovic. Provdáním Josefiny hrab. z Vratislav za knížete Karla ze Švarcenberka dostalo se panství Č-ké r. 1840 nynějším držitelům kn. Švarcenberkům. — Sam.: Větrov (13 domků); Bissingerhof popl. dv. s hajnovnou, Rakovnický mlýn; u „Křenáčka" (1 domek); cihelna a pohodnice.

Čimíř, Čachomiřice (*Schamers*), městys v údolí při silnici, 103 d. 784 ob. něm. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Nov. Bystřic. ($1^1/_4$ hod. sev.), býv. dom. Jind. Hrad., patr. štud. fond., 1504 osadníků; chrám sv. Jiljí, dříve exposit. od r. 1857 však far. připomíná se již co taký ve 14. stol., škola, plátenictví. — V Č-i zemřel r. 1883 P. Antonín Hanykýř z rodu ryt. ze Semína, zakladatel dědictví sv. Jana Nepom. (nar. 1753). — Sam.: Kličkův mlýn (*Klitschkamühle*) $^1/_4$ hod.; Traxlexmühle $^3/_4$ kod. a 1 dům.

Čimice, ves, 18 d. 90 ob. čes., kr. Praž.' okr. Karlín. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. Č., pol. obc. Chabry dolní, far. Prosík, býv. dom. Libeň. Stranou myslivna.

Čimyšl, někdy městečko, nyní ves, 19 d. 152 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov. ($3^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Újezd (u hrubé Skály), far. Libuň, býv. dom. Skály.

Činěves, Cviněves, Sviněves, far. ves, 132 d. 924 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Král.-Měst. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Poděbrady, diéc. Král.-Hrad., vik. Poděbrad., patr. Jeho Velič., 1251 osadníků; na návrší „Jilovka" zvaném pěkný far. chrám sv. Václava r. 1729—1732 nově vystavený s krásným oltářním obrazem sv. Václava od neznámého mistra; škola.

Činov viz Cenov.

Činov, dv. popl. viz Brodce.

Činovy (**Činovsko**), n. ves, nyní dv. popl., viz Jenišovice.

Čisovice, Tisovice, ves na potoku, 96 d. 667 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Mníšek; škola, mlýn. — Č. náležela od nepaměti až do Husitských válek klášteru sv. Jana Křt. na Ostrově.

Čistá, ves, 56 d. 408 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. a býv. dom. Bělá; fil. kostel sv. Vavřince, škola.

Čistá, statek allod. (dle sml. trh. ode dne 9. prosince 1846 za 120.000 zl. ve stř.) a ves při silnici, 225 d. 1650 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Kalná dolní; fil. kostel sv. Prokopa, býval již okolo r. 1384 farním; jest r. 1819 nově vystaven; škola, zámeček, pivovár (roč. 3586 věd. v ceně 14.344 zl.), vinopalna, 2 mlýny, tkalcovctví. — Nynějším držitelem jest Kamill kn. Rohan-Guemené.

Čistá (*Čistai*), městečko při silnici, 232 d. 1590 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), býv. dom. Chříč, pošt. Plz. a Kralovic., arcidiéc. Praž., vik. Rakovnic., patr. kanovnické šlechtičny Staroměstské v Praze, 3159 osadníků; far. kostel sv. Václava, jenž se již r. 1384 mezi farními uvádí, škola. Trhy: 1. v úter. před velikonoc., 2. na sv. Víta, 3. na sv. Annu, 4. na sv. Kateřinu. Týhodní trhy každé pondělí. — Až do 16. stol. byla Č. vsí, která jest r. 1526 za městečko prohlášena. Sam.: Drahotovic mlýn a Plackovic mlýn.

Čistec, ves, 15 d. 127 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev. záp.?), kat. i pol.

obc. Přestavlky, far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Čistětín, Čestětín (*Tschissotin*), ves, 20 d. 128 ob. něm., kr. Plz., okr. Manetín. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Jamné, býv. dom. Toužím.

Čistěves, ves, 23 d. 155 ob. čes., kr. i okr. Král.-Hrad., ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Všestary, býv. dom. Smiřice. — O vsi této činí se zmínka již r. 1225 v listině Přemysla Otakara, která se chová v archivu Král. Hradeckém.

Čišťovice, ves, 11 d. 89 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Čivice nové a staré (*Alt- und Neu-Čiwic*), ves při silnici, 81 d. 625 ob. čes., kr. Chrud., okr. Pardubic. ($1^1/_2$ hod. již. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Lány na důlku, býv. dom. Pardubice; škola, mlýn.

Čížice, ves, 32 d. 226 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Prusina, býv. dom. Štěnovice. — Kníže Vladislav daroval r. 1115 klášteru Kladrubskému mezi jinými statky i ves Čížici.

Čížkov, far. ves na vrchu, 70 d. 534 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Rokycan., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. obc. Rokycan., 2293 osadníků, pošt. Blovic. a Rokycan.; far. chrám sv. Jana Křt. vyskytuje se mezi farními již r. 1384 a jest r. 1727 obnoven, škola. As $^1/_4$ hod. vzdálí na skále řeč. „strašná skála“ stál druhdy hrad. — Ves Č. náleževši klášteru Ostrovskému prodána r. 1532 se zbožím Tochovickým ryt. Janovi z Vitence.

Čížkov, statek (dle smlouvy trh. od 4. září 1834 se statkem Nov. Cerekvic. za 53.400 zl.) a ves, 38 d. 320 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Č., far. Cerekvice nová; zámek, po ohni r. 1800 nově vystavený, pivovár, dv. popl.; sam. myslivna $^3/_4$ hod. — Zde nar. 19. ledna 1814 výtečný náš národní humorista a básník F. J. Rubeš († 1858).

Čížkovice, panství (s Třebenicemi dle sml. trh. od 14. května 1854 za 410.000 zl. ve stř.) a far. ves, 91 d. 571 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. hraběnka Kounicová, 2590 osadníků; far. chrám sv. Jakuba r. 1675 vystavený, zámek, škola, dv. popl. — Na začátku XV. stol. náleželi Č. klášteru panen u sv. Jiří na hradě Pražském. V době husitské dostaly se od krále Sigmunda Janu Kaplíři ze Sulevic v zástavu. Král Vladislav II. udělil sice r. 1485 klášteru právo, aby si své od krále Sigmunda zastavené statky vyplatil, avšak Č. zůstaly v držení rodiny Kaplířů až do bitvy Bělohorské. Adam Kaplíř zúčastniv se ve zpouře proti cís. Ferd. II. jest statků svých odsouzen a Č. jsou r. 1623 hr. z Vřesovic prodány, který jich v krátkém čase hrab. Gustavovi z Varrensbachu postoupil. Po jeho smrti dostaly se Č. opět klášteru sv. Jiří. Od té doby jsou s Třebenicemi spojeny a zůstaly majetkem kláštera až do jeho zrušení (8. března 1782). Téhož roku odevzdány oba statky náboženskému fondu, načež prodány r. 1819 veřejnou dražbou za 200050 zl. ve stř. Josefovi Glasersfeldovi. Potom se dostaly v držení Jana Dostala a r. 1854 hraběcí rodině Kounicově.

Čížkrajice (*Sitzkreis*), ves při silnici, 33 d. 214 ob. čes. něm., kr. Buděj., okr. Svin.-Trhov. ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Kondráče, pol. obc. Pěčín, far. Sviny, býv. dom. Nové Hrady; starý zámeček; dv. popl.; někdy stála na blízku kaple sv. Rosalie, která jest r. 1786 zavřena a později docela zbořena. — Č. byly allod. statek, náleževší na začátku 18. stol. paní Josefě Rajské z Dubnic, která jej r. 1785 Františkovi hraběti z Buquoy prodala. Od té doby jsou Č. panství Nov. Hrad. přivtěleny.

Čížov, ves na pravém břehu Sázavy, 15 d. 78 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhlíř.-Janovic. ($2^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Chaberčice, far. a býv. dom. Kácov. — Naproti Č-u padá Želivka do Sázavy.

Čížová, statek a far. ves, 14 d. 166 ob. čes., kr., okr. a pošt. Pís. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Nová ves, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Lobkovic, 3978 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba na návrší nade vsí pochází nepochybně z prvé polovice 16. stol. U oltáře jest hrobka hrabat z Deymu, pod kruchtou náhrobek ryt. Lud. Loreckého z Lkouše, pána na Šamonici a jeho synů Adama a Zdeňka, r. 1571 od podaných ukrutně usmrcených. Zámek s mešní kaplí sv. Jana Křt.; škola; blíž kostela špitál pro 8 osob od knížat z Lobkovic okolo r. 1662 založený, r. 1763 vystavený a od hrab. Černínů, pak Marie kněžny z Lobkovic nadaný; na hřbitově mešní kaple sv. Barbory (vystav. r. 1759, opravena r. 1848). — Č. jest rodinné sídlo rytířů z Čížové; v 16. stol. náležela hr. Deymům ze Stříteže a od 17. stol. patří knížatům z Lobkovic.

Čížovka, vska, 14 d. 102 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Hradiště Mnichovo ($2^1/_4$ hod. již. ?), kat. i pol. obc. Malobratřice, far. Boseň.

Čížovka, vska, 9. d. 68 ob. čes.; kr. Boles., okr. Sobotka ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Dlouhá Lhota, far. a býv. dom. Březno; dv. popl. 2 mlýny, hajnovna (mlýny, hajnovna a někdejší bažantnice náležely k statku Domausnickému).

Čkyně, statek allod. (r. 1820 v ceně 75.151 zl. 40 kr. v. č.) a far. ves v údolí při potoku Volinky, 121 d. 898 ob. čes., kr. Pís., okr. a

pošt. Vimberk. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., diéc. Budĕj., vik. Volyň., patr. J. U. Dr. E. Klaudy, 1673 osadníků; far. chrám sv. M. Magdaleny, o nĕmž se již r. 1384 co far. zmínka činí, byl potom dlouhý čas lokálním, a jest teprv r. 1858 opĕt na far. pozdvižen, škola, zámek, synagoga, pivovár, vinopalna a popl. dv. „Vysoký dvůr" neb také Vysoká *(Oberhof)*, nĕkdy tvrz a zvláštní statek. R. 1589 připomíná se Václav Malovec z Chejnova a Vimberku a na Vysokém dvoře. — Od polovice 16. stol. byli v držení Č. rytíři z Hrušova. R. 1797 prodal Kajetan Hrušovský z Hrušova Č-ský statek Frant. hrab. Sikingen, od nĕhož se r. 1808 Dr. Karlovi Klaudymu trhem dostal. Nynĕjším držitelem jest veškerých práv Dr. Edmund Klaudy.

Člunĕk (*Hosterschlag*), far. ves při silnici, 92 d. 719 ob. nĕm. čes., kr. Budĕj., okr. a pošt. Jind. Hrad. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Kunžak, diéc. Budĕj., vik. Jind. Hrad., patr. náb. fond, 1906 osadníků; far. chrám sv. Jana Nep. r. 1787 od osadníků vystavený, byl až do r. 1856 lokal. Zvon na vĕži chrámové darovala sem Marie hr. Podtatský - Lichtenštein. Škola, plátenictví, tkalcovství, vinopalna, bĕlidla. Sam.: Blosův mlýn (*Blossmühle*) a Peclův mlýn (*Pelzelmühle*) $^1/_4$ hod. — U vsi veliký rybník.

Člupek, ves, 60 d. 344 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Nĕmčice. — Nĕkdy zde stála tvrz.

Čmeliny, Štmeliny, ves na potoce, 31 d. 216 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepom. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Č., far. Vrčany, býv. dom. Zelená hora; mlýn.

Čouš n. Čůš, Souše (*Tschousch*), far. ves nad Bĕlou, 56 d. 292 ob. nĕm., kr. Žat., okr. a pošt. Most ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č., býv. dom. Kopisty, diéc. Litom., vik. Most., patr. obc. Most., 2208 osadníků; far. chrám sv. Martina z r. 1680, původnĕ ze 14. stol., škola, mlýn, kyselka, blíž dv. popl.; kam. uhelné doly.

Čtitary viz Štítary.

Čtrnáct dvorců (*Vierzenhöfen*), ves, 36 d. 216 ob. nĕm., kr. Žat., okr. Most. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Č. d., pol. obc. Jiřetín dolní, far. Jiřetín hořejší, býv. dom. Eisenberk a Novosedly.

Čtvrt viz Rostejné.

Čtyrkoly (*Vierrad*), ves, 20 d. 141 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (2 hod. sev.), kat. obc. Č., pol. obc. Lštĕní, far. Poříčí, býv. dom. Konopištĕ.

Čtyry dvory (*Vierhöf*), ves, 31 d. 287 ob. čes. nĕm., kr., okr., far. a býv. dom. Budĕj. ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Č. d., Sam.: Remlovy dvory (*Römmelhöfe*) ($^1/_2$ hod.), Fischhof, Plonerhof ($^1/_2$ hod.), Bĕlohlávkovy dvory a Knappův dvůr (*Knapp'sche Hof*), cihelna, myslivna.

Čtyry dvory (*Vierhöfen*), nĕkdy ves, nyní sam., viz Jedlová.

Čunkov viz Žunkov.

Čůš viz Čouš.

D.

Ďáblice, Dablice, statek křížovníků s červenou hvĕzdou a ves na soujmenném vrchu, 62 d. 726 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ď., far. Prosík. — V držení Ď. jest již od 13. stol. jmenovaný řád.

Daftes, (**Davids-**) **Bauden** viz Vrchlabí I. díl horní.

Dachov, ves, 63 d. 457 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrk. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Mířetice, far. Čelakov, býv. dom. Přestavlky; opodál mlýn.

Dachov (*Dachau*), ves, 12 d. 58 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Kozly, far. Lštĕní, býv. dom. Vlachovo Březí. — R. 1695 koupil kníže z Ditrichšteina statek Dachov od Bohuslava Sedleckého z Újezda.

Dachov viz Hořice.

Dalbůh viz Velichovky.

Dalčice, ves, 19 d. 131 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotĕboř ($^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. a býv. dom. Úhrov, far. Příbram.

Dalejský mlýn viz Butovice.

Daleký viz Popelice.

Dalešice, ves na pravém břehu Jizery, 13 d. 122 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradištĕ ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Bĕlá malá, far. Bakov.

Dalešice, ves v horách, 59 d. 306 ob. nĕm., kr. Boles., okr. Jablonec (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Šumburk, býv. dom. Svijany.

Dalešice, ves, 23 d. 172 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a býv. dom. Jablonná, far. Netvořice; opodál Radĕjovice. — D. náležely od nepamĕtných dob až do Husitských válek klášteru Ostrovskému; cís. Sigmund zapsal je r. 1421 Mikulášovi z Krchleb.

Daletice viz Dolívka.

Dalevice, ves, 40 d. 300 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Čejetice, far. a býv. dom. Kosmonosy.

Dalimĕřice, ves nad Jizerou proti Turnovu, 36 d. 246 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov.,

kat. i pol. obc. Ohraženice, far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec.

Dalkovice, ves, 49 d. 338 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlaším (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Střechov, far. Stebuzeves, býv. dom. Šternberk. — Na již. konci vesnice stála někdy tvrz, na kteréž okolo r. 1415 Bolek z Dalkovic seděl. V 16. stol. drželi D. rytíři z Malovic. Ku konci téhož století dostaly se D. k panství Šternberskému.

Dalov, ves, 25 d. 241 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlaším (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Lbosyn, far. Divišov, býv. dom. Šternberk. D. patřil někdy kostelu sv. Havelskému v Praze.

Dalvice (*Dallwitz*), statek páně Fischerův (r. 1850 za 165.600 zl. stř.) a ves, 67 d. 858 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Sedlec; zámek, továrna na vyráb. porcelánu a kameniny.

Damašek, ves, 21 d. (po různu) 141 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Březiny, far. Telecí, býv. dom. Richenburk, myslív. a olejna; opodál v lese Hraničný.

Daměnice, ves, 56 d. 369 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlaším (3 hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Načeradec; stranou sam. Bozein. — D. byly v 16. a 17. stol. sídlem rytířů Jenšiků z D-c. Poslední z nich zde sídlící byl Florian Jenšik z D-c (r. 1693); brzy na to byly k Načeraci připojeny.

Damětice, vska, 10 d. 67 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. Frimburk, far. Nezamyslice, býv. dom. Žichovice.

Damhoř, Domahoř, ves na levé straně Sázavy, 8 d. 56 ob. čes., kr. Čás., okr. Dol. Kralovic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Zruče.

Damice (*Damic*), ves v údolí, 26 d. 171 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachimov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Schönwald, býv. dom. Hauenstein; opodál mlýn.

Damice viz Damnice.

Daminěves viz Daňoves.

Daňirov, ves, 32 d. 194 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Zbejšov, býv. dom. Sedlec.; továrna na vyráb. lihu, dv. popl. — D. byl druhdy zvláštní statek, který r. 1675 rytíř z Rabenhauptu a na Suché faře Krchlebské odkázal.

Damnice, Damice, Damiče, ves, 37 d. 275 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašperskohor. (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Soběšice, fara Bukovník, býv. dom. Žichovice; sam. v Chaloupkách, 14 čís.

Damníkov (*Thomigsdorf*), ves při potoku, 231 d. 1246 ob. něm., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Landškroun (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., diéc. Královhrad., vik. Landškroun., patr. kn. Lichtenštein, 3506 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt., škola. Hlavní výživou zdejšího obyvatelstva jest plátenictví.

Damnov (*Damnau*), far. ves, 50 d. 364 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Plan. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Trpisty a Třebel, arcidiéc. Praž., vik. Planá, patr. kn. Windischgraetz, 1477 osadníků; far. chrám sv. Martina, jehož se již v předhusitské době připomíná, stojí na návrší opodál vsi; škola. Sam.: Hawitzenmühle, Schützenhäusel, Veska.

Daňoves, Daminěves, ves, 30 d. 196 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Cítov.

Darebnice, vska na levém břehu Orlice, 4 d. 21 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Běstovice, far. Újezd, býv. dom. Choceň. — Blíž D-e stával prý hrad Zitkov; lid tu říká však jednomu místu posud „na Žampachu."

Dařenice, dv. popl. u Loukova.

Darmyšl (*Darmschlag*), ves na úpatí Chlumu, 63 d. 329 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Prostiboř, býv. dom. Kopec. Sam. Sedmyhory.

Darova, ves při Mži, 30 d. 263 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kříše, far, Stupno horní, býv. dom. Radnice; zámeček; železné hutě; kam. uhelné doly; opodál továrna na vyrábění síry; sam. Dirka.

Darre viz Polubny.

Dařílek, ves, 13 d. 84 ob. něm., kr. Chrud., okr. Ústí n. Orlicí (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Libchavy horní, býv. dom. Landškroun.

Dasny (*Kronfellern*), ves, 28 d. 237 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Hluboká (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Borovice.

Dasnice (*Dasnic*), ves na potoku, 31 d. 176 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Rychnov dolní, far. Chlum.

Dašice, městys nad Loučnou, 206 d. 1862 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1½ hod. jih. záp.), býv. dom. Pardubic., diéc. Králohrad., vik. Pardubic., patr. Jeho Velič., 4328 osadníků; far. chrám Narození P. M. z r. 1548, ač se jeho již v předhusitské připomíná době; škola, radnice, pošt. exped., pivovár; druhdy zde stála tvrz. Trhy výroční: 1. na den sv. Školastiky, 2. v pond. po Kant., 3. na sv. Víta, 4. v út. po sv. Jakubu, 5. den před sv. Michalem, 6. na sv. Lucii; trhy na koně: 1. ve středu po sv. 3 Králích, 2. ve středu po Jubil., 3. ve středu před sv. Jakubem,

4. po povýšení sv. Kříže, 5. ve středu po sv. Martinu. — D. náležely na sklonku 15. stol. Čenkovi z Barchova, po jehož smrti r. 1511 dostaly se pánům Pernšteinům na Pardubicích. Zde se narodil r. 1769 čes. spisovatel kněz Frant. Koutský.

Datelov, (*Todlau*), ves, 17 d. 128 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýrsko (2 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Děpoltice, býv. dom. Bystřic.; opodál mlýn.

Davids- (Dafte-) Bauden viz Vrchlabí I. díl horní.

Davidsthal viz Zvodava.

Davle, městys nad levým břehem Vltavským, 75 d. 562 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Zbravlav (2 hod. již.), far. sv. Kilian, býv. dom. Slapy; škola, pivovár; opodál sam. Luhy. Trhy výroční: 1. ve čtvrtek po sv. Fil. a Jak., 2. dne 11. července, 3. ve čtvrtek po sv. Bartolom., 4. ve středu po sv. Rafaeli. — Naproti D. na ostrově, přes 9 jiter velkém, jest knížetem Boleslavem II. r. 999 klášter u sv. Jana Křt. na Ostrově založen a na přímluvu biskupa Pražského jsou doň benediktíni z dolního Altaichu (v Bavořích) uvedeni. Bohatství a moc kláštera Ostrovského rozkvetla tak, že měl po dvousetletém trvání tré filiálek a sice u sv. Jana Kř. v Skalách, u sv. Jana Křt. na Velizi a u sv. Jana Křt. v Zátoně. Slávě té učiněn konec válkami Husitskými, neboť klášter zbořen a statky jeho octly se v rukou světských. Po utišení bouří Husitských snažili se benediktínové klášter z rumu povznésti, a však vše usilování zůstalo marné; nepročež přenešen konvent a opatství r. 1517 na posavádní proboštství u sv. Jana Kř. ve Skalách. Připomenouti dlužno, že zde na ostrohu mezi řekou Vltavou a do ní se vlévající Sázavou stál někdy hrad, který i s jmenem zajisté jest před založením kláštera zanikl.

Dbanov viz Čbanov.

Deblice viz Dymokury.

Deblov (*Deblau*), vska, 9 d. 66 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrk. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Liboměřice, far. Licibořice.

Děbolin (*Diebling*), ves, 71 d. 619 ob. čes. něm., kr. Buděj., okr., býv. dom. a far. Jindř. Hradec (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D.; kaple sv. Trojice z r. 1782, škola. — ½ hod vzdálí myslivna „sv. Barbora“.

Debř, ves na levém břehu Jizery, 29 d. 304 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 hod. sev. záp), kat. obc. Hrdlořezy, pol. obc. Bukovno, far. a býv. dom. Kosmonosy; zdejší fil. chrám sv. Barbory byl ve 14. stol. farním.

Debřce viz Dobrce.

Debrné (*Öls - Döberney*), ves na pravém břehu Labe, 27 d. 184 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostin. (1¼ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Dolní Olešnice.

Debrné, Debrno (*Döberle*), ves, 76 d. 459 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Trutnov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D.; škola.

Debrné Starobucké (*Döberney - Altbuch*), ves, 79 d. 543 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Kocleřov, býv. dom. Staré Buky.

Debrné Žirecké (*Schurzer - Döberney*), statek (dle kupní ceny r. 1833 za 119.000 zl.) a ves, 33 d. 211 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Království část II., far. Kotvice. Opodál při Labi myslivna a 4 chalupy. — Statek D. byl až do r. 1833, když jej Martin a Klara, manželé Wagnerovi koupili, hornímu úřadu na Horách Kutnách podřízen.

Debrník, ves, 29 d. 160 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Nedvědice, býv. dom. Soběslav. Opodál myslivna Osovice.

Debrník (*Defrnik*), statek páně Zieglerův (r. 1852 za 128.000 zl.) a ves, 28 d. 371 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (6 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Eisenstein; zámek s kaplí, fabrika na sklo zrcadelné a skelné hutě (výroba: duté a tabulové sklo, onoho roč. 1078 ctů, tohoto 1232 ctů), mlýn s pilou. Opodál Ferdinandsthal, viz tam.

Debrno, ves, 20 d. 140 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Minice, býv. dom. Nelahozeves.

Debrno viz Debrné.

Děčany (*Jetschan*), ves, 35 d. 210 ob. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Solany, býv. dom. Třebivlice a Čížkovice.

Děčín (*Tetschen*), panství fideikom. (r. 1801 v ceně 1,267.378 zl.) a okr. město nad pravým břehem Labe při vtoku Ploučnice, 311 d. (s okrškem zámeckým) 2852 ob. něm., kr. Litom. (4 m. sev.), diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Thun-Hohenštein, 5552 osadníků; smíš. okr. úř. (zároveň vyšetrovací soud pro okresy: Úst., Benešov., Chabařovic. a Děčínský), notar., odbor hl. celního úř. Podmokelského, bern. úř. (1 tř.), pošt. úř., okr. stavitel. úř., spořitelna, pojišťovací ústav proti škodám způsobeným plavbou po řece, jakož i pojišť. ústav proti škodám z ohně, kancelář společnosti paro- a plachtoplavecké, společnost pro vystavení Děčínsko-Warnsdorfské dráhy, továrna na vyráb. sádry, továrna na močení lnu, strojný mlýn, přádelna a mnoho menších závodů na vyrábění vlněného a bavlněného zboží, továrna na chemické výrobky, cikorii a čokoládu. Starobylý, r. 1788 v ny-

nější nádhernou podobu uvedený zámek na skále nad Labem s krásnou kaplí sv. Jiří, bohatou knihovnou, archivem, divadlem a obrazárnou, pod zámkem široko daleko proslulá zahrada; děk. chrám sv. Kříže, Loretanská kaple, hl. škola (5 tř.), špitál (pro 12 chudých), nemocnice, přístaň a zástavna parolodí, řetězový most (600' dlouhý). Trhy a) výroční v pondělí: 1. po novém roce, 2. po sv. Fil. a Jak., 3. po Nanebevzetí P. M., 4. poslední den v říjnu — vždy po dva dni. — b) týhodní na přízi, obilí a potravní věci každé pondělí a středu. — D. byl od nepamětných dob hlavním hradem župy D-ské, a podhradí jeho bylo stanovisko lodí Labských a cla knížecího. R. 1128 byl zde Břetislava II., syn Břetislav, jenž se měl státi nápadníkem trůnu českého, co hlavní původce spiknutí proti Soběslavu I. uvězněn a r. 1130 oslepen. R. 1248 jest D. od krále Václava I. Jindřichovi z Šumberka v zástavu dán, Otakarem II. však opět vybaven. Později uvázal se v držení D-a Oto Braniborský, musil jeho však r. 1283 králeviči Václavu postoupiti, kterýž jej pak r. 1305 Janu Vaňkovi z Wartenberka dědičně daroval. Páni z Wartenberka vládli D-em napotom po dvě stě let a sice až do r. 1511, kdežto jej Sigmund pro dluhy Mikuláši Trčkovi z Lípy a tento r. 1515 pánům ze Salhausen prodal. R. 1534 dostal se koupí Rudolfovi rytíři z Binova, jehož potomci, byvše přinuceni Čech pro náboženství opustiti, D. r. 1628 Krištofu Šimonovi svob. pánu z Thunu prodali, jehožto rod (nyní hraběcí) až podnes D-em vládne. D., předůležité to místo v strategickém ohledu, utrpělo válkami velkých škod, jelikož jak v 30leté, tak i v 7leté a francouzské válce brzy ta brzy ona nepřátelská posádka zde se střídaly.

Děčín, sam. u Drahoňovic, viz tam.

Dědek, ves, 23 d. 138 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neratov, far. Bohdánče, býv. dom. Pardubic. Sam. „Novinský."

Dědibaby viz Jedibaby.

Dědice (*Dědic*), ves, 17 d. 127 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3¼ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Hostkovice, far. Bohdánče, býv. dom. Žleby a Tupadly.

Dědice (*Dědic*), ves, 19 d. 157 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Hoštice.

Dědičky, vska, 6 d. 35 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Nemyšle, pol. obc. a far. Hoštice, býv. dom. Nemyšle,

Dědkov, ves, 14 d. (po různu) 106 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Heřmanice velké, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Dědomilice viz Jedomělice.

Dědov, Dědová (*Nieder-Mohren*), ves na pravém břehu Metuje, 43 d. 344 ob. něm.(?), kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Polic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D.; škola.

Dědová, ves na vysokém hřbetě hory, 90 d. 524 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Kameničky, býv. dom. Richenburk; škola, plátenictví.

Dědová viz Dědov.

Dědovice (*Dědowic*), ves na levém břehu Otavy, 19 d. 180 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2¼ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Vráž, far. Čížová, býv. dom. Drhovle. Sam.: Hostička, hajnovna, převozníkův domek.

Dehetné (*Dehenten*), ves, 27 d. 168 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol, obc. D., far. Bernartice, býv. dom. Bor.

Dehetník viz Vlkov.

Dehnice, **Dejvice**, Device, statek probošta při kostele sv. Víta v Praze a ves, 120 d. 1768 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. sv. Matěj v Šárce; zámek, pivovár, továrna na plechové nádobí a závod na vyrábění cukrovinek. Samoty: **u Beránka**, **Duchonska**, **Nádraží u Bruské brány**, **Fišerka**, **Hanspaulka**, **Hadovka**, **Hercovka**, **Hermanův dvůr**, **Julíška**, **Konvářka**, **u Kalousů**, **Kotlářka**, **u Králíčků**, **Makourka**, **Malý mlýn**, **Mydlářka**, **u Nováků**, **Nový mlýn**, **Pathanka**, **Perníkářka**, **Podbaba**, **Puškrejbka**, **Okolka**, **Ořechovka**, **Rakařka**, **Sanytinka**, **Sanyterková**, **Šafránka**, **Šárka horní**, **Šárka dolní**, **sv. Matěj v Šárce**, **Šatava**, **Špitálka**, **Štáhlavka**, **Strakovka**, **Velingrova**, **Zavadilka**, **Zlatnice**, **Žežhulka**. — Statek D. náležel až do r. 1556 nebo 1560 k statku Homěřickému. Chrám sv. Matěje v Šárce z r. 1770 má státi tam, kde prý byla někdy kaple sv. Matěje od Boleslava II. založená. Při kostele škola.

Dehtov, Dechtov horní a dolní (*Ober- u. Unter-Dechtow*), ves, 34 d. 251 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Třemešná, býv. dom. Poličany.

Dehtary, Dechtary (*Dehtar*), statek druhdy zvláštní, nyní panství Brandýskému připojený a ves, 26 d. 138 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Labem (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Svémyslice.

Dehtín, Dechtín, ves, 19 d. 156 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¼ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Štěpanovice, far. Švihov, býv. dom. Chudenic.; mlýn.

Dechtáře (*Dechtern*), ves při velkém od Petra Voka z Rožmberka založeném rybníce, 16 d. 89 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Čákov velký, far. Pištín, býv. dom. Krumlov. Sam. Hiskův mlýn.

Dechtáře (*Dechtař*), ves, 26 d. 174 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Chvojnov, býv. dom. Červ. Řečiče.

Dechtary, Dechtarov (*Dechtar*), ves, 12 d. 67 ob. něm., kr. Boles., okr. Český Dub ($1^3/_4$ hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. Cetňov, far. Hlavice, býv. dom. Bělá.

Dechtary viz Dehtary.

Dóchtary, Dechtary, ves nad Mohelkou, 18 d. 106 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Český Dub (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Chvalčovice, pol. obc. Hradčany, far. Český Dub.

Dechtín viz Dehtín.

Dechtov viz Dehtov.

Dejvice viz Dehnice.

Děkančice (*Děkančic*), ves, 11 d. 70 ob. čes., kr. Čás., okr. Dolno-Kralovic (2 hod. již.), kat. obc. Hroznětice, pol. obc. Syrov, far. Senožaty, býv. dom. Onšov.

Děkanovice, ves, 26 d. 168 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dolno-Kralovic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Křivsoudov.

Děkanské skály, Skaleny (*Dechant-Gallein*), ves, 17 d. 120 ob. čes., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ličov, far. Soběnov, býv. dom. (opat.) Krumlov. Sam. Vlčice ($^1/_2$ hod.), Dubský mlýn ($^1/_2$ hod.). Dvořákův mlýn ($^3/_4$ hod.) Blíž posledního zříceniny, tak řeč. „Dvořákův zámek."

Děkov (*Děkau*), far. ves, 53 d. 398 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Kolešovice, pošt. Horosedly, arcidiéc. Praž., vik. Rakovník, patr. Olivier hrabě Wallis, 1566 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, někdy tvrz. D. byl až do 18. stol. zvláštní statek, náležející v 16. stol. rytíři Erhardovi ze Stambachu.

Děkovka (*Diakowa*), ves na patě hory řeč. „Hrádek", 15. d. 76 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Dlaškovice. Nade vsí rozvaliny hradu Oltáříku, nyní „Hrádek" zvané, jenž měl náležeti pánům z Děkovky a ze Lhoty.

Dělouš (*Tillisch*), ves, 28 d. 190 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Skorotice, býv. dom. Chlumec. Na blízku se dobývá hnědé uhlí.

Demartinka viz Smichov.

Denětice (*Tenetitz*), ves na Sázavě, 20 d. 109 ob. něm, kr. Žat., okr. Chomút. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Hrušovany.

Děpoltice (*Depoltowic*), far. ves, 30 d. 236 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Nýr. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Bystřic., diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. náb. fond., 1054 osadníků; far. chrám sv. Isidora z r. 1805, škola.

Děpoltovice (*Tüppelsgrün*), panství (r. 1830 za 111.000 zl.) a far. ves na soujmenném potoku, kr. Cheb., okr. a pošt. Karlovar. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. velkovojvoda Toskánský, 1004 osadníků; lok. chrám sv. Michala archang. z r. 1786, škola, zámek, pivovár. — D. náležely až do r. 1819 k panství Ostrovskému; pak byl v držení statku toho pán Veith; nynější držitel jest velkovojvoda Toskánský.

Derflík viz Vysoké Mýto.

Desky (*Brettern*), ves, 43 d. 136 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ličov, far. Malonty, býv. dom. (opat.) Krumlov. — Dvůr. popl. s 3 domy tvoří zvláštní deskový statek (odhadní cena r. 1862: 21.838 zl. $11^7/_8$ kr.)

Desná, ves na soujmenném potoku, 97 d. 535 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Mladočov.

Dessendorf, ves, 144 d. 1032 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Smržov. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Albrechtsdorf.

Dešenice, Deštnice (*Deschenic*), panství a městys při potoku, 128 d. 1012 ob. něm. (jen něco málo čes.), kr. Plz. okr. Nýr. ($^3/_4$ hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. D., diéc. Buděj., vik. D., patr. kn. z Hohenzollern-Sigmaringen, 1289 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše původně ze 14. stol., škola, zámek z předešlého stol., nepochybně na místě někdejší tvrze, veliký pivovár; $^1/_4$ hod. vzdálí zrušená kaple sv. Václava, od Adama Hynka Tlusky Vrabského z Vrabího vystavená. — D. byly prý v 16. stol. rodinným sídlem pánů z Dešenic. V 17. stol. náležely D. svob. pánům Tluskům Vrabským z Vrabího, v 18. stol. Kolovratům Krakovským, od nichž je říšský hrabě Palm koupil; nyní náleží knížatům z Hohenzollern-Sigmaringen, kteří je panství Bystřickému přivtělili.

Dešnice viz Deštnice.

Deštná, Deštno (*Töschen*), far. ves, 52 d. 333 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Dub. ($^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Doksy, diéc. Litom., vik. Doksy, patr. hr. Valdštein, 1165 osadníků; far. kostel sv. Václava býval dříve fil. kostelem far. chrámu Doksanského a jest za cís. Josefa II. na lokální povzdvižen; škola, myslivna a $^1/_2$ hod. vzdálí mlýn.

Deštná (*Deschney*), far. ves v horách, 58 d. 420 ob. něm., kr. Králo-Hrad., okr. a pošt. Nov. měst. n. M. ($3^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. D., býv. dom. Černikovice, diéc. Kral.-Hrad., vik. Rychnov., patr. hr. Kolovrat a ryt. Šli-

witz, 2188 osadníků; far. kostel sv. Máří Magd. z r. 1706, škola, bělidla, 4 mlýny a pily, lázně.

Deštná, starobylé město na soujmenném potoku, 225 d. 1491 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice n. L. (1½ hod. jih. záp.), býv. dom. Červená Lhota, pošt. Kamenice a Jindř. Hradec, diéc. Buděj., vik. Kamenice, patr. kn. Schoenburg, 4909 osadníků; starožitný far. chrám sv. Otty biskupa, fil. kostelíček sv. Jana Křt., v němž se několikrát do roka služby boží konají, škola, radnice, 2 mlýny, lázně, vinopalna. Trhy a) výroční: 1. na sv. Vojtěcha, 2. na sv. Jana Křt., 3. na sv. Jakuba, 4. na sv. Bartoloměje, 5. na sv. Šimona a Judu, 6. na sv. Barboru. Mimo tyto odbývají se v úterý před vánocemi a v úterý před velikonoc. trhy na přízi a potravní věci, b) týdní na dobytek od sv. Josefa až do konce října každou středu. — Kostel, v němž se několik náhrobních kamenů nachází, býval již v předhusitské době farním, aniž by známo bylo, od koho vystaven jest. Presbyterium jest starobylé v gothickém slohu a velmi prostrané, loď opravená r. 1773 a věž z r. 1687. Krásný oltářní obraz sv. Otty od neznámého mistra darován kostelu od svob. pána Frant. Gudenusa. D. obdržela od hr. Slavatů a pánů z Rožmberka rozličné privileje, jakož i práva k odbývání výročních a týdních trhů. Hr. Ferd. Vilém Slavata potvrdil r. 1662 městu všechna práva a dal od Viléma z Rožmberka vystavnou radnici, která požárem lehla, opět vystaviti. R. 1774 utrpělo město strašným požárem, jenž strávil i farní matriky i městský archiv, r. 1795 vyhořela větší část města, kostel a škola jsou však zachovány; r. 1846 lehlo celé město až na několik domů popelem. Sev. od města (as 5 minut) sam. „Lázně“ 5 d. Léčivé zřídlo u prostřed kostela sv. Jana Křt. prýštící, nalezeno 25. listop. 1599 od Kateřiny Urbanové z Deštné a jest již r. 1640 od Esaiáše Eckharda, r. 1725 od Bechyňského fysikusa Dr. Mičky a r. 1761 od krajského fysikusa Dr. Krasla lučebně zkoumáno. Obsahuje uhlan sodičitý, síran sodičitý a křemenku. Voda jest čistá, ochlazující a užívá se jí s prospěchem v nemocech měchýře močového (při kamenu a písku močovém), ochromení, pakostnici, zácpě jaterní a vyraženinách.

Deštnice viz Dešenice.

Deštnice, Dešnice (*Teschnitz*), ves, 61 d. 430 ob. něm., kr. i okr. Žat. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Nečemice, býv. dom. Měcholupy; fil. kostel P. Marie, škola, zámeček, někdy tvrz, dv. popl., draslárna, myslivna, mlýn. — ¼ hod. jih. záp. na Rakovnické silnici sam.: „Nová hospoda“ (*Neuwirthshaus*).

Deštno viz Deštná.

Dětaň (*Gödesin*), ves s dv. popl. v horách, 21 d. 155 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Nepomyšl, býv. dom. Široké Třebčice.

Dětanovice (*Jetenowitz*, *Jettenowitz*), ves, 40 d. 291 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Maňovice, býv. dom. Horažďovice.

Dětenice viz Dětinice a Dětonice.

Dětinice, Dětenice, panství allod. (dle smlouvy od 24. června 1809 se statkem Osojnic. za 350.000 zl. a 300 duk.) a ves v úrodné krajině, 92 d. 680 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Vrsče; starobylý zámek s kaplí, pivovár (roč. 4620 věder v ceně 18.480 zl.), vinopalna; stranou mlýn. — R. 1852 daroval vévoda Břetislav D. kolleg. kostel Staro-Boleslavskému, od něhož se koupí dostala rodině Benešů, kteří jí v první polovici XV. stol. ryt. Křineckým z Ronova postoupili. Po bitvě Bělohorské koupil Albr. hr. Valdštein D. ve veřejné dražbě za 53.531 kop. R. 1723 byl v držení D. hr. Karel Bathiany, od něhož ji hr. Clam-Gallas r. 1760 za 270.000 zl. koupil, načež se svob. pánů Jakubu Vimrovi a potom pánům z Wessenberg-Ambringen dostala.

Dětochov (*Tichtihöfen*), vska na silnici, 2 d. 14 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (1¾ hod. vých.) kat. i pol. obc. Lštín, far. Polná. býv. dom. Krumlov.

Dětonice, Dětenice, Jetonice, ves, 10 d. 76 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3 hod. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Míčov. býv. dom. Ronov.

Dětušín viz Květušín.

Deutschbundesort, ves, 26 d. 214 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rozmysl, far. Lomnice. býv. dom. Falknov. — Obyvatelé se živí hornictím a krajkářstvím.

Deutschmühlhäusel, sam., viz Ošelín.

Deuzendorf, Deutzendorf, ves na soujmenném potoku, 23 d. 125 ob. něm, kr. Žat., okr. Duchcov. (1¼ hod. sev. záp.) kat. obc. D., pol. obc. Ledvice, far. a býv. dom. Osek; 3 mlýny.

Device viz Dehnice.

Děvín čili Dívčí hrad viz Zlíchov.

Děvín viz Hamr.

Dianaberg, ves, 15 d. 212 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Nová ves, býv. dom. Dvory; zámek, dv. popl., myslivna; — stranou v lese 2 hajnovny.

Dianahof viz Unterhütte.

Diblíkov, dv. popl., viz Kouřím.

Diblíkov, sam., dv. popl., viz Zbonín.

Dietreichs, Dietrichs viz Dytrejch.

Dílče, ves, 25 d. 156 ob. čes., kr. i okr. Jičín. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Jičín, býv. dom. Úbislavice; škola, mlýn.

Dinín, ves, 40 d. 358 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Bošilec, býv. dom. Třeboň.

Dírka viz Darová.

Dirná, panství fideikomiss. (dle soud. odhadu od 22. října 1803 za 245.272 zl. 1 kr.) a far. ves na Táborské silnici, 79 d. 518 ob. čes., kr. Táb., okr. Vesel. ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., pošt. Soběslav. a Veselí, diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. hr. Vratislav, 1833 osadníků; starobylý kostel sv. Vavřince, zámek s rozsáhlým parkem, škola, dv. popl., pivovár, vinopalna, mlýn; hřebeční štace, $^1/_4$ hod. hajnovna. — D. bylo rodinné sídlo rytířů Růtův z Dirné, kteří zde až do počátku 17. stol. vládli; potom se dostalo hr. Vratislavům z Mitrovic, kteří až posud v držení svěřenství Direnského jsou.

Dirynka viz Karlín.

Dittelhof viz Anger.

Dittersbach, far. ves v horách, 196 d. 1289 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Fridland. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. D., diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Clam-Gallas, 2992 osadníků; starý kostel sv. Anny, škola, mlýn.

Dittersbach viz Jetřichov.

Dittersbächel, ves v hornaté krajině, 81 d. 435 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland. ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Heinersdorf. Obyvatelé živí se tkalcovstvím.

Divec, Zdivce, ves, 37 d. 225 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Černilov, býv. dom. Smiřice.

Diví hrad viz Děvín.

Dívčice, ves, 18 d. 181 ob. čes., kr. Buděj., okr. Hluboká ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Zbudov, far. Nákří, býv. dom. Hluboká. — Někdy zde stála tvrz, náleževší pánům Slatinským ze Slatiny.

Dívčí kopy (*Ditschkop*), ves, 19 d. 140 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D. k., far. Nový Etink, býv. dom. Včelnice; dv. popl., mlýn. — Na blízkém Svatojanském vršku stála někdy kaplička sv. Jana Křt. s hrobkou držitelů statku D. k. V děkanském kostele v Kamenici nalezá se ještě náhrobní kámen ryt. Albrechta Heydy z Poříčí na Dívčích kopách † 1551.

Divice, ves v úrodné krajině na Vinařickém potoku, 33 d. 275 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Vinařice, býv. dom. Citoliby. — Zříceniny staré tvrze, dv. popl., mlýn, ovocné sady, chmelnice.

Divišov, ves, 10 d. 72 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Dlouhá ves, far. a býv. dom. Sušice.

Divišov (*Diwischau*, starobylé městečko, 193 d. 1741 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vlašim. ($1^1/_4$ hod. sev.), býv. dom. Šternberk, arcidiéc. Praž., vik. Vlašim. patr. hr. Šternberk, 4329 osadníků; děkanský chrám sv. Barlotoměje r. 1746 vystavený s hrobkou hr. Šternberkův, škola, radnice, mlýn. — D. založen od pánů z Divišova. Zdislav z Divišova, syn nejvyššího maršálka Diviše z Divišova (r. 1424) vystavěl nedaleko D-a hrad Šternberk a stal se tak předkem pánů ahr. z Šternberka. Na začátku 15. stol. byl D. v moci loupeživého rytíře Mikše Zúle; ostatně viz Hrádek nad Sázavou.

Diviševice, ves na Stražovském potoku, 31 d. 198 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Děpoltice, býv. dom. Bystřice; $^1/_4$ hod. vzdálí mlýn o 2 složeních.

Diviševice, ves, 26 d. 199 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Prčice; stranou mlýn, sam.: „Nová hospoda" a hajnovna.

Divoká husa viz Husa Divoká.

Dišćerpy viz Jištěrpy.

Dlaby viz Laby.

Dlaskova, sam., viz Smolotely.

Dlažim viz Blažím.

Dlažkovice (pův. Blažkovice), panství fideikom. (dle smlouv. trh. od 18. října za 447.000 zl.) a far. ves na jižním úpatí Středohoří, 52 d. 240 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., pošt. Lovosic., diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. hr. Schönborn, 2582 osadníků; velký, vkusně zařízený zámek s parkem, far. kostel sv. Václava z r. 1675, škola. V okolí D-kém nalezají se nejlepší české granáty. — D. náležely na konci 17. stol. pánům Putzům z Adlersthurmu, potom se dostaly hr. z Hržan, kteří je r. 1731 c. k. státnímu ministrovi hr. Karlu z Hatzfeldu- a Gleichen postoupili. R. 1796 připadly dědictvím hr. Hug. Schönbornovi, jenž je r. 1811 na svěřenství povýšil.

Dlažov (*Glosau*), statek (dle sml. od 17. srp. 1844 za 185.000 zl.) a far. ves na úpatí Markytské hory, 82 d. 506 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., pošt. Klatov., diéc. Buděj., vik. Dešenic.. patr. náb. fond., 1520 osadníků; far. kostel sv. Ant. Pad., škola, zámek, pivovár, vinopalna, mlýn. — $^1/_8$ hod. víska Dráhy 16. č. — R. 1534 připomíná se Štěpán z Dlažova a na Dlažově. Nynějším držitelem D-a jest kn. Karel Ant. z Hohenzollern-Sigmaringen.

Dlouhá (*Dlahe*), ves, 17 d. 100 ob. čes., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat.

obc. D., pol. obc. Pořešín veliký, far. Velešín, býv. dom. Nové Hrady.

Dlouhá (*Bömisch-Wiesen*), ves, 39 d. 217 ob. něm., kr. Chrud., okr. Polička (5 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Běla nová, far. Banín, býv. dom. Bystré; pivovár, přádelna, strojný mlýn.

Dlouhá, ves v horách, 43 d. 267 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Město n. M. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Nový Hrádek, býv. dom. Opočno.

Dlouhá Lhota viz Lhota dlouhá.

Dlouhá louka (*Langwiesen*), ves na Hradecké silnici, 11 d. 76 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lípa, far. Týniště, býv. dom. Častalovice; opodál mlýn s pilou.

Dlouhá louka (*Langwiesen*), ves v údolí, 32 d. 217 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Lužany, far. Přestice; opodál dv. popl. a myslivna.

Dlouhá louka (*Langwiesen*), sam., viz Plachtín.

Dlouhá Stropnice viz Stropnice dlouhá.

Dlouhá ves (*Langendorf*), ves na pobočném potoku Sázavy, 64 d. 458 ob. něm., kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D. v., far. a byv. dom. Pohled; zdejší fil. chrám sv. Mikuláše připomíná se ve 14. stol. co farní, škola; na blízku železná ruda.

Dlouhá ves (*Langendorf*), ves v údolí Rychnovském, 56 d. 336 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Rychnov. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D. v.

Dlouhá ves (*Langendorf*), ves, 16 d. 103 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1¾ hod. sev. záp.). kat. i pol. obc. Truskovice, far. Chelčice, býv. dom. Libějice (1 d. k dom. Hlubockému), opodál mysliv. „v strouze" a cihelna.

Dlouhá ves (*Langendorf*), ves, 11 d. 63 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¼ hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. Lešov, far. Rynarec, býv. dom. Rychnov nový. Sam. Rajov, dv. popl.

Dlouhá ves, též Dlouhá ves stará (*Alt-Langendorf*), statek (dle kupní ceny 3. února 1800 za 95.000 zl. a 100 kusů dukátů klíčného) a far. ves, 82 d. 656 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Sušic. (1 hod. již.), kat. obc. Dlouhá ves, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. kn. Švarcenberk, 1611 osadníkův; far. chrám ss. Philippa a Jakuba uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, zámek s kaplí, pivovár, vinopalna. Sam. Vranov (Branau) ¼ hod. vzdálí, 5 chalup, 2 mlýny a hamr; Hasenöd ½ hod. — Zdejší zámek, někdejší to tvrz, jest původiště rytířů z Dlouhé vsi, jichž jedna ratolest Chanovští z Dlouhé vsi dosud kvete. R. 1800 koupili D. v. nynější držitelové kn. z Švarcenberka od svob. pána Josefa Enis-e.

Dlouhá ves nová (*Neu-Langendorf*), počátkem našeho století založená ves, blíž předešlé k jihozápadu, 29 d. 418 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Dlouhá ves.

Dlouhé (*Dluhei*), ves na výšině, 61 d. 387 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Smrčí, býv. dom. Rohosec.

Dlouhé, vska, 5 d. 31 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (2¼ hod. vých.), kat. obc. Kocourov, pol. obc. Rovné, far. a býv. dom. Studenec nový; ¼ hod. vzdálí mysliv. a hájovna.

Dlouhé dvory viz Dvory dlouhé.

Dlouhé Hradiště viz Hradiště dlouhé.

Dlouhé mosty (*Langenbruck*), ves blíž soujmenného rybníka, 18 d. 117 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. D. m., pol. obc. Lštín, far. Hodňov, býv. dom Krumlov.

Dlouhé mosty (*Langenbruck*), ves, 10 d. 85 ob. něm., kr. i okr. a far. Cheb. (¾ hod. sev.), kat. obc D. m., pol. obc. Trebendorf. D. m. patřily za patrimon. zřízení ku král. hradu v Chebě.

Dlouhé mosty, Dlouhý most (*Langenbruck*), far. ves na úpatí Ještědu, 209 d. 1619 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Liberec. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. D. m., býv. dom. Český Dub, diéc. Litom., vik. Liberec., patr. kn. Rohan, 3476 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince z r. 1787, škola, 3 mlýny; plátenictví.

Dlouhé pole (*Langfeld*), ves, 14 d. 133 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. D. p., býv. dom. Konopišt.; opodál mlýn Pilátka. D. p. se dělí na přední a zadní.

Dlouhodvory viz Dvory dlouhé.

Dlouhoňovice, ves v rovině na potoku, 60 d. 320 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamber. (½ hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. D., far. Písečna, býv. dom. Žampach; škola.

Dlouhopolsko, ves na Pražské silnici, 41 d. 285 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1 hod. již.) kat. obc. D., pol. obc. a far. Běrunice, býv. dom. Clumec.

Dlouhý most viz Dlouhé mosty.

Dlubin, vska na potoku, 4 d. 30. ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Úherčice, pol. obc. Morašice, býv. dom. a far. Heřmanův Městec.

Dlubina vlastně Dubina, sam. viz Morašice.

Dluhoště (*Ottenschlag*), ves, 44 d. 221 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nové Hrad. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Benešov. býv. dom. Nové hrady.

Dluhoště, Dlusoště viz Klení.

Dlužiny dolejší (*Ober-Dlužiny*), ves, 17 d. 129 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (2 hod. vých.), kat. obc. D. d., pol. obc. Druhanov, far. a býv. dom. Světlá.

Dlužiny hořejší (*Ober - Dlužiny*), ves blíž předešlé, 15 d. 132 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč, kat. obc. D. h., far. a býv. dom. Světlá.

Dmýštice, ves, 29 d. 231 ob. čes., kr. Táb., okr. Milev. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Milevsko; škola, mlýn.

Dnespek viz Nespěky.

Dnešice, far. ves na potoku, 62 d. 436 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Přestic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. D., býv. dom. Lukavice, diéc. Buděj., vik. Lukavic., patr. hr. Schönborn, 1735 osadníků; far. kostel sv. Václava (již okolo r. 1384 farním), škola, mlýn, myslivna. — Kníže Vladislav daroval r. 1115 klášteru Kladrubskému kostel a dvě popluží v Dnešicích. Jinou část v D-cích nabyl klášter Kladrubský r. 1239 koupí od kostela Nepomuckého.

Döba, vska, 5 d. 43 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. (1 hod. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Nová ves, far. Frauenreuth, býv. dom. sv. Klara.

Doběice (*Dobřič?*), ves, 41 d. 386 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Město ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Žehoun, býv. dom. Chlumec. — Stranou $^1/_4$ hod. dv. popl. „Libňoves".

Dobenín viz Václavice.

Dobeš (Dobrš?), ves, 25 d. 153 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Třemešná červená, far. Miletín, býv. dom. Hořice.

Dobešice, ves, 25 d. 226 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 hod. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Kluky, far. a býv. dom. Chřestovice. — Na blízku 2 sam. „ve strouze."

Dobešice, vska, 4 d. 51 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mladotice, far. Písek, býv. dom. Sedlec.

Dobešov, ves, 49 d. 423 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. n. L. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Černovice. — V D-ě býval někdy farní kostel sv. Martina b., později byl pouze filiálním a služby boží konaly se v něm 3krát do roka; konečně tak spustl, že jest r. 1818 zavřen a jeho co sýpky použito. R. 1861 jest opět od D-ských občanů k službám božím upraven. V presbyterium jest náhrobní kámen Anny Ježovské z Hojovic † 1630.

Dobešovice, ves, 18 d. 192 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Pečky, far. Nebovidy. — Někdy zde stála tvrz.

Dobětice (*Doppitz*), ves, 38 d. 206 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Zezice, býv. dom. Březnice. — Někdy zde byla tvrz.

Dobev nová (*Neu-Dobew*), ves, 36 d. 345 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. D. stará, far. Kestřany, býv. dom. Protivín.

Dobev stará (*Alt-Dobew*), ves, 32 d. 266 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. D. st., far. Kestřany, býv. dom. Protivín; fil. kostel sv. Brictia s hřbitovem, škola. Stranou (1 hod.) sam.: „Voberna." — Někdy zde stála tvrz.

Dobkov, ves, 27 d. 200 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. a býv, dom. Chotěboř; dv. popl., mlýn.

Dobkovice, Dubkovice (*Dubkowitz*), ves, 32 d. 165 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol obc. D., far. Velemín, býv. dom. Lovosice. Druhdy zde měly státi dvě tvrze.

Dobkovice viz Dubkovice.

Dobochov (*Dobichau*), ves, 22 d. 109 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mostky, far. Blansko, býv. dom. Nové Hrady.

Dobrá, ves na potoku, 44 d. 384 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav. ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Přibyslav; mlýn. Stranou sam.: „Keřkov", dv. popl. a několik domů.

Dobrá dolejší viz Dobrá malá.

Dobrá hořejší viz Dobrá veliká.

Dobrá malá, též Dobrá dolejší (*Klein-Dobra, K. Dobray*), ves, 42 d. 362 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. (1 hod. sev. záp.). kat. i pol. obc. D. veliká, far. Družec, býv. dom. Tachlovice; kaple, v níž se několikráte do roka služby boží konají, dv. popl.; na blízku vápené lomy.

Dobrá mysl, zámek, viz Kletce.

Dobrá Pustá viz Lány.

Dobrá veliká, Dobrá hořejší (*Gross-Dobra, G. Dobray*), ves blíž D. malé, 36 d. 294 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt., kat. i pol. obc. D. v., far. Družec, býv. dom. Tachlovice (2 čís. patřila k dom. Smečno). $^1/_4$ hod. záp. „Hrázský mlýn."

Dobranov (*Dobern*), far. ves na potoku, 120 d. 595 ob. něm., kr. Litom., okr. Česká Lípa ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., pošt. a býv. dom. Zákupy, diéc. Litom., vik. Jablon., patr. J. V. cís. Ferd. I., 1474 osadníků; starobylý far. kostel sv. Jiří, škola, 2 mlýny, plátenictví.

Dobřany, far. ves na Zlaté stoce, 68 d. 435 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nov. Město n. M. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Opočno, diéc. Král. Hrad., vik. Opoč., patr. kn. Kolloredo, 2025 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše z r. 1749, škola, mlýn. — Na blízku zříceniny někdejšího hradu

„Richenwald", na němž okolo r. 1320 Jindřich z Lipého jinak z Richenwaldu seděl.

Dobřany, starobylé město nad Radbuzou, 303 d. 1093 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Stod. (2 hod. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. opat Tepelský, 3258 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše, kaple sv. Víta, škola, radnice, špitál (pro 4 měšťany), zákl. kap. 1533 zl.), pivovár, vinopalna, 3 mlýny, jezdecké kasárny a stáje. K městu náleží sam.: Dobřany malé (*Klein-Dobřan*), 7 d. 31 ob. něm.; pak mlýny „Podhora" a „Vartov." Trhy výroční v pond.: 1. po Reminiscere, 2. po Exaudi, 4. po Narození P. M., 4. na sv. Mikuláše.

Dobrassen, vska, 8 d. 49 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a býv. dom. Mostov, far. Kinšperk.

Dobrava viz Doubrava.

Dobravice viz Dobroviceves.

Dobrá voda, ves, 16 d. 99 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradišt. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lhotice, far. Boseň.

Dobrávoda (*Gutwasser*), far. ves, 35 d. (porůznu) 215 ob. čes. něm., kr. i okr., pošt. a býv. dom. Buděj. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mladá, diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. obec Buděj., 1590 osadníkův; far. chrám P. M. Bolestné z r. 1739; někdejší kaple P. M. Bolestné r. 1630 založená přestavena r. 1809 v obydlí (čís. 5), škola, lázně. — D. jest teprv od r. 1820 samostatným místem, neb až do jmenovaného roku byla dílem k Bucherce, dílem k Vrbnům suchým konskribována. Někdejší dosti výdatné hory stříbrné poskytovaly také zlato.

Dobrávoda (*Brünnl* o. *Heilsambründel*), městys na svahu soujmenného vrchu (450 víd. sáhů nad mořem), 104 d. 566 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Nov. Hrad. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., diéc. Buděj., vik. Novohrad., patr. hr. z Buquoy, 1122 osadníkův; poutnický far. chrám P. M. z r. 1715 na místě někdejší kaple, škola, lázně s kyselkou, která Vojtěcha hr. Buquoy r. 1706 přiměla D. v. založiti.

Dobrá voda (*Gutenbrunn*), ves, 19 d. 98 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Chlupatá ves, far. Stropnice; opodál dvůr Tomandlhof (přifařen k Rychnovu).

Dobrá voda (*Gutenbrunn*), vska, 7 d. 15 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Malčín, far. Lučice; skelné hutě, závod na vyrábění líhu.

Dobrá voda, ves, 17 d. 214 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Jedlá, far. Křenovice.

Dobrá voda, ves, 30 d. 215 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Rýčkov, far. a býv. dom. Lipnice.

Dobrá voda, ves na úpatí kopce, 22 d. 139 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí (1 hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Rviště, far. a býv. dom. Brandýs.

Dobrá voda (*Dobrowod*), ves, 36 d. 248 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (opat.) Tepel. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Vidžín. Sam.: Nový dvůr (*Neuhof*) se zámečkem, Nový mlýn (*Neumühle*), Neumühlhäusel, Thalhäuseln. — Králová Konstatie prodala r. 1233 sobě od syna svého, krále Václava, darovanou Dobrou vodu klášteru Tepelskému.

Dobrá voda (*Gutwasser*), ves nad Vlčavou, 11 d. 129 ob. čes., kr. Pís., okr. far. a býv. dom. Březnic. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bor; mešní kaple sv. M. Magd. od svob. p. Adaukta z Újezda vystavená, lázně, minerální zřídlo již za starodávna známé. Na blízku rozvaliny hradu „Hrochův-Hrádek".

Dobrá voda, Svatý Vintíř (*Gutwasser, Sct. Gunther*), far. ves (456 víd. sáhů nad hladinou moře), 14 d. 137 ob něm., kr. Pís., okr. a pošt. Sušic. (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hartmanice, býv. dom. Prašily; poutnický far. chrám sv. Vintíře r. 1620 nepochybně od Čejky z Olbramovic vystavený, škola, lázně, při nich kaplička sv. Vintíře s hojným pramenem živé vody, z které sv. Vintíř pívati měl, a které se moc léčivá připisovala. Nade vsí strmí vrch sv. Vintíře, někdy také „Březník" (525 víd. sáhů nad mořem), z něhož daleká vyhlídka do Čech. Zde vedl v 11. stol. as 40 let sv. Vintíř život poustevnický; pomocí snad jeho Jindřich III., válku veda s Břetislavem I., dvakráte do Čech vtrhl (r. 1040 a 1041). Zde dokonal sv. Vintíř život svůj 9. října 1045 u přítomnosti knížete Břetislava a biskupa Severa, načež mrtvola jeho s velkou slávou přenešena do kláštera Břevnovského, kdež dle svého přání v kostele pohřben jest. — Statek D-u koupil v druhé polovici 18. stol. Philipp hr. Kinský od svob: p. Villaniho a spojil jej se statkem Prašilským.

Dobrá voda (*Gutwasser*), vska, 8 d. 48 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Střezimíř, pol. obc. Křištín, far. Chlistov, býv. dom. Malonice.

Dobrá voda, vska, 5 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Vládyčín, far. a býv. dom. Petrovice.

Dobrávoda (*Gutwasser*), až do r. 1627 zvláštní statek, nyní ves, 29 d. 218 ob čes., kr. Táb., okr. Pacov. (1¾ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. Lhota vysoká, far. Věžné, býv. dom. Chýnov (3 d. patřily k Proseči a Počně).

Dobrávoda, ves, 20 d. 165 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Rynarec.

Dobrávoda, sam., viz Sedlečko.

Dobrávoda dolejní (*Unter-Gutwasser*), ves, 38 d. 252 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořic. (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D. d., far. Hořice. Druhdy zde stávala tvrz.

Dobrávoda hořejní (*Ober-Gutwasser*), statek a ves, 47 d. 281 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hořic. (¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D. h. — D. h. a d. tvořily někdy zvláštní statek, náleževší na sklonku 14. stol. Rubínovi z Třebnoušewsi, po jehož smrti 1395 králi Vác. IV. připadl. V 16. stol. rozdělili se Václav a Jan, bratři z Dobrévody, o zboží to, čímž se stalo, že již r. 1665 D. d. s Třebnouševsí spojena byla. D. h. dostala se na konci 16. stol. Janu z Kopidlna, od něhož ji Beatrix Krinická z Ronova 1596 koupila a v poslední své vůli 1608 Janu Karlu z Dobrévody odkázala. R. 1624 byl v držení D. h. Albrecht Valdštein, po jehož nešťastném pádu král. komoře připadla. Od král. komory koupil D. h. Hertvík Záruba z Hustiřan; okolo r. 1674 patřila D. h. paní Kateřině Loubské z Lub; od r. 1625 hraběnce Strozzi, která po své smrti 1702 statky své Pražské invalidovně odkázala.

Dobree, **Dobřee**, ves v údolí na potůčku, 36 d. 224 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hraštice, far. Skuhrov, býv. dom. Solnice.

Dobrčice, Dobřice (*Dobschitz*) ves, 25 d. 118 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2 hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Lužice, býv. dom. Bílina (7 d. náleželo k dom. Světec.).

Dobré, far. ves, 93 d. 615 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Opoč. (2¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Rychnov, diéc. Král. Hrad., vik. Richnov., patr. hr. Kolovrat, 3327 osadníků; far. kostel sv. apošt. Petra a Pavla z r. 1739, škola, 3 mlýny a železné hutě.

Dobré pole (*Dobropul*), ves na potůčku, 76 d. 558 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec n. Černými lesy (1¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Vítice, býv. dom. Kostelec n. Černými lesy; škola, dv. popl., někdy zde byla tvrz. — Stranou sam.: „Dobruš“ s kam. lomy; „Královka“ a „Nouzov“ (2 živnosti).

Dobřejice, ves, 38 d. 309 ob. čes., kr. Buděj., okr. Hlub. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Hosín, býv. dom. Hluboká.

Dobřejov dolejší (*Unter-Dobřejow*), vska, 7 d. 59 ob. čes.; ostatně viz D. hořejší.

Dobřejov hořejší (*Ober-Dobřejow*), vska, 6 d. 49 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1³/₄ hod. jih. vých. ?), kat. obc. Milhostice, pol. obc. Libenice, far. Střezimíž, býv. dom. Jistebnice.

Dobřejovice (*Manderscheid*), panství (dle trh. smlouvy od 18. července 1763 za 217.000 zl.) a ves, 42 d. 396 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol obc. D., far. Šestlice; zámek s mešní kaplí nejsv. Trojice, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. — V 17. stol. náležely D. hr. Vratislavům z Mitrovic, potom hr. Přehořovskému z Kvasejovic, nejvyššímu sudímu zemskému, od něhož se hr. Karlu Valdšteinovi koupí dostaly. R. 1763 koupil Pražský arcibiskup hr. Gustav Manderscheid D. od dědiců Jana z Sternegga a od této doby zůstaly při arcibiskupství Pražském.

Dobřejovice, ves, 26 d. 249 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Malšice, býv. dom. Želeč.

Dobřemilice, ves, 8 d. 72 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a býv. dom. Kunkovice, far. Velhartice.

Dobřemilice, Dobřemiřice, ves, 15 d. 126 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Střítež, far. Chyška.

Dobřemilice, Dobromiřice, někdy ves, nyní sam., 9 č. u Radějova, viz tam.

Dobřeň (*Dobřin*), ves, 30 d. 209 ob. čes., kr. Boles., okr. Dub. (2¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Vidím, býv. dom. Stránka.

Dobřeň, ves, 53 d. 399 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (2¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Suchdol, býv. dom. Malešov. — Filiál. kostel sv. Václava býval v předhusitské době farním.

Dobřenec (*Dobrenz*), ves, 25 d. 169 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Maštov, býv. dom. Krásný dvůr.

Dobřenice, statek allod. (dle právn. přiřknutí od 27. července r. 1844 za 100.000 zl. stříb.) a far. ves, 101 d. 662 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nechanic. (2¹/₂ hod. již.), diéc. Král. Hrad., vik. Bydžov., patr. svob. pán Dobřenský, 1336 osadníků; far. chrám sv. Klimenta z r. 1740, zámek, škola, pivovár, vinopalna, bažantnice, dv. popl., myslivna. — D. jsou rodinné sídlo pánů Dobřenských z Dobřenic, kteří zde od dávna vládnouce v držení tohoto statku dosud se nacházejí.

Dobřev, ves, 80 d. 899 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh. (3¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Mírošov.

Dobřice viz Dobrčice.

Dobříš viz Dobčice.

Dobříč, ves v bahnité hrajině, 34 d. 263 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2¹/₂ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. Koryto, far. Planá, býv. dom. Plasy.

Dobříč, ves, 27 d. 221 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Zbuzany, far. Tachlovice, býv.

dom. Karlštein (10 čís. náleželo k sv. Jan., o čemž se zmínka činí již v listině Přemyslem Otakarem r. 1205 vyhotovené); dv. popl., zámeček.

Dobřičany (*Dobritschan*), panství (dle sml. trh. od 3. února 1830 za 87.000 zl. v stř.), a ves, 48 d. 363 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Libišice; zámek s parkem, fil. kostel P. Marie, jenž se r. 1384 co farní připomíná, dv. popl., mlýn, léčivé lázně. — Nynějším držitelem D. jest Vinc. Zesner, svob. pán ze Spitzenberga.

Dobřičkov, ves, 28 d. 188 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lhota Roubíčkova, far. Postupice, býv. dom. Jemniště.

Dobřichov, far. ves nad Plaňankou, 49 d. 447 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kouřím (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Kostelec nad černými lesy (11 d. patřilo k Cerhenici), arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. ústav šlechtičen na hradě Pražském, 3228 osadníků; far. kostel nejsv. Trojice původně v gotickém slohu nepochybně z první polovice 13. stol., škola (asi 1/2 hod. nade vsí na výšině).

Dobřichovice, statek (dle odhadu od 4. února 1792 v ceně 70.285 zl.) a far. ves na levém břehu Berounky, 89 d. 795 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Zbraslav (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. generál křížovníků v Praze, 2808 osadníků; far. kostel sv. Martina a sv. Prokopa z r. 1350, škola vystavěna r. 1862 od škol. patr., křížovnického generála Dr. J. Beera, zámek s mešní kaplí, pivovár, dv. popl., 3 mlýny. — 1/4 hod. sev. sam. „Karlík“ 8 d. náleževších k býv. dom. Karlštein. D. náleží již od 13. stol. klášteru křížovníků v Praze.

Dobříkov, ves, 79 d. 487 ob. čes., kr. Chrud., okr. Výs. Mýt. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Zámrsk; dv. popl., mlýn, myslivna, někdy tvrz. — D. byl na počátku 17. stol. zvláštní statek náleževší Vilému Dobříkovskému z Malejova.

Dobříkov, ves, 39 d. 320 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1/2 hod. již.), kat. i pol. ob. D., far. Kdyně, býv. dom. Bystřice. Stranou sam.: „Nová hospoda.“

Dobříkovec, ves, 14 d. 94 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opoč. (1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Čanka, far. Přepychy, býv. dom. Opočno.

Dobříkovice, ves, 12 d. 80 ob. čes., kr. Čás., okr. Dolno-Královic. (3 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jeníkov, far. Zhoř, býv. dom. Královice dolejší.

Dobřín, ves při vtoku malého potoku do Labe, 35 d. 210 ob. čes., kr. Litom., okr., býv. dom. a far. Roudnice (1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D. — 1/2 hod. jiš. dv. popl. Kalešov.

Dobřín, Dobršín, ves, 33 d. 249 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. Sušice; sam. hajnovna.

Dobring, ves, 14 d. 119 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod. (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden, far. Kaplice.

Dobřížov, sam. na vršku, 2 d. 20 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a far. Rychnov (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lipovka.

Dobříš, panství (dle smlouvy od 13. června 1630 za 40.000 zl.) a okr. město u paty Brd (1200′ nad mořem), 299 d. 2592 ob. čes., kr. Praž. (8 1/4 hod. jih. záp.), arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. kníže Kolloredo-Mannsfeld, 4629 osadníkův; smíš. okr. úřd., notar., bern. úřd. (II. tř.), pošt. úřd., far. chrám nejsv. Trojice z r. 1797, hřbitovní kostel sv. Isabelly s hrobkou knížat Kolloredo-Mannsfeldů, zámek se zahradou (někdejší hrad D-ský nacházel se dle pověsti na hřebenu hor mezi D. a myslivnou Brodcem, a později u myslivny Oborské; na obou místech nacházejí se posud valy), radnice, továrna na výrobky chemické, parní píla na prkna, 2 mlýny, vinopalna, octárna; v okolí výdatné železné doly, znamenité hutě a hamry. Trhy: 1. ve čtvrtek po popeleční středě, 2. v pondělí po nejsv. Trojici, 3. na sv. Michala, 4. na dušičky, 5. na sv. Tomáše. — D. náležela od nejstarších časů knížatům a králům českým, z nichž zvláště Karel IV. a Václav IV. k vůli myslivosti začasté na D-ském hradě dleli. Dne 6. února 1421 spojilo se zde vojsko Pražanů asi 7000 jízdných i pěších a 320 vozů válečných s vojskem Žižkovým, jemuž ku pomoci táhli. R. 1422 zastavil Sigmund bratřím Fridrichovi a Hanušovi z Kolovrat hrad D-ský v 7200 kop gr., zástava tato jest sice po roce 1454 vyplacena, než brzy jest zase D. pánům z Lobkovic zapsána, kteří jí králi Ferdinandovi II. postoupili. Tento prodal D. později avšak bez myslivosti Brunovi hraběti s Mannsfeldu za 40.000 zl. a při rodině této udržela se až do r. 1780, načež se nynějším držitelům Kolloredo-Mannsfeldům dostala.

Dobrkov (*Turkowitz*), ves na potoku, 11 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov. (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kladné, far. Kájov, býv. dom. Krumlov; hamry. — Sam.: mlýn „*Hammermühle, Hamerle*“.

Dobrkov (*Dobrikau*), ves, 16 d. 106 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svino-Trhov. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mohuřice, far. Besednice, býv. dom. Oujezd Ostrolov (3 dom. náležely k dom. Buděj., 9 k statku Olešnici, 2 k dom. Krumlov.) — V 17. stol. sídleli na D. ryt. Quolfinger-ové ze Steinsbergu.

Dobrkov, ves, 33 d. 233 ob. čes., kr i okr. Chrud. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Radím, far. Lůže, býv. dom Chrast.

Dobrná (*Dobern*), ves na soujmenném potoku, 176 d. 1176 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Benešov. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Huntířov; škola, mlýn.

Dobrné (*Zistel*), ves, na návrší blíž levého břehu Vltavy, 8 d. 48 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov. ($1^1/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Hašlovice, far. Záton. — D. patřilo až do konce 14. stol. klášteru Ostrovskému (vlastně proboštství v Zátoně).

Dobrnice, ves, 31 d. 353 ob. čes., kr. Čás., okr. Haber. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Leština, far. Smrdov, býv. dom. Vrbice; fil. kostel všech Svatých, mlýn, dv. popl., vinopalna.

Dobročkov (*Dobrusch*), ves na soujmenném potoku, 21 d. 189 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($1^3/_4$ hod. sev.) kat. i pol. obc. D., far. Ktiš, býv. dom. Krumlov. — Stranou sam.: „Mautner“ (1 chalup), a „Hammerschmiede.“

Dobrošovice, ves s fil. kostelem sv. Isidora, 40 d. 305 ob. čes., kr. Praž., okr. Česk.-Brod. ($2^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol obc. D., far. Slušice, býv. dom. Škvorec.

Dobrodín, Dobronín (*Dobrenz*), ves na rovině, 48 d. 339 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná. ($^3/_4$ hod. záp.) kat. i pol. obr. D., far. Ždírec, býv. dom. Střítež. (7 d. náleželo k panství Polen.); fil. škola.

Dobrohostov (*Schechlens*), ves, 34 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm-Brod. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Úsobí; $^1/_2$ hod. záp. na Úsobském potoku „Sýkorův mlýn“ s pilou a sev. od tohoto „Boudův mlýn“ o 2 složeních.

Dobrohostův Týn někdy se vyskytující násev Horšova Týna.

Dobrohošt, dvůr manský (dle smlouvy od 1. pros. r. 1798 za 14.125 zl.), 3 d. 23. ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^3/_4$ jih. vých.), kat. obc. Vysoká, pol. obc. Kosová hora; zámek, dv. popl. — Sam. Dřevniště. — Držitelé D. byli ryt. Malovcové; nynějším majitelem jest hrabě Dohalský.

Dobroměřice viz Dobromiřice.

Dobromiřice, Dobroměřice, statek (r. 1561 v ceně 800 kop. gr.) a ves, 52 d. 322 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Louny; fil. kostel sv. Matouše, jenž býval v předhusitské době farním, škola, dv. popl. — D. náležely od dávna král. městu Lounům.

Dobromilice viz Dobřemilice.

Dobrenice (*Dobranzen*) viz Čeminy.

Dobronice, ves nad Lužnicí, 74 d. 565 ob. čes., kr. Táb, okr. Bechyň. ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Ratajе, býv. dom. Opořany; fil. kostel Nanebevzetí P. M., jenž se již ve 14. stol. co far. připomíná, zříceniny zámku, mlýn. Stranou papírna a myslivna. Na blízku vápené lomy. — D. náležely druhdy pánům z Rožmberka, později se dostaly Vítovi z Rzavého (r. 1463) a v XVI. stol. ryt. Hazlovským z Hazlova. R. 1691 prodala Anna z Klebelsberka D. jezuitské kolleji u sv. Klimenta v Praze. Po zrušení řádu tohoto (1773) připadly českému studijnímu fondu, načež (r. 1825) Karlovi knížeti z Paaru prodány jsou.

Dobronice, ves, 34 d. 295 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Chýnov. Stranou „Hutě“.

Dobronín viz Dobrodín.

Dobroslavův Chlumec, Dobroslavský Chlumec viz Hradec Králové.

Dobrošov, ves, 43 d. 270 ob. čes., kr. Králhrad., okr. Náchod. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Náchod.

Dobrošov, ves, 15 d. 137 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Hrazany, far. Kovářov, býv. dom. Orlík. — Sam.: Pazderna, Kovárna, Kašpar.

Dobrošovice, ves, 15 d. 116. ob. čes.. kr. Táb., okr. Sedlec. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Divišovice, far. Jesenice, býv. dom. Prčice.

Dobrotice, ves, 29 d. 249 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovic. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Chanovice.

Dobrotín (*Dobroten*), ves, 29 d. 217 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol, obc. Bernschlag německý, far. Staré město, býv. dom. Landštein. — Sam.: Arnoldshof, $^3/_4$ hod.; Anhäuseln neb Arnoldshofer Neuhäuser, 1 hod.

sv. Dobrotivá, viz Ostrov u Nové vsi.

Dobrouč dolní (*Liebenthal*), far. ves na potoku v písčité krajině, 349 d. 2378 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Ústí n. O. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D. d., diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun, patr. kn. Lichtenštein, 3406 osad.; far. kostel sv. Mikuláše, jenž byl již okolo r. 1350 farním, škola, dv. popl., mlýn.

Dobrouč horní (*Dittersbach*), ves na malém potoku, 139 d. 753. ob. něm., kr. Chrud., okr. Lanškroun. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D. h., far. Čermná, býv. dom. Lanškroun; fil. kostel sv. Jana Kř., škola, 3 mlýny.

Dobroutov (*Dobrikau*), ves blíž moravských hranic, 77 d. 536 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a far. Polná ($^3/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. D.; fil. škola, mlýn, myslivna.

Dobrová, ves, 22 d. 127 ob. něm., kr. Pls.,

okr. a býv. dom. Horš. Týn ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Bukovec.

Dobrovice viz Dobroviceves.

Dobroviceves, Dobrovice, chybně Doubravice (*Dobrawitz*), panství (dle odhadu od 5. února 1845 v ceně 1,006.462 zl. $8^{13}/_{20}$ kr. stř.) a městečko u paty Chlomku 164 d. 1446 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), diéc. Litom., vik. Mlad. Boles., patr. kn. z Thurn Taxis 4334 osadníků; děk. chrám sv. Bartoloměje z let 1569 až 1571, r. 1732 obnovený, škola, starož. zámek s velkou zahradou, špitál, pivovár, jedna z nejstarších fabrik na cukr. Trhy výroční a na dobytek: ve středu: 1. po Kantate, 2. po sv. Jakubu, 3. po sv. Václavu, 4 po všech Svatých. — K r. 1249 připomíná se Mstidruh z D-i. V XVI. stol. náležela D. hr. Valdšteinům, potom přešla dědictvím na kn. z Fürstenberku, od nichž se nynějším držitelům kn. z Thurnu a Taxisu dostala.

Dobrovítov, ves na malém potoku, 63 d. 442 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Zbejšov, býv. dom. Žleby; starobylý fil. kostel sv. Václava, škola, dv. popl., myslivna, mlýn.

Dobrovíz, ves, 48 d. 441 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Hostouň, býv. dom. Středokluky; mešní kaple Narození P. M., mlýn. — Stranou Žákův mlýn.

Dobrovod viz Dobrá voda.

Dobrš viz Dobeš.

Dobrš, statek allod. (dle smlouvy trh. od 10. led. 1708 za 54.000 zl. a 200 duk.) a far. ves, 29 d. 370 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. D., diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. kn. Švarcenberk, 2536 osadníků.; starožitný zámek, rodinné to sídlo rytířů Koců z Dobrše, far. kostel Zvěstování P. M. asi ze XIII. stol. R. 1561 dal ryt. Krištof Koc z D-e na blízkém vrchu vystavěti kapli sv. Jana a Pavla a daroval jí znamenitý zvon 72 centů těžký. — R. 1610 dostala se D. koupí Janu Kavkovi z Říčan a později rodu Chřepických z Medlišovic, kteří ji r. 1690 hraběnce Althanové postoupili. Hr. Hubert Sigmund Althan prodal ji r. 1707 Adamovi kn. ze Švarcenberka, jehož rod až dosud v držení D. jest.

Dobršín viz Dobřín.

Dobruš viz Dobré pole.

Dobruška, starobylé město nad Zlatým potokem, (za nejstarších dob ves „Leštno"), 459 d. 2769 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opoč. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Opoč., patr. kn. Kolloredo, 5504 osad.; pěkný děkanský chrám sv. Václava z r. 1712, hřbitovní kostel sv. Ducha, škola, pošt. exped., radnice s vysokou věží, sinagoga, 4 mlýny, pivovár, špitál, tkalcovství, hlučné trhy týdenní na obilí, len, příze a t. d. Trhy výroční.: 1. ten den po sv. Jiří (po 8 dní), 2. po bílé neděli (zároveň trh na koně), 3. den po sv. Duchu, 4 na sv. Jiljí (po 8 dní), 5. den po sv. Václavu, 6. v úterý po sv. Matěji (zároveň trh na koně). b). Trhy na dobytek.: 1. den po sv. Trojici, 2. po sv. Havlu, 3. den po obrácení sv. Pavla, 4. po sv. Jakubu. — D. bývala vždy s Opočnem (viz tam) spojena a náležela v 13. a na začátků 14. stol. pánům z D-ky a Opočna na Potšteině. Zejmena připomínáme Mutinu z D-ky, jenž 1317 po straně Jindřicha z Lipého stál proti králi Janu. Později se dostala D. rozličným rodům šlechtickým, od. r. 1636 pak náleží, prvé hrabatům, nyní knížatům Kolloredo z Wallsee; Od r. 1849 až do r. 1859 byla D. sídlem smíš. okr. úř., který pak přeložen do Opočna.

Dobšice, ves, 25 d. 191 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobot. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Libošovice, býv. dom. Kost.

Dobšice, ves, 32 d. 195 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Týn. n. V. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Žimutice.; dv. popl. „Branovice," náležel k panst. Třeboňskému.

Dobšice, ves, 24 d. 145 ob. něm., kr. i okr. Buděj., (4 hod. záp.), kat. obc. Linden, pol. obc. Záboř, far. Strýčice, býv. dom. Vyšší Brod. Stranou myslivna $1^1/_4$ hod.

Dobšice, ves, 22 d. 138 ob. čes., kr. Pís.. okr., far. a býv. dom. Blatná. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Paštiky.

Dobšín, ves, 32 d. 197 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobot. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Podkostí, far. Libošovice., býv. dom. Kost. Stranou mlýn „Obora."

Doglasgrün, ves na potoku, 73 d. 500 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Tatrovice, býv. dom. Chodov horní. (17 dom. náleželo k panst. Loket.); škola, mlýn. Stranou pohodnice.

Dohalice, ves, 48 d. 368. ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Dohaličky, býv. dom. Sadoví. — Na místě někdejší sýpky stála druhdy tvrz. Sam. Dohalice horní ($^1/_2$ hod. jih. vých.) a Kopanina ($^1/_2$ hod. záp.). D. jest rodinné sídlo prvé rytířů, od r. 1729 hrabat Bořků Dohalských z Dohalic, kteří tu až do r. 1658 vládli.

Dohalice chybně Dohlavice, ves, 14 d. 70 ob. čes., kr. Plz., okr. Horš. Týn. (2 hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. a far. Lštění, býv. dom. Přívozec. Opodál (vychod.) ravsovna Kotrbov.

Dohalice, dv. popl. u Radimovic viz tam.

Dohaličky, far. vska na Bystřickém potoku. 8 d. 84 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nechanic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol.

obc. Dohalice, býv. dom. Sadoví, diéc. Král. Hrad., vik. Hořic., patr. hr. Harrach, 1740 osadníků; starobylý far. kostel sv. Jana Křtitele, jenž býval již okolo r. 1384 farním, škola.

Dohaličky, sam. u Žichova, viz tam.

Dohlavice viz Dohalice.

Dohnalova Lhota viz Lhota Dohnalova.

Döhnis viz Dönis.

Dohnan (Donín?), vska, 8 d. 57 ob. něm., kr. Žatec., okr. Kadaň. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Weiden., pol. obc. Männelsdorf, far. Úhošťany, býv. dom. Klášterec. Zdá se že jest D. někdejší ves Donín, která později docela zanikla.

Dojetřice, ves, 19 d. 102. ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. ($3\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Bělokozly, far. a býv. dom. Sázava. — Stranou v lese myslivna „u Šraňku“ a pohodnice „nad rybníkem“.

Doksany (*Doxan*), panství (dle práv. přiřknutí od 14. března 1848 v ceně 442.381 zl. $36\frac{1}{4}$ kr. stř.) a far. ves na pravém břehu Ohře, naproti městečku Brozanům, 75 d. 516 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dolánky, arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. opat. Strahovský, 963 osadníků; velkolepý farní, někdy klášterní chrám panen. řádu praemonstratského s romanskou kryptou a jinými zbytky někdejšího kláštera, který za vlády Vladislava II. r. 1143 založen a po vypálení (r. 1421) v pozdějších letech opět vystaven jest. Po zrušení tohoto řádu r. 1782 připadlo panství Doksanské náb. fondu, od kteréhož je svob. pán Wimmer koupil; na to přestaven klášter na zámek, který nyní svob. pánům Lexům z Aehrenthalu náleží; škola, pivovár, dv. popl., vinopalna; opodál hřbitovní kostel sv. Petra a Pavla. Sam.: Skalka ($\frac{1}{2}$ hod.); Terespol, zámeček před 60 lety od kněžny Teresie Poňatovské, roz. Kinské, vystavený; sv. Kliment na soujmenném ostrově řeky Ohře, kdež stálo někdy městečko Mury, o němž se r. 1226 první činí zmínka v listině Přemysla Otakara, kterouž se M. co statek kláštera Doksanského potvrzují. R. 1842 jsou M. rozvodněnou Ohří tak zničeny, že z nich zbyl toliko kostelíček sv. Klimenta z prvních dob křesťanských pocházející. Z rozkazu cís. Josefa jest kostelíček ten nově již přestavený zrušen, a stojí zde nyní co chatrný barák.

Doksy (*Hirschberg*), panství allod. (dle právního odhadu ode dne 7. srpna 1798 v ceně 1,211.042 zl. $43\frac{1}{4}$ kr.) a úpravné město při velikém rybníku, 257 d. 1815 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (2 hod. sev. vých.), diéc. Litom., vik. D., patr. hrabě Valdštein z Vartenberka 3545 osadníků, velký far. chrám sv. Bartoloměje r. 1826 obnovený, radnice s věží, škola, velký zámek hr. Valdšteinů s pěknou kaplí, věží a rozsáhlým parkem, pošt. expedice, špitál, fabrika na kartouny, pivovár, vinopalna, dv. popl. 2 mlýny. Rybník zdejší, v lesnaté poloze své pod sutinami „Bezdězí“ jezeru se podobující, vyniká velikostí (přes 609 jiter rozlohy) jakož i rybností. Trhy: 1. ve středu po očišťování P. Marie, 2. po sv. Filipu a Jakubu, 3. v pondělí po sv. Jiljí, 4. v pondělí po obětování P. Marie. — D. náležely za starých časů nepochybně ku komoře královské; as v polovici 16. stol. dostaly se v držení pánů Berků z Dubé a Lipé, kteří tu až do Bělohorské bitvy vládli. Protože Václav Berka z Dubé ve spouře proti císaři se súčastnil, jest statků svých odsouzen; D. pak prodány 6. července 1622 Adamu z Valdšteina. Po smrti Albrechta Valdšteina, vévody Fridlanského, spadly opět na komoru královskou, a měnily potom rychle své pány až se r. 1680 opět rodině Valdšteinů dostaly, která až posud v držení panství Dokeského jest.

Doksy (*Dokes*), ves, 65 d. 458 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dobrá velká, far. Družec, býv. dom. Tachlovice; kamené lomy. — Na zdejší tvrzi seděl na začátku 17. století Ladislav z Schönfeldu, jenž jest po bitvě Bělohorské strátou všech statků pokutován.

Dol viz Důl.

Dolánky (*Dolanek*), ves, 18 d. 124 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ctiměřice, far. a býv. dom. Dobrovice; opodál myslivna.

Dolánky (*Dolanek*), vska nad Jizerou malou, 9 d. 53 ob. něm., kr. Boles., okr. Český Dub ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Cetňov, far. Hlavice, býv. dom. Bělá.

Dolánky (*Dolanka*), ves, 18 d. 137 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradišť. ($2\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. obc. Bitouchov, pol. obc. Bělá malá, far. Bakov.

Dolánky (*Dolanek*), ves blíž pravého břehu Jizery, 16 d. 121 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bukovina, far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec.; škola, mlýn.

Dolánky (*Dolanka*), veska, 9 d. 57 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutic. ($\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Verušice velké, far. Štědré.

Dolánky, Dolánka, ves, 13 d. 117 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Dřevěnice, far. Radím, býv. dom. Kumburk.

Dolánky (*Dolanek*), far. ves, 82 d. 491 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (2 hod. sev. záp.), pošt. Terezín, kat. i pol. obc. D., býv. dom. Doksany, arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. opat Strahovský, 780 osadníků; zdejšího far. chrámu sv. Jiljí připomíná se již

ve 14. stol., škola. Blíž kostela vývařisko, jehož voda léčivá býti má.

Dolánky (*Dolanken*), vska nad Bělou, 10 d. 56 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Ohníč, pol. obc., far. a býv. dom. Křemyž; opodál mlýn s pilou.

Dolánky (*Dollanka*), ves, 16 d. 87 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Podbořany (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Pšov.

Dolánky viz Jemniky.

Dolánky viz Vlastiboř.

Dolany (*Dollern*), vska, 7 d. 59 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Poletice, býv. dom. Krumlov.

Dolany (*Dolan*), ves, 22 d. 132 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín. (1½ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. Libenice, far. Kaňk. — D. byly druhdy zvláštní statek.

Dolany (*Dolan*), vska na Hrbokovském potoku, 3 d. 19 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Úherčice, pol. obc. Morašice, far. a býv. dom. Heřmanův městec.

Dolany (*Dolan*), ves blíž Bohdáneckého rybníka, 67 d. 593 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Ždanice; škola.

Dolany (*Dolan*), vska, 8 d. (porůznu) při Novohrazském potoku, 50 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Doly, far. Luže, býv. dom. Richenburk; 2 mlýny. — D. leží v hlubokém, nepřístupném úžlabí, do něhož více podobných úžlabí vybíhá; v prostředním z nich jsou do pískové skály vyhrabány díry, od obyvatelů „pivnice“ neb „Žižkovy maštale“ zvané, v nichž se lid před vojem Žižkovým, jakož i v 30leté válce před Švédy skrýval.

Dolany (*Dolan*), ves nad Leštinou, 26 d. 201 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Veliš; fil. kostel sv. Matouše, mlýn. Obyvatelstvo živí se sadařstvím a chováním koní.

Dolany (*Dolan*), ves, 64 d. 421 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Jaroměř (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D.; škola, opodál hostinec. — V D. nar. 22. dubna 1796 horlivý archeolog a spisovatel, kněz Josef Mysl. Ludvík.

Dolany (*Dolland*), vska, 7 d. 54 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králíky (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Mladkov.

Dolany (*Dolan*), ves, 32 d. 242 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Čkyně. Sam. Sedlec, někdy ves, nyní dv. popl.

Dolany (*Dolan*), statek allod. a far. ves na levém břehu Ouhlavy, 107 d. 786 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D.; far. chrám sv. Petra a Pavla z předešlého, původně však ze 14. stol., škola, mlýn. Na druhé straně Ouhlavy, na dosti vysokém vrchu 6 chalup a zříceniny hradu Komošína. — Někdejší tvrz v D-ech byla rodinným sídlem pánů z Dolan, příbuzného to rodu Černínů a pánů z Riesenberka. Předkem pánů z Dolan byl Šezima z D. (1237—1258). V 16. stol. náležely D. jesuitské kolleji v Klatovech; po zrušení jmenovaného řádu připadly král. komoře, od kteréž je r. 1805 hr. Černín za 80.600 zl. koupil a s panstvím Chudenickým spojil.

Dolany (*Dolan*), ves na návrší, 43 d. 291 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Plz. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Druztová; opodál mlýn s pilou.

Dolany (*Dollana*), ves na pravém břehu Mže, 22 d. 124 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Jezná, býv. dom. Luhov; někdy zde stála tvrz.

Dolany, ves, 33 d. 231 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Hostouň, býv. dom. Tachlovice.

Dolany (*Dolan*), ves na levém břehu Vltavy, 60 d. 339 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Libšice, býv. dom. Zvoleněves.

Dolany (*Dehlen*), far. ves nad Ohří, 28 d. 153 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Poláky, býv. dom. Poláky, diéc. Litom., vik. Kadaň, patr. kn. Windischgrätz, 1237 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny z r. 1730, škola, pivovar.

Dolany viz Hlínce.

Dolce (*Dolzen*), ves, 44 d. 354 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Horšice, býv. dom. Příchovice. Sam.: dv. popl. Agnes; pohodnice.

Dolce dolní (*Unter-Dolzen*), vska, 4 d. (porůznu) 21 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Jaroměř (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Jaroměř.

Dolce horní (*Ober-Dolzen*), vska blíž předešlé, 8 d. (porůznu) 37 ob. čes. — ostatní jako D. d.

Dolce viz Bolechovice.

Dolečky, ves, 8 d. 47 ob. čes., kr. Bolesl., okr. Český Dub (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Hlavice, býv. dom. Mnich. Hradiště.

Dolenec viz Rohoznice.

Dolík viz Kobylí hlava.

na Dolíku viz Jeneč velký.

Dolín, ves, 47 d. 299 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Zlonice; zdejší fil. chrám sv. Šim. a Judy byl ve 14. stol. farním.

Dolinky, Dolínek, ves, 27 d. 211 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3½ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc., far. a býv. dom. Odolena voda.

Dölitz, 2 d. s 14 ob. něm., kr. i okr., far. a býv. dom. Cheb. (½ hod. sev.).

Dolíška, vska, 7 d. (porůznu) 42 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. ($\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Richenburk. Dvůr s cihelnou a ovčincem „Bezděčí" nazývá se Daletice, kterýchž se již ve 14 stol. připomíná.

Dolní Pláně viz Pláně dolní.

Doloplazy, 2. d. 19 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Neštědice, býv. dom. Konopišť.

Dolsko, ves nad Metují, 23 d. 150 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nové Město nad Met. ($1\frac{1}{4}$ hod. záp., kat. i pol. obc. D., far. Nové Město.

Doly, ves při stoku Richenburského a Novohrazského potoku, 38 d. 199 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Luže, býv. dom. Richenburk; 2 mlýny a píla. Opodál k západu na návrší u prostřed lesa Janovičky, fil. kostel Zvěstování P. M. z r. 1741, kterýž byl ve 14. stol. farním.

Doly, Důl (*Neu-Gründel*), vska v předešlém století založená, 10 d. 41 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podsedice, far. a býv. dom. Dlažkovice; opodál mlýn.

Doly viz Hrádek.

Doly viz Libkovy vody.

Doly kobylí viz Kobylí doly.

Doly kozojedské viz Kozojedy.

Domamyšle, ves, 32 d. 296 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Rodná, far. Hartlíkov. Sem náleží: Domamyšle nová a Bouřilka. — D. byla až do r. 1717 zvláštní statek, v kteréž době Jindř. Janovskému z Janovic patřil.

Domanice (*Domanic*), ves na návrší (někdy zvláštní statek s tvrzí), 20 d. 93 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih záp.), kat. i pol. obc. Voletic., far. Řepníky, býv. dom. Košumberk. U D.-c polní hradba as $\frac{1}{4}$ hod. dlouhá, jejíž účel za našich časů neznám.

Domanice (*Domanic*), ves, 18 d. 143 ob čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Droužetice, far. Radomyšl, býv. dom Štěkeň. Druhdy zde stála tvrz.

Domanín, ves, 46 d. 322 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Třeboň (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D. — Sam.: Horec (*Berghof*), dv. popl. ($\frac{1}{2}$ hod.), Hajný ($\frac{3}{4}$ hod.), Ježek ($\frac{3}{4}$ hod.).

Domanovice (*Domanovic*), ves, 21 d. 121 ob. čes., kr. Jič., okr. Chlumec (2 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Chrčice polní, far. Žehoun, býv. dom. Poděbrad.

Domaslav (*Böhmisch-Domaschlag*), far. ves., 33 d. 229 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt. a býv. dom. Bezdružic. ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., arcidiéc. Praž., vik. Tepel., patr. hr. z Löwenšteina, 648 osadníků; far. chrám sv. Jakuba uvádí se co taký již v předhusitské době, škola, $\frac{1}{2}$ hod. vzdálí mlýn (*Balzermühle*). — D. náležel r. 1227 Benešovi, sestřenci Kojaty z Hněvína Mosta.

Domaslavice viz Domaslovice a Domoslavice.

Domaslavičky (*Deutsch-Thomaschlag*), ves, 21 d. 125 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Plan. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Boněnov; škola. Na blízku se dolnje na antimon.

Domaslovice Domaslavice, statek a vska, 5 d. 19 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev.?), kat. i pol. obc. Javorník, far. Světlá.

Domašice (*Domaschic*), ves, 34 d. 224 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Robeč, býv. dom. Doksy.

Domašín, statek náležející obci Žlutické a ves, 28 d. 180 ob. něm., kr Cheb., okr. Žlutic. ($1\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Lukov. — Statek D-ský odkázal v poslední své vůli r. 1631 Adam Jiří Kokořova městu Žluticům.

Domašín, ves, 66 d. 421 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Dobruška.

Domašín, ves, 48 d. 279 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Černikovice.

Domašín (*Tomitschan*), ves v Rudohoří, 44 d. 249 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Louchov, far. Louchov a Klášterec, býv. dom. Klášterec; kaple.

Domašín, starobylý městys, 154 d. 1021 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Vlašim ($\frac{3}{8}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D.; ve fil. kostele sv. Jakuba, jehož se ve 14 stol. co farního připomíná, konají se služby boží každou neděli a každý svátek; při něm hrobka rytířů Skuhrovských ze Skuhrova; na proti kostelu stála druhdy tvrz; škola, továrna na vyrábění líhu. Trhové výroční v úterý: 1. před květnou nedělí, 2. na Svatoduš., 3. po sv. Bartolom., 4. v poud. před sv. Havlem; každý úterek trh na dobytek. — D. náležel někdy klášteru panenskému v Louňovicích, po jehož zrušení se Janovi z Peršteina 1547 dostal. Tento jej prodal hned r. 1548 rytíři Krištofovi Skuhrovskému ze Skuhrova, jehož potomkové D-a r. 1601 Janu Ostrovci z Kralovic a na Vlašími koupí postoupili.

Domažlice (*Taus*), král. okr. město, 583 d. 6382 ob. čes., kr. Plz. (7 m. jih. záp.), diéc. Buděj., vik. D., patron obec, 10882 osadníků; smíš. okr. úř. zároveň vyšetřovací soud (pro okresy: Horšův Týnský, Hostouň., Kdyň-

ský, Ronsperský, a Domažlic.), notar., bern. úř. (2 tř.), pošt. úř., telegraf. štace, záložna, nižší reální a hl. škola; děk. chrám Narození P. M. na místě kostela sv. Jakuba, kteréhož se již v 11 stol. připomíná, s vysokou, kulatou, prastarou věží; starožitný kostel všech Svatých na hřbitově: klášter Augustiánský s kostelem Nanebevzetí P. M., r. 1288 od krále Václava II. založený, špitál s kaplí, zbytky někdejšího zemského hradu, nádraží, továrna na vyrábění rozšehadel, továrna na vyráb. lihu, pivovár, několik fabrik a vícero menších dílen, v nichž se kalouny a stužky vlněné i lněné zhotovují; značný obchod s jalovcovou vodou a s jalovcovým olejem. Trhy výroční; 1. ve středu po sv. Dorotě, 2. na den sv. Antonína, 3. v pond. po sv. Andělu strážci, 4. druhý čtvrtek po sv. Martinu. Týhodní a dob. každý čtvrtek. — D. — za nejstarších dob Tuhoštův hrad, Tuhošť (*Tugošč*), z čehož něm. Taus, — uvádějí se r. 973 co župní hrad. Za krále Otakara II. jmenují se D. městem, jež r. 1316 král Jan v zástavu dal Vilému Zajíci z Valdeka; r. 1318 a 1331 držán zde sněm; r. 1373 vypálili Bavoři, vpadnuvše do Čech, předměstí D-cké a vůkolní vesnice. Po čas válek Husitských stáli Domažličtí vždy věrně ke straně národní. R. 1431 rozbila mezi D-emi a Risenberkem křižácká vojska své stany, chtějíce boj svésti s kacířskými Čechy. Když však voj Český se přiblížil, dali se nepřátelé v největším zmatku do hanebného útěku; mnoho jich zbito, a kořist znamenitá dostala se Čechům; mezi jiným papežova bulla, kterouž proti nim voláno do boje, zlatý kříž, kápě a roucho kardinala Juliána, vůdce křižákův; věci tyto chovány jsou potom po dvě století v Domažlicích. Pro spouru proti Ferdinandu I. 1547 odsouzeny jsou D. všech svých práv, vesnic, jakož i k pokutě peněžité; po dvou letech jsou jim ztráty tyto z části navráceny. D., krále Fridricha Falckého se přidržujíce, jsou od Bavorů r. 1620 obleháný a v několika dnech přinuceny, na milost se vzdáti. Nehodou touto jakož i následujícími časy válečnými a mnohými velkými požáry znamenitých utrpěly D. škod. Z mnohých výtečných v D.-cích zrozených mužů uvádíme toliko Balthasara z D-c, prvního učitele lékařství na universitě Karlově r. 1348 založené, Jana z D-c, vůdce Táborského a Jana Roha z D-c, biskupa bratří Českých, † 1547.

Domažličky (*Domažlitzl*), ves, 18 d. 107 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Pečetín, far. Předslav, býv. dom. Měcholupy; opodál mlýn.

Domina, ves, 25 d. 177 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Chomútov ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Křimov.

Dominikální Paseky viz Paseky dominikální.

v **Domkách** viz Veltruby.

Domkov, ves, 13 d. 79 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nové město nad Met. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Šeřec, far. Nové město.

Domky nové (*Neuhäusel*), far. ves, 44 d. 452 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Přimd. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D. a, býv. dom. Dvory, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. hr. Kolovrat Liebsteinský, 2672 osadníků; fil. chrám. Zvěstování P. M. z r. 1808, škola.

Domky Pernaté (*Federhäuseln*) viz Lomnice dlouhá.

Domky sadní viz Těšov hořejší.

Domoradice, allod. statek, kterýž r. 1810 František Zeiklitz za 50.000 zl. koupil, a ves, 65 d. 309 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Vraclav.; zámeček, pivovár, fabrika na vyráb. lihu, mlýn.

Domoraz, ves, 35 d. 258 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Nezamyslice, býv. dom. Žichovic. — D. připomíná se co dědina již r. 1045.

Domorazy viz Studené.

Domoslavice Domaslavice, ves, 33 d. 214 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Liskovice, býv. dom. Holovousy; druhdy zde stála tvrz.

Domousice (*Domauschic*), statek v našem teprv století Citolibům připojený a far. ves na vrchu, 52 d. 494 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., diéc. Litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 617 osadníků; far. chrám sv. Martina, škola, zámek, mlýn; chmelařství a sadařství jsou hlavní výživou obyvatelstva. Sam. Rovina, dv. popl. a domek.

Domousnice (*Damousnic*), statek (r. 1816 za 60.000 zl.) a ves, 70 d. 621 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobot. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Řitonice; zámek, někdy tvrz. Majitelem D-c jest p. Pulpán, rytíř z Feldšteina.

Domy nové (*Neuhäuser*), vska, 10 d. (po různu) 62 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vernířovice horní, býv. dom. Skály.

Domyslice, Zdemyslice (*Domyslic*), ves nad Bradavou, 55 d. 367 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Hradiště; mešní kaple sv. Mikuláše; ve 14. stol. byl zde farní chrám.

Donín, ves, 48 d. 276 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Vrbno, býv. dom. Vraní.

Donín viz Dohnau.

Dönis (*Döhnis*), ves, 120 d. 802 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (2³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Görsdorf, far. Hrádek, býv. dom. Grabštein.

Donice (*Donitz*), statek a ves na pravé straně Oharky, 50 d. 420 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Karlovar. (³/₄ hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Doubí, far. Karlovy Vary. Sam. Donice nové.

Dohov, ves, 31 d. 219 ob. čes., kr. Táb., okr. Vesel. (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Řipce, far. Drahov, býv. dom. Třeboň.

Dörfel, ves na potoku, 74 d. 365 ob. něm., kr. Boles., okr. Fridland (1¹/₂ hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. Weigsdorf, far. Weigsdorf, (evang. fara v království Saském).

Dörfel, průmysl. ves na 3 potocích, jež zde do Nisy se ústí, 255 d. 2175 ob. něm., kr. Boles., okr. Liberec. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Rochlice, Maffersdorf a Langenbruck, býv. dom. Český Dub; přádelna (roč. výroba: 1000 kop příze lněné za 20.000 zl.); na 200 stavích po domech vyrábí se ročně na 10.000 kusů plátna, dvojťkaniny a látky na povlaky; několik mlýnů.

Dörfel, vska, 9 d. 65 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nové Město nad Metují (3¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Deštná, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Dörfles, ves na vrchu, 49 d. 292 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Doupov; mešní kaple z r. 1823; opodál kyselka. Sam. Neuscheuer (¹/₄ hod.).

Dornhof, 2 d. 73 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Kašperské Hory (³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. Dvorce dolní, pol. obc. Tuškov.

Dörnsdorf, ves na Přísečnickém potoku, 96 d. 761 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv dom. Přísečnic. (¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. D.; kaple sv. Františka Ser., škola.

Dörnthal, ves, 17 d. 122 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomutov (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Křimov, býv. dom. Schönlinde; blíž mlýn s pílou.

Dorstadt (*Mištiśt?*), ves při potoku, 19 d. 130 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Děpoltice, býv. dom. Bystřice.

Doubek, ves, 41 d. 306 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Střebohostice, far. Sluštice, býv. dom. Kounice. Zdejší dvůr popl., který byl až do konce 17. stol. majetkem university Pražské, zakoupen jest r. 1699 od hr. Morzin-a za 12.000 zl.

Doubensko viz Řešohlavy.

Doubí, Malý Dub (*Klein-Aicha*), ves, 15 d. 101 ob. čes., kr. Boles., okr. Český Dub (¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Český Dub.

Doubí, ves, 23 d. 142 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Štveřín, far. Přepeře, býv. dom. Svijany.

Doubí (!) (*Aich*), statek náležející Janu a Emilii, manželům Möhlingovým (kupní cena statku r. 1847: 90.000 zl.) a ves na pravém břehu Ohře, 81 d. 657 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Sedlec; starobylý zámek s kaplí nejsv. Trojice, škola, pivovár; opodál myslivna.

Doubí viz Pavlovice.

Doubice (*Douby*), ves, 15 d. 130 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1¹/₄ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Košice, far. Planá, býv. dom. Želeć. Sam. Hůrka.

Doubice nové (*Neu-Doubic*), průmysl. ves na úpatí hory, 124 d. 907 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Doubice Staré, far. Doubice staré, býv. dom. Kamenice česká; znamenitá výroba nití; bělidla.

Doubice staré (*Alt-Doubic*), far. ves jih. záp. od předešlé, 45 d. 300 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk, kat. i pol. obc. D. st., býv. dom. Kamenice česká, diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. náb. fond, 1365 osadníků; far. chrám na Nebevzetí P. M. z r. 1816, škola. Zaměstnání obyvatelů jako v D. n.

Doubice zadní (*Hinter-Doubic*), vska, 7 d. 27 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Doubice staré, býv. dom. Kamenice česká.

Doublevičky viz Doudlebičky.

Doubrava, ves při rybníku, 54 d. 347 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradišť. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Žďár, far. Březina, býv. dom. Svijany.

Doubrava (*D.* aneb *Franciscidorf* — dle Františka Ant. hr. Sporka —), ves na pravé straně Labe, 29 d. 192 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. Kostomlátky, far. Kostomlaty, býv. dom. Lysá.

Doubrava (*Doberau*), ves na potoku, 8 d. 57 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Watzgenreuth, far. Mühlessen, býv. dom. Cheb; mlýn.

Doubrava, vska, 5 d. 42 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Heřmanměstec.

Doubrava, ves na návrší, 25 d. 128 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hořic. (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Březovice; kam. lomy.

Doubrava, Dobrava, ves, 18 d. 108 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Úhřice, far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Doubrava (*Dobraken*), ves, 37 d. 282 ob. čes. něm., kr. Pls., okr. a far. Tuškov. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Če-

miny; škola; ve 14. stol. připomíná se zde far. chrám.

Doubrava viz Rozhovice.

Doubrava, někdy far. ves u Stříbra, viz tam.

Doubrava, myslivna a hajnovna viz Obora.

Doubrava velká (*Gross-Doubrawa*), ves blíž pravého břehu Vltavy, 65 d. 489 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D. v., far. Chrašťany, býv. dom. Koloděje. Sam. Novinky ($^1/_2$ hod.)

Doubravany, ves, 48 d. 322 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Tuchom, far. Rožďalovice, býv. dom. Křinec. Někdy zde stála tvrz.

Doubravčice, ves, 26 d. 298 ob. čes., kr. Praž., okr. Český Brod ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Hradešín, býv. dom. Kostelec nad černými lesy. Na blízku rozvaliny hradu (?) „Všembera“.

Doubravice, ves, 30 d. 176 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Mšeno, býv. dom. Mšeno a Lobeč.

Doubravice, ves, 47 d. 369 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Skála hrubá, býv. dom. Skály a Turnov.

Doubravice, statek a ves na soujmenné hoře, 20 d. 124 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Střížov, býv. dom. Buděj. Sam. Vízdal a Vápenice. Statek D-ický koupila obec Budějovická r. 1736 za 18.500 zl.

Doubravice, ves při rybníku, 17 d. 109 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Rosice.

Doubravice, ves, 37 d. 261 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Nový hrad.

Doubravice, ves, 15 d. 125 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Cidlina, far. Železnice, býv. dom. Milčeves.

Doubravice, ves nad Úpou, 27 d. 168 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. ($1^1/_2$ hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Žvole, býv. dom. Opočno.

Doubravice, ves na soujmenném potoku, část I. 55 d. 394 ob. čes., část II. 46 d. 327 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Lanžov, býv. dom (část I.) Poličany, (část II.) Sadoví.

Doubravice, ves, 14 d. 83 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nové Město nad Metují ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota. D. náležely před válkami Husitskými Augustiánům v Jaroměři.

Doubravice (*Tauberwitz*), ves, 17 d. 81 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Hummel, býv. dom. Újezd velký. — Polovice D. náležela v 11. stol. kostelu Litoměřickému.

Doubravice, ves, 54 d. 357 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Záboří.

Doubravice, ves, 25 d. 144 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc., far. a býv. dom. Čestice; někdy zde stála tvrz. Sam. ovčínec.

Doubravice, ves, 10 d. 71 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Přestavlky, far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Doubravice, ves, 15 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Nedrachovice, far. Jesenice, býv. dom. Chlumec; $^1/_4$ hod. vzdálí dv. popl. Klimětice, někdy zvláštní statek.

Doubravice viz Modletice.

Doubravice česká (*Böhmisch - Doubrawic*), ves, 14 d. 119 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D. č., far. Manětín. — R. 1193 darovali Humpolt a Dětleb D-ci klášteru Plasskému.

Doubravice německá (*Deutsch - Doubrawic*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 10 d. 56 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. D. n., far. a býv. dom. Nečtiny.

Doubravičany (*Doubrawčan*), ves, 45 d. 305 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1 hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Malotice, býv. dom. Zásmuky.

Doubravička (*Klein-Doubrawic*), ves, 33 d. 195 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá ($2^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kovanec, far. a býv. dom. Bezno.

Doubravka (*Klein - Doubrawa*), ves, 36 d. 227 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vlt. Týn. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Chrašťany.

Doubravka, Doubrávka (*Dobraken*), ves, 28 d. 153 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Čečín, far. Újezd sv. Kříže, býv. dom. Horšův Týn.

Doubravka (*Dobraken*), ves na patě Chlumu, 52 d. 344 ob. čes., kr. i okr., far. a býv. Plz. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D.; sam. fil. kostel sv. Jiří a škola při vtoku Úslavy do Berounky; hospoda ($^1/_4$ hod.); Lazareth ($^1/_4$ hod.); železná huť (výroba: zbraně).

Doubravská hora viz Šanov.

Doudlebce (*Doudlewec*), ves na levém břehu Radbuzy, 42 d. 305 ob. čes., kr. i okr. Plz. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Litice, býv. dom. Plz.

Doudlebice, Dublovice, (*Dublowic*), far. ves, 71 d. 506 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Chlumec; arciděc. Praž., vik. Sedlčan.,

patr. kn. Lobkovic, 1676 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice byl již ve 14. stol. farním, škola. D. byl někdy zvláštní statek, jejž r. 1578 rytíř Jakub z Krčína od Viléma Rožmberského koupil; r. 1608 připojen jest panství Chlumeckému.

Doudlebiětky, Doublovičký, vska na návrší, 6 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jesenice, býv. dom. Chlumec.

Doudleby (*Teindles*), far. ves nad Malší, 37 d. 875 ob. čes., kr., okr. a pošt. Buděj. (2 hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. D., býv. dom. Buděj. i Třeboň., diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. kn. Švarcenberk, 1082 osadníků; osidobou nynějšího farního, ve 14. stol. děkanského chrámu sv. Vincencia jest prastarý, krásný obraz Panny Marie; škola. — D., jedno z nejstarších míst v jižních Čechách (Kosmas je jmenuje k r. 981 a 1087 „urbs"), bylo původně župní hrad a sídlo županů; (r. 1175 připomíná se Kochan, župan Dúdlebský); župa D-ská jakož i dekanat D-ský uvádí se ještě na sklonku první polovice 14. stol. — D. jsou původiště rytířův Dúdlebských z Dúdleb, kterýž rod dosud žije. R. 1548 prodal Vác. Metelský z Felldorfu, jednu část statku D-ského kostelům Budějovickým, druhou část koupil pak r. 1575 Vilém z Rožmberka od Alžběty, vdovy po pánu Kořenském z Terešova.

Doudleby (*Doudleb*), statek fideikom. (odhadní cena r. 1798 s Jelením 291.196 zl. 27 kr.) a ves nad Orlicí divokou, 146 d. 1061 ob. čes. (mezi nimi mnoho židův), kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Kostelec nad Orlicí; zámek hrabat z Bubny, kteří od r. 1562 v držení D-b jsou; škola; synagoga.

Doupov (*Duppau*), panství (r. 1845 za 400.000 zl.) a okr. město, 250 d. 1452 ob. něm., kr. Žat. ($3^1/_2$ m.), arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín, patr. hr. Zedtwitz, 3229 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., zámek, far. chrám Nanebevzetí P. M., hřbitovní chrám sv. Wolfganga, někdejší jezuitská nyní piaristská? kollej s nádherným kostelem sv. Alžběty, hlavní a dívčí škola. Trhy výroční: 1. ve čtvrtek po sv. Michalu, 2. v pond. po Okuli, 3. dne 17. května, 4. v pond. po sv. Alžbětě. Trhy na dobytek drží se druhého všedního dne po dvou posledně jmenovaných trzích výročních. — D. byl až do r. 1581 rodinným sídlem rytířův Doupovcův z Doupova. Praotcem rodu toho jest prý Jiří, dle pověsti prvé mlynář v D-ě, nápotom župan Žatecký. V 16. stol. byli v držení D-a hrabata Šlikové z Posounu, jimž D. po bitvě Bělohorské odňat byl; r. 1780 dostal se koupí Kolloredům z Mansfeldu, v novější době Černínům, konečně nynějším držitelům hr. Zedtwitz-ům. — Na blízku čedičové hory D-ské (místem až 3.000').

Dožice, statek a ves, 79 d. 516 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. ob. D., far. Čížkov; zámek; $^1/_2$ hod. vzdálí kaple sv. Michala z r. 1575. — D. náležela v 16. stol. pánům Chanovským z Dlouhé vsi, později p. Vanžurům z Řehnic; od r. 1747 jest v držení D. rytíř. řád Johannitův.

Dračov, Dražov, vska, 7 d. 52 ob. čes., kr. Jič., okr Lomnic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Veselí, far. Týn, býv. dom. Skály.

na **Drahách** viz Pročevily.

na **Drahách** viz Slezské předměstí (u Královéé Hradce).

Drahejška; Dražkov viz Radouň něm.

Drahelčice (*Drahelčic*), ves 35 d. 272 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Hořelic., býv. dom. Tachlovice. D. byly prý někdy majetkem university Pražské. První zmínka o dědině té činí se k r. 1186.

Drahelice (*Drahelic*), ves blíž pravého břehu Labského, 51 d. 365 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Kostomlaty, býv. dom. Lysá. Na Labi Bašta mlýn a pila a na druhém břehu Komárno, mlýn s pilou. — R. 1088 měl zde kostel Vyšehradský jedno popluží.

Drahenice (*Drahenic*), panství (r. 1850 v ceně 233.555 zl.) a far. ves, 78 d. 554 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. hr. Hartmann, 825 osadníků; zámek, far. chrám prvé zámecká kaple, škola. Sam. Račany a Dráhenský mlýn. — Někdejší tvrz v D-cích byla ve 14. stol. rodinným sídlem pánů Drahenických, a sice nápotomních hrabat Schützův z Drahenic. Na sklonku 16. stol. byli v držení D-c — však jen na krátký čas — páni Vrabští z Vrabího. Od r. 1795 náleží panství D-nické hr. Hartmannům z Klaršteina.

Draheničky, ves, 11 d. 108 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Svučice, pol. obc. Kletice, far. a býv. dom. Drahenice. — D., někdy statek, náležely okolo r. 1581 Krištofovi ze Švamberka, načež jsou s panstvím Drahenickým spojeny.

Drahenky (*Dreihunken*), ves, 48 d. 258 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (1 hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Dubí, far. Novosedlice.

Drahkov, Drachkov (*Drakowa*), ves na úpatí Doubravské hory, 14 d. 98 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. ($^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. Kvítkov, pol. obc. Srbice, far. Modlany, býv. dom. Trmice; na blízku hnědé uhlí.

Drahkov (*Drachkau*), ves nad Bradavkou, 33 d. 262 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1 hod. jich. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Letiny, býv. dom. Chocenice; opodál hajnovna.

Drahlín, ves, 72 d. 624 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc., far. a býv. dom. Hluboš; značná výroba cvočků a hřebíků. Na blízkém pahrbku, vypravuje pověst, stál hrad kněžny Drahomíry.

Drahlovice, statek manský a ves, 23. d. 161 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. Liteň; zámek. — D. náležely v 15. stol. pánům z Drahlovic, okolo r. 1562 Bořitovi z Martinic; r. 1821 dostaly se D. svob. p. Ubellymu ze Siegburka.

Drahnétice, ves, 20 d. 180 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Jistebnice.

Drahňovice viz Draňovice.

Draho, ves, 18 d. 102 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chleb, býv. dom. Poděbrady; ¼ hod. vzdálí mlýn.

Draho, sam. u Nimburka, viz tam.

Drahobudice, far. ves, 72 d. 451 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kouřim (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Bečvary, arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. p. Fr. Steidl, 1781 osadníků; far. chrám sv. Trojice původně ze 14. stol., škola; dříve tvrz.

Drahobuz, ves v krásném údolí, 48 d. 405 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Strážiště, býv. dom. Liběchov; chmelařství a sadařství. Na návrší starý zámeček.

Drahomyšl (*Drahomischl*, *Drei-Amscheln*), ves, 31 d. 245 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Libišice, býv. dom. Dobřičany. Na blízku tak zvaný „Kamen mnicha“ (*Mönchstein*), o kterém si lid strašné pověsti vypravuje. Jest to jehlan do výšky se pnoucí, podobný bretaňským Menhir-ům neb Peulvan-ům (kamenný pilíř, modla) a jest beze vší pochyby pomník pradávných věkův pohanských.

Drahonice (*Drahens*), prvé zvláštní od r. 1788 s panstvím Chyšským spojený statek a ves, 26 d. 186 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Řepany, far. Vildhostice, býv. dom. Chyše.

Drahonice, ves, 53 d. 528 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Skočice, býv. dom. Protivín; zříceniny tvrze. — V druhé polovici 16. stol. náležely D. rytíři Radkovci z Mirovic; sňatkem dostaly se pak hraběti Vrtbovi, kterýž je r. 1700 knížatům ze Schvarcenberka prodal.

Drahonice, Drhonice (*Drohnitz*), ves na pravém břehu Ohře, 26 d. 119 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a býv. dom. Poláky, far. Soběsuky; mlýn; někdy tvrz. — D. patří již od 13. stol. řádu Křížovnickému s červenou hvězdou v Praze.

Drahoňov, ves, 29 d. 233 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (1¼ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Markvarec, far. Těmice, býv. dom. Černovice. Sam. Drahoňov nový (10 d. porůznu) a hajnovna Huntov.

Drahoňovice, vska, 7 d. 65 ob čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¼ hod. jih vých.), kat. i pol. obc. a far. Vyskeř, býv. dom. Skály a Turnov; ¼ hod. vzdálí sam. Děčín.

Drahoňův Újezd viz Újezd Drahoňův.

Drahoraz, ves, 23 d. 192 ob. čes., kr. Jič. okr. Libaň. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Kopidlno, býv. dom. Veliš a Vokšice; zdejší fil. chrám sv. Petra a Pavla byl ve 14. stol. farním; škola. — D. měl býti někdy zvláštní statek.

Drahoslavice (*Troschelhof*) viz Sloupenec.

Drahotěšice (*Drahotěschic*), ves, 46 d. 389 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Ševětín, býv. dom. Třeboň; škola. — Sam. Modrý Petr.

Drahotice (*Drahotic*), ves, 27 d. 154 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradišť. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Loukov, býv. dom. Svijany. Sam. Sovinka. — D. náležely v předhusitské době kostelu sv. Vítskému v Praze; od Krále Jiřího jsou dány v zástavu Janu z Valdšteina.

Drahotice (*Drahotic*), ves, 16 d. 110 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Nasevrky (½ hod. sev. vých.), kat obc. Vochoz, pol. obc. Nasevrky.

Drahotín (*Trochatin*), ves, 61 d. 436 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Hora sv. Václava, býv. dom. Týn Horšův.

Drahouš (*Maidorf*), ves v době novější založená a pruskými obyvately osazená, 12 d. 110 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Chvojence nízké, far. Býště, býv. dom. Pardubic.

Drahouš (*Drahuschen*), ves, 26 d. 157 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Jesenic. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Petersburk; kaple sv. Jana Nep.; ½ hod. východně Plaveč, dv. popl., někdy tvrz.

Drahov (*Drahles*), far. ves, 51 d. 341 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Veselí (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Řečice Kardašova, diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. kn. z Paaru, 1164 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M., kteréhož se již ve 14. stol.

co farního připomíná; škola; $^{1}/_{2}$ hod. vzdálí Vřesná, nyní dv. popl. a 2 domky, někdy ves a tvrz, náleževší v 16. stol. rytíři Vrchotickému z Loutkova.

Drahovice (*Drahowic*), ves na pravé straně Ohře, 52 d. 378 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Karlovar. ($^{1}/_{2}$ hod. sev.). kat. i pol. obc. D.; blíž kyselka.

Drahovice (*Drahowic*), někdy ves, nyní dv. popl., viz Zádub.

Drahovka, dv. popl., viz Johanka.

Dráhy, víska u Dlažova, viz tam.

Drachkov, ves, 23 d. 160 ob. čes., kr. Pís., okr. far. a býv. dom. Strakonic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Pracejovice.

Drachkov, ves, 60 d. 521 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Bystřice, býv. dom. Tloskov; škola; dvůr popl. Sam. Lipiny. Na někdejší tvrzi (nyní špejchar) seděli až do r. 1620 rytíři z Tožic. Na to spojen jest D. s panstvím Leštěnským a během 18. stol. s panstvím Tloskovským.

Drachkov viz Drahkov.

Drachov, ves, 20 d. 196 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Kamenic. ($^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. Babín, pol. obc. Pravikov, far. Těmice.

Drachov, far. ves na návrší blíž levého břehu Lužnice, 77 d. 481 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Kardašova Řečice, pošt. Soběslav., diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. náb. fond, 1364 osadníků; far. chrám sv. Václava původně ze 14. stol. s mnohými náhrobky, škola. — Někdejší tvrz (nyní sýpka) byla rodinným sídlem rytířů Drachovských, o kterémžto rodě zmínka se činí ještě r. 1700. Později dostala se tvrz i statek D-ský Vratislavům z Mitrovic, pak pánům z Hradce, kteří D. panství Řečickému přivtělili.

Draňovice, Drahňovice (*Drahnowic*), ves, 37 d. 248 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Divišov. býv. dom. Šternberk. Sam. mysliv. a hajnovna.

Drasovice, Drasov, ves, 37 d. 228 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($2^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. a býv. dom. Lhota dlouhá, far. Višňová.

Drast horní, statek záležející toliko z dvora popl. (r. 1844 v ceně 90.000 zl. stř.), kr. Praž., okr. Karlín ($2^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D. h., far. Klecany velké. K Drasti horní konskribován též dv. popl. Drast dolní, v celku 2 d. 63 ob. čes., — Drast horní náležela druhdy kanovníkům s červeným srdcem na Starém městě Pražském; nyní jest majetkem p. Novotného.

Drastil viz Dubovice.

Drath viz Waier.

Draždany viz Častrov.

Dražejov (*Draschen*), ves na skalnaté výšině, 27 d. 134 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá ($1^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Deštná, býv. dom. Houska; kaple sv. Jana Nep., škola; sadařství a chmelařství.

Dražejov, ves, 53 d. 388 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Katovice, býv. dom. Střela a Hoštice.

Dražejovice, Dražejovice (*Dražowic*), ves, 60 d. 457 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Žihobce, býv. dom. Žichovice. Druhdy zde stála tvrz náleževší okolo r. 1534 rytíři Jindřichovi z Dražejovic. První zmínka o D-cích se činí při zakládání kollegiatního kostela v Litoměřicích.

Dražeň (*Draschen*), ves v planině, 28 d. 264 ob. čes., kr. Plz., okr a býv. dom. Manetín (2 hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Bělá; v okolí kam. uhelné doly. Sam. Osojně (Fasona), někdy ves, nyní dv. popl.

Draženice viz Loukov.

Draženov (*Trasenau*), ves, 65 d. 520 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Domažlice a Kleneč, býv. dom. Kouty. Sam. Rejkovice.

Dražetice (*Dražetic*), ves, 31 d. 241 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($1^{3}/_{4}$ jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. i far. Borotice, býv. dom. Starý Knín.

Dražice, ves na vysokém břehu Jizery, 10 d. 82 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Benát. ($^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kbely; až do r. 1727 byl zde chrám sv. Martina, jehož se ve 14. stol. co farního připomíná. — Nablízku zříceniny r. 1264 založeného hradu, rodinného sídla starého a slavného rodu pánů z Dražic, z nichž dva na stolec biskupský dosedli, totiž Jan III. r. 1258 a Jan IV. r. 1301. Oba nadchnuti jsouce láskou k vlasti, dbali všemožně slávy jmena českého. Poslední byl původcem, že kanovník František sepsal letopisy české. Rod pánů z Dražic, zdá se, že vymřel na sklonku 14. stol., nebo r. 1404 spatřujeme na D-cích Aleše Škopka z Dubé vladařiti. Od r. 1436 až do konce 15. stol. byli v držení D-ic páni z Kunwaldu, nápotom purkrabata z Donína. R. 1599 stál hrad D. již pust.

Dražice, statek allod. (r. 1839 v ceně 83.209 zl.) a ves, 54 d. 393 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Chrášťany; zámek (nepochybně někdejší tvrz), zámecká kaple sv. Mikuláše. — D. jsou po bitvě Bělohorské Janu Svatkovskému z Dobrohoště odňaty a Adamu Lipovskému z Lipovic prodány. Okolo r. 1720 byly majetkem hraběnky Therezie z Pöttingu, od r. 1729—1802 svob. pána z Tamu; r. 1806

dostaly se koupí nynějším držitelům, knížatům z Paaru.

Dražice, far. ves, 69 d. 547 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Táb. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., diéc. Buděj., vik. Táb., patr. obc. Táb., 2191 osadníků; lok. chrám sv. Jana Kř. byl ve 14. stol. farním; škola; někdy zde stála tvrz. — Sam.: Bor a Bredův mlýn.

Dražička, ves, 33 d. 228 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Slapy, far. Malšice, býv. dom. Želeč; zámek. — D. byla někdy zvláštní statek, jenž r. 1658 se Želčem spojen jest.

Dražkov, ves na levém břehu Labe, 27 d. 191 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Dříteč.

Dražkov, ves, 89 d. 382 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a far. sv. Jan, býv. dom. Skrýšov.

Dražkov, Drahejška viz Radouň něm.

Dražkovice, ves, 51 d. 371 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Mikulovice.

Dražkovice, dv. popl. u Poříčí spáleného, viz tam.

Dražov, ves, 28 d. 214 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Dobrš, býv. dom. Přečinov a Dobrš.

Dražov viz Dračov.

Dražovice viz Dražejovice.

Dražský mlýn viz Klatovy.

Drbalov, vska, 3 d. 25 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Javornice.

Drbalův mlýn viz Ústraším.

Drbohlavy viz Jevany.

Drbohlavy viz Vinice.

Dreihäusel viz Hochwald.

Dreihäuser, ves, 19 d. 90 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket (1 hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. Nalesgrün; na blízku stál někdy chrám sv. Mikuláše.

Dreihäuser, 3 d. 18 ob. něm., viz Vrchlabí.

Dreihäuser viz Vítkovice.

Dřemčice (*Třemschitz*), ves na úpatí pahorku, 52 d. 249 ob. čes. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Třebivlice. Nade vsí mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1722.

Dřenice, ves dle svého zakladatele Dřena tak nazvána, 81 d. 610 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Třebošice, býv. dom. Mezilesice; fabrika na lih. — R. 1409 náležely D. i s tvrzí a dvorem popl. Beneši z Dřenic, r. 1440 Janovi z Dřenic. Ku konci 15. stol. byla v držení D. Kateřina z Dřenic, provdaná napotom za pána z Janovic. V 16. stol. náležely k Morašicům; později spojeny jsou s Mezilesicemi.

Dřešín, Dřešínko viz Řešínek.

Dřešin, ves, 34 d. 194 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Vacovice, far. Čestice, býv. dom. Přečinov a Dobrš; blíž mlýn.

Dřevce, ves, 28 d. 188 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kralovic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Plasy.

Dřevce, ves na úpatí hory „Ostrá", 21 d. 140 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. Bílin. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Radovesice, far. Třebivlice, býv. dom. Dlažkovice. V okolí se dobývá hrnčíř. hlína (roč. až 60.000 ctů.), kteréž se k zhotovování tak zvaných kamenných nádob užívá.

Dřevčice (*Sebitsch*), ves, 65 d. 332 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Pavlovice, býv. dom. Nový zámek, druhdy zde stávala tvrz. — D. náležely v 11. stol. kostelu Boleslavskému.

Dřevčice, far. ves na potoku Chobotském, 83 d. 277 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Brandýs (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. velkovojvoda Toskánský, 998 osadníku; far. chrám sv. Bartoloměje původně ze 14. stol., škola. — D. byly někdy statek, náleževší r. 1382 Petru, biskupovi Olomúckému; od r. 1434—1438 držel D. Jetřich Tluksa Vrabský v zástavě a od 1458 co majetek. Páni Vrabští vládli zde potom až do 1585, načež statek ten s panstvím Brandýským spojen jest.

Dřevěnice, ves, 54 d. 556 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Radim, býv. dom. Kumburk a Úlibice; škola; pivovár (roč. přes 8000 věder). Ve 14. stol. připomíná se zde far. chrám. — D., někdy zvláštní statek, náležely i s tvrzí, jež byla v 15. stol. rodinným sídlem rytířův z Dřevěnic, r. 1533 Jindř. Berkovi z Dubé.

Dřeveš, ves, 18 d. 108 ob. čes. kr. Chrud., okr. Nasevrk. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Včelákov, býv. dom. Rosice.

Dřevíč, někdy hrad, nyní sam. u Kozojed. Pevný někdy tento hrad, jehož chatrné zbytky dosud viděti, stál na vysokém výsadku, k němuž jen z jižné strany úzký jest přístup řeč. „železná brána", a byl ve 12. stol. sídlem županův stejnojmenné župy. Kníže Oldřich táhna r. 1004 ku Praze proti Polanům zmocnil se hradu toho.

Dřevíč, Dřevíč velký (*Gross-Dřewič*), ves, 76 d. 499 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Polic. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Hronov, býv. dom. Náchod.

Dřevíč hořejší (*Ober-Dřewič*), ves na potoku, 75 d. 444 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. D. h., far. Stárkov, býv. dom. Police.

Dřevič nízký (*Nieder-Dřewič*), ves $\frac{1}{2}$ hod. již. od předešlé, 21 d. 159 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Polic., far. Hronov, kat. obc. D. n., pol. obc. D. v.

Dřevíkov, statek a ves, 49 d. 336 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrk. ($2\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Kamenice; škola; pivovár; synagoga; někdy zde byla tvrz. Sam. Topolka cihelna a domek. — D. náležel v 17. stol. Zděnkovi ze Slavikovic, jemuž jest po bitvě Bělohorské odňat a král. komoře přiřknut. Později byl v držení jeho Říšský hrabě Pötting.

Dřevníky, ves, 33 d. 224 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Drhov, far. Borotice.

Dřevniště viz Dobrohošť.

Dřevňovice, Řevňovice (*Řewňowic*), ves, 17 d. 112 ob. čes., kr. Buděj., okr. Sviny Trhové ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Strážkovic., far. Střížov, býv. dom. Buděj. Sam. Holota a mlýn Želísko.

Dřevo červené viz Červené dřevo.

Dřevohryzy (*Zeberhisch*), ves, 25 d. 164 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (opat.) Teplá (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Vidžín. Zde nar. r. 1757 hvězdář Alois Martin David, zemřel r. 1836. — Králová Konstantie, matka krále Václava, prodala statek D. r. 1233 klášteru Tepelskému.

Drha viz Olešník.

Drhlen viz Suchrovice.

Drhonice viz Drahonice.

Dřhetín, někdy ves, nyní dv. popl. u Rostojného, viz tam.

Drhov, ves, 34 d. 280 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv dom. Dobříš ($1\frac{1}{2}$ jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Borotice.

Drhovec, vska, 5 d. 32 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Nechalov, pol. obc. Drhov, far. Borotice.

Drhovice, ves při Vlasenickém potoku, 34 d. 273 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Táb. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Řepec, far. Dražice. Sam. Bredův mlýn $1\frac{1}{4}$ hod., mysliv. a hajnov. $\frac{1}{2}$ hod.

Drhovle, panství allod. (r. 1842 v ceně 672.036 zl.), zámek s kaplí sv. Anny, pivovár, dv. popl. ovčinec a vinopalna, v celku 5 d. 91 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Brlohy, far. Čížová. — D. náležela okolo r. 1685 svob. pánu Deymovi ze Stříteže, od r. 1696—1712 hraběti Morzinovi, od něhož ji Antonie Josefa, ovdovělá hraběnka Černínová z Chudenic koupila; r. 1753 dostalo se panství D-ské sňatkem knížatům z Lobkovic, kteří dosud v držení jeho jsou.

Drhovle, ves, $\frac{1}{4}$ hod. vzdálí od zámku D., 28 d. 203 ob. čes., kr. i okr. Pís., kat. obc. D., pol. obc. Brlohy, far. Čížová, býv. dom. zámek Drhovle.

Drchkov, ves, 15 d. 108 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Kralovice, far. Kvílice, býv. dom. Zlonice.

Drchlava (*Dürchel*), ves, 42 d. 282 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Pavlovice, býv. dom. Nový zámek; chrám sv. Mikuláše z r. 1595, ač se již ve 14 stol. farního chrámu zde připomíná; škola.

Dřín, ves, 86 d. 494 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť. ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Dubí, far. Lidice, býv. dom. Buštěhrad; v okolí kam. uhelné doly; $\frac{1}{2}$ hod. sev. záp. fil. chrám sv. Jana Kř., který byl nepochybně ve 14 stol. farním chrámem zaniklé vsi Újezdce.

Dřínek (*Třinka*), ves na úpatí hory „Koštál," 7 d. 42 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Teplá, far. Sutom, býv. dom. Dlažkovice.

Dřínek (*Třinka*), ves, 21 d. 138 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílin. ($\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Radovesice.

Dřínov, ves, 51 d. 383 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Slan. ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Kvílice; zdejší fil. chrám sv. Lukáše byl ve 14 stol. farním, škola.

Dřínov, ves na výšině, 65 d. 478 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Hostín, býv. dom. Břežany a Odolená voda.

Dřínov (*Bartelsdorf*), ves, 32 d. 202 ob. čes., kr. Žat., okr. Borek ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc., far. a býv. dom. Novosedly; opodál mešní kaple sv. Jana Nep.

Dřísy (*Dřis*), ves, 66 d. 523 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. Lab. ($1\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Boleslav stará; kaple sv. Jana Kř. z r. 1820, škola. Kníže Břetislav daroval r. 1052 D. kostelu Boleslavskému.

Dřiteč (*Dřič*), far. ves na levém břehu Labe, 60 d. 392 ob. čes., kr. Chrud., okr. pošt. a býv. dom. Pardubic. ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. náb. fond, 1676 osadníků; lok. chrám sv. Petra a Pavla, původně z předhusitské doby; škola.

Dříteň (*Zirnau*), ves, 57 d. 563 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Bílá hůrka; zámek, mešní kaple sv. Dismasa, jež byla ve 14. stol. farním chrámem. — D. byl druhdy zvláštní statek, náleževší v druhé polovici 16. stol. Bohuslavu Malovcovi z Malovic.

Dřítovice, Třetovice viz Vřetovice.

Drletín, vska, 7 d. 52 ob. čes., kr. Praž., okr. Čern. Kostelec. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Vlkančice, far. Sázava, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Drmaly (*Türmaul*), ves, 37 d. 286 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (¾ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. a býv. dom. Červený hrádek, far. Novosedly.

Drmy viz Stolinky.

Drnek, Drnky, ves, 27 d. 224 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Malkovice, býv. dom. Smečno. Sam.: ovčinec Hlína a dv. pl. Martinice. Blíž posledního stál někdy hrad Martinice, který Sommer nepravě za původiště hrabat Martiniců udává.

Drnov, ves, 37 d. 207 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Slan. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Zvoleněves; opodál 2 cihelny; v okolí kam. uhelné doly.

Drobovice, ves při potoku, 52. d. 399 ob. čes., kr. i okr. Čás. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Zbejšov, býv. dom. Žleby a Tupadly. Někdy zde byla tvrz a komenda (klášter) křížovníkův Pruských. R. 1421 padly D. v moc Pražanů.

Drochy (*Drochersdorf*), ves, 20 d. 89 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1 hod. již.), kat. obc. Pěkná ves, pol. obc. Lhotka, far. Rychnov český, býv. dom. Krumlov; ¼ hod. vzdálí mlýn.

Droschig, ves, 17 d. 126 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Domina, far. Křimov, býv. dom. Schönlinde.

Drošlovice viz Teutschmanndorf.

Drouchovice (*Drohau*), ves, 22 d. 116 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Maršovice, far. Hory matky boží, býv. dom. Hrádek a Velhartice.

Droušetice, ves, 26 d. 258 ob. čes., kr. Pís. okr. a far. Strakonic. (1 hod. sev.), kat. i, pol. obc. D., býv. dom. Štěkeň. Druhdy stála tam, kde jest nyní dv. popl., tvrz.

Droužkovice viz Družkovice.

Drozdice, ves, 17 d. 141 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Pardubic.

Drozdov, ves, 77 d. 602 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Cerhovice, býv. dom. Točník; c. k. polesní úřad; pivovár; v okolí kam. uhelné doly.

Drslavice, ves, 39 d. 253 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1 hod. záp.), kat. obc. Švihov, pol. obc. Chlistov, far. Lažiště, býv. dom. Vimberk; nějdejší tvrze upotřebeno co sýpky.

Drslavice, statek (kupní cena r. 1834: 83.100 zl. stř.) a ves, 37 d. 232 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Poleň; opodál Doubravská hájovna. — D. náležela na počátku 17. stol. Kolovratům; po bitvě Bělohorské připadla král. komoře, načež r. 1623 knížeti z Eggenberka prodána jest. Nynější držitel hr. Černín z Chuděnic koupil statek ten od pána Šrama (1834). Lze se domnívati, že zboží to, jakož i Drslavice v nynějším okr. Prachatichém byly původně v držení Drslaviců, za jichž předka Drslav župan Plzeňský (1160 — 1165) se považuje. Původní sídlo rodu toho, jenž se na vícero linií dělil, jako: páni ze Žinkova, z Litic, z Pottenšteina, z Risenberka, ze Skály, z Chudenic a j. v. bylo Plzensko, Klatovsko a Prachensko.

Drsník, ves, 17 d. 141 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Stěžov, far. Slivice, býv. dom. Dobříš.

Drštěkryje, Dyštěkryje (*Drštěkry*), ves, 47 d. 287 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobot. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Samšín, býv. dom. Velíš a Vokšice. — Sam.: Betlehem (několik chalup) a Všeliby, někdy tvrz a dv. popl. — D. byl druhdy zvláštní statek, kterýž na počátku 16. stol. Jindř. Krsovskému z Krsovic a na Drštěkryjích náležel. Později se statkem Samšínským spojený dostal se držitelům panství Velíš-Vokšického.

Drštka, někdy hrad u Skořice, viz tam.

Druhanice, vska, 4 d. 48 ob. čes., kr. ? okr. Čás. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a fara Chotusice, býv. dom. Žehušice.

Druhanov, ves, 19 d. 152 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (1½ hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Světlá.

Druhlice, ves, 35 d. 225 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Svaté pole, býv. dom. Milín.

Drunče, ves, 28 d. 229 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Rosička, býv. dom. Choustník.

Drus (*Truss*), vska, 9 d. 61 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (1¼ hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. Kocov, far. Brod; 2 mlýny.

Drusnov viz Druzcov.

Drustová (*Drusdau*), far. ves při potoku, 41 d. 331 ob. čes., kr. i okr., pošt. a býv. dom. Plz. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. obec Plz., 1476 osadníků; far. chrám sv. Magd. z r. 1682 (stojí mimo vesnici), kaple sv. Jana Nep., škola. Blíž kostela kopec „Hrad" na němž dle Schallera hrad stál, náleževší někdy Rackovi z Vísky.

Druzcov, Drusnov (*Drausendorf*), ves na patě Ještědu, 94 d. 465 ob. něm., kr. Boles., okr. Česko-Dub. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Osečná, býv. dom. Mimoň;

mezi obyvately mnoho tkalců. — D. byl až do r. 1673 zvláštní statek, načež jest k panství Mimoňskému připojen.

Družec, far. ves na Kačickém potoku, 78 d. 614 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Unhošť (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Smečno, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. hr. Klam-Martinic, 2507 osadníků; pout. far. chrám Nanebevzetí P. M., původně ze 14. stol.; škola; někdy zde dolováno na stříbro. Sam.: Nový mlýn, Nové stavení (*Neuhaus*), Ostrhánkův mlýn, Švýcarův mlýn. — Ves D. patřila v 15. stol. kostelu u všech Svatých v Praze, za krále Jiřího Poděbradského dostala se Bořitovi z Martinic.

Druženice viz Trusenice.

Družkovice, Droužkovice (*Truschkowitz*), ves far., 88 d. 546 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Chomútov (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Červený Hrádek, diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. stud. fond, 546 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše, škola. Na blízku kam. uhelné doly.

Držkov, far. ves, 101 d. 747 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Navarov, diéc. Litom., vik. Semil., patron baron z Ehrenburka, 6230 osadníků; zdejší far. chrám sv. Bartolom. uvádí se již ve 14. stol. co farní, škola. Sam. Machlov (2 mlýny s 2 domky).

Držkrajov, ves, 25 d. 216 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Milev. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Opařany.

Držmberk viz Konětopy.

Držov, ves, 13 d. 135 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Vrcovice, far. Zahoří, býv. dom. Drhovle; opodál myslivna.

Držovice (*Tirschowitz*), ves na patě Levínského pohoří, 24 d. 134 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť. (¾ hod. sev.), kat. i pol. D., býv. dom. Liběšice; chmelařství.

Dub, ves, 26 d. 178 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mžany, far. Stračov, býv. dom. Sadoví.

Dub, statek allod. (D. a Borčice r. 1839 dle kupní ceny 115.500 zl.) a far. ves, 70 d. 655 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. rytíř z Henikšteina, 905 osadníků; lok. chrám, zámek, škola, synagoga, závod na vyrábění lihu. — D., původiště nynějších hrabat Dubských z Třebomyslice, kteří v 15. stol., vyprodavše zboží své v Čechách, na Moravě se usadili, náležel v 16. stol. rytíři Divišovi Boubínskému z Újezda; nyní jest v držení jeho rytíř z Henikšteina.

Dub, někdy statek, nyní ves, 28 d. 305 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Dobronice, far. Hory Ratiborské, býv. dom. Chýnov; druhdy zde stála tvrz.

Dub, ves na Kondratském potoku, 23 d. 186 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Kondratce.

Dub viz Křivá ves.

Dub český (*Böhmisch-Aicha*), panství (D. č. a Fridštein r. 1838 za 512. 200 zl. stř.) a okr. město hrazené, 259 d. (s předměstím hořejním i dolejním a zámeckým okresem) 2745 ob. něm. čes., kr. Boles. (4 m. sev.), diéc. Litom., vik. Liberec., patr. kn. z Rohan-Rochefort, 7276 osadníků; velkolepý zámek, v nynější podobě ze 16 stol., děk. chrám sv. Ducha, kostel sv. Trojice, zámecká kaple sv. Jana Nepom., škola, okr. úř. zároveň okr. soud, notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. exped., špitál, pivovár (roč. přes 8000 věder), fabrika na kattony, závod na vyráb. vlněných a polovlněných látek, jako orleans, thibetins, mohair, satin, tibet, cachemir (roč. na 50000 kusů). Trhy výroční v úterý: 1. před hromnicemi, 2. před velkonoc., 3. před sv. Duchem, 4. před sv. Bartolom., 5. před sv. Havlem, 6. v první pond. v adventě. — V držení D-u byli od r. 1523—1547 Vartenberkové, jimž jest statek ten král. Ferdinandem odňat a r. 1556 Jos. z Oppersdorfu prodán, který napotom do stavu panského povýšen byl s příjmím z Dubu a Fridšteina. Rod ten vládl D-em až do sklonku 16 stol., načež D. koupí se dostal pánům Smiřickým ze Smiřic. Po bitvě Bělohorské jest D. č. Adamovi z Vartenberka skonfiskován a Albrechtovi z Valdšteina prodán. Po smrti Albrechta z Valdšteina daroval Ferdinand II. D. č. Janu Ludvíkovi hraběti z Isolanu, po jehož smrti r. 1640 dcery jeho Anna Marie a Regina v držení D-u se uvázaly. Regina darovala po smrti sestry své r. 1648 D. č. řádu Augustinek ve Vídni, po jehož zrušení D. č. náb. fondu připadl. Od r. 1838 jest v držení D-u Kamill kníže z Rohan-Rochefort.

Dub starý (*Alt-Aicha*), ves, 38 d. 274 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. D. st.

Dub starý (*Alt-Aicha*), statek allod. (kupní cena r. 1835: 50500 zl. stř.) a ves na potůčku, blíž předešlé, 7 d. 53 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub., kat. i pol. obc. Rozstání, far. Světlá; zámek, kaple Navštívení P. M. z r. 1760. — D. st. náležel někdy k panství Českodubskému. Nynější majetník D-u st-ého jest kn. Rohan.

Dubá (*Dauba*), okr. město, 250 d. 1703 ob. něm., kr. Boles. (7 hod. sev. záp.), býv. dom. Berštein, diéc. Litom., vik. Doksan., patr. hr. Valdštein-Vartenberk, 3592 osadníků; krásný far. chrám pozdvižení sv. Kříže z 18. stol., opodál města kaple sv. Barbory, škola,

smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř., špitál; značná výroba koží. Sam.: Trabsgraben, Rosspresse. Trhy výroční: 1. na sv. Josefa, 2. v úterý po sv. Pet. a Pav., 3. v pond. po sv. Havlu, 4. druhé pond. v adventě. — Někdejší hrad, kterýž naproti bývalému kostelu sv. Petra a Pavla na pahorku řeč. Kühnelhübel stál, byl rodinným sídlem mocného rodu pánův Berkův z Dubé, znaku ostrvé t. j. dvě osekané křižmo položené větve. Rod ten, později hraběcí, vymřel r. 1706 Františkem Ant. Berkou, hrabětem Hovorou z Dubé a z Lipé, nejvyšším maršálkem a místodržícím království Českého. Po Bělohorské bitvě jest Václavu Berkovi z Dubé panství Beršteinské i s D-ou a příslušenstvím odňato a Albrechtu Valdšteinovi prodáno, po jehož zavraždění v Chebu 1634 Ferdinand II. Berštein (s D-ou) generálu Richardu Walteru Buttlerovi daroval. R. 1723 prodal Theobald Václav hr. Buttler panství to Frant. Karlu Rudolfovi hr. ze Sweerts-Sporku. Hraběnka O' Reilly rozená ze Sweerts-Sporku postoupila r. 1810 panství toho Arnoštovi hraběti z Valdštein-Vartenberka, jehož rod posud zde vládne.

Duba stará, někdy hrad na levém břehu Sázavy naproti Poddubí, viz tam.

Dubany, ves, 24 d. 223 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Dřenice, far. Třebošice, býv. dom. Heřmanův Městec.

Dubany, ves nad Ohří, 47 d. 284 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Libochovic. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. D.; rozvaliny chrámu sv. Petra a Pavla, jenž byl v 13. stol. založen, ve 14. stol. pak v počet farních chrámů vřaděn.

Dubčany (*Dubschan*), ves, 29 d. 210 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1½ hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Libišice, býv. dom. Dobřičany.

Dubčany viz Burberk.

Dubček Dubeček, ves, 19 d. 141 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dubeč, far. a býv. dom. Uhříněves; zdejší fil. chrám sv. Petra, pod nímž pochována jest dcera Adama Zápského ze Záp, byl ve 14 stol. farním; na blízku rozvaliny někdejší tvrze. Sam. Podleský mlýn.

Dubčice viz Dučice.

Dubec (*Tutz*), far. ves, 28 d. 133 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (1½ jih. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Bor., diéc. Buděj., vik. Horšův Týn., patr. konsistoř Praž., 1416 osadníků; lok. chrám sv. Michala z r. 1815, škola. Ve 14 stol. byl v D-i chrám farní.

Dubeč, dv. popl., 25 ob. čes., kr. Pís., okr. Nepomuk (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Klášter, far. Prádlo, býv. dom. Zelenohor., blíž Chvostul 2 d. a hájovna.

Dubeč, městys na záp. straně Jankova, 66 d. 498 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Uhříněves; škola. Mezi Dubčem a Běchovicemi byla někdy tvrz a far. ves Litožnice. — Někdejší tvrz D., jejíž zbytky ještě lze viděti, byla původištěm soujmenného rodu panského. V 16. stol. byl v držení statku D-ckého Adam Zapský ze Zap, kterýž po bitvě Bělohorské statků svých odsouzen jest. Připomenouti sluší, že se zde sjeli r. 1608 cís. Rudolf II. a jeho bratr Matiáš král Uherský k důležitému a však marnému rozmlouvání.

Dubeček viz Dubček.

Dubecko Dubečko, veska, 9 d. 53 ob čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Loučky, býv. dom. Skály a Turnov.

Dubečno, ves, 52 d. 298 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Kněžice, býv. dom. Dymokury.

Dubějovice (*Dubějowic*), ves, 49 d. 302 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Soutice.

Dubenec, ves, 18 d. 126 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Zbudov, far. Nákří.

Dubenec, far. ves, 232 d. 1431 ob. čes. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Král. Dvůr (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Žireč, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř, patr. p. Wagner, 3324 osadníků; far. chrám. sv. Josefa původně ze 14 stol., škola. Někdejší tvrz, náleževí v 15. stol. pánu Koldovi ze Žampachu a na Náchodě, jest ve válce proti pánu tomuto r. 1441 dobyta a zkažena.

Dubenec, ves, 41 d. 398 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Pičín, býv. dom. Milín.

Dubí (*Eichwald*), ves na patě Rudohoří, 88 d. 681 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Novosedlice; papírna, pila. Přeutěšená jest vyhlídka z blízkého návrší (*Mühlberg*).

Dubí, ves, 18 d. 212 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Lidice, býv. dom. Buštěhrad; blíž kam. uhelné doly.

Dubice (*Dubic*), ves v horách, 40 d. 251 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Lab. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Stebno býv. dom. Trmice. Na blízkém révou porostlém vrchu velkolepá kaple sv. Barbory, v níž se dvakráte do roka služby Boží konají.

Dubičina horní (*Ober-Eicht*), ves, 10 d. 62 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšt. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Konojedy.

Dubičina dolní (*Nieder-Eicht*), ves, ¼ hod. jih. vých. od předešlé, 22 d. 122 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť., kat. i pol. obc. D. d., far. Konojedy, býv. dom. Liběšice.

Dubikov (*Dubiken*), ves, 27 d. 209 ob. č. n., kr., okr. a býv. dom. Buděj. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Rudolfov; opodál Nový Dubikov (4 chalupy) a ¼ hod. vzdáli dv. popl. Lusteneck také Děkanský dvůr, kterýž na místě někdejší tvrze od jakéhosi Pirchingera z Lustenecku r. 1568 vystaven byl.

Dubina (*Eichendorf*), ves, 21 d. 154 ob. čes., kr. Čás., okr. Dolnokrálovic. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Zruče.

Dubina, Dlubina, sam., viz Morašice.

Dubina viz Krchleby.

Dubina viz Lojovice.

Dubina viz Ml. Vošice.

Dubjanská hajnovna viz Kříč.

Dubjanský přívoz viz Kříč.

Dubjany, dvůr, viz Kříč.

Dubkovice Dobkovice (*Topkowitz*), ves na levém břehu Labe, 50 d. 316 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2 hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Nebočany.

Dubkovice viz Dobkovice.

Dublín, ves, 13 d. 85 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Radíč, far. Chlum, býv. dom. Radíč. U D-u stál někdy hrad Kozí hřbet, náleževší v 14 stol. rytířům Břekovcům příjmím „z Hrádku.“ Za dob válek husitských seděl zde Petr Břekovec, odtud z Kozíhohřbetu zvaný, který proti Táborům horlivě bojoval. R. 1441 přepadli Táboři jeho hrad, byli ale dílem odehnáni, dílem sjímáni a zvěšeni. Protože Petr Břekovec příjmím „z Ostromeče“ věrně stál ku straně kr. Jiřího, jest nepochybně hrad jeho od protivníků králových dobyt a zbořen.

Dublovice viz Doudlebice.

Dubná hora, ves, 36 d. 275 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pamětic., far. Čížová, býv. dom. Drhovle a Čížová.

Dubňany, někdy ves u Studené, viz tam.

Dubné, Dubno (*Duben*), ves far., 27 d. 306 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Buděj. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. D., diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. město Budějovice, 2920 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. (z r. 1525 původně ale ze 14. stol.) s mnohými náhrobky, škola. Sam.: Matouš, Plánik, Šindelář. — D. bylo po bitvě Bělohorské Adamu Kunasovi z Machovic odňato a r. 1623 městu Budějovicům prodáno.

Dubnice horní a dolní (*Hennersdorf*), far. ves, 235 d. (porůznu) 1260 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablon. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., býv dom. Vartenberk, diéc. Litom., vik. Jablon., patr. hr. Hartig, 1442 osadníků; lok. chrám Panny Marie z r. 1700, škola.

Dubno (něm. též *Karolinenhof*), veska, 5 d. 56 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Rychnov (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Lipovka; druhdy zde stála tvrz.

Dubno, ves, 63 d. 588 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Příbram; škola, opodál hospoda.

Dubno viz Dubné.

Dubová, vska, 9 d. 58 ob, čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Louka, far. Kostelec.

Dubová (*Stuben*), ves v hornaté krajině na pravé straně Vltavy, 12 d. 69 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Kramlov (1½ hod. již.), kat. obc. Attes, pol. obc. Spolí, far. Záton.

Dubová Lhota viz Lhota dubová.

Dubové viz Dubový mlýn.

Dubovice, vska, 8 d. 52 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Žernovice, far. Prachatice, býv. dom. Libějice.

Dubovice, ves při potoku „Hejlovském,“ 22 d. 184 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov (¾ hod. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Pelhřimov starý. Sam. Dušek a Drastil.

Dubovka, vska, 10 d. 65 ob. čes., kr. Táb., okr., far., kat. i pol. obc. Neveklov (½ hod. sev. vých.), býv. dom. Tloskov.

Dubovka, ves, 16 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Střechov, far. Stebuzeves, býv. dom. Šternberk.

Dubovský mlýn viz Chýnice.

Dubový mlýn, Dubové (*Eichmühle*), 3 sam. 21 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hartmanice, far. Hůrka modrá, býv. dom. Bzí.

Dubový mlýn viz Nebušice.

Dubový mlýn viz Neznašov.

Dubsko, vska, 9 d. 86 ob. čes., kr. Táb. okr. Benešov. (2 hod. sev. vých.), kat i pol. obc. Lštění, far. Poříčí, býv. dom. Konopiště; opodál dv. popl. Zlenice, tak zvaný dle blízkých zřícenin někdejšího hradu Zlenice.

Dubský viz Lhota Beranova.

Dubský mlýn viz Strymilov.

Duby, ves, 18 d. 155 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Heralce.

Duby, ves, 21 d. 184 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Kostelec nad Orlicí (¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Tutleky.

Duby viz Ledce.

Duby Kubíkovy viz Kubíkovy duby.

Dučice, Dubčice (*Duschitz*), vska, 8 d. 68 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Červenice, pol. obc. Bdín,

far. Srbeč, býv. dom. Kornhaus; na blízku kam. uhelné doly.

Dudichov viz Nové hrady (okr. Skuč.).

Dudin, ves, 44 d. 458 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Branišov, býv. dom. Jeníkov větrní; opodál sam. Buková.

Dudov, ves, 17 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Malšice.

sv. Duch, předměští Krumlovské, viz tam.

Duchcov (*Dux*), panství fideikom. (s Horním Litvinovem r. 1816 za 1,069.342 zl. 19⅖ kr. stř.) a okr. město v krásné rovině u paty Krušného pohoří, 254 d. 2166 ob. něm., kr. Žat. (4 m. sev. vých.), diéc. Litom., vik. Bílin., patr. hr. Valdštein, 3878 osadníků; smíš. okr. úřad, notar., bern. úř. (3. tř.), pošt. exp.; krásný děk. chrám vlaského slohu z počátku 18.; původně však ze 14. stol.; velkolepý zámek (jeden z nějkrasších v Čechách); v něm se nacházejí: rodinná síň s historickými obrazy, zvláště ze života Albrechta z Valdšteina; obrazárna (8 pokojů); znamenitá knihovna (v ní církevní dějepis v 10 velkých svazcích od Pavla Skály ze Zhoře); zbrojnice; sbírka přírodnin; sbírka uměleckých věcí a starožitnin; na jednom dvoře sámeckém kovový vodojem za Albrechta z Valdšteina v Norimberce ze švédských děl ulitý; velký anglický park; cukrárna, špitál (pro 29 osob) s vlastním knězem, lékařem, kostelem a lékárnou. Trhy výroční: 1. ve středu po první ned. postní, 2. na sv. Víta, 3. na sv. Bartoloměje, 4. v pond. před všemi Svatými. — D. náležel od nepamětných dob pánům z Oseka č. Risenburka; 1393 zastavil jej Boreš starší z Oseka Vilému markrabí Míšeňskému; r. 1412 byl v držení jeho král Václav; r. 1421 jest D. od Pražanův dobyt a v požeh dán; r. 1422 dal jej Sigmund opět markrabatům Míšeňským v zástavu; r. 1426 jest po druhé od Husitův pod vůdcovstvím Prokopa Holého útokem vzat. Ve smlouvě Chebské 1459 navrácen D. od knížat Saských koruně české. Na počátku 16. stol. vládli D-em Mikuláš Kaplíř ze Sulevic, pak Jan Kaplíř ze Sulevic, který D-a i Oseka Děpoltu z Lobkovic postoupil. Lobkovicové vládli zde napotom až do 17. stol., načež D. koupí se dostal nynějším držitelům krabatům z Valdšteina.

Duchonská viz Dehnice.

Důl, Dol, vska, 8 d. 54 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mužetice, far. Sedlec.

Důl, Hlučov, ves na potoku, 32 d. (nazvíce porůznu) 230 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kanina, far. Mšeno, býv. dom. Vidim a Kokořím; ½ hod. vzdálí mlýn.

Důl, ves, 25 d. 207 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Pošna, býv. dom. Proseč a Pošna; ¼ hod. vzdálí Kuňovka, hospoda a 3 chalupy.

Důl také Důl Sudkový, ves, 17 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Vintířov, far. Křeč; někdejší tvrz slouží nyní za sýpku; sam.: na Nechybě, mysl. a hospoda (¼ hod.); Bělá, nyní dv. popl., někdy ves (obě tyto sam. přifařeny jsou do Věžného).

Důl viz Doly.

Důl viz Zdoly.

Důl, dv. popl., někdy ves, kterou král Jan r. 1318 dal za Zalužany klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově; ostatně viz Kletice.

Důl Čertův viz Čertův důl.

Důl Katův viz Katův důl.

Důl suchý viz Suchý důl.

Důlec viz Jarošov.

Dumlichbaude viz Nová ves III. díl horní.

Dunajice, ves, 54 d. 353 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Slověnice, býv. dom. Třeboň.

Dunajovice, Dunavice, sam., 2 d. 18 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krusvičany, býv. dom. Konopišť.

Dunavice, ves, 15 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¾ hod. sev.), kat. obc. D., pol. obc. Chleby, býv. dom. Lešany, far. Netvořice.

Dunice, ves, 28 d. 235 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolejní (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Děkanovice, far. Vonšov.

Dunovice, ves, 45 d. 272 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (3¼ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Cehnice, far. Paračov, býv. dom. Štěkeň.

Durdice, vska, 8 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Arnoštovice, býv. dom. Smylkov.

Dürmaul, ves, 43 d. 252 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Doupov (½ hod. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Rednice.

Dürnbach, ves, 30 d. 229 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Nebanice; škola.

Dürnberg, ves, 59 d. 418 ob. něm., kr. Cheb., okr. far. a býv. dom. Jachimov (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Jachimov.

Dürrenbrunn horní a dolní viz Seewiesen.

Dürrengrün, ves, 46 d. 310 ob. něm., kr. Cheb. okr. Vildštein (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Steingrub, far. Schönbach, býv. dom. Wallhof.

Dürrholz viz Nová ves.

Dürrmaul, ves, 105 d. 726 ob. něm., kr. Cheb., okr. Plan. (1¾ hod. sev. záp.), kat.

i pol. obc. D., far. Nová ves, býv. dom. Chodová Planá; škola, synagoga, opodál mlýn a sam. Herrnberk, někdy dv. popl., jenž tvořil zvláštní statek.

Dušák viz Holičky.

Dušejov (*Duschau*), far. ves na patě vrchu, 39 d. 369 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec. (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Jeníkov větrní, diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. náb. fond, 1283 osadníkův; zdejší far. chrám. sv. Bartoloměje uvádí se co takýjiž ve 14. stol., škola, opodál mlýn.

Dušejovský mlýn viz Červená Řečice.

Dušek viz Dubovice.

Dušnice dolní (*Nieder-Duschnie*), ves při vtoku nepatrného potůčku do Jizery, 36 d. 261 ob. čes., kr. Jič., okr. Roketnic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Jilemnice.

Dušnice horní (*Ober-Duschnic*), ves, 59 d. (po různu) 413 ob. čes., kr. Jič., okr. Roketnic. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D. h., far. Jablonec, býv. dom. Jilemnice; opodál sam. Rezek.

Dušníky, ves, 58 d. 294 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Budín, býv. dom. Doksan.; zámeček, dv. popl.

Dušníky, ves na Kocabě, 50 d. 321 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. D., far. Sv. pole.

Dušníky, ves nad Labem, 43 d. 335 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1½ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Obříství.

Dušníky, ves, 57 d. 478 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Hořelice, býv. dom. Chrašťan; pošt. úřad, opodál na pahrbku „Homole“ fil. chrám sv. Jiří ze 17. stol.

Dušníky (daleké), ves na pravém břehu Vltavy, 15 d. 101 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Vepřek, býv. dom. Veltrus.

Dušníky trhové, ves nad Litavkou, 68 d. 566 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Příbram (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. D. t., býv. dom. Příbram; kaple sv. Trojice, zámek, pivovár, vinopalna; opodál Skorotín ovčinec, někdy dv. popl a tvrz. — D. byly druhdy zvláštní statek, který r. 1615 Oldřichovi z Lažan, později pánům Chlumčanským náležel; r. 1741 dostal se koupí obci Příbramské.

Dvakačovice viz Dvekačovice.

Dvekačovice, Dvakačovice, Vakačovice, ves na výšině, 57 d. 345 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Vejvanovice, býv. dom. Rosice; protest. chrám a pastorát; mlýn.

Dvérce, Dvorce (*Wärzen*), ves, 19 d. 120 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc., far. a býv. dom. Nepomyšl.

Dvořáci (Dvorce) Frantálské (*Höfler, Frauenthaler*), ves, 27 d. 200 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Něm. Brod (½—1 hod.), kat. i pol. obc. D. F., býv. dom. Pohled č. Frantál. Ves tuto tvoří následující sam.: Kocman, Pabousek, Říha, Šenklívy (Schenkelhof), Šidlák a Hamry (Hammer o. Hammerdörfel).

Dvořáci Okrouhlečtí (*Höfler, Okrouhlitzer*), ves, 72 d. 546 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Něm. Brod (¼—1¼ hod.), kat. i pol. obc. D. O., býv. dom. Okrouhlice. Dvorce a sam. ves tuto tvořící jsou: Melichovský, Menoušek, Nový svět, Novotného dvůr, Panský, u Rýdlů a Šmolov.

Dvořáčky (*Burghöfel*), ves, 26 d. 216 ob. něm., kr. Jič. okr. a býv. dom. Hostin. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Souvraty, far. Brusnice horní.

Dvorce (*Wurzen*), ves blíž pravého břehu Nežárky, 13 d. 119 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2 hod. již.), kat. obc. D., pol. obc. Vlasenice, far. Stráž.

Dvorce (*Höfen*), ves nad Jihlavkou, 25 d. 205 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (4½ hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Hubenov, far. Volframs (na Moravě), býv. dom. Jihlav. opodál mlýn.

Dvorce, Dvorec, ves, 15 d. 106 ob. čes., kr. i okr., far. a býv. dom. Jič. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Studňany.

Dvorce, Dvorec, ves, 14 d. 105 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Libotín, pol. obc, sv. Maří, far. Lštění.

Dvorce, ves podlé Vltavy, 35 d. 330 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Podolí, far. Michle, býv. dom. Vršovice a Nusle.

Dvorce, *Dvorec*, ves, 14 d. 96 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1 hod. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Přestavlky, far. Újezd červený, býv. dom. Mitrovice.

Dvorce viz Dvérce.

Dvorce viz Dvorec.

Dvorce dolní (*Unterhöfen*), veska, 9 d. 73 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašper. Hor. (¾ hod. sev.), kat. obc. D. d., pol. obc. Tuškov, far. Kašperské hory; opodál dv. popl. Dornhof.

Dvorce červené viz Dvorec.

Dvorce Frantálské viz Dvořáci Frantalské.

Dvorce hořejší viz Dvory Lidlovy.

Dvorce Klášterní viz Brod něm.

Dvorce (Dvory) malé (*Klein-Meierhöfen*), ves, 23 d. 148 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. D. m., far. Novoměstí, býv. dom. Bor.; škola.

Dvorce (Dvory) velké (*Gross-Meierhöfen*), panství majorátní a ves na úpatí hory „Přimdy," 34 d. 206 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D. v., far. Přimda; krásný zámek s kaplí sv. Jana Kř., škola, pivovár, 2 mlýny. — D. náležejí od r. 1790 Kolovratům (prvé Novohradským pak Libšteinským).

Dvorců čtrnáct viz Čtrnáct dvorců.

Dvorec, ves, 29 d. 168 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Lysá (1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Lysá; blíž mlýn a bažantnice.

Dvorec (*Wurzen*), 28 d. 194 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Hluboká, far. Borovany, býv. dom. Újezd Ostrolov. Sam. Viktorin; pohodnice. — Zde stála někdy tvrz. R. 1610 jmenuje se **Václav Kořenský** z Terešova pánem na D-i.

Dvorec, Kořen (?) (*Wurz*), vska nad Střelou, 7 d. 22 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Jablonná, býv. dom. a far. Chýše.

Dvorec, ves, 13 d. 75 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Sušic. (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Sušice; sam.: Pateček, mlýn a chalupa, Červené dvorce, dv. popl. a 7 d.

Dvorec viz Dvorce.

Dvorec viz Břilice.

Dvorec (*Waldhöfel*) viz Lípa.

Dvorec (*Uhry*) viz Přibislav.

Dvorec, veska, 8 d 48 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. D., pol. obc. Blanice, far. Bavorov, býv. dom. Netolice.

Dvorec, ves, 19 d. 133 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk. (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Zelená hora.

Dvořec, Dvorec, ves u Černovického potoku, 42 d. 318 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Tučapy, býv. dom. Branlín a Přehořov; někdy zde stála tvrz; opodál sam. Krotějov, dv. popl 1/2 hod., Zmrhal 3/4 hod.

Dvorecko, vska, 5 d. 38 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. D., pol. obc. a far. Bohdaneč.

Dvoreček (*Höfling*), ves, 23 d. 169 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Oldřiš, far. Blažejov; opodál Proboštská hajnovna.

Dvoretice viz Vahlovice.

Dvořisko, ves, 19 d. 105 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. a býv. dom. Choceň.

Dvořiště, ves, 18 d. 98 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (2 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Doubravice, far. a býv. dom. Nový hrad.

Dvořiště, ves, 27 d. 182 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Hrad. (2 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. D., far. Žlunice, býv. dom. Dymokury.

Dvořiště viz Mnich.

Dvořiště, někdy tvrz nyní dv. popl. u Šimpachu, viz tam.

Dvořiště dolní (*Unter-Haid*), městys nad Malší (327,3 víd. sáhů nad mořem), 111 d. 733 ob. něm., kr. Buděj., okr Kaplic. (2 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. D. d., býv. dom. Rožmberk, diéc. Buděj., vik. Vyš. Brod., patr. opat Vyšebrod., 1332 osadníku; zdejší far. chrám sv. Jiljí byl r. 1279 fil. chrámem Rožmberského kostela, r. 1367 farním; škola, pivovár. Trhy výroční: 1. v út. před sv. Duchem, 2. na den sv. Michala.

Dvořiště horní, Bor (*Ober-Haid*), městys, 119 d. 761 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Rožmberk, diéc. Buděj., vik. Vyš. Brod., patr. opat Vyš. Brod., 2039 osadníků; zdejší far. chrám sv. Michala archang. založen jest r. 1252 od pánů z Rožmberka (duchovní správu zastávají od r. 1658 cisterciáci Vyšebrodští); škola, pivovár. Trhy výroční: 1. na sv. Josefa, 2. v svatoduš. úterý, 3. na sv. Michala, 4. na sv. Jana Evang. Týhodní trhy každou středu od 1. května až do posledního září. Sam.: mlýny Edelmühle a Stegmühle; Hutě; Jägerhäusel. — R. 1738 lehlo městečko popelem až na 7 domů.

Dvory, ves, 42 d. 350 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Nimburk (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Benátecké. Sam.: Veleliby, 3 d. a fil. chrám sv. Václava, kterýž se ve 14. stol. co farní uvádí; Zdonín, dv. popl.

Dvory, *Dvůr*, ves, 30 d. 231 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., far. Lažiště, býv. dom. Vimberk; chatrné zbytky někdejší tvrze. 3/4 hod. vzdálí mlýn Podedvůr a mešní kaple sv. Jana Nep.

Dvory viz Čermná malá.

Dvory malé a velké viz Dvorce.

Dvory dlouhé, Dlouhodvory (*Langenhof*), ves, 15 d. 130 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2 1/4 hod. sev. záp.), kat. obc. D. d., far. Všestary, býv. dom. Chlum a Neděliště. — D. d. patřily druhdy panenskému klášteru u sv. Jiří v Králové Hradci; r. 1465 zastavil je král Jiří pánům z Lípy, jimž se na to r. 1496 co majetek dostaly; od r. 1677 náležejí k výše uvedenému statku.

Dvory dolní (*Unter-Maierhöfen*), veska, 9 d. 65 ob. něm., kr. Cheb, okr., far. a býv. dom. Karlovar. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Donice.

Dvory Haklovy (*Hackelhöf*), ves, 30 d. 220

ob. čes. něm., kr. i okr., far. a býv. dom. Buděj. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D. H.; sam. Nový dvůr.

Dvory horní (*Unter-Maierhöfen*), vska, 6 d. 32 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Karlovar. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Donice.

Dvory kněžské (*Pfaffenhof*), ves, 13 d. 104 ob. něm., kr. i okr., far. a býv. dom. Buděj. (3/4 hod. sev.), kat. obc. D. k., pol. obc. Čtyry dvory; sam.: Suchomelův mlýn s chalupou (3/4 hod.) a dvůr Trägerhof s 2 chalupami.

Dvory Lidlovy, Dvorce hořejší (*Liedelhöfen*), ves, 16 d. 155 ob. něm., kr. Pís., okr., býv. dom. a far. Kasperskohor. (3/4 hod. již.), kat. obc. D. L., pol. obc. Červená. Sam.: dv. popl. Kaiserhof 1/4 hod., papírna 3/4 hod., mlýn (1 1/4 hod.), pila (1 1/2 hod.).

Dvory nové viz Nové dvory.

Dvory Remlovy viz Čtyry dvory.

Dvory samotné viz Skoronice.

Dvory Šindlovy (*Schindelhöf*), ves, 13 d. 88 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Buděj. (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. D. Š., pol. obc. Mokré; škola.

Dvůr Králové (*Königinhof*), král. věnné a okr. město nad Labem, starými zdmi ohražené, skládá se z města a z předměstí: Hradišťského, Dolejšího, Hořejšího, Podhradského a Šindelářského, 652 d. 5780 ob. čes. něm., kr. Král. Hrad. (4 m. sev.), diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. J. Veličenstvo, 6716 osadníků; smíš. okr. úřad, notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. exp. s pošt. štací, děk. chrám sv. Jana Křt. původně ze 14. stol., kostel sv. Kříže, znamenitá radnice, nižší reální a hl. škola, na náměstí sloup se sochou Panny Marie a kašna se sochou staročeského hrdiny a pěvce Záboje z r. 1858, zpěv. spolek, špitál, nemocnice, plátenictví; opodál dvůr Vorlech. Trhy výroční s předcházejícími trhy dobytčími: 1. v úterý před hromnic., 2. před květnou nedělí, 3. před sv. Duchem, 4. před sv. Markétou, 5. před sv. Matoušem, 6. před všemi Svatými, 7. před sv. Tomášem; týhodní trhy na obilí a přízi v úterý a sobotu. — D. K. původně knížecí dvůr „Chvojno", kdež r. 1139 kníže Soběslav řídě stavbu hradu „Hostin-Hradec" onemocněl a na Hostín-Hradci dokonal. Na počátku 14. stol. uvádí se D. K. již co město. R. 1316 zastavil král Jan D. K. Půtovi z Turgova; r. 1329 dán od téhož krále doživotně Jindřichovi knížeti Javorskému; r. 1422 stál D. K. se Žižkem a Tábory v jednotě, jakož i r. 1434 ke straně městské, která u Lipan dokrvácela. Pro zpouru proti Ferdinandovi I. r. 1547 byl D. K. ztrátou statků a práv svých pokutován; později jsou mu z části navráceny. R. 1646 poražen zde cís. vůdce Montecuculi od švédského generála Wittenberka. Mnoho trpělo město častými požáry, tak jmenovitě r. 1450, 1699, 1791. Zde práchnivěly drahně věků pod věží děk. chrámu mezi starým haraburdím skvostné perly básnictví českého, až šťastnou náhodou 16. září 1817 od našeho nezapomenutelného Václava Hanky odhaleny a pod názvem Králodvorský rukopis r. 1818 světu na odiv vydány jsou.

Dymokury, panství allod. (s Chotělicemi a Žlunicí r. 1814 v ceně 1,112.415 zl.) a far. ves, 114 d. 852 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (2 hod. sev. záp.), pošt. Poděbrad., kat. i pol. obc. D., diéc. Král. Hrad., vik. Kopidln., patr. hr. Cavriani, 1240 osadníků; zámek (na místě n. tvrze) s kaplí, far. chrám Panny Marie z r. 1723 původně ze 14. stol., škola, pivovár (roč. na 6991 věder), pární a strojný mlýn; sam. Deblice a Jakubský mlýn. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem soujmenného rytířského rodu; k roku 1249 připomíná se Soběslav z D-r. V 16. stol. náležely D. pánům z Valdšteina, kteří je Albrechtovi Smiřickému prodali. Po bitvě Bělohorské jsou tomuto odňaty a později Albrechtovi z Valdšteina prodány, po jehož pádu opět král. komoře připadly. Nyní náležejí hr. Cavriani.

Dýšina, far. ves, 55 d. 442 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Rokycan. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. D., býv. dom. Plz., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. obec Plzeňská, 3605 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice a sv. Šim. a Judy, kteréhož se již ve 14 stol. připomíná, škola. — D. byla r. 1242 statkem kláštera Chotěšovského.

Dytreich (*Distreichs*), ves v údolí, 18 d. 114 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Kain, far. Staré město, býv. dom. Landštein; opodál mlýn (*Hammermühle*).

Dyštěkryje viz Drštěkryje.

Džbánov, Čbanov, Čbanovec, ves, 37 d. 252 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. D., far. Sloupnice; protest. chrám a škola. —

Džbánov viz Čbanov.

E.

Ebenava (*Ebenau*), ves nad Vltavou, 22 d. 115 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Krumlov (2 hod. již.), kat. obc. E., pol. obc. Sveraz, far. Záton.

Ebene viz Stodůlky.

Ebenwies viz Stodůlky.

Ebergař viz Staré město.

Ebersdorf, ves na Pruské hranici (někdy

lenní statek Fridlandský), 93 d. 450 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. E., far. Wiese; komerc. celní úřad.

Ebersfeld, ves, 20 d. 117 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. Golddorf, pol. obc. Steinhof, far. a býv. dom. Kinšperk.

Ebmeth, ves a statek, 93 d. 563 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. E., pol. obc. a far. Vranov; škola.

Ebrhartice viz Obratice.

Eckersbach, ves na soujmenném potoku, 18 d. 102 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Engelsberg, pol. obc. Chrastava, far. Grunt, býv. dom. Grabštein; blíž kam. lomy.

Eckmühle viz Kührberg.

Ederngrün, ves, 22 d. 147 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. E., pol. obc. Ruppelsgrün, far. Hroznětín, býv. dom. Tüppelsgrün.

Egerberg, někdy hrad u Lestkova, viz tam.

Egerbruck viz Rittersgrün.

Edelmühle viz Dvořiště horní.

Ehmet, Emeth, ves, 28 d. 177 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. E., pol. obc. a far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof; škola.

Ehrenberg dolní (*Nieder-E.*), ves, 118 d. 889 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Rumburk ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. E. d.; škola.

Ehrenberg nový (*Neu-E.*), ves, 195 d. 1487 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. E. starý.

Ehrenberg starý (*Alt-E.*), far. ves s předešlou související, 388 d. 2884 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov, kat. i pol. obc. E. st., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. hr. Harrach, 5610 osadníků; far. chrám. sv. Jana Nep.; škola, tkalcovství; zde jakož i v E-gu novém zhotovuje se ročně velmi mnoho řešet rozličného druhu.

Eibenberg, ves na soujmenném potoku, 88 d. 1047 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kraslic. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. E., pol. obc. Grünberg, škola. Hlavní výživou obyvatelstva jest krajkářství a vyšívání. V okolí někdy vydatné doly měděné.

Eibenberg, ves po úbočí hory „Peintlberg," 74 d. (porůznu) 571 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom Neydek ($^1/_2$—$^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. E.; škola.

Eichberg dolní (*Unter-Eichberg*), ves po záp. srázu soujmenného vrchu, 16 d. 94 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pavlice, far. Tuhan, býv. dom. Doksy.

Eichberg horní (*Ober-E.*), vska na již. straně „Eichberg-u," 9 d. 64 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Dubá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dobřeň, býv. dom. Berštein.

Eichberg viz Zatyní.

Eichelberg, ves, 46 d. 448 ob. něm., kr. i okr. Cheb. ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. E., far. a býv. dom. Liebenstein; škola, opodál při Ohři 2 mlýny.

Eichelburg, ves, 22 d. 244 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Sadská.

Egermühle viz Schützendorf něm.

Eichelhäuser viz Šatava.

Eichenhof, ves na pravé straně Ohře, 40 d. 261 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Šemnice, far. Svatobor, býv. dom. Gieshübel.

Eichicht, ves, 77 d. 661 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. E., far. Rochlice.

Eiland, ves na Saské hranici, 45 d. 254 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($3^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Schneeberg, far. Tisá.

Eilhausen viz Neuberk.

Eilhütten viz Kochanov.

Einöd viz Stodůlky.

Einsiedel, far. ves, 165 d. 1136 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Fridland (3 hod. již.), kat. i pol. obc. E., diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 4547 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše, škola, přádelna.

Einsiedel, vska, 8 d. 38 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyšebrod. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Jilovice české, far. a býv. dom. Rožmberk.

Einsiedel dolní (*Nieder-Einsiedel*), far. ves na Saské hranici, 117 d. 776 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. E. d., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. náb. fond, 982 osadníků; far. chrám sv. Michala archang., škola, vedlejší celní úřad, papírna.

Einsiedel horní (*Ober-Einsiedel*), ves s předešlou související, 93 d. 508 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach, far. Lobendava.

Eisenberk, *Eisenberg*, panství fideikom. a ves na úpatí Krušných hor, 30 d. 239 ob. něm., kr. Žat., okr. Borec. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. E., pol. obc. a far. Novosedly; krásný zámek s kaplí r. 1540 od Mikuláše z Hochhausen vystavený. Na blízkém vrchu zříceniny hradu Žeberka (*Seeberk*), jenž měl býti původištěm soujmenného rodu panského. — E. byl rodištěm některých pánů z E-a. R. 1454 byl v držení E-a saský rytíř Kunc z Kaufunku, jehož synům ho král Jiří mocí odejmul. Z počátku 16. stol. ná-

ležel Sigmundovi Smolíkovi ze Slavic, který v poslední své vůli svaka svého Mikuláše Hochhausera z Hochhausen dědicem E-a učinil. Po bitvě Bělohorské jest E. potomkům Hochhauserovým odňat a Vilému z Lobkovic prodán, kterýž rod dosud v držení jeho jest.

Eisendorf, far. ves na bavorských hranicích, 102 d. 743 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. E., býv. dom. Újezd Chodový, diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. svob. p. Koc z Dobrše, 1385 osadníků; far. chrám sv. Barbory, škola, zámeček, pohraniční celní úřad, 2 mlýny.

Eisendorferhütte, ves $^{3}/_{4}$ hod. jih. vých. od předešlé, 14 d. 63 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň., kat. i pol. obc. a far. Eisendorf, býv. dom. Újezd Chodový; někdy skelné hutě.

Eisenhammer, myslivna, viz Trnova.

Eisenhof viz Seewiesen.

Eisenstein viz Ruda železná.

Eisenstrass, far. ves na někdejším královském hvozdě, 187 d. 1131 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Nýr. ($1^{3}/_{4}$ až $2^{3}/_{4}$ hod. jih. výh.), kat. i pol. obc. E., diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. náb. fond, 1011 osadníků; far. chrám Panny Marie z r. 1826, škola, pivovár; blíž Černé jezero, také Eisenstraské č. Deštnické, (64 j. velké, 46' hluboké a leží ve výši 3159' pod tak zvanou Jezerní Stěnou (Seewand), dle barom. měření 4239 víd. střevíců) vysokou. Eisenstrass se skládá ze 34 porůznu ležících dvorců a sice: z Eisenstrassu, z E. horního a dolního, z Schädelhöfe, Zelzerthal-u, Frischwinkl-u a Storn-u.

Ejpovice viz Epovice.

Ejprnice viz Ojprnice.

Ejstebno viz Stebno.

Elbančice, Lbančice, lázně, 2 d. 59 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bělč, far. Šebířov; kaple sv. Ant. Pad. (patr. hr. Küenburg).

Elbecken, vska v Krušných horách, 7 d. 58 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Jáchimov ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Jáchimov, far. Gottesgab. Na nejvyšším temenu kopce „Sonnenwirbel“ (3906 víd. střevíc. trig. měření) sam.: Sonnenwirbel 2 d.

Elendbachel, ves, 18 d. 165 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (3 hod. jih. záp.), kat. obc. E., pol. obc. a far. Vltavice hořejší, škola; blíž sam. Elendbachel nový.

Eleonorenhain viz Leonorenhain.

Elhejšov viz Lhejšov.

Elisabetenthal viz Lité.

Elisenthal, skelné hutě, v. Ruda železná.

Elm, ves, 19 d. 184 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. E., far. Haydt, býv. dom. Ostrov.

Elschelin, ves, 26 d. 168 ob. něm., kr. Pís., okr. Stříbro (2 hod. již.), kat. i pol. obc. E., far. Kostelec, býv. dom. Týn Horšův; stranou sam. Koča.

Emanuelsberg, ves dle někdejšího velkopřevora Emanuela Kolovrata tak pojmenovaná, 15 d. 88 ob. něm., kr. Litom., okr. Hajd. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Sonneberg, far. Parchen, býv. dom. Libchava hořejší.

Emanuelsdorf, Emanuelshof, ves, 13 d. 61 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Dobřenec, far. Maštov, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves.

Emmern, vska, 8 d. 60 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Planles, far. Hořice, býv. dom. Vyšší Brod.

Encovany (*Enzowan*), panství fideikom. (r. 1811 v ceně 252.455 zl.), a ves na úpatí Holého vrchu, 66 d. 427 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. E., far. Hrušovany; starý zámek, někdejší to tvrz, pivovár, vinopalna. — E. patřily na počátku 17. stol. Ladislavu Zeidlicovi z Schönfeldu, jemuž jsou po bitvě Bělohorské odňaty a Polyxeně z Lobkovic prodány. Knížecí tento rod jest až na nejnovější dobu v držení E-n.

Endersgrün, ves na výšině, 25 d. 149 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (3 hod. záp.), kat. obc. E., pol. obc. a far. Pernštein, býv. dom. Klášterec.

Engelsberg, někdy městečko, nyní ves po obou březích Nisy, 95 d. 686 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Chrastav. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. E., pol. obc. Chrastava; kaple sv. Václava, škola, bělidla.

Engelsdorf, ves, 103 d. 497 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland ($2^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. E., far. Wiese; fil. chrám sv. Anny z r. 1781, škola.

Engenthal viz Jeseny.

Ensenbruck, veska na Sirmickém potoku, 8. d. 69 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. E., pol. obc. Rohr, far. Trebendorf, býv. dom. sv. Klara.

Epice, Vepice, ves, 21 d. 189 ob. čes., kr. Táb., okr. Milev. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. E., far. Kovářov, býv. dom. Orlík; sam. Koška, mlýn.

Epovice, Ejpovice, Vejpovice, (*Eipowic*), ves, 77 d. 612 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. E., far. Dýšina, býv. dom. z části Plz., z části Rokycan.; na blízku železná ruda.

Erasmus, vska, 8 d. 54 ob. něm., kr. Pls., okr. Hostouň. ($^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. Mutěnín; někdy zde stála kaple sv. Erasma.

Erbelštein, vska na kopci na levé straně Ohře, 7 d. 40 ob. něm., kr. Žat., okr. Ka-

daň. (3½ hod. jih. záp.), kat. obc. Peklo, pol. obc. Boxgrün, far. Voč, býv. dom. Klášterec.

Erharec viz Heralec.

Erchoutovice, Vrcholtovice (pův. Rchútovice), far. ves, 16 d. 109 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Ml. Vožice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. E., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. hr. Küenburg, 1153 osadníků; zdejší far. chrám nejv. Trojice uvádí se co taký již ve 14. stol., škola. — E. byly někdy zvláštní statek, náleževší v 17. stol. pánům Špulířům z Jíter; r. 1718 postoupila ho paní Caecilie z Běšín koupí tehdejším držitelům Ml. Vožice, s kterou až podnes spojen jest.

Erkeřice viz Valkeřice.

Ermesgrün, ves, 22 d. 143 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. (1¾ hod. sev.), kat. obc. E., pol. obc. Steingrub, far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof.

Ernestýn, dv. popl., viz Podol (okr. Mn. Hradišt.).

Ernstberg, vska, 9 d. 129 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1¼ hod. již.), kat. obc. E., pol. obc. a far. Korkushütten.

Ernstbrunn, ves v horách, 15 d. 308 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (3¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Christianberg, býv. dom. Krumlov; skelné hutě (výroba: duté, tabulové a rafin. sklo), opodál 2 brousírny.

Erpužice, Crpužice, Spiřice (*Welperschitz*), far. ves, 34 d. 172 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Stříbro (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. E., býv. dom. Trpisty a Třebel, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. pán z Aehrenthalu, 1834 osadníků; far. chrám sv. Markéty z r. 1701 (uvádí se již v předhusitské době), škola.

Ertín viz Rtín.

Ervěnice viz Rvenice.

Eselhof, sam. u Cvrčkova.

Espenthor, ves, 61 d. 372 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. E., far. Andělská hora, býv. dom. Giesshübel; fil. chrám sv. Kateřiny, škola.

Eš, statek již před r. 1670 s Kámenem spojený (viz tam) a ves, 39 d. 266 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov. (¾ hod. již.), kat. obc. E., pol. obc. Kámen, far. Věžná. Sam. Borkov, dv. popl. (¼ hod.), Lázně (Adolfsthal) 4 d.

Eting nový, (*Neu-Ötting*), vůbec Včelnice řeč. městys na potoku „Bradlo“, 166 d. 1224 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Kamenic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Včelnic., diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. stud. fond, 2845 osadníků; poutnický far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1806, škola, pošt. exped., zámek, továrna na sukna. — Hraběnka Hippolita de la Saga Paradis, majitelka panství Kamenického a Včelnického, jsouc v nebezpečenství utonouti v náhle rozvodněném rybníce Kalichu (u Kamenice) učinila slib postaviti kapli ke cti Panny Marie. Po vykonané pouti do Starého Etinku (Alt-Ötting) v Bavořích, dala r. 1662 blíž Včelnice přislíbenou kapli zbudovati a sochou, v Starém Etinku dle tamější sochy Mariánské vyvedenou, okrášliti. Toť příčina založení a pojmenování městyse.

Eugenské hamry (*Eugenthal*), sam. 4 d. 45 ob. čes.; ostatně viz Hatín.

Eulenberg viz Zárov dolní.

Evaň, Nevaň (*Eywan*), ves na návrší, 64 d. 422 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Libochovic. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. E.

Evanovice, Ivanovice, Vejvanovice (*Wegwanowic*), statek allod. s panstvím Rosickým spojený a far. ves, 54 d. 396 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. E., pol. obc. Úřetice, diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. kn. Kinský, 1760 osadníků; zámek, far. chrám Nanebevzetí P. M. (původně ze 14. stol.), škola, vinopalna; opodál Červená hůrka, někdy městys (?) nyní sam.

Evice viz Nedvězí.

F.

Faberhütten viz Wernsdorf.

Falgov, také Horká (*Falgendorf*), ves, 21 d. 146 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Čistá, far. Kalná dolní; pošt. exp. s pošt. štací.

Falkenberk, někdy hrad, viz Petrovice.

Falkenov (*Falkenau*), far. ves u prostřed hor, 12 d. 889 ob. něm., kr. Litom., okr. Hajda (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. F., býv. dom. Sloup., diéc. Litom., vik. Lip., patr. hr. Kinský, 2517 osadníků; far. chrám sv. Ant. Pad. z r. 1788, škola, 2 mlýny, vícero brusíren, někdy též skelné hutě, jedny z nejstarších v Čechách, nebo již r. 1443 pracovalo se v nich.

Falkenov viz Falknov.

Falkenburk nový (*Neu-Falkenburg*), vska, 8 d. 59 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Jablon. (⅛ hod. záp.), kat. i pol. obc. Valtinov; zámek na rybníku — někdejší to tvrz, jež po zaniknutí hradu Falkenberka (viz tam) v druhé polovici 15. stol. povstala — opodál přádelna.

Falkenhain, ves, 90 d. 768 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Krásná lípa, býv. dom. Kamenice česká.

Falkenštein, někdy hrad na soujmenné skále nad Jetřichovicemi, viz tam.

Falknov, Falkenov (*Falkenau*), panství fideikom. (r. 1623 za 45000 kop gr. míšeň.) a okr. hrazené město nad Ohří, 399 d. 2770 ob. něm., kr. Cheb. (2³/₄ m. sev. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Falknov, patr. Ervein hr. Nostic-Rhinek, 5931 osadníků; zámek, ozdobený čtyřmi věžemi, s krásnou zahradou; arciděkan. chrám sv. Jakuba, hřbitovní kostel sv. Jana Ev., klášter kapucinský s kostelem sv. Ant. Pad., škola, smíš. okr. úřad, notar., kontrolní úřad, berní úř. (1. tř.), pošt. úř.; v okolí výtečné chmelnice. Trhy výroční; 1. v pond. před sv. Duchem, 2. v pond. po sv. Jak. V., 3. v pond. po sv. Michalu; každý třetí pondělek v měsíci trh na dobytek. — F. jmenuje se k r. 1313 městem. Brzy nato postoupí jeho Mikuláš Winkler králi Janovi, od kteréhož jej r. 1339 co léno opět obdrží s vyhražením král. vrchního manského panství pro všechny budoucí časy. R. 1434 zastavil král Sigmund F. Šlikům z Posouna, kteří zde až do Bělohorské bitvy vládli a s neunavenou pílí na panství tom hornictví pěstovali. R. 1621 přitáhlo vojsko Saské k Falknovu a přinutilo posádku, jíž hr. Mansfeld velel, pod úmluvou město vzdáti. Po konfiskování statkův Šlikových prodán F. r. 1623 za výše jmenovanou cenu Ottovi z Nostic, jehož rod (nyní hr. Nostic-Rhinek) až dosud v držení F-a jest. V běhu 30leté války zakusil F. mnohých svízelů a škod, tak jmenovitě 26. května 1632 jest město celé při dobývání hradu Saským vojskem v rum a popel obráceno. R. 1693 dne 24. srp. způsobily kobylky v okolí velké škody.

Familie viz Svobodná ves.

Farářství, ves, 22 d. 167 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hrad. (¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kuklena; sam.: Rybárna a Červený dvůr.

Farbenhäuser viz Lichtbuchet horní.

na Farkách viz Troja.

Farské viz Rovné.

Fasattengrün, ves, 30 d. 94 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. F., far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof; blíž mlýn.

Fefry (*Pfefferschlag*), ves (440 víd. sáhů nad. mořem), 36 d. 340 ob. čes. něm. (?), kr. Pís., okr. a far. Prachatic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. F., býv. dom. Volary; fil. chrám sv. Anny; škola.

Felbabka, ves na patě vrchu Ostrého, 32 d. 249 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rpety, far. Hořovic., býv. dom. Jince; zhotovování hřebíků a cvočků.

Felden, vska, 10 d. 53 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Jablon. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ves česká; opodál dv. popl.

Feldhäuser viz Heřmanice.

Felixburg, někdy hrad u Košovic.

Ferdinandov (*Ferdinandsdorf*), ves na potoku, 14 d. 85 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Hradiště Chůstníkovo; opodál mlýn.

Ferdinandsthal, ves v horách r. 1783 založená, 57 d. 387 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Raspenava, far. Haindorf.

Ferdinandsthal viz Srby.

Ferdinandsthal, 15 d. 198 ob. něm., skelné hutě, (výroba: duté sklo, ročně 800 ctů.), ostatně viz Debrník.

Ferchenhaid, ves, 27 d. 287 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Neugebäu. Sam. Boubská nová.

Ferwald viz Chroboly.

Fialka viz Smíchov.

Fiebigthal, ves, 23 d. 212 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Krásná lípa, býv. dom. Kamenice česká.

Ficalův mlýn viz Radouňka.

Fichtau, ves, 54 d. (nazvíce porůznu) 384 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Nov. Bystřic. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Nová Bystřice.

Fichtenbach, ves na úpatí Čerchova (3282 střevíců víd. dle trig. měření), 24 d. 424 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Domažlic. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Volmava; knížete Kinského továrna na sklo zrcadelné a tabulové (výroba 3174 ctů. roč. v ceně 70.000 zl.).

Fichtenhof viz Reichenbach.

Fichtenmühle viz Reichenbach.

Fichtig viz Úpa malá díl horní.

Fidlerov viz Filířovice.

Fidlerův mlýn viz Mutíněves.

Filipov, Filipův dvůr (*Philippshof*), statek s Vrbicí spojený (viz tam), 4 d. 313 ob. čes., kr., okr. a far. Čás. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. F., pol. obc. Čáslava; zámek, cukrárna, pivovár, olejna.

Filipov (*Philippsdorf*), ves, 10 d. 65 ob. čes. (?), kr. Čás., okr. Polná (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Dobrodín, far. Ždírec, býv. dom. Střítež.

Filipov (*Philippsdorf*), ves, 58 d. 343 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Dědová, far. Kameničky, býv. dom. Richenburk.

Filipův dvůr viz Filipov.

Filippenau, ves, 23 d. 154 ob. něm., kr. Litom., okr. Česk. Kamenic. (³/₄ hod. sev.

záp.), kat. i pol. obc. Olešká stará, far. Huntířov, býv. dom. Olešká stará, škola, mlýn.

Filiřovice, Fídlerov (*Filiřowic*), ves na pravém břehu Labe, 19 d. 129 ob. čes. něm.(?), kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Král. Dvůr (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Novolesy.

Filz, ves, 14 d. 100 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Vltavice hořejší.

Filzhäusl viz Stodůlky.

Finkendorf, ves, 65 d. 440 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablon. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Rynoltice, býv. dom. Lemberk.

Fischbach, ves, 22 d. (porůznu) 125 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blatno (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Pernink, býv. dom. (město) Ostrov.

Fischbeckern, vska, 4 d. 14 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Planles, far. Hořice, býv. dom. Vyšebrod.

Fischerhäuser, vska, 3 d. 31 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Planá ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Stögenwald, býv. dom. Krumlov.

Fischern, vska na levém břehu Ohře, 6 d. 49 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb. ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Mühlbach; mlýn s pilou.

Fischern, ves na levém břehu Ohře, 38 d. 428 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Karlovar. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. F., pol. obc. Sedlec; fil. chrám sv. Urbana ze 16. stol., mlýn.

Fišerka viz Dehnice.

Fláje (*Fleyh*), far. ves na soujmenném potoku u paty Krušných hor, 96 d. 531 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Duchcov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. F., diéc. Litom., vik. Bílin., patr. hr. Valdštein, 1203 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt., škola, 3 mlýny.

Fleisnerka, vinice u Vysočan, viz tam.

Fleissen, ves, 160 d. 1330 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Vildštein. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. F., far. (katol.) Klinghart; protestantský chrám a pastorat, škola katol. a protest., papírna, 2 mlýny. — F., lenní někdy statek král. hradu Chebského, zakoupen v 16. stol. od pánů z Viršberku, tehdejších držitelů statku Vildšteinského.

Fleischheim, knížetem Jos. Švarcenberkem r. 1808 založená ves v údolí na pravé straně Vltavy, 30 d. 214 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Stögenwald, far Vltavice dolní, býv. dom. Krumlov.

Fleky (*Flecken*), ves, 48 d. 410 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Červené dřevo, býv. dom. Kouty a Trhanov. — F. se dělí na hořejní a dolejní.

Floriansdorf, průmysl. ves, 98 d. 1121 ob. něm., kr. Litom., okr., far., kat. a pol. obc. Warnsdorf ($^1/_4$ hod. sev.), býv. dom. Rumburk; vedlejší celní úřad (2. tř.); o průmyslu zdejším, viz Warnsdorf.

Fojtovice (*Voitsdorf*), ves, 117 d. 680 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Benešov ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. F.; škola, mlýn.

Folimanka čís. p. 66, far. Michle, ostatně viz Vinohrady u Prahy.

Folknáře (*Falkendorf*), ves na úpatí dvou hor, 36 d. 219 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Děčín ($^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. F., pol. obc. Ludvíkovice. Sam. Kumpoltice.

Fonsava (*Fonsau*), vska na Sirmickém potoku, 8 d. 75 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Vildštein (1 hod. jih. vých.), kat. obc. F., pol. obc. Rohr, býv. dom. sv. Klara.

Förba, vska, 5 d. 29 ob. něm., kr. i okr. Cheb. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Nebanice, býv. dom. sv. Klara; kyselka.

Forberk viz Vorberg.

Forst, statek manský spojený ze Studencem a far. ves v krásném údolí, 41 d. 362 ob. něm., kr. Jič., okr. Vrchlab. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. F., diéc. Král. Hrad., vik. Hostin., patr. rytíř Bergenthal, 1379 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1606 (původně protest. od r. 1670 kat.); škola, zámek vystavený od rytíře Václava z Bergenthalu, pivovár. Sam.: Forstbad, lázně a kaple, Wiesenbaude. — Nejstarší známí držitelové spojených těchto statků byli v 17. stol. pánové z Valdšteina; r. 1794 koupili je nynější majetníci rytířové Bergrové z Bergenthalu od hraběte Hynka Choryneského. Kdy se spojení obou statků událo, nelze určiti.

Försterhäuser, vska, 3 d. 20 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Seifen, býv. dom. Jáchimovské lesní panství.

Forstvalde nové (*Neu-Forstwalde*), ves, 27 d. 264 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Krásná lípa, býv. dom. Kamenice česká; bělidla.

Fouček viz Holičky.

Fraheleč, ves na levém břehu Lužnice, 24 d. 218 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lomnic. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. F., pol. obc. Kletce, býv. dom. Třeboň.

Francina, vska, 9 d. 47 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Trusnov, far. Radhošť, býv. dom. Chroustovice.

Frankenhammer, statek (dle kupní úmluvy od 15. února 1822 za 91.550 zl. $46^1/_4$ kr. víd. čís.) a ves, 92 d. 621 ob. něm., kr. Cheb.,

okr. Kraslic. (1½ hod. již.), kat. obc. F., pol. obc. Konstadt, far. Stein; zámek, škola, pivovár. — F. náležel v 16. stol. hrabatům Šlikům, jimž jsou statky všechny odejmuty a r. 1551 Jindřichovi z Plavna v zástavu dány. R. 1597 prodal cís. Rudolf II. F. svému kancléři Jindřichu Písnicovi, který r. 1596 do stavu svob. pánů povýšen byl. (Rod ten vymřel okolo roku 1761.) Od r. 1813 jsou v držení F-u nynější majetníci hrabata z Auersperka.

Frankenštein, ves, 50 d. 522 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Rumburk (¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rumburk; bělidla.

Frantál viz Pohled.

Františkov (*Franzensthal*), ves r. 1791 založená, 15 d. 222 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň. (3¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Klikov, far. Rottenschachen (v Rakousích), býv. dom. Chlumec; železné hutě; v okolí se dobývá rašelina (ročně na 500.000 kusů).

Františkovo údolí (*Franzensthal*), viz Zbiroh.

Františkovy lázně (*Franzensbad*), lázeňské místo, 62 d. 731 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb. (1 hod. sev.), kat. obc. Lom dolní, pol. obc. F. l., far. Lom horní; fil. chrám sv. Jana Nep., škola, veliké stavení lázeňské zbudované na rozkaz cís. Františka r. 1793, po němž lázeňské místo to jmeno obdrželo. Zdejší minerální zřídla, která již několik století pod jmenem Chebská kyselka známá jsou, dělí se ve tré tříd: zřídlo Františkovo a Luisino náleží k zřídlům železitým alkalicko-solným; studené zřídlo patří mezi železité kyselky, a slané zřídlo mezi kyselky alkalicko-solné. Tohoto a Františkova zřídla užívá se k pití, zřídla Luisina a studeného ke koupání. Zřídla zdejší napomáhají k sílení a oživení organismu; zřídlo Františkovo přispívá k odměšování moče; lázně v zřídle Luisině poskytují úlevy při chronických nemocech soustavy nervové; též se užívá zdejší vody k sesílení pohlavních organů. Návštěva F-ých l-í jest rok od roku četnější. Ročně rozesýlá se vody zdejší přes 100.000 láhví.

Františky, Paseky (*Franzensdorf*), ves od Františka Antonína Berky z Dubé a Lipého založená, 79 d. (většina porůznu), 555 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. F., far. Kamenice pustá, býv. dom. Richenburk. Zde jest téměř nejvyšší vrchol Rychenburských hor.

Frantov, dv. popl., viz Račice.

Franzberg, ves, 38 d. 216 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Benešov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Huntířov.

Franzbrunnhütte, vska, 7 d. 161 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk. (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Neid; far. Waier, býv. dom. Mutěnín; skelné hutě (výroba: zrcadelné sklo).

Franzdorf, ves na skalnaté výšině, 21 d. 74 ob. čes., kr. Plz., okr. Horšův Týn (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Chotimíř, far. Blížejov.

Franzdorf a Nový dvůr, ves, 19 d. 142 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Radostovice, pol. obc. Pojbuky, far. Hory Smilovy.

Franzelhütte, *Altzahnhütte*, někdy skelné hutě, nyní ves pohraničná, 14 d. 138 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Eisendorf, býv. dom. Újezd Chodový.

Franzendorf, vska, 3 d. 19 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Jablon. (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Valtinov.

Franzendorf, ves podle potoka, 67 d. 695 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rosenthal I.

Franzensthal, továrna na vyrábění skla, 9 d. 137 ob. něm., kr. Pís., okr. Vimberk. (3½ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kvidla. Pro dítky dělníků zde zaměstnaných jest tu zvláštní škola. Továrna tato náleží ke Kvide, kamž také konskribována jest. (v. t.)

Franzensthal viz Františkov.

Franzensthal nový (*Neu-Franzensthal*), ves, 214 d. 2431 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Warnsdorf, býv. dom. Rumburk. Přádelna (výroba příze čís. 36 a 42), zhotovování bavlněných látek.

Franzensthal starý (*Alt-Franzensthal*), ves, 45 d. 506 ob. něm., kr. Litom., okr., kat. i pol. obc. a far. Warnsdorf (½ hod. jih. záp.), býv. dom. Rumburk.

Franzenthal, ves nad Ploučnicí, 24 d. 254 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Benešov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Neuland. Opodál na příkrém čedičovém vrchu chatrné zbytky někdejšího hradu Šarfšteina, Scharfenšteina, Ostrého. (?)

Franzenthal, ves, 78 d. 538 ob. něm., kr. Jič., okr. a far. Roketnic. (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. F., pol. obc. Roketnice, býv. dom. Jilemnice; škola, 2 mlýny.

Fransthal, vska, 8 d. 41 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Zeidler; mlýn.

Frauenberg, ves, 33 d. 209 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Weisskirchen, býv. dom. Grabštein. — F. připomíná se okolo r. 1586 co horní městečko. V okolí pozorují se podnes ještě stopy zdejšího dolování.

Frauenhof, dv. popl., někdy tvrz Křížeнec, viz Vilice.

Frauenhof, Fronhof, dv. popl., viz Rabštein.

Frauenreut, Frauenreuth, ves, 30 d. 271 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov. (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. F., škola, mlýn (*Spirkmühle*).

Frauenreuth, far. ves, 62 d. 485 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein. (1 1/2 hop. sev. vých.), kat. i pol. obc. F., býv. dom. král. město Cheb, arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. obec Cheb., 1101 osadníků, pošt. Cheb. a Vildštein; far. chrám sv. Jiří r. 1768 vystavený na místě dřívějšího, zpustlého kostela z r. 1400, škola.

Frauenthal, ves, 15 d. 139 ob. něm. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Minichschlag, pol. obc. a far. Kaplice.

Frauenthal, far. ves na zlatém potoku, 30 d. 227 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Prachatic. (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. F., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. kn. Jan Adolf Švarcenberk 982 osadníků, far. chrám sv. apošt. Filipa a Jakuba, jenž se již ve 14. stol. mezi farními vyskytuje. Kostel tento vyhořel r. 1754, jest ale po 2 letech z novu vystaven. V dobách husitských náležel k far. chrámu Chrobolskému. R. 1796 dostal opět svého duchovního, jest však teprv r. 1862 na farní povýšen; škola, 3 olejny, valcha. Sam. Lžínský (*Schönhof*), selská živnost 1/2 hod.

Frauenwald, sam., viz Stodůlky.

Freidorf, ves, 19 d. 137 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobot. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. F., pol. obc. Obrubce, býv. dom. Kosmonos., far. Všeborsko.

Freidorf, ves, 17 d. 64 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lukov, far. Úšť, býv. dom. Liběšice. Ves tato jest teprv v novější době na gruntech dominikálních založená. Obyvatelé zdejší živí se chmelařstvím a sadařstvím.

Freiheit, starobylé město na pravém břehu Úpy, 129 d. 595 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Maršov. (3/4 hod. již.), býv. dom. Vlčice, diéc. Král. Hrad., vik. Hostinné, patr. svob. pán ze Silberšteina, 910 osadníků; far. chrám sv. Jana Nep. r. 1770 od knížete Švarcenberka na místě dřevěného z kamene nově vystavený, škola, špitál, r. 1683 od kn. Jana Švarcenberka pro 12 osob založený a hojně nadaný, radnice, mlýn. Velká část obyvatelstva živí se tkalcovstvím. Trhy odbývají se 4 do roka. Někdy zde dolováno na stříbro a na zlato. Město založeno prý za času rozkvětu zdejšího hornictví r. 1009 a mělo jako jiná horní města rozličné privileje. Hornictví však již dávno zaniklo, za novějších časů dobýván zde toliko vápenec.

Freihöls, ves na levém břehu Úhlavy, 26 d. 220 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýř. (1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. F., pol. obc. Sklenná huť, býv. dom. Bystřice, far. Nýř. 1/4 hod. záp. na příkré skále rozvaliny tvrze Bajrek-u (viz tam.). Sam.: Hofwiesenhof (1 hod.); Schafhof (1 hod.).

Freudenberk, ves na potoku, 130 d. 925 ob. něm., kr. Litom., okr. Kamenic. (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. F., far. a býv. dom. Markvartice; mlýn (76 d. s dv. popl. „Freudenhöfel" a mlýnem náleželo k panství Benešovskému).

Freudenhain, Freudenheim, ves, 20 d. 125 ob. něm., kr. Litom., okr. Kamenic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Freudenberg, far. Markvartice, býv. dom. Markvartice horní (malé).

Freudenhäuser, sam., viz Kocléřov.

Freudenthal viz Radovesice.

Fribus, Frühbuss, město (někdy horní) v Rudohoří, 164 d. 1299 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Neydek. (2 hod. sev. záp.), býv. dom. Heinrichsgrün, arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. Erwein hr. z Nostic, 2722 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje apošt., škola, rádnice, pivovár, zhotovování krajek, umělé vyšívání a pletení. — V 16. stol. náležel F., nepochybně hrab. Šlikům. Zdejší hory byly někdy na cín velmi bohaté, což lze souditi z toho, že šlo někdy 45 štol.

Fridetschlag viz Friedrichschlag.

Fridlant, někdejší hrad j. z. od České Lípy na skále nad mlýnem Karbe, nyní od lidu „*Wüstes Schloss*" zvaný. Hrad tento založen nepochybně v 13. stol. od pánů z Dubé, jichžto jedna větev se odtud také z F-u nazývala a zanikl, jak tomu listina od r. 1575 nasvědčuje, brzy po vypuknutí válek Husitských; neboť se v listině té uvádí již co hrad pustý.

Fridnava (*Friedenau*), až do 18. stol. zvláštní statek, nyní pouze ves v údolí na potoku Šlapance, 51 d. 331 ob. něm. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. F., far. sv. Kříž, býv. dom. Střítež. Zříceniny starého hradu, dv. popl., mlýn. — R. 1533 prodal Jan z Lipého a na Krumlově zboží F-ské ryt. Hynku Nazovi z Chřenovic. R. 1575 koupil F. od Mikuláše řeč. z Chřenovic Baltazar Šenovic z Ungersverthu za 5750 kop. gr. č., jehož rod ještě během 18. stol. zde vládl. Později spojena F. s panstvím Střítěžským, v jehož držení jsou nyní něm. knížata Hohenzollern-Sigmaringen.

Fridnava (*Friedenau*), ves při silnici, 63 d. 352 ob. čes., kr. Čás., okr. Haber. (3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. F., far. Habry, býv. dom. Jeníkov.

Fridrichov (*Friedrichsdorf*), ves teprv r. 1800 od hr. Jana Fridricha z Osteinu zalo-

žená, 10 d. 59 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Miletice, far. Košice, býv. dom. Malešov.

Fridštein, ves v rozkošné krajině, 64 d. 405 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. F., far. Jenišovice, býv. dom. Český Dub. (1 d. náležel k Skále). ¼ hod. jih. vých. spatřují se zříceniny někdejšího hradu Fridšteina, jenž se ve válce husitské Sirotkům (v srp. r. 1432) dostal. F. byl v XV. stol. samostatné panství náleževší bratřím Václavu a Bohušovi z Kovaně. Synové jejich prodali F. Vilému Zubovi z Landšteina a na Bradlci, od něhož se okolo r. 1500 Janu Dubeckému z Dubče dostal. Tento odkázal jej Janovi Chvalkovskému z Ledce, po němž synové jeho Adam a Václav, pak strýcové Sigmund a Jan na zdejším hradě vládli. R. 1543 dostal se F. trhem Janovi z Vartenberka na Zviřeticích. Jeho synu Adamovi odňal kr. Ferdinand I. zboží F-ské a spojiv je s panstvím Česko-Dubským prodal oboje r. 1556 Janovi z Oppersdorfu.

Fridvald, někdejší hrad, ½ hod. vých. od České Kamenice, nyní „Wüstes Schloss" zvaný. V 15. stol. vládl zde Jan Berka z Dubé. Po jeho smrti (r. 1457) spadlo zboží F-ské co odúmrtí na krále, který je opět Albertovi z Dubé udělil. Další osudy hradu tohoto nejsou známy.

Friedau, ves na pravém břehu Vltavy naproti Frimburku, 28 d. 169 ob. něm., kr. Buděj., okr. Výš. Brod. (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk; mlýn.

Friedberg viz Frimburk.

Friedersreuth, Friedrichsreut, ves, 74 d. 571 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. F., pol. obc. a far. Rossbach, býv. dom. Aš.; Sam. *Wunderlichmühle* a *Plossenmühle*.

Friedland, panství allod. (r. 1842 odhad. na 1,402.137 zl. 55 kr. stř.) a okres. město s předměstím Jäckelsthal při řece Smědavě (*Wittig*), 687 d. 4259 ob. něm., kr. Boles., (9 mil sev.), diéc. Litom., vik. F-ský, patr. hr. Klam-Gallas, 8196 osadníků něm., smíš. okr. úř., bern. úř. (1. tř.), celn. úř., fin. komiss., pošt. úř., telegr. štace, notar., zpěv. spolek., spolek pro podporování nuzných dělníků, bratrstvo vysloužilců, špitál pro 6 osob (základní jmění 16223 zl. stř. a 4134 zl. v. č.), děk. chrám pozdvižení sv. Kříže r. 1255 založený r. 1549 přestavený a rozšířený s hrobkou pánů z Rädern, krásným pomníkem polního maršálka Melchiora z Rädern († 1600) a mnohými starožitnostmi, kaple sv. Magdaleny, starobylý ohražený zámek, rozsáhlá zahrada, radnice, škola, pivovár (výrob 11088 věder), 2 vinopalny, 2 mlýny, valcha, přádelna na vlnu, soukenictví, tkalcovství (výrob 8661 kusů pláten), bělidlo na přízi, továrna na mydlářské výrobky. Trhy a) výroční ty pondělky: 1. po Hromnicích, 2. po neděli Rogate, 3. po sv. Bartoloměji, 4. po sv. Šim. a Jud. (vždy po 8 dní, zároveň trhy na dobytek; b) téhodní každé pondělí a každý pátek na obilí. — F. náležel až do r. 1278 pánům z Dubé, a jest nepochybně také od nich založen. Jmenovaného roku jest jim k rozkazu kr. Otakara II. odňat a co manství Rulkovi z Biberšteina (za 800 hřiv. stř.) prodán. Biberšteinové zůstali v držení F-a až do. r. 1551. Z rodu tohoto připomínáme pouze Jana a Oldřicha z Biberšteina, horlivé přívržence strany katolické, již byli při opětném prohlášení bully papežovy na kříž proti Husitům u Sigmunda v Kutné hoře přítomni (16 aug. 1420). Za Biberšteinů jest F. od kn. Jindřicha z Minsterberka vypálen. R. 1558 prodal kr. Ferdinand I. F. Fridrichovi z Rädern. Po Bělohorské bitvě jest Krištof z Rädern statků svých odsouzen, načež se F. v držení Albrechta z Valdšteina dostal. Na jeho žádost jest panství F-ské od cís. Ferd. II. na vévodství povýšeno (r. 1625) a s ním mnoho statků pod svazkem manským spojeno. Po smrti Valdšteinově (1634) daroval cís. Ferd. II., jenž se byl všech statků Valdšteinových zmocnil, F. s Libercem Matiaši hrab. z Gallasu, jehož rod zde až do vymření (r. 1757) panoval. Na to přešlo dědictvím na Krištofa hr. Clama, synovce posledního mužského potomka z rodu Gallasů, jenž jmeno i znak Gallasův k svému připojiv stal se předkem nynějšího rodu hr. Clam-Gallasů. V 30leté válce utrpělo město mnoho škod byvše brzo v držení císařských, brzo zase v rukou Švédů. R. 1759 zmocnili se F-u Prusové a vydrancovali jej.

Friedrichsau, ves, 34 d. 206 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov. (2¾ jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Světlík. Sam. hajnovna ½ hod. Ves tato založena teprv r. 1833 a jest ku poctě nynějšího arcibiskupa Pražského kn. Fridricha ze Švarcenberka tak nazvána.

Friedrichsdorf, také Sandhöfel neboSandhybl, statek (dle sml. trh. od 1. června 1844 za 12125 zl. stř.), a ves na silnici, 43 d. 357 ob. něm. čes., kr. Čás., okr. Polná (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. Walddörfel, pol. obc. Vyskytná německá, far. Jihlava; fil. škola. — Ves tato povstala emphiteutisováním někdejšího dv. popl., který obec Jihlavská r. 1800 svob. pánu Fridrichu Göldlinovi z Tiefenau prodala. Nynějším držitelem statku F-ského jest kníže z Hohenzollern-Sigmaringen.

Friedrichshain, ves, 24 d. 226 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (¾ hod. již.), kat.

i pol. obc. Machendorf, far. Chrastava, býv. dom. Grabštein. Ves tato založena teprv r. 1782 na gruntech někdy dominikálních.

Friedrichshof, vska, 13 d. 115 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk. (2¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Neid, far. Wayer, býv. dom. Mutěnín; dv. popl., mlýn, myslivna.

Friedrichshütten viz Nová huť.

Friedrichsreuth viz Friedersreuth.

Friedrichschlag Fridetschlag, ves, 40 d. 182 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Hrad. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. F., pol. obc. Chlupatá ves, far. Stropnice, býv. dom., Nové Hrady.

Friedrichsthal, vska, 18 d. (po různu) 149 ob. něm., kr. Jič., okr. Vrchlab. (2¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Krausebauden, far. Špindelmühle č. sv.-Petr, býv. dom. Jilemnice. — Víska tato leží na pravém břehu Labe 378' nad hladinou moře a nazývá se také obyčejně dle pol. obce Krausebauden, s níž spojena jest.

Friedrichswald, ves při potoku, 137 d. 855 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. F., far. Johannesberg; mlýn. Obyvatelé živí se plátenictvím a šlechtěním skla.

Friedrichswald, ves při malém potoku, 38 d. 251 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov. (4¹/₂ hod. sev. vých.), kat. obc. F., pol. obc. Kerndorf, býv. dom. Solnice.

Friessbauden, vska, 9 d. 55 ob. něm., kr. Jič., okr. Vrchlab. (3¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Niederhof, far. a býv. dom. Vrchlabí.

Frimburk (*Friedberg*), městys na levém břehu Vltavy, 117 d. 930 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Výš. Brod. (2¹/₂ hod. sev. záp.), býv. dom. Rožmberk, diéc. Buděj., vik. Výš. Brod., patr. opat kláštera Drkolenského, 2749 osadníků; far. chrám sv. apošt. Bartoloměje, škola, radnice, špitál, pivovár, vinopalna, 3 mlýny. Trh výroční odbývá se na sv. Annu; týdní trhy každý úterek. — R. 1305 odevzdal Jindřich z Rožmberka farní kostel F-ský praemonstratům Drkolenským.

Frimburk, někdejší hrad na slezských hranicích u městečka Nového Hrádku (v Král. Hradecku), kde se posud zříceniny spatřují. V 14. stol. seděli na hradě F.-ském páni z Náchoda a z Dubé; od 16. až do 17. stol. náležel Trčkům z Lipy. R. 1634 daroval kr. Ferdinand II. F. s Opočnem bratřím Rudolfovi a Jeronymovi hr. Colloredo z Walsee, jichž rod posud v držení F-a se nachází. V 30leté válce jest F. od švédského generála Banera spálen (1638).

Frimburk, ves, 45 d. 286 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. F., far. Nezamyslice, býv. dom. Žichovice; dv. popl., mlýn. Na výšině u dvora spatřují se slabé stopy někdejšího hradu F-a, rodinného to sídla ryt. z F-a. V 15. stol. seděl na F-u ryt. Držkraj, řečený Stoklasa z Hrádku, po němž zboží F-cké strýc jeho Václav Varlých z Bubna zdědil. Protože jeho bratr a nástupce Racek Varlých z Bubna strany kr. Jiřímu nepřátelské se přidržel, jest F. od knížete Jindřicha z Minsterberka, syna králova, obležen, dobyt a vypálen (r. 1467). V čas 30leté války byl v držení F-a Vojislav Branišovský z Branišova, jemuž jest po Bělohorské bitvě odňat a se Soběšicemi paní Alžbětě z Kolovrat, roz. z Lobkovic prodán.

Frischglückzeche viz Sytno.

Fritzmühle viz Mnichov.

Fröhlichsdorf viz Kal.

Frühmesse viz Müllе.

Fronhof viz Frauenhof.

Frumštein, někdejší hrad, viz Všeruby.

Fuchkfeld, Futschigfeld, viz Houska.

Fugau, far. ves při ústí malého potoku do Sprevy, 132 d. 861 ob. něm., kr. Litom., okr., býv. dom. a pošt. Šluknov. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. F., diéc. Litom., vik. Hanšpach., patr. nab. fond. 873 osadníků; far. chrám sv. Václava z r. 1788, škola, plátenictví, nitařství, bělidla.

Fuchsbauden viz Úpa velká část III.

Fuchsberg, ves, 25 d. 182 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí, (¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. Harta.

Fuchsberg, veska na stejnojmenném vrchu, 12 d. 128 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Neubau, býv. dom. a far. Újezd Chodový (přiškolena k fil. škole v Schwanenbrücklu.)

Fuchsberg, ves na soujmenném vrchu, 40 d. 288 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýrský (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. ob. F., pol. obc. a far. Červené dřevo, býv. dom. Kouty.

Fuchsbergbauden viz Neudorf.

Fuchsgrabenhäuser viz Koclěřov.

Fuchsloch, vska, 6 d. 22 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1¹/₂ hod. sev. výh..), kat. i pol. obc. Grasengrün, far. a býv. dom. Ostrov.

Fuk viz Rynarec.

Füllerbauden viz Niederhof.

Füllerdörfel viz Kamenice horní.

Funkenstein, ves, 32 d. 195 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. F., far. Stanovice, býv. dom. Bečov.

Fürstenhut, far. ves blíže hranic, 60 d. 725 ob. něm., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Vimberk. (3¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. F., pol. obc. Kunžvart, diéc. Buděj., vik. Kvidla, patr. kn. Švarcenberk, 1247 osadníků; far. kostel z r. 1828 jest dřevěný; r. 1861 položen základ k novému kostelu zděnému, který se právě dostavuje a r. 1864 k službám božím upraven bude; škola. Za příznivého

počasí jest odtud daleká vyhlídka na alpy Solnohradské.

Fürstenhütte nová (*Neufürstenhütte*), ves, 18 d. 139 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Česká ves, far. Neulosimthal, býv. dom. Waldheim.

Fürstenhütte stará (*Altfürstenhütte*), ves blíž předešlé, 19 d. 150 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov., kat. i pol. obc. **F. s.**, far. Neulosimthal, býv. dom. Waldheim.

Fürstenwalde, ves, 39 d. 255 ob. něm., kr. Litom., okr. Šluknov. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. **F.**, far. Žeidler, býv. dom. Šluknov.

G.

Gaberlhäuser a Mölterhäuser am Bühnel, viz Vranov.

Gabernost viz Johannesruh.

Gabersdorf, ves při silnici, 70 d. 373 ob. něm., kr. Jič., okr., býv. dom. a far. Trutnov. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. **G.**, pol. obc. Olešná; kaple sv. Jana N., škola, pivovar (r. 4230 věder), mlýn.

Gabhorn, statek a ves, viz Javoří.

Gabrhele (*Gaberhell*) viz Chabrhel.

sv. Gabriela, Gabrieliny železné hutě, viz Benešov.

Gabrielahütten, ves v Rudohoří, 15 d. 212 ob. něm., kr. Žat., okr. Jirkov. (3¾ hod. sev. záp.), kat. obc. **G.**, pol. obc. a far. Kalek, býv. dom. Červený Hrádek; železné hutě (valcovací stroj na plech), mlýn. Ves tato založena jest r. 1778 zároveň s hutěmi. Sam. Ochsenstall (¾ hod.)

Gabrielenhof viz Koštálkov.

Gabrieliny železné hutě, sv. Gabriela viz Benešov.

Gabrielka viz Nebušice.

Gabrielka (*Gabrielendorf*), ves při silnici 26 d. 63 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (½ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kamenice. Sam. „Kalich" mlýn na soujmenném rybníků (½ hod.), a Březí nad Kalichem (¾ hod.). R. 1425 jal se Bohuslav ze Švarcenberka v čele Táborů hradu Kamenického dobývati. Menhard z Hradce, chtěje na hradě uvězněnou Anežku Sezymovou z Ústí osvoboditi, přirazil s četným vojskem svým a svedl s Tábory při rybníce Kalichu bitvu, v níž však udatností Táborův podlehl.

Gaiselbauer, Gaiselhof, sam., viz Ziering.

Gaishof, dv. popl., viz Brod Vyšší.

Gaischwitz, ves (někdy statek), 30 d. 176 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnice (2 hod. vých.), kat. obc. Sobětice, pol. obc. Volyně, far. Suniperk. Sam. Neuhäusel, 4 d.

Galtenhof a Hermannsreith, ves, 64 d. (po různu) 530 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. **G.**, far. Hals; železné hutě.

Galtestallung, ves v lesnaté krajině, 18 d. 151 ob. něm., kr. Cheb., okr. Plan. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Prommenhof, far. Svatý kříž, býv. dom. Chodová Planá. (3 d. náležely městu Plané). Někdy zde býval dv. popl.

Galthof viz Kalhau.

Gängerhäusel a Gängerhof, ves, 89 d. 658 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Bečov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mies.

Ganghof, ves na sev. východní straně soujmenného vrchu, 11 d. 68 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílina (¾ hod. záp.), kat. obc. **G.**, pol. obc. a far. Želenice; dv. popl.

Gansbauden, 10 d. náležejících k Niederdorfu, II. dílu hornímu, 103 ob. něm., kr. Jič., okr. Vrchlab. (2? hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Niederhof, far. a býv. dom. Vrchlabí.

Gärten, ves, 14 d. 108 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönbüchel, far. Krásna lípa, býv. dom. Česká Kamenice.

Gasnitz (**Jesenice?**), ves při silnici, 43 d. 281 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. **G.**, far. Trejnice, býv. dom. město Cheb. (3 d. náležely kommendě křižovnické v Chebě); mlýn.

Gayer, ves, 37 d. 267 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Janov.

Gděšičky viz Běšičky.

Geblany viz Keblany.

Geblice viz Keblice.

Gehaag, ves, 48 d. 353 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. **G.**, far. a býv. dom. Cheb.

Gehäng, ves, 13 d. 115 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neuofen, far. Zelnava (přiškolena k filiální škole v Neuofen), býv. dom. Krumlov.

Geisbauer, sam., viz Perneck.

Geisleiten, ves, 22 d. (po různu) 100 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Sarau, far. Vltavice dolní, býv. dom. klášter praemonstratů Drkolenských v Rakousích. Stranou mlýn, pak sam.: Rothmühlbauer, selská živnost a Rothmühlhäuser (3 d.).

Geltschhäusel, vska, 10 d. 67 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mladá, far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice.

St. Georgen, dv. popl., 3 d. 23 ob. něm., kr. Plz., okr., kat. i pol. obc. a far. Rouš-

perk ($^1/_4$ hod. sev.), býv. dom. Pivoň. — Zde stávala někdy ves Rokošín s far. kostelem, jenž se co taký již okolo r. 1384 připomíná. Ves tato zanikla v 30leté válce.

Georgendorf viz Jiřetín český.

Georgengrund, ves v údolí při potoku, 24 d. 132 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Buky staré; přádelnictví, tkalcovství. — Někdy prý zde byly lázně.

Georgenmühle viz Schauflern.

Georgenthal (Jiřetín?), ves při Kamenickém potoku, 49 d. 302 ob. něm., kr. Boles., okr. Tannwald. ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. G., pol. obc., býv. dom. a far. Smržovka; škola.

Georgenthal viz Jiřetín.

Georgswalde, městečko blíže hranic saských v průmyslné krajině, 628 d. 5491 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov. ($1^3/_4$ hod. vých.), diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. hr. Harrach, 8290 osadníků; far. kostel sv. Jiří z r. 1725, škola, vedlejší celní úř. (I. tř.), pošt. exped., lázně, továrny na bavlněné zboží, barvírny, rozvětvené plátenictví. Plátno zdejší se vůbec chválí a rozesýlá se nejen do všech zemí mocnářství, nýbrž i za hranice. Trhy: 1. v pondělí po nalezení sv. Kříže, 2. v pondělí po andělu strážci. Týdní trhy na přízi odbývají se každý úterek. Nedaleko odtud nalezá se zřídlo Sprevy.

Georgswalde nová (Neu-G.), ves s městečkem Georgswalde souvisící, 71 d. 576 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov., kat. i pol. obc. a far. Georgswalde.

Geräumigte viz Hermsdorf.

Gerbetschlag, ves, 24 d. 209 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyšší Brod (1 hod. jih. vých.), kat. obc. G., pol. obc. Vyšší Brod. Sam. Joachimsmühle (Jischmühle) $^1/_2$ hod. vých.

Gerlhof viz Seewiesen.

Gerlhüte viz Seewiesen.

Gersdorf, far. ves při potoku, 155 d. 1077 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Kamenice česká (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. G., diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. náb. fond., 1062 osadníků; far. kostel sv. Máří Magd., škola, přádelnictví, punčochářství. Sam.: Mühlschänke, Bergbauerhof ($^1/_2$ hod. vých.).

Gersdorf, ves, 28 d. 187 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. G., pol. obc. a far. Boleboř, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; škola, mlýn.

Gerstein, ves, 18 d. 91 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Krupá horní, far. a býv. dom. Krupá dolní.

Gesmesgrün, ves v horách, 44 d. 260 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. G., far. Schönwald, býv. dom. Hauenštein; škola. Sam. Petermühle ($^1/_2$ hod.).

Gesteinigt, ves, 90 d. 577 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Jílové, býv. dom. Děčín.

Gfell, ves, 40 d. 233 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. G., pol. obc. Langgrün, býv. dom. Ostrov; mlýn.

Gfell, ves na levém břehu Teplé, 45 d. 293 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. G., býv. dom. Bečov; mlýn náleževší za doby zřízení patrimoniálního k městu Slavkovu.

Gibacht viz Hackenhäuser.

Gibacht viz zámek Kladruby.

Gibacht, ves na Saských hranicích při potoku, 43 d. 308 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Neydek ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Voigtsgrün, far. Děpoltovice.

Gibacht, ves, 18 d. 136 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mýtnice, far. Pivoň, býv. dom. Kouty a Trhanov. — Na blízku zříceniny hradu Heršteinu (viz tam).

Giesshübel viz Kysibel.

Girnberg, ves, 20 d. porůznu 149 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov. ($1^1/_4$ hod. záp.?), kat. i pol. obc. a far. Milíře, býv. dom. Tachov.

Glasau, Glazov?, ves, 25 d. 139 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. G., far. sv. Kříž, býv. dom. Planá (1 d. náležel k dom. Tachov. a 5 d. k Újezd.); škola, mlýn.

Glasberg, ves na soujmenném vrchu, 23 d. 201 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom., kat. i pol. obc. a far. Kraslic. ($^1/_2$ hod. jih. vých.); škola.

Glasert, ves na úpatí soujmenného vrchu, 76 d. 467 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov. ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. G., far. Cvikov a Mergenthal, býv. dom. Zákupy; kaple, škola.

Glaserwald, 24 d. po různu 193 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůlky, far. Dobrá voda (sv. Vintíř), býv. dom. Královský hvozd (Stadler Gericht); mlýn.

Glashütte, sam., viz Leopoldshammer.

Glashütte viz Schönwaldská huť sklenná.

Glashütten, ves, 41 d. 413 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. G., far. Nýrsko, býv. dom. Bystřice. Sam.: Palmruck 4 d. (1 hod.), Maria-Hilf-Schacht (1 hod.), Täuberhäusel ($1^1/_4$ hod.).

Glashütten, ves, 37 d. 198 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2 hod. sev. záp.), kat. obc. G., pol. obc. Schmelzthal, far. Nová ves.

Glashütten, ves, 37 d. 285 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Trhomné, far. Krsy; mlýn; někdy zde bývaly sklenné hutě. Blízké kamené lomy poskytují dobré mlýnské kameny. Sam.: Karlshof.

Glasov viz Glasau.

Gleimen, ves v horách, 30 d. 157 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. G., pol. obc. a far. Javory.

Glöckelberg, far. ves blíž rakouských hranic, 79 d. 644 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Planá (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. G., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Planá, patr. náb. fond; kostel sv. Jana Nep. z r. 1788, dříve lokální, od r. 1857 však farní, škola, mlýn. Vesnice tato založena as okolo r. 1670 od drvoštěpů v zdejších lesech pracujících, kteří si zde svá obydlí vystavěli. U G-u, kde památná stoka Švarcenberská pro plavení dříví z Čech do Horních Rakous průsmykem 2500′ vysokým vstupuje, počíná vlastní Šumava.

Glückzu, ves, 31 d. 172 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Pněv, far. Předhradí.

Goblenz, ves na levém břehu Vltavy, 16 d. 96 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyšší Brod (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lupetsching, far. Frimburk. Stranou sam. Morizhof (3 d.).

Göhe, ves, 56 d. 241 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. G., far. Wiese; škola, mlýn.

Goldbach, ves na soujmenném potoku, 15 d. 223 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov. (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Paulusbrunn, far. Neu-Losimthal. Za starých časů se zde ryžovalo zlato. Na blízku hory velký a malý Rabenberg, odkudž daleká vyhlídka do Bavor, na Český les a Smrčiny se otevírá.

Goldberg, ves, 26 d. porůznu 202 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Spitzenberg starý, far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov. — Sam. hajnovna.

Goldbrunn, továrna na vyrábění ska v lesnaté krajině, 8 d. 50 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašperské hory (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Brunn, far. Kvidla.

Goldbrunn, sam., viz. Wayer.

Golddorf, ves, 31 d. 189 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. G., pol. obc. Steinhof, býv. dom. Kinšperk.

Goldenhöhe, ves na soujmenném potoku, 28 d. 169 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Seifen, býv. dom. Joachimthalské lesní panství, škola, mlýn. U G. se dobývá cínová ruda.

Goldentiseh, ves, 11 d. 130 ob. něm., kr. Buděj., okr. Novohrad (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Piberschlagl, far. Theresiendorf, býv. dom. Novéhrady. Sam.: Sophienschloss, lovecký zámek, a Ahornhütten, 4 d.

Goldhöhe, 8 d. 54 ob. něm., ostatně viz Niederhof III., díl horní.

Goldmühle viz Hůrky.

Goldwag, ves, 22 d. 178 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Zliv, pol. obc. Sedliště vysoké, far. Ottenreuth, býv. dom. Trpisty a Třebel.

Göppel, sam., viz Stříbro.

Görsdorf, ves na levém břehu Nisy, 85 d. 615 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (2¼ hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. G., far. Hrádek, býv. dom. Grabštein; kam. uhelné doly.

Gorschin malý (*Klein G.*), vska, 8 d. 50 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. G. velký, far. a býv. dom. Mutěnín (přiškolena k fil. škole ve Schwanenbrücklu).

Gorschin velký (*Gross-G.*), ves blíž předešlé (sev.), kr. Plz., okr. Hostouň, kat. i pol. obc. G. v., far. a býv. dom. Mutěnín.

Gosel, vska, 10 d. 74 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb (2¼ hod. jih. vých.), far. Albenreuth nový v Bavořích. Za zřízení patrimoniálního náležely 2 d. k panství Kinšperkskému.

Goslika viz Velvety.

Gottmannsgrün, ves, 109 d. po různu 821 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Aš. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. G., far. Rossbach.

Götzdorf, ves na potoku, 88 d. 408 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. G., far. a býv. dom. Zákupy; škola, kaple.

Graben, ves, 22 d. 133 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov.

am **Grabenhäusel**, hajnovna, viz Hůrky.

Grabenhäuser, sam., Buky staré horní.

Grabenhof, sam., viz Trojanov.

Grabštein (*Grafenstein*), panství allod. (r. 1838 oceněno na 606.277 zl. 20 kr. stř.) a ves blíž Saských hranic, 30 d. 194 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. G., pol. obc. Ullersdorf, far. Hrádek; starožitný hrad s kaplí a krásným parkem, škola, pivovár. — Nejstarší známí držitelové G-a byli pánové z Dubé, kteří zde do r. 1277 vládli. Přemysl Otakar II. odňav jim téhož roku zboží G-ské udělil je pánům z Donína a tyto drželi je až do r. 1562; na to koupil G. Jiří Mehla ze Střelic, který

je po čase opět panu Hofmannovi z Grinpichlu prodal. Vdova po něm pozůstalá Alžběta provdavši se r. 1620 po druhé za Fridricha z Černous přinesla mu G. věnem a pánové z Černous zůstali v držení G. až do r. 1664, načež se hrabatům Trautmannsdorfům a od těchto r. 1784 hraběcí rodině Gallasů trhem dostal, která až posud v držení G. jest. V 30leté válce upadl G. v moc Švédů, kteří zde od r. 1644 až do r. 1649 posádku měli.

Grafendorf, ves na malém potoku, 39 d. 264 ob. něm., kr. Boles. okr. Jablonec. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Johannesberg, býv. dom. Smržovka; přádelnictví.

Grafengrün, ves na potoku, 51 d. 452 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. a far. Maiersgrün, pol. obc. Kinžvart. Sam.: Tinesmühle, Hühnermühle, Wanschamühle, Faltermühle a Finkenmühle.

Grafenhütte viz Kvidla.

Grafenried, statek (r. 1803 v ceně 30.406 zl. 42 kr.) a far. ves, 32 d. 288 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk. (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. G., diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. Josef svob. p. Voith z Voithenberka, 1320 osadníků; far. kostel sv. Jiří, zámek, škola. G. náležel v dřívějších dobách ke kurfiřství Bavorskému a teprv 1764 dostal se smlouvou koruně české. R. 1753 koupil G. od Františka z Wernerů Jindřich Müller z Althammerthalu. Jeho vnučka provdavši se za svob. pána Josefa Voitha přinesla mu G. věnem.

Grafenwalde, ves, 33 d. 222 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1½ hod. jih. vých,), kat. obc. G., pol. obc. a far. Šenov.

Grafenwalde také Grafenwalde nový *Neu-G.*), ves, 99 d. 605 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. G., far. Šluknov.

Grambach, ves v údolí při potoku, 40 d. 260 ob. něm., kr. Buděj., okr. Bystřic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. G., far. Bystřice nová, býv. dom. Jindřichův Hradec: mešní kaple sv. Michala archang., r. 1852 od obce vystavená, škola.

Granesau, ves na potůčku, 31 d. 183 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. G., far. Chodov dolní, býv. dom, město Loket; kam. uhelné doly.

Gränzdorf, Gränzdörfel, ves, 38 d. 280 ob. něm., kr. Jič., okr. Roketnic. (¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Roketnice, býv. dom. Jilemnice.

Grändörfel viz Pomeznice.

Gränzendorf, ves průmyslná na potoku, 152 d. 1119 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec. (¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. G., far. Johannesberg, býv. dom. Liberec; škola, tkalcovství.

Gränzhut viz Sophienthal.

Grasfurth, sam., viz Šenava.

Grasengrün, ves, 45 d. 278 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. G., far. a býv. dom. Ostrov.

Grasset, statek (r. 1685 za 7300 zl.) a ves, 42 d. 282 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. G., pol. obc. Zvodava. Zde se dobývá železná ruda a kamenné uhlí; mlýn.

Gränzbauden viz Úpa malá díl horní.

Griesbach, ves, 17 d. 82 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket. (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. G., pol. obc. a far. Tatrovice; kaple, na blízku hospoda Zaharaberg na soujmenném vrchu.

Gromling, Gromaling, ves, 6 d. 44 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Planles, far. Hořice, býv. dom. Vyšobrodské.

Gröna (*Grunava?*), ves, 17 d. 119 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (1 hod. jih. vých.), kat. obc. G., pol. obc. Kiesenreuth, far. Ottenreuth; na blízku Domšův mlýn.

Grönau viz Grünau.

Grossdorf, ves v údolí, 87 d. 516 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Broumov (¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. G.; škola.

Grossendorf, Krossendorf, ves nad Bobravou, 18 d. 101 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšt. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Johsdorf, far. Kravaře, býv. dom. Stolinky.

Grossenteich, ves při rybníce, 10 d. 62 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Halmgrün, far. Hroznětín, býv. dom. Ostrov.

Grossenteich, ves, 14 d. 39 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far., kat. i pol. obc. Vildštein (½ hod. sev. záp.), býv. dom. Altenteich; dv. popl., mysliv., přádelna na bavlnu.

Grosshaid, ves na královském hvozdě, 13 d. 198 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašp. Hor., kat. i pol. obc. Stodůlecký podíl část I., far. Prašily; (1¼ hod.); opodál mlýn.

Grosslohe, ves, 74 d. 444 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Vildštein (½ hod. sev.), kat. obc. G., pol. obc. Vildštein, far. Klinghart; na blízku rašelina.

Grün, ves nade Lstří, 86 d. 720 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. G., pol. obc. Neuberk; vedlejší celní úř. (2. tř.), opodál papírna, mlýny, přádelna na bavlnu.

Grün (*Zeleň?*), far. ves blíž Teplé, 112 d. 989 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. G., pošt. Mnichov, arcidiéc. Praž., vik. Toužím,

patr. opat Tepel., 989 osadníkův; far. chrám sv. Václava z r. 1728, škola. — Ves G. náležela někdy klášteru Tepelskému, od něhož ji páni z Oseka a na Řečově r. 1354 koupí nabyli.

Grün, ves, 21 d. 181 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. G., pol. obc. a far. Lobs; opodál mlýn.

Grün, ves na Červeném potoku, 11 d. 74 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. G., pol. obc. Jesenice, far. Miltigov.

Grün, ves, 14 d. 92 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Vildštein (¼ hod. jih. vých.) — 4 d. náležely král. hradu v Chebě.

Grün, ves, 27 d. 171 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. G., far. Kralupy, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov.

Grün, ves, 16 d. 96 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Humnice, pol. obc. Merzdorf, far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Grünau, Grönau, ves na potoku, 99 d. 565 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. G., far. Brniště, býv. dom. Vartenberk; fil. chrám Navštívení P. M., škola, olejna.

Grunava(?) viz Gröna.

Grünberg, ves, 37 d. 422 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kraslic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. G.; škola, přádelna na bavlnu, mlýn, krajkářství, umělé vyšívání atd.

Grünberg, 14 dvorcův s 111 ob. něm. na někdejším král. hvozdě, kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůlecký podíl část I., far. Rehberg.

Grünberg, vska, 6 d. 59 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Schwarzhaid, pol. obc. a far. Neugebäu.

Grünberg viz Hintring.

Grünbergerhof, ves, 22 d. 186 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hor., kat. obc. Prašily I. díl, pol. obc. a býv. dom. Prašily, far. Rehberg.

Grünbergerhütte, ves, 29 d. 273 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (2¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Prašily I. díl, pol. obc. a býv. dom. Prašily, far. Rehberg.

Grünborn, ves, částečně na Orlici, 36 d. 171 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (4½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Herndorf, far. Kunštat, býv. dom. Solnice.

Grund, vska, 5 d. 38 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Chvalkovice, býv. dom. Hradiště.

Grund, vska, 2 d. 14 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Brnice, far. Chvalkovice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Grund viz Hengstererben.

Grund viz Harcov.

Grund, Grunt dolní (*Nieder-Grund*), far. ves na levém břehu Labe, 105 d. 641 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Děčín (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. G. d., diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Thun-Hohenštein, 689 osadníkův; kostel nejsv. Trojice z r. 1830, škola, 2 mlýny.

Grund dolní (*Nieder-Grund*), far. ves v údolí, 257 d. 2168 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Warnsdorf (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. G. d., býv. dom. Rumburk, diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. náb. fond, 5715 osadníků; lok. chrám sv. Kateřiny, škola, 2 mlýny, plátenictví a stávkářství.

Grund, Grunt horní (*Ober-Grund*), ves na levém břehu Labe, 45 d. 290 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Grund prostřední, far. Rosavice; minerální zřídlo, jehož se s prospěchem k pití i ke koupání užívá (lázně řeč. „Josefovy"), továrna na vyrábění skvostnějšího zboží hrnčířského.

Grund horní (*Ober-Grund*), ves na soujmenném potoku, 184 d. 1435 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. G. h., far. Georgenthal, býv. dom. Rumburk; mlýn, plátenictví a stávkářství.

Grund, Grunt prostřední (*Mittel-Grund*), ves nad Labem, 75 d. 441 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. G. p., far. Rosavice; škola, 2 mlýny. Pozoru hodna jest zdejší, z pískovce vystupující žulová skála se sochou sv. Vojtěcha.

Grundhäuser viz Schönlind.

Grundmühle, veska v krásném údolí nad Kamenickým potokem; 3 d. 26 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín (3 hod. sev. vých.), kat. obc. Stráň Kamenická, pol. obc. a far. Rosendorf, býv. dom. Bindsdorf.

Grundmühlen, ves v Rudohoří, 11 d. (mezi těmi 6 mlýnů) 73 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kosten, far. Hrob, býv. dom. Bílin. (1 d. k Hrobu.)

Grundschädelbad viz Záblatí.

Grundschneider viz Třebel.

Grünlas, ves na soujmenném potoce při Karlovar. silnici, 42 d. 251 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. G.; škola, kam. uhelné doly.

Grunt (*Christofsgrund*), far. ves na potoku v hornaté krajině, 159 d. 867 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Chrastav. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. G., býv. dom. Lemberk, diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr.

Klam-Gallas, 1883 osadníků; far. chrám sv. Krištofa, škola, váp. lomy.

Grunt dolní, horní a prostřední viz Grund dolní, horní a prostřední.

Grunt sv. Marie viz Líbeznice.

Grünthal viz Polubny.

Grünwald, průmyslná ves nad Loučnou, 147 d. 1094 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablon. ($^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. G., býv. dom. Malá Skála; přádelna na bavlnu, závod na bílení bavlny (60.000 kusů), plátenictví, broušení skla. — G. byl někdy zvláštní statek, jejž hrabata z Desfours zakoupili a s Malou Skálou spojili.

Grünwald, ves v Krušných horách, 78 d. 380 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. G., pol. obc. a far. Moldava, býv. dom. Libčeves; vedlejší celní úřad (2. tř.).

Grünwald, ves v horách, 18 d. 99 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Brusov, far. Mukařov, býv. dom. Liběšice; plátenictví.

Gründwald, viz Petříkovice.

Gsenget, vska na Bavorském pomezí, 5 d. 31 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (4 hod. jih. záp.), kat. obc. Prašily část I., pol. obc., far. a býv. dom. Prašily.

Gubischhütte viz Rabenhütte.

Gumberk viz Čeminy.

Gunstdorf, Kunstdorf, ves r. 1781 od Slezákův založená, 12 d. 211 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Spojil.

Günterhof viz Seewiesen.

Guratin, ves, 19 d. 93 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($2^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. G., far. Skapce, býv. dom. Kladruby.

Guserlhof viz Veloun.

Guthausen, Guthäuser, ves založená r. 1816 při Vltavě teplé, 37 d. 390 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($4^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. České Trouby, býv. dom. Krumlov; sam.: mlýn (1 hod.) a hájovna ($1^{1}/_{2}$ hod.).

Gutsmuths, vska na pravé straně Labe, 6 d. 47 ob. něm., kr. Jič., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Hostinné ($^{1}/_{2}$ hod. sev.).

Guttenbrunn, ves na úpatí hory Kunovské, (355,5 víd. sáhův nad hladinou moře), 61 d. 476 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Nová Bystřice ($1^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. G. — 19 d. náleželo k dom. Jind. Hradec. — škola. Sam.: Kličkamühle mlýn s domkem $1^{1}/_{4}$ hod.; Guttenbrunner Einachten, 8 jednot $1^{3}/_{4}$ hod.

Gutenštein, dv. popl. a myslivna s oborou. Na blízku zříceniny hradu Guttenšťeina, který nepochybně v 30leté válce zanikl. G. jest původiště pánů z Guttenšteina, pův. z Krašova, kteří zde až do polovice 16. stol. vládli a ve válkách Husitských věrně ku straně římské stáli. Za tou příčinou přišli Husité hradu dobývat (r. 1421), jsou však od Hanuše z Kolovrat přinuceni odtáhnouti. R. 1540 prodal Viktorin hrabě z G-a zboží to po otcích zděděné Hanuši Elbognerovi z Dolniho Schönfeldu, který statek G-ský s Bezdružicemi spojil. Rod prvé pánů, později hrabat z Guttenšteina vymřel v předešlém století.

Gutwasser, vska, 2 d. 16 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany.

H.

Haadorf, ves na vrchu, 24 d. 123 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. (2 hod. již.), kat. obc. Kunov, pol. obc. Petlery, far. a býv. dom. Klášterec; škola, opodál 3 sam. řeč. Zechenhäuseln; v okolí železná ruda.

Haag, ves, 12 d. 63 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Rožmitál, býv. dom. Vyššobrod. (1 d. býv. dom. Rožmberk); myslivna, sam. Gedlethäusel ($1^{1}/_{2}$ hod.).

Habartice (*Ebersdorf*), far. ves v Rudohoří, 207 d. 1184 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Chabařovic. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Chlumec, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. hr. Westfalen, 3638 osadníků; far. chrám sv. Havla z r. 1788 uvádí se co taký již v předhusitské době, škola, komerc. celní úřad, dv. popl., mlýn, zhotovování slaměného zboží.

Habartice, statek a far. ves, 43 d. 335 ob. čes., kr., okr. a pošt. Klatov. ($1^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. náb. fond, 780 osadníků; lok. chrám sv. Petra a Pavla uvádí se r. 1384 mezi farními, škola; sam: Chuchle dv. popl. a 7 d. ($^{1}/_{2}$ hod.), Harant ($^{1}/_{2}$ hod.) a mlýn ($^{1}/_{4}$ hod.). — H. náležely druhdy cister. klášteru blíž Nepomuka, po jehož zrušení (r. 1420) se později obci Klatovské dostaly, která je r. 1680 Vilémovi z Klenové prodala. Dcera Viléma z Klenové, Regina, provdaná za Koce z Dobrše darovala r. 1663 H. koleji Jezuitské v Klatovech. R. 1680 prodali Jezuité zboží to rytíři ze Suvarova, načež rozličné rody zde sídlily. Nynější držitel statku H-ckého jest Dr. Měchura.

Habartice dolní (*Nieder-Ebersdorf*), ves na stejnojmenném potoku, 129 d. 699 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Benešov. ($^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H. d. (43 d. patřilo k býv. dom. Binsdorf).

Habartice horní (*Ober-Ebersdorf*), far. ves,

191 d. 1086 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Benešov. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. h., diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. náb. fond, 1275 osadníkův; lok. chrám sv. Jana Kř., škola.

Habenderf, ves, 56 d. 322 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Benešov. ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H.

Haberdorf, ves na úpatí hory při Vltavě, 17 d. 198 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neuofen, far. Zelnava, býv. dom. Krumlov.

Habermühle viz Svatý Kříž.

Habersbirk, statek páně Poeplův (dle trhové ceny r. 1791 za 53.000 zl. a 1000 kusů dukátů klíčného) a far. ves, 147 d. 1051 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt. Falknov. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. Adam Poepl, 1989 osadníků; far. chrám sv. Anny od. r. 1766, škola, pivovár, mlýn, značná výroba kamence; sam.: Kahr, Rad.

Habichau, Švarcenberský dvorec s 2 d. 24 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bližina, far. Schwarzbach.

Habr, ves, 32 d. 230 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mnich. Hradiště ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Klášter Hradiště, pol. obc. Bukovina horní.

Habr, víska, 6 d. 45 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Struhařov, far. Mnichovice, býv. dom. Komorní Hrádek.

Habr viz Habry.

Habrek, ves, 22 d. 151 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H.

Habří, statek Cisterciaků Vyššobrodských a ves, 34 d. (mezi těmi 13 sam.) 436 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lipí, far. Dubné (13 d. patřilo k býv. dom. Krumlov.); stará, částečně obydlená tvrz, pivovár, mlýn, opodál kostelíště. Sam.: Kotlovák, Kolář, Bedlan, Šiman, dolejší Faital, v Hájku, Fučík, Dobrovodský, Myslivec, hořejší Faital, Ludvík, Cihlář, Vondra. — V držení H. byli v 16. stol. Ojířové z Protivce, před Bělohorskou bitvou Melchior Kalchreiter z Kalchreitu; r. 1623 prodán statek H. od král. komory výše jmenovanému řádu.

Habří (*Haberic*), ves na patě hory Bukovické, 28 d. 138 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Lochočice, far. Šachov, býv. dom. Chlumec; kaple, dv. popl.

Habří viz zámek Kladruby.

Habří viz Štítov.

Habří viz Habřina.

Habří viz Hrabří.

Habřina, ves, 77 d. 519 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Holohlav, býv. dom. Smiřic.; škola, sam. mlýn Podhrad, nad kterýmž měl dle Sommer-a hrad stávati. Na blízkém Chlumku kostel sv. Václava s mnohými náhrobky, jenž byl ve 14. stol. farním.

Habřina, Habří (*Habern*), ves, 62 d. 329 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Úšť, býv. dom. Liběšice; protest. chrám, katol. škola, mlýn.

Habřina vlčí, ves, 59 d. 428 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. v., far. Bělá, býv. dom. Pardubic. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund Divišovi Bořkovi z Miletínka vedle jiného zboží kláštera Opatovského i ves H-u.

Habřinka, ves, 24 d. 134 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bukovka, far. Bělá, býv. dom. Pardubic. — R. 1437 zapsal cís. Sigmund ves H., jež klášteru Opatovskému náležela, Alšovi z Risenburka, jinak z Vřešťova; později se dostala H. panu Vilému z Pernšteina.

Habrkovice, ves, 31 d. 244 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Záboří, býv. dom. Sedlec; mlýn s pilou.

Habrkovský mlýn viz Hraběšín.

Habroušice, ves, 16 d. 99 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolejší ($^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Hněvkovice.

Habrov, nyní sam. u Tuněchod, někdy tvrz na soujmenném vrchu, jež byla ve 14. a 15. stol. sídlem vládyk Habrovců v z Habrova. V druhé polovici 15. stol., v kteréž době tvrz zanikla, dělil se rod ten ve dvě větve; jedni se zvali Habrovcové z Habrova, druzí Hyndrakové z Habrova. Oba tyto rody vyhynuly nepochybně v druhé polovici 16. století.

Habrová, ves na potoku, 58 d. 313 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Lukavice; mlýn s pilou.

Habrová, ves blíž levého břehu Mže, 20 d. 150 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Dolany, far. Drustová.

Habrová městská (*Städtisch-Habrowá*), ves (vlastně část předposledně jmenované Habrové), 107 d. 761 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. (město) Rychnov ($^1/_4$ hod. sev. vých.); opodál cihelna Poustka.

Habrovany, ves v hornaté krajině, 44 d. 221 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad La-

bem (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Žim, býv. dom. Řehlovice; 2 mlýny.

Habrovec, Habrovice, ves, 22 d. 180 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrk. (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Louka, far. Kostelec.

Habrové Kladruby, Ovesní Kladruby (Habakladrau), far. ves, 70 d. 454 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (klášter) Teplá (1$^1/_2$ hod. záp.), pošt. Marianské lázně, kat. i pol. obc. H. K., arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. opat. Tepel., 1298 osadníků; zdejší far. chrám sv. Vavřince připomíná se již okolo r. 1242, škola; sam.: mlýn (Kronmühle) a myslivna Podhorní. — H. K. měly někdy právo soudní a pivovařečné, jehož pro účastenství v povstání selském 1681 ztratily.

Habrovka, někdy hrad, nyní sam. u Ratmiřic.

Habry (*Habern*), panství (se statky: Tis a Zboží dle trhové ceny r. 1808 za 650.000 zl. a 5000 zl. klíčného) a okr. městys, 283 d. 2279 ob. čes., kr. Čás. (4$^1/_2$ hod. jih. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod., patr. bar. Puthon, 4291 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. pův. ze 14. stol. s mnohými náhrobky, škola, zámek, radnice, synagoga, smíšený okr. úřad, berní úř. (2. tř.), pošt. exp., pivovár, závod na vyrábění líhu, továrna na vyráb. syrobu z brambořů. V okolí se nalezají topasy a granáty. Sam.: mlýny Pohanka a Kiesibl, pak Klecanda. Trhy dobytčí: 1. ve středu po Jmenu Ježíš, 2. ve čtvrtek v postě, 3. ve čtvrtek v středopostí, 4. ve středu před velkonoc., 5. ve středu před sv. Duchem, 6. v outerý po sv. Janu Kř., 7. po sv. Jakubu, 8. ve středu po Nanebevzetí P. M., 9. ve čtvrtek po Povýšení sv. Kříže, 10. ve středu po sv. Lukáši, 11. ve čtvrtek po sv. Felixu, 12. ve čtvrtek před vánocemi. — H. náležely od starodávna klášteru Vilémovskému, po jehož zrušení (r. 1421) cís. Sigmund všechny jeho statky rytíři Mikulášovi Trčkovi z Lípy r. 1436 zapsal. Po vymření Trčkův z Lípy r. 1634 dostaly se statky tyto cís. vůdci, svob. pánu Walmerodovi, od něhož je Johann a Eusebia, roz. ze Žďáru, provdaná za Karla Leopolda hr. Caretto-Millesimo koupila. Nynější držitel jest baron Puthon.

Habry, Habr, vska, 4 d. 26 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1$^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Nesměň., far. Krůty, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy.

Habry viz Volduchy.

Hacka viz Protivin.

Hackenhäuser, ves při potoku, 41 d. 279 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1$^1/_4$ hod. již.), kat. obc. Stará voda, pol. obc. a far. Kinžvart; sam. Gibacht.

Hacky viz Hatě.

Haclov (*Hatzles*), ves, 17 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyšebrod. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany, býv. dom. Krumlov (2 d. býv. dom. Rožmberk, 2 d. býv. dom. Vyšebrod).

Hadačka, ves na výšině, 33 d. 285 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kralovic. ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Výrov, býv. dom. Plasy; opodál dvůr Žehutice.

Hadovka mysliv. a hájovna u Řenče, viz tam.

Hadovka viz Dehnice.

Hadovka viz Vodice.

Haderburg viz Termesivy.

Hadr, v Hadrech viz Radotín.

Hadravova Rosička viz Rosička Hadravova.

Hadruba, Hadruva, ves, 21 d. 199 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr., (1 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Červené dřevo, far. Počinovice, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Hadův mlýn (*Schlangenmühle*) viz Rohožná.

Hafnern, ves, 11 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Cipín, far. Slavkov. Sam.: dvorec Sechterhof, mlýny Böhmo. Postlmühle a Sechtermühle.

Hagengrün, ves, 10 d. 74 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Voitersreuth, far. Lom horní, býv. dom. sv. Klara.

Hahn dolní (*Unter-Hahn*), ves na potoku, 124 d. 715 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Osek.

Hahn horní viz Osek (*Riesenberk*).

Haid, ves, 14 d. 131 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Frauenreuth, býv. dom. sv. Klara; sam. Haslův mlýn (Haselmühle).

Haid (Dvořiště?), dvorec na Královském hvozdě, 4 d. 48 ob. něm., far. Zhuří; ostatně viz Stodůlky.

Haid viz Hayd.

Haida malá (*Klein-Haida*), vska, 9 d. 39 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Svojkov, far. Dobrná, býv. dom. Sloup.

Haida stará (*Alt-Haide*), průmysl. ves u Rumburka, 58 d. 617 ob. něm., kr. Litom., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Rumburk.

Haidberg, víska, 9 d. 45 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyšebrod. (3$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wadetschlag, far. Frimburk.

Haide, Heide, vska, 7 d. 29 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň. (2$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vokna, far. Jablonec, býv. dom. Svijany.

Haidedörfel, též Annahaid, ves, 22 d. 122

ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Mimoň (½ hod. sev.?), kat. i pol. obc. Brenná, býv. dom. Zákupy; papírna, mlýn, myslivna.

Haidhäusel viz Rauschenbach.

Haidles, ves při potoku, 12 d. 76 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachimov (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Brand dolní, far. a býv. dom. Ostrov.

Haindorf, far. ves na úpatí Jizerského pohoří, 259 d. 1753 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Litom., vik. Fridland, patr. hr. Klam-Gallas, 5078 osadníků; velkolepý poutnický chrám Navštívení P. M. z r. 1772, pův. kaple od pánů z Biberšteina v 13. stol. založená; hrobka hrabat Klam-Gallasův; klášter františkánský r. 1691 od Frant. Ferd. hr. Gallasa založený, škola, přádelna, olejna, plátenictví.

Haindorf, Heindorf, ves na návrší, 23 d. 149 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Trutnov (2¼ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Brusnice německá.

Hainsbach viz Hanšpach.

Háj, ves, 24 d. 144 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Hostivař, býv. dom. panství nejvyššího purkhrabství.

Háj, ves, 29 d. 204 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Konětop., far. Slivice, býv. dom. Dobříš.

Haj, (*Gehae*), ves na potoku, 20 d. 122 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Rohozec, far. Radonice, býv. dom. Vintířov; před časy zde stávala tvrz.

Hajany, ves, 45 d. 318 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H.; mlýn.

Hajčí dvůr (*Waldhof*) viz Stodůlky.

Haje, ves nad Jizerou, 15 d. 81 ob. čes., kr. Jič., okr. Semil. (1¼ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Rybnice, far. Loukov, býv. dom. Kumburk.

Haje, ves, 27 d. 168 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Prusiny, býv. dom. Lukavice.

Háje (*Hainhof*), vska, 5 d. 20 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Strýčkovice, far. Koloveč, býv. dom. Merklín; dv. popl.

Háje viz Záhájí.

u **Háje** viz Lhota Uhřetská.

Hájek, ves, 19 d. 84 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Úmonín, far. Bykaň, býv. dom. Křesetice.

Hájek, ves, 10 d. 47 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Polom, far. Sudislav, býv. dom. Častolovice; kaple sv. Pantaleona, lovecký zámeček, myslivna, lázně.

Hájek, ves, 15 d. 118 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Blanice, far. Bavorov, býv. dom. Netolice.

Hájek (*Donau*), ves na silnici, 41 d. 268 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. sv. Anna, far. Všeruby, býv. dom. Kouty a Trhanov; mešní kaple nejsv. Trojice z r. 1698, škola, mlýn.

Hájek, ves, 18 d. 125 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Kralovice, far. a býv. dom. Uhříněves.

Hájek, ves, 21 d. 170 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Vodice, far. Cetoraz.

Hájek (*Waldel*), klášter františkánský u Červeného Újezda, jejž Florian Jetřich ze Sory s poutnickým kostelem dle vzoru kostela Lorettanského okolo r. 1623 založil.

Hájek č. Malkov, pustý zámek u Bezna.

Hájek viz Chotěšov (kr. Litom.).

Hájek viz Mnich.

Hájek viz Rádechová horní.

Hájek viz Střížov.

Hajek viz Třebešice.

nad **Hájem** viz Semily.

Hajenství viz Janovice (okr. Polná).

v **Háji** (*im Heuwald*), 2 sam. 6 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zubčice, far. Pláně věžovaté.

Hajka, ovčárna, viz Lubenec.

Hájko nepochybně Hájkov, ves, 14 d. 113 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Stadlec.

u **Hájků** viz Borek hořejší.

Hajmin (*Ober-Haiming*), ves, 10 d. 61 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. Skubice, pol. obc. a far. Sveraz.

Hajná, ves, 46 d. 308 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Nezamyslice. Na blízku u paty vrchu „Pučanka" fil. chrám sv. Philippa a Jakuba u prostřed hřbitova (patr. obec.); ½ hod. vzdálí dvůr popl. Karlovský dvůr.

u **Hajného** viz Proudkovice.

u **Hajného** viz Borek hořejší.

Hajnovka č. Šafránka viz Vinohrady čís. p. 51. a 52. (u Prahy).

Hájská, ves při Otavě, 16 d. 111 ob. čes. kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Podsrp.

Haklovy dvory viz Dvory Haklovy.

Halbgebäu, ves, 30 d. 277 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš (2¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Hirschfeld, pol. obc. Hazlov, far. a býv. dom. Liebenstein.

Halbmeil, vska, 7 d. 46 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachimov (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Seifen, býv. dom. Jachimovské lesní panství; minerální továrna (výroba: skalice).

Halbstadt, ves, 39 d. 340 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Višeňov, far. Verneřovice; zámek, dv. popl., 2 mlýny, bělidla, plátenictví.

Halda, vska, 3 d. 19 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Nepomuk, far. Čermná.

Halmgrün, ves, 22 d. (porůznu) 137 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Hroznětín, býv. dom. Ostrov.

Haloun, ves na silnici, 45 d. 313 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Svinaře, far. Liteň; dv. popl., myslivna.

Hals, statek allod. (r. 1828 v ceně 27.080 zl. stř.) a far. ves, 91 d. (nejvíce porůznu) 670 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., pošt. Tachov a Planá, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. náb. fond, 2622 osadníků; far. chrám ss. Jana a Pavla z r. 1801, škola, zámeček, dv. popl., pivovár, mlýn. — Statek ten dostal se darem okolo r. 1639 klášteru Pavlanskému v Tachově, po jehož zrušení náboženskému fondu připadl, načež r. 1797 prodán jest. R. 1828 koupil jej p. Mikuláš Kahler od svob. pána Rüdigera ze Štilfridu.

Halšovice, Alšovice, ves, 53 d. 324 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. Nábzí, býv. dom. Malá Skála.

Haltýřek viz sv. Mikuláš.

Hamáčkova, také Grünwaldka č. Větrovka, viz Vinohrady čís. p. 57 a 58 (u Prahy).

Hamernice (*Hammerdorf*), ves, 28 d. 175 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Rybná nebeská, býv. dom. Solnice.

am Hammel viz Haselbach.

Hammelhäuseln viz Ottenreuth.

Hammelhof viz Eichenhof.

Hammelhof viz Piňovany.

Hammerhäuseln a Hammerhof, ves, 31 d. 252 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Uševice; zámeček, dv. popl., závod na vyrábění kamenných láhví.

Hammerhäuschen viz Vichov.

Hammerhof viz Hammerhäuseln.

Hammerleichten viz Vyšší Brod.

Hamr (*Hammer*), ves při soujmenném rybníce, 40 d. 228 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mimoň (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Břevniště, far. Wartenberg; zámek, dv. popl., mlýn, papírna, hamr. — Na blízkém soujmenném vrchu rozvaliny hradu Děvína, který někdy pánům z Wartenberka náležel.

Hamr (*Hammer*), mlýn a dv. popl., 11 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Kamenný Újezd, far. Římov, býv. dom. Krumlov.

Hamr (*Hammer*), ves, 10 d. (porůznu) 71 ob. čes. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Hodousice, far. Strážov, býv. dom. Bystřice; mlýn.

Hamr, vska, 8 d. 66 ob. čes., ostatně viz Vysoká pec (okr. Příbram.).

Hamr, Ostrov (*Hammer „auf der Insel"*), far. ves nad Nežárkou, 26 d. 216 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Veselí (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Třeboň, diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. kn. Švarcenberk, 842 osadníků; far. chrám nejs. Trojice z r. 1581, škola, zámek, mlýn, druhdy tvrz; opodál kaple sv. Ant. Pad., o níž se již v 17. stol. zmínka činí. — H. byl druhdy zvláštní, nyní se statkem Valským spojený statek, kterým zakladatel zdejšího kostela Vojtěch Valovský ze Zosusina (?) v druhé polovici 16. stol. vládl. R. 1714 koupil H. a Val od Leopolda svob. pána z Gerardu Václav rytíř Glotz, od jehož dědiců se r. 1729 knížecí rodině Švarcenberské dostaly. — Zde bylo nepochybně sídlo mrzkých Adamitův, kteří, ač počtem nehojni, pleněním a vražděním v celém okolí, zvláště ve Veselí, Řečici, Pleší a Stráži velké škody činili. Protož vyslal Žižka, požádán jsa od pana Oldřicha mladšího z Hradce, pod hejtmanem Bořkem Klatovským 400 oděnců ku vyhlazení této ohavné čeládky. Po zoufalém boji jsou Adamíci konečně dne 21. října 1421 přemoženi a až na jednoho muže, jenž měl o víře svých souvěrců vyznání učiniti, ohněm a mečem vyhlazeni.

Hamr (*Hammer*), ves, 49 d. 295 ob. něm., kr. Žat., okr. Most. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Chudeřín, pol. obc. a far. Litvínov horní, býv. dom. Kopisty (20 d. k býv. dom. Duchcov.); papírna, mlýn a pila.

Hamr, mlýn, viz Černín.

Hamr viz Novosedly.

Hamr viz Sviny Trhové.

Hamr dolejší (*Unter-Hammer*), ves na Kamenickém potoku, 43 d. 386 ob. čes.?, kr. Boles., okr. Želez. Brod. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hamr hořejší, far. Držkov, býv. dom. Semily.

Hamr hořejší (*Ober-Hammer*), ves, ¼ hod. záp. od předešlé, 156 d. 1217 ob. čes.?, kr. Boles., okr. Želez. Brod., kat. i pol. obc. H. h., far. Držkov, býv. dom. Semily; škola, myslivna; as 1 hod. vzdálí sam. v Beraních.

Hamr přední (*Vorder-Hammer*), vska, 5 d.

46 ob. něm., kr. Buděj., okr., far., kat. i pol. obc. Planá ($^1/_4$ hod. jih. záp.), býv. dom. Krumlov.

Hamr zadní (*Hinter-Hammer*), sam., 2 d. 8 ob. něm., kr. Buděj., okr., far., kat. i pol. obc. Planá (1 hod. již.), býv. dom. Krumlov.

Hamrník viz Lužnice.

Hamřík, veska, 6 d. 24 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko ($^1/_2$ hod. jih. vých), kat. i pol. obc. Blatno, býv. dom. Rychenburk.

Hamrovský dvůr viz Pelhřimov.

Hamrovský mlýn horní, viz Pelhřimov.

Hamry (*Hammerdorf*), ves na potoku, 66 d. 562 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Lutová, býv. dom. Chlumec; sam.: Kostky, 3 chalupy a hamr ($1^1/_4$ hod.); u Brůdků, 3 chalupy ($1^1/_2$ hod.); Hvízdal, hamr a chalupa (1 hod.); Svodnice, hamr (1 hod.); v Srbovech; Hajný; na Novákův koutě.

Hamry (*Hammern*), ves na pravé straně Sázavy, 13 d. 79 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hradec.

Hamry (*Hammer*), ves na potoku Oharce, 101 d. 567 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Rychenburk; škola, mlýny, plátenictví; opodál kaple sv. Jana Nep. s lázněmi a sam. Stupník.

Hamry (*Hammergrund*), ves, 30 d. 213 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Jedlová, far. a býv. dom. Bystré; 5 d. s 30 ob., jež druhdy k dom. Svojanov. náležely, patří do kat. i pol. obc. Rohozenské a k faře Svojanovské.

Hamry (*Hammern*), far. obec na Královském hvozdě, 177 d. 1088 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. ($^3/_4$—2 hod. již.), kat. i pol. obc. H., pošt. Nýrsko, diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. náb. fond, 1411 osadníků; far. chrám Bolestné P. M. (*Kollerkirche*), škola, továrna na zrcadla. — Obec Hamry tvoří následující po různu ležící dvorce a mlýny: Modlhof; Fuchsenhof; Steflhof; Hammerhof a Hammermühle; Guberhanslhof; Veitlhof; Zöllnerhof; Röderhof a Rödermühle; Guberhof; Spirkenhof; Bruckhof; Tremlhöfe, 4 dvorce, mlýn (*Hannesmühle*) pak zrcadlárna a brusírna (*Angelwehr*); Schwarzbarthöfe, 2 dvorce; Sternhöhle se Sternmühle a Moosmichalgütl; Hüttstadt a Steinriegel; Kollerhof — kdež jest škola, fara a kostel — odtud obyč. název Kollerkirchen —; Simerlhof; Väderhof; Muckenhöfe, 4 dv. s mlýnem (*Muckenmühle*) pak Zahnhütte s 3 menšími živnostmi a Pocher (*Bucher*) s 2 menšími živnostmi; Veitlhof; Semmelmühle; Petermühle; Einöderhof; Sohof; Woferlhof; Stopflhof, Fürstenhof, Mothishof také Fürstenhof; Berghöfe, 4 dvorce; Donnerwinkel s 8 jinými dvory; Osserhütte před nedávnem ještě skelné hutě.

Hamry viz Dvorce Frantalské.

Hamry viz Vlastějovice.

Hamry české viz Vejprty.

Hamry Krištofovy viz Krištofovy hamry.

Hamry Eugenské viz Hatín.

Hamry nové viz Trhanov.

Hamry nové viz Nové hamry.

Hamry staré viz Trhanov.

Hamry svobodné viz Svobodné hamry.

Hamrštein, Hamštein, ves na skalnaté výšině, 13 d. 78 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Loučky, býv. dom. Rohozec.

Hana, ves na silnici, 14 d. 94 obyv. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Lezník, far. Sebranice.

Hanfův mlýn viz Košťálkov.

Hangendorf, ves, 26 d. 156 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Sedliště vysoké, býv. dom. Trpisty a Třebel.

Hanichen dolní a horní viz Nieder-Oberhanichen.

Hannapetershau, 9 d. 59 ob. něm., ostatně viz Niederhof.

Hannersdorf, ves, 28 d. 219 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Borek, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov.

Hannchen, ves na Libenthalském potoku, 27 d. 154 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Herrnfeld, far. a býv. dom. Rokytnice.

Hanov (*Honau*), ves, 27 d. 196 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Lestkov; škola, kyselka, opodál mlýn.

Hanov, vska, 5 d. 51 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Podboří, far. a býv. dom. Opařany; mlýn, myslivna.

Hanšpach (*Hainspach*), panství fideikom. (r. 1850 v ceně 705.665 zl. 17 kr. stř.) a okr. městys na Rumburské silnici, 71 d. 580 ob. něm., kr. Litom. (8 m. sev.), kat. i pol. obc. H., far. (ves) Hanšpach, smíšený okr. úř., berní úř. (3. tř.), pošt. exped., zámek od r. 1737 s krásnou zahradou, škola, špitál r. 1721 založený pro 6 osob mužských a 6 ženských, pivovár (ročně as 7788 věder), plátenictví, stávkářství, bělidla. Trhy výroční: 1. v pond. masopustní, 2. dne 2. května, 3. v pond. po Navštivení P. M., 4. v pond. po sv. Šim. a Jud. — H. byl ve 14. a 15. stol. v držení pánův Berkův z Dubé, od nichž na pány Šlejnice ze Šlejnic přešel. Koupí dostalo se zboží H-ské r. 1602 Kinským ze

Vchynic a Tetova, jímž jest r. 1635 odňato a Wolfgangovi hraběti z Mannsfeld-u darováno. R. 1659 spatřujeme v držení jeho hraběnku Markétu Slavatovou, po jejíž smrti na Frant. Viléma starohraběte Salma zetě jejího, přešlo; rod ten vládne až podnes H-em.

Hanšpach (*Hainspach*), far. ves související s okr. městysem H-em, 274 d. 1698 ob. něm. kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Hanšpach, kat. i pol. obc. H., diéc. Litom., vik. H., patr. starohrabě Salm-Reifferscheid, 3353 osadníků; far. chrám sv. Šim. a Jůdy z r. 1693, škola, vícero mlýnů.

Hanspoulka viz Dehnice.

Hanuška viz Chmelná.

Harabaska viz Kbelany.

Harachov (*Harrachsdorf*), far. ves u prostřed vysokých hor lesnatých, 77 d. 580 ob. něm., kr. Jič., okr. Rokytnic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., pošt. a býv. dom. Jilemnice, diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. náb. fond, 1909 osadníků; far. chrám sv. Václava z r. 1825, škola.

Harachy (*Horra*), ves na pravé straně Vltavy, 13 d. 117 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. H., far. Záton, býv. dom. Rožmberk. — Někdejší tvrz H. byla původištěm soujmenného rodu, prvé rytířův nyní hrabat Harachův. K r. 1160 připomíná se Berthold z H-u. Přibislav z H-u zakoupil a usadil se v středu 13. stol. v Rakousích. Vnuk jeho Vucek stal se pánem tvrze Hřebene, a potomci jeho nazvali se odtud Haracheři z Hřebene, později Hřebenáři z Hřebene a konečně Hřebenáři z Harrachu. Jmenovaný Vucek jest tedy praotcem hrabat Harrachův českých.

Harant, mlýn, olejna a hájovna na úpatí Klenového. Samota tato má své jmeno od někdejších držitelů zboží Klenovského, známých Harantů z Polžic a Bezdružic; ostatně viz Klenové.

Harasin, selský statek konskribovaný k Rájovu, viz tam.

Harasin, sam. u Břilic, viz tam.

Haratice, ves u vtoku bezejmenného potůčku do Kamenice, 70 d. 479 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Olešnice, býv. dom. Novařov; přádelna, tkalcovství.

Harbasko viz Byšice.

Harbasko dolní viz Hostinná.

Harcov, vska na pravém břehu Černého potoka, 3 d. 21 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Brzice, far. Chvalkovice, býv. dom. Smiřice; mlýn.

Harcov (*Hatz*), ves na levém břehu Černého potoka, naproti napřed jmenovanému Harcovu, 16 d. 193 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Brzice, far. Chvalkovice, býv. dom. Hradiště; sam. Grund.

Hardetschlag, ves, 46 d. 331 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Benešov.

Hargmühle viz Útery.

Häringmühle viz Stříbro.

Harlass, vska při silnici, 5 d. 43 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. (město) Cheb. ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Hart, pol. obc. a far. Trebendorf.

Harlosee, ves, 16 d. 126 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. ($^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Polžice, far. Čelivo; opodál pohodnice.

Harrachsthal, ves, 33 d. 187 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Šluknov ($^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Königshain, pol. obc. Rosenhain.

Harta, ves na výšině, 54 d. 382 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlab. ($^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. H.; zámek, přádelna, velký závod na bílení bavlněného, lněného zboží a nití.

Harta (*Hortau*), ves, 60 d. 316 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2 hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. H., far. Nešvice; škola.

Hartenberg viz Hertenberk.

Hartenštein, někdy hrad na kopci (nyní Hungerberg zvaném) u Bochova. V držení H-a byl okolo r. 1449 Fridrich ze Šumberka a z Glauchova. R. 1468 od krále Jiřího z Poděbrad dobyt a obořen, jest opět na to poněkud obnoven. Během 16. stol. vládli H-em páni z Plavna, od kterýchž se dědictvím okolo r. 1567 dostal Jindřichu Mikulášovi Hasišteinskému z Lobkovic, který pak r. 1573 statků svých Adamu Šteinsdorferovi ze Steindorfu trhem postoupil. Syn tohoto Anselm vyměnil za H. zboží Koštické od Jeronyma st. Hrobčického z Hrobčic, jemuž syn Ferdinand v držení H-a následoval. Ten prodal H. r. 1609 Leonardu Colonnovi z Felsu, kterémuž po Bělohorské bitvě s ostatními statky odňat a Heřmanu Černínovi z Chudenic prodán jest.

Hartessenreuth, ves, 12 d. 72 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. (kommenda Křižovnická) Cheb (2 hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Nebanice; 5 d. náleželo k dom. sv. Klara.

Harth, ves na potoku, 16 d. 70 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. (město) Cheb. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Trebendorf.

Hartlíkov viz Hervikov.

Hartlův mlýn (parní) viz Jindřichův Hradec.

Hartmanice, ves, 87 d. 283 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Zalší, býv. dom. Třeboň. K r. 1219 uvádí se Předic z Hartmanic co svědek na listině, kteroužto kníže Přemysl klášteru Milevskému danou dědinu Bojenici stvrzuje.

Hartmanice, ves částečně na výšině, 89 d. 692 ob. čes. něm. (?), kr. Chrud., okr. Polička ($3^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Trpín, far. a býv. dom. Bystré; kaple sv. Jana Nep. s pomníkem hraběnky Harrachové.

Hartmanice, městys, 66 d. 422 ob. něm., kr. Pís., okr., býv. dom. a pošt. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. obec Sušická, 1283 osadníkův; far. chrám sv. Kateřiny, v němž jest stříbrný kalich s nápisem: „Tento kalich náleží sv. Kateřině do Hartmanic. Anno 1644.“; škola; druhdy zde pracováno v dolech zlatorodných. Trhy výroční: 1. na den sv. Vitála (28. dubna), 2. na den sv. Kateřiny; týhodní trhy zároveň na dobytek každý pátek. H. jsou po 30leté válce vypáleny a zůstaly několik let pusty; v druhé polovici 17. věku jsou prvé české H. německým lidem osazeny.

Hartmannsgrün, ves při potůčku, 74 d. 522 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Svatobor, býv. dom. Giesshübel.

Hartošice, myslivna u Kozmic, viz tam.

Harzdorf nový (*Neu-H.*), ves, 88 d. 767 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Harzdorf starý.

Harzdorf starý (*Alt-H.*), ves na soujmenném potoku, 171 d. 1805 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H. st.; škola, znamenitá továrna na stroje s filiální dílnou v Liberci, přádelna na vlněnou přízi, mlýn.

Hasatice, dv. popl. s ovčínem a mlýnem u Štítar, viz tam.

Hasel, ves na svahu kopce řeč. „Kalten berg“ (2328 víd. střevíců dle trig. měření), 127 d. 813 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Čes. Kamenic. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H.

Haselbach, ves, 35 d. 207 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Zvodava. Sam.: dv. popl. Aussenhof ($^1/_4$ hod.) a am Hammel.

Haselbach, pohraničná ves, 37 d. 517 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. ($3^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov; výpomocný celní úř., továrna na zrcadla, sklárna (výroba: obyčejné duté i tabulové sklo), brusírny, značná výroba staniolu.

Haselbein viz Jánessen.

Haselberg, ves na svahu vrchu, 13 d. 91 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Újezd Chodový.

Haselberg, ves, 24 d. 295 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Grafenried; továrna na zrcadla, opodál mlýn.

Haselhof viz Kinžvart.

Hasenburk, Hazmburk, někdy hrad u Klopého. Zbyněk Zajíc příjmím Zámorský, pán na Žebráce a Točníce, zaměnil oba tyto hrady r. 1336 za panství komory královské, Budyni nad Ohří, a vystavěl si tam na Klepské hoře nový hrad, jemuž dle tehdejšího způsobu německé jmeno Hasenburk dal a Zajícem z Hasenburka psáti se počal. Hrad ten, jehož zříceniny dosud viděti, jest r. 1431 od Táborův dobyt a zkažen, od kteréž doby v sesutinách zůstal. — Připomenouti dlužno, že zde stál pův. hrad Klepy, který na počátku 14. stol. Hynkovi ze Slivna náležel. Dle Dalimila vystavěl hrad Klepy Léva, z rodu Vlastislavova.

Hasentanz, sam., 2 d. 17 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Střezimělice, far. Chvalkovice, býv. dom. Hradiště; ostatní část konskribována ke Hrabčicům.

Hasina nová (*Neu-Hasina*), ves, 25 d. 156 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podolí, far. a býv. dom. Rožďalovice; opodál dv. popl., mlýn a myslivna.

Hasina stará (*Alt-Hasina*), ves, $^1/_4$ hod. jih. záp. od předešlé, 18 d. 106 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň, kat. i pol. obc. Tuchom, far. Rožďalovice, býv. dom. Křinec.

Hasištein (*Hasenstein*), někdy hrad u městečka Města. Za nejstarších dob drželi H. co léno páni ze Šumberka. Na počátku 15. stol. seděl na H-ě Jindřich mladší Rús z Plavna, který s pány Oseckými proti králi Václavovi války pozdvihnuv Hasišteina jakož i Štědré ztratil. Král Václav dal na to r. 1418 H. v zástavu svému milostníku a muži v knihách a ve zbrani dobře známému, Mikulášovi z Lobkovic. Mikuláš z Lobkovic, syn Marše z Újezda jest první známý předek slavného rodu, prvé pánův, nyní knížat z Lobkovic. Jeho potomci, přijavše jmeno „Hasišteinský“ drželi hrad ten až do r. 1609, od kteréž doby pak vždy více a více pustnul. Z rodu pánův z Lobkovic a na Hasišteině, připomínáme toliko proslulého básníka Bohuslava z Lobkovic a na H-ě, muže to, jemuž byly vlasť, ctnosť a umění nade vše dražší. Básně jeho latinské mohou se vším právem připočísti k básním klassickým. Zemřel r. 1510.

Haslice (*Hasliče*), ves, 23 d. 126 ob. něm.,

kr. i okr. Litom. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Doubravice, far. Hummel, býv. dom. Újezd velký.

Hašikov, sam., 4 d. 31 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradišt. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Veselí, far. Bakov.

Hašlovice pův. Hašlice (*Hoschlowitz*), ves na levé straně Vltavy, 18 d. 134 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Záton. V zdejším okolí se dobývá tuha. — Ves H. náležela až do konce 14. stol. benediktinskému proboštství v Zátoně.

sv. Haštal (*st. Kastalus*), sam. u Brtné, viz tam.

Hataš viz Záhoří Bendovo.

Hatě, Hacky, ves, 24 d. 120 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Jelčany hořejší, far. Drahobudice, býv. dom. Hrádek červený.

Hatě, ves na silnici, 31 d. 208 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. a býv. dom. Liteň.

Hatě viz sv. Hora.

Hatín (*Hatzken*), ves, 25 d. 279 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Polště, far. Roseč. Sam.: mysliv. Sýkora, hajnovna Tampir, mysliv. Kašpary, hajnovna Pecák, dv. popl. Zádní dvůr, hamry Eugenské a Vidimač.

Hatov, vska, 7 d. 40 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Libenice, far. Střezimiř, býv. dom. Prčice.

Hau viz Ruditzgrün.

Hauenstein, panství (dle trhové smlouvy od 8. ledna 1839 se statkem „Kupferberk" za 400.100 zl. stř.) a ves, 16 d. 109 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachimov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Schönwald; starobylý hrad na čedičové skále, dv. popl., pivovár, mlýn. Za panování Šliků (v 16. stol.) kopáno zde na rudy. — H. byl král. manským statkem, kterýž rozličným, zasloužilým pánům udílen býval. Za vlády Oldřicha a Václava Sathanera z Drahovic jest H. mezi r. 1480 — 1500 z manství propuštěn. Synové jich prodali r. 1528 celé zboží H-ské Jindřichu hr. Šlikovi; ještě během 16. stol. spojen jest H. s panstvím Ostrovským, s nímž až do r. 1811 sloučen zůstal. Na to spadl na král. komoru a jest r. 1836 Gabriele hr. z Buquoi prodán, která dosud v držení jeho jest.

Hawelgraben, vska, 3 d. 13 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Střezimeřice, far. Chvalkovice, býv. dom. Hradiště.

Havírna (*Knappenzeche*), ves, 36 d. 317 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Bohutín, býv. dom. Staré Sedlo.

Havírna viz Paseky.

Hawitzenmühle viz Damnov.

Havlov (*Hablesreith*), ves, 10 d. 49 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hněvanov, far. Rožmitál, býv. dom. Rožmberk.

Havlovice, ves, 28 d. 163 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kobylá, far. Loukov. — 3 d. patřily k býv. dom. Kost. a 1 d. k býv. dom. Svijan.

Havlovice, ves, 15 d. 121 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Louka, far. Kostelec.

Havlovice, ves nad Úpou, 115 d. 779 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Úpice; škola, mlýn s pilou. — As $^1/_2$ hod. vých. od H-c stál někdy hrad Wisemburk, který se na sklonku 14. stol. trhem dostal pánům z Dubé a Náchoda. R. 1447 jest W. od knížat Slezských zakoupen, a protože velké škody s něho jim se dály, zbořen.

Havlovice, ves, 44 d. 314 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Domažlic. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H. Sam.: Valcha (5 d.) Ludvíkův mlýn, myslivna, brusírna.

Havlův mlýn (*Hablmühle*) viz Holostřevy.

Havraň (*Hawran*), far. ves na Karlovarské silnici, 49 d. 342 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Most. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Kopisty, diéc. Litom., vik. Most., patr. obec Most., 1375 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince v znamenité výšce připomíná se již r. 1374 mezi farními, škola.

Havraň, sam. u Havranska. Havraň byla původně zemský hrad župy Havranské a město, ve 14. stol. pak ves a tvrz, náleževší soujmennému rodu rytířskému. Po zboření tvrze v témže věku připadlo zboží to městu Nymburku.

Havranka, sam., viz Troja.

Havransko, sam. u Vesce. Samota tato uvádí nám v pamět někdejší župu Havranskou, která po zrušení župy Libické povstala, a o níž se zmínka činí ještě k r. 1228 a 1232. Župním hradem byla Havraň, viz tam.

Hayd, far. ves v rovině, 48 d. 282 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. (město?) Ostrov, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín, patr. velkovojvoda Toskanský, 831 osadníků; lok. chrám sv. M. Magdaleny, škola.

Haza viz Ústrašim.

Haslov (*Haslau*), statek p. Bedřicha Viléma z Helmfeldu a far. ves, 198 d. 1899 ob.

něm., kr. Cheb., okr. Aš (2 ½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. p. Vilém z Helmfeldu a obec Chebská, 4382 osadníkův; far. chrám povýšení sv. Kříže, hřbitovní kaple sv. Jiří, zámek, škola, pošt. exp., továrna na bavlněné a polobavlněné zboží, pivovár, vinopalna, několik mlýnů. Výroční trhy ty pondělky: 1. po sv. Jiří, 2. po 18. červenci, 3. po třetí neděli v říjnu.

Hazmburk viz Hasenburk.

Hazuka mlýn, viz Moraveč.

Hažovo (*Haschowa*), ves, 19 d. 157 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Štitary, býv. dom. Heršův Týn.

Heš, Hedeš dolní (*Nieder-Heidisch*), ves souvisicí s Králíky, 118 d. 710 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a far. Králíky, kat. i pol. obc. H. d.; škola, plátenictví.

Heš horní (*Ober-Heidisch*), ves na pomezí Moravském, 29 d. 94 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králíky (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Červený potok; mlýn.

Hedčany (*Hedčan*), ves, 24 d. 136 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovič. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Kozlany, býv. dom. Chříč. — H. byly původiště soujmenného rodu rytířského. Okolo r. 1454 postoupil Oldřich z Hedčan seděním na Ležkách zboží své v H-ech synům Petra řečeného Tisty z Albrechtic.

Hedčany, někdy ves, nyní sam. u Dašic.

Hedeš dolní viz Heš dolní.

Hedečko, někdy ves, nyní dv. popl. u Břežan.

Hedrykov, Hutě (*Erdreichsthal*), dvůr a 3 d. u Přibřazu, viz tam.

Hedwigsthal, železné hutě (r. 1816 zařízené) blíž Lichtenburka, viz tam.

Hegeholz, ves při potoku, 19 d. 99 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov (1 hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. Jeníkov, far. Hrob, býv. dom. Osek.

Hegerbusch viz Království.

Hegerhaus, vska, 6 d. 19 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Krištofovy hamry, far. Přísečnice; někdy značná výroba cvočků a hřebíků.

Hegewald, ves, 58 d. 277 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Rückersdorf, far. Neustadtl; mlýn, bělidla, závod na vyrábění porcelánu a kameniny.

Heidelberghäuser viz Vrchlabí hořejší.

Heidemühl, ves při soujmenném rybníce, 12 d. 93 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (2¾ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Doksy, býv. dom. Bělá a Kuřívody (3 d. býv. dom. Dokeské).

Heidenštein, nyní ves, druhdy prý panské sídlo, 61 d. 388 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ludvikovice, far. Arnoltice.

Heiligen, ves na pravém břehu Mže, 19 d. 131 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Tachov (½ hod. sev. záp.); zámek (u prostřed lesa), někdejší to klášter Pavlánský r. 1639 založený, r. 1785 cís. Josefem zrušený, mlýn, opodál pohodnice.

Heiligenkreuz, sam., 2 d. 15 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub, kat. i pol. obc. Pelkovice, far. Rychnov, býv. dom. Svijany.

Heinersdorf, pohraničná ves far., 213 d. 1423 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Fridland (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 2828 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice, škola, pohraničný celní úř., 2 mlýny, továrna na vlněné a smíšené zboží, jako orleans, lastings, merinos v hodnotě 400.000 zl. stř. Též se zde tiskne roč. 150.000 kusů šátků a jiného zboží vlněného v hodnotě 350.000.

Heinersdorf, ves, 38 d. 278 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Rochlice.

Heinersdorf, ves na Radnickém potoku, 31 d. 181 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Heinrichsberg, ves počátkem předešlého století od Jindřicha hr. ze Stadion-Tannhausen založená, 28 d. 282 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. (3 hod. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Haselbach, far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Heinrichsdorf, pohraničná ves, 43 d. 475 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (3 hod. sev. záp.), kat. obc. Vnače, pol. obc. i far. Kalek, býv. dom. Červený Hrádek; značná výroba hřebíků a cvočků.

Heinrichsöd, ves na Plattenském potoku, 42 d. 250 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyšebrod. (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wadetstift, far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk; opodál mlýn (Reissmühle).

Hejkovice viz Ujkovice.

Hejlov, ves na výšině, 19 d. (porůznu) 108 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Jilemnic.

Hejlov, veska, 5 d. 48 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. (½ hod. sev.), kat. obc. Svrabov, pol. obc. Klokoty.

Hejlovský mlýn viz Častkovice.

Hejrov (*Vorder-Heuraffl*), ves na pravém břehu Vltavy, 69 d. 532 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. na Vejtoně, býv. dom. Krumlov.

Hejrov zadní (*Hinter-Heuraffl*) viz na Vejtoně.

Hejšť viz Ústí.

Hejtmanka, sam., viz Loučová.

Hejtmánkovice (*Hauptmannsdorf*), ves částečně v údolí, částečně po výšině záp. a sev. záp. od Broumova, 183 d. 1131 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Broumov, kat. i pol. obc. H.; škola, kam. lomy, plátenictví (22500 kusův ročně).

Hele viz Hely.

Helfenburk, někdy hrad nad Javornicemi, jejž okolo r. 1360 Jošt a Oldřich z Rožmberka založili. Rod Rožmberský zůstal v držení H-a až do jeho zpustošení, vyjímaje krátké zde vladaření Jana z Lobkovic. R. 1593 prodán pustý hrad H. s jiným ještě zbožím městu Prachaticům od Petra z Rožmberka. Odtud nazván vládycký rod z Helfenburku, vyskytující se v 16. a 17. stol., za jichž praotce Václav Bílek, jinak Albín se pokládá, který na přímluvu p. Viléma z Rožmbemka erbem a titulem z Helfenburka nadán a r. 1553 do stavu vládyckého povýšen byl.

Helfenburk viz Hrádek.

Helkeřice viz Valkeřice.

Helkovice, ves, 49 d. 311 ob. čes., kr. Jič., okr. Semil. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Ruprechtice, býv. dom. Jeseny.

Helldrot viz Schönbrunn.

Hellový mlýn viz Höllmühle.

Helvíkov (*Klein-Hermingsdorf*), ves blíž Moravských hranic, 56 d. 431 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Třebonice; kaple Panny Marie z r. 1752.

Helvíkovice (*Helkowic*), ves v údolí při Orlici divoké, 110 d. 645 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Žamberk ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H.; škola, bažantnice s loveckým hrádkem.

Hely, Hele (*Nassendorf*), ves, 17 d. 162 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönbüchel, far. Krásná lípa, býv. dom. Kamenice česká.

Hemmehübel, ves, 60 d. 396 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (2 hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Zeidler.

Hemera, sam., 4. d. 21 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hvozďany, far. Chraštany, býv. dom. Vlt. Týn.

Hemže, ves, 18 d. 90 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Choceň; u vsi poutnický chrám Nanebevzetí P. M. r. 1683 od Bedřicha hr. z Trautmannsdorfu vystavený.

Hengstererben, ves (2669 víd. střevíců nad mořem), 149 d. 1069 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blatno ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Abertamy, býv. dom. (město) Jachimov; sam. Grund. Zdejší doly poskytují hlavně jen cín. Založení horního tohoto místa spadá nepochybně do středu 16. století.

Henice (*Heinic*), ves v údolí při potoku, 51 d. 281 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Písečná, býv. dom. Žampach; fil. škola, kam. lomy; sam. Pustiny.

Henigar, dv. popl. $^1/_4$ hod. vzdálí od Zálesí, viz tam.

Hennberg viz Benešov (kr. Buděj.).

Henne, ves, 50 d. 348 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Kamenice čes. ($^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kamenice dolní.

Hennersdorf, ves na potůčku, 29 d. 589 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonec ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Malá Skála; kaple, brusírny, plátenictví, mlýn.

Hennersdorf horní (*Ober-Hennersdorf*), průmyslná ves souvisící na východní straně s Rumburkem, 225 d. 2602 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Rumburk, kat. i pol. obc. H. h. — 14 d. 150 ob. jest zvláště podo jmenem Hennersdorf konskribováno a patří do kat. i pol. obc. Rumburk; škola, plátenictví, bělidla.

Heralec, Heraree, Erharec, panství (dle odhad. ceny od r. 1848 za 469.415 zl. $38^1/_2$ kr. stř.), a starobylý městys, 110 d. 984 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Humpolec ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. kněžna Hohenlohe-Langenburg, 2355 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje připomíná se již v předhusitské době mezi farními, škola, zámek s kaplí sv. Michala (v ní obrazy od Brandla a Škrety), dv. popl; sam.: mlýn Nohavice a Rybárna. Trhy výroční: 1. na sv. Eleonoru, 2. na sv. Ant. Pad., 3. na sv. Theklu; každý první čtvrtek v měsíci trh na dobytek, vlnu, přízi a len. — H. náležel někdy Jindřichu z Rožmberka, od r. 1307 až do r. 1421 k statkům arcibiskupství Pražského. Po r. 1421 dán v zástavu Trčkům z Lípy, od kterých jej na počátku druhé polovice 16. stol. Jan Říčanský z Říčan koupil. Po Bělohorské bitvě jest H. Krištofu Karlovi z Roupova v plen vzat a r. 1623 Filipovi staršímu, hraběti Solmsovi prodán. Později se dostaly v držení jeho rozličné panské rodiny. Za našich dnů jest H. majetkem kněžny Hohenlohe-Langenburk.

Heralec, ves u zřídla Švarcavy, 119 d. 882 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Heralec (na Moravě), býv. dom. Richenburk; opodál skelná huť (výrob. tabulové sklo). V okolí H-ce se daří zvláště pěkný len.

Heraree viz Heralec.

Herbertice, ves na patě vrchu na Moravském pomezí, 60 d. 314 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Zottkittl (na Moravě).

Herbstwiese, vska, 5 d. 37 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčíň ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Podmokly, far. Rosavice.

Hercovka, sam., viz Dehnice.

Herda, 18 d. 225 ob. čes.; ostatně viz sv. M. Magdalena (okr. Třeboň).

Heřinky (*Hering*), ves, 22 d. 158 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Popovičky, býv. dom. Krč horní (2 d. k býv. dom. Dobřejovic., 1 d. k býv. dom. Modletic.).

Herlíkovice (*Hackelsdorf*), ves nad Labem, 86 d. (nejvíce porůznu) 714 ob. něm., kr. Jič., okr. a far. Vrchlab. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Jilemnic; škola, mlýn (*Krausemühle*). K H.-ci přičtěny jsou tak řeč. Buchberger Krausebauden a Krausův mlýn.

Herman viz Hutě horní.

Heřmaň (*Hermannsdorf*), ves, 27 d. 256 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Blava, far. Doudleby, býv. dom. Komařice. — H. povstala v předešlém stol. emfyteutisováním dvora popl. Lhoty.

Heřmaň, far. ves nad Doubravkou, 13 d. 101 ob. čes., kr. Čás., okr., pošt. Chotěboř ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. Lhotka Vestecká, pol. obc. Pukšice, býv. dom. Ronov, diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. nadací C. Millesim., 3262 osadníků; far. chrám sv. Václava byl již r. 1384 farním, škola.

Heřmaň, ves far. blíž levého břehu Blanice, 51 d. 489 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Protivín, pošt. Pís., diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, 2091 osadníků; far. chrám sv. Jiljí uvádí se co taký již r. 1384, škola. — H. byla druhdy město, jež Jan Vilém ze Švamberka obci Písecké prodal. Po Bělohorské pitvě jest r. 1623 obec Písecká strátou všech statků pokutována, které se pak v zástavu dostaly cís. generálovi Don Martinu Huertovi. R. 1639 koupil H. od král. fisku hrabě z Merode, následujícího roku však již ji prodal rytíři Mikulášovi Dionysovi Radkovci z Mirovic a na Drahonici. Od té doby zůstala H. spojena se statkem Drahonickým. R. 1640 jest město H. od Švédův tak zpustošeno, že jest od té doby pouhá ves.

Heřmaň (*Hermannsthal*), železné hutě, (1 vysoká pec, 5 kladiv, výroba 9891 ctů. ročně); ostatně viz Johanka.

Heřmaň, sam. u Putímě, viz tam.

Heřmanec, ves, 14 d. 119 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Počátky ($^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. Rimberk, býv. dom. Cerekvice.

Heřmanice (*Hermsdorf*), ves, 244 d. 1472 ob. něm., kr. Boles., okr., býv. dom. a far. Jablon. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H.; škola, plátenictví. Sam.: Feldhäuser, Geräumigte.

Heřmanice, Heřmaničky, ves, 23 d. 151 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Vilémov; fil. kostel sv. Bartoloměje uvádí se v předhusitské době mezi farními, dv. popl., mlýn.

Heřmanice (české), v 17. stol. ještě městys, nyní far. ves na Podlabském potoku, 74 d. 486 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Litomyšl ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 2460 osadníků; far. chrám sv. Jakuba V. byl již ve 14. stol. farním, škola, druhdy zde stála tvrz.

Heřmanice, ves, 46 d. 317 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. (město) Nová Paká ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Nová Paká.

Heřmanice, far. ves na pravém břehu Labe, 34 d. 233 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Jaroměř ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Hradiště, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. hr. Spork, 1370 osadníkův; poutnický lok. chrám sv. M. Magdaleny z r. 1834 (pův. ze 14. stol.), s hrobkou a mnohými náhrobky Valdšteinských, škola, mlýn s pilou; $^1/_4$ hod. vzdálí na levém břehu na tak řeč. vinici 4 domky. — Někdejší tvrz, na které rekovný vojevoda Albrecht Vác. Euseb. z Valdšteina zrozen byl, stávala tam, kdež nyní domek čís. 16 stojí. Na sklonku 14. stol. seděli na H-ích Vácslav a Jan, bratří Krušinové z Lichtenburka. R. 1414 objevuje se na H-ích rytíř Vácslav Mašovec z Heřmanic, nepochybně z rodu Plosských a ze Sloupna, kteří na to po celé 15. stol. H-emi vládli. R. 1520 náleželo zboží H-ické Jiřímu Gersdorfu z Gersdorfa, okolo r. 1547 městu Jaroměři, na konci 16. věku Vilému staršímu z Valdšteina a od r. 1618—1621 Hanušovi Jindřichovi svob. p. z Oppersdorfu, jenž po bitvě Bělohorské statků svých odsouzen jest. H. jsou pak r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina prodány a s panstvím Hradištským spojeny.

Heřmanice (*Herrnsdorf*), ves, 92 d. 446 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králíky ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Králíky; hřbitovní kaple, škola.

Heřmanice (*Hermsdorf*), ves nad Ploučnicí, 37 d. 155 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Veselí, far. Zákupí, býv. dom Nový zámek a Lipá.

Heřmanice? (*Hermsdorf*), ves na silnici, 111 d. 600 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Kravaře, býv. dom. Palič a Bukovina; škola, chmelařství.

Heřmanice české viz Heřmanice (kr. Chrudimský).

Heřmanice dolní (*Nieder-Heřmanic*), ves na potoku, 96 d. 587 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. d., far. Heřmanice horní; mlýn, olejna.

Heřmanice horní (*Ober-Heřmanic*), far. ves s předešlou souvisící, 147 d. 966 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Landškroun., kat. i pol. obc. H. h., diéc. Králohrad., vik. Landškroun., patr. kn. Lichtenštein, 2626 osadníkův; far. chrám sv. Jiří z r. 1712, škola.

Heřmanice velké (*Gross-Heřmanic*), ves, 22 d. 238 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. H. v., pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Heřmaničky (*Klein-Heřmanic*), ves, ¹/₄ hod. jih. vých. od předešlé, 16 d. 140 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic., kat. obc. a far. Arnoštovice, pol. obc. a býv. dom. Smilkov; dv. popl., myslivna.

Heřmaničky viz Heřmanice.

Heřmánkovice (*Hermsdorf*), far. ves, 238 d. 1766 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Broumov (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., diéc. Králohrad., vik. Broumov., patr. opat Broumovský, 2320 osadníků; lok. chrám všech Svatých z r. 1724 připomíná se již ve 14. stol. mezi farními; na věži jeden zvon s letopočtem 1478; škola, několik mlýnů.

Heřmánky (*Hirschmantel*), ves, 29 d. 163 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Lauben a Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá.

Hermannsdorf, ves, 20 d. 181 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Teplá (¹/₂ hod. vých.?), kat. i pol. obc. Dřevohryzy.

Hermannsdorf též Hermersdorf, ves, 36 d. 202 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (1 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Tocava, býv. dom. Žďár.

Hermannsdorf, ves, 32 d. 301 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kolešovice.

Hermannsgrün, Hermesgrün, ves, 26 d. 193 ob. něm., kr. Cheb., okr. Neudek (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Jindřichovice.

Hermannsreith viz Baderwinkel.

Hermannsreith viz Galtenhof.

Heřmanovice (*Herrmannsdorf*), ves blíž Králohrad. silnice, 27 d. 168 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Vrbice.

Heřmanovo Městec viz Heřmanův Městec.

Heřmanovy Seify viz Seify Heřmanovy.

Heřmanův dvůr viz Dehnice.

Heřmanův Městec, Heřmanovo Městce (*Heřman-Městec*), panství allod. (s Morašicí dle práv. přiřknutí od 23. ledna 1887 za 730.000 zl. stř.) a starobylé město, 403 d. 3861 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. záp.), diéc. Králohrad., vik. Chrud., patr. kn. Kinský, 8212 osadníkův; far. chrám sv. Bartoloměje z r. 1769, původně však ze 14. stol., hřbitovní kaple Zvěstování P. M., škola (5. třídná), zámek, při něm velká zahrada a jízdárna, radnice, pošt. exp., špitál r. 1637 pro 5 mužských a 5 ženských osob založený, synagoga, továrna na rozžehadla, pivovár, fabrika na líh, 3 mlýny; v okolí světlomodrý a bělavý mramor. Trhy výroční a dobytčí vždy v pond.: 1. po jmenu Ježíš, 2. po první neděli po velkonoci, 3. po sv. Medardu, 4. po sv. Bartoloměji, 5. na den po všech Svatých. — H. M. náležel v nejstarší době korunĕ královské. Na počátku 14. stol. seděl na H-ě M-ci Jan z Opočna, jinak z Městce. Po smrti syna jeho Jana, přešlo zboží to na příbuzného pána Hynka Krušinu z Lichtenburku. Počátkem 16. stol. objevují se v držení H-a M-ce páni Trčkové z Lípy, okolo r. 1552 Sigmund Anděl z Ronovce. Na sklonku 16. věku vládly H-ým M-cem p. Berkové z Dubé, po nichž se zboží to dostalo tehdáž svob. pánům, později hrabatům Sporkům. Z rodu toho, který zde až do roku 1798 sídlel, připomínáme Frant. Antonína hraběte ze Sporku, muže o vzdělání lidu za časů jezuitských velmi zasloužilého; nar. zde r. 1662, zemřel 1738. R. 1828 přešel H. M. v držení knížat Kinských, kterým až na naši dobu náleží. Ve válkách Husitských jmenovitě r. 1469 utrpělo město od křižáckého vojska uherského velké škody.

Hermelstein viz Niederhof.

Heřměřdice viz Hřiměždice.

Hermersdorf, ves, 113 d. 647 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Benešov (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Binsdorf; škola, mlýn, plátenictví.

Hermersdorf viz Hermannsdorf.

Hermesgrün, viz Hermannsgrün.

Hermsdorf, ves na Saském pomezí, 116 d. 569 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Rychnov (evangel. pastorát v království Saském); škola, mlýn, plátenictví.

Hermsdorf viz Heřmanice.

Hernlesbrunn, sam., viz Přísoř.

Hernleshof, sam., viz Přísoř.

Heroltice, Heroutice, nyní dvůr popl. a

Tloskova, někdy tvrz, na které r. 1378 Dětřich panoš z Heroltic, okolo r. 1404 panoš Čejchan z Heroltic seděl. Během 15. věku dostaly se H. rytířům z Voserovic, kteří se odtud Heroltičtí z Voserovic psali a zde až do Bělohorské bitvy sídleli.

Heroutice, dv. popl., viz Heroltice.

Herptošice viz Herstošice.

Herrndorf, ves, 26 d. 202 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Dub. (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nedamov, býv. dom. Berštein. — U H-u a Nedamova stály někdy vsi Březinka malá a Březinka velká.

Herrnfeld, ves r. 1663 založená v údolí na patě pohoří, 42 d. 217 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2 hod. sev.), kat. i pol. H., far. a býv. dom. Rokytnice; škola, myslivna.

Herrnwalde, ves, 29 d. 263 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Zeidler.

Herstošice, Herptošice (*Herschedits*), ves na Karlovarské silnici, 31 d. 168 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Údrč; před věky zde stávala tvrz; opodál 2 domky.

Heršlak (*Hörschlag*), statek páně Zátkův (dle práv. odhad. od 15. ledna 1843 za 41.000 zl. stř. a 60 kusů dukátů kličného) a ves, 46 d. 251 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyšebrod. (2 hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Dvořiště horní; zámek, dv. popl., pivovár. Sam.: Mühlhäusel s mlýnem (1/2 hod.), Waldhäusel (1/2 hod.) a Schmiedhäusel (1/4 hod.). R. 1437 podal Svatomír z Heršlaku před pánem z Rožmberka svědectví o zboží ve Klažařích.

Herštein nový (*Neu - Herrnstein*), sam. v krásném údolíčku u prostřed lesů, 5 d. 19 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Němčice, far. Úboč, býv. dom. Chudenice. Nad myslivnou strmí v úkrytu lesním na kopci hrad Herštein, nyní v rozvalinách, někdy rodinné sídlo pánů Heršteinských z Heršteina. R. 1350 postoupil Sezima Heršteinský z Heršteina rodinného sídla svého Ješkovi z Velhartic, který se odtud Heršteinský z Hernšteina a z Velhartic psáti počal. Jan Heršteinský z Heršteina a z Velhartic veda s vojvodou Albrechtem Bavorským válku ztratil r. 1470 hradu, který jest vypálen a obořen. Od té doby zůstal H., který polohou svou mezi nejznamenitější památky tohoto druhu ve vlasti naší náleží, v zříceninách ležeti.

Herštein, Hirrštein též Herštein starý, někdy hrad u Gibachtu. Dle pověsti spadá založení hradu do 10. stol. Jisto však, že se H. r. 1330 neb 1331 koupí dostal od krále Jana biskupu Pražskému Janu IV. Na to patřil H. k statkům arcibiskupství Pražského až do r. 1421, v kterémž roce od Domažlických dobyt a spustošen býti měl. Ve válce proti králi Jiřímu dostal se r. 1470 v moc Jana z Degenberku a na Nusperku. Brzy potom drželi H. páni z Elsenberka, jinak z Hirnhaimu, kteří jsou r. 1497 od falckraběte Fridricha zrádně přepadeni a až na nejmladšího chlapce Petra vyhubeni. Zdeněk Dobrohost z Ronšperka opraviv a upevniv falckrabětem Fridrichem obořený hrad, jal se odtud, jakož i s Ronšperka vůkolní krajiny loupežením znepokojovati. Proto přitáhl Zdeněk Lev z Rožmitálu r. 1510 k hradu, jehož dobyl a zničil.

Hertenberk (*Hartenberg*), panství (dle práv. přiřknutí od 11. ledna 1821 za 843.583 zl. 38 kr. víd. čís.) a ves nad Zvodou, 26 d. 210 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. obc. Wehrt, pol. obc. a far. Gossengrün; starobylý zámek s kaplí sv. 3 Králů, pivovár, vinopalna, 2 mlýny. — H. byl od nepamětných dob manským statkem koruny české, v jehož držení jakož i sdejších hor na olovo bohatých (v kterých až podnes se pracuje), byli od 13. až do 16. stol. páni z Hertenberka, načež koupí na hrabata ze Šliku přešel. Pro spouru jsou r. 1547 všechny statky Šlikům zkonfiskovány a Jindřichovi z Plavna zapsány; po jeho smrti 1560 spadl H. na král. komoru. Císař Rudolf II. prodal zboží H-ské r. 1597 Jindřichovi z Písnic, od jehož nástupců na počátku 19. stol. trhem přešlo na nynější držitely, hrabata z Auersperka.

Hertvíkovice (*Hartmannsdorf*), ves, 104 d. 658 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Buky malé, býv. dom. Vlčice; fil. škola, mlýn.

Hervíkov, Hartlikov, far. ves, 17 d. 163 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Pacov (2 hod. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Prasetín, býv. dom. Radenín a Hroby, diéc. Buděj., vik. Pacov., patr. hr. Krakovský z Kolovrat, 1617 osadníků; starožitný chrám ss. Petra a Pavla uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola.

Hesinův mlýn viz Střítež (u Červené Řečice).

Heskov viz Hyskov.

Hesov (Schönbrun) viz Přibyslav.

Hesseldorf, far. ves, 128 d. 968 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Dvory, pošt. Přimda a Stříbro, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. obec, 1061 osadníků; lok. chrám sv. Markéty z r. 1745, škola; 1/4 hod. vzdálí Achacův mlýn.

Hetlín, někdy statek, nyní ves, 25 d. 179 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutnohor. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Zbraslavice, býv. dom. Nové dvory; dv. popl.

Hetov (*Hettau*), statek pánů Mitreitrův (dle trhové smlouvy od 12. května 1851 za 70.000 zl. stř.) a ves, 84 d. 235 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Radovesice; zámeček, dv. popl., pivovár, opodál mlýn.

. **Heuschupfa**, hospoda blíž Nezabilic, viz tam.

Heuther, sam., 2 d. 21 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Doksy, far. Zákupy.

Hibralee (*Ebersdorf*), ves v hornaté krajině, 71 d. 567 ob. něm., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Jihlava (na Moravě), škola; sam.: mlýn (Hammermühle), Hofbauer a Segelberg.

Hibšmenka, sam., viz Smichov.

Hilbersdorf, ves na pomezí Moravském, 33 d. 255 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (1¾ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Ždírec, býv. dom. Střítež; škola.

Hilgersdorf, ves pohraničná, 305 d. 1651 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Lobendava; výpom. celní úř., škola, plátenictví, stávkářství, bělidla; v okolí rašelina. Nade vsí Buková (*Buchberk*) nejsevernější vrch v Čechách.

Hillemühle, ves v úžlabině na Kamenickém potoku, 79 d. 716 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenic. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. H. (částka patří do kat. obc. Falknovské, tedy do okr. Borského), far. Falknov; škola, mlýn s pilou, brusírny (160 dílen) — 11 d. patřilo prvé k dom. Pirkšteinskému.

Hilvaty (*Hilbeten*), ves podle Třebovky u okr. města počínající a až k dlouhé Třebové se táhnoucí, 114 d. 773 ob. něm., kr. Chrud., okr. a far. Ústí nad Orlicí, kat. i pol. obc. H., býv. dom. Landškroun; kaple sv. Anny, škola.

Himmelreich, ves při silnici, 14 d. 118 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Haslov, far. Niklasberk, býv. dom. Cheb.; škola, myslivna.

Himmelštein (*Himmelstein*), někdy hrad a zvláštní statek, který co manský statek na sklonku 15. stol. Oldřich a Vácslav, bratří Satanýřové z Drahotic drželi. R. 1497 jest H. z manství propuštěn a od synův Vácslava z Drahotic hrabatům Šlikům prodán. R. 1574 byl H. již pust. Ostatně viz Peklo.

Hinterhaid, ves, 21 d. (porůznu) 163 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Spitzenberg starý, far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov.

Hinterhäuser, 9 sam. 45 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (2¾ — 3¼ hod. jih. záp.), kat. obc. a býv. dom. Těšov hořejší, pol. obc. a far. Hartmanice.

Hinterhäuser, 13 sam. na král. hvozdě, 163 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (3½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůlky, far. Prášily.

Hintring, ves na úpatí Černého lesa, 21 d. 239 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Zelnava, býv. dom. Krumlov; sam.: Schöpplmühle (¾ hod.) a Grünberk (1¼ hod.).

Hinterwinkel, ves na úpatí hory Deštné (3516 víd. střevíců dle trig. měření), 30 d. 210 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nové město nad Metují (3¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Deštná, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Hiršava (*Hirschau*), far. ves, 44 d. 304 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. náb. fond, 1017 osadníků; far. chrám r. 1830 vystavený na místě někdejší kaple sv. Vendelína, škola, klášter školních sester de Notre Dame s ústavem pro vychování dívek. V klášteře kaple Nanebevzetí P. M.

Hirschberg, Hirschbergen, ves, 20 d. 227 ob. něm., kr. Bud., okr. Planá (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neuofen, far. Zelnava, býv. dom. Krumlov. Nad Hirschbergy jest znamenitý r. 1821 vystavený tunel, 221 sáhů zdélí, jímž se vine Švarcenberský průplav ku plavení dříví. Průplav ten, jenž spojuje Vltavu s Dunajem, počíná pod Říťurcem č. Trojstoličným vrchem ve výši 2904 střevíců, a délka jeho obnáší 27.050 sáhů.

Hirschen (*Jelení?*), ves na Karlovarské silnici, 18 d. 99 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Lubenec, býv. dom. Chyše.

Hirschenstand, far. ves na Saské hranice, 149 d. 1234 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt. a býv. dom. Neydek (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. svob. p. Kleist, 2130 osadníků: far. chrám sv. Antonína Pad. z r. 1779, škola, komerc. celní úř., krajkářství, vyšívání, pletení atd.

Hirschfeld, ves, 48 d. 343 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Haslov, far. a býv. dom. Liebenštein (9 d. patřilo za patrimon. zřízení křižovnické kommendě v Chebu); škola.

Hirschmantel, 4 samoty, 18 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Dub. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Dražejov, býv. dom. Houska.

Hirrštein viz Herštein.

Hladná, ves nad Vltavou, 24 d. (porůznu) 155 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Albrech-

tice, býv. dom. Neznašov; opodál Nový dvůr (Neuhof).

Hladov, sam., viz Lohenice.

Hladov, mlýn u Jetřichovy vsi, viz tam.

Hladov, dvůr popl. u Zhorce, viz tam.

Hlásek, vska, 4 d. 17 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Holovous., far. Chodovice.

Hlasivo malé (*Klein-Hlasiwo*), vska, 6 d. 42 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Hlasivo velké, býv. dom. Chýnov.

Hlasivo velké (*Gross - Hlasiwo*), far. ves 1/2 hod. sev. záp. od předešlé, 55 d. 415 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic., pošt. Ml. Vožice a Táb., kat. i pol. obc. H. v., býv. dom. Chýnov, diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. kn. Švarcenberk, 1031 osadníků; lok. chrám Narození P. M. připomíná se již r. 1384 mezi farními, na hřbitově kaple sv. Jana Nep., škola; druhdy zde stála tvrz, jež byla původištěm soujmenného rodu panského. Přibíček z Hlasiva podepsal známý protest českých pánů do Kostnice zaslaný za příčinou upálení Jana Husa a vězení Jeronýma z Prahy. V H-ě dolováno před věky na stříbro. Hornictví roskvetlo mezi 1515 — 1610.

Hláska, ves na výšině, 59 d. 338 ob. čes., kr. Králohrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Liberk.

Hlaska, vska, 6 d. 38 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Netolic. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Olšovice, býv. dom. Liběјice.

Hláska, někdy ves, kterou s hradem Zlenicí a jiným ještě zbožím Půta z Častalovic prodal r. 1415 Kunšovi z Konojed; nyní sam. u Javorník.

Hlásná Lhota viz Lhota Hlásná.

Hlásnice (*Wachtelhof*), ves na návrší, 46 d. 333 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (3 3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Trpín, far. a býv. dom. Bystré; 1/4 hod. vzdálí nad H-cí poutnická kaple sv. M. Magdaleny vedle zřícenin bývalého většího kostela, při kterém až do nepokojů Husitských klášter panenský stával. Pod kaplí prýští se dvě studánek, při nichž druhdy lázně a poustevna stávaly.

Hlaváčkova Lhota viz Lhota Hlaváčkova.

Hlaváčov, vska na Pražské silnici, 4 d. 31 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Ondřejov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Hlaváčov, někdy tvrz nedaleko Líšan.

Hlaváčov, někdy hrad záp. od Chocně.

Hlaváčův mlýn viz Hradiště dlouhé.

Hlavákov malý (*Klein-Lubigau*), ves, 24 d. 158 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. m., far. Lochotín, býv. dom. Valeč a Skytaly.

Hlavákov velký (*Gross - Lubigau*), ves, 1/4 hod. již. od předešlé, 18 d. 78 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov, kat. i pol. obc. H. v., far. Valeč, býv. dom. Valeč a Skytaly (4 d. k býv. dom. Luky).

Hlavatce, Hlavatec, ves, 44 d. 261 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Netolic. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Liběјice.

Hlavatce, far. ves, 72 d. 531 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Soběslav (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Želeč (2 d. k býv. dom. Soběslav.), diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. kn. Lobkovic, 2124 osadníkův; far. chrám sv. Ondřeje ap. uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola. — H. jest původiště panoší Rúbíků z Hlavatce.

Hlavečník, ves, 65 d. 485 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (2 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Žiželice; škola.

Hlaveň viz Hlavno kostelní.

Hlavenec, ves, 45 d. 368 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Lab. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Hlavno kostelní; škola, myslivna.

Hlavice, far. ves, 39 d. 257 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Čes. Dub (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Mnich. Hradišt., diéc. Litom., vik. Hradišt., patr. hr. Waldštein, 3107 osadníkův; zdejší far. chrám sv. Bernarda z r. 1759 byl již ve 14. stol. farním, škola.

Hlavkov (*Lukau*), ves na Humpolecké silnici, 18 d. 148 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (3 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Vyskytná něm., býv. dom. Jihlavské.

Hlavná, ves na výšině, 37 d. 210 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Žampach.

Hlavněvice viz Hlavňovice.

Hlavno kostelní, Hlaveň, far. ves, 72 d. 613 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Brandýs n. Lab. (1 1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. H. k., býv. dom. Brandýs n. L. (15 d. k býv. dom. Staro-Boles.), arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. velkovojvoda Toskánský, 1869 osadníkův; lok. chrám sv. Petra byl v předhusitské době farním, škola. — Cís. Sigmund zapsal r. 1437 ves H. i s tvrzí Václavovi z Mačovic.

Hlavno Sudovo, ves, 64 d. 482 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Lab. (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. H. S., far. Hlavno kostelní; závod na vyrábění lihu. — H. S. náleželo Sudovi, hradčanu a starostovi Olomúckému, od kteréhož je r. 1130 biskup Jindřich Zdik koupil.

Hlavňov, ves, 13 d. 84 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Bezděkov, far. Krásná hora, býv. dom. Okrouhlice.

Hlavňov (*Gross-Labnai*), ves na potoku, 81 d. 457 ob. čes. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Polic. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H.; škola, mlýn. Opodál někdy poustevnický chrám a poustevna.

Hlavňov, ves, 30 d. 268 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Budislav.

Hlavňovice, Hlavněvice, statek (s Libětic. a Přestanic. statkem r. 1849 v ceně 50.000 zl. stř.) a far. ves na mírném návrší, 11 d. 120 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušic. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Milinov, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. náb. fond, 853 osadníků; far. chrám sv. Jana Nep. z r. 1806, kaple sv. Vojtěcha, škola, zámek, pivovár, dv. popl.; sam: Orlov, dv. popl. (³/₄ hod.), Sobikov, nyní myslivna, někdy ves (¹/₂ hod.). — R. 1428 prodal Oldřich z Rožmberka H. p. Menhartovi z Hradce; od r. 1689 až na naši dobu jsou v držení H-ic rytířové Kocové z Dobrše.

Hlazovice, Lazovice, ves, 39 d. 263 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Osov, býv. dom. Osov a Všeradice. — Zde měl klášter Ostrovský od krále Václava I. darovaný dvůr s dvěma lány země. V listinách 15. věku vyskytují se páni z Hlazovic. Cís. Sigmund odejmul H. synům Lautovým a zapsal je Bavorovi ze Švamberka.

Hleďsebe, ves, 10 d. 78 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1¹/₂ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Jenichov, far. Nebužely, býv. dom. Řepín; mlýn (patřil k býv. dom. Dolno-Beřkovic.).

Hleďsebe, Podhořanky, ves, 25 d. 208 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Nelahozeves (3 d. k býv. dom. Jevíněves.)

Hleďsebe dolejší (*Gross-Sichdichfür*), ves na Chebské silnici, 54 d. 354 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1 hod. jih. vých.), kat. obc. H. d., pol. obc. Kinžvart, far. Nová ves; opodál Kieselhof, dv. popl. a mlýn.

Hleďsebe malé (*Klein-Sichdichfür*), ves, ¹/₄ hod. jih. záp. od předešlé, 24 d. 125 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart, kat. obc. H. dolejší, pol. obc. Kinžvart, far. Nová ves.

Hlemýžď (*Schneckendorf*), ves, 42 d. 255 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Jablon. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Brniště; bělidla.

Hlína, ves, 46 d. 333 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Kostelec, býv. dom. Hrochův Týnec.

Hlína, ovčín, někdy ves u Drnek.

Hlína bílá (*Weissleim*), ves, 39 d. 306 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mnich. Hradiště (¹/₄ hod. vých.), kat. obc. H. b., pol. obc. Bukovina horní; sam. Ševeův vrch (*Schusterberg*).

Hlína nová (*Neulahm*), ves blíž Rožmberského rybníka na Hradecké silnici, 24 d. 300 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Třeboň (³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. Holičky, pol. obc. Hlína stará.

Hlína stará (*Altlahm*), ves vých. od Rožmberského rybníka na Hradecké silnici, 38 d. 467 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Třeboň (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. st.

na **Hlinách** viz Semily.

Hlíňany (*Hlinai*), statek a ves nad Bělou, 17 d. 102 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Lab. (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stadice, býv. dom. a far. Řehlovice; zámek, někdy tvrz, mlýn, dv. popl.

Hlince (*Hlinisch*), ves, 26 d. 240 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Chříč. Sam.: Dolany, někdy far. ves; Leskův mlýn; Ptyč, dv. popl. a Třemaňský přívoz.

Hlince, Hlinčí (*Linschen*), ves na úpatí vrchu, 8 d. 48 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kostomlaty.

Hlinčí viz Hlince.

Hlinec (*Lintsch*), vska, 7 d. 47 ob. něm., kr. Žat., okr. Žlutic. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Jeseň, far. Kozlov, býv. dom. Údrč.

Hlíněný Újezd viz Újezd hlíněný.

Hlinice, Linice, ves na silnici, 35 d. 266 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Čekanice, far. a býv. dom. Chotoviny. Sam.: u Kimlů; Boubín; dv. popl. a myslivna.

v **Hliništatech** viz Smichov.

Hlinná (*Hlinai*), ves na svahu Hradištského vrchu, 64 d. 377 ob. něm., kr., okr. a far. Litom. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Liběšice (1 d. k býv. dom. Lovosic.).

Hlinné (*Lihn*), ves, 11 d. 61 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Jemnice, far. Tisová. — Okolo r. 1115 měl zde klášter Kladrubský statek.

Hlinné, ves na výšině, 71 d. 407 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (2³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Bystré(?) býv. dom. Rychnov a Černikovice; v okolí železná ruda.

Hlinov, dv. popl. u Vlkova, viz tam.

Hlinov, někdy ves u Mokřan, viz tam.

Hlinoviště (*Leimgrube*), ves na Dokeské silnici, 45 d. 305 ob. čes. něm., kr. Boles., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. (město) Bělá (³/₄ hod. sev. záp.).

v **Hlinkách**, ves, 20 d. 117 ob. čes., kr. Jič.,

okr. Hořic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dechtov horní, far. Třemešná, býv. dom. Poličany.

Hlinky (*Leimgruben*), ves na Karlovar. silnici, 71 d. 452 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Trosava, far. Stanovice.

Hlinské, Hlinsko, starobylé okr. město nad Chrudimkou, zde „Oharka" zvanou, 540 d. 3513 ob. čes., kr. Chrud. (3 m. již.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Richenburk, diéc. Králohrad., vik. Skuč., patr. kn. Thurn-Taxis, 6988 osadníkův; far. chrám Narození P. M. z novější doby uvádí se již ve 14. stol. mezi farními, kaple sv. Jana Nep., škola, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (3. tř.), pošt. exp., radnice, zpěv. spolek, závod na vyrábění lihu, plátenictví a hrnčířství. Sam.: Čertovina a Rataje. Trhy výroční s předcházejícími trhy na dobytek následující středy: 1. první po sv. Apoleně, 2. první po sv. Vítu, 3. první po sv. Bartoloměji, 4. první po sv. Lukáši, 5. první po velkonoci. — R. 1392 připomíná se již městečka „Hlinské" tak řeč. od hlíny hrnčířské; jmenovaného již roku náleželo H. k panství Richenburskému.

Hlinsko (*Hlinz*), ves, 17 d. (mezi těmi 2 samoty) 137 ob. čes. něm., kr. i okr. Buděj. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Brod, far. Dobrá voda, býv. dom. Buděj.

Hlinsko viz Hlinské.

Hlinský viz Plavsko.

Hlivín, ves, 12 d. 72 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. Kobylí, pol. obc. a far. Úběnice, býv. dom. Vesce t. j. druhá čtvrt svobodníkův kraje Kouřimského; 6 domů tvořilo prvé zvláštní dvůr pode jmenem „Hlivín".

Hlivojedy, někdy ves a rodinné sídlo soujmenného rodu panského. Kuneš z Hlivojed prodal H., dědinu manskou, r. 1454 Janovi Slavnovi ze Zavidova; nyní sam., viz Petrovice.

Hlízov, statek spojený s panstvím Novodvorským a ves, 90 d. 748 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Malín, býv. dom. Nové dvory; zámek s kaplí sv. 14. Pomocníkův (v ní obraz od Brandla), dv. popl., mlýn. — H. náležel druhdy klášteru Sedleckému; r. 1436 zapsal jej cís. Sigmund Petrovi z Bydlína; r. 1791 dostal se trhem nynějším držitelům hr. Chotkům z Chotkova, kteří jej k panství Novodvorskému přivtělili.

Hlohová (*Lohow*), ves, 29 d. 234 ob. čes., kr. i okr. Čás. (4 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Bohdánče, býv. dom. Žleby a Tupadly; mlýn.

Hlohová (*Lohowa*), ves, 79 d. 521 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Staňkov; fil. chrám sv. Jiljí byl ve 14. stol. farním a dle pověsti od sv. Vojtěcha vrativšího se z Říma (r. 992) vysvěcen. Někdy zde stávala tvrz a sice naproti nynějšímu dvoru popl. tam, kde stojí nyní hospoda. Opodál na Radbuze mlýn Paseka. — K r. 1388 a 1410 připomíná se rytíř Jiří z Běšín a na Hlohové; v tu samou dobu a sice k r. 1397 a 1410 jmenuje se Anna z Chřínova, paní na Hlohové, patronkou zdejšího kostela. R. 1624 koupil Maxm. hrabě z Trauttmannsdorfu jednu polovici vsi Hlohové, již rytíři Vidrsperkové z Vidrsperka po Bělohorské bitvě ztratili a r. 1630 druhou polovici dvora a vsi H-é od Anny Černínové roz. z Janovic.

Hlohovčice (*Lohowčic*), ves, 41 d. 318 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Staňkov; škola, stranou cihelna.

Hlohovice, Lohovice (*Gross-Lohowic*), far. ves, 50 d. 437 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., pošt. Rokycany a Radnice, býv. dom. Křivoklát, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. kn. z Fürstenberka, 2463 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice, škola, továrna na oleum, kam. uhelné doly. — R. 1445 prodal Jindřich z Korkyně dědiny své manské v Hlohovicích Hynkovi z Brodce.

Hlohovičky, Lohovičky (*Klein-Lohowic*), ves ¾ hod. sev. vých. od předešlé, 48 d. 407 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh, kat. i pol. obc. H., far. Hlohovice, býv. dom. Křivoklát (14 d. k dom. Řešihlav. a 11 d. k dom. Terešov.); kam. uhelné doly. — K r. 1456 připomíná se Jan a Pavel Hekyně z Hlohoviček (malých).

Hloupětín, statek a far. ves nad Rokytenkou při Králohrad. silnici, 54 d. 579 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., pošt. Běchovice, býv. dom. Ďáblice, arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. velmistr řádu křižovnického s červenou hvězdou, 799 osadníkův; far. chrám sv. Jiří uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, dv. popl. — Počátkem 13. stol. drželi H. němečtí rytíři u sv. Petra na Poříčí v Praze, od nichž jej s Ďáblicemi králová Konstantie koupila a r. 1235 řádu křižovníků s červenou hvězdou darovala. — Kníže Břetislav I., vraceje se s ostatky sv. Vojtěcha u vítězoslávě z Polsky, kázal u potůčku Rokytnice mezi Libní, Vysočany a Hloupětínem dne 24. srpna 1039 stany rozbíti, odkuď pak nazejtří kníže sám s biskupem u přeslavném průvodu kosti sv. mučedlníka do Prahy nesli.

Hlouška, předměstí Kutnohorské, viz tam.

Hlubany (*Lubau*), ves, 37 d. 284 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Podbořan. (¼ hod. záp.),

kat. i pol. obc. H., býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves; někdy zde stávala tvrz.

Hlubin, ves, 46 d. 270 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Bubovice, býv. dom. Staré Sedlo; ½ hod. vzdálí myslivna Drahejšov.

Hlubočepy, Hlubočepy, statek spojený s panstvím Tuchoměřickým a ves na potůčku, 45 d. 399 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Smíchov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. H.; továrna na výrobky lučební. — H., někdy dvůr, později ves klášterů Kartauského a Strahovského, již cís. Sigmund 1436 Mikulášovi z Chotče zapsal, pak statek, jenž patřil na počátku 17. stol. Jachimovi Slavatovi z Chlumu a Košumberka; později přešel v držení jezuitské kolleje v Praze, po jejíž zrušení 1773 na náboženský fond spadl.

Hlubočice, ves, 12 d. porůznu na Novozámeckém potoku, 57 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuteč. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Doly, far. a býv. dom. Richenburk.

Hlubočinka viz Radějovice.

Hluboká (*Frauenberg*), panství fideikom. (dle trhové úmluvy od 1. října 1661 za 385.000 zl.) a okr. městys na levém břehu Vltavy, skládající se ze zámku Hluboké a městyse Podhradí s následujícími oddíly: Podhradí, Hamr, Podskalí a Zamostí, 186 d. 2244 ob. čes., kr. Buděj. (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Podhradí, diéc. Buděj., vik. H., patr. kn. Švarcenberk, 2756 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. úř., far. chrám sv. Jana Nep. v gotickém slohu z r. 1847, škola, velkolepý zámek na příkrém vrchu dle vzoru anglického král. zámku ve Windsoru (stavba započala asi r. 1838 a trvala ještě letošního roku). Sam.: Stará obora, Janeček, dv. popl. Křešín a Ondrov, lovecký zámek Vohrad, cihelna Podhradská a Vývarka. — Nějdejší hrad H. náležel (1220—1265) Budivojovi, potomku Vítka z Prčic a pak synu jeho, pověstnému Závišì z Falkenšteina, který zde r. 1290 na tak zvané pokutní louce stať jest. Panství H-ské na král. komoru spadlé odevzdáno r. 1292 Dobešovi z Bechyně a později Vilémovi z Landšteina zastaveno. Karel IV. vybaviv H-ou ze zástavy ustanovil, že nemá nikdy od koruny odprodána býti. Cís. Sigmund však zapsal H-ou již r. 1420 Mikulášovi z Lobkovic, jehož rod až do r. 1454 v držení H-é zůstal. Na to spatřujeme Johanku z Rožmitála, druhou manželku krále Jiřího H-ou vlásti, mezi lety 1476—1489 pak Lva z Rožmitála. Od r. 1490—1535 drželi H-ou pod zápisem páni z Pernšteina, od r. 1535—1561 Ungnadové ze Suneku. Ferdinad I. vyplativ H-ou postoupil jí r. 1562 v 115000 kopách gr. pr. Jáchimovi z Hradce. Syn jeho Jáchim Oldřich prodal H. r. 1600 Bohuslavu Malovcovi z Malovic. R. 1619 jest H. generálem Buquoy-em útokem vzata; po Bělohorské bitvě Dětřichovi Malovcovi zkonfiskována a generálu Balthasarovi de Maradas za 200.000 zl. prodána. R. 1661 dostalo se panství H-cké za cenu na hoře uvedenou nynějším držitelům, tehdáž hrabatům, nyní knížatům ze Švarcenberka.

Hluboká, ves, 36 d. 277 ob. čes., kr. Buděj., okr. Sviny Trhové (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Borovany. Sam.: mysliv. (1 hod.); hájovna Vlčinec (1 hod.); dv. popl. Nový dvůr (½ hod.). V tomto dvoře měli někdy Augustiani Borovanští mešní kapli (viz Borovany).

Hluboká, ves, 55 d. 390 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Krucenburk, býv. dom. Polná.

Hluboká, ves na levé straně Chrudimky, 12 d. 100 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Kamenice.

Hluboká, ves, 12 d. 76 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Sruby, far. Újezd, býv. dom. Choceň.

Hluboká (*Tiefenbach*), ves na potoku, 35 d. 172 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Žďár. Na blízkém sv. Janském vrchu kaple sv. Jana Kř. z r. 1801, založena původně r. 1634.

Hluboká, ves, 13 d. 82 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Podhájí, pol. obc. a býv. dom. Nalžejovice, far. Chlum; opodál na Vltavě n. dv. popl. Častoboř; hospoda Sejíce (Sajce).

Hluboká, dv. popl. u Bašnice.

Hluboká, sam. u Únětic.

Hluboká viz Hluboké.

Hluboké (*Hlubokay*), ves na úpatí stejnojmenného vrchu, 26 d. 176 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Heinersdorf, far. Rochlice.

Hluboké, Hluboká, ves, 78 d. 468 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Richenburk, býv. dom. Košumberk (9 d. k Hroch. Týn., 8 d. k Richenburku).

Hluboké (*Hluboken*), ves na Klatovské silnici, 77 d. 630 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nov. Kdyň. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Kouty a Trhanov (4 d. býv. dom. Bystřic.); opodál 4 d. Vítovky (*Neu-Hluboken*) zvané.

Hluboké, ves v hornaté krajině, 29 d. 170 ob. něm. (?), kr. Plz., okr. a býv. dom. Manetín (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Strážiště; škola. — R. 1193 darovala Anežka, manželka Kuny z Potvo-

rova mezi jiným zbožím i ves Hluboké klášteru Plasskému.

Hluboký důl (*Tifenthal*), ves na potůčku, 16 d. 103 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Nebovidy, býv. dom. Pečky.

Hluboš, statek (s Píčinou dle trhové smlouvy od 29. srpna 1835 za 220.000 zl. stř.), a far. ves, 78 d. 731 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Příbram ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. Alex. hr. Pourtales, 2282 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1783, škola, zámek, n. tvrz, pivovár, závod na vyrábění líhu, železné hutě, dvůr popl. — H. byl původištěm soujmenného rytířského rodu. R. 1422 svedena na blízku bitva krvavá mezi katolíky a kališníky. R. 1434 vládli zde pánové ze Svárova, r. 1572 Peter Vamberský z Rohatce a po tom Fridrich Horčice z Prostého. Při vypuknutí 30leté války držel H. a dvůr „Sádek" pan Karel Vtelenský z Vtelna, jemuž jest po bitvě Bělohorské v plen vzat a r. 1623 Václavovi Bechyni z Lažan prodán. Na sklonku 17. stol. objevují se na H-i páni z Račína. Nynější držitelové, hr. z Pourtales koupily zboží Hlubošské r. 1835 od kněžny z Schönburg-Waldenburga, roz. kněžny z Švarcenberka.

Hluboš, mlýn u Běstviny, viz tam.

Hlučov viz Důl.

Hluky, ves, 18 d. 126 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kounov, far. Bystré; v okolí se dobývá burel (roč. na 3063 ctů.).

Hlupice (*Luppitz*), ves, 16 d. 102 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Touchořiny, býv. dom. Újezd velký. — R. 1437 zapsal H-i cís. Sigmund Henikovi z Waldšteina.

Hlupín, ves, 33 d. 279 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Mečichov, far. Záboří, býv. dom. Střela a Hoštice; kaple sv. Jana Nep. r. 1820 na obecný náklad vystavená. — Okolo r. 1460 postoupil Petr z Talmberka dědin svých v H-ě Přibíkovi z Mladějovic.

Hlupohlavy viz Upohlavy.

Hlušce malé (*Klein-Hluschic*), ves, 81 d. 559 ob. čes., kr. Jič., okr. Bydžov ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H. m., far. Hlušce velké, býv. dom. Smidary. K r. 1451 připomíná se panoše Zděnek z Vinar seděním v menších Hlušcích.

Hlušce velké (*Gross-Hluschic*), statek spojený s panstvím Smidarským a far. ves při rybníce, $^1/_8$ hod. sev. vých. od Hlušec malých, 62 d. 587 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Bydžov., kat. i pol. obc. H. v., diéc. Král. Hrad., vik. Bydžov., patr. pan Wagner, 1590 osadníků; lok. kostel sv. Barbory z r. 1749, škola, dv. popl., bažantnice. K r. 1451 připomíná se Oneš z H-ec; v té samé době však i Petr z Plotišt seděním na větších Hlušcích.

Hnačov, ves blíž soujmenného rybníka, 28 d. 198 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planic. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Plichtice, far. Nícov.

Hnanice, ves na Jičinské silnici, 14 d. 103 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Hrubá Skála.

Hnátnice (*Friedrichswald*), far. ves na potoku, který zde do Orlice tiché spadá, 235 d. 1365 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Ústí n. Orlicí ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Žampach, diéc. Králohrad., vik. Kostelec., patr. náb. fond, 1900 osadníků; far. chrám ss. Petra a Pavla byl již ve 14 stol. farním, škola.

Hněvanice, ves, 15 d. 138 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Branišovice, far. Petrovice.

Hněvanov (*Liebesdorf*), ves, 27 d. 198 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Rožmital, býv. dom. Rožmberk.

Hněvanovice (*Wanowic*), ves, 34 d. 227 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Všejany, býv. dom. Loučeň. R. 1454 dal H. král Janovi Odkolkovi z Újezdce.

Hněvčeves, far. ves nad Bystřicí, 53 d. 382 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Hořic. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Cerekvice a Třebovětice, diéc. Králohrad., vik. Hořic., patr. rytíř Kleeborn, 2550 osadníků; far. chrám sv. Jiří připomíná se již v předhusitské době mezi farními, škola, dv. popl. — V listinách 15. věku vyskytují se častěji páni z Hněvčevsi.

Hněvětice, ves na výšině, 29 d. 184 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1 hod. vých.). kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Richenburk. — R. 1392 prodal Smil z Richenburka panství své Richenburské, ku kterému H. patřily, Otovi Bergovi z Bíliny a Bočkovi z Poděbrad. Mezi H-emi a Perálcem poraženi byli r. 1648 drancující zde Švédové.

Hněvice, ves nad Labem, 28 d. 189 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnic. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Štětí. — K r. 1402 uvádí se panoš Jan Kačer z Hněvic.

Hněvín Most, někdejší název Mostu (Brüx).

Hněvkov, ves na Písecké silnici, 34 d. 261 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom.

Blatná ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H.; opodál hájovna.

Hněvkovice, ves na levém břehu Vltavy, 29 d. 205 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vlt. Týn. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bohunice; někdy stávala tam, kde jest nyní myslivna tvrz. Sam.: hájovna; cihelna; 1 chalupa. — H. byly druhdy zvláštní statek, v jehož držení byl okolo r. 1589 Jeroným Hozlovský z Hozlova. Po bitvě Bělohorské jsou H. zkonfiskovány a tehdejšímu arcibiskupu Pražskému prodány. Od té doby spojeny zůstaly s Týnem nad Vltavou.

Hněvkovice, ves, 54 d. 474 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Jiřice, býv. dom. Heralec; závod na vyráb. líhu, opodál dv. popl.

Hněvkovice (bílé), někdy městečko, nyní far. ves, 54 d. 383 ob. čes., kr. Čás., okr., pošt. a býv. dom. Kralovice dolní ($^3/_4$ hod. výah.), kat. i pol. obc. H., diéc. Králohrad., vik. Dolnokralovic., patr. náb. fond, 1484 osadníků; lok. chrám sv. Bartoloměje byl již r. 1384 farním, škola; v okolí se kopá železná ruda.

Hněvnice, ves, 45 d. 348 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Sekyřany hořejší, býv. dom. Kladruby; veřejná kaple všech Svatých, škola; na blízku kam. uhelné doly. — Kníže Vladislav daroval r. 1115 v H-cích deset popluží klášteru Kladrubskému.

Hněvousice (*Neusitz*), vska, 5 d. 70 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mnich. Hradišť. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. Sychrov, pol. obc. Podol.

Hněvsín, veska, 9 d. 48 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Chotělsko, far. Živhošť, býv. dom. Slapy a Davle.

Hnidousy, manský statek a ves, 37 d. 358 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Vinařice, býv. dom. Kladno; dv. popl., mlýn, kam. uhelné doly. — H. patřily někdy klášteru Chotěšovskému. R. 1434 dal cís. Sigmund H., které po smrti Jana z Hnidous na krále spadly, Hanušovi z Schonsee.

Hnojnice, ves, 64 d. 383 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. Bílin. (8 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Libčeves.

Hoblík, Oblík viz Rané.

Hobšovice, far. ves na soujmenném potoku, 49 d. 389 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Slan. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. hr. Klam-Martinic, 1080 osadníků; lok. chrám sv. Václava uvádí se ve 14. stol. mezi farními, škola. — H. odváděly ve 13. stol. desátek klášteru sv. Jiří na hradě Pražském. R. 1445 vrací Ludmila, dcera Jana Sluka ze Slatinic, zápis na kostelní ten statek, kterýž obdržel otec její od cís. Sigmunda.

Hoděčín viz Hodětín.

Hodějice viz Hodějovice.

Hodějov, ves, 29 d. 175 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Hostlovice, far. Kraselov, býv. dom. Němčice a Kraselov. — Odtud přijal své jméno rod prvé rytířů, později pánů Hodějovských z Hodějova, kteří v druhé polovici 17. stol. vymřeli. Původiště jich byly Čestice, odkud se pův. z Čestic psali.

Hodějovice, ves, 28 d. 205 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Těchoraz. Sam.: Zíka; Prchal v kopcích; Dobrovodka; u Prchala; Mostecký a Prokopův mlýn.

Hodějovice, Hodějice, Hodovice, ves, 53 d. 415 ob. něm., kr., okr. a far. Buděj. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H.; někdy zde dolováno na stříbro. — R. 1415 zapsal Jindřich Kolman z Křikavy v dluhu 1000 kop dědictví své manské ve Vidově a Hodějovicích Karlovi z Říčan a z Čehnic a Buškovi bratru jeho.

Hodenice, vska, 9 d. 42 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Haag, far. Omlenice malá, býv. dom. Vyšobrod.

Hoděšovice, ves na výšině, 45 d. 333 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Býště, býv. dom. Pardubic.

Hodětice, vska, 7 d. 66 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Hořetice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov; fil. kostel ss. Petra a Pavla slohu gotického, v němž se nyní každou třetí neděli a o hodech božích služby boží konají, připomíná se již r. 1350 mezi farními. — H. byl druhdy zvláštní statek, jenž ve 14. stol. vladykám Beřkovcům ze Suchdolu náležel. Na začátku 18. stol. byl se statkem Osečanským v držení barona Karla Michny z Vacinova, jemuž jest pro dluhy r. 1727 ve veřejné dražbě i s Osečany a Radějovicí prodán. Zboží to koupil Jan Joachim hrabě Pachta z Rájova, pán na Tloskově. Od té doby jsou H. s Tloskovem spojeny.

Hodětín, Hoděčín, statek spojený s Nedělišťským statkem a ves na potoku, 35 d. 227 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Lično; zámeček, dv. popl., mlýn s pilou.

Hodětín, ves na Soběslavské silnici, 28 d. 197 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc.

H., far. Sudoměřice; opodál hájovna Marek (přifařena i přiškolena do Žimutic).

Hodíkov viz Zlichov.

Hodina, ves, 26 d. 179 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kralovic. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Dřevec, býv. dom. Plasy; kaple sv. Jana Kř.

Hodkov, statek horní (dle trhové ceny od 26. června 1731 za 40.000 zl.), a ves na výšině, 55 d. 435 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní ($2^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Čestín; kaple sv. Václava mimo ves — ve 14. stol. byl zde farní chrám — cís. král. horní úřad, dv. popl., 3 mlýny. — Nad mlýnem „Podhradským“ vypínal se druhdy hrad, který již v 15. stol. zanikl a jehož zříceniny ještě na sklonku předešlého století viděti bylo. Držitelem pustého již hradu byl okolo r. 1550 Přech Dvořecký z Olbramovic. Později byly v držení zboží H-ského rozličné rodiny. Před bitvou Bělohorskou patřil s Ostrovem p. Janovi Dionysovi Březskému, jemuž jest zkonfiskován a r. 1623 paní Elišce ze Žerotína prodán. R. 1731 postoupila H-a trhem král. komoře paní Barbora Eliška, ovdovělá hraběnka Věžníková, držitelka Ostrova a Hodkova.

Hodkov, vska, 8 d. 79 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. Mokřany, pol. obc. Ředice, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec.

Hodkov, ves, 10 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Svoříš, pol. obc. Drahnětice, far. a býv. dom. Jistebnice; sam.: u Pejšy a Slabův mlýn.

Hodkovice (*Liebenau*), město nad Mohelkou, 397 d. 2935 ob. něm. kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub ($1^1/_4$ hod. vých.), diéc. Litom., vik. Liberec., patr. kn. Kamill Rohan, 6306 osadníkův; far. chrám sv. Prokopa pův. ze 14. stol., hl. škola (5 tř.), radnice, pošt. úř., pivovár (roč. přes 6460 věder v hodnotě 32.300 zl.), továrna na vlněné a polovlněné zboží, jako orleans, thibetin, látky na kabáty a t. d. (roč. 24.000 kusů v ceně 350.000 zl.), přádelna na přízi vlněnou, tiskárna pro látky vlněné (výrob. 20.000 kusů v ceně 60.000), broušení perel a klenotů (zaměstnává přes 200 osob), plátenictví. Trhy výroční ty pondělky: 1. po neděli Letare, 2. po sv. Vavřinci, 3. po sv. Matouši. — R. 1806 lehla větší část města popelem.

Hodkovice (*Hottendorf*), ves v údolí na Olešnici, 63 d. 351 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Janovice, far. Abrspach, býv. dom. Teplice hořejší; kaple sv. Jana Kř.; $^1/_4$ hod. vých. Kalousy, dv. popl. a 4 domy.

Hodkovice, ves, 36 d. 293 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. Břežany, far. a býv. dom. Zlatníky (12 d. náleželo k býv. dom. Dolnobřežanskému); zámeček, kaple sv. Augustina, dv. popl. — R. 1245 dal král Václav H. kapitule Vyšehradské. V listu krále Ferdinanda I. (1539) činí se však výslovně zmínka, že H., jež král Janu Benedovi z Nečtin doživotně zapsal, klášteru Ostrovskému přísluší (nepochybně ona část, jež k dom. Břežanskému náležela). Cís. Rudolf II. dal H. s jiným ještě zbožím někdy klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově příslušejícím r. 1585 panu Vilémovi z Rožmberka, kterýž všechny ty statky známému alchimistovi Edwardu Kelley-ovi daroval. Po smrti tohoto šejdíře připadly H. s ostatním zbožím král. komoře a jsou pak r. 1597 Krištofovi Želinskému z Sebuziny a z Břežan prodány; ostatně viz Břežany dolní.

Hodkovičky, ves na pravém břehu Vltavy, 19 d. 115 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Modřany, býv. dom. Krč horní.

Hodky, ves na Ještědu, 44 d. 258 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Světlá, býv. dom. Starý Dub; výdatné váp. lomy.

Hödlwald, ves, 16 d. 108 ob. něm., kr. Buděj., okr., far., kat. i pol. obc. Chvalšin. (1 hod. sev. vých.), býv. dom. Krumlov.

Hodňov (*Honetschlag*), ves při silnici, 25 d. 253 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Planá ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Krumlov., diéc. Buděj., vik. Plan., patr. náb. fond., 812 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1791, škola; opodál selský statek Riedlhof.

Hodnovoslovec, někdy hrad, jehož chatrné zbytky blíž Hostikovic viděti jsou. H. zanikl ve válkách Husitských; neboť se již r. 1543 „pustým zámkem“ jmenuje.

Hodomyšl, Vodomyšl, ves, 25 d. 179 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Vranovice, far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál.

Hodonice (*Hodenic*), ves na silnici, 36 d. 202 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Mostky, far. Blanské, býv. dom. Nové Hrady.

Hodonice, ves, 46 d. 365 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Bechyň. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H.; sam.: rasovna Kopanina ($^1/_2$ hod.) a hajnovna ($^3/_4$ hod.).

Hodonín, ves na návrší, 32 d. 216 ob čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Nasevrky ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Lipkov.

Hodonín, ves, 20 d. 173 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Zdíkov malý, býv. dom.

Přečinov; sam.: mlýn „u Podleského,“ pak jedna chalupa.

Hodousice, Horousice? (*Holletic*), ves, 45 d. 345 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Nýrsko, býv. dom. Bystřic.; sam. Drathhäusel.

Hodov, vska, 4 d. 40 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Úval, far. Hradešín, býv. dom. Škvorec. — V Hodově stála před věky tvrz.

Hodovice viz Hodějovice.

Hodovice viz Hodoviz.

Hodoviz, Hodovice (*Hodowies*), ves na Plzeňské silnici, 27 d. 197 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manetín (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Křečov. — H. náležela ve 12. stol. Johanitům.

Hodušín, far. ves na Táborské silnici, 7 d. 64 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Milevsko (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nové dvory, diéc. Buděj., vik. Bechyň., patr. opat Strahovský, 1438 osadníkův; far. chrám sv. Václava z r. 1833 připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, dv. popl.; ¼ hod. vzdálí hájovna Vedral.

Hodyně, ves, 16 d. 102 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a býv. dom. Svinaře, far. Liteň. — Dle pověsti byl sv. Ivan na blízku od pastýřů přepaden a ztrýzněn.

Hof viz Königshan.

Hofbauden, 4 d. 21 ob. něm.; ostatně viz Krausebauden.

Hofbauden viz Sahlenbach.

Hofbauer viz Hibrálec.

Hofberg, vska na soujmenném kopci, 9 d. 52 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Palič.

Höfen, ves, 29 d. 170 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H.

Hoferbauden viz Úpa velká část II.

Hoffnung, ves v úžlabině při potoku, 73 d. 462 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Glasert, far. Mergenthal velký, býv. dom. Zákupy. — ½ hod. na západ stál druhdy na stejnojmenném vrchu hrad Milštein.

Hofgebäude viz Ruda železná.

Hoflanda, Oflenda, ves na Mrakotinském potoku, 12 d. 60 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mrakotín, býv. dom. Richenburk.

Höflas, zámek (*Höflas-Schloss*, též *H. Gut*), 5 d. 55 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (1½ hod. sev.), kat. obc. Tannenberg, pol. obc. a far. Lom horní, býv. dom. (město) Cheb. — H. byl druhdy lenní statek, jehož Vilém Zedtwitz trhem městu Chebu postoupil.

Höflasdörfer, ves, 10 d. 79 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Rohr, far. Trebendorf, býv. dom. město Cheb (1 d. k dom. sv. Klary); na blízku kyselka.

Hohenberk viz Homberk.

Hohendorf, vska, 8 d. 55 ob. něm., kr. Boles., okr., far., kat. i pol. obc. Chrastav. (¼ hod. sev. vých.), býv. dom. Grabštein.

Hohendorf, ves, 24 d. 163 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1 hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. Šobrovice, far. Sedlec, býv. dom. Dalvice; ¼ hod. vzdálí hospoda.

Hohenecke, ves na potůčku, 45 d. 313 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Neundorf, býv. dom. Liberec.

Hohenfeld, r. 1794 založená ves, 29 d. 222 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jetřichova ves.

Hohenofen, ves na patě Krušných hor, 42 d. 354 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Novosedly, býv. dom. Eisenberk a Novosedly. Z pozůstalých hald nade vsí dá se souditi, že zde někdy na rudy kopáno.

Hohenschlag, veska, 5 d. 34 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Světlík.

Hohenstegen, vska, 8 d. 100 ob. něm.; ostatně viz Stodůlky.

Hohenstollen, ves v údolí a po úbočí hor, 27 d. 212 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Neydek (¾—1 hod. vých.), kat. i pol. obc. H.; škola.

Hohentann, ves, 29 d. 176 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Město, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov.

Hohenwald, ves na Saském pomezí, 38 d. 223 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Christiansau, far. Oberwittig; plátenictví.

Hohe Wurzel viz Malá strana.

Hohlersteinhäusel viz Horec.

Höhlmühle viz Höllmühle.

Hoholice, Úholice staré (*Alt-Onholic*), ves na levém břehu Vltavy, 26 d. 229 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Vepřek, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy. — V šedé dávnověkosti připomíná se zde přístavu lodního s přívozem přes Vltavu. R. 1420 dal cís. Sigmund H., ves to kostela Pražského, Václavovi z Valovic. R. 1447 postoupili Vaněk ze Skuhrova, Jan Štětina z Choltic a Tomáš, farář z Lukého zápisu svého, jejž měli od cís. Sigmunda na 20 kop úrokův v H-ích, kanovníkům kostela Praž-

ského. Odtud pocházeli nepochybně páni z H-c, v 15. věku častěji se vyskytující.

Koholičky viz Úholičky.

Kohrtmühle viz Planá.

Hochberg viz Smilov.

Hochgart, ves, 66 d. 595 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Schönlind, býv. dom. Jindřichovice; škola.

Hochofen, ves, 98 d. (porůznu) 753 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Neydek (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Trinksaifen.

Hochofenhäusl viz Stanoviště.

Hochrad viz Kührberg.

Hochtanov (*Hochtann*), ves nad Šlapankou, 44 d. 317 ob. čes.?, kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^1/_2$ jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Šlapanov, býv. dom. Střítež; opodál Klarbrunn.

Hochwald, vska nad Chvalšinským rybníkem, 9 d. 81 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Chvalšin. ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Střemily, býv. dom. Krumlov.

Hochwald (Vysoký les), ves r. 1817 založená, 10 d. 57 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Pohora, far. Sebranice; velkolepá myslivna.

Hochwald též Dreihäusel viz Žďár.

Hojanovice, ves, 25 d. 238 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Vojslavice, býv. dom. Želivo. Sam.: Třebelice, také na Budách, někdy ves, nyní selská živnost a mlýn ($^1/_2$ hod. sev. záp.); nad Březinou, 2 chalupy ($^3/_4$ hod. sev. záp.).

Hojava, prvé dvůr, od r. 1796 ves, 20 d. 189 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Lidmaň, býv. dom. Černovice; $^1/_4$ hod. vzdálí pohodnice Chrastí.

Hoješín, statek páně Reichlův (dle trhové smlouvy od 10. prosince 1845 v ceně 48.000 zl. stř.) a ves, 44 d. 273 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($2^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Heřmaň; zámek s kaplí nejsv. Trojice, škola, dv. popl., továrna na vyrábění klihu.

Hoješín, ves, 21 d. 166 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. sv. Jan, býv. dom. Skrýšov. — H. byl prý druhdy zvláštní statek, náleževší klášteru Svatojiřskému v Praze.

Hojkov, ves, 42 d. 315 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Rychnov nový. Sam.: Hojkovský mlýn, Máca, Urban, Vítek, Poláček, Brtnický.

Hojkov, ves, 11 d. 69 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Zachotín, far. Břiště nové, býv. dom. Řečice červená.

Hojná voda, Vilémova hora, sv. Anna (*Heilbrunn*), městys, 106 d. 580 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H. v., diéc. Buděj., vik. Novohrad., patr. hr. Buquoy, 1490 osadníků; far. chrám sv. Anny, původně kaple od hraběnky Magdaleny z Buquoy založená, škola, lázně. — H. v., prvé Vilémova hora, záležela původně z loveckého zámku a skelné hutě, Vilémem z Rožmberka okolo r. 1590 založené. V pozdější době zařízeny jsou při zdejším minerálním zřídle lázně a kaple sv. Anny.

Hojnice viz Honice.

Hojovice, druhdy zvláštní, nyní s Červenou Lhotou spojený statek a ves na Hradecké silnici, 73 d. 584 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. ($2^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Mnich; fil. chrám sv. Václava z r. 1713, škola. Sam.: Ovčín, 3 d.; Vrchy, 2 d.; Vobora, 1 d.; mlýn Kalivoda. — H. jsou prý původiště rytířův Kamenických z Hojovic. Okolo r. 1713 měl H. v držení rytíř Václav Vražda z Kunvaldu. R. 1729 jsou H. panství Řečickému přivtěleny.

Hojšín, vska, 4 d. 29 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Jiřetice, pol. obc., far. a býv. dom. Neustupov.

Hokov (*Hokau*), někdy panské sídlo a statek, nyní ves na Karlovarské silnici, 53 d. 371 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Děkov, býv. dom. Kolešovice. Někdejší tvrz, původiště to soujmenného rodu rytířského, přestavena r. 1757 na kapli, kteráž jest později zrušena a rozbourána. — K r. 1239 uvádí se Hokov mezi statky klášteru Kladrubskému náleževšími.

Hol, myslivna u Hrdlořez, viz tam.

Hol, myslivna u Semčic, viz tam.

Holákov, dv. popl. (přifařený k Rynarci), viz Ondřejov.

Holany (*Hohlen*), starobylý městys, 84 d. 489 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Čes. Lípa. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Nový zámek a Lípá, diéc. Litom., vik. Čes. Lipský, patr. hr. Kounic, 2379 osadníků; far. chrám sv. M. Magdaleny z r. 1788 (s obrazem od Škrety) připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, špitální fond (základní jmění 28.233 zl. stř. a 10.215 zl. víd. čís.), z kterého se ročně 50 chudým podpora poskytuje. Nejstarší držitelové H-n jsou Berkové z Dubé, od nichž se koupí dostaly 1437 Sigmundovi z Wartenberka. Králem Ladislavem dány jsou Alšovi a Zděnkovi ze Šternberka, kteří jich r. 1457 Janovi mladšímu z Wartenberka a z Děčína postoupili.

Holčice, viz Holušice.

Holčovice, ves, 17 d. 129 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Milovanice, pol. obc. Holčovice, far. Postupice, býv. dom. Jemniště.

Holdschikmühle viz Vidžín.

Hole, ves, 25 d. 139 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (2 hod. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a býv. dom. Průhonice, far. Čestlice. Před věky zde stávala tvrz.

Holečice viz Holetice.

Holedček, Holedeček *(Klein-Holletitz)*, far. ves na Rakonické silnici, 19 d. 139 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Holedeč, diéc. Litom., vik. Žat., patr. opat. Strahov., 1258 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje původně ze 14. stol., škola (patr. obec Žatecká).

Holedeč *(Grohs-Holletitz)*, statek a ves, již. od předešlé, 62 d. 474 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Žat., kat. obc. H., far. Holedček; mlýn, kam. lomy. — V prvé polovici 15. stol. seděli na někdejší tvrzi páni z Holedče. Od r. 1579 náleží H. král. města Žatči.

Holenice, ves, 53 d. 325 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Libuň, býv. dom. Skály a Turnov.

Holenská bašta viz Bašta holenská.

Holešice viz Holetice.

Holešovice (staré), Holišovice *(Alt-Holeschowic)*, ves, 48 d. 272 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Čankovice, far. Chroustovice, býv. dom. Rosice (9 d. k dom. Chroustovic., 1 d. k Nasevrkům).

Holešovice (velké), Holišovice *(Gross-Holeschowic)*, ves na levém břehu Vltavy naproti předešlé vsi, 110 d. 1223 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín, kat. i pol. obc. H., far. Ovenec přední, býv. dom. panství nejvyššího purkrabství; tiskárna pro kartouny a šátky, škola.

Holešovice, Holišovice nové *(Neu-Holeschowic)*, ves, 11 d. 63 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Holešovice, pol. obc. Čankovice, far. a býv. dom. Chroustovice.

Holešovice malé *(Klein Holeschowic)*, ves na pravém břehu Vltavy, 18 d. 186 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Libeň stará, far. Ovenec přední. H. m. náležely za patrim. zřízení k c. k. úřadu hor viničných v Praze; kaple.

Holetice, Očedělice? *(Holetitz)*, ves, 34 d. 198 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Luky, býv. dom. Nepomyšl; dv. popl., mlýn, před věky tvrz.

Holetice, Holečice, Holešice *(Holtschic)*, far. ves při silnici, 47 d. 240 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Strubčice, pošt. Borek a Most, býv. dom. Eisenberk a Novosedly, diéc. Litom., vik. Most., patr. kn. Lobkovic, 1289 osadníků; starobylý far. chrám sv. Mikuláše připomíná se co taký již ve 14. stol., škola.

Holetice *(Holetic)*, ves nad Sázavou, 24 d. 133 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Stranná, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; kam. uhelné doly.

Holetín dolní *(Unter-Holetin)*, ves v údolí při potoku, 128 d. 718 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. H. horní, pol. obc. Holetín, býv. dom. Richenburk, far. Ranná.

Holetín horní *(Ober-Holetin)*, ves na návrší již. od předešlé, 124 d. 687 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinský, kat. obc. H. h., pol. obc. Holetín, far. Ranná, býv. dom. Richenburk. — Holetín horní a dolní jest vlastně jedna ves se školou, 2 mlýny a akatol. hřbitovem. 7 d. v Holetíně horním a 88 d. v H. dolním tvoří zvláštní deskový Skučskému špitálu městskému přináležející statek (dle odhadní ceny od 11. září 1822 za 4682 zl. 25 kr. v. č.).

Holé vrchy *(Kahlberg)*, ves na Chlumku, 23 d. 145 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Týnec, pol. obc. Úherce, far. a býv. dom. Dobrovice.

Holé vrchy viz Kouty hořejší.

Holice, starobylý okr. městys nad Ředickým potokem, 577 d. 3475 ob. čes., kr. Chrud. (5 hod. sev. vých.), býv. dom. Pardubic., diéc. Králohrad., vik. Pardubic., patr. Jeho Velič., 6250 osadníkův; far. chrám sv. Martina bisk. z r. 1738 pův. ale ze 14. stol., škola, radnice s věží, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, zpěv. spolek, závod na vyrábění lihu; někdy zde stála též tvrz. Trhy výroční následující pondělky: 1. po jmenu Ježíš, 2. po bílé neděli, 3. před Navštiv. P. Marie, 4. po povýšení sv. Kříže, 5. po sv. Mikuláši. —

Holičky *(Hlutschken)*, ves v hornaté krajině, 37 d. 206 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (2 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Náhlov, far. Svebořice, býv. dom. Wartenberk; $^1/_4$ hod. na jih dv. popl. Medný.

Holičky, 16 sam. s 192 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň., kat. obc. H., pol. obc. Hlína stará, far. Třeboň a sv. M. Magdalena. Samoty obec H. tvořící jsou: Boucký ($^3/_4$ hod.), Bernard, Čuchna, Dušák (1 hod.), Fouček, Holičky ($1^1/_4$ hod.), Jan ($^1/_4$ hod.), Kazda, Kohout ($1^1/_2$ hod.), Leština ($1^3/_4$ hod.), Novořecká bašta ($1^1/_4$ hod.), sv. Petr ($^1/_2$ hod.), Soukup ($1^1/_2$ hod.), Tykalský, 2 čís. ($1^3/_4$ hod.) a dv. popl. Vitmanov (Wittmannsau).

Holičky, ves na návrší, 14 d. 96 ob. čes.,

kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Morašice, far. a býv. dom. Heřmanův Městec.

Holikov, Úlikov (*Aulikau*), ves, 12 d. 88 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1½ hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. Ruprechtice, far. Stanětice, býv. dom. Bystřice.

Holín, ves, 18 d. 128 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kovářov, far. Bojanov.

Holín, ves blíž silnice, 58 d. 390 ob. čes., kr. i okr. Jič. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Ostružno, býv. dom. Velíš a Vokšice; škola.

Holín, ves na vrchu, 8 d. 42 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1¾ hod. záp.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Svojšín.

Holín, Holyně, ves, 30 d. 188 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Slivenec; opodál Nový mlýn. Zde měl okolo r. 1088 kollegiátní kostel Vyšehradský jedno popluží.

Holíšov, Holýšov (*Holeischen*), far. ves nad Radbuzou, 51 d. 325 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Stod. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Chotěšov, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. opat Tepelský, 829 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla uvádí se již ve 14. stol. mezi farními, škola, měďárna; opodál Vituna, kde jest závod na výroby chemické. U Holíšova se doluje na zinek a olovo, u Vituny jsou kam. uhelné doly.

Holíšov, Holýšov, ves, 16 d. 111 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Ježov veliký, pol. obc. Hory Smilovy, far. Lukavec, opodál Janák a Vočadlo. — H. náležel za patrimon. zřízení k první čtvrti svobodníkův kraje Táborského.

Holišovice viz Holešovice.

Holkov, někdy statek, nyní ves, 20 d. 210 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Svinice prostřední, far. Velešín; zámeček; opodál Veselka, hospoda a štace Lincko-Budějovické železnice. — Na zdejší tvrzi seděl na počátku druhé polovice 15. stol. Mikeš a pak Matěj z Holkova. R. 1757 dostalo se zboží to klášteru Zlatokorunskému, po jehož zrušení se statkem Krumlovským spojeno jest.

Holkovice, statek děkanství Nepomuckého a ves, 52 d. 400 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Bor velký — (7 d. náleželo k dom. Horažďovic. a 2 k dom. Chanovic.). K H-cům přičtěn jest Pláček, 3 mlýny, dv. popl. Osek a 4 domky. — R. 1454 založili jistí manželé Nepomučtí ve farním chrámě Nepomuckém oltář sv. Mikuláše a nadali jej statkem Holkovickým.

Höllengrund viz Kamenice česká.

Hollerhof viz Cheb.

Holejhäusl viz Polínka.

Höllhäuseln, hájovna, viz Lhota (okr. Stříberský).

Höllmühle viz Lhota (okr. Stříberský).

Höllmühle, Höhlmühle (Hellový mlýn?), vska, 7 d. 44 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Zalmanov, býv. dom. Gieshübel.

Holočřevy viz Holostřevy.

Holohlavy, ves na Jaroměřské silnici, 57 d. 469 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. H., pošt. Smiřice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves, diéc. Králohrad., vik. Jaroměř, patr. Jeho Veličenstvo, 4083 osadníků; děk. chrám sv. Jana Kř. s mnohými náhrobky připomíná se již ve 14. stol. mezi farními, škola, dv. popl., špitál pro 8 osob r. 1643 založený (základní kapitál: 13.386 zl. víd. čís.). — H. patřily za času nepokojů náboženských p. Hustiřanům z Hustiřan, jimž hrad i ves r. 1425 od Táborův útokem vzaty jsou.

Holešín viz Hraběšín.

Holostřevy, Holočřevy (*Holletzrieb*), far. ves na Bavorské silnici, 43 d. 269 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Kladruby, pošt. Stříbro a Bor, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. kn. Windischgrätz, 1481 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše byl již ve 14. stol. farním, škola, opodál Havlův mlýn. — H. jmenují se r. 1186 a 1239 mezi statky klášteru Kladrubskému náleževšími.

Holotín, ves, 20 d. 178 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (2½ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Stojice, far. Turkovice, býv. dom. Choltice.

Holoubkov, ves při potoku, 37 d. 354 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (2 hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Újezd medový, far. Mýto; cís. král. horní správa, železné hutě, 1 vysoká pec, nádraží záp. dráhy.

Holousy, vska, 6 d. 69 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Brandýsek, far. Pchery, býv. dom. Buštěhrad; dv. popl.; kam. uhelné doly.

Holovousy, statek (s Domaslavicí r. 1786 za 100.000 zl.) a ves, 49 d. 425 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Chodovice; zámek, pivovár (roč. na 2006 věder v hodnotě 8024 zl.), vinopalna, druhdy zde byla tvrz.

Holovousy, ves, 35 d. 224 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2¼ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Hlince, far. a býv. dom. Chříč. — H. patřily druhdy klášteru sv. Jiřskému v Praze.

Holšovice, ves, 24 d. 192 ob. něm., kr. i okr. Buděj. (3½ hod. záp.), kat. i pol. obc.

Záboř, far. Čákov velký, býv. dom. Vyšobrodské.

Holubeč *(Hollubschen)*, ves, 27 d. 170 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Mělnice, býv. dom. Týn Horšův.

Holubice, ves, 64 d. 504 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Minice, býv. dom. Nelahozeves; zdejší starožitný chrám filiální uvádí se ve 14. stol. mezi farními. — Král Přemysl Otakar daroval, dle listiny r. 1204 vyhotovené, ves H. kostelu Pražskému (t. j. sv. Vítskému). R. 1426 zapsal cís. Sigmund H. Vokovi z Valšteina; ovdovělá po něm Eliška z Uhlišt a z Říčan odkázala po smrti své Mikulášovi z Kněževsi, druhému manželi svému, mezi jinými statky též H.

Holubín (*Hollewing*), ves, 16 d. 113 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Pistov; kaple, železná ruda, kyselka.

Holubov (*Holubau*), ves v údolí, 23 d. 253 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Křemže; opodál Adolfsthal, viz tam.

Holubov viz Trnová.

Holubova papirna viz Plavsko.

Holubovská bašta viz Bašta Holubovská.

Holušice, Houšice, ves, 13 d. 80 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Lohenice, far. Kaliště, býv. dom. Želivo.

Holušice, Holčice, ves, 29 d. 227 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Chabeřice, far. a býv. dom. Kácov (7 d. patřilo k první čtvrti svobodníkův kraje Čás.).

Holušice, ves, 46 d. 342 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Mužetice, far. a býv. dom. Sedlice; sam.: hájovna Chlum (¾ hod.) a myslivna v oboře (1 hod.).

Holušice, ves na levé straně Vltavy, 27 d. 216 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Bukovany, pol. obc. a far. Chraštice, býv. dom. Orlík (1 d. patřil k býv. dom. Varvažov., 4 čís. tvořila Karšteinský lenní dvorec tak řeč. Drbalovský); Sam.: hajnovna, pohodnice. — H. jsou prý původištěm soujmenného rytířského rodu.

Holy, ves, 13 d. 100 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (3½ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Svrkyně, far. Noutomice, býv. dom. Tuchoměřice a Středokluky; kaple sv. Jakuba, kam. lomy; sam. Podholí. — V listině od r. 1224, kterouž král Přemysl Otakar statky klášteru Břevnovskému potvrzuje, uvedeny jsou též Holy.

Holýšov viz Holišov.

Holý vrch (*Kahlberg*), myslivna na soujmenném vrchu, ostatní viz Počaply.

Holzbach, ves, 21 d. (porůznu na horách) 136 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachimov (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Schönwald, býv. dom. Hanenštein; škola, 3 mlýny, stříbrné doly.

Holzbach-Ober, viz Lehen.

Holzmühle viz Langendorf dolní.

Holzmüllerův mlýn (*Holzmühle*) viz Radouň německá.

Holzspar, dv. popl. u Nových Hradů, viz tam.

Holzschlag, dvorec, viz Seewiesen.

Holzschlag, závod pro broušení a hlazení skel zrcadelných, 5 d. 171 ob. něm., ostatně viz Stodůlky.

Homberk, Hohenberk, někdy hrad, jehož rozvaliny, vůbec „Vimberk“ zvané, blíž Melna viděti lze. Hrad ten byl ve 14. a 15. stol. rodinným sídlem pánův z Hohenberka, po jichž vymření Zbyňkem z H-a královské komoře připadl a r. 1454 Fridrichovi z Donína postoupen jest. Kdy zanikl nelze udati.

Homile, Homole, ves, 32 d. 248 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Boharyně, býv. dom. Stěžery.

Homole, ves, 13 d. 84 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Borovnice, far. Sudislav. Nade vsí na vrchu fil. chrám Bolestné P. Marie s kaplemi sv. Jana Nep. a Nenebevzetí P. M. z r. 1692.

Homole, ves, 15 d. 89 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Drhov, far. Borotice.

Homole viz Černčice.

Homole viz Homile.

Homolov, někdy dv. popl., nyní 13 d. k Miličínu náležejících.

Homolov, dv. popl. ¼ hod. vzdálí od Koloděj, ostatně viz tam.

Homoly, Chomoly (*Humeln*), ves, 42 d. 363 ob. čes. něm., kr., okr. a býv. dom. Buděj., (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Boršov. Sam.: Waldschneider, Schestauber, Šíma, Holzweberhäusel a Jägerhäusel.

Homoly staré (*Althummel*), ves záp. od hory řeč. Zinkenstein, 14 d. 92 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Zubrnice, býv. dom. Třeboutice a Křešice.

Homs viz Bohdalín.

Honbice, ves, 44 d. 287 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Hrochův Týnec, býv. dom. Přestavlky (15 d. přináleželo k dom. Nasavrk.); zdejší fil. chrám sv. Kříže připomíná se ve

14. stol. mezi farními, škola. — Někdejší tvrz byla v 15. věku původištěm soujmenného rodu; zejmena se uvádí Václav z H-c, který r. 1415 podepsal známý protest českých stavův proti uzavřením koncilia Kostnického. Později připomíná se častěji v starých listinách Horyna z H-c.

Hondelsgrung viz Šlapanov.

Hojnice, Hojnice, ves, 36 d. 285 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Stochov, býv. dom. Smečno. — Zde měl okolo r. 1088 chrám Vyšehradský jakýsi statek.

Honiggrün, ves, 26 d. 188 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Horn.

Honnersdorf, ves nad Ohří, 12 d. 109 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Cheb. (3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Trebendorf — 3 d. patřily křižovnické kommendě a 1 d. král. hradu v Chebě.

Honnersgrün, ves v Krušných horách, 14 d. 98 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachimov (1 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Arletzgrün, far. a býv. dom. Ostrov.

Honosice, ves, 62 d. 463 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horšův (3 hod. sev. vých.) kat. i pol. obc. H., far. Hradec; škola.

Honsob, vska na Liberecké silnici, 9 d. 74 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hoškovice, far. Březina.

Hony viz Hutberg.

Hora (*Horn*), ves na úbočí stejnojmenného vrchu, 10 d. 50 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Kruptice, pol. obc. a far. Okúnov.

Hora Andělská viz Andělská hora.

Hora Benešova, ves, 38 d. 310 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Vacov, býv. dom. Přečínov; 1/4 hod. vzdálí mlýn „Podhorní.“

Hora bílá viz Bílá hora.

Hora březová viz Březová hora.

Hora černá viz Černá hora.

Hora Doubravská viz Šanov.

Hora dubná viz Dubná hora.

Hora Kašina viz Kašina hora.

Hora sv. Kateřiny (*Katharinaberg*), okr. město na pomezí Saském, 263 d. 1559 ob. něm., kr. Žat. (8 hod. sev. záp.), býv. dom. Červený hrádek, diéc. Litom., vik. Most., patr. stud. fond, 1592 osadníkův; far. chrám sv. Kateřiny, kaple Panny Marie, škola, radnice, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exp., 2 přádelny (v každé se upřede denně 12 až 15 ctů. příze), rukavičkářství, zhotovování dřevěných hraček a hornictví. Trhy výroční: 1. dne 2. června, 2. v pond. před sv. Bartolom., 3. v pond. před sv. Havlem. Čas otevření báni sv. Kateřinských skrze Mišeňské horníky sice neznám, tolik ale jisto, že již na počátku 14. věku v úplném bylo zde hornictví rozkvětu. Na sklonku 15. stol. byla H. sv. K. sídlem horního úřadu a protože hornictví vždy více rozkvétalo, prohlášena jest H. sv. K. r. 1528 za město. Bohaté někdy tyto doly stříbrné poskytují od sto let pouze jen měď.

Hora Kosova viz Kosova hora.

Hora Krásná viz Krásná hora.

Hora Kutná viz Kutná hora.

Hora Lincova viz Lincova hora.

sv. Hora malá viz Mníšek.

Hora sv. Václava (*Berg*), far. ves na návrší, 22 d. 170 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Ronšperk (1 1/4 hod. záp.), kat. obc. H. sv. V., pol. obc. Šidlakov, býv. dom. Týn Horšův, diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. kn. Anna z Trautmansdorfu, 1234 osadníků; far. chrám sv. Václava byl již r. 1384 farním, škola. Na blízku kostela mají býti stopy neznámého hradu.

Hora zelená viz Zelená hora.

na Horách viz Šonov.

za Horami viz Paká stará.

Höramühle dolní a horní viz Žernovník.

Hořákov, ves, 14 d. 109 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (3 hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Čachrov, far. Běšiny; 7 domů patřilo k býv. dom. Podolskému, ostatní část tvoří zvláštní deskový dvorec, jejž p. Petr Kordík dne 6. prosince 1845 za 12000 zl. stř. koupil. 1/2 hod. vzdálí sam. Spolka.

Hořany, ves, 26 d. 175 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kut. Hor. (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Kaňk. Na sklonku 14. stol. náležela ves a dvůr H. Caňkovi z Hořan; k r. 1426 uvádí se Mikuláš z H-n; r. 1450 věnuje Václav z Tuchořic manželce své 50 kop gr. na dědinách svých v Hořanech a Železné.

Hořany, ves, 31 d. 253 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Stramníky, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Hořany, ves, 31 d. 221 ob. něm., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Zbrašín, far. Hřivice, býv. dom. Lipno (9 d. k býv. dom. Novohradskému).

Hořany (*Hareth*), statek (dle trhové smlouvy od 24. května 1778 za 46000 zl.) a ves, 52 d. 331 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Slatinice; zámek s veřejnou kaplí sv. Blažeje, dv. popl., pivovár. Nynější držitel statku H-ého jest baron Blumenkron.

Hořatev, ves, 69 d. 412 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (1 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Kovanice, býv. dom. Poděbrady, akatol. chrám a škola.

Horasdčice viz Chraštice.

Horažďovice, Horaždějovice, panství allod. (s Třebomyslicí dle trhové ceny od 27. května r. 1834 za 400.000 zl. stř. a 4000 zl. stř. klíčného) a okr. město nad Otavou, 244 d. 2479 ob. čes., kr. Pís. ($6^1/_2$ hod. záp.), diéc. Buděj., vik. H., patr. velkopřevor ryt. řádu Maltezského, 4500 osadníkův; staročitný děk. chrám sv. Petra a Pavla v gotickém slohu od Bavora II. ze Strakonic vystavený, pod správou duchovenstva ryt. řádu Maltezského; kostel Panny Marie, někdy sv. Michala archang. s býv. klášterem Minoritským r. 1330 od měšťana Mečíře založený, r. 1814 zrušený; klášter a kostel koupen a obnoven r. 1854 od školních sester; hřbitovní kostel sv. Jana Kř. r. 1862 z městských důchodův opravený, hl. škola r. 1863 zřízená, zámek, radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, městský špitál pro 10 osob r. 1796 založený (základní jmění: 14.360 zl. v. č.), panský špitál r. 1790 založený (zákl. jmění: 58.034 zl. v. č.), zpěv. spolek „Pracheň", pivovár, lovení perlí; opodál lázně s kaplí sv. Anny pod „Slavníkem" r. 1848 nově vystavené; mlýn Jarov ($^1/_4$ hod.); 1 hod. vzdálí 3 d. při městském lese (*Waldhäuser*). Trhy výroční: 1. v úterý před Septuagesima, 2. v úterý před květnou nedělí, 3. ve čtvrtek před sv. Petrem a Pavlem, 4. v den Porciunkuli, 5. v úterý před sv. Havlem, 6. na sv. Barboru. Každou středu trhy na dobytek, obilí a potravu. — H. náležely od nepamětných dob pánům ze Strakonic; Bavor I. dal r. 1251 Johanitům ves H., kteráž pak r. 1283 od krále Václava za město prohlášena jest. Král Rudolf I. oblehaje H. zemřel zde r. 1307 na úplavici. R. 1399 jsou H. opět od krále Václava IV. obleh ány. Na počátku 15. stol. držel H. horlivý husita Jan starší z Hradce a na Velharticích, jemuž syn Menhart z Hradce následoval. Město H. stálo ve válkách husitských věrně k Táborům, kteří r. 1433 v zdejším okolí od lidí páně Menhartových velké škody utrpěli. Od r. 1477—78 jsou H. pánem Bohuslavem ze Švamberka obleh ány a dobyty, protože Racek z Kocova, pán na H-ích, krajiny vůkolní znepokojoval. Na to se dostaly H. r. 1483 Janovi ze Švamberka, převoru Strakonickému, kterýž jich Půtovi Švihovskému z Risenberka postoupil. R. 1619 jsou H. od voje Buquoiova dobyty a popleněny, r. 1622 rodině Švihovských z Riesenberka zkonfiskovány a Adamovi ze Sternberka prodány, jehož potomci pak až do r. 1708 H-emi vládli. Z rodin napotom zde panovavších uvádíme knížata z Mansfeldu, z Löwenstein-Wertheimu, svob. pány a potomní hrabata z Rumerskirch, od nichž se H. r. 1834 nyní zde panujícímu rodu knížat Kinských ze Vchynic dostaly.

Horčapsko viz Horyčabsko.

na **Hoře**, viz Pečice velké.

na **Hoře staré** (*auf dem alten Berg*), viz Poniklé.

Horec viz Zhorec.

Horec (*Berghof*), viz Domanín.

Hořečansko viz Horyčabsko.

Hořečka viz Křelovice.

Hořehledy, Ořehledy, Vořehledy, ves, 66 d. 480 ob. čes., kr. Pís., okr. Blevic. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Těnovice, býv. dom. Pořičí spálené; opodál 2 mlýny a pohodnice.

Hořejany, ves, 32 d. 231 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Horyčabsko, far. a býv. dom. Tochovice (1 d. k Orlíku). — Klášter Ostrovský měl zde 5 lánů země.

Hořejší ves (*Oberdorf*), ves, 34 d. 204 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H. v., far. Nová ves (5 d. patřilo k býv. dom. Chodova Planá).

Hořejšice viz Řešínek hořejší.

Hořelec, ves nad Chrudimkou, 12 d. 97 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. Bezděkov, pol. obc. Lhotice německá, far. Bojanov.

Hořelice, far. ves při silnici, 49 d. 411 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Tachlovice, pošt. Dušníky, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. J. Veličenstvo cís. Ferdinand, 1283 osadníkův; far. chrám Stětí sv. Jana (pův. ze 14. stol.), škola, zámek, továrna na vyrábění líhu, spolek sadařský. H. uvádí se r. 1228 a 1238 mezi statky kláštera Svatojirského v Praze. R. 1453 zapsal cís. Sigmund Jeronýmovi, Janovi a Buškovi, bratřím z Čečelic, mezi jiným zbožím ves H., jež v té době jeptiškám Svatojirským náležela.

Hořeměřice, Horoměřice, statek kláštera Strahovského a ves, 87 d. 833 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Únětice; zámek s kaplí sv. Anny, dv. popl., cukrárna. — H. náležely již ve 12. stol. klášteru Strahovskému. V čas bouří Husitských octly se v rukou světských, jsou později od kláštera opět nabyty, na počátku druhé polovice 16. věku však od opata Jana prodány za 250 kop gr. čes. V témž ještě století zakoupeny jsou H. po druhé od kláštera, který od té doby v ustavičném jich držení jest.

Hořemyslice viz Nová huť.

Hořenec (*Hořens*), ves, 26 d. 190 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2 hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Měrunice, býv. dom. Libčeves. — Dle Sommer-a chová zdejší obec

dvě české listiny z r. 1462 a 1465 na pergameně psané.

Hořenec (*Hořenz*), ves na Chomútovském potoku, 58 d. 376 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nezabylice, far. Přečaply, býv. dom. Červený hrádek. — H. měl býti druhdy zvláštní statek, jenž se v 17. stol. k Červenému hrádku dostal.

Hořenice, ves na pravém břehu Labe, 48 d. 251 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Jaroměř. (¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. H.; plátenictví — mlýn (čís. 44) patřil za patrim. zřízení k Žirci.

Hořenice, ves, 10 d. 52 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a býv. dom. Polášky, far. Dolany; dv. popl., druhdy zde stávala tvrz.

Hořensko, ves v hornaté krajině, 34 d. 170 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Semil. (¾ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Nedvěz, býv. dom. Lomnice; na blízku kam. uhelné doly.

Hořepník, statek s Loutkovem spojený a starobylé město na levé straně Trnavy, s předměstím Úlehlí, 146 d. 967 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Pacov (2 hod. sev. vých.), diéc. Buděj., vik. Pacov., patr. p. Jos. Pistorius, 2472 osadníků; far. chrám nejsvětější Trojice (pův. ze 14. stol.) s mnohými náhrobky, škola, zámek, radnice, opodál dv. popl. Benešov. Trhy výroční: 1. na sv. Blažeje, 2. na sv. Michala, 3. na sv. Martina biskupa. — Někdejší hrad byl ve 13. a na počátku 14. stol. rodinným sídlem pánův z Hořepníka. R. 1334 zapsal král Jan H. panu Oldřichovi z Hradce. V druhé polovici 15. stol. objevují se na H-u vládykové Vojslavičtí z Vojslavic. Okolo r. 1540 byl H. s Loutkovem již spojen a snášel s ním od té doby stejné osudy.

Hořesedly, Horosedly, ves na Karlovarské silnici, 54 d. 427 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. a far. Kolešovice; fil. chrám sv. Vavřince byl ve 14. stol. farním, pošt. úř. s pošt. štací, dv. popl. — R. 1420 zapsal cís. Sigmund vedle jiných statků i ves H., někdy majetek kanovníkův Pražských, Fridrichovi a Janovi z Kolovrat.

Hořeslavsko viz Hradec (okr. Ledeč).

Hořešovice malé, Hořešovičky, ves, 39 d. 282 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H. m., far. Hořešovice velké, býv. dom. Zlonice. — H. m. náležely okolo r. 1419 Prokopovi ze Skal; r. 1423 zapsal je cís. Sigmund Fridrichovi (Purkardovi) a Janovi, bratřím z Kolovrat.

Hořešovice (velké), far. ves ¼ hod. jih. vých. od předešlé, 40 d. 299 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan., kat. i pol. obc. H., pošt. Panen. Týnice, býv. dom. Kornhaus (3 d. k Zlonici), arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. kn. Švarcenberk, 744 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, dv. popl. — Na někdejší tvrzi seděli na počátku 15. stol. páni z Hořešovic, zejmena uvádíme Přecha a Jakoubka z H-c.

Hořetice, ves na potoku, 24 d. 172 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Hořetice (*Horatitz*), statek (r. 1778 v ceně 100.000 zl.) a far. ves nad Sázavou, 43 d. 294 ob. něm., kr., okr. a pošt. Žat. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. hr. Bubna, 728 osadníků; lok. chrám sv. Vavřince byl již ve 14. stol. farním, škola, pivovár, mlýn, dv. popl., někdy zde byla tvrz. — Král Přemysl Otakar potvrzuje r. 1205 H. co majetek kláštera Ostrovského, darovaný jemu od jakéhosi Pravoty. H. jest původištěm soujmenného rodu panského; r. 1434 prodala Jitka z Hořetic tři lány dědiny své poplužné v Hořeticích, kteráž ležela pod hradištěm s této strany k Záhoří, k tomu tři louky, dva rybníky, a vinnici s zahrádkou i městiště kněžské v Hořeticích Maříkovi z Petrspurka, měštěnínu v Žatci. Po bitvě Bělohorské jsou H. pánům ze Štampachu v plen vzaty; později byl v jich držení hrabě Michna, po němž se dědictvím Kolovratům Krakovským, pak Kolovratům Libšteinským dostaly. Nynějším držitelem H-c jest hrabě Bubna.

Hořice (*Höric*), městys, 105 d. 801 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Krumlov (2½ hod. jih. záp.), býv. dom. Vyš. Brod., diéc. Buděj., vik. Plan., patr. opat Vyšebrod., 2465 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny uvádí se již ve 14. věku mezi farními, škola; as ¼ hod. vzdálí na vrchu „Randelsberg“ řečeném poutnická kaple Bolestné P. M. z r. 1782, pak mlýny: Schottermühle, Rienmühle a hospodářství Matthäusel. Trhy: výroční na sv. Bartoloměje; na chleb 1. den před nanebevstoup. Páně, 2. na sv. Martina, 3. na sv. Tomáše. V druhé polovici 13. stol. byl v držení H. Jindřich z Kosové hory, načež se Závišovi z Falkenšteina a po něm bratru jeho Vítkovi z Krumlova dostala. Okolo r. 1290 získána H. koupí klášteru Vyšebrodskému, v jehož držení dosud jest.

Hořice, ves, 26 d. 185 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dolní (2 hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Syrov, far. Vojslavice, býv. dom. Onšov.

Hořice, panství (dle trh. ceny od 31. května 1672 za 36.000 zl.) a okr. město na pravé straně Bystřice, 523 d. 4895 ob. čes., kr. Jič., (6 hod. jih. vých.), diéc. Králohrad., vik. H., praes. právo má arcibiskup Praž., 6504 osadníků; far. chrám Narození P. M., původně

se 14. stol. s některými náhrobky, kaple sv. Gottharda na hřbitově, hl. škola (5. tř.), opatrovna, zpěv. spolek „Ratibor", zámek, synagoga, radnice, špitál pro 8 chudých, nemocnice, smíš. okr. úř., notar., c. kr. správa panství H-ého, bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s post. štací, pivovár (7665 věder ročně v hodnotě 38.325 zl.), plátenictví, bavlnictví, štěpařství, lnářství. K H-ci přičtěn Dachov a Hrachovec. Trhy výroční: 1. ve čtvrtek po sv. 3 Králích, 2. před květnou nedělí, 3. před Rogate, 4. před sv. Prokopem, 5. ve středu a ve čtvrtek před sv. Václavem, 6. ve středu a ve čtvrtek před sv. Martinem, den před tím drží se vždy trh na dobytek; trhy na obilí každý čtvrtek. — R. 1423 svedl zde Žižka s některými pány českými, jemu nepřátelskými, bitvu, při čemž se mu hojné kořisti dostalo. Někdejší tvrz jakož i celé zboží H-cké náleželo v 16. stol. pánům Smiřickým, jimž po Bělohorské bitvě odňato a r. 1623 Albrechtu Valdšteinovi prodáno. Po smrti Albrechtově spadla H. na král. komoru, a prodána r. 1634 hr. Jakubovi Strozzi-mu, jemuž syn Petr následoval. R. 1664 dostala se arcibiskupství Pražskému, jemuž dosud právo podací přísluší. Od r. 1743 jest H. majetkem c. kr. invalidovny Pražské.

Hořice, vska, 8 d. 67 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Číčov, far. Těnovice, býv. dom. Poříčí spálené; dv. popl.

Hořice dolní (*Unter-H.*), ves, 25 d. 344 ob. čes., kr. i okr. Táb. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. d., far. Hartlikov, býv. dom. Chýnov; zámeček, dv. popl., mlýn. — Blíž Hořic objevena v měsíci červenci l. r. ve vapenných lomech na „Pacové Hoře" jeskyně, která co do velkoleposti a rozsáhlosti mezi nejznamenitější jeskyně v Čechách náleží.

Hořice horní (*Ober-H.*), ves ¹/₄ hod. vých. od předešlé, 16 d. 204 ob. čes., kr. i okr. Táb., kat. i pol. obc. H. dolní, far. Hartlikov, býv. dom. Chýnov. — Hořice h. a d. tvořily někdy zvláštní statek, kterýž r. 1747 Josef kn. ze Švarcenberka koupil a s panstvím Chýnovským spojil.

Hořičky (*Hörwitzel*), ves na úpatí hory Boletické, 31 d. 130 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Boletice, býv. dom. Krumlov.

Hořičky, far. ves, 63 d. 420 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., pošt. Skalice, diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kn. Lippe-Schaumburk, 4125 osadníků; far. chrám sv. Ducha pův. z předhusitské doby, škola.

Hořikovice, ves, 10 d. 66 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolic. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Lhenice; 1¹/₄ hod. vzdálí 2 samoty.

Hořikovice, ves, 19 d. 164 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Chotěšov. — H. uvádějí se ve 13. stol. mezi statky kláštera Chotěšovského.

Hořín, far. ves blíž vtoku Vltavy do Labe naproti Mělníku, 41 d. 373 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Mělník, kat. i pol. obc. H., arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. kn. Lobkovic, 630 osadníků; zámek z r. 1746, far. chrám sv. Jana Nep. (pův. zámecká kaple), škola, na hřbitově kn. rodinná hrobka s kaplí z r. 1826. — R. 1439 vydrancoval Jan Šmikouský ze Žďáru dvůr v Hoříně. Ku konci 16. stol. držel polovici dvoru a vsi H-a Jan Vác. Hochhauser z Hochhausen; r. 1624 prodala Kateřina Hochhauserová zboží to, po Bělohorské bitvě v manství proměněné, Jiřímu Schönovi z Schöneku, jehož dědicům co odúmrt odňato, Petrovi hr. z Guttenšteina prodáno a z manského závazku propuštěno. V 17. stol. dostal se H. hr. Černínům a od těch nynějším držitelům knížatům z Lobkvic. Zde narozen r. 1770 hud. skladatel Jan Vitásek. Při zakládání zámecké zahrady 1784 objeveno pod pahorkem, kterýž dle Dobrovského „Želím" slul, veliké pohřebiště pohanské.

Hořiněves, statek s panstvím Smiřickým spojený a far. ves, 80 d. 686 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., pošt. Smiřice, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř, patr. Jeho Velič., 2485 osadníků; far. chrám sv. Prokopa pův. ze 14. stol., škola, zámek, pivovár (roč. 6325 věd. v ceně 25·300 zl.), dv. popl. — Někdejší tvrz, jíž Táboři r. 1425 dobyli, byla původištěm soujmenného rodu panského. R. 1443 zapsal Prokop z H-i strýci svému panoši Janovi z Vyhnanic 1000 kop gr. praž. stř. na dědictví svém v H-i. Po Bělohorské bitvě prodána H. Albrechtu Valdšteinovi, který jí držitelům panství Smiřického postoupil. Později dostala se hr. Gallasům, od těch koupí 1675 hr. ze Šporku a r. 1796 v ceně 600.000 zl. král. komoře. Zde nar. 10. června 1791 jeden z nejzasloužilejších spisovatelův čes. a nálezce Královdvorského rukopisu, Václav Hanka, kterýž dlouho žíti bude v paměti vděčných Čechoslovanů; † dne 12. led. 1861 a pochován na staroslavném Vyšehradě.

Hořipna (*Hurschippen*), vska, 7 d. 50 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Jílovice čes., far. a býv. dom. Rožmberk.

Horka, statek (dle trhové úmluvy od 17. pros. 1845 za 85.000 zl. stř.) a ves na levé straně Sázavy, 41 d. 306 ob. čes., kr. Čás.,

okr. Královice dolní ($1\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. i pol obc. H., far. Zruče; zámek s veřejnou kaplí sv. Josefa, škola, dv. popl., pivovár, závod na vyrábění lihu; na blízku kam. lomy. — R. 1845 koupil statek ten Josef Stangler.

Horka, Horky, ves na pahorku, 49 d. 348 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Chrast; kaple sv. Anny.

Horka viz Kopidlno.

Horka viz Horky.

Hořká viz Falgov.

Hořká viz Tejnice.

Horka malá (*Klein-H.*), ves v údolí Jizerském, 28 d. 207 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Železný Brod ($\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. H. velká, pol. obc. Jirkov, býv. dom. Semily.

Hora velká, ves blíž Želez. Brodu, 47 d. 298 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod, kat. obc. H. v., pol. obc. Jirkov, býv. dom. Semily.

Horky, far. ves na pravém břehu Jizery, 74 d. 521 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Benátky ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Brodce, diéc. Litom., vik. Boles., patr. hr. z Nostic-Rienek, 2045 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše na návrší z r. 1734, zámek, pivovár (roč. 4620 věd. v hodnotě 23.100 zl.), váp. pece.

Horky, vska na patě soujmenného vrchu, 10 d. 87 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Javorník, far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Horky, Hórky, ves na patě soujmenného vrchu, 28 d. 181 ob. něm., okr. a far. Dubá ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Berštein; kaple nejsv. Trojice z r. 1820, fil. škola.

Horky, ves, 18 d. 133 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradišť (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Bakov.

Horky, vska, 7 d. 42 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Borek, far. Jenišovice, býv. dom Čes. Dub a Fridštein.

Horky, ves blíž Vídenské silnice, 10 d. 102 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Potěhy, far. Potěhy a Žleby, býv. dom. Žleby a Tupadly; fil. chrám sv. Václava byl v předhusitské době farním, dv. popl.

Horky, Hórky, ves v rovině, 39 d. 293 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Chotusice, býv. dom. Žehušice; škola, myslivna.

Horky, ves, 49 d. 288 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Heřmanice; dv. popl., mysliv., mlýn.

Horky, ves na levém břehu Orlice, 12 d. 58 ob. čes., kr. Králohrad., okr. Kostelec n. Orlicí ($1\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Čestice, far. Borohrádek, býv. dom. Častalovice (2 d. ke Kostelci).

Horky, ves, 53 d. 331 ob. čes., kr. Královhrad., okr. a býv. dom. Kostelec n. Orlicí (2 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Chleny; sam. pod Horou.

Horky, Horka, ves na lesnaté výšině, 19 d. 100 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Levousy, far. Křešín.

Horky, ves, 18 d. 146 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Přišimasy, far. Hratešín, býv. dom. Škvorec; fil. chrám sv. Petra a Pavla uvádí se v předhusitské době mezi farními.

Horky (*Bergstadtl*), ves, 27 d. 159 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. ($\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Čelkovice; jak z pozůstalých hald souditi lze, musely býti aerarní stříbrné doly zdejší někdy bohaté.

Horky viz Horka.

Horky viz Hůrky.

Horky malé (*Klein-Horka*), ves, 13 d. 76 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rokytovec, far. Strenice, býv. dom. Bezno.

Horky velké (*Gross-H.*), dv. popl. s 2 d. 38 ob. čes., $\frac{1}{4}$ hod. vzdálí od Horek malých, kr. i okr. Boles., kat. i pol. obc. a far. Strenice, býv. dom. Bezno. — Blíž dvora zříceniny někdejšího hradu soujmenného, jenž byl původištěm panoší z Horek. Ježek z Horek uvádí se v zápise na mír zemský kraje Boleslavského (1440). Okolo r. 1517 seděl na zdejším hradě Klusák z Kostelce, jehož syn Jiří H. prodal Sigmundovi Vanžurovi z Řehnic. Sňatkem se pak dostaly Kaplířům ze Sulevic a od těch trhem Mikulášovi z Gersdorfu; dědicům jeho jsou po Bělohorské bitvě v plen vzaty a Jiřímu Benediktu Benigovi z Petrsdorfu prodány. Na to byly rozličné rodiny v držení zboží toho, jež pak r. 1744 od Frant. Josefa hraběte Pachty z Rájova zakoupeno a s Beznem spojeno jest.

Horky železné (*Eisenhorek*), ves v údolí, 37 d. 373 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav ($1\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Borová, býv. dom. Polna; opodál dv. popl. řeč. Horní dvůr. Někdy zde byly železné hutě.

Horn, ves, 34 d. 240 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (3 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Kocengrün, far. Bleistadt, býv. dom. Hertenberg; škola, mlýn, olov. doly.

Horn, ves na vrchu „Kámen“, 32 d. 248 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H.; škola. Sam. Schmalahof a Kaltenhof.

Horňátky, ves, 10 d. 87 ob. čes., kr. Praž.,

okr. Mělník (2³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Byškovice, far. Kojetice, býv. dom. Obřiství; dv. popl.

Horní viz Bukovsko horní.

Hornohrad, někdy hrad nad Horňovsí, který byl již r. 1575 pust a přešel v ten čas od Fridricha Leskovce z Leskova v držení Jana Leskovce z Leskovce.

Horňoves *(Oberdorf)*, ves na Hradecké silnici, 71 d. 625 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Cerekvice horní; mlýn, dv. popl.; blíž tohoto stál druhdy hrad Hornohrad.

Hornschlag, ves, 15 d. 138 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Minichschlag, pol. obc. Schönfelden, far. Kaplice; mlýn.

Horeměřice viz Hořeměřice.

Horomyslice, Hořemyslice, viz Nová huť.

Horosedlo *(Horised)*, ves, 42 d. 260 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyň. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Nahořany, far. Čkyně.

Horosedly, statek fideikom. secundo genit. (dle trhové smlouvy od 1. února 1806 za 37.900 zl. stř.) a ves na Mirovickém potoku, 58 d. 441 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovice (¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H.; zámek s kaplí sv. Jana Ev., v níž se každou neděli a svátek služby boží konají, dv. popl., mlýn, vinopalna; sam. hájovna. — Knížata ze Švarcenberka, nynější držitelové H-l, spojili statek ten s Orlíkem.

Horosedly viz Hořesedly.

pod Horou viz Horky (okr. Kostelec nad Orlicí).

pod Horou viz Sopotnice.

pod Horou, sam. u Velenova.

Horoušánky (*Klein-Horauschan*), ves při potůčku, 31 d. 250 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Horoušany, far. Jirny, býv. dom. Kounice. — František kníže z Lichtenšteina založil ves tuto r. 1780.

Horoušany (*Horauschen*), ves, 20 d. 148 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Hostouň (¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Slatina, býv. dom. Horš. Týn; opodál 2 cihelny.

Horoušany (*Horuschan*), ves v našem teprv století založená, 22 d. 160 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Roupov, far. Vřeskovice, býv. dom. Poříčí.

Horoušany (*Gross-Horauschan*), ves při potůčku, 41 d. 303 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Vyšehořovice, býv. dom. Kounice; dv. popl., mlýn, opodál myslivna. H. jsou původištěm soujmenného rodu panského. R. 1436 zapsal cís. Sigmund Ješkovi z Rostok dvůr v H-ech s dědinami a poplužími, kteréžto zboží křižovníkům Zderazským náleželo. Potomci Ješka z Rostok počali se později Horušanští z Rostok psáti, tak zejmena uvádí se k r. 1477 Jan Horušanský z Rostok.

Horousice (?) viz Hodousice.

Horouty, ves, 15 d. 107 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Pičnov, far. Husinec, býv. dom. Vlachovo Březí.

Horazdšice viz Chraštice.

Hořovice, panství (dle trhové smlouvy od 20. a 30. listopadu 1852 za 2,000.000 zl. stř.) a okr. město, 337 d. 2850 ob. čes., kr. Praž. (6 hod. jih. záp.), arcidiéc. Praž., vik. H., patr. Fridrich Vilém, kurfirst Hesenský, 5271 osadníkův; zámek, děk. chrám sv. Jiljí pův. ze 14. stol., hospic františkánská, kaple Loretánská, škola, radnice, nádraží záp. dráhy, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. exp. s pošt. štací, zpěv. spolek „Slavín“, továrna na smaltové kuchyňské nádobí s 3 tav. pecemi, značný průmysl železnický a klempířský. Zde a v okolí zpotřebuje se ročně na 100.000 ctů železa k zhotovování zámků, hřebíků, cvočků, mimo to vyrábí se zde as 50.000 kusů železných závaží k váhám a as 5000 loktů a měr dutých. Trhy výroční a dobytčí: 1. dne 11. února, 2. v úterý před nanebevstoup. Páně, 3. na sv. Jakoba (po 8 dní), 4. na povýšení sv. Kříže, 5. dne 29. listop. Trhy na kramářské zboží: 1. v sobotu před květnou nedělí, 2. v sobotu před vánocemi; týhodní trhy každou sobotu. — Někdejší hrad byl ve 13. stol. rodinným sídlem pánů z H-ic. Ku konci téhož věku a na počátku 14. stol. drželi H. páni z Žirotína, kteří je za město prohlásili. Na počátku 15. stol. seděl na H-ích Vilém ze Zvířetic. R. 1425 jsou H. od Husitův v požeh dány; r. 1430 jest Sigmund Huler z Chebu, pán na H-ích od Husitův přinucen hradu a města postoupiti, jež jsou pak Janu Zmrzlíkovi odevzdány. R. 1437 náležely H. co majetek Petru ze Zvířetic, r. 1450 Janu Caltovi, r. 1458 Sezimovi z Vrtby a okolo r. 1506 Janu Litvínovi Mičanovi z Klinšteina. Od r. 1544 až do bitvy Bělohorské vládli H-emi páni z Říčan, načež jim H. zkonfiskovány a Marii Eusebii hraběnce z Martinic prodány jsou. Od hrabat z Martinic přešly sňatkem (r. 1690) na hrabata z Vrbna, kteří zde až až do r. 1852 vládli. Nynější držitel panství H-ého jest Fridrich Vilém, kurfirst Hesenský. H. jsou rodištěm Beneše z Hořovic, který okolo r. 1400 přeložil z němčiny „Římskou kroniku“.

Hořevice (*Hořowic*), ves na silnici, 46 d. 288 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Dě-

kov, býv. dom. Petřipurk; kaple, škola. $^1/_4$ hod. jih. vých. Šmikousy, někdy tvrz, nyní dv. popl.

Hořovice, viz Chořovice.

Horsice, Horšice (*Horšic*), far. ves na potoku, 56 d. 469 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Přeštic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Příchovice, diéc. Buděj., vik. Nepomuk, patr. hr. Erwein z Schönbornu, 1686 osadníkův; far. chrám sv. Matyáše uvádí se co taký již okolo roku 1384; při něm hrobka držitelů Příchovického statku, škola, dv. popl., vinopalna. $^1/_8$ hod. vzdálí sam. Vítané, Vytouň (*Liebstein*) čítající 10 d. — Na někdejší tvrzi, jež stála tam, kde jest nyní sýpka, seděl r. 1451 Ondřej z Horsic. Rod ten vyskytuje se již ve 13. stol., nebo k r. 1245 jmenuje se Adam de Horssicz.

Hörsin, ves, 43 d. 303 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof; zámek z r. 1800, škola, dv. popl., mlýn.

Horské předměstí viz Náchod.

Horsko, sam. u Stanimiřic.

Horšice viz Horsice.

Hořišov (*Horischau*), ves při železnici, 13 d. 51 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplic. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Zdíky, pol. obc. Omlenice, býv. dom. Rožmberk, Vyšebrod, Nov. Hrady a prael. Krumlov.

Horšov, ves při silnici, 20 d. 224 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Horšův Týn ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H.; fil. chrám Všech Svatých uvádí se r. 1384 mezi farními; škola, bažantnice.

Horšův Týn viz Týn Horšův.

Horusice, ves bliž soujmenného rybníka, 47 d. 347 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Veselí (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Třeboň; fil. škola. Sam.: Bašta $^3/_4$ hod., Horusický č. Podhrázský mlýn $^3/_4$ hod., u Blažka, Miruše.

Horusín (*Hornosin*), ves, 38 d. 212 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Bělčice, býv. dom. Lnáře; mešní kaple sv Floriana z r. 1860.

Horušice, ves, 50 d. 354 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Žehušice (18 d. patřilo k dom. Sedlec.); továrna na vyrábění líhu.

Horův mlýn viz Slivenec.

Hory, vska, 6 d. 61 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Budenín, far. Neustupov, býv. dom. Vlčkovice; $^1/_2$ hod. vzdálí sam. Kloboučníkov.

Hory též Hory stříbrné, někdy ves, v jejímž okolí na stříbro dolováno; nyní sam. u Dobrnic.

Hory Kašperské viz Kašperské Hory.

Hory malé (*Adamstadtl*), městys bliž Vídenské silnice, 80 d. 533 ob. čes. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Lišov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. H. m., far. Hory velké, býv. dom. Hluboka; opodál 2 aerární domy Alt- und Neu-Rothhügel. — H. m. jsou od horníků založeny, a na žádost držitele Adama Ungnada od Rudolfa II. r. 1595 za horní městys prohlášeny a výsadami obdařeny.

Hory matky boží (*Bergstadtl Unserer Lieben Frau*), král. horní město, 88 d. 563 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H. m. b., diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. c. k. finanční ředitelství v Praze, 1358 osadníkův; far. chrám Jmena Panny Marie z r. 1637, škola, opodál mešní kaple z r. 1843. Trhy výroční: 1. v první pondělí v postě, 2. dne 16. srpna. — H. m. b. patřily pův. držitelům hradu Velhartického. Král Ludvík udělil Zdeňkovi Lvovi z Rožmitálu a na Velharticích 1521 všeobecnou horní svobodu a povýšil následujícího roku H. m. b. na horní město. Zdejší hornictví za krátký čas rozkvetlo tak, že již r. 1530 vytěženo 4000 hřiven stříbra; brzy však zaniklo, nepochybně asi okolo r. 1541. V novější době otevřena jedna šachta a však bez výsledku. Obyvatelstvo živí se řemesly a rolnictvím.

Hory Nalžovské, Hory stříbrné (*Silberberg*), město, 122 d. 785 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H. N., býv. dom. Nalžovy, diéc. Buděj., vik. Planic., patr. hr. Taaffe, 2224 osadníkův; far. chrám sv. Kateřiny z r. 1722, pův. kaple z 16. stol., škola. Trhy výroční: 1. třetí čtvrtek po velikonoci, 2. v pond. po sv. Prokopu, 3. ten den po sv. Václavu, 4. v pond. před sv. Lucií. — Bohaté někdy doly zdejší na stříbro, cín a olovo (r. 1536 vytěženo 8676 hřiven stříbra) zanikly asi r. 1541.

Hory Ratibořské viz Ratibořice.

Hory Smilovy, far. ves, 39 d. 368 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Ml. Vožic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. S., diéc. Buděj., vik. Pacov., patr. opat. Strahovský, 1874 osadníkův; far. chrám zdejší uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, dv. popl. — H. S. patřily za patrimon. zřízení k první čtvrti svobodníkův kraje Táborského, mimo 12 čísel (mezi těmi kostel, fara, škola, dv. popl. a hospoda), jež druhdy zvláštní statek tvořily. Statek ten prodal r. 1677 rytíř Václav Budkovský za 9500 zl. klášteru Strahovskému, který jej s Chýškou velkou spojil a až dosud v držení jeho jest.

Hory staré (*Altenberg*), ves nad Jihlavkou, 21 d. 252 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná ($4^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. H. st., pol. obc. Vyskytná německá, far. a býv. dom. Jihlava (3 d. k statku Preitenhof); mlýn,

papírna, továrna na sukna. Sam. Reindlerhof ½ hod., Sattelmühle ¼ hod., Červený mlýn ¼ hod. — H. st. založeny prý od horníkův v tu dobu, do které spadá založení Jihlavy.

Hory stříbrné (*Silberberg*), někdy městečko, nyní ves, 22 d. 134 ob. něm., kr. Čás., okr. Přibyslav (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Schützendorf čes., far. Pohled, býv. dom. Polná. — Někdejší stříbrné doly jakož i městečko zpustošeny jsou válkami Husitskými. Hornictví obnoveno sice v 16. stol. a však s malým prospěchem.

Hory stříbrné viz Hory Nalžovské.

Hory stříbrné viz Hory.

Hory svobodné (*Freigebirge*), ves, 16 d. o samotě ležících, 224 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (2—2½ hod. sev. záp.), kat. obc. Chřepice, pol. obc. a far. Chelčice, býv. dom. Liběјice.

Hory svobodné, též Hory Vodňanské (*Freigebirg*), ves, 15 dom. 83 ob. čes., kr. Pís., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Vodňany (1 hod. jih. záp.).

Hory svobodné viz Bavorov.

Hory velké viz Rudolfov.

Hory vlčí viz Vlčí hory.

Horyčabsko, Horčapsko, někdy Hořečansko, ves, 21 d. 124 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Tochovice. — Král Jan dal H. r. 1318 klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově za Zalužany.

Hosín, far. ves, 44 d. 416 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. H., pošt. Buděj., diéc. Buděj., vík. Hlubocký, patr. kn. ze Švarcenberka, 1780 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla byl již r. 1384 farním, škola, opodál Pazderna a 2 cihelny.

Hoslava (*Hoslau*), ves, 25 d. 176. ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Ronšperk (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Mníchoves, býv. dom. Horšův Týn.

Hospoda nová viz Nová hospoda.

u **Hospodského** viz Borek hořejší.

Hospozín, statek se Zlonicí spojený a ves, 63 d. 460 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Kmetiněves; fil. chrám stětí sv. Jana s náhrobky Hrobčických z Hrobčic připomíná se ve 14. stol., mezi farními, škola, dv. popl., mlýn, vinopalna, někdy zde stála tvrz. — H. drželi ku konci 16. stol. páni Hrobčičtí z Hrobčic; později se dostaly H. hr. Filippovi z Klary a r. 1765 knížeti Frant. Oldřichovi Kinskému, který, koupiv r. 1782 panství Zlonické, H. s ním spojil.

Hospříz (*Köpferschlag*), ves, 40 d. 281 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Blažejov; mešní kaple nejsv. Trojice z r. 1728.

Hossenschlag, vska, 5 d. 47 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Planles, far. Hořice, býv. dom. Vyšebrod; v okolí se dobývá tuha.

Hossenschlag, vska, 5 d. 36 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Langendorf horní, pol. obc. Bělá, far. Myšlany, býv. dom. Římov; ½ hod. vzdálí sam. Wagnerhäusl.

Hostačov, ves, 14 d. 157 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Skrej, far. Žleby, býv. dom. Jeníkov; zámek s krásným parkem, kaple sv. Jana Nep., dv. popl., mlýn, cukrárna. — V H-ě, jenž byl druhdy zvláštním statkem, stála před věky tvrz.

Hostavice, ves, 22 d. 186 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Kyje, far. Kojetice, býv. dom. Uhříněves.

Hostějoves (*Hosterschlagles, Hosteschlag*), ves při silnici, 13 d. 108 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Jarošov.

Hostěradice, statek a ves blíž levého břehu Sázavy, 37 d. 277 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Netvořice; dv. popl., opodál sam. Rakousy. — H. náležely za nepamětných dob s dvorem a přívozem na Sázavě (který se na sklonku 11. stol. v osadu Přívoz kamenný proměnil) klášteru Ostrovskému. R. 1436 zapsal cís. Sigmund mezi jiným zbožím též H., ves kláštera Ostrovského, bratřím Jeronýmovi, Janovi a Buškovi z Čečelic. R. 1564 držel H. Jan z Lobkovic, který je odkázal v poslední své vůli kostelu sv. Víta v Praze, jemuž dosud spojeny jsouce s panstvím Lešanským patří.

Hostětínky, vska, 8 d. 62 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. sev.), kat. obc. Vratkov, pol. obc. Rušinov, far. Modletín, býv. dom. Maleč a Modletín; sam. Kubatka.

Hostice, vska, 9 d. 64 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1¾ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Harta, far. Nešvice.

Hostíčkov (*Hetschigau*), ves, 44 d. 308 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Boněnov, býv. dom. Tachov; škola. Racek ze Švamberka vyměnil H. r. 1382 za jiné zboží od Ježka Kozíhlavy z Pnětluk.

Hostíkovice (*Hospitz*), ves, 25 d. 136 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá; fil. chrám nejsv. Trojice připomíná se ve 14. stol. mezi farními. ¼ hod. již., blíž samoty Kickelsberg řečené, chatrné stopy někdejšího hradu Hodnovoslovce, viz tam.

Na blízku stál též hrad Milčany, jež s Holany a Hostikovicemi Chval Berka z Dubé a z Kuřích vod r. 1437 Sigmundovi z Wartenberka prodal.

Hostimice, Hostinice (*Hostenic*), ves na levém břehu Labe, 31 d. 204 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Brozany (4 d. k dom. Doksanskému); dv. popl., někdy zde stála tvrz. — Zde měl klášter Doksanský ve 13. stol. statek.

Hostín, ves v úzkém údolí na Lodenickém potoku, 35 d. 201 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1$^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. sv. Jan pod Skalou; mlýn, štěpařství. — H. patřil prvé klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově, pak klášteru sv. Jana Kř. ve Skalách (pod Skalou), při kterémž statku i po zrušení kláštera zůstal.

Hostín, far. ves na silnici, 58 d. 359 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2$^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., pošt. Veltrusy, býv. dom. Nelahozeves, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. kn. z Lobkovic, 1636 osadníkův; starobylý far. chrám Nanebevzetí P. M. který byl již ve 14. stol. farním, má pocházeti ze 13. stol., kaple, škola, dv. popl.

Hostín, veska při rybníku, 4 d. 26 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Březí, far. Kovářov, býv. dom. Orlík; opodál mlýn Krajic.

Hostín viz Hostýň.

Hostín-Hradec viz Hostinné.

Hostinice viz Hostimice.

Hostinná, Hostině dřevěná, ves na silnici, 80 d. 476 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1$^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Liblice; sam. Harbasko dolní a Münichshof.

Hostinné (*Arnau*), panství allod. (dle práv. přiřknutí od 13. srpna 1847 za 559.628 zl., 27 kr. stř.) a okr. město nad Labem mezi dvěma vrchy, 248 d. 2257 ob. něm., kr. Jič., (6 hod. sev. vých.), diéc. Králohrad., vik. H., patr. hr. Dejm, 3714 osadníkův; děk. chrám Narození P. M. uvádí se již ve 14. stol. co farní, klášter františkánský r. 1677 založený, hl. škola (4 tř.), zámek z r. 1500 (nyní papírna), radnice, okr. úř. zároveň okr. soud, bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., spořitelna, špitál, pivovár (roč. na 4070 věder v hodnotě 16280 zl.), 2 fabriky na papír všeho druhu (výroba v ceně 410.000 zl. stř. ročně), bělidla, barvířství, přádelnictví, plátenictví (zde a ve vůkolních 12 místech vyrábí se na 3306 stavích okolo 165.375 kusův plátna, poloplátna a ubrusů). Trhy výroční a dobytčí následující pondělky: 1. po sv. Dorotě, 2. po sv. Trojici, 3. před Jmenem P. Marie, 4. po všech Svatých; každý úterek a sobotu týhodní trh na hovězí dobytek. — H. byl pův. snad pohraničný hrad Hostín-Hradec, při jehož opravování Soběslav I. zemřel (14. února 1140). V držení hradu H. byli ve 14. stol. páni z Turgova. Za válek Husitských bylo H. majetkem horlivého katolíka, Jana Krušiny z Lichtenburka; r. 1424 marně jeho dobýval Žižka; potom se dostalo H. Janovi Městeckému z Opočna, po jehož smrti r. 1430 v držení Hynka Krušiny z Lichtenburka přešlo. R. 1446 vládly H-ým Anna z Holdic a Hašek z Waldšteina a na Veliši, r. 1488 Aleš z Šonova. Od počátku 16. až do počátku 17. stol. bylo H. majetkem rodiny Waldšteinské, za jichž vlády ze svazku manského vybaveno a později ve dva díly rozděleno jest. Po Bělohorské bitvě jsou oba díly zkonfiskovány, a Albrechtovi z Waldšteina prodány, po jehož neštastném konci H. Vilémovi z Lamboi prodáno jest. R. 1684 dostalo se Oktavianovi hraběti Kinskému ze Vchynic, r. 1706 hrabatům Morzinům, r. 1719 hr. Šlikům, r. 1750 Maximilianu hr. z Lamberka, r. 1758 Marii Anně hraběnce se Šafgoče, r. 1779 nynějším držitelům hrabatům Dejmům ze Stříteže.

Hostinov (*Hossen*), vska, 3 d. 21 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mýto, far. Polná, býv. dom. Krumlov.

Hostinovec (*Traiterhof*), hostinec u Abrspachu dolního.

Hostišov, druhdy panské sídlo, nyní vska, 9 d. 78 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Votic. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Lisý, pol. obc. Budenín; dv. popl., kam. lomy.

Hostišovice, Hošovice (*Hoschowic*), ves, 32 d. 238 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1$^3/_4$ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Uzenice, far. Černivsko, býv. dom Drahenice; mlýn, dv. popl. na místě někdejší tvrze. Sam. Hůrka, 4 d.

Hostivary, Hostivař, far. ves nad potokem Botičí, 98 d. 880 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., pošt. Běchovice, arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. zemský výbor, 2380 osadníků; starobylý far. chrám stětí sv. Jana Křt. byl již ve 14. věku farním, škola, 2 mlýny. — R. 1068 rozložili se zde přátelé Jaromírova, chtějíce vymoci na knížeti svolení jeho za biskupa. R. 1132 darovala dědinu tuto Přibislava, vdova po vládykovi Hroznatovi klášteru Sázavskému, který H. až do válek Husitských držel. Během 15. stol. seděli na někdejší tvrzi páni z Kostelce, kteří se odtud Hostivařští z Kostelce psávali. V 16. stol. byly H. majetkem pánův z Klinšteina, od kterýchž koupí dosáhl jich r.

1577 Vilém z Rožmberka a k statkům nejvyššího purkrabství je přivtělil.

Hostivice, far. ves na Letovickém potoku, 82 d. 720 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., pošt. Dušníky a Unhošt, býv. dom. Tachlovice, arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. Jeho Velič. cís. Ferdinand, 2380 osadníků; far. chrám sv. Jakuba uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, zámek z r. 1734, dv. popl., opodál Peterkův mlýn. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem soujmenného rodu panského. V polovici 15. stol. připomíná se Jindřich z Moravěvsi seděním v Hostivici. Na blízku stála někdy tvrz a ves Hradiště.

Hostkovice, ves, 15 d. 110 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Bohdánče, býv. dom. Žleby a Tupadly.

Hostlovice, Voslovice, ves, 67 d. 380 ob, čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Čestice, býv. dom. Němčice a Kraselov (8 d. k dom. Volyň., 7 d. k dom. Strakonic. a 1 d. k dom. Ohrazenic.); opodál mlýn s 5 d. (v mlýnech).

Hostokryje, ves, 39 d. 250 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Senomaty, býv. dom. Kolešovice; kam. uhelné doly. — Jindřich Boreň ze Slabec prodal r. 1450 dědiny své v Hostokryjích (dvůr kmetcí) Janovi Rejnovi z Tyter za 19 kop gr.

Hostomice viz Hostomnice.

Hostomice viz Hostovnice.

Hostomnice, Hostomice, město, 337 d. 2311 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2½ hod. vých.), far. Bezdědice, býv. dom. Jince; fil. kostel sv. Petra s krásným obrazem Krista od výtečného Brandla, far. škola, pošt. exp., pivovár, cvočkářství, opodál několik mlýnů. Trhy výroční: 1. v pond. po 3 Králích, 2. na sv. Matěje, 3. na den sv. Jiří (na vlnu), 4. v pond. po sv. Prokopu, 5. ve středu před Narozením P. M., 6. ve středu po sv. Václavu; každou středu týhodní trh. — H. jsou starobylé město, nebo 1348 jsou městysi H-cům ztracené výsady navráceny. R. 1406 daroval Vilém Dubský z Třebomyslic zámek a městys H. král. komoře. R. 1738 jsou H. za město prohlášeny. Velké škody utrpěly požárem r. 1836.

Hostomnice (*Hostomic*), ves nad Bělou, 39 d. 237 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin (1¼ hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Světec.

Hostouň (*Hostau*), statek s Horš. Týnem spojený a okr. město v Šumavě, 158 d. 1228 ob. něm., kr. Plz. (5½ m. jih. záp.), býv. dom. Horšův Týn, diéc. Buděj., vik. H., patr. kn. z Trautmannsdorfu, 1698 osadníkův; zámek, děk. chrám sv. Jakuba pův. ze 14. stol., škola, hřbitovní kaple mešní z r. 1668, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., špitál, pivovár, tkalounářství a krajkářství. Trhy výroční: 1. ve středu před masopustem, 2. ve středu před velikonocí, 3. na sv. Jana Kř., 4. na sv. Jakuba, 5. na sv. Šim. a Judu, 6. ve středu před vánocemi. Trhy na koně od neděle Invokavit až do Božího Těla každou středu; trhy týhodní ve středu. — Někdejší tvrz byla původištěm starožitného rodu pánů z Hostouně, jichž jedna větev, vystavivši na blízku hrad Ronšperk nazvána odtud z Ronšperka. Okolo r. 1615 držel H. Jindřich z Guttenšteina, jemuž jest po Bělohorské bitvě odňata a r. 1622 Zdeňkovi Vratislavovi z Mitrovic prodána. Okolo r. 1656 koupil statek H-ský Maximilián hr. z Trautmannsdorfu a spojil jej s panstvím Horšov-Týnským.

Hostouň a dvůr Šafranov, statek probošta při kostele sv. Víta v Praze a far. ves, 160 d. 1300 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., pošt. Středokluky, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. probošt kostela sv. Víta v Praze, 3761 osadníkův; far. chrám sv. Bartoloměje připomíná se již ve 14. stol. mezi farními, 2 školy (jedna židovská), zámek, synagoga, pivovár, dv. popl., opodál Koryntův mlýn a Vaňkův mlýn. — Odtud patřilo 20 d. k dom. Novodvorskému; 10 domů tvoří zvláštní statek, dvůr Šafranov, který r. 1846 Jan Kalina z Jäthenšteinu za 42.000 zl. stř. koupil.

Hostovice, ves, 37 d. 312 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Dašice; fil. chrám sv. Jakuba z r. 1786 — v předhusitské době byl zde kostel farní — škola. Jan, syn Zbislavův, daroval r. 1244 H. klášteru Litomyšlskému.

Hostovice, Hoštěvice (*Hottowies*), ves v hornaté krajině, 21 d. 138 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Trmice; sadařství.

Hostovičky, Hostovličky (*Hostaulic*), ves, 17 d. 102 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Vilémov.

Hostovlice (*Hostaulic*), ves, 43 d. 459 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Žleby, býv. dom. Žleby a Tupadly; škola, dv. popl.

Hostovličky viz Hostovičky.

Hostovnice, Hostomice, ves, 17 d. 122 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vletice, far. Krásná hora, býv. dom. Chlumec.

Hosty, ves, 63 d. 431 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vlt. Týn (1¼ hod. sev.),

kat. i pol. obc. H., far. Chrašťany; sam.: Hladná 9 d. 1¼ hod.; Dobrné 4 d. ½ hod.

Hostýň, Hostín, nyní sam., druhdy tvrz blíž Úvalu. R. 1448 a 1452 připomíná se Jan ze Stezova sedéním v Hostýni.

Hostynė (*Hostinka*), ves, 16 d. 92 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vestec, far. Skalice.

Hošice viz Hoštce.

Hoškovice, ves na Liberecké silnici, 35 d. 263 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mn. Hradiště (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H.; ¼ hod. již. dv. popl. Přestavlky.

Hošnice, ves, 26 d. 148 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Slatinice, býv. dom. Škrle (1 d. k dom. Slatinic). — H. náležela ve 13. stol. cisterciákům v Oseku.

Hošt viz Kostelec nad Černými lesy.

Hošťalovice, ves, 22 d. 132 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Turkovice, býv. dom. Podhořany; starožitný fil. kostel sv. Havla, v němž se každou čtvrtou neděli služby Boží konají, připomíná se ve 14. stol. co farní.

Hoštce, Hošice (*Hurschk*), ves, 18 d. 140 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. (město) a býv. dom. Teplá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H.; škola, kyselka.

Hoště, někdy ves, nyní dv. popl. u Předhvozd.

Hoštěvice viz Hostovice.

Hoštice (*Hoschtic, Strahl-Hoschtic*), statek se Střelou spojený a ves na levém břehu Otavy, 80 d. 744 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Horažďovic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. Dr. Gustav Obst, 907 osadníkův; chrám sv. Martina s residentiálním kaplanstvím uvádí se ve 14. stol. mezi farními, zámek, škola, zhotovování tureckých čapek, pivovár, mlýn, cihelna. ¼ hod. vzdálí 10 d. řeč. Hoštice zadní. Trhy: 1. první čtvrtek v měsíci březnu, 2. dne 2. května, 3. dne 26. září, 4. dne 12. prosince. — Na někdejší tvrzi seděli v 15. a 16. stol. páni z Kraselova a z Hoštic, od nichž se H. r. 1562 rytířům z Komárova dostaly; po Bělohorské bitvě jsou jim odňaty a se Střelou r. 1622 Kolovratům Libšteinským prodány. Václav hr. Kolovrat Libšteinský odkázal zboží to r. 1654 jezuitské kolleji v Klatovech. Po zrušení řádu jmenovaného připadly H. se Střelou a Zuklínem stud. fondu a jsou r. 1809 za 175.050 zl. p. Erasmu Obstovi prodány.

Hoštice (*Huschic*), far. ves (3100′ nad hladinou moře), 26 d. 252 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Vimberk (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. náb. fond, 1063 osadníků; far. chrám sv. Philippa Jakuba (z 18. stol.) připomíná se již ve 14. stol., škola; sam.: Machův mlýn a Cigánský mlýn.

Hoštice, statek (dle trhové ceny od 16. října 1822 za 40.260 zl. víd. čís.) a far. ves, 54 d. 389 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Volyň (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. náb. fond, 1583 osadníků; far. chrám Narození P. M. ze 16. stol., škola, zámek, dv. popl., pivovár. — H. patřily v 16. stol. Kocům z Dobrše, na sklonku 17. stol. dostaly se rytíři Ladislavovi Chlumčanskému z Přestavlk. Od r. 1822 jest v držení H-c Jindřich šlechtic ze Schutteršteina.

Hoštice, ves, 30 d. 172 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Klecany velké, býv. dom. Pakoměřice. — H. náležely někdy křižovníkům Zderazským. Probošt Bernart prodal je s přivolením krále Václava Hanuškovi synu Jana Mezříckého; brzy na to navráceny jsou opět jmenovanému klášteru; r. 1437 jsou však od cís. Sigmunda Janovi z Kunwaldu zastaveny.

Hoštice, far. ves v údolí, 26 d. 219 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Nemyšl, pošt. Sudoměřice, diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. hr. Dejm ze Stříteže, 1507 osadníků; far. chrám Panny Marie pův. prý z 10. stol.; jisto však, že jeho již ve 14. věku stávalo; škola.

Hoštice též Hoštice velké (*Gross-Hoschtic*), ves, 20 d. 125 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Hoštičky, pol. obc. a far. Kydliny, býv. dom. Obytce; mlýn.

Hoštice zadní (*Hinter-Hoschtic*) viz Hoštice (okr. Horažďovic.).

Hoštičky (*Klein-Hoschtic*), ves, 31 d. 222 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Kydliny, býv. dom. Obytce. — Někdy zde stála tvrz, na níž v 16. stol. Fridrich Obytecký z Obytec a na Hošticích seděl.

Houštka (*Gastdorf*), město na návrší révou osázeném, 245 d. 1351 ob. čes. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1¼ hod. sev. záp.), diéc. Litom., vik. Úšt., patr. kn. Lobkovic, 2390 osadníkův; far. chrám sv. Otmara uvádí se co taký již ve 14. stol., kaple Nanebevzetí P. M., škola, radnice, mlýn, papírna, chmelařství a vinařství. Trhy výroční v úterý: 1. po Sexagesim., 2. po Kantate, 3. na Svatodušní, 4. po Nanebevzetí P. M., 5. po Jmenu P. M., 6. před sv. Kateřinou. — H. náleží ode dávna k vojvodství Roudnickému; na přímluvu biskupa Pražského, Jana III.

z Dražic jest r. 1266 od krále Otakara II. za město prohlášena.

Hotovice, vska, 9 d. 73 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabořovic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lochočice, far. Trmice, býv. dom. Chlumec; hnědé uhlí. Někdejší tvrze používá se co sýpky.

Hotový viz Lipkova voda.

na Houce viz Liské.

Houkov, vska r. 1776 založená, 8 d. 45 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Žamberk ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Helvikovice.

Houserovka, ves, 18 d. 146 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Mezné, far. Rynarec, býv. dom. Rychnov nový (2 d. patřily k první čtvrti svobodníkův kraje Táborského); opodál sam. u zámku.

Houšice viz Holušice.

Houska, statek fideikom. (dle soud. odhadu od 18. září 1824 za 133.555 zl. $14^1/_2$ kr. stř.) a ves na skalnaté výšině — někdy městys — 67 d. 420 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Bořejov; zámek (někdejší to hrad), opodál kaple nejsv. Trojice, škola, pivovár (roč. 4112 věder v hodnotě 16448 zl.), mlýn. Sam.: Fučikfeld a Neusorge. — H. jest původiště pánů z Housky, jedné to větve pánů z Dubé. Předkem pánů těchto jest Hynek (Hynáček) z H-ky (syn Hynka z Dubé), který okolo r. 1315 držitelem zdejšího hradu se jmenuje. R. 1432 dostala se H. koupí Janovi ze Smiřic, po jehož smrti r. 1453 královské komoře připadla a r. 1457 Markétě z Michalovic prodána byla. Počátkem 16. stol. byla opět majetkem pánů ze Smiřic, od nichž se dostala rodině z Harasova. Okolo r. 1615 byl Václav Berka z Dubé pánem na H-ce. Po Bělohorské bitvě jest H. v plen vzata a Adamovi z Valdšteina prodána, který jí po roce (1623) Albrechtovi z Valdšteina směnou postoupil. Nynější držitelové H-ky jsou knížata z Kounic. R. 1639 opanovali zdejšího hradu Švédové pod vůdcovstvím Banér-ovým; jsou však příštího roku od císařského vojska odtud vytisknuti.

Houska, mlýn, viz Pošna.

v Houštinách viz Radějov.

Houštka, lázeň, viz Boleslav stará.

Houtkovice, ves, 65 d. 399 ob. čes., kr. Králohrad., okr., far. (?) a býv. dom. Opočno ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H.

Houževec dolní (*Seibersdorf*), ves, 70 d. 374 ob. něm., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H. d., far. Knapovec, býv. dom. Landškroun.

Houževec horní (*Hertersdorf*), ves, 62 d. 335 ob. něm., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H. h., far. Knapovec, býv. dom. Landškroun.

Hoverka, mlýn, viz Vyskytná.

Hovorčeves, Hovořčovice (*Howořowic*), ves, 30 d. 194 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Labem ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Mírovice, far. Líbeznice, býv. dom. Pakoměřice; starobylý fil. chrám sv. Jana Kř. připomíná se ve 14. stol. mezi farními.

Hovořčovice viz Hovorčeves.

Hoznice viz Hvozdnice.

Hrabačov, ves v úžlabině při Jilemnickém potoce, 86 d. 714 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Jilemnice, s níž na sev. straně souvisí, kat. i pol. obc. H.; plátenictví, velký závod na bílení pláten (roč. na 6200 kusů), bavlněných látek (na 4200 kusů) a příze, dv. popl., mlýn, myslivna.

Hrabčice viz Krabčice.

Hraběšín, ves, 89 d. 594 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Třebonín, býv. dom. Sedlec; zámeček s kaplí sv. Floriána, škola, dv. popl. Sam.: Holešín $^1/_4$ hod., Habrkovský mlýn, Janský mlýn.

Hrabí, sam. u sv. Kateřiny, viz tam.

Hrabice (*Rabic*), ves, 28 d. 180 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H.; opodál myslivna a hájovna Steindlberg.

Hrabří, Habří, ves, 29 d. 200 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. sv. Jan, býv. dom. Chlumec.

Hrad nový viz Nový hrad.

Hradec viz Hradec.

Hradci, vska, 5 d. 37 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Vořikov, pol. obc. Dublovice, far. sv. Jan, býv. dom. Třebnice.

na Hradci (*Hradzen*), vska, 7 d. 77 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vrabce, far. Dubné, býv. dom. Krumlov.

Hradčany (*Ratschan*), ves, 33 d. 195 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H.

Hradčany (*Ratschan*), ves, 37 d. 255 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Heřmanovice, far. Vrbice.

Hradčany, ves, 14 d. 95 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Bošice, far. Bohumilice, býv. dom. Čkyně; dv. popl. s ovčincem.

Hradčany, ves, 27 d. 164 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Radíč, far. Chlum.

Hradčany viz Lišce.

Hradčany, tak zvaná 4. čtvrt města Prahy

nad Malou Stranou mezi hradem a Petřínem, ostatně viz Praha.

Hradčany viz Svojanov.

Hradec, ves na návrší blíž Jizery, 10 d. 57 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Podol., far. Březina.

Hradec, ves, 50 d. 376 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H.; pivovár, opodál sam. Hořeslavsko a Hradec hořejší.

Hradec (*Ratzken*), ves na úpatí Levinského pohoří, 18 d. 78 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vysoké dolní, far. Levín, býv. dom. Liběšice; mlýn.

Hradec, ves, 27 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom Strakonic. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. Krty, pol. obc. Michov, far. Katovice.

Hradec, Hradce (*Hradzen*), far. ves na levém břehu Radbuzy, 60 d. 432 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Stod. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Chotěšov, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. kapitula metropol. Praž., 1312 osadníkův; far. chrám sv. Jiří byl již ve 14. stol. farním, škola. Co zvláštnost uvésti dlužno, že má zdejší farář právo pivovarečné a honební. — R. 1186 postoupil H-ce kníže Fridrich klášteru Kladrubskému. V pozdější době byl H. zvláštní statek a nepochybně i původiště soujmenného rodu, nebo na listině bratřími z Chotěšovic r. 1457 vyhotovené podepsán jest Velík z Hradce co svědek. R. 1412 byl prý v držení jeho Oneš z Racova; na to se dostal H. na sklonku 15. stol. klášteru Chotěšovskému. R. 1384 byli v zdejším okolí drancující Bavoři od Chotěšovského probošta poraženi a za hranice zahnáni.

Hradec, veska, 4 d. 37 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy (2 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Střímelice kostelní, far. Ondřejov, býv. dom. Komorní Hrádek.

Hradec, sam. u Koloděj.

Hradec viz Obora.

Hradec hořejší viz Hradec (okr. Ledeč.).

Hradec Jindřichův viz Jindřichův Hradec

Hradec Králové viz Králové Hradec

Hradec Levý viz Levý Hradec.

Hradec Nový viz Nový Hradec.

Hradecko viz Hradištko.

Hradecko viz Hrádek (okr. Dolnokralovický).

Hradecký mlýn viz Hradištko.

Hradečno, ves v krásné krajině, 24 d. 140 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H.. far. a býv. dom. Smečno. — H. bylo druhdy panské sídlo, čemuž nasvědčuje tvrziště řeč. Hrádek.

Hrádek (*Grottau*), starobylé město nad Nisou blíž Saského pomezí, 263 d. 1681 ob. něm.. kr. Boles., okr. Chrastav. (2½ hod. sev. záp.), býv. dom. Grabštein, diéc. Král. Hrad., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 5798 osadníkův; far. chrám sv. Bartolom. (pův. kaple založená prý r. 1286) uvádí se již ve 14. stol. mezi farními, škola, chudobinec, továrna na vlněné a bavlněné zboží, přádelna, mlýn, štace Liberecko-Žitavské dráhy, hnědé uhlí. Trhy výroční: 1. tři ned. po velikon., 2. sedm ned. po sv. Duchu, 3. v pond. po sv. Bartol., 4. v pond. před sv. Mart. Týdní trh každý pátek.

Hrádek (*Häusles*), ves, 17 d. 101 ob. něm., kr. Buděj., okr. Svino-Trhov. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Pěčín, far. Žumberk, býv. dom. Nov. Hrad; sam.: Eichberghäusel a hájovna. — Na blízku se vypínala druhdy tvrz, jejíž zbytky v novější teprv době odklízeny jsou.

Hrádek, Hradecko, druhdy Hrádek Odranec, vska, 5 d. 27 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovic. dol. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hulice, far. Zruče. Před věky stál zde hrad a chrám sv. Filipa a Jakuba, jehož se ve 14. stol. co farního připomíná.

Hrádek, ves, 28 d. 198 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Kosice; opodál při rybnice chalupa Oplatil.

Hrádek, ves, 40 d. 281 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Nechanice, býv. dom. Sadoví; fil. chrám sv. Jiří; druhdy zde stála tvrz.

Hrádek (*Hradek-Desfours*), statek s Velharticemi spojený (r. 1825 v hodnotě 160.000 zl. víd. čís.) a ves (druhdy městečko), pod kopcem a lesem Svatoborem, 87 d. 766 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Zbynice; zámek s mešní kaplí sv. Valburgy, fil. škola, pivovár, dv. popl.; 1 hod. vzdálí hájovna Poustka. Před věky, jmenovitě v 16. stol, dolováno zde na stříbro. — V středu 16. věku náležel H. pánům na Nemilkově; r. 1565 postoupil jeho Václav Vintíř z Vlčkovic na Kolinci rytířům Hračínům z Hračína a na Cejkově. Později dostal se statek ten Kocům z Dobrše, kteří jej r. 1731 hrabatům Desfours prodali. R. 1827 zdědil H. s Velharticemi nynější držitel Karel Theodor svob. pán ze Sturmfeder a Oppenweiler po své matce, rozené hraběnce Desfours. — Jak jmeno Svatobor tak i před dvěma roky nalezené zde popelnice a jiné věci z dob pohanských pocházející jsou nezvratným důkazem, že v šedé již dávnověkosti krajina tato obydlena byla. Též

připomenouti dlužno, že na H-u žije výtečný náš novelista Frant. Pravda.

Hrádek (*Ratka*), ves v údolí, 19 d. 122 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Manětín (³/₄ hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. Vysočany; ¹/₄ hod. vzdálí Bartůškův mlýn.

Hrádek, ves na Černém potoku, 48 d. 470 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1¹/₂ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc., far. a býv. dom. Mirošov; ¹/₂ hod. opodál sam. Pavlovsko; mlýn, železné hutě (4 kladiva); v okolí železná ruda.

Hrádek, poutnické místo na Blanici, 8 d. 64 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vlašim. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ctiboř, arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. obec Vlašim; zdejší chrám sv. Matouše, který na den Navštivení P. M. od poutníkův hojně navštěvován bývá, uvádí se co farní již ve 14. stol.; v kostele obraz sv. Matouše od Brandla; škola, opodál 2 mlýny. — Před věky stála na vysokém břehu Blanice, západně od kostela tvrz, jež byla původištěm rytířů z Hrádku. Okolo r. 1540 spatřujeme pana Mikuláše Trčku z Lípy, pána na Vlašími H-em vlásti. Za jeho vlády zničen H. ohněm (1545), pročež i „Spáleným Hrádkem“ nazýván. H. tvořil prvé s blízkou vesnicí „Ctiboř“ zvláštní statek, obci Vlašimské náležející. Duchovním správcem při kostele zdejším jest známý náš spisovatel kn. Ant. Vlasák.

Hrádek, ves, 36 d. 190 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (3¹/₂ hod. jiř.), kat. obc. H., pol. obc. Kozly, far. Rané, býv. dom. Libčeves; ¹/₄ hod. sev. hospoda s 3 domky.

Hrádek, Hrádek Čelakov, ves s městem Čelakovicemi související, 13 d. 120 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Labem (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Čelakovice, býv. dom. Brandýs a Přerov; ostatně viz Čelakovice.

Hrádek, Hrádek včelní, dvůr a zámeček, ¹/₄ hod. jižně od Jílového, jež sobě známý zpytatel starožitností českých Josef rytíř z Bienenberka na sklonku předešlého věku vystavěl. V kapli sv. Prokopa nalezají se krásná monstrance, obraz a některé ostatky sv. Prokopa z někdejšího kláštera Sázavského. Něco níželi zámečku lze znamenati lesem porostlé zbytky někdejšího Hrádku, jehož založení nepochybně za dob pohanských se událo ku ochraně „jílovcův“ t. j. lidí jílováním č. ryžováním zlata na horách Jílovských zaměstnaných. R. 1045 dostal se H. klášteru Ostrovskému. V 15. a na počátku 16. stol. objevuje se na H-u rod Markvarticův z Hrádku. Za panování cís. Rudolfa II. uvádí se H. již co pustý dvůr v držení Krištofa Želinského z Sebuzína na Břežanech a na Nové Libni.

Hrádek, zříceniny někdejšího hradu Helfenburka též Affenburg řečeného nedaleko Ostrého. Hrad ten patřil s městečkem Houštkou asi od r. 1317 až do r. 1421 arcibiskupství Pražskému. Na to se dostal v zástavu Janovi ze Smiřic. R. 1467 dobyl jeho král Jiří na Zděnkovi ze Šternberka. R. 1531 sdědila H. s jiným ještě zbožím po svém choti Anežka z Ilburka a po její smrti dcera Anna, provdaná za Jiřího Kurcpacha z Trachenburka. Jindřich Kurcpach, za jehož vlády H. r. 1575 ze svazku lenního propuštěn jest, odkázal r. 1589 H. manželce své Evě z Vartemberka, již vnučka její Eva Malzanová z Lobkovic a této manžel její Jáchim Malzan svob. pán z Milče a Penzelina v držení H-u následoval. Kdy hrad zanikl, udati nelze.

Hrádek, někdy lovčí zámek v oboře u. Hluboké (kr. Buděj.), jejž Karel IV. založil a Žižka prý zbořil.

Hrádek, zříceniny hradu u Potěh.

Hrádek, tak řeč. hradiště u Husince.

Hrádek, zbytky hradu sev. od Sviňomaz.

Hrádek, pustý zámek, ¹/₄ hod. sev. od Oseka (okr. Hořovic.).

Hrádek, někdy tvrz a ves, nyní dv. popl. s myslivnou a cihelnou, ³/₄ hod. sev. od Roučkovic.

Hrádek, mlýn ¹/₂ hod. vzdálí od Oudolí. Blíž mlýna zbytky nějakého stavení, které bylo, jak jmeno Hrádek samo k tomu poukazuje, nepochybně tvrz a nikoli klášter.

Hrádek, předměstí Lomnické (Jič.).

Hrádek viz Hrádek nový.

Hrádek viz Březí.

Hrádek viz Kazín.

Hrádek viz Křivoklát.

Hrádek viz Neprobilice.

Hrádek viz Oltářík.

Hrádek viz Prohoř.

Hrádek viz Staré-Sedlo.

Hrádek viz Kutná Hora.

Hrádek Čajchanov viz Hrádek nad Sázavou.

Hrádek Čelakov viz Hrádek.

Hrádek červený, někdy hrad Poděůsy (Roth-Hrádek), statek (s Chotouchovem r. 1807 v hodnotě 250.000 zl.) a ves, 75 d. 549 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H. č., far. Solopisky; zámek s parkem vystavený r. 1747 od svob. pána Jana Václava Vraždy z Kunvaldu, pivovár, závod na vyrábění lihu, mlýn, cihelna, opodál myslivna, pohodnice a dv. popl. řeč. Hrádek zadní (dom. Zásmucké). — Okolo r. 1561 byl v držení H-u rytíř Smil Myška ze Žlunic, jehož potomkům zboží to po bitvě Bělohorské odňato a r. 1625 p. Vác-

slavovi ze Vchinic prodáno jest. Brzy na to a sice 1628 dostalo se H. koupí Janu Oktavianovi Kinskému z Tetova, který v držení jeho až do r. 1637 zůstal. Od té doby spatřujeme rozličné, cizí i domácí rodiny H-em vlásti, až jej konečně Jan Václav Vražda z Kunvaldu koupil, jehož dědicové statek Chotouchov k Hrádku přikoupili a až dosud spojené zboží to drží.

Hrádek červený, ves, 61 d. 378 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. č., far. Dýšina; opodál hospoda. — H. č. byl druhdy panským sídlem a statkem, který se r. 1720 městu Plzni trhem dostal.

Hrádek červený, statek s Kosovou horou spojený a ves, 29 d. 237 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. H. č., pol. obc. a far. Kosova hora; starožitný hrad na návrší (as před 20 lety v slohu středověkém velmi nákladně obnoven), dv. popl., mlýn. — Na počátku 15. stol., jakož i před tím vládli H-em a Kosovou horou pánové z Hrádku, nepochybně z rodu pánův z Landšteina. Za krále Jiřího prodali pánové tito dědičné zboží své rytířům Břekovcům z Ostromeče, načež se r. 1560 odkazem Sigmundovi Valkounovi z Adlaru dostal, jehož ovdovělá choť za Jana Prostiborského z Vrtby se provdala, jichž pak syn Sezima z Vrtby r. 1616 vládu na H-u nastoupil. Jan František z Vrtby a na Konopišti prodal H. r. 1667 Karlu Leopoldu Carretovi hr. z Millesimo a Mikuláši Franchimontovi z Frankenfeldu, od kterýchž se po několika letech Anně Zuzaně hraběnce Khanové dostal. Brzy jeho však opět nabyl Mikuláš Franchimont z Frankenfeldu, načež H. v držení rozličných rodů byl, až jej konečně r. 1837 nynější držitel Frant. Mladota svob. pán ze Solopisk koupil.

Hrádek červený též Borek (*Rothenhaus*), panství (dle trhové ceny od 11. června 1771 za 1,000.000 zl.) a ves na patě Krušných hor, 52 d. 602 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Borek. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H. č.; velkolepý zámek s kaplí a krásným parkem, škola, dv. popl., pivovár, přádelna na bavlněnou přízi, kam. uhelné doly. — H. náležel v první polovici 16. stol. pánům z Veitmile, od r. 1554 — 1571 Krištofovi z Karlovic, od r. 1571—1579 Bohuslavovi z Michalovic, který jej pánům z Lobkovic prodal. Odsouzením Jiřího Popela z Lobkovic k ztrátě svobody a jmění (1594) jest H., na král. komoru spadlý, Adamu Hráňovi z Harasova prodán, jehož potomkové až do r. 1707 v držení jeho byli. Po těch přešel trhem na Jana knížete z Lichtenšteina a provdáním se jeho dcery na knížata z Auerspergu, kteří jeho koupí postoupili 1777 hraběti Rottenhahnovi. Letošního roku (1863) zdělila H. po své matce Gabriele hraběnce Buquoy, roz. z Röttenhahnu, Isabella, ovdovělá hraběnka, z Trautmannsdorf-Weinsberg.

Hrádek Hrochův, někdejší hrad, jehož zříceniny blíž Dobré vody viděti jsou.

Hrádek chudý, někdejší hrad na panství Novozámeckém (Litom.), jehož polohu udati nelze.

Hrádek komorní viz Hrádek nad Sázavou.

Hrádek Kostkův viz Hrádek nad Sázavou.

Hrádek nový (*Neu-H.*), městys s Jirsovou ulicí a Králulčím, 276 d. 1485 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nové Město nad Metují ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Opočno, diéc. Král. Hrad., vik. Opočen., patr. kn. Colloredo-Mannsfeld, 3972 osadníků; far. chrám ss. Petra a Pavla byl již ve 14. stol. farním, škola, 2 mlýny; sam.: Pizdov a Pod Frimburkem. Nad touto samotou lze viděti rozvaliny někdejšího hradu Frimburka (viz tam). Trhy výroční: 1. ve stř. po velikon., 2. v pond. po Nanebevzetí P. M., 3. na den moudr. Týhodní trh každé pondělí.

Hrádek Odranec viz Hrádek (kr. Čás.)

Hrádek pustý, ves, 28 d. 185 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Jehnědí, far. sv. Jiří; 7 d. patřilo za patrimoniálního zřízení k panství Brandýskému.

Hrádek nad Sázavou, nyní obyčejně Komorní Hrádek (*Kammerburg*), panství fideikom. (dle odhadu od 17. prosince 1814 v ceně 1,108.304 zl. $7^1/_4$ kr.) a ves na levém břehu Sázavy, 15 d. 184 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad černými lesy ($3^1/_2$ hod. jich. záp.), kat. i pol. obc. a far. Chocerady; zámek s kaplí nejsv. Trojice na temeni dosti vysokého pohoří, škola, pivovár, závod na vyrábění lihu. — Ve 14. stol. stával zde farní chrám. Někdejší tvrz sev. záp. od nynějšího hradu v chatrných rozvalinách na výstupku hory u vtoku potoka do Sázavy ležící patřila ve 14. stol. pode jmenem „Hrádek Čajchanov“ rodu vladyckému přijmím z „Hrádku.“ K r. 1380 připomíná se Rús a Chval z Hrádku. Počátkem 15. stol. dostal se H. v moc loupeživého rytíře Mikše Zůle z Ostředka, který r. 1404 oběšen jest v Praze s padesáti svými tovaryši. Spadlé na krále statky Zůlovy zastaveny jsou Rackovi z Dvorce. Od r. 1440 vládli H-em Kostkové z Postupic a odtud nazýván H. obyčejně Kostkův Hrádek. Proto že Zdeněk Kostka z Postupic upřímným byl přívržencem krále Jiřího, přitáhl r. 1466 Zdeněk ze Šternberka,

úhlavní to nepřítel králův k H-u, dobyl jeho a pobořil jej tak, že na to v zříceninách ležeti zůstal. R. 1525 koupil H. p. Jaroslav ze Šellenberka a na Kosti, nejvyšší komoří království Českého (odtud Komorní Hrádek) a vystavěl nepochybně nynější zámek. Páni ze Šellenberka postoupili trhem zboží Hrádeckého r. 1554 Janovi z Valdšteina, jehož rod zde až do r. 1733 sídlil, načež H. Jan Adolf hrabě Metsch koupil. Po jeho smrti zdědila H. dcera Marie Karolina, provdaná za Jana Jos. hr. z Khevenhülleru, jichž potomci knížata z Khevenhüller-Metsch až podnes držiteli Hrádku jsou.

Hrádek spálený viz Hrádek (okr. Vlašim.).

Hrádek včelní viz Hrádek u Jílového.

Hrádek zadní viz Hrádek červený (okr. Kouřím.).

Hradenín, Radenín, ves, 51 d. 294 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Poboří, far. Plaňany, býv. dom. Lošany; starobylý dosud obydlený hrad, mlýn. — H. byl nepochybně v šedé již dávnověkosti sídlem soujmenného rodu panského, a z něho pochází snad Přibík z Hradenína příjmím Pulkava, který z rozkazu Karla IV. „Kroniku českou" nejprvé jazykem latinským, pak českým sepsal; zemřel 1380 co farář v Chudenicích.

Hradešice, far. ves na Buděj. silnici, 56 d. 437 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Nalžovy, diéc. Buděj., vik. a pošt. Horažďovice, patr. Karel hr. Taaffe, 907 osadníků; far. chrám zdejší uvádí se co taký již ve 14. stol., škola; ½ hod. vzdálí Červený mlýn, ¼ hod. hájovna. Blíž poslední stojí u prostřed háječku na přívrší mešní kaple sv. Antonína s hrobkou hrabat Taaffe.

Hradešín viz Radešín.

Hradice viz Radice.

Hradilov viz Běstvina.

u **Hradilů** viz Chrámosty.

Hradisko viz Tutleky.

Hradišťany (*Radelstein*), ves v krajině lesnaté, 31 d. 225 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horšův (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Bukovec; opodál fabrika na terpentýn a pila. — Někdejší hrad, jehož chatrné zbytky blíž H-u viděti jsou, byl původištěm soujmenného rodu panského. K r. 1251 připomínají se bratří Přibislav a Předslav z Hradišťan.

Hradiště (*Radisch*), veska, 8 d. 49 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Drchlava, far. Pavlovice, býv. dom. Nový zámek a Lipá.

Hradiště (*Radischen*), ves na patě soujmenného vrchu, 28 d. 207 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Blanské, býv. dom. Nov. Hrad. (1 d. dom. arciděk. Krumlov.)

Hradiště, ves na přívrší nad Chrudimkou, 19 d. 146 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Nasevrky (¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Lhotice čes., pol. obc. H.; akatol. chrám.

Hradiště (*Höfen*), ves, 15 d. 79 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Radošovice, býv. dom. Giesshübel.

Hradiště, ves, 17 d. 122 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Koldín, far. Choceň, býv. dom. Častolovice. — Druhdy zde stála tvrz, na co chatrné zbytky náspů ukazují.

Hradiště (*Ratsch*), ves nad Bělou, 26 d. 155 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Bžany, pol. obc. Kladruby, far. Bořislav, fil. chrám sv. Vavřince, škola, dv. popl., opodál mysliv. a 2 mlýny. Před věky zde stála tvrz.

Hradiště (*Ratsch*), ves při potoku, 10 d. 59 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (2 hod. sev. záp.); kat. i pol. obc. Lovečkovice, far. Levín, býv. dom. Zahořany; mlýn, kam. uhelné doly.

Hradiště, ves, 50 d. 374 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Kasejovice, býv. dom. Lnáře; dv. popl., mlýn; někdy zde byla tvrz.

Hradiště, ves, 14 d. 198 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Netolic. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Malovice, býv. dom. Libějice; sam. Maděrka (¼ hod.).

Hradiště, ves, 27 d. 207 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Pís. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Putím.

Hradiště, panství fideikom. (postoupeno 22. pros. 1829 co dědictví v hodnotě 203.137 zl. 30 kr. stř.) a ves nad Bradavkou, 31 d. 217 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. H.; zámek s kaplí sv. Ondřeje a s rozsáhlou zahradou, pivovár, železná ruda. — Nejstarší známí držitelové H. byli páni z Roupova. Okolo r. 1588 vidíme Jana Hradištského z Hořovic H-em vlásti. Později se dostalo H. sňatkem Rudolfovi z Guttenšteina, jehož dcera statky po otci zděděné Janu Jos. svob. pánovi z Újezda prodala. Přibík, poslední pán z Újezda odkázal všechny statky své Vilému hraběti Kolovratovi z Krakova (porovnej „Březnice"). Nynějším držitelem H. jest hr. Hanuš Kolovrat Krakovský.

Hradiště, ves, 67 d. 377 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Luštění, býv. dom. Kanice a Radonice (11 d. k dom. (město) Domažlice); opodál rasovna Podhora.

Hradiště (*Hradischtl*), statek (postoupen r.

1839 v ceně 18000 zl. stř.) a ves, 11 d. 94 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Bořikov, far. Chlistov; zámeček, dv. popl., opodál váp. lom. — Držitelem statku H. jest František rytíř z Elvenich.

Hradiště, ves nad Bradavkou, 11 d. 90 ob. čes., kr., okr. far. a býv. dom. Plz. (1 hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. H.; hamr.

Hradiště, ves nade Mží, 21 d. 155 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Zvikovec, býv. dom. Křivoklát.

Hradiště, ves, 15. d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhota Nesperská, far. Velíš; ve zdejším fil. kostele nejsv. Trojice, jenž byl ve 14. stol. farním, konají se každou čtvrtou neděli služby boží.

Hradiště (*Hraidisch*), far. ves blíž pravého břehu Ohře, 17 d. 133 ob. něm., kr. a okr. Žat. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Postoloprty, pošt. Žat. a Postoloprty, diéc. Litom., vik. Loun. patr. kn. Švarcenberk, 992 osadníků; zdejší starobylý chrám ss. Šim. a Judy uvádí se co taký již ve 14. stol., škola. Pravdě podobno, že zde stál hrad Drahouš, jejž postavil kníže Neklan. Na něm snad držán pod poručenstvím Durynkovým, syn knížete Luckého, Vlastislava, padlého v bitvě na Tursku. Tento Durynk zavraždil, jak Dalemil vypravuje, pachole jemu svěřené na zamrzlé Ohři, chtěje se takto knížeti zavděčiti.

Hradiště, sam. u Benešova (okr. Jič.).

Hradiště viz Úsobí.

Hradiště viz Hostivice.

Hradiště viz Lštění.

Hradiště dlouhé (*Langenradisch*), ves v údolí, 32 d. (porůznu) 208 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Hradiště okrouhlé; štěpařství; sam.: Hlavačův mlýn a Marasenmühle.

Hradiště dolejší (*Unter-H.*), ves na vysokém břehu Střely, 22 d. 145 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. H. d., pol. obc. Kočín, far. Kralovice, býv. dom. Plasy; opodál Dolnohradišťský mlýn.

Hradiště hořejší (*Ober-H.*), ves na levém břehu Střely, 23 d. 257 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. H. h., pol. obc. a far. Žebnice; závod na výroby chemické, v okolí sirník železitý.

Hradiště Hory Tábor viz Tábor.

Hradiště Chustníkovo č. Labské (*Gradlitz*), panství (kup. cena r. 1676 za 66.000 zl.) a městys, 150 d. 981 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Král. Dvůr ($1^1/_2$ hod. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. hr. Spork, 3227 osadníků; far. chrám sv. Kříže, škola, pivovár (4312 věder ročně v ceně 17248 zl.), plátenictví a barvířství; opodál sam. Rycholka. — Někdejší pevný hrad, jehož zbytky dosud viděti jsou, obořen v 30-leté válce od Švédův, později od hr. Františka Antonína Sporka opraven a celestinkám odevzdán jest, které jej pak až do r. 1739 obývaly. H. náleželo na sklonku 14. stol. manželce rytíře Benedikta z Chustníka (pročež Hradiště Chustníkovo), načéž dědictvím před r. 1413 na pány z Opočna přešlo. Po Bělohorské bitvě jest H. zkonfiskováno a Albrechtu z Valdšteina prodáno. Tento postoupil jeho směnou 1626 vdově po Janovi Rud. Trčkovi z Lípy. Po smrti syna jejího v Chebě 1634 připadlo H. králi Ferdinandovi, který je jezuitům na delší čas k užívání ponechal. V druhé polovici 17. stol. dostalo se H. hrabatům ze Sporku. František Ant. hrabě ze Sporku založiv r. 1711 klášter milosrdných bratří v Kuksu odkázal H. na věčné časy tomuto ústavu. Výroční trhy: 1. ve středu po sv. Jiljí, 2. ve středu po všech Svatých; týdní trhy ve středu a sobotu.

Hradiště Klášter viz Klášter Hradiště.

Hradiště Labské viz Hradiště Choustníkovo.

Hradiště nad Metují viz Nové Město nad Metují.

Hradiště Mnichové, též Hradiště nad Jizerou (*Münchengrätz*), panství allod. (dle soudního odhadu od 7. srpna r. 1798 v hodnotě 1,436.885 zl. $3^7/_8$ kr.) a okr. město na levém břehu Jizery, 362 d. 3442 ob. čes., kr. Boles. (2 m. sev. záp.), diéc. Litom., vik. Mn. Hradišť., patr. z Valdštein-Vartenberka, 7193 osadníků; děk. chrám sv. Jakuba s pomníkem bar. Kollerové z Kararského mramoru, kostel sv. Anny s hrobkou Albrechta z Valdšteina a jeho první manželky, škola, krásný zámek, v němž se r. 1833 sešel cís. František s cárem Mikulášem a Prus. princem Bedřichem Vilémem, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (II. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, fil. hospodářský spolek, záložna, špitál pro 12 chudých, několik závodův na zboží bavlněné. (Dějepisnou část viz Klášter Hradiště.) Trhy výroční: 1. v tučný čtvrtek, 2. ve středu pašij. týdnu, 3. ve čtvrtý čtvrtek po velikon., 4. ve čtvrtek po Božím Těle, 5. ve čtvrtek po proměnění P. Krista, 6. ve čtvrtek po sv. Václavu, 7. ve čtvrtek před sv. Mart., 8. ve čtvrtek před vánoci; ve středu před každým tímto jarmarkem se odbývá trh na dobytek, každý čtvrtek trh na obilí, týdní trh každou středu.

Hradiště nové (*Neu-H.*), ves, 12 d. 95 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Hradiště Staré, far. Kunětice; opodál Psinek několik chalup.

Hradiště okrouhlé (*Scheibenradisch*), far. ves na Hradišťském vrchu, 45 d. 290 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Bezdružic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H. o., pošt. Bezdružice a Černošín, arcidiéc. Praž., vik. Tepelský, patr. kn. z Löwensteina, 934 osadníkův; far. chrám sv. Jana Nep., připomíná se již ve 14. stol., škola, štěpařství; sam.: Gutenštein, dv. popl., myslivna s oborou; u prostřed obory na příkrém vrchu zříceniny hradu Gutenšteina (viz tam); pak mlýny Tuthakenmühle a Weissmühle.

Hradiště Staré (*Alt-H.*), ves na Králohrad. silnici, 12 d. 95 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (3/4 hod. sev.), kat. i pol obc. H. st., far. Kunětice; závod na vyrábění lihu.

na Hradišti viz Lštění.

Hradišťko, ves blíž pravého břehu Labe, 28 d. 167 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H. far. Veltruby; na západ ode vsi zbytky násep, a místos to vůbec „na valech“ též „na starém hradě“ nazváno.

Hradišťko, ves na levé straně Labe, 53 d. 399 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H. far. Sadská; škola, myslivna.

Hradišťko, druhdy městys a hrad, nyní ves, 44 d. 298 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H.. far. Žiželice; dv. popl., mlýn.

Hradišťko, far. ves nad Cidlinou, 41 d. 271 ob. čes., kr., okr. a pošt. Jič. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Stříbrnice, býv. dom. Milčeves, diéc Králohrad., vik. Kopidln., patr. svob. pan z Limbeku, 1834 osadníků; lok. chrám sv. Matouše, škola. Zdejší chrám uvádí se ve 14. stol. mezi farními.

Hradišťko, ves na přívrší, 11 d. 62 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Peklo, far. Vamberk, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Hradišťko, Hradecko, ves v údolí blíž několika rybníků, 43 d. 305 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (1 hod. sev. vych.), kat. i pol. obc. H., far. Kralovice, býv. dom. Plasy; 1/2 hod. jih. záp. Hubenov, dv. popl. se zámečkem, ovčínem a hájovnou; 1/4 hod. vých. Hradecký mlýn.

Hradišťko, statek (dle trhové ceny od r. 1638 za 12.000 kop. gr. míš. a 100 kusů dukátův) a ves blíž stoku Vltavy a Sázavy, 30 d. 238 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. sv. Kilian; zámek s kaplí, pivovár, dv. popl. — H. náleželo od nepamětných dob až do válek Husitských klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově. R. 1436 zapsal je cís. Sigmund Jeronymu, Janu a Buškovi, bratřím z Čečelic. H. po bitvě Bělohorské na král. komoru spadlé prodáno jest r. 1638 klášteru Strahovskému, který až dosud v držení jeho jest.

Hradišťko, někdy ves, nyní sam. u Ostromiře.

Hradišťko sam. u Zběrazu.

Hrádkovice viz Radkovice.

Hradnice, někdy ves v okolí Živhoště.

Hradov, na Hradově, někdy zámeček nyní sam. u Chlumu zadního.

Hradové Střímělice viz Střímělice Hradové.

Hradská cihelna viz Kobylé.

Hradský dvůr viz Kobylé.

Hradský mlýn viz Vysoké.

na Hradu viz Hubalov.

Hrady Nové viz Nové Hrady.

Hracholusky, ves na Netolické silnici, 92 d. 547 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Vitějice, býv. dom. Libějice; mlýn, olejna.

Hracholusky (*Rakolus*), ves na pravé straně Mže, 19 d. 118 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (3 hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Dolany, far. Sekyřany hořejší, býv. dom. Luhov; veřejná kaple sv. Dionysa, dv. popl., opodál mlýn (tento patřil k dom. Čemin.).

Hracholusky, ves na návrší, 41 d. 361 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. H. pol. obc. a far. Nezabudice; dv. popl., myslivna, vyrábění sádry; zdál nerostodoly a váp. lomy.

Hracholusky, předměstí Roudnické, viz tam.

Hrachov, vska, 5 d. 40 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Chyška malá; opodál dv. popl.

Hrachov, ves, 27 d. 188 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. sv. Jan, byv. dom. Chlumec; 1/4 hod. vých. mlýn Loudák.

Hrachové hory, vska, 10 d. 56 ob. čes., kr. Buděj., okr. Sviny Trhové (2 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. Selce, far. sv. Jan, býb. dom. Nov. Hrad.

Hrachovec viz Hořice (kr. Jič.).

Hrachovice viz Hrochovice.

Hrachovice dolní (*Unter-H*), statek (dle trhové ceny od 16. listop. 1831 v ceně 16.000 zl.) a ves, 20 d. 157 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1 1/4 hod. již.), kat. obc. Hrachovice horní, pol. obc. a far. Pohnání (7 domů patřilo za patrimon. zřízení ku třetí čtvrti svobodníkův kraje Táborského); zámeček, dv. popl., pivovár; sam.: Kopřiva (1/2 hod.) a mlýn Zachař. — V čas války 30-leté náležely H. d. Jeníkům z Bratřic. Z tohoto rodu vladyckého připomínáme Jana Jeníka z Bratřic, cís. král. setnika, muže

to vzdělaného a věrného syna vlasti. R. 1839, jsa již 80 let stár, počal pořádati historický materiál pode jmenem „Bohemica," při čemž však oslepnul. Narozen dne 6. ledna 1756 na Radvanově, zemřel dne 26 srpna 1845 v Praze. Jím vyhynul rod Jeníkův po meči. Nynější držitelkyní H-c d-ních jest Anna Marie Villikusová.

Hrachovice horní, ves $^1/_4$ hod sev. vých. nad předešlou, 14. d., 102 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic., kat. obc. H. h., pol. obc. a far. Pohnání, býv. dom. třetí čtvrt svobodníkův kraje Táborského (1 d. k Hrachovicům dolním); mlýn, vinopalna.

Hrachovišťata (*Streitdorf*), ves, 30 d. 254 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Rokytno, far. Býště.

Hrachoviště, ves, 36 d. 242 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. H. far. Mladošovice.

Hrachoviště, ves, 15 d. 116 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Hvozdec, far. Mrtníky.

Hrachovka viz Troja.

Hrajovice, ves blíž pravého břehu Blanice, 17 d. 130 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Býkovice, far. Kamberg, býv. dom. Louňovice. — Král Sigmund zapsal r. 1454 klášter Louňovice a mezi jiným zbožím i H. Janovi ze Svídnice, odjinud z Vlašimě.

Hranice, ves, 24 d. 185 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a býv. dom. Maleč, far. Libice; dv. popl., mlýn. Na místě nynější sýpky stála někdy tvrz. Sam. Borová, hajnovna.

Hranice, ves blíž Řeplinského potoka, 37 d. 323 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní ($2^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Zbraslavice, býv. dom. Hodkov.

Hranice, vska, 9 d. 88 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Kozíhory, pol. obc. Drhov, far. Knín starý, býv. dom. Dobříš; sam. Nový dvůr, dv. popl.

Hranice, druhdy tvrz, nyní dv. popl. u Bohouňovic.

na **Hranicích**, 6 d. 85 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. a far. Sopotnice, býv. dom. Potenštein.

Hraničný, myslivna viz Damašek.

Hraštice, ves, 26 d. 136 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Skuhrov, býv. dom. Solnice.

Hraštice malé, Chraštice, (*Klein H.*) ves, 50 d. 330 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. m. far. Starý Knín, býv. dom. Dobříš; dv. popl.; druhdy zde stála tvrz.

Hraštice velké (*Gross H.*), někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 31 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H. m., far. Starý Knín, býv. dom. Mníšek; fil. kostel sv. Sigmunda, v němž se několikráte do roka služby boží konají, dv. popl.

Hráz, ves, 15 d. 102 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Třebejcina velká.

Hráz, sam. viz Ptenín.

Hráz veliká viz Skalice klášterská.

Hrazanky, ves, 18 d. 164 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevský ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. Hrazany, far. Petrovice, býv. dom. Orlík.

Hrazany, ves blíž předešlé, 16 d. 152 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevský ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Petrovice, býv. dom. Orlík.

Hráze viz Lisovice a Hráze.

Hražená Lhota viz Lhota hražená.

Hrázka, mlýn viz Mlékosrby.

na **Hrázi** viz Novákovice.

na **Hrázi** viz Nová Telib.

Hrázský mlýn viz Dobrá veliká.

Hrázsko, ves, 17 d. 119 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kaniná, far. Mšeno, býv. dom. Řepín.

Hrbokov viz Chrbokov.

Hrbov, ves v pahorkovité krajině, 55 d. 387 ob. čes., kr. Čás., okr. býv. dom. a far. Polná ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H.; fil. škola, mlýn.

Hrbov (*Herbes*), ves, 40 d. 261 ob. čes., kr. Pís., okr. far. a býv. dom. Netolic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Hořikovice; 3 sam.

Hrbovice (*Herbitz*), ves na Stradovském potoku, 24 d. 152 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Chabařovic. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Chlumec (1 d., hospoda, náležel k Předlicům), dv. popl., kam. uhelné doly. Blíž H. stojí o samotě fil. kostel sv. Vavřince. — Tato osada někdy korunně náležející darována r. 1169 Vladislavem Johanitům. Později byly H. sídlem rodu soujmenného, jmenovitě se uvádí r. 1419 Heralt z Hrbovic.

Hrdějice (*Hartowitz*), ves, 35 d. 274 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Hosín. Sam. Pazderna ($^3/_4$ hod.).

Hrdlička viz Libeň stará.

Hrdliv viz Hrlejov.

Hrdlořezy, ves při silnici, 65 d. 485 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 hod. sev. záp.),

kat. obc. H., pol. obc. Bukovno, far. a býv. dom. Kosmonosy; škola. Sam. Hol myslivna.

Hrdlořezy (něm. někdy *Boehmschachel*), ves, 63 d. 355 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň. a býv. dom. Třeboň. (3$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Suchdol.; myslivna. Sam: Stará myslivna.

Hrdlořezy, statek (r. 1815 odhad. na 43.993 zl. 40 kr. v. č.) a ves na Vídeňské silnici, 29 d. 232 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Hloupětín a Kyje; mlýn. Statek H. náležel někdy špitálu sv. Pavla před Poříckou branou v Praze. Po vypálení špitálu od Švédů r. 1648 jest veškeré základní jmění jeho špitálu Staroměstskému „u Templu" přivtěleno, a když špitál tento s novým domem pro chudé u sv. Bartoloměje spojen jest, zahrnuto jmění jeho a statek H. rozkazem cís. Josefa II. do světského nadacího fondu. K statku H-skému náleželo též 9 domů ve Vysočanech, čísla 12., 14., 17., 18., 19., 27., 28., 29. a 38.

Hrdlovka, (*Herrlich*), ves na potoku, 37 d. 213 ob. něm., kr. Žatec., okr. Duchcov ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. Neudorf, pol. obc. a býv. dom. Osek (nový).

Hrdly, statek a ves, 47 d. 252 ob. čes., kr. i okr. Litom. (1$^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Doláuky. Statek tento darován Boleslavem II. klášteru Břevnovskému, který až posud v jeho držení jest.

Hrdoňovice, ves, 43 d. 287 ob. č[illegible] Boles., okr. Turnov. (2$^3/_4$ hod. jih. [illegible] kat. i pol. obc. Újezd (u hrubé Skály), far. Libuň, býv. dom. Skály. (14 d. náleželo k dom. Velič a Vokšice).

Hřebeč viz Řebeč.

Hřebečníky, statek (dle smlouvy trh. ode dne 22. srpna 1836 za 120.000 zl. ve stř.) a ves, 53 d. 406 ob. čes., kr. Praž., okr. Křivoklát. (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Novosedlky, far. Šlabce; zámek s kaplí nejsv. Trojice, dv. popl., pivovár, mlýn. Na blízku stála v 15 stol. již spustlá tvrz a ves Pistné, sídlo to známého vůdce Husitův Mikuláše z Pistného jinak z Husi neb z Husince. Mikuláš z Husi byl muž důvtipu nevšedního, ducha nadobyčejného; on jest to, jenž řídil celé hnutí národa.

Hřebečov, Ohřebec? (*Schönhengst*), ves na stejnojmenném vrchu blíž Moravského pomezí, 21 d. 113 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (5$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Koclířov.

Hřeben, dv. popl., někdy tvrz, kr. Buděj., okr. Krumlov. (2$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Netřebice, far. Velešín, býv. dom. Nové hrady. Zdejší tvrz byla rodinným sídlem starého hraběcího, druhdy rytířského rodu Harrachův, kteří se odtud nazývali také Harachéři z Hřebene, pak Hřebenáři z Hřebene a později Hřebenáři z Harrachu. Z rodu toho, jenž Janem Jachimem hr. z Harrachu r. 1732 vymřel, pocházel slavný válečník český Jan Vítovec z Hřebene. Hřebenáři z Harrachu zůstali v nepřetrženém držení tvrze H. až do r. 1574, kdežto ji paní Voršila vdova po Markvartu Hřebenáři z Harrachu Jindřichovi Salatanýři za 3500 kop míš. prodala. R. 1650 koupila ovdovělá hraběnka Marie Magdalena z Buquoi H. za 8100 kop míš. a přivtělila jej panství Novohradeckému.

Hřeben viz Včelnička.

Hřebenka viz Smíchov.

Hředly, ves, 69 d. 559 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Žebrák, býv. dom. Točník; škola.

Hředly, ves, 80 d. 686 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Matějovice, býv. dom. Krušovice; fil. kostel všech Svatých, škola, kam. uhelné doly. — H. jsou rodištěm samouka, básníka Frant. Chládka (nar. 1829).

Hrejkovice, Rejkovice, ves při soujmenném rybníku, 44 d. 394 ob. čes., kr. Tábor., okr. Milevsko (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Milevsko, býv. dom. Orlík. Vesnici tuto náleževší do župy Bechyňské změnil r. 1184 Jiří z Milévska za jinou ves od biskupa Pražského. Sam. Lhotka.

[illegible] viz Řehlovice.

Hřenské (*Herrnskretschen*) far. ves při ústí Kamenického potoku do Labe v hlubokém údolí blíž saských hranic, 91 d. 558 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Děčín (2$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Binsdorf, diéc. Litom., vík. Kamenic., patr. kníže Clary, 587 osadníků; far. kostel sv. Jana Nep. z r. 1786, pohraniční celní úř., škola, plavba po Labi, zástavna parolodí, továrna na lučební a barvinné výrobky, obchod v dříví, 2 mlýny, pily. U H. vystupuje Labe z Čech pod 31° 52′ vých. délky a 50° 51′ severní šířky (ve výši 322′ nad mořem). Zdejší skály pískovcové jsou hlubokými a malebnými roklemi zbrázděné a tvoří část tak zvaného saského a českého Švejcarska.

Hřešice viz Řešice.

Hřešihlavy viz Řešihlavy.

Hříbany (*Řibin*), ves při silnici, 25 d. 162 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Častalovice.

Hříběci, ves, 30 d. 273 ob. čes., kr. Táb., okr. Počát. (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Cerekvice horní; dv. popl.

Hřibojedy (*Sibojed*), ves, 57 d. 335 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Králodvor. (1 hod.

již.), kat. i pol. obc. H., far. Dubenec, býv. dom. Žireč.

Hříbsko viz Řípsko.

Hřiby, ves, 13 d. 147 ob. čes., kr. Praž., okr. Česk. Brod. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vitice, býv. dom. Kostelec nad černými lesy. Mezi H. a Lipany svedena 30. května r. 1434 krvavá a rozhodná bitva mezi Kališníky a Tábory (ostatně viz Lipany).

Hřídelec, ves, 63 d. 502 ob. čes., kr. Jičín., okr. Nov. Paká (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Choteč, býv. dom. Bělohrad; fil. kostel sv. Jiří.

Hřídelík viz Blížvedly.

Hřichovice viz Řichovice.

Hřiměždice, Heřměřdice (*Wermeřitz*), statek (dle smlouvy trh. ode dne 24. října 1853 za 58.576 zl. ve stř.) a far. ves na levém břehu Vltavy, 42 d. 290 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Dobříš (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. náb. fond, 2306 osadníků; far. kostel sv. Anny z r. 1797, škola, zámek s zahradou, pivovár, dv. popl. — R. 1687 odkázal ryt. M. Leopold z Rosenfeldu statek H. klášteru Strahovskému v Praze, od něhož se dostal trhem ryt. Adamu z Vateřova, potom Josefu Vítkovi ze Salzberka, pak Josefu z Fliegelsfeldu. Nyní jest v držení statku H-ckého František Vanka.

Hřimovice viz Řimovice.

Hřín, ves, 13 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Velíš, far. Jankov, býv. dom. Vlašim.

Hříškov, Říškov, ves, 107 d. 715 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Smolnice, býv. dom. Týnec panenský (25 d. náleželo k Páteckému, 6 d. k Toužetínskému, a 9 ku Kornhauseskému dom.). Ve H-ě jsou dva dvory manské, řeč. Bukovské.

Hřiště, Chřiště (*Spieldorf*), ves na výšině, 41 d. 361 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Přibislav, býv. dom. Polná; škola. Na blízku papírna a zříceniny hradu Ronova (viz tam).

Hřiště viz Říště.

Hřivčice, Řivčice (*Pflanzendorf*), ves, 70 d. 421 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol obc. H., far. Vrbno, býv. dom. Pátek; sam.: Libeř a Milonka. — Král Sigmund zapsal r. 1420 Hřivčice, ves kláštera Strahovského se všemi požitky Závišovi z Jimlína a dědicům jeho.

Hřivice, far. ves na soujmenném potoku, 69 d. 501 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Loun. (2 hod. jih záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Novýhrad (1 d. náležel k statku Holedečskému a 10 d. tvoří zvláštní deskový statek H-cký, Litoměřickému děkanství náležející), diéc. Litom., vik. Loun., patr. kníže Švarcenberk, 1901 osadníků; far. kostel sv. Jakuba sp., škola. — Někdy zde stála tvrz, rodinné to sídlo rytířů Hřivických. Sam. Babilon (4 d.).

Hřivínov (*Makowitz*), ves, 12 d. 70 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Luky (1 d. náležel k panství Údrčskému.); mlýn.

Hřivno, ves, 23 d. 153 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Sušno, far. Slivno dolejní, býv. dom. Košátky.

Hrlejov, Hrdliv, ves, 11 d. 98 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Třebichovice, far. Pchery, býv. dom. Smečno (2 d. náležely k panství nejvyššího purkrabství).

Hřmenín viz Řmenín.

Hrnčíře, ves, 10 d. 92 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Šeberov, pol. obc. Chodov, far. a býv. dom. Kunratice; fil. kostel sv. Prokopa, jenž se již r. 1384 co farní připomíná, byl až do r. 1812 farním, škola z r. 1818, dv. popl. — H. náležely od dávných let klášteru Benediktinskému u sv. Mikuláše v Praze. Asi okolo r. 1770 dostaly se trhem hraběti Golzovi, jenž je panství Kunratickému přivtělil.

Hrnčíře, ves, 29 d. 196 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice mladá (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Vilice, pol. obc. Běleč, far. Kamberg. Sam. Křiženec, mlýn a 2 d. (¾ hod.) Nedaleko odtud stála někdy tvrz Křiženec.

Hrob (*Klostergrab*), horní město v Krušném pohoří, 130 d. 996 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Duchcov (1½ hod. sev. záp.), býv. dom. Osek, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. opat Osecký, 1451 osadníků, far. kostel sv. Barbory, r. 1602 od arcibiskupa Pražského Zbynka Berky vysvěcený, škola, radnice, pivovár, soukenictví, tkalcovství, zhotovování slaměného zboží, sadařství. Hornictví, někdy hlavní výživa obyvatelstva zdejšího hrubě kleslo. Poslední pokus dolování na stříbro učiněn r. 1845; následkem bouří r. 1848 upuštěno však opět od další práce. — H. náležel prvotně panenskému klášteru v Teplicích, od něhož jej r. 1282 Osecký opat Dětřich koupil a klášteru svému připojil. Utěšené rozkvétání zdejšího hornictví povzneslo město tak, že je Ferdinand I. rozličnými výsadami nadal a Rudolf II. r. 1594 v počet horních měst vřadil. Mezi tím zde vznikalo vždy více nekatolictví a evangelíci vystavěli si v H-ech chrám, jenž s povolením císaře zároveň s evangelickým chrámem v

Broumově zbořen jest, což zavdalo příčinu k 30-leté válce.

Hrobce viz Robce.

Hroběice viz Robčice.

Hrobice, ves na pravém břehu Labe při silnici, 18 d. 116 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Dřiteč. — R. 1436 zastavil cís. Sigmund H., zboží to prvé kláštera Opatovského, Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Hrobičany, ves bliž pravého břehu Cidliny, 56 d. 410 ob. čes., kr. Jič., okr. Bydžov. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Veselí vysoké, býv. dom. Milčeves; škola.

Hrobských mlýn viz Milotice velké.

Hroby, statek a far. ves při Blanickém vrchu, 21 d. 217 ob. čes., kr. i okr. Tábor. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kozmice, diéc. Buděj., vik. Chýnov., patr. hr. Kolovrat, 2854 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M., jenž se již r. 1384 co far. připomíná, kaple sv. Jana Nep. r. 1827 na místě někdejšího hřbitova od ryt. Kocha vystavená, zámek s bibliotekou, škola, dv. popl., mlýn. — Odvozování jmena od porážky, kterou prý zde katolíci od Žižky okolo r. 1420 utrpěli, jest nepravé; neboť se fara zdejší již okolo r. 1384 pod jménem H. uvádí. — Statek H. náležel na počátku 17. stol. Adamu Smiřickému ze Smiřic, jemuž jest po bitvě Bělohorské odňat a r. 1623 Augustinovi Fellnerovi z Feldeggu prodán. R. 1687 koupil H. Petr rytíř Koch od hrabat Voračických; dědicové jeho zůstali nápotom v držení statku tohoto až do r. 1753, kdežto jej hraběti Leop. Krakovskému z Kolovrat prodali. Od té doby jsou H. s panstvím Radenínským spojeny.

Hrochov viz Rochov.

Hrochovice (chybně také Hrachovice), ves, 13 d. 84 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Loučky Sekerkovy, býv. dom. Skály a Turnov.

Hrochův Hrádek viz Dobrá voda.

Hrochův Týnec (*Hrachow Teinitz*), panství allod. (dle smlouvy trhové ode dne 8. ledna 1845 za 151.600 zl. stř.) a starobylé město při potoku Ležáku, 165 d. 1068 ob. čes., kr., okr. a pošt. Chrudím. (1½ hod. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. p. Šlechta, 4055 osadníků; far. kostel sv. Martina, jenž se již r. 1350 mezi farními uvádí, zámek se zahradou, škola, pivovár, továrna na vyráběni lihu, dv. popl., mlýn. Trhy a) výroční: 1. na sv. Matěje, 2. ve čtvrtek čtvrtého týdnu po velikonoci, 3. na sv. Jana Kř., 4. den po sv. Michalu, 5. na sv. Tomáše; b) trhy na dobytek o druhém trhu ten samý den a o ostatních čtyrech vždy den před tím. — V čas 30-leté války byl v držení H-a T-ce Lud. Bezdružický z Kolovrat, jemuž jest po bitvě Bělohorské od král. komory skonfiskován. Později se dostal v držení svob. pánů Zellerů z Rosenthalu, kteří zde až do r. 1706 vládli. Toho roku odkázal Jan Václav svob. p. Zeller panství H. T. a statek Trojovice kláštern Praemonstratů v Hradišti na Moravě, který až do svého zrušení r.. 1786 v držení panství tohoto zůstal. Po vyzdvižení kláštera připadly H. T. a Trojovice náboženské matici moravské, a však již r. 1824 jsou veřejnou dražbou Jiřímu Prokopu z Lilienwaldu prodány. Nynějším držitelem H-a T-ce a Trojovic jest p. Šlechta. V H-ě T-i nar. r. 1783 samouk František Jelínek, měšťan Litomyšlský († r. 1856), jenž sepsal historii města Lytomyšle.

Hromádka viz Šanov.

Hromádka viz Smíchov.

Hromice, ves při potoku, dílem v údolí, dílem na výšinách, 57 d. 548 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Planá, býv. dom. Plasy; továrna na výrobky chemické, též se zde dobývá břidlice (v denních lomech). Sam. Býkov (viz tam).

Hronaš viz Metanov.

Hronětice, ves na soujmenném potoku, 52 d. 429 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (1½ hod. sev.-záp.), kat. i pol. obc. H., far. Kostomlaty, býv. dom. Lysá; mlýn. Sam. Sibice, dv. popl.

Hronov, starobylé městečko na levém břehu Metuje, 156 d. 1317 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a pošt. Náchod (1¾ hod. sev. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kn. z Lippe Schaumburka, 6814 osadníků; far. kostel všech Svatých z r. 1716, jehož se však již okolo r. 1384 co farního připomíná, škola, továrna na vyrábění cukru, tkalcovství; v okolí kamenouhelné doly. Trhy: vždy v úterý 1. před sv. 3. Králi, 2. po sv. Josefu, 3. v kříž. týdnu, 4. po sv. Bartol., 5. před všemi Svatými. V 14. a 15. věku byl H. zvláštní statek náleževiší staročeskému rodu pánů z Hronova (Ronova), o nichž se první zmínka činí k r. 1188. Rodu toho byli pánové: z Lipé, z Dubé, z Ronova, z Lichtenburka, z Náchoda, z Klinšteina, z Pirkšteina, z Fridlandu, z Liběšic.

Hronova Vesce, vska, 8 d. 75 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Mozolov, pol. obc. Petříkovice, far. Nadějkov, býv. dom. Jistebnice. Sam. mlýny: Kotaškov (½ hod.); Vozdrakov (½ hod.); Hromadov (¾ hod.).

Hronský mlýn viz Lukavec.

Hroška, ves z části na výšině, z části při potoku, 96 d. 576 ob. čes., kr. Král. Hrad.,

okr. Opočno (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., fař. Újezd bílý, býv. dom. Rychnov.

Hroznějovice, Hrožnovice, 34 d. 296 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn n. V. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Kostelec, býv. dom. Týn nad Vltavou. Stranou myslivna (¾ hod.) a Břehy, 4 chalupy po různu.

Hroznětice, ves, 17 d. 123 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (2¼ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Syrov, far. Vojslavice, býv. dom. Onšov.

Hroznětín (*Rosmotin*), ves, 14 d. 106 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč. (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. H., pol. obc. Knínice, far. Číhošť.

Hroznětín (*Lichtenstadt*), město u paty Krušných hor, 204 d. 1464 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Karlovar. (2 hod. sev.), býv. dom. Ostrov, arcidiéc. Praž., vik. H., patr. velkovévoda Toskánský, 2473 osadníků; far. kostel sv. Petra a Pavla od zbožného vladyky Hroznaty založený a r. 1732 nově vystavený, připomíná se co far. již r. 1384, škola, synagoga, radnice, pivovár, 3 mlýny. Trhy: 1. v pondělí po prvním květnu, 2. v pondělí po jménu P. M. — Proslulý vladyka v dějinách českých Hroznata zkolonisovav tu les, získaný co výsluhu od kr. Přemysla I., daroval osadu tu r. 1213 klášteru Tepelskému. V dobách válek husitských dostal se H. král. komoře a cís. Sigmund zapsal jej i s Ostrovem, panstvím Loketským a j. r. 1434 přednímu milostníku svému Kašparovi Šlikovi, synu Chebského měšťana Jindřicha z Lažan, jenž vstoupiv r. 1460 co písař u Sigmunda do služby, rychle sobě získal jeho lásky a důvěry zvláštní a povýšen r. 1437 do stavu hraběcího. — Za starých časů dolováno zde na stříbro a na cín. Během různic husitských kleslo i zdejší hornictví a ačkoliv v pozdějším čase opět zkvétati počalo, zaniklo pak docela v 30-leté válce.

Hroznice, ves, 12 d. 73 ob. čes., kr. Čás., okr. Janovice uhlíř. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Žbizuby, far. Rataje, býv. dom. Kácov.

Hrožnovice viz Hroznějovice.

Hrstka viz Lomná.

Hrubáčov viz Hrusice.

Hrubá Skála viz Skály.

Hrubovice (*Raubowitz*), někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 97 d. 736 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a býv. dom. Chrast, far. Luže; synagoga, mlýn. — Na blízku měl klášter Litomyšlský r. 1167 kus lesa.

Hrusice, far. ves při potoku Mnichovky, 58 d. 402 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Kostelec nad černými lesy (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Hrádek nad Sázavou, arcidiéc. Praž., vik. Kostelec., patr. kníže Khevenhüller-Metsch, 1607 osadníků; starobylý, v gotickém slohu vyvedený far. chrám sv. Václava, jenž se již r. 1384 mezi far. uvádí, škola. Opodál myslivna Ježov, kteréž jmeno nás upomíná na blízkou druhdy tvrz „Ježov," jež r. 1525 již pusta stála; a mlýn Hrubáčov.

Hrušice, vska, 5 d. 36 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krusvičany, far. Vladislavice, býv. dom. Konopiště. — K r. 1205 připomíná se zde kaple sv. Vojtěcha, jež přináležela klášteru Ostrovskému.

Hruškov, sam. viz Vrabí.

Hruškov, sam. viz Skalice.

Hruškovský mlýn viz Třebonín.

Hruškův mlýn viz Božejov.

Hrušov, statek a ves, 54 d. 342 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Horky. — Někdy zde stála tvrz, někdejší to sídlo pánů Voděradských z Hrušova. Zejmena se uvádějí Milota a Vaněk ze Hrušova, již se zúčastnili na sjezdu krajském v Nimburce při zápisu na mír zemský (10. břez. 1440). Kdy H. panství Brodeckému přivtělen byl, není známo, ač se zdá, že se to stalo již po bitvě Bělohorské.

Hrušov, vska, 6 d. 77 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vltavotýn. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Bečice, far. Žimutice, býv. dom. Bzí. — Sam.: Krakov dv. popl., hájovna.

Hrušov viz Kestřany staré.

Hrušov viz Senohrady.

Hrušová, ves při silnici, 46 d. 438 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Cerekvice, býv. dom. Litomyšl.; papírna, mlýn. — R. 1167 daroval král Vladislav II. s řekou Trstenicí až po Spliž praemonstratskému klášteru v Litomyšli.

Hrušova Lhota viz Lhota Hrušova.

Hruševany (*Ruschowan*), far. ves v krásné rovině, 54 d. 315 ob. něm., kr., okr. a pošt. Litom. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Encovany, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. kn. z Lobkovic, 2479 osadníků; starobylý far. chrám narození P. M.; škola, sadařství a štěpařství. — ¼ hod. sev. na návrší, které podnes „Prachová" sluje, stála někdy ves Prachová, jenž zanikla nepochybně v 30-leté válce. — H. náležely ve 13. stol. i s kaplí sv. Gotthardа klášteru Chotěšovskému.

Hruševany, statek (kupní cena od 13. října 1739 za 110.000 zl.) a far. ves, 52 d. 236 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Chomútov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. obc. Chomútov., 354 osadníků; far. chrám sv. Bartolom., škola, zámeček. — H. jsou majetkem obce Chomútovské.

Hrušovka (*Roschofka*), ves na vrchu, 18 d. 89 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosic. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezd bílý, far. Velemín. — Někdy zde stála tvrz.

Hruštice, vska na návrší, 6 d. 51 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Turnov., býv. dom. Skály; fil. kostel sv. Matěje uvádí se již r. 1383 co farní, škola. — K r. 1238 a 1239 připomíná se Jaroslav z Hruštic.

Hrutkov (*Ruttenschlag*), ves na návrší, 37 d. 211 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hrad. Jindř. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Pěna horní.

Hrutov, ves, 13 d. 99 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Hůrky, far. Lišov, býv. dom. Hluboká. — V okolí se dobývá železná ruda. Sam. Vobrázek, hájovna.

Hryzely, ves, 35 d. 237 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím. (1½ hod. jih. záp.). kat. obc. H., pol. obc. Bohuňovice, far. Krutý horní, býv. dom. Kostelec nad černými lesy. — Někdy zde stála tvrz. Blíž vesnice rozsáhlé valy, jež prý od Bojů pocházejí.

Hubalov, ves na levém břehu Jisery, 16 d. 103 ob. čes., kr. Boles., okr. Hradišť. Mnichov. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Loukovec, býv. dom. Svijany. Přes Jiseru jest zde dřevěný most.

Hubalov, ves, 23 d. 168 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Tuří, pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Milčeves.

Hubce (*Obst*), ves, 12 d. 57 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lhotka, far. Rychnov český, (přiškolena k Bukovsku), býv. dom. Rožmberk.

Hubenice, ves, 15 d. 131 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (3 hod. sev. záp.), kat. obc. H. pol. obc. Polisy, far. Libčany.

Hubenov (*Klein Hubina*), ves, 18 d. 101 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Želizy, far. a býv. dom. Liboch.

Hubenov, vska, 5 d. 66 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Běšiny.

Hubenov, ves v rovině, 12 d. 95 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín. (2½ hod. jiš.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Bělá, býv. dom. Plasy.

Hubenov, ves, 18 d. 113 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Únice, far. Radomyšl, býv. dom. Strakonice. Na blízku vápené lomy.

Hubenov, ves, 35 d. 219 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Borotice, býv. dom. Starý Knín; 6 mlýnů.

Hubenov, dv. popl., viz Hradištko.

Hubenov starý a nový (*Alt- und Neu-Steindorf*), ves, 21 d. 160 ob. něm., kr. Čás., okr. Polna (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Dušejov, býv. dom. město Jihlava.

Hubénov (*Hubene*), ves, 12 d. 52 ob. čes., kr. Buděj., okr. Kaplic. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Sohoř, far. Kaplice, býv. dom. Nové Hrady.

Hubénov (*Hubene*), ves na úpatí vrchu, 8 d. 85 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mokrá, far. Hořice, býv. dom. Krumlov. V okolí se dobývá tuha. Sam. Faschinghof, selská živnost.

Hubertiwald, vska, 6 d. 20 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Drahouš, far. Jesenice, býv. dom. Petršpurk; zámek s kaplí sv. Wolfganga.

Hubilesy, ves, 32 d. 227 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Smržov, far. Číbuz, býv. dom. Smiřice.

Hubiny (*Gross-Hubina*), ves částečně v údolí, částečně na výšině, 53 d. 289 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšt. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Robeč, býv. dom. Liběchov; mlýn.

Hüblern, také Lichtenberg, ves v údolí na pravém břehu Vltavy při potoku, 32 d. 219 ob. něm., kr. Pís., okr. Vimberk. (2¾ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Pumperle, far. Vltavice hořejší, býv. dom. Vimberk. Sam. Neuhüblern neb Fünfhäuser (½ hod.), „beim Resch" (1¼ hod.).

Hubojedy, ves, 31 d. 187 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobot. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Mladějov, býv. dom. Velíš a Vokšice.

Hubov, ves, 11 d. 98 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Nadějkov; sam: mlýn (½ hod.), „Na pile" a rasovna.

Hučice, Hudčice, ves, 64 d. 442 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Koupí, far. Bubovice, býv. dom. Drahenice (30 d. dom. Březnic.).

Hudcov, Hudkov (*Hohndorf, Hundorf*), ves, 57 d. 317 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (½ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Řetenice, far. Jeníkov, býv. dom. Světec; váp. lomy s několika vápenicemi, cihelna.

Hudčice viz Hučice.

Hudeč (*Huč*), ves, 12 d. 87 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Sloupné, far. Libice, býv. dom. Studenec.

Hudelmühle viz Jivany.

Hudlice viz Vitinka.

Hudlice, Udlice, Oudlice, far. ves na pahorku, 158 d. 1537 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., pošt. Beroun, arcidiéc. Praž., vik. Křivoklát., patr. kn. z Fürstenberka, 2062 osadníků; far. chrám sv. Tomáše ap., škola; na blízkém „Lísků" se dobývá kam. uhlí, jež jest ale nečisté. — Nepatrné místo toto zrodilo vlasti tré věrných synů, spisovatelův Josefa, Antonína a Jana Jungmanna. Jmenovitě nejstarší z nich Josef (nar. 16. července 1773 † 16. listop. 1847) získal sobě o národ a písemnictví české zásluh nesmrtedlných. Nejznamenitější dílo jeho, o němž 35 roků pracoval, jest pětidílný slovník českoněmecký, jehož cena nejen v zemi, nýbrž i za hranicemi uznána jest.

Huhy, Uhy (*Uha*), statek spojený s panstím Zlonickým a ves, 48 d. 362 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (¾ hod. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Chržín; zámeček, dv. popl. — Statek H. daroval před r. 1653 rytíř Bohuchval Valkoun z Adlaru kostelu Zlonickému.

Hulice, ves na Táborské silnici, 24 d. 331 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Soutice; továrna na vyráb. lihu, ¼ hod. stranou myslivna Kolna.

Hulin, ves, 9 d. 62 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Vysoká, pol. obc. a býv. dom. Kosova hora, far. Jesenice.

Humberg viz Humperky.

Humburky (*Humburk*), statek allod. (dle trhové ceny od 20. prosince 1849 za 51.600 zl. stř.) a ves na Králohradecké silnici, 50 d. 345 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Metličany; mlýn. — R. 1849 koupil H. p. Karel Essenther. Nyní náleží fundaci Strakovské.

Humburky (*Hohenbruck*), ves, 72 d. 445 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Trutnov (½ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Trutnov.

Humensc, ves, 20 d. 107 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Teplíšovice, far. Kosmice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; stranou mlýn.

Humenice (*Maierhof*), ves, 29 d. 209 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Svébohy, far. Stropnice; opodál 3 samoty.

Humenský viz Řešenčice.

Humlův mlýn (*Hummelmühle*), viz Olešná německá.

Hummel (snad *Homoly?*), far. ves, 35 d. 172 ob. něm., kr., okr. a pošt. Litom. (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Doubravice, býv. dom. Újezd velký, diéc. a vik. Litom., patr. náb. fond, 997 osadníkův; far. chrám sv. Pia s krásným oltářním obrazem, škola, dv. popl., 3 mlýny.

Humňany, dv. popl. blíž Štětic.

Humnice (*Humitz*), ves na stejnojmenném vrchu, 12 d. 68 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Merzdorf, far. Radnice, býv. dom. Klášterce.

Humny viz Ovny.

Humperky (*Humberg*), ves, 13 d. (po různu) 78 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dědová, far. Krouna, býv. dom. Rychmburk; olejna.

Humpolec, starobylé okr. město, 479 d. 4506 ob. čes., kr. Čás. (9¼ hod. již.), býv. dom. Heralec, diéc. Králohrad., vik. Lipnic., patr. kněžna Hohenlohe-Langenburg, 7592 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše se znamenitou obmítkovou malbou v nynější podobě z prvé polovice 18. stol., akatol. chrám, synagoga, hl. škola (4 tř.), smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), pošt. exped., telegr. štace, špitál, nemocnice, zpěv. spolek „Čech a Lech", pivovár, závod na vyrábění lihu, soukenictví (již od 16. stol. hlavní výživou obyvatelstva), opodál Dušilův mlýn a ¼ hod. vzdálí hrad Orlík ještě r. 1679 obývaný; část věže, kus zdí hradebních a sklepy jsou chatrné zbytky někdejšího velkolepého stavení toho v slohu gotickém. Trhy výroční: 1. ve středu po sv. Fil. a Jak., 2. druhou středu po sv. Adolfu, 3. ve středu po povýšení sv. Kříže, 4. druhou středu po sv. Klimentu; týdní trh každou středu. — H., na jehož blízku druhdy zemská brána do Moravy vedoucí se připomíná, náležel v první polovici 13. stol. řádu Německých rytířů, který jeho i s podacím právem kostelním r. 1233 praemonstrátům Želivským za 100 hřiven postoupil. Později byl v držení H-ce řád křižovníkův s červenou hvězdou, od kteréhož se dostal r. 1325 Jindřichovi z Lipé. R. 1371 objevuje se na H-ci Václav z Dubé a po něm syn jeho Jindřich. Po smrti Jindřichově (1416) uvázal se v držení H-ce bratr jeho Václav společně s Janem z Jenšteina. Tento postoupil r. 1428 části své Arnoštovi z Leskovic; druhá část připadla téhož roku Jindřichovi z Dubé, potom manželce jeho, po jejíž smrti r. 1454 zboží to královské komoře připadlo. Téhož ještě roku postoupil král celého zboží Arnoštovi z Leskovce, po němž je zdědil syn Albrecht. Dědicové prodali H. panu Trčkovi a potomci tohoto i s Heralcem r. 1561 Janovi z Říčan. Od té doby zůstal H. s Heralcem spojen.

Humpolec (*Kumpatic*), ves, 16 d. 123 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Sušic. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Albrechtice; sam. Tutenov (1 hod.).

Humprasky neb **Humprechtice**, někdy ves na Děčínsku, jež patřila r. 1253 klášteru a špitálu sv. Františka v Praze.

Humwald, ves v údolí Vltavském, 40 d. 420 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Hintring, býv. dom. Krumlov, far. Šenava; sam.: Jodelhäuser 3 jednoty ¹/₄ hod., Humwaldský mlýn ¹/₄ hod., Pechofen 2 d. ³/₄ hod.

Hunčice, ves na Karlovarské silnici, 25 d. 149 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Všeruby, býv. dom. Luhov. — Velmož Hroznata, vydávaje se r. 1197 na cestu do Svaté země, postoupil H-c založenému od něho klášteru Tepelskému na tři leta k užívání, s tím doložením, pakli by z tažení křižáckého vrátiti se neměl, že mají H. na vždy a úplně náležeti klášteru jmenovanému. R. 1238 připomíná se Dětřich z Hunčic. R. 1440 zapsala Kateřina, vdova po Břeňkovi z Frumšteina, dceři své Kateřině 100 kop gr. na dědictví svém v Hunčicích.

Hunčín viz Unčín.

Hundorf, ves v horách, 24 d. 136 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Kostelec, far. Konojedy, býv. dom. Liběšice; plátenictví.

Huntiřov, Huntyřov, ves, 56 d. 345 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. Nábzí, býv. dom. Malá Skála.

Huntiřov (*Güntersdorf*), ves, 270 d. 1651 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., far. Kocleřov, býv. dom. Hostinné (37 d. dom. Vlčice, 10 d. dom. Žireč); škola, mlýn.

Huntiřov (*Güntersdorf*), far. ves, 164 d. 871 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Benešov (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. H., diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. hr. Osvald Thun, 3937 osadníků; starožitný far. chrám sv. Jiří uvádí se co taký již ve 14. stol., škola.

Huntyřov viz Huntířov.

Huntovice viz Chomutovice.

Hůra viz Nepřívěce.

Hůrka (obyč. H. u Zborova), ves, 16 d. 131 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hodovice, far. Stříšov, býv. dom. Třeboň; stranou hájovna.

Hůrka (*Stuben*), ves na potůčku, 29 d. 327 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Planá (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Krumlov; fil. škola, mlýn, v okolí se dobývá tuha; 1³/₄ hod. vzdálí ovčinec Waltersgrün.

Hůrka, vska, 10 d. 94 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Bojanov.

Hůrka, vska, 6 d. 33 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Včelákov, býv. dom. Rosice.

Hůrka (*Hurkenthal*, *Bömischhütte*), far. ves (3133' nad mořem) na některjším král. hvozdě, 14 d. 200 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Sušic. (5 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůlky, diéc. Buděj., vik. Kašperskohor., patr. náb. fond, 583 osadníkův; far. chrám sv. Vincence, blíž kostela mešní kaple sv. Kříže s hrobkou rodiny Abele, škola, skelné hutě.

Hůrka (*Höhal*), ves na král. hvozdě, 12 d. 128 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (4¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůlky, far. Zhuří; rafinování skla.

Hůrka, vska, 5 d. 33 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Třebišov, pol. obc. Petrovičky, far. Němčice, býv. dom. Měcholupy.

Hůrka, vska, 4 d. 35 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jirovice, býv. dom. Konopiště.

Hůrka, 2 d. na levém břehu Sázavy, 22 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pecerad, far. Týnec, býv. dom. Konopiště.

Hůrka, též H. Hořetická, vska, 9 d. 63 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. Hořetic, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov. — Zdejší dv. popl., mysliv. a mlýn tvořily druhdy zvláštní, později s Tvořešovicemi spojený statek.

Hůrka, ves, 21 d. 132 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Padařov, far. a býv. dom. Jistebnice.

Hůrka, 2 d. 32 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rudoltice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Hůrka (*Harkau*), ves, 21 d. 109 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc., H., pol. obc. a far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Hůrka viz Jeřišno.

Hůrka viz Liběč.

Hůrka viz Oblajovice.

Hůrka, v Hůrkách viz Putimov.

Hůrka, v Hůrkách viz Proseč.

Hůrka viz Doubice.

Hůrka, lázně u Vřeskovic, viz tam.

Hůrka, předměstí Pardubické, viz tam.

Hůrka bílá (*Weiss - Hurka*), far. veska, 6 d. 41 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Malešice, pošt. Vodňany, diéc. Buděj., vik. Vlt. Týn., patr. kn. Švarcenberk, 2710 osadníků; far. chrám sv. Štěpána s hrobkou rytířů Malovcův uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, mlýn.

Hůrka Hořetická viz Hůrka.

Hůrka Kapínoská, vska, 8 d. 52 ob. čes.,

kr. Táb., okr. a far. Neveklov (1 hod. vých.?), kat. i pol. obc. Stranné, býv. dom. Tloskov.

Hůrka Leškova, ves, 16 d. 118 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (2³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Hoješín, far. Heřman.

Hůrka modrá (*Blau-Hurka*), far. ves, 20 d. 164 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Bzí, pošt. Veselí, diéc. Buděj., vik. Vlt. Týn., patr. kn. Švarcenberk, 1562 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola.

Hůrka nová (*Neu-Hurkenthal*), ves na král. hvozdě, 19 jednot, 228 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (4 hod. jih. záp.), kat. obc. Stodůleckých podílů část III., pol. obc. Stodůlky, far. Hůrka; skelné hutě a továrna na zrcadla.

Hůrka stará, ves blíž předešlé, 7 samot 75 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic., kat. obc. Stodůleckých podílů část III., pol. obc. Stodůlky, far. Hůrka.

Hůrka u Zborova viz Hůrka.

v **Hůrkách** viz Hůrka.

Hůrky, Horky (*Adamsfreiheit*), ves na výšině, 95 d. 577 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Nov. Bystřic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., diéc. Buděj., vik. Jindř. Hradec., patr. dědicové po svob. paní z Riese-Stallburg, 1517 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba, škola, plátenictví; sam. Tex. Trhy výroční: 1. v pond. po rozeslání sv. apošt., 2. v pond. po Rafaeli; připadne-li na tyto pondělky svátek, odbývá se trh příštího dne. — Adam Pavel Slavata zdržuje se na Nové Bystřici, kterouž od své matky r. 1628 obdarován byl, dal okolo r. 1637 blíž Zenotína na síru i skalici kopati, obdařil lid v horách pracující právy výhradními a stal se tak zakladatalem Horek.

Hůrky, ves, 57 d. 415 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lišov. (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Hluboká; sam. Tišák a Vykopal.

Hůrky, Hůry (*Hur*), ves, 49 d. 409 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Libnič, býv. dom. Hluboká; opodál „na Verku", t. j. puchýrna a báňský dům zdejších stříbrných dolů, v nichž se za nejnovější doby nepracuje.

Hůrky (*Hurkau*), ves, 27 d. 176 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín (2³/₄ hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Zahrádka, far. Číhaná, býv. dom. Plasy; blízké lomy poskytují dobré mlýnské kameny. Sam.: dv. popl. Štikovka, hájovna am Grabenhäusel, mlýn Goldmühle.

Hůrky (*Hurek*), ves, 35 d. 448 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Strašice; škola.

Hůrky (*Bergwerk*), vska, 6 d. 15 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chmelištná, býv. dom. Petršpurk (1 mysliv. ku Krásnému Dvoru a 1 d. k dom. Libořickému). — Před věky dolováno zde na stříbro.

Hůrky též H. hořejší (*Horkau*), vska na pravém břehu Ohře, 6 d. 46 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Libočany, far. Nové Sedlo.

Hůrky dolejší (*Horka*), ves na levé straně Ohře, 15 d. 103 ob. čes., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Lišany, far. Hradiště; 8 d. patřilo za zřízení patrimon. k dom. Novohrad.

Hůry viz Hůrky (okr. Lišov).

Hurz, ves, 29 d. 183 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Čelivo.

Hus Husa, někdejší hrad, jehož mohútné rozvaliny v úkrytu lesním blíž Křištanovic viděti lze. R. 1341 dovolil král Jan v lesích Vimberských pánům z Janovic hrad tento vystavěti, pozůstaviv však sobě a koruně české vrchního k němu práva. Náleželo k němu mimo 23 vesnic celé městečko Záblatí a půl městečka Husince. R. 1390 dostal se v držení Sigmunda Hulera z Orlíka, miláčka králova, který však pro své pikle na Staroměstském náměstí v Praze odpraven jest. Okolo r. 1407 přešel na rytíře Mikuláše z Husi odjinud z Píštného, věrného přítele Husova. R. 1440 seděl na zdejším hradě loupeživý rytíř Habart z Lopaty, následujícího roku jest ale pelech jeho od Přibíka z Klenového dobyt a zničen. R. 1455 prodán jest s povolením krále Ladislava H. hrad a manství královské pánům z Rožmberka od Jana, Smila, Přibíka a Jiřího z Křemže. Za vlády Rožmberské připojen statek H. k panství Vimberskému.

Husa viz sv. Mikuláš.

Husa divoká (*Wilde Gans*), ves, 19 d. 234 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Štveřín, far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Husárna, sam. u Břehů Kosteleckých.

Husinec, starobylý městys nad Blanicí, 169 d. 1292 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Prachatic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Vimberk, diéc. Buděj., vik. Prachatic, patr. kn. Švarcenberk, 1801 osadníků; starý chrám Povýšení sv. Kříže, škola, mlýn. Nedaleko H-ce na již. straně zříceniny řeč. Hrádek. Trhy výroční: 1. na sv. Fil. a Jak., 2. na sv. Lukáše. Týdní trhy každou sobotu na obilí a hovězí dobytek, mezi nimiž 4 hl. trhy také na obchod. zboží, totiž: 1. v masopust. sobotu, 2. v květnou neděli, 3. v sobotu po Božím Těle, 4. v sobotu před vánoč. svátky. — H. náležel z polovice k hradu řeč. Hus a dostal se s ním k pan-

ství Vimberskému (viz Hus). Husinec se stal nad jiná místa důležitým, neb zde zrozen r. 1369 (v čís. 36.) náš veliký mistr a mučenník Jan Hus, který přesvědčení své dne 16. července 1415 v Kostnici na hranici spečetil. Blíž městečka se ukazuje skála, na které prý Hus co chlapec v knihách pohroužen často dlíval. V H-i jakož i v okolí jde pověsť, že zde vždy hoří, kdykoliv někdo ze zdejších rodáků na kněžství posvěcen bývá.

Husinec, ves na pravé straně Vltavy, 11 d. 74 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Klecany velké, býv. dom. Roztoky; mlýn. — H. se uvádí v první polovici 13. stol. mezi statky kláštera Svatojiřského na hradě Pražském.

Husinůžka, někdy tvrz v okolí Lhoty Pařezské.

Hustilář, vska, 4 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ředice, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec.

Hustiřany, ves na potoku, 60 d. 454 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Chotěborky, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; mlýn. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem prvé rytířského, později z části panského a hraběcího rodu z Hustiřan, který se během 15. stol. ve vícero větví rozštěpil. K r. 1394 připomínají se Bavor a Přiba z Hustiřan.

Huť černá viz Černá huť.

Huť černá velká, dv. popl. viz Černá huť.

Huť Karlova (*Karlshütte*), ves nad Litavkou, 15 d. 214 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Králův dvůr, far. Počaply; cís. král. horní správa, železná huť (1 vysoká pec).

Huť Korkusova viz Korkusova huť.

Huť Michlova viz Michlova huť.

Huť nová (*Friedrichshütten, Neuhütten*), ves, 12 d. 145 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov; skelné hutě (výroba: obyčejné duté a tabulové sklo), továrna na zrcadla, brusírny, vyrábění staniolu.

Huť nová a Hořemyslice č. Horomyslice (*Neuhütten*), ves, 28 d. 188 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Dýšina, býv. dom. Plz.; železná huť (1 vysoká pec), železárna, zbrojírna. — V Hořemyslicích stála druhdy tvrz. Janek z Plzně zastavil v dluhu dědiny své v H-cích r. 1444 Burianovi z Gutšteina a r. 1446 Pavlovi Ebrsvinovi ze Hradiště a z Nekmiře, kteří oba r. 1448 právo své k nim postoupili a prodali Janovi Muchkovi z Bukové.

Huť nová (*Neuhütten*), ves, 25 d. 196 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. H. n., pol. obc., far. a býv. dom. Mirošov; železárna.

Huť nová (*Neuhütten*), v úzkém údolí při vtoku Otročinského potoka do Mže, 110 d. 1289 ob. čes., kr. Praž., okr. Křivoklát ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H. n., far. a býv. dom. Nižburk; škola, pivovár, mlýn, železné hutě (1 vysoká pec). K Huti nové konskribován Nižburk, viz tam.

Huť nová viz Chlumec (kr. Buděj.).

Huť sklenná (*Annahütte*), 2 d. 39 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Jedlová, far. Deštná; sklenné hutě (výroba: obyčejné tabulové sklo roc. na 4000 kop v hodnotě 6000 zl.).

Huť sklenná (*Glashütten*), 2 d. 12 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Obecnice, býv. dom. Dobříš; druhdy zde byly sklenné hutě.

Huť sklenná (*Glashütten*), ves, 13 d. 100 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. H. sk., pol. obc. Těškov, far. Mýto; myslivna.

Huť sklenná viz Markouš.

Huť sklenná, Huť nová č. Huť Chlumecká viz Chlumec (kr. Buděj.).

Huť sklenná viz Glashütten.

Huť stará (*Althütten*), ves na hranici, 37 d. 247 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Bystřice nová (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H. st., druhdy zde byly sklenné hutě.

Huť stará (*Althütten*), ves, 12 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Křišovice, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov; někdy zde byly sklenné hutě; opodál mlýn řeč. Jakschimühle.

Huť stará (*Althütten*), ves, 11 d. 59 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Hodňov, býv. dom. Krumlov.

Huť stará (*Althütten, Eisenhütten*), ves při rybníce, 18 d. 118 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Vlčice; mlýn, někdy železné hutě.

Huť stará (*Althütten*), ves, 29 d. 316 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov; mlýn s pilou, kolomasnictví.

Huť stará (*Althütten*), vska, 5 d. 84 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Úboč, býv. dom. Chudenic.

Huť stará (*Althütten*), ves, 132 d. 1157 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Dobříš ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. H. st.; železné hutě, 1 vysoká pec, 2 mlýny.

Hutberg, Hony(?), ves částečně na úbočí soujmenného vrchu, 46 d. 352 ob. něm.(?), kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Pelice ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. H.

Hutě, Hutí, 3 d. 20 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (4³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Předměstí, pol. obc., far. a býv. dom. Svojanov; v okolí bohatá ložiska tuhy tak řeč. Svojanovské.

Hutě, též Hutě železné (*Eisenhütte*), ves, 32 d. 275 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dvorec, býv. dom. Zelená hora.

Hutě (*Eisenhammer*), ves na levé straně Lužnice, 35 d. 250 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Černešovice, far. Sudoměřice; druhdy zde byly železné hutě.

Hutě (*Glashütten*), vska, 7 d. 68 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Mirošov, far. Dušejov; skelné hutě.

Hutě (*Althütten*), mysliv. a hájovna ¹/₄ hod. vzdálí od Těmice.

Hutě (*Karlshütte*) viz Smrčná.

Hutě viz Dvořiště horní.

Hutě dolní (*Unter-Glashütten*, *Althütten*), ves, 11 d. 71 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc., býv. dom. a far. Rychnov nový. — Někdejší sklenné hutě zanikly již v předešlém století.

Hutě horní (*Ober-Glashütten*, *Oberhütten*), ves v Českomoravském pohoří, 1 hod. sev. vých. od předešlé, 10 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. H., pol. obc. a býv. dom. Rychnov nový, far. Dolní Cerekvice; sam. Herman, Petřík, Přibyl.

Hutě Janovy viz Janovy hutě.

Hutě Lipnické viz Lipnice.

Hutě nové (*Neuhütten*), ves, 42 d. 223 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hutě staré, far. Hojná voda; 2 brusírny.

Hutě nové (*Kaltenbach*, *Mayerhütten*), ves, 73 d. (po různu) 868 ob. něm., kr. Pís., okr. Vimberk (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. H. n., pol. obc. a far. Neugebäu, býv. dom. Zdíkov veliký; škola, mlýn, sklenné hutě (výroba: hlaťové, rafin., obyčejné duté a tabulové sklo).

Hutě přední (*Vorder-Glashütten*), ves, 18 d. 145 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. 2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. H. p., pol. obc. Voltuše, far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál; opodál mlýn Král a chalupa.

Hutě Preitenšteinské viz Preitenšteinské hutě.

Hutě sklenné (*Glashütte*), 4 d. 41 ob. něm.; ostatně viz Stachov.

Hutě sklenné viz Vítkovice.

Hutě sklenné viz Glashütten.

Hutě staré (*Althütten*), ves, 60 d. 311 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H. st., far. Hojná voda; kaple sv. Jana Nep., sam. Mühlberg.

Hutě staré (*Althütten*), ves, 11 d. 102 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kaliště, býv. dom. Dolno-Kralovic.

Hutě staré (*Althütten*), ves, 28 d. 305 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Losiny, far. Čestín, býv. dom. Kácov (3 d. k dom. Jindic.); dv. popl., mlýn s pilou.

Hutě staré (*Althütten*), ves nade Mží, 12 d. 210 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hyskov, far. Železná, býv dom. Křivoklát; kaple, škola, železné hutě, válcový stroj. — Co zvláštnost připomenouti dlužno, že zde byly dva zvony železné, kterými se ještě r. 1679 zvonívalo.

Hutě staré viz Ostrov.

Hutě staré viz Ruda železná.

Hutě staré viz Pláně.

Hutě staré viz Veliká ves.

Hutě stříbrné (*Silberberg*), ves na silnici, 25 d. 261 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (4³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Puchoří, býv. dom. Nov. Hrad.; škola, sklenné hutě.

Hutě zadní (*Hinter-Glashütten*), ves, 30 d. 304 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. Hutě přední, pol. obc. Voltuše, far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál. Na blízku se vypíná vrch Třemšín (441 víd. sáhů nad hladinou mořskou). Na Třemšíně stál před věky hrad stejného jmena; viz Třemšín.

Hutě železné viz Hutě.

Hutě železné (*Rosahütte*) viz Skuhrov.

Huthäuser viz Neugrün dolní.

Hutí (*Labau*), ves nad potokem, 80 d. 608 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H. far. Šumburk, býv. dom. Malá Skála; kaple, 2 mlýny.

Hutí viz Sázava (okr. Přibyslav.).

Hutí viz Hutě.

v Hutích viz Životice.

Hüttendorf, ves, 45 d. 336 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (2¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Uhřínov veliký, býv. dom. Solnice; mlýn s pilou; před časy zde byly sklenné hutě.

Hüttenhäuser viz Zliv.

Hüttenhof, ves, 67 d. 585 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Glöckelberg, býv. dom. Krumlov; mlýn, 1¹/₂ hod. vzdálí 2 knížecí salaše.

Hüttenhöfe, Schlemmerhöfe, Schlemmerhütte, druhdy sklenné hutě, nyní 2 dvorce s 52 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1 hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. a far. Korkusova huť; blíž Madlhof.

Hüttmesgrün, ves v pohoří, 51 d. 259 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov ($1\frac{1}{2}$ hod. hod. vých.), kat. i pol. obc. H., far. Schönwald, býv. dom. Hauenstein; škola.

Huzenice viz Uzenice.

Hvězda (*Stern*), ves, 134 d. (po různu po úbočí vrchu) 187 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Dubenec, býv. dom. Žireč; mlýn.

Hvězda (*Stern*), obora před Bílou horou, hodinu záp. od Prahy, tak řeč. od král. lovčího hrádku vystaveného v podobě hvězdy od krále Jiřího; hrádek slouží nyní za skladiště prachu. Hvězda jest smutným pomníkem padlých zde v osudné bitvě Bělohorské 6000 neohrožených Moravanů pod vůdcovstvím mladého Thurna a Jindřicha Šlika a jest to tudíž neobyčejným úkazem, že se na místě tomto slaví každoročně v den sv. Markéty národní slavnost!

Hvězda (*Stern*), ves při silnici, 31 d. 237 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Malkovice, býv. dom. Smečno; kam. uhelné doly.

Hvězda zlatá (*Goldstern*), vska na Liberecké silnici, 9 d. 85 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Paceřice, far. Jeníšovice, býv. dom. Rohozec.

Hvězda zlatá (*Stern*), ves, 13 d. 69 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Herptošice, far. a býv. dom. Údrč.

Hvězdonice viz Jezdenice.

Hvězdov (*Höflitz*), ves, 75 d. 498 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mimoň ($\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H.; mlýn, škola.

Hvizdalka, též Františkova ves (*Franzdorf*), vska, 9 d. 118 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Staníkovice, pol. obc. Maršovice, býv. dom. Žichov a Ulšov; opodál hostinec se 4 d.

Hvizdalka, ves, 13 d. 83 ob. čes. něm., kr. Plz., okr. Klatov ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Ondřejovice, far. Janovice, býv. dom. Bystřice.

Hvizdalka (*Ernstdorf*), vska, 8 d. 48 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($2\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Vinařice, býv. dom. Citoliby.

Hvižďal viz Hamry (kr. Buděj.).

Hvižďalka viz Řeporyje.

Hvižďalka, sam. k Beroun konskrib.

Hvozd (*Fosslau*), ves, 26 d. 269 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Manětín (1 hod. již.), kat. obc. H., pol. obc. Lité; škola.

Hvozd, ves, 23 d. 163 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Malinov, far. Újezd velký, býv. dom. Krušovice; starobylý fil. chrám sv. Jana Kř. připomíná se již k r. 1384 mezi farními.

Hvozdec, Hvozdec, ves po srázu vrchu, 47 d. 356 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovic. ($\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. Mrtníky; cvočkářství.

Hvozdce viz Hvozdec.

Hvozdec, ves, 20 d. 124 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov ($\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zvikov, far. Štěpánovice, býv. dom. Třeboň.

Hvozdec, Hvozdce, ves, 11 d. 92 ob. čes. kr. Táb., okr. Benešov ($1\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Poříčí, býv. dom. Konopiště (7 d. dom. Pyšely).

Hvozdec viz Hvozdce.

Hvozdnice (*Wosnic*), ves, 31 d. 230 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. H., far. a býv. dom. Libčany; mlýn, opodál Hvozdnice nová.

Hvozdnice, Hosnice, ves, 41 d. 283 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav ($2\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. H., far. sv. Kilian, býv. dom. Slapy a Davle.

Hvozlice neb Vozlice, někdy tvrz a ves u Popovic.

Hvožďany, far. ves, 85 d. 676 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Blatná (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. H., býv. dom. Lnáře, diéc. Buděj., vik. Blaten., patr. hr. Linker, 3681 osadníkův; far. chrám Navštívení P. M. a sv. Prokopa, pův. ze 14. stol. s mnohými náhrobky a s hrobkou rytíře Beneše z Blížívy, který pod hradem Třemšínem na sklonku 15. věku poustevnický život vedl; škola, dv. popl., někdejší to tvrz, $\frac{1}{2}$ hod. na východ sam. Javory na stejnojmenném vrchu, v celku 4 d. a zrušený chrám Navštívení P. M., v němž se až do jeho zrušení r. 1787 slavné poutě konaly. Chrám ten proměněn v pozdější době ve dvě chatrče.

Hvožďany, ves blíž silnice, 30 d. 160 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. obc. H., pol. obc. a býv. dom. Libějice, far. Chelčice.

Hvožďany (*Woschana*), ves, 17 d. 130 ob. něm., kr. Plz., okr. Toužkov ($3\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. a far. Číhaná, býv. dom. Krukanice. — H. patřily okolo r. 1239 klášteru Kladrubskému.

Hvožďany, ves, 70 d. 422 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Bechyň. ($\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. H.; škola; 1 hod. vzdálí hajnovna Dubový vrch (*Eichberg*).

Hydčice malé (*Klein-H.*), vska na levém břehu Otavy, 8 d. 44 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovic. ($\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. H. m., pol. obc. Bojanovice, far. Bor malý; mlýn s pilou.

Hydčice velké (*Goss-H.*), ves na pravém břehu Otavy naproti předešlé, 24 d. 187 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Horažďovic., kat. obc. H. v., pol. obc. Hajná; sam.: hájovna na Hradci $\frac{3}{4}$ hod., myslivna

½ hod. a dv. popl. Pracheň ½ hod. Nade dvorem se vypíná soujmenný vrch, na jehož temeni druhdy župní hrad Pracheň stál (viz tam). — Kníže Břetislav daroval r. 1045 H. i s okolím klášteru Břevnovskému.

Hynčice, Jindřichov *(Heinzendorf)*, ves v údolí, 53 d. 332 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (1 hod. sev. záp.), kat. obc. H., pol. obc. Jetřichov, far. Ruprechtice; mlýn, prádelna (výroba: 1000 kop příze v hodnotě 20000 zl. stř.).

Hynkovec viz Stržanov.

Hynkovice, vska, 6. d. 30 ob. něm., kr. Plz., okr Klatov. (3¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Mladotice, pol. obc. Březí, far. Strážov, býv. dom. Bystřic.

Hyskov, Heskov, ves, 112 d. 922 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. H., far. Železná, býv. dom. Karlštein; škola, mlýn, sam. Vápenice.

Hyskovský mlýn, sam. viz Žabovřesky.

Hytlovka, vinice u Vysočan.

Ch.

Chab viz Radětín (okr. Pelhřimov).

Chabařovice *(Karbitz)*, starobylé okr. město, 282 d. 2290 ob. něm., kr. Litom. (4½ hod. sev. záp.), býv. dom. Chlumec, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. kn. z Westfalen, 3459 osadníkův; far. chrám Narození P. M. připomíná se již v předhusitské době, kaple sv. Jana Kř., škola, símš. okr. úř., notar., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., štace při Teplicko-Ústské dráze, strojný mlýn, pivovár, plátenictví. Trhy výroční a dobytčí: 1. druhé pond. v postě, 2. druhé pond. po velikon., 3. poslední pond. po sv. Duchu, 4. první pond. v měsíci srp.; každý po 3 dni na rozličné zboží a 3 dni na dobytek. Týhodní trhy ve středu po celý rok.

Chabeřice, Chabeřice, ves blíž pravého břehu Sázavy, 36 d. 282 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Zruče, býv. dom. Kácov; závod na vyrábění líhu, dv. popl., na Sázavě mlýn s pilou, váp. lomy.

Chabičovice (*Kabschowitz*), ves při silnici, 17 d. 109 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (½ hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Mirkovice, far. Přídolí; na blízku se dobývá tuha.

Chabor viz Chabory.

Chaborovice viz Chabrovice.

Chabory, ves na silnici, 21 d. 134 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Podbřezí, far. Újezd bílý.

Chabory, ves, 30 d. 180 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. (město) Dobruška (1 d. dom. Opočno).

Chabrhel, Gabrhele, vska, 3 d. 22 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2½ hod. vých.), kat. obc. Malešín, pol. obc. Řehnice, far. Pyšely, býv. dom. Lojovice.

Chabrovice, Chaborovice, ves, 20 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1¾ hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc. Kratošice, far. a býv. dom. Choustník (3 d. t. j. sam. Bor k dom. Želeč a 1 d. k dom. Brandlín).

Chabry horní a dolní viz Chrabry.

Chaby, dvory kostela sv. Vojtěcha v Praze, 3 d. 47 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov 1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Třebenice, far. Ořech; opodál Krteň.

u Chadimů viz Bražná.

Chacholice viz Chocholice.

Chaloupka viz Jeseník velký.

na Chaloupkách *(Wilhelmsdorf)*, ves, 16 d. 112 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná 2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Smrčná, býv. dom. Střítež.

v Chaloupkách viz Mořiny.

v Chaloupkách viz Damnice.

Chaloupky, ves, 69 d. 586 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Hořovic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Mrtníky; sam. Ptakov.

Chaloupky, ves, 12 d. 102 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Miličov, far. a býv. dom. Rychnov nový.

Chaloupky viz Zaběhlá.

Chaloupky viz Točník (okr. Klatov).

Chaloupky viz Úběnice.

Chaloupky (*Kleinhäusel*) viz Kněževéska.

Chaloupky viz Lhota viničná.

Chaloupky viz Bezděkov dolní.

Chalupa viz Tisomnice.

Chalupa viz Vletice.

Chalupa Matoušův viz Pacov.

Chalupy (*Friedrichsthal*), ves, 37 d. 304 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň (1¼ hod. již.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Hiršava, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Chalupy (*Neuhäusel*), ves na příkrší, 24 d. 151 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Zemětice, far. a býv. dom. Merklín.

Chalupy lesní (*Waldchaluppen*) viz Vševily.

Chalupy německé (*Deutschaluppen, Deutsche Häuser*), ves na král. hvozdě, 13 d. 159 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašperskohor. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Javorník, pol. obc. a far. Stachov.

Chalupy nové (*Neuchaluppen*), ves r. 1804 založená, 8 d. 80 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Smržovice, far. Loučím, býv. dom. Běhařov.

Chalupy rakovické viz Rakovické chalupy.

Chalupy rozborní (*Rozborner Waldhäuseln*) viz Komárov.

Chalupy zadní viz Zadní chalupy.

Chalupy Žďárské viz Žďárské chalupy.

Chamutice, Chamotice, statek páně Říhův (dle smlouvy od 15. dubna r. 1853 za 20.000 zl. stř.) a ves, 12 d. 92 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Petrovice, zámeček, dv. popl., opodál sam. Dub 2 d.

Chanov (*Khan*), statek řádu Křižovnického a ves, 24 d. 122 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Vtelno; mlýn.

Chanov viz Konětopy.

Chanovice, statek (dle trhové ceny z 11. července 1811 za 106810 zl. 48 kr. 3 víd.) a far. ves na návrší, 48 d. 358 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Horažďovic. (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. p. Frant. Gustav Becher, 896 osadníků; far. chrám pozdvižení sv. Kříže původně ze 14. stol., škola, zámek, dv. popl., pivovár, továrna na vyrábění lihu; sam.: mlýn Holuška ¼ hod., rasovna ½ hod. — Někdejší tvrz byla původním sídlem již v 15. stol. připomínaného rytířského rodu Chanovských z Dlouhé vsi. Jan Aleš Dlouhoveský zakoupiv rytířský statek Ch. vystavěl zde skalni tvrz a nazýval se odtuď jakož i potomci jeho Chanovští z Dlouhé vsi. Adam Chanovský z Dlouhé vsi přikoupil domu svému mimo jiné statky i starou tvrz Rábí, odkudž pak jedna ratolest zde sídlivší příjmí „z Rábí“ přijala. Rod Rábských přečkal všechny ostatní větve Chanovských.

Charbuzice, vska, 6 d. 45 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Stěžerky, far. Probluz, býv. dom. Přím.

Chařovice, ves, 24 d. 231 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krusvičany, far. Týnec, býv. dom. Konopiště.

Charvatce, Chrvatce, ves, 22 d. 240 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Rejšice, býv. dom. Dobrovice; mlýn, někdy zde stála tvrz.

Charvatce (*Charwatec*), far. ves, 29 d. 213 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Martiněves, býv. dom. Zlonice, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. kn. Kinský, 2295 osadníků, pošt. Budyně; starobylý far. chrám Nanebevzetí P. M. vystavený prý r. 1000 uvádí se ve 14. stol. mezi farními; kaple, škola, dv. popl.

Charvatce (*Charwatz*), ves, 23 d. 127 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2¾ hod. již.), kat. obc. Ch., pol. obc. Týnec Mnichovský, far. a býv. Libčeves; dv. popl.

Chbany (*Quon*), ves, 13 d. 81 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Soběsuky, býv. dom. Mory.

Chcebuz (*Zebus*), statek s Liběchovem spojený a far. ves na přívrší, 122 d. 767 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Štětí (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Litom., vik. Úšt., patr. p. Ant. Veith, 3518 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla v nynější podobě z r. 1782 pův. ze 14. stol., škola, starožitný zámek. — Ch. jest rodiště v 15. stol. často připomínaných pánů z Chcebuze.

Chcebuzin viz Sebuzín.

Cheb (*Eger*), král. kr. město na pravém břehu Ohře se třemi předměstími a 8 náměstími, 1 míli od hranic Bavorských, 20 mil od Prahy, 808 d. 11416 ob. něm., arcidiéc. Praž., vik. Ch., patr. obec Ch-ská, 11346 osadníkův; děk. chrám sv. Mikuláše pův. ze 13. stol., far. chrám sv. Bartolom. nepochybně z 15. stol., klášter františkánský (pův. minoritský a sice od r. 1260—1463) s kostelem Zvěstování P. M.; klášter dominikánský s kostelem sv. Václava ze sklonku 13. stol.; král., nyní spustlý, hrad („starý hrad“) na skále s věží „černou“, která prý z dob římských pochází; tak řeč. kamenný dům, pův. prý sídlo markrabat Vohburských; radnice, již r. 1149 připomenutá, kdež dne 25. února 1634 zavražděn Albrecht z Valdšteina, vévoda Fridlanský; kasárny, gymn., hl. a podreální škola (7 tříd), dívčí škola, 3 triviální školy na předměstích, opatrovna, 2 špitály, sirotčinec, spořitelna, hospod. a lesn. fil. spolek, zpěv. spolek, obchodní komora, c. k. kraj. úř., kraj. soud, státní zastupitelstvo, městský deleg. okr. soud, pol. okr. úř., hl. celní úř., notar., finanční okr. ředitelství, berní úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, stavitel. úř., továrna na bavlněné zboží, továrna na soukenné zboží, přádelna, strojný, amerikánský a Zadní mlýn, mlýn „am Anger“, pivovár, několik větších závodů na mydlářské výrobky. K městu patří následující sam. Bodnershof, Hollerhof, Nonnenhof, sv. Klara (Schlossbezirk Sct. Klara), chorobinec (Siechenhaus), Spitalhof. Trhy výroční: 1. v pond. po Lätare, 2. v pond. po Božím Těle, 3. v pond. po Narození P. M.; týdní trh každou středu a sobotu; trh na obilí v pondělí a pátek; trh na dobytek v první středu každého měsíce. — Krajina Ch-ská obydlená pův. Slovany odtržena jest v druhé polovici 9. stol. od Čech a dostala se prvé Babenberkům, od počátku 10. stol. pak markrabatům z Vohburka. Od těchto přešla sňatkem r. 1149 na potomního císaře Fridricha Švábského a zůstala na to v moci císařův ještě během 13. věku. Za

vlády německých císařův poněměen jest okršlek tento. Slovo Cheb značilo původně vrch, na němž prý v 9. již věku hrad stál. R. 1179 držán zde v císařském dvorci sjezd, na němž cís. Bedřich Rudovous ve srozumění s přítomnými knížaty čáru mezi zemí českou a rakouskou ustanovil. R. 1197 zemřel zde Přemyslovec Jindřich Břetislav, biskup Pražský, zaved krátce před smrtí svou coelibat kněží. R. 1203 jmenuje se Ch. již městem. R. 1265 dobyl jeho Přemysl Otakar II., musel se však dle smlouvy ř. 1276 uzavřené všech nároků naň odříci. R. 1289 postoupeno dříve již přislíbeného Ch-ska od cís. Rudolfa králi Václavovi II. v zástavu co věno Jutino, králem Václavem III. však opět navráceno r. 1305 cís. Albrechtovi. Za vlády krále Jana přivtěleno opět k zemi české r. 1322. Karel IV. udělil r. 1349 městu Chebu právo raziti haléře; r. 1743 raženy jsou poslední peníze s erbem městským v ceně 3 kr. Po čas válek Husitských přidržoval se Ch. vojsk křižáckých, později však držel věrně strany krále Jiřího, pročež nad ním r. 1470 klatba papežská vyřknuta. Ve válce 30-leté utrpělo velkých škod tím, že brzy to brzy ono vojsko jeho se zmocnilo. R. 1725 jest Ch. na věčné časy koruně české přivtělen a za královské město prohlášen. R. 1742 zmocnili se jeho Francouzové a udrželi se zde až do 9. září 1743, za kterouž příčinou veliký hlad vypuknul.

Chedrby viz Souňov.

Chejstovice viz Chlistovice.

Chelčice, far. ves, 55 d. 318 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Libějice, diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, pošt. Vodňan., 2595 osadníků; farní chrám sv. Martina uvádí se co farní již k r. 1384 a 1401, škola, $^1/_4$ hod. vzdálí lázně s kaplí sv. M. Magdaleny, dv. popl. Záhoří též $^1/_4$ hod. — Ch. jsou původiště vládyckého rodu Hrůsův z Chelčic. Odtud též nazván známý a po Husovi nejdůmyslnější spisovatel na poli náboženském, Petr Chelčický; nar. okolo r. 1300 z rodu vládyckého. Petr Chelčický, stav se učitelem rytíře Řehoře, zakladatele „Bratří Českých", může směle za původce Bratrské jednoty této považován býti.

Chesnovice, ves, 80 d. 602 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (1$^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Mýto, býv. dom. Hořovice; škola, cvočkářství.

Chilice viz Mirošov.

Chlaponice, ves na silnici, 23 d. 153 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mladotice, far. Čížová, býv. dom. Drhovle.

Chlebov, ves, 21 d. 108 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. (město) Soběslav ($^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Kvasovice; opodál mlýn.

Chleby, far. ves, 61 d. 468 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Nimburk (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Poděbrady, diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr. náb. fond, 1816 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince, prot. chrám, škola; $^1/_2$ hod. vých. stála někdy far. ves Vykleky, nač název tamějších rolí zřejmě poukazuje. — Ch., ves kostela sv. Václava na hradě Pražském, zapsal král Sigmund r. 1420 Švábovi z Havraně.

Chleby, ves, 21 d. 164 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Netvořice, býv. dov. Lešany.

Chlenky, Chlinky, vska, 10 d. 51 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vrbice, far. Chleny, býv. dom. Doudleby.

Chleny, far. ves, 60 d. 342 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a pošt. Kostelec nad Orlicí (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec, patr. hr. Kinský, 2356 osadníkův; lok. chrám sv. Apolináře pův. z předhusitských dob, škola, pivovár.

Chlinky viz Chlenky.

Chlistov, vska, 4 d. 41 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Malčice, far. Loukov; za patrimon. zřízení náležel 1 d. k Svijanům a 1 d. k Mn. Hradišti.

Chlistov, ves, 21 d. 136 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Nábzí, býv. dom. Malá Skála.

Chlistov, ves na pravém břehu Sázavy, 20 d. 136 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Žďár veselý, far. Krásná hora, býv. dom. Okrouhlice. — Ch. držel r. 1454 Bernart z Okrúhlice.

Chlistov, ves, 47 d. 303 ob. čes. něm.? kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Hořičky.

Chlistov, ves, 23 d. 129 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nov. Město nad Metují (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Spy.

Chlistov (*Chlistau*), statek (dle práv. přiřknutí z 28. října 1853 v hodnotě 30.000 zl. stř.) a far. ves, 62 d. 487 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Klatov, patr. náb. fond, 1791 osadníkův; far. chrám Povýšení sv. Kř. (pův. ze 14. stol.) s hrobkou rytíře Štěňovského z Kádova a na Chlistově, škola, zámek, dv. popl.; za patrimon. zřízení patřilo 16 d. k Týnci a 2 d. k Malonicům. — Nynějším držitelem statku jest p. Petr Kordík.

Chlistov (*Klistau*), ves, 23 d. 152 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Lažiště, býv. dom. Vimberk (12 d. k dom. Prachatic.); sam. Váchův mlýn 1¼ hod., a chalupa též 1¼ hod.

Chlistov, veska, 6 d. 53 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Konopiště., far. Benešov; opodál myslivna Tužinka.

Chlistov, veska, 10 d. 85 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Nosetín, far. Chýška, býv. dom. Nadějkov (1 d. k Jistebnici, 2 d. k Chlumci a 2 d. k Jetřichovic. dom.); sam. Rusiny 1¼ hod.

Chlistov, ves, 16 d. 71 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Malovice, far. Neustupov; Ch. patřil za patrimon. zřízení k druhé čtvrti svobodníkův kraje Táborského mimo 3 d., jež náležely k dom. Neustupovskému.

Chlistov, někdy ves, nyní sam. u Větrova.

Chlistovice, Chejstovice, ves, 38 d. 242 ob. čes., kr. Čás., okr. Dolnokralovic. (2¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Černičí, far. Křešín; vinopalná, mlýn. Za patrimon. zřízení náležely 3 d. městu Hořepníků, 4 d. k dom. Dolnokralovic. a ostatní část k první čtvrti svobodníků kraje Čáslavského.

Chlistovice, ves na potůčku, 64 d. 458 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Bykáň, býv. dom. Malešov; fil. chrám sv. Ondřeje založený okolo r. 1402 od pana Berky z Lipé, škola. Opodál kostela zříceniny hradu řeč. Sion (viz tam).

Chlistovice, ves, 14 d. 96 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Machovice, far. Pertoltice.

Chlivce, ves, 52 d. 319 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Bystré, far. a býv. dom. Starkov.

Chlomek viz Chloumek.

Chloudov, veska na výšině, 5 d. (po různu) 48 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Brod Železný. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vrat, býv. dom. Rohozec.

Chloumek, ves na soujmenném kopci, 14 d. 85 ob. čes., kr. i okr. Boles. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Dobrovice; opodál myslivna.

Chloumek (*Chlomek*), ves, 12 d. 95 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bělá, býv. dom. Skály a Turnov; mlýn.

Chloumek, ves, 22 d. 163 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Modletín, býv. dom. Studenec.

Chloumek, ves nad Orlicí, 13 d. 101 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Újezd, býv. dom. Choceň; ¼ hod. sev. sam. Postolov.

Chloumek (*Chlomka*), ves na svahu vrchu Chlumu, 14 d. 87 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Holovousy, far. Chodovice.

Chloumek (*Chlomek*), ves na výšině, 21 d. 133 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (¾ hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc., far. a býv. dom. Jeřice.

Chloumek (*Chlomek*), ves na patě Kumburského vrchu, 15 d. 112 ob. čes.?, kr. Jič., okr. Nová Paká (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zboží, far. Úbislavice, býv. dom. Radím a Pecka.

Chloumek, ves na úbočí soujmenného vrchu, 62 d. 365 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. (město) Mělník (½—1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mělník; 2 d. náležely k panství Mělnickému; většina domů jsou nejvíce po různu ležící vinice.

Chloumek, ves, 34 d. 232 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Kasejovice, býv. dom. Lnáře; opodál hospoda Bambousek.

Chloumek viz Chlum.

Chloumek český (*Küllmes, Böhmisch*), ves, 42 d. 272 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch. č., far. Útvina, býv. dom. Toužim; škola.

Chloumek, Chlum německý (*Küllmes, Deutsch*), ves, 37 d. 207 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Bochov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch. n., býv. dom. Toužim.

Chlovy, ves, 16 d. 123 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (2 hod. již.), kat. obc. Ch., pol. obc., far. a býv. dom. Onšov; sam.: dv. popl. Nový dvůr, hájovna Šanořín, Krčma.

Chlum (*Klum*), ves, 96 d. 668 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Pavlovice, býv. dom. Nový zámek a Lipá; fil. chrám sv. Jiří z r. 1739; v době předhusitské uvádí se zde far. chrám; škola, továrna na kameninu.

Chlum, ves, 17 d. 90 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Svijany; dv. popl. Někdejší tvrz byla prý původištěm soujmenného rodu panského.

Chlum, ves na potoku Křemži, 45 d. 439 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2¼ hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Křemže; opodál mlýn a hájovna. Druhdy zde stála tvrz a Ch. tvořil zvláštní statek.

Chlum, někdy městečko, nyní ves, 31 d. 205 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Zbýšov, býv. dom. Sedlec., dv. popl., mlýn, druhdy zde stál hrad a tvrz. — Ch. jest původištěm staročeského rodu rytířů z Chlumu, o němž

teprv ve 14. stol. určitějších nabýváme zpráv. K r. 1360 připomíná se Diviš z Ch-u, který měl čtyry syny: Diviše Viléma, Mstislava, Slavatu a Ješka. Když se tito po smrti otcově o dědictví rozdělili, připadl prvnímu z nich hrad Košumberk, a od tohoto Diviše Viléma pochází proslulý rod hrabat Slavatův z Chlumu a Košumberka. Z rodu pánův z Chlumu připomínáme ještě Jana příjmím „Kepka", syna výše jmenovaného Ješka. Tento Jan z Ch-u, jeden z nejznamenitějších mužů času svého, doprovázel mistra Jana Husa do Kostnice a stal se nejen vřelým přítelem, nýbrž i neohroženým obhájcem tohoto miláčka národu českého.

Chlum, ves, 12 d. 89 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Smilovice, far. Úžice, býv. dom. Rataje.

Chlum (*Maria Kulm*), statek kláštera řádu křižovnického v Praze (dne 14. listopadu 1818 v ceně 29.705 zl. 25 kr. víd. čís.) a městys na stejnojmenném vrchu, 110 d. 816 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. Steinhof, arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. velmistr řádu křižovnického, 3597 osadníků; proboštství s chrámem Nanebevzetí P. M., pověstná kaple Mariánská ze zázračným obrazem, k němuž ročně mnoho nábožných putuje, pochází vlastně ze 14. stol.; škola. Blíž kaple „brloh loupežnický", známý pověstí o loupežnících, jež prý hrdinná dívka Bibiana vypátrala.

Chlum (*Klum*), ves na Plzeňské silnici, 58 d. 367 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Štědré; fil. chrám sv. Jiljí, škola; ¼ hod. vzdálí na kopci č. chlumu myslivna.

Chlum, ves v hornaté krajině, 127 d. 838 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Krucburk, býv. dom. Chrasť; fil. chrám sv. Petra a Pavla, zámek, škola, pivovár, závod na vyrábění lihu.

Chlum, ves, 15 d. 95 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (¾ hod. záp.), kat. obc. Polánka, pol. obc. Lipkov, far. Bojanov.

Chlum, ves na příkrém vysokém návrší, 20 d. 90 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Doly, far. a býv. dom. Rychenburk; opodál pod vrchem Chlumčice, mlýn s několika domky. — Dědina ta uvádí se již k r. 1392.

Chlum, ves na páteři soujmenného vrchu, 54 d. 360 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Chodovice.

Chlum, ves na hoře „Tábor", s které jest krásná vyhlídka na vůkolní krajiny, jmenovitě na Krkonoše, 33 d. 235 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnic. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch.; na temeni hory poutnická kaple Proměnění Páně, pův. z 15. stol., v nynější podobě vystavena r. 1704 od Evy Morzinové.

Chlum, statek spojený se statkem Nedělištským a ves na mírném přívrší, 47 d. 368 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Všestary; zdejší fil. chrám byl ve 14. stol. farním, škola.

Chlum (*Kolmen*), ves na soujmenném vrchu, 39 d. 206 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Děčín (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Staré město; škola.

Chlum (velký), ves, 33 d. 232 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná (¾ hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc. Hajany.

Chlum, Chlumy (*Chumo*), statek páně Spirkův (dle trhové ceny od 25. května 1836 za 8000 zl. stř.) a ves, 19 d. 163 ob. čes. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Hartmanice, far. Petrovice; zámek, opodál mlýn (*Schweigelmühle*).

Chlum, ves, 46 d. 346 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Seč, býv. dom. Lukavice.

Chlum, Chlumy, ves blíž Horažďovické silnice, 44 d. 318 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Kvašňovice, býv. dom. Planice a Němčice.

Chlum, ves, 31 d. 267 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Pavlikov, far. Újezd velký, býv. dom. Krušovice; kam. uhelné doly.

Chlum, statek spojený se Zvíkovem a ves, 50 d. 344 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Zvíkovec; dv. popol., opodál mysliv., rasovna, a dv. popl. Sádky.

Chlum, druhdy zvláštní statek, nyní far. ves, 39 d. 222 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Nelžejovice, arcidiéc. Praž., vik. Sedlčan., patr. Alfréd svob. pán z Šarfenšteina, 2486 osadníkův; starobylý, r. 1707 opravený far. chrám sv. Václava byl již ve 14. stol. farním, škola, někdy zde stála tvrz. — Ch. se dostal v dobách husitských rytířům Beřkovcům z Ostromeče a na Suchdole. R. 1601 koupil Ch. a Nelžejovice rytíř Ladislav Vratislav z Mitrovic, bratr rytíře Václava Vratislava, svým tureckým zajetím známého. Od té doby zůstal Ch. se statkem Nelžejovickým spojen.

Chlum, ves, 14 d. 127 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1¼ hod. již.), kat. obc. Lhota Starcova, pol. obc., far. a býv. dom. Nadějkov; některejší svob. dvůr „Chlum" patřil k dom. Jistebnickému.

Chlum, ves, 33 d. 246 ob. čes., kr. Táb.,

okr. a býv. dom. Vlašim (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Štěpanov; opodál mlýn.

Chlum, statek (dle trhové ceny od 19. září 1840 za 40.000 zl. stř.) a zámek blíž Lomnice dolní; ostatní viz tam.

Chlum viz Lučice.

Chlum viz Rakovice.

Chlum viz Chum.

Chlum viz Chlumec.

Chlum královy viz Kinšperk.

Chlum německý viz Chloumek německý.

Chlum přední (*Chlum, Vorder*), ves, 42 d. (mezi nimi 36 jednot) 358 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch. p., pol. obc. Kosobudy, far. Těchnice, býv. dom. Zahrádka; mlýn.

Chlum veliký viz Chlum (okr. Blatenský).

Chlum zadní (*Chlum, Hinter*), ves ³/₄ hod. již. od Chlumu předního, 30 d. 298 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan., kat. obc. Ch., pol. obc. Kosobudy, far. Klučenice a Lašovice, býv. dom. Zahrádka; sam. Hradov, někdejší to zámeček.

Chlumanky, vska, 10 d. 66 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vildštein, býv. dom. Hradiště.

Chlumany (*Chumen*), ves v rovině při potoku, 60 d. 377 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Chlumčany, ves, 66 d. 490 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Dobřany, býv. dom. Lukavice; na návrší krásná, hr. Ferd. Morzinem r. 1714 vystavená kaple. — Někdejší tvrz (nyní sýpka) byla rodinným sídlem staročeského vládyckého rodu Chlumčanských, odjinud z Přestavlk. Okolo r. 1320 uvádí se Sigmund Chlumčanský z Přestavlk. Na sklonku 14. stol. držel otcovské sídlo Matouš z Chlumčan, muž vysoce vzdělaný a vlasti milovný, jenž zde r. 1505 zemřel. Z rodu toho připomínáme ještě Václava Leopolda, svou spanilomyslností proslulého arcibiskupa Pražského, s nímž starožitný tento rod r. 1830 vymřel. R. 1572 byl v držení Ch-n Zdislav Přichovský z Přichova, r. 1617 Diviš Frant. Vratislav. R. 1712 koupil zboží to Ferdinand hr. Morzin a spojil je s panstvím Lukavickým.

Chlumčany (*Klumtschan*), ves, 45 d. 359 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Petršpurk.

Chlumčany, ves na hoře řeč. „Chlum", s níž přeutěšená vyhlídka na Středohoří, 37 d. 251 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Citoliby; fil. chrám sv. Klimenta z r. 1772, na jehož místě ve 14. stol. farní kostel stál, dv. popl., mlýn; před věky zde stála tvrz.

Chlumec, ves na Vltavotýnské silnici, 28 d. 305 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Purkarec; opodál hajnovna „u červeného kříže".

Chlumec, panství (dle soudního odhadu od 1. prosince 1846 v ceně 630989 zl. 52 kr. stř.) a ves na potoku, 167 d. 1424 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Lutová; zámek s Mariánskou kaplí, škola, pivovár, mlýn. Sam.: Lípovka 12 čís. (1¹/₄ hod.), Na obci 9 čís. (³/₄ hod.), Pařezy 14 čís. (1¹/₂ hod.), Půlkrabě 3 čís. (1 hod.), u cihelny 7 čís. (1¹/₂ hod.), Vochoz 2 čís. (³/₄ hod.), Huť nová a železné hutě řeč. Josefsthal 7 čís. (1 hod.); výroba: rolní nářadí, litina (roč. na 2.500 ctů), železo vůbec (na 22.500 ctů). — Panství Ch-cké dostalo se na počátku 17. stol. hr. Slavatům, držitelům Jindřichova Hradce, po jichž vymření svob. pánům a napotomním hrabatům z Fünfkirchen dědictvím připadlo. Tito prodali Ch. r. 1834 za výše udanou cenu hrabatům Stadionům, od kterýchž jej r. 1861 František V., vojvoda Modenský, koupil.

Chlumec, panství fideikom. (dne 12. října 1720 v ceně 1,102.246 zl. 29 kr.) a okr. město nad Cidlinou v krásné krajině, 350 d. 3422 ob. čes., kr. Jič. (7 hod. jih. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Novobydžov., patr. hr. Kinský, 6265 osadníků; děk. kostel sv. Uršuly ze 16., pův. ale 14. stol., hřbitovní chrám nejsv. Trojice, škola, za městem zámek „Karlova koruna" vystavený mezi lety 1721—1723 v podobě koruny; smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. exped., továrna na stroje všeho druhu, parní mlýn, fabrika na cukr, pivovár, (roč. na 7610 věder v hodnotě 38.050 zl.); železné doly a hutě (rudy v útvaru třetím uložené mají 20 až 30% železa). Opodál města sam.: Strašovka a Veisovna. Trhy výroční a dobytčí: 1. v pond. po obrácení na víru sv. Pavla, 2. první úterý v postě, 3. ve středu po Kantáte, 4. ve středu po sv. Havlu, 5. ve středu po Početí P. M. Týdní trhy ve čtvrtek. — Ch. náležel Zdislavovi ze Chlumce, který, vystavěv sobě okolo r. 1242 hrad Šternberk, odtud ze Šternberka psáti se počal. Potomkové jeho vládli Ch-em až do 14. stol., načež se pánům z Bergova dostal. Po vymření rodu toho po meči spadlo zboží Ch-cké na král. komoru a jest od krále Matiáše darováno Václavovi svob. p. Kynským ze Vchynic a Tetova, jehož rod až dosud zde vládne. R. 1775 zbouřil se v zdejším okolí lid selský, nač známé upomíná přísloví: „Pořídil jako sedláci u Chlumce".

V Ch-ci nar. 23. listopadu 1792 náš dramatický básník Václav Klicpera, zemř. v Praze dne 15. září 1859.

Chlumec, Chlum (*Kulm*), panství (dle trhové úmluvy od 6. června 1836 za 348.000 zl. stř.) a far. ves v rovině, na úpatí Krušných hor, 79 d. 665 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Chabařovic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Litom., vik. Teplický, patr. hr. z Westphalen, 2270 osadníkův; zámek s krásným parkem, far. kostel sv. Havla pův. z předhusitské doby, škola, mlýn, pivovár (roč. 5258 věder v hodnotě 21032 zl.); opodál na vršku kaple nejsv. Trojice, vystavena r. 1691 hr. Janem Krakovským z Kolovrat. — ½ hod. na západ zříceniny hradu Chlumce, jenž byl původně pomezní hrad při zemské bráně do Míšeňska vedoucí. R. 993 daroval kníže desátek ze cla zde vybíraného klášteru Břevnovskému. V podhradí Ch-ce držán r. 1107 sněm, na němž jmenoval kníže Svatopluk bratra svého Otu náměstkem v Čechách po čas svého trvání při dvoře cís. Jindřicha. R. 1126 svedena zde mezi Soběslavem I. a králem něm. Lotharem strašná bitva, v níž Čechové slavného dobyli vítězství. Následkem této události udělen knížeti Českému úřad nejvyššího číšníka v říši něm. a s ním právo i hlas při volení císařů, z čehož postupem času vyvinulo se důstojenství kurfiřtské králův Českých. Hrad Ch., který ve 13. stol. jmeno Supí Hora č. Kyšperk obdržel, koupil r. 1329 neb 1330 Jan z Dražic, biskup Pražský. R. 1420 dán Ch. s povolením královým v zástavu rytíři Rytkéři z Poleňska, který jej pak Jakoubkovi z Vřesovic postoupil. Tento rod z Vřesovic přijal v čas poněmčení oné krajiny dle hradu toho jmeno Kyšperských z Vřesovic, a udržel se až do první polovice předešlého století. R. 1522 prodán Kyšperk míšeňskému Volfu ze Salhausen, po jehož smrti 1546 král. komoře připadl. Brzy na to zastaven jest rytíři Volfu Vřesovci z Vřesovic a po jeho smrti purkr. Karlšteinskému Janu Vchynskému ze Vchynic. Okolo r. 1579 byl hrad ten již pust. R. 1622 koupil Soběchleby s Kyšperkem Alexandr z Bleileben, jehož ovdovělá choť zboží to jesuitům Bohusodovským darovala. R. 1813 svedena blíž Ch-ce a Varvažova bitva mezi vojem Francouzským pod Vandammem a vojskem spojených Rakušanův, Prusův a Rusův. Na památku slavného vítězství postaveny jsou zde tři pomníky, ruský, pruský a rakouský. Nynějšími držiteli Ch-ce jsou hrabata z Westphalen.

Chlumec, též **Ch.** vysoký (*Hoch-Chlumec*), panství fideikom. (r. 1811 za 647.899 zl. 12½ kr.) a městys (také Podhrad zvaný), 65 d. 506 ob. čes., Kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., fara Počepice; starobylý, zdí obehnaný hrad na temeni žulového kopce (1550 stop nad mořem) s kaplí nejs. Trojice, pivovár, dv. popl. — První známí držitelové a snad i zakladatelové hradu byli páni z Janovic, odtud též z Chlumce zvaní, kteří zde ve 14. a 15. stol. sídlili. Od těchto přešel Ch. r. 1470 na rytíře Ojíře z Očedělic. Bratří Fridrich a Albrecht Ojířové, z Očedělic prodali r. 1474 Ch. Anně Lobkovicové z Risenberka, vdově po p. Janu Popelovi z Lobkovic. Od té doby vládne Ch-em rod knížat z Lobkovic.

Chlumec malý, Chlumeček (*Klein-Ch.*), ves, 40 d. 323 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (3¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch. velký, fara a býv. dom. Osov; cvočkářství.

Chlumec velký (*Gross-Ch.*), ves blíž předešlé, 53 d. 346 ob. čes., kr. Praž., okres Hořovic., kat. i pol. obc. Ch. v., far a býv. dom. Osov.

Chlumec vysoký viz Chlumec (okr. Sedlčan).

Chlumeček, ves na úpatí vrchu, 16 d. 139 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Křemže; v okolí se dobývá burel. — Před věky zde stála tvrz a Ch. byl zvláštní statek, jenž se dostal r. 1678 klášteru Zlatokorunskému.

Chlumeček viz Chlumec malý.

Chlumecké Podhájí viz Podhájí Chlumecké.

Chlumek, vska, 5 d. 37. ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Luže, býv. dom. Košumberk. — Ch. nazýváno pův. návrší nad městem Luží, kdež paní Hieserlová, držitelkyně hradu Košumberského, r. 1668 kapli a později residenci s kaplí sv. Jana Kř. pro kněze řádu jezuitského založila. Zdejší krásný, okolo r. 1682 vystavený chrám Navštívení P. M. prohlášen r. 1784 za farní chrám města Luže.

Chlumětín, ves, 76 d. 507 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Svratka, býv. dom. Richenburk; škola, zhotovování hrnčířského a dřeveného nádobí; opodál Krejcar, mysliv. s několika domky a na pasekách. — Ch. uvádí se již r. 1392 mezi zbožím panství Richenburského.

Chlumín, ves, 16 d. 105 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradiště (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Litkovic, far. Všebořsko, býv. dom. Kosmonosy (2 d. k dom. Mn. Hradišt.). — Ch. držel počátkem 15. stol. Dobeš Hráň z Harasova a po něm syn Jindřich, o němž se ještě r. 1459 zmínka činí.

Chlumín, Klumín, Klemín, městys, 92 d. 616 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Mělník (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Jeviněves a Veltrusy, arcidiéc. Praž.,

vik. Roudnic., patr. hr. Chotek, 1401 osadníkův; far. chrám sv. M. Magdaleny pův. ze 14. stol., škola, olejna. — Ch. byl ve 14. stol. městem a sídlem dekanátu soujmenného; blíž Ch-u, na úpatí hory Dřínovské stál tam, kde se posud „na hradě" říká, hrad, jenž prý byl hlavním sídlem župy Meziříčské. Trhy výroční: 1) v pond. po Hromnicích, 2) třetí pond. v květnu, 3) v pond. po P. M. Sněžné, 4) v pond. po všech Svatých. Hlavní trhy na dobytek: 1) v pond. po květné neděli, 2) v pond. před sv. Janem Kř., 3) v pond. po sv. Václavu, 4) v pond. před štědrým večerem. Týdní trhy vždy v pondělí.

Chlumská *(Chumska)*, ves při Chuděnicko-Švihovské silnici, mezi Říčejem a Bělčem, 13. d. 87 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Trnčí, far. Dolany, býv. dom. Chuděnice.

Chlumy viz Chlum.

Chlupatá ves (*Rauhenschlag*), ves při potoku, 35 d. 219 ob. ném., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch. v., far. Dobrá voda.

Chlustina, ves, 53 d. 403. ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Žebrák, býv. dom. Točník. — Kr. 1172 připomíná se Střezivoje z Chlustiny.

Chmelík (*Hopfendorf*), ves nad Loučnou (někdy Trstenicí zvanou), 73 d. 486 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Karle; kaple sv. Jana Nep. z r. 1780, škola, — Na blízku byla před věky tak řečená zemská brána, t. j. cesta přes hranice vedoucí, jež byla pilně střežena a snadno zásekami a ohradami zamezena býti mohla, kdykoliv nepřítel do země vpadnouti chtěl. Dle Dr. H. Jirečka nazýváno zdejší okolí újezdem Hrutovským, v němž se velké tržiště připomíná.

Chmeliště, ves, 16 d. 103 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Vavřinec, býv. dom. Rataje; dv. popl., opodál hájovna.

Chmeliště, ves na návrší, 15 d. 92 ob. něm.? kr. Král. Hrad., okr. Opočno (2¾ hod. vých.) kat. i pol. obc. a far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Chmelištná *(Chmeleschen)*, far. ves, 51 d. 298 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Jesenic. (1¼ hod. jih. vých.). kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Petršburk., diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Černín, 1199 osadníků; lok. chrám sv. Bartoloměje připomíná se ve 14. stol. co farní; škola; ½ hod. záp. v lese lovčí zámek Hubertův s kaplí sv. Volfganga, pak myslivna a 3 domky.

Chmelištná (*Chmeleschen*), ves, 16 d. 120 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch. far. Maštov, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves.

Chmelná, ves v Křemžském údolí při potoku, 31 d. 263 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (arciděk.) Krumlov (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Rojšín, far. Brloh; v okolí se nalezá burel.

Chmelná, ves, 15 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Cerekvice nová, býv. dom. Čížkov a Cerekvice nová; opodál dv. popl. Hanuška.

Chmelná viz Chmelné.

Chmelná malá (*Klein-Ch.*), ves na Otavě, 13 d. 75 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Sušic. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Ch. m., pol. obc. Ch. velká. — Ch. m. tvoří zvláštní statek, který prý zakoupila obec Sušická r. 1728 od paní Eleonory Dlouhoveské z Dlouhé vsi.

Chmelná velká (*Gross-Ch.*), ves s Chmelnou malou související, 27 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Sušic., kat. i pol. obc. Ch. v.; opodál mlýn.

Chmelné, Chmelná, ves, 33 d. 241 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dolní (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Borovnice; synagoga. Za patrimon. zřízení patřila Ch. k druhé čtvrti svobodníkův kraje Čás. — Ch. bylo nepochybně rodiště panoší z Chmelného. Kr. 1420 uvádí se Chval ze Chmelného, purkrabí na Vlašími.

Chmelnice (*Hopfengarten*), ves v údolí Labském, na úpatí stejnojmenného vrchu, 17 d. 117 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vilsdorf, far. Rosavice.

Chmelovice, ves, 13 d. 135 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kobylice, far. Petrovice, býv. dom. Sloupno.

Chobolice dolní (*Unter-Koblitz*), ves, 38 d. 189 ob. něm., kr Litom., okr. Ůšť (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch. d., far. a býv. dom. Liběšice; chmelařství.

Chobolice horní (*Ober-Koblitz*), ves, ¼ hod. sev. záp. od předešlé, 47 d. 242 ob. něm., kr. Litom. okr. Ůšť., kat. i pol. obc. Ch. h., far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice. — Oldřich z Chobolic, seděním v Erkeřicích, zapisuje r. 1432 100 kop gr. věna na vsi Chobolicích Margaretě manželce své.

Chobot, někdy tvrz a ves., nyní sam. blíž Lhoty Nesperské. Tvrz Ch-ská byla v 16. stol. sídlem rytířů z Ostředka, kteří odtud též Chobotští se nazývali. Později spojena s blízkou tehdáž tvrzí Nesperskou a celek prodán r. 1693 Krištofovi br. z Weissenwolfu, tehdejšímu držiteli Vlašími.

Choboty, sam. u Nevčelic.

Choceň, panství majorátní (dle práv. při-

knutí od 18. ledna 1815 za 151.179 zl. 4 kr.) a starobylé město nad Orlicí tichou, 284 d. 2527 ob. čes., kr. Chrud. okr. Vys. Mýt. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Král. Hrad., vik. Vysokomýt., patr. kn. Kinský, 5725 osadníkův; far. chrám. sv. Františka Seraf. z předešlého, pův. však ze 14. stol., škola, zámek z r. 1562, uvedený v nynější podobu nadhernou r. 1829 Rudolfem Kinským; zámecká kaple z r. 1849; krásný park, při něm nádraží; radnice, špitál, pivovár, vinopalna, na blízku tunnel Chocenský. K Chocni přičten Choceněk a Podskalí. Trhy výroční a dobytčí: 1) na den obrácení na víru sv. Petra, 2) v úterý velkon., 3) na sv. M. Magd., 4) na den sv. Václava; vždy po 8 dní. Trh týdní každý pátek. — Ch. náležela na sklonku 12. a na počátku 13. stol. mocnému toho času rodu Hrabišicův. Syn Hrabiše komorníka, Kojata, jsa bezdětek, odkázal zboží své na díle kostelům, na díle příbuzným i jiným osobám. A tím způsobem dostala se Ch. r. 1227 bratřím Sezemovi a Milotovi, kteří, jak se zdá, jen doživotně v držení její byli, neboť okolní krajiny náležely na konci 13. věku moravské rodině pánův ze Švabenic. Počátkem 14. stol. náležela tvrz Ch. (stála jihových. od městečka) panu Mikulášovi z Potšteina, který se svých hradů vůkolním krajinám loupením a násilnictvím velké škody činil. R. 1338 přitáhl králevič Karel k Chocni, dobyl a zroskotal ji. Okolo r. 1365 náležela Ch. Janu ze Žampacha a po něm bratru jeho Mikulášì z Potšteina. R. 1398 byl Jan Krušina z Lichtenberka pánem na Ch-ni, roku 1497 Vilém z Pernšteina, jehož rod zde až do r. 1557 sídlel, vyjma nedlouhé zde vladaření Zdeňka ze Žampachu a na Potšteině (okolo r. 1547). R. 1558 dostal se v držení Ch-ně Sigmund z Šellenberka, který okolo r. 1562 nový zámek vystavěl, a r. 1587 Jan z Pernšteina. Tento prodal Ch. téhož ještě roku Hertvikovi Zejdlicovi ze Schönfeldu, jehož syn a nástupce pro zpouru proti Ferdinandovi II. ztrátou svých statků pokutován jest. Ch. prodána r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina. Po mnohých změnách dostala se konečně trhem r. 1709 nyní zde panujícím hr. Kinským ze Vchynic a z Tetova.

Chocenák, viz Choceň.

Chocenice, Chotěnice, někdy zvláštní statek, nyní ves pod výšinou Křečhořskou, 50 d. 383 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Nová ves, býv. dom. Cerhenice; starobylý gothický fil. kostel sv. Anny (r. 1847 obnoven) připomíná se r. 1350 mezi farními; škola; opodál hospoda u zlatého slunce. — V Ch-ích stála blíž kostela tvrz, náleževší ve 14. stol. slovútnému spisovateli, vládykovi Tómovi ze Štítného a v 16 stol. rytíři Albrechtu Rabenhauptovi. Na blízku poražen r. 1757 Fridrich II. od hraběte Dauna. V Ch-cích žil básnický samouk Jakub Sršen, jenž věnoval r. 1836 Jeho Velič. cís. Ferdinandovi „Národní otčenáš.“

Chocenice (*Kocenic*), statek allod. (dle trhové smlouvy od 28. února 1841 za 195.000 zl. stř.) a ves, 62 d. 516 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch.; zámek, dv. popl., pivovár, mlýn. — Nynější držitel Ch-c jest hr. Arnošt z Valdštein — Vartenberka.

Chocerady, far. ves na pravém břehu Sázavy, 88 d. 670 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Hrádek nad Sázavou, arcidiéc. Praž., vik. Kostelec., patr. kn. Khevenhüller-Metsch, 1691 osadníkův, pošt. Kostelec nad čern. lesy a čes. Brod; farní chrám Nanebevzetí P. M. z konce 17. stol. připomíná se ve 14. již stol. mezi farními; v něm obraz umírajícího sv. Frant. Xav. od výtečného Brandla; škola, špitál s kaplí, mlýn; opodál Obora, myslivna a dv. popl.

Chockov Chotkov (*Kockow*), ves, 14. d. 133 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lhotka, far. a býv. dom. Liblín. — Někdejší tvrz byla původištěm staročeského, nyní hraběcího rodu Chotků z Chotkova, druhdy ve dvě větve rozděleného, totiž v rod Chotků z Chotkova a Chotků z Vojnína. Po vymření této větve přijala prvnější též příjmí z Vojnína. Z rodu toho připomínáme dosud žijícího hraběte Karla Chotka z Chotkova a Vojnína (nar. 23. červenec 1783), který za své správy v Čechách nehynoucí pomníky sobě postavil. (Porovnej Chotek, hrad).

Choclov viz Koclov.

Chocnějovice, Kosnovice, Kocněvice, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves nad Mohelkou, 34 d. 227 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1 hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc. Mohelnice, far. Loukovec; zdejší fil. chrám sv. Havla, v němž se služby boží čtyrykrát do roka konají, uvádí se ve 14. věku mezi farními, dv. popl., mlýn. — K r. 1398 připomíná se Janda z Kocněvic a k r. 1472 Jeroním z Kocněvic.

Chocomyšl, ves v údolí, 37 d. 238 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (3¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Úboč, býv. dom. Chuděnic; nedostavený zámek, nyní fabrika na vyrábění lihu; od r. 1831 byla zde cukrárna a sice jedna z prvních v Če-

v Čechách; mlýn. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1435 Svatobor z Příkřice. Na listině z r. 1480 podepsán co svědek panoše Hendrich Soffka z Findelfelsu a na Chocomyšli. R. 1711 připojen statek Chský k panství Chuděnickému.

Chocov, někdy ves a původiště panského rodu z Ch-a; nyní neznáma polohou v Táborsku.

Chočin, Chotčiny, ves, 23 d. 293 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Hořice dolní, far. a býv. dom. Chýnov.

Chodeč (*Chodsche*), ves při železné dráze, 13 d. 74 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Netřebice, far. Velešín, býv. dom. Nov. Hrad.

Chodeč, Choteč, ves, 29 d. 203 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Vysoká, býv. dom. Liblice; od 14. stol. až do sklonku 18. věku byl zde farní chrám sv. Martina biskupa.

Chodeč, dv. popl. blíž Stanovic.

Chodolasy, Chudolazy, ves v údolí na potoku, 36 d. 214 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Medonosy, býv. dom. Liběchov a Chcebuz; mlýn; ¹/₂ hod. na východ hájovna, jež patřila prvé k panství Mělnickému.

Chodoplesy, Chudoplesy, ves na silnici Boleslavské, 16 d. 105 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Bakov.

Chodotín viz Liblice.

Chodouň, ves na pravém břehu Litavky, 54. d. 509 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol obc. Ch., far. Zdice, býv. dom. Točník; mlýn.

Chodouny (*Chodom*), ves, 41 d. 304 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Vetlá, býv. dom. Brozany.

Chodov (*Meigelshof*), ves, 82 d. 867 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Trhanov, býv. dom. Kouty a Trhanov. — Název místa toho uvádí nám v pamět jmeno jeho zakladatelů „Chodů" (viz Trhanov).

Chodov, statek spojený s panstvím Kunratickým a ves, 25 d. 193 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Hostivař; zámek, dv. popl.

Chodov dolní (*Unter-Chodau*), far. ves na soujmenném potoku, 121 d. 1037 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. a býv. dom. Loket, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětin., patr. obec Loket., 3188 osadníků; zdejší far. chrám sv. Vavřince s oltářním obrazem od Brandla pochází ze 14. stol. (obnoven r. 1725), škola, továrna na porcelán a kameninu.

Chodov horní (*Ober-Chodau*), statek a ves, ¹/₄ hod. sev. záp. od předešlé a na témže potoku, 40 d. 304 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket., kat. obc. Ch. h., pol. obc. a far. Chodov dolní; zámek, dv. popl. — Ch. h. jest dle Schallera původištem Hyzerlův z Chodova. R. 1847 koupil statek Ch. rytíř Bedřich Neupauer.

Chodov zadní, Chody (*Hinterkotten*), far. ves na Bavorské silnici a na dvou potocích, 88 d. 582 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Planá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch. z., býv. dom. Chodová Planá, arcidiéc. Praž. vik. Plan., patr. hr. z Berchem-Haimhausen, 1446 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice byl pův. kaple, již obec okolo r. 1726 založila; jisto však, že zde byl již v předhusitské době farní chrám, škola.

Chodová Planá (*Kuttenplan*), panství allod. (dle soudního odhadu od 20. dubna 1822 v ceně 426.457 zl. 30 kr. víd. čís.) a městys, 151 d. 941 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Planá (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch. P., arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr hr. z Berchem-Haimhausen, 820 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. z 18. pův. ze 14. stol., škola, synagoga, zámek, dv. popl., pivovár, vinopalna. — R. 1444 prodala Anna z Sobětic, vdova po Zbyňkovi z Kocova, právo své věnné na Ch-é Plané synům svým Janovi, Jindřichovi a Rackovi. Před bitvou Bělohorskou držel Ch-ou P-ou Jošt Adam z Širnding-u; r. 1622 jest mu však odňata a svob. p. z Haimhausen prodána. Při rodě jeho zůstalo zboží toto až na naší dobu. Ch. P. jest rodiště nynějšího velkopřevora křižovníků s červenou hvězdou, Dr. Jakuba Beera.

Chodovice, far. ves, 33 d. 254 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Hořic. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. ob. Ch., býv. dom Holovousy, diéc. Litom., vik. Hořic., patr. baron Vlkánova, 1721 osadníků; lok. chrám sv. Bartoloměje byl ve 14. stol. farní, škola. Nejstarší zvon na věži jest z r. 1441.

Chodovlice (*Chodolic*), někdy městečko, nyní ves, 62 d. 348 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat i pol. obc. Ch., far. Třebenice, býv. dom. Čížkovice. — Ch. náležely v první polovici 13. stol. klášteru sv. Jiří na hradě Pražském, a zůstaly jeho majetkem až do r. 1436, v kteréž době zapsány jsou od cís. Sigmunda Janovi Kapléřovi z Sulevic.

Chody viz Chodov zadní.

Chodžov, Chožov (*Kožow*), far. ves, částečně na úpatí, částečně na úbočí soujmenného vrchu, 72 d. 370 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Vršovice, diéc. Litom., vik. Libochovic, patr. kn. Švarcenberk, 1779

osadníkův; starobylý far. chrám sv. Michala s oltářním obrazem od Brandla uvádí se již r. 1384 mezi farními; škola. — Okolo r. 1057 měl zde kostel Litoměřický jakýsi statek. Ch. jest původiště pánů z Chodžova, najmě se uvádí na sklonku 14. věku Jan z Chodžova a k r. 1413 Jindřich z Ch-a.

Chochol, vska, 7 d. 57 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Zdebuzeves, býv. dom. Šternberk. — Veska Ch. povstala okolo r. 1750 z emfyteusovaného soujmenného dvora popl.

Chocholatá Lhota viz Lhota Chocholatá.

Chocholice, Chacholice, ves na potoku, 55 d. 334 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2¾ hod. jih. vých.) kat. obc. Ch., pol. obc., far. a býv. dom. Chrast; sam. Pod kopcem.

Chojnin viz Chvojno (české).

Cholenice, ves na Bydžovské silnici, 54 d. 390 ob. čes., kr. Jič., obc. Libaň. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Kopidlno; kaple sv. Marka z r. 1776.

Choltice, panství majorátní (dle soud. odhadu od 2. května 1820 za 632.946 zl. 11 kr. stř.) a starobylý městys, 102 d. 821 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošta Přelouč (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Král. Hrad., vik Chrud., patr. hr. Theod. Thun-Hohenštein, 1385 osadníkův; velkolepý zámek s překrásným kostelem ze 17. stol., park, obora, škola, pivovár, závod na vyrábění lihu. Sam. Chudoba, dv. popl. Luhy, Medenice a Podhorky. Trhy výroční: 1. v pond. po sv. 3 králích; 2. v úterý po sv. Filipu a Jakubu; 3. ve středu po sv. Václavu. — Někdejší hrad byl podivným sídlem soujmenného rodu. Václav z Choltic podepsal známý protest pánův českých do Kostnice zaslaný; Aleš a Vaněk z Ch-c súčastnili se sjezdu Čáslavského (r. 1440). V 16. a 17. stol. byli v držení Ch-c rytíři z Gerštorfu, jimž jsou po Bělohorské bitvě konfiskovány a r. 1623 Krištofu Šimonu hr. Thunovi prodány, jehož potomci až dosud Ch. drží. — V Ch-ích narozen r. 1807 Jos. Vojtěch Hellich, jeden z nejvýtečnějších malířův českých doby naší.

Cholunna, Cholunná, ves na výšině, 16. d. 129 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (¾ hod. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Ctiboř., far. a býv. dom. Žirovnice; ¼ hod. vzdálí mlýn Rohel.

Cholupice, ves, 19 d. 174 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Modřany, býv. dom. Břežany; dv. popl., opodál hájovna; před věky zde stála tvrz.

Cholyně, dvůr manský náléžející p. Dr. Karlu Lambe-mu a veska na Vltavě, 6. d. 62 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (2¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Čelín, pol. obc. a far. Borotice; zámek, dv. popl., mlýn.

Chomle, ves, 34 d. 275 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (3¼ hod. sev), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Radnice; zdejší fil. chrám sv. Markéty byl ve 14. stol. farním, dv. popl., mlýn; kam. uhelné doly, železná ruda.

Chomoly viz Homoly.

Chomoutov viz Chomútov.

Chomoutova Lhota viz Lhota Chomoutova.

Chomouty (*Kommt*), ves, 24 d. 98 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bukovina, far. a býv. dom. Sloup; vinopalna.

Chomouty viz Břehy kostelecké.

Chomutice (*Gross-Ch.*), far. ves. nad Javorkou, 82 d. 626 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov. Bydžov (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Smrkovice, diéc. Králohrad., vik. Hořic., patr. p. Dressler, 2547 osadníkův; far. chrám sv. Dionysa pův. ze 14. stol.; na zvonech jsou letopočty 1333 a 1490; škola, velká cukrárna r. 1858 vystavená (zaměstnává v čas pěstování burákn více než 300 dělníků). — Ch. byly původní zboží pánů Radeckých; na počátku 17. stol. náležely Janovi Jiřímu Zlivskému z Labouně. R. 1623 koupil statek Ch-cký Albrecht z Valdšteina za 15.500 kop. gr. míš., načež Ch. vedle jiných jeho statků jakožto léno královské vévodství Fridlanskému přivtěleny jsou.

Chomutičky, též Chomutice malé (*Klein-Chomutic*), ves ¼ hod. záp. od předešlé, 24 d. 173 ob. čes., kr. i okr. Jič., kat. obc. Ch., pol. obc. Třtěnice, far. Chomutice, býv. dom. Kumburk a Oulibice.

Chomútov, Chomoutov (*Komotau*), král. okr. město (1200' barom. výšky) na úpatí Krušných hor, při potoku Assigu, dále Chomútovkou zvaného, 589 d. 5933 ob. něm., kr. Žat. (2 míle sev. záp.), diéc. Litom., vik. Ch., patr. stud. fond, 7458 osadníků; děk. chrám Nanebevzetí P. M., kdež pochován Bohuslav Hasenšteinský z Lobkovic, kostel sv. Hynka, kostel sv. Ducha, cisterc. vyšígymn., hl. a podreální škola (7 tř.), přípravní běh pro učitele nár. škol, špitál, ústav pro chudé, smíš. okr. úř., notar., provis. hl. celní úřad (2. tř.), bern. úřad (2. tř.), báňské hejtmanství, pošt. úř. s pošt. stací, radnice (druhdy komenda něm. rytířů), kasárny (někdy jesuitská kollej), přádelny, továrna na kartouny, na líh, na cukrolověný, továrna na sukna, octárna, vícero mlýnů; kam. uhelné doly. K Ch-u přičtěny jsou: Michanice, Welmschlosser Ansiedlung, Alaunhütte. Trhy výroční: 1) v pond. po Reminiscere, 2) v pond. po sv. Filipu a Jakubu, 3) v pond. po Navštivení

P. M., — kdyby se tento den s pondělkem po sv. Petru a Pavlu setkal, příští pond. na to —, 4) v pond. po sv. Mich., 5) v pond. po sv. Martinu bisk. — Ch. byl až do polovice 13. stol. ryze český městys. Zapsán okolo r. 1252 křižovníkům Pruským č. řádu Německých rytířů, kteří zde zřídili komendu, počal zahy němčiti se valně. Z té snad doby pochází přísloví: „Všudy lidé, v Chomútově Němci.“ Na sklonku 14. stol. prohlášen Ch. za město. R. 1416 prodal jmenovaný řád zboží Ch-ské králi Václavu IV. R. 1421 oblehán Ch. od Pražanův a Táborův; třetího dne (16. března) stečeno město i hrad ač s velkou škodou oblehajících, přes 2000 osob zavražděno (jen několika ženám a dětím i třiceti toliko mužům život darován) a město v požeh dáno. Na to odevzdán jest Ch. v zástavu Jakoubkovi a Vřesovic. R. 1488 byl v držení jeho Beneš z Veitmíle, při jehož rodě snad po delší čas zůstal, neb arcikn. Ferdinand koupil Ch. r. 1560 od Jana z Veitmílė. R. 1571 přešel v držení p. Bohuslava Hasenšteinského z Lobkovic, jehož syn Bohuslav Jáchym zaměnil jej r. 1588 strýci svému, Jiřímu Popelovi z Lobkovic. Po pádu Jiřího Popela r. 1594 přiřknuty jsou statky jeho král. komoře; okolo r. 1605 vykoupil se Ch. z poddanství, načež jest král. městem jmenován. Ch. honosil se znamenitou knihovnou Bohuslava z Lobkovic, která jest bohužel 24. července 1598 požárem zničena. Z mnohých zdejších rodáků výtečných uvádíme toliko dějepisce českého, Frant. Pubičku (nar. 19. srpna 1722, † v Praze 5. června 1807).

Chomutovice, Huntovice, ves, 17 d. 126 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Popovičky, býv. dom. Průhonice. — Na sklonku 11. neb. na počátku 12. stol. daroval župan Svojše v Ch-ích dvě popluží klášteru Ostrovskému.

Chonkovice, Konkovice, ves, 14 d. 129 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol obc. Trpišovice, far. Světlá, býv. dom. Nová ves.

Choratice, Chorutice, ves, 28 d. 242 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($3\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Sázava, býv. dom. Ostředek. — Ch. daroval na konci 11. neb počátkem 12. stol. p. Pravota klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově.

Chorotice, Choratice (*Kartitz*), ves na levém břehu Labe, 28 d. 143 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($1\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. obc. Borek, pol. obc. Prosemná, far. Nešvice.

Chorouňky viz Choruškу.

Chorušice, far. ves, 55 d. 353 ob. čes., kr. Praž., okr. pošt. a býv. dom. Mělník ($3\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Litom., vik. Mělnický, patr. kn. Lobkovic, 1251 osadníkův; děk. chrám. P. Marie Serratské (pův. ze 14. stol.) s krásným obrazem Mariánským, jenž prý sem z Italie přinešen byl, škola. — Ch. patřily okolo r. 1228 klášteru Svatojiřskému na hradě Pražském.

Chorušky, Chorouškу, ves $\frac{1}{4}$ hod. sev. nad předešlou, 17 d. 112 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník, kat. i pol. obc. a far. Chorušice. — Ch. náležely ve 13. stol. klášteru sv. Jiří v Praze.

Chorutice viz Choratice.

Chořovice, Hořovice (*Thořowic*), ves na Písecké silnici, 62 d. 471 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Lnáře; dv. popl., opodál mlýn.

Chořovy viz Tchořovy.

Choťanky, ves, 44 d. 353 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. ($\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Libice.

Chotěiny viz Chočin.

Chotěboř, Chotiboř, panství (dle práv. přiřknutí od 13. listop. 1841 za 197.982 zl. 1 kr. stř.) a okr. město, 485 d. 3735 ob. čes., kr. Čás. ($3\frac{1}{4}$ míle), diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod., patr. svob. p. Dobřenský, 4937 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba uvádí se co taký již ve 14. stol., zámek s kaplí nejsv. Trojice, škola, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. exped., špitál pro 12 osob (založ. r. 1510 Janem Rudolfem Trčkou; základní jmění 13.630 zl. víd. čís.), zpěv. spolek „Doubravan,“ pivovár, továrna na vyrábění líhu, na likéry, soukenictví; sam.: Břevnice $\frac{1}{2}$ hod., Příjemek $\frac{3}{4}$ hod., Rochnovec. Trhy výroční: 1) v pond. druhého postního týdnu, 2) v pond. čtvrtého postního týdnu, 3) v pond. šestého post. týdnu, 4) v úterý po sv. Duchu, 5) v pond. po sv. Jakubě, 6) na sv. Felixa mučedníka, 7) v pond. po sv. Lukáši, 8) v pond. po sv. Martinu. Týdní trh každou středu. — Ch. náležela koruně české a král Jan udělil jí zvláštní výsady a práva. R. 1421 opanovali Táboři pod vůdcovstvím Hromádky z Jistebnic Ch-e. Když však Kutnohorští s některými městy a pány císaři věrnými, k městu přitáhli, dali se Táboři do vyjednávání, a majíce od oblehajících slib pode ctí a věrou, že posádce na životě ublíženo nebude, vzdali se bez boje. Na dolehání však Kutnohorských Němců jsou Táboři částečně upáleni (v Chotěboři a v Loších), částečně do šachet vmetáni. R. 1436 zapsal cís. Sigmund Jiříkovi z Dubé a Vismburka a jeho dědicům 13.300 kop gr. na Dobrovici, Žlebech, Vilšteině a Ch-i. Po roce 1450 přešla Ch. v majetek rytířů Trčků z Lipy, kteří ji až do svého vy-

méření (1684) drželi. Od cís. Ferdinanda II. dána na to rytíři Rašínovi z Riesenburka. Po mnohých ještě změnách dostala se konečně nyní zde panující rodině svob. p. Dobřenských z Dobřenic.

Chotěbořice, Chotěborky, far. vska, 6 d. 40 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Jaroměř (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Vilantice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. p. Jan Liebig, 1709 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. pův. ze 14. stol., škola. — R. 1457 zavadil Vác. Koktan z. Kestřan dědiny své manské v Kestřanech, ve Lhotce a v Chotěbořicích v 800 kopách Bohuslavovi, Rinartovi a Janovi bratřím z Kestřan.

Chotěbudice, Chotěbytice (*Kettowitz*) ves při Maštovském potoce, 24 d. 250 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Maštov; kam. uhelné doly; ¼ hod. na západ kostelík sv. Štěpána, jediná to upomínka na někdejší, ve 14. stol farní ves Mladějov, již daroval na sklonku 12. stol. velmož Milhost založenému od něho klášteru Maštovskému.

Choteč, ves, 40 d. 259 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Sezemice; sam. Vesplouský. — Ch. patřila k zboží někdejšího kláštera Sezemického.

Choteč, far. ves, 87 d. 869 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1½ hod. již.), kat. i pol. obc.. Ch., býv. dom. Radím a Pecka, diéc. Král. Hrad., vik. a pošt. Jičín., patr. náb. fond, 1992 osadníkův; lok. chrám sv. Mikuláše byl r. 1384 farním, škola, zámek, 2 mlýny, druhdy zde stála tvrz; opodál sam. Rakovník. — Ch. byl druhdy zvláštní, nyní s panstvím Radimským spojený statek.

Choteč, statek děkanství u všech Svatých v Praze a ves, 44 d. 371 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Třebotov; fil. chrám sv. Kateřiny, dv. popl., pivovár, někdy zde stála tvrz; opodál Měchurovský mlýn. — Ch. jest původiště rodu panského z Chotče v listinách 15. stol. často připomínaného. Výše uvedenému děkanství dostalo se Ch. po bitvě Bělohorské.

Choteč viz Chodeč.

Chotějovice, Chotěvice (*Kottwitz*), far. ves, v utěšeném údolí Labském, 158 d. 938 ob. něm., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Hostin. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Král. Hrad., vik. Hostin., patr. hr. Deym, 1780 osadníkův; zdejší lok. chrám sv. Petra a Pavla uvádí se r. 1384 mezi farními, škola; opodál na vrchu veřejná kaple sv. Kateřiny, v níž se šestkráte do roka služby Boží konají. — Před věky stála zde tvrz, původiště panoší z Chotěvic; Hynek z Ch-c súčastnil se sjezdu Čáslavského r. 1440.

Chotějovice a dvůr Korec, ves při Žehuňském rybníce, 69 d. 482 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Žehoun; zdejší fil. chrám Narození P. M. byl v předhusitské době farním.

Chotějovice Chotiovice (*Kuttowitz*), ves nad Bělou, 27 d. 190 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (1 hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc., far. a býv. dom. Světec; mlýn.

Chotek, někdy prý hrad nedaleko Kamenného Újezdu a původiště staročeského nyní hraběcího rodu Chotků z Chotkova a Vojnína (viz Chockov) a zbořen prý r. 1433 od Sirotků pod vůdcovstvím Jana Čapka.

Chotělice a dvůr Náchod, někdy zvláštní statek, nyní ves na pravém břehu Cidliny, 73 d. 523 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Smidary, býv. dom. Dymokury; mlýn. — Ch. jsou rodiště soujmenného rodu panského. R. 1407 postoupil směnou Vašček z Chotělic tvrze, dvora poplužního a jiného zboží v Chotělicích Janovi z Voděrad.

Chotělsko, ves, 19 d. 137 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Živhošt, býv. dom. Slapy a Davle.

Chotěmis, ves, 44 d. 290 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Deštná, býv. dom. Dírné.

Chotěmiřice, Chotoměřice, ves, 31 d. 194 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Královice dol. (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Nová ves.

Chotěnice, ves, 51 d. 374 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Heřmanův Městec.

Chotěnice (*Kudenitz*), ves na levém břehu Ohře, 17 d. 71 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Čachovice, býv. dom. Poláky (1 d. dom. Mory); kam. uhelné doly. — Ch. náležela okolo r. 1115 částečně klášteru Kladrubskému.

Chotěnice viz Chocenice.

Chotěnov, ves, 32 d. 175 ob. čes., kr., Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Mladočov.

Chotěnov (*Kuttnau*), ves na potůčku, 17 d. 98 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (klášter) Teplá (2¼ hod. jih. záp.) kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Pistov.

Choteřín Kotejřín, ves, 19 d. 167 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Přilepov, pol. obc. Sobědraž,

far. Kovářov, býv. dom. Orlík; někdy zde stála tvrz; opodál sam. Kroupov, mlýn a 3 d. — Zde narozen Jan Hodějovský z Hodějova, veliký svého času mecenáš (žil v první polovici 16 stol.). Odtud dáno slavnému mistru Matouši Kolínovi, professoru řecké řeči a literatury, na jeho žádost z úcty k jmenovanému Janu Hodějovskému příjmí „z Chotěřína."

Chotěšice, far. ves, 75 d. 512 ob. čes., kr. Jič., okr. Králové Městec (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Dymokury, pošt. Kopidlno, diéc. Královrad., vik. Kopidln., patr. náb. fond; 1029 osadníků; lok. chrám z r. 1746, škola; někdy zde byla tvrz.

Chotěšiny, ves, 26 d. 176 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vysoké Mýto (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Vračovice, far. Heřmanice.

Chotěšov (*Chotěschau*), far. ves, 72 d. 527 ob. čes., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Libochovic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc Litom; vik. Libochovic., patr. náb. a stud. fond, 833 osadníků; lok. chrám Nanebevzetí P. M. z předešlého, pův. ale ze 14. stol., škola, dv. popl, opodál mysliv. Hájek. — Na počátku 11. stol. měl zde kostel Litoměřický jakýsi statek. V prvé polovici 13. stol. uvádí se Ch. mezi zbožím kláštera Doksanského.

Chotěšov (*Kotěschau*), ves, 35 d. 247 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Velhartice, býv. dom. Hrádek a Velhartice (2 d. býv. dom. Kunkovice).

Chotěšov, Chotěšovice (*Chotěschau*), panství allod. (dle trhové úmluvy od 28. ledna 1822 za 1,089.200 zl. stř.) a far. ves. (177 víd. sáhů nad hladinou mořskou), 100 d. 1001 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Stod. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. opat Tepelský, 1891 osadníků; far. chrám Narození P. M., škola, zámek (někdejší probošství), dv. popl., pivovár, kam. uhelné doly. — Ch. náležel ve 12. stol. českému velmoži Hroznatovi, vyjma čtvero lánů pole, jež byly majetkem kláštera Kladrubského. Na sklonku 12. neb na začátku 13. stol. založen zde od Hroznaty klášter panenský řádu sv. Norberta pod zvláštním proboštem. Klášter Ch-ský dobyt od Žižky a osazen Tábory r. 1421. Po zrušení kláštera r. 1782 připadlo bohaté zboží jeho náboženskému fondu, načež r. 1822 za výše uvedenou cenu prodáno jest až dosud zde panujícímu rodu knížat Thurn a Taxis. Připomenouti dlužno, že matriky při zdejším kostele vedeny jsou česky až do r. 1680.

Chotěšov (*Kotěschau*), ves, 28 d. 149 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Jesenic. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Petršpurk.

Chotěšov malý (*Klein-Chotěschau*), ves při silnici, 15 d. 109 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Úlice, far. Jesná, býv. dom. Úlice a Jesná; druhdy zde stála tvrz.

Chotěšovice viz Chotěšov.

Chotětice, ves, 16 d. 151 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Heřmanice velké, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Prčice, dv. popl. Někdy zde stála tvrz, jež byla rodiným sídlem soujmenného rodu panského; v první polovici 15. stol. častěji se uvádí Jan Slúp z Chotětic.

Chotětín, ves na stejnojmenném potoku, 13. d. 102 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (¾ hod. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Újezd Drahoňův; mlýn; před věky zde stála tvrz.

Chotětov (*Kuttenthal*), far. ves na výšině, 49 d. 421 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Benátky (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Brandýs a Přerov, arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. velkovévoda Toskánský, 629 osadníků; far. chrám sv. Prokopa uvádí se co taký již ve 14. stol. (v presbyterium letopočet 1506), škola. — Ch. jest stará osada, neb již r. 1057 činí se o ní zmínka.

Chotěvice viz Chotějovice.

Chotiboř viz Chotěboř.

Chotikov (*Kottiken*), ves, 66 d. 553 ob. čes. něm., kr. Plz., okr. Touškov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Malešice (19 d. býv. dom. Křimic.); fil. chrám povýšení sv. Kříže byl v předhusitské době farním, dv. popl., opodál rasovna. — Palianek za Ščeňovic bratru svému Jiříkovi ze Ščeňovic ve 200 kop. zavadil dědiny své v Chotikově a v Mazině (1447).

Chotiměřice, Chotoměřice, ves 11. d. 124 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Zbraslavice.

Chotimíř, Chotomiř (*Kottomiř*), ves v Středohoří, 44 d. 236 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., Ch. far. Velemín; škola, dv. popl., někdy zde stála tvrz.

Chotimiř, statek (dle trhové smlouvy od 28. února 1800 za 46.000 zl. a 450 zl. klíčného) a ves, 39 d. 244 ob. čes., kr. Plz., okr. Horš. Týn (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Blíživa; mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1743, zámeček, dv. popl. — Statek Ch-ský byl panu Bedřichu z Bělé po bitvě Bělohorské konfiskován a r. 1622 Adamovi z Valdšteina prodán. Nynějším držitelem jest p. E. Prušák.

Chotina, ves v údolí při potoku, 31 d. 208

ob. čes., kr. i okr. Plz. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Planá, býv. dom. Plasy; továrna na výrobky chemické.

Chotiněves, (*Kuttendorf*), ves na úpatí Hořidelského vrchu, 70 d. 352 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Liběšice; kaple, chmelařství, sadařství.

Chotiovice viz Chotějovice.

Chotíš (*Chotejsch*), někdy zvláštní statek, nyní ves na potoku, 41 d. 321 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Vitice; někdy zde byla tvrz. — Okolo r. 1088 měl zde kostel Vyšehradský jakýsi statek. K r. 1436 uvodí se Ondřej Ruože z Chotíše a k r. 1451 Dobřan z Chotíše.

Chotiv, ves na levém břehu Orlice divoké, 12 d. 79 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Žďár, far. a býv. dom. Borohrádek.

Chotoholt viz Libohava hořejní.

Chotoměřice viz Chotěmiřice a Chotiměřice.

Chotomiř viz Chotimiř.

Chotouchov, statek spojený s Hrádkem červeným a ves nad Doubravkou, 56 d. 405 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Solopisky; závod na vyrábění lihu, dv. popl, mlýn; někdy tvrz., — Ch., statek kláštera Svatoprokopského zapsal cís. Sigmund mezi jiným zbožím r. 1437 kněží Bedřichovi ze Strážnice a dědicům jeho. Okolo r. 1760 koupil Ch. Jan Václav Vražda z Kunvaldu od hr. Karla Jáchima Bredy, držitele Peček a spojil jej s Hrádkém.

Chotoun, ves, 10 d. 110 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. obc. Pohoř, pol. obc. Jílové, far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Břežany.

Chotouň, ves, 45 d. 370 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Skramníky, býv. dom. Poděbrad. (4 d. k dom. Čern. Kostelec.); fil. kostel sv. Prokopa z r. 1584 (pův. kaple); až do r. 1816 stál zde u prostřed hřbitova někdejší farní chrám sv. Petra a Pavla, jehož založení nepochybně před rokem 1204 se událo; škola. V kostele sv. Prokopa jest krásný velký obraz sv. Petra a Pavla od Škréty přenešený sem z bývalého far. chrámu, pak dva menší obrazy od Brandla, totiž Kristus na kříži a sv. Josef. Ch. jest rodiště prvního opata kláštera Sázavského sv. Prokopa, horlivého křisitele ducha křesťanského, a upřímného pěstitele slovanského vzdělání a slovanského písemnictví. Dům, v němž sv. Prokop narozen, stojí blíž kostela a ozdoben jest (od r. 1860) mramorovou deskou s památným nápisem.

Chotovice, ves, 56 d. 305 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl (2¹/₂ hod. záp.), kat. i pol obc. Ch., far. a býv. dom. Nový hrad; sev. ode vsi fil. chrám. sv. Prokopa na návrší, jenž prý ze středu 14. stol. pochází. — Okolo r. 1142 náležela dědina ta klášteru Sedleckému.

Chotovinky viz Chotyně.

Chotoviny, panství (dle smlouvy od 8. října 1849 za 215.873 zl. stř.) a far. ves na výšině, 43 d. 358 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. Sudoměřice, diéc. Buděj., vik. Táb., patr. šlechtic Nádherný, 3172 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla uvádí se již ve 14 stol., zámek s kaplí sv. Kříže, škola, opodál kaple Mariánská z r. 1857, dv. popl. a hájovna Bažantnice. — Zde se chová starobylý na dřevě malovaný obraz Panny Marie. Na někdejší tvrzi seděli, jak se zdá, již v 15 a pak v 16. a 17. stol. Vítové z Rzavého. Okolo r. 1682 držel Ch. Václav Vojtěch Vratislav z Mitrovic. Z pozdějších majitelů uvádíme ještě Krištofa hr. z Migazzi, arcibiskupa Vídeňského, který výše připomenutý obraz zdejšímu, od něho přestavenému kostelu (1781—86) daroval. Šlechticům Nádherným náleží panství Ch-ské od r. 1806. R. 1452 rozbil u Ch-in Jiří z Poděbrad stany, táhna obléhat Tábora.

Chotusice, městys, 167 d. 1364 ob. čes., kr., okr. a pošt. Čás. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Žehušice, diéc. Králohrad., vik. Čás., patr. hr. z Thunn, 4115 osadníků; far. chrám sv. Václava z r. 1716, pův. však ze 14. stol., škola. Trhy na dobytek: 1. dne 13. června, 2. dne 17. října. — Ch. náležela v předhusitské době opatství Sedleckému. R. 1436 zapsal ji cís. Sigmund Chotúňovi v Nestějova. Dne 17. května 1742 svedena u Ch. bitva mezi knížetem Karlem Lotrinským a králem Pruským Bedřichem. Z počátku vítězili císařští, jsou však konečně od Prusův přemoženi, čímž koruna česká své hrabství Kladské a téměř celé Slezsko ztratila.

Chotutice, ves na levé straně Plaňanky, 61 d. 461 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Skramníky, býv. dom. Radim.

Chotýčany (*Schmidtgraben*), ves na Pražské silnici, 26 d. 248 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dobřejice, far. Hosin.

Chotýšany, někdy ves neznámého nyní položení na bývalém panství Liběšickém.

Chotyně, Chotovinky (*Kuttowenka*), ves 18 d. 105 ob. něm., kr. Litom., okr. Bílin.

($^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. far. a býv. dom. Světec; na blízku kam. uhelné doly.

Chotýšany (*Chotěschau*), statek (dne 9. listop. 1791 za 52.473 zl. 37$^{1}/_{2}$ kr.) a far. ves na návrší, 52 d. 454 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vlašim (1$^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. hr. Vratislav z Mitrovic, 1325 osadníkův; far. chrám sv. Havla v slohu byzantinském připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, zámek s krásnou zahradou, pivovár, dv. popl. — Někdejší tvrz, z níž rozličné místnosti, nyní k pivováru náležející, zbyly, byla ve 14. a na počátku 15. stol. rodinným sídlem rytířův z Chotyšan. R. 1541 prodal Jetřich Lukavecký z Lukavce Ch. s jinými ještě statky Mikulášovi a Janovi, bratřím Chobotským z Ostředka. R. 1620 dostal se v držení Ch-n rytíř Václav Věžník, r. 1727 Arnošt Frant. hr. z Vrtby. Po hrabatech z Vrtby dědil všechny statky r. 1807 Frant. Jos. hr. Vratislav z Mitrovic, při jehož rodě Ch. dosud zůstaly. Opodál při rybníce, kteréž místo dosud jmeno Krabice má, stála tvrz Krabice rodinné prý sídlo rytířů Krabiců z Veitmile.

Chouč (*Chúč*) Konč (*Kautz*), ves, 29 d. 160 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom Bílin. (1 hod. již.), kat. obc. Ch., pol. obc. Robčice, far. Želenice; zdejší fil. chrám byl ve 14. stol. farním, škola. — Ch. patřila od 11. stol. až do nepokojů náboženských kostelu Litoměřickému, načež pak r. 1437 zapsána jest Jakubovi z Vřesovic.

Chouranice viz Brod český.

Choustník, panství (dle trhové smlouvy od 29. srpna 1843 za 225.000 zl. stř. a 200 duk. klíčného) a far. ves, 70 d. 567 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Soběslav (2 hod. sev. vých.), kat i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Táb., patr. hr. Vratislav Netolický, 3454 osadníků; far. chrám sv. Václava připomíná se co taký již k r. 1384, škola, zámek, pivovár, dv. popl. Výroční a dobytčí trhy v úterý 1. před sv. Cyrillem a Methodějem, 2. před Narozením P. M., 3. po sv. Barboře. — Nade vsí na „Hoře" rozvaliny někdejšího hradu Ch-a, dle něhož nazván staročeský rod pánů z Choustníka, příbuzný Kounicům, Talmberkům, Martinicům atd. Nejstarší známý pán rodu toho jest Beneš z Ch-a, jenž žil mezi l. 1250—62. Ještě před vymřením pánův z Ch-a, začátkem 15. stol., dostalo se zboží to Rožmberkům, kteří zde vyjma krátké vladaření Zděnka ze Šternberka, až do r. 1597 sídleli, načež Ch. v 9000 kopách gr. praž. na rytíře Jiříka Chomuta z Harasova, pána na Pečinově a Bělé přešel. Tento zemřel r. 1616 bez mužských dědiců, pročež statky dcera jeho Zuzana provdaná za hr. Černína z Chuděnic zdědila a po té syn její Heřman hrabě Černín z Chuděnic, který Ch. r. 1678 prodal hr. Janovi Šporkovi. Sňatkem pak přešel Ch. v držení hr. Voračických z Paběnic; od r. 1843 jest majetkem hr. Vratislavův Netolických z Mitrovic.

Chouzava, Chouzova, veska, 8 d. 58 ob. čes., kr. Praž., okr., far., býv. dom., kat i pol. obc. Dobříš (1$^{1}/_{4}$ hod. sev.).

Chouzov, ves, 20 d. 116 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1$^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Vildštein, far. Chvalenice, býv. dom. Hradiště.

Chožov viz Chodžov.

Chraberce (*Chrabřes*), ves, 25 d. 175 ob. čes. něm., kr. Žat., okr. Loun. (1$^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Chodžov, far. Rané, býv dom. Dobromiřice. — Ch. byly za nepamětných dob majetkem mocných Vršovců v. R. 1102 daroval je Vršovec Nemoj kostelu Vyšehradskému.

Chrabrčice viz Krabčice.

Chrabry, Chabry dolní (*Unter-Ch.*), ves, 36 d. 275 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1$^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch. d., far. Prosek, býv. dom. Libeň; fil. chrám Stětí sv. Jana uvádí se ve 14. stol. mezi farními, škola.

Chrabry, Chabry horní (*Ober-Ch.*), ves $^{1}/_{8}$ hod. jih. vých. od předešlé, 15 d. 133 ob. čes., kr. Praž. okr., Karlín., kat. i pol. obc. Ch. dolní, far. Prosek, býv. dom Libeň.

Chrámce (*Kramitz*), statek (dle trhové úmluvy od 13. října 1851 za 88.000 zl. stř., 500 zl. stř. klíčného) a ves, 31 d. 162 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2 hod. již.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Kozly; zámek, pivovár, dv. popl. — Nynější držitel hr. Jindřich Chotek z Chotkova a Vojnína koupil Ch. r. 1851 od svob. pána z Ehrenberka.

Chrámiště, ves, 11 d. 57 ob. čes., kr. Praž. okr. Dobříš (1$^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Dražetice, pol. obc. a far. Borotice, býv. dom. Starý Knín.

Chramosty, Chromosty, ves, 31 d. 229 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1$^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Dublovice, býv. dom. Chlumec; sam.: u Hradilů, Mečkov, u Mrdalů.

Chrámy, Krámy, ves, 24 d. 163 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Křížov, far. Slapy, býv. dom. Slapy a Davle. Někdy prý zde dolováno na zlato. — Ch. jmenují se okolo r. 1304 mezi statky kláštera Zbraslavského.

Chraňbože stará a nová (*Chrambor*), skelné hutě u Dobrnic.

Chrenčovice (*Chränitschowitz*), statek (dle trhové smlouvy od 1. července 1851 za 72.000 zl. stř.) a ves, 34 d. 219 ob. něm., kr. Pls., okr. Touškov (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Lichtenštein; zámek z r. 1795, kaple sv. Jana Nep., dv. popl. — Ch. patří od r. 1851 Františkovi a Anně, manželům Krausovým.

Chrast, Chrást, ves, 30 d. 210 ob. čes., kr. i okr. a far. Boles. (½ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Vinec, býv. dom. Kosmonosy.

Chrast, Chrast, panství biskupství Hradeckého a městys, 307 d. 1833 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Král. Hrad., vik. Ch., patr. biskup Králohrad., 5089 osadníků; děkanský chrám Nejsv. Trojice z počátku minulého stol., v němž jest pohřben kníže Jiří, poslední potomek z rodu Kantakuzeno, bývalých hospodárů Valaských; zámek s kaplí sv. Jana Nep., škola, pošt. exped., závod na vyrábění lihu, továrna na zápalky. Výroční a dobytčí trhy: 1. ten den po sv. 3 králích, 2. ve čtvrtek před květnou nedělí (trvá 8 dní), 3. ve čtvrtek před sv. Janem Nep., 4. ve čtvrtek po sv. Markétě (po 8 dní), 5. ve vtrtek po sv. Aug., 6. ve čtvrtek před sv. Havlem. Týdní trh na obilí každou středu. — Ch. náležel někdejšímu klášteru Podlažickému, po jehož zrušení 1421 zapsán jest s ostatním zbožím klášterním Zděnkovi Kostkovi z Postupic. Od Bohuše Kostky z Postupic dostal se trhem r. 1542 Slavatům z Chlumu, kteří ním pak až do počátku 17. stol. vládli, načež na pány Berky z Dubé přešel. R. 1664 koupil Ch. cís. Leopold a dal jej nově založenému biskupství Král. Hradeckému.

Chrast, Chrast ves, 34 d. 253 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Bykaň, býv. dom. Křesetice.

Chrast, ves, 16 d. 148 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krupá dolní, býv. dom. Krupá, far. Krupá horní.

Chrast, Chrast, ves, 21 d. 156 ob. čes., kr. Pís. okr. Březnic. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Tochovice, býv. dom. Drahenice.

Chrast, Crasto, ves, 10 d. 60 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Pivkovice, pol. obc. a far. Bílské, býv. dom. Protivín. (3 d. k dom. Netolic.)

Chrast, Chrást, ves, 95 d. 707 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Dýšina; škola, štace záp. dráhy, hamry, zbrojírna, hutě na kamenec, v okolí sírník železitý. — Ch. daroval r. 1242 král Václav klášteru Chotěšovskému.

Chrast, Chrastov, statek spojený s Chrančovicemi a ves, 13 d. 81 ob. něm., kr. Pls., okr. Tuškov (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Chrančovice, far. Lichtenštein. — Dědina ta dostala se ve 12. stol. klášteru Kladrubskému.

Chrast, Chrast, ves, 46 d. 285 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Lab. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch.. far. Všetaty.

Chrast, ves na pravém břehu Sázavy, 26 d. 178 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Krhanice, far. Týnec, býv. dom. Konopiště; fil. chrám sv. Kateřiny v nynější podobě z r. 1684 připomíná se co farní již k r. 1350; gotické klenutí nad presbyterium, jakož i hlavní vchod jsou nepochybně zbytky původního chrámu.

Chrast, ves při silnici, 20 d. 212 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Lašovice, býv. dom. Orlík; sam.: dv. popl. Holešice a hajn. Jareš.

Chrast viz Kounice.

Chrast viz Přestupín.

Chrast viz Výšice.

Chrast, dv. popl. u Zdětína.

Chrast, sam. u Ždirce.

Chrastava (*Kratzau*), starobylé okr. město v krásném údolí, 344 d. 2773 ob. něm., kr. Boles. (5 m. sev.), býv. dom. Grabštein, diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 6525 osadníků; far. chrám sv. Vavřince uvádí se již ve 14. stol. (patřil v ten čas k Žitavskému dekanátu), škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exp., štace Liberecko-Žitavské dráhy, špitál, přádelna na vlnu, soukenictví (56 dílen), plátenictví (roč. na 675 kusů plátna a poloplátna). Trhy výroční: 1. v pond. před masop. nedělí, 2. v pond. před sv. Janem Křt., 3. v pond. před Sv. Vavřincem, 4. v pond. před. sv. Havlem, 5. po druhé ned. adv. Týdní trh každou sobotu. — K r. 1212 jmenují se Gebharda Jindřich, bratří z Chrastavy, dvořané markraběte Mišeňského. Velké skody utrpěla Ch. valkou 30letou, jmenovitě r. 1644. Zde narozen 9. února 1800 současný malíř historický Josef Führich.

Chrastava, vska, 4 d. 36 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¼ hod. vých.), kat. obc. a býv. dom. Stěkovice, pol. obc. a far. Kosova Hora.

Chrastava dolejší (*UnterKratzau*), průmysl. ves při Nise, 89 d. 549 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Chrastava (⅛ hod. již.), kat. obc. Ch. d., pol. obc. Chrastava hořejší, býv. dom. Grabštein.

Chrastava hořejší (*Ober-Kratzau*), průmysl. ves, 95 d. 625 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Chrastava (1/8 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch. h., býv. dom. Grabštein; přádelna (sepřede roč. 8100 ctů bavlny).

Chrastavec (*Chrostau*), ves na Moravské hranici, 52 d. 270 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (5 hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Vítějovice, far. a býv. dom. Bělá.

Chrastavice, ves, 55 d. 301 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Třebnice, býv. dom. Horš. Týn.

Chrastin, ves, 23 d. 103 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Peruc.

Chrastná (*Krasa*), ves na patě soujmenného vrchu, 36 d. 204 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Kundratice, far. Osečná, býv. dom. Vartenberk; 2 mlýny, bělidla.

Chrastná, ves, 30 d. 218 ob. čes., okr. Uhl. Janovic. (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Smrk, far. Úžice, býv. dom. Rataje. — K o j a t a, syn Hrabišův, nemaje žádných potomků, odkázal r. 1227 statky své rozličným klášterům a kostelům. Mezi zbožím kostelu Sedleckému odkázaným byla též Ch.

Chrastná, C h r a s t n é (*Chrasney*), ves na výšině, 10 d. 37 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vratislav, far. Sutom, býv. dom. Dlažkovice (2 d. k dom. Pnětluky), — J i ř í z M i l e v s k a postoupil Ch-é. r. 1181 biskupství Pražskému za jiné zboží. R. 1455 prodal B o h u s l a v z O h n i c e dědictví své v Ohnici tvrz, dv. popl. a t. d., v Křemyži, Chrastné a Mrklesích platy roční J a n o v i K o z e l k o v i z e H ř i v i c.

Chrastnice, K r á s n i c e, ves, 20 d. 112 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. Ch., far. Vosice, býv. dom. Libčany.

Chrasto viz C h r a s t (okr. Vodňan).

Chrastov, ves, 26 d. 204 ob. čes., kr. Táb. okr. Počátky (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Rychnov nový, býv. dom. Cerekvice. Na blízku dolováno někdy na stříbro.

Chrastov viz Chrast (okr. Touškov).

Chrástovice viz Č e c h t i c e.

Chrašťany, far. ves, 53 d. 368 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Vlt. Týn (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Vlt. Týn. (14 d. k dom. Bechyň.), diéc. Buděj., vik. Bechyň., patr. arcibiskup Pražský, 4638 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje pův. ze 14. stol. škola; Sam.: Š t e r n b e r k, mlýn a dům; v K a l í c h. — R. 1387 daroval T h e o d o r i c h r y t í ř z C h r a š t a n desátek zdejšímu kostelu.

Chrašťany, ves na příkrém návrsí, 64 d. 361 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (2 1/4 hod, jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Dlažkovice; v okolí se nalezají granáty.

Chrašťany, ves při silnici, 27 d. 247 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1 1/4 hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Bylany, far. Lstiboř, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy.

Chrašťany (*Kroschau*), ves, 86 d. 602 ob. čes. něm., kr. Praž., okr. Rakovník (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Kněževes, býv. dom. Olešná; škola, dv. popl.

Chrašťany, panství kapituly u sv. Víta v Praze (dle trhové úmluvy od 20. června 1667 za 8500 zl. a 200 zl. klíčného), 33 d. 299 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Ořech; zámek, dv. popl. — Ch. náležely ve 13. věku klášteru Svatojirskému v Praze.

Chrašťany, ves na potoku, 25 d. 228 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Václavice, býv. dom. Konopiště; mlýn. — O f k a z M a l o v i c zapsala r. 1445 druhému manželi svému P e t r o v i z D u b é seděním n a M r a č i Ch. se vším příslušenstvím, věno po prvním manželi Z d e ň k o v i M e d k o v i s t a r é m z V a l d e k a a T ý n c e.

Chrašťany (*Groschau*), ves, 28 d. 241 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Veliká ves, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves. — Ch. byly někdy zvláštní statek náleževší na počátku 15. stol. Kolovratům.

Chrašťany dolní (*Unter-Groschum*), ves, 23 d. 175 ob. něm. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Netolic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Ch. d., pol. obc. Chvalovice.

Chrašťany horní (*Ober-Groschum*), ves 1/4 hod. již. od předešlé, 23 d. 121 ob. něm. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolic., far. Lhenice, kat. obc. Ch. h., pol. obc. Chvalovice.

Chrašťany malé (*Klein-Groschum*), ves, 15 d. 74 ob. čes., kr. Buděj. kr. Hluboká (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ch. m., pol. obc. Břehov, far. Němčice, býv. dom. Netolice.

Chraštice, ves, 10 d. 56 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (2 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. Skrej, far. Žleby, býv. dom. Jeníkov.

Chraštice, Horazdčice (*Gross-Kraschtic*), far. ves na silnici, 28 d. 219 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Orlík, pošt. Mirovice a Milín, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. kn. Švarcenberk, 3263 osadníků; zdejší far. chrám Nanebevzetí P. M. založen prý r. 1241 od J a r o s l a v a z e Š t e r n b e r k a; jisto však, že byl již r. 1384 farním; škola.

Chraštice viz H r a š t i c e.

Chraštičky (*Klein-Kraschtic*), ves, 37 d. 289 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chraštice, býv. dom. Orlík; opodál mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1847. — 4 d. tvoří Karšteinský lenní dvůr řeč. Maršovský.

Chraštiny, ves, 32 d. 232 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 hod. sev. vých.?) kat. i pol. obc. Třešně, far. Záhoří horní, býv. dom. Orlík.

Chraštovice (*Kraschtowic*), ves, 57 d. 411 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Radomyšl, býv. dom. Drhovle.

Chraštovice (*Kraschtowic*), ves, 27 d. 211 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manetín (2 hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Stražiště; kam. uhelné doly, opodál Spálený mlýn.

Chrbatov viz Chrbokov.

Chrbice, Krbice (*Körbitz*), far. ves, 49 d. 252 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Chomútov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov, diéc. Litom., vik. Chomútov., patron hrabě Wolkenštein, 425 osadníkův; far. chrám všech Svatých z r. 1769 připomíná se co farní již ve 14. stol.; škola

Chrbokov, Hrbokov též Chrbatov, ves, 19 d. 125 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Podol, býv. dom. Heřmanův Městec; kostel filiální sv. Václava z našich dob uvádí se ve 14. stol. mezi farními; 1/4 hod. vzdáli mlýn Zlatník na místě někdejší vesnice téhož jmena, jež nepochybně 30letou válkou zanikla. — Ch. náležel od pradávných časů městu Chrudími, které jej r. 1593 panu Vác. Plesovi na Stolanech za 250 kop. gr. čes. prodalo.

Chrbonín, ves, 38 d. 386 ob. čes., kr. i okr. Táb. (3 3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Vlčoves, far. Choustník, býv. dom. Radenín a Hroby; fil. škola, opodál mlýn Zelenka.

Chrčice, také Ch. Labské, ves blíž Labe, 31 d. 209 ob. čes., kr. Jič., okr. Chlumec. (2 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Týnice Labská, býv. dom. Pardubice. — Císař Sigmund zapsal r. 1436 mezi jinými statky i ves kláštera Sedleckého jmenem Chrčice Vaňkovi z Miletínka.

Chrčice, také Ch. polní, ves, 42 d. 262 ob. čes., kr. Jič., okr. Chlumec. (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Ohař, býv. dom. Poděbrady. — Ch. byla druhdy ves křižovníkův Zderazských, kterouž cís. Sigmund r. 1436 v 130 k. gr. zapsal Michalovi Skálovi ze Žlunic.

Chřebřany viz Křebřany.

Chřelina, Křelina, ves, 17 d. 122 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Bukovice, far. Velíš, býv. dom. Velíš a Vokšice.

Chřelovice, Křelovice, ves, 40 d. 309 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic. (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Šipín, býv. dom. Trpisty a Třebel; škola, dv. popl.

Chřelovice, Křelovice, ves na silnici, 50 d. 403 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Červená Řečice; fil. škola. Sam: Hořečka a Malina.

Chřenice (*Křenic*), ves, 23 d. 221 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1. hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Sluštice, býv. dom. Uhříněves; druhdy zde stála tvrz.

Chřeničná, Křeničná, statek, (dle trhové smlouvy ode dne 18. dubna 1848 za 2000 zl. stř.) a ves, 17 d. 132 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobřiš (2 3/4 hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Chotělsko, v. dom. Živhošt. — Ch. náležela od nepaměti až do 18. stol. klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově. R. 1753 nabyl jí koupí hrabě Bubna, r. 1828 Vác. Lhotský a r. 1848 svob. pan Korb z Veidenheimu.

Chřenov, Chříňov, Křenovy (*Křenowa*), někdy panské sídlo, nyní ves nad Radbuzou, 30 d. 196 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1 hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Pucnice, far. Staňkov; dv. popl., mlýn. — Na někdejší tvrzi seděli v 15. a 16. stol. vládykové z Chřenova; tak se uvádí k r. 1437 Matiáš z Ch-a, úředník při zemských deskách.

Chřenovice (*Křenowic*), ves, 31 d. 225 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jaronice, far. Dubné. Sam.: Kalista, Boudal, Stoličky, Mocal, Slabý, Stokař (1/2—1 1/4 hod.). — R. 1382 vyměnili sobě Ch. od král. komory za ves Žlukov Vyšata a Bušek z Michalovic.

Chřenovice, Křenovice (*Křenowic*), ves, 68 d. 429 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Podolí, far. Bernartice, býv. dom. Vlt. Týn; sam.: Rastory a Jižiny. —

Chřenovice, Křenovice, far. ves. 50 d. 476 ob. čes., kr. Čás., okr. pošt. a býv. dom. Ledeč. (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. ústav šlechtičen na Hradčanech, 1214 osadníků; lok. chrám. sv. Václava uvádí se ve 14. věku mezi farními, škola, opodál. na Sázavě mlýn. — Někdejší hrad, jehož zbytky blíž vsi při Sázavě viděti jest, byl rodinným sídlem soujmenného rodu rytířského. Milota z Chřenovic zvolen sněmem Čáslavským r. 1421 do sboru dvaceti mužů, kteří ku poklidu a k obraně zemí Českou vlásti měli.

Chřenovy, Křenov, ves, 14. d. 93 ob. čes., kr., Boles., okr. Turnov ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. Troskovice, far. a býv. dom. Mladějov.

Chřenovy dvory, Křenovy dvory, vska, 3 d. 30 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. již.), kat. obc. Lhota Starcova, pol. obc., far. a býv. dom. Nadějkov, $\frac{1}{4}$ hod. vzdálí hájovna.

Chřepice, Křepice, ves, 18 d. 112 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. ($\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Chelčice, býv. dom. Libějice. — Král Jan zapsal ves Křepice, příslušející hradu Píseckému, Ctiborovi z Modliškovic a dědicům jeho, což i cís. Karel potvrdil. Rod ten nazván odtud rytíři Chřepičtí z Modliškovic a kvetl ještě v předešlém století.

Chřepice (*Kühberg*), ves na soujmenném vrchu, 10 d. 111 ob. něm., kr. Plz., okr. Klatov. ($3\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. obc. Ch., pol. obc. Jesení, far. a býv. dom. Čachrov.

Chřepiny malé (*Klein-Křepin*), ves, 19 d. 81 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Chřepiny, pol. obc. Řečice, far. a býv. dom Lipnice.

Chřepiny velké (*Gross-Křepin*), ves $\frac{1}{4}$ hod. již. od předešlé, 19 d. 122 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč., kat. obc. Chřepiny, pol. obc. Řečice, far. a býv. dom. Lipnice.

Chřešťovice, statek spojený s panstvím Protivínským a far. ves na potoku, který na blízku do Vltavy padá, 58 d. 517 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Pís. ($1\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Údraž, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Švarcenberk, 2893 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. (někdy „sv. Jan v poušti") ze 16. stol. s mnohými náhrobky stojí as $\frac{1}{2}$ hod. ode vsi na levém břehu Vltavy; škola, zámek s mešní kaplí sv. Barbory, dv. popl., mlýn. K Ch-ům připočtěno 13 sam. asi $\frac{3}{4}$ hod. od kostela vzdálených, k nimž sv. Jan a Lipovský doln č. Dolejší patří. — Ch. náležely v 16. stol. ryt. Kalenickým z Kalenic, pak Kořenovským z Terešova; r. 1662 byly majetkem obce Nového města Pražského; r. 1695 koupil je Sigismund hr. z Trautmansdorfu, od jehož dědiců r. 1711 koupí přešly na knížata ze Švarcenberka, kteří je s Protivínem spojili a až dosud drží.

Chřibská, Křipská (*Kreibitz*), starobylé město v údolí při stejnojmenném potoku, 238 d. 1682 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Kamenice česká, diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. kn. Kinský, 7115 osadníků; starobylý far. chrám sv. Jiří uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, pošt. úř. s pošt. exped., špitál, pivovár (roč. na 3762 věder v hodnotě 15048 zl. stř.), brusírny, (45), plátenictví a stávkářství. Trhy výroční: 1. v pond. tři ned. před sv. Duchem, připadne-li v den Děčínského trhu, tehdy v pond. před tím — 2. v pond. po sv. Michalu, 3. první pond. v adventě. Týdní trh každou středu.

Chřibská dolní (*Nieder-Kreibitz*), ves na záp. straně města Chřibské, 264 d. 1803 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf; kat. i pol. obc. Ch. d., far. Chřibská, býv. dom. Kamenice česká; škola, 2 mlýny, bělidla, plátenictví.

Chřibská horní (*Ober-Kreibitz*), ves. související na vých. straně s městem Ch., 142 d. 1036 ob. něm.; kr. Litom., okr. Warnsdorf., kat. i pol. obc. Ch. h., far. Chřibská, býv. dom. Kamenice česká; škola, skelné hutě (zde a v blízkém Schönfeldu vyrábí se roč. na 2000 ctů skla dutého v ceně 48000 zl.), mlýn, plátenictví.

Chřibská nová (*Neu-Kreibitz*), předměstí Chřibské ($\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), 90 d. 624 ob. něm. kr. Litom., okr. Warnsdorf., kat. i pol. obc. a far. Chřibská, býv, dom. Kamenice česká.

Chřibská nová ves (*Kreibitz-Neudörfel*), ves, 55 d. 407 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch. n. v., far. Jiřetín a Krásná Lípá, býv. dom. Kamenice česká; škola, bělidla, plátenictví.

Chříč, Kříč, panství kanovnických šlechtičen na Starém městě Pražském (r. 1764 za 330.000 zl.) a far. ves, 50 d. 496 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($2\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. Plz. a Kralovice, arcidiéc. Praž., vik. Rakovnický, patr. kanovnické šlechtičny na Starém městě Pražském, 1607 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř., zámek, škola, pivovár, továrna na líh, druhdy zde stála tvrz. Sam.: Dubjanský dvůr, Dubjanský přívoz, Dubjanská hajnovna a Kubův mlýn. První 3 sam. zachovaly nám jmeno někdejší vesnice „Dubňany" č. „Dubjany". — Ch. jest původiště panského rodu ze Chříče, který se ve 14. a 15. stol. často připomíná. Na začátku 17. stol. objevují se na Ch-i páni z Tejřova, od kterýchž se zboží to r. 1621 koupí dostalo Bohuslavovi Jiřímu hr. Kolovratovi Krakovskému a r. 1625 nepochybně tímže způsobem Heřmanovi Varlichovi Bubnovi. R. 1650 nabyl Ch-e po druhé rod z Tejřova. R. 1713 koupil Ch. od Viléma svob. pána z Tejřova hrabě Václav Lažanský, a odkázal jej po smrti r. 1715 dceři své, napotomní představené šlechtičen na Starém městě Pražském, po jejíž smrti jmenovaný ústav panství Ch-ské r. 1764 koupil.

Chřínov viz Chřenov.

Christiansberg viz Maxdorf.

Christiansau, ves v minulém stol. sáložená, 88 d. 502 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Dittersbach.

Christianstadt, předměstí Liberecké viz Liberec.

Christiasthal, vska na Kamenickém potoku, 7 d. 67 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Fridrichswald, far. Johannesberg; kaple v níž se každých čtrnáct dní služby boží konají, skelné hutě (roč. výroba: 4400 ctů. skla drouškového a 1500 ctů. rozličných věcí ze skla hlaťového v hodnotě 80.900 sl.)

Christinenthal, sam. u Božkova (okr. Plz.).

Christopovice, sam. připočtěna k Zadním hutím (okr. Březnic.)

Christofovy hamry viz Krištofovy hamry.

Chřiště viz Hriště.

Chroboly (*Chrobold*), ves, 57 d. 458 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Prachatic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Krumlov., diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. kn. Švarcenberk, 1077 osadníků; far. chrám Narození P. M. pův. ze 14. stol., škola, sam.: Lederhof ¼ hod., Ferwald ¼ hod., Paseka ¼ hod.; Sagwieshaus ¾ hod., Kopelhof a Kopelmühle ¼ hod.

Chrochvice (*Krochwitz*), ves v Labském údolí, 10 d., 73 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Wilsdorf, far. Rosavice,

Chromosty viz Chramosty.

Chroustkov, ves 19 d. 127 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Bykaň, býv. dom. Malešov.

Chroustoklaty, Rostoklaty, ves blíž Železnice, 33 d. 293 ob. čes., kr. Praž., okr. čes. Brod (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Tukleky, býv. dom. Škvorec; zdejší fil. chrám sv. Martina, jehož se ve 14. věku co farního připomíná, vystaven r. 1688, škola.

Chroustov, ves, 29 d. 200 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1¾ hod. sev.), kat. i pol obc. Ch., far. a býv. dom. Miletín.

Chroustov, ves, 58 d. 414 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Žlunice, býv. dom. Dymokury; fil. chrám Nanebevzetí P. M. uvádí se ve 14. stol. mezi farními, škola. — Ch., někdy ves kláštera Opatovského, zapsána od cís. Sigmunda r. 1436 Havlovi z Dřevenic; později byla majetkem Jetřicha z Miletínka.

Chroustov viz Vrbčany.

Chroustovice, panství allod. (dle trhové úmluvy od 18. března 1823 za 450.000 zl. stř.) a městys nad Olšinkou, 138 d. 918 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. Vys. Mýto a Uhersko, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. kn. Thurn-Taxis, 2985 osadníků; zámek, far. chrám sv. Jakuba z r. 1744, škola, továrna na líh. Trhy výroční: 1. ve čtvrtek před Očisťováním P. M., 2. ve čtvrtek před sv. Filipem a Jakubem, 3. ve čtvrtek před sv. Vavřincem, 4. na sv. Kateřinu. — Okolo r. 1403 seděli na Ch-cích bratří Petr a Přibík z Týnce, odtud z Chroustovic. R. 1484 zavadil dluhem dědictví své na tvrsi a na městečku Ch-ích arcikněz Přerovský a kanovník Pražský, Mikuláš z Předbořic panoším Hrochovi z Udiměa Jankovi, řečenému Bucka z Předbořic. V 16. stol. náleželo zboží Ch-cké Divišovi Slavatovi z Chlumu a Košumberku, pak pánům z Gerštorfu, kterýmž jest po bitvě Bělohorské v plen vzato; později se dostalo hr. Kolovratům — Libsteinským, hr. Kinským a r. 1823 za výše uvedenou cenu kn. z Thurn-Taxis, kteří až dosud v držení jeho jsou. R. 1856 lehlo přes 46 domů popelem, kterážto škoda nad 100.000 zl. se páčila.

Chrtníce, Ckrtníky, ves 51 d. 335 ob čes., kr. Čás., okr. a far. Habry (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Jeníkov; sam. Okrouhlík a Radoňov se starobylým kostelíkem sv. Bartoloměje, jenž byl ve 14. stol. farním; Radoňov, někdy tvrz a ves, připadl r. 1417 s jiným ještě zbožím Janovi ze Chlumu za dědictví.

Chrtníky, ves, 35 d. 243 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. far. a býv. dom. Choltice.

Chrudím, král. krajské a věnné město na Chrudimce, 14 m. jih. vých. od Prahy, 790 d. 8378 ob. čes., diéc. Král. Hrad., vik. Ch., patr. Jeho Veličenstvo, 12200 osadníkův; kr. úř., kr. soud (na místě někdejšího r. 1421 od Husitův zbořeného kláštera dominikánského), státní nadvládnic., městský delegovaný okr. úř., finanční okr. ředitelství, notar., bern., úř. a inspektorát, pošt. úř. s pošt. exped., kraj. stavitelský úř.; hl. a podreální škola s oddělením hospodářským (8 tř.) špitál (základní jmění: 37.982 zl. a les), při něm kaple sv. Jana Kř. s drahocennými památkami řezbářskými a malířskými, nemocnice, divadlo, spořitelna, záložna, zpěv. spolek, tiskárna pro kartouny a šátky, velký závod koželužský, pivovár, parní mlýn, fabrika na vyrábění líhu. Děk. a poutní chrám Nanebevzetí P. M. v slohu gotickém (opravováním nemálo zohyzděn); zde jest obraz Spasitelův z obrazárny Rudolfa II., starožitný krásně řezaný obraz zavírací, který sem přenešen z kostela sv. Michala, jakož i jiné znamenité obrazy od zdejšího rodáka Radouše; první zmínka

o chrámu tom činí se k r. 1330. Prastarý kostel sv. Kateřiny v čistě gotickém slohu (s obrazem sv. Kateřiny od Cerregetího) který míval až do r. 1620 svého vlastního kněze pod obojí; utrpěl velké škody požárem r. 1850. Kostel sv. Michala s pěkným hřbitovem; hřbitovní kostel sv. Kříže dle stavby v Ch-i nejstarší a bohatý na starožitné památky; klášter kapucinský r. 1656 založený od Jiřího Vykročila z Bilenberka, primátora Kutnohorského; pamětihodný dům Matěje Mydláře s věží tak řeč. hvězdárnou ze 16. stol. U prostřed hlavního náměstí krásná socha proměnění Kristova. K drahým památkám zdejším přičísti dlužno staré dva kancionaly zdařilými miniaturami ozdobené, jeden latinský z r. 1530 a druhý český z r. 1570. K městu přičtěny jsou následující sam.: Baumberg, Křivánka, Májov, Markovice, Pišťov, Podhůra, Pres, Vlčí Hora. Trhy výroční: 1. druhé pond. v postě 2. ve středu po nal. sv. Kříže, 3. ten den po Nanebevzetí P. M., 4. v pond. před sv. Frant. Ser., 5. na den sv. Barbory. Trhy na koně: 1. první pond. postní, 2. třetí pond. postní, 3. v pond. po smrtelné neděli, 4 v pond. před. sv. Duchem, 5. na sv. Prokopa, 6. v pond. před Nanebevzetím P. M., 7. v pond. po sv. Frant. Ser., 8. v pond. před sv. Barborou. Týdní trhy každou sobotu. Připadne-li třetí a pátý výroč. trh na sobotu, odbývá se příští pondělí. — Župní hrad, z něhož se část základních zdí a příkopů a až do r. 1847 věž řeč. „Žižkova“ zachovaly a který stál v těch místech, kde jest nyní škola — náležel v 10. stol. i s celou župou k panství Libickému. Prvé se připomíná Ch. k r. 993 pode jmenem civitas Chrudimensis. R. 1055 zemřel na hradě Ch-ském kníže Břetislav I. na cestě do Moravy. Na počátku 13. stol. drželi Ch. co úděl Děpolticové. K r. 1248 uvodí se ještě župa Ch-ská. Přemysl Otakar II. dav vedle staré Chrudími nové město založiti, povolal do něho, jak se pravdě podobá, Němců a nadal je rozličnými výsadami. Po smrti Rudolfa I. stala se Ch. král. věnným městem Alžběty Polské. R. 1421 vzdala se Ch. spojeným vojskům Pražským a Táborským a Chrudimští stali se od té doby pravými Husity. R. 1436 uznala Ch. Sigmunda za krále, pročež r. 1437 věnným městem králové Barbory učiněná. R. 1438 držán zde sněm krajů Ch-ského, Hradeckého a Čáslavského za příčinou uvedení krále Albrechta do Čech. R. 1469 octnul se zde Matiáš, král uherský s králem Jiřím válčící v zajetí, poněvadž ale v šatech selských držán za člověka nenebezpečného, jest zase propuštěn. V pozdější době zkvetla Ch. tak, že hojných statků skoupila a nemalý náklad na školství vedla. Zdejší škola, která k nejlepším v Čechách se řadila, udržela se až do 30leté války. Z rektorů této školy zaujímal zajisté první místo Jakub Codicillus z Tulechova († 1589) Pro zpouru proti Ferdinandovi I. r. 1547 propadla Ch. svými statky, a ač některé z nich r. 1561 opět nabyla, nepovzneslo se město víc k prvotnímu blahobytu. Druhá strašná pohroma zastihla Ch. po bitvě Bělohorské, neb vše, co v držení měla, odňato jí; nad to jsou (r. 1621) uvězněni primas i konšelové, proto že nemohli hned pokutu městu uloženou zapraviti, r. 1622 vypovězeni jsou všichni evangeličtí kněži s děkanem Jiřím Oekonomusem Roudnickým z města a vlasti a r. 1625 vystěhovala se větší část Chrudímských, nechtíce ku katolicismu přistoupiti. R. 1634 vypukla zde hlíza; neméně utrpěla Ch. od Švédů r. 1643 a 1648. R. 1742 zařídil Pruský král Fridrich II. u Ch-i velké ležení, zdržuje se po delší čas se svými bratry v městě. Od cís. Josefa II. vystaveny jsou za příčinou rozbrojů o dědictví Bavorské rozsáhlé náspy a příkopy. Vokolí nalezeny již vícekráte znamenité starožitnické věci z dob pohanských. V Ch-i narozen Martin Lupáč, zvolen r. 1435 za podbiskupa Jana z Rokycan; proslulý řečník a právník Viktorin Kornel ze Všehrd († v Praze r. 1520); právník Gabriel Svěch z Paumberka (1516—1587); malíř Matouš Radouš († 1687); Josef Ressel, vynálezce parní lodi šroubové (nar. 29. června 1793, † 1857); zasloužilý český spisovatel Jan Nep. Štěpánek (nar. 1783 † 12. února 1844).

Chrustenice, Chrustinice, ves na Kačickém zde řeč. již Lodenickém potoce, 32 d. 280 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Lodenice, býv. dom. Tachlovice; dv. popl., myslív., mlýn. — Kníže Břetislav daroval Ch. mezi l. 1037—1055 kostelu sv. Jana Kř. na Ostrově. Někdejší tvrz byla nepochybně původištěm soujmenného rodu, nebo k r. 1410 uvodí se Mikšík z Chrustenic. Okolo r. 1432 seděl na Ch-ích Zdislav z Malovar.

Chrvatce viz Charvatce.

Chržín, far. ves, 44 d. 268 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Velvar. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch. býv., dom. Zlonic. (1 d. k Jevíněvsi), arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. kn. Kinský, 1318 osadníků; opodál na vrchu far. chrám sv. Klimenta z r. 1691, připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, mlýn.

Chudče (*Kutsch*), ves, 19 d. 147 ob. něm., kr. Cheb., okr a býv. dom. Bezdružice (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Jamná dolní.

Chudějov (*Wieden*), vska, 6 d. 41 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Žumberk.

Chudénice, panství fideikom. (dle soud. odhadu od 4. prosince r. 1845 za 169.170 zl. 57½ kr. stř.) a starobylý městys, 114 d. 1088 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatovy (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Lukavic., patr. hr. Černín, 2180 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. se starožitnými malbami na obmítce nepochybně z r. 1200, čemuž nadsvědčuje pečet farní s letopisem 1200; hřbitovní kaple sv. Anny z r. 1770; škola, starobylý zámek s mešní kaplí P. Marie, založen prý po vpádu Mongolů do Europy; dv. popl., pivovár. Sam.: sv. Wolfgang, letohrádek s krásným parkem a hostincem řeč. „lázeň“, něco výše věž a kaple sv. Wolfganga, kdež až do r. 1785 poutnický kostel témuž svatému zasvěcený stál. Dle pověsti navštivil sv. Wolfgang místo toto, zastávaje co biskup Řezenský správu duchovní v Čechách, a dosud se ukazuje v kapli kamen, v němž jeho šlápěje vytlačena; Višensko, 2 d., Bašta, 1 d.; Bělešov, dv. popl. mysliv., a 3 d. (½ hod.). Trhy výroční: 1. druhou středu v postě, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. na sv. Havla, 4. na sv. Kateřinu. Týdní trhy na přízi 1. druhý pátek v postě, 2. první pátek v adventě. — Ch. jsou původištěm slavného, staročeského rodu, nynějších hrabat Černínů z Chuděnic, kteří snad jediní v Čechách po všechny časy v držení rodinného sídla svého zůstali. Černínové jsou ratolesti mohutného kmene Drslaviců a příbuzni tedy pánům ze Žinkova, z Litic, z Potenšteina, z Risenberka, Skály, z Dolan atd. V letech 1193—1212 připomíná se častěji Černín comes, který se stal věrným přítelem a nejvyšším komořím krále Přemysla Otakara I. R. 1621 sťat jest na Staroměstském náměstí Diviš Černín z Ch-c. Bratr jeho Heřman cestoval ve společnosti s Krištofem Harantem Z Polžic do Cařihradu, Palestiny, Afriky atd. a popsal toto své poslání v jazyku českém; r. 1644 jmenován jest hrabětem říše římské. K žádosti Humprechta Černína z Ch-c prohlášeny jsou Ch. r. 1592 za městys. Nynějším panovníkem domu Černínského jest hrabě Eugen Černín z Ch-c.

Chudenice viz Chudonice.

Chudeřice ves, 25 d. 185 ob. čes, kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Chlumec (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Káranice. Unka z Přestavlk zapsal dluh 3000 kop. gr. Praž. na svém zboží, k němuž i Ch. připočtěny jsou, r. 1429 Dobraňovi z Kochovic a Vaňkovi Kavalcovi z Lipoltic. Tento zapsal totéž zboží r. 1436 Jiříkovi a Karlovi, bratřím z Púchobrad. Blíž Přestávlky, někdy tvrz, nyní dv. popl.

Chudeřice (*Kutterschitz*), ves nad Bělou, 15 d. 103 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Bílin. (½ hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc. Robčice; hnědé uhlí.

Chudeřín? (*Bettelgrün*), ves, 42 d. 256 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Litvínov horní, býv. dom. Duchcov.

Chudeřin (*Kutterschin*), ves, 14 d. 119 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1½ hod. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc., far. a býv. dom. Nové Sedlo.

Chuderov (*Gross-Kaudern*), někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní ves, 40 d. 287 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. Labem (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., far. Zezice, býv. dom. Březnice a Všebořice. — V listinách 15. stol. připomíná se častěji rod z Chuderova.

Chuderovec (*Klein-Kaudern*), vska něco výše předešlé, 9 d. 59 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Lab., kat. i pol. obc. Ch., far. Skorotice, býv. dom. Březnice a Všebořice.

Chudíř, ves, 31 d. 227 ob. čes., kr. i okr. Boles. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Charvatce, far. Loučeň, býv. dom. Dobrovice.

Chudiva, ves, 43 d. 391 ob. něm., kr Plz., okr. Nýr. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Červené dřevo, býv. dom. Kouty a Trhanov; mešní kaple Mariánská, fil. škola.

Chudlaz viz Miroslav.

Chudoba, sam. u Choltic.

Chudoba, někdy hrad u Žampachu.

Chudolazy viz Chodolazy.

Chudonice, Chudenice, ves 39 d. 259 ob. čes., kr. Jič., okr., far a býv. dom. Nov. Bydžov (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch.,

Chudoplesy viz Chodoplesy.

Chudoslavice (*Kutteslawitz*), ves, 36 d. 231 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Třebušín býv. dom. Ploskovice.

Chuchel, ves na pravém břehu Doubravy, 31 d. 240 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2¼ hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc. Jeřišno, far. Heřman, býv. dom. Běstvina; dv. popl., mlýn. pivovár. — R. 1448 prodal Boněk ze Svinčan a z Lepejevic dědictví své v Chuchle, t. j. půl tvrze a půl dvora poplužního Zdeňkovi z Něstějova a z Chuchle. Statek Ch-ský jest již od počátku 17. stol. se statkem Běstvinským spojený.

Chuchelna (*Kuchelna*), ves, 170 d. 1103 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Semily (¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch.; škola; sam. Slap.

Chuchle viz Habartice (okr. Klatov.).

Chuchlice, Kuchlice (velké), ves, 16 d. 86 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Třitěž, far. Kaplice, býv. dom. Hluboká.

Chuchlice, Kuchlice (malé), ves $^1/_4$ hod. sev. od předešlé, 7 d. 30 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov., kat. i pol. obc. Třitěž, far. Kaplice, býv. dom. Nov. Hrad.

Chuchly malé (*Klein-Chuchel*), ves na levém břehu Vltavy, 23 d. 193 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Zbraslav ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch. velké; fil. chrám Narození P. M. byl ve 14. stol. farním, škola, lázeň, štace záp. dráhy, mlýn, Sám.: sv. Jan zrušený chrám na hřbitově; Vyskočilka hospoda. — Ch. m. připomínají se již r. 1132 co dvorec biskupův Pražských; později se dostaly jakož i blízké Ch. velké klášteru Zbraslavskému. R. 1436 zapsány jsou oboje Chuchly od cís. Sigmunda Pešíkovi Předborovi z Radešína.

Chuchly velké (*Gross-Chuchel*), ves, 34 d. 251 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Zbraslav ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch. v. (viz též Chuchly malé).

Chum, ves, 25 d. 146 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. sv. Jan, býv. dom, Nov. Hrad; stranou 3 jednoty.

Chumau, ves, 26 d. (po různu) 180 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2—$2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov.

Chumhäuser viz Křištanov.

Chumec, Chlumec (*Chumsen*), ves na potoce, 12 d. 104 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Třebonín dolní, far. Újezd kamenný.

Churáčov, Churanov, 10 d. (porůznu na král. hvozdě) 130 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Javorník, pol. obc. a far. Stachov.

Chutrovka, Chutnovka, ves, 19. d. 100 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Loučky, býv. dom. Skály a Turnov.

Chvalčovice, ves, 22 d. 135 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ch. pol. obc. Hradčany.

Chvaleč (*Qualisch*), far. ves v údolí, 191 d. 1323 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Trutnov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Abrspach, diéc. Král Hrad., vik. Broumov, patr. svob. pán z Elsenwanger a biskup Král. Hradecký, 2886 osadníků; far. chrám sv. Jakuba z r. 1706 uvádí se co taký již v předhusitské době, škola, mlýn, kam. uhelné báně.

Chvalenice, far. ves na silnici, 50 d. 366 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol obc. Ch., býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov, pošt. Blovice a Rokycany, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. hr. z Waldštein-Wartenberka, 3381 osadníků; far. chrám sv. Martina pův. ze 14. stol., škola.

Chvalešovice, Chvalšovice, ves, 33 d. 269 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Malešice, far. Bílá hůrka; $^3/_4$ hod. vzdálí ovčínec a bašta. — Ch. byly druhdy zvláštní statek a na někdejší tvrzi seděl, jak z nápisu na větším zvonu v Bílé hůrce souditi lze, okolo r. 1562 rytíř Sigmund Malovec z Libějic.

Chvalešovice, Chvalšovice, ves, 14 d. 134 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Kunkovice, far. Čachrov, býv. dom. Týnec a Běšiny; $^3/_4$ hod. vzdálí dům Pecka.

Chvaletice, ves na úbočí Mikšovy hory, 87 d. 626 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Zdechovice; akat. chrám a škola. — Ch. náležely před různicemi Husitskými klášteru Sedleckému. R. 1436 zapsal je cís. Sigmund Kunšovi Voděradovi z Sekyřic.

Chvaletice, ves při rybníce, 39 d. 344 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1 hod. sev.), kat. obc. Ch., pol. obc. Račice, far. a býv. dom. Protivín; Sam. Zelená hora 3 d. ($^1/_2$ hod.).

Chvalín, ves na potoku, 37 d. 186 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. a býv. dom. Doksany; kaple sv. Jana Nep. — Dědina tato uvádí se r. 1226 mezi statky kláštera Doksanského; v bouřích Husitských jest klášteru odcizena a r. 1436 cís. Sigmundem obci Litoměřické zapsána.

Chvalina, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves na úpatí hory sv. Gottharda, 18 d. 101 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hořice ($^1/_2$ hod. jih., vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Březovice.

Chvališovice, Chvališkovice, Chvalševice, ves, 32 d. 255 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Vacovice, far. Dobrš, býv. dom. Přečínov. Sam.: mlýn; selský dvorec s 6 chalupami; někdejší, nyní na obydlí přestavený dvůr popl. Radkovice (Radikovice), kdež stála před věky stejnojmenná ves.

Chvalkov (*Chvalkohof*), někdy tvrz a dv. popl., na jehož dědinách (rolích) později ves povstala, jež má 22 d. 142 ob. čes., něm., kr. Buděj., okr. Sviny Trhové (1 hod. již.), kat. obc. Kondráč, pol. obc. Pečín, far. Žumberk, býv. dom. Nov. Hrad.

Chvalkov, ves, 15 d. 104 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. jih. záp.), kat. obc.

Ch., pol. obc. Dobrohostov, far. a býv. dom. Úsobí.

Chvalkov, statek s panstvím Černovickým spojený (postoupen směnou r. 1828 v 30.000 zl. stř.) a ves, 34 d. 333 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Mnich; zámek, dv. popl., vinopalna; sam.: mlýn u Stupaře. ($^1/_2$ hod.) a hájovna (1 hod.).

Chvalkovice, statek s panstvím Náchodským spojený (dle trhové smlouvy z 8 dubna 1842 za 425.927 zl. 25 kr. stř.) a ves far. na potoku, 102 d. 778 ob. čes.(?), kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Jaroměř (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Náchod, diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kn. z Lippe-Schaumburka, 3149 osadníkův; far. chrám sv. Jiljí s četnými náhrobními kameny pův. ze 14. stol. (na sklonku 17. věku rozšířen), škola, zámek, dv. popl. mlýn, pivovár (roč. 4065 věder v hodnotě 16260 zl.), plátenictví; $^1/_2$ hod. na sever mlýn Valovice. — Ch. jsou původištěm vládyk Chvalkovských z Hustiřan, z nichž jmenovitě Jiří v dobách Husitských co horlivý obhájce kalicha vynikl.

Chvalkovský viz Koberovice.

Chvalov, vska, 8 d. 42 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc., far. a býv. dom. Janovice červené.

Chvalov (*Qualen*), ves v Středohoří, blíž Labe, 42 d. 222 ob něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem (1$^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Stebno, býv. dom. Trmice a Předlice; sadařství.

Chvalov, vska, 11 d. 67 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. Olešná, far. Chvojnov, býv. dom. Červená Řečice.

Chvalov, ves, 17 d. 158 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Ředice, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec. Při Ch-vě popisuje se Branšov, Branišov, 2 d. s 19 ob. čes.

Chvalovice (*Klucké*), ves, 66 d. 382 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2$^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Zbejšov, býv. dom. Žáky a Kluky; továrna na lih, dv. popl., opodál mlýn; před věky stála zde tvrz.

Chvalovice (*Žlebské*), ves, 36 d. 214 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Žleby, býv. dom. Žleby a Tupadly.

Chvalovice a Neujahrsdorf, ves blíž levého břehu Labe, 46 d. 340 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Kovanice. — Ch. byly někdy manství zámku Poděbradského. K r. 1590 připomínají se co manové Poděbraďští mezi jinými Sigmund a Jan, strýcové Chvalovští na Chvalovicích, kteří v té době zemřeli, načež Ch. k panství Poděbradskému připadly.

Chvalovice (*Radimské*), ves, 44 d. 425 ob. čes., kr. Čás., okr. Poděbrad. (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Skramníky, býv. dom. Radim; olejna, dv. popl.

Chvalovice (*Kolowic*), ves, 28 d. 187 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolic. (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Strýčice; opodál Kimmelmühle.

Chvalovice, někdy ves u Sutomi (okr. Lovosic.). R. 1228 a 1233 uvádí se co majetek kláštera Svatojirského na hradě Pražském.

Chvalovice, sam u Švihova.

Chvalšiny (*Kalsching*), okr. městys v údolí na patě Blanského lesa, 140 d. 1141 ob. něm., kr. Buděj. (5 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Krumlov., diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. kn. Švarcenberk, 2151 osadníků; velkolepý gotický chrám sv. M. Magdaleny z r. 1494, škola, pošt. exped., smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.) spořitelna, špitál; opodál 2 mlýny Hintermühle a Zaunmühle. Trhy výroční: 1. na sv. Matěje; 2. na sv. Floriana, 3. na sv. Vavřince, 4. na sv. Šim. a Judu. Týdní trhy v úterý. — Král Přemysl Otakar II. daroval statek Ch-ský založenému od něho klášteru Zlatokorunskému, což Otto, markrabě Braniborský, poručník Václava II. r. 1281 potvrzuje.

Chvalšovice viz Chvalešovice a Chvališovice.

Chvaly, statek studijního fondu (odhadnut r. 1793 na 94.516 zl. 40 kr.) a far. ves, 67 d. 551 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol, obc. Ch., pošt. Běchovice, arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. Jeho Velič., 1598 osadníků; zámek, far. chrám sv. Ludmily, škola, pivovár. — Král Václav daroval zde r. 1088 kostelu Vyšehradskému 6 popluží. R. 1130 byly Ch. majetkem jednoho kanovníka Vyšehradského. V středu 15. stol. připomíná se Habart a Vacek z Chval. Na počátku 17. stol. byl v držení zboží Ch-ského Jaroným Čejka z Olbramovic. Po bitvě Bělohorské připadlo král. fisku a jest r. 1622 za 17153 kop gr. prodáno. Na konci téhož stol. dostalo se konviktu u sv. Bartoloměje v Praze, po jehož zrušení r. 1783 studijnímu fondu přiřknuto.

Chvátalka, sam. u Nechanic.

Chvatěruby, statek (dle trhové úmluvy od 23. července 1828 za 92.500 zl. stř. a 100 kusů duk. klíčného), a far. ves na pravém břehu Vltavy, 55 d. 387 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. Kralupy a Veltrusy, arcidiéc.

Praž., vik. Budyň., patr. Riese-Stallburg, 1825 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla pův. ze 14. stol., škola, zámek, dv. popl., 2 mlýny. — Na listině, kterouž král Otakar r. 1222 Jiřímu, synovi Jindřicha z Maršovic, Velběhy daruje, podepsán jest co svědek Rudiger z Ch-b. Jan Baštský z Lerojid a ze Chvatěrub súčastnil se sněmu držaného r. 1452 o sv. Jiří v Praze. R. 1467 jest hrad Ch-ský, Hasenburkům náležející, od krále Jiřího dobyt a Ch. jsou král. komoře přiřknuty. V polovici 16. stol. dostaly se Valdšteinům, na konci 17. stol. pánům z Kostomlat, potom Voračickým z Paběnic. Od r. 1828 jsou majetkem ryt. z Riese-Stallburg.

Chvatliny, Chvatlina dolejší (*Unter Ch.*) ves, 32 d. 288 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ch. d., pol. obc. Chvatliny hořejší, far. a býv. dom. Zásmuky; zdejší fil. chrám. sv. Petra a Pavla z r. 1823 připomíná se ve 14. stol. mezi farními, škola; někdy zde stála tvrz.

Chvatliny horní (*Ober-Ch.*), ves $\frac{1}{4}$ hod. jih. záp. od předešlé, 31 d. 246 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím., kat. i pol. obc. Ch. h., far. a býv. dom. Zásmuky.

Chvojence viz Chvojenec.

Chvojence nízká, ves, 93 d. 671 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Chvojno, býv. dom. Pardubic; škola; sam. Drahouš (*Maidorf*).

Chvojenec, Chvojno malé (*Klein-Kahn*), ves na silnici, 29 d. 156 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Chvojno české, býv. dom. Březnice a Všebořice.

Chvojenec, Chvojence, Chvojínek (*Klein-Chwojno*), ves, 17 d. 167 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých), kat. i pol. obc. Neštědice, býv. dom. Konopiště; fil. chrám uvádí se v předhusitské době co farský; škola.

Chvojínek viz Chvojenec.

Chvojno (*Gross-Ch.*), vska na potoce, 5 d. 90 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jirovice, býv. dom. Konopiště; zdejší fil. chrám sv. Jakuba byl již na počátku 15. stol. farním, dv. popl. Na jih. záp. straně Ch-na zříceniny hradu „Kozle,“ „Kozlí“ (viz tam.). — Jan ze Šternberka psal se odtud z Chvojna (okolo r. 1415).

Chvojno viz Dvůr Králové.

Chvojno (české), Chojnín (*Böhmisch-Kahn*) statek spojený s panstvím Schönwaldským a far. ves na úpatí Krušných hor, 48 d. 287 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. Chabařovice, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. p. Ant. Bale, 1555 osadníků; far. chrám sv. Martina z předešlého stol. stojí mimo ves; farní chrám, jehož se ve 14. stol. připomíná, zbořen až na presbyterium; škola, zámeček.

Chvojno malé viz Chvojenec.

Chvojno vysoké, far. ves na příkří, 59 d. 477 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Holic. ($\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ch., býv. dom. Pardubic., diéc. Král. Hrad., vik Pardubic., patr. Jeho Velič., 1588 osadníků; far. chrám sv. Gottharda z r. 1733 připomíná se co taký již ve 14. stol., škola.

Chvojnov, far. ves, 25 d. 168 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Pelhřimov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Pelhřimov., patr. obec Pelhřimov., 2411 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. připomíná se již k r. 1384, škola.

Chvostal viz Dubeč.

Chvoštištany, Koštan, ves, 13 d. 85 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Dalčice, pol. obc. a býv. dom. Úhrov, far. Vilímov.

Chybka viz Lícoměřice.

Chyjice, někdy zvláštní statek, nyní ves nad Lešinou, 82 d. 515 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Veliš, býv. dom. Veliš a Vokšice; fil. chrám sv. Šimona a Judy z r. 1826 uvádí se ve 14. stol. co farní, škola; r. 1861 otevřeny kam. uhelné báně.

Chýlice (*Küllitz*), ves, 29 d. 187 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Útvina, býv. dom. Toužim.

Chyňava, ves, 185 d. 1432 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. ($1\frac{1}{2}$ hod. jih záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Železná, býv. dom. Křivoklát; fil. chrám sv. Prokopa; Sam.: Kyšický mlýn a Podkoší.

Chynava viz Bída.

Chynavká cihelna viz Bída.

Chynavský pohodný viz Bída.

Chýně, ves, 52 d. 350 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. Ch., far. Úhonice, býv. dom. Hořeměřice; zámek, škola, dv. popl., mlýn.

Chýnice, ves, 40 d. 286 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ch., far. Ořech, býv. dom. Choteč; sam.: Dubovský mlýn a Malomlýnský mlýn.

Chynice viz Vchynice.

Chynín, ves, 24 d. 187 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($2\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. obc. Ch., pol. obc. a far. Mitrovice, býv. dom. Pořící spálené.

Chýnov, Chejnov, ves blíž Vltavy, 10 d. 93 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov. (3 hod. sev. záp.), kat. obc. Ch., pol. obc. Letky, far. Libšice, býv. dom. Tuchoměřice.

Chýnov, Chejnov, panství (r. 1823 za 368.452 zl. $32\frac{1}{2}$ kr.) a starobylý městys na potoku, 113 d. 975 ob. čes., kr. i okr. Táb.

(2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Táb., patr. kn. Švarcenberk, 3200 osadníků; starobylý r. 1670 rozšířený děk. chrám nejsv. Trojice; škola, zámek, pošt. exped., pivovár, vinopalna, 2 mlýny. Trhy výroční: 1) naden na víru obrácení sv. Pavla, 2) na sv. Fil. a Jak., 3) ten den po sv. Petru a Pavlu, 4) na sv. Martina. Týdní trhy: 1) v pond. po sv. 3 králích, 2) první pond. v postě, 3) v pond. v středopostí, 4) v pond. po květné neděli, 5) druhé pond. po Velikon., 6) v pond. po sv. Duchu, 7) v pond. po sv. Václavu, 8) v pond. po Vánocích. — Ch. byl původně zemský hrad župy Ch-ské, která v 10. stol. k velikému panství Slavníkovu přináležela a všech ostatních žup českých větší byla. Asi v středu 14. stol. zakoupil Ch. Arnošt z Pardubic, arcibiskup Pražský a župní úřady přenešeny jsou do Ústí nad Lužnicí. V té době byl Ch. též sídlem dekanátu arcijáhenství Bechyňského. V čas vypuknutí válek Husitských měli p. z Ronova od arcibiskupa zápis na zboží Ch-ské. Od druhé polovice 15. až do počátku 17. stol. byl Ch. v držení rytířův Malovců z Malovic, kteří se odtud z Chýnova přezvali. Po bitvě Bělohorské prodán r. 1623 kn. z Eggenberka, po jichž vymření r. 1719 na kn. ze Švarcenberka přešel, kteří dosud v držení jeho jsou.

Chyše, panství (r. 1836 za 268.824 zl. 55 kr. víd. čís.) a město na levém břehu Střely, 231 d. 1612 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., pošt. Lubenec a Žlutice, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. hr. Lažanský, 2569 osadníkův; far. chrám Jmena P. M. pův. kostel kláštera karmelitánského, 1660 svob. p. Jiřím Michnou z Vacinova založeného a cís. Josefem r. 1786 zrušeného; hřbitovní kostel s hrobkou hrabat Lažanských nepochybně na tom místě, kdež stál již ve 14. stol. farní chrám; zámek ze 16. stol., v šedém věku pevný hrad; škola, radnice, pivovár, závod na vyrábění octa. Sam.: Jezera (Jeserau), Ovčárna nová (Neuhütte) a cihelna Špicberkská. Trhy výroční a dobytčí: 1) na sv. Josefa, 2) ve čtvrtek v třetím týdnu po Velikon., 3. v pond. po 16. červenci, 4) v pond. po Narození P. M., 5) na sv. Martina. Týdní trhy v úterý. — Není pochybnosti, že jsou Ch. původištěm soujmenného rodu panského, připomínaného častěji ve 12. a 13. věku. K r. 1405 uvádí se Dětřich a Jan, bratří Smetánkové z Hradištan, seděním v Chyších. R. 1576 prodal Ch. Mikuláš hr. z Lobkovic Ferdinandu Ronspergerovi a brzy na to dostal se v jich držení rod Schwambergův. Počátkem 17. stol. náležely Ch. Kolovratům Libšteinským, od nichž trhem se dostaly pánům Berkům. Po bitvě Bělohorské jsou těmto odňaty a r. 1625 Jiřímu Vil. Michnovi z Vacinova prodány. Od r. 1766 až na naši dobu jsou majetností hr. Lažanských svob. p. z Bukova. Ch. jsou rodištěm Beneše Chyšského z Špicberku, učeného proboštа a kazatele; † r. 1595.

Chyška (*Chisten*), ves, 34 d. 257 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Ch., far. Úsobí, býv. dom. Jeníkov větrní.

Chyška, též Ch. malá (*Klein-Ch.*), statek (r. 1843 za 70.000 zl. stř.) a far. ves, 62 d. 497 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Táb., patr. p. Lamprecht, 2708 osadníkův, pošt. Nadějkov; far. chrám sv. Prokopa (presbyterium jest zbytek někdejšího již r. 1384 far. kostela); gotická sakristie jest někdejší, kaple nejsvětější Trojice z r. 1610; škola, zámek. — R. 1420 dán prý od Husitů zdejší chrám v požeh. Po Bělohorské bitvě jest zboží Ch-ské Jindřichovi Doudlebskému z Doudleb konfiskováno a r. 1651 od král. fisku Jaroslavu Kolovratovi prodáno; okolo r. 1685 přešlo na krátký čas v majetek opatství Strahovského. Jak před tím tak i v pozdější době střídali se rychle držitelové zboží toho až se konečně r. 1843 směnou dostalo nynějšímu majiteli p. Frant. Lamprechtovi.

Chyška, též Ch. velká (*Gross-Ch.*), statek kláštera premonstratů na Strahově a far. ves, 64 d. 584 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Pacov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ch., diéc. Buděj., vik. Pacov, patr. opat Strahovský, 1631 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. z r. 1699 uvodí se mezi farními již r. 1384, škola, dv. popl., pivovár. Sam.; mešní kaple sv. Jana Kř. na vrchu řeč. Stražiště; Maredův mlýn; mlýn Peřinka a pohodnice Rostěp. — Ch. náležela od 12. stol. klášteru Strahovskému; ve válkách Husitských octla se v rukou světských a zapsána jest r. 1436 od cís. Sigmunda Mikulášovi Trčkovi z Lipy. R. 1614 získána opět klášteru, r. 1618 však opět odtržena a Janovi Ostrovskému ze Skalky za 9000 kop gr. prodána. Po bitvě Bělohorské z rozkazu králova navrácená klášteru zůstala až podnes majetkem jeho.

Chyšná, ves, 34 d. 202 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Černčín, far. Onšov.

Chyště, Chýší, ves, 48 d. 327 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ch., far. Vápno.

Chytárna, viz Zaječice.

I.

Imichen, někdy zvláštní nyní k Sedlišti starému přivtělený statek a ves, 41 d. 244 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov. (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. I., far. Sedliště staré. — Sam.: Kratschen, Lukavice, nyní dv. popl. někdy tvrz a ves.

Innocenzidorf, ves u paty hory Tolšteina, 34 d. 281 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf. (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. I., pol. obc. Tolštein, far. Warnsdorf, býv. dom. Rumburk; mlýn.

Inselthal, ves v horách, 34 d. 281 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (2½ hod., hod. záp.), kat. i pol. obc. Paulusbrun, far. Schönwald. býv. dom. Tachov; někdy zde byly skelné hutě.

Insula viz Ostrov.

Invalidovna Pražská viz Karlín.

Irrgang, 10 d. (po různu) 45 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blaten. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Breitenbach, far. Blatno, býv. dom. Ostrov (9 d. náleželo k lesnímu panství Joachimsthálskému); železné doly.

Iserhäuser viz Wilhelmshöhe.

Isbice, Jizbice viz Olešná.

sv. Ivan viz sv. Jan pod skalou.

Ivanovice viz Evanovice.

J.

Jablanna viz Jablonná.

Jablečno, ves, 23 d. 149 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Jablečno, far Újezd Drahoňův. Sam: myslivna (¼ hod. záp.) a Kohoutov, myslivna (I hod. sev.)

Jablkynice (*Jabkenitz*), ves s filial. kostelem P. Marie a školou, 54 d. 387 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Rejšice, býv. dom. Dobrovice.

Jablonec (*Gablonz*), okr. město na soujmenném potoku, 561 d. 4553 ob. něm., kr. Boles. (9 hod. sev. vých.), býv. dom. Malá Skála, diéc. Litom., vik. J., patr. dědicové Roemischovi, 9604 osadníků; far. chrám sv. Anny r. 1686 znovu vystavený, škola, smíšený okr. úř., berní úř. (2. tř.), hl. sídlo průmyslu i obchodu ve skle, šmelci, skleněných perlách a granátech, které se odtud vyvážejí do sev. a již. Ameriky, Levanty, Egypta a již. Afriky; vedle toho jest zde též silné soukenictví, přádelny, Trhy a) výroční a dobytčí ty pondělky: 1) před velikonocí, 2) před sv. Duchem, 3) před 7 bratry, 4) před sv. Bartolomějem, 5) první pondělí v říjnu, 6. před sv. Alžbětou. b) týdní každé úterý a každý pátek na obilí, přízi, len a j. v. — Založení města připisuje se dle pověsti vozkům, kteří zde na cestě do Liberce pod jabloní vedle cesty stojící krmívali a tím příčinu zavdali k založení hospody, okolo níž se během času vesnice utvořila. Cís. Ferdinand I. povýšil r. 1808 ves J. na městys.

Jablonec (*Gablonz*), far. ves v údolí, 87 d. 484 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Svijany, diéc. Litom., vik. Mnich. Hrad., patr. kn. Kam. Rohann, 2245 osadníků; far. kostel Narození P. Marie, o němž se již okolo r. 1384 zmínka činí, byl r. 1398 pod správou cisterciáků Hradišťských a jest mezi lety 1725—1733 od hrab. Marie z Valdšteina znovu vystaven, škola.

Jablonec (*Ogfolderhaid*), far. ves na potoku, 47 a 397 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Plan. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Plan., patr. náb. matice, 1235 osadníků; kostel sv. Kříže r. 1789 vystavený, škola, 4 mlýny, vápenice. Ves tato rovná se výstavností svou městečku a v dřívějších časech byla veskrz českými osadníky obydlena, poněmčena jest teprv po 30leté válce za knížete Eggenberka, který zde Němce ze Štýrska osadil.

Jablonec, far. ves v údolí, na levém břehu velké Jizery, 103 d. 597 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnic. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. J., pošt. a býv. dom. Jilemnice, diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. hr. Harrach, 2598 osadníků; far. chrám sv. Prokopa od Arnošta hr. Harracha r. 1777 na místě dřívějšího z kamene vystavený, škola, mlýn, bělidla.

Jablonec, víska, 7 d. 60 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nečině, far. Hřiměždice býv. dom. Dobříš.

Jablonec (*Jablonitz*), statek a ves, 32 d. 177 ob. něm., kr. Žatec., okr. Bílin. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Libčeves, far. Kozly; kaple sv. Václava, dv. popl. mlýn. J. jest majetkem města Bíliny.

Jablonná, ves, 12 d. 56 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1¾ hod. jih. vých), kat. i pol. obc. J., far. Rabštein, býv. dom. Chyše.

Jablonná, ves, 37 d. 305 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Tbity dolejší, býv. dom. Dobříš.

Jablonná Jablanná, statek páně Schustrův (r. 1853 za 142.500 zl. stř.), a ves, 27 d. 242 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Bělice;

zámek se zahradou, bažantnice, dv. popl., mlýn. Sam.: Dolejší mlýn (1/2 hod.) na Jablonce (1/4 hod.) a v Puchírně (1/4 hod.).

Jablonná česká (*Böhmisch-Gablenz*), ves, 29 d. 206 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Přibislav (1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. J. č.

Jablonná německá (*Deutsch-Gablenz*), ves v údolí, 23 d. 161 ob. čes. něm.?, kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Přibislav. (1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J. n.

Jablonné (*Gabel*), panství allod. (r. 1802 za 456.581 zl. 51 kr.) a ohražené okresní město s předměstím hořejším a dolejším v průmyslné krajině blíž saského pomezí, 378 d. 2309 ob. něm., kr. Boles (5 mil sev. záp.), diéc. Litom., vik. J., patr. dědicové Frant. hrab. Pachty, 9582 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), kontrol. úř., pošt. úř., notar.; krásný chrám sv. Vavřince při někdejším klášteře dominikánském, založeném r. 1260 od Jana Berky z Dubé a jeho manželky Zdislavy, která zde pochována jest. Klášter r. 1710 od Frant. Ant. hrab. Berky z Dubé obnovený, zrušen r. 1785. Po vyhoření farního kostela Narození P. Marie r. 1788 jest kostel sv. Vavřince na farní povýšen; v něm odpočívá Frant. Ant. Hovora, poslední Berka z Dubé a Lipého, nejvyšší maršálek a místodržitel v království Českém († 24. dubna 1706); zámek Nový Falkenburk, škola, radnice, špitál s kaplí, pivovár, závod na vyrábění lihu 3 továrny na vlněné zboží, průmysl ve vlně, bavlně a plátně, bělidla, mlýny, dv. popl., silné trhy na obilí, které se sem z vůkolních okresů přiváží. Trhy výroční ty pondělky: po 1) hromnic.; 2) 4. po neděli po velkonoc.; 3) po sv. Janu Křt.; 4) po Jmenu P. Marie; 5) po sv. Kateřině. Trhy na vlnu: 1) 8. května; 2) 4. října. — J. bylo někdy hrad knížat Charvátských. Za jednoho z nich provdána byla Přibyslava, dcera Vratislava I. a sestra sv. Václava, která prý první dala J. zdí obehnati. Přibyslava později za blahoslavenou prohlášena odpočívala pod blízkým vrchem „Krutina“ zvaným až do času Karla IV. Na místě tom stojí dosud kaplička, kterou mocný prý Lech Chotislav postaviti a ke cti blahoslavené Přibyslavy posvětiti kásal. V 13. stol. náleželo J. pánům Berkům z Dubé, kteří zde až do vymření svého r. 1706 vládli. Od té doby měnilo J. rychle pány své až se konečně r. 1718 nynějším držitelům hrabatům Pachtům z Rájova dostalo. Jak ve válkách husitských, tak v 7.leté válce trpělo město J. i s klášterem značné škody. R. 1686 zuřil zde mor, jemuž více než polovic obyvatelstva za oběť padlo. R. 1788 vznikl v městě požár, jenž strávil celé město a jen úsilovnému namahání podařilo se zachovati obě předměstí před dalším nebezpečenstvím. R. 1813 obsadil kníže Poniatovský J. polským vojskem a 19. srpna dorazil sem osobně cís. Napoleon.

Jablonné (*Gabel*), starobylý městys na levém břehu Orlice, u prostřed samých příkrých a kopců, 123 d. 798 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Zamberk (2 1/2 h od. sev. záp.), býv. dom. Lanškroun, diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun., patr. kn. Lichtenštein, 2430 osadníků; pěkný chrám sv. Bartoloměje apoštola, jenž býval až do r. 1663 fil. kostela far. v Ústí n. O., škola, radnice, mlýn. Kostelní věž dostavena r. 1668. Obyvatelstvo hledí si hlavně polního hospodářství a mimo to a obyčejných řemesel zvláště předla a dělání pláten. Trhy výroční: 1) první čtvrtek před vánocemi; 2) ve čtvrtek před velikonoc. Kdy a od koho J. založeno jest, není známo, jisto však, že bylo již ve 13. stol. trhovým místem, naleževším k panství Lanšperskému. Jak tomu urbář vrchnostenský od r. 1508 nadsvědčuje, mělo J. pouze povinnost louku vrchnostenskou, sahající ode dvora Šejvského k městu Kyšperku kliditi a u dvora Vejprachtického ozimní a jarní obilí žíti a vázati, ale později byla povinnost tato od kn. Josefa Václava z Lichtenšteina v malý peněžitý plat proměněna a J. tím spůsobem mezi svobodné městce vřáděno. Vojtěch z Pernšteina, pán na Lanšperce a Pardubicích, postoupil r. 1523 J-ému právo k dědičnému držení pivováru, a Vratislav z Pernštejna daroval mu r. 1567 právo investitury a dědičné pořádnosti, kterážto práva cís. Maximilianem II. nejvyššího stvrzení došla. Cís. Rudolf II. udělil městysu dva jarmarky (s 9 denním freydunkem), 2 hlavní trhy a každý čtvrtek v týdnu trh. Výsadu na vinný šenk obdrželo J. r. 1619 od bratrů Zdislava a Viléma z Harasova proti zaplacení 10 gr. českých z každého vědra; spolu obdrželo právo k pálení kořalky a však s tím závazkem, aby dostávala vrchnost z každého kotle do roka 19 kop Míšenských. R. 1648 vznikl v J-ém strašný požár, kterýž celé náměstí v popel obrátil a při němž mnohý památný list k zahubení přišel. Ve válkách utrpělo J. mnoho škod, zvláště pak ve válkách Pruských r. 1756 a 1778. — V J. nar. 12. května 1779 velezasloužilý křisitel národní literatury kněz František Alois Vacek, děkan Kopidlenský († v Kopidlně 5. března 1854).

Jabrky, Cabrky viz Kratošice.

Jadruž, Jadruž (*Godrusch*), ves, 26 d. 147 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Stráž, býv. dom. Pernardice; na vrchu veřejná kaple sv. Štěpána; dvůr, myslivna.

Jadruše dolní *(Unter Godrisch)*, ves na Promenhofském potoce, 45 d. 301 ob. něm., kr. Cheb., okr. Plan. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. J. d., far. a býv. dom. Planá; škola. Sam. Jirglův mlýn (*Girgelmühle*) s valhou.

Jadruše horní (*Ober-Godrisch*), ves, 23 d. 155 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (1 hod. záp.), kat. obc, J. h., pol. obc. Jadruše dolní, far. sv. Kříž; škola.

Jadruš viz Jadruš.

Jägersdorf, ves při silnici, 34 d. 201 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (½ hod. sev.), kat. obc. J., pol. obc. Časlavice, far. a býv. dom. Libchava horní; kaple.

Jahodná, sam. viz Třemešná červená.

Jahodov, ves, 12 d. 74 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a far. Chotěboř, kat. i pol. obc. Počátky.

Jahodov, ves, 28 d. 156 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (½ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Roveň, far. Vamberk.

Jáchimov (*Joachimsthal*), král. svobodné horní a okresní město v Rudohoří nad potokem Bystřicí ¾ hod. od saského pomezí 2298′ nad hladinou moře, 582 d. 4499 ob. něm., kr. Cheb. (5¼ mil. sev. vých.), arcidiéc. Praž.. vik J., patr. obec, 5911 osadn.; smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), vrchní horní úř., horní úř. a jiné podřízené horní úř., lesní úř., pošt. úř. s poštovní štací, hornický spolek, nižší 3tříd. reálka, hlav. škola, průmysl. škola, velký děkanský chrám z r. 1530—1544 s obrazy od Albrechta Dürera a Skrety; špitalní kostel, jenž býval dříve farním kostelem vesničky Konradsgrünu, kaple sv. Barbory z r. 1777, radnice, špitál, zříceniny hradu Freudenšteinu, c. k. továrna na doutníky (od r. 1860), krajkářství, shotovování slaměného zboží, erarní a soukromné doly na stříbro, uran, kobalt, nikl a vismut, c. k. hutě, v nichž se stříbro, žluť uranová, nikl, praeparaty kobaltové a vismut vyrábí, 2 papírny, 3 mlýny. Trhy ty pondělky: 1) po hromicích, 2) třetí v dub., 3) po sv. Markétě, 4) čtvrtý v měsíci září. Zdejší doly za starých dob již slavné zůstaly, ač hornictví skorem všude jinde kleslo, po mnohá století výnosny a ještě mezi l. 1756—1761 bylo prý ze zdejších dolů z Božího daru, z Hory sv. Kateřiny, Blatna, Příšečnice, Suniperka a Bastiansperka 61.677 hříven ryzého stříbra v ceně 1.332.593 zl. do Pražské mincovny odvedeno. Se strany eraru doluje se ve dvou odděleních. Oddělení vychodní není ovšem posud výnosné, přislibuje prý však hojný výtěžek; oddělení západní jest nové a odvedlo r. 1860 mimo rozličné rudy 2000 lib. stříbra. Od r. 1756 —1851 dobylo se pouze v dolech zdejších 305,424 hř., (tedy v průměru ročně 3181), od r. 1852—1862 incl. 35.558 hř. (ročně v průměru 3232). Nelze pochybovati, že již v předešlých stoletích ve zdejších horách dolováno, než bouře 15. stol. po hranicích zuřící, zdá se, že podniknutí takému přítrž učinily, až pak Štěpán Šlik, zde, kde toliko nepatrná vesnička Konradsgrün stála, město zakládati počal (r. 1516). Ještě v prosinci jmenovaného roku bylo 400 domu vystavěno a v druhém desítiletí čítalo již nové město 1200 domů a as 20.000 obyvatelů. Zde byly raženy r. 1517 první tolary, ano i jmeno tolarů od města toho pochází. Štěpán Šlik udělil městu od něho založenému práva měst municipalních, a král Ludvík povýšil je r. 1520 na horní město. Po pádu Štěpána Šlika u Mohače (kdež pomahal králi Ludvíkovi proti Turkům) povstaly v rodině jeho různice, kterýchž král Ferdinand I. použil k tomu, aby se Šlikové okolo r. 1528 vzdali práva raziti peníze a králi zároveň ponecháno, úřadníky dle své vůle v J. ustanovovati. Než brzo povstala mezi majiteli bání a úředníky císařskými nedorozumění, jichž následkem r. 1545 všechny doly Šlikům náležející cis. Ferdinandovi připadly. Ve Šmalkaldské válce stál J. k straně kurfirsta Saského. Po bitvě u Mühlberga jest J. všech svých privilejí odsouzen, a ačkoliv mu za krátký čas opět jsou navráceny, nebyl tím předc zadržen úpadek hornictví zdejšího, ba i veškerá péče cís. Rudolfa II. o rozkvět jeho zůstala bez všeho výsledku. Rudolf II. přivtělil r. 1579 J. s Perníkem, Blatnem, Božím Darem, Bleištadtem, Schönbachem, Abertamem a Hengstem jakožto statky korunní ku království Českému. V třicítileté válce utrpěl J. více než kterékoliv jiné město. R. 1855 byly lesy J-ské (vyjma les Wolfsberk) národnímu bankn postoupeny.

Jáchimov, několik domů na býv. král. hvozdě, s čes. obyv. kr. Pís., okr. Kašper. hor. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Javorník, (v. t.) far. Stachov.

Jáchimov (*Joachimsmühle*) sam. viz Rodinov.

Jáchimov nový (*Neu-Joachimsthal*), vesnice u paty Krušné Hory, 61 d. 741 obyv. českých, kr. Pražský, okres Křivoklát (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. J. n., pol. obc. Nová huť, far. a býv. dom. Nýžburk; škola, železné pece a hamr, továrna na emailované železné nádobí r. 1842 od bratří Bartelmusů založená, veliká slévárna, na Krušné hoře mocná ložiště dobré železné rudy, která se taví ve zdejších pecích. Kamna z litiny, emailované železné nádobí a jiné zdejší výrobky došly již veliké obliby a rozesílají se do všech zemí mocnářství Rakouského.

— Vesnice tato založena teprv r. 1817 zároveň s železnými pecemi od lantkraběte Jáchima Egona z Fürstenberka, jenž byl po čas nezletilosti Karla Egona knížete z Fürstenberka administratorem Fürstenberských panství v Čechách, a jest jemu ku poctě J. nazvána. Přídavkem „nový“ naráží se na slavné horní město Jáchimov. Vlastní podnět k tomu založení dal knížecí úředník Fr. Nittinger, jenž zde i pohřben jest.

Jakalův mlýn (*Jakelmühle*), mlýn u Bratřic.

sv. Jakub, ves, 66 d. 595 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutnohor. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. sv. J., far. Cirkvice, býv. dom. Nové dvory; fil. kostel sv. Jakuba slohu romanského, památka to kajícnosti Slavibora, jednoho ze společníků knížete Konráda Znojemského, jejž papež Eugen III. do klatby dal. Na východní zdi kostela spatřují se 4 památné sochy povypuklé, každá asi 6' zvýší z kamene. Při přestavování kostela nalezena nejstarší dosud známá listina soukromá z r. 1165, dle níž biskup Daniel některé sv. ostatky do oltáře tohoto kostela zasadil.

sv. Jakub viz Tachlovice.

Jakuben, ves, 11 domů 60 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín. (1 ³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Nabočady.

Jakubice, sam. viz Palvinov (okr. Sušic).

Jakubín, ves, 18 d. 122 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Ctiboř., far. a býv dom. Žirovnice (přiškolena k Částrovu.

Jakubov (*Jokes*), ves na pravém břehu Oharky při malém potoku, 59 d. 428 ob něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Velichov, býv. dom. Hauenstein; škola, sadařství. Sam. Säuerlingmühle. — O J-ě činí se zmínka v potvrzovací listině kr. Přemysla Otakara I. r. 1226, podle které král Vladislav a jeho manželka J. a jiné statky panenskému klášteru Praemonstrátek v Doksanech darovali. R. 1234 vysadil král Václav I. J. německým právem zákupním a osvobodil r. 1249 osadníky od obyčejných župních soudů.

Jakubovice (*Jakubowic*), ves, 20 d. 114 ob. čes., kr. Čás., okr. Haber. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. Zhoř, pol. obc. Nasevrky, far. a býv. dom. Vilémov.

Jakubovice (*Jokelsdorf*), ves, 80 d. 448 ob. něm., kr. Chrudím., okr. Landškroun. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Čermná, býv. dom. Landškroun; kaple sv. Antonína.

Jakubský mlýn (*Jakobsmühle*), sam. viz Planá.

Jakubský mlýn, sam. viz Dymokury.

Jakule, sam. viz Biňov.

Jalovčí, sam. viz Budikov.

Jalovčí, sam. viz Předbořice.

Jalové dvory (*Galdenhof*), 9 d. 61 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (1¹/₄ hod. již.), kat. obc. a býv. dom. Krč horní, pol. obc. Krč dolní, far. Kunratice.

Jáma (*Grub*), ves v údolí na potoku, 22 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Záboří, far. Lhenice, býv. dom. Krumlov, přiškolena k Mičovicům.

Jammerthal viz Jestřebí.

Jamné (*Jamles*), ves, 14 d. 106 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vrabče, far. Boršov, býv. dom. Krumlov; vápené lomy. Sam. Rechlář.

Jamné, Jámy, ves, 9 d. 60 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a far. Rychnov (¹/₄ hod. již.), kat. obc. J., pol. obc. Dlouhá ves.

Jamné, ves, v hornaté krajině (na pohoří Jamenském), 203 d. 1251 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Jablonné, býv. dom. Landškroun; kaple nejsv. Trojice, škola. — Jmeno této vesnice odvozuje stará pověst od vlčích jam, protože celá ta krajina byvší lesem porostlá v sobě chovala mnoho vlků a na místě tom, kde J. leží, vlci do jam lapáni byli.

Jamné dolní (*Unter Jamny*) far. ves v horách, 56 d. 388 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružice (2 hod. sev. vých.), kat i pol. obc. J. d., býv. dom a pošt. Bezdružice, arcidiéc. Praž. vik. Tepel., patr. Karel kn. z Loewenšteina, 1475 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla, škola, dv. popl., závod na vyrábění kamence a skalice. — Kojata, syn Hrabišův odkázal J. r. 1227 kostelu sv. Petra na Zdaraze. R. 1405, 22. ledna postoupili Bušek z Kamené hory a synové jeho Bušek i Jan jistý roční plat knězím Petrovi z Krašova, Zdislavovi z Jamného a Ondřejovi z Lukové, farářům na statcích svých.

Jamné vysoké (*Hohen-Jamny*), ves při silnici, 36 d. 278 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (2¹/₄ jih. záp.), kat. i pol. obc. J. h., far. Leškov.

Jamníky, sam. viz Blatce.

Jamny, ves blíž levého břehu Vltavy, 28 d. 316 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Zahoří, býv. dom. Orlík. Sam. mlýn a 7 chalup (¹/₂—1 hod.) — R. 1208 připomíná se Šutbor z Jamny.

Jamny viz Ostrov.

Jan, sam. viz Holičky.

sv. Jan (*Johannesberg*), far. ves na vrchu, 76 d. 483 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ločenice, býv dom. Nové Hrady, pošt. Ve-

lešín, diéc Buděj., vik Novohrad., patr. Jiří hr. Buquoy, 1714 osadníků; far. kostel sv. Jana Nep., škola. — Na vrchu dříve „Ločenický“ zvaném založil r. 1732 Velešínský farář J. B. Rierenschopf ku poctě sv. Jana Nep. kapličku, která pak mezi l. 1777—1782 přičiněním P. Vojtěcha Metly obnovena a rozšířena jest. R. 1786 ustanoven při tomto kostelíku císařským rozkazem lokalista a v tu dobu začaly se zde první domy stavěti. Od r 1856 jest zdejší kostelík farním. Až do r. 1786 náležely vesnice nyní k sv. J. přifařené k duchovní správě Velešínské.

Sv. Jan (*Sct. Johann*), ves, 16 d. 106 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planá (1$^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Klíčov, far. Tisová; až do cís. Josefa byl zde chrám sv. Jana Kř.

Sv. Jan (*Sct. Johann*), ves, 13 d. 79 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Třeběšice.

Sv. Jan viz Dřín.

Sv. Jan viz Chřestovice.

Sv. Jan viz Chuchle.

Sv. Jan viz Krsovice.

Sv. Jan viz Neutomice.

Sv. Jan viz Skrýšov.

Sv. Jan na kopci (*Johannesberg*), ves na soujmenném vrchu, 19 d. 114 ob. čes., kr. okr. a býv. dom. Král. Hradec ($^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Třebeš, far. Hradec nový; starobylý dřevěný kostelík sv. Jana Kř., v němž se každou třetí neděli služby Boží konají, vystaven r. 1559 na místě dřívějšího husitského kostela, dv. popl., vinice.

Sv. Jan (*Ivan*) pod skálou (*Sct. Johann unter dem Felsen*), statek a far. ves v malebném skalnatém údolí, na potoku Kačici, 28 d. 204 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Beroun (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. sv. J., arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. náboženský fond, 1698 osadníků; bývalý klášterní nyní far. kostel sv. Jana Kř. ve vlaském slohu od opata z Bilenberka vystavěný, u prostřed něho hrob sv. Ivana; krypta klášterní; kaple sv. Kříže na místě, kde podle legendy sv. Ivanu sv. Jan Kř. se zjevil; na hřbitově krásná gotická kaple sv. Maximiliana s hrobkou Bergrovské rodiny; zámek někdejší to stavení klášterské, škola, přádelna na bavlnu, pivovár, mlýn. — Při samém kostele nalezá se ve skále jeskyně sv. Ivana také „starý kostel“ zvaná, kterouž nejstarší známý český poustevník Charvatský knížic Ivan obýval a v níž se dosud rozličné věci život toho svatého připomínající ukazují. Ivanův svatý život účinkoval na srdce lidská tak, že po smrti jeho lid náš hojně sem putoval. Za tou příčinou odevzdal Břetislav I. místo to, kde již 16. ledna 1020 kaple a poustevna od panské rodiny Zajíců založena jest byla, Benediktinům na Ostrově u sv. Jana Kř., kteří střídivše si zde cely, od knížete Břetislava některými statky obdařeni jsou. Postupem času proměnily se cely Benediktinské v klášter, jenž měl v čele svém proboštа. Zdá se, že ve válkách Husitských pohromy došel, nebo po utišení bouří těchto jmenuje se p. Oldřich Zajíc z Hasenburka obnovitelem kláštera. Po nemožném obnovení kláštera Ostrovského přenešeny jsou sem konvent a opatství roku 1517 a opatové se psali od té doby „u sv. Jana Kř. na Ostrově a ve Skalách.“ Však i zde nechtělo se dlouho dobře dařiti opatům a konventu, až pak správa klášterní r. 1652 opatu M. Ferdinandovi Zoubkovi z Bilenberka se dostala, který klášter v lepší stav uvedl. Z rozkazu cís. Josefa jest klášter sv. J. p. s. r. 1785 za zrušený prohlášen a r. 1790 veřejnou dražbou za 69.100 zl. hraběti Janu Kristianu Sweerts-Sporku prodán, který zde dílnu na manšestr a kytajku zařídil, což po nějakém čase přestalo. Později byl v držení statku Svatojanského Joachim rytíř ze Schirndinku, kterýž jej r. 1819 prodal paní Valburce z Lackneru, později provdané Bergerové.

sv. Jan v Šárce Nebušické viz Nebušice.

Janák a Vočadlo, sam., viz Holíšov.

Janatov viz Janotov.

Jančoury, 5 d. po různu s 49 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrk. (2$^3/_4$ h. již.), naleží částečně do kat. a pol. obc. Dřevikovské, částečně do kat. a pol. obc. Možděnické, far. Kamenice, býv. dom. Svobodné hamry (1 d. náležel k panství Nasevrkskému).

Jandelhof, sam., viz Cartle.

Janeček, sam., v. Hluboká (*Frauenberg*).

Janessen, ves na Karlovarské silnici, 64 d. 424 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Sedlec. Sam. Haselbein, 6 d. a mlýn na Chodovském potoku.

Jankov (*Jankau*), ves na potůčku, 27. d. 236 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2$^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Čákov velký, býv. dom. Krumlov. Sam. Kopaniny, hájovna.

Jankov (*Jahketschlag*), vska pod kopcem, 3 d. 30 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mýto, far. Hořice, býv. dom. Krumlov.

Jankov, ves, 28 d. 165 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Vyskytná, býv. dom. Jeníkov větrní.

Jankov, vska. 5 d. 52 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. a býv.

dom. Jetřichovice, pol. obc. Přestavlky, far. Sedlec.

Jankov, panství (dle trhové úmluvy z r. 1830 a 1837 za 133.000 zl. stř.) a městys na soujmenném potoku, 68 d. 592 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Votic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. hr. Chotek, 1850 osadníků; starožitný far. kostel sv. Jana Kř., jakýž se již r. 1384 mezi farními připomíná, s hrobkou pánů Talmberků (založ. r. 1503) škola, sbořená tvrz, pivovár. Sam. Jitry — Zdejší tvrz, která v předešlém teprv století spustla, byla ve 14. stol. majetkem jedné větve pánů z Vlašími, kteří se odtud Jankovští z Vlašími nazývali. Od vypuknutí válek Husitských byla pak po tří století sídlem slavného času svého rodu, pánů z Talmberka. Od těchto dostal se J. r. 1702 trhem Janovi svobodnému pánu (od r. 1705 hraběti) Kořenskému z Terešova, od jehož synů jej ryt. Jiří Vojický z Neudorfu i s Ratměřicemi r. 1719 koupil. Než tento prodal oboje již r. 1720 p. Teresii Eleon., ovdovělé Ubelli z Siegburku roz. z Říčan, provdané po druhé za Tunkla z Aschenbrunnu, která pak r. 1744 J. Václavovi Hynkovi hr. Dejmovi ze Stříteže prodala. R. 1753 dostal se J. veřejnou dražbou sv. paní Emanuele z Sternthalu roz. hr. z Sparr. Dědicové Karla sv. p. z Sternthalu prodali (1822—1838) podíly své na panství J-ském a Ratměřickém hr. Jindřišce Chotkové, jejíž syn Otto hr. Chotek z Chotkova a Vojnína nyní v držení panství J-ského jest. — R. 1645 dne 6. března svedena u J-a krvavá a nešťastná bitva mezi Švédy pod gen. Torstensonem a císařskými pod gen. Hatzfeldem a Götzem, ve které vojsko císařské strašnou utrpělo porážku, odkudž také přísloví: „Pořídíš co Kec u Jankova.“

Jankov viz Senožaty.

Jankov viz Třemešná červená.

Jankovice (*Enkengrün*), ves, 30 d. 206 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tepel. ($^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. J., far. město Teplá, býv. dom. klášter praemonstrátův v Teplé.

Jankovice, ves, 33 d. 206 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč. ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. J., pol. obc. Lhota pod Přeloučí, far. Přelouč, býv. dom. Pardubice; škola, mlýn. — J. náležely někdy klášteru Opatovskému a jsou r. 1437 od cís. Sigmunda dány Divišovi Bořkovi z Miletínka Jindřich a Hynek, knížata Minsterberská, zapsali r. 1482 J., příslušející k Přelouči, Štěpánovi Andělovi z Ronovce. R. 1523 dostaly se Vojtěchovi z Pernšteina na Pardubicích.

Jankovice, ves v údolí blíže levého břehu tiché Orlice, 11 d. 57 ob., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Rotnek, far. a býv. dom. Supíhora.

Janotov, Janatov, ves, 25 d. 152 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol obc. Lodín, far. Petrovice velké, býv. dom. Sadoví. — Vesnice tato povstala teprv v novější době a náleží mezi nejmladší osady v Čechách.

Janov (*Jansdorf*), far. ves na potoku, 191 d. 1412 ob. něm., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt Litomyšl ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. J., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 2383 osadníků; far. kostel sv. apoštolů Filipa a Jakuba okolo r. 1670 od. hr. Jana Frid. z Trautmansdorfu vystavený, škola, 2 mlýny.

Janov, ves, 30 d. 237 ob. čes., kr. Králhrad., okr. Novoměst. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Bystré, býv. dom. Opočno.

Janov, vska, 8 d. 59 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Červený Hrádek, pol. obc., far. a býv. dom. Kosová Hora.

Janov, far. ves, 28 d. 148 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Soběslav. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Roudné, býv. dom. Myškovice, diéc. Buděj., vik. Táb., patr. Jan Mayer, 1439 osadníků; far. kostel sv. Jana Nep., kaple P. Marie, škola. — R. 1712 vystavěl František L. Voračický sv. p. z Paběnic pán na Myškovicích u prostřed lesa kostel ke cti sv. Jana Nep. a vedle něho kapli ke cti P. Marie. Později začaly se stavěti okolo kostela domky a již. r. 1814 byla nová osada mezi vesnice vřaděna.

Janov, vesnice na Stružském potoku při silnici, 17 d. 106 ob. čes., kr. Táb, okr. Vožic. ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Vožice mladá; kostel všech Svatých, jenž byl již r. 1350 farním, jest nyní filial. kostela Vožického a byl r. 1726 od základu v nynější podobě od arcibiskupa Ferdinanda hr. Küenburga nově vystavěn. — Albera z Těchobuze zapisuje r. 1431 mezi jiným zbožím dědiny své v J.-ě Mikulášovi z Hořic. Jáchim ml. Španovský z Lisova, syn Michala Španovského, předního zástupce učení Lutherova v Čechách, prodal r. 1608 ves J. s podacím kostelním Janovi B. z Fünfkirchen svob. p. z Steinbrunnu a Kynšperku.

Janov, Janovice (*Johnsdorf*), statek náležející m. Mostu a ves, 91 d. 583 ob. něm., kr. Žatec., okr. Most. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Jiřetín hořejší; škola, dv. popl. Sam.: myslivna. — R. 1726 dne 26. října prodala hr. Barbora Kolovratová zor. hr. Michnová statek J. obci Mostecké za 70000 zl.

Janov, nyní sam. u Úhorce, někdy ves kláštera Chotěšovského, již dal král Sigmund r. 1422 Janovi Hanovcovi ze Švamberka v zástavu. Dobrohost z Ronšperka postoupil J-a smlouvou r. 1464 opět klášteru.

Janové údolí viz Kabárna.

Janovec, veska, 8 d. 48 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry (2 hod. jiho.), kat. i pol. obc. a far. Lučice.

Janoves (*Johannesdorf*, *Johannesdörfel*), veska, 14 d. po různu 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2^3/_4$ hod. jiho.), kat. i pol. obc. Dolní Příbraní, far. Cetviņa, býv. dom. Novéhrady. — Sam. Berghäusel, 2 chalupy ($1^1/_2$ hod.).

Janoves (*Johannsdorf*) viz Zavadilka.

Janovice, ves na pravém břehu potoka Mohelky, 6 d. 33 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Český Dub. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Malčice.

Janovice, ves, 53 d. 355 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Polná (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. J.; sam. Hajenství — Ves tato náležela špitálu v Polné.

Janovice, ves, 32 d. 270 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Skupice, far. a býv. dom. Heřmanův Městec; (6 d. náleželo k býv. dom. Mesilesickému.)

Janovice, Janovičky, ves, 28 d. 170 ob. čes., kr. Chrud., okr. Mýto Vysoké ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Týništko, far. Radhošt, býv. dom. Chroustovice. Sam. Malejov, dv. popl. — J. byly na počátku 15. stol. majetkem pánů z Chlumu a Košumberka.

Janovice, ves, 32 d. 220 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Hlušce velké, býv. dom. Smidary; dv. popl. náležející k statku Hlušckému.

Janovice (*Johannesberg*), ves, 61 d. 416 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Heřmánkovice; fil. kostel sv. Jana Kř., škola, c. k. vedlejší celní úřad (II. tř.), mlýn. — Ves tuto založil v 16. stol. Broumovský opat Jan z Chotova.

Janovice (*Johnsdorf*), ves, 145 d. 870 ob. něm., kr. Kral. Hrad., okr. Polic. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Verniřovice české, býv. dom. Teplice hořejší; kaple sv. Antonína Pad., škola, 2 mlýny, mysliv.; lomy na mlýnský kámen. Sam: Neuhaus, Neuhöfl.

Janovice, městečko nad Úhlavou, 181 d. 1199 ob. čes. i něm., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (2 hod. jih. záp.), býv. dom. Bystřice, diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. kn. Karel Ant. z Hohenzollern-Sigmarigen, 3239 osadníků; far. kostel sv. Jana Kř., jehož se již r. 1384 jakožto farního připomíná, škola, synagoga, papírna, 2 mlýny a zbytky staré tvrze. Trhy: 1. na sv. Josefa, 2. na sv. Jana Kř. 3. na sv. Šimona a Judu. Týdní trhy každý pondělek. — J. jsou původní sídlo ryt. z Janovic. V první polovici 15. stol. seděli na J-cích bratří Bavor, Jan a Oldřich z J., a po nich Jan, Jindřich a Bavor, synové Bavorovi Oldřich i Bavor synové Oldřichovi. Potomci jejich píšíce se později Janovští z Janovic drželi J. ještě v 16. stol. R. 1515 byl na zdejší tvrzi bratr Lukáš, muž to o jednotu Bratří Českých velmi zasloužilý, od Petra Sudy z Řenec, pána na Janovicích uvězněn. Za panování téhož Petra Sudy jest tvrz J-ska 24. listopadu 1520 od Klatovských, Domažlických Stříbrských, jimž Pražané na pomoc poslali půl třetího sta jízdných a 800 pěších, rozbořena. Na místě tvrze této nachází se nyní hřbitov. Sam. Markovský mlýn a hospoda Granátka.

Janovice, ves, 15 d. 112 ob. něm., kr. Písec., okr. Sušic. ($^3/_4$ hod. jiho.), kat. obc. J., pol. obc. i far. Dlouhá ves, býv. dom. Albrechtice. Sam. Nikelmühle (mlýn a 5 chalup.)

Janovice, ves, 26. d. 210 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky ($1^3/_4$ hod. jiho.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Veselá, býv. dom. Pelhřimov. Sam. 2 d.

Janovice viz Janov.

Janovice viz Janovice Vrchotovy.

Janovice červené, Janovičky červené (*Roth-Janowic*), statek (dle trhové smlouvy z 2. ledna 1725 za 110.000 zl. a 400 zl. klíčného) a městys, 115 d. 881 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kutnohor. ($2^1/_2$ hod. jiho.), diéc Král. Hrad., vik. Kutnohor., patr. obc. Kutnohorská, 4111 osadníků; far. chrám sv. Martina bis., jenž se již r. 1384 co farní připomíná, škola, zámek, pivovár (na 14 sudů $1^3/_4$ věd.), závod na vyrábění lihu. — Ku konci 14. stol. náležely J. pánům Čabelickým ze Soutic. Okolo r. 1659 dostaly se sv. p. Obiteckým z Obitec, kterýžto rod do r. 1725 v držení statku J-ckého zůstal. Jmenovaného roku přešly trhem na obec Kutnohorskou.

Janovice uhlířské (*Kohljanowitz*), okr. město, 226 d. 1930 ob. čes., kr. Čás. ($3^1/_4$ mil. jih. záp.), býv. dom. Rataje, arcidiéc. Praž., vik. Kostelec nad černými lesy, patr. náb. fond 2125 osadníků; far. kostel sv. Jiljí od pánů ze Šternberka ve slohu gotickém vystavený, jenž se již r. 1384 co farní uvádí; kostel sv. Aloisia r. 1767 od vévodkyně Marie Terezie ze Savoje založený a r 1795 Aloisiem kn. z Lichtenšteina dostavený; smíš. okr. úř., bern. úř. (III. tř.), pošt. expedice, radnice, dv. popl. 3 mlýny. Trhy: 1. v pondělí

po obrácení sv. Pavla, 2. v pondělí po středopostí, 3. v úterý po velkonoci, 4. na den sv. Víta, 5. v pondělí před sv. Maří Majd., 6. v pondělí po Anděli Stráž., 7. v pondělí po sv. Havlu. — J. náležely oddávných časů až do r. 1712 k panství Česko-Sternberskému; r. 1712 koupil je Václav Oktavian hr. Kynský a spojil je s panstvím Ratajským, při němž až do zrušení zřízení patrimoniálního zůstaly.

Janovice Vrchotovy, statek, (dle trh. smlouvy od 12. června 1817 za 90.000 zl. stř. 21.158 zl. 8½ kr. víd. čís. a 50 dukatů klíčného), a městys i ves, dohromady 87 d. 728 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Votic. (1¼ hod. sev. záp.), arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. náb. fond 1785 osadníků. J. se skládají se dvou částí, z městyse Janovic Vrchotových a vsi Janovic. V této jest far. kostel sv. Martina biskupa, jenž se již v 14. stol. mezi farními uvádí, škola, zámek hrabat Vratislavův, památné to sídlo pánů z Janovic, ač obnoven předce v hlavních původních částech zachován, zámecká kaple, dv. popl., 2 mlýny, bažantnice. Trhy odbývají se v městysu a sice: 1. dne 14. února, 2. dne 31. května, 3. dne 14. září, 4. dne 13. prosince. — J. jsou původištem slavných doby své pánů z Janovic, znaku orlice, kteří se později ve více-ro linií rozdělili a dle sídel svých zvali se páni z Janovic, Vinterberka, Adlar, Žirotína, z Kolovrat, ze Ždáru atd. Původ rodu Janoviců zahalen hustou rouškou šedé dávnověkosti. Dalemil dává mu za prvního předka knížete Luckého Vlastislava. Nejstarší známý muž rodu toho jest diplomaticky proslulý vladyka Jan, syn Zbislava z Bračic. Druhý předek rodu toho jest Kunrat z Janovic, purkrabí Zvíkovský (1243—1253) otec Burkarta z Janovic a z Vinterberka, nejv. maršálka, za krále Přemysla Otakara II. Zasnoubením se Jitky z Janovic s Janem Slavatou z Chlumu a Košumberka přišly J. (r. 1502) v držení rodu tohoto. Na začátku 16. stol. sídleli na J-cích rytíři Předborové z Radejšína. R. 1548 koupil J. Jan starší Řičanský z Řičan, jehož vnučka Alžběta manželi svému Hynkovi Roupovskému z Roupova J. za věno přinesla. Od toho koupil je r. 1603 Jan Prostiborský z Vrtby, a postoupil je již r. 1609 synu svému Sezimovi z Vrtby, jehož potomci zde až do r. 1807 vládli, načež dědičně se dostaly nynějším držitelům Vratislavům z Mitrovic.

Janovičky viz Janovice (kr. Chrud.)

Janovičky viz Doly.

Janovičky červené viz Janovice červené.

Janovský viz Vitín.

Janovy hutě (*Johannesthal*), ves, 14 d. 88 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (4½ hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. a far. Pucheř, býv. dom. Nové Hrady. Dříve zde bývaly skelné hutě.

Jansabauer a Jansamühle, viz Všeruby.

Janské lázně, Studánka viz Záboří.

Janský mlýn, viz Hraběšín (okr. Čás.).

Janský mlýn, viz Žlutice.

Janův důl (*Johannesthal*), ves, 70 d. 371 ob. něm., kr. Boles., okr. Českodub. (1½ hod. sev. záp.), kat i pol. obc. J. d., far. Osečná, býv. dom. Mimoň; vápené pece, tkalcovství.

Jareš, sam., viz Březí (okr. Milévský).

Jareš, sam., viz Chrast.

Jarkovice, dv. popl. a hospoda na vysokém vrchu s 11 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (2½ hod. záp.), kat. obc. Radvanice, pol. obc. Kunkovice, far. Velhartice, býv. dom. Týnec. — Oldřich z Rožmberka prodal r. 1428 J. s jiným ještě zbožím Menhartovi z Hradce.

Jarkovice, vska, 9 d. 81 ob. čes., kr. Táb. okr. a far. Benešov. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jirovice, býv. dom. Konopiště. — Sam. Marianovice, dv. popl.; na místě tom byla někdy ves Ondřejovice. — R. 1311 náležely J. kanovníku Pražskému Tobiášovi příjmím Bechyně z Benešova, jenž je i s Ondřejovicemi a s ostatním svým zbožím svému příbuznému Zdislavovi ze Sternberka daroval, což i král Jan listem téhož roku daným potvrdil.

Jarolímka (*Hieronymusthal*), vska, 6 d. 191 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov, (1 hod. sev.?), kat. obc. Bratřice, pol. obc. Útěchovice, far. a býv. dom. Chýška velká. — Veska tato jest založena teprv v novější době.

Jaromíř Jaroměř (*Jarmirn*), ves při potoku, 66 d. 336 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. jih. vých.). kat. i pol. obc. J., far. Blanské, býv. dom. Novéhrady (18 d. náleželo k dom. Vyšebrod.); 2 mlýny. Vesnice tato jest přiškolena k Malontům.

Jaromíř, Jaroměř, kr. věnné a okresní město na levém břehu Labe, s dvěma předměstími, 524 d. 4195 ob. čes., kr. Král. Hradec. (2½ mil. sev.), diéc. Král. Hrad., vik. J., patr. Jeho Veličenstvo, 5338 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (I. tř.), notar., pošt. úř., tělocvič. spolek, hospodářský odbor kraje Král. Hrad., starožitný, v gothickém slohu vystavěný chrám sv. Mikuláše s náhrobkem Litevského knížete Dimitra Sanguška 3. února r. 1554 v J.-i zavražděného; chrám sv. Jakuba v 14. stol. založený a v XVII stol. přestavený, kaple sv. Anny, r. 1750 vystavěna, radnice, hlavní škola, špitál, pivovár (r. 7729 věder za 30.916 zl.), vinopalna, přádelna (3000 vřeten, výroba 7400 kop příze za

120.000 zl.), amerik. mlýn, továrna na cichorii, továrna na zápalky, plátenictví, soukenictví, řetězový most přes Labe (100 stop dlouhý), 3 mlýny. U J. počíná splavnost Labe, odtud až do Mělníka jest však jen pltní. Trhy výroční: 1. druhý den po sv. 3 králích, 2. ve středu po sv. Duchu, 3. v úterý před sv. Bartolomějem, 4. den po sv. Havlu; padne-li který na neděli neb svátek, odbývá se den později. Týdní trhy každý pátek. — Kníže Jaromír, syn Boleslava II., držel co úděl župu Hradeckou, a vystavěl v ní nepochybně hrad Jaroměř. R. 1126 držán na hradě tomto Břetislav, syn Břetislava II., od Soběslava I. ve vazbě. Na počátku 14. stol. jmenuje se J. již kr. věnným městem králové Alžběty. Dcera její Anežka přinesla J. manželi svému Jindřichovi vévodovi Slezskému věnem, ale za domácí války 1315 vzdala se J. králi Janu, který ji udělil Markétě, dceři krále Václava II. a manželce Boleslava, knížete Vratislavského. Od této doby začala J., obdrževši jako jiná královská města mnohé privileje, zkvétati, hlavně však se vzmohla pod vše oblažující vládou nesmrtelného Karla IV. Okolo r. 1356 založil zde Pražský arcibiskup, Arnošt z Pardubic, klášter Augustiánů, a během druhé polovice 14. stol. založen zde ještě jeden klášter. Za čas válek Husitských svěřil Sigmund J. a jiná města Hynkovi z Červené Hory k obraně, a J. stala se sídlem zaryté nenávisti proti Husitům a Čechům vůbec. Obyvatelstvo její bylo zajisté tehdáž naskrz německé, které okolní Rališníky strašně pronásledovalo, hlavně však se vyznamenávali horlením svým proti novým „kacířům“ tamější řeholníci augustiáni a dominikáni; pročež J. r. 1421 od Čechů útokem vzata a obyvatelům dovoleno s holým toliko životem vystěhovati se. Od toho času stala se J. městem pod obojím a pouze českým, i stála v jednotě bratrské. R. 1437 zapsána J. co kr. věnné město králové Barboře, která Jaroměřským privileje Václavem IV. jim udělené potvrdila. R. 1547 zdráhavši se poskytnouti pomoci králi Ferdinandovi, jest po bitvě Mühlberské trestána na penězích a na statcích. R. 1548 (12. září) město i s kostelem i se vším, což v zavření bylo, vyhořelo. V čas 30leté války neušla také J. pohromě. R. 1645 oblehl ji švédský generál Torstenson a spálil městský archiv. Ve válkách slezských měli zde rakouští generálové často svá stanoviska, a v letech 1813 a 1814 táhla velká část vojsk ruských a pruských na pochodu svém proti Napoleonu skrze Jaroměř.

Jaronice, ves, 24 d. 215 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Dubné. — Chval z Jaronic zmocnil se společně s Benešem z Dubného a Bužkem z Machovic tvrze v Dubné (okolo r. 1414).

Jaronín, ves, 29 d. 210 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Strouha, býv. dom. Krumlov; mešní kaple r. 1845 od obce vystavená, myslivna.

Jaroslav, ves při silnici, 91 d. 510 ob. čes., kr., Chrud., okr. Vys. Mýt. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Radhošť, býv. dom. Zámrsk; mlýn, myslivna; sam. Miroslav.

Jaroslava, ves, 17 d. 95 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Habrová, far. Javornice.

Jaroslavice, ves na pravém břehu Vltavy, 23 d. 195 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2^3/_4$ hop. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Kostelec. — Sam. Mareček, chalupa ($^3/_4$ hod.)

Jaroškov, Jarošov, ves, 19 d. 204 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Zdikov malý, býv. dom. Přečin. Na blízku vápené lomy. Sam. 3 chalupy.

Jarošov, far. ves při silnici, na Kamenickém potoku, 64 d. 499 ob. čes., kr. Buděj., okr. pošt a býv. dom. Jind. Hradec ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., diéc. Buděj., vik. Jind. Hradec., patr. náb. fond, 2800 osadníků; na skalnatém pahrbku far. kostel sv. Prokopa, jenž se již r. 1384 mezi farními uvádí, škola, přádelna, mlýn. — Dle inventáře z r. 1699 byl v J-ě již r. 1110 malý kostelík „chrám Páně nad sklípkem.“ Sam. Důlec. (*Tiefenthal.*)

Jarošov, ves, 96 d. 589 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Mladošov; škola.

Jarošov, ves, 26 d. 156 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Přibram uhelná. Sam. Třídvory (*Dreihöfen*), někdy ves, nyní dv. popl., myslivna.

Jarošov, sam. viz Jičín.

Jarošovice, sam., viz Týn nad Vltavou.

Jarotice, ves, 18 d. 128 ob. čes., kr. i okr. Pís. (3 hod. sev. záp.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Radobytce, býv. dom. Varvažov.

Jarov, ves, 48 d. 404 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($2^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Planá, býv. dom. Plasy. — Sam. Třebokovská myslivna ($^1/_4$ hod.)

Jarov, ves, 21 d. 155 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($^1/_2$ hod. již.), kat. obc. J., pol. obc. Koněprusy, far. Beroun, býv. dom. Králův dvůr (1 d. náležel k býv. dom. Suchomlatskému).

Jarov, sam., viz Lhota.

Jarov, viz Rájov.

Jarpice, ves, 64 d. 392 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Budynice, býv. dom. Zlonice. Sam. Údešice, někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní dv. popl. a mlýn. Král Sigmund zapsal r. 1420 J., ves kláštera Zbraslavského Válavovi a Janovi bratřím z Račíněvsi. — Jih. vých. od J. as $^1/_4$ hod. far. ves Budynice, také Budeničky řeč. 23 d. 217 ob. čes., arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. kn. Kinský, 861 osadníků, pošt. Slané. Ves tato tvoří s J-mi jednu kat. a pol. obec. Zde jest far. kostel sv. Isidora (z r. 1681) s hrobkou kn. Kinských, zámek s kaplí sv. Václava a krásnou zahradou, škola, dv. popl., mlýn.

Jasená, dlouhá far. ves, 156 d. 1186 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Smiřice, pošt. Josefov, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. Jeho Veličenstvo, 2812 osadníků; far. chrám sv. Jiří, jenž se již r. 1384 mezi farními uvádí, jest r. 1817 rozšířen, škola.

Javor (*Mohren-Ober*), ves v údolí nad Metují, 66 d. 464 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Stárkov, býv. dom. Teplice hořejší, škola.

Javor, ves, 29 d. 230 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. a býv. dom. Klenové, far. Týnec, dv. popl., ovčín.

Javor, dv. popl. a 2 d. s 15 ob. čes., kr. Táb., okr., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Votice ($^1/_4$ hod. vých.), vápené lomy a pece.

Javor, vska, 4 d. 24 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice mladá ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Erhoutovice.

Javoří (*Michetschlag*), veska na vršku, 8 d. 64 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mladoňov, far. Jablonec, býv. dom. Krumlov.

Javoří (*Gebhorn*), statek a far. ves, 62 d. 442 ob. něm., kr. Cheb. okr. Bečov. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., pošt. Bochov., arcidiéc. Praž., vik. Toužím., patr. vévoda Alfred Beaufort Spontini, 1445 osadníků; mešní kaple, škola. — Naproti vesnici stojí zámek J. s far. kostelem sv. Jana Nep., škola, pivovár (na 16 sudů), dv. popl. a vinopalna. Sam. Leinmühle a Rabenmühle ($^1/_2$ hod. záp.) J. náleželo v druhé polovici 14. stol. pánům z Riesenberka, po těch se dostalo hrabatům z Gleichenů a tito prodali je knížeti Jindřichovi Plauenovi, purkraběti Míšenskému. V 16. stol. dostalo se v zástavu král. hornímu městu Slavkovu, jemuž ale po bitvě Bělohorské konfiskováno a r. 1623 svob. pánu Gebhardovi z Questenberka prodáno. Rod tento zůstal pak v držení statku J. až do druhé polovice 18. století. Jan Adam hr. Questenberk odkázal po smrti své r. 1752 J. své manželce, rozené hraběnce Kaunic-Rittberkové a po této je zdědil kníže Dominik Kaunic, jenž pak jmeno Kaunic-Rittberk-Questenberk přijal. Syn jeho Alois prodal J. r. 1813 vévodovi Bedřichovi Beaufort-Spontinimu, jehož rodu až dosud náleží.

Javoří (*Gaberle*), vska, 8 d. 66 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Petrovice, býv. dom. Těšov dolní.

Javoří, vska, 5 d. 49 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec ($^3/_4$ hod již.), kat. obc. Žunkov, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice.

Javoří viz Jevoříčko.

Javoří dolní (*Unter-J.*), ves, 25 d. 151 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Pak. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J. d., far. Pecka, býv. dom. Bělohrad.

Javoří horní (*Ober-J.*), ves $^1/_4$ hod. od předešlé, 31 d. 184 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Pak., kat. i pol. obc. Javoří dolní, far. Pecka, býv. dom. Bělohrad.

Javoříčko, Javoří, vska, 7 d. 54 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Brť, far. Strážov, býv. dom, Bystřice.

Javoříčko, Javoří, vska na návrší, 9 d. 84 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Podolí, býv. dom. Týnec, far. Běšiny.

Javorka, vska, 7 d. 59 ob. čes., kr. Čás., okres Chotěboř. ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. J., pol. obc., far. a býv. dom. Běstvina; vápenné lomy a pece, myslivna.

Javorná (*Ohorn*), ves, 26 d. 161 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Brazec, býv. dom. Kysibel.

Javorné, ves v hornaté krajině, 17. d. 120 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a far. Nasevrky ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Krásné, pol. obc. Lipka. R. 1438 zavadil Jan ze Stradova dědiny své v J-ém Alšovi z Bytovan, Benešovi z Křivého a Janovi synu Blehovu z Lipky.

Javornice, vska na potoku Midlině, 11 d.. 62 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Knínice, far. Libuň, býv. dom. Skály.

Javornice, veliká as 1 hodinu dlouhá far. ves, 250 d. 1671 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Rychnov ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. J., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. hr. Kolovrat, 2162 osadníků; far. chrám sv. Jiří na místě dřívěj-

šího dřevěného r. 1785 z kamene vystavený, škola; 2 mlýny, přádelnictví, obchod v dříví, tkalcovství.

Javornice, ves, 31 d. 218 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2¼ hod. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Tourové, far. Dub, býv. dom. Netolice. Nad J-mi hrad Helfenburk (viz tam).

Javorníček, viz Javorník.

Javorník, ves, 32 d. 205 ob. čes., kr. Boles., okr. Česk. Dub. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Javorník (*Jaberlich*), veska, 4 d. 13 ob. něm., kr. Boles., okr. Liberec. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Dlouhý most, býv. dom. Český Dub.

Javorník, Javorníček, Javorničky, ves, 24 d. 129 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vysoké Mýt. (1¾ hod. již.), kat. obc. J., pol. obc. Libecina, far. a býv. dom. Nový Hrad; mlýn.

Javorník (*Mohren*), dříve zvláštní manský statek, nyní pouze far. ves, 141 d. 967 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Hostinné (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Sejfy, diéc. Král. Hrad., vik. Hostin., patr. náb. fond, 1002 osadníků; far. chrám sv. Martina, nákladem zdejšího sedláka Erbena vystavený, škola, špitál pro 6 osob, dv. popl., myslivna, mlýn. Sam. Helfendorf, 4 d. (1¼ hod. sev. vých.).

Javorník, kat. obec na královském hvozdě, 112 d. 1694 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (1½—2 hod. jih. vých.), pol. obc. a far. Stachov. Obec J. tvoří následující po různu ležící stavení: Girkalov (Jirkalov), Blahov a Říhov, Kusov a dvorec Oldřichov, Zadov — kdež jest škola — Churanov, Michalov, Vyšehrad, Jáchimov, Německé chalupy (*Deutsche Chaluppen*) Teimlov a Steichovská huť skelná, v níž se jindy zhotovovaly hlavně skleněné korale a perle, které se odtud do dalekých zemí, zvláště do Španělska, Portugalska a Afriky vyvážely. — Zimního času vyučuje učitel v Javorníků a Teimlově po domech.

Javorník, ves, 33 d. 242 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Chlum, far. Štěpanov trhový. Sam. Peklo, mlýn.

Javorníky, ves na malém potoku, 94 d. 519 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Cerekvice, býv. dom. Litomyšl (4 d. náležely k Vrchlabí); škola, 3 mlýny.

Javorníky, ves blíže pravého břehu Sázavy, 18 d. 111 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. Čtyrkoly, pol. obc. Lštění, far. Poříčí, býv. dom. Konopiště. Sam. Hláska (viz tam). Běta z Konojed a ze Zlenic zapsala ves J. r. 1444 panu Zděnkovi z Postupic.

Javorská malá (*Klein-Jobern*), veska, 7 d. 42 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Javorská velká, far. Kravaře, býv. dom. Stolinky.

Javorská velká (*Gross-Jobern*), ves na kopci, 65 d. 341 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J. v., far. Merboltice, býv. dom. Stolinky; škola, kamenouhelné doly.

Javory (*Ohren*), far. ves na stejnojmenném vrchu, 47 d. 310 ob. něm., kr. Litom., okr, pošt. a býv. dom. Děčín (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., diéc. Litom., vik. Úšť. patr. hr. Thun, 783 osadníků; far. chrám sv. Prokopa nákladem obce vystavený, škola.

Javory, sam. viz Hvožďany, (okr. Blatná).

Javůrek, sam. viz Branná (okr. Jilemnic.).

Jažlovice viz Žezlovice.

Ječovice, far. ves, 29 d. 178 ob. čes., kr. Litom., okr. a pošt. Libochovic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Vraní, (7 d. a mlýn náležely k Budenicům), arcidiéc. Praž., vik. Budenic., patr. kn. Dittrichstein, 1464 osadníků; far. chrám sv. Barbory v nynější podobě r. 1783 dostavený, s velikým a krásným obrazem ukřižovaného Spasitele od Skrety a s krucifixem velmi uměle ze slonové kosti vyřezaným a as 1½ stopy dlouhým od neznámého mistra. R. 1783 objeveno při odkopávání cesty podlé hřbitova jdoucí velmi zajímavé pohanské pohřebiště.

Jedibaby, vlastně Dědibaby, veska na pravém břehu Vltavy, 10 d. 67 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2 hod. vých.), kat. obc. Křivousy, pol. obc. Dušníky, far. Hostín, býv. dom. Veltrusy; dv. popl., ovčín. — R. 1586 dostaly se J. trhem kostelu sv. Vojtěcha v Praze; než r. 1626 postoupeny jsou za 1000 kop grošů Míšenských panu Vilémovi z Lobkovic.

Jedlá, viz Jedle.

Jedlany, ves blíž Išovského potoku, 43 d. 276 ob. čes., kr. i okr. Tábor (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. J., pol. obc., far. a býv. dom. Chotoviny. Stranou mlýn (¾ hod.), jiný mlýn (1¼ hod.) a dv. popl. Išov (1 hod.). Někdy zde byla tvrz, původiště to soujmeného rodu. Bušek z Jedlan podepsal list pánů čes. a moravských do Kostnice zaslaný za příčinou upálení mistra Jana Husa a vězení mistra Jeronyma z Prahy.

Jedle, Jedlá, ves, 22 d. 207 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Křenovice, býv. dom. Ledeč; myslivna.

Jedle, dv. popl. a 5 d. viz Skrýšov (okr. Sedlčan.)

Jedlice (*Göllic*), ves, 35 d. 278 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Novéhrady (1¼

hod. již.), kat. i pol. obc. Veveří, far. Stropnice; škola.

Jedlina, ves, 10 d. 62 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. Chlistovice, pol. obc. Černičí, far. Křelin. Za patrimoniálního zřízení náleželo 6 d. k první čtvrti svobodníků kraje Čáslavského, 2 d. k dom. Dolnokralovic., a 2 d. k dom. Skočidolovic.

Jedlina (*Tanndörfel*), ves na soujmenném vrchu, 19 d. 116 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Klášterec; myslivna.

Jedlina, hájov., viz Jiříkov.

Jedlina, dv. popl., viz Slemeno.

Jedlka (*Höflitz*), far. ves, 20 d. 157 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Benešov. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Veleň malá, diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. obec Benešov., 1845 osadníků; far. chrám sv. Anny, vystavěn r. 1716, ač se již r. 1384 co farní připomíná, škola.

Jedlov, ves blíž Moravského pomezí, 27 d. 201 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřímov (3½ hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Mirošov, far. Dušejov.

Jedlová (*Schönbrunn*), far. ves, jež prý se tří vesnic povstala, 278 d. 1736 ob. něm. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Polič. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Bystré, diéc. Král. Hrad., vik. Polič., patr. b. de Leinquet, 1782 osadníků; far. kostel Navštívení P. M. připomíná se r. 1350 mezi farními, škola, 2 dv. popl., 4 mlýny. Na blízku dobýván někdy ledek; v novější době dobývá se zde hnědé uhlí. Sam. Čtyry dvory (*Vierhöfen*), někdy ves.

Jedlová (*Tanndorf*), ves v horách, 90 d. po různu, 651 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (3½ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Deštná, býv. dom. Solnice; šl. kostel sv. Matouše, škola, 2 mlýny.

Jednota, mlýn, viz Soběsuky (okr. Nepom.).

Jedomělice, Dědomilice, ves, 44 d. 380 ob. čes., kr. Praž., okr. Stražec. (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Pozdeň, býv. dom. Smečno. Na blízku se dobývá kamené uhlí. — Ves tato náležející dříve k Malikovicům, dostala se r. 1599 i s Malikovicemi k panství Smečenskému.

Jedouchov, ves, 23 d. 175 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod. (1½ hod. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Bezděkov, far. Skála, býv. dom. Okrouhlice.

Jedousov, ves, 33 d. 254 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. a býv. dom. Choltice, far. Svinčany.

Jedovary, ves, 17 d. 111 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin.-Trhov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Újezd Ostrolov, far. Borovany. — Sam. Roulovina a na Pláni.

Jedraš, vska, 3 d. 17 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Milikovice, pol. obc. Svaryšov, far. Hoštice.

Jehlice, ves, 14 d. 80 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nechanic. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Přím dolní. Někdy zde byla tvrz.

Jehnědí, ves, 78 d. 492 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. sv. Jiří, býv. dom. město Litomyšl.

Jehnědno (*Jehnidlo*), ves, 33 d. 310 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2¼ jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Údrž, far. a býv. dom. Chřeštovice. — Sam.: Řeřábek a Votava.

Jekov, vska, 28 d. 234 ob. čes., kr. Táb., okr. Vožic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Vyšetice, far. Šlapanov.

Jelčany dolní (*Unter-J.*), ves, 14 d. 90 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J. hořejní, far. Drahobudice, býv. dom. Chotouchov.

Jelčany hořejní (*Ober-J.*), ves s předešlou související, 14 d. 99 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím, kat. i pol. obc. J. h., far. Drahobudice, býv. dom. Chotouchov.

Jelcovy Lhotky viz Lhotky Jelcovy

U Jelena, sam. viz Konařovice.

Jelenec, ves, 30 d. 205 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2¼ hod. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Jablonná, far. Tbity dolní, býv. dom. Dobříš. — Sam. Pecka a Buda.

Jeleneč, vska, 4 d. 36 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Votice (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Olbramovice, far. Uběnice.

Jelení viz Hirschen.

Jelení spodní, dolní (*Unter-J.*), ves, 61 d. 337 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J. d., far. a býv. dom. Jelení vrchní.

Jelení vrchní, hořejní, (*Ober-J.*), statek majoratní a městečko, 268 d. 1641 ob. čes., kr. Chrud. okr. a pošt. Vys. Mýt. (3 hod. sev. záp.), diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec, patr. hr. Bubna, 3020 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice vystavěný r. 1600—1602 od proslaveného hrdinskými činy svými Jindřicha Heřmana z Bubna, který † 1602 a pochován jest v hrobce před hlavním oltářem, nad níž jest jeho pomník kamenný s podobiznou v životní velikosti; na vedlejším oltáři jest krásný Skretův obraz ubičovaného Spasitele; škola, pivovár, závod na vyrábění lihu. Trhy a) výroční: 1. na sv. Josefa, 2. v outerý po sv. Duchu, 3. na sv. Jakuba, 4. na sv. Matouše, 5. v outerý před sv Martinem, 6. v pondělí před Adamem a Evou.

b) týdní trhy na obilí každé outerý. — Okolo r. 1570 náleželo J. v. Heřmanu Varlichovi z Bubna, hejtmanu Chrudímskému. Po něm připadly statky Jelení, Doudleby a Bláto Mikulášovi Vratislavovi z Bubna, jenž držel mimo to také Litice, Žamberk a Skašov. Ze statků těchto zřídil fideikomis rodinný, kteréžto zřízení vloženo roku 1608 do desk zemských. Po smrti jeho roku 1602 připadlo dotčené zboží fideikomisní nejstaršímu synovi Jindřichovi Janovi, napotomnímu hejtmanu zemskému, jenž povýšen jest od Ferdinanda III (18. července 1644) do stavu panského a hrabského. Rodina Bubnovská zůstala až po dnes v držení statků těchto, od nichž ale panství Žamberské odpadlo.

Jelenice, ves na Vrutickém potoku, 82 d. 180 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Liblice.

Jełenky, ves, 33 d. 199 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolice (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc.. J., pol. obc. Nebahov, far. Prachatice, býv. dom. Liběјice.

Jelenov (*Hirschenthal*), vska, 8 d. 112 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Čáslavsko, far. Zhoř.

Jelenov (*Hirschenstein*), vska, 7 d. 62 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašper. Hor. (1¾ hod. jih. záp.?), kat. obc. Svojše, býv. dom. Cimruky velké; veliká pila.

Jelínek, sam., viz Pelhřímov starý.

Jelínkův dvůr, sam., viz Stráž.

Jelínkův mlýn, sam. u Dobříce (okr. Smichov.)

Jelínky, vska, 5 d. 24 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a far. Polička (½ hod. již.), kat. obc. Kamenec starý, pol. obc. Svojanov.

Jelma (*Melm*), ves, 16 d. 189 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Hodňov, far. Planá, býv. dom. Krumlov. — Sam. Floedl, selská živnost a hájov.

Jelmo, ves, 18 d. 154 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Libnič, býv. dom. Hluboká.

Jemnice (*Gamnitz*), ves, 16 d. 105 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Tisová; dv. popl., hájovna.

Jemnice, ves, 39 d. 253 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Radomyšl, býv. dom. Osek. — Sam. 8 domků a rasovna.

Jemníky, ves na úpatí vrchu Chlomku, 29 d. 164 ob. čes., kr. Boles., okr. Mlad. Boles. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Mladá Boleslav. (7 d. náleželo k dom. Kosmonos., 3 d. k dom. Dobravic. a 1 městu Boleslavi). Sam. Vodice čili Dolánky, dv. popl., (¼ hod. sev.) As ¼ hod. jih. vých. od J. leží v rozkošné krajině u lesa od Boleslavanů letního času hojně navštěvované lázně Boží voda (*Gutwasser*).

Jemníky, ves na Třebichovickém potoku, 28 d. 303 ob. čes., kr. Praž., okr. Slán. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Pchery, býv. dom. Smečno; mlýn, kam. uhelné doly (mocnost 3 stop. víd., roční výtěžek: 131.400 ctů.) — J. patřily 1228—1233 klášteru sv. Jiří; r. 1270 dostaly se od Přemysla Otakara za jiné zboží klášteru Ostrovskému a později Slánskému proboštství.

Jemniště, panství (dle smlouvy trhové ze 12. dubna 1836 za 140.000 zl. stř.) a ves, 27 d. 285 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Postupice; nádherný ve slohu vlaském zbudovaný zámek u prostřed sadů s kaplí sv. Josefa, kaple Nanebevzetí P. M. s malbami na obmítce od Václ. Reinera, opodál stará tvrz, kterouž druhdy miláček krále Václava IV. Mikeš Divůček z Jemniště vládl, znám prvé co vřelý přítel Husův (jemuž také r. 1414 namluvil, aby se neostýchal jeti na sbor Kostnický), později však co statný bojovník na straně katolíkův proti Husitům. R. 1460 držel J. vladyka Svatomír z Březí, v první polovici 16. stol. ryt. Vilém Vojkovský z Milhostic a po něm Mikuláš Kamberský z Kamberka. Na sklonku téhož století objevují se na Jemništi páni z Říčan, kteří zde až do r. 1666 vládli, načež J. koupí získal rytíř Václav Malovec z Malovic. R. 1681 dostalo se J. ryt. Norbertovi Miseronimu z Lissonu, jehož syn je r. 1699 Ferd. Frant. z Říčan prodal. Ten postoupil trhem všech statků svých Frant. Adamovi hr. z Trautmansdorfu (r. 1717), a tomuto následoval v držení panství Jos. Václav hr. z Trautmansdorfu. Po jeho smrti zdědila J. (r. 1770) pozůstalá vdova jeho Gabriela roz. hr. Černínová, po druhé provdaná za hr. Jindř. z Rottenhanu, který k J-ti statek Popovice přikoupil a po smrti své veškeré toto zboží dcerám svým Marii Isabelle, provdané za Jana hr. Chotka a Marii Gabriele, provdané hraběnce Buquoi odkázal. Tato ovdověvši postoupila díl svůj r. 1812 sestře Marii Isabelle, jejíž dcera a dědička Sidonie provdaná za hr. Chotka J. r. 1836 nynějšímu držiteli knížeti Veriandovi Windischgraetzovi prodala.

Jencenštein viz Jenštein.

Jenčice, ves, 56 d. 335 ob. něm., kr. Litom., okr. Lobosic. (1¼ hod. jih. záp.), kat.

i pol. obc. J., far. Třebenice, býv. dom. Číškovice (několik domů náleželo k dom. Dlažkovic. a několik k dom. Lovosic.).

Jeneč (*Gross-Jentsch*), ves, 84 d. 672 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Hostivice, býv. dom. Tachlovice, zámeček, dv. popl., pivovár (na 44½ sudů). Okolo r. 1239 náležela ves tato klášteru Kladrubskému; neboť se uvádí v listině papeže Řehoře, kterou se asi okolo roku 1239 statky kláštera Kladrubského potvrzují. Roku 1253 dostala se od krále Václava I. darem klášteru křižovníků s červenou hvězdou v Praze. R. 1436 zapsal cís. Sigmund J., ves, kláštera Slovanského s úroky, požitky i což k tomu přísluší v 800 kop gr. Vaňkovi řeč. Zelený z Rakových.

Jeneček, Jeneč malý (*Klein-Jentsch*), ves ¼ hod. vých. od předešlé, 23 d. 176 ob., čes., kr. Praž., okr. Unhošt., kat. i pol. obc. Litovice, far. Hostivice, býv. dom. Tachlovice.

Jenerálka, vinice v Šárkách u Prahy, ostatně viz Nebušice.

Jeníčkova Lhota viz Lhota Jeníčkova,

Jeníchov viz Niněchov.

Jeníkov, vska, 9 d. 62 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (1¼ hod. sev.), kat. obc. J., pol. obc. a býv. dom. Maleč, far. Libice.

Jeníkov, ves, 42 d. 335 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovic. dol. (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Zhoř, fil. kostel sv. Kateřiny, o němž se činí zmínka již r. 1395. Sam. Chudomely, mlýn.

Jeníkov, ves, 90 d. 546 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Kameničky, býv. dom. Rychenburk. R. 1392 prodal Smil z Rychenburka zboží Rychenburské, ku kterémuž i J. náležel Otovi, řeč. Bergov z Běliny a Bočkovi z Poděbrad za 10.000 kop gr.

Jeníkov (*Janigg*), far. ves, 42 d. 217 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Duchcov. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Osek, diéc. Litom., vik. Bílin, patr. opat Osecký, 2526 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla v nynější podobě r. 1763 nákladem Oseckého opata Kajetana Březiny nově vystavený, byl roku 1860 nákladem řeholníků Oseckých a řízením Josefa Hellicha důkladně obnoven (malby v něm jsou od Pražského malíře Jana Q. Jahna); škola, dv. popl., 2 mlýny, pila.

Jeníkov Golčův (*Goltsch-Jenikau*), panství (dle smlouvy trhové od r. 1838 za 405.000 zl. ve stř.) a městečko, kr. Čás., okr. Habr. (1½ hod. sev.), diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. ryt. Neupauer, 4010 osadníků; děkanský chrám sv. Františka Seraf., vystavěný r. 1827—1828, kaple Loretanská s 7 velkými obrazy od Brandla a s náhrobkem někdejšího držitele panství J-ského svob. pána Martina Max. Golče a jeho manželky Marie, kostel sv. Markéty, jenž se již r. 1395 mezi farními připomíná, zámek, radnice, pošt. úř. s pošt. štací, škola, synagoga, židovská škola, pivovár, 2 mlýny, dv. popl., závod na vyrábění lihu, rosolek a likérů. Sam. Vohančice někdy zvláštní statek, nyní dv. popl. (¼ hod. jih záp.). J. náležel od dávných časů pánům z Chlumu a z Košumberku, v 16. stol. pak rytířům Trčkům z Lípy. Zejména připomíná se Jaroslav Trčka z Lípy, jenž se r. 1569 súčastnil sněmu Pražského, co pán na J-č. R. 1588 připadl J. ryt. Janovi Libenickému z Vrchovišť († 1598) a po něm jeho zetovi Heřmanovi z Říčan. Po Bělohorské bitvě jest J. pánům z Říčan odňat a r. 1648 císařem Ferd. III. generalovi Mart. Maximil. svob. pánu z Golče darován, jenž založil r. 1650 nynější zámek, špitál, kapli Loretanskou a při ní residenci pro několik Jesuitů, kteří nynější farní kostel sv. Frant. Seraf. vystavěli. Ke cti tohoto o J. velmi zasloužilého pána, přijalo městečko příjmí Golčův. Po jeho smrti získala J. paní Johanna Eusebia ze Žďáru, po ní drželi jej (r. 1694) Frant. Ant. hr. z Halleweil, hr. Ant. Cornificius, Filip Krakovský z Kolovrat a po něm jeho syn Leopold, nejv. kancléř († 1809). R. 1817 dostalo se panství J-ské hr. Aloisii z Herberstein-Moltke, roz hr. Kolovratové, a ta odkázala je svému synovi Ottovi, jenž celé zboží r. 1830 hr. Teresii Trautmansdorfové prodal. Od této získal je r. 1838 nynější držitel ryt. Bedřich Neupauer.

Jeníkov větrný (*Windig-J.*), panství (dle smlouvy trhové od 21. května 1838 za 187.400 zl. ve stř.) a starobylé městečko, kr. Čás., okr. Humpolec (2¼ hod. jih. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. hr. Rumerskirch, pošt. Humpolec a Něm. Brod; zámek, kostel Narození P. M., jenž se již r. 1384 připomíná, jest filialním Branišovského, s exponovaným kooperatorem, škola, pivovár (na 16 sudů), závod na vyrábění lihu, dv. popl., draslárna, 2 mlýny (malý mlýn a Trojanův mlýn). Trhy: 1. den po sv. 3 Králích, 2. v pondělí po sv. Janu Nep., 3. na sv. Jakuba, 4. druhé pondělí po Nanebevzetí P. M., 5. na sv. Martina. Sam. Obora (¼ hod.). J. V. náležel do husitských dob klášteru Želivskému, pak se dostal Trčkům z Lípy, kteří zůstali v držení zboží J-ského až do začátku 17. stol. Napotom měnil J. často pány své, z nichž připomínáme toliko ryt. Jana z Minetti, jenž J. V. daroval Vlaskému špitálu na

Malé straně v Praze. Po zrušení špitálu koupil J. (1838) nynější jeho držitel hrabě Karel z Rumerskirchu.

Jenikovice, ves, 53 d. 378 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Jezbořice, býv. dom. Pardubice; mlýn. — Ves tato dělí se na dvě části, J. staré a J. nové.

Jenikovice Jenkovice, ves, 102 d. 552 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Třebechovice, býv. dom. Opočno (10 d. náleželo za zřízení patrimon. městu Třebechovicům mezi nimi dv. popl., jejž obec r. 1562 zakoupila), fil. kostel sv. Petra a Pavla, myslivna. —

Jenikovice (*Dinkowits*), ves, 19 d. 110 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horš. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Třebnice; dv. popl., ovčín. J. odkázal Markvartovi roku 1227 velmož Hroznata.

Jenin viz Jinín.

Jenišov (*Hossenreith*), ves na levém břehu Vltavy, 12 d. 84 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Planá ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hůrka, býv. dom. Krumlov.

Jenišovice, far. ves na návrší, 97 d. 608 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Turnov (1 hod. sev.), kat. obc. J., pol. obc. Paceřice, býv. dom. Rohozec., diéc. Litom., vik. Turnov., patr. hr. Desfours, 5668 osadníků; far. kostel sv. Jiří, jenž se již r. 1384 co far. připomíná, jest r. 1744 od hr. Karla z Desfours nově vystaven; škola.

Jenišovice, vska, 4 d. 69 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovic. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Křivsoudov.

Jenišovice, far. ves na pravém břehu Olšinky, 68 d. 386 ob. čes., kr. Chrud. okr. Vys. Mýt. ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Chroustovice, pošt. Uhersko, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. náb. fond, 1581 osadníků; far. kostel nejsv. Trojice, škola, mlýn. Ves J., někdy Janišovice zvána, náležela do župy Vratislavské a jest od krále Vratislava (okolo r. 1088) kollegiatnímu kostelu na Vyšehradě darována. R. 1180 připomínají se dva kanovníci téhož kostela jakožto držitelové zboží J-kého. Později dostaly se J. pánům z Chlumu.

Jenišovice, vska na úpatí soujmenného vrchu, 10 d. 56 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Býkov, far. Cítov.

Jenišovice, někdy ves, nyní dv. popl. u Něžovic.

Jenišův Újezd viz Újezd Jenišův.

Jenkovice viz Jenikovice.

Jeňoves viz Jeviněves.

Jenštein, Jençenštein, městys částečně na výšině, částečně v úžlabině při potoku, 54 d. 353 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a pošt. Brandýs (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Dřevčice. — Blíž městyse zbytky pevného druhdy hradu J-a, jenž mezi nejmalebnější zříceniny v Čechách náležejí. První zmínka o J-ě, jakož i o jeho držitelích, kteří se po něm nazývali páni z Jenšteina, činí se v polovici 14. stol. Z rodu toho připomínáme toliko Jana z J-a, arcibiskupa Pražského, jenž byl jak známo v tuhém sporu s králem Václavem IV. Od r. 1414 až do r. 1419 náležel bohatému a váženému měštanu Pražskému Jindřichovi z Cách, jehož král Sigmund co jednatele svého do Německé říše (r. 1419) odeslal a jenž byl (dle Palackého) sestřencem velikého vůdce Taboritů Prokopa Holého. Od r. 1431—1434 byl v držení J-a Aleš Škopek z Dubé, okolo r. 1448 Jan z Bělic a několik let později Jan Zachariáš z Plotiště, jenž jej postoupil z dluhu rytíři Václavovi Bechyni. Od toho se dostal Janu Lstiborskému z Chlumu a ten prodal jej Janu Hrušovskému z Hrušova (16. května 1526). Rodina Hrušovských prodala J. však již r. 1539 Mikulášovi Rendlovi z Oušavy, od nějž se dostal (r. 1542) v dluhu 1250 kop gr. Hynkovi Krabici z Veitmile, nejvyššímu písaři zemskému. Od toho času koupili J. bratři Mikuláš a Václav Hřáňové z Harasova, jejichž rod pak drahná leta J-em vládl. Na začátku 17. věku objevuje se v držení J-a Ehrenfried z Berbisdorfu, jenž se súčastnil pověstného vyhazování z okna (23. května 1618) a později co komisař z rytířstva obléhání Plzně. Po bitvě na Bílé Hoře opustil vlast a statky jeho darovány r. 1621 jesuitské koleji v Praze; než již r. 1624 postoupili jesuité J. za přiměřenou náhradu cís. král. komoře, a od té doby zůstal J. spojen s panstvím Brandejským. Hrad J. zanikl nepochybně v 30leté válce.

Jeřábek, sam. viz Těchoraz.

Jeráček, sam., viz Lovětín (okr. Jind. Hradec).

Jerčany viz Jirčany.

Jeřeň (*Girschen*), ves, 31 d. 185 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov. (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Valeč; dv. popl., někdy zde byla též tvrz. Sam. Sand-Wirthshaus ($^1/_8$ hod. již.), Jamink a rasovna.

Jeřice, Jiřice (*Gross-Jeřitz*), statek allod. (dle právního přiřknutí ze dne 10. srpna 1839 za 46.877 zl. $41^3/_4$ kr. ve stř.) a far. ves na Bystřici, 65 d. 470 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Hořic. ($^3/_4$ hod. jih. vých.),

kat. i pol. obc. J., diéc. Král. Hrad., vik. Hořic., patr. kn. Paar, 1636 osadníků; far. kostel sv. Máři-Magd., jenž byl již r. 1390 farním, škola, zámek, dv. popl., mlýn, závod na vyrábění lihu. — J. náležely okolo r. 1624 Anně Alžbětě Miškové, okolo r. 1666 ryt. Janu Hillebrandovi, a r. 1748 přešly trhem na Jana Daniele z Gastheimu, jenž zasnoubiv se s ovdovělou hr. Marií Teresií z Paarů po smrti své J. hr. Janu Václavovi z Paarů zůstavil. Rod tento napotom mezi knížecí rody vřaděn, zůstal až podnes v držení statku J-ckého.

Jeřičky (*Klein-J.*), ves na potůčku, 12 d. 152 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Žiželoves, far. a býv. dom. Hořiněves, dv. popl., mlýn a olejna.

Jeřišno viz Řeřišno.

Jermaly (*Ermeley*), 3 d. 19 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Kaplic, býv. dom. Nové-hrady.

Jeřmanice, far. ves, 254 d. z části po různu s 1662 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Liberec ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Starý Dub, diéc. Litom., vik. Liberec., patr. kn. C. Rohan, 1840 osadníků; lokál. kostel sv. Anny, kaple sv. P. Marie, škola, tkalcovství a plátenictví (na 360 stavech vyrábí se roč. as 18000 kusů pláten). — Asi 24 d. této vesnice náleží s obyvateli svými k duchovní správě v Dlouhém mostě.

Jerno viz Kliny.

Jeruzalem viz Vítkovice (okr. Jilemnic.)

Jeruzalem, ves, 20 d. 168 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Konětopy, far. Slivice, býv. dom. Dobříš.

Jeseň (*Gessing*), ves, 25 d. 155 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Metikalov, far. Lochotín, býv. dom. Krásný dvůr; myslivna ($^1/_4$ hod.).

Jeseň (*Gesseln*), ves, 32 d. 191 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. J., pol. obc., far. a býv. dom. Klášterec; kaple.

Jeseň (*Gösen*), vska, 8 d. 61 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Želina, býv. dom. Milžany. Čís. popi. 2, 3, 4, 5, 6 a 8 tvořila před vyvazení gruntů čtyry šosovní dvorce.

Jeseň viz Jesínky (okr. Žlutic.)

Jesenčany malé, nové (*Klein-J.*, *NeuJ.*), vska, 6 d. 72 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubice ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Jesenčany velké, pol. obc. Třebosice.

Jesenčany velké, staré (*Gross-J. Alt-J.*), ves, 32 d. 283 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($^1/_4$ hod. již.), kat. obc. J. v., far. a pol. obc. Třebosice. — R. 1392 prodal Smil z Richenburka zboží Richenburské, ku kterémuž i J. náležely, Otovi řeč. Bergov z Běliny a Bočkovi z Poděbrad za 10000 kop gr.

Jesení (*Gesen?*) ves na Pasovské silnici, 21 d. 180 ob. něm., kr. Plz., okr. Klatov. ($3^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Čachrov. Sam. Vávrů mlýn (*Wawramühle*) a *Mottelhof*.

Jesenice, far. ves, 132 d. 699 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Měst. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Nové Město (21 d., mezi nimi fara a škola, náleželo k dom. Opoč.), pošt. Skalice, diéc. Král. Hrad., vik. Opoč., patr. kn. Colloredo, 1734 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. Marie uvádí se mezi farními již r. 1384. — V 17. stol. tvořilo 6 chalup s dv. popl. zvláštní statek.

Jesenice, ves při silnici do Tábora, 130 d. 616 ob. čes., kr. Praž., okr. Jilov. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Jerčany, býv. dom. Břežany; dv. popl., pošt. úř. s pošt. štací. Na blízku výšina řečená „u Křížků“, kdež r. 1419 neobyčejně mnoho lidu husitského k tak zvané hromadě č. táboru se sešlo. — Biskup Jan IV. učinil k oltáři sv. Silvestra na hradě Pražském nadání ve vsi J-cích r. 1305 po otci zděděných. Později se dostaly J. kostelu sv. Štěpána v Praze, než arcibiskup M. G. hrabě Manderscheid získal je r. 1759 opět arcibiskupství Pražskému. Ve 14. stol. narodil se zde mistr Jan s J—c, přítel a horlivý obrance Jana Husa, který jej také r. 1410 poslal k dvoru papežskému spolu s dvěma theology, aby ho zastupovali u vedení pře.

Jesenice, ves, 12 d. 75 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Konětopy, far. Slivice, býv. dom. Dobříš. J. náležely ve 14. stol. proboštství Pražskému.

Jesenice (*Jechnitz*), okresní město, 166 d. 1104 ob. něm., kr. Žat. ($5^3/_4$ hod. již.), býv. dom. Petršpurk, diéc. Litom., vik. J., patr. hr. Černín, 2053 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (III tř.), notar., pošt. exped., děkanský chrám sv. apošt. Petra a Pavla byl již okolo r. 1384 far., a uvádí se jakožto děkanský již r. 1685, radnice, škola, lékárna, 2 mlýny. Trhy výroční, zároveň na dobytek: 1. v pondělí před velikonocí, 2. ve středu před sv. Duchem, 3. v pondělí po sv. Šimonu a Jud., 4. v pondělí před vánocemi. — Okolo r. 1409 byl v držení J. p. Jenec z Janovic, pán na Petršpurce, okolo r. 1599 Vilém z Landšteina a od r.

1628 nalezáme je v držení hrabat Černínů. Požáry r. 1684 a 1715 způsobily městu mnoho škod a strávily téměř všechny staré listiny.

Jesenice, far. ves částečně na výšině, částečně při potoku, 36 d. 287 ob. čes., kr. Táb., okr. Selčan. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Nedrahovice, býv. dom. Chlumec, arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. kn. Lobkovic, 3058 osadníků, pošt. Votic. a Selčan.; far. kostel Nanebevzetí P. M., jenž se již r. 1350 mezi farními uvádí, býval za starodávna zasvěcen Nejsv. Trojici a byl uveden v nynější stav r. 1799, škola, mlýn. V kostele spatřuje se náhrobek Jana Černína z Chudenic, na zínci z venku pak jest zazděný náhrobek (posavád dobře zachovalý) Diviše Černína z Chudenic, pána na Nedrahovicích, jenž 21. června 1621 na náměstí Staroměstském zemřel rukou katovou.

Jesenice, nyní neznámého položení, náležela ve 14. stol. oltáři svat. Valentina na hradě Pražském.

Jesenice viz Gasniz.

Jeseník malý, viz Ronov nový (zámek).

Jeseník velký, far. ves, 124 d. 842 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Nimburk ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J. v., býv. dom. Křinec, diéc. Litom., vik. Semil., patr. náb. fond, 2949 osadníků, kostel sv. Václava stál dle letopočtu (1495) na velkém zvoně se nacházejícím již v 15. stol., škola. Sam. Chaloupka, 6 d. — R. 1088 daroval král Vratislav J. kostelu Vyšehradskému.

Jeseny, statek allod. (dle smlouvy trhové ode dne 5. října 1824 za 70.000 zl. stříb. a 100 kusů dukátů klíčného) a ves při potoku, 160 d. 1135 ob. čes., kr. Jičín., okr. Semil. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Boskov; zámek s kaplí sv. Jana Kř., kaple sv. Kříže s freskami, škola, pivovár (roč. 6179 věder za 24.716 zl.), vinopalna, dva dv. popl. — K vesnici této přičtěny sam. Trojánka 5 d., Kamšina 2 d. (obě $\frac{3}{4}$ hod, sev.), pak železné hutě a doly řeč. Engenthal při ústí Jesenského potoku do Kamenice ($\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.). Hutě tyto založ. r. 1798 rozkládají se v hlubokém a úzkém údolí, od něhož také své jméno mají. Jest tu vysoká pec (zvýší 32 stop), 2 pece kupolní, brusírna, slévárna, 2 hamry, puchýrna a k zhotovování pilníků potřebné stroje. Rudy, jichž se zde upotřebuje, dobývají se částečně v dolech zdejších (r. 12.110 ctů.), částečně v dolech Kamenických a Lhoteckých a mají 24 prct. železa. Výroba: 4587 ctů železa vůbec, na místě za 27.222 zl., a 3355 ctů. litiny, na místě za 33.550 zl. R. 1829 zaslány odtud první v Čechách zhotovené pilníky do průmyslové výstavy Pražské. V novější době zhotovují se zde též rozličné stroje.

Jesinky (*Gessing*), vska, 7 d. 35. ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Údrč.

Jestbořice, far. ves při potoku Podolce, 51 d. 384 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., diéc. Král. Hrad., vik. Chrudím., patr. Jeho Veličenstvo, 1680 osadníků, pošt. Heřman. Měst.; starobylý kostel sv. Václava, škola, 2 mlýny, (Podkopečný a Čerhov). V kostele se nachází křtitelnice s letopočtem 1600 od rytíře Jetřicha Lipanského z Lipan; na zvonech jest nejstarší letopočet 1601.

Jestětice, ves při silnici na potůčku, 56 d. 359 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Kvasiny, far. Újezd bílý, býv. dom. Černikovice (7 d. náleželo k dom. Solnic.).

Jestřebí, ves na kopci, 11 d. 51 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Pelikovice, far. Rychnov, býv. dom. Jilové.

Jestřebí, ves roztroušená částečně po vršku, částečně po údolí, 121 d. 881 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnic. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Poniklé, škola, 2 mlýny. Zde nar. 7. dubna 1810 český spisovatel Jan Kadavý. — Jedna část vesnice této, ležící mezi lesy, nazývá se také Jammerthal a čítá as 40 d.

Jestřebí, ves, 33 d. 194 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nov. Měst. ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Slavoňov. K J. přičtěny sam. Studénky, dv. popl. ($\frac{1}{4}$ hod. již.) a mlýn Peklo, nyní dv. popl. ($\frac{1}{4}$ hod. sev.).

Jestřebí (*Habichtstein*, *Habstein*), městys při silnici do Mladé Boleslavi, 111 d. 591 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (2 hod. sev.), býv. dom. a pošt. Novýzámek, diéc. Litom., vik. Čes. Lip., patr. hr. Kounic, 1543 osadníků; far. chrám sv. Barbory (z r. 1780), škola, mlýn. Při samém městysu zříceniny pevného někdy hradu J., na skále podivného tvaru, podobající se zdaleka rozbitině korábu na kopci osáklé. J. nazýván původně toliko hrad, městečko však slouło Krušina. O založení a zaniknutí hradu J. není dostatečných správ. Jisto však, že stál ještě r. 1445, neboť téhož roku dává Jan ze Smiřic panu Oldřichovi z Rosenberka správu o zamýšleném obležení hradu J. — Ve 14. stol. byli v držení J. střídavě p. Berkové z Dubé a p. ze Smiřic. V 15. stol. sídlela ještě na podhradí větev rytířův z Risenburka, kteří odtud Jestrebští se zvali a z nichž ještě r. 1537 připomíná se Bernart z Risenburka na J.

Koupí nebo sňatkem bylo snad rytířské toto sídlo panství Novozámeckému přivtěleno, při kterémž zůstalo až na naše doby.

Jestřebice, ves, 71 d. 411 ob. čes. něm., kr. Boles., okr. Dub. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Vidím, býv. dom. Kokořín. (2 d. náležely k dom. Stránka), škola, dv. popl. — J. patřili r. 1414 částečně Jindřichovi Berkovi z Dubé a z Húsky.

Jestřebice, ves, 52 d. 350 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (2 hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Bernartice.

Jestřebice, vska, 8 d. 86 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a far. Votice (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Srbice.

Jestříbec, někdy ves a tvrz u Radhoště (viz tam).

Ješetice, ves, 13 d. 109 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. a býv. dom. Smilkov, (2 d. náležely k dom. Mlad. Vožic. a 4 d. k první čtvrti svobodníků kr. Berounského), far. Miličín (2 d. přifařeny k Arnoštovicům); mlýn.

Ješín, ves na Červeném potoku, 67 d. 507 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Velvar. (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Zvoleněves; škola, dv. popl. a dva dvory manské. — V 13 stol. dostával odtud klášter sv. Jiří na hradě Pražském desátek ze tří dvorů.

Ješitboř viz Šitboř.

Ješkov viz Ježkov.

Ješkovice, ves na výšině při silnici, 26 d. 160 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Voděrady, býv. dom. Častalovice.

Ješovice, ves na výšině, 52 d. 289 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Liběchov.

Ješetice, ves na pravém břehu Vltavy, 21 d. 262 ob. čes., kr. Táb., okr. Milev. (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Červená, býv. dom. Orlík. (1 d. řeč. „na Samotě“ náležel k dom. Opařan). Jan Předbor z Radejšína a na Želči postoupil r. 1463 J. někdy kláštera Milevského, kteréž jemu zapsány jsou od cís Sigmunda, Janovi z Rožmberka.

Ješiškov, ves, 19 d. 129 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Čestice (1 d. náležel k dom. Volyň.).

Jetenice viz Dětonice.

Jetřichov, Dittersbach, ves dílem na výšině, dílem v údolí při potoku, 158 d. 1091 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Ruprechtice, škola, dv. popl. 2 mlýny.

Jetřichova ves (*Dittersdorf*), far. ves na potůčku, 145 d. 978 ob. něm., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Litomyšl (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J. v., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 1516 osadníků; kostel sv. Petra a Pavla stál již r. 1547, škola, 2 mlýny. Obyvatelé živí se rolnictvím, tkalcovstvím a plátenictvím.

Jetřichova ves, Jetřichoves, 42 d. 310 ob. čes., kr, Táb., okr. a far. Pacov (3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Těchobuz (9 d. náleželo za zřízení patrim. k první čtvrti svobodníků kr. Táb.) — Sam. Hladov, mlýn.

Jetřichovice, statek (dle smlouvy trhové ode dne 24. prosince 1831 za 110.000 zl. víd. čís.) a ves u paty vysokého Cunkovského pohoří, 41 d. 320 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (3/4 hod. sev.), kat. obc. J., pol. obc. Přestavlky; zámek, škola, dv. popl., vinopalna, myslivna, mlýn s pilou; před zámeckou zahradou veřejná kaple Panny Marie s krásným oltářním obrazem. Někdejší tvrz byla rodinným sídlem soujmenného rodu. K r. 1432 uvodí se Petr Bebta z J-ic seděním v Jablonném. V 16stol. dostaly se od rytířů Opršalů z Jetřichovic ryt. Mitrovským z Nemyšle, kteří zde až do r. 1721 vládli. R. 1770 koupil je Karel Ignác hr. z Klary Aldringen a r. 1784 Frant. Josef kn. z Lobkovic. Jeho nástupce kn. Ferdinand z Lobkovic postoupil jich trhem r. 1831 nynějšímu držiteli Dru. Kaňkovi, advokatovi zemskému, který statku toho již od několika let užíval.

Jetřichovice přední (*Vorder-Dittersbach*), far. ves při potoku, 98 d. 578 ob. něm., kr. Litom., okr., býv. dom. a pošt. Kamenice Čes. (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. J., diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. náb. fond, 1869 osadníků; far. kostel sv. Jana Nep. založ. r. 1748, škola, c. kr. vedlejší celní úř. (II. tř.), mlýn, olejna. Nád J-mi zříceniny někdejšího hradu Falkenšteina, jejž držel v 15 stol. Jan Berka z Dubé a z Tolšteina co leno. Mezi statky, které r. 1547 ujal Albert z Dubé a z Tolšteina uvádí se také Falkenštein. Další osody hradu tohoto nejsou známy.

Jetřichovice zadní (*Hinter-Dittersbach*), 5 d. 31 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Kamenice Čes. (4 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. J. p.

Jevany, ves, 25 d. 281 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy (1 hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Voděrady. Sam. Aldašín č. Udašín, někdy ves, jež zanikla v 30leté válce a z níž zůstal toliko kostel sv. Jiří a 1 d.

Kostel tento připomíná se co farní již r. 1384 a jest r. 1729 nově vystaven. Na velkém zvonu jest letopočet 1611 a znak pánů z Rosfeldu. Sousední někdy vesnice Cukmantl a Drbohlavy zanikly taktéž v 30. leté válce. K J. jsou také přičteny sam.: Penčice, někdy ves, nyní mlýn, a Bohumily (3/4 hod. vých.) někdy ves, nyní dv. popl. a myslivna. — Jan z Náchoda a z Kostelce a Jan z Klučova prodali r. 1415 dědictví své manské Kostelec, hrad a ves, pak vsi Svrabov, Jevany, Penčice, Vyslovce a Brník Janovi ze Smržova, purkrabímu na Bělé, za 1500 kop gr.

Jevinéves, Jenioves, panství fideikomm. (dle vyrovnání pozůstalosti ode dne 10. ledna 1736 za 120.000 zl.) a ves, 67 d. 365 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Černouček; dv. popl., myslivna, hájovna. Za zřízení patrim. náleželo 13 d. k dom. Roudnickému. R. 1435 seděl na J-i Pešek z Valovic; později se dostalo zboží toto držitelům panství Beškovického s nímž až do 17. stol. spojeno zůstalo. Ferd. ryt. Scheidlern, nemaje žádných mužských potomků, odkázal Beškovice a veškeré své zboží svým čtyrem dcerám. J. připadla jedné z nich za dědictví, kterážto učinivši s ní zvláštní dominium přinesla ji věnem manželu svému svob. pánů z Chotků. R. 1767 povýšil hr. Rudolf Chotek z Chotkova a Vojnína panství toto, jež přikoupením vícero statků a vsí mezi tím značně rozšířeno, na svěřenství. Po jeho smrti r. 1771 dostalo se nově svěřenství nejstaršímu synu Janu Karlovi z Chotkova a Vojnína, jemuž jeho syn Jan Rudolf hr. Chotek následoval (r. 1787). Nynějším držitelem J. jest Jindřich hr. Chotek z Chotkova a Vojnína.

Jezbiny, ves, 35 d. 210 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Jaroměř (½ hod. jih. vých.)

Jezdenice, Hvězdonice, ves na levém břehu Sázavy, 19 d. 62 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vranov, far. Chocerady, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; mlýn.

Jezdná viz Jezná.

Jezera viz Chýše.

Jezerá, hajovna, viz Slatina.

Jezero, ves na vysoké planině, 18 d. 128 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Okrouhlice, býv. dom. Jemniště. Tam kde stojí nyní dv. popl., stávala někdy tvrz, od 14 stol. až do Bělohorské bitvy rodinné to sídlo vladyk Sobkův z Jezera. R. 1623 koupil J. od královs. komory Štěpán Beník z Petersdorfu, po jehož smrti je trhem získali r. 1655 Věžníkové z Věžník, načež je r. 1676 Maria Maximil. z Doudleb, manželka Petra Viléma z Říčan koupila; r. 1699 prodala je však opět Ferd. Frant. z Říčan. Od té doby zůstalo J. spojeno s panstvím Jemnišťským.

Jezeřany, někdy far. ves dekanatu Kolinského, neznámého nyní položení.

Jezina (*Jesau*), ves na soujmenném potoku, 26 d. 226 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (4 hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Hubenov, far. Vyskytná německá, býv. dom. město Jihlava; 2 mlýny.

Jeznice, také Jeznice (*Jesnic*), ves blíž levého břehu Vltavy, 19 d. 203 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Jaroslavice, far. Purkarec.

Jezná, Jezdná, Jezník, statek allod. (se statky Úlic. a Chotěšov. dle smlouvy trhové ze dne 15. prosince 1847 za 145.000 zl.) a ves far. na malém potoku, 20 d. 104 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Úlice, arcidiéc. Praž., vik. Stříbr., patr. šlech. Stark, a ryt. Rudolf Dombrovský, 1620 osadníků; far. kostel zasvěcený Nejs. Trojici a sv. Václavu. připomíná se co far. již r. 1384, škola, dv. popl. — V kostele jsou nahrobní kameny s letopočty 1512 a 1566; matriky počínají r. 1694. Zdejší fara má právo pivovarečné, jehož také užívá. — K r. 1272 uvádí se J. mezi zbožím kláštera Chotěšovského. Později dostala se k hradu Bubnu, jejž se vším příslušenstvím Heřman z Nečtín, jinák z Bubna r. 1415 zavadil v 2000 kop. gr. Vilémovi a Janovi bratřím z Nečtín a Vilémovi z Volfšteina i Janu Kusovi z Jinína. Při zboží Bubenském zůstala J. jak se zdá po delší čas. R. 1675 držela J. svob. paní Anna Prisigell-ová; později dostala se J. pánům Schirndingům a od těchto r. 1783 Josef. Văcl. svob. pánu Soyerovi, který statky J. a Úlice (1795) ryt. Alois. Haffenpraedlovi prodal. Ten postoupil spojené tyto statky trhem ryt. Anastas. z Herbigů. Syn jeho Josef ryt. Herbig prodal je r. 1833 ryt. Antonínovi Cecinkárovi z Birnic, jemuž pak Bedřich Cecinkar z Birnic a tomu opět Marie Vilhelmina C. z B. v držení následovali. R. 1847 zakoupil statek J., Úlice a Chotěšov ryt. Karel Weidenheim.

Jeznice viz Jezmice.

Jezva, Jezové, Jezvé (*Jesowai*), rozsáhlá ves na úpatí vrchu řeč. „Horka", 61 d. 437 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Bělá (1½ hod. sev.), kat. obc. J., pol. obc. Nová ves, far. Kuřivody.

Jesvina, někdy ves, nyní pouze 3 d. a 27 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan (1 hod. jih.

záp.), kat. obc. Hrabří, pol. obc. a far. sv. Jan, býv. dom. Chlumec.

Jesviny, vska, 7 d. 45 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Drahnětice, far. a býv. dom. Jistebnice.

Jesviny, sam. viz Vořikov.

Ježek, sam. viz Domanín.

Ješkov, Ješkov (*Jeschkesdorf*), vska na levém břehu Malče, 6 d. 84 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplic. (³/₄ hod. již.), kat. obc. Zdíky, pol. obc. Omlenice malá, býv. dom. Novéhrady (2 d. náležely k prelatství Krumlovskému).

Ješov, ves, 28 d. 212 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovic. dol. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Pišt, far. Zahrádka trhová, fil. kostel sv. Lukáše.

Ješov, statek a ves v údolí, 52 d. 376 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Vřeskovice; meční kaple sv. Jana Nep. r. 1840 na místě dřívější sešlé kaple od obce a hr. Jana Krakovského z Kolovrat vystavená, fil. škola, starobylý zámeček, nyní obydlí hospod. úředníka, dv. popl., myslivna. — Petr hr. Morzin získal r. 1770 trhem panství Merklín, k němuž pak své dřívější statky J. a Ptenín připojil.

Ješov, někdy hrad u Mirošovic.

Ješov malý (*Klein-J.*), ves, 41 d. 326 ob. čes., kr. Táb., okr. Vožic. (1¹/₂ hod. vých.), kat. obc. J. m., pol. obc. a far. Hory Smilovy, býv. dom. první čtvrt svobodníků kr. Táb. (1 d. náležel k dom. Těchobus. a 16 d. k dom. Chyšk.) Sam. mlýny Fara a Křivan.

Ješov veliký (*Gross-J.*), ves blíž předešlé, 41 d. 317 ob. čes., kr. Táb., okr. Vožic. kat. obc. J. v., pol. obc. a far. Hory Smilovy, býv. dom. první čtvrt svobodníku kr. Táb. (2 d. náležely k Těchobus. a 2 d. k Chyšskému dom.) Z této vsi náležejí čís. popis. 35, 36, 37 a 38 k duchovní správě v Lukavci, přiškoleny jsou však k fil. škole v Mezilesích.

Ješovice, ves, 18 d. 128 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhlíř. Janovic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc., far. a býv. dom. Rataje.

Jickovice, Vickovice, (*Itzkowic*), ves na potoce řeč. Zahrádka, 47 d. 465 ob. čes., kr. Táb., okr. Milev. (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Kostelec, býv. dom. Orlík. — Sam. Vidlička, hajovna (1¹/₄ hod.) Lavička (1³/₄ hod.) — J. jest snad tatáž ves, která se druhdy Ježkovice nazývala a o kterou povstala pře mezi klášterem Milevským a Pelhřimem i Přibyslavem z Ježkovic. Rozsudek v při té vynešen r. 1340 v ten smysl, „že to dědictví, kteréž jest s té strany potoka řeč. Chotiřina, na kteréžto straně leží ta ves Ježkovice, k témuž klášteru až k řece Vltavě, a nahoru až ke vsi Chotiřinám se stahující s polovicí téhož potoka jest a býti má týchž opata a konventu.“

Jičín, krajské město v rovině při řece Cidlině (152³/₄ víd. sáhů nad hladinou mořskou), 12 mil od Prahy, 488 d. 5717 ob. čes., býv. dom. Kumburk, diéc. Král. Hrad., vik. J., patr. kn. Trautmannsdorf, 7766 osadníků; krajský úř., krajský soud (zároveň soud obchodní pro kraj Jič. a soud vyšetřovací pro okres Jič., Libaň., Lomnic., Nov. Pak. a Semil.), státní zastupitelstvo, okr. úř., městský delegov. okres. soud, okr. soud důchodkový, finanč. okr. ředitelství, notar., sběrací pokladnice a kontrolní úř., oddělení finanční stráže (Sec. VI.), berní úř. (I. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, notar. komora, krajské museum, kr. rabinát, gymnasium 8 třídné, vyšší dívčí škola, nižší reálka, hl. škola, řemeslnická škola, spořitelna, hospod. a lesn. spolek, tkalcovství, plátenictví. Budovy: Děkanský chrám sv. Jakuba ap., dle vzoru poutnického kostela v Santiago de Compostela v Španělsku r. 1630 od Albrechta Valdšteina založený a r. 1655 od hr. Sternberka dostavený, s památnou malbou na stropě, jenž jest tak uměle vyvedena, že se hledícímu na ní zdá, jakoby vnitřek skutečné kupole viděl; gotický kostel sv. Ignacia, dříve sv. Jakubu zasvěcený, býval již ve 14. a 15 stol. farním a jest teprve později, když přešel pod správu jesuitů ke cti sv. Ignacia posvěcen; špitál s kostelem Bolestné Matky Boží (ze 17stol.); kostel Všech Svatých, jenž se již r. 1384 co farní připomíná; kaple sv. Maří Magdaleny; zámek vystavěný v nynější podobě od Albrechta z Valdšteina (r. 1623—1631), který zde nějaký čas v královské žil nádheře; bývalá kolej jesuitská, rozsáhlé stavení (založ. r. 1622), v němž mimo kasárny umístněny jsou gymnasium, krajský úř., školy hlavní a dívčí; radnice, nemocnice, kněhtiskárna, pošta, obecní dvůr. — Trhy výroční v pondělí: 1. po Hromicích, 2. po Jubiláte, 3. po sv. Jakubu, 4. před sv. Havlem. Týdní trhy na obilí každé pondělí. J. skládá se ze Starého a Nového Města a tří předměstí. Nové město, většinou dřevěné, má veliké čtverhranné náměstí; Staré město jest výstavné, má pěkné náměstí a kolem něho podloubí. J. byl za starodávna ohražen (ještě r. 1835 měl zbytky hradeb a tři brány, Valdeckou, Pražskou a Novoměstskou), a sloul za nejstarších dob „Židiněves“; stav se r. 1302 městem obdržel nynější název od krále Václava II. snad pro uchování památky na zemřelou královnu Jitku. Nejstarší známí držitelové J-a jsou páni z Vartemberka, kteří jej mnohými privilegiemi obdařili. R. 1426 odňal král Sigmund Čenkovi z Vartenberka a z Veselé hrad Veliš, Bradu a

Lipnici a města J., Bydžov a Veselé a zapsal je Oldřichovi z Rožmberka. Než již r. 1452 postoupil Hašek z Velíše J-a a zámku Velíše i toho všeho zboží, které k Velíši náleží, Jiříku z Kunštátu a z Poděbrad, toho času správci království Českého. Během 16. a na začátku 17. stol. byli v držení J-a, Velíše, Kumburku a Pasky Trčkové z Lipé, od nichž se veškeré toto zboží dostalo r. 1607 trhem pánům Smiřickým ze Smiřic. R. 1618 odkázal Albrecht Jan Smiřický z S. všechny statky své mladší sestře Margaretě Salomeně, provdané za Jindřicha Slavatu z Chlumu a z Košumberka, z čehož jí povstal spor se starší sestrou Alžbětou, manželkou Oty z Vartenberka, která se po smrti bratrově J-a byla zmocnila. Mezi vyjednáváním této záležitosti vyhozen zámek J-ský dne 1. února 1620 neopatrností vojáků z rozkazu Alžběty z Vartemberka v něm ubytovaných, prachem do povětří, při čemž o život přišlo mnoho osob a mezi nimi též královští komisaři, kteří sem za příčinou ukončení nadřečeného sporu vysláni byli. Časté požáry, zejmena r. 1519, 1792, 1588 a 1768 způsobily městu mnoho škod, nejvíce utrpělo však v 30leté válce; neboť kdykoliv nepřátelé tou stranou do Čech se vedrali, navštívili vždy také úrodné okolí J-ské. Veliké nebezpečenství hrozilo J-u, když vtrhl do Čech Jan z Arnheimu, vůdce vojsk saských; sám Albrecht vévoda Fridlandský opustil J., oblíbené to sídlo své, a obyvatele strachem před nepřítelem houfně z města utíkali. Nepřátelé byli sice za krátký čas zapuzeni, ale obyvatelům J-a hrozilo nové nebezpečenství, neboť mor, jenž toho času v celé zemi suřil, neušetřil okolí ského. R. 1638 dostal se J. v moc Švedů, kteří jej podle způsobu svého vyloupili, a když následujícího roku před arcivojvodou Leopoldem ustupovali, táhli opět skrz J. Po vypuzení nepřítele zůstali v J-ě opět císařští 14 dní a vyjedli teprv vše co ještě po nepříteli zůstalo. Následkem těchto nesnází povstal v celém okolí hlad a obyvatelé ustavičným drancováním sužováni stěhovali se dílem na pevný Velíš, dílem do Mladé Boleslavi. Ještě větších škod utrpěl J. drancováním r. 1648; neboť Švédové brali nač přišli a vynucovali ubohým obyvatelům peníze všemožným způsobem. Vydírání toto trvalo od 30. ledna až do 22. července, kdežto Švédové Čechy na dobro opustili. Uprchlé rodiny počaly se k spáleništím svým vraceti a J. a celé okolí hojily se ponenáhlu ze škod, které ve válkách těchto utrpěly. V J-ě narodili se následující čeští spisovatelové: Josef Holman (nar. 1802), Frant. Rayman (r. 1762) a Jan Vlček, též Vlčkovský zvaný (r. 1805). Za dob zřízení patrim. náleželo městu blízké městečko Železnice.

Jičiněves, ves při silnici, 35 d. 342 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Velíš; krásný zámek r. 1715 od hr. Frant. Šlika vystavěný býval za dob zřízení patrim. sídlem úřad. panství Velišského; mešní kaple sv. Ant. Pad., dv. popl., rozsáhlý park, myslivna, ovocné sady, chmelnice. Někdy zde stála tvrz a J. byla zvláštní statek, náleževší pánům z Jičiněvsi, v 15. stol. často připomínaných. R. 1689 koupil J. hr. Frant. Schlick za 40.500 zl. a od té doby zůstala s panstvím Velišským spojena.

Jidrov, Řetenice (*Jettenitz*), ves, 18 d. 180 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašpersk. Hor. (³/₄ hod. vých.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Nicov.

Jikev, ves, 96 d. 712 ob. čes., kr. Bolesl., okr. Nimburk. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Jesenik, býv. dom. Rožnov velký (17. d. náleželo k dom. Loučeň.; škola.

Jilém, ves, 43 d. 271 ob. čes., kr. Čás. okr. a býv. dom. Chotěboř. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Čachotín; dv. popl., ovčín. Sam: Skelné hutě sv. Josef, myslivna, mlýn.

Jilem, ves s městem Jilemnicí na jih. vých. straně související, 79 d. 750 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom., far., kat. a pol. obc. Jilemnice. Obyvatelé živí se hospodářstvím, tkalcovstvím a předením příze.

Jilem viz Přivlaky.

Jilemnice (*Starkenbach*), panství fideikomm. a okresní město na úpatí Rudohoří při soujmenném potoku, 257 d. 2698 ob. čes., kr. Jič. (4 míl. sev. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. hr. Harrach, 5134 osadníků; far. kostel sv. Vavřince připomíná se co taký již r. 1384 a jest na místě dřívějšího dřevěného r. 1729 z kamene vystaven, zámek hr. Harrachů s kaplí sv. Alžběty, při níž býval před časy klášter panen řádu cisterciánského, jenž zanikl nepochybně bouří válek Husitských, radnice po ohni r. 1788 nově vystavená, škola, smíš. okr. úř., berní úř. (II. tř.), notar., pošt. exped., pivovár (r. 7392 věder za 29.568 zl.), dv. popl., znamenité plátenictví; v okolí se nalezají rudy měďové. Trhy a) výroční vždy v pondělí 1. po jmenu P. Ježíše, 2. před Velikonocí, 3. před sv. Duchem, 4. před sv. Jakubem, 5. před sv. Divišem (trvá 8 dní), 6. před Vánocemi; b) týdní na obilí, potravu, přízi a plátno každou středu. — Nejstarší známí držitelové J. jsou pánové z Vartemberka, kteří se později z Valdšteina a odjinud také se Štěpanic psali a zbožím J-ckým až do 16. věku

vládli. Po nich drželi J-ci páni z Újezdce nazvání odtud Jilemničtí a později Křinečtí z Ronova. Po bitvě Bělohorské připadla J. král. komoře, a od té koupil ji r. 1628 vejvoda Albrecht z Valdšteina; po jeho zavraždění dostala se r. 1634 pozůstalé manželce Marii Isabelle, která ji svému bratrovci Bonaventurovi hr. z Harrachů odkázala. Rod tento zůstal napotom v držení J. až na naši dobu.

Jilemník, ves na malém potoku, kr. Čás., okr. Něm. Brod. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Pohled.

Jilmanice, někdy tvrz a ves, neznámého položení.

Jilevé, někdy zvláštní statek, nyní ves při silnici, 51 d. 353 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Besděčín, far. Hodkovice, býv. dom. Svijany; zámek s kaplí, dv. popl., mlýn. — R. 1698 koupil J. hr. Václav Matiaš Desfours, jehož rod zde až r. 1831 vládl. Jmenovaného roku získal J. trhem kn. Karel Alain Rohan a spojil je s panstvím Svijanským.

Jílové, ves při potoku, 74 d. 447 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Držkov, býv. dom. Navarov; škola.

Jílové (*Eulau*), městys mezi vysokými vrchy, na soujmenném potoku, 158 d. 1036 ob. něm., kr. Litom., okr., býv. dom. a pošt. Děčín (1½ hod. záp.), diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Thun, 3742 osadníků; kostel Nejsv. Trojice od Arnošta hr. Thuna, arcibiskupa Solnohradského r. 1682 vystavený, škola, dv. popl., přádelna na bavlnu (až do r. 1858 zámek hr. Thunů), v níž se ročně as 1200 ctů příse za 55.000 zl. vyrábí. J. dělí se na dvě části na horní J. (*Ober-E.*) a nové J. (*Neu-E.*) Trh výroční a dobytčí odbývá se první pondělí v měsíci listopadu.

Jílové (*Eule*), král. zlatohorní a okr. město na vysoké pláni, 200 d. 1756 ob. čes., kr. Praž. (5¼ hod. již.), arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic, patr. obec, 3619 osadníků; far. kostel sv. Vojtěcha, jenž uvádí se mezi farními již r. 1384, byl r. 1542 rozšířen a má krásný obraz Bolestné Matky Boží od Brandla; na věži zvon Mikuláš, jenž ulit jest proslulým v 16 stol. puškářem a zvonařem Tomášem M. Jarošem (r. 1568), radnice, za městem kostel Božího Těla a lázně s kaplí sv. Václava; někdejší klášter minoritů zbořen i s městem r. 1422 (r. 1626 jest sice obnoven ale císařem Josefem opět zrušen), smíš. okr. úř., bern. úř. (II. tř.), hor. úř., notar., pošt. exped., škola, záložna; doly na zlato. Zlatonosné hory J-ské byly známy již v šedé dávnověkosti. Původně se zde zlato ryžovalo aneb jak tenkráte se říkalo jilovalo; lidé jilováním se zaměstnávající nazývali se jilovci, odkudž jmeno J. První mince zlaté v Čechách raženy byly za krále Jana a sice v J-ém. Tentýž král zastavil r. 1338 Petrovi z Rožmberka za 8750 kop pražských grošů a jiné dluhy doly v J-ém, Kašperských horách a Pomuku. Za času Karla IV. bylo prý J. na zlato velmi bohaté. V ten čas povýšeno prý již na král. horní město. Bouře válek Husitských zasáhly také J. a Husité spálili město i všecky domy při dolech, kdež zároveň shořely všecky listiny. Od té doby začalo také hornictví klesati, a ačkoli král Jiří Poděbradský, Václav II. a Ferdinand I., hlavně však Rudolf II. všemožně se o to vynasnažili, aby kleslé hornictví opět povzneseli, nedospělo více k dřívější výši. Když v druhé polovici 15 stol. J. zmahati se počalo, raženy jsou tu opět v obnovené mincovně zlaté mince, čemuž však zlé hospodaření ještě v témže stol. konec učinilo. Na dolu dědičném, snad starém, ale na rozkaz M. Terezie obnoveném, posud se pracuje; od r. 1856 nevytěžilo se však žádné zlato. Doluje se ve třech báních, a veškerá činnost záleží nyní toliko v prodlužování štol. V státních dolech pracuje 18 dělníků.

Jílovice, far. ves při silnici do Nov. Hradů, 50 d. 386 ob. čes., kr. Buděj., okr., býv. dom. a pošta Třeboň (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., diéc. Buděj., vik. Třeboň, patr. náb. fond, 1769 osadníků; far. kostel sv. Jakuba ap., kaple sv. Jana Nep., škola. R. 1870 daroval ryt. Martin z Vlachovic, vícero pozemků zdejšímu kostelu. Beneš z Baršova a z Jivovice řeč. Plachtík, odkázal statky své Baršov, Kyselov a což v Rojích a v Omlenici měl, r. 1414 paní Kateřině z Hlavatec, manželce své a slovutnému panoši Jindřichovi z Jivovice řeč. Plachtík, strýci svému, aby zboží to tak dlouho užívali, až by děti jeho k letem svým přišli. R. 1481 odřekli se kanovníci řádu sv. Augustina kláštera Borovanského, kteří v J-cích duchovní správu zastávali, desátku a dávek, které jim obec J-cká odváděti povinna byla, a propustili je ze všech závazků.

Jílovice, Jivovice, Březovice (*Böhmisch-J.*), ves, 8 d. 49 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Rožmberk. Sam. Prachenbauer (1¼ hod.).

Jílovice také J. německé (*Deutsch-J.*), ves, 14 d. 133 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany. Sam. Steindlhammer (1 hod.) Romandlmühle (¾ hod.), Fischerhof (½ hod).

Jílovice, ves, 68 d. 384 ob. čes., kr. Král.

Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Újezd vysoký.

Jíloviště, ves při silnici, 32 d. 235 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Leštnice; myslivna. — J. uvádí se v 12. věku co farní ves.

Jimlíkov (*Imligau*), ves, 28 d. 151 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Božičany, far. Rolava nová; škola, dv. popl.

Jimlín (*Imling*), ves, 60 d. 429 ob. něm., kr. Žat., okr. Postoloprt. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Opočno, býv. dom. Nový hrad; draslárna, mlýn. — Za času válek husitských připomíná se často Záviš z Jimlína, horlivý přívrženec stolice římské.

Jince, panství (dle smlouvy trhové ode dne 20. listop. 1852 s panstvím Hořovic. za 2,000.000 zl. stř.) a far. ves na Litavce, 94 d. 932 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Hořovic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. kurfiršt Hessenský, 4161 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše z 13 stol., ač se již r. 1384 mezi farními uvádí, pěkný zámek, pivovár, železné hutě a hamry, vysoká pec (výšk. 35 stop), železolijna (veškera výroba páčí se průměrně as na 113.000 zl. roč.), dv. popl. „Královka". V blízkých kamených lomech nalezají se zajímavé zkameniliny (trilobity). R. 1414 uvádí se Václav z Jince. V čas válek husitských náležel J. Jiřímu Malovcovi z Chýnova, později dostal se Vratislavům z Mitrovic, a po nich hrabatům z Vrbna, kteří je s panstvím Hořovickým spojili. R. 1852 koupil spojené panství nynější jejich držitel kurfirst Hessenský.

Jinšov viz Běleč (okr. Křivoklát.).

Jindice, statek páně Müllerův (dle smlouvy trhové od 8. května 1847 za 190.000 zl. ve stř.) a ves na malém potoku, 64 d. 429 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., far. Solopisky; fil. kostel sv. Václava, jenž se r. 1384 mezi farními uvádí, škola, kaple s hrobkou, zámek, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn.

Jindřichov viz Hynčice.

Jindřichovice (*Heinrichsgrün*), panství majoratní (koupeno r. 1616 za 44.000 kp. m.) a město na potoku, 344 sáhů nad hladinou moře, 273 d. 1694 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. (1³/₄ hod. jih. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Kraslic.; patr. hr. z Nostic, 5670 osadníků; far. kostel sv. Martina biskp. z r. 1658, škola, zámek, radnice, dv. popl., pivovár, pošt. exped, zhotovování plechových lžic, umělé vyšívání. Někdy zde dobýváno olovo, nyní hornictví docela zaniklo. Trhy: 1. v pondělí před sv. Jan. Kř., 2. v pondělí po sv. Havlu. R. 1434 zapsal kr. Sigmund J. Kašparovi Šlikovi, jehož rod zde až do Bělohorské bitvy vládl, načež se J. nynějším držitelům hrabatům z Nostic dostaly.

Jindřichovice, statek, (dle smlouvy trhové ode dne 13. prosince 1845 za 42.000 zl. stř.) a ves, 40 d. 292 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Kolinec; zámek s mešní kaplí, pivovár, dv. popl., mlýn. Zdejší tvrz byla za počátku 15 stol. rodinným sídlem pánů z Jindřichovic. Zejména uvádíme Drslava, purkrabího z Velhartic; nynějším držitelem jest p. Rudolf Fürstl.

Jindřichovice, ves, 21 d. 143 ob. čes., kr. Pís., okr. Blaten. (³/₄ hod. již.), kat. obc. J., pol. obc. a býv. dom. Bratronice, far. Záboří. Sam. Rošice, dv. popl., myslivna, a hajovna.

Jindřichov malý (*Klein-Heinrichschlag*), ves při silnici na potoku, 22 d. 98 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Novohrad. (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Staré Huti, far. Hojná voda. Ves tato dělí se na dvě části, totiž: Alt č. Neuholland a Vierhäusel.

Jindřichov velký (*Gross-Heinrichschlag*), ves blíž předešlé, 33 d. 163 ob. něm., kr. Buděj., okr. Novohrad., kat. i pol. obc. Staré Huti, far. Benešov.

Jindřichův Hradec (*Neuhaus, Nova domus*), panství majoratní (dle soudního odhadu od 20. ledna 1845 za 1,738.189 zl. stř.) a okr. město nad Nežárkou a při rybníce 90 jiter velkém, žádných hrází nemajícím, 659 d. 7302 ob. čes., kr. Buděj. (5 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. J. H., diéc. Buděj., vik. J. Hr., patr. Jeho Velič., 12.740 osadníků; okr. úř., okr. soud (zároveň vyšetřovací soud pro okr. Lomnic., Nov. Bystřic., Hradec. a Třeboň.), notar., bern. úř. (1. tř.), stavitel. úř., finanční komisariát, pošt. úř. s poštací, telegr. štace, úplné gymn. (založ. r. 1807 P. Frant. Janderou), hl. škola (4 tř.), dívčí škola, spořitelna, zpěv. spolek, nemocnice, špitál, knihtiskárna, parní mlýn, mlýn o 9 složeních, strojný mlýn (prvé o 14 složeních vystavený r. 1556 od p. Joachima z Hradce), pivovár (roč. na 26.000 věder), 2 velkodílny na sukna, továrna na vlněné a polohedbávné zboží, 3 fabriky na vyrábění lihu, několik větších závodů tkalcovských, do nedávna továrna na drasle (vyráběno ročně na 800 ctů.). Nejpamátnější budovy jsou: Starožitný, na počátku 13. stol. založený, v rozličných pak dobách valně rozšířený zámek, který požárem r. 1773 částečně spustl. Zde připomenouti dlužno: prostrannou gotickou kapli sv. Ducha z 15 stol.; kapli „Bílé paní", která upravením a mal-

bami svými na Karlšteinskou kapli sv. Kateřiny upomíná; někdejší kapli sv. Jiří se starožitnými malbami na obmítce; nový altán č. rotundu v zahrádce, pozoruhodnou pro svou klenbu bohatou štukaturou skvostně ozdobenou, která na sklonku 16 stol. od vlaského stavitele Baltasara Majo vystavena a vedle Zákupské nejznamenitější toho druhu památka stavitelská v Čechách jest; bohatý, však neuspořádaný archiv, v hraběcích pokojích pak obrazy některých znamenitých malířů, Škrety, Salvatora Rosy a j. — Nádherný, od r. 1625 proboštský chrám Nanebevzetí P. M. v slohu gotickém, při němž od druhé polovice 13. až do středu 15 stol. Němečtí rytíři správu duchovní zastávali, sahá původem svým nepochybně do doby založení J-a H-e, nebo musel býti již r. 1397 opraven. Při strašném požáru dne 19. května 1801, kterým 318 domů v rum a popel obráceno bylo, vyhořel i chrám ten a z bohatých ozdob a uměleckých památek jeho zachovány toliko ostatky sv. Hippolyta a podstavek staré křtitelnice. Mimo to jsou zvláštní ozdobou kostela starobylá, mistrně vyvedená socha P. Marie v krásné kapli Marianské, pak Kandlerův obraz sv. Kateřiny a Nanebevzetí P. Marie. Pod presbyteriem jest hrobka panů z Hradce, hrabat Slavatův a Černínův. — Kostel sv. Jana Kř. s křížovou cestou slohu gotického a špitálem, pův. kostel kláštera Minoritského, založ. r. 1330 od p. Oldřicha z Hradce. Po vystěhování se Minoritů z Hradce r. 1556 přeložen sem Heřmanem a Janem mladším z H-e na konci rybnického mostu pro 6—8 zchudlých měšťanů založený špitál a počet špitálníků na 40 rozmnožen. Když strana podobojí dosáhla vrchu nad římskou, ponechán této chrám Sv. Janský (1619—1620). Na věži tak řeč. stříbrný zvon, práce to Ondřeje Ptáčka z Hory Kutny. — Kostel sv. Václava na vojenském hřbitově uvádí se nejprvé ve 14 stol. co kaple. Na počátku 15 stol. odevzdán Františkánům, kteří někde na blízku jeho po 20 let bydleli. Dlužno připomenouti, že zde kázal znamenitý svého času kazatel, Jan Kapistran, zdržuje se po nějaký čas (r. 1451) v Hradci. — Františkánský klášter s kostelem sv. Kateřiny a s hrobkou hrabat Voračických, založen r. 1478 od Jindřicha z H-e pro Františkány při Svatováclavském kostele v některém stavení bidlící. Klášter ten jest r. 1619 od utrakvistů zbořen, později opět vystaven a jmenovanému řádu odevzdán. — Hřbitovní kostel nejsv. Trojice vystavený na sklonku 16 stol. od strany podobojí; na hřbitově p. Landfrassem vhodně upraveném vyniká mezi mnohými krásnými pomníky hrobka Landfrassovic z r. 1852. — Někdejší velkolepá kolej jezuitská s kostelem sv. M. Magdaleny založ. r. 1595 od Adama II. z H-e; po zrušení tohoto řádu r. 1773 určen jest seminář s kostelíčkem sv. Víta pro hlavní školu (od předešlého roku umístěno zde též gymn.), kolej upravena v kasárny a kostel sv. M. Magdaleny s mnohými malbami na obmítce jest nyní skladištem. — Na mírném vršku, záp. od města, gotický kostel sv. Jakuba s hrobkou hr. Černínů, v nynější podobě z r. 1860, pův. ale ze 16. stol. — Někdejší r. 1788 zrušený kostel sv. Alžběty (nynější Reisnerova kovárna) byl původně výše připomenutý, r. 1399 založený špitál. U prostřed náměstí pozoruhodná socha nejsv. Trojice z r. 1764, stará radnice, synagoga. Sam. Hartlův mlýn, Lišný dvůr (blíž něho hostinec Rudolfov č. v Hamru, mlýn — prvé papírna — a rasovna, Lukš a Štefalův mlýn (nyní p. Moravcova fabrika na sukna). Trhy výroční: 1. první pond. v postě, 2. v pond. po Exaudi, 3. v pond. po Nanebevzetí P. M., 4. v pond. po sv. Havlu. Trhy na dobytek: 1. ve středu po třetí ned. v postě, 2. ve středu po Judika, 3. ve středu po páté ned. po Velik., 4. v pond. po sv. Trojici, 5. ve stř. po sv. Václ., 6. ve stř. po sv. Kateřině. Týdní trh každou středu a sobotu; připadne-li svátek, tedy den před tím. — Jindřich, syn Vítka z Prčic, založiv mezi l. 1205—1237 hrad, jenž po něm Jindřichův Hradec sluje, stal se předkem v dějinách domácích proslulého rodu pánů z Hradce, větve to mocných Vítkovců, kteří se různí v pány z Hradce, z Krumlova, z Rožmberka, z Třeboně, z Nových Hradů, z Landšteina a j. Společný znak Vítkovcův byla růže, p. z H-ce pak růže zlatá v modrém poli. Z rozvětveného rodu p. z H-ce připomeneme jen některých znamenitějších údů. Oldřich I., vnuk Jindřichův, stal se král. podkomořím (1266—1269), upadl později, jak se zdá, v nemilost, neb jest mu od krále Otakara hrad i s okolím na nějaký čas odňat. Okolo r. 1256 odevzdal správu duchovní v J-ě H-ci Německým rytířům. R. 1278 bojoval ve vojště Rudolfově na Moravkém poli proti Otakarovi. Zemřel po r. 1306. — Jindřich III. požíval zvláštní přízně krále Karla, k jehož zachránění v Píse hlavně přispěl (2. kv. 1355). — Jindřich IV. súčastnil se ve zpouře jednoty panské proti králi Václavovi IV. r. 1394, začež statky jeho popleněny jsou. Bratranec jeho Jindřich, bojuje s katolickými pány proti Husitům, raněn smrtelně 25. břez. 1420 v bitvě u Sudoměřic, zemřel krátce na to. — Jan III. (mladší), syn Jindřicha IV., přidržoval se v bouřích Husitských strany řím-

ské, začež od koncilia Kostnického prohlášen za nejkřesťanštějšího pána českého. Zemřel r. 1423 v Telči na Moravě. — Bratr jeho mladší, Oldřich IV., který se obyčejně „Oldřich Vavák mladší" psal, byl horlivým přívržencem Žižkovým. On se súčastnil r. 1415 usnešení zemského, aby se totiž sněmu Kostnickému důtklivě vytkly křivdy učiněné národu čes. upálením Husovým a vězením Jeronýmovým. V dubnu r. 1421 připojil se s lidem svým u Vysokého Mýta k vojsku Táborskému. Téhož roku zvolen na sněmě Čáslavském do sboru dvaceti mužů, jimž uloženo královstvím Českým vlásti; na sněmu Kutnohorském jmenován nejvyšším mincmistrem. Oldřich Vavák, jsa bezdětek, odkázal panství H-cké bratrovci svému Menhartovi z Hradce. Žemř. dne 22. září 1421 na morovou prý ránu. — Menhart z H-ce, narozen okolo r. 1390 z horlivého Husity, Jana staršího z H-ce a na Velharticích, hrál v bouřích Husitských jednu z nejhlavnějších úloh. Ačkoliv nepřítel Husitův, požíval co syn horlivého někdy přívržence kalicha důvěry u podobojích. Při dobytí hradu Rabí 1421 padl Žižkovi do rukou a dán Buchovcovi k ostříhání na hradě Přibenickém. Z vězení propuštěn svedl r. 1425 s Tábory a Sirotky nešťastnou bitvu u Kalichu blíž Kamenice. Tito pokusové nešťastní přinutili jej sice státi ku straně podobojí, a tak jej vidíme r. 1427 s vojem Prokopovým táhnouti proti něm. vojsku křižáckému Stříbro oblehajícímu; duch jeho ale nepřestal toužiti po utlačení husitismu a zavedení moci královské. Jsa horlivý katolík, přidržuje se ale na oko Husitů, dovedl sobě obě strany získati a stal se v brzku hlavou veškeré šlechty české. Dosáhnuv také moci nezůstal dlouho v nejistém tomto postavení. Přičiněním jeho uzavřena r. 1434 tak řeč. jednota panská, která pod vůdcovstvím Menhartovým dne 30. května 1434 u Lipan sílu Táborů a Sirotků navždy zlomila a cís. Sigmundovi k dosednutí na stolec český dopomohla. Tu vidíme Menharta prvního králi věrnost přísahati, začež nejvyšším purkrabím jmenován. Zemřel r. 1499 a pochován v rodinné hrobce pod hlavním chrámem v J-ě H-ci. Za jeho ještě živobytí vypálen r. 1434 J. H. od Táboritů. — Za syna a nástupce Menhartova, Oldřicha z H-ce, zavítali do Hradce znamenití dva mužové, Jan Kapistran a Eneáš Sylvius, napotomní papež. — Jindřich VII. válčiv se Zdeňkem ze Šternberka proti králi Jiřímu Poděbradskému obehnal r. 1466 J. H. zdí a příkopem. R. 1471 zavázal se smlouvou, že Matiášovi Korvínovi, jehož za pána uznal, proti zvolenému králi Vladislavovi 150 jezdců do pole postaví. Pokořiv se ale již r. 1479 králi Vladislavovi vymohl městu od krále mimo jiná práva i městský znak (1488). Co vřelý přítel a obhájce jazyka českého dovedl toho, že český jazyk u desk zemských a u všech vyšších soudů zaveden byl. R. 1608 jmenován nejvyšším purkrabím; téhož roku užil vší moci — jak králi v známost uvádí — proti „Bratřím Českým" na svých statcích. Přestavil úplně starý hrad. Zemřel následkem poranění na honbě r. 1507. Poslední potomek pánů z H-ce byl Jáchim Oldřich, purkrabí Karlšteinský, s nímž dne 24. ledna 1604 rod ten vymřel. Jediná jeho sestra, Lucie Otilie, provdaná r. 1603 za Viléma Slavatu z Chlumu a Košumberka, zdědila všechny statky H-cké, kteréž pak po celé skorem století při rodě Slavatovském zůstaly. Nejpověstnější z nových držitelů těchto jest bez odporu jmenovaný Vilém, prvé utrakvista, přičiněním jesuitů pak nejhorlivější katolík, který dne 23. kv. 1618 s Martinicem a písákem Fabriciem Platter-em z okna zámku Pražského vyhozen byl; zemř. r. 1652 a pochován (k žádosti jeho v rouchu jezuitském) v kostele sv. Magdaleny v H-ci, odkudž ostatky jeho r. 1786 přenešeny jsou do chrámu hlavního. Jak mile zvěst o vyhození Slavatově do H. se dostala, odřekli se Hradečtí vší poslušnosti k své vrchnosti, vyhnali jesuity z H-ce a přijali od direktorů Pražských poslanou posádku utrakvistickou pod Brandem. Dne 14. srpna (1618) popleniv cís. general Dampierre rybnické a svatováclavské předměstí s velkou jest odražen škodou, jakož i 5. listop. hr. Buquoi. Po bitvě Bělohorské obehnán H. vojem císařským, zradou městského velitele Hübner-a dobyt a pro účastenství v povstání ztrátou všech práv a výsad pokutován a na milost vrchnosti své vydán; zároveň nařízeno, aby byli jesuité nazpět povoláni a aby se všichni utrakvisté k náboženství římskému navrátili. R. 1626 jsou městu odňatá práva navrácena. Během 30leté války zničen všechen blahobyt následkem častého ubytování vojska, hlavně ale tím, že r. 1645 převeliké výplatné zapraveno býti muselo. Vzniku a zdaru překážely též časté požáry jak v dřívějších, tak i v pozdějších dobách. Vymřením rodu Slavatova 1691 rozděleno veliké panství na vícero dílů, z nichž díl J. H-cký zasnoubením se Marie Josefy Slavatovy za Heřmana Jakuba Černína z Chudenic nynějším držitelům připadl. V H-ci nar. 16. února 1811 Dr. Josef Procházka, horlivý národovec a spisovatel český, (kdež i r. 1856 zemřel); pak chvalně známý spisovatel kn. Solař.

Jindřiši (*Heinrichschlag*), ves na potoku, 56 d. 326 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Jindř. Hradec. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. J.; škola, mlýn.

Jinín, Jíno, ves na výšině, blíž pravého břehu Ouhlavy, 21 d. 137 ob. čes., kr. Pls., okr. Přestic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Vřeskovice, býv. dom. Poříčí; mlýn.

Jinín, Jenín, far. ves, 40 d. 295 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Strakonic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Drhovle, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. z Lobkovic, 1927 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. s mnohými náhrobky uvodí se co taký již r. 1384, škola.

Jinočany, ves, 26 d. 224 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Chraštany, far. Ořech, býv. dom. Tachlovice (2 čís. patřila k statkům nejvyš. purkrabství); dv. popl.

Jinolice viz Ninolice.

Jinonice, Ninonice, statek fideikom. (dle trhové smlouvy od 30. srpna 1685 za 53.800 zl.) a ves pod kopcem Vidolí, 20 d. 220 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., zámek s obydlím farářovým (kostel v blízkých Butovicích), pivovár, dv. popl., v okolí dobývá se železovec. — R. 1088 daroval král Vratislav v J-cích kostelu Vyšehradskému jedno popluží s 3 lidmi. Po bitvě Bělohorské jsou J. v plen vzaty a Pavlovi Michnovi prodány. Od r. 1684 jsou majetkem knížat ze Švarcenberka.

Jinošice, ves, 22 d. 164 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Úběnice, býv. dom. Tloskov.

Jinošov, někdy ves u Vlašími, na níž upomíná les „Jinošov".

Jirčany dolní, Jerčany d. (*Unter-J.*), far. ves, 32 d. 234 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. J. d., pol. obc. Jesenice, býv. dom. Břežany, pošt. Jesenice, arcidiéc. Praž., vik. Mnichovice., patr. arcibiskup Praž., 2092 osadníků; far. chrám sv. Václava pův. ze 14. stol., škola. — Zde měl klášter Ostrovský několik poddaných od knížete Spitihněva II. (1055—1061) darovaných. Okolo r. 1239 uvádějí se J. mezi zbožím kláštera Svatojiřského,

Jirčany horní, Jerčany h. (*Ober-J.*), veska, ¼ hod. vých. od předešlé, 5 d. 50 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov., kat. obc. Jirčany dolní, pol. obc. Jesenice, far. Jirčany dolní, býv. dom. Břežany.

Jirence viz Jirny malé.

Jiřetice, ves, 19 d. 132 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. Čepřejice, far. Předslavice, býv. dom. Vlach. Březí.

Jiřetice, ves, 23 d. 185 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. J., pol. obc. a býv. dom. Neustupov, far. Vrcholtice; sam.: Záhoří, dv. popl. s 5 d. a Rambousy, někdy ves, nyní mlýn.

Jiřetín (*Georgenthal*), město blíž hranic Saských, 242 d. 2007 ob. něm., kr. Litom. okr. Warnsdorf (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., pošt. a býv. dom. Rumburk, diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. kn. z Lichtenšteina, 3036 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice z konce 16. stol., poutnická kaple sv. Kříže na soujmenném blízkem vrchu, škola, pivovár (roč. na 2015 věder), stávkářství a plátenictví, na blízku leštěnec a mesec, málo však vydatný, pročež od dolování upuštěno. — J. založen okolo r. 1502 od Jiřího ze Šlejnic, pána na Tolšteině; r. 1587 povýšen od Rudolfa II. na město, jemuž se pak od Eusebia hr. Pöttinga, držitele Rumburku, rozličných práv a výsad dostalo. Trhy výroční: 1. v pond. po neděli po sv. Jiří, 2. v outerý po sv. Janu Kř., 3. v pond. po ned. po Narození P. M., 4. v pond. po ned. po všech Svatých. Týdní trhy v pátek.

Jiřetín český (*Georgendorf*), farní ves na Saském pomezí, 136 d. 787 ob. něm., kr. Žat., okr., pošt. a býv. dom. Duchcov (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J. č., diéc. Litom., vik. Bílin., patr. hr. z Valdšteina, 780 osadníků; far. chrám r. 1800 nákladem obecním vystavený, škola, několik mlýnů; ¾ hod. již. lovčí zámek Lichtenwald. vystav. r. 1760 od hr. Em. z Valdšteina.

Jiřetín dolní (*Nieder-Georgenthal*), město, 99 d. 605 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Most (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J. d., býv. dom. Duchcov, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. hr. z Valdšteina, 1229 osadníků; lok. chrám sv. Mikuláše z r. 1724, škola. Trhy výroční: 1. na sv. Vojtěcha, 2. v pond. po B. Těle, 3. v pond. před sv. Matoušem, 4. na sv. Mikuláše. První a třetí trvá po 8 dní; připadne-li některý trh na neděli neb svátek, odbývá se příštího dne.

Jiřetín horní, far. ves ½ hod. sev. záp. od předešlé, 187 d. 1305 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Most., kat. i pol. obc. J. h., diéc. Litom., vik. Bílin., patr. hr. Valdštein, 2540 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1693 připomíná se již v době předhusitské, škola, 4 mlýny. Potokem rozdělen J. h. ve dvě části, z nichž menší, na levém břehu ležící, k dom. Duchcovskému, druhá pak k dom. Novosedleckému náležela.

sv. Jiří (*Sct. Georg*), far. ves při silnici, 36 d. 219 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. sv. J., býv. dom. a pošt. Brandýs, diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec., patr. náb. fond, 1120 osadníků; far. chrám sv. Jiří r. 1823

1824 obnovený, škola. — Ves tato s kostelem sv. Jiří vyskytuje se již r. 1199 pode jmenem Lhota — první to ves tohoto názvu; ve 13 stol. náležela rodině Švabenických z Heřmanic, kteří r. 1308 podací právo kostelní a snad i ves klášteru Zderaskému v Praze darovali. R. 1350 dostala se pode jmenem Lhota prostřední k biskupství Litomyšlskému.

sv. Jiří, kaple na hoře Řipu. R. 1126 dal kníže Soběslav starou, dřevěnou a zcela sešlou kapli sv. Jiří na Řipu na poděkování Bohu a sv. Václavu za slavné vítězství pod Chlumem z kamene nově vystavěti.

sv. Jiří, hřbitovní chrám u Bohdánče.

sv. Jiří viz Tmaň.

sv. Jiří viz Dušníky.

Jiřice, ves, 42 d. 281 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Benátky (1 hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Mladá.

Jiřice (*Georgendorf*), ves, 21 d. 147 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (4½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Puchoří, býv. dom. Novohrad.; stranou mlýn řeč. „Teichmühle".

Jiřice, far. ves na výšině, 80 d. 654 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Humpolec (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Želiv., diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. opat Želivský, 1897 osadníků; far. kostel sv. Jakuba r. 1772 obnovený, uvádí se co taký již v předhusitské době, škola. Sam. na Kobilce, Močidlo, Brůnův mlýn, Radostín a Truobaba. — J. připomínají se již r. 1226 mezi zbožím kláštera Želivského.

Jiřice, ves, 30 d. 196 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Řendov, far. Zruče, býv. dom. Kácov; opodál rasovna Sedličky.

Jiřice, druhdy panské sídlo, nyní ves na levém břehu Labe, 46 d. 322 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Kostelec nad Labem; sam.: myslivna na Kotlíků a Semínkův mlýn.

Jiřice, ves, 15 d. 107 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3¼ hod. sev. záp.), kat. obc. J., pol. obc. Křelovice, far. Onšov, býv. dom. Cervená Řečice.

Jiřice viz Jeřice.

Jiříček (rybník) viz Jiřičky.

Jiřičkov, ves, 32 d. 189 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Jiřičky (*Dreidorf*), ves, 13 d. 84 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Platěnice, far. Moravany, býv. dom. Pardubice; sam. Jiříček.

Jiřičné (*Köhlendorf*), statek páně Šebestův a ves nad Olšovkou, 20 d. 150 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Petrovice; zámek s kaplí sv. Josefa a sv. Anny, dv. popl., pivovár, mlýn.

Jirglův mlýn viz Jadruše dolní.

Jiřikov (*Irsiglern*), veska, 2 d. 24 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Jilovice čes., far. Rožmberk.

Jiřikov, ves, 28 d. 184 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a far. Habry (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J.; opodál mlýn a hájnovna Jedlina.

Jiříkov, mlýn s pilou na soujmenném rybnice, ostatně viz Strachovice.

Jiříkov viz Jiříkoves.

Jiříkové údolí (*Georgenthal*), ves, 8 d. 185 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Buková, far. a býv. dom. Nové hrady; fabrika na sklo (zaměstnává na 60 dělníků).

Jiříkovec, vska, 5 d. 30 ob. čes. kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice, v blízkém lese váp. lomy.

Jiříkoves, Jiříkov (*Georgendorf*), ves r. 1785 od Jiřího Krištofa z Valdšteina založená, 29 d. 204 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Újezd dolní.

Jiřín (*Irschings*), ves, 30 d. 251 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Vyskytná něm., býv. dom. Jihlava (na Moravě); mlýn.

Jiřín, ves, 37 d. 216 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Lab. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Čelakovice.

Jiřín, ves, 37 d. 337 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Úběnice, býv. dom. Tvořešovice a Hůrka; 2 d. však k dom. Tloskov., 3 d. k Vesci č. druhé čtvrti svobodníkův kraje Kouřimského a 4 čís. tvořila svob. dvorec „Hřín." — Jan ze Křtěnovic prodal dědiny své v J-ě r. 1487 za 24 kop. gr. Jakubovi z Benešova a Havlovi ze Semtína, bratřím nedílným.

Jirkalov viz Javorník (okr. Kašperskohorský).

Jirko viz Vltavice hořejší.

Jirkov, ves na pravé straně Kamenice, 71 d. 517 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Železn. Brod (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Semily; škola.

Jirkov viz Borek.

Jirna, mysliv., viz Lhota (okr. Stříberský).

Jirny malé č. nové, také Jirence (*Klein-J.*), ves, 37 d. 281 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Labem (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Jirny velké. Ves ta povstala r. 1805 emphiteutisováním panských pozemků.

Jirny velké, statek (r. 1829 za 100.000 zl. stř.) a far. ves na výšině, 93 d. 799 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Labem (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J. v., pošt. Velké Nehvizdy, arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. Rosalia Wagnerova, 2146 osadníků; far. chrám s. s. Petra a Pavla, jenž se připomíná co taký již roku 1384, rozšířen jest r. 1728 — ze starého chrámu zachováno toliko presbyterium s 2 starými náhrobními kameny — škola, zámek s parkem a vinicí, pivovár, továrna na líh a továrna na vyrábění cukru z buráku, opodál sam. Nová hospoda. — Statek J. náležel před bitvou Bělohorskou Tomášovi z Proseče, jemuž jest pro účastenství zpoury odňat a r. 1623 za 26020 kop gr. prodán. Na počátku předešlého století přešel v majetek pannenského kláštera u sv. Anny v Praze a ku konci téhož století v držení ústavu šlechtičen na hradě Pražském. Nyní patří Rosalii, dceři Martina a Klary manželů Wagnerových. J. jsou rodištěm Jana Čížka, který v l. 1854 a 1855 jižní Čechy geogolicky proskoumal; nar. 25. kv. 1806 † 17. čce 1855.

Jirovice, ves, 19 d. 235 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Konopiště; opodál mlýn Honzlov.

Jirsko (*Gestürzen*), ves, 15 d. 97 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1¹/₄ hod. záp.), kat. obc. J., pol. obc., far. a býv. dom. Svojčín.

Jirsko, ves, 11 d. 62 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradiště (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. částečně Sezemice, částečně Újezd, far. Loukov, býv. dom. Svijany (od k Čes. Dubu).

Jirsova ulice viz Hrádek nový.

Jistbice a Zhoř, far. ves na Táborské silnici, 20 d. 137 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jeníkov, pošt. Čechtice, diéc. Král. Hrad., vik. Dolnokralovic., patr. náb. fond, 1823 osadníků; starobylý far. chrám (ve Zhoři) uvodí se co taký již r. 1384, škola. — Farní chrám Zhořský jest jediná upomínka na dřevnější ves toho jmena, která v neznámé zanikla době. Nynější osada Z. povstala v novější době emphyteutováním dvora popl.

Jistbice, Jizbice, ves, 47 d. 268 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Náchod (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J.; škola. — J. připomíná se již na začátku 15. stol. mezi zbožím Náchodským.

Jistbice, někdy ves, neznámé nyní polohy na býv. dom. Poděbradském.

Jistebnice, panství (dle odstup. úmluvy od 1. břez. 1850 za 260.009 zl. stř.) a starožitné město na potoce řeč. Cedron, 193 d. 1670 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. již.), kat. i pol. obc. J., diéc. Buděj., vik. J., patr. šlechtic Nádherný, 4792 osadníků; starobylý zámek, gotický far. chrám svat. Michala archand. ze 14. stol., opodál na návrší mešní kaple sv. M. Magdaleny z r. 1861 pův. však ze 14 stol., škola, pošt. exp., špital (založ. r. 1825 pro 8 osob; základní jmění 3229 zl.), pivovár, 3 mlýny. Sam.: Tisov dv. popl. ¹/₄ hod.; mlýn na Pile a na Valše ¹/₄ hod.; na Poušti, Pazderna, Hurecká, Kukle. Trhy výroční. 1. v pond. po sv. 3 král., 2. na sv. Matěje, 3. v pond. po květné ned., 4. v pond. po Velikon., 5. v pond. po sv. Duchu, 6. na sv. M. Magdalenu, 7. na sv. Bartol.; trhy na dobytek a na koně 8 dní, 8. v pond. po sv. Matouši, 9. v pond. po všech Svatých; trhy na dobytek každé pondělí od tří králů až do pondělka po Nanebevstoupení Páně. — Nejstarší držitelové J. jsou páni z Rožmberka. Okolo r. 1480 byli v držení J. vládykové Kozkové z Kozího. R. 1536 vládli společně J-cí ryt. Kuneš Bohdanecký z Hodkova a vládyka Volf z Nové vsi a na Slavětíně. R. 1546 dostalo se zboží J-cké trhem městu Táboru, jemuž pro zpouru proti Ferdinandovi I všechny statky odejmuty a prodány jsou; tím způsobem přešla J. r. 1576 v majetek Ladislava z Lobkovic, při jehož rodě potom až do r. 1829 zůstala, načež od nynějších držitelů šlechticů Nádherných zakoupena.

Jistebno viz Stebno.

Jistebsko, někcy ves, neznámá nyní polohou svou v Boles.

Jistec, veska na Otavě, 6 d. 47 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod· sev.), kat. i pol. obc. Vráž, far. Čížová, býv. dom. Drhovle.

Jistej, ves, 37 d. 218 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (1¹/₂ hod. jih vých.), kat. i pol. obc. Maršovice, far. Šumburk, býv. dom. Malá Skála; 2 d. s 21 ob. patří do kat. i pol. obc. Hutí.

Jišov, Išov někdy ves, nyní dv. popl. u Jedlan.

Jištěrpy, Jištrby, pův. Dížčerpy (*Giesdorf*), ves na Hořidelském vrchu, 54 d. 276 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Hrušovany, býv. dom. Liběšice; chmelařství, sadařství. Před věky zde stála tvrz.

Jiterní ves, též Nová ves (*Gereitersdorf o. Neudorf*), ves r. 1800 založená, 12 d. 75 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň (2³/₄ hod. již.), kat. obc. Kramolín, pol. obc. Hrachoviště, far. Jilovice.

Jitkov, druhdy zvláštní, od r. 1693 s panstvím Polenským spojený statek (r. 1841 za 34.517 zl. 10 kr. v. č.) a ves v údolí, 61

d. 571 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Borová; škola, dv. popl., mlýn; ještě na sklonku 17 stol. byla zde tvrz.

Jitra viz Zvule.

na Jitrách viz Bohunice.

na Jitrách, sam. u Ostrého.

na Jitrách u Martinka, sam. u Křivošína.

Jitrava (*Pankraz*), far. ves v horách, 164 d. 1046 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablon. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Grabštein, diéc. Litom., vik. Fridland, patr. hr. Klam-Gallas, 3018 osadníků; far. chrám sv. Pankrace, nepochybně ze 16. stol., škola, váp. lomy.

Jitronice (*Gereuthern*), ves, 13 d. (po různu) 69 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (3¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lužnice, far. Terčí ves.

Jitry, někdy ves, nyní sam. u Jankova (okr. Votic.)

Jivany, ves, 23 d. 155 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Holenice, far. Libuň, býv. dom. Skály a Turnov.

Jivany, Jivňany, Jiviany, ves, 46 d. 297 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (3 hod. již.), kat. i pol. obc. J., far. Skapce, býv. dom. Kladruby; opodál mlýn Hudelmühle. — Okolo r. 1115 daroval Beneda celý svůj majetek v J-ech klášteru Kladrubskému. Někdejší tvrz byla původištěm panoší z Jivian; r. 1426 byl Jindřich z J-n purkrabím na Přimdě, následujícího roku zastával tento úřad Lvík z J-n.

Jiví, ves, 11 d. 91 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Jivina, ves, 22 d. 146 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Jivina, ves, 45 d. 353 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradišt. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Mukařov; opodál dv. popl. Pachana.

Jivina, vska, 6 d. 33 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Troskovice, far. Libuň, býv. dom. Skály a Turnov.

Jivina, ves na patě soujmenného vrchu, 46 d. 447 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. J., far. sv. Benigna; cvočkářství, opodál mlýn. — J. byla druhdy zvláštní statek, jehož jednu polovici Zbiněk Zajíc z Hasenburka r. 1368 klášteru sv. Benigny daroval.

Jivka (*Jibka*), ves na soujmenném potoku, 51 d. 351 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Verniřovice české, býv. dom. Starkov; 2 mlýny.

Jivňany viz Jivany.

Jivno, ves, 27 d. 285 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hůry, far. Rudolfov, býv. dom. Hluboká; opodál několik o samotě ležících domů, jichž jedna část Vyhlídky se sve.

Jivno, Bivno, někdy hrad, jehož rozvaliny nedaleko Zbečna a Bělče stojí.

Jivovice viz Jílovice.

Jizbice, ves, 35 d. 273 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Všejany, býv. dom. Křinec (7 d. k dom. Loučeň.)

Jizbice viz Jistbice.

Jížná, ves, 42 d. 312 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. J., far. Deštná, býv. dom. Lhota červená; přádelna (roč. na 800 ctů příze).

Joachimov viz Jáchimov.

Joachimsdorf, ves hr. Jáchimem Pachtou r. 1788 založená, 45 d. 223 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Jablon. (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. Hlemýžď, far. Brniště.

Joachimshöhe, sam. u Přívětic.

Jodelhäuser viz Humwald.

Johanka (*Johannidorf*), ves na potoku, 18 d. 185 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Kamenic. (¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Kamenice; sam.: dv. popl. Heřmaň a Drahovka; mlýn řeč. „dvouhrázní"; myslivna; Štičí 2 d.; želez. hutě (1 vysoká pec se 4 kladivy); kovárna.

Johannesbad viz Johannesbrunn.

Johannesberg, far. ves, 278 d. 1694 ob. něm.. kr. Boles., okr. a pošt. Jablonec (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Smržovka, diéc. Litom., vik. Jablonec., patr. hr. Desfours, 5041 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř., škola, mlýn, broušení skla (100 brusů).

Johannesberg viz Johanneshütte.

Johannesbrunn Johannesbad, lázeňské místo v tichém a příjemném údolí Krkonošském (1939 stop nad hladinou moře), u paty Černého vrchu, 35 d. 167 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Maršov (³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. J., pol. obc. a far. Freiheit, býv. dom. Vlčice; mešní kaple sv. Jana Křt., lázně, zámeček, 6 hostinců s 181 pokoji, pěkně zařízené procházky; opodál váp. pece. Prameny zdejší (Teplice svatojanská) mají 23°—25°R. teploty a sbírají se ve 3 vododějemech. Přičiněním zemřelého svob. p. Jana ze Silberšteinů jest lázeňské místo toto dobře zařízeno a bývá od roku k roku vždy hojněji navštěvováno. Vodu zdejší skoumal r. 1837 lékárník vrchlabský Vojt. Kablík a r. 1837 pražský prof. lučby Wolf. Jest posilující beze vší zvláštní pří-

sady minerální, a užívá se jí s prospěchem při pakostnici v nemocech měchýře močového, jater a sleziny, při žloutenici, chronickém kašli, a některých nemocech rheumatických. Dle pověsti bylo prý toto lázeňské místo již r. 1006 známo a r. 1680 k rozkazu knížete ze Švarcenberka popsáno. R. 1846 popsal je Dr. Jan Nep. Eiselt.

Johannesdorf, ves, 14 d. 58 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kocov, far. Damnov.

Johannesdorf, ves, 122 d. 681 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Sloup, býv. dom. Rumburk; přádelna, broušení skla (25 brusíren).

Johannesdorf, ves, 16 d. 70 ob. něm., kr. Žatec., okr. Jesenic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Velečín, far. Žihle, býv. dom. Petršpurk.

Johannesgunst, ves v novější době založená, 26 d. 195 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostin. (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Sejfý.

Johanneshütte, Johannesberg, ves, 11 d. 84 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2$^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Schwanenbrückl, far. a býv. dom. Mutěnín; skelné hutě, brusírny na zrcadla.

Johannesruh, též Hlinov, ves, 40 d. 233 ob. čes., kr. Buděj., okr., býv. dom., pol. obc. a far. Novéhrady ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Niederthal. Sam. Gabernost, Jetzkobrunn a Tonnberg.

Johannesthal, ves na malém potoku, 76 d. 914 ob. něm., kr. Boles., okr., býv. dom. a far. Liberec ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rosenthal II. díl; kaple, škola, továrna na kartouny, přádelny.

Johannesthal, Jansko?, ves, 13 d. 110 ob. něm., kr. Litom., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Rumburk ($^1/_2$ hod. sev.).

Johannisberg, ves, 33 d. 320 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Grafenwalde, pol. obc. a far. Šenov; myslivna.

Johanov viz Mokrovousy.

Johannsdorf viz Zavadilka.

Johnsbach, ves na soujmenném potoku, 73 d. 390 ob. něm., kr. Litom., okr., býv. dom. a far. Kamenice česká ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. J., škola, mlýn.

Johnsdorf, ves blíž pravého břehu Labe, 180 d. 1013 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín. (2$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Arnoltice, býv. dom. Kamenice česká; škola, obchod v dříví.

Johnsdorf, ves při silnici, 54 d. 235 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Radoušov, býv. dom. Stolinky; přádelna, 2 mlýny.

Jonsdorf, ves, 86 d. 441 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablon. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Vratislavice, býv. dom. Lemberk; škola, cihelna.

Jonsdorf, ves, 44 d. 264 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařov. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. Skorotice, býv. dom. Březnice; dv. popl., kam. uhelné doly.

Josafat, dv. popl. viz Oudolí.

Josefov (*Josefstadt*), pevnost a královské svobodné město na levém břehu Labe do níž zde Metuje ústí, 106 d. 2550 ob. (bez vojska) čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. ($^1/_2$ hod. již.), diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. nábož. fond, 2390 osadníků; far. kostel Nanebevstoupení P. (z r. 1805—1810), dům pro velitele pevnosti, zbrojnice, rozsáhlé kasárny pro pěchotu a jízdu, vojenský vychovávací ústav, špitál s mešní kaplí v níž se každou neděli služby boží konají, zásobárny, mlýn s vodárnou, nádraží, c. kr. velitelství pevnosti, fortifikační ředitelstvo, vojenský úř. stavitelský, a jiné vojenské úřady, pošt. expedice, telegraf. štace se stálou denní a noční službou, štace při Pardubsko-Libérecké dráze. Trhy výroční zároveň trhy na koně a hovězí dobytek ty úterky a středy: 1. po Zvěstování P. Marie, 2. po sv. Markétě, 3. po sv. Václavu, 4. po Početí P. Marie. Každý trh trvá po 3 dni. Trhy týdní každé pondělí; každý čtvrtek na obilí, mouku a chléb. — Pevnost J., jež k nejkrásnějším a nedůležitějším pevnostem v celém mocnářství náleží, založena r. 1781 za příčinou uznané potřeby některých pevnosti ve válce proti Prušanům. Na místě této pevnosti stávala ves Plesy, náleževší k panství Smiřickému, kteréž císař Josef II. od knížete Jana Vác. Paara koupil. Ves Plesy byla pak zbořena a obyvatelé obdrželi polnosti, na nichž nyní stojí vesnice Nový Ples a Rasošek. Pevnost r. 1787 dostavená podržela z počátku jméno Plesy, až pak od cís. Frant. I. ke cti svého zakladatele J. přezvána jest.

Josefsdorf, ves, 27 d. 183 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov. (2 hod. sev. záp?), kat. obc. Wehrt, pol. obc. a far. Kocengrün, býv. dom. Hertenberk.

Josefsdorf, ves na potoku, 53 d. 218 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Skalice, býv. dom. Sloup.

Josefshöhe viz Souvraty.

Josefsthal také Josefův důl, ves na levém břehu Jizery, 18 d. 259 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 hod. sev.), kat. obc. Hrdlořezy, pol. obc. Bukovno, far. a býv. dom. Kosmonosy; bělidla, barvírna a valcha na kartouny.

Josefsthal, ves na Kamenickém potoku,

140 d. 951 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. J., far. a býv. dom. Smržovka; škola, brusírny na sklo (60 brusů), vyrábění broušených perlí, hlaťového skla a nápodobených drahokamů; mlýn. Sam. Antoniwald.

Josefsthal, ves, 10 d. 110 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Glöckelberg, býv. dom. Krumlov; skelné hutě, výroba: duté, tabulové a obyčejné sklo, zvláště pak skleněné nádoby pro lékárny.

Josefsthal, železné hutě viz Chlumec (okr. Třeboň.)

Josefů důl viz Josefsthal.

Josefwille, ves, 26 d. 119 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Benešov (1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Neuland; dv. popl.

Jišov viz Jišov.

Julienau, ves založená na gruntech někdejšího dvoru Čimže, 25 d. 124 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšt. (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vedlice, far. Strážiště, býv. dom. Liběšice, chmelářství, sadařství.

Julienheim, obyčejně také Hranice, ves, 78 d. 663 ob. čes. něm., kr. Buděj., okr., býv. dom. a far. Novéhrady (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Biňov; myslivna, hajovna, cihelna, kolomazné pece, rašelina.

Julienthal, ves na potoku, 11 d. 50 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Rokytnice; dv. popl.

Julíška sam. viz Dehnice (okr. Smíchov.)

Juliusthal, ves na Krombachském potoku, 27 d. 138 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krombach, far. Mergenthal velký, býv. dom. Zákupy. Obec má právo k odbývání jednoho výročního trhu, jenž bývá hojně navštěvován. Obyvatelé živí se tkalcovstvím a předením příze.

Junek viz Proseč.

Jungenhengst, ves, 20 d. 139 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blaten. (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Breitenbach, far. Blatno, býv. dom. Joachimsthalské lesní panství.

Jungferndorf, ves (založená teprva r. 1805) při Teplické silnici, 24 d. 115 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Sonnwald, far. Nakléřov.

Jurava (Jurau), ves, 25 d. 158 ob. něm., kr. Žatec., okr., far. a býv. dom. Doupov. (1 1/4 hod. již.), kat. obc. J., pol. obc. Rednice. Sam. Neuhof, dv. popl. (1/2 hod. sev.) a myslivna.

K.

u Kabatů na luhu, sam. viz Sudislav.

Kabáty, ves, 40 d. 235 ob. čes., kr. Praž., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Jílov. (1/4 hod. již.). — Ves K. povstala teprv v nynějším století následkem nedostatku obydlí pro chudý lid v Jílovém zaměstnaný; pročež v ní také ani jediného gruntovníka není.

Kabáty viz Vojice.

Kabárna, Janovo údolí (*Johannisthal*), ves, 31 d. 211 ob. něm., kr. Praž., okr. Rakovník (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svojetín, far. Kounov, býv. dom. Olešná; kam. uhelné doly.

Kabelín, mlýn blíž Zap.

Kaberna viz Tišice.

Kabrova viz Smichov.

Kacákova Lhota viz Lhota Kacákova.

Kacanov, ves, 24 d. 165 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov. (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Vrchy, far. Vyskeř, býv. dom. Skály a Turnov.

Kacenštein viz Skála.

Kaceřov, Kačerov, ves, 19 d. 153 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (1 hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Němčice, far. Keblov; za patrim. zřízení patřil K. k druhé čtvrti svobodníkův kraje Čás., 3 d. toliko k dom. Křivsoudov.

Kaceřov, Kačerov, ves na výšině blíž Mže, 30 d. 233 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2 3/4 hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Čijevice, far. Planá, býv. dom. Plasy; starý zámek, jehož částečně co sýpky užito, vystaven okolo r. 1542 od Floriána Grispeka, praesidenta komory královské, škola, dv. popl. — K. náležel před válkou Husitskou klášteru Plaskému; r. 1420 zapsán jest od cís. Sigmunda s jiným ještě zbožím Fridrichovi a Janovi z Kolovrat. V pozdější době drželi K. v zástavě a sice až do Bělohorské bitvy rytířové Grispekové z Grispachu.

Kácov, panství allodialní (dle trhové smlouvy z r. 1726 za 275.000 zl.) a starobylý městys nad Sázavou, 109 d. 802 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. J. V. císař Ferdinand, 3898 osadníků, pošt. Vlašim; far. chrám Narození P. M. uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, zámek, pivovár, vinopalna, papírna, mlýn. Trhy výroční: 1. na Nalez. sv. Kříže, 2. na sv. Petra a Pavla, 3. na Narození P. M., 4. na sv. Martina. Týdní trh: 1. ten den po Hromnicích, 2. v pátek před květnou nedělí, 3. na sv. Michala, 4. v pá-

tek před 4. nedělí adv. — Někdejší tvrz, která stála nepochybně záp. od K-a na příkrém vrchu nad Sázavou, kdež dosud rozvaliny viděti jest, byla původištěm pánů z Kácova, příbuzných nynějším hrabatům z Kounic a Martinic; v středu 15. věku připomíná se častěji Arnošt z Kácova, seděním na Černčicích. Od počátku 17. stol. objevuje se na K-ě Karel Čejka z Olbramovic, kterémuž jest po bitvě Bělohorské odňat a r. 1623 Janu Verdovi prodán. Z pozdějších majitelů K-a uvádíme Viléma Popela z Lobkovic, který jej po své matce r. 1654 dědil. R. 1726 koupila panství K-ské Marie Anna Františka vojvodkyně Toskanská. Tato odkázala v poslední vůli své celé zboží dceři Marii Anně Karolině, vojvodkyni Bavorské, načež rod Bavorský až do r. 1805 K-em vládl. Max Jos., kurfirst Bavorský, postoupil (r. 1805) všech statků těch arcikn. Ferdinandovi, kurfirstu Salcburskému a napotomnímu velkovévodovi Toskanskému, po němž se velkovévodovi Leopoldu II. a konečně J. V. císaři Ferdinandovi dostaly. V K-ě nar. 19 června 1798 nejd. p. biskup Budějovický, Jan Valerian Jirsík.

Kácov, někdy ves, nyní bažantnice u Sichrova.

Kácovec, Kácoves, ves na vrchu řeč. Vlkonáč, 19 d. 141 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Stebuzeves, býv. dom. Šternberk; v okolí tuha; opodál sam. Licoměrsko.

Kacovská Lhota viz Lhota Kacovská.

Kačerov (Kačer), far. ves, částečně na přívrší, částečně v dolině, 84 d. 555 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Rychnov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Rychnov a Černikovice, diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov, patr. hr. Kolovrat, 1183 osadníků; lok. chrám sv. Kateřiny, škola, 2 mlýny.

Kačerov, sam., viz Třemešná červená.

Kačerov viz Kaceřov.

Kačice, ves na soujmenném potoku, jehož dolní běh Lodenickým potokem se zve, 83 d. 586 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Stochov, býv. dom. Smečno. — K. byl druhdy zvláštní statek a někdejší tvrz, rodinné sídlo rodu soujmenného, který se často v listinách 15. stol. připomíná. R. 1445 prodal Jan Tvoch z Nedvídkova všecko právo své k dědinám v Svárově a v K-ci Janovi Štětinovi z Choltic. Později se dostal v držení K. ryt. rod z Svojkova, který se odtud z Svojkova a z Kačice nazýval. R. 1550 koupil K. Jan Bořita z Martinic od Jiřího Seidlice z Schönfeldu a na Zvoliněvsi, od kteréž doby se Smečnem spojena zůstala.

Kačín, ves, 37 d. 275 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2 hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Jablonná, far. Tbity dolní, býv. dom. Dobříš.

Kačín, sam., popsaná při Myslově.

Kačina, velkolepý zámek u prostřed parku blíž svat. Mikuláše, vystavený mezi lety 1802 — 1822 od Jana Rudolfa hrab. z Chotkova a Vojnína. Zvláštní pozornosti zasluhuje knihovna a kaple. Zdejší okolí darováno až k potůčku okolo lesa, řeč. Bor, tekoucímu roku 1142 klášteru Sedleckému.

Kačinská myslivna viz sv. Mikuláš.

Kačkova, Kačova Lhota viz Lhota Kačkova.

Kačiny, sam. u Úběnic.

Kačkovice viz Kašovice.

Kadaň (Kaaden), král. ohrazené město okr. na levém břehu Ohře, 532 d. 4288 ob. něm., kr. Žat. ($4^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litom., vik. K., patr. zastupitelstvo městské, 4388 osadníků; děk. chrám povýšení sv. Kříže, jejž Johanité okolo r. 1183 založili a farní správu snad až do válek Husitských při něm zastávali; hřbitovní chrám sv. Anny, klášter františkanský z r. 1473—1474 s kostelem Zvěstování P. M. $^1/_4$ hod. od města, klášter Alžbětinek s sirotčincem a nemocnicí, podreal., hl. a dívčí škola, radnice, špitál s kostelem sv. Jana (pro 12 osob), smíš. okr. úřad (zároveň vyšetřovací soud pro okr. Doupov., Kadaň., Chomútov., Přísečnic., Bastianperský), notar., bern. úř. (1 tř.), pošt. úř. s pošt. štací, rukavičkářství (výrob. ročně 12.500 tuctů) továrna na siderolitové zboží; v okolí se dobývá hrnavka a kam. uhlí. Trhy výroč. v pond. 1.) po ned. Judika, 2.) po sv. Janu Kř., 3.) po povýšení sv. Kříže, 4.) po sv. Barboře; každý trvá 3 dni a jest zároveň trh na dobytek hovězí a koně. — K. byla pův. zemský hrad župy soujmenné a stál nepochybně tam, kde jsou nyní kasárny. R. 1186 sluje K. „novým městem,“ jež daroval kníže Fridrich Johanitům, kteří zde r. 1183 kostel byli vystavěli. Po zrušení župy K-ské dostalo se město r. 1812 co korunní manství pánům z Šumburka, kteří na to po delší čas K-í vládli. R. 1421 zmocnilo se jí vojsko Míšeňské, při čemž hrdinný rytíř Ojíř z Očedělic nechtěje města opustiti i s věží, na které se bránil, spálen jest. R. 1426 dána v zástavu pánům z Plavna, kteří jí Mikulášovi z Lobkovic postoupili. Tomuto jest na nějaký čas, jak se zdá, odňata, neb k r. 1450 dí se výslovně, že Mikuláš z Lobkovic stoupiv s Jiřím Poděbradským v jednotu, města K-ě opět dosáhl. Na

počátku 16. stol. objevuje se co král. hejtman na hradě Jaroslav Sekerka ze Sedčic a r. 1540 Albrecht Šlik z Holíče, který r. 1547 hrad K. Václavovi Mašťovskému z Kolovrat postoupil. Ve válce 30 leté utrpěla K. nemalé škody jsouc dvakráte od Sasů a dvakráte od Švédů dobyta (r. 1642 a 1648), čímž hrad Kadaňský za své vzal. Že v šedé již dávnověkosti v zdejším okolí na rudy kopáno, patrno ze starých hald a zašlých šachet, jakož i z toho, že se již r. 1088 připomíná „rudník" z blízké osady Úhoštan.

Kadčice, Kadešice, ves, 39 d. 351 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Sušic. ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. K., far. Albrechtice; sam.: mlýn Hockermühle, hajn Amerika a 3 d.

Kadeřavec, Kadeřávec, ves, 22 d. 162 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Mašov, far. Všeň, býv. dom. Skály a Turnov; opodál sam. Konice a zříceniny někdejší hradu Valdšteina (viz tam).

Kadešice viz Kadčice.

Kadlín, far. ves, 36 d. 252 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. částečně Bělá, částečně Stránka, diéc. Litom., vik. Mělník, patr. hr. Valdštein, 625 osadníků; far. chrám sv. Jakuba z r. 1724 pův. ze 14. stol., škola. — Chval Berka z Dubé a z Kuřívod odevzdal správu při zdejším kostele augustiánům v Bělé.

Kádov, far. ves, 36 d. 286 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Blatná ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Lnáře, diéc. Buděj., vik. Blaten., patr. hr. z Linker, 2371 osadníků; far. chrám sv. Václava z r. 1765, pův. ze 14. stol. (nynější sakristie jest presbyterium býv. chrámu), hrobka hrabat z Linker s kaplí sv. Kříže, škola. — Někdejší tvrz byla původním sídlem staročeského rodu, rytířův z Kádova, kteří, dostavše se v držení Štěnovic a Řesanic, ve dvě větve se rozdělili. Jedni se nazývali Štěnovští z K-a a druzí Řesanští z K-a. Na blízku Kádova jest tak řeč. viklan č. viklavý kámen, t. j. žulový balvan, který spočívá prostředkem svým na ostrém výběžku ze země vystupující skály a sice tak, že se jím snadno hýbati ano poněkud i otáčeti dá, shoditi však se nikdy nemůže. Má se za to, že balvan ten za dávných dob lidským namaháním na místo své připraven byl.

Kaff, vska na svahu vrchu řec. Plesberg, 8 d. 51 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lindig, far. Hroznětín, býv. dom. Ostrov. — Někdy zde dolováno na cín.

Kahlenberg, ves, 29 d. (částečně po různu) 147 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá ($\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Koroe, far. Beřejov a Dubá, býv. dom. Houska.

Kahlevice, Kalovice, ves, 10 d. 75 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Záhoří, pol. obc. Lažany, far. Nová ves.

Kahov (Kahau), ves na pravé straně Blanice, 13 d. 83 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Osek, far. Prachatice, býv dom. Wimberk.

Kahr viz Habersbirk.

Kailova viz Smichov.

Kainretschlag, Konradschlag, ves, 31 d. 158 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Hrad. ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Rychnov německý, býv. dom. Vyš. Brod (4 d. k Novohradec. dom.).

Kaiserswalde, ves na záp. straně Šluknova, 266 d. 1769 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Šluknov, kat. i pol. obc. K.; škola, 2 mlýny.

Kajetánka, sam. konskribovaná k Břevňovu velkému.

Kajetín viz Kojetín.

Kajice viz Kyjice.

Kajnice, Kanice, Kejnice (Kejnic), ves 34 d. 274 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic ($1\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Nezamyslice, býv. dom. Žichovice (2 d. k Strakonic. a 2 d. k Kalenic. dom.); mešní kaple Navštívení P. M. z r. 1860. — K. náležela od r. 1045 klášteru Břevňovskému, od něhož se s Krajnicí ve 13. věku směnou za Třebovice dostala blízkému sousedu Zděslavovi z Kašejovic.

Kájov (*Gojau*), far. veska v krásném údolí na Hořickém potoku, 5 d. 43 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. v býv. dom. Krumlov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Kladné, diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. kn. Švarcenberk, 1631 osadníků; poutnický, far. chrám Nanebevzetí P. M. v slohu románském z r. 1553 s krásným mramorovým oltářem (z r. 1769); chrám ten přistaven r. 1255 k staršímu kostelu (nynější kapli Panny M. a sv. Leonarda), který prý v celém okolí nejstarší byl; škola. — Král Přemysl Otakar II. daroval K. r. 1263 klášteru Zlatokorunskému, při němž až do jeho zrušení r. 1785 zůstal.

Kakanov, sam. u Jedlan.

Kakejcov, ves, 24 d. 179 ob. čes., kr. Pís., okr. Rokycan. ($1\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Mešno, býv. dom. Mirošov.

Kakovice, Kokavice, ves, 11 d. 81 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. ($\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Horosedly far. Podhoří, býv. dom. Orlík.

Kakovice, ves, 18 d., 148 ob. čes., kr. Pís.,

okr. a býv. dom. Volyň. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Čepřejice, far. Předslavice.

Kal, ves, 14 d. 105 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Besděkov (2 d. náležely k dom. Svrčeves.).

Kal viz Veselí (okr. Štět.).

Kalabousky, předměstí Čáslavské.

Kalbmühle viz Štokov.

Kalec, někdy tvrz, nyní dv. popl., mlýn řeč. „Kozí" a 2 d. 66 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Hluboké, far. Podvorov.

Kalec dolní, hájov., popisuje se při Kotanči.

Kalek též Kalich (*Kalch*, někdy *Langenhart*), far. ves v Rudohoří, 101 d. 915 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Borek ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Červený hrádek, diéc. Litom., vik. Most., patr. hraběnka z Trautmannsdorf-Weinsberg, 2736 osadníků; far. chrám svat. Václava, škola, zámek, výpomoc. celní úř., závod na zhotovování hraček a dřevěného nádobí, cinařství, železné hutě (2 vysoké pece, 1 slévárna, 1 valcovací stroj).

Kalenice, statek (dle trhové smlouvy z r. 1804 za 50.001 zl.) a ves, 41 d. 328 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Volenice; zámeček, kaple z r. 1832. — K. jest starobylá osada, v níž kníže Břetislav I. r. 1045 dva lidi klášteru Břevňovskému daroval. Nědejší tvrz (nepochybně nynější zámeček) byla původištěm vládyckého rodu, Kalenických z Kalenic, kteří nemalého brali účastenství ve válkách Husitských. Staročeský tento rod vyhynul nepochybně na počátku předešlého století. Statek K-cký náleží nyní paní Kräutner-ové, rozené Jenčíkové z Ježova.

Kaletice, vska, 3 d. 30 ob. čes., kr. Pís. okr. a býv. dom. Strakonic. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Radomyšl.

Kalhau, Galthof, ves, 39 d. 270 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Jeníkov větrní.

Kalich (*Kelch*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 11 d. 69 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Třebušín. — Nade vsí stála na vrchu dřevěná tvrz, které se Žižka r. 1421 zmocnil a na místě tom hrad pevný vystavěl jmenem „Kalich." Odtud nazýval se Žižka „z Kalicha." R. 1434 přešel K. od Husitův na Viléma z Ilburka, který loupežením vůkolní krajiny znepokojoval. Za tou příčinou dal jej král Sigmund roku 1437 pobořiti a od té doby nepovstal více z rozvalin.

Kalich, mlýn, viz Gabrielka.

Kalich viz Kalek.

Kalingerský mlýn viz Středoklnky.

Kalinoves, v nynějším teprv století založená ves na Mži; ostatně viz Zvíkovec.

Kalista viz Chřenovice.

Kaliště, ves, 16 d. 172 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lipí, far. Dubné, býv. dom. Krumlov; sam.: Kolář, Hradišťák a Matějček.

Kaliště (*Gollitsch*), ves, 10 d. 88 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Krumlov ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Větřín, far. Slavkov.

Kaliště, ves, 21 d. 132 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Třebotovice, far. Dobrá voda, býv. dom. Hluboká.

Kaliště, far. ves, 62 d. 583 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Humpolec ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Královice dolní, diéc. Král. Hrad., vik. Dolnokrálovic., patr. náb. fond, 1751 osadníků; lok. chrám svat. Jana Kř. uvádí se ve 14. stol. co farní; škola, továrna na líh; sam.: u Malků a Německo. — Ves K. zapsána r. 1436 od císaře Sigmunda Mikulášovi Trčkovy z Lipy.

Kaliště, ves při silnici, 27 d. 209 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Pahora, far. Sebranice.

Kaliště, vska, 8 d. 60 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rviště, far. a býv. dom. Brandýs nad Orlicí.

Kaliště, ves, 26 d., 166 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Kbely, býv. dom. Poříčí.

Kaliště, ves, 17 d. 100 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Ondřejov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — K. se uvádí mezi zbožím Dubským, jež paní Markéta z Richmburka, seděním pod Dubou, r. 1428 prodala p. Perchtě ze Šternberka ros. z Kravař.

Kaliště, Skaliště, veska, 6 d. 46 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nepřejov, far. Tbity dolní, býv. dom. Dobříš.

Kaliště, ves, 14 d. 151 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Nadějkov; opodál dv. popl. Větrov, myslivna, cihelna.

Kaliště, ves, 21 d. 213 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Votic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Budenín, far. Úběnice.

Kaliště viz Temelín velký.

Kaliště dolní (*Unter-Galitsch*), vska 2 d. 19 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kaliště horní, far. a býv. dom. Rožmberk.

Kaliště horní (*Ober-Gallitsch*), vska něco výše nad předešlou, 5 d. 38 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic., kat. i pol. obc. K. h., far. a býv. dom. Rožmberk.

Kalivod viz Kalivody.

Kalivoda, viz Radešín.

Kalivodův mlýn viz Hojovice.

Kalivody, Kalivod, ves, 36 d. 214 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Bdín, far. Srbeč, býv. dom. Kornhaus. Na blízku jsou rozvaliny staré tvrze.

Kalkofenseite viz Schwarzenberg.

Kalling viz Kolling.

Kalmwiese, ves na výšině, 45 d. 330 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Grunt prostřední, far. Bělá.

Kalná, ves, 15 d. 88 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (3¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Soutice.

Kalná dolní (*Unter-Kalna*), far. ves na soujmenném potoku, 205 d. 863 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov. Paká (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. d., býv. dom. Čistá, diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. kn. Rohan, 5194 osadníků; far. chrám sv. Václava uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, mlýn, plátenictví.

Kalná horní (*Ober-Kalna*), ves s předešlou souvisící, 157 d. 992 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Packý, kat. i pol. obc. K. h., far. K. dolní, býv. dom. Čistá; škola, plátenictví. — K. náležela s Čistou klášteru Opatovskému, načež jsou obě r. 1436 od cís. Sigmunda zapsány Krušinovi z Lichtmburka.

Kalná voda (*Trübenwasser*), ves nad Úpou, 30 d., 260 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Trutnov (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. K. v., pol. obc. Buky mladé, far. Staré město horní. Jedná část řeč. Kalné vody II. díl patří do kat. i pol. obc. a far. Buky mladé.

Kalousov, vska, 4 d. 21 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Hořičky.

u Kaloušů viz Dehnice.

Kaloušův mlýn viz Litovice.

Kaloušův mlýn viz Nenačovice.

Kalousy viz Hodkovice (okr. Polic).

Kalovice (Kalowic), ves, 30 d. 207 ob. něm.), kr. Litom., okr. Úšť. (1¹/₄ hod. jih. vých)., kat. i pol. obc. K., far. Robeč, býv. dom. Liběšice; chmelařství.

Kalovice, sam., popsána u Stanimiřic, přifařena a přiškolena do Hor Smilových.

Kalovice viz Kahlovice.

Kaltenbach, ves, 86 d. 554 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Kamenice čes. (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Kamenice česká.

Kaltenberg, ves po svahu soujmenného vrchu, 34 d. 198 ob. něm., kr. Jič., okr. a far. Rokytnic. (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Rokytnice dolní, býv. dom. Jilemnice.

Kaltenbrunn, ves při silnici, 40 d. 361 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K.; mešní kaple sv. Salvatora, opodál mlýn a sam. řeč. Berghaus.

Kaltenhof (chybně Oblanov), ves na návrší, 42 d. 225 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Buky staré.

Kaltenhof viz Horn.

Kalubice, ves na pravé straně Rakovnického potoku, 17 d. 175 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Buková velká, far. Městec.

Kalvodský mlýn viz Unhošt.

Kaly, ves, 48 d. 315 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (2¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Pecka, býv. dom. Miletín; sam.: Bystrý, na Kopci a Kalský mlýn.

Kamajská hájovna viz sv. Mikuláš.

Kamberk, statek spojený s panstvím Mladovožickým a městys v údolí, 96 d. 651 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., pošt. Ml. Vožice, diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. hr. z Khüenburka, 1126 osadníků; far. chrám sv. Martina z r. 1721, pův. ale ze 14. stol., hřbitovní kaple sv. Anny, škola, papírna, 2 mlýny. — Někdy zde stával hrad, který byl ve 14. a počátkem 15. stol. rodinným sídlem rytířů z Kamberka. R. 1704 koupil statek K-ský Ferdinand hrabě z Khüenburka od Marie Markéty Švandové a připojil jej k panství Mladovožickému.

Kamejk viz Kamýk.

Kámen (*Steinsdorf*), ves při silnici, 49 d. 317 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Habry (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. K., privatní kaple sv. Jana Nep.

Kámen, statek (dle trhové smlouvy z r. 1856 za 82.000 zl.) a ves (v 15 a 16 stol. městečko), 62 d. 397 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Věžné; fil. chrám Bolestné P. M. z r. 1673 s hrobkou Malovcův z Malovic, škola. Na příkrém, as 8 sáhů vysokém balvánu strmí starobylý, částečně obydlený hrad stejného jmena. K r. 1222 připomíná se Oldřich a r. 1239 Jaroslav purkrabí na K-i. Mezi l. 1428—1432 spatřujeme na K-i Maršíka z K-e, vlastně Maršíka Tluk-

su z Vokova. Roku 1454 držel K. Jan Sádlo ze Smilkova, syn znamenitého Jana Sádla ze Smilkova a na Kostelci. Tomuto následoval v držení K-e Petr Břekovec z Ostroměče a z Kozího hřbetu, r. 1465 syn jeho Bohuslav a pak Jan, Bohuslavův bratr. Po smrti obou posledně jmenovaných přešel K. v majetek Zdeňka z Postupic. Na počátku 16. stol. dostali se v držení polovice hradu a statku Malovcové z Malovic, kteří, nabyvše od Jana Zruckého z Křenovic r. 1542 i druhou polovici, téměř po dvě století K-em vládli. Nynějším držitelem statku K-ského jest Václav svob. p. z Enisu.

Kámen bílý viz Bílý kámen.

Kámen dívčí též Maidštein (*Maidstein*), někdy hrad na příkrém vrchu blíž Třísova, jejž Jošt z Rožmberka okolo r. 1349 založil a na němž později strašný Husitův nepřítel Oldřich z Rožmberka poslední dny života svého trávil. Nástupce jeho Jan dal K. d. nově upevniti. R. 1467 uvodí se panoše Oldřich Rúbík z Hlavatec, purkrabí na Maidšteině.

Kamen most, Kamenný most, ves na potoku, 48 d. 430 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. K. m., far. Zvoleněves, býv. dom. Nelahozeves (hospoda náležela k dom. Zvoleněvskému); opodál mlýn. — Dle listiny Vyšehradské daroval odtud Vratislav II. kapitule Vyšehradské 3 popluží s 3 poddanými. Probošt Jan, poboční bratr krále Václava prodal zde 180 jiter a koupil za to r. 1292 ves Vrbčany.

Kámen suchý, (*Dörrstein*), veska, 7 d. 66 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Nýr. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. K. s., pol. obc. sklenná huť, býv. dom. Bystřice; opodál myslivna a někdejší dv. popl.

Kamenec (Stegreifen), ves nad Metují, 26 d. 201 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. a býv. dom. Teplice dolejší, pol. obc. Teplice, far. Teplice hořejší; plátenictví. Na blízku stál někdy hrad Střemen (*Stegreif*).

Kamenec (*Weissgrün*), ves částečně na návrší, částečně v údolí, 42 d. 300 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (3¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Němčovice, far. Radnice, býv. dom. Liblín; v okolí sirník železitý; vyrábění skalice, síry a jiných chemických výrobků.

Kamenec, někdy zemský hrad, nyní neznámé polohy, na nějž přeloženy jsou ze staré Boleslavi mezi l. 1052—1088 župní úřady.

Kamenec, sam. u Holic.

Kamenec nový (*Neu-Steindorf*), ves, 29 d. 140 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Polička (¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. K. starý, pol. obc. Sádek.

Kamenec starý (*Alt-Steindorf*), ves blíž předešlé, 84 d. 482 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Polička, kat. obc. K. st., pol. obc. Sádek; mlýn, pivovár.

Kameni, ves, 11 d. 99 ob. čes., kr. Boles., okr. Dub čes. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Kamení (*Sacherles*), ves, 40 d. 272 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Hrad. (1³/₄ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Rychnov něm., býv. dom. Vyš. Brod.

Kamenice (*Weissgrün*), sam. u Svinné (okr. Zbiroh).

Kamenice, ves na patě soujmenného vrchu, 77 d. 422 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Zákupy: škola, sadařství.

Kamenice, ves, 43 d. 371 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Heralec; opodál myslivna.

Kamenice, ves na patě Chlumu, 38 d. 317 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2 hod. jih. vých). kat. i pol. obc. K., far. Lužany, býv. dom. Kumburk a Úlibice; krásný zámek s parkem vystavený v nynější podobě r. 1794, hřebinec.

Kamenice, ves, 44 d. 273 ob. něm. (?), kr. Král. Hrad., okr. Dobruška (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. okc. K., far. Dobré, býv. dom. Opočno.

Kamenice (*Kamitz*), ves, 11 d. 79 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dělouš, far. Skorotice, býv. dom. Březnice a Všebořice (4 d. k Chlumu). — K. byla již r. 1429 s Všebořici spojena.

Kamenice, ves na soujmenném potoce, 15 d. 108 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Teptín, far. Kostelec u křížku, býv. dom. Dobřejovice; fil. chrám sv. Františka Seraf. uvádí se co farní již r. 1384, fil. škola, zámek, mědárna; v kostele jest hrobka arcibiskupa Praž. knížete Salm-Salma. Někdy zde dolováno na zlato.

Kamenice, Kamenice nad Lipou, panství (dle trhové smlouvy z roku 1835 za 340.000 zl. stř.) a okr. město starobylé, 337 d. 2855 ob. čes., kr. Táb. (7 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Buděj., vik. K., patr. svob. p. z Gaymüller, 5594 osadníků; děk. chrám všech Svatých s mnohými náhrobky uvodí se již r. 1384 mezi farními, škola, zámek s parkem, jehož největší ozdobou jest stověká lípa (má 20' v objemu a je 18' vysoká — dříve se páčila výška její na 81'), od níž město své příjmí „nad Li-

pou“ nese; za městem na homolovitém vršku mešní kaple sv. M. Magdaleny s hrobkou nynějších držitelů a se hřbitovem řeč. „Bradlo“; smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. exped., pivovár, vinopalna, mlýn. Trhy výroční: 1. první pátek v postě, 2. v out. velikonoční, 3. ten den po sv. Máři M. (týden před ní a týden po ní), 4. ve čtvrtek po Nanebev. Páně (po 4 dni), 5. ten den po sv. Václavu (a před ním 4 dny), 6. v pond. po všech Svatých (po 5 dní). Týdní trh každé pond. na obilí, na koně a hovězí dobytek. — Nejstarší známý držitel hradu a zboží K-ého byl okolo r. 1359 Tobiáš z Bechyně. K r. 1400 spatřujeme Jana z Ústí, horlivého přítele M. Jana Husa K-í vlásti. Po jeho smrti r. 1414 přešla vláda na syna Prokopa, za něhož se Oldřich z Rožmberka zradou měšťanů roku 1420 města zmocnil; když ale Táboři na hradě se ubránili, zapálil město a odtáhl. R. 1425 byla K. v moci p. Menharta z z Hradce, ač na hradě žila slečna Anežka z Ústí, nevědomo, zdali co vládkyně aneb co nevolnice. Vítězné vojsko Táborů a Sirotků, táhnoucí toho roku pod vůdcovstvím Bohuslava ze Švamberka od Vožice přes K-i k Moravě, svedlo dne 31. října u blízkého rybníka „Kalichu“ s p. Menhartem bitvu, v níž jest tento na hlavu poražen, načež hrad z rozkazu vůdcova sbořen byl. R. 1465 byl pánem na K-i Jindřich ze Stráže, který dal měšťanům právo, aby mohli statky své komukoliv odkazovati. Neméně důležité jest, že Jan ze Šellenberka, držitel Kamenice, r. 1495 měšťanům povolil, že se může každý, komuž se v K-i nelíbí, odprodati a z města vystěhovati. Brzy na to dostala se K. v majetek rytířům Leskovcům z Leskovce a po nich sňatkem Malovcům z Malovic. Za vlády těchto vystaven nynější zámek (okolo r. 1576). R. 1615 uvázal se v držení K. po své manželce Anně Magdaleně, roz. Malovcové z Malovic Sigmund Matěj Vencelík z Vrchovišt, který jest ale po bitvě Bělohorské statkův svých odsouzen, načež K. r. 1622 za 109.956 kop gr. praž. prodána Jindřichovi de la Saga Paradis, při jehož rodě až do r. 1698 zůstala. Napotom zhusta se střídali držitelové statku K-ckého, který od r. 1835 svob. p. z Geymüller náleží. V K-i nar. 24. června 1806 básník Frant. Vacek — Kamenický, nynější děkan Blovický.

Kamenice, ves, 10 d. 83 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Klučenice. (1 d. k Orlíku).

Kamenice, ves, 24 d. 188 ob. čes., kr. Táb. okr. Sedlčan. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Nedrahovice, far. Jesenice, býv. dom. Chlumec.

Kamenice česká (*Böhmisch Kamnitz*), panství fideikom. (dle práv. přiřknutí od 21. srp. 1802 za 1,482.076 zl. 9 kr.) a okr. město na soujmenném potoku, v krajině hornaté, 421 d. 3188 ob. něm., kr. Litom. (4 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. č., diéc. Litom., vik. K. č., patr. kn. Kinský, 7340 osadníků; děk. chrám sv. Jakuba s hrobkou, v níž jest několik údů rodiny Vartenberské pochováno, poutnická kaple Narození P. M. z r. 1736, dívčí a chlapecká škola, zámek, na blízkém vrchu rozvaliny někdejšího hradu, okr. úř., okr. soud, notar., kontrolní úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. stací, špitál městský (založ. r. 1551) a knížecí (zal. roku 1741), pivovár městský (roč. 3995 věder za 15.980 zl.) a panský (roč. 11299 věder v hodnotě 56.495 zl.), plátenictví (roč. 2436 kusů plátna), stávkářství, broušení skla (45 brusíren), papírna (papír všeho druhu roč. za 90.000 zl.) Ke K-i přičtěn Höllengrund. Trhy výroční vždy po dva dni: 1. v pond. před sv. Duchem, 2. v pond. po Porciunkuli, 3. v pond. před sv. Havlem. — Nejstarší známí držitelové jsou páni Berkové, jimž páni z Vartenberka v držení K. následovali. Od těchto dostala se koupí r. 1614 knížatům Kinským, kteří až dosud v držení její jsou.

Kamenice dolní (*Nieder-Kamnitz*), ves související na záp. straně s městem K-í, 65 d. 468 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Kamenice čes., kat. i pol. obc. K. d., býv. dom. K. čes.; 2 přádelny na vlnu a 3 na bavlnu.

Kamenice dolní (*Unter-Kamenzen*), ves, 30 d. 236 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom Horš. Týn ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. K. d., pol. obc. Kamenice, far. Staňkov.

Kamenice dolní (*Unter-Kamenic*), ves, 12 d. 197 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Velvary ($^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. K. d., pol. obc. Chržín, býv. dom. Zlonice. — K. d. uvádí se r. 1224 mezi statky kláštera Břevňovského. Král Sigmund zapsal ji r. 1421 v 200 kopách gr. Jankovi Bělému z Artlebic a dědicům jeho.

Kamenice horní (*Ober-Kamnitz*), ves na vých. straně Kamenice čes., 101 d. 622 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Kamenice čes., kat. i pol. obc. K. h.; fabrika na stroje, brusírny, továrna na vlněné zboží.

Kamenice horní (*Ober-Kamenzen*), ves, 59 d. 418 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. K. h., pol. obc. Kamenice, far. Staňkov. Někdejší zámek přestaven na dv. popl.

Kamenice horní (*Ober-Kamenic*), ves, 16 d. 101 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($2^1/_4$

hod. sev. záp.), kat. obc. K. h., pol. obc. Lukov, far. Vraní, býv. dom. Zlonice.

Kamenice horská (*Kamenic im Gebirge*), ves, 69 d. 436 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. K. h., býv. dom. Svijany; železné báně (12544 čtver. sáhů).

Kamenice v kraji (*Kamenic im Lande*) ves, 18 d. 124 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradiště (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Žehrov, far. Boseň, býv. dom. Svijany.

Kamenice nad Lipou viz Kamenice.

Kamenice pustá (*Wüst-Kamenic*), far. ves, 127 d. 739 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Skuč (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K. p., býv. dom. Richenburk, diéc. Králohrad., vik. Skuč., patr. náb. fond, 1152 osadníků; lok. chrám sv. Anny v podobě kříže, škola, tkalcovství, zhotovování dřevěného nádobí. — Smil z Richenburka prodal r. 1392 K-ci, Chlum, Jeníkov, Kladné, Oldříš, Rybné čes., Kutřín a jiná zboží Otovi z Běliny řeč. Bergov a Bočkovi z Poděbrad.

Kamenice srbská č. slovanská (*Windisch-Kamnitz*), far. ves na Kamenickém potoce, 174 d. 1080 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Kamenice čes. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K. s., diéc. Litom., vik. Kamenice čes., patr. náb. fond, 1849 osadníků; lok. chrám z 18. stol. uvádí se ve 14. *století* mezi farními, škola, mlýn, bělidla.

Kamenice Těmina viz Těmice.

Kamenice trhová, městys nad Chrudimkou, 114 d. 1014 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Nasevrsky (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. K. t., diéc. Králohrad., vik. Chrast., patr. kníže Auersperk, 3765 osadníků; far. chrám sv. Fil. a Jak. z r. 1712 připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, radnice, olejna, mlýn. U K. hromažďuje se dříví, které z lesů horských po Chrudimce do Lukavic se plaví. Trhy výroční a dobytčí: 1. třetí čtvrtek v poště, 2. pátý čtvrtek v postě, 3. na zelený čtvrtek, 4. ve čtvr. po sv. Prokopu, 5. ve čtvr. po Narození P. M., 6. ve čtvrtek po všech Svatých, 7. ve čtvrtek po Početí P. M.

na Kamenici, nazývá se část vesnice Dobšína.

Kamenická nová veska (*Kamnitzneudörfel*), ves, 59 d. 380 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Kamenice česká (³/₄ hod. záp.), kat. obc. K. n. v., pol. obc. Freudenberg, far. Markvartice.

Kamenická Stráň viz Stráň Kamenická.

Kamenicko, mlýn a dv. popl. u Stříteže (okr. Pelhřimov.)

Kameničky, far. ves, 136 d. 902 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Hlinsko (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Richenburk, diéc. Králohrad., vik. Skuč., patr. náb. fond, 2871 osadníků; lok. chrám nejsv. Trojice byl ve 14. stol. farním (presbyt. je staré, loď z r. 1765), škola, hrnčířství a plátenictví; opodál Lány, myslivna s 2 mlýny a pilou.

Kameničky, ves nad Chrudimkou, 21 d. 179 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Travné, pol. obc. Kohozná, far. Kamenice; stranou Kubátko mlýn s pilou.

Kameničky, někdy tvrz neznámé nyní polohy v býv. kr. Kouřimském.

Kameničná, ves, 64 d. 353 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Žamberk (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. K.; škola.

Kamenná, ves na návrší, 9 d. 56 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Všechlapy, pol. obc. Tvrsice, far. Předslavice, býv. dom. Vlach. Březí.

Kamenná, ves, 16 d. 100 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Chuděnice, býv. dom. Merklín.

Kamenná hora, někdy zvláštní statek, nyní ves, 20 d. 119 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. K. h., pol. obc. a far. Krašov, býv. dom. Toužím; kaple. Osada ta dostala se za Vladislava I. klášteru Kladrubskému. Na někdejší tvrzi seděl r. 1399 Bušek Calta z Kamenné hory, jemuž nepochybně následoval Jan Calta z Kamenné hory a z Rabšteina, znamenitý diplomat, který v mnohých důležitých poselstvích od krále Jiřího k cizím dvorům vysílán býval. Během času dostala se K. h. držitelům Žlutice, od nichž prodána jest r. 1623 Vilémovi z Vřesovic, načež s Brlozcem spojena. S tímto statkem dostala se pak k někdejšímu panství Toužimskému.

Kamenná horka, též Jetřichov (Hermsdorf), ves na Moravském pomezí, 28 d. 175 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (5 hod. jih. vých.), kat. obc. K. h., pol. obc. Koclířov, far. Kamenná horka (na Moravě).

Kamenná Lhota viz Lhota Kamenná.

Kamenná voda (*Steinwasser*), statek (roku 1842 za 56.122 zl. 40 kr.) a ves, 24 d. 178 ob. něm., kr. Žat. okr. Most (1³/₄ hod. již.), kat. obc. K. v., pol. obc. a far. Židovice; zámek, dv. popl. U prostřed vsi několik čedičových balvanů, z nichž se 11 pramenů prýští. — K-ou vodu koupil r. 1842 Josef Schreiter, rytíř z Schwarzenfeldu.

Kamenná vrata, nyní sam. u Boholib, někdy ves. V držení její byl v dávné době klášter Ostevský, který ji později neznámým

způsobem strativ za Hořany jí však opět směnou nabyl r. 1419 od Jana Korkyně. Roku 1436 zapsána jest od císaře Sigmund a bratřím z Čečelic.

Kamenné (*Bergersdorf*), ves, v hornaté krajině, 38 d. 259 ob. čes. něm., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Šlapanov. Někdy zde kopáno na rudy.

Kamenné, ves na vrchu řeč. „Skála," 17 d. 143 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Pečice velké, býv. dom. Orlík. — K. dostalo se s Zbenicí od Čejky z Olbramovic r. 1753 klášteru Ostrovskému.

Kamenné, statek spojený s Vysokou (dle trhové smlouvy z 9. čce 1850 za 140.000 zl. stř. a 500 zl. stř. klíčného) a ves, 40 d. 265 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Třepsko; zámek, synagoga, dv. popl., pivovár; $^1/_2$ hod. sev. sam. Vojna.

Kamenné trouby (*Steinröhren*), sam. u Smržova.

Kamenné Žehrovice viz Žehrovice Kamenné.

Kamenný Malíkov viz Malíkov Kamenný.

Kamenný most (*Steinbruck*), ves, 27 d. 187 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zehuby, far. Žleby, býv. dom. Žleby a Tupadly.

Kamenný most viz Kamen most.

Kamenný přívoz viz Přívoz kamenný.

Kamenný Újezd viz Újezd kamenný.

Kamenský dvůr viz Kopidlno.

Kametschen viz Polínka.

Kamhajek (*Grünberg*), ves teprv za panování cís. Josefa II. založená, 11 d. 68 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Křečhoř, far. Nová ves.

Kamilov, ves založená r. 1768 od hr. Kamila z Colloredo-Walsee, 27 d. 184 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Kněžice, býv. dom. Dymokury.

Kaminka viz Kamýk.

Kammersdorf, ves, 12 d. 95 ob. něm., kr. i okr. Cheb (1 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Eichelberg, far. a býv. dom. Liebenstein.

Kammersgrün, ves, 21 d. 128 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Nejdek ($1^1/_4$ h. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Děpoltovice.

Kamna lišči viz Lhota německá (okr. Příbram).

Kamenín, Komonín, Kamouň (*Deutsch-Kahn*), statek obce Děčínské a ves, 45 d. 250 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Chvojno; kaple, škola, pivovár; ve 14. stol. byl zde farní chrám.

Kamýk, (*Kamiegl*), ves, 10 d. 57 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hura, far. Čelivo. — Osada tato dostala se Vladislavem I. někdejšímu klášteru Kladrubskému.

Kamýk, Kamejk (Kamaik), ves v utěšené krajině, 84 d. 399 ob. něm., kr., okr. a far. Litom. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Lovosice; zámeček, škola, pivovár, dv. popl., kaple sv. Jana Kř. ($^1/_4$ hod. vzdálí). Nade vsí strmí na čedičové skále malebné rozvaliny hradu, který byl rodinným sídlem šlechtického rodu soujmenného a který byl roku 1319 obnoven pakli ne nově vystaven. Jak dlouho p. z Kamýka, později též z Pokratic v držení dědičného hradu manského byli, udati nelze. Okolo r. 1413 jmenuje se pánem na Kamýce Jan Zajíc z Hasenburka a před r. 1436 Vilém z Konic, který jej r. 1478 Petrovi Klučovskému ze Lstiboře svému příbuznému postoupil. R. 1482 jest hrad za příčinou věrnosti Klučovského od krále Vladislava II. z manství vybaven. Potomci Petrovi nazvavše se odtud Kamýčtí ze Lstiboře opustili hrad a vystavěli sobě dole tvrz, čímž hrad zůstal na vždy neobydlen a poznenáhla v rozvaliny se rozpadl. R. 1628 prodal Jiří Kamýcký ze Lstiboře statek K-cký Heřmanovi Černínovi z Chuděnic, po němž jej zdědila druhá jeho manželka Silvia Kateřina hraběnka Caretto-Millesimo. Tato přivtělila K. panství svému Lovosickému, při němž až dosud zůstal.

Kamýk (*Wildberg*), vska, 2 d. 13 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Stadla, pol. obc. Perlovice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk.

Kamýk, Kamejk (*Kamenik*), ves na návrší, 24 d. 190 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2 hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Otín, far. Švihov, býv. dom. Chuděnice. — R. 1857 odkryta zde veliká mohyla.

Kamýk, Kamejk, ves, 39 d. 298 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Neutomice, býv. dom. Stativnice; olejna, opodál Brejchův mlýn. 3 domy tvořily zvláštní dvůr manský k hradu Karlšteinskému přináležející, jejž r. 1821 koupili Josef a Alžběta manželové Ryšánkovi. — Osada ta uvodí se na listině z r. 1228 mezi zbožím někdejšího kláštera Svatojiřského na hradě Pražském.

Kamýk, starobylý městys po obou stranách Vltavy, 68 d. 438 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Chlumec, arcidiéc.

Praž., vik. Příbram., patr. kn. z Lobkovic, 1483 osadníků; starobylý far. chrám Narození P. M. uvádí se již ve 14. stol., škola, pivovár, mlýn, zbořený zámek řeč. Vrškamýk. V blízkých žulových balvanech vydatné lomy, které čtverhrany k stavbě řetězového mostu a Františkova nábřeží v Praze, jakož i k stavbě mostu železnice do Buben poskytovaly. Trhy výroční: 1. na sv. Aloisia, 2. na sv. Jakuba, 3. na sv. Frant. Seraf. — K., původně hrad župy prvé Kamýcké, později Vltavské, připomíná se nejprvé k r. 1186 a býval oblíbeným sídlem knížat českých. R. 1437 dal cís. Sigmund rychtářství v K-u s řekou, se clem i se všemi právy, jež od starodávna příslušelo ku komoře královské, Mařìkovi z Kamýku za služby, jimiž předešlá léta na hradě Karšteině stále se jeho přidržoval. R. 1569 prodal Adam z Hradce zámek již pustý s městečkem a příslušenstvím ryt. Janovi Vojkovskému z Milhostic. Vilém Vojkovský z Milhostic postoupil K-u Fridrichovi Myškovi ze Žlunic. Po bitvě Bělohorské jest nástupci jeho Oldřichovi Myškovi odňat a paní Polyxeně z Lobkovic prodán, která jej s panstvím Chlumeckým spojila.

Kamýk, Kamínka, sam. u Nevid.

Kanálka, park a čís. p. 30—33, viz Vinohrady u Prahy.

Kanclířka viz Smichov.

Kanice, ves r. 1778 založená, 18 d. 129 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sukorady, far. Petrovice.

Kanice, statek (dle trhové smlouvy od 30. června 1810 za 292.000 zl.) a ves, 77 d. 452 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Lštění; zámek s mešní kaplí sv. Jana Nep., opodál zámku pomník pochovaných zde dvou dcer generála hr. Gyulay-e, dv. popl., pivovár. — $^1/_4$ hod. již. vypínají se na příkré páteři hory chatrné zbytky někdejšího hradu „Netřeby." — R. 1382 postoupil Racek ze Švamberka dědictví své, Riesenberk hrad nový, v K-cích tvrz s příslušenstvím, ves Hradiště, hrad Osvračín směnou Ješkovi Kozihlavě z Pnětluk. Během 15. stol. dostali se v držení K-c páni z Čachrova, kteří se odtud Kaničtí z Čachrova psali a ještě v druhé polovici 17. stol. zde sídlili. Brzy na to spojeny jsou s panstvím Chuděnickým; odprodány však opět Janu Jos. Hildprandtovi z Ottenhausen, který jich r. 1756 trhem postoupil Jos. Jáchimovi Schmiedgräbnerovi z Lustennegu. Po mnohých pak změnách koupili K. r. 1810 nynější držitelové Helversenové svob. p. z Helversheimu.

Kanice viz Kajnice.

Kaničky, ves v údolí, 13 d. 80 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (3 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Chocomyšl, far. a býv. dom. Chuděnice; ovčinec, mlýn.

Kanín, ves na levé straně Cidliny, 40 d. 309 ob. čes., kr. Čás., okr. Poděbrad ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Libice, býv. dom. Kolín. — Ves K. náležela ve 13. věku někdejšímu klášteru sv. Jiří na hradě Pražském.

Kanina, ves, 37 d. 285 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Mšeno, býv. dom. částečně Mělník, částečně Řepín.

Kaňk (*Gang*), horní město blíž Kutné Hory, 163 d. 1255 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kut. Hor., kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. horní správa, 2179 osadníkův; far. chrám slohu gotického vystavený mezi l. 1492—1503 znamenitým stavitelem Benešem z Loun; výtečná oltářní skříně a kazatelna od proslulého kameníka Rejska; škola. Trhy výroč.: 1. ve čtvrtek před květ. ned., 2. v out. před sv. Duchem, 3. v out. před sv. Bartolom. 4. ve čtvrtek po sv. Havlu. Trhy na dobytek: 1. ve čtvrtek před jmenem P. Ježíše, 2. ve čtvr. před svat. Markétou, 3. ve čtvr. po Narození P. M., 4. ve čtvr. po sv. Kateřině. — Založení K-u, t. j. otevření zdejších na stříbro a měď bohatých někdy bání událo se současně s otevřením Kutnohorských dolů, ve středu 13. stol., a K. považován až do r. 1621 za předměstí Kutnohorské. V jaké rozsáhlosti a s jakým úspěchem někdy zde dolováno, toho nejlepším důkazem jsou rozsáhlé haldy. Za našich dob zaniklo hornictví zde docela, ač rudy ještě hojnost. R. 1101 položil se kníže Bořivoj II mezi dvěma pahorky blíž Malína, asi zde, kde později K. povstal, proti Oldřichovi, který čině nároky na stolec český z Moravy do Čech nepřátelsky vpadl. K boji nepřišlo, nebo Němci ve vojště Oldřichově se nacházející dali se do outěku dříve, než na voj udeříno bylo. R. 1421 obklíčen u K-u Žižka od vojska císařova; lstí podařilo se mu však v noci ku Kolínu odtáhnouti. Hrabě Karel Chotek dal r. 1814 na nejvyšším vrchu nad K-em postaviti jehlanec k upomínce na zajaté, za živa do zdejších šachet vmetané Husity.

Kapelln též Kapellenhäuser, veska v úvalu, 7 d. 63 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Šatava, pol. obc. a far. Vltavice hořejší; opodál pila.

Kapellner Waldhäuser, vska, 8 d. 72 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod ($2^1/_4$ hod.

záp.), kat. i pol. obc. Hejrov, far. Kaplice, býv. dom. Krumlov.

Kapelská viz Troja.

Kapinoská Hůrka viz Hůrka Kapínoská.

Kaplanka viz Buky staré horní.

Kaplice, starobylý okr. městys na levém břehu Malče, 319 d. 1978 ob. něm. čes., kr. Buděj. (6 hod. jiš.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Nov. Hrad., diéc. Buděj., vik. K., patr. hr. Buquoi, 3932 osadníků; děk. chrám sv. Petra a Pavla uvodí se k r. 1383 mezi farními pod správou premonstrátů Milevských; chrám sv. Floriana, řeč. český, s mnohými náhrobky a obrazem sv. Anny od Brandla; mešní kaple sv. Josefa a svat. Barbory (před bitvou Bělohorskou protest)., hl. škola, na níž mezi l. 1771—1775 učil Ferd. Kindermann, napotomní biskup Litoměřický, radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, pivovár; na blízku kosárna (*Theresienhammerwerk*), 4 kladiva, 5 ohňů (vyrábí roč. as 20.000 kos a 10.000 kos řezacích). Trhy výroční: 1. v pond. masopustní, 2. na svat. Prokopa, 3. na sv. Šimona a Judu; týdní trh každou sobotu. — K. přináležely ve 14. stol., jak se zdá, pánům z Pořešína, od kterýchž se jim rozličných práv a výsad dostalo. Dne 8. října 1718 lehly celé K. popelem.

Kaplice (*Kapelln*), far. ves (480 víd. sáhů nad mořem), 24 d. 202 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Vyš. Brod (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden, diéc. Buděj., vik. Krumlov, patr. opat Vyš. Brod., 1318 osadníků; far. chrám svat. Jana a Pavla uvádí se co taký již ve 14. stol., škola; v 16. stol. byli na blízku skelné hutě.

Kaplice viz Vejsonín.

Kaproun (*Kaltenbrunn*), ves na patě hory řeč. Hohenštein (373 víd. sáhů nad mořem), 29 d. 180 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Bystřic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Klenová, far. Hůrky.

Kapsová Lhota viz Lhota kapsová.

Káranice, ves, 29 d. 201 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Kratonohy.

Karany, ves na levé straně Labe, 26 d. 118 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Labem (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Sovojovice, far. Čelakovice.

Karasová Lhota viz Lhota Karasová.

Karasy (*Karsch*), ves při Novozámeckém rybníku, 30 d. 148 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (1¼ hod. jiš.), kat. obc. K., pol. obc. Zuckmantl, far. Jestřebí, býv. dom. Nový zámek a Lípá; opodál pošt. exped. Hirnsen.

Kardaš, sam. blíž Modré Hůrky.

Kardašova Řečice viz Řečice Kardašova.

Kařez (velký), ves, 30 d. 276 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1 hod. jiš.), kat. i pol. obc. K., far. Mýto; škola. Ves K. spustošena docela ve válce 30leté.

Kařez malý viz Kařízek.

Karhanice viz Krhanice.

Karhule, ves, 18 d. 140 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1¾ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Křišov, far. Pravonín, býv. dom. Louňovice. — K. dostala se s klášterem Louňovickým r. 1420 Janovi ze Svídnice na Vlašími.

Kařízek, Kařez malý, ves, 17 d. 148 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Kařez, far. Mýto.

Karlsberg viz Úpa velká, část II.

Karlsbacherhütte, vska, 3 d. 23 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Schmolau, far. Eisendorf, býv. dom. Újezd sv. Kříže; někdy skelné hutě.

Karle (*Karlsbrunn*), far. ves na potoku, 127 d. 778 ob. něm., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Litomyšl (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn Taxis, 1495 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje z r. 1821 pův. ale ze 14. stol., škola.

Karlík, někdy hrad, založený r. 1358 od cís. Karla IV. Ač po něm není více ani stopy, zachováno jmeno jeho předc v samotě blíž Dobřichovic (v t.). Císař Karel IV. sebrav a uloživ na Karlšteině přemnohé ostatky svatých, choval ku hradu tomu takovou úctu, že přikázal k zamezení možného zneuctění svatyně této, že nesmí žádná ženština na Karlšteině přenocovati. A protože i královna rozkazu tomu podrobena byla, vystaven Karlík, na němž královna se svým komonstvem přebývala, kdykoliv císař na Karlšteině se zdržoval.

Karlín (*Karolinenthal*), předměstí Pražské na pravém břehu Vltavy, 218 d. 11771 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín., arcidiéc. Praž., generální vik., patr. náb. fond, 15100 osadníků; okr. úř., okr. soud, okr. policejní kommisariát (pro K., Starou Libeň, židovskou obec Libeňskou a pro Vinohrady čís. 1—33, 35—45, 50, 51, 67, 68, 70—72, 77, 81, 83, 84, 86, 88), notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. exped., okr. stavit. úř., opatrovna, velkolepý far. chrám svat. Cyrila a Methodia v podobě románské, třílodní basiliky s dvěma věžemi, dne 10. června 1854 založen, sbírkami v celé zemi konanými dle plá-

nu Rösnerova od Hynka Ullmanna a Jana Bělského vystaven a 18. října 1868 na tisícitou památku zavedení křesťanství v Čechách a na Moravě od kardinála arcibiskupa kn. Švarcenberka vysvěcen; škola, veliký viadukt Praško-Draždanské železnice, dostavený r. 1847, plynárna (od r. 1847), Ferdinandovy kasárny, přístaviště nákladních lodí. Z mnohých velkých závodů uvádíme: 2 továrny na stroje (výrob. stroje parní, stroje pro cukrárny, olejny, amerikánské mlýny, vozy železničné); továrna na mosazné stroje pro cukrárny, pivovary atd.; veliký závod kotlářský; továrna na siderolithové výrobky (r. 1856 za 12.000 zl.), továrna na zápalky, papírna, fabrika na vyrábění cichorie, čokolady a pečetního vosku; závody na vyrábění octa, lihu, barev a chemických výrobků, tiskárna pro kartouny a šátky, mydlárna, závod na vyrábění likérů a rosolek, olejna, přádelna. K. založen co osada průmysl. po ukončení válek Francouzských a nazván ke cti Karoliny Augusty choti cís. Františka I. r. 1817 Karolinenthal. Okolí zdejší náleželo od 13. stol. křižovníkům s červenou hvězdou, kteří zde až dosud hostinec u červené hvězdy mají. Dne 13. čce 1420 jsou zde Pražané, vyřitivší se bese všeho pořádku a proti hlasu svých náčelníku od vojska křižáckého poraženi a Pořickou branou do města zahnáni. Dne 10. srp. 1424 uzavřeno tu příměří mezi válčícími stranami. Později nazýváno místo, kde nyní K. se rozkládá, „Špitálské pole“ a neb „na Špitálsku,“ proto že zde založen na počátku 16. stol. špitál sv. Pavla, který i s kostelem z rozkazu cís. Josefa zrušen jest. Část u Vltavy, kde jest tiskárna pro kartouny a šátky, sve se již od nepaměti Růžodol (*Rosenthal*).

Karlov, ves na výšině, 31 d. 206 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Všemyslice (částečně Albrechtice), far. a býv. dom. Neznašov. — Osada ta povstala roku 1807 emphyteutováním dv. popl. a nazvána tak dle Karla hr. Berchtolda, tehdejšího držitele Neznašova.

Karlov (*Karlsdorf*), ves r. 1804 založená, 14 d. 80 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Tuchatice, far. Suchdol, býv. dom. Malešov.

Karlov (*Libinsdorf*), ves, 41 d. 246 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Škrlovice, far. a býv. dom. Vojnův městec. K. založen r. 1788 na místě někdejšího dvora popl. Karlova.

Karlov, ves, 45 d. 339 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Roztoky, býv. dom. Jilemnice; mlýn.

Karlov (*Karlsdorf*), ves r. 1788 založená, 17. d. 110 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Čistá, far. Kalná dolní; opodál mysliv.

Karlov (*Gabrielenhof o. Karlshof*), lovecký zámek s dvorem popl. a myslivnou, 18 ob., kr. Pís., okr. Mirovic (2 hod. jih. vých.), kat obc. Lhota Smetanova, pol. obc. Varvažov, far. a býv. dom. Čimelice.

Karlov (*Karlshof*), vska, 7 d. 49 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (¾ hod sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Pořičí spálené.

Karlov, u Buku (*Karlsdorf*), ves, 26 d. 190 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1¼ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Broumy, far. Nezabudice.

Karlov (*Karlhof*), ves, 18 d. 94 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Včelnice, býv. dom. Nový Etink, far. Radouň kostelní (2 d. přifařeny a přiškoleny do Nového Etinku).

Karlov viz Nepomuk (okr. Bechyň.).

Karlov viz Podhrad (okr. Pís.)

Karlova huť viz Huť Karlova.

Karlova koruna viz Chlumec (okr. Jič.)

Karlova ovčárna viz Protivice (okr. Žlutic.)

Karlovice, ves, 20 d. 138 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Turnov, býv. dom. Skály a Turnov.

Karlovice, někdy ves v župě Netolické, která s Bavorovicí a Malešicemi okolo roku 1228 klášteru svat. Jiří na hradě Pražském náležela.

Karlovice, též Karlovský dvůr viz Hajná.

Karlovy dvory (*Karlshöfen*), vska, 8 d. 15 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Planá (1 h. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hůrka, býv. dom. Krumlov.

Karlovy vary viz Vary Karlovy.

Karlsberg, ves, 46 d. 297 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Maxdorf, far. Johannesberg, býv. dom. Smržovka; kaple, lázně, mlýn, brusírny.

Karlsberg viz Biňov.

Karlsberk viz Kašperk.

Karlsdorf, ves, 174 d. 1818 ob. něm., kr. Litom., okr., far., kat. i pol. obc. Warnsdorf (⅛ hod. již.), býv. dom. Rumburk; škola.

Karlseck, ves, 85 d. 490 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostinné (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chotěvice.

Karlshof viz Glashütten.

Karlshof viz Vlasenice (u Lipkovy vody

Karlsthal, ves při Kamenické silnici, 66 d.

309 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov ($1\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bukovina velká, far. Bukovina malá, býv. dom. Palič a Bukovina.

Karlswald, ves, 38 d. 333 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Chrastav. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Maschendorf, býv. dom. Grabštein.

Karlswald viz Pfauendorf.

Karlštein, vska, 7 d. 39 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Svratouch, far. Svratka; lovecký zámek s kaplí svat. Jiljí vystavený r. 1776 od hr. Filippa Kinského. Nedaleko odtud vysoká náspem obehnaná skaliska řec. Starý Karlštein, kde prý se lid okolní v 30leté válce před loupeživými Švédy ukrýval.

Karlštein, nedobře Karlův Týn (*Karlstein*), panství ovdovělé královny čes. a staroslavný, ževně dosti zachovalý král. hrad podoby nepravidelného trojhranu s 3 d. 48 ob. čes. a štací záp. dráhy, $2\frac{1}{2}$ míle jih. záp. od Prahy a 2 hod. vých. od Berouna, kr. Praž., okr. a pošt. Beroun, kat. i pol. obc. Budňany, far. Karlštein (kostel v blízkých Budňanech), arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. Jeho Velič., 1332 osadníkův. — Velebný tento pomník bývalé slávy a moci české, neblahými však poměry všech svých okras zbavený, založen slavným Karlem IV. a patří k nejznamenitějším památkám starožitným nejen v Čechách, nýbrž i v celé střední Europě vůbec. Drahocenné malby od Dětřicha Pražského, Tomáše z Mutiny a jiných, jež takřka všechny stěny kryly, náležejí dle uznání znalců k nejvýtečnějším plodům uměleckým, kteréž ve 14. věku v Europě vyvedeny jsou. Dne 10. června 1348 položen jest od Arnošta z Pardubic, arcibiskupa Pražského základní kámen, a stavba svěřena Matějovi z Arrasu, prvnímu řediteli stavby kostela Svatovítského na hradě Pražském; dne 27. března 1357 jest K. od téhož arcibiskupa u velké slávě vysvěcen. Kostel Nanebevzetí P. M., při kterémž byla kapitula čtyr kanovníků s děkanem, kostel sv. Kříže, kaple svat. Mikuláše a sv. Kateřiny vyvedeny jsou v nevídané nádheře, jmenovitě pak kostel sv. Kříže. Strop představoval klenbu nebeskou, na níž zlatem zářily slunce, měsíc a hvězdy; zdi vykládány byly zlatem olemovanými jaspisy, agáty, topasy a jinými polodrahokamy českými; obrazů od výtečných mistrů čítalo se zde na 133, a pod nimi visely zlaté a stříbrné štíty sv. rytířů; kůr kněžský dělila od lidu nábožného; pozlacená, drahými kameny vykládaná mříž; podobná mříže byla kolem stěn kostela, na níž při službách božích 1330 svící hořelo; nad hlavním oltářem uschovány byly v hlubokém výklenku král. koruna a klenoty korunovační, jakož i klenoty říše římské. Na skalním hradě tomto, nákladem všemožným vystaveném, který byl zároveň nedobytnou schránkou král. klenotů a nejdůležitějších listin zemských, dlíval velmi rád zakladatel jeho, a jakou úctu k němu choval, o tom viz Karlík. Meškaje zde zavíral se obyčejně na nějaký čas do kaple sv. Kateřiny a věnoval se zcela rozjímání nábožnému. Též nástupce jeho, Václav IV. zdržoval se rád na K-ě a ukládal zde, jako jeho otec, všemožně sebrané poklady, které však cís. Sigmund odvésti a k svému prospěchu upotřebiti ráčil. R. 1397 jest zde čtvero milostníků králových skrze Hanuše knížete Opavského z rozkazu králova zavražděno. R. 1411 přeneženy do K-a ze zámku Roudnického všechny ostatky svatých, které zde arcibiskup Zbyněk v drahocenných skříních uložil, jakož i z kostela Svatovítského zlatá rakev sv. Václava. R. 1422 oblehli Pražané se svými spojenci polskými K., chtějíce se prý pro svého nového krále Vitolda zmocniti král. klenotů, které již před obležením tajně na hrad Velhartice odvezeny byly. Na 24.000 mužů súčastnilo se obležení (od 28. května až do 8. listop.), použito všeho válečného umění (tak na př. čtyr velkých pušek a pěti praků), však vše nadarmo. Od té doby počal K., cís. Karlem a Václavem tak zvelebený, hrubou však nešetrností cís. Sigmunda vždy více a více klesati. Po vyhoření desk zemských ustanoveno, aby se budoucně desky zemské ve dvou opisech vedly, z nichž jeden v Praze, druhý na K-ě uložen býti měl, a za tou příčinou povolil sněm zemský r. 1545 znamenitou částku peněz k opravení a obnovení K-a. Opravování dělo se i později, jmenovitě za Rudolfa II. a sice v také míře, že se tento obyčejně za druhého zakladatele považuje. R. 1620 bylo zde 600 Angličanů posádkou, kteří po bitvě Bělohorské na první vyzvání hradu postoupili. Zrušiv Ferdinand II. roku 1625 králem Václavem zavedené purkrabství na K-ě, dal korunní klenoty a všechny listiny do Prahy převésti a panství K-ské prohlášeno za majetek ovdovělé královny české. Od cís. M. Theresie až na naši dobu užívá panství toho ústav šlechtičen na hradě pražském. — Z drahých starožitných památek zachováno na hradě samém toliko klekátko Karla IV. z cedrového dřeva hory Libanonu, alabastrová socha P. Marie (v kostele Nanebevzetí P. M.), soška sv. Mikuláše (v kapli témuž svatému zasvěcené), obě poslední vyvedeny prý od cís. Karla, a — veliké prázdné truhly, v nichž druhdy uloženy byly drahé poklady a listiny zemské.

Karlštein, dv. popl. a hájovna, ostatně vi " Nitovice (okr. Veselský).

Karlův Týn viz Karlštein.

Karolinenhof, ves, 16 d. 87 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Planá (1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jadruše dolní.

Karolinsfeld, ves na patě Ještědu, 60 d. 658 ob něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec (1 hod. jih. záp.), kat i pol. obc. Oberhanichen.

Karolinsthal, ves, 44 d. 257 ob něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Einsiedel horní, fara Lobendava.

Karolinthal, ves v údolí, 77 d. 443 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (1 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Mildeneichen. Ves tato povstala r. 1787 emphiteutovaním dvora popl. řeč. „Hölle" a nazvána tak ke cti hr. Karolíně Klam-Gallasové.

Kartousy, někdy klášter řádu soujmenného v okolí nynějšího Smichova. Klášter ten založen r. 1341 od krále Jana a osazen nazvíce mnichy německými, kteří proti smahajícímu se husitismu všemožně brojili, začež klášter od Husitů r. 1419 zapálen a zničen.

Kartousy viz Valdice.

Karvašín, 10 d. (po různu), 65 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Pís. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Paseka, far. Chřeštovice; sam. Kopanina, přifařena k Albrechticům.

Kasalice malé (*Klein-K.*), ves, 19 d. 141 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. K. velké, far. Bělá, býv. dom. Pardubice.

Kasalice velké (*Gross-K.*), ves 1/4 hod. jih. vých. od předešlé, 27 d. 135 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč., kat. i pol. obc. K. v., far. Bělá, býv. dom. Pardubice.

Kasanice, ves na Nesperském potoce, 21 d. 196 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. Polipsy, far. Čestín, býv. dom. Kácov; 2 mlýny a pila 1/4 h. vých. Žichovice (viz tam). — Adam Slavata z Chlumu a Košumberka prodal r. 1602 zámek Čestín-Kostel, městečko s podacím kostelním, ves K. a jiné zboží Karlovi Masancovi z Frimburka.

Kasárna, hospoda u Jirovic (okr. Benešov.

Kasejovice, starobylý městys, 280 d. 1850 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošta Blatno (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Lnáře, diéc. Buděj., vik. Blaten., patr. hr. Linker, 3120 osadníků; far. chrám sv. Jakuba uvodí se co taký již r. 1384, škola, zpěv. spolek, žid. spolek „Chebra Kadischah" k podporování nemocných, 1/4 hod. vzdálí lázně Bouček s mešní kapli sv. Vojtěcha; mlýn Mikeš a cihelna. Od nedávna začíná se zde zmahat včelařství. Trhy výroč. na koně a hovězí dobytek: 1.) ten den po sv. 3 králích, 2.) v út. po Quasimodogeniti, 3.) na sv. Jakuba, 4.) den po sv. Jiljí, 5.) na sv. Voršilu. Týdní trh na dobytek každý pátek, o suchých dnech, ve středu před zeleným čtvrtkem, pak každý pátek po Velikon. začínaje, až do všech Svatých. Týdní trh každý pátek, připadne-li svátek, odbývá se ve čtvrtek. — K. byly druhdy zvláštní statek, náleževší okolo r. 1308 rytíři Protivovi, který městysi některých výsad udělil. V druhé polovici 16. stol. byly již s panstvím Lnářským spojeny. R. 1791 utrpěly požárem velké škody.

Kastlern, ves, 12 d. 95 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol obc. Wullachen, far. Myšlany.

Kastlmühle, mlýn blíž Milhostova.

Kastner, sam. u Rokytnice dolní.

Kaša viz Naklov.

Kašejovice, Kašovice, ves, 18 d. 138 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol obc. Čermná, far. Zbynice, býv. dom. Hrádek a Velhartice. — Nade dvorem K-ckým rozvaliny někdejší tvrze řeč. vůbec „Hrad". Okolo r. 1234 seděl na K-ích jakýsi Zdislav, jemuž od kláštera Břevnovského vsi Krajnice a Kánice postoupeny jsou za jeho ves řeč. Třebovice. Počátkem 15. stol. náležely K. p. Oldřichovi z Rožmberka, od něhož jich s jiným ještě zbožím r. 1428 Menhart z Hradce nabyl a s hradem Velhartickým spojil. R. 1542 byla tvrz částečně již obořena a s Hrádkem spojena, ku kterémuž i za našich dob patří.

Kašín viz Kazín.

Kašina hora, ves na soujmenném vrchu, 25 d. 285 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Jamny, far. Záhoří horní, býv. dom Orlík; při K-ě hoře popisuje se 6 sam. a hajnovna Babák.

Kašikovice, ves, 17 d. 88 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 1/4 hod. sev.), kat i pol. obc. Fridštein, far. Jenišovice, býv. dom. Český Dub a Fridštein.

Kašnička viz Třešovice.

Kašov, ves v krajině hornaté, 45 d. 229 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far Zaloňov, býv. dom. Žireč.

Kašovice, Kačkovice, ves, 18 d. 104 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Předboř, far. Jažlovice.

Kašovice, ves, 10. d. 71 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Řepeč, far. Opařany, býv. dom. Stadlec (mysliv. řeč. Řepečská k dom. Opařanskému);

sam. Rybák a Rybárna přifařeny jsou k Stadlci.

Kašovice viz Kašejovice.

Kašparberg viz Vlčkovice.

Kašpárek, sam. u Stříbřece.

Kašpary viz Hatín.

Kašperk (*Karlsberk*), někdy král. hrad blíž Kašperských hor na výběžku Žďanovské hory (3300 stop nad hladinou mořskou), založen 1356 od Karla IV. k ochraně jilovců na horách Kašperských. Vystavení hradu svěřeno z rozkazu králova staviteli Vítovi řeč. Hedbávný. Okolo r. 1365 zaspán jest K. Očkovi z Vlašími, biskupu Pražskému. Ještě za živobytí biskupova dán v zástavu Janu lankrabí z Leutenperka (*Leuchtenberka*), který jej r. 1402 Habartovi z Hartenberka zavadil. R. 1411 dal cís. Václav povolení, aby jej Petr Zmrzlík ze Svojšína vyplatil. Asi v středu 15. stol. držel K. Zdeněk a Zdislav ze Šternberka. Za vlády Jindřicha ze Švamberka povolil král r. 1493 na opravu poněkud již zpustlého hradu 100 kop gr. V 16. stol. vévodili hradu Švihovští z Riesenberka, pak Jiří z Lokšan. R. 1584 odprodal cís. Rudolf II. některé vesnice k hradu příslušející městu Kašperským horám, jemuž se pak i hrad K. r. 1617 od cís. Matiáše za 4200 kop gr. míš. dostal. R. 1655 zbořen z rozkazu vlády. — As 200 sáhů vých. od K-a jsou zříceniny řeč. „pustý hrádek“ (*Oedschlössel*).

Kašperské hory (*Bergreichenstein*), král. horní město okr. v Šumavě (381 víd. sáhů nad mořem), 202 d. 1915 ob. něm., kr. Pís. (6 m. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. h., diéc. Buděj., vik. K. h-ský, patr. obec, 3587 osadn.; děk. chrám sv. Markéty uvodí se r. 1384 co far. chrám sv. Leonardu zasvěcený; na hřbitově starobylý kostel sv. Mikuláše vystavený r. 1332 a mešní kaple sv. Anny z r. 1757; pak mešní kaple P. Marie řeč. „zum Grantl“ též mimo město; škola hl. a podreální; radnice z r. 1539, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), horní úř., pošt. exped., špitál založ. pro 9 osob (od nepamětí), pivovár (na 80 věd.) Trhy výroč.: 1.) ve stř. po středopostí, 2. v out. po povýš. sv. Kříže, 3.) ve čtvrt. po B. Těle, 4.) v pond. před sv. Mikulášem. — Ač nejstarší zprávy o městě teprv k roku 1345 sahají, nedá se upříti, že původ jeho úzce spojen s hornictvím, které od nepamětných dob zde již kvetlo a za krále Jana nejvyššího stupně dosáhlo, jemuž jako všude jinde, 30letá válka konec učinila. Vedle zlata vyskytovaly prý se zde též safýry, granáty a jiné drahokamy. První výsady, totiž osvobození ode všeho cla a mýta, dostalo se městu od krále Jana. Cís. Rudolf prohlásil je r. 1584 za král. baňské město a odprodal mu od hradu Kašperku některé vesnice (viz též hrad Kašperk). Město toto, jsouc od Němců osazeno, mělo pův. jmeno Reichenstein; český název K. h. přijat od blízkého Kašperku a vyskytuje se teprv v té době, když hrad ten městu získán.

Kaštice (*Kaschitz*), statek (r. 1824 za 51.278 zl. 20 kr. stř.) a ves, 28 d. 193 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Pšov; zámek, dv. popl.. — Za dob zřízení patrimonialního náleželo 5 d. k statku Pšovskému a 1 d. pak sam. Čepičků mlýn k Miličevsi.

Katzauer Hof viz Maiersgrün.

sv. **Kateřina** (*St. Katharina*), ves, 83 d. 619 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. sv. K., far. Záboří, býv. dom. Nové dvory; fil. kostel sv. Kateřiny ze 14. stol., škola. Sam. Hrabí.

sv. **Kateřina** (*St. Katharina*), far. ves na potoku, 79 d. 737 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Přimda (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. sv. K., býv. dom. Dvory, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. hr. Kolovrat-Krakovský, 1048 osadníků; far. kostel sv. K., škola, závod na vydělávání kůží, dv. popl., 2 mlýny. — Sam. Münchsfeld, dv. popl. a Frauenthal, železné hutě.

sv. **Kateřina** (*St. Katharina*), velmi roztroušená ves při silnici, 30 d. 162 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lubná, far. Borová.

sv. **Kateřina** (*St. Katharina*), vska (vlastně část předešlé vesnice) 5 d. 35 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (2½ hod. sev. záp.). kat i pol. obc. a far. Borová; fil. kostel sv. Kateřiny r. 1660 přestavený škola (patr. obou náboženský fond), mlýn.

sv. **Kateřina** (*St. Katharina*), ves, (vlastně část soujmenné vesnice v okr. Litomyšl.), 36 d. 252 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Záboří, far. Borová, býv. dom. Nový hrad.

sv. **Kateřina** (*St. Katharina*), far. obec na Královském hvozdě, 71 d. 517 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. sv. K., pošt. Nýrsko, diéc. Buděj., vik Dešenic., patr. kostela a fary kn. z Hohenzollern-Sigmaringen, 791 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny z r. 1604, škola (patr. obec), c. kr. vedlejší celní úřad (2. tř.), hamr, 3 mlýny. Obec tuto tvoří následující po různu ležící dvorce a domy: fara, škola, celnice, Görlhöfe, Klein Gerlo, Oberhüttenhof, Unterhüttenhöfe, Hüttenmühle, Taubenhof, Huisenmühle, Klein-Spirken, Ober-Unter-Spirkenhof, Gangelhof, Ober-Schindelhof, Stiglhof, Klein-Schindelhof, Metzkerhof, Harrerhöfe (2 dvorce), Seidl-

höfe (2 dvorce), Erlhöfe (2 dvorce), Kriegerhöfe (2 dvorce), Berghäusl, Krigermühle, Waffenhammer, Kerkerhöfe (2 dvorce); Fechterhöfe (2 dvorce). V okolí sv. K-y se dobývá burel.

sv. **Kateřina** viz Počátky.

Kateřinka, ves, 10 d. 46 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezd, far. Kunratice, býv. dom. Průhonice.

Kateřinky, ves, 12 d. 103 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (3¼ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom Zbraslavice.

Kateřinky (*Katharinadörfel*), vska, 10 d. 59 ob. něm., kr. Chrud., okr. Polič. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Korouhev, býv. dom. Bystré.

Kateřinky (*Katharinadorf*), ves (r. 1790 založená), 11 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Viklantice.

sv. **Kateřiny Hora**, v. Hora sv. Kateřiny.

sv. **Kateřiny Kopec** viz Polná.

Katharinaberg, ves na úpatí Dračí hory, 88 d. 933 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom Liberec (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. K.; škola, přádelny na vlnu a bavlnu, mydlivna.

Katharinadörfel, ves, 12 d. 56 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostinné (1¼ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. a far. Chotěvice.

Katharinendorf viz Rohr.

Katharinenthal, ves, 36 d. 236 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf (¾ hod. sev. vých.), kat i pol. obc. Niedergrund, far. Jiřetín, býv. dom. Rumburk.

Katlov viz Zdeslavice.

Katov, ves, 33 d. 212 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Budislav, býv. dom. Tučapy (13 d. náleželo k dom. Direnskému a 2 d. k dom. Budislav.)

Katovice, městečko na silnici do Budějovic, 82 d. 633 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 hod. sev. záp.), býv. dom Střela, diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. D. Gustav Obst, 2376 osadníků, pošt. Strakonice; far. kostel sv. apošt. Filippa a Jakuba, jenž se již r. 1384 co farní připomíná, škola, mlýn. V kostele jsou náhrobky ryt. Petra († 1600) a Ladislava († 1614) Boubinských z Újezda. Na blízkém vrchu řeč. „Kněží Hora“ škvárovité valy velikou rozsáhlost mající, z dob nepamětných.

Katovsko, dv. popl. (někdy zvláštní statek řádu ryt. Malteských) a 4 d. 49 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatn. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Bratronice.

Katusice, ves při silnici, 53 d. 417 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Katusice, far. Kovaň, býv. dom. Krnsko; fil. kostel Nanebevzetí P. M., v němž se každou třetí neděli a ve svátky Mariánské služby boží konají, škola. Na křtitelnici jest letopočet 1570 a jméno Adam Kolář z Katusic. Na zvonech jest nejstarší letopočet 1532.

Katův důl viz Leštnice.

Katzendorf, ves na potoku, 12 d. 77 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov (1 hod. sev.), kat. obc. Hegeholz, pol. obc. Jeníkov, far. Hrob, býv. dom. Osek.

Katzendorf, vska, 8 d. 51 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Dobrouč dolní, býv. dom. Lanškroun.

Katzengrün, statek (dle právního přiřknutí od 4. listop. 1845 za 130.050 zl. stř.) a ves na Libickém potoku, 88 d. 510 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Chlum; zámek, škola (patr. obc.), dv. popl., pivovár, vinopalna, mlýn.

Katzenholz viz Otovice.

Kavalírka horní a dolní (*Ober- und Unter-K.*) viz Košíře (okr. Smichov).

Kavčí, někdy ves, viz Tábor starý.

Kavčí hora, býval za starodávna hrad, na němž seděl r. 1284 Ondřej z K-čí hory, příbuzný pánům z Benešova a z Dubé. R. 1542 vložen s jiným ještě zbožím hradu Leštna v obnovené desky zemské.

Kavrlík (*Gayerle*), vska, 6 d. 48 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Kašper. Hor. (¼ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Tuškov. — K. dostal se zároveň s hradem Kašperkem v ceně 4200 kop gr. městu Kašperským horám.

Kazanka viz Troja (okr. Karlín).

Kazda viz Holičky (okr. Třeboň).

Kazín, Kašín, někdejší hrad a sídlo dcery Krokovy, Kazi, který dle Kosmy na hoře řeč. „Osek“ stál. Po smrti své pochována Kazi na blízku K a a lid jí nasypal vysokou mohylu nade Mží blíž cesty, která přes jmenovanou horu do Bechyňska vedla. V 10. stol. náležel hrad ten k velkému panství Slavníkovu a nazýván dle hory, na níž stal, Osek. Hrad Osek a tedy i Kazín nestál, jak se dosud za to má, na sv. Havelské hoře blíž Zbraslavi, nýbrž na ostrohu naproti Mokropsům, kterémuž místu lid tamní „na Hrádku“ říká. Na protějším vyšším vrchu k jihu viděti dosud náhrobek, as 40 kročejů dlouhý, ku 20 kroč. široký a as 5 sáhů vysoký.

Kazlechy (*Gatterschlag*), ves v lesnaté krajině, při velikém rybníce, 60 d. 361 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hrad. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Pěna horní; mešní kaple r. 1804 od obce vystavěná, škola.

Kasnějov, Kážňov, ves na rovině, 89 d. 430 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětin ($3^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Obora, býv. dom. Plasy; doly na železnou rudu a kamené uhlí, závod na vyrábění skalice. Sam.: myslivna Kamenice, a hájovna Újezd. — K. uvádí se ve 12. stol. co dvůr knížecí mezi zbožím kláštera Plasského.

Kbelany (*Wehlana*), ves, 24 d. 129 ob. něm., kr. Plz. okr. Stříbr. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Sekyřany hořejší, býv. dom. Čeminy. Sam. Harabaska ($^1/_4$ hod.), myslivna a hájovna.

Kbelnice, ves, 27 d. 284 ob čes., kr., okr. a far. Jičín ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Kumburk; mlýn, myslivna. Sam. Zebín, dv. popl. — Blíž K. pěkný od vévody Albrechta Fridlandského vystavěný zámek s parkem.

Kbelnice, ves na skalnaté výšině, 27 d. 200 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Letiny, býv. dom. Lukavice.

Kbelnice, statek a ves při silnici, 31 d. 260 ob. čes., kr. Pís., okr Strakonic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat.obc. K., pol. obc. Brusy, far. Štěkeň; dv. popl.

Kbely, ves při silnici, 64 d. 433 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Benátky ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. K. Sam. Nový dvůr, někdy dv. popl., nyní myslivna.

Kbely, far. ves, 44 d. 284 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Přestic. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Červené Poříčí, diéc. Buděj., vik. Nepom., patr. J. V. cís. Ferdinand, 1722 osadníků; far. kostel všech Svatých, škola. Kostel, jenž se co farní již r. 1384 uvádí, jest na útraty J. V. cís. Ferdinanda nově vystaven a 8. čce. 1862 nejdůst. biskupem V. Jirsikem vysvěcen. Ze starého kostela zůstalo toliko presbyterium, tři oltáře a kostelní nářadí. Nový oltářní obraz všech Svatých zhotoven dle nákresu Führich-ova od Krazmanna.

Kbely (*Gbel*), ves při silnici, 80 d. 734 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Vinoř; pivovár, dv. popl. a veliký dv. naležející k panství nejvyššího purkrabství. — Zde dáno kustodovi Vyšehradského kostela r. 1130 jedno popluží s 6 voly i zrním, s tím závazkem, že má odváděti jistý poplatek kanovníkům.

Kbely (malé), Kbílky (*Klein-Gbel*), vska, 7 d. 56 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. Kbely a býv. dom. Kbely (veliké), far. Lošany.

Kbely (veliké) (*Gross-Gbel*), statek (r. 1813 za 93.825 zl. 5 kr.) a ves blíž předešlé, 48 d. 288 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín. kat. i pol. obc. K. v., far. Lošany; fil. kostel Nanebevzetí P. M., zámek, dv. popl., pivovár, závod na vyrábění lihu. Kostel zdejší jest starý a býval nepochybně v předhusitské době kaplanem neb farářem osazen. — Statek K. koupil r. 1491 od Pašiněvského Bartoš z Prachňan za 300 kp. gr. Tomu následoval v držení syn jeho Mikuláš z Prachňan, vzdělaný a bohatý šlechtic, který zastávaje po nějaký čas úřad šefmistérský na Horách Kutných r. 1550 zemřel. K. připadly na to dvěma dcerám jeho Ludmile provdané za Jana Podivického z Podivic a Dorotě provdané za Ondřeje Dačického. Tento Ondřej Dačický, narozený r. 1510 z otce Matěje na Horách Kutnách usedlého, obdržel r. 1571 od Maximiliana II. list erbovný, aby se psáti mohl „z Heslova" a stal se tak předkem rodiny Dačických z Heslova a na Kbele. Syn jeho Mikuláš, pilný to kronikář, který podnikl na své útraty výpravu proti Turkům, prodal K. r. 1596 Vácslavu Voděradskému z Hrušova za 5050 kp. gr. Na začátku 18. stol. dostaly se K. od hr. Jana Jachima Bredy trhem ryt. Karlovi Náchodskému z Nové Vsi, jehož rod až na naší dobu v držení statku tohoto zůstal.

Kbílky viz Kbely malé.

Kdanice, ves, 15 d. 91 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobotka ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Kost; dv. popl., ovčín.

Kdešice, někdy ves kláštera Milevského, nyní položení neznámého.

Kdyčina, ves, 24 d. 201 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Hyskov, far. Nížburk, býv. dom. Králův dvůr. Někdy zde byla tvrz.

Kdyně (*Neugedein*), okresní město při malém potoku na silnici do Klatov, 218 d. 2184 ob. čes., kr. Plz. ($5^1/_2$ m. jih. záp.), býv. dom. Kouty, diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. Rudolf a Fridrich, hrabata ze Stadion-Thannhausen, 2229 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. stací, děkanský chrám svat. Mikuláše, jenž se již r. 1384 mezi farními uvádí, škola, rádnice, záložna, Domažlicko-Kdyňský hospod. odbor, jedna z nejstarších a největších veldílen na soukené látky (vyhořela r. 1860), má 22 stavů. Trhy: 1. v pondělí po sv. 3 Králích, 2. pondělí po Velikonoci, 3. na sv. Bartolom., 4. na sv. Ondřeje. Týdní a dobytčí trhy od 2. postního týdnu až do svat. Martina každý pátek. — Sam. Kdyně stará.

Kdyně, někdy osada neznámého nyní položení.

Kebharec (*Gebharz*), ves, 40 d. 232 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom.,

Nov. Bystřic. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Klášter; mešní kaple Nanebevzetí P. M., škola. Sam. Waldhäuser.

Keblany, Kebleny, někdy zvláštní, od r. 1797 s panstvím Krumlovským spojený statek, 37 d. 188 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Sviny Trhové (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mohuřice, býv. dom. Krumlov. Sam. Hvízdalka. — Zdejší tvrz byla rodinným sídlem ryt. Keblanských z Keblan. R. 1650 dostaly se K. trhem klášteru Zlatokorunskému. Ten jich postoupil směnou r. 1740 za Přehořov ryt. Václavu K. Netolickému z Eisenberka, od nějž je však již r. 1741 opět za 45.000 zl. získal.

Keblany, viz Zderaz.

Keblice, Geblice (*Keblitz*), statek fideikommis. a ves, 88 d. 476 ob čes. něm., kr. i okr. Litom. (1$^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Čížkovice, kaple sv. Václava, škola, vápenné pece. K. náležely od dávna kr. městu Litoměřicům, kteréž až posud v držení statku toho jest.

Keblov, far. ves, 42 d. 319 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a pošt. Doln. Kralovic. (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Doln. Kralovic., patr. náb. fond, 1193 osadníků; kostel Nanebevzetí P. M., jenž se r. 1384 uvádí mezi far. kostely dekanatu Štěpanovského, škola. Někdejší tvrz stávala na místě nynější sýpky. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund mezi jinými ves K. v 9012 zl. půjčených peněz ryt. Mikulášovi Trčkovi z Lipy a na Lipnici. R. 1547 dostal se K. trhem Jindřichovi Opršalovi z Jetřichovic, jenž jej s jiným ještě zbožím odkázal synům svým Mikulášovi a Janovi.

Keblovec, někdy osada neznámého nyní položení na býv. Kouřimsku neb Čáslavsku.

Keilbauden (II. díl horní), 11 d. 64 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí (4$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ochsengraben.

Keilhau, mlýn, viz Pichelberg (okr. Falknov.)

Kejov sam. viz Loukovec (okr. Mnich. Hradišt.).

Kejnice viz Kajnice.

Kejšovice, Keyšovice (*Geischowitz*), ves, 24 d. 147 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (1$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Krzy. Sam. Rainitzenhäusl a Kühlörl. K. připomíná se již ve 12 století.

Kejžlice viz Kýžlice.

Kel, někdy ves s dvorem, která kromě dvoru nepochybně v 30 leté válce zanikla. Na jejím místě stojí nyní ves Siegfeld.

Keles, někdy ves kláštera sv. Jana Kř. na Ostrově, nyní sam.; ostatně viz Bělic (okr. Neveklov.)

Kelerka viz Libeň stará.

Kerhartice, ves na obou březích tiché Orlice, blíž města Ústí, 31 d. 231 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Ústí n. O., kat. i pol. obc. K., býv. dom. Brandýs. Část na pravém břehu ležící náležela k dom. Lanškrounskému. — Ves K. uvádí se co zboží kláštera Zbraslavského v zakládací listině z r. 1304.

Kerndorf, ves na malém potoku, 66 d. 364 ob. čes.? něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov. (4 hod. sev vých.), kat. i pol. obc. K., far. Kunštat, býv. dom. Solnice; mlýn.

Keřkov viz Dobrá (okr. Přibyslav.).

Kesnerka viz Smichov.

Kesselbauden v. Niederhof (okr. Vrchlab.)

Kestřany nové (*Neu-K.*), ves, 34 d. 465 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1$^3/_4$ hod. jih záp.), kat. obc. K. n., pol. obc. Vítkov, far. Kestřany staré, býv. dom. Protivín. Sam. Schwemmrechel a Nový dvůr (*Neuhof*), dv. popl.

Kestřany staré (*Alt-K.*), far. ves nad Otavou, 62 d. 573 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Písek (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. s., býv. dom. Protivín, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. Jan. A. kníže ze Švarcenberka, 2416 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny, jenž býval až do r. 1712 fil. děkanského kostela Píseckého, škola myslivna. Kostel jest r. 1852 rozšířen zároveň vystavěna věž. K. s. jsou skladním místem pro plavení dříví po Otavě. Sam. Cihelna, Hrušov, Kotěbořice (Chotibořice), Ohrada, a Ovčín. Někdejší tvrz byla rodinným sídlem ryt. z Kestřan, kteří také od tvrze Údrazí příjmí Údražští z Kestřan přijali a ještě okolo r. 1786 vyskytují se potomci toho jmena. R. 1678 prodala Františka Polyxena ovdovělá hr. z Paarů, roz. Švamberková K. Alžbětě hr. Vratislavové, od níž je r. 1685 koupil Adam Koc z Dobrše. Ten jich postoupil dle smlouvy trhové ode dne 20. ledna 1700 Ferdinandovi kn. ze Švarcenberků, který je panství Protivínskému přivtělil.

Keteň, ves, 31 d. 236 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. K., far. Kopidlno, býv. dom. Velíš.

Ketten ves na obou březích Nisy, 126 d. 753 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Hrádek, býv. dom. Grabštein; škola, skladiště pro plavení dříví po Nise.

Khoau, Khoava (?), ves, 33 d. 175 ob. něm., kr. Cheb., okr. Plan. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Chodov zadní, býv. dom. Chodová Planá; škola, dv. popl., 3 mlýny.

Kieberg, Kühberg, Kühnberg, vska, 3 d. 19 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Langendorf, pol. obc. Bělá, far. Myšlany, býv. dom. Římov.

Kienberg, ves, 31 d. 235 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (1¼ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Wullachen, far. Myšlany (čís. popis. 2—10 náležejí k duchovní správě Vyš. Brod.), býv. dom. Rožmberk.

Kienberg, ves na Vltavě, 4 d. 40 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden (část náleží do kat. obce Minichschlag) far. Kaplice. Na pravém břehu kostel sv. Prokopa, náležející k faře Vyš. Brod., a naproti němu na levém břehu kostel sv. Oldřicha. Oba kostely, jenž jsou si velmi podobny, pocházejí ze 14. stol. a jsou prý důkazem kajicnosti dvou svárných bratří Prokopa a Oldřicha, kteří se na místě tomto smířili. V blízkém lese sev. záp. od K-u jest tak zvaná „Čertova hráz", množství to balvanů majících podobu uměle vystavěné zdi.

Kienhaid, Kühnheit, ves 31 d. 249 ob. něm., kr., Žat., okr. Borec (3½ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Kalek, býv. dom. Červený hrádek; škola, mlýn.

Kienmühle sam. viz Lopatné (okr. Vyš. Brod.)

Kienleuchten, sam. viz Lopatné (okr. Vyš. Brod.).

Kieselhof viz Hleďsebe dolejší.

Kiesibl, viz Habry.

sv. **Kilian**, far. ves na levém břehu Vltavy, 26 d. 188 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Zbraslav (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Davle, arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. ryt. Korb, 3800 osadníků; far. kostel sv. Kiliana, škola. Založení kostela svat. K-a spadá do prvních časů uvedení něm. Benediktinů na Ostrov. Nynější pův. gotické stavení pochází buď z druhé polovice 13. neb ze 14. stol. a uvádí se r. 1350 co farní chrám.

u **Kimlů** viz Hlinice.

Kinclovka viz Troja.

Kinsberg nový (*Neu K.*), ves, 30 d. 186 ob. něm., kr. i okr. Cheb., (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kinsberg starý.

Kinsberg starý (*Alt-K.*), statek (dle smlouvy trh. od 24 dub. 1824 za 54.605 zl.) a far. ves na potoku, 111 d. 906 ob. něm., kr., okr. a pošt. Cheb. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K. s., arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. Dr. Nonner, 1764 osadníků; kostel sv. Ducha, staré to r. 1664 obnovené stavení, kaple Loretánská, kaple Zvěstování P. M., zámecký kostel Nejsv. Trojice, zámek, škola, pivovár, 2 mlýny. Z někdejšího hradu zbyla toliko kulatá věž posud skoro 15 sáhů vysoká. Druhá věž čtverhranná, kdež uvězněn od jakéhosi německého rytíře loupeživého pan Hroznata, zakládatel klášterů Tepelského a Chotěšovského a ve vězení tom dne 14. července 1218 skonal, zbořena byla od předešlého držitele, hrozivši sesutím. Šest let po smrti pana Hroznaty vládl na hradě K-u Jindřich z K-u, a protože zemřel bez mužských potomků (1260), spadl K. na korunu. Roku 1315 patřil císaři Ludvikovi Bavoru a potom Trostovi Vinklerovi z Falknova † (1360). Roku 1396 udělil král Václav IV. K. Hynciku Pluhovi, od něhož se dostal trhem Petru Rohrerovi, měšťanu Chebskému, a ten prodal jej, opět r. 1401 městu Chebu. Než r. 1408 dostal se v držení bratří z Falkengrünu, jejichž rod zde nápotom téměř jedno století vládl. Vilém, Jan, Arnošt, a Adam bratří z Schönfeldu a Ottengrünu přijali do hradu svého K-u posádku rakouskou, pročež jest hrad od Švédů dobyt a spálen (1648). Od jmenovaných bratří dostal se K. řádu jesuitskému, po jehož zrušení r. 1773 fondu študijnímu připadl. R. 1824 koupil K. Jan Nonner, měšťan pražský, jehož synovi JUDr. Karlu Nonner-ovi posud náleží.

Kinšperk, Chlum králový (*Königsberg*), panství (dle trhové smlouvy z 23. květ. 1840 za 204.000 zl. stř.) a město, na pravém břehu Ohře, 476 d. 3647 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov. (2¼ hod. jih. záp.), arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. velmistr řádu křižovníků s červ. hvězdou, 7152 osadníků, pošt. Steinhof; far. kostel Nanebevzetí P. M., kostel sv. Voršily se špitálem na sv. Hoře, kaple sv. 14 Pomocníků, zámek, škola, rádnice, pivovár, závod na vyrábění líhu, dva mlýny, tkalcovství, obchod v chmeli. Trhy: 1. v pond. po 3 ned. post., 2. na sv. Víta, 3. v pond. před sv. Vác., 4. druhé pond. adventní. Kostel zdejší odevzdal kr. Václav II. již r. 1286 řádů křižovníků s červenou hvězdou, kteří jej mezi lety 1712 až 1731 v nynější podobu uvedli; náleží mu blízký statek Theisau. Někdejší hrad zbořen r. 1634 od Švédů, tak že nyní jedině příkop označuje kde druhdy stával. K. náležel až do 16. stol. k statku Loketskému, jehož osudy a pány také sdílel, v 16. stol. stol. pak náležel kr. Šlikům. Nynější majitel jest Aug. Euseb. Haas.

Kinžvart viz Kynžvart.

Kirchberg, ves, 34 d. 258 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Stein, býv. dom. Schönbach. Sam. Leibitschgrund.

Kirchenbirk, statek (dle trhové úmluvy z 18. února 1847 za 104.605 zl. 53 kr. stř.) a far. ves, 52 d. 325 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Falknov (1½ hod. již.), kat. i

pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Falknov, patr. hr. Františka Auersperková; far. kostel sv. apošt. Petra a Pavla, škola, zámek, pivovár, vinopalna, dv. popl., myslivna, špitál, mlýn. — Statek K. náleží nyní paní hr. Františce Auersperkové.

Kirchenwaldhäuseln viz Ždírec.

Kircha, někdy ves neznámého nyní položení v Žatecku (snad nynější sam. Kirchles blíž Kadaně), jejíž jedna polovice za panování Otakara II. kapitule Vyšehradské se dostala.

Kitlice (*Kitlitz*), ves, 25 d. 164 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Maierhöfen, pol. obc. Zvodau, far. Habersbirk.

Kitlice (*Kittlitz*), ves, 129 d. 851 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Falknov, býv. dom. Sloup; pivovár, vinopalna, mlýn, broušení skla (120 brusíren).

Klabava, ves na soujmenném potoku; 79 d. 562 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Rokycany ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K.; škola, železárna náležející městu Rokycanům, škola, mlýn.

Klacov viz Klatov.

Kladina, Kladiny, ves na potoku Lodrance, 17 d. 148 ob. čes., kr. Chrudim., okr. a býv. dom. Pardubice (2 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Koloděje, far. Sezemice.

Kladiny (*Kladenin*), ves, 17 d. 92 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. ($2^1/_4$ hod. záp.), kat i pol. obc. Sedlec, far. Římov dolní, býv. dom. Novéhrady.

Kladiny, sam. (6 d.) viz Sedliště (okr. Pelhřimov).

Kladiny, sam. viz Žírov.

Kladiny viz Kladina.

Kladné (*Kladen*), ves na výšině, 20 d. 131 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Kájov. Sam. Kegelhammer a Schrankenhäusel.

Kladné viz Kamenice pustá.

Kladné, Kladno, ves částečně při silnici do Hlinska, 76 d. 370 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Ranná, býv. dom. Richnburk; škola, mlýn. Na blízku se dobývá křidlice. Vesnice tato jest přiškolena k Dědové. Obyvatelé helv. vyznání patří ke Krounskému pastoratu.

Kladno, statek kláštera Břevnovského a město s třemi předměstími ($3^1/_4$ mil. sev. záp. od Prahy, 858' nad mořem), 504 d. 5292 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. opat Břevnovský, 8842 osadníků, pošta Unhošt a Slané; starobylý far. kostel Nanebevzetí P. M., kaple sv. Floriana z r. 1746—1748 (stávala druhdy v předměstí Rakovnickém), ozdobné to dílo vlasteneckého stavitele Kiliana Dienzenhofra, zámek (z r. 1740), škola, radnice, lazaret, pivovár, dv. popl., železné vysoké pece, a železné hutě, ve svém zřízení a způsobu znamenité (výroba surového železa obnáší ročně as 250.000 ctů), veliká cihelna, štace na Buštěhradské či Kladenské dráze, beseda, zpěvacký spolek, čtenářský spolek, znamenité kam. uhelné doly, při nichž pracuje nepočítaje úředníky a představené 1200 dělníků, pak 19 parních strojů v 365 koňských silách; výtěžek obnáší denně přes 2500 ctů.; v celku pak dobývalo se v posledních letech $2^2/_3$ až 3 miliony ctů. i více červené a hnědé železné rudy (v břidlici). Trhy: ty pondělky: 1. po obrácení sv. Pavla, 2. po sv. Vítu, 3. po sv. Václavu. K. bylo původně hradbami obehnáno, z nichžto se jen malé stopy na půlnoční straně zachovaly, a mělo čtyry brány, z nichž poslední Slánská r. 1850 za své vzala. Někdy zdé stál též hrad. Do r. 1561 bylo K. nepochybně nepatrnou vsí. V 13. a 14. stol. bylo sídlem zemanským, jehožto držitelové se odtud psávali „z Kladna“ (a z nichž jest mnoho v kostele kladenském okolo hlavního oltáře pochováno). Po smrti Zdenka Kladenského z Kladna, posledního to pána z Kladna, dostalo se K. příbuznému rodu Ždárských ze Ždáru, kterýžto rod si velkých o K. získal zásluh. Za času Jiřího Stanislava ze Ždáru povýšena ves K. za městys (r. 1561) s tím právem, že smí své vlastní pečeti užívati a do roka dva trhy držeti. Florian Jetřich ze Ždáru osvobodil r. 1630 obyvatele K-a od úmrtí, zbavil řemeslníky roboty a ponechal Kladenským dva vary piva v panském pivováře, které jim předek jeho Ctibor ze Ždáru povolil přidav jim ještě třetí při čase sv. Martina. Na přímluvu téhož Floriana Jetřicha ze Ždáru potvrdil cís. Ferdinand III. všecky výsady a milosti, které až dosud K-u uděleny byly, a povolil Kladenským ještě třetí výroční trh. Po smrti posledního pána z rodu Ždárských ze Ždáru hraběte Františka Adama († 5 dubna 1670) připadlo K. jeho sestře Marii Maximilianě, provdané Hieserlové, která je (r. 1690) odkázala příbuznému rodu hrabat Lamberků. Páni tito prodali však již 28. ledna 1701 zboží K-ské kněžně Toskánské Anně Marii Františce za 132000 a 1000 zl. klíčného. Tato paní potvrdila Kladenským všechny výsady a práva (r. 1703) a prodala opět K. 18. června 1705 v té ceně, za jakouž je sama koupila, klášteru Břevnovskému, který až posud v držení jeho zůstal. Požár, jenž 8. červ. r. 1814 v městě vypukl strávil značnou část domů. Rovněž

velikou škodu utrpěli obyvatelé K-ští krupobitím, které od r. 1822—1835 zdejší okolí čtyrykrát navštívilo a vždy celou polní úrodu zničilo. R. 1843 odkryto zde bohaté ložisko kamenného uhlí, které K. nyní tak slavným a znamenitým městem učinilo. Zde nar. 20. prosince 1814 čes. spisovatel kanovník Václav Štulc.

Kladrubce, někdy ves neznámé nyní polohy v býv. Loketsku.

Kladrubec, Kladrubce, ves, 43 d. 299 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Budislavice, býv. dom. Lnáře; mešní kaple sv. Anny z r. 1803, dv. popl. Sam. Dobeš a Ziegler, mlýny. — Dle listiny Anežčiny (od r. 1228) náležel K. klášteru Svatojirskému. Později zde stávala tvrz, jež byla v 15. stol. původištěm panoší z Kladrubec.

Kladrubská brána viz Semín.

Kladruby, vska na výšině, 5 d. 30 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Boles. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Žerčice.

Kladruby, ves, 20 d. 164 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Bezděkov, býv. dom. Štěpánov.

Kladruby (*Kladerlas*), ves, 26 d. 185 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. město Teplá; škola, myslivna, dv. popl. Sam. Chorhütte Kohrhütten, ovčín.

Kladruby, far. ves blíž pravého břehu Labe, 54 d. 461 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Přelouč. (1 hod. sev. záp), kat. i pol. obc. Selmice, býv. dom. Pardubice, diéc. Král. Hrad., vik. Chrudím., patr. Jeho Veličenstvo, 7278 osadníků; kostel sv. Václava a Leopolda v nynější podobě z r. 1668 ač se již r. 1384 co farní uvádí, škola, hřbitovní kaple sv. Kříže; ¹/₂ hod. záp. veliký cís. Maximilianem II. založený a cís. Josefem II. obnovený dvorní hřebčinec se zámkem.

Kladruby, ves, 20 d. 149 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom. a far. Chlumec (¹/₄ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. Lučice; mlýn.

Kladruby (*Kladern*), ves na malém potoku, 55 d. 341 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Kral. Dvůr. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. K., far. Kohoutov, býv. dom. Kuks. Sam. Sadl.

Kladruby (*Kradrob*), ves při silnici, 30 d. 208 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplice (¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. K.; mlýn, uhelny.

Kladruby, statek (dle práv. přiřknutí od 9. pros. 1840 za 38000 zl. stř.) a ves, 35 d. 316 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Horažďovice (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Volenice, zámek, vinopalna, dv. popl. Na blízkém vrchu kaple nejsv. Trojice. Majitelem statku jest nyní paní Marie Kräutnerová roz. Jenčíková z Ježova.

Kladruby, panství allod. (dle smlouvy trhové od 2. dubna 1827 za 278.098 zl. stř.) a město na Úhlavě, při silnici do Plzně, 185 d. 1177 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbr. (1 hod. jih. záp.), arcidiéc. Praž., vik. Stříbr., patr. Alfred kníže Windischgraetz, 1882 osadníků; far. kostel sv. Jakuba V., škola, radnice, 2 špitály, pivovár, 3 mlýny, pošt. exped., štace záp. dráhy; Trhy: 1) ve středu před květnou nedělí, 2) v pondělí po Božím Těle, 3) na sv. Jakuba, 4) na sv. Matouše. Důl Svatojakubský. Východně od města (při silnici) zámek

Kladruby, bývalé to opatství benediktinské, s kostelem P. Marie, expositurou, dv. popl., pivovárem a vícero jiných stavení dohromady 33 d. 412 ob. něm. Zámecký okršlek náleží do kat. i pol. obce Ostrov a popisují se při něm následující samoty: Žižkův mlýn (¹/₄ hod. sev.), Kratschen, Ždár (¹/₄ hod. vých.) a Senetice (³/₄ hod. již.) hajovna. — Kostel. P. Marie r. 1712—1727 v gotickém slohu vystavený náleží v každém ohledu mezi nejpřednější kostely v Čechách a jest mnohými malbami na obmítce a bohatou stukaturou ozdoben. Po levé straně kostela nachází se krásný mramorový náhrobek vévody Vladislava II., jehož ostatky sem r. 1728 z dřívějšího klášterního kostela přenešeny jsou. Po zrušení kláštera jest kostel zavřen a teprv r. 1815 opět otevřen a zřízena při něm zvláštní expositura. Klášter K-ský založil r. 1108 kníže Svatopluk, jenž zde ve sklípku započatého kostela i pochován byl a jehož ostatky se prý nyní před hlavním oltářem nacházejí. Okolo r. 1115 jest klášter od knížete Vladislava dostaven a nadán. Stavše se Kladruby trhovým místem skvětly ve 13. stol. v bohatou osadu, tak že i darovaly r. 1219 krali Otakaru I., když s preláty a předními pány českými vyslancům papežským do K. v ústrety přijel, 50 hřiven stříbra. Ve 14 stol. byla zámožnost kláštera taková, že z něho král Václav IV. nové biskupství založiti chtěl, což zavdalo příčinu k známým roztržkám mezi králem a tehdejším arcibiskupem. R. 1421 jest klášter hned po novém roce od Žižky dobyt a lidem Táborským osazen. Ku konci ledna t. r. přitáhl Sigmund, oblehal jej po delší čas ač marně. V tom čase pozbyl sice klášter mnoho statků, jest však po bitvě na Bílé Hoře opět zveleben a trval až do svého zrušení r. 1785. R 1823 doštalo se panství K-ské veřejnou dražbou nynějším držitelům knížatům Windischgraetzům.

Kladruby, ves, 35 d. 270 ob. čes., kr.

Praž., okr. Zbiroh. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Řešihlavy, býv. dom. Liblín; mlýn.

Kladruby, ves v hornaté krajině, 14 d. 173 ob. čes., kr. i okr. Tábor (2¾ hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Hořice dolní, far. a býv. dom. Chýnov; vapenné lomy a pece.

Kladruby, ves na jižní straně kopce „na Kosteličku," 23 d. 177 ob. čes., kr. Táb. okr. a býv. dom. Vlašim (¾ hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Pavlovice, far. Štěpanov. Část vesnice nazývá se také „v Podolí".

Kladruby Habrové, K. Ovesní (*Habakladrau*), far. ves, 70 d. 454 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. opat Tepelský, 1260 osadníků, pošt. Marianské lázně; far. kostel sv. Vavřince, při němž se již r. 1242 zvláštní farář uvádí, škola; sam. mlýn (Kronmühle) a Podhorní myslivna. — Ves tato náležela od dávna klášteru Kladrubskému a požívala mnohých výsad, kterých však, zúčastnivši se zpoury selské, r. 1681 pozbyla.

Kladruby Ovesné viz Kladruby Habrové.

Klafakenmühle viz Čerňovice (okr. Tuškov).

Klamerna, vska, 9 d. 48 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub. (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Chvalčovice, pol. obc. Radvančice.

Klamoš, ves, 49 d. 348 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Klamoš, far. Vápno. Sam. Rtanov, dv. popl. (¼ hod. sev. záp.).

Klanečná, ves, 13 d. 75 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod. (1 hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Poděbaby, far. Krásná hora, býv. dom. Okrouhlice.

Klapé viz Klepy.

Klappelmühle viz Štokov.

sv. **Klára** viz Cheb.

Klarbrunn viz Hochtanov.

Klášter (*Kloster*), far. ves, 22 d. 200 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Nov. Bystřice (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Konrač, diéc. Buděj., vik. Jindř. Hradec., patr. náb. fond, 1526 osadníků; krásný far. chrám nejsv. Trojice, v nynější podobě r. 1668 od Ferd. Viléma hr. Slavaty z Chlumu a Košumberku založený, byl druhdy chrámem kláštera Pavlanského, který r. 1501 Konrád Krajíř z Krajku založil a utrakvisté dne 22. července 1533 zpustošili, při čemž přes 40 mnichů o život přišlo. R. 1626 jest klášter a kostel Adamem hr. Slavatou opraven a nadán, cís. Josefem však r. 1785 zrušen. Na to ustanoven při zdejším kostele lokalista a později farář. V klášteře jest nyní obydlí fařářovo, škola jakož i byty pro vrchnostenské hutníky, uhlíře atd. V okolí dobývá se jinorázovec železnatý.

Klášter, prvé Svaté pole (*Kloster*), ves na levém břehu Děďiny, 29 d. 166 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Újezd vysoký; fil. chrám sv. Jana Kř., výstavná modlitebnice protestantská, pastorát a škola, opodál mlýn Břežeš. — Někdy zde byl klášter cistercianek, který Husité roku 1420 v rum a popel obrátili.

Klášter (*Kloster*), ves u paty Zelené hory, 60 d. 438 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Zelená hora; starobylá mešní kaple sv. Markéty obnovena r. 1852, mlýn, vinopalna. — Ves tato povstala na zříceninách někdejšího, bohatého kláštera cisterciandkého. Klášter ten řeč. Pomucký č. Nepomucký založen nepochybně mezi l. 1146—1153, zbořen proti vůli Žižkově od Táborů roku 1420, načež hojné statky jeho od krále Sigmunda zastaveny jsou Bohuslavovi a Hynkovi bratřím Krušinům ze Švamberka. Klášter, na němž prý se přes 50 roků stavělo, byl tak rozsáhlý, že ještě nyní rozvaliny jeho, ve kterých celá se rozkládá ves, podivení vzbuzují.

Klášter (Vilémovský) viz Vilémovský Klášter.

Klášter Hradiště (*Kloster*), ves na výšině nad Jizerou, 89 d. 829 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Hradiště Mnichové (¼ hod. záp.), kat. obc. K. H., pol. obc. Bukovina hořejní; zámek, fil. chrám Narození P. M., škola, pivovár (roč. na 11.000 věder za 55.000 zl.), mlýn. — K. H. byl nepochybně starodávným sídlem župy Charvatův. Heřman Markvartic příjmím z Ralska, předek pánů ze Zvířetic a Michalovic, z Vartenberka a posud žijících z Valdšteina, povolal do kláštera Hradišťského po delší již čas benediktinského cisterciáky z Plas, kteří r. 1177 na Hradiště přišli, tu sobě nový, mnohem nádhernější klášter vystavěli a od pana Heřmana mnohé vsi okolní obdrželi. Pod klášterem povstala později nad Jizerou osada, nynější to město Hradiště Mnichové. Proslulý, pevný klášter H-ský jest 30. dubna 1420 od Orebitův pod vůdcovstvím p. Hynka Krušiny z Lichtenburka útokem vzat, sloupen a sbořen. Hojné statky klášterní spadly na komoru král., načež jsou zapsány okolo r. 1478 Mikulášovi Berkovi z Dubé, r. 1497 pánům z Valdšteina, kteří zboží H-ské roku 1528 Janu z Vartenberka a na Zvíře-

tících prodali. Po smrti tohoto nastoupil roku 1543 Adam z Vartenberka vlády, než brzy na to prodal Hradiště králi Ferd. I., od něhož se r. 1556 Jiřímu Labounskému z Labouně a Jindřichovi Zibřidovi z Valečova dostalo. Část tomuto náleževší přešla sňatkem roku 1598 v držení Budovcův z Budova, kteří pak r. 1612 i druhou část statku Hradišťského získali. Václav Budovec, stoje při straně stavův českých, jest roku 1621 sťat a statky jeho jsou přiřknuty komoře královské. Následujícího roku prodány jsou Albrechtu Valdšteinovi, po jehož pádu opět král. fisku připadly. Od cís. Ferdinanda III. dostalo se zboží to Maxmilianovi hr. Valdšteinovi za věrné služby rodu císařskému prokázané, a od té pak doby zůstalo při rodě Valdšteinském až na naši dobu.

Klášterec (*Klösterle*), far. ves částečně v úžlabí při Orlici divoké, 141 d. 826 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. pošt. a býv. dom. Žamberk (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. baron Parish, 2427 osadníků; lok. chrám nejsv. Trojice s oltářním obrazem od Brandla, škola, 2 mlýny.

Klášterec (*Klösterle*), ves, 25 d. 231 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Kukushütten; mlýn a pila, opodál jednota Anhäusel.

Klášterec (*Klösterle*), panství fideikom. (odhadnuto dne 21. pros. 1816 na 637.773 zl. 19½ kr. stř.) a starožitné město na levém břehu Ohře, 182 d. 1455 ob. něm., hr. Žat., okr. Kadaň. (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litom., vik. Kadaň, patr. hr. Osvald Thun, 3438 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice slohu italského z roku 1670 připomíná se již ve 14. stol., hřbitovní kaple P. Marie, škola, zpustlý zámek, pošt. úř. a pošt. štací, továrna na porcelán, pivovár, chorobinec (založ. r. 1812 pro 12 osob). Trhy výroční a dobytčí: 1. v pond. před Hromnicemi, 2. v pondělí před Johannou královnou, 3. pond. před sv. Bartolom., 4. v pond. před sv. Martinem. Připadne-li na tyto pondělky zasvěcený svátek, odbývá se trh v pond. před tím. Týdní trh každou středu. — K. náležel v středu 13. stol. klášteru Postoloprtskému, jemuž jej Otakar II. r. 1277 odňal a král. komoře přiřknul. V 15. a 16. stol. drželi K. Fictumové z Egerberku, na počátku 17. stol. páni z Gersdorfu, jimž jest po bitvě Bělohorské v plen vzat a Krištofu Šimonovi svob. pánu z Thunu prodán, jehož rod, nyní hraběcí, dosud v držení K-ce jest.

Klášterec, viz Lhota Klášterská.

Klášterský mlýn (*Klostermühl*), prvé svob. král. dvorec, nyní vska, 7 d. 127 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašperské Hory (½ hod. jih. záp?), kat. obc. K. m., pol. obc. a far. Reichenštein dolní; skelné hutě (výroba: tabulové duté, bílé i barevné a hlázové sklo v celku na 2000 ctů).

Klatov, Klacov (*Klacow*, *Klacower Höfe*), ves, 11 d. 98 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Král. Hrad. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svobodné dvory, far. Kukleny.

Klatovy, Klatov *Klattau*, (*Clatovia*), král. okr. (do r. 1849 krajské) město s třemi předměstími při Bradlavce, 619 d. 7571 ob. čes., kr. Plz. (4 m. již.), kat. i pol. obc. K. diéc. Buděj., vik. K., patr. obec K-ská 10140 osadníků; okr. úř., okr. soud (sároveň vyšetřovací soud pro okr. K., Nepomucký, Nýrský, Planický a Přestický), notar., finanč. komis., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, telegr. štace, stavitel. úř., vyšší kněžské gymn. (založ. r. 1812, fond 79.843 zl. 35 kr.), hlav. škola a 2 ročníky reálky, zpěv. spolek „Šumavan,“ spořitelna, záložna, měšťanská beseda; děk. chrám Narození P. M. slohu gotického s krásným obrazem sv. Josefa a starobylou cínovou křtitelnicí, zal. prý r. 1000; v neděli po sv. Kiliánu koná se při něm slavná pouť; — jezuitský kostel Početí P. M. založ. r. 1656; v něm jest Skretův obraz „Ježíš v chrámě vyučující;“ kolej, nyní kasárny pro jízdu, založ. ku prosbě horlivého jesuity Albrechta Chanovského z Dlouhé vsi; — kostel sv. Michala na Svatojakubském hřbitově z r. 1496; k r. 1414 uvádí se zde kostelík sv. Jakuba (odkudž název hřbitova) a vedle toho vystaven v pozdější době od protestantů jiný chrám, který r. 1676 přestaven a sv. Vojtěchu zasvěcen jest; oba tyto posledně jmenované kostely zničeny jsou bleskem roku 1783; — kaple sv. Rocha z r. 1743 na říšském předměstí se špitálem pro 8 chudých měšťanů (základní jmění: 3439 zl.); — kaple Panny Marie řeč. „chaloupka“ od roku 1685 na Pražském předměstí a špitál (zákl. jmění: 2256 zl.); — někdejší r. 1785 zrušený klášter dominikánský s kostelem sv. Vavřince, jehož jedna část r. 1853 v gymn. kapli sv. Josefa upravena; ostatní část kostela jest nyní skladištěm věcí monturních; v klášteře jest gymn. a obydlí profesorů, Benediktinů Emauzských; kdy klášter ten založen, nelze určiti, jisto však, že dominikáni již r. 1391 zde byli; — na blízké „Hůrce“ kostel sv. Martina se hřbitovem a opodál zříceniny někdejší kaple sv. Anny; na „Křesťanském vršku“ kaple umučeného Spasitele; — radnice s prostrannou síní zasedací a tak zvanou Černou věží vystavenou mezi l. 1552—55; na radnici chovají se městská práva z r.

1462 a český kancionál na pergamenu s drobnomalbami, malovaný r. 1560 od Jana Táborského z Klokotské hory; na Černé věži zvon „Ondřej“ 99 ctů těžký a staročeské hodiny o celém orloji, kromě Pražských a Německobrodských jediné v Čechách; — vojenská jízdárna od obce nákladně vystavená; nemocnice (vojenská a městská), továrna na hotovení prádla (roč. na 60.000 košil mimo jiné prádlo), závod na vyráb. líhu, tiskárna; druhdy zde kvetlo hlavně soukennictví a chmelařství, obé skorem docela zaniklo; něco málo chmele pěstuje se u Beňova. Při K-ech popisuje se: Beňov (viz tam), Boškovna (u města při parku), Bor, rasovna (³/₄ hod.), Dražský mlýn (³/₄ hod.), Čertovka, (*Grünhof*), dv. popl. (¹/₂), Červený mlýn (¹/₂ hod.), Korálkov, dv. popl. (při samém městě), Lažanky, 6 d. (¹/₂ hod.), Mirovka, dv. popl. (¹/₂ hod.), Pichovice, 7 d. (¹/₂ hod.), Wiederkum, 12 d. (³/₄ hod.). Trhy výroč.: 1. v out. po obrácení sv. Pavla, 2. v out. po Kantáte, 3. druhé pondělí po svat. Kiliánu, 4. v out. po sv. Jiljí, 5. v out. po sv. Alžbětě, 6. v out. po třetí ned. postní (oculi). — K. byly snad pův. zemský hrad, dle něhož župa a dekanát jmeno své měly. První zmínka o K-ech činí se k r. 1253, kdežto se jmenuje Soběhrd z Klatov (syn nejvyš. komorníka Černína), který byl nepochybně županem K-ským. R. 1288 přivtělen jest špitál, založený od zdejšího měšťana Konrada z Pomuka pro řád Křížovnický, špitálu sv. Františka v Praze. V listině z r. 1298 připomíná se župního soudu v K-ech. Při povodni r. 1310 přišlo prý v K-ech na 2000 lidí o život. V „Majestas Carolina“ z roku 1348 uvádějí se K. mezi městy královskými, která sice v zástavu dána býti mohou, nikoliv ale na vždy. R. 1419 jest klášter dominikánský od obyvatelů husitských ztečen a mniši jsou vyhnáni. Žeby Žižka 29. března roku 1421 město byl poplenil, nenalezáme v Palackého dějinách, naopak jisto, že stály K. po celý čas věrně ke straně Husitské, jakož i později k jednotě Poděbradově. Když r. 1424 Žižka ku Plzni táhnouti zamýšlel, dali jemu K-ští 300 branných mužů ku pomoci, začež Plzenští, odvrátivše Žižku od Plzně, v požeh dali netoliko předměstí K-ská, ale i všechny vesnice a mlýny na půl míle v okolí. Téhož roku, dne 11. listop. držán zde sjezd a sbor kněží a obcí Táborských. Dne 11. září 1426 strhla se někde na blízku půtka mezi Janem, vojvodou Bavorským, a Čechy, v níž prý Němcům vítězství se dostalo. Roku 1480 vstoupili K-ští v příměří s Oldřichem z Rožmberka. Roku 1484 zuřil zde nesmírný hlad. Roku 1547 jest město pro zpouru proti Ferdinandovi I. s ztrátou svých statků, práv a výsad pokutováno, nabylo jich však již r. 1549. Velkých škod utrpěly K. válkou 30. letou; dne 13. října 1620 jsou útokem vzaty od Maximiliána Bavorského; v letech 1632—35 museli Klatovští zapraviti převeliké berně (na 230.000 kop a 14.449 korců ovsa); dne 6. února 1641 vyloupili Švédové pod Torstensonem město, tak i dne 24. února 1645 a po třetí r. 1648. Mnoho též trpělo město častými požáry, jmenovitě v 16. a 17. stol. V K-ech nar. dne 9. února r. 1759 o český jazyk a literaturu jeho velmi zasloužilý Vác. Matěj Kramerius, † 22. března 1808; dne 18. září 1807 Karel Amerling a dne 15. listopadu 1812 rada Karel Boleslav Štorch (Klatovský).

Klaudianka, malá a velká, viz Podolí (okr. Karlín.)

Klause, vska, 6 d. (porůznu) 77 ob. něm., kr. Litom., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Rumburk (³/₄ hod. jih. záp.).

Klauselbauden, 8 d. s 61 ob. něm. na soujmenném vrchu, kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí (2 hod. sev.), kat. obc. Ochsengraben I. díl horní, pol. obc. Ochsengraben.

Klavary viz Nová ves (okr. Kolín).

Klavírka viz Smichov.

Klažary, Klejžary (*Glasern*), ves na Rychnovském potoce, 20 d. 121 ob. něm., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Kondráč, pol. obc. Pěčín, far. Žumberk, býv. dom. Nov. Hrad. — K. byl druhdy statek a na někdejší tvrzi seděli v první pol. 15. stol. Zachař, Petřík a Oldříšek Žestovcové, bratří z Světvi.

Klebš, sam. u Borovičky.

Klecanda viz Habry.

Klecánky (*Klein- Klecan*), ves na pravém břehu Vltavy, 23 d. 149 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Klecany (7 d. k Roztokům); opodál mlýn.

Klecany, (*Gross Klecan*), statek (dle trhové smlouvy z 1. listopadu 1847 za 339.700 zl. stř.) a far. ves, 85 d. 654 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. p. Ant. Balle, 2043 osadníků, pošt. Zdiby; far. chrám Nanebevzetí P. M. uvádí se co taký již k r. 1384, škola, zámek, dv. popl., továrna na vyrábění líhu, pivovár (opodál v lesíku), váp. pece a cihelna. — Někdejší tvrz byla nepochybně rodinným sídlem rodu soujmenného, nebo Zbilut z Klecan podepsal známý protest pánů Českých a Moravských zaslaný r. 1415 sboru Kostnickému. R. 1507 jsou K. od krále Vladislava II. městem jmenovány a sklesly na ves nepochybně válkou 30 letou. Nynějším držitelem statku K-ského jest p. Ant. Balle.

Klečaty, ves, 36 d. 202 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (2 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Zalší opodál myslivna a sam., jež patří do okr. a býv. dom. Bechyň.

Klečetné *(Kletscheding)*, ves, 38 d. 241 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Oračov, býv. dom. Petršpurk.

Klečkov, mlýn a zříceniny soujmenného hradu u Tisovsi.

Klehovka, čís. popis. 63, viz Hory viničné u Prahy.

Kleinaicha, ves nad Ploučnicí, 41 d. 335 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. (Augustianská) Lípa česká ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Schönborn; 2 tiskárny pro kartouny a šátky (roč. na 5000 kusů).

Klejnar, viz Třebešice.

Kleinenoth, viz Zárov horní.

Kleingrün, ves na úpatí hory, 77 d. 507 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Cvikov ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Zákupy.

Kleingrün, ves v Krušných horách, 23 d. 131 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (3 hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Voč, býv. dom. Klášterec.

Kleinhan, far. ves v Krušných horách a při silnici z Jirkova do Sas vedoucí, 27 d. 159 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Hora sv. Kateřiny ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Rudelsdorf, býv. dom. Červený hrádek, diéc. Litom., vik. Most., patr. náb. fond, 667 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice, škola.

Kleinthal, ves v údolí při potoce a na pomezí Saském, 41 d. 288 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Rájov, pol. obc. a far. Perštein, býv. dom. Klášterec; mlýn.

Klejžary, viz Klažary.

Klemensdorf, ves, 40 d. 338 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Hleďsebe, pol. obc. Kinžvart, far. Nová ves.

Klemensdorf, ves, 81 d. 437 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Šídlo staré, far. a býv. dom. Zákupy; škola.

Klementice, ves, 16 d. 110 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Zavlekom, býv. dom. Nalžov; stranou mlýn.

Klementovská olejna, viz Kozojedy.

Klenec, ves pod Řipem, 56 d. 345 ob. čes., kr. Litom., okr., býv. dom. a far. Roudnice ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K.; dv. popl., mlýn.

Klenec, městys v Šumavě, 166 d. 1231 ob. čes. a něm., kr. Plz., okr. Domažlic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj., vik. Domažlic, patr. hr. Stadion-Thannhausen, 4572 osadníků; far. chrám sv. Martina biskupa s hrobkou hrabat Stadionů z r. 1746 (při bourání dřevnějšího kostela objevil se prý na jednom trámu letopočet 1258), škola, pošt. úř. s pošt. štací, továrna na kameninu (výroba páčí se ročně na 10.000 zl. stř.), 3 mlýny, z nichž jeden tak řeč. Puchmühle $^1/_2$ hod. vzdálí. Trhy výroční: 1.) na sv. Matěje, 2.) v out. po sv. Trojici, 3.) na sv. Lucii. Týdní dobytčí trhy každý out. začínajíc od postního času, až do out. po sv. Martinu.

Klení, též Dluhoště, Dlusoště? *(Gollnetschlag)*, ves při silnici z Benešova do Svin, 89 d. 409 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom Nov. Hrad. ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Dluhoště, far. Benešov; na blízkém návrší fil. chrám sv. Vavřince se hřbitovem; na věži zvon s letopočtem 1485. Při osadě té popisují se sam. Kroha, Puc a Tonail.

Klenice, ves při Jičínské silnici, 34 d. 242 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Stračov. býv. dom. Sadoví.

Klenov, ves při Řečickém rybníce, 38 d. 280 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Pohoř, far. a býv. dom. Řečice Kardašova; as $^1/_2$ hod. vzdálí tak řeč. Klenovské jednoty.

Klenov, viz Mokřany (okr. Jílov.)

Klenová (*Leinbaum*), ves na výšině, 45 d. 301 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Bystřic. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Hůrky; mešní kaple sv. Anny z r. 1858, v okolí rašelina. Sam.: cihelna, mysliv., beim Michael, Kräutelhaus (2 čís.) a Landšteinská myslivna.

Klenové (*Klenau*), statek (dle trhové smlouvy od 19. září 1849 za 80.000 zl. stř. a 50 kusů dukátů) a ves (někdy městečko), 50 d. 368 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Týnec. Nade vsí strmí na hoře, as 30 sáhů vysoké, malebné zříceniny starožitného hradu, který s velikým nákladem mezi l. 1834—36 částečně k obývání upraven byl. Zvláštní pozornosti zasluhuje výtečný obraz matky Boží v zámecké mešní kapli, pak 35 sáhů hluboká do skály vytesaná studně. Na úpatí vrchu Harantský mlýn, jenž nám zachoval jmeno někdejších držitelů Harantů z Polžic a Bezdružic. Hrad K. byl rodinným sídlem slavných pánů (Přibíků?) z Kle-

novéh o. Nejstarší známý jich předek jest Miloslav z Klenového, který okolo r. 1287 se objevuje. Nejznámější v dějinách domácích jest Přibík, toho jmena IV., který co výtečný válečník i náčelník velkého účastenství ve válkách Husitských měl. Dne 28. září 1426 zmocnil se Stříbra, nad nímž sobě později panství osoboval. Při oblehání Plzně (1434) dopustil se dvakráte zrady. Rod z Klenového, který r. 1630 do stavu hraběcího povýšen a v našem teprv století vymřel, zůstal v držení rodinného sídla as do r. 1490, jen mezi l. 1465—1478 uvádí se častěji Linhart z Gutšteina a na K-ém. Jan z Klenového prodal zboží K-ské p. Zdeňkovi Lvovi z Rožmitálu a na Blatné; okolo r. 1547 přešlo v držení Adama ze Šternberka a r. 1558 ryt. Jiříka Haranta z Polžič a Bezdružic, jehož pověstný syn Krištof Harant K-ého (od něhož Týnec r. 1554 odprodán) prvotním držitelům pánům z Klenového a z Janovic trhem postoupil. Tito zůstali na to v držení jeho až do r. 1640. Od r. 1832—38 náleželo hrabatům ze Stadion-Thannhausen, pak umění milovnému Frant. Vác. Veithovi a od r. 1849 náleží Karlu rytíři z Trothy.

Klenovice, ves u prostřed některých pahorků, 22 d. 194 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Zlakovice, far. Lašovice, býv. dom. Orlík (7 d. k Chlumci.)

Klenovice, ves na výšině, 26 d. 168 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (1³/₄ hod. jih.-vých.), kat. i pol. obc. Mičovice, far. Frauenthal, býv. dom. Krumlov; opodál mysliv., hájov. a sam. Vastal.

Klenovice, ves, 20 d. 125 ob. něm., kr. Plz., okr. Tuškov (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Lichtenštein, býv. dom. Luhov. (6 d. k dom. Krukanic.); opodál mlýn. — Zde měl ve 12. stol. klášter Kladrubský tré lánů rolí.

Klenovice, ves, 50 d. 275 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. (město) Soběslav (¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. K.; sam. Hasík, Ovčín 3 d. a Cílek.

Klenovka, ves, 29 d. 203 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Veselí, far. a býv. dom. Choltice.

Klenovská myslivna, a Klenovská hajnovna viz Ratmirov velký.

Kleny, ves na Jaroměřské silnici, 32 d. 211 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Studnice; ¹/₄ hod. sev. Dubno, mysliv., dv. popl., bažantnice a ovčín.

Klepaků̊v mlýn, viz Mirošov (okr. Pelhřimov.)

Kleppen, vska, 9 d. 41 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Benešov.

Klepy, Klapy, Klapé (Klappay), far. ves na úpatí hory Klepské, též Hasenburské, u prostřed vinic a sadů 114 d. 653 ob. čes., kr. Litom., okr. pošt. a býv. dom. Libochovic. (1 hod. sev. záp.), kat i pol. obc. K., diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. náb. a stud. fond, 1424 osadníků; lok. chrám sv. Jana Kř. pův. ze 14. stol., oprav. r. 1779, škola, dv. popl., ¹/₄ hod. sev. ovčín Podhora. Nade vsí vypínají se malebné zříceniny hradu Hasenburka (viz tam). — Osada K. uvádí se ve 12. stol. jakož i později mezi statky kláštera Tepelského.

Klešice, ves, 35 d. 323 ob. čes., kr., okr. Chrud. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Heřmanův Městec; dv. popl., 3 mlýny.

Kleštěnice, ves na Červeném potoce, 21 d. 169 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovic. (1¹/₄ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Komárov, far. Mrtníky. — Zdislav Zbyhněv z Valdeka daroval K. klášteru na Ostrově u Sv. Dobrotivé.

Kletce, ves na pravém břehu Lužnice, 22 d. 208 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lomnic. (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Třeboň; sam.: dv. popl. Nadějkov, dv. popl. Flukhaus, hájovna Strakatý, pak jednota Zahradník. Mezi K-emi a Kolencem stál někdy na pahorku hrad Dobramysl, který prý pánům z Rožmberka náležel; Kletce však drželi páni ze Stráže, mezi nimiž o osadu tuto r. 1388 rozepře povstala.

Kletečná, ves při silnici, 24 d. 249 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Bříště nové, býv. dom. Želivo; sam.: dv. popl. Šimonice ¹/₄ hod., dv. popl. Smrdov ¹/₂ hod. a jednota Seč č. Sečky ¹/₄ hod.

Kletečná, ves, 34 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Rybník, far. Bříště nové, býv. dom. Želivo a Červená Řečice? — Tato ves tvoří s předešlou vlastně jednu osadu.

Kletečná, Kletičná *(Kletschen)*, ves v Středohoří, 17 d. 81 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezd bílý, far. Žím.

Kletice, ves, 18 d. 137 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Chraštice, býv. dom. Tochovice; opodál dv. popl. Důl (viz tam). — K. prodal r. 1582 klášter sv. Jana na Ostrově Janovi rytíři z Vitence.

Kletičná, viz Kletečná.

Kličany, ves na silnici, 31 d. 207 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Klecany velké, býv. dom. Pakoměřice; závod na vyráb. lihu. Cís. Sigmund zastavil K. r. 1437 Janovi z Kunvaldu a Anně, někdy Kbelské, a potomkům jeho.

Kličín, ves na přívrší, 25 d. 142 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Kněžice, býv. dom. Pětipsy; kaple, dv. popl.

Kličnov *(Klitschney)*, ves nad Mohelkou, 33 d. 170 ob. čes. něm., kr. Boles. okr. Jablonec. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Dalešice, far. Rychnov, býv. dom. Svijany.

Kličov *(Glitschau)*, ves na pravém břehu Mže, 16 d. 83 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kocov, far. Brod, býv. dom. Planá a Kocov.

Kličov nový *(Neu-Klitschau)*, ves, 33 d. 226 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Klíčov starý, far. Mrdakov, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Kličov starý, *(Alt-Klitschau)*, ves sev. od předešlé, 92 d. 651 ob. čes., kr. Plz. okr., Domažlic., kat. i pol. obc. K. st., far. Mrdakov, býv. dom. Kouty a Trhanov; opodál ovčín.

Klikařov, ves na návrší, 29 d. 238 ob. čes., kr. Pís., okr. Nepomuk (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Neurazy, býv. dom. Planice a Němčice.

Klikov, ves na rozhraní Rakouském, 79 d. 665 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Suchdol, býv. dom. Chlumec; škola, železné rudy; ku Klikovu přičtěny jsou sam.: Stařice 5 čís. (porůznu), hájovna u Tetřeva (Auerhahn) a Zajíc, 9 samot.

Klikovka, viz Smichov.

Klimentka viz Smichov.

Klimětice, ves, 25 d. 174 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. Lhota Prosenická, pol. obc. a far. Kosova hora, býv. dom. Osečany (3 d. k Chlumci).

Klimětice viz Doubravice (okr. Sedlčanský).

Klín, někdy ves neznámého nyní položení na Litoměřicku, která dle usnešení sněmu Benešovského r. 1474 postoupena býti měla Zdeňkovi ze Šternberka.

Klinec, ves, 54 d. 386 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Lišnice.— R. 1436 zapsal cís. Sigmund K., ves kláštera Zbraslavského, Hynkovi Škodovi z Valdeka.

Klinge, ves, 14 d. 55 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Buky mladé, býv. dom. Vlčice.

Klinge, vska, 6 d. 29 ob. něm., kr. i okr. Litom. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Touchořiny, býv. dom. Újezd veliký.

Klingen, ves, 22 d. 120 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Mostov., far. Kinšperk; škola, vinopalna.

Klinghart, far. ves, 70 d. 523 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Vildštein (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., pošt. Cheb a Vildštein, arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. náb. fond, 2156 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny z r. 1813, škola.

Klinovice, ves, 24 d. 145 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Únice, far. Radomyšl.

Klinštein Klingenštein, někdy hrad, polohou svou neznámý na Litoměřicku, působiště panů Mičanů z Klinšteina, kteří náleželi k velkému rodu Hronovců a v druhé polovici věku 17. stol. vymřeli.

Kliny, Jerno *(Göhren, Mons Sct. Venceslai)*, ves v Krušných horách, 53 d. 338 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (3¼ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Janov, far. Litvinov horní, býv. dom. částečně Duchcov a částečně Kopisty. — K. jmenují se ve 14. stol. mezi farními osadami.

Klisín, ves, 18 d. 117 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Milevsko, býv. dom. Orlík. — Jan Předbor z Radejšína, seděním na Želči, postoupil Janovi z Rožmberk r. 1463 vsi někdy kláštera Milevského, Klisína (většího), Klisince (Klisína menšího), Jetětic a Hostonic, kteréž mu král Sigmund za služby a škody (při obležení hradu Karlšteina) v 400 kopách zlatých uherských byl zapsal.

Klisinec, též Klisín menší, ves ¼ hod. záp. od předešlé, 22 d. 164 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevský, kat. i pol. obc. K., far. Kovářov, býv. dom. Petrovice; opodál mlýn Pekárek (viz též Klisín).

Klisov, někdy ves na býv. panství Sternberském, byla již r. 1542 pusta.

Kliše (Kleische), někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves na výšině, 49 d. 354 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Ústí nad Labem (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Chlumec.

Kloben, ves blíž levého břehu Ohře, 40 d. 237 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Rychnov dolní, far. Chlum; na Ohři mlýn; železná ruda.

Kloboučníkov, viz Hory.

Klobouky, far. ves, 53 d. 350 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Slan. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Vraní (2 d. k Peruci), arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. kapi-

tula metropol., 1293 osadníků; far. chrám sv. Vavřince z r. 1729, pův. ze 14. stol., stojí na přívrší mimo ves, škola, pivovár, dv. popl., 2 mlýny. — R. 1226 darováno zde několik lidí klášteru Doksanskému. R. 1454 povstala o dědiny v K- cích rozepře mezi Plichtou ze Žerotína a jakousi paní Klárou ze Slaného, což v ten způsob vyrovnáno, že jmenované paní právo k nim přiřknuto jest.

Klokoč *(Klokotschhäusel)*, vska, 5 d. 17 ob. něm., kr. Litom., okr. Úští (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Chobolice dolní, far. Třebušín, býv. dom. Ploskovice.

Klokočí, ves, 45 d. 242 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Loučky, býv. dom. Skály a Turnov; ¼ hod. již rozvaliny někdejšího hradu Rotšteina (viz tam).

Klokočín, nyní dv. popl. u Maletic, někdy panské sídlo; k r. 1441 uvodí se panoše Přibram z Klokočína.

Klokočka, druhdy hojně navštěvované, lázně s kaplí, a 2 d. s 17 ob. čes.; ostatně viz Nová ves u Bakova.

Klokočná, ves, 24 d. 209 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Tehov, far. Říčany, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy.

Klokočno, vska, 4 d. 20 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Klokočov, statek (dle právního přiřknutí od 24. října 1850 za 35.000 zl. stř.) a ves nad Chrudimkou, 42 d. 244 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Heřman; továrna na vyráb. lihu. — Od počátku našeho stol. náleží K. rodině Lohr-ově.

Klokočov, vska, 6 d. 37 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Střítež, far. Chyška, býv. dom. Nadějkov (1 d. k Milevsku).

Klokoty, ves na Klokotské hoře nad pravým břehem Lužnice, 40 d. 275 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. (¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K.; poutnický chrám Panny Marie založ. r. 1700 nepochybně na tom místě, kde před husitskými válkami far. chrám stával; vnitřek kostela jest bohatou stukaturou a freskami ozdoben; na hlavním oltáři starobylá dřevěná socha Klokotské P. Marie; nad střechou 4 věže a kolem kostela prostranné ambity se čtyrmi ověženými kaplemi na rozích; škola, opodál Vendelákův mlýn.— K. byly původně sídlo jedné ratolesti Vítkovcův, kteří se odtud z Klokot zvali; k r. 1220 uvodí se Vítek z K- t. R. 1421 upáleno zde z rozkazu Žižkova as 50 osob obojího pohlaví s knězem Petrem Kanišem, protože od svých bludů pikartských upustiti nechtěli.

Klomín, viz Klumín a Chlumín.

Klopota, vska, 3 d. 29 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Říčky, far. Brandýs, býv. dom. Doudleby.

Kloub, ves, 21 d. 145 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1 hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Křtětice, far. Skočice, býv. dom. Protivín (8 d. tvořilo zvláštní svobodný dvorec); opodál Radan, mysliv. a hájovna.

Klouby, někdy ves v okolí Živhoště, kterouž r. 1542 prodal Adam ze Šternberka s jiným ještě zbožím Hanušovi z Říčan.

Kloučov, hájovna u Soutie.

Keloušov, někdy panské sídlo, nyní ves v údolí, 24 d. 195 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Merklín; blíž dv. popl. stála druhdy tvrz.

Keloušovice, ves, 25 d. 341 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Dobronice, far. a býv. dom. Chýnov; opodál hájovna.

Klouzkov viz Cihelna.

Klouzov *(Klausau)*, ves, 34 d. 230 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Chotěboř, (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svinné; ¼ hod. vzdálí dv. popl. s ovčínem a hospodou řeč. Nový dvůr.

Kluček *(Klutschkau)*, ves, 52 d. 339 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Libišice, býv. dom. Dobříčany; mlýn.

Klučenice, statek Křižovníků s červenou hvězdou v Praze a far. ves, 43 d. 396 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Milevsko (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Selčan., patr. velkopřevor řádu křižovnického, 1052 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. s oltářním obrazem od Brandla, zámeček, škola, dv. popl., pivovár.

Klučice, ves nad Berounkou, 11 d. 81 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bělč, far. a býv. dom. Karlštein; fabrika na parketty.

Klučka, viz Sovinky.

Klučov, ves nad Žemberou, 30 d. 348 ob. čes., kr. Praž., okr. Brod čes. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Pořičany, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy; dv. popl., mlýn. — K. připomíná se ve 14. stol. mezi farními osadami; někdejší tvrz byla ve 14. a v 15. stol. rodinným sídlem pánů z Klučova, z nichž toliko Václava z K- a padlého v bitvě pod Vyšehradem jmenujeme. V dubnu 1421 poddal se K. vítězným vojskům husitským.

Kluk, ves v utěšeném údolí, 17 d. 117

ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Dražejov, far. Deštná, býv. dom. Houska; chmelařství.

Klukovice, ves v údolí Svatoprokopském č. Dalejském, 17 d. 124 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hlubočerpy, far. Jinonice, býv. dom. Tuchoměřice (3 d. k Jinonicům). — K. náležela r. 1342 k číšnictví královskému.

Kluky, ves, 43 d. 274 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Skalsko, býv. dom. Niměřice; opodál dv. popl. Dvorec (Neuhof) a Žebice, nyní sam. někdy ves. — K. koupili r. 1713 Servité u sv. Michala v Praze od M. Bedřicha, hraběte z Althanu, probošta chrámu u všech Svatých na hradě Praž. a spojili je se statkem Skalským.

Kluky, Luky *(Luken)*, ves, 30 d. 166 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Okny, býv. dom. Doksy.

Kluky, allod. statek (koupen s Chvalovicemi dne 29. ledna 1849 za 120.000 zl. stř.) a far. ves, 55 d. 524 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Čás. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. ryt. Eisenstein, 1297 osadníků; lok. chrám sv. Jana Kř. s náhrobky ryt. Lukaveckých a Maternů, byl ve 14. stol. farním, škola, zámek., továrna na vyráb. lihu, dv. popl., pivovár. — Jak z připomenutých náhrobků souditi lze, náležely K. rytířům Lukaveckým a Maternům, v středu 16. stol. pak Obyteckým z Rabenhauptu. Nynějším držitelem jest rytíř z Eisenšteinu.

Kluky, ves na Rumburské silnici, 32 d. 275 ob. čes., kr. Čás., okr., far., a býv. dom. Poděbrady ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K.; závod na vyrábění siropu. R. 1832 odhalena zde zajímavá staroslovanská mohyla.

Kluky, ves na Svatojanském vršku, 26 d. 164 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Král. Hrad. (1 hod. již.), kat i pol. obc. Roudnička.

Kluky (*Klouk*), ves, 59 d. 583 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Chřeštovice; sam. Mlaky.

Klumín viz Chlumín.

Klutzen, veska na návrší, 5 d. 38 ob. něm. (?), kr. Boles., okr. Dubá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Jestřebice, far. Mšeno, býv. dom. Vidim a Kokořín.

Kly (*Kel*), ves blíž pravého břehu Labe, 88 d. 519 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Záboří, býv. dom. Obříství (31 d. patřilo k panství Mělnickému). K. byly již r. 1616 se statkem Obřístevským spojeny.

Kmetinávea, Kmetinaves, Kmetnoves, far. ves, 60 d. 386 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Velvary ($1^1/_2$ hod, sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Doksany, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. opat. Strahovský, 1266 osadníků; far. chrám sv. Václava pův. se 14. stol., škola. — Král Jan daroval K. i s kostelním podacím r. 1336 klášteru Doksanskému, jemuž jest ve válkách Husitských odcizena, r. 1436 cís. Sigmundem spolu s Černucí v 500 kopách gr. Parcifalovi z Prostiboře zapsána. R. 1600 postoupil K. po bratru zdědenou témuž klášteru Isaiáš Velík z Šonova.

Kmín, Knín, ves, 25 d. 191 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Litoradlice, far. Křtěnov; sam.: dv. popl. Bejšov, hájov. Struha, pak Zoufalka čili Coufalka.

Knapovec, Knapoves (*Knappendorf*), far. ves na potoce, 124 d. 662 ob. něm., kr. Chrud., okr. a pošt. Ústí nad Orlicí (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Lanškroun, diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun, patr. náb. fond, 1460 osadníků; lok. chrám svat. Petra a Pavla z roku 1830 na místě někdejšího ve 14. stol. far. kostela, škola. — K. darován nově založenému klášteru Zbraslavskému.

Kneifelbachmühle viz Markusgrün.

Kneislovka viz Smichov.

Kněnice (*Knönitz*), ves, 17. d. 100 ob. něm., kr. Cheb. okr. Žlutic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Údrč.

Kněnice, někdy ves, neznámého nyní položení buď v Berounsku neb Chrudimsku, uvodí se r. 1228 mezi zbožím kláštera svat. Jiří na hradě Pražském.

Kněvičky viz Pňovičky.

Kněvis viz Knoviz.

Kněž, ves, 26 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Habry (1 hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Tis; fil. chrám svat. Bartoloměje, opodál Nový dvůr (n. Sychrov).

Kněž, ves, 26 d. 165 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Čenětice, far. Čestín, býv. dom. Kácov; stranou dv. popl. Víska a váp. lomy.

Kněžoves (*Herrndorf*), ves far., 140 d. 1061 ob. něm. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Krušovice, pošt. Hořesedly, arcidiéc. Praž., vik. Rakovnický, patr. kn. z Fürstenberka, 3184 osadníků; starobylý, mezi dvěma rybníky stojící far. chrám svat. Jakuba V. uvodí se co taký již r. 1384,

škola, hřbitovní chrám sv. Jana Kř., kam. uhelné doly.

Kněževes (*Gross-Herrndorf*), ves, 53 d. 403 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Hostouň, býv. dom. Tuchoměřic. (2 d. k dom. Hořeměřic.); kaple sv. Václava, škola. — K. byla za dávných dob sídlem panským; roku 1249 uvádí se Urban a Vojtěch z Kněževsi; roku 1439 odkázal Mikuláš z K-i tvrz K. s jiným ještě zbožím v poslední své vůli na žáky chudé. Spadší brzy na to na král. komoru dána jest před r. 1454 Mikulášovi z Landšteina.

Kněževíska viz Kněživka (okr. Smichov).

Kněžice, Kněžnice (*Grossherrndorf*), ves, 76 d. 454 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Jablonné ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K.; škola, plátenictví, mlýn. K. náležely již r. 1391 ku zboží Jablonskému.

Kněžice, ves, 37 d. 313 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Ronov; dv. popl., myslivna, mlýn. — Mezi K-cemi a Biskupicí pohřební kostel sv. Martina, jediná to upomínka na zaniklou ves „Stusyně“, které se ve 14 věku mezi farními připomíná.

Kněžice, ves far., 122 d. 768 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Král. Měst. (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Dymokury, diéc. Král. Hrad., vik. Kopidln., patr. hr. Kavriani, 2572 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla, jenž se uvádí již r. 1384 mezi farními, škola. Někdy zde byla tvrz, v 15 stol. sídlo soujmenného rodu panského.

Kněžice (*Schreibendorf*), ves, 13 d. 79 ob. něm. kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Vrchlabí hořejší; škola.

Kněžice, statek allod. (dle odstupní smlouvy od 20. pros. 1834 za 32.000 zl. stř.) a zámek, při němž jest rozsáhlá zahrada, pivovár a dv. popl., kr. Pís., okr. Sušic. (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a fara Petrovice. R. 1650 držel K. Václav Vrabský z Vrabího. Na počátku 18 stol. náležely pánům Malovcům a po nich hr. Leopoldovi Trautmannsdorfovi. R. 1737 koupil K. Václav Hora z Očelovic, a od jeho syna Jana získal je ryt. Antonín Hubacius z Kotnova, při jehož rodě zůstaly až na tuto dobu.

Kněžice, vska, 8 d. 60 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1$^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Lukavec, fara Strážov, býv. dom. Bystřice.

Kněžice (*Knöschitz*), far. ves, 41. d. 242 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. (1$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Mory, diéc. Litom., vik. Žat., patr. kn. Švarcenberk a ryt. Weidenheim, 827 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny, jenž se již r. 1384 uvádí mezi far., škola, dv. popl., mlýn. Někdy zde byla tvrz.

Kněžice malé, Kněžnice m. (*Kleinbelinnec*), ves, 21 d. 93 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablon. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Lemberk, far. Jablonné; 2 mlýny.

Kněžičky (*Kněžic*), ves, 31 d. 203 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub ($^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Doubí.

Kněžičky, ves, 31 d. 203 ob. čes., kr. Jič. okr. Králměst. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol obc. Vykleky velké, far. Běrunice, býv. dom. Chlumec. — Na blízku Obora se zámkem a myslivnou, pak sam. „na Kopičáku.“

Kněživka, Kněževéska, Kněževíska (*Klein-Herrndorf*), ves, 50 d. 380 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov. (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Tuchoměřice, býv. dom. Hořeměřice; dv. popl., 2 mlýny.

Kněžmost (*Fürstenbruck*), starobylé městečko při silnici do Sobotky, 116 d. 883 ob. čes., kr. Boles., okr., býv. dom. a pošt. Mnich. Hradišť. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), diéc. Litom., vik. Mnich. Hradišť., patr. hr. Valdštein, 1410 osadníků; kostelíček sv. Františka S. s expositurou, škola, radnice, mlýn. Trhy výroční a dobytčí ty pondělky: 1) druhý po sv. Fabiánu a Šebest. 2) druhý v postě, 3. po velikonoci, 4. před Navštívením P. M., 5. před Nanebevzetí P. M., 6. po jmenu P. Marie. Za času krále Václava II. patřilo clo v K- u vybírané číšníkovi královskému. V druhé polovici 15 stol. připomíná se Václav Valečovský z Kněžmosta, který se súčastnil sněmu Svatojiřského držaného r. 1452 v Praze. R. 1654 prodal Albrecht Kapoun ze Svojkova K. hr. Ferdinandovi z Valdšteina za 12000 zl. a rod Valdšteinů zůstal napotom v držení statku K. až na naší dobu.

Kněžnice viz Knínice (okr. Lomnic.)

Kněžnice viz Kněžice (okr. Jablonné.)

Kněžnice malé viz Kněžice malé.

Kněžské dvory viz Dvory kněžské.

Knížeklady viz Knížeklady.

Knije, Knihy, ves v údolí při malém potoku, 16 d. 195 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přestic. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Lukavice.

Knije (*Knie*), ves, 13 d. 75 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov. (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Jesná, býv. dom. Čeminy. R. 1384 náležely K. Heřmanovi z Hrádku. Na začátku 15 stol. příslušely k hradu Bubnu, jenž byl před r. 1415 majetkem Heřmana z Nečtín.

Knik, ves, 30 d. 279 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Něm. Brod. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Krupá dolní. Sam. Český dvůr. R. 1495 darovala

paní Anna Hroznatová z Krchleb ves K. a jiné městu Něm. Brodu.

Knín viz Kmín.

Knín nový (*Neu-K.*), král. horní město na potoku Kocábě, 194 d. 1142 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), far. Knín starý; fil. kostel sv. Matouše (z r. 1652), v němž se každou druhou neděli služby boží konají, kaple sv. Jana Nep., škola, radnice, pivovár, 2 mlýny. Trhy: 1. v poslední masopustní čtvrtek, 2. v pondělí po květné neděli, 3. na sv. Víta, 4. ve čtvrtek po sv. Vavřinci, 5. na sv. Ludmilu, 6. v pondělí před Havelsk. posvícen., 7. na sv. Barboru. Před dávnými lety dobýváno zde zlato,* a král Vladislav II. povýšiv K. za horní město povolil knížeti Karlu Münsterberskému, aby zlato z hor Jilovských vytěžené v mincovně Knínské razil. V husitských válkách bylo hornictví zdejší přerušeno, až pak později docela zaniklo. R. 1639 utrpělo město od Švédu tolik škod, že as po deset let pusté zůstalo. Na blízku K-a jsou 4. listop. r. 1419 vyznávači Husovi, kteří z Ouští nad Lužnicí do Prahy ku shromáždění na 10. listop. putovali, od královských přepadeni, dvě třetiny dílem zbity, dílem sjímány a do Hor Kutných odvedeny — první to mučedlníci. V K-ě se narodil mistr Jan Pašek z Vrátu, jenž co kancleř a pirmas, obec Pražskou mnoho let, zpravoval (†21 března 1533).

Knín starý (*Alt- K.*), statek (dle odhadu od 4. ún. 1792 za 104.758 zl. 20 kr.) a far. ves na Voznickém potoku, 51 d. 456 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Dobříš. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. s.; arcidiéc. Praž., vik. Příbram, patr. velmistr řádu křižovníků, 4710 osadníků; far. kostel sv. Františka z r. 1688 s hrobkou hr. Vratislavů z Mitrovic, škola, pivovár, dv. popl., myslivna, mlýn. — Před lety tvořil K. st. s K. novým jednu dědinu, náleževší koruně královské. V druhé polovici 14. a první 15. věku byli v držení K. vládykové Korkyňové, nazvaní odtud z K-a, a v 16. věku Ježovští z Lub, od nichž přešel sňatkem na Václava Vratislava z Mitrovic, známého svým tureckým zajetím († 22. list. 1635), jehož syn Petr Ladislav, sv. pán Vratislav z Mitrovic K. r. 1688 nynějšímu držiteli řádu křižovníků s červenou hvězdou prodal.

Knínice, Kynice (*Kinitz*), ves, 29 d. 243 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Číhošť.

Knínice, Kněžnice, Knížnice, ves, 87 d. 564 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Libuň, býv. dom. Skály a Turnov.

Knínice, ves na úpatí Rudohoří, 42 d. 256 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Chvojno české, býv. dom. Březnice.

Knínice, ves, 66 d. 342 ob. něm., kr. i okr. Litoměřic. ($3^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Zubrnice, býv. dom. Týnec německý; mešní kaple sv. Prokopa, zámeček s domácí kaplí, škola, 2 mlýny, myslivna, chmelařství, tkalcovství.

Knínice, někdy ves u Voračic.

Knířov, far. ves při silnici a při potoku, 12 d. 60 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Vys. Mýt. ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhůta, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. obec Vys. Mýt., 1350 osadníků; poutnický kostel Navštivení P. M., škola. V kostele, jenž byl již r. 1350 farním, jest zázračný obraz P. Marie. Na zvonech nalezají se letopočty 1508, 1561 a 1599. — K. náležel s Lhůtou v 14. stol. Arnoštovi, arcibiskupu pražskému. Za času válek husitských dostal se Kostkům z Postupic a později král. komoře. R. 1557 prodal jej cís. Ferdinand s Lhůtou a Stříhanovem městu Vysokému Mýtu.

Knížata, ves, 10 d. 64 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Kamenice ($1^1/_4$ hod. sev.?), kat. obc. Drahoňov, pol. obc. Markvarec, far. Těmice.

Knížata, sam., viz Lhota Balkova.

Knížecí viz Smíchov.

Knížeklady dolní, Knížeklady d. (*Unter-K.*,), ves, 15 d. 97 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn nad Vltavou ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Štipoklasy, far. Žimutice, býv. dom. Třeboň.

Knížeklady horní, Knížeklady h. (*Ober-K.*), ves blíž předešlé, 10 d. 82 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn nad Vltavou, kat. i pol. obc. Štipoklasy, far. Žimutice, býv. dom. Třeboň (4 d. náležely k dom. Týn n. V.); myslivna.

Knížkovice, ves, 27 d. 178 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Zdice, býv. dom. Točník.

Knížnice viz Knínice.

Knovíz (*Knobis*), ves při silnici, 39 d. 323 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Pchery, býv. dom. Toužetín; 2 mlýny. — Dle listiny Vyšehradské darováno zde od Vratislava II. kapitole Vyšehradské 11 usedlostí s poddanými, mezi nimiž také rudníci. Klášter Svatojiřský dostával však ze 4 dvorů desátek. Král Václav II daroval K. městu Slanému.

Knovíz, Kněvis (*Gross-Kniowitz*), statek (dle trhové smlouvy z 9. ún. 1819 za 101.500 zl. stř. a 100 duk.) a ves, 61 d. 398 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($^3/_4$ hod. sev. záp.);

kat. i pol. obc. K., far. Chlum; zámek, při něm veřejná kaple sv. Josefa r. 1732 od. Marie Malovcové roz. z Frankenfeldu vystavená, dvůr, pivovár. Sam. Osuše č. Osuší. R. 1413 seděl na K- i Jan z Osuše V 16 stol. byl K. s Osečany spojen a na začátku 17. stol. držel jej Adam Šťastný Vojkovský z Milhostic, kterýž nechtěje dle nařízení cís. do církve katolické navrátiti se, prodal statek K-ský hraběti Pavlovi Michnovi z Vacinova a vystěhoval se i s manželkou ze vlasti. Později se dostal K. v držení rodiny Franchimontů z Frankenfeldu a po těch Lipovským z Lipovic. R. 1813 získal K. trhem od Vincence Lipovského z Lipovic nynější jeho držitel Antonín Wang.

Knovisky (*Klein-Kniowitz*), ves 1/4 hod. jih. vých. od předešlé, 15 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan., kat. i pol. obc. a býv. dom. Knovis, far. Chlum. Za dob zřízení patrim. náleželo 6 d. k dom. Chlumeckému.

Knöba, vska na Sirmickém potoku, 9 d. 77 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Nebanice; mlýn. -- Za dob zřízení patrim. náležel 1 d. kommendě křižovnické v Chebě, a 1 d. k Sv. Kláře.

Kobel viz Polubny (okr. Smržov.)

Koberov, ves, 51 d. 272 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod. (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vrať, býv. dom. Rohozec; mlýn.

Koberovice viz Koverovice.

Kobeřice, ves neznámá nyní svou polohou, již daroval Kojata syn Hrabišův poslední vůlí svou r. 1227 klášteru Strahovskému.

Kobiásko, ves, 31 d. 229 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Zbizuby, far. a býv. dom. Kácov (1 d. náležel k první čtvrti svobodníků kraje Kouřimského); mlýn.

na **Kobilce** viz Jiřice (okr. Humpolec.)

na **Kobilce**, sam. u Čestic (okr. Volyň.)

Kobolisy, Kobylisy, ves při silnici do Litoměřic, 38 d. 401 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Libeň. K. dal král Václav II. r. 1305 s podílem na Vrbicích ku prebendě kanovníkům Pražským za Dražkovice, nejistého nyní položení. Císař Sigmund odejmul zde kanovníkům dvůr a zapsal jej se vším příslušenstvím dvěma rychtářům Nového města Pražského.

Koburg, ves, r. 1789 emphiteutisováním dv. popl. založená, 50 d. 291 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (2 hod. sev. ?), kat. i pol. obc. Heřmanice dolní, far. Výprachtice.

Kobylá, ves, 36 d. 288 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub. (1 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Loukov.

Kobylé (Kobila), far. ves, 19 d. 161 ob. něm. čes., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutice (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. Karel hr. z Kokořova, 698 osadníků; pošt. Lubence a Žlutice; kostel ev. Kříže, jenž se uvádí co far. již r. 1384, škola. Sam. Hradský dvůr a Hradská cihelna. — K. náležela okolo r. 1239 klášteru Kladrubskému.

Kobylí, vska, 10 d. 69 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (2 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Rybné pusté, far. Borová.

Kobylí, ves, 20 d. 67 ob. čes., kr. Tábor., okr. Votic. (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Úběnice, býv. dom. Vesce (3 d. náležely k dom. Tloskov.). Sam. Plchov a Kobylí na samotě (8 d.)

Kobylice, ves, 41 d. 137 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov. (1 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Nechanice, býv. dom. Sloupno. Sam. Opatov. K. náležely někdy klášteru Svatojiřskému.

Kobylí doly, 3 d. 16 ob. čes., ostatně viz Plotiště.

Kobylí hlava, ves, 39 d. 268 ob. čes., kr. Čás., okr. Haber. (3/4 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Chrtnice, far. a býv. dom. Jeníkov. Sam. Chlumek, dv. popl. Pila a Dolík.

Kobylisy, viz Kobolisy.

Kobylka, ves, 32 d. 211 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Bukovina, far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec.

Kobylníky, Kobylnice, ves, 20 d. 157 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Zerčice, býv. dom. Dobrovice. K. patřily okolo r. 1228 klášteru sv. Jiří na hradě Pražském. Arcibiskup Konrad zapsal je v dluhu Janovi zJeštěrb, kterýž zápis i cís. Sigmund r. 1436 obnovil a potvrdil.

Kobylníky, Kobylnice, ves na Přeloučském potoku, 33 d. 246 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Záboří, býv. dom. Nové dvory. Sam. Kobylníky mladé.

Kobylníky, vska na levém břehu Vltavy, 6. d. 47 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. Lhota prostřední, pol. obc. Lhota záborná, far. Živhošť, býv. dom. Starý Knín; dv. popl. — Králová Kunigunda odevzdala K. r. 1271 řádu křižovnickému.

Kobylníky, druhdy zvláštní, nyní s panstvím Vranským spojený statek (s Palčem dle smlouvy trhové od 29. listop. 1717 za 71.000 zl. a 400 zl. klíčného) a ves, 21 d. 170 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far.

Klobúky; dv. popl. se zahradou, myslivna. - Někdy zde stála tvrz.

Kocábská myslivna viz Slapy.

Kocanda, ves, 21 d. 135 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Rokycany (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Újezd kamenný.

Kocanda, sam. viz Libodřice (okr. Kouřim.)

Kocanda, sam. viz Lužnice (okr. Lomnic)

Kocanda, sam., viz Přibislavice (okr. Čás.)

Kocanda viz Přerov starý (okr. Čes. Brod.)

Kocanda viz Přínkov (okr. Loun.)

na **Kocandě**, sam., viz Nedomice (okr. Brandýs).

Kocbeř, Kočbeř (*Rettendorf*), ves při silnici do Trutnova, 81 d. 486 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Hradiště (1 d. a mlýn náležely k dom. Debrné); škola, mlýn. — K., uvodí se již na počátku 15. stol. mezi zbožím Hradištským.

Kocbeř nová, (*Neu-Rettendorf*), ves blíž předešlé, 27 d. 278 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr., kat. i pol. obc. Království část I., far. a býv. dom. Hradiště.

Kocelovice, ves, 58 d. 511 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1¼ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Chořovice, far. a býv. dom. Lnáře; fil. kostel sv. Bartoloměje, jenž se r. 1384 uvádí mezi farními, škola (patr. hr. z Linker a Lutzenwik). Sam. Nový dvůr (*Neuhof*). Jan Mládenec z Miličína a Oldřich i Domaslav synové jeho prodali K., tvrz, se vším příslušenstvím r. 1433 za 1300 kop. gr. panu Petrovi ze Svojšína, seděním na Kašperku. Král Ladislav dal je po smrti Čenka z Valšteina a manželky jeho Elišky z Obříství okolo r. 1454 bratru jeho Závišovi z Valšteina.

Kocián, sam., viz Olešná (okr. Pelhřimov).

Kocléřov, Kočleřov (*Kötzelsdorf*), far. ves na malém potoku, v hornaté krajině, 174 d. 1375 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Král. Dvůr (1—1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Žireč, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr p. Wagner, 6792 osadníků; far. kostel sv. Václava, jenž byl již r. 1384 farním, utrpěl v bouřích husitských a za času války třicítileté značných škod a jest po ohni r. 1807 nově vystaven, škola. Sam. Freudenhäuser, Fuchsgrabenhäuser, Kašov, Neuhäuser a Vogelhäuser. R. 1548 koupil Hynek Rychnovský z Rychnova vesnice K. a Bukovinu od Jana z Pernšteina. R. 1567 připomíná se Václav Rychnovský na Kočlířově. — Na začátku 17 stol. držel zboží K-ské Rudolf Albrecht Rychnovský z Rychnova, po jehož smrti statek Horní-K. připadl na Albrechta Rychnovského, který jej držel ještě r. 1652. Dědicové jeho prodali statek ten r. 1685 kolleji jesuitské u sv. Anny ve Vídni za 12000 zl. a od té doby zůstal K. spojen s panstvím Žirečským.

Koclířov, Kocvírov? (*Kötzelsdorf*), far. ves na soujmenném potoku při silnici, 195 d. 1527 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. Litomyšl (4½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 1820 osadníků, pošt. Žitava; far. kostel sv. Jakuba r. 1770 přestavený, škola. — R. 1759 nar. zde Ondřej Schwarz, první učitel na pražském ústavě pro hluchoněmé.

Koclov, Choclov, ves, 18 d. 132 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. (1½ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Nevosedy, far. Volenice. Sam. Strusky mlýn.

Kocmann, sam., viz Dvořáci (Dvorce) Frantálské.

Kocňovice, viz Chocnějovice.

Kocourek, Kocourkův mlýn, sam. u Babčic (okr. Mlado-Vožic.)

Kocourov, veska, 7. d. 40 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Petrašovice, far. Hodkovice.

Kocourov, veska, 7 d. 78 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Rovné, far. a býv. dom. Studenec nový; dv. popl. R. 1547 připomíná se Václav z Kocurova a z Kamenice, který obdržel od krále tvrz Odranec po smrti Zdeňka z Wolfsberku na krále spadlou.

Kocourov, ves na úpatí vrchu Ostrého, 16 d. 96 ob. něm., kr. Litom. okr. Lovosic. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Milešov.

Kocourov, ves, 18 d. 137 ob. něm., kr. Plz., okr. far. a býv. dom. Horš. Týn (½ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. ob. Hor. šov; cihelna.

Kocourov, ves na silnici do Budějovic, 29 d. 205 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Bystré, býv. dom. Čestín nový.

Kocourov, sam. u Písku.

Kocourov, sam., viz Zdeslavice.

Kocourovy Lhotky, viz Lhotky Kocourovy (okr. Pelhřimov.)

Kocov, Kočov (*Gotschau*), ves, 41 d. 268 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Plan. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Brod; škola, dv. popl., myslivna, mlýn. — Někdy zde byla tvrz, rodinné sídlo pánů z K-a, kteří ve válkách Husitských hojného měli účastenství.

Kocov, ves r. 1785 emphiteutisováním pan-

ského dvoru založená, 25 d. 177 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Mlad. Vožic. (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Noskov, far. Šebířov.

Kocvírov, viz Koclířov.

Koča, sam., viz Elschelin (okr. Stříbro).

Kočbeř, viz Kocbeř.

Kočín, ves, 28 d. 216 ob. čes., kr. Buděj. okr. a býv. dom. Hluboká (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Bílá Hůrka.

Kočín, ves v údolí při potoku, 42 d. 310 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kralovic. (1 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Plasy; škola, dobývání skalice a kamence. K., někdy dvůr knížecí, daroval r. 1183 kníže Fridrich klášterníkům Plasským.

Kočkov *(Gatschken)*, ves, 40 d. 207 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Ústí (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Břesnice.

Kočkův mlýn, sam., viz Kostelík.

Kočleřov viz Kocleřov.

Kočov viz Kocov.

Kočovice *(Kötschwitz)*, ves nad Ohří, 14 d. 101 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Trebendorf (4 d. býv. dom. Sv. Klara, 2 d. býv. dom. křižovnic. kommenda „v Chebě); mlýn.

Kočvary, veska emfiteutisováním blízkého soujmenného dv. popl. založená, 7 d. 80 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1 1/2 hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Lochovice. R. 1802 objeveno blíže dvora veliké pohanské pohřebiště.

Koda, veska blíž levého břehu Berounky, 6 d. 37 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Tetín, býv. dom. Karlštein. — Blíž myslivny prostranná jeskyně „Capouch.“

u **Kodeta**, sam. viz Krásná hora.

Kodetschlag, ves, 22 d. 178 ob. něm., kr. Budějov., okr. Kaplic. (2 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Rožmberk. — 1/4 hod. již. sam. Mauthof, dv. popl.

Kofel, ves, 40 d. 262 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Kösteldorf, far. Tatrovice; škola.

Kogeřava (Kogerau), ves na Voršilském kopci, 36 d. 214 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Steinhof, far. a býv. dom. Kinšperk; dv. popl. — Sam. Vogelhof a Lenkenthal, přádelna a továrna na bavlněné zboží.

Köhlerhof viz Schönwald (okr. Tachov.)

Köhlerwastl viz Seewiesen (okr. Sušic.)

Kohlgruben, vska, 7 d. 47 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Planles, far. Schwarzbach, býv. Vyš. Brod. Sam. Neumühle.

Kohlhau, vska, 8 d. 43 ob., něm. kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov. (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Souvlastní, far. Rybná.

Kohlava (Kohlau), ves blíž pravého břehu Teplé, 81 d. 527 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlové Vary (3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Pila, far. Stanovice, býv. dom. Bečov. Sam. Kohlhof, dv. popl. (1/4 hod.)

Kohlige, ves na saském pomezí, 34 d. 171 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Wetzwalde, býv. dom. Grabštein.

Kohling, ves v lesích, 16 d. 101 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Lobs.

Kohling, ves, 108 d. 915 ob. něm., kr. Cheb., okr. Neydek (1 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Schönlind, býv. dom. Jindřichovice; zhotovování železných lžic.

Kohling, sam. u Albrechtic (okr. Landškroun.)

Kohlmarkt, předměstí Kutn. Hor. (viz tam).

Kohlstadt, ves s kaplí bolestné Matky Boží, 28 d. 190 ob. něm., kr. Boles., okr. Liberec. (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jeřmanice, býv. dom. Čes. Dub. — Na blízku se okazuje balván, na kterém prý cís. Josef II. r. 1799 při zřizování hradeb proti Prušanům často dlíval.

Kohlstätten, ves, 11 d. po různu 97 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rapotice, far. Theresiendorf, býv. dom. Nov. Hrad.

Kohout, sam., viz Holičky (okr. Třeboň.)

na **Kohoutě**, *(zum schwarzen Hahn)*, hospoda viz Košín.

Kohoutov, ves, při silnici do Poličky, 30 d. 243 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Krucenburk.

Kohoutov, vska, 6 d. 36 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Nová ves.

Kohoutov, *(Kahudowa)*, vska, 9 d. 73 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Hurs, býv. dom. Čelivo.

Kohoutov, Kokotov *(Koken)*, far. ves v lesnatém údolí, 121 d. 789 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Král. Dvůr (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Hradiště Chustníkovo (38 d. náleželo k dom. Jaroměři a 1 d. k dom. Debrné), diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. hr. Spork, 1597 osadníků; kostel Nanebevzetí P. M. z r. 1786, škola. Sam: Rabiš.

Kohoutov, Kokotov nový *(Neu-Koken)*, ves blíž předešlé, 21 d. 125 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvor., kat. i pol.

obc. Království část I., far. Kohoutov, býv. dom. Debrné.

Kohoutovice, ves, 15 d. 87 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Petrašovice, far. Hodkovice; mlýn.

Kohrhütten, ovčín, viz Kladruby (okr. Tepel.)

Koch, sam., viz Rychnov nový.

Kochánky, ves na výšině na pravém břehu Jizery, 98 d. 722 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Předměřice, býv. dom. Brandýs; škola, myslivna. Sam. Kacov, mlýn o 5. složeních s pilou.

Kochanov, ves, 16 d. 116 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Lipnička, far. Světlá, býv. dom. Nová ves.

Kochanov (*Kochendorf*), ves, 26 d. 192 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Štoky, býv. dom. Úsobí.

Kochanov, ves, 14 d. 101 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhlíř. Janovic. (¾ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Mitrov, býv. dom. Rataje.

Kochanov, ves, 10? d. 79? ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Petrovice, býv. dom. Kněžnice. — Ve 14 stol. darovali bratří Oldřich a Vilém, synové Viléma z Boru, společně s matkou svou Benediktou hrad a městečko Bor s jiným ještě zbožím, k němuž nepochybně K. patřil, křižovníkům Zderasským v Praze.

Kochanov, (*Kochet*), obec na Král. hvozdě, 93 domů 689 ob. čes. i něm., kr. Pís. okr. Sušic. (3½ — 4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. Obec tuto tvoří následující po různu ležící stavení a dvorce: Althüttengunst (far. Zhuří), Blasliwies (far. Hartmanice), Brandsatt (far. Zhuří), Eilhütten (far. Zhuří), Hinterhäuser (far. Hartmanice), Kochanov (far. u sv. Anny), Köppeln (far. Zhuří), Kriegseisenhof (far. Zhuří), Kubičkahof (far. Hartmanice), Moos (far. Zhuří), Pscheidelhof (far. Dobrá voda), Rathgebrn (far. Zhuří), Schmidlhof (far. u sv. Anny), Schöpferhof a Žešhulka (far. Hartmanice.)

Kochanov, ves, 11 d. 101 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Petroupín, far. Vokrouhlice, býv. dom. Konopiště.

Kochanov, vska, 5 d. 44 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a far. Votice (½ hod. sev. vých.), kat. obc. Mladoušov, pol. obc. Budenín.

Kochanovice, Kuchanovice, vska, 2 d. 11 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¼ hod. sev.), kat. obc. Trpišov, pol. obc. Svidnice, far. Práčov.

Kochovice, ves blíž Labe, 31 d. 204 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Hostka, býv. dom. Brozany. — Dle listiny Vyšehradské daroval Vratislav II. v K-cích kapitule Vyšehradské 2 popluží s kuchařem. — K. byly snad někdy panským sídlem, nebo panoše Dobraň z Kochovic súčastnil se sněmu Čáslavského r. 1421.

Kojakovice, ves na Novohradecké silnici, 67 d. 481 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Mladošovice; ¼ hod. vzdálí pohodnice Ruda (přifař. k Třeboni, přiškolena do Branné).

Kojany, sam. u Šalmanovic.

Koječice (Kojčic), ves, 58 d. 398 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Chvojnov; sam. hájov. Borovničky (½ hod. sev. záp.), Prokopův mlýn (⅛ hod. sev. vých.), mlýn Šleiferka (¼ hod. sev. vých.).

Koječín, ves, 27 d. 216 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Heralec; stranou mlýn, pak dv. popl. s ovčínem. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund K. s jiným ještě zbožím Mikulášovi Trčkovi z Lipy a dědicům jeho.

Koječín, ves, 20 d. 156 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2½ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Tourové, far. Předslavice, býv. dom. Netolice.

Kojetice (*Kojeditz*), ves, 23 d. 145 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Svádov. — Vladislav II. daroval r. 1235 kapitule Vyšehradské desátek od osadníků v celé této vsi.

Kojetice, statek a far. ves, 48 d. 327 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., arcidiec. Praž., vik. Brandýs., patr. obec Praž., 911 osadníků, pošt. Brandýs a Kostelec nad Labem; far. chrám sv. Víta s krásným oltářním obrazem od neznámého mistra; vystaven mezi l. 1240 — 1271 nákladem Víta, děkana při kapitule Pražské; v nynější podobě z r. 1822; škola. Za patrimon. zřízení náležel 1 d. k statku Lobkovickému a 1 d. k Oblřství. — Zdeněk z Nabdína a z Kojetic zavadil r. 1411 zboží své v K-ích v 30 kopách gr. Mikulášovi z Dušník řeč. Poledne. Po smrti manželky Zdeňkovy r. 1415 spadlo zboží K-cké na krále, od kteréhož Mikuláš z Lobkovic jeho dosáhl.

Od 16. stol. až na naši dobu jsou K. majetkem kostela Týnského v Praze.

Kojetice, dv. popl. $^1/_4$ hod. vých. od Chotýšan, který ok. r. 1415 paní Budce, vdově po Janovi Skryšovcovi z Kojetic náležel.

Kojetín, ves, 46 d. 421 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Něm. Brod ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Bělá; škola, sam. Pouch. — K. koupila obec Něm. Brodská r. 1608 za 2000 kop gr. č. od Jana Rudolfa Trčky z Lipy.

Kojetín, *(Kojetitz)*, ves na úpatí hory, 46 d. 247 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Radonice, býv. dom. Vintířov; fil. chrám sv. Bartoloměje, škola, kyselka.

Kojetín, ves, 18 d. 161 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Hrazany, far. Petrovice, býv. dom. Orlík; mlýn. — R. 1220 prodal K. Vítek z Prčic klášteru Milevskému.

Kojetín, Kajetín, ves, 16 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (2 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Choustník.

Kojice, ves na levém břehu Labe, 73 d. 496 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Labská Týnice, býv. dom. Pardubice; fil. chrám sv. Petra a Pavla připomíná se ve 14. stol. mezi farními, škola. — Mezi vesnicemi někdy kláštera Sedleckého, jež cís. Sigmund r. 1436 Vaňkovi z Miletínka v 1000 kopách gr. zastavuje, jest též Kojice.

Kojkovice malé (*Klein-K.*), veska, 7 d. 48 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. K. m., pol. obc. Kejžlice, far. Krásná hora, býv. dom. Lipnice.

Kojkovice velké (*Gross-K.*), ves $^1/_4$ hod. sev. vých. od předešlé, 24 d. 187 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. K. v., pol. obc. Volichov, far. Krásná hora, býv. dom. Lipnice; samoty Pazderna a Svítalka č. Křivoláč přifařeny jsou k Lipnici. — K. byly snad druhdy sídlem panským, neboť Markvart z Kojkovic podepsal známý protest pánů českých do Kostnice zaslaný za příčinou upálení M. Jana Husa a uvěznění M. Jeronyma z Prahy. Václav z Kojkovic súčastnil se sjezdu Čáslavského r. 1440.

Kojovice, ves, 23 d. 143 ob čes., kr. Boles., okr. Benátky (3 hod. sev.-záp.), kat. i pol. obc. K., far. Čečelice, býv. dom. Košátky (1 d. k Mělníku).

Kojšice, ves na potoce, 14 d. 111 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Jiřečné, far. Petrovice, býv. dom. Žichov a Ulišov; zámeček, sam: Mastilka, Prašilka, Kocanda. — Zdejší dvůr popl. tvoří zvláštní deskový statek, jejž dne 30. listop. 1852 Ferdinand Abelé za 10.000 zl. stř. koupil.

Kojšovice *(Goschowitz)*, ves, 27 d. 167 ob. něm., kr. Cheb, okr. Bečov ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Toužim.

Kokašice, někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní ves, 20 d. 207 ob. něm., kr. Cheb, okr. a býv. dom. Bezdružice ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Čelivo. — K. byly roku 1227 majetkem Beneše, sestřence Kojaty z Hněvina Mosta, později pak, jmenovitě na počátku 15. stol., pánů ze Švamberka, držitelů Krasikova, s nímž se ok. roku 1494 k panství Bezdružickému dostaly.

Kokavice viz Kakovice.

Kokonín (*Kukan*), ves 176 d. (částečně po různu), 1197 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec ($^1/_2$—1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Jablonec, býv. dom. Malá Skála (23 d. s 160 ob. nazývá se obyčejně Gutbrunn a patří do kat. i pol. obc. Radlo, k faře Rychnovské a k býv. dom. Svijanskému) škola, 2 mlýny, broušení skla a perel (90 brousíren zaměstnává 600 osob).

Kokořín, panství s Vidimem spojené a ves, 51 d. 467 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Vysoká; zámek, dv. popl.; sam. Hležov, Kokořín malý, (9 d. 78 ob.), Mlčín, Podhrad. — $^1/_2$ hod. sev. malebné zříceniny někdejšího hradu K., jehož roku 1320 Jindřich z Osněchova směnou postoupil za Veležice Hynkovi Berkovi z Dubé, při jehož rodě napotom po celé století zůstal, nebo roku 1429 uvodí se Aleš Škopek z Dubé, seděním na K-ě. R. 1444 prodal Jan z Bezdědic K. t. j. hrad, dv. popl. pod hradem a ves K. Závišovi z Klinšteina, po jehož smrti roku 1454 K. na král. komoru spadl a Dětřichovi z Janovic a z Chlumu zapsán jest; než však r. 1460 postoupen opět pánům z Klinšteina (ostatně viz Vidím).

Kokořov, ves, 26 d. 226 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Žinkovy.

Kokořov, někdy tvrz, nyní dv. popl. s kam. uhelnými doly u Nevřeně. K r. 1225 uvodí se Podiva z Kokořova, první to předek staročitného rodu Kokořovců z Kokořova, kteří roku 1607 do stavu panského a r. 1680 do hrabského povýšeni jsou.

Kokot, někdy ves v okolí Dýšiny na Plzeňsku. R. 1457 dává Jan, řeč. Chřasta z Olešné 2 lány a čtvrt dědiny ve vsi K-ě kostelu Dýšinskému. Za krále Václava

drželi K. bratří Purkard a Mikuláš z Kokot.

Kokotov viz Kohoutov.

Kokovice, ves, 26 d. 186 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (2$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Klobúky, býv. dom. Vraní; dv. popl., mlýn s pilou. — Někdejší tvrz byla původištěm soujmenného rodu; r. 1386 připomíná se Jindřich z K-c a r. 1427 Štan z K-c.

Kokšín, ves na silnici, 28 d. 180 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1$^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Švihov, býv. dom. Poříčí (1 d. k Chuděnic.). — R. 1186 daroval K. jakýsi Gebna klášteru Kladrubskému.

Kolanda, mlýn u Krusvičan.

Kolář viz Kaliště (okr. Buděj.).

Kolben, ves na úpatí soujmenného vrchu, 20 d. 104 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (2$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Petrovice, far. a býv. dom. Stolinky.

Kolčavka viz Brtná.

Kolčavka, hosp. škola a vinice, popsaná při Libni staré.

Koldenburk viz Kumburk.

Klodín, druhdy zvláštní statek, nyní ves, zove prý se tak po pověstném Koldovi z Náchoda, 71 d. 494 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obce K., far. Choceň, býv. dom. Častalovice; kaple z r. 1836, zámeček, fil. škola; opodál tak zvaný „Tábor," kdež před časy tvrz stála (bylo prý zde více tvrzí a hradů).

Koldovka viz Čelkovice.

Kolebov (*Kolleben*), vska, 3 d. 19 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sebuzín, far. Cirkvice, býv. dom. Keblice.

Koleč, Choleč, statek (dle trhové smlouvy od 14. června 1864 za 320.000 zl.) a far. ves, 83 domů 688 ob. čes., kr. Pražský., okr. a pošt. Slan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Pražská, vik. Slan., patr. Jeho Veličenstvo cís. Ferdinand, 1899 osadníků; farní chrám nejsvětější Trojice s obrazem svat. Josefa od Škrety a sv. M. Magdaleny od Brandla, zámek, kaple, škola, pivovár, dv. popl. — K. náležela od 12. stol. ku kapli sv. Vavřince na Petříně a tedy kapitule Vyšehradské, jíž odcizena a r. 1436 od cís. Sigmunda Vác. Cardovi zapsána jest. Počátkem 17. stol. byli v držení K-če Kaplířové ze Sulevic, jimž nepochybně po bitvě Bělohorské odňata a r. 1623 prodána jest. Z pozdějších držitelů jmenujeme Vác. Ubelli-ho z Siegburka, který na počátku předešlého století zdejší chrám a zámek vystavěl. R. 1864 koupil K. od ryt. Václava Bohuše z Otěšic Jeho Velič. cís. Ferdinand.

Kolednik viz Tetín.

Kolenec, ves, 40 d. 416 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Novosedly, býv. dom. Třeboň; zde se popisuje 8 samot, zejmena pak Šafránek a Žabice.

Kolesa, Kolešov, ves, 16 d. 108 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Komárov, far. Vápno; od 14. až do 18. stol. byl zde far. chrám.

Kolešov (*Kolleschau*), ves, 11 d. 66 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutic. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Kobylé. — Jindřich z Kolešova věno manželky své Markéty s dědin svých v Kolešově, Záhoří a Kobylém převodí r. 1398 na jiné dědiny své s vůlí její a bratra jejího Petra ze Struhařova.

Kolešov (*Golleschau*), ves, 28 d. 241 ob. něm., kr. Žat. okr. Podbořan. (2$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Strojetice, býv. dom. Nepomyšl; škola, dv. popl., druhdy tvrz (?).

Kolešov viz Kolesa.

Kolešov, někdy far. ves, polohou svou nyní neznámá, přináležela ve 14. stol. k dekanátu Čáslavskému.

Kolešovice, panství fideikom. (dle soud. odhadu od 2. prosince 1843 za 532.840 zl. 10 kr. stř.) a far. ves, 106 d. 825 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (2$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., pošt. Hořesedly, arcidiéc. Praž., vik. Rakovnický, patr. Frid. Olivier hr. Vallis, 1617 osadníků; far. chrám svat. Petra a Pavla z počátku 18., pův. však ze 14. stol., škola, zámek, pivovár, dv. popl. — Někdejší tvrz byla rodinné sídlo pánů z Kolešovic. Po bitvě Bělohorské jsou K. Ladislavu Hrobčickému z Hrobčic zkonfiskovány a roku 1623 Janu Münchovi prodány. Na počátku 18. stol. náležely hrabatům Nosticům, od nichž je r. 1724 nynější držitelové hrabata Olivier-Vallisové koupili.

Kolín (nový), král., okr. hrazené město nad Labem a panství (odhadnuto r. 1845, dne 16. července na 610.970 zl. 56 kr. stř.), 521 d. (6 d. přináleželo k panství) 7178 ob. čes., kr. Čás. (4 hod. sev. záp.), arcidiéc. Praž., vik. K-ský, patr. obec, 6207 osadníků katol. Velkolepý děk. chrám sv. Bartoloměje v slohu gotickém, po Svatovítském chrámě v Praze nejdůležitější to starožitná památka stavitelská toho druhu v Čechách; založení jeho stalo se nepochybně současně s zakládáním města; presbyterium s ochozem a kaplemi dal cís. Karel IV. r. 1360 skrze Petra Paléře z Gmundu stavěti; po

vyhoření r. 1796 vkusně opraven mezi l. 1854—58. Kostel sv. Jana Kř. na Kutnohorském předměstí musel prý již r. 1590 opraven býti; kostel všech Svatých; hřbitovní chrám sv. Víta v Zálabském předměstí založen r. 1357 a byl farním chrámem vsi Měchovic, jak se snad ještě na počátku našeho století předměstí Zálabské zvalo; kostel Bolestné Panny Marie z r. 1650 při městském špitále. Kapucinský klášter s kostelem nejsv. Trojice založ. r. 1666 od Eleonory hr. Nosticové, nádraží, radnice, synagoga, hl. a podreální škola 8 tř.), smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okr. K-ský, Kouřím. a Poděbrad.), notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, telegr. štace, záložna, zpěv. spolek „Dobroslav,“ tělocvičný spolek „Sokol“, hospod.-lesnický spolek filiální, nemocnice (založ. r. 1856), pivovár, mlýn, olejna, továrna na vyráběni líhu, závod na vyrábění likérů a rosolek, zhotovování proutěného nářadí a j. Trhy výroční: 1) ve čtvrtek po 3 králích, 2) v pondělí po poslední masopustní ned., 3.) v pond. po Svátostech (může trvati po 8 dní), 4.) na svat. Ant. Pad., 5.) v pond. po sv. Bartolom. (14 dní), 6.) na sv. Frant. Seraf., 7.) v pond. po sv. Ondřeji; všem těmto trhům předchází v pátek a sobotu trh dobytčí; týdní trhy ve středu a v pátek. — Založení K-a spadá do začátku 13. věku, buď do panování Václava I. aneb Přemysla Otakata II. a osazen dle způsobu posledních, naproti šlechtě české slabých Přemyslovcův, obyvateli německými. Na záhy vystavený hrad, který české vladaře často hostil, přenešeny jsou ve 14. stol. úřady župy Oldřišské, z níž povstal kraj K-ský, trvavší až do válek Husitských; v témž věku byl K. i sídlem dekanátu. Dle ustanovení cís. Karla vřaděn K. mezi města královská, která sice v zástavu dána býti mohla, nikdy však navždy. R. 1421 vzdal se K. dobrovolně vojsku Pražskému, od něhož jest pokojně osazen, při čemž však nákladně vystavený klášter dominikánský i se šesti kněžími spálen. Při té příležitosti vystěhovali se němečtí obyvatelé z města, nechtíce přijmouti artikulů Pražských. R. 1423 držán zde sněm. Odstoupivše K-ští později od Pražanů, dali se r. 1427 panu Haškovi z Valšteina pod správu, pročež spojená vojska Husitská město oblehla, které se po čtvrt letě vzdalo a od té doby věrně ku straně Husitské stálo a u Lipan s ní krvácelo (r. 1434). Když po nešťastné této porážce zbytkové bojovníků kalicha s Sirotčím hejtmanem Čapkem a Táborským Ondřejem Kerským do K-a se utekli, přirazilo ihned vojsko jednoty panské k městu; po marném ale dobývání stala se úmluva, že obě strany vojsko rozpustiti mají. Ale vzdor tomu udrželi se zde dosti dlouho Táboři a K. odpíral s Hradcem Králové a Stříbrem ještě r. 1436 poslušenství Sigmundovi co králi. R. 1437 zapsán K. od cís. Sigmunda Táborskému knězi Bedřichovi ze Strážnice, který stoje proti jednotě Poděbradské ještě na počátku druhé polovice 15. stol. K-em vládl. Když synové krále Jiřího, knížata Minsterberská, o dědictví po otci se rozdělili, připadl hrad a město K. panu Viktorinovi. Ve válce Vladislava II. s Matiášem Corvínem dostal se K. v moc Maďarů. Válkou 30letou, jmenovitě ale dobytím jeho skrze Sasy a loupeživé Švédy jest obyvatelstvo velmi ochuzeno a stenčeno. R. 1757, dne 18. července jsou mezi K-em a Pláňany Prušáci od generála Dauna na hlavu poraženi. V K-ě narozen r. 1379 Stephanus de Colonia, professor na vysokých školách Pražských a později kazatel v Betlemské kapli. — Panství K-ské přináleželo od nejstarších dob ku koruně královské, od níž se během času v zástavu dostalo rozličným rodinám, tak jmenovitě v 16. stol. pánům z Žerotína. Od krále Matiáše darováno Václavovi Kynskému z Vchynic a Tetova, který jeho opět r. 1625 král. komoře postoupil, při níž pak až do r. 1829 zůstalo. Posledně jmenovaného roku koupil je Václav Veith, jehož dědicům až dosud náleží.

Kolín starý (*Alt-Kolin*), far. ves na levé straně Labe, 107 d. 791 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kolín nový ($1^1/_2$ hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. K. st., býv. dom. Kolín. (2 domy k městu), arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. dědicové Veithovi, 1250 osadníků; far. chrám sv. Ondřeje z 13. stol., založ. pův. r. 1300 od cisterciáků Sedleckých, škola. — Že by osada tato, jakby z přívlastku „starý“ souditi se mohlo, dříve byla povstala než město Kolín, nelze tvrditi.

Kolinec, statek allod. (r. 1841 za 81.057 zl. 10 kr.) a starobylý městys, 132 d. 1015 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., diéc. Buděj., vik. Planic., patr. hr. Taaffe, 2018 osadníků, pošta Zavlekom; farní chrám sv. Jakuba připomíná se co taký již k r. 1384, škola, zámek, pivovár, mlýn; za dávných dob dolováno zde na stříbro. Sam.: na Starém ovčině 8 d. ($^1/_4$ hod.), Nový mlýn ($^1/_4$ hod.), papírna a pohodnice na Pačinách ($^1/_2$ hod.). Trhy výroční: 1.) na sv. Filipa a Jakuba, 2.) na sv. Vavřince, 3.) na sv. Ondřeje; připadnou-li tyto trhy na ned. neb svátek, odbývají se příští pondělí. — K. držel v druhé polovici 15. věku Vilém Švihovský z Riesenberka a na Velharticích; dcera jeho provdaná za p. Zdeňka Lva z Rožmitala přinesla K. manželi

svému za věno. Tomuto následoval v držení Adam ze Šternberka a na Zelené hoře. V druhé polovici 16. stol. seděli na K-i Vintířové z Vlčkovic, okolo r. 1677 Maximilian hr. z Guttšteina a od konce 17. až do středu 18. stol. hrabata Terzi de Sissa. Nynější držitel statku K-ského jest Eduard hr. Taaffe.

Kolišov, ves, 19 d. 134 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Bernartice, býv. dom. Opařany. — K. prodal Bohuslav Ostromirský z Ostromiře r. 1621 jesuitům.

Kollenberg, Kolmberk, vska na návrší, 10 d. 82 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Cudrovice, pol. obc. Milejšice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk.

Kolmburg viz Kumburk.

Kolna, myslivna u Hulic.

Kolna, mysliv. a hájovna u Lutové.

Kolné, ves, 19 domů 145 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Velechvín, far. Ševětín, býv. dom. Hluboká.

Koloděje, Kaladý (Kaladey), statek fideikom. (dle odhad. listiny z 9. září 1843 za 191.334 zl. 29 kr. stř.) a ves, 154 d. 1044 ob. čes. (většina židů), kr. Buděj., okr. a far. Vlt. Týn ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., zámek s veřejnou kaplí sv. Anny, fil. škola, synagoga a rabinát, pivovar, vinopalna, mlýn; sam.: Hradec, dv. popl. Homolov, a cihelna. — K. patří nezletilému hr. Eugenovi, synu Karla hr. Vratislava z Mitrovic.

Koloděje, far. ves při potoce, 52 d. 415 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Uhříněves, pošt. Běchovice, arcidiéc Praž., vik. Mnichovic., patr. kn. z Lichtenšteinu, 1344 osadníků; far. chrám povýšení sv. Kříže z r. 1806, škola, zámek s krásným parkem a oborou, vystavený na místě někdejší tvrze od Marie Terezie, vojvodkyně Savojské a Karignanské; v zámku mnohé obrazy od Škrety a Brandla. — K. byla druhdy zvláštní statek a někdejší tvrz, kterou v 30leté válce Švédové zničili, byla ve 14. a 15. stol. původištěm rytířů z Koloděje; v 16. stol. náležela pánům Smiřickým ze Smiřic a spojena snad již tenkráte s panstvím Uhříněveským.

Koloděje, ves nad Loučnou, 33 d. 276 ob čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Dašice. — K. darovala manželka krále Vladislava okolo r. 1167 klášteru Premonstrátů v Litomyšli.

Kololeč viz Koveleč.

Koloměřice, ves, 53 d. 355 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vlt. Týn ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Chraštany; sam.: mlýn Bílina, na Dolinách 3 d., pod Sternberkem 3 d.

Kolomuty, druhdy sídlo panské, nyní ves, 25 d. 173 ob. čes., kr. i okr., far. a býv. dom. Ml. Boles. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. K. — Někdejší tvrz byla v 15. stol. rodinným sídlem pánů z Kolomut.

Koloredov viz Lažiště.

Koloveč (*Kolautschen*), starobylý městys v rovině, 152 d. 1066 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Chuděnic., diéc. Praž., vik. Lukavic., patr. hr. Černín, 2709 osadníků, pošt. Stankov; far. chrám Zvěstování P. M. uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, továrna na zápalky všeho druhu (roč. za 30.000 zl.) Trhy výroční: 1.) v out. velikonoční, 2.) na sv. Jana Kř., 3.) v pondělí před sv. Havlem; týdní trh: 1.) druhé pond. po velikon., 2.) druhé pond. po sv. Martinu. — K. patřil snad za nejstarších dob k biskupství Pražskému, neb dle Doksanské potvrzovací listiny krále Otakara z r. 1226 daroval jej kníže Jindřich, biskup Pražský, klášteru Doksanskému. V středu 15. stol. byl v držení jeho Přibík z Klenového; kdy se však k panství Chuděnickému dostal, udati nevíme.

Kolovraty, ves při potoku, 21 d. 204 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Uhříněves; fil. chrám sv. Ondřeje byl ve 14. stol. farním, dv. popl. — Velmož Mladota daroval zde klášteru Ostrovskému čtyry lány země se štěpnicí. U první polovici 14. stol. byly K. majetkem Rokycanských (měšťanů Pražských); ještě r. 1344 jmenuje se Michal Rokycanský držitelem K-t. Než brzy na to dostala se v jich držení jedna větev Janoviců, kteří sobě hrad zde vystavěly (blíž nynějšího dvora) a příjmí z Kolovrat přijali. Předek proslulého, dosud žijícího hraběcího rodu toho jest Albrecht z Kolovrat, poprvé r. 1447 jmenovaný.

Kolozruky, Kolozruče, někdy Korosluky (*Kolosoruk*), statek (dle trhové smlouvy od 7. února 1843 za 55.000 zl. stř. a 100 dukátů klíčného) a ves, 52 d. 294 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Vtelno, far. Lužice; zámek, dv. popl. — Vchyna z Bělušic prodal r. 1412 dědictví své v K-cích, vyjma 60 kop gr. platu ročního, jež měl zde klášter Osecký, Pavlovi a Václavovi z Brané, měšťanům Mosteckým. Statek K-ský koupili výše uvedeného roku p. Josef a Alex. Fleischer.

Kolvín, ves, 58 d. 568 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc.

K., pol. obc. a far. Skořice, býv. dom. Mirošov.; na blízku se dobývá železná ruda. — Blíž K-a spatřují se nepatrné zbytky hradu a lid tamní říká místu tomu na hradě a tvrdí že se nazýval Losumberk.

Komařice, statek a ves, 33 d. 190 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Střížov; zámek s kaplí sv. Bernarda, pivovár, dv. popl., opodál 3 jednoty; od r. 1677—1787 stál na blízku kostel sv. Bartoloměje. — K. byly v 15. stol. sídlem rodu soujmenného, v středu 16. věku dostaly se rytířům Kořenským z Terešova, kteří je r. 1623 ve čtvrtek po sv. Mikuláši za 45.000 kop gr. míš. Cisterciákům Vyšebrodským prodali; jmenované opatství jest dosud v držení K-c.

Komárov (*Kumerau*), ves, 35 d. 256 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom Hrádek Prohořský, pošt. Lubenec a Žlutice, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. Lud. hraběnka z Kokořova, 676 osadn.; lok. chrám sv. Vavřince z r. 1750 pův. ze 14. stol., škola.

Komárov, ves na potoku, 54 d. 355 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Dašice, býv. dom. Pardubice; kaple sv. Mikuláše z r 1775, škola.

Komárov, ves, 26 d. 178 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv dom. Chlumec ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Vápno.

Komárov, ves na úpatí soujmenného, geognosticky důležitého vrchu (387 víd. sáhů nad hladinou moře), s něhož krásná vyhlídka na Jizerské i Krkonošské hory a do středu Čech, 30 d. 198 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Semily (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhota.

Komárov, ves, 10 d. 54 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Nesytá, pol. obc. Kyje, far. Brusnice něm., býv. dom. Náchod.

Komárov (*Komar*), ves, 55 d. 314 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Huntířov, far. Kocléřov, býv. dom. Hostinné; mlýn.

Komárov, veska, 9 d. 61 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nechanic. ($^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Nechanice, býv. dom. Sadoví.

Komárov, někdy panské sídlo, nyní ves, 108 d. 974 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Mrtníky; želez. hutě, vysoká, kupolní pec a valcovací stroj (roč. na 45250 ctů. železa, jež se páčí na 227,000 zl.); železná ruda (revír 50176 čtv. sáhů.) — Nekdejší tvrz, na níž znak Pešíkův, jest dosud obydlena.

Komárov, ves, 38 d. 249 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Hlavatce; $^1/_4$ hod. vzdáli dv. popl. Naděje a $^1/_2$ hod. hájovna.

Komárov, někdy ves, nyní sam. u Malšína.

Komárov, sam. blíž Branžeže.

Komárov, sam. u Stružince.

Komárov viz Boudy.

Komárovský mlýn viz Svidnice.

Komberk viz Kornberk.

Komonín viz Kamonín.

Komořany (*Kommern*), ves v rovině, 78 d. 398 ob. něm., kr. Žat., okr. Most. (1 hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Čouš, býv. dom. Eisenberk a Novosedly. Kaple sv. Anny, škola, opodál kyselka. — Sev. záp. od K-n počínalo někdejší jezero Komořanské, jehož jednu částku s polovicí rybařů v Komořanech usedlých král Václav r. 1250 klášteru Oseckému daroval. V 15. stol. náležely K. částečně k panství Boreckému.

Komořany, dv. popl., ovčín a spustlá tvrz, na pravém břehu Vltavy, u Točné (okr. Zbraslav.). K. byly druhdy ves, kdež Vratislav II. r. 1088 jedno popluží s rybařem kostelu Vyšehradskému daroval. V první polovici 14. stol. byly majetkem kláštera Zbraslavského, jemuž ve válkách Husitských odňaty a cís. Sigmundem r. 1436 Matějovi Vědětovi z Mostěnic zapsány jsou. R. 1622 jsou K. co zvláštní statek Janu Felixovi Sturmovi skonfiskovány a klášteru Zbraslavskému prodány.

Komorec, vska, 4 d. 52 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Radlice, far. Kršty, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy. Na místě tom stála druhdy tvrz a ves Komořice.

Komorec, sam. u Výžerky.

Komořice viz Komorec.

Komorní Hrádek viz Hrádek nad Sázavou.

Komorno, ves, 16 d. 129 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. ($^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Kotousov, býv. dom. Chocenice; dv. popl.

Komorovice, ves, 25 d. 197 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Bříště staré, far. Bříště nové, býv. dom. Želivo. Mezi zbožím kláštera Želiv., kteréž jemu král Sigmund r. 1437 potvrzuje, uvádějí se též K.

Komošín, někdy hrad u Dolan (v. t.), který nepochybně válkami Husitskými zaniknul. R. 1467 uvodí se mezi vesnicemi k hradu Pušperku náleževšími, kteréžto zboží po smrti Reinwalda Bohuňka z Ustupenic na krále spadlo a jmenovaného roku Janovi z Haamburka a na

Kosti postoupeno jest. Před shořením desk zemských prodal tvrz Svrčeves a pustý hrad K. Jan Kanický z Čachrova Janovi Jeníškovi z Újezda.

Komušín (*Komschin*), ves, 49 d. 401 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovice (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Bor velký, býv. dom. Střela a Hoštice.

Konařovice, statek (dle trhové smlouvy z 13. prosince 1845 za 190.000 zl. stř.) a far. ves, 119 d. 834 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kolín (¼ hod. sev. vých.). kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. hr. Harrach, 1308 osadníků; far. chrám povýšení sv. Kříže, škola, zámek z 1775 snad na místě někdejší tvrze, pivovár, dv. popl., továrna na líh, mlýn. Sam.: u Jelena, hospoda a několik domků (½ hod. sev.); Labuť dv. popl., mysliv. a hájovna u bažantnice, pak hospoda a 3 d. (¼ hod. jih. záp.); Soušky (¼ hod. již.), nyní sam., někdy ves. — R. 1390 prodal Bernard Grober, měštěnín Kutnohorský 10 kop gr. platu na svém zboží v Konařovicích spoluměštěnínu Václavovi Jorigovi za 100 kop gr. R. 1395 prodali Aleš z Konařovic a Bernard z Kořec plat svůj roční v K-ích Maršovi z Tuněchod. V středu 15. stol. držel K. Jan Calta z Kamenné hory. Nynějším držitelem jest hrabě Harrach.

KonČana, sam. blíž Bzí.

Končice, ves, 58 d. 411 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Žiželice. Chrám sv. Stanislava, jehož se již v předhusitské době připomíná, zanikl až na věž požárem r. 1726.

Končiny, vska, 4 d. 26. ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. (město) Litomyšl (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Sloupnice (1 d. k panství Litomyšlskému).

Končiny, ves, částečně v údolí, částečně po výšinách, 27 d. 183 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnic. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec.

Končiny (*Schnappe*) viz Olešnice horní.

Končiny viz Radechová horní.

Končiny viz Slatina.

Končovský mlýn, popisuje se u Tuchoměřic.

Kondrac viz Kondratce.

Kondráče, Kundratce (*Neudorf*), ves, 63 d. 384 ob. něm., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1¼ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Pečín, far. Rychnov, býv. dom. Nov. Hrad. (2 d. k Třeboni, 2 d. k Vyš. Brodu a 1 svob. dvorec).

Kondratce (*Kaindratsdorf*), veska, 7 d. 45 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schöbersdorf, far. Hořice, býv. dom Vyš. Brod; opodál sam. Kropshof.

Kondratce, Kundratec, Kondrac, far. ves na soujmenném potoku, 43 d. 317 ob. čes., kr. Táb., okr. pošt. a býv. dom. Vlašim (1 hod. již.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim, patr. kn. Auersperg, 1228 osadníků; starobylý far. chrám sv. Bartoloměje s dvěma vížkami slohu románského, vůkol zdí a k východu ještě příkopem obehnaný, pochází nepochybně ze 12. stol. a byl r. 1785 opraven; v něm jest osmihranná kam. křtitelnice, která zajisté z prvních dob křesťanství v Čechách pochází; škola. Někdejší tvrz, na níž ve 14. stol. panoši z Kondrace seděli, stávala tam, kde jest nyní domek p. čís. 37. R. 1385 koupil zde panoš Děpold z Věžník za 70 kop gr. tvrz, dvůr a podací právo. Po jeho brzké smrti vládli K-em synové jeho Petr a Jaroslav. R. 1546 postoupen K. od rodu toho pánům z Vlašími.

Kondratice, vska, 5 d. 39 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Jemniště.

Konecchlumí, ves na konci hřbetu Chlumu (odtud název), 49 d. 447 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Lužany, býv. dom Kumburk a Úlibice; škola, dv. popl., mlýn; před věky zde stála tvrz a v předhusitské již době far. chrám. Na zakladací listině Doksanské z r. 1226 podepsán co svědek Dalibor z K.

Koněpasy, Konipas, někdy tvrz u Březiny (v. t.); chatrné stopy někdejšího čtverhranného příkopu, u prostřed něhož nyní sýpka stojí, jsou jedinou upomínkou na ni. K r. 1399 uvodí se Petr řečený Koněpas z Koněpasa; Albrecht z Konipasu koupil r. 1449 od Viléma z Ilburka hrad Borek jinák Červený Hrádek i s příslušenstvím za 600 kop, kteréžto zboží ovdovělá manželka jeho, Kateřina ze Stráže, třem svým dcerám a p. Benešovi z Veitmíle v 800 kopách r. 1470 zapsala.

Koněprusy, ves, 29 d. 214 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Tmaň, býv. dom. Králův Dvůr (6 d. k dom. Suchomast. a 1 d. k dom. Tmaň.); škola. — K. byly druhdy panským sídlem rodu soujmenného; k r. 1420 jmenují se Hašek a Jindřich z K-s a 1455 Václav z K-s.

Konětopy, někdy panské sídlo, nyní ves, 47 d. 341 ob. čes., kr. Práž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Labem (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Hlavno Kostelní; škola.

Konětopy, ves, 36 d. 310 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Slivice, býv. dom. Dobříš.

Konětopy, ves při Hřivickém potoce, 87 d. 220 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Hřivice, býv. dom. Citolíby; chmelařství, mlýn; sam.: Brůdek a Chanov. As ½ hod. již., na příkré skále, zříceniny hradu Pravdy. Že zde býval hrad Držmberk, na němž v l. 1428 a 1432 Beneš z Kolovrat seděl, nelze s jistotou tvrditi.

Konice, Kunice (*Kunitz*), ves, 23 d. 141 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Dobřenec, far. Tureč, býv. dom. Maštov; veřejná kaple, ¼ hod. vzdálí myslivna. — Velmož Milhost daroval K. r. 1196 založenému od něho klášteru Maštovskému.

Konice, sam. u Kadeřavec.

Konice viz Kounice.

Koničkův mlýn viz Makotřasy.

Königshain, pomezní ves, 30 d. 188 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Šluknov (½ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Rosenhain.

Königshan, ves v údolí při hranicích, 103 d. 611 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Žacléř (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Bernartice; kaple sv. Jana Kř., škola, komerc. celní úř., plátenictví, kam. uhelné doly. Sam. Hof.

Königswalde, far. ves, 326 d. 2363 ob. něm., kr. Litom., okr. pošt. a býv. dom. Šluknov (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. náb. fond, 2478 osadníků; far. chrám sv. Vavřince, škola, 2 mlýny. K. jest rodištěm o školství v Čechách zasloužilého Ferd. Kindermanna, napotomního biskupa Litoměřického.

Königswerth, ves na levém břehu Ohře, 40 d. 245 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K.; starobylý chrám fil. sv. Kunhuty, škola, mlýn, kam. uhelné doly, želez. ruda.

Konín, vska, 8 d. 45 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (2½ hod. již.), kat. obc. Účín, pol. obc. a býv. dom. Kolinec, far. Velhartice.

Konipas viz Koněpasy.

Konkovice viz Chonkovice.

Konobrže (*Kummerbursch*), ves, 22 d. 136 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Kopisty, far. Čouš. — Druhdy zde stála tvrz a K. byly zvláštní statek, jejž město Most r. 1736 za 28.000 zl. koupilo.

Konojedy, panství (dle právního přiřknutí od 20. dubna 1831 za 179.000 zl. stř.) a far. ves, 108 d. 561 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Úšt. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litom., vik. Úšť, patr. p. Anna Maierová 1195 osadníku; zámek někdejší to klašter Servitský (salož. od Frant. hr. Sweerts-Sporka r. 1793, zrušen r. 1785), s kostelem Nanebevzetí P. M., jenž jest po zrušení kláštera za farní prohlášen, škola, pivovár (r. 4657 věder za 18628 zl.), dv. popl., mlýn. Někdy zde byla tvrz. R. 1057 jmenuje se K. mezi zbožím kostela Litoměřického. Později náležely nepochybně pánům Berkům. Na začátku 17. stol. byl v držení K. Albrecht Kunecký z Pojetic, později Zdenko Lev Libštejnský z Kolovrat a od r. 1650—1736 hrabata Šporkové, po nichž hrabata Sweert-Sporkové následovali. Tito zůstali v držení K. až do r. 1802 a do té doby přecházelo panství K-ské častěji na rozličné rody. Nynějším majitelem jest paní Anna Meierová.

Konojedy, far. ves, 72 d. 571 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a pošt. Kostelec n. Černými lesy (1 hod. již.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Kostelec., patr. náb. fond, 2496 osadníků; kostel sv. Václava, jenž se již r. 1384 mezi far. uvádí, škola. Sam. Zlodějka, hájovna.

Konopáč, sam. u Heřmanova městce.

Konopiště, ves, 32 d. 246 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Lipovice, far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Konopiště, panství (dle smlouvy trhové od 17. února 1717 za 331.000 zl.) a ves, 26 d. 452 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K.; starobylý zámek, jenž se skládá ze tří v rozličných dobách zbudovaných částí, měl za starodávna hluboké příkopy, sedm věží, patero bran a zdvihací most. Nejstarší severovýchodní část s kaplí sv. Jiljí, pochází asi ze 14 stol.; na severní dílem i západní straně připojená druhá část vyvedena r. 1605 od Přecha Hodějovského z Hodějova. Třetí jižní část pochází z r. 1725—1727 od Jána Jos. hr. z Vrtby. Pod zámkem pivovár, mlýn a velkolepá cukrárna (výroba: 4100 ctů cukru a 1166 ctů siropu). R. 1311 byl v držení K. pražský kanovník Tobiáš, příjmím Bechyně z Benešova, jenž daroval celé své otcovské dědictví a sice hrad K., město Benešov a některé vesnice svému příbuznému Zdislavovi ze Šternberka, což i král Jan listem téhož roku daným potvrdil. Tím způsobem dostal se hrad K. i s Benešovem v držení pánů ze Šternberka, kteří pak téměř po tři století tímto panstvím vládli přijavše odtud i příjmí „Konopištských.“ R. 1468 seděl na K-i úhlavní nepřítel kr. Jiřího, Zdeněk ze Šternberka, kterýž se po dlouhém obléhání hradu vzdal. Na začátku 17. věku koupila K. paní Dorota z Hodějova. Po její smrti zdědil K. Bernard z Hodějova, který však pro účastenství ve spouře stavovské statky svými propadl, načež panství K-ské od král. komory Albrechtu z Valdšteina

prodáno. Od té doby přecházelo panství K-ské častěji z ruky do ruky. R. 1715 koupil je hr. Jan Josef z Vrtby, a od r. 1830 jsou v držení jeho kn. z Lobkovic-Vrtby. — R. 1423 (24. červ.) jsou zde strany Táborů a Pražanů nepřátelsky proti sobě stojící smířeny.

Konrač *(Konrads)*, ves, 33 d. 248 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Bystřic. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Klášter.

Konradschlag viz Káinretschlag.

Konradsgrün, ves, 40 d. 264 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (3 hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Jesenice, far. Palice; škola, 3 mlýny, kyselky, železné rudy.

Konradsthal, ves na Palickém potoku, 23 d. 129 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Tubož, far. Mšeno, býv. dom. Stránka; škola, mlýn.

Konratec, Kundratice, ves, 43 d. 262 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Stráž, býv. dom. Dvory; kaple sv. Antonína, škola. Sam. Hollmühle, mlýn.

Konratice viz Kornatice.

Konstadt viz Kunstadt.

Konštantinka, vinice čís. pop. 75, viz Vinohrady (okr. Karlín).

Konvářka viz Dehnice (okr. Smichov).

Konvářka, sam., viz Smichov.

Kopačov viz Skapačov.

Kopanina (*Kopain*), ves v horách, 12. d. 56 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Pulečny, far. Rychnov, býv. dom. Svijany (4 d. náležely k dom. Čes. Dub. a 8 d. k dom. Malá Skála).

Kopanina, ves, 25 d. 157 ob čes., kr. Čás., okr. Doln. Kralovic. (3¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Čáslavsko, far. Lukavec, býv. dom. Pravonín.

Kopanina sam. viz Boskov (okr. Semil).

Kopanina, sam. u Čestína (okr. Janovic).

Kopanina, sam. viz Dohalice (okr. Nechanic).

Kopanina, sam. viz Hodonice (okr. Bechyň).

Kopanina, sam. viz Nedvězí (okr. Neveklov).

Kopanina, sám. viz Poniklá (okr. Jilemnic).

Kopanina, sam. viz Prosičky (okr. Příbram).

Kopanina, sam. viz Rohožná okr. (Pelhřimov).

Kopanina, sam. viz Zbonín (okr. Mirovic).

Kopanina přední (*Vorder K.*), ves blíž Šárky u Prahy, 41 d. 278 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K. p., far. a býv. dom. Tuchoměřice; velepamátný kostelíček sv. Magdaleny slohu byzantinského, r. 1854 opravený, jehož založení se klade do prvních dob křesťanstva, chová krásný obraz sv. 3 Králův z české školy, z 15. stol. pocházející; kaple sv. Ludmily vystavená r. 1712 od Jesuitů, kteří si zde krátký čas po svém přistěhování se do Čech statek zakoupili. Někdy zde byla tvrz. Sam. Prelaty (3 d.) — Zde se udržela pověst o modle Krosině, která nad ohništěm v chrámě zdejším stála a ženu krásy neobyčejné představovala, držíc v loktech nahé dítko, které si hrálo s jablkem. Jí pálily se tři klasy každého druhu obilí a sice v červenci ze staré úrody.

Kopanina zadní *(Hinter-K.)*, ves, 17 d. 143 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. K. z., pol. obc. Kopanina přední, far. a býv. dom. Tuchoměřice; mlýn. Sam. mlýny „u Vávrů" a „u Brejchů."

v Kopaninách viz Vysoké (okr. Roketnic).

Kopaninský, sam., viz Petrovice (okr. Humpolec).

Kopaniny (*Kopain*), ves, 26 d. 166 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvor. (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bukovina veliká, far. Chvalkovice, býv. dom. Hradiště (13 d. náleželo k dom. Jaroměř.)

Kopaniny, sam. viz Podmokly (okr. Čáslav).

Kopaniny, sam., viz Jankov (okr. Buděj.)

Kopaniny, sam., viz Mladějov (okr. Sobot.)

Kopanský mlýn, sam., viz Tuchoměřice (okr. Smichov.).

Kopatree, osada neznámého nyní položení v kr. Píseckém.

na Kopci, sam., viz Krčín (okr. Nov. Měst.).

na Kopci, sam., viz Kaly (okr. Hořic.).

na Kopě, sam., viz Nedomice (okr. Brandýs n. L.).

Kopec, Číhadla (*Hieronymberg*), ves na lesnaté výšině, 26 d. 130 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Benátky (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lysá stará, far. Lysá. V blízkém lese letohrádek „Bonrepos" od arcibiskupa Antonína hr. Příchovského vystavený a nynějším držitelem hr. Leopoldem z Thunů obnovený, pak kaple sv. Jarolíma, myslivna, dv. popl.

Kopec, (*Kopetzen*), statek allod. (dle smlouvy trhové od 19. čce 1845 za 50.000 zl. stř.) a ves, 12 d. 99 ob něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Prostiboř.; na skalnatém pahorku zámek Sovolusky (*Walluschka*), dv. popl., vinopalna, mlýn, myslivna. R. 1630 dostal se v držení K-ce dle pamětní knihy Prostibořské Rudolf Wolffinger z Wolfsbachu, později náležel rozličným rodinám, z nichž uvádíme toliko pány z Schirndingů a hrabata z Oppersdorfu. Nynějším držitelem jest

Karel Jindřich kníže Löwenstein-Wertheim-Rosenberg.

Kopec zlatý viz Zlatý kopec (okr. Brandýs n. L.).

Kopeč, ves, 15 d. 132 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Netřeby, far. Vodolka, býv. dom. Obříství.

Kopeček (*Muttergottesberg*), klášter servitů na Marianském kopečku, 4 d. 21 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Králíky (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Heděč dolní; poutnický kostel P. Marie, okolo něho ambity a ve zvláštním stavení „sv. schody." — Klášter a kostel založeny na počátku minulého stol. od Tobiáše Jana Beckra, nápotomního biskupa Královéhradeckého. Jest odtud daleká vyhlídka do sousedního Kladska, na Krkonošské hory, velkou část východních Čech a Moravy.

Kopelhof a Kopelmühle, sam., viz Chroboly. (okr. Prachatic.).

na **Kopičáku**, sam., viz Knežičky.

Kopidlno, panství fideikomm. (dle soudního odhadu od 10. října 1825 v ceně 937.244 zl. 59¾ kr. stř.) a starobylé městečko na Leštinském potoku, 229 d. 1487 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (1¼ hod. jih. vých.), diéc. Král. Hrad., vik. Kopidln., patr. hr. Šlik, 3724 osadníků; zámek, far. kostel sv. Jakuba, v r. 1705 znovu vystavený, byl již r. 1361 farním, rádnice, škola, jenž má své vlastní a to dosti značné jmění, c. k. pošt. úř. s pošt. štací, dv. popl., vinopalna, mlýn. Trhy výroční: 1) ve středu po velikonoci, 2) na sv. Prokopa, 3) ve středu před Narozením P. M. 4) ve středu před Početím P. M. — V 14. stol. seděl na zdejší tvrzi Boček z Kopidlna, jenž se uvádí r. 1341 co svědek poslední vůle Arnošta z Pardubic. Rod Kopidlanských zůstal v držení tohoto rodinného sídla svého až do r. 1527, kdež je Sigmund Kopidlanský za 3300 kop prodal ryt. Václavovi Haugwitzovi z Biskupic. Ten postoupil K. trhem Rudolfovi Rabenhauptovi ze Suché, kterýž se odtud také „na Kopidlně" psáti počal. Po jeho synovi a nástupci Balthasarovi, jenž co hejtman kraje Královéhradeckého dne 4. ledna 1616 v K-ě zemřel, přešlo panství K-ské koupí na Jana Rudolfa Trčku, po němž je zdědila vdova jeho Marie Magdalena roz. Popelova z Lobkovic, která K-a r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina za jiné zboží postoupila. R. 1638 daroval Ferd. III. panství K-ské, po smrti Valdšteina na král. komoru spadlé, Ludvíkovi z Dietrichšteina, od něhož se směnou dostalo hr. Jindřichovi Šlikovi, jehož rod až dosud zde vládne. V bouřích husitských a v 30tileté válce utrpělo K. mnoho škod. Jiné neštěstí pro K. byly požáry, neboť r. 1667 lehlo celé město popelem a r. 1829, 7. čce vyhořela opět velká část města. V K-ě nar. r. 1776 numismatik čes. František Blecha († v Praze 1855). R. 1854 dne 5. března zemřel zde zasloužilý spisovatel čes. kněz Frant. Al. Vacek.

Kopidlo, ves na vysoké pláni, 46 d. 344 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Kočín, far. Žebnice, býv. dom. Plasy. — Okolo roku 1181 psal se Vitoň, svědek na listině Plasské „z Kopidla." R. 1183 daroval kníže Fridrich K. klášterníkům Plasským za podíl, jenž jim náležel ze cla solního u Děčína.

Kopist česká, Kopisty české, ves, 32 d. 216 ob. čes., kr. i okr. Litom. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K. č., far. Podčaply, býv. dom. Doksany. — Blíže K. spadá východní rameno Ohře do Labe.

Kopist německá, Kopisty německé, ves na levém břehu Labe, 62 d. 367 ob. čes., kr. i okr. Litom. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. K. něm., far. Bohušovice, býv. dom. Doksany. Cís. Sigmund zapsal městu Litoměřicům 1436 mezi jinými K. n., ves kláštera Doksanského. K. n. stála až do r. 1781 na místě, kdež jest nyní pevnost Terezín (ostatně viz Terezín).

Kopisty (*Kopitz*), statek náležející městu Mostu a ves na potoce, 79 d. 451 ob. něm., kr. Žat. okr. Most. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Čouš., fil. kostel Božího Těla, jenž měl r. 1384 vlastního faráře, fil. škola, pivovár, vinopalna, dv. popl., 2 mlýny. Někdy zde byla tvrz. Velmož Kojata odkázal r. 1227 K. křižovníkům božího hrobu na Zderaze. R. 1439 prodal Sezema z Kobylníka dědictví své v K-ech tvrziště s dvorem, ves i se vším příslušenstvím, jakož to někdy Václav z Kopist držel, Hanušovi řeč. Hochhauser z Mostu za 410 kop. gr.

Kopisty české viz Kopist česká.

Kopisty německé viz Kopist německá.

Koporeč (*Kopperitsch*), ves, 33 d. 192 ob. něm., kr. Žat., okr. Most. (2 hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Havraň., býv. dom. Postoloprty (2 d. náležely k dom. Zlatník a 1 k dom. Chanov.)

Köppeln viz Kochanov (okr. Sušic.).

Kopřivník (*Vorder-Nessel*), ves, 11 d. 53 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Týnec horní, far. Touchořiny, býv. dom. Liběšice; přádelnictví, chmel, len.

Kopník, ves, 21 d. 109 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradišt. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Horky, far. Bosen. Sam. Písek.

Koráb, vinice, v. Vehlovice (okr. Mělník.)
Korákov, dv. popl., u Hrušova (okr. Týn n. V.).
Korálkov, sam., viz Klatovy.
Koratov (*Kainretschlag*), ves, 12 d. 68 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Svatomírov, pol. obc. Schlagl dolní, býv. dom. Rožmberk. Sam. Hofholzbauer a Haarstubenhäusl.
Körber, far. ves, 47 d. 310 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ueberdörfel, diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 743 osadníků, rpošt. Žitava; lok. chrám Narození P. M. z r. 1828, škola. Vesnice tato povstala teprv po r. 1697.
Korce, Korčí (*Kortschen*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 30 d. 183 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Bořejov, býv. dom. Houska, škola. K. náležely již v 16. stol. k statku Housce.
Kordovský viz Sedlec.
Korec, někdy tvrz, nyní dv. popl., viz Chotějovice (okr. Chlumec).
Korec, myslivna, viz Sázava (okr. Pelhřimov).
Korejtka viz Svojanov starý (okr. Polička).
Kořen (*Kurschin*), statek allod. (dle listiny odstup. z 12. pros. 1837 za 8.000 zl. stř.) a ves, 57 d. 353 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic. (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Leškov; zámek, kaple sv. Jana Nep., škola, dv. popl., myslivna. Sam. Ziermühle (¼ hod. vých.) a Grönamühle, mlýny. — K. jest původištěm starožitného dílem rytířského dílem hraběcího rodu Kořenských z Terešova.
Kořen viz Dvorec (okr. Soběslav.).
Kořenice, ves, 47 d. 310 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Ratiboř.
Kořensko, mlýn viz Nezdašov.
Kořín, někdy osada na Prachensku neb Budějovicku.
Korkusova huť, Korkov (*Korkushütten*), far. ves při silnici do Pasova, 15 d. 138 ob. něm., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Vimberk (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. K., diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. náb. fond., 392 osadníků; far. kostel sv. Kříže z r. 1788, škola, mlýn, myslivna.
Korkyně, ves, 20 d. 135 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (2¼ hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Křížov, far. a býv. dom. Slapy; škola, myslivna. Někdy zde byla tvrz, rodinné to sídlo soujmenného rodu panského. R. 1393 založila ovdovělá paní z Korkyně kaplanství při kostele Slapském. R. 1680 odstoupil Servac Engel z Engelflusu K. klášteru Zbraslavskému, který statek ten se Slapy spojil.
Kornatice, Konratice, ves, 32 d. 271 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Mešno, býv. dom. Štáhlavy.
Kornau, ves při silnici, 12 d. 109 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb. (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Dürnbach, far. Nebanice. Za dob zřízení patrim. tvořily 4 d. zvláštní statek náležející úřadu krajskému v Chebě.
Kornberk, Komberg (*Gumberg*), dv. popl., někdy hrad u Čemín, který byl původištěm rodu soujmenného. Nejstarší nám známý úd rodiny té jest Jindřich z K-a okolo r. 1391. Na začátku 15. stol. dostal se, jak se zdá, v držení zboží K-ého klášter Kladrubský, nebo r. 1422 zapsali opat a konvent jmenovaného kláštera na K-ce a jiném zboží 1200 kop gr. berně královské Burianovi z Guttšteina. Však již téhož roku 1422 jmenuje se Vilém z Nečtín pánem na K-e. Ve středu 15. stol. seděl na K-e Vilém ze Žlutic.
Kornhaus viz Mšec.
Kornice, ves, 33 d. 204 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl. (½ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Sedliště velké. — Na místě K. stála někdy ves Domazice s dvorem, jejž daroval župan Domaslav Benediktinům Opatovským.
Korno, ves, 25 d. 199 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Liteň, býv. dom. Králův dvůr. Někdy zde bývala tvrz. K r. 1418 připomíná se Petr Chlumek z Korna. Na blízku jest pod příkrými skalami Korenskými jeskyně „v Ivanovicích," kterouž prý sv. Ivan obýval.
Koroděje viz Korojedy.
Korojedy, Koroděje (*Juratin*), ves, 34 d. 192 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Ošelín, býv. dom. Bor. (8 d. k dom. Planá.).
Koroseky, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves a dv. popl., 11 d. 93 ob. něm. i čes., kr. i okr. Buděj. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Boršov, býv. dom. Krumlov. V 16. a na počátku 17. stol. držely K. Častolarové Dlouhovešští z Dlouhé vsi. R. 1636 koupil je kníže Antonín z Eggenberka od města Budějovic.
Korouhev (*Kurau*), far. ves při silnici na malém potoku, 185 d. 1168 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Polička (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Bystré (27 d. k dom. Polička), diéc. Král. Hrad., vik. Polič., patr. svob. p. de Lanquet, 1747 osadníků; kostel sv. apošt. Petra a Pavla, jenž se uvádí již v předhusitské době, škola,

3 mlýny. Obyvatelé živí se pěstováním lnu, tkalcovstvím, a bílením pláten. — Zde nar. 22. čce 1815 spisovatel kněz Josef Ehrenberger.

Korotice, **Korutice**, ves, 42 d. 280 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Janovice červené, býv. dom. Kresetice; mlýn. Někdy zde stála tvrz. Sam. Habřina.

Korozluky viz Kolozruky.

Koruna zlatá viz Zlatá koruna.

Korunka, ves, 12 d. 50 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Plchovky, far. Újezd, býv. dom. Choceň; dv. popl.

Korutice viz Kundratice.

Korutice viz Korotice.

Korycany, Koryčany, ves, 35 d. 248 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník. (2½ hod. jih. záp.). kat. i pol. obc. K., far. Vodolka, býv. dom. Obříství (2 d. k dom. Jeviněves), dv. popl. vápené lomy; sam. rasovna.

Koryntův mlýn, viz Hostouň (okr. Unhošt).

Koryta, ves, 23 d. 135 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Kostelec n. O. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Lhota.

Koryta, ves při silnici, 47 d. 385 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Bezděkov.

Koryta, zaniklá nyní osada v někdejším kr. Prachenském, náleževší k statku Dobrši.

Korytany, někdy ves u Mnišku (okr. Zbraslav).

Korýtko *(Koreitek)*, ves v hornaté krajině při silnici do Manětína, 10 d. 89 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Planá, far Křečov.

Korytnice, zaniklá nyní osada na někdejším panství Chlumec. (okr. Novobydžov.)

Koryto, ves v úzkém údolí, 41 d. 243 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradišť. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Sovenice, far. Loukovec, býv. dom. Svijany. Sam. Křidlovačina (½ hod. sev. záp.).

Koryto, ves na výšině na pravém břehu Střely, 30 d. 248 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Planá, býv. dom. Plasy. R. 1233 prodal K. klášter Kladrubský klášteru Plasskému.

Koryto viz České trouby.

Koryto psí *(Hundsmursch)*, ves, 29 d. 182 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Sviňovice, far. Zbitiny, býv. dom. Krumlov; škola s expon. podučitelem. Sam. Waldbauer.

Kos, sam., viz Čelistné (okr. Pelhřimov).

Kosice, Košice *(Gros-Kositz)*, ves na potoku Bystřici, 63 d. 431 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Mlékosrby. Sam. Třesice, dv. popl, někdy tvrz a ves.

Kosičky *(Klein-Kositz)*, ves na severní hrázi Kosického rybníku, 64 d. 462 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Babice; sam. Třesický mlýn (½ hod. již.).

Kosmačov, Kozmačov, ves, 9 d. 62 ob. čes., kr. Plz., okr., býv. dom. a far. Klatovy (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Luby. Někdy zde stála tvrz, jejíž slabé stopy zde posud viděti lze, a K. býval zvláštní statek náleževší prý i s tvrzí ryt. Bělohlavskému z Kosmačova. R. 1534 uvodí se v tuláři Bavor Ambrož z Kozmačova a Kazybába z Kozmačova. Rodina ryt. Kuzinských z Kozmačova květla ještě r. 1786.

Kosmanosy viz Kosmonosy (okr. Boles.).

Kosmo, ves, 23 d. 142 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Hoštice. Za dob zřízení patrim. náleželo 5 d. k dom. Vlachovo Březí. Sam. „Na kopci“ a Spirek.

Kosmonosy, panství allod. (dle právního přiřknutí od 12. února 1828 za 375.000 zl. víd. čísla) a far. ves na silnici do Liberce, 203 d. 2223 ob. čes., kr. i okr. Mlad. Boles. (¾ hod. sev. vých.), diéc. Litom., vik. Boles., patr. hr. Mirbach, 3640 osadníků; zámek od hr. Jakuba H. Černína z Chudenic vystavený, kostel z r. 1688, jenž dříve koleji piaristské náležel, kaple P. M. Loretánské, kaple sv. Martina, škola, c. k. pošt. exped., v někdejší koleji piaristské proslulá fabrika na kartouny, jejíž výrobky jsou vůbec známy pod jmenem zboží K-ského (výroba celoroční 200.000 kusů kartounu a batistu po 50 loktech a 200.000 šátků za 1,000.000 zl.), 2 dv. popl., myslivna. R. 1186 daroval Hrdoň, vladař knížete Fridricha ves K. Johanitům. R. 1571 uvodí se v držení K. Adam Krajíř z Krajku. Na začátku 17. stol. náležely hr. Jiřímu z Hohenlohe, později Černínům z Chuděnic, Hřáňům z Harasova a od r. 1804 náležejí hr. Mirbachům.

Kosmová *(Gossmaul)*, ves, 28 d. 180 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Toužím.

Kosnovice viz Chocnějovice.

Kosobody *(Gossawala)*, ves, 26 d. 172 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Oračov, býv. dom. Petršpurk.

Kosobudy, ves, 19 d. 201 ob. čes., kr. Táb. okr. Sedlčan. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol obc. K., far. Lašovice, býv. dom. Zahrádka (3 domy náležely k dom. Petrovice a 3 k dom. Klučenic).

Kosoř, statek náležející kapitule Vyšehrad-

ské a ves, 51 d. 396 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Třebotov; kaple sv. Anny, dv. popl., pivovár, vinopalna. Na blízku láme se černý mramor a opět odkryt zde nový lom rudého mramoru.

Kosořice, ves, 37 d. 351 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Rejšice, býv. dom. Dobrovice (1 d. k dom. Brodce); dv. popl., pila.

Kosořín, ves, 33 d. 188 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Zálež, býv. dom. a far. Choceň.

Kosov, ves při silnici, 13 d. 103 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Opalice, far. Újezd kamenný, býv. dom. Třeboň (statek Zborov).

Kosov, ves na úpatí vrchu, 19 d. 131 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod. (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Úsobí.

Kosov (*Gossau*), ves, 33 d. 186 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Holostřevy, býv. dom. Bor; dv. popl., mlýn (*Grundmühle*). Okolo r. 1239 koupil K. klášter Kladrubský od kláštera Postoloprtského.

Kosova hora (*Amschelberg*), statek (dle smlouvy trhové od 23. ledna 1837 s Hrádkem a Vysokou za 139.000 zl. stř.) a starobylý městys na potoku Mastníku, 124 d. 1090 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. (¾ hod. vých.), arcidiéc. Praž., vik. Sedlčan., patr. svob. pán Mladota ze Solopisk, 2545 osadníků; zámek, far. kostel sv. Bartoloměje, jenž se r. 1367 uvádí mezi farními, na hřbitově kaple sv. Michala, škola, synagoga, radnice, pivovár, vinopalna, fabrika na kůže, dv. popl., 2 mlýny. — K. h. bývala od dávných časů sídlem rytířským, kteréž prý založil Ondřej z K-y H-y, předek Mrackých z Dubé. R. 1400 seděl na zdejší tvrzi Heřman z Landšteina. R. 1459 byl v držení K-vy H-ry Jan Říčanský z Říčan, kterýž se jmenovaného roku súčastnil sněmu Pražského. Protože Vilém Říčanský z Říčan ve zpouře proti Ferdinandovi účastenství měl, jest statků svých odsouzen a K. h. prodána r. 1622 Albrechtovi z Valdšteina. Toho času uvádí se K. h. co vypálená a pustá tvrz, kterouž koupil r. 1633 Sezima z Vrtby. R. 1622 prodal Jan František br. z Vrtby K-vou h-u Františce Alžb. Fellnerové z Feldecku, a od té doby střídali se v držení jejím rozliční rodové. Později spojena jest K. h. s Vysokou a Červeným Hrádkem, jejichž pány nápotom sdílela. Od r. 1847 jest v držení statku tohoto František Mladota svob. pán ze Solopisk, za něhož bývalá tvrz úplně jest přestavena.

Kost, panství fideikom. (dle soudního odhadu od 27. listop. 1813 v ceně 938.419 zl. 45$\frac{1}{7}$ kr.) a ves, 43 d. 283 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Libošovice; starobylý zámek s kaplí sv. Anny, v níž se chovají některé staré malby na skle, pivovár (roč. 8235 věder piva obyčej. a podkvasního za 41175 zl.), vinopalna. Domy pod hradem ležící nazývají se „Podkostí," kterééžto pojmenování se v novější době přeneslo také na celou vesnici. Sam. Semtín, Obora a Zájezd. — Nejstarší známý držitel hradu K-i jest Beneš z Vartemberka, z K-i a ze Sobotky r. 1340—1358. Od jeho dědiců přešla K. na Zajíce z Hasenburka, jejichž znak se až posud nad zámkem spatřuje. Od rodu toho dostala se Biberšteinům a po jich vymření (r. 1551) Krištofu z Lobkovic (r. 1556), jehož syn Oldřich Felix Popel Lobkovic nynější přední hrad a pivovár založil. Kníže Václav Euseb z Lobkovic prodal K. r. 1637 Heřmanovi Černinovi z Chuděnic a od těchto získal jí Kazimír Netolický z Eisenberka, který, zřídiv z panství tohoto svěřenství, ustanovil, aby K. připadla mužským potomkům starší jeho dcery, provdané za hr. Vratislava z Mitrovic, kdyby syn jeho Jan Adam bezdětek zemřel, a tak dostala se K. nynějším držitelům hr. Vratislavům z Mitrovic.

Köstelderf, ves při potůčku, 31 d. 234 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket. (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Tatrovice.

Kostelec (podolský), far. ves na pravém břehu Vltavy, 20 d. 173 ob. čes., kr. Buděj., okr. Hluboká (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Leštnice, býv. dom. Třeboň, pošt. Vltav. Týn, diéc. Buděj., vik. Vltav. Týn, patr. Jan Adolf kn. Švarcenberk, 1069 osadníků; kostel sv. Vavřince, jenž býval již r. 1384 farním, škola. V kostele se nalezá náhrobek ryt. Jana Ponašického z Ponašic.

Kostelec, ves na Podolském potoku, 59 d. 392 ob. čes., kr. i okr. Chrudím (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Heřman. Městec; starobylý fil. kostel sv. Petra a Pavla, jenž se uvádí co farní již r. 1350, myslivna, 2 mlýny.

Kostelec, far. ves na potoku, 43 d. 259 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. pošt. Nasevrky a Chrast, diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. nab. fond., 1585 osadníků; kostel sv. Havla, při němž byla již r. 1350 fara, kteráž téhož roku postoupena jest od

diécese Pražské diécesi Litomyšlské, škola, mlýn. Sam. Týn.

Kostelec, ves, 16 d. 119 ob. čes., kr. i okr. Jičín ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Veliš; fil. kostel Nanebevzetí P. M., jenž se již r. 1360 mezi farními uvádí, byl r. 1805—1807 znovu vystaven; sadařství. — R. 1405 založil Otík z Labouně, seděním na Jičiněvsi věčné kaplanství v K-ci.

Kostelec, starobylý městys na malém potoku, 193 d. 1507 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a pošt. Náchod ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kn. Lippe-Schaumburk, 7363 osadníků; far. kostel sv. Jakuba, škola, mlýn, kam. uhelné doly, štace na Josefovsko-Svatoňovické dráze. Trhy: 1. ve čtvrtek po jmenu Ježíš, 2. v pondělí po Početí P. M., 3. ve čtvrtek před první nedělí v květnu. 4. ve čtvrtek po sv. Matouši. Každou středu týdní trh na obilí, přízi a potravu. Kostel byl farním již r. 1365, neboť téhož roku 23. květ. uvodil farář Oupický nového faráře na faru v K-ci. V ten čas byl tu patronem církve pan Mikeš řeč. Piskle z Červené hory. Po vyhoření městyse r. 1591 jest kostel r. 1668 z novu vystaven, nynější podobu obdržel však r. 1754.

Kostelec, Kostelík (*Weisskirchen*), ves, 34 d. 208 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Konojedy, býv. dom. Liběšice; kostel svat. Havla býval za starých časů farním, neboť r. 1362 uvodil farář Radoušovský nového faráře na faru v K-ci. Obyvatelstvo hledí si mimo pěstování lnu a zhotovování pláten také sadařství a chmelařství.

Kostelec, ves na malé Ohři, 29 d. 177 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Budyně; fil. kostel sv. Petra a Pavla býval v době předhusitské farním, dvůr popl. — R. 1387 uvodí se jakožto patronové kostela zdejšího pan Vilém z Hasenburka a panoše Diviš z Kostelce. R. 1412 dne 19. února uvodil farář Libochovický nového faráře na zdejší faru.

Kostelec, far. ves, 54 d. 379 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Kladruby, pošt. Stříbro a Kladruby, arcidiéc. Praž., vik. Stříbr., patr. kn. Windischgraetz, 1060 osadníků; starožitný kostel sv. Jana Kř., o němž pověst vypravuje, že jej sv. Vojtěch r. 992 založil a benektinům odevzal; škola. Sam. Šetnice.

Kostelec, ves na levém břehu Mže, 11 d. 65 ob. čes., kr. i okr. Plzeň ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Planá, býv. dom. Plasy; fil. kostel sv. Jiří připomíná se co farní již r. 1384. K. náležel někdy k zboží kláštera Plasského, jehožto opatům také právo podací v něm k roku 1403 příslušelo.

Kostelec (nad Sázavou), ves na levém břehu Sázavy, 15 d. 151 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pečirady, far. Týnec, býv. dom. Konopiště. Hrad K. stával na protějším břehu na temeni skalnatého vrchu „Hradečnice" při vtoku potoka Kamenického do Sázavy. R. 1348 náležel K. koruně české a tenkráte býval zde i far. chrám. R. 1358 náležel jakémusi panu Jakubovi z Kostelce; ale 1360 dne 10. ledna dal cís. Karel IV. hrad K. se vsí pod hradem, v ušlechtilé léno Janovi hraběti z Hardeka, purkrabí Magdeburskému, a Heleně manželce jeho i dědicům. Za času Václava IV. však byl již v držení K-ce králův milostník Chval ze Rzavého, odtud často Chval z Kostelce zvaný, jehož dědicové K-ce (r. 1400) Filipu Lontovi z Dědic postoupili. Od toho koupil panství K-cké purkrabí Karlšteinský Jan Sádlo ze Smilkova, kterýžto jsa upřímný kališník dne 20. října 1421 na rozkaz konšelův pražských bez vyšetřování a soudu odpraven jest. Po jeho smrti zůstal K. při jeho pozůstalých dětech, až jej konečně r. 1443 Jan Sádlo z K-ce seděním na Leštně Kunšovi Bozkošovi z Dubé prodal. Když se však tento Jiřímu z Poděbrad protivil, dobyl Jiří 18. květ. 1450 pevného hradu a odevzdal jej svému příteli Zdeňkovi ze Sternberka, který jej panství Konopištskému přivtělil. Po čase povstal sám Zdeněk ze Sternberka s celou mocí svou proti králi Jiřímu, načež hrad K. od samého krále znova obležen a ztroskotán.

Kostelec, far. ves na výšině blíže pravého břehu Vltavy, 46 d. 520 ob. čes., kr. Tábor, okr. Milevsko ($2^1/_2$ sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Orlík, pošt. Čimelice, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. Bedřich kn. Švarcenberk, 2003 osadníků; far. kostel Narození P. M. byl již r. 1406 farním, později však fil. kostela Kovařovského, škola, špitál r. 1762 od Jana kn. Švarcenberka založený, myslivna. Sam: Berka, Křivánek, Vančata (hájovna) a Vančata (cihelna). K. byl r. 1341 a 1342 jměním kláštera Břevnovského.

Kostelec, zaniklá nyní osada blíže vsi Doubravky (okr. Plz.) při vtoku Úslavy do Berounky, náleževší někdy klášteru Břevnovskému, s níž zůstal toliko kostel sv. Jiří posud ještě „v Kostelci" zvaný. Protože býval kostel tento někdy velmi bohatý, má Palacký za to, že zde byla ona „praeposi tura Břevnovensis," která se mylně klade do

dekanatu Vltavského. Česká Plzeň slaví na památku svého osvobození z rukou Husitů pod tímto kostelem každoročně tak zvaný „nový svátek."

Kostelec, někdy tvrz, kteráž stála na místě nynějšího Slavína nad Tupadly (okr. Štětí). Při obnovení desk zemských kladli sobě bratří Holanové z Jiljova r. 1452 co dědictví své po předcích zejména K. tvrz a dv. popl., Tupadla ves a dvory kmetcí s platem. R. 1543 rozdělili se titíž bratří o tento statek svůj; ale r. 1571 již držel je Kašpar Belvic z Nostvic a na Liběchově, a r. 1620 Jan Krištof Belvic z Nostvic na Cítově a Kostelci.

Kostelec Černý, Kostelec nad Černými lesy (*Schwarz-K.*), panství allod. a okresní město, 385 d. 3153 ob. čes., kr. Praž. (7¼ hod. jih. vých.), arcidiéc. Praž., vik. K., patr. kn. Lichtenštein, 5208 osadníků; děkanský kostel sv. Anděla strážce, r. 1737 od Marie Teresie vévodkyně Savojské vystavený, zámek knížat Lichtenšteinů z r. 1561, jenž jest posud hlubokými příkopy obehnán, zámecký kostel sv. Vojtěcha, původně farní, v němž jest pochován v rodinné hrobce mocný a bohatý velmož Sigmund Smiřický ze Smiřic, na hřbitově kostel sv. Jana (původně kostel strany pod obojí), jenž po ohni r. 1756 nově vystaven jest, radnice po ohni r. 1814 nově zřízená, škola, c. kr. smíš. okr. úř., bern. úř. (II. tř.), notar., pošt. exped., škola, zpěv. spolek, záložna, špitál (pro 24 osob), pivovár, fabrika na chemické výrobky, mlýn na moučku z kostí, závod na vyrábění líhu, dv. popl., 2 mlýny. Sam.: Hošt, Peklov horní a dolní. Trhy: 1. v pond. po ned. Rogate, 2. na sv. Jana Kř., 3. na sv. Michala. 4. na den Početí P. M. — K. náležel od dávných dob král. komoře; král Jan dal již před r. 1344 K-cké zboží panu Ješkovi z Náchoda i synovi jeho Ješkovi směnou za statek Náchodský, kterážto směna r. 1348 potvrzena jest i Karlem IV. i bratrem jeho Janem; týž Ješek z Náchoda podal Karlovi IV. K. v ušlechtilé manství; po jeho pak smrti dal císař Karel tudíž K. v manství synům jeho Hronovi, Ješkovi, Mikuláši, Maršovi a Oldřichovi bratřím z Kostelce a z Náchoda (r. 1359). R. 1415 prodali Jan z Náchoda i z Kostelce a Jan z Klučova dědictví své, manství ušlechtilé v K-ci, hrad celý a ves celou Svrabov, Penčice, Vyzlovce, Jevany a Brník Janovi ze Smržova, purkrabímu na Bělé, milostníku a sekretáři krále Václava, jenž potom pode jmenem „Jan Sekretář z Kostelce" proslul a v bitvě u Vyšehradu zahynul 1. listop. 1420. Napotom připadl Kostelec pozůstalým jeho synům. Po vymření rodu toho dostalo se panství K-cké r. 1494 od krále Vladislava p. Slavatovi z Chlumu a Košumberka v spupné dědictví, jehož potomkovi p. Divišovi z Chlumu a Košumberka r. 1547 pro zpouru proti kr. Ferd. I. konfiskováno a r. 1540 p. Jaroslavovi Smiřickému prodáno. Po bitvě Bělohorské jest rod Smiřických panství svých odsouzen a K. Č. r. 1626 cís. místodržiteli v Čechách, knížeti Karlu z Lichtenšteina prodán, jehož rod až podnes v držení panství tohoto jest.

Kostelec horní viz Kostelec pustý.

Kostelec u Křížků, Kostelec u Jílového (*Kreuz-K.* Kostelcium ad ruculas, prope Elav), far. ves, 46 d. 372 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Štiřín, pošt. Jesenic., arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. hr. Ervein Nostic-Rienek, 2516 osadníků; far. kostel sv. Martina slohu romanského, (nyní obnovený), jenž se již r. 1390 jakožto farní uvádí, škola, dv. popl., vinopalna. K. byl sídlem rodu panoší z Kostelce, zejmena připomínají se k r. 1390 bratří Mikuláš a Václav z Kostelce. Příjmí „u Křížků" obdržel K. od blízké výšiny, na níž se nalezá španělský kříž. Na této výšině sešlo se 29. září 1419 neobyčejně mnoho lidu husitského k tak zvané hromadě č. táboru.

Kostelec nad Labem (*Elbekosteletz*), někdy hrad a městečko, nyní město na levém břehu Labe s dvěma předměstími (Pražským a Brandýským), dohromady 257 d. 1478 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs. (2 hod. sev. záp.), arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. velkovévoda Toskánský, 2782 osadníků; starobylý děkanský chrám sv. Víta, jenž se již r. 1384 uvádí mezi farními; na Brandýském předměští u prostřed hřbitova kostel sv. Martina, o němž se činí zmínka již r. 1361, radnice, škola, pošt. expedice, záložna, špitál, rozsáhlé kasárny pro jezdectvo (vystavěné r. 1816), pivovár náležející několika pravovarečníkům, závod na vyrábění líhu, zhotovování proutěného zboží, mlýn o pateru složení, myslivna. Sam. Kotlík, nedávno ještě bažantnice. Trhy výroční vždy v úterý: 1. před sv. Matějem, 2. před nalezením sv. Kříže, 3. před sv. Vítem, 4. před povýšením sv. Kříže, 5. před sv. Šimonem a Judou. Pokud známo byl K. n. L. vždy statkem koruny české, ačkoliv zástavou dáván jest osobám rozličným. R. 1341 přivtělil biskup Jan IV. kostel v K—ci klášteru Břevnovskému. Právo podací náleželo r. 1359 cís. Karlovi IV. a Rudolfovi knížeti Saskému pospolu, čímž se také dotvrzuje, že kníže ten měl jej toliko v zápisu co zástavu. R. 1371 vládla K-cem císařovna Alžběta. Za krále Václava IV. měl jej v zástavě od císařovny pan Albrecht ze Šternberka

v 800 kop. gr. čes., načež král Václav Hanušovi Mühlheimovi dal výplatu (t. j. právo aby jej pro sebe vyplatiti mohl), připsav jemu 1200 kop. gr., a to s povolením téže císařové Alžběty; později král Václav a bratr jeho Jan markrabě Braniborský dali výplatu na K-ci panu Jindřichovi Škopkovi z Dubé, nejv. hofmistru (✝ 1395 6. května) a Gocovi Šofovi (Šafgočovi) hejtmanu Vratislavskému ve 2000 kopách, kteřížto jej i skutečně vyplatili; po nich držel jej pan Aleš Škopek z Dubé, seděním na Dražicích, až do válek husitských, ačkoliv král Václav byl znova dal výplatu na K-ci panu Vilémovi ze Zvířetic, jenž ale práva sobě daného neprovedl. Král Sigmund potvrdil r. 1420 výplaty témuž panu Alšovi Škopkovi z Dubé na Dražicích ve 2000 kopách připsav mu ještě 300 kop k tomu. R. 1454 jest zde Žižka od Pražanů a jednoty panské obležen, osvobozen však Viktorinem a Hynkem z Poděbrad, a porazil tu ještě téhož roku Pražany na hlavu. Pan Bohuněk z Klinšteina přenesl všecko právo své na K-ci na pana Viléma z Šumburka, kterýž je zase postoupil ještě před r. 1454 panu Jindřichovi Berkovi z Dubé a z Jiřic a manželce jeho Elišce z Boskovic, jimž oběma král Jiří je potvrdil. Potom koupila K. králová Johanna, po níž dostalo se kněžně Lidmile Lehnické, jejížto manžel kníže Fridrich prodal je zase Vilémovi Zubovi z Landšteina a jeho manželce Elišce z Risenberka, kterýmž král Vladislav připsal na témž zboží 200 zl. Od nich koupil je Beneš Sekerka ze Sedčic, od toho pak Bartoloměj Bubna z Všebořic a od toho opět pan Jiřík Berka z Dubé na Kuřích vodách. Ten postoupil K-ce Janovi Šlechtovi z Všehrd. Od r. 1538 až 1585 náležel K. Vanžurovi z Řehnic a po něm Košinským z Košína. V 17. stol. vládli K-cem jesuité Pražští. Za války 30leté usadili se tu Sasíci a 1639 dostali se sem zradou Švédové pod Banerem, zajali náčelníky a spálili město. Později přidělen jest K. panství Brandýskému. V K-ci n. L. narozen spisovatel a původce záložen našich František Šimáček (Vojtěch Bělák).

Kostelec nový (*Neu-K*), ves, 19 d. 141 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Pykov (?) far. Borotín, býv. dom. Jistebnice.

Kostelec nad Orlicí, (Kostelec u Potenšteina (*Adler-Kostelec*, Kostelcium ad Aquilam, panství allod. a okres. město na pravém a předměstí na levém břehu Orlice, s okresem zámeckým, dohromady 427 d. 3029 ob. čes., kr. Král. Hrad. ($6^1/_2$ hod. již.), diéc. Král. Hrad., vik. K., patr. hr. Kinský, 5957 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), notar., pošt. exped., hlav. škola s knihovnou, zpěv. spolek „Orlice“, záložna, děkanský kostel sv. Jiří z r. 1773 s dvěma věžemi a kupolí (na jeho místě stával někdy ohražený, již r. 1323 co farní připomínaný kostel, od něhož město jméno své má); hřbitovní kostel sv. Anny, vystavený r. 1691 na místě někdejší kaple pro množství poutníkův nestačivší; bratrský kostel sv. Václava, r. 1585 na Rabšteině založený, zrušen cís. Josefem; kaple sv. Floriana; kaple Navštivení P. M.; v městě starý zámek „dvoreček“ (ok. r. 1610 seděl na něm Ota z Ullerstorfu); za městem „nový zámek,“ velkolepé, v italském slohu vyvedené stavení s rozkošnou zahradou a rozsáhlým parkem, radnice, špitál, 2 pivováry, 2 dv. popl., 2 vinopalny, mlýn, továrna koželužská. Trhy výroční s předcházejícími trhy na koně a hovězí dobytek: 1. na sv. Dorotu, 2. ve čtvrtek před květnou nedělí, 3. v pondělí po nanebevstoupení Páně, 4. na sv. Bartolom., 5. na sv. Kar. Bor., 6. dne 17. července. Týdní trh vždy v pondělí. K. bylo hlavní sídlo dekanatu K-kého, tedy od dávna místo znamenité ve vlasti. K dekanatu tomuto příslušelo 37 míst s kostely od pomezí moravského podle tiché a spojené Orlice a přítoku jejího Dědiny. V stejných mezech s dekanatem byla i župa K-cká. Po rodu Slavníkovců, Hrabišiců a Švábeniců dostalo se panství K-cké Drslavicům, kteří 1290 nad Orlicí hrad Potenštein vystavěli, s nímž panství K-cké po 456 let spojeno bylo. Pan Mikuláš z Potenšteina daroval r. 1303 podací kostelní křižovníkům Zderazským. R. 1316 dne 1. února padl před K-cem v povstání panském proti králi p. Ješek Stražský (z Vartenberka). Po mocném přemožení zbojného Mikuláše z Potenšteina zastavil Karel IV. K. nejvyššímu purkrabí Janu z Vartenberka 1341—1358, později pak knížatům Opolským, od nichž jej Václav IV. r. 1405 vykoupil. R. 1429 náležel K. Půtovi z Častalovic, r. 1432 Hynkovi Krušinovi z Lichtenburka, 1451—1472 pánům z Poděbrad, 1473 knížeti Jindřichu Minsterberskému pak pánům z Pernšteina, kteří zde vládli až do druhé polovice 16. stol. R. 1585 byl v držení K-ce Adam Šťastný Hrář z Harasova, od jehož dědiců se dostal cizozemci Kašparu Grambovi, který závětí nápadnictví svého panství po dědicích svých odkázal klementinské koleji jesuitské v Praze, z čehož povstal spor s Václavem Zárubou z Hustiřan, manželem Františky Grambovy, jemuž K. r. 1667 přisouzen jest. Zárubové z Hustiřan vládli K-cem až do vymření po meči (1744), načež panství K-cké hr. Krištofu Cavriany-mu připadlo. Roku 1796 koupil je hr.

Josef Kinský z Vchynic a Tetova, jehož rodu až posud náleží.

Kostelec podolský (zelený), osada v dekanatu někdy Vltavském, náleževší rodu pánů z Landšteina i z Borotína; její jméno dochoval nám kostel Narození P. M. u vsi Pykova (okr. Sedlec.) V novější době založena na blízku nová osada a přezvána Kostelec nový (viz tam.)

Kostelec podolský viz Kostelec (okr. Hluboká).

Kostelec pustý č. horní (*Ober-K.*), ves na malém potoku při silnici, 96 d. 580 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. K. p., far. městys Kostelec; myslivna, kam. uhelné doly.

Kostelec nad Sázavou viz Kostelec (okr. Benešov.)

Kostelec zelený viz Kostelec podolský.

Kostelecké břehy viz Břehy kostelecké.

Kostelečky viz Radechová horní.

Köstelhof viz Reichersdorf.

Kostelík, Luby, ves na malém potoku, 33 d. 220 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Modřejovice, far. a býv. dom. Slabce.

Kostelík viz Kostelec (okr. Úšť.)

Kostelík, sam., viz Vilémovice (okr. Ledeč.)

Kostelní Hlavno viz Hlavno Kostelní.

Kostelní Radouň viz Radouň Kostelní.

Kostelní Střimelice viz Střimelice kostelní.

Köstelwald, ves, částečně v údolí při potoce, 61 d. 469 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. (1 hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Měděnec, býv. dom. Hauenštein; škola, mlýn.

Kosteny (*Kosten*), ves v Krušných horách, 80 d. 530 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Jeníkov, býv. dom. Bílin.; škola, mlýn a ¹/₄ hod. sev. v rozkošném parku mysliv. a hájovna.

Kostivárna, sam. u Halouna.

Kostky viz Hamry.

Kostoloprty viz Postoloprty.

Kostomlatky (*Klein-Kostomlat*), ves, 59 d. 365 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Kostomlaty, býv. dom. Lisá.

Kostomlatky, ves při silnici, 34 d. 195 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad Labem (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Svrčovice, far. a býv. dom. Vinoř. — K., ves kanovnictví Vyšehradského, zapsal se Svrčovicemi cís. Sigmund r. 1437 Vaňkovi a Jankovi z Odic za 200 kop. gr.

Kostomlaty (*Gross-Kostomlat*), far. ves při potoku, 81 d. 641 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Nimburk (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Lisá, diéc. Litom., vik. Nimburský, patr. kn. Rohan, 3429 osadníků; pěkný far. chrám sv. Bartoloměje z r. 1778 pův. ze 14. stol.; na zvonici, o samotě stojící, zvon s letopisem 1359, škola, mlýn, olejna.

Kostomlaty, ves, 90 d. 553 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Černoušek, býv. dom. Běškovice; fil. chrám sv. Petra a Pavla byl ve 14. stol. farním, škola, dv. popl. Mezi domy a zahradami okrouhlé hrobky, pece a pohanské sklepy, v nichž se popel a střepy od popelnic nacházejí.

Kostomlaty (*Kostenblatt*), panství (dle trhové smlouvy od 30. dubna 1771 za 178.000 zl.) a far. ves (druhdy městys), 143 d. 977 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Bílin. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litom.. vik. Teplic., patr. hr. Ledebour, 1050 osadníků; starobylý, r. 1737 přestavený far. chrám sv. Vavřince uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, zámek z r. 1670, pivovár, dv. popl., mlýn; ¹/₄ hod. jih. vých. na pahorku dosti zachované zříceniny někdejšího hradu královského, jejž král Václav IV. r. 1379 Plichtovi a Habartovi z Žerotína zapsal. Na počátku 15. stol. držel K. co král. léno Beneš z Dubé a pak bratr jeho Albrecht z Dubé. Tento postoupil hradu K-t r. 1433 Jakoubkovi z Vřesovic, jehož potomci odtud příjmí K-ští z Vřesovic přijali. R. 1562 jsou K. se svazku lenního propuštěny, po bitvě Bělohorské rodu tomu odňaty a r. 1623 Humprechtovi Černínovi z Chuděnic prodány. Vnuk tohoto, Jan Humprecht, opustil starý tento hrad a vystavěl nynější zámek, jímž v předešlém stol. knížata a hrabata Clary-Aldringen a j. vládli. Na sklonku téhož století dostaly se K. nynějším držitelům hr. Ledebour-Wicheln.

Kostomlaty neb Mydlovary, někdy hrad u Šnepova, který s blízkými snad Kostomlaty r. 1423 Janu Puškovi z Kunštatu náležel. Po smrti Jana a Erharda Pušků z Kunštatu a z Kostomlat a jich dětí dal K. cís. Sigmund r. 1437 Mikulášovi z Hazmburka.

Kostrčany (*Kosterzan*), statek (dle trhové smlouvy od 22. pros. 1849 za 64.500 zl. stř. a 50 duk. klíčného) a ves, 42 d. 241 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Nahořečice; zámek, dv. popl. a mlýny. — Roku jmenovaného koupil K. p. Javan Alexander.

Kostřata, mlýn, viz Kozly (okr. Březnic.),

Kostřice, ves, 13 d. 75 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2³/₄ hod. jih. vých.), kat.

obc. Volšina, pol. obc. Proseč, far. Jablonec, býv. dom. Svijany.

Koš, sam. blíž Slatiny (okr. Králohrad.).

Košátky nové (*Neu-Koschatek*), panství fideikom. (dle soud. odhadu z 1. února 1804 za 381.657 zl. 45½ kr.) a ves na Klokočském potoku, 18 d. 178 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. K. staré, pol. obc. Kojovice, far. Slivno dolejší; starobylý; dosud obydlený zámek, nepochybně z 15. stol., jehož příkop v zahradu přeměněn; v zámecké kapli starožitný, na dřevě malovaný obraz od neznámého mistra; fil. škola, pivovár, (roč. na 3022 věder za 12088 zl.), vinopalna, dv.popl., opodál mlýn a bažantnice s myslivnou. — Nynější zámek byl v 15. stol. rodinným sídlem rodu soujmenného; Jan z Košátek byl na sjezdě krajském v Nimburce (10. března 1440). Brzy na to přešly K. v držení panů z Veitmíle a od těch r. 1486 sňatkem na p. Kolovraty z Bedružic, kteří se odtud Košatečtí z Kolovrat zvali. Při rodině Kolovratské zůstaly K. až na naši dobu.

Košátky staré (*Alt-Koschatek*), ves, ¼ hod. záp. od předešlé, 24 d. 222 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátecký, kat. obc. K. st., far. Slivno dolejší, býv. dom. Košátky.

Košenice, dv. popl. blíž Šepadel byl někdy zvláštní statek, náleževší okolo roku 1589 Janu Vřesovci z Vřesovic; ostatně viz Šepadly.

Košetice, statek (odhadnut 25. dubna 1818 na 245.809 zl. 23 kr.) a far. ves, 126 d. 1116 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., pošt. Čechtice, diéc. Král. Hrad, vik. Dolno-Kralovic., patr. p. Stangler, 1829 osadníků; far. chrám svat. Jana Kř. uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, zámek, synagoga, továrna na vyráb. lihu, pivovár, dv. popl. — K. jsou nepochybně původištěm rodu soujmenného, nebo Chyna z K-c podepsal známý protest pánů českých zaslaný roku 1415 sboru Kostnickému; té doby nebyl však již rod ten v držení K-c, neb r. 1414 dosáhl statků K-ckých snad bezprávím Jan Sádlo ze Smilkova a z Kostelce, jehož syn Jan Sádlo vlády na K-cích se zřekl (r. 1440) „aby to na duši jeho otce nezůstalo.“ Po bitvě Bělohorské jsou K. Milušovi Beřkovskému v plen vzaty a r. 1623 pánům Kořetickým prodány. V témže století dostaly se K. na nějaký čas klášteru dominikánskému na Malé Straně v Praze, pak Jiřímu Vraždovi z Kunwaldu a roku 1725 Josefu Jaroslavu Věžníkovi. Nynější držitel jest pan Stangler.

Košetice, nyní samota u Naklova, druhdy ves, která od 12. stol. klášteru Kladrubskému náležela; r. 1247 prodal jmenovaný klášter část K-c klášteru Chotěšovskému.

Košice, far. ves, 38 d. 276 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kut. Hor. (1½ hod. jih. zap.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Malešov, diéc. Král. Hrad., vik. Kutnohor., patr. bar. Dalberg, 1148 osadníků; lok. starobylý chrám Narození P. M. uvodí se ve 14. stol. mezi farními, na věži zvon s letopočtem 1404, škola, ¼ hod vých. sam. Albrechtice (v. t.). — Na někdejší tvrzi seděl v první polovici 15. stol. Bohuněk z Košetic odjinud z Labúně.

Košice, druhdy panské sídlo, nyní ves, 70 d. 605 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Planá, býv. dom. Želeč (4 d. k dom. Tučap.); škola, dv. popl. — Kunat seděním v Tučapích prodal 2¼ kopy platu věčného na svobodných dědinách v K-ích ku kaplanství v Tučapích (1404). K dominiu Želečskému dostaly se se Strkovem r. 1547.

Košice viz Kosice.

Košík, ves, 49 d. 348 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Tuchom, far. Rožďalovice, býv. dom. Křinec.

Košík viz Pyšely.

Košín, ves, 19 d. 141 ob. čes., kr. i okr. Táb. (¾ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Chotoviny; zde se popisují následující samoty: hospoda Kohout (¼ hod. již.), Košinský mlýn (¼ hod. sev.), mysliv. Ostrov (½ hod. sev.) a domek Stará píla (½ hod. sev.). — K. jsou rodištěm rytířů Košínů z Košína, kteří se v listinách 15. stol. častěji vyskytují.

Košinka, vinice, viz Libeň stará.

Košinov, ves, 22 domů 141 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1¼ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Chlum, far. Krucburk, býv. dom. Chrast. — K. povstal v novější době emphyteutováním někdejšího dvora popl.

Košinský mlýn viz Košín.

Košíře, ves blíže Smíchova, v údolí pod Bílou Horou, 42 d. 952 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov, kat. obc. K., pol. obc. Smíchov, far. Liboc dolní, býv. dom. Panství nejvyššího purkrabství; fil. chrám Nanebevzetí P. M. při Malostranském hřbitově, škola, pivovár, mlýn. Sam.: Cibulka, Kavalírka horní a dolní, Kotlářka, Počtova a Zelený domek. — K. jmenují se poprvé k r. 1209; r. 1228 uvádějí se mezi statky kláštera Svato-Jirského na hradě Pražském. Od krále Václava měl zápis na K. Vok z Valdšteina, jehož manželka, provdaná po druhé za Mikuláše z Kněževsi, postoupila po smrti 1429 věn-

ného svého práva na K. témuž Mikulášovi. Jan Hanušek z Písku, měštěnín od Hory Kutny, maje sobě od Jindřicha Naza i dětí jeho postoupené právo dědické na K. prodává jeho r. 1445 Jindř. Kavlencovi, úředníku desk dvorských, a ten r. 1452 Vác. Krabcovi, měštěnínu Pražskému, od kteréhož se ještě téhož roku Vaňkovi z Kněžmosta a z Žiřic dostalo.

Košlák *(Kokschlag)*, vska, 7 d. 34 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Kun, far. Staré město, býv. dom. Landštein.

Košov, ves, 52 d. 318 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnice ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K.; škola, nade vsí zříceniny někdejšího hradu Kozlova.

Košovice, ves při potoku, 27 d. 171 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Lichtenštein, býv. dom. Luhov (5 d. k dom. Krukanic.); opodál myslivna a cihelna.

Košovice, veska, 6 d. 67 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Otice (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Srbice. — Kníže Břetislav I. daroval odtud jednoho včelaře klášteru Ostrovskému.

Košťál, někdy hrad, neznámý nyní polohou v býv. Bydžovsku neb Hradecku; r. 1433 připomíná se Zdeněk ze Sloupna seděním na Koštále.

Košťálkov *(Gotschallings)*, ves při Rakouských hranicích, 54 d. 305 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Staré město, býv. dom. Landštein; mešní kaple sv. Anděla strážce, škola, opodál Hanflův mlýn *(Hanfthalmühle)* a Gabrielin dvůr *(Gabrielenhof)*.

Košťálov *(Koštial)*, ves na úbočí soujmenného vrchu, 35 d. 185 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jenčice, far. Třebenice, býv. dom. Dlažkovice (4 d. k dom. Čížkovic.); vinice. Nade vsí malebné zříceniny někdejšího král. hradu, jejž cís. Sigmund zapsal s Čížkovicemi (prvé klášteru Svatojiřskému přináleževšímu) r. 1420 Janovi Kaplířovi ze Sulevic, jehož potomci se odtud Kaplířové K-ští ze Sulevic psali. Na počátku 17. stol. přešel z rodu toho v majetek Adama Vchynského z Vchynic, jest mu však po bitvě Bělohorské odňat, a r. 1630 paní Magdaleně Trčkové z Lobkovic prodán. Manžel její Jan Rudolf Trčka odkázal jej r. 1637 Adamovi z Valdšteina na Lovosicích.

Košťálov-Olešnice *(Koschtialow-Öls)*, ves po obou stranách Olešky, 106 d. 884 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. K-O., far. Libštat, býv. dom. Kumburk a Úlibice; škola, mlýn, měděná ruda. — Někdejší hrad Koštálov uvodí se r. 1543 již pust mezi zbožím Sigmunda Smiřického ze Smiřic.

Košťán viz Chvoštištany.

Koštěnice, ves, 73 d. 459 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Dašice, býv. dom. Pardubice.

Koštice, far. ves na levém břehu Ohře, 62 d. 412 ob. čes. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Libochovic. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Libčeves, diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. kn. Lobkovic, 836 osadníků; lok. chrám sv. Antonína Pad. z r. 1752, škola, dv. popl., mlýn. — Někdy zde stála tvrz a K. byly zvláštní statek, který po bitvě Bělohorské pánům ze Štampachu odňat a r. 1626 generálu Janovi hr. Aldringen darován. V středu 17. stol. dostal se tehdáž hrabatům nyní knížatům Lobkovicům, kteří jej s panstvím Libčeveským spojili.

Koštov *(Kosten)*, ves na pravém břehu Bělé, 22 d. 208 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Lab. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Trmice.

Košumberk, statek (dle trhové smlouvy z 13. srpna 1826 za 83.333 zl. 20 kr. stř.) a ves nad Olšinkou, okolo r. 1778 založená, 61 d. 296 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Rychmburk; pivovár. Na návrší z části vápencovém, z části čedičovém sesutiny někdejšího hradu K-a, který byl po mnohá století rodinným sídlem panů Slavatů z Chlumu a K-a. Dle pověsti vystaven K. okolo r. 1387 od Aleše z Chlumu. R. 1410 náležel K. mimo jiné zboží (hlavně v Čáslavsku) Janu, příjmím „Kepka,“ Vilému, Beneši a Diviši, bratřím z Chlumu, synům Leškovým. Když se tito r. 1417 o dědictví otcovské rozdělili, připadlo zboží K-ské Vilémovi a Divišovi a po jich smrti synům Divišovým, Slavatovi a Janovi a sice tak, že se Jan v držení K-a uvázal, kdežto Slavata jiným zbožím, jmenovitě Chlumem, Okřesancem a t. d. vládl. Po smrti Jana (ok. r. 1495) připadl K. i s příslušenstvím Albrechtovi, synu bratra jeho Slavaty, který na to až do své smrti (ok. r. 1510) v držení zůstal, načež K. na bratra jeho Slavatu spadl. Od té doby zůstal proslulý rod Slavatovský po meči až do polovice 17. věku v držení K-a. Jmeno Slavata, pův. křestní, stalo se během času jmenem rodinným. Členové rodu toho, prvé horliví přívrženci víry podobojí, stali se později věrnými obhájci stolice římské, čehož nejlepší důkaz Vilém Slavata z Chlumu

a K-a. Tento Slavata, maje statky své nehodami válečnými prodlužené, viděl se nucena r. 1634 zboží K-ského koupí postoupiti p. Hendrichovi Vilémovi, pozůstalému synovi po Divišī Lacemboku Slavatovi. Když tento r. 1654 zemřel, připadlo dědictví jediné jeho dceři Johance Barboře a když i tato předčasnou smrtí sešla, matce její M. Maximilianě Evě, provdané po druhé za Frant. Krištofa, svob. pana Hieserle z Chodů. Paní Hieserlová založila po smrti svého chotě na návrší řeč. Chlumek (nad městeckem Luží) kapli a residenci pro Jesuity, kteří se po smrti její v držení K-a uvázali. Po zrušení řádu Jesuitského přiřknuto všechno jich jmění náb. fondu, od něhož K. belgický vystěhovanec Leopold svob. p. de Laing r. 1807 koupil. R. 1826 dostal se K. nynějším držitelům kn. z Thurnu a Taxisu.

Kotaneč *(Kotantschen)*, ves, 18 d. 124 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (1 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Vysočany, far. Rabštein; opodál hájov. Kalec dolní.

Kotči, ves, 94 d. 611 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Chrud. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. K.; zdejší fil. chrám sv. Bartoloměje, jenž byl ve 14. stol. farním, založen od královny Žofie, manželky krále Václava IV.

Kotěbořice, Chotibořice viz Kestřany.

Kotek viz Ráb.

Kotejřín viz Choteřín.

Kotel (*Kessel*), ves na záp. straně Čertové zdi a u prostřed vícero pahorků, 43 d. 256 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Osečná, býv. dom. Mimoň.

Kotelice (*Kuttlitz*), ves, 30 d. 140 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Třebušín, býv. dom. Ploskovice; ¼ hod. sev. vých. chatrné zbytky někdejšího hradu Litýše.

Kotelsko, ves, 36 d. 240 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Lomnice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Týn.

Kotenčice, ves, 38 d. 286 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Buková, far. Pičín; zámeček, dv. popl., mlýn, cvočkářství. — V listinách z první polovice 15. věku uvádí se častěji panoše Sigmund z K-c.

Kothof viz Svitanov.

Kotigov (*Kotigau*), ves blíž levého břehu Ohře, 14 d. 113 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. K. pol. obc. Pochlovice, far. Kynšperk, býv. dom. Katzengrün.

Kotkov, někdy ves, neznámé nyní polohy na býv. Kouřimsku.

Kotlářka viz Dehnice.

Kotlářka viz Košíře.

Kotlaska viz Libeň stará.

Kotlasov *(Kotlashof)*, vska, 4 d. 40 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Něm. Brod. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Perknov.

na Kotlíku viz Jiřice (okr. Brandýs nad Labem).

Kotnov, někdy hrad na východním úzkém hřebenu hory Táborské, který před válkou Husitskou p. Sezimům z Ústí náležel. R. 1420 jest od Husitův dobyt a k nově založenému městu Táboru připojen. Z hradu toho zbyla toliko mohútná, okrouhlá věž, pak bezpochyby brána, nyní Bechyňskou zvaná; jiných pozůstalých budov použito nyní k pivováru (viz též Tábor).

Kotopeky, ves v dolíku nad Černým potokem, 29 d. 208 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Praskolesy, býv. dom. Jince; 2 mlýny, cvočkářství. — K. náležely ve 14. stol. ku proboštsví Pražskému. Na levém břehu potoka křížová cesta a uprostřed ní na sáh vysoká mohyla s křížem, pod kterouž Rusové r. 1813 zde zemřelí pohřbeni jsou.

Kotoučov, Kotoušov, ves, 14 d. 117 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (2 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Bohdaneč.

Kotouň, druhdy zvláštní statek, nyní far. ves, 54 d. 400 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (3¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. a pošt. Oselec, diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. hr. Boos Waldek, 2083 osadníků; nynější r. 1703 nákladně vystavený far. chrám Narození P. M. stojí na místě dřívějšího ve 14. stol. již farního kostelíčku; v něm byla hrobka rytířů Janovských; škola, dv. popl. Sam.: mlýn Olšov, Spálený mlýn a Pila, pak 4 d. — Na někdejší tvrzi, jejíž zbytky r. 1797 stavbou sýpky zmizely, seděli v 16 stol. Častolarové Dlouhovešti z Dlouhé vsi; poslední z držitelů těch byl Lipolt. Ku konci téhož stol. objevují se na K-i Jan Vlasatý z Domaslavi a po něm Mikuláš Zaborský z Brlohu. V 17. stol. měl K. již tytéž pány co Oselec.

Kotousov, veska, 9 d. 68 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Chocenice; sam. Suš.

Kotoušov viz Kotoučov.

Kotovice *(Gottowic)*, ves, 25 d. 156 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Touškov, býv. dom. Chotěšov.

Kotrbov viz Dohalice.

Koturov (*Koterow*), ves nad Úslavou, 55 d.

407 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Plzenec; mlýn s pilou.

Kotvice (*Kottowitz*), ves, 60 d. 358 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Skalice a Pirkštein, býv. dom. Sloup; škola, mlýn, plátenictví.

Kotvina (*Kettwa*), ves nad Ohří, 46 d. 250 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¾ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Klášterec; škola, mlýn.

Kotyš viz Bohyně nová.

Koubelova Lhota viz Lhota Koubelova.

Kouč viz Chouč.

Koudelka, ves, 21 d. 144 ob. čes., kr. Chrud., okr., kat. i pol. obc. a far. Holice, býv. dom. Pardubice.

Koukalka, sam., popisuje se při Podolí bílém.

Koulka viz Smichov.

Kounice, ves, 16 d. 164 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Pertoltice. — Císař Sigmund zapsal r. 1436 vsi kanovnictví kostela Pražského Hněvkovice, K., Zahájí a Rudčic s jich příslušenstvím ve 400 k. pr. Mikulášovi Trčkovi z Lípy.

Kounice, Konice, panství allod. (dle trhové smlouvy z 21. ún. 1760 za 450.000 zl.) a far. ves, 128 d. 1142 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. Lichtenštein, 1556 osadníků; far. chrám sv. Jakuba jmenuje se co taký již ve 14. stol., škola, zámek, synagoga, dv. popl., olejna, pivovár, závod na vyrábění líhu, mlýn. Při K-i popisuje se víska Chrast, dvory Týnice a Horká. — K. byly v 15. stol. majetkem rytířů ze Lstiboře, na počátku 16. stol. Jiřího Žabky z Limberka, a na počátku 17. stol. paní M. Magdaleny Trčkové roz. z Lobkovic. Po vymření rodu Trčkovského r. 1634 jsou K. na král. komoru spadlé s panstvím Brandýským spojeny. R. 1636 daroval K. cís. Ferdinand II. svému synu a nástupci Ferdinandovi III., od něhož je darem obdržel r. 1649 generál hr. Hypolit Spinola. Od druhé polovice 18. stol. jsou v držení zboží K-kého knížata z Lichtenšteina.

Kounice nové (*Neu-Kaunitz*), ves, 32 d. 264 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov (2 hod. sev. vých.), kat. obc. K. n., pol. obc. a far. Javoří. Ves ta založena od hr. Dominika Kounice na místě někdejší obory Javorské.

Kounov, druhdy městys, nyní ves, 48 d. 282 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Bystré; škola, několik mlýnů.

Kounov (*Kaunowa*), far. ves, 73 d. 653 ob. něm., kr. Praž., okr. Rakovník (2¾ hod. sev. zap.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Kornhaus, pošt. Hořesedly, arcidiéc. Praž., vik. Rakovnic, patr. Adolf kn. Švarcenberk, 1077 osadníků; far. chrám sv. Víta uvádí se mezi farními již ve 14. stol., škola, dv. popl., parní mlýn, kam. uhelné doly; ½ hod. sev. kaple sv. Vojtěcha; sev. vých. rozvaliny někdejší tvrze. — K., druhdy zvláštní statek, jest r. 1678 dne 16. prosince na 26.616 zl. 40 kr. odhadnut. R. 1692 koupil jej kn. Ferdinand ze Švarcenberka a spojil jej s panstvím Kornhauským, s nímž dosud spojen zůstal.

Koupí, někdy panské sídlo, nyní ves, 58 d. 401 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Bělčice, býv. dom. Březnice; dv. popl. a ovčín, opodál hajnovna Výfuk.

Kouřim, král. okr. (prvé kraj.), ohražené město nad soujmenným potokem, 301 d. 2376 ob. čes.!, kr. Čás. (3¼ m. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. Jeho Veličen. (patr. kostela obec), 3623 osadníků; děk. chrám sv. Štěpána, slohu gotického sahá původem svým do doby zakládání města; pod hlav. oltářem krypta v podobě pravidelného osmihranu řeč. „Kateřinky"; na zevnější kostelní zdi několik náhrobních kamenů; před průčelím kostelním zvonice, na níž zvony vzhůru otvorem svým obráceny jsou; kostelíček sv. Trojice v slohu gotickém u prostřed hřbitova založ. r. 1591; kaple Jmena P. Marie vystavena od opata Sedleckého začátkem 18. stol. dle pověsti na tom místě, kde řeholníci kláštera sv. Martina r. 1421 upáleni byli; radnice, škola, špitál (založ. r. 1774, základní jmění: 5033 zl.), smíš. okr. úř., notar., bern. úř., pošt. exped., pivovár. K městu připočtěn Diblíkov a několik mlýnů. Trhy výroční zároveň na koně a hovězí dobytek: 1. v pond. po novém roce, 2. v pond. po květné neděli, 3. v pond. před svatodušními svátky, 4. na sv. Máří Mag., 5. v pond. po Narození P. M., 6. v pond. po sv. Kateřině. — K., jedna z nejstarších osad Českých, byla od pravěku sídlem župy Kouřimské č. Zlické, od 12. pak věku sídlem arcidiakonů. První písemná zmínka jak o městě tak i o župě děje se k r. 993, o hradě župním teprv r. 1088. Původní název župy té byl dle Dalemila Zlicko, odvozený dle staršího snad ještě hradu Zlic, o němž se však nic neví. Jak župané K-ští za nejstarších dob mocní byli, vysvítá nejlépe z pověsti o Rastislavovi, knížeti Kouřimském, který proti sv. Václavu, knížeti Pražskému války pozdvihl. Na sklonku 12. a počátkem 13. stol. náleželo Kouřimsko k rozsáhlému panství Slavníkovu. Když se

Děpoltioové (vedlejší linie Přemyslovců) r. 1204 v povstání svém proti Přemyslovi I. hradu zmocnili, oblehl tento i zapálil hrad i předhradí, čímž stará Kouřím zanikla, až pak noví osadníci z Němec přišlí dnešní město na protějším břehu potoka vedle staré Kouřími založili a hradbami, dosud dobře zachovanými, obehnali. Z pozůstalých valů viděti, kde hrad stával. R. 1280 založen cisterciácký klášter nebo vlastně proboštství sv. Martina, který r. 1421 zničen. V „Carolina Majestas" jmenuje se K. mezi král. městy, která nikdy od koruny odloučena býti nemají, ani záměnou, ani zástavou. R. 1419 dne 6. listop. vypověděla K. s některými pány a s městy Kutnou Horou, Čáslavou a Kolínem Pražanům válku pro první výstupy Husitské. Téhož ještě měsíce přepadli Kutnohorští K., zajali a vmetali do hlubokých šachet vyznávače Husitismu. Strašný pád Českého Broda 17. dubna 1421 přiměl K-ských přidati se k všeobecnému hnutí národnímu, jemuž pak až do konečného zničení u Lipan věrni zůstali. Velké škody utrpěla K. r. 1431 povodní, r. 1562 morem a r. 1590 zemětřesením. Největší pohroma však zasáhla K. válkou 30letou, nebo město ochuzeno tak, že se dosud nezmohlo. Z mnohých výtečných v K-i zrozených mužů uvádíme: Proslulého mistra a spisovatele Matouše Kolína, professora řeči a literatury řecké a latinské na vysokých školách Pražských, jejž král Ferd. I. do stavu vládyckého s příjmím „z Chotěřin" povýšil; nar. r. 1516 † 1566 a pochován v kapli Betlemské. Pomník i náhrobník jeho jest v Karlově koleji. Brikcí z Licka, který nejprvé práva městská v jednu knihu sebral a v jazyku českém vydal; † r. 1543. V K-i narozen prý též mistr Štěpán Páleč, dříve přítel, potom největší odpůrce Husův.

na Koutech viz Lhota rytířova.

Koutský mlýn viz Pobípsy.

Kouty, ves, 30 d. 258 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Ledeč (1$^1/_4$ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Lhota kamenná, býv. dom. Kralovice dolejší; as $^1/_2$ hod. vzdálí zříceniny někdejší tvrze Nelechova (v. t.) v lese soujmenném.

Kouty, ves, 38 d. 261 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Úmislovice; $^1/_4$ hod. sev. hospoda Šabata. — K. jmenují se r. 1535 mezi statky obce Nimburské.

Kouty, ves, dílem v údolí při Chrudimce, dílem na návrší, 15 d. 87 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko ($^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Vítanov, býv. dom. Rychmburk; mlýn.

Kouty, vska, 8 d. 46 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořic. (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Sukorady, far. Liskovice.

Kouty *(Kauth)*, panství allod. (dle trhové smlouvy z 1. července 1697 za 560.000 zl. 1000 dukátů klíčného; podíl Koutský o sobě r. 1710 za 15.000 zl. a 300 zl. klíčného) a ves při silnici, 123 d. 1148 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nová Kdyně ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K.; zámek s mešní kaplí Narození P. M., mešní kaple sv. Jiří z r. 1704, škola, pivovár, mlýn, dv. popl., opodál dva mlýny. — K. jsou majetkem hr. ze Stadion-Thannhausen.

Kouty, vska, 11 d. 77 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice; dv. popl., opodál mlýn. — Někdejší tvrz, jejíž rozvaliny dosud viděti lze, byla ve 14. a 15. stol. rodinným sídlem Vejhňáků z Kouta, větve to rytířů z Křešovic. V druhé polovici 16. stol. dostala se od nich sňátkem Voračickým z Paběnic, na to rodině ze Zachrašťan a na konci téhož stol. ryt. Jiřmu Vítovi ze Bzového, od jehož synůr. 1606 Anně z Talmberka držitelkyni Smilkova postoupena jest.

Kouty viz Odlochovice.

Kouty dolní *(Unter-K)*, vska na potoku Strouze, 9 d. 77 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožice ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Janov; mlýn.

Kouty horní a Holé vrchy, ves, $^1/_4$ hod. od předešlé na témže potoku, 9 d. 76 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožice, kat. i pol. obc. Janov.

Kováč, ves, 30 d. 276 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Lužany, býv. dom. Kumburk a Úlibice; dv. popl., 2 mlýny. — Před věky stála zde tvrz, původiště to panoší Kováčů z Kováče.

Kovaň, druhdy městys, nyní far. ves na stejnojmenném potoku, 33 d. 172 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Bělá (1$^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Krásňoves, býv. dom. Sovinky, diéc. Litom., vik. Mladoboleslav., patr. arcibiskup Praž., 1044 osadníků; far. chrám sv. Františka Seraf. z r. 1751 pův. ze 14. stol.; v něm obraz Bolestné P. Marie od vlastenského malíře Rudolfa Müllera; škola; $^1/_4$ hod. vých. Podkovaň, pivovár (na 1000 věder), vinopalna, mlýn a 5 d. — V šedé dávnověkosti vypínal se zde hrad, jenž byl rodinným sídlem rodu soujmenného. Starožitný tento rod připomíná se od 13. až do středu 15. stol. Nejstarší známý úd jest Bohuše z Kovaň okolo r. 1222.

Kovanec, ves při Kovaňském potoku, 34 d. 229 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Skalsko, býv. dom. Niměřice; protest. chrám a pastorát. —

K. byl majetkem kostela sv. Michala na Starém městě Praž., jemuž se koupí dostal a sice jedna část r. 1561 od Václava Četenského z Četné, r. 1575 jiná část od Magdaleny Hradecké z Chcebuze a r. 1601 pak ostatek od Magdaleny z Berbisdorfa, pozůstalé dcery Šťastného Hrušovského z Hrušova.

Kovanice, statek allod. (dle trhové smlouvy od 18. dubna 1846 za 58.600 zl. stř.) a far. ves na levém břehu Labe, 102 d. 660 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Nimburk (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Králohrad., vik. Poděbrad., patr. baron Sina, 830 osadníků; far. chrám sv. Václava z počátku 17. stol. připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, zámek, pivovár (roč. na 1000 věder za 4000 zl.), dv. popl. — V první polovici 16. stol. seděli na K-ich p. Křinečtí z Ronova, pak Jan Chvalovský z Ledče a na sklonku téhož stol. Jan Huniata, primator Nimburský. Nynějším držitelem jest baron Sina.

Kovanina, Kovanin, ves, 17 d. 115 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zálezly, far. Malenice, býv. dom. Lšťovice; opodál 2 jednoty.

Kovansko, ves, 35 d. 262 ob. něm., kr. Boles., okr. Nimburk (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bobnice, far. Chleby, býv. dom. Poděbrady; škola. — K. založeno v l. 1785—1790 na místě někdejšího Bobnického rybníka a osazeno Slezskými přistěhovalci.

Kovárna viz Ulišov.

Kovářov (*Kowařen*), druhdy zvláštní statek, nyní ves, 11 d. 78 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Žlutic. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Semtěš a Domašín; 1/2 hod. vých. Matuškův mlýn. — K., ves kostela Vyšehradského, zapsal cís. Sigmund r. 1420 Petrovi z Libochovic.

Kovářov, ves, 36 d. 288 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Bojanov.

Kovářov, far. ves, 39 d. 405 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Milevsko (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Orlík, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. Bedřich kn. Švarcenberk, 2870 osadníků; far. chrám všech Svatých uvádí se co taký již r. 1384, škola, dv. popl., opodál sam. Budař. — Někdejší tvrz, jež stála na místě nynějšího dvora popl., byla rodinným sídlem pánů z K-a. Již r. 1220 uvádí se Budilov (*Budilaus*) z K-a.

Kovářovice (*Schmiding*), vska na přívrší, 8 d. 47 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. Švíba, far. Boletice, býv. dom. Krumlov.

Kovářovice, ves, 16 d. 122 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (3 1/4 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Pyšely. — K. příináležely ku kapli sv. Michala pod Vyšehradem, kterou darovala královna Eliška r. 1330 Jeptiškám u svaté Anny v Praze.

Kovary, far. ves na Zakolanském potoce, 24 d. 183 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (3 3/4 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Újezd trněný, 4 d. k býv. dom. Újezd trněný, 2 d. kapitule Vyšehradské a ostatek nejvyššímu purkrabství, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. zemský výbor, 1739 osadníků, pošt. Středokluky; kaple P. Marie, škola, mlýn. Děkanský chrám sv. Petra a Pavla, stojí sev. záp. nade vsí na výšině, a založen od knížete Spytihněva I. v staroslavném druhdy Budči. Budeč byl původně hrad a za pravěku již oblíbené sídlo knížat Českých. V neznámé však době jest zničen a jen chatrné zbytky někdejších valů označují místo kde stával. Že Budeč na počátku 10. stol. na město vzrostl, dá se z toho souditi, že sv. Václav poslán na cvičení „do města řečeného Budeč." Vedle Vyšehradské školy slovanské byla Budečská latinská za dob pradávných nejslavnější, ano pověst vypravuje, že již Libuše a Přemysl na škole Budečské vzdělání svého nabyli.

Kovčín viz Kozčín.

Koveleč, Kololeč, ves při silnici, 32 d. 168 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Třebenice, býv. dom. Čížkovice; opodál mlýn. — K. byl druhdy majetkem kláštera Svatojirského, od cís. Sigmunda jest však zapsán r. 1436 Janovi Kaplířovi z Sulevic.

Koverovice, Koberovice, ves nad potůčkem, 23 d. 179 ob čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Vojslavice, býv. dom. Želivo; opodál sam. Bělá, dv. popl. a mlýn, Chvalkovský, 2 čís., někdy dv. popl.

Kozačka, zahrada spolku pomologického v Čechách, viz Hory viničné u Prahy čís. p. 56.

Kozadirky, ves na soujmenném rybníku, 21 d. 130 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libaň (1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Libaň, býv. dom. Kopidlno. — Dědina ta založena počátkem 18. stol. Blízká louka Lopuc, Lopouč, zachovala nám jmeno někdejší v neznámé době zaniklé vesnice a sídla panského. Kašpar z Lopouče přítomen byl na sněmu Čáslavském r. 1440.

Kozákov, ves na úpatí soujmenného vrchu, 30 d. 158 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Leskov, far. Tatobity, býv. dom. Turnov a Skály; 1/2 hod. vzdálí na vrchu mlýn; zde se nalezají drahokamy, jmenovitě chrysolity. Broušení těchto a z cizích zemí přivezených kamenů bylo někdy důležitou výživou zdejších a okol-

ních obyvatelů, za našich však dob průmysl ten vždy více klesá.

Kozárovice, ves na hoře Žďárské, 73 d. 603 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. i far. Chraštice, býv. dom. Orlík (1 d. k dom. Zalužan. a 32 k Varvažov.). — Johannité zjednali sobě zde statek, jejž jim r. 1150 Vladislav II. stvrzuje spolu se všemi ochozy lesův, potoků a polí v župě Bozenské jim náležejícími.

Kozárovice, ves, 33 d. 299 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zálezlice, far. Chlumín, býv. dom. Chvatěruby (3 d. k Odoleně vodě a 3 d. tvořily 2 lenní dvorce). — K. náležely za krále Václava II. a již před tím král. čísníkovi. R. 1418 uvádějí se Havel, Mařík a Pýcek z K-c co mannové hradu Mělnického.

Kozašice, ves, 26 d. 181 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Přelouč (³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Lhota, býv. dom. Pardubice. — K. jmenují se mezi zbožím kláštera Opatovského, které cís. Sigmund r. 1437 Divišovi Bořkovi z Miletínka zapsal. Jindřich a Hynek, knížata Minsterberská, zastavili r. 1482 městečko Přelouč a některé vesnice, mezi nimiž i K., kterýchž Purkhart Kamarít z Žirovnice a po něm Jan Mandelík z Chrastu drželi, ve 2900 zl. uherských panoši Štěpánovi Andělovi z Ronovce.

Kozčín, Kovčín, ves při soujmenném rybníce, 28 d. 237 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (2¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Myslivo, býv. dom. Planice a Němčice; ¹/₄ hod. sev. při lese Vrážově sam. pod Vráži a ¹/₈ hod. vých. sam. na Boudě.

Kozel, sam. blíž Ponikly.

Kozel (*Waldschloss*) viz Štáhlavy.

Kozí, Kozí Hrádek, někdy hrad východně od Ústí nad Lužnicí (Starý Tábor) pod nynějším Červeným dvorem, jehož jmeno nám zachováno blízkým Kozským mlýnem a Kozskou myslivnou (viz Starý Tábor). Když r. 1412 vydán na Prahu těžký interdikt, dokudby se Hus v ní zdržoval, opustil tento k žádosti krále Václava Prahu a přebýval až do r. 1414 na Kozím Hrádku, zboží to pánů z Ústí, kdež některé své spisy sepsal a lidu v hojných zástupech sem putujícímu kázal. Hrad zanikl r. 1420 po zboření blízkého Ústí.

Kozičín, ves, 21 d. 206 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Příbram (1 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Lazec, far. Bohutín.

Kozí hora viz Bílinka.

Kozí hory, ves, 25 d. 158 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1¹/₄ hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Drhov, far. Knín starý.

Kozí Hrádek viz Kozí.

Kozí hřbet viz Dublín.

Kozí mlýn viz Kalec.

Kozín, ves, 10 d. 98 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Rataje; ¹/₄ hod. vzdálí mysl. Bezinky.

Kozinec, ves, 32 d. 222 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3¹/₂ sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Tursko, far. Minice, býv. dom. Tuchoměřice; kaple sv. Michala.

Kozinec, sam. blíž Jetřichovic (okr. Sedlec.)

Kozí noha (*Ziegenfuss*), ves na Moravském pomezí, 38 d. 245 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (1¹/₂ hod. již.), kat. obc. K. n., pol. obc. Trpík, far. Damníkov. — Král Václav II. daroval K. n. založenému od něho klášteru Zbraslavskému.

Kozlany, městečko nad potokem, 273 d. 1803 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Chříč., arcidiéc. Praž., vik. Rakovnický, patr. kanovnické šlechtičny Staroměstské v Praze. 2724 osadníků, pošta Plzeň a Kralovice; far, chrám sv. Vavřince uvodí se co taký již r. 1384; oltářní obraz sv. Vavřince, jakož některé jiné jsou od Brandla; škola, pivovár, opodál Červený mlýn, Vožechovic mlýn a Cukrovic mlýn. Trhy výroční a dobytčí: 1. ve čtvrtek po Velikon., 2. ve čtvrtek po sv. Duchu, 3. na sv. Vavřince, 4. na sv. Matouše; týdní trh každý úterek. — K. uvádějí se ve 13. stol. mezi statky kláštera Plasského a jsou prý již r. 1313 od krále Jana za městečko prohlášeny. ¹/₄ hod. sev. na skalnatém příkrví zříceniny král. hradu řeč. Angerbach. Listina, kterouž král Václav r. 1250 Komořany kostelu Oseckému daruje, datována jest na Angerbachu. Podle ustanovení krále Karla náležel A. mezi hrady královské, které sice zastaveny býti mohly, nikdy ale navždy.

Kozlé, ves, 22 d. 177 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Staré Sedlo, býv. dom. Orlík.

Kozlé, Kozlí, někdy hrad, nyní sam. u Chvojna (v t.). R. 1404 seděl na hradě tom Petr z Pětichvost; brzy na to objevuje se na K. rod pánů z Dubé. R. 1480 dostal se hrad K. v sesutinách již ležící k panství Konopištskému.

Kozlí viz Kozlé.

Kozlov, vska, 11 d. 58 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Roveň, far. Mladějov, býv. dom. Mladějov a Roveň.

Kozlov, ves, 28 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. K.

Kozlov (*Kosslau*), statek (dle trhové smlouvy

z 29. srpna 1851 za 50.000 zl. stř.) a far. ves, 83 d. 516 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Bochov (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. p. J. Gabriel, 1862 osadníků; zámek, far. chrám Nanebevzetí P. M., pův. ze 14. stol., s obrazem od Brandla a s dvěma hrobkami, škola, dv. popl., pivovár, ½ hod. již. nad Střelou mlýn. — Nynější držitel statku K-ského jest p. Julius Gabriel.

Kozlov, ves po svahu a na úpatí soujmenného vrchu, 46 d. 362 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Třebová česká.

Kozlov, ves na pravém břehu Otavy, 56 d. 417 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Hoštice, býv. dom. Strakonice; mlýn s pilou.

Kozlov, Rýbaře (*Fischerei*), ves nad Labem, záp. pod Mělníkem, 18 d. 117 ob. čes., kr. Praž., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Mělník.

Kozlov (*Kozlau*), ves při Zďárské silnici, 22 d. 141 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Doupov (¾ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Oleška; ½ hod. záp. selská živnost Glaserhaus. Za zřízení patrimonialního patřily 3 d. k statku Žďárskému.

Kozlov (*Gosslau*), někdy ves, nyní sam. u Ošelína.

Kozlov, druhdy hrad u Košova.

Kozlov viz Malešín.

Kozlov viz Mezné.

Kozlov viz Kozly.

Kozlovice, vska při vtoku potůčku do Labe, 12 d. 53 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Roudnice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Záluží. — K. dostaly se s jinými ještě vesnicemi r. 1295 od krále biskupovi Pražskému v náhradu za odcizené statky biskupské.

Kozlovice, ves na Šibeničném vrchu, 32 d. 298 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (½ hod. již.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Zelená hora.

za Kozlovkách viz Třitín.

Kozly, ves na pravé straně Želivky, 57 d. 512 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K.; zdejší fil. chrám uvádí se v předhusitské době mezi farními, škola, ¼ hod. vzdálí mlýn Kobyli důl.

Kozly, Kozlov (*Kosel*), ves na soujmenném kopci, 87 d. 388 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Vocítkov, býv. dom. Nový zámek a Lípa.

Kozly, druhdy statek, nyní ves, 14 d. 99 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Výšice, far. Pohoř, býv. dom. Drahenice; sam.: mlýn Kostřata a hospoda Drtina. — R. 1648 byl Jan Václav Běšín z Běšín na K-ech a Součicích jeden z dvou krajských hejtmanů v Prachensku.

Kozly, ves, 27 d. 230 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Radobytce, býv. dom. Drhovle; opodál ovčín.

Kozly, ves na pravém břehu Labe, 39 d. 263 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Všetaty; fil. chrám všech Svatých (mimo ves) uvodí se co farní ve 14. stol., škola. Na blízku stála druhdy tvrz.

Kozly (*Kosel*), far. ves na úbočí Dlouhého vrchu, 43 d. 218 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Bílin. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Bělušice, diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. hr. Chotek, 867 osadníků; far. chrám sv. Martina s hrobkou hrabat Chotků uvodí se již k r. 1384, škola.

Kozly dolní (*Unter-K.*), ves, 17 d. 100 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. K. d., pol. obc. Kozly, far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Kozly horní (*Ober-K.*), ves, ¼ hod. jih. záp. od předešlé, 19 d. 117 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic., kat. obc. K. h., pol. obc. Kozly, far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Kozmačov viz Kosmačov.

Kozmice, ves, 23 d. 145 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Hlavice.

Kozmice, far. ves, 28 d. 241 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Benešov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Konopiště, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. náb. fond., 2380 osadníků; starobylý far. chrám sv. Jakuba v slohu gotickém uvodí se co taký již r. 1384, škola, opodál mysliv. Hartošice. Někdejší tvrz, z níž toliko hluboký příkop (blíž kostela) zbyl, byla ve 14. a 15. stol. rodinným sídlem vládyk z Kozmice. Tvrz jest nepochybně r. 1466 zničena, protože se Petr z Kozmic strany Poděbradovy přidržoval.

Kozmice, ves, 39 d. 393 ob. čes., kr. i okr. Táb. (3½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Hroby, býv. dom. Radenín a Hroby; dv. popl., ¼ hod. vých. Stranoves, nyní ovčín, druhdy ves, ¼ hod. jih. vých. chalupa Zapetrák.

Kozodry, ves, 22 d. 129 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Kostelec nad Orlicí (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lhota; mlýn s pilou.

Kozohledy, ves, 40 d. 258 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Jeníkov Golčův, býv. dom. Žleby a Tupadly; zdejší fil. chrám Všech Svatých uvodí se k r. 1384 mezi farními.

Kozohradská cihelna jest konskribována k Březnu.

Kozojedky, Kozojídky, Kozojedy

malé (*Klein-Kozojed*), ves, 36 d. 237 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Žlunice, býv. dom. Dymokury; mlýn.

Kozojedy, též Kozojedy velké (*Gross-Kozojed*), ves, 49 d. 328 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Žlunice, býv. dom. Dymokury; fil. chrám sv. Václava z r. 1689 uvodí se k r. 1384 mezi farními, škola. — $^1/_4$ hod. na sever chatrné zbytky někdejší tvrze, kterou prý Táborité r. 1423 zkazili. V druhé polovici 16. a na počátku 17. stol. patřily K. rytířům Stranovským ze Svojovic a na K-dech.

Kozojedy, někdy městys, nyní far. ves na výšině, 67 d. 544 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Plas., pošt. Kralovice a Plasy, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. kn. Richard Metternich, 1344 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše z r. 1690 pův. však ze 14. stol. škola, 3 tavírny (skalice, roč. na 2738 ctů); sam.: Klementovská olejna, Kozojedské doly a Liblinský mlýn.

Kozojedy, ves (183,06 Pařížských sáhů nad Severním mořem), 59 d. 406 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K.; fil. chrám sv. Mikuláše slohu gotického byl ve 14. stol. farním (patr. kn. Lichtenštein), škola (patr. obec).

Kozojedy, ves na Vinařickém potoce, 38 d. 242 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (3 hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Vinařce, býv. dom. Citoliby; chmelařství a sadařství, $^1/_2$ hod. vzdálí hájovna a dvůr popl. Dřevič, druhdy hrad (viz tam).

Kozojedy, nyní sam. u Lan, druhdy tvrz, která byla rodinným sídlem pánů z Kozojed; r. 1440 připomíná se na sjezdě Čáslavském Pavel i Mikuláš z Kozojed. R. 1544 prodal Burian Anděl pustou již tvrz K. Mikulášovi Štítnému ze Štítného. Až do nejnovější doby bylo viděti pahorek valem a příkopem obklíčený, při jehož rozkopání mnoho starožitných věcí nalezeno. Místu tomu říká lid „na hrádku" a louce blíž dřívějších valů „na dvořišti."

Kozojedy sam. u Mezilesic.

Kozojedy sam. u Rataj (okr. Uhl. Janovický).

Kozojedy malé viz Kozojedky.

Kozojedy velké viz Kozojedy (okr. Nov. Bydžovský).

Kozolupy (*Gosolup*), far. ves, 44 d. 297 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Tepelský, patr. kn. z Löwenšteina, 2060 osadníků, pošt. Černošín; far. chrám sv. Petra a Pavla připomíná se co taký již v předhusitské době; v něm starobylá křtitelnice; škola. Sam: Liběvice (*Libitzen*), druhdy ves, nyní dv. popl.; Strassenhäuseln, 4 čís. ($^1/_2$ hod. záp.); Wetzkahäuseln, 4 čís. ($^1/_2$ hod. sev.).

Kozolupy, statek (dle trhové smlouvy od 7. února 1807 za 270.000 zl.), a far. ves na pravém břehu Mže, 64 d. 553 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., pošt. Touškov a Plzeň, arcidiéc. Praž., vik. Plzeň, patr. hr. Schönborn, 487 osadníkův; far. chrám sv. Štěpána z 18. pův. ze 14. stol., škola, nedostavený zámek, opodál dv. popl. Nový dvůr (*Neuhof*) a mlýn (Rostmühle). — V K-ech měl klášter Kladrubský již ve 12. stol. některé dědiny. R. 1429 prodal klášter 12 kop platu ročního Hanušovi Wildovi za 120 kop gr. na jeho kmetích v K-ích. Nynějším držitelem statku K-ského jest hr. Schönborn. Vesnice ta poněmčena byla již v 17. stol.

Kozolupy, ves, 35 d. 248 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Tachlovice, býv. dom. Lužce (9 d. k Tachlovicům, 6 d. ku Karlšteinu a 6 d. k statku Svatojanskému). — R. 1581 postoupeny zde od kláštera Ostrovského dva kmetcí grunty kapitule na hradě Pražském za grunty pod Petřínem.

Kozominy, ves, 35 d. 222 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Chvatěruby, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy; dv. popl.

Kozovasy, ves, 20 d. 154 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mochov, far. Vyšehořovice, býv. dom. Kounice; mlýn.

Krabčice, pův. Chrabrčice (?), ves, 38 d. 205 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Roudnic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K.; akat. chrám a škola. — Na blízku „Čechův důl," tak řečený, protože prý se Čech se svou čeledí v něm usadil, když od hory Bšovské (Mělnické) k Řípu táhl. Dle potvrzovací listiny krále Přemysla Otakara II. z r. 1226 darovali Matěj a Václav, synové Nemojovi, z rodu Vršovcův K. klášteru Doksanskému; r. 1421 jsou mu však odcizeny a od cís. Sigmunda Rúsovi ze Svinna a jeho dědicům zapsány. Ve zdejším okolí nalezeny rozličné věci z dob pohanských.

Krabčice (*Grabschitz*), ves v hlubokém údolí při potoku „Dlouhá voda," 44 d. 286 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Heřmanice, býv. dom. Hradiště; mlýn, opodál sam. Hasentanz. — K. náležely okolo r. 1547 s Heřmanicemi a jiným zbožím městu Jaroměři, jemuž pro zpouru proti Ferd. I. všechny statky v plen jsou vzaty. Zdejší

údolí, jež se táhne až ku Chvalkovicům, jest pro království české paměti hodno, jelikož zde mohl král Pruský Fridrich r. 1778 snadno potřen a tím Slezsko zase koruně české navráceno býti, kdyby císařovna M. Teresie nebyla rozkázala, aby se králi v jeho pochodu nepřekáželo.

Krabice, druhdy tvrz, jež byla rodinným sídlem staročeského rodu rytířů Krabiců z Veitmile. Z rodu toho uvádíme kanovníka Beneše K. z V., který řídě po 20 let stavbu kostela Svatovítského k vybídnutí Karla IV. kroniku českou v jazyku latinském sepsal; † 27. července 1375 (viz též Chotyšany).

Kraborovice, Krablovice, ves na silnici, 18 d. 153 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Úhrov, far. Vilímov.

Krabušice, vska, 3 d. 22 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčan. (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Voděrádky, pol. obc. Kuří, býv. dom. Uhříněves; mlýn.

Kračice viz Purkratice.

Kračín, někdy panské sídlo, nyní ves, 25 d. 127 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic, (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Tis, býv. dom. Chyše. — Na listině z r. 1444 uvodí se panoše Mikuláš z Kračína.

Kračín *(Gratschen)*, ves, 16 d. 96 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Zezice, býv. dom. Chlumec.

Krahujec, sam. blíž Dobré velké (okr. Unhoštský.)

Kráhulči viz Hrádek nový.

Krachenice, sam. u Kundratic (okr. Sušický).

Krachov?, osada na král. hvozdě, 20 d. 191 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašpersko-horský, kat. obc. Javorník, pol. obc. a far. Stachov.

Krainhof, ves, 19 d. 120 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2½ hod. již.), kat. obc. Libava, pol. obc. Steinhof, far. a býv. dom. Kinšperk.

Krajnice viz Krejnice.

Krajníčko Kranicko *(Kranic)*, ves, 26 d. 184 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1¾ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Měkynec, far. Bilsko, býv. dom. Netolice.

Krajské předměstí viz p. Náchodské.

Krakov, ves, 47 d. 334 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Čistá, býv. dom. Slabce a Zhoř; dv. popl. — Osada tato zachovala nám jmeno někdejšího hradu **Krakova** č. Krokova, jejž založil otec Libušin, kníže Krok. Hrad K., oblíbené někdy sídlo knížat českých, byl za časův Kosmových, tedy již po 400 letech, lesem pokryto. Stál-li K. v místech nynější osady soujmenné, aneboli tam, kde později hrad Krakovec povstal, určiti nelze, nebo ze starých podání víme jen tolik, že stál na blízku Stebna, zaniklé to v pozdější době vesnice, o jejíž poloze něco určitého podati nelze.

Křákov *(Krakau)*, far. ves na soujmenném potoku, 27 d. 181 ob. něm., kr. Plz., okr., pošt. a býv. dom. Horšův Týn (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Miřkov, diéc. Buděj., vik. Horš. Týn., patr. kn. Trauttmannsdorf, 1124 osadníků; far. chrám sv. Václava připomíná se co taký již r. 1384, škola, ¼ hod. jih. vých. dv. popl. Nový dvůr.

Krakovany, ves, 78 d. 543 ob. čes., kr. Jič., okr. Chlumec (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Labská Týnice, býv. dom. Pardubice; škola, akat. chrám a pastorát. — K. byly někdy majetkem kláštera Sedleckého, r. 1436 zapsány jsou od cís. Sigmunda Vaňkovi z Miletínka.

Krakovčice, veska, 9 d. 82 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Bečice, far. Žimutice, býv. dom. Třeboň.; opodál hájovna Smrčí.

Krakovec též Červený zámek *(Rothschloss)*, ves při stoku dvou potoků, 37 d. 263 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Rousinov, býv. dom. Slabce a Zhoř; závod na vyrábění lihu, pivovár, mlýn. — Opodál vsi zříceniny hradu K-ce, který snad na místě záhy zaniklého Krokova č. Krakova vystaven jest. Na sklonku 13. a začátkem 14. stol. byl K. lénem královským a jest od krále Václava IV. zastaven ryt. Jírovi z Roztok. Od toho a syna jeho Petra koupil jej Jindřich Lefl z Lažan. Za držitele tohoto trávil zde Hus poslední čas svého pobytu v Čechách a den před odjezdem svým do Kostnice napsal zde dojímavé psaní, v kterém se loučí se všemi posluchači a přátely svými v Čechách. Po pádu Jindřichově v bitvě pod Vyšehradem r. 1420 spadl K. na syna jeho Jana Bechyňka z Lažan a z Bechyně, který K. i s příslušenstvím r. 1437 prodal Janu Blehovi z Tešnice za 2500 kop. gr. Syn tohoto postoupil K. Janu Vlkovi z Miletic. R. 1443 koupili K. Albrecht z Kolovrat a Jaroslav Plichta z Žerotína. Tento postoupil následujícího již roku část svou Kolovratovi, který se odtud Krakovský psáti začal, a tak předkem se stal dosud žijících hr. Kolovratů Krakovských. Při rodě tomto zůstal K. až do r. 1588 vyjma krátké vladaření Jana z Lobkovic a Jana Újezdského z Červeného Újezda před r. 1570. Od Kolovratů přešel K. trhem na Radislava

Vchynského se Vchynic a na Teplici. Po bitvě Bělohorské odňaty jsou Jiřímu se Vchynic všechny statky a K. jest obořen. Roku 1625 jest Jiřímu poveleno obořený hrad K. a tvrz Blšany sobě koupiti. Brzy na to dostal se v držení zboží K-ckého rod Šternberkův a po těch roku 1652 Karel Heřman hr. Koc z Dobrše. R. 1700 jest hrad opraven a protože červenou střechou pokryt, nazýván jest od lidu „Červeným zámkem." Od roku 1716 jest K. se Slabcem spojen. Roku 1783 zničen hrad bleskem, od kteréž doby v zříceninách ležeti zůstal.

Král, vska, popisuje se při Svaté.

Kralice (*Gross K.*), ves, 34 d. 206 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Suďějov, býv. dom. Pečky; zpěv. spolek; druhdy zde stávala tvrz. K r. 1226 uvodí se Bolesud z K.

u Králičku viz Dehnice.

Králičky (*Klein Kralic*), ves, 20 d. 129 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Kralice, far. Sudějov, býv. dom. Pečky.

Králičí vrch (*Königlberg*), myslivna u Zliva.

Králiky, ves, 29 d. 195 ob. čes., kraj Jič., okr. Nov. Bydžov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Sloupno, far. Metličany, býv. dom. Sloupno (1 d. k Novému Bydžovu.)

Králiky (*Grulich*), panství fideikomisní (dle soudního odhadu od 15. listopadu 1814 za 350.615 zl. 18⅞ kr.) a okresní město v horách blíž hranic Kladských a Moravských, 376 d. 2636 ob. něm., kr. Králové Hradec (9 mil jih. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Králové Hradecká, vik. K., patr. hrabě Althan, 6652 osadníků; far. chrám sv. Michala Archangela nepochybně ze 17. století, škola, radnice, smíšený okresní úřad, berničný úřad (3. třídy), vedlejší celnice (1. třídy), poštovní úřad s poštovní štací, špitál a nemocnice, pivovár (na 6732 věder), plátenictví (roč. na 13.875 kusů plátna a poloplátna), nitařství, vyrábění hraček a obrázků, silný obchod ve lnu. ½ hod. jih. vých. na kopci, s něhož přerozkošná vyhlídka do Čech, Moravy a Kladska, klášter Servitů s poutnickým chrámem Panny Marie, založen roku 1706 od Kralohradeckého biskupa Tobiáše Jana Beckera. — Trhy výroční: 1) ve čtvrtek před Hromnicemi, 2) druhý čtvrtek po Velikonoci, 3) ve čtvrtek po sv. Anně, 4) ve čtvrtek po sv. Lukáši. Týdní trhy každé pondělí na obilí, len a lněné semeno. — V K-ích kvetlo za dávných dob hornictví, nebo v listině, kterouž Karel IV. roku 1357 Žampach se vším příslušenstvím Čenkovi z Potenšteina daruje, uvedeny jsou výslovně hory K-cké. Panové z Potenšteina zůstali napotom snad po delší čas v držení K-k. V druhé polovici 16. století jmenuje se jich pánem Zdeněk z Valdšteina, od něhož se městu prvních svobod dostalo. Počátkem 17. století náležely K. Jiřímu hraběti z Hohenlohe, od něhož trhem přešly roku 1628 na slavného generála Pappenheima. Od roku 1647 jsou K. majetkem hrabat z Althan. (Althanové jsou původu německého, za jichž předka Babo z Thanu se považuje, který žil v první polovici 10. století.) V sedmileté válce museli K-čtí velké výpalné pruskému generálu Fouguetovi složiti; roku 1768 vyhořelo celé město a r. 1778 vyloupeno po druhé od Prušáků.

Králodvorská viz Smíchov.

Králova Lhota viz Lhota Králova.

Králové Dvůr viz Dvůr Králové.

Králové Hradec (*Königgrätz*), král. kraj. a věnné město na podlouhlém pahorku, při vtoku Orlice do Labe, a pevnost, 13 mil na východ od Prahy, 330 d. 5061 ob. čes., diéc. a vik. K. H-c, patr. Její Veličenstvo, 5310 osadníků; biskupský chrám sv. Ducha na velkém náměstí, vystaven z cihel v slohu gotickém od královny Alžběty po roce 1303, vyhořel však již r. 1339; v něm zasluhují zvláštní pozornosti: sbírka staročitných zpěvníků a mezi těmi opět 2 české kancionály na pergameně, kteréž psány jsou od Matěje Litoměřického, malovány Matoušem Radoušem mezi l. 1585—1604, zpěvy skládal Jiří Rychnovský; starogotické sanctuarium z roku 1312—1322, cínová křtitelnice z roku 1406 přenešena sem roku 1421 z kláštera Podlažického; naproti oltáři sv. Anny obraz Panny Marie Pikartské s vyobrazením Hradce, jak roku 1680 vypadal; vedle oltáře sv. Václava staročeský oltář křídlový; za stolicemi kanovníkův krásné obrazy na obmítce; — kostel sv. Klimenta s Bílou věží, vystavenou roku 1574; založení kostela spadá, jak již z jeho zasvěcení souditi lze, do prvních dob křesťanských; — kostel Panny Marie, pův. jezuitský, založen roku 1654; — biskupský seminář s kostelem sv. Jana Nepomuckého vystavěný na místě někdejšího hradu na počátku předešlého století; — biskupská residencí; radnice se sbírkou starožitných památek; někdejší kolej jezuitská založená roku 1629, nyní vojenské komando; při domě čís. p. 34 „na Schůdkách" kaple Českých Bratří vystavená roku 1458; na náměstí socha Panny Marie z roku 1717, pod městem při pevnosti, do níž vede od západu pamětihodná brána Pražská od roku 1583, jsou rozsáhlé vojenské stavby; — cís. král. krajský úřad, krajský soud (zároveň vyšetřovací a obchodní soud), státní zastupitelstvo, okresní úřad, městský delegovaný okresní soud, okresní soud důchodkový, notářství, finanční okresní

ředitelství, sběrací pokladnice zároveň hlavní celní úřad (2. třídy), finanční komisariát, berní úřad (1. třídy) a inspektorát, poštovní úřad s poštovní stanicí, krajský stavitelský úřad, vyšší gymnasium (založeno roku 1702) s botanickou zahradou, hlavní škola s nižší reálkou a pedagogium, bohoslovecké semeniště, Dědictví maličkých, spořitelna, opatrovna, zpěvácký spolek „Slavjan", divadlo, lázně, plovárna, nemocnice, nádraží Pardubsko-Liberecké dráhy, pana Červeného závod na hudební nástroje (ročně na 500—600 dechových nástrojů v ceně 30.000 až 40.000 zl.), pivovár (ročně na 18.568 věder za 92.840 zl.), strojný mlýn, akcijní továrna na vyrábění cukru z buráku. Trhy a) výroční: 1. v out. po sv. 3 Králích, 2. v outerý po neděli Remin., 3. v outerý po sv. Trojici, 4. v outerý po Narození Panny Marie, vždy 8 dní; b) na koně a hovězí dobytek: 1. v pondělí po sv. Fabianu a Šebestianu, 2. v outerý po neděli Remin., 3. v outerý pašijového týdnu, 4. ve středu po Křížové neděli, 5. v pondělí po sv. Trojici, 6. ten den před narozením Panny Marie. — K. H., jedna z nejstarších osad českých, uvádí se již v „Libušině soudu" pod jmenem Chlumec Dobroslavský; když se v pozdější době hlavním sídlem župy a arcijáhenství stal, přezván Hradcem nad Labem. V středu 11. století náležela župa H-cká co úděl Jaromírovi, synu Břetislavovu a později Soběslavovi, napotomnímu knížeti. K. H. záhy šířiti se počal a tak se stalo, že měl již za Přemysla I. městské svobody. Od krále Václava II. dostal všechny domy v předměstí, z kterých až dosud králové plat brali. Tentýž král odkázal manželce své, Alžbětě polské, 20.000 hřiven, ku kterýmž druhý její manžel, Rudolf rakouský, opět 20.000 hřiven dal, a tak dostala Alžběta v obojí této sumě H., Mýto, Chrudím a jiná král. města v zástavu, což byl počátek tak řeč. měst věnných. Žijíc Alžběta na zdejším hradě přes 30 let, zvelebila nemálo město, které se odtud Hradcem Králové zvati počalo. Protože se domy hlavně z cihel stavěly, nazval lid H. též Červený č. Cihelný. Král Jan osvobodil město r. 1321 ode všech daní na sedm let; za jeho vladaření musело se dostati v zástavu, neb se jmenuje mezi městy král., které králevič Karel roku 1333 vybavil za částku veliké berně povolené téhož roku sněmem českým. Po smrti Karla IV. žila zde vdova jeho, Alžběta, po patnácte let až do své smrti 1393. Při jejím dvoře žil zde Ludvík Tkadleček, spisovatel „Rozmlouvání mezi žalobníkem a neštěstím". Dne 28. května 1407 vyhořelo město s hradem i kostelem sv. Ducha. Když se roku 1419 donesla do K. H-ce zpráva o smrti královĕ, stečeny jsou zde 2 kláštery, nebo obyvatelstvo zdejší stalo se přičiněním kněze Ambrože záhy přívržencem učení Husova. Na začátku měsíce května 1420 zmocnil se král Sigmund K. H-ce a ustanovil zde za svého hejtmana pana Aleše Holického ze Šternberka, však již 26. června padl H. opět Husitům v moc. Téhož ještě roku pokoušel se Sigmund města marně dobýti. Za král. purkrabí Diviše Bořka z Miletínka, usazeného sem nepochybně od knížete Korybuta, obořen jest na žádost obyvatelů od Žižky král. hrad. Když zpráva ta donešena Divišovi, který s jinými pány do Moravy právě byl vytáhl, chvátal nazpět města osvobodit, jest však od Žižky u Strachova dvora dne 15. srpna 1423 na hlavu poražen. K. H. zůstaven na to od Žižky Táborskému hejtmanu Martinovi Lupákovi. V říjnu roku 1424 přinešena sem mrtvola Žižkova a pohřbena u přítomnosti kněze Prokůpka a Ambrože v kostele sv. Ducha u velkého oltáře, odkudž později do Čáslavi přenešena jest. Po nešťastné katastrofě u Lipan odpíral K. H. nejdéle poslušenství vítězi králi, ano ještě r. 1436 započal zjevný boj vedením kněze Ambrože, při kteréž příležitosti kostel sv. Mikuláše a sv. Petra zbořeny jsou. Z rozkazu králova obklíčil K. H. Diviš Bořek z Miletínka, dlouho zde bojováno, však bez výsledku. Teprv následkem vnitřního rozbroje pokořen K. H. leta následujícího. Po smrti vypuzeného odtud Ambrože roku 1439 uveden za faráře k sv. Duchu Jan Rokycana, který úřad ten až do roku 1448 zastával. Za vlády Jiřího Poděbradského přidržoval se K. H. věrně krále svého. Král Vladislav zdržoval se nějaký čas na K. H-ci pro vypuklé nepokoje v Praze a udělil městu některé výsady a práva. Pro zpouru proti Ferdinandovi roku 1547 jest K. H. všech práv a hojných statků odsouzen jichž jednu část později opět nabyl. Po bitvě Bělohorské potlačena zde, jak všude jinde v Čechách, víra podobojí; roku 1622 vrátili se minorité a r. 1636 usadili se zde jezuité. Roku 1639 zmocnili se Švédové města a drancovali zde po osm měsíců, až 20. února 1640 vojskem císařským vypuzeni byli. Ferdinand III. ustanovil, aby se zde založilo biskupství, kteréž papež Alexander VII. r. 1664 potvrdil. Císař Josef II., prohlásiv K. H. za pevnost, dal roku 1766 všecka předměstí zbořiti a město silnou hradbou obehnati. Mohutné a slavné někdy město utrpělo nemálo přetvořením tímto na pevnost; staré městské zdi a věže jsou zničeny, klášter u sv. Antonína, jiný u svaté Anny a u sv. Petra a Pavla zbořeny, taktéž kostel sv. Petra v předměstí Pražském. Roku 1858

vyhlášeno sice, že H. přestal býti pevností, avšak směny nestalo se dosud žádné. V H-ci se narodili: Marek Hradecký (nar. okolo roku 1412); Jan Šindel, výborný mathematik a astronom (žil ještě roku 1449); Jan Škornice, básník († 1570); Václav Kaliště z Ottersdorfu, muž v literním a právním umění vzdělaný (nar. 9. září 1538); Václav Placel z Elbinku, dějepisec (nar. 1556 † 1604); jezuita Bohuslav Balbín, slavný vlastenecký dějepisec (nar. 1621 † 1688); Stanislav Vydra (nar. 1741 † 1804); Fr. Švenda, spisovatel dějin rodiště svého (nar. 1741 † 1822); Karel Sudislav Schneider, básník (nar. 1766 † 1835); Josef Rautenkranz, spisovatel český (narozen 1776 † 1818); Josef Lib. Ziegler, spisovatel čes. (nar. 1782 † 1846); kanovník Václav M. Pešina z Čechorodu (nar. 1782); Karel Josef Rokytanský, proslulý lékař (nar. 1804); Frant. Havránek, spisovatel český (nar. 1805); V. V. Tomek, dějepisec a prof. na vysokých školách Pražských (nar. 1818).

Králové Městec, též jen Městec (*Königsstadtl*), okresní město, 308 domů 1997 ob. čes., kr. Jič. (3 míle jižně), kat. i pol. obc. K. M., býv. dom. Dymokury, diéc. Královéhradecká, vik. Kopidln., patr. hr. Kavriany, 2852 osadníků; farní chrám sv. Markéty uvozuje se co taký již ve 14. století, škola, radnice, smíšený okresní úřad, bern. úřad (2. třídy), pošt. exped., zpěvácký spolek „Hlahol", parní mlýn při Štitarském rybníce a větrní mlýn. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. 3 Králích, 2) v pondělí po neděli Quasimodogeniti, 3) v pondělí po Božím Těle, 4) na den sv. Bartoloměje, 5) ve středu po sv. Františku Seraf., 6) ve středu po sv. Cecilii; týdní trh na obilí každý pátek. — K. M. byl někdy majetkem král. komory. Roku 1410 dovolil král Václav Milotovi z Tvorkova K. M-ce vyplatiti v 600 kopách gr. od vdovy po Benešovi z Chústníku a tak dlouho jej držeti, až by jemu a jeho dědicům od králů Českých 1000 kop gr. vyplaceno bylo. Jmenovaný Milota postoupil jeho později Nyčkovi z Chotivě. Roku 1423 dán prý K. M. od Žižky v požeh. Od krále Rudolfa II. prodán panům Trčkům, od nichž se odkazem Matiášovi z Olbramovic dostal.

Královec (*Königsberg*), ves založená roku 1760 na svahu soujmenného vrchu, 22 d. 121 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (4 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Opatov.

Královice (*Kralle*), ves, 30 d. 190 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1¾ hod. jih. záp), kat. obc. K., pol. obc. Nebahov, far. Frauenthal, býv. dom. Liběјice (2 d. k Netolic.); sam.: Katzenberg 3 čís., Poboč, 2 čís. a Písele (*Plsakenhof*).

Kralovice (Činadrovy), starobylé, okresní město, 319 d. 2148 ob. čes., kr. Plz. (6 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Plasy, arcidiéc. Praž., vik. K-cký, patr. kn. Metternich, 4378 osadníkův; farní chrám sv. Petra a Pavla s hrobkou p. z Grispachu z roku 1581, uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, radnice, smíš. okr. úř., notářství, berniční úřad, pošt. expedice, pivovár, fabrika na lih, opodál Šibenský mlýn. Trhy výroční zároveň na koně a hovězí dobytek: 1. ve čtvrtek před Zvěstováním Panny Marie, 2. v pondělí před sv. Petrem a Pavlem, 3. v pondělí před Navštívením Panny Marie, 4. ve čtvrtek před sv. Havlem. — K. jmenují se mezi nejstaršími statky kláštera Plasského, jemuž jsou však ve válkách Husitských odcizeny. Roku 1542 dostaly se v držení panům Grispekům z Grispachu a na Kačeřově, kteří zde až do Bělohorské bitvy vládli, načež K. opět klášteru Plasskému navráceny byly.

Kralovice (*Königsdorf*), ves na levém břehu Labe, 40 d. 292 ob. čes., kraj Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Lab. (¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Boleslav stará. — Dědina ta založena teprv v novější době.

Kralovice, ves při potoku, 37 d. 364 ob. čes., kraj Pražský, okres Říčan. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Uhříněves; zdejší fil. chrám. sv. Markéty na výšině vystaven roku 1740 od vojvodkyně M. Teresie Savojské na místě staršího kostela, při němž již roku 1384 farář byl; mlýn, dv. popl., blíž něho čtverhranná věž s letopočtem 1562 a kus valů, zbytků to někdejší tvrze, na níž páni Vraždové a Písečtí druhdy sídlili.

Kralovice, druhdy panské sídlo, nyní ves, 38 d. 258 ob. čes., kraj Pražský, okres Slan. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Kvílice, bývalé dom. Vraní; dv. popl., mlýn. — Někdejší tvrz byla v 15. stol. rodinným sídlem rodu soujmenného. Roku 1614 vyměnil za K. a Plchov Jaroslav Bořita z Martinic a na Smečně Tuchlovice od kapituly Pražské u sv. Víta, přidav k tomu ještě 5000 kop. m.

Kralovice viz Smrk.

Kralovice, někdy městečko u Vřetovic.

Kralovice dolejší (*Unter-K.*), panství (dle práv. přiřknutí od 16. dubna roku 1844 za 485.500 zl. stř.) a okr. městys na levém břehu Želivky, 86 d. 843 ob. čes., kr. Čás. (7 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Králové Hradecká, vik. K-cký, patr. kníže Auersperk, 4065 osadníků; farní chrám sv. Jana Křtitele v slohu gotickém, vystavený

ve 13. století od některého proboštа Vyšehradského, smíšený okresní úřad, berniční úřad (2. třídy), notářství, poštovní expedice, záložna, škola, zámek, synagoga, pivovár, továrna na vyrábění lihu, mlýn. Trhy výroční a dobytčí. 1. ve středu po sv. Vojtěchu, 2. na sv. Jana Křtitele, 3. ve středu před Pannou Marií Sněžnou, 4. ve středu před sv. Václavem; týdní trh každou středu. — K. jmenuje se již ve 13. století městečkem a sice ve velkém Újezdě na Sázavě, jejž královna Svatava, vdova po Vratislavu II. darovala kanovníkům Vyšehradským. Při kapitule aneb vlastně při proboštství zůstaly K. až do roku 1420, načež vládykovi Oldřichovi Močihubovi z K-c v zástavu dány jsou. V 16. věku byli v jich držení rytíři Strojetičtí ze Strojetic, po roce 1602 Jaroslav ze Vchynic a Tetova a od roku 1616 rytíř Jindřich Mitrovský z Nemyšle, který pro víru vlast opustiti musel. Roku 1639 byl pánem na K-ích ryt. Bernard Gersdorf z Malšvic a od roku 1654 Jiří Miličovský z Braumberga, hejtman na Řečici Červené. Od roku 1841 jsou K. majetkem Vincence kn. Auersperka.

Královice hořejší (*Ober-K.*), statek (dle trhové smlouvy z 13. října 1830 za 40.000 zl. stř.) a ves na pravém břehu Želivky, s Dolními Kralovicemi mostem spojená, 49 domů 459 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Dolní Kralovice, kat. obc. Bezděkov, pol. obc. K. dolní; starý zámek, pivovár, dv. popl., mlýn. — K. h. držel roku 1575 Krištof z Vartenberka, pak Jan Jindřich Rostenhager, jemuž po bitvě Bělohorské v plen vzaty jsou. V pozdější době dostal se v jich držení řád maltézský a roku 1830 pan Diviš Locke.

Královičky, sam. blíž Slavína.

Královka viz Nový dvůr (okr. Dobříšský).

Královna, ves, 11 d. 72 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Broumovice, far. Neustupov, býv. dom. Vlčkovice.

Královská viz Měřín.

Království, ves, 12 d. 74 ob. čes., kr. Čás., okr., a far. Kouřim (½ hod. sev. záp.?), kat. obc. Lhota, pol. obc. Třebovle, býv. dom. Lhota a Třebovle.

Království (*Königreich* též *Hegerbusch*), ves, 26 d. 138 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Království část II., far. Kocléřov, býv. dom. Debrné (5 d. k St. Bukům a 1 d. k Vlčici).

Kralupy, ves na levém břehu Vltavy, 87 d. 336 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Minice, býv. dom. Tursko; mlýn, závod na výrobky chemické, nádraží při Pražsko-Drážďanské železnici, s kterou se zde spojuje uhelná dráha Kladenská, pošt. exped., lodenice pro vlečné lodi (remarkéry) a lodí většího nákladu (od 1100—4000 centů.) — Za krále Václava I. byl Francouz Champnois v držení vsi K., které se prý bezprávně zmocnil za úřadování svého co podkomoří královny Konstantie; za tou příčinou odňata jest po smrti jeho od krále dědicům jeho a dána před rokem 1253 řádu křižovnickému v Praze, který jest dosud v držení statku Turského, k němuž K. až do nejnovější doby patřila.

Kralupy, starožitný městys na potoku, 143 d. 825 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. K., býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov, diéc. Litom., vik. Chomutov., patr. hr. z Wolkenšteina, 1768 osadníků; far. chrám sv. Jakuba z roku 1796, pův. ze 14. stol., škola, poštovní expedice, radnice, mlýn. Trhy výroční: 1. v outerý po Velikonoci, 2. ve středu po pond. před Narozením Panny Marie; týdní trh každou středu. — Na blízku K-p stála za nepamětných dob zemská brána vedoucí do Míšeňska, a v K-ech vybíráno clo, z něhož desátek klášteru Břevnovskému náležel. Na místě nynějšího „sklepního hostince“ stála v 16. stol. tvrz, náleževší p. Hasišteinským z Lobkovic, od kterýchž se tvrz i statek K-ský r. 1530 komoře královské dostaly. Ferdinand I. zapsal K. dědičně rytíři Jiřímu z Witbachu, za jehož syna a nástupce pro zpouru na královskou komoru opět spadly, načež roku 1548 Šebestianovi z Veitmile prodány jsou. Na to přešel statek K-ský trhem na rod Šmohařů z Hrochova, jemuž po Bělohorské bitvě odňat a roku 1623 Jaroslavu Bořitovi z Martinic a na Smečně prodán jest. Za vlády panů z Martinic spojeny byly K. s panstvím Hagensdorfským.

Králův dvůr (*Königshof*), horní aerarní statek a ves nad Litavkou, 22 d. 846 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. d., far. Počaply; zámek se zrušenou kaplí, dv. popl., opodál sam. Litohlavy, mlýn a pohodnice. — K. d. byl od nepamětných již dob král. hrad, kdež r. 1252 zemřel král Václav I.; r. 1394 jat zde od českých pánů Václav IV. a odvezen do Prahy.

Krammel, ves na pravém břehu Labe proti Ústí, 26 d. 194 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Ústí nad Labem, kat. i pol. obc. Novosedlice, býv. dom. Střekov.

Kramolín (*Gromaling*), ves, 10 d. 70 obyv. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany; opodál mlýn řeč. Edelmühle. — 4 domy náležely k dom. Krumlovskému.

Kramolín, ves při silnici, 34 d. 230 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Hrachoviště, far. Jílovice.

Kramolín, ves, 21 d. 166 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Buřenice, far. Křešín. — K. uvodí se ve 13. stol. mezi statky kláštera Želivského.

Kramolín (*Gramatin*), ves, 31 d. 210 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Hostouň (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Mutěnín.

Kramolín, ves na výšině, 46 d. 347 obyv. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (1 hod. již.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Planice a Němčice.

Kramolín (*Gramatin*), ves, 41 d. 286 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Šitboř, býv. dom. Pivoň (18 d. k Ronšperku).

Kramolín dolní též **německý** (*Unter-Gramling*), ves, 33 d. 194 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. K. d., pol. obc. a far. Pístov; dv. popl., mlýn, kyselka, železná ruda. — K. d. dal r. 1228 Přemysl Otakar I. klášteru Tepelskému v náhradu za jiné zboží v Litoměřicku jemu odcizené. V 16. stol. dolováno zde na stříbro, jehož velké množství jmenovitě r. 1564 vytěženo; hornictví učiněn konec válkou 30letou.

Kramolín horní též **český** (*Ober-Gramling*), ves, 10 d. 75 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (klášter) Teplá (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. K. h., pol. obc. Služetín, fař. (město) Teplá.

Kramolná, ves, 43 d. 345 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Trubějov, far. Studnice; část K-é patří do kat. i pol. obc. a k faře Náchodské a jest to snad oněch 5 d., jež za patrimon. zřízení městu Náchodu náležely. R. 1778 ležel zde král Bedřich Pruský po 8 neděl polem.

Kramolsko (*Chramostek*), ves blíž levého břehu Vltavy, 18 d. 182 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (1 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Lužec.

Krámsky, sam. u Křivé vsi.

Krámy viz Chrámy.

Kranicko viz Krajničko.

Krapadlo, Krapadlí viz Mnich (okres Kamenický).

Krapětín a **Krapotín** viz Rapotín.

Krasejovka (*Krassau*), ves, 23 d. 183 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Římov; opodál dv. popl. Bartochov (Baderhof) s hospodou (v. t.).

Kraselov (*Krasilau*), statek fideikom. (dle trhové smlouvy od 14. říj. 1679 za 14.850 zl.) a far. ves, 49 d. 373 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyň (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. svob. p. Kraselovský z Dlouhé vsi, 1572 osadníků; farní chrám sv. Vavřince s hrobkou p. Kraselovských-Chanovských z Dlouhé vsi uvodí se co taký již k r. 1384; v kostele se chová skříně, v níž prý Karel IV. ostatky některých svatých z Říma do Prahy přivezl; škola; zpustlý, neobydlený zámek, dv. popl. — K. jest starobylé sídlo panské, v jehož držení v středu 15. stol., pakli ne již dříve, jedna větev rytířů z Dlouhé vsi se dostala, a odtud přijmí Kraselovských z Dlouhé vsi přijala. Jakým spůsobem K. rytířům Boubinským z Újezda, jimž po Bělohorské bitvě odňat jest, se dostal, určiti nelze. Od té pak doby zhusta se střídali držitelové jeho, až jej konečně r. 1679 známý světicí biskup Pražský Jan Ignác Chanovský z Dlouhé vsi koupil zároveň s Němčicemi, Hodějovem a Záhořicemi, z nichž r. 1701 závětem učinil fideikomis rodinný, jejž pak po něm dostal nejprvé bratrovec Adam Josef Chanovský, a když tento roku 1714 bezdětek zemřel, bratr jeho Jan Felix. Svěřenství toto zůstalo na to až na naši dobu v držení staročeského rodu tohoto, prvé rytířů, nyní svob. p. Chanovských Kraselovských z Dlouhé vsi.

Krasenovice, Krasonovice, ves na Čestinském potoce, 24 d. 188 ob. čes., kr. Čás., okr. Dolno-Kralovic. (2¾ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Hodkov, far. Čestín, býv. dom. Zruče; dv. popl., opodál mlýn. — K. byla druhdy zvláštní statek a původiště panského rodu soujmenného, Heršík a Jan súčastnili se sjezdu Čáslavského 1440. Rudolf Střela, svob. p. z Rokyc odkázal K. se statkem Želivcem jezuitům na Hrádku nad Páchem v Kutné Hoře. Tito prodali však K. brzy na to, totiž r. 1667. Kdy se statkem Zručským spojen, určiti nelze.

Krasetín, Krasletín, ves na úpatí Blanského lesa, 28 d. 220 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1¾ hod. sev.), kat. obc. Holubov, pol. obc. a far. Křemže; opodál 2 hájovny. Za patrimon. zřízení náleželo 13 d. k arciděkanství Krumlovskému.

Krasikov, Švamberk (*Schwamberg*), ves, 12 d. 107 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Kokašice, pol. obc. a far. Čelivo; kostel sv. M. Magdaleny s hrobkou pánův ze Švamberka vystavený v 17. stol. na místě někdejší zámecké kaple, dv. popl., pivovár, vinopalna, opodál mlýn. — Nade vsí na vrchu zříceniny hradu, původního sídla pánů ze Švamberka. Nejstarší známý předek rodu toho jest Ratmír ze Skviřína (1224—47).

Přijavše páni tito bílou labuť v červeném poli počali se dle způsobu 13. věku nazývati Švamberkové, a K. přezván na Švamberk. Výslovné zmínky z pánů těch zasluhuje Bohuslav ze Š-a, který co horlivý obhájce katolicismu Husitům znamenitých škod působil, za kterouž příčinou hrad K. r. 1421 útokem vzat, při čemž Bohuslav v zajetí upadl a na Přibenice odvezen byl. Bojovný tento pán, jemuž Žižka velikomyslně život daroval, hnut jsa jak čestným Táborův k němu se chováním u vězení, tak i tím, že král Sigmund o jeho vysvobození se nestaral, přihlásil se r. 1422 k straně Táborské a stal se brzy na to jedním z nejčelnějších vůdcův její. R. 1544 prodal K. Jindřich st. ze Š-a Volfu ml. Krajířovi z Krajku, jemuž však pro zpouru proti Ferdinandovi I. odňat a r. 1548 dědičně prodán Jeronýmovi Šlikovi. Syn jeho Šebestián zadlužil statky své tak, že jich musel postoupiti svým věřitelům, mezi nimiž prvního místa Švamberkové zaujímali. Tím spůsobem navrácen K. prvotním držitelům. R. 1644 vyhořel hrad a zůstal od těch dob v sesutinách ležeti. R. 1647 usadil se na spáleništi Švédský vůdce Wrangel, odkudž s jezdci svými vůkolní krajiny loupením po delší čas sužoval. R. 1659 zemřel Jan Fridrich ze Š-a, a jím vyhynul staročeský tento rod, vystoupiv po r. 1611, co dědic pánů z Rožmberka, na vysoký stupeň moci a slávy. R. 1712 dostalo se zboží K-ské nyní zde panujícím kn. z Löwenšteinu a Werthheimu.

Krasikovice, ves při potoku Bělé, 22 d. 180 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Těchoraz; $^1/_4$ hod. sev. Roškovský mlýn.

Kráskov, ves, 39 d. 349 ob. čes., kr. i okr. Čás. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Seč, býv. dom. Ronov; škola. — R. 1498 daroval K. král Vladislav p. Mikuláši ml. Trčkovi z Lípy na Lichtenburce.

Krasletín viz Krasetín.

Kraslice (*Graslitz*), panství (dle trhové smlouvy z 9. září 1729 za 242.000 zl.) a okr. město na Zvodě, 258 víd. sáhův nad hladinou mořskou, 638 d. 5825 ob. něm., kr. Cheb. ($3^1/_4$ míle na sever), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. K-cký, patr. hr. Nostic-Rhinek, 15.409 osadníků; smíš. okr. úř., vedlejší celní úř. (I. tř.), bern. úř. (3 tř.), pošt. exp., far. chrám Božího těla z r. 1618 s obrazem od Brandla, škola, krajkářská škola pod ochranou arcivévodkyně Žofie, radnice, pivovár, továrna na vlněné šály (na 40 stavech ročně as 1700 kusů), přádelna na bavlnu, továrny na kartouny, zhotovování hudebních nástrojů (hlavně smyčcových), továrna na stroje, krajkářství, vyšívání, tkalcovství, vůbec živý průmysl. Trhy výroční: 1) první pondělí po sv. Janu Kft., 2) druhé pond. po sv. Michalu; trhy na dobytek třetí středu každého druhého měsíce. — K. byla prý původně král. hrad, jejž Přemysl Otakar II. daroval 1272 Jindřichu st. z Plavna se všemi k tomuto hradu přínáležejícími doly na zlato, stříbro, cín atd. V pozdějších dobách dostala se K. od králův Českých rozličným rodům v léno, tak jmenovitě pánům Pluhům z Rabšteina, hr. Šlikům a j. R. 1575 odprodána jest K. od král. koruny Jiřímu st. z Schönburku, při jehož rodě až do r. 1666 zůstala. Od r. 1729 jest až na naši dobu v držení hrabat z Nostic-Rhinek. Skorem s jistotou dá se tvrditi, že ve zdejších dolech již před 16. stol. stříbra dobýváno, v pozdější pak době, jmenovitě za hr. Jer. Šlika, pouze měď, olovo a cín.

Krásná, Krásňoves, ves, 44 d. 296 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Kovaň, býv. dom. Sovinky (3 d. ku Krnsku).

Krásná hora, ves far. při potoce, 35 d. 274 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Něm. Brod ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. K. h., býv. dom. Okrouhlice, diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. zemský výbor, 3279 osadníkův; far. chrám sv. Jana Křtitele — z původního kostela, který byl již roku 1384 farářem osazen, nezachovala se žádná památka; — škola, mlýn s pilou.

Krásná hora (*Schönberg*), starobylé město na patě vrchu, 92 d. 823 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčany ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. h., býv. dom. Chlumec, arcidiéc. Pražská, vikařství Sedlčan., patr. kn. Lobkovic, 2218 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše uvozuje se již ve 14. stol.; škola, dv. popl.; sam. u Kodeta, u Pivoňky, u Svatoše. Někdy zde jilováno zlato. Trhy výroční: 1. první pondělí v postě, 2. v úterý před Velikonocí, 3. ten den před sv. Janem Nepomuckým, 4. v outerý před sv. Duchem, 5. ten den po Nanebevzetí Panny Marie, 6. na sv. Kateřinu, 7. v outerý před Vánocemi; kdyby který trh na svátek neb neděli padl, odbývá se ten den po neděli. — K. h. náležela již v 16. stol. k panství Chlumeckému.

Krásná Lípa (*Schönlinde*) městys, 500 d. 4228 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. L., býv. dom. Kamenice česká, diéc. Litoměřická, vik. Kamenic., patr. kníže Kinský, 9517 osadníkův; far. chrám sv. M. Majdaleny z roku 1754, původně ze 14. století, škola, poštovní expedice, telegrafní stanice, velmi živý průmysl hlavně v pláto-

nictví, nitařství a stávkářství, o jehož rozkvět velkých zásluh sobě získal Filip Jos. hrabě Kinský. Trhy výroční: 1. druhé pondělí po Velikonoci. 2. v pondělí před sv. Máří Majdalenou, 3. v pond. po sv. Martinu.

Krásná Lípa nová (*Neu-Schönlinde*), vska blíž městyse Krásné L-y 7 d. 38 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Rumburk, kat. i pol. Schönborn, far. Krásná Lípa.

Krásné, ves na návrší, 17 d. 127 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Lipkov, far. Bojanov; škola.

Krasnice, ves při rybníce, 22 d. 172 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2$^2/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Litošice, far. Lipoltice, býv. dom. Žehušice.

Krásnice viz Chrastnice.

Krásňoves viz Krásná.

Krásný Dvoreček (*Klein-Schönhof*), ves, 14 d. 86 ob. něm., kraj Žat., okr. Kadaň. (1 hod. již.), kat. obc. K. D., pol. obc. Rachel, far. Želina, býv. dom. Milžany; někdy zde byl chrám sv. Wolfganga.

Krásný Dvůr (*Schönhof*), panství fideikom. (dle soudního odhadu od 1. října 1845 za 345.884 zl. 38$^1/_4$ kr. stř.) a ves v krásném údolí, 65 d. 776 ob. něm., kr. Žat., okres Podbořan. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K. D., far. Buškovice; škola, zámek s kaplí vystavený roku 1723, při něm znamenitý park, dv. popl., pivovár. — K roku 1392 připomíná se Fremut z Černoc, jinak z Krásného Dvora, a nedílný jeho syn Drslav, seděním na Černoci malé. Při rodě tom, zdá se, že zůstal K. D. až do středu 15. století, nebo roku 1448 objevuje se již na K-ém D-ře Sigmund ze Stossemu. Na počátku 16. dostal se K. D. opět rodině dřevnější a sice Oldřichovi Fremutovi z K-ného Dvora, který jej ještě roku 1539 držel. Než brzy na to vládli zde hrab. Šlikové a po roce 1611 páni Oudrčtí, jimž po bitvě Bělohorské v plen vzat a r. 1624 za 35.000 kop. gr. paní Marii Oudrcké prodán jest. Za nedlouhý čas na to dosáhl jeho koupí Heřman hrabě Černín, jehož rod dosud v držení jeho jest.

Krasoňov, ves při silnici, 50 d. 427 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Branišov, býv. dom. Želivo; škola. — K. uvodí se již ve 13. století mezi zbožím kláštera Želivského.

Krasoňovice viz Krasenovice.

Krasoňovičky, Krasoňovice, vska, 11 d. 73 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Bahno, far. Bykaň, býv. dom. Křesetice.

Krasovice, ves, 13 d. 83 ob. čes., kr. Táborský, okr. Vlašim (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Kondratce, býv. dom. Římovice (4 d. k Vlašími).

Krašlovice, ves na levé straně Blanice, 29 d. 214 ob. čes., kraj Písecký, okr. Vodňan. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Skočice, býv. dom. Protivín; při K-cích popisují se porůznu ležící mlýny Kohout, Forka a Karasky (přifařeny do Vodňan), pak sam. Honák a Pazderna. — K. dostaly se ve 13. stol. směnou klášteru Svatojirskému na hradě Pražském.

Krašov, někdy Krašovo (*Krasch*), farní ves. 33 d. 196 ob. něm., kr. Plz. okr. Manětín (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Toužím, pošta Manětín a Plasy, arcidiéc. Pražská, vik. Kralovický, patr. vojvoda z Beaufort Spontini, 849 osadníkův; far. chrám sv. Ondřeje osazen byl farářem již roku 1384, škola, opodál Krašovský mlýn. — Vladislav I. daroval K. s okolím klášteru Kladrubskému.

Krašov, někdy hrad, nyní samota u Zboh. Hrad K. vystaven od pánů z Krašova, kteří se po nějakém čase (nepochybně ve 14. století) p. z Gutšteina, z Bělé a z Vrtby přezvali. Páni tito považují se za potomky proslaveného velmože Hrosnaty, zakladatele klášterův Tepelského a Chotěšovského. Na počátku 15. stol. spatřujeme na K-ě pány z Kolovrat. Roku 1425 porazil Hanuš z Kolovrat oddělení Husitův na K. útokem hnavší. Okolo roku 1558 seděl na K-ě Jan Mladota ze Solopisk, od roku 1571 Vilém Sviták z Landšteina a od roku 1589 Ferdinand Rensperger z Rensperku. Roku 1678 postoupila K-a s příslušenstvím klášteru Plasskému vdova po Norbertovi Miseroni z Lissonu. Hrad K. pobořen po zrušení kláštera Plasského (r. 1785).

Krašovice, ves, 31. d. 225 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., fara Čížová, býv. dom. Drhovle.

Krašovice, statek dle právního přiřknutí od 9. května 1853 za 50.000 zl. stř.) a far. ves na potoce, 34 d. 295 ob. čes., kr. Plz. okr. Manětín (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., pošta Plzeň a Manětín arcidiéc. Pražská, vikariat Kralovický, patr. svobodná paní Marie Pidoll, 972 osadníků; far. chrám sv. Jiljí vystav. roku 1778 na místě starého chrámu, jehož se již ve 14. století připomíná, škola, dv. popl., mlýn. — K. jest majetkem Marie Pidoll-ové, svobodné paní z Quittenbachu, která je po svém otci Rábovi zdědila.

Krašovice, ves na úpatí vrchu, 30 d. 183 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., fara a býv. dom. Lukavice.

Krašovice, druhdy zvláštní, nyní s Petrovicemi spojený statek a ves, 35 d. 262 ob.

čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2½ hodiny jih. záp.), kat. i pol. obc. K., fara Krásná hora; mlýn „u Míků" a „Červený mlýn." — Na někd. tvrzi seděl r. 1402 Jan z Mokřece a z K-c.

Krašovský mlýn viz Krašov.

Krat viz Krupá horní.

Kratice, dv. popl. a ovčín, 26 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Planice (½ hod. sev.), kat. i pol. obec Kvasetice.

Kratkádlouhá (*Kurzdorf*), ves na silnici do Poličky, 37 d. 325 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1½ hod sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Bělá (3 d. k dom. Pohled).

Krátkovitě, sam. viz Libošovice.

Kratochvíl (*Peterhof*, *Kurzweil*), vska při silnici do Prachatic, 9 d. 175 ob. čes., kr. Pís., okr., býv. dom. a far. Netolice (½ hod. záp.), kat. obc. Obora, pol. obc. K.; zámek od Petra Voka z Rožmberka založený s kaplí sv. Petra a Pavla, dv. popl., pivovár, vinopalna.

Kratonohy (*Kratenau*), statek (dle smlouvy od 11. června 1835 za 189.723 zl. 40 kr. stř.) a ves far. na levém břehu potoku Bystřice, při silnici do Král. Hradce, 95 d. 695 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. K., pošt. Chlumec, diéc. Král. Hrad., vik. Nov. Bydžov, patr. hr. Kinský, 1465 osadníků; far. kostel sv. Jakuba V. z r. 1721, ač se již r. 1384 mezi farními připomíná, škola, zámek, dv. popl., pivovár, vinopalna, mlýn, myslivna. R. 1391 připomíná se Licek z Kratonoh. R. 1628 náležely K. ryt. Dobřenským z Dobřenic, od nichž je jmenovaného roku získal trhem Václav Kinský z Vchynic a Tetova, jeden z nejprohnanějších pletichářů svého času, jehož působení arcikníže Matiáš hlavně děkovati měl, že mu od Rudolfa konečně království České postoupeno. Jeho syn Jan Oktavian postoupil statku tohoto za dluh svým věřitelům, a od těchto koupili jej hr. Michnové. R. 1721 koupil František Ferdinand Kinský z Vchynic a Tetova znova statek K. a přivtělil jej panství Chlumeckému, při kterémž zůstal až na naše doby. — Zde nar. samouk básník Jiří Volný, ovčák († 1745).

Kratonosy, někdy ves blíž Netřebic, jež zanikla v 30leté válce. Roku 1535 uvodí se mezi statky města Nymburka.

Kratošice, ves, 31 d. 167 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Tučapy, býv. dom. Branlín. Sam. Cabrky.

Kratschen, sam., viz Berštein nový (okr. Dubá).

Kratschen, sam., v. Imichen (okr. Tachov).

Kratušín, ves, 16 d. 123 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¼ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Zábrdí, far. Lažiště, býv. dom. Vimberk. — Opodál samota.

Kratzdorf, ves, 26 d. 111 ob. něm., kraj Boles., okr. Mimoň. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vokna, far. Jablonec, býv. dom. Svijany.

Krausebaudy (*Krausebauden*), porůznu ležící boudy v Krkonoších, obc., 119 d. 950 ob. něm., kr. Jič., okr. Vrchlabí (1½—3¼ hod. sev.), far. sv. Petr a Vrchlabí, býv. dom. Jilemnice; škola. Obec K. tvoří následující samoty a vísky: Am frischen Wasser, 8 d. 59 ob., Fridrichsthal 18 d. 149 ob., Hofbauden 4 d. 21 ob., Krausebouda zadní 41 d. 398 ob., Sacherbauden, 7 d. 49 ob., a Vorderbauden, 41 d. 274 ob.

Krausebauden Buchberger, sam. viz Herlikovice.

Krausův mlýn, sam. vik. Herlikovice.

Kráva, sam., viz Mlaka (okr. Lomnic).

Kravaře viz Radoušov.

Kraví hora viz Šellenberk.

Kravín, dv. popl. a myslivna, viz Planá (okr. Tábor.)

Kravín, někdy ves v okolí Ústí nad Lužnicí (ostatně viz Tábor starý).

Kraví ocas (*Kühthal*), vska na soujmenném vrchu, 7 d. 38 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kunratice, far. Osečná, býv. dom. Mimoň.

Kravolusice, někdy ves, náleževší k velkému Újezdu mezi Sušici a Horažďovicemi, jejž Břetislav I. r. 1045 klášteru Břevnovskému daroval.

Krávy černé, dv. popl. viz Neznašov (okr. Klatov).

Krbice viz Chrbice.

Krbová, někdy osada v nynějším okresu Kadaňském.

Krč dolní (*Unter K.*), statek (dle práv. přiřknutí od 2. května 1854 za 124.500 zl. stř.) a ves na Kunratickém potoku, 54 d. 563 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. d., far. Michle; zámek, dv. popl., vinopalna, pivovár, mlýn. Sam. Ryšanka, vinice. Někdejší tvrz vypálená r. 1420. — První písemní zmínka o K-i činí se k r. 1328, kdežto se stalo nové rozdělení K-e d. v ten spůsob, že jedna pol. připadla proboštovi Pražskému a druhá oltáři sv. Alžběty v kostele Svatovítském. Během 17. stol. byl v držení K-e klášter karmelitánů obutých u sv. Havla na Starém městě, po jehož zrušení (r. 1783) K. náboženskému fondu připadla. Nynějším majitelem statku tohoto jest p. J. U. Dr. Karel Schlosser.

Krč horní (*Ober-K.*), statek (dle smlouvy trhové od 17. led. 1844 za 120.100 zl. ve stř.) a ves při Linecké silnici na Kunratickém

potoku, 80 d. 288 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1½ hod. již.), kat. obc. K. h., pol. obc. Krč dolní, far. Michle; pivovár, dv. popl., mlýn, cihelna, vápenice. Blíž K-e při silnici hospoda „na Labuti“ v jejímž okolí r. 1855 odhaleno bylo pohanské žároviště a pohřebiště, a na vysočině hospoda „na Lišce“. Majitelem statku K-e h. jest Karel Půlpán ryt. z Feldšteina.

Krče, ves, 59 d. 451 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Protivín; fil. kostel sv. Mikuláše uvádí se již r. 1384 mezi farními. Sam. Zelendárky 3 d.; Pařezy; Podkrč, mlýn; Rabině; u Silnice; Hadovná.

Krčín, Krucov (*Gritschau*), ves, 16 d. 90 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Svébohy, far. Žumberk. Při silnici do Budějovic, as ½ hod. sev. od K-a, sam. Svorischau, dv. popl. a ovčín.

Krčín, někdy hrad a městečko, nyní ves na obou březích Metuje, 134 d. 714 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nové město n. M. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K.; starobylý, v původní podobě zachovaný kostel sv. Ducha, jehož se již r. 1384 jakožto „starého far. kostela“ připomíná, škola, u prostřed vsi rozvaliny někdejšího hradu Budína. Sam. Luštinec, myslivna a Vosná, dv. popl., někdy ves s kostelním podacím. V 13. stol. náležel K. Benešovi z Krčína, ve 14. stol. pak pánům z Dubé. Ve válkách husitských bylo městečko sídlem Orebitův. R. 1421 vpadli Jaroměřští se svým král. hejtmanem pánem Hynkem Červenohorským z Náchoda brannou mocí do K-a, rozplašili a povraždili lidi v kostele, a hejtman dal svého koně z posvátného kalicha ku potupě Husitův napájeti.

Krčínov, zámek viz Křepenice.

Krčkovice, ves, 36 d. 230 ob. čes., kr. Boleslav., okr. Turnov, kat. i pol. obc. a býv. dom. Skály, far. Vyskeř.

Krčma, vska při silnici do Pacova, 7 d. 48 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Doln. Kralovice (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Černčín, far. Křivsoudov; myslivna.

Krčma (*Kretscham*), vska, 10 d. 50 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová véska, far. Louchov.

Křebřany, Chřebřany (*Křebřan*), ves, 28. d. 129 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Oplotec, far. Křakov, býv. dom. Horšův Týn. Sam. Nasetice (¼ hod. záp.), nyní dv. popl., někdy ves.

Křeč, far. ves, 59 d. 625 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Hreby, diéc. Buděj., vik. Pacov, patr. hr. Jindřich Kolovrat Krakovský, 1440 osadníků, pošt. Tábor; far. kostel sv. apošt. Jakuba V. připomíná se již r. 1384 co farní, škola. V kostele jest náhrobek ryt. Václava staršího Vythy z Řavého a na Vlčovsi a paní Marie Vythové rozené Dražovské z Dražova a na Vlčovsi (oba † r. 1599). Na věži jsou dva zvony s letopočty 1554 a 1605. Při K-i popisuje se sam. Solopisky či Zoubek, dv. popl. a 2 d. Dne 16. srpna 1435 jsou u K-e Táboři táhnouce k Nimburku od vojska Oldřicha z Rožmberka a jiných pánů poraženi.

Křečhoř, ves na soujmenné výšině, 51 d. 355 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Nová ves; fil. kostel sv. Václava z r. 1848 jenž se r. 1350 mezi farními uvádí, škola. Sam. Břiství, někdy ves a snad panské sídlo; nebo na sklonku 14. století objevuje se ryt. Michal z Bříství. Roku 1307 darována K. biskupské kapitole u sv. Víta na hradě Pražském na záduší mše za krále Rudolfa. R. 1319 daroval ji král Jan p. Jindřichovi z Lípy. R. 1437 držel K. Sigmund ze Smolovic. V 15. stol. jest K. nepochybně k panství Kolínskému přivtělena. V čas bitvy Kolínské 1757 byla K. ohniskem nejlitějšího boje, napřed od císařských silně obsazena, pak od Prusův útokem dobyta a až do konce bitvy od nich udatně držena.

Křečkov, ves, 40 d. 291 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Poděbrady (¾ hod. sev.) kat. i pol. obc. K.; škola.

Křečkov, sam. viz Lhota Rytířova (okr. Sobot.).

Křečov, Čečov (*Křečowa*), far. ves na malém potoku, 13 d. 103 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (2 hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Štichovice, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic, patr. hrabě Lažanský, 1357 osadníků, pošt. Plasy a Manětín; far. kostel sv. apošt. Petra a Pavla s obrazem oltářním od Brandla; kostel připomíná se co farní již r. 1384; škola.

Křečov, někdy tvrz, bývalé to sídlo rytířského rodu soujmenného nedaleko vsi Rohozce (okr. Podbořan.).

Křečovice, ves, 14 d. 106 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rovensko, far. Týn nad Rovenskem, býv. dom. Skály.

Křečovice, ves na malém potoku, 34 d. 233 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhlíř. Janovic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Solopisky, býv. dom. Jindice; dv. popl., pila.

Křečovice, far. ves na malém potoku, 37 d. 279 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv.

dom. Tloskov; far. kostel sv. Lukáše, jenž se r. 1350 uvádí mezi farními kostely dekanatu Vltavského, škola, dv. popl. Sam. „u Všetečků“ a „na Drahách“. Od 14. století až do Bělohorské bitvy seděli na zdejší tvrzi rytíři Křečovičtí z Křečovic, zakladatelé zdejšího kostela, načež K. k panství Tloskovskému připojeny jsou.

Křečovice viz Žernov.

Kredle, mlýn u Pořína (ok. Pacov.), v. tam.

Krejcárek, sam., viz Kočín.

Krejcar, sam. viz. Chlumětín.

Krejčovice (*Schneiderschlag*), 23 d. 213 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Milejšice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; fil. škola, mlýn. K. jmenují se r. 1216 mezi statky kláštera Milevského.

Krejnice, Krajnice, někdy zvláštní nyní s Tažovicemi spojený statek a ves, 41 d. 259 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Volenice (8 d. náleželo k Strakonicům). Sam. Litín, rasovna. K. náležely k velkému Újezdu mezi Sušicí a Horažďějovicemi, jejž kníže Břetislav r. 1045 klášteru Břevnovskému daroval. Ten postoupil jich ve 13. stol. za Třebovice blízkému sousedu Zděslavovi z Kašejovic.

Křekov viz Kříkov.

Křekovice, ves, 16 d. 97 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Čistá, býv. dom. Chříč.

Křekovice, ves, 17 d. 98 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožic. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Vyšetice (2 d. náležely k druhé čtvrti svobodníků kraje Kouřímského a 4 d. k Mlad. Vožici), far. Šebiřov.

Křekovice, zaniklá nyní ves v někdejší župě Litomyšlské. R. 1131 koupil zde Zdik dědinu a daroval ji biskupství Olomúckému. R. 1167 daroval král Vladislav dvorec u knížecích vesnic K. a Říkovic kostelu v Litomyšli.

Křelina viz Chřelina.

Křelovice viz Chřelovice.

Křemen, ves na levém břehu Jizery, 38 d. 207 ob. čes., kr. Boles., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Nové Benátky ($^1/_4$ hod. již.), mlýn s patero slož. a pilou (řeč. velký mlýn).

Křemení, veska na silnici do Pelhřimova, 9 d. 56 ob. čes., kr. Tábor., okr. Vlašim ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Chotýšany.

Křemenice, někdy zvláštní, nyní se Studencem spojený statek a ves, 13 d. 92 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Chloumek, far. Modletín, býv. dom. Studenec nový; dv. popl., vinopalna.

Křemenice, ves na kopci, 23 d. 219 ob. čes., kraj Táborský, okres Sedlčanský ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a fara Nechvalice, býv. dom. Chlumec; 2 mlýny, cihelna.

Křemešník, vska na temeni soujmenné hory (350 sáhů nad mořem), 6 d. 40 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a fara Pelhřimov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sázava; poutnický chrám nejsvětější Trojice s mnohými malbami na obmítce, roku 1752 na místě dřívější dřevěné kaple vystavený, škola. Blíž kostela kaple s řídlem, které však jen několik týdnů v měsících květnu a červnu se prýští, příchod svůj vždy velkým hučením oznamujíc, a jehož vodě se připisuje moc zázračná. O pouti t. j. na den sv. Trojice bývá zde 8—10000 poutníků.

Křemyž (*Kremusch*), statek a farní ves, 50 d. 368 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litoměřická, vikářství Teplické, patr. hrabě Ledebour, 782 osadníků, pošta Bílina a Teplice; farní kostel sv. apoštolů Petra a Pavla z roku 1706, zámek s parkem, který jakož i půvabné okolí zdejší vůbec od hostů Teplických hojně navštěvován bývá, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn, cihelna, hnědé uhlí. Sam.: As $^1/_4$ hod. sev. záp. od K-e při silnici do Bíliny Tuchelburg letohrádek hrabat Ledebourů, při němž se pěkné sady nacházejí; Ladenburg, taktéž letohrádek a $^1/_4$ hodiny sev. od K-e na výšině besídka „Belvedere“, odkudž jest utěšená vyhlídka do vůkolí. K. dostal Jan Antonín Hyzerle z Chodů, po nějaký čas hejtman krajů Litoměřického a Žateckého, s manželkou svou sv. paní z Voppinga, jehož následovala dcera M. Kateřina, provdaná sv. paní z Schirndingů. Vilémina hr. Vežníková rozená Schirndingová, koupivši roku 1770 Kostomlaty spojila oba statky v jedno dominium a zůstavila je po smrti své, jediné své dceři Antonii provdané svobodné paní Ledebourové. Hrabata Ledebourové zůstali pak v držení spojených statků až na naši dobu.

Křemže (*Krems*), městys na soujmenném potoku, v široké rovině, 51 d. 422 ob. čes. i něm.. kr. Buděj., okr., býv. dom. a pošta Krumlov ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., diéc. Budějovická, vikářství Krumlovské, patr. Jan Adolf kníže ze Švarcenberka; farní kostel sv. Michala, kaple sv. Voršily, vystavená od rytíře Jana Častolara z Dlouhé vsi, jehož náhrobek se posud ve farním kostele spatřuje († 1560), škola, mlýn, dv popl. Někdy zde stála na levém břehu potoku na místě, které až posud „Hradiště“ sluje, tvrz, původní sídlo rytířů z Kremže, kterouž Oldřich II. z Rožmberka, protože byla sídlem horlivého Tábority ryt. Smila z Kremže odjinud z Husi, roku 1444

ztroskotal. K. byla prý již za starodávna městysem, který později na ves sklesl. Nejvyšším rozhodnutím ode dne 28. listopadu 1863 povýšena ves K. na městys. Při K-i se popisují sam. Paseky (¹/₄ hod.) a Holubovský mlýn (¹/₂ hod.)

Křenek, ves na pravém břehu Labe, 37 d., 307 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., fara Boleslav stará.

Křenice viz Kšenice (okres Přestický).

Křeničná, viz Chřeničná (okres Dobříšský).

Křenov, viz Chřenovy (okres Turnovský).

Křenové (*Krenau*), ves na silnici z Krumlova do Prachatic, při potoku, 33 d. 283 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšiny (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., fara Kájov; býv. dom. Krumlov; kaple, bělidla, pila Sam. Krenauhof, dv. popl., ovčín a cihelna (někdy prý ves).

Křenovice, ves, 18 d. 137 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Otice (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Bezmiř., pol. obc. a fara Vojkov, 2 mlýny, myslivna. Někdy zde byla tvrz.

Křenovice viz Chřenovice.

Křenovičky, ves, 19 d. 136 ob. něm., kr. Táb., okr. Otic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Heřmanice veliké, pol. obc. a býv. dom. Smilkov (11 d. náleželo k první čtvrti svobodníků kraje Berounského), fara částečně Jesenice, částečně Vojkov.

Křenovka, vinice čís. 42, viz Vinohrady u Prahy.

Křenovy viz Chřenov.

Křenovy dvory viz Chřenovy dvory.

Křepelkový mlýn (*Wachtelmühle*) viz Vstiš.

Křepenice, ves, 38 d. 275 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¹/₄ hod. sev. záp.). kat. obc. K., pol. obc. Nalžovice, fara Chlum, býv. dom. Chlumec; dv. popl., mlýn. Sam. Muzika či na Muziku, hajovna a Červený mlýn. Nad K-mi zámek, „Krčín", (nyní špýchar) pevné to stavení, které sobě zdělal r. 1584 Jakub Krčín z Jelčan, muž svého času o zlepšení hospodářství v Čechách velmi zasloužilý. V zámku tomto, pěknými malbami ozdobeném, zřídil sobě Krčín k provozování alchimie zvláštní kuchyň, o kteréž si lid vůkolní podnes hrůzné vypravuje věci. Roku 1045 daroval Břetislav I. 7 poddaných v Křepenici klášteru Břevnovskému. K. náležely od sklonku 13. století k Sedlčanům, panství proboštství Vyšehradského, které drželi v zástavě páni z Rožmberka. Když těmto roku 1579 zboží jmenované do vlastnictví přešlo, odprodáno od Viléma z Rožmberka 1580 ryt. Jakubovi Krčínovi z Jelčan. Po jeho smrti roku 1600 dostaly se Sedlčany s K-emi opět pánům z Rožmberka, od kterýchž je již roku 1611 Zdeněk Popel z Lobkovic koupil a s Chlumcem spojil.

Křepkovice (*Schrickowitz*), ves, 31. d. 250 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (³/₄ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Bezvěrov, fara město Teplá; dv. popl., mlýn, kyselka.

Křeplice (*Kreppenschlag*), veska na Černém vrchu, 6 d. 39 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. Volovice, pol. obc. Perlovice, fara Prachatice, býv. dom. Vimberk.

Křesanov, ves na výšině, 20 d. 151 ob. něm., kraj Písecký, okres, fara a býv. dom. Vimberk (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Hrabice. Sam. Steindlberg, myslivna a hajovna.

Křesenice, někdy osada neznámého nyní položení, odkudž náležel jeden člověk kostelu Boleslavskému roku 1052.

Křesetice, statek (dle soudního odhadu od 26. září 1826 v ceně 293.341 zl. 40 kr. ve stříbře) a ves, 115 d. 835 ob. čes., kr. Čás. okr. Kutn. Hor. (1 h. již.), kat. i pol. obc. K., fara Bykáň; fil. kostel sv. Markéty, s obrazy od Heinze, Kramolína a Raaba, připomíná se již roku 1384 jakožto farní; škola, zámek, pivovár, vinopalna, mlýn. Ferdinand II. daroval r. 1626 K. nově založené koleji jesuitské v Kutné Hoře. Po zrušení řádu tohoto (roku 1773) připadly K. študijnímu fondu a prodány roku 1824 ve veřejné dražbě panu Janu Františku Svobodovi.

Křeseyna viz Křesín.

Křesice (*Krieschwitz*), ves v Labském údolí, 40 d. 258 ob. něm., kr. Litom., okr., fara a býv. dom. Děčín (1 hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Staré město.

Křesín, Křeseyna, Křešín (*Křesein*), farní ves na levém břehu Ohře, 69 d. 443 ob. čes., kr. Litom., okr., býv. dom. a pošt. Libochovice (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litom., vik. Libochovické, patr. náb. fond, 814 osadníků; farní kostel sv. Václava, býval již v před-husitské době farním; škola. K. připomíná prý na otce Boženy, choti Oldřichovy, Křesinu (osadníka dědiny kmetské). Dle Hájka byl zde již roku 884 dvůr, jejž sobě zdělal rytíř Křes, jeden z hejtmanů vojvody Hostivita.

Křesín, dv. popl. viz Hluboká.

Křesina, vska, 5 d. 26 ob. čes., kr. Táb. okr. Milevsko (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., fara a býv. dom. Klučenice; hajovna, mlýn (sam.).

Křeslice, Křížlice (*Krischlitz*), far. ves, 115 d. 1060 ob. čes., kr. Jič., okr., pošta a býv. dom. Jilemnice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., diéc. Králové Hradecká, vik. Vrchlab., patr. náb. fond, 942 osadníků; kostel sv. Jana Křtitele z roku 1814, prote-

stantský kostelík, pastorat, 2 školy (katolická a evanjelická), mlýn.

Křeslice dolní (*Unter K.*), ves na Botickém potoku, 16 d. 108 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. K. d., pol. obc. Újezd, fara Šestlice, býv. dom. Průhonice; 2 mlýny, ovčín.

Křeslice hořejní (*Ober K.*), vska blíž předešlé, 8 d. 86 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan., kat. obc. K. dolní, pol. obc. Újezd, far. Šeštlice, býv. dom. Průhonice; dvůr popl., ovčín.

Křešice, Křeštice, ves při soujmenném rybníku, 40 d. 238 ob. čes., kr. Jič., okr. a fara Libaň (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Kopidlno; mlýn, myslivna. U rybníka spatřují se slabé stopy někdejší tvrze, náleževší v 16. století Albrechtu Lhotickému z Lhotic. V 30leté válce jest vesnice tato spálena, a teprv roku 1705 počaly se zde opět nové domy stavěti.

Křešice, s Třebouticemi spojený statek a farní ves na pravém břehu Labe, 75 d. 429 ob. něm., kr. i okr. a pošta Litoměřice ($1^1/_4$ hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. K., diéc. i vik. Litoměřic., patr. biskup Litoměřický, 1191 osadníků; farní kostel sv. Matouše z roku 1666 ač se již roku 1384 uvádí mezi farními, škola. V kostele oltářní obraz od Škrety, jenž se čítá mezi nejvýtečnější jeho práce. Farní matriky sahají až do roku 1663 a vedeny jsou až do r. 1687 v jazyku českém. — K. náležely již v 11. století proboštovi kapituly Litoměřické.

Křešice, ves, 17 d. 126 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Třebkov, fara a býv. dom. Cížová.

Křešice, ves na soujmenném potoku, 20 d. 156 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Třemošnice, fara Divišov, býv. dom. Šternberk. Sam. mlýn a hospoda.

Křešice, ves, 21 d. 183 ob. čes., kr. Táb. okr. a býv. dom. Votice ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Srbice, farní Janovice; dv. popl., hajnovna. Někdy zde bývala tvrz, rodinné snad sídlo soujmenného rodu.

Křešín, farní ves, 44 d. 345 ob. čes., kr. Čás., okr. býv. dom. a pošt. Dolní Kralovice ($3^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. diéc. Králové Hradecká, vik. Dolní Královice, patr. náb. fond. 1630 osadníků; kostel sv. Bartoloměje, škola, vinopalna, mlýn.

Křešín, ves, 43 d. 348 ob. čes., kraj Praž. okr. Hořovic ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., fara a býv. dom. Jince.

Křešov, Skřešov, ves, 49 d. 281 ob. něm., kraj Litoměřický, okres Štětí ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., fara Chcebuz, býv. dom. Liběchov.

Křeštice viz Křešice.

Kreuzberg, vska, 4 d. 18 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýrsko ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Matějovice, pol. obc. Dešenice, fara Zelená Lhota, býv. dom. Bystřice.

Kreuzenstein, vska při silnici, 10 d. 91 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Pilmersreuth dolní, fara sv. Anna.

Kreuzhütten, ves, 13 d. 135 ob. něm., kraj Plz., okr. Ronšperk ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mýtnice, fara Nemanice, býv. dom. Trhanov, skelné hutě, brusírny (výroba: sklo na zrcadla).

Krhanice, Karhanice, ves na pravém břehu Sázavy, 32 d. 319 ob. čes., kraj Praž., okr. Jilové ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., fara Týnec, býv. dom. Konopiště, Sam. Požary dv. popl., ovčín a myslivna, a Pěnkava, mlýn.

Krhovice (*Klein-Körbitz*), vska, 6 d. 41 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Poláky, fara Dolany.

Krchleby, farní ves při silnici do Tábora a na potoku, 74 d. 572 ob. čes., kr., okr. a pošt. Čás. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Sedlec, diéc. Král. Hrad., vik. Kutn. Hor., patr. kn. Švarcenberk, 1212 osadníků; farní kostel sv. Václava, uvodí se již roku 1384 mezi farními, škola, zámek. Sam. Dubina, dv. popl., myslivna a 2 dom. Na zdejší tvrzi seděl roku 1549 Jan z Pašiněvsi, jenž se téhož času súčastnil sněmu Pražského. Jak tomu náhrobky v kostele zdejším nasvědčují, náležely K. roku 1616, 1617 a 1695 pánům Studeneckým. Později zde vládli Rabenhauptové a Harantové. Roku 1748 získal K. trhem klášter Sedlecký od svob. paní Dubské, rozené Vltavské z Helfenburka, a přivtělil je panství Sedleckému, při kterémž zůstaly až do zrušení zřízení patrimonialního.

Krchleby, vska na potoku, 10 d. 72 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Lány na důlku.

Krchleby, Skrchleby (?), někdy zvláštní, nyní s Tloskovem spojený statek a ves na malém potoku, 31 d. 284 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Křečovice, býv. dom. Tloskov; zámeček, dv. popl., vinopalna, mlýn.

Krchleby, někdy ves far. dekanatu Rakovnického.

Krchov, vska, 11 d. 49 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3 hod. jih, záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Petrovice.

Kři (?), někdy ves far. dekanatu Kouřimského.

Křič viz Chříč.

Křičeň, ves, 64 d. 431 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Vosice. K. náležela ke zboží kláštera Opatovského, jež císař Sigmund r. 1436 zapsal Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Křičov, ves, 27 d. 200 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Starý Bydžov, býv. dom. Smidary; dv. popl., ovčín.

Křída, Tříd a (*Křidei*), ves, 29 d. 157 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Jablonec, býv. dom. Bělá; mlýn.

Křída (*Kreiden*), ves na Voltyňském potoku, při silnici do Bechyně, 29 d. 218 ob. čes., kr. i okr. Tábor ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Stadlec.

Křidlovačina, sam. u Koryta.

Kriebaum - Kollern, ves, 22 d. po různu, 147 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov.

Kriegseisenhof, 7 d. a mlýn na býv. Král. Hvozdě, viz Kochanov.

Kriehebauer, selská živnost, viz Petrovice (okr. Prachatic.).

Křikava, někdy hrad u Černivska (viz tam.).

Křikava, mlýn, viz Zhoř (okres Mlad. Vožic.).

Křimice, panství allod. (oceněno r. 1848 za 338.775 zl. 35 kr.) a ves na pravém břehu Mže a po obou stranách cís. silnice, 72 d. 715 ob. čes., kr. i okr. Plzeň (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Ojpmice; zámek z r. 1732 s kaplí Povýšení sv. Kříže a rozsáhlým parkem, socha představující sv. Jiří v boji s drakem, zdařilé to dílo Lazara Wiedmanna, cukrárna, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. V cukrárně, jenž má pro své výrobky hlavní sklad v Plzni, pracuje se pomocí 2 parních strojů o síle 16 a 2 koní. Z lidí pracujících je stále přes 200 zaměstnáno, a spotřebuje se ročně paliva přes 35.300 ctů. kam. uhlí. Výroba páčí se ročně asi na 135.240 zl. stř. Od K. $^1/_4$ hod. již. na návrší „Hornici" kostelík Naroz. P. M. s rodinnou hrobkou kn. z Lobkovic Vrtby. — R. 1251 připomíná se Půta z Křimic se svým vnukem Oldřichem. Na začátku 17. stol. seděl na zdejší tvrzi pán Purkart Točník z Křimic. Po bitvě Bělohorské dostaly se K. trhem hrabatům z Vrtby, kteří zde až do 1830 vládli. Téhož roku zemřel na zámku K-ském nejvyšší maršálek a dědičný pokladník v království Českém František Josef hr. z Vrtby, poslední to potomek rodu Vrtbovského, odkázav ve své poslední vůli panství K-cké, Konopišťské, Nekmiřské a Žinkovské se třemi domy v Praze knížeti Janovi Karlovi z Lobkovic, vévodovi Roudnickému.

Křimín, někdy ves, nyní neznámého položení v býv. kr. Kouřím. Havel z Vinařic dal dědictví své ve Vinařicích, v Dobrovicevsi, v Nepřivazivsi a K-ě Půtovi z Žandova dědičně.

Křimov, Krymava (*Krima*), far. ves při silnici do Lipska, 49 d. 344 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Chomútov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Schönlinde, diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. náb. fond, 1695 osadníků; far. kostel sv. Anny, jehož se již r. 1384 jakožto far. připomíná, škola. Sam. Holzmühle.

Křinec, panství allod. (dle smlouvy trhové od 15. února 1816 za 550.000 zl. a 500 duk. klíč.) a městys na potoku Mrdlině, 159 d. 1073 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), diéc. Litom., vik. Nimburk, patr. sv. p. Bethmann, 2524 osadníků; far. kostel sv. Jiljí (původně kaple) ze 17. stol., zámek r. 1749 od hr. Pavla Morzina vystavený se zahradou; škola, lékárna, pivovár [roč. 3600 věder za 14.400 zl.), špitál, dv. popl. Sam. Leč, Obora a Kunstberk, zámek na soujmenném vrchu. Trhy: 1. na tučný čtvrtek a na čtvrtky: 2. po sv. Duchu, 3. po sv. Bartoloměji, 4. po sv. Kateřině. K. byl rodinným sídlem starožitného a v dějinách našich proslaveného rodu Křineckých z Ronova, jenž pocházel z kmene slavných Hronoviců, jsa stejného původu s pány Berky, s pány z Lipého, z Náchoda, z Klinšteina a j. Pánové K-čtí drželi mimo K. a Ronov rozličné statky v Čechách, a to až do bitvy Bělohorské; stojíce po celý ten čas pevně jednak k víře pod obojí, jednak k jednotě bratrské, vystěhovali se do ciziny, kdež potomci jejich pod jmenem hrabat z Ronova a Biberšteina po dnes kvetou. Po bitvě Bělohorské propadl Jan Albrecht Křinecký z Ronova celým svým zbožím, načež prodány K., Ronov a Rožďalovice r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina. Po jeho smrti dostaly se Alexandrovi Ferd. hr. Vratislavovi z Mitrovic, potom ryt. Michalu Mezníkovi a od jeho dědiců roku 1690 Janu Rudolfu hrab. Morzinovi, jehož potomci zde až do r. 1797 vládli. Jmenovaného roku koupil panství K-ké sv. p. Jakub Wimmer a od toho pak r. 1808 ryt. Šimon Moric Bethmann, jehož rodu posud náleží.

Křinice viz Skřince.

Krinsdorf, ves v údolí na potoku, 86 d. 514 ob. něm., kr. Jič., okr., býv. dom. a far. Žacléř ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K.; škola, mlýn. Obyvatelé živí se rolnictvím, předením a tkalcovstvím.

Krinsdorf (*Grinsdorf*), ves na soujmenném potoku, 24 d. 140 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. K., pol. obc. Jeníkov, far. Hrob, býv. dom. Osek; opodál myslivna a 3 mlýny.

Křipská, viz Chřibská.

Kristanovice (*Christschlag, Christelschlag*), ves, 25 d. 230 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Záblatí, býv. dom. Vimberk. Sam. Bruckwirth, selská živnost; Flanice, mlýn; Baštíř (*Teichhegerei*), a na příkré skále rozvaliny někd. hradu Husi (viz tam.)

Krištofovy Hamry (*Christophhammer*), far. ves na Přísečnickém potoku, 59 d. 522 ob. něm., kr. Žatec., okr., býv. dom. a pošt. Přísečnice ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. H., diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. náb. fond, 564 osadníků; kostel sv. Krištofa z r. 1830, škola, fabrika na šmolku, hamry, mlýn, 2 pily, krajkářství. K. H. vynikaly někdy cvočkářstvím.

Kříše, ves, 63 d. 603 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Stupno horní, býv. dom. Radnice; myslivna. K. uvádí se již k r. 1238.

Kříšov, Křížov, ves, 19 d. 125 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Slapy (dv. popl. k dom. Zhudovice).

Křištanov (*Christianberg*), far. ves, 124 d. (nejvíce samoty, táhnouce se od západu k východu as $1^1/_2$ hod., a od severu k jihu as $^3/_4$ hod.) 803 obyv. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. náb. fond, 1526 osadníků; kostel Jména Ježíš, r. 1787 vystavený (2810' nad mořem), škola, mlýn. Orba neposkytuje obyvatelstvu žádané potřeby, pročež se většina v lesích, pak přádelnictvím a tkalcovstvím zabývá. Část této, teprv v novější době kn. Janem Kristianem z Eggenberka založené vesnice nazývá se „Nový Křištanov“ (Neu-Ch.) a 4 d. „Chumhäuser.“

Křištín, ves, 16 d. 94 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Čachrov, býv. dom. Týnec; fil. kostel sv. Matouše uvodí se již ve 14. stol. co farní, mlýn. R. 1415 daroval Jenčko z Čachrova, vyřizuje závět ryt. Mikuláše z Bukovníka, 6 kop gr. zdejšímu kostelu ku zřízení kaplanství.

Křiváček, viz Křivá ves.

Křivan, mlýn, viz Ježov malý.

Křivánka, sam., viz Chrudím.

Křivany, Skřivany, statek allod. (dle smlouvy trhové ode dne 28. března 1805 za 330.000 zl.) a ves v rozkošném údolí na pravém břehu Cidliny, 85 d. 601 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Smidary; zámek, kostelíček r. 1720 od hr. Jana V. z Bubna vystavený, škola, dv. popl., pivovár, cihelna, mlýn, vinopalna. Opodál dv. popl. Mstihněv. Boleslav III., kníže Polský, učiniv r. 1110 válečný vpád do Čech, aby Bořivoji II. proti Vladislavovi II. pomohl na stolec český, položil se, jak se zdá, táborem u K., čemuž nasvědčuje i to, že zde r. 1862 vykopána byla vzácná starožitnost, kus starobylého odění ze zlata s ozdobami prastarými. Zdejší tvrz byla nepochybně původiště soujmenného rodu šlechtického, který se v listinách 15. stol. připomíná. Na začátku 16. stol. náležely K. Janovi st. Otmarovi z Holohlav, který je prodal r. 1519 Vil. z Pernšteina. R. 1628 koupil je Albrecht z Valdštejna, po jehož smrti spadly na král. komoru. Z pozdějších držitelů uvádíme toliko hr. z Bubna (od r. 1698—1721). Nyní náleží K. ryt. z Adlersfeldu.

Křivá ves, ves, 21 d. 130 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Lojovice, far. Popovice; mlýn. Sam. Dub (2 d.) a Krámsky (9 d.). K. v. uvodí se v listině Anežčiné od r. 1228 mezi zbožím kláštera Svatojiřského.

Křivá ves, Křiváček, vska, 5 d. 31 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Malešín, pol. obc. Babice, far. a býv. dom. Pyšely.

Křivce viz Křivec.

Křivé, dv. popl., někdy ves u Malochyně (viz tam.).

Křivec, Křivce (*Krips*), ves, 24 d. 174 ob. něm., kr. Cheb., okr. Teplá (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Neumarkt, býv. dom. klášter Teplá; fil. kostel sv. Martina, jenž se uvádí již v předhusitské době, škola. K. jmenuje se mezi statky kláštera Tepelského již r. 1219.

Křivenice, ves na levém břehu Labe, 39 d. 243 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Vliněves, býv. dom. Beřkovice (11 dom. k dom. Cítov.).

Křivice, ves na potoku Vrbce a při silnici do Rychnova, 62 d. 391 ob. čes., kr. Kral. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Přepychy; starobylý fil. kostel sv. Vavřince, škola; v kostele křtitelnice z r. 1609 od Jana Rudolfa Trčky z Lipé, na zvonech letopočty 1557 a 1590. Věž pochází z r. 1759. — K. náležely na sklonku 15. stol. k rozsáhlému panství Litického.

Křivoklát, Hrádek (*Pürglitz*), panství fideikom. (dle soudního odhadu od 24. pros. 1833 s Podmokly a Skřivaní za 1,738.175 zl. $29^1/_2$ kr. ve stř.), okresní ves (obyčejně

Budy, Boudy, Bouda zvaná) a starožitný hrad v rozkošné krajině na Rakovnickém potoku, s 58 d. 479 ob. čes., 5 mil záp. od Prahy, 3½ míle jiho-záp. od Slaného a a 1¾ m. jiho-vých. od Rakovníka, kr. Praž., kat. i pol. obc. a far. K., arcidiéc. Praž., vik. K., patr. kn. z Fürstenberka, 1648 osadníků; okr. úř., bern. úř. (II. tř.), pošt. expedice, škola, pivovár. R. 1838 otevřena zde jedna z nejprvnějších škol pro řemeslníky zvl. sedníky a tesaře. Hrad K., na jehož stavbě lze rozeznati tu a tam ráz 13. stol., rozložen jest po příkré a jen na západní straně ponenáhlu se skláněj́ící skále a jest posud dosti dobře zachován. Nejzachovalejší části jsou: pěkně klenutý sál rytířský a krásná gotická kaple se skvostným oltářem, s malbami ze 16. stol. a mistrnými řezbami. Naproti hradu na úskalí půvabného pohoří Sokolí postaven r. 1860 velkolepý mistrně silami domácími vyvedený pomník velezasloužilého knížete Karla Egona z Fürstenberka (nar. 1794, † 1854); má 42' výšky — na podstavku stojí veliké poprsí z bílého mramoru od Em. Maxe. — K. býval oblíbeným sídlem knížat českých, zvláště pak ve 13. stol. snad co hrad lovecký. Poprvé připomíná se u Kosmy r. 1110. Toho roku obnoven jest totiž rozkazem Vladislava I., který zde Otu Olomúckého pro nepoddajnost po tři leta ve vazbě držel. Ve 12. stol. uvádí se župa Křivoklátská, později Rakovnická. R. 1251 zdržoval se zde Jindřich markrabě Míšeňské u svého tchána Václava I., kterýž si K. k vůli myslivosti obzvláště oblíbil. Za rozbrojů, které po zavraždění Václava III. vypukly, ujal K. Rudolf Rakouský, než pan Vilém Zajíc z Valdeka, jeden z nejprvnějších vrstevníků strany Rudolfovi odbojné, zmocnil se r. 1307 hradu a učinil jej střediště̌m odporu proti Jindřichu Korutanskému. R. 1322 držán zde u vazbě Jindřich vévoda rakouský, jejž král Jan v bitvě u Mühldorfu dne 28. září zajal. Po nějaký čas vězen zde též 3letý králevic Václav nápotomní císař Karel IV. Král Jan potřebuje v obvyklém oddálení se z Čech často peněz zastavil hrad K., králevič Karel vyplatil jej ale brzy a zařídil jej pro svou choť Blanku, kteráž se zde potom po dvě leta zdržovala. Okolo r. 1334 zapsán K. se vším příslušenstvím od Karla ve 300 kopách gr. pr. Ješkovi synu Bartovu z rodu Olbramoviců, v jehožto držení zůstal až do r. 1348. Po vypuknutí bouří husitských přiveženy a uschovány jsou zde (r. 1420) desky zemské. Velkou zhoubu způsobil na hradě požár r. 1422, desky zemské jsou sice zachráněny, hrad však vzal porušení takové, že se ho Táborité lehko zmocnili. Zpustlý hrad dostal se pak v zástavu Alšovi Holickému ze Šternberka, po jehož smrti r. 1455 opět na korunu spadl. Za Vladislava, který se sem r. 1443 utekl před morem, jest hrad opět opraven a přestaven. Později dáván od králů častěji v zástavu rozličným pánům, čímž však obvyklé jeho užívání co vězení zemského nepřestalo. Mezi jinými vězněn zde též biskup bratří českých Jan Augusta 16 let a Jakub Bílek 13 let. Po bitvě Bělohorské drženi tu ve vazbě: Vilém z Lobkovic, Jan Vostrovec z Kralovic, Pavel z Říčan a Václav Pětipeský z Chýše. Roku 1685 prodal Leopold I. K. Arnoštovi hr. z Valdšteina. Po synu a nástupci jeho Janu Josefu zdědila panství K-ské dcera Marie Anna provdaná za kniž. z Fürstenberka. Od r. 1756 jest K. druhým fideikomisem rodiny kn. Fürstenberků. — Zde narozen asi v středu 16. stol. Matěj Hutský, příjmím z Křivoklátu, „malíř arciknížete Ferdinanda Tirolského.“ Od něho malován nyní v Ambrašské sbírce ve Vídni chovaný kodex s 23 obrazy z legendy sv. Václava podle staroslavných maleb na stěnách kaple svatováclavské na hradě Pražském.

Křivolač či Svítalka, sam., viz Kojkovice veliké.

Křivolačin, sam. u Koryta.

Křivolaje, někdy ves, která r. 1525 ku Hrádku nad Sázavou náležela.

Křivočín, ves, 10 d. 71 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Orlov, far. a býv. dom. Jistebnice. Sam. „na jitrách u Martinka.“

Křivousy, ves, 17 d. 97 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Dušníky, far. Hostoun., býv. dom. Jeviněves (9 d. náleželo k dom. Odolena voda).

Křivsoudov, někdy zvláštní nyní s Kralovicemi spojené panství a městys na silnici do Pacova, 102 d. 903 ob. čes., kr. Čás., okr. pošt. a býv. dom. Doln. Kralovic. (1½ hod. jiho-záp.), diéc. Král. Hrad., vik. Dol. Kralovic., patr. kn. z Auersperka, 2059 osadníků; far. kostel Nar. P. M., starý r. 1715 ohněm zničený hrad, škola. Trhy ty pondělky 1) po sv. Jiří, 2) po sv. Jiljí. Trhy na dobytek každé pondělí. — K. náležel r. 1236 p. Oldřichovi z Říčan, purkrabí Pražskému, který se snad odtud také z Křivsoudova psal, nebo k r. 1267 uvodí se purkrabí Pražský Oldřich z Křivsoudova. Po jeho smrti (r. 1305) spadl K. co odúmrt na krále a ten jej postoupil panu Jindřichovi z Rosenberka, který K. za jiné zboží r. 1307 směnil s biskupem Pražským Janem IV. Z pozdějších držitelů připomínáme toliko Mikuláše Trčku z Lípy a p. Štěpána Střelu z Rokycan.

Kříž červený, hájovna viz Chlumec (okr. Hlubok.).

Kříž červený viz Střítež.

sv. **Kříž** (*Heiligenkreuz*), far. ves při silnici, 17 d. 92 ob. čes., kr. Čás., okr., pošt. a býv. dom. Něm. Brod (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Suchá, diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod, patr. obec Něm. Brod., 1595 osadníků; kostel pozdvižení sv. Kříže, škola. Někdy prý zde dolováno na stříbro.

sv. **Kříž** (*Heiligenkreuz*), ves na potoku Mohelce, 19 d. 78 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec. (1 hod. jiho-záp.), kat. i pol. obc. a far. Rychnov, býv. dom. Svijany.

sv. **Kříž** (*Heiligenkreuz*), far. ves, 106 d. 676 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Planá (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. sv. K., býv. dom. Chodová Planá, arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. hr. Berchem-Haimhausen, 1545 osadníků; far. kostel pozdvižení sv. Kříže, jenž se již r. 1384 uvádí mezi farními s krásným oltářním obrazem ukřižovaného Spasitele, škola. Matriky farní začínají r. 1549. Sam. Hammermühle.

Křížanka, vska na malém potoku, 5 d. 23 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1¹/₂ hod. jiho-záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Žampach, far. Písečná.

Křížánky, druhdy Křižanov, ves v údolí na černém potoku, 41 d. 349 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (3¹/₂ hod. jiho-vých.), kat. i pol. obc. K., far. Svratka, býv. dom. Rychnburk, 2 mlýny, pila, plátenictví. Na pozůstatcích emfiteutisovaného dvora viděti znaky Berkovské. Osada ta prý pojmenována dle zakladatele Křižána.

Křížanov, ves, 42 d. 255 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (3 hod. sev.-záp.), kat. i pol. obc. Litoboř, far. Hořičky.

Křížanov, ves při silnici, 38 d. 261 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. býv. dom. Veselíčko.

Křížanovice, ves na levém břehu Chrudímky, na návrší, 24 d. 177 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (³/₄ hod. sev.-záp.), kat. obc. K., pol. obc. Liboměřice, far. Lučibořice.

Křížany (*Kriesdorf*), 1¹/₂ hod. dlouhá ves far. na potoku Ještědském a na úpatí Ještědu, 2¹/₄ hod. sev.-záp. od Čes. Dubu a 2¹/₄ hod. vých. od Jablonné, 321 d. 1916 ob. něm., kr. Boles., okr. částečně Čes. Dub., částečně Jablonné, kat. i pol. obc. K. (část přislušící k okresu Čes. Dub. leží v kat. i pol. obci Světlé), býv. dom. Grabštein (123 domů náleželo k dom. Lemberku a 4 d. k Čes. Dubu), diéc. Litom., vik. Jablon., patr. hr. Klam-Gallas, 2219 osadníků; far. kostel sv. Maximiliana, jehož se již r. 1384 jakožto far. připomíná, škola, 4 mlýny.

Křížatka (*Schmiedberg*), ves, 13 d. 80 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1 hod. již.), kat. obc. Popovice, pol. obc. Počaply, far. Tmaň, býv. dom. Král. Dvůr.

Křížatky (*Kreuzweg*), ves v horách při silnici do Sas, 17 d. 102 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2¹/₄ hod. sev.-záp.), kat. obc. K., pol. obc. Janov, far. Litvínov horní, býv. dom. Kopisty.

sv. **Kříže Újezd** viz Újezd Chodový.

Křížek, sam. u Braníka (okr. Karlín).

Kříženec? (*Kiesenreuth*), ves, 25 d. 149 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (³/₄ hod. sev.-vých.), kat. i pol. obc. K., far. Otín; škola.

Kříženec, Kříženice (*Krisenitz*), vska, 5 d., 36 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (2¹/₄ hod. jiho-záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Kundratice, far. sv. Mouric.

Kříženec, někdy ves s kostelním podacím u Záhub (okr. Libaň).

Kříženec, mlýn a 2 d. blíž vsi Hrnčíře (okr. Mlad. Vožic.). Samoty tyto dochovaly nám jméno někdejší tvrze leževší nedaleko odtud asi uprostřed mezi Načeracem a Vožicí (v těch místech, kdež jest nyní dvůr Frauenhof). Když r. 1423 válka domácí mezi Tábory a Pražany vypukla, oblehali tito marně několik neděl Táborskou tuto tvrz.

Kříženec a Slupy, vska, 9 d. 66 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Mlad. Vožic. (1¹/₂ hod. sev.-vých.), kat. obc. Moraveč, pol. obc. a far. Vrcholtovice; mlýn.

Kříženice viz Kříženec.

u **Křížka**, mlýn, viz Lhota Bláhova.

Křížky, ves na pravém břehu Jizery, 10 d. 62 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (³/₄ hod. sev.-vých.), kat. i pol. obc. Borek, býv. dom. Čes. Dub, far. Jenišovice.

Křížlice viz Křeslice.

Křížov viz Kříšov.

Křížov, ves na potoku, 37 d. 277 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Loukovice.

Křížovka viz Kubíkovy duby.

Křížovice, ves, 9 d. 62 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2¹/₄ hod. sev.-záp.), kat. i pol. obc. K., far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Křížovice, ves, 35 d. 220 ob. čes., kr. Plzeň., okr. a býv. dom. Planice (³/₄ hod. jiho-záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Stobořice.

Křížový mlýn viz Unhošť.

Krkaveo, mlýn u Mezimostí (viz tam).

Krňany, Krmňany, ves, 27 d. 240 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2¹/₄ hod. sev.-záp.), kat. i pol. obc. K., far. Netvořice, býv. dom. Lešany. Vratislav II. daroval ves K. (1061—1086) klášteru sv. Jana Křtitele na Ostrově. Cís. Sigmund zapsal ji r. 1437 Pešovi ze Sedlčan; král Ferd. I. ponechal ji r. 1543 Wolfovi staršímu Ho-

slauerovi a synu jeho Šebestianu doživotně. Později docela odcizena a s Lešany spojena jest.

Krnějovice, Krňovice, ves na levém břehu Orlice, 25 d. 166 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2¼ hod. jiho-vých.), kat. i pol. obc. K., far. Třebechovice, býv. dom. Opočno.

Krnějovice, Krněvice, někdy dvůr č. tvrz na pozdějším panství Pardubickém. Po smrti urozeného Domanka z Kyrňovic (Krněvic) spadl statek ten na krále Karla, který jej se vsí farní řeč. „Vykleky" (viz tam) a s jiným ještě zbožím Janovi Švábovi, synu Heningovu z Jíkve zapsal. R. 1498 propustil král Vladislav K., Vykleky s kostelním podacím atd. z manství Albrechtovi, Karlovi a Jiřímu, knížatům Minsterberským.

Krnín, vska, 8 d. 57 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2 hod. sev.-vých.), kat. i pol. obc. Třebonín dolní, far. Újezd Kamenný, býv. dom. (arciděkanství) Krumlov.

Krněvice viz Krnějovice.

Krňovice viz Krnějovice.

Krnsko, panství allod. (r. 1841 za 50.000 zl. stř.) a far. ves na pravém břehu Jizery, 56 d. 388 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Boles. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Litom., vik. Boles., patr. hrabě Spork, 1634 osadníků. K. rozkládá se částečně po návrší, částečně po jeho úpatí a dělí se na horní a dolní. V horním K-u jest zámek s rozsáhlou zahradou a dv. popl., v dolním K-u pak far. kostel sv. Jiří z roku 1764 s hrobkou Vančurů z Řehnic a na Valečově, škola, pivovár (roč. 1360 věder za 5440 zl.), vinopalna, mlýn. (Za dob zřízení patrim. náležely mlýn a 1 hospoda v dolním K-u panství Brodec.). V 16. stol. náleželo K. ryt. Vančurům z Řehnic, po těch se dostalo okolo r. 1726 hr. Vrbnům, a ku konci minulého stol. hr. Václavu Sporkovi, jehož rodu až dosud náleží.

Krocinka hořejší a dolejší (*Ober- u. Unter-K.*), vinice, viz Vysočany.

Kroclov (*Krätzles*), ves na výšině, 14 d. 134 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vrabce, far. Boršov, býv. dom. Krumlov.

Kročihlavy, ves, 27 d. 319 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a byv. dom. Kladno; dv. popl., ovčín. Sam. Výhybka, nádraží.

Kröglitz, vska, 8 d. 69 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podmokly, far. Rozbělesy; dv. popl.

Kroha, sam., viz Klení.

Krokov viz Krakov.

Krombach, far. ves na pomezí Saském, při potoku, 173 d. 976 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Zákupy, diéc. Litom., vik. Jablonné, patr. náb. fond, 1943 osadníků; kostel sv. 14 Pomocníků r. 1772 od osadníků vystavený, škola, pivovár (4004 věder za 16016 zl.), vinopalna. K. býval prý někdy zvláštní statek.

Kroměšín, někdy ves, nyní dv. popl., ostatně viz Liběč (okr. Chotěboř.). R. 1373 prodala Ceňka z Kroměšína dědiny své věnné v K-ě a v Rochňově za 110 kop gr. Vavřincovi z Michalovic a bratru jeho Zvěstovi řeč. Henslin.

Kroměšlice, Kroměřlice (?), ves, 30 d. 197 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1½ hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Obytce, far. Habartice.

Kronagsdorf, ves v době novější emphiteutisováním dv. popl. založená a dle někdejšího majitele dvora tohoto Kronaga pojmenovaná, 44 d. 192 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Benešov (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Habartice dolní, býv. dom. Binsdorf.

Krondorf, ves, 22 d. 151 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof.

Krondorf, ves na pravém břehu Ohře, 20 d. 129 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (3¼ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Okúnov, býv. dom. Poláky; myslivna, mlýn.

Kronmühle, viz Kladruby Habrové.

Kronowetten, sam., viz Pozovice.

Kropfetschlag (*Klopanov* ?), ves, 15 d. 131 ob. něm., kr. Budéj., okr. Kaplic. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kodetschlag, far. a býv. dom. Rožmberk. Sam. Spanhäusel, Hegerhäusel, Wenischhäusel.

Kropfschlag, ves, 39 d. 216 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Novébrady (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Stropnice. Sam. rasovna.

Krophansl viz Lipnice (okr. Něm. Brod).

Kropitz, ves, 25 d. 138 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Lom horní; mlýn. Za dob zřízení patrim. náležely 2 d. k sv. Kláře.

Kropsdorf, ves, 14 d. 107 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Willes, far. Záton, býv. dom. Rožmberk.

Krotějov (*Krotiw*), ves, 22 d. 154 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýrsko (2 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Děpoltice, far. Strážov, býv. dom. Bystřice. Sam. Patráska, 5 d.

Krotějov, dv. popl., viz Dvořec (okr. Soběslav).

Krottensee, ves na potoku, 64 d. 349 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Miltikov.

Kroučová, ves, 30 d. 197 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Řenčov, býv. dom. Zlonice (1 d. k dom. Lenešice); fil. kostel, škola, myslivna, draslárna, kam. uhelné doly.

Krouna, far. ves v dolině a na Richnburském potoku, 255 d. 1511 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Richnburk, diéc. Král. Hrad., vik. Skuč., patr. kn. Thurn-Taxis, 1842 osadníků, pošt. Richnburk a Skuč; na kopečku ozdobný far. kostel sv. Michala archang. z 18. stol. na místě někdejšího dřevěného, který se ve 14. stol. farním nazývá. V průčelí kostela zavěšena jest železná koruna, o kteréž vypravuje pověsť, že náležela králi Vladislavovi. Škola (kat.), protest. chrám s pastorátem a školou; 5 mlýnů, pila. Obyvatelé živí se hlavně předením, tkalcovstvím, zhotovováním dřevěného nádobí, dětských hraček a p. v. Na již. konci „Kořenný kopec“ s myslivnou.

Krouna dolní viz Otradov.

Kroupov, sam., viz Chotěřín.

Křovice, ves na potoku, 44 d. 215 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Dobruška, 2 mlýny.

Křovice, sam., viz Tmaň.

Krpy, ves, 76 d. 484 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Řepín (25 d. náleželo k dom. Mělníku); fil. kostel sv. Jana Křt. uvádí se v předhusitské době mezi farními. Někdy zde byla tvrz, kterouž r. 1408 Přibík Vrba z Krp a Jan Dražický s Řetenic i s kostelním podacím za 550 kop gr. Heršovi z Krp prodali.

Krsice, ves na Skalickém potoku, 39 d. 273 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (½ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc., far. a býv. dom. Čimelice (9 d. k dom. Varvažovu); dv. popl., mlýn. Sam. Rabuska a Bernardovský mlýn. K. patřily dle listiny Anežčiny od r. 1228 klášteru Svatojiřskému. Abatyše Kunigunda postoupila r. 1305 K. s jiným ještě zbožím v Prachensku směnou jakémusi Koldovi. R. 1688 koupil je hr. Jan Antonín Kořenský z Terešova.

Krsmole, ves na sev. úpatí Kumburku, 20 d. 126 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Nová Paká (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ústí, býv. dom. Kumburk. Na temeni vrchu Kumburku zříceniny soujmenného hradu.

Krsov (*Girschowa*), ves, 23 d. 134 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Krsy.

Kršov, sam. u Úběnic, snad někdejší ves K., která se r. 1542 již pustá uvádí mezi statky k hradu Leštnu náleževšími.

Krsovice, Sv. Jan (*St. Johann*), ves, 26 d. 152 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Sudějov, býv. dom. Pečky; fil. kostel sv. Jana Kř., na místě dřívěj. starobylého kostela, r. 1786 nově vystavěný, škola. K r. 1398 připomínají se Diviš a Aleš bratří z Krsovic.

Krsy (*Girsch*), far. ves na silnici z Plzně do Karl. Varů, 41 d. 331 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Teplá, patr. kn. Löwenštein, 2095 osadníků, pošt. Černošín a Bezdružice; far. kostel sv. Víta a sv. Vavřince, po ohni roku 1813 obnovený, škola. Sam. Drahovice, někdy ves, nyní dv. popl., a Liběvice (*Libitzen*), dv. popl., někdy ves, kterouž dal Ratata klášteru Kladrubskému. — K. jsou osada starobylá, neboť uvádí se již k r. 1185.

Křtělověves, někdy osada v býv. Klatovsku.

Krteň (mezi Chaby a Třebonicemi) uvodí se ve 14. stol. mezi místy kostelními v děkanství Ořechovském, z níž se toliko kostelíček, řeč. dosud „Krteň“ (u Třebonic), až na naši dobu zachoval. Zde bývalo prý někdy pohanské božiště se žarovištěm.

Křtěno, viz Trstěná.

Křtěnov, far. ves na silnici do Písku, 39 d. 264 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Týn n. Vlt. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Hrádek, diéc. Buděj., vik. Vlt. Týn., patr. náb. fond, 2452 osadníků; far. kostel sv. Prokopa uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola.

Křtěnovice, někdy zvláštní nyní s Rašovicemi spojený statek, 32 d. 263 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožic. (1 hod. jiho-záp.), kat. obc. Rašovice, pol. obc. a far. Nová ves; dv. popl. vinopalna, mlýn. — R. 1389 seděl na K-ích Litolt z K-c. R. 1589 uvádí se Mládek z Ježova na Křtěnovicích.

Křtětice, ves, 41 d. 296 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Vodňany (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Protivín. Opodál chalupa.

Krtly (*Krtel*), ves, 47 d. 347 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Lomec, býv. dom. Libějice.

Krtov, ves, 36 d. 333 ob. čes., kr. i okr. Tábor (3¼ hod. jiho-záp.), kat. i pol. obc. K., far. Choustník, býv. dom. Hroby.

Krty, ves při potoku, 22 d. 184 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1¼ hod. sev.-záp.), kat. obc. K., pol. obc. Mnichov, far. Katovice, dv. popl., ovčín, mlýn.

Krty (*Gerten*), ves, 51 d. 344 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Jesenic. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Petršpurk; fil. kostel sv. Vojtěcha r. 1651 od hr. Adama Černína z Chudenic vystavený, dv. popl. Opodál o samotě ovčín, rasovna a 1 cha-

lupa. — Kojata, syn Hrabiše, odkázal r. 1227 poslední svou vůlí ves K. kostelu Pražskému.

Krucenburk, Krucburk, *(Kreuzberg)*, starobylý městys při silnici, 188 d. 1393 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Chotěboř (3 hod. jih. vých), býv. dom. Polná, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. kn. z Ditrichšteina, 4245 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše r. 1695 od kn. Ferdinanda z Ditrichšteina vystavený, škola, protest. kostel s pastoratem a školou, mlýn, dv. popl. Trhy výroční a dobytčí s 8denní svobod. ty pondělky: 1. po Hromnicích 2. před květnou nedělí, 3. před Vstoupení Páně, 4. den po sv. Vavřinci, 5. v pondělí po sv. Václavu, 6. na sv. Kateřinu. Trhy týdní každý čtvrtek. Obyvatelé živí se řemesly a rolnictvím. Na blízku nacházejí se slabé stopy někdejšího hradu K-u. Za času válek husitských seděl na K-u Epik z Krucenburku; v 16. stol. pak nalézáme jej v držení Střelů z Rokyc. R. 1677 prodali dědicové Šmilovského z Palmberku K. kn. Ferdinandovi z Ditrichšteina, kterýž jej spojil s panstvím Polenským. Ve 13. stol. vznikla zde mincovna pro sousední báně Brodsko-Chotěbořské.

Krucov viz Kršín.

Krugsreut, ves nade Lstří, 78 d., 619 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Aš ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Neuberg; škola, zámek, 2 dv. popl., 2 pivováry. Sam. Finkenburg, Teichmühle, Schallermühle.

Kruh, far. ves, 42 d. 252 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Doksy, diéc. Litom., vik. Dokes., patr. hr. Valdštein, 881 osadníků, pošt. Dub a Doksy; far. kostel sv. Vojtěcha, při němž již roku 1408 farář ustanoven byl, zbořen v 30leté válce od Švedů, a obnoven teprv r. 1724, škola. Obyvatelé živí se rolnictvím, chmelařstvím a sadařstvím. O vodu bývá zde jakož i v některých sousedních osadách časem nouze. K. náležel ve 15. a 16. stol. k hradu Housce.

Kruh, ves na potoku, 122 d. 818 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Roztoky (11 d. k dom. Kumburku), škola, mlýn, myslivna. Sam. „na červené hlíně" a Nouzov.

Kruhský mlýn, sam. viz Tříč.

Kruhy, ves, 23 d. 143 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Podol, far. Březina.

Krukanice, statek kláštera praemonstratů v Teplé a veska ($245^1/_2{}^0$ nad mořem), 6 d. 64 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Pernarce; zámek, dv. popl., pivovár, vinopalna, kontrib. sýpka. Opodál „Donnamühle" a 2 d. náleževší k dom. Trpisty. Velmož Hroznata táhna do sv. země postoupil K. na tři léta klášteru Tepelskému, vstoupiv později do jeho řádu odevzdal mu je v ouplné vlastnictví, načež zůstal klášter tento v držení statku K-ckého až na naši dobu.

Krulich viz Králíky.

Krumlov (*Krumau*), panství allod. a okr. město na Vltavě s následujícími předměstími: Budějovické, Flössberg, Sv. Duch, Latron, Oberthor, Schmelzhütte, a Spitzenberg, 22 mil již. od Prahy, 733 d. 6093 ob. něm., kr. Buděj. (3 mil. jih. záp.), diéc. Buděj., archipresbyterát K., patr. Jeho Veličenstvo 7725 osadníků; smíš. okr. úř. (zároveň soud vyšetřovací pro okr. Nov. Hradec, Vyš. Brod., Chvalšin., Kaplic., Krumlov. a Planou), bern. úř. (II. tř.) pošt. exped., spořitelna (od r. 1862), nižší reálka, hlav. škola 4tříd., dívčí škola 4tříd., špitál Švarcenberský pro 24 obyv. panství Krumlov. (základ. jmění 26.600 zl.), špitál u sv. Alžběty pro 14 občanů Krumlovských (základ. jmění 13000 zl.), špitál u sv. Martina pro 12 občanů Krumlovských (základ. jmění 7314 zl.) továrna na sukna, 2 pivováry (1 obecní roč. 15.200 věder a 1 knížecí (někdejší to zbrojnice) na 48 sudů), papírna, lodnice. Budovy: velkolepý v rozličných dobách zbudovaný zámek, jenž obsahuje 5 dvorů a více než 300 komnat a pokojů. K památnostem zámku náleží: nádherná kaple sv. Jiří (asi z r. 1310 —1334), malá zámecká kaple s gothickou klenbou a starými malbami na skle, bohatý archiv, zimní jizdárna, maškarní sál, pak podzemní vězení, v němž král Václav po svém zrádném zajetí u Berouna od Jindřicha z Rožmberka vězněn jest. — Arcikněžský kostel sv. Víta od Petra I. z Rožmberka na začátku 14. stol. založený a v nynější podobě v 15. stol. od výtečných stavitelů Staňka a Krošice (za vlády Vladislava II) přestavený s náhrobkem Viléma z Rožmberka a jeho třetí manželky Anny Marie Badenské. Při kostele kaple sv. Jana Nep. 1726 v ital. slohu od kn. Adama Frant. ze Švarcenberků vystavená. Klášter minoritský s gothickým kostelem Božího Těla a Zvěstování P. M., založený r. 1357 od Petra, Jošta Oldřicha a Jana z Rožmberka synů Petra I. z Rožmberka. V kostele chová se krásný obraz Matky Boží ze 14. stol., jenž se zdá býti dílem toho samého mistra jako neocenitelný obraz Matky Boží ve Vys. Brodě. — Kostel sv. Martina na hřbitově z r. 1783 (patr. obec.). Někdejší klášter panen. sv. Klary založený r. 1361 od Anny, dcery Petra I. z Rožmberka, provdané za Jindřicha z Lipy, a od Anešky, manželky Jošta z Rožmberka při kostele minoritském. Po zrušení klá-

štera r. 1782 ubytováno zde vojsko, nyní jsou tu obydlí pro vdovy a siretky po úřednících knížecích. — Někdejší jesuitská kolej r. 1586 od Viléma z R. založená a r. 1773 zrušená, které se nyní částečně k hlavní a reální škole, ostatní části pak jakožto kasáren užívá. — Dům opata Zlatokorunského, jehož se již r. 1309 připomíná; radnice. Trhy: 1. ve čtvrtek v středopostí, 2. ve čtvrtek po Božím Těle, 3. v pondělí před sv. Havlem (padne-li sv. Havla na pondělek, odbývá se trh o týden dříve); 4. na sv. Kateřinu. Trhy na dobytek od sv. Jiří až do sv. Havla každou středu. Týdní trhy každou středu a sobotu. Sam. Květnice (*Alt- o. Favoritenhof*), dv. popl., na blízku nachází se pomník postavený vítězi u Lipska kn. Karlu Švarcenberkovi. — „*Am Goldschmidtsgraben*" stříbrné a olověné doly náležející městu K., v nichž již v 15. stol. s dobrým výsledkem pracováno, tak že ze tří dolů za jeden kvartál dostávalo se stříbra do 432 hřiven a zlata z téhož stříbra do 10 hřiven, jenž uherské zlato na grádu převyšovalo. Doly tyto však nyní nic nenesou. — K. již od Petra I. z Rožmberka za město povýšený a zdmi obehnaný, skládá se z vlastního města s parkánem, města Latrona, zámku a šesti předměstí, která s oběma městy a zámkem 6 mosty spojena jsou. První pánové na K-ě byli ze slavného rodu Vítkovců, z nichž jest Vítek (1196—1236), nejstarší syn Vítka z Prčic, předkem pánů z Krumlova. Jeho syn Záviše (1216—1255) zůstavil dva syny, Budivoje, jenž založil Budějovice (1220—1265) a Vitka (1220 † 1277), kterýž měl dva syny Jindřicha a Voka (1272—1290). Když po tragické smrti jich bratřence Záviše z Falkenšteina r. 1290 jim a jeho bratřím statky byly odňaty, přešel K. na jich strýce Jindřicha z Rožmberka. Ten přenesl sídlo své z hradu Rožmberka do K-a a učiniv tak K. středištěm rozsáhlých statků Rožmberských vládl zde co první rodu svého až do své smrti 4. črvce 1310. Mocný a slavný rod pánů z Rožmberka panoval tu pak až do začátku 17. stol. R. 1601 postoupil smlouvou Petr Vok z Rožmberka poslední pán z Růže (nar. v K-ě 10 února 1539 † 1611) panství K-ské cís. Rudolfovi II., jehož nemanželský syn Don Julius d' Austria zde od r. 1605 až do své smrti 1608 sídlel. Co rodinný majetek zůstal K. při domu císařském až do r. 1622. Válkou 30letou zakusil K. mnohé svízele, ano ještě před jejím vypuknutím zmocnili se jeho Pasovští, následkem čehož město 30.000 zl. dluhů nadělalo. R. 1618 usadil se zde španělský generál Ferdinand Caratti z Carare, který zde až do 24. září 1620 zůstal. Ubytováním vojska bavorského r. 1624 jest K. velice ztísněn a celé okolí popleněno. Brzy na to počalo se město ze škod utrpených hojiti, r. 1648 jest však opět od Švédů přepadeno, kteří mu uložili pokutu 12000 zl. Majestátem ode dne 23. pros. 1622 daroval Ferdinand II. K. svému nejvyššímu hofmistru a řediteli tajné rady Janovi Oldřichovi sv. p. z Eggenberka a povýšil panství K-ské r. 1628 za knížetství s vévodským titulem. Po smrti manželky Jana kn. z Eggenberka Marie Arnoštky roz. kněžny Švarcenberkové († 4. dub. 1719) připadl K. jejímu synovci Adamovi Frant. kn. ze Švarcenberka a cís. Karel VI. 28. září 1723 obnovil povýšení panství K-ského za knížectví s vévodským titulem, ustanoviv, aby kn. Adam Švarcenberk i jeho mužští potomci měli titul „vévoda na K-ě" se všemi přednostmi a to dokud pány budou celého vévodství. Od toho času náleží vévodství K-ské prvorozenci knížecí rodiny Švarcenberků. Na někdejším panství K-ském jest 70 rybníků ve výměru 1086 jiter.

Krumlovec viz Krymlov.

Krunwald, *Krumwald (*Grünwald*), ves, 20 d. 122 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (1½ hod. sev. vých., kat. obc. K., pol. obc. Markvarec, far. Těmice, býv. dom. Černovice.

Krupá, ves, 21 d. 163 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutná Hora (1 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Bykaň, býv. dom. Křesetice. — K. patřila před bitvou Bělohorskou s Křeseticemi obci Kutnohorské.

Krupá, ves při silnici, 29 d. 228 ob. čes., kr. Praž. okr. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy (½ hod. sev. vých.) kat. i pol. obc. K., far. Vitice.

Krupá ves blíž Karlovarské silnice, 71 d. 544 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Mutějovice, býv. dom. Krušovice; kaple, škola. Sam. Kocanda, myslivna.

Krupá (*Kruppei*), ves na výšině, 11 d. 53 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Světec.

Krupá dolejní Krupná dolní (*Nieder-Grupai*), farní ves, 76 d. 484 ob. něm., kr. Boles., okr., býv. dom. a pošt. Běla (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. d., diéc. Litom., vik. Doksy, patr. hrab. z Valdšteina, 1439 osadníků; farní chrám sv. Václava uvádí se již v předhusitské době, škola. Opodál bajnovna a myslivna.

Krupá dolní (*Unter-Kraupen*), statek (r. 1832, dne 20. srpna v ceně 137.000 zl. stř.) a farní ves na malém potoku, 90 d. 702 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošta Něm. Brod

(1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. d., diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod., patr. svob. pán Mladota, 2050 osadníků; farní kostel sv. Víta z roku 1683, jenž se již roku 1384 mezi farními připomíná, chová dřevěnou monstranci od zdejšího truhláře Josefa Šmeykala vyřezanou, zámek, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. Mezi sněmovníky z kraje Čáslavského v Čáslavi roku 1440 shromážděnými jmenuje se Anděl z Krupy. V druhé polovici 16. stol. náležela K. d. pánům Trčkům z Lípy a na Světlé. Z pozdějších držitelů uvádíme toliko Jana Jeron. z Löwenfelsu, od něhož r. 1683 zdejší kostel z novu vystavěn jest. Nyní náleží statek K. d. svobodným pánům Mladotům ze Solopisk.

Krupá hořejní (*Ober-Krupai*), ves, 63 d. 381 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K. h., far. Krupá dolejní, býv. dom. Bělá; dv. popl., mlýn.

Krupá horní (*Ober-Kraupen*), ves, 54 d. 418 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. K. h., far. a býv. dom. Krupá dolní; mlýn. Sam. Král či Krat.

Krupín, ves, 28 d. 192 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a far. Nasevrky (½ hod. vých.), kat. obc. Švihov, pol. obc. K. Sam. Paseky (4 d.)

Krupka (*Graupen*), horní město u paty Rudohoří, 288 d. 1875 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošta Teplice (1¼ hod. sev. vých.), diéc. Litom., vik. Teplic., patr. obec, 3545 osadníků; farní kostel Nanebevzetí P. Marie se sv. schody z r. 1699, jehž se co taký uvádí již r. 1384, kostel sv. Anny z r. 1609, kostel sv. Prokopa, obnovený r. 1527, zámek při zříceninách starého hradu (řeč. nyní *Rosenburg*), které panují nad zdejší malebnou krajinou, radnice, pivovár, doly cínové, v nichž dobývána někdy i měď, zhotovování slaměného zboží. Trhy ty pondělky: 1. před květnou nedělí 2. Před sv. Duchem 3. před sv. Michalem 4. před sv. Martinem. K. jest založena asi v 12. století a byla druhdy hlavní sídlo váženého rodu pánů z Koldic. Roku 1426 jest K. od Prokopa Holého dobyta. Přičiněním rodu jmenovaného bylo místo K. roku 1478 králem Vladislavem II. učiněno městem horním. Roku 1543 potvrdil Ježek z Koldic a na Krupce městskou knihu tamější. Brzo na to museli panové z Koldic K., kterou byli prvé pro dluhy toliko zastavili, na dobro prodati. R. 1506 dostala se K. koupí Albrechtu Kolovratu Libšteinskému, nejvyššímu kancléři; roku 1583 nalezáme ji v držení pana Rastislava Chynského z Chynic a Tetova, který K-u, až dosud hlavní sídlo zvláštního panství horního, panství Teplickému přivtělil. Po tragickém pádu Viléma Chynského z Chynic a z Tetova v Chebském zámku roku 1634 připadla panství jeho král. fisku, načež Ferdinandem II. darována jsou Janu hraběti z Aldringen, jehož potomci knížata Klary-Aldringen jsou podnes v držení panství těchto.

Krupka horní (*Ober-Graupen*), ves ½ hod. sev. od města Krupky, v horách, 109 d. 541 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic., kat. obc. K. h., far. a býv. dom. (město) Krupka. Obyvatelé živí se dobýváním cínu a zhotovováním slaměného zboží. Mimo to si hledí také, pokud toho možno, polního hospodářství.

Kruplov (*Krippaschlag*, veska, 6 d. 31 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1¼ sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jarošov: opodál mlýn.

Krupná, ves při silnici, 15 d. 107 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bělč, far. Liteň, býv. dom. Karlštein. K. náležela k nadání, jež učinila v Berounsku r. 1271 královna Kunhuta řádu Křižovnickému.

Krupná dolní viz Krupá dolní.

Krupšiny, zaniklá nyní osada v někdejším Čáslavsku.

Kruptice (*Grupitz*), ves v hlubokém údolí, 12 d. 72 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Okúnov, býv. dom. Klášterec.

Krusvičany, ves na Chrašťanském potoku, 26 d. 283 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Týnec, býv. dom. Konopiště. Sam. Kolanda, mlýn. K. náležela k nadání, jež učinila v Berounsku r. 1271 královna Kunhuta řádu Křižovnickému. Okolo r. 1450 dostaly se K. s hradem Kostelcem k panství Konopišťskému.

Krušec dolní (*Unter-Körnsalz*), statek allod. (dle smlouvy trh. ode dne 22. července roku 1828 za 32000 zl. ve stř.) a ves na stráni, 13 d. 129 ob. něm. i čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. d., far. Sv. Mouric; zámek s mešní kaplí sv. Jana Nepomuckého, dv. popl., pivovár, myslivna; opodál mlýn. Sam. Stanov (*Warth*) a cihelna. Na začátku 17. století náležel K. d. Heřmanu Zykovi, jemuž jest po bitvě Bělohorské skonfiskován a paní Johaně Mlovcové z Bukovan prodán. Roku 1683 náležel Vilému Alexandru Běšínovi z Běšín. Později byl v držení svob. panů Vunšviců, pak Herbersteinů a Krištofa svob. pana Villani-ho. Nynějším držitelem jest pan František Schreiner. Před nedávným časem nalezena zde v jednom sklepě mramorová deska s řeckým nápisem asi toho smyslu: „Památník ten postavila podzemním bohům Kalyke památce svého milenébo chotě Philumena, s nímž po 20

roků žila.“ Deska ta chová se v museum v Praze.

Krušec horní (*Ober-Körnsalz*), statek dle smlouvy trh. ode dne 8. dubna 1843 za 20.600 zl. ve stříbře a 200 zl. ve stříbře klíčného) a veska, 8 d. 61 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. K. h., pol. obc. a far. Hartmanice; zámek, pivovár. Sam. Peklo, mlýn, a Německý mlýn. K. h. náležel od dávna rytířům Dlouhoveským z Dlouhé vsi, od nichž jej roku 1807 Ig. Adler koupil. Nynějším držitelem jest František Kordík. Okolo roku 1334 darovali bratří Oldřich a Vilém z Boru společně s matkou svou Benediktou hrad a městečko Bor za Horažďovicemi s jiným ještě zbožím, mezi nimž se i K. uvádí, klášteru Zderazskému v Praze.

Krušec prostřední (*Mittel-Körnsalz*), ves blíž obou předešlých, 26 d. 125 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic., kat. i pol. obc. a býv. dom. Krušec dolní, far. sv. Mouric.

Krušina, v 15. století městečko? nyní ves, 11 d. 65 ob. čes., kraj i okres Boleslavský ($2^1/_4$ hod. jih. záp.?), kat. i pol. obc. a býv. dom. Všelisy, far. Bezno.

Krušina, někdy ves nad Podolí (u Prahy), po kteréžto zbyl kostel sv. Pankráce a na jejížto místě povstala v novější době malá osada. V 11. neb 12. století dal rytíř Osel, syn Hosy, kostel s poplužím země okolo něho klášteru sv. Jana Křtitele na Ostrově. Ostatně viz sv. Pankrác (u Prahy.)

Krušlov, ves, 34 d. 194 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Nahořany, far. Čestice, býv. dom. Němčice. Opodál 3 sam.

Krušovice, panství fideikomm. (dle soud. odhadu ode dne 24. dubna 1833 za 738.694 zl. $13^3/_4$ kr. stř.) a ves v malebném údolí při silnici z Prahy do Karlových Varů, 76 d. 856 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Mutějovice; zámek z r. 1816 s kaplí, při níž jest ustanoven zvláštní kaplan, škola, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. Obyvatelé živí se řemesly a rolnictvím. R. 1439 uvodí se panoše Jan z Krušovic. Roku 1462 prodal Bořivoj z Rúdné dědictví své v K-cích Vaňkovi Čelechovci z Kralovic. Roku 1583 náležel statek K-cký Jiřímu Birkovi z Násilí, od něhož jej téhož r. král Rudolf II. za 19.000 kop miš. koupil a s panstvím Křivoklátským spojil. S panstvím Křivoklátským dostaly se K. r. 1685 od Leopolda I. Arnoštovi hraběti z Valdšteina a později rodu knížat z Fürstenberka, jemuž jakožto panství fideikomm. dosud náleží.

Krutěnice, ves, 19 d. 142 ob. čes., kr. Pls., okr. Planic. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Ústalec, far. Zavlekom, býv. dom. Nalžovy; myslivna. Na počátku 17. století seděl na K-cích Diviš Pačina Dlouhoveský z Dlouhé vsi.

Kruty dolní (*Unter-K.*), ves, 24 d. 172 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Kruty horní, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Kruty horní (*Ober-K.*), far. ves něco výše nad předešlou, 31 d. 191 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím, kat. i pol. obc. K. h., býv. d. Kostelec nad černými lesy, arcidiéc. Praž., vik. Kostel., patr. kníže z Lichtensteina, 1430 osadníků, pošt. Čes. Brod a Kouřím; farní kostel sv. Václava (201,85′ nad mořem), jenž se již roku 1384 mezi farními uvádí, škola.

Krvavý, Krvavá (*Rothwehr*), dv. popl. a myslivna u Střížovic (viz tam).

Krychnov, ves, 35 d. 242 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Svojšice. V čas bitvy Kolínské měl zde maršálek Daun hlavní tábor.

Krýchov, Skrýchov, ves, 25 d. 235 ob. čes., kr. i okr. Tábor ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Malšice, býv. dom. Želeč. Sam. Podol, dv. popl. a cihelna.

Krýmava viz Křimov.

Krymlov, Krumlovec? ves, 52 d. 354 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($1^1/_4$ jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Volešice, býv. dom. Zásmuky (11 d. k dom. Kostelec nad černými lesy).

Kryry (*Kriegern*), město na úpatí hory Kostelní a na potoku, 179 d. 1263 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Nepomyšl, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Herberšteinová, 1389 osadníků; far. kostel Narození Panny Marie, jenž se co taký připomíná již roku 1384, škola, pivovár, radnice, 2 mlýny. Trhy: 1. ve středu po neděli Laetare, 2. ve čtvrtek po neděli Kantáte, 3. ve čtvrtek po pozdvižení sv. Kříže, 4. na sv. Bohumíra. Někdejší tvrz, po níž slabé stopy posud viděti lze na temeni hory Kostelní, byla rodinným sídlem soujmenného rodu, větve to Janoviců (znaku orlice). Mezi lety 1320—1332 jmenuje se Albrecht ze Kryr a synové jeho Heřman a Alšík. Roku 1483 prodal Jan z Janovic pustý zámek a městečko K., jež příslušely k panství Petršpurskému, panu Burianovi z Guttenšteina. K. patřily později hrabatům Libšteinským z Kolovrat, za nichž povýšeny jsou na městys.

Ksyny, tvrz a mlýn u Žlebů (viz tam).

Kšely dolní (*Unter-K.*), ves na potoku, 37 d. 326 ob. čes., kr. Praž., okr. Český Brod ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc.

K. d., far. Přistoupín, býv. dom. Kostelec nad černými lesy; protest. kostel s pastoratem, škola.

Kšely horní (*Ober-K.*), ves od předešlé pouze potokem oddělená, 11 d. 106 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod., kat. i pol. obc. K. dolní, far. Vitice, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Křenice, Křenice, ves, 39 d. 279 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Chudènice, býv. dom. Merklín; dv. popl.

Kšice (*Kscheutz*), ves, 53 d. 356 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Crpužice, býv. dom. Trpisty; kostel Nanebevzetí Panny Marie, jehož se r. 1384 jakožto far. připomíná, škola.

Ktiš (*Tisch*), farní ves, 23 d. 257 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošta Chvalšiny (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. kn. Jan Adolf Švarcenberk, 2014 osadníků; far. kostel sv. Bartoloměje z r. 1668 připomíná se mezi farními již r. 1384, škola. Sam. Zwiefelhof.

Ktiš malá (*Lichteneck*), ves blíž předešlé na výšině, 9 d. 52 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin., kat. i pol. obc. Křížovice, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Ktova, ves při ústí Veselky do Libuňky, 61 d. 439 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Libuň, býv. dom. Skály; 2 mlýny.

Kubata viz Zhoř (okr. Sedlčan.).

Kubatka viz Hostětinky.

Kubátko viz Kameničky.

u Kubátů viz Borek hořejší.

Kubelíkova viz Troja.

Kubětín, někdy ves na pravém břehu Sázavy v okolí Komorního Hrádku; k r. 1428 uvádí se mezi zbožím statku Dubského, jejž Markéta, vdova po Václavovi z Dubé, paní Perchtě ze Šternberka seděním na Konopišti za 2000 kop gr. Praž. prodala.

Kubice česká (*Böhmisch-Kubicen*), ves v horách, 32 d. 282 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Domažlic. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih.-záp.), kat. obc. Papežnice stará, pol. obc. Havlovice, far. Volmava; $\frac{1}{4}$ hod. vzdálí myslivna Paleček.

Kubice německá (*Deutsch-Kubicen*), ves as $\frac{1}{4}$ hod. jih. vých. od předešlé, 14 d. 116 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic., kat. i pol. obc. Prenet starý, far. Volmava, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Kubičkahof, dvorec s 5 chalupami a 60 ob. něm. na býv. král. hvozdě, popisuje se při Kochanově.

Kubíkovy duby, ves, 20 d. 162 ob. čes., kr. i okr. Čás. (4 hod. jih. vých.), kat. ob. K. d., pol. obc. Třemošnice, far. Běstvina, býv. dom. Ronov; opodál dv. popl. Skalka, sam. Lhotka a hospoda Křížovka ($\frac{1}{4}$—$\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.).

Kublov, ves, 103 d. 842 ob. čes., kr. Praž., okr. Křivoklát ($2\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Točník, far. Veliz; škola. K. náležel někdejšímu proboštství Velizskému. Na blízkem 1800' vysokém vrchu kostel Veliz, viz tam.

Kubohütte, ves na záp. svahu hory, řeč. Basumberg, 14 d. 119 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($1\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Vltavice hořejší; někdy zde byla skl. huť.

Kubrykův mlýn viz Liboc dolní.

Kubšovka viz Vrbčany.

Kubův mlýn viz Chříč.

Kuciny, ves, 34 d. 257 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přestic. ($\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Příchovice.

Kučeř, ves blíž pravého břehu Vltavy, 48 d. 558 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Červená, býv. dom. Orlík; opodál mlýn a 3 domky.

Kugelweit, ves, 21 d. 168 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšín. (2 hod. sev.), kat. obc. Strouha, pol. obc. a far. Brloh, býv. dom. Krumlov. — Nade vsí strmí ve výšce 2268' nad mořem zříceniny král. někdy hradu K-u, který Jindřich z Rožmberka v zpupném odporu proti králi obořiv r. 1405 od Václava IV. dostal a nepochybně i obnovil. R. 1420 zbořen jest však od Žižky a zůstal na to v rozvalinách ležeti. Naproti hradu stojí v úkrytu lesním zříceniny chrámu a kláštera Paulanského, založeného na počátku 16. stol. Z gotického chrámu sv. Ondřeje, kteréhož se již v předhusitských dobách mezi farními chrámy připomíná, zachováno celé presbyterium s pěti vysokými okny a portálem v kameně vytesaným. K. jest rodištěm cisterc. mnicha Dětřicha z Kugelweitu, muže za dob Karla IV. nad jiné proslulého.

Kühberg viz Brod (okr. Jaroměř).

Kühberg viz Kieberg.

Kühlörl viz Kejšovice.

Kuhmühle viz Újezdec nahý.

Kühnberg viz Kieberg.

Kühnheit viz Kienhaid.

Kührberg, Kürberg, ves, 68 d. 451 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket ($3\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat., obc. K. pol. obc. Tatrovice, far. Heinrichsgrün; sam. Bachmühle, Eckmühle a Hochrad.

Kuchanovice viz Kochanovice.

Kucharek velký viz Kuchaře velké.

Kuchařík viz Kuchaře malé.

Kuchaře malé, Kuchařík (*Klein-Kuchař*), veska, 8 d. 58 ob. čes., kr. Praž., okr. a

býv. dom. Zbraslav (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Roblín, far. Třebotov.

Kuchaře velké, Kuchárek velký (*Gross-Kuchař*), ves blíž předešlé, 17 d. 134 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K. v., far. Tachlovice, býv. dom. Karlštein. — Cís. Sigmund zapsal K. v., z nichž jedna polovice svědčí a sluší na hrad Pražský a druhá k sv. Jiljí, r. 1436 Matějovi Vědětovi z Mostěnic.

Kuchelbauden velké a malé viz Schwarzenberg.

Kuchelník mlýn u Ledecka.

Kuchlice viz Chuchlice.

Kuchyň, vska, 6 d. 45 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Heralec, far. Heralec na Moravě, býv. dom. Richenburk.

Kuchyně císařská viz Císařská kuchyně.

Kuchyňka viz Židnoves.

Kuchyňka viz Hory viničné u Prahy, čís. popis 27.

Kukáně viz Bratrouchov.

Kukle, ves při silnici, 19 d. 107 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Mikulčí.

Kukle, ves mezi Pasekou a Talinou v novější době založená, 20 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr. částečně Pís., částečně Vodň., kat. i pol. obc. Talina a Paseka, býv. dom. částečné Pís., částečně Protivín.

Kukle viz Purkarec.

Kukleny, městys, 142 d. 1354 ob. čes., kr. i okr., pošt. a býv. dom. Král. Hrad. (³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. a vik. Král. Hrad., patr. náb. fond, 3317 osadníků; far. chrám sv. Anny založen r. 1778 zároveň s klášterem minoritů sem z Hradce přeložených; zrušen r. 1789; škola, továrna na cukr, továrna na cichorii.

Kuklík viz Mokřany.

Kuks, Kukus, ves na levém břehu Labe, v krajině přerozkošné, 65 d. 574 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Stanovice, far. a býv. dom. Hradiště; zpustlý zámek, v němž jest mnoho zdařilých podobizen rodiny Šporkovské od Brandla; kaple Nanebevzetí Panny Marie, škola, klášter milosrdných bratří s nemocnicí a špitálem (založ. 1740, jmění: panství Hradišťské); při klášteře chrám nejsv. Trojice s hrobkou hr. Šporků, před klášterem, jakož i v blízkém lese sochy z předešlého století, jež jsou z největšího dílu prací proslulého sochaře Brauna z Braunu. — K. založen r. 1695 proslulým lidumilem hr. Frant. Ant. Šporkem co místo lázenské, které však přišlo v naší době v zapomenutí. Připomenouti dlužno, že zde, jako na jiných více místech, zařízena byla jmenovaným hrabětem knihovna pro lid.

Kukushäuser, 3 d. 32 ob. něm., ostatně viz Ochsengraben I. díl horní.

Kulhavý v poli viz Rybná česká.

Kulsam, ves při Chebské silnici, 27 d. 164 ob. něm., kr. a okr. Cheb. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Kinšperk, býv. dom. Mostov.

Kumburk, Koldenburk, Kolmburk, hrad, nyní v zříceninách ležící nad Krsmolí, dle něhož se dosud nazývá panství Kumburské, které s Oulibicí 1. srpna 1846 na 1,626.680 zl. 59³/₄ kr. stř. odhadnuto jest. První známí držitelové hradu, ze 13. stol. nepochybně pocházejícího, byli páni z Vartenberka. Po pádu Jana z Vartenberka r. 1316, který králi Janu vzdoroval, přiřknut K. i s městem Jičínem kr. komoře, načež Půtovi z Fridlandu, synu Hynka z Dubé, v zástavu dán. Tento postoupil K-a okolo r. 1350 Ješkovi z Vartenberka na Veselém, jehož syn Čeněk starší prý jej asi r. 1393 Janu Krušinovi z Lichtenburka prodal. Nalézáme však, že 1410 Jan z Vartenberka na K-ce seděl. Za Hynka Krušiny z Lichtenburka, rozhodného přívržence stolice římské a cís. Sigmunda, dostoupilo panství K-ské největší rozsáhlosti. Na sklonku 15. stol. přešel K. v držení p. Trčků z Lípy a od těchto prodán r. 1607 s Jičínem za 84.000 kop gr. čes. Sigmundovi Smiřickému ze Smiřic, na Skalách, Dubé, a Fridšteině. Po vymření rodu toho Albertem Janem r. 1618 zdědila K. Albertova sestra Markéta Salomena, provdaná za Jindřicha Viléma Slavatu s Chlumu a Košumberka, z čehož jí povstala pře se starší sestrou Alžbětou Kateřinou, provdanou za Otu z Vartenberka; pře rozhodnuta však ve prospěch Markéty Salomeny. Po bitvě Bělohorské konfiskovány jsou statky K-ské a prodány r. 1623 Albrechtu Václavovi Eusebiu z Valdšteina, však 1634 po zavraždění Valdšteinově jsou opět zabaveny, z nichž K. a Oulibice, generálu Rudolfovi z Tiefenbachu prodány jsou. Za vlády tohoto obořen nepochybně K. z rozkazu vlády. Od r. 1699 jsou v držení panství K-ského hrabata z Trautmannsdorfu.

Kummer, ves při rybníce, 78 d. 533 ob. něm., kr. Bolos., okr. a far. Mimoň (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Doksy; škola, mlýn s pilou.

Kumpolec (*Gumplitz*), ves, 21 d. 120 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Tisová (10 d. k dom. Lhotskému).

Kumžak viz Kunžak.

Kun (*Khain*), ves, 18 d. 97 ob. něm., kr., Buděj., okr. Nov. Bystřic. (2³/₄ hod. jih.

vých.), kat. i pol. obc. K., far. Staré město, býv. dom. Landštein.

Kunačice, Kunašice, ves v horách, 23 d. 143 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (1½ hod sev.), kat. i pol. obc. a far. Kunwald.

Künast, ves, 27 d. 129 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Čes. Lípa (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Zukmantel, býv. dom. Nový zámek a Lipá; kaple.

Kunčí, ves v rovině, 29 d. 211 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Slatinany, býv. dom. Nasevrky.

Kunčice (*Pelsdorf*), ves na levém břehu Labe, v širokém údolí, obklíčeném vrchy lesem porostlými, 62 d. 346 ob. něm., kr. Jičín., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. K.; škola, mlýn, papírna.

Kunčice, druhdy zvláštní, nyní se Sadovím spojený statek (s Trnovou a Hrádkem dle trhové smlouvy z 11. prosince 1832 za 140.000 zl. a 100 dukátů klíčného) a ves, 44 d. 409 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nechanice (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K.; zámek, dv. popl., mlýn s pilou, ½ hod. sev. záp. Stejskal, dv. popl.

Kunčice, ves, z části na výšině, 153 d. 872 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Kynšperk; fil. chrám sv. Kateřiny z r. 1686, mlýn, dv. popl.; sam. Ovčín.

Kunčinaves (*Kunzendorf*), ves, 56 d. 381 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Kačer, býv. dom. Rychnov a Černikovice; mlýn, papírna.

Kundratce viz Kondráče.

Kundratec (*Kundratic*), ves, 31 d. 130 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Tlučeň, far. Cirkovice.

Kundratec viz Kondratce.

Kundratice, ves, 21 d. 141 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Žiželice.

Kundratice, ves, 121 d. 818 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Mříčno a Libštat; škola, 2 mlýny.

Kundratice, Korutice, statek (dle trhové smlouvy od 16. října 1790 za 20.000 zl.) a ves, 47 d. 291 ob. čes. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. sv. Mouric; zámek s veřejnou kaplí sv. Antonína Pad., pivovár, dv. popl., mlýn; opodál pila a sam. Lomy (Lomberg). — K. náležely ok. r. 1684 Vilémovi Alex. Běšínovi z Běšín, pak Kolovratům, od nichž se r. 1729 Karlu svob. p. Villanimu koupí dostaly, jehož rod až na naši dobu v jich držení zůstal. Nynější držitel jest Vilibald Huttary.

Kundratice, ves, 17, 117 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Veselí (¾ hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Svíny, býv. dom. Třeboň.

Kundratice viz Kunratice.

Kundratice viz Konratec.

Kundrátka viz Libeň stará.

Kunějovice, ves, 34 d. 231 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (2¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Michovice, far. Borovnice; za zřízení patrim. bylo zde 14 svobodných čísel.

Kunějovice, Kunějevice (*Kuňovic*), statek allod. (dle trhové smlouvy od 1. dubna 1837 za 49.000 zl. stř.) a ves, 40 d. 255 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Všeruby; zámek s veřejnou kaplí sv. Anny, dv. popl., pivovár, ¼ hod. jih. záp., dv. popl. Slatina. Zde se daří dobrý chmel. Nynějším držitelem jest Arnošt Theumer.

Kunémil, ves 41 d. 297 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Světlá; opodál 3 mlýny a papírna. — Někdejší tvrz, která stála již r. 1591 pusta, byla rodinným sídlem vládyk z K-e. Nejstarší známý člen rodu toho jest Otto z K-e mezi l. 1318—1348; Petr Zříš a Jindřich, bratří z K-e, vystavěli a nadali r. 1365 kostel všech svatých v K-i; Bolek z K-e uvodí se mezi účastníky sněmu Čáslavského r. 1440. Rod ten vymřel na počátku 17. stol.

Kunětice, far. ves na pravém břehu Labe, 52 d. 386 ob. čes., kr. Chrud., okres, pošta a býv. dom. Pardubic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., pat. náb. fond, 1920 osadníků; starobylý far. chrám sv. Bartoloměje byl již r. 1376 farářem osazen, škola. K. jmenuji se mezi zbožím kláštera Opatovského, které cís. Sigmund zároveň s Kunětickou horou r. 1437 Divišovi Bořkovi z Miletínka zastavil. Západně ode vsi zdvihá se 1020' vysoký vrch útvaru plutonického a zříceniny hradu, řečeného

Kunětická hora. Hrad tento vystaven okolo r. 1300 a náležel k oněm hradům královským, které často v zástavu dávány jsou byly. První držitelové jeho jmenují se páni z Kuneburku. Počátkem 15. stol. dostala se K. h. v zástavu rytířům z Miletínka, jichž první, Diviš Bořek, zvláštní zmínky zasluhuje. Co horlivý přívrženec Žižky povolal na den 25. června 1420 tábor či shromáždění lidu na K-ou h-u, s nímž pak nazejtří Hradec Králové přepadl a dobyl. Opustiv později řady husitské neb vlastně strany městské, zvolen před

bitvou u Lipan za nejvyššího velitele od strany šlechtické, která cís. Sigmundovi na stolec český dosednouti dopomohla. Z té příčiny zapsal mu Sigmund r. 1436 na novo hrad K. h., městečko Bohdaneč a zboží kláštera Opatovského v půl pátu tisíci kopách grošů. Synu jeho Soběslavu Mrzákovi z Miletínka vyplatil král Jiří r. 1473 sumu zápisnou a potáhl K. h. ku koruně. Když se po smrti krále Jiřího synové jeho knížata Minsterberská o dědictví rozdělili, připadla K. h. pánu Jindřichu staršímu. R. 1491 dostal se hrad se vším příslušenstvím Vilému z Pernšteina, který dva své syny r. 1507 statky tak podělil, že mezi jiným Pardubice a K. h. mladšímu synu Vojtěchovi připadly. R. 1560 dostala se K. h. a Pardubice opět koruně, při níž až na nejnovější dobu zůstala. Ve válce 30leté jest hrad od Švédů dobyt a zapálen, a teprv v létech 1858—60 poněkud opraven. Místo toto jest i proto důležité, že odhaleno zde množství hrobů pohanských.

Kuní, ves, 26 d. 179 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Petrovice, býv. dom. Zahrádka (9 d. k dom. Petrovic. a 4 d. Benešov.); dv. popl., váp. lomy. — K r. 1404 uvodí se panoše Zbyněk z K-ího a r. 1469 Zbyněk Vidlák z K-ího.

Kunice, ves, 40 d. 305 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Popovice, býv. dom. Uhříněves; fil. chrám sv. M. Magdaleny uvodí se v předhusitské době mezi farními.

Kunice viz Konice.

Kuníčky, ves, 10 d. 71 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Kuní, far. a býv. dom Petrovice; sam. Rybníček.

Kunkovice, statek (dle práv. přiřknutí z 18. listop. 1854 za 18.000 zl. stř.) a ves, 18 d. 148 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Velhartice; zámek, dv. popl., opodál mlýn. — Držitelem statku K-ckého jest p. Jindřich Polland.

Kunna, sam. u Štěpánovic (okr. Lišov).

Kunnersdorf, pohraničná ves, 113 d. 729 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv dom. Fridland (¾ hod. záp..), kat. i pol. obc. K.; fil. chrám všech Svatých, škola, vedlejší celní úř. 1 tř.

Kunnersdorf, průmysl. ves, 45d. 368 obyv. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K, far. Maffersdorf; plátenictví (barevné povlaky a plátno, roč. na 225 kusů.)

Kunnersdorf, průmysl. ves na úpatí hory řeč. „Brennberg", 89 d. 548 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Kamenice česká (¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. K.; škola, mlýn.

Kunnersdorf, ves na patě Krušných hor, 82 d. 497 ob. něm., kr. Žatec., okr. Borek (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a fara Novosedly; škola, 3 mlýny.

Kunnersdorf, viz Kunratice.

Kunnov (*Kunas*), ves, 76 d. 641 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Bystřic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. Člunek; mešní kaple sv. Fil. a Jak. z r. 1853, fil. škola; sam. Häring, Tomandl, (na Kazlechském rybníce) a 11 jednot, řeč. Kunashof.

Kunov (*Kunau*), ves, 34 d. 222 ob. něm., kr. Žatec., okr. Přísečnic. (1¾ hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Petlery, far. a býv. dom. Klášterec.

Kunová (*Kunahof*) viz Břilice.

Kuňovka viz Důl (okr. Pacov).

Kunratice, Kundratice? (*Kunnersdorf*), ves na záp. straně městečka Osečné, nad Ploučnicí, 119 d. 704 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obec K., far. Osečná; rašelina.

Kunratice (*Kunnersdorf*), průmysl. ves far. v údolí, 347 d. 2208 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošta Cvikov (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Zákupy, diéc. Litom., vik. Jablon., patr. náb. fond., 2462 osadníků; lok. chrám sv. Josefa z r. 1833, škola, plátenictví.

Kunratice (*Kunnersdorf*), ves, 73 d. 606 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov (½ hod. již.), kat i pol. obc. K., far. Šluknov a Zeidler; škola, 2 mlýny.

Kunratice, Kundratice, panství (dle trhové smlouvy od 28. ledna 1808 za 350.000 zl. 18 kr.) a far. ves na Tábor. silnici, 69 d. 658 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. již.), kat. i pol. obc. K., pošt. Jesenice, arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. Karel Korb z Weidenheimu, 2019 osadníků; far. chrám sv. Jakuba V. z 18. stol. uvodí se již r. 1384, škola, zámek s rozsáhlou zahradou a parkem, mlýn, pivovár. Sam. Betáň; mlýn dolní; hájovna. Hrad a dv. popl. Karlov, *Karlshof*. — První zmínka o K-cích děje se k r. 1287. Na počátku 14. stol. náležela někdejší tvrz K. s příslušenstvím Pražskému měšťanu Velflovci Frenclinovi, který na statku tom své dceři, r. 1336 provdané, 300 kop gr. věna zapsal. V témž století náležely však již ku královské komoře. Král Václav vystavěl zde na blízkém přívrží r. 1391 pevný a nádherný hrad Wenzelštein, v němž často dlíval a r. 1419 dne 16. srpna zemřel. Hrad ten jest dne 27. ledna 1421 od Pražanů až

do základů svých rozbořen a zboží jeho dostalo se pak rozličným rodům v držení, tak jmenovitě v 16. stol. pánům Hyzrlům, ok. r. 1577 Janovi Vchynskému z Vchynic, ku konci 17. stol. p. Čabelickým, v 18. stol. hraběti Arnoštovi Golčovi. Dcera tohoto prodala K. r. 1795 hr. Klam-Martinicovi, a ten opět r. 1800 Ant. Korbovi rytíři z Weidenheimu, jehož rodu dosud patří. K. bývají od Pražanů letního času hojně navštěvovány.

Kunreuth dolní (*Unter K.*), ves při potoce, 16 d. 107 ob. něm., kr., okr. a býv dom. Cheb. (1½ hod. záp.), kat. obc. K. d., pol. obc. a far. Mühlbach; opodál mlýn; — 5 d. náleželo za patrimon. zřízení k dom. sv. Klara.

Kunreuth horní (*Ober K.*), nejvýše ležící ves v Chebsku, 24 d. 139 ob. něm., kraj, okr. a býv. dom. Cheb. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. K. h., pol. obc. Pilmersreuth dolní, far. sv. Anna; dv. popl. s ovčínem. — R. 1135 dán Trauenreuth a K. — nelze však určiti, zdali dolní či horní — od Děpolta markrabí Vohburského klášteru Reichenbašskému, od kteréhož pak postoupeny jsou v léno Gottfridovi z Welternfeldu.

Kunstadt, Konstadt, ves na stejnojmenném potoku, 35 d. 249 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. ob. K., far. Stein, býv. dom. Schönbach; škola, 2 mlýny.

Kunstberk, myslivna při bažantnici a zámeček, řeč. Nový Kunstberk, ¼ hod. sev. od Křince. Na místě tom stával hrad K. hlubokým příkopem obehnaný, který okolo r. 1493 p. Viktorínovi a r. 1541 Hendrichovi Křineckému z Ronova náležel. Na začátku 16. stol. spatřujeme na K-ce Jakuba Kostomlatského z Vřesovic. Po bitvě Bělohorské jest v plen vzat a s Dobrovicí a Pečicemi Albrechtovi z Valdšteina za 203.825 zl. prodán.

Kunstdorf viz Gunstdorf.

Kunstfarb, sam. u Bezdružic.

Kunštát (*Kronstadt*), far. ves pohraničná, v údolí nad Orlicí divokou, 116 d. 728 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., pošta a býv. dom. Rychnov (5 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov patr. hr. Kolovrat, 2835 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř., škola, vedlejší celní úř., papírna, 2 mlýny. Trhy výroční a dobytčí: 1. poslední pondělí v dubnu, 2. první pondělí v srpnu, 3. poslední pond. v říjnu.

Kunvald, far. ves, 319 d. 1934 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., pošta a býv. dom. Žamberk (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. náb. fond, 2654 osadníků; far. chrám sv. Jiří uvodí se mezi farními již r. 1384; škola, několik mlýnů. — R. 1457 usadil se zde s povolením krále Jiřího rytíř Řehoř s přáteli svými stejně smýšlejícími, a založil zde první osadu Bratří českých, kteří zachovávajíce přísnost mravů a vzdáleni jsouce všech úřadů církev v původní stav navrátiti se snažili. Jednota tato, která národu českému mnoho výtečných sil odchovala, zvolila sobě r. 1467 tré biskupův č. starších, a mezi těmi Matiáše z K-u, držitele statku K-ského.

Kunwald viz Solopisky (okr. Kouřím).

Kunwalden, ves, 15 d. 58 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonné (¾ hod. sev. vých.), kat. a pol. obc. a býv. dom. Lemberk.

Kunžak, Kumžak (*Königseck*), panství (dle soudního odhadu z 11. června 1842 za 209.412 zl. 30 kr. 3⅙ hal.) a městys při potoku, 269 d. 2324 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hrad. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., diéc. Buděj., vik. Jind. Hrad., patr. stud. fond, 4229 osadníků; far. chrám sv. Bartolom. založ. nepochybně na sklonku 14. stol., škola, pošt. exped.; sam.: Lana, u Malatů, Petrák, Šaiba, Šputák a za Vodou. Trhy výroční: 1. v pondělí po Hromnicích, 2. v pondělí po neděli Misericordia, 3. v pond. po sv. Matouši, 4. na den po všech Svatých. Týdní trh zároveň na dobytek každý čtvrtek. — K. dostal se směnou od krále Jana Oldřichovi z Hradce (1389). Heřman z Hradce postoupil na sklonku 14. stol. právem dědickým statky Bílkov, Dačice, Maleš a Šternberk (na Moravě) pak K. a půl městyse Strymilova dceři své Elišce a choti jejímu Janu z Kravař na Krumlově (Moravském). V 16. stol. dostalo se panství K-ské opět pánům z Hradce a po nich Slavatům. Po vymření těchto po meči (1691) připadla Telč a K. Marii Barboře, provdané za hrab. z Lichtenstein-Kastelkorn. Její vnuk Frant. Ant. hr. z Lichtenšteina odkázal poslední svou vůlí Telč a K. Aloisovi hr. Podstatskému z Prusinovic, který se pak Podstatský-Lichtenštein psáti začal. Nynější držitelkou jest Amalie Podstatská, roz. hr. Clary z Aldringen.

Kunžvald (*Königsfeld*), ves v lesnaté krajině, 51 d. 370 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Třebonice; fil. chrám sv. Vavřince, vystav. r. 1607 na místě staršího, ve 14. stol. již stávavšího kostela farního, škola; na patě blízkého vrchu druhdy hojněji navštěvované lázně s kaplí P. Marie.

Kunžvart (*Kuschwarda*), městys blíž zla-

té stezky, 71 d. 718 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. Adolf kn. Švarcenberk, 3041 osadníků; far. chrám sv. Trojice z r. 1781, škola, pošt. exped. zpěv. spolek, lázně, vyrábění desk ozvučných a okrají sítek; opodál mlýn řeč. Dammmühle a 3 samoty, pak mešní kaple P. Marie. Trhy výroční: 1. na sv. Jiří, 2. na den sv. Michala, 3. dne 15. prosince; připadnou-li dny tyto na neděli, odbývá se trh příští pondělek; týdní trh každý úterek. — Na blízkém příkrém vrchu jsou zříceniny hradu soujmenného, o němž se nám žádných zpráv nedostalo; dá se však takřka s jistotou souditi, že byl pohraničným hradem, vystaveným ku střežení „zlaté stezky", čemuž i to nadsvědčovati se zdá, že byla okna pouze na jihovýchodní straně.

Kurakov, Korákov, sam, u Hrušova (okr. Vlt. Týn.) — tam chybně Krakov.

na **Kurandě**, sam. u Slivenče.

Kurandov, sam. u Branžeže.

Kuří (*Hermannschlag*, *Hermerschlag*), ves, 78 d. 361 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Hrad. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Benešov, býv. dom. Vyš. Brod; mešní kaple z r. 1852; 19 d. tvoří zvláštní statek, který jest dne 24. března 1852 soudně odhadnut na 42.427 zl. 55 kr. stř.

Kuří, ves při potůčku, 28 d. 222 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčan. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Uhříněves; druhdy zde stávala tvrz.

Kuřimany (*Kuřimen*), ves, 20 d. 120 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Miloňovice, far. Jinín, býv. dom. Štěkeň.

Kuří vody (*Hühnerwasser* též Freistadt, Libera civitas), starobylé město na výšině, 210 d. 1346 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K. v., diéc. Litom., vik. Doksanský, patr. hr. Waldštein-Wartenberk, 2779 osadníků; far. chrám sv. Havla z r. 1724 uvodí se co taký již v předhusitské době, škola, zámek, pošt. exp. (?), plátenictví (zde a v okolních 3 místech roč. na 900 kusů plátna), něco chmele. Trhy výroč. a na dobytek ty pondělky: 1. po Velikonoci, 2. po sv. Duchu, 3. na sv. Jana Křt., 4. v pond. po Nanebevzetí P. M., 5. v pond. po sv. Havle, 6. v outerý před sv. Tomášem; týdní trh každou středu na dobytek a rozličné kramářské zboží. — K. v. tvoří s Bělou, s níž od dávných jsou spojeny dob, panství allodialní; viz Bělá.

u Kůrků viz Podhůří.

Kuromrtvy, Kuromrtvice, druhdy ves leživší někde na západ od Bílé hory, uvodí se v listině kláštera Břevnovského z r. 993, jemuž zde od knížete Boleslava tré dušníkův darováno. Zmínka o ní děje se ještě v letech 1249, 1256 a 1260.

Kurovodice, dv. popl. u Volšiny (okr. Mn. Hrad.)

Kurzbach, vska, 5 d. 29 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Neřině, far. Hřiměždice.

Kušov, osada na býv. král. hvozdě, 14 d. (po různu), 281 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hor., kat. obc. Javorník, pol. obc. a far. Stachov (½ hod.).

Kušty (*Guscht*), ves, 22 d. 120 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Malešice, býv. dom. Čeminy.

Kutlíře, vska, 10 d. 88 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (1 hod. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Křečhoř, far. Nová ves, býv. dom. Lošany. — K. dobyta jest v čas bitvy Kolínské od pruského generala Ziethena a zůstala v moci Prušanů až do jich útěku, načež ji zapálili (18. června 1757).

Kutlov viz Vodné (okr. Kamenice nad Lipou.)

Kutná Hora, Hory Kutny (*Kuttenberg*), král. horní a mincovní město s předměstími: Čech, Hlouška, Kohlmarkt a Pach č. Bach, 777 d. 12.733 ob. čes., kr. Čás. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K. H., diéc. Královohrad., vik. K. Hský, patr. zastupitelstvo města, 13.269 osadníků; c. k. kraj. soud, měst. deleg. okr. soud, státní nádvladnictví, okr. úřad, notar., bern. úř. (1. tř.), horní hejtmanství a horní soud, pošt. úřad s pošt. štací, finanční komisariát a stavit. úř., vyšší reální škola, c. k. hlavní škola a městská hlavní škola, dívčí škola s klášterem Voršilek, opatrovna (založ. 1839), c. kr. vyšší vychovací ústav vojenský (od r. 1857), ústav pro chudé (založ. r. 1503; základní jmění: 2256 zl.), špitál (založ. r. 1524; základní jmění: 111.298 zl.), městská nemocnice (zal. r. 1851, základní jmění: 2005 zl. a stavení v ceně 3400 zl.), jesličky (založ. r. 1853, základní jmění: 200 zl.), spolek paní pro ošacování chudých dívek, spořitelna, záložna, zpěvácký spolek „Tyl," tělocvičný spolek „Sokol", divadlo, přádelna na bavlnu (3.600 vřeten; stroje pracují o síle 16. koní a spotřebují ročně na 9.000 ctů kam. uhlí), tiskárna pro kartouny a šátky, pivovár, olejna, 2 cukrárny, závod na vyrábění syrobu a lihu, veliký závod koželužský, škrobařství (roč. na 3.500 centů v hodnotě 38.500 zl.), soukenictví a plátenictví. Budovy Velkolepý pětiloďový chrám sv. Barbory v čistě gotickém slohu dle vzoru Svatovítského chrámu na hradě Pražském, založený nepochybně v 14. století, věž a hlavní část kostela vyvedena však mezi léty 1483—

1505; mezi staviteli chrámu jmenují se Benedikt z Loun a Matěj z Prostějova, příjmím Rejsek. Po bitvě Bělohorské odevzdán chrám i se statkem Křečetickým k němu přináležejícím řádu jezuitskému, který jej mnohých okras zbavil, tak jmenovitě krásné, třívěžité, mědí kryté střechy a starožitné, mistrnou řezbou vynikající archy. Zvláštního povšimnutí zasluhují primátorské stolice, pak některé obrazy od Brandla. Pod chrámem jsou hrobky pánův Obiteckých, Dačických z Heslova a Vrabských z Újezda. Na kterém místě utrakvistický biskup, Filip Sidonský, r. 1507 zde zemřelý, pochován byl, uhodnouti nelze. Vedle chrámu tohoto bývala kaple Božího Těla. — Arciděk. chrám sv. Jakuba slohu gotického vystaven mezi lety 1310—1358, dle jedněch od bohatého horníka Ruthsrda, dle jiných od Bořity z Košic; zde jest pozoruhodný, od mistra Jakuba v dřevě řezaný obraz Odevzdání synů Zebedeových Pánu Ježíši za učenníky s vyobrazením K-é Hory, jak v 15. stol. byla; pak křtitelnice vyvedená ze zvonoviny r. 1505 od zdejšího zvonaře Ondřeje Ptáčka. Hřbitovní chrám Nanebevzetí P. Marie v slohu gotickém, jehož stavba ve 14. stol. započata, v 15. teprv dokončena byla. Chrám tento, který stojí na místě, kde druhdy rudy prodávány byly, a který prý z výtěžku smetených drobtů vystaven, utrpěl velké škody požárem r. 1770 a 1823. Vedle některých zdařilých obrazů zasluhuje zde výslovné zmínky uměle vyvedená kazatelna z 15. stol. Před stupněm presbyteria, u levého pilíře, pochován výtečný malíř Prandl (Brandl), který zde 24. září 1735 v domě „u Černého koníčka“ (čís. 314) zemřel. — Kostel sv. Jana Nepomuckého vystaven v slohu italském r. 1753. — Kostel Všech svatých založen r. 1292 od Kolinských za hojné požehnání v dolech u Kluku, kdež jim Kutnohorští dolovati dovolili. Hlavní oltář ozdoben krásnou řezbou od Eigla (1747) a obrazem od Brandla; nad vchodem do sakristie prastarý, na dřevě malovaný obraz, jejž v novější době obnovil malíř Lhota. — As ¼ hod. jih. záp. od města gotický chrám Nejsvětější Trojice, dostavený s velkým nákladem ok. r. 1489 od Jana Smíška z Vrchovišť; největší pamětihodnost jeho jest sanctuarium zhotovené z pískovce hrubozrného v podobě jehlance od mistra Rejska; obraz hlavního oltáře od Brandla nahražen r. 1770 kopií. — Na místě někdejšího kostela sv. Kříže (asi z r. 1324) špitál s kaplí, v níž jest ze starobylého onoho chrámu oltářní obraz sv. Konstantina s uměle řezaným rámcem od neznámých mistrů, pak obraz Bolestné P. M. a kazatelna, pamětihodná svými dřevořezbami. V jidelně téhož špitálu sedm starých obrazů. — Vlaský dvůr — nejpamětihodnější soukromá budova zdejší — dal ku konci 13. stol. král Vác. II. k svému přebývání v podobě hradu vystavěti; zachoval se co do hlavních části až podnes, ač v chatrném stavu. Když jsou r. 1300 vlaští mincovníci do Hor K-ých povoláni byli, odevzdána jim budova tato a zde raženy jsou první české groše. Odtud název Vlaský dvůr. Za Vladislava jest V. d. rozšířen a gotická kaple (r. 1862 částečně oprav.) při něm vystavěna, kterouž hlavně řezbářské práce a pamětihodný obraz Ecce homo z r. 1495 zdobí. Zde vyřízeny přemnohé důležité záležitosti; tak na př. podepsán zde r. 1408 od král. Vác. IV. Kutnohorský dekret, jímž dána na vysokých školách Pražských Čechům přednost před cizozemci. Ze sněmů zde držaných jmenujeme pouze ten, na němž r. 1471 Vladislav Polský za krále Českého zvolen byl. Více péče a pozornosti zasluhuje zdejší archiv. Vlaský dvůr jest nyní sídlem horního úřadu. — Hrádek, též seminář, nyní budova hlavní školy, za dávných dob tvrz a sídlo pánů Kolovratův Novohradských. K r. 1458 připomíná se, že Hrádek nad Páchem prodán po uprchlém Ambrošovi Krtkovi Michalovi Preklerovi, od něhož jej Jan Smíšek z Vrchovišť koupil a v nynější podobě vystavěl. Počátkem 17. stol. náležel obci Kutnohorské, jíž jest po bitvě Bělohorské odňat a r. 1626 jezuitům odevzdán, kteří sobě v něm seminář zařídili. — Kamenný dům dal vystavěti v gotickém slohu od proslulého Rejska ku konci 15. stol. Smíšek z Vrchovišť. Přešed r. 1849 v majetek obce upraven v úřední obecní dům. V zasedací síni mistrovská socha Ukřižovaného Krista od čes. řezbáře Jakuba, který v 15. stol. živ byl — Dům knížete Minsterberského, nyní továrna, jest pozoruhoden pro svou gotickou věž, v kteréž jest síň s nákladně pozlacenou půdou. Začátkem 15. stol. byl majetkem Arnošta, vévody Bavorského. — Městský pivovár, někdy tvrz Lorec (v. t.). Mimo to mají umělecké ceny socha marianská (na zeleném trhu) a jiné od jezuit. frátera Frant. Bauguta, pak kašna z r. 1495 od mistra Rejska. — V které době K. H. původ vzala, určiti nelze, jisto však, že ve 13. stol. hory zdejší přehojný užitek poskytovaly, tak že král Otakar II. r. 1276 pohnuta se viděl, H-u K-ou za král. město prohlásiti. Jak K. H. tehdáž mocna byla vidno z toho, že král Otakar II., pozdvihnuv války proti císaři Rudolfovi, 1000 havířův a 600 koní odtud k vojsku svému odvedl. Ačkoli tím

hornictví nemálo utrpělo, kleslo ještě více za zlovlády Braniborcův. Z klesnutí svého zotavila se K. H., jak mile Václav II. na stolec český dosedl a městu první horní řád udělil (1299). R. 1304 oblehl Albrecht Rakouský město, jehož pokladův dychtiv byl, musel však s nepořízenou nejen K-ou H-u, ale i zemi Českou opustiti. Se stejným štěstím obléhal tentýž král r. 1307 opětně město, když po smrti krále Václava stavové čeští, zamítnuvše syna jeho Fridricha, zvolili sobě za krále Jindřicha Korutanského. R. 1310, dne 10. čce zmocnil se Fridrich ml. markrabě Míšeňské a pomocník Jindřicha Korutanského zradou Ruthardovcův K-é H-y, která se králi Janovi teprv po opanování Prahy vzdala. Za krále Jana, který jak známo mnoho peněz potřeboval, odváděno ze zdejších hor 500—600 hřiven stříbra týhodně. R. 1329 osvobodil král město a statky jeho ode vší berně a prohlásil, že horníci od jejich soudu horního nikam jinam odvoláváni býti nemají, čímž dáno městu první místo po Praze. R. 1348 utrpěla K. H. zemětřesením veliké škody. V jakém rozkvětu K. H. za vlády Karla IV. byla, vysvítá nejpatrněji z toho, že prý zdejších 60 pivovárů nedostačilo pro obyvatelstvo. V rozbroji mezi Václavem a Sigmundem zabit od Kutnohorských v krvavé pátce 13. srpna 1403 důmyslný skladatel „Nové rady“ J. Smil Flaška z Pardubic. Ve válkých Husitských dály se od zdejších obyvatelův, na větším díle německých, převeliké škody vyznávačům kalicha, kterým se teprv 25. dubna 1421 vzdali a od nich velkomyslně na milost přijati jsou byli. V září r. 1421 ustanovil se zde rokující sněm na tom, aby veliký kníže Litevský Alex. Vitold za krále českého požádán a přijat byl. Dne 20. prosince přitáhl Žižka do Hory, nazejtří však města opustil, zanechav tam jen slabou posádku. Sotva se Husité na 250 kroků od města vzdálili, přiblížilo se třikráte větší vojsko královské vedoucí v předním houfci jízdném stádo volů, na nichž se měla síla česká oblomiti; Čechové však, otočivše se hradbou vozovou, odráželi až do noce nepřátelské útoky. Co zde bojováno, otevřeny jsou zradou Sigmundovi brány do města, kdež nastalo vraždění podobojích a páchány jsou neslýchané ohavnosti. Dlouho se zde Sigmund neudržel, nebo již 6. ledna 1422 uháněl se svými zástupy horem padem z z H-y K-é, kázav na několika místech město zapáliti. Na to dáno město Pražanům pod správu. Když později nedorozumění mezi Pražany a Tábory vzniklo, odňata jest oněm K. H. a dána v moc Táborům. Při tom vzalo město zkázu ohněm a doly přišly k zpustošení. Na sněmě držaném zde r. 1431 stalo se narovnání mezi Tábory a Sirotky, zároveň i ustanovena 12ti údová vláda zemská. R. 1432 uzavřeno zde příměří se stranou Římskou. Na sjezdu r. 1444 zvolen Jiří Poděbradský od stavův pod obojí za nejvyššího hejtmana východních krajů. R. 1448 umluvil se zde Jiří Poděbradský se svými přátely na opanování Prahy, čímž moci královské nad Čechami dosáhl. R. 1488 zřízena zde kněhtiskárna, v níž se t. r. tiskly Ezopovy bájky. Od r. 1489—93 žil zde Augustin biskup Sanktuarienský, hlava církve pod obojí. R. 1504 usadil se v K-é H-e Filip de Novavilla, biskup Sidonský, který zde zařídil zvláštní konsistoř utrakvistickou, neodvislou od utrakv. konsistoře Pražské. Konsistoř ta udržela se zde až do bitvy Bělohorské. Opětným dosazováním cizozemcův v úřady počala sláva hor Kutenských, po 3 století trvavší, tak klesati, že Ferdinand I. další náklad na hory odřekl. Když horníci r. 1547 králi pomoc odepřeli, zbavena K. H všech výsad a práv, kterýchž později částečně opět nabyla. R. 1568 zapovězeno od krále Matiáše židům, kteří se při dobývání stříbra častých podvodů dopouštěli, jak v městě, tak i na míli v okolí zdržovati se. R. 1582 utrpěly hory povodní velké školy. Pro účastenství ve zpouře proti Ferdinandovi II. pokutována H. K. ztrátou statkův a práv; statky odevzdány jsou jezuitům, práva navrácena jsou r. 1625 s tím závazkem, že jest obec povinna, skrze 10 let náklad vésti na hory, čímž město jakož i během následujících bouřlivých let velmi zchudlo, hory pak, které za svého květu 1000 hřiven stříbra týdně do královské komory odváděly, klesaly vždy více a více, až konečně od počátku našeho století docela zanikly. Kutná Hora jest rodištěm: Martina Kuthena ze Sprinsberku (nar. r. 1510 † 29. bř. 1564), Šimona Věterčky Kapihorského (žil v 17. věku), slavného malíře Brandla (Prandla), prof. Jana Er. Vocela (nar. 24. srp. 1803), Josefa Kajetana Tyla (nar. 4. února 1808 † 11. čce 1856) a Ant. Lhoty.

Kutřín, ves na Richenburském potoce, 22 d. 103 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Perárec, far. a býv. dom. Richenburk; protestanté patří k pastorátu Prosečskému; viz též Kamenice pustá.

Kutrovice, ves, 27 d. 230 ob. čes., kraj Praž., okr. a býv. dom Slané ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neprobylice, far. Kvilice; 1 dvorec selský náležel za patrim. zřízení k dom. Vraní. — K. byli ve 14. a 15. stol. rodinným sídlem panoší z K-c. R.

1398 věnoval Zdislav z K-c manželce své Marketě 125 kop gr. na dědinách svých v K-cích a Neprobylicích. Dle Sommera byla v předhusitské době v držení K-c kapitula Pražská.

Kutschlin, ves, 15 d. 110 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom Bílin. (½ hod. jih. vých.), kat. obc. Dřínek, pol. obc. Radovesice.

Kuttau (čes. Chudějov?), ves, 12 d. 63 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Haag, far. Omlenička, býv. dom. Vyš. Brod; opodál Putschegelhof.

Kuzová (*Wallisgrün*), ves 38 d. 313 ob. něm., kr. Žatec., okr. Jesenic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zdeslav, far. Čistá, býv. dom. Libyně; synagoga. K. uvodí se v 15. věku co příslušenství hradu Krakovce.

Kuzí, Kuzy, (*Kuzau*), ves v líbezném údolí, 27 d. 214 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. již.), kat. obc. K., pol. obc. Lukavice, far. Stražov, býv. dom. Týnec a Běšiny. Na někdejší tvrzi seděli druhdy páni Dlouhovešti z Tropic.

Kužel, sam. u Poněďraže.

na **Kuželově** viz Kvaštov.

Kvaderuby, někdy ves v Boles. neb Bydžovsku.

Kvaň, ves, 78 d. 656 ob. čes., kr. Praž., okr. a fara Zbiroh (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. sv. Dobrotivá; cvočkářství. — K. jest bez odporu prastará osada, která, jak se zdá, založena byla od Kovaně (Kvaně), jednoho z dvou vrahů sv. Ludmily, neb jisto, že vrazi tito hojně obdarováni byli od Drahomíry, která jim též dle Hájka hory a lesy v knížetství Tetínském v dědiny rozdělati dovolila. R. 1263, 13. května daroval K. biskup Pražský Jan III. z Dražic Augustinskému klášteru na Ostrově u sv. Dobrotivé.

Kvasejovice, druhdy statek, nyní ves, 22 d. 202 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¼ hod. záp.?), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Prčice; dv. popl., opodál hájovna. — K. darovány jsou r. 1045 od Břetislava I. klášteru Břevnovskému, v jehož držení pak po mnohá století zůstaly. V 16. stol. vládli K-emi rytíři Měděncové z Ratibořic. V 17. stol. spojeny jsou K. s Uhřicemi, s nimiž pak k Prčici se dostaly.

Kvasejovice, Kvasovice, ves při potoku, 30 d. 260 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Tučapy, býv. dom. Branlín a Přehořov; dv. popl., mimo ves kaple sv. Anny z r. 1695 a škola (?). — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem rytířů z Krasejovic, kteří stavše se pány blízkého Přehořova, Přehořovští z Kvasejovic psáti se začali. Povýšení později do stavu hraběcího vymřeli v předešlém století.

Kvasetice, ves, 20 d. 149 ob. čes., kraj Čás., okr. Něm. Brod (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a býv. dom. Květenov, far. Krásná hora; sam. Svítalka, hospoda při Německobrodské silnici. — Ves K. zapsal mezi jinými císař Sigmund r. 1436 Mikulášovi Trčkovi z Lipy.

Kvasetice, ves, 46 d. 340 ob. čes., kr. Plz., okr. far. a býv. dom. Planic. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K.

Kvasin, ves, v hornaté krajině, 25 d. 136 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Kostelec, býv. dom. Rosice.

Kvasiny, Kvasina (*Kwasnej*), ves, z části na výšině, 132 d. 934 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Solnice; zámek, pivovár (roč. na 3671 věder v hodnotě 14.687 zl.), mlýn, papírna (rozličné papíry roč. za 12.000 zl.), veliký závod na bílení plátna (roč. na 8300 kusů) a příze (roč. na 1100 balíků). — K. náležela druhdy k rozsáhlému panství Litickému, jež kníže Jindřich Minsterberský prodal r. 1495 p. Vilémovi z Pernšteina.

Kvaskovice, ves na Strakonické silnici, 35 d. 229 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Skála, far. Paračov, býv. dom. Štěkeň; dv. popl., myslivna.

Kvaskovice, ves, 27 d. 168 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (2 hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Nová ves, far. Dobrš, býv. dom. Němčice a Kraselov.

Kvašlice, vska, 8 d. 54 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¾ hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Habartice, býv. dom. Obytce; dv. popl., mlýn.

Kvasničkův dvůr viz Čelkovice.

Kvašňovice, far. ves, 51 d. 390 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., pošt. a býv. dom. Oselec, diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. hr. Boos-Valdeck, 2125 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje byl již r. 1384 farářem osazen; v něm jsou náhrobky Ferdinanda Karla Švihovského z Risenberka († 20. srp. 1556), a Petra Oseleckého z Dlouhé vsi († 1578); škola; na hřbitově hrobka hrabat z Boos-Valdecku s kaplí sv. Eugena z r. 1846.

Kvasovice viz Kvasejovice.

Kvaštov, ves, 10 d. 108 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Květuš, pol. obc. Nosetín, far. Chyška, býv. dom. Nadějkov (2 d. k Jistebnici); stranou dv. popl. Kvaštov malý.

Kvaštov, ves, 13 d. 86 ob. čes., kr. Táb.,

okr. Sedlec ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Přestavlky, far. Prčice, býv. dom. Mitrovice; dv. popl., myslivna. opodál mlýn Jezerský a mlýn na Kuželově. — Když se r. 1539 synové po Bohuslavovi Mitrovském z Nemyšle o dědictví rozdělili, připadl dvůr Kvašťovský p. Jindřichovi. Později přešel statek Mitrovický v držení rozličných rodů, až r. 1670 Petrovi Arnoštovi Vratislavovi z Mitrovic trhem postoupen spolu s tvrzí neb dvorem řeč. Kvaštov a mlýnem Jezerským.

Květinov, Květenov, statek (dle trhové smlouvy z 1. července 1852 za 112.000 zl. stř.) a ves, 31 d. 259 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Krásná hora; zámek z r. 1811 a park, fil. škola, dv. popl., pivovár, závod na vyrábění lihu, olejna, mlýn na moučku z kostí, opodál rasovna. — R. 1436 zapsán K. od cís. Sigmunda Mikulášovi Trčkovi z Lipy na Lipnici a dědicům jeho. Nynějším majitelem jeho jest p. Prokop Rychlý.

Květinov, sam. u Nejepína.

Května (*Blumenau*), far. ves v pahornatině, 91 d. 685 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (3 hod. již.), kat. i polit. obc. K., pošt. Polička, diéc. Králohr., vik. Litomyšl., patr. náb. fond, 763 osadníků; lok. chrám sv. Vavřince uvodí se v předhusitské době mezi farními, škola.

Květnice, ves, 23 d. 243 ob. čes., kraj Praž., okr. Čes. Brod. (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. Dobročovice, far. Sluštice, býv. dom. Škvorec; dv. popl., mlýn. — Na někdejším hradě seděl r. 1423 Prokop Trčka z Kralovic, kterýž prý zde od Husitův přepaden a zabit jest.

Květnice (*Favoritenhof*), kníž. dv. popl. $^1/_2$ hod. od Krumlova; na jih. vých. vrchu chrám slohu antického, vystavený na památku vítězství kn. Karla Švarcenberka v bitvě u Lipska.

Květov, někdy panské sídlo, nyní ves, 38 d. 377 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Červená, býv. dom. Orlík; na blízku fil. chrám sv. Jana ze sklonku 16. stol., pak sam.: v Hamrech, hájovna na Křížkách, hájovna v Dolnách, hájovna v Oboře a lovčí dům v slohu tyrolském.

Květuš, ves, 43 d. 318 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. K., pol. obc. Nosetín, far. Chyška, býv. dom. Nadějkov (12 čís. náleželo k druhé čtvrti svobodníkův kraje Táborského), 2 mlýny.

Květuš, někdy ves náleževší k zboží Trkovskému.

Květušín, Dětušín (*Quitoschin*), ves, 12 d. 107 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lštín, far. Polná, býv. dom. Krumlov. — Na počátku 15. stol. náležel prý K. ku zboží kláštera Strahovského.

Květušov (*Quitosching*), vska, 5 d. 41 ob. něm., kr. Buděj, okr. a býv. dom. Krumlov ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Skubice, pol. obc. a far. Sveraz.

Kvic malá (*Klein-K.*), ves, 17 d. 156 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K. velká, far. a býv. dom. Smečno; cukrárna, parní mlýn, kam. uhelné doly; $^1/_8$ hod. sev. vých. na kopci kaple Božího hrobu vystavená r. 1664 dle vzoru Božího hrobu v Jerusalemě; blíž kaple myslivna. Na vrchu tom nalezeny rozličné starožitnosti, z čehož lze souditi, že zde bylo pohanské pohřebiště.

Kvic velká (*Gross-K.*), druhdy zvláštní statek, nyní ves blíž předešlé, 16 d. 150 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan., kat. i pol. obc. K. v., far. a býv. dom. Smečno. — V 16. a na počátku 17. stol. seděli na někdejší tvrzi páni Žďárští ze Žďáru a na Kladně. R. 1623 koupil K. v. a m. od královské komory Jaroslav Bořita z Martinic a spojil je s panstvím Smečenským.

Kvíčovice, ves, 47 d. 310 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Holišov.

Kvidla (*Aussergefild*), far. ves (539 vid. sáhů nad hladinou mořskou), 81 d. 1012 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Vimberk ($3^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Zdíkov velký, diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. hrab. Frant. Thun-Hohenstein, 2213 osadníků; far. chrám sv. Štěpána z r. 1765, škola, zámek s mešní kaplí v slohu švýcarském, vedlejší celní úř. (2 tř.), zhotovování ozvučných desk (roč. za 3500 zl.) a rozličného dřevěného zboží; též se odtud mnoho na skle malovaných obrazů vyváží. opodál mešní kaple se samotou Trömlhof, $^1/_2$ hod. vzdálí Franzensthal (v. t.), $^1/_4$ hod. Grafenhütte, 8 d. 78 ob. něm., a Hammerhäuser č. Hammerheger. Na blízku prýští se Vltava na vysoké bažinaté planině (3727 střevíců nad mořem). Připomenouti též dlužno, že jsou všechna stavení, ano i chrám a zámek ze dřeva.

Kvikalka viz Mníšek (okr. Zbraslav).

Kvílice, far. ves na soujmenném potoce, 21 d. 187 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Slan. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Slan. (4 d. k Vranému, 2 d. ku Kornhausu a 2 d. k Týnci panen.), arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. hr. Klam-Martinic, 2109 osadníků; starobylý far. chrám sv. Víta uvodí se co taký již v předhusitské době, škola, mlýn, kam. uhelné doly. Na blízku železný kříž, na jehož podstávku dle

pověsti za dob pohanských modla stávala. — R. 1331 zaměnil Vícemil z K-ce, spolu se syny svými Peškem, Dobrohoštem, Ješkem a dcerami Žofkou a Annou dědictví své v K-ci bratru svému Vilémovi Vznatovi ze Zap za Šeštlice (Šestlice). V 15. stol. náležela K. držitelům tvrze v Třebízi. Později patřila ryt. Pětipeským z Chyše a na Blahoticí.

Kvinov (*Quinau*), ves, 28. d. 201 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Blatno, býv. dom. Červený hrádek; 2 mlýny. Vých. ode vsi na návrší poutnický chrám Panny Marie, a východně odtud zbytky někdejšího hradu Neušteinu.

Kvítkov, Vocítkov (?) (*Quitkau*), far. ves, 49 d. 252 ob. něm.. kr. Litom., okr. a pošt. Čes. Lípa (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Nový zámek a Lípá, diéc. Litom., vik. Čes. Líp., patr. hr. Kounic, 948 osadníků; far. chrám sv. Jakuba V. z r. 1725, přv. však se 14. stol., škola sadařství. — Někdejší tvrz byla původištěm soujmenného rodu panského; r. 1471 připomíná se Jan z Kvítkova seděním v Čakovicích.

Kvitkov (*Quikau*), ves, 18. d. 112 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (1 hod. vých), kat. obc. K., pol. obc. Srbice, far. Modlany, býv. dom. Trmice (10 d. k dom. Teplic.); hnědé uhlí.

Kvítkovice, vska, 4 d. 28 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. vých.?), kat. i pol. obc. Loučky, far. Turnov, býv. dom. Skály a Turnov.

Kvítkovice, ves, 25 d. 256 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Dubné, býv. dom. Komařice (6 d. k dom. Netolic.); stranou mlýn (*Neumühle*).

Kvítky (*Steinbach*), ves na stejnojmenném potoku, 18 d. 61 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mostky, býv. dom. Novéhrady.

Kydliny, far. ves, 45 d. 271 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Obytce, diéc. Buděj., vik. Lukavic., patr. svob. pán z Raišachu, 2413 osadníků; far. chrám sv. Václava uvádí se co taký již r. 1384, škola. — Na někdejší tvrzi seděli r. 1411 panošové Beneš a Léva z Kydlin, kteří od pana Jeníka staršího Nedanice, Mečkov a Čínavy, původní to sídla Jeníkův z Mečkova, koupili.

Kydlinov, mlýn ³/₄ hod. od Král. Hradce u Plácku ležící, v němž 15. února 1822 Frant. Švenda, spisovatel dějin Královéhradec zemřel.

Kyje, ves, 46. 340 ob. čes., kr. Jič. okr. Lomnic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Železnice, býv. dom. Radím a Pecka.

Kyje (*Keule*), ves, 116 d. 788 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (2¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. K., far. Brusnice něm., býv. dom. Náchod.

Kyje (*Key*), far. ves, 27 d. 296 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Uhříněves, arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. kn. Lichtenštein, 2380 osadníků, pošt. Běchovice; starožitný far. chrám sv. Bartoloměje, škola, závod na vyrábění lihu. — K. jmenují se co biskupská ves v listině kapituly Pražské r. 1306, kteréhožto roku biskup Jan IV. farní chrám v K-jích arcijahenství Bílinskému postoupil. Ve 14. a 15. stol seděli na někdejší tvrzi páni z Kyj, jimž od arcibiskupa Zbyňka ves K. r. 1408 zastavena jest. R. 1652 koupil statek K. od Marie Magdaleny Ivanské z Ivanic a Heleny Klučanské Jaroslav Bernard hr. z Martinic za 8000 zl., prodal jej však již r. 1657 knížeti Karlu Eusebiovi z Lichtenšteina za 24.000 zl.

Kyjice, Kajice (*Kaitz*), ves na Jirkovském potoce, 38 d. 243 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Borek (¹/₂ hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. Borek, býv. dom. Eisenberk a Novosedly; dv. popl., 2 mlýny. — K. prodal s hradem Borkem Vilém z Ilburka r. 1449 Albrechtovi z Konipasu.

Kyjov, ves, 27 d. 217 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Krupá dolní, býv. dom. Břevnice.

Kyjov (*Khaa*), ves, 63 d. 523 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk (2 hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. K., far. Krásná lípa, býv. dom. Kamenice čes.; škola, mlýn, váp. pec.

Kyjov, vska, 6 d. 34 ob. čes., kr. Táb. okr. Pacov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lesné, far. Hořepník, býv. dom. Loutkov a Hořepník; opodál myslivna.

Kyjov, druhdy hrad u Malesic.

pod Kyjovem viz Lipenec.

Kylismonka, sam., popisuje se při Břevňovu velkém.

Kynice viz Knínice.

Kyselá, sam. u Borového (okr. Přestický).

Kyselov (*Neustift*), ves, 12 d. 88 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lštín, far. Polná, býv. dom. Krumlov. — Beneš z Baršova a z Jívovice, řeč. Plachtík, ustanovil r. 1414, aby statku jeho, totiž Baršova, Kyselova a což v Rojích a Omlenici má, paní Kateřina z Hlavatec, manželka jeho a panoše Jindřich z Jívovice řeč. Plach-

tík, strýc jeho, tak dlouho užívali, až by děti jmenovitě Jan k dospělým letům přišly. R. 1454 prodal tento 4 kopy bez 3 grošů platu ročního na dědinách svých v K-ě a Baršově Janovi řeč. Koňata z Olešnice a Janovi Stebňákovi z Čichtic.

Kysibel (*Giesshübel*), panství (postoupeno 13. června 1829 za 500.000 zl. stř.) a ves, 58 d. 579 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. K., far. Zalmanov; 2 zámky (starý a nový), pivovár, dv. popl., továrna na porcelán a kameninu, lázně, kyselka („Pramen krále Otona"), která se široko daleko rozesílá (roč. přes 250.000 láhví) a s prospěchem v rozličných se pije chorobách. Obsahuje kyselinu uhličitou i sodu a poskytuje s bílým nákyslým vínem sloučená velmi příjemný občerstvující nápoj. Od r. 1844 jest zde zařízena léčba syrovátkou, koupelemi a pitím pramenů. — Sídlem panství K-ského byla od nepaměti Andělská hora až do svého zničení skrze Švédy (viz tam). Po pádu Leonarda Kolona z Felsu přiřknuto panství K-ské král. fisku, od něhož se hr. Černínům dostalo. František Josef hr. Černín postupil jeho r. 1731 Adamovi hr. Hartigovi, jehož syn Ludvík Maria panství tak prodlužil, že bylo r. 1794 veřejnou dražbou prodáno. Od r. 1829 jest držitelem K-u rod rytířů z Neuberka.

Kystra (*Kystrau*), ves v údolí při pravém břehu Ohře, 22 d. 130 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. vých.), kat. obc. K., pol. obc. a far. Radonice, býv. dom. Vršovice. — Druhdy zde stála tvrz a K. byla zvláštní statek, o němž první zmínka se děje k r. 1389, kdežto Grinwald z Braškova manželce své 250 kop gr. věna zapsal na dědinách svých v K-e, Družci a Dobré, k čemuž Jan z Jablonce svolení dal. V 16. stol. byla K. majetkem Jana z Ilburka a manželky jeho Žofie z Vřesovic, kteří ji prodali Zákostelským z Bílejova, bohatým měšťanům Lounským a držitelům statku Vršovic a v Praze domu řeč. Platejs. Od té doby zůstala K. s Vršovicemi spojena.

Kyšice, ves pod kopcem řeč. Pohodnice, 64 d. 497 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. K., far. Dýšina; železná ruda.

Kyšice, ves, 89 d. 380 ob. čes., kr. Praž. okr. a far. Unhošť (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. K., býv. dom. Tachlovice; dv. popl., ¼ hod. sev. vých. Čertův mlýn. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1402 Hašek z Braškova. R. 1412 prodala Škonka vdova po Grinwaldovi z Braškova dědiny své věnné v K-cích tvrzi s příslušenstvím a v Braškově tvrzi s příslušenstvím, na nichž měla 300 kop. gr. zapsaných, Janovi z Kladna. Při rozdělení panství Kladenského na pět dílů r. 1688 dostala se K. k Tachlovickému podílu.

Kyšice malé viz Bezděkov dolní.

Kyšický mlýn viz Chyňava.

Kyškovice, ves nad Labem, 40 d. 200 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (¾ hod. sev. vých.), kat obc. K., pol. obc. Brzánky, far. Vetlá, býv. dom. Brozany; myslív. při bažantnici.

Kyšovka, druhdy ves, neznámého nyní položení, jež příináležela k Leštnu.

Kyšperk viz Chlumec (na Litoměřicku).

Kyšperk viz Supí hora.

Kytín, ves při potoku, 72 d. 514 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (5 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Mníšek; veřejná kaple P. Marie, nepochybně na místě někdejšího chrámu, pocházivšího z předhusitské doby.

Kyžlice, Kejžlice, ves, 94 d. 708 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. K., far. a býv. dom. Lipnice; škola. Sam.: Staré hutě (*Althütten*) ¼ hod. vých., Nový dvůr (*Neuhof*) ¼ hod. již.; Orlov pod lesy, ½ hod. vých. — Vilém z Landšteina a na Lipnici vykázal odtud (okolo r. 1397) kanovníkům Lipnickým osm kop ročně.

L.

Laab, ves v krásném údolí Jizerském, 25 d. 170 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Sněhov, far. Nábzí, býv. dom. Malá Skála.

Laaden, ves, 26 d. 164 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Jablonné (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Markvartice; cihelna, dv. popl. — L. byl druhdy zvláštní statek, náleževší dominikanskému klášteru v Jablonném, po jehož zrušení od hr. Pachty r. 1790 za 9261 zl. 34 kr. zakoupen a s panstvím Jablonským spojen jest.

Labětín, ves, 47 d. 282 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Zdechovice. — L. byl majetkem někdejšího kláštera Sedleckého,

jemuž ve válkách Husitských odňat a od cís. Sigmunda Kunšovi Voděradovi (?) z Sekyřic a jeho dědicům s jiným ještě zbožím klášterským r. 1436 zapsán byl.

Labouň, ves, 35 d. 205 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Vrsče, býv. dom. Milčeves. — Před věky stávala zde tvrz, jež byla původištěm panoší z Labouně, kteří se pak dle svých sídel v několik větví rozdělili, jako: Bartošovští z L-ě, Zlivští z L-ě, Bradští z L., Labounští z L., Labounští z Strašína. Rod tento zanikl válkou 30letou.

Labská stráň viz Stráň Labská.

Labuť (*Labant*), statek allod. (dle trhové smlouvy od 28. března 1843 za 28.810 zl. stř.) a ves při potoce, 93 d. 694 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Bohuslav; zámek, kaple sv. Václava z r. 1750, škola, pivovár, dv. popl., mlýn. — Výše jmenovaného roku koupil statek L-ský p. Krištof Stingel.

Labuť viz Konařovice.

. **na Labuti**, hospoda, viz Krč hořejší.

Laby, Dlaby, ves, 16 d. 107 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Liboun, far. Louňovice, býv. dom. Zvěstov (3 d. k Libouni). — L. náležely někdejšímu klášteru Louňovickému.

Labzy (*Labes*), ves při potoce, 17 d. 75 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Ošelín, býv. dom. Kladruby.

Lacenbok jinak Zíkov, druhdy hrad u Soběboře, na němž r. 1414 Prokop z Lacenboka zemřel, načež celé zboží na krále spadlo. R. 1541 uvodí se již co hrad pustý v držení Markéty Mezeřické, paní na Ledči.

Lacina, ves, 24 d. 136 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Blatná (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Vahlovice, býv. dom. Drahenice (mlýn k Blatné); opodál Nový mlýn (Neumühle).

Lačnice?, někdy ves, která s pěti jinými k hradu Kostelci nad Sázavou náležela.

Lačnov (*Lačnau*), ves v Švarcavském údolí, 22 d. 137 ob. něm., kr. Chrud., okr. Polička (2 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Korouhev, býv. dom. Bystré.

Lačnov viz Lučna česká.

Lačnov, Lačinov, někdy ves na dom. Věžnickém, zanikla válkou 30letou.

Lada, popisuje se u Nimburka.

Laden, ves v novější teprv době založená, 14 d. 64 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Strážiště, býv. dom. Liběšice.

Ladměřice viz Vladmiřice.

Ladronka viz Motoly.

Ladronka viz Smichov.

Ladung, někdy Langendorf, ves v horách, 29 d. 135 ob. něm., kr. Žat. okr. Hora sv. Kateřiny (1 1/4 hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Nová ves, býv. dom. Eisenberk a Novosedly; 1/2 hod. jih. vých. myslivna Rothe Grube.

Ladung, ves na úpatí pohoří, 56 d. 336 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Duchcov (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Osek — 14 d. náleželo za patrim. zřízení k panství Oseckému; škola, mlýn.

Ládvé, ves, 28 d. 230 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Těptín, far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Dobřejovice.

Ládveo, Ládves, veska, 4 d. 37 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1 1/2 hod. vých.), kat. obc. Ládvé, pol. obc. Těptín, far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Dobřejovice.

Laf, sam. u Ponědražka.

Lahošť (*Loosch*), ves na potoku, 46 d. 304 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Duchcov (1/2 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Ledvice, far. Jeníkov; 2 mlýny. — L., ves kanovnictví sv. Václava na hradě Pražském, zapsal cís. Sigmund r. 1437 Jakubovi z Vřesovic.

Lahovice, ves blíž vtoku Mže do Vltavy, 39 d. 313 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Zbraslav (1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. L.; dv. popl., závod na vyráb. hliněného nádobí, veliká cihelna. — Zde měl klášter Ostrovský od nepaměti až do r. 1270 jakýsi statek, který král Přemysl Otakar vyměnil a k svému loveckému hrádku ve Zbraslavi připojil. Odtud nadán r. 1115 též klášter Kladrubský, a kostel Litoměřický měl zde od Zdeslava darovanou roli.

Lahovice, ves v Středohoří, 23 d. 104 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. Bílin. (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Libčeves; veřejná kaple sv. Jakuba z r. 1751, při ní mineralní zřídlo.

Lahovská viz Radotín.

Lahoš viz Přestavlky.

Lahrbauden, 10 d. 100 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. obc. Niederhof II. díl horní, pol. obc. Niederhof.

Lahuť, vska, 6 d. 29 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (2 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. Selce, far. Římov, býv. dom. Nov. Hrad.

Lachenwitz, vska, 9 d. 88 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ruckendorf; 1/2 hod. sev. pohodnice.

Lachov (*Löchau*), ves v úžlabině při hoře řeč. Hajda, 67 d. 431 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Police (2 hod. sev.

záp.), kat. i pol. obc. K., far. Teplice hořejší; škola, mlýn při rybníce. Obyvatelstvo živí se vedle rolnictví přádelnictvím, tkalcovstvím a zhotovováním řešet.

Lachovice, ves, 21 d. 98 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Brlozec a Kozlov, býv. dom. Toužím; stranou 3 mlýny a cihelna.

Lakýrka viz Lysolaje.

Lampertice (*Lampersdorf*), ves v údolí při potoce, 136 d. 925 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Zacléř (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Bernartice; škola, pátenictví, kam. uhelné doly; as před 50. lety byly zde skelné hutě.

Lampus, sam. blíž Vyskytné (okr. Pelhřimov.)

Lána, sam. u Kunžaku.

Landhouska horní, čís. 59 a **Landhouska dolní**, čís. 60 viz Viničné hory u Prahy.

Landeswart slul někdy po německu hrad Mostský (Brüx).

Landfrid viz Petrovičky.

Landráty (?), veska, 6 d. 25 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Telecí.

Landskroun viz Lanškroun.

Landšperk viz Lanšperk.

Landštein (*Landstein*), panství fideikom. (odhadnuto dne 26. srpna 1846 na 409.786 zl. 46½ kr. stř.) a ves, 13 d. 82 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vitiněves, far. Staré město; fil. škola, dv. popl. „Landstein," mysliv. „Stagl" při rybnice řeč. Sichelbach a mlýn řeč. zámecký. — Nad dvorem popl. vyčnívají z úkrytu lesního malebné zříceniny hradu soujmenného (327,2 víd. sáhů nad mořem), původního to sídla staročeského rodu pánů z Landsteina, kteří, jsouce ratolestí mocných Vítkovcův, růže bílé v červeném poli za znak užívali a na počátku 17. stol. Vilémem Svitákem, pánem na Sosni a Brzole, vymřeli. Hrad L. vystaven nepochybně ve 13. stol. a první známý držitel jeho byl Sezema, syn Vítkovice Pelhřima, mezi l. 1261—1293. Páni z L-a nezůstali však dlouho v držení rodinného sídla svého, nebo již r. 1370 postoupili jeho spolu s Bystřicí Štyrskému Konrádovi Krajíři z Krajku směnou za panství Lipnické. Krajířové vládli L-em až do r. 1579, načež L. prodán pro rodinné spory za 9750 kop gr. pr. Štěpánovi svob. p. z Einzingu, a od toho r. 1599 Davidovi Neymarovi Syn jeho Gottfried přidržoval se strany cís. Ferdinandovi protivné, začež L. r. 1618 od Dampierra obkličen, následujícího však teprv roku od hr. z Buquoi dobyt, v plen vzat a r. 1622 zámeckému hejtmanu Jindřichohradeckému Jakubovi Kötzelovi z Rottendorfu prodán jest. Od toho postoupeno zboží L-ské bratřím Ferdinandovi a Maximilianovi svob. pánům Mohrům z Lichtenegg-u; tento prodal po smrti bratrově všechny statky r. 1639 Jakubovi Khuenovi z Belasy, a syn tohoto pro dluhy r. 1668 Humprechtovi Janu Černínovi z Chuděnic. Po Černínech přešel L. r. 1685 na hraběcí rod z Herbersteina, za jichž vlády r. 1771 hrad bleskem částečně vyhořel, načež neobývaný vždy více a více v sesutiny se rozpadá. Od r. 1842 náleží panství L-ské svob. pánům ze Sternbachu. Co zvláštnost připomínáme, že stařena mohútnými zříceninami nás provádějící ukazovala pod hradem louku, odkud Karel Mohr se svými loupežníky na hrad útokem hnal (Schillerovi loupežníci).

Landštejn viz Ledenice.

Landstrassen, ves na pomezí, po různu při silnici do Pasova, 26 d. 334 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (4½ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Kunžvart; komerc. celní úř.

Langenau, ves, 23 d. 105 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Männelsdorf, far. Úhošťany, býv. dom. Klášterce.

Langenauer Berg, 9 d. 58 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí, kat. obc. Niederhof II. díl horní, pol. obc. Niederhof.

Langendorf, ves v novější době založená, 29 d. 166 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Teleč, far. Kozlov.

Langendorf, horní, ves, 12 d. 106 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. L. h., pol. obc. Bělá, far. Myšlany, býv. dom. Římov; sam. Bochhäuseln.

Langendorf, dolní, ves ¼ hod. vých. od předešlé, 19 d. 121 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod, kat. obc. L. horní, pol. obc. Bělá, býv. dom. Římov (8 d. k Rožmberku); sam.: Holzmühle, Bühelmühle, Grubhäusel, Urbanhäusel.

Langendörflas, ves při potůčku, 83 d. 633 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.; škola, 2 mlýny, někdy zámek. — L. byl druhdy zvláštní statek, který s Schönbrunnem Adam Filipp hr. z Losy r. 1766 od svob. paní M. Františky Perglerové z Perglasu za 52.000 zl. a 200 duk. klíčného koupil a s Tachovem spojil.

Langengrund, ves, 56 d. 457 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk (1½ hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. Wolfsberg, far. Krásná lípa, býv. dom. Hanšpach; bělidla, 3 mlýny.

Langenzugzeche viz Stříbro.

Langgrün, ves, 98 d. 631 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Brasec, býv. dom. Kysibel; 2 mlýny.

Langgrün, ves, 29 d. 207 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Hroznětín, býv. dom. Ostrov; škola, kaple od r. 1768.

Langhaid, vska, 3 d. 16 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neuofen, far. Zelnava, býv. dom. Krumlov.

Lanov dolní (*Nieder-Langenau*), ves na malém Labi, 212 d. 1506 ob. něm., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Vrchlabí (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. d., diéc. Králohrad., vik Vrchlab., patr. hr. Morzin, 2330 osadníků; far. chrám sv. Jakuba uvodí se již v předhusitské době, škola, 2 mlýny.

Lanov horní (*Ober Langenau*), ves severně od předešlé, 146 d. 1077 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Vrchlabí, kat. i pol. obc. L. h., far. L. dolní; škola, papírna, veliký závod na bílení a upravování lněných a bavlněných výrobků (roč. na 80.000, v příznivých okolnostech až 120.000 kusů bavlněného zboží a 5000 přaden příze).

Lanov malý (*Klein-Langenau*), ves s následující souvisící, 26 d. 180 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Vrchlab., kat. i pol. obc. a far. L. dolní.

Lanov prostřední (*Mittel Langenau*), ves mezi Lanovem horním a dolním se rozkládající, 119 d. 874 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Vrchlab., kat. i pol. obc. L. p., far. L. dolní; papírna, bělidla, plátenictví (viz *Lauterwasser*); sam. Bienerbauden. — Všechny čtyry Lanovy tvoří vlastně jednu osadu, táhnoucí se as na 3 hodiny od jihu k severu krásným údolím na patě Krkonošských hor, kteréžto údolí na jižní straně v planinu vybíhá.

Lanské (*Teichsdorf* č. *Gross-Lan*), vska nad Loučnou, 9 d. 65 ob. č., kr. Chrud., okr. Holič. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Dašice, býv. dom. Pardubice. L. povstalo amfiteutováním někdejšího rybníka skrze slezské přistěhovalce, odkudž něm. název Teichsdorf.

Lanškroun, Lanskroun Landškroun (*Landskron*), panství majoratní (s Lanšperkem dle trhové smlouvy od r. 1622 za 188.000 kop. míš.) a okr. město, s předměstím Ostroveckým (Michelsdörfer Vorstadt) a Jichlínkem (Sichelsdörfer Vorstadt), 730 d. 4821 ob. něm., kr. Chrud. (13 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Králohrad., vik. L-ský, patr. kn. Lichtenštein, 9791 osadníků; děk. chrám sv. Václava uvodí se co farní již k r. 1344; pohřební chrám sv. M. Magdaleny z r. 1825 nepochybně na místě někdejšího Augustianského kláštera, založ. ve 14. stol. Petrem Jelitem, biskupem Litomyšlským později Olomúckým; kostel sv. Anny založ. r. 1695; hl. škola (4 tř.), veliká radnice z r. 1582 (v ní podobizna Jana Marka Marci z Kronlandu), zámek, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (1 tř.), pošt. exped., spořitelna, špitál pro 7 osob (založ. 1687, zákl. jmění 1886 zl. víd. čís.), pivovár, závod na vyrábění lihu, likérů a rosolek, továrna na plátěné a bavlněné látky, soukenictví. Trhy výroční: v pond. po sv. 3 král., 2. v out. po Judika, 3. v out. svatodušní, 4. na sv. M. Magdalenu, 5. v out. po sv. Matouši. — Kdy L. založen určiti nelze, jisto však, že náležel za Přemysla Otakara I. s blízkým hradem Lanšperkem Heřmanu z Osteha a po něm Oldřichu z Dürnholzu. Synům tohoto jest L. i s Lanšperkem odňat a král. komoře přivtělen. Král Václav II. zapsal L., Poličku, hrad Lanšperk, Svojanov a j. r. 1285 Ješkovi, synu matky své Kunhuty a Záviše z Falkenšteina; když ale později hrdý Záviše králi podrobiti se zpěčoval, potaženo vše opět ku koruně, načež panství L-ské s hradem Landšperkem r. 1304 nově založenému klášteru Zbraslavskému darováno jest. 1358 vyměnil klášter zboží to za jiné statky biskupství Litomyšlského. Po bitvě u Lipan dostal se v držení L-a Vilém Kostka z Postupic, jehož rod pak až do sklonku 15. stol. L-em vládl, načež se panství L-ské sňatkem dostalo pánům z Pernšteina. Od těchto nabyl jeho trhem r. 1588 Adam Felix Hřáň z Harasova, a od toho r. 1625 za výše udanou cenu Karel z Lichtenšteina, jehož rod až na naši dobu L-em vládne. V L-ě narozen 13. června 1595 proslulý učenec a životní lékař Ferdinanda III. Jan Marcus Marci z Kronlandu, † r. 1667.

Lanšperk (*Landsberg*), ves nad tichou Orlicí, 24 d. 129 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Dobrouč dolní, býv. dom. Lanškroun. Na jihozáp. konci vesnice viděti na kopci chatrné zbytky někdejšího hradu Lanšperka, který s blízkým Lanškrounem stejný osud sdílel (viz tam). Jen tolik dlužno ještě připomenouti, že se jeho za válek Husitských Jan z Opočna, jinák z Městce zmocnil, a poněvadž strany královské věrně se přidržoval a Husitům velké škody činil, obléhali tito r. 1425 hrad L., nedobyli však jeho, až teprvé r. 1429 pod vůdcovstvím Jana Kroměšína. Úplné zpustošení hradu, zdá se, že se stalo r. 1639 skrze Švédy.

Lány, ves, 47 d. 365 ob. čes., kr. Boles.,

okr. Nimburk ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kostomlaty, býv. dom Lysá. L. patřily k zboží Kostomlatskému, jež král Vladislav Janovi z Šellenberka ze zápisu propustil 1495. R. 1758 objevili se zde Adamité.

Lány, ves, 29 d. 232 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Libice, býv. dom. Maleč a Modletín; dv. popl., opodál sam. Suchá a hájov. na Stráni.

Lány, ves na potoku Hrbokovském, 60 d. 442 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Heřmanův Městec; sam.: Kozojedy (viz tam) a Bořetický mlýn ($^{1}/_{4}$ hod.)

Lány, ves (n. se jmenuje též předměstím Litomyšlským), 63 d. 607 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl, kat. obc. L., pol. obc. Litomyšl.

Lány, ves, 72 d. 529 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hřídelec, far. a býv. dom. Bělohrad; mlýn, cihelna.

Lány (*Lahna*), far. ves, 101 d. 1042 ob., kr. Praž., okr. Strašec. ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Křivoklát, pošt. Řenčov a Nové Strašecí, arcidiéc. Praž., vik. Strašec., patr. kn. z Fürstenberka, 1093 osadníků; lok. chrám Jmena Ježíš, škola, lov. zámek, dv. popl., telegr. štace; z L-n do Prahy železnice 7.50 mil z délí; kam. uhelné doly. Zde se popisují následující sam.: Nový dvůr (*Neuhof*), 40 min. již.; Píně; Ploskov, dv. popl., mysliv. a hájov., 1 hod. již.; Pustá dubrá (viz tam) někdy tvrz, nyní myslivna při oboře, $^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.

Lány, ves, 17 d. 123 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($2^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Malšice, býv. dom. Želeč; $^{1}/_{4}$ hod. vzdálí sam. Vysoká.

Lány, sam. u Kameniček (okr. Hlinský).

Lány, sam. u Vilémovic (okr. Kut. Hor.)

Lány u Dašic (*Lahn bei Daschic*), ves nad Loučnou, 31 d. 221 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2 hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Koloděje; škola.

Lány dlouhé, Lány na důlku (*Lahn ob Gruben*), far. ves na levém břehu Labe, 45 d. 305 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Pardubice ($1^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. L. d., diéc. Královhrad. vik. Chrud., patr. náb. fond, 1790 osadníků; far. chrám sv. Jana Nep. z r. 1802, škola. — L. náležely s Jestbořicemi a jiným zbožím k biskupství Olomúckému, od něhož se v zápis dostaly rozličným pánům, jako Mikulášovi Bochovcovi z Bochova, pak Jindřichovi staršímu, knížeti Minsterberskému, od toho r. 1488 Václavovi Žehušickému z Nestajova a r. 1491 pánům z Pernšteina.

Lanžov, far. ves na návrší, 29 d. 223 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat i pol. obc. L., býv. dom. Poličany, pošt. Král. Dvůr, diéc. Královhrad., vik. Hořic., patr. dědicové barona Birnice, 3717 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje s náhrobky Bukovských z Hustiřan, škola, mlýn. Na kostele spatřují se prý památky slohu romanského.

Lapačka, u Lapáčků, mlýn u Liderovic.

Lapice, sam. u Nóvosedel (okr. Lomnický).

Lapitzfeld, ves při potoku, 22 d. 153 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Kinšperk, býv. dom. Mostov (4 d. k městu a 2 d. ku král. hradu Chebskému); škola, dv. popl.

Lappersdorf, ves, 36 d. 211 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($2^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Velichov, býv. dom. Kysibel; mlýn, opodál hospoda.

Larnbecher, ves, 12 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Schlagel dolní; stranou hájovna a mlýn.

Lasenice, Losenice (?), ves nad Nežárkou a při velkém rybníce, 68 d. 615 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($1^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Stráž; kaple z r. 1863, fil. škola, sam. Novoveský dvůr (Schönbornhof), ovčín a hájov ($^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.) a Danielův mlýn. Na blízku zdvíhá se Fabiánův vrch, tak řečený, protože prý na něm jakýsi poustevník Fabián zbožný život vedl, a po smrti u velké slávě v Jindřichově Hradci u sv. Jana pochován jest byl.

Lasenice viz Vlasenice.

Laska, Lazsko, statek manský a ves, 28 d. 233 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Kamenné, far. Slivice, býv. dom. Tochovice; dv. popl. — K r. 1483 připomíná se panoše Václav Alder z Lazska a na Horách Kutnách. Na začátku 17. stol. byl v držení L. Jan Jindřich Chanovský z Dlouhé vsi. Nynější majitel jest M. Dr. Jaksch.

Lastiboř viz Vlastiboř.

Lašovice, ves, 49 d. 363 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Ujezd velký. — L. jmenují se v zakladací listině Strahovské; Otakar II. dal jich sobě postoupiti a přivtělil je pak nejspíše ku korunnímu hradu Křivoklátu.

Lašovice, far. ves na stejnojmenném potoce, 12 d. 98 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt

Milevsko (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Zahořany, býv. dom. Orlík, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. kn. Švarcenberk, 2220 osadníků; far. chrám Navštívení Panny Marie připomíná se co taký již r. 1384, škola; sem připočteny jsou Lašovky. — L. byly někdy zvláštní statek s tvrzí; k r. 1469 jmenuje se paní Kunka z L-c.

Lašovky viz Lašovice.

Lathathal, viz Úpa malá díl dolní.

Latron, předměstí Krumlovské.

Latron, předměstí Rožmberské.

Laube, ves na pravém břehu Labe, 25 d. 159 ob. něm., kr. Litom., okr., far a býv. dom. Děčín (½ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Děčín; Loretanská kaple, mlýn a ½ hod. sev. sam. Rasseln.

Laubplan viz Úpa malá díl horní.

Laudon, ves, 39 d. 209 ob. něm. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Herbortice, far. Heřmanice dolní; škola. — Dědina tato povstala 1789 emfiteutováním někdejšího dvora řeč. Wurzelhof a pojmenována tak ke cti slavného generála Laudona.

Lausekerhof viz Nažidla.

Lauterbach, král. horní město, 281 d. 1941 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L., pošt. Loket a Slavkov, arcidiéc. Praž., vik. Toužim., patr. Jeho Velič., 2133 osadníků; far. chrám sv. Michala archand., škola, pivovár, 3 mlýny. Trhy výroční a na dobytek: 1. na sv. Jana Kř., 2. první pond. po slavnosti růžencové. Zdejší cinové doly, v nichž dlouhý již čas se nepracuje, došly jakési důležitosti teprv v 16. stol., což z toho souditi se dá, že L. teprv r. 1551 novým městem jmenován a hornímu hejtmanství ve Slavkově podřízen byl. Velké škody spůsobeny požárem r. 1772.

Lauterwasser, ves v údolí při soujmenném potoce, 138 d. 929 ob. něm., kr. Jič., okr. Vrchlab. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Foršt, býv. dom. Studenec; dv. popl., 2 mlýny, přádelnictví, bavlnictví a plátenictví; (zde, ve Vrchlabí a v Prostředním Lanově vyrábí se na 2112 stavích roč. ku 105.600 kusů plátna a poloplátna), bělidla, papírna (rozličný papír, roč. za 45.000 zl.)

Lautsche, ves, 37 d. 185 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Engelsdorf, far. Wiese.

Lautschney, ves na soujmenném potoce, 53 d. 351 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonec (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Grünwald, býv. dom. Malá Skála; mlýn, 2 přádelny (6600 vřeten), plátenictví.

Lauxmühle, ves, 10 d. 105 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schmiedeberg, far. Wiesenthal.

Lavice, ves, 25 d. 173 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobotka (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom Kost a Rakov.

Lavičky, ves, 14 d. 95 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Vysoká, pol. obc., far. a býv. dom. Kosova hora; sam. Pojezdec.

Laz (*Laas*), ves, 27 d. 219 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (2 hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Radomyšl, býv. dom. Drhovle.

Laz (*Hlas*), vska, 7 d. 64 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Horš. Týn.

Laz (*Laas*), ves, 33 d. 168 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Kladruby. — L. jmenuje se r. 1239 mezi zbožím kláštera Kladrubského.

Laz dolní (*Unter-Laas*), ves, 35 d. 306 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Bohutín, býv. dom. Staré Sedlo.

Laz horní (*Ober-Laas*), ves, 46 d. 397 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. L. h., pol. obc. Vranovice, far. Bohutín, býv. dom. Rožmitál; sam.: Žernová (4 čís.), hájovna a obydlí baštářovo.

Laz starý viz Staré bydlo.

Lazareth, vska, 9 d. 47 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Osek. — Veska tato má prý jmeno své od toho, že zde byl v 30leté válce zařízen špitál.

Lazce, zaniklá osada, neznámého položení buď v býv. Bydžovsku neb Hradecku, byla původištěm panoší z L-e.

Lazec (*Losnitz*), ves na patě Blanského lesa, 23 d. 169 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Křenové, far. Kájov, býv. dom. Krumlov; stranou hájovna (Blanskerbeger).

Lazec, ves, 22 d. 238 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Příbram. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.

Lazice, někdy far. ves dekanátu Vltavského.

Lázeň viz Čelkovice.

Lazsko viz Laska.

Lázně Chelčické viz Chelčice.

Lázně Svatojanské viz Hamry (okr. Hlinský).

Lazov, druhdy ves na býv. Berounsku.

Lažanky, ves, 25 d. 170 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Záboří, býv. dom. Lnáře.

Lažanky viz Klatovy.

Lažany, ves, 42 d. 302 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (¾ hod. sev. záp.), kat. obc.

L., pol. obc. Ohraženice, far. Přepeře, býv. dom. Skály a Turnov.

Lažany, ves, 27 d. 176 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vyskeř, býv. dom. Skály a Turnov.

Lažany (*Laschin*), ves, 46 d. 274 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Štědré; za zřízení patrim. patřilo odtud 20 d. k dom. Brlozec. a 2 d. k Semtěši.

Lažany, ves, 24 d. 169 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1 hod. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Morašice.

Lažany, ves v pahornatině, 30 d. 159 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Rychmburk; fil. chrám sv. Václava slohu gotického (dle sazděného okna ve věži zdá se, že byl kostel pův. slohu byzantiského) byl ve 14. stol. farním; před oltářem hrobka Valdšteinská a v sakristii hrobka Berkovská; na kruchtě prostranná komora, která prý pánům Rychmburským po rozboření hradu Rychmburka za zbrojnici a pokladnici sloužila.

Lažany, ves, 16 d. 97 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Přestavlky, far. Dnešice, býv. dom. Chotěšov; opodál Vrabina a Maškrov, někdy ves. — L. jmenují se r. 1272 mezi statky kláštera Chotěšovského; r. 1597 připomíná se jích co pusté vesnice, která teprv v novější době z rumu povstala.

Lažany (*Losau*), ves, 31 d. 207 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Svojšín, býv. dom. Trpisty a Třebel; ¹/₂ hod. již. na Mži Německý mlýn.

Lažany (*Lažan-Enis*), statek a ves, 35 d. 282 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1¹/₂ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Milčice, far. Záboří; zámek s veřejnou kaplí Jmena P. Marie, sahradami a parkem, fil. škola, pivovár, vinopalna, dv. popl; sam.: Kořenský mlýn (¹/₄ hod. vých.), hájovna a cihelna (¹/₂ hod. vých.) — L. jsou od sklonku 17. stol. majetkem svob. pánů Enisů z Atter.

Lažany (*Lažan-Desfours*), statek (dle trhové smlouvy z 3. května 1831 za 74.200 zl. stř.) a ves, 45 d. 369 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Kvašňovice; zámek s veřejnou kaplí sv. Ant. Pad., dv. popl. — Nynější zámek, někdy tvrz, dostal se v středu 15. stol. v držení rytířů z Bukové, kteří se odtud Lažanští z Bukové psáti počali a r. 1637 do stavu hrabského povýšeni byli. Hraběcí tento rod dosud žije. V 16. stol. náležely L. p. Švihovským z Riesenberka, později říšským hrabatům Desfours de Mont a Athienville. R. 1831 koupil je od rytíře Vác. Bechyně z Lažan nynější držitel hr. Frant. Boos-Waldek.

Lažany, ves, 17 d. 178 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Miličín.

Lažany, ves, 17 d. 167 ob. čes., kr. i okr. Táb. (3 hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Zahostice, far. Hroby, býv. dom. Chýnov; mlýn, váp. lomy a pece.

Lažany (*Losan*), ves, 17 d. 125 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Vysočany, býv. dom. Škrle. — L. jmenují se již r. 1209 mezi statky kláštera Oseckého.

Lažany, někdy ves v okolí nynější Píčiny.

Lažany, dv. popl. u Břevnice (viz tam).

Lažiště, ves, 21 d. 151 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (1³/₄ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Vlastějovice, far. Pertoltice.

Lažiště, ves při silnici, 39 d. 280 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. Nevěsice, pol. obc. a býv. dom. Varvažov, far. Staré Sedlo — 11 d. náleželo k býv. dom. Orlickému. Sam.: Koloredov (*Kolloredohof*), dv. popl. ¹/₂ hod. jih. vých., nově vystaven r. 1818 od velkopřevora hraběte Colloredo-Wallsee; Nová louka (*Neuwiesen*) ovčín a hájovna; Nový dvůr (*Neuhof*) 5 čís. (¹/₄ hod. záp.)

Lažiště, Lažištky, ves, 26 d. 174 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Nebahov, far. Frauenthal, býv. dom. Libějice; ¹/₂ hod. vzdálí sam. Veveří.

Lažiště (*Laschitz*), far. ves na návrší, 41 d. 306 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Prachatic. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Vimberk, diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. kn. Švarcenberk, 1882 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše byl již roku 1384 vlastním farářem osazen, škola. — L. náležely k někdejšímu hradu Huse.

Lažištěk (*Schlag*), ves na kopci, 12 d. 98 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Frauenthal, býv. dom. Krumlov.

Lažištky viz Lažiště.

Lázně viz Eš.

Lazov, někdy osada na býv. Berounsku.

Lazovice viz Hlazovice.

Lbančice viz Elbančice.

Lbín (*Welbine*), ves v údolí, 42 d. 215 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1¹/₄ hod. sev.), kat i pol. obc. L., far. a býv. dom. Žitenice; ¹/₄ hod. vých. dv. popl. (*Neuhof*), hnědé uhlí. — L. byl za nepamětných dob majetkem mocných Vršovců; ku statkům proboštství Vyšehradského dostal se nepochybně

r. 1174, kdežto se stalo narovnání o statky mezi kapitulou Vyšehradskou a potomky Vršovice Nemoje.

Lbín (*Welbina*) ves nad Bělou, 26 d. 139 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Lysec, pol. obc. Kladruby, far. Bořislav, býv. dom. Teplice; fil. chrám, dv. popl., mlýn.

Lbosyn, Lbosín, ves, 35 d. 276 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Divišov, býv. dom. Šternberk.

Lčovice viz Lštovice.

Lebiovice, někdy ves v býv. Boleslavsku.

Leč (?), městys?, 41 d. 258 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Liteň; 2 mlýny.

Leč viz Postupice.

Lečice, Ledčice, též L. velké, ves na Kocabském potoku, 46 d. 317 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Knín starý, býv. dom. Karštein; opodál 3 mlýny. — L. darovány jsou od krále Vác. II. klášteru Zbraslavskému.

Lečice viz Ledčice.

Lečice malé (*Klein-L*), ves, 29 d. 193 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. L. m., pol. obc. Lečice, býv. dom. Slapy a Dávle; škola. — L. m. náležely v předhusitské době k zboží kláštera sv. Jana Kř. na Ostrově.

Ledce, Ledec, ves, 16 d. 78 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stránka, far. Kadlín, býv. dom. Všelisy.

Ledce, Ledeč, někdy městys a panské sídlo, nyní ves, 45 d. 331 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Zerčice, býv. dom. Dobrovice; škola. — K r. 1552 připomíná se Jan st. Křinecký z Ronova a na L-cích, kterýž se téhož roku na sněmě zemském horlivě ujímal Bratří Českých.

Ledce, ves na levém břehu potoka Dědiny, 36 d. 230 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($3^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Třebechovice, býv. dom. Opočno; fil. chrám sv. M. Magdaleny, dv. popl., cukrárna. Nad L-ci stávala někdy tvrz („*Srub*"). — K r. 1482 uvádí se Daniel z Šárova a v L-cích.

Ledce, far. ves na Třemešné, 61 d. 463 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Plz. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Nekmíř (3 d. k dom. Krašovic.), arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. kn. Lobkovic, 2580 osadníků; far. chrám sv. Jakuba; starobylý tento chrám obnoven r. 1769; škola, špitál pro 10 osob, závod na vyráb. skalice a síry, kam. uhelné doly, $^1/_4$ hod. vých. mlýn Duby. — Odtud podepsáni jsou kněži co svědci na listině Plasské r. 1181. Král Sigmund zapsal r. 1421 vsi L. a Záluží s mlýnem, jež byly opata Plasského, Burianovi z Gutšteina.

Ledce, ves, 58 d. 385 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Smečno; kaple sv. Jana Nep., 2 mlýny; $^1/_2$ hod. sev. vých. Šternberské lázně (v. t.), na jichž místě před věky tvrz Újezdec bílý stávala. — L. jmenují se r. 1226 mezi statky kláštera Doksanského.

Ledce, někdy far. ves nad Sázavou, nyní 2 d. s 36 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pečirady, býv. dom. Konopiště, far. Týnec; fil. chrám sv. Bartoloměje byl ve 14. stol. farním. Blíž nynějšího dvora popl. mezi oběma rybníky stávala tvrz, rodinné to sídlo vládyk z Ledec; k r. 1395 uvozuje se Přisvaka z L-ec. R. 1846 nalezeny zde rozličné starožitnosti.

Ledci, někdy ves blíž Lepějovic, kterou Myslen, opat Litomyšlský, r. 1185 Johannitům Pražským odkoupil.

Ledče viz Vitice (okr. Českobrod.).

Ledčice, Lečice, ves, 109 d. 702 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Černoušek; fil. chrám. sv. Václava byl v předhusitské již době farním, akatol. chrám a škola. — L. patřily k někdejšímu klášteru Doksanskému.

Ledčice viz Lečice.

Ledec viz Ledce.

Ledeč, panství (s Bohdančem za 300.000 zl. dle trhové smlouvy od 20. srpna 1753) a okr. město nad Sázavou, 254 d. 2098 ob. čes., kr. Čás. (3 míle již.), kat. i pol. obc. L., diéc. Králohrad., vik. L-cký, patr. ústav šlechtičen na Hradčanech, 6848 osadníků; na hřbetě příkrého, táhlého návrší po pravém břehu starobylý hrad s kaplí Nanebevzetí P. M., děk. chrám sv. Petra a Pavla v novogotickém slohu z r. 1509 uvodí se mezi farními již roku 1384, hřbitovní chrám nejsv. Trojice z r. 1585, hlavní škola (4 tř.), městská radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2 tř.), pošt. exped., špitál (založ. za nepaměti, základní jmění 14.948 zl.), zpěv. spolek „Buryán", pivovár, závod na vyráb. lihu. Trhy výroční: 1.) v out. po neděli Septuagesima, 2.) ten den před Nanebevstoupením Páně, 3.) ten den před sv. M. Magdalenou, 4.) v out. po sv. Jiljí, 5.) ve čtvrtek před sv. Havlem. — L. dána nepochybně od kněžny Alžběty r. 1186 řádu Johannitskému, byla však v téže asi době i rodinným sídlem vládyk z L-če; v 15. stol. pak přešla v majetek Jindřicha a Jana, bratří z Říčan, jichž potomci se odtud

Ledečtí z Říčan přezvali. Po vymření rodu toho připadlo zboží L-ské r. 1509 Markétě z Říčan provdané za Zdeňka Mezeřického z Lomnice, a po smrti její r. 1556 synu jejímu Janovi Mezeřickému z Lomnice. Když tento r. 1569 bezdětek zemřel, dostala se L. sestře jeho Žofii, provdané za Jaroslava Trčku z Lípy, a při rodě tom zůstala až do jeho vymření r. 1634, vyjma krátké zde vladaření pánů z Lobkovic (od r. 1598-1613). Na král. komoru na to připadší darována jest od Ferdinanda II. r. 1636 bavorskému baronovi Adrianovi z Enkenfurthu, jehož syn ji r. 1677 hr. M. Osvaldovi z Thunu prodal. Sňatkem pak dostala se kn. z Lichtenšteina, po těch r. 1723 Leopoldovi z Věžník, r. 1750 Ignácovi svob. p. z Kochu, od kteréhož panství to r. 1753 cís. Marie Theresie koupila a od ní nově zřízenému ústavu šlechtičen na hradě Pražském darovala. Ústav ten jest dosud v užívání panství L-ckého.

Ledeč, ves, 22 d. 160 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (2 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Stojice, býv. dom. Choltice; mlýn.

Ledeč, zaniklá v neznámé době osada na býv. Novozámeckém panství.

Ledeč viz Ledce.

Ledeč hořejší, ves na pravém břehu Sázavy, 19 d. 182 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč., kat. i pol. obc. Hradec. L. h. jest vlastně část města Ledče, tvořící okršlek zámecký.

Ledečko, ves na pravém břehu Sázavy, 31 d. 271 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Rataje; opodál mlýn Kuchelník. — L. jmenuje se již v 15. stol. mezi zbožím k Rataji přináležejícím.

Ledečky, ves blíže Mrliny, 13 d. 87 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svídnice, far. Rožďalovice, býv. dom. Dymokury.

Ledenice, starobylý městys, 163 d. 1089 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Třeboň, pošt. a diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. kn. Švarcenberk, 2464 osadníků; far. chrám sv. Vavřince měl již r. 1384 svého faráře; škola, pivovár, ½ hod. vzdálí mysliv. a cihelna. Na blízkém návrší několik domů řeč. „na hradu“, protože zde někdy hrad stával, jehož chatrné zbytky dosud viděti jest. Hrad L. náležel p. z Rožmberka, a když v 15. stol. zanikl, vystaven prý na jeho místě od rytířů Buzických dvůr a nazván Landštein. Od Krištofa Buzického prodán r. 1567 držitelům Třeboně.

Lederhof viz Chroboly.

Ledermühle viz Ovesné.

Ledhuje malá (*Klein-L.*), ves, 11 d. 113 ob. čes. (?), kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Police (¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. L. velká.

Ledhuje velká (*Gross-L.*), ves blíž předešlé, 63 d. 375 ob. čes. (?), kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Police, kat. i pol. obc. L v.; pivovár (2162 věder v ceně 8648 zl.) — L., která nepochybně v první polovici 13. stol. založena, táhne se se stráně řeč. Radimov údolím po potoce k městu Polici.

Ledkov, veska, 8 d. 49 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kopidlno.

Lednice, ves, 31 d. 239 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kralovic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Plasy; dv. popl. a ovčín, závod na výrobky chemické.

Ledská (*Ledetz*), ves, 61 d. 355 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Častalovice. L., jež se dělí v malou a velkou L-ou, byla druhdy zvláštní statek, a na někdejší tvrzi seděl okolo r. 1581 Albrecht Absolon z L-é. Hrabata Absolonové z Ledské přezvali se později Chorynskými z Ledské. R. 1600 jest L. od pánů z Opperdorfu zakoupena a s Častalovicemi spojena.

Ledvice (*Ladowitz*), ves na soujmenném potoce, 55 d. 340 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Duchcov (½ hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. L.; kaple, váp. pece, hnědé uhlí. — L. byly dle listiny z r. 1226 majetkem kláštera Dokzanského.

Lehnhäusel viz Žernovník.

Lehnstein, vska, 6 d. 31 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Cheb (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Cheb; kaple Mariánská z r. 1711, zámek, 2 dv. popl.

Lehom, ves, 21 d. 146 ob. něm., kr. Plz., okr. Klatov. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Růvna, far. Strážov, býv. dom. Bystřic. — L. dělí se obyčejně v přední a zadní.

Lech viz Luh.

Lechnerstall viz Nové Hrady.

Lechov, Lechová, někdy far. ves, nyní sam., popisuje se u Krz.

Leierbauden, 7 d. s 60 ob. něm. v Krkonoších, kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí (1 hod. sev. ?), kat. i pol. obc. Ochsengraben I. díl horní.

Leierbauden, 8 d. s 65 ob. něm. v Krkonoších, kr. Jič., okr. a býv. dom. Vrchlabí (3¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Spindelmühle (sv. Petr) I. díl horní.

Leierwinkel, ves. 25 d. 166 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (2¾ hod. jih. záp.), kat.

i pol. obc. Stará huť knížecí, far. Neulosimthal, býv. dom. Waldheim.

Leimbruck, ves, 32 d. 179 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinšvart (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Šitboř malá, pol. obc. a far. Miltikov, býv. dom. Rockendorf.

Leimsgrub, ves při silnici, 13. d. 118 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (3¹/₄ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Pumperle, far. Kunžvart.

Leischnerbauden viz Úpa velká, část II.

Lejskův mlýn viz Hlínce (okr. Kralovic).

Lejšovka, ves, 41 d. 277 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Libřice, far. Černilov, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Lékařova Lhota viz Lhota lékařova.

Leletice, ves, 56 d. 351 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Hvožďany; 3 mlýny po různu ležící řeč. v Jamkách.

Lelov, ves v Středohoří, 14 d. 88 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Žalany, pol. obc. a far. Bořislav; hnědé uhlí.

Lelovo, ves, 28 d. 159 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Stod. (¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Chotěšov. — K r. 1243 uvodí se Petr z L-a. — L. patřilo již před r. 1272 klášteru Chotěšovskému.

Lemberk (*Lämberg*), panství allod. (r. 1838 v ceně 295.000 zl. stř.) a ves, 29 d. 155 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablon. (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L.; starobylý hrad nepochybně ze 13. stol. s kaplí sv. Ducha, škola, pivovár (roč. na 4444 věder v hodnotě 17.776 zl.), továrna na líh. — L. jest původiště pánů z L-a, rodů Markvarticův, a příbuzných tedy pánům ze Zvířetic, Michalovic, Vartmberka, Valdšteina a j. v. Nejstarší známý úd p. z L-a jest Havel, syn Markvarta kastellana Děčínského, mezi l. 1233—1253. K r. 1360 uvodí se Hašek z L-a řeč. ze Zvířetic, a v středu 15. stol. Zbyněk Berka z Dubé a z Lemberka. Na počátku 17. stol. seděl na L ce Jindřich z Valdšteina, kterýž po Bělohorské bitvě pro účastnění se v povstání všemi statky svými propadl, načež L. r. 1623 v 50.300 kop. míš. Albrechtovi z Valdšteina prodán byl, než již brzy na to postoupeno panství tímže způsobem Janovi Rudolfovi svob. p. z Bredova. R. 1732 získal L-a hrabě Filip Gallas, od jehož rodu přešel po krátké době v majetek nynějších držitelův Klam-Gallasův.

Lemusy, viz Limuzy.

Lemuž, sam. blíž Litně (okr. Berounský.)

Lenešice, statek (dle trhové smlouvy z 7. prosince 1802 za 390.000 zl. a 10.000 zl. klíčného) a far. ves na levém břehu Ohře, 126 d. 897 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Loun. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk 831 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1600 byl již r. 1384 farním; škola, vinopalna, 2 mlýny. Sam. Nový dvůr (*Neuhof*), Poustka a Zájezd. — L. uvodí se r. 1226 mezi statky kláštera Doksanského; v první polovici 15. stol. náležely prý klášteru Postoloprtskému, po jehož pádu skrze Husity (r. 1420) v držení p. z Vartenberka se dostaly. V 16. stol. vládl zde rod z Veitmíle a Černínů z Chuděnic, později pak hr. Klary Aldringen. R. 1789 koupil L. svob. p. Wimmer, a od toho r. 1802 kn. Josef Švarcenberk, jemuž r. 1833 nynější držitel J. Adolf kn. ze Švarcenberka následoval. L. byly po nějaký čas hlavním sídlem jednoty „Bratří Českých."

Lenkenthal viz Kogerava.

Lénsedly, ves, 29. d. 193 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kaliště, far. Hrusice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — L. patřily v 15. stol. ku hradu Zlenici, r. 1525 jmenují se již mezi statky Hrádeckými.

Lény viz Líny.

Leonorenhain, Eleonorenhain, též Šatava nová, ves při vtoku potoka do Vltavy, 36 d. 609 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Šatava, pol. obc. a far. Vltavice hořejší; jedna z největších továren skelných nejen v Čechách, ale i v celé Evropě, založ. asi před 28 lety, zaměstnává přes 800 dělníků; panský dům, škola, mlýn, střelnice, kteréž se i k divadelním představením užívá. Na blízku pralesem pokrytý Boubín (4260 stop nad mořem), nejvyšší to vrch Šumavský se strany české.

Leopold, ves v údolí při potoku, 27 d. 152 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostin. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Sejfy Heřmannovy; měďárna (parní stroj pracuje o síle 10 koní); s měďárnou spojeny báně v Sejfech, Velké Úpě a sv. Petru.

Leopoldov (*Leopoldsdorf*), ves, 15 d. (po různu), 150 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (3¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Příbraní dolní, far. Terčí ves, býv. dom. Nov. Hrad.

Leopoldovy hamry (*Leopoldshammer*), ves při potoku, 21 d. 173 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. L. h., pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hertenberk; ¹/₂ hod. sev. Skelné hutě (*Glashütte*).

Leopoldshöhe, ves r. 1796 hr. Leopoldem ze Šternberka založená, 28 d. 163 ob. čes.,

kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol obc., far. a býv. dom. Černovice. — L. dělí se ve 2 částky, severní sluje Stružky a jižní Rytov.

Leopoldsruhe, ves, 55 d. 354 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Haušpach (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Grafenwalde, pol. obc. a far. Šenov; 2 mlýny, fabrika na tkaniny, závod na dřevěné hračky. — L. patří mezi nejmladší osady v Čechách, a pojmenována tak ke cti hraběti Leopoldovi Šalmovi.

Lepějovice, nyní sam. s kostelíkem sv. Michala popsaná u Valů, druhdy ves, kdež choť krále Vladislava II. Gertruda darovala roli klášteru Litomyšlskému a opat Jan jinou zakoupil od šlechtice Vlaslava. Ve 14. stol. byl zde farní kostel, a na tvrzi seděl v středu 15. stol. Bohuněk ze Svinčan a z L-c, ku konci téhož stol. pak Václav z Zásmuk.

Lepolisy viz Nepolisy.

Leptač (*Rohn*), ves při silnici, 11 d. 77 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Prachatic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Frauenthal, býv. dom. Krumlov. — L. byl někdy zvláštní statek, jejž Vilém z Rožmberka svému purkrabí Jakubovi Krčínovi z Jelčan daroval, později však opět za výnosnější statek Sedlčanský vyměnil.

Lerchenfeld, sam. u městyse Žírce.

Lerchenthal, ves, 10 d. 45 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bukovina malá, býv. dom. Palič a Bukovina.

Lerojidy, někdy panské sídlo na býv. Kouřimsku, jež v středu 15. stol. Janovi Baštskému z Chvatěrub a L-d náleželo.

Lesáky, Lhota pod lesem, ves, 18 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^{3}/_{4}$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Křížov, far. a býv. dom. Louňovice. L. náležely druhdy klášteru Louňovickému.

na Lesích viz Vraž (okr. Berounský).

Leská, Leské, ves v Středohoří, 22 d. 116 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($2^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Šepetely, far. Libčeves, býv. dom. Třebivlice. — Osadu tuto daroval biskup Jindřich Zdik Praemonstrátkám Doksanským.

Leskenthal, ves při vtoku soujmenného potoka do Ploučnice, 40 d. 170 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2 hod. záp.), kat. obc. Götzdorf, far. Dobranov, býv. dom. Zákupy.

Leskovec, ves při silnici do Hradce, 23 d. 182 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Počátky (1 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Řimberk, býv. dom. Cerekvice. — L. jest nepochybně původiště starožitného rodu rytířského, později panského. Leskovcův z Leskovce, kteří hojného účastenství měli v domácích rozbrojích 15. stol., přidržujíce se na díle hnutí národního, na díle odpor jemu kladouce. Poslední mužský potomek vzácného rodu toho, Jan Krištof († 1680) vymohl sobě od cís. Leop. I., že erb Leskovecký spojen byl s erbem kláštera Želivského.

Leskovec, ovčín u Útěšova.

Leskovice, ves, 27 d. 188 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($2^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Chrašťovice, far. Radomyšl, býv. dom. Drhovle. Na selském statku, jemuž se říká „Hradský“, stávala prý ještě v 16. stol. tvrz.

Leskovice, ves při silnici, 24 d. 197 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Litohošť, far. Cerekvice nová, pastorát Moraveč, býv. dom. Červená Řečice.

Lesné, ves, 32 d. 228 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Hořepník, býv. dom. Loutkov a Hořepník; za patrimon. zřízení tvořilo 6 čís. zvláštní svobodný dvorec, přisluševší do kraje Čáslavského.

Lesní chalupy viz Vševiły.

Lesní mlýn (*Waldmühle*) viz Planá (kr. Chebský).

Lesnov (*Gross-L.*), ves, 31 d. 192 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Všelibice, far. Hlavice.

Lesnůvek, Lesnov malý, (*Klein-Lesnow*), ves, $^{1}/_{4}$ hod. jih. vých. od předešlé, 25 d. 148 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub, kat. i pol. obc. a far. Hlavice, býv. dom. Bělá a Kuřívody.

Lesov (*Lessau*), vska při Karlovarské silnici, 8 d. 56 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Haydt, far. Sedlec, býv. dom. Ostrov; železná ruda, hnědé uhlí.

Lestkov, ves, 45 d. 287 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Tatobity, býv. dom. Turnov a Skály.

Lestkov, Leškov (*Leskau*), starobylý městys, 149 d. 1024 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Tepelský, patr. kn. z Löwenšteinu, 2337 osadníků, pošt. Bezdružice a Černošín; far. chrám sv. Prokopa měl svého faráře již r. 1384, škola, kaple, někdy tvrz, opodál mlýn Röllermühle. Trhy výroční: 1.) dne 19. břez., 2.) dne 4. července, 3.) dne 6. září, 4.) první pondělí adventní. — V listinách 15. stol. častěji připomínají se páni z Lestkova a na Valdece. V 16. a 17. stol.

vládli statkem L-ským páni se Švamberka, kteří jej s panstvím Bezdružickým spojili.

Lestkov (*Leskau*), někdy zvláštní statek, nyní ves, 83 d. 184 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Roševice, býv. dom. Klášterec; dv. popl., pivovár. — Na blízku stál někdy hrad Egerberk, v jehož držení v první polovici 15. stol. páni z Ilburka a na Šenvaldě byli.

Lešany, ves v pahornatině, 26 d. 148 ob. čes., kr. Chrud., okr., Skuč. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Rychmburk. L. sloužely již r. 1392 k hradu Rychmburku.

Lešany, ves, 38 d. 235 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Kralupy, far. a býv. dom. Nelahozeves.

Lešany, panství kapituly Pražské při kostele sv. Víta (s Břežany a Netvořicí r. 1683, dne 11. pros. za 64.075 zl.) a ves, 41 d. 338 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. L, far. Netvořice; zámek s kaplí sv. Víta, dv. popl., mlýn. — Na někdejší tvrzi seděl okolo r 1390 Oldřich z L-n; r. 1435 byl pánem na L-ech Jan z Bezdědic zároveň ale i Ondřej z Petrovic, však již r. 1444 prodal týž Jan z Bezdědic tvrz a ves L. s jinými ještě statky Závišovi z Klinšteina. Z pozdějších držitelů jmenujeme Pavla Michnu z Vacinova, který horlivým pronásledováním protestantův po bitvě Bělohorské proslul.

Léšany viz Líšany.

Lešetice, ves, 31 d. 267 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Konětopy, far. Slivice, býv. dom. Milín (17 d. k děkanství Příbramskému).

Lešišov, ves, 14 d. 123 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Mokrosuk, far. Hory Matky boží, býv. dom. Hrádek a Velhartice; na blízku dv. popl. Sedlice a chalupa Pozorka.

Leškov viz Lestkov.

Leškovice, ves, 34 d. 244 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Vilémov; škola, dv. popl.

Lešky, Ležky (*Leschkau*), ves blíž Karlovarské silnice, 57 d. 322 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (3¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Albeřice, býv. dom. Mlýnec a Lužec; dv. popl., pivovár. — V L-ách měl r. 1057 kostel Litoměřický jednoho včelníka. Někdejší tvrzi vévodil v první polovici 15. stol. panoše Oldřich z Hedčan a okolo r. 1474 Jan Chotek z Chockova.

Lešnice, Lišnice, někdy vesu Ostředka.

Lešnice viz Pavlice

Lešov, ves, 27 d. 174 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Rychnov nový; sam. Táborský (přiškolena do Křemešníka). — V středu 16. stol. náležel L. k panství Červeno-Řečickému.

Lešovice, ves v údolí na Nečtinckém potoce, 22 d. 121 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Doubravice něm., far. a býv. dom. Nečtiny; několik mlýnů.

Léšťany, Líšťany (*Lichtenstein*), panství (dle práv. přiřknutí od 1. září 1853 s Hunáčicí a Radimovicí za 156.380 zl. 20 kr. stř.) a far. ves, 48 d. 352 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. svob. pán. M. Dobřenský, 2192 osadníků, pošt. Touškov a Plz.; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1774 pův. však se 14. stol., cínová křtitelnice z r. 1596, na zvonech letopočet 1480 a 1529, škola, zámek s pěknou zahradou, pivovár, pární mlýn, továrna na líh. — R. 1115 měl zde klášter Kladrubský jakýsi statek. Na sklonku 16. stol. náležely L. Černínům z Chuděnic, ok. r. 1654 A. Kristiánovi Příchovskému z Příchovic, mezi l. 1674—1727 pánům ze Steinbachu, pak Kinským ze Vchynic a Tetova, hr. Dohalským z Dohalic, Perglerům z Perglasu a od r. 1858 svob. p. M. Dobřenskému z Dobřenic.

Léšťany, Líšťany, statek Augustianského kláštera v Ročově a ves na Rakovnické silnici, 91 d. 570 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Citoliby; zámeček s kaplí sv. Jana a Pavla, dv. popl. — Za patrimon. zřízení příslušelo 14 d. k panství Citolibskému.

Leštěn viz Lštění.

Leštěnec, vska, 8 d. 59 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1 hod. již.?), kat. i pol. obc. Konty, far. Arnoštovice, býv. dom. Tloskov.

Leština, vska, 9 d. 70 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rakov, far. Markvartice, býv. dom. Kost a Rakov.

Leština, ves, 26 d. 194 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec. (3½ hod. vých.), kat. i pot. obc. L., far. Strimilov, býv. dom. Kunžák.

Leština, ves, 41 d. 324 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Smrdov, býv. dom. Vrbice; dv. popl., mlýn.

Leština, ves, 80 d. 287 ob. čes., kr. Čás.,

kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol obc., far. a býv. dom. Černovice. — L. dělí se ve 2 částky, severní sluje Strušky a jižní Rytov.

Leopoldsruhe, ves, 55 d. 354 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Haušpach (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Grafenwalde, pol. obc. a far. Šenov; 2 mlýny, fabrika na tkaniny, závod na dřevěné hračky. — L. patří mezi nejmladší osady v Čechách, a pojmenována tak ke cti hraběti Leopoldovi Salmovi.

Lepějovice, nyní sam. s kostelíkem sv. Michala popsaná u Valů, druhdy ves, kdež choť krále Vladislava II. Gertruda darovala roli klášteru Litomyšlskému a opat Jan jinou zakoupil od šlechtice Vlaslava. Ve 14. stol. byl zde farní kostel, a na tvrzi seděl v středu 15. stol. Bohuněk ze Svinčan a z L-c, ku konci téhož stol. pak Vácslav z Zásmuk.

Lepolisy viz Nepolisy.

Leptač (*Rohn*), ves při silnici, 11 d. 77 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Prachatic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Frauenthal, býv. dom. Krumlov. — L. byl někdy zvláštní statek, jejž Vilém z Rožmberka svému purkrabí Jakubovi Krčínovi z Jelčan daroval, později však opět za výnosnější statek Sedlčanský vyměnil.

Lerchenfeld, sam. u městyse Žírce.

Lerchenthal, ves, 10 d. 45 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bukovina malá, býv. dom. Palič a Bukovina.

Lerojidy, někdy panské sídlo na býv. Kouřimsku, jež v středu 15. stol. Janovi Baštskému z Chvatěrub a L-d náleželo.

Lesáky, Lhota pod lesem, ves, 18 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^{3}/_{4}$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Křížov, far. a býv. dom. Louňovice. L. náležely druhdy klášteru Louňovickému.

na Lesích viz Vraž (okr. Berounský).

Leská, Leské, ves v Středohoří, 22 d. 116 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($2^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Šepetely, far. Libčeves, býv. dom. Třebivlice. — Osadu tuto daroval biskup Jindřich Zdik Praemonstrátkám Doksanským.

Leskenthal, ves při vtoku soujmenného potoka do Plončnice, 40 d. 170 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2 hod. záp.), kat. obc. Götzdorf, far. Dobranov, býv. dom. Zákupy.

Leskovec, ves při silnici do Hradce, 28 d. 182 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Počátky (1 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Řimberk, býv. dom. Cerekvice. — L. jest nepochybně původiště starožitného rodu rytířského, později panského. Leskovcův z Leskovce, kteří hojného účastenství měli v domácích rozbrojích 15. stol., přidržujíce se na díle hnutí národního, na díle odpor jemu kladouce. Poslední mužský potomek vzácného rodu toho, Jan Krištof († 1680) vymohl sobě od cís. Leop. I., že erb Leskovecký spojen byl s erbem kláštera Želivského.

Leskovec, ovčín u Útěšova.

Leskovice, ves, 27 d. 188 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($2^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Chraštovice, far. Radomyšl, býv. dom. Drhovle. Na selském statku, jemuž se říká „Hradský", stávala prý ještě v 16. stol. tvrz.

Leskovice, ves při silnici, 24 d. 197 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Litohošť, far. Cerekvice nová, pastorát Moraveč, býv. dom. Červená Řečice.

Lesné, ves, 32 d. 228 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Hořepník, býv. dom. Loutkov a Hořepník; za patrimon. zřízení tvořilo 6 čís. zvláštní svobodný dvorec, přísluševší do kraje Čáslavského.

Lesní chalupy viz Vševily.

Lesní mlýn (*Waldmühle*) viz Planá (kr. Chebský).

Lesnov (*Gross-L.*), ves, 31 d. 192 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Všelibice, far. Hlavice.

Lesnůvek, Lesnov malý, (*Klein-Lesnow*), ves, $^{1}/_{4}$ hod. jih. vých. od předešlé, 25 d. 148 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub, kat. i pol. obc. a far. Hlavice, býv. dom. Bělá a Kuřívody.

Lesov (*Lessau*), vska při Karlovarské silnici, 8 d. 56 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Haydt, far. Sedlec, býv. dom. Ostrov; železná ruda, hnědé uhlí.

Lestkov, ves, 45 d. 287 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Tatobity, býv. dom. Turnov a Skály.

Lestkov, Leškov (*Leskau*), starobylý městys, 149 d. 1024 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Tepelský, patr. kn. z Löwenšteinu, 2337 osadníků, pošt. Bezdružice a Černošín; far. chrám sv. Prokopa měl svého faráře již r. 1384, škola, kaple, někdy tvrz, opodál mlýn Röllermühle. Trhy výroční: 1.) dne 19. břez., 2.) dne 4. července, 3.) dne 6. září, 4.) první pondělí adventní. — V listinách 15. stol. častěji připomínají se páni z Lestkova a na Valdece. V 16. a 17. stol.

vládli statkem L-ským páni ze Švamberka, kteří jej s panstvím Bezdružickým spojili.

Lestkov (*Leskau*), někdy zvláštní statek, nyní ves, 33 d. 184 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Rošovice, býv. dom. Klášterec; dv. popl., pivovár. — Na blízku stál někdy hrad Egerberk, v jehož držení v první polovici 15. stol. páni z Ilburka a na Šenvaldě byli.

Lešany, ves v pahornatině, 26 d. 148 ob. čes., kr. Chrud., okr., Skuč. ($\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Rychmburk. L. slušely již r. 1392 k hradu Rychmburku.

Lešany, ves, 38 d. 235 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Kralupy, far. a býv. dom. Nelahozeves.

Lešany, panství kapituly Pražské při kostele sv. Víta (s Břežany a Netvořicí r. 1683, dne 11. pros. za 64.075 zl.) a ves, 41 d. 338 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($2\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L, far. Netvořice; zámek s kaplí sv. Víta, dv. popl., mlýn. — Na někdejší tvrzi seděl okolo r 1390 Oldřich z L-n; r. 1435 byl pánem na L-ech Jan z Bezdědic zároveň ale i Ondřej z Petrovic, však již r. 1444 prodal týž Jan z Bezdědic tvrz a ves L. s jinými ještě statky Závišovi z Klinšteina. Z pozdějších držitelů jmenujeme Pavla Michnu z Vacinova, který horlivým pronásledováním protestantův po bitvě Bělohorské proslul.

Léšany viz Líšany.

Lešetice, ves, 31 d. 267 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Konětopy, far. Slivice, býv. dom. Milín (17 d. k děkanství Příbramskému).

Lešišov, ves, 14 d. 123 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Mokrosuk, far. Hory Matky boží, býv. dom. Hrádek a Velhartice; na blízku dv. popl. Sedlice a chalupa Pozorka.

Leškov viz Lestkov.

Leškovice, ves, 34 d. 244 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Vilémov; škola, dv. popl.

Lešky, Ležky (*Leschkau*), ves blíž Karlovarské silnice, 57 d. 322 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. ($3\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Albeřice, býv. dom. Mlýnec a Lužec; dv. popl., pivovár. — V L-ách měl r. 1057 kostel Litoměřický jednoho včelníka. Někdejší tvrzi vévodil v první polovici 15. stol. panoše Oldřich z Hedčan a okolo r. 1474 Jan Chotek z Chockova.

Lešnice, Lišnice, někdy vesu Ostředka.

Lešnice viz Pavlice

Lešov, ves, 27 d. 174 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Rychnov nový; sam. Táborský (přiškolena do Křemešníka). — V středu 16. stol. náležel L. k panství Červeno-Řečickému.

Lešovice, ves v údolí na Nečtinckém potoce, 22 d. 121 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín ($\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Doubravice něm., far. a býv. dom. Nečtiny; několik mlýnů.

Léšťany, Líšťany (*Lichtenstein*), panství (dle práv. přiřknutí od 1. září 1853 s Hundčicí a Radimovicí za 155.380 zl. 20 kr. stř.) a far. ves, 43 d. 352 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. svob. pán. M. Dobřenský, 2192 osadníků, pošt. Touškov a Plz.; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1774 pův. však ze 14. stol., cínová křtitelnice z r. 1596, na zvonech letopočet 1480 a 1529, škola, zámek s pěknou zahradou, pivovár, pární mlýn, továrna na líh. — R. 1115 měl zde klášter Kladrubský jakýsi statek. Na sklonku 16. stol. náležely L. Černínům z Chuděnic, ok. r. 1654 A. Kristianovi Příchovskému z Příchovic, mezi l. 1674—1727 pánům ze Steinbachu, pak Kinským ze Vchynic a Tetova, hr. Dohalským z Dohalic, Perglerům z Perglasu a od r. 1858 svob. p. M. Dobřenskému z Dobřenic.

Léšťany, Líšťany, statek Augustianského kláštera v Ročově a ves na Rakovnické silnici, 91 d. 570 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny ($1\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Citoliby; zámeček s kaplí sv. Jana a Pavla, dv. popl. — Za patrimon. zřízení příslušelo 14 d. k panství Citolibskému.

Leštěn viz Lštění.

Leštěnec, vska, 8 d. 59 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1 hod. již.?), kat. i pol. obc. Kouty, far. Arnoštovice, býv. dom. Tloskov.

Leština, vska, 9 d. 70 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rakov, far. Markvartice, býv. dom. Kost a Rakov.

Leština, ves, 26 d. 194 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec. ($3\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. i pot. obc. L., far. Strimilov, býv. dom. Kunžák.

Leština, ves, 41 d. 324 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Smrdov, býv. dom. Vrbice; dv. popl., mlýn.

Leština, ves, 80 d. 237 ob. čes., kr. Čás.,

okr. Humpolec (1 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Skála, býv. dom. Okrouhlice. L. uvodí se r. 1496 mezi příslušenstvím hradu Humpolce.

Leština, ves, 11 d. 87 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Vrbka.

Leština, ves, 70 d. 454 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Nový hrad; dv. popl., 2 mlýny.

Leština, ves při potoku, 35 d. 247 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Lab. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Zubrnice, býv. dom. Třeboutice a Křešice; kaple, 2 mlýny. — L. příslušela druhdy k tvrzi Býčkovicům, majetku to proboštství Litoměřického, jiš cís. Sigmund r. 1437 zapsal Henikovi z Valdština.

Leština, ves, 13 d. 90 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Oldřichov, far. Vrcholtovice; dv. popl., ovčín.

Leština viz Holičky.

Leština, v Leštině, chalupa u Vític.

Leštinka, ves, 15 d. 128 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Mrskovice, far. a býv. dom. Světlá; $^1/_4$ hod. sev. záp. Pavlíkov, někdy ves, nyní dv. popl. a myslivna.

Leštinka, ves při potoce Žejbru, 36 d. 222 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Skutečko, býv. dom. Rychmburk; mlýn. — L. patřila již r. 1392 k panství Rychmburskému.

Leštiny, někdy ves blíž Paseky (na býv. dom. Chotovinském).

Leštné, Líštné (*Lischnei*), ves v údolí na levém břehu Jizery, 49 d. 349 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Vrat (část do kat. i pol. obc. Sněhov), far. Nábzí, býv. dom. Rohozec (6 d. k Malé Skále).

Leštné, Lišné, ves, 46 d. 298 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Újezd Drahoňův; škola, opodál na záp. fil. chrám sv. Petra a Pavla se zbytky někdejší tvrze, jediné to upomínky na zaniklou ves a panské sídlo Řebříky (v. t.).

Leštnice, Lišnice, ves far., 70 d. 501 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. kn. z Oettingen-Wallerstein, 1820 osadníků, pošt. Mníšek; far. chrám všech Svatých měl svého faráře již r. 1384, škola, opodál Spálený mlýn.

Líštnice, Líštnice, Lišnice, ves, 20 d. 178 ob. čes., kr. Buděj., okr. Hluboká (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Kostelec, býv. dom. Třeboň; $^1/_4$ hod. sev. vých. Němčice, nyní dv. popl., druhdy zvláštní prý statek náleževší rytířům Budkovským z Budkova.

Líštnice (*Lischnic*), ves v údolí při divoké Orlici, 211 d. 1016 ob. čes., kr. Králohrad., okr., far. a býv. dom. Žamberk ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L.; škola, 2 mlýny, opodál Katův důl a $^1/_4$ hod. sev. dv. popl. Trundorf, někdy ves.

Leštno, Lišna, druhdy zvláštní, nyní s Tloskovem spojený statek a ves, 29 d. 193 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Bystřice; zámek s kaplí všech Svatých, pivovár, dv. popl., opodál sam. Obora. — Hrad L. náležel prý ve 13. stol. král. komoře a jest r. 1243 králem Václavem I. kostelu a biskupství Mišeňskému darován. Jisto však, že během 14. stol. v držení jeho dostali se pánové z Dubé, odtud také z Leštna zvaní; jmenovitě uvádíme Václava z Dubé a na Leštně, který M. Jana Husa z rozkazu Sigmundova k sněmu do Kostnice doprovodil. Okolo r. 1422 spatřujeme na L-ě Jana Sádlo z Kostelce a po něm okolo r. 1450 Petra Holického ze Šternberka, jehož rod pak téměř půl druhého století L-em vládl. Král Jiří dobyl hradu L-a r. 1467 na Petru Holickém a postoupil jeho synu svému Hynkovi kn. Minsterberskému, než však již r. 1479 navráceno celé zboží L-ské předešlým držitelům. Jan Holický ze Šternberka vystavěl r. 1536 nynější, velmi již sešlý hrad. Z rodu toho přešlo L. na sklonku 16. stol. sňatkem na Václava Smiřického a po mnohých pak změnách v majetek kláštera Servitského u sv. Michala v Praze, po jehož zrušení r. 1785 náboženskému fondu připadlo. R. 1800 koupil L. Jakub svob. pán z Wimmeru a spojil je s panstvím Tloskovským, které r. 1805 nynější držitelové hr. z Pourtalés koupili.

Letařovice, ves na pravém břehu Mohelky, 27 d. 133 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Hradčany; fil. kostel sv. Jakuba uvodí se r. 1384 mezi farními, škola, mlýn.

Leteň viz Bubny malé.

Letice nové (*Neu-Litic*), veska, 4 d. 29 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Proruby, far. Chleny.

Letiny, far. ves v údolí, 55 d. 380 ob. čes., kr. Pls., okr. a pošt. Přestic. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Lukavice, diéc. Buděj., vik. Nepomucký, patr. hr. Erwein z Schönborna, 1546 osadníků; far. chrám sv. Prokopa připomíná se co taký již k r. 1384, škola, zámeček, opodál lázně s kaplí sv. Vintíře a $^1/_4$ hod. vzdálí dv.

popl. a hájovna Nový dvůr. — L. náležely ve 13. stol. lékaři královskému; k r. 1420 jmenují se Drslav, Duha a Roprecht z Letin; v 16. stol. byli v držení L. rytíři ze Snopoušova, kteří se odtud Letinští ze Snopoušova psali. L. jsou rodiště bratří Karla a V. Dušana Lambla.

Letkov, ves, 33 d. 300 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Pls. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Plzenec. — Oldřich z Letkova postoupil dědiny své v Sedlci v dluhu 150 kopách gr. Mikulášovi Korandovi z Plzně r. 1419.

Letky, ves v hlubokém úvalu blíž levého břehu Vltavy, 31 d. 234 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Libšice, býv. dom. Tuchoměřice a Středokluky; někdy zde stávala tvrz, opodál Mořaň a na Vltavě ostrůvek. — L. jsou starobylá osada, kdež měl kostel Boleslavský r. 1052 jednoho hlídače. Později náležely jakémusi Borovi, který okolo r. 1159 pro zločin na Praze byl oběšen. Připadší na to král. koruně, darovány jsou od Vladislava Johanitům Pražským. Na začátku 17. stol. seděl na L-ách Sigmund Kropáč, zeť pověstného sekretáře Fabricia, který stoje pevně k víře katolické, od protestantských stavů r. 1618—1620, jakož i později r. 1680 při vpádu vojska Saského do Čech mnoho protivenství a škod na svých statcích utrpěl.

Letná, ves, 40? d. 156? ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Dobrá voda, far. Rynarec; zde se popisují následující sam.: Blažek, Domeček, Číhalka a Musil.

Letná viz Bubny malé.

Letňany, ves, 45 d. 443 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Třeboradice, býv. dom. Vinoř; dv. popl. — L. náležely ve 13. stol. k statkům Pražských měšťanů Velflovcův.

Letnice, někdy osada náleževší k Egerberku v Žatecku.

Letník, vska, 8 d. 61 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mezouň, far. Tachlovice, býv. dom. Karlštein.

Letno, dv. popl. u Niměřic.

Letov (*Ledau*), ves far., 51 d. 427 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Široké Třebčice, diéc. Litom., vik. Žat., patr. kn. Salm-Reifferscheid, 405 osadníků; far. chrám Navštívení P. M. vystav. po r. 1636, hrobka svob. p. z Schwarcenfeldu na místě starého již r. 1384 far. chrámu, škola, synagoga, zámeček, dv. popl. — L. dostal druhý probošt Vyšehradský Jan, poboční syn Václavův, od krále Jana.

Letovice viz Litovice.

Letovy, ves, 32 d. 217 ob. čes., kr. Pls., okr. Planic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Měřenice, far. a býv. dom. Hory Nalžovské; opodál na Letovském potoce mlýn.

Lety, ves, 66 d. 558 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovic. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Orlík; opodál hájovna.

Lety, ves nad Berounkou, 35 d. 256 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Dobřichovice; za patrimon. zřízení patřilo 12 d. k dom. Dobřichovic. a 1 d. ku Karlšteinu. — Kníže Vladislav II. daroval zde kapitule Vyšehradské 2 popluží se zvoníky; v listině Anežčině asi od r. 1228 jmenují se L. mezi statky kláštera Svatojírského a okolo r. 1304 kláštera Zbraslavskéko. R. 1436 zapsal Sigmundovi Bolechovcovi z Pušperka cís. Sigmund ves L., kteréž jedna strana byla kláštera Zbraslavského a druhá kanovníkův Vyšehradských, a jednoho člověka, kterýž slušel k sv. Mikuláši na Malé straně, i s řekou.

Leveč viz Bilinka.

Levín, 18 d. 109 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lišov (¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Hůrky, býv. dom. Hluboka; opodál mlýn a sam. Vrchota.

Levín, ves, 15 d. 127 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Chlumec (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Lučice.

Levín (Olešnice), ves far., 152 d. 1080 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov. Paká (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Kumburk a Úlibice, diéc. Litom., vik. Jič., patr. náb. fond, 1521 osadníků; lok. chrám všech Svatých uvodí se v předhusitské době mezi farními, škola, mlýn. Na úpatí blízského Levinského vrchu zříceniny někdejšího hradu, původiště to snad Levinských z L-a.

Levín, městys, 105 d. 639 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Úšť (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Liběšice, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. kn. Lobkovic, 5404 osadníků; far. chrám podzdvížení sv. Kříže, pův. ze 14. stol., škola, při věži kostelní o sobě stojící stopy po někdejší tvrzi, radnice, chmelařství. Výroční trh odbývá se na sv. Matouše. — Starobylá tato osada jmenuje se již k r. 1186. Na někdejší tvrzi seděli v 15. stol. Berkové z Dubé a počátkem 16. stol. pánové z Vartenberka, kteří L. r. 1542 ryt. Oldřichovi Dubanskému z Dubanana Liběsici prodali. Od té doby zůstal L. s panstvím Liběšickým spojen. Městys vzal velké škody požárem r. 1791.

Levin, ves, 29 d. 256 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat obc. L., pol: obc. Trubín, far. Počaply, býv. dom. Králův dvůr.

Levin, někdejší snad dvůr Levíněves, vska, 3 d. 57 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Levka viz Lipka.

Levonice (*Lewanitz*), ves na levé straně Ohře, 24 d. 162 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Postoloprty ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.; bažantnice.

Levý Hradec, staroslavný druhdy hrad, $1^1/_2$ míle sev. od Prahy nad Vltavou ležící, vedle Vyšehradu a Prahy, s kterouž jej nepochybně „veliká cesta“ spojevala, nejoblíbenější sídlo knížat Českých, zároveň i nejstarší sídlo župy Řipské; připomíná se jeho u Kosmy při válce mezi Neklanem a Vlastislavem. Důležitost svou zachoval L. H. i za první doby křesťanské, neboť kníže Bořivoj, navrátiv se pokřtěn z Moravy, založil na H-ci okolo r. 884 první kostel v Čechách. Hrad záhy zanikl až na některé zbytky valů, neb k r. 1132 praví se, že uprostřed něho roste (právě tak, jak nyní) obilí: kostel sv. Klimenta stojí však ještě na starém místě, ač již v obnovené stavbě. V velepamátném chrámě tom, jenž slouží nyní za farní osadě Roztocké, zvolen po smrti biskupa Dětmara r. 982 syn Slavníkův, sv. Vojtěch za biskupa, první to Čech, který na takové důstojenství povýšen byl. Podlé nesčíslných starožitností, které se na L-em H-ci vykopaly, soudil kn. Krolmus, že zde muselo býti hlavní sídlo pohanské modloslužby.

Leyčkov, ves, 11 d. 103 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Prasetín, far. Hartlíkov, býv. dom. První čtvrt svobodníkův kraje Táborského; stranou mlýn.

Leyšovka viz Lejšovka.

Leznice viz Trnová (okr. Zbraslavský).

Leznik, ves, 64 d. 427 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Sebranice.

Lešky viz Lešky.

Lešnice (*Lessnitz*), ves na levé straně Teplé, 38 d. 198 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Slavkov, býv. dom. Bečov; kaple sv. Jana Nep.

Lhan (*Wellhan*), ves, 16 d. 100 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Radím.

Lhejšov, Elhejšov, ves, 16 d. 111 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. Ježov veliký, pol. obc. Hory Smilovy, far. Lukavec?; 4 d. náležely za patrimon. zřízení k druhé čtvrti svobodníkův kraje Kouřimského; zde se popisuje sam. Janák a Vočadlo.

Lhenice (*Elhenic*), městys, 180 d. 1319 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Netolic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. L., diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. Adolf kn. Švarcenberk, 3552 osadníků; far. chrám sv. Jakuba měl již r. 1384 svého faráře, škola, radnice, tvrz r. 1610 opravená, stranou 2 mlýny, jeden $^1/_4$ hod. a druhý $^3/_4$ hod. vzdálí. Vedlé rolnictví pěstují již od dávna obyvatelé ovocné stromy, čemuž nadsvědčuje Ferdinandem I. udělený znak ovocem ověšenou jabloň vynikající za zdí cimbuřím opatřenou. Trhy výroční: 1. na sv. Fab. a Šeb., 2. na sv. Jiljí; týdní trh každou středu a trh na přízi na den sv. Linharta. — L. byly zvláštní statek náleževší původně klášteru Zlatokorunskému, pak okolo r. 1543 městu Táboru a na sklonku téhož stol. Petru Vokovi z Rožmberka; r. 1628 dostaly se v držení jeho páni z Eggenberka, jimž pak knížata ze Švarcenberka následovali. Za městys povýšeny byly L. r. 1544 od cís. Ferdinanda I.

Lhenice (*Welhenic*), ves na patě soujmenného vrchu, 35 d. 227 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a býv. dom. Kostomlaty, far. Bořislav; dv. popl., hnědé uhlí.

Lhota *) (*Wellhütta*), ves, 22 d. 109 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Dubá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Doksy; obyvatelstvo živí se hlavně rolnictvím, sedlářstvím a chmelařstvím. — L. patřila r. 1403 k hradu Čápu, kterýž tehdáž připadl za dědictví Václavovi Berkovi z Dubé.

Lhota (okr. Boles.) viz Lhotka.

Lhota (*Neustift*), ves v údolí při Bystřickém potoce, 27 d. 235 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Bystřice nová (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L.; opodál mlýn, hamr a chalupa řeč. Hammermühle.

Lhota, Lhotka, (*Mehlhüttel*), ves, 15 d. 126 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc.

---

*) Lhota č. lhůta jest smlouvou neb právem určená doba, a protože nově založené osady za dávných dob na jistou dobu č. lhůtu od poplatkův osvobozeny byly, nazývány jsou Lhotami, Lhotkami, Lhůtami. První známá Lhota jest nynější far. ves sv. Jiří v okr. Vysokomýtském, připomenutá již r. 1199 (v. t.).

Chlum, pol. obc. a far. Křemže; stranou hájovna.

Lhota, Lhotka, ves, 11 d. 88 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Zubčice, far. Velešín, býv. dom. Nov. Hrad.

Lhota, též L. česká, ves mezi Bošileckým a Záblatským rybníkem, 19 d. 186 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Donín, far. Bošilec; opodál Lhotský dvůr.

Lhota, ves, 38 d. 212 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Petrovice, býv. dom. arciděk. Krumlov.

Lhota (*Wadetschlag*), ves, 15 d. 112 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk.

Lhota (okr. Haberský) viz Lhota kamenná.

Lhota (okr. Něm. Brod) viz Lhotka.

Lhota (okr. Čás.) viz Lhotka a Lhůta.

Lhota, ves, 16 d. 88 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Sobolusky, far. Lipoltice, býv. dom. Žehušice.

Lhota (okr. Kolinský) viz Lhota Jestřábí.

Lhota (okr. Kouřímský) viz Lhota Hlaváčova.

Lhota (*Ellhoten*), ves, 15 d. 87 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá ($2^1/_4$ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Damnov.

Lhota, ves v hornaté krajině, 25 d. 184 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Slatinany, býv. dom. Nasevrky.

Lhota (okr. Vys. Mýtský) viz Lhota Chroustovská.

Lhota, Lhůta, ves v údolí, 44 d. 283 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vys. Mýt. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Knířov.

Lhota, někdy L. Hulinova, ves na návrší nad Rychmburským potokem, 34 d. 207 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Štěpánov, býv. dom. Rychmburk; kaple z r. 1849, kam. lomy, 3 mlýny: Cukrův, Obora a Křestanek. — L. náležela již r. 1392 k panství Rychmburskému.

Lhota (*Welhota*), ves, 41 d. 290 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paka ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Staňkov, far. Pecka, býv. dom. Radím a Pecka.

Lhota, ves na patě Kozákova, 47 d. 284 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Semily ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.; železná ruda (důl „sv. Karla").

Lhota (*Welhota*), ves při potoku, 77 d. 496 ob. něm., kr. Jič., okr. a far. Trutnov ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Skály; škola, mlýn.

Lhota, vska, 8 d. 66 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Chotěborky, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Lhota, Lhota Žalmanka, ves, 45 d. 265 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Kostelec nad Orlicí ($^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.

Lhota, ves, 37 d. 226 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nové Město nad Metují (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L.

Lhota, statek spojený s Rychnovem i Černikovicemi a ves na příkrší, 34 d. 212 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno, ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Újezd bílý.

Lhota (*Möllen*), ves po obou stranách Srbského potůčku, 34 d. 272 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Police (2 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Lhota za Machovem, far. Machov.

Lhota, L. u Stračova, ves, 73 d. 263 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Stračov; dvůr popl.

Lhota, Lhotka, ves na návrší, 28 d. 126 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Klášterec. — R. 1467 svolal ryt. Řehoř, zakladatel Bratří českých, do Lhoty synodu, na kteréž voleni jsou první kněží Bratrské jednoty.

Lhota (*Welhota*), ves, 29 d. 158 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Homoly, býv. dom. Březno veliké (1 d. k dom. Ploskovic. a 1 d. k Střekov.).

Lhota ves v Středohoří, 17 d. 93 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Milešov, býv. dom. Dlažkovice.

Lhota, též L. u Liběšic (*Ollhotta*), ves, 15 d. 89 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť ($^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Liběšice; obyvatelé pěstují hlavně ovocné stromy, chmel a len.

Lhota, ves při silnici, 26 d. 191 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Třebomyslice, far. Bor velký; stranou mlýn.

Lhota, ves při potoku Brodu, 33 d. 284 ob. čes., kr. Pís, okr. Horažďovic. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Hoštice, býv. dom. Střela a Hoštice; druhdy zde stávala tvrz.

Lhota (okr. Prachatický) viz Lhota Bělecká.

Lhota, ves, 21 d. 146 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Tažovice, far. Volenice.

Lhota, statek (odhadnut dne 12. dubna 1853 na 34.096 zl. tř.) a ves, 17 d. 114 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Budětice; dvůr popl., ovčín. Držitelem statku L-ského jest p. Vác. Kristián.

Lhota, ves na pravé straně Otavy, 20 d. 130 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (3 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Sudoměř, far. Kestřany, býv. dom. Protivín; sam. Řežabinec, obydlí baštářovo.

Lhota, ves, 26 d. 158 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($2^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Dub; někdy zde stála tvrz; opodál Dubská myslivna.

Lhota (okr. Volyňský) viz Lhota sv. Anny.

Lhota, Lhotka, ves při silnici, 13 d. 94 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. ($^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Chocenice. — L. zapsána od Arnolta, opata kláštera Nepomuckého Vilémovi z Netunic.

Lhota (*Melhut*), ves, 128 d. 873 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1 hod jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Loučím, býv. dom. Kouty a Trhanov; fil. škola; sam. Blahníky, 6 d.; Výrov, 6 d.; Šteflův dvůr, 21 d.; Maškův mlýn a Petrákův mlýn.

Lhota, ves, 25 d. 161 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (3 hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Slatina, far. a býv. dom. Chříč; sam. Marek, hájnovna.

Lhota (*Elhoten*), ves na mírném přívrší, 19 d. 137 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kloušov, far. a býv. dom. Merklín; kam. uhelné doly.

Lhota, ves při silnici, 41 d. 298 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Plzenec starý, býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov; železná ruda.

Lhota (*Ellhotten*), ves, 22 d. 156 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Litice, býv. dom. Chotěšov; kam. uhelné doly.

Lhota (*Ellhotten*), ves, 46 d. 315 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. a far. (zámek) Kladruby; mlýn, škola, sam.: Jirna, myslivna, Höllhäuseln, hájnovna a Höllmühle.

Lhota *Ellhotten*), vska, 6 d. 35 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Černošín, býv. dom. Trpisty a Třebel (1 d. k dom. Bezdružickému).

Lhota, ves, 37 d. 313 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Labem ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Boleslav stará; škola.

Lhota, ves, 19 d. 123 ob. čes.; kr. Praž., okr. Jílov. ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a býv. dom. Břežany, far. Zlatníky; nad Vltavou sam. Závist (Zalužanka) a Jarov, někdy ves. — L. náležela někdy klášteru Zbraslavskému.

Lhota, ves při potoku, 51 d. 438 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Družec.

Lhota, (*Welhoten*), ves, 25 d. 202 ob. něm., kr. Praž., okr. Rakovník ($2^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Kounov, býv. dom. Kornhaus.

Lhota (dlouhá), far. ves, 84 d. 714 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., pošta Mýto, arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. náb. fond, 782 osadníků; far. chrám sv. Filipa a Jakuba uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, papírna, opodál mlýn.

Lhota, ves, 30 d. 228 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Bechyň. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L.

Lhota, Lhotka, ves, 14 d. 81 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Kamenic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L.

Lhota, veska, 9 d. 58 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Tuchyně, pol. obc. a far. Netvořice, býv. dom. Lešany.

Lhota (okr. Mlad. Vožický) viz Lhota Křekovská.

Lhota (okr. Otický), viz Lhota Jankovská.

Lhota (*Wellhotten*), ves, 34 d. 190 ob. něm. kr. Žat., okr. Jesenic. ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Libyně.

Lhota (*Wellhütten*), ves na Nečtinském potoce, 22 d. 159 ob. něm., kr. i okr. Žat. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sádek, far. a býv. dom Měcholupy; dv. popl., myslivna.

Lhota, dv. popl. u Pleš.

Lhota, nyní dv. popl. $^{1}/_{2}$ hod. vzdálí od Postupic, někdy rodinné sídlo panoší se Lhoty; r. 1887 uvodí se Kuneš a Uhan ze Lhoty.

Lhota Alenina č. **Alinova**, vska, 7 d. 56 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1 hod. již.), kat. obc. Žunkov, pol. obc. Přestavlky, far. Jistebnice, býv. dom. Jetřichovice,

Lhota sv. Anny (*Lhota Sct. Anna*), ves, 19 d. 120 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kraselov, býv. dom. Němčice a Kraselov; $^{1}/_{4}$ hod. vých. na pahorku lesem porostlém poutnický chrám sv. Anny, vystavený r. 1682 od Jana Ignáce Dlouhove-

ského z Dlouhé vsi, známého světícího biskupa Pražského; kolem jsou ambity se čtyřmi kaplemi v rozích; blíž něho obydlí pro zvláštního kaplana a něco dále r. 1761 zařízené lázně a myslivna.

Lhota Balkova, ves při silnici z Tábora do Jistebnice, 29 d. 222 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L. B., pol. obc. Radkov, far. Dražice, býv. dom. Chotoviny; sam.: Knížata ½ hod. sev.; Veselka, ¼ hod. již.; Výrec, dv. popl., ¼ hod. sev. a chalupa u Černého lesa (*Schwarzwald*) ½ hod. sev. — L. B. slula v 16. stol. Lhotou Kršňakovou nepochybně po svých držitelích Kršňaků z Karlsperka a z Božetína.

Lhota Bělecká, ves v údolí, 15 d. 56 ob. čes., kr. Pís. okr. a far. Prachatic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Běleč., býv. dom. Volary.

Lhota Beranova, ves, 15 d. 128 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. L. B., pol. obc., býv. dom. a far. Chotoviny; sam. Dubský.

Lhota Beyšova, Beyšov, vska, 2 d., 15 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Řevňov, far. Borotín, býv. dom. Chotoviny.

Lhota Bilantova, vska, 6 d. 56 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. (město) Ledeč (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Trpišovice.

Lhota Blahova, ves, 10 d. 86 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Pořešice, pol. obc. a far. Počepice, býv. dom. Chlumec; sam. mlýn u Křížka a dv. popl. Zvěstovice.

Lhota Blahova, ves, 11 d. (po různu) 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (¾ hod. již.), kat. obc. Kouty, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Lhota Bolehošťská (strhaná), ves nad Měenicí, 42 d. 267 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Bolehošt, far. Přepychy; lovčí zámek a myslivna.

Lhota, Lhotka Borová, vska, 6 d. 33 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Pyšely.

Lhota Bozdova (*Hundshaberstift*), ves, 10 d. 86 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Krumlov.

Lhota Bradlecká, ves na Bradleckém vrchu, 58 d. 435 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. B., far. Železnice, býv. dom. Milčeves.

Lhota Břeková, ves, 15 d. 111 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (¼ hod. sev. záp.), kat. obc. L. B., pol. obc. a far. Dublovice, býv. dom. Chlumec. — L. B. příslušela někdy k statku Sedlčanskému, zboží to proboštství Vyšehradského, které císař Rudolf II. r. 1579 Vilémovi z Rožmberka postoupil. R. 1601 dostalo se zboží to k panství Chlumeckému.

Lhota Březovská, Lhota sv. Gottharda veska na patě Svatogotthardského vrchu, 4 d. 27 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hořice (½ hod. jih. vých.), kat. obc. Doubrava, pol. obc. Březovice.

Lhota Brončkova, ves, 13 d. 106 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. L. B., pol. obc. Lhota Jeníčkova, far. a býv. dom. Chotoviny, ½ hod. sev. záp. dv. popl. Oudičov.

Lhota Broumova (hlásná), ves, 17 d. 151 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. L. B., pol. obc. a býv. dom. Nová ves, far. Lipnice.

Lhota-Bubeně viz Lhotka.

Lhota Buková, Bukovská, ves, 16 d. 154 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Bukovany, far. Poříčí, býv. dom. Konopiště; opodál Brejlovka. — L. B. náležela někdy k hradu Kostelci nad Sázavou, s nímž se r. 1450 k panství Konopištskému dostala.

Lhota Častova, někdy ves, neznámého nyní položení na býv. panství Chlumeckém v Jičinsku, kterouž mezi jinými statky Dětoch z Žiželic před r. 1337 odkázal p. Petrovi z Rožmberka, proti čemuž odpor kladl Mikeš řeč. Piskle.

Lhota Čelákova viz Lhota Včelákova.

Lhota červená, někdy nová (*Roth-Lhota*), panství (dle trhové smlouvy z 16. září r. 1835 za 121.000 zl. stř.) a ves, 25 d. 152 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jižná, far. Deštná; na skále u prostřed rybníka zámek (251, 7 víd. sáhů nad mořem), při břehu zámeckého rybníka na pahorku lipami porostlém starobylá kaple nejsv. Trojice, pivovár, dv. popl. — Zámek L. č. byl ve 14. stol. rodinným sídlem rytířů ze Lhoty, příbuzných, jak se zdá, rytířům Leskovcům; v 16. stol. sídlili zde Kábové z Rybňan, od nichž se L. č. okolo r. 1590 ryt. Vilémovi Rutovi z Dirného dostala. Nástupce tohoto Bohuslav Rut z Dirného odsouzen jest po Bělohorské bitvě statku svého, kterýž na to r. 1623 Ant. de Bruccio prodán jest. Po jeho smrti spadla L. na král. komoru, načež r. 1657 hr. Vilémovi Slavatovi z Chlumu a na Jindř. Hradci postoupena jest. Po vymření rodu Slavatovského r. 1693 přešla Č. L. na hr. z Windischgrätzů, od nichž pro dluhy prodána r. 1735 Frant. svob. p. z Gudenus, jehož rod panství to až do r. 1794 držel. Na to vládli L-ou č-ou svob. páni z Stillfriedu,

od r. 1823 Jak. Veith, po jehož smrti panství to dcera jeho Teresie, provdaná za ryt. Friedricha Neupaura, zdědila. R. 1835 koupil L. č. nynější držitel kn. Jindřich Eduard z Schönburka.

Lhota červená, viz Lhotka (okr. Velvar.)

Lhota česká viz Lhota (okr. Lomnic. kr. Buděj.).

Lhota Davidova viz Lhota vysoká.

Lhota dlouhá (*Lang-L.*), ves, 64 d. 454 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. d., far. a býv. dom. Březno; škola, opodál Skašov (v. t.).

Lhota dlouhá (*Lang-L.*), statek (dle trhové smlouvy od 21. dub. 1838 za 108000 zl. stř.) a ves 78 d. 497 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. d., far. Svaté pole; fil. chrám sv. Jana uvodí se v předhusitské době mezi farními, škola, továrna na líh, pivovár, opodál dv. popl. Cihelna a Červený mlýn. — L. d. držel v 16. stol. Václav Bechyně z Lažan, který jí svým věřitelům, Benediktinům u sv. Mikuláše na Starém městě Pražském postoupil. R. 1837 koupil L. d. hr. Frant. kníže Kolloredo-Mansfeld a spojil ji s panstvím Dobříšským.

Lhota dlouhá (*Lang-L.*), ves, 19 d. 131 ob. čes.), kr. Táb., okr. a far. Neveklov (1¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Zahrádka, býv. dom. Tloskov.

Lhota dlouhá (*Lang-L.*), ves, 43 d., 408 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. L. d., pol. obc. Krtov, far. Choustník, býv. dom. Radenin a Hroby; škola, dv. popl. a ¹/₄ hod. jih. záp. mlýn Hlinák.

Lhota dlouhá viz Lhota (okr. Zbiroh).

Lhota Dobrovitova, ves, 11 d. 84 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Ledeč (1 hod. jih. vých.), kat. obc. L. D., pol. obc. Trpišovice, býv. dom. Nová ves.

Lhota Dohnalová, ves, 16 d. 117 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Vysoká, pol. obc., far. a býv. dom. Kosova hora.

Lhota dolejší též stará (*Alt o. Ober-Lhota*) 18 d. 137 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hora (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Roztěž, far. Bykáň, býv. dom Maleňov.

Lhota dolní (*Nieder-Schlagles*), ves na levé straně Nežárky, 36 d. 318 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2 hod. již.), kat. obc. L. d., pol. obc. Lasenice, far. Stráž; zde se připisují sam. sv. Markétská mysliv. a hájnov. (1¹/₄ hod. již.), Šimkův mlýn, Vaňkův mlýn a dv. popl. v Terezíně (Theresienhof).

Lhota dolní (*Unter-L.*), ves, 23 d. 160 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dol. (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhota horní, far. Lukavec, býv. dom. Pravonín; vinopalna, dv. popl., mlýn.

Lhota dolní (přední) (*Unter-L.*), ves v údolí při potoku, 29 d. 180 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (4¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Předměstí, pol. obc., far. a býv. dom. Svojanov.

Lhota dolní (okr. Klatov.), viz Lhota Marvalova.

Lhota (Lhotka) dubová (*Aichen*), ves blíž Úhlavy, 22 d. 145 ob. čes. něm., kr. i okr. Klatov. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. L. d., pol. obc. Rohožno, far. Janovice, býv. dom. Týnec; opodál mlýn (býv. dom. Miletické).

Lhota sv. Gottharda viz Lhota Březovská.

Lhota hlásná, ves na úpatí Loretanského vrchu, 34 d. 246 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Březina, far. Ostružno, býv. dom Velíš a Vokšice.

Lhota hlásná (Wihořen), ves na výšině, 31 d. 207 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. L. h., pol. obc. Kristanovice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; opodál hájnovna. — L. h. náležela ve 14. a 15. stol. k někdejšímu hradu Huse.

Lhota hlásná viz Lhota Broumova.

Lhota Hlaváčova č. Hlaváčkova, statek (dle trhové smlouvy od 18. červ. 1803 za 75.300 zl.) a veska, 6 d. 37 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kouřím (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. L. H., pol. obc. Třebovle; zámek, dv. popl., pivovár. — L. H. uvodí se v předhusitské době mezi statky kláštera Sedleckého; okolo r. 1415 držel L. H. ryt. Mikuláš z Lipan, 1572 ryt. Jan Čeněk ze Džbánova, 1574 paní Dorota Novohradská z Bítova, 1589 Mikuláš Varlich z Bubna, 1664 paní Dorota Mladotová ze Solopisk, 1671 Bohuslav Ferd. Teis z Loosu, 1695 ryt. Jan Frant. Rosenheim z Janovic, 1700 Vil. Jaroslav Mladota z Solopisk, 1701 Vilém Záruba z Hustiřan, 1710 paní Ludmila Frant. hrab. Popelová z Lobkovic, 1711 paní Kateřina Vítová z Rzavého roz. z Příchovic, 1713 Vác. Felix Mladota ze Solopisk, 1737 Hynek Mladota ze Solopisk, r. 1754 Filip Kolovrat Krakovský atd. Poslední držitel statku L-ského byl dne 14. čce 1864 zemřelý Dr. Vác. Milner, vřelý národovec a poslanec na sněmu Českém.

Lhota Hlaváčkova, vska, 4 d. 36 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Ješetice, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Lhota pod horami (*L. unterm Gebirge*), ves, 35 d. 228 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (4 hod. sev. záp.), kat. i pol.

obc. L. p. h., far. Hůrka bílá; 6 dom. patřilo za zřízení patrimon. k panství Libějickému; sam. Planovský a Rozov.

Lhota hořejší též nová (*Neu o. Ober-Lhota*), ves 11 d. 77 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hora (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Roztěž, far. Bykaň, býv. dom. Malešov; stranou mlýn.

Lhota pod Hořičkami (*L. unter Hořička*), ves, 61 d. 348 ob. čes. (?), kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2½ hod. sáp.), kat. i pol. obc. L. p. H., far. Hořičky.

Lhota Hořilova viz Lhotka Hořilova.

Lhota horní č. německá (*Ober Schlagles*), ves nad Nežárkou, 30 d. 220 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Jindřichův Hradec (1½ hod. již.), kat. obc. L. h., pol. obc. Žďár dolní; škola, opodál Linovská bašta.

Lhota horní též ovesná (*Ober-Lhota*), ves 22 d. 178 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. h., far. Zhoř, býv. dom. Pravonín.

Lhota horní viz Lhotka (okr. Klatov.).

Lhota hrazená, ves, 22 d. 152 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Vlašim (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. L. h. — L. h. náležela někdy klášteru Louňovickému, od cís. Sigmunda zastavena městu Táboru. R. 1547 jsou obci Táborské všechny statky konfiskovány.

Lhota Hrušová viz Lhotka Hrušova.

Lhota Hulínova viz Lhota (okr. Skučský).

Lhota Husí, ves, 28 d. 162 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Boles. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Uhelnice; kaple sv. Anny z r. 1823, myslivna.

Lhota chocholatá, někdy zvláštní statek, nyní ves, 29 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1½ hod. sev.), kat. obc. L. ch., pol. obc. Budkov, far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Lhota Chomoutova, veska, 3 d. 26 ob. čes. kr. Táb., okr. Sedlec (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Řevnov, far. Borotín, býv. dom. Jistebnice.

Lhota Jankovská, ves pod Černým vrchem, 30 d. 352 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. far. a býv. dom. Jankov; sam. Paseka.

Lhota Janovická, ves, 40 d. 290 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhl. Janovice (½ hod. jih. vých.), kat. obc. L. J., pol. obc. Uhl. Janovice, býv. dom. Rataje; myslivna (k dom. Radovesickému); opodál sam. Podmoky.

Lhota Jeníčkova, statek a ves na vrchu, 37 d. 294 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. J., far. Chotoviny; zámek, dv. popl., pivovár. Za zřízení patrimon. tvořilo 5 d. zvláštní dvorec svobodný přísluševší k druhé čtvrti svobodníkův kr. Táb., 5 d. patřilo k dom. Chotovin. a 5 d. k dom. Měšickému. Sam. Sobka č. u Sobků. — L. J. jest po Bělohorské bitvě Kašparovi Kaplíři ze Sulevic v plen vzata a král. komoře připadla. Okolo r. 1648 spojena byla s panstvím Pacovským, při němž až do r. 1841 zůstala, načež ji nynější držitelové Chotovin koupili.

Lhota Jestřábí, též L. velká, ves, 60 d. 397 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. J., far. Ohaře. — L. J. náležela někdy klášteru Strahovskému.

Lhota Jobová (zadní), ves vysoké polohy, 16 d. 119 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (4¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Předměstí, pol. obc., far. a býv. dom. Svojanov. — L. J. utrpěla značné škody r. 1809 od husarů francouzských.

Lhota Kacákova, ves, 25 d. 237 ob. čes., kr., okr. a far. Jič. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Robousy, býv. dom. Kumburk a Úlibice (7 d. k dom. Tuří).

Lhota Kácovská, ves, 16 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Soušice, far. Kácov, býv. dom. první čtvrt svobodníkův kraje Čáslavského.

Lhota Kačerova, někdy ves blíž Semtína velkého, v obvodu nynějšího nového dvora Semtínského.

Lhota Kačkova, Kacova, ves, 22 d. 175 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Kozmice, býv. dom. Konopiště (1 d. k městu Benešovu a a 4 d. byly svobodny. — L. K. uvodí se v středu 16. stol. co příslušenství Hrádku nad Sázavou.

Lhota kamenná, ves, 11 d. 67 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vlkaneč, býv. dom. Jeníkov.

Lhota kamenná (*Stein-Lhota*), ves, 29 d. 230 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L. k., pol. obc. a far. Sudějov, býv. dom. Pečky; popl. dv., vinopalna.

Lhota kamenná (*Stein-Lhota*), ves, 26 d. 237 ob. čes., kr. Čásl., okr. a far. Ledeč (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L. k., býv. dom. Kralovice dolní (1 d. k městu Ledči).

Lhota (**Lhotka**) **kamenná**, ves, 16 d. 133 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Jemniště. — L. k. patřila r. 1574 k tvrzi Popovické.

Lhota kamenná, statek (dle trhové smlouvy od 6. čce 1844 za 30000 zl. stř. a 100 duk. klíčného) a ves, 30 d. 260 ob.

čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. L. k., pol. obc. a far. Borotín; zámek s zahradou, dv. popl., pivovár, opodál při rybníce mlýn Příbík a sam. Příbík 2 d. Výše uvedeného roku koupil L. k. p. Frant. Josef Klavík.

Lhota Kapsova, ves na hoře řeč. Srbsko, 20 d. 144 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. L. K., pol. obc. Svaryšov, far. Podsrp.

Lhota Karasova, ves, 5 d. 53 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Lhota Klášterská, Klášterec (*Mönchsdorf*), ves na pravém břehu Labe, 67 d. 480 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostin. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. K., far. Kalná a Hostinné, býv. dom. Jilemnice (9 d. k dom. Vrchlab. a 1 d. k Čisté); škola, mlýn. — L. K. příslušela v předhusitské době klášteru Opatovskému, r. 1436 zapsána jest od cís. Sigmunda Krušinovi z Lichtmburka.

Lhota kostelní, far. ves, 98 d. 659 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. K., pošt. Sadská, diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr. náb. fond., 1295 osadníků; lok. chrám Nanebevzetí P. M. byl v předhusitské době farním, škola, záložna.

Lhota Koubelova, ves, 20 d. 171 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3¼ hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. L. K., far. Lašovice, býv. dom. Chlumec. — L. K. jmenuje se r. 1569 mezi příslušenstvím někdejšího král., tehdáž již pustého hradu Kamýku; r. 1609 patřila k statku Obděnickému, s nímž se dostala r. 1621 k panství Chlumeckému.

Lhota Králová (*Königs-Lhota*), ves na výšině, 83 d. 471 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. K., far. Meziřičí; starobylý gotický r. 1384 farní kostelíček sv. Sigmunda u prostřed hřbitova pochází prý z druhé polovice 14. stol., v sakristii starožitná křtitelnice ze zvonoviny, škola, na místě domu čís. pop. 4. stála někdy tvrz jež byla rodinným sídlem vládyk Králolhotských. L. K. patřila r. 1407 paní Jitce z Meziřičí, která r. 1418 na dědinách svých věnných v Meziřičí, v K-é L-ě 500 kop zapsala Prokopi z Talmberka. Po smrti obou 1456 obdržel statky ty Vratislav z Mitrovic. R. 1582 dostala se L. K. k panství Opočenskému, při němž pak až na naši dobu setrvala. Lhotou Královou nazvána dědina ta proto, že byla založena na statcích královských nepochybně ku konci 13. stol.

Lhota Králova, ves při Hodějovském rybníce, 54 d. 413 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L. K. pol. obc. a býv. dom. Orlík, far. Staré Sedlo; opodál hajnovna Havránek.

Lhota Křekovská, vska, 9 d. 68 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2 hod. sev.), kat. obc. Křekovice, pol. obc. a býv. dom. Vilice, far. Šebířov.

Lhota Krchlebská, ves, 31 d. 180 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2¾ hod. jiš?), kat. i pol. obc. L. K., far. Zbejšov, býv. dom. Sedlec.

Lhota Křižákova viz Lhota Balkova.

Lhota Kunšova viz Lhota Zářecká.

Lhota pod Kustrým (*Lhota-Kustra*), ves, 18 d. 116 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (3¼ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Strašice, far. Bukovník, býv. dom. Obrazenice (2 d. k dom. Němčic.).

Lhota lékařova, ves, 22 d. 155 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Podeřiště, far. Netolice (2 d. patřily k dom. Libějic., 5 d. k Radomilic.); sam. Nová hospoda.

Lhota pod lesem viz Lesáky.

Lhota pod Libčany (*L. unter Libčan*), ves, 83 d. 628 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Libčany, býv. dom. Pardubice (2 d. k dom. Libčanskému). — Ves tu držel ok r. 1589 Jiří Škornice Balbín z Vorličné, jemuž následoval syn Jan Bedřich, děd slavného Bohuslava Balbína.

Lhota Lužná, pův. Lužná (*Luschan*), vska na výšině na levé straně Vltavy, 8 d. 64 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1¼ hod. již.), kat. obc. Chlum, pol. obc. Kremže, far. Záton. — Dědina ta náležela až do konce 14. stol. proboštství Benediktinskému v Zátoně.

Lhota Mackova (*Mosetstift*), vska, 5 d. 42 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Lhota Machovská (*L. hinter Machau*), ves, 36 d. 237 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Police (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. M., far. Machov, býv. dom. Náchod.

Lhota malá (*Klein-L.*), ves, 21 d. 172 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota rytířova, far. Libošovice, býv. dom. Kost a Rakov; sam. Pleskot a Žahájí. — L. m. příslušela k hradu Kosti již r. 1497.

Lhota malá (*Klein-L.*), ves, 48 d. 240 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lhota velká, far. Sudislav, býv. dom. Borovnice; dv. popl., opodál mlýn.

Lhota malá viz Lhotka (okr. Otický).

Lhota Malšova, ves na levém břehu Orlice,

33 d. 284 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Král. Hrad. (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. L. M., far. Nový Hradec.

Lhota Manova, ves na výšině, 18 d. 109 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (3 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rohozná, far. a býv. dom. Svojanov. L. M. založena prý od rytíře Mana, který dle pověsti v kostele Rohozenském pochován byl.

Lhota Marvalova, L. dolní (*Unter-Lhota*), ves na pravém břehu Úhlavy, 23 d. 170 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. M., far. Janovice, býv. dom. Týnec.

Lhota Masákova (*Mehlhütten*), ves na výšině, 86 d. 823 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. obc. L. M., pol. obc. a býv. dom. Zdíkov velký, far. Zdíkov malý; zde se popisuje Nový dvůr (*Ober-Hof*) 5 chalup, sam. *Unter-Hof* a 37 domů po různu 1/4—3/4 hod. vzdálí.

Lhota (Lhotka) městská (*Städtisch-Öd*), vska, 5 d. 25 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. (město) Prachatice (1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ostrov.

Lhota mladá viz Lhota vysoká.

Lhota mokrá, ves na Novohradském potoce, 44 d. 261 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1 3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. L. m., far. a býv. dom. Nový hrad.

Lhota mokrá, ves, 38 d. 368 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Leštno, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov; opodál Vokov, někdy ves, nyní dv. popl. a Splavský mlýn.

Lhota Mrkova viz Světlá (okr. Vlašim.).

Lhota německá (*Deutsch-L.*), ves, 47 d. 406 ob. něm.?, kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Příbram (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L. n., pol. obc. Dušníky trhové; za zřízení patrim. slušelo 11 d. k dom. Dobříš.; opodál Liščí kamna.

Lhota německá (*Deutsch-L.*), ves, 19 d. 127 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1 hod. jih. vých.), kat. obc. L. n., pol. obc. Důl, far. Počna, býv. dom. Nový dvůr.

Lhota Nesperská, ves při potoce, 26 d. 156 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim. (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. L. N., far. Veliš; sam. Chobot (v. t.).

Lhota nižší viz Lhotka dolní č. Hnojíkova.

Lhota nová č. pustá (*Neu-L.*), ves, 41 d. 350 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. n., far. Třebonín, býv. dom. Sedlec; fil. chrám sv. Jana Nep. z r. 1579 s náhrobky ryt. Salavů z Lipé, zámeček, závod na vyráb. lihu, dv. popl., pivovár. — L. nová povstala nepochybně na místě zaniklé far. osady „Bor“, připomenuté za Karla IV. Odtud měl mistr Jiří z Boru, známý Husův odpůrce, své příjmy, byv tam někdy farářem.

Lhota nová viz Lhota červená.

Lhota nová viz Lhota hořejší.

Lhota Ohnišťská viz Lhota Smidarská.

Lhota ovesná, ves, 37 d. 286 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. o., far. Smrdov, býv. dom. Vrbice.

Lhota ovesná viz Lhota horní.

Lhota Pařezská, ves, 15 d. 109 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Brezka, far. Ostružno, býv. dom. Veliš a Vokšice; 1/2 hod. záp. u prostřed lesa zříceniny někdejší tvrze Husí nůžky.

Lhota Pazděrkova (*Lhota Pazderna*), vska, 7 d. 55 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Vesce.

Lhota Pechova, ves při dvou rybnících, 41 d. 389 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. P., far. Kovářov, býv. dom. Orlík; sam. Pazderna.

Lhota Petrova viz Lhotka (okr. Dolnokralovický).

Lhota písečná, písková, ves při silnici, 94 d. 599 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. p., far. Lhota kostelní.

Lhota podbřezská, dv. popl. u Skalky (býv. dom. Opočno).

Lhota prašivá, ves, 30 d. 191 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. p., far. Nákří.

Lhota přední, ves, 55 d. 401 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Poděbrady (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. p.; škola.

Lhota přední (*Nieder-Wellhotten*), ves na patě vrchu „Sperlingstein,“ 21 d. 107 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2 hod. již.), kat. obc. L. p., pol. obc. a far. Těchlovice.

Lhota přední viz Lhota dolní (okr. Polička).

Lhota pod Přeloučí viz Lhota velká.

Lhota Prosenická, ves, 23 d. 167 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. L. P., pol. obc. a far. Kosova hora, býv. dom. Osečany. — L. P. uvádí se mezi zbožím Osečanským již r. 1588.

Lhota prostřední (*Mittel-L.*), ves, 23 d. 153 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. L. p., pol. obc. Lhota Záborní, far. a býv. dom. Starý Knín; dv. popl., myslivna.

Lhota prostřední viz sv. Jiří.

Lhota Ptáčkova, Ptákova, vska, 6 d. 38 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyň (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ždár, pol. obc. Nespice, far. Vacov.

Lhota pustá viz Lhota nová.

Lhota (Lhotka) nad Rohanovem (*Lhota ober Rohanow*), ves, 20 d. 121 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2³/₄ hod. záp.), kat. obc. L. n. R., pol. obc. Vlkonice, far. Vácov, býv. dom. Přečinov a Dobrš; škola, sam. Milíkov.

Lhota Roubíčkova, ves, 11 d. 86 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. R., far. Postupice, býv. dom. Jemniště; dv. popl., sam. Rankov.

Lhota Řešetova, ves při potůčku, 63 d. 368 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. Ř., far. Studnice; dv. popl., mlýn, sam. na Pastvišti.

Lhota Rybova, ves, 26 d. 184 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. (město) Soběslav (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L. R., pol. obc. Skalice; opodál cihelna.

Lhota Rytířova, ves, 37 d. 237 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. R., far. Lobošovice, býv. dom. Kost a Rakov. Sam. Kouty č. na Koutech, Křečkov, v Lištici a Borek. — L. R. uvodí se mezi příslušenstvím hradu Kosti již r. 1497.

Lhota Salačova, ves, 29 d. 265 ob. čes., kr. Táb., okr Pacov (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. S., far. Lukavec, býv. dom. prvá čtvrt svobodníkův kraje Táb. (3 d. k dom. Pacov, 2 d. dom. Mesiles.); škola, mlýn, vinopalna.

Lhota Samoty, n. Lhota za Sedlcem, vska, 8 d. 88 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Táb. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. a far. Planá; as ¹/₄ hod. vzdálí na Lužnici mlýn Soukenník, a as 30 kroků odtud lesíkem porostlé hradby někdejší tvrze Sedlce (v. t.).

Lhota za Sedlcem viz Lhota Samoty.

Lhota Sejická, (statek dle trhové smlouvy z 22. srpna 1847 za 55.000 zl. stř.) a ves, 14 d. 94 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2¹/₂ hod. již.), kat. obc. L. S., pol. obc. Chotělsko, far. Živhošt. — L-u S-ou daroval Karel IV. r. 1349 Benediktinům Pražským. R. 1847 koupil ji rytíř z Majersbachu.

Lhota Semínova, ves, 35 d. 202 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov. (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Újezd (u Hrubé Skály), far. Libuň, býv. dom. Turnov a Skály.

Lhota Skašova, ves, 68 d. 528 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. L. S., far. Měčín, býv. dom. Chotěšov; fil. škola. Zde se zhotovuje roč. as za 6000 zl. hraček dřevěných. — L. S. byla někdy zvláštní statek, kterýž klášter Chotěšovský již r. 1826 držel.

Lhota Slovanská, ves 30 d. 211 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. (1³/₄ hod. jih.), kat. obc. L. S., pol. obc. Drhov., far. Borotice, býv. dom. Lhota dlouhá; dv. popl., fabrika na líh, mlýn. Sam. Milín a Radčany (?). — L. S. slušela dle listiny z r. 1370 klášteru Slovanskému č. Emauzskému v Praze odkudž přívlastek „Slovanská“.

Lhota Smetanova, ves, 97 d. 748 ob. čes. kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. již.), kat. obc. L. S., pol. obc. a býv. dom. Varvažov, far. Čimelice kamž příslušelo za pantrim. zřízení 8 d.; fil. škola, ¹/₄ hod. vzdálí Linkovic mlýn a u Tesku či pod Lhotou.

Lhota Smidarská č. **Ohništská**, ves, 41 d. 237 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. S., far. a býv. dom. Smidary; škola. — Jan Ohništko ze Smidar zapsal L. v dluhu Kunešovi z Křičova a Boharinkovi z Chotělic.

Lhota solná (*Salzweg*), ves, 17 d. 176 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (³/₄ hod. již.), kat. obc. L. S., pol. obc. Korkusova huť.

Lhota Staňkova, ves, 17 d. 123 ob. čes., kr. Boles., okr., far., kat. i pol. obc. Sobotka (¹/₄ hod. vých.), býv. dom. Kosť a Rakov.

Lhota stará, viz Lhota dolejší.

Lhota Starcova, ves v údolí, 17 d. 130 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¹/₄ hod. již.), kat. obc. L. S., pol. obc., far. a býv. dom. Nadějkov, dv. popl., opodál mlýn. Před věky zde stála tvrz a L. S. byla v 17. stol. v držení Kynských z Vchynic a Tetova pánův na Nadějkově.

Lhota stoklasná, ves, 23 d. 246 ob. čes., kr. i okr. Táb. (³/₄ hod. sev.), kat. obc. L. st., pol. obc. Čekanice, far. Chotoviny, býv. dom. Měšice; opodál hájnovna Bradačka.

Lhota u Stračova, viz Lhota (okr. Nechanický).

Lhota pod strání, ves, 26 d. 178 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Král. Hrad. (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Střebeš, far. Nový Hradec.

Lhota strhaná viz Lhota Bolehošťská.

Lhota Sudlicova, ves, 14 d. 91 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mostek, far. Choceň, býv. dom. Brandýs nad Orlicí.

Lhota suchá, ves, 32 d. 217 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl. (2¹/₂ hod. záp.), kat. obc. L. s., pol. obc. Chotovice, býv. dom. a far. Nový hrad.

Lhota Šárovcova, ves nad Javorkou, 44 d. 337 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořic. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. Š., far. Mlazovice; mlýn, dv. popl. (býv. dom. Bělohrad.) — L. Š. byla druhdy zvláštní statek a někdejší tvrz drželi nepochybně Šárovcové z Šárova, z nichž Sig-

mund z dob války Uherské znám jest. R. 1567 koupil statek ten, k němuž Libín a Tikov přináležely, od Aleše a Jana Klenovského Jindřich Smiřický ze Smiřic a spojil jej s panstvím Hořickým.

Lhota Štěpanická, ves v údolí ze tří stran uzavřeném a při Sovineckém potoce, 27 d. (po různu) 232 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Štěpánice horní.

Lhota Štěpánova, ves, 14 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Štěpánov.

Lhota Švastalova, ves na výšině blíž Vltavy, 12 d. 101 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. L. Š., pol. obc. Zhoř, far. Krásná hora, býv. dom. Chlumec.

Lhota Švejcarova, ves, 16 d. 133 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. L. Š., pol. obc. Úlehle, far. Kraselov.

Lhota Tetourova, ves, 20 d. 149 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. L. T., pol. obc. Střítež, far. a býv. dom. Malá Chýška (7 d. k dom. Nadějkov.); před věky stávala zde tvrz.

Lhota Údrnická, ves, 17 d. 139 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom Libaň (³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Keteň, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Lhota uhlířská, ves, 51 d. 301 ob. čes., kr. Jič., okr. Chlumec (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L. u., far. Labská Týnice, býv. dom. Pardubice, škola. — L. u. někdy zboží kláštera Sedleckého, zapsána r. 1436 od cís. Sigmunda Vaňkovi z Miletínka.

Lhota Úřetická, ves, 50 d. 343 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. Ú., far. Vejvanovice, sam. u Háje.

Lhota Včelákova, Čelákova, ves, 11 d. 82 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Vrchotice, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice.

Lhota velká, L. pod Přeloučí (*Lhota unter Přelouč*), ves, 33 d. 238 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Přelouč (¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc L. v., býv. dom. Pardubice. — L. v. někdy zboží kláštera Opatovského zapsána r. 1437 od cís. Sigmunda Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Lhota velká (*Gross-L.*), ves, 30 d. 203 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. L. v., far. Sudislav, býv. dom. Borovnice, opodál Sádka.

Lhota velká (*Gross-L.*), ves, 18 d. 129 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Otic. (1¹/₄ hod. záp.), kat. obc. a far. Janovice.

Lhota velká viz Lhota Jestřábí.

Lhota Veselka, ves, 14 d. 104 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Městečko, pol. obc. Chotýšany, far. Postupice.

Lhota Veselská, ves, 39 d. 258 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov. (2¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. V., far. a býv. dom. Veselé vysoké.

Lhota Vidlákova, ves, 11 d. 114 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Bukovany, far. Poříčí, býv. dom. Konopiště; dv. popl., hřebinec, opodál při Poříčském potoce mlýn. — Mikuláš z Prahy a z Egerberka, nejvyš. písař desk zemských dal r. 1411 dědiny a plat svůj v L-ě V-ě, v Tuchorazi a j. některým oltářům v kostele Pražském. R. 1744 koupil L-u V-ou Jan Jos. hr. z Vrtby od ryt. z Schönpflugů a spojil ji s dom. Konopištským.

Lhota Vichovská, ves v údolí a po výšinách Jizerských, 46 d. (po různu) 385 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. V., far. Ponikla.

Lhota Vilasova (?), ves, 21 d. 156 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2³/₄ hod. záp.), kat. obc. L. V., pol. obc. a far. Petrovice, býv. dom. Chlumec (8 d. k dom. Petrovic a 6 d. bylo svobodných).

Lhota viničná též Chaloupky, ves, 16. d. 94 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svidnice, far. Rožďalovice, býv. dom. Dymokury.

Lhota volová, ves, 22 d. 187 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. L. v., pol. obc. a far. Chřenovice.

Lhota Vranová též Zahořanská (dle Palackého Zahořany?), ves, 20 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vranov., býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — L. V. náleží již od středu 16. stol. k panství Hrádeckému.

Lhota Vražná viz Ůročnice.

Lhota vrbová, ves, 39 d. 291 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L. v., far. Lhota kostelní; škola.

Lhota vrchní, viz Lhotka horní č. Hubkova.

Lhota vysoká, Lhota (Lhotka) mladá (*Klein-L.*), 87 d. 258 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. v., far. a býv. dom. Březno.

Lhota vysoká (*Hoch-L.*), vska blíž pravého břehu Sázavy, 5 d. 46 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev.), kat. obc. Čtyrkoly, pol. obc. Lštění, far. Poříčí, býv. dom. Konopiště; spustlý zámek, dv. popl. — L.

v. byla druhdy zvláštní statek a sídlo vládyckého rodu Lhotáků ze Lhoty. Václav Karel Lhoták prodal ji r. 1787 krajskému sekretáři Karlu Davidovi, podlé něhož se také nějaký čas Lhotou Davidovou nazývala; Davidovi jest pro velezrádu r. 1743 zkonfiskována a za 10.000 zl. Janovi Jos. hr. z Vrtby prodána, který ji panství Konopištskému připojil.

Lhota vysoká (*Hoch-L.*), ves, 23 d. 148 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. v., far. Pošna, býv. dom. Proseč a Pošna; na blízku váp. lomy, ¼ hod. již. hájnovna a pohodnice řeč. Peklov.

Lhota vysoká někdy ves u Libže.

Lhota Záborná, ves, 21 d. 141 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. L. Z., far. a býv. dom. starý Knín.

Lhota zadní (*Ober-Wellhotten*), vska 8 d. 52 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Těchlovice.

Lhota zadní, viz Lhota Jobova.

Lhota zahájska, viz Lhota zálesní.

Lhota záhumní, vska, 7 d. 40 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Bousov dolní, býv. dom. Kost a Rakov. — L. z. náležela již r. 1497 k hradu Kosti.

Lhota Zákostelska (*L. hinter Kostelec*), ves, 96 d. 580 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. Z., far. Kostelec.

Lhota zálesní, zahájska (*Huttendorf*), ves, 183 d. 1373 čes.?, kr. Jič., okr. Jilemnice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. z., far. a býv. dom. Studenec; fil. chrám sv. Jana Nep., škola, sam. Nový svět (Neuwelt).

Lhota Zářecká (v 15. stol. L. Kunšova?), ves, 27 d. 172 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. Z., far. Choceň, býv. dom. Brandýs n. O. (6. d. k dom. Choceň.)

Lhota zárybničná, ves, 22 d. 161 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Táb. (1¼ hod. vých.), kat. obc. L. z., pol. obc. Turovec, far. Chejnov. — Ves ta dostala se co příslušenství zpustlého Hrádku Kozího ok. r. 1541 městu Táboru.

Lhota zbožná viz Zbožnice.

Lhota zelená (*Grün*), far. ves v hornaté krajině, 88 d. (mezi těmi 16 jednot), 628 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošta Nýr. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L. z., býv. dom. Bystřic., diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. kn. Hohenzollen-Sigmaringen, 980 osadníků; far. chrám sv. Volfganga, škola, 2 mlýny. U L-y z-é někdy ves Špát, nyní dv. popl.

Lhota zlatá, někdy osada ve Vltavsku.

Lhota Žalmanka viz Lhota (okr. Kostelec n. Orlicí).

Lhota Želenská, Želenecká, ves, 40 d. 225 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. L. Ž., far. Libaň, býv. dom. Kost. — Ves ta patřila již r. 1497 k hradu Kosti.

Lhota Žemličkova, ves, 25 d. 152 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. L. Ž., pol. obc. Obděnice, far. Petrovice, býv. dom. Chlumec.

Lhotačka viz Troja.

Lhotice, ves, 19 d. 166 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Boseň.

Lhotice, ves, 28 d. 196 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Velechvín, far. Hosín, býv. dom. Hluboká; sam. Bezpalec, hájnovna.

Lhotice, též L. Šadova, ves blíž Želivky, 22 d. 153 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Jiřice, býv. dom. Želiv; starobylý fil. chrám sv. Jiří s mnohými náhrobky, škola, závod na vyráb. lihu, mlýn. — Opodál u Želivky stála na místě, jež slove „Hrádek", tvrz, která jest však na počátku 17. stol. do vsi přenešena tam, kde jest nyní škola. Z počátku 15. stol. seděl na L-cích Jetřich Vácha z Všestat; r. 1436 zapsal cís. Sigmund L. Burianovi Trčkovi z Lípy; ok. r. 1621 vládl L-cemi Jindřich Vrchotický z Loutkova, 1680 Ondřej z Ostešova, potom jakýsi pán z Šadova. Klášter Želivský získal L-c veřejnou dražbou r. 1674 za 16.000 zl.

Lhotice, ves, 26 d. 230 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Kralovice dol. (1 hod. již.?), kat. obc. L., pol. obc. Tomice. — L. ležela v někdejším újezdě Svatavině, jejž manželka knížete Vratislava, Svatava, kapitule Vyšehradské darovala.

Lhotice české (*Böhmisch-L.*), ves nad Chrudimkou, 36 d. 216 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Nasevrky (½ hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Hradiště.

Lhotice německé (*Deutsch-L.*), ves, 15 d. 124 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. n., far. Bojanov.

Lhotice Růžkova (*Ružkolhotic*), ves, 27 d. 178 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Černčín, far. Čechtice; zámek, pivovár, mlýn. Za zřízení patrimon. patřilo 6 d. k panství Křivsoudov. a ostatní k druhé čtvrti svobodníkův kraje Čás. — L. R. náležela v minulém století Růžkům z Rovné, kterýžto rod již od počátku 16. stol. se vyskytuje.

Lhotka, Lhota, ves na levé straně Jizery,

31 d. 181 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Krnsko dol., býv. dom. Stranov; dv. popl., myslivna, opodál při silnici hospoda.

Lhotka, ves, 45 d. 295 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Olešnice, býv. dom. Navarov; želez. ruda, váp. lomy.

Lhotka (*Lodus*), ves, 15 d. 65 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Rychnov čes., býv. dom. Rožmberk.

Lhotka (*Mehlhüttel*, *Flösslhof*), vska na pravém břehu Vltavy, 4 d. 24 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Krumlov (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Chabičovice, pol. obc. Mírkovice, far. Černice.

Lhotka, ves, 22 d. 104 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Olešnice, býv. dom. Újezd Ostrolov.

Lhotka, též L. dolní (*Unter-Mehlhüttel*), ves, 12 d. 64 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Besednice, býv. dom. (město) Krumlov. — Obec Krumlovská zakoupila L. r. 1475 od Ondřeje, Jana a Zachariáše bratří z Nemyšle.

Lhotka Lhota, ves při potoku, 38 d. 247 ob. čes., kr. Čás., okr. Brod něm. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Krásná hora, býv. dom. Věž; závod na vyráb. lihu.

Lhotka, Lhota, ves, 22 d. 195 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Speřice, far. Jiřice, býv. dom. Želivo. — L. patřila k prvotnímu nadání kláštera.

Lhotka, ves, 33 d. 200 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Klokočov, far. Heřman; zámek z r. 1789, dv. popl., pivovár, mlýn, olejna.

Lhotka, Lhota Petrova, ves, 13 d. 79 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Studená, far. Vonšov, býv. dom. prvá čtvrt svobodníkův kraje Čás.

Lhotka, Lhota, ves, 18 d. 99 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Chvalovice, far. a býv. dom. Žleby.

Lhotka, Lhota-Buben, ves, 12 d. 79 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Křivsoudov.

Lhotka (*Vogelsang*), statek (dle právního přířknutí od 26. čce 1882 za 30.750 zl. stř.) a ves, 32 d. 229 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Kumpolec, far. Tisová; zámek, dv. popl., pivovár, mlýn. Statek ten koupil r. 1882 kn. Alfred Windischgrätz a spojil jej s panstvím Tachovským.

Lhotka, ves, 15 d. 157 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rybitví, far. Rosice. — L. náležela někdy ku zboží kláštera Opatovského. Na blízku na pravém břehu Labe sam. Blatník, někdy hrad, který již ve 13. stol. stál. R. 1389 seděl na něm Ctibor z Blatníka, potom Albrecht z Kunberka, který jej i s městečkem Bohdánčem r. 1377 klášteru Opatovickému prodal. Obořen r. 1481. V chatrných zbytcích naleseny rozličné starožitnosti.

Lhotka (*Naßhütten*), ves na Třebovce, 94 d. 767 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. Orlicí (1⅜ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Třebová čes., býv. dom. Lanškroun.

Lhotka, ves, 40 d. 257 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Bydžov nový (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L.

Lhotka, ves r. 1779 na místě někdejšího dvora popl. založená, 55 d. 353 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc a far. Lanžov, býv. dom. Poličany.

Lhotka (*Klein-L.*), ves, 13 d. 94 ob. čes., kr. Pls., okr. a far. Blovic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Hradiště.

Lhotka, též Lhota horní, někdy zvláštní statek, nyní ves, 12 d 125 ob. čes., kr. Pls., okr. Klatov. (1½ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Týnec. — Na někdejší tvrzi seděl ok. r. 1390 Jindřich se Lhotky, který v Soběticích dv. popl. se vším příslušenstvím prodal Buškovi z Pněva. K r. 1424 připomíná se Vladislav Dlouhoveský z Dlouhé vsi na Lhotce a Týnci.

Lhotka, ves, 14 d. 110 ob. čes., kr. i okr. Pls. (3¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Všeruby, býv. dom. Nekmíř.

Lhotka, ves, 16 d. 115 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Svinaře, far. Liteň.

Lhotka, ves, 22 d. 144 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (¾ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Svaté pole.

Lhotka, ves na výšině, 62 d. 458 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovic. (1½ hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Bezdědice; kaple sv. Anny, cvočkářství, dv. popl., ¼ hod. záp. na Litavce mlýn.

Lhotka, statek kapituly Vyšehradské a ves, 10 d. 119 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1¾ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Hodkovičky, far. Modřany; dv. popl.

Lhotka, ves, 50 d. 494 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Nebužely, býv. dom. Beřkovice (2 d. k Mělníku); sam. Březová (⅛ hod. vých.) a Vystrkov (½ hod. vých.).

Lhotka, též L. Březová, ves, 27 d. 209 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Chrustenice, far. Železná, býv. dom. Tachlovice. — L. darována r. 1338 od Štěpána s Tetína Augustiánskému klášteru sv. Tomáše v Praze.

Lhotka, Lhota červená, dv. popl. s 21 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Úžice, pol. obc. Koseminy, far. Vodolka, býv. dom. Jevině-ves a Veltrusy.

Lhotka, ves, 45 d. 341 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Mlečice, býv. dom. Terešov. Sam. Terezov (*Theresienthal*), papírna.

Lhotka (stříbrná), ves, na patě vrchu řeč. „Hrochot," 29 d. 196 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (3³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Kytín, býv. dom. a far. Mníšek.

Lhotka, Lhota malá (*Klein-Lhota*), veska, 3 d. 22 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Otic. (1³/₄ hod. záp.), kat. obc. Bezměř, pol. obc. Vojkov, far. Janovice.

Lhotka, vska, 4 d. 23 ob. čes., kr. Táb. okr. Neveklov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Krchleby, far. Křečovice, býv. dom. Tloskov.

Lhotka, ves, 11 d. 70 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlčan. (¹/₄ hod. vých.), kat. obc. Červený Hrádek, pol. obc. a býv. dom. Kosova hora; opodál hospoda Kocanda.

Lhotka, ves, 11 d. 53 ob. čes., kr. i okr. Táb. (¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. Dražička, pol. obc. Slapy, far. Malšice, býv. dom. Želeč; sam. na Výšce.

Lhotka viz Blatenka.

Lhotka, dv. popl. u Častkovic.

Lhotka, dv. popl. u Kubíkových Dubů.

Lhotka, někdy ves, nyní dv. popl. u Lidmaně.

Lhotka viz Lomná.

Lhotka, dv. popl. u Mokrého (okr. Opočenský).

Lhotka, někdy ves, nyní sam. u Otradovic.

Lhotka, dv. popl. u Pelhřimova.

Lhotka, dv. popl. u Počapel.

Lhotka, dv. popl. u Poříčí spáleného, při němž prý ještě před válkou 30letou ves stála. Nad vysušeným rybníčkem na pastvišti pahorek, na němž nepochybně tvrz stála, jak z vykopaných zde věcí souditi možno.

Lhotka, sam. u Řevničova.

Lhotka, viz Lhota a Lhotky.

Lhotka Borová, viz Lhota Borová.

Lhotka Březová viz Lhotka (okr. Unhošťský).

Lhota Buková, též jen Buková, ves, 12 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožice (³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Řevničov, pol. obc. Neskov.

Lhotka dolní č. **Hnojíkova**, též Lhota nižší (*Unter-Lhotka*), vska, 7 d. 61 ob. ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. horní, far. Heřman, býv. dom. Maleč a Modletín.

Lhotka dolní viz Lhotka (okr. Svin. Trhov).

Lhotka dubová viz Lhota dubová.

Lhotka Hnojíkova viz Lhotka dolní.

Lhotka horní č. **Hubkova**, též Lhota vrchní (*Ober-Lhotka*), veska, 9 d. 80 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. h., far. Heřmaň, býv. dom. Maleč a Modletín.

Lhotka (Lhota) Hořilova, veska, 9 d. 65 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (1¹/₄ hod. vých.), kat i pol. obc. Bezděkov, far. Libice, býv. dom. Štěpanov; blíž hájnovna Sichrov.

Lhotka (Lhota) Hrušova, ves, 23 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Soběslav (1 hod. jih. vých.), kat. obc. L. H., pol. obc. a býv. dom. Lžín.

Lhotka Hubkova viz Lhotka horní.

Lhotka kamenná viz Lhota kamenná.

Lhotka (Lhota) nad Labem (*Wellhotta*), ves na levém břehu Labe, 33 d. 226 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Lovosice (¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. n. L.; kaple sv. Jana Nepom.

Lhotka Libická viz Lhotka žebračí.

Lhotka městská viz Lhota městská.

Lhotka mladá viz Lhota vysoká.

Lhotka Prackova, ves na výšině, 19 d. 155 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Radnice, býv. dom. Liblín. Sam.: Liblínská cihelna, Pšeničkův mlýn, dvůr Obora a Zavadilka.

Lhotka Ratiborova, (*Mehlhutka*), ves na patě vrchu, 22 d. 135 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mičovice, far. Lhenice, býv. dom. Krumlov.

Lhotka nad Rohanovem viz Lhota nad Rohanovem.

Lhotka stříbrná viz Lhotka (okr. Zbraslavský).

Lhotka Vestecká, ves nad Doubravou, 17 d. 138 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (1³/₄ hod. sev.), kat. obc. L. V., pol. obc. Pukšice, far. Heřmaň, býv. dom. Ronov.

Lhotka Žalmanova a Jedlina, ves, 10 d. 97 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Rychnov (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Slemeno; dv. popl., cihelna, mlýn. — Dvůr Jedlinu a Lhotku Ž. přivtělil k Rychnovu r. 1640 Albrecht Libšeinský z Kolovrat.

Lhotka žebračí č. **Libická**, ves, 28 d. 187 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (¹/₂ hod. vých.), kat. obc. L. ž., pol. obc., far. a býv.

dom. Libice. — L. ž. uvodí se r. 1591 mezi zbožím panství Světelského.

Lhotky, Lhotka, ves, 31. d. 206 ob. čes., kr. Čas., okr. Kouřim. (1 hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Malotice, býv. dom. Zásmuky.

Lhotky, ves, 35 d. 207 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Trubějov, far. Studnice; kaple, dv. popl., cihelna.

Lhotky viz Lhoty.

Lhotky Jelcovy, ves, 10 d. 75 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. L. J., pol. obc. Strměchy, far. Zachotín, býv. dom. Červená Řečice; ½ hod. vzdálí sam. Skelník a Pípal.

Lhotky Kocourovy, veska ½ hod. sev. od předešlé, 4 d. 31 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov., kat. obc. Lhotky Jelcovy, pol. obc. Strměchy, far. Zachotín, býv. dom. Červená Řečice.

Lhotsko (*Hutzke*), ves, 10 d. 53 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Srdov, far. Levín, býv. dom. Liběšice; chmel, len.

Lhovice (*Elhowic*), ves v údolí na úpatí Tuhoště, 40 d. 267 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Švihov, býv. dom. Chuděnice (4 d. k Pořiči); kaple. Při jmenovaném vrchu má se dle hraběte Eug. Černína hledati bojiště, na němž r. 630 po Kr. svedena bitva mezi Samem a Dagobertem. Nejen jmeno Tuhošt (Togastisburg, Wogastisburg), nýbrž i buližníkový útes řeč. Samohro zdají se náhledu tomu nadsvědčovati.

Lhotský viz Božejov.

Lhotský dvůr viz Lhota (kr. Buděj. okr. Lomnic.).

Lhotský dvůr viz Častkovice.

Lhoty, Lhotky, ves ve výšině lesnaté, 22 d. 136 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlínsko (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Vortova, far. Kameničky, býv. dom. Rychmburk. — L. jest z někdejšího panského dvora Lhoty povstalá osada.

Lhůta Lhota ves, 13 d. 101 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Závratec, far. a býv. dom. Ronov.

Lhůta, ves, 28 d. 231 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Libice, býv. dom. Maleč a Modletín.

Lhůta, ves při potoku, 14 d. 114 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Mochtín, far. Stobořice, býv. dom. Týnec.

Lhůta viz Lhota (okr. Vysokomýtský).

Lhutě (snad Hutě?) a **Vrbětin**, veska, 7 d. 58 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Jinošice, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov.

Libakovice (*Libaken*) ves na výšině lesnaté, 36 d. 281 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Letiny, býv. dom. Lukavice; opodál hájovna. — L. náležely k nejstarším nadáním proboštův při kostele Vyšehradském. Dle potvrzovací listiny papeže Řehoře X. z r. 1272 měl zde klášter Chotěšovský dva lány pozemků.

Libaň, ves, 11 d. 84 ob. čes., kr. Chrud. okr. far.. a býv. dom. Nasevrky (½ hod. sev. ?), kat. obc. Vochoz., pol. obc. Nasevrky; na blízku zříceniny hradu Stradova (v. t.).

Libaň, starobylé okr. město nad Bystřicí 260 d. 1615 ob. čes., kr. Jič. (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L, býv. dom. Kopidlno, diéc. Litom., vik. Nimburský, patr. hr. Šlik, 5025 osadníkův; far. chrám sv. Ducha z r. 1754, škola, radnice, smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), pošt. exped., hospod. odbor kr. Jič. Obyvatelstvo živí se rolnictvím, sadařstvím a zhotovováním plátna a poloplátna. Trhy výroční: 1.) v out. po sv. Matěji, 2.) v out. po sv. Trojici 3.) v out. po sv. Bartolom., 4.) v out. po svat. Šim. a Judě; týdní trh každé úterý. — L. jmenuje se již ve 14. stol. městečkem a náležela tehdáž ku hradu Staré, s nímž se v 17. věku k panství Kopidlnenskému dostala. Od Arnošta z Pardubic, arcibis. Pražského založen zde špitál.

Libanice, ves v planině, 27 d. 220 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Hombice, far. Hrochův Týnec, býv. dom. Nesevrky; dv. popl. — Adam z L-c přítomen byl na sněmě Čáslavském r. 1440. V 15. a 16. stol. byli držiteli zdejšího dvora Habrovcové z Habrova; Jan Habrovec prodal r. 1552 rybník svůj u L-c pí Kateřině Talackové z Ještětic a na Libanicích. R. 1613 koupil statek L-cký Jindřich Kuna Dobřenský z Dobřenic a na Vorli, od jehož syna Jindřicha r. 1636 prodán jest Karlovi Manerbiovi.

Libava (*Libau*), ves, 24 d. 130 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2½ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Steinhof, far. a býv. dom. Kynšperk; škola, opodál při soujmenném potoku 2 mlýny.

Libčany, statek (dne 17. března 1727 v ceně 130.000 zl.) a far. ves na mírném příkrí, 72 d. 584 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., pošt. Nechanice a Král. Hrad., diéc. a vik. Král. Hrad., patr. zemský výbor, 4096 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M., ač v novější době obnovený, chová

předce ještě pěkné památky původního slohu romanského, a sice dva portály a uvnitř dva sloupy, na nichž výstupek spočívá; okrasou hlavního oltáře jest hrub boží s 12 apoštoly v životní velikosti z pískovce; zámek, škola, pivovár (roč. na 2960 věder v hodnotě 11.840 zl.), mlýn. — Starobylá tato osada připomíná se již k r. 1086. l. 1410 uvodí se Bušek z L-n. V prvé polovici 16. stol. byla obec Královéhradecká v držení L-n, které jí pro spouru proti Ferd. I. odňaty a Janu z Pernšteina na Pardubicích prodány jsou. Po dvou letech na to dostal se v jich držení Vác. Nejedlý. Po bitvě Bělohorské jsou Vilémovi ml. Doupovci v plen vzaty a za 11396 kop gr. Max. z Černovic prodány. V pozdější době staly se majetkem hr. Strakův. Jan Petr hr. Straka věnoval všechny své statky nadací pro studující z rodu české šlechty. — Od Vác. Krolmusa odkryto u L-n pohanské pohřebiště a žaroviště.

Libčeves, Libčoves (*Liebshausen*), panství fideikom. (dle soud. odhadu z 9. listopad. 1817 za 1,109.764 zl. 19$^3/_8$ kr. víd. čís.) a far. ves v Středohoří, 76 d. 621 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Bílin. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. kn. z Lobkovic, 1712 osadníků; zámek, pamětihodný far. chrám sv. Jana Křt. v slohu romanském (až na presbyterium, kteréž později v slohu gotickém přistavěno), v něm jest křtitelnice z 15. věku a několik pamětihodných náhrobků; škola, pivovár, vinopalna. Dle zakladací listiny Vyšehradské měla v L. kapitola Vyšehradská jedno popluží s pomytcem. K r. 1428 připomíná se Krištof z L-vsi od jinud z Minic?; před r. 1454 prodal Pešík z Minic dědiny své v L-vsi Vác. Cardovi s Petrovic. Později patřila L. bezpochyby Kaplířům ze Sulevic a p. z Vřesovic. V středu 17. stol. dostal se v držení L-vsi nyní zde panující rod prvé hrabat nyní knížat z Lobkovic a na Roudnici.

Libčice, Lipčice, ves na levé straně Želivky, 25 d. 206 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kralovice dol. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Kralovice hořejší; mlýn. — L. ležely v tak řeč. újezdě Svatavině, který darován v 11. stol. kapitule Vyšehradské.

Libčice, Libšice, Libřice, ves, 67 d. 459 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. far. Černilov, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; fil. chrám sv. Michala byl v předhusitské době farním, škola, $^1/_4$ hod. záp. myslivna při bažantnici.

Lipčice (*Lipschic*), ves, 36 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš, (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Starý Knín; kaple sv. Jana Pavla, dv. popl.

Libčice, Libšice, ves far. na levém břehu Vltavy, 36 d. 298 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Dolany, býv. dom. Nelahozeves, pošt. Kralupy, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. kn. Lobkovic, 747 osadníkův; far. chrám sv. Bartolom. z r. 1766 měl již r. 1384 svého faráře, škola, štace sev. dráhy, blíž vsi na sever rozvaliny hradu neznámého, jejž lid dle Hájka Liběhradem nazývá. — Dle zakladací listiny Břevnovské (993) měl zde klášter les a část řeky s rybaři; na protější straně Vltavy připomíná se chmelnice, která ve 14. věku oltáři sv. Václava v kostele na hradě Pražském náležela, též kostel Boleslavský nadán odtud zvoníkem (r. 1052.).

Libčice, ves, 10 d. 111 ob. čes., kr. Táb. okr. Sedlčan. (2 hod. jiš.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec.

Libčice viz Libišice.

Libčoves viz Libčeves.

Libecina, ves v hornaté krajině, 63 d. 380 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Nový zámek, býv. dom. Hrochův Týnec.

Libeč, ves, 11 d. 72 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zahrádka, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov; mlýn. — L. slušel v středu 16. stol. k statku Maršovickému.

Libeč, někdy ves v okolí Trutnova nepochybně nynější Gabrsdorf, kterou s Debrném Jiljí ze Švabenic špitálu od něho v Úpě (potomním Trutnově novém) založeném daroval.

Libeč, někdy osada na býv. panství Děčínském.

Liběč, Libice, statek (r. 1789 v ceně 45.000 zl.) a starobylý městys na pravém břehu Doubravy, 84 d. 611 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Chotěboř ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod., patr. ryt. z Ritteršteina, 3489 osadníků; far. chrám sv. Jiljí uvodí se co taký již v 14. stol., škola, zámek, pivovár, závod na vyrábění líhu, papírna (v Kroměšíně), dv. popl., mlýn; za vodou Kroměšín, někdy ves, nyní sam. a $^1/_4$ hod. záp. sam. Hůrka. Trhy výroční: 1.) v pond. po jmenu Ježíš, 2) ve středu popel., 3.) v pond. po sv. Janu Nep., 4.) v pond. po sv. Prokopu, 5.) v pond. po Nanebevzetí P. M., 6.) na sv. Havla a připadne-li na neděli, tedy v pondělí. — Za šedé dávnověkosti vedla okolo osady této z Čech

do Moravy stezka strážníky pomezními pilně střežená. Z držitelů v pozdější době jmenujeme Ferdinanda Adama hr. Kustoše, který zdejšímu kostelu krásnou Madonnu daroval. Od r. 1775 jsou v držení jeho p. Boleslavští rytíři z Rittersteina.

Libešov, ves na Lodenickém potoku, 29 d. 214 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ptice horní, far. Železná, býv. dom. Tachlovice; železná ruda.

Libědice (*Libotis*), druhdy zvláštní statek nyní far. ves na potoku, 83 d. 504 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Kadaň (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L. býv. dom. Maštov, diéc. Litom., vik. Žat., patr. hr. Černín, 1022 osadníků; far. chrám sv. Víta z r. 1687 pův. ze 14. stol., škola, zámek z r. 1708, pivovár, dv. popl., opodál mlýn. — L. jmenuje se r. 1226 mezi statky kláštera Doksanského. Ve 14. a na počátku 15. věku sídlili zde páni rodu soujmenného, zejmena se uvádí k r. 1405 Ceněk z L-c; ok. r. 1594 paní Markéta z Kolovrat, rozená Šlikova. R. 1601 dostaly se sňatkem Krištofu Hasištejnskému z Lobkovic, pak Doupovcům z Doupova, jimž po bitvě Bělohorské zkonfiskovány a panu Smilkovskému prodány jsou. Od rodu toho darovány jsou r. 1668 Karmelitánům na Malé straně v Praze, po jichž zrušení 1786 náboženskému fondu připadly, načež r. 1808 prodány Vojtěchovi sv. p. Mladotovi ze Solopisk, který je panství Maštovskému přivtělil.

Liběhrad viz Libčice (okr. Velvarský).

Liběchov, Libichov (*Liboch*), panství (s Chcebuzí dle trhové smlouvy od 8. ledna 1803 za 500.000 zl. a 2000 zl. klíčného) a far. ves při ústí soujmenného potoka do Labe, 115 d. 628 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., pošt. Štětí a Mělník, diéc. Litom., vikar. Mělnický, patr. p. Ant. Veith, 2634 osadníků; far. chrám sv. Havla s oltářními obrazy od Škréty byl již r. 1384 farářem osazen, škola, zámek s kaplí a mnohými malbami na obmýtce od domácích umělců, pivovár, závod na vyrábění barev, mlýn, ½ hod. vých. na návrší dv. popl. Rymany, někdy ves, která nepochybně ve válce 30leté zmizela; na vršku Tupadel mohútná budova Slavín, vystavena od vlastimila Ant. Veitha († 20. pros. 1853), který zde sochy slavných Čechů postaviti a tak českou Walhallu založiti zamýšlel. Mezi L-em a Chcebuzí balvan, podobný bretaňským minhirům neb peulvanům, o němž strašné pověsti mezi lidem kolují. — Na počátku 16. stol. připomíná se Radslav Beřkovský z Šebířova a na L-š. Od sklonku 17. stol. vládli L-em hr. Pachtové z Rájova, od nichž jej i s Chcebuzí Jakub Veith 1801 koupil, jehož rod až podnes v držení spojených těchto statků jest.

Libějice, Libějovice, panství allod. (dle trhové smlouvy od 1. května r. 1801 za 1,200.000 zl.) a ves na sev. záp. úpatí Lomce, 51 d. 475 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Chelčice; starobylá tvrz, ⅛ hod. krásný zámek s kaplí sv. Kříže u prostřed parku a ½ hod. vzdálí dv. popl. Nový dvůr a pivovár. — V 15. stol., pakli ne již dříve, dostali se v držení L. ryt. Malovcové, kteří se odtud z Libějovic psali. Dionys Malovec z Libějovic prodal L. s jinými ještě statky r. 1559 Vilémovi z Rožmberka. Po vymření rodu Rožmberského dostaly se p. ze Švamberka, jimž pro velezradu r. 1621 odňaty a generalovi K. Bonaventurovi z Buquoy darovány jsou. Od rodu toho získali jich trhem r. 1801 nyní zde panující kn. Švarcenberkové.

Libějice, Libějovice, ves, 27 d. 157 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Malšice, býv. dom. Želeč.

Libějovice viz Libějice.

Libel, Lible, 36 d. 236 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Častalovice. — L. patřila v 15. stol. k velkému panství Litickému.

Libeň (*Lieben*), ves blíž Cidliny, 10 d. 66 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Nov. Bydžov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mněník.

Libeň nová (*Lieben*), někdy zvláštní statek, nyní ves, 26 d. 224 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Zlatníky, býv. dom. Břežany; dv. popl., ovčín, někdy zde stála tvrz. — R. 1115 darována L. n. od kn. Vladislava I. klášteru Kladrubskému, později dostala se klášteru sv. Jana Křt. na Ostrově a jest za opata Otona r. 1282 Jakubovi synu Volfganga, měšťana Pražského, na 20 let pronajmuta. Od cís. Sigmunda zapsána Matějovi Karlštejnskému z Černošic a manželce jeho Barboře z Solopisk. Tímže způsobem dostala se r. 1475 Ctiborovi z Bestahova, který jí téhož ještě roku postoupil Janu Benedovi z Nečtín. Cís. Rudolf II. dal ji r. 1583 v dědičné držení Vilémovi z Rožmberka, který ji známému alchimistovi Edwardu Kelley-ovi daroval. Po smrti tohoto šejdíře spadla na král. komoru a jest r. 1597 Krištofovi Želinskému z Sebuzína prodána, jehož syn Gabriel po bitvě Bělohorské L. n. jen co manství podržeti směl. Když tento bezdětek zemřel, potažena opět ku král. komoře, od

kteréž ji pak s jinými ještě statky prvé klášterskými r. 1627 Pavel Michna z Vacinova koupil (ostatně vis Břežany dolní).

Libeň nová, ves při Ďablické silnici, 58 d. 650 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1 hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Libeň stará.

Libeň stará (*Alt-Lieben*), panství obce Pražské a ves při vtoku Rokytnice do Vltavy, 186 d. 2968 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Karlín (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. st., arcidiéc. Praž., vik. Prosecký, patr. obec Praž., 4330 osadníků; zámek ze 17. stol. (ve velkém sále podobizny všech Pražských primátorů), kaple Panny Marie, při níž zřízena expositura, škola, synagoga a židovská škola, zpěvácký spolek „Věnceslav", pivovár, závod na chemické výrobky, tiskárna pro kartouny a šátky, fabrika na bavlněné sboží, mědárna, veliký závod koželužský, fabrika na stroje (vyrábí parní stroje a j.; r. 1857 zhotoveny 4 železné remorkéry a 6 želez. vlečných lodí), cukrárna, závod na vyráb. lihu, lodenice na vlečné lodě většího nákladu (od 1100—4000 ctů). Zde se popisují následující po různu ležící vinice: Balabenka, Palmovka, Kotlaska, Kolčavka, Košinka, Pečova, Lysarečka, Kundrátka, Pekárka, Červený Bán, Na stráži, Malovaný Lis, Rokoska, Bulovka, Vačeška malá a velká, Škořábka, Hrdlička, Kelerka, Mazanka, Stírka a Vlachovka. — Kralevič Břetislav po zdvihnuv se proti svému otci položil se táborem r. 1090 u potoka Rokytnice mezi L-ní a Vysočany; spor vyrovnán bez krve prolití. R. 1109, 25. pros. rozbil zde Ota Olomúcký své stany, načež na zejtřík k Vyšehradu táhl, kdež strašné vraždění nastalo. Vyslovná zmínka o L-ni děje se k r. 1335. Dne 1. září r. 1424 položil se u L-ně Žižka proti Pražanům, kteří vyslavše k němu posly, (mezi nimi Rokycanu) k míru jej naklonili. R. 1608 uzavřena zde mezi Rudolfem II. a bratrem jeho Matiášem smlouva v ten smysl, že Matiášovi postoupena vláda nad Uherskem a Rakouskem, jakož i nápadnictví na stolec český. Panství L-ské koupila obec Pražská 27. června 1662 od hr. Jana Hartvika z Nostic.

Libeň vysoká (*Hoch-Lieben*), ves při silnici, 65 d. 421 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. L. v., far. Nebužely, býv. dom. Řepín; pivovár, dv. popl.

Libenava (*Liebenau*), ves na kopci, 59 d. 387 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hertenberk; škola, opodál starobylá kaple Mariánská, doly olověné.

Libenice, ves, 70 d. 572 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Kaňk; škola kat. a protestan., opodál hospoda Skalka; tam kde jest hospoda č. p. 1. stála někdejší tvrz. — L. byly majetkem velmože Miroslava, který je s jinými ještě vesnicemi klášteru Sedleckému, od něho založenému, okolo r. 1142 daroval. Od cís. Sigmunda zapsána tvrz L. r. 1437 puškaři Hanušovi z Rychnova, který jí Hynkovi a Pavlovi, bratřím z Zalužova postoupil. Hynek řeč. odtud z Libenic, jmenuje se mezi zněmovníky Čáslavskými r. 1440. Okolo r. 1458 byl v držení L-c rod Smíškův z Vrchovišť, kteří se odtud Libeničtí z Vrchovišť přezvali a L-emi pak po celé 16. stol. vládli.

Libenice, ves, 24 d. 194 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Střezimíř, býv. dom. Prčice. — Na někdejší tvrzi seděl ok. r. 1589 ryt. Jindř. Vrchotický z Loutkova, který L. s Uhřicemi spojil. S těmito dostaly se r. 1726 k statku Prčickému.

Libenky, Libiuky, ves na návrší, 40 d. 219 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Drahobuz, far. Hrušovany, býv. dom. Liběchov a Chcebuz. — Kr. 1419 připomíná se Petr z Vinné, pán na L-kách.

Libentin? Libentýn? (*Liebenstein*), veska, 7 d. 35 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Brod želez. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Vrat., býv. dom. Rohozec.

Liberec (*Reichenberg*), panství allod. (dle soud. odhadu z 5. února 1842 za 947.817 zl. 30 kr. stř.) a průmyslné okr. město (1290' nad mořem) na Zhořelské Nise, v údolí mezi Ještědem a pohořím Jizerským, má s předměstím Kristianovem (*Christianstadt*), 1350 d. 18.854 ob. něm., kr. Boles. (4½ m. k severu), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. -Lcký, patr. hr. Klam-Gallas, 34.276 osadníků; děk. chrám sv. Antonína z druhé polovice 16. pův. ze 14. stol., kostel sv. Kříže z r. 1694 s oltářními obrazy od Dürera a zdejšího rodáka Müllera, kolem kostela křížová cesta na místě někdejší hřbitovní zdi, městská radnice z r. 1601, starý a nový zámek (v Christianově), hl. škola, nižší a vyšší reálka (od r. 1835), škola tkalcovská (od r. 1852), v níž se vyučuje kreslení, praktickému tkaní a kladení barev; nedělní škola pro obchodníky a řemeslníky, okr. úř., kraj. soud zároveň vyšetřovací a obchodní soud (pro okr. L-cký, Fridland., Jablon., Jablonec., Chrastav., a Smržovský) státní zastupitelstvo, měst. deleg. okr. úř., notár., hl. celní úř. (2 tř.), finanční komisariát, bern. úř. (1 tř.), pošt. úř. s pošt.

štaci, telegr. štace, stavitel. okr. úř., nádraží a správní ředitelství Pardubsko-Libereckó dráhy, sídlo obchodní komory (pro kr. Boles., Jič., Královéhrad. a Litom.), fil. eskomptní banka (zákl. jmění 500.000 zl.), spořitelna, záložna, jesličky a opatrovna (zákl. jmění 10.099 zl.), městská nemocnice (svěřena milosrdným sestrám a má zákl. jmění 32.324 zl. 67 kr. r. č.), špitál pro 12 osob (zákl. jmění 17.854 zl. stř.), při něm kostel všech Svatých; sirotčinec, hudeb. jednota, fil. spolek lesnický a hospodářský, přírodovědecký spolek, spolek pro zaopatřování vysloužilých vojínů, spolek řemeslnický, společnost pojišťující proti ohni, spolek pro dobývání uhlí, zpěv. spolek, česká beseda, divadlo (zal. pořádkem soukennickým r. 1820), pivovár (roč. na 18.304 věd. za 91.520 zl.), továrna na vlněné a polovlněné látky (jako orleans, mohair, tibetin, lasting, tibet, látky na kabáty a j., roč. na 230.000 kusů v hodnotě 2,360.000 zl.), tiskárna látek vlněných (200.000 šátků v ceně 500.000 zl. a 6000 kusů látek na šaty v ceně 90.000 zl.), 5 barviren s 15 modřicemi a 27 kotly, 7 přádelen, plátenictví (roč. na 150 kusů plátna), závody na shotovování strojův, slévárna, mechanická dílna. Trhy výroční: 1. v pond. po bílé neděli, 2. v pond. před sv. Vítem (trvá 8 dní), 3. v pond. po Narození P. M (po 8 dní), 4. v pond. a v out. po třetí ned. v říjnu, 5. v pond. a v out. před první ned. adventní. Trhy na vlnu: 1. v out. a ve stř. po sv. Duchu, 2. v out. a ve stř. po sv. Michalu. Trhy na dobytek: 1. v sobotu před bílou ned., 2. v sobotu 8 dní před první ned. adventní. Týdní trhy každé pond. a čtvrtek. — Kdy L., nyní jedno z prvních obchod. a průmysl. měst (jmenovitě co do soukennictví a továrnictví na výrobky železné), původ svůj vzalo, určiti nelze, třeba pověst vypravovala, že zde r. 1266 hospoda vystavena byla, jíž dáno jmeno Liberka. Krajina okolo L-ce patřila ve 13. stol. Berkům z Dubé; Otakar II. potáhl ji r. 1278 ke koruně a dal ji v léno pánům z Biberšteina, kteří zdejším panstvím až do středu 16. stol. vládli. R. 1384 připomíná se v L-ci far. chrám; r. 1421 popleněn jest L. od Husitův. R. 1558 prodán za 40.000 tolarů Fridrichovi z Rädern; ze synů a nástupcův jeho proslavil se Melichar svým statečným válčením proti Turkům († 22. září 1600); velkolepý pomník v kapli Räderské při městském chrámu hlásá slávu jeho. R. 1577 ujalo se zde soukennictví, které napotom tak důležitým se stalo pro město a okolí jeho. Po bitvě Bělohorské jest panství L-cké Kryštofovi z Rädern v plen vzato a Albrechtovi z Valdšteina prodáno, od kteréž pak doby s Fridlandem společnou vrchnost mělo. V předešlém století rozkvetlo v L-ci stávkařství a plátenictví, kteréž však za našich dnů velice kleslo; někdy rozesíláno zdejší plátno do všech úhlů světa, jmenovitě do Turecka, Itálie, Ameriky a j. R. 1816, dne 28. prosince narozen zde malíř Rudolf Müller.

Liberk (*Rehberg*), někdy městečko, nyní far. ves v hornaté krajině při potoku, 83 d. 484 ob. čes. (?), kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Rychnov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Rychnov. a Černikovic., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov, patr. hr. Kolovrat, 1588 osadníků; lok. chrám sv. Petra a Pavla byl ve 14. stol. farním, škola, 3 mlýny. Na blízku vesnice zříceniny hradu Richenberka (v. t.).

Libeř, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves na soujmenném potoku, 33 d. 278 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1 hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Libeň nová, far. Jirčany, býv. dom. Břežany; starožitný fil. chrám slohu gotického uvodí se ve 14. stol. mezi farními chrámy dekanátu Říčanského, mlýn, stranou myslivna Mořdířka.

Libeř viz Řivčice.

Liběšice, Liběšovice (*Libschitz*), ves blíž pravého břehu Bělé, 22 d. 131 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílin. (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Želenice. — L. dány jsou od knížete Spitihněva r. 1057 nově založenému kostelu Litoměřickému; od cís. Sigmunda jsou 1437 kostelu odňaty a Jakubovi z Vřesovic zapsány.

Liběšice (*Libeschitz*), panství (dle trhové smlouvy od 20. čce 1839 za 470.279 zl. stř.) a far. ves, 112 d. 699 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Úšt (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Úšt., patr. kn. Lobkovic (?), 1813 osadníků; při far. chrámě Nanebevzetí P. M. z r. 1815, který byl ve 14. stol. zvláštním farářem osazen, jest nyní expos. kaplan, škola, velkolepý zámek, staven od Kiliána Dizenhofera, pivovár (roč. na 6336 věder v hodnotě 25.344 zl.), vinopalna, mlýn, chmelařství. Dne 8. dub. a 25. září odbývají se zde trhy dobytčí. — Na někdejší tvrzi seděli ve 14. stol. páni Škopkové z Dubé, jimž páni z Vartenberka následovali. Okolo r. 1542 vládl L-emi Oldřich Dubanský z Duban. Brzy na to rozděleno panství L-cké ve dvě částky; jednou zavládl rod panů Gerstorfů, druhou rod p. Sezemů z Vrtby; těmto jest jich podíl po bitvě Bělohorské v plen vzat a od Ferd. II. jezuitům darován. Jezuité dosáhli pak r. 1630 i druhé části statku L-ckého od hr. z Merode. Po zrušení řádu jezuitského 1773 přiřknuty jsou

L. stud. fondu. Od r. 1839 jsou držiteli panství L-ckého kn. z Lobkovic.

Liběšice viz Libisice.

Liběšov, někdy zámek u Bezvěrova (*Bärenklau*).

Liběšovice (*Lischwitz*), ves při potoku, 55 d. 342 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Libořice; kaple nejsv. Trojice, dv. popl. — Král Jan postoupil L. proboštu Vyšehradskému Janovi, pobočnímu synu krále Václava.

Liběšovice viz Liběšice.

Libětice, ves, 30 d. 220 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Strakonice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.

Libětice, ves, 13 d. 93 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Pích, far. Petrovice, býv. dom. Hlavňovice; zdejší dv. popl. tvoří zvláštní deskový statek, který Ferd. rytíř Koc z Dobrše dne 12. led. 1853 za 41.078 zl. 16 kr. stř. vyměnil.

Libětice, ves, v 30leté válce zaniklá, příslušela před r. 1541 k statku Chotýšanskému a později k Věžníkům.

Liběvice viz Krsy.

Libeznice, Grunt sv. Marie, Vallis sct. Mariae (*Grunta*), ves, 18 d. 150 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Libenice, far. Kaňk. — V držení někdejších stříbrných tavíren v Gruntě byli páni z Vrchovišt, kteří zde nádherný chrám gotický vystavěli; chrám ten jest mezi lety 1815—18 zbořen a na místě jeho stojí neúhledná kaple.

Libeznice (*Libeznic o. Rothkirchen*), far. ves, 113 d. 890 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Pakoměřice, pošt. Zdiby, arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. hr. Ervein Nostic-Rhinek, 2597 osadníků; far. chrám sv. Martina ze sklonku předešlého, pův. však ze 14. stol., škola, cukrárna. — L. náležela r. 1236 k praebendě Pražského kanovníka Markvarda. V čas nepokojů Husitských dostala se starému městu Pražskému, jemuž jest r. 1547 pro zpouru v plen vzata a ryt. Duchkovi Semechovskému prodána. Kateřina ze Semechova prodala ji r. 1591 Anešce Hofmanové z Grynpichlu a od dědiců této prodána držitelům Pakoměřic.

Libež, ves při vtoku Chotěšanky do Blanice, 61 d. 462 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Hrádek, býv. dom. Třebešice a Vysoká Lhota; kaple nejsv. Trojice, škola, opodál sam. Červenec a dv. popl. Lhota vysoká, někdejší to ves, která před shořením desk zemských k panství Šternberskému patřila. Marie Barbora hraběnka z Roggendorfu, roz. hraběnka z Götzu a na Šternberce prodala r. 1752 klášteru Emauskému v Praze dvůr Lhotu Vysokou a vesnice Nemíš, Libež a Slovenice pode jmenem statku Vysoko-Lhotského, který tehdáž od panství Šternberkého odtržen byl.

Libhošt viz Libohoušť.

Libchava česká (*Böhmisch-Lichwe*), ves 124 d. 719 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. Orlicí (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Brandýs, far. Písečná; fil. chrám byl ve 14. stol. farním, škola, dv popl., někdy zde stávala tvrz. Od L-vy české táhnou se jihovýchodním směrem až k Orlici tiché Libchava horní, prostřední a dolní, tak že všecky čtyry vlastně jednu vesnici 2 hodiny dlouhou tvoří.

Libchava dolní, též německá (*Nieder-Lichwe*) far. ves při Orlici tiché, 146 d. 1023 ob. něm., kr. Chrud., okr. a pošt. Ústí nad Orl., kat. i pol. obc. L. d. býv. dom. Lanškroun, diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun patr. kn. Lichtenštein, 2624 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše z r. 1802 byl již r. 1384 farářem osazen, škola, zámeček, dv. popl. (viz též Libchava česká).

Libchava dolní (*Nieder-Liebich*), ves při potoku, 149 d. 743 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. d., far. a býv. dom. Libchava hořejní; škola.

Libchava hořejní, též Chotohošť (*Ober-Liebich*), panství fideikom. řádu Malteského v Praze a far. ves, jež souvisí na jih.-východním konci s Libchavou dolní, 195 d. 1064 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Čes. Líp., kat. i pol. obc. L. h., diéc. Litom., vik. Českolip., patr. velko-převor řádu Malteského, 2791 osadníku; far. chrám sv. Jakuba V. uvodí se co taký již v předhusitské době, škola, zámek z r. 1574, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. — L. byla v druhé polovici 16. stol. majetkem p. z Vartenberka, od kterýchž ji získal Jindř. Penzig z Penzigu. Po bitvě Bělohorské jest tomuto skonfiskována a r. 1623 Zdeňkovi Vratislavovi z Mitrovic, velkopřevoru řádu Malteského, za 26.958 kop a 20 gr. míš. prodána. Od té doby zůstala majetkem jmenovaného řádu.

Libchava horní (*Ober-Lichwe*), ves, souvisí s Libchavou českou a prostřední, 125 d. 822 ob. něm., kr. Chrud., okr. Ústí n. Orl., kat. i pol. obc. L. h., far. Libchava dolní, býv. dom. Lanškroun; dv. popl., mlýn (viz též Libchava čes.).

Libchava německá viz Libchava dolní.

Libchava prostřední (*Mittel-Lichwe*), ves, 52 d. 382, ob. něm., kr. Chrud., okr. Ústí n. Orlicí, kat. i pol. obc. L. p., far. Libchava

dolní, býv. dom. Jelení (viz též Libchava česká).

Libchyně, Lipchyně (*Lipchin*), ves, 49 d. 278 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. (město) Nové město nad Metují (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Slavoňov. — L. darována Novému městu od Jana z Kácova r. 1527.

Libice, far. ves v široké rovině a na pravém břehu Cidliny (prvotně Ljubica zvané), která as ¼ hod. odtud do Labe spadá, 71 d. 558 ob. čes., kr. Čás., okr., pošt. a býv. dom. Poděbrady (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr. náb. fond, 1115 osadníkův; far. chrám sv. Vojtěcha, druhdy sv. Jiří, vysvěcen prý r. 973 sv. Vojtěchem, škola, protest. chrám a pastorát. Na místě nynější fary stál až do r. 1825 chrám P. Marie, do kteréhož se Slavníkovci na radu Břevnovského opata Anastasia č. Radla, tehdáž na L-ci meškajícího, v den své záhuby utekli. V záp. stranu, jen několik kroků ode vsi, nachází se veliké hradiště řeč. „starý hrad", o němž se nám žádných zpráv nedostalo. U prostřed valů, nynější ves obklíčujících, stál za dob již předhistorických hrad, který byl nejen hlavním středištěm župy L-cké, plemenem Charvatův obydlené, nýbrž i v 10. stol. hlavním sídlem rozsáhlého panství Slavníkova. Na staroslavném hradě tomto sídlel již za dob Libušiných Svatoslav („ot Ljubice bielé" Rkp. Zel.), který jest nepochybně první známý předek Slavníkovcův, tak zvaných po Slavníkovi, otci sv. Vojtěcha. Po smrti Slavníkově (r. 981), který snad prvotní hrad, a jak se zdá, dle způsobu Pražského přestavěl, sídlili synové jeho v nedílnosti na L-ci až do r. 996, kdežto hrad dne 28. září od Boleslava III. a Vršovcův násilně vzat, zničen a přítomní Slavníkovci krutě povraždění s životem i rozsáhlé panství ztratili. Po 112 letech zastihla zde rod Vršovicův, kteří se v držení L. uvázali, strašná pomsta z dopuštění Přemyslovce Svatopluka. Za krále Václava (1140—1173) přešla L., tehdáž již toliko ves, ve jmění kláštera Svatojirského a sídlo a jméno župy, ještě r. 1130 připomenuté přeneseno na Havraň. Později dostala se L. král. komoře a přivtělena panství Poděbradskému. R. 1590 uvodí se mezi many Poděbradskými Ondřej Patera na manském dvoře v Libici. Připomenouti ještě dlužno, že pověst označuje v L-ci dům, kdež prý se sv. Vojtěch narodil.

Libice, ves, 17 d. 89 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Drhov, far. Svaté pole.

Libice viz Libeč.

Libíč, ves při vtoku Ještědského potoku do Mohelky, 16 d. 114 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.

Libichov, ves, 35 d. 257 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Němčice, far. a býv. dom. Dobrovice (1 d. k dom. Brodec.); škola.

Libichov viz Liběchov.

Libín, ves, 37 d. 195 ob. čes., kr. Buděj. okr. Lišov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Štěpanovice, býv. dom. Třeboň (8 d. k městu Třeboni).

Libín, ves, 12 d. 62 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota Šárovcova, far. Chodovice.

Libín, ves, 15 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (½ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Nedrahovice, far. Jesenice.

Libín viz Libyně.

Libinky viz Libenky.

Libisice, Liběšice, ves, 40 d. 268 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Slatiny, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Libiš, ves blíž levého břehu Labe, 54 d. 355 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Obříství (4 d. k dom. Liblic.); starobylý fil. chrám sv. Jakuba V. byl od 14. stol. až do bitvy Bělohorské farním; nepatrná ale velepámátná budova tato skládá se z lodě slohu gotického a presbyteria slohu romanského; zvláštní pozornosti zasluhují v něm: hlavní oltář, který představuje archu skladací s obrazy malovanými na prkně v zlaté půdě barvami olejními od neznámého mistra českého; mnohé obrazy na obmítce, jak se zdá, z dob Karlových; dva as sáh vysoké pozlacené svícny dřevěné s gotickými okrasami ze 16. stol.; starožitná křtitelnice z hrubozrného pískovce a velepamátný, neobyčejný svícník č. paškál; — modlitebnice s pastorátem a školou; ¼ hod. vzdálí sam. u Hájku s kaplí sv. Vojtěcha ze 17. stol., u prostřed ní černý, asi tři pídě ze země vynikající kámen obehnaný mříži železnou, na němž dle pověsti sv. Vojtěch od pohanských přívrženců strýzněný odpočíval. Mezi L-í a Obříství stála někdy tvrz a místu tomu říká dosud lid na starém hradě.

Libišany, ves, 66 d. 505 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Opatovice a Ždanice; škola; zde se popisuje sam. Lišší. — L. náležely někdejšímu klášteru Opatovickému, později zapsány jsou rozličným rodinám, tak od cís. Sigmunda Zdeňkovi

Švábovi z Chvalkovic, od krále Jiřího Mikulášovi Berkovi z Dubé, pak Václavovi Zahrádkovi a j. R. 1523 příslušely již k panství Pardubickému.

Libišice, Libčice (*Liebeschitz*), ves far., 75 d. 547 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Dobříčany, diéc. Litom., vik. Loun, patr. bar. Zesner, 3565 osadníků; far. chrám sv. Martina s oltářním obrazem od Brandla uvodí se co taký již v předhusitské době, škola, synagoga, dv. popl.

Libiv, vska, 7 d. 47 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Chlumec, far. Nákří.

Libkov viz Lipkov.

Libkova voda viz Lipkova voda.

Libkovice, statek (dle trhové smlouvy od 30. října 1806 za 215.000 a 500 zl. klíčného) a ves, 46 d. 357 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Nahořečice; zámek, dv. popl., pivovár, opodál 2 mlýny. — Na L-cích seděli za nejstarších dob nepochybně rytíři rodu soujmenného, ok. r. 1558 Jiří Hora z Očelovic, r. 1609 Jáchim Libšteinský z Kolovrat a r. 1678 hr. Zbyňka z Valdšteina, roz. Libšteinská z Kolovrat. R. 1716 držel statek ten hr. Frant. Karel Klary-Aldringen a r. 1755 hr. Frant. Adam Hartig. Od r. 1806 až podnes jsou L. majetkem rodiny Wenischovy.

Libkovice, ves, 78 d. 505 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Černoušek; za zřízení patrim. patřilo 5 d. k Beřkovicům dolním a 6 d. k Beřkovicům horním. Za vsí na východ na sadě řeč. „v Loučkách" nalezl Krolmus rozsáhlé žároviště a pohřebiště pohanské, několik kroků odtud na západ staveníčko řeč. „Čertův sklep", které za pohanskou modlitebničku prohlásil (?).

Libkovice (*Lignitz*), ves při potoku, 71 d. 371 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov (1 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Radčice, býv. dom. Osek; starožitný fil. chrám sv. Mikuláše měl ve 14. stol. svého faráře, 2 mlýny. — Starobylou tuto osadu koupil r. 1240 Slávek, opat Osecký.

Lible viz Libel.

Liblice, ves, 15 d. 169 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (½ hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Klučov, far. Přistoupin, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy; cukrovárna, dv. popl., opodál sam. Chodotín a mlýn Nousov. L. byla někdy majetkem obce Česko-Brodské, jíž r. 1622 odňata a knížeti Karlu z Lichtenšteina prodána byla.

Liblice, panství allod. (r. 1862 za 600.000 zl.) a far. ves na úpatí návrší, 69 d. 484 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Mělník (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Mělnický, patr. hr. Waldštein, 1986 osadníků; far. chrám sv. Václava osazen byl již r. 1384 farářem, škola, pěkný zámek s rozsáhlou zahradou, pivovár, závod na vyráb. líhu, dv. popl. — Někdejší tvrz, která blíž nynějšího dvora popl. stála, byla ve 14. a 15. stol. původištěm rodu soujmenného; k r. 1361 připomíná se Fric z Liblic, na sněmě obecném v Praze r. 1440 a na sjezdu krajském v Nimburce r. 1440 přítomen byl Jan z Liblic. Rod ten postoupil prý rodinného sídla svého arcibiskupství Pražskému. Z pozdějších držitelů jmenujeme hr. rod Pachtův z Rájova a rod hrabat Deymů, od nichž statek ten r. 1862 hrabata Waldšteinové koupili.

Liblin, panství allod. (dle soud. odhadu z 14. února 1843 za 324.211 zl. 7 kr. stř.) a městys nade Mží, 61 d. 530 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., pošt. Rokycany a Radnice, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic. patr. Adolf Vilém vojvoda Nasavský; far. chrám sv. Jana Nep. z r. 1752, škola, zámek, dv. popl., pivovár, závod na výrobky chemické; zde se popisuje Oborská hájovna, pak Libšteinský mlýn, rybárna a převoz, jež nám zachovaly jmeno někdejšího hradu Libšteina (viz tam). Trhy výroční spolu na dobytek: 1. v pond. po Lätare, 2. v pond. po sv. Fil. a Jak., 3. v pond. před B. Tělem, 4) v pond. po sv. Jiljí, 5. v pond. před sv. Martinem. — L. patřil dle listiny asi z r. 1228 ku zboží kláštera sv. Jiří na hradě Pražském. Není pochybnosti, že náležel L. k blízkému hradu Libšteinu, po jehož pobořeni se pak sídlem vrchnosti stal. Panství L-ské náleželo v novější době prvé sv. pánům nyní hr. Ledebourům, od nichž se sňatkem říšským hrabatům z Wurmbrand-Stuppach dostala. Od nejnovější doby jest majetkem Adolfa Viléma vojvody Nasavského. V L-ě narozen r. 1801, dne 4. listop. známý spisovatel čes. kn. Jan Jindřich Marek (Jan z Hvězdy); zemřel 3. list. 1853.

Libná (*Liebenau*) a **Svatoňov** (*Helgendorf*), pomezní ves, 84 d. 514 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. (3½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Zdoňov, býv. dom. Abrspach; škola.

Libnětov (*Liebenthal*), ves při potůčku, 138 d. 797 ob. něm.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Hořičky; škola, mlýn.

Libniš, far. ves, 32 d. 294 ob. čes., kr. Bu

děj., okr. Lišov. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Hluboká, diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. kn. Švarcenberk, 1222 osadníků; far. chrám nejsvětější Trojice, vystav. 1714, rozšířen 1788, škola, lázně (minerální zřídlo odkryto r. 1681), ½ hod. vzdálí cihelna, ¼ hod. sam. u Cecháka a na haldách, kdež byla tavírna pro blízké stříbrné doly, z kterých se v 16. stol. roč. na 8000 hřiven stříbra těžilo.

Libníkovice, ves, 40 d. 225 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Újezd vysoký, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Libňov (*Liebenau*) viz Radějov.

Libňov viz Liboňov.

Libňoves, cukrárna a dv. popl., ostatně viz Dobčice.

Liboc (dolní), far. ves na Litovickém potoku, 49 d. 505 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. panství nejvyššího purkrabství, pošta Praha, arcidiéc. Praž., vik. L-cký, patr. zemský výbor, 3850 osadníků; far. chrám sv. Šebestiana a Fab. z r. 1842 hlavní oltářní obraz od Hellicha (z r. 1843); dřívější starý chrám založen prý od Boleslava II. a přivtělen jest r. 1318 od biskupa Jana IV. klášteru Břevnovskému; škola, štace při železné dráze; sam.: Kubríkův mlýn, hájovna v Šárce, Hvězda (v. t.) a Tučkův mlýn. — L. jest starobylá osada, kterou dal s lesem Malejovem kníže Boleslav klášteru Břevnovskému.

Liboc hořejší (*Ober-L.*), ves blíž předešlé, založená na sklonku 18. stol., 19 d. 265 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov., kat. i pol. obc. a býv. dom. Břevňov velký, far. Liboc (dolejší).

Liboč, vska na pravém břehu Otavy, 8 d. 54 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Katovice, býv. dom. Střela a Hoštice.

Liboč s Novými dvory (*Leibitsch mit Neuhof*), ves při vtoku soujmenného potoka do Ohře, 22 d. 125 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Pochlovice, far. Kynšperk, býv. dom. Littengrün.

Libočany, statek a far. ves blíž vtoku Aubachu do Ohře, 52 d. 550 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Žat., patr. p. Münzberger, 490 osadníkův; far. chrám všech Svatých s hrobkou Příchovských z Příchovic byl ve 14. stol. pod správou benediktinův Postoloprtských, škola, zámek s parkem a zahradou, pivovár, dv. popl., mlýn; dům p. čís. 37 jest prý rodiště kronikáře Vác. Hájka z Libočan; zemřel 19. března 1553. — L. uvodí se r. 1226 mezi statky kláštera Dokzanského. Na počátku 17. stol. byl v držení statku L-ského rod Doupovcův z Doupova, od nichž se r. 1653 sňatkem Elbognerům dostal. Tímž způsobem přešel 1665 v majetek p. Příchovských z Příchovic a zůstal při rodě tom až do r. 1709. Od té doby zhusta střídali se držitelové jeho, až jej konečně za našich dnů Děčínský fabrikant p. Münzberger za 622.000 zl. koupil.

Libodržice, Libodřice, ves, 70 d. 492 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Svojšice, zámeček, škola, dv. popl., závod na vyráb. lihu, ¼ hod. sev. záp. hospoda Kocanda. — L. byly někdy zvláštní statek s tvrzí náleževší v první polovici 14. stol. Pražským měšťanům Rokycanským. Mikuláš Rokycanský založil asi 1346 poslední svou vůlí klášter jeptišek sv. Ducha, na Starém městě Pražském, mezi jehož nadáním L. se jmenují. R. 1408 prodali Bernard a Aleš bratří z L-c na dědinách svých v L-cích 12 kop platu ročního Heřmanovi z Horek. Cís. Sigmund zapsal L., ves proboštství Vyšehradského, r. 1437 knězi Bedřichovi ze Strážnice. K r. 1615 jmenuje se pánem na L-cích Burghart Střela z Rokyc. R. 1716 prodal L. Ferd. Ignác hr. Des Fours Adamovi svob. p. Kustošovi z Zubřího a Lípy za 53.009 zl. a závdavek 500 zl. Před r. 1738 byly L. s panstvím Svojšickým spojeny.

Libohošť, Libhošť, vska, 4 d. 36 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Otic. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Malenovice, pol. obc. Rudoltice, far. Maršovice.

Libochovany, ves na pravém břehu Labe, v rovině pod vrchem Hrádkem, 76 d. 430 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Prackovice, býv. dom. Žernoseky (21 d. k Lovosic.); fil. chrám Narození P. M., z r. 1600, jmenuje se v době předhusitské mezi farními, škola, zámek, pivovár (roč. na 1689 věder v hodnotě 6756 zl.), dv. popl. mlýn; víno zdejší známo pode jmenem Žernoseckého. — L-n připomíná se již r. 1057, kdežto měl zde kostel Litoměřický rybaře Juratu. K r. 1410 jmenuje se Drlík z L-n. V druhé polovici 15. stol. seděl na někdejší tvrzi Mikuláš z Sebuzina a okolo r. 1590 Štěpán a Jiří, bratří z Roupova.

Libochovice, panství fideikom. (r. 1827 v ceně 674.550 zl. 55 kr. víd. čís.) a okr. město nad Ohří, 230 d. 1891 ob. čes., kr. Litom. (2 míle na jih), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. L-cký, patr. stud. fond, 3610 osadníků; zámek z 18. stol. s kaplí a rozsáhlým parkem (starý hrad stál blíž kostela),

radnice, pěkný chrám všech Svatých byl již r. 1384 farářem osazen, škola, na hřbitově kaple sv. Vavřince, synagoga, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. exped., spěv. spolek, špitál pro 16 chudých, 2 pivováry (městský na 2560 věder v hodnotě 12800 zl. a panský na 3272 věd. v hodnotě 13092 zl.), strojný mlýn, vinařství a sadařství. Trhy výroční: 1.) v středopostí, 2.) den před nanebevst. Páně, 3.) na sv. Bartol., 4.) ve středu po sv. Vác., 5.) ve stř. po sv. Mart. Týdní trh každou středu. — V 11. neb 12. stol. dala zde urozená paní Dobrověsť tři popluží země klášteru Ostrovskému. Na počátku 14. stol. patřily L. nepochybně Hynkovi ze Slivna, držiteli hradu Klep, který statky své králi Janovi prodal. R. 1336 vyménil od král. komory panství Budyni s příslušenstvím p. Zbyněk Zajíc, příjmím z Hasenburka, jehož rod pak na L-ích až do středu 16. stol. seděl. L. jmenují se již r. 1379 městysem. R. 1424, dne 1. září kázal zde Žižka upáliti čtyry světské kněse, protože byli prý násilníci panen a paní. Po rodě Zajícův přešly L. v držení rodiny Lobkovické, jsou však r. 1602 Jiřímu z Lobkovic pro velezrádu v plen vzaty a knížeti Sedmihradskému Sigmundovi Bátory-ovi za odřeknutí se svého knížectví v náhradu dány. R. 1616 koupil L. Adam hr. Šternberk, jeho nástupcové prodali je však již r. 1670 hr. Gundakerovi z Dietrichšteina, jehož rodu, nyní knížecímu, až podnes náležejí. Dne 17. prosince 1787 narozen zde proslulý fysiolog Dr. Jan Ev. Purkyně.

Libochovičky, ves, 18 d. 115 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (2³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Lidice, býv. dom. Tuchoměřice; mlýn. — Na někdejší tvrzi seděl ok. r. 1420 Petr z Bavorova.

Liboměřice, ves, 25 d. 174 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Lučiboříce.

Libomyšl, ves nad potokem, 101 d. 728 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovice (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Lochovice; škola, dv. popl., 2 mlýny, olejna. Na bliské výšině, řeč. Hrádek, stála někdy tvrz. — K r. 1404 uvodí se Smíl z L-šle a k r. 1420 Stach z Dubku, seděním na L-šli.

Libonice, ves, 14 d. 98 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hořic. (¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Chlum. — L. dána na začátku 12. stol. od Jana, biskupa Pražského, klášteru Strahovskému.

Liboňov, Libňov (*Liesdorf*), ves na svahu Krušných hor, 17 d. 106 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabořovic. (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Chlumec; stříbrné báně.

Libořice (*Liboritz*), statek dle trhové smlouvy z 11. srpna 1847 za 422.000 zl. stř.) a far. osada na potoce, 91 d. 665 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Žat., patr. pí Anna Reichenbachová, 1764 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1716 pův. ze 14. stol. s hrobkou hr. Kolovratův a Klebelsbergův, škola, zámek s kaplí sv. Anny nepochybně na místě někdejší tvrze, dv. popl., pivovár, mlýn. V L-cích odbývají se do roka 4 trhy, a sice: 1.) první pond. po Hromnicích, 2.) ve čtvrtek po Navštivení P. M., 3.) v pond. po svr Vác., 4.) v pond. po sv. Martinu. — R. 1386 vyměnil L. Jan z Brloha od probošta Roudnického; 1434 seděl na L-cích Odolen Polák z Holedče; r. 1454 držel L. Jan Calta z Kamenné hory, ač Žatečtí jakéhosi práva k nim míti se domýšleli. V novější době byly majetkem hr. Kolovratů Libšteinských, Šlikův, Černínův z Chuděnic, Klebelsbergův. Od r. 1847 patří rodině Reichenbachové.

Liborka, sam. blíž Líboce hořejšího.

Liboswáry (*Liebeswar*), ves, 26 d. 157 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (3¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Mělnice, býv. dom. Bor; dv. popl. — Ješek z L-r podepsal známý protest pánů českých a moravských sboru Kostnickému zaslaný za příčinou upálení M. Jana Husa a uvěznění M. Jeronyma z Prahy.

Libošín viz Libušín.

Libošovice, far. ves, 65 d. 409 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Sobotka (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Kost a Rakov, diéc. Litom., vik. Mn. Hradiště, patr. hr. Vratislav, 1715 osadníků; lok. chrám sv. Prokopa byl ve 14. stol. farním, škola. Na blízku sam.: Krátkoviště, Záhorště a Zdánek. L. byly někdy snad zvláštní sídlo panské, neb k r. 1438 uvodí se Mikuláš a k r. 1454 Jan z L-c. Na sklonku 15. stol. příslušely již k hradu Kosti.

Libotěnice, Liboteinice, far. ves na levém břehu Labe, 57 d. 327 ob. čes., kr. Litom., okr. a pošt. Roudnic. (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Doksany, arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. opat Strahovský, 1038 osadníkův; far. chrám sv. Kateřiny ¹/₄ hod. ode vsi z r. 1703, kaple sv. Isidora, škola. — Částka dědiny této s přívozem přes Ohři dána od Vladislava II. klášteru Doksanskému. Od cís. Sigmunda zapsána L. r. 1436 městu Litoměřicům.

Libotov (*Liebthal*), ves po svahu hory,

85 d. 420 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr. (1 hod. jiš.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Žireč; kaple ukřižovaného Spasitele, škola, mlýn.

Libotyně, ves na stejnojmenném potoku 26 d. 179 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. sv. Máří, far. Lštění; opodál hajnovna.

Libouchec (*Königswald*), far. ves na úpatí Krušných hor a při Libouchecké potoku, 241 d. 1333 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Děčín (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Thun, 1623 osadníků; far. chrám sv. 3 králů připomíná se již v předhusitské době, škola, 3 mlýny.

Libouň, statek (odhadnut r. 1803 na 64.585 zl. 5 kr.) a ves, 36 d. 262 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Šlapanov; fil. chrám sv. Václava slohu romanského byl ve 14. stol. farním, částečně obydlený zámek, dv. popl. V blízkém vrchu „Roudný" dolována druhdy zlatá ruda; z bývalé puchýrny učiněn mlýn Strašík. — L. náležela v době předhusitské klášteru Louňovickému, r. 1420 zapsána Janovi ze Svídnice a r. 1548 rytířům Skuherským ze Skuhrova. Po vymření rodu toho po meči 1652 dostala se L. ok. r. 1656 Janu Krišt. ryt. Malovci z Malovic a na Kameni, jemuž syn jeho Václav následoval. Později dostala se Leopoldovi svob. p. z Gerhardu a na Načeraci, pak Ferd. Frant. svob. p. z Říčan, jehož dcera se za Petra Pavla hr. z Věžnik provdala a jemu statek L-ský za věno přinesla. Syn jejich Benedikt prodal jej r. 1767 Marii hr. z Auersperku, která jej s panstvím Vlašimským spojila.

Libouš (*Liebisch*), ves, 24 d. 166 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1¾ hod. jiš.), kat. i pol. obc. L., far. Čachovice, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; kam. uhelné doly.

Libov viz Lipov.

Libovés (*Libowic*), ves na úpatí hory, 31 d. 195 ob. něm. čes., kr. Boles., okr. Dubá (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Mšeno, býv. dom. Houska; škola. L. pak patřila již r. 1532 k hradu Housce.

Libovice, ves, 28 d. 397 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. L, far. Tuřany, býv. dom. Smečno; kam. uhelné doly.

Liboješ (Libořes), ves, 35 d. 298 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec. (3 hod. jiš.), kat. obc. L., pol. obc. Mnišek, far. a býv. dom. Stráž (1 d. k Chlumci).

Librantice, ves, 87 d. 635 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Černilov, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; škola.

Libřice viz Libčice.

Libřice, sam. blíž sv. Kiliana (okr. Zbraslav).

Libšice viz Libčice.

Libštat (*Liebstadtl*), městys nad Oleškou, 158 d. 1432 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Lomnic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Kumburk a Oulibice, diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. kn. Trautmannsdorf, 3420 osadníků; far. chrám sv. Jiří s hlavním oltářním obrazem od Hellicha (z r. 1850) uvodí se co taký již v předhusitské době, škola, modlitebnice protestantská a pastorát, štace Pardubsko-Liberecké dráhy, plátenictví, v okolí bituminésní břidlice.

Libštein, někdy hrad na Skalnatém vršku nade Mží blíž Liblína, obořen r. 1639 od Švédův. Odtud přijala jedna ratolest nynějších hrabat Kolovratův, dostavší se na sklonku 14. stol. v držení jeho, příjmí Libšteinských. Slavný rod tento vymřel vlastimilem Frant. Ant. hr. Kolovratem Libšteinským, který před svou smrtí 3. dubna 1861 bohatou svou knihovnu (35.000 svazků) českému museu daroval.

Libšteinský mlýn, rybárna a převoz, viz Liblín.

Libuň, far. ves v rozkošném údolí mezi vrchy Kozlovem a Střelčem, 70 d. 497 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Lomnic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Skály a Turnov, diéc. Litom., vik. Turnov., patr. svob. p. z Aehrenthalu, 5180 osadníků; far. chrám sv. Martina osazen byl již r. 1384 zvláštním farářem, nynější jeho správce jest český spisovatel, děkan Ant. Marek; znamenitá farní knihovna založ. v středu 18. stol. farářem Martinem Hlavou; škola.

Libuňce, ves nad Libuňkou, 31 d. 246 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1¾ hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. L., far. Libuň, býv. dom. Veliš a Vokšice; obyvatelstvo zabývá se hlavně chovem koní.

Libuš (?), ves, 28 d. 223 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. jiš.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Kunratice.

Libušín, Libošín, ves, 51 d. 412 ob. čes., kr. Praž., vik. Slan. (1½ hod. jiš.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Smečno, starobylý fil. chrám sv. Jiří as ¼ hod. ode vsi, škola. — Blíž dnešního kostelíčka stál od kněžny Libuši vystavený hrad Ljubošín, který se stal oblíbeným sídlem jak zakladatelkyně jeho, tak i pozdějších knížat českých. Hrad ten záhy zanikl a pozůstala po něm toliko vesnice, kdež měl kostel Boleslavský od Břetislava I. r. 1052 darované vinice s lidmi k lisu vinnému přikázanými.

Boleslav II. nadal zde kapitolu Vyšehradskou 6 usedlostmi s viničníky a jedním poplužím s bečvárem. Též klášter Kladrubský měl zde lis vinný s člověkem. Král Přemysl Otakar dal L. r. 1270 klášteru Ostrovskému v náhradu za jiné zboží. Od cís. Sigmunda zapsán s plným panstvím J a n o v i z B y s n ě, r. 1514 přešel do vlastnictví pánů M a r t i n i c ů v n a S m e č n ě.

Libyně, L i b í n, statek (r. 1836 v ceně 50.571 zl. 50 kr.) a far. ves, 48 d. 337 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic (2½ hod. sev. vých), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Chýše, pošt. Lubenec, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. hr. Lažanský, 602 osadníkův; far. chrám sv. Jiljí měl již r. 1348 svého faráře, škola, zámek z r. 1765, synagoga, dv. popl. Statek L-ský spojen od r. 1821 s panstvím Chyšským.

Libyně (*Hoch-Libin*), statek (dle trhové smlouvy od 16. čce 1731 za 98.200 zl.) a far. ves, 73 d. 431 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. L., pošt. Kralovice, arcidiéc. Praž., vik. Rakovnický, patr. Frid. Olivier Wallis, 682 osadníkův; zámek, far. chrám sv. Blažeje, škola, dv. popl., mlýn. — L. byla za nepamětných dob majetkem Vršovicův a darována od Nemoje r. 1102 kanovníkům Vyšehradským. Nynějším držitelem jest Frid. Olivier hr. Wallis, jehož předkové jí r. 1731 koupí získali.

Licibořice viz L u č i b o ř i c e.

Licomělice viz V i c e m i l i c e.

Licoměřice viz V i c e m i l i c e.

Licoměrsko viz K á c o v e c.

Ličenice (*Litschnitz*), ves, 26 d. 153 ob. něm., kr. Litom. okr. a far. Úšť. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Liběšice, chmelařství.

Líčkov (*Litschkau*) statek s panstvím Dobřičanským spojený (koupen r. 1835 dne 6. pros. za 130.000 zl. stř.) a ves, 97 d. 625 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Libišice; starobylý hrad s kaplí sv. Anny, škola, dv. popl., pivovár. — L. náležel v středu 15. stol. J a n u V l č k o v i z M i n i c a po něm bratru jeho V á c s l a v o v i V l č k o v i, znamenitému vojevůdci ve válce krále Jiřího s Matiášem. R. 1589 vyměnil jej s Chomůtovem od J o a c h i m a H a s i š t e i n s k é h o z L o b k o v i c za Boleslav J i ř í P o p e l L o b k o v i c, který zde pro spiknutí proti cís. Rudolfovi r. 1594 uvězněn, odkudž později na Kladský zámek převezen jest. L. přiřknut na to král. fisku, od něhož jej r. 1606 B o h u s l a v H r o b č i c k ý koupil. Po katastrofě Bělohorské po druhé v plen vzatý, prodán jest r. 1623 p. H e r t v i k o v i V r a t i s l a v o v i. Od r. 1835 jest L. majetkem Z e e n e r ů s v o b. p á n ů z S p i t z e n b e r k a.

Líšno, ves, 35 d. 253 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Vršce, býv. dom. Kopidlno.

Lično, far. ves, 73 d. 560 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Kostelec n. O. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Častalovice, diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec., patr. náb. fond, 920 osadníkův, lok. chrám P. Marie s přemnohými náhrobními kameny uvádí se v době předhusitské mezi farními, škola, dv. popl. — L. bylo někdy zvláštní statek; k r. 1488 připomíná se R a c e k R o h o v l a d z L i č n a. Panství Častalovickému přivtěleno L. r. 1675.

Ličov (*Litschau*), ves při potoku, 18 d. 159 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Benešov, býv. dom. arciděk. Krumlov. (4 d. k Nov. Hrad.)

Lideň (*Glieden*), ves, 17 d. 100 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Křimov, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov.

Liderovice, ves, 18 d. 177 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¼ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Chotoviny; dv. popl.; ¼ hod. vzdálí sam. L a p a č k a mlýn a cihelna. Někdejší tvrz byla sídlem A k s a m i t ů v z L-c; k r. 1489 připomíná se J i n d ř i c h A k s a m i t a r. 1460 O l d ř i c h A k s a m i t z L-c.

Lidice (malé), far. ves, 35 d. 279 ob. čes., kr. Praž. okr. Unhošt (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Buštěhrad, pošt. Středokluky, arcidéc. Praž., vik. Slan., patr. Jeho Velič. cís. Ferdinand, 3636 osadníků; far. chrám sv. Martina v nynější podobě z 1736 pův. však ze 14. stol., škola, mlýn. — Tvrz a ves L. náležela snad ok. r. 1309 Pražskému měšťanu P a v l í k o v i z L i d i c. Rod z L i d i c častěji se vyskytuje v 15. stol. a jmenovitě M i k e š P o l e d n e z L-c, purkrabí Karlšteinský. V středu téhož století slušely L. k blízké tvrzi Makotřasům.

Lidice, zvláštní statek a dvůr panský s 3 d. a fil. chrámem sv. Jakuba, který byl ve 14. stol. farním; ostatně viz O t r u b y.

Liditzau, vska, 5 d. 89 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jachimov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mořičov, far. a býv. dom. Ostrov; železárna (1 vysoká pec a hamr).

Lidkovice, statek (dle trhové smlouvy od 3. října 1852 za 34.000 zl. stř.) a ves, 22 d. 165 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Měšetice; zámek, dv. popl., váp. lomy. — L. jest původiště rytířů S m e r o v s k ý c h z L-c; r. 1773 byl pánem na L-cích K u n a š z M a-

chovic. R. 1852 koupil L. od rytíře Peche-ho rytíř Panoš z Kreuzinfeldu.

Lidkovice viz Litkovice.

Lidlovy Dvory viz Dvory Lidlovy.

Lidmaň, far. ves, 58 d. 538 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Černovic., pošt. Tábor a Kamenice, diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. kn. z Schönburka, 931 osadníkův; far. chrám Narození P. M. z r. 1788 uvodí se již r. 1384 mezi farními, škola, mlýn. Zde se popisuje Lhotka, někdy ves, nyní dv. popl. (¹/₄ hod. sev. záp.) a sam. Trvrziny, 8 d. (¹/₄ hod. sev.) — V L-ni nar. r. 1829 sp. Frant. Pravoslav Volák.

Lidmaňka, ves as ¹/₂ hod. sev. vých. od předešlé, 22 d. 165 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic., kat. obc. L, pol. obc. a far. Lidmaň, býv. dom. Černovice.

Lidmonka, čís. 43. viz Hory viničné u Prahy.

Lidmovice, ves, 21 d. 141 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňau. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Skočice, býv. dom. Protivín. — L. vyměnil sobě ve 13. stol. klášter Svatojiřský za jiné zboží.

Liebeneck, ves, 10 d. 71 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb. (1¹/₄ hod. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Mühlbach; dv. popl., 2 mlýny. – Obec Chebská zakoupila L. r. 1735.

Liebenštein, statek manský a far. ves při potoku, 185 d. 1986 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., pošt. Cheb a Františkovy lázně, arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. Tadiáš a Kliment hr. ze Zedtvic, 3336 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny založ. r. 1406 přestaven r. 1755, škola, zámek, vedlejší celní úř. (2. tř.), 2 dv. popl., pivovár, 2 mlýny. — Nynější zámek, někdy pevný hrad, byl sídlem p. z Liebenšteina; k r. 1180 uvodí se Jan a Kuno z L-a? a k r. 1234 a 1242 Jindřich z L-a. Na sklonku 13. stol. jest L. spadší co léno na říši Německou postoupen rodu Parsberkův, kteří jej již r. 1298 prodali klášteru Waldsaskému. Klášter postoupil jeho Gossweinům a proto že tito z hradu vůkolní krajiny loupežením znepokojovali, jest jim r. 1381 od Václava IV. odejmut a lankraběti z Leuchtenberku zapsán, který je opět r. 1400 měšťanu Chebskému Erhardu Rudišovi prodal. Od r. 1426 až na naši dobu vládnou L-em prvé páni nyní hrabata Zedtvicové. Ve válce 30leté jest hrad od Švédův dobyt i rozbořen a na to v nynější podobu uveden.

Liebštein, viz Vytůna, Vítané.

Liebštein, veska, 7 d. 29 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov. (1 hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. Peklo, far. Vamberk.

Liebwerd, dv. popl. a hospodářská škola (5 běhů) blíž Děčína.

Liebwerda, lázenské místo (1400' nad mořem) v údolí úzkém a však rozkošném v pohoří Jizerském, 144 d. 811 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Haindorf; zámek, lázně, zpěv. spolek. — Jisto, že zřídla L-ská již po několik věků známa byla, napotom ale v zapomenutí přišla až konečně od sklonku předešlého století opět důležitosti a pověsti nabyla. Zde jest čtvero pramenů, jež Němci Bierborn a Češi vodou nebeskou zovou a sice: 1) Kristianovo zřídlo, kyselka indiferentní, 2) Edvardovo, též Josefinino zřídlo, kyselka alkalická, 3) Ocelovka a 4) Vilémovo zřídlo, kyselky železité. Voda pro lázně se ohřívá a mimo to se ji rozesílá roč. as 10000 láhví. S prospěchem se užívá při nemocích slizovek, jmenovitě při neplodnosti. Zařízena zde též léčba syrovátkou. Hostův se zde schází průměrně ke 400 a mezi těmi jsou ²/₃ ženských.

Liha, ves, 18 d. 121 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Obcov, far. Pičín, býv. dom. Příbram.

Lichceves viz Lichuceves.

Lichkov (*Lichtenau*), ves přes hodinu dlouhá 161 d. 1129 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králiky (1 hod. záp), kat. i pol. obc. L., far. Mladkov; dv. popl., škola, mlýn.

Lichnice viz Lichtenburk.

Lichov viz Zlichov.

Lichbuchet dolní (*Unter-L.*), ves na pomezí, 19 d. 215 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (4¹/₄ hod. již.), kat. obc. L. d., pol. obc. Landstrassen, far. Kunžvart; opodál hájovna a Josefsthal 8 d. — L. d. nazývá se též Kesselhäuser.

Lichtbuchet horní (*Ober L.*), ves ¹/₄ hod. sev. záp. od předešlé, 48 dom. 469 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk, kat. obc. L. h., pol. obc. Landstrassen, far. Kunžvart; zde se popisuje Farbenhäuser 10 d.

Lichtenberg, ves, 47 d. 378 ob. něm., kr. Litom., okr. Varnsdorf (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Grund horní, far Georgenthal.

Lichtenbergis čís. p. 44 viz Hory viničné u Prahy.

Lichtenburk, Lichnice, někdy král. hrad na čedičovém vrcholku hor Kaňkových a Železných, blíž nynější vesnice Podhradí, zastaven od krále Václava I. Jindřichovi ze Žitavy z rodu Hronovcův. Syn tohoto Smil, nastoupiv r. 1246 vlády na L-ce, počal se psáti z Lichtenburka, při kterémž násvu i potomci jeho setrvali. Rod

pánů z L-a vládl hradem až do r. 1333, načež co hrad korunní vyplacen, král. purkrabími spravován byl. Král Václav IV. dal jej však opět v zástavu a sice p. Štěpánovi z Opočna. Po jeho zavraždění r. 1397 zastaven jakémusi rytíři, který loupežením vůkolní krajiny tak znepokojoval, že se král r. 1410 nucena viděl, hrad držiteli loupeživému odejmouti. Na to ustanoven Oneš z Mukovic král. hradním. R. 1421 jest L. od Husitův pod vůdcovstvím Krušiny z Lichtenburka dobyt, posádkou husitskou opatřen a velitelství svěřeno Janu Městeckému z Opočna, člověku věrolomnému, který pak proti své přísaze Husitův hrozně pronásledovati se jal. Po dlouhém a namahavém obléhání postoupen r. 1429 vojskům Táborským, kteří jej Janu Hartvikovi z Rousínova odevzdali. Po smrti tohoto r. 1455 dán od krále Jiřího v zástavu p. Burianovi Trčkovi z Lípy. Po r. 1463 spatřujeme na L-ce opět král. purkrabí. R. 1470 zmocnili se jeho nepřátelé Jiříkovi, za krále Vladislava navrácen opět koruně a zastaven ovdovělé po Jiřím králové, Johance z Rožmitála. R. 1489 jest Mikulášovi Trčkovi z Lípy zastaven, od jehož nástupcův rytířům Rabenhauptům ze Suchého postoupen, kteří pak až do r. 1610 zde sídlili. Za vlády těchto jest L. r. 1578 za statek allodiální prohlášen. Po vyhoření r. 1610 zůstal hrad neobydlen, ano z rozkazu Ferdinanda III. zbořil držitel jeho Rabenhaupt pozůstalé hradby a věže a tak se stalo, že jen nepatrné zbytky na naši dobu se zachovaly.

Lichtenhain, ves, 29 d. 255 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Grund dolní, far. Georgenthal, býv. dom. Rumburk.

Lichtenštein, ves, 15 d. 116 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Grund horní, far. Georgenthal, býv. dom. Rumburk.

Lichtenwald viz Jiřetín český.

Lichtenwald dolní (*Nieder-L.*), pomezní ves částečně v úzkém údolí, částečně po svahu hor, 159 d. 884 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. horní, far. Mergenthal velký, býv. dom. Zákupy; škola, 2 mlýny, plátenictví.

Lichtenwald horní (*Ober-L.*), ves blíž předešlé na západ, 135 d. 755 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov, kat. i pol. obc. L. h., far. Mergenthal velký, býv. dom. Zákupy; škola; obyvatelé živí se pěstováním a předením lnu. S vrchu řeč. Mittagsberg krásná vyhlídka do Čech a Lužice.

Lichnceves, Lichceves (*Lichtendorf*), ves, 24 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Noutomice, býv. dom. Stanivnice; sámeček, dv. popl. — L. uvodí se v listině Anežčině (asi z r. 1228) mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Pražském. V bouřích Husitských jest jeptiškám odcizena a od cís. Sigmunda r. 1437 Martinovi ze Ščilic a manželce jeho Elišce v 220 kopách gr. zapsána. Zde jest veliká mohyla stromy obrostlá.

Limberg, sam. u Vysokého Mýta.

Limberk (*Laubendorf*), ves far., 247 d. 1597 ob. něm., kr. Chrud., okr. a pošt. Polička, kat. i pol. obc. L., býv. dom. Bystré, diéc. Král. Hrad., vik. Poličský, patr. svob. p. de Lanquet, 2039 osadníků; far. chrám sv. Jiří z r. 1727 na místě starého již r. 1350 farního chrámu, škola, nynější sýpka byla někdy tvrz, sídlo to rytířů z Leewendorfu, později pánů z Limberka č. Loewenberka. Ves L. počíná u Poličky a táhne se $1^1/_2$ hod. zdélí až k hranicům Moravským.

Limpach, ves, 28 d. 141 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Kamenice čes. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Kaltenbach.

Limuzy, Lemuzy, ves při potůčku, 39 d. 371 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Tukleky, býv. dom. Škvorec; dv. popl. — Hrabišovec Kojata odkázal L. r. 1227 křižovníkům božího hrobu na Zderaze (dle Tomka, dle jiných jsou to L. na Moravě). V středu 15. stol. náležely k Jenšteinu. Ves tato zachovala nám jmeno plemene slovanského za nejdávnějších dob v krajině snad Zákupské usedlého.

Limuzy, někdy osada náleževší k někdejšímu hradu Řepicům v Písecku.

Lincova hora (*Pfaffendorf*), ves, 21 d. 93 ob. čes. něm., kr., okr. a býv. d. Buděj. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Dubikov, far. Rudolfov; opodál chalupa, rasovna, ovčín a dv. popl. Ortvinovice, na jehož místě druhdy ves toho jmena stála. Mezi Ortvinovicemi a Zaliní byla též ves Vstuhy. Obě tyto v 30leté válce zaniklé vesnice tvořily zvláštní statek, který náležel Budějovickému primátorovi Ondřeji Puklici († 1467).

Linda? (*Linden*), ves, 19 d. 219 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod ($3^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov něm., býv. dom. Krumlov.

Lindava (*Lindau*), ves, 33 d. 302 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš (2 hod. jih. vých.), kat. obc. ., pol. obc. a far. Haslov, býv. dom. Liebenštein (1 d. k panství Chebskému).

Lindava, Lindov (*Lindenau*), far. ves při potoku, 308 d. 1843 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Sloup, pošt. Bor a Cvikov, diéc. Litom., vik. Líp., patr. hr. Kinský,

1812 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1702, škola, 2 mlýny, 2 tiskárny pro šátky (roč. 8000 tuctů za 70000 zl.), závod na barvení příze, fabrika na staniol, broušení skla (340 brusíren).

Lindava dolní (*Unter-Lindau*), ves při potoku, 19 d. 116 ob. něm., kr. i okr. Cheb (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. L. d., pol. obc. Schöba, far. a býv. dom. Kinsberg.

Lindava horní (*Ober-Lindau*), ves, 13 d. 83 ob. něm., kr. i okr. Cheb., kat. obc. L. h., pol. obc. Albenreuth starý, far. Kinsberk, býv. dom. sv. Klara.

Lindberg, ves, 12 d. 99 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden, far. Kaplice.

Linden, ves, 21 d. 159 ob. něm., kr. i okr. Buděj. (3½ hod. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Záboří, far. Strýčice, býv. dom. Vyš. Brod; opodál B e r g e r m ü h l e.

Lindenhammer, ves nad Zvodou, 13 d. 87 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Horn, pol. obc. Kocengrün, far. Bleistadt, býv. dom. Hertenberk; mlýn s pilou, opodál A n n a t h a l, někdy skl. hutě.

Lindenhau, ves, 67 d. 406 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc L., pol. obc. Jesenice, far. Trejnice, býv. dom. Kynžvart.

Lindelhof, viz W e b e r h o f.

Lindig, ves, 16 d. 105 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Hroznětín, býv. dom. Ostrov.

Lindner Waldhäuser, vska, 9 d. 89 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. Hejrov, far. Rychnov něm., býv. dom. Krumlov.

Lindov viz L i n d a v a.

Líně, někdy L é n y, ves, 27 d. 281 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L, far. Úherce, býv. dom. Chotěšov; škola, kam. uhelné doly. — Zde měl klášter Kladrubský r. 1115 od jakéhosi Bráníše darovaný rybník.

Linice viz H l í n i c e.

Linkovic mlýn viz L h o t a S m e t a n o v a.

Linovská bašta (*Lindner-Wascher*), sam. u L h o t y h o r n í (okr. Jindř. Hradecký).

Liny, L é n y, ves v rovině, 50 d. 294 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (1 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Kosmonosy, býv. dom. Čejetice; zde se popisuje dv. popl. Ú j e z d.

Linz 1, vska, 7 d. 53 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic., kat. i pol. obc. Záhoří, far. Chýše.

Lípa (*Linden*), ves, 54 d. 363 ob. čes., čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. sv. Kříž, býv. dom. Stříteš; závod na vyráb. lihu. Sam.: H a m r n í d v o r e c (*Hammerhöfel*) ⅛ hod. sev., H l a d o v ý m l ý n (*Hungermühle*) ¼ hod. vých., D v o r e c (*Waldhöfel*) ¼ hod. již., přifařen k Úsobí, a H o r k a č. S r a č k o v přifařen do Krásné hory.

Lípa, ves, 30 d. 212 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Všestary, býv. dom. Smiřice a Hořiněves. Někdy zde stávala tvrz, jež byla původiště zámožného rodu T r č k ů v z L í p y, kteří vyhynuli r. 1634 A d a m e m h r a b ě t e m T r č k o u z L í p y. S pány těmito stejného původu byli S a l a v o v é z L í p y. R. 1542 koupil L. M i k u l á š, předek D o h a l s k ý c h z D o h a l i c.

Lípa, ves na pravém břehu Orlice, 83 d. 493 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Týniště, býv. dom. Častalovice; škola.

Lípa, vska, 6 d. 34 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Chotělsko, far. Živhošť, býv. dom. Slapy a Davle.

Lípa česká až do 17. stol. L i p á č. L i p é (*Böhmisch-Leipa*), panství a okr. město nad Ploučnicí, 766 d. 7432 ob. něm., kr. Litom. (3¾ m. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Česko-Lipský, patr. hr. Kounic, 9684 osadníkův (5461 k děkanství a 4223 k augustiánské faře); děk. chrám sv. Petra a Pavla měl již r. 1363 svého faráře; kostel Narození P. M. z 1711, kostel sv. Kříže uvodí se již r. 1389, klášter augustiánský s far. chrámem všech Svatých salož. r. 1626 od Albrechta z Valdšteina, kaple sv. M. Magdaleny, jež patřila zrušenému tu r. 1786 opatství cisterciáckému, vyšší augustiánské gymn., nižší reálka, hl. škola dívčí a chlapecká, radnice, synagoga, okr. úř., kraj. soud (pro okr. Č. L-ský, Borský, Hanšpašský, Čes. Kamenický, Rumburský, Šluknovský, Warnsdorfský a Cvikovský), obchodní a vyšetřovací soud (pro okr. Č. Lipský, Borský, Kamenický a Cvikovský), státní nadvládnictví, městský deleg. okr. úř., hl. celní úř. (2. tř.), bern. úř. (1. tř.), notar., pošt. úř. s pošt. štací, spořitelna, fil. hospod. a lesnický spolek, špitál, nemocnice, 2 spolky k podporování nemocných (jeden křesť. a jeden židov.), pivovár (roč. na 15.186 věder za 75.930 zl.), 4 tiskárny pro kartouny (roč. 60.000 kusů kartounů a 12.000 tuctův šátků v ceně 650.000 zl.), továrna na shotovování strojů, továrna na bavlněné zboží, veliký závod truhlářský, soukenictví, plátenictví, vůbec čilý obchod a průmysl. Trhy výroční: 1. ve čtvrtek po sv. Markétě, 2. ve čtvrtek po sv. Martinu. Trhy ty trvají po 8 dní a bývají hojně navštěvovány jak od tuzemců tak i od cizozemců, jmenovitě od Sasů a

Prusů. Trhy na dobytek: 1. ve středu po středoposti, 2. ve středu po B. Těle, 3. ve středu po sv. Bartolom., 4. ve středu po sv. Martinu, vždy po 2 dny. — L. č. byla původně hrad založený od Hronovicův, kteří se odtud páni z Lipého nazvali. Nejstarší známý úd rodu toho jest Heřman z L., který se r. 1292 nejvyšším komorníkem království českého jmenuje. Panství Čes.-L-ské přešlo záhy na příbuzný rod p. Berků z Dubé, nebo r. 1384 potvrdil Hynek Berka z Dubé a na Lipém městu právo, pivo vařiti a víno prodávati. R. 1426, dne 1. května jest město i s hradem od Husitův dobyto a s velké částky vypáleno. Proslulý rod pánů Berků z Dubé a Lipého sůstal v držení panství L-ského až do sklonku 16. stol., načež zde páni z Vartenberka zavládli a šířícímu-se zde protestantství přáli. Pánům z Vartenberka jest L. po nešťastné bitvě Bělohorské odňata a r. 1623 Václavovi Eus. Albrechtovi z Valdšteina prodána. Provdáním-se jediné dcery Albrechtovy, Marie Alžběty, za Rudolfa svob. pána z Kounic, dostalo se panství L-ské až dosud zde panujícímu hr. rodu Kounickému.

Lípa krásná viz Krásná Lípa.

Lípa krásná nová, viz Krásná Lípa nová.

Lípa stará viz Lipé staré.

Lípa vysoká *(Hohenleipa)*, ves na výšině, 86 d. 533 ob. něm., kr. Litom., okr. Kamenic. (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. v., far. Jetřichovice, býv. dom. Binsdorf; škola, starý lovčí zámek. Blíž vesnice tak řeč. loupežnická tvrz, t. j. ohromný balvan pískovcový s mnohými slujemi.

v Lípách, sam. blíž Zásmuk.

Lipany, ves v rovině, 24 d. 194 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Vitice, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy. Někdy zde stávala tvrz, na níž r. 1434 Jan Košík z Pětichvost a r. 1448 Mikeš z Lipan a syn jeho Martin seděli. — L. jsou jeden z oněch smutných pomníků, které naplňují bolem každé věrné srdce české. Národ náš náboženskými sváry v 15. věku ve vícero stran rozštěpený sestoupil se po mnohých skvělých vítězstvích nad společným nepřítelem a po nešťastném vraždění sama sebe konečně r. 1434 ve dvě příkře proti sobě stojící strany, v stranu šlechtickou a stranu městskou. K oné se hlásili všichni šlechtici bez rozdílu vyznání náboženského, pak města Praha, Plzeň a Mělník, k této všechny obce Táborské a města královská, ze stavu panského pouze Jan Roháč z Dubé, Sezema z Kunštátu, Jan z Bergova a Jan Kolda z Žampachu. Strany tyto setkaly se 30. května mezi L. a Hřiby, panská majíc v čele Diviše Bořka z Miletínka, městská oba Prokopy. Páni vylákavše lstí protivníky své z hradeb vozových, svítězili převahou svou nad nimi. V krvavém boji tomto, který trval celý den a celou noc, zlomena na vždy síla Táborů a Sirotků; zde padli přední jich vůdcové oba Prokopové s ostatními náčelníky a s 13.000 bojovníky. A tak klesli od Čechů toliko poražení Čechové, kteří po delší čas Europou otřásali a ji úžasem a hrůzou naplňovali. — V zahradě p. Milnera jest vysoký smrk, kterýž prý zastiňuje hrob vítězoslavného reka Prokopa Velikého.

Lipany, vska, 7 d. 53 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčan ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Kolovraty, býv. dom. Uhříněves: fil. chrám sv. Martina byl v době předhusitské farním. — L. prodali stavové čeští r. 1751 držitelům Uhříněvsi.

Lipany, ves blíž Berounky, 41 d. 378 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Zbraslav ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.; dv. popl., vyráb. ledku. — L. náležely od nepaměti klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově, od krále Přemysla Otakara jsou r. 1270 za jiné zboží vyměněny a k loveckému hrádku ve Zbraslavi přivtěleny. Od kněze Krolmusa nalezeny zde rozličné starožitnosti a odkryto pohanské pohřebiště, kterémuž místu se na Lhotkách říká.

Lipčice, viz Libčice.

Lipček, někdy osada na Chrudimsku.

Lipé, Lipí *(Lipai)*, ves na úpatí Hory, 27 d. 117 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Mrsklesy, far. Milešov, býv. dom. Dlažkovic. (3 d. k Milešovskému statku); fil. chrám sv. Bartolom. byl ve 14. stol. farním.

Lipé viz Lípa česká.

Lipé viz Lipí.

Lipé staré, Lípa stará *(Alt-Leipa)*, ves nad Ploučnicí, 53 d. 272 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. (děkanství) Česká Lípa ($^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Čes. Lípa, býv. dom. Nový zámek a Lipé.

Lipeč, ves, 20 d. 116 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Holešovice, pol. obc. Čankovice, far. Moravany, býv. dom. Rosice (1 d. k Chroustovicům); dv. popl.

Lipec, ves, 39 d. 247 ob. čes., kr. Jič., okr. Chlumec (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Labská Týnice, býv. dom. Poděbrady; fil. chrám nejsv. Trojice, někdy zde byla tvrz.

Lipenec, ves, 65 d. 498 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Zbraslav ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Lipany; sam. pod Kyjovem. — L. uvádí se za

nejstarších dob mezi statky kláštera Kladrubského, později náležela biskupům Pražským, jimž r. 1268 od krále Otakara odňata a k nově nabyté Zbraslavi připojena jest.

Lipenec (*Lippenz*), ves na Hřivickém potoku, 70 d. 525 ob. čes. něm., kr. Žat., okr. Postoloprt. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Opočno, býv. dom. Nový hrad; fil. chrám sv. Václava z r. 1689 uvodí se k r. 1384 mezi farními, škola, dv. popl., mlýn. — Okolo r. 1454 seděl na někdejší tvrzi Jan z Lipence. V 16. stol. byl L. majetkem Kolovratův Novohradských.

Lipětin (*Lindau*), ves, 39 d. 249 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Litvinov dolní, far. Couš, býv. dom. Duchcov; papírna, někdy zde byla tvrz. — Hrabišovec Kojata odkázal L. r. 1227 křížovníkům božího hrobu na Zderaze.

Lipohyné viz Libohyně.

Lipí (*Lippen*), ves, 30 d. 407 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Dubné, býv. dom. Krumlov (4 d. ku Komařicům); opodál sam. Kamlach.

Lipí, ves, 53 d. 315 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Náchod (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. L.; ½ hod. jih. záp. nad Metují mlýn Peklo a sam. Chodínky. — L. patřila již r. 1415 k panství Náchodskému.

Lipí Lipé (*Lippen*), ves v údolí, 21 d. 150 ob. čes.?, kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Manětín (¾ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Hodovíz, opodál Švendův mlýn. — L. jest starobylá osada, již dal kníže Vladislav I. Vratislavovi a Mikulášovi, příbuzným svým, a po jich brzké smrti Vladislav II. Johanitům.

Lipí, někdy ves v okolí nynějšího Starého Tábora.

Lipí viz Lipé.

Lipice, ves, 26 d. 214 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L.

Lipice viz Stěchovice.

Lipina, ves, 24 d. 178 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dol. (2½ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Hodkov, far. a býv. dom. Zruče.

Lipina, vska, 5 d. 24 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Deblov, pol. obc. a far. Lučibořice. — L. sloužela r. 1782 k statku Slatinanskému.

Lipina, ves, 31 d. 237 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Nečině, far. Hřiměždice.

Lipina u Radošovic, vska na Chotěšance, 6 d. 55 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Radošovice. — L. založena jest po r. 1795.

Lipina u Velíše, vska, 7 d. 45 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (2 hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. a far. Velíš. — L. založena ku konci předešlého století.

Lipiny, ves, 34 d. 204 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Bolehošť, far. Přepychy.

Lipiny viz Drachkov.

Lipka, někdy statek, nyní ves nad Chrudimkou, 31 d. 199 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Bradlo, far. Modletín; zámek, dv. popl. — K r. 1303 připomíná se Prošík z L-ky, k r. 1316 Přibík z L-ky, na sněmě Čáslavském byl r. 1421 Zdeněk z L-ky. V druhé polovici 15. stol. dostala se L. rytířům Sobkům z Kornic, v středu 16. stol. pak Janu Kustošovi, který vymoh sobě r. 1569, že se směl psáti ze Zubřího a z Lipky, stal se předkem dosud žijících hrabat Kustošů z Zubřího a L-ky. Ferdinand Adam svob. pán Kustoš postoupil L-ky r. 1715 za 89.627 zl. sestře své Marii Alžbětě, provdané Milesimové, která ji toho ještě roku hr. z Schönfeldu na Nasevrcích prodala.

Lipka (*Freiung*), ves na vysočině, 18 d. 206 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (1 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Korkusova huť; opodál myslivna.

Lipka, vska, 9 d. 57 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ohrašťany, býv. dom. Tloskov (8 d. ku Konopišti).

Lipka, Levka dolní (*Nieder-L.*), ves v údolí blíž hranic, 33 d. 218 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Králiky (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. d.; škola, dv. popl., vedlejší celní úř. (2. tř.).

Lipka, Levka horní (*Ober-L.*), ves ½ hod. dlouhá, 158 d. 859 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Králiky (1—1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. h.; hřbitovní kaple, škola, dv. popl.

Lipka, Levka prostřední (*Mittel-L.*), ves při potoku, 114 d. 573 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Králiky (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. p.; pohřební kaple, škola, 2 mlýny, váp. lomy a pece.

Lipkov, Libkov, ves, 27 d. 172 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Bojanov; zde se popisuje sam. Lupoměchy.

Lipkov, statek a ves, 43 d. 355 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Loučím; za zřízení patrim. patřilo 8 d. k Dlažovu. — L. byl

v 17. stol. majetkem Kocův z Dobřše, okolo r. 1708 Jana K. Sejfrida, r. 1720 M. Rosy z Širndinku, později ryt. Hubaciů z Kotnova. R. 1834 dostal se hr. Stadionům, r. 1838 Frant. Vác. Veithovi a konečně kn. z Hohenzollern-Sigmaringen.

Lipkova (Libkova) voda, statek a ves, 56 d. 506 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L. v., far. Božejov; zámek, fil. chrám sv. Petra a Pavla byl r. 1384 farním, škola, sam.: Doly, Hotový, Mařík a Tomec. — Držitelem statku L-y vody jest p. Karel Komers z Lindenbachu.

Liplesy, někdy ves, jež patřila r. 1397 k tvrzi Klamoši.

Lipnice, ves, 38 d. 245 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň (2¼ hod. již.), kat obc. L., pol. obc. Čep, far. Jílovice; sam. Bašta t. j. obydlí baštářovo.

Lipnice, panství (dle práv. přiřknutí z 17. září 1842 za 181.000 zl. stř.) a starobylý městys, 212 d. 1289 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Něm. Brod (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Kralovéhrad., vik. L-cký, patr. hraběnka z Trautmannsdorfu, 5294 osadníkův; starožitný, částečně obydlený hrad s kaplí sv. Josefa, far. chrám sv. Víta s mnohými náhrobky měl již r. 1384 svého faráře, škola, pivovár. Zde se popisují následující samoty: Panský mlýn (*Herrnmühle*), Krophansl, Lipnické hutě (*Lipnicer Glashütte*), Loskot, Peldřimovický lom (*Peldřimowicer Sandpucher*), Dolní dvůr (*Unterhof*), u Velké louky (*bei der grossen Wiese*). Trhy výroční, na koně a dobytek: 1. v pond. po sv. 3 králích, 2. v pond. po Judika, 3. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 4. v pond. před sv. Havlem, 5. ve stř. po sv. Martinu, 6. v pond. před vánocemi; trhy na vlnu: 1. na sv. Floriana, 2. v pond. před sv. Havlem; trh na dobytek každé pond. od 8. ledna až do 9. listopadu; týdní trh každý pátek. — Zdejší hrad, který bohužel den ode dne více pustne, patří mezi nejstarší hrady české, třeba se první zmínka o něm teprv ve 13. stol. děla. On jest původištěm starožitného rodu pánů z Lipnice znaku cimbuří. První známý předek v pozdější době tak mocných velmožů českých a moravských jest Ctibor z Lipnice mezi l. 1238—1249, jehož potomkové se po r. 1308 z Cimburka psáti začali. R. 1320 byl již pánem na L-ci Jindřich z Lipého, při jehož rodě pak L. po několik desítiletí zůstala. Okolo r. 1397 povýšil Vilém z Landšteina a na Lipnici hradní kapli sv. Vavřince za kostel kolegiátní s děkanem a 6 kanovníky. Po smrti jeho připadla L. dceři jeho Kateřině, provdané za Čeňka z Vartenberka a z Veselé. Za vlády pána tohoto, který byl horlivým přívržencem kalicha, vysvěcen na zdejším hradě r. 1417 od Heřmana, generálního vikáře Pražského, značný počet žáků husitských na kněžství. Po smrti Čeňkově r. 1425 stal se Oldřich z Rožmberka poručníkem sirotkův; však brzy na to r. 1436 prodáno zboží L-cké Mikulášovi Trčkovi z Lipého za 4000 kop gr. Slavný rod p. Trčků vládl L-cí pak až do r. 1634 vyjma krátké zde vladaření hr. z Turnu (od r. 1561—1595). Po vymření p. Trčků darována L. r. 1636 od cís. Ferdinanda II. Matoušovi svob. p. z Vernieru. Mezi lety 1645—48 jest zdejší krajina od Švédů, kteří se na hradě L-ckém usadili, strašně pustošena. V první polovici 18. stol. postoupeno panství L-cké od rodiny z Vernieru hr. z Palmů a od těch r. 1842 Josefě hraběnce z Trautmannsdorfu, roz. hr. Karoly. Dlužno ještě připomenouti, že zde měla jednota Bratří Českých okolo r. 1500 svou školu.

Lipnice, Litmice, ves na soujmenném potoku, 76 d. 531 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Falknov; pivovár, na jehož místě někdy zámek v poslední své době ze 16. stol. stával, škola, mlýn; zde jakož i v okolí hutě na kamenec. — L. jest prastarého původu slovanského.

Lipnice, ves, 51 d. 311 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Králové Dvůr (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L.; škola, opodál sam. Zahájí.

Lipnice, ves, 61 d. 500 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Poříčí spálené.

Lipnice, sam. u Štěchovic.

Lipnice dolejní, Dolní město (*Unterstadt*), ves, 104 d. 812 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L d., far. a býv. dom. Lipnice; fil. chrám sv. Martina byl ve 14. stol. farním; škola, opodál Šůlův mlýn a papírna.

Lipnička, ves, 19 d. 145 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Světlá, býv. dom. Nová ves. — L. byla za dávných dob majetkem kláštera Vilemovského, kterýž ji i s tvrzí Markvartovi řečenému Černý a manželce jeho Domaslavě r. 1318 postoupil. V témž ještě století stala se sídlem vladyk, kteří se odtud z Lipničky psali. R. 1568 byl pánem na L-ce Jan z Kumlberka a r. 1589 Sigmund Kalenec z Kalenic. Od r. 1644 náležela držitelům panství Světelského a Novoveského.

Lipník, ves, 64 d. 456 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Benátky (1½ hod. jih.-vých.), kat. i pol. obc. L., far. Mladá.

Lipno (*Lippen*), někdy zvláštní, nyní s Lobovem spojený statek a ves, 27 d. 180 ob. něm., kr. Plz., okr. Tuškov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Lešťany; zámek s kaplí sv. Anny, dv. popl., mlýn. As ¼ hod. k jihu nazývá okolní lid kus pole „Staré Lipno", kdež prý stálo někdy městečko a hrad Lipno. — Statek L-ský přiřknut r. 1853 za 33.200 zl. stř. sv. p. Dobřenskému z Dobřenic.

Lipno (*Gross-Lippen*), fideikom. statek, a ves, 68 d. 530 ob. něm., kr. Žat., okr. Postoloprty (1 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Opočno; škola, zámek, dv. popl., mlýn. — L. bylo ve 14. a 15. stol. majetkem pánů z Lipna, r. 1437 objevuje se na L-ě Kristofer řeč. Hříč, r. 1615 Mikuláš Braun z Miřetic a brzy na to Alex. Kaplíř ze Sulevic, jemuž po bitvě Bělohorské L. skonfiskováno a r. 1628 generalovi Janu z Aldringen prodáno jest. Od r. 1692 jest v držení L-a knížecí rod z Švarcenberka.

Lipoltice, někdy zvláštní statek, nyní far. ves, 47 d. 387 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Přelouč (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Choltice, diéc. Král. Hrad., vik. Chrud., patr. hr. Thun, 1757 osadníků; far. chrám sv. Matěje měl již r. 1384 svého faráře, škola, mlýn, ¼ hod. vzdálí hospoda Májovka. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem vladyk z Lipoltic, kteří se v listinách 15. věku často vyskytují.

Lipoltov (*Budetschlag*), veska, 6 d. 34 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Kodetschlag, far. Dvořiště horní, býv. dom. Rožmberk.

Lipov, Libov (*Lieben*), ves, 17 d. 101 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Zezice, býv. dom. Chlumec.

Lipovec, ves na úpatí příkrého vrchu, 53 d. 348 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Žleby, býv. dom. Žehušice; mlýn. — K r. 1437 připomíná se Hynek z Lipovce.

Lipovice, ves, 35 d. 246 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Vlachovo Březí; opodál dv. Žabrakova mlýn. — Někdejší tvrz jest původiště rytířského rodu soujmenného, z něhož dosud žijícího Jindřicha ryt. Lipovského z Lipovic připomínáme, který vystoupiv r. 1850 ze služby vojenské a odebrav se do Ameriky, stal se r. 1858 kaplanem v Saint-Louis, kdež první český kostel v Americe založil. R. 1862 poslán do Číny co polní kaplan, po svém návratu r. 1868 navštívil Prahu a daroval čes. museu mnohé vzácnosti na cestách sebrané. Statek L-ský prodán v středu 16. stol. od Jana staršího z Lipovic Divišov-Boubínskému z Újezda, po mnohých pak změnách koupil jej r. 1693 kn. z Ditrichšteina a spojil jej s panstvím V. Březským.

Lipovice, lovecký hrádek a závod na vyrábění skalice a síry, ½ hod. již. od Nekmiře, v okolí kam. uhelné doly (roč. na 4500 ctů v ceně 750 zl.); ostatně viz Nekmiř.

Lipovka, ves, 48 d. 240 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Rychnov (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. L. jmenuje se již r. 1497 mezi zbožím panství Rychnovského.

Lipovka viz Chlumec (okr. Třeboňský).

Lipovsko, mlýn a 3 d. u Vranova.

Lipovský dolní viz Ohřeštovice.

Lippen, vska, blíž levého břehu Vltavy, 8 d. 68 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lupetsching, far. Frimburk.

Lipská hajnovna, viz Radějov.

Lipský mlýn, ½ hod. jih. záp. od Ouklidu.

Liptice, ves na potoku, 23 d. 177 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Duchcov (¼ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Ledvice; fil. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1730, dv. popl.

Lis viz Nouzov.

Lis červený, čís. 1. viz Hory viničné u Prahy.

Lis malovaný viz Libeň stará.

Lisek?, ves, 17 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Jemniště, far. Postupice; opodál cihelna.

Lisek viz Bohnice.

Liské, Liska, ves, 22 d. 139 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Malčice, far. Hlavice, býv. dom. Čes. Dub a Fridštein (2 d. k Mn. Hradišti a 2 d. ke Kosmonosům).

Liské viz Leské.

Liské viz Lyské.

Liskovice, far. ves, 57 d. 418 ob. čes., kr. Jič., okr. Bydžov nový (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. býv. dom. Smidary, pošt. Hořice, diéc. Král. Hrad., vik. Bydžov., patr. náb. fond, 1161 osadníkův, lok. chrám sv. Mikuláše byl v předhusitské době farním, škola, dv. dopl. — Na někdejší tvrzi, která blíž nynějšího dvora stála, sídlela ok. r. 1499 Anna z Hustiřan; okolo r. 1556 držel L. Klusák z Kostelce; r. 1608 spojen statek s panstvím Smidarským.

Liskovice viz Lyskovice.

Lišov, ves, 30 d. 193 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc.

L., far. Hradce, býv. dom. Chotěšov. — L. jest původištěm z části rytířů, z části později pánů Španovských z Lisova. K r. 1243 připomíná se Předvoj a Lubek z L-a. V potvrzovací listině papeže Řehoře z r. 1272 jmenuje se L. mezi statky kláštera Chotěšovského.

Lisovice a Hráze, ves, 19 d. 131 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Horyčabsko, far. a býv. dom. Tochovice. — L. dal král Jan 1313 klášteru Ostrovskému za Zalužany vymíniv sobě toliko tři lány země. R. 1532 prodal je s Tochovicemi opat Jan V. ryt. Janovi z Vitence.

Lisovice viz Lysovice.

Lišany, Léšany, ves, 62 d. 676 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Matějovice, býv. dom. Krušovice; fil. chrám byl ve 14. stol. farním, škola, dv. popl., 2 mlýny; 1/4 hod. již. stála někdy tvrz Hlavačov, o níž se žádných historických správ nezachovalo. — Blíž L-n svedena osm dní před bitvou Bělohorskou bitka mezi císařským a stavovským vojskem.

Lišany, ves na levé straně Oharky, 28 d. 197 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Hradiště, škola, za zřízení patrimon. přislušelo 12 d. k panství Novozámeckému.

Lišce, Lišice, ves nad Ouhlavou, 55 d. 380 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Lukavice; sam. na kopci řeč. Hradčany.

na Lišce viz Krč hořejší.

Lišči viz Libišany.

Lišči kamna (*Fuchsofen*) sam. u Lhoty německé.

Lišči kotce?, vska, 8 d. 62 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rovensko, far. Týn, býv. dom. Skály a Turnov.

Lišice, ves, 54 d. 357 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Lužec. Severní část, která teprv ok. r. 1824 na místě někdejšího rybníka Bořkovce povstala, nazývá se L. malá.

Lišice viz Lištice.

Lišina, ves, 51 d. 327 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Stod. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Chotěšov; mlýn; opodál Vituna závod na výrobky lučebnické, bohatá ložiska kam. uhlí (roč. na 133.930 ctů v hodnotě 26.919 zl.). — K r. 1243 jmenují se Konrad z L-y a synové jeho Konrád a Milota, pak Domaslav a bratr jeho Oto. Ves L. byla někdy majetkem kláštera Chotěšovského, jemuž však později odcizena byla. Cís. Rudolf II. povolil r. 1597 že ji sobě klášter jmenovaný vyplatiti směl od Jana z Roupova.

Liška viz Úněšov.

Liškov (*Lischken*), veska, 7 d. 52 ob. něm., kr. i okr. Litom. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Blahov, far. Zubrnice, býv. dom. Březno velké.

Liškov, ves na úpatí Štědrého, 31 d. 210 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. „ far. Vrčany, býv. dom. Zelená hora; mlýn.

Lišky viz Bechyně.

Lišna viz Leštno.

Lišné viz Leštné.

Lišnice, též Lišnice horní, ves při vtoku Smoletelského potoku do Vltavy, 18 d. 127 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (3¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Nepřejov, far. Tbity dolní, býv. dom. Dobříš; mlýn. V žulé zdejší nacházejí se slabé stříbrné rudy; dobývání jich není stálé.

Lišnice, ves, 51 d. 364 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Sepekov.

Lišnice (Lkanice?), statek a ves, 37 d. 364 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1¾ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Havraň, zámek s kaplí sv. Jana Nep., dv. popl., pivovár. — Statek L-cký koupil 19. října 1844 Frant. Merolt za 79.000 zl. stř. a 100 dukátů klíčného.

Lišnice viz Lešnice.

Lišnice horní viz Lišnice (okr. Příbramský).

Lišnice a Luži, 9 sam. s 66 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (3½ hod. jih. vých.), kat. obc. Lišnice, pol. obc. Nepřejov, far. Těchnice, býv. dom. Dobříš.

Lišný dvůr viz Jindřichův Hradec.

Lišov (*Lischau*), okr. město, 346 d. 2359, ob. čes., kr. Buděj. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Hluboká, diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. kn. Švarcenberk, 3528 osadníků; far. chrám sv. Václava, který se připomíná co takový již k r. 1384, přestaven jest r. 1864; na věži zvony s letopočty 1408, 1643 a 1687; kaple sv. Michala archang. zrušena r. 1785 a přestavena v obydlí; škola, smíš. okr. úř. bern. úř. (3 tř.) pošt. exped., kniž. a měst. špitál, radnice, pivovár, sam.: mlýn Podsosna ¾ hod., mlýn Kонíř ⅓ hod. a Větrník ¼ hod. Trhy výroční: v out. velikonoční, 2. na sv. Bartolom., 3. na sv. Ondřeje; trh týdní každý čtvrtek.

Lišťany, sam. u Sudějova (sv. Anny)

Lištany viz Léšťany.

Lištěnec viz Lištinec.

v Lišti, sam. u Rohožné.

Líštice, Lišice, ves blíž Doubravky, 17 d.

107 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hora (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kobylníky, far. Záboří, býv. dom. Nové dvory.

Lištice, sam. u Berouna.

Lištice, v Lištici, sam. u Lhoty Rytířovy.

Lištinec, Lištěnec, vska, 3 d. 26 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Jinošice, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov.

Lištná, sam. u Studence.

Lištné viz Leštné.

Lištnice viz Léštnice.

Litá (*Littau*), ves v planině, 25 d. 223 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Bělá; dvůr popl., opodál Spálený mlýn a Elisabethenthal, závod na vyráb. síry a kamence. — Kníže Soběslav II. daroval r. 1175 Újezd Ljuté klášteru Plasskému.

Litěchovice (*Lichtowitz*), ves na levém břehu Labe, 44 d. 241 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Prackovice; za zřízení patrimon. patřil 1 d. k Soběchlebům.

Liteň, statek (dle trhové smlouvy z 13. března 1850 za 255.000 zl. stř. a 100 duk. klíčného) a městys, 81 d. 678 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. p. Jos. Doubek, 2578 osadníkův, pošt. Beroun a Mníšek; far. chrám sv. Petra a Pavla pův. v slohu romanském připomíná se již v předhusitské době, škola, zámek, dv. popl., synagoga, pivovár. Trhy výroční a dobytčí: 1. čtvrté pond. po novém roce, 2. ve středu před sv. Duchem, 3. na sv. Máří Magd., 4. na sv. Alžbětu, 5. ve stř. před sv. Václavem. — Na někdejší tvrzi seděl ok. r. 1390 Jaroslav z Litně, ok. r. 1422 Jan z Valdeka; kr. 1633 připomíná se pí Kateřina Vratislavová z Mitrovic na L-ni; r. 1782 prodal L. hr. Vincenc Vratislav z Mitrovic Janu Brechlerovi; r. 1850 koupil statek ten p. Josef Doubek.

Litětín, Litětiny, ves, 69 d. 461 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Roveň horní, býv. dom. Pardubice.

Litejš viz Litýš.

Litice, někdy zvláštní statek, nyní ves na potůčku, 67 d. 459 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Dubenec, býv. dom. Žirec; fil. chrám nejsv. Trojice založ. r. 1591 od Jana st. Litického ze Šonova, škola. — Odtud přijal před druhou polovicí 16. stol. starožitný rytířský a později panský rod český z Šonova příjmí Litických. R. 1685 prodali Litičtí ze Šonova část svou statku L-ckého jezuitům ve Vídni, kteří nabyvše již r. 1660 jednu částku statku toho od Albrechta Odkolka rytíře z Újezdce, Litice s panstvím Žireckým spojili.

Litice, někdy městečko, nyní ves na Divoké Orlici, 39 d. 168 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Rybná německá. — Nade vsí strmí zříceniny hradu soujmenného, na němž r. 1309 Raimund z Lichtenburka s Petrem Lomnickým, proboštem Vyšehradským a s Hynkem Berkou z Dubé od Pražanův uvězněni byli. Od krále Karla jest hrad na Mikulášovi z Potenšteina dobyt, obořen a ku král. komoře potažen. Vtrhše r. 1421 knížata Slezští válečně do Čech, plenili okolí Litic a Žampachu. Téhož roku jmenuje se Viktorin z Kunštátu též z Litic, při jehož rodě pak skorem po celé 15. stol. L. zůstala. V únoru r. 1469 jest hrad králem Jiřím znovu opevněný od Matiáše krále Uherského marně dobýván. Od Jindřicha, knížete Minsterberského jest rozsáhlé panství L-cké r. 1495 p. Vilémovi z Pernšteina prodáno; Jaroslav z Pernšteina prodal je r. 1557 falckrabí Arnoštovi, vévodovi Bavorskému a ten r. 1559 Václavovi Okrouhlickému z Kněnic. Od potomků tohoto jest hrad s příslušenstvím postoupen r. 1562 Mikulášovi Vratislavovi z Bubna, jehož rod, od r. 1644 hraběcí, příjmí z Litic přijal a zde a na Žampachu až do 19. stol. vládl.

Litice (*Littnitz*), ves, 52 d. 277 ob. něm. kr. Litom., okr. Úšt. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Stolinky; sam. Raj (Rein).

Litice, far. ves nad Radbuzou, 92 d. 752 ob. něm.?, kr. i okr. a pošt. Plz. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Chotěšov, arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. opat Tepelský, 1726 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla v nynější podobě ze středu 17. stol., škola; dv. popl., mlýn, opodál; na vršku daleko viditelná kaplička z r. 1787, a Valcha u Sulkova. Zde a v Ojprnici dobývá se roč. na 107000 ctů uhlí. Na jižní straně vrch řeč. Hůrka, kdež jsou nepatrné stopy po hradě. V šedé dávnověkosti byli v držení L. Drslavicové, kteří se odtud z Litic zvali; nejstarší známý jich předek jest Oldřich z L-c mezi l. 1193—1216.

Litichovice, ves, 24 d. 192 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Třeběšice, far. Divišov — 5 d. patřilo k dom. Šternberskému.

Litkovice, Lidkovice, ves, 16 d. 132 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradišt. (1¾

hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Všeborsko, býv. dom. Kosmonosy (3 d. k dom Mn. Hradišt.). — Zdejší dvorec koupil r. 1570 Vilém Odkolek z Újezdce.

Litkovice, ves, 16 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (1½ hod. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Stranná, far. a býv. dom. Žirovnice.

Litmice viz Lipnice.

Litoboř, ves, 98 d. 594 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Hořičky; někdy zde stála tvrz. — Název L. svědčí Lutoborovi z rodu Hronoviců co zakladateli.

Litohlavy, ves, 78 d. 553 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Rokycany (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., škola, opodál kaple P. Marie; na blízku železovec (viz též Rokycany).

Litohlavy viz Králův dvůr.

Litohošt, ves, 25 d. 171 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Cerekvice nová, pastorát Moraveč, býv. dom. Červená Řečice.

Litohrady, ves v planině, 23 d. 134 obyv. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Kvasiny, far. a býv. dom. Solnice. — L. patřily r. 1495 k rozsáhlému panství Litickému.

Litochleby, ves, 32 d. 248 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Chodov, far. Hostivař, býv. dom. Kunratice.

Litochovice, statek s panstvím Volyňským spojený a ves, 28 d. 191 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Volyň. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L.; dvorec s mešní kaplí sv. Floriána, škola.

Litol, ves na pravém břehu Labe, 54 d. 327 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Ostrá, far. a býv. dom. Lysá.

Litoltov? (*Liesen*), ves na soujmenném vrchu, 11 d. 73 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Merzdorf, far. Radnice, býv. dom. Milžany.

Litoměřice (*Leitmeritz*), král, kraj. město s 8 předměstími v krásné, úrodné krajině na pravém břehu Labe proti vtoku Ohře, 7 mil na sever od Prahy, má 721 d., 7488 ob. něm. čes.; zde jest sídlo biskupa s kapitulou a konsistoří, c. k. kraj. úř., okr. úř., kraj. soud se státním zastupitelstvem, měst. okr. soud deleg., důchod. okr. soud, advok., notar., finanč. okr. ředitel., finanč. komisar., bern. úř. (1 tř.) a inspektor., pošt. úř. s pošt. stací, telegr. štace, kraj. stavitel. úř., semeniště bohoslov., vyšší gymn., podreálka, hlavní škola, pedagogium učitelské, dívčí škola, v níž vyučují školní sestry, ústav hluchoněmých, hosp. a lesnický spol., jesličky pro děti pracovné třídy, spořitelna, záložna, spěv. spolek, beseda, nemocnice milosrdných sester, okr. nemocnice, chudinec, 2 špitály, stroj. mlýn, 2 pivováry (1860 na 42.741 věder v hodnotě 213.705 zl.), plátenictví, koželužství; obyvatelé živí se obyčejnými řemesly, rolnictvím, štěpařstvím a vinařstvím (víno pěstováno za nepamětných již dob zde a v okolí jmenovitě na podhradí v Zásadě a v Pokraticích). Ač na blízku železnice a splavné Labe, po němž sem párníky dvakráte za den přijíždějí, jest předc průmysl nevalný. Budovy: Kathedrální chrám sv. Štěpána ze 17. stol. na místě kolegiátního chrámu Spitihněvem II. r. 1057 založeného, oltářní obrazy sv. Štěpána a ss. Petra a Pavla od Škrety; děk. kostel všech Svatých v nynější podobě z 18. stol., sahá prý původem svým do 13. stol., kostel Zvěstování P. M. při bohosloveckém semeništi (někdejší kolej jezuitská) založ. r. 1701; kostel sv. Jakuba při někdejším r. 1233 založ. minoritském, nyní dominikánském klášteře; kostel sv. Ludmily při klášteře Kapucínském ze 17. stol.; kostel sv. Vojtěcha v Zásadě; kostel sv. Jana Kř. v předměstí Dubině s obrazem od Škrety; bisk. residencí z r. 1694—1701 s kaplí sv. Vavřince; starobylá v novější době obnovená radnice, v níž se mnohé vzácné památky chovají, tak ohromný pergamenový kancionál latinský asi z r. 1515, který přes 100 liber váží a jiný český z r. 1563; oba ozdobeny jsou krásnými drobnomalbami; starý obecný dům s věží ve formě kalicha z dob husitských. — Trhy výroční: 1) v pond. po neděli Sexagesima, 2) v pond. po Kantáte, 3) v pond. po Nanebevzetí P. M., 4) v pond. po sv. Kateřině; týdní trh každé out. a sob. — L. byly původně hrad a odvěké střediště župy, obydlené lidnatým a bohatým plemenem řeč. „Litoměřici," kteří ve válce mezi Vlastislavem Luckým a Neklanem Pražským tomuto přáli. O L-ích děje se první zmínka v zakladací listině Břevňovské z r. 993. V té asi již době stalo se zdejší podhradí stanoviskem lodí labských, hlučným tržištěm i celništěm knížecím. R. 1057 založen zde od Spitihněva II. chrám sv. Štěpána, při němž probošt s kanovníky ustanoven. Městem jmenují se již r. 1248, kdež jest řeč o Litoltovi, měšťanu a sudím městském. L. řídily se právem Magdeburským a byly sídlem stolice kmetské nejen pro město a okolí, nýbrž pro všechna města královská, jež se právem nadzmíněným spravovala. Král Václav I. přinucen v březnu r. 1249 postoupiti vlády svému odbojnému synovi, Přemyslu Otakarovi, odebral se

v červnu do L—c, odkudž sebrav vojsko podruhé ku Praze vytáhl. R. 1297 lehla větší část města popelem. Od krále Jana jsou L—ům všechny výsady potvrzeny a právem svobodného obchodu se solí rozmnoženy. Králem Václavem IV. povoleno vybírati clo z lodí okolo plujících. Při vypuknutí válek Husitských stály L. jsouce v moci Sigmundově proti vyznávačům kalicha, začež je Žižka r. 1421 obléhal, však nadarmo; teprv později zmocnili se jich Pražané a odevzdali je pod správu Hynka z Valdšteina. Od té doby přilnuli L—čtí k Husitismu, stali se rozhodnými i vytrvalými obranci kalicha a bojovali u Lipan v řadách demokratických. R. 1424 postupili Pražané L-c kn. Sigmundovi Korybutovi. R. 1494 a 1547 držán zde sněm. V odboji proti Ferdinandovi I. r. 1547 zbaveny jsou L. všech práv a výsad, kteráž jim později navrácena jsou. R. 1609 zrušena stolice kmetská. Po úplné porážce protestantův na Bílé Hoře vystěhovala se značná část obyvatelův zdejších — mezi těmi zde r. 1592 narozený Vác. Nosidlo z Jeblic, spisovatel historie protireformační v Čechách (1626—1658) — uprázněné usedlosti české zaujaty jsou obyvateli cizími a tak se stalo, že živel německý od 18. stol. vrch nad českým dosáhl. R. 1630 povoláni sem jezuité. R. 1631 zmocnili se L-c Sasíci; r. 1639 jsou od Švédův vydrancovány; r. 1655 proměněno zdejší proboštství v biskupství; r. 1741 zvolili sobě Sasíci a Poláci proti Marii Theresii válčící L. za zimní ležení; r. 1742 vypálena od Francouzů všechna předměstí; r. 1778 musely zaplatiti veliké výpalné a odvésti množství potravy a píce; r. 1838 zemřel a pohřben zde Karel Hynek Mácha, geniální pěvec „Máje“ a r. 1864 Vác. Jindřich Veit, oblíbený hud. skladatel. L. jsou rodiště biskupa Bratří Českých, Martina Michalce (nar. 1484, † 1547) a Matiáše Litoměřického († 1599), který se spisováním tak řeč. kancionálů zanášel (viz Král. Hradec).

Litomyšl (*Leitomischel*), panství allod. (odhadnuto r. 1803 dne 25. června na 2,285.258 zl. 39 kr. $3^3/_4$ hal.) a král. okr. město nad Loučnou (někdy Trstenicí), 491 d. 5168 ob. čes., kr. Chrud. ($5^1/_2$ míle jih. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. L—ský, patr. kn. Thurn-Taxis, 13054 osadníků; zámek na místě někdejšího hradu vystavený v slohu renesančním mezi l. 1568—1573 od vlašského stavitele Batisty; okolo něho krásný park; děk. chrám sv. Kříže založen r. 1360 a odevzdán augustiánům r. 1356 sem uvedeným; hlavní oltářní obraz jest dílo jezuity Rába; piaristská kolej založ. r. 1640 s nádherným kostelem P. Marie; kostel sv. Anny na hřbitově ze 17. stol., vyšší gymn. piaristské, reálka, hl. škola, okr. úř., okr. soud, spolu vyšetřovací soud pro okr. L—ský a Poličský, notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, okr. stavitel. úřad, finanční komisariát, nemocnice, špitál s kostelem založ. r. 1408, filiálka vlastenecko-hospodářské jednoty, zpěv. spolek „Vlastimil,“ pivovár, závod na vyrábění lihu; obyvatelé živí se vedle obyčejných řemesel pěstováním lnu. Trhy výroční: 1) na sv. Jana Zlat., 2) na sv. Stanislava, 3) na sv. Viktorina, 4) na sv. Leonarda; připadne-li na pátek, sobotu, ned. neb svátek, odbývá se v příští úterý. Trhy na koně a dobytek v den před jarm.; připadne-li některý jarm. na pond., odbývá se trh dobytčí ten pátek před tím. Týdní trhy na obilí, len, vlnu, přízy, plátno a j. každou sobotu. — L., původně župní hrad soujmenné župy, uvodí se v 10. stol. mezi pomezními hrady velkého panství Slavníkova a byl zároveň nejzazším hradem českým v těch stranách proti Moravě. Při něm založen prý (asi v rohu nynější zahrady zámecké proti školám) od sv. Cyrila a Methoděje kostel ke cti sv. Klimenta, v němž ostatky tohoto svatého před zavezením do Říma spočívaly. Po záhubě rodu Slavníkova 996 stala se L. majetkem knížat českých; připomínát se zejména co hrad knížecí k r. 1108, když se tu kníže Svatopluk na cestě z Moravy do Čech zastavil; na podobné cestě zdržel se zde r. 1226 Přemysl Otakar I. Od Břetislava II. založen při hradě mezi l. 1093—1100 klášter Benediktinský s kostelem P. Marie, který jest po padesáti letech na žádost Olomúckého biskupa Zdika Premonstrátům postoupen a „horou Olivetskou“ nazván. Přemysl Otakar II. nadal L. právy městskými. Karl IV. učinil v středu 14. stol. ze statkův klášterních biskupství a ustanovil opata Jana za biskupa a mnichy za kanovníky. R. 1421 přijali L—ští čtvero artikulů Pražských a Diviše Bořka z Miletínka za hejtmana. R. 1425 jest hrad a klášter, jichž biskup podobojím postoupiti nechtěl, od Sirotkův pod vůdcovstvím Prokopovým po 14denním oblehání dobyt, zbořen a L. odevzdána Jeníkovi z Vedanic, který ji až do své smrti u Lipan držel. Na to zmocnil se L—e s přivolením krále Sigmunda Vilém Kostka z Postupic, jehož potomci zde pak až do středu 16. stol. vládli a jako na jiných statcích svých, tak i zde Bratřím Českým vzniku přáli. A tak se stala L. jedním z hlavních středišť jednoty této a byla po nějaký čas sídlem biskupa Jana Augusty. R. 1503 zřízena zde bratrská kněhtiskárna. Když se stavové čeští ve válce Šmalkaldské proti Ferdinandovi I. prohlásili (r. 1547), jest L. Bohušovi Kostkovi v pleu vzata a rytířům z Schön-

sích zapsána, kteří Bratří Českých pronásledujíce Jana Augustu r. 1548 jali a na hrad Pražských odvezli. R. 1552 zapsána L. Jaroslavovi z Pernšteina, kterýž postoupil práva svého r. 1556 Vác. Haugvicovi z Biskupic. R. 1567 dostala se Vratislavovi z Pernšteina, jehož potomkům krátký čas před vymřením rodu svého (r. 1631) v dědičné držení dána. R. 1635 jest město od cís. vojska zapáleno a lehlo skoro celé popelem. R. 1643 museli L—ští dáti velké výpalné Švédům. R. 1645 přešla L. v majetek Vác. kn. z Lobkovic a po smrti jeho Maxmiliana z Trautmannsdorfu. Po vymření rodu Trautmannsdorfského po meči r. 1753 připadlo svěřenství L—ské Josefině Trautmannsdorfové provdané za J. Jiřího hr. z Valdšteina, jichž potomci L—í až do nejnovější doby vládli. Nynějším držitelem jest kn. Thurn-Taxis. — L. jest rodiště Kvirina Královeckého, filologa, dějepisce a archeologa (nar. 1721, † 1781) a poslance Dra. Frant. Braunera (nar. 1810). Též slušno připomenouti, že zde žil co měšťan český bratr Martin Kabátník, který vyslán r. 1491 na útraty jednoty Bratrské do Jeruzaléma a Egypta, a protože sám psáti neuměl, popsal cestu tuto dle jeho udání Adam Bakalář, měšťan a notář v L—šli.

Litohradlice, ves na levé straně Vltavy, 28 d. 198 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Křtěnov; sam. Boček.

Litošice, ves, 29 d. 204 ob. čes., kr. i okr. Čásl. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Lipoltice, býv. dom. Žehušice; škola. — R. 1167 daroval knížecí podkoní Soběslávek dvůr svůj v L—sích klášteru Litomyšlskému; ostatní pak role koupil opat Jan a Bohumil za šest set tisíc penízů.

Litovice, Letovice, někdy zvláštní statek, nyní ves, 41 d. 343 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Hostivice, býv. dom. Tachlovice; dv. popl., stranou mlýn, někdy zde stávala tvrz. — K r. 1213 uvodí se Bořita z L—c, syn Bořity z Ředhoště rodu Konicův, ok. r. 1402 Martin z L—c, k r. 1421 Jan z Svinař, seděním na L—cích, a r. 1488 vládyka Bohuslav z Svinař a Litovic. Když po smrti hr. Frant. Adama Žďárského ze Žďáru panství Kladenské v 5 dílů rozděleno jest (1688), byl statek L. jeden z nejvýnosnějších, neb patřilo k němu: L., Brzve, Jeneč, Jeneček, Sobín, Hřebeč a Stelčoves.

Litožnice, někdy far. ves a tvrz, na níž r. 1456 paní Dorota, pozůstalá vdova po někdy Františkovi z L. seděla; ostatně viz Běchovice.

Litrbachy (*Lauterbach*), ves na soujmenném potoku, 27 d. 178 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Zvodava, far. Habersbirk, býv. dom. Hertenberk; škola, opodál nad Zvodavou mlýn s pilou.

Litrbachy (*Lauterbach*), ves na stejnojmenném potoku, 23 d. 162 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Kirchberg, far. Stein, býv. dom. Schönbach.

Literbachy, Vidrpachy, far. ves táhnoucí se podle potoka od Benátek až k Trstenici, 230 d. 1546 ob. něm., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Litomyšl (1¼ hod. jiš.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 1925 osadníkův; farní chrám sv. Mikuláše uvodí se již r. 1384 mezi farními, škola, olejna, 2 mlýny. — Odtud nadáno biskupství Litomyšlské, jak tomu listiny biskupa Jana I. z r. 1349 a 1350 nasvědčují.

Littengrün, statek (dle trhové smlouvy z 9. října 1798 za 12000 zl.) a ves, 45 d. 312 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2 hod. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Chlum; zámek, dv. popl., pivovár, opodál sam. Boden. — Od r. 1798 drží statek ten rodina Kahlerova.

Litvínov dolní (*Nieder-Leutensdorf*), ves při potoku, 52 d. 389 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. d., fara L. horní, býv. dom. Duchcov; dv. popl., mlýn, papírna, někdy zde stála tvrz.

Litvínov horní (*Ober-Leutensdorf*), statek s Duchcovem spojený a město na patě Krušných hor, 290 d. 4582 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. L. h., diéc. Litom., vik. Bílin., patr. hr. Valdštein, 5767 osadníkův; farní chrám, v němž obraz od Škrety, zámek z r. 1732, snad na místě někdejší tvrze, na hřbitově Valdšteinská hrobka z r. 1823, škola, pošt. exped., kontrolní úř., továrna na stroje a ocelové zboží, přádelna na bavlnu, továrna na sukna, lepenku, soustružnické zboží a hračky, dobývání kamence a hnědého uhlí (ročně na 73.000 ctů). L. h. povýšen za město r. 1715. Trhy výroční: 1) ve středu před květ. ned., 2) na sv. M. Magdalenu, 3) na sv. Michala, 4) v pond. po všech Svatých.

Litvínovice (*Leitnowitz*), ves, 33 d. 305 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Buděj. (½ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Rožnov; opodál sam. Seiml, mlýn řeč. Fürstenmühle a Lánova pila (největší v celém kraji, rozřeže ročně as 12.000 kmenů v prkna, latě a p.), též se zde zhotovují parkety roč. okolo 40.000 kusův a dřevěnky dle vzoru francouzského. — Pan Vok z Rožm-

berka daroval odtud klášteru Vyšebrodskému (r. 1259) třetí část desátku.

Lítýš, Litejš, někdy hrad u Kotelic; k. r. 1432 připomíná se Mikuláš ze Lhoty, purkrabí na Lítýši a k r. 1459 Jan z Čečelic a z Tečeněvsi seděním na L—i.

Livaldovská olejna (*Liewald'sches Alaunwerk*), sam. u Kočína.

Livousy, Levousy (*Libus*), ves na pravém břehu Ohře, 38 d. 210 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovice (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Křesín; ¼ hod. jih. vých. v lese zříceniny hradu Šebína (viz tam).

Lkaň (*Welkan*), ves, 49 d. 307 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Klepý; škola. — L. jest starobylá osada, neb k r. 1237 jmenuje se Sulislav z L—ě.

Lkanice? viz Líšnice.

Lkouš, Elkouš, Elkúš(?), snad tvrz neznámého položení a původiště Loreckých z Elkúše.

Lnáře, někdy prý též Dehořovice (Schlüsselburg), panství (dle trhové smlouvy od 1. prosince 1804 za 1,580.000 zl. a 4000 zl. klíčného) a far. ves při Písecké silnici, 108 d. 936 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Blatná (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Buděj., vik. Blatenský, patr. zdejší konvent, 2206 osadníkův; zámek ze 17. stol. s kaplí sv. Josefa, nad branou veliký klíč, připomínající název něm. Schlüsselburg; klášter augustiánský Tomášem Zacheem hr. Černínem z Chuděnic r. 1689 založ. s far. chr. nejsv. Trojice (z r. 1666 na místě někdejší kaple z r. 1559); na hřbitově kostel sv. Mikuláše z doby novější, který byl ve 14. stol. farním; blíž zámecké zahrady kaple sv. Anny z r. 1700, škola, pivovár (blíž něho zbytky dřívější tvrze), opodál mlýn Veský a Podhajč, bažantnice, hajnovna, cihelna, dv. popl., závod na vyráb. lihu. — L. jsou původiště rytířů ze Lnář, kteří ve znaku klíčův užívali a v 15. snad století vymřeli; první známý úd rodu toho jest Oldřich ok. r. 1313. V první polovici 15. stol. přešly L. v držení Zmrzlíkův ze Svojšína, kteří zboží L—ské značně rozmnoživše r. 1564 Zdeňkovi ze Šternberka a na Blatné je prodali za 45.000 kop míš. Tento postoupil krátce před smrtí svou († 1574) panství L. na jeden rok Vác. z Donína a na Bílém Újezdci. Po roce 1575 jest panství od synův Zdeňkových Volfovi Novohradskému z Kolovrat postoupeno, jehož syn je Adamovi ze Šternberka na Bechyni prodal. Syn tohoto Jaroslav odkázal L. r. 1685 dceři Johanně, provdané za Adama Matiáše hr. z Trautmannsdorfu a ta prodala je 1660 Alši Ferd. sv. p. Vratislavu z Mitrovic. Pozůstalé dcery jeho prodaly dědictví po otci 1675 Humprechtovi Janu Černínovi z Chuděnic za 180.000 zl. rýn. Po jeho smrti přešlo panství sňatkem na hr. rod z Küniglu, od toho r. 1745 trhem na Karla Rudolfa hr. z Sveerts-Sporka, r. 1804 na biskupa Pasovského Leopolda hr. z Thunu. Téhož ještě roku dostalo se nynějším držitelům hr. z Linker a Lutzenwick.

Lniště (*Elnischt*), ves, 24 d. 130 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Svin. Trh. (½ hod. jih. záp.), kat. obc. Březí, pol. obc. Otěvík, býv. dom. Nov. Hrad. (12 d. ke Krumlovu). Někdy prý zde stála tvrz, na níž r. 1652 Lambert Segrondi ryt. z Tašberka seděl.

Lobdov (*Lobendau*), far. ves v údolí při soujmenném potoku, 291 d. 1549 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Hanšpach (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. altkrabě Salm, 6144 osadníkův; far. chrám Navštívení P. M. ze sklonku předešlého století, škola, vedlejší celní úř. (1 tř.), značná výroba nití, veliký závod na bílení látek bavlněných (roč. na 32.000 kusů) a nití (roč. na 6400 balíků); as ¼ hod. vých. na kopci poutnická kaple sv. Anny; v okolí rašelina.

Lobeč, Lobez (*Lobes*), statek s Mšenem spojený a ves na přívrší, 68 d. 426 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Mšeno; starobylý fil. chrám sv. Kříže byl ve 14. stol. farním, škola, zámek, opodál dv. popl. Filippshof.

Lobeč, ves na levém břehu Vltavy, 38 d. 223 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Kralupy, far. Minice, býv. dom. Zvoleněves; kam. uhelné doly. Mezi L-čem a Nelahozevsí nachází se 156 sáhů dlouhý tunnel, jenž jest dvěma světlými prorvami na tři části rozdělen. — R. 1088 náleželo odtud kostelu Vyšehradskému troje popluží s tolikéž rybaři. Okolo r. 1292 jest L. od proboště Jana králi Václavu II. směnou postoupen, r. 1295 jest od krále biskupovi Pražskému s jinými ještě vesnicemi v náhradu dán za odcizené statky biskupské.

Lobeček, Lobečko, ves na pravém břehu Vltavy naproti předešlé, 27 d. 202 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar, kat. obc. L., pol. obc. a býv. dom. Nelahozeves, far. Veltrusy; opodál dv. popl. Strachov. Na blízku byla veliká mohyla, v níž mezi mnohými střepy od popelnic kn. Krolmus veliký kamenný

mlat nalezl; v poloze řeč. Lutovník či Litovník (*Ludwigswald*) objevilo se též muž archeologovi mnoho známek a zbytků pohanských žárovišť a pohřebišť.

Lobetanz, ves, 25 d. 125 ob. něm. kr. Litom., okr. Úšť (2½ hod. sev. vých), kat. i pol. obc. Petrovice, far. a býv. dom. Stolinky.

Lobez, Lobzy, ves nad Úslavou, 25 d. 136 ob. čes., kr., okr., far. a býv dom. Plz. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L.; závod na vyráb. skalice a lučebnin, mlýn. — Starobylá tato osada připomíná se mezi zbožím kláštera Kladrubského již k r. 1115, kde ještě většina krajiny zdejší lesem pokryta byla.

Lobez viz Lobeč.

Lobkovice, statek (dle edstup. úmluvy od 4. list. 1840 za 50.000 zl. stř.) a far. ves na levém břehu Labe, 33 d. 240 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. Dr. Jan Palacký, 751 osadníkův, pošta Brandýs a Kostelec n. L.; far. kostel Nanebevzetí P. M. jmenuje se již v předhusitské době farním, škola, zámek, dv. popl., pivovár, mlýn. — Nejstaršími držiteli L., zdá se, že byli ok. r. 1358 p. Hening, Přibík a Raimund, r. 1370 Praž. měšťan Mikuláš Cotra, r. 1390 Jan Čucha ze Zásady a mezi l. 1405—1408 Václav Krukner. Od tohoto koupil L. syn Marše z Újezda, Mikuláš Chudý, který byl vřelý přítel Husův a svým vlivem u krále Václava IV. r. 1409 slavný spor o tři hlasy na vysokých školách Pražských rozhodl. Pán tento v knihách a ve zbrani zadobře znalý počal se odtud z Lobkovic psáti, a stal se tak druhým známým předkem slavného rodu Lobkovického. Dostav později od krále Václava hrad Hasištein, přijal též příjmí Hasišteinský. Po jeho smrti 1435 rozdělili se oba jeho synové, Mikuláš a Jan Popela o dědictví otcovo a založili tak dvě hlavní větve, totiž Hasišteinsko-Lobkovickou a větev Popelů z Lobkovic. Onano zmizela v Čechách ve válce 30leté, tato žije v nynějších knížatech Lobkovicích. Po smrti Jana Popely r. 1430 postoupila vdova po něm pozůstalá L. Fridrichovi a Albrechtovi, bratřím Ojířům z Očedělic, jichž nástupce Jan Ojíř je r. 1500 Bartoloměji z Bubna prodal. Brzy na to dostaly se Sekerkům ze Sedčic, kteří zde až do r. 1615 vládli. Následujícího roku koupila L. od ryt. Các. Magrla ze Sobíšku pí Polyxena z Lobkovic a při potomcích jejích zůstaly L. až do r. 1829, kdež je Ferdinand kn. z Lobkovic co spupný statek Dr. Josefovi Měchurovi postoupil. Po smrti jeho dostaly se L. dceři Theresii, provdané za našeho veleslavného dějepisce Dr. Frant. Palackého. Nynějším držitelem jest Ph. et JUDr. Jan Palacký.

Lobzy (?) (*Lobs*), ves far., 41 d. 246 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt. a býv. dom. Falknov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Falknov, patr. náb. fond, 1048 osadníků; far. chrám sv. Vavřince v nynější podobě z r. 1783, škola, ¼ hod. vých. na soujmenném potoku Lobzský mlýn. Za zřízení patrimon. náleželo odtud 12 d. městu Falknovu.

Lobzy viz Lobez.

Ločedice Ločenice, ves vysoké polohy, 110 d. 595 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1¾ jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. sv. Jan, býv. dom. Nov. Hrad.

Ločenice viz Ločedice.

Loděnice ves, 14 d. 88 ob. čes., kr. Chrud. okr. Prelouč (1 hod. již.), kat. obc. Jedousov, pol. obc. a býv. dom. Choltice, far. Lipoltice; dv. popl., opodál mlýn.

Loděnice, far. ves při soujmenném potoku a záp. dráze, 43 d. 390 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L, býv. dom. Karlštein, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. Jeho Velič., 1576 osadníkův, pošt. Beroun a Dušníky; far. chrám sv. Václava z r. 1725 připomíná se již ve 14. stol. mezi farními, škola, přádelna na bavlnu (5900 vřeten), kdež se pracuje stroji parou hnanými, parní mlýn. — V blízkém údolí poražen dne 23. ledna 1179 kníže Bedřich od Soběslava II. Ve vojště Bedřichově padl p. Sezima, otec Hroznaty, zakladatele klášterův Tepelského i Chotěšovského a p. Vítek z Prčic dostal se do zajetí.

Loděnice, ves, 25 d. 272 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Žehrovice, býv. dom. a far. Kornhaus.

Lodheřov, Lodvířov (*Riegerschlag*), far. ves v údolí při potoku, 140 d. 1170 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. domin. Jindř. Hradec. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. stud. fond, 3610 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla, jenž byl již ve 14. stol. zvláštním farářem osazen, rozšířen mezi l. 1787 a 88, škola, dv. popl., vinopalna, mlýn. — Po smrti Dětřicha z Janovic a z Chlumu dosáhl r. 1471 L-a od krále Jenec z Janovic a Peteršpurka.

Lodín, ves, 61 d. 387 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Petrovice velké, býv. dom. Sadoví; ¼ hod. záp. dv. popl. —

L. daroval pán Všebor r. 1086 klášteru Opatovickému.

Lodvířov viz Lodheřov.

Lohenice, ves, 23 d. 197 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1½ sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Kaliště, býv. dom. Želivo; sam.: v Budči, Hladov, Podolí.

Lohenice viz Lohynice.

Lohhäusel, sam. u Bezvěrova (okr. Hostoun).

Lohhäuser, ves na Bavorských hranicích, 19 d. 150 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Tři sekery u Tachova, býv. dom. Tachov; skl. hutě (výroba knoflíky).

Lohmühle viz Úterý.

Lohov, ves, 32 d. 154 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Komárov, býv. dom. Toužím, opodál mlýn.

Lohóv, ves, 14 d. 102 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Zvěstov, far. Šlapanov.

Lohov viz Hlohová.

Lohovice viz Hlohovice.

Lohovičky viz Hlohovičky.

Lohynice, Lohenice, ves na Labi, 44 d. 340 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč. (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Přelouč a Bohdánče, býv. dom. Pardubice. L. někdy ves kláštera Opatovského zastavil s jinými ještě vesnicemi klášterskými cís. Sigmund Divišovi Bořkovi z Miletínka r. 1436.

Loch, ves při potoku, 35 d. 219 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hertenberk.

Lochenice viz Lochynice.

Lochkov, statek (dle trhové smlouvy z 9. dub. 1808 za 134,000 zl.) a ves, 55 d. 415 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Slivenec; zámek, dv. popl., synagoga, pivovár. — R. 1637 koupil L. od Václ. Michny z Vacinova Rafael Mišovský ze Sebuzína, který Paprockého „Diadochus“ na češtinu přeložil a jinými spisy proslul. Od ryt. rodu toho postoupen L. r. 1654 v 6000 zl. klášteru Zbraslavskému, který jej však již r. 1686 prodal, načež držitelové jeho přečasto se střídali. Nyní náleží manželům Kirschner-ovým.

Lochočice (*Lochtschitz*), ves na úpatí Jedviny, 38 d. 245 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Trmice, býv. dom. Chlumec; kaple. — L. jmenují se mezi zbožím, jež Jan IV. biskup Praž. r. 1334 od něho založenému klášteru Roudnickému daroval. R. 1337 vyměnil je týž biskup od jmenovaného kláštera.

Lochotín, Lokotín, far. ves, 78 d. 493 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Valeč a Skytaly, pošt. Lubenec a Valeč, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. Korb z Weidenheimu, 930 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. Marie z 18. stol. stával již ve 14. stol., škola, mlýn. — V středu 15. stol. připomíná se Bušek Haugvic, seděním v L—ně.

Lochotín viz Plzeň.

Lochousice (*Lochutzen*), ves, 43 d. 265 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Touškov, býv. dom. Kladruby. — Starobylá tato osada uvodí se r. 1239 mezi statky kláštera Kladrubského.

Lochov dolní (*Unter L.*), ves, 27 d. 173 obyv. čes., kr. i okr. Jič. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L. horní, far. Ostružno, býv. dom. Velíš a Vokšice; sadařství.

Lochov horní (*Ober-L.*), ves blíž předešlé, 21 d. 154 ob. čes., kr. i okr. Jič., kat. i pol. obc. L. h., far. Ostružno, býv. dom. Velíš a Vokšice; sadařství. Oba L—y dostaly se v středu 17. stol. směnou k panství Velíšskému.

Lochovice, statek (dle trhové smlouvy od 23. prosince 1818 za 432.500 zl. v. č.) a městys nad Litavkou, 201 d. 1513 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., pošt. Zdice a Hořovice, arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. hr. Lützov, 3462 osadníkův; děk. chrám sv. Ondřeje z r. 1648 jmenuje se v 14. stol. mezi farními, škola, zámek ze 17. stol., radnice z r. 1829, zpěv. spolek „Horymír,“ pivovár, papírna, opodál lázně a přádelna na bavlnu. Trhy výroční: 1) na sv. Řehoře, 2) v pond. po sv. Janu Kř., 3) na sv. Matouše, 4) na sv. Leopolda. — L. založeny prý ve způsobu „Ódeče“ r. 1039 od Hedčanů (Poláků) vévodou Břetislavem do krajin těchto uvedených a pojmenovány prý dle jich starosty „Locha“. V 15. stol. byly L. sídlem rytířů z L—c, kteří ještě během toho století vymřeli. Na počátku 16. stol. objevuje se na L—cích Oldřich Humpolec z Prostiboře, jemuž 1552 nezletilý syn Ladislav následoval. Od r. 1580 až 1752 vévodili L-mi prvé páni, později hrabata Vratislavové z Mitrovic. Na to držel je Vác. Kazimír hr. Netolický z Eisenberka a po jeho smrti 1760 ovdovělá po něm manželka Valburka roz. z Bredova. Po roce 1787 dostaly se Jakubovi Černému ryt. z Edelmuthu, od jehož dědiců je nynější držitelové hr.

Lützové z Dreilützova r. 1818 koupili.

Lochy, sam. u Třebešic (v. t.) s fil. chrámem sv. Bonifáce, někdy ves, kdež od Němců Kutnohorských 1421 upálena část Chotěbořské posádky (viz Chotěboř).

Lochynice, Lochenice, far. ves blíž vtoku Trotiny do Labe, 124 d. 720 ob. čes., kr. i okr., pošt. a býv. dom. Král. Hrad. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., diéc. a vik. Králohrad., patr. zastupitelstvo obce Králohrad., 1654 osadníkův; lok. chrám Narození P. M. obnovený r. 1788 uvodí se r. 1384 mezi farními, škola. — Osada tato byla za šedé dávnověkosti osazena rodem, z něhož pocházel biskup Pražský Jan I. (1134—39), který dědictví své, jakož i jiné od příbuzných zde koupené zboží klášteru Strahovskému daroval.

Loimühle viz Wieles.

Lojovice, statek (dle trhové smlouvy od 1. pros. 1834 za 63.000 zl. stř.) a ves, 53 d. 363 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Popovice velké; zámek s veřejnou kaplí P. Marie, dv. popl., $^1/_4$ hod. vzdálí Dubina. — Držitelem statku L-c jest Erwein hr. z Nostic-Rhinek.

Loket, ves na úpatí Křenové hory, 24 d. 217 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kralovice dolní ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Brzotice, býv. dom. Kralovice hořejší. — L. jmenuje se mezi vesnicemi, které dle listiny z r. 1352 tvořily tak řeč. újezd Svatavin a patřil nepochybně již ve 12. stol. ku praebendě kanovníků Vyšehradských.

Loket (Elbogen, lat. Cubitus), král. okr. (prvé kraj.) město nad Ohří, jež se z města a předměstí Limic a Robiče skládá, 295 d. 2857 ob. něm., kr. Cheb. ($3^1/_2$ míle sev. vých.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Hrosnětín., patr. velmistr řádu křižovnického, 4829 osadníků; děk. chrám sv. Václava s hlav. oltářním obrazem od Brandla vystav. ve 13. stol. od křižovníkův s červenou hvězdou, obnov. r. 1728; starobylý hřbitovní kostel sv. Jana Kř.; starožitný hrad, radnice, v níž se chová několik povětroňů, řetězový most r. 1836 dostavený, nižší a vyšší reálka, hlav. škola, opatrovna, smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okr. Bečovský, Blatenský, Bochovský, L-ský, Jáchimov., Karlovar., Žlutic., Neudecký), notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, zpěv. spolek, továrna na porcelán, pivovár, závod na vyrábění photogenu a lučebnin, opodál sam. Wildenau a Stemmeisel, pak rozvaliny prastarého kostela sv. Mikuláše připomenutého r. 1247, který prý tvořil část tvrze, při které vybíráno clo; na hoře „Ziegenruck" lesem pokryté jest více než 30 okrouhlých hromad kamenů od lidu „bei den Todten Köpfen" zvaných; mezi čedičovou horou „Horn" a Tašovicemi nad Ohří náspy zvané „Starý Loket." Trhy výroční: 1. na zelený čtvrtek jenom trh na chleb, 2. dne 1. května, 3. první stř. v září, 4. na sv. Martina bisk., 5. ve čtvrtek před vánocemi jenom na chleb. — L. původně hrad — že by byl již v 9. stol. od markrabí z Vohburka založen býval, jest pouhá smýšlenka — pod nímž mezi l. 1210—1220 podhradí povstalo. V ten čas přeloženy sem župní úřady ze Sedlce a někdejší župa Sedlecká nazývána odtud Loketskou. R. 1247 odevzdal král Václav I. správu duchovní při zdejším kostele křižovníkům s červenou hvězdou. Když tentýž král v březnu r. 1249 nucena se viděl postoupiti vlády odbojnému synu svému, Přemyslu Otakarovi, vyminil si ku své výživě hrady Zvíkov, Most a L. Po vymření Přemyslovcův (1306) stal se L. majetkem královny české. R. 1317 přibyla na hrad královna Eliška se svými třemi dítky; r. 1319 jest zde od chotě svého, krále Jana, jemuž namluveno, že jej královna ve prospěch svého nedospělého syna Václava (potomní císař Karel IV.) vlády zbaviti zamýšlí, překvapena, na Mělník odvezena a tříletý Václav držán zde i se svými chůvami po dva měsíce v tmavém vězení. Brzy na to jest L. od krále Jana, za něhož město již německé bylo, zastaven, od cís. Karla IV. však r. 1333 opět vykoupen, při kteréž příležitosti ustanoveno, že L. nikdy více od koruny odloučen býti nemá. Po ohni r. 1352 jest město všech daní osvobozeno a mnohými výsadami nadáno, též jsou zde založeny desky zemské pro obvod L-ský. Od krále Václava IV. jsou r. 1382 městu všechna práva potvrzena, k čemuž ještě r. 1391 nařízeno, aby kupci z Prahy do Chebu jdoucí, cestu přes L. konali. V ten čas byl hrad velmi již sešlý opraven. R. 1427 vypálili Husité předměstí Limické, protože purkrabí zdejší, Půta z Ilburka na Hauenšteině cís. Sigmundovi stranil a Husitův pronásledoval. Dvě léta po události této zakládáno nynější předměstí Robič. R. 1434 jest L. od cís. Sigmunda Kašparovi Šlikovi zastaven, jehož nástupcům s držení toho mnohé nesnáze povstaly na díle proto, že Ilburkové jakéhosi práva na L. míti se domnívali, na díle, že utiskovali poddaných. Za tou příčinou jest Šebestian Šlik před soud zemský pohnán, a když se nedostavil, jest r. 1505 pokořen a panství nad L-em zbaven. Pro spouru proti Ferdinandovi I. jest L. dobyt a r. 1551 Jindřichovi z Plavna zastaven. Po jeho smrti vykoupili se L-ští z poddanství, jimž pak od Rudolfa II. postoupen i hrad s některými ves-

nicemi k stálému držení. Na hradě držán v tuhé vazbě pro spiknutí proti dvoru královskému Jiří Popel z Lobkovic, kdež i 28. květ. 1608 zemřel. Ve válce 30leté přidržovali se L-ští stavův protestantských, začež po bitvě Bělohorské svými statky propadli. R. 1631 zmocnili se L-e Sasíci, jsou však následujícího již roku od císařských vypuzeni. R. 1638 jest L-ským úplná milost prokázána a statky dosud neprodané jsou jim opět navráceny. Za Ferdinanda III. jest město opevněno a staré hradby opraveny. Při požáru r. 1725 vzal hrad velké škody, jest ale na počátku nynějšího věku opraven a ve vězení proměněn, při čemž starožitného rázu jeho dosti nešetřeno.

Lokoty, ves při potoku, 28 d. 171 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Rychnov (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lipovka; část patří do kat. obc. Slemena.

Lokšany, židovské předměstí Březnické, kterýžto násev na někdejší držitele Březnice pány z Lokšan upomíná.

Loktuše, ves, 32 d. 173 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Klokoč, býv. dom. Turnov a Skály; obecní knihovna.

Lom, ves, 34 d. 238 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Brod; škola, 1/2 hod. vzdálí mlýn; za zřízení patrimon. náležely 2 d. k Plané.

Lom, ves, 62 d. 358 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Svojšín; dv. popl., sam. Pražka. — L. jest starobylá osada, neb připomíná se již v zakladací listině Kladrubské r. 1115 mezi 12 vesnicemi mezi Mží a Mžicí, v který čas krajina tato až k německé hranici ještě hustým lesem pokryta byla.

Lom, ves, 40 d. 254 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná (1 3/4 jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Mužetice, far. Mirotice; dv. popl. Zde se popisuje sam. Neradov či Hutě, 13 čís.

Lom, někdy ves blíž Kunžaku.

Lom dolní a horní viz Lomy dolní a horní.

Lom Peldřimovský (Peldřimovicer Sandpucher) viz Lipnice.

Lomany, někdy ves, nyní dv. popl. u Lomničky. — R. 1421 zapsal cís. Sigmund ves L. s dvorem popl. kláštera Plasského Janovi z Sádku.

Lomazice (*Lometits*), ves na pravém břehu Ohře, v níž jest zde na blízku ostrůvek, 15 d. 108 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a býv. dom. Poláky, far. Dolany; fil. chrám sv. M. Magdaleny založ. r. 1692 uvodí se ve 14. stol. mezi farními; v něm jest hrobka rytířův Strojetických. — L. jest prastará osada, nebo připomíná se již k r. 1088.

Lomce, ves, 11 d. 99 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Klatov. (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Novákovice, býv. dom. Týnec.

Lomec, ves, 16 d. 98 ob. čes., kr. a okr. Buděj., (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, far. Střížov, býv. dom. Třeboň (3 d. k Vyš. Brodu); stranou sam. Pazderna.

Lomec, 5 samot. s pout. far. chrámem Jmena Panny Marie založ. mezi l. 1695—1700; ostatně viz Nestanice.

Lomec malý (*Klein-L.*), ves, 30 d. 194 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L. velký, far. Třebonín, býv. dom. Janovice červené (1 d. k dom. Křesetickému).

Lomec velký (*Gross-L.*), ves 1/4 hod. sev. od předešlé, 38 d. 257 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor., kat. i pol. obc. L. v., far. Třebonín, býv. dom. Janovice červené (4 d. ke Kutné Hoře).

Lomek (*Haidl*), ves, 10 d. 83 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Střemily, far. Vitěšovice, býv. dom. Krumlov.

Lomná (zadní), ves, 13 d. 86 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice ml. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Pojbuky; opodál Nový mlýn, sam. Hrstka a druhdy svob. dvorec Lhotka přifařený k Cetorazu. — L. byla prý někdy zvláštní statek, jejž Jindřich Janovský z Janovic držitelům Vožického panství r. 1717 prodal. R. 1395 podepsán co svědek Beneš z L-é.

Lomná, ves, 20 d. 120 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Vožice ml. (3/4 hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Janov; stranou Nový mlýn. Za zřízení patrimonialního slušela L. k třetí čtvrti svobodníkův kraje Táborského.

Lomná, zaniklá osada na býv. panství Tachovském.

Lomnice, starobylé okr. město na Zlaté stoce, 250 d. 1715 ob. čes., kr. Buděj. (4 3/4 hod. sev. vých), kat. i pol. obc. L., býv. dom. a pošt. Třeboň., diéc Buděj., vik. Třeboň., patr. kníže Švarcenberk, 2918 osadníkův; starožitný far. chrám sv. Jana Křt. založ. prý již ve 13. stol. a opraven po ohni r. 1358, škola, zpěv. spolek „Jaroslav," pivovár, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), špitál, opodál dv. popl. Šaloun, mlýn a bašta. Trhy výroční: 1. na sv. Jiří, 2. na sv. Jana Křt., 3. na sv. Michala. — První držitelové L. byli nepochybně Vítkovcové, kteří se odtud z Lomnice psali; zejmena uvádí se Oldřich z Lom-

nice a po něm Ojíř z L. mezi l. 1255—1300. V středu 14. stol. jmenuje se pánem na L-ci Vilém z Landšteina, probošt Vyšehradský. R. 1382 povýšil L. král Václav IV. za město a povolil jí hradbami obehnati. Okolo r. 1401 vládl L-cí Jan z Kosové Hory, bratr jmenovaného Viléma z Landšteina. R. 1420 zapsal L. cís. Sigmund Janovi z Hradce v 1450 kopách gr. čes. nejen za žold jemu zadržalý ale i za hotové peníze, jež byl od něho půjčil. Téhož však ještě roku přitáhl Žižka k žádosti p. Oldřicha Vaváka z Hradce ve spojení s ním k městu a hradu (jenž stál na jižní straně města), jehož po třech dnech smlouvou dobyl a Jana Roháče z Dubé za hejtmana ustanovil. R. 1435 oblehl Oldřich z Rožmberka L-ci, kteréž teprv po devátém měsíci Táboři za výplatné 500 k. gr. postoupili. R. 1437 dostal se v držení L. Jan ml. z Ústí R. 1441 postoupil Jan z Hradce L. od cís. Sigmunda otci jeho zapsané dobrovolně Oldřichovi z Rožmberka. V L-i narozen r. 1552 Šimon Lomnický z Budče, čes. spisovatel a rýmovník.

Lomnice (*Lanz*), far. ves na soujmenném potoku, 77 d. 567 ob. něm. kr. Cheb., okr., pošt. a býv. dom. Falknov ($1^1/_4$ hod. sev. záp., kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Falknov, patr. náb. fond, 3555 osadníků; starobylý far. chrám sv. Jiljí, uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, kam. uhelné doly. V blízkém lese tak řeč. viklan či viklavý kámen, o němž si lid hrůzné věci vypravuje.

Lomnice, panství allod. (dle trhové smlouvy z 31. ledna 1834 za 213,383 zl. 52 kr. stř.) a okr. město nad Popelkou s předměstím Hrádkem, Hradčany, Lomnicí horní a Nouzovem, 398 d. 3165 ob. čes., kr. Jič. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. kn. Rohan, 7750 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše z r. 1785 připomíná se již v předhusitské době, škola, hřbitovní kaple sv. Jana Kř., zámek, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., zpěv. spolek „Bořivoj,“ záložna, špitál (založ. r. 1580 od hr. Elišky Valdšteinové, zákl. jmění 5500 zl.), nemocnice (založ. r. 1864, zákl. jmění 3000 zl.), pivovár (5033 věd. za 20132 zl.), plátenictví (zde a v 8 vůkolních vesnicích na 255 stavích roč. as 12750 kusů plátna a poloplátna), bavlnictví, pěstování lnu. Trhy výroční: 1) druhý čtvrtek v postě, 2) ve čtvrtek před sv. Maří M., 3) ve čtvrtek před sv. Šim. a Jud. Hlavní trh na zboží a na koně: 1) 8 dní po Nanebevstoupení Páně, 2) ve čtvrtek po Božím Těle. Týdní trh každý čtvrtek. R. 1410 jmenuje se L. mezi hrady, jež král Václav obecnou berní se zástavy vyplatil. Brzy na to objevují se na L-ci rytíři Košíkové z L. Po smti Jana Košíka z L. zapsal cís. Sigmund r. 1437 tvrz a městečko L. Hynkovi Krušinovi z Lichtmburka. R. 1450 držel ji Jan Smiřický, r. 1452 Jindř. z Valdšteina, jehož rod zde až do r. 1599 sídlel. Na to dostali se v držení její Šternberkové a po nich opět Valdšteinové, kteří ji r. 1654 trhem postoupili hr. Janu Morzinovi. Potomek tohoto Rudolf Morzin prodal ji r. 1796 Praž. měšťanu Falge-ovi, od jehož dědiců r. 1834 prodána nynějším zde panujícím kn. Rohan-Rochefort.

Lomnice dlouhá (*Lang-Lammitz*), ves při soujmenném potoku, 87 d. 611 ob. něm., kr. Cheb.. okr. a far. Bochov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Bečov; veřejná kaple, 2 mlýny a opodál sam. Domky parnaté (*Federhäuseln*).

Lomnice dolní (*Unter-L.*), ves na Lomnickém potoku, 30 d. 193 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Var. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. L. d.., pol. obc. a far. Svatobor, býv. dom. Kysibel.

Lomnice dolní (*Unter-L.*), ves na jihových. konci města Lomnice, 85 d. 606 ob. čes., kr. Jič., okr., far., kat. i polit. obc. a býv. dom. Lomnice.

Lomnice dolní (*Unter-L.*), ves, 29 d. 179 ob. čes., kr. Praž., okr. Jilov. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Mnichovice a Popovice; zde se popisuje zámek Chlum ($^1/_4$ hod. vých.), viz tam, který tvoří s Vidovicemi zvláštní statek zakoupený r. 1840 od Josefa Jana a Prokopy, manželů Brzoradových.

Lomnice horní (*Ober-L.*), ves, 26 d. 156 ob. něm., kr. Cheb., ohr. Karlovar. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. h., far. Zakšov, býv. dom. Kysibel.

Lomnice horní, ves, 10 d. 85 ob. čes., kr. Praž., okr. Jilov. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. dolní, far. Popovice, býv. dom. Chlum.

Lomnice horní, předměstí Lomnické.

Lomnice stará, ves na záp. straně města Lomnice, 61 d. 402 ob. čes., kr. Jič., okr. far. a býv. dom. Lomnice, kat. i pol. obc. L. st.; mlýn.

Lomnička, ves v údolí při potoku, 15 d. 164 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín (2 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Dražeň, far. Bělá, býv. dom. Plesy; opodál Lomany, viz tam. — L. patřila druhdy klášteru Plaskému, od kteréhož ji s vesnicemi Mstniky a Lité koupí nabyl Bovůrek z Šramberka, což cís. Sigmund r. 1421 potvrzuje.

Lomnička, ves, 36 d. 215 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol.

obc. L., far. Crpužice, býv. dom. Trpisty a Třebel; zde se popisuje dv. popl. Rochlova (¼ hod. sev.) a sam. Stockhäuseln (½ hod. sev.)

Lomský viz Rychnov nový.

Lomy (*Tiebrschlag*), ves v údolí, 72 d. 485 ob. něm. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec. (2½ hod jih. vých.). kat. i pol. obc. L., far. Člunek, býv. dom. Kunžak; mešní kaple sv. Floriána z r. 1830, škola, tkalcovství.

Lomy, ves, 30 d. 200 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Domaslav.

Lomy, ves v hornaté krajině, 31 d. 224 ob. něm.? kr. Král. Hrad., okr. Opočno (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Lomy (*Lummel*), ves, 24 d. 170 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Strachaly, far. Robeč, býv. dom. Liběchov.

Lomy, ves, 28 d. 233 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. již.), kat. obc. L., pol. obc. Libějovice, far. Malšice, býv. dom. Želeč.

Lomy, sam. příslušící do kat. obc. Olbramovice.

Lomy viz Kundratice.

Lomy dolní (*Unter-Lohma*), ves, 18 d. 136 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Františkovy lázně, fara Lomy horní; mlýn.

Lomy horní (*Ober-Lohma*), far. ves blíž předešlé na sever, 53 d. 398 ob. něm., kr. i okr. Cheb., kat. i pol. obc. L., pošt. Františkovy lázně, býv. dom. Cheb. (7 d. k dom. sv. Klary, 5 d. ku král. hradu a 2 d. ku křížov. komendě v Chebě, 2 d. k Steinu), arcidiéc. Praž., vikar. Cheb., patr. obec Cheb., 2631 osadníků; far. chrám sv. Jakuba z r. 1740 uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, opodál mlýn, který hojně navštěvován bývá od hostí v Františkových lázních meškajících.

na Lonicech, sam. u Svinař.

Lopata, někdy král. hrad, nyní v zříceninách as ½ hod. vých. od Šťáhlavec ležící a od lidu „Starý hrad" jmenovaný. Na sklonku 14. stol. byl zde purkrabím Heřman z Potenšteina, který se ještě r. 1409 z Lopaty psal. Později zapsán hrad dědičně rytířům z Hrádku, kteří přidržujíce se stolice římské národnímu hnutí na odpor se stavěli a statky sousedících pánů k Husitismu přilnuvších plenili. Za tou příčinou vypravili se Přibík z Klenového, Jan Zmrzlík ze Svojšína a Svojše ze Zahrádky v čele velkého vojska dne 27. října 1432 proti Habartovi na L-tě, a když hradu dobýti nemohli, vyležeti jej hladem tak, že jej Habart sám konečně 6. února 1433 zapáliv útěkem spasil se. Od té doby zůstal hrad v zříceninách ležeti. R. 1457 obdržel známý válečník Fridrich z Donína zbořený hrad co odúmrť. Na to (snad po r. 1468) dostal se pánům z Rožmitálu na Blatné, kteří jej rytířům z Doupova, držitelům zboží Šťáhlavského prodali. Od těch dob zůstal hrad L. se statkem Šťáhlavským spojen.

Lopatečka, sam., popisuje se u Podolí (okr. Karlín).

Lopatné, vska, 10 d. 61 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany, 1¼ hod. vzdálí Kienleuchten a 1 hod. vzd. Kienmühle.

Lopouš, viz Kozadírky.

Lopřetice, Opřetice, též Nové dvory, ves, 15 d. 117 ob. čes., kr. Táb., okr. Beneš. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Jinošice, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov; mlýn.

Lopuc, viz Kozadírky.

Lorec, někdy tvrz podlé Kutné Hory v předměstí Hlušeckém ležící, jež byla v 15. stol. rodinným sídlem Loreckých z Elkouše, kteří se za potomky Vršovců vydávali a ještě na sklonku 15. stol. v držení L—ce byli. Na to přešla tvrz v majetek Zdislava Zvířetického z Vartmberka, který ji Václavovi Podhradskému z Vlčí hory směnou postoupil. Od toho ji koupil r. 1559 Ondřej Dačický, pán na Kbele, za 575 kop gr. čes., po jehož smrti 1571 synu jeho Václavovi za dědictví připadla. R. 1583 jest k ruce sirotkův Václavových prodána za 700 kop gr. čes. paní Kateřině, manželce Jana Lukáše z Žerotína, rozené ze Smiřic. Od ní nabyli L-ce trhem r. 1589 šepmistři a radové města Hor Kuten. Po bitvě Bělohorské jest jim tvrz L. na nějaký čas odejmuta, v krátce ale opět navrácena, načež na pivovár přestavena jest (viz Kutná Hora).

Loreta, vska lesy obklíčená, 7 d. 45 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Týnec; stranou myslivna. R. 1711 založena zde od hraběnky Barbory Kolovratové, roz. z Vrbny, mešní kaple P. Marie Loretánské, která z rozkazu cís. Josefa zavřena, brzy v sesutiny se rozpadla, až opět r. 1831 hr. Josefem Kolovratem Krakovským v prvotní stav uvedena byla.

Losečkovice, viz Lovečkovice.

Losenice, viz Lasenice.

Losenice malá (*Klein-L.*) ves v pahornatině, 72 d. 541 ob. čes., kr. Čásl., okr. Přibyslav (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L. m., far. L. velká, býv. dom. Polná.

Losenice velká (*Gross-L.*), far. ves, ¾ hod. jih. vých. od předešlé nad Loseničkou, 120

d. 852 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav., kat. i pol. obc. L. v., býv. dom. Polná, pošt. Žďár na Moravě, diéc. Král. Hrad., vikar. Přibyslav., patr. hr. Klam-Gallas, 2185 osadníků; far. chrám sv. Jakuba měl již r. 1384 svého vlastního faráře, škola, mlýn.

Losina, ves, 61 d. 500 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Chvalenice, býv. dom. Štáhlavy; někdy prý zde dolováno stříbro.

Losina, ves, 15 d. 141 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Chotěšov; kam. úhelné doly; sam. Vrabina.

Losiny, ves na Nesperce, 29 d. 256 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Kácov; dv. popl., mlýn.

Loskot, sam. u Lipnice.

Losov dolní (*Unter-Losau*), ves, 18 d. 136 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (2 hod. jih. vých.), kat. obc. L. d., pol. obc. Albenreuth starý, far. Palice.

Losov horní (*Ober-Losau*), ves, 17 d. 101 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. L. h., pol. obc. Albenreuth starý, far. Palice; za zřízení patrimon. náležel 1 d. k foitství Steinskému a 1 d. k panství Kynžvartskému.

Losumberk, viz Kolvín.

Lošanky, viz Lošany malé.

Lošany (*Gross-L.*), statek obce Kutnohorské a far. ves, 29 d. 195 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kolín (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. obc. Kutnohorská, 1785 osadníkův; far. chrám sv. Jiří z r. 1765 uvodí se již v předhusitské době, škola, pivovár, závod na vyráb. lihu; druhdy stála zde tvrz. — Statek L. drželi od sklonku 15. až do středu 16. stol. páni ze Solopisk. Obec Kutnohorská byla v držení jeho již r. 1553.

Lošany malé, Lošanky, ves blíž předešlé, 54 d. 306 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín, kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Lošany.

Lotouš (někdy po něm. *Sanddörfel*), ves, 19 d. 212 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Trpoměchy, far. Tuřany, býv. dom. Smečno. Dle listiny Anežčiny as z r. 1228 dostával odtud ze dvou dvorů klášter Svatojirský desátek. R. 1623 koupil L. od král. komory Jaroslav Bořita z Martinic na Smečně.

Loubí (*Lauben*), ves, 59 d. 308 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lípa čes. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Holany; škola.

Loucká, Loučky (*Schönau*), ves při potoku, 148 d. 793 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Vernéřice, býv. dom. Liběšice; několik mlýnů. L. dělí se obyčejně v dolní a horní.

Loucká, ves, 11 d. 60 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1¾ jih. vých.), kat. i pol. obc. Ředhošt, far. Ječovice, býv. dom. Dokšany.

Loucká, Loučka, ves, 16 d. 90 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnice (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Vodochody, far. Račiňoves.

Loučany, ves, 13 d. 80 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a býv. dom. Klenové, far. Týnec; ½ hod. vzdálí myslivna.

Loučej (*Lutschau*), ves na úpatí Blanského lesa, 38 d. 219 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2¼ hod. sev.), kat. obc. Chlum, pol. obc. a far. Křemže; zde se popisují 3 porůznu ležící chalupy a hájovna.

Loušek, viz Loučky.

Loučeň, panství allod. (dle soudn. odhadu z 15. ún. 1845 za 377.380 zl. 25¼ kr. stř.) a far. ves, 107 d. 807 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Nimburk (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Nimburský, patr. kn. Thurn-Taxis, 1418 osadníkův; zámek z počátku 18 stol., lok. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1710, pův. ze 14. stol., škola, dv. popl.; severně od vsi znamenitý park s rozsáhlou oborou. — Mezi sněmovníky na den sv. Jiří r. 1452 v Praze shromážděnými byl Zdeněk Loučenský z Kopidlna. Okolo r. 1580 držel L. nepochybně Krištof Křinecký z Ronova. Po bitvě Bělohorské dostalo se zboží L-ské rodině Valdšteinské, od níž sňatkem na rod kn. z Fürstenberka přešlo. Kněžna Josefa Fürstenberkova odkázala L. r. 1808 Max. kn. z Thurn-Taxis, jehož potomkům dosud náleží.

Loučená hora, viz Loučná hora.

Loučice, viz Lovčice.

Loučim, statek spojený s Lipkovem a far ves při silnici, 55 d. 414 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Kdyň. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. kn. Hohenzollern-Sigmaringen, 2348 osadníků; far. chrám Narození P. M. připomíná se již k r. 1384, škola, dv. popl., opodál mlýn. Za zřízení patrimon. byla čís. 23. a 24. svobodna.

Loučka, viz Loucká.

Loučkovice, viz Lúčkovice.

Loučky (sadní), far. ves, 61 d. 384 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Želez. Brod (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Rohosec, diéc. Litom., vik. Turnov, patr. hr. Desfours, 2382 osadníků; lok. chrám sv. Ant. z r. 1792, škola. Kasatelna,

jedna lampa a zvony při zdejším kostele přenešeny sem z kaple Bezdězské.

Loučky, Loušek, ves, 9 d. 74 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Vížky, pol. obc. Lukavice, far. Žumberk. — L. příslušely k někdejšímu statku Orelskému.

Loučky, ves, 19 d. 120 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. sv. Jiří, býv. dom. Brandýs nad Orlicí.

Loučky, viz Loucká.

Loučky horní a dolní, viz Loucká.

Loučky nad Jizerou, též Loužek, ves na pravém břehu Jizery, 11 d. 85 ob. česk., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc. Bukovina, far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec.

Loučky Sekerkovy, ves, 22 d. 161 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (1 hod. vých.?), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Skály a Turnov, dv. popl.

Loučky zadní viz Loučky.

Loučná hora, Loučená hora, ves, 47 d. 299 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L. h., far. a býv. dom Smidary; zdejší fil. chrám sv. Jiří uvodí se ve 14. stol. mezi farními, škola.

Loučová (*Lukau*), statek a ves, 25 d. 178 ob. čes. něm., kr. Pís. okr. Sušic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Jiřičné, far. Petrovice; zámek, mešní kaple z r. 1830, opodál mlýn, a sam. Stráž a Hejtmanka. — L. byla v předešlém stol. se statkem Chamutickým spojena, od něhož ji hr. Khuen-Belasy z Lichtenburka r. 1789 Janu Gabrielovi odprodal. Nynějším držitelem jest čes. spisovatel a t. č. poslanec na zem. sněmě, Dr. Jos. Gabriel.

Loudák, viz Hrachov.

Loudilka, vska, 4 d. 22 ob. čes., kr. Táb., okr. Otice ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Louchov (*Laucha*), far. ves v Krušných horách, 35 d. 213 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Kadaň ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Chomútov, patr. náb. fond, 1152 osadníkův; lok. chrám sv. Jakuba uvodí se mezi farními k r. 1384, škola, dv. popl., opodál mlýn.

Louka, ves, 15 d. 82 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Kostelec.

Louka a Spolé, ves blíž pravého břehu Otavy, 12 d. 123 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Podbradí, far. Oslov, býv. dom. Orlík.

Louka (*Langewiese*), ves v Krušných horách, 53 d. 328 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Duchcov (2 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Fláje, far. Osek nový.

Louka (*Wiese*), ves v rovině, 56 d. 356 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Litvínov horní, býv. dom. Duchcov.

Louka dlouhá, viz Dlouhá louka.

Louka nová, viz Bohdaneč.

Loukohořany, viz Lukohořany.

Loukonosy, ves na pravém břehu Cidliny, 36 d. 239 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Lučice, far. Žiželice.

Loukov, far. ves na pravém břehu Jizery, 52 d. 367 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Mn. Hradišť (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Svíjany, diéc. Litom., vik. Turnov., patr. kn. Rohan, 3092 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1610, pův. ze 14. stol., škola; při kostele kn. hrobka; sam. Draženice a mysliv. Bažantník.

Loukov, Luky, Lúké (*Laukau*), statek a ves, 15 d. 79 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Meziklasí, far. Lipnice; fil. chrám sv. Markéty pův. slohu gotického byl v době předhusitské vlastním farářem osazen; opodál skelné hutě (výroba: duté a barevné sklo) a mlýn. — Statek L. prodal ryt. Karel Guolfinger ze Stimsberka r. 1764 říšskému hraběti Karlu Jos. z Palmu a na Stříteži. S panstvím Lipnickým spojen r. 1798 byv krátký čas před tím za 78.208 zl. $42^1/_2$ kr. oceněn.

Loukova, far. ves nad Jizerou, 37 d. 242 ob. čes., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Semily ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Semil., patr. náb. fond, 2088 osadníkův; lok. chrám sv. Stanislava byl ve 14. stol. farním, škola, mlýn.

Loukovec, druhdy zvláštní statek, nyní far. ves blíž pravého břehu Jizery, 56 d. 378 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Mn. Hradišť. ($^3/_4$ hod. sev.?), kat. i pol. obc. L., dom. Svijany, diéc. Litom., vik. Turnov., patr. kn. Rohan, 2126 osadníků; far. chrám povýšení sv. Kříže z r. 1748, zámek na místě vyhořelé tvrze od hr. Mourice Morzina vystavený, pivovár. — L. patřil někdejšímu klášteru Hradišťskému, jemuž ve válkách Husitských odňat jest. Od krále Jiřího zapsán Hynkovi z Waldsteina, který jeho r. 1475 Ojířovi z Očedělic postoupil. Po bitvě Bělohorské jmenuje se L. mezi statky od král. komory konfiskovanými; později prodán s Kostřicemi za 48.068 zl. 27 kr. Albrechtovi z Valdšteina, po jehož smrti opět na komoru král. spadl. Brzy na to objevuje se na L-ci paní Anna Kat. z Bredova. R. 1725 prodán L. od Jos. Hynka hr. Morzina hraběnce

M. Markétě z Valdšteina, od kteréž pak doby s panstvím Svijanským spojen zůstal.

Loukovičky, ves při potoku, 14 d. 93 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Hradčany.

Louky, Luky (*Luck*), ves, 13 d. 107 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Jilov. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Jílové, býv. dom. Břežany. — L. vyměnil sobě klášter Ostrovský r. 1419 za Hořany; r. 1436 zapsal je cís. Sigmund Růsovi z Hřešihlav; r. 1597 dostaly se Krištofovi Želinskému ze Sebuzína, od kteréž doby s Libní novou spojeny zůstaly.

U Louky velké, viz Lipnice.

Louký výr, viz Výr velký.

Lounice, ves, 15 d. 96 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2½ sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Janov., far. Litvínov horní, býv. dom. Kopisty.

Lounín, ves, 29 d. 167 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Malkov, far. a býv. dom. Tmaň; dv. popl., vápené lomy. — L. náležel prý někdy k nadání kapituly u sv. Víta v Praze.

Lounky, ves při Labi, 62 d. 443 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Vetlá, býv. dom. Brozany; fil. chrám sv. Mikuláše měl ve 14. stol. svého faráře, škola, 2 mlýny.

Louňová, ves, 47 d. 321 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Hradiště; opodál sam. Krahulice.

Louňovice, ves, 20 d. 177 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Mukařov.

Louňovice, statek arcibiskupství Pražského a městys nad Blanicí, 115 d. 873 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vlašim (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. arcibiskup Praž., 1787 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. ze 17. stol., zámek se čtyřmi nárožními baštami, škola, pivovár, vinopalna, dv. popl., šypka znamenitá pro svou výstavnost a velkolepost, na malém Blaníku zbytky někdejší kaple sv. M. Magdaleny, při níž byla poustevna. Trhy výroční: 1) ve čtvrtek před sv. 3 králi, 2) ve čtvrtek před sv. Řehořem, 3) ve čtvrtek před sv. Vojtěchem, 4) na sv. Víta, 5) na sv. Maří Magd., 6) ve čtvr. před sv. Bartol., 7) ve čtvr. před sv. Vác., 8) na sv. Lukáše, 9) na sv. Bartolom. — Na žádost prvního opata Želivského, Gotšalka, vymítil prý jistý mnich řádu premonstrátského, jménem Jindřich, muž velmi učený a nad jiné v lékařství zběhlý, u paty hory Blaníka les a založil klášter L-ský, do něhož jmenovaný opat r. 1149 praemonstrátky z kláštera Dunewaldského (diéc. Kolínské nad Rýnem) uvedl. Klášter ten nabyl časem důležitosti a znamenitého bohatství. Jak jinde, tak i zde učiněn slávě klášterní konec válkou Husitskou, nebo r. 1420 jest klášter dobyt, zbořen a statky přiřknuty jsou městu Táboru, jemuž až do r. 1547 náležely. Na to spadší na král. komoru prodány jsou Janovi z Pernšteina a od toho následujícího již roku Krištofovi Skuhrovskému z Skuhrova. Po smrti Oldřicha ze Skuhrova r. 1652 připadly L. dceři jeho Ludmile Magdaleně provdané za svob. pána Karla Adama z Říčan. Ten odkázal statek L-cký poslední svou vůlí r. 1632 arcibiskupství Pražskému. R. 1690 narozen zde znamenitý hudeb. skladatel a kontrabasista, Jan Dismas Zelenka; zemřel r. 1745 v Drážďanech. — Na blízku vypíná se velký Blaník (1845 víd. stop nad mořem); na jednom místě podobá se skála jakési bráně, a pověst vypravuje, že jest to zazděný vchod do skály, v níž Zdeněk Zásmucký se svými druhy, rytíři Blanickými, dřímaje čeká času, až jej vlast ku pomoci povolá.

Louny (*Laun*), král. okr. město hrazené na pravém břehu Ohře, 365 d. 3264 ob. čes., kr. Žat. (4 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. L-ský, patr. zastupitelstvo městské, 4571 osadníků; děk. chrám sv. Mikuláše byl již r. 1384 farním; velkolepá tato budova gotická vyvedena na počátku 16. stol. od slavného mistra Beneše Lounského; kostelík Matky Boží v Malém předměstí a kostelík čtrnácti pomocníkův na hřbitově při Velkém předměstí, škola, radnice z r. 1826; v archivu lat. kancionál z r. 1530, malovaný od Pavla Mělnického, jiný psaný od Jana Táborského z Klokotské hory; smíš. okr. úř., notar., finanč. komis., bern. úř. (1 tř.), pošt. úř. s pošt. štací, hosp. spolek fil., spitál založ. r. 1627, zpěv. spolek „Vratislav," spolek pro zvelebování včelařství v Čechách, spořitelna, amerikánský mlýn, sam. Černodol. Uprostřed blízké Švarcenberské bažantnice řeč. „Obora" jsou tři prameny, jichž hojná voda moc tmeli podobnou do sebe má, tak že rozbitou sklenici dosti pevně zacelí. Trhy výroční na koně a dobytek: 1) před tučným čtvrtkem, 2) v pond. a út. před Nanebevstoupením Páně, 3) ve čtvr. po Narození P. M. (po 8 dní), 4) ve stř. a čtvr. po sv. Šim. a Judě; připadne-li na dny 2. a 3. trhu svátek zasvěcený, odbývají se v příštích všedních dnech. — První zmínka o L-ech činí se k r. 1070, kdež se mluví o přívoze přes Ohři u Loun, kterýž náležel k prvotnímu nadání kapitoly Vyšehradské. R. 1115 měl zde klášter Klad-

rubský jakousi državnost. Ve 13 stol. drželi L. nepochybně pod zápisem páni z Žerotína, kterýmž je Přemysl Otakar II. r. 1258 odňal. Za krále toho byly L., jak se zdá, hradbami obehnány, které později snad od Beneše Lounského přestaveny jsou; brány Žatecká a Pražská nemálo utrpěly přestavením v době novější. Při Pražské bráně založ. od Otakara klášter dominikánský a za krále Jana od měšť. řeč. Bero pannenský klášter sv. Anny v místech nynějšího špitálu. R. 1419 ztečeny a zbořeny jsou kláštery od obyvatelův Husitských, kteří věrnými přívrženci učení nového se stavše v řadách demokratických u Lipan za svobodu krváceli. R. 1420 zmocnil se Sigmund města, které jest následujícího hned roku od Pražanův osazeno. R. 1422 stalo se zde rokování mezi knížetem Korybutem i pány českými s jedné a jednotou katolickou s druhé strany. R. 1438 chtěl se Jakoubek z Vřesovic města zmocniti, byl však s velkou ztrátou odehnán. V odboji proti Ferd. I. r. 1547 propadly L. právy svými, jež jim téhož ještě roku navráceny jsou. R. 1582 zemřelo prý 2000 lidí morem. Po bitvě Bělohorské jest město dobyto, zapáleno a ztrátou statku Dobroměřického pokutováno. Velké škody utrpěly L. r. 1631 padší v moc Sasíků. V L-ch nar. r. 1451 Beneš Lounský, který vedle Matouše Rejska za hlavního tvůrce tak zvaného Vladislavského t. j. gotického slohu platí. Nejčelnější stavby jím vyvedené jsou zdejší děk. chrám, Mostský chrám, Vladislavský sál na hradě Praž. a král. oratoria u sv. Víta. Zemřel r. 1531 a pochován v zdejším od něho vystaveném chrámě. R. 1835 zemřel zde chvalně známý hudební skladatel Em. Faulhaber.

Loupensko, viz Nezdice horní.

Lousek, viz Nažidla.

Lousecký dvůr, viz Nažidla.

Lеurova, viz Smichov.

Loutě a Stromeč, ves blíž pravého břehu Vltavy, 11 d. 72 ob. čes, kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rabín, far. Netvořice, býv. dom. Lešany (5 čís. bylo svobodných).

Loutka (*Reith*), ves na soujmeném potoku, 15 d. 85 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Krumlov; mlýn, na blízku se dobývá tuha. Poněmčení osady této jako vůbec celé krajiny zdejší stalo se teprv po 30leté válce.

Loutkov, statek (s Hořepníkem dle trhové smlouvy od 19. ledna 1822 za 237.500 zl. víd. čís. a 100 duk.) a ves, 20 d. 166 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Hořepník; pivovár, vinopalna, mlýn, dv. popl. — Na místě vinopalny stála někdy tvrz, původní to sídlo rytířů z L-a; mezi l. 1430—1455 připomíná se Ondřej a Adam z L-a. Ku konci 15. stol. přešel statek L-ský v majetek rytířův z Vojslavic. R. 1534 držel jej Mikuláš Leskovec z Leskovce. R. 1540 spojen L. s Hořepníkem, jichž držitelové napotom zhusta se střídali, až se konečně r. 1670 hrabatům z Martinic dostaly. Josef hr. Martinic prodal r. 1757 spojené tyto statky francouzské kongregací sv. Ludvíka v Praze, a když tato r. 1777 s vlašským špitálem (v Praze) spojena byla, přeneseny všechny statky její na ústav tento. Po zrušení jmenovaného ústavu prodán L. a Hořepník r. 1791 Vác. Bechyni z Lažan. Nyvějším držitelem jest Jos. Pistorius.

Louže černé, viz Černé Louže.

Loužek, viz Loučky nad Jizerou.

Loužná, ves, 34 d. 247 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Štipoklasy, far. Myslivo; $^1/_4$ hod. vzdálí mlýn u Luhana.

Loužnice, ves při potoku, 52 d. 316 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod. (1 hod. sev.), kat. obc. Bratříkov, pol. obc. Zásada, far. Držkov, býv. dom. Navarov.

Lov, někdy osada v okolí Dubé neb Housky.

Lovasice, viz Lovosice.

Lovčice, Loučice, Lučice, ves, 94 d. 748 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Lužce, fil. chrám sv. Bartolom. byl ve 14. stol. farním, škola, $^1/_4$ hod. již. dv. popl. Bludy.

Lovčice, Loučice, ves, 46 d. 340 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far Zbyslav, býv. dom. Žehušice; škola, dv. popl.

Lovčice, statek (dle trhové smlouvy z 13. pros. 1791 za 13.000 zl.) a ves v údolí při potoku, 26 d. 188 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Kvasetice, far. Nícov; zámek, dv. popl., mlýn. — Statek L-cký jest od sklonku předešlého století s panstvím Planickým spojen.

Lovčice, ves, 27 d. 206 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Vysoká, pol. obc. a býv. dom. Kosova hora, far. Jesenice. — Někdy zde stávala tvrz vládyk Lovčických z Pohnání; r. 1457 připomíná se Václav z L-c a Mezného. R. 1543 dostal se Jan Kašpar L-cký z Pohnání v držení vsi Dobrohosti. S Kosovou horou byly L. již v druhé polovici předešlého století spojeny.

Loveč, ves, 12 d. 80 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Mladějov.

Lovečkovice, Losečkovice (*Loschowitz*), ves, 31 d. 174 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Lewín, býv. dom. Zahořany; škola.

Löwenhof, vska, 7 d. 52 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. (město) Falknov (³/₄ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Zvodava, far. Lomnice.

Lověšice (*Lobiesching*), ves v horách, 19 d. 88 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Záton.

Lovétín, ves, 30 d. 296 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1¹/₂ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Jarošov; škola; sam.: Balkýn, Matějka, Černoleská myslivna (*Schwarzwälder Jägerhaus*), Jeráček a Valentín (poslední dvě přifařeny a přiškoleny jsou do Kostelní Radoune).

Lovosice, pův. Lovasice (*Lobositz*), panství a okr. město na levém břehu Labe, 253 d. 2209 ob. něm., kr. Litom. (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. a vik. Litom., patr. kn. Švarcenberk, 4818 osadníků; far. chrám sv. Václava ze středu 18. stol., škola, zámek, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), finanč. komis., pošt. úř. s pošt. štací, železniční štace a zástavna parolodí, špitál pro 7 chudých (založ. 1769, základ. jmění 2826 zl.), záložna a spořitelna, továrna na připravování žampaňského vína (r. 1859 na 9000 lahví v ceně 12.000 zl.), parní mlýn (semele roč. as 50.000 měr), pivovár (roč. 9592 věder za 47.960 zl.), továrna na vyráb. cichorie, cukrárna, váp. pece. Trhy výroční a dobytčí: 1) v pond. po ned. Laetare, 2) v pond. po sv. Trojici, 3) v pond. po Narození P. M., 4) v pond. po sv. Barboře. — První zmínka o L-cích činí se k r. 1237, kdežto se uvádí „Drazek de Lowassiz, villicus domini Henrici." Tentýž Jindřich z Lipého prodal ves L. r. 1248 Litoměřickému měšťanu Hertvíkovi. Jmenovaného roku připomíná se zde kostel p. Marie i sv. Václava a vinice. R. 1251 byl v držení L-c ryt. Smil z Lichtenberka, který je prodal klášteru Altzellskému v Míšni. R. 1507 prodal je jmenovaný klášter Albertovi z Kolovrat a ten r. 1511 Burianovi Trčkovi; než ještě téhož roku získány jsou klášteru, který je opět Jindřichovi ze Schleinitz prodal. R. 1600 jsou L. od Rudolfa II. městem jmenovány. V pozdější době dostaly se L. rodině Valdšteinské a v druhé polovici 17. stol. vojvodům Badenským, od nichž jich s jiným ještě zbožím nynější držitelové kn. z Švarcenberka nabyli. Mnohé svízele a škody zakusily L. jak válkami Husitskými, tak i 30-a 7letou válkou. R. 1809 lehlo celé město popelem.

Loza, ves v údolí při potoku, 51 d. 467 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín (2¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Bělá, býv. dom. Plasy. — L. byla v šedé dávnověkosti sídlem Sulislaviců, kteří se odtud z Lozy psali. K r. 1216 uvodí se Ctibor de Loza, pak r. 1225 Sulislav, Záviše a Ctibor bratří z L-y. Ve 14. stol. jmenuje se L. mezi osadami farními.

Lozice, ves nad Olšinkou, 54 d. 315 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Jenšovic, býv. dom. Chroustovice; protest. chrám a pastorát, dv. popl., mlýn. — L. koupena od biskupa Zdika a darována kostelu Olomúckému (?). R. 1167 odkoupil král Vladislav Zdikův podíl v L-cích a daroval jej klášteru Litomyšlskému i s onou částí, již obyvatelé opustili, nemohouce snésti utiskování kastelánů. R. 1392 příslušely L. k panství Rychmburskému, r. 1496 k tvrzi Třebechovické, v 17. pak století k zboží Košumberskému.

Lstiboř, Elstiboř, far. ves při potůčku, 38 d. 449 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, diéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. z Lichtenšteina, 1125 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. v nynější podobě z r. 1747 uvodí se již k r. 1384, obraz sv. Barbory od čes. malíře Kramolína; škola, závod na vyrábění líhu. — Druhdy zde stávala tvrz, jež byla prvotním sídlem staročeského rodu, vládyk ze Lstiboře, kteří, dostavše se v držení hradu Kamýka, Kamýčtí ze L-e psáti se počali. Poslední rodu toho byl Jiří, který nechtěje ku katolicismu přistoupiti r. 1628 do ciziny se odstěhoval a bezdětek tam zemřel.

Lštěň, ves, 18 d. 95 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hostomice, far. Bezdědice býv. dom. Osov.

Lštění, sv. Vojtěch (*Elschtin*), far. ves na soujmenném hřbetu hor, 16 d. 121 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Vimberk (1³/₄ hod. vých.), kat. obc. Lybotyně, pol. obc. sv. Máří, diéc. Buděj., vik. Vimberský, patr. kn. ze Švarcenberka, 855 osadníků; far. chrám sv. Vojtěcha v nynější podobě z r. 1740 jmenuje se již k r. 1384, škola, na nejvyšším vršku mešní kaple P. Marie, na hřbitově kaple Klatovské Panny Marie a na farní louce kaple „sv. Vojtěcha u dobré vody," t. j. kaple s léčivým zřídlem.

Lštění (*Elstin*), někdy statek, nyní far. ves, 71 d. 433 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Horšův Týn ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Přívozec, diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. náb. fond., 1521 osadníků; lok. chrám sv. Jana Kř. byl ve 14. století farním, škola, někdejší tvrze použito za sýpku. — L. jest prastará osada, již pan Milhošt od něho založenému Cisterciánskému konventu Mašťovskému daroval. R. 1589 náleželo L. Jakubovi Černínovi z Chuděnic, r. 1719 koupil je od Markéty z Valdštejna a jejího bratra Frant. hr. Černína svob. pan Kyšperský z Vřesovic a spojil je se statkem Přívoseckým.

Lštění, až do 17. stol. městečko, nyní ves na levé straně Sázavy, 22 d. 160 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Poříčí, býv. dom. Konopiště; opodál nade vsí starobylý pův. románský kostelík sv. Klimenta „na Hradišti“ byl ve 14. věku farním, obnoven r. 1730. Kostelík ten jest nepochybně jediný zbytek po někdejším staroslovanském hradě Leščen, Leštěn zvaném, na němž r. 1055 Spitihněv II. zapudiv bratra svého, potomního krále Vratislava, manželku jeho věziti dal od kastelána Mstislava. Ubohá paní stala se obětí surového kastelána. Dle prof. Tomka byl hrad L. sídlem župním, po jehož zboření, nepochybně Vratislavem samým, župa Uřetovská povstala. Založené pod hradištěm pozdější městečko, dnešní ves L., náleželo ve 14. a 15. stol. k statku Dubskému, s nímž r. 1443 Bohušovi Kostkovi z Postupic připadlo a s Hrádkem nad Sázavou spojeno jest. Okolo r. 1660 dostalo se k statku Mrackému a s tím r. 1725 k panství Konopištskému.

Lštín, Lštínek (*Alsching*), ves, 11 d. 49 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. již.), kat. obc. Záhoří, pol. obc. a far. Sveraz; na blízku kopány někdy rudy. — Dle urbáře kláštera Strahovského od r. 1410 patřil L. k zboží klášterskému.

Lštín (*Irresdorf*), ves na výšině, 14 d. 113 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Polná, býv. dom. Krumlov.

Lštínek viz Lštín.

Lšťovice, Lčovice (*Elčowic*), panství allod. (dle soud. odhadu od 26. srpna 1852 za 130.838 zl. $28^7/_{12}$ kr. stř.) a ves blíž Volyňky, 51 d. 371 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Malenice; starobylý zámek s mešní kaplí nejsv. Trojice, opodál 2 mlýny, dv. popl. a hajnovna. — K r. 1409 uvodí se Štěpán z Čestic, seděním na L-cích. Po vymření rodu toho, nepochybně na začátku 16. stol. dostaly se L. Johance z Čestic, provdané za Bernarda Hodějovského z Hodějova, jichž rod pak až do bitvy Bělohorské statkem L-ckým vládl. Na to prodán r. 1622 od král. fisku Jindřichovi Hyzrlovi z Chodů. V 18. stol. náležely L. Říšským hrabatům ze Sikingen; r. 1852 koupil je po mnohých ještě změnách Frant. Jos. Hoor.

Lubenec, statek s Chyší spojený a městys, 117 d. 809 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., diéc. Praž., vik. Žlutic., patr. Prokop hr. Lažanský, 1016 osadníků; far. chrám sv. Vavřince pův. ze 14. stol., v nynějším gotickém slohu z r. 1844; obraz oltářní sv. Prokopa a sv. Aloisia od Hellicha z r. 1845; škola, pošt. úř. s pošt. štací, závod na vyráb. lihu, stranou mlýn a ovčárna Hajka. Trhy výroční a dobytčí: 1) druhé pond. po Hromnicích, 2) ve stř. před sv. Václavem. — Statek L-cký záležel před svým spojením s Chyší ze dvou částí; jedna část náležela r. 1627 Jiřímu Vil. Michnovi z Vacinova držiteli panství Chyšského, jehož nástupce a syn Sigmund Norbert Jiří s Chyší navždy ji spojil. Druhá část dostala se k Chyši r. 1774.

Lubná, Lubny, ves při soujmenném potoku, 226 d. 1444 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Sebranice; na blízku značné skelné hutě. Zdejší krajina, řeč. někdy „Újezd na Lubném,“ darována od Vladislava II. klášteru Litomyšlskému.

Lubná viz Lubno.

Lubné, Lubno, ves, 14 d. 104 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Zboží, far. Smrdov. — R. 1307 postoupil klášteru Vilemovskému Raimund z Lichtenburka vsi Zboží, Račkov, Štěpánov, L. a Bohušice. R. 1591 patřilo L. spolu s městečkem Habry k panství Světelskému.

Lubník, ves v údolí na pravém břehu Orlice tiché, 12 d. 69 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mistrovice, far. Jablonné, býv. dom. Supí Hora. Od knížete Břetislava přikázán jest r. 1052 Radiša s dvěma syny ku kostelu sv. Václava v Boleslavi staré.

Lubno, ves, 65 d. 402 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nechanice ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Sadoví; mlýn.

Lubno, Lubná, ves, 63 d. 549 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Újezd velký, býv. dom. Krušovice; uhelny hr. Hugona Nostice.

Lubno viz Lubné.

Lubny viz Lubná.

Luby, ves na pravé straně Střely, 12 d. 77 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Čichořice, far. a býv. dom. Chyše.

Luby, ves na Drnovém potoku, 51 d. 362 ob. čes. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Klatovy ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. L.; zdejší fil. chrám sv. Mikuláše jmenuje se k r. 1384 mezi farními, škola, mlýn s pilou, cihelna, kam. lom. — Někdejší tvrz (nyní sýpka) byla původištěm staročes. rodu rytířského, který se záhy ve dvě větvě rozdělil; jedni zůstavše v držení původního sídla svého psali se Lubští z Lub, druzí koupivše statek Ježov (okr. Přestic.) přijali název Ježovských z Lub. První nám známý úd rodiny Lubských, která na sklonku 18. stol. vyhynula, jest Petr z Lub, jenž podepsal co svědek listinu z r. 1390. Na blízku stála též tvrz Břesko, která byla již okolo r. 1544 pusta a toho času s Luby od Viléma Lubského na Myslíně ve jménu dcery Kristiny, pozůstalé po Ladislavovi Lubském z Lub obci Klatovské prodána.

Luby viz Kostelík.

Lučenice viz Štifta.

Lučibořice, Lícebořice, Lícibořice, far. ves v hornaté krajině, 19 d. 124 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Liboměřice, diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. náb. fond, 1154 osadníkův; starobylý lok. chrám sv. Michala byl ve 14. stol. farním, škola.

Lučice, ves 64 d. 506 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod., patr. bar. Puthon, 1854 osadníků, pošt. Kámen?; starobylý far. chrám sv. Markéty měl již r. 1384 svého faráře; na věži zvon s letopisem 1485; škola; opodál dv. popl. Chlum.

Lučice, ves na Cidlině, 40 d. 277 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Chlumec ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. L. — Když r. 1110 Poláci pod Soběslavem do Čech vpadli, postavili se jim zde Čechové pod Vlaslavem vstříc a učinili přítrž jich loupežení.

Lučice, ves 18 d. 111 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Bezpravovice, býv. dom. a far. Chuděnice.

Lučice, viz Lovčice.

Lučiště, ves, 49 d. 346 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Těnovice, býv. dom. Poříčí spálené. — Tam, kde se říká „na zarubině," stála prý někdy ves Zarubín.

Lúčkovice, Loučkovice, ves při potoku, 44 d. 329 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Cerhonice, far. Mirotice; opodál cihelna a 2 domy. — L. jsou zvláštní statek, jenž náleží praemonstrátům Drkolenským v Horních Rakousích.

Lucký mlýn viz Mníšek.

Lučna česká, Lačnov *(Böhmisch-Lutschnau)*, ves na pomezí Moravském, 26 d. 188 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($3^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ueberdörfel, far. Körber a Zvitava na Moravě. Dědina tato souvisí se stejnojmennou vesnicí Moravskou.

Luční mlýn *(Wiesenmühle)*, viz Račice.

Ludwigsberg, ves, 27 d. 170 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bělá, far. Malonty, býv. dom. Nov. Hrad.

Ludwigsdörfel, ves, 15 dom. 93 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Hanšpach ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hanšpach.

Ludwigshammer viz Výrov.

Ludvíkovice (*Loosdorf*), ves při potoku, 101 d. 648 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Děčín ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L.; škola.

Luh (*Lech*), vska, na levém břehu Tiché Orlice, 4 d. 85 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Libchavy čes., far. Písečna, býv. dom. Brandýs n. Orlicí; na protějším břehu někdy ves Bezpravie, na jejímž místě nyní vska řeč. Bezpráv (v. t.) stojí.

Luh, vska, 4 d. 15 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. ($1^3/_4$ jih. vých.), kat. i pol. obc. Týniště, far. Horšice, býv. dom. Žinkovy; r. 1837 zařízeny zde skelné hutě.

Luh, sam., popisuje se u Mezholce.

Luh, sam. u Trnové.

Luh *(Luh)*, ves na patě homolovitého vrchu řeč. Tolzberg, 38 d. 245 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Brniště, býv. dom. Wartenberk.

Luhov (*Lohowa*), statek (dle práv. přiřknutí z 1. září 1853 za 23.677 zl. 35 kr. stř.) a ves, 32 d. 199 ob. něm., kr. Plz., okr. Touštkov ($1^3/_4$ sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Lééťany; zámek s kaplí Bolestné P. M. nově vystavený od hr. Dohalského na sklonku předešlého stol., pivovár, opodál mlýn a závod na výrobky lučebnické. — R. 1175 postoupil zde kníže Soběslav II. klášteru Plasskému dvora svého za dvorec Rpužice. R. 1184 přejmul dvůr L. od kláštera Plasského Jimram, syn Vilémův, za usedlost svou v Čečině, s tím závazkem, že po smrti jeho opět klášteru připadne. R. 1431 prodal konvent Chotěšovský tvrz L. s příslu-

ženstvím Janovi st. a Janovi ml. bratřím z Ulic za 600 kop gr. V čas bitvy Bělohorské patřil statek L. rodině Widerspergové, od středu 17. stol. ryt. Šteinbachům z Kranigšteinu. R. 1779 přešel L. sňatkem v majetek hraběte Bořka Dohalského z Dohalic. Po smrti tohoto r. 1824 připadlo zboží L. Vác. Perglerovi z Perglasu.

Luhov, někdy ves snad v Žatecku.

na Luhu, sam. u Pečic malých.

Luhy, ves, 51 d. 395 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (3 hod. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Obory, far. Tbity dolní, býv. dom. Dobříš (7 d. dom. Zduchovic.); mlýn.

Luhy (Radimovy), ves, 18 d. 131 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a fara Kosova hora, býv. dom. Suchdol (8 d. k Osečanům). V 16. stol. jmenují se L. mezi zbožím Osečanským.

Luhy, někdy far. ves u Mlékosrb, nyní myslivna.

Luhy viz Davle.

Luhy, někdy snad ves, nyní sam., viz Choltice.

Luhy Radimovy, viz Luhy.

Luisenthal?, ves, 13 d. 77 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom.? Rychnov, kat. i pol. obc. Jedlová.

Lukavec, někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní ves, 99 d. 668 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Bělohrad; dv. popl., mlýn.

Lukavec, Lukavice, ves, 16 d. 142 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Stražov, býv. dom. Bystřice.

Lukavec, statek (dle trhové smlouvy od 28. ún. 1843 za 200.000 zl. stř.) a městys, 140 d. 1131 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., pošt. Čechtice a Pacov, diéc. Král. Hrad., vik. Dolnokrálovic., patr. kn. Löwenstein-Wertheim, 3048 osadníků; far. chrám sv. Václava vystav. 1658 po vyhoření starého Marianského chrámu, kteréhož se již ve 14 stol. připomíná, škola, starožitný zámek s okrouhlými baštami, pivovár, opodál dv. popl. a mlýn Bubeneč, Hronský mlýn a Svinkův mlýn. — L. jest původiště staročeského rytířského rodu soujmenného, který zde až do bitvy na Bílé hoře seděl. Na to jest Mikulášovi ml. Lukaveckému z L-ce pro zpouru odňat a r. 1623 Urbanovi svob. p. z Pöttingu prodán, při jehož rodě pak po delší čas zůstal. Později střídali se zhusta držitelové jeho, až se konečně r. 1843 nynějším držitelům kn. z Löwenstein-Wertheimu dostal.

Lukavec, viz Lukovec.

Lukavec hořejní, viz Lukavice.

Lukaveček (*Klein-Lukawetz*), vska, 6 d. 32 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (2 hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Chroustov, far. a býv. dom. Miletín.

Lukavice, též L. velké (*Gross-L.*), ves, 48 d. 482 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Žumburk; dv. popl., skelné hutě, závod na vyrábění černě kostní a moučky z kostí, doly sirné se znamenitými dílnami lučebnickými; vyrábí se roč. 800—1200 ctů síry; sirný květ; kyselina sirková anglická 60—66° R., roč. na 12 ctů; skalice železná, roč. 12.000 ctů; solnolnohradská t. j. míchaná skalice, roč. 900 ctů; kyselina dusičná, roč. 12.000 ctů a Glauberova sůl, roč. 900 — 1000 ctů. Doly tyto vzdělávaly se již v 17. stol., avšak s nepatrným prospěchem, teprv od sklonku minulého století jsou tak zvelebeny, že v nich za novější doby přes 200 osob pracuje. — V L-ci stávala někdy tvrz, jež byla původiště staročeského rodu rytířův Lukavských z L-c, kteří koncem 17. stol. vymřeli. První známí údové rodu toho jsou Heřman a Hašek z L. ok. r. 1368. Tvrz a ves L. dostaly se na začátku 16. stol. k panství Žumburskému a s tím k panství Nasevrckému.

Lukavice, též Lukavec hořejní, far. ves částečně v údolí při potoku, částečně po výšinách, 172 d. 1103 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr.. býv. dom. a pošt. Rychnov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. hr. Kolovrat, 1720 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1783 uvodí se co taký již v předhusitské době, škola, 2 mlýny, želez. ruda. Ves ta dělí se v hořejní a dolejní L.

Lukavice, ves, 219 d. 1067 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Supí hora; fil. chrám sv. Fil. a Jak. r. 1705 nově vystavený jmenuje se ve 14. stol. mezi farními, škola.

Lukavice (*Lukowitz*), ves při potoku, 36 d. 217 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lovečkovice, far. Touchořiny, býv. dom. Zahořany.

Lukavice, někdy tvrz a ves ,nyní dv. popl., viz Imichen.

Lukavice viz Menčice.

Lukavice viz Lukavec.

Lukavice dolejní viz Lukavice.

Lukavice dolní (*Unter-L.*), panství majoratní (dle trhové smlouvy z 2. ledna 1781 za 400.000 zl. a 4.300 klíčného) a far. ves nad Úhlavou, 107 d. 805 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Přestic. (½ hod. sev. vých.),

kat. i pol. obc. L. h., diéc. Buděj., vik. L-cký, patr. hr. Schönborn, 2491 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla připomíná se co taký již r. 1384; na věži zvon z r. 1389; škola, zámek s kaplí sv. Jana Nepom. a s krásným parkem, pivovár, mlýn, špital pro 6 osob (založ. 1765, sákl. jmění 2272 zl.). — L. d. jsou rodištěm starobylého rodu vládyckého; k r. 1216 připomíná se Štěpán z L-c, k r. 1243 Bohuchval a bratr jeho Vitla z L-c. Během 15. stol. přešly L. v držení snad příbuzného rodu Lukavských z Řenče, kteří statek ten po r. 1589 ryt. Loubským z Lub prodali. Joachymovi Ladislavovi Lubskému z Lub jest po bitvě Bělohorské polovice statku L-ckého zkonfiskována, r. 1623 za 49.750 kop gr. opět postoupena. Ten prodal L. před svou smrtí 1628 Ludmile Žakovcové roz. Kokořínce z Kokořova. Okolo r. 1650 koupil L. hr. Rudolf Morzin, jehož rod zde až do sklonku 18. stol. vladařil. Od r. 1794 jsou v držení L. hrabata z Schönbornu.

Lukavice hořejní viz Lukavice.

Lukavice horní *(Ober-L.)*, ves na výšině, 64 d. 452 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. L. h., far. a býv. dom. Lukavice dolní. — Na někdejší tvrzi seděl ok. r. 1407 ryt. Jan Lukava z Lukavic, r. 1444 Anna vdova z Malovic, v 16. a 17. stol. seděli zde Lukavečtí z Řenče. Později spojeny jsou L. s Lukavicemi horními, vyjma jednu část (v novější době 23 d.), již město Rokycany r. 1590 obci Dobřanské prodalo.

Lukavice malé viz Lukavička.

Lukavice velké viz Lukavice.

Lukavička, Lukavice malé (*Klein-Lukawitz*), ves na návrší, 20 d. 182 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lukavice velké, far. Žumberk. — L. slušela někdy k statku Orelskému.

Lukawinkel, sam. blíž Plasnice.

Lúké viz Loukov.

Lúkohořany, Loukohořany (*Laukořan*), ves na Třebivlickém potoku, 21 d. 115 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovic. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Vojnice, far. Třebivlice, 4 d. patřily za zřízení patrimon. k Dlažkovicům a 1 d. k Třebivlici. — Bývalá tvrz jest původiště rodu panského; k r. 1237 uvodí se Přibyslav z L-n. R. 1454 prodal Sulek ze Šlovic právo své v L-nech (t. j. 150 kop gr.) Janovi a Pavlovi sirotkům po Žichovcovi.

Lukov (*Lucka*), ves, 67 d. 315 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Liběšice; chmelařství. — L. jest starobylá osada, kdež měl kostel Litoměřický již r. 1057 jakýsi pozemek.

Lukov, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves, 32 d. 181 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (2 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Vraní; fil. chrám sv. Jiří byl ve 14 stol. farním, dv. popl.

Lukov, ves v Středohoří, 29 d. 155 ob. něm., kr. Žat. okr. a býv. dom. Bílin. (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Radovesice; škola.

Luková (*Lukau*), ves při potoku, 156 d. 910 obyv. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Damníkov; fil. chrám sv. Markéty měl ve 14. stol. svého faráře, škola, dv. popl., 2 mlýny.

Louková, ves na pravém břehu Cidliny, 15 d. 116 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Nepolisy, far. Mlékosrby.

Louková, ves far. u úpatí Domašinského vrchu, 18 d. 110 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., pošt. Manětín a Plasy, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. náb. fond, 498 osadníkův; far. chrám sv. Jiří připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, opodál mlýn.

Lukovec, Lukavec, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves při potoku, 58 d. 285 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosice (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Čížkovice, býv. dom. Týnec Německý (15 d. k býv. dom. Keblic., 12 d. Lovosic. a 2 d. Liběšic.); dv. popl., silný obchod s dobytkem. — Odtud nadán r. 1075 kostel Litoměřický Plativojem s rolí.

Lukoviště, ves, 36 d. 263 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. L., pol. obc., far. a býv. dom. Mlazov.

Lukovna, ves při vtoku Ředičky do Labe, 16 d. 132 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Dražkov, far. Sezemice.

Luksohengrund, sam. u Šlapanova.

Luki viz Jindřichův Hradec.

Lukšův mlýn viz Stráž (okr. Jindř. Hradec.).

Luky (*Luck*), panství (s Věrušičkami, Budovem a Týništěm r. 1838 za 184.000 zl. stř.) a far. ves, 90 d. 634 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Bochov (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. Antonie bar. z Neuberka, 1858 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince z r. 1722 pův. ze 14 stol., kaple sv. Anny, škola, zámek, synagoga, dv. popl., pivovár 1/2 hod. vzdálí mlýn s pilou. — L. byly v 16. věku v držení pánů ze Štampachu, po r. 1652 Kolovratův Libšteinských,

kteří je r. 1711 Vác. Hynkovi Deymovi ze Střítežе prodali. Tento prodal je r. 1715 Krištofovi Vojtěchovi Putzovi z Breitenbachu, od jehož nástupcův r. 1775 trhem přešly v majetek hr. z Nostic-Rhinek. Po mnohých ještě změnách dostalo se spojené panství toto r. 1838 Antonii z Neuberka.

Luky viz Kluky.

Luky viz Loukov.

Luky viz Louky.

Luky, sam. u Úběnic (okr. Otic.).

Lumpen, sam. u Pulovic.

Luňáček, sam. u Zámezí.

Lunikov (*Lunkow*), ves při potoku, 14 d. 70 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Slané ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Hobšovice; opodál mlýn.

Luňovice, Zlunovice, někdy tvrz a ves na býv. dom. Košateckém.

Lupenice, ves na výšině, 58 d. 358 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. L., far. Vamberk.

Lupetsching, ves, 22 d. 155 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Frimburk; stranou mlýn.

Lupoměchy viz Lipkov.

Lusdorf, ves při potoku, 195 d. 1070 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Neustadtl; fil. chrám sv. Petra a Pavla měl prý již r. 1346 svého faráře, škola, mlýn s pilou.

Lustdorf, vska, 7 d. 54 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Odřepes, far. Libice. — L. povstal emphyteutováním dvora popl. r. 1777.

Lusteneck viz Dubikov.

Luštěnice, far. ves, 78 d. 546 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. a pošt. Brodce, diéc. Litom., vik. Mladoboles., patr. hr. Nostic-Rhinek, 948 osadníků; far. chrám sv. Martina z r. 1629, pův. ze 14. stol., škola; $^1/_2$ hod. vzdálí sam. Zelená.

Luštinec viz Krčin.

Lutherische Mühle viz Věznice dolní.

Lutova (*Luttau*), far. ves, 52 d. 384 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Chlumec, pošt. Schwarzbach (v Rakousích) a Třeboň, diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. vojvoda Modenský, 4952 osadníků; far. chrám všech Svatých sahá prý založením svým do 14. stol., škola, blíž dvora popl. zříceniny někdejšího zámečku; $^1/_2$ hod. vzdálí mysliv. a hajnovna Kolna.

Lutschkahäusel, několik čísel, jež se popisují při Hurzu (okr. Bezdružic.).

Luxdorf, ves, 67 d. 499 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Rynovice, býv. dom. Liberec; přádelna na bavlnu, mlýn.

Lužany, far. ves, 144 d. 1074 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Jič. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Kumburk, diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. kn. Trautmannsdorf, 3317 osadníkův; far. chrám sv. Maří Majd. jmenuje se co taký již ve 14. stol., škola, mlýn; 6 d. tvořilo za patrimon. zřízení tak řeč. „dvorec menší" (r. 1841 za 18.000 zl.) a 4 d. „dvorec větší" (r. 1774 za 6000 zl.) — oba slušely k dom. Kumburskému.

Lužany, ves nad Trotinou, 48 d. 281 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Chotěborky, býv. dom. Smiřice a Hořiněves. — Dědinu tuto daroval biskup Jan klášteru Strahovskému.

Lužany, statek (dle trhové smlouvy z 19. března 1850 za 300.000 zl. stř.), a ves v údolí na levém břehu Ouhlavy, 51 d. 415 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přestic. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. L.; zámek s mešní kaplí sv. Vác., pivovár, dv. popl. — První známý držitel L. jest Imram z L-n r. 1245; na listině z r. 1397 podepsán co svědek panoše Amcha z L-n. Před válkou Husitskou příslušely L. k proboštství Přestickému, po jehož zrušení se jich r. 1427 páni Švihovští z Risenberka na Skále a Měčíně ujali. Mezi l. 1578—1721 byly L. v držení Příchovských z Příchovic; vedle nich jmenuje se však r. 1674 Amabila Eva Hasišteinová paní na L-ech a r. 1677 hr. Šternberk a hr. Desfours držiteli L-n. Jan Vilém Příchovský prodal L. 1721 za 141.000 zl. Hynkovi svob. p. z Engelflusu, kterýž je prodal r. 1724 Markétě Josefě ovdovělé hr. z Trautmannsdorfu za 144.000 zl. a té následovala v držení co dědička Markéta Josefa hr. z Laiblfingu. Brzy na to prodán statek L-ký J. Kasparu Penderiderovi, měšťanu Plzenskému, r. 1746 Karlu Šťastnému hr. Vršovci a r. 1753 ve veřejné dražbě Bohumíru Altvaterovi, od jehož potomků koupí jeho nabyl 1802 svob. p. Linker a r. 1805 August Gotthef Globig. Po r. 1818 drželi L. hr. z Schönbornu, pak Kinští z Vchynic a Tetova a od r. 1862 jsou L. majetkem p. Ringhofera, továrníka na Smichově.

Lužany viz Polom.

Lužce, Lužec a dvůr Lhotka, far. ves, 130 d. 896 ob. čes., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Chlumec ($1^1/_2$ sev. záp.), kat. i pol. obc. L., diéc. Král. Hrad., vik. Novobydžov., patr. hr. Kinský, 3159 osadníkův;

far. chrám sv. Jiří měl svého faráře již r. 1384, škola, druhdy zde stávala tvrz, na níž r. 1405 Racek z Lužce seděl.

Lužce, Lužec, statek a ves, 28 d. 213 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Kozolupy, far. Tachlovice; zámek s kaplí sv. Michala z r. 1697, dv. popl., mlýn, sam. u Spurků. — Statek L-cký náleží Augustiánům u sv. Tomáše v Praze, kteří jeho koupí nabyli ok. r. 1369 od ryt. Bořivoje z Lochovic a Vojtěcha z Chabic(?).

Luže, starobylé město nad Olšinkou, 245 d. 1661 čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Výs. Mýt. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Košumberk, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. kn. Thurn-Taxis, 4152 osadníkův; far. chrám P. Marie na Chlumku, (v. t.), hřbitovní chrám sv. Bartoloměje pův. ze 14. stol. byl až do r. 1773 farním, škola, synagoga a kr. rabinát, starožitná radnice, továrna na čokoládu, závod na vyrábění rosolek, likérů a líhu, několik mlýnů, na blízku se láme opuka. Trhy výroční: 1) ve středu před nalez. sv. Kříže, 2) ten den po sv. Petru a Pavlu, 3. ve středu před povýš. sv. Kříže, 4) dne 2. list. Trhy na dobytek: 1) ve stř. před jmenem Ježíš, 2) ve stř. před třetí ned. post., 3) na sv. Anton., 4) dne 8. list.; trhy na obilí každou sobotu. — L. příslušela od dávnověkosti k hradu Košumberku. R. 1564 vyhořela docela až na málo domů.

Lužec (*Luschwitz*), ves při potoku, 14 d. 94 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem (2 hod. sev. vých.), kat. obc. L., pol. obc. a far. Bukov, býv. dom. Teplice (3 d. k Trmici.); 2 mlýny.

Lužec, far. ves na levém břehu Vltavy, 75 d. 588 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Mělník (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Roudnice, arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. kn. z Lobkovic, 1287 osadníkův; far. chrám sv. Jiljí z r. 1763 (starý chrám s celou vsí vyhořel r. 1760), škola, spolková cukrárna založ. na akcije r. 1862. — Ve 13. stol. měl zde klášter Svatojiřský některé zboží s podacím kostelním a blízkým polem kobylím, ostatek pak dostal se mu směnou r. 1305 od jakéhosi Koldy.

Lužec (*Lust*), statek spojený s panstvím Mlýneckým a ves, 19. d. 143 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vidhostice. — Statek L. prodala paní Anna Konstancie Loubská roz. Hegnerovna z Rösselfeldu († 1706) pánu Boosovi z Waldecku.

Lužec viz Lužce.

Luženice, též L. velké (*Gross-Luschens*), ves, 43 d. 266 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Třebnice, býv. dom. Horšův Týn; škola. — R. 1372 prodal Hněvimír z Špaňova dědictví své v L-ích 6 dvorů kmetcích s příslušenstvím.

Luženičky, Luženice malé (*Klein-Luschenz*), ves ¹/₄ hod. již. od předešlé, 31 d. 211 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic., kat. obc. L., pol. obc. Luženice velké, far. Třebnice, býv. dom. Horšův Týn.

Lužetin viz Služetín.

Luží viz Lišnice.

Lužice (*Luschic*), ves, 29 d. 166 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Netolice (¹/₂ hod. již), kat. obc. L., pol. obc. Zvířetice.

Lužice (*Luschic*), far. ves v Středohoří, 62 d. 343 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošta Bílin. (¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Libčeves, diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. kn. Lobkovic, 1027 osadníkův; far. chrám sv. Augustina měl svého faráře již r. 1384 (oltářní obraz sv. Augustina jest prý od Brandla), škola, ¹/₄ hod. vzdálí na vršku kaple sv. Blažeje s léčivým zřídlem, jehož prý někdy hojně užíváno od tu- i cizozemců; na místě dnešní kaple stál chrám, který vzal za své válkou 30letou.

Lužice, statek od r. 1840 s panstvím Hagensdorfským spojený a ves, 12 d. 114 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Tušimice; dv. popl., uhelné doly.

na **Lužinách**, sam. u Stodůlek.

Lužná, ves, 119 d. 940 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Mutějovice, býv. dom. Krušovice; fil. chrám byl ve 14. stol. farním, škola, kam. uhelné doly (1 revír 351,232 a 2. revír 37.632 víd. sáhů čtver.).

Lužná viz Lhota Lužná.

Lužné (*Lusen*), ves, 24 d. 141 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Bor.; škola. — L. jmenuje se k r. 1115 mezi zbožím kláštera Kladrubského.

Lužnice, ves na levém břehu Lužnice, 65 d. 516 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. a býv. dom. Třeboň; sam.: mlýn Hamrník, Kocanda, Rožmberská bašta (při výtoku Lužnice z Rožmberského rybníku), Smitka a Zahradník.

Lužnice, ves, 52 d. 325 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové Hrady (3¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. L., far. Theresiendorf; opodál mlýn, pak sam. Berghaus, Altuberl, Uberhäusel a Altwastel.

Lužnice, sam. u Valu.

Lysá, též L. nová, panství allod. (dle trhové smlouvy od 12. července 1851 za 820.000 zl. stř.) a starožitné město na výšině, 475 d. 3247 ob. čes., kr. Boles., okr.

Benátky (2 hod. již.), kat. i pol. obc. L., diéc. Litom., vik. Nymburský, patr. kněžna Stefanie Rohanová, 6074 osadníkův; děk. chrám sv. Jana Křt. zal. 1719, zámek s mnohými umělec. památkami, starožitnostmi a bohatou knihovnou, hl. škola, býv. r. 1812 zrušený konvent augustiánů, modlitebnice, radnice, záložna, cukrárna, pivovár (roč. na 7260 věd. v ceně 36.300 zl.). Trhy výroční: 1) v pon. po sv. Filipu a Jakubu, 2) v pondělí po stětí sv. Jana, 3) ve čtvrtek po sv. Janu Křt. — kdyby na ten den připadl svátek, tedy v out. po sv. Janě, 4) v pond. po Početí P. M.; týdní trh každou sobotu. První zmínka o L-é děje se k r. 1013, kdežto se praví, že byl kníže Jaromír od bratra svého Oldřicha na hradě L-é uvězněn a oslepen. Okolo r. 1052 náležela prý L. Mutišovi, po jehož smrti kn. Břetislavem kostelu Boleslavskému darována jest. Později spadla opět na korunu a jmenuje se r. 1291 statkem příslušícím k stolu královny. Od cís. Karla IV. darována L. r. 1387 augustinskému klášteru na Karlově v Praze, po jehož zničení válkami Husitskými potažena opět ku koruně. Král Vladislav II. postoupil panství L-é r. 1508 Kateřině Smiřické, roz. z Kolovrat, která je Zdeňkovi z Rožmitálu odkázala. Od tohoto přešla L. trhem r. 1535 na ryt. Jiřího z Pantenovo, od jehož dědicův jí komora královská získala. Když r. 1626 protestantští obyvatelé zdejší vlast opustiti museli, zapálili domy své, a celé město lehlo popelem. R. 1647 darována L. od Ferdinanda III. hr. Janu Sporkovi, jemuž syn František ze Sporku následoval. Šlechetný tento muž získal sobě o vlast a národ záslub nevšedních, hlavně tím, že zařídiv v L-é tiskárnu knihy darem lidu dával. Po jeho smrti 1738 přešlo panství L. na dceru jeho Annu Kateřinu provdanou za Karla Rudolfa z Reistu, který jest r. 1718 povýšen do stavu říšských hrabat pode jmenem Sweerts-Spork. Potomci jeho vládli L-ou až do r. 1851, od kteréž doby ji Stefanie kn. Rohanová drží.

Lysá, ves v novější době založená, 11 d. 106 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Krupa horní, far. a býv. dom. Krupa dolní.

Lysá (*Leissen*), ves, 30 d. 224 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Bukov, býv. dom. Březnice a Všebořice (2 d. k Trmici).

Lysá, vska, 7 d. 66 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Otic. ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Budenín.

Lysá nová viz Lysá.

Lysá stará, Starolysá (*Alt-Lissa*), ves někdy při rybníku, 64 d. 456 ob. čes., kr Boles., okr. a býv. dom. Benátky ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. L. st.; kaple, mlýn, dv. popl.

Lysarečka viz Libeň stará.

Lysec (*Liessnitz*), ves na levém břehu Bělé, 22 d. 187 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1 hod. jih. vých.), kat. obc. L., pol. obc. Kladruby, far. Bořislav.

Lyšečiny (*Kolbendorf*), ves v údolí při soujmenném potoku, 90 d. 424 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Maršov ($^1/_2$—$1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. L. Ves ta dělí se v horní a dolní část, tato patří do pol. obc. Maršovské, ona do pol. obc. Valbeřické.

Lyské, Liské, ves, 35 d. 195 ob. čes., kr. Praž., okr. Stražec. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. L., pol. obc. Hřešice, far. Pozdeň, býv. dom. Vraní.

Lyskovice, Lískovice, ves, 10 d. 83 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 hod. záp.), kat. obc. L., pol. obc. Vítice, far. a býv. dom. Želivo. — Dle listiny papeže Honoria III. z r. 1226 patřily L. k statkům Želivským.

Lyskovice, ves, 11 d. 75 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kostomlaty, far. a býv. dom. Světec.

Lysolaje, ves, 40 d. 379 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. sv. Matěj v Šárce, býv. dom. Panství nejvyššího purkrabství; sam.: Čabelka a Lakýrka. — L. jmenuje se poprvé r. 1227. Na blízku vedla od Únětic „veliká cesta" připomenutá r. 1132, která nepochybně starožitný Levý Hradec spojovala s Prahou, hlavním sídlem země. Z L-j náležely od starodávna některé dvory ku kapli sv. Václava na hradě Pražském.

Lysovice, Lisovice, ves, 18 d. 91 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. L., far. Kvílice, býv. dom. Vraní (5 d. k Peruc. a 2 d. k Slan. dom.).

Lžín, statek (dle trhové smlouvy z 16. květ. 1852 za 86.000 zl. stř. a 500 zl. klíčného), a ves, 56 d. 318 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Dírné; zámek, škola, dv. popl., mlýn. — Statek L. odprodal r. 1780 klášter Vyšebrodský. Od té doby střídali se zhusta držitelé jeho. R. 1852 koupil jej Věc. Fleissner svob. pán z Ostrovic.

Lžovice, ves blíž pravého břehu Labe, 32 d. 214 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. L., far. Týnec nad Labem.

M.

Máca, sam. viz Hojkov (okr. Pelhřim.).

Macek, sam. viz Stříbřec.

Mackov, ves, 32 d. 214 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná ($^1/_2$ hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Hněvkov; cihelna (o samotě).

Mackov, sam. viz Plhov.

Macourov (*Mazerau*), ves na malém potoku, 16 d. 129 ob. něm., kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Cibotín, far. a býv. dom. Pohled; dv. popl., ovčín, hajovna. Někdy zde bývaly stříbrné doly. R. 1303 darovali měšťané Německobrodští opuštěnou štolu u M-a, nazvanou „Kaldenhausen", bratru Jindřichovi, proboštu „panen v údolí Panny Marie," Bedřichovi, hormistru tamže, Bohumírovi a ostatním jejich nákladníkům i nástupcům a dědicům.

Mackova Lhota viz Lhota Mackova.

Mačice, statek (dle smlouvy trhové od 17. září 1845 za 80.700 zl. stř.) a ves, 44 d. 306 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Bukovník; zámek, pivovár, dv. popl., 2 mlýny. Ve 14. stol. sídlili na zdejší tvrzi Horčicové ze Sprostého, jichž rod ještě na počátku 18. stol. kvetl. R. 1589 náležely M. rytířům Břeským z Ploskovic a v 17. stol. Ježovským z Lub na Kalenicích. Nynějším majitelem statku tohoto jest Josef Taschek.

Mačovice, ves, 16 d. 121 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. Paní Bohacije, chof Štěpánova a matka Bohuně koupivši roli pod tré popluží, darovala ji klášteru Ostrovskému.

Mader, Maderhäuser, 10 d. s 87 ob. něm. na král. hvozdě, kr. Pís., okr. Kašper. Hor. ($3^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Vchynice a Tetov, pol. obc. Stodůlecký podíl část I., býv. dom. Prašily, far. Rehberg; továrna na zhotovování resonančních desk, mlýn, myslivna. — Na pravém břehu potoka stojící 2 domy náležejí k duchovní správě v Kvidle, přiškoleny jsou však k Philippshütte.

Mafferedorf, rozsáhlá ves far. na obou březích Nisy, 385 d. 3358 ob. něm., kr. Boles., okr. Liberec (1 hod. jih. vých.); část na levé straně Nisy náleževší k býv. dom. Čes. Dubu nazývá se M. u Českého Dubu (z této části náleželo 17 d. k dom. Svijany) a část na pravé straně Nisy náleževší k býv. dom. Liberec M. u Liberce; každá z nich tvoří pro sebe kat. i pol. obec; far. kostel nejsv. Trojice z r. 1701, škola, pošt. exp.; 2 přádelny na vlnu, 3 mlýny, železolijna, továrna na čalouny, tkalcovství, punčochářství.

Mafferedorf viz Neuwald.

Magerlhütte viz Vltavice hořejší.

Mahouš, ves, 55 d. 378 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Němčice, sam. Hlodačky.

Mähring, ves při hranicích bavorských, 44 d. 314 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Schönbach; mlýn. M. jest nejzápadnější místo v Čechách.

Mährhäuser viz Trouby české.

Macharschen, Margaschen, sam. u Bezemín (okr. Bezdružice).

Macharzenhof a Macharzenmühle, sam. viz Strahov.

Machendorf, ves na obou březích Nisy, 72 d. 681 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Chrastava ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Grabštein; škola, štace Liberecko-Žitavské dráhy, papírna, továrna na sukna, dv. popl., mlýn, bělidla. — U M-a obořili se Zhořelští a Žitavští na Sirotky ze Žitavska se vracející a pobili as ke 400 branných Čechů a mnoho jim odňali vozů. Porážka tato ač velmi nepatrná působila v Německu velké radosti (r. 1428).

Machlov, sam. viz Držkov.

Machnotec (*Linden*), veska 4 d. 50 ob. něm., kr. Buděj., okr. Výš. Brod. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Jilovice čes., far. a býv. dom. Rožmberk.

Machotín, někdy osada neznámého nyní položení v někdejším Kouřímsku(?).

Machov, starobylý městys na potoku Trnce, 94 d. 690 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Police ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Náchod, diéc. Král. Hrad., vik. Náchod, patr. opat. Broumovský, 2328 osadníků; far. kostel sv. Václava, škola, protestantská modlitebna. Hlavní výživou obyvatelův jest tkalcovství.

Machovice, vska, 6 d. 49 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Spolí, far. Přídolí. Někdy zde byla tvrz.

Machovice, ves, 13 d. 96 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Pertoltice.

Machův mlýn viz Hoštice (okr. Vimberk).

Maidštein viz Kámen dívčí.

Maierhöfen viz Meierhöfen.

Maiersgrün, far. ves při silnici do Bavor, 91 d. 656 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. a pol. obc. Kinžvart (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., pošt. Žandov, arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. náb. fond, 1199 osadníků; kostel sv. Jana Kř. z r. 1806, škola.

sv. Majdalena sam. viz Volary.

sv. Majdalena též sv. Maří Majdalena.

Majelovice viz Malejovice.

Majorka, dv. popl. viz Masečín.

Májov, sam. viz Chrudim.

Májovka, sam. viz Lipoltice.

Majšlovice, Mejšlovice, Mašlovice (*Meischlowitz*), vska, 7 d. 35 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Bukov, býv. dom. Teplice.

Majšlovice viz Mašovice (okř. Ústí).

Makalov, vska, 4 d. 34 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Klatov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ostřetice, far. Předslav.

Makařov, osada v obvodu někdejší župy Pracheňské, náleževší r. 1228 klášteru Svatojiřskému.

Makolusky, ves, 27 d. 205 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhlíř. Janovic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Ratajc. M. náležely již r. 1487 k Ratajům.

Makotřasy, ves, 44 d. 316 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Lidice, býv. dom. Buštěhrad; dv. popl. Sam. Koníčkův mlýn (⅛ hod. vých.). — Někdejší tvrz náleževší Petru Meziříckému, jednomu z nejbohatších kupců Pražských, jest r. 1420 od Husitův spálena. R. 1429 zapsali Pražané tvrz M. i s vesnicemi k ní náležitými bratřím Jarošovi a Hynkovi z Chlumu. R. 1455 prodal Jindřich Čéček z Pakoměřic M. s příslušenstvím za 2100 kop Anně ze Švarcenberka a Sansheinu, vdově po Petrovi ze Šternberka, jíž následoval Zdeněk ze Šternberka (1460).

Makourka, sam. viz Dehnice.

Makov, ves, 109 d. 621 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Morašice, býv. dom. Polička. V době předhusitské byl zde far. chrám.

Makov, ves na potoce, 29 d. 247 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a býv. dom. Měcholupy, far. Předslav; dv. popl., mlýn. R. 1589 byl v držení M-a rytíř Vilém Sedlecký z Oujezdce.

Makov, ves, 28 d. 247 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Padařov, far. Dražice, býv. dom. Mezříč (10 d. náleželo k býv. dom. Jistebnic. a 8 d. k dom. Vlásenic.).

Makov viz Paseky (okr. Rokytnic.).

Makov viz Smolotely.

Makov, sam. viz Tvrdoslav (okr. Sušic.).

Maksičky (*Maxdörfel*), ves, 8 d. 49 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Korouhev, býv. dom. Bystré.

Maksinec, někdy ves, nyní sam. u Vojic.

Makušín, Mokošín, ves, 49 d. 145 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Přelouč (½ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Pardubice.

Malá Bučina viz Bučina malá.

Malahov (*Gross-Mallowa*), ves na výšině, 26 d. 168 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Semněvice).

Malahov malý (*Klein-Mallowa*), ves, 22 d. 123 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. M. v., pol. obc. Dobrová, far. Bukovec.

u Malátů viz Kunžak.

u Malátů viz Vadín.

Malčany viz Morany.

Malče, ves, 19 d. 116 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Chlum, far. Soběnov, býv. dom. Nové hrady. Sam.: mlýny Brousek a Klíma, a Německý.

Malčice, Malečice, ves, 24 d. 140 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Hlavice. Z této vesnice náležely 2 d. k dom. Mnich. Hradišť a 2 k dom. Kost.

Malčice, ves na malém potoku, 22 d. 158 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Přídolí, býv. dom. Krumlov (1 d. dom. Nové hrady); 2 mlýny a 2 pily.

Malčice, ves na obou stranách Pasovské silnice, 37 d. 290 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Radobytce, býv. dom. Varvažov.

Malčín, statek (dle trhové smlouvy ode dne 28. října 1862 za 340.000 zl.) a ves, 47 d. 349 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Heřman; zámek s rozsáhlou zahradou, škola, pivovár, dv. popl. R. 1433 připomíná se Heřman z Malče. Ku konci 17. stol. byl v držení M-e Augustín Norbert Voračický z Paběnic. Po jeho smrti (r. 1715) koupil statek M. hr. z Schönfeldu, po němž jej zdědila jeho jediná dcera Kateřina provdaná později za kn. Jana Adama z Auersperka. R. 1812 odstoupil kn. Karel z Auersperka M. hraběti Františku z Auersperka, od něhož jej nynější držitel JUD. Fr. Ladislav Rieger r. 1862 koupil.

Maleč, ves na soujmenném vrchu, 29 d. 263 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. hor. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Strašín, býv. dom. Zuklín; mešní kaple sv. Anny vystavena r. 1826 od obce. — Opodál 3 sam.

Malečice viz Malčice.

Malečov, Malešov (*Malschen*), ves v horách, 32 d. 190 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Proboštov, býv. dom. Svádov.

Malé hory viz Hory malé.

Malechov, ves na levém břehu Bradlavky, 30 d. 250 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Dolany, býv. dom. Chuděnice; dv. popl., mlýn s pilou. Opodál sam. Drštejn, mlýn. R. 1572 a 1589 byli v držení M-a ryt. Měsíčkové z Vejškova.

Malechov, sam. viz Běstvina (okr. Chotěboř.).

Malechovice, ves, 20 d. 120 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Roveň, far. Libošovice, býv. dom. Kost (3 d. k dom. Mladějov). Sam. Písek či na Pískách a Hůra.

Malejov, dv. popl., náleževší r. 1529 Janu Dobřikovskému z Malejova; ostatně viz Janovice (kr. Chrud.).

Malejovice také Majelovice, ves, 23 d. 151 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhlíř. Janovic. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Křesetice; fil. kostel sv. Jiří, jenž byl již r. 1384 farním, škola r. 1863 nově zřízená (patr. kn. Jan z Lichtenšteinů), myslivna. R. 1142 darovány M. klášteru Sedleckému; dle Sommera náležely před válkami husitskými klášteru Vilémovskému.

Malé Lanské viz Lanské malé.

Malenice, někdy městečko, nyní far. ves na obou březích Volyňky, 73 d. 543 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Volyň. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Lštovice, diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. p. Jan Adolf Lippert, 2014 osadníků; far. kostel sv. Jakuba, r. 1709 znovu vystavený, uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola, mlýn. Na blízkém kopci „Věnec" řečeném spatřuje se starý z kamene vystavený val, věnci se podobající, od něhož také kopec své jméno má.

Malenin, vska, 6 d. 38 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ratibořice, far. Dražice, býv. dom. Chýnov.

Malenovice, ves, 22 d. 146 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Suchdol, býv. dom. Malešice.

Malenovice, Manělovice, ves, 10 d. 96 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv dom. Otice (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Rudoltice, far. Maršovice.

Malesice, statek fideikomm. (dle smlouvy trhové od 7. února 1807 za 270.000 zl.) a far. ves na břehu Berounky v rozkošné a úrodné krajině, 55 d. 460 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. Touškov (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Touškov, patr. hr. Erv. Schönborn, 1479 osadníků, pošt. Plzeň; far. kostel sv. Jiří z r. 1810, ač se již r. 1384 mezi farními připomíná, zámek, škola, pivovár, umělecký mlýn, vinopalna, dv. popl. Někdy zde byla tvrz. V blízkém lese Kyjově, který nám dochoval jméno někdejšího hradu Kyjova, objeveno r. 1864 pohanské pohřebiště obsahující as 63 mohyl. R. 1239 připomíná se Zdislav z Malesic, syn Ratmíra ze Skviřína, předka pánů z Krasikova, později ze Švamberka. V druhé polovici 17. století držel M. Adam Jaroslav Loubský z Lub. Na začátku 18. století byl v držení spojených statků M. a Kozolup Jan Petr Barbe z Wachsensteina. R. 1753 koupil statky tyto hr. Jan Ant. Schirnding a r. 1807 hr. Hugo Damian Schönborn, jehož rodu dosud náležejí. M. počaly se němčiti teprv ku konci minulého století.

Maleš (*Molischen*), ves, 24 d. 113 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc., far. a býv. dom. Žďár.

Malešice, ves, 32 d. 206 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Bílá Hůrka. — R. 1261 daroval Vok z Rožmberka jsa hejtmanem zemským v Štýrsku M. klášteru Vyšebrodskému.

Malešice, statek a ves, 40 d. 339 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Kyje (3 d. k býv. dom. Vinohrad.), zámeček, někdy tvrz. Dle listiny Anežčiny náležely M. klášteru Svatojiřskému na hradě Pražském. Vikář proboštа Pražského odkázal M. r. 1309 ku kapli sv. Stanislava v kostele Svatovítském. Nynějším majitelem jest universita Pražská.

Malešín, vska, 7 d. 47 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Babice, far. a býv. dom. Pyšely.

Malešín, ves, 26 d. 250 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a býv. dom. Vodice, far. Cetoraz. Sam. Kozlov a Blatiny.

Malešov, panství (dle soudn. odhadu od 14. října 1737 za 273.460 zl. 40 kr.) a městečko na soujmenném potoku, 124 d. 1016 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kutn. Hor. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Bykáň, zámek s rozsáhlými sady, (skrovný

to zbytek starožitného, někdy opevněného hradu), fil. kostel sv. Václava, při němž ustanoven zámecký kaplan, škola, synagoga, pivovár, dv. popl., mlýn, vinopalna, olejna, továrna na cukr z buráku, železné hamry (výroba parní kotle a stroje na pálení kořalky), hřebeční štace. Sam. Bilijov, dv. popl., Dubina, mlýn a Rákosov. Trhy: 1) v úterý v středopostí, 2) v úterý před Nanebevstoupením Páně, 3) v úterý před sv. Maří Majdal., 4) v úterý před Naroz. P. Marie, 5) v úterý před sv. Mart. bisk. — M. náležel za dávných dob král. komoře, později dostal se klášteru Sedleckému a když Žižka r. 1421 dne 15. dubna klášter spálil, spadl M. opět na král. komoru. R. 1424 d. 7. června svedl zde Žižka s Pražany spojenými s jednotou pauskou bitvu, v níž prý se proti Žižkovi zúčastnil jeho zeť Ondřej z Dubé. V středu 15. věku držel hrad a městečko M. Kanklín Ruthard z Kutné Hory. Jan Jenec z Janovic, jenž po smrti krále Jiřího k rozkazu královice Vladislava města a hrady ku straně krále Uherského stojící ke vzdání přinutiti měl, přivedl hrad M. (r. 1472) úmluvou ke vzdání. Nějaký čas dáván M. též v zástavu. V čas 30leté války náležel pánům Berkům z Dubé, a když tito statky propadli, dostal se trhem paní Alžbětě z Žerotína. V druhé polovici 17. stol. vládli M-em hr. Šporkové a od těch dob střídali se v držení panství tohoto rozliční rodové. Nyní náleží svob. p. z Dalberka.

Malešov (*Malschen*), ves, 91 d. 487 ob. něm. i čes., kr. Litom., okr. Štětí (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Hostka, býv. dom. Encovany (částka vsi náležela od dávných dob k panství Brozanům), fil. kostel sv. Jiří, škola, mlýn. Proboštství Vyšehradské mělo zde 9 usedlostí darovaných od Vratislava II.; pro nastalé různice mezi kapitulou a proboštstvím postoupil probošt Petr r. 1285 M. kapitule.

Malešov viz Malečov.

Malešov, zříceniny viz Žitín.

Maletice, Malotice, ves na Pražské silnici, 47 d. 342 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kouřim (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Zásmuky, arcidiéc. Praž., vik. Kolín, patr. hr. J. Šternberk, 2245 osadníků; starobylý lokál. chrám sv. Matouše v románském slohu, jenž se r. 1384 jakožto farní uvádí, škola, dv. popl. — Někdy zde byla tvrz. R. 1412 zapsal Jindřich Rohlík z M-ic ves M. manželce své věnem. R. 1527 jmenují se Petr a Vok bratří z Říčan a na M-ích. M. koupil Jan Václav ze Svárova a odkázal je po smrti své r. 1712 manželce své Theresii roz. Bukovanské Pintovně z Bukovan († 1729), jíž pak syn Antonín následoval. Od toho dostaly se M. Janovi Josefovi Karlovi ze Svárova synu bratra jeho Sigmunda. S Janem Josefem, zdá se, že vymřel po meči r. 1740 starožitný tento rod čes.

Maletice, ves, 34 d. 293 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2 hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Myšenec, býv. dom. Protivín. Opodál Klokočín, někdy sídlo rytíř., nyní dv. popl. Sam.: „u Koců“ a „u Vlasatého.“ — Král Václav I. daroval v M-cích jisté platy špitálu Křižovnickému u kamenného mostu v Praze. Dle urbáře od r. 1547 náležely M. městu Písku a patřily k rychtě Těšínské, kterouž král Ferdinand po známé konfiskací veškerého panství Píseckého hraběti Janu Merode daroval (1639).

Malevice (*Malowitz*), ves, 34 d. 22 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Crpužice, býv. dom. Trpisty; dv. popl., ovčín, mlýn. — Šlechtic Uto daroval M. klášteru Kladrubskému. V 15. stol. připomíná se častěji rod z Malevic.

Malhostice, ves na levém břehu Bělé, 19 d. 128 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1½ hod. jih. vých.), kat obc. M., pol. obc. Rtyně; dv. popl., myslivna, mlýn. Někdy zde byla tvrz.

Malič (*Mallitschen*), ves v horách, 78 d. 358 ob. něm., kr., okr. a far. Litom. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Týnec Německý (22 d. k dom. Děčín. a 8 k dom. Lovosic. a 1 d. k dom. Benešov). Obyvatelé hledí si vedle rolnictví chovu dobytka a vinařství. R. 1413 prodal Křišťan z Vinné na dědinách svých ve Vinné, Rochově a na tvrzi Malči 10 kop roč. platu za 100 kop Zdeňkovi ze Vchynic a Prahy.

Maličín viz Malšín.

Malikov kamenný (*Stein-Moliken*), ves na Žirovnickém potoku, 36 d. 302 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M. k., far. Jarošov; fil. škola.

Malikov německý (*Deutsch-Moliken*), ves, 84 d. 531 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. M. n., far. Pěna horní; mešní kaple, škola.

Malikovice, Malkovice, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 32 d. 261 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., pošt. a býv. dom. Smečno, arcidiéc. Praž., vikar. Nov. Strašec., patr. náb. fond, 1502 osadníků; lokál. (r. 1384 far.) chrám Všech Svatých, škola, dv. popl. s rozsáhlou štěpnicí. Někdejší tvrz byla původištěm rodu soujmenného; k r. 1248 připomíná se Sulislav z M-c. R. 1398 zapsal Jan řeč. Ročovec z Čelechovic

manželce své Žofce 100 kop gr. na dědictví svém v M-cích t. j. na dvoře popl. na dvou dvorech kmetcích s příslušenstvím a na třetině kostelního podací. Okolo r. 1594 byl v držení M. Děpold z Lobkovic, po něm hr. Žďárský ze Žďáru a od toho dostaly se r. 1599 za 38000 kop m. Jaroslavovi Bořitovi z Martinic, od kteréž doby se Smečnem spojeny jsou.

Malikovsko, někdy osada neznámé nyní polohy v býv. Plzeňsku.

Maliměřice viz Malměřice.

Malín, někdy městys, nyní ves blíž levého břehu Kutnohor. potoka, 126 d. 951 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kutn. Hor. ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Sedlec; fil. (r. 1384 far.) kostel sv. Štěpána, kaple Vzkříšení Páně, kostmi umrlčími okrášlená, škola, kontribučenská sýpka (někdejší to kostel sv. Jana Kř.) s hodinami na věži, dv. popl., sam. Turkaň. V okolí M-a pěstuje se proslulý M-ský křen. R. 1101 položil se u městyse M. kníže Bořivoj II. s vojskem svým na dvou pahorkách proti německým vojskům kníž. Oldřicha a Lutolda, postaveným na druhém břehu potoka (ostatně viz Kaňk). Asi v druhé polovici 13. stol. stalo se na gruntech fary Malínské první objevení stříbrných hor Kutenských. Ve válkách husitských jakož i později sdílel M. osudy kláštera Sedleckého, k jehož zboží od dávných časů náležel. V M-ě narozen čes. dějepisec církevní Bohuslav Bílejovský († r. 1566).

Malina viz Chřelovice (kr. Táb.).

Malinec, někdy zvláštní, od r. 1790 však s Žinkovy spojený statek a ves, 42 d. 261 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Kbely; starobylý zámek, dv. popl.

Malinné, Maliny, ves, 16 d. 87 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Žďárec, býv. dom. Richenburk; 2 mlýny. — M. uvodí se co příslušenství hradu Richenburka již r. 1392.

Malinov, ves, 34 d. 254 ob. čes., kr. Pražs., okr. Rakovník ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Újezd veliký, býv. dom. Krušovice.

Malkov (*Molgau*), ves, 30 d. 199 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Přimda ($^1/_2$ hod již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Dvory; 3 mlýny.

Malkov, také M. u Drahenic, ves při silnici do Blatné, 49 d. 375 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Paštiky, far. Černivsko, býv. dom. Drahenice. Sam. myslivna.

Malkov, také M. u Lnář, ves, 41 d. 253 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Kadov, býv. dom. Lnáře. Na místě někdejší tvrze stojí nyní dv. popl.

Malkov, ves, 39 d. 249 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Borek, býv. dom. Tmaň; dv. popl., ovčín, vápenné lomy. Sam. Vyšoboha, cihelna a Lejškov, rasovna.

Malkov, ves, 22 d. 102 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Krbice, býv. dom. Hagensdorf; 2 mlýny.

Malkov či Hájek, zámek pustý u Bezna.

Malkovice, ves, 15 d. 116 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Skupeč, far. Pernarce. Sam. Ničová.

Malkovice, ves, 18 d. 103 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Holostřevy, býv. dom. Bernartice; dv. popl. — Osada tato náleževší do župy Mežské připomíná se r. 1115 mezi statky kláštera Kladrubského.

Malkovice, ves, 20 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Kvasejovice, býv. dom. Prčice (1 d. k dom. Jetřichovic.); dv. popl., myslivna. R. 1630 koupila M. od král. komory Barbora Šrutlerová, měšťanka Menšího města Pražského.

Malkovice viz Malikovice.

u **Malků**, sam. viz Kaliště.

Malměřice, Maliměřice (*Alberitz*), far. ves, 37 d. 256 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Jesenice ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Petršpurk, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Černín, 842 osadníků; far. kostel sv. Anny, škola, dv. popl. Sam.: myslivna a hájovna.

Malnice, ves v pravo od Ohře, 26 d. 206 ob. něm., kr. Žat., okr., býv. dom. a far. Postoloprty ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. M.

Malobratřice (*Klein-Bratřitz*), ves, 36 d. 246 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Boseň; dv. popl. Někdy zde byla tvrz. — R. 1424 postoupila paní Markéta z Malobratřic právo své dědické, kteréž měla na M-cích, svému manželi Mikulášovi z Řehce. Od druhé polovice 16. až do začátku 17. stol. drželi M. Odkolkové z Újezdce.

Malochyně, vska, 7 d. 45 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Bezděkov, far. Sopoty, býv. dom. Štěpánov. Sam. Křivé, dv. popl., někdy ves.

Malomlýnský mlýn viz Chýnice.

Malonice, statek p. Josefa Lumbe-ho (dle smlouvy ode dne 23. srpna 1846 za 60.000 zl. stř.) a ves, 41 d. 335 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol.

obc. M., far. Velhartice; zámek, dv. popl., pivovár, myslivna, mlýn. V okolí vyšňolice (*Nigrin*). R. 1496 připomíná se panoše Bedřich Škorně z M-nic a 1534 Jan Škorně z Malonic na Opálce. Okolo r. 1587 náležely M. Zikmundu z Kádova.

Malonice, ves, 32 d. 160 ob. čes., kr. Plz., okr. Týn Horš. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Lštění, býv. dom. město Horš. Týn (3 d. k dom. Nahošice).

Malonín (*Pleschen*), ves, 17 d. 131 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Frauenthal, býv. dom. Krumlov. Sam. Koller.

Malonty (*Meinetschlag*), far. ves, 126 d. 833 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Kaplice (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Novéhrady, diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. hr. Jiří Buquoy, 2760 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje, škola, mlýn.

Malotice viz Maletice.

Malovaná, sam., viz Třešovice (okr. Smíchov).

Malovaný lis, sam., viz Libeň stará.

Malovary, někdy tvrz a far. ves, západně od Velvar, jejíž jméno nám dochoval zbytek soujmenného rybníka. Tvrz M-ská byla rodinným sídlem rytířů z Malovar, kteří se již ve 14. stol. připomínají. K r. 1443 uvodí se Václav z Tuchlovic a z M-r. Ves i tvrz zanikly bezpochyby v třidcetileté válce, když r. 1639 Banerovi Švédové Velvary navštívili.

Malovice, ves, 33 d. 204 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Malkovice, far. Holostřevy, býv. dom. Bor; myslivna. Starobylé osady této připomíná se již ve 12. stol.

Malovice, ves, 47 d. 404 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolice (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Lomec, býv. dom. Libějice. Na místě domků číslo 10 a 11 stála někdy tvrz, původiště mocných pánů z Malovic, po níž mimo část příkopu na severových. straně není žádné stopy. Při M-cích popisuje se sam. Rabín (*Robyn*), dv. popl. a škola rolnická, založ. r. 1800 kn. Josefem ze Švarcenberka.

Malovice (*Gross-Malowitz*), ves, 29 d. 234 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožice (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Nová ves, býv. dom. svobodníků kr. Táb. čtvrt druhá (1 d. k dom. Mlad. Vožic.). Sam. Skalice. Na začátku 18. stol. náležely M. ryt. Václavovi Vrchotickému z Loutkova.

Malovičky (*Klein-Malowitz*), ves, 44 d. 279 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolice (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Lomec, býv. dom. Libějice.

Malovidy, ves, 27 d. 174 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhlíř. Janovic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc., far. a býv. dom. Rataje; vápenné lomy a pece. Někdy zde dolováno stříbro.

Malovidy, Mladovidy, ves, 22 d. 183 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vracovice, far. Zdislavice. Za zřízení patrim. náleželo 8 d. k druhé čtvrti svobodníků kr. Čás. a 1 d. k špitál. statku Načerackému.

Malovidy, někdy tvrz nedaleko Švabínova (okr. Kut. Hor.). R. 1398 prodala Dorotka vdova po Jarošovi z Malovid polovici tvrze a dvora popl. s příslušenstvím Bolkovi z Kuněmil.

Malovka, někdy osada v býv. Čáslavsku.

Malšice, far. ves při silnici z Tábora do Vltavo-Týna, 93 d. 995 ob. čes., kr., okr. a pošt. Tábor (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Želeč, diéc. Buděj., vik. Táb., patr. kníže Jan z Lobkovic, 4201 osadníků; far. chrám Nejsv. Trojice r. 1373 od bratří Petra, Oldřicha a Jana z Rožmberka založený, spustošen ve válkách Husitských, načež r. 1743 od knížete Ferdinanda z Lobkovic z novu vystaven, škola. Sam. Karolín a Červený dvůr.

Malšín, Maličin?, Malčín, ves, 39 d. 322 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Lučice. Opodál 2 dv. popl.: Hejtice a Komárov, pak myslivna. V druhé polovici 16. stol. náležela ves tato k panství Světelskému.

Malšín, někdy tvrz a ves na bývalém panství Nečtín. (okr. Manetín).

Malšova Lhota viz Lhota Malšova.

Malšovice, ves, 85 d. 317 ob. čes., kr. a okr. Král. Hradec (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Hradec nový, býv. dom. Přím.

Malšovice (*Malschwitz*), ves na soujmenném vrchu, 20 d. 189 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Wilsdorf, far. Nobočady; mlýn.

Maltheyr, Maltheuer s Duchcovem spojený statek allod. a ves v rovině při potoku, 67 d. 418 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Litvínov dolní, far. Litvínov horní; dv. popl., mlýn.

Malvazinka, sam., popisuje se při Smíchovu.

na malém Batině, sam. u Rakova (okr. Sobotka).

Maňava česká (*Böhmisch-Haidl*), ves na výšině při silnici, 12 d. 119 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Hodňov, býv. dom. Krumlov.

Maňava německá (*Deutsch-Haidl*), ves při silnici, 12 d. 133 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pernek, far. Zelnava, býv. dom. Krumlov. Sam. Skelné hutě (*Glashütte*), 2 sedlské živnosti.

Mančice, ves na malém potoku, 29 d. 185 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Janovic. Uhlíř. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Jindice.

Mančice, ves, 46 d. 289 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Lošany malé. Někdy zde byla tvrz. K r. 1845 jmenují se Dětřich, Diviš a Heřman z M-c.

Manderscheid, ves, 33 d. 329 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kounice. Ves tato založena r. 1799 knížetem Alois. z Lichtenšteina a pojmenována M. ku poctě jeho manželky Karoliny roz. hraběnky Šternberk-Manderscheidové.

Manělovice viz Malenovice.

Manětín, Mantina, panství allod. (dle narovnání z 22. září 1846 za 412.374 zl. stř.) a okr. město na úpatí vrchu Chlumu a na soujmenném potoku, 179 d. 1386 ob. čes. i něm., kr. Plz. (4 mil. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Královic., patr. hr. Prokop Lažanský, 2759 osadníků; děkanský, původně od Johanitův v první polovici 13. stol. založený chrám sv. Jana Kř. s třemi obrazy od Brandla a dvěma obrazy od jeho žáka děkana Jana Fr. Händla, hřbitovní kostel sv. Barbory taktéž s obrazy od Brandla a s rodinnou hrobkou hr. Lažanských, zámek z r. 1712 s obrazárnou a parkem, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (III. tř.), pošt. exped., dílny na sukno, pivovár, závod na vyrábění skalice železné, dv. popl., mlýn, předení bavlny, špitál. Sam. Schwendahäusel a Wurschermühle, mlýn; opodál lomy na mlýnský kámen. Trhy: 1) v pond. po Sexagesima, 2) v pond. po Velikonoci, 3) na sv. Víta, 4) na sv. Matouše, 5) na sv. Barboru. Kníže Vladislav I. daroval M. Vratislavovi a Mikulášovi příbuzným svým, Vladislav pak II. po jich brzké smrti Johannitům. Král Václav I. povýšil r. 1235 M. za město. Císař Sigmund zapsal M. r. 1425 panu Hynkovi Krušinovi ze Švamberka. Švamberkové drželi na to M. až do r. 1543, načež se dostal trhem Krajířům z Krajku, kteří jeho odstoupili králi Ferdinandu I. R. 1548 přešel M. trhem od král. komory na hrabata Šliky, od těch se dostal r. 1560 Hrobčickým z Hrobčic a r. 1618 koupil jej Krištof Karel z Roupova. Když pak tento po bitvě Bělohorské veškerým zbožím svým propadl, prodán M. r. 1623 paní Estherce Mitrovské roz. Lažanské z Bukové. Od té zdědil je r. 1642 její bratr Ferd. Rud. hr. Lažanský, při jehož rodě posud trvá. Poněmčení M-a datuje se od 16. stol.

Manikovice (*Mankowitz*), ves, 19 d. 128 ob. čes., kr. Boles., okr., býv. dom. a far. Mnich. Hradiště (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ptýrov velký. Markvart ze Zvířetic nabyl r. 1345 od kláštera Mnich. Hradišťského Bakov, Veselou, Manikovice, Ptýrov a Ptýrovec.

Mannelsdorf, Mannelsdorf, ves, 20 d. 82 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Úhošťany, býv. dom. Klášterec.

Maňovice, ves, 28 d. 193 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovice (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far Krasňovice, býv. dom. Oselec; hájovna.

Maňovice, Maňovičky, ves při silnici ze Zelené Hory do Horažďovic, 29 d. 239 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Planice. Opodál 3 sam.

Maňovice, myslivna u Bohanky (okr. Hořic.).

Maňovičky viz Maňovice.

Mantina viz Manětín.

Mantov, ves, 35 d. 285 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Chotěšov; kam. uhelné doly.

Manušice (*Manisch*), ves, 36 d. 194 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc., far. a býv. dom. Libchava hořejní (11 d. k dom. Nov. zámek); mlýn, 2 pily.

Marasenmühle, sam., viz Hradiště dlouhé.

Marčinov viz Mořinov.

Marčovice, ves, 14 d. 102 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyně (1 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Čepřejice, far. Předslavice.

Mareček, chalupa, popisuje se u Jaroslavic.

Marešův mlýn, sam., viz Chyška (kr. Táb.).

sv. Marek viz Poušť.

Marek, hajnovna viz Lhota (okr. Královic.).

Mařešův mlýn, sam., viz Pavlov.

Margarethendorf, ves, 34 d. 188 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. Einsiedl horní, far. Lobendava. Ves tato založena v druhé polovici 17. stol. hrab. Marketou Slavatovou.

sv. Maří, far. ves po stráni při potoce, 30 d. 207 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Vimberk (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. sv M., býv. dom. Lštovice (1 d. „Kotlík“ k dom

Vimberk), diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. Jan Adolf Lippert, 1825 osadníků; far. kostel sv. Maří Majdal., jenž se již r. 1384 uvádí mezi farními, škola. Opodál 4 sam.

sv. Maří Majdalena, též sv. Majdalena, far. osada blíž Třeboně, 23 d. 181 ob. čes., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Třeboň., kat. i pol. obc. Herda, diéc. Buděj., vik. Třeboň, patr. kn. Adolf Švarcenberk, 539 osadníků; far. kostel sv. Maří Majdal. asi ze 14. stol., při němž až do r. 1566 poustevníci bydleli, s mnohými starožitnými obrazy (patr. obec Třeboň). As $^1/_2$ hod. odtud kaple sv. Barbory, vystavená r. 1834 na místě dřívějšího r. 1816 zbořeného kostela sv. Barbory. Osadu sv. M. tvoří mimo far. místo sv. M. následující samoty: Herda, Uhlíř, Poustevník, Rybák, Dvořák, Pilař, Stupka, Kreslíček a myslivna u sv. Barbory. U sv. M. M-y vychází „zlatá stoka“ (zařízená r. 1513—1531 slavným Jakubem Krčínem z Jelčan) z Lužnice a dopadá jí po 5 mílích $^1/_2$ hod. nad Veselím.

sv. Maří Majdalena, poutnická kaple u Hlásnice.

sv. Maria viz Vřetovice.

sv. Maria, myslivna, viz Žďár.

Mariahilfberg, ves, 20 d. 128 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Pochlovice, far. Chlum, býv. dom. Littengrün; myslivna.

Mariánka, hospoda u Velk. Břevňova (okr. Smíchov).

Mariannaberg, ves v Labském údolí, 13 d. 73 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Děčín ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Křesice, pol. obc. Staré město. Ves tato založena r. 1785 a pojmenována ku poctě hr. Marie Anny Thunové roz. Kolovratové.

Marianovice, druhdy ves Ondřejovice, nyní dv. popl. u Jírovic (okr. Benešov).

Marianské lázně (*Marienbad*), proslulé místo lázeňské v hlubokém lesním údolí, 93 d. 1291 ob. něm. i čes., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M. l., arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. opat Tepl., 1315 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. v moderním slohu Mnichovské byzantiky nákladem opatství Teplského od Mnichovského umělce Gutensohna navržený a od Teplského stavitele Thurnera r. 1851 vystavený, protestantská modlitebna (od r. 1857), synagoga (od r. 1861), škola, telegraf. štace, c. kr. pošt. úř. s pošt. štací, strojný mlýn, r. 1853 dle něm. systemu upravený, dva lázeňské domy, upravené ku koupelím ve vanách k lázním plynovým, párním, dušovým a slatinným; nemocnice (34 postelí pro chudé), nemocnice židovská (od r. 1861 s 12 postel.), pomníky o upravení l-ní M-ských velmi zasloužilých Drů. Nehra a K. J. Heidlera, ozdobné sloupoví, dobře zařízené procházky, 12 hotelů a 4 menší hostince. Po celou dobu lázeňskou jest zde cís. kr. lázeňská inspekce civilní i vojenská. — Minerální zřídla, jichž jest zde a ve vůkolí hojnost, jsou sice již od několika století známy, avšak bedlivý zřetel obrácen k nim v minulém teprv století. Dříve nazývaly se lázně tyto po blízké vsi Úševicích „Úševické“ anebo také dle kláštera Tepelského jakožto svého majitele „Tepelské;“ nynější jmeno své obdržely teprv r. 1808. Hlavní zásluha o upravení M-ských l-ní přísluší někdejšímu klášternímu lékaři Tepelskému Dru. Nehrovi († 1820), jenž se také právem za zakladatele lázní těchto považuje. R. 1818 uznány M-ské l-ně za veřejné místo lázeňské, obdržely zároveň cís. král. lázeňskou inspekci a v Dru. Heidlerovi prvního lázeňského lékaře, který po 40 let o zvelebení lázní M-ských poctivě a neunaveně pracoval. V několika letech stalo se z nevšímaných a skrovných l-ní M-ských elegantní místo lázeňské, kamž nyní přichází z blízka i z daleka ročně 4000—5000 hostů (r. 1864 bylo tu za doby lázeňské celkem 5530 hostů). Prameny zdejší, jichž se toliko 7 používá, mají 5—10° R. teploty, jsou však co do sloučení a účinkův velmi rozdílné. V některých, jako v pramenu křížovém, převládá sůl Glauberova, jsou tedy více alkalické, některé jsou alkalicko-salinské železovky, jako pramen Ambrožův a jiné jsou alkalicko-salinské kyselky. Pramene křížového, Ferdinandovky, pramene lesního a kyselky luční užívá se nejvíce vnitř a pramene Marianského k lázním. Obojím spůsobem pak užívá se pramene Ambrožova a Karolinina. Křížovka rozpouští a vyprazdňuje a proto se jí užívá v zácpě ústrojů břišných; Ferdinandovka, pramen Ambrožův a Karolinin více posilují a dráždí a těch užívá se opět v nepravidelných a sice zvýšených výměšcích strojů těchto. Pramene lesního užívají osoby slabé, trpící na nemoc slizovek plicních a střevních, kyselka luční pak účinkuje nejvíce na slizovky plemenidel. Voda zdejší se od r. 1818 také rozesílá (r. 1863 rozesláno 531.482 láhví).

Maria-Sorg, ves, 17 d. 144 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Jáchimov ($^1/_2$ hod. záp.); klášter kapucínův s poutnickým kostelem P. Marie a kaplí sv. Františka Seraf. Klášter i kostel vystavěny r. 1754 od obce Jáchimovské. Sam. Knieriemen.

Marienberg, ves na několika menších potůčkách, 123 d. 756 ob. něm., kr. Boles., okr. Tannwald ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Albrechtsdorf, býv. dom. Smržov; brusírny na sklo.

Mariendorf, ves r. 1824 na pastvině obci Počátecké náleževší založená, 24 d. 137 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a far. Chotěboř (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Počátky.

Marienhain, sklenná huť (výroba duté a tabulové sklo), popisuje se při Újezdu trněném (okr. Smíchov).

Marienthal, přádelna na bavlnu, popisuje se při Nové vsi (okr. Kateř. Hor.).

Mařík, sam. u Lipkové vody (okr. Pelhřimov).

Maříkovský mlýn viz Vojtěšice.

Markel, ves na kopci, 22 d. 172 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Vitiněves, far. Staré město, býv. dom. Landštein. Z někdejšího románského kostela zbylo toliko presbyterium.

Markelsdorf viz Polubny.

sv. Markéta viz Břevňov velký.

sv. Markétská myslivna (*Margarethen-Jägerhaus*) viz Lhota dolní (okr. Jind. Hrad.).

Markhausen, ves na levém břehu Ohře, 22 d. 149 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Mühlbach; škola, mlýn.

Markhausen, ves pohraničná, 34 d. 421 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Kraslice (¾ hod. sev. záp.), kat i pol. obc. Schönwerth; škola, krajkářství.

Marklesgrün, ves, 27 d. 174 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (1¾ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Gossengrün, far. Chlum, býv. dom. Hertenberk (6 d. k dom. Chlum a 3 d. k dom. Kornau).

Markouš (*Markausch*), ves, 110 d. 747 ob. něm., kr. Jič., okr., býv. dom. a pošt. Trutnov (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov, patr. náb. fond, 1395 osadníků; lokál. kostel sv. Jana Kř. r. 1787 nákladem náboženského fondu vystavený, škola, mlýn, sklenné hutě (výroba bílé a zelené tabulové sklo a rozličné nádoby pro lékárny roč. za 12.000 zl.), kamenouhelné doly a mramorové lomy. Na blízku 2280′ vysoký Hexenstein.

Markov (*Markus*), ves na svahu hory Chlumu (226° nad mořem), na silnici do Krumlova, 15 d. 93 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšín. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Křížovice, far. Křišťanov. R. 1526 uvodí se vládyka Bohuslav Kalenic z Kalenic a v M-ě.

Markovice, ves při silnici do Prahy, 10 d. 68 ob. čes., kr., okr., far., kat. i pol. obc. Chrudim (½ hod. záp.), býv. dom. Nasevrky (4 d. k dom. Heřman. Měst.). Za vesnicí na vršku fil. kostel sv. Marka, jenž se připomíná již k r. 1284.

Markovice viz Chrudim.

Markovice, sam. u Žlebů (viz tam).

Marktschlag, ves, 22 d. 214 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Asang, far. Rychnov německý, býv. dom. Krumlov. Opodál sam. Haldernthal a Stassbauer.

Marktschlag-Unter, ves blíž předešlé, 13 d. 177 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod., kat. i pol. obc. Asang, far. Rychnov německý, býv. dom. Krumlov.

Markusgrün, ves, 44 d. 268 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1 hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Žandov. Sam. Kneifelbachmühle.

Markův mlýn viz Unhošt.

Markvarec, ves, 33 d. 273 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Čerekvice, býv. dom. Černovice (6 d. k dom. Červen. Řečic.). Sam. Suchomel a hajnovna. M. býval zvláštní statek; r. 1723 koupil jej hr. František Karel Kinský od ryt. Václava Cikána z Čermné a přivtělil jej panství Černovickému.

Markvarec, ves za Hřivickým potokem, 21 d. 130 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Konětopy, far. Hřivice, býv. dom. Citoliby; myslivna.

Markvartice, ves se zámečkem, 21 d. 185 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Zubčice, far. Velešín, býv. dom. (panství) Krumlov. (9 d. k dom. Novohrad. a 2 d. k dom. Rožmberk). Opodál 4 d. zeč. „v pasekách“ a strážnice čís. 11 při železnici.

Markvartice (*Markersdorf*), ves mezi Lemberkem a Jablonnou a s oběma souvisejíci, 128 d. 799 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonné, kat. i pol. obc. M., býv. dom. Lemberk; mlýn, plátenictví.

Markvartice, far. ves, 66 d. 465 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Sobotka (¾ hod. jiš.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Kost., diéc. Litom., vik. Hradišt. Mnich., patr. hr. Vratislav, 1850 osadníků; far. kostel sv. Jiljí, jenž se již r. 1334 mezi farními uvádí, škola. Dobeš z Rakova věnuje 1337 manželce své a bratru jejímu Ješkovi z Dobré vody 200 hřiven stříbra na dědinách svých v Rakově, v Příchovech, Markvarticích a na Lhotách.

Markvartice, veska na návrší, 5 d. až 300 kroků od sebe vzdálených, 49 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sobínov, far. Sopoty, býv. dom. Přibyslav.

Markvartice (*Markersdorf*), někdy zvláštní, nyní s Benešovem spojený statek a rozsáhlá far. ves při potoku, 322 d. 2126 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Kamenic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Freudenberg, býv. dom. Benešov, diéc. Litom., vik. Čes.

Kamenic., patr. hr. Osv. Thun, 4467 osadníků; far. kostel sv. Martina z r. 1701—1703, zámek, dv. popl., pivovár, vinopalna, 2 mlýny a továrna na vyrábění photogenu, paraphinu a oleje. Část vesnice této řečená

Markvartice horní (*Klein- o. Ober-Markersdorf*) tvoří zvláštní statek. Někdy zde byla tvrz, na níž mezi l. 1628—57 Odkolkové ryt. z Újezda seděli.

Markvartice, druhdy ves někde v bývalém Klatovsku.

Marletzgrün, ves v údolí, 21 d. 131 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Ostrov, býv. dom. Hauenštein, škola.

Marmalová Lhota viz Lhota Marmalová.

Marounek, sam. viz Vyskytná.

Maršov (*Marschendorf*), panství allod. (dle práv. přiřknutí ode dne 10. květ. 1837 za 140.000 zl. ve stř.) a okresní ves, kteráž pro rozsáhlost svou na 4 části (katastrální obce) rozdělena jest, kr. Jič. (4½ m. sev. vých.), pol. obc. M., diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov, patr. hr. Aichelburk, 3361 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (III tř.), pošt. exped., celní úř. pohraničný, far. kostel Nanebevzetí P. Marie z r. 1608, zámek, škola, pivovár, vinopalna, 3 mlýny, železné hamry, papírna, přádelna, založ. r. 1864 na 5000 vřeten, plátenictví. Na začátku 17. stol. dostal se M. trhem od sv. p. z Adlersberka hr. Bertoldovi Vilémovi z Waldšteina, později (r. 1769) přešel v držení hr. Schafgotschů a nyní náleží hr. z Aichelburka.

Mařsov (*Marschau*), ves na malém potoku, 75 d. 381 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (3½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Úpice. Za zřízení patrimonialního náleželo 10 d. k panství Smiřickému; nepochybně ona část M-a, kterou Alžběta z Valečova Mikulášovi ml. Trčkovi z Lípy r. 1498 prodala.

Mařsov (menší), ves na Metuji, 30 d. 186 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far a býv. dom. Police (1 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Žďár; mlýn.

Mařsov (*Marschen*), ves na Supíhorském potoku, 29 d. 178 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Bohusudov, býv. dom. Soběchleby. M. patřil druhdy se Soběchleby k Supí hoře, již biskup Jan IV. od pánů z Bergova koupil.

Mařsov, ves, 25 d. 188 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Malšice, býv. dom. Želeč.

Mařsov, někdy ves, nyní sam. u Zbylit (viz tam).

Mařsov, r. 1560 pustý dvůr nad rybníkem Vajcovským na Zelenohorsku.

Mařsov menší viz Maršov (okr. Polic.).

Mařsovice, ves v horách, 34 d. 201 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Schumburg, býv. dom. Malá Skála; brusírna na sklo.

Mařsovice (*Maschwitz*), ves na soujmenném vrchu, 16 d. 111 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (2¼ hod. již.), kat. obc. Újezd, pol. obc. a far. Jestřebí, býv. dom. Nový zámek.

Mařsovice, vska, 7 d. 58 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Svojšice, býv. dom. Stanikov.

Mařsovice, městys na malém potoku, 95 d. 746 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Tloskov, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. hr. Pourtales, 2367 osadníků, pošt. Benešov a Neveklov; far. chrám Zvěstování P. Marie, r. 1774 od hr. Arnošta Pachty z Rájova ve vlaském slohu nově vystavený, byl již před r. 1350 farářem osazen, škola, dv. popl. — Čís. pop. 2 a 3 tvoří někd. svobodnický dvůr řeč. Podmaršovice. Blíž kostela viděti bylo ještě před několika lety zbytky zbořené tvrze Maršovické, na níž seděl v 12. stol. Jindřich z Maršovic, jehož rod zde až do 15. stol. vládl. Zejména uvodí se k r. 1220—22 Jindřich z M-ic, syn Jiříka z M-ic, připomenutého k r. 1205. R. 1527 držel zboží M-cké Jan Kosohorský z Říčan a od toho přešlo pak r. 1548 trhem na ryt. Václava Beneda z Nečtín. R. 1564 dostaly se M. ryt. Vilémovi Kosořovi Malovci z Malovic a na Nemyšli, který r. 1571 povýšení M. za městečko vymohl. Pozdější držitel Bernard Hodějovský z Hodějova spojil M. s panstvím Tloskovským. Blíž cesty z M. k Neveklovu stával někdy na vrchu nyní lesem porostlém hrad Stajice či Stejce, jenž již okolo r. 1518 pust byl.

Martetschlag, vska, 9 d. 70 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod. (½ hod. jih. záp.), kat. obc. Minichschlag, pol. obc. Schönfelden. Sam. myslivna a mlýn řeč. Weihmühle.

Martiš (*Marodits*), ves, 23 d. 141 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Polom, far. Skoly, býv. dom. Údrč. M. jest snad v neznámé době zaniklá tvrz a ves Martice.

Martiněves (*Märzdorf*), ves na Jílovském potoku, 74 d. 521 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1½ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Jílové; dv. popl., 3 mlýny, ovčín.

Martiněves, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 34 d. 235 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Charvatce, býv. dom. Zlo-

nice; zámek, cukrárna, dv. popl., 2 mlýny; opodál hajnovna. — Vlastislav, syn Jarohněvův z rodu Vršovců, dal klášteru Doksanskému svůj podíl v M-i a obdržel za to klášterskou osadu Němčice na Vltavském břehu. V polovici 14. století byl v držení M-i kapitolní probošt Zdislav Šternberk, kterýž pak statek tento daroval oltáři sv. Martina v kostele sv. Víta na hradě Pražském. R. 1701 koupil M. (tehdáž v Slánském kraji) s Charvátcem a Pohořicí od svob. p. Mikuláše z Klebelsberka za 775.000 zl. Matiáš Václav hr. Desfours.

Martinice (nové), někdy svláštní, nyní s Kralovicemi spojené panství a ves, 35 d. 291 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolejší (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Zahrádka; dv. popl. — M. náležely k újezdu Svatavinu již r. 1178 připomenutému. V čas 30leté války vládli zde ryt. Vraždové, kteří po bitvě Bělohorské veškerými statky svými propadli. Během 18. stol. dostaly se M. v držení hr. Frant. Arnošta z Vrtby a od toho přešly trhem na knížata Palm-Gundelfingen, za jejichž vlády s Kralovicemi spojeny jsou. R. 1841 koupil spojená panství kn. Vincens z Auersperka.

Martinice (Onšovské), ves, 18 d. 146 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Onšov; mlýn.

Martinice, ves na levém břehu Olšinky, 13 d. 62 ob. čes., kr. Chrud., okr. Mýto (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Jenšovice, býv. dom. Chroustovice. R. 1411 propůjčil Václav IV. M. vedle jiných ještě statků, po smrti Ješka z Wildšteina na král. komoru spadlých, bratřím Janovi a Vilémovi z Chlumu a Košumberka a od té doby náležely M. k zboží Košumberskému, jehož osudy a pány pak věrně sdílely.

Martinice, ves, 52 d. 274 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zaboř, far. Proseč, býv. dom. Nový hrad.

Martinice, ves na Jilemnické silnici, 88 d. 768 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Roztoky; mlýn.

Martinice, ves, 20 d. 136 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Březnice (½ hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Bor. — M. nabyl koupí asi před r. 1570 M. Pavel Krystián z Koldína, jeden z nejvýtečnějších spisovatelů a právníků doby své (nar. v Klatovech r. 1530, † v Praze 10 ledna 1589). Dcera jeho Ludmila prodala M. 1598 Ferdinandovi Lokšanovi z Lokšan a na Březnici.

Martinice, ves na úpatí vrchu Zvěřince, 12 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. a far. Jesenice, pol. obc. Nedrahovice, býv. dom. Chlumec. Při vsi této popisuje se dv. popl. Oulehle a mlýn Knotek. Po smrti Diviše Černína z Chuděnic, jenž 21. června 1621 na náměstí Staroměstském stat jest, dostaly se M. s propadlým statkem Nedrahovickým kněžně Polixeně z Lobkovic, od kteréž doby k panství Chlumeckému slušely.

Martinice, ves vůkol lesnatými pahorky obklíčená, 20 d. 157 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Votice (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Srbice; fil. kostel Nanebevzetí P. Marie, původně gotický, byl ve 14. stol. farním, škola. Sam. hajnovna a mlýn „Mastík“ či Mastník. Severovýchodně za kostelem vypínala se druhdy rytířská tvrz, rodinné t. sídlo proslulého v dějinách našich rodu pánů z Martinic. Během 15. stol. dostaly se M. v ruce cizé, až pak r. 1489 opět původním držitelům navráceny jsou. R. 1528 byl pánem na M-cích Jaroslav Konařovský z Libanic; nedlouho pak na to jsou M. od ryt. Václava Předbora z Radejšína a na Janovicích koupeny a k Janovicům připojeny, jejichž pány napotom sdílely. Z někdejší tvrze, která se již r. 1548 tvrzí pustou jmenuje, zbyly ještě široké a dosti hluboké příkopy a kus zdi.

Martinice, dv. popl. u Drnek (okr. Strašec.), vystavený r. 1711 od Jiříka Adama II. hr. z Martinic, jenž obzvláště svou diplomatickou činností proslul. Na blízku stál někdy hrad Martinice (ostatně viz Drnek).

Martinkovice, Martinovice, pův. Březnice (*Märzdorf*), far. ves na soujmenném potoku, který zde do Stenavy spadá, částečně v údolí, částečně na stráni, 245 d. 1441 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a pošt. Broumov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Broumov, patr. pan Elsenwanger, 4368 osadníků; far. kostel sv. Jiří z r. 1692 byl již ve 14. stol. farářem osazen a chová se dřeva vyřezaný obraz sv. Jiří, pocházející prý od poustevníka, který zde původně kapli založil; škola, dv. popl., o němž se činí zmínka již ve 13. stol., 3 mlýny. R. 1255 založena jest opatem Martinem rozšířením staré české vsi Březnice nová německá ves Martinkovice a pojmenována tak dle zakladatele svého.

Martinov (*Martnau*), ves, 21 d. 136 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Pístov; 2 kyselky, mlýn.

Martinov, ves na levém břehu Labe, 30 d. 146 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom., far., kat. i pol. obc. Brandýs n. L. (¾ hod.

sev. záp.). Ves tuto založil r. 1808 blíž obecního lesa Brandýského nadlesovní Martíno.

Martinovice, ves blíž Slezské silnice, 18 d. 77 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Obrubce, far. Všeborsko, býv. dom. Kosmonosy (1 d. k dom. Ml. Boles.).

Martinovice viz Martinkovice.

Maruško, dv. popl., viz Sviny Trhové.

Masákova Lhota viz Lhota Masákova.

Masečín, ves, 33 d. 181 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (3¼ hod. jiš.), kat. obc. M., pol. obc. Štěchovice, far. sv. Kilián, býv. dom. Slapy. Sam. Majorka, dv. popl., náležející k statku Hradištku a „v Kocábě“, prachárna. Ves tato náležela od nepamětných dob klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově. R. 1437 od cís. Sigmunda Jakubovi z Řídké zapsaná dostala se později opět klášteru, při němž pak až do jejího zrušení zůstala.

Maselin, dvůr, popisuje se u Švan.

Maschakotten, ves, 35 d. 218 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (1¼ hod. jiš.), kat. i pol. obc. M., far. Sedliště staré; škola.

Masilko, sam. viz Zajíčkov.

Maskovice, ves, 12 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Netvořice, býv. dom. Lešany. — Bohačedí, urozená matrona, manželka Štěpánova, koupila v 11. neb 12. stol. v M-cích tři popluží, jež klášteru u sv. Jana na Ostrově darovala. R. 1310 uvodí se v bulle Klim. V.

Maslojedy, ves, 52 d. 392 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Hořiňoves, býv. dom. Smiřice. M. náležely r. 1241 řádu něm. ryt. R. 1468 zapsal král Jiří zboží kláštera Opatovského t. j. ves M. s poplužním dvorem, Račicí, Benátkami a Habřinkami p. Petru Kdulincovi z Ostroměři do života jeho i bratra jeho Beneše, což r. 1477 králem Vladislavem oběma jest stvrzeno.

Maslovice, ves blíž Vltavy, na výšině, 27 d. 233 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Vodolka, býv. dom. Chvatěruby; dv. popl., ovčín, myslivna, mlýn. Kníže Břetislav daroval r. 1052 kapitule Boleslavské v M-cích hlídače Bezděda se syny Kánĕm Třebotou a Bojšou. Vojtěch z Poděhus založiv r. 1298 oltář sv. Václva v kostele sv. Víta na hradě Pražském, daroval oltáři tomu ves M.

Masojedy, ves, 26 d. 209 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Doubravčice, far. Hradešín, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Mastilka viz Kojšice.

Mastník, mlýn, popisuje se u Martinic (okr. Votice).

Mastung, dv. popl. u Plachtína (okr. Manětín).

Masty, statek allod. a ves, 33 d. 197 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (2 hod. vých.), kat. a pol. obc. částečně Podbřezí, částečně Lhota, far. Újezd bílý, býv. dom. Černikovice. Norbert Leopold hr. Libšteinský z Kolovrat zakoupil po svém nastoupení majorátních panství Rychnova a Černikovic M. od Karla Lhotského z Ptenína a připojil je k majorátu jakožto allod. statek.

Mastýřovice, ves, 21 d. 90 ob. něm. (čes.?), kr. Litom., okr. Štětí (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Hoštka, býv. dom. Encovany (několik domů náleželo k panství Mělníku, několik k vévodství Roudnic. a několik ku kostelu sv. Vojtěcha v Praze). Blíž M-c objeveno pohanské pohřebiště.

Mašejovice viz Mašovice.

Maška, sam., viz Střítež.

Maškovice, Mašovice, ves, 20 d. 93 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice.

Máškovice (*Maschkowitz*), vska na malém potoku, 6 d. 35 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bukov starý, býv. dom. Trmice. Obyvatelé živí se ovocnictvím.

Maškrov, také Maškravy, někdy ves, nyní sam. u Stodu. — K r. 1243 uvodí se Otta z M-a.

Mašov, ves, 11 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr. Milev. (1¾ hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. Hrazany, býv. dom. Orlík, far. Petrovice.

Mašov viz Mašťov.

Mašovice, ves na potoku Podháj., 23 d. 168 ob. něm., kr. Pls., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1 hod. jih. záp., kat. i pol. obc. M., far. Meclov; mlýn. M. připomínají se r. 1186 co dvůr patřící biskupství Pražskému. Jistý Křižan z M-c daroval klášteru Kladrubskému pozemek s dvěma poplužími.

Mašovice, Mašejovice?, vska, 12 d. 90 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (2 hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Bacovice, far. Řečice červ. — M. náležely někdy klášteru Louňovickému; r. 1420 jsou od krále Sigismunda s jinými ještě vesnicemi klášterskými Janovi ze Svídnice, odjinud z Vlašimi zapsány.

Mašovice, ves, 19 d. 179 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Hořice dolní, far. a býv. dom. Chýnov. U M-vic se dobývá železná ruda.

Mašovice viz Maškovice.

Mašťov, Maščov (*Maschau*), panství (dle smlouvy trhové ode dne 30. prosince 1845

za 840.000 zl. stř.) a město při potoku, na výběžku mělkého údolí, 170 d. 1292 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Kadaň, patr. hr. Černín, 2408 osadníků; děkanský kostel Nanebevzetí P. Marie, při němž jest kaple s hrobkou svob. p. Malovců, r. 1805 od sv. p. Vojtěcha Malovce vystavená, hřbitovní kostel sv. Barbory, který se r. 1384 jakožto farní připomíná, škola, špitál, radnice, vinopalna. Sev. od města na návrší zámek, při němž jest pivovár, vinopalna a rozsáhlá zahrada. Trhy výroční: 1) první neděli v postě, 2) na sv. Filipa a Jakuba, 3) na den Narození P. Marie, 4) v neděli po všech Svatých (každý trh po 8 dní). Trhy na vlnu: 1) první pátek po sv. Jiří, 2) druhý pátek po sv. Jiljí. Týdní trhy každý pátek. Mimo rolnictví a obyčejná řemesla hledí si obyvatelé obzvláště štěpařství a včelařství. M. byl sprvu dvorec knížecí, jejž sobě vysloužil otec čes. vládyky Milhosta, zakladatele konventu Cisterciánského, přivedeného sem z Waldsas r. 1193. Milhost vykázal mnichům místo na návrší sev. od M-va a daroval jim 18 osad, což tehdejší knížecí biskup Český, Jindřich Břetislav, dotvrdil listinou vydanou 20. června 1196. V M-ě však nelíbilo se bratřím, neboť již r. 1199 byl konvent ve společném usnešení Milhosta i Slavka, pána na Oseku a župana Bílinského, přenešen na Osek, kdež pečlivostí Slavkovou vzkvetlo podnes trvající opatství Cisterciánské. V 14. stol. nalezáme v držení M-va Petra Maššovce z Maščova a Bohuslava Gresplina z Maščova, kteří se vedle Jana Hajka z Hodětína a Habarta Hartenbergra připomínají jakožto dobrodincové kostela M-ského. R. 1421 jest M. i s hradem od vojska křižácko-německého vypálen. R. 1444 vládl M-em ryt. Vilém z Nečetin, r. 1532 Václav z Kolovrat, 1542 Jan z Lobkovic a r. 1547 Jáchim hr. Šlik. Král Ladislav dal M. r. 1554 Beneši Kolovratovi na Račově, jenž se stal napotom předkem Kolovratů Mašťovských. Než od těch dostal se M. záhy pánům Hasišteinským z Lobkovic, jimž r. 1599 Jan Jiří z Švamberka a r. 1604 Prokop Dvorecký z Olbramovic v držení následovali. Po bitvě Bělohorské jest M. tehdejšímu držiteli Janu Jindřichu ze Štampachu konfiskován, načež jej r. 1623 Vilém Verdugo od král. komory za 87.000 zl. koupil. Od r. 1662 náleželo panství M-ské ryt., později hr. Golzům, za jejichž vlády M. od cís. Karla VI. (r. 1735) za město povýšen. Po vymření rodu toho hr. Arnoštem Golsem r. 1791 jest M. Vojtěchu Mladotovi svob. p. ze Solopisk právně přiřknut a přešel r. 1838 trhem na hr. Gabrielu z Dietrichšteina, kteráž jej r. 1845 nynějšímu držiteli hr. Eugenovi Černínu z Chudenic prodala.

sv. Matěj v Šárce popisuje se u Dehnic (viz tam).

Matějček, sam. viz Kaliště (okr. Buděj.).

Matějka sam. popisuje se při Lovětíně.

Matějka sam. viz Vyskytná.

Matějov, ves, 11 d. 88 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec ($^3/_4$ hod. záp.) kat. i pol. obc. Kvasejovice, býv. dom. Prčice.

Matějov, sam. náležející do kat. obc. Běstvin (okr. Chotěboř).

Matějovice (*Mottowitz*), ves, 21 d. 129 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýrsko (1 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Dešenice, býv. dom. Bystřice.

Mateřov (nový a starý), ves, 51 d. 446 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Třebosice. M. jmenuje se r. 1227 mezi zbožím kláštera Opatovského, po zrušení kláštera stal se zvláštním statkem, náleževším r. 1534 Divišovi Bošinskému, hejtmanu panství Pardubického, od něhož se ale r. 1537 dostal trhem Janovi z Pernšteina na Pardubicích. M. n. založen na gruntech dvora M-ského.

Matice, sam. u Trní.

Matlanka, sam. viz Zhoř (okr. Sedlčan).

Matna (*Motten*), ves, 26 d. 197 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Jindř. Hradec (1 hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Buk; mešní kaple sv. Jana Nep. obnovena r. 1837.

Matoušů chalupa popisuje se u Pacova.

Matrovice, někdy ves, nyní dv. popl., mlýn a sádky. — R. 1400 uvodí se Mikuláš řeč. Matrovec z Matrovic.

Matrovičky, někdy osada v Boles.

Mattelberg, ves, 9 d. 59 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein ($^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Grossenteich, pol. obc. a far. Vildštein, býv. dom. Altenteich.

Matuškův mlýn viz Kovářov (okr. Žlutice).

Matzdorf, ves na malém potoku, který zde do Fláje spadá, 63 d. 385 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Duchcov ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Fláje.

Matzelbach, ves, 10 d. 91 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Cheb. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M.; opodál kaple P. Marie.

Mauthhaus viz Mýtnice.

Mauthdorf, ves, 37 d. 221 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Tachov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. M.; škola, dv

popl., mlýn, plechárna, vápené lomy a pece. Sam. Brand a Thiergarten.

Mauthof, dv. popl., viz Kodetschlag.

Maxberg, far. ves blíž Bavorského pomezí při silnici, 41 d. 332 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyně (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Kouty, diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. hrabata Rudolf a Fridrich ze Stadionu, 1437 osadníků; kostel sv. Jana Křt. r. 1822 od hr. z Stadion-Thannhausen vystavený jest od r. 1857 farním, škola.

Maxdorf, ves mezi dvěma vrchy, 248 d. 1544 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (1 1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Johannesberg a Smržovka, býv. dom. Smržovka; škola, mlýn, brusírny na sklo.

Maxdorf, ves od hr. Max. Thuna založená, 30 d. 239 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Bělá; myslivna Christianaberg.

Maxdorf, ves, 32 d. 193 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Radvanec, far. a býv. dom. Sloup. Ves tuto založil r. 1757 hr. Josef Maximilian Kinský.

Maximilianka viz Smíchov.

Maxov (*Maxdorf*), ves 1798 založená, 14 d. 83 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Malešov, far. Bykáň.

Maxov viz Pustověty.

Mayerbach, ves na potoku, r. 1811 založená, 29 d. 234 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Stögenwald, far. Vltavice dolní, býv. dom. Krumlov. Obyvatelé jsou nejvíce drvoštěpové.

Mazalov, ves již. od Záblatského rybníka, 44 d. 371 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Světlín, býv. dom. Třeboň; kaple, škola.

Mazanka viz Libeň stará.

Mazourov (*Matzerau*), ves na malém potoku, 16 d. 129 ob. něm., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 3/4 hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Cibotín, far. a býv. dom. Pohled; dv. popl., ovčín, hájovna.

Mažice, ves, 61 d. 418 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Zalší (7 d. k dom. Třeboň).

Mčely, někdy zvláštní, nyní s Dětinicemi spojený statek a far. ves při Nimburské silnici, na úpatí hory Vinice, 111 d. 774 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Nimburk (2 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Dětinice, diéc. Litom., vik. Nimburk, patr. hr. Boos-Waldek, 2267 osadníků; far. kostel sv. Václava, po ohni r. 1652 z novu vystavený, byl již r. 1384 farářem osazen, škola, dv. popl., vinopalna, mlýn. Na vrchu Vinice, lovecký zámeček. K r. 1252 uvodí se Lutobor z M.

Mcelov (*Metzling*), far. ves na potoku Radbuze a při silnici z Horš. Týna do Ronšperka, 52 d. 412 ob. něm., kr. Plz., okr., býv. dom. a pošt. Ronšperk (1 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. hr. Coudenhoven, 1592 osadníků; far. kostel sv. Michala, jejž dle zdejší pamětní knihy Dobrohošt z Ronšperka založil, uvádí se mezi farními již r. 1384 a byl od r. 1599—1625 luther. faráři osazen, škola, mlýn. Mimo orbu a chov dobytka hledí si obyvatelé zdejší také krajkářství, předení a tkalcovství.

Mečeříž viz Mečiříž.

Mečichov, ves, 67 d. 465 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Záboří, býv. dom. Strakonice; kaple sv. Vojtěcha, škola.

Mečín, někdy zvláštní, nyní s Žinkovy spojený statek a městys, 79 d. 588 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Nepomuk (2 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Žinkovy, diec. Buděj., vik. Nepomuk, patr. Jan kn. z Lobkovic, 2019 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše, při němž byla již r. 1384 fara, škola, starý zámek (nyní sýpka), dv. popl., továrna na sirob. (výrob roč. 1200 ctů sirobu za 10.000 zl.). Sam. Nový dvůr. Trhy: 1) v pondělí po sv. Josefu, 2) druhý den po sv. Markétě, 3) v pondělí po sv. Šimonu a Jud., 4) v pondělí po sv. Mikuláši. Týdní trh každé pondělí od sv. Josefa až do sv. Havla. R. 1407 a 1413 uvodí se ryt. Rupert z Tlučné seděním v Měčíně a r. 1414 Radslav z Kočova pán na M-ě. Za dob válek husitských jest M. zpustošen a o svého faráře připraven. R. 1716 vládla M-em hr. Alžběta z Klenové roz. hr. Walmerode, která při kostele zdejším opět duchovní správu založila a M-u r. 1718 práva výročných a týdných trhů vymohla. Později byl M. majetkem hr. Maxim. Törringa z Jettenbachu, od něhož jej r. 1746 hr. Jan Josef z Vrtby koupil a s Žinkovy spojil. Někdy prý zde dolováno na měď a cín.

Mečíř, ves, 33 d. 197 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Křinec (3 d. k dom. Ronov).

Mečiříž, Mečeříž, ves, 75 d. 508 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Slivno dolejší, býv. dom. Brandýs; kostel sv. Kříže připomíná se r. 1384 jakožto farní, škola.

Mečkov, někdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 12 d. 87 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Malinec, far.

Kbely, býv. dom. Žinkovy, dv. popl. — Odtud přijal rod Jeníků příjmí „z Mečkova.“ První známý člen rodu toho jest Vilém z Předslavy, který M. a veškerou državnost svou zastavil Jaroslavovi z Homberka. Syn jeho Vilém Jeník, slavný bojovník a hejtman Táborů v Prachaticích 1421 (od r. 1429 pak hejtman Litomyšlský), obyčejně pan Jeník starší zvaný, vyplatil M. sice r. 1404, avšak r. 1411 prodal jej zase panošům Benešovi a Lévovi z Kydlin. Syn zmíněného Viléma Jeníka, též Vilém Jeník z Mečkova, řeč. Jeník mladší, předčil ještě v umění válečném slavného otce svého, a stal se nejznamenitějším v 15. stol. správcem vozů (r. 1443 bojoval s králem Vladislavem Uherským proti Turkům). Koncem druhé polovice 18. stol. byl M. v držení rodu svob. p. Tunklů, od kteréhož jej r. 1748 Jan Josef hr. z Vrtby koupil a nápotom s Žinkovy spojil.

Mečkov, sam. viz Chramosty.

Mečov, ves, 18 d. 98 ob. čes., kr. Král. Hrád., okr. a býv. dom. Náchod (2$\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Litoboř, far. Hořičky.

Měděné hamry, nyní Bobelova soukenická dílna, viz Otín (okr. Jind. Hradec).

Měděnec (*Kupferberg*), statek a horní město na hřbetu Krušn. Hor, 440° nad mořem, 135 d. 938 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Přísečnice (1$\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Hauenštein, arcidiéc. Praž., vik. Jáchimov, patr. hr. Buquoy, 2542 osadníků; far. kostel z r. 1803—1814, s věží, v níž jest 5 ještě z dřívějšího kostela pocházejících zvonů, škola, radnice, pivovár. Trhy: 1) v pondělí po sv. Vítu, 2) v pondělí po sv. Matouši. — Založení města spadá do prvé polovice 16. stol. a stalo se nepochybně současně s otevřením zdejších měděných bání. V jaké rozsáhlosti někdy zde dolováno, pozorovati lze z množství hald, které se severně od města blíž kaple Početí P. Marie spatřují. S vršku, na kterémž kaple tato stojí, a který od někdejšího dolování naskrz proryt jest, otvírá se obzvláště na jižní a východní stranu daleká vyhlídka, kteráž se klade mezi nejkrásnější v Čechách. R. 1520 byl v držení M-ce Hanuš z Vitzthumu, jemuž se založení města připisuje. Od toho dostal se M. hrabatům Šlikům a a r. 1644 nalezáme v držení statku tohoto vévodu Jul. Frant. z Sachsen-Lauenburka, který jej panství Ostrovskému přivtělil, jehož pány nápotom sdílel. R. 1811 stal se M. zároveň s Hauenšteinem majetkem cís. komory a od té přešel r. 1836 trhem na hr. Gabrielu z Buquoy, jejímuž rodu dosud náleží.

Medenice, sam., popisuje se u Choltic.

Medenice, 7 d. o samotě, popisují se při Nové vsi.

Medhuje viz Metuj.

Medky, veska blíž silnice na Medkovém kopci, 3 d. 26 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko ($\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Ranná, býv. dom. Richmburk.

Medlešice viz Mezilesice.

Medličany, Metličany, někdy dv. popl. (okr. Vlašim.) náleževší Janu Chobotskému z Ostředka, který jej r. 1601 prodal Janu Ostrovci z Královic.

Medlitzhof, dv. popl., popisuje se při Rožmberku.

Medná (*Meeden*), ves, 16 d. 118 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1$\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Srby, býv. dom. Horš. Týn.

Medný, dv. popl. u Holiček (okr. Čes. Dub).

Medný, sam., popisuje se u Skrýšova.

Medonosy (*Medenost*), far. ves v příjemném položení na Liběchovském potoku, 78 d. 434 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Štětí (1$\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Liběchov, diéc. Litom., vik. Úšť, patr. p. Ant. Veit, 975 osadníků; far. kostel sv. Jakuba V. připomíná se již v předhusitské době; zámeček, v němž umístněna jest nyní škola, dv. popl., mlýn. Někdy zde byla tvrz. Janek z Medonos prodal dědiny své a bratra svého v M-ích Vác. z Oslovic za 250 kop gr. (1437).

Medový Újezd viz Újezd medový.

Medvědice, Nedvědice, (*Nedwieditsch*), ves, 79 d. 428 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Milešov, fil. kostel sv. Kateřiny uvádí se r. 1384 mezi farními, škola, dv. popl. s velkou štěpnicí, ovčín. Někdy zde byla tvrz a M. byly zvláštní statek náleževší pánům Vchynským. Na počátku 17. stol. dostaly se Kaplířům z Sulevic z linie Milešovské, kteří zde až do r. 1686 vládli. Po těch zdědil je jmenovaného roku hr. Jan Leopold Hrán z Harasova, jehož rod zde až do zrušení patrimonialního vládl.

Medvězí, někdy osada na býv. Kouřímsku (za Úhřiněvsí), která ve 14. stol. kapitule Vyšehradské příslušela.

Meergarten, Mehregarten, ves částečně na kopci, částečně v údolí blíž levého břehu Vltavy, 14 d. 102 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2$\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Neugebäu. Opodál Pravětínské pustiny.

Měchenice viz Měchnice.

Měchnějov (*Mechniowo*), ves na východní straně soujmenného kopce, 27 d. 186 ob.

čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Divišov, býv. dom. Šternberk, starobylý fil. kostel sv. Martina slohu románského uvádí se r. 1384 mezi farními, na věži v průčelí kostela zvon od mistra Ptáčka s letopočtem 1526. M. náleží od dávných časů k statku Šternberku; neboť r. 1542 Jan Holický ze Šternberku dal jest vepsati v nové desky svá zboží Leštno zámek se vším příslušenstvím, Šternberk s pivovárem, městečkem a vesnicemi, mezi nimiž se i M. uvádí „tak jak předkové jeho posloupně od několika set let v pokojném držení a užívání toho všeho byli.“ R. 1391 zřídil a nadal pan Albert ze Šternberka oltář P. Marie ve far. kostele zdejším.

Měchnice, Měchenice, ves při vtoku potoka Mníškovského do Vltavy, 16 d. 116 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Davle, far. sv. Kiliána, býv. dom. Hradištko. Ves tuto daroval Boleslav III. klášteru Ostrovskému. Ve válkách husitských jest klášteru odejmuta, později však opět získána. Po bitvě Bělohorské dostala se s Hradištkem klášteru praemonstrátů na Strahově.

Měcholupy, statek rytířů Maltánských (s Makovem a Újezdcem dle trh. smlouvy od 4. října r. 1696 za 61.000 zl. a 300 zl. klíčného) a ves, 43 d. 272 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Předslav; mešní kaple sv. Apoleny, zámek r. 1801 od tehdejšího držitele kommendy hr. Leopolda ze Strassoldo vystavený, s parkem, dv. popl., pivovár, 2 mlýny. Někdy zde byla tvrz. — K r. 1245 uvodí se Amcha de Mecholup. Mikuláš z Prahy a z Egerberka daroval dědičně r. 1411 plat svůj věčný, kterýž měl na dědinách Bohuslava z Měcholup v Měcholupích Velkých, na tvrzi, na dvoru a t. d. některým oltářům v kostele Pražském. V první polovici 16. stol. byly M. v držení ryt. Žďárských ze Žďáru. R. 1556, 1572 a 1589 uvádí se ryt. Sedlecký z Oujezdce jakožto držitel statku M-ského. V druhé polovici 17. stol. byl majitelem statku M-ského hr. Adam ze Sinzendorfu, od něhož jej r. 1696 velkopřevor řádu rytířů Maltánských hr. Morsin pro řád svůj zakoupil. V držení kommendy této jest nyní hr. Vojtěch z Klam-Martinic.

Měcholupy, ves při Plzeňské silnici, 52 d. 407 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepom. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Prádlo, býv. dom. Zelená hora.

Měcholupy, statek (dle smlouvy trhové z r. 1860 za 300.000 zl. r. m.) a far. ves, 77 d. 700 ob. něm., kr., okr. a pošt. Žatec (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Žat., patr. poručnictví nad sirotky po Ant. Dreherovi. 1179 osadníků; far kostel sv. Vavřince byl již r. 1384 farářem osazen, zámek s mešní kaplí Zvěstování P. Marie, park, pivovár, dv. popl., vinopalna, mlýn, škola, synagoga. Na začátku 16. stol. byly M. majetkem Bedřicha a Jetřicha Sekerků. Po bitvě Bělohorské spadly na král. komoru, načež je r. 1627 Jan Kryštof Paar koupil. Z rodu toho držel M. ještě r. 1658 Karel Paar. Napotom se střídali v držení statku tohoto rozliční rodové. R. 1793 koupil M. svob. p. Václav Hildprandt, od jehož syna je již r. 1812 hraběnka Rosa z Kolovrat-Libšteinských koupila. Po té sdědila M. r. 1843 kněžna Helena z Lobkovic. V novější době byli v držení statku M-ského hr. z Neipperga a Ant. Dreher.

Měcholupy dolní (*Unter-M.*), ves při silnici do Kutné Hory, 20 d. 163 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M. d., far. a býv. dom. Uhříněves. — Ves tato náležela r. 1562 křižovníkům s červenou hvězdou, od nichž je toho času Jan Ronsperger z Ronsperga za 381 kop 38 gr. míš. koupil.

Měcholupy horní (*Ober-M.*), ves, 19 d. 130 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. M. h., pol. obc. Měcholupy dolní, býv. dom. Uhříněves (5 d. k dom. Petrovickému). Část náleževší k Petrovicům přifařena jest do Čestlic, druhá část pak do Uhříněvsi.

Měchonice, veska, 6 d. 55 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Královic. (2 hod. sev.), kat. obc. Pohled, pol. obc., far. a býv. dom. Zruče; ⅛ hod. vzdálí dv. popl. s ovčínem.

Měchov viz Něchov.

Měchovice, někdy far. ves, nyní předměstí Zálabské u Kolína (viz tam).

Měchurka, vinice, popisuje se u Smíchova.

Měchurovský mlýn popisuje se u Chotče.

Meierhöfen, Maierhöfen, ves, ¼ hod. od levého břehu Ohře, 22 d. 130 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Zvodava, far. Habersbirg. Sam. Haselhof.

Meistersdorf, někdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 186 d. 1207 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Volfartice; zámeček, 2 mlýny. Zde jest mnoho obchod vedoucích se sklem a sklářských dělníků, kteří se broušením a řezáním skla zabývají. V celku se zde počítá 420 brusíren.

Mejšlovice, Meyšlovice, ves blíž Pasovské silnice, 16 d. 155 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Těchařovice, býv. dom. Zbenice, far. Chraštice. Sam. „na Pazderně“ a Čmín.

Mejšlovice viz Majšlovice.

Mejta, sam., viz Roželov.

Měkence, Měkynec, ves, 84 d. 246 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. ($1\frac{3}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Bílské, býv. dom. Netolice; mešní kaple sv. Vojtěcha vystavena od obce r. 1854. — M. slušely r. 1384 k hradu Bavorovu.

Měkovice viz Míkovice.

Měkynec viz Měkence.

Mělčany, Milčany, ves, 23 d. 150 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Dobruška. Blíž silnice o samotě hospoda Zastavilka.

Mělče, Mělice, ves na pravém břehu Labe, 38 d. 285 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Živanice, býv. dom. Pardubice. M. se jmenuje mezi vesnicemi někdejšího kláštera Opatovského, jež cís. Sigmund 1436 zapsal Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Melchiorhütte, sklenná huť náležející klášteru praemonstratů v Teplé (výroba: tabulové sklo).

Mělice viz Mělče.

Melichovský viz Dvořáci Okrouhličtí.

Melinový mlýn viz Skoupy.

Mělnice (*Melmitz*), ves na kopci, 47 d. 369 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. a pošt. Horš. Týn, diéc. Buděj., vik. Hostouň, patr. kněžna Anna z Trautmannsdorfu, 1274 osadníků; far. kostel sv. Jiljí byl již r. 1384 farářem osazen, škola, dv. popl. Někdy zde byla tvrz, po níž se posud některé zbytky spatřují. K r. 1235 uvodí se Kunrád z M. Později byla M. zvláštní statek, v jehož držení se uvádí r. 1651 Jan Krištof Dhumshirn a r. 1658 jakýsi pán ze Starhemberga.

Mělník, ves, 19 d. 117 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy ($2\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Vlkančice, far. Sázava. Na blízku se dobývá bílá hlína, kteréž se upotřebuje k zhotovování tyglíků do skláren a kteráž se i za hranice vyváží.

Mělník, panství allod. (dle odhadu ode dne 10. února 1844 za 920.444 zl. 5 kr.) a král. věnné město s dvěma předměstími, vynikající půvabnou polohou, na výšině celou krajinu ovládající, na pravém břehu Labe, které zde Vltavu přijímá, 201 d. 1765 ob. čes., kr. Praž. (4 míl. sev.), kat. i pol. obc. M., patr. Její Veličenstvo cís. Alžběta, jakožto královna Česká, 4772 osadníků; smíš. okr. úř. (zároveň soud vyšetřovací pro okr. Brandýs, Měln. a Velvar.), bern. úř. I. tř., notar., pošt. úř. s pošt. štací, spořitelna, záložna, hlav. škola, hospodářský odbor pro okr. M-cký, spěv. spolek, kn. chudobinec, nemocnice okresní, nemocnice milosrdných sester (na Podolí), vodárna. Nejpamátnější budovy: Starobylý, někdy královský hrad náležející nyní k panství M-ckému s kaplí sv. Lidmily, udělané prý z té jizby, ve které první tato křesťanská kněžna Česká spatřila světla. Kaple ta jest nejstarší část hradu a pochází zajisté ze 14. stol. — Děkanský chrám sv. apoštolů Petra a Pavla s vysokou věží, jejíž galerie poskytuje překrásnou vyhlídku vůkol. Založení tohoto krásného v gotickém slohu vyvedeného kostela spadá (ač svou nynější podobu teprva v pozdější obdržel době) aspoň do první polovice 12. stol. V kostele chová se velmi vzácný staročeský obraz Umučení Páně na zlaté půdě, krásná stříbrná, $1\frac{3}{4}$ loket vysoká a 11 liber 26 lotů těžká monstrance, pak kalich z r. 1565. — Klášter kapucínů s kostelem sv. 14 Pomocníků, jejž založila r. 1750 Marie Čebišova z Falkenberka. — Pohřební kostel sv. Lidmily r. 1583 od měšťanky Anny Hronové založený, pobořen r. 1639 od Švédů, načež r. 1678 opět vystaven jest. — Kaple nejsv. Trojice (r. 1588 zal. a r. 1605 obnovená) $\frac{3}{4}$ hod. od města na kopci Chlumku, kdež o pouti vinaři jindy od majitelů vinohradů častováni bývali a kdež se v ten den posud na tisíce lidí scházívá. — Kaple sv. Jana Nep. (blíž předešlé), náležející Mělnickým pravovárečníkům. — Radnice, starobylé to stavení s kaplemi sv. Jakuba a sv. Barbory. V kapli sv. Barbory, kteráž již r. 1398 slavně jest posvěcena, chová se uměle ze dřeva vyřezaná číše ze 16. stol., pak kancionál z 15. neb 16. stol. Na náměstí veliká, 114 čes. loket hluboká studně, v níž nalezeno jest před několika lety několik děl, která Švédové r. 1642 při svém odchodu z M-a tam vmetali a kteráž jsou nyní v radnici na památku postavena. Trhy výroční, dobytčí a koňské: 1) ve čtvrtek po sv. 3 králích, 2) druhý čtvrtek v březnu, 3) v pondělí po sv. Filipu a Jakubu (trvá po 8 dní), 4) v pond. po sv. Petru a Pavlu, 5) ve čtvrt. po Nanebevz. P. Marie, 6) ve čtvrtek po sv. Havlu, 7) na sv. Ondřeje (po 8 dní). Týdní trh každé úterý. Obyvatelé hledí si mimo rolnictví a obyčejná řemesla ovocnictví, hlavně pak pěstování vína, kteréž od pěti set let v Evropě chvalně známo jest. — M., někdy hrad plemene Pšovanů, nazýval se původně Pšov a stál tam, kde nyní místo Šopka (Pšovka). Okolo r. 870 náležel lechovi Slaviborovi, otci sv. Ludmily, kterýž v legendách a u Dalimila župan kraje Mělnického slove. Záhy určen byl hrad M-cký za doživotné sídlo kněžen a potom královen Českých; neboť je co ta-

kové držela již vdova po Boleslavovi II., Pobožném († 999) Emma, dcera krále Burgundského. Královna tato razila na Mělníce peníze, které mají na jedné straně nápis „Hema regina“ a na druhé „Civitas Melnic.“ R. 1125 věnoval Kosmas kroniku svou Šebířovi, proboštovi zdejšího kostela. Dle listiny Anežčiny náležel devátý trh z M-a klášteru Svatojiřskému. Otakar II. potvrdil 1268 kostel sv. Vavřince v M. se vším nadáním řeholníkům sv. Augustina, povýšil M. za město královské a udělil mu 25. září 1274 právo vlastní lodi stavěti a po nich sůl, slanečky a jiné zboží dopravovati. Po smrti Otakarově byl M. vlastnictvím manželky jeho, královny Kunhuty. Za panování Václava II., jenž městu veškeré privileje potvrdil, přivtěleno proboštství zdejší se všemi statky a příslušenstvím kapitule u všech Svatých v Praze, načež zaniklo, jak se zdá, za příčinou nedostatečných příjmů docela ku konci 16. stol. Když Eliška, poslední Přemyslovna, r. 1319 v rozepři se svým manželem kr. Janem tomuto hrad Pražský odevzdala, ustoupila na M., kdež nápotom často se zdržovala. R. 1327 založila u M-a špitál a odevzdala duchovní jeho správu cisterciákům Zbraslavským. R. 1412 připomíná se klášter sv. Vavřince pod M-em, zákona bratří poustevníků. Karel IV., jenž se stal zvláštním dobrodincem M-a, opatřil město nadáními, dal v okolí zdejším revy burgundské vysázeti, a vyhlásil známým zákonem „Majestas Carolina“ M. za město věnné, které jen v čas nouze zastaveno, avšak nikdy prodáno býti nemělo. K zámku zdejšímu slušel tehdáž jistý počet len rytířských, z nichž však jest většina buď zamlčena buď stracena; zbylo jen několik dvorů lenních a sice: Mličkovský, Zikmundovský, Křížovský, Pešulovský a Hrušovský v Postřižíně, Pervolfovský a Pišlovský v Kozarovicích. R. 1421 uzavřeli měšťané zdejší, až dotud katolíci, zastrašeni osudem Berouna a jiných měst, přistoupiti ke čtyrem artikulům Pražským, brzo na to však měli tam zase své sídlo královští hejtmané, z nichž sejmena se připomínají r. 1427 Mikuláš z Caisperku a r. 1429 Vaněk ze Zhoře. R. 1437 zapsal cís. Sigmund manželce své Barboře Cilské, jakožto korunované královně České, mezi jinými M., kdež potom od r. 1441 měla stálé své sídlo. V letech 1438, 1439 a 1440 scházeli se tu opětně náčelníci strany, kteráž Kasimíra Polského na trůn Český dosaditi chtěla, avšak někdy sem přijížděli na důležité promluvení také někteří náčelníci strany protivné. Po smrti velikého krále Jiřího usadila se na M-ce druhá jeho manželka Johanka z Rožmitála, kteráž zde 1. listop. 1475 zemřela. Z pozůstalosti její připadl M. vedle jiného ještě zboží synu jejímu králevici Jindřichu, avšak s výminkou neprodleného navrácení koruně, jakmile by král Vladislav II. složil ustanovenou výplatní sumu, což se také v skutku brzo stalo. Nedlouho na to jest však M. opět zastaven pánům z Gutenšteina. R. 1537 postoupil Albrecht z Gutenšteina M. za 4500 kop Krištofovi z Vartemberka, od kteréhož přešel na nejvyššího sudího království Českého Zdislava Berku z Dubé a z Lípy. Za něho započalo velmi skvostné přestavování jedné strany zdejšího zámku, kterážto stavba teprv po jeho smrti od jeho strýců a dědiců Zbyňka a Zdislava Berků z Dubé a Lípy dokonána jest. Za vlády Berků z Dubé stálo město M. k straně nekatolíků, kteří Ferdinandovi pomoc odepřeli; že však ještě v čas o milost žádalo, uložena mu od vítěze Ferdinanda jen mírná pokuta. R. 1579 dostalo se zástavné zboží M-cké Jiříkovi staršímu Popelovi z Lobkovic a po jeho pádu Jáchimovi z Kolovrat i synovi jeho Janovi. Později jest M. od královny Anny, manželky Matiáše vyplacen, ale opět znova zastaven Vilémovi Kynskému, po němž jej nepochybně ujal hned Jakub Horčický z Tepence, a když tento pro příchylnost svou k jesuitům a pletichy u věcech náboženských se země na věčné časy jest vypovězen, uděleno zboží M-cké usnešením sněmovním r. 1619 v zástavu ryt. Václavovi Šťastnému Pětipeskému z Chýše a Egerberka. Po bitvě Bělohorské jsou však tomuto veškeré statky konfiskovány a M. udělen Ferdinandem II. r. 1623 Vilémovi hraběti z Chlumu a z Košumberka v zástavu za dluh 200.000 zl. větším dílem slíbených náhrad za škody utrpené od známého vyhození oknem. R. 1631 opanovali M. Sasíci, 1640 Banerovi Švédové a 1643 uhostil se zde nástupce Banerův Linhard Torstenson. Nepřátelskými vpády a rozličnými nehodami ubylo však důchodů M-a v míře takové, že Slavata zástavu raději za přiměřenou náhradu vrátil; M. jest pak r. 1645 znovu zastaven Heřmanovi Černínovi, prvnímu hraběti z Chudenic. Po jeho smrti (7. března 1651) zdědil veškeré po něm pozůstalé jmění Humprecht Jan hr. Černín na Choustníku, jehož syn a dědic Heřman Jakub (nar. 1659) zástavní panství Mělnické 3. ledna 1687 od komory k držení spupnému koupil. Mladší jeho syn František Antonín jal se zámek M-cký přestavovati, což se mu ale brzo pro různice s měšťanstvem znechutilo. Při té příležitosti sluší podotknouti, že město M. vydobylo se záhy z područí zámku, zvlá-

ště pak nařídil cís. Matiáš r. 1612, aby držitelé zámku a panství M-ckého měšťanům ve vykonávání práv a svobod jejich nijak nepřekáželi. František Antonín hr. Černín zůstavil jedinou dceru, která se vdala r. 1753 za Augusta Antonína knížete z Lobkovic, přinesši mu věnem panství M-cké. Po jeho smrti (20. července 1790) zdědil M. a ostatní statky jediný syn její Antonín Isidor kníže z Lobkovic, jehož rod až posud v držení M-a se nachází. Z četných požárů, které město zachvátily, připomínáme požáry r. 1652 a 1681, kdež pokaždé skoro celé město v rum a popel jest obráceno. V M-ce nar. 1'. dub. 1808 chvalně známý národní komponista kněz J. P. Mich. Martinovský, ředitel vyšší reálky v Rakovnica. Od M-a počíná lodní splavnost Labe. Obci Mělnické náleží statek Přívory.

Měňany, ves, 44 d. 289 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Liteň; vápenné lomy. Za dob zřízení patrim. náleželo 6 d. k Král. Dvoru, 4 d. k Praskolesům a 10 d. tvořilo zvláštní statek náležející městu Berounu.

Menčice, ves, 199,92 sáhů nad mořem, 15 d. 98 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčan (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Všestary, býv. dom. Kostelec nad černými lesy. Opodál mlýn Lukavice. M. postoupil směnou r. 1407 Kašpar Čotr z Prahy a Tehova klášteru sv. Karla na Novém městě Pražském.

Mendryk, ves, 94 d. 576 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Janov; lovecký zámeček z r. 1775, veřejná kaple sv. Huberta, rozsáhlá obora ($^1/_2$ hod. za vsí) s obydlím pro chmelaře. Ves tato založena r. 1617 a pojmenována M. ku poctě manželky Vratislava z Pernšteina Marie Mendriquez de Lara.

Měník viz Mněník.

Menoslav?, někdy ves s podacím kostelním (v býv. Budějovsku), dekanatu Doudlebského.

Menoušek viz Dvořáci Okrouhličtí.

Mensdorf, sam. konskribovaná k Bržínu (okr. Manětín).

Mentouře, Mentoury, ves, 41 d. 202 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Jenšovice, býv. dom. Chroustovice. Opodál soujmenný rybník.

Merbotice, Merboltice? (*Mertendorf*), far. ves v údolí na soujmenném potoku, 193 d. 1085 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Benešov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Konojedy, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. p. Anna Meierová, 1434 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny, z r. 1709, škola, 3 přádelny na bavlnu, olejna, 3 mlýny. — Na blízku ledová sluje řeč. Eislöcher cedičovými balvány obklopená, v nížto za leta nejparnějšího rampouchy se tvoří. — Petr z Těchlevic prodal r. 1411 dvanácte kop gr. platu ročního holého a věčného, jež na dědictví svém v M-cích měl, klášteru sv. Kateřiny v Novém městě Pražském za 120 kop gr. pr. Zápis ten jest r. 1545 převeden od Viléma Konojedského z Pojetic na ves Mukařov.

Měrčín viz Měřín.

Meretitz (Miřetice?), ves, 27 d. 150 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 hod. záp.), kat. obc. M., far. Radonice, býv. dom. a pol. obc. Vintířov.

Mergenthal malý (*Klein-M.*), ves v údolí na potoku, 77 d. 478 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. M. m., pol. obc. a far. M. velký, býv. dom. Zákupy; mešní kaple sv. Jana Nep., mlýn, bělidla. Sam. Dreihäuser.

Mergenthal velký (*Gross-M.*), far. ves v údolí na potoku, 289 d. 1810 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Cvikov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M. v., býv. dom. Zákupy, diéc. Litom., vik. Jabloň., patr. J. V. cís. Ferdinand I., 3953 osadníků; far. kostel sv. Maří Magd., škola, přádelna na bavlnu, 3 mlýny, bělidla. V pondělí po sv. Maří Magd. odbývá se tu hlučný trh.

Meřenice viz Miřenice.

Měřička, mlýn, popisuje se u Arnoštovic (okr. Pacov).

Měřím viz Miřín.

Měřín, Měrčín, ves 20 d. 154 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepom. ($1^3/_4$ sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Vrčany, býv. dom. Zelená hora.

Merkelsgrün, ves na potoku Bystřici, 16 d. 129 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Hroznětín, býv. dom. Ostrov; r. 1817 založ. továrna na kartouny, mlýn, myslivna.

Merklín, panství allod. (dle trhové smlouvy ode dne 15. března 1770 za 255.000 zl.) a městys na soujmenném potoku, u paty vrchu Hůrky, 151 d. 1082 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Přestice ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Lukavic., patr. Jan hr. Kolovrat-Krakovský, 3617 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše r. 1590 od hr. Frant. Zdeňka Novohradského z Kolovrat nově vystavený, byl již r. 1384 farářem osazen, vyhořel r. 1817, načež nynějším držitelem opět jest obnoven; zámek r. 1824 na místě dřívějšího nynějším držitelem vystavený, škola z r. 1814, pivovár, vino-

palna, cihelna. Trhy: 1) v pondělí po sv. Trojici, 2) na sv. Vavřince, 3) v pondělí po sv. Martinu. Sam.: Bijadly (Biadl), dv. popl., a ovčín. Někdy zde byl kostel sv. Vavřince, který se uvádí již r. 1384 mezi farními. R. 1787 jest kostel tento zrušen a na sýpku přestavěn. Dolce, 2 hajnovny; Chobot, hajnovna; rasovna; Zieglerova tavírna s obydlím pro správce; Lamblova hospoda. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem rytířů Merklínských z M-a, jimž se též založení far. kostela zdejšího připisuje. K r. 1379 podepsán co svědek Bohuslav z M-a. Rod Merklínských kvetl ještě r. 1720. Okolo r. 1521 náležel M. Hynkovi a Petrovi bratřím nedílným z Chříňova a ok. r. 1595 ryt. z Říčan, r. 1643 Vilémovi z Klenového a z Janovic, r. 1668 svob. p. Jakubu Berchtoldovi a po něm výše jmenovanému hr. Frant. Zdeňkovi Novohradskému z Kolovrat, jemuž Antonín z Watterfortu v držení následoval. Ten prodal M. hr. Ferdinandovi z Morzina, od něhož jej opět r. 1770 jeho bratr Petr hr. Morzin koupil a se statky Ježovem a Pteninem v jedno panství spojil. Po jeho smrti zdědil M. r. 1815 jeho vnuk Hanuš hr. z Kolovrat-Krakovský, kterýž posud v držení allod. panství tohoto jest. Na blízku M-a se dobývá výborné kamenné uhlí.

Merklov, Mrklov (*Markelsdorf*), ves, 77 d. dílem v údolí při soujmenném potoku, dílem po horách, 671 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Štěpánice horní; mlýn.

Merklovice, ves, 103 d. 601 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Vamberk. Na blízku se láme pískovec.

Merklovice viz Zdoňov.

Měrunice (*Meronitz*), far. ves, 83 d. 466 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Bílina (2 hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Libčeves, diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. kn. Lobkovic, 1306 osadníků; far. kostel sv. Stanislava, jenž se již r. 1384 mezi farními uvádí, škola, dv. popl., ovčín, mlýn, myslivna. Někdy zde byla tvrz. V 15. stol. náležely M. Kaplířům ze Sulevic. R. 1486 uvodí se Vaněk ze Sulevic a z Měrunic.

Mersdorf, ves, 36 d. 234 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Bastianperk (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Schönlinde; škola.

Mersdorf, ves na Kotvinském potoku, 84 d. 172 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Radnice, býv. dom. Klášterec; škola, mlýn s pilou.

u Města Brna viz Nový Hradec.

Městec Heřmanovo viz Heřmanův Městec.

Městec, ves na Chrudímské silnici, 59 d. 317 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Chroustovice. Opodál M-ký háj, bažantnice, myslivna a hajnovna.

Městec, ves, 28 d. 166 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nov. Měst. n. M. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Jesenice; dv. popl. — Někdy zde byla tvrz. R. 1497 prodal Bořek Dohalský z Dohalic mezi jinými ves M. Mikulášovi mladšímu Trčkovi z Lípy a z Lichtmburku.

Městec, někdy městečko, nyní ves u potoka Dědiny, 24 d. 178 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1¼ hod. jih. záp.), kat i pol. obc. M., far. Vys. Újezd; mlýn.

Městec, Městečko (*Stadtl*), far. ves v malebné krajině, částečně v údolí, částečně po stráni u Rakovnického potoka, 88 d. 856 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Křivoklát, patr. kn. Fürstenberg, 2367 osadníků, pošt. Rakovník a Křivoklát; far kostel sv. Jakuba Vět. byl zde již v předhusitské době, škola (patr. obec), cihelna.

Městec Heřmanův viz Heřmanův Městec.

Městec Králové viz Králové Městec.

Městečko, ves při silnici do Prahy blíž pravého břehu Sazavy, 14 d. 125 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Poříčí, býv. dom. Konopiště (6 d. k dom. Pišely).

Městečko, Místečko (dle Palackého Olbramovice, též Městečko Olbramovice) ves při silnici do Prahy, 12 d. 89 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a far. Otice (¾ hod. sev.). kat. i pol. obc. Olbramovice; mlýn. — M. náleželo někdy k rozsáhlému panství Leštenskému. R. 1664 koupil od Anny Albertiny z Říčan, paní na Leštně, ryt. Jan Fridrich Šoffman z Hemrlesu pro sirotky po Václavovi Vrochynovi z Reptův ves Olbramovice s M-em a Semtínem, než již r. 1762 prodáno zboží toto Ferdinandovi hr. z Vrtby a na Oticích. Připomenouti dlužno, že jmeno vesnice této zavdalo snad příčinu k domněnce, že zde městečko Olbramovice stávalo.

Městečko, ves na potoku Chotýšance, 24 d. 218 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Chotýšany. Sam.: Smikov, mlýn při velikém rybníku, 45 □ jiter (¼ hod.),

Baba, hajnovna (blíž předešlé), Věšníky, dv. popl. a ovčín, někdy ves a tvrz, původní to sídlo rytířů nazvaných odtud Věšnických z Věšník (ostatně viz Věšníky), Lhotka, dv. (1/4 hod.) a Kojetice (v. t.), dv. popl. (1/4 hod. sev. vých.). — Jetřich Lukavecký z Lukavce prodal před shořením desk zemských r. 1541 dědictví své Chotýšany, k němuž i M. náleželo, Mikulášovi a Janovi bratřím Chobotským z Ostředka. R. 1601 koupil ves M. a dvůr Metličany od ryt. Jana Chobotského z Ostředka za 3550 kop m. Jan Vostrovec z Kralovic.

Městečko viz Městec (kr. Praž.)

Městiště, někdy osada v býv. Klatovsku.

Město, Místo (*Platz*), městečko, 59 d. 363 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Chomútov (2 3/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Hagensdorf, diéc. Litom., vik. Chomútov, patr. hr. z Wolkensteina, 690 osadníků; far. kostel nejsv. Trojice r. 1572 založ. stál druhdy na náměstí, obořen v 30-leté válce od Švédů, vystavěn jest pak nově na nynějším místě za městečkem, škola, dv. popl. Opodál 3 mlýny, dratárna. Na skalnatém výběžku Rudohoří as 1/2 hod. od městečka M-a strmí zbytky hradu Hasišteina (viz tam), náležející mezi nejkrásnější zříceniny naší vlasti. — Když Leonard ze Štampachu r. 1623 odsouzen jest dvou třetin svého jmění, odprodal M., Hasištein a Hagensdorf hr. Jaroslavovi Bořitovi z Martinic za 172.000 rýn.

Město dolejní viz Lipnice dolejní.

Město nové viz Nové město.

Město staré viz Staré město.

Město židovské, část předměstí Plhova v Náchodě (viz tam).

Městská Habrová viz Habrová městská.

Městská Lhotka viz Lhotka městská.

Měšetice, ves na Sedleckém potoku, 45 d. 317 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Chlumec (16 d. k dom. Lidkovic.); dv. popl., mlýn. — M. byly někdy zvláštní statek náleževší (dle Sommera) r. 1392 Přibíku Lukovi z Měšetic; k 1455 a 1475 připomíná se Mikuláš z M.

Měšice, velmi úhledná a souměrně vystavená ves, 34 d. 274 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (2 hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Mirovice, far. Libesnice, býv. dom. Pakoměřice; zámek hraběte z Nostic s mešní kaplí sv. Alžběty a rozsáhlou štěpnicí, dv. popl., bažantnice. — Na zámku zdejším (vyst. r. 1767—1775), jenž jak výstavností tak i vnitřní úpravou vyniká, postaven byl r. 1775 prof. Jos. Tadeášem Klinkošem první bleskosvod v Čechách dle způsobu Franklínova. Někdy zde byla tvrz.

Měšice, statek (dle smlouvy trh. ze dne 2. září 1854 za 186.000 zl. stř.) a ves při silnici do Jihlavy, 65 d. 583 ob. čes., kr. i okr. a far. Tábor. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M. (8 domů náleželo k dom. Tábor.); zámek s kaplí sv. Jana Nep., dv. popl., pivovár, vinopalna. Sam.: Zástav, myslivna s hajnovnou. M. náležely okolo r. 1680 p. Kateřině Barboře Kořenské, od níž je koupil hr. František Ferdinand z Küenburga. Později dostaly se v držení hr. z Joyeuse, cís. generála a pána na Malém Sivry (zámku v Lotrinkách), který zde také r. 1765 zemřel. Okolo r. 1790 náležely M. dědicům Ritterwaldským, od r. 1798—1817 sv. p. Henigerům z Euberga, napotom sv. p. Janu Schmidtgrabnerovi a r. 1821 sv. p. Antonií ze Stillfrieda, která je však již r. 1834 prodala Vilémovi Elsenwangerovi. V držení statku M-kého jest nyní vdova po sv. pánu Josefovi Wimmerovi.

Mešno, far. ves na lesnaté výšině, 25 d. 188 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Štáhlavy (6 d. k dom. Pořič.), arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. kapitula metropol. kostela Praž., 1107 osadníků, pošta Rokycan. a Spál. Poříčí; far. kostel nejsv. Trojice, jenž se uvádí již r. 1384 mezi farními, škola. Na blízku rozvaliny hradu Homberka (viz tam).

Metanov, ves, 37 d. 316 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Častrov, dv. popl.; sam. Hronaš, mlýn.

Metel, Metly, dv. popl. a mlýn, popisuje se u Nitovic (okr. Veselský).

Metelsko dolní (*Unter-Medelzen*), ves na potoku, 19 d. 139 ob. něm., kr. Plz., okr., býv. dom. a far. Horš. Týn (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M.; dv. popl. — Někdy zde byla tvrz. Dědinu M-skou daroval Gotpold bez jednoho lánu klášteru Kladrubskému.

Metelsko horní (*Ober-Medelzen*), ves při silnici do Boru, 18 d. 103 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Křakov. Blíž této vsi jest as 3/4 hod. dlouhá a široká rovina řeč. Reichstag, které se co pastviny užívá.

Mětice, Mnětice, ves na Chrudimce, 46 d. 354 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Dašice; škola, mlýn. Opodál sam. Štětín, mlýn. Někdy zde byla tvrz. K r. 1244 připomínají se Bohuslav a Fabian bratří z M.

Mětikalov (*Meckel*), far. ves, 42 d. 255 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (1 hod. jih.

vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Mašťov, arcidiéc. Praž., vik. Hrosnětín, patr. hr. Eugen Černín, 393 osadníků, pošt. Bochov a Doupov; kostel Navštívení P. Marie z r. 1788, škola. Sam. Wahlmühle a Grubmühle.

Metličany, far. ves, 15 d. 96 ob. čes., kr. Jič., okr., kat. i pol. obc. a pošt. Bydžov (1/4 hod. vých.), býv. dom. Sloupno (5 d. k dom. Bydžov.), diéc. Král. Hrad., vik. Bydžov, patr. opat Broumov, 2735 osadníků; kostel sv. Jakuba V., r. 1768 nově vystavený, uvodí se již v předhusitské době. Na zvonech nacházejí se letopočty 1559 a 1565.

Metličany viz Medličany.

Metlice, sam. popisuje se u Šebířova.

Metlín (*Mödling*), někdy dvůr, nyní 2 selské živnosti, jež se popisují při vsi Vetřní (okr. Krumlov). R. 1392 uvodí se Markvart z Metlína, jenž toho času dědiny své ve vsi Vetřní prodal Petrovi z Višně. R. 1603 prodal Jan Višně na Pasovařích mezi jinými i dv. M. obci Krumlovské.

Mětluky viz Pnětluky.

Metly, někdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 35 d. 224 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Kasejovice, býv. dom. Lnáře; mlýn.

Metrnich nový viz Neu-Metternich.

Metuj, Medhuje (*Mathe*), ves v údolí na Metuji, která odtud nese své jméno, 40 d. 254 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a far. Police (1 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Žďár; škola.

Metuje německá, Medhuje n. (*Deutsch-Mathe*), ves naproti předešlé na pravém břehu Metuje, 22 d. 142 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police, kat. i pol. obc. M. n., far. a býv. dom. Starkov; dv. popl., mlýn.

Meyšlovice viz Mejšlovice.

Meyto (*Mauthstadt*), ves při potoku, 17 d. 142 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Hořice, býv. dom. Krumlov.

Mězholez, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 48 d. 369 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Slavikovice, býv. dom. Chuděnice; dv. popl.; mlýn. Sam.: Luha 5 d. a Zalč, hajnovna. V 17. stol. byli v držení statku M-ského Sudové z Řenec. R. 1715 koupil M. hr. Rudolf Černín od ryt. Frant. J. z Campion a přivtělil jej panství Chudenickému.

Mezholezy, ves, 28 d. 210 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Suchdol, býv. dom. Malešov; dv. popl. náleževší až do r. 1773 jezuitské koleji Kutnohorské, po jejím zrušení pak študijnímu fondu; vápenné lomy a pece.

Mezhoří, ves mezi vrchy Tuhoštěm a Bělčem, 26 d. 195 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov, (2 1/4 hod. sev. záp.), kat. obc., M., pol. obc. Lhovice, far. Švihov, býv. dom. Chuděnice (viz Lhovice).

Mezi (*Messing*), ves mezi soujmenným a Doubravickým vrchem, 24 d. 133 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (1 1/4 hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Újezd, far. Luková, býv. dom. Nečtiny; mlýn.

Mezihoří, ves, 13 d. 83 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. Horka, pol. obc., far. a býv. dom. Chrast; myslivna. Sam. Silnice.

Mezihoří, veska po obou březích Javorky, 10 d. 66 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Mlazovice; mlýn s pilou a hajnovna (náleževší k dom. Holovous, a 1 d. k dom. Bělohrad.).

Mezihoří, ves, 21 d. 166 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Soběhrdy, far. Vranov, býv. dom. Konopiště; vápenné lomy. R. 1428 prodala Markéta pozůstalá vdova po p. Václavovi z Dubé, paní Perchtě ze Šternberka seděním na Konopišti statek Dubský, k němuž tehdáž i ves M. slušela.

Mezihoří, ves, 19 d. 147 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Tynčany, far. Počepice, býv. dom. Petrovice. M. náleželo někdy znamenitému opatství Milevskému. R. 1470 zapsal král Jiří mezi jinými ves M. p. Jencovi z Janovic na Petršpurce.

Mezihoří viz Police.

Mezikłasí, ves, 26 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Lipnice; mlýn. R. 1453 koupil Jindřich z Říčan některé dědiny v M. od Anešky z Heršteina.

Mezileší (*Mesletsch*), ves na malém potoku, 67 d. 432 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (2 3/4 hod. sev. vých.), kat i pol. obc. M., far. Hořička, býv. dom. Smiřice. Pozemky druhdy vrchnostenské, kteréž byly odhadnuty za 94.500, koupil r. 1863 Jan Liebig s panstvím Smiřickým.

Mezilesí (*Mezles*), ves, 77 d. 513 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Měst. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Slavoňov, býv. dom. Náchod (6 d. k dom. Nov. Měst.).

Mezilesí (*Meziles-Thein*), statek (dle trh. smlouvy ode 11. června 1847 za 60.000 zl. ve stř. a 60 duk. klíčného) a ves, 38 d. 328 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. Týmova ves, far. Lukavec; fil. kostel sv. Jakuba V. (patr. pán

Ferd. Theer uvodí se r. 1384 mezi farními kostely dekanátu Řečického, škola; dv. popl., pivovár, vinopalna. Opodál Ondráků v mlýn. V první polovici 17. stol. dostal se statek M. trhem rodině Jeníků z Bratřic. R. 1760 držel M. Ignác Ubelly ze Siegburka, a po něm dostal se statek ten Obiteckým z Rabenhauptu, kteří jej s krátkou přestávkou drželi ještě r. 1786. R. 1806 koupil M. Vojtěch Dvořák, r. 1810 hr. Lud. Pourtales, 1821 hr. Karel Reya a r. 1825 hraběnka Rosalie Voračická, která je prodala svob. pánům ze Sterneka. Nyní náleží statek M. p. Ferdinandovi Theer-ovi.

Mezilesí, sam. u Benetic (v. t.).

Mezilesice (*Medleschitz*), statek allod. (dle trh. smlouvy ode dne 30. června 1810 za 234.000 zl. a 600 zl. klíčného) a ves, 51 d. 367 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Mikulovice; zámek se zahradou, pivovár, závod na vyrábění líhu, dv. popl., myslivna. Sam.: Holíčko a Kozojedy. — M., jež nesou jméno zakladatele svého Mezilesa, jsou původištěm staročeské rodiny vladické Hrochův z Mezilesic. Výslovní zmínka o M-cích činí se poprvé k r. 1229. R. 1408 uvodí se Jan, Matěj a Mareš z M. a r. 1415 Bužek z M., který přivěsil vedle jiných pánů a vládyk z okolí Chrudimského pečeti své k listům zaslaným otcům Kostnickým za příčinou upálení M. Jana Husa a uvěznění M. Jeronýma Pražského. V druhé čtvrti 15. stol. náleželo zboží M-cké několika držitelům, z nichž r. 1437 Bonuše z Rozhovic zapsala Litvínovi z Janovic a dětem jeho 700 kop gr. na dědinách svých M-cích, Rozhovicích a Ostřešanech. R. 1457 prodal Prokop z M. dědictví své v M-cích, dva pruty dědiny mezi silnicí Chrudimskou Sigmundovi Zichovi z M. a dědicům jeho za 16 kop gr. Sjezdu v Čáslavi r. 1440 zúčastnil se Jan Hroch z Mezilesic, který brzy na to i Hrochova Týnce získal. Zejména připomínají se ještě Mikuláš z M. r. (1504) a Abraham Hroch z M-c, král. rada a prokurator, který ok. r. 1594 zemřel. Začátkem 16. stol. opanoval větší část statků M-kých Jan Absolon z Ledské, prodal je však r. 1538 Divišovi Bošinskému z Bošejova, jehož potomci skorem sto let na zdejší tvrzi seděli. R. 1630 náležela tvrz i dv. popl. Petru Hubríkovi z Hendersdorfu; r. 1660 náležely zpustlé následkem 30leté války M. paní Evě Kustošové z Glouchova, při kterémž rodě až do r. 1716 zůstaly; napotom přešly koupí na Oktaviana Ladislava z Valdšteina na Hlušicích, jehož dcera Barbora provdaná Bathyanová je r. 1729 Terezii Rašinové z Rizmburka prodala. Sňatkem její dcery Marie Terezie dostaly se svob. pánům z Vernieru. Frant. svob. pán z Vernieru postoupil pak r. 1802 M. Ferdinandovi z Aratorů a Kateřině Vokounové z Vokounisu. R. 1810 koupil M. za 234.000 zl. Královéhradecký biskup hr. M. Tadeáš z Trautmannsdorfu, po němž je r. 1815 bratr jeho Jáchym hr. z Trautmannsdorfu zdědil, při jehož rodě až podnes trvají.

Meziluží, ves 19 d. 111 ob. čes., kr. Bol., okr. Sobotka (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dobšice, far. Libošovice, býv. dom. Kost. — Sam.: Dehetník a Pleskota.

Mezimostí, starobylý městys, od města Veselí toliko Lužnicí, do níž zde Nežárka spadá, odloučený, 123 d. 781 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Veselí, kat. i pol. obc. M., býv. dom. Třeboň; mešní kaple sv. Floriana z r. 1715, radnice, obecní pivovár. Trhy: 1) na sv. Dorotu, 2) na sv. Floriana, 3) v pondělí po sv. Martinu. Sam. Klobásna, myslivna a Krkavec, mlýn. R. 1359 seděl na zdejší tvrzi Jeník z Mezimostí. R. 1380 bylo M. v držení Tobiáše z Mezimostí, od něhož se dostalo trhem Vilémovi z Rožmberka.

Mezina, sam. blíž Mal. Uhřína (viz tam).

Mezipotočí (*Nespoding*), ves u paty Slavkovské hory, 24 d. 159 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Kájov. Sam. Rodelmühle. Od 14. až do počátku 17. stol. drželi M. Višňové z Větřní, kteří se odtud také z Mezipotočí zvali. R. 1603 prodal Jan Višně mezi jinými ves M. obci Krumlovské, při kteréž M. napotom zůstalo až na naši dobu.

Meziradý (*Meseritz*), 2 selské statky, jež se popisují při Burborgu.

Mezilíší (*Uretschlag*), ves při silnici z Kaplice do Puchéře, 69 d. 340 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Malonty, býv. dom. Nové hrady; mlýn.

Meziříčí, Mezříč, Měříč, far. ves na široké planině mezi osadami, odkudž snad také její jméno pochází, 209 d. 1288 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a pošt. Opočno (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Král. Hrad., vik. Opoč., patr. kn. Kolloredo, 2701 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny, jenž byl ve 14. stol. farním, pochází z roku 1742, škola, na blízku hojnost rašeliny. Sam.: dv. popl. Ostrov a Vranov, myslivna Mochovec, bažantnice, Braný, někdy myslivna. Na blízku jest jezírko „Litá,“ které nikdy nezamrzne. — M. bylo původně majetek královský uprostřed lesů, nač něm. Kunigswald ve 14. stol. poukazuje. Na sklonku 14. stol. byl držite-

lem M. Hynek Hlaváč z Dubé a z Třebichovic. Za času rozbrojů náboženských náleželo M. Hynku Krušinovi z Lichtenburka, který je r. 1437 M. Hloškovi ze Žampachu a na Bolehošti prodal. Později připadl statek M. králi, který jeho r. 1456 Vratislavovi z Mitrovic postoupil. Okolo r. 1524 připomíná se vladyka Jan Tamchyn z Doubravice a z Mezisříčí. V druhé polovici 16. stol. drželi M. páni Opočenští, jimž až podnes náleží.

Mezisvětí, 3 d. na Chrudimce 34 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. záp.?), kat. obc. Křižanovice, pol. obc. Licibořice.

Mezlevo, osada někdy v župě Plzeňské, odkudž náležela klášteru Kladrubskému rodina Kayna oráče.

Mezné, ves, 33 d. 274 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Božejov, býv. dom. Nov. Rychnov. Někdy zde byla tvrz. R. 1527 připomíná se Oldřich Mezenský.

Mezné (Mezny?), ves na kopci, 13 d. 106 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1$^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Nosetín, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec. Sam. Kozlov.

Mezné, ves, 49 d. 457 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Střezimíř, býv. dom. Jistebnice.

Mezné, ves 12 d. 102 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2$^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Vysoká, pol. obc. a býv. dom. Kosová hora, far. Jesenice.

Mezné, ves, 41 d. 224 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Tučapy, býv. dom. Dirné; dv. popl. Sam.: „Sviták", mlýn a rasovna.

Mezné, neznámá nyní osada někdy v okolí Krumlova, kteráž povstala zkolonisováním újezdu lesního řeč. Zátoň, darovaného r. 1037 — 1055 klášteru Ostrovskému.

Mezouň, ves, 36 d. 268 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Tachlovice, býv. dom. Karlštein. Část vsi této nazývá se Letník. V 11. neb 12. stol. dal Dluhomil, syn Křížův, klášteru Ostrovskému ves M. s třemi lesy, k čemuž ještě Dětřich Vršovec jedno poplužní přidal.

Mezříč, někdy zvláštní, nyní s panstvím Jistebnicí spojený statek, 40 d. 368 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Dražice, býv. dom. Jistebnice; zámek, dv. popl., vinopalna. Sam. Kotačka, mlýn a Bradačka, chalupa. — Na sklonku 16. století seděl na někdejší tvrzi pan Jozue Kořenský z Terešova, který po svém návratu z výpravy proti Turkům stal se hejtmanem panství Pardubického, pak kraje Bechyňského. Při vypuknutí války 30leté byl v držení M. Jan Fridrich Doudlebský, jenž pro účastenství, které měl ve zpouře stavovské, statky svými propadl, načež se M. kněžně Polixeně z Lobkovic trhem dostalo, která je pak spojila s Jistebnicí. Napotom zůstal statek M. s Jistebnicí v nepřetrženém spojení, s níž také r. 1819 v držení nynějších majitelů šlechticů Nádherných přešel.

Mchovo, zaniklá ves neznámé polohy na býv. panství Borském v Plzeňsku. R. 1454 jmenuje se zároveň se vsí Čeckovicemi a Skviřínem.

Mičanka, také Feslova, vinice čís. pop. 50, viz Vinohrady (okr. Karlín).

Mišov, far. ves, 31 d. 229 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Ronov, diéc. Král. Hrad., vik. Králíky, patr. náb. fond, 1468 osadníků, pošt. Heřm. Městec; kostel sv. Matouše uvádí se r. 1349 mezi farními kostely dekanátu Chrudimského, škola (z r. 1815). Na jednom zvoně jest letopočet 1455. — R. 1578 náležela ves M. k statku Lichtenburkskému.

Mičovice, ves, 36 d. 274 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Lhenice, býv. dom. Krumlov. Opodál 5 samot.

Mies, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 79 d. 532 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov (1$^1/_2$ hod. jih. vých), kat. i pol. obc. M., far. Ostrošín; myslivna.

Mies, ves na potoku, 10 d. 70 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Schöba, far. Trejnice.

Miesau, Nisau, ves, 10 d. 109 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšín (3$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Křištanov, býv. dom. Krumlov; lovčí zámeček, myslivna. Někdy zde byly skelné hutě.

Michaelizeche viz Stříbro.

Michalovice (*Michelsberg*), veska na pravém břehu Jizery, 4 d. 50 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Dalovice, pol. obc. Čejetice, far. a býv. dom. Kosmonosy; fil. roman. kostel sv. Matěje, jenž byl již r. 1384 farářem osazen, d. popl. — Severně od kostela zříceniny soujmenného hradu jinak též Michelsperk řečeného, jenž vystaven byl ok. r. 1256 a od 16. stol. v sutinách leží. Hrad tento jest původním sídlem staročeského rodu pánů z Michalovic, kteří pocházejíce z kmene Markvarticů stejného jsou původu s pány z Lemberka, Zvířetic, Valdšteina a z Vartemberka. První známý předek rodu toho jest

Jan z Michalovic, který r. 1283 od krále vyměnil hrady Šarfenštein, Děvín a Velešín. R. 1415 dostal se hrad M. v moc Husitův, kteří jej vyloupili a zapálili. Václav z Michalovic, velkopřevor řádu rytířů maltezských, dal hrad r. 1438 opět vystavěti a postoupil ho bratru svému Jindřichovi, jehož dcera Magdalena hrad M. napotom přinesla manželu svému Janu Tovačovskému z Cimburka. Vdova po Adamu z Cimburka rozená Krajiřka († 1513) odkázala hrad M. bratru svému Konrádu Krajířovi z Krajku. R. 1558 přešly M. s panstvím Boleslavským v držení rodu Lobkoviců, za jejichž vlády hrad docela spustl, neboť se již r. 1600 jmenuje hradem pustým.

Michalovice, ves, 12 d. 95 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (2 hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. Víckovice, far. Bohdaneč; fil. kostel sv. Matouše okolo r. 1786 znovu vystavený byl již r. 1350 farním obvodu Štěpánovského. V 16. stol. náležely M. k statku Bohdaneckému; r. 1643 dostaly se s Bohdančí k panství Ledeckému, při němž zůstaly až na naše časy.

Michalovice, ves na silnici do Něm. Brodu, 31 d. 182 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a býv. dom. Květinov, far. Krásná hora; opodál mlýn. R. 1436 zapsal cís. Sigmund Mikulášovi Trčkovi z Lípy a dědicům jeho vedle jiných i M.

Michanice, ves, 26 d. 122 ob. něm., kr. Žatecký, far., kat. i pol. obc. Chomútov ($^1/_4$ hod. vých.), býv. dom. Schönlinde.

Michelsberg, horní městys, 162 d. 937 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a pošt. Planá ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. náb. fond, 1129 osadníků; starobylý kostel sv. Antonína, škola, papírna, tavírna, krajkářství; za městysem myslivna, blíž kteréž se prýští dvě minerální zřídla. As $^1/_4$ hod. od M-u na kopci řeč. „Lazurberg" jsou zříceniny staré tvrze. Zdejší doly bývaly někdy na stříbro velmi bohaté. V největším rozkvětu však byly v 16. stol., kteréhož času hrabata Šlikové ze stříbra zdejšího v Plané peníze razili. Následkem osudné bitvy Bělohorské vystěhovalo se odtud mnoho horlivých protestantů, čímž hornictví téměř docela kleslo. Nyní poskytují doly zdejší jen slabé stříbrné rudy.

Michelsberg, ves na úpatí vrchu Radobylu, 62 d. 273 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Prackovice, býv. dom. Děčín; vinice, vápenné lomy.

Michelsperk viz Michalovice.

Michle, statek vysokých škol Pražských a far. ves v údolí na Botickém potoku, 129 d. 1192 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1 hod. jiš.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. práv. a med. fakulta vys. škol Pražských, 6683 osadníků, pošt. Běchovice; fil. kostel Narození P. M., zámeček, škola, zpěvácký spolek, pivovár, vinopalna, mlýn. Za dob zřízení patrim. náleželo 5 d. k právomocnosti Vinohradské. R. 1254 povstala mezi klášterem Břevnovským a velmistrem křižovníků v Praze rozepře o desátek ze vsi M. R. 1348 jmenuje se M. výslovně majetkem kláštera Břevnovského. R. 1438 daroval M. Jan Rejček z Ledče nově od něho při universitě založenému „Collegium Reckianum," od kteréhož času statek ten universitě bez přetržení náleží.

Michlova huť (*Helmbach*), ves nejvíce od drvoštěpů obydlená, 19 d. 195 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. M. h., pol. obc. Korkusova huť; dv. popl., hajnovna, mlýn.

Michnice, ves, 16 d. 90 ob. něm., kr. Bud., okr. Kaplic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hněvanov, far. Rožmitál, býv. dom. Rožmberk; vinopalna, dvůr (někdy svobodnický). Sam. Altes Hofhäusel a Rosshallhäusl. M. jest původní sídlo podnes kvetoucího rodu rytířského Pousarů z Michnic.

Michňovka, ves, 35 d. 175 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($2^1/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. a far. Kratonohy, býv. dom. Chlumec. Sam. Bílá Hlína, hajnovna a myslivna. Někdy zde stála tvrz a dvůr popl. řeč. Nedabylice.

Michov viz Mnichov.

Michovice viz Mnichovice.

Michovka viz Mnichovka.

Michový viz Mnichové.

Mikeš, sam. viz Spolí.

Mikov, dv. popl. u Skolky (v. t.).

Mikovice, Měkovice (*Minkowitz*), ves na potoku, 80 d. 588 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($1^1/_2$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. M., far. Zeměchy, býv. dom. Zvoleněves; dv. popl., mlýn, kam. uhelné doly. Někdy zde byla tvrz, kterouž Balbín a jiní pokládají za původní sídlo starožitné rodiny šlechtické Minkviců z Minkvic.

sv. Mikuláš (*St. Niklas*), veska na výšině, 6 d. 64 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rvačov, far. Trhov. Kamenice, býv. dom. Nasevrky; fil. kostel sv. Mikuláše. U rybníčka pod kostelem nachází se ohromný, as 150 ctů těžký a na dva díly pravidelně rozštípený balvan.

sv. Mikuláš, ves, 34 d. 197 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vys. Mýto ($1^1/_2$

hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vratislav; kostel sv. Mikuláše z r. 1729, lásně. Minerální zřídlo v kostele pod oltářem sv. Mikuláše se prýštící obsahuje ledek a síru.

sv. Mikuláš, ves na silnici do Přelouče, 61 d. 539 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. sv. M., far. a býv. dom. Nové dvory; kaple sv. Mikuláše, posůstávající z presbyteria někdejšího kostela, r. 1790 zbořeného, dv. popl. — Zde se popisují následující samoty: Haltýřek, hajnovna $^1/_4$ hod., Husa, hospoda při silnici $^1/_4$ hod., Kamajská hajnovna, Kačinská myslivna a Kačina, zámek hr. z Chotkova a Vojnína $^1/_4$ hod. jih. vých. (viz tam).

sv. Mikuláš viz Stelčoves.

Mikulášov, ves, 17 d. 139 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec (1 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Krásoňov, býv. dom. Heralec; škola.

Mikulášovice (*Nixdorf*), far. ves na soujmenném potoku, jedna z největších v Čechách, 614 d. 4378 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1 hod. již.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. hr. Salm, 5375 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše r. 1750 od hr. Leopolda Salma vystavený, 3 školy, c. kr. kontrolní úř., pošt. úřad s pošt. štací, telegraf. štace, proslulá fabrika na ocelové a nožířské zboží, chirurgické a řemeslnické nástroje, 4 fabriky na knoflíky, 3 fabriky na zboží stávkářské, veldína na nitě, přádelna na len, bělidla na plátna, zhotovování pláten, rozličného zboží stávkářského a nití.

Mikulášovice malé? (*Klein-Nixdorf*), ves, 19 d. 118 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Mikulášovice.

Mikuleč, Mikulce, Mikulčí (Nikel), far. ves při silnici, 122 d. 880 ob. něm., kr. Chrud., okr., pošta a býv. dom. Litomyšl ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl, patr. náb. fond, 1033 osadníků; kostel sv. Jiří, škola.

Mikulov?, Niklasberg, dříve Neu-Schellenberg, město s předměstím, as 1 hod. od saského pomezí, 98 d. 493 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Teplic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Bílina (hajnovna a myslivna k dom. Libčeves), diéc. Litom., vik. Bílin., patr. kn. Lobkovic, 751 osadníků; lok. kostel sv. Mikuláše z r. 1770, škola, zhotovování slaměného zboží, stříbrné doly. Výroční trh odbývá se v pond. po sv. Vítu. Založení M-a připisuje se pánům z Lobkovic, kteří jej r. 1554 za horní městečko povýšili a hojnými privilejemi obdařili.

Mikulov, český násev pro Böhmdorf (v. t.).

Mikulovice, far. ves blíž Chrudímské silnice, 49 d. 299 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Chrud., patr. Jeho Veličenstvo, 2550 osadníků, pošt. Chrud.; far. kostel z r. 1769 a 1770 (pův. z druhé polovice 15. stol.) zasvěcený sv. Václavu s oltářním obrazem téhož svatého, zhotov. na obmítce od čes. malířů Josefa a Václava Kramolínů, škola. — M. byly ještě ku konci 16. stol. zvláštní statek. Na počátku 15. stol. seděl na M-cích Jan Lidheř z Mikulovic. V druhé polovici téhož stol. zapsal M. král Ladislav Janovi Pardusu z Vratkova a na Richmburce. Na začátku 16. stol. náležely k statku Morašickému. Mikuláš Štítný ze Štítného prodal r. 1550 od Buriana Anděla r. 1544 zakoupené M. služebníku svému Janovi Humpoleckému z Rybenska. R. 1569 koupil M. Ctibor Kapoun ze Svojkova, napotomní hejtman kraje Chrudimského, jehož syn okolo r. 1600 statku M-kého postoupil panství Pardubickému, při kterémž až dosud zůstal. M. jsou r. 1648 od Švédů naprosto vydrancovány a zapáleny.

Mikulovice (*Niklasdorf*), far. ves při potoku, 65 d. 315 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Kadaň ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Klášterec, diéc. Litom., vik. Kadaň., 1202 osadníků; kostel sv. Mikuláše, patr. hr. Thun, škola, mlýn. Opodál dv. popl. Spitzberg. — Karel IV. udělil M. v léno pánům z Šumberka, jmenovitě Fridrichovi († 1364).

Mikuly, Nykoly (*Migolz*), ves, 24 d. 106 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Lhotky, far. Rychnov český, býv. dom. Rožmberk (2 d. k dom. Nov. Hrad.).

Milá, Milé (*Millay*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 20 d. 112 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílina ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Kozly, far. Bečov, býv. dom. Bělušice; dv. popl.

Milanovice, vska, 6 d. 53 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Machovice, far. Pertoltice.

Milavče, far. ves při potoku, 83 d. 489 ob. čes., kr. Plz., okr., pošt. a býv. dom. Domažlice ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. obc. Domažlic., 990 osadníků; far. kostel sv. Vojtěcha r. 1751 na místě dřívějšího již sešlého vystavený, škola, mlýn, léčné zřídlo. O starobylé osadě této jde pověst, že sv. Vojtěch vraceje se z Italie opět do vlasti až do této vesnice přišel, odkudž pak hned, obdržev zprávu

o krutém zavraždění svých bratrů, do Polska odebral se. R. 1468 dne 22. září bylo u M. vojsko křižácké od Pavla z Janovic poraženo. Ves M. drželi r. 1404 bratři z Přívozce.

Milbohov (*Elbogen*), ves v horách, 21 d. 140 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Stebno, býv. dom. Trmice.

Milčany, někdy hrad blíž Hostikovic (v. t.), připomínají se r. 1391, 1437, 1456 a 1460 a byly v dobách těch v držení Berků z Dubé, kteří snad i hrad ten založili. Chval Berka z Dubé a z Kuříchvod prodal M. r. 1437 Sigmundovi z Wartenberka, jemuž jsou s jiným ještě zbožím odňaty a od krále Ladislava Alši ze Šternberka darovány. Od toho dostaly se r. 1457 Janu ml. z Wartenberka a na Děčíně, jehož potomci zde napotom až do r. 1622 vládli. R. 1575 byly M. králem z manství propuštěny Janovi z Wartenberka, při čemž se již zjevně jmenují zámkem pustým.

Milčany viz Mělčany.

Milčeves (*Miltschowes*), panství (dle trh. smlouvy ode dne 13. května 1841 za 220.800 zl. ve stř.) a ves na pravém břehu Cidliny, při silnici z Jičína do Bydžova, 65 d. 542 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Nemojčeves; krásná vlaská vila, někdejší to residence jesuitská, pivovár, vinopalna, mlýn. Na zdejší tvrzi seděl r. 1407 Mikuláš řeč. Chudý z Újezda, druhý známý předek Hasišteinských z Lobkovic. Na začátku 17. stol. náleželo panství M-ské Fridrichu Bořkovi Dohalskému z Dohalic, jemuž jest po bitvě Bělohorské odňato, načež se r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina koupí dostalo. Od toho darována M. r. 1624 koleji jesuitské v Jičíně, po jejímž zrušení přešla r. 1773 ve správu studijního fondu. Nyní náleží M. hr. Althanům.

Milčeves viz Milíčeves.

Milčice, ves, 30 d. 288 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Skramníky; škola, cukrárna. — M. náležely k blízké tvrzi řeč. „Tatce," s níž se dostaly na sklonku 13. století k proboštství Vyšehradskému. R. 1525 prodal M. purkhrabí Bedřich z Donína městu Nymburku. V M-ích nar. r. 1741 chvalně známý samouk František Vavák, rolník a rychtář M-cký († 1816).

Milčice, statek s Lažany spojený (r. 1767 v ceně 30.000 zl.), náležející od sklonku 17. stol. svob. pánům Enisům z Atter a ves, 30 d. 219 ob. čes., kr. Pís., okr. Blat. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Záboří. Opodál rasovna.

Milčice, ves, 14 d. 118 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc., far. a býv. dom. Albrechtice. Opodál mlýn.

Milčice, ves, 12 d. 80 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kraselov, býv. dom. Němčice. Opodál 3 chalupy.

Milčice, ves, 34 d. 222 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Kovčín, far. Myslivo.

Mildenau, ves v údolí na pravém břehu Smědavy, 187 d. 1339 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Raspenava; přádelna na měkkou česanou přízi (jediná toho druhu v Čechách — počet všech vřeten obnáší 3600 a pracuje se pomocí poloukorečného kola a parního stroje o síle 12 koní) s tkadlcovnou, 2 mlýny. — Zde a ve vůkolí panuje čilý průmysl, podporovaný dobrými silnicemi.

Mildeneiche, Mildeneichen, průmyslná ves na pravém břehu Smědavy, 47 d. 293 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Raspenava; přádelna na bavlnu, mlýn, tkalcovství.

Milé (*Millay*), ves, 43 d. 340 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Srbeč, býv. dom. Kornhaus; mešní kaple sv. Michala. Sam. Bory 4 d.

Milé viz Milá.

Mileč, ves na Myslivském potoku, 34 d. 256 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepom. (¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Zelená hora; fil. kostel sv. Petra a Pavla, jenž byl již r. 1384 farním, obnoven r. 1764. Sam.: Chabrov 3 d. a „na samotách" 2 d.

Mileč, neznámá nyní osada snad v býv. Bydžovsku neb Hradecku?

Milejovice, Milivice, ves, 47 d. 315 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Hoštice, býv. dom. Vlach. Březí; dv. popl. Ves M. odkoupil od panství Hlubockého r. 1552 Vilém z Rožmberka.

Milejšice (*Oberschlag*), ves na malém potoku (419,4° nad mořem), 39 d. 247 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; mlýn. Sam. hajnovna a Grubern, 1 d.

Milek (*Millik*), ves 30 d. 288 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Nýrsko (¹/₂ hod. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Hodousice. býv. dom. Bystřice; mešní kaple sv. Bartoloměje ap.,

mlýn. Opodál brusírny pro zrcadla a sam. Gemeindhäusel.

Milenec, zaniklá osada neznámé nyní polohy; l. 1542 jmenuje se s městečkem Nýrskem, Hodousicemi, Plání, Uhlíštěm a j. příslušenstvím panství Bystřického.

Milenka, sam. popisuje se u Podbřeží (okr. Opočno).

Milenovice, ves na levé straně Blanice, 37 d. 311 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Račice, far. a býv. dom. Protivín; dv. popl. Sam. Podskalí, 6 d. a Slouň. M. náležely druhdy Buzickým z Buzic a na Milenovicích.

Mileřsko (*Milörzen*), ves, 12 d. 73 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Těchlovice; myslivna.

Milesimov viz Millesimov.

Milešov (*Milleschau*), statek (dle trhové smlouvy od r. 1858 za 350.000 zl. ve stříbře) a far. ves na patě Milešovky a při soujmenném potoku, 87 d. 972 ob. čes., kr. Litom., okr. a pošt. Lovosice ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. hr. Lažanský, 1484 osadníků, far. kostel sv. Antonína Pad., jenž byl již r. 1384 farářem osazen, obnoven r. 1680 Kašparem Zd. Kaplířem, zámek z r. 1682, škola, pivovár na 10 sudů, vinopalna, dv. popl., 2 mlýny. Nade vsí vystupuje hojně navštěvovaná Milešovka (2641.98 stop nad moř.), s jejíhož vrchole jest nejkrásnější v Čechách vyhlídka; dle slavného Humboldta jedna z nejkrásnějších na světě. M. dostal se záhy Kaplířům ze Sulevic a stal se v pozdější době rodinným sídlem jedné větve tohoto rodu, po jejímž vyhynutí asi okolo r. 1660 se Sulejovicemi spojen byl. Od Kaplířů přešel dědičně na Jana Leopolda hrab. Hřána z Harasova, jehož rod zde napotom až do nedávna vládl.

Milešov, ves mezi vrchy, 45 d. 406 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Lašovice, býv. dom. Orlík; mlýn. Sam. Hrachovka a Cukovka. U M-a dobývá se zlato z žuly (1000 ctů rudy dává zde 5 hřiven zlata). Někdy zde dobýván též antimon.

Miletice, ves, 15 d. 110 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Košice, býv. dom. Malešov.

Miletice, statek (dle trh. smlouvy ze dne 17. srpna 1844 za 185.000 zl. ve stř.) a ves, 51 d. 398 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyně ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Dlažov; mešní kaple sv. Jana Nepom. z r. 1760, zámek, pivovár (na 8 sudů), závod na vyrábění lihu, dv. popl. Sam. Dubová Lhota. Okolo r. 1534 uvádí se Adam Koc z Dobrše, seděním na Mileticích. Statek M-cký náleží nyní k svěřenství knížat Hohenzollern Sigmaringských, založenému r. 1864 od Karla Ant. kn. z Hohenzollern Sigmaringen.

Miletice, ves, 53 d. 330 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Velvary ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Zvoleněves (1 d. k dom. Velvar.) — Okolo r. 1328 koupily zde jeptišky Svatojiřské 20 hřiven příjmů. V středu 15. věku připomíná se Jan Vlk z M-c.

Miletín, ves, 13 d. 118 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Lhotice, far. Vojslavice, býv. dom. Želivo. M. náležel druhdy k statku Lhotickému, s nímž dostal se r. 1674 trhem od Alžběty Ludmily z Lysova klášteru Želivskému.

Miletín, ves při potoku, 42 d. 258 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Solopisky, býv. dom. Jindice; hajnovna.

Miletín, panství allodialní (r. 1833 v ceně 216.769 zl. 55 kr.) a starobylé město na potoku Bystřici, 228 d. 1748 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Hořic., patr. hr. Thun, 5462 osadníků, far. kostel Zvěstování P. M., jenž se již r. 1384 připomíná, zámek v nynější podobě od začátku minulého století, radnice r. 1565 od hr. Jiřího z Waldsteina vystavená, škola, pošt. exped., pivovár (na 16 sudů), vinopalna. Opodál dv. popl. Miletín velký a Jenkov. Trhy: 1) ve středu po sv. Jiří, 2) v pond. po sv. Lukáši. Týdní trh na obilí každou středu. — M. byl původně župným hradem soujmenné župy a nepochybně jeden z těch, jež dal Vladislav I. bratru svému Soběslavovi za úděl. O M-ě činí se zmínka i v Rukopisu Královdvorském. R. 1124 zdržoval se na hradě zdejším Vladislav a uvítal tu sv. Otu, biskupa Bamberského k pohanům Pomořanským cestujícího. R. 1241 náležel M. jakožto vesnice Zbraslavovi z Miletína, avšak téhož ještě roku darovala pozůstalá po něm vdova Domaslava M. vedle jiného zboží řádu rytířů německých, který v držení statku M-ského trval až do r. 1410, kdež jej za 800 kop postoupil Benešovi z Choustníka. R. 1423 získal M. Diviš Bořek z Miletínka, horlivý zpočátku husita, později však věrný Sigmundův přívrženec. Syn jeho Soběslav Mrzák z Miletína uvodí se r. 1452 mezi pány českými, kteří volili Jiřího z Poděbrad za správce země. R. 1437 jest městečko M. i s panstvím od cís. Sig-

munda Hynkovi Krušinovi z Lichtenburka zapsáno, jehož potomci zde ještě v 16. stol. sídlili. Vedle těchto se vyskytuje r. 1520 Burian Trčka z Lipého, kterýž díl svůj před smrtí († 1450) prodal Sigmundovi Smiřickému ze Smiřic za 6000 kop gr. Syn jeho Albrecht Smiřický ze Smiřic prodal M. r. 1560 Jiřímu z Valdšteina za 13.250 kop gr. pr., jehož rod déle jak jedno století zde vládl. Po těchto dostal se M. r. 1692 sňatkem hr. Jiřímu Fridr. z Oppersdorfu a r. 1766 koupil jej Josef Jan Sosnovec z Vlkanova, od jehož dědiců se veřejnou dražbou dostal Ignácovi Falgovi, jehož rodu posud náleží. Jak v 30leté tak i v 7leté válce vzal M. mnoho škod, rovněž utrpěl požáry a jinými nehodami. V M-ě nar. r. 1811 proslulý básník a učenec Karel Jaromír Erben a téhož r. Jan N. Lhota (Květoslav Bystřický), český spisovatel a c. kr. podkrajský.

Miletín dolní (*Unter M.*), ves, 18 d. 101 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lišov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Dunajice, býv. dom. Třeboň.

Miletín horní (*Ober-M.*), ves, 18 d. 113 ob. čes., kr. Buděj., okr. Ličov (1 hod. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Dunajice, far. Štěpanovice, býv. dom. Třeboň.

Miletínek (*Klein-Miletin*), někdy zvláštní statek, nyní pouze veska, 5 d. 47 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. M., dv. popl., mlýn, myslivna. Někdy zde byla tvrz, dle níž se psala starožitná rodina česká pánů z Miletínka a Pardubic. Z rodiny této, která, jak se zdá, vyhynula počátkem 16. stol., proslul zvláště Diviš Bořek z Miletínka tak, že byl mezi přední vojevůdce a nejmocnější pány české času svého pokládán.

Miletínky (*Paulus*), ves při potoku, 12 d. 75 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšín. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Křížovice, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov; mlýn.

Milevice, Milovice, ves mezi lesy při silnici z Lysé do Jičína, 68 d. 492 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Benátky (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Mladá; dv. popl., ovčín, závod na vyrábění lihu. Někdy zde byla tvrz, na níž r. 1410 Záviš z M-c seděl. Po něm držel část ne-li celé zboží Sigmund z Kněžic a synové jeho.

Milevice, Milovice, ves při Královéhradecké silnici, 52 d. 328 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom. a far. Hořice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. M.; fil. kostel sv. Petra a Pavla byl již r. 1384 farářem osazen, nynější svou podobu obdržel teprv r. 1755—1758, škola.

Milevo (*Mühlöfen*), ves, 30 d. 189 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Kladruby (2 d. k dom. Horš. Týn). Vladislav daroval r. 1115 mezi jinými ves M. klášteru Kladrubskému.

Milevsko (*Mühlhausen*), panství kláštera premonstrátů na Strahově a okr. město, 381 d. 2749 ob. čes., kr. Táb. ($4^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Bechyň., patr. opat Strahovský, 7221 osadníků; děkanský, někdy klášterní chrám P. M., románská to basilika z počátku 13. stol. (187′ dlouhá), v chrámě tomto pochován byl první opat slavného někdy kláštera zdejšího, známý kronikář český Gerlak či Jarloch (1187—1221), jehož ostatky po zaniknutí kláštera na blízký hrad Zvíkov přeneseny jsou; starobylý někdy farní chrám sv. Jiljí, jenž náleží jak v archeologickém tak i uměleckém ohledu mezi nejzajímavější památky stavitelské v Čechách, pochází z 12. stol. a byl na konci 14. stol. z původního románského kostelíka nepochybně mistrem Staňkem v gotickém slohu přestavěn; na osamotnělé zvonici blíž kostela stojící jsou dva zvony s letopočty 1497 a 1583; ohradní kostel sv. Bartoloměje as z první polovice 15. stol. pobořen r. 1863, aby na jeho místě nový byl vystaven; někdejší klášterní stavení, radnice, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (II. tř.), pošt. exped., notar., zpěv. spolek „Vladislav“, pivovár (na 24 sudů), vinopalna, dv. popl., hrnčířství; zde se rodí zvláště dobrý hrách. Sam. Staňkov, někdy ves, nyní dv. popl. a hajnovny Žlabý a Sýkora. Trhy: 1) na sv. Josefa, 2) v pondělí po sv. Trojici, 3) na sv. Markétu, 4) po jmenu P. Marie, 5) na sv. Voršilu. Týdní trhy na dobytek, obilí a potravu každý čtvrtek mimo svátky. O původu M-a nemáme žádných historických zpráv. První známý držitel jmenuje se pan Jiří či Juřík z Milevska, který r. 1187 vystavěl a hojně nadal na statku svém rodinném v M-u klášter premonstrátský a uvedl doň řeholníky z kláštera Želivského a s nimi zároveň opata Gerlaka či Jarlocha, příbuzného svého. Klášter ten vzmohl se tak, že ve 14. stol. se v něm na 300 mnichů čítalo. R. 1420 upadl klášter v moc Táborů, kteří jej vydrancovali a spálili. M. uděleno pak od krále Sigmunda v zástavu Oldřichovi z Rožmberka a přešlo r. 1473 s hradem Zvíkovem od Rožmberků opět zástavou na p. Bohuslava ze Švamberka a Krásikova, jehož rod zde potom více jak 100 let vládl. Po ukončení válek husitských vrátilo se několik mnichů do opuštěného kláštera a zůstali zde z milosti zástavních pánů až do r. 1545. R. 1575 dosáhl toho Krištof

ze Švamberka na cís. Maxmilianovi, že mu M. puštěno bylo za 47.443 kop 31½ gr. pr. jakožto spupné dědictví, načež je r. 1581 Bernardovi Hodějovskému z Hodějova prodal. Po bitvě Bělohorské jest Bernard ml. z Hodějova statků svých odsouzen a M. uděleno cís. Ferdinandem II. Strahovskému opatu Kašparovi z Questenberka. Premonstrati Strahovští založili zde pak r. 1683 priorat, po jehož zrušení r. 1785 veškeré statky kláštera náboženskému fondu připadly; než již r. 1786 vráceny jsou opět klášteru Strahovskému, který po dnes v držení M. a jest.

Milhostice (*Milostitz*), statek p. A. Kaplického (dle sml. trh. z r. 1862 za 63.500 zl. r. m.) a ves, 10 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Libenice, far. Červ. Újezd; zámek, dv. popl. Opodál při silnici hospoda Větrov.

Milhostice, před r. 1643 ves, nyní dv. popl. u Vitic (v. t.).

Milhostov (*Millestau*), ves, 24 d. 148 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Habrové Kladruby. Sam. Kastlmühle a rasovna.

Miličany, Malčany, někdy ves, od nepaměti kláštera Ostrovského, nyní sam. a býv. svobodnický statek vedle Muráně.

Milčeves, Milčeves (*Miltschowes*) s Krásn. Dvorem spojené panství fideikom. a ves na Plzeňské silnici, 35 d. 281 ob. něm., kr. i okr. Žatec (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Radičeves; zámek, dv. popl., vápen. pec (2 d. tvoří dv. popl. náležející k statku Libořickému).

Miličín, někdy zvláštní, nyní s Mlad. Vožicí spojený statek a starobylé město na Pražské silnici (2124′ nad mořem), 235 d. 1576 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. Karel hr. z Khüenburka, 2507 osadníků, pošt. Otice; far. kostel Narození P. Marie, od p. z Rožmberka v 14. stol. v gotickém slohu vystavený a po ohni r. 1746 od hr. z Khüenburka obnovený, byl již r. 1384 farářem osazen, v něm jest oltářní obraz P. Marie od Brandla, při kostele pěkná piramidální věž s vyzděnou střechou, mešní kaple Utrpení Spasitele z r. 1745 (na výšině mimo město), radnice, škola. Sam. Homolov, někdy dv. popl., nyní 13 d. při samém městě, a Nuzov, hajnovna. Trhy: 1) na sv. Stanislava, 2) na den sv. Jana Kř., 3) dne 13. července, 4) na den Narození P. Marie, 5) na dušičky. — R. 1284 uvádí se Vilém z Miličína. R. 1392 darovali Adam z Borek a Kateřina Milka z Miličína kostelu zdejšímu 3 kop roč. platu. V 14. stol. seděli na zdejší tvrzi páni z Talmberka, kteří se odtud také z Miličína psávali. Podle usnešení sněmu Benešovského 1494 postoupen M. od Malovců v pánům z Rožmberka, za jejichž vlády město r. 1552 vyhořelo. Od Petra Voka, posledního pána z Růže, koupila M. paní Eva Kaplířova ze Slavkova, která statky své odkázala závětem r. 1618 manželi svému Kašparovi Kaplířovi ze Sulevic; ten však 21. června 1621 pro účastenství, které měl v povstání, stat jest a král. komora prodala M. ukrutenstvím proslulému cís. generalovi Donu Martinovi de Huerta. Ten odkázal závětem r. 1635 M. šlechtičně Marii Anně vojvodovně z Moldavy, provdané později za pana Jindřicha purkhrabí z Donína. R. 1645 dostal se M. koupí Františkovi Eusebovi hr. z Pöttingu a od toho Janovi Šebestianovi hr. z Pötlingu, který jej r. 1681 arcibiskupu Pražskému Ferd. hr. z Khüenburka prodal, a od té doby jest M. s panstvím Ml. Vožicí navždy spojen. Na místě, kde až do velkého požáru r. 1746 stávala zdejší tvrz, jsou nyní rozličné domky, k nimž dílem starých zdí použito.

Miličov, ves, 24 d. 180 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Šípy, far. Kozlany, býv. dom. Chříč; fil. kostel sv. Petra, v 16. stol. znovu vystavený a r. 1615 rozšířený uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola. Sam. Uhrovic mlýn.

Miličov, také M. německý, zámek a dv. popl., kr. Praž., okr. Karlín (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Hostivary, býv. dom. panství nejvyššího purkrabství.

Miličov, také M. český, myslivna, kr. Praž., okr. Říčan. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezdec, far. Čestlice, býv. dom. Průhonice.

Miličov, ves, 47 d. 362 ob. něm., kr. Táb., okr. Pelhřímov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Rychnov nový. Opodál 2 samoty.

Milikov (*Milligen*), vska, 2 d. 11 ob. něm., kr. Buděj., okr. a fara Kaplice (½ hod. sev. záp.), kat. obc. Strádov velký, pol. obc. Omlenice, býv. dom. arciděkanství Krumlovské.

Milikov, ves při silnici, 32 d. 157 ob. něm. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Stříbro (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. M. — R. 1115 daroval Vladislav ves M. klášteru Kladrubskému.

Milikov, sam., popisuje se při Lhotě nad Rohanovem (okr. Volyň).

Milikovice, ves mezi silnicí a železnicí do Lince blíž několika rybníků, 18 d. 152 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krasejovka, far. Újezd

kamenný, býv. dom. arciděkanství Krumlovské (6 d. k panství Krumlov, 1 d. far. Újezd kamenný). Sam. Bukovec, 6 d.

Milikovice, ves, 18 d. 122 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Švaryšov, far. Hoštice.

Milín, statek a městys, 88 d. 784 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (1$^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. M., diéc. Praž., vik. Příbram., patr. ústav pro šlechtičny na hradě Pražském; kaple sv. Jana Nep., škola, pošt. úř. s pošt. štací, pivovár. Na výšině $^1/_2$ hod. sev. záp. od M-a sam. Slivice, někdy ves, kdež jest far. kostel sv. Petra a Pavla, jenž byl již v předhusitské době farářem osazen, pak fara; $^1/_4$ hod. sev. vých. mlýn, řeč. Bolina. Trhy: 1) v masopust. pondělí, 2) dne 28. července, 3) dne 14. září, 4) na sv. Ondřeje. — Za starodávna byl M. městem, které kleslo snad následkem bouří husitských. R. 1755 darovala cís. Marie Teresie M. zřízenému od ní v Praze na Hradčanech ústavu šlechtičen, kterémuž od toho času náleží.

Milín, sam. viz Lhota Slovanská.

Milinov, ves, 18 d. 148 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Hlavňovice; mlýn.

Milinov, ves, 54 d. 430 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Chvalenice, býv. dom. Šťáhlavy.

Milíře (*Brand*), rozsáhlá far. ves, 135 d. 1039 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (1$^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. náb. fond, 2023 osadníků, pošt. Planá a Tachov; lok. kostel sv. Petra a Pavla r. 1814—1816 nákledem náb. fondu vystavený, škola, 3 mlýny. Ves tato založena v druhé polovici 17. stol.

Milivice viz Milejovice.

Milkov (*Milikau*), veska, 7 d. 48 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Domaslav. Vladislav I. daroval M. klášteru Kladrubskému.

Milkov, Mlkov, sam. u Rohova? (okr. Sedlec.).

Milkovice, dv. popl., někdy tvrz a dv. popl. u Záhub, jež Jan ze Skály r. 1437 Matějovi z Mikovic prodal. Tento zapsal tvrz M. r. 1445 v dluhu 200 kop Bohušovi z Kovaně a na Fridšteině.

Millesimov, Milesimov, ves od hr. Jana Václava z Millesimo as okolo r. 1730 založená, 17 d. 124 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Všeradov, býv. dom. Nasevrky.

Milloho, Mühlloh, ves při silnici, 21 d. 131 ob. něm., kr. Cheb., okr., kat. i pol. obc. a far. Přimda ($^1/_2$ hod. záp.), býv. dom. Dvory; 4 mlýny.

Milna (*Mühlneth*), ves, 10 d. 83 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (3$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Waldetschlag, far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk.

Milonka viz Řivčice.

Miloňovice, ves, 28 d. 200 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Jinín, býv. dom. Vlach. Březí; dv. popl., ovčín, myslivna.

Milostice viz Milhostice.

Milostín, ves, 48 d. 389 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Mutějovice, býv. dom. Krušovice; fil. kostel, škola, chmelařství. R. 1347 daroval cís. Karel mezi jiným příjmy z dvoru zdejšího nově založenému klášteru Benediktinskému „na Slovanech."

Milostín, neznámá nyní osada v bývalém Žatecku.

Milošice, statek (dle smlouvy trh. ode dne 29. září 1822 za 84.000 zl. v. m.) a ves, 20 d. 171 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat i pol. obc. M., far. Radičeves, zámek, dv. popl. Nynějším držitelem statku jest p. Schlutius.

Milošovice viz Mirešovice.

Milošovice, někdy osada v býv. Kouřimsku.

Milotice, ves, 21 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Čestín, býv. dom. Kácov.

Milotice, také M. malé, ves, 14 d. 98 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřímov (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Bacovice, far. Červ. Řečice.

Milotice, také M. velké, ves, 11 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřímov (1$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Dechtáře, far. Břiště nové, býv. dom. Červ. Řečice. Sam. Hrobský mlýn. M. náležely někdy k zboží kláštera Louňovického; r. 1436 zapsány jsou od cís. Sigmunda Janovi ze Svídnice a z Vlašími.

Milov, ves na úbočí soujmenného vrchu a při silnici do Vimberka, 15 d. 160 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašper. Hor. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Nicov.

Milovanice, ves při silnici do Načeradce, 29 d. 218 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Holčovice, far. Postupice, býv. dom. Jemniště. Na blízku byla někdy ves Želichov. Sam. Veselka. M. náležely někdy klášteru Louňovickému, po jehož zrušení zapsány jsou r. 1436 Janovi ze Svídnice.

Milovice viz Milevice.

Milovy (*Milau*), ves, 40 d. 557 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Křižánky, far. Svratka, býv.

dom. Richmburk; sklená huť (výrob. duté sklo), fil. škola, mlýn, cihelna a myslivna.

Milštein, někdy hrad nyní v chatrných zříceninách, na soujmenném, lesem porostlém vrchu ½ hod. záp. ode vsi Hoffnung (kr. Litom., okr. Cvikov) ležící, k němuž slušely r. 1891 městečko a ves Cvikov, Kunratice ves a tvrz, Lindavy svrchní a dolejní, vsi Grina (*Kleingrün*), Karshart, Morgentál a pustý Morgentál, Lichtenwaldy svrchní a dolejní a Krumpach. Hrad tento vystavěn byl nejspíše ve 14. stol. k ochraně cesty, kterou jezdívalo se ze Žitavy přes Cvikov, Čes. Lípu a Dubou k Labi; neboť prý sděmíval Karel IV. pro jistotu země posádku, a připomíná se od sklonku 14. stol. jakožto majetek p. Berků z Dubé a z Milšteina až do středu 15. stol. Vzal zkázu nepochybně skrze Švédy r. 1634.

Miltikov(?), *Miltigau*, statek (dle trhové smlouvy ode dne 30. září 1801 za 200.000 zl.) a far. ves při potoku, 71 d. 480 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. náb. fond, 2079 osadníků, pošt. Žandov; lokál. kostel sv. ap. Šimona a Judy, škola, zámek s kaplí, fabrika na lučebnické výrobky, přádelna na bavlnu, papírna, pivovár (na 10 sudů), vinopalna, mlýn. — Na začátku 17. stol. náležel M. pánům z Hartenberga, napotom drželi jej nějaký čas páni z Globen, po těch páni z Blankenheimu a r. 1756 nalezáme v držení M-a Liebmanna Kasimira z Beustu, který jej prodal jesuitské koleji Chebské. Po zrušení řádu tohoto r. 1773 připadl M. náboženskému fondu a prodán r. 1790 hr. Frant. Jiřímu Karlovi Metternichovi, jehož rod, nyní knížecí, až posud v držení statku toho jest.

Milšany (*Milsau*), statek města Kadaně (dle smlouvy trhové od r. 1848 za 57.750 zl. stř.) a ves, 26 d. 184 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Prahly, far. Bruneřov. Větší díl statku tohoto tvoří tak řeč. Schosshöfen, totiž dvory, z kterých se platil obci Kadaňské na důkaz stálého uznávání jejího vrchního vlastnictví ročně jistý poplatek (Schoss), odkudž také jejich jméno.

Mimoň (*Niemes*), panství allod. (r. 1824 oceněno na 386.472 zl. 55 kr.) a starobylé, nyní okr. město v hlubokém údolí na Ploučnici, 612 d. 4348 ob. něm., kr. Boles. (4 míle sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Jablon., patr. hr. Hartig?, 6827 osadníků; far. kostel sv. Petra a a Pavla, jenž byl již r. 1384 farářem osazen, byl r. 1663 znovu vystaven a po ohni r. 1807 obnoven, zámek též po ohni r. 1807 znovu vystavený, škola, radnice, smíš. okr. úř., bern. úř. (II. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, špitál u sv. Trojice založ. r. 1679 pro 15 osob, chudobinec, továrna na rozžehadla, továrna na octan olovnatý, dřevovou kyselinu a sůl cínovou, závod na vyrábění líhovin, továrna na kartouny, stávkářství, soukenictví, bělidla na plátna, barvírny. Trhy: 1) první pátek v postě, 2) v pondělí po sv. Trojici, 3) v pond. po sv. Matouši, 4) v pondělí po sv. Šimonu a Judě. — Nejstarší známí držitelové M-ě jsou páni z Vartmberka, kteří zde od 13. až do 15. stol. vládli; napotom náleželo panství M-ské Biberšteinům r. 1580 Bohuslavovi Masancovi na Frimberku, r. 1604 Janu Müllerovi z Mühlhausen, a když tento po bitvě Bělohorské zbožím svým propadl, prodáno za 32.000 kop gr. Janu Zeidlerovi Hoffmannovi, jemuž za krátkou dobu Putzové z Adlerthurmu následovali. Od těchto přešlo r. 1725 sňatkem na rod hr. Hartiků. Mimo řečené již požáry působilo velmi neblaze na vznik města i to, že v čas známé reformací po r. 1622 mnoho řemeslníků, hlavně soukeníků, odtud do ciziny se vystěhovalo.

Mimov, ves, 26 d. 143 ob. čes., kr. Pls., okr. Horš. Týn (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Luční, far. Osvračín, býv. dom. Přívozec. M. jest starobylá osada, kterou daroval vladyka Milhost konventu cisterciánskému v Maštově od něho založenému.

Minartice, ves, 10 d. 77 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Vojkov, býv. dom. Chlumec (2 d. k dom. Vojkov.).

Minařík, mlýn u Předmiře (v. t.).

Minice, ves, 17 d. 166 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Mišovice, pol. obc. Horosedly, far. Podhoří, býv. dom. Orlík.

Minice, far. ves na Turském potoku při silnici do Velvar, 43 d. 353 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Nelahozeves, arcidiéc. Praž., vik. Budenic., patr. kn. z Lobkovic, 2206 osadníků, pošt. Kralupy; far. kostel sv. Jakuba, v 30leté válce od Švédů pobořený a r. 1668—1678 od základu nově vystavený, byl již r. 1352 farářem osazen, škola, mlýn. — M. jsou od krále Sigmunda na něho po smrti královny Zofky spadlé Matiášovi z Črnočic zapsány.

Minice, far. ves na Chomútovském potoku, 52 d. 265 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Pětipsy, diéc. Litom., vik. Loun., patr. hr. Thun, 859 osadníků; far. kostel sv. Martina, jenž se uvádí již r. 1384 mezi farními, škola, dv. popl., mlýn. Po někdejším zámku není ani stopy. M. byly druhdy zvláštní statek náleževší v 14. a 15. století starožitnému rodu

Vlčků, kteří odtud přijali příjmí „z Minic." Z rodu tohoto připomínáme proslaveného vojevůdce a spisovatele o umění válečném p. Václ. Vlčka z Čínova; zemřel, jak se zdá, okolo r. 1510. V středu 15. stol. drželi M. snad Pešíkové z Komárova, nebo k r. 1454 připomíná se Pešík z Minic.

Minichschlag, Münchschlag, ves při rybníce, 48 d. 369 ob. něm., kr. Buděj., okr., býv. dom. a far. Nov. Bystřic. (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. M.; fil. kostel sv. Jana Kř. Sam. Frassl, Reisner a mlýn.

Minichschlag, vska, 9 d. 72 ob. něm., kr. Buděj., okr., býv. dom. a fara Vyš. Brod. (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Schönfelden; myslivna.

Minkendorf viz Münchendorf.

Minkovice viz Ninkovice.

Minkwitz, ves, 48 d. 242 ob. něm., kr. Boles., okr. Fridland (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Weigsdorf, far. Weigsdorf (evang. fara v království Saském).

Miránka, čís. pop. 70 připsané k obci Vinohradské u Prahy.

Miřátky, ves, 26 d. 176 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Habry (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M.; opodál mlýn a selská živnost.

Mireč, Nirče, Nitře, ves, 13 d. 109 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná (1¾ hod. vých.), kat. obc. Lom, pol. obc. Mužetice, far. Mirotice (2 d. k dom. Píseckému); dv. popl.

Miřejov, ves, 29 d. 171 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Lanžov, býv. dom. Poličany; někdy zde byl dv. popl.

Miřejovice, Miřovice, ves na levém břehu Vltavy, 15 d. 99 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1¼ jih. vých.), kat. i pol. obc. Hoholice, far. Vepřec, býv. dom. Veltrusy (3 d. k dom. Nelahozeves); pivovár, přívoz. R. 1755 vystaven zde přes Vltavu dřevěný most, kterýž jest však povodní r. 1784 stržen.

Miřenice, ves, 33 d. 220 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Hory Nalžovské, býv. dom. Nalžovy; mlýn, vápenná pec.

Mirešice, dv. popl. u Třebonic (okr. Smichov).

Mirešovice, ves, 16 d. 105 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Doln. Kralovic. (1¼ hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. Horka, býv. dom. první čtvrt svobodníků kraje Čáslavského.

Mirešovice viz Mirošovice.

Miřetice, ves, 36 d. 264 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovic. (3¼ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Chmelné, far. Zdislavice, býv. dom. druhá čtvrt svobodníků kraje Čáslavského (1 d. k dom. Vlašim).

Miřetice, ves, 30 d. 247 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Včelákov, býv. dom. Přestavlky; dv. popl., vinopalna, mlýn, myslivna.

Miřetice, ves, 10 d. 117 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a býv. dom. Přečínov, far. Vacov; dv. popl.

Miřetice (*Meretitz*), ves, 40 d. 221 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Rošovice, far. a býv. dom. Klášterec.

Miřetice, Mirotice? (*Mirodits*), ves, 42 d. 245 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Koslov, býv. dom. Toužím; myslivna. Někdy zde byla tvrz.

Miřetice viž Meretitz.

Miřetín, Mirotín (ve 14. stol. Mužetín), ves v hornaté krajině na Richenburském potoku, 58 d. 360 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Richenburk (evangelíci sluší k pastorátu Krounovskému); mlýn. Několik čísel u potoka v úžlabí slove Rovinka. R. 1419 prodal Arnošt z Richenburka osm kop platu ročního ve vsi M-ě panoši Petrovi z Selavic za 80 kop. R. 1437 jest M. s jinými ještě vesnicemi od cís. Sigmunda Menhartovi z Hradce zapsán.

Miřevice (*Mirschowitz*), ves na jižním svahu Chlomku, 35 d. 195 ob. něm., kr., okr. a far. Litom. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Lovosice.

Miřevice (*Mirschowitz*), ves, 32 d. 198 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. M, far. Touškov, býv. dom. Kladruby (6 d., mezi nimi dv. popl., k dom. Horš. Týn.).

Miřín, Měřím, ves blíž pravého břehu Vltavy, 18 d. 132 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Blaženice, far. Bělice, býv. dom. Lešany. Sam. Královská s přívozem, Jabloňský luh a Moran. — R. 1421 zapsal král Sigmund Mikulášovi z Krchleb vsi kláštera Ostrovského Nebřich, M., Dalečice a Blažím.

Mirkov (*Mörkau*), ves při potoku, 30 d. 169 ob. něm., kr. Litom., okr. Úst. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Mojžíř, býv. dom. Všebořice.

Miřkov (*Mirschikau*), ves v údolí, 53 d. 473 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Křakov; fil. kostel sv. Víta, jehož se již r. 1384 mezi farními připomíná, myslivna, dv. popl. Někdy zde byla tvrz. — Kojata Hrabišic daroval M. r. 1227 panoši

svému Maršovi. K r. 1285 uvodí se Martinus de Mircov, r. 1447 Nedraha z Nedražic seděním v M-ě a r. 1534 Jindřich z Tropčic na Mířkově, jehož rod kvetl ještě r. 1700.

Mirkovice, ves na Malčickém potoku, při silnici z Krumlova do Kaplic, 22 d. 140 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (1$^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. M, far. Přídolí, býv. dom. město Krumlov (1 d. k arciděkanství Krumlov.). — M. náležely v 15. stol. k zboží ryt. Višňů z Větřní. Někdy zde prý také ryžováno zlato.

Mirkovice, ves, 29 d. 229 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Hostouň ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Svržno, býv. dom. Horš. Týn.

Mirkovice, ovčín u Chotějovic (okr. Chlumec. v Jič.).

Mirochov *(Mirochau)*, ves, 29 d. 275 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň (2$^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Lutová, býv. dom. Chlumec. V okolí se dobývá rašelina.

Miroslav, ves, 12 d. 86 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Jinošice, far. Popovice, býv. dom. Tloskov. R. 1542 vložil sobě Jan Holický ze Šternberka na Leštně v obnovené desky zemské veškeré dědictví své, mezi nímž i M.

Miroslav viz Jaroslav (okr. Vys. Mýt.).

Miroslav, osada někdy v župě Žatecké, kteráž se dostala za Vladislava I. s újezdem Krašovským klášteru Kladrubskému.

Mirošov *(Miröschau)*, panství horního aeraru (dle smlouvy trh. ode dne 18. července 1726 za 226.200 zl.) a far. ves, 106 d. 1037 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Rokycany (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. Jeho Veličenstvo, 3931 osadníků; far. kostel sv. Jakuba (asi $^1/_2$ hod. od M-a) připomíná se již ve 14. stol., kaple sv. Josefa, zámek, škola, dv. popl., pivovár, mlýn, myslivna. Na blízku kam. uhlí v mocnosti 5—6 střev. víd. (roč. výtěžek 180.000 ctů), pak lomy, v nichž se mlýnské kameny lámou. Že by byla (jak Sommer udává) na místě řeč. Chilice či Chýlice stála někdy soujmenná ves, nenalezli jsme nikde zaznamenáno. Zříceniny v blízkém lese Teslíně, Kostelík řeč., jsou zbytky někdejšího kláštera benediktinského sv. Jana na Teslíně (v. t.). R. 1400 daroval Vilém ze Žďáru kopu grošův platu ročního v M-ě dom. klášteru v Plzni za spásu duše své a svých předkův. M. náležel začátkem 18. stol. hr. Janu Vratislavovi z Mitrovic, od něhož je r. 1726 koupila c. kr. dvorská komora.

Mirošov, statek p. Josefa Rychlého (dle trh. smlouvy ode dne 22. srpna 1788 za 28.000 zl.) a ves, 27 d. 260 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřímov (3$^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Dušejov; zámek, dv. popl., pivovár, mlýn; opodál sklenné hutě a mlýn s pilou. — Až do válek husitských náležel M. k biskupskému panství Pelhřimovskému, později pak městu Pelhřimovu, kteréž jej od cís. Rudolfa II. koupilo. R. 1678 prodal ryt. Václav Adam Rašín z Risenburka statek M., tvrz a t. d., jakž jej byl sám od Anny Marie Odkolkové, roz. Želecké z Poženic koupil, Janovi Ignácovi Vltavskému z Manswerthu a Helfenburka, než ten jej již r. 1682 za 7750 kop postoupil své manželce Kateřině Františce roz. z Přestavlk, od níž pak zboží to r. 1686 za 7000 zl. koupil ryt. Jan Albrecht Berka z Reinfeldu. R. 1702 prodala M. za 13.000 zl. rýn. Marie Alžběta svob. paní Odkolková z Újezda Ferd. Jiřímu ryt. Vraždovi z Kunvaldu. Později vládl M-em Leopold Blažej Talacko z Ještětic a r. 1757 Ignác Arnošt Fučikovský z Grünhofu, jehož syn Leopold statek ten prodal r. 1788 předchůdci nynějšího držitele Josefovi Rychlému.

Mirošovice, ves, 28 d. 243 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Úžice, býv. dom. Rataje. — M. přináleževše za nejstarších dob k Štěpánovu dostaly se s ním od kr. Václava II. biskupství Pražskému v náhradu za statky v dřívějších letech odcizené.

Mirošovice, ves na soujmenném potoku, 49 d. 327 ob. čes., kr. Praž., okr. Čern. Kostel. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Hrušice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; škola. Opodál myslivna Ježov, kteráž nám dochovala jmeno někdejšího hradu Ježova. M. sloužely r. 1415 k hradu Zlenickému. R. 1525 odhádány jsou dědiny Ludvíka Zajímače z Kunštatu k Hrádku příslušící, mezi nimiž se již tenkráte M. uvádí, p. Jaroslavovi ze Šellenberka, který pak téhož ještě roku panství Hradecké koupil.

Mirošovice, Mirešovice, ves při Lounské silnici, 34 d. 273 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílin. (1 hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Robčice, far. Želenice; zámek, kaple sv. Vavřince s oltářním obrazem od Brandla, dv. popl., vinopalna. — Zde květlo za nejstarších dob vinařství; r. 1209 měli odtud klášterníci Osečtí desátek vinný. R. 1600 dostaly se M. Kaplířům ze Sulevic na Želenici.

Mirotice, někdy zvláštní, nyní s Cerhovicemi spojený statek a městys na Pasovské silnici, při potoku Lomnickém, 173 d. 1354 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. již.),

kat. i pol. obc. M., býv. dom. Cerhonice, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. opat Drkolenský, 3122 osadníků; far., na sklonku 17. stol. obnovený kostel sv. Jiljí, škola, synagoga, špitál, radnice, pošt. exped., pivovár, dv. popl., 3 mlýny. Sam. cihelna, rasovna a Borky. Trhy: 1) v pondělí masopustní, 2) na sv. Filipa a Jakuba, 3) v pondělí před sv. Petrem a Pavlem, 4) v pondělí po sv. Jiljí, 5) v pondělí před sv. Martinem. Trhy na obilí a dobytek, len, dříví a j. v. 1) v úterý před velikonocí, 2) v úterý před vánoc. Týdní trh každou středu. Část městyse nazývá se Pátek. R. 1299 potvrdil král Václav II. kostelu zdejšímu sv. Jiljí veškerá privileje a nadání, kterých se mu od kr. Přemysla a předků jeho dostalo. V bouřích husitských jest M., potud svobodné město, z větší části pobořeno. R. 1436 zapsáno městečko M. od krále Sigmunda v 300 kopách gr. Zdeslavovi Tluxovi z Buřenic. Výsady obdržely M. od Vladislava II. r. 1499 a od Ferdinanda I. 1545, které od pozdějších panovníků potvrzeny jsou. Počátkem 17. stol. vládli zde Švamberkové a po těch Hořčicové z Prostého. R. 1654 jmenuje se majitelem statku M-kého Jiří Václav Černín z Chudenic, po něm Ladislav Hrobčický z Hrobčic, pak Kateřina Alžběta Běšínová, která jej prodala Janovi Amonovi z Amonshofu. Od toho koupil M. r. 1675 Jan z Kalenic, jenž byl též v držení Cerhonic a Lučkovic. R 1688 koupil spojené tyto statky od Jiřího Frant. Doudlebského z Doudleb a jeho manželky Ludmily Veroniky roz. z Kalenic klášter praemonstrátů Drkolenských. R. 1860 vyhořela část městyse od kostela k Pátku.

Mirotice, viz Miřetice.

Mirotín, ves, 20 d. 205 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Bohdalín, far. Mnich, býv. dom. Černovice; mlýn. R. 1589 uvodí se ryt. Mikuláš Pštros z Mirotína.

Mirotín viz Miřetín.

Mirovice, ves, 24 d. 131 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Veleň, far. Třeboradice, býv. dom. Pakoměřice.

Mirovice, okr. město na soujmenném potoku, 121 d. 1205 ob. čes., kr. Pís. (5 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Orlík, diéc. Buděj., vik. M., patr. kn. Švarcenberk, 4480 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (II. tř.), pošt. exped., záložna, zpěv. spolek „Mirov“, starobylý (gotický) r. 1726 přestavěný far. chrám sv. Klimenta s hrobkou staročitného rodu ryt. Loubských z Lub, kaple Nejsv. srdce P. Ježíše, u prostřed čtverhranného a rozsáhlého náměstí socha P. Marie, na osamotnělé věži dva zvony z 15. a 16. stol., škola, radnice, městský pivovár. Trhy: 1) na den Obrácení sv. Pavla, 2) v pond. po Sexagesima, 3) na sv. Vojtěcha, 4) ve středu před Božím tělem, 5) na sv. Prokopa, 6) na den Marie Sněžné, 7) na den Narození Pany Marie. 8) v pond. před sv. Havlem, 9) na den obětování P. M. Blíž města dobývá se železovec. — R. 1408 daroval Jindřich z Modřejovic jisté platy kostelu zdejšímu. R. 1621 den před květnou nedělí navštívil M. Don Baltasar de Marradas s krvavým krajanem svým Martinem de Hoeff-Huertou a plukovníkem Pechlerem v čele 4000 mužů. Připomenouti dlužno, že dle dra. H. Jirečka v těch místech, kde M. leží, hledati se má starý hrad Bozeň.

Miřovice viz Mířejovice.

Mirovka, dv. popl. u Klatov (v. t.).

Miruše, sam. u Horusic (okr. Vesel.).

Misemburk, hrad nade Mží, připomenutý ve 13. stol. (snad nynější Nížburk).

Miskolesy viz Mízkolesy.

Miskov, ves na výšině, 12 d. 65 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1 hod. záp.), kat. obc. Nové dvory, pol. obc. Ředice, far. Jesenice, býv. dom. Chlumec; fil. škola.

Mistelholz-Kollern, ves, 11 d. (po různu) 90 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Chvalšín ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Borová, býv. dom. Krumlov; myslivna.

Místečko viz Městečko.

Místo viz Město.

Mistrovice, ves na úpatí vrchu, 127 d. 728 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Supíhora.

Miškovice viz Myskovice.

Mišov, ves, 42 d. 369 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Těnovice, býv. dom. Pořičí spálené; mlýn, myslivna. Opodál dv. popl. Bělohrad.

Mišovice, ves na silnici z Mirovic do Blatné, 34 d. 271 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., polit. obc. Horosedly, far. Podhoří, býv. dom. Orlík.

Mištišť viz Dorstadt.

Mitov, ves, 39 d. 320 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Mitrovice, býv. dom. Pořičí spálené; hamr, 2 mlýny. Zde nar. 5. března 1821 humor. spisovatel Bedřich Moser († 21. ún. 1864).

Mitrov, ves, 21 d. 179 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhl. Janovic. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Křesetice.

Mitrov, vska, 6 d. 45 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Polánky, far. Třebechovice, býv. dom. Opočno (2 d. k Třebechovic.); mlýn.

Mitrovice (*Neu-Mitrowitš*), far. ves při potoku, 90 d. 746 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc M., býv. dom. Pořicí spálené, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. kapitula metropolit. kostela Pražského, 1511 osadníků, pošt. Rokycan.; farní r. 1727 od hr. z Clary-Aldringen vystavený kostel sv. Jana Nep., škola, železné hutě, tavírny (114 dělníků, výroba 13.100 ctů železa a litiny za 51.700 zl.), dv. popl. Sam. Obora, myslivna a chalupa, a Hutman, ovčín.

Mitrovice, ves v údolí, 41 d. 290 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2½ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Hoštice, býv. dom. Nemyšle. Opodál hospoda.

Mitrovice (staré), statek (dle smlouvy trh. ode dne 8. ledna 1828 za 52.000 zl. stř.) a ves, 6 d. 69 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¾ hod. vých.), kat. obc. Dvorce, pol. obc. Přestavlky; pivovár, někdejší to tvrz, dv. popl., mlýn s pilou. — Od M. ¼ hod. vzdálí zámek „Mitrovice mladé“, vystavený v nádherném slohu italském r. 1786 nákladem Jana hr. Vratislava z Mitrovic. — M. jsou původištěm dvou podnes kvetoucích staročeských rodů šlechtických, totiž hrabat Vratislavův z Mitrovic a hrabat Mitrovských z Nemyšle. Praotcem oněch jest vládyka Vratislav z Mitrovic, jenž byl věrným společníkem pana Oldřicha z Hradce proti králi Jiřímu. V r. 1448 opustil Vratislav z Mitrovic dosavádní sídlo otců svých, tvrz M., načež na ní usedli vládykové z Nemyšle, kteří se odtud „z Nemyšle a Mitrovic“ či Mitrovští z Nemyšle psali. První, jenž z rodu toho M-mi vládl, byl rytíř Jan z Nemyšle a na Mitrovicích, jehož rod zde až do vypuknutí války 30leté sídlel. Napotom dostaly se M. koupí Velemyšlovským z Velemyšlevsi, od nichž je r. 1626 koupil Jindřich purkrabí z Donína. R. 1628 získal M. ryt. Šimon Appelmann z Kalkreitu a po něm Jan Černín z Chudenic († 1642), jemuž syn Humprecht Jan Čer. z Ch. následoval. Ten prodal r. 1659 M. Petru Vilémovi Říčanskému z Říčan, od kteréhož jich trhem získal r. 1670 Petr Arnošt Vratislav z Mitrovic, syn čes. spisovatele Václava Vratislava z M., jenž v zajetí Turecké se dostal a pak navrátiv se do vlasti r. 1599 své „Příhody“ sepsal. Po jeho smrti přešly M. v držení Frant. Jos. hr. Černína z Chudenic, ale r. 1724 koupil je opět Jan Josef hr. Vratislav z M., jehož potomci zde pak vládli až do začátku našeho věku, načež M. Jan Vít hr. Vratislav z M. ještě před svou smrtí († 1813) hraběti Karlovi z Rey prodal. R. 1815 přešly na Vídeňského velkoobchodníka ryt. z Henikšteinu a r. 1828 na nynějšího držitele p. Antonína Špalka.

Mittelsand viz Poříčí střední.

Mitterberg, ves na výšině, 12 d. 107 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2¼ hod. jiš.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Vltavice hořejší; hajnovna. Sam. Birkenbergerhütte (10 minut), někdy sklenné hutě, nyní dvorec, Scherauerhütte, Králík, dvorec; rasovna a pila.

Mizholec (*Messhals*), ves, 25 d. 192 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Semněvice; mešní kaple. Opodál více 200 měr veliký rybník.

Mízkolezy, Mískolezy, ves na malém potoku, 45 d. 346 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Třebešov, far. Skalice, býv. dom. Náchod; dv. popl., mlýn, myslivna. Při vsi této popisuje se Dlouhá voda. R. 1562 držel M. Jiří Dobřenský z Dobřenic, 1570 Samuel Chvalkovský a počátkem 30leté války Jan Dobřenský z Dobřenic, jemuž jsou pro účastenství ve zpouře odňaty, načež je koupil Albrecht z Valdšteina. Po jeho smrti daroval Ferdinand II. M. Servitům Vídeňským, od nichž je r. 1637 kníže Okt. Piccolomini koupil. R. 1863 dne 8. července vyhořelo zde 15. statků se značnými zásobami obilí.

Mladá (*Lodus*), ves, 15 d. 99 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Buděj. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M. Sam.: Spassenhaus, Schinkal, Wagnerhof, Strohhof a Rothof. Posledně jmenovaná sam. byla druhdy mlýnem, jejž r. 1576 Václav Humpolec z Tuchoraz prodal Petru Kořenskému z Terešova. R. 1590 koupil mlýn tento cís. mincmist Krištof Mattighoffer. — Ves M. náleží od dávných časů městu Budějovicům.

Mladá, far. ves mezi lesy, 78 d. 441 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Benátky (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Nimburk, patr. hr. Leop. z Thunu, 1830 osadníků, pošt. Star. Benátky; far. kostel sv. Kateřiny, jehož se co farního již v 13. stol. připomíná, jest po válkách husitských znovu vystaven a stál napotom nějaký čas pod správou Benáteckých kanovníků s červeným srdcem, škola, myslivna. Sam. Boží dar, dv. popl. (½ hod. jih. vých.) a Mladotín, myslivna (¼ hod. sev.). — Ves tuto založila prý Mlada, dcera Boleslava I. R. 1857 lehla část vesnice této popelem.

Mladá, Mladé (*Mladay*), ves, 32 d. 165 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice, škola.

Mladá Boleslav viz Boleslav mladá.

Mladá Vožice viz Vožice mladá.

Mladé viz Mladá.

Mladějov, statek (dle smlouvy ode dne 8. července 1821 za 75.000 zl.) a far. ves, 46 d. 286 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Sobotka ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Mnich. Hradišt., patr. Jan A. Pabstmann, 1771 osadníků; far. kostel sv. Jiljí, jenž se již r. 1384 mezi farními uvádí, zámek, škola, pivovár, dv. popluž., myslivna, mlýn. Sam. Kopaniny. — M. náležel počátkem 17. stol. Konrádu z Hodějova, jemuž jest po bitvě Bělohorské odňat a Albrechtu z Waldšteina prodán. R. 1718 koupil M. hr. Maximilian Antonín Desfours; syn jeho Albrecht prodal jej sv. p. z Unwerthu a ten hr. Václavovi Kasimírovi Netolickému (r. 1747), jemuž jeho zeť hr. Antonín Vratislav z Mitrovic následoval. Od pozůstalé po něm vdovy koupil M. Václav Aug. šlechtic Havle. R. 1792 dostaly se veřejnou dražbou Augustinu Pabstmannu, jehož potomkům posavád náleží. — Na hřbitově zdejším odpočívá František Josef ryt. Gerstner, direktor pražské techniky, jenž zde 25. června 1832 zemřel.

Mladějov, někdy ves u Chotěbudic, po níž zůstal jen kostelík sv. Štěpána (ostatně viz Chotěbudice).

Mladějovice, s panstvím Štěkní spojený statek a ves, 62 d. 475 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. ob. M., far. Jinín, býv. dom. Štěkeň; zámek s rozsáhlou zahradou, mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1736 (patr. kn. Windischgrätz), dv. popl. Sam. Čisť, myslivna, Petřilka, mlýn, a Staněk, obydlí baštířovo. Ves tato přiškolena k Cehnici. R. 1589 uvodí se Alex. Vrabský z Vrabího na Mladějovicích. Po smrti hr. Adama Losy z Losimthalu († 1781) přivtělen jest statek M. k panství Štěkenskému, při němž posud trvá.

Mladěňovice viz Mladoňovice.

Mladice, neznámá nyní osada v někdejším Klatovsku.

Mladikov, ves, 10 d. 56 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Hora, far. Vacov, býv. dom. Přečinov; opodál vápenné lomy.

Mladkov (*Wichstadtl*), starobylý městys v hlubokém údolí na tiché Orlici, 157 d. 1025 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králíky (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Králíky, patr. hr. z Althan, 2697 osadníků; far. kostel sv. Jana Kř. z r. 1786—1744 uvádí se již v předhusitské době, radnice, škola, pošt. exped., 2 mlýny. Trhy: 1) dne 23. dubna, 2) dne 24. června, 3) dne 30. listopadu.

Mladočov, far. ves, 29 d. 187 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Litomyšl ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Desná, býv. dom. město Litomyšl., patr. obec. výbor Litomyšl., 2641 osadníků; far. kostel sv. Bartoloměje, jenž se již ve 14. stol. připomíná, škola z r. 1784; nejstarší zvon s letopočtem 1404.

Mladoně (*Neustift*), ves, 19 d. 90 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Cetvina, far. Rychnov český, býv. dom. Rožmberk.

Mladoňov (*Plattetschlag*), ves v údolí na potoku, 21 d. 157 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Polná, býv. dom. Krumlov. Ves tato poněmčena teprv po 30leté válce za knížete Eggenberka, který jako na jiných místech panství svého také zde Němce ze Štýrska osadil.

Mladoňovice, Mladeňovice, ves, 13 d. 94 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Deblov, pol. obc. a far. Lícibořice.

Mladostov, ves, 12 d. 91 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Vyskeř.

Mladošovice, far. ves, 50 d. 299 ob. čes., kr. Buděj., okr., býv. dom. a pošt. Třeboň (2 hod jih. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. Jan Adolf kn. Švarcenberk, 1702 osadníků; far. kostel sv. Bartoloměje připomíná se co farní již ve 14. stol., škola. Opodál železné doly.

Mladotice, ves na Doubravce, 37 d. 294 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Ronov; dv. popl., myslivna, mlýn.

Mladotice, ves při silnici do Písku, 29 d. 201 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Čížová, býv. dom. Drhovle.

Mladotice, ves, 13 d. 84 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyně (2 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Krasilov (2 d. náležely k dom. Němčic.).

Mladotice, vska, 6 d. 34 ob. něm., kr. Plz., okr. Klatov (3 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Březí, far. Čachrov, býv. dom. Bystřice.

Mladotice, ves při soujmenném rybníku, 25 d. 294 ob. čes., kr. Plz., okr. Královic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Žebnice, býv. dom. Plasy; kaple z r. 1710, dv. popl., mlýn. Sam. Mladotická myslivna, Podhrázský mlýn. — R. 1193 daroval Humpolt a syn jeho Dětleb M. klášteru Plasskému.

Mladoušov, ves, 17 d. 136 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a far. Otice ($^1/_4$ hod.

sev.), kat. obc. M., pol. obc. Budenín. Opodál 2 mlýny a hajnovna Sousedka.

Mladovice, ves, 25 d. 242 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Jemniště; dv. popl., mlýn. Sam. Leč.

Mladovidy viz Málovidy.

Mladý Smolivec viz Smolivec mladý.

Mlaka, ves při silnici do Jindř. Hradce, 22 d. 259 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Novosedly, býv. dom. Třeboň.; poutnícký kostel P. Marie z r. 1769, při němž zřízeno jest r. 1773 kn. Eleonorovou ze Švarcenberka zvláštní kaplanství, mlýn. Sam. Kráva a Staré hamry. Jmeno vesnice této M. značí krajinu bahnatou, jakáž zde skutečně poblíž Rožmberského rybníka býti musela.

Mlaka, ves, 12 d. 69 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Nová ves?, far. Čížová, býv. dom. Drhovle.

Mlaky, sam. u Kluk (okr. Pís.).

Mlazice, ves na pravém břehu Labe, blíž sev. železné dráhy, 203 d. 1195 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Šopka; okolo rozprostírají se proslulé vinohrady Mělnické. — R. 1364 prodal Ješek z Vliněvsi a jeho bratr dědictví své v M-i dv. kmetcí s dědinami a vším příslušenstvím klášteru pod městem Mělníkem za 118 kop gr. pr.

Mlazov, statek (dle smlouvy trh. ze dne 24. břez. 1851 za 47.500 zl. ve stř.) a far. ves při silnici do Sušice, 42 d. 297 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Planic., patr. p. Bernard z Kleistu, 1103 osadníků, pošt. Klatov; far. kostel sv. Jana Kř., jehož se již r. 1384 jakožto farního připomíná, zámek, škola, pivovár, dv. popl., vinopalna, mlýn. — R. 1386 daroval ryt. Drha? z Jindřichovic 1 kopu platu roč. kostelu zdejšímu. Počátkem 18. stol. náležel statek M-cký ryt. Bergům, po nich Dohalským z Dohalic, za jejichž vlády s Žichovem spojen jest. V první polovici našeho věku přecházel statek M-cký častěji z ruky do ruky. Od r. 1851 náleží p. Bernardu z Kleistu.

Mlazovice, storobylý městys na sever. úbočí Chlumu, 139 d. 927 ob. čes., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Hořice ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Král. Hrad., vik. Hořic., patr. Pražská invalidovna, praes. arcibisk. Praž., 1290 osadníků; far. kostel Nejsv. Trojice byl již r. 1384 farářem osazen, škola, radnice. Trhy: 1) v pond. po Jmenu P. Ježíše, 2) v úterý po velikonoci, 3) v úterý po sv. Vítu, 4) v úterý po sv. Kateřině. — As 5 minut od městečka nalezají se v utěšené lesní krajině léčivá zřídla (9 pramenů), při nichž r. 1864 zařízeny jsou lázně. Vody zdejší užíváno již od dávných časů s dobrým prospěchem od okolního lidu v nemocech rozličných. — M. byly druhdy zvláštní statek náleževší r. 1400 Chodovi z Mlazovic. V 1. čtvrti 15. věku dostaly se Zdeňkovi Černinovi, komturovi Maltánů, za něhož husité M. přepadli a zámek pobořili. Místo, kde zámek stál, nazývá se posud „Hrádek." V druhé polovici 16. století náležely M. k statku Holovousskému, s nímž se r. 1594 Albrechtu Vladislavovi Smiřickému dostaly, který je pak přivtělil panství Hořickému. Na sklonku 17. století drželi zdejší dvůr ryt. Odkolkové z Újezda.

Mlčechvosty, ves na levém břehu Vltavy, 43 d. 262 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Vepřek, býv. dom. Mělník. R. 1853 objevil kn. Krolmus na blízku veliké žároviště pohanské.

Mlčín, sam. u Kokořína (v. t.).

Mlčkov, vska, 4 d. 31 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Přeštěnice.

Mlečice, Bnečice (*Mletschitz*), far. ves, 56 d. 375 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a pošt. Zbiroh ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. Jeho Veličenstvo 1737 osadníků; kostel Nanebevzetí P. Marie z r. 1500, škola.

Mlejnec, sam., viz Vletice.

Mlejnská viz Neznášov.

Mlékojedy, Mlíkojedy, ves, 37 d. 259 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Lobkovice.

Mlékosrby, Mlíkosrby, far. ves na výšině na levém břehu Cidliny, 61 d. 418 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom. a pošta Chlumec (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Král. Hrad., vik. Nov. Bydžov., patr. hr. Kynský, 1461 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla z r. 1709 s hrobkou hr. Kynských, škola, 2 mlýny. Někdy zde byla tvrz. Sam.: Luhy, forstovna, druhdy far. ves; Hrázka, mlýn a Lázně. — R. 1396 zapsal Mikuláš Kokot ze Slemene na dědinách svých v M-ích manželce své 175 kop věna s povolením Pešíka z Olešné. R. 1429 zapsala Unka z Přestavlk zboží své, mezi nimž se i M. jmenují, Dobraňovi z Kochovic a Vaňkovi Kavalcovi z Lipoltic. K r. 1439 připomíná se panoše Vaněk Rezek z M-b.

Mlékovice (*Mlikowic*), ves, 24 d. 172 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (1 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Toušice, far. a býv. dom. Zásmuky; 2 mlýny. R. 1427

připomíná se Bušek z M-c. R. 1497 prodal Vác. ze Zásmuk a na Lepějovicích tvrz a ves M. Jiřímu Voděradskému z Hrušova.

Mlékovidy viz Mlíkojedy.

Mlékožiř (?), Mlíkažiry, někdy ves, kterou daroval r. 1052 Břetislav I. kostelu Boleslavskému.

Mlikojedy, pův. Mlékovidy (*Mlikoged*), ves, 58 d. 351 ob. něm. čes., kr. i okr. a far. Litom. (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Keblice (23 d. k dom. Libešic. náleževších, vystavěno na gruntech dv. Libešic.); fil. kostel sv. Martina uvádí se r. 1384 jakožto kostel farní, 2 mlýny.

Mlikojedy viz Mlékojedy.

Mlikojedy, někdy ves, náleževší klášteru Milevskému. Kojná krále Václava I., jmenem Nětka, požívala dědiny ve vsi M-dech jakožto výslužné. R. 1235 prodal král Václav dědinu svou v M-dích za 30 hříven stříbra klášteru Milevskému. Komu se ves tato napotom dostala a kdy zanikla, pověditi nevíme.

Mlikosrby viz Mlékosrby.

Mlikovice či Plhovka, ves, 22 d. 177 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Stranné, býv. dom. Tloskov; dv. popl.

Mlkov, Milkov, sam. náležející do kat. obc. Dvorce (okr. Sedlec).

Mlýn, ves při silnici z Choustníka do Černovic, 47 d. 356 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Choustník; kostel sv. Kateřiny, jenž byl počátkem 15. stol. farním, pobořen nepochybně ve válkách husitských a jest r. 1609 nákladem ryt. Jiřího Homuta z Harasova opět obnoven, škola. Sam. Vařečka, mlýn.; Hadový, hajnovna a Zarybnič, dv. popl. — Na hřbitov zdejší pochovávají se osadníci z M-a, Psárova a Třiklasovic.

Mlýn Pytlíkovský (*Sägemühl*), vska na Malé Jizeře, 3 d. 26 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec.

Mlýňany (*Lindles*), ves při silnici, 23 d. 125 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Skoky, býv. dom. Semteš. Sam. Rabenmühle, mlýn. — M. byly někdy zvláštní statek, jejž držel Racek z Mostce.

Mlynaře, někdy ves s kostelním podáním u města Žatce.

Mlynařka, hospoda u Košíř, popisuje se při Smíchovu.

Mlynářka, vinice u Radlic, popisuje se při Smíchovu.

Mlynářovice (*Müllerschlag*), ves na výšině, 28 d. 213 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Milejšice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; opodál myslivna a 2 hajnovny.

Mlynářovice, ves na levém břehu Hnačovského potoku, 24 d. 160 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planice (1 hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Němčice; dv. popl., mlýn. Sam. Luhana, mlýn s pilou a Posádka, myslivna. — Někdy zde byla tvrz, na kteréž r. 1446 Mikuláš ze Sedliště seděl.

Mlýnec (*Mlilles*), ves při rybníku, 34 d. 231 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Bor.; kaple sv. Anny, škola, mlýn.

Mlýnec, Mlejnice (*Leinitz*), ves s far. vsí Milešovem související, na sev. záp. úbočí vrchu Ostrého, 53 d. 275 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Milešov; na výšině uprostřed M. stojí far. chrám Milešovský. Opodál mlýn. — Zde měl klášter Kladrubský z r. 1186 vinohrady.

Mlýnec, ves v údolí na Poleňském potoku, 29 d. 192 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Poleň, býv. dom. Chuděnice; dv. popl. Sam. Kobza, mlýn.

Mlýnec (*Linz*), ves při potoku, 40 d. 269 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1 hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Kramotín, far. Kleneč, býv. dom. Pivoň. Opodál „Neumühle,“ mlýn. M. náležely v době předhusitské klášteru Pivoňskému, jsou však od cís. Sigmunda r. 1421 s jiným ještě zbožím klášterským Janovi Gutšteinovi a Matějovi Mrhlici bratřím z Otova zapsány.

Mlýnce (*Linz*), panství (dle smlouvy trh. ode dne 29. března 1852 za 450.000 zl. ve stř.) a ves na malém potoku, 20 d. 135 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (2 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Vidhostice; zámek s kaplí nejsv. Trojice, dv. popl., mlýn. Někdy zde byla tvrz. Počátkem 18. století náleželo panství toto svob. pánům, později hrabatům ze Štampachu, po nichž je r. 1830 Marie hr. Pachtová roz. se Štampachu zdědila. Od r. 1852 náleží p. Riedlům.

Mlýnec, ves, 43 d. 311 ob. čes., kr. Jič., okr. Libáň (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Kopidlno; mlýn. Opodál dv. popl.

Mlýnec, sam. blíž Jetřichovic (okr. Sedlec).

Mlýnec nový (*Neu-Lenzel*), vska, 9. d. 53 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kotelice, far. Třebušín, býv. dom. Ploskovice.

Mlýnec starý, ves blíž předešlé, 16 d. 86 ob. něm., kr. i okr. Litom., kat. i pol. obc.

Vinná, far. Třebušín, býv. dom. Ploskovice; mlýn. M. byl někdy příslušenstvím tvrze Býčkovické, s níž r. 1437 od cís. Sigmunda zapsán jest Henikovi z Valšteina.

Mlýneček (*Stallung*), ves na potoku, 12 d. 106 ob. něm. i čes., kr. Plz., okr. Domažlice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Klíčov starý, far. Maxberg, býv. dom. Kouty a Trhanov; mlýn. Sam. Bělohrad (*Weissberg*).

Mlýniště (*Leinisch*), vska na malém potůčku, 7 d. 59 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Zesice, býv. dom. Březnice.

v **Mlýnech**, sam. u Dřešína (okr. Volyně).

Mlýnky, sam. u Vysokého (okr. Rokytnic.).

Mlýny, ves, 12 d. (po různu), 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Tvořešovice, far. Bystřice; 3 mlýny. R. 1542 vložil sobě Jan Holický ze Šternberka v obnovené desky zemské veškeré dědictví své, mezi nímž se jmenují i M. R. 1664 koupili ryt. Jan Jiří Radecký z Radče a manželka jeho Albertina vesnice Tvořešovice, Hůrku, Rudoltice, M. a jiné vsi panství Leštěnského, jež pak spojili v jeden statek.

Mlýnský dvůr, sam. u Branné (okr. Třeboň.).

Mněník, Měník, ves, 67 d. 397 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Bydžov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M.; kostel sv. Václava a Stanislava, škola. — Dle vesnice této nazývala se starožitná rodina rytířská, jejíž původní sídlo byla Červ. ves, Měničtí z Červené vsi. Rod tento vládl zde po celé 16. stol. a vyhynul, jak se zdá, teprv koncem 18. stol.

Mnetěš, Netěš (*Taubendörfel*), ves pod Řípem, 89 d. 535 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Černoušek (2 d. k dom. Beřkovic.); opodál dv. popl. a myslivna. M. byla v nejstarší době majetkem mocných Vršovců. Biskup Jindřich Zdík, syn známého kronikáře Kosmasa, založiv po vykonané pouti do Jerusaléma (r. 1138) klášter praemonstratský na Strahově, vyjednal mimo jiná nadání, že také ves M. i s horou Řípem a kostelíčkem sv. Jiří řádu Praemonstratskému na Strahově v držení a užívání odevzdána byla. K osadě faráře zdejšího, který služby boží konal v kostelíčku u sv. Jiří, náležely mimo M. také vsi Rovné, Vesce a Krabčice. Podací právo vykonával klášter Strahovský. Týž zde měl dle Strahovského urbáře od r. 1410 dvůr a tvrz s příkopem vůkol, s dvěma poplužími a vinicí. R. 1577 koupil pan Vilém z Rožmberka, nejvyšší purkhrabí, ves M. i s horou Řípem za 1760 kop gr. č. a připojil ji k panství Roudnickému, při němž zůstala až na naše doby.

Mnětice viz Mětice.

Mnich, far. ves na Deštěnském potoku, při silnici z Deštné do Kamenice, 91 d. 762 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Kamenice (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Červ. Lhota; starobylý far. kostel sv. Jana Kř. byl již r. 1384 farářem osazen, stál po válce 30leté pod správou faráře Deštěnského a jest r. 1759 opět na farní povýšen; v kostele jsou náhrobní kameny Talmbergů, Ježovských z Lub, Malovců a Tomků z Čejkova; škola, 2 mlýny, myslivna. Sam. Dvořiště, Hájek, Hutě, Krapadlí, Rutov. — Zdejší tvrz, již svob. p. František Gudenus r. 1759 na faru přestavěl, byla rodinným sídlem vládyk Smrčků ze Mnichu, jichž rod, napotom hraběcí, vyhynul v minulém teprv století. Ještě okolo r. 1472 byl na M-u pánem Jáchim Smrčka z Mnichu, po jehož smrti král Vladislav II. zboží to postoupil p. Jindřichovi z Hradce. R. 1524 a 1527 uvodí se Oldřich st. Mezenský z Mezného a na Mnichu. R. 1624 zemřela Ludmila Jeníčková ze Svárova, paní na M-u, r. 1630 jmenuje se majitelem M-u Jindřich Lapáček a r. 1650 hr. Zusana Černínová z Chudenic, roz. z Harasova. R. 1655 koupil statek M. s dvorem poplužním a s pobořenou tvrzí od Václava Heřmana Černína z Chudenic hr. Adam Pavel Slavata z Chlumu a z Košumberka a přivtělil jej statku Červené Lhotě, při němž pak zůstal až do našich časů.

Mnich (*Michles*), ves na výšině, 41 d. 254 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Kardaš. Řečice. Opodál Mnichovská cihelna.

Mnichov (*Einsiedel*), město při silnici z Mariánských lázní do Karl. Varů (372½° nad mořem), 142 d. 1025 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Planá, patr. opat Tepelský, 2289 osadníků; far., již r. 1384 připomínaný, kostel sv. ap. Petra a Pavla, jenž náleží mezi nejkrásnější v Čechách kostely, byl v nynější svou podobu uveden r. 1719—1725; v něm jest kazatelna řezbářskými pracemi bohatě ozdobená, pocházející z někdejšího kláštera Chotěšovského, pak uměle z hadce zdejšího zhotovená křtitelnice; radnice, škola, pošt. exped., špitál, továrna na zboží z hadce, pivovár, vinopalna, 4 mlýny: Brausmühle, Neumühle, Schöppelmühle a Fritzmühle. Trhy vždy v pondělí: 1) druhé po velikonoci, 2) po sv. Janu Kř. 3) před sv. Havlem. Okolo r. 1360 náležel M. jakožto

ves Bohuslavovi Tullingerovi, lenníku kláštera Tepelského, po něm Kašparovi z Neuburku, od něhož jej, jak se zdá, počátkem 16. stol. opat Sigmund získal. R. 1487 povýšen M. na městys a obdržel zároveň od opata Račka některé priveleje. R. 1484 nalezeno šťastnou náhodou blíž M-a vydatné ložisko stříbra, z jehož výtěžku obdržela basilika Tepelská r. 1490 stříbrné sochy a množství nádobí stříbrného. V 15. stol. byl M. ještě celý český a teprv v 16. stol. potlačen zde zmaháním se obyvatelstva německého živel český. R. 1530 zastavil Ferdinand I. M. s 20 okolními vesnicemi pánům Pflugům, jimž však později pro zpronevěření opět jsou odňaty a klášteru navráceny.

Mnichov (*München*), ves, 19 d. 109 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Čermná, býv. dom. Březnice.

Mnichov, Michov, ves, 82 d. 643 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Katovice. Sam. Borek (k dom. Horažďovic.).

Mnichov (*Minichhof*), ves, 28 d. 149 ob. něm. i čes., kr. Žat., okr. Bílin. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Kozly, far. Rané, býv. dom. Libčeves.

Mnichov, někdy ves na panství Novohradeckém, jež se r. 1575 pustou jmenuje.

Mnichové, Michový, ves na potoku, 20 20 d. 154 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lomy, far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Mnichové Hradiště viz Hradiště Mnichové.

Mnichovice, Michovice, ves, 75 d. 590 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dol. Kralovice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Borovnice; fil. kostel sv. Filipa a Jakuba, dv. popl., myslivna.

Mnichovice, městečko u potoka Mnichovky a při Pražské silnici (185° nad mořem), 113 d. 799 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Říčan. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Hrádek nad Sázavou, arcidiéc. Praž., vik. M., patr. kn. Richard Khevenhüller-Metsch, 1899 osadníků; děkanský chrám Narození P. Marie, v nynější podobě r. 1754 od kn. Marie Karoliny z Khevenhüller-Metsch zřízený, připomíná se co farní již r. 1383, škola, radnice, pivovar, 2 mlýny. Trhy ve středu: 1) po Nanebevzetí P., 2) před Božím Tělem, 3) před Narozením P. M. 4) na sv. Martina biskupa. Trhy na dobytek, obilí a rozličné věci: 1) na tučný čtvrtek, 2) na zelený čtvrtek, 3) na sv. Jakuba ap., 4) ve čtvrtek po sv. Václavu, 5) na sv. Františka Xav., 6) den před štědrým večerem. Týdní trhy každý čtertek. — Založení M-a připisuje se mnichům Sázavským, jimž celá krajina zdejší již od 11. stol. náležela, a kteří zde založili kapli, okolo níž ponenáhlu osada vzrostla. Po zrušení kláštera Sázavského r. 1421 dostaly se M. v zástavu ryt. Trčkům, kteří v témž ještě stol. zástavu tuto postoupili držitelům Hrádku nad Sázavou. Tito toho konečně dosáhli, že jim opat a celý konvent kláštera sv. Prokopa nad Sázavou r. 1677 městečko M., pak vsi Samechov a Přibyslavice za dědictví zpupné pustily, od kteréž doby M. s panstvím Hrádeckým spojeny zůstaly. Povýšení M. za městečko stalo se, jak se zdá, v 16. stol. za panování hr. Valdšteinů. Privilej na svobodné vaření piva obdržely M. r. 1631 od hr. Adama z Valdšteina.

Mnichovka, Michovka, ves, 28 d. 142 ob. čes., kr. Boles. okr. Želez. Brod (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Loučky, býv. dom. Rohozec. — M. patřila k někdejšímu hradu Zbirohu.

Mnichovství, sam. u Vyhanova (okr. Kostelec n. O.).

Mníšek (*Mischek*), ves, 59 d. 496 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. M, far. a býv. dom. Stráž; fil. škola.

Mníšek, panství fideikomm. (dle soud. odhadu od 8. ledna 1825 za 336.326 zl. 10¾ kr. stř.) a starobylé městečko na soujmenném potoku, při silnici, 185 d. 1451 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (3½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. hr. Emanuelova Pachtová, 4497 osadníků; far., již r. 1350 mezi farními připomenutý kostel sv. Václava, v nynější podobě své z r. 1764, v něm jest oltářní obraz sv. Jana Kř. od Brandla, přenešený sem z někdejšího kláštera Zbraslavského, mausoleum rodiny hrabat z Unwerthu od Pražského sochaře Václava Prachnera a krásné varhany; velezajímavý zámek s kaplí, v níž jest obraz malovaný na mědi od našeho výtečného Karla Skrety; pošt. úř. s pošt. štací, škola, pivovár, dv. popl. Sam.: Kvíkalka; Lucký, mlýn; Mála, sv. Hora, kaple s oltářem od Pražských poutníkův vystavená, na místě, kdež se sv. Hora u Příbramy poutníkům Pražským poprvé objeví; u Kůlny, zbořeniny loveckého zámku; les Korytany, kdež před časy stála ves podobně nazvaná. Trhy: 1) na sv. Fabiana a Šebastiana, 2) na sv. Josefa, 3) na sv. Filipa a Jakuba, 4) dne 2. srpna, 5) dne 24. srpna, 6) dne 24. října. M. prý má jmeno svoje od kláštera (mnichův), kterýž se před dávnými věky pod vrchem Podbrdským (nyní Hrochota zvaném) nacházel.

Za starodávna seděli na zdejší tvrzi vládykové z Mníšku; zejmena uvádějí se r. 1397 Kuneš z M-u, syn Zdeňka a r. 1415 Oldřich z M-u, jenž podepsal známý list ke sboru Kostnickému. R. 1409 daroval král Václav IV. tvrz M. s příslušenstvím Janu z Leštkova v pravé a opravdové léno. Od toho zdědil M. Petr z Řepnic, který jej prodal r. 1487 Janovi Vratislavovi z Mitrovic, jehož rod až do r. 1655 na M-u vládl. R. 1503 sprostil král držitele M-u svazku lenního a odevzdal M. do jich neobmezenného držení. R. 1655 koupil tvrz M. i s příslušenstvím od bratrů Fridricha a Václava hr. z Mitrovic za 50.000 Pražský měšťan Servác Engel z Engelflussu, jenž nynější zámek vystavěl a z M-u rodinné svěřenství učinil. Po vymření rodu toho r. 1743 Ignácem Karlem sv. p. z Engelflussu dostal se M. jeho sestře Marii Viktorii provdané sv. pí. z Unwerthu a po ní jejímu synu Hynkovi, jehož rod zde napotom až do vymření (1827) panoval. Právem dědičným přešel pak M. na hr. Marii Pachtovou roz. ze Štampachu; nyní náleží hr. Emanuele Pachtové z Rájova.

Mníšek (*Böhm.-Einsiedl*), ves při silnici do Sas, 65 d. 517 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (3³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Janov, far. Nová ves, býv. dom. Kopisty; vedlejší cel. úř. (II. tř.), mlýn, myslivna.

Mníšek, někdy ves, nyní sam. u Zaříčí (okr. Rychnov.).

Močál, sam. u Chřenovic (v. t.).

Močáry, sam. u Nov. Rychnova (okr. Pelhřímov.).

Močerady (*Müscherad*), ves, 12 d. 88 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vzvěřina, far. Rožmitál, býv. dom. Rožmberk.

Močerady, ves, 31 d. 163 ob. čes., kr. Plz., okr. Horš. Týn (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Osvračín, býv. dom. Chuděnice. Opodál rasovna. Dědina ta náležela klášteru Kladrubskému.

Močidlany, někdy tvrz na býv. panství Buštěhrad.

Močidlce (*Modschidl*), far. ves, 64 d. 353 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Chýše, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. hr. Prokop Lažanský, 987 osadníků, pošt. Lubenec; lok. kostel sv. Jakuba V., jenž prý byl již r. 1286 farářem osazen, vyhořel r. 1775, načež r. 1782 nákladem ovdovělé hr. Teresie Lažanské znovu jest vystaven, škola.

Močidlice, zaniklá nyní osada, odkudž náleželo 7 lánů r. 1351 k tvrzi Mrdici a k městu Heřm. Městci.

Močidlky, vska, 5 d. 34 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Újezd, býv. dom. Svijany, far. Loukov.

Močidlník (*Modschednik*), ves, 18 d. 139 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Chotiš, far. Vitice.

Močidlo, sam. u Bitouchova (v. t.).

Močidlo, sam. u Jiřice (v. t.).

Močovice, ves na potoku, 53 d. 457 ob. čes. kr. i okr. Čás. (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Kluky, býv. dom. Žleby; škola, pastorat a evang. modlitebna, sýpka obecní, mlýn. M. náležely v 2. polovici 15. stol. městu Čáslavi, kteréž koupilo jednu polovici osady této od Jana z Chvojence a Václava z Žitonic, druhou pak od Kateřiny z Močovic a jejího bratra Pavla.

Modlany, far. ves, 48 d. 278 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Soběchleby, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. náb. fond, 1258 osadníků, pošt. Bohusoudov; farní, r. 1692 znovu vystavený kostel sv. Apolináře byl již r. 1384 farářem osazen, škola, mlýn. R. 1334 darovány jsou M. klášteru Augustiánskému v Roudnici, avšak již r. 1337 postoupeny opět jich dárci biskupu Janu IV.

Modlenice, ves, 7 d. 93 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Křesanov, pol. obc. Hrabice.

Modlešovice, ves 39 d. 232 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., fara Podsrp.

Modlešovice, Modliškovice, jinak také Petrovice, někdy tvrz a ves blíž Božejovic (nyní dv. popl. u Budišovic), nejspíše na místě nynějšího dvora popl. „Dvorec,“ kde se posud stopy nějaké tvrze nalezají. M. byly původním sídlem staročeského vládyckého a později panského rodu Chřepických, kteří se odtud Chřepičtí z Modliškovic (Modlešovic) nazývali a v předešlém století vymřeli. R. 1589 koupili Písečtí od Fridricha Čejkovského z Čejkova a v Modliškovicích tvrz a dvůr M. s dvorem pohořelým v Božejovicích atd. za 2.100 kop m. Počátkem 17. stol. byla osadu tato s tvrzí a dvorem již pusta a pozemky M-cké v jedno spojeny s Božovickými.

Modletice, statek (dle práv. přiřknutí z r. 1863 za 81.863 zl. 95 kr. r. m.) a ves, 38 d. 256 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Popovičky; zámek, pivovár, dv. popl., mlýn. Zde se popisují též Doubravice, statek kostela sv. Štěpána v Praze a ves, pak sam.

Chvalov. Z M. náležely za dob zřízení patrim. 4 d. k Dobřejovicům. Nynějšími majiteli statku M. jsou dědicové po Vinc. Hollém.

Modletín, statek a far. ves, 17 d. 146 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Chotěboř (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Vratkov, pol. obc. Rušinov, býv. dom. Maleč, diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod, patr. JUDr. Fr. L. Rieger, 1600 osadníků; lokal. kostel sv. Anny, zámek, škola, dv. popl., lázně, vinopalna. Ku konci 15. stol. náležel M. k zboží Lipeckému. R. 1557 prodal Bernard Sobek z Kornic tvrz Lipku, M. a jiné Janovi Kustošovi. V druhé polovici 17. století vládl M-em Ondřej Bernard Borovanský z Borovan. R. 1757 koupil M. s Rušinovem od Jana Fridricha Adlera kn. Jan Adam z Auersperka, od kteréž doby M. se statkem Malečským spojen zůstal. Nynějším držitelem spojených těchto statků jest JUDr. Fr. L. Rieger.

Modlibohov, Modlibov, ves, 30 d. 243 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rozstání, far. Světlá, býv. dom. Starý Dub; mlýn, myslivna.

Modlice, Modlín, vska, 6 d. 50 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Smržovice, far. Loučím, býv. dom. Běhařov; dv. popl., opodál rasovna.

Modlikov, ves, 36 d. 317 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Přibyslav (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M.; škola.

Modlikov, ves, 11 d. 79 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Nadějkov, býv. dom. Milevsko (7 d. tvořilo svobodnický dvůr M., 1 d. náležel k dom. Nadějkov., 1 d. k Malé Chýšce). M. náležel od dávných dob klášteru Milevskému.

Mödling, 2 selské živnosti, popisují se u Větřní.

Modrá (*Riegersdorf*), ves v Jílovském údolí, 79 d. 515 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Jílové; dv. popl., mlýn.

Modrá Hůrka viz Hůrka modrá.

Modřany, far. ves na pravém břehu Vltavy, 77 d. 611 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Zbraslav (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav, patr. kn. Karel Oettingen-Wallerstein, 1590 osadníků; lok. kostel navštívení P. Marie, jehož se r. 1384 jakožto farního připomíná, škola, cukrárna, pletení košíků a zhotovování jiného proutěného zboží. Sam. Vinice. R. 1178 daroval Soběslav II. dvě popluží role s vinicí kanovníkům Vyšehradským. Po bitvě Bělohorské koupil M. vedle jiných vesnic od král. komory klášter Zbraslavských Cisterciáků.

Modřec viz Modřice.

Modřejovice (*Modřowitz*), někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní ves, 70 d. 509 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Slabce. V 15. stol. jmenují se M. příslušenstvím hradu Krakovce. R. 1703 zdědil je Vojtěch Lubský z Lub po své manželce Marii, roz. Oujezdské z Červeného Oujezda.

Modřejovice, Modřovice, ves, 27 d. 247 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a býv. dom. Vysoká, far. Třepsko; dv. popl. Opodál sam. Hájek.

Modřice, Modřec (*Riegersdorf*), ves, 53 d. 318 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Limberk; škola.

Modřišice, ves na levém břehu Jizery, 68 d. 450 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Všeň, býv. dom. Skály a Turnov. Opodál sam. Babina.

Modřovice viz Modřejovice.

Modrý Petr, sam. u Drahotěšic (v. t.).

u Modrýho, sam. náležející do kat. obce Dobřejic.

Mohelka, veska na levém břehu soujmenného potoku, 4 d. 25 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (2 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Pelikovice, far. Rychnov, býv. dom. Svijany.

Mohelka, 1 d. 10 ob. něm.? kr. Boles., okr. Jablonec (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Radlo, far. Rychnov, býv. dom. Svijany?.

Mohelka, sam. u Stražiště (okr. Mnich. Hrad.).

Mohelnice, ves blíž ústí Mohelky do Jizery, 44 d. 320 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Mnich. Hradiště (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Svijany (30 d. k dom. Mnich. Hradišt.); malý románský kostel se starobylou sochou Matky Boží, pocházející prý ze 13. stol.

Mohelnice, ves, 28 d. 188 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Královice dol. (3 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Křešin.

Mohelnice (*Müglitz*), ves pohraničná na soujmenném potoku, 27 d. 132 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (2 3/4 hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. Voitsdorf, býv. dom. Krupka, far. Habartice; zhotovování slaměného zboží, mlýny.

Mohelnice, ves na levém břehu Kladrubeckého potoku, 32 d. 244 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Zelená hora; mlýn.

Mohuřice, Mouřice (*Mairitz*), ves, 31 d. 165 ob. čes, kr. Buděj., okr. a far. Sviny Trhové ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Krumlov; mlýn.

na Mochnách, rasovna u Čihovic.

Mochov, ves, 11 d. 116 ob. čes. i něm., kr. Pís., okr. Sušic. ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Javoří, far. Petrovice, býv. dom. Kundratice a Těšov. Sam. Sterzmühle a rasovna.

Mochov, starobylý městys při silnici do Král. Hradce, 66 d. 640 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Bříství, býv. dom. Kounice; fil. kostel sv. Bartoloměje uvádí se r. 1384 mezi farními, škola, na menším zvonu na věži letopočet 1416.

Mochov či Mochovec, sam. u Meziříčí.

Mochtín, ves při silnici do Budějovic, 35 d. 306 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Kydliny, býv. dom. Týnec, zámeček s kaplí; škola, továrna na vyrábění cichorie; opodál mlýn. — R. 1398 prodal Břeněk ze Skály jinak ze Švihova M. Půtovi z Dolan.

Mojkov, Mejkov, ves, 12 d. 83 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Kozly, far. Lštění, býv. dom. (město) Volyně.

Mojné, ves, 34 d. 233 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Černice.

Mojžíř, Možeř (*Mosern*), far. ves, 42 d. 217 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Březnice, diéc. Litom., vik. Ústí, patr. náb. fond, 1318 osadníků, pošt. Neštědice; far. kostel sv. Šimona a Judy byl farním již v předhusitské době, škola, na věži zaznamenán letopočet 1593. Na blízku stál někdy hrad Wesenstein.

Moklín, vska, 4 d. 34 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, far. Postupice, býv. dom. Tloskov.

Mokošín viz Makušín.

Mokov, Mukov, ves, 48 d. 274 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílina ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Robčice, far. Mrzlice; fil. kostel sv. Prokopa v nynější podobě své r. 1760 od kn. Ferd. z Lobkovic vystavený byl již r. 1386 farářem osazen. Ve vsi této ukazuje se lípa, o níž jde pověst, že vyrostla z hole, kterou zde sv. Prokop do země zarazil. Ode vsi $^1/_2$ hod. na sever vystupuje vrch Radlštein (2327').

Mokrá (*Mugrau*), ves na vrchu při silnici do Krumlova a do Netolic, 22 d. 154 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Hořice, býv. dom. Krumlov; kaple P. M., továrna na shotovování tuhového nádobí a tavidel (tyglíků), v okolí dobývá se tuha. Opodál 3 sam. (selská živnost, mlýn a rasovna).

Mokrá, Mokrý?, ves, 13 d. 77 ob čes., kr. Boles., okr. Turnov ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Všeň, býv. dom. Svijany. Zde nar. 3. října 1753 chvalně známý spisovatel čes. Frant. Jan Tomsa († 1814).

Mokrá Lhota viz Lhota Mokrá.

Mokřany, ves na malém potoku, 18 d. 137 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Pyšely, býv. dom. Lojovice; mlýn. Opodál Klenov a Kuklík.

Mokřany, ves na potoku, 20 d. 148 ob. čes., kr. Táb, okr. Sedlec ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Ředice, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec. Sam. Hlinov a Setikov.

Mokřany, vska, 5 d. 61 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Votice ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Olbramovice, býv. dom. Tloskov.

Mokré (*Gauendorf*), ves, 23 d. 182 ob. něm., kr., okr., býv. dom. a fara Budějovice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M. — R. 1331 darováno odtud 7 lánů polí špitálu sv. Václava v Budějovicích.

Mokré, ves na potoku, 44 d. 319 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Přepychy; škola, mlýn. Opodál dv. popl. Lhotka.

Mokré (*Mokrau*), ves, 27 d. 165 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Chýše, býv. dom. Valeč. Opodál při silnici hospoda.

Mokré, ves, 19 d. 102 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Vesce, far. Nedvědice, býv. dom. (město) Soběslav.

Mokřec, ves, 19 d. 165 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Krašovice, far. Lašovice, býv. dom. Petrovice.

Mokřice, někdy ves v býv. Bydžovsku či Hradecku?, náleževší v druhé polovici 16. století ryt. rodině Strachovských ze Strachovic.

Mokřín, sam. u Žďárek (okr. Náchod).

Mokřiny, ves, 14 d. 87 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. Rohozec malý, pol. obc. Bukovina, far. Jenišovice, býv. dom. Svijany.

Mokřinský, sam. blíž Svépravice (okr. Pelhřimov).

Mokřko viz Mokrsko.

Mokropsy dolní (*Unter-M.*), ves na levém břehu Mže, 51 d. 418 ob. čes. kr. Praž.,

okr. a býv. dom. Zbraslav (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M. d., far. Mokropsy hořejší; mlýn. Sam. Vraž. — Obyvatelé zdejší zhotovují proutěné zboží.

Mokropsy hořejší (*Ober-M.*), far. ves na pravém břehu Mže, 43 d. 335 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M. h., arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. kn. Karel Oettingen-Wallerstein, 1166 osadníků, pošt. Řevnice; far. kostel sv. Václava v nynější podobě své z r. 1737 byl již r. 1384 farním, škola. M. byly druhdy zvláštní statek. Vratislav II. daroval odtud dvě usedlosti s rybáři Vyšehradským. Dle listiny Anežčiny (asi od r. 1228) náležely oboje M. klášteru Svatojiřskému na hradě Pražském. R. 1436 dány jsou od krále Sigmunda v zástavu Oldřichu Medkovi z Valdeka, pánu na Týnci. R. 1587 dostal M. od p. Jana Vchynského Jakub Menšík z Menšteina, jenž důležitým dílem právnickým „o rozepři mezní“ proslul. K panství Zbraslavskému náleží M. teprv od 17. stol.

Mokrosuk, Mokrosuky, ves, 45 d. 316 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Hory matky boží, býv. dom. Hrádek; dv. popl., myslivna.

Mokrouš, ves, 41 d. 261 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Rokycany ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Plzenec starý; myslivna.

Mokrovousy, ves na Bystřickém potoku, 35 d. 312 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Dohalička, býv. dom. Sadoví; dv. popl. (Johanov), mlýn, myslivna. Na zdejší tvrzi seděl v druhé polovici 14. stol. Zdislav Sokol ze Mšan. K r. 1398 jmenuje se Bavor z Mokrovous, jenž jak se zdá, držel tuto tvrz společně s Markvartem z Mokrovous a Jiřím z Hustiřan. R. 1443 jal Beneš Mokrovouský Haška z Veliše, a však pan Jetřich s Landfridem dobyli Mokrovous a Hašek jest propuštěn. Syn Benešův Jiří prodal M. okolo r. 1490 Albrechtovi z Kolovrat, jemuž pak Bořkové z Dohalic v držení statku tohoto následovali. R. 1628 prodal Hynek Bořek z Dohalic M. (tehda tvrziště spustlé) Jaroslavovi z Bubna. Protože však tento zboží toho doplatiti nemohl, vrátil je po jeho smrti poručník nezletilých jeho sirotků r. 1637 opět Hynkovi B. z D., kterýž je potom r. 1651 prodal Pertoltovi Zárubovi z Hustiřan. R. 1707 koupila M. hr. Marie Alžběta Schafgotschová a spojila je s panstvím Sadovím.

Mokrovraty, ves, 43 d. 288 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Starý Knín; myslivna.

Mokrsko, Mokřko, ves, 19 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Lhota prostřední, pol. obc. Lhota záborná, far. Borotice, býv. dom. Starý Knín. — Dědinu tuto zapsal král Sigmund r. 1421 Havlovi z Sychrova.

Mokrý, ves, 9 d. 50 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí ($1^1/_4$ hod. již. ?), kat. i pol. obc. Přívrat, far. Řetová veliká, býv. dom. Litomyšl (?).

Mokrý viz Mokrá.

Mokrý lom, ves, 15 d. 115 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Selce, far. sv. Jan, býv. dom. Nové hrady.

Mokrýšov, ves, 15 d. 98 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Prasetín, býv. dom. Richenburk.

Moldava?, Moldau, far. ves v Rudohoří na soujmenném potoku, 115 d. 717 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Teplic. ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Libčeves, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. kn. Lobkovic, 1511 osadníků; far. kostel Navštívení P. M. z r. 1687, škola, c. k. vedlejší cel. úř. (II. tř.), myslivna, 5 mlýnů. Ves tato táhne se více jak 1 hodinu od východu k západu.

Moliterov, ves, 14 d. 158 ob. čes., kr. Čás., okr., kat. i pol. obc. a far. Kouřím (1 hod. jih. vých. ?), býv. dom. Kolín; zámek, dv. popl. — Sam. Bulanka, chalupa a Pašov, mlýn.

Monin, vska, 7 d. 50 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Vrchotice, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice.

Moos viz Kochanov (okr. Sušice).

v **Morani**, sam., popisuje se u Okoře (okr. Smíchov).

Mořań, sam., viz Letky.

Morany, ves, 18 d. 187 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Čestín, býv. dom. Kácov; skelné hutě (výrob. duté sklo). Zde se popisuje sam. Kopanina.

Morany, Muráň, ves druhdy svobod., na levém břehu Vltavy, 13 d. 96 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. Čím, far. Živhošt. M. náležely k 1. a 2. čtvrti svobodníků kr. Berounského. Zde se popisují Malčany, svob. dv. s pivovárem, druhdy ves, náleževší od nepaměti benediktinskému klášteru sv. Jana na Ostrově. R. 1626 propustil opat kláštera sv. Jana na Ostrově Víta Muraňského mlynáře i jeho rodinu z člověčenství a poddanosti se dvory, mlýnem atd., což potom cís. Ferd. III. za služby

od Muraňského mlynáře v čas obležení Prahy od Švédů prokázané r. 1652 potvrdil.

Morašice, ves, 36 d. 222 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Zděchovice, býv. dom. Nové dvory, myslivna.

Morašice, ves na potoku Chrbokovském, 58 d. 454 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Heřman. Městec; fil. chrám sv. Víta, jehož se ve 14. stol. jakožto farního připomíná, škola, dv. popl.; někdy zde byla tvrz. Sam. Dubina či Dlubina. — R. 1226 jmenuje se co svědek na listu daném klášteru Litomyšlskému Predbor de Morasic. Okolo r. 1430 držel M. Tristram z Barchova, okolo r. 1479 Jan Anděl z Ronovce, jemuž však nepochybně jen jedna část náležela; zároveň s ním připomínají se panoši z Morašic. R. 1544 koupil Mikuláš Štítný ze Štítného od Buriana Anděla z Ronovce M., tvrz a ves s příslušenstvím v Lánech, Dřenicích, Bylanech, Mezilesicích a Mikulovicích, s tvrzí pustou v Kozojedech za 3000 kop gr. čes. Po smrti Mikuláše ze Štítného dostal se r. 1550 veškerý statek dceři jeho Johance, provdané za Petra Hamzu z Zábědovic. Dcera její Eva ze Zábědovic (1575) přinesla druhému manželi svému Buriánu Spetlovi z Janovic M. za věno a odkázala je po své smrti pánům ze Zábědovic. Později byli v držení M-ic knížata z Lobkovic, pak hr. Frant. ze Šternberka, Hanuš Frant. z Kaiseršteinu a posléz Jan svob. p. ze Šporku, jenž je r. 1661 panství Heřmanměstskému přivtělil.

Morašice, ves far., 71 d. 542 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Litomyšl (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl, patr. kn. Thurn-Taxis, 2570 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla připomíná se co taký již v předhusitské době, škola.

Morašov (*Hochberg*), 3 d. 34 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kaliště horní, far. Rožmitál, býv. dom. Rožmberk.

Morava dolní (*Nieder-Mohrau*), ves na pravém břehu Moravy, 51 d. 243 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králíky (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M. d., far. Červený potok; mlýn.

Morava horní (*Ober-Mohrau*), ves, sev. od předešlé a s ní souvisící, 40 d. 198 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králíky, kat. i pol. obc. M. h., far. Červený potok; mlýn, myslivna. Blíž této vesnice, kteráž jest nejvýchodnější místo v Čechách, stojí na vrchu Sněžníku pohraničný sloup, označující branice mezi Čechy, Moravou, Slezskem a Kladskem.

Moravánky (*Schndorf*), ves, 23 d. 174 ob. něm. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Koštěnice, far. Dašice, býv. dom. Pardubice. Ves tato založena r. 1778—1780 od Slezských vystěhovalců.

Moravany, s panstvím Ronovským spojený statek a ves, 22 d. 186 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3¼ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Pařízov, far. Vilímov, býv. dom. Ronov, zámek se zahradou, dv. popl. — Albrecht Rabenhaupt ze Suché odkázal závětem r. 1592 v Ronově vyhotoveném M. a Pařízov v doživotí čtvrté manželce své Anně z Lípy.

Moravany, far. ves, 101 d. 624 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Pardubice, diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. náb. fond, 1380 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla, v nynější podobě z r. 1798, uvádí se již v době předhusitské, škola, na věži zvony s letopočty 1517 a 1584. — Kr. 1244 připomíná se Přibyslav z Moravan.

Moravany, ves, 27 d. 156 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Zálezly, far. Stebno, býv. dom. Řehlovice; štace sev. dráhy.

Moravce, Moravec, ves při silnici, 28 d. 255 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc., far. a býv. dom. Chotoviny; dv. popl.

Moravce, sam. u Žichova (okr. Sušice).

Moravčice, ves, 9 d. 74 ob. čes., kr. i okr. a far. Jičín (½ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Robousy, býv. dom. Kumburk (3 d. k dom. Jilemnic.).

Moravec, sam. příslušící k faře Velešínské, popisuje se u Selce (okr. Svin. Trhov.).

Moravec viz Moravce.

Moraveč, ves, 54 d. 479 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Nov. Cerekvice, býv. dom. Červ. Řečice; modlitebna protestant., pastorát, evang. škola. Sam. Cípy či Čípy (4 d.); mlýny Hazmuka a Hrobský; Žlíbek.

Moraveč, ves, 15 d. 110 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice (1 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Erchoutovice.

Moravěves (*Marowes*), ves, 34 d. 207 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Havraň, býv. dom. Kopisty a Janov. — M. jest nepochybně rodiště pánů z M-vsi, kteří se na počátku 15. věku v držení Hostivic dostali. R. 1417 měly M. stejnou vrchnost s Kopisty.

Moravsko, vska na levém břehu Orlice, 4 d. 27 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Zdělov, far. a býv. dom. Borohrádek.

Moravsko, vska, 6 d. 43 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Takonín, far. a býv. dom. Chotýšany a Bílkovice.

Mořdiřka, myslivna, viz Libeř.

Moresdorf, ves, 11 d. 65 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Vzdřina, far. Rožmitál, býv. dom. Rožmberk.

Morgendorf, ves, 29 d. 131 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Kravaře, býv. dom. Palič. Nade vsí vrch Morgenberg, s něhož jest utěšená vyhlídka do vůkolí.

Morgenthau, ves v údolí na potoku, 58 d. 404 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Cvikov (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Röhrsdorf, býv. dom. Zákupy; mlýn, brusírna na sklo.

Mořicov (*Möritschau*), ves v horách, 32 d. 202 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Ostrov. Sam. Bystřický mlýn (*Wistritzmühle*), přifařena do Velichova.

Mořinky, Mořina malá (*Klein-Mořin*), ves, 42 d. 282 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Budňany, býv. dom. Karlštein. Část vsi nazývá se v Chaloupkách.

Mořiny, Mořina veliká (*Gross-Mořin*), ves, 53 d. 453 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Budňany, býv. dom. Karlštein; fil. kostel sv. Stanislava v nynější podobě ze 17. stol. uvádí se v 14. stol. mezi farními, škola; 16 d., mezi nimi synagoga a mlýn, tvořilo svobodný dvůr náleževší k druhé čtvrti svobodníků kraje Berounského. Sam. Rublín, dv. manský, a mlýn Stuchlý. — R. 1347 daroval Karel IV. mezi jinými vsi Velkou a Malou M. nově založenému klášteru na Slovanech, který je však brzo směnil za jiné zboží, načež se opět obě M-y císaři dostaly. R. 1367 udělil Karel IV. zdejší dvůr (nyní čís. 17.) se čtyřmi lány pozemků Dětřichovi z Prahy, který zhotovil tabulové obrazy v křížové kapli Karlšteinské. Týž prý dvůr obdržel od Karla r. 1359 malíř Mikuláš Wurmser.

Mořivice, Mořovice (*Mörowitz*), ves, 14 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wadetschlag, far. Frimburk (1 d. k dom. Rožmberku).

Mořišaby, osada někdy nad Byšicemi (okr. Mělník).

Mörizhof, sam. příslušící do kat. obce Lupetschnigu.

Mory (*Mohr*), statek (r. 1830 za 96.200 zl. 25 kr. v. č.) a far. ves, 47 d. 319 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořany (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Žat., patr. kn. ze Švarcenberka. 341 osadníků; far. kostel narození P. Marie, škola, zámek, dv. popl., mlýn.

Most, někdy Hněvin Most (*Brüx, Pons*), král. a okr. město v příjemném údolí u paty vysokého vrchu, na němž viděti zříceniny hradu Landswartu, 463 d. 4371 ob. něm., kr. Žat. (5 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. M., patr. obecní výbor, 4425 osadníků; krásný děkanský chrám nanebevzetí P. Marie r. 1517 v gotickém slohu od mistra Beneše z Loun vystavený; v něm zasluhují pozornosti dva krásné obrazy představující sv. Kateřinu a sv. Barboru, pocházející z druhého neb třetího desítiletí 16. věku; — kostel P. Marie s piaristskou kolejí a hvězdárnou, někdejší to klášter jeptišek sv. Augustina (založ. od krále Václava II. r. 1283, zruš. r. 1782); — kostel sv. Františka s klášterem minoritským, založeným původně při nynějším hřbitovním kostele sv. Vavřince před Pražskou branou; — na Tepelském předměstí far. kostel sv. Václava s komendou křížovníků, původně špitál s kaplí sv. Václava, jenž r. 1253 přivtělen jest i s vesnicemi k němu náležejícími špitálu křižovníků s červenou hvězdou v Praze; — kostel Nanebevzetí P. Marie s klášterem kapucínů, kostel sv. Ducha s špitálem pro 12 měšťanů (zákl. jmění 24.321 zl.); starobylá radnice, opravená po ohni r. 1820, kr. soud, obchodní a horní senát pro kraj Chebský, Žatecký a Litoměřický, stát. návladnictví, okr. úř., městský delegovaný okr. soud, bern. úř. (I. tř.), notar., pošt. úř. s pošt. štací, telegr. štace, gymnasium (piarist.), hlavní škola, nižší 3třídná realka, dívčí škola, spořitelna, záložna, chorobinec pro 11 osob (základ. jmění 8332 zl.), Štecherův špitál pro 3 osoby (základ. jmění 12.008 zl.), továrna na hliněné láhve a džbány, pivovár, mlýny. Trhy výroční a dobytčí: 1) v pond. po okuli, 2) v úterý svatodušní, 3) na sv. Jiljí, 4) v pond. po sv. Burkhardu. — M. skládá se ze města hrazeného, do něhož vedou 3 velké a 2 menší brány, a z tří předměstí. Název má prý od mostu, založeného od Gněvy, jinak neznámého. Připomíná se poprvé k r. 1041 ve válce cís. Německého s Břetislavem, kdežto Eckhard, vůdce vojsk saských, obdržev poselství o porážce císaře v lesích Domažlických, u Hněvina Mostu se postavil. M. stal se nepochybně záhy hlučnou osadou tržní, odkudž r. 1207 darován desátek z peněz

tržních a z vína klášteru Oseckému. Kojata z Hněvína M-u, rodu Hrabišicův, nemaje žádných potomků odkázal M. r. 1227 křižovníkům sv. Petra na Zderase. V neznámé době dostalo se město buď za Přemysla I. neb Václava II. z moci klášterníků a přiřknuto koruně, jen právo podací při kostele P. Marie jest jim ponecháno. Král Václav I. jsa donucen vlády postoupiti synu svému Otokarovi II. vymínil sobě toliko tři hrady Zvikov, Loket a M. k výživě (r. 1249). Král Otokar II. nazval hrad zdejší, protože zde stezka přes hranice vedoucí pilně byla střežena, Landeswarth, povýšil M. za město královské a udělil mu r. 1273 rozličná práva. R. 1282 byl M. mezi oněmi hrady a městy, které Václav II. poručníku svému Otovi Braniborskému zastaviti musel, aby se dostal na svobodu. Avšak téhož ještě roku navrácen králi, který pak město i s hradem daroval Janovi z Michelsberka. Brzo na to jest M. opět od krále vyměněn. Za času krále Václava IV. byl M. i s hradem v držení knížat Saských. R. 1421 udeřil Sigmund u M-u na vojsko husitských Pražanů, kteří zde ponejprv do útěku se dali. R. 1426 oblehali Pražané po druhé hrad zdejší, až opět Němci u velikém počtu přirazivše krvavou avšak nerozhodnou bitvu svedli, načež vojsko české od obléhání upustilo. R. 1456 přinutil Jiří z Poděbrad knížata Saská města i hradu postoupiti. R. 1472 dostal se hrad a město M. co zboží zápisné Bočkovi z Kunštátu. R. 1515 zhubil město strašný požár při němž 400 lidí o život přišlo. R. 1578 vyhořelo opět 300 domů. R. 1651 jest hrad Landswart na žádost měšťanů M-ských, kteří jemu všeliké v 30leté válce utrpěné škody přičítali, z rozkazu cís. Ferd. III. obořen. V potomních letech zhojil se M. z utrpených škod, tak že zakoupil statky Janov (r. 1726) a Konobrže (1736). R. 1742 obsadili M. na krátko Francouzi. R. 1820 utrpělo město opět požárem, který ztrávil více jak 300 domů. V M-ě se narodil korunovaný básník a spisovatel „Bohemiae piae" kanovník Jiří Berthold z Breitenbergu (odtud Pontanus zvaný, † 1616), jenž r. 1606 nákladem svým Šternberskou jinak saskou kapli v kostele sv. Víta obnoviti dal.

Most viz Nebřeziny.

Most dlouhý, čes. název pro ves Dörfel (okr. Liberec).

Most kamenný viz Kamenný most.

Most Pelikův, sam. u Tichonic.

Mostec (*Mastung*), ves, 15 d. 68 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Štědré, býv. dom. Semtěš a Domašín. Ves tato povstala teprv r. 1796 emfiteutováním někdejšího soujmenného dv. poplužního, kterýž město Žlutice r. 1549 koupilo od Baltazara Racka z Divišovic za 400 kop. Rodina z Divišovic držela dvorec ten již v 15. věku, neb r. 1456 uvodí se Petr Sedák z Divišovic seděním v Mostci.

Mostecké lázně (*Mastigerbad*), ves, 16 d. 119 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv dom. Hostinné (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Souvraty, far. Brusnice horní; minerální zřídlo, myslivna.

Mostecký, sam., popisuje se u Hodějovic (v. t.).

Mostecký mlýn, sam. příslušící do kat. obce Vodňan.

Mostečné, ves na kopci, 26 d. 199 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (3¼ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Pluhův Žďár, býv. dom. Kardaš. Řečice.

Mostek, ves, 46 d. 272 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Brandýs n. O. Opodál zříceniny zámku, jejž r. 1724 hr. Marie Theres. Trautmannsdorfová stavěti počala, jehož stavba ale nedokončena zůstala.

Mostek (*Mastig*), ves, 47 d. 356 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostinné (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Souvraty, far. Brusnice horní, býv. dom. Hostinné (9 d. k dom. Studenec, 6 k Debrné, 3 k Miletínu a 1 k Sejfům); štace Pardubsko-Liberecké dráhy, mlýn, opodál pískovec, z něhož se zde zhotovují brusy. Na někdejší tvrzi seděl 1429 Zdeněk z Valdšteina, jinak z Mostku.

Mostek, ves, 21 d. 159 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožic. (1 hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Pohnání, býv. dom. Svobodníků kraje Táborského čtvrt třetí; vinopalna. — Dle listu papeže Honoria III. (z r. 1226) náležela ves tato k zboží kláštera Želivského.

Mostek přední (*Vorder-Mastig*), ves, 37 d. 219 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostinné (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Království část IV., pol. obc. Souvraty, far. Brusnice horní, býv. dom. Debrné.

Mostek zadní, ves blíž předešlé, 30 d. 210 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostinné, kat. obc. Království část IV., pol. obc. Souvraty, far. Brusnice horní, býv. dom. Debrné.

Mostice (*Mosting*), ves, 15 d. 85 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Všeruby, býv. dom. Kunějovice (1 d. k dom. Plas).

Mostiště (*Moschtis*), ves v údolí, 23 d. 186 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (3¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Radnice, býv. dom. Liblín; kam. uhelné doly. — M. příslušelo v středu 15. stol. k tvrzi Svinné.

Mostky, Mostkov (*Pernlesdorf*) druhdy zvláštní od r. 1760 ale s panstvím Nov. hradským spojený statek a ves při silnici z Kaplice do Puchoří, 34 d., 287 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Blanské, býv. dom. Nové hrady; zámek, dv. popl.; opodál kosárny Sensenhammer, a Johanneshammerwerk, pak mlýn Schreinermühle a kovárna Hackerschmiede.

Mostov (*Mostau*), statek (dle práv. přiřknutí od r. 1863 za 190.500 zl. r. m.) a ves na pravém břehu Ohře, 23 d. 141 ob. něm., kr. i okr. Cheb (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. ob. M., far. Kinšperk; zámek, dv. popl., pivovár, mlýn. — M. náležel v 16. stol. hrab. Šlikům, v 17. stol. střídali se v jeho držení rozliční rodové, načež se r. 1796 trhem v ruce zdejších poddaných dostal. Od těch koupil M. r. 1815 pražský stavitel Michael Brust, jeho syn Karel prodal však statek ten již r. 1819 Karlovi svob. p. z Rummerskircha. Nynějším držitelem jest p. Antonín Em. Komers.

u **Mostu**, sam. u Varvažova.

Mosty (*Temerschlag*), ves, 52 d. 417 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (3 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Kunžak. Sam. mlýn.

Mosty dlouhé viz Dlouhé mosty.

Mošna (*Jandles*), ves, 10 d. 75 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Sviňovice, far. Zbitiny, býv. dom. Krumlov.

Mošnice (*Maschnitz*), ves při potoku Jablovce, 23 d. 110 ob. něm., kr. Litom., okr. Štět. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Tuhaň, býv. dom. Liběchov.

Mošňov (*Moschen*), ves při potoku, 15 d., 94 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílina (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. Lbenice, pol. obc. a býv. dom. Kostomlaty, far. Bořislav.

Mošnova, sam. u Makova (okr. Litomyšl.)

Moštice, 4 d. 38 ob. čes., kr. Praž., okr. Čer. Kostelec (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. Vlkančice, far. Sázava, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; dv. popl., myslivna.

Motoly, statek řádu ryt. Maltánských (r. 1747 v ceně 46.000 zl.) a ves při silnici, 19 d. 317 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Stodůlky; zámeček, dv. popl., pivovár, ovčín, mlýn. Sam. Ladronka a Šafránka, vinice. — Starobylá tato osada jmenuje se již v listině kláštera Plasského r. 1146 a r. 1228 mezi statky jeptišek Svatojiřských na hradě Pražském, které dědin svých v M-ech proboštovi u sv. Jiří doživotně postoupily, (1328). Dle urbáře Strahovského z r. 1410 náležely částky vsi této: 3 dědiny s tolikéž sedláky a dvořeček řeč. Košířská niva klášteru Strahovskému.

Motyčín, ves, 30 d. 280 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1 1/4 hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Vinařice, far. a býv. dom. Kladno (t. d. k dom. Smečnu).

Motzlmühle sam. popisuje se u Schauflern (okr. Výs. Brod).

Moudrov, ves u paty Svidníku, 7 d. 46 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Vintířov, far. Věžné, býv. dom. Chýnov.

Sv. Mouric, Mouřenec (*St. Maurenzen*) far. kostel, škola a hospoda, popisují se u vsi Rajska, kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. Novoměstečko, býv. dom. Vatětice, diéc. Buděj., vik. Kašper Hor., patr. Anna Müllerová, 1802 osadníků; starožitný chrám sv. Mourice, jenž pevné někdejší ohražení pozorovati lze, byl nepochybně již r. 1384 farářem osazen; na věži zvon s letopočtem 1329.

Mouřeniny, sam. popisuje se u Podolí (okr. Votic.).

Mozerov, ves, 12 d. 81 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Věž, far. Skála.

Mozolín, ves, 21 d. 179 obc. čes., kr. Praž., okr. Slané (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Koleč.

Mozolínský mlýn, sam. u Plas (okr. Kralovic).

Mozolov, ves, 12 d. 85 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Krásná hora, býv. dom. Okrouhlice. Okolo r. 1591 náležel M. k panství Světelskému.

Mozolov, ves, 7 d. 63 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Petříkovice, far. Nadějkov, býv. dom. Jistebnice.

Mozolov viz Záběhlá.

Možděnice, ves, 50 d. 450 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Kamenice; škola. — R. 1587 koupili bratří Jindřich, Absolon, Bernard a Burian Sobkové z Kornic mezi jinými ves M. od Jana Trčky z Lípy.

Mrač dolní (*Unter-M.*), vska na potoku, 6 d. 55 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M. d., far. Poříčí, býv. dom. Konopiště; dv. popl., mlýn, myslivna, vápenné pece. Na malém žulovém ostrohu stojí zbytky tvrze, jež byla v 15. a 16. stol. sídlem pánů z Dubé znaku odřivous, kteří se odtud psali Mračtí z Dubé. Poslední držitel z rodu toho Vilém Mracký z Dubé na Mrači a Poříčí prodal M. Janovi z Šellenberka a na Kosti. Po jeho synovi Janovi, s nímž staročе-

ský rod pánů z Šellenberka vymřel (1597), zdědili M. i s ostatními statky Trčkové z Lípy, kteří M. již r. 1600 p. Adamu z Valdšteina prodali. Napotom dostala se M. okolo r. 1660 Bernardovi Ignácovi hr. z Martinic a po něm jeho strýci Janovi Františkovi hr. z Vrbna. R. 1725 koupil statek M-ský hr. Jan Josef z Vrtby a přivtělil jej panství Konopištskému. — Naproti tvrzi započal hrabě Norbert z Vrbna stavěti zámek (vedle nynějšího dvoru), stavba však zastavena a ponechána svému osudu.

Mrač horní *(Ober-M.)*, ves, 35 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. M. h., far. Poříčí, býv. dom. Konopiště.

Mračnice (*Ratschnitz*), ves, 20 d. 119 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Mašovice, far. Meclov. — M. náleževší k biskupskému dvorci Mašovicím prodána jest od biskupa Jindřicha r. 1186 Mechtfridovi ze Slavkovsi v sumě 15 hřiven stříbra s tou výminkou, že statek ten má připadnouti kostelu Pražskému, kdyžby rod Mechtfridů měl v přímé linii vymříti. R. 1539 připomíná se M-c co statku arcibiskupského příslušícího k Horšovu Týnu.

Mračenice, osada druhdy v župě Kouřimské, kterouž daroval kníže Boleslav klášteru Břevnovskému. R. 1437 zapsal cís. Sigmund tvrz Přerov, dvůr Mračenice a vsi Vesce, Bříství a Bykaň kláštera Břevnovského Jindřichovi ze Stráže.

Mradice *(Mraidits)*, statek (dle sml. trhové z r.1851 za 50.000 zl. stř.) a ves na pravém břehu Ohře, 37 d. 241 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Postoloprty (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. M.; kaple sv. Jiljí, škola, dv. popl., mlýn. — R. 1238 postoupil M. klášter Břevnovský za Levinice purkrabí Loketskému Sulislavovi. R. 1436 zapsány jsou od cís. Sigmunda Hanušovi řeč. Honinger. V pozdější době byla M. po dvakráte se statkem Steklníkem spojena. R. 1817 prodal M. Josef Korb ryt. Weidenheim p. Tad. Andrému, jemuž pak Kašpar Mascher, a po něm Jan Früh v držení následovali. Nynějším držitelem jest p. Frant. Tomsa.

Mrakotice, ves, 12 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Divišovice, far. a býv. dom. Prčice; dv. popl., ovčín. — R. 1391 prodal M. Bohuněk z Vrchotic Přibikovi ze Lhoty. R. 1493 uvodí se panoše Mikuláš z M-c.

Mrakotín, ves na malém potoku, 77 d. 397 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Richenburk; mlýn, kamen. lomy. — M. slušel již r. 1500 k Richenburku.

Mrakov někdy ves na býv. panství Smečenském.

Mratín, ves na Ďablickém potoku, 46 d. 341 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Sluhy, býv. dom. Pakoměřice; fil. kostel sv. Michala, cukrárna, dům pro hospodářské úředníky, dv. popl. s rozsáhlou štěpnicí, mlýn.

Mravín, ves, 26 d. 153 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Jenšovice, býv. dom. Chroustovice. Sam Bětník, mlýn a 2 d. — M. náležel r. 1623 k zboží Košumberskému.

Mraviště, někdy ves, nyní dv. popl., popisuje se u Načerace. — R. 1437 zapsal Jan Sekyrka z Mraviště dědictví své v M-i a jinde příteli svému Mikulášovi řeč. Rabas a dědicům jeho.

Mrazov (*Prosau)*, ves, 24 d. 156 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Bezvěrov, far. sv. Vojtěch; mlýn, kyselka.

Mrdakov (*Mrdaken*), far ves na malém potoku, 80 d. 501 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Domažlice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. náb. fond, 2204 osadníků; far. kostel sv. Vavřince z r. 1811, škola, opodál mlýn. — R. 1861 vyhořelo zde 72 statků, pak fara, škola a věž. Obyvatelé zdejší jakož i sousedních míst jsou potomci někdejších „Chodů" (viz Trhanov).

u **Mrdalů** sam. viz Chramosty.

Mrdice, někdy tvrz náleževší k Heřmanovu Městci. R. 1325 odkázal Heřman z Mrdic manželce své a synům svým tvrz M., městys Heřmanův Městec, ves Kněžnice, ves Klešice, ves a tvrz Košice, ves Turnov a Doubravice, ustanoviv zároveň za poručníka dětem svým jich strýce Bernarta z Cimburka. R. 1398 klade Ojíř, syn Heřmanův z Mrdic a synovec Bernartův odpor všem trhům na dědinách v Mrdicích. Po smrti Ojířově uvázal se v držení M-c a Heřmanova Městce, na krále spadlých, Jan Šlechtic z Mrdic, z čehož mu r. 1463 pře povstala.

Mrhov, 2 d. při potoku, 20 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Telecí.

Mrchojedy, Mrkvojedy, ves, 12 d. 62 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Markvartice, býv. dom. Kost a Rakov.

Mrchojedy, ves, 15 d. 90 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Samopše, far. a býv. dom. Sázava.

Sam. Budín, selský statek, chalupa a mlýn. — Albrecht z Kozmic prodal r. 1415 na dědictví svém v M-ech, Rousinově, Smilově (?) a Teplišovicích 3 kopy gr. platu ročního, holého a věčného klášteru sv. Kateřiny na Novém městě Pražském za 30 kop gr. V 16. stol. slušely M. k Hrádku nad Sázavou, s nímž se r. 1554 dostaly od pánů z Šellenberka p. Janovi z Valdšteina.

Mrchojedy (*Murchowa)*, ves, 17 d. 95 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1 hod. jih. záp.), kat. obec. M., pol. obc. Třebnice, far. Blížejov. M. slušely co statek arcibiskupský již r. 1539 k Horš. Týnu.

Mříčno viz Smříčno.

Mrklov viz Merklov.

Mrkova Lhota viz Světlá (okr. Vlašim).

Mrkvojedy viz Mrchojedy.

Mrsklesy (*Merskles*), ves na úpatí Hory, 48 d. 213 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Milešov, býv. dom. Dlažkovice (13 d. k Milešovu a 1 d. k statku Pnětluk.). — M. jmenují se r. 1455 mezi příslušenstvím tvrze Ohnice.

Mrskovice viz Mrzkovice.

Mrtníky, ves, 27 d. 276 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (2½ hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Loza, far. Bělá.

Mrtníky, Brtník, far. ves na pravém břehu Červeného potoku a na úpatí Jedové Hory, 17 d. 181 ob. čes., kr. Praž., okr. býv. dom. a pošt. Hořovice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Hvozdec, arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. Frid. Vilhelm I. kurfirst Hessen-Kaselský, 4246 osadníků; lokál. kostel narození P. M. s náhrobky Jiříka Pešíka a jeho manželky, uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola, mlýn. Na Jedové Hoře dobývá se železná ruda a rumělka (mocnost rudy ½″ — 4″.).

Mrvice, ves, 10 d. 83 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Otice (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Janovice. Burián Votický z Votic dal roku 1542 v obnovené desky zemské vložiti dědictví své, k němuž náležely i M., tak a v týchž mezech, jak toho od mnoha let po předcích svých v držení byl.

Mrzkovice, Mrskovice, ves, 16 d. 144 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Světlá.

Mrzky, ves, 37 d. 334 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Tismice, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy. — M. zapsal 1504 Jindřich z Kostelce bratřím z Tismic.

Mrzlice (*Merzlitz*), far. ves, 28 d. 184 ob. něm., kr. Žat., okr., pošt. a býv. dom. Bílina (1 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Robčice, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. kn. z Lobkovic, 1120 osadníků; far. kostel sv. Jakuba, škola. V kostele nacházejí se náhrobky někdejších držitelů Rasických.

Mstétice, ves, 23 d. 185 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a far. Brandýs (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M.

Mstětice, ves, 16 d. 120 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zděradice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Mstětín, ves, 19 d. 134 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Stolín, far. Kostelec.

Mstice, vska, 4 d. 19 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vřeskovice, býv. dom. Poříčí. — M. slušely na počátku 15. věku k tvrzi Vřeskovické.

Mstihněv, někdy ves, nyní dv. popl. u Křivan. R. 1427 postoupil Jan Ohniščko ze Smidar dědiny své v Smidařích, ve Lhotě Smidarské a ve M-i Kunšovi z Křičova a Boharynkovi z Chotělic.

Mstislavice, ves na vrchu Melechova, 15 d. 130 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a far. Ledeč (1 hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Bojiště. — Albrecht z Leskovce postoupil r. 1498 právo své k dědinám v M-cích knězi Vavřincovi, kaplanu oltáře v kostele sv. Petra v Ledči a nástupcům jeho k věčnosti.

Mstíškov, někdy osada v Boleslavsku, náleževší k hradu Děvínu.

Mstišov (*Tischau*), ves blíž Rudohoří, 53 d. 354 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Kosten, far. Novosedlice; mešní kaple, sklenné hutě (výroba duté i tabulové sklo roč. za 36.000). Opodál lovecký zámek kn. Klary s krásným parkem, jenž letního času od lázeňských hostů Teplických často navštěvován bývá, pak myslivna.

Mstišovice, Mžižovice, ves, 25 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Ostředek, far. Kosmice.

Mšec, Kornhaus, panství fideikomm. (dle smlouvy trh. s r. 1663 za 60.000 zl.) a městys, 121 d. 996 ob. čes., kr. Praž., okr. Nov. Strašecí (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Nov. Strašecí, patr. kn. Jan A. Švarcenberk, 1903 osadníků, pošt. Řenčov; kostel. sv. Kateřiny, jenž byl již r. 1398 farním, starobylý hrad, škola, dv. popl., vinopalna. Sam: Červený mlýn, obydlí baštýřovo, cihelna, ovčín, mlýn. Trhy: 1) ve středu po Okuli, 2) den před nanebevstoup. P., 3) dne 2. října. — V první polovici 15 stol. uvodí se

Jan a r. 1482 Zbyněk z Kolovrat na Kornhause; r. 1571 Fridrich Mičan z Klinšteina a z Roztok na Kornhause. R. 1589 vládl hradem zdejším Matiáš Štampach ze Štampachu na ské hause a Srbči, jenž po bitvě Bělohorské Kornstatků svých odsouzen jest, načež se M. r. 1624 trhem dostal hr. Vratislavovi z Fürstenberka. R. 1662 koupil panství M. hr. Jan Adolf Švarcenberk, při jehož rodě nyní knížecím dosud trvá. Kdy hrad M. za své vzal, na ten čas známo není.

Mšecké Žehrovice viz Žehrovice.

Mšené, Mšeno, ves na soujmenném potoku, 81 d. 497 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Vrbice, far. Charvatce, býv. dom. Zlonice; zámek, někdejší to tvrz, minerální lázně, vinopalna, dv. popl., mlýn. — K r. 1284 jmenuje se Půta z Mšena, často jmenuje se též jeho syn Niklas z M-a. R. 1404 náležel statek M. Jindřichovi Slavatovi, r. 1406 Jindřichovi z Egerberka a v 16. stol. slavným Zajícům z Hasmburka. Později vládli zde hr. Frant. z Klebersberku (1698), hr. Desfours (r. 1712) a hr. Jos. Max Kinský, který statek ten se Zlonicemi spojil.

Mšeno, Mšené statek s Lobčem spojený (r. 1828 za 62.100 zl.) a město, 311 d. 2187 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Mělník, patr. JUDr. V. Vaňka, 6011 osadníků; far. kostel. sv. Martina byl již r. 1384 farářem osazen, radnice, hl. škola, pošt. exped., záložna, zpěv. spolek, špitál pro 5 ženských chovanců (jmění 3143 zl.); někdy zde byla tvrz. Trhy: 1. po jmenu Ježíš, 2. po sv. Filipu a Jakubu, 3. před sv. Václavem, 4. tu středu po sv. Martinu památ na koně a hovězí dobytek. Hlavní trhy na koně, hovězí dobytek a j.; 1) ve středu po sv. Josefu, 2) ve středu po navštívení P. M., 3) v pondělí před vánocemi. Týdní trh každé pondělí. — R. 1364 povýšil cís. Karel ves M. náleževší v 14. stol. Berkům z Dubé na městys; r. 1400 dostalo se M. Sigmundovi z Libochova r. 1520 Václavovi Bublovi z Měřklasů a 1545 Janu ml. Špetlovi z Janovic, který statek ten s Bělou spojil. R. 1599 vládla M-em Kateřina Berková z Ungerstu na Lipém, r. 1693 Mich. Frant. Věžník, v polovici 18. stol. hrabata Clary z Aldringen a okolo r. 1802 Jakub Veit. Nynějším držitelem M-a jest bývalý purkmistr Pražský Dr. Václav Vaňka, jehož rodu statek ten od r. 1828 náleží.

Mtihava, Tichava, ves na Červeném potoku, 22 d. 124 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a far. Hořovice (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Véska velká; mlýn.

Mückenberg, vska, 9 d. 45 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplice (2 hod. sev. vých.) kat. i pol. obc. Krupka, býv. dom. a far. Krupka; opodál kaple, obyvatelé živí se hornictvím.

Muckenbrunn viz Muchopruny.

Muckov (*Mutzke*), ves, 24 d. 137 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Levín, býv. dom. Liběšice; chmelařství i sadařství, na blízku se dobývá hrnčířská hlína.

Muckov nyní Mutzken, sam. u Vysočan (okr. Přimda), někdy tvrz a ves. R. 1454 zapsal v dluhu ves a pustou tvrz zdejší s příslušenstvím Jan z Muckova p. Janovi z Švamberku.

Mühlbach, far. ves při silnici, na pravém břehu Ohře, 33 d. 327 ob. něm., kr., okr., býv. dom. a pošt. Cheb (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Cheb, patr. obecní výbor Chebský, 991 osadníků; far. kostel sv. Jakuba, jehož se již v 10. stol. připomíná, c. k. vedlejší celní úř. (I. tř.), škola. — Za dob zřízení patrim. náležely odtud 3 d. sv. Kláře.

Mühlberg, ves na potoku, 51 d. 340 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Neydek (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M.; škola, mlýn, zhotovování plechových lžic.

Mühlberg, sam. příslušící do kat. obce Staré hutě (okr. Nové hrady).

Mühldorf, vska, 4 d. 44 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden, far. Kaplice.

Mühldorf, ves na malém potoku, 20 d. 112 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovy vary (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Stará ves, far. Svatobor, býv. dom. Kysibel; mlýn.

Mühlendorf, ves na výšině na pravém břehu Ohře, 22 d. 129 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2½ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Voč, býv. dom. Klášterec. — Sam. Weiermühle a 2 hajnovny.

Mühlessen, ves na Fleissenském potoku, 41 d. 284 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Nebanice, býv. dom. Cheb (1 d. k sv. Kláře); kostel sv. Mikuláše uvádí se již ve 14. stol., škola, mlýn, kyselka. — Sam. Fela, mlýn a Stobitshof.

Mühlgrün, ves na Fleissenském potoku, 23. d. 160 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Frauenreuth, býv. dom. Cheb (2 d. k sv. Kláře); škola, mlýn.

Mühlharthof, sam. příslušící k faře Hořetické, popisuje se u Žiželic.

Mühlhäuser, 3 d. 31 ob. něm., ostatně viz Niederhof II. díl horní.

Mühlloh viz Millohe.

Mühlscheibe, ves, 24 d. 182 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastava ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Neundorf, býv. dom. Liberec.

Mühlsprung, 8 d. s 84 ob. něm., po různu na král. hvozdě, kr. Pís., okr. Kašper. Hory ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůlecký podíl část I., far. Prašily, býv. dom. král. hvozd (rychta Stodůlecká díl II.).

Muchopruny, Mukubruny (*Muckenbrunn*), ves, 27 d. 181 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (2 hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Stoky, býv. dom. Střítež. — Okolo r. 1548 prodal Jan z Pernšteina a na Helfenšteině mezi jinými ves M. městu Brodu, které ji však již r. 1635 postoupilo Rudolfovi svob. pánu z Bukové na Střítěži, Úsobí, Holzmüllu a Ústí.

Muchov, sam. u Benešova (okr. Semil).

Mukarov, ves, 25 d. 178 ob. čes., kr. Pís., a býv. dom. Strakonice ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Pracejovice, far. Kraselov. — M. náležel dle listiny Anežčiny z r. 1228 jeptiškám Svatojiřským na hradě Pražském.

Mukařov, far. ves, 49 d. 331 ob. čes., kr. Boles., okr., býv. dom. a pošt. Mnich. Hradiště (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Litom., vik. Mnich. Hradišt., patr. hr. z Waldšteina, 1465 osadníků; lok. kostel sv. Vavřince, jehož se již r. 1384 jakožto farního připomíná, škola, myslivna.

Mukařov, ves při silnici na výšině, 67 d., 382 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sněhov, far. Nabzí, býv. dom. Malá Skála. Sam. Protivná.

Mukařov (*Munkern*), far. ves, 79 d. 397 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. M. býv. dom. Konojedy, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. p. Anna Maierová, 1346 osadníků, pošt. Verneřice; far. kostel sv. Frant. Ser. uvádí se co taký již v předhusitské době; škola.

Mukařov, někdy ves, nyní toliko far. kostel, škola a 4 d. s 87 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Čer. Kostelec ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. Stíhlice, pol. obc. Louňovice, arcidiéc. Praž., vik. Kostelec, patr. náb. fond, 1713 osadníků; pošt. Čes. Brod a Kostelec. — Ves M. postoupil směnou r. 1407 Kašpar Čotr z Prahy a z Tehova klášteru sv. Karla na Novém městě Pražském. V 16. stol. náležel M. k zboží Smiřických ze Smiřic. V 30-leté válce byla ves tato docela spustošena a spálena.

Mukenschlag, ves, 9 d. 70 ob. něm., kr. Buděj., okr. Výš. Brod ($4^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. Asang, pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov německý, býv. dom. Krumlov. Sam. Tlaxmühle.

Mukoděly (*Mokotil*), ves na malém potoku, 31 d. 216 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Vidhostice, býv. dom. Mlýnce a Lužec; dv. popl., ovčín.

Mukov viz Mokov.

Mukubruny viz Muchopruny.

Müllersgrün, ves, 29 d. 208 ob. něm., kr. Cheb, okr. a býv. dom. Bečov ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. M., pol. obc. Schönwehr, far. Slavkov.

Mülln, ves, 37 d. 199 ob. něm., kr. Cheb, okr. Falknov (3 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Steinhof, far. a býv. dom. Kinšperk. Sam. Frühmesse.

Multerberg, ves, 27 d. 233 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod ($3^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov německý, býv. dom. Krumlov. Sam. Holzmühle.

Multerberger Waldhäuser, 6 d. po různu s 62 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. Hejrov, far. Rychnov německý, býv. dom. Krumlov.

Muncifaj, někdy Dolní Smečno, městečko na svahu vysoké planiny, 158 d. 1447 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. a býv. dom. Smečno; radnice, špitál, pošt. exped. Trhy: 1) den po sv. Vojtěchu, 2) den po sv. Michalu. — Hynek Bořita z Martinic povýšil ves Dolní Smečno s povolením krále Vladislava r. 1510 na městys, jemuž král r. 1515 maďarské jmeno M. a práva městská se znakem pánů z Martinic udělil.

Münchendorf, Minkendorf, ves, 32 d. 210 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec ($1^1/_4$ hod. již.), kat. obc. M., pol. obc. Šimonovice, far. Rochlice; mlýn, přádelna, plátenictví.

Münchhof, ves na Chodovském potoku, 52 d. 332 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. M., far. Chodov dolní; škola, dv. popl., mlýn, závod na vyrábění kamence.

Münchsdorf, ves při Ronšperské silnici, 67 d. 521 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Šitboř, býv. dom. Pivoň; mešní kaple nejsv. Trojice (z r. 1728). Sam. Steinbühl, Mühllohschleife a Ronkelschleife.

Münchschlag viz Minichschlag.

Munice, ves, 30 d. 223 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Zliv, far. Zaháj. — M. uvádí nám v paměť starobylý v 11. stol.

připomenutý rod Municův, jinak neznámých.

Muráň viz Morany.

Můrov (*Murau*), veska, 6 d. 57 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (4 hod. záp.), kat. obc. Asang, pol. obc. Reiterschlag, býv. dom. Krumlov, far. Rychnov německý.

Mury, někdy městečko na ostrově řeky Ohře, ostatně viz Doksany.

Münichshof, sam. viz Hostinná.

na Musiku, sam. viz Křepenice.

Musil, sam. viz Letná.

Mutějovice (*Mottaschlag*), ves na výšině, 9 d. 76 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jarošov.

Mutějovice, far. ves, 76 d. 671 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Krušovice, arcidiéc. Praž., vik. Rakovník, patr. kn. Fürstenberg, 5456 osadníků, pošt. Řevničov; far. kostel sv. Václava uvodí se co taký již r. 1384, v něm kazatelna z litiny; kaple sv. Prokopa, škola, chmelařství, kamenouhelné doly a kamené lomy.

Mutěnice, ves na levém břehu Volyňky, 24 d. 221 ob. čes., kr. Pís., okr., býv. dom. a far. Strakonice ($^1/_2$ hod. již.), kat. obec M., pol. obc. Radšovice; dv. popl., mlýn. — M. jmenuje se r. 1251 mezi statky řádu Johanitův.

Mutěnín (*Muttersdorf*), statek allod. (dle sml. trh. od r. 1857 za 360.000 zl. stř.) a městys v údolí při potoku, 146 d. 1171 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Hostouň ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. sv. p. Karel Beck, 2672 osadníků; far. kostel sv. Bartoloměje ap. v nynější podobě z r. 1607, připomíná se jakožto farní již k l. 1384 a 1400; zámek, škola, pivovár, dv. popl., 5 mlýnů, zhotovování krajek; někdy zde dobývána měď. Opodál hrobka svobod. p. Krištofa z Widersperka, na jejímž místě stával někdy kostelík sv. Šebestiána. Trh výroční 24. srp., trh týdní každý čtvrtek. — M. má snad jmeno své od Mutiny, purkrabí Pražského (r. 1175). K r. 1253 připomíná se Zbraslav z M. Na začátku 15. stol. byl v držení M-a rytíř Jan z Pernartic, napotom dostali se v držení M-a (jak ze znaku na nejstarším zvonu zdejším s letopočtem 1440 souditi lze) Widersperkové, jichž rod zde až do r. 1857 vládl. Nynější držitel M-a jest Karel sv. p. Beck.

Mutice, ves, 28 d. 220 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožic. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Nová ves, býv. dom. svobodníků kr. Táb. čtvrt druhá (5 d. k Mladé Vožici.) Ku konci 16. věku náležela M. k zboží ryt. Španovských z Lisova. R. 1603 prodal Jachim ml. Španovský mezi jinými ves M. Janu z Fünfkirchen, jenž po osudné bitvě Bělohorské cti a statků odsouzen jest.

Mutice viz Nutice.

Mutilsko, Mutinsko?, vska na levém břehu Mrliny, 5 d. 14 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svídnice, far. Rožďalovice, býv. dom. Dymokury. Sam. Mutilský mlýn.

Mutinéves (*Muttaschlag*), ves na Popelínském potoku, 26 d. 199 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2 hod. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Blažejov. Sam. Fídlerův mlýn a Bašta.

Mutinsko viz Mutilsko.

Mutzken viz Muckov.

Mutzkern, veska, 4 d. 30 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Planles, far. Hořice, býv. dom. Vyš. Brod; vápenné lomy a pece.

Mužetice, ves, 33 d. 238 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Sedlec.

Mužské, ves na již. úpatí soujmenného vrchu, 30 d. 255 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1 hod. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a far. Boseň. Odtud náležely 4 d. k dom. Kosti.

Mydlářka, sam., viz Dehnice (okr Smichov).

Mydlny, Mydlná, někdy tvrz a ves leževí při cestě z Kozel do Rakové, mezi Rakovou a Lhotou (okr. Rokycan). — Okolo r. 1437 prodal Kuneš z Hoholova jinak z Lomoc M. Rackovi z Křečovic a Anně z Hoholova. Na počátku 16. stol. náležely M. co ves pustá k Hradišti a okolo r. 1602 k Spálenému Poříčí, kdež se posledně připomíná.

Mýdlo viz Sejfy.

Mydlovary, ves, 31 d. 269 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Zahájí.

Mydlovary (*Müllowa*), ves, 18 d. 128 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Schippin, býv. dom. Trpisty a Třebel; mlýn. — Dle listiny od r. 1115 náleželo odtud role po dvě popluží a tři újezdy klášteru Kladrubskému. Ještě před shořením desk zemských prodal Jan Markvart z Hrádku tvrz zdejší s Hrádkem, vsí Lomničkou a jiným zbožím Linhartovi Markvartovi z Hrádku na Trpistech.

Mydlovary viz Kostomlaty.

Mychovec, hájovna u Zdeslavic.

Myskovice, Miškovice, ves při silnici, 55 d. 492 ob. čes., okr. Kutn. Hor. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Suchdol, býv. dom. Malešov; dv. popl.. mlýny.

Myslčeves viz Myštěves.

Myslčice viz Myštice.

Mysletice, vska, 10 d. 102 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Otice ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Lysá, pol. obc. Budenín, far. Neustupov. — R. 1600 prodal Štěpán Jiří ze Šternberka mezi jinými ves M. Johance Hřanové ze Sulevic a na Vidimi za 30.000 kop. míš.

Mysletín, ves, 25 d. 299 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. M., far. Bříště nové, býv. dom. Jeníkov Větrní. Sam. Orlov. R. 1468 zapsal král Jiří mezi jinými ves M. Burianovi Trčkovi z Lípy, nejvyššímu písaři desk zemských.

Mysletín, Myslotín, ves, 19 d. 143 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a far. Pelhřimov ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M.

Mysletín, někdy tvrz, nyní dv. popl. u Ohrazení (okr. Buděj.).

Myslič, ves, 8 d. 162 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Konopiště (4 d. k městu Benešovu). Ves tato náležela během 16. a ještě v druhé polovici 17. stol. k zboží Komorního Hrádku, od něhož jest okolo r. 1660 oddělena a statkům Pořičskému a Mrackému přivtělena, s nimiž se pak v první polovici 18. stol. k panství Konopištskému dostala.

Myslín, někdy zvláštní statek, nyní toliko ves na Mirovickém potoku, 39 d. 370 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovice ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Lety, býv. dom. Orlík; zámek, dv. popl., mlýn. Sam. Stráž či v Podacích. — Na někdejší tvrzi zdejší seděl okolo r. 1544 Vilém Lubský z Lub, jehož rod zde vládl ještě r. 1665. Eva Ludmila Měšická z Kalenic prodala M. r. 1679 kn. Janovi Kr. z Eggenberka, načež jest statek ten v jedno spojen s panstvím Orlickým.

Myslinka, ves na pravém břehu Mže, 21 d. 148 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Touškov ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Čeminy; dv. popl

Mysliv *(Schneiderhof)*, ves, 43 d. 313 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyně (2 hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Maxberg, far. Všeruby, býv. dom. Kouty a Trhanov. Opodál Mysliv malý 2 d. (far. Maxberg).

Myslivo, far. ves na výšině, 56 d. 425 ob. čes., kr. Plz., okr., býv. dom. a pošt. Planice ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., diéc. Buděj., vik. Planic., patr. hr. Wallis, 2470 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. M. připomíná se co farní již roku 1384, škola. Sam. na Boudě. —

Myslotín viz Mysletín.

Myslov, Myšlov, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 15 d. 102 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. Střítež, far. Nov. Cerekvice, býv. dom. Božejov; dv. popl. Sam. Kačín. R. 1521 koupil Václav Štítný na Proseči dvůr M. od Jana z Prachomet a prodal pak r. 1551 se synem svým Prokopem statek M. Janu Leskovcovi z Leskovce na Cerekvici.

Myslovice, ves, 50 d. 367 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. a býv. dom. Obytce, far. Kydliny; dv. popl., mlýn. V první polovici 15. stol. připomíná se častěji panoše Otík z M-c.

Myšec viz Myštice.

Myšenec, far. ves na pravém břehu Blanice, 31 d. 203 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Vodňan. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Protivín, diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. náb. fond, 2608 osadníků; far. kostel sv. Havla, jenž se uvádí co taký již r. 1384, škola. Opodál zříceniny, pocházející prý z někdejšího kláštera Templářů. Dle urbáře Píseckého náležely odtud až do r. 1547 podíly k hradu Píseckému.

Myškov, ves, 18 d. 117 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Spaleniště horní, far. Dobré, Sam. Studánka, lázně a mešní kaple.

Myškovice, ves na levém břehu Kouřimského potoka, 21 d. 132 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (1 hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Vrbčany, býv. dom. Radim, far. Plaňany.

Myškovice, statek (dle smlouvy trh. od r. 1851 za 100.000 zl. stř.) a ves, 33 d. 311 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Třeboradice; zámek, dv. popl., mlýn. Počátkem 17. stol. náležely M. Mikulášovi Trmalovi, jemuž jsou po bitvě Bělohorské konfiskovány, načež se klášteru benediktinskému v Emauzích dostaly. Později přešly v držení kláštera sv. Mikuláše na Starém městě Pražském, po jehož zrušení náboženskému fondu připadly. Napotom držely M. hr. Klebelsberg, hr. Desfours, hr. Žofie Chotková a od r. 1838 Černínové z Chudenic. Nynějším držitelem jest p. Alexander šl. Schöller.

Myškovice *(Miskowitz)*, statek (dle smlouvy trh. od r. 1853 za 80.000 zl. stř.) a ves, 116 d. 738 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Janov; zámek, synagoga, škola, žid. špitál, pivovár, závod na vyrábění lihu, dv. popl. — M. náležely r. 1714 Frant. Leopoldovi Voračickému z Paběnic, r. 1733 hr. Janu Václ. Oktavianu Kin-

skému, napotom Vratislavům z Mitrovic a od r. 1802 ryt. Widerspergům. Nynějším držitelem jest p. Jan Mayer.

Myšlany (*Malsching*), někdy městys, nyní far. ves, 40 d. 257 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Bělá, býv. dom. Rožmberk, diéc. Buděj., vik. Vyš. Brod, patr. opat kláštera Vyš. Brod., 2086 osadníků; far. kostel sv. Markéty připomíná se co taký již r. 1384, škola, mlýn. Opodál na vršku mešní kaple.

Myšlín, vska, 4 d. 48 ob. čes., kr. Praž., okr. Čern. Kostelec (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Struhařov, far. Mnichovice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; zámek, dv. popl., myslivna. Někdy zde byla tvrz. — Na počátku 15. věku připomíná se častěji Vikéř z Myšlína, purkrabí hradu Pražského.

Myšňany (*Meisetschlag*), ves na výšině, 9 d. 68 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mladoňov, far. Polná, býv. dom. Krumlov.

Myštěves, Mištoves (původně Myslčeves), ves na výšině, 75 d. 495 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Petrovice, býv. dom. Křivany (18 d. k dom. Petrovice), škola, dv. popl., mlýn. Sam. Blažkov, dv. popl. Na blízké pastvině řeč. „Turina" spatřují se zbytky nějakých valů, podobné valy nacházejí se v lese u Blažkova. — M., byl druhdy zvláštní statek náleževší v první polovici 15. stol. Petrovi z Myštěvsi. R. 1454 udělil král Ladislav M. Petrovi Kdulincovi z Ostromiře; počátkem 16. stol. náležel Janu ml. Otmarovi z Holohlav a po jeho smrti (r. 1540) jeho synům Mikulášovi a Jiřímu. R. 1563 koupil M. Erasmus Sommerfeld a spojil ji se statkem Křivanským.

Myštice, Myšec pův. Myslčice (*Mischzen*), ves, 27 d. 146 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Chudoslavice, far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice; mlýn. — V středu 13. stol. povstala rozepře o desátek ze vsi M-e mezi řádem Johanitů a Benediktiny Břevnovskými, která jest r. 1255 rozhodnuta ku prospěchu Benediktinů.

Myštice, ves, 15 d. 109 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. M., pol. obc. Vahlovice, far. Pohoř. Sam. Labuť, hospoda a pod Hrází, mlýn.

Mýť, Mýtě, ves, 20 d. 208 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Mirošov.

Mýtí, ves, 22 d. 161 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Ždírec, býv. dom. Hradiště.

Mýtka, vska, 9 d. 68 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. Deblov, pol. obc. Liboměřice, far. Lícibořice.

Mýtnice (*Mauthaus*), ves při silnici z Ronšperka do Bavor, 26 d. 209 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. M., far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov. Sam. Kapellen, někdy poutnická kaple Navštívení P. M., nyní myslivna.

Mýto viz Meyto.

Mýto (*Mauth*), městys při potoku Klabavě a při silnici, 225 d. 1723 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. M., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. J. Veličenstvo, 6349 osadníků; far. r. 1359 od Petra Jošta a Jana z Rosenberka vystavený kostel sv. Jana Kř., jenž se uvádí jakožto farní již r. 1384, hřbitovní kostel sv. Štěpána, škola, radnice, pošt. úř. s pošt. stací.

Mýto vysoké viz Vysoké mýto.

Mžany, ves, 53 d. 405 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. M., far. Dohaličky, býv. dom. Sadoví; dv. popl.

Mžižovice viz Mstišovice.

N.

Na Babce, sam. u Oldřiše (okr. Polič.).

Na Bejkovce, sam. u Senožat.

Nabdín, Nabín, ves při potoku, 34 d. 203 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Velvary (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Bratrkovice; zdejší fil. chrám sv. Barbory uvodí se r. 1384 mezi farními. — N. přináležel k někdejší tvrzi Bratrkovicům, na krále spadlé, a r. 1423 od krále Sigmunda Janovi Kubíkovi z Kolovrat zapsané.

Nabočady, Nebočady, Nebočany (*Neschwitz*), ves far. blíž Labe, 31 d. 215 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Děčín (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. N., diéc. Litom., vik. Úšť., patr. hr. Thun Hohenštein, 1950 osadníků; far. chrám sv. Vavřince z r. 1712 měl svého faráře již ve 14. stol., oltářní obraz prý od Brandla; škola, přívoz. —

Nabočany, ondy panské sídlo, nyní ves na

výšině, 37 d. 245 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Honbice, far. Hrochův Týnec, býv. dom. Nasevrky; zámeček vystavený r. 1701 od Aug. Norberta Voračického z Paběnic, dv. popl., mlýn. As ¼ hod. jih. záp. od N-c stála někdy ves a dv. popl. Kočice, majetek to Habrovcův z Habrova, která snad v 15. stol. zanikla. — Na někdejší tvrzi Nabočanské, která stávala na nynější louce „Parkán" a z níž poslední zbytky mezi l. 1825—35 rozvezeny jsou, seděli r. 1415 Petr z N-n, r. 1419 Jan Kačička z N-n, r. 1448 Jindřich a Jan, snad z rodu Talackých z Ještětic. K r. 1451 připomíná se Jan Horyna z Honbic seděním na N-ech, a na sklonku 15. stol. Václav Talacko z Ještětic. Mezi l. 1525—1584 vládl zde rod z Osenice, pak Vác. Talacko z Ještětic a na Řestokách, r. 1592 Petr Bořek z Poličan, r. 1600 Vác. Záruba z Hustiřan a na Žumberce, r. 1623 Ladislav Lukavecký z Lukavice, 1640 Jindř. Bořický z Hostovic; na to přešly sňatkem opětně na rod Talackých, jimž ok. r. 1690 Aug. Norbert Voračický z Paběnic následoval. R. 1715 koupil N. veřejnou dražbou Josef Frant. hrabě z Schönfeldu a přivtělil je k panství Nasevrckému.

Nabovazy, Nebovazy (*Nokowitz*), ves, 23 d. 171 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Křimov, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; opodál mlýn.

Na Budách viz Hojanovice.

Nabzí, Bzí (*Nabsel*), far. ves, 76 d. 397 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt.Želez. Brod (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. L., býv. dom. Malá Skála, diéc. Litom., vik. Semil, patr. dědicové Römischovi, 4990 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1692 pův. ze 14. stol., škola.

Nacov, někdy osada na Čáslavsku.

Načerac, Načeradec, panství (dle trhové smlouvy z r. 1862 za 205.000 zl. r. m.) a starobylý městys, 216 d. 1592 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vlašim (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. N., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. Josef Müller, 3016 osadníkův; starožitný far. chrám sv. Petra a Pavla v slohu gotickém na nejvyšším vrcholi hory, po níž se městečko rozkládá, byl za dávných dob pevnou hradbou obehnán; kaple Bolestné P. M., z r. 1734, zámek z r. 1734, škola, radnice, špitál založ. 1543 (má svůj zvláštní statek), vinopalna, 3 mlýny; sam.: Mraviště (někdy ves a Podolí, v. t.) (kde byla tvrz, jíž nyní za sýpku použito). Trhy výroční a dobytčí: 1) první út. v masopustě, 2) v út. po květné ned., 3) v út. po svatoduš. svatcích, 4) ve stř. po sv. Jakubu, 5) ve stř. po Jmenu P. M., 6) na sv. Teresii, 7.) v út. před vánocemi. — N. založena nepochybně za Soběslava I. slavným českým vládykou Načeratem. Okolo r. 1252 vládl N-i Vítek z N-c, strýc Záviše z Falkenšteina. R. 1359 připomínají se jakožto kollátoři zdejšího kostela Přibislav i Heřman a bratří Maršík, Beneš a Vítek z rodu potomních rytířův z Šellenberka. R. 1406 seděl na N-i rytíř Aleš z Šellenberka, po němž se N. pánům z Vlašími dostala. R. 1442 připadla N. i s Vlašímí rytířům Trčkům z Lípy, jimž r. 1546 Adam Dvořecký z Olbramovic následoval. Při rodě tom zůstala N. úplných sto let. R. 1682 koupil zboží N-cké Vác. Marek, svob. pán z Gerhardu, jemuž r. 1719 syn Leopold následoval. R. 1724 zdědila N. po otci svém Marie Karolina z Gerhardu, provdaná za rytíře Deyma ze Stříteže. Však již r. 1730 přešla N. trhem v majetek hr. Frant. Jos. ze Stahrenberka, po jehož smrti dcera jeho Leopoldina, provdaná za hr. z Tannenberka v držení N-e se uvázala. Od té doby sídlily zde ještě rozličné rodiny až konečně panství to r. 1862 nynější držitel Eduard ryt. z Wiedersperku koupil.

Načeradec viz Načerac.

Načešice, ves, 50 d., 326 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Heřmanměstec (7 d. k městu).

Načetín, ves, 24 d. 195 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1 hod. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Drahotín, far. Hora sv. Václava, býv. dom. Horš. Týn. Odtud se psal r. 1185 Předota z N-a. N. patřil co arcibiskupský statek již r. 1539 k Horš. Týnu.

Naškovice (*Naschowitz*), ves, 53 d. 264 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Mukařov, býv. dom. Liběšice; kaple, plátenictví a lnářství.

Naděje viz Kletce.

Nadějkov, panství (dle trhové smlouvy od r. 1843 za 200.000 zl. stř.) a městys, 52 d. 503 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. hr. Vratislav, 1421 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1670 na místě někdejší kaple sv. Anny, oltářní obraz malován od Kandlera 1847 v Římě, pošt. exped., škola, zámek, pivovár, mlýn. Trhy výroč. a dobytčí: 1) v out. po sv. Rudolfu, 2) na sv. Štěpána, 3) v pond. před sv. Teresií, 4) v pond. po sv. Kateřině. — V 16. a 17. stol. vládli N-em ryt. Doudlebští z Doudleb. Na sklonku 17. stol. byl N. majetkem Pražského měšťana

Jana Franse, od r. 1715 až do r. 1738 hr. Kinských z Vchynic a Tetova, potom až do r. 1753 hr. Václava Hynka Deyma z Stříteže. Mezi l. 1761 a 1803 vládli N-em prvé svob. páni, potom hr. Feuerstein-ové, od nichž jej Pražský obchodník Jan Tuscany koupil. V nejnovější době koupili panství N-ské hr. Vratislavové z Mitrovic a z Schönfelda. Dne 5. července 1864 zemřel a pochován zde nadaný romanopisec Prokop Chocholoušek.

Nádraží u Bruské brány viz Dehnice.

Nadryby, Nadrybí, ves na levém břehu Mže, 28 d. 252 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Planá, býv. dom. Plasy; tavírna, 2 mlýny. — K r. 1240 uvodí se Šimon z N-b (viz též Rokycany).

Nadslav, ves, 25 d., 153 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Veliš, býv. dom. Veliš a Vokšice; starobylý fil. chrám sv. Prokopa byl ve 14. stol. farním, škola. — N. byla někdy panské sídlo; r. 1379 připomíná se Zdeněk z N-i; v 15. a 16. stol. sídlili zde rytíři Kopidlanští z Kopidlna, jak z náhrobních kamenů v zdejším kostele souditi lze.

Nádvoří, někdy osada na Berounsku.

Náhlík, mlýn s 15 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. již.?), kat. obc. Vrchotice, pol. obc. Přestavlky, far. Sedlec, býv. dom. Jetřichovice.

Náhlov (*Nohlau*), ves, 38 d. 177 ob. čes. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Hlavice, býv. dom. Wartenberk.

Náhon, ves, 30 d., 286 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. (město) Král. Hrad. (³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Malšovice, far. Nový Hradec; mlýn.

Nahořánky, Nahořany, ves, 12 d. 80 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hory (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Maleč, far. Strašín, býv. dom. Střela na Hoštice; kaple Bolestné P. M. z r. 1854.

Nahořany (*Hochdorf*), ves na výšině blíž levého břehu Vltavy, 18 d. 142 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov 2 hod. již.), kat. obc. Záhoří, pol. obc. a far. Sveraz. N. jmenují se r. 1410 mezi statky kláštera Strahovského; N. odprodány od panství Hlubockého Rožmberkům r. 1552.

Nahořany, ves blíž Roskošského rybníka, 60 d. 402 ob. čes , kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nov. Město nad Metují (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. N., škola; 3 d. tvořily druhdy zvláštní svob. dvorec. K panství Novoměstskému dostaly se Nahořany s Krčínem.

Nahořany, ves na soujmenném vrchu, 36 d. 231 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Čestice, býv. dom. Libovice; ¹/₂ hod. vzdálí 3 sam.

Nahořany, ves, 12 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožice (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Radostovice, pol. obc. Pojbuky.

Nahořany viz Nahořánky.

Nahořečice (*Nahořetitz*), far. ves, 25 d. 110 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Chýše, pošt. Lubenec, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. p. Venisch, 1854 osadníkův; far. chrám sv. Václava původně ze 14. stol., škola, mlýn, chrám s farou a školou k dom. Libkovickému. — N. byla druhdy zvláštní statek a na někdejší tvrzi seděl okolo r. 1400 Pelhřim z N-c.

Nahoruby, ves, 45 d. 380 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Křečovice, býv. dom. Tloskov; za patrimon. zřízení bylo 11 čís. svobodných. — N. jsou darovány od knížete Oldřicha (1012—1037) klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově; od královny Kunigundy nadán odtud řád Křižovnický (1271).

Na hospůdce (*Fernwirthshaus*), sam. u Plander.

Nahošice, statek a ves v hlubokém úvalu při potoku, 49 d., 277 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. Horš. Týn. (1¹/₄ hod. již.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Blíživa; zámek, kaple sv. Vavřince z r. 1807, dv. popl., mlýn. — N. patřily r. 1115 od polovice klášteru Kladrubskému. R. 1416 připomíná se panoše Petr Vidlák z N-c, v druhé polovici 15. stol. Vojslav z Branišova seděním na N-cích a ok. r. 1556 Kašpar Bohumír ze Zbenic pán na N-cích. Z pozdějších držitelův jmenujeme rod Schirndingův z Schirndingu a Ottů z Ottenthalu. Nynějším držitelem jest Jan Prušák.

Nahošín, ves, 18 d. 102 ob. čes., kr. Pís., okres a býv. dom. Strakonice (2³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Doubravice, far. Záboří.

Nachles, ves, 10 d. 87 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota, far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk; opodál mlýn.

Náchod, panství (dle trh. smlouvy od r. 1843 za 1,634.072 zl. stř.) a okr. město při vtoku Radechovky do Metuje s předměstím Horským a Krajským, s městem Židovským, Kramolnou, Novým světem, Plhovem a zámeckým okrškem, 363 d., 3137 ob. čes., kr. Král. Hrad. (3¹/₂ m. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Král. Hrad., vik. N-ský, patr. kn. Lippe-Schaumburk,

7661 osadníků; děk. chrám sv. Vavřince se starobylou křtitelnicí jmenuje se mezi farními již r. 1350, hřbitovní kostelík sv. Michala, na sev.-záp. straně města na kopci zámek s kaplí Nanebevzetí P. M. a bohatým archivem vystav. v nynější podobě r. 1654, hlav. dívčí a chlapecká škola, nižší realka, smíš. okr. úř., notar., vedl. celnice (1. tř.), bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, finanč. komisariát, štace při Josefsko-Svatoňovické dráze, spolek rybařský založ. r. 1825, spolek ku podporování chudých průmyslníků židovských, synagoga, špitál, plátenictví (na 2415 stavích roč. 120.750 kusů plátna a poloplátna). Trhy výroční a dobytčí: 1) poslední čtvrtek v postě, 2) na sv. Víta, 3) na sv. Martina bisk.; týdní trh každý čtvrtek. — Asi v středu 13. stol. dostal se v držení hradu N-ského Hron z kmene Hronovcův a přijav odtud název z N-a stal se předkem pánů z Náchoda a z Kostelce, kteří ještě v 17. stol. zvláště na Moravě žili. Týž pán prohlásil r. 1270 osadu pod zámkem ležící za město. Roku 1344 vyměnil král Jan od Ješka z N-a panství N-ské za Kostelec nad Černými lesy, načež N. od králův v zástavu dáván, jmenovitě p. z Dubé, kteří se odtud též z N-a psali. R. 1392 nabyl N-a p. Dětřich z Janovic, po jehož smrti r. 1412 opět na král. komoru připadl. R. 1421 vtrhli návodem krále Sigmunda knížata a města Slezska do Čech a jali se s neslýchanou ukrutností vražditi obyvatelstvo v okolí zdejším; když však sněmem Čáslavským ustanoveno na lupiče ke dni 15. června udeřiti, opustili rychle Čechy. Též r. 1425 poplenili všecku krajinu od Náchoda až ke Trutnovu. R. 1427 svedena na blízku mezi Slezáky a Sirotky bitva, která pro české vojsko nešťastně dopadla; při té příležitosti vypálena jsou od Slezáků N-ská předměstí a mnoho chudých a nemocných ve špitále povražděno. R. 1437, dne 29. září zmocnil se N-a Jan Kolda z Žampachu, jemuž jest od Jiřího z Poděbrad, když se proti právu zemskému prohřešil, r. 1456 mocí vzat a ku rodinným statkům páně Jiříkovým připojen. R. 1469 jest N. od vojska krále uherského Matiáše marně a s velkou škodou dobýván. Při dělení rodinného panství krále Jiřího 1472 připadl N. knížeti Jindřichovi, který jej r. 1498 Janovi Špetlovi z Prudic prodal. Od synův tohoto nabyl N-a trhem r. 1534 p. Vojtěch z Pernšteina a r. 1545 týmž spůsobem Sigmund Smiřický ze Smiřic, při jehož rodě až do bitvy Bělohorské zůstal. R. 1623 prodán pí. Magdaleně Trčkové z Lípy, která jej svému synu Adamovi Trčkovi z Lípy postoupila. Po tragickém jeho pádu 1634 darován N. generálovi hr. Oktavianovi Piccolominimu z Arragony. Po smrti Pompeja Piccolominiho de Villanova přiřknuto r. 1786 panství N-ské Jos. Vojtěchovi hr. Desfourovi a r. 1791 pro dluhy Petrovi vojvodovi Kuronskému prodáno. Nynějším majitelem jest Jiří Vilém kn. Lippe-Schaumburk.

Náchod, Záchod, ves při Jordánu a silnici Pražské, 23 d. 191 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. (½ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Klokoty; mlýn.

Náchodsko, ves, 16 d. 144 ob. čes., kr. i okr. a far. Jič. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Robousy, býv. dom. Kumburk a Úlibice.

Nakel, sam. u Svinčan.

Nakle, ves v údolí, 13 d. 91 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Klešice, far. Svinčany; mlýn.

Nakleřov, Nekleřov (*Nollendorf*), far. ves pohraničná v Krušných Horách, 94 d. 499 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Chabařovic. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Šonvald, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. náb. fond, 699 osadníků; far. chrám sv. Josefa, škola, stávkářství. — R. 1813, dne 17. září ubytoval se cís. Napoleon ve zdejší faře.

Naklov (*Nagles*), ves, 15 d. 98 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Léštany, býv. dom. Luhov; ¼ hod. záp. hospoda s 2 domy, řeč. Kaša, někdy Košetice, viz tam.

Nákří, far. ves, 38 d. 295 ob. čes., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Hluboká (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Vlt.-Týn., patr. kn. Švarcenberk, 1554 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla připomíná se co taký již r. 1384, škola. — N. dělí se v hořejší a dolejší.

Nakvasovice viz Nekvasovice hořejší.

Nakvasov, Nekvasov, ves, 65 d. 457 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Kvašňovice, býv. dom. Oselec a Lažany; opodál mlýn Vraný a 2 chalupy „v Nastupovicích".

Nakvasovice, ves, 22 d. 166 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obec Jeníkov, far. Zhoř. — Ves N. dostala se r. 1486 s tvrzí Křivsoudovem Mikulášovi Trčkovi z Lípy na Lipnici.

Nakvasovice hořejší viz Nekvasovice hořejší.

Nálesí (?), ves v krajině hornaté, 15 d. 117 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Obidenice, far. Petrovice, býv. dom. Chlumec.

Nalezoves viz Nelahozeves.

Nallesgrün, ves, 55 d. 324 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. N.; škola.

Nalžov viz Nalžovy.

Nalžovice viz Nelžejovice.

Nalžovské hory viz Hory Nalžovské.

Nalžovy, Nalžov (*Elischau*), panství allod. (r. 1839 ceněno na 297.889 zl. 10 kr. v. č.) a ves souvisící s Horami Nalžovskými na jihozáp. straně, 58 d. 448 ob. čes., kr. Pls., okr. Planic. (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Hory Nalžovské; velkolepý zámek s kaplí sv. Václava z r. 1745, při něm velký park, dv. popl., pivovár, závod na vyrábění lihu, opodál dv. popl. Přebořice a myslivna. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem panoší z Nalžov, kteří však záhy již jinými statky zavládše původiště svého opustili, nebo r. 1424 připomíná se Jan z Paběnic seděním na N-ech a r. 1446 Půta z Paběnic a Nalžov. Okolo r. 1520 byl v držení N-ov Svojše z Velhartic, r. 1533 Oldřich z Michnic a r. 1575 Jan Vchynský z Vchynic. Brzy na to přešlo panství na rod Švihovských z Ryzmberka, při němž až do jeho vymření r. 1720 zůstalo. Nynější držitelové hr. z Taaffe koupili je r. 1769 od hrabat Pöttingů. Panství N-ské vykazuje přes 1885 jiter rybníkův.

Namnice, ves, 11 d. 77 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Chrast, far. Tochovice, býv. dom. Drahenice.

Nancy, vska, 5 d. 31 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Kraslic. (3/4 hod. sev?) kat. obc. Silberbach, pol. obc. Grünberg, býv. dom. Kraslice (?)

Nantiškov, veska, 9 d. 56 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Přibyslavice, pol. obc. Malčice, far. Hlavice, býv. dom. Hradiště Mnichovo.

Na obci viz Chlumec.

Napasice viz Nepasice.

Napěrov (?) jmenuje se mezi jedenácti vesnicemi za Sušicí, jež Oldřich a Vilém společně s matkou svou Benediktou s hradem a městečkem Borem křižovníkům Zderazským ok. r. 1334 darovali.

Narysy, Narysov, ves, 37 d. 234 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Třepsko, býv. dom. Staré Sedlo.

Nasavrky, ves, 29 d. 148 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Vilémov.

Nasavrky viz Nasevrky.

Násedlnice (*Nasilnic*), ves mezi dvěma rybníky, 24 d. 195 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Horka, far. Bakov; někdy zde stávala tvrz. — R. 1497 jmenuje se N. mezi příslušenstvím hradu Kosti.

Nasetice viz Křebřany.

Nasevrky, Nasavrky (*Nassaberg*), panství (r. 1841 za 1,180.692 zl. 40 kr.) a okr. městys vysoké polohy, 66 d. 745 ob. čes., kr. Chrud. (2 3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. N., diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. kn. Auersperg, 2764 osadníků; far. chrám sv. Jiljí měl svého faráře již r. 1350, škola, zámek, dv. popl., pivovár, závod na vyrábění lihu, smíš. okr. úř., notár., bern. úř. (III tř.), pošt. exped., opodál sam. Peklo. Trhy výroční a na dobytek: 1. ve čtvrtek po první neděli v postě, 2. ve čtvr. před sv. Norbertem, 3. ve čtvr. po sv. Havlu. — Nasevrky příslušely prvotně snad k někdejšímu hradu Stradovu (v. t.), později pak staly se nepochybně sídlem vladyk Žehartův z Nasevrk a v 16. století ryt. Běskovců z Běskovic. Mikuláš Běskovec prodal N. s příslušenstvím r. 1585 ryt. Janovi Kekulovi ze Stradonic, jehož dědicům zboží to pro účastenství v povstaní v plen vzato a r. 1623 cís. plukovníku Frant. de Couriers prodáno. Po smrti jeho držel N. syn Emanuel a když i ten r. 1663 zemřel, spadlo zboží N-ské na jeho matku provdanou za Vác. hr. z Schönfeldu, při jehož rodě pak po delší čas zůstalo. Provdáním se Kateřiny hr. z Schönfeldu r. 1746 za Adama kn. z Auersperku přešly N. na tento dosud zde panující rod knížecí.

Nasevrky, ves, 37 d. 220 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Choceň; sam. Vorlík.

Nasevrky, Nasavrky, ves, 14 d. 101 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. (3/4 hod. sev.), kat. obc. N., pol. obc. Klokoty.

Nasevrky, ves, 14 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. obc. Střítež hořejší, pol. obc. Petrovice, far. Hoštice; opodál Nové dvory (Neuhof).

Násilov, veska, 4 d. 37 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (1 hod. již.?), kat. obc. Vrchotice, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice. — N. jmenuje se ok. r. 1660 příslušenstvím dvora Božetínského, s nímž se k statku Jetřichovickému dostal.

Nassengrub, ves, 42 d. 227 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš (3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Wernersreuth.

Naší (*Naschau*), ves při potoku, 24 d. 148 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Kr-

bice a Kralupy, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; kam. uhelné doly.

Navarov, statek allod. (r. 1840 na 191.177 zl. stř. odhádán) a ves, 11 d. 105 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lhotka, far. Držkov; zámek s kaplí Nanebevstoupení Páně, pivovár (roč. na 794 věd. v hodnotě 3176 zl.), vinopalna. Sev. vých. od N. při vtoku Olešnického potoka do Kamenice zbytky někdejšího od Švédův r. 1643 zpustošeného hradu, na němž v středu 15. stol. ryt. Petr Čouch z Zásady (z Zásadky) seděl. Jak dlouho rytířové z Zásady N-em vládli, pro tuto dobu určiti nelze. R. 1514 prodali páni z Valdšteina N. Janovi z Boskovic, který když jistou částku peněz složiti hned nemohl, postoupil následujícího roku N. Sigmundovi Smiřickému ze Smiřic. Po smrti Albrechta Jana ze Smiřic dostal se N. Albrechtovi z Valdšteina. Od tohoto r. 1627 prodán paní Lamotte, jejíž vnučka se za Pavla rytíře z Ehrenburka provdala. Rod z Ehrenburka jest dosud v držení statku toho. N. jest rodiště spisovatele Václava A. Svobody.

Navary (*Auern*), ves na kopci, 22 d. 145 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Staré město, býv. dom. Landštein.

Navemsobě, někdy osada na býv. dom. Lešanském.

Návětří, zaniklá osada nepochybně v býv. Prácheňsku; k r. 1448 připomíná se Beneš řeč. Papák z Návětří.

Nazice, Nasdice, ves, 11 d. 101 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Votic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Srbice, far Arnoštovice; za zřízení patrimon. patřily 3 d. k panství Smilkovskému.

Nažidla (*Einsiedl*), ves na levé straně Malše, 12 d. 60 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Suchodol, far. Kaplice, býv. dom. Vyš. Brod; opodál dv. popl. řeč. Lousecký, který nám zachoval jmeno blízkého sesutého hrádku.

Nebahov, ves, 61 d. 341 ob. čes., kr. Pís., okres Netolic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Prachatice, býv. dom. Liběјice; mešní kaple P. Marie z r. 1857. — N. dostal se od krále Jana r. 1334 s hradem Bavorovem Petrovi z Rožmberka.

Nebakov, někdy hrad, nyní mlýn u Troskovic. R. 1538 prodán pustý hrad N. s Rovenskem od Buška Hubojedského se Sluh Lorencovi Šmolcovi ze Šmolcu. R. 1575 dostal se s Rovenskem k Hrubé skále.

Nebanice, far. ves při vtoku potoka do Labe, 26 d. 155 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., pošt. Cheb., a Steinhof, arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. město Cheb, 1408 osadníkův; far. chrám sv. Osvalda pův. ze 14. stol., škola, mlýn, kyselka.

Nebeská Rybná viz Rybná nebeská.

Nebilov, panství se Štáhlavami spojené a ves, 52 d. 396 ob. čes., kr. Pls., okr. Blovic. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Prusina; zámek z počátku 18. stol. na místě někdejší tvrze, dv. popl., mimo ves cihelna a pohodnice a ½ hod. záp. Prusiny (v. t.). — Nejstarší snad držitelové N-a jsou Racek z N-a r. 1354 a Vilém z N-a r. 1364. Mezi šlechtou r. 1420 nalezáme též Viléma z N-a. V 16. stol. dostal se N. blízkým sousedům ryt. Netunickým z Netunic. Před r. 1634 připomíná se ryt. Petr Hertenberský z Hertenberka pán na N-ě a Netunicích a v druhé polovici 17. stol. ryt. Adam Kokořovec z Kokořova. R. 1673 koupil N. Jan Arnold svob. p. z Engelflussu, který jej již r. 1685 hr. J. Jindř. Kokořovci z Kokořova držiteli Štáhlav prodal. Od té doby zůstala obě panství spojena.

Neblažov, někdy osada neznámá nyní svou polohou, jež r. 1574 spolu s Ottnrýtem (Otínem?) náležela k zboží Planskému a téhož leta od Maximiliana II. z manství propuštěna byla.

Nebočany viz Nabočady.

Nebovazy viz Nabovasy.

Nebovidy, far. ves při potoku, 70 d. 498 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kolín (1 hod. již.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Pečky, diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. bar. Löwenherz 2825 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla měl svého faráře již r. 1384, škola, dv. popl., mlýn, někdy zde byla tvrz. — N. postoupeny jsou od krále Václava r. 1235 kastelánovi Mstidruhovi. V 15. stol. jmenují se N. mezi vesnicemi kláštera Sázavského, kteréž cís. Sigmund někdy kněží Bedřichovi Kolínskému zastavil. V druhé polovici téhož věku dostaly se N. a Chotonchov vládycké rodině staročeské Chotouchovským z Nebovid, s nimiž spřízněni byli Kašpárkové z N-d i Koudelové a Nikláskové z Žitenic. Roku 1478 prodal Jindřich řeč. Buzek z N-d s bratrem svým Bohuslavem dědinu svou v N-ech, tvrz řeč. Okrouhlá, a jistý plat v Němčicích Janovi z Nebřezin, který jmenované zboží již r. 1477 Mikulášovi z Veselé a z Kutné Hory prodal. R. 1523 držela N. pí. Helena Hanykýřová ze Semína, jíž Vít a tomu Vilém Hanykýř následoval. Od

tohoto prodány N. nepochybně pánům z Hrabanova.

Nebřehovice, ves, 28 d. 215 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Jinín, býv. dom. Drhovle. Na místě kovárny stála druhdy tvrz, původiště to vládyckého rodu soujmenného; ok. r. 1408 připomíná se Dětřich, r. 1420 Mikuláš z N-c a r. 1526 až 1534 Jan Nebřehovský z Nebřehovic. Starožitný tento rod vymřel nepochybně v druhé polovici 16. stol.

Nebřejnice viz Nebřenice.

Nebřeň viz Nevřeň.

Nebřenice, Nebřejnice, vska, 5 d. 51 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Chomutovice, pol. obc. a far. Popovičky.

Nebřeziny, Most (*Bruck*), ves nad Střelou, 38 d. 480 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Obora a Plasy, býv. dom. Plasy; fabrika na parkety (roč. na 25.000 kusů v ceně 22.000 zl.; parostroj o síle 18 koní). N. uvodí se r. 1146 mezi zbožím kláštera Plaského. K r. 1473 připomíná se Jan řeč. Plzak z Nebřezin.

Nebřich, ves, 23 d. 159 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Jablonná, far. Bělice; dv. popl. — Osada N. náležela od nepaměti až do válek husitských klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově; r. 1421 zapsal ji cís. Sigmund Mikulášovi z Krchleb.

Nebušice, far. ves, 83 d. 641 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Hořeměřice, arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. opat Strahov., pošt. Praha, 2236 osadníkův; starý lok. chrám sv. Jana Nepomuckého řeč. sv. Jan v Šárce Nebušické stojí o samotě na vršku naproti hřbitovu; mimo to popisují se zde ještě tyto samoty: Dubový mlýn, Gabrielka, Jenerálka, Pachmanka velká, Pachmanka malá (kdež jest škola) Šedivá, Šefčice, Šubrtka, Truhlářka a Viserka. — Asi v středu 15. stol. zastavil N. klášter Strahovský Rúsovi z Hřešihlav v 200 k. gr.; brzy po r. 1572 zakoupili ves N. jezuité.

Nebužely, statek s Řepínským panstvím spojený a far. ves v úrodné krajině, 69 d. 486 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Litom., vik. Mělnický, patr. kn. Rohan, 5036 osadníkův, pošt. Mělník a Mšeno; far. kostel sv. Jiljí z r. 1758 pův. ze 14. stol., zvony z r. 1484 a 1553; škola, protest. pastorát s modlitebnicí (obnov. r. 1864) a školou, chmelařství. — Dle listiny asi z r. 1228 náležely N. klášteru Svatojiřskému v Praze, který je r. 1573 Jáchimovi Novohradskému z Kolovrat a později kurfirstovi Saskému zastavil. R. 1635 vyplaceny jsou od jmenovaného kláštera, po jehož zrušení náb. fondu připadly. Veřejnou pak dražbou dostaly se držitelům Řepína, s nímž dosud spojeny zůstaly.

Nečada, sam. blíž Hojkova (okr. Pelhřimov).

Nečasy (?), ves založ. r. 1780 v místech vysušeného rybníka „Nečas", 24 d. 156 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Budčeves, far. a býv. dom. Kopidlno.

Nečemice, Nečenice, statek (dle trh. smlouvy r. 1812 za 120.000 zl. víd. čís.) a far. ves, 74 d. 471 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk 1072 osadníků; lok. chrám. sv. Bartoloměje byl v době předhusitské farním, škola, zámek, dv. popl., mlýn. — Statek N-cký koupil a spojil r. 1692 s Lipnem kn. Josef Švarcenberk.

Nečice, ves, 8 d. 85 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (3 hod. záp.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Senožaty, býv. dom. Želivo; dv. popl. — Od cís. Sigmunda jsou N. s jinými ještě vesnicemi kláštera Želivského Petrovi z Bydlína r. 1436 zastaveny, později klášteru opět získány.

Nečichy, ves, 30 d. 166 ob. čes., kr. Žat., okr. a far. Louny ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. a býv. dom. Dobromířice; $^1/_2$ hod. jiš. hajnovna Buštěhrad s zřídlem minerálním. — R. 1336 jmenují se N. mezi nadáním kláštera sv. Anny v Lounech.

Nečíně, ves, 65 d. 455 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Hřiměždice; dv. popl.

Necky, zaniklá, nyní polohou neznámá osada; k r. 1413 připomíná se, že Jan a Hanka, bratří z Krakovce spolčili se dědinami svými v Šanově, Příbenicích, Neckách, Skřivani a Hostokryjích.

Nečtiny (*Preitenstein*), panství allod. (dle trhové sml. od r. 1838 za 310.000 zl. stř.) a ves v příjemné hornaté krajině, 22 d. 125 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. městys Nečtiny; zámek s kaplí sv. Anny, špitál pro 6 osob (založ. r. 1786, zákl. jmění 4480 zl.), dv. popl., mlýn řeč. Witschenmühle, skl. hutě (výr. duté a hlátové sklo). — Severně nad rybníkem zdvihá se vrch s řiceninami někdejšího hradu N., který byl kolébkou Benedů z Nečtin; první známý úd jest Předota ok. r. 1185. R. 1335 jest hrad N. od Karla IV. dobyt a ku

král. komoře potažen, než již r. 1408 připomíná se Ondřej Huler seděním na N-ách. V čas válek husitských byly N. v moci Sigmundově, který Zbyňkovi z Kocova za opravení hradu a příkopů 200 kop gr. zapsal. Asi od středu 15. věku vládli zde p. z Gutšteina a od r. 1532 Kašpar Pluh z Rabšteina, který v povstání proti Ferdinandovi I. r. 1547 statků svých zbaven a ze země vyhostěn byl. Na to dostaly se N. ryt. Grispekům z Grispachu, jimž po bitvě Bělohorské opět odňaty a r. 1628 Bohumírovi Härtlovi z Leitersdorfu prodány jsou. Syn tohoto prodal je r. 1637 pánům z Kokořova, kteří po delší čas zde vládli. Od r. 1839 patří panství N-ské hr. z Mensdorf-Pouilly.

Nečtiny *(Netschetin)*, městečko ¼ hod. sev. od zámku N-n, 163 d. 990 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín, kat. i pol. obc. N., býv. dom. Nečtiny, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. Mensdorf-Pouilly, 2954 osadníků, pošt. Manětín a Plasy; far. chrám sv. Jakuba, r. 1750 nově vystavený, uvodí se co taký již v době předhusitské, škola, 2 mlýny. Trhy výroční na koně, hovězí dobytek a rozličné zboží: 1. první pond. v postě, 2. v pond. před Nanebevzetím P. M., 3. na sv. Jakuba, 4. v pond. po sv. Michalu, 5. v pond. po všech Svatých. — Výsady městské dostaly se městečku r. 1511 od krále Vladislava.

Nedabyle *(Hables)*, ves při silnici do Nových Hradů, 26 d. 147 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Buděj. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Doubravice, far. Střížov.

Nedabylice, někdy osada v okolí Michnovky. Mezi šlechtou kraje Hradeckého na sněmě Čáslavském r. 1440 jmenují se Braňsud a Diviš z N-c, r. 1450 připomíná se Straka z N-c, panoše Jana Koldy z Žampachu a na Náchodě. Rod Straků z N-c vymřel v 1. polovici předešlého věku.

Nedakřevice, někdy panské sídlo neznámého nyní položení buď v Hradecku neb v Bydžovsku; r. 1413 připomínají se Příbek, Mikuláš a Vaněk bratří z Žantova a z N c.

Nedam viz Nedamov.

Nedamov *(Nedam)*, ves, 43 d. 274 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Dubá, býv. dom. Berštein; opodál dv. popl. a 2 mlýny. — Na blízku někdy vsi Březinka malá a Březinka velká.

Nedamov, někdy osada, která v 16. stol. zanikla a na jejímž místě nyní dv. popl. Nedam blíž Holan stojí.

Nedanice malé, Nedaničky *(Klein-Nedanic)*, ves, 18 d. 118 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. m., far. Předslav, býv. dom. Poříčí.

Nedanice velké *(Gros-N.)*, ves as ¼ hod. sev. vých. od předešlé, 33 d. 247 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic., kat. i pol. obc. N. v., far. Měčín, býv. dom. Poříčí; ⅛ hod. vzdálí 4 samoty řeč. „v trní.“ — R. 1404 prodal Jaroslav z Homberka dědiny své v N-cích Janovi synu Vilémovu z Předslavi a N-c a r. 1411 Jeník z Mečkova seděním v N-cích, N., Mečkov a Činavy Benešovi a Lévovi, bratřím z Kydlin za 420 kop gr. R. 1479 uvodí se Jindřich z Kádova a v N-cích.

Nedařice, Nedařís, ves, 22 d. 170 ob. čes.? kr. Jič., okr. Nová Paká (1 hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Vidochov, far. Kalná dolní, býv. dom. Radím a Pecka. — N. patřila již v 16. stol. k Pecce.

Nedbalec, zaniklá v neznámé době osada, jež slušela r. 1456 k některémnu hradu Huse.

Nedbalov, sam. blíž Deštné (okr. Kamenic).

Nedělíště, statek allod. (dle práv. přiřknutí r. 1863 za 380.100 zl. r. m.) a ves na potůčku, 66 d. 536 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., N., far. Všestary — 30 d. patřilo k býv. dom. Smiřickému —; fil. chrám Nanebevzetí P. M. jmenuje se v době předhusitské mezi farními, škola, zámek, dv. popl., mlýn pivovár (roč. na 1698 věder v ceně 6792 zl.), vinopalna. — R. 1226 připomíná se Ctibor z Nedělišť. V pozdější době nabyla statku N-ského obec Královbradecká, jíž jest od Ferdinanda I. r. 1547 v plen vzat a Janovi z Pernšteina a na Pardubicích prodán. Okolo r. 1555 dostali se v držení N-št a Chlumu Hamzové z Zábědovic, kterýmž v 17. stol. hr. Gallasové následovali. Od počátku 18. stol. patřilo N. Dobřenským z Dobřenic a nyní Jaroslavovi hr. Šternberkovi.

Nedětovice, zaniklá? osada na býv. Rakovnicku, která se r. 1228 a 1238 mezi zbožím kláštera Svatojirského uvádí.

Nedilné, sam. u Brloh.

Nednebohy *(Dneboch)*, ves, 31 d. 207 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradišt. (½ hod. vých.), kat. obc. Mužské, pol. obc. a far. Boseň.

Nedomice, Nedomnice, ves, 56 d. 347 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. (2 hod. sev. záp.), kat i pol. obc. N., far. Všetaty; škola, sam.: na Kocandě, na Kopě, na Vinici. — N. byly druhdy panské sídlo, nebo na sjezdě Nymburském (1440) přítomen byl Smil z Nedomnic a r. 1444 věnuje Vaněk z N-c manželce své 50 kop na dědinách svých v N-cích a Ovčářích.

Nedostojov, někdy osada, jež zanikla v 16. neb 17. stol.; r. 1471 jmenuje se s Radvancem, Lindovem, Zahořínem a Janovem co příslušenství hradu Sloupu.

Nedošín, ves nad Loučnou, 52 d. 377 ob. čes., kr. Chrud., okr. far. a býv. dom. Litomyšl (½ hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Sedliště velké; olejna, přádelna na přízi, bělidla, papírna, několik mlýnů; na blízkém návrší někdejší velkolepý hřebinec, pod nímž se rozsáhlé zahrady a chmelnice rozprostírají; též jsou zde od r. 1823 lázně s kaplí sv. Antonína. — N. někdy dvorec snad knížecí, kdež hlavně včelařství pěstováno, darován od knížete Břetislava II. založenému klášteru Litomyšlskému.

Nedoveska, ves na výšině pod soujmenným kopcem, 24 d. 137 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Dražejov, far. Deštná, býv. dom. Houska, (1 d. k dom. Berštejnskému).

Nedovice, 35 d. 226 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. Jesenic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. N., far. Podbořany, býv. dom. Chříč.

Nedrahovice, Nedrachovice, ves na Trkovském potoku, 43 d. 330 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Jesenice, býv. dom. Chlumec; dv. popl., mlýn. — Na někdejší tvrzi, na jejímž místě snad r. 1795 vyhořelý hrad stál, seděl r. 1389 Jindřich z N-c. K r. 1430 připomíná se Mikuláš z N c. R. 1462 držel statek N-cký Jan Řídko z Mokřan a z N-c a r. 1534 ryt. Ondřej Vít z Rzavého a 1540 Bohuslav Kalenec z Kalenic. V druhé polovici 16. věku objevuje se na N-cích ryt. Jan Černín z Chuděnic, hejtman kraje Vltavského († r. 1580), jehož syn a nástupce Diviš Černín pro účastenství v povstání r. 1621 na Staroměstském náměstí stat byl. Následujícího roku prodány jsou N. od král. fisku za 16.000 zl. kněžně Polixeně z Lobkovic, která je s panstvím Chlumeckým na vždy spojila.

Nedražice, statek allod. (dle trh. smlouvy z r. 1829 za 25.300 zl. stř.) a ves, 58 d. 316 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Kostelec; zámeček, dv. popl., pivovár, opodál kaple sv. Jana Nep. a sam. Strasser- a Turnwaldsche Häusln. — Někdejší tvrz byla snad původiště rodu soujmenného, nebo k r. 1447 uvádí se Nedraha z Nedražic, seděním v Mířkově. R. 1588 prodal N. Jan Onšovský z Onšova Bartolom. Letinskému z Snopoušova. V středu předešlého století byl statek N-ský majetkem ovdovělé paní Merklinské z Merklina roz. hr. Příchovské. Nynějším držitelem jest p. Helm.

Nedvědice, far. ves 38 d. 225 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. (město) Soběslav (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. náb. fond, 1173 osadníkův; gotický far. chrám sv. Mikuláše (mezi l. 1796—97 oprav.) měl již r. 1384 svého faráře, škola; ¼ hod. vzdálí sam. Veselka.

Nedvědice viz Medvědice.

Nedvěz, ves v údolí při potoku, 39 d. 256 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Semily (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Lomnice; kam. uhelné doly (sde a v Hořensku vytěženo r. 1858 na 6198 ctů).

Nedvězí, Evice, ves na pomezí Moravském, 63 d. 417 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (1¼ hod. již.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Bystré; škola.

Nedvězí, ves při bystřici, 52 d. 330 ob. něm?, kr. Král. Hrad., okr. Nov. Měst. n. M. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Dobřany, býv. dom. Opočno; mlýn.

Nedvězí, ves při potůčku, 26 d. 227 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (¾ hod. sev.), kat. obc. N., pol. obc. Kolovraty, far. a býv. dom. Uhříněves. — Král Václav zapsal r. 1419 na N. a Nupakách 200 kop gr. Litmírovi se Lhoty a Alžbětě manželce jeho. Od cís. Sigmunda zapsány Nupaky a N., vesnice kanovnictví Vyšehradského, r. 1436 Janovi z Suché.

Nedvězí, ves, 18 d. 122 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rabín, far. Netvořice, býv. dom. Lešany; dv. popl., pivovár, stranou sam. Kopanina; ondy stála v N-í tvrz. — R. 1432 prodala Běta, vdova po Rynartovi z Nedvězího všecko právo své věnné v N-í a Stromči za 130 kop Zdeňkovi a Martinovi bratřím vlastním odtud. R. 1609 koupila N. Dorota Hřanová z Harasova, manželka Přecha Hodějovského.

Nedvězí, druhdy ves na Litoměřicku; při rozdělení statkův Jindřicha Berky z Dubé mezi tři jeho syny r. 1402 dostal se za podíl Jindřichovi ml. Vaňkovi: hrad Hrádek (snad Chudý?) s dvorem popl. ve Vřesku, městečko Dubá, vsi cele v Dřevici, Dřevčici, Zdislavi, Sušici a N-ím.

Nedvídkov, sam. u Kosma.

Nedvídkov, někdy tvrz a ves nepochybně na Žatecku, jež byla rodinným sídlem soujmenného rodu panského; Jan Bebták z N-a a bratr jeho Pavel prodali r. 1443 dědiny své v Deštnici, N-ě a Újezdě za 250 kop Šťastnému z Tuchořic.

Nedvrš, též Šimanův dvůr popisuje se u Stráže.

Nehammerhof viz Nové hrady.

Nehasice, ves na Chomútovce, 48 d. 308 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Bítozeves; fil. chrám Narození P. M. s r. 1535 pův. ze 14. stol., škola, mlýn.

Nehodivo, ves, 38 d. 284 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planic. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Štipoklasy, far. Myslivo; opodál 2 chalupy řeč. na Pohodnici.

Nehodovka, Nehodovky, vska, 7 d. 46 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Chloumek, far. Modletín, býv. dom. Studenec. — R. 1580 prodal Jan Kustoš ze Zubřího Markétě z Bubna Zubří, N., Chlumek a j.

Něhosín, ves, 17 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Orlov, far. a býv. dom. Jistebnice; sam. Polanka a na Kopaninách.

Něhošovice (*Nihoschowic*), druhdy zvláštní, nyní s Volyní spojený statek a ves, 63 d. 378 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Volyně (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N.; zámek s mešní kaplí sv. Majdaleny a mimo ves mešní kaple sv. Ant. Pad., mlýn, opodál dv. popl. Zbudov, hajnov. Poustka a Valecký mlýn. — K r. 1589 připomíná se Jan Malovec z Pacova na N-cích a na sklonku 17. stol. ryt. Jindř. Vilém Vitanovský z Vlčkovic na N-cích a Němčicích.

Nehvízdky, Nehvizdy malé, vska ¹/₄ hod. sev. vých. od Nehvizd velkých, 4 d. 14 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L., kat. i pol. obc. a far. Nehvizdy velké, býv. dom. Kounice; dv. popl. — Cís. Sigmund zapsal r. 1437 v N-ech malých dvůr s dědinami i také s lidmi a cožkoli tu jest kanovnictví sv. Václava na hradě Pražském Jindřichovi ze Stráže.

Nehvizdy (velké), městys při silnici, 78 d. 780 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Kounice, arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. náb. fond, 803 osadníků; far. chrám sv. Vác. měl svého faráře již r. 1384, škola, starobylá radnice, pošt. exped., závod na vyrábění lihu; na blízku se láme pískovec, z něhož jsou vyvedeny viadukt a Františkův pomník v Praze. Trhy výroční: 1. ve čtvrtek po nal. sv. Kříže, 2. druhý čtvrtek po povýš. sv. Kříže; oba na vinu a rozličné zboží, pak na koně a hovězí dobytek; každý trvá 3 dní. — N. slušely ve 14. stol. ku praebendě kanovníkův u sv. Víta v Praze, v době husitské vládyckému rodu Drků m, pak pánům z Šellnberka. V 16. věku patřily Novému městu Pražskému, jemuž jsou i s příslušícími Vyšehořovicemi, Horoušany, Mochovem, Vikaní, Kozovazy a Týnicí r. 1548 skonfiskovány a s Přerovem spojeny. Za vlády Rudolfa II. jest statek ten za 25.000 zl. Jáchymovi Vachtlovi z Pantenova držiteli Kounic prodán.

Nechalov, ves, 14 d. 95 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Drhov, far. Borotice.

Nechanice, ves, 35 d. 240 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Mitrovice, býv. dom. Hradiště. — N. jmenují se r. 1115 mezi zbožím kláštera Kladrubského, jemuž od Černína darovány jsou.

Nechanice, ves, 21 d. 148 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Sulice, far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Dobřejovice; dv. popl., sam. Chvátalka a při oboře mysliv. a hajn. řeč. Brdy.

Nechanice (nové), starobylý okr. městys nad Bystřicí 212 d. 1540 ob. čes., kr. Král. Hrad. (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Sádoví, diéc. Král. Hrad., vik. Hořic., patron hr. Harrach, 4730 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1690 připomíná se již k r. 1384, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., hospod. spolek, nemocnice (založ. 1846 Terezií hr. z Harrachu, zákl. jmění 20.000 zl.). Trhy výroční a na dobytek: 1. v pondělí před sv. Matějem, 2. v pond. před svatoduš. svát., 3. ve čtvrtek před Nanebevzetím P. M., 4. v pond. po sv. Vác., 5. v pond. před první ned. adventní. Týdní trhy každou středu na obilí a jiné zboží. — N. staly se záhy sídlem jedné větve mocných Vítkovicův, kteří se odtud z Nechanic psali. K r. 1235 připomíná se Záviše z N-c, král. podkomoří; k r. 1398 Arnošt z N-c, a r. 1427 Markvart z Kamenice sedením v N-cích. R. 1477 povstala o tvrz N. pře mezi Alžbětou dcerou někdy Vavřincovou z N-c a jejími zápisníky. R. 1715 dne 5. září nar. zde malíř a frater jesuitský Hynek Raab.

Nechanice staré, ves, ¹/₄ hod. sev. záp. od městyse N-c, 86 d. 600 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nechanice, kat. i pol. obc. N. st., býv. dom. Sádoví; dv. popl., mlýn.

Něchov, Měchov, ves, 31 d. 159 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Svin. Trhov. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Chlum, býv. dom. Nov. Hrad. (3 d. k statku Komařic.); mešní kaple P. Marie z r. 1859.

Nechranice (*Negranitz*), ves na levé straně Ohře, 14 d. 104 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. N., far. Soběsuky, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov. — Beneš z Veitmíle prodal r. 1479 cisterciákům v Grynhaimu zápisné

zboží své v N-cích, v Úhosticích, v Deneticích a v Čermíku.

Nechvalice, ves, 15 d. 84 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Bystřany, far. Bořislav. — N. dal král Vladislav r. 1512 se zámkem Teplickým Janovi a Bernartovi z Valšteina a na Krupce.

Nechvalice, far. ves při potoku, 27 d. 216 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Chlumec, arcidiéc. Praž., vik. Sedlčan., patr. kníže z Lobkovic, 2221 osadníků; starobylý farní chrám sv. Mikuláše pův. slohu románského uvodí se co taký již r. 1384, škola, mlýn. Ondy zde stála tvrz, jež byla rodinným sídlem vládyk z Nechvalic. První nám známý úd jest Soběhrd z N cok. r. 1392. Poslední rodu toho Diviš prodal 1502 zboží po otcích zděděné Václavovi a Ladislavovi Popelům z Lobkovic, kteří N. s panstvím Chlumeckým spojili.

Nechyba, vska, 5 d. 43 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zbizuby, far. Rataje, býv. dom. Kácov; opodál dv. popl. Vesce.

Nechyba, ves, 26 d. 185 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2½ hod. záp.), kat. obc. Radvanice, pol. obc., far. a býv. dom. Sázava, opodál ovčín.

Nechyba, vska, 2 d. 23 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Struhařov, býv. dom. Jemniště.

Nechyba, hospoda u Šetějovic.

Nechyby, Nechyba, myslivna, popisuje se při Táboře starém.

na Nechybě viz Důl.

Neid, ves v Šumavě, 19 d. 149 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (2¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Waier, býv. dom. Mutěnín.

Nejepín, statek a ves, 42 d. 271 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Příbram; zámeček, dv. popl., sam.: Střítež, Smichov, Květinov, Hlušička? — Někdejší tvrz byla původištěm Nejepinských z N-a, kteří zde v 15. a 16. stol. sídlili. Rytířský tento rod vymřel snad v druhé polovici 17. věku. Od středu předešlého století jest N. majetkem Dobřenských z Dobřenic.

Nejmanov, dv. popl. u Pulic.

Neklefov viz Nakleřov.

Nekmíř, panství allod. (dle porovnávání o dědictví r. 1707 za 80.000 zl) a ves v pahornatině, 41 d. 407 ob. čes., kr. i okr. Plz., (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Všeruby; zámek, dv. popl., pivovár, fabrika na líh; ½ hod. již. Lipovice (viz tam). První nám známí držitelé jsou Racek z N-e k r. 1384, k r. 1392 Jindřich a 1411 Václav z N-e. Když r. 1419, dne 2. pros. Žižka s 300 bojovníky a 7 vozy z Plzně vyrazil, vrhl se naň u N-e Bohuslav ze Švamberka s 2000 muži vojska královského; Žižka odrazil útok jeho učiniv mu velikou škodu. Před vypuknutím 30leté války seděl na zdejší tvrzi Diviš Markvart z Hrádku a na Bělé, jeden z třiceti direktorův zemských. Po bitvě Bělohorské prodán N. Vilémovi z Vřesovic. Ok. r. 1670 držela N. hr. Isabela Marie z Götz-u a od počátku 18. věku hrabata z Vrtby. Po vymření rodu toho připadl N. nynějším držitelům kn. z Lobkovic.

Nekoř, far. ves dílem v údolí při Orlici divoké, dílem na výšině, 249 d. 1398 ob. čes., kr. Hrad., okr. Žamberk (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Supíhora, pošt. Žamberk a Ústí nad Orlicí, diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. hr. Nimptsch, 2745 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše z r. 1698 uvodí se co taký již k r. 1384, škola, mlýn. N. dělí se v horní a dolní N.

Nekrasín, ves při Kamenickém potoku, 13 d. 99 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hrad. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Hostějoves, far. Jarošov. — V čís. 9. narozen 17. dub. 1817 oblíbený náš novelista Frant. Pravda (kn. Vojtěch Hlinka).

Nekvasov viz Nakvasov.

Nekvasovice (Nakvasovice, Nakvasice) hořejší *(Ober-N.)*, ves, 18 d. 108 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. N. h., pol. obc. N. dolní, far. Vlachovo Březí, býv. dom. Dub (1 d. k dom. Vl. Břez.).

Nekvasovice dolní, ves ¼ hod. sev vých. od předešlé, 24 d. 150 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň., kat. i pol. obc. N. d., far. Vlachovo Březí, býv. dom. Dub (10 d. k panství Březskému).

Nelahozeves, Nalezoves (*Mühlhausen*), panství fideikom. (r. 1811 za 321.039 zl. 5 kr.) a far. ves na levém břehu Vltavy, 50 d. 325 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. kn. Lobkovic, 880 osadníků, pošt. Kralupy; na skalním výstupku pobřeží Vltavského zámek od Floriána Grispeka z Grispachu nově vystavený, starožitný gotický far. kostelík sv. Ondřeje měl svého faráře již r. 1384, škola, pivovár, závod na vyráb. líhu, blíž zámku rozsáhlý park, kam. uhelné doly. — V době předhusitské patřila N. kapitule Pražské. R. 1469 dal král Jiří hrad Chvatěruby a ves N. Jiřímu z Heimburka. V 16. stol. dostala se tvrz zdejší opět kapitule Pražské. V tu dobu byl zde však gruntovním pánem také

Jan Domažlický z Riesengruntu, jemuž tu příslušely 2 dvory a dům řeč. Benešovský, sídlo to rytířské. Jan Domažlický prodal jmenované zboží r. 1552 za 200 kop Floriánovi Grispekovi z Grispachu, kterýž pak ostatek zboží N-ského r. 1558 od kapituly nabyl. Po smrti jeho syna Blažeje († 1620), prodán N. od pozůstalé po něm vdovy Ofky z Bubna r. 1623 kněžně Polyxeně z Lobkovic. Při rodě Lobkovickém zůstal N. až podnes.

Nelechov, někdy tvrz blíž Koutů, která byla původištěm rodu soujmenného; Albert z N-a podepsal známou stížnost pánův čes. a morav. zaslanou r. 1415 sboru Kostnickému; r. 1430 postoupil Vlach z Slatiňan právo své v Bořicích svému příbuznému Skalovi z N-a; k r. 1479 připomíná se Jindřich z Dobré a z N-a. Jmeno tvrze té zachováno soujmenným lesem. Lesa Nelechova připomíná se již r. 1252 („silva N. circa Zagraticam“ — Zahrádka).

Nelišejovice, Nalžovice, statek (dle trhové smlouvy r. 1821 za 100.000 zl. stř.) a ves, 36 d. 328 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Chlum; zámek z minulého století, kaple Bolestné P. M. z r. 1690, vyhořela r. 1828, dv. popl., stranou mlýn Červený. V čas válek husitských dostal se statek N-cký v držení ryt. Beřkovců z Ostromeče, kteří zde až do r. 1560 vládli, a potom ryt. Sigmundovi Valkounovi z Adlaru. R. 1601 koupil N. s blízkým Chlumem ryt. Ladislav Vratislav z Mitrovic; r. 1658 prodán N. od Alše Ferd. z Mitrovic Janovi Köpplovi z Adlersberka. Po r. 1665 zavládl N-emi Mikuláš Franchimont z Frankenfeldu, slavný lékař a profesor na vysokých školách Praž.; syn jeho odkázal N. ok. r. 1709 dceři své Josefě, provdané za Františka Ant. svob. p. Koniaše z Vydřího. Po vymření rodu toho připadl statek Janovi Václ. Astfeldovi z Astfeldu, který i příjmí „z Vydřího“ přijal. Po smrti tohoto r. 1799 měnily N. zhusta pány své, až se konečně r. 1821 nynějším držitelům svob. p. z Šarfenšeina-Pfeil-u dostaly.

Nemajov, Nemojov, mlýn u Putimova, přifařený k Rynarci. Mezi vesnicemi, kteréž prý r. 1208 k Rynarci přifařeny byly, jmenuje se též „Nemojov.“

Nemanice, veska, 8 d. 74 ob. čes., kr., okr., a far. Buděj. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Hrdějice, býv. dom. Hluboká.

Nemanice, vska, 5 d. 27 ob. čes. ? kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Liberk.

Nemanice (*Wasserauppen*), far. ves v údolí, 62 d. 667 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. ($3^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Kouty a Trhanov, pošt. Kleneč, diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. hr. Stadion, 3550 osadníků; far. chrám sv. Jana Nep. z r. 1784, škola, opodál mlýn Roidlmühle.

Nemanice, hajnovna u Olešníka.

Nemanický hajný a pohodný patří do kat. obce Chlumce (okr. Hlubocký).

Nemaňov, též N. horní (*Ober-Nemaus*), ves, 18 d. 87 obc. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Nemaňov dolní, far. Třemešná, býv. dom. Žireč.

Němaňov dolní (*Nieder-Emaus*), ves blíž pravého břehu Labe a $^1/_4$ hod. jih. záp. od předešlé, 97 d. 587 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr, kat. i pol. obc. N. d., far. Třemešná, býv. dom. Sadoví.

Nemaňov nový (*Neu-Nemaus*), ves blíž obou předešlých, 21 d. 132 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr, kat. obc. N. n., pol. obc. N. dolní, far. Třemešná, býv. dom. Debrné; opodál Stückhäuser.

Němčany (*Nemtschau*), ves v údolí, 30 d. 183 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Maštov. — N. dány nepochybně opatství Cister. od Milhosta založenému.

Němče, Nemíž, ves, 33 d. 210 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Ctiboř, far. Hrádek, býv. dom. Třebešice a Vysoká Lhota.

Němče viz Němčí.

Němčí (*Niemsching*), ves, 12 d. 78 ob. něm., kr. Buděj., okr. far. a býv. dom. (město) Krumlov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Větřín; továrna na zhotovování tavidel (tyglíků) a jiného nádobí z tuhy.

Němčí, Němče, ves, 27 d. 126 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Mostek, far. a býv. dom. Brandýs n. O. — Dle Bienenberga stála zde někdy tvrz, na níž r. 1589 Čeněk Žampach z Potenšteina seděl. Roku 1664 držela N. Kunhuta Sudlicova, manželka Jaroslava Odkolka z Újezda.

Němčí (*Nemschen*), ves na svahu hory řeč. Lerchenberg, 19 d. 108 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Brná, far. Proboštov, býv. dom. částečně Lovosice částečně Žernoseky.

Němčice, ves, 28 d. 196 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Dobroviceves (1 d. k Brodci a 1 d. k Kosmonosům).

Němčice, ves, 52 d. 365 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Ohaře. — N. slušely r. 1410 k zboží Strahov

Němčice, ves, 38 d. 271 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Keblov; za zřízení patrimon. patřily N. k první čtvrti svobodníkův kraje Čáslavského.

Němčice, ves při potůčku, 106 d. 706 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., škola, několik mlýnů.

Němčice, ves na pravém břehu Labe, 28 d. 196 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Kunětice a Dříteč; sam. na Rybníku. N. patřily k někdejšímu klášteru Opatovskému.

Němčice, ves, 11 d. 65 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Hněvkov, far. a býv. dom. Sedlec.

Němčice, far. ves při silnici, 29 d. 144 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Netolice ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N, diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, 1426 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše pův. ze 14. věku, škola.

Němčice, statek fideikom. (dle trhové smlouvy z r. 1697 za 31.000 zl.) a ves, 43 d. 328 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Jetišov, far. Čestice; zámek s kaplí sv. Jana Nep., při níž zvláštní zámecký kaplan ustanoven, mlýn. — Na někdejší tvrzi seděli v druhé polovici 16. a první polovici 17. věku Chřepičtí z Modlešovic, jimž Věžníkové náledovali. R. 1697 prodal Bernart Vác. Věžník statek N. světícímu biskupovi Pražskému Janu Ignácovi Chanovskému z Dlouhé vsi; ostatně viz Kraselov.

Němčice, ves v údolí při Heršteinském potoku, 52 d. 385 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Úboč, býv. dom. Chudenice. — R. 1584 prodal Břetislav z Riesenberka a ze Švihova pustý zámek Herštein a vsi Úboč, N., Všepadly a Vlkanov městu Domažlicům.

Němčice, ves, 11 d. 86 ob. něm., kr. Plz., okr. Klatov (3 hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Březí, far. Čachrov, býv. dom. Bystřice.

Němčice, panství s Planicemi spojené a far. ves, 57 d. 485 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Planic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Planic., patr. hr. Wallis 3064 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M. s hrobkou ryt. Čejků z Olbramovic uvodí se co taký již r. 1384, na hřbitově mešní kaple sv. Jana z r. 1617, škola. Zboží N-cké drželi prý od 15. stol. až asi do r. 1636 ryt. Čejkové z Olbramovic, načež v majetek ryt. Perglerů z Perglasu přešlo. R. 1670 koupil a přivtělil je panství Planickému Max. Valentin hr. z Martinic.

Němčice, ves. 18 d. 104 ob. něm. kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horš. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Třebnice.

Němčice viz Léštnice.

Němčička, mysliv. u Rokycan.

Němčina *(Gestütthof)*, ves uprostřed obory, 11 d. 114 ob. čes., kr. Buděj. okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Hatín, pol. obc. Polště, far. Roseč; zámek s mešní kaplí sv. Jana Nep., dv. popl. — N. byla před časy dvůr popl., který dle svých německých obyvatelů Němčinou přezván. R. 1680 zařízen zde hřebinec pro 20 klisen a 4 hřebce; neudržel se však dlouho. R. 1750 vystaven nynější zámek, přestaven a rozšířen r. 1775. Od r. 1791 až 1822 držána v zdejší obořе, 4092 jiter zaujímavší, hlučná štvaní, na nichž podílu brala knížata z blízka i z daleka.

Němčovice, ves, 30 d. 226 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. ($3^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Radnice (13 d. k Liblin. panství); sam Listopad.

Německo viz Kaliště (okr. Humpolec).

Německy *(Nemetschken)*, ves blíž pravého břehu Bělé, 28 d. 188 ob. něm., kr. Žat., okr. Bilín. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Ohníč, pol. obc. a far. Křemyž, býv. dom. Kostomlaty a Křemyž.

Nemějice, ves, 33 d. 268 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Smoleč, far. Chraštany, býv. dom. Týn nad Vltavou; zde se popisují Chalupy pod Burkovým vrchem.

Nemělkov viz Nemilkov.

Nemětice, ves na Doubravickém potoku, 27 d. 178 ob. čes., kr. Pís., okr., far a býv. dom. Volyň. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. N., pol. obc. Přechovice; opodál mlýn.

Nemilkov, Nemělkov, statek (dle trhové smlouvy od r. 1811 za 59.500 zl.) a ves, 38 d. 324 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. N., far. Velhartice; zámek s mešní kaplí sv. Kříže, dv. popl., mlýn, fabrika na líh; sam. Pozorka a hamr. — K r. 1542 připomíná se Jan Rendl z Úšavy na N-ě a na Hrádku. R. 1585 byl pánem N-a Bohuchval z Hrádku a na Čachrově. Na počátku 17. stol. držel N. Petr Lukavský, jemuž po bitvě Bělohorské v plen vzat a generálovi Martinovi de Huerta prodán. Z pozdějších držitelů jmenujeme ještě Ondřeje Frueweina z Podolí a pak hrabata z Betlasy. Nynějším držitelem jest p. Martin Schreiner.

Nemilkov *(Nemelkau)*, statek řádu křižovnického s červenou hvězdou a ves při potoku, 22 d. 115 ob. něm., kr. Žat., okr.

Most (1³/₄ hod. již.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Havraň. — R. 1280 daroval N. měšťan Pražský Wolflin (?) jmenovanému řádu, kterýž nepřetrženě až na naši dobu v držení jeho jest.

Nemíž viz Němče.

Němkovice, Němkovičky viz Cerekvice nová.

Nemněnice (*Nemlowic*), ves, 21 d. 141 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horš. (1³/₄ hod. sev.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Bukovec.

Nemojčeves, Nemyčoves, ves, 89 d. 668 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Jič. (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Milčeves, diéc. Král. Hrad., vik. Kopidln., patr. náb. fond, 1695 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1721 byl již v době předhusitské farářem osazen, škola. — N. jmenuje se r. 1418 mezi příslušenstvím tvrze Úlibické. Brzy na to stala se N. snad původištěm panoší z N-vsi, nebo r. 1445 uvodí se Petr z N-i, který ještě r. 1482 na Veselí seděl, a mezi l. 1497—1499 Václav Číč z N-vsi, maršálek dvoru královského.

Nemojov, vska, 4 d. 17 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Chotěboř (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Počátky. — N. byl prý druhdy zvláštní statek, který jest po bitvě Bělohorské Janu Kamberskému konfiskován.

Nemojov viz Nemajov.

Nemošice, ves, 35 d. 232 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. N.; mlýn, hřebinec. Někdejší tvrz byla rodištěm staročeského rodu Holcův z N-c, kteří zde od sklonku 14. stol. až přes druhou polovici 15. stol. sídlili. Na to dostala se tvrz N. Makovským z Potšteina a Voděradským z Hrušova, od nichž ji Vilém z Pernšteina na Pardubicích koupil.

Nemyčoves viz Nemojčeves.

Nemyslovice, ves, 43 d. 316 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Bezno. N. byly ondy zvláštním statkem, kterýmž r. 1578 Vác. Vlk z Kvítkova vládl. V předešlém století postoupeny jsou trhem od hrabat Berků hrabatům Pachtům z Rájova držitelům Bezna.

Nemyšl, statek (dle trhové smlouvy 1862 za 171.375 zl. 42⁵/₈ kr. r. m.) a ves, 40 d. 312 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (2¹/₂ hod. záp.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Hoštice; zámek s mešní kaplí Panny Marie, dv. popl., pivovár, vinopalna, stranou mlýn. Někdejší tvrz N. jest původiště vládyk z N-e, jichž nejstarší známý úd jest Litvín z N-e. Rod jeho získal záhy Mitrovice a přijal odtud název Mitrovských z N-e, kteří dosud kvetou. Provdáním se Kunky Mitrovské za Mikuláše Malovce z Malovic, dostala se N. na krátký čas rodině Malovcův. R. 1565 prodal statek N. Vilém Kosoř Malovec z Malovic paní Ludmile Kapounové ze Svojkova; na to drželi N. Předboř z Radešína, a paní Eliška z Lobkovic, která se za Jiřího z Talmberka provdala. Talmberkové vládli zde od r. 1592—1662, načež rozmnožený statek ten trhem na Mikuláše Franchimonta z Frankenfeldu přešel. Od začátku 18. stol. až do r. 1765 náležela N. hrabatům Caretto Millesimo, od nichž v 86000 zl. rýn. v majetek Josefa ryt. z Curto a Mohrenbachu přešel. R. 1784 prodána N. veřejnou dražbou Josefovi ryt. z Gfässer, který ji r. 1791 M. Viktorii hraběnce z Golzu roz. Deymové prodal. Po její smrti 1822 dostal se statek N-ský nynějším držitelům hr. Deymům z Stříteže.

Nemyšlská pohodnice, popisuje se u Prudic.

Nenačovice, ves, 44 d. 315 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. N., far. Železná, býv. dom. Tachlovice; mlýn a jiný o samotě řeč. Kalousův. — Od Karla IV. darována dědina N. vysokým školám Pražským.

Něnkovice, pův. název pro Jenikovice (v okr. Přelouč.).

Neosely viz Nusle.

Neosvětely viz Nusle.

Neoželice, Nevželice, sam. u Myštice

Nepasice, Napasice, ves na pravém břehu Orlice, 60 d. 397 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Třebechovice, býv. dom. Opočno; škola.

Nepěkošice, Pěkošice, někdy dv. popl. na býv. panství Dymokurském; r. 1419 uvodí se Mikeš z Nepěkošic.

Neplachov, ves při silnici, 73 d. 569 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Sevětín, býv. dom. Třeboň; fil. škola.

Nepodřice, ves, 40 d. 345 ob. čes., kr. i okr. a far. Pís. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Protivín.

Nepodřice malé, ves blíž předešlé, po roce 1790 založená, 25 d. 140 ob. čes., kr. i okr. a far. Pís., kat. i pol. obc. N., býv. dom. Protivín.

Nepokojnice, Nový zámek (*Neuschloss*), ves blíž pravého břehu Mrdliny, 22 d. 167 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svídnice, far. Křinec, býv. dom. Dymokury; dv. popl., někdy tvrz.

Nepolisy, Lepolisy, ves, 102 d. 717 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom.

Chlumec (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. N.; fil. kostel sv. M. Magdaleny, škola. — N. náležely za dávných dob klášteru sv. Jiří na hradě Pražském, jemuž jsou ve válkách Husitských odcizeny a od cís. Sigmunda r. 1436 Petrovi z Zachrašťan a dědicům jeho v 400 kop. zapsány. K r. 1431 připomíná se panoše Nevlas z N-s.

Nepoměřice, ves, 52 d. 384 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Košice, býv. dom. Pečky.

Nepomuk, též Nový dvůr, ves, 21 d. 180 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Buková, far. Jílovice, býv. dom. Nov. Hrad. — N. založen na sklonku předešlého století na gruntech dřívějšího dvora poplužního a nazván tak dle Jana Nepomuka hr. Buquoi, držitele panství Novohradského.

Nepomuk, Nepomuky, ves v novější době na pastvině Záhubě založená, 21 d. 149 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Čermna.

Nepomuk *(Deutsch- o. Alt-Nepomuk)*, ves, 26 d. 205 ob. něm. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (3 hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Buková, far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál; stranou mlýn Volfgang. — Dědina tato založena ok. r. 1727 asi od 20 z Bavor přistěhovavších se rodin.

Nepomuk, Nepomuky, Pomuk, okr. město, 231 d. 1833 ob. čes., kr. Plz. (3³/₄ m. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Zelená hora, diéc. Buděj., vik. N-cký, patr. Vilemína kněžna z Auersperku, 5592 osadníkův; smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. stací, děk. chrám sv. Jana Nep. na místě, kdež prý stál rodinný dům sv. Jana Nepomuckého, vystaven r. 1651 od Ludmily Benigny z Říčan, vdovy po Frant. Matiášovi z Šternberka; v nynější podobě pochází z r. 1734—38; starobylý kostel sv. Jakuba s hrobkou hr. Šternberků, který druhdy ve vesnici Přesanicích stál, kterou Zdeněk ze Šternberka r. 1468 s Nepomukem spojil, uvodí se r. 1384 mezi farními chrámy; z rozkazu cís. Josefa jest zavřen a používáno jeho brzy za sýpku, brzy za skladiště na prkna, čímž nemalé zkázy vzal, až konečně mezi l. 1857—60 obnoven byl; dle zachovaného postranního portálu romanského souditi lze, že stával již ve 13. stol.; presbyterium a sakristie jsou v slohu gotickém, loď pochází ze 16. věku; mezi novější jeho okrasy patří 3 oltářní obrazy od Kandlera; škola, špitál pro 10 osob (zákl. jmění 5.375 zl. stř. a 34.267 zl. víd. čís.), pivovár, závod na vyrábění lihu, v okolí železovec. Trhy výroční: 1. ve stř. po Hromn., 2. ve stř. po Jub., 3. ve stř. po sv. Janu Kř., 4. ve středu před sv. Matoušem, 5. ve stř. po sv. Barboře; připadne-li na středu zasvěcený svátek odbývá se trh příštího dne; týdní trh na každou středu od Hromnic až k sv. Janu Kř. — Původní název „Pomuk" odvozuje legendista od zúrodňujícího deště, který dlouho očekáván se spustil, když sv. Vojtěch navrátiv se z Říma na Zelené hoře kletby své nad Čechami vyřknuté odvolal. Ok. r. 1333 narozen zde sv. Jan Nepomucký (Jan Hasil). R. 1338 zastavil král Jan zdejší zlaté doly spolu s Jílovskými a Kašperskými horami v dluhu 2280 k. gr. Praž. Potrovi z Rožmberka. R. 1413 jmenuje se N. městysem.

Nepomuk, Neponek a Karlov, ves, 32 d. 260 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Dražice, far. Chrášťany (4 d. k dom. Vltavo-Týnu).

Nepomuky viz Nepomuk.

Nepomucký klášter viz Klášter.

Nepomyšl *(Pomeisl)*, panství fideikom. (r. 1827 za 386.531 zl. 30 kr. stř.) a far. ves, 150 d. 984 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. z Herberšteina, 2694 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše připomíná se již v době předhusitské, škola, starobylý zámek, dv. popl., pivovár, mlýn. Trhy výroční: 1. v pond. před Narozením P. M., 2. na sv. Mikuláše; trhy na dobytek osm dní trvající: 1. na Remin., 2. na sv. Víta. — Bývalý hrad vystaven prý od pánův z Gutšteina. K r. 1527 uvodí se Hauk hrabí z Lejsneku a na Nepomyšli. Ok. r. 1547 byl držitelem N-e Albín Šlik. Po bitvě Bělohorské jest N. Krištofovi ze Štampachu odňata a r. 1623 Heřmanovi svob. p. z Questenburka prodána. Dědictvím dostala se r. 1661 dceři jeho provdané za kn. Gundakera z Dietrichšteina, jichž potomci až do nejnovější doby statkem N-ským vládli. Nyní patří hraběnce z Heršteina.

Neprachov viz Neprochovy.

Nepraš, sam. u Žirova.

Nepřejov, ves, 24 d. 148 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2³/₄ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. N., far. Tbity dolní, býv. dom. Dobříš.

Nepřejov, veska 5 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¹/₂ hod. již.), kat. obc. Lhota Starcova, pol. obc., far. a býv. dom. Nadějkov; ¹/₄ hod. sev. sam. Boučí.

Nepřevazky viz Nepřivazeves.

Nepřivazeves, Nepřevazky *(Nepřewas)*, ves na patě Chlumku, 53 d. 473 ob. čes., kr. i okr. Boles. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Dobrovice;

škola; k r. 1840 mluví se o kostele v N-i; viz též Křimín a Vinařice.

Nepřivěce, ves, 24 d. 166 ob. čes., kr. Bolesl., okr. a far. Sobotka (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Kost a Rakov; fil. chrám sv. Kříže byl r. 1384 vlastním farářem osazen, sam. Hůra. — N. slušely k hradu Kosti již r. 1497.

Neprobylice, Hrádek, někdy statek, nyní ves při potoku, 34 d. 248 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Slané (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Kvilice; dv. popl. na místě někdejší tvrze; jiho-záp. ode vsi fil. chrám sv. Ducha; far. kostel roku 1384 připomenutý stál ve vsi blíž nynějšího dvora a rozbořen až na zvonici r. 1741. — R. 1398 věnoval Zdislav z Kutrovic manželce své Markétě 125 kop gr. na dědinách svých v Kutrovicích a N-cích. K r. 1456 a 1461 připomíná se Racek z N-c. Okolo roku 1587 náležely N. Vác. Pětipeskému z Chyše, jehož nástupcům po katastrofě Bělohorské v plen vzaty jsou.

Neprobylice (*Neprowic*), někdy zvláštní nyní s Oploty spojený statek a ves při potoku, 24 d. 156 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Kněžice, býv. dom. Oploty; dv. popl., ondy zde byla tvrz. — Okolo r. 1245 koupil Konrad, rychtář Staroměstský od krále Václava a jakéhosi rytíře Vlčka N., kteréž r. 1260 s povolením krále Otakara II. klášteru Plasskému prodal. Později jsou N. od kláštera odloučeny, nebo r. 1448 uvodí se Vaněk z Hřivic seděním na N-cích. V středu 16. věku byly N. s Oploty již spojeny.

Neprochovy, Neprachov, ves, 29 d. 231 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Těchonice, býv. dom. Nalžovy. R. 1391 zapsal Mikuláš z Lipna na tvrzi a dvoru popl. v N ech 40 kop gr. manželce své Bělé. R. 1420 uvodí se Oldřich z N-v a ok. r. 1473 panoše Jan Štmelinský z N-v, purkrabí na Zvíkově. R. 1527 seděl na zdejší tvrzi Petr Zmrzlík z Svojšína.

Neradov (*Nerad*), ves, 25 d. 195 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Živanice, far. Bohdánče, býv. dom. Pardubice.

Neradov viz Lom (okr. Blatenský).

Neratice? zaniklá ves neznámé polohy, nepochybně v župě Bozeňské, kde měla dle potvrzovací listiny Přemysla Otakara I. od r. 1227 kaple sv. Václava tři dušníky, kteří povinni byli dávati knězi této kaple ryby každou středu a každý pátek.

Neratov, ves, 19 d. 137 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Bohdánče, býv. dom. Pardubice. N. byl v době předhusitské příslušenstvím kláštera Opatovického. Od cís. Sigmunda zapsán r. 1436 s jiným ještě zbožím klášterským Divišovi Bořkovi z Miletínka a od krále Jiřího r. 1465 vládyce Majnušovi z Chvalkovic, jehož syn Bavor z Hustiřan a na Bukovce zápisu na N. r. 1495 postoupil Vilémovi z Pernšteina; tím způsobem dostal se N. k panství Pardubickému.

Neratovice, ves na levém břehu Labe, 36 d. 265 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Lobkovice. — N. jmenují se ok. r. 1228 mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Pražském. Po bitvě Bělohorské jsou co zvláštní statek Janovi Ratiborovi Sekérkovi skonfiskovány.

Neřestce dolní (*Unter-N.*), ves na Skalickém potoku, 27 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovice (½ hod. jih. vých.), kat. obc. N. d., pol. obc. a býv. dom. Čimelice; zámek s mešní kaplí sv. Anny.

Neřestce horní (*Ober-N.*), ves, 17 d. 128 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovice (½ hod. sev. vých.), kat. obc. N. h., pol. obc. Horosedly, býv. dom. Orlík. — V listině Anežčině asi z r. 1228 jmenují se N. (snad dolní?) mezi statky jeptišek Svatojirských. R. 1454 dal Sigmund z Černočka příteli svému Jindřichovi ze Strabenic a Šlapanic dobrou vůli k majestatům někdy cís. Karla IV. a krále Václava, svědčícím Buškovi řeč. Růs z Hlasovic a Přibíkovi řeč. Krsi na zboží v Raděticích, Palivě, Stěžově a N-cích. K r. 1688 připomíná se, že koupil N. Jan Ant. Kořenský z Terešova.

Neřešov, Nerošov, ves, 20 d. 106 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Petrovice velké, býv. dom. Sadoví; opodál mlýn.

Neřezin, ves při potoku, 24 d. 203 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Chaloupky, far. Mrtníky, býv. dom. Hořovice; 2 mlýny, rumělka.

Nerošov viz Neřešov.

Nerozhovice, ves, 16 d. 111 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Podolí, býv. dom. Heřmanův Městec; ¼ hod. záp. v lese skalní rozvaliny hradu Rozpakova.

Nesměň, ves, 47 d. 254 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Chum, far. Besednice, býv. dom. Borovany; sam. Lošek. — R. 1437 prodala Ofka, manželka Jarohněva Vejháka z Kouta ves N. a část vesnice Borovan Petrovi z Lindn (?) a z Budějovic.

Nesměň, ves, 51 d. 363 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1½ hod. již.), kat. i pol. obc.

N., far. a býv. dom. Zásmuky (2 d. k dom. Čern. Kostelec. a 1 d. k Voděradům); sam.: Buda, Davídkov, Nousov. — R. 1088 měl zde kostel Vyšehradský jakýsi pozemek.

Nesměřice, Nesmiřice, někdy panské sídlo nyní ves na pravé straně Želivky, 36 d. 268 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hulice, far. Zruče; dv. popl., vinopalna, váp. lomy a pece.

Nespečov, tvrz neznámé nyní polohy, nepochybně v býv. Klatovsku, byla původiště Býčkův z N-a.

Nespěky, Dnespek, ves při potoku, který nedaleko odtud do Sázavy spadá, 19 d. 188 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Poříčí, far. Pyšely, býv. dom. Konopiště (5 d. k Pyšel. panství); mlýn, pošt. úř. s pošt. štací. — Zdeněk Kostka z Postupic prodal 6 kop gr. platu ročního věčného, kteréž má na dědinách Jindřicha řeč. Štěpanovce z Boješic v N-cích klášteru sv. Jakuba na Starém městě Praž.

Nespeřice (staré), ves na Nesperce, 16 d. 109 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Losiny, far. Čestín, býv. dom. Kácov.

Nespeřice nové (*Neu-N.*), ves $^1/_4$ hod. od předešlé, 31 d. 247 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic., kat. i pol. obc. Losiny, far. Čestín, býv. dom. Kácov.

Nesperská Lhota viz Lhota Nesperská.

Nespery, ves, 28 d. 248 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Veliš; dvůr popl., opodál myslivna. — Dosud jsou viděti zbytky někdejší ze tří stran rybníkem obklíčené tvrze, která ještě r. 1698 stála. První známý držitel N. jest nepochybně Ondřej z Nesper ok. r. 1384. V první polovici 16. stol. držel tvrz a ves N. Jakub řeč. Papež z N-er, od něhož je ok. roku 1542 Mikuláš a Jan bratří Chobotští z Ostředka koupili. S Chobotem dostaly se pak koupí r. 1693 držitelům Vlašími.

Nespěsice viz Osek (nový).

Nespice, ves, 50 d. 319 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyň. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Vacov; mešní kaple Panny Marie z r. 1856; sam.: ve Vitovci, 3 mlýny; na Laciné, hospoda a Budilov.

Nesselbach, ves, 14 d. 104 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Bělá, far. Myšlany. — N. darován klášteru Vyšebrodskému r. 1347 od Petra z Rožmberka.

Nestajov, někdy tvrz, nepochybně v Čáslavsku, odkud rod Žehušických a Chuchelských příjmí z Nestajova přijal. Na sklonku 15. stol. připomíná se častěji Václav Žehušický z N-a a r. 1556 Bernart Žehušický z N-a na Risenburce, purkrabí kraje Hradeckého.

Nestanice, ves při Netolické silnici, 48 d. 341 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Lomec, býv. dom. Libějice; zde se popisuje Lomec (viz tam).

Nestařice viz Babice (okr. Jilov.).

Nestevec neb Nestívy, zaniklá ves, jež se dělila v hořejní a dolejní, neb menší a větší pod hradem Lopatou, asi tam, kde jest nyní les „Nestívy." Výslovně se vesnice té připomíná r. 1457 co příslušenství hradu jmenovaného, s nímž r. 1539 ke Štáhlavům dostala se.

Nestrašovice, statek s Tochovicemi spojený a ves, 31 d. 190 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1 hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Kletice, far. Mirovice.

Nesuchyně, ves, 85 d. 623 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Mutějovice, býv. dom. Krušovice; fil. chrám byl r. 1384 farním, škola, chmelařství.

Nesvačily, vska, 8 d. 52 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradišt. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Rostkov, far. Loukovec, býv. dom. Kosmonosy a Mnich. Hradiště.

Nesvačily, ves, 18 d. 146 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Skuhrov, pol. obc. Pňovice, far. a býv. dom. Rožmitál; fil. škola, mlýn.

Nesvačily, ves, 34 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($3^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Všeradice, býv. dom. Osov; mlýn. — R. 1391 prodal Dobeš z Jablonce řeč. Kdýčina dědiny své v N-ech a v Levíně klášteru minoritskému v Berouně. R. 1432 příslušely k tvrzi Popovické.

Nesvačily, ves, 61 d. 439 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Bystřice, býv. dom. Tloskov; fil. chrám sv. Kříže byl r. 1350 farním v dekanátu Štěpanovském. — N. patřily ve 14. stol. nepochybně panoším z Bezejovic, v 16. pak věku k panství Leštenskému, od něhož r. 1661 odloučeny byvše později k panství Tloskovskému připadly.

Nesvačily, ves, 16 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Proseč, far. Pošna, býv. dom. Proseč a Pošna; $^1/_4$ hod. vých. myslivna.

Nesvětice, Nespěsice viz Osek (nový).

Nesypka viz Smichov.

Nesyta (*Nimmersatt*), ves při potoku, 37 d. 239 ob. čes.?, kr. Jič., okr. Trutnov ($2^1/_4$ hod. již.), kat. obc. N., pol. obc. Kyje, far. Brusnice německá, býv. dom. Náchod; mlýn.

Neškaredice, ves při potůčku, 55 d. 410 ob, čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Církvice, býv. dom. Křesetice; kaple sv. Jana Nep., fil. škola. — N. jsou po bitvě Bělohorské obci Kutnohorské mezi jiným odňaty a jezuitům dány.

Něšov, ves, 14 d. 93 ob. něm., kr. Cheb. okr. a býv. dom. Bezdružice (2 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Skupeč, far. Číhaná. — N. jest nepochybně původiště panoší z N-a, nebo k r. 1420 uvodí se Jaroš z N-a a r. 1446—61 Jan z N-a, držitel blízké tvrze Škupče.

Neštědice, Neštědřice *(Nesterschitz)*, ves na levém břehu Labe, 21 d. 119 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1 1/2 hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc.?, far. Mojžíř, býv. dom. Březnice a Všebořice; štace severní dráhy, přívoz.

Neštědice, Neštětice, ves, 17 d. 157 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Konopiště. — N. byla někdy majetkem kláštera sv. Jana Kř. na Ostrově.

Neštědřice viz Neštědice.

Neštěmice, Neštomice, ves na levém břehu Labe, 47 d. 289 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Mojžíř, býv. dom. Březnice a Všebořice. — Před r. 1179 darovali bratři Měšek a Hroznata z Peruce N. křižovníkům Maltéským.

Neštětice viz Neštědice.

Neštomice viz Neštěmice.

Netěchovice, ves, 36 d. 288 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Vlt. Týn (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Koloděje (3 d. k Bechyň.); dv. popl. — N. patřily někdy k zboží Vltavotýnskému; od biskupa Jana III. postoupeny jsou r. 1268 králi Otakarovi II.

Netenice, Netonice, ves, 25 d. 154 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Bílsko, býv. dom. Štěkeň.

Netěš viz Mnetěš.

Netluky viz Pnětulky.

Netolice, ves, 16 d. 103 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Příchvoje, far. Markvartice, býv. dom. Kost a Rakov.

Netolice, panství allod. (odhadnuto r. 1831 na 540.710 zl. víd. č.) a starobylé okr. město, 350 d. 2264 ob. čes., kr. Pís. (3 m. již.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, 5401 osadníkův; smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., děk. chrám Nanebevzetí P. M. z novější doby, na hřbitově starožitný kostel sv. Václava s hrobkou pánů z Veveří a Myšletína, pak Holzsporerů z Hošteina byl někdy farním chrámem Netolickým, škola, špitál pro 12 osob (založ. 1783, zákl. jmění 13.483 zl. v. č.), radnice, divadlo, vystav. r. 1862, záložna, zpěv. spolek „Václav", pivovár, 3 mlýny. Sam.: hajnovna Ptáčník 1/2 hod.; Volšovická hajn. 1/2 hod. a jiná 3/4 hod. Trhy výroční na koně a hovězí dobytek: 1. v pod. po Očištění P. M., 2. na sv. Jana Kř., 3. druhé pond. po Nanebevzetí P. M., 4. na sv. Michala, 5. na sv. Lazara. Velké trhy na koně a dobytek: 1. v out. velikon., 2. v out. svatodušní. Týdní trhy na obilí a na hovězí dobytek každé pondělí. — N. jmenují se v nejstarší době co pomezní hrad panství Slavníkova; výslovně se jeho pak připomíná r. 1106, když to Jindřich IV. po stezce Linecké naň se dostal. K r. 1167 jmenuje se již zřejmě hlavním sídlem župy Ncké, o kteréž se zmínka činí ještě r. 1341. Za Přemysla Otakara II. darovány jsou N. od Hiře ze Zvíkova r. 1263 klášteru Zlatokorunskému, kteréž darování Oto Braniborský roku 1281 a král Václav r. 1284 potvrdili. V též asi době náleželo odtud deváté clo a devátý trh jeptiškám Svatojiřským na hradě Pražském. R. 1469 dobyl N-c na Janovi z Rožmberka Jindřich Rúbík z Hlavatec, jeden z čelných mužů doby své, a obdržel je od krále Jiřího v zápisu. R. 1513 obdařen od Vladislava panstvím N-ckým Petr z Rožmberka; Petr Vok z Rožmberka postoupil panství N-ckého roku 1601 cís. Rudolfovi II. v majetek. Od Ferdinanda II. darovány jsou N. r. 1628 kn. Janu Oldřichovi z Eggenberka, a když rod tento r. 1716 vymřel, připadlo panství kn. Švarcenberkům, kteří dosud v držení jeho jsou. Dlužno ještě připomenouti, že město r. 1619 od generála Dampierra až na chrámy, školu a 1 chalupu v rum a popel obráceno a obyvatelstvo strašně povražděno jest.

Netolice, ves, 20 d. 125 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Lochovice; cvočkářství.

Netonice viz Netenice.

Netovice, ves, 10 d. 57 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Jemníky, far. a býv. dom. Smečno. — R. 1831 odhaleno zde pohanské pohřebiště. — N. patřila r. 1045 odpolu klášteru Břevnovskému. R. 1622 jsou N. od král. komory Jaroslavovi Bořitovi na Smečně prodány.

Netřeba viz Netřeby.

Netřebice, ves blíž levého břehu Mrdliny, 22 d. 280 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc.

N., far. Oumyslovice, býv. dom. Poděbrady; protest. škola. Na blízku někdy vsi Besno a Kratonosy, jež v 30leté válce zmizely. N. jmenují se r. 1186 mezi nadáním, jež učinila kněžna Alžběta řádu Johannitův a r. 1535 mezi vesnicemi, jež příslušely obci Nymburské.

Netřebice (*Oetrobic*), ves, 51 d. 344 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Velešín, býv. dom. Nov. Hrad.; as ¼ hod. sev. vých. dvůr popl. Hřeben (viz tam).

Netřeby, ves, 32 d. 211 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Heřmanice. Dědina tato založena r. 1661.

Netřeby, Netřeba, ves, 31 d. 220 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Lhota, far. Újezd bílý, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Netřeby, Netřeba, ves (vlastně částka předešlé), 15 d. 86 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Spáleniště horní, far. Dobré.

Netřeby, ves, 10 d. 84 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Klumín, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy; dv. popl.

Netřeby, ves v novější teprv době založená, 10 d. 79 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Řebeč, far. Lidice, býv. dom. Tachlovice.

Netřeby, dvůr popl. u Církvice.

Netřeby, někdy hrad u Kanic, nyní toliko zříceniny v lese. Roku 1528 již byly co „Zámek pustý" s Kanicemi spojeny a v držení Jana Kanického z Čachrova.

Netřesky, někdy ves (?) na Boleslavsku.

Netunice, někdy panské sídlo, nyní ves, 42 d. 314 čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Prusina, býv. dom. Štáhlavy a Nebilov; dv. popl. — Odtud se psal r. 1192 Jan z Netunic, častý svědek na listinách Plasských. Roku 1427 uvodí se Vilém z N-c, který vládna zdejší tvrzí od opata Nepomuckého Arnolda městečko Blovice s některými vesnicemi v zápis dostal. Vdova po posledním pánu z N-c Dorota odkázala N. po smrti své 1575 Petrovi z Hertenberka, který N. s Nebilovem spojil.

Netušily, ves, 28 d. 195 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. sev. vých. ?) kat. i pol. obc. Rašovice, far. Sudějov, býv. dom. Lošany.

Netvořice, starobylý městys, 93 d. 828 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Lešany, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. kapitula metropolitní, 4137 osadníků, pošt. Benešov a Neveklov; far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1760 připomíná se co taký již v době předhusitské, škola, dv. popl., vinopalna, opodál mlýn. Trhy výroční a na dobytek: 1. dne 4. břez., 2. dne 17. květ., 3. dne 27. srp., 4. dne 16. října. — R. 1205 měl zde klášter Ostrovský dvě popluží darovaná v 11. neb 12. stol. od jakéhosi ryt. Časa. Okolo r. 1395 seděl na zdejší tvrzi Mikuláš z Teměřic a roku 1432 Chval z Chotče. Okolo r. 1443 dostali se v držení N-c ryt. z Březí, kteří se odtud Netvořští z Březí přezvali. Rod ten vyhynul v předešlém století. Jan Netvorský z Březí postoupil zboží N-ského Adamovi Řepovi z Neveklova, který statky svér. 1583 Bernardovi Hodějovskému z Hodějova odkázal, při kterémž rodě až do r. 1623 zůstaly. Mezi l. 1623—1683 slušely ke Konopišti, načež od kapituly sv. Víta v Praze s Lešany koupeny jsou.

Neubau, ves při Liščí hoře, 24 d. 167 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Újezd sv. Kříže.

Neubau, ves, 13 d. 71 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Mýtnice, far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Neubauhütten, ves blíž předešlé, 32 d. 331 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperský, far. Nemanice, kat. obc. Neubau, pol. obc. Mýtnice, býv. dom. Kouty a Trhanov; někdy zde byly skl. hutě.

Neuberg, ves na Ašském potoku, 230 d. 1900 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. N.; fil. protest. chrám a škola, přádelna na bavlnu, 3 papírny, pivovár, dv. popl., opodál několik mlýnů, zámek Sorg a samoty Eilfhausen a Steinpöhl. — Roku 1398 potvrdil král Václav městu Chebu držení tvrzí Kinšperka, N-a, Liebenšteina, Neuhausu, Seebergu, Schönbergu a Vildšteina. Pravděpodobno, že připomenutá tvrz či hrad (?) byla původištěm nynějších svob. pánů z Neuberka, z nichž jmenovitě Jan Norbert († 3. srp. 1859) láskou k literatuře a starožitnostem českým proslul.

Neuberkova, také Schüttelsberg'ská zahrada, čís. pop. 17., 18. a 19. viz Hory viničné u Prahy.

Neubrunn, 11 samot s 91 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Prášily.

Neubrunst, skelná huť (vyrábí tabulové a zrcadlové sklo, roč. za 40.000 zl.), ostatně viz Seewiesen.

Neudau, vska, 6 d. 54 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Var. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Elm, far. Haydt, býv. dom. Ostrov.

Neudek, ves, 29 d. 254 ob. něm., kr. Bu-

děj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2 hod. sev.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Lodheřov, s kterýmž na sev. straně N. souvisí.

Neudorf, ves ok. r. 1787 založená 21 d. 114 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Týn Horš. (³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Týn Horšův.

Neudorf viz Nová ves.

Neudorf horní (*České chalupy?*), ves, 24 d. 214 ob. čes., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2¹/₂ hod. sev.), kat. obc. Strouha, pol. obc. a far. Brlohy, býv. dom. Krumlov.

Neudörfel, ves na svahu hory řeč. Steinberg, 29 d. 190 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Neundorf, býv. dom. Liberec.

Neudörfel, ves na soujmenném vrchu, 13 d. 78 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Chrastava (³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Chrastava hořejší.

Neudörfel, ves, 33 d. (po různu) 201 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov.

Neudörfel, ves, 9 d. 57 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Var. (1¹/₄ hod. sev.), kat. obc. N., pol. obc. Haydt, far. a býv. dom. Ostrov.

Neudörfel, ves na výšině na pravé straně Ohře, 26 d. 138 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Dolany, býv. dom. Pětipsy; kaple, dv. popl., mlýn.

Neudörfel, vska, 9 d. 58 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2¹/₂ hod. záp.?), kat. i pol. obc. a far. Město, býv. dom. Hagensdorf.

Neudörfel viz Nová ves a Nová véska.

Neuenbrand, ves, 26 d. 191 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Aš (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Haslov, býv. dom. Liebenstein (2 jednoty k panství Ašskému); opodál mlýn a myslivna.

Neufürstenhütte v. Fürstenhütte nová.

Neugarten, ves, 127 d. 939 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp. (1¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. N., far. Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá; velkolepý zámek Nový zámek (viz tam), poutnický chrám sv. Barbory s hrobkou hrabat Kouniců, škola, vinopalna, pivovár (roč. na 5370 věder za 21480 zl.). dv. popl., mlýn.

Neugebäu, též Theresienthal, letohrádek s parkem a dvorem popl. blíž Stropnice (okr. Novo-Hradský).

Neugebäu, far. ves (3379' nad mořem) při potoku, 19 d. 198 ob. něm., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Vimberk. (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Vimberský, patr. náb. fond, 3015 osadníků; far. chrám sv. Martina z roku 1797, škola.

Neugrün, samota u Steingrün-u (okr. Ašský).

Neugrün dolní (*Unter-N.*), ves při potůčku, 53 d. 358 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1³/₄ hod. sev.), kat. obc. N. d., pol. obc. Zvodava, far. Lomnice; škola; sam.: mlýn Finkenmühle a Huthäuser.

Neugrün horní (*Ober-N.*), ves ¹/₄ hod. sev. záp. od předešlé, 34 d. 225 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov, kat. obc. N. h., pol. obc. Zvodava, far. Lomnice.

Neugrund, ves, 20 d. 100 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Palič dolní, far. Palič horní, býv. dom. Palič a Bukovina; stranou píla.

Neuhabendorf, ves při silnici do Fridlandu, 38 d. 350 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec (¹/₂ hod. sev. záp.). kat. i pol. obc. Althabendorf; přádelna, bělidla.

Neuhaimhausen, ves, 69 d. 523 ob. něm., kr. Cheb, okr. Planá (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Promenhof, fara Chodov zadní, býv. dom. Chodová Planá; r. 1774 založeny zde od hr. Sigmunda z Haimhausen železné hutě.

Neuhammer viz Nové hamry.

Neuhaus, ves při potoku, 63 d. 493 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Neydek (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sauersack, far. Hirschenstand.

Neuhaus, ves v horách, 31 d. 157 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. (město) Borek (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Borek; dv. popl.; až do r. 1819 byly zde skl. hutě.

Neuhaus viz Janovice (okr. Polický).

Neuhäusel, ves na pravé straně Vltavy, 19 d. 132 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1¹/₄ hod. záp.), kat i pol. obc. Schönfelden, far. Kaplice.

Neuhäusel, ves, 27 d. 302 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (3³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Česká ves, far. Neulosimthal, býv. dom. Waldheim (?).

Neuhäusel, ves, 26 d. 142 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Svojkov, far. a býv. dom. Sloup.

Neuhäusel, veska, 6 d. 37 ob něm., kr. Plz., okr. Stříbro (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Holostřevy, býv. dom. Kladruby.

Neuhäusel, sam. u Těchonína.

Neuhäusel též Neudörfel viz Nová vesnička.

Neuhausen, vska, 8 d. 51 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš (³/₄ hod. záp.), kat. obc. Štítary, pol. obc. Schönbach.

Neuhäuser, ves, 13 d. 94 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Humwald, pol. obc. Hintring, far. Šenava, býv. dom. Krumlov.

Neuhäuser, ves 18 d. 105 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Zvodava, far. Lomnice.

Neuhäuser, ves při potůčku, 14 d. 89 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (2¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Kösteldorf, far. Tatrovice.

Neuhäuser viz Úpa malá díl horní.

Neuhäuser viz Kocléřov.

Neuhäuser, samota u Bohdašic (okr. Sušický).

Neuhof, ves v Krušných horách, 27 d. 142 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (3³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Petrovice, býv. dom. Schönwald.

Neuhof, ves, 17 d. 104 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic., kat. i pol. obc. Bystřany, far. Bořislav, býv. dom. Teplice (?).

Neuhof, ves, 19 d. 153 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Schmolau, far. Bělá, býv. dom. Újezd sv. Kříže; zde se popisují o sobě ležící: Galschlagschleife, Hammerschleife, Neugebäuschleife, hajn. Hammelhof, mlýn s hajnovnou, dv. popl. a myslivna.

Neuhof, dv. popl., 5 čís. s 52 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Kašper. Hor. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Žlíbek, pol. obc. Tuškov.

Neuhof, dv. popl. u Piňovan.

Neuhof, popisuje se u Pukšic.

Neuhöfl viz Janovice (okr. Polic.).

Neuhütte, ves, 19 d. 120 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Neulosimthal.

Neuhütte, ovčín u Ladměřic.

Neujahrsdorf viz Chvalovice (okr. Poděbradský).

Neukirchen, ves far., 82 d. 744 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Wallhof, arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. kn. Auersperk, 4445 osadníků, pošt. Františkovy lázně a Vildštein; far. chrám pozdvížení sv. Kříže, škola. — Ves a chrám založen ok. r. 1613.

Neuland, ves vysoké polohy, 85 d. 527 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (1¹/₂ hod. již.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Grunt, býv. dom. Lemberk. — K r. 1581 připomínají se Hendrichem Kurzpachem z Trachenberka nově vystavené vesnice na panství Lemberském: Židovice Černé louže, N. a Údolí sv. Krištofora.

Neuland, ves, 31 d. 172 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mimoň (2 hod. vých.), kat. obc. Schwarzwald, pol. obc. Polohlavy, far. Svébořice.

Neuland, ves na jiho-vých. konci Benešova, 22 d. 101 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Benešov, kat. i pol. obc. N.

Neuland, vska, 6 d. 34 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Jesvé, býv. dom. Nový zámek a Lípá.

Neulosimthal, far. ves, 58 d. (po různu) 417 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. náb. fond, 2949 osadníků, pošt. Stříbro a Přimda; far. chrám sv. Anny z r. 1817, škola, mlýn.

Neumětely, ves far., 95 d. 719 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Osov, arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. kn. Švarcenberk, 749 osadníků, pošt. Zdice a Hořovice; far. chrám sv. Petra a Pavla pův. ze 14. stol., škola, cvokařství. Na blízký vrch „Košík" klade pověst sídlo Horymírovo. — Opat Jan i konvent kláštera Zbraslavského zastavili Vaňkovi Mostskému tvrziště v N-ech ve 100 kopách gr. R. 1864 nalezeny na blízku stříbrné mince z dob Bořivoje II. a Břetislava II.

Neumetternich, ves, 34 d. 234 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1¹/₂ hod. již.?), kat. i pol. obc. a far. Tři sekery. Na blízku se kopají olovnaté rudy.

Neuměřice viz Nouměřice.

Neumühlhäusel viz Dobrá voda (okr. Tepelský).

Neundorf, far. ves při potoku, 29 d. 190 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Fridland (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 2000 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1617, škola, zámek, tiskárna pro vlněné látky, opodál mlýn. — N. byl druhdy zvláštní statek náleževí počátkem minulého století hr. Pachtům.

Neuofen (Nová pec?), ves při Švarcenberském průplavu a při vrchu řeč. „Reischelberg" jehož východní čeřeň „Hochficht" 693,2 víd. sáhů vysoký jest, 66 d. 483 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Zelnava, býv. dom. Krumlov; fil. škola, mlýn.

Neuprokopizeche viz Stříbro.

Neuraa, far. ves v údolí na pravé straně Nicovského potoku, 77 d. 557 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Nepomuk (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Planice a Němčice, diéc. Buděj., vik. Blovic., patr. náb. fond, 1424 osadníků; far. chrám sv. Martina, škola.

Neusattel, ves, 87 d. 566 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Loket (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., mlýn, sam.: Bruckhof a dv. popl. Voglas.

Neuschenke, veska, 7 d. 43 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (3 hod. vých.?), kat. i pol.

obc. a far. Bezděz (zámek), býv. dom. částečně Bělá, částečně Doksy.

Neuscheuer viz Dörfles.

Neuslužice, Nouslužice, ves, 15 d. 112 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Volyň. ($^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Litochovice, býv. dom. Vlachovo Březí. — R. 1552 koupil N. od panství Hlubockého Vilém z Rožmberka.

Neusorge, ves, 24 d. 143 ob. něm., kr. Boles., okr. Jabloné ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Rynoltice, býv. dom. Lemberk.

Neusorge, ves, 13 d. 113 ob. něm., kr. Cheb., okr. Plan. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Jemnice, far. Tisová, býv. dom.?

Neusorge (Starostín?), ves pomezní, 41 d. 262 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov, far. Verneřovice; vedl. celní úř. (2. tř.), zhotovování bavlněného zboží. — Ves N. založena v novější teprv době.

Neusorge, ves na záp. konci Rumburka, 89 d. 908 ob. něm., kr. Litom., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Rumburk; zámek po ohni 1724 nově vystavený, kapuc. klášter s kostelem sv. Vavřince a Loretánskou kaplí, 2 mlýny.

Neusorge viz Houska.

Neustadt, ves (někdy prý část Jachimova), 28 d. 167 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Jachimov ($^1/_4$ hod. jih. záp.).

Neustadtl, město na patě Jizerského pohoří, 480 d. 2993 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 5982 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny s obrazy od Führicha, vystav. r. 1607 od Kateřiny z Rädern, škola, pošt. exped., vedlejší celní úř. (2 tř.), plátenictví. — Blíž N-u bylo prý někdy pomezní místo Schickewald, jež v 30leté válce zmizelo.

Neustadtl český nebo jen Neustadtl, jiný název pro Bělou dolejní (v. t.).

Neustadtl (německý), ves, souvisící se zámkem Nečtinským, 25 d. 132 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Nečtiny.

Neustein, někdy hrad u Kvinova.

Neustift, vska, 4 d. 27 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Planles, far. Schwarzbach, býv. dom. Vyš. Brod.

Neustift a Stattenbrunn, vska 7 d. 78 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní ($3^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhota horní, far. Lukavec, býv dom. Pravonin. Za zřízení patrimon. byl Stattenbrunn sídlem úřadů dom. Pravoninského.

Neustück, sam. u Poluben.

Neustupov, statek (dle práv. přiřknutí od r. 1861 za 164.145 zl. 47 kr. r. m.) a starožitný městys, 102 d. 874 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. p. Rombald, 2235 osadníků; starobylý far. kostel Panny Marie s přemnohými náhrobky, uvodí se co taký již k r. 1350 zámek, škola, pivovár, dv. popl., $^1/_4$ hod. vzdálí sam.: Ovčín, Lucký mlýn a Pohodnice. Trhy výroční: 1. ten den po sv. 3 králích, 2. ten den po Hromn., 3. na sv. Marka ev., 4. v pond. po Božím Těle; týdní trh každý čtvrtek v postě. — Odtud přijal starožitný rod vládycký jmeno Neostupských, později Neustupovských. Po vymření jeho po válkách husitských dostal se N. ryt. Radimským ze Slavkova, kteří až do druhé polovice 16. věku zdejší tvrzi vévodili. Provdáním se Evy Radimské, poslední ratolesti Radimských se Slavkova, přešel N. v držení Kaplířů ze Sulevic, jimž r. 1621 v plen vzat a Donu Martinovi Huertovi postoupen. Po smrti divokého vojevůdce tohoto připadl statek N-ský Marii Anně vojvodovně z Moldavy, která se za Jindřicha z Donína provdala. Na to koupil zadlužený statek N. a Miličín hr. Frant. Euseb z Pötting-u, pak svob. pán Karel Arnošt z Bissingen, který jej až do r. 1706 držel. Odtud až na naši dobu vystřídalo se zde mnoho držitelův. Nynějším majitelem jest pan Rombald.

Neuteich, ves r. 1679 při soujmenném rybníku založená, 10 d. 74 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($3^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Opatov.

Neuthal, ves, 26 d. (po různu) 325 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neuofen, far. České Trouby, býv. dom. Krumlov; na blízku zdvihá se Třístoličná hora (676 víd. sáhů nad hladinou mořskou).

Neutomice, viz Noutomice.

Neuwald, ves na pravém břehu Labe, 15 d. 96 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Březno velké, far. Savdov. — Dědina tato založena v středu minulého století.

Neuwald-Maffersdorf, část vesnice Maffersdorfu (v. t.), 17 d. 147 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Radlo, far. Maffersdorf, býv. dom. Svijany; v části této o sobě popsané jest far. chrám Maffersdorfský, přádelna na bavlnu (roč. sepřede se na 8000 ctů bavlny; parní stroj pracuje o síle 80 koní); r. 1884 zařízeny zde mechanické stavy, tkalcovské první v Čechách.

Neuwiese, 2 d. s 14 ob. něm., kr. Boles., okr. Liberec (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Fridrichswald, far. Johannesberg. býv. dom. Liberec; skl. hutě (?).

Neuwindischgrätz, vska, 3 d. 88 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (3½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Paulusbrun, far. Neulosimthal; skl. hutě (?).

Nevaň viz Evaň.

Nevčelice, Nevželice viz Myštice.

Nevděk? Nevěk (*Berndörfl*), vska, 7 d. 43 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (1¾ hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Slavíkovice, býv. dom. Bystřice. Veska tato jest snad dle Palackého zaniklá osada Nevděky k Týnici někdy přísluševší.

Nevděk, někdy hrad na proti městu Žluticům na jižním břehu Střely na kuželitém kopci „Schlossberg,“ kde se slabé stopy po něm nalezají. Majitelé jeho byli titíž, co města Žlutic (v. t.). R. 1427 jest spustošen, později opraven, k r. 1568 jmenuje se však již hradem pustým.

Neveklov, starobylý, okr. městys, 115 d. 952 ob. čes., kr. Táb. (5½ m. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., dom. Tloskov, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. dědicové hr. Pourtales, 2478 osadníkův; děk. pův. gotický chrám sv. Havla u prostřed hřbitova připomíná se mezi farními již r. 1384, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped.; někdejší tvrz stála na jiho-záp. konci tam, kde jest dům čís. pop. 13 (u věžníků). Trhy výroční: 1. dne 3. února, 2. v out. svatodušní, 3. dne 4. srpna, 4. dne 29. září. — Roku 1285 prodal Jindřich z Rožmberka, nepochybně pán na Přibenicích N. kostelu Zderazskému v Praze za 300 hřiven. Jak před tím, tak i potom drželi v zástavě N. vládykové z Neveklova zde usedlí, jichž jedna větev, dostavší se v držení Tloskova, přijala příjmí z Tloskova. Když asi v středu 15. věku rod Neveklovských vymřel, uvázala se větev Tloskovská pode jmenem Řepův z N-a v držení zboží zápisného. Adam Řepa z N-a vyplatil r. 1550 klášteru Zderazskému 360 kop gr. a připojil na vždy N. k zboží Tloskovskému.

Neveklovice, ves, 37 d. 283 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hrad. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Jivina, far. Mukařov; sam. Podstrážnicí.

Neveselee (*Wessele*), ves při Kubani, 20 d. 155 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Pravětín; opodál rasovna.

Nevězice, ves, 80 d. 597 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. a býv. dom. Varvažov, far. Staré Sedlo; zde se popisují sam. v Luhu 9 d. a Peklo 3 d.

Nevězenice, někdy osada na býv. panství Citolibském.

Nevidy, ves, 40 d. 258 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Mešno, býv. dom. Šťáhlavy; sam. Kamýk či Kamínka. — N. jmenují se r. 1228 mezi zbožím kláštera sv. Jiří na hradě Pražském.

Nevolice, ves, 39 d. 211 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Domažlice (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. N.; při lese řeč. Dmout (*Ermouth*) myslivna; v lese tom stál prý někdy zámek.

Nevosedy?, Nevosedla?, ves, 51 d. 390 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Volenice; mlýn.

Nevotníky, ves při Hnadčovském potoku, 22 d. 157 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Prádlo, býv. dom. Zelená hora.

Nevrátice, Nevratvice, ves, 55 d. 415 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Chomútice, býv. dom. dílem Kumburk a Úlibice, dílem Smrkovice; — N., původně zboží pánův Radeckých, náležely r. 1577 Sigmundovi Mladotovi z Solopisk a v první čtvrti 17. věku Elišce Žerotínové z Valdšteina. Roku 1623 koupil N. za 9000 zl. rýn. Albrecht Valdštein a připojil je co léno královské k vévodství Fridlandskému.

Nevřeň, Nebřeň, ves v údolí při potoku, 43 d. 329 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Ledce, býv. dom. Nekmíř (10 d. k statku Malesic.); ½ hod. záp. Nová hospoda (*Neuwirthshaus*) a ½ hod. sev. záp. dv. popl. Kokořov (v. t.).

Nevželice, sam. u Myštic.

Neydek (*Neudek*), panství (dle smlouvy trhové od r. 1828 za 731.500 zl.), a okr. město, 323 d. 2508 ob. něm., kr. Cheb (4 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. p. Kleist, 6154 osadníkův; far. chrám sv. Martina rozšířený r. 1756 připomenutý však již r. 1384, škola, hřbitovní kaple sv. Kříže, zámek, radnice, smíš. okr. úř., finanč. komisariát, bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., zvláštní škola pro vyučování v rukavičkářství, pivovár, přádelna na bavlnu, továrna na vlněné zboží jako tibet a šátky (roč. až 6000 kusů), železné hutě (1 pec pudlovací, 1 pec hutnická, 2 svářecí a 2 žíhací, 20 válců, 1 krojidlo, 2 ohné skujňovací, 3 parní kotle, 1 hamr a parní stroj; výbora: bílý plech roč. na 12.000 ctů, černý plech 5000 ctů, mimo to 4.500 ctů železa); zhotovování železných lžic, krajkářství. Trhy výroční: 1. v pond.

před květ. nedělí, 2. v pond. po sv. Michalu, 3. v pond. před všemi Svatými. Trhy na dobytek: první out. každého měsíce a týdní trh každý pátek. — Někdejší bohaté báně na olovo a cín byly příčinou založení N-a, který i s panstvím od krále Jana r. 1313 zastaven Janu Malečkovi a r. 1341 Petru Plikovi, kterému Jindř. Plik následoval. K r. 1411 uvodí se Václav z Bítova a z N-a, později Mikuláš Mařík a po r. 1491 Jan Mařík co pán na N-u. R. 1456 uděleno panství N-cké od krále Jiřího v léno Matějovi Šlikovi jehož rodu pak po delší čas náleželo. R. 1602 prodal Štěpán Šlik N. Fridrichovi Kolonovi z Felsu. Po bitvě Bělohorské odňato Barboře Kolonové z Felsu a prodáno Heřmanu Černínovi z Chuděnic, od jehož dědiců r. 1784 Adamu Hartigovi postoupeno. Ludvík Hartig prodal je r. 1799 hr. Janu Jos. Stiebarovi a ten r. 1828 Jakubu Veithovi, po němž přešlo r. 1836 na paní Annu z Kleistu, roz. Veithovou.

Nezaběhlice viz Nezabylice.

Nezabudice, far. ves na výšině při levém břehu Mže, 89 d. 393 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Křivoklát (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N.; diéc. Praž., vik. Křivoklát., patr. kn. Fürstenberg, 1706 osadníků; far. chrám sv. Vavřince pův. z doby předhusitské, škola, mlýn, dv. popl., přívoz. — Okolo r. 1186 měl zde klášter Kladrubský několik rybářův. R. 1485 prodal Jan Kršnák z Vysočan 10 kop gr. úroku věčného, jež měl od Martina Stašovce, Martinovi z Boskovic, měštěnínu z Malé Strany v Praze.

Nezabylice, Nezaběhlice (*Neosablitz*), ves na Chomútovském potoku, 29 d. 216 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Přečaply, býv. dom. Červený hrádek; dv. popl., opodál hospoda řeč. Henschupfe. V N-cích stála druhdy tvrz, na níž r. 1559 Petr Boreš ze Lhoty seděl. S panstvím Hrádeckým spojeny byly již v 17. století.

Nezamyslice, far. ves, 58 d. 429 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Žichovice, pošt. Horažďovice, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. kn. Lamberk, 2888 osadníkův; goth. far. chrám Nanebevzetí P. M. vystav. na počátku 17. stol., rozšířený od Jindř. Libšteinského z Kolovrat uvodí se co farní již r. 1341, v něm jest hrobka ryt. Ježovských z Lub; mešní kaple sv. Erazima s hrobkou kn. z Lamberka, škola, špitál pro 12 osob. — N. jest starobylá osada, kterouž r. 1045 darovali kníže Břetislav klášteru Břevnovskému. Od cís. Sigmunda postoupena s jiným ještě zbožím r. 1420 pánům z Riesenberka a ze Skály.

Nezbavětice, ves, 37 d. 253 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Chvalenice, býv. dom. Štáhlavy a Nebilov.

Nezdašov viz Neznašov.

Nezdice, (*Nesmitz*), ves, 19 d. 156 ob. něm., kr. Cheb., okr. far. (klášter) a býv. dom. Teplá (½ hod. jib. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Staré sedlo; škola.

Nezdice, ves, 93 d. 901 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. far. Strašín, býv. dom. Žichovice (32 d. k dom. Kašper. Horskému); samoty Pernovice, Můstek, Hory, Pařezy.

Nezdice, vska, 7 d. 76 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Otice (1¼ hod. záp.), kat. obc. Martinice, pol. obc. Srbice. — N. slušely v středu 16. stoł. k tvrzi Janovické.

Nezdice dolní, ves v údolí na levém břehu Úhlavy, 22 d. 179 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Nezdice, far. Břeskovice, býv. dom. Poříčí; fil. chrám sv. Prokopa v nynější podobě z 18. pův. ze 14. stol., na místě někdejší tvrze stojí nyní chalupy a příkopy proměněny v zahrady. — V l. 1243 a 1245 připomíná se Ludvík z N-d; během 15. a 16. věku seděli zde páni z Roupova.

Nezdice horní, ves blíž předešlé k jihu, 36 d. 282 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic., kat. i pol. obc. Nezdice, far. Břeskovice, býv. dom. Poříčí; ½ hod. vých. sam. Loupensko (přifařena a přiškolena do Kbelů).

Nezdin, ves, 15 d. 99 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Hradec, far. Číhošť.

Nezdřev, (*Nedřew*), ves, 38 d. 299 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Kadov, býv. dom. Lnáře.

Nezlovice, druhdy ves někde v okolí Chlumu a Drchlavy. Když se synové Jindřicha Berky z Dubé l. 1402 o statky dělili, dostal Jindřich řeč. Hlaváč: Chlum, Drchlavy, Skálu, Vrchové, Hůrky, Březinku malou i velkou, a díly v Lovu, Nezlovicích, Zdešově, Dražejově, Střežívojicích, Švihově, Kuku a Strkově. Týž Jindřich držel N. ještě r. 1415 k svému hradu Jestřebí.

Nezly dolejní (*Nieder-Nessel*), ves, 26 d. 135 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1½ hod. sev. vých.) kat. i pol. obc. N. horní, far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice.

Nezly hořejní (*Ober-Nessel*), ves blíž předešlé na sever, 14 d. 70 ob. něm., kr. i okr. Litom., kat. i pol. obc. N. h., far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice.

Nezly zadní (*Hinter-Nessel*), vska, 9 d. 83 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc Týnec horní, far. Touchořiny, býv. dom. Zahořany (4 d. k Liběšic.).

Neznabohy (*Niesenbahn*), ves, 14 d. 75 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Chuderovec, far. Skorotice, býv. dom. Březnice a Všebořice.

Neznašov, Nesdašov, statek (dle odstup. smlouvy od r. 1862 za 141.266 zl. r. m.) a far. ves na levém břehu Vltavy, naproti ústí Lužnice, 75 d. 492 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Týn nad Vlt. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Týn., patr. hr. Berchtold, 1407 osadníkův; far. kostel nejsv. Trojice obnoven r. 1682, zámek s kaplí sv. Jana Nep., škola, pivovár, dv. popl., opodál Kořensko, mlýn, dv. popl., a sam. Zbojiště. — N. slušel k někdejšímu hradu Újezdci, majetku to od r. 1491 ryt. Kořenských z Terešova, jímž po bitvě Bělohorské zkonfiskován a r. 1622 hr. Sezimovi z Vrtby prodán, při jehož rodě pak delší čas zůstal. R. 1757 náležel Karolině hr. z Chermont roz. z Vrtby, která jej dceři své provdané za svob. pána ze Schütz-u odkázala. R. 1785 koupil zadlužený statek N-ský ve veřejné dražbě Prosper hr. Berchtold, jehož rod dosud zde vládne.

Neznášov, ves, 44 d. 316 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Holohlavy, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; škola, sam. Mlejnská.

Neznašov, ves při potoku v údolí, 29 d. 250 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1½ hod. již.), kat. obc. N., pol. obc. Radimov, far. Týnec, býv. dom. Týnec a Běšiny; sam. Dubový mlýn, Zavadilka, Červený mlýn a dv. popl., Černé krávy se zbytky tvrze řeč. Kouskova Lhota. Z tvrze té, jež byla kolébkou ryt. Kousků ze Sobětiček, zachována toliko část ohradní zdě a věž, kteréž použito co sýpky. V Neznašově jest zvláštní deskový statek, kterýž r. 1852 p. Josef Augustin za 6.440 zl. stř. koupil.

Nezvěstice, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves po obou březích Úslavy, 46 d. 352 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Chvalenice, býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov; fil. chrám nejsv. Trojice se hřbitovem byl r. 1384 zvláštním farářem osazen, dv. popl., mlýn, dratárna. — K. r. 1414 uvádí se Oldřich a r. 1418 Aleš z N-c. Dle náhrobku v zdejším kostele patřily N. před r. 1596 ryt. Jiřímu st. Přichovskému z Přichovic na Šťáhlavci.

Nežetice, ves při potoku, 17 d. 95 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Svin. Trhov. (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Březí, pol. obc. Otěvík, býv. dom. Nové Hrady (2 d. arciděk. Krumlov.). — Někdejší tvrz byla původištěm soujmenného rodu; r. 1467 prodali Jan, Aleš a Jiřík z N-c tvrz a ves Lhotu Prokopovi Štítnému ze Štítného za 600 kop gr.

Nežichov (*Neschikau*), ves, 16 d. 147 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Vidžín.

Nišovice, ves, 21 d. 155 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a far. Milevsko (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dmýštice; sam.: Jenišovice, ondy ves, nyní dv. popl.; Skoronín, někdy ves, nyní dvůr; Spálená, cihelna. — N. slušela k původnímu nadání kláštera Milevského.

Nicov (*Nitzau*), far. ves na již. svahu Zďanovské hory, 20 d. 180 ob. něm., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Kašper.-Hor. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Buděj., vik. Kašper.-Horský, patr. obec Kašper.-Horská, 1030 osadníkův; starobylý chrám far. sv. Martina uvádí se co taký již r. 1384, na zvonech prý starogotické nápisy; škola.

Nicov, sam. u Zborova, záležející z far. chrámu poutnického, fary, školy, hospody a dv. popl., v celku 33 ob. čes., kr. Plz., okr., pošt. a býv. dom. Planice (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Zborov, diéc. Buděj., vik. Planic., patr. Max. hr. Wallis, 1209 osadníkův. Zdejší velkolepý chrám P. Marie vystaven r. 1720 od slavného Kiliana Dienzenhofera nákladem Adolfa hr. z Martinic, na místě dřívější kaple. Pravdě podobno, že zde bylo na počátku 14. věku proboštství benediktinského kláštera Ostrovského.

Ničkov viz Nížkov.

Ničová viz Malkovice.

Ničov, někdy dvůr nedaleko Skupče, který r. 1589 spolu se Skupčem bratří z Šanova prodali Anně Myškové z Šanova.

Nidšice, ondy ves, jež slušela l. 1382 k statku Mrdickému (Heřm. Městec), připomíná se spolu s Kněnicemi a Načešicemi.

Niederhof (*Dolní dvůr?*), far. ves v údolí při potoku Prosečenském, 143 d. 1085 ob. něm., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Vrchlabí (fara 1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlabský, patr. náb. fond; lok. chrám sv. Josefa z r. 1806, škola, mlýn. Do kat. obc. N. patří následující po různu ležící skupení domů a bud: Auerwiesbauden, 3 d. 29 ob., III. díl horní, far. Schwarzenthal; Friessbauden, 9 d. 55 ob., II. díl horní, far. Vrchlabí; Füllerbauden, 6 d. 37 ob., II. díl

horní, far. Vrchlabí; Gansbauden, 10. d. 103 ob., II. díl horní, far. Vrchlabí; Goldhöhe, 8 d. 54 ob., III. díl horní, far. Niederhof; z II. dílu horního: Hannapetershau, 9 d. 59 ob., far. Niederhof; Hermelštein, far. Vrchlabí; Kesselbauden, 4 d. 43 ob., far. Niederhof; Lahrbauden, 10 d. 100 ob., far. Vrchlabí; Langenauerberg, 9 d. 58 ob., far. Vrchlabí; Mühlhäuser, 3 d. 31 ob., far. Vrchlabí; Plattenbauden, 3 d. 9 ob., far. Niederhof; Pommerndorf, 19 d. 156 ob., far. Vrchlabí; Hinter-Rennerbauden, 6. d. 43 ob., far. Vrchlabí; Vorder-Rennerbauden, 10 d. 84 ob., far. Vrchlabí; Rudolfsthal, far. Niederhof; Schönlahn, 3 d. 27 ob., far. Vrchlabí; Teichhäuser, 6 d. 74 obyvatelů, fara Vrchlabí; Wachur, 2. d. 11 ob., Vrchlabí; Sachsstätte, 11 d. 87 ob., far. Vrchlabí.

Niederhof, vska, 2 d. 6 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Žamberk ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Helkovice.

Niederthal, předměstí Novohradské.

Nikelsdorf, ves, 76 d. po různu na horách, 447 ob. něm., kr. Žat., okr. Hory sv. Kateřiny (1 hod. jih. vých.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Nová ves, býv. dom. Eisenberk a Novosedly.

Nikelsberg, vis Úpa malá díl horní.

Niklasberg, far. ves, jež souvisí s Ašem, 56 d. 667 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt., býv. dom., kat. i pol. obc. Aš, arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. náb. fond, 2225 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše, škola, zámek, přádelna.

Nikolajka vis Smichov.

Nikovice vis Ninkovice.

Nimburk vis Nymburk.

Nimeřice, statek allod. (s Cetní dle práv. přiřknutí r. 1860 za 170.000 zl. stř.) a ves při Kovaňském potoku, 35 d. 205 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Střenice; zámek, v blízkém parku kaple r. 1864 dostavená s překrásnou madonou mistrem Levým v Římě z mramoru kararského vyvedenou a s freskami od Königa, mlýn. — K r. 1420 uvodí se panoše Jan Prusek z N-c. V 16. věku vládli zde Bzenští z Proruby a později svob. p. z Lasari. Nynějším držitelem jest kn. Dr. Rudolf Taxis.

Nimpfergut (čes. Dobronín), veska, 7 d. 68 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašper. Hor. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Cimruky, far. Reichenštein dolní; samota Flusshaus.

Nimvorgut, ves, 11 d. 94 ob. něm., kr. Pls., okr. Domažlic. ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Postřekov, far. Pivoň, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Niree, Nirče vis Mireč.

Ninéchov, Nyněchov, Jenichov, ves, 40 d. 282 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Nebužely, býv. dom. Liblice. — N. jmenuje se r. 1228 mezi zbožím jeptišek Svatojirských na hradě Pražském.

Ninkov vis Nynkov.

Ninkovice, Nikovice, Minkovice, ves, 29 d. 274 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dmýštice.

Ninolice, Jinolice, ves při Libuňce, 37 d. 223 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Libuň, býv. dom. Veliš a Vokšice; mlýn. Část jmenuje se N. malé.

Ninonice viz Jinonice.

Nirče vis Mireč.

Nirschlern, Nirschling, vska blíž levého břehu Vltavy, 6 d. 30 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Hora, far. Záton, býv. dom. Rožmberk.

Ništějka, někdy hrad, nyní v chatrných zříceninách as $^3/_4$ hod. od Vysokého ležící. Okolo r. 1384 objevuje se na N-ce Hynek z Valdšteina, r. 1398 Jindřich z Vartenberka a r. 1406 Jindřich z Valdšteina. Brzy na to přešel hrad v majetek pánův z Jenšteina, načež po smrti Mikuláše z Jenšteina 1459 co odumrť na král. komoru spadl, od kteréž postoupen Majnušovi z Hryzela, ač takému jednání odpor kladl bratr zemřelého Mikuláše, Arnošt z Jenšteina. Na počátku 16. věku spatřujeme v držení jeho Jana Svojanovského z Boskovic, který rukojmím svým zapsal celé panství své, zámky Skály, Valdštein, Navarov, Semily a pusté zámky Rotštein, N. a Koštálov. Zboží toto nabyl před r. 1541 Sigmund ze Smiřic.

Nišovice, ves, 45 d. 304 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Volyň. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. N.; stranou 3 mlýny a rasovna.

Nitovice, ves na výšině, 46 d. 249 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Pleše, far. a býv. dom. Kardašova Řečice; zde se popisuje Metel, dv. popl. a mlýn při Nežárce (1 hod. jih. záp.) a dv. popl. a hajnovna Karlštein ($^1/_2$ hod. již.); obě samoty přifařeny k Drahovu.

Nitře vis Mireč.

Nitschehäuser vis Polubny.

Niva Kožířská vis Motoly.

Nivice, sam. blíž Mužského.

Nivský, Nivy vis Proseč.

Nišburk, Nižmburk (*Nižbor?*), panství fideikom. (dle soud. odhadu z r. 1833 za 155.334 zl. $8^1/_4$ kr. stř.) a zámek nad Be-

rounkou s kaplí Povýšení sv. Kříže, při níž zvláštní farář ustanoven. N., jenž popisuje se při Hutinové (viz tam) v okr. Křivoklátském vystaven r. 1720 na místě někdejší tvrze. Prvotní hrad, N. (viz též Misemburk) o jehož poloze nic jistého se neví, založen snad za Václava I. a stal se knížatům Pražským oblíbeným zámkem lovčím. Za Karla IV. jest silněji opevněn i vřaděn mezi král. hrady, jež od koruny nikdy odloučeny býti nemají; než již r. 1382 zastaven od krále Václava IV. Konrádovi z Blosina, jehož potomci jím až do časů husitských vládli. Na to dostav se v zástavu p. Alešovi Holickému ze Šternberka opanován jest r. 1425 od Husitův. Mezi l. 1453 až 1493 drželi hrad Kapounové ze Svojkova, brzy na to jest však od král. komory vyplacen a 1538 od Ferdinanda I. Janovi Otovi z Losu zapsán, od jehož nástupce Jindřicha r. 1601 Jindř. Šanovcovi ze Šanova postoupen jest. Po smrti Jindřicha Konráda Šanovce prodán N. r. 1614 co spupné panství Jindř. Mičanovi z Klinšteina a z Roztok. Po bitvě Bělohorské ponechán za 38.257 kop gr. manželce Hynka Albrechta Mičana z Klinšteina, která jej odkázala r. 1652 Magdaleně Polixeně hraběnce z Ladronu. R. 1658 jest N. u veřejné dražbě Pavlovi hr. z Morzinu prodán. Na to jej drželi kn. ze Švarcenberka, od nichž roku 1686 Arnoštovi Josefovi hr. z Valdšteina prodán a s panstvím Křivoklátským spojen jest.

Nižebohy, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní pouze ves na úpatí vrchu, 33 d. 156 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Budyně; fil. chrám sv. Martina byl r. 1384 farním, dv. popl. — R. 1420 postoupeno od cís. Sigmunda Václavovi a Janovi bratřím z Račiněvsi právo k N-ům, jež slušelo kostelu Pražskému.

Nižkov, Ničkov, far. ves na výšině, 69 d. 582 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., pošt. a býv. dom. Polná, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. náb. fond, 1763 osadníkův; fil. chrám sv. Mikuláše byl r. 1384 farním, škola, 2 mlýny. — Jan z Polné, předek Janovicův, chtěl založiti nový klášter cisterciácký v Čechách a nadati jej N-em, Žďárem (na Moravě) a jinými, král Václav však stvrdil nadání jeho r. 1252 Křižovníkům domu Německého.

Nižmburk viz Nížburk.

Nohaš, sam. blíž Vranova (okr. Benešovský).

Nohavice, sam. u Rušinova.

Nohavice viz Herálec.

Nohavice, sam. přičtěná do kat. obce Dobré velké.

Nonnengrün, ves při potoku, 16 d. 108 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. a far. Frauenreuth, býv. dom. sv. Klara; mlýn dle něm. spůsobu.

Nonnenhof viz Cheb.

Norkův mlýn viz Vyskytná.

Nořin, ves, 30 d. 170 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($1^1/_4$ hod. sev. vých?), kat. obc. N., pol. obc. Dvořisko, far. a býv. dom. Choceň. — N. uvodí se již na sklonku 15. stol. co příslušenství tvrze Choceňské.

Nosákov, ves, 16 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Odlochovice, far. Šlapanov, býv. dom. Neustupov (1 d. k Vlčkovic. a 4 d. k Odlochovic. statku). — R. 1438 činí Václav Litera z Nosákova sestru svou nedílnou Dorotu poručnicí dětí svých i statku svého v N-ě. R. 1542 jmenuje se N. příslušenstvím tvrze Votické.

Nosalov (*Nosadl*), ves, 59 d. 377 ob. něm., kr. Boles., okr. Bělá ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Bezdědice, býv. dom. Doksy; škola, mlýn. — R. 1324 postoupili Jindřich ml. a Jindřich st. bratři z Lipého vesnice Lobeč, Doubravice, N. a Žebice (?) služebníku svému Jindřichovi z Mutěnic. Během 15. věku vyskytují se častěji panoši z N-a. R. 1635 daroval Ferdinand II. dvůr a ves N. benediktinům (?) Bezdězským. R. 1814 dne 4. ún. narozen zde spisovatel čes. kn. Václav Frost, který sobě získal velkých zásluh o hluchoněmou mládež; † 21. června 1865.

Nosetín, ves, 18. d. 169 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Chyška, býv. dom. Nadějkov (1 d. k Jistebnici); sam.: Chaloupky, Festunk a hajnovna Vršecký.

Noskov, ves, 26 d. 188 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožice ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. N. — V čas válek Husitských uvodí se Mrakeš a Petřík z N-a. K Vožici příslušel N. nepochybně již v 16. století.

Notolice viz Netolice.

Nouměř (*Nohomiřen*), ves, 25 d. 151 ob. něm. kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. N., pol. obc. Kvíčovice, far. Holišov; $^1/_4$ hod. vých. dv. popl. Trubce či Trubice.

Neuměřice, pův. Neumiřice, ves, 71 d. 503 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Zvoleněves; dv. popl., kam. uhelné doly. — Od biskupa Daniela dány jsou N. Praemonstrátkám Doksanským. V též asi době

koupili zde Johanité od vládyky Ljuba jedno popluží role s lesem a zahradou za 28 hřiven stříbra. Cís. Sigmund zapsal N., křižovníkův matky Boží z Malé strany Václavovi Cardovi. Okolo r. 1540 narozen zde o školství v Čechách velezasloužilý rektor university Pražské, Martin Bacháček; † 16. ún. 1612.

Nouslužice viz Neuslužice.

Noutomice, pův. Neutomice, far. ves, 22 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Statívnice, pošt. Středokluky, arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. Friderika Dlouhoveská z Dlouhé vsi, 1774 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. opodál na návrší v nynější podobě z r. 1694 uvádí se co taký již r. 1384, škola; Nový a Dolský mlýn, oba o samotě. — N. patřily v nejstarší době ku stolu královskému; r. 1045 daroval kníže Břetislav I. půl vsi N-c. klášteru Břevnovskému; r. 1224 svolil král Přemysl v přesazení lidí klášterních se vsi N-c na zemi klášterní při té vsi. R. 1228 jmenují se též mezi statky kláštera Svatojirského.

Nouze, Nousov (*Neujahrsdorf*), ves, 83 d. 212 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Litice, far. Dubenec, býv. dom. Žireč; mlýn. — Dědina tato povstala 1776 emfyteutováním dvora Litického.

Nouze (?) viz Nová ves.

Nouze viz Bělice.

Nouzín, sam. u Městce (okr. Nové Město nad Metují).

Nouzov, ves, 38 d. 221 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Chotěšov, býv. dom. Dymokury; opodál Nouzovek, č. Nouzov malý a dv. popl. Slavíkov.

Nouzov a Lis, 5 d. 21 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. Vacíkov, pol. obc. Leletice, far. Bubovice, býv. dom. Tochovice.

Nouzov, Újezdec (*Nousowa*), druhdy zvláštní statek, nyní ves, 43 d. 343 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Senomaty, býv. dom. Kolešovice.

Nouzov viz Liblice.

Nouzov viz Lomnice.

Nouzov, sam. u Sedlčanek.

Nouzov viz Nouze.

Nouzov viz Kruh.

Nouzov viz Dobré pole.

Nouzov, sam. u Nesměn (okr. Kouřím.).

Nouzov viz Semily.

Nouzov, popisuje se při Unhošti.

Nouzov, sam. u Točné.

Nouzov horní a dolní viz Velyně.

Nouzov malý, Nouzovek viz Nouzov.

Nová, sam. příslušící do kat. i pol. obc. Heřman. Městce.

Nová Boubská (*Neubusk*), popisuje se při Ferchenhaidu.

Nová Domamyšle viz Domamyšle.

Nova hospoda (?) (*Grünhof*), ves emfyteutováním někdejšího dvora řeč. Grünhof povstalá, 28 d. 189 ob. čes., kr. i okr. Pls. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Ojprnice, býv. dom. Křimice (2 d. k Plzni).

Nová hospoda (*Neuwirthshaus*), popisuje se při Sedlci (far. sv. Jan. pod skalou).

Nová hospoda, popisuje se u Jiren (okr. Brandýs n. L.).

Nová hospoda viz Lhota lékařova.

Nová hospoda viz Plumberg.

Nová hospoda viz Radouňka (okr. Jindř. Hradec.).

Nová hospoda, popisuje se při Kostelci u Křížku.

Nová hospoda viz Rozpoutí.

Nová hospoda viz městys Nové dvory (okr. Kut. Hor.).

Nová hospoda popisuje se při Újezdě (okr. Nová Paká).

Nová hospoda viz Nevřeň.

Nová hospoda viz Čečkovice.

Nová hospoda viz Ostrov (okr. Tachov.).

Nová hospoda viz Deštnice.

Nová huť (*Glashütte*), ves, 11 d. 114 ob. čes.?, kr. Čás., ohr. Přibyslav (3 hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Vojnův městec.

Novák viz Střítež (u Červené Řečice).

Novákovice, ves, 20 d. 134 ob. čes., kr. Pls., okr., far. a býv. dom. Klatovy ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N.; sam. na hrázi. — N. náležely dle listiny Anežčiny asi z r. 1228 klášteru Svatojirskému na hradě Pražském, jsou však později s Horkami a Beňovicemi (Beňov?) od Přemysla Otakara II. klášteru odcizeny a s Klatovy spojeny.

u Nováků viz Boudy.

u Nováků viz Dehnice.

Nová louka viz Lažiště (okr. Mirovic.).

Nová louka viz Bohdaneč.

Nová pec viz Nenofen.

Nová studnice (*Neubrunn*), ves, 16 d. 85 ob. čes., kr. Praž., okr. Stračec. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hradečno, far. a býv. dom. Smečno. — N. st. založena r. 1726 od hr. Adolfa Bernarda z Martinic.

Nová ves také N. v. na Vísce (*Neudorf*), ves při silnici do Kuř. vod, 78 d. 490 ob. něm., kr. Boles, okr. a far. Bělá ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. N. v., býv. dom. Vísk a (4 d. k býv. panství Bělé a 1 d. k městu Bělé). Sam. Dürrholz, myslivna.

Nová ves (*Neudorf*), ves na několika potůčkách, 128 d. 761 ob. něm., kr. Boles.

okr. Jablonec (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. a býv. dom. Smržovka; brusírny na sklo.

Nová ves (*Neudorf*), ves blíž předešlé, 41 d. 264 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonec, kat. obc. Vrchoslavice, pol. obc. Kokonín, býv. dom. Malá Skála. Ves tato také „Nieder-Neudorf“ zvaná tvoří vlastně s předešlou vesnicí jednu ves.

Nová ves také N. v. u Bakova (*Neudorf bei Bakow*), ves na Bělé, 30 d. 235 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Malá Bělá, far Bakov. Opodál Klokočka, lázně.

Nová ves též N. v. u Branžeže (*Neudorf bei B.*), ves, 39 d. 227 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Branžež, far. Boseň.

Nová ves (*Neudorf*), ves při silnici do Jičína, 10 d. 56 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Plchovky, far. Újezd, býv. dom. Skály a Turnov. Opodál dv. popl. Valdštein a Kyselov, pak ovince Končín a Vystrkalov.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 20 d. 105 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Střížov, býv. dom. Třeboň. Opodál se dobývá železná ruda. Sam. Zajíček.

Nová ves (*Neudorf*), ves na malém potoku a mezi dvěma rybníky, 37 d. 376 ob. čes., kr. Buděj., okr. Chvalšin (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Brlohy, býv. dom. Krumlov. Opodál 2 hajnovny.

Nová ves (*Schönborn*), ves teprv r. 1804 na gruntech dominikálních založená, 39 d. 278 ob. něm.-čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Malíkov německý, far. Pěna horní. Opodál hajnovna.

Nová ves (*Köstlersdorf*), ves, 58 d. 464 ob. něm., kr. Buděj., okr. Třeboň (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Rotschachen v Rakousích, býv. dom. Chlumec. Ves tato založena roku 1791 a pojmenována tak dle tehdejšího ředitele Kösslera. Opodál sam. Stará huť sklenná.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 29 d. 218 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Vlkaneč, býv. dom. Jeníkov. Opodál dv. popl.

Nová ves (*Neuesdorf*), statek (dle práv. přiřknutí z roku 1846 za 114.000 zl. stř. a far. ves při silnici, 109 d. 767 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Chotěboř (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. N. v., diéc. Král., Hrad., vik. Čáslav., patr. p. Berger, 1060 osadníků; far. kostel sv. Jana Nep. z r. 1819 s oltář. obrazem sv. Jana Nep. od. čes. malíře Karla Javůrka, zámek s kaplí, škola, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn. — Počátkem 18. stol. náležela N. v. sv. p. Albrechtu Kapounovi, r. 1746 sv. p. Frant. Vác. Haugvicovi z Biskupic r. 1756 p. Haymerlovi, r. 1755 dvor. radovi Janu z Mühlensdorfu a r. 1789 Václ. Exnerovi, který statek ten r. 1798 svob. p. Frant. de Fin prodal. Od r. 1835 náleží p. Bergerům.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 55 d. 505 ob. čes.? kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sobinov, far. Sopoty, býv. dom. Polná.

Nová ves (*Neudorf*), far. ves na úpatí Bedřichova vrchu, opodál železné dráhy při silnici, 75 d. 592 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. v., arcidiéc. Praž., vik. Kolín, patr. Fr. z Horskýsfeldu, 1298 osadníků, pošt. Pláňany a Kolín; far. kostel sv. Václava z našeho stol., gotické presbyterium pochází však z prastaré doby a jest zbytek někdejšího starobylého kostela, jejž prý Pražský biskup Jaromír u přítomnosti svého bratra Vratislava I. okolo r. 1068 vysvětil, škola. Sam. Klavary, mlýn na Labi (náleževáí k dom. Cerhenic.). — Ve 13. a 14. stol. náležela ves tato klášteru Sedleckému. R. 1437 dostala se k panství Kolínskému, dána jsouc od cís. Sigmurda knězi Bedřichovi ze Strážnice, držiteli panství Kolínského. R. 1843 lehla celá popelem.

Nová ves (*Neudorf*), ves, založ. r. 1701, 41 d. 258 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Svojšice. Sam. Benátky.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 16. d. 94 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Královice dol. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Hněvkovice. Zde se dobývá železná ruda.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 26 d. 172 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dol. (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Košetice. Ves tato povstala okolo r. 1791 emfyteuováním někdejších dv. popl. řeč. Suchomast a Obora. Sam. hajnovna, vinopalna a Obora (n. dv. p.).

Nová ves (*Neudorf*), statek s panstvím Světelským spojený a ves na levém břehu Sázavy, 62 d. 451 ob. čes., kr. Čas., okr. Ledeč (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Světlá; vinopalna, dv. popl. Sam. Řetkovice dv. popl. a myslivna; mlýn. N. v. byla někdy zvláštním statkem náleževším r. 1760 Frant. Vác. Haugvicovi, od něhož ji koupili hr. z Thunů. Od těchto nabyl ji trhem hr. Leopold Krakovský z Kolovrat a spojil ji s panstvím Světelským.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 30 d. 207 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhlíř. Janovice (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Staňkovice, býv. dom. Rataje. Ves tato založena r. 1793 na gruntech někdy vrchnostenských.

Nová ves (*Neudorf*), far. ves, 172 d. 1510 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a pošt. Bečov (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. N. v., aridiéc. Praž., vik. Toužím, patr. vévoda Beaufort-Spontini, 1634 osadníků; lokál. kostel nejsv. Trojice z l. 1702—1709, škola, mlýn, opodál někdejší doly na cín a 5 kyselek, z nichž prý má jedna skoro tytéž vlastnosti co pramen křížový v Marianských lázních. — Obyvatelé vedou silný obchod s plátny a s chmelem, jejž nejvíce vyvážejí do Bavor.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 37 d. 235 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Čelivo. Opodál lázně řeč. Constantins-Bad s hostincem. Voda zdejší rovná prý se pramenu Ambrožovu a Karolinina v Marianských lázních.

Nová ves (*Neudorf*), far. ves, 88 d. 890 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Přimda (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., býv. dom. Dvory, arcidiéc. Praž., vik. Bor, 1275 osadníků; far. kostel sv. Leonarda, škola, hajnovna. Sam. Mühlhäusel, 2 mlýny; Alte Glashütte; dv. popl.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 30 d. 275 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Klinghart, býv. dom. Cheb (1 d. ku komendě křižovnické v Chebě). Sam. Trappmühle a Frischenmühle.

Nová ves (*Neudorf*), ves v lesnaté krajině na levém břehu Tiché Orlice, 45 d. 311 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (4 1/2 hod. sev. vých.), kat. obc. N. v., pol. obc. Albrechtice, far. Týniště, býv. dom. Pardubice; myslivna, mlýn.

Nová ves (*Neudorf*), ves v údolí na potoku, 8 d. 52 ob. čes., kr. i okr. Chrudím (3 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. N. v., pol. obc. Chrasť, far. Skuč., býv. dom. Rosice.

Nová ves (*Neudorf*), ves při silnici do Poličky, 28 d. 175 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšle (1 3/4 hod. jiš.), kat. i pol. obc. Literbachy; dv. popl. Ves tato povstala emfyteutováním někdejšího dvora popl.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 40 d. 217 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl (3 hod. jih. záp.), kat. obe. N. v., pol. obc. Jarošov, far. Mladočov, býv. dom. Nový hrad.

Nová ves (*Neudorf*), ves mezi lesy, 17 d. 132 ob. čes., kr. Chrud., far. a býv. dom. Nasevrky (1/2 hod. jiš), kat. obc. N. v., pol. obc. Rohosna; mlýn.

Nová ves (*Neudorf*), ves na levem břehu Loučné a naproti vsi Zámrsku, 36 d. 214 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Zámrsk. Ves tato založena byla teprv okolo roku 1820.

Nová ves (*Neudorf*), ves na levém břehu Orlice, 10 d. 56 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2 1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Plchovky, far. Újezd, býv. dom. Choceň.

Nová ves (*Neudörfel*), ves mezi lesy, 18 d. 146 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnic. (1 1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Ponikle; mlýn, železná ruda.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 26 d. 147 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. N. v., far. Chotěšice, býv. dom. Dymokury.

Nová ves (*Neudorf*), far. ves v údolí u potoka Popelky, 230 d. 1455 ob. čes., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Lomnice (1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. N. v., diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. náb. fond, 2972 osadníků; far. kostel sv. Prokopa uvádí se již v předhusitské době, škola. — Mimo rolnictví a některá řemesla hledí si obyvatelé tkalcovství a předení vlny a bavlny.

Nová ves (*Neudorf*), ves v údolí na potoku, 95 d. 602 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Vrchlabí (1 3/4 hod. severo-západně), kat. obc. N. v., pol. obc. a far. Schwarzenthál. Do kat. obce Nové vsi náležejí ještě následující buď po různu buď v skupeninách ležící obydlí, která se zahrnují též pod názvem „Vrchlabský III. díl horní" a sice: Bergbauden 1 d. 11 ob., Böhmwiesbauden 6 d. 31 ob., Böhmischbauden 4 d. 21 ob., Dumlichbaude 1 d. 5 ob., Fuchsbergbauden 4 d. 35 ob., Schneiderhaus 1 d. 7 ob., městys Schwarzenthal 64 d. 511 ob., Spiegelbauden 5 d. 22 ob. a Töpferhäuser 4 d. 26 ob. — Obyvatelé míst zdejmenovaných jsou veskrz němci.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 44 d. 270 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vojenice, far. Voděrady, býv. dom. Častolovice (5 d. k dom. Opočno).

Nová ves (*Neudorf*), ves, 13 d. 86 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1 3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. Hraštice, far. Skuhrov, býv. dom. Solnice.

Nová ves (*Neudorf*), ves v údolí, kolem lesy obklíčená, 49 d. 296 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dym. Rychnov (3 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Kunštat.

Nová ves (*Neudörfel*), ves, 65 d. po různu, 375 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a

far. Volfartice, býv. dom. Palič. Sam. Buschmühle. — Obyvatelé živí se na-svíce řezáním skla a zhotovováním skelných kuliček.

Nová ves (*Neudorf*), ves na výšině, 42 d. 294 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Bělá.

Nová ves, vska, 6 d. 29 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Týnec hořejší, far. Touchořiny, býv. dom. Zahořany.

Nová ves též N. v. u Plánu (*Neudörfel*), ves, 14 d. 84 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Babiny, far. Homoly, býv. dom. Březno veliké.

Nová ves, Nouze (?) (*Neudörfl*), ves, 8 d. 58 ob. něm., kr. Litom., okr. Štět. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mošnice, far. Tuhaň, býv. dom. Liběchov.

Nová ves (*Neudörfel*), ves opodál silnice do Bíliny, 21 d. 171 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplice (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Kladruby.

Nová ves, N. v. německá (*Deutsch-Neudörfel*), ves, 24 d. 149 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Všebořice, far. Skorotice, býv. dom. Březnice a Všebořice (9 d. k Chlumci a Předlic.). Opodál se dobývá hnědé uhlí.

Nová ves (*Neudörfl*), ves, 22 d. 194 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Svadov, býv. dom. Střekov.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 40 d. 301 ob. čes., kr. Pís., okr. Horaždovice (2¾ hod. sev.), kat. obc. N. v., pol. obc. a býv. dom. Chanovice (1 d. k dom. Oselec.), far. Kotouň; cihelna.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 21 d. 170 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Čížová, býv. dom. Drhovle.

Nová ves (*Neudorf*), vska, 6 d. 43 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Miloňovice, far. Jinín, býv. dom. Vlach. Březí.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 30 d. 238 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. N. v., pol. obc. Krče, far. Protivín býv. dom. Libějice. Sam. Medenice 7 d., v Pařezí 4 d., a Zelendárka 4 d.; myslivna.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 41 d. 301 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Dobrž, býv. dom. Žichovice (1 d. k dom. Němčic).

Nová ves (*Neudorf*), ves na levém břehu potoka Kakova, 30 d. 225 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepom. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Nepomuk, býv. dom. Zelená hora.

Nová ves (*Neudorf*), ves při silnici do Bavor, 31 d. 221 ob. čes., kr. Pls., okr. Nov. Kdyně (2 hod. vých.), kat. i pol. obc, býv. dom. a far. Dlažov. Opodál rasovna.

Nová ves (*Neudorf*), ves na malém potoku, 50 d. 356 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nov. Kdyně (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. N. v., býv. dom. Kouty a Trhanov. Opodál mlýn.

Nová ves, Babice, Ochoz (*Neudorf*), ves, 37 d. 279 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2 hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. a far. Kbely, býv. dom. Červ. Poříčí.

Nová ves (*Neudorf*), vska, 6 d. 64 ob. čes., kr. Pls., okr. Přestic. (2¼ hod. již.?), kat. i pol. obc. Vlčí, far. Kbely, býv. dom. Lužany.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 13 d. 76 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Dobřany, býv. dom. Chotěšov.

Nová ves (*Neudorf*), ves na malém potoku, 33 d. 157 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Kostelec. n. L.

Nová ves (*Neudorf*), ves při Vídeňské silnici (126,28 pařížs. sáhů nad mořem), 25 d. 220 ob. čes., kr. Praž., okr. Český Brod (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Tukleky, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Nová ves (*Neudorf*), ves na Senečnickém potoku, 81 d. 514 ob. čes., kr. Praž. okr. a býv. dom. Dobříš (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Mníšek. — N. v. jmenuje se v listině od r. 1304 mezi statky kláštera Zbraslavského.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 11 d. 101 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (3¼ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Pyšely.

Nová ves (*Neudorf*), vska, 6 d. 48 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakov. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Rousinov, býv. dom. Slabce a Zhoř.

-**Nova ves** (*Neudorf*), 3 d. 26 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Řeporyje, far. Ořechov, býv. dom. Tuchoměřice (1 d. k Jinonicům).

Nová ves, dříve Nové Hradečno (*Neudorf, Neu Hradečna*), ves, 20 d. 123 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hradečno, far. a býv. dom. Smečno. — Ves tato náležela někdy k statku Malikovickému, s nímž se též k Smečnu dostala.

Nová ves (*Neudorf*), ves na Litoměřickém potoku, 46 d. 297 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Vepřek, býv. dom. Roudnice; mlýn. Někdejší tvrz, pak dv. popl. s dvory kmetcími a vším příslušen-

stvím držel roku 1459 Jan z Roudnice a Nové vsi.

Nová ves (*Neudorf*), ves na Červeném potoku, 32 d. 316 ob. čes., kr. Prač., okr. a býv. dom. Zbiroh ($2^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zaječov, far. sv. Benigna (Ostrov).

Nová ves (*Neudorf*), ves v novější teprv době založená, 12 d. 113 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyň. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Blatce, far. Sudoměřice; mlýn. Sam. Německý dvůr, dv. popl. a Blatecký hájný, hajnovna.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 37 d. 342 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Popovice, býv. dom. Tloskov, dv. popl., mlýn. Opodál ovčín. N. v. jmenuje se mezi zbožím, které sobě Jan Holický ze Šternberka na Leštnë a Čes. Šternberce r. 1542 v obnovené desky zemské vložiti dal.

Nová ves (*Neudorf*), far. ves na malém potoku, 23 d. 153 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Mladá Vožice ($1^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Zhoř, diéc. Budéj., vik. Jistebnic., patr. hr. Khüenburk, 2123 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny, založený od ryt. Těmínů z Těmic, uvádí se již v předhusitské době, škola, mlýn. V kostele jsou zdařilé náhrobky Bohuslava Témína z Témic, kolatora tohoto kostela († 1597) a Kateřiny Těmínové z Říčan a na Těmicích († 1580), jakož i vícero náhrobních kamenů rozličných staročeských rodin rytířských, které v osadě zdejší zboží svá měly. — N. v. náležela druhdy k zboží Témickému. R. 1692 koupil Témice a N. v. od sv. pí. Sabiny Sweertsové z Reissu hr. Ferdinand z Kühenburka a přivtělil oboje k panství Mlado-Vožickému.

Nová ves (*Neudorf*), ves při Táborské silnici, 22 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr. býv. dom., pol. obc. a far. Kamenice ($^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. N. v. — Za dob zřízení patrim. náleželo 5 d. k městu Kamenici.

Nová ves, též Perkule či Drach (*Neudorf*), ves, 21 d. 161 ob. čes., kr. Táb., okr. Milev. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Chyška malá.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 14 d. 106 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($2^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Lešany, far. Netvořice.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 22 d. 133 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. Důl, far. Pošna, býv. dom. Proseč a Pošna (1 d. k dom. Pacov.).

Nová ves (*Neudorf*), ves, 15 d. 111 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Střítež u Kamenice, far. a býv. dom. Božejov. Sam. dv. popl., myslivna.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 19 d. 142 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Nalžejovice, far. Chlum. Sam. na Pazdernách.

Nová ves (*Neudorf*), ves při silnici 15 d. 82 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav, ($1^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. obc. N. v., pol. obc. Mezné, far. Budislav, býv. dom. Dirné.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 37 d. 375 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. N. v., pol. obc. Turovec, far. a býv. dom. Chýnov.

Nová ves (*Neudorf*), rozsáhlá ves při Lipské silnici, 137 d. 1102 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Bastianperk ($^{1}/_{2}$ hod jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., býv. dom. Schönlinde; fil. kostel Nanebevzetí P. M., škola, 8 mlýnů.

Nová ves (*Neudorf*), ves na potoku, 50 d. 259 ob něm., kr. Žat., okr. Duchcov ($^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. N. v., pol. obc., far. a býv. dom. Osek; dv. popl.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 53 d. 398 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Děkov, býv. dom. Kolešovice.

Nová ves (*Neu-Wallisdorf*), ves, 39 d. 380 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenice ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zdeslav, far. Chmelištná, býv. dom. Libyně (1 d. k dom. Libořic.). — Ves tato založena r. 1780 od hr. Štěpána Oliviera z Wallis.

Nová ves, jinak N. v. v horách (*Gebirgs-Neudorf*, *Rottendorf*), far. ves v Rudohoří, na malém potoku, 133 d. 885 ob. něm., kr. Žat., okr. Kateřinohor. ($^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. N. v., býv. dom. Eisenberk a Novosedly, diéc. Litom., vik. Most., patr. kn. Lobkovic, 1745 osadníků, pošt. Jirkov (Borek); far. kostel sv. Michala vystavený r. 1782, na místě dřívějšího původně protestantského nákladem kn. Ferd. Lobkovice, škola, mlýn. Mimo rolnictví hledí si obyvatelé pěstování lnu a vedou též obchod s dřívím.

Nová ves (*Neudorf*), ves opodál Vinařického potoku, 38 d. 277 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun (2 hod. již.), kat. obc. N. v., pol. obc. a far. Smolnice, býv. dom. Toužetín; dv. popl., myslivna, rasovna. Na blízké výšině spatřují se zbytky starých zdí.

Nová ves (*Neudorf*), ves, 20 d. 108 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. N. v., pol. obc. Vrbička, far. a býv. dom. Valeč. Opodál ovinec Vořka.

Nová ves, sam. příslušící do kat. obce Babice velké (okr. Nechanic.).

Nová ves viz Brtva (okr. Opočno).

Nová ves viz Jíterní ves.

Nová ves viz Ostré (okr. Král. Dvůr).

Nová ves viz Nový dvůr (okr. Karlín).

Nová ves viz Nový dvůr (okr. Hořovic).

Nová ves viz Temešvár (okr. Pís.).

Nová ves viz Trstenice.

Nová ves viz Valteřice (okr. Lanškroun).

Nová ves u Bákova viz Nová ves (okr. Mnich. Hradišt.)

Nová ves u Branžeže viz Nová ves (okr. Mnich. Hradišt).

Nová ves dlouhá viz Dlouhá ves nová.

Nová ves dolní (*Nieder-Neudorf*), ves na Javorce, 48 d. 325 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v. d., far. a býv. dom. Bělohrad; mlýn. Opodál Dolní dvůr (*Niederhof*), dv. popl.

Nová ves horní (*Ober-Neudorf*), ves na Javorce, 106 d. 743 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v. h., far. a býv. dom. Bělohrad, dv. popl., mlýn. — Zde stála někdy tvrz Koštofrank.

Nová ves prostřední (*Mittel-Neudorf*), ves na Javorce blíž obou předešlých, 42 d. 260 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká, kat. i pol. obc. N. v. p., far. a býv. dom. Bělohrad.

Nová ves Chříbská viz Chříbská nová ves.

Nová véska (*Neudörfel*), ves, 29 d. 217 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. v., far. Louchov. — N. v. povstala emfyteutováním někdejšího dvora popl. řeč. Buschhof.

Nová véska (*Neudörfel*), ves na Saském pomezí, 46 d. 216 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. Lobdov.

Nová vesnička (*Neuhäusel o. Neudörfel*), vska, 4 d. 30 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Soběnice, far. Býčkovice, býv. dom. Újezd veliký.

Nová viska (*Neudörfel*), ves, 12 d. 76 ob. nem., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Žernovník, far. Jamné dolní.

Nová viska (*Neudörfel*), ves, 14 d. 84 ob něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Tašovice, far. Zalmanov, býv. dom. Kysibel.

Nová viska (*Neudörfel*), vska, 7 d. 47 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Jiřečné, far. Petrovice; dv. popl. Nový dvůr.

na Nové, sam. popsaná při Černožicích.

Nové domy (*Neuhäusel*), far. ves, 44 d. 452 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Přimda ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. N. d., býv. dom. Dvory, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. hr. Kolovrat Krakovský, 2980 osadníků; far. chrám Navštívení P. M. z roku 1808, škola.

Nové domy (*Neuhäuser*), vska v novější době založená, 10 d. (po různu) 62 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Vernířovice hořejší, býv. dom. Skály.

Nové dvory (*Neuhof*), panství (s Hetlinem a Třebešicí r. 1765 za 440.000 zl.) a městys při potoku, 104 d. 1053 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kut. Hor. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. d., diéc. Král. Hrad., vik. Kutná Hor., patr. hr. Chotek, 1765 osadníkův; far. chrám sv. Anny při někdejším klášteře dominikánském (založ. ok. r. 1695, zruš. r. 1784), zámek s kaplí sv. Martina z r. 1686, špitál, továrna na vyrábění cukru z buráku, pivovár, závod na vyráb. lihu, mlýn, dv. popl. a $^1/_4$ hod. jiš. Nová hospoda; na blízku též zámek Kačina (v. t.). Trhy výroční: 1. na obrácení sv. Pavla, 2. ve čtvrtek před sv. Duchem, 4. na sv. Annu, 5. v pond. před sv. Matoušem, 6. na sv. Šim. a Judu, 7. před sv. apošt. Tomášem; týdni trh každé úterý. — Krajina zdejší zakoupena asi r. 1278 od kláštera Sedleckého, který ji vymítil a N. d. zakládati počal. V rozbrójích Husitských octly se statky klášterní v rukou světských, načež N. d. s jiným ještě zbožím klášterním od cís. Sigmunda r. 1437 Hanušovi a Jindřichovi z Kolovrat zapsány jsou. Okolo r. 1552 nabyl jich koupí Hynek Martinický, jehož synové je r. 1569 Karlu z Žerotína na Chotusicích prodali. Sňatkem přešly pak v držení Kašpara Švihovského z Riesenburka, jehož dcera hraběnka Valdšteinová je ok. r. 1674 Max. hr. Kounicovi prodala, a ten r. 1677 Janu Kašparovi z Montani. Mezi l. 1679—1720 náležely N. d. Věžníkům, pak hr. Pachtovi a konečně Karlu Bathyany-mu, který panství Novodvorské roku 1774 nynějším držitelům hr. Chotkům z Chotkova a Vojnína prodal.

Nové dvory (*Neuhof*), ves v novější době založená, 28 d. 209 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. d., far. Šlapanov, býv. dom. Střítež; škola.

Nové dvory (*Neuhof*), ves, 38 d. 275 ob. čes., kr. Čás., okr. a fara Přibyslav (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. N. d., býv. dom. Polná; škola.

Nové dvory, 2 d. 40 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libaň., kat. i pol. obc. Psinice, býv. dom. Kopidlno (?)

Nové dvory také Xaverovice, ves v údolí, 17 d. 104 ob. čes., kr. Jič., okr., far.

a býv. dom. Lomnice ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Stružinec. Ves tato založena na gruntech někdejšího dvora popl. od hr. Xavera Morzina.

Nové dvory, Nový dvůr (*Neuhof*), ves při potoku, 43 d. 244 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. d., far. a býv. dom. Dokzany; kaple sv. Jana Kř.

Nové dvory (*Neuhof*), ves v planině, 10 d. 70 ob. čes., kr. Pls., okr. Horš. Týn (2 hod. jih. vých.), kat. obc. N. d., pol. obc. Močerady, far. Koloveč, býv. dom. Chuděnice; dv. popl., myslivna.

Nové dvory (*Neuhof*), ves, 29 d. 219 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. d., far. Hodušín.-N. d. byly prý ondy zvláštní statek, který jest po bitvě Bělohorské Dětřichovi Hozlauerovi v plen vzat.

Nové dvory (*Neuhof*), ves, 27 d. 252 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1$^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. N. d., pol. obc. Ředice, far. Jesenice, býv. dom. Chlumec; dvůr poplužný, někdy tvrz.

Nové dvory (*Neuhof*), ves, 15 d. 150 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Bezděčín, pol. obc. Křeč, fara a býv. dom. Hroby; opodál mlýn Podhora.

Nové dvory (*Neuhof*), ves, 17 d. 137 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1$^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Petrovice, far. Nová ves; dv. popl.

Nové dvory viz Lopřetice.

Nové dvory viz Cetoraz.

Nové dvory, sam. u Rataj.

Nové dvory, někdy sam. u Hradčan na býv. dom. Radičském.

Nové dvory viz Nový dvůr.

Nové hamry (*Neuhammer*), far. ves na potoku, 195 d. 1396 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Neydek (1 hod. sev)., kat. i pol. obc. N. h., pošt. Neydek a Vary Karlovy, arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. náb. fond., 1834 osadníků; lok. chrám. sv. Jana Nep. z r. 1789, škola, dratárna, mlýn, zhotovování plechových lžic.

Nové Hrady (*Gratzen*), panství fideikom. (odhadnuto r. 1862 na 3,056.743 zl. 9 kr. r. m.) a starobylé okr. město, 160 d. 1471 ob. něm., kr. Buděj. (6$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. H., diéc. Buděj., vik. Novohrad., patr. hr. Buquoy, 5046 osadníků; far. chrám. sv. Petra a Pavla s klášterem servitským r. 1677 založeným; na věži zvon s letopisem 1422, škola; na záp. straně města starý zámek, někdejší to hrad, nepochybně od Rožmberkův vystavený; za městem nový zámek v moderním slohu z r. 1801 a znamenitý park anglický, radnice, pivovár, smíš. okr. úřad, bern. úřad (3. tř.), pošt. úř. s pošt. stanicí; sam.: městský mlýn řeč. Bürgermühle, panský dvůr Holzspar $^1/_2$ hod. vých., městský dvůr Nehammerhof $^3/_4$ hod. jih. vých. a Lechnerstall. Trhy výroční: 1. v pond. po Lätare, 2. na sv. Matouše, 3. v pond. po první ned. adv.; trhy na dobytek každé pondělí. — N. H. náležely původně jedné větvi Vítkovcův, kteří se odtud z N-ých-H-ů psali. Znám s nichtoliko Smil, který r. 1284, co purkrabí hradu Poděbradského, cisterciákům Vyšobrodským dovolil, že mohou bez překážky své potřeby skrze město N. H. voziti. Na počátku 14. věku byly N. H. majetkem pánů z Landšteina, od nichž r. 1359 hrad i město s jinými ještě statky pánům z Rožmberka prodány jsou. Těmto byly roku 1362 z manství propuštěny. R. 1425 jsou N. H. od Táborův útokem vzaty a vypáleny, při čemž mnoho znamenitých věcí na zmar přišlo; po druhé byly r. 1467 dobyty od Zdeňka z Šternberka. Po vymření Rožmberkův r. 1611 připadly N. H. Janovi Jiřímu z Švamberka, jemuž syn Petr následoval. Po kastrofě Bělohorské jsou tomuto odňaty a cís. vojevůdci Karlovi Bonaventurovi z Buquoy darovány, při jehož rodě panství Novohradské dosud trvá. Po čas 30leté války zakusili Novohradští mnohá příkoří; r. 1619 jest hrad od hr. Buquoy marně dobýván; r. 1620 jest město od Dampiera dobyto, vypáleno a obyvatelstvo krutě povražděno.

Nové hrady viz Nový hrad.

Nové městečko, Novoměstečko (*Neustadtl*), ves, 20? d. 253? ob. něm., kr. Pls., okr. Sušic. (1$^1/_2$ hod. již.), kat. obc. N. m., pol. obc. a býv. dom. Vatětice, fara sv. Mouric.

Nové město (*Neustadt*), hospoda se čtyrmi chalupami při Vídeňské silnici, 32 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Chocenice, far. Dobřichov, býv. dom. Cerhenice.

Nové město (*Neustadtl*) a dvůr Ostrov, ves, 53 d. 389 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Chlumec ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N. m.

Nové město (*Neustadt*), ves v Rudohoří, 36 d. 200 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. N. m., pol. obc. a far. Mikulov; zhotovování slaměného zboží. Při N-ém m-stě popisuje se částka vesnice Willersdorf.

Nové město, Hradiště nad Metuji (*Neustadt ob der Mettau*), panství fideikom. (r. 1827 v ceně 446.683 zl.) a starobylý

okr. město na pravém břehu Metuje, 292 d. 2088 ob. čes., kr. Král. Hrad. (5½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. m., diéc. Král. Hrad., vik. Opočenský, patr. kn. z Herberšteina, 6016 osadníkův; děk. chrám nejsv. Trojice založen zároveň s městem; na velkém oltáři obraz sv. Václava v pozadí se snémem u Dobeniny od Hellicha z r. 1853; cínová křtitelnice z r. 1548; hřbitovní kostel všech Svatých z r. 1560, kaple sv. Jana Nep. z r. 1736, klášter milosrdných bratří salož. r. 1692 Jakubem Arn. z Leslie, při něm kostel Narození P. M. z r. 1767, škola, smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okr. Opočen., Náchod. a Novoměst.), pošt. exped., bern. úř. (2. tř.), záložna, hospod. odbor. kr. Hrad., pivovár (6366 věder za 25.464 zl.), závod na vyráb. líhu, plátenictví (roč. na 6000 kusů plátna a poloplátna), štěpařství pěstuje se již od dávných dob. K N-ému m-stu konskribována jest Dupačka. Trhy výroční a na dobytek: 1. na sv. Anežku, 2. na sv. Jiří 3. na sv. Jana a Pav., 4. na povýšení sv. Kříže; týdní trh každou středu a sobotu — N. M. založeno r. 1501 od Jana z Kácova na Černčicích a protože hradbami a příkopy opevněno, nasváno N. M. Hradiště. Po smrti Jana z Kácova 1529 dostalo se N. M. Vojtěchovi z Pernšteina a potom 1534 Janu z Pernšteina a Helfenšteina, kterému jest pro účastenství ve spouře proti Ferdinandovi I. odňato a Štýrskému pánovi Volfgangovi ze Šternberka dáno. Při rodě tomto zůstalo panství Novoměstské až do bitvy Bělohorské, načež v plen vzato a r. 1628 Albrechtovi z Valdšteina prodáno, který je za panství Kopidlnské t. r. postoupil Magdaleně Trčkové z Lípy. Po savraždění Adama Trčky z Lípy v Chebě 25. ún. 1634 dáno N. M. od krále Ferdinanda II. Skotskému Valterovi z Leslie, jednomu z vražedlníkův Valdšteinových. R. 1638 bylo město od Švédův vydrancováno a vypáleno; r. 1793 rozkvetlo zde plátenictví. Po vymření hrabat z Leslie r. 1802 stal se fideikomisarním dědicem Jan kn. z Ditrichšteina, jehož rod zde až do vymření panoval. Nynější držitelkyní jest Teresie hraběnka z Herberšteina.

Nové Sedlo (*Neusattel*), statek (dle trhové smlouvy z r. 1829 za 106.000 zl. stř.) a far. ves na pravém břehu Ohře, 56 d. 367 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. S., diéc. Litom., vik. Žat., patr. ryt. z Schwarzenfeldu, 451 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice 1785 z nova vystavený, škola, zámek, dv. popl., mlýn, uhelné doly. — R. 1452 prodal Fremut z Krásného dvora tvrz a dvůr popl. N. S. Janovi řeč. Hora z Očedělic. V 17. stol. náleželo N. S. Strojetickým z Strojetic, jimž jest po bitvě Bělohorské odňato a r. 1623 svob. p. Christianovi z Potpuče prodáno. Marie Anna ovdovělá hr. Potpučová provdala se r. 1754 za Jana Frant. Kulhánka z Klaudenšteinu a Potupče, jichž syn Rudolf N. S. Dr. Pavlovi Klingerovi a ten 1802 Josefu Schreiterovi rytíři z Schwarzenfeldu prodal. Při posledně jmenovaném rodě trvá dosud statek N. S.

Nové sídlo (*Neusiedl*), ves, 72 d. 430 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Morašice. — N. s. založeno r. 1790.

Nové stavení viz Drušec.

Nové zámky (*Neuschloss*), ves na pravém břehu Labe, 22 d. 165 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostin. (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Debrné, pol. obc. a far. Olešnice dolní; zámek s příkopem a hradbami vystaven v první polovici 17. věku na místě staršího, knížetem Soběslavem I. prý založeného hradu, zámecká kaple sv. Jana Nep., dv. popl., mlýn.

Nové zámky viz Nový zámek.

Novinky viz Doubrava velká.

Novinský viz Dědek.

Noviny (*Neuland*), ves při Ještědském potoku, 82 d. 550 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Vartmberk; kaple, škola, mlýn s pilou, dv. popl.

Novohrady, ves, 60 d. 447 ob. čes., kr. Jič., okr. Královměst. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Velenice, far. Činoves. N. povstaly 1788 emfyteutováním dvora Velenického.

Novohradský, ves, 14 d. 165 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Nová ves, býv. dom. Dvory.

Novolesy, ves, 37 d. 253 ob. čes. (?), kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Král. Dvůr (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N.; škola. Zde se popisuje sam. Zaháj.

Novoměstečko viz Nové městečko.

Novoměstí viz Stráž (okr. Přimdský).

Novomlýnská hajnovna viz Sedlo (okr. Novobystřický).

Novořecká bašta (*Neubacher-Baschten*) viz Holičky.

Novosedlice viz Novosedly.

Novosedlice (*Ober-Sedlitz*), ves na úpatí pohoří, 25 d. 136 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Ústí n. L. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Střekov.

Novosedlky (*Nowosedl*), ves, 28 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr. Křivoklát (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., far. Slabec, býv.

dom. Hřebečníky. — **N.** jmenují se r. 1410 mezi zbožím ke Krakovci příslušícím.

Novosedly (*Neusattel*), ves, 22 d. 133 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota prašivá, far. Nákří.

Novosedly (*Neusiedl*), ves, 32 d. 217 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1 hod. jih. záp.), kat. obc. **N.**, pol. obc. Kladné, far. Kájov; sam.: Hamr, Rodlmühle a Böhmerl (továrna na sukna).

Novosedly (*Neusattel*), far. ves, 78 d. 893 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. **N.**, pošt. a býv. dom. Třeboň, diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. náb. fond, 1596 osadníků; starožitný far. chrám sv. Václava byl již r. 1384 farářem osazen; na velkém zvonu letopočet 1666, škola, sam.: Barta, Beránek, Bicek, Čuchna, Lapice, Pávek, Šírek, Sokolík, Sputův mlýn a Šticha.

Novosedly (*Nebosedl*), ves, 65 d. 420 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. **N.**, far. Močidlce, býv. dom. Chyše (11 dom. k Žlutic.); ¼ hod. vých. dv. popl. Víska (dom. Žlutic.). — **N.** jmenují se v době předhusitské mezi farními osadami.

Novosedly, Novosedlice (*Weisskirchlitz*), far. ves při potoku „Saubach", 36 d. 277 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Teplice (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. **N.**, diécese Litom., vik. Teplic., patr. kn. Klary-Aldringen, 3903 osadníkův; far. chrám sv. Valentina r. 1711 obnovený připomíná se co taký již ve 14. stol., škola, mlýn, hnědé uhlí. Blíž vesnice Luisina skála (Louisenfelsen) pro přírodozpytce v každém ohledu zajímavá, amerikanský mlýn r. 1841 a továrna na koberce.

Novosedly (*Neusattel*), ves při silnici, 25 d. 259 ob. čes., kr. i okr. Pís. (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. **N.**, pol. obc. Třešně, far. Záhoří dolní, býv. dom. Orlík (7 d. k dom. Drhovl.); v době předhusitské stával zde far. chrám.

Novosedly (*Neundorf*), panství fideikom. (s Eisenberkem r. 1752 za 640.000 zl.) a far. ves na Boreckém potoku, 81 d. 460 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Borek (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. **N.**, diéc. Litom., vik. Most., patr. kn. Lobkovic, 2642 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla měl svého faráře již r. 1384, škola, dv. popl., pivovár, 3 mlýny. — Statek **N.** náležel prý někdy pánům z Michalovic a na sklonku 16. věku Václavovi Horovi z Očedělic. Nynější držitelové kn. z Lobkovic byli v držení jeho již v čas bitvy Bělohorské.

Novosedly horní (*Ober-Neusattel*), veska, 10 d. 85 ob. čes., kr., okr. a býv. dom., kat. i pol. obc. Pís. (½ hod. sev. vých.), far. Záhoří; opodál myslivna.

Novostrašecí viz Strašecí.

Novoveská myslivna patří do kat. obc. Kolodějské (okr. Říčan.).

Novoveský dvůr viz Lasenice (okr. Jindř. Hradec.).

Nový, ves r. 1822 založená, 36 d. 208 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Běruničky, pol. obc. a far. Běrunice, býv. dom. Chlumec.

Nový, ves, 21 d. 122 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Záluží, far. Tuškov, býv. dom. Chotěšov. — Ves **N.** založena v novější teprv době.

Nový popisuje se u Krakovce.

Nový dvůr (*Neuhof o. Neudorf*), ves, 23 d. 162 ob. čes., kr. Bolesl., okr. Nimburk (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Oskořínek, far. Jeseník, býv. dom. Křinec. — R. 1490 uvodí se Zikmund z Chrastu a na Novém Dvoře.

Nový dvůr (*Neuhof*), osada při Chrudimské silnici 26 d. 186 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Podhořany, far. Turkovice; dv. popl., cihelna, hájnovna. — Osada tato jest konskribována k Podhořanům.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves v novější teprv době založená, 27 d. 141 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (½ hod. sev. záp.), kat i pol. obc., far. a býv. dom. Nová ves.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves na Karlovarské silnici, 16 d. 93 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Bochov (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Těšetice, býv. dom. Kysibel. Ves tato povstala emfiteutováním někdejšího dv. poplužného.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves, 17 d. 99 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vosnice, far. Staré sedlo (expositura Bernarticka), býv. dom. Bor.; dv. popl., myslivna.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves obklíčená vůkol lesy, 16 d. 124 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Tis, býv. dom. Chyše (1 d. k dom. Rabšteinu), zámek, sklárna, dv. popl.

Nový dvůr, též Suchý dvůr (*Neuhof*), ves, 12 d. 84 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Hořičky. Ves tato založena emfiteutováním někdejšího ovčína.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves na výšině, 22 d. 156 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Teplice, dolejší, far. Teplice hořejší. Ves tato založena r. 1797 na gruntech někdejšího dv. poplužného.

Nový dvůr (*Neuhof*), někdy dv. popl., nyní ves, 9 d. 55 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Ještětice, pol. obc. Kvasiny, far. a býv. dom. Solnice. Sam. Studánka, lázeň.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves při silnici do Budějovic, 22 d. 197 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Pís. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Semice, far. Putím; dv. popl., myslivna.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves, 28 d. 184 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N. dv., far. a býv. dom. Slapy. Samoty: Královka a Porostlín.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves, 17 d. 120 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. Chrášťany, far. Kněžoves, býv. dom. Olešná; dv. popl., hajnovna.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves, 12 d. 99 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Šanov, far. a býv. dom. Petrovice. Ves tato založena emfiteutováním dv. popl.

Nový dvůr (*Neuhof*), vska, 6 d. 65 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nov. Kdyně (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Kouty; dv. popl.

Nový dvůr (*Neuhof*), 6 d. 33 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol obc. Číhaní, far. Zdebořice, býv. dom. Teynec.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves v údolí na Mysliveckém potoku, 19 d. 139 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planice (2 hod. jih. vých.), kat. obc. N. d., pol. obc. a far. Myslivo; dv. popl., mlýn. Sam. Banič, Janda, Havlík a Činovec.

Nový dvůr (*Neuhof*), statek p. Třebického (r. 1854 za 48.500 zl. stř.) a vska 8 d. 93 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Lhota něm., pol. obc. Důl, far. Pošna; zámek, továrna na sukna; opodál mlýn a hajnovna. — N. d. náležel do r. 1815 k statku Proseč-Pošné.

Nový dvůr (*Neuhof*), ves na gruntech někdejšího dv. popl. založená, 26 d. 178 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (2¼ hod. již.), kat. obc. a far. Červ. Újezd, pol. obc. a býv. dom. Smilkov; 2 mlýny.

Nový dvůr (*Neuhof*), viz též Nová ves.

Nový dvůr (*Neuhof*), dv. popl. u Březiny (okr. Kamenic.).

Nový dvůr (*Neuhof*), dv. popl. u Brtví.

Nový dvůr (*Neuhof*), myslivna u Bržína.

Nový dvůr, dv. popl., popisuje se u Bzí (okr. Vltav. Týn.).

Nový dvůr, vinice u Citova (okr. Mělník).

Nový dvůr, též Činov viz Brodce (okr. Benátský).

Nový dvůr, dv. popl. u Černolic.

Nový dvůr, sam. u Dobré vody (okr. Tepel.).

Nový dvůr, sam. u Haklov. Dvorů (okr. Buděj.).

Nový dvůr, sam. u Jestřebic (okr. Dub.). Zde nar. 18. srpna 1818 čes. spisovatel a výtečný znalec literatury čes. Václav Nebeský.

Nový dvůr, hospoda a ovčín, popisují se u Klousova (okr. Chotěboř).

Nový dvůr, dv. popl. u Křákova (okr. Horš. Týn).

Nový dvůr, dv. popl. u Kyžlice (okr. Humpolec).

Nový dvůr viz Lány (okr. Strašec.).

Nový dvůr viz Laziště (okr. Mirovic.).

Nový dvůr (*Neuhof*), sam. u Lenešic (okr. Loun.).

Nový dvůr, dv. popl. viz Letiny.

Nový dvůr, dv. popl. u Pašovic.

Nový dvůr, statek s dv. popl. p. Václava Kratochvíla (r. 1860 za 80.000 zl. r. m.), popisuje se při Pavlovu.

Nový dvůr (*Neuhof*), dv. popl. u Plavska (okr. Jindř. Hradec.).

Nový dvůr, dv. popl. viz Proseč-Obořiště.

Nový dvůr, dv. popl. popisuje se u Radouňky (okr. Jindř. Hradec.).

Nový dvůr, sam. viz. Řebří (okr. Stříbr.).

Nový dvůr, sam. viz Řešín (okr. Bezdružice).

Nový dvůr, sam. viz Skytaly (okr. Podbořan.)

Nový dvůr, sam. viz Sloveč (okr. Král. Měst.).

Nový dvůr, popisuje se u Soběšic (okr. Uhl. Janovic.),

Nový dvůr, sam. viz Václavy (okr. Jesenický).

Nový dvůr sam. u Vlkýše (okr. Stříbr.).

Nový dvůr popisuje se u Volovky (okr. Nov. Měst.).

Nový dvůr, sam. blíž Zhoře (okr. Rakov.).

Nový dvůr, dv. popl. u Žďáru (okr. Doupovský).

Nový Hrad, (*Neuschloss*), panství allod. (r. 1826 za 161.928 zl. 28 kr. stř.) a ves far., 112 d. 770 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. N. h., diéc. Král. Hrad., vik. Skuč., patr. hr. Chamaré, 4585 osadníků, pošt. Vys. Mýto; far. kostel sv. Jakuba, jenž uvádí se již v předhusitské době, jest r. 1724 znovu vystaven, zámek z r. 1774 s kaplí sv. Aloisia, škola, sklenná huť (výroba tabulové sklo), pivovár, vinopalna, dv. popl. a 7 mlýnů. Sam. Dudichov. — N. H. nazván původně Boží dům a byl majetkem řádu něm. rytířů později nazván Podhradí. Nynější název obdr-

šel teprv po vystavení nového hradu r. 1774. — Během 15. stol. vládli zde Kostkové z Postupic, od r. 1559 Jan Žatecký z Veikerstorfu, jehož potomci pak nejaký čas v držení zboží zdejšího trvali. Na počátku 17. stol. náležel N. H. Anně z Lobkovic provdané za hraběte Pavla Trantsohna, jehož rod zde až do r. 1749 vládl. Od té doby náleží hr. Harbuvalům ze Chamaré. Starý hrad jest r. 1645 od Švédů vypálen; zbytků jeho použito co staviva k nynějšímu hradu.

Nový Hrad (*Neuschloss*), panství fideikom. se Zeměchy r. 1767 a 1769 za 280.000 zl. a 6000 zl.) a vska na výšině, 7 d. 89 ob. čes., kr. Žat., okr. Postoloprty (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Jimlín, pol. obc. a far. Opočno; zámek s kaplí sv. Josefa, dv. popl., myslivna, bažantnice 2 mlýny (větrní). — Starobylý zámek zdejší vystaven nepochybně od pánů z Kolovrat, kteří se odtud pak psali Novohradští z Kolovrat. R. 1471 a 1482 uvodí se Albrecht z Kolovrat na Novém Hradě a r. 1527 Jan a Purkhart z Kolovrat a N. H-ě. R. 1573 koupil zámek N. H. od Volfa z Kolovrat Jan st. z Lobkovic, jehož dědicovi Volfu st. z Vřesovic N. H. po bitvě Bělohorské skonfiskován a Volfovi Ilburkovi z Vřesovic prodán byl. Od toho koupil N. H. r. 1632 Jan z Aldringen a daroval jej klášteru prem. na Strahově. R. 1651 koupil N. H. Kristian Vilém, markr. Braniborský, r. 1670 hr. Gustav Adolf z Warrensbachu, r. 1715 Anna Barbora z Leweneggu a 1767 kn. Josef ze Švarcenberka, při jehož rodě posud trvá.

Nový Hrad, někdy hrad nad městečkem nyní vsí Uhřínovem (kr. Král. Hrad.), jehož zbytky posud se spatřují.

Nový Hrad, jiný název pro Wenselštein, někdejší to hrad Václava IV. (viz. Kunratice).

Nový Hradec (*Neu-Königgrätz*), městys v půvabném položení při silnici do Vys. Mýta, 218 d. 1877 ob. čes., kr., okr., býv. dom. a pošt. Král. Hrad. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. N. H., diéc. a vik. Král. Hradec. pstr. obecní výbor. Král. Hrad., 3536 osadníků; far. kostel sv. Antonína poust. z r. 1789 s oltářním obrazem od Jos. Kramolína, škola. Sam. U města Brna. Trhy: 1. v pond. po Janu Kř., 2. v pond. po sv. Ondřeji; týdní trh každé úterý. — N. H. založen r. 1766, kteréhož se tu usadili za příčinou stavění pevnosti Král. Hrad. někteří obyvatelé z někdejšího předměstí Mýtského.

Nový Hrádek viz Hrádek nový.

Nova Hvozdnice viz Hvozdnice.

Nový mlýn (*Neumühl*), vska na malé Jizeře, 5 d. 33 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (1 hod. vých.), kat. obc. Volšina, pol. obc. Proseč, far. Jablonec, býv. dom Svijany; mlýn.

Nový mlýn (*Neumühle*), 1 d. 8 ob. něm., kr. Plz., okr., far., kat. i pol. obc. Stod, býv. dom. Chotěšov.

Nový mlýn viz Dehnice.

Nový mlýn, též Panský mlýn, popisuje se u Dobešova (okr. Kamenice).

Nový mlýn viz Družec (okr. Unhošt.).

Nový mlýn viz Holín (okr. Zbraslav.).

Nový mlýn, sam., popisuje se při Kirchenbirku (okr. Falknov.).

Nový mlýn sam. u Mirošova (okr. Pelhřimov.).

Nový mlýn, viz Noutomice.

Nový mlýn, sam. u Pelhřimova.

Nový mlýn, sam. u Stříbra.

Nový mlýn popisuje se u Tajanova blíž Klatov.

Nový mlýn popisuje se při Unhošti.

Nový mlýn, sam. u Vidžína (okr. Tepel.).

Nový mlýnec viz Mlýnec nový.

Nový Mugl (*Neumugl*), ves, 24 d. 480 ob. něm., kr. Cheb., okr., pol. obc. a býv. dom. Kinžvart (2¼ hod. jih. záp.) kat. obc. N. M., far. Ottengrün v Bavořích; myslivna.

Nový svět (*Neuwelt*), ves, 352 víd. sáh. nad mořem, 89 d. 759 ob. něm., kr. Jič., okr. Rokytnic. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Harachov, býv. dom. Jilemnice; pošt. exped., zpěv. spolek, proslulá továrna na sklo (založ. r 1732 Josef. Müllerem), jejíž výrobky (duté, hlaťové, bílé a barevné sklo, pak rozličné šperky roč. as za 60.000 zl.) rozvážejí se až do Cařihradu, Paříže, Londýna a Nov. Yorku.

Nový svět viz Dvořáci Okrouhličtí.

Nový svět viz Lhota zálesní.

Nový svět, předměstí u Náchoda (viz tam).

Nový svět viz Onen svět.

Nový trh viz Všeruby.

Nový zámek (*Neuschloss*), panství fideikom. (dle práv. odhadu od 14. pros. 1824 s Lipou a Písečnou za 899.859 zl. 12⁴⁷/₄₈ kr. stř. a 5693 zl. 26 kr. stř.) a velkolepý zámek s rozsáhlými vkusně upravenými sady 1 hod. již od Čes. Lípy, popisuje se při Neugarten (viz tam). — Panství N. z. náleželo od 16. stol. až do Bělohorské bitvy mocným tehdá Wartenberkům, kteří také nynější zámek (na zboží původně Rybnovském) l. 1560—1570 vystavěli. R. 1622 prodán N. z. Vác. Euseb. Albrechtovi z Valdšteina za 154.528 kop. gr. miš.; rok na to však navrácen opět rodu Vartenberskému. Po násilné smrti Otty Jindř. z Vartenberka (1626), jimiž starožitný rod

ten v Čechách vymřel, připadl N. z. Albrechtovi z Valdšteina. Z hojných jeho statků ponechán toliko N. z. pozůstalé po něm vdově Isabele z Harachu, jejíž dcera podavši ruku Rudolfovi svob. pánu z Kounic přinesla mu za věno N. z. Při rodě jeho, od r. 1704 hraběcím, zůstalo panství Novozámecké až na naši dobu. Na panství tomto zachovalo se něco starých již za Karla IV. od pánů z Dubé založených rybníků (dohromady 500 jit.) mezi nimiž „Panský“ velikostí svou (300 j.), polohou, úpravou, jakož i původem slyne.

Nový zámek viz Nepokojnice.

Nučice, ves, 62 d. 432 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Konojedy. — N. sloužely již r. 1626 k panství Kosteleckému.

Nučice, ves při Radotínském potoku, 90 d. 381 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. a býv. dom. Tachlovice; zdejší železná ruda chová přes 50% železa. — Vesnice tato darována od Břetislava I. klášteru Ostrovskému s osadníky nájemnými. Co příslušenství Tachlovic připomínají se N. již r. 1688.

Nučice, mlýn blíž Rabšteina.

Nučnice, Nučice (*Gross-N.*), ves na pravém břehu Labe, 46 d. 246 ob. čes. něm., kr. i okr. Litom. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Křešice, býv. dom. Liběšice; chmelařství a vinařství. — Starobylá tato osada připomíná se již r. 1057, kdež dán kostelu Litoměřickému jeden poddaný. R. 1465 daroval Vác. Carda z Petrovic dědictví své v N. mistrům a žákům kolleje v Nazaretu ve Větším městě Pražském.

Nučničky (*Klein-Nučnic*), ves na levém břehu Ohře, 28 d. 173 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Libotěnice, býv. dom. Doksany. — N. jsou ve válkách husitských od kláštera Doksanského odloučeny a od cís. Sigmunda roku 1436 městu Litoměřickému zapsány.

Nudvojovice, Nudvojevice, Nudvovice, ves na pravém břehu Jizery, 12 d. 103 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Modřišice, býv. dom. Turnov a Skály; fil. kostelík sv. Jana Kř. slohu romanského z doby přechodní byl r. 1384 farním; v něm jest starožitný zavírací oltář. — K r. 1392 uvodí se co patron zdejšího kostela panoše Václav řeč. Šindel z N-c.

Nupaky, ves, 15 d. 140 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Benice, far. Čestlice, dýv. dom. Uhříněves. — Král Václav zapsal r. 1419 na N-ách a Nedvězí 200 kop gr. Litmířovi ze Lhoty a Alžbětě manželce jeho. Od cís. Sigmunda postoupeny jsou N., ves kanovnictví Vyšehradského, r. 1436 Janovi ze Suché; r. 1451 zapsal Štěpán z Novosedel na tvrzi a dv. popl. v N-ích 125 kop gr. věna manželce své Ludmile. Po bitvě Bělohorské jsou N. od král. komory Karlu kn. z Lichtenšteina prodány a panství Uhříněveskému přivtěleny.

Nusle, pův. Neosvětely, pak Neosely, statek p. Procházky (s Vršovicemi a Podolem dle trh. smlouvy od r. 1857 za 320.000 zl. stř.) a ves při Botickém potoku, 63 d. 882 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1 hod. již.), kat. i pol. obc. N., far. Michle; zámek s parkem, pivovár, dv. popl. mlýn $^1/_8$ hod. sev. kaple sv. Anny z r. 1769 a $^1/_4$ hod. jih. vých. dv. popl. Reitknechtka. — První zmínka o N-ích děje se k r. 1088. Od Břetislava II. darovány v N-ích děkanství Vyšehradskému, některé zahrady s dvěma paroby. Okolo r. 1250 náležela částka vesnice k stolu královskému. Každoročně odbývá se zde v úterý po velikonoci národní slavnost „fidlovačka“.

Nussdörfel, vska, 5 d. 40 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan., kat. i pol. obc. a far. Hodňov (1 hod.), býv. dom. Krumlov.

Nutaj, sam. blíž Terešova (okr. Zbiroh).

Nutice, Mutice, ves při potoku, který se na blízku prýští, 28. d. 256 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Podolí, býv. dom. Heřmanův městec; váp. lomy. — N. držel na začátku 16. věku Jan Zaječický z Kunšího, který je r. 1518 prodal Mikulášovi Trčkovi z Lípy na Lichtenburce. Na sklonku téhož století spojeny byly s panstvím Stolanským.

Nuzdly, Nuzbely, ves při potoku, 17 d. 126 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kozmice, far. Hroby, býv. dom. Radenín a Hroby (4 d. býv. dom. Chýnov). — Dle far. pamětní knihy byly N. někdy městysem.

Nuzerov (*Nuserau*), ves na levé straně Otavy, 16 d. 114 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Krušec, far. sv. Mouric, býv. dom. Dlouhá ves; $^1/_2$ hod. sev. sam. Páteček.

Nuzice, ves, 39 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Bechyň. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. N.; $^1/_4$ hod. vzdálí mysliv. a $^1/_2$ hod. vzdálí na Lužnici Červený mlýn. — R. 1268 postoupil biskup Jan III. králi Otakarovi vesnice N-c ke statkům Vltavotýnským přináležející.

Nuzín, Nazýno, ves, 25 d. 145 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyň. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. N., pol. obc. Zechovice, far. Čestice.

Nuzov, 14 d. 107 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Pís. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Paseka, far. Myšenec.

Nykoly viz Mikuly.

Nynéchov viz Niněchov.

Nymburk, Nimburk, král. okr. město na pravém břehu Labe, hradbami a dvěma příkopy obehnané, 849 d. 3021 ob. čes., kr. Boles. ($3^1/_4$ m. jich. vých.), kat. i pol. obc. N., diéc. Litom., vik. N-ský, patr. městské zastupitelstvo, 4288 osadníkův; děk. chrám sv. Jiljí, cihlová to stavba gotická o třech lodích, vyvedena mezi l. 1282—1305; zrušený chrám P. M. růžencové asi z počátku 14. stol.; jehož r. 1860 obnovené presbyterium za kapli pro školní mládež, loď pak za skladiště slouží; vedle budovy té r. 1775 zrušený klášter dominikánský; na hřbitově kostelík sv. Jiří s obrazem sv. Vojtěcha od Vác. Kramolína vystav. r. 1569; as $^1/_4$ hod. vých. kaple sv. Jana Křt. (oltářní obraz od Hellicha?), na jejímž místě prý v době předhusitské kostel a špitál křižovníkův Zderazských stál; radnice pův. r. 1526 v slohu renaisančním zbudována, a po ohni r. 1838 v l. 1840 a 41 obnovena, čímž starobylý její ráz setřen; hl. škola, záložna, zpěv. spolek, smíš. okr. úřad, notar., finanč. komisariát, bern. uř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, špitál pro 20 osob (základní jmění: 26.681 zl.), pivovár (roč. na 4310 věder v hodnotě 17240 zl.), závod na cichorii. Sam. Čejpovna, Draho a Lada. Trhy výroční a na dobytek: 1. ve stř. po sv. 3 král., 2. v středopostí, 3. ve stř. po vstoup. Páně, 4. ve stř. po sv. Janu Křt., 5. ve stř. po vyzdviž. sv. Kříže, 6. v out. po sv. Šimonu a Judě, 7. ve stř. posledního téhodne před vánocemi. — N., jedna z nejstarších osad v Polabí, nazýval se pův. Svinibrod. Během 13. věku usazovali se zde němečtí přistěhovalci v takovém počtu, že slovanská osada v brzku v německé město proměnila se. Za Václava II., který byl zvláštním příznivcem N-ských, obehnáno město dvojí hradbou a příkopem. Od Václava IV. udělena r. 1412 výsada na solnici a na clo z koní a dobytka. Při vypuknutí válek husitských byl N. v moci Sigmundově, který r. 1420 zdejší okolí v poušť obrátil. R. 1421 vypudili N-ští dominikány z města, přijali čtvero artikulův Pražských a kněží pod obojí. R. 1478 sehnal Jan Jenec z Janovic s N-ka posádku uherskou, která odtud a z okolí zhoubné jízdy činila až prý ku Praze. R. 1482 dne 25 července držán zde sjezd podobojích, na němž biskup Augustin za duchovní hlavu uznán jest. Pobyv pak biskup v N-ce asi tři neděle biřmoval tu a světil kněží, jichž dosud veliký byl nedostatek. Následujícího roku sněmovala zde opět strana podobojí. Pro spouru proti Ferdinandovi I. pokutován N. ztrátou hojných svých statků, a však větší ještě pohroma zastihla město v 30leté válce, tak že skorem zcela zaniklo a jen zponenáhla z utrpených ran se hojilo. V našem století utrpělo město velkých škod častými požáry, jmenovitě r. 1838. N. jest rodištěm českých malířů z minulého stol. bratří Kramolínů.

Nynice, ves na výšině, 33 d. 292 ob. čes., kr. i okr. Plz. ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. N., far. Planá, býv. dom. Plasy; kaple sv. Kateřiny. — R. 1420 zapsal Sigmund N., ves kláštera Plas. Petrovi z Chrastu; dle jiné listiny z téhož roku Fridrichovi a Janovi z Kolovrat.

Nynkov, Ninkov (*Lingau*), 14 d. 83 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. záp.), kat. obc. N., pol. obc., far. a býv. dom. Svojšín; dv. popl.

Nýra viz Nýrsko horní.

Nýřany (*Nürschan*), ves, 49 d. 378 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. N., far. Úherce, býv. dom. Chotěšov; pošt. exped., štace záp. dráhy s telegrafní štací, kam. uhelné doly (mocnost 10 až 12 střevícův víd.; roč. výtěžek na 149800 ctů). — V potvrzovací listině papeže Řehoře X. z r. 1272 jmenují se N. mezi statky kláštera Chotěšovského.

Nýrsko dolní a horní, Nýra (*Ober- u. Unter- Neuern*), okr. město na začátku krásné Úhlavské doliny, na obou březích Úhlavy, 190 d. 1326 ob. něm., kr. Plz. ($5^3/_4$ m. jih. záp.), kat. i pol. obc. N., býv. dom. Bystřice, diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. kn. z Hohenzollern-Sigmaringen, 3914 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (III. tř.), pošt. expedice, far. kostel sv. Tomáše, jehož se co far. připomíná již r. 1384, kostel sv. 14 Pomocníků, škola, synagoga, špitál pro 7 osob (zákl. jmění 5717 zl.), radnice, papírna (výrob. 210 balíků za 7000 zl.), mlýn. Trhy: 1. v pond. po nanebevstoupení P., 2. v pond. po naroz. P. M. týdní trhy na obilí a dobytek každou středu. N. dělilo se do nedávna ve dvě obce městys N. horní a městečko N. dolní. — Na blízku porazil r. 1467 (22. září) ryt. Janovský s pomocníky královými a s Klatovskými i Domažlickými vojsko křižácké. Den ten byl po dlouhá léta každoročně slaven.

Nysa, ves l. 1556 k panství Čes. Dub. (v Boles.) patřící a připomínaná u Vratislavic a Jeřmanic.

O.

Obařice viz Ohařice.

na **Obci**, samota popisuje se při městu Humpolci.

na **Obci** viz Chlumec (okr. Třeboň.).

na **Obci**, sam., viz Voleč.

na **Obci** viz Obec.

Obcov, Občov, ves, 23 d. 213 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., *far.* Pičín, býv. dom. Příbram (5 d. k dom. Dobříš.); dv. popl.

Občiny či v Občinách, sam. popisuje se u Poděbab (okr. Něm. Brod.).

Obdénice viz Obidenice.

Obec též Horní ves (*Oberndorf*), ves, 16 d. 126 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Hoješín, far. Heřman.

Obec či na Obci, sam. popisuje se u Ziče.

Obec židovská viz Rychnov.

Obecnice, far. ves na Litavce, 129 d. 1330 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Příbram (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Dobříš, arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. náb. fond, 1670 osadníků; lok. kostel sv. Šimona a Jud., škola, železné hutě; vysoká pec (výrob. r. 1857: 17016 ctů železa a litiny za 69.220 zl.), mlýn.

Oběděnice viz Obidenice.

Obědovice, ves blíž Králohrad. silnice, 52 d. 377 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Kratonohy, býv. dom. Chlumec; dv. popl.; někdy zde byla tvrz. — R. 1413 uvodí se co svědek na listině Václav Dlouhý na Obědovicích. R. 1514 postoupili vládykové Jan a Václav bratru svému Vilémovi z Mečkova O., jež koupili od strýce svého Viléma Vrbaty z Mečkova.

Oberdorf (*Horní ves*), ves na Chomútovském potoku, 76 d. 607 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Chomútov (¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Červený hrádek; kaple sv. Barbory, škola, dv. popl., 4 mlýny.

Oberdorf (*Horní ves*), ves, 19. d. 93 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Litvinov horní.

Oberhals, ves při silnici do Měděnce, 79 d. 514 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Měděnec, býv. dom. Hasenstein; škola, hajnovna řeč. Huthaus.

Oberhütte, 2 d. 12 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašp. Hor. (3¹/₄ hod. záp.?), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Prášily.

Oberhütte, někdy sklenné hutě nyní ves, 19 d. 174 ob. něm., kr. Pls., okr. Ronšperk (3¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schwarzach, far. Waier, býv. dom. Mutěnín; myslivna.

Oberthor, předměstí Krumlova (viz tam.).

Oberwald, vska na hřbetu Rudohoří, 8 d. 41 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (3¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Libouchec.

Obidenice, Oběděnice, Obděnice (*Obienitz*), ves v hornatém úkrytu, 36 d. 293 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Petrovice, býv. dom. Chlumec; starobylý ve 14. stol. far. nyní fil. kostel (původně románského slohu) s náhrobkem Jakuba Krčína z Jelčan, muže zkušenostmi a zásluhami o zlepšení hospodářství zvlášt lesního a rybničného v Čechách proslulého (nar. 1531 † 1604), škola, dv. popl., myslivna; as ¹/₂ hod. vzdálí vrch „Králov“ (2102 víd. stop. nad mořem). — Na někdejší tvrzi, jejíž rozvaliny blíž kostela posud se spatřují, seděl r. 1219 vládyka Martin z Obidenic. V polovici 16. stol. vládl O-cemi Jan ml. z Říčan, od r. 1572—1589 rytíři Smrčkové z Mnichu a po nich Jakub Krčín z Jelčan, od jehož dědiců je r. 1609 koupil Oldřich Myška ze Žlunic. Týž zúčastniv se vzpoury proti Ferdinandovi odsouzen jest svého statku, který pak Polixena z Lobkovic od král. komory koupila a panství Chlumeckému přivtělila.

Oblajovice, ves, 18 d. 193 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Prasetín, far. Hartlíkov, býv. dom. Radenín a Hroby; zámek, dv. popl., vinopalna, mlýn, myslivna. Sam. Hůrka. O. byly druhdy zvláštním statkem, k němuž slušely mimo O. i vsi Hartlíkov a Prasetín.

Oblanov (*Kaltenhof*), ves založená emfiteutováním někdejšího dv. popl., 24 d. 267 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (¹/₂ hod. záp.), kat. obc. O., pol. obc., far. a býv. dom. Staré Buky. —

Oblík, Hoblík uvodí se r. 1336 mezi nadáními kláštera sv. Anny v Lounech (ostatně viz Raně).

Obodrš, ves na pravém břehu Jizery, 45 d. 259 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Benátky (10 minut jih. záp.), kat. i pol. obc. O.; cihelna (výrob. roč. 40.000

výborných cihel). Sam. Drahotín, myslivna.

Obora *(Wobern)*, ves při silnici, 54 d. 336 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (2 hod vých.), kat. i pol. obc. O., far. Okny, býv. dom. Doksy.

Obora, ves, 26 d. 174 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Obrubce, far. Všeborsko, býv. dom. Kosmonosy; ovčín.

Obora (*Thiergarten)*, ves, 21 d. 140 ob. něm., kr. Buděj., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Nov. Bystřice.

Obora (*Thiergarten)*, ves, 58 d. po různu 414 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Milíře, myslivna. Sam. Bachhäusel.

Obora, ves na levém břehu Javorky, 28 d. 287 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($2^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Chomutice, býv. dom. Smrkovice; zámek, cukrárna založ. r. 1858 (pracuje pomocí 3 parních strojů), dv. popl., pivovár, mlýn. — Až do polovice 17. stol. nazývala se ves tato Radeč (viz tam).

Obora, ves, 30 d. 242 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Crhonice, far. Radobytce. Ves tato založena na místě někdejší obory.

Obora (*Thiergarten*), ves, 55 d. po různu 436 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice ($^1/_2$—1 hod. záp.) kat. obc. O., pol. obc. částečně O., částečně Petrhof, far. částečně Lhenice, částečně Vitějice. Sam. Hradec (far. Netolice a Lomec); Kratochvil (*Kurzweil*), zámek s mešní kaplí sv. Petra a Pavla; (far. Strunkovice) Setun (12 d.); cihelna; myslivna; bažantnice; Ambrož, hajnovna, Třebanka, rasovna; Šimek, chalupa; Peklo, hajnovna; Drška (3 d.); Podrouškův mlýn (*Poderuschkermühle*), a Brusnerův mlýn; pak dvory popl. Schwarzenbergerhof, Zittnerhof, Greinerhof a Partelhof.

Obora, vska (vlastně část soujmenné vsi v okr. Mirovic.), 7 d. 59 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Radobytce, býv. dom. Varvažov.

Obora, ves far., 51 d. 474 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Plasy, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. kn. Metternich, 1837 osadníků, pošt. Plzeň a Plasy; far. kostel sv. Michala v nynější podobě z r. 1708 uvodí se již r. 1384 mezi farními, škola, dv. popl., opodál zámeček. Sam Doubrava, myslivna a hajnovna a Vobořická hajnovna.

Obora, ves v novější teprv době založená, 25 d. 158 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Lochovice; opodál 2 mlýny; papírna ($^1/_2$ hod. jih. vých.) a hamry ($^3/_4$ hod. jih. vých).

Obora, ves, 30 d. 255 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. Maršov, far. Malšice, býv. dom. Želeč.

Obora, far. ves blíž pravého břehu Ohře, 31 d. 210 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Lounу (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Vršovice, diéc. Litom., vik. Libochovic, patr. kn. Švarcenberk, 1195 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny z r. 1781, jehož se co far. již r. 1384 připomíná, škola, dv. popl., myslivna, mlýn řeč. „Podhráska".

Obora, nyní dv. popl. a myslivna u Bohołíb, druhdy ves náleževší klášteru Ostrovskému. R. 1486 zapsána od cís. Sigmunda bratřím z Čečelic, v první polovici 16. stol. držel ji Jan Říčanský z Říčan na Janovicích a r. 1549 zapsal ji opět Ferdinand I. Janovi Benedovi z Nečtín. R. 1597 dostala se O. od král. komory Krištofovi Želínskému ze Sebuzína a však po smrti jeho syna a nástupce Gabriela spadla opět na král. komoru, od kteréž ji pak Pavel Michna z Vacinova koupil (ostatně viz Břežany dolní).

Obora, mlýn u Bříství.

Obora, myslivna u Dobříše.

Obora, mlýn u Dobšína.

Obora, myslivna a dv. popl. u Chocerad.

Obora, sam. u Jeníkova vetrného.

Obora (*Neugebäude*), popisuje se u Kněžíček (okr. Králměst.).

Obora viz Leštno (okr. Benešov).

Obora, dv. popl. viz Lhota Prackova.

Obora čili Oborská hajnovna viz Liblín.

Obora, myslivna a chalupa u Mitrovic (okr. Blovic).

Obora, sam. u Nové vsi (okr. Královice dolní).

Obora, dv. popl. viz Ostré.

Obora, sam. u Pacova.

Obora, sam. u Přistoupína.

Obora, myslivna u Stříteže.

Obora (*Thiergarten)*, sam. u Rostok (okr. Křivoklát).

Obora, mlýn u Třemošnic.

Obora, někdy ves v místech nynějšího Svatojanského vršku v Praze, vedle samých zdí Nového města Malostranského. Jmeno její upomíná na někdejší les, kterýž pokrýval stráně Petřína a Strahova. První zmínka o ní činí se k r. 1278. R. 1281 připomíná se kostel sv. Jana, kterýž stál při nynějším domě čís. pop. 322/III a od něhož nynější vršek Svatojanský své jmeno má. Co zvláštní osada připomíná se O.

ještě k r. 1854, neboť když Staroměstští a úřad Šestipanský, kteří ji dříve spravovali, ji opustili a Malostranští se vší mocí ve správu svou vzíti chtěli, zastala se jich královna Anna, co ochranitelkyně zádušní sv. Jana.

Obora, někdy ves s kostelíčkem sv. Linharta v okolí Karlových Varů, jejížto obyvatelé vystěhovavše se ok. r. 1370 na rozkaz cís. Karla IV. usadili se pod loveckým hradem řeč. „Karlsbad“ v místech nynějších Karlových Varů.

Obora nová (*Neuthiergarten*), myslivna a dv. popl. příslušící do kat. obce Hrdějic.

Obora stará (*Altthiergarten*), sam. popisuje se u Podhradí (okr. Hluboká).

Obořice (*Wobořic*), ves, 10 d. 67 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Nasevrky (1/2 hod. sev. vých.), kat. obc. Podlejšťany, far. Žumberk (ostatně viz Stradov).

Obořiště, ves na malém potoku, 55 d. 470 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Svatépole; továrna na cukr olověný, někdejší to klášter Pavlánský; kostel sv. Josefa, dv. popl., mlýn. R. 1408 uvodí se Petr ze Suchého dolu a z O.; v roz brojích husitských seděl na zdejší tvrzi Kolman z Křikavy, za něhož Husité tvrz dobyli a vypálili (r. 1425). R. 1480 uvodí se Petr z Suchdola seděním na O-ti; po jeho smrti dostalo se O. Bohuslavovi z Košině nápotom Hynkovi z Jabloné a později Beřkovcům z Ostrameče, jimž r 1545 Sigmund Valkoun z Adlar následoval. Manželka jeho Majdalena z Říčan provdala se podruhé za Jana Prostiborského z Vrtby, při jehož rodu O. po delší dobu zůstalo. R. 1644 odkázal O. Arnošt Vítanovský z Vlčkovic synu svému Ctiborovi; r. 1659 seděl na O-ti Václav Bechyně z Lažan, od něhož je pak koupil světicí biskup Tomáš Pešina z Čechorodu, který na místě tvrze r. 1675 klášter Pavlánský založil. Po zrušení kláštera r. 1786 spadlo O. na král. komoru, kteráž je však brzo prodala Dobříšské vrchnosti (viz též Svaté pole).

Obořiště, dv. popl. u Proseče (okr. Pelhřimov).

Oborská hajnovna viz Obora (u Liblína).

Obornice viz Obrnice.

Obory (*Wobor*), ves, 58 d. 417 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (3 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Hříměždice, býv. dom. Dobříš; mlýn. Opodál 2 mlýny.

Oboz (*Wobos*), ves 12 d. po různu na pravém břehu Vltavy 115 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Podhájí, pol. obc. a býv. dom. Nalžejovice, far. Chlum.

Obratany, Obrataň? (*Wobratain*), ves při silnici na malém potoku, 45 d. 457 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Věžné, býv. dom. Chýnov; fil. kostel sv. ap. Petra a Pavla, jenž byl r. 1384 farním, zbaven svého faráře v bouřích husitských a jest po ohni r. 1766 z novu vystaven, škola. Za dob zřízení patrim. náležel odtud 1 d. k dom. Pacovu.

Obratice, Ebrhartice, ves, 16 d. 60 ob. čes., kr. Táb., okr. Vožic. (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Hory Smilovy, býv. dom. svobodníků kr. Táb. čtvrt první. Za dob zřízení patrim. byla ves tato sídlem úřadu pro první a třetí čtvrt svobodníků kr. Táborského. (Ostatně viz Těchobuz).

Obravy, Olbramy (*Wolfersdorf*), dv. popl. blíž Dobré vody (okr. Nov. Hradec), přifařen do Stropnic.

Obřic viz Obřit.

Obříství, panství allod. (r. 1848 za 585.000 zl. stř.) a far. ves na Labi, 78 d. 594 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Mělník (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. O.. arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. kn. Ferd. Trautmansdorf, 1200 osadníků; far. kostel sv. Jana Kř. uvodí se co taký již r. 1384, škola, zámek, dv. popl., pivovár, vinopalna, mlýn. — Zdejší tvrz byla v druhé polovici 14. stol. sídlem soujmenného rodu. Zejmena uvádí se Smil z O. a k. r. 1398 Jan z O., který dle vůle otce svého Jana povinen byl svým sestřenicím Kunce a Marketě platiti roč. platu po 9 kop gr. Okolo roku 1390 náležela tvrz zdejší Maršovi z Újezda, jemuž syn jeho Mikuláš, známý předek Hasišteinských z Lobkovic následoval. Při tomto rodě zůstalo O. až do r. 1542, kdežto je Vilém Kamejský ze Lstiboře koupil. Po smrti jeho syna Albrechta († 1585) dostalo se O. Kateřině manželce Mikuláše Sekerky ze Sedlčic, r. 1597 trhem Karlovi Častolovci Myškovi ze Žlunic a od toho Václavovi Šťastnému Pětipeskému, jemuž jest pro spouru odňato (1618) a Polixeně z Lobkovic prodáno. Později dostalo se v držení hrabat Slavatů a po vymření mužského potomstva rodu toho Marii Karol. Slavatové provdané za hr. Leop. Ant. z Trautmannsdorfu, po níž je dcera její Marie zdědila (1724). Z pozdějších držitelů jmenujeme toliko hrabata z Klary (1786—1803) a hr. Krist. Clam Gallasa (1803—1813). Nynějším držitelem jest Josef hr. z Trautmannsdorfu. Mezi r. 1842—1849 zařízena od O. paroplavba; od otevření Drážďansko-Pražské dráhy

jdou ale parolodě toliko od Litoměřic. Dne 27. dubna 1856 zemřel zde zakladatel české paroplavby Angličan John Andrews.

Obříč, Obříč (*Wobřitz*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 24 d. 112 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kololeč, far. Dlažkovice, býv. dom. Čížkovice.

Obrnice, Obornice (*Obernitz*), ves na levém břehu Bělé, 37 d. 209 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($^3/_4$ hod. jich. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Střimice, far. Zlatníky, býv. dom. Osek. (Červ. mlýn k dom. Bílin.); mlýn, vinice.

Obrok (*Wobrok*), ves, 15 d. 91 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Domašice, far. Tuhaň, býv. dom. Doksy; zámeček z r. 1790, dv. popl., myslivna. Ves tato založena po vyhoření dv. popl. r. 1792.

Obrovice (*Wobern*), ves v údolí, 26 d. 188 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Tureč, býv. dom. Maštov; mešní kaple, dv. popl., 2 mlýny. — V středu 15. věku sloužely O. k tvrzi Vintířovské.

Obrubce, ves při silnici, 34 d. 280 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Všeborsko, býv. dom. Kosmonosy; dv. popl., myslivna; někdy zde byla tvrz. — K r. 1437 připomíná se Jiří řeč. Však z Lomnice a z Obrubec.

Obruby, ves, 49 d. 365 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Všeborsko, býv. dom. Kosmonosy; dv. popl., ovinec, mlýn. Někdy zde byla tvrz.

Obrvaň, Vobrvaň (*Woberwein*), ves, 19 d. 165 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Habrek.

Obytce (*Obits*), statek (dle smlouvy trhové od roku 1751 za 84.000 zl.) a ves, 73 d. 495 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Kydlyny; zámek, mešní kaple sv. Barbory, špitál, pivovár, dv. popl., mlýn. Sam. Cyprianka. — O. patřily dle listiny z r. 1228 klášteru sv. Jiří na hradě Pražském. Okolo r. 1494 zdědil tvrz O. po předcích svých Bohuslav z Obytce; v 17. stol. náležely Kocům z Dobrše a 1789 Vigiliovi Basiliovi hr. z Thun-Hohenšteina, komandérovi řádu ryt. Maltánských, který je ustanovil za komturství pro tři rytíře z rodu Thun-Hohenšteina po sobě jdoucí. Po smrti Arnošta hr. z Thun-Hohenšteina († 1827), jakožto třetího komtura z rodu toho, spadl statek O-cký na řád maltezský.

Ocasov, někdy ves v okolí hradu Děvína (v Boles.), která se uvádí již r. 1517 co ves pustá.

Oelivy (*Wodeliw*), ves, 39 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Chocerady, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; škola.

Očeděl, druhdy ves v okolí Strážova uvodí se r. 1386 co majetek Valkouna z Adlar na Vitíni (viz Viteň).

Očedělice, nyní Holetice (v. t.) někdy tvrz. R. 1397 připomínají se Vlad, Hynek, Odolen, Václav a Sigmund synové po Vladovi z O-c.

Očelice, ves, 36 d. 215 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Přepichy. Sam. Břekel a Pelesov.

Očihov (*Gross Otschehau*), ves na potoku, 76 d. 527 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. a far. Podbořany ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O.; fil. kostel sv. Martina, škola; opodál mlýn. — Dle listiny z r. 1341 zakoupil O. biskup Jan IV. (z Dražic) a daroval jej nápotom spolu s Libořicemi založenému od něho klášteru řádu sv. Augustina v Roudnici.

Očihovec (*Klein-Otschehau*), ves $^1/_2$ hod. již. od předešlé, 30 d. 196 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Podbořany, kat. i pol. obc. O., far. Strojetice.

Očím (*Utzin*), ves, 15 d. 113 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Kosolupy. — K r. 1237 uvodí se Štěpán a Přibyslav z O-a.

Očín viz Otín.

Sv. Odídlo, sam. popisuje se při vsi Žírci.

Odlezly (*Voitles*), ves, 21 d. 92 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Hlukoké, far. Potvorov. Sam. Kalec, dv. popl. a mlýn. — Ves tato založena emfiteutováním někdejšího dv. popl.

Odlochovice, Adlochovice (*Wodlochowic*), statek (dle práv. přiřknutí od r. 1851 za 36.669 zl. $50^3/_5$ kr. stř.), kr. Táb., okr. Otice ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Šlapanov; zámek s kaplí sv. Jana Nep., vystavenou r. 1727 nákladem ryt. Fr. Zhorského ze Zhoře, který sem také ostatky sv. Gaudentia z Říma přenésti a v oltáři zvlášť k tomu upraveném uložiti dal; dv. popl., pivovár, mlýn. Sam. Kouty. Zdejší tvrz byla rodinným sídlem vládyk z Odlochovic, kteří zde až do r. 1426 vládli, načež přešla v majetek Chvala ze Chmelného a Mikše z Nosákova. Potomci Mikše z Nosákova přijavše odtud příjmí Nosákovci z Odlochovic trvalí pak v držení tohoto sídla ještě v druhé polovici 16 věku. R.

1601 držel O. Vilem Vok Vít se Rsavého a po něm jeho syn Mikuláš, který je okolo r. 1645 postoupil p. Karlu Adamovi z Říčan. Od té doby střídali se zde rozliční držitelové. Nynějším držitelem jest p. Václav Rombald, jenž O. po svém strýci Václavu Rombaldovi zdědil.

Odolena voda, Vodolka, statek allod. (s Břežany a Bukolem r. 1828 za 287.500 zl.) a far. ves, 105 d. 851 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. O. v., arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. Adolf Riese-Stallburg, 3435 osadníků, pošt. Zdiby; far. kostel sv. Klementa co taký již r. 1350 připomínaný, vystavěn v nynější podobě r. 1737 od Jana Dinzenhofera, zámek, škola, pivovár, vinopalna, mlýn, dv. popl. — Až do válek husitských náležela O. v. děkanovi kostela u sv. Víta v Praze, v 16. stol. ryt. Sekerkům ze Sedčic a když Ladislav Sekerka pro spouru statků svých odsouzen, prodána pí. Polixeně z Lobkovic. Od r. 1683—1773 náležela O. v. koleji jesuitské u sv. Klimenta v Praze, r. 1820 dostala se dražbou hr. Augustu Ledebourovi a od toho hr. Janovi ze Somssich, který ji prodal r. 1828 nynějším držitelům sv. p. Riesům se Stallburka.

Odolenov, ves, 19 d. 99 ob. čes.. kr. Pís., okr. Sušice (¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Svojšice, býv. dom. Hrádek dv. popl. — ¹/₂ hod. vých. vystupuje 439,8° nad hladinu moře lesem porostlý Svatobor; na něm stojí kostelíček P. Marie, pak lázně Odolenka a 2 d. O pramenu na kopci Svatoboru se prýštícím jde pověst, že jistá pana Odolenka, která v prvních dobách křesťanství v Čechách byla se na Svatoboru ukryla a zde dvůr O. založila, umírajíc, na tom místě pohřbenu býti sobě vyžádala, na nějž ji spřežení bílých volů dovezc. Na místě tom vyprýštil prý se pak pramen, jejž lid ku poctě této panny „Odolenka“ nazval. As 100 kroků od toho místa vystavěl okolo roku 1748 hr. Jan Ferdinand Desfours nynější kostelíček. (Viz též Hrádek).

Odolenovice (*Wodalnowic*), ves, 79 d. 496 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¹/₄ hod. sev.), kat. pol. obc. O., far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec.

Odolenovice (*Döllnitz*), ves, 28 d. 112 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. D., pol. obc. Příleze, far. Schönthal, býv. dom. Toužim.

Odranec či Hrádek Odranec, jinak též Hrádek neb Hradecko někdy hrad, původní to sídlo pánů z Odrance, nyní ves Hrádek (v. t.). R. 1399 vládl O-cem Erhard z Volfemberka, jemuž synové Zdeněk a Markvart následovali. Roku 1457 dostal se O. od krále Václavovi z Kocourova, od toho Prokopu ze Zhoře, po něm Alšovi ze Soutic (1461) a r. 1463 Prokopovi Karlíkovi z Chřenovic. Počátkem 16. stol., kdežto zde vládli Trčkové z Lípy, jmenuje se již hradem pustým.

Odraneč, ves na malém potoku, 16 d. 121 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Podmoklany, far. Nový Studenec; mlýn.

Odřepsy, ves při silnici do Král. Hradce, 63 d. 427 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Libice; mlýn. — R. 1228 náležely O. klášteru sv. Jiří na hradě Pražském.

Odřetice, Voldřetice, ves na potoku, 34 d. 181 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Ranná, býv. dom. Richnburk.

Oeding, Oedung viz Ves veliká.

Oedt, Oed, ves, 25 d. 186 ob. něm., kr. okr. a býv. dom. Cheb (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Lom horní. — Za dob zřízení patrim. náleželo 14 d. k sv. Kláře a 2 d. ku komendě křižovnické v Chebu.

Oedt, Oed, ves při silnici do Kraslice 28 d. 206 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Neydek (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. N.; škola.

Oehlberg viz Olivetín.

Oflenda viz Hoflanda.

Ohačany viz Uhoštany.

Ohař, Vohař, ves, 15 d. 110 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovic. (³/₄ hod. sev.), kat. obc. Myslín, pol. obc. Lety, býv. dom. Orlík; mlýn.

Ohaře, Vohaře, far. ves, 71 d. 481 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a pošt. Kolín (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Star. Kolín, patr. p. Fr. Horský, 1517 osadníků; lok. kostel sv. Jana Nep. v nynější podobě své z r. 1813 škola.

Ohařice, Oheřice, ves při silnici do Sobotky, 33 d. 223 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Samšín, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Ohaveč, Vohaveč, ves, 22 d. 169 ob. čes., kr. i okr. Jičín (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Ostružno, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Oheb, mlýn a chalupa na úpatí soujmenného vrchu, 20 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Seč. — Na příkré skále skromné zbytky někdejšího hradu O-i, jenž byl původně majetkem bliského kláštera Vilémovského. R. 1315 daroval opat hrad O. Hrabišovi z Paběnic, jehož synové Paběn a Oldřich jej r. 1348 klášteru

opět navrátili. Po sboření kláštera zapsal jej cís. Sigmund r. 1436 Janovi Hertvíkovi z Rousínova, nápotom přešel na Buriana z Lípy a od rodiny této v první polovici 16. věku na Rabenhaupty ze Suché, za jejichž vlády se již zámkem pustým jmenuje (1578). Spojen později se zbožím Sečským dostal se s ním k panství Nasevrckému. Na proti Ohbi někdy hrad Vilštein (v. t.).

Oheřice viz Ohařice.

Ohnič (*Wohontsch*), ves na pravém břehu Bělé 9 d. 80 ob. něm., kr. Žat., okr. Bilin. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Křemyž, býv. dom. Kostomlaty a Křemyž; dv. popl., myslivna. Někdy zde byla tvrz, jíž zdědil po otci svém Janovi Bohuslav z Ohniče. Týž postoupil r. 1460 tvrz i s příslušenstvím Janovi Koselkovi ze Střivic.

Ohnišov, ves na malém potoku, 134 d. 852 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Město (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Bystré, býv. dom. Opočno; škola, 4 mlýny.

Ohnišťany nové (*Neuwohnischtan*), ves, 35 d. 286 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($2\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. O. staré, býv. dom. Smrkovice; dv. popl.

Ohnišťany staré (*Altwohnischtan*), far. ves nad Javorkou, 76 d. 601 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov. Bydžov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. O. st., býv. dom. Smrkovice, diéc. Král. Hrad., vik. Hořic., patr. p. Dresler, 2304 osadníků; far. kostel sv. Václava po ohni r. 1804 s novu vystavený připomíná se již v předhusitské době (na jednom zvonu letopočet 1489), škola; na jižní straně vsi pozorovati lze zbytky někdejší tvrze, kterémuž místu posud „na zámečku" říkají. — K roku 1415 jmenují se Jan a Číč z Ohnišťan.

Ohništvice, Ohništovice (*Wonischen*), ves na malém potoku, 36 d. 220 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Ronšperk ($\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. obc. O., pol obc. Zamělíč, far. Meclov; mlýn, bělidla. O. byla někdy dědina knížecí, kterou kníže Fridrich r. 1186 daroval klášteru Kladrubskému.

Ohrada (*Schönweid*), ves při silnici, 37 d. 258 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín ($\frac{1}{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Nová ves.

Ohrada, ves, 14 d. 110 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Řeporyje, far. Ořech, býv. dom. Tuchoměřice.

Ohrada, vska, 4 d. 36 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan ($2\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Oběděnice, far. Petrovice, býv. dom. Chlumec.

Ohrada, sam. viz Kestřany staré.

Ohrada, sam. příslušící od kat. obc. Lisé (okr. Votice).

Ohrada, čís. pop. 53 viz Vinohrady u Prahy.

Ohradská osada (*Ohrader Kolonie*), sam. příslušící do kat. obce Řeporyje.

Ohrádka Ohrádky, někdy ves v okolí Březí (okr. Sedlec.), z kteréž náležela r. 1539 pustá místa ke Krchlebům.

Ohrazení české (*Böhmisch-Baumgarten*), ves, 24 d. 160 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Budějovice (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Strubec, far. Lednice; opodál 2 chalupy. — Za dob zřízení patrim. náležely 4 d. k dom. Třeboňskému.

Ohrazení německé (*Deutsch-Baumgarten*), někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 14 d. 68 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zborov, far. Lednice; $\frac{1}{4}$ hod. již. dv. popl. Mysletín, někdy tvrz. Na listině z r. 1378 podepsán co svědek Jan z Mysletína.

Ohraženice, Ohraženice, ves blíž Liberecké silnice, 88 d. 555 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Přepeře, býv. dom. Rohozec (3 d. a hospoda „u Pyramidy" k dom. Svijan.). Sam. Kosice. Opodál na místě, kde se silnice do Liberce a Turnova dělí, postavena r. 1813 k rozkazu cís. Františka 5' vysoká pyramida.

Ohrazenice, ves, 10 d. 72 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Doubravice, far. Rosice.

Ohrazenice, statek a ves, 17 d. 95 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Tažovice, far. Volenice; dv. popl., pivovár, vinopalna, mlýn; někdejší tvrz přestavena na sýpku. — R. 1534 a 1564 uvodí se Adam Koc z Dobrše a na O-cích, jemuž Adam st. Koc († 1573) a Markvart Koc († 1595) jak se zdá v držení O. následovali.

Ohrazenice, Ohraženice, ves na potoku, 81 d. 593 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovice ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Jince; opodál dv. popl. Zde se dobývá železná ruda (hor. rozloha 50.176° □).

Ohřebec viz Hřebečov.

Ohrobec, ves, 19 d. 147 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Zvole, far. Vrané, býv. dom. Břežany.

Ohnšov (*Autschowa*), ves na levém břehu Radbuzy, 28 d. 169 ob. něm., kr. Plz., okr. Horš. Týn (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Staňkov, býv. dom. Chotěšov; mlýn.

Ochoz, ves, 29 d. 286 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. pol. obc. a far. Nasevrky (1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. O. (viz Stradov).

Ochoz, ves, 20 d. 112 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv., dom. Rychnov (1 3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bílé, (3 d. náležely k městu Rychnovu).

Ochoz viz Nová ves.

Ochoz, Vochoz sam. u Zbonína (okr. Mirovic).

Ochsengraben, 26 d. (po různu), 235 ob. něm., kr. Jič., okr., býv. dom. a far. Vrchlabí 1 1/2—2 hod. sev.), kat. i pol. obc. O.; škola, myslivna. Do kat. a pol. obce O. náleží následující buď po různu aneb v skupeninách ležící obydlí a sice z I. dílu horního Vrchlabského: Altenberg, 7 d. 52 ob. Klauselbauden, 11 d. 64 ob. Kukushäuser, 3 d. 32 ob., Leierbauden, 7 d. 60 ob., Planurbauden 2 d. 8 ob., Riebeisen, 6 d. 34 ob., Tafelbauden 9 d. 88 ob., z II. dílu horního: Keilbauden, 11 d. 64 ob., Pantenberg 2 d. 7 ob. a Schönelahn 2 d. 22 ob. Místa tuto jmenována, jsou vesměs od Němců obydlená a náleží k duchovní správě Vrchlabské.

Ochyštovice, Voštovice (*Woschtowic*), ves, 18 d. 118 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobotka (1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Bousov hořejní, býv. dom. Kost a Rakov.

Ojenice, Vojenice, veska, 7 d. 46 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (2 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O, far. Řešoblavy, býv. dom Liblín; fil. kostel sv. Jana Kř., byl r. 1384 farním; dv. popl.

Ojprnice, Oprnice, Ejprnice (*Weipernic*), far. ves při silnici a na malém potoku 44 d. 478 ob. čes., kr., okr. a pošt. Plzeň (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Křimice, arcidiéc. Praž., vik. Pls., patr. kn. Jan Lobkovic, 2451 osadníků; far. kostel sv. Vojtěcha, vystavený r. 1725 v ital. slohu od hr. Frant. Vrtby dle vzoru kostela Sta. Maria Maggiore v Římě, škola, dv. popl., mlýn (Peklo), myslivna. — O. dána ve 12. stol. klášteru Břevnovskému. K r. 1243 uvodí se Zazin z O. a syn jeho Ratmír (viz též Litice).

Okny (*Woken*), far. ves, 52 d. 328 ob. něm., kr. Boles., ok. Dubá (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Bělá a Kuřívody, diéc. Král. Hrad., vik. Doks., patr. hr. Valdštein, 1000 osadníků, pošt. Doksy; lok. r. 1384 far. kostel nanebevzetí P. M., škola, na zvonech letopočty 1486 a 1595.

Okny (*Wocken*), ves, 33 d. 150 ob. čes. něm., kr. i okr. Lítom. (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nučnice, far. Křešice, býv. dom. Liběšice. — Někdy zde byla tvrz, kterouž držela r. 1453 Anna vdova po Pešíkovi z Libčevsi. Po ní přešla tvrz O. v držení Václava Cardy z Petrovic. (viz též Nučnice).

Okolí, O. dolní (*Unter-Oggold o. O. am Wald*), ves, 17 d. 116 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Bělá (část II.), pol. obc. Bělá, far. Světlík, býv. dom. Rožmberk. (3 d. k dom. Vyš. Brod); sam. Hengst (far. Myšlany).

Okolí, O. horní (*Ober-Oggold*), ves, 10 d. 57 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod 2 1/4 hod. sev. záp.), kat. obc. Bělá (část II.), pol. obc. Bělá, far. Sveraz, býv. dom Rožmberk.

Okolka, vinice u Dehnic (v. t.).

Oknov, tvrz již r. 1540 pustá, kterouž v ten čas Hanuš z Fictum Janovi Mikšovi z Hrobčic měšťanu Star. města zapsal, pak později zpět vyplatil.

Okoř, Vokoř, ves, 20 d. 157 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3 1/2 hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Noutomice, býv. dom. Tuchoměřice; amerikánský mlýn; při něm rozvaliny hradu, který ještě r. 1773 obydlen byl a od té doby viditelně se rozpadá; v okolí vykopává se množství starožitností z dob pohanských, jež svědčí o časném osazení této krajiny. Sam. na Zákolance „Dolský mlýn“ pak „v Morani“. — První zmínka o O-i (však ne o hradu) děje se v listině Anežčině (asi z r. 1228), dle kteréž náležel k zboží jeptišek Svatojiřských v Praze. Hrad vystaven asi ve 14. století nepochybně od Rokycanských, zámožných měšťanů Pražských. Po hradu tom jmenoval se za krále Václava IV. Mikuláš Rokycanský, nejv. písař, zem. rytířem z O-e. Po smrti jeho r. 1416 zdědil veškeré statky Jindřich z Lažan, který však ještě t. r. prodal O. Pražskému lékárníku Ludvíkovi za 4000 kop; protože se římské církve přidržoval, jest hrad od Pražanů dobyt a osazen (roku 1421). Roku 1426 vládnul zde Václav Carda z Petrovic, několik let po něm Čeněk z Klinšteina a potom Bořivoj z Lochovic, který postoupil právo své dědické k hradu O-i a všemu příslušenství r. 1462 v dluhu Ješkovi a Bořivojovi sirotkům po Fridrichovi z Donína. Jan purkrabí z Donína prodal r. 1518 O. s mlýnem Dolským a t. d. za 1137 kop a 30 g. p. Hynkovi Bořitovi z Martinic. při jehož rodě zboží to pak po delší čas zůstalo. Za Jana Bořity z M. žil na O-i učený M. Petr Kodicillus z Tulechova, když naň Pražané zanevřeli, že ze svého kalendáře svátek Jana Husa a Jeronyma Pražského vypustil. Od Jaroslava Bořity z M. odkázán O. r. 1649

semináři sv. Václava v Praze, kterýž t. č. spravovali jesuité. V té době byl hrad již velmi sešlý. Po zrušení řádu jesuitského a tedy i semináře Svatováclavského spojeno panství O-ské s Tuchoměřicemi a odevzdáno študijnímu fondu.

Okořín (*Ukkern*), ves, 41 d. 251 ob. něm., kr. Žat., okr. Jirkov (1 hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Všestudy, býv. dom. Červ. hrádek; dv. popl.; někdy zde byla tvrz. — R. 1540 prodala Anna z Fictum O., dědictví manské, Šebestianovi z Veitmile.

Okřesanec, někdy zvláštní statek nyní pouze ves, 52 d. 409 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hostovlice, far. a býv. dom Žleby, fil. (r. 1384 far.) kostel sv. Bartoloměje, na jednom zvonu l. 1502; ¼ hod. jih. záp. sam. Písek. — Někdejší tvrz náležela až do r. 1580 pánům z Chlumu, z kteréhož rodu hr. Slavatové pocházeli, pak pánům Libenickým z Vrchovišť, načež v držení pánů Trčků přešla a s panstvím Žlebským spojena jest.

Okřešice, někdy ves, náleževší r. 1455 zároveň s Bořetínem (vsí rovněž dávno zašlou) a Měcholupy k hradu Lipé. Ves tato stála někde v okolí Libchavy (okr. Čes. Lip.) a zanikla v 16. stol.

Ohrouhlá (*Scheiba*), ves, 84 d. 542 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Skalice, býv. dom. Nový zámek (5 d. k dom. Sloupu); mešní kaple, broušení skla (120 brousíren), mlýn; opodál myslivna. Mimo obchod a průmysl hledí si obyvatelé hospodářství a ovocnictví.

Okrouhlá, ves, 24 d. 205 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko (1½ hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. Líšnice. Sam. ½ hod. záp. myslivna Ostrov; pak Vopršal.

Okrouhlá, r. 1578 k hradu Ralsku slušící a někde nedaleko něho ležící osada.

Okrouhlá, tvrz, kterouž mezi jinými prodali r. 1473 Jindřich Busek z Nebovid a bratr jeho Bohuslav Janovi z Nebřezin (viz Nebovidy).

Okrouhlá Radouň viz Radouň okrouhlá.

Okrouhlé, ves l. 1472 k Borku (v Žtc.) slušící, připomíná se zároveň s Kyjicemi a Rvenicemi.

Ohrouhlí, Okrouhly (*Wokrouhli*, *Wokraulik*), vska při silnici do Jičína, 4 d. 47 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paka (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Újezd Svatojanský, far. a býv. dom. Bělohrad; dv. poplužný.

Okrouhlice, panství (dle narovnání z r. 1727 za 140.000 zl.), a ves po obou březích Sázavy, 31 d. 265 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Žďár veselý, far. Krásná hora; zámek, pivovár, vinopalna. Sam. Pelestrov. Až do r. 1338 náležela O. klášteru Vilémovskému, od něhož jest Bernartovi z O-ce k užívání postoupena. R. 1415 seděl na zdejší tvrzi Ruprecht z O-ce. R. 1670 odkázal O-ci Filip Adam Solms své manželce Heleně Alžbětě roz. Rašínové z Riesenburka za vdovské sídlo. R. 1709 věnoval Jan Petr hr. Straka z Nedabylic vedle jiných statků k svěřenství svému náležejících O. k tomu cíli aby založena byla ryt. akademie pro čes. šlechtice. Když ale k tomu věc nedospěla, určil cís. Josef veškerou tuto pozůstalost dle poslední vůle hr. Straky za fundací pro studující *české* jinochy ze šlechtického rodu, kteroužto nadací výbor zemský království Čes. nyní spravuje.

Okrouhlice, Vokrouhlice, far. ves, 16 d. 140 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Jezero, býv. dom. Jemniště, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic. patr. kn. Windischgraetz, 1207 osadníků; far. kostel sv. Vavřince v nynější podobě z r. 1740 byl již r. 1384 farářem osazen; škola.

na **Okrouhličném** sam. viz Údraž.

Okrouhlík, ves blíž města Mělníka a vsi Šopky, 19 d. 167 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník, kat. obc. Blaty, pol. obc., býv. dom. a far. město Mělník.

Okrouhlík sam. viz Chrtnice.

Okrouhlík, sam. viz Smíchov.

Okrouhlov (*Okrouhlo*), ves, 37 d. 279 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Zvole, far. Jirčany, býv. dom. Břežany. — Osada ta náležela od dávna klášteru Ostrovskému; r. 1425 zapsal ji cís. Sigmund Kolmanovi z Libře, r. 1437 však s Libní novou Matějovi Karlšteinskému z Černošic, načež s Libní stejný osud snášela (viz tam).

Okrouhly viz Okrouhlí.

Okúnov (*Okenau*), far. ves na výšině na pravém břehu Ohře, 41 d. 245 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. a pošt. Klášterec, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. hr. Osvald Thun, 1125 osadníků; far. kostel sv. Vavřince, jehož se co far. již r. 1384 připomíná, škola, hajnovna (k dom. Doupov); někdy zde byla tvrz.

Olbersdorf, ves, 107 d. 656 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Dittersbach; škola, tkalcovství.

Olbramov (*Wolfersdorf*), ves, 44 d. 309 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Kosolapy; býv. dom. Trpisty a Třebel; škola, dv. popl.

Sam. Zierhäusel, Drahovice a Libitzen, dv. popl., pak mlýn Schwanenmühle. — K r. 1237 uvodí se bratří Ota a Boleslav z O-a.

Olbramovice, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 31 d. 287 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Otice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. O.; fil. kostel sv. Trojice založ. od vládyk z O-c, byl okolo r. 1350 farním, dv. popl.; někdy zde byla tvrz, jež stála blíž nynějšího dvora popl. a již r. 1672 velmi sešlá byla. Tvrz ta jest původištěm vládyk z O-c, jenž jsou stejného rodu s pány z Janovic. Dostavše se v 15. stol. v držení statku Dvorců (blíž Tučap), nazývali se odtud „ze Dvorců“ či Dvořečtí z Olbramovic. Jiná ratolest nazývala se „Čejkové z Olbramovic“, kteří povýšeni byvše do stavu hraběcího ještě v našem století žili. Nejstarší známí předkové rodu toho byli r. 1360 Odolen a Přech panoši z O-c, jejichž potomci v držení původního sídla svého až do r. 1580 zůstali. Téhož roku koupil O. ryt. Adam Velemyšlský z Velemyšlovsi, jehož syn a nástupce Jan Tobiáš zboží své roku 1628 vrchnosti Leštenské prodav z vlasti se vystěhoval. R. 1664 prodala Albertina z Říčan paní na Leštné O. Polixeně a Anně pozůstalým sirotkům po Vác. Vrochynovi z Reptův, ale již. r. 1672 prodáno zboží to hr. Ferd. Frant. z Vrtby a na Oticích, načež zůstalo s Oticemi a Janovicemi spojeno (viz též Městečko).

Olbramy, Obravy? (*Wolfersdorf*), dv. popl. a skl. huť (výroba: duté sklo, perle a knoflíky), ostatně viz Svébohy.

Oldřichov (*Ullichsreut*), ves, 32 d. 218 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov (1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. O. (7 d. k dom. Plané); škola, opodál dv. popl. — Někdy zde byla tvrz snad původní sídlo soujmenného rodu, neboť se uvádí k r. 1251 Pavlík z O.

Oldřichov, Ondřichov, Vondřichov, ves, 24 d. 181 ob. čes., kr., okr. a far. Písek (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mladotice, býv. dom. Drhovle; dv. popl.

Oldřichov, ves, 54 d. 395 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Mlad. Vožic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Nová ves (2 d. byli svobodnické); fil. kostel sv. ap. Filipa a Jakuba byl r. 1384 farním. Sam. Leština a Těmice, dv. popl. někdy sídlo ryt. (v. t.) — R. 1603 prodal Jáchim ml. Špaňovský z Lisé mezi jinými ves O. i s podacím kostelním sv. p. Janu Bernardu z Fünfkirchen. Vesnici této se od dávna vytýkalo, že prý právo výročního trhu městečku Milíčínu za bílou kobylu přenechala, odkudž také přísloví; „Prodal za kobylu jarmark.“

Oldřichov dolní (*Nieder-Ulgersdorf*), ves, 43 d. 336 ob. něm., kr. Litom., okres a býv. dom. Děčín (1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Bělá stará, far. Rosavice; továrna na kávoviny, přádelna na bavlnu.

Oldřichov horní (*Ober-Ulgersdorf*), ves, 48 d. 342 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Běla stará, far. Rosavice; tkalcovství.

Oldřichovec viz Oldřichovice.

Oldřichovice (*Dreihöf*), ves blíž levého břehu Orlice, 30 d. 172 ob. něm., kr. Chrud., okr. a far. Ústí (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Černovír, býv. dom. Lanškroun.

Oldřichovice (*Olchowic*), ves, 34 d. 250 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýra (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Děpoltice, býv. dom. Bystřice. — Sam. Fleischhöfe a Schusterhäusel.

Oldřichovice, Oldřichovec, vska při silnici, 9 d. 86 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (3/4 hod. již.), kat. obc. Kouty, pol. obc. a býv. dom. Smilkov (1 d. k dom. Ml. Vožic.), far. Neustupov; fil. kostel sv. Havla připomíná se r. 1384 mezi far. kostely dekanatu Vltavského. — R. 1398 uvodí se Zbyněk Buchovec z Buchova co dobrodinec a r. 1408 a 1412 co patron zdejšího kostela. R. 1744 prodal Jan Michal sv. p. Tejřovský z Einsiedlu pán na Neustupově ves O. Janu Jindř. hr. z Bissingen, enž ji přivtělil panství Smikovu.

Oldřiš (*Ullrichschlag*), ves, 61 d. 440 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Blažejov; fil. škola. Opodál sam. Holzmühle.

Oldřiš (*Ullersdorf*), ves, 186 d. 1077 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Borová, 3 mlýny. Sam.: „Na Babce“, a „na Dědku“.

Oldřiš, Voldříš, ves, 38 d. 205 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (1 3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Krouna, býv. dom. Richenburk (viž Kamenice pustá).

Oldřiš, někdy župní hrad při vtoku Cidliny do Labe, (které tehdá více v pravo okolo vsi Veltruby teklo) proti nynější vsi Předhradí, (okr. Poděbrad.), kdež se posud slabé stopy po něm nalezají. Hrad O. vystavěl sobě (996—999) Oldřich, syn Boleslava II., obdržev krajinu zdejší (část bývalého panství knížat Zlických) od otce svého v úděl. Na poděkování za ochránění života vystavěl tu r. 1003 i chrám sv. Jana Kř. O. zpustla již ve 13. stol. a uvádí se v čas ten (r. 1228) pouze co vesnice náležející klášteru sv. Jiří na hradě Pražském.

Na počátku 14. věku pak byl také kostel sv. Jana pustý; v pozdější době obnovený přivtělen jest od knížat Minsterberských chrámu sv. Jiří v Libici.

Oleš, Volešná (*Elsch*), někdy zvláštní nyní s panstvím Bor. spojený statek a ves při silnici do Horš. Týna, 47 d. 263 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Staré Sedlo, býv. dom. Bor.; dv. popl., myslivna, někdejší zámek a kaple sv. Anny vyhořely r. 1778 a nevystaveny více. Na blízku se dobývá hrnčířská hlína. — R. 1686 jmenuje se pánem na O-i Frant. Karel z Kraschop; později náležel statek ten s Vidicí Sibyle hr. z Štampachu, hr. Kokořovcům z Kokořova, pak hrabatům z Königsfeldu. Po smrti sv. pí. Jos. z Schirndingu zdědila jej její dcera Josefa ovdovělá kněžna z Loewensteina. R. 1788 koupil O. a Vidice kn. Konstantin Dominik z Loewenšteina a přivtělil oboje panství Boru.

Oleš viz Olše.

Olešen, Olešák, nyní též Oleško (*Woleschko*), vska, 8 d. 55 ob. čes., kr Praž., okr. Jílové ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Zvole, far. Vrané, býv. dom. Břežany — O. za nejstarších dob ves klášteru sv. Jana Kř. na Ostrově náleževší, jest v husitské době uchvácena a dostala se r. 1539 pod zápisem Bernardovi z Nečtin se vsí Libní novou, s níž pak přišla k Břežanům.

Olešín viz Ošelín.

Oleška (*Wolleschec*), far. ves při silnici do Kut. Hory, 188,70 pařiž. sáhů n. m., 80 d. 529 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Čes. Kostelec (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Čer. Kostelec, patr. náb. fond, 1367 osadníků; pošt. Čes. Brod a Čer. Kostelec; lokál. (r. 1384 far.) kostel všech Svatých, škola.

Oleška, Voleška, ves, 14 d. 116 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Herinky, far. Popovičky, býv. dom. panst. nejv. purkrabství; fil. kostel, mlýn.

Oleška (*Oleschau*), ves, 59 d. 318 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Doupov ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Žďár. — R. 1518 prodal O. Jetřich Žďárský Žibřidovi Žďárskému, načež se Žďárem spojena.

Oleška viz Olešná.

Oleška nová (*Neu-Olisch*), ves, 54 d. 286 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Kamenic. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. O. n., pol. obc. O. stará, far. Huntířov, býv. dom. Benešov; mešní kaple.

Oleška stará (*Alt-Ohlisch*), ves při rybníku, 71 d. 420 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Kamenic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. O. st., far. Huntířov, býv. dom. Benešov; škola, mlýn, dv. popl.

Oleško viz Olešen.

Olešná, Volešná, ves, 16 d. 126 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Kozlov.

Olešná, Volešná, ves 63 d. 502 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. O., far. Skuhrov, býv. dom. Krupá; kaple sv. Floriana z r. 1775. Sam. Červené doly (*Rothenthal*).

Olešná, Volešna, ves, 42 d. 329 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Přibislav ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Polná; fil. škola.

Olešná, vska, 6 d. 31 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. Němčí, pol. obc. Mostek, far. a býv. dom. Brandýs; dv. popl.

Olešná, Olešnice (*Goldenöls*), far. ves při silnici, 136 d. 765 ob. něm., kr. Jič., okr., far., býv. dom. a pošt. Trutnov ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov, patr. náb. fond, 861 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny, škola. Někdy zde dolováno na stříbro a zlato. Vítek, syn Jiljího se Švabenic daroval na sklonku 13. století podací při zdejším kostele křižovníkům Zderazským v Praze.

Olešná, ves na pravém břehu Vltavy, 60 d. 470 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1^3/_4$ hod jih. vých.), kat. obc. Chřenovice, pol. obc. Podolí, far. Chřeštovice, býv. dom. Týn n. V. Sam. u Švihlíka, ve strouze, u Strnžáka, u Růžičky, u Zhoře.

Olešná, ves, 18 d. 130 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Nezvěstice, far. Chvalenice, býv. dom. Štáhlavy a Nebilov.

Olešná, ves, 40 d. 380 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Liblín; fil. škola. Sam. Žikov, dv. popl. a mlýn.

Olešná, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 70 d. 672 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O, far. Ostrov. R. 1550 prodali bratří Jan a Mikuláš z Komarova O-ou Janovi z Valdšteina.

Olešná, statek (dle sml. trh. od r. 1838 za 204.000 zl. stř.) a far. ves, 78 d. 600 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Rakovník ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Rakovník, patr. kn. Max. Egon z Fürstenberka, 760 osadníků; far. kostel sv. Martina, jenž se co taký uvádí již r. 1350, škola, zámek, pivovár, vinopalna, myslivna. — R. 1353 postoupil O-ou, nále-

ževši k panství Křivoklátu, Karel IV. misionářům kostela na hradě Pražském. Po válkách husitských spadla O. na král. komoru a darována od Vladislava II. r. 1499 Jiřímu z Ebersdorfu, jenž vystavěv v O-ě tvrz statek ten synům svým odkázal. Od těch koupil O. r. 1540 Jan Šlovský ze Šlovic, hejtman kraje Rakovnického, při jehož rodě zboží to po delší dobu trvalo. Nápotom dostala se O. sňatkem p. Krištofovi Krakovskému z Kolovrat, od toho hr. z Kaiseršteina, r. 1734 hrabatům z Molartu, 1766 hr. Meraviglia a od těch r. 1836 nynějším držitelům kn. z Fürstenberka.

Olešná, ves, 57 d. 365 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Chvojnov, býv. dom. Červ. Řečice. Sam. Kocian a Prokop.

Olešná, Volešná, ves blíž městyse Načeraci, 24 d. 201 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 1/2 hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. Vratičkovice, far. a býv. dom. Načerac. Sam. Izbice, (dv. popl.), Kladina, Kocourov, Trepka (Třepkov), Zálesí (dv. popl.). — Někdy zde byla tvrz.

Olešná, popisuje se u Šlapanova (okr. Polná).

Olešná německá (*Deutsch-Woleschna*), ves na Popelinském potoku a na pomezí Moravském, 61 d. 518 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O. n., far. Strymilov, mešní kaple nejsv. Trojice. (z r. 1801) Sam. Humlův mlýn.

Olešnice, ves, 40 d. 263 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Všeň, býv. dom. Skály a Turnov; mlýn. Sam. Rozsypalov.

Olešnice, far. ves v údolí na potoku, 220 d. 1206 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Semily (67 d. k dom. Navarovu), diéc. Litom., vik. Semil., patr. svob. p. Ehrenburk, 2697 osadníků, pošt. Tannwald; far., co taký již r. 1384 připomenutý kostel sv. Martina (v nynější podobě z r. 1781), škola, 2 mlýny. Obyvatelé živí se pěstováním lnu, předením a hledí si poněkud i včelařství.

Olešnice (*Ellexnitz*), statek a far. ves, 87 d. 628 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Svin. Trhové (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., diéc. Buděj., vik. Nov. Hrad., 1430 osadníků, patr. obec. Buděj., kostel sv. Václava (od r. 1857 far.) vystavěn r. 1787 nákladem náb. fondu, škola, v někdejším zámku jest mimo školu obydlí pro faráře, myslivce a učitele. Na blízku rašelina. Dobývání rašeliny v těchto místech započato as před 24 roky, zaniklo pak docela ok. r. 1845 a teprv po 20 letech, když na jihu cena dříví náramně se zvýšila, počato stará ložiska opět ohledávati. — Někdejší kostelíček P. M. v lese „Kostelíčku" (1/4 hod.) zrušen ok. r. 1786. — O. připomíná se již r. 1186 jakožto osada v župě Doudlebské. Ku konci 16. věku náležela Pouzarům z Michnic. Zejmena uvodí se Vok Pouzar z Michnic (k r. 1572) a Albrecht Jiří P. z M. a na O-ci, jenž podepsán jest co svědek poslední vůle Petra Voka z Rožmberka (r. 1610). R. 1727 prodal Adam Jan Hungar O. za 59.300 zl. obci Budějovické, kteréž posavád náleží.

Olešnice, ves, 30 d. 232 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry (2 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Lučice. Sam. Valečov, dv. popl., a Vrazkov, mlýn.

Olešnice, ves, 29 d. 227 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Chlumec (1/2 hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. Lužce.

Olešnice, ves, 95 d. 627 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Častolovice; mlýn.

Olešnice (*Gieshübel*), městys na soujmenném potoku blíž Slezského pomezí, má dohromady s O-cí dolní, *Unter-G.* (1/4 hod. záp.) a O-cí horní, *Ober-G.* (1/2 hod. vých.) pak s O-cí v příkopu, (*G. im Graben*), 353 d. s 2027 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nov. Měst. (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Opočno, diéc. Král. Hrad., vik. Opočno, patr. kn. Colloredo, 2531 osadníků; far. kostel sv. Máří M. r. 1763 nově vystavený byl již r. 1350 farářem osazen, škola, radnice, 2 mlýny, vápenné pece. Blíž O. horní na hranicích sam. Končiny (*Schnappe*). Trhy: ty pondělky: 1. před velikonocí, 2. před sv. Duchem, 3. po sv. Máří M., 4. po sv. Bartoloměji, 5. po sv. Havlu. Týdní trh každý čtvrtek na přízi, plátno, obilí a všeliké krámské zboží. O. povýšena za městys od cís. Josefa r. 1760.

Olešnice, ves, 179 d. 1360 ob. čes., kr. Král. Hr., okr. a býv. dom. Náchod (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Kostelec; škola, mlýn. (Ostatně viz Ratibořice.)

Olešnice viz Olešnice prostřední.

Olešnice viz Olešná (okr. Trutnov.)

Olešnice viz Levín.

Olešnice-Košťálov viz Košťálov-Olešnice.

Olešnice dolní (*Nieder-Oels*), far. ves na Olešnickém potoku, 98 d. 642 ob. něm., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Hostinné (1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O. d., diéc. Král. Hrad., vik. Hostin., patr. hr. Deym, 1767 osadníků; starobylý gotický

chrám sv. Jakuba, škola v nynější pe-době z r. 1794; mlýn. V dřívější školní budově měl cís. Josef II. r. 1778 po 6 neděl svůj hlavní stan.

Olešnice dolní viz Olešnice (okr. Nov. Měst.)

Olešnice horní viz Olešnice (okr. Nov. Měst.)

Olešnice horní (*Obèr-Oels*), ves při silnici a na potoku Olešnickém, 71 d. 452 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostinné (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O. h., far. O. dolní; mlýn.

Olešnice prostřední (*Mittel-Oels*), ves s předešlou souvislá, 31 d. 195 ob., něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostinné (¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O. horní, far. O. dolní.

Olešnice v příkopu viz Olešnice (okr. Nov. Měst.)

Olešník, ves, 31 d. 309 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Zahájí; dv. popl. — Sam. Nemanice, hajnovna, a Drha.

Olešník, Olšinka sam. u Nasavrk (okr. Habry).

Olešno, ves, 19 d. 111 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Mšeno, býv. dom. Stránka.

Olešovice (*Hangendorf*), ves, 39 d. 214 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Úterý, býv. dom. Teplá, mešní kaple. — R. 1233 prodala králová Kunhuta O. klášteru Tepelskému.

Olešovice, ves při silnici, 17 d. 118 ob. čes., kr. Praž., okr. Jilov. (1¹/₂ hod. vých.), kat. obc. Ladvé, pol. obc. Těptín, far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Dobřejovice. Opodál při silnici „Hvězda", hospoda a 3 domy.

Oletice viz Voletice.

Oliva, mlýn u Těchobuz (okr. Pacov).

Oliva, mlýn u Týmovy vsi (okr. Pacov).

Olivetin (*Oelberg*), víska na výšině na levém břehu Stěnavy, 8 d. 77 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a far. Broumov (¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Grossdorf; kaple P. M., pivovár, vinopalna, mlýn, dv. popl., valcha. — Ves tato založena počátkem 18. stol.

Olitzhaus, ves, 13 d. 74 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Brasec, býv. dom. Kysibel.; myslivna.

Olovi viz Bleistadt.

Olšanská myslivna a dvě hajnovny v oboře popisují se při Trojanech.

Olšany, Volšany, ves, 31 d. 247 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Třebonín, býv. dom. Sedlec. (Ostatně viz Paběnice).

Olšany, Volšany, ves, 27 d. 177 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Chotěnov, far. a býv. dom. Nový Hrad.

Olšany, ves, 33 d. 218 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovic. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Kvasňovice; 1 d. k dom. Planic. — Okolo roku 1228 náležely O. klášteru sv. Jiří na hradě Pražském.

Olšany a Bezový mlýn (*Wolschan mit der Fliedermühle*), far. ves mezi Vídeňskou a Kutnohorskou silnicí, 12 d. 268 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Karlín (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Viničné hory u Prahy, býv. dom. Libeň, arcidiéc. Praž., generál. vik., patr. obec Praž., 1286 osadníků; far. r. 1719 od primatora Nov. Města Pr. Jana Krusia z Krausenburku založený kostel Povýšení sv. Kříže, kaple sv. Rocha a sv. Rosalie, s níž tu zároveň (r. 1680) zřízeno pohřebiště pro zemřelé na morovou ránu; r. 1718 rozšířeno slouží od 1. června 1787 za všeobecné pohřebiště pro Staré i Nové Město Pr. a dosahuje nyní jižně až ke Kutnohorské silnici. — R. 1391 věnoval Štěpán z Olšan řeč. Počernický, měšťan Praž. na dědictví svém v O-nech, na dv. popl., na 3 dv. km. s dědinami i se vším příslušenstvím manželce své Dorotě 100 kop gr. R. 1457 prodala Eliška z Olšan a Matěj Fiker z Prahy bratr její v O-ech dv. popl. Janovi z Plané za 140 kop gr. Od toho koupil popl. dv. zdejší r. 1460 za 160 kop gr. Martin z Tachova, než ten prodal jej již r. 1461 za 225 kop gr. Zdenkovi z Postupic, mincmistru Hor Kuten, od něhož se pak r. 1495 dostal za 150 kop gr. Jakubovi Kolářovi (?) měštěnínu Pražskému. R. 1539 přiřknuto soudem Janovi a Vilemovi bratřím z Hradešína právo k Olšanům, v jichž držení se uvázal po smrti Štěpána z Olšan Pavel Střelec od Horské brány na Novém městě Pražském.

Olšany, Volšany, ves, 31 d. 256 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Brandýsek, far. Pchery, býv. dom. Buštěhrad (2 d. k dom. Kladnu); škola. — O. náležely na počátku 15. věku k někdejší tvrzi Vrapicím a okolo r. 1690 ku Kladnu.

Olšany, Volšany, dv. popl. u Sedlce (okr. Kralovic.)

Olše, Oleš, osada, odkudž náležel r. 1455 k tvrzi Křečovu jeden poplatník a polovice lesů u Olši.

Olší, někdy zvláštní statek nyní toliko ves, 34 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Mílevsko (2¹/₂ hod. jih. vých.),

kat. i pol. obc. O., far. Hodušín. — Na konci 16. a počátkem 17. stol. náleželo O. p. Hoslanerům, jimž jest po bitvě Bělohorské konfiskováno. R. 1685 koupil statek O. opat Höhmann za 26.000 zl. rýn. a 100 říš. tolarů klíčného od hr. Frant. Lažanského z Bukové a přivtělil jej panství Milevskému.

Olšinka, Volšinka, Olešník, ves při silnici, 17 d. 116 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Jeníkov Golčův, býv. dom. Vilémov (2 d. k dom. Jeníkov).

Olšov *(Olschhof)*, dv. popl., 15 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan (1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Hodňov, býv. dom. Krumlov.

Olšov viz Ulišov.

Olšov, mlýn u Kotouně.

Olšovice, ves, 30 d. 170 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Netolice (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Libějice; sam. Třetina či Kocourov 3 d. — O. postoupili v první polovici 13. věku křižovníci u matky Boží v Praze klášteru Kladrubskému za Sekyřany.

Olšovka, rasovna u Žinkovic (okr. Nepom.).

Oltářík, někdy hrad, jehož rozvaliny nyní „Hrádek" řečené nad vsí Děkovkou (okr. Lovosic.) se spatřují. Počátkem 15. stol. náležel O. ryt. z Vřesovic, od nichž upsán r. 1460 Mikulášovi z Polenska a z Vršovic a od toho 1468 Janovi a Oldřichovi bratřím z Hazmburka a Kosti, jimž ku konci téhož stol. následoval Vilém Ilburk z Ilburka a na Ronově. Od jeho dědiců dostal se O. okolo r. 1550 v držení Volfa z Vřesovic. Pozůstalé po něm dcery Anna a Magdalena postoupily zboží po otci zděděné, mezi nímž pustý již tehdá O., strýcům svým Šebestianovi, Václavovi a Janovi z Vřesovic.

Oltyně viz Voltyně.

Omleň, někdy osada v býv. Bydžovsku či Hradecku?

Omlenice *(Gross-Umlowitz)*, ves, 28 d. 156 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. O. malé (13 d. k panství Krumlov.); sam. Hotzimühle. (Viz ostatně Jílovice aneb Kyselov.)

Omlenice malé, Omlenička *(Klein-Umlowitz)*, statek (r. 1779 za 20.000 zl.), a far. ves blíž železné dráhy, na malém potoku, 36 d. 200 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Kaplice (3/4 hod. záp.) kat. i pol. obc. O., diéc. Buděj., vik. Vyš. Brod., patr. opat cistercien. kláštera ve Vyš. Brodě, 927 osadníků; far. kostel P. M. a sv. Jana Nep. z r. 1722, zámek, škola, dv. popl.; opodál lázně. — R. 1363 koupil O. m. Jan z Voděrad od ryt. Přibíka z Pořešína, ale již následujícího roku prodal je opět Oldřichovi Drochovcovi, jenž se zároveň s Žižkou z Trocnova uvádí co svědek v listině od r. 1378. R. 1589 seděl na zdejší tvrzi Samuel Soudek z Dlouhé; okolo r. 1655 dostaly se Janovi Fridrichovi z Waidlinku, počátkem 18. stol. hr. Nützům z Wartemberka a nápotom hr. Josefovi Gundakrovi z Thürheimu, od jehož manželky Marie Dominiky roz. pí z Haagen je r. 1779 klášter Vys. Brodský koupil.

Ondrákův mlýn, popisuje se u Mezilesí (okr. Pacov.)

Ondřejov, ves na výšině, 20 d. 144 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Štichovice, far. Žebnice, býv. dom. Plasy. — Ves tato založena od Ondřeje Trojera opata kláštera Plasského, dle jehož křest. jmena také pojmenována.

Ondřejov, starobylé městečko na patě hory Kalvarie (Mandy), 127 d. 845 ob. čes., kr. Praž., okr. Čern. Kostelec (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Hrádek n. Sázavou, arcidiéc. Praž., vik. Čer. Kostelec, patr. kn. Rich. Khevenhüller, 2330 osadníků, pošt. Čes. Brod a Čern. Kostelec; far. kostel sv. Šimona a Judy již ve 14. stol. farním, škola. Trhy: 1. na sv. Blažeje, 2. na sv. Vojtěcha, 3. na sv. Petronilu, 4. 4. října, 5. na povýšení sv. Kříže, 6. na sv. Šimona a Judu. — Na temeně hory Mandy pískový jehlanec postavený r. 1843 od faráře V. Horáčka ke cti pluku akademického r. 1800 proti Francouzům táhnuvšího. — O. založen nepochybně od pánů z Dubé, u nichž křest. jmeno Ondřej bývalo oblíbeno a jimž i podací při kostele zdejším od dávna náleželo. R. 1428 prodala Markéta z Rechenberka, pozůstalá vdova po p. Václ. z Dubé, statek svůj hrad „Dubů", k němuž mezi jinými i městečko O. slušelo pí Perchtě ze Šternberka roz. z Kravař. (Ostatně viz Zlenice.)

Ondřejov, ves, 24 d. 185 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3/4 hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. Ústraším, far. a býv. dom. Božejov. — Opodál dv. popl. Holakov či Holdkov.

Ondřejovec, Ondřejoves, vska, 7 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. Otice (2 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Zvěstov, far. Šlapanov. — Až do r. 1724 náležela víska tato k panství Jankovu.

Ondřejovice (*Ondřowic*), ves, 20 d. 145 ob. čes. i něm., kr. Plz., okr. Kralovic (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Janovice, býv. dom. Bystřice.

Ondřejovice, neznámá nyní osada v býv. Berounsku.

Ondřejovice, někdy ves (nyní dv. popl. Marianovice), kterou mezi jinými daroval Tobiáš z Benešova r. 1311 příbuznému svému Zdislavovi ze Šternberka.

Ondřichov viz Oldřichov.

Ondříkovice, ves, 15 d. 84 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov. (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Borek, far. Jenišovice, býv. dom. Čes. Dub.

Ondrov, dv. popl. u Zliv (okr. Hlubocký).

Onnen svět viz Nový svět.

Onný svět, sam. náležející ku kat. obci Chlumu zadn.

Onomyšl, Vonomyšl, ves, 46 d. 263 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Košice, býv. dom. Pečky; sam. Buda.

Onšov, Vonšov, statek arcibiskupství Praž. (r. 1828 za 115.398 zl. 10 kr. v. č.) a far. ves na potoku, 68 d. 502 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Kralovic. (2¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. O., diéc. Buděj., vik. Pacov, patr. arcibiskup Praž., 1970 osadníků, pošt. Chřelovice; far. kostel sv. Martina, na věži památný zvon pocházející buď ze sklonku 13. aneb počátku 14. stol., zámek se zahradou, škola, pivovár, vinopalna, dv. popl., mlýn, myslivna; opodál dv. popl. Horka. — Zdejší tvrz byla rodinným sídlem vyhynulého v 16. stol. rodu ryt. Onšovských z O-a. První známý předek jejich jest ryt. Oneš z O-a, který se uvádí v listině od r. 1262 a jenž byl 1262—1272 purkrabím hradu Pražského a od r. 1277—1279 zemským sudím. R. 1388 darovala Bětka vdova Viléma z O-a kostelu zdejšímu 2 kopy roč. platu. Ještě v 15. stol. nalezáme O. v držení ryt. z Onšova; okolo r. 1534 náležela pustá již tvrz O-ská Regině z Bílých Otradovic; r. 1457 dostal se O. s jiným ještě zbožím po Zdeňkovi z Wolfsberka na komoru král. spadlým Václavovi z Kocůrova a z Kamenice, nápotom ryt. Lukaveckým z Lukavic a od těch v druhém desítiletí 17. věku jich příbuzné Anně Beřkovské z Šebířova roz. z Amštatu. Z pozdějších držitelů jmenujeme Petra Zbraslavského ze Svalova, svob. pány z Gastheimu (1660—1717), Jana Daniele z Fürstenbuschu a hr. Martina z Vacinova (1721). R. 1761 zakoupil O. arcibiskup z Manderscheidu pro arcibiskupství Pražské.

Onšovec viz Vonšovec.

Onšovice, ves na potoku, 53 d. 371 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1¹/₂ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Dolany, far. Bohumělice, býv. dom. Čkyně; škola, mlýn, vápen. lomy. — R. 1487 prodal Jan Kosoř z Malovic vsi O., Vuoravy a Výškovice, jež měl po Kunatovi a Čáslavovi, bratřích z Vimberka a ze Sulevic, za 150 kop bratřím z Dobrše.

Onšovice, ves, 16 d. 109 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (4 hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Dehtaře, far. Bříště nové, býv. dom. Červ. Řečice.

Onšovice, Vonšovice, ves, 11 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. (?), far. a býv. dom. Chotýšany; mlýn, vápenné lomy. (Ostatně viz Radošovice).

Opach, ves, 12 d. 91 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. Haag, far. Rožmitál, býv. dom. Vyš. Brod. — R. 1281 daroval Jindřich z Rožmberka O. s jinými ještě vesnicemi klášteru Vyš. Brodskému.

Opalice, 12 d. 107. ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2¹/₄ sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Kamen. Újezd, býv. dom. arcidékanství Krumlov (3 d. k panství Krumlovu).

Opálka, ves, 18 d. 210 ob. čes. i něm., kr. Plz., okr. Klatov. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Zahořice; far. Strážov, býv. dom. Bystřice; zámek, kaple sv. Anny, pivovár, dv. popl.; opodál mlýny: Panský, (*Herrnmühle*) a Obora. — Po někdejším hradu, původišti to rytířů z Opálky, zachovaly se jen nepatrné stopy. R. 1405 uvodí se Bušek z O-y; r. 1464 náležela O. Janu z Dražovic, r. 1480 Fridrichu z Korna a z Malonic, 1540 Adamu Lvovi z Rožmitála a z Blatné; r. 1544 Alžbětě z Pacova, provdané za Jana Tunkla z Brtníčka a od té dostala se Zdeňkovi ze Šternberka, jehož dědic Václav ze Šternberka ji pak Janu z Lobkovic prodal. Na sklonku 16. stol. vládli zde hrabata Kolovratové; r. 1630 získal O-ku hr. Jiří Adam z Martinic, načež spojena se statkem Klenovským. R. 1701 opět od něho odtržená dostala se sv. p. Aloisiovi Bonavent. z Altersheimu a okolo r. 1760 po rozličných držitelích Karlovi Jos. Palmovi, který ji přivtělil panství Bystřickému.

Opařany, Opořany (*Wopořan*), panství allod. (r. 1826 za 131.500 zl. stř.) a far. ves při silnici z Tábora do Písku, 107 d. 794 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. O., diéc. Buděj., vik. Bechyň, patr. kn. Karel z Paaru, 2418 osadníků, pošt. Bernartice; far. kostel sv. Frant. Xav. r. 1735 na místě dřívější kaple od jesuitů v doricko-byzantinském slohu vystavený, s 4 kopulemi a obrazy na obmítce; zámek, někdejší to residence jesuitská z r. 1727, škola. — O. náležely od času válek husitských městu Táboru, které jich r. 1547

postoupilo korunĕ. R. 1548 prodal je Ferdinand I. Vítovi ml. z Rzavého na Stadlci, při jehož rodě skoro celé století trvaly; r. 1656 dostaly se hr. Františce Slavatové roz. z Meggau a od ní řádu jesuitů, po jehož zrušení r. 1778 připadly študijnímu fondu. R. 1825 koupila O. ve veřejné dražbě kněžna z Paaru roz. Cavriani pro svého nejstaršího syna Karla.

Opařiště, sam. u Bohuslavic (okr. Nov. Město).

Oparno (*Woppern*), ves v rozkošném údolí na potoku, 39 d. 201 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Velemín; 6 mlýnův. — Às ½ hod. ode vsi na kopci nyní „Schlossberg" řečeném zříceniny někdejšího hradu O-a, který již od časů Karla IV. ryt. z Vchynic náležel a již r. 1520 pust byl. Na počátku 16. stol. získal polovici O-a Volf Bořita z Martinic, načež ryt. z Vchynic i r. 1541 polovici svou prodali Albrechtovi Kyšperskému z Vřesovic. R. 1494 zdědil O. Krištof Leskovec z Leskovic po své manželce Anně z Vartenberka, vdově po někdy Janovi Bořitovi z Martinic.

Opatov, ves, 60 d. 552 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec. (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Vyskytná, býv. dom. Jeníkov větrní; sam. Polánky, dv. popl. a Vlčkův mlýn.

Opatov (*Abtsdorf*), městys na malém potoku a při silnici do Lanškrouna, 301 d. 3024 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 3003 osadníků; starobylý far. kostel sv. Antonína, kaple sv. Jana Nep., škola, pivovár, 2 mlýny. Trhy: 1. na černý čtvrtek; 2. v pond. př. Letnicemi; 3. ve čtvrt. po P. M. Sněžné; 4. druhý čtvrt. po poč. P. M. — O. uvodí se v listině biskupa Jana I. od r. 1364. — Zde nar. 13. října 1785 čes. básník Frant. Bohumír Štěpnička, c. kr. kameralní rada († 1832).

Opatov, dv. popl. založ. r. 1728 od opata Želivského Daniela Schindlera, viz Bříště staré. U O-a stála bezpochyby ves i dvůr Lubice.

Opatov, sam. u Kobylic.

Opatovice, ves na pravém břehu Vltavy, 13 d. 135 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Hrdějice, far. Hosín; sam. Pasderna.

Opatovice, ves na malém potoku, 35 d. 308 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Zbejšov, býv. dom. Sedlec; evanjel. kostel a. v., superintendentura a. v., pastorat, evanj. škola; opodál Doudavský mlýn. — Král Jiří zapsal r. 1463 Slavatovi z Chlumu a z Košumberka zboží kláštera sv. Prokopa (nepochybně kláštera Sásavského, který se jmenuje „klášter sv. Prokopa" a později se také Slavatům dostal) zejmena zboží Zbyžovské s kostelním podacím, dvory poplužními a příslušenstvím, pak Táborovu Lhotu, Čejkovice, Lhotu Proboštovu a Opatovice, pak částky v Damírově, Komárově a Petrovicích.

Opatovice, ves, 86 d. 223 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (1½ hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. a býv. dom. Pečky, far. Nebovidy; myslivna.

Opatovice, ves, 70 d. 473 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Červ. Janovice, býv. dom. Křesetice; mlýn, myslivna. Dle Sommera byly O. někdy zvláštní statek náleževší ryt. Theodor. Mulzerovi k Kozenthalu.

Opatovice, ves, 15 d. 116 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (1½ hod. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Benetice, far. a býv. dom. Světlá. — Ves tato uvádí se již r. 1591 mezi příslušenstvím panství Světelského.

Opatovice, ves na potoku, 31 d. 212 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Úžice, býv. dom. Rataje; opodál hajnovna.

Opatovice, far. ves blíž pravého břehu Labe a při silnici z Pardubic do Král. Hradce, 73 d. 691 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. O., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic, patr. náb. fond, 2594 osadníků, pošt. Král. Hradec; lokál. kostel sv. Vavřince, škola, pamětihodná věž, na jednom zvonu letopočet 1559, štace při Liberecko-Pardubické dráze; po někdejším klášteru není nyní takřka ani stopy. — Mikulec, zeman český, zřídil při řece Labi v O-cích poustevnu pro mnichy řádu sv. Benedikta, pod správou kláštera Břevnovského. Nedlouho na to (r. 1086) povýšil Vratislav II. snad na památku svého povýšení královského poustevnu tuto na samostatný klášter benediktinský se zvláštním opatem a bohatě jej nadal vykázav mu mimo jiné vsi: O., Osice, Osičky, Vysokou, Břehy s lesem, Drahuně, Přelouč, Sopřec, Mokošín, Hlinnou, na Moravě Opatov, Daletice a Mutinku. Za opata Myslocha položen r. 1152 základ k novému klášteru a kostelu, jejž r. 1163 Pr. biskup Daniel u přítomnosti samého krále Vladislava II. slavně posvětil. Mezi tím množily se ustavičně statky klášterní a kr.

Přemysl Otakar I. potvrdil r. 1228 klášteru dědiny: Stolany, půl Krupé, Předlesí (?), Police, Herčany (?), Kopisty, Dolany, Mezilesice, Drsice, Vlkovyje, Černojedy, Veselé, Hlavecko, Plačice, Lhotu a Předhradí. Takto podporováni mohli se klášterníci O-ičtí tím snadněji věnovati vědám, čemuž nemálo napomahalo i to, že opat Zdislav z rodu pánů ze Zvířetic obstaral množství výborných kněh ku vzdělání bratří klášterních. Mnich Opatovický, skladatel lat. letopisů ve 12. stol., jakož i známý kronikář český opat Neplach († 1370) byli řeholníky kláštera zdejšího. Klášteru podřízena byla troje proboštství ve Wahlstatě a ve Středě v Slezsku, (založená od sv. Hedviky kněžny Vratislavské) pak ve Vrchlabí. Ještě před vypuknutím bouří husitských rozhlásila se po vlasti pověst, že mniši v klášteře O-ckém nesmírný chovají poklad. Následkem toho zmocnil se pověstný Jan z Opočna, jinak řečený z Městce, přijat byv pohostinsky do kláštera s několika odvážnými soudruhy, pokladů klášterních, za něž si nápotom koupil Opočno. R. 1421 zmocnili se kláštera Husité a ještě téhož roku jest od nich vypálen. Zboží klášterní připadlo pak dílem k panství Kunětickému dílem pak k panství Pardubickému. — Proti O-cům vychází z Labe O-cká strouha či O-cký průplav (2½ m. dlouhá), žene 5 mlýnů a chráníc i udržujíc celou soustavu rybníků Bohdaneckých jde pod Semínem opět do Labe.

Opatovice, dvůr a ves l. 1509 pustá, zřejmě co blíže Buřenic ležící připomínaná.

Opatovice, někdy ves blíže Zderazu u Prahy založená ve 12. stol. od Břevnovských benediktinů, s kostelem sv. Michala, který se poprvé jmenuje za biskupa Jana IV. († 1343). Ves ta rozkládala se v končinách nynější ulice Opatovické na Novém městě Pražském.

Opatřilka, sam. náležející do kat. obce Řeporyje.

Oplany (*Woplan*), ves, 185,10 sáhů n. mořem, 55 d. 369 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Čer. Kostelec (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Konojedy; opodál myslivna Klíč či Klíče. R. 1626 uvodí se O. mezi vesnicemi k panství Čer. Kostel. naležejícími.

Oplot (*Amplatz*), ves, 54 d. 408 ob. čes. (i něm.), kr. Plz., okr. Přestic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Dnešice, býv. dom. Chotěšov (13 d. k Červ. Poříčí). — K r. 1243 uvodí se Lemar z Oplot a mezi l. 1247—1250 bratří Přibislav, Vitla a Adlík z O.

Oplotec (*Amplatz*), ves, 40 d. 259 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Štitary, býv. dom. Hoř. Týn.

Oploty (*Oblatt*), statek (r. 1835 za 100.000 zl.) a ves, 32 d. 204 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Kněžice; kaple sv. Jana a Pavla, dv. popl., myslivna, mlýn. Dle Schallera daroval Karel IV. O. r. 1360 Markvartovi z Hlivojed a bratřím jeho. K r. 1392 připomíná se Jindřich z Nekmíře, R. 1412 prodala Anna z Oplot dv. popl. a ves O. manželi svému Vchyni z Řebříka za 80 kop gr. Dle pamětní knihy fary Kněžické náležel statek O. r. 1543 (s Kněžicemi a Neprobylicemi) Brikcímu ze Štampachu a po něm jeho synu Adamovi Gothardovi. Po bitvě Bělohorské jest statek konfiskován a prodán r. 1623 Augustinu Schmidovi ze Schmidbachu, jehož dědicové jej drželi ještě r. 1678. Od těch dob přecházely O. častěji na rozličné držitely; od r. 1835 náleží ryt. Frant. Korbovi z Weidenheimu, který k O-ům přikoupil ještě Neprobylice a Sýrovice.

Opočenek, Opočínek, ves na levém břehu Labe a při silnici do Přelouče, 28 d. 218 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Lány na důlku, býv. dom. Pardubice. — O. patřil někdy kapitule Olomúcké.

Opočnice, ves, 107 d. 799 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Vrbice, býv. dom. Poděbrady; škola. — R. 1858 vykopáno u O-ce mezi pahorky „Oškobrhy" a „Vinná" šest křížků (3 dobře pozlacený), jež z nejstarších dob křesťanství v Čechách pocházejí.

Opočno, ves na potoku, 39 d. 258 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Uhersko, býv. dom. Chroustovice. — Mezi O-em a Tunrovcem jsou r. 1308 Němci Chrudimští, Poličtí a Vys. Mýtští, kteří toho času zem pustošili od vojska českého vedením Ctibora Zámrského a Jaroslava z Borohrádku poraženi.

Opočno, panství fideikom. (r. 1846 za 2,163.074 zl. 3¾ kr. stř.) a okres, město nad Zlatým Potokem, 244 d. 1660 ob. čes., kr. Král. Hrad. (4½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., diec. Král. Hrad., vik. O., patr. kn. Kolloredo z Mannsfeldu, 3185 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (II. tř.) notar., pošt. exped., starobylý, od pozdějších držitelův přestavěný zámek, v něm r. 1426 malovaný obraz Zdeňka Kostky z Postupic († 1468) a posledního Trčky hraběte Adama Erdmanna; far. kostel sv. Trojice, původně kaple sv. Ondřeje, při níž r. 1408

založila Jitka, vdova po Janu Krušinovi z Lichtenburka dvoje kaplanství, uveden v nynější svou podobu r. 1726 nákladem hr. Jeronýma z Kolloredů; pohřební (ve 14. stol. far.) kostel P. Marie s hrobkou knížat Kolloredů, na hřbitově věž z r. 1596; letohrádek kn. Kolloredů, vystavený na počátku 17. stol. od Jana Rud. Trčky z Lípy, při něm krásná zahrada a rozsáhlý, vkusně upravený park; před někdejším zámeckým příkopem starobylá okrouhlá věž, sloužívši někdy k obraně zámku, na předměstí klášter kapucínů (založ. r. 1674 od hr. Lud. z Kolloredů); špitál (základní jmění 2466 zl.); nemocnice, založ. r. 1834 Med. Drem Skuherským (zákl. jmění 12.000 zl. a 793 zl.), na náměstí kapucínském památná socha P. Marie zhotovená r. 1714 od sochaře Bapt. Bulla; radnice, škola, cukrárna, pivovár (roč. 8316 věder za 38.264 zl.), vinopalna, kn. hřebčinec, 2 mlýny; opodál dv. popl. Podzámčí, myslivna Voděšín, pak ovčín Zárybnice. Trhy výroční: 1. na sv. Řehoře 12. března, 2. na sv. Marka, 3. dne 20. října, 4. na sv. Mikuláše dne 6. prosince. Trhy na koně a rozličný dobytek: 1. na obrácení sv. Pavla, 2. na sv. Řehoře, 3. v pátek před sv. Jiřím. Trhy na vlnu: 1. na sv. Petra a Pavla, 2. na stětí sv. Jana. Týdní trhy na obilí a rozličné zboží každý pátek. — O hradě O-u činí se zmínka již k r. 1068; k r. 1130 byl sídlem županů soujmenné župy, z níž náležel kostelu Vyšehradskému desátek z výroční daně. Na počátku 14. stol. vládli zde páni z Dobrušky a z O-a, r. 1393—1397 Půta z Častalovic, r. 1400 Jan Krušina z Lichtenburku, r. 1408 syn jeho Hynek. Napotom koupil O. za nakradené klášterní poklady Opatovické Jan Městecký odtud z Opočna zvaný, za něhož zdejší hrad od Hradečanů jest vypálen (r. 1425). Po něm uvádějí se v držení O-a Jiří z Dubé (1432), Petr Svojše ze Zahrádky (ok. r. 1450) a napotom Mikuláš Sucháň z Libáně. Po jeho smrti spadlo O. na krále, který je dal r. 1455 Jiřímu z Kunštatu a z Poděbrad, ten ale postoupil O-a hned Václavovi z Valečova. R. 1493 držel O. Jan z Janovic, r. 1494 Mikuláš Trčka z Lípy, který odkázal O. po své smrti Johance z Březovic, vdově strýce svého Mikuláše st. Trčky z Lípy a na Vlašimi. Ta postoupila r. 1516 právo své k O-u, k hradu Smiřicům, k tvrzi Třebechovicům, ke Kněžicím a k městu Chotěboři v dluhu 1000 kop gr. čes., Zdenkovi, Janovi, Jindřichovi, Vilémovi a Mikulášovi, bratřím Trčkům z Lípy a na Vlašimi. Při rodě tom trvalo pak O. až do r. 1634 kdežto Adam Erdmann, poslední Trčka z Lípy, zároveň se švakrem svým Albrechtem z Valdšteina v Chebu zrádně jest zavražděn. Z konfiskovaných jeho statků postoupil cís. Ferdinand II. r. 1636 O-a Rudolfovi hr. Kolloredu a bratru jeho Jeronýmovi. Prvé jmenovaný Rudolf hr. K., proslavený obhájce Prahy proti Švédům, přečkav bratra svého přivtělil k O-u statek Doubravice a povýšil O. za svěřenství. Od r. 1852 jest v držení svěřenství tohoto kníže Josef Karel z Kolloredo-Mansfeldu hr. z Walsee.

Opočno (*Opotschna*), far. ves na levém břehu Hřivického potoku, 38 d. 282 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Postoloprt. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Nový Hrad, diéc. litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 2973 osadníků; farní, co taký již r. 1384 připomínaný kostel nanebevzetí P. M., v nynější podobě z r. 1710, v něm náhrobky ryt. Šebestiana a Jana († 1567) Ilburků z Vřesovic, škola.

Opolany, dolní či veliké (*Unter-* o. *Gross-Opolan*), ves na pravém břehu Cidliny, 53 d. 520 ob. čes., kr. Čás., okr. Poděbrad. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Sany, býv. dom. Kolín; škola. Na blízku stála někdy ves Podbřeží. O. jmenují se r. 1228 mezi statky kláštera Svatojirského v Praze.

Opolany, Opolánky (*Ober-Opolan*), ves nedaleko Cidliny, 20 d. 168 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. O. dolní, far. Libice. Ves tato přiškolena jest k O-ům dolním.

Opolenec (*Oppelitz*), ves, 13 d. 149 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Kašperské hory ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Tuškov.

Opořany viz Opařany.

Oprechtce viz Ruprechtice.

Opřetice, tvrz, která r. 1542 s dv. popl. k hradu Leštnu náležela a v ten čas již pustou se jmenuje; viz Lopřetice.

Oprnice viz Ojprnice.

Opučná viz Peruc.

Oračov, Voračov (*Woratschen*), far. ves na potoku, 65 d. 426 ob. čes., kr. Žat., okr. Jesenice ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Kolešovice, arcidiéc. Praž., vik. Rakovník, patr. Bedřich Olivier hr. Wallis, 1997 osadníků, pošt. Hořesedly a Jesenice; far. kostel sv. Jakuba V., škola, dv. popl., myslivna, 3 mlýny; opodál Žižka, dv. pol. Někdy zde stála tvrz, jejíž stopy posud na blízkém kopci pozorovati lze.

Orasice (*Worasitz*), ves na pravém břehu Ohře, 46 d. 223 ob. něm., kr. Žat., okr.

Loun (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Počedělice, far. Chožov, býv. dom. Něm. Týnec; kostel sv. Mikuláše, na věži zvon s letopočtem 1502, škola, dv. popl.

Orasín *(Uhrissen)*, ves blíž levého břehu Běly, 44 d. 284 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (1 hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Boleboří, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; opodál 2 mlýny, továrna na zhotovování soustružnického zboží a olejna.

Ořehledy viz Hořehledy.

Ořechov, Ořech, far. ves, 184,89 sáh. n. mořem, 37 d. 393 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Chraštany, arcidiéc. Praž., vik. Liboc, patr. Praž. kapitula u sv. Víta, 1882 osadníků, pošt. Dušníky; far. co taký již r. 1384 připomenutý kostel rom. slohu stětí sv. Jana Kř., škola, dv. popl., mlýn. — V listině z r. 1337, jednající o právích úřadu král. číšníka, uvodí se župa Ořechovská, čímž snad stará župa Pražská naznačena. Děkanství O-ské objevuje se teprv v druhé polovici 14. stol.

Ořechovka, sam. viz Dehnice.

Orel, Vorel pův. Orla, ves na výšině, při silnici, 59 d. 521 ob. čes., kr., okr. a far. Chrudím (1 hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. O., býv. dom. Nasavrky; škola, dv. popl., ovčín, myslivna s bažantnicí. Na blízku stála nepochybně osada Dřelá. — Ves O. byla až do konce 17. stol. zvláštní statek a ve 14. stol. rodinným sídlem rytířů Vorelských ze San, kteří zde seděli ještě r. 1525. R. 1377 připomíná se Jan z Orlé co držitel zboží O-ského, r. 1440—1468 byl ním Michálek z Orly, vojevůdce krále Jiřího ve válce s Matyášem. R. 1583 objevuje se na O-i Aleš Janovský ze Soutic, jehož dědicové zboží to prodali Janu Kekulovi ze Stradonic. Okolo r. 1600 náležel statek Jindřichovi Kunátovi Dobřenskému z Dobřenic, jehož rod zde až do r. 1680 vládnul. Od r. 1688 připojen jest O. od hr. z Schönfeldu panství Nasavrškému. Dle pamětí Chrudímských vzňaly se r. 1637 dne 13. října louky O-ské, obsahující v sobě zem rašelinovou, i trval strašlivý požár mnoho dní.

Ořešice, ves pustá r. 1540 k hradu Borovsku slušící, někde v okolí Borovska, Bernartic, Onšovce a t. d.

Orlice *(Erlitz)*, někdy zvláštní nyní se Supí horou spojený statek a ves nad Orlicí, 94 d. 586 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Supíhora; fil. kostel nanebevzetí P. M. uvádí se r. 1384 mezi farními, škola, mlýn. — R. 1543 vládnul na zdejším zámku Jan Strachota z Kralovic a 1555 synové jeho Michal a Burian. Tento prodal r. 1565 O. Sudovi z Řenec. Kdy zámek zanikl a jakým způsobem se O. k Supí hoře dostaly, na ten čas pověděti nelze.

Orlice dolní *(Nieder-Erlitz)*, ves v údolí na potoku, 100 d. 476 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Králíky (½ hod. již.), kat. i pol. obc. O. d.; škola, dv. popl., myslivna, 2 mlýny.

Orlice horní *(Ober-Erlitz)*, ves vých. od předešlé a s ní souvislé, 96 d. 588 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Králíky, kat. i pol. obc. O. h., škola, tkalcovství, kalounkářství.

Orlice vrchní *(Hohen-Erlitz)*, ves na malém potoku 78 d. 261 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O. v., far. Bartošovice, býv. dom. Rokytnice; kostel sv. Jana Nep. z r. 1712, škola, vinopalna.

Orlička *(Adlerdörfel ?)*, rozsáhlá far. ves v úžlabině na úpatí dvou kopců a po obou březích soujmenného potoku, 179 d. 1041 ob. něm., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Lanškroun (3¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun., patr. kn. Lichtenštein, 1455 osadníků; kostel sv. Jana Nep. z r. 1776, škola, zhotovování bavlněného zboží, 2 mlýny. Obyvatelé zdejší provozují nejvíce podomní obchod se šátky.

Orlička, 3 d. 4 (?) ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Pastvina, far. Klášterec.

Orlík, 2. d. 14 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sudislav, far. a býv. dom. Brandýs.

Orlík, Vorlík, panství fideikom. (r. 1807 za 1,307.755 zl. 43¾ kr.) a ves na levém břehu Vltavy, 28 d. 280 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Staré Sedlo; starobylý v novějším čase obnovený hrad, v něm bohatá knihovna se vzácnou sbírkou map a plánů všech věků a národů, pěkně uspořádaný archiv (sbírka listin vztahující se k zámku O-u a jeho majitelům), kabinet starých zbraní, jakož i četná sbírka zbraní novějších, sbírka maleb na skle a jiných starožitností a podivností; zámecká kaple s hrobkou kn. Švarcenberků slohu gotického (z r. 1864), v níž uloženo srdce proslaveného vojevůdce a vítěze u Lipska Karla knížete ze Švarcenberka († 15. října 1820); uměle vykládaná veliká starodávní síň, o níž se zmiňují Balbín a Schaller, přišla při obnovení hradu v nic a některé velmi krásné zbytky obrovských kamen, která tuto síň zdobila, nalezají se ve sbírkách národního musea); škola, dv. popl., pivovár. Sam.:

Míčan (*Mühlthal*), dv. popl., Nákle (*Thalhaus*), Dolní přívoz, Starý lazaret, u Vodáka, u Sedláře. O hradu O-u nad Vltavou nečiní se zmínka před časy Karla IV., od kteréhož zachoval se list od r. 1369, svědčící uroz. Hyncíkovi Pluhovi a dědicům jeho na hrad O. s přívozem a clem na řece, vesnicemi a t. d. Týž měl v erbu radlici, dle níž se přezvali potomkové jeho Pflugové z Rabenšteina. (Rodině této posud kvetoucí náleží již od časů Václava IV. zámek „Strehlen“ v Sasích.) R. 1395 přepustil Hyncík Pluh z O-a s povolením královským O. směnou za hrad Borschengrün Sigmundovi Hulerovi, podkomořímu království Českého a důvěrníku Václava IV.; když ale tento pro zpronevěření ve veliké síni radnice staroměstské stat jest, přešel O. na jeho bratra Ondřeje Hulera. Ten prodal O. již r. 1408 Petrovi Zmrzlíkovi ze Svojšína, nejznamenitějšímu to muži svého rodu, který pro svou poctivost všeobecné požíval vážnosti. Rod Zmrzlíků panoval na O-u celé století a za jejich vlády uschována jest na O-u — jak Balbín vypravuje — česká koruna, což dle domnění Mikovce při přátelském poměru kr. Jiřího k Zmrzlíkům není právě nic k víře nepodobného. R. 1519 koupil hrad a panství O-cké Krištof se Švamberka a na Boru, načež zůstal O. vyjmouc krátkou dobu, ve kteréž přešel na Václava Berku z Dubé (1564), po celé století majetkem pánů ze Švamberka, kteří toho dosáhli, že hrad ten od krále z manství byl propuštěn. Poslední Švamberk na O-ce byl pan Petr syn Jana Jiřího ze Švamberka, kterýžto dědictvím po Petru Vokovi z Rožmberka téměř nejbohatším na statky mezi pány českými jest učiněn. Pro účastenství, které měl v stavovském povstání, jeden z prvních achtován, chystal se hned k útěku z vlasti a opevniv hrady své přijal na O. posádku Mannsfeldovu. R. 1621 na květnou neděli přitáhl lakotný a zasmušilý Don Baltazar de Marradas s krvavým krajanem svým Martinem de Hoeff-Huerta před O. a když jeho vyzvání ku vzdání se bylo zamítnuto, dal druhého dne prudce k útoku hnáti, načež se posádka po statečném odporu vzdala. Král. komora odhádala po konfiskaci panství O-cké na 130.294 kop 21 gr. a 3 d., načež je Jan Oldřich kníže z Eggenberka za 159.360 kop 8 gr. a 4 d. koupil. Jaký osud měl O. ve válce 30leté, není známo; jen tolik jisto, že byl dobře opevněn a hrubou střelbou opatřen; neboť přivezeny dne 11. října 1648 z O-a po vodě do Prahy 4 malé kusy na pomoc proti Švédům a výdatně zde působily. Po smrti manželky Jana kn. z Eggenberka, Marie Arnoštky z rodu Švarcenberského (4. dub. 1719), uvázal se dle ustanovení poslední vůle Jana kn. z Eggenberka dskami v držení Krumlova, O-a a ostatního jeho zboží v Čechách Adam Frant. kn. ze Švarcenberka. Nyní jest O. hlavním sídlem knížecí sekundogenitury Švarcenberské.

Orlík, někdy hrad u Humpolce, jehož zříceniny $^1/_2$ hod. vých. od města v lese se spatřují. Karel IV. daroval hrad ten v léno biskupu Mindenskému. Okolo r. 1560 panoval na O-u Zdeněk Trčka z Lípy, do r. 1562 Jan z Říčan a na Kosové Hoře a po něm syn jeho Jan Jiří z Říčan († 1582). Vdova po něm pozůstalá prodala r. 1588 zboží O-cké Krištofovi Karlovi z Roupova, který poslední na O-u sídlel. (Ostatně viz Humpolec).

Orlov, ves na výšině, 38 d. 214 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vračovice, far. Heřmanice, býv. dom. Litomyšl. — Někdy zde byla tvrz.

Orlov, ves, 37 d. 286 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Příbram (1 hod. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Podlesí. — O. jest snad jedna z jedenácti vsí, jež s hradem a městečkem Borem u Horažďovic synové Viléma z Boru společně se svou matkou klášteru Zderazskému v Praze darovali, kteréž darování od papeže Benedikta XII. r. 1334 bylo potvrzeno.

Orlov, ves, 10 d. 86 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Jistebnice.

Orlov, sam. u Hlavňovic (okr. Sušice).

Orlov, sam. u Mysletína (okr. Humpolec.)

Orlov, dv. popl. u Rájova (okr. Přimd.)

Orlov pod lesy, dv. popl., jejž mezi jinými prodal r. 1561 ryt. Burian Trčka z Lípy a na Lipnici Františkovi hr. z Turnu a na Krejcu; popisuje se u Kýžlic (okr. Humpolec.)

Orlovice (*Silberberg*), ves, 11 d. 113 ob. něm., kr. Plz., okr. Nov. Kdyň. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Počiňovice, býv. dom. Kouty a Trhanov; opodál myslivna.

Orlovice, ves r. 1547 pustá blíže Tuněchod, patřivší tehdá k hradu Chlumu (v Čásl.)

Orpus, ves, 13 d. 98 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Přísečnice ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Dörnsdorf; na blízku železné báně a vápenné lomy.

Ortvinovice viz Lincova hora.

Osada ohradská viz Ohradská osada.

Oseč, ves, 32 d. 286 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Příbram (1 hod. sev.

sáp.), kat. obc. O., pol. obc. Dušníky trhové. — R. 1480 prodal Jan z Miličína seděním v Újezdci panošovi z Oseka 300 kop gr. ve vsi O-i.

Osečany, statek (r. 1848 dle práv. přiřknutí za 82.800 zl. stř.) a ves při potoku Mastníku, 58 d. 455 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. O., far. Křečovice; zámek v novější době vkusně vystavený s kaplí sv. Anny, při níž ustanoven zvláštní kaplan; park, z něhož daleká vyhlídka v dolinu k západu se rozprostírající, škola, dv. popl., pivovár, vinopalna, mlýn, špýchar. Na blízku stála někdy tvrz Břesí neb Břízi, staré to sídlo soujmenného rodu rytířského. — O. jsou původní sídlo ryt. Osečanských z Osečan, jejichž první známý předek Petr z O-n se r. 1409 připomíná jakožto dobrodinec kostela Křečovického. R. 1538 prodali Vilém a Oldřich Osečanští z O-n sídlo otců svých, zámek s dvorem, pivovárem a vsí O., Lhotu a Prosenici ryt. Přibíkovi Břízskému z Břízí, kteréž zboží jemu po shoření desk zemských r. 1543 znova do desk vložili. Po jeho nástupci Janovi Bř. z Bř., který † v mladém věku, získal polovici O-n Jan Vojkovský z Milhostic, jenž r. 1573 i druhou polovici na sebe převedl; od jeho potomků dostaly se O. r. 1611 Vilému Lvovi z Říčan, od toho r. 1615 Adamu Řepickému ze Sudoměře, r. 1623 Pavlovi Michnovi z Vacinova a r. 1665 Volfgangovi Hennegkovi. R. 1795 koupila O. od hr. Karla Lan. z Wellenburku paní Gabriela z Meiersbachu a od jejích dědiců r. 1832 za 82.800 zl. stř. Josef Pulpán ryt. z Feldšteina. Po jeho smrti 1840 zdědila O. jediná jeho dcera Anna, provdaná za ryt. Em. Tiegla z Lindenkronu.

Oseček, Voseček, ves při silnici, 39 d. 253 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Předhradí. — Dle listiny Anežčiny asi z r. 1228 náležel O. klášteru Svatojiřskému na hradě Pražském.

Osečná *(Oschitz)*, město na Ploučnici, 148 d. 964 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., diec. Litom., vik. Liberec, patr. kn. Rohan, 4147 osadníků; far. kostel sv. Víta, jenž se co taký uvádí již r. 1384, vystavěn v nynější podobě l. 1565—1568 od Karla z Bieberšteina, škola, pošt. exped.? Trhy: ty pondělky: 1. po čtvrté postní neděli, 2. po sv. Vítu, 3. druhý po narození P. M., 4. po sv. Šimonu a Judovi, 5. před sv. Tomášem. — V O-é nar. 1792 aesthetik Antonín Müller († v Praze 6. ledna r. 1843).

Osečnice *(Woschetnitz)*, ves částečně na vrchu, částečně v údolí na potoku, 59 d. 376 ob. čes.? kr. Král. Hrad., okr. Opočn. (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černikovice; škola, mlýn. V lese ½ hod. od O. slabé stopy nějaké tvrze? (Ostatně viz Sobotka).

Osek, ves na Malčickém potoku, 29 d. 171 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Malčice, far. Přídolí; ¼ hod. vzdálí sam. Strasshäuseln, či Rosnitshütten a Gaschinzihäuseln.

Osek, ves při silnici, 39. d. 286 ob. čes., kr. Boles., okr., kat. i pol. obc. a far. Sobotka (¼ hod. záp.), fil. (r. 1384 far.) kostel P. Marie; opodál Schleifermühle.

Osek, ves, 52 d. 332 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. O., far. Veltruby; škola; opodál myslivna Bačov.

Osek, Vosík, (Osík?), rozsáhlá ves na Desně, 181 d. 1205 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Újezd dolní; škola, 3 mlýny, cihelna.

Osek, ves, 44 d. 250 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Kněžice, býv. dom. Dymokury; škola, myslivna, hajnovna.

Osek, ves na pravém břehu Blanice, 27 d. 171 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Prachatic. (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Vimberk.

Osek, Vosek, statek (dle sml. trh. s r. 1846 s Kbelnicí za 85.000 zl. stř.) a ves, 57 d. 462 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Radomyšl; zámek s menší kaplí uanebevzetí P. M., synagoga, dv. popl., pivovár, závod na vyrábění lihu; opodál hajnovna. — R. 1526 byl v držení O-a vladyka z Brloha a na Osece. Dědičky jeho Dorota, Ludmila a Kateřina z Brloha prodali O. Jiříkovi Čejkovi z Olbramovic, jehož rod zde panoval až do bitvy Bělohorské, kdežto jest Zdenkovi Čejkovi z Olbramovic konfiskován a Karlovi z Lichtenšteina prodán. R. 1790 náležel O. sv. p. Václavu Reyskému z Dubnic, od toho dostal se trhem r. 1800 Matějovi Kučerovi a r. 1825 týmž spůsobem Pražskému měšťanu Frant. Doubkovi. Od, r. 1846 jest v držení zboží toho dr. v. p. Ed. Doubek.

Osek, ves na malém potoku, 31 d. 226 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1¼ hod.

sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Lukavice.

Osek, statek horního aeraru (dle sml. trh. z r. 1773 za 150.000 zl.) a far. ves, 119 d. 1053 ob. čes., kr. Pls., okr. a pošt. Rokycan. ($^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. Jeho Veličenstvo, 2960 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. M. byl již r. 1384 farářem osazen, zámek, který povstal přestavením staré tvrze; škola, synagoga, dv. popl., závod na vyrábění líhu, železné hutě a báně. — Na začátku 16. věku byla tvrz Osecká spojena s Březinou a prodána 1628 Ludmile Příchovské, které pak manžel Jiří Příchovský následoval. Jeho dcery a dědičky prodaly zadlužené panství Březinu a tvrz O. Petrovi Malovcovi s Chýnova za 30.500 kop. míš. Když se po smrti jeho 1660 dědicové o statky rozdělili, připadl O. Františkovi Přibíkovi. Rod Malovcův držel O. ještě 1679; r. 1700 hr. Ferd. Nostic a r. 1774 hr. Jan ze Šternberka, jenž jej téhož ještě roku prodal hornímu aeraru.

Osek, ves na Červeném potoku, 78 d. 608 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovice ($^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Mrtník; opodál 6 hamrů, pak ovčín Hrádek, mlýn Severka. — R. 1358 pojistil Jan II. biskup Litomyšlský 100 kop den. na vsích Újezdě a Oseku klášteru Zbraslavskému v náhradu za některé statky od něho změněné.

Osek, Vosek, ves, 38 d. 425 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Milevsko (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Orlík; opodál myslivna.

Osek (*Riesenburg o. Riesenberg*), ves v údolí, 38 d. 183 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Duchcov ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. O. nový, far. O. starý; kaple, myslivna, 3 mlýny. — Opodál na strmém výstupku Krušných hor zříceniny hradu O-a. Hrad O., k jehož službě sloužilo několik manství, byl původně majetkem koruny a chránil pomezné cestky do Míšně. Zde se vybíralo též clo, jehož jedna polovice náležela dle darování od r. 1208 klášteru O-ckému. Úřady župní přeneseny sem z Bíliny nepochybně po r. 1237, když totiž král Václav I. milostníka svého Ojíře z Fridberka Bílinou obdařil. Již od konce 12. stol. měli O. ale v zástavě páni z rodu Hrabšiců (znaku hrábě), zvoucí se po něm pány z Oseka. Poněvadž pak hrad O. na sklonku prvé polovice 13. stol. nově jest vystaven a po německu „*Riesenburk*“ přezván, počal se pak Beneš vnuk Slavkův z O-a po něm jmenovati z Riesenburka. Tento po mnoha století mocný rod válčil více než dvě leta (1416—1418) s vysokého hradu Přimdy proti králi Václavovi, čímž jak se zdá vysílen upadl nápotom v chudobu a zapomenutí. Poslední pán z rodu toho na O-u byl Boreš stš., od něhož přešel r. 1393 v 40.000 hřivnách na Viléma Míšenského a když ten zemřel (r. 1407) na markrabí Fridricha ml. Téhož ještě roku však jej držel král Václav a teprv r. 1422 jest od Sigmunda Fridrichovi opět zastaven. Nápotom zůstal O. vzdor tomu, že sněm na jeho vyplacení stál, v nepřetrženém držení Míšňanů až do r. 1459, kdežto Jiří Poděbradský knížata Míšňanská k tomu přinutil, že hrady O. a Most opět jsou koruně navráceny. Ale téhož snad ještě roku byl dán Zbynkovi Zajícovi z Hasenburka v zástavu. R. 1473 vládnul na O-u p. Jindřich z Rabšteina, který pohraničným knížatům velké škody činil. V 16. stol. držel O. Mikuláš Kaplíř ze Sulevic, po jehož nástupci Janu Kaplířovi přešel na Děpolta z Lobkovic, jehož synům jej král Ferdinand I. r. 1530 i s Duchcovem dědičně odprodal. R. 1538 rozdělili se pozůstalí bratří o dědictví otcovské a O. s tvrzí, městem Duchcovem a t. d. dostal se za podíl Václavovi Popelovi z Lobkovic, jenž opustiv pak hrad O. na tvrz v Duchcově se přestěhoval. O. zůstal pak brzo na to pust a zboží O-cké přezváno nápotom Duchcovským. Zříceniny O-a náležející k nejzajímavějším v Čechách sestávají nyní z dvou okrouhlých a dvou čtyrhraných věží. Z někdejší hlídky, k níž se vstupuje po 120 schodech jest v pravdě rozkošná vyhlídka do středohoří.

Osek (nový), původně Nesvětice či Nespěšice (*Osseg-Neu*), panství (dle vkladu od r. 1655 a 1816 za 4000 kop. míš. a za 649.445 zl. 40 kr.) a ves s cistercienským klášterem, na mírném návrší u paty Krušných hor, 121 d. 995 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. N. v., far. O. starý; velikolepý klášterní chrám Nanebevzetí P. M. od vlašských stavitelů vystavený a třemi věžmi ozdobený, v něm zasluhují zvláštní pozornosti výtečná Madona na zlaté půdě od Hellicha, obraz sv. Bernarda od Rud. Müllera, a krásné malby na obmítce; kostel sv. Kateřiny; praelatura, skládající se ze tří křídel, stojí na zbytcích původní klášterní stavby, pocházející ze začátku 13. stol., jest to křížová chodba s gotickým, křížovým klenutím, jež se ke dvoru opírá o pěkné, ozdobně lomené oblouky; síň kapitulní (vystavená mezi l. 1210—1220), jejíž nejpamátnější ozdobou jest u prostřed stojící pulpit vytesaný mistrovsky v slohu románském z jednoho kusu tvrdého pískovce,

fresky v síni této představující výjevy z historie řádu a kláštera zhotoveny jsou čes. malířem Josefem Kramolínem, vedle kapituly menší síň s podobiznami opatů O-ckých, obrazárna ve čtyrech prostranných pokojích, knihovna, obsahující nejvíce díla bohoslovecká, chová mnohé vzácné rukopisy, opatská zahrada vyniká velkým vodojemem, vodomety, oranžerií a ananasníkem; továrna na zhotovování strojů a zboží ocelového, pivovár, vinopalna, dv. popl., 2 mlýny, zhotovování slaměného zboží. — Klášter přenešen sem r. 1199 z Maštova (v. t.) přičiněním Slavka župana Bílinského. Mniši zdejší, majíce veliký kus pozemního lesa a mnohé jiné statky od pánů Milhošta a Slavka darované, jali se zakládati v lese nové osady, do nichž, jsouce Němci, osadníky z Němec volali a tím spůsobem povstaly nejen první osady německé v této straně Čech, nýbrž působením mnichů O-ckých poněmčeny jsou pak i některé vůkolní české osady. Král Přemysl Otakar I. potvrdil r. 1203 nadání kláštera a udělil mu některé důchody a osvobození od obecných břemen. Dle darování od r. 1208 náležela klášteru polovice cla vybíraného u hradu O-a, jakož i desátek z peněz tržních a vína v Hnevině Mostu. První pohroma potkala klášter r. 1248, když totiž králevic Přemysl Otakar proti svému otci povstal a hradu Mosteckého dobýval, přepadl jej Boreš z O-a a vojsko jeho v útěk obrátil. Z pomsty vzbouřil se lid na klášter O-cký a na staveních a na jmění velké škody činil. Za bezuzdné správy Otíka Braniborského jest klášter r. 1278 přepaden, vyloupen a vypálen. R. 1421 jest klášter od mnichů opuštěný v popel obrácen. R. 1430 vrátil se opat František s několika mnichy k zříceninám klášterním, načež r. 1474 král Vladislav klášteru všechna práva a privileje potvrdil. Vzdor tomu nechtělo se ale klášteru dobře dařiti a O. darován r. 1506 i s vesnicemi arcibiskupství Pražskému. Teprv po 84 letech navráceny jsou statky i klášter přičiněním arcibiskupa Jana Lohelia prvé opata kláštera Strahovského a po jeho smrtí arcibiskupa hr. z Harrachu, řádu cisterciánskému, načež se sem mniši vrátili a na opětném zvelebení kláštera svého pracovati počali. Obzvláštní zásluhy v tom ohledu má opat Benedikt Litwering (zvolen r. 1691), jenž klášter i kostel v nynější podobě vystavěl. Sedmiletá válka uvalila na klášter nové svízele. R. 1763 vyloupili Prušáci klášter a aby ještě více ukořistili, chtěli opata co vězně odvezti a když tento šťastně z rukou jejich vyvázl, zajali 12 duchovních, kteří se teprv po několika letech ze zajetí toho navrátili.

Osek starý *(Osseg-Alt)*, far. ves východně od předešlé, 20 d. 129 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O. nový, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. opat O-cký, 3471 osadníků; far. kostel sv. Petra a Pavla posvětil již r. 1209 biskup Daniel II. (Mika z Milčína), škola, pošt. exped. — Na hřbitově náhrobek Saského prince Josefa, jenž zde r. 1802 na cestě do Teplic zemřel.

Osek, někdy hrad viz Kasin.

Oselec, Voselec, Veselec, statek (dle práv. přířknutí od r. 1832 za 113.878 zl. 11 kr. stř.) a ves, 67 d. 629 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. O., far. Kotouň; zámek vystavený r. 1730 od ryt. Frant. Jiřího Janovského z Janovic, v něm mešní kaple sv. Jiří, nad O-cem kaple sv. Markéty původně z r. 1691; pivovár, dv. popl.; sam. Michovka a Pazderny. — R. 1578 náležel O. Petru Oseleckému z Dlouhé vsi, r. 1662 Evě Polixeně Kokořové z Hrádku, r. 1676 Jindřichovi Vitanovskému z Vlkovic, jenž jej i se statkem Kotouňským za statek Pole s ryt. Jiřím Vojtěchem Janovským z Janovic směnil. Syn a nástupce tohoto Frant. Jiří Janovský z J. přikoupil k O-ci Řesanice a Smolivec a zůstavil po své smrti spojené tyto statky jediné své dceři Anně provdané za bratrance Františka Dominika Janovského, který je r. 1807 prodal prof. hospodářství v Praze Ant. Zürchauerovi. Od toho koupil je r. 1808 s v. p. Filip Ant. Bibra, po němž je nynější držitel hr. Frant. Boos-Waldeck zdědil.

Oselné, Voselné, ves, 30 d. 223 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hůry, far. Libnič, býv. dom. Hluboká; opodál při Pražské silnici sam. „Bída" (přifařena k Hosínu). — Kr. 1452 uvodí se panoše Sigmund z O-ého.

Oserhütte, sklenná huť náležející do kat. obc. Eisenstrassu v okr. Nýrsk. (výroba tabulové a zrcadlové sklo).

Osí *(Schönfelden)*, ves v údolí, 15 d. 119 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Chvalšiny, (¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. Střemily, býv. dom. Krumlov.

Osi (*Wusi*), ves blíž pravého břehu Vltavy, 20 d. 210 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Červená, býv. dom. Orlík; sam. „na pazdernách."

Osice (*Wositz*), far. ves, 61 d. 479 ob. čes., kr. Chrud., okr. pošt. a býv. dom. Pardubice (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol.

obc. O., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. kredit. ústav, 2065 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. M. připomíná se co taký již r. 1384, škola, na nejstarším zvonu letopočet 1538. — O. náležela (1086) k původnímu nadání kláštera Opatovického. R. 1488 podepsán co rukojmě na listu svědčícím p. Vilémovi Zubovi z Landšteina Jan Otec z Chrastu a v O-cích.

Osičky, ves, $^1/_4$ hod. záp. od předešlé, 35 d. 292 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice, kat. i pol. obc. O., far. Osice. (Ostatně viz Opatovice).

Osík viz Osek (okr. Litomyšl.)

Osík, neznámá nyní osada někdy na panství Dobříšském.

Osikovec, veska, 8 d. 78 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožic. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Babčice, pol. obc. Rodná, far. Cetoraz, býv. dom. svobodníků kr. Táb. čtvrt první; opodál sam. Bydlín a Kocourkův mlýn.

Osinalice (*Gross-Wosnalitz*), ves, 25 d. 169 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Vidím, býv. dom. Berštein.

Osinaličky (*Klein-Wosnalitz*), vska, 5 d. 35 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Osinalice, far. Vidím, býv. dom. Berštein.

Osinalice nové (*Neu-Wosnalitz*), ves, 20 d. 174 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Vidím, býv. dom. Berštein.

Oskobrhy, farní někdy ves u Vlkova, která v bouři husit. válek zmizela.

Oskořín, tvrz? neznámého nyní položení, někde v býv. Boleslavsku. — R. 1451 uvodí se panoše Jan z Perkova seděním v O-ě a r. 1474 panoše Bohuslav Kavan z Dědibab seděním na O-ě.

Oskořínek, ves na výšině, 134 d. 824 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Jeseník, býv. dom. Křinec; zámek Ronov, dle něhož se ves tato často nazývá i Ronov nový, škola, dv. popl., vinopalna.

Oslav viz Oslov.

Osletín, ves, 13 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Týnec; $^1/_4$ hod. sev. dv. popl. Jednota a $^1/_4$ hod. záp. hajnovna Hájek. — O. náležel k původnímu nadání kláštera Milevského.

Oslnice viz Osnice.

Oslov, Oslav, far. ves mezi Otavou a Vltavou, 41 d. 467 ob. čes., kr., okr. a pošt. Pís. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Podhradí, býv. dom. Orlík, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Karel ze Švarcenberka, 1590 osadníků; far., co taký již r. 1384 připomenutý kostel sv. Leonarda, v nynější podobě z r. 1778, škola, dv. popl.; opodál sam. na Pazdernách (5 d.), Zbirov, u Chyšáků, u Vlků a hajnovna na Drnovském.

Oslovice, ves, 27 d. (z části po různu), 126 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá.

Oslovice (*Woselwitz*), ves v údolí na pravém břehu Ohře, do níž zde potok vtéká, 22 d. 134 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (2 hod. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Okúnov, býv. dom. Klášterec; mlýn.

Osluchov, Voslochov, ves, 14 d. 84 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Zvoleněves, býv. dom. Zlonice; dv. popl., mlýn. — Odtud dostával dle listiny asi z r. 1228 klášter Svatojiřský z 5 dvorů desátek. R. 1481 prodal Jan Pytlík ze Zvoliněvsi, měštěnín Starého města Pražského, dv. popl. v O-ě i s příslušenstvím Alšovi ze Sehradic, měšťanu Slanskému.

Osly (*Wossel*), ves, 13 d. 79 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnice (1 hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Chrast, far. Třebsko; 2 mlýny.

Osná, Osné (Vosná?), ves, 18 d. 94 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Mlad. Vožice ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Šebířov; 7 d. bylo svobodnických (2 d. náležely k třetí čtvrti kr. Táb. a 5 d. k druhé čtvrti kr. Kouřim.)

Osnice pův. Ošna (*Ossnitz*), 2 d. 14 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kaliště horní, far. a býv. dom. Rožmberk.

Osnice, Oslnice (*Wosnitz*), ves, 44 d. 331 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. částečně Čestlice, částečně Popovičky, býv. dom. Dobřejovice; opodál Botice či Kocanda a myslivna Krsovice. — O. uvodí se v listině Anežčině asi od r. 1228 mezi statky jeptišek Svatojiřských v Praze. Když pak královna Eliška r. 1330 kapli sv. Michala pod Vyšehradem jeptiškám sv. Anny darovala, patřila O. k nadání této kaple.

Osobov, ves, 20 d. 159 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Sedliště, far. a býv. dom. Žinkovy; dv. popl., ovčín, mlýn; sam. **Osobov** (přifař. k Měčínu).

Osojné, Osojm (*Fasona*), dv. popl. u Draženě (okr. Manětín), někdy ves náleževší r. 1169 Johanitům. Tvrz a ves O. r. 1623 k Manetínu příslušící byly Janovi z Roupova pro účastenství, které měl v zpouře

proti Ferd. konfiskovány a r. 1623 Esteře Mitrovské z Bukové prodány.

Osojnice, Osonice (*Wosenitz*), far. ves, 34 d. 242 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Libaň (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Dětinice, diéc. Král. Hrad., vik. Nimburk, patr. sv. p. z Wessenberka, 3440 osadníků; far. kostel nar. P. M., jehož se co far. již r. 1384 připomíná, škola z r. 1825, dv. popl., ovčín, bažantnice.

Osov, Vosov veliký (*Gross-Wosow*), panství (dle práv. přiřknutí z r. 1842 za 340.000 zl. stř.) a far. ves, 55 d. 434 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. kn. Josefa Švarcenberková, 2534 osadníků; far. kostel sv. Jana Kř. z r. 1728—1737, vkusně vystavený zámek z téléž doby, škola, park, pivovár, cukrárna, mlýn. — Na O-ě seděli během 15. stol. páni z Adlaru, kteří se odtud zvali Osovští z Adlaru. R. 1504 prodali Jindřich, Kateřina, Jiří a Vilém Osovští z Adlaru O. Janovi Vamberskému z Rohatec, jehož nástupce Oldřich V. z Rohatec jej r. 1554 trhem postoupil Václavovi Holanovi z Jiljova. Po něm vládl O-vem (1562) jeho bratr Jiří, od jehož potomků jej r. 1590 Karel Holan z Jiljova získal. Na počátku 17. stol. držel O. Jakub Menšík z Menšteina, pán na Mokropsech, Vonoklasech, O-ě a Skřipli, právník toho času na slovo vzatý a mezi l. 1603—1613 purkrabí hradu Pr.; od r. 1614 náležel Oldřichovi z Gerstorfu, jemuž jest r. 1621 konfiskován, avšak r. 1625 jeho manželce Salomeně Gerstorfové z Rejbic zpět prodán Její dcera Alžběta provdaná za Zdeňka Vratislava z Mitrovic prodala O. r. 1678 hr. Ferdinandovi z Kounic, od jehož nástupce jej r. 1804 Fr. z Schlindenbuchu koupil. Než ten postoupil O-a již r. 1805 Václavovi Ubellimu z Siegburku a ten r. 1818 Josefovi hr. Vratislavovi z Mitrovic, po němž jej jeho dcera Josefa kn. Švarcenberková zdědila.

Osovec či Osov malý (*Klein-Wosow*), ves, ¼ hod. sev. vých. od předešlé, 26 d. 198 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic, kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Osov.

Osovský, 4 d. 16 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½? hod. jih.-vých.), kat. i pol. obc. Třitěž, far. Kaplice; dv. popl.

Ostaš, několik chalup na již. svahu soujmenného vrchu popisují se při vsi Žďáru (okr. Polic.) — Osady této připomíná se poprvé v urbáři od r. 1727, dle kteréhož byla nedávno založena. Kostel zdejší nyní pustý vystavěl opat Otmar r. 1711.

Ostaš viz Bukovice.

Ostášov, 4 d. 31 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhl. Janovic. (¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Staňkovice, býv. dom. Rataje; v oboře myslivna.

Ostašovice, ves při silnici z Král. Hradce do Rychnova, 33 d. 186 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Lično, býv. dom. Opočno. — O. náležely k nadání kaple sv. Michala pod Vyšehradem, kterouž královna Eliška r. 1330 darovala jeptiškám u sv. Anny v Praze.

Ostrá (*Wustra*), ves blíž Labe, 58 d. 403 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (3 hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Lysá. — Opodál dv. popl. a myslivna Obora (*Franziscihof*).

Ostré, ves založená emfiteutováním někdejšího dv. popl., 44 d. 314 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vrátno, býv. dom. a far. Mšeno a Lobeč.

Ostré, Vustré, Nová ves (*Neudorf*), ves na výšině, 19 d. 127 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (¾ h. sev. vých.?), kat. i pol. obc. Kočbeř, far. a býv. dom. Hradiště Chustníkovo.

Ostré (*Neuland*), ves, 42 d. 206 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Liběšice; nade vsí na temeně hory tři kaple; ¼ hod. jih. vých. zříceniny někdejšího hradu Helfenburka (viz Hrádek str. 170).

Ostré, ves, 17 d. 148 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Orlov, far. a býv. dom. Jistebnice; ¼ hod. již. myslivna Brtno.

Ostré, Vestré (*Westrum*), ves mezi vrchy na malém potoku, 14 d. 64 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¾ hod. jih. záp.) kat. obc. O., pol. obc. a far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Ostré, železné báně a báňský dům ¼ hod. vých. od vsi Felbabky. — Zde nar. r. 1811 ředitel hor Kladenských Ján Váňa.

Ostředek, statek (r. 1847 za 175.267 zl. 55¼ kr. stř.) a ves, 56 d. 500 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Kozmice; zámek (dříve tvrz) s kaplí sv. Jana Nep. r. 1739 od Viléma Mladoty založenou a od jesuitů dostavěnou; v ní oltářní obrazy od dovedného malíře Hynka Raaba; škola, sklenné hutě, (výroba: duté sklo), pivovár, vinopalna, dv. popl.; opodál mlýn Lišnice. — Zdejší tvrz byla rodinným sídlem ryt. z Ostředka, z nichž proslul hlavně ve 14. stol. ryt. Mikuláš či Mikeš Zúl z O-a, který na rozkaz kr. Václava IV. pro loupež jat a nejvyšším soudem zemským k smrti loupežnické odsouzen jest. Od mistra Jana Husa

k smrti připraven oběšen jest i s tovaryši svými na Pražském popravišti. R. 1415 prodal Zdeněk z O-a O. a Čakov, Bořitovi a Lipoltovi bratřím z Malnic. Rytířové z O-ka dostali se ještě během tohoto století v držení statku Chobotského, od něhož pak jméno „Chobotských z O-ka" přijali. Po smrti Magdaleny vdovy po Václavu Koláčkovi z Okovic spadly tvrz O. se vsí a ves Čakov (r. 1454) na krále a dány Habartovi z Čeňovic. V 16. stol. náležel statek O-cký ryt. Jiříkovi Slavíkovi ze Slavíkova, jehož syn Jan jej r. 1574 držitelům panství Hradeckého prodal. R. 1693 prodal O. s příslušenstvím Jan Karel hr. z Valdšteina svob. p. Ant. Hisetlovi z Chodů a ten J. V. Vojtěchovi Valkounovi z Adlaru, který jej r. 1700 s ryt. Ferd. Mladotou ze Solopisk za statek Zruč směnil. Jeho zeť Josef Frant. Puteani prodal r. 1752 jakožto plnomocník manželky své Zusany Ludmily O. koleji jesuitské u sv. Ignáce na Nov. M. Praž. Po zrušení řádu toho r. 1773 přešel O. ve správu c. k. administrace statků a prodán r. 1819 veřejnou dražbou Aloisu Zubatému, od jehož manželky jej r. 1834 Václav Žemlička a od toho J. U. D. Václav Červinka získal.

Ostřešany, ves, 114 d. 933 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Mikulovice. Na sklonku 15. věku postoupil Michal Slavata mezi zbožím ku Košumberku náležejícím i O. p. Vilémovi z Peršteina na Pardubicích (viz též Mezilesice).

Ostřetice, ves, 21 d. 178 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Klatovy (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Předslav. — R. 1196 uvodí se Martin z O-c.

Ostřetín, far. ves při silnici z Vys. Mýta do Král. Hradce, 121 d. 481 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Holic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. náb. fond, 1666 osadníků; kostel svěst. P. M. v nynější podobě z r. 1781 byl již r. 1384 far., škola. — R. 1758 jest O. od Prušáků vypálen. — V lese $^1/_2$ hod. od O-a vzdáleném jest dle Sommera tvrziště.

Ostřetín, někdy ves blíž Bezvěrova (okr. Manetín) byla již r. 1543 pustá a k Bezvěrovu připojená; připomíná se zároveň s Liběšovem zámkem pustým.

Ostročín viz Otročín.

Ostročínéves viz Otročín.

Ostrohora (*Scharfberg*), ves, 9 d. 82 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Křížovice, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Ostromeč (*Wassertrompeten*), ves, 24 d. 171 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2 hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Malahov velký, far. Semněvice.

Ostromeč, někdy hrad nad ústím potoka Mastníka do Vltavy (nedaleko Živhoště), na němž seděli během 14. stol. bohatí rytíři „Břekovci", nazvaní odtud z Ostromeče. Nedobytný tento hrad jest jednak proto památný, že panoval veškerému dovozu z jižních Čech ku Praze plavenému, jinak proto, že zde v rozbrojích husitských a sice 4. list. 1419 ponejprv ve skutečné bitvě tekla krev lidská. R. 1424 jest od Táborů dobyt a obsazen a ještě po bitvě u Lipan r. 1434 byl v držení táborského hejtmana Filipa z Padařova, který odtud výkolním katolíkům nemalé činil škody; pročež z rozkazu vlády s velkou mocí dlouho obléhán až jeho konečně Táboři pod výminkou volného odtažení postoupili, načež r. 1435 obořen a vypálen. Zpustošeného hradu zmocnil se pak v náhradu za ztracené zámky své Zdeněk Konopištský ze Šternberka, který jej r. 1450 opravil, načež odtud ve válce proti králi Jiřímu lidé jeho v celém kraji veliké škody činili. A protože i po smrti kr. Jiřího totéž se dálo, uzavřeno r. 1471 na sněmě zemském, aby O. dobyt a skažen byl. Vše namahání však zůstalo marné; teprv když r. 1479 král Vladislav II. s Matiášem Uherským mír uzavřel, jest O. postoupen a obořen. R. 1570 prodal Jan ze Šternberka pustý hrad se všemi vesnicemi, totiž vsí Sejice, Živhošť, Oboz, Hradnice, Žlíbek, Klouby, Ústí, pak dv. v Poříčanech a mlýn Borákov ryt. Adamovi Řepovi z Neveklova, který jej spojil navždy s panstvím Tloskovským.

Ostromiř, Ostroměř, ves při Král. Hradecké silnici a na Javorce, 89 d. 587 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Sobšice, býv. dom. Radim a Pecka; $^1/_4$ hod. záp. sam. Stará hora a $^1/_4$ h. sev. vých. na výšině sam. Hradištko, někdy ves. — R. 1382 připomíná se Ješek z O-e. R. 1416 seděl na zdejší tvrzi Petr Kdulinec z Ostromiře, slovutný státník a vojevůdce kr. Jiřího. R. 1529 prodal Zdislav z Dobřenic statek O. Janovi ze Sendražic a však před r. 1541 přešel od Beneše Sendražického trhem na Václava a Jana z Rokytníka. Při rodě tom trval až do r. 1623, kdežto jest Václavovi O-skému z Rokytníka pro účastenství ve zpouře proti Ferdinandovi konfiskován. R. 1665 jest statek O. odhadnut na 9860 kop 15 gr. 5 d. či 1140 zl. 38 kr. 2 d. rýn. Kdy tvrz zanikla a jakým způsobem zboží to k panství Radimskému se dostalo, na ten čas pověděti nelze.

Ostrkov, neznámá nyní osada někde na býv. panství Tachovském.

Ostrov, (Perknéřův), statek fideikom. (dle práv. přiřknutí z r. 1849 za 68.614 zl. $28^1/_2$ kr. stř.), a ves na Bohdanečském potoku, 46 d. 462 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Královic ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Slavošov, far. Pertoltice; zámek se zahradou, dv. popl., pivovár, vinopalna, mlýn; opodál továrna na sklo (výroba: duté a broušené sklo, pak znamenitá výroba konkávních misek fermeží stříbrnou napuštěných, vynalezených p. Roeslerem; misky tyto značně světlo sesilují a dá se jich upotřebiti při každém druhu lamp); pak myslivna a cihelna; mlýn; dv. popl. Nový dvůr; Jamny; v lese Kaňkovu Staré hutě; na blízku jsou též vápenné lomy. — Nynějším držitelem jest Jan Bapt. ryt. z Loewenthalu, jehož předek, Jakub Josef ryt. z Loewenthalu, jej r. 1839 od Jana Prokopa Hartmana z Klaršteina koupil. (Ostatně viz Hodkov.)

Ostrov, ves, 24 d. 181 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč ($^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Hradec.

Ostrov, (*Laubenthal)*, ves ku konci min. stol. založená, 10 d. 162 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Senice, far. Úmyslovice; opodál na místě někdejšího c. k. hřebčince myslivna Bláto.

Ostrov, (*Wostrowa)*, ves při silnici do Plzně, 20 d. 149 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Pláň, far. Krzy.

Ostrov, *(Schlackenwerth*), panství (r. 1830 za 333.916 zl. 45 kr. v bank.) a město na potoku Bystřici, $^1/_2$ míle od úpatí Krušných Hor, 250 d. 1491 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Var. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín, patr. Leopold II. velkokníže Toskánské, 4194 osadníků; far. kostel sv. Michala arch., jenž se uvádí co taký již r. 1348, kostel zvěstování P. M. s piaristskou kolejí a nižším gymnasium (obé založ. r. 1666 od Anny Magd. vévodkyně z Sachsenlauenburku), hlavní škola (4 tř.), dívčí škola, pohřební kostel sv. Jakuba s portalem romanským, (vystav. r. 1226), zámek s rozsáhlou zahradou, radnice, pošt. úř. s pošt. štací, špitál, pivovár, 4 mlýny. Trhy: 1. v pond. před sv. Janem Kř., 2. v pond. před sv. Havlem, 3. v pond. před štědrým večerem; trhy týhodní a obilní každou středu. — O. jest prastará osada slovanská pojmenována tak dle polohy své mezi ramenama Bystřice. Původně sestávala z hradu a nynějšího „starého města“, teprv v 13. věku, když za Slavka z Riesenburka vykázána jsou přistěhovalcům místa stavebná vzrostlo poznenáhlu ze vsi O-a město Slavkenwerd t. j. *Slavkův ostrov.* R. 1272 potvrdil král Otakar Cisterciakům Oseckým kostel v O-ě. Záhy dostal se O. král. komoře a od cís. Sigmunda pak dán v zástavu kancléři Kašparovi Šlikovi a bratřím jeho, jimž Sigmund mimo všecko své právo v Chebsku a Loketsku ještě znamenité privileje udělil. V držení mocného a bohatého rodu toho zůstal pak O. až do r. 1623, kdežto jest jim konfiskován, načež se vévodovi Jindřichovi Jul. Saskému z Engern, Lauenburka a Vestfalska dostal. Jemu následoval (r. 1666) Julius Frant. vévoda Sasenlauenburský, po jehož smrti O. od jeho pozůstalé dcery Augusty provdané za markrabě Ludvíka z Baden-Hochberku na rod Badenský přešel. Po smrti posledního mužského potomka z rodu toho Jiřího Aug. Badenského spadl O. opět na král. komoru, nápotom darován od císařovny Marie Teresie Alžbětě Augustě princezně Bádenské v doživotí a po její smrti arcivévodovi Ferdinandovi. Nyní sídlí na O-ě J. V. Leopold II. velkokníže Toskánské. Připomenouti ještě sluší, že z O-a vyšly nejprvnější pokusy hornictví na blízké hoře „Schottenberg“, a sice v periodě nejstarší kopalo se železo, od r. 1516 pak stříbro.

Ostrov (*Ostrau*), ves, 28 d. 191 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Bor, býv. dom. Trpisty a Třebel; škola; $^1/_4$ hod. vých. sam. Nová hospoda *(Neuwirthshaus*).

Ostrov, Ústrev (*Michelsdorf*), rozsáhlá far. ves na malém potoku, 293 d. 1713 ob. něm., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Lanškroun (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., diéc. Král. Hrad., vik. Lanskroun, patr. kn. z Lichtenšteina, 2002 osadníků, kostel sv. Mikuláše, škola. Obyvatelé živí se rolnictvím a předením lnu. — Ok. r. 1304 náležel O. k zboží kláštera Zbraslavského.

Ostrov, ves po obou stranách Chrudímské silnice, 54 d. 320 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Chroustovice; škola r. 1783 od hr. Filipa Kinského vystavená, dv. popl., myslivna. — R. 1411 propůjčil Václav IV. statky manské po smrti Ješka z Vildšteina na korunu spadlé: Pušice, Popovec, Švařeň, Sedlce, Martinice, Mentoury a O. bratřím Janovi a Vilémovi z Chlumu a Košumberka. Okolo r. 1439 seděl na O-ě Jan Talafús odtud z Ostrova, jeden z předních hejtmanů Jiskrových ve výpravě Uherské. R. 1443 zastavila Kateřina, dcera po Petrovi z Uherska tvrz a ves O. v dluhu Mikšovi z Koloděj.

Ostrov, ves, 22 d. 126 ob. čes., kr. Jič.,

okr., far. a býv. dom. Hořice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Milovice. — Někdy zde byla tvrz.

Ostrov, vska, 4 d. 38 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (1¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Bílý Újezd, býv. dom. Rychnov a Černikovice; dv. popl., myslivna, hajnovna. — Někdejší tvrz byla nepochybně původním sídlem Ostrovských ze Skalky. R. 1487 připomínají se panošové Prokop ze Skalky a Tobiáš ze Skalky na O-ě, v tituláři od r. 1634 pak Mikuláš a Jiřík O-ští ze Skalky (viz též Skalka).

Ostrov (*Nesselfleck*), ves na pravém břehu Orlice, 13 d. 50 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bartošovice, opodál se láme pískovec.

Ostrov, veska, 6 d. 53 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Výšice, far. Pohoří, býv. dom. Drahenice.

Ostrov, ves, 43 d. 282 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a býv. dom. Tochovice, far. Slivice; mlýn. — O. uvádí se již r. 1532 mezi zbožím panství Tochovického.

Ostrov, Vostrov, ves v údolí, 17 d. 119 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Prachatice (¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. O.

Ostrov (*Ostrau*), ves, 27 d. 227 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Kostelec, býv. dom. Kladruby; kaple sv. Václava a sv. Vojtěcha. O. jest starobylá osada, kdež zakoupili sobě Kladrubští jedno poplužní role před svědky: Markvardem z Dúbravy, Markvardem z Unyl a syna jeho, pak Bernarda z Černošic.

Ostrov, ves, 29 d. 232 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Brandýs (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O. — Někdy zde byla tvrz. Odtud nazývali se Strachotové z Kralovic jinak Ostrovcové z Kralovic; zejmena uvodí se r. 1520 Strachota z Kralovic co pán na O-ě. Synové jeho Václav a Zdeněk Strachotové z Kr. prodali r. 1551 tvrz O. s příslušenstvím Zdeňkovi Zárubovi z Hustiřan. Ku konci 16. stol. vládl O-em opět Fridrich Strachota z Kr., prodal jej však již r. 1600 Kašparovi z Milšteina J. M. C. panství Brandýského hejtmanu.

Ostrov, ves, 13 d. 95 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. O., pol. obc. Druhlice, far. Višňová. — R. 1605 postoupil Karel Kůrka z Kurkyně Ludvíkovi Myslíkovi z Hyršova „tvrze v Suchém dole a sídla jenž slove na Ostrově.“

Ostrov, či u sv. Dobrotivé, St. Benigna, augustianský klášter na ostrově dvěma rameny Červeného potoka a rybníkem utvořeném, kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Nová ves, arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. provinciál řádu august. v Praze, 3657 osadníků, pošt. Cerhovice; jest tu poutnický daleko široko proslulý far. chrám Zvěstování P. M. s dvěma kaplema (v jedné z nich odpočívají ostatky sv. Dobrotivé), a škola; někdy zde byla též tvrz. — Založení kostela i kláštera stalo se od pánů Zajíců z Valdeka, kteří měli na blízku hrad nyní v sutinách ležící, a sice Oldřichem Zajícem z Valdeka r. 1262. Zbyněk Zajíc zakladatel hradu Hasenburka odkázal v poslední své vůli 110 kop gr. č. a půl vsi Jiviny na rozšíření kostela. Velké škody utrpěl klášter válkami husitskými r. 1421, 1422 a 1425, pomocí pánů Zajíců však brzo z rumu a popele povstal. R. 1581 seděl na O-ě Samson Křinecký z Ronova. R. 1620 jest klášter od Uhrů, Čechům na pomoc přišedším, vydrancován, načež 56 let mnichův prost zůstal. Nápotom obnovený odevzdán jest opět řádu augustianů. V klášteře r. 1785 cís. Josefem zrušeném zřízena fara a škola a obé svěřeno augustianům.

Ostrov, ves po obou březích Blanice, 25 d. 195 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Kondratce, (12 d. k dom. Kondratc.); opodál dv. popl. (někdy zvláštní statek) a mlýn. — Na vysokém, levém břehu stopy někdejšího zámku. R. 1457 seděl na O-ě Sigmund Kokovec z O-a, r. 1483 pak Markvart z Kojkovic na O-ě, který se uvádí téhož roku za svědka na listině zakladací špitálu Vlašímského. V 16. stol. byla ves O. rozdělena na dva díly, z nichž jeden patřil 1539 Mikulášovi Andělovi z Ronovce, 1540 Janovi z Kolovrat, 1543 Zdeslavovi Tluksovi z Vrabí, druhý pak 1540 Jetřichovi Tluksovi, 1541 Dorotě z Kojkovic, jejíž dědicové s Zdeslavem Tluksou oba díly postoupili r. 1557 Hynkovi Vrabskému. Od jeho potomků přešel pak O. na vrchnost Vlašímskou. R. 1681 byla tvrz již velmi sešlá, v jednom popisu panství Vlašímského totiž se čte při O-ě: „Stará tvrz od kamene již hrubě porouchaná.“

Ostrov viz Hamr (okr. Veselí).

Ostrov, myslivna u Košína (okr. Táb.).

Ostrov, dv. popl. u Meziříčí (okr. Opočno).

Ostrov, sam. u Písku.

Ostrov, sam. u Třemošnic.

Ostrov, sam. u Zásmuk.

Ostrov Perkneřův viz Ostrov (okr. Doln. Kralovic.)

Ostrov Žilany viz Rzavé.

Ostrov (Insula mon. S. Joan. bap.), slavný někdy klášter benedikt. na ostrově Vltavy, mezi strmými skalami naproti městysu Davlům (v. t.).

Ostrov, ves, r. 1517 k hradu Děvínu (okr. Mimoň.) patřící, s kterou zároveň v listině se jmenují Outěchovice, Chrastno, Kotel, Svěbořice, Žibřidov, Noviny a Polohlavy.

Ostrov, jehož polovice náležela okolo r. 1530 k Hostouni.

Ostrov, tvrziště západně od Řisut (okr. Slané) na skalnatém výběžku, v lese nedaleko myslivny Malikovické. O osudech této tvrze, jejíž místo nyní jen několika pahrbky a příkopy naznačeno, není ničeho známo; lid okolní vypravuje, že sloužila loupežníkům za skrýši.

Ostrov, neznámá nyní ves na býv. panství Jineckém.

Ostrovce, též Dolní Ostrovec (*Unter-Wostrowets*), ves na Lomnickém potoku, 46 d. 338 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2½ hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. Varvažov, býv. dom. Cerhonice, far. Radobytce; škola, mlýn. — O., Obora a Cerhonice tvořily druhdy statek Cerhonic.

Ostrovec, též O. horní (*Ober-Wostrowetz*), ves, 51 d. 345 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Varvažov, far. Radobytce, býv. dom. Písek (1 d. k dom. Cerhonic.); opodál sam.: Úvěrka, na Hrážkovně či Skalka, myslivna; hajnovny Spálený a Landa; Třebošov (1 d.); u Čertové stolice (3 d.) a u Varvažského mostu (1 d.).

Ostrovce (*Ostrowic*), ves, 22 d. 135 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Svojšín, býv. dom. Trpisty a Třebel.

Ostrovec, ves na Chotětinském potoku, 22 d. 178 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Mlečice; opodál myslivna a 2 mlýny.

Ostrovec, ves, 11 d. 236 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Rohovka, far. Veselá, býv. dom. Cerekvice; dv. popl., ovčín; někdy zde byla tvrz, po níž se posud slabé stopy spatřují. — R. 1400 zastavil Jan z Cerhonic O. manželce své Markétě a Václavovi z Nového Města Pr. a dětem jeho. Ještě před shořením desk zemských prodal Jiří Osterský Kaplíř ze Sulevic O. Janovi st. Mladotovi ze Solopisk.

Ostrovecké předměstí viz Lanškroun.

Ostrovec, někdy far. ves v dekanatu Rakovnickém.

Ostroynice, někdy ves, která na konci 15. neb na počátku 16. stol. k Chlumci přikoupena jest a posléze 1521 se jmenuje.

Ostrožen Újezd (v Prachensku) náležel od 13. stol. klášteru u sv. Jiří na hradě Praž.

Ostrožno viz Ostružno.

Ostružno, ves na Doubravce, 30 d. 222 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2½ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Borek, far. Běstvina, býv. dom. Ronov; dv. popl., mlýn.

Ostružno, Ostrožno, far. ves, 43 d. 319 ob. čes., kr., okr. a pošt. Jičín (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Veliš a Vokšice diéc. Král. Hrad., vik. Kopidln., patr. hr. Slik, 2406 osadníků; krásný r. 1772—1780 od kněžny Alžběty z Esterhazy v podobě kříže vystavený far. chrám Povýšení sv. Kříže byl již r. 1384 farářem osazen; v něm uměle z mramoru vystavené oltáře, z nichž poboční oltář Skretův obraz představující Zavraždění sv. Václava zdobí; škola; sev. záp. na pahorku lesem porostlém kaple sv. Anny z r. 1720, ½ hod. záp. kaple nejsv. Trojice (v podobě trojhranu) z téhéž doby, při níž bývaly druhdy lázně, kaple Loretánská.

Ostružno, ves, 33 d. 291 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Albrechtice, býv. dom. Žichovice (8 d. k dom. Kašper. Hor.); opodál pazderna a chalupa, vápenné lomy.

Ostrý (*Wostray*), někdy hrad, jehož zříceniny na soujmenném vrchu, 1¼ hod. sev. záp. od Března (okr. Lovosic.) posud se spatřují. Hrad ten, o jehož původu nám ničeho známo, dostal se v držení Kaplířů ze Sulevic, kteří se odtud Osterskými (Vosterskými) nazývali. Zejmena seděli na O-ém 1436 Vaněk z S., 1478 Albrecht z S., r. 1492 Jan a Vaněk Osterský z S. R. 1505 prodal Kamaret z S. hrad O., tvrz Újezd, Chotomiř, Velmín a tvrze pusté Hrušovku a Dobkovice za 1000 kop Jindřichovi Vencelíkovi z Vrchovišť. Od toho přešlo zboží to 1508 na Albrechta z Kolovrat na Libšteině, který O. Janovi z Valdšteina na Újezdě prodal, načež se sousedním Újezdem (odtud „pod Ostrým" zvaným) na vždy jest spojen. Později dostala se tvrz Újezd a s ní pustý již zámek O. Janovi Černínovi z Chudenic († 1592) a obé pak spojeno v 16. století se statkem Lovosickým.

Ostrý kámen (*Rausenstein*), vska r. 1668 při soujmenné vsi Moravské založená, 4 d. 27 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Karle.

Osule, Vosule, 3 d. po různu a na soujmenném vrchu, 12 ob. čes., kr. Pís., okr.

Netolic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vitějice, býv. dom. Libějice.

Osvračín (*Wostračín*), statek (r. 1841 za 81.500 zl. stř.) a far. ves na výšině, 101 d. 568 ob. čes., kr. Plz., okr. Horš. Týn (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., diéc. Buděj., vik. Horš. Týn, patr. náb. fond, 900 osadníků, pošt. Staňkov; far. kostel Navštívení P. M., jenž byl již r. 1384 far., stál od r. 1650 pod správou faráře Blíživského, a jest r. 1785 na lok. a r. 1857 opět na far. pozdvižen, zámek, škola, dv. popl., pivovár, vinopalna, 3 mlýny. — Opodál na návrší „na zámečku" zvaném zříceniny některejšího hradu. K r. 1366 uvodí se Dobrohošť z Ronšperka, syn po Náchvalovi z Osvračína. Okolo r. 1382 náležel k hradu Risenberku, neboť se v ten čas s Risenberkem a Kanicemi (v. t.) dostal směnou Ješkovi Kozíhlavě z Pněttluk. R. 1385 náleželo právo podací v O-ně Náchodovi z O-a, a r. 1394 Nechvalovi z O-a. R. 1409 uvodí se Václav z Otěšic seděním na O-ně a r. 1589 Jiří Kočovský z Košova na O-ně; v ten čas byl však O. již hradem pustým. Během 18. stol. dostal se statek O-ský sv. panům Hildprandtům, jež od r. 1800 rozliční držitelové následovali. Nynějším majitelem statku O-ského jest p. Ondřej Ziegler.

Osy (*Wossi*), ves, 16 d. 95 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1½ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Kokšín, far. Švihov, býv. dom. Poříčí.

Ošelín, Olešín, far. ves na výšině na pravém břehu Mže, 66 d. 404 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Stříbro (2¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Svojšín, arcidiéc. Praž., vik. Stříbro, patr. náb. fond, 927 osadníků; far. kostel sv. Bartoloměje (již r. 1596 far.) obnoven r. 1722; v něm náhrobek Jana Bart. z Schirndinka († 1623), zámek z r. 1786, škola, pivovár, dv. popl.; sam.: Deutschmühlhäusl, Kozlov (*Gosslau*), Schweppelmühle a Storanzermühle; ¼ hod. záp. spatřují se stopy po někdejší tvrzi. — R. 1497 postoupili Jiřík z Chřenova a Ofka ze Struhař (?) O-a Janovi z Ebrnic a Kunce ze Šternberka. Nápotom seděli na O-ě Ebrnicové až do sklonku 16. stol. R. 1576 † pí Dorota Vovska z Chmelic a na Olešíně a r. 1601 uvodí se Anna z Kečova na Ošelíně. R. 1516 vládli zde již páni z Schirndinka, při jejichž rodě O. trval až do r. 1796, kdežto na p. z Masburga trhem přešel. Od toho koupila statek O-ský pí Marie Justina z Bigato, jejíž syn a dědic Josef ryt. z Bigato jej napotom s panstvím Svojšinským spojil.

Ošice viz Sušice.

Ošna viz Osnice.

Oštipka sam. u Smíchova (v. t.).

Oštice, dědina někdy kláštera Opatovického, na onom břehu naproti klášteru, kdež byl brod přes Labe.

Ostavožaty, ves, 15 d. 110 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Senožaty, býv. dom. Želivo.

Otěšice, Utěšice (Vojtešice?), ves, 58 d. 459 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. a býv. dom. Merklín; mešní kaple sv. Vojtěcha z r. 1840, dv. popl.; někdy zde byla tvrz. — O. náležely dle listiny asi z r. 1228 k statkům kláštera Svatojiřského v Praze a jsou původištěm staročeského posud kvetoucího rodu Bohušů z Otěšic. Nejstarší nám známý předek rodu toho jest Bušek z Otěšic k r. 1407. Ryt. z Otěšic pozbyli jak se zdá záhy rodinného sídla toho, neboť nalezáme již r. 1495 v držení O-ic Jana z Prostiboře, jenž v ten čas zastavil ves a tvrz v O-icích Vilémovi z Křinova a Janovi Bohuchvalovi z Hrádku. Kdy tvrz spustla a jak se statek O-ický k Merklínu dostal, neznámo.

Otěšín, ves, 18 d. 160 ob. čes., kr. Plz., okr. Planice (2 hod. již.), kat. obc. O., pol. obc. Miřenice, far. Zbinice, býv. dom. Nalžovy; opodál dv. popl. Sedlečko.

Otěvík, Otěvěk? (*Hohendorf*), ves, 44 d. 253 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Svin. Trh. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Nové hrady (16 d. k dom. Vyš. Brod.).

Otice (*Ottetstift*), ves při silnici, 7 d. 96 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plán (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Hodňov, býv. dom. Krumlov; opodál mlýn s pilou.

Otice, Votice, ves na potoku, 21 d. 157 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Jažlovice, býv. dom. Uhříněves; fil. kostel sv. Mikuláše byl r. 1384 far.

Otice viz Votice.

Otín (*Ottenschlag*), ves při silnici do Kunžaku, 90 d. 569 ob. něm., kr. Buděj., okr. far. a býv. dom. Jindř. Hradec (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. O.; škola; sam. Bobelova soukenická dílna (dříve Mědéné hamry).

Otín (*Ottenreuth*), far. ves, 35 d. 218 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a pošt. Planá (¾ hod. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Kříženec, arcidiéc. Praž., vik. Plan, patr. hr. Jos. z Nostic, 662 osadníků; far., co taký již r. 1384 připomenutý kostel P. M., škola, dv. popl.; sam. Hammelhäuseln. — Někdy zde byla tvrz. R. 1468 uvodí se Stach z Hořevče seděním v O-ě, který

udílí jakási práva faráři při zdejším kostele Matky Boží.

Otín, Očín, Votín, statek a ves, 36 d. 262 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Předslav; meš. kaple sv. Jana Nep. r. 1857 od dr. Leop. Měchury vystavená, zámek v nynější podobě z r. 1810, při něm vkusně upravená zahrada; dv. popl. — Dle Sommera náležel O. r. 1558 Fab. Mejtolarovi, po něm Matěji Kašunkovi z Pobořovic, 1589 Pavlu Kaffnerovi z Pobořovic a nápotom Jiřímu Kanickému z Čachrova, jehož potomci statek ten Marii Žofii Bukovské prodali. Od té koupil O. r. 1678 Jan Vilém Přichovský z Přichovic, jehož syn Vojtěch Karel jej r. 1708 postoupil Vilémovi Kokořovci z Kokořova. Ten spojil O. se statkem Předslavským a odkázal oboje (1712) Přibíkovi Vilémovi z Újezda; od jeho potomků přešel O. r. 1735 trhem na Viktorii z Umverthu, a od té týmž spůsobem na Frant. Ad. Janovského z Janovic, který přikoupiv 1750 statek Habartice, vše v jeden statek spojil. Po smrti jeho syna a nástupce Frant. Jana Vincence prodány zadlužené jeho statky sv. p. Ferd. ze Šternfeldu, od jehož dcery je r. 1809 dr. Jan Měchura koupil. Od r. 1840 vládne zboží tomu dr. Leop. Měchura.

Otmanka, 4 d. 27 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (3 hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Krasejovka (?), far. Kam. Újezd.

Otmiky, Otměky, ves, 27 d. 205 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovice (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Praskolesy; dv. popl. — O. jmenují se r. 1228 mezi zbožím kláštera Svatojiřského na hradě Pražském.

Otov (*Wottava*), ves na úpatí Červeného vrchu, 38 d. 277 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Ronšperk (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Meclov; dv. popl., mlýn. — R. 1239 uvodí se O. mezi statky kláštera Kladrubského.

Otov viz Záton.

Otovice, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 44 d. 262 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Var. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Sedlec, býv. dom. Tüppelsgrün; sam. Widitzmühle a Katzenholz (6 d.); opodál se dobývá hnědé uhlí v mocnosti 30 víd. střevíců (roč. výtěžek 23.400 ctř.)

Otovice? (Ottendorf), ves po obou březích Stěnavy, 178 d. 1087 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Martinkovice; fil. kostel sv. Barbory, škola, c. k. vedlejší celní úř. (II. tř.), dv. popl. — Ves tato připomíná se poprvé r. 1300 a má za původce svého (jako jiné vsi na Broumovsku) nepochybně opata Martina (1253—1278).

Otradov, 100 d. po různu v údolí na Krounském potoku, 565 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Krovna, býv. dom. Richenburk; fil. (r. 1350 far.) kostel sv. Bartoloměje, škola, 3 mlýny, bělidla, dvě pily; opodál hřbitov evanjelíků helv. vyznání. Kostel zdejší skládá se ze dvou v rozličných dobách vystavěných částí; presbyterium v gotickém slohu a s gotickou klenbou pochází ze 13. stol., loď pak vystavěna v témž slohu teprv v 18. stol. — O. vyskytuje se r. 1350 co Dolní Krúna, r. 1392 pak jmenuje se již dle Otrada, zakladatele dvoru (v minulém stol. emfiteut.) Otradov.

Otrádov, vska, 5 d. 27 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (3 hod. jih. záp.), kat. obc. Bořkovice, pol. obc. Libouň, far. Kamberk, býv. dom. Vesce.

Otradovice (*Laubendorf*), ves na pravém břehu Jizery, 20 d. 132 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. O., pol. obc. Vesce nové, far. Předměřice; ½ hod. záp. myslivna Zelená bouda. — O. náleží od dávných časů k Brandýsu, s nímž také, když Krajířové z Krajku pro účastenství ve zpouře všech statků jsou odsouzeni, na korunu spadly.

Otradovice, O. bílé, ves, 30 d. 256 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (½ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Neustupov (3 d. k dom. Vlčkovic.); dv. popl., vinopalna; čís. pop.: 5, 7, 8, 13, 28 a 30 nazývají se obyčejně Světlá; opodál sam.: Bašta a Lhotka (někdy ves), Buchov, Vinduška a Žandovka. — O. b. jmenují se r. 1226 mezi statky kláštera Želivského. Od 14. stol. nalezáme O. v držení ryt. z Otradovic, kteří se nazývali jinak dle svého znaku (zlatého škopku) Škopkové z Otradovic a jejichž kmen dle sídla Bílých a Červených O-ic také na dvě větve rozdělen byl. První známý předek jest vládyka Herbor z O-ic, podepsaný za svědka na nejstarší známé čes. listině od 8. říj. 1373. Z větve Škopků z Bílých O-ic (kvetší ještě r. 1736) připomíná se zejmena r. 1540 Jindřich Š. z B-ých O-ic, který téhož roku hrad Pecku (v. t.) koupil. Potomci jeho drželi rodinné sídlo O. b. ještě r. 1612. R. 1718 jmenuje se co pán na O-cích, Neustupově a Přestoupině Václav Dohalský z Dohalic; ostatní držitelové jsou titéž co na Neustupově, s nímž O. až po naši dobu spojeny zůstaly.

Otradovice O. červené, ves pod Černým vrchem, 10 d. 110 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (½ hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Jankov; blíž nynějšího dv. popl. rozvaliny někdejší tvrze; opodál sam. Smrčina. — Zdejší tvrz byla rodinným sídlem ryt. z Otradovic, nazývavších se odtud z Červených O-ic. R. 1385 prodali Ludvík z O-ic a Beneš z Jankova O. Divišovi z Talmberka a Vaňkovi z O-ic. R. 1534 připomínají se Kohout Jiřík a Svadba z Č-ých O-ic (v. též O. bílé.)

Otrhánkův mlýn, sam. viz Družec.

Otročice, ves, 39 d. 308 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Doln. Kralovic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Strojetice, far. Křivsoudov, mlýn. Za zřízení partrim. náleželo odtud 18 d. k druhé čtvrti svobodníků kr. Čáslavského.

Otročín, Ostročín? *(Landek)*, far. ves na potoku, 94 d. 670 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Tepl., patr. opat kláštera Tepl., 2018 osadníků, pošt. Marianské lázně a Teplá, far. kostel nejsv. Svátosti Olt., kaple sv. Michala, škola, opodál Röllelmühle. — R. 1183 daroval Fridrich Staré Sedlo, Zblažín, Ingmerovice, Krsy, Zahrádku, Skrsice, Kaišovice, Poleno, Polom, Vjakošov a O., zahrnuv je v jeden újezd, jemuž dáno jméno Jerusalem, za Bořislav řádu johanitů. R. 1233 prodala královna Kunhuta O. klášteru Tepelskému.

Otročín, ves, 31 d. 171 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Stříbro (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Svojšín.

Otročín, Otročiněves, ves na úpatí Krušné Hory, 65 d. 622 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Hudlice; sam. ½ hod. sev. mlýn; myslivna Jesírko. — O. náležela někdy proboštství Velisskému či vlastně klášteru Ostrovskému a uvodí se již r. 1037.

Otročkovice, sam. náležející ke kat. obci Žilovu (okr. Pls.).

Otryby, Otruby, ves na pravém břehu Sázavy, 31 d. 215 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhlíř. Janovic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Soběšín, far. Stěbusoves, býv. dom. Šternberk; fil. kostel sv. Havla, původně v slohu byzantinském, uvádí se r. 1350 mezi farními, škola, vinopalna. — Blíž kostela spatřují se chatrné zbytky někdejší tvrze, jež byla ve 14. stol. sídlem ryt. z Otryb. Z nich jmenují se r. 1389 Petr, který zdejšímu kostelu dva lány odkázal a po něm jeho nástupce nepochybně syn Jan. R. 1542 jmenují se již mezi dávným zbožím držitelů panství Šternberského.

Otryby, Otruby, ves na potoku, 13 d. 113 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Slané (½ hod. sev.), kat. obc. O., pol. obc. Trpoměchy; 3 d. tvoří manský statek Lidice.

Ottendorf, ves r. 1683 založená, 19 d. 67 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Orlice vrchní, far. Bärenwald, býv. dom. Rokytnice; ½ hod. sev. kaple sv. Jáchima, odkudž jest rozkošná vyhlídka do Kladska, na hory Krkonošské a do Moravy.

Ottengrün, ves 10 d.? 79 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Hazlov, býv. dom. Cheb (město).

Ottenschlag, ves, 13 d. 136 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (4¼ hod. záp.), kat. obc. Asang, pol. obc. Reiterschlag, far. Něm. Rychnov, býv. dom. Krumlov; opodál na Švarcenberském průplavu mlýn Lugnmühle, a ¼ hod. sev. sam. Binder a Reuth.

Otuže, Votuže (*Wotusch?*), ves na výšině, 20 d. 125 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. far. a býv. dom. Jeřice.

Otvice (*Udwitz*), ves, 52 d. 375 ob. něm., kr. Žat., okr., far., kat. i pol. obc. Borek (½ hod. již.), býv. dom. Červený hrádek; fil. (v 14. stol. far.) kostel sv. Barbory, škola, dv. popl., uhelny. — R. 1295 prodali bratří Fridrich a Theodorich z Schönenburku O. komendě německých rytířů v Chomútově.

Otvojice, Votovice, ves na Zakolanském potoku, 72 d. 749 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. O., far. Kovary, býv. dom. Zvoleněves; sklen. hutě (výroba duté a tabulové sklo), mlýn, uhelny. — O. uvodí se r. 1228 mezi statky jeptišek svatojirských na Praž. hradě; r. 1282 pak mezi zbožím kapituly Vyšehradské. R. 1328 odkázal Jan Zlechovec šest kop roč. platu z O-ic praebendě kněžské při klášteře Svatojiřském (v. t. Zvoleněves).

Ouběnice, Úběnice, původně Alběnice far. ves, 38 d. 305 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Votice (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Tvořešovice, arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. pí Teresie Geisslerová, 1634 osadníků; far. kostel sv. Markéty, jehož se připomíná mezi far. již r. 1350, vystaven v nynější podobě r. 1759 od hr. Petra Radeckého z Radče; věž s byzantinskými okny, na zvonech letopočty 1569 a 1410, škola, dv. popl., vinopalna; opodál sam. Krsov (v. t.) a Lůky. — Na jižní straně

kostela spatřují se zbytky někdejší tvrze, původního to sídla vládyk z Alběnic. Nejstarší známý pán na O-cích jest Hroznata z Alběnic, zejmena pak se ještě r. 1359 uvodí Protivec Držkraj a Vilém bratří z A. a Petr z A. Vladykové z A. vládli O-cům jak se zdá ještě na začátku 15. stol., načež O. k panství Leštinskému přivtěleny jsou. R. 1673 koupil O. Jan Jiří Radecký z Radče a připojil je k Tvořešovicům, od kteréž doby při rodě Radeckých trvaly skoro až do konce minulého století. R. 1764 byla tvrz zdejší rozebrána, aby kamením jejím hráz Tomického rybníka důkladně byla opravena.

Ouč *(Auč)*, ves, 22 d. 176 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradišť ($1^1/_2$ hod. sev.). kat. i pol. obc. Proskov, far. Loukovec, býv. dom. Svijany (9 d. k dom. Kosmonos. a 3 d. k dom. Mnich. Hradišť.).

Oudičov, dv. popl. u Lhoty Broučkové (v. t.).

Oudím, Udím viz Vlásenice.

Oudolí viz Údolí.

Oudolnice, Údolnice, vska, 7 d. 53 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Oudrnická Lhota viz Lhota Údrnická.

Oujezd viz Újezd.

Oujezdec viz Újezdec.

Ouhonice viz Úhonice.

Ouklid, vska na Sedlčanském potoku, 6 d. 37 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. obc. Bor, pol. obc. Nedrachovice, far. Jesenice, býv. dom. Chlumec; opodál Lipský mlýn.

Oukřtalov viz Oustrkalov.

Oulehle, Úlehle, ves, 22 d. 123 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Čestice (přiškol. jest však osada tato k Jetišovu).

Oulehle, Úlehle, ves, 30 d. 171 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň (1 hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Předslavice, býv. dom. Lštovice. Opodál sam. Beneda (9 d.) — Za dob zřízení patrim. náleželo odtud 9 d. k dom. Vlach. Březí.

Oulehle, Úlehle, vska, 5 d. 34 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Hoštice, býv. dom. Nemyšl. — R. 1417 koupil zde klášter Želivský jistý roční plat.

Oulehle, dv. popl. u Martinic (okr. Sedlčan.).

Oulehly, sam. u Radimovic.

Oulovice viz Úlovice.

Oumonín viz Úmonín.

Ounehle, Únehle *(Unola)*, ves, 44 d. 296 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbr. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. O., far. Crpušice, býv. dom. Trpisty a Třebel. — Osady této připomíná se již r. 1232.

Ounětice, Únětice, ves, 27 d. 193 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libaň ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. O., far. býv. dom. Kopidlno.

Ounětice, Únětice, ves, 34 d. 257 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. O., far. Seč, býv. dom. Chocenice; opodál sam. Hluboká, dv. popl., myslivna a 4 d.

Ounětice, Únětice, far. ves na malém potoku, 45 d. 319 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. O., býv. dom. Chrašťany, arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. Praž. kapitula u sv. Víta, 2209 osadníků, pošt. Roztoky; far. kostel nanebevzetí P. M. v nynější podobě z r. 1770, škola, pivovár, vinopalna, dv. popl., 2 mlýny, na hřbitově hrobka kanovníků kapituly u sv. Víta. — O. náležely Zbiněvovi, kanovníku u P. Marie, který zde okolo r. 1132 kostel a dvě místa kanovnická založil, což král Václav I. listem od r. 1233 stvrdil. Za Přemysla Otakara přivtělen jest kostel v O-cích se starým svým nadáním jakožto obediencí kostela Pražského ke kapitule Pražské. Připomenouti dlužno, že vedla od O-ic ku Praze „veliká cesta," o které se činí zmínka 1132 a kterouž snad starožitný Levý Hradec spojen byl s hlavním sídlem země. Za nepamětných dob slynuly O. chovem dobytka, výslovně se pak praví k r. 1132, že kněz Zbihněv měl v hospodářství vzorně zřízeném koně, hovězí a vepřový dobytek a drůbež.

Ounošť viz Unhošť.

Ouňovice, Unějovice, Ouněvice, ves na Heršteinském potoku, 38 d. 296 ob. čes., kr. Plz., okr. Nov. Kdyň. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., far. Úboč, býv. dom. Chuděnice; meš. kaple sv. Jana Nep. z r. 1859, dv. popl., 2 mlýny, někdejší tvrz přestavena jest v sýpku. — R. 1435 uvodí se Jan z Unějovic. Ku konci 16. stol. vládnul O-cům Humprecht Černín z Chudenic, při jehož rodě zboží to posud trvá.

Oupice viz Úpice.

Oupoř *(Aupoř)*, ves, 19 d. 130 ob. něm., kr. Žat. okr. Bílin. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Pohradice, far. a býv. dom. Světec.

Oupor, dv. popl. u Vrbna.

Ouraz, ves, 10 d. 79 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice (2 hod. jih. záp.), kat. obc. a býv. dom. Nemyšl, pol. obc. a far. Hoštice; opodál sam. „na vršich" 3 d., z nichž náležel jeden druhdy k dom. Ml. Vožic.

Ouročnice, ves, 19 d. 202 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 hod. záp.), kat. i pol.

obc. Bukovany, far. Václavice, býv. dom. Konopiště.

Ousti viz Ústí.

Oustojov, vska, 4 d. 30 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Mlad. Vožic. (½ hod. již.), kat. obc. Lomn..., pol. obc. Pojbuky; býv. dom. třetí čtvrt svobodníků kr. Táb.; kaple P. Marie.

Oustrkalov, Oukřtalov, ves, 9 d. 84 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. Podčepice, býv. dom. Chlumec.

Oustupenice, někdy ves u Počepic.

Oustupky, Ústupky, vska na pravém břehu Chrudimky, 5 d. 42 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. záp.), kat. obc. Proseč., pol. obc. Prosička, far. Bojanov.

Ousuší, sam., popisuje se u Knoviz (okr. Sedlčan).

Ouší viz Úšť.

Ouštěk viz Úštěk.

Ovčárna nová (*Neuhütte*), sam. u Chyše (v. t.).

na Ovčárně, sam., popisuje se u města Berouna.

Ovčáry, far. ves, 92 d. 622 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a pošt. Kolín (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. O., arcidiéc. Praž., vik. Kolín, patr. Fr. Horský, 1542 osadníků; lokál. kostel sv. Jakuba byl r. 1384 far., škola. — Na začátku 15. stol. náležely O. klášteru Strahovskému; od krále Sigmunda zapsány bratřím z Chlumu.

Ovčáry, vska při potoku, 6 d. 68 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Nové dvory; cukrárna, dv. popl., pivovár (někdejší to tvrz), vinopalna. — R. 1437 zapsal cís. Sigmund tvrz a ves O. Bedřichovi ze Strážnice.

Ovčáry, ves při silnici do Mělníka, 44 d. 281 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Nedomice, far. Všetaty. K r. 1444 připomíná se Vaněk z Nedomic a O-r.

Ovčáry, popisují se u Slaného.

Ovčín, sam. u Bratkovic.

Ovčín, sam. u Kunčic (okr. Žamberk).

Ovčín hájský, sam. u Malešic (okr. Hluboká).

Ovčín viz Střekov.

Ovenec dolní viz Troja.

Ovenec přední či Bubeneč (*Vorder-Owenec*), far. ves ½ hod. sev. od Prahy, s níž pěkným stromořadím jest spojena, 64 d. 870 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov, kat. i pol. obc. O. p., býv dom. panství nejvyš. purkrabství (4 d. mezi nimiž dv. popl. nyní p. Schlöchtovi náležející), tvoří zvláštní statek, arcidiéc. Praž., vik. Liboc, patr. zemský výbor, 3605 osadníků; far. co taký již r. 1384 připomínaný kostel sv. Gotharda, škola, štace sev. dráhy, pošt. exped., král. lovčí hrad (nyní letní sídlo král. místodržitele), po anglicku zařízený park vůbec „Stromovka“ zvaný, dřívější to obora, v níž se jindy divoká svěř chovala; továrna na chemické výrobky, továrna na čalouny, závod pro tisknutí kartounových šátků, letohrádky; v úterý po velikonoci odbývá se tu národní slavnost „štrozok“ a 1. května „slavnost májová.“ — Při O-ci popisují se: Císařský mlýn (druhdy letní sídlo Rudolfa II.) na levém břehu Vltavy, s továrnou na kartouny, rozsáhlou Bellmanovou továrnou na papír (vyhořela 1862) a hostincem, pak Bučekovské sady či v Struhách a dv. popl. „v Oboře“. R. 1197 odkázal (dle *Zapa*) vládyka Hrosnata chystaje se do svaté země popluží role v O-ci klášteru Tepelskému. O. přední jakož i O. zadní náležely dle listiny Anežčiny od r. 1228 klášteru Svatojiřskému a později Praž. purkrabství. R. 1320 postoupil král Jan směnou ku proboštství kostela Pražského ves Hostouň s dvorem a tvrzí, ves Dehnice a O. s dvorem a polmi na jedno popluží, s rybníkem, lukami a kostelním podacím, pak 3 dvory v Bubnech, vyminiv si toliko „oboru“, v níž již tehdáž rozličné zábavy a slavnosti odbývány bývaly. R. 1384 odváděli bratří Martin a Mikuláš z O-ce úroky ku kostelu zdejšímu. R. 1420 rozprášil Žižka několik čes. pánů, kteří s hojným vojem a vozy náklladnými Pražskému hradu posilu dáti chtěli.

Ovenec zadní (*Hinter-O.*), ves na pravém břehu Vltavy, 17 d. 150 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Troja, far. Bohnice, býv. dom. panství nejvyš. purkrabství.

Ovesné (*Haberles*), ves, 18 d. 131 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. O., pol. obc. a far. Chroboly, býv. dom. Krumlov; sam.: Bergtoni, Bergjörg, Ledermühle a Steffal.

Ovny, Humny, ves, 35 d. 327 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1 hod. jih. vých. ?), kat. i pol. obc. a far. Pchery, býv. dom. Smečno. — R. 1270 dal Přemysl Otakar O. klášteru Ostrovskému v náhradu za jiné zboží. Napotom dostaly se k proboštství Slánskému a později s Pchery ku Smečnu.

Ožice viz Vožice mladá.

P.

Paběnice, někdy městečko, nyní ves, 93 d. 579 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Třebonín, býv. dom. Křesetice; hřbitovní kostelík sv. Jakuba, škola, mlýn, váp. lomy. — P. byly pův. hrad založený dle Hájka r. 803 od Paběna, syna Čáslavova. Jisto však, že se stal původištěm starožitného rodu z Paběnic, který, dostav se v držení Voračic, příjmí Voračických z Paběnic přijal. Nejstarší nám známí údové rodu toho jsou Volkmar a Vilém z P-c k r. 1279 a Pešek z P-c k r. 1337. V čas válek Husitských drželi P. Kaplířové ze Sulevic. R. 1457 prodal Jindřich z Košína tvrz a městečko P., tvrz Úmonín, ves Senětín, Lhotu, Petrovice, Újezdy, Olšany, Damírov, Řeplice a pustou ves Vítošice, jak desky zemské otci jeho Bohuslavovi od Vác. a Bohuslava Kaplířův ze Sulevic svědčily, strýci svému Janovi z Košína. Od dědiců tohoto přešly pak P. na Petra Janovského z Suchotlesk a r. 1478 na Slavatu z Chlumu, od jehož potomků na konci 16. věku p. Lukaveckým z Lukavce postoupeny jsou. Po katastrofě Bělohorské byl statek P-cký Petrovi Lukaveckému v plen vzat a nově založené koleji jezuitské v Kutné Hoře darován, od kteréž doby s panstvím Křesetickým spojen zůstal.

Paběnice pův. násev pro Babenice (v. t.).

Pabousek viz Dvořáci Frantálské.

Pacelice, ves, 32 d. 209 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Blatná; na blízkém Křesetickém vrchu kaple z r. 1765; někdy stávala v P-ích tvrz.

Paclík viz Proseč (okr. Pelhřimov.).

Pacov? (*Patzdorf*), ves, 32 d. 209 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Radošovice, far. Sluštice, býv. dom. Uhříněves. — Dle Sommera založena osada tato po válkách Husitských od Němcův, od nichž později opuštěna a Čechy zalidněna byla.

Pacov, panství (dle trh. sml. z r. 1851 za 150.000 zl. stř.) a okr. město, 350 d. 2876 ob. čes., kr. Táb. (5½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. P-ský, patr. kn. z Löwenšteina, 4525 osadníků; děk. chrám sv. Michala archanděla, v nynější podobě po r. 1727 pův. ze 14. stol., hřbitovní kostel sv. Barbory z r. 1681, zrušený někdy klášterní kostel sv. Václava, zámek (mezi l. 1708—1785 klášter), hl. škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), pošt. exp. nemocnice z r. 1802, zákl. jmění 1129 zl., špitál založ. 1548, zákl. jmění 2979 zl., záložna, pivovár, lihopalna. Sam.: Železný mlýn (Eisenmühle), Panský mlýn (Herrnmühle), Matoušův chalupa, Růžkův mlýn, Trucbába, Obora a Starý dvůr (Althof). Trhy výroční: 1. v pond. po Kantáte, 2. na sv. Annu, 3. v pond. před sv. Havlem, 4. na sv. Barboru; týdní trh od středopostí až do adventu na koně, hovězí dobytek, obilí atd. — P. stal se ve 14. stol. sídlem vládyk z P-a, z nichž se sejmena r. 1366 Vchyně a 1390 Jan z P-a, jinak z Dráchova připomínají. Během 15. věku seděli zde Malovcové, kteří se odtud z P-a zvali. R. 1519 dne 6. ledna povýšen P. za město. Po smrti Pavla Malovce z P-a prodáno panství od dědiček jeho r. 1528 ryt. Rabenhauptovi ze Suché a od nástupcův tohoto r. 1550 Španovským z Lisova, kteří jeho r. 1613 trhem postoupili Ladis. Vítovi z Rzavého. Tomuto jest P. po bitvě Bělohorské odňat a r. 1624 Anně Markétě Šlejlovské ze Šicendorfu prodán, která jej r. 1630 Zuzaně Černínové z Chuděnic a tato zeti svému Sigmundovi Janovi Myslíkovi z Hiršova r. 1643 prodala. Před smrtí svou r. 1666 odkázal sv. p. Myslík panství P-ské řádu Karmelitanskému, vyhradiv však užívání jeho až do smrti druhé manželce své roz. ze Žďár. Po zrušení kláštera (1786) připadl P. náb. fondu, načež se v užívání dostal (1803—1813) biskupu Buděj. J. P. hr. z Šafgoče. R. 1835 jest P. od koruny odprodán sv. p. z Vorst-Gudenau, jejž nynější držitelové kn. z Löwensteina následovali. P. jest rodiště bratří Jakuba a Václava Pacovských, kteří učeností svou v 15. věku vynikali.

Pačejov, Pačiv, někdy zvláštní statek, nyní far. ves, 55 d. 429 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Horaždovic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Plan., patr. náb. fond, 967 osadníkův; far. chrám P. M. Sněžné obnovený r. 1685 od Vác. Vojtěcha hr. ze Šternberka, škola, zámeček, ¼ hod. vzdálí hajnovna; porovnej Pašejov.

Pačeřice a Studenice, ves při Liberecké silnici, 59 d. 395 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec.

Pačín (*Patzin*), ves, 11 d. 75 ob. něm., kr. Cheb, okr. a býv. dom. Bezdružic. (¾

hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hurz, far. Čelivo.

na Pačinách viz Kolinec.

Pačív viz Pačejov.

Pačkov, někdy ves, přísluševší k Chudému hrádku spolu i s jinou vsí pustou Zdislavicí, někde v okolí Dřevčic neb Sušic; obě se r. 1575 posledně připomínají.

Padařov, ves, 26 d. 189 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Jistebnice. — P. byl kolébkou pánů z Padařova, z nichž ve válkách Husitských Filip a Mikuláš co stateční vojevůdcové Táborští vynikali.

Padařovice, ves, 22 d. 159 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Soběslavice, far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Padolí, viz Podolí.

Padouchov, ves na úpatí Ještědu, 13 d. 78 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Javorník, far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Padrť, ves při potoku, 52 d. 598 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Skořice, býv. dom. Mirošov; mlýn, škola, železné hamry (roč. 4700 ctů železa a litiny za 67.400 zl.). V blízkém lese kostelíště, jemuž lid „u sv. Anny na Bříškových" říká.

Pachana viz Jivina (okr. Mr. Hradištský).

Pachmanka malá a velká viz Nebušice.

Pachtovka viz Troja.

Pajrek viz Bajrek.

Paká nová (*Neu-P.*), starobylé okr. město nad Roketnicí, 390 d. 3243 ob. čes., kr. Jič. (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P. n., býv. dom. Kumburk a Úlibice (5 d. s býv. paulanským klášterem k Radimi), diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. kn. z Trautmannsdorfu, 3397 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše uvodí se co taký již r. 1384, kostel Nanebevzetí P. M. s oltářním obrazem sv. Jakuba od Führicha při paulanském klášteře, r. 1785 zrušeném; kaple Bolestné P. M., škola, radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2 tř.), pošt. úř. s pošt. stanicí, štace při Pardubicko-Liberecké dráze, zpěv. spolek, nemocnice založ. 1884, špitál založ. 1803 (zákl. jmění 946 zl. stř. a 2115 zl. v. č.; mimo to přispívá obec roč. 150 zl.), závod na vyráb. strojů, parní pila a šindelárna, plátenictví (zde a ve Staré Pace na 255 stavích přes 12750 kusů plátna a poloplátna), bělidla, papírna; v okolí české granáty. Trhy výroč.: 1. v out. po jmenu Ježíš, 2. v out. po Rogáte, 3. v out. po B. Těle, 4. na sv. Vavřince, 5. v out. po sv. Matouši; týdní trh každé úterý. — P. n., která od dávných dob k panství Kumburskému příslušela, povýšena nepochybně za krále Ladislava za město. Zde nar. 13. led. 1749 překladatel biblí české Frant. Faustin Procházka, † 2. pros. 1809.

Paká stará (*Alt-P.*), ves, ½ hod. sev. záp. od města P-á vzdálená, 154 d. 1210 ob. čes., kr. Jič., okr., far. Paká nová, kat. i pol. obc. P. st., býv. dom. Kumburk a Úlibice; fil. kostel sv. Vavřince byl r. 1384 farním, škola, 2 mlýny, plátenictví (viz P. nová) sam. za Horami a za Příčnicí.

Pakoměřice, Pakomilice, panství allod. (r. 1829 v ceně 450.000 zl. stř.) a veska, 7 d. 81 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2¼ hod. sev.), kat. obc. Bořanovice, pol. obc. Sedlec, far. Líbeznice; fil. chrám Narození P. M. byl r. 1384 farním, zámek, pivovár, dv. popl. — Někdejší tvrz byla původištěm ryt. Čéčků z Pakoměřic. Ku konci 15. stol. prodali Martin Pytel z Prahy a Matěj měšťan Nového města Pražského P. bratřím z Rohovic. R. 1501 vládli polovicí P-c p. z Vicemilic. R. 1521 zapsal Řehoř jinak Říha z P-c polovici tvrze P. manželce své Johance, která ihned práva svého postoupila Jiříkovi od věže, měšťěnínu Pražskému a Johanka Peníškova ze Starého města Pražského r. 1539 totéž Jiříkovi Koníkovi měšťanu Staroměstskému; r. 1551 byl v držení P-c rod Bořanovských. R. 1617 prodal ryt. Jetřich Bořanovský z Bytýška P. Tom. Ferd. Teuflovi, který když bezdětek zemřel, postoupeny jsou P., r. 1638 na král. komoru spadlé, Frant. Kolovratovi Libšteinskému Od nástupce jeho Františka Karla odkázány jsou 1652 říš. hraběti Janu Hartvíkovi Nosticovi, jehož rod dosud zde sídlí.

Pakomilice viz Pakoměřice.

Pakoslav (*Pokeslau*), ves, 28 d. 147 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Schippin, býv. dom. Trpisty a Třebel. — Druhdy zde stávala tvrz, na níž r. 1446 Jan Hvozděř z Prostiboře a Vác. z Brodu seděli. R. 1544 byl P. s panstvím Trpistským již spojen.

Palata dolní a horní viz Smíchov.

Paleček, Paleček (*Klein-Paleč*), ves, 53 d 384 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Zlonice; fil. chrám P. Marie byl v době předhusitské farním, škola, váp. lomy. — P. někdy ves kláštera Břevnovského, zapsána od cís. Sigmunda 1420 Hořešovcovi. Dle nápisu na zvonu držel P. ryt. Vác. Kekule.

Palčice, ves, 21 d. 118 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (3½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jeníkov, far. Zhoř.

Palčice, druhdy ves, která se jmenuje r. 1574 mezi příslušenstvím zámku Zvíkovského vsí pustou.

Paleč, Palič, ves na sev. svahu hory Honosické, 13 d. 75 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Milešov.

Páleč (*Gross-Paleč*), ves, 62 d. 381 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Vraní; fil., r. 1384 far. chrám rázu starožitného s mnohými náhrobními kameny, z nichž některé svědčí rodu Hrobčických z Hrobčic; mimo to zasluhuje pozornosti stará křtitelnice v podobě šestihraného kalichu z opuky ozdobně vytesaná. — Od biskupa Jana IV. z Dražic dán P. klášteru řádu sv. Augustina v Roudnici, a od krále Sigmunda 1420 zapsán Gerunkovi z Sulevic.

Paleček viz Palček.

Paleček viz Kubice česká.

Pálenka viz Rybníček (okr. Pelhřimov.)

Paliárka viz Smíchov.

Palice (*Palitz*), far. ves v horách, 74 d. 467 ob. něm., kr., okr., pošt. a býv. dom. (město) Cheb (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. náb. fond, 1554 osadníků; lok. chrám sv. Anny, škola, dv. popl., mlýn.

Palič, Palička, Police horní (*Ober-Politz*), panství fideikom. (s Zákupy r. 1612 za 181.000 kop gr. míš.) a far. ves nad Ploučnicí, 116 d. 790 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Čes. Lípa (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. P. diéc. Litom., vik. Čes.-Lipský, patr. J. Velič cís. Ferdinand 2591 osadníkův; děk. chrám poutnický P. Marie z r. 1728 pův. však z dob předhusitských, zámek, hnědé uhlí, mlýn, pivovár (roč. na 8621 věd. za 34.484 zl.). — P. byla za dávných dob s Zákupskem spojena, v 16. však věku od něho odloučena jsouc dávána rozličným rodinám v zástavu. Od r. 1612 má opět s panstvím Zákupským stejnou vrchnost.

Palič, Palička, Police dolní (*Unter-Politz*), ves na levém břehu Ploučnice, ¼ hod. záp. od předešlé, 35 d. 209 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp., kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Palič.

Palička viz Pertoltice.

Palička viz Palič.

Palivo, ves, 10 d. 79 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Milín, far. Slivice.

Palmovka viz Libeň stará.

Palouky, sam. u Rudoltic (okr. Otic.)

Palučín, vska, 4 d. 26 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. Skupice, far. a býv. dom. Heřm. Městec.

Palvinov, Pavinov, statek (dle soud. odhadu r. 1848 za 38.223 zl. stř.) a ves, 20 d. 144 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (2¼ hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. Štěpanice, far. sv. Mouric; zámek s kaplí sv. Valentina, při níž zvláštní kaplan ustanoven, dv. popl., pivovár. — Okolo r. 1673 náležel P. Vojtěchovi z Račína, brzy na to Petrovi Hynkovi Říčanskému z Říčan, Kocům z Dobrše. Nynějším držitelem jest p. Antonín Müller.

Pamětice, ves, 52 d. 381 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Čížová.

Pamětník, ves na Cidlině, 35 d. 264 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. a far. Chlumec (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Lužce; mlýn.

Pampferhütte, skl. huť (výroba tabulové sklo roč. as za 25.700 zl.); ostatně viz Ruda železná.

Pančova, sam. blíž Černošína.

Panenská, sam. v okolí nalezeny mnohé starožitnosti z dob pohanských; ostatně viz Třešovice.

Panenské Břežany viz Břežany panenské.

Panenský Týnec viz Týnec panenský.

Panina, dv. popl. blíž Bělé (*Weisswasser*).

Pankov, sam. u Korkyně.

Pankrac, ves, 30 d. 875 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Nusle, far. Michle, býv. dom. Krč horní. — Osada tato povstala v novější době v místech někdejší vesnice Krušiny (v. t.), z níž zbyl toliko kostel sv. Pankrace, dle něhož přijat nynější název.

Panna, někdy hrad u Řepčic (v. t.).

Panská (*Herrndorf*), ves r. 1782 založená, 11 d. 81 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ůřenovice, far. Voděrady, býv. dom. Častalovice.

u Panského mlýna či panský mlýn viz Sobošice.

Panský mlýn (*Herrnmühle*), mlýn u Cetviny.

Panský mlýn (*Herrnmühle*), mlýn u Plané (kr. Cheb.)

Panský mlýn (*Herrnmühle*), mlýn u Poutnova.

Panský mlýn (*Herrnmühle*), mlýn u Záblatí horního.

Panský mlýn, též Nový mlýn u Dobešova.

Panský mlýn viz Pacov.

Pantenberg viz Ochsengraben.

Panzer, ves na svahu soujmenného vrchu, 24 d. (po různu) 202 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (4 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. (ves) Eisenstein, far. a býv. dom. (městys) Eisenstein.

Papinovec, někdy ves příslušivší k Jistebnici.

Papírna Holubova viz Plavsko.

Papoušek, sam. u Slap (okr. Zbraslav.)

Papšíkov, ves, 15 d. 77 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Něm. Brod ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Poděbaby, býv. dom. Okrouhlice.

Paračov, vska, 4 d. 34 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. Chlum, pol. obc. Hájany.

Paračov viz Piračov.

Paročov viz Stráž (okr. Mirovic.)

Pardubice, Pordubice (?), panství (dle práv. přiřknutí z r. 1863 za 4,151.000 zl. r. m.) a okr. město při vtoku Chrudimky do Labe, dělí se na vlastní město, na Bílé a Zelené předměstí, Hůrku, sv. Trojici, zámecký okres a Vystrkov, v celku 549 d. 6714 ob. čes., kr. Chrud. ($1^1/_2$ m. sev.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. P-ský, patr. úvěrní ústav, 9810 osadníků; děk. chrám sv. Bartolom., při němž brzy po jeho vystavení r. 1295 klášter křižovnický založen, který i s chrámem pobořen ve válkách Husitských; v nynější podobě vystaven po ohni r. 1538; na hl. oltáři obraz sv. Bartolom. od Brandla přenešený sem z kláštera Sedleckého; starožitný kostel Zvěstování P. M.; hřbitovní kostel sv. Jana Kř. od Viléma z Pernšteina vystavený; kostel Bolestné P. M. r. 1711 vystavený cís. Josefem zrušený, starobylý pevně ohrazený zámek s gotickou kaplí sv. 3 Králů; stará radnice (vystav. 1538) s vysokou věží bílým lesklým plechem pobitou, kteráž zavdala příčinu k pořekadlu „třpytí se jako Pardubická věž"; nová radnice, kdež jest podobizna někdejšího držitele P-c prvního arcibiskupa Praž. Arnošta z Pardubic; velkolepá budova reálních škol, nádraží státní a Pardubicko-Liberecké dráhy dostaveno r. 1858; tak řeč. „tvrz," v níž jest vojenská nemocnice; Zelená brána, zbytek to někdejšího ohrazení, kteráž od mistra Jiříka r. 1538 vystavena byla; smíš. okr. úř., advok. notar., finanč. komis., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací (v městě a na nádraží), stavit. okr. úř., telegr. stanice se stálou denní a noční službou, vyšší reálka, hl. dívčí a chlapecká škola, kněhkupectví, špitál u sv. Jana Kř. r. 1510 pro 5 osob založ. a r. 1554 na 12 osob rozšířený; městský ústav pro chudé vystaven r. 1786 a nadán 3500 zl. rýn., nemocnice z r. 1850, jesličky, záložna, zpěv. spolek „Pernštýn", tělocvičný spolek, čtenářský spolek živnostenský, měšťanská beseda, hospod. jednota kraje Chrud., hospod. odbor okr. Pardubického, pivovár, parní mlýn se strojem o síle 20 koní, v nádraží mechanická dílna (stroj pracuje o síle 6 koní), závod na vyráb. lihu, veliká cihelna. Trhy výroční: 1. v pond. po Hromn., 2. pond. v kříž. týdnu, 3. na sv. Viktorína, 4. v out. po Početí p. M.; trhy na dobytek odbývají se vždy v pondělí před výročním trhem; týdní trh každý pátek. — Za Václava II. vládli P-emi Crh z Dubé a Hynek z Náchoda z kmene Hronoviců, kteří r. 1300 P. za hrad Wisenburg směnou postoupili Arnoštovi z Hostinné. Pán tento, který nynější město založil, stal se předkem pánů z Pardubic. Ze synů jeho připomínáme Arnošta, prvního arcibiskupa Pražského, muže doby své proslaveného, který má mimo jiné zásluhy i tu, že přičiněním jeho vzaly r. 1358 původ svůj „Libri Erectionum." Rod tento, z jehož vedlejší linie výtečný skladatel „Nové rady" Smil Flaška z Pardubic pošel, vymřel nepochybně v středu 15. věku. Okolo r. 1420 dostaly se Pardubice Viktorinovi z Poděbrad, po jehož smrti 1427 panství na Hlaváče z Ronova přešlo, a od toho r. 1435 na Diviše Beřka z Miletínka na Kunětické hoře. R. 1492 získal P-c p. Vilém z Pernšteina, v každém ohledu nejslavnější potomek rodu pánů z Pernšteina, kvetších od 12. až do středu 17. století. Jaroslav z Pernšteina prodal r. 1559 rozmnožené panství P-cké ryt. Kapounovi ze Svojkova a ten r. 1560 králi čes. Maxmilianovi za 400.000 kop gr. čes. Od té doby zůstaly P. při král. komoře. R. 1589 povolil cís. Rudolf II. odbývání koňských trhů. Zde dlužno připomenouti, že P. a okolí jeho slynulo již za nejdávnějších dob chovem koní. R. 1863 koupil panství P-cké od eráru úvěrní ústav. P. jsou rodiště zakladatele Betlemské kaple v Praze, Jana z Milheimu.

Pardubičky, ves nad Chrudimkou, 23 d. 206 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubice ($^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P.; fil. got. kostel sv. Jiljí byl kostelem někdejšího kláštera dominikánského, který jest od Husitů po dobytí Chrudími r. 1421 zbořen; škola; na dřevěné zvonici velký zvon z r. 1483.

Paředly, Pařidly (*Paredel*), statek a ves, 34 d. 158 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Kopisty, far. Čouš; zámek, dv. popl. — Statek P. odkázal r. 1667 Martin Mainer, probošt při kapitule sv. Víta v Praze, kostelu sv. Anny v Mostu, po jehož zrušení P. náb. fondu připadly, jemuž dosud patří.

Pařezská Lhota viz Lhota Pařezská.

Pařezov nový (*Neu-Parisau*), ves r. 1788 založená, 28 d. 228 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1 hod. jih. vých?), kat. i pol. obc. Otov, far. Meclov, býv. dom. Horš. Týn (?).

Pařezov starý (*Alt-Parisau*), ves ¼ hod. vzdálí od předešlé, 19 d. 127 ob. něm., kr. Pls., okr. a býv. dom. Ronšperk, kat. i pol. obc. Otov, far. Meclov; obyvatelé živí se hlavně tkaním a bílením plátna.

v **Pařezi** viz Nová ves (okr. Vodňan.)

Pařezy, veska, 9 d. 61 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Chotýšany.

Pařezy viz Chlumec (okr. Třeboň.)

Pařezy viz Smoleč.

Pařezy viz Nesdice.

Parkfried, ves blíž levého břehu Vltavy, 34 d. 342 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Zelnava, býv. dom. Krumlov; zde se popisují 2 mysliv. a mlýn Höpflmühle.

Parchen, ves mezi dvěma horami, 79 d. 687 ob. něm., kr. Litom., okr., pošt. a býv. dom. Čes. Kamenice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Schelten, diéc. Litom., vik. Čes.-Kamenic., patr. kn. Kinský, 1037 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince z r. 1780, škola, broušení skla (270 brusíren), mlýn.

Pařidly viz Paředly.

Pařízek, ves, 17 d. 109 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Mladějov.

Pařízek, sam. blíž Bud (okr. Mirovic.)

Pařízov, ves na Doubravě, 25 d. 203 ob. čes., kr. i okr. Čás. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Vilémov, býv. dom. Ronov (dolní mlýn k Vilémovu); kaple M. Majdaleny.

Parník, ves na Třebovce, 105 d. 859 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. L. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Třebová čes., býv. dom. Lanškroun; dv. popl., mlýn.

Paršenk? (*Berghof*), vska, 11 d. 98 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Hospozín, far. Kmetiněves, býv. dom. Zlonice; kaple sv. Jana Nep., dv. popl.

Partoltice, ves, 27 d. 181 ob. čes., kr. Pls., okr. Nepomuk (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Žinkovy; stranou 2 mlýny. — R. 1239 postoupil směnou klášter Kladrubský P. klášteru Nepomuckému.

Parukářka, čís. p. 39 viz Hory viničné u Prahy.

Pazderka viz Troja.

na **Pasečkách** viz Bor (okr. Skuč.)

Pasečky, Pasecký viz Strmečky.

Paseka (*Brenden*), ves vysoké polohy, 15 d. 125 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Radvanice, far. Verneřovice, býv. dom. Starkov. — S blízkého návrší krásná vyhlídka do Slezska; měďárna.

Paseka, též Veselá, ves na hoře „Strýc“, 15 d. 75 ob. čes., král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Častalovice.

Paseka (*Brand*), ves, 12 d. 57 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nové Město na Metuji (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Deštná, býv. dom. Rychnov a Černikovice; opodál mlýn.

Paseka, ves, 59 d. 523 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Pís. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Myšenec; opodál myslivna.

Paseka (*Passeken*), ves na výšině, 16 d. 164 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Neugebäu.

Paseka, ves, 11 d. 121 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Radkov, far. Dražice, býv. dom. Chotoviny. V místech dřívějšího nyní v louku proměněného rybníka Leštinského stála před věky ves Leštiny. — P. patřila někdejšímu augustian. klášteru v Táboře.

Paseka viz Lhota Jankovská.

Paseka viz Chroboly.

Paseka, sam. u Varvažova.

Paseka, na Pasečkách viz Bor (okr. Skuč).

Paseka dolní (*Unter-P.*), ves, 12 d. 103 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Zahrádka, býv. dom. Kralovice dolejší.

Paseka horní (*Ober-P.*), ves blíž předešlé, 27 d. 194 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč., kat. i pol. obc. a far. Zahrádka, býv. dom. Kralovice dolejší.

Paseka malá (*Klein-P.*), ves, 39 d. 285 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Černičí, far. Čechtice; za zřízení patrimon. bylo 11 čís. svobodných.

Paseka velká (*Gross-P.*), ves, 19 d. 146 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, far. Hněvkovice.

na **Pasekách** viz Chlumětín.

Paseky, ves, 61 d. 423 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Záboří, far. Proseč, býv. dom. Nový hrad; ¼ hod. zdálí sam. Salava.

Paseky, far. ves částečně po hoře, částečně v Jiserském údolí, 208 d. 1276 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Rokytnic. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Semily, diéc. Litom., vik. Semil., patr. náb. fond, 1562 osadníků; far. chrám sv. Václava z r. 1787, škola, několik mlýnů; zde se popisuje Havírna, Makov a Zabily. — P. založeny prý asi před 200 lety.

Paseky, ves v horách, 27 d. 146 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno

(1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Spáleniště horní, far. Dobruška.

Paseky viz Františky.

Paseky viz Krupín.

Paseky, sam. u Křeslice.

Paseky, sam. patřící do kat. obc. Olešnice (okr. Náchod.)

Paseky dolní (*Unter-P.*), ves, 44 d. 287 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rozstání, far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Paseky dominikální, ves, 49 d. 445 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1½ hod. sev.), kat. obc. P. d., pol. obc., far. a býv. dom. Hluboš; želez. hamry.

Paseky horní, ves, souvisí s Pasekami dolními, 41 d. 226 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub, kat. i pol. obc. a far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Paseky německé (*Deutsch.-P.*) ves, 29 d. 243 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1¾ hod. sev.), kat. obc. P. n., pol. obc., far. a býv. dom. Hluboš.

Pasovary (*Passern*), ves, 35 d. 197 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Krumlov (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Strašeň velká, far. Světlík; opodál Geimühle; v okolí tuha. — Kr. 1314 uvodí se Nicolaus de P. a 1407 Pešík z P-r. Od první čtvrtě 16. věku až po bitvu Bělohorskou seděli na někdejší tvrzi Višňové z Větřní, načež pro jich účastenství v povstání P. v plen vzaty a r. 1624 obci Krumlovské za 6840 kop gr. prodány jsou.

Pass, ves, 23 d. 157 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonné (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Spittelgrund, far. Hrádek, býv. dom. Grabštein. — Dědina tato leží v úžlabině pohoří (odtud její násev), které tvoří rozhraní poříčí Labského a Odry.

Pastuchovice viz Postouchovice.

Pastvina, ves v údolí, 121 d. 690 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Klášterec; škola, mlýn.

Pastviny Postviny (*Hüttenberg*), ves, 16 d. 119 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nov. město nad Metují (3¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Deštná, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

na Pastvišti viz Lhota Řešetova.

Pastvišťata, sam. u Tuchoměřic.

Pastviště, sam. u Svinné (býv. dom. Liblín.)

Pašejov, ves položení nepovědomého (snad Pačejov?), která se uvodí r. 1228 mezi statky kláštera Svatojirského; r. 1305 postoupila abatyše Kunigunda vsi P., Záboří, Velenov, Krsice a Předbořice jakémusi Koldovi za jeho statky v Lužci blíž Roudnice.

Pašice, ves, 14 d. 100 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Plastovice, far. Pištín; opodál bašta Vomáčka.

Pašiněves, někdy tvrz a ves, nepochybně nynější Pašinka (v. t.) K r. 1395 připomíná se Zbraslav z P-vsi. R. 1414 prodal Niklas řeč. Hamr P. (vyjma některých platů, jež se odváděly do města Kolína) Janovi ze Smržova a Besna za 600 kop gr., r. 1464 Zigmund z Mirovic a bratr jeho Oldřich Janovi z Trojanovic za 800 kop gr. V 16. věku seděli zde Mareš z Dobřenic, Václav Popel z Vesce, Václav z Pařízku, r. 1546 opět Václav Popel a mezi l. 1547—1590 páni Kasaličtí.

Pašiněvice, Pašňovice, ves, 25 d. 152 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Komařice, far. Střížov; opodál Nový mlýn a rásovna.

Pašinka, ves při potoku, 58 d. 384 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Ratiboř; lihopalna, mlýn a dv. popl.; při něm stojí starožitná věž, která slouží v naší době za sýpku a jest nepochybně zbytek nějaké tvrze; porovnej Pašiněves.

Pašňovice viz Pašiněvice.

Pašovice, ves, 39 d. 250 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Týn nad Vltavou (1¼ hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. a far. Chrašťany; zde se popisuje 10 d. po různu při Vltavě ležících a dv. popl. Nový dvůr (přifařený do Vlt. Týna).

Pašovka, sam. blíž Větrova (okr. Benešov.)

Paštiky, veska, 8 d. 47 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P.; zdejší fil. chrám sv. Jana Kř. byl mezi l. 1384—1614 farním.

Pátešek viz Nuzerov.

Pátek, ves na Lánském kanálu, 56 d. 386 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Poděbrady (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P.; fil. chrám sv. Vavřince byl v předhusitské době farním, škola.

Pátek, pův. Patka, statek kláštera Strahovského a ves nad Ohří, 74 d. 436 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Radonice; zámek s veřejnou kaplí Narození P. M., dv. popl., pivovár, mlýn. — P. jmenuje se r. 1196 osadou tržní, kterouž p. Milbost daroval klášteru Maštovskému. Na začátku 15. věku uvádí se mezi statky kláštera Strahovského, jemuž jest bouřemi náboženskými odňat a r. 1437 od cís. Sigmunda Jakubovi z Vřesovic zapsán. R. 1527 připomíná se ještě Mičan z Klinšteina a z Rostok na

Pátku. Po druhé připraven jmenovaný klášter o P. válkou 30letou, r. 1709 však jeho opět koupí nabyl.

Paterlhütte viz Seewiesen.

Paterov (*Paterhof*), sam. u Podolí blíž Bělé (*Weisswasser*).

Pathanka viz Dehnice.

Patokryje (*Patogrö*), ves, 32 d. 162 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílina (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Želenice, far. Zlatníky české; kaple sv. Jana Nep. z r. 1741, opodál na Bělé mlýn řeč. Červený. — Aleš z Veležic a Brocna zastavil r. 1741 tvrz P. a ves Zlatníky dceři své Dorotě, provdané za Oldřicha z Duban. Po smrti manžela svého zapsala Dorota P. sestře své Kateřině, manželce Albrechta ze Sulevic.

Patřim, myslivna u Volanic.

Patřín, ves, 41 d. 264 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Loučeň.

Paulina, ves, 12 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (4¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Puchoř, býv. dom. Nové Hrady; skl. huť (výroba: tabulové, křídové a zelené sklo).

Paulovka, sam. blíž Dobřevi.

Paulsdorf nový (*Neu-P.*), ves ¼ hod. sev. od Liberce, 85 d. 888 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec, kat. i pol. obc. P. n.; továrna na bavlněné zboží.

Paulsdorf starý (*Alt-P.*) ves blíž předešlé na západ, 29 d. 266 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec, kat. i pol. obc. P. nový.

Paulusbrunn, far. ves blíž hranic Bavorských, 86 d. (po různu), 739 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Bor, patr. náb. fond, 1219 osadníků; pošt. Planá a Tachov; farní kostel Pozdvižení sv. Kříže, škola, 2 mlýny. Na blízku polní valy.

Paulushütte, veska blíž předešlé, 4 d. 18 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov, kat. i pol. obc. Obora, far. Paulusbrunn. — Veska tato založena r. 1802 na místě dřívější skl. hutě.

Pávek viz Novosedly (okr. Lomnic.).

Pavel viz Proseč (okr. Pelhřimov.).

Pavinov viz Palvinov.

Pavlčín viz Povlčím.

Pavlice, Pavlička, ves, 31 d. 169 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Tuhan, býv. dom. Doksy; kaple se hřbitovem a ½ hod. sev. sam. Lešnice, nad kterouž strmí kolmá skála pískovcová, na jejímž vrcholi, palici se podobajícím, jsou prý zbytky nějaké tvrze.

Pavlička viz Pavlice.

Pavlíkov, Pavlovice (*Pabelsdorf*), ves, 30 d. 166 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dubec, býv. dom. Dvory.

Pavlíkov, ves, 67 d. 544 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Újezd velký, býv. dom. Krušovice; fil. chrám sv. Kateřiny, škola, dv. popl.

Pavlíkov viz Leštinka.

Pavlišov, Polišov, ves, 54 d. 366 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Náchod (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. P. — P. patřil k dom. Náchod. již r. 1415.

Pavlov, ves, 29 d. 218 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Heralec. — P. byl někdy majetkem kláštera Želivského.

Pavlov, ves, 36 d. 295 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Ledeč (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Světlá; škola, skl. huté dv. popl., opodál 2 mlýny. — P. sloužil v době předhusitské k statkům kláštera Vilémovského.

Pavlov, ves, 34 d. 261 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Unhošt, far. Hostouň; zámeček z r. 1799 a dv. popl., řeč. Nový dvůr, který byl v dřívější době majetkem kláštera Voršilek na Novém městě Pražském, od cís. Josefa však k náboženskému fondu potažen a r. 1788 p. Ant. Vítkovi ze Salzberka prodán. Od následujícího držitele statku Nového dvora Leopolda Pavla založena r. 1799 ves P. Nynější držitel p. Vác. Kratochvíle koupil statek ten r. 1860 za 30.000 zl. r. m.

Pavlov, statek (dle trh. sml. z r. 1854 za 70.000 zl. stř.) a ves, 38 d. 301 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Rynarec; zámeček, lihopalna, dv. popl.; mimo ves Marešův mlýn a Veselého mlýn. — Nynějším držitelem jest Antonín Kopp.

Pavlov, ves při patě soujmenného vrchu r. 1821 založená, 17 d. 127 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. kat. i pol. obc. Ml. Vožice (¼ hod. vých.).

Pavlovice (*Pablowic*), far. ves, 58 d. 327 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Dubá (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Nový zámek a Lipá, diéc. Litom., vik. Líp., patr. hr. Kounic, 2166 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1670 pův. ze 14. věku, škola. — R. 1454 patřily k Chudému Hrádku.

Pavlovice, ves, 24 d. 206 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Machovice, far. Křenovice.

Pavlovice, statek (dle práv. přiřknutí z r. 1859 za 23.910 zl. r. m.) a ves, 89 d. 687 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá

(1½ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Damnov; sam.: Pfeiferbühl a Schwarzmühl; zámeček, dv. popl., pivovar. — R. 1239 jmenují se P. mezi statky kláštera Kladrubského, po jehož zrušení prodány jsou 1685 Frid. Schirndingovi na Ošelíně. Po mnohých změnách dostaly se výše jmenovaného roku Jos. hr. z Nostic-Rhinek.

Pavlovice, ves při potůčku, 43 d. 336 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Vlašim (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. P.; mlýn, dv. popl., řeč. někdy Doubí, byl v druhé polovici 17. věku sídlem Mikuláše Šebestiána Sádla z Vražného a na začátku 18. stol. ryt. Heřmana Kelbla z Geyzinku a Doubí za Pavlovicemi. As ½ hod. sev. záp. od P-c na pravém břehu Blanice dv. popl. a mlýn Blanice, jindy tvrz a rodinné sídlo stejnojmenného rodu, z něhož se k r. 1377 Vilém z Blanice uvádí. R. 1546 byla tvrz Blanice již pusta.

Pavlovice viz Pavlikov.

Pavlovská valcha *(Pawlower Walkmühle)* slušící do kat. obc. Janov (okr. Vožický).

Pavlovsko, veska, 11 d. 94 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1 hod. jih. vých.?), kat. obc. P., pol. obc. Újezd kamenný, far. Mirošov, býv. dom. Rokycany a Zbiroh.

Pávov? viz Pfauendorf.

Pazderka viz Troja.

Pazderna, ves, 10 d. 64 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Tuchoměřice.

Pazderna *(Dörrhaus)* viz Kojkovice velké.

Pazderna viz Lhota Pechova.

Pazderna, sam. u Rosice (okr. Pardubický).

Pazderna, sam. u Břežan (okr. Neveklovský).

Pazderná Lhota viz Lhota Pazděrkova.

na Pazdernách, sam. u Proseče (okr. Pacovský).

na Pazdernách, sam. blíž Oslavi.

na Pazdernách, sam. u Tuklek (okr. Pís.).

na Pazdernách viz Nová ves (okr. Sedlčan.).

Pazderník viz Třeboň.

Pazderny patří do kat. obc. Jaroslavic (okr. Hluboká).

Pazderny, sam. u Dřítně.

Pazderny, sam. u Třešně.

u Pazderny, sam. u Ostružna.

Paruchа, ves při potoku, 75 d. 489 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. P.; škola. P. jmenuje se mezi osadami v „újezdě na Lubném“ ležícími, jejž daroval král Vladislav II. klášteru Litomyšlskému.

Pařezinice nová *(Neu-P.)*, ves, 29 d. 223 ob. čes., kr. Plz. okr., far. a býv. dom. Domažlice (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. P. stará, pol. obc. Havlovice; škola, opodál 2 rasovny.

Pařeznice stará, ves blíž předešlé k jihu, 52 d. 392 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Domažlic., kat. obc. P. st., pol. obc. Havlovice; sam. Stará huť, někdy hutě kamencové.

Pec *(Hochofen)*, ves při Čerchovu 51 d. 659 ob. čes. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Trhanov; sam: horní a dolejší pila; fabrika na zrcadla a myslivna; brusírny. Obyvatelé živí se částečně prácemi ve fabrice, částečně zhotovováním nádobí dřevěného.

Pec vysoká *(Hochofen)*, ves, 68 d. 610 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Příbram (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. P. v., pol. obc. Lazec, far. Bohutín.

Pecák viz Hatín.

Pecinov, ves, 71 d. 496 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. kat. i pol. obc. Stračecí nové (½ hod. již.), býv. dom. Krušovice.

Pecinov, Peclinov, veska, 4 d. 53 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, býv. dom. Tloskov; dv. popl., cihelna, někdy též tvrz, na níž r. 1454 Ondřej z Dubé seděl. — V P-ě držívala sekta Mikulašenců̊v či Vlasenických své schůzky, odkudž nazýváni jsou též Pecinovští (viz Vlasenice).

Pecirady, ves blíž levého břehu Sázavy, 32 d. 325 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Týnec, býv. dom. Konopiště. — P. slušely r. 1413 k hradu Kostelci nad Sázavou.

Pecka, druhdy zvláštní, nyní s Radimí spojený statek a městys při Zlatnici, 188 d. 1576 ob. čes. něm., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. kn. Trautmannsdorf, 5330 osadníkův; far. chrám sv. Bartolom. co taký již r. 1384, škola, pošt. exped., záložna, pivovar (roč. na 3517 véder za 13.268 zl.) plátenictví, mlýn, lázně, zříceniny zámku r. 1830 vyhořelého. Trhy výroč.: 1. v pond. po sv. 3 králích, 2. v pond. po sv. Duchu na. koně, hovězí dob., obilí a rozličné zboží; týdní trh každou středu. — P., za šedé dávnověkosti zboží koruny král., zastavena r. 1270 Jaroslavovi z Jablonné z rodu Markvarticův, jehož potomci se odtud z Pecky zvali. Rod ten seděl zde ještě za dob různic náboženských. V říjnu l. 1432 obehnán od Sirotkův hrad P., který se teprv po půlletém obležení vzdal. R. 1481 připomíná se Mikuláš ml. z Hořic a na P-ce, purkrabí kraje Hradeckého

(† 1515), ok. r. 1519 Matiáš Libák z Radovesic, a 1520 Jindř. Kutnauer z Kutnova, který P-cku r. 1526 Sigmundovi Košínovi a Kapounovi se Svojkova poslední svou vůlí odkázal. Košín odstoupil podíl svůj Kapounovi, načež tento před r. 1541 P. s mnohými vesnicemi Janovi Litoborskému z Chlumu prodal. Od synů tohoto nabyl P-ky trhem ryt. Jindř. Škopek z Bílých Otradovic. Barbora Mířkovská z Tropčic, provdaná po druhé za Krištofa Haranta z Polžic koupila r. 1604 po prvním svém manželu Karlovi Škopkovi pozůstalou polovici hradu a městečka P-ky se zlatými doly a vesnicemi za 29.000 kop gr. míš.; r. 1612 koupila třetí manželka Krištofa Haranta Anna Salomena Hradišťská z Hořovic druhou polovici statku P-ky od Adama Škopka za 36.000 kop gr. míš. a tak náležel celý statek Harantovi a manželce jeho. Když v dějinách a literatuře české proslulý Harant po bitvě Bělohorské odtud do Prahy odveden a 21. čvna 1621 sťat byl, zkonfiskována jest jeho polovice statku P-ky, následujícího však roku ponechána pozůstalé jeho manželce za 21.289 kop míš. Paní tato prodala r. 1624 celý statek P. za 130.000 kop gr. míš. Albrechtovi Vác. z Valdšteina, který jej r. 1627 klášteru Kartouskému ve Valdicích daroval. Po zrušení kláštera připadla P. náb. fondu, načež r. 1824 nyní zde panujícím kn. z Trautmannsdorfu veřejnou dražbou prodána byla.

Peclinov viz Pecinov.

Peclův mlýn viz Čluněk.

Pečekozly viz Pětikozly.

Pečetín, ves, 45 d. 261 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Němčice, býv. dom. Měcholupy; dv. popl.

Pěčice, ves, 46 d. 397 ob. čes., kr. Boles., okr. Boles. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. i býv. dom. Dobrovice; ½ hod. jih. vých. dv. popl. Ovčárna; druhdy zde stávala tvrz. R. 1447 prodal Jan z Ujkovic P. Janovi Šatlovi z Kovače, r. 1491 páni z Dobřenic Jindřichovi knížeti Minstrberskému a ten Vilémovi z Pernšteina. R. 1556 koupil Zdeněk ml. z Valdšteina pustou tvrz P. od Jana purkr. z Donína.

Pečice též Pečice velké, far. ves, 49 d. 356 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Smolotely, býv. dom. a pošt. Milín, arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. náb. fond, 1450 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince, který se co taký již r. 1384 uvodí, založen prý od Karla IV., škola, sam. na Hoře. V P-cích jsou dva lenní dvorce, Velkovský a Příbíkovský.

Pečičky, Pečice malé, ves blíž předešlé, 34 d. 259 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram., kat. obc. P., pol. obc. Smolotely, far. Pečice, býv. dom. Milín; sam. na Luhu (½ hod. vých.).

Pěčín, Ptěčín (*Haid*), ves, 32 d. 184 ob. něm., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Žumberk, býv. dom. Nové hrady.

Pěčín, far. ves v údolí při potoku, 190 d. 1143 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Žamberk (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. náb. fond, 1216 osadníků; lok. chrám sv. Jana Kř. z r. 1729 jmenuje se v době předhusitské farním, škola, 2 mlýny.

Pečkovice (*Peschkowic*), ves, 29 d. 174 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (2½ hod. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Kojšovice, far. Kozlov, býv. dom. Toužím.

Pečky, ves při Výrovce, 105 d. 1023 ob. čes., kr. Čás., okr. Poděbrady (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Dobřichov, býv. dom. Poděbrady, Radím, Černý Kostelec a Svojšice; škola, cukrárna, stanice železné dráhy. — Zdejší deskový dvorec, odhadnutý r. 1863 na 86.624 zl. 22½ kr. r. m. patří dědicům Weinrichovým.

Pečky (Hrabaňovy), panství (dle trh. smlouvy z r. 1838 za 100.000 zl. stř.) a městys při potůčku, 109 d. 867 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Nebovidy, pošt. Kolín; zámek, fil. chrám Narození P. M., byl ve 14. stol. farním, škola, dv. popl., pivovár, lihopalna. Trhy výroční: 1. v pond. po jmenu Ježíš, 2. na sv. Jana Nep., 3. na sv. Vavřince, 4. v pond. před sv. Mart. — P. byly původně rodinné sídlo vládyk z P-ček, kteří během 15. věku vymřeli; jich nejstarší známý úd jest Jan z P. k r. 1225. Okolo r. 1523 náležely P. Vítovi Hanykéři ze Semína a od středu 16. věku Hrabaňům z Přerubenic, odkudž jejich název. Krátce před bitvou Bělohorskou prodal je Pavel Hrabaně z Přerubenic pověstnému Krištofovi Harantovi z Polžic, po jehož utracení ovdovělé choti Salomeně prodány jsou. Od sklonku minulého století náleželi ryt. Hrubým z Jelení a Löwenherzu.

Pečnov viz Píčnov.

Pečova viz Libeň stará.

Pech, sam. blíž Hojkova (okr. Pelhřimov.).

Pechbach, ves, 44 d. 435 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kraslic. (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Šenava.

Pechburk (Smolín?), někdy hrad u Lesného, dle něhož se psávali vládykové z Pechburka, jmenovitě r. 1414 Jan Rubáš z P-a. R. 1578 jmenuje se naposledy co zachovalý hrad. Posud naň upomíná v Lesném dvůr řeč. u Pichy.

Pechgrün, ves při potoku, 48 d. 275 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Chodov dolní, býv. dom. Chodov horní.

Pechofen viz Humwald.

Pechöfen, 10 d. 82 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Blatno, kat. i pol. obc. Breitenbach, býv. dom. Joachimsthalské lesní panství.

Pechova Lhota viz Lhota Pechova.

Peiperz, ves v úžlabině na malém potoku, který zde do Labe vtéká, 34 d. 272 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Grunt prostřední, far. Rosavice; mlýn, pila.

Pekárek viz Klisinec.

Pekárka viz Vysoké mýto.

Pekárka viz Libeň stará.

Pekařka velká viz Podolí.

Pekárkův mlýn, popisuje se u Cejl.

Pekárkův mlýn patří do kat. obc. Třebotovské.

Pekelec, sam. u Pekla (okr. Rychnov. viz tam).

Pekelný mlýn *(Höllmühle)* patří do kat. obc. Schmelzthal.

Pekelský dvůr, dv. popl. blíž Sázavy.

Peklo, ves na návrší, r. 1660 založená, 40 d. 222 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Tisová, far. Cerekvice, býv. dom. Litomyšl.

Peklo, Pekloves, ves na blízku vývařiska Cidliny, 10 d. 63 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Cidlina, far. Železnice a Libuň, býv. dom. Milčeves.

Peklo, ves při potoku, 75 d. 466 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Vamberk; mlýn s pilou řeč. Pekelec, 4 d. 20 ob. čes.

Peklo, vska, 4. d. 35 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol obc. a far. Arnoštovice, býv. dom. Smilkov; opodál mlýn Drahnov.

Peklo *(Höll)*, ves, 18 d. 94 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2¾ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Boksgrün, far. Schönwald, býv. dom. Klášterec; zde se popisuje Himmelštein, zříceniny někdejšího hradu (v. t.) a několik o samotě ležících domů k Voči přifařených.

Peklo, sam. u Skuřína.

Peklo viz Nasevrky.

Peklo viz Lipí.

Peklo viz Krušec hořejší.

Peklo viz Pelhřimov.

Peklo viz Jestřebí.

Peklo, mlýn u Starého dvora.

Peklo viz Stradov.

Peklo viz Nevěsice.

Peklo, mlýn u Veselého.

Peklo viz Ojprnice.

Peklov *(Pöckel)*, ves, 7 d. 36 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Týnec dolní, far. Třebušín, býv. dom. Zahořany.

Peklov *(Höllenhof)*, druhdy svob. dvorec, 3 d. 16 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Kašp. Hory (1 hod.), kat. obc. Řetenice, pol. obc. Nicov.

Peklov, sam. blíž Hřebče.

Peklov viz Lhota vysoká (okr. Pacov.)

Peklov horní a dolní viz Kostelec černý.

Pekloves viz Peklo.

Peklůvko, 3. d. 15 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Moraveč, far. Cerekvice nová a pastorství Moraveč, býv. dom. Červená Řečice.

Pěkná ves viz Šeměřice.

Pěkošice viz Nepěkošice.

Pěkov, ves v údolí při potoku, 97 d. 644 ob.?, kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Police (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. P.; škola, mlýn.

Pěkovice *(Pöcken)*, ves, 26 d. 166 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. (klášter) a býv. dom. Teplá (¼ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Bezvěrov; škola, kyselka.

Pelec, ves, 23 d. 311 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Kamenice (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Pravikov, far. Častrov; sam. Starý kvartír, někdejší to myslivna, a Samotinka.

Pelechny *(Pelechen)*, sam. u Tlumačova.

Pelechov, ves na levém břehu Jizery, 20 d. 117 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Smrčí, far. Želez. Brod, býv. dom. Rohozec.

Pelechov, ves, 19 d. 137 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Lipoltice, býv. dom. Choltice (3 d. k dom. Žehušic.).

Pelejice, ves, 25 d. 191 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Bukovsko dolní, býv. dom. Třeboň.

Pelešany, ves, 31 d. 239 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (½ hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. Mašov, býv. dom. Skály a Turnov.

Pelesov viz Očelice.

Pelestrov, sam. u Žďára veselého.

Pelètka viz Smichov.

Pelhřimov *(Pilgram)*, hrazené král. okr. město při Bělé, 366 d. 3770 ob. čes., kr. Táb. (9 hod. vých.), kat. i pol. obc. P.,

diéc. Buděj., vik. P-ský, patr. městské zastupitelstvo, 6753 osadníků; děk. chrám sv. Bartolom. vystavený r. 1596 na místě někdejší zámecké kaple; kostel sv. Víta, prvé farní, připomíná se již r. 1236, hřbitovní kostel Bolestné P. M. z r. 1709, nižší reálka, hl. škola, dívčí škola, radnice (někdejší to zámek), smíš. okr. úř. zároveň vyšetřovací soud (pro okr. Kamenic., Pacov., P-ský a Počátecký), advok., notar., finanč. komis., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, záložna, zpěv. spolek „Záboj", nemocnice, lázně, pivovár, závod na lisov. kvasnice. Sam.: Augustův dvůr, Hamrovský dvůr, Lhotka, dv., Nový mlýn, dv. Peklo, Polský dvůr, Hamrovský mlýn horní a hospoda Volemanka. Trhy výroční: 1. v out. po novém roce, 2. v out. po středopostí, 3. v out. po Božím Těle, 4. v out. po sv. Bartolom., 5. v out. po Šim. a Judě; trhy na dobytek každou středu v postě, pak v sobotu před kříž. ned., v sobotu před sv. Troj., v sobotu před sv. Prokopem a v sobotu před povýš. sv. Kříže; trh na koně každé pond. před jarm.; týdní trh každou středu a sobotu. — Krajinu zdejší daroval Vladislav II. biskupství Pražskému, načež r. 1225 město P. od biskupa Pelhřima založeno a něm. osadníky osazeno jest. R. 1375 postoupil arcibis. Očko z Vlašími P-ským právomocnost za 360 kop gr. Arcibis. Kunrat z Vechty zastavil panství P-ské r. 1416 doživotně Jankovi z Chotěnic na Fürstenšteině a synu jeho Jiříkovi. R. 1446 svolán do P-a sněm, který měl v Praze držán býti, pak 12. dubna a 13. čce r. 1450. R. 1442 dostal se P. Mikulášovi Trčkovi z Lípy na Lipnici, jehož potomci zde až do r. 1547 seděli, načež jeho trhem dosáhl p. z Řičan. R. 1572 vykoupili se s přivolením cís. Rudolfa II. P-ští i s vesnicemi k panství P-skému příslušícími z poddanosti, načež P. r. 1596 za město královské prohlášen jest. Ačkoli P. neměl v stavovském povstání proti Ferdinandovi II. žádného účastenství, stenčen nicméně blahobyt jeho velice hojnými peněž. obětmi, kteréž co věrní král. poddaní přinášeli. Nemalé škody též utrpělo město požárem r. 1646 (neopatrností cís. vojsk), a r. 1766. V P-ě nar. r. 1544 lat. básník Adam Cholossius († 1591) a Matiáš i Pavel z P-a, učitelové na universitě Praž. v 17. stol.

Pelhřimov starý (*Alt-Pilgram*), ves, 35 d. 221 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P. st.; hřbitovní chrám sv. Jana Kř. r. 1752 rozšířený, sam. Jelínek.

Pelikánka, také Perucka, čís. pop. 62, viz Hory viničné u Prahy.

Pelikovice (*Pelkowic*), ves na vysočině, 50 d. 265 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Hodkovice, býv. dom. Svijany; škola.

Pelíkův most, sam. popisuje se u Tichonic.

Peltramka viz Smíchov.

Peluněk, sam. u Žabovřesk (okr. Zbraslav).

Pelyň, veska na levém břehu Orlice tiché, 5 d. 36 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lhota Zářecká, far. a býv. dom. Brandýs. — Na blízku zbytky tvrze, která snad loupeživému panu Mikulášovi z Potšteina náležela a od králeviče Karla stroskotána byla.

Pěna horní (lat. Pomoerium, něm. *Ober-Baumgarten*), far. ves v lesnaté krajině, 82 d. 680 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Jindř. Hradec (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P. h., diéc. Buděj., vik. Jindř. Hradec., patr. stud. fond, 2751 osadníků; far. chrám sv. Michala arcianděla uvodí se co taký již r. 1384, mezi l. 1594—1773 byli jeho patronové jezuité Hradečtí; škola, ½ hod. již. myslivna Rudolfská.

Pěna dolní (*Nieder-Baumgarten*), ves as ¼ hod. na západ od předešlé, 65 d. 477 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec, kat. i pol. obc. P. d., far. Pěna horní; 5 samot.

Penčice viz Jevany.

Penčír, ves, 48 d. 317 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. záp.?), kat. i pol. obc. P., far. Loukov, býv. dom. Svijany.

Pěnčov (*Pintschei*), veska, 5 d. 22 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. Schumburk, býv. dom. částečně Rohozec, částečně Svijany a Malá Skála. Částka patří do kat. obce Hutí v okr. Jabloneckém.

Pěnkava viz Krhanice.

Peračov viz Piračov.

Perarec, Perálec, ves na úpatí pohoří, 63 d. 383 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Rychmburk; fil. kostel sv. Jana Kř. — presbyterium starobylé v slohu gotickém — byl v době předhusitské farním, škola. — P. patřil od dávných dob k panství Rychmburskému, neboť r. 1419 zapsal Arnošt Flaška z Rychmburka 500 kop gr. na vesnicích P-i, Rané, Vojtěchově, Pokříkově, Kladné a Miřetíně. (Porovnej též Hněvětice.)

Pereč, někdy ves blíž Žatče; k r. 1435 nalezáme Petra z Perče a 1454 syna jeho Jana.

Perglas, veska na levé straně Ohře, 5 d. 36 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Da-

snice, pol. obc. Rychnov dolní, far. Chlum; zámeček, dv. popl. — Perglas byl druhdy zvláštní statek, kterýž ok. r. 1750 hrabata Nosticové koupili a s Falknovem spojili.

Peřimov, ves při potoku, který zde do Jizery vtéká, 116 d. 761 ob. čes., kr. Jič., okr. Jilemnic. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Mříčno, býv. dom. Kumburk a Ulibice; škola.

Peřina (?) viz Semošice.

Peřinka viz Chyška.

Perklin, sam. u Roztok (okr. Jilemnic.)

Perknov, ves, 37 d. 237 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Něm. Brod. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; mlýn. — Za selským statkem čís. 4. stávala tvrz. R. 1533 prodal Jan z Lipého na Krumlově Moravském tvrz a ves P. a ves Suchou Petrovi z Kamberka a ten ves P. r. 1544 Něm. Brodu za 750 kop gr. miš.

Perkule viz Nová ves (okr. Milevský.)

Perky viz Berky.

Perlovice (*Perlschlag*), ves, 17 d. 109 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Prachatic. ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Vimberk. — R. 1456 jmenuje se P. mezi statky k hradu Huse patřícími.

Perlsberg, ves při potoku, 140 d. 1167 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kynžvart ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Kynžvart, far. Schönficht, býv. dom. Rockendorf; škola, železárna, 3 mlýny, někdy zde dolováno na cín.

Permesgrün, ves, 54 d. 363 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Ostrov. — P. darovala kněžna Gertruda a její manžel Vladislav klášteru Doksanskému. Asi tam kde byl v novější době dv. popl., stávala někdy tvrz, kteráž v 15. stol. pánům ze Šternberka patřila a od Mikuláše Hasišteinského z Lobkovic dobyta a obořena byla. Uzavřením obecného míru 6. ledna 1451 přikázáno p. Mikulášovi z Lobkovic tvrze P-u p. Holickému ze Šternberka postoupiti.

Perná, ves na pravém břehu Orlice tiché, 21 d. 131 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sudislav; far. a býv. dom. Brandýs; dv. popl.

Pernarec, Bednarec velký (*Gross-Bernharz*), ves na výšině při Žirovnickém potoku, 44 d. 374 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Jarošov; sam.: mlýn „na baště“ a myslivna „na kopci.“

Pernarec (*Pernharz*), far. ves, 46 d. 317 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Krukanice, pošt. Číhaná, arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. opat Tepel., 926 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše z r. 1821 pův. ze 14. stol., hlavní a dva postranní oltářní obrazy od Brandla; škola.

Pernarec (*Bernharz*), ves při potoku, 14 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřice ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Kun, far. Staré město, býv. dom. Landštein.

Pernarečky, Bednarec malý (*Klein-Bernharz*), ves na pomezí Moravském, 46 d. 400 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Jarošov; škola, mlýn.

Pernartice viz Bernartice.

Pernek, ves, 28 d. 353 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Želnava, býv. dom. Krumlov; škola, mlýn. Sam: Geisbauer a hajn. Riedlhütte.

Perníkářka, továrna na zápalky, ostatně viz Dehnice.

Perníněk? (*Bärringen*), báňské město nad Černou Bystřicí, 212 d. 1682 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blatno ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Ostrov, arcidiéc. Praž., vik. Jáchimov., patr. Jeho Velič. cís. Ferdinand, 2036 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1714, škola, pošt. exp. s pošt. štací, radnice, pivovár, mlýn, umělé vyšívání, krajkářství, rukavičkářství a p. Jak z četných hald souditi lze, poskytovaly zdejší hory hojnost cínu i stříbra a byly příčinou založení města (asi před středem 16. věku). Trh výroční v pond. po slavnosti andělů stráž.; připadne-li na nějaký svátek, odbývá se příštího dne v týdnu.

Pernolec (*Bernetzreith*), ves, 24 d. 169 obněm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Částkov; dv. popl., as $^1/_4$ hod. vzdálí kaple sv. Anny. — P. byl za dávných dob zvláštním statkem; k r. 1251 připomíná se Přibyslav se svými syny Radoslavem a Závišem z P-ce; r. 1418 prodal Otík z P-ce tvrz a dv. popl. s příslušenstvím Hanušovi Pehmovi z Osova za 200 kop gr., proti čemuž r. 1415 odpor kladla Markéta, dcera Petra z P-ce. R. 1590 držel P. Ondřej Tušner, měšťan v Tachově a r. 1613 syn jeho Jiří Adam.

Pernovice viz Nezdice.

Peršíkov, ves, 26 d. 186 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Borová, býv. dom. Polná.

Perštein viz Piršenštein.

Perštejnec, druhdy Pirkenstein, ves při potůčku, 25 d. 190 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Bykáň, býv. dom. Křesetice. — Někdy zde stála tvrz (zbytky v zahradě při čís. p. 10. a 11.) založená od Bertolda Pirknera, bohatého nákladníka

Kutnohorského. Když pak tento Fridrichovi Rakouskému stranil, jest tvrz P. od Koruтanův dobyta a osazena. Před r. 1423 dostali se v držení tvrze páni z Rožmberka. K r. 1437 připomíná se Petr z Měkovic, seděním na P-ci. R. 1595 připojen P. k Hrádku nad Páchem v Kutné Hoře.

Perštýnek, ondy tvrz někde u Smidar (?). R. 1535 prodali Vác. Zachař z Pašiněvsi, Dorota z Chotělic a Anna z Orle dv. popl. Mstihněv a pustou tvrz P. p. Haškovi Zvířetickému z Vartenberka.

Pertoltice, Pertolice, *(Barzdorf)*, ves při potoku, 125 d. 729 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mimoň ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P.; škola, mlýn.

Pertoltice, far. ves, 33 d. 275 ob. čes., kr. Čás., okr., pošt. a býv. dom. Kralovice dolní (2 hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Vlastějovice, diéc. Král. Hrad., vik. Kralovic., patr. kn. Auersperk, 2659 osadníkův; far. chrám sv. Jiří pův. ze 14. věku s věží slohu romanského, škola, mlýn. Někdy zde byla tvrz. — P. jest původiště vládyk z P-c, z nichž Bertold za Václava I. žil a za praotce Bohdaneckých z Hodkova se považuje. Na počátku 16. stol. prodal Kuneš Bohdanecký P. Jindř. Špetlovi z Prudic a ten Jindř. Firšicovi z Nabdína vsi P., Útěšenovice, Hranice, Mochovice a ves pustou Paličko, načež s Vlastějovicemi spojeny jsou.

Peruc, panství (dle trhové sml. z r. 1814 a 1818 za 685.000 zl. stř.) a far. ves, 103 d. 687 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Strašec., patr. hr. Thun-Hohenštein, 2138 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla r. 1724 nově vystavený na místě starého již r. 1384 mezi farními připomenutého; před hlavním oltářem hrobka Ledeburská, při oltáři sv. Antonína velkolepý pomník Bedřicha z Lobkovic † 1594, škola, zámek, dv. popl., pivovár, cukrárna, závod na vyráb. lihu a lisovaných kvasnic, 2 mlýny. — V P-i stál za šedé dávnověkosti hrad, jímž r. 1170—79 Měšek z P-e a 1182—85 Hroznata z P-e vládli, synové to Sezimy, praotce velikého rodu Kouniců, kteří se rozrůznili v pány z Choustníka, Rychnova, Talmberka, Kácova, Martinic, Kounic a t. d. P. dostala se záhy klášteru Strahovskému, který dědiny své jakémusi Dětřichovi z P. postoupil (1319). Tento vystavěv zde tvrz, stal se předkem panoší z P-ce. R. 1464 prodala Anna, vdova po někdy Vác. Peruckém z P-ce tvrz a ves P. Zachariášovi z Chlumu a ze Slivna. Na počátku 16. věku drželi P. p. Krajířové z Krajku. Po smrti Alžběty z Krajku 1597 dědil statek P. syn z prvního manželství Jindřich z Lobkovic a po něm syn jeho Bedřich. Po něm vládli zde p. Hysrlové z Chodů a mezi l. 1676—1798 rod Ledeburský, načež panství trhem přešlo na kn. Jos. Kinského ze Vchynic a Tetova. R. 1814 prodal je hr. Frant. Kinský hraběti Frant. Ant. z Thun-Hohenšteina, při jehož rodě dosud trvá. Podnes označuje pověst pod zámkem Boženinu studánku, pod níž Božena právě v potoce prala, když ji kníže Oldřich ponejprv spatřil a sobě zasnoubil. Před tím jmenovala se prý ves tato Opučná a nynější název přijat prý následkem připomenuté pověsti.

Perucka viz Pelikánka.

Perucka horní, čís. pop. 73 viz Viničné hory u Prahy.

Pěstoluby, Pístoliby, někdy osada snad na Plzeňsku.

Pesvice *(Pösswitz)*, ves, 35 d. 209 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Všestudy, býv. dom. Červený hrádek; dv. popl. — R. 1290 darována osada tato komendě něm. rytířů v Chomútově.

Pěšice, Pušice, ves, 47 d. 241 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Štěnec, far. Řepníky, býv. dom. Chroustovice. — R. 1411 propůjčil král. Vác. IV. P., po smrti Ješka z Vildšteina naň spadlé, bratřím z Chlumu a Košumberka, kteří je k panství Košumberskému připojili.

Peterhof viz Kratochvil.

Peterkův mlýn viz Hostivice.

st. Petersbauden viz Spindelmühle.

Petersdorf, ves v údolí, 53 d. 310 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Doupov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Tocava, far. Velichov; 3 mlýny.

Pětichvosty, Pětichosty, ves, 36 d. 266 ob. čes., kr. Praž., okr. Jilov. ($3^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Zaječice, far. a býv. dom. Pyšely; mlýn. — Anna z Sulic zapsala r. 1433 na P-ech 75 kop věna po prvním muži svém Janovi z P-st Janovi z Lipče, odjinud z Pětichvost.

Pětikozly, Pečekozly, ves, 26 d. 183 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Rokytovec, far. Strenice, býv. dom. Krnsko (částka k dom. Besno); dv. popl.

Pětipsy (*Fünfhunden*), statek fideikom. (dle soudního odhadu od r. 1860 za 340.188 zl.) a ves částečně na výšině, částečně v rovině, 70 d. 432 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dolany a Libědice (tam jest přifařen zámecký okršek, sem vlastní ves); zámek

as před 100 lety vystavený, škola, dv. popl., mlýn, pivovár, hnědé uhlí. — Na místě nynějšího zámku stávala druhdy tvrz vystavená od Bedřicha z Egerberka, který po boku krále Jana u Kreščáku r. 1346 bojoval. Potomci jeho, kteří se odtud Pětipeskými z Chyše a z Egerberka nazvali, vévodili zdejší tvrzi až do středu 15. věku. Po nich dostaly se P. rodině z Lobkovic a pak z Victumu; když Apelles z Victumu, dopustiv se mnohých zločinů, do ciziny uprchl, potaženy jsou statky jeho ku král. komoře a postoupeny od krále Ferdinanda I. r. 1549 Albrechtovi Šlikovi z Holiče. Na to přešly P. trhem na Elišku Berkovnu z Dubé a r. 1560 na Jeronýma Hrobčického z Hrobčic. Jeho vnuku Oldřichovi jest statek P-ský r. 1621 v plen vzat a Kryštofovi Šim. z Thunu za 25.266 zl. prodán, jehož potomkům dosud náleží.

Petkov, ves, 38 d. 260 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Dlouhá Lhota, far. Řitonice, býv. dom. Břesno; částka vesnice této patří do kat. i pol. obc. a k býv. dom. Domousnickému.

Petlarnbrand, ves, 22 d. 210 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Žebrák, far. Pořejov; škola.

Petlery *(Bettlern)*, ves na úbočí Krušných hor, 49 d. 284 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Kláštereo; fil. kostel sv. Josefa s cínovou křtitelnicí z r. 1599, škola.

sv. Petr viz Holičky.

sv. Petr viz Stříbro.

Petrák viz Kunžak.

Petrašovice *(Petroschowitz)*, ves, 46 d. 229 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Hodkovice; fil. chrám sv. Isidora r. 1808 založený.

Petřík viz Hutě horní.

Petříkov *(Petersin)*, 23 d. (po různu) 171 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (1¾ hod. vých.?), kat. i pol. obc. Buková, far. Olešnice, býv. dom. Nov. Hrad.

Petříkov, ves, 24 d. 184 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Újezdec, far. a býv. dom. Popovice velké; dv. popl.

Petříkovice, ves, 16 d. 103 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Lícibořice.

Petříkovice *(Petersdorf)*, ves, 78 d. 582 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Chvaleč, býv. dom. Abrspach; škola, dv. popl., 3 mlýny, celní úřad; sam. Grünwald (½ hod. již.).

Petříkovice, veska, 10 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Nadějkov, býv. dom. Jistebnice.

Petřín, ves, 14 d. 72 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Kladruby, pol. obc. Pavlovice, far. Hrádek, býv. dom. Římovice (5 d. k Vlašimi).

Petrkov, ves při potoku, 38 d. 254 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. sv. Kříž, býv. dom. Střítež; zámek, líhopalna, mlýn, lázně a sam. Nový dvorec a Grondlův mlýn.

Petrkov, ves, 9 d. 70 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Rvačov, far. Kamenice trhová, býv. dom. Nasevrky.

Petrkov, veska, 5 d. 17 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhotice něm., far. Bojanov.

Petrkov, ves, 11 d.? 84 ob.? čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Kamenice trhová; částka vesnice této patří ke kat. obc. a k býv. dom. Svobodným hamrům.

Petrkov, vska, 6 d. 34 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Zachotín, býv. dom. Červená Řečice; opodál mlýn Vlčinec, Vopálenský mlynář, chalupy Koubek a Šara.

Petroupec viz Petrupinec.

Petroupín, Potropím, ves, 42 d. 319 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (⅝ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Vokrouhlice, býv. dom. Konopiště (14 d. k městu Benešovu a 6 d. bylo svob.). — P. jest původiště panoší z P-a; k r. 1358 uvodí se Ctibor, 1388 Slávek a 1440 Jan z P-a.

Petrov *(Peterbach)*, 2 d. 15 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mýto, far. Polná, býv. dom. Krumlov.

Petrov, ves, 21 d. 176 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a pol. obc. Jílov. (¾ hod. záp.), kat. obc. P., býv. dom. Břežany.

Petrov, Terezín, Terezinov *(Theresienstein)*, ves, 11 d. 87 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mosty, far. a býv. dom. Kunžak. — Dědina ta založena r. 1810 na místě někdejšího dv. popl. Petrova.

Petrovce Petrovice, ves, 45 d. 330 ob. něm.?, kr. Čás., okr. Polná (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Střítež; kaple, škola, opodál mlýn a sam. u Benešů. — Dle potvrzovací listiny cís. Sig-

munda z r. 1437 patřilo půl P-ce klášteru Želivskému. R. 1544 jmenují se mezi příslušenstvím tvrze Střítež.

Petrovice (*Petersdorf*), ves v údolí blíž hranic Saských, 128 d. 857 ob. něm., kr. Boles., okr., far, a býv. dom. Jablonné (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. P.; fil. chrám, škola, expos. celní úř., plátenictví. — Na blízkém vrchu slabé stopy hradu Falkenberka, jemuž po celé 15. stol. páni z Donína vládli. Když pak v druhé polovici téhož století zanikl, vystavena jest tvrz Falkenberk či Falkenburk nový (v. t.).

Petrovice, ves, 58 d. 308 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Mladošovice, býv. dom. arciděkan. Krumlov. (22 d. k Třeboň. a 4 d. ke Komařic. dom.); stranou sam. Buči a myslivna.

Petrovice, ves, 30 d. 259 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Vítice, far. Jiřice, býv. dom. Želivo; sam.: Kopaninský a Rokosy. — P. patřily za dávných již dob k zboží klášternímu, ve válkách Husitských octly se však v rukou světských, načež od cís. Sigmunda r. 1436 Petrovi z Bydlína zapsány jsou.

Petrovice, ves, 32 d. 215 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Chotěboř (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Příbram.

Petrovice, ves, 12 d. 99 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Losiny, far. i býv. dom. Kácov; fil. chrám sv. Martina byl ve 14. stol. farním. — P. jest původiště panského rodu z P-c, jimž sloužilo v středu 14. věku podací právo při faře v Čestínkostele.

Petrovice, ves, 60 d. 512 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. ($3^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Červené Janovice; fil. chrám sv. Václava, nově vystavený r. 1819 na místě starého, r. 1384 mezi farními připomenutého, škola. — P. jsou původištěm vládyk Petrovských a Hostačovských z Petrovic.

Petrovice (*Petersdorf*), ves, 61 d. 340 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Landškroun ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Čermná.

Petrovice, ves, 32 d. 206 ob. čes.?, kr. Jič., okr. Trutnov ($2^1/_2$hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Úpice, býv. dom. Náchod. — Na blízku poraženo r. 1421 malé oddělení vojska Českého od Slezanův.

Petrovice (*Gross-P.*), ves na pravém břehu Orlice, 41 d. 251 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Týniště, býv. dom. Častalovice.

Petrovice, též P. velké, statek (dle trhové smlouvy z r. 1829 za 40.000 zl. stř.) a far. ves, 71 d. 497 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nechanice ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. Hořic., patr. hr. Harrach, 2444 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. měl svého faráře již r. 1384, škola, dv. popl., někdy zde byla tvrz. — P. jsou po katastrofě Bělohorské v plen vzaty a Albrechtu Waldšteinovi prodány, po jehož pádu opět na korunu spadše Janu Gordonovi, cís. plukovníku, dány jsou. Po smrti toho jsou 1648 hr. Rudolfovi Kolloredovi z Walsee prodány, při jehož rodě až do r. 1809 zůstaly. R. 1812 dostaly se P. rodu z Gränzenšteina, načež je r. 1829 nynější držitelové hr. z Harrachu koupili.

Petrovice, veska na vrchu, 3 d. 24 ob. čes.? kr. Král. Hrad., okr. Opočen. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černíkovice.

Petrovice též P. velké (*Gross-P.*), ves na návrší při pravém břehu Metuje, 58 d. 369 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Police (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Bezděkov; škola, mlýn. — P. založeny asi v středu 13. stol., načež jich s Petrovičkami r. 1341 klášter Polický nabyl od Hynka Berky z Dubé a Náchoda.

Petrovice (*Peterswalde*), pohraničná far. ves na svahu Krušných hor, 394 d. 2391 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Šonvald, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. náb. fond, 2855 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše z r. 1793; starý r. 1495 zasvěcený chrám stál u prostřed hřbitova; škola, pošt. úř. s pošt. štací, celní úř. (1 tř.), továrna na kov. knoflíky a přesky, hedbávnictví (aksamít, hedbávné šátky a látky na šaty).

Petrovice (*Petersdorf*), ves, 41 d. 216 ob. něm., kr. Litom., okr. Ůšť. ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Stolinky (Drmy).

Petrovice, ves, 41 d. 216 ob. něm., kr. Litom., okr. Ůšť ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Mukařov, býv. dom. Konojedy.

Petrovice (*Peterschlag*), ves při potoku, 9 d. 56 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Křištanovice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; sam. Kriehebauer.

Petrovice, ves, 21 d. 144 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Radomyšl, býv. dom. Osek (4 d. k dom. Štěkeň. a 4 d. Drhovel.); mlýn.

Petrovice, far. ves na výšině, 35 d. 239

ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Kněžice, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. ryt. Hubatius z Kotnova, 2675 osadníků; starobylý far. chrám sv. Petra a Pavla, slohu byzantinského, s věží pevné tvrzi se podobající (na již. straně příkop a val); v kostele náhrobník Krištofa Aichorna z Reichenbachu († 1583) a paní Planské z Žeberka na Kněžici († 1604); škola; zde se popisuje mlýn Tamíř a Kněžice (v. t.).

Petrovice, ves, 28 d. 166 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Domažlice (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Havlovice.

Petrovice, druhdy zvláštní statek nyní ves, 72 d. 602 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Němčice, býv. dom. Žinkovy; mešní kaple sv. Vojtěcha, dv. popl., mlýn. — P. jsou starobylá osada a ondy sídlo rodu panského; r. 1245 připomíná se Petr z P-c. Provdáním-se Marie Anny, dcery Vác. z Klenového, r. 1740 za Frant. Václava z Vrtby dostaly se P. k panství Žinkovskému.

Petrovice, ves, 39 d. 267 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýrsko (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Janovice, býv. dom. Bystřice; sam. Vosina a na Hůrce.

Petrovice, Petrov, Skalka (*Petersdorf*), ves, 15 d. 93 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Soběkury; opodál dv. popl. Horušany.

Petrovice, statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1838 za 52.426 zl. stř.) a far. ves, 74 d. 599 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Rakovnický, patr. Olivier Wallis, 2408 osadníkův, pošt. Řevničov a Rakovník; zámek s kaplí sv. Michala arcianděla, far. chrám Navštívení P. M. z r. 1715 (před tím byly P. přifařeny do Šanova), škola, blíž kostela lázně, v starší době pode jmenem boží studnice, boží voda známé, pivovár, lihopalna, sam. Hlivojedy (v. t.). — P. byly r. 1569 majetkem ryt. Radslava Vchynského z Vchynic, později Jiřího Hrobčického, jemuž r. 1621 konfiskovány a r. 1623 Janovi Zellerovi prodány byly. Z pozdějších držitelův jmenujeme svob. p. Otu Helversena, od kteréhož P. koupí dosáhl Jan Jos. Waldštein. Dcera tohoto Marie Anna, provdaná za knížete z Fürstenberka, prodala P. r. 1732 hr. Jiřímu Olivier-ovi z Wallis, jehož nástupci P. s Kolešovicemi spojili a oběma dosud vládnou.

Petrovice, statek fideikom. (dle trhové smlouvy od r. 1861 za 140.000 zl. r. m.) a ves, 27 d. 192 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Měcholupy dolní, far. Čestlice; fil. kostel sv. Jakuba byl v době předhusitské farářem osazen, škola, zámek, dv. popl., mlýn. — Před r. 1706 patřily P. hr. Karlovi Přehořovskému z Kvasejovic; na sklonku předešlého století Voračickým z Bissingen a od r. 1796 až do středu nynějšího věku Voračickým z Paběnic. R. 1861 koupil je Mikuláš Bellot.

Petrovice, vska, 3. d. 69 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Nesvačily, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov; dv. popl.

Petrovice, statek fideikom. s Krašovicemi (dle trhové smlouvy z r. 1814 za 100.610 zl.) a far. ves, 63 d. 455 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž. vik. Sedlčan., patr. hr. Barth z Barthenheima, 3467 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla pův. ze 14. stol., škola, zámek, dv. popl., pivovár, mlýn, olejna, pila. — P., druhdy městys, jest starobylá osada, nebo již r. 1219 činí se zmínka o Obidenovi z P. Statek P. slušel v druhé polovici 17. věku kolleji jezuitské na Novém městě Pražském, po jehož zrušení náb. fondu připadl a r. 1806 Janovi Bechyni z Lažan prodán jest. Na to přešel trhem 1812 na svob. p. Fleissnera z Ostrovic, 1813 na hrabata z Oppersdorfa a konečně na nynějšího držitele hrab. Bartha z Barthenheima.

Petrovice, statek rytíře J. K. Peche-ho (dle právního přiřknutí z r. 1858 za 30.680 zl. stř.) a ves při potoku, 39 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Nová ves; zámek s kaplí sv. Jana Nep., pivovár, dv. popl., opodál Vachův mlýn.

Petrovice české (*Böhmisch-Petersdorf*), far. ves v horách, 154 d. 849 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Králíky (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P. č., býv. dom. Supí hora, pošt. Žamberk, diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. hr. Nimptsch, 1115 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1784, škola.

Petrovice malé viz Petrovičky.

Petrovice německé (*Deutsch-Petersdorf*), ves v horách, 49 d. 314 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Králíky (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P. n., far. Mladkov.

Petrovice velké viz Petrovice.

Petrovičky (*Klein-Petrowic*), ves, 28 d. 185 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořic. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Pšanky, far. Petrovice; druhdy zde stávala tvrz.

Petrovičky (*Klein-Petrowic*), ves na pravém břehu Orlice, 33 d. 207 ob. čes., kr.

Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Petrovice, far. Týniště, býv. dom. Častalovice.

Petrovičky, Petrovice malé (*Klein-Petrowic*), ves, 26 d. 166 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Police ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Petrovice, far. Bezděkov. — Na blízkém vrchu Homoli připomíná se r. 1395 dv. popl. stejného jmena, jejž opat kláštera Polického r. 1404 Bavorovi z Hustiřan, jinak z Nenášova doživotně postoupil. Pod vrchem stopy nějakého zámku, kterýž se prý Landfrid jmenoval; viz též Petrovice (okr. Polický).

Petrovičky (*Klein-Petrowic*), ves, 26 d. 177 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Němčice, býv. dom. Měcholupy.

Petrovsko (*Petrowic*), veska, 6 d. 55 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Viklantice; dv. popl. a na blízkém již. návrší kaple sv. Anny z r. 1776.

Petršpurk (*Petersburg*), panství fideikom. (dle soud. odhádání z r. 1845 za 751.203 zl. $24^1/_2$ kr. stř.) a far. ves, 16. d. 279 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Jesenic. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Chlumčany, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Černín, 1203 osadníkův; zámek, far. kostel sv. Vavřince (pův. zámecká kaple), špitál s kaplí nejsv. Trojice, pivovár, opodál mlýn, a na blízkém již. návrší „všech Svatých" chatrné zbytky někdejšího hradu. — Purkart z Janovic a z Winterberka (který se zvláště za Otakara II. proslavil) dostav se v držení P-a stal se předkem potomních pánů z Janovic a z Petršpurka, kterýžto rod Janem Jencem z Janovic a z P-a, mužem věku svého slavným, r. 1503 vymřel. Týž pán prodal r. 1483 snad pro dluhy P., v jehož držení pak r. 1497 Jindřicha z Gutšteina a 1527 Volfa z Gutšteina nalezáme. Tomuto následoval r. 1545 syn Viktorin, po jehož smrti čtyry sestry jeho o dědictví pozůstalé se rozdělily. Později získal jednotlivých těchto podílů Jaroslav Libšteinský z Kolovrat, jemuž panství P-ské po bitvě Bělohorské v plen vzato a r. 1623 Heřmanovi Černínovi, prvnímu hraběti z Chuděnic, prodáno, při jehož rodě až na naši dobu trvá. — V zdejším zámku jest znamenitá knihovna (5000 sv.), sbírka ocelorytin (9000), olejových obrazů (100), autografických listů (3500, od cís. Leopolda I. i jeho choti a od jiných mocnářů, statníků, učenců atd.), zbrojnice, sbírka mincí (800 kusů) konečně 600 starožitných a 660 ethnografických věcí.

u Petrů, sam., patří do kat. obc. Dobřejic (okr. Hlubocký).

Petrupinec, Petroupec, ves, 14 d. 67 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Petroupín, far. Vokrouhlice, býv. dom. Konopiště (3 d. byly svobodny).

Pěšín, Pěšín, Peřina (?) viz Semošice.

Pfaffenberg, vska vysoké polohy, 4 d. 45 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Gorschin velký, far. a býv. dom. Mutěnín.

Pfaffendorf, ves v údolí při potoku, 18 d. 116 ob. čes.? kr. Čás., okr. Polná ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Šlapanov, býv. dom. Střítež.

Pfaffendorf, ves při úpatí vrchu, 30 d. 150 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podmokly, far. Rozbělesy.

Pfaffengrün, ves, 12 d. 81 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchymov ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Ostrov.

Pfaffenschlag, ves, 15 d. 77 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Světlík. — As v středu 13. věku daroval Vok z Krumlova dvorec P. i s farou Světlíkem klášteru Drkolenskému v Rakousích a od té doby zůstal P. až do zrušení poddanosti majetkem fary Světlické.

Pfauendorf (Pávinov ?) nový, ves blíž hranic Moravských, 17 d. 75 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (2 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Střítež, far. Ždírec; $^1/_4$ hod. vých. u prostřed parku 418 jiter velkého zámek Karlswald, kterýž název jemu dán ku poctě cís. Karla VI., který v něm přenocoval. Až do r. 1805 držána v parku hlučná štvaní vysoké svěře.

Pfauendorf (Pávinov) starý, ves $^1/_2$ hod. sev. od předešlé, 18 d. 154 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná, kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Střítež, far. Ždírec. — Blíž obou těchto vsí poraženo jest 6. pros. 1805 spojené vojsko Francouzské a Bavorské od arcivévody Ferdinanda.

Pfeiferbühl viz Pavlovice.

Philippenau viz Filippenau.

Philippsberg, ves při potoku, 37 d. 227 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Olbersdorf, far. Einsiedl.

Philippsberg, vska, 9 d. 64 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. ($1^1/_4$ hod. již. ?), kat. i pol. obc. Tlumačov, far. Maxberg, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Philippsdorf, ves při potoku, 56 d. 337 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Kamenice čes. ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kamenice dolní; škola, mlýn, plátenictví.

Philippsdorf, ves nad Sprévou při pomezí

Saském, 113 d. 922 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Georgswalde; škola, lázně.

Philippsdorf viz Filipov.

Philippsgrund, ves, 38 d. 288 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Buschullersdorf, far. Einsiedl.

Philippshütte a Preisleiten, ves, 27 d. 349 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hory (3 hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Prášily, far. Kvidla.

Philippsthal, ves při potoku, 19 d. 77 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Engelsdorf, far. Wiese.

Philippsthal, ves v novější době založená, 20 d. 154 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (3¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Domousice, býv. dom. Citoliby.

Pchery, far. ves, 41 d. 394 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Slan. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Smečno, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. hr. Klam-Martinic, 2957 osadníkův; far. chrám sv. Štěpána uvodí se co taký již r. 1384, nejstarší zvon na věži z r. 1550, škola. — R. 1228 jmenují se P. mezi statky kláštera Svatojirského. R. 1270 postoupil Přemysl Otakar P. za jiné zboží benediktinskému klášteru Ostrovskému. Následkem bouří Husitských spadly na král. komoru, načež od krále Vladislava II. Hynkovi Bořitovi z Martinic a na Smečně ponechány jsou.

Pchov, vska, 10 d. 85 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Soběhrad, far. Vranov, býv. dom. Konopiště. — P. náležel r. 1428 k statku Dubskému a 1525 k Hrádku nad Sázavou.

Pičín, Píčina, far. ves, 66 d. 606 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Příbram. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Hluboš, arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. velkopřevor řádu Maltézského, 2149 osadníkův; far. chrám Narození P. M. pův. ze 14. stol., škola, někdejší tvrze použito za sýpku, sam. Žirov. — K r. 1398 připomíná se Albrecht, 1437 Petr a 1455 Častolor z P-a. R. 1596 patřil statek P-ský Bechyňovi z Lažan na Dlouhé Lhotě a ok. r. 1571 Adamovi Muchkovi z Bukové, jemuž po bitvě Bělohorské odňat a spolu s Hluboší Václ. Bechyňovi z Lažan prodán. Od té doby zůstal spojen s panstvím Hlubošským.

Píčina, ves při Jankovském potoku, 28 d. 212 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Jankov, far. Popovice; ¼ hod. jih. záp. Lažany, nyní dv. popl., ondy ves.

Píčina viz Pičín.

Pičina, mysliv. a hajn. blíž Břehova (okr. Hluboká).

Pičnov, Pěčnov, ves, 24 d. 153 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1 hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. P., far. Lažiště, býv. dom. Vlachovo Březí.

Piesenreith, veska, 7 d. 31 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Haag, far. Rožmital, býv. dom. Vyš. Brod.

Pihel (*Pihl*), ves při soujmenném vrchu, 7 d. 71 ob. něm., kr. Litom., okr. Hajda (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Pihelsko, far. a býv. dom. Pirkštein; škola, pivovár (roč. na 14411 věder za 57.644 zl.). — P. jest kolébkou ratolesti Buziců, pánů z Pihle, pošlých od Zajíců z Hasenburka. R. 1363 zemřel Hynek z Pihle, syn Oldřicha z Žebráku jinak z Hasenburka.

Pihelsko? (*Pihlerbaustellen*), ves as ¼ hod. sev. záp. od předešlé, 209 d. (částečně po různu), 1090 ob. něm., kr. Litom., okr. Hajd., kat. i pol. obc. P., far. Pirkštein, Skalice a augustianská fara v Čes. Lípě, býv. dom. Sloup č. Pirkštein; kaple, tiskárna pro šátky (roč. na 9.000 tuctů za 80.000 zl.).

Pihlov (*Pichlern*), ves, 7 d. 97 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Planá (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Krumlov.

Pich, ves, 7 d. 53 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Petrovice, býv. dom. Hlavňovice; sam. Skalská (býv. dom. Strunkov).

Pichl, vska, 9 d. 58 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (2¾ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Úněšov, far. Pernarce, býv. dom. Krukanice; dv. popl.

Pichelberg, druhdy zvláštní, nyní s panstvím Falknovským spojený statek a ves při potoku, 85 d. 546 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Zvodava, far. Lomnice; škola, dv. popl., sam. Keilhau.

Pichotice, zaniklá osada v býv. kraji Kouřimském.

Pichovice viz Klatovy.

Pikovice, ves na levém břehu Sázavy, 17 d. 100 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Hradištko, far. sv. Kilian; mlýn. — Ves P. náležela v dobách předhusitských klášteru sv. Jana na Ostrově; r. 1437 zapsána jest od cís. Sigmunda Rúsovi z Hřešihlav.

Pila (*Schneidmühle*), ves na Lomnickém potoku, 96 d. 627 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Stanovice, býv. dom. Bečov;

mlýn a pila, při níž prý ves založena a tak pojmenována.

Pila, 3 d. 16 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1 hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. a far. Obecnice, býv. dom. Dobříš.

Pila viz Kotouň.

Pila stará viz Košín.

Pilař viz sv. Maří Majdalena.

Pilař, sam. u Žirova.

Pilátka viz Dlouhé pole.

Piletice, ves, 20 d. 178 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Pouchov, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Pilinkov, Pilnikov (*Pilnikau*), starožitné město v půvabné krajině, s novým městem a předměstím, 169 d. 1155 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Vlčice, diéc. Král. Hrad., vik. Hostin., patr. baron Silberštein, 1858 osadníků; lok. chrám nejsv. Trojice z r. 1768 pův. ze 14. věku, škola, pošt. exped., špitál pro 22 chudých (zákl. jmění 20.825 zl. stř.). Trhy výroční: 1. v out. velikonoční, 2. na sv. Víta, 3. na sv. Šim. a Judu. — P. byl od 15. stol. až po bitvu Bělohorskou majetkem Zylvarů z Silberšteina, kteří se odtud z P-a zvali. R. 1513 jest P. za městečko povýšeno a rozličnými výsadami opatřeno; r. 1820 lehlo skorem celé popelem.

Pilmersreuth dolní (*Unter-P.*), ves, 23 d. 123 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P. d., far. sv. Anna; dv. popl., mlýn; několik domů tvoří zvláštní statek; 2 d. příslušely kommendě křižovníkův v Chebě a 2 d. k sv. Klaře.

Pilmersreuth horní (*Ober-P.*), ves ½ hod. záp. od předešlé, 27 d. 154 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb., kat. obc. P. h., pol. obc. P. dolní, far. sv. Anna; zde se popisuje Boden, ¼ hod. jiż. několik čísel, z nichž dvě k býv. dom. sv. Klary patřila a ¼ hod. sev. záp. na hoře sv. Anny far. chrám sv. Anny, škola, chorobinec s kostelem sv. Šebestiana a hospoda (arcidiéc. Praž., vik. a pošt. Cheb., patr. obec Cheb., 673 osadníků). Kostel vystaven r. 1691 na místě dřívější kaple z r. 1518 a správa duchovní odevzdána Františkánům Chebským, jimž 1716 hospice (nynější fara) od obce Chebské vystavena byla. R. 1787 ustanoven zde světský kněz farářem. — V P-ě horním jest zvláštní statek.

Pilnikov viz Pilinkov.

Pilsdorf, ves při potoku, 142 d. 822 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov, kat. i pol. obc. P., far. Pilinkov, býv. dom. Vlčice. — Ves tato táhne se od Chotějovic až k Pilinkovu a dělí se ve dvě částky, z nichž každá zvláštní katastr. obec tvoří.

Pilský mlýn viz Vřetovice.

Pilský mlýn, popisuje se při Březině (okr. Pacov.)

Píně viz Lány (okr. Strašec.).

Piňovany, Pněvany (*Pisoana*), ves, 71 d. 511 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Jezná, býv. dom. Luhov (částka Úlice); zámek, kaple sv. Anny, dv. popl., cihelna. Sam.: Český mlýn (*Böhmischmühle*), Hammelhof, Neuhof, mlýn Valečka a Volfhäuseln. — P. nazývají se r. 1205 dvorcem klášteru Kladrubskému darovaným. K r. 1239 připomíná se Beneš a 1242 Vavřinec z P. Později byly zvláštní statek, kterýhož nabyl 1796 od Aloise Perglera z Perglasu Vác. Krištof Dohalský z Dohalic.

Pinovice Pňovice, ves, 57 d. 399 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál (část dom. Březnic.); dv. popl. a ¼ hod. sev. Podhora (mlýn, hamr a 5 chalup).

Pintovka viz Čelkovice.

Pípal viz Lhotky Jelcovy.

Pipice, ves, 21 d. 113 ob. čes., kr. Bolesl., okr. a far. Želez. Brod (½ hod. již.?), kat. i pol. obc. Záhoří, býv. dom. Rohozec.

Piračov, Peračov, Paračov, far. ves, 46 d. 315 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Strakonic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Štěkeň, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Windischgrätz, 1981 osadníků; lok. chrám sv. Matěje z r. 1832 uvádí se r. 1384 mezi farními, škola, dv. popl.; částka tvořila zvláštní svob. dvorec, částka patřila k býv. dom. Oseckému.

Pirk, druhdy zvláštní statek, nyní ves, 17 d. 92 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb (1½ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Mühlbach; zbytky zámku; za patrimon. zřízení patřily 2 d. k sv. Klaře.

Pirkenštein viz Perštejnec.

Pirkov (*Pirkau*), ves, 18 d. 121 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Tachov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. P.; škola.

Pirkštein, někdy hrad nad Sázavou na místě nynější fary v Ratajích, vystavený asi ve 14. stol. od Hronovcův, když tito původní své sídlo hrad Sloup č. Pirkštein v Litoměřicku opustili. Nejstarší známý držitel jest Jindřich z Lipé († 1329). Odtud se psal znamenitý horlivec ve věcech národních a proslulý vůdce strany Husitské Hynce Ptáček z Pirkšteina; jím vyhynul rod jeho po meči. Dějiny P-a úzce spojeny jsou s Ratajemi, pročež viz ostatní tam.

Pirkštein viz Sloup.

Piršenštein, Perštein (*Pürstein*), far. ves na patě Krušných hor, 66 d. 389 ob. něm.,

kr. Žat., okr. a pošt Kadaň (2 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Klášterec, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. náb. fond, 1873 osadníků; far. kostel sv. Vendelína z r. 1795, škola, želez. hutě, dratárna, papírna, mlýn. — Severně nade vsí viděti na zámeckém vrchu chatrné zbytky někdejšího hradu, založeného prý as v středu 13. stol. od pánů z Šumburka, kteří krajiny vůkolní pod lénem drželi. Za Viléma z Šumburka, horlivého přívržence stolce papežského, jest hrad r. 1450 obléhán. Poslední z rodu Šumburského bratří Jan Albrecht a Karel prodali manský zámek P. i s příslušenstvím 1508 Albrechtovi z Kolovrat a ten krátký čas na to Oplovi z Fictumu na Novém Šumburce. Když však tento, jemuž r. 1512 P. (tehdáž již pustý) a Šumburk z manství propuštěny jsou, pro zradu r. 1530 ze země ujel, připadly statky jeho příbuzným, od nichž pak r. 1559 Petrovi Boršovi se Lhoty na Nezabylicích postoupeny byly. Naposledy se připomíná P-a co zámku pustého 1574; ve spojení s Šumburkem dostal se později k panství Klášterskému, k němuž posud přináleží.

Pirten, ves, 59 d. 417 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Ostrošín., dv. popl., opodál mlýn.

Písařova vesce (*Albersdorf*), ves, 61 d. 380 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. P. v.; škola.

Písečná (*Schreibersdorf*), far. ves v údolí při potoku, 106 d. 671 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Žampach, pošt. Supí hora, diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec, patr. kn. Chimay, 3120 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny uvodí se co taký již v době předhusitské, škola, 2 mlýny.

Písečná (*Piessnig*), ves, 57 d. 314 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (1 hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Dobranov, býv. dom. Nový zámek a Lipá.

Písek (*Sanddorf*), ves v novější době založená, 21 d. 177 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Brozany, far. Kunětice.

Písek, ves, 44 d. 337 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Chlumec (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. P.

Písek, král. kraj. město na Otavě, 14 mil na jih od Prahy, skládá se z vlastního města a předměstí Budějovického, Táborského, Pražského a sv. Václava, v celku 593 d. 7997 ob. čes., diéc. Buděj., vik. P-cký, patr. obec, 10420 osadníků; děk. chrám Narození P. M. v slohu gotickém byl prý již r. 1148 farním; věž vystavena r. 1489; kostel sv. Kříže při někdejším klášteře dominikanském, který byl r. 1280 od ryt. Oudražských z Kestřan založen, r. 1419 zničen, později obnoven a r. 1787 zrušen; hřbitovní kostel nejsv. Trojice z r. 1578 na Pražském předměstí; kostel sv. Václava as 1/4 hod. záp., na Budějov. silnici mešní kaple P. M. z r. 1839 a na Pražské silnici, starožitná kaple P. Marie Svatohorské, radnice se zbytky památného král. hradu, jejž zdobily malby školy staročeské, kamenný most Pražskému podobný, chatrné zbytky někdejších hradeb se čtyrmi baštami (příkopy proměněny ve veřejné sady), kasárny, nádherná budova škol hl. a reálných, kraj. soud., státní návladnictví, okr. úř., měst. deleg. okr. soud, okr. soud důchodkový, finanč. okr. ředitelství, finanč. komis., bern. úř. (2 tř.) a inspektorát, okr. stavit. úř., pošt. úř. s pošt. štací, telegr. stanice (s denní službou), vyšší gymn., úplná reálka, hl. a dívčí škola, vyšší dívčí škola, opatrovna, spěv. spolek, záložna, kněhtiskárna, nemocnice, špitál s kaplí sv. Jodoka a sv. Alžběty (založení spadá do panování cís. Karla IV., obnoveno r. 1798 a ustanoveno pro 10 osob), pivovár, závod na vyrábění lihu, koželužství, zhotovování tureckých fesů. Při P-ku se popisuje 22 až 1/2 hod. vzdálených jednot. Trhy výroční: 1. třetí čtvrtek v postě, 2. v out. po sv. Trojici, 3. na sv. Máří Magd., 4. na povýšení sv. Kříže, 5. na sv. Alžbětu; týdní trh každou středu a sobotu. — Původ a název města připisuje se zlatému písku, který se zde za šedé dávnověkosti z Otavy hojně vybíral. Osada původně na levém břehu řeky založená prohlášena jest od Otakara II. za město a nadána mnohými výsadami, které od nástupcův jeho štědře rozmnoženy jsouce základem se staly potomního blahobytu. Tak ustanoveno od krále Jana, aby se P-čtí řídili pravém Starého města Pražského a rychtářství se clem dle vlastní vůle pronajímali svým spoluobčanům; aby na míli vzdálí piva vařeno ani jakéhokoliv řemesla provozováno nebylo; aby všickni P-skem brali se, kdož cestují z Rakous přes Budějovice ku Praze neb k Plzni, a cís. Karlem IV. povoleno zříditi v P-sku sklad soli pro celé okolí. Jak pravdě podobno, počal se teprv po vyhynutí Přemyslovcův pravý břeh Otavy pod král. hradem osazovati a hradbami opevňovati. Při vypuknutí bouří husitských byl P. po Praze prvním městem, které se proti kněžím vzbouřilo a klášter dominikanský přepadlo a až do základu vybořilo; na to stal se P. jedním z hlavních středišť husitismu; zde byla obecní pokladnice či „káď“ Táborů, zde držány mnohé sjezdy a porady pod obojích.

V březnu r. 1420 zmocnilo se P-sku vojsko královské, než však brzy odtud ustoupilo. Po ostatní čas nepokojův bylo P-čanům hlavně zápasiti s mocným Oldřichem Rožmberským. Král Jiří, jemuž se město brzo naklonilo, zapsal r. 1468 Vilémovi z Riesenberka a na Rabí 100 kop gr. platu ročního, kteréž město do král. komory odvádělo. Zápisu tohoto postoupil Půta z Riesenberka Jindřichovi z Plavna, kterému zastaven od krále Vladislava r. 1483 i hrad se vším příslušenstvím. R. 1495 dne 9. července přešlo jmenované právo na Pflugy z Rabšteina a ti prodali je r. 1509 obci P-cké, která později i rozsáhlých lesův královských a mnohých vesnic nabyla a takému těšila se bohatství, že měla před středem 15. věku jen na úrocích a mýtech přes 1800 kop gr. míš. ročních důchodů. Když P. za příkladem jiných měst českých spečoval se králi Ferd. I. ve válce Šmalkaldské pomoci poskytnouti, propadl r. 1547 svými statky a právy a pokutován mimo to 4000 kop gr. míš. Teprva v létech 1556—58 navráceny městu částečně výsady a statky, které přikoupením nových značně jsou rozmnoženy. Též při vypuknutí války 30leté stál P. při straně císaři vzdorující, pročež 10. ún. 1619 od hr. Buquoi dobyt. Císařští byli sice v brzku odtud vytlačeni, zmocnili se jeho však opět již v srpnu a zanechali zde posádku pod velením Martina de Huerta, kterého P-čtí vydali, jak mile Mansfeld k městu přiblížil se. Největší pohroma potkala P., když 30. září 1620 na vyzvání Maximiliana, vévody Bavorského, hned po vůli nebyl. P. úsce sevřen a v krátce dobyt, posádka a obyvatelstvo „až do 13 toliko osob bez slitování dítek prsův mateřských požívajících všichni ukrutně zmordováni“ a město v rum a popel obráceno. Vesnice, jež sloužely k hradu, a polovice lesův městských jsou od královské komory hraběti z Merode prodány a r. 1628 město se vším příslušenstvím ukrutníku don Martinovi de Huerta zastaveno. Po smrti tohoto r. 1638 spadl P. na král. komoru a jest milostí Ferdinanda III. r. 1641 opět mezi města královská vřaděn obdržev i bývalá práva svá. Ve válce o posloupnost obsadilo P. vojsko francouzské, které odtud 25. května 1742 kn. Lobkovice blíž Zahájí na hlavu porazilo. Když se ale tento s princem Karlem Lotrinským spojil, jest P. 8. června dobyt a vojsko francouzské na útěku téměř zničeno. Na památku této události postavena na náměstí socha Marianská, při kteréž se každoročně v červnu velká slavnost slaví. Z mnohých o umění a vědu zasloužilých rodáků Píseckých připomínáme Václava Píseckého řeč. Mladič, nar. 1483 † 1511 a Jana Kocína z Kocinetu, nar. 14. ún. 1543 † 26. března 1610. Dlužno ještě podotknouti, že jest P. jedna z nejbohatších obcí českých, neboť má 12.374 jiter pozemků (mezi těmi 10.006 jiter lesů); veškeré příjmy obce obnášely r. 1862 přes 183.000 zl.; daně měšťanů zapravují se z důchodův obecních a mimo to dostává každý měšťan v městě 11½ sáhů a na předměstí 5⅝ sáhů měkkého dříví.

Písek (*Pieska*), ves, 12 d. 70 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lipno, far. Lichtenštein, býv. dom. Luhov.

Písek (*Sanddorf*), ves, 82 d. 666 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Boleslav stará, kamž příslušelo také za patrimon. zřízení 12 domů.

Písek viz Koprník.

Písek, hospoda u Okřesance.

v Píšelicích, sam. blíž Sopotnice.

Písnice, ves, 27 d. 271 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Modřany, býv. dom. Břežany.

Pístina, ves, 52 d. 331 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Stráž; sam. Bašta a Mařiška.

Pístné viz Hřebečníky.

Pístov, far. ves, 16 d. 115 ob. něm., kr. Cheb, okr. a býv. dom. Teplá (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., pošt. Planá, arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. opat Tepelský, 828 osadníkův; far. kostel sv. Bartolom. z r. 1765 připomíná se co taký již r. 1384, škola, ¼ hod. vzdálí mlýn Bachmühle; v okolí želez. ruda.

Písty, ves při vtoku Výrovky do Labe, 32 d. 215 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Sadská; druhdy zde stával kostel sv. Ducha. — R. 1525 potvrdil král městu Nimburku koupí vesnice P. dávaje při tom Nimburským tu zvláštní milost, aby sobě ještě za 1000 kop gr. platu na zemi koupili.

Písty, ves blíž pravého břehu Ohře, 56 d. 384 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Budyně; škola, opodál myslivna.

Píšť, ves, 25 d. 194 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Zahrádka; opodál mlýn. — Ves P. uvodí se mezi vesnicemi v tak řeč. újezdě Svatavině leževšími.

Píšťany, ves na pravém břehu Labe, 33 d. 168 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Prackovice, býv. dom. Keblice; druhdy zde stála tvrz.

P. připomínají se již r. 1057. Roku 1196 obdařil jimi Milhošť klášter Mašťovský. Za vlády Václava IV. držel P. Záviše z Klinšteina. V druhé polovici 15. věku povstala pře o P. mezi Bohuňkem z Klinšteina a Mikulášem z Pišťan, kteráž ve prospěch onoho rozhodnuta.

Pištín, far. ves, 36 d. 265 ob. čes., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Hluboká (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. kn. Švarcenberk, 2415 osadníků; far. chrám sv. Vavřince uvodí se co taký již r. 1384, škola; v kostele náhrobky ryt. Kuňasů z Machovic.

Pišťov viz Chrudím.

Pitkovice, Pytkovice, ves při potoku, 20 d. 170 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1 hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Benice, far. a býv. dom. Uhříněves; dv. popl., mlýn. Před věky zde byla tvrz kolébka Štuků z P-c; k r. 1434 připomíná se Anna vdova po Vác. Štukovi z P-c a od r. 1545—91 Strnadové z Tryskovic a na P-cích.

Pitkovičky, vska blíž předešlé, kdež se i popisuje.

Pitovice viz Spitovice.

Pitschberg viz Úhřinov malý.

Pivinsko? Pivnisko?, ves při Žandovské hoře, 33 d. 190 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Žandov, far. Sudějov, býv. dom. Jindice; dv. popl.

Pivkovice, ves, 19 d. 133 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Bílské, býv. dom. Protivín.

Pivnisko viz Pivinsko.

Pivoň, Pivoňka (*Stockau*), statek (dle trhové smlouvy z r. 1843 za 168.000 zl. stř.) a far. ves při soujmenném potoku v Šumavě, 44 d. 368 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., pošt. Hor. Týn, diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. hrabě Coudenhoven, 1043 osadníků; farní, někdy klášterní kostel Zvěstování P. M., presbyterium od r. 1359, loď z r. 1686; zvony z druhé polovice 16. stol.; škola, zámek někdejší to klášter; opodál 4 brusírny. — Na památku slavného vítězství kn. Břetislava nad něm. císařem Jindřichem (r. 1040) vystavena prý zde kaple, při níž se o sto let později mniši řádu sv. Viléma usadili. Při sloučení jmenovaných mnichů s řádem augustianským, jest tomuto r. 1266 klášter P-ský odevzdán. Za svého zde pobytu jsou mnichové dvakráte odtud vypuzeni a sice r. 1421 a 1619. Po zrušení kláštera r. 1787 připadl statek P-ský náb. fondu, načež jej u veřejné dražbě r. 1800 koupil Leopold Stöhr. Nynějším držitelem jest hr. Coudenhoven, který P. koupil r. 1866 od Leopolda hr. z Thun-Hohenšteina. Dlužno ještě připomenouti, že na blízku nalezeny v mohyle dvě mince keltické, zbytky to po prvních historických obyvatelích naší vlasti, po Bojích.

u **Pivoňky** viz Krásná hora.

Pizdov viz Hrádek nový.

Plac, Plavec, 3 d. 17 ob. čes.; ostatně viz Stěžov.

Plácky, Plácek, ves, 36 d. 255 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Plotiště, býv. dom. Král. Hrad. (částečně město, částečně panství); opodál mlýn Kydlinov (v. t.).

Plašek viz Rychnov nový (okr. Pelhřimov).

Pláček viz Holkovice.

Plačice, ves, 54 d. 304 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. (panství) Král. Hrad. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Kukleny. — Někdejší tvrz obehnali r. 1436 Hradečtí pod obojí, jsou však s velkou škodou odehnáni od obležených. — Starobylá osada tato, jež náležela někdy klášteru Opatovskému, připomíná se již r. 1086. K r. 1481 uvodí se panoše Mikeš Petrbach z P-c, purkrabí na Bydžově.

Plačín, pův. Blažím (*Plaschin*), ves, 28 d. 208 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1 hod. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Pláň, far. Krsy; ¹/₄ hod. záp. mlýn Schöppamühle.

Plačkov, ves, 31 d. 260 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Dubí, býv. dom. Heralec; škola.

Plachtín, ves v novější době založená, 49 d. 440 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc., far. a býv. dom. Nečtiny; opodál dv. popl. Mastung, sam. Dlouhá louka (Langwiesen) a ¹/₄ hod. záp. Josefinenhütte, skl. hutě r. 1824 zařízené a škola.

Plakovic mlýn (*Plackamühle*), popisuje se při Čisté.

Plan, veska, 7 d. 32 ob. něm., kr. i okr. Litom. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Babina, far. Homoly, býv. dom. Březno velké.

Plan, veska, 9 d. 58 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Kopisty, far. Čouš; opodál dv. popl.

Pláň (*Planes*), ves, 27 d. 205 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Krsy; želez. hutě (?).

Pláň, někdy ves v okolí Ublíště a Hodousic na býv. dom. Bystřickém; zejmena se připomíná r. 1454 a 1542; zanikla válkou 30letou.

Pláňa, ves v novější době založená, 12 d. 70 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (2 hod. sev.?), kat. i pol. obc. Heřmanice dolní, far. Výprachtice.

Planá (*Ober-Plan*, lat. Plana de monte Vitkonis), starobylý okr. městys blíž levého břehu Vltavy, 113 d. 1007 ob. ném., kr. Buděj. (4¼ m. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. P-ský, patr. kn. Švarcenberk, 2353 osadníkův; far. kostel sv. Markéty uvádí se již k r. 1384, na blízkém vrchu řeč. Gutwasserberg mešní kaple Panny Marie, z r. 1777, škola, smíš. okr. úř., finanč. komisariát, bern. úř. (3. tř.), pošt. exped. Trhy výroč.: 1. druhou neděli po Hromn., 2. druhou neděli po Velikonoci, 3. na sv. Markétu, 4. na sv. Michala; týdní trh každé úterý. — P. dostala se záhy klášteru Zlatokorunskému (darováním Voka z Rožmberka 1261?) a jest r. 1349 na žádost konventu za městys prohlášena.

Planá (*Plan*), panství fideikom. (dle soud. odhadu z r. 1848 za 1,098.602 zl. 22 kr. stř.) a okr. město, 447 d. 2913 ob. ném., kr. Cheb. (3¾ m. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. P-ský, patr. hr. Nostic-Rhinek, 3797 osadníkův; starobylý hrad, na jednom pilíři letopočet 1400; nový zámek z r. 1737, far. chrám Nanebevzetí P. M. s četnými náhrobky připomíná se již r. 1384, hl. škola, radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2 tř.), pošt. úř., telegr. štace, stavitel. úř., spořitelna, pivovár, starožitné to stavení, v němž Šlikové razili peníze, a který sluje dosud „Münze", ½ hod. sev. záp. na návrší poutnický chrám sv. Anny s oltářním obrazem od Brandla; při P-é popisují se následující o samotě ležící mlýny: Panský mlýn (*Herrnmühle*), Červený mlýn (*Rothmühle*), Jakubský mlýn (*Jakobsmühle*), Lesní mlýn (*Waldmühle*), *Hohrtmühle* a *Schladamühle*. Trhy výroční: 1. na sv. Tomáše ap., 2. v out. po květné ned., 3. v pond. po nanebevstoup. Páně, 4. v pondělí po povýšení sv. Kříže; týdní trh každý pond. na dobytek a každou sobotu na obilí. — P. náležela ve 14. věku pánům z Dobrohoště, jimž v držení statku páni z Elstrberka následovali; jmenovitě se uvodí k r. 1416 Hendrich z Elsterberka na P-é. Nedlouho na to objevují se na P-é pánové z Žeberka, nebo r. 1436 udělil cís. Sigmund na žádost Ališe z Žeberka městu právo odbývati trh okolo povýšení sv. Kříže. R. 1527 postoupili Arnošt a Šebestián, bratří Planští z Žeberka Štěpánovi Šlikovi z Holejče a z Lokte v dluhu města a zámku P-é, vesnic Výškova, Křížence, Jadruše ném. i čes. a tvrze Caltova. Od Arnošta hr. Šlika prodána P. r. 1665 hrabatům z Sinzendorfu, po jichž vymření 1822 nyní zde panujícímu rodu hr. z Nostic-Rhinek připadla. Za dávných dob dolováno zde a v okolí na stříbro a olovo. R. 1621 vydrancováno město od Mannsfeldových vojů, 20. kv. 1787 lehlo skorem celé popelem.

Planá, Pláně (*Planes*), ves na výšině, 34 d. 278 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Křečov.

Planá, far. ves na levém břehu Mže, 19 d. 145 ob. čes., kr. i okr. Plz. (3¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Plasy, pošt. Rokycany a Břasy, arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. kn. Metternich, 3813 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M., r. 1752 rozšířený, připomíná se co taký již r. 1384, škola.

Planá, ves, 15 d. 112 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3 hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Klučenice, far. Lašovice, býv. dom. Orlík (3 d. patřily k statku Klučenickému a 4 čís. tvoří Karlšteinský lenní dvůr řeč. Machovský); sam.: Doplatil a Strenzecký.

Planá, far. ves na pravém břehu Lužnice, 73 d. 745 ob. čes., kr. i okr. a pošta Táb. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Želeč, diéc. Buděj., vik. Táb., patr. kn. z Lobkovic, 2390 osadníkův, far. chrám sv. Václava v nynější podobě z r. 1796, připomíná se již roku 1384, škola, při ní malá knihovna, založená někdejším farářem Ant. Hanykýřem, původcem dědictví Svatojanského; mlýn a ½ hod. sev. vých. dv. popl. a mysliv. Kravín. — P. byla před válkami Husitskými majetkem pánův z Ústí, načež k městu Táboru potažena, jemuž od Ferd. I. odejmuta a později Rožmberkům postoupena. Tito ji připojili k panství Želeckému.

Planá Chodová viz Chodová Planá.

Plaňany, městys na Blínském potoku uprostřed úrodné roviny Plaňanské, 117 d. 992 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (1½ hod. sev. vých.). kat. i pol. obc. P., býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, arcidiéc. Praž., vik. Kolín, patr. kn. z Lichtenšteina, 3175 osadníků; děk. chrám Zvěstování P. M., loď a věž v slohu byzantinském, presbyt. v slohu gotickém, velký zvon z r. 1572 od slavného Brikcího a prostřední z r. 1507 od Ondřeje Ptáčka, škola, pošt. úř. s pošt. štací, mlýn, dv. popl. (snad na místě někdejší tvrze p. Mirkův se Solopisk.) Trhy výroční: 1. v pond. po sv. Fab. a Šeb., 2. v út. po sv. Duchu, 3. na sv. Vavřince. Mezi l. 1220—1222 jmenují se bratří Holec a Svéslav z P-n. Ku konci 14. věku patřil statek P-ský nepochybně pánům z Vlašími a po válkách Husitských Janovi z Rabšteina. Protože tento ku straně Jiřímu Poděbradskému

nepřátelské stál, položil se král, táhna s Hor Kuten dobývat Prahy, polem u P-n a poplenil je po dvouded enním obléhání. V druhé polovici 16. stol. dostaly se P. ryt. Mirkům z Solopisk, jimž po bitvě Bělohorské odňaty a 1624 kn. Karlu z Lichtšteina prodány jsou, který je s panstvím Kosteleckým spojil. V okolí P-ském svedena 18. června 1757 známá bitva Kolínská, při čemž však P. všeho neštěstí ušetřeny zůstaly.

Plaňany, vska, 7 d. 38 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko ($^3/_4$ hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. Vojtěchov, far. Ranna, býv. dom. Richenburk.

Plandry! (*Preitenhof*), statek (r. 1769 za 27.300) a ves, 28 d. 220 ob. něm. čes., kraj Čásl. okr. Polná (3 hod. jih.-záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Vyskytná něm.; zámek s velkým parkem a zahradou, dv. popl., pivovár, líhopalna, na blízkém vršku kaple sv. Jana Nep., samota na hospůdce (*Fernwirthshaus*.)

Planá (*Plan*), ves na levé straně Vltavy, 29 d. 287 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Buděj. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Homoly, far. Boršov.

Pláně s Puklovem č. **Pokovými hutěmi** (*Bockhütte*) a **Starými hutěmi** (*Althütte*), ves vysoké polohy (3378′ nad mořem), velmi rozsáhlá a nesouvislá, 79 d. 754 ob. něm., kr. Pís., okr. Vimberk (2 hod. záp.), kat. obc. Nové hutě, pol. obc. a far. Neugebäu, býv. dom. Zdíkov veliký.

Pláně (*Plöss*), ves, 26 d. 171 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. ($1^3/_4$ hod. sev.-záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Červené dřevo, býv. dom. Kouty a Trhanov; mlýn.

Pláně, viz Planá.

Pláně, 3 selské živnosti u Oprechtic (*Ruprechtic*).

Pláně dolní (*Unter-Plandles*), ves, 13 d. 74 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Třitěž, far. Pláně věžovatá, býv. dom. (7 d. arciděkanství a 4 d. panství) Krumlovské; stranou dvě sam. řeč. „v háji" (*im Heuwald.*)

Pláně horní (*Ober-Plandles*), vska blíž předešlé, 7 d. 44 ob. něm., kraj Buděj., okr. Krumlov., kat. i pol. obc. Třitěž, far. Pláně věžovatá, býv. dom. Vyš. Brod.

Pláně věžovatá (*Thurmplandles*), far. ves, 11 d. 66 ob. něm. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Třitěž, pošt. Kaplice, diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. náb. fond, 761 osadníkův; far. chrám sv. Anny z r. 1800, škola, $^1/_4$ hod. vzdálí sam. Neuhäusel.

Planice, panství allod. (s Němčicemi a Lovčic. r. 1791 za 209.000 zl.) a staročitné okr. město při Hnačovském potoku, 202 d. 1579 ob. čes., kr. Plz. ($4^1/_2$ m. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. P., patr. hr. Wallis, 2302 osadníků; far. kostel sv. Blažeje z r. 1755 připomíná se již r. 1384, škola, zámek, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.) pošt. exped., pivovár, dv. popl., 2 mlýny. Trhy výroční: 1. ve čtvrtek po Quasimodogen. po 8 dní, 2. ve čtvrtek po rozeslání sv. apošt., 3. ve čtvr. po povýšení sv. Kříže, po 8 dní, 4. ve čtvr. po sv. Havlu a připadne-li sv. Havla na čtvrtek, tedy téhož dne; týdní trhy: 1. na velký pátek, 2. na sv. Tomáše před vánoc.; od sv. Jos. až do sv. Havla trh na dobytek každou sobotu.— R. 1416 náleželo právo podací při zdejším kostele Rackovi z Janovic a z Risenberka a Vyškovi z Obytce. K r. 1582 připomínají se Ferdinand ze Šternberka a Ladislav mlad. ze Šternberka a na Planici; mezi l. 1680 a 1790 patřila P. hr. z Martinic, načež se dostala nyní zde panujícím hr. z Wallis.

Planice nové (*Neu-P.*), ves, $^3/_4$ hod. od města vzdálená, 29 d. 148 ob. čes., kr. Plz., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Planice.

Pláníčka, ves, 14 d. 100 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Číhaní, far. Zamlekov.

Planín, ves, 16 d. 135 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat obc. Rožělov, pol. obc. Leletice, far. Hvožďany, býv. dom. Rožmitál.

Planín, Planiny, ves, 15 d. 110 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Mitrovice, far. Těnovice, býv. dom. Pořičí spálené.

Planles, ves, 16 d. 118 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá ($1^3/_4$ hod. jich. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Schwarzbach, býv. dom. Vyš. Brod; váp. pec.

Planovský viz Lhota pod horami.

Planské (*Planskus*), ves, 14 d. 116 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Ovesné, pol. obc. a far. Chroboly, býv. dom. Krumlov; mlýn řeč. Toschmühle a mlýn Planskamühle.

Planurbauden viz Ochsengraben.

Plasná, ves, 18 d. 140 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (2 hod. vých.?), kat. obc. P., pol. obc. Mnich, far. a býv. dom. Kardaš. Řečice.

Plasnice, ves při potoku, 70 d. 360 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nové město nad Metují ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dobřany, býv. dom. Opočno.

Plassendorf, vska, 7 d. 80 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Prenet starý, far. Volman, býv. dom. Kouty a Trhanov. — Grunty zdejší, které při upravení hranic mezi Čechy a Bavory r. 1707 k Čechám připadly, byly dělitelné a až do r. 1853 všech daní prosty.

Plastovice, ves, 40 d. 268 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Pištín.

Plasy, ves, 27 d. 176 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Boles. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P.; fil. chrám sv. Šim. a Judy jmenuje se v době předhusitské mezi farními; škola.

Plasy, panství allod. (dle trhové smlouvy z r. 1827 za 1,100.050 zl. stř.) a far. ves nad Střelou, 79 d. 1013 ob. čes., kr. Pls., okr. Kralovice (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. kn. Metternich, 1745 osadníkův; farní, prvé klášt. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1668; v něm prý jeden oltářní obraz od Škrety a jeden od Brandla; hřbitovní kostel sv. Václava s hrobkou kn. Metternichů byl r. 1690 založen, později zrušen a r. 1826 opět obnoven; ve věži kaple sv. Máří M. ze 13. stol., zámek někdejší to opatství r. 1699 založené, býv. velkolepý konvent Dinzenhoferem a Santinim vystavený, jehož chodby zdařilými malbami olejovými nejvíce od Kramolína ozdobeny jsou; škola, pošt. exped., pivovár, továrna na rozžehadla, opodál rozsáhlé železné hutě (roč. výroba 35.700 ctů železa rozličného druhu v ceně 233.500 zl.) a mlýn řeč. Mozolinský. — P. byly původně dvůr knížecí, jejž daroval Vladislav II. r. 1144 cisterciákům z klášt. Langheimského v biskupství Bamberském do P-s povolaným, kteří založivše zde klášter asi 1146 některými ještě vesnicemi nadáni jsou. R. 1204 vysvěcen od Olomúckého biskupa kostel. V krátkém čase zmohl se klášter tak, že odtud osazeno několik klášterů později založených; rozbroje husitské učinily však roskvětu jeho přítrž, neb většina statků jemu odcizena, cís. Sigmundem r. 1420 Bedřichovi a Janovi z Kolovrat zastavena a teprv po bitvě Bělohorské navrácena jest. Po zrušení kláštera r. 1785 připadl statek P-ský náb. fondu, načež r. 1826 u veřejné dražbě kn. Metternichovi prodán, kterémuž rodu dosud náleží.

Plátenice, ves nad Loučnou, 45 d. 322 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Roveň horní, býv. dom. Pardubice; fil. chrám sv. Jiljí byl ve 14. stol. farním, škola, mlýn. — P. darována r. 1228 od opata Gety, kaplana krále Vratislava, klášteru Opatovskému.

Platenice viz Smichov.

Platna (*Platten*), ves při stejnojmenném potoku, 33 d. 210 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota, far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk; opodál mlýn a hajnovna.

Platory (*Plattorn*), ves, 22 d. 139 ob. něm., kr. Pls., okr. a býv. dom. Sušic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Dlouhá ves.

Platten, též auf der Platten, sam. u Bezvěrova (okr. Hostouňský).

Plattenbauden viz Niederhof.

Plavec viz Plac.

Plaveč, nyní dv. popl., někdy tvrz u Drahouše (v. t.); k r. 1284 připomíná se Kunrat a Ranožír z P-če, mezi l. 1446 a 1450 seděl na P-či Heřman řeč. Vnouček z Drahonic.

Plavkonice, ves na levém břehu Jizery, 21 d. 132 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Všeň, býv. dom. Svijany.

Plavnice viz Újezd kamenný.

Plavsko (*Alt-Plats*), ves, 77 d. 766 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Stráž; fil. škola, sam.: Hamr, Hlinský, Holubová papírna, Jelínkův dvůr, Nový dvůr, Šimanská hajnovna.

Plavy, ves, 56 d. 373 ob. čes., kr. Boles., okr. Žel. Brod (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Držkov, býv. dom. Navarov.

Plázek, vlastně Pláček, sam. u Holkovic (v. t.)

Plechov, vska, 4 d. 35 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1¼ hod. již.), kat. obc. Svoříš, pol. obc. Drahnětice, far. a býv. dom. Jistebnice.

Plechovice viz Plchovice.

Pleil, ves na soujmenném potoku, 36 d. 378 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Přísečnic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; škola, mlýn.

Ples dolní či vodní (*Unter-P.*), veska na levém břehu Labe, 8 d. 36 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P. starý, far. Jasená, býv. dom. Smiřice; viz Ples starý.

Ples nový, (*Neu-P.*), ves na levém břehu Metuje, 45 d. 395 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P. starý, far. Jasená, býv. dom. Smiřice; viz Josefov.

Ples starý (*Alt-P.*), ves na levém břehu Labe, 37 d. 279 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P. st., far. Jasená, býv. dom. Smiřice. škola, 2 mlýny. — P. starý a dolní jsou zbytky po někdejší vesnici Plesu, která při zakládání pevnosti Josefovské až na tyto zbytky zmizela; viz též Josefov. V P-u starém stával někdy zámek, původiště ryt. Plesův ze Sloupna, jimž v držení statku toho na sklonku 15. stol. Plesští z Levína následovali. R. 1535 zapsal P. Jan z Levína matce své Markétě ze Sloupna

a Mikulášovi z Brloh, kteří jeho r. 1540 Plesům Heřmanským ze Sloupna postoupili. Od Krištofa Plesa Heřmanského prodán P. 1571 Johance Zárubové ze Sloupna na Bukovině, a r. 1600 od Vác. Záruby z Hustiřan Trčkovi z Lípy, který jej Smiřicům připojil.

Plescherhof viz Cartle.

Pleschkahäusel, sam. u Mrtník (okr. Manětín).

Pleskot viz Lhota malá.

Plesy (Plesse), ves, 18 d. 111 ob. něm., kr. Litom., okr. Hajda (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Svojkov, far. a býv. dom. Sloup.

Plesy viz Pleše.

Pleše, Plesy (?) Pleší, druhdy zvláštní statek, nyní ves na návrší, 69 d. 507 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Kardaš. Řečice; kaple sv. Jana a Pavla, opadál dv. popl. Lhota; za patrimon. zřízení patřilo 5 d. k městu Soběslavi. — Ve 14. stol. bylo Pleší sídlem jedné větve pánů z Ústí z rodu Vítkovcův; viz též Hamr (Ostrov).

Plešina, Plešín, ves, 18 d. 99 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (2$^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Špule, far. a býv. dom. Dlažov; cihelna.

Pleštiště, ves při potoku, 22 d. 150 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. sv. Jan, far. Počepice, býv. dom. Chlumec; sam. Smirovice. — P. bylo druhdy zvláštní statek s tvrzí, který se r. 1622 k panství Chlumeckému dostal.

Pleštivec, sam. u Berouna.

Plešnice, ves na pravé straně Mže, 38 d. 282 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Jesuá, býv. dom. Čeminy; někdy zde byla tvrz, původiště ryt. Úlických z Plešnic, která od dávných dob sloučena byla s blízkým hradem Bubnem, jehož zříceniny dosud viděti lze. Hrad tento jest snad kolébkou staročeského rodu ryt. Varlichů z Bubna. R. 1415 zastavil P. Heřman z Nečtín Vilémovi a Janovi bratřím z Nečtín, Vilémovi z Volfšteina a Janu Kusovi z Jinína. R. 1437 náležel B. Vilémovi z Nečtín a Vilémovi z Volfšteina, kterýžto díl svůj synům svým Ctiborovi, Vilémovi a Janovi odkázal. Tento postoupil r. 1446 práva svého Janovi a Mikuláši bratřím z Gutšteina, kteří se pak po smrti Ivana z Nečtín v panství uvázali, z čehož jim pře povstala. Dle výroku soudců navrácen hrad B. Janovi z Volfšteina a bratřím Gutšteinským vyplaceno 300 kop gr. R. 1563 prodal Jiří Chlumčanský z Přestavlk polovici hradu i s příslušenstvím Jiřímu a Josefu bratřím Úlickým z Plešnic. R. 1591 jmenuje se B. hradem pustým.

Plešovice, ves na přívrší na levém břehu Vltavy, 25 d. 225 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1$^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Přísečná, far. Zlatá koruna.

Pletený Újezd viz Újezd pletený.

Plevnice, ves, 34 d. 282 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (1 hod. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Olešná, far. Chvojnov.

Plevňov, ves na výšině, 15 d. 92 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přestic. (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Lukavice; dv. popl.

Plezomy dolní (Unter-Plesau), ves, 12 d. 82 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (3$^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. P. d., pol. obc. a far. Ošelín, býv. dom. Trpisty a Třebel.

Plezomy horní (Ober-Plesau), ves blíž předešlé, 16 d. 85 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro, kat. obc. P. h., pol. obc. a far. Ošelín, býv. dom. Trpisty a Třebel; sam. Venyšův dům.

Plezomy prostřední (Mittel-Plesau), ves, 15 d. 81 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro, kat. obc. P. dolní, pol. obc. a far. Ošelín, býv. dom. Trpisty a Třebel. — Ves P., která však z tří jmenovaných, udati nevíme, jest prastará osada, kteréž se připomíná mezi zbožím kláštera Kladrubského již r. 1115, v kterýž čas ještě většina krajiny zdejší lesem pokryta byla.

Plhov?, ves vysoké polohy, 45 d. 269 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Mladějov, býv. dom. Veliš a Vokšice; sam.: Mackov a hospoda Šalanda.

Plhov, 3 d. 24 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (3 hod. již.), kat. obc. Chvalov, pol. obc., far. a býv. dom. Janovice červené; mlýn s pilou.

Plhov (Pilhof) viz Náchod.

Plhovka viz Mlíkovice.

Plch, ves na místě vysušeného rybníku založená, 39 d. 253 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Ždanice staré.

Plchov, ves, 29 d. 275 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Kvilice, býv. dom. Vrané; mlýn. — P. jmenuje se r. 1228 mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Pražském.

Plchov viz Kobylí.

Plchovice, Plechovice, ves nad Orlicí, 24 d. 166 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2$^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Újezd, býv. dom. Choceň.

Plchovky, ves blíž levého břehu Orlice,

28 d. 170 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Újezd, býv. dom. Choceň.

Plchtice viz Plichtice.

Plihalův mlýn, patří do kat. obc. Konopištské.

Plichtice, Plchtice, ves, 29 d. 195 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Nicov, býv. dom. Oselec a Lažany.

Pliskov, ves, 41 d. 355 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a far. Zbiroh ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Lhota.

Pliškovice, ves, 21 d. 155 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnic ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Mirovice; za zřízení patrimon. patřilo 5 d. k Orlíku.

Plitzdorf, sam. blíž Plasnice.

Plížebidly viz Blíževedly.

Ploskov viz Lány.

Ploskovice (*Ploschkowic*), panství (dle trhové smlouvy z r. 1663 a 1691 za 151.500 zl.) a ves v přeroskošné krajině na stejnojmenném potoku mezi horou Sedlem č. Jelčem a Kalichem, 42 d. 274 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Býčkovice; zámek — letní to sídlo Jeho Velič., našeho nejmilostivějšího císaře a krále Ferdinanda Dobrotivého — vystavený v slohu italském od Marie Ant. Františky, vojvodkyně Toskanské, obnovený mezi l. 1850—1853; malby na obmítce buď opraveny buď malovány od Navrátila; poprsí, vasy a jiné okrasy od Levého a Karla Svobody; nádherná kaple zámecká s oltářním obrazem sv. Jana Nep. od Kandlera, pivovár, mlýn. — První zmínka o P-cích činí se r. 1057, kdežto jakýsi Pavel některé pozemky k nadání proboštství Litoměřického daroval. Před r. 1179 odkázali P. bratří Měšek a Hroznata z Peruce ryt. řádu Maltezskému; r. 1254 povstala mezi klášterem Břevnovským a velkopřevorem jmenovaného řádu pře o desátek ve vsi P-cích. Ve válkách Husitských odňaty jsou P. Maltezům a 1437 od cís. Sigmunda v zástavu dány Jakubovi z Vřešovic a rodu jeho, kteří se odtud rytíři z Ploskovic zvali, z nichž zasluhuje zmínky ryt. Adam Ploskovský z Drahonic. Proti ukrutnému pánu tomuto pozdvihli se roku 1496 poddaní, dobyli jeho i s tvrzí P-cemi a poddali se dobrovolně sousednímu rytíři Daliborovi z Kozojed, kterýž je i statek Adamův v moc a ochranu svou přijal. Z toho obžalován Dalibor a uvězněn ve věži hradu Pražského r. 1497 nově dostavené, kteráž po něm až podnes Daliborkou sluje. Sem se vztahuje přísloví: „Nouze naučila Dalibora housti.“ V pozdější době dostaly se P. Dubanským z Duban. R. 1663 koupil je vojvoda Saský Julius Jindřich, po jehož smrti (1665) rozsáhlé statky v Čechách vdově jeho Anně Magdaleně, roz. z Lobkovic, připadly. Po této ujal se statků syn její, panující vojvoda Saský František Julius. Mezi lety 1689—1741 byla vládkyní dcera posledně jmenovaného, provdaná po druhé za vojvodu Toskánského, načež statek P-cký na dceru její Marii Annu Karolinu, provdanou za Ferdinanda vojvodu Bavorského přešel, od kteréž pak doby až do roku 1805 rod Bavorský v držení P-c zůstal. Maximilian Josef, král Bavorský postoupil P-c Ferdinandovi arciknížeti Rakouskému, později velkovojvodovi Toskanskému. Nástupce jeho Leopold II. velkovojvoda Toskanský odevzdal (dle úmluvy Vídeňské r. 1815) všechny statky české roku 1847 Jeho Velič. císaři Ferdinandovi Dobrotivému, jemuž dosud patří.

Plöss, far. ves na východním úbočí soujmenného vrchu (2229 Paříž. střev. n. m.) $^1/_4$ hod. od pomezí Bavorského, 55 d. 478 ob. něm., kraj Plz., okr. a pošt. Hostouň. ($3^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Újezd Chodový, diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. Koc z Dobrše, 796 osadníkův; far. chrám sv. Jana Nep., kaple P. Marie, škola, 2 mlýny, jeden $^1/_4$ a druhý $^1/_2$ hod. vzdálí.

Plössl viz Schmelzthal.

Plotiště, far. ves při Labi 164 d. 1339 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Král. Hrad. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. i vik. Král. Hrad., patr. náb. fond, 2007 osadn.; far. chrám sv. Petra z r. 1788, na zvonech letopočet 1487 a 1507; kaple sv. Isidora, škola, někdy zde stála tvrz, sam. Kobylí doly. — Za patrimon. zřízení sloužilo 43 d. k městu Král. Hrad., 32 d. ke statku Přínskému, 2 d. k dvoru Světelskému na panství Hořiněveském, ostatní část pak k panství Král. Hradeckému. Císař Sigmund zapsal P. (nepochybně část městu příslušející) věnem manželce své králové Barboře (1436). Podíl Přínský, druhdy deskový dvorec řeč. Karlikovský, náležel jezuitské kolleji v Jičíně, která jeho r. 1677 kolleji Králohradecké postoupila (viz Přím).

Ploučnice, Plužná, ves, 49 d. 309 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Mimoň ($3^1/_4$ h. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Hvězdov, býv. dom. Bělá a Kuřívody.

Ploučnice, ves při úpatí Táboru, 23 d. 139 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Lomnice, býv. dom. Radím a Pecka.

Pluhový (**Pluhův**) **Žďár** viz Žďár Pluhový.

Plumberg, ves, 37 d. 286 ob. něm., kraj Cheb., okr. Falknov (2 hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hertenberg; sam. Nová hospoda (Neuwirthshaus) a mlýn Stegmühle.

Plužná, ves, 48 d. 305 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Bělá (½ hod. již.), kat. i pol. obc. P.

Plužná vis Ploučnice.

Plzeň, druhdy Nový Plzeň *(Pilsen)*, král. kraj. město při vtoku Radbusy do Mže, 18 mil k jihozápadu od Prahy, záleží z vlastního města a předměstí Pražského, Saského a Říšského, 705 d. 14269 ob. čes. (roku 1857, nyní 918 d. 22427 ob.), diéc. Praž., vik. P-ský, patr. obec, 22137 osadníkův. Arciděk. chrám sv. Bartoloměje vystaven r. 1292 od Německých rytířův, kteří duchovní správu při něm zastávali až do r. 1546; velkolepá tato budova zachována v původním svém slohu gotickém až na nepatrné opravy a jest 90′ dlouhá, 60′ široká a 40′ vysoká; největší ozdobou její jest socha P. Marie, v pravdě umělecká to řezba, jevící ráz druhé polovice 14. stol.; z původních dvou věží zničena jest jedna bleskem r. 1525 a nevystavena více, druhá se zvonem 91 ctů těžkým uvedena v nynější podobu po ohni r. 1835 a náleží mezi nejvyšší v Čechách (přes 290′). Kostel Nanebevzetí P. Mar. s klášterem františkánským založen r. 1297 od krále Váceslava II. a odevzdán minoritům; r. 1460 postoupen nynějšímu řádu, který ku kostelu přistavěl čtyry kaple. Kostel sv. Anny a sv. Rosalie s panenským klášterem vystaven roku 1712 od hraběnky Vratislavové z Mitrovic; z rozkazu cís. Josefa zrušen r. 1779 klášter, v němž pak umístěno gymnasium. Kostel sv. Mikuláše na hřbitově as ¼ hod. vzdálí vystaven r. 1406 od zdejšího měšťana a malíře Viktora Hiata; zde pochován J. K. Tyl a Vojt. Sedláček. Hřbitovní kostel všech Svatých asi ze středu 15. věku; radnice z r. 1558 chová značnou sbírku zbrojů; divadlo, městská nemocnice z r. 1832, vojenská nemocnice, pův. klášter panenský, založený roku 1220 Theobaldem Boršem z Riesenberka, později dominikánům postoupený a 1785 zrušený; kasárny, velkolepé nádraží, budova škol realních, socha P. Marie, pomník býv. purkmistra Kopeckého, 5 kamenných a 2 dřevěné mosty, vyšší gymn., úplná reálka čes. a něm., hl. škola, opatrovna od r. 1834, chudinec (založ. r. 1832 zákl. jmění 4257 zl. stř. a 8742 zl. v. č.), špitál sv. M. Magdaleny (založ. r. 1830 pro 24 osob, zákl. jmění 34.448 zl.), špitál sv. Martina (založ. r. 1789 pro 11 osob, zákl. jmění 9042 zl.), spořitelna, obchodní komora pro kraj P-ský a Písecký, fil. eskomptní banka, lesnicko-hosp. fil. spolek, řemesl. a občanská beseda, zpěv. sp. „Hlahol", tělocvičný sp. „Sokol" a turnéřský spolek „Aar", kraj. a okr. úř., kraj. spolu obch. soud, stát. nadvlád., měst. deleg. okr. úř., okr. důchod. soud a úř., notar., finanč. okr. ředitel. a komis., hl. celní úř. (2. tř.), sběrací pokladnice, ber. úř. (1. tř.) a inspektorát, báňské hejmanství, pošt. úř. s pošt. štací, telegr. stanice (denní služba), stavitel. okr. úř., 2 kněhtiskárny, v nichž se tisknou troje noviny, a kněhkupectví, pivovár pravovarečných měšťanů (r. 1863 uvařeno 139.600 věder piva, široko daleko rozhlášeného), továrna na rozžehadla (roč. asi za 34.000 zl.), pární mlýn (semele ročně 80—120 tisíc měr), umělecký mlýn, pární pekárna s 2 pecemi a 2 stroji mísicími, továrna na želez. stroje (zaměstnává průměrně 60 lidí), dílna mydlářská (týdně na 200 ctů mýdla), dílna na upravování kožešin, 2 veldílny koželužské (v jedné vyděláno r. 1858 přes 2500 kravin, 200 konin, 5000 ovčích a 4000 telecích koží; v druhé 1500 kravin, 200 konin, 1500 teletin), dílna na hliněné, kamenné a porcelánové výrobky, továrna na nejtky drátové, na vyrábění a čistění líhu, závod pro zhotovování hudebních nástrojů, továrna na chemikálie, plynárna (5 pecí, 2 plynojemy), bohatá ložiska kam. uhlí, které dobýváno r. 1853 z 11 šachet, r. 1865 objeveno u Sulkovského rybníka nové, 12 střevíců mocné ložisko; uhelný ostrov pokrývá celou P-skou nížinu as 10□ mil v objemu; dobývání železné rudy (výtěžek z r. 1853 páčil se na 3395 zl.) Jeli P. co do průmyslu městem znamenitým, jest tím znamenitějším v světě obchodním a to hlavně pro své trhy, jež navštěvovány bývají od prodávajících a kupujících nejen z Čech, Moravy a Rakous ale i z Bavorska a Saska. Hlučné tyto trhy odbývají se každoročně v pond. po druhé neděli postní, po sv. Petru a Pavlu, po sv. Bartoloměji a po sv. Martinu; každý trvá po 8 dní a jest spolu trhem na koně a hovězí dobytek. Při Plzni se popisuje Lochotín, jehož výdatné kam. lomy již v 13. stol. známy byly. Sady Lochotinské, Kopeckým založené, jsou P-ským milým místem k procházkám. — O P-ni, staroslavném sídle župy stejnojmenné, činí se první výslovná zmínka ve válce knížete Boleslava s něm. císařem Ottou II. r. 976, a o župě v zakladací listině kláštera Břevnovského, jemuž darován desátý trh v P-ni a desátý peníz ze všech soudních věcí jakož i 300 peněz čtyrykráte do roka. Důležitá pomezní župa tato dávána za úděl synům knížecím. Z županů uvádíme k roku 1160 Drslava, předka Drslavicův, kteří v krátkém čase zavládli takřka celým P-m a Klatovskem. V tu dobu byla P. nejen

sídlem župních úřadů, nýbrž i arcijáhnův, z nichž se připomíná mezi lety 1172—77 Z d e s l a v, kanovník Pražský. K r. 1239 činí se zmínka o kapli, ke kteréž náležela dědina v Benešovicích. R. 1272 jest P. na město povýšena. Za podporu, kteréž se dostalo od P-ských králi Janovi při dobývání Prahy na Jindřichovi Korutanském uděleny jsou městu mnohé privileje, jež Karel IV. rozšířil trhem a povolením, že mohou P-ští movité i nemovité jmění své volně odkazovati. Týž panovník ustanovil, že P. nikdy od koruny odloučena býti nesmí. Na počátku válek Husitských byla P. útočištěm pronásledovaných ctitelův Husových a za tou příčinou zamýšlel Žižka udělati z P-ně středištěm a hlavní ohradu Husitství. I vypudil proto z města všechny katolíky a jal se města hraditi dada zároveň všechna stavení na předměstí sbořiti. Když však po krátkém čase nemožnost provedení svého úmyslu viděl a zpráva jemu o založení nového Tábora donešena byla, postoupil P-ně král. vůdci Václavovi z Dubé pod výminkou, aby pojištěn byl P-ským kalich a jemu i všem, kdožby s ním jíti chtěli, volný odchod do nového Tábora. Královské vojsko, s nímž se všichni vypuzení katolíci navrátili, osadilo P., která od té chvíle nade všechny nepřátely podobojích zuřivostí předčila a od římské stolice a cís. Sigmunda za to při rozličných příležitostech vyznamenána a odměněna byla. R. 1421 přiblížilo se k P-ni vojsko Husitské a zmocnilo se při prvním útoku předměstí. P-ští dali se hned do vyjednávání o příměří, kteréž přijmuto, v brzku však od těchto porušeno bylo. Prokop velký, jsa o důležitosti P-ně v strategickém ohledu přesvědčen, přitáhl po pokoření Tachova se vší silou Táborů k městu, kteréž po několika již dnech za příměří prosilo. Táž hrdá P. prosila r. 1431 opět kacířův za smilování. R. 1433 asi v polovici července položil se Prokop po třetí před P. a jal se opravdově a se vším úsilím města dobývati; když však od jakéhosi zbujníka jmenem „Tvaroh“ veřejně stolicí v tvář udeřen, nesnesl veliký rek takého ponížení a vzdal se vůdcovství. Husité, k nimž se sirotčí hejtman Čapek ze San se značnou posilou přidružil, zůstali u P-ně ležeti a byli by ji hladem vyleželi, kdyby zrádný Přibík z Klenového nebyl jí dodal potravy za 8000 dukátův od cís. Sigmunda a koncilia obdržených. Když r. 1434 Husité, táborem zde ležící, o útoku Starého města Pražského na Nové město dozvěděli se, opustili na kvap dne 6. května ležení a P. slavila za osvobození své slavnou slavnost, která se pak pod názvem N o v ý s v á t e k každoročně až do cís. Josefa hlučně slavila. Od té doby záleží jen ve službách božích. Ze sněmů zde držaných nejdůležitější jest ke dni sv. Havla 1459 položený. R. 1466 pozdvihla P. války proti králi Jiřímu, kterého r. 1459 tak slavně ve svém středu vítala. R. 1468 zřízena zde první kněhtiskárna v Čechách a první tištěna kniha jest „Historie Trojanská.“ Když po smrti krále Jiřího Vladislav na stolec český povýšen byl, přidržovala se P. krále Matiáše, jehož teprv tenkráte opustila, když mezi oběma panovníky vyrovnání se stalo (1478). V čas moru v l. 1483, 1582 a 1600 v Praze zuřivšího sídlil zde dvůr královský. R. 1504 uděleno P. právo, po 10 let peníze raziti, statky kupovati a do desk je sobě vkládati. R. 1507 utrpělo město trojím požárem také škody, že se král nucena viděl P-ni odpustiti berní podkomořímu odváděnou a nad to jí darovati berni z města Žatče. Krutým morem r. 1520 ztenčen valně počet obyvatelstva zdejšího. Po vítězství cís. Ferd. I. u Mühlberku odměněna P. pro věrnost králi zachovanou tím, že jí přiřknuto na sněmích zemských první místo po Praze. Po čas 30 leté války stáli P-ští rozhodně proti protestantům a P. byla útočištěm pronásledovaných jezuitů. Dne 16. září 1618 přitáhl k P-ni stavovský vůdce Mansfeld a započal, když se dosti zesilena viděl, dne 21. listop. po 1 hod. s poledne na město útokem hnáti. Vzdor statečnému odporu obležených, kteří v nedobytnost svých hradeb důvěřovali, opanována P. o čtvrté hodině ráno; posádka z města puštěna, obyvatelům 100.000 zl. pokuty uložena a P. od Mansfeldovských osazena. Jak mile jaro nastalo, počal se zde Mansfeld hraditi, čímž položen základ k potomnímu pevnému ohražení. Dne 10. října 1620 přilnul k P-ni Maximilian, vévoda Bavorský a hrabě Buquoi, museli však s nepořízenou odtáhnouti. Teprvé 26. břez. 1621 postoupila P-ně posádka Mansfeldova, jsouc od císařských uplacena. R. 1633 a 1634 měl zde zimní své ležení Albrecht z Valdšteina, po jehož pádu mnoho jeho přívrženců na náměstí zdejším popraveno bylo. R. 1639 pokoušel se marně o dobytí P-ně Baner a taktéž r. 1648 Švédové. Škoda válkou 30letou P-ni učiněná byla náramná, tak že se obyčejně na 2 miliony páčí, což cís. Ferdinand a jeho nástupcové vynahraditi se snažili. R. 1741 zmocnilo se P-ně a okolí bavoro-francouzské vojsko, které odtud vytisknuto 1742 Karlem Lotrinským. R. 1759 musela P. zaplatiti velké výpalné Prušákům. Jako všude jinde tak i zde padl za oběť spekulativní naší době mnohý pomník umění milovných našich předků. Nejvíce želeti jest d o m u n ě m.

rytířů, který byl pro svou bohatou gotiku a zdařilé malby na obmítce vedle děk. chrámu největší ozdobou náměstí Plzenského. V P-ni narozen Václav Koranda, horlivý kněz Táborský, jehož přičiněním učení Husovo sáhy v Plzni rozšířeno; jiný Václav Koranda, nar. asi r. 1423, který r. 1462 od krále Jiřího do Říma o potvrzení kompaktat vyslán, před papežem neohroženě přijímání pod obojí hájil, † 1519 dne 9. ún.; Prokop z Plzně † 1453; Jan Skala řeč. Doubravský z Doubravy, který sepsal 23 kněh kroniky české, † 1547; latinský básník Kašpar Kropáč, † 13. led. 1580; Henricus Scribonius neb Písecký z Horšova, † 1586; Vojtěch Šeb. Berlička jinak Scipio, nar. 1567, jezuita, který učil filosofii, mathematice a theologii; Ignác Platzer, dvorský sochař, nar. 1717, † 1787.

Plzenec (*Pilsenhof*), ves při potoku, 7 d. 58 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašperské hory (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Cimruky, far. Reichenštein dolní; blíž sam. Kornmühlhäusl.

Plzenec starý (*Alt-Pilsenetz*), starobylý městys při Uslavě, 140 d. 1353 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Plz. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P. st., býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov; arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. hr. Valdštein, 4536 osadníků; far. chrám Narození P. M. založ. 1351 připomíná se co farní r. 1384, fil. kostel sv. Jana Křt., škola, špitál pro 6 osob, zrušená kaple romanská slouží nyní za skladiště na prach, dv. popl., mlýn; na severozáp. straně městyse dobývá se železovec. Trhy výroč. 1. v out. po Hromn., 2. v out. po sv. Vojtěchu, 3. v out. po Nanebevzetí P. M., 4. v out. po sv. Diviši. — K jihu zdvihá se kopec s zříceninami hradu Radyně (*Karlskrone*) v. t.

Pliš, Splž (*Spiels*), ves, 26 d. (po různu) 157 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (2 hod. vých.), kat. obc. Krotějov, pol. obc. Děpoltice, far. Strážov, býv. dom. Bystřice.

Pnětluky, Netluky, Mětluky (*Netluk*), statek (dle trh. smlouvy za 67.937 zl.) a ves, 52 d. 287 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Dlažkovice; zámek, dv. popl., pivovár. — Statek P-cký byl od dávných dob spojen se Šonvaldem; r. 1773 dosáhli jeho veřejnou dražbou po hr. Frant. Karlu Vratislavovi z Mitrovic sv. páni Kocové, kteří je pak r. 1802 Dr. Ant. Sieglovi prodali. Nynější držitelkyní jest sv. pí. Berta Mladotová ze Solopisk.

Pnětluky, Netluky, ves na Hřivickém potoku, 51 d. 427 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Hřivice, býv. dom. Nový hrad; fil. kostel sv. Matouše r. 1765 nově vystavený na místě starého r. 1384 farního, škola, dv. popl., mlýn. — P. jest původiště staročeského rodu soujmenného, za jehož praotce se má Zvěst z P-k, z kmene Sulislaviců, připomenutý k r. 1172.

Pnětluky, někdy tvrz, nyní dv. popl. u Bělice. Tvrz a statek P. drželi asi od r. 1520—1622 Bechyňové z Lažan, na to krátký čas Albrecht z Valdšteina, od r. 1623—1665 Michnové z Vacinova a po mnohých pak změnách dostaly se r. 1751 Janu Vác. Carettovi hr. Millesimo, který je s Jablonnou spojil.

Pnětluky, dv. popl. u Uhříněvsi.

Pněv, ves blíž levého břehu Labe, 47 d. 293 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrad (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. ob. P., far. Předhradí; již v době předhusitské stával zde far. kostel Narození P. M., který nepochybně válkou 30letou sbořen a za cís. Josefa zcela zrušen byl. — R. 1265 prodal jakýsi Jaroš P. Jutě a Ludmile, dcerám po Vítkovi z Hradce, které jej darovaly k založení kláštera cisterc. v Pohledě.

Pněvany viz Piňovany.

Pněvice, Pněvnice, někdy ves (městečko?) s kostelním podacím nad Kutnou Horou; patřila r. 1338 kapitule Pražské a zničena bojem u Malešova, v němž Taborité r. 1424 nad Pražany zvítězili.

Pňovice viz Pinovice.

Pňovice, zaniklá osada na Žatecku.

Pňovičky Kněvičky? (*Kniebitschken*), ves na výšině, 14 d. 80 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (1½ hod. sev.), kat. obc. Hostomice, pol. obc. a býv. dom. Světec, far. Křemýž.

Poběžovice, ves, 28 d. 177 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Lipoltice, býv. dom. Choltice; sam. Podhůrka (¼ hod.) — Na někdejší tvrzi seděl r. 1401 Mareš z Poběžovic a 1440 Diviš a Jan z P-c.

Poběžovice viz Pobížovice.

Poběžovice viz Ronšperk.

Pobipsy, Polipsy, ves při Čestinském potoku, 54 d. 463 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (2 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Kácov; fil. chrám všech Svatých byl ve 14. věku farním, závod na vyráb. lihu, ¼ hod. záp. dv. popl. Čabelice s chatrnými zbytky někdejší tvrze (v. t.) a ¼ hod. již. Koutský mlýn.

Pobistrýce, ves, 18 d. 129 ob. čes., kr. Táb. okr. Pelhřimov (1¼ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Těchoráz, far. Chvojnov, býv. dom. Červená Řečice.

Pobížovice, Poběžovice, ves na návrší, 60 d. 368 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic.

(³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Chvojno, býv. dom. Pardubice.

Pobočno, hamr? u Ranska.

Poboří, ves, 26 d. 196 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Svojšice, býv. dom. Lošany; kaple sv. Gotharda z r. 1772. — Odtud dán klášteru Sedleckému od jeho zakladatele Miroslava dvůr s rolí.

Poborovice, ves na levém břehu Úhlavy, 11 d. 82 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Bezděkov; zde se popisuje Volenov dv. popl. a mlýn na moučku z kostí.

Počaply, Podčaply, ves mezi Loučnou a Labem, 20 d. 148 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Sezemice; zde se popisují Počapelské chalupy.

Počaply, Podčaply, far. ves na levém břehu Labe, 35 d. 191 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Litom. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Hrdly, arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. opat Břevnovský, 915 osadníků, pošt. Terezín; far. chrám sv. Vojtěcha z r. 1724 od Kiliana Dinzenhofera vystavený připomíná se co taký již r. 1384; v něm jest znamenitá cínová křtitelnice z r. 1565; škola. Ves P. trpí pro svou nízkou polohu častými povodněmi.

Počaply, Podčaply horní, ves blíž levého břehu Labe, 111 d. 680 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Bechlín, býv. dom. Beřkovice; fil. kostel Nanebevzetí P. M. jmenuje se ve 14. stol. mezi farními, škola.

Počaply, ves při Vlčavě, 41 d. 281 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Březnic. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Bor; zde se popisuje dv. popl. Lhotka (¹/₄ hod. vých.) a myslivna Holý vrch (Kahlberg).

Počaply, far. ves blíž Litavky, 30 d. 189 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Beroun (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Králův Dvůr, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. kn. z Fürstenberka, 2018 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. M. uvádí se co taký již r. 1384, škola.

Počátky, ves, 51 d. 330 ob. čes., kr. Čásl., okr. a býv. dom. Chotěboř (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Bělá; škola.

Počátky, veska, 5 d. 31 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyň. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Zechovice, far. Čestice.

Počátky, sam. u Rejdice.

Počátky, starobylé okr. město při potoku, 351 d. 2873 ob. čes., kr. Táb. (5 m. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Žirovnice, diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. stud. fond, 5447 osadníkův; děk. chrám sv. Jana Kř. uvodí se mezi farními již r. 1384, hřbitovní chrám Těla božího nepochybně ze sklonku 16. stol.; větší zvon z r. 1600, menší z r. 1599; hl. škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. úř. s pošt. stanicí, špitál s mešní kaplí sv. Anny založ. r. 1694, zpěv. spolek; od dávných dob kvetlo zde soukenictví; ¹/₂ hod. sev. záp. v lesnaté krajině na pomezí Moravském fil. chrám sv. Kateřiny a lázně, které bývše v novější době přiměřeně zařízeny hojné návštěvě těší se. Trhy výroční: 1. první pond. po jm. Ježíš, 2. v pond. po Nanebevstoupení Páně, 3. první pond. po svatém Frant. Seraf., 4. v pond. po ned. Judica, 5. v pond. po Početí P. M. — R. 1389 koupil P. Jindřich z Hradce od hraběte z Hardeků. R. 1629, dne 19. pros. naroz. zde historik Jan Tom. Pešina z Čechorodu, † 2. srp. 1680. R. 1821, dne 28. května lehlo skorem celé město popelem.

Počátky dolní (*Unter-Počatek*), ves, 13 d. 101 ob. čes., kr. i okr. Čás. (4 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Kraskov, far. Běstvina, býv. dom. Ronov.

Počátky horní (*Ober-Počatek*), ves blíž předešlé k jihozápadu, 32 d. 271 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř, kat. obc. P., pol. obc., far. a býv. dom. Běstvina (4 d. k dom. Ronov.)

Počedělice (*Počedlic*), ves na levém břehu Ohře, 37 d. 224 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. P. far. Chožov, býv. dom. Vršovice; fil. chrám sv. Havla byl ve 14. stol. farním; dv. popl. — R. 1347 dal arcibiskup Praž. Arnošt Sezemovi z Rožmitála za polovici hradu a města Rožmitála biskupské statky v P-cích, Oboře, Veltěšicích a ves Vtelno k doživotnému užívání.

Počejovice, Pocovice, ves na výšině, 35 d. 254 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Semněvice; dv. popl.

Počepice, far. ves, 63 d. 554 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Chlumec, arcidiéc. Praž., vik. Sedlčan., patr. kn. Lobkovic, 3114 osadníkův; far. kostel sv. Jana Křt. byl již v době předhusitské farním, škola, dv. popl., mlýn. — Někdejší tvrz byla kolébkou ryt. z Počepic, jichž nejstarší známí údové jsou Ctibor ok. roku 1219, za Karla IV. Zdík a 1410 Bolesud. R. 1561 seděl na P-cích Jan Lipovský z Lipovic a po něm Sezima Miřkovský z Tropčic, který P. r. 1568

prodal Petrovi z Počepic a syn tohoto Vác. Počepický na Korkyni r. 1598 ryt. Doudlebskému z Doudleb. Brzy na to postoupeny jsou od tohoto Vác. Vratislavovi z Mitrovic, po jeho smrti Polixeně z Lobkovic, která je navždy s Chlumcem spojila. Dlužno též připomenouti, že se chovají ve far. archivu lat. na papíře psané kancionály z r. 1549.

Počeplice, ves na pravém břehu Labe, 68 d. 828 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Štětí ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Liběchov (17 d. k panství Mělnickému).

Počeradce, ves, 15 d. 82 ob. něm., kr. Žat. a býv. dom. Postoloprty ($1^1/_2$ hod. s.), kat. i pol. obc. P., far. Brzvany; kaple sv. Anny, škola.

Počernice dolní (*Unter-P.*), statek (dle trhové smlouvy od r. 1845 za 220.000 zl.) a ves, 45 d. 415 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Kyje; zámek s parkem a zahradami, fil. kostel Nanebevzetí P. M. byl r. 1384 farním, pivovár, mlýn, dv. popl. — P. zdědili r. 1830 dědicové po Mikulášovi Pušovi, měšťanínu Pražském. R. 1401 prodali poručníci sirotkův po Janovi z P-c tvrz a ves P., Kovářovice a Sedlčany Janovi z Klučova. Okolo r. 1530 držel P. Jan Široký z Mirovic a po něm r. 1543 manželka jeho Johanka. R. 1562 prodal je cís. Ferdinand co odúmrť naň spadlou Matěji Hůlkovi, od jehož potomků r. 1597 na Marii Čejkovou z Řesna a na Chvalách a potom na Marketu ze Smiřic spadly. Po bitvě Bělohorské jsou v plen vzaty a r. 1622 Janu Danielovi Kaprovi z Kapršteina prodány. Potom zde vládl před r. 1630 Vojtěch Vác. Kaplíř, ok. r. 1657 hr. Kolloredo z Walsee, r. 1789 hr. Fr. Kristián z Sveerts-Spork, po něm r. 1803 dcera jeho hr. Barbora z Oreilly, od r. 1806—1809 hr. Dohalský z Dohalic, od r. 1825 svob. p. Enis z Atter a Regina, manželka jeho. Nyní drží statek P-cký svob. paní z Derescenyi.

Počernice horní, (*Ober-P.*), ves, 83 d. 595 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P. h., far. Chvaly, býv. dom. Michle, škola. — Na počátku 14. stol. měl zde měšťan Praž. Seiboth svobodný zemský statek, z něhož se jeptiškám u sv. Anny $3^1/_4$ kopy platu ročního odvádělo. Před r. 1366 daroval Karel IV. vysokým školám Pražským, od něho založeným, ves P. a pět kop platu ročního ve vsi Črtúsích, pak vsi Drahelčice, Nenačovice a Holonoby.

Počínovice (*Putzenried*), far. ves při Braniŏovském potoce, 177 d. (mezi těmi 25 jednot) 1183 ob. čes., kr. Pls., okr. a pošt. Kdyň. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj., vik. Dešenic., patr. náb. fond, 1720 osadníků; far. chrám sv. Anny z r. 1806, škola.

Pocovice viz Počejovice.

Počtova viz Košíře.

Podbaba, 15 po různu ležících dvorů a domů s 197 ob. čes., na Vltavě, kr. Praž., okr. Smíchov. (přes 1 hod. sev.), kat. obc. Sedlec, pol. obc. Lysolaje, far. Bohnice; část popisuje se při Dehnici (v. t.)

Podbor, viz Boršice.

Podbořanky, Podbořany (*Podersanka*), far. ves, 47 d. 298 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Jesenic. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Petršpurk, diéc. Litom., vik. Jesenic, patr. hr. Černín, 802 osadníkův; lok. kostel sv. Jakuba, r. 1781 rozšířený, byl již v době předhusitské duchovním správcem osazen, škola, mlýn a dv. popl.

Podbořany (*Podersam*), statek (dle trh. smlouvy z r. 1848 za 150.000 zl. stř.) a staroźitné okr. město při potoku, 163 d. 1246 ob. něm., kr. Žat. ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. kn. Salm-Reuferscheid, 2843 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla v nynější podobě z r. 1592 pův. ze 14. věku, škola, radnice, smíš. okr. úř., notar., finanční komis., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, spolek včelařský, pivovár, dv. popl., továrna na čerň kostní, 2 mlýny. Trhy výroční a dobytčí: 1. ve středu před Velikon., 2. ve stř. před sv. Havlem, 3. ve stř. před Vánoc.; týdní trh každý pátek. — P. byly v druhé polovici 16. stol. majetkem hr. Šlikův z Posouna, pak Šebastiana z Veitmíle († 1538), který je Volfovi z Gutšteina prodal. Později byl v jich držení Jetřich z Victumu, jemuž pro účastenství v stavovském povstání konfiskovány a později paní Heleně z Victumu za 4019 kop gr. ponechány jsou. R. 1635 byl v jich držení vévoda Saso-Lauenburský Julius Jindřich, který statek P-ský, značně rozšířený, roku 1689 odkázal dceři své, provdané později za Ludvíka Viléma Badenského, při kterémž rodě až do r. 1771 zůstal. Smlouvou dostal se na to ku král. komoře, od níž r. 1837 ryt. Schreiter-ovi z Schwarzenfeldu veřejnou dražbou prodán byl. Nynějším držitelem jest starohrabě Salm-Reuferscheid. Velké škody utrpělo město r. 1647 skrze Švédy a r. 1762 skrze Prušáky; požáry r. 1590 a 1720 lehlo celé město popelem.

Podboří, ves, 47 d. 335 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Opařany. — P. patřilo v 16. stol. p. Čabelickým ze Šoutic a přešlo od nich r. 1623 s vesnicemi Dřškrajovem, Přeštěnicí a Zalším na Jana de Vite.

Podbradec, ves na vysočině, 62 d. 350 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Ječovice, býv. dom. Budyně; mešní kaple sv. Floriana, dv. popl. — P. byl druhdy zvláštní statek, kterýž vládykové z Púchova paní Elišce z Krajku na Peruci r. 1530 prodali. V témže století seděli na zdejší tvrzi ještě pak Kokovští z Hertenberka, Bohuslav Sekérka z Sedčic, Karel Odolan z Hoštic, páni z Lobkovic a Adam Pfefferkorn z Ottopachu.

Podbraha?, ves na pravém břehu Jizery, 16 d. 106 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Skorkov, pol. obc. Vestec nový, far. Předměřice.

Podbrdy, ves, 45 d. 303 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (3½ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Nesvačily, far. Všeradice, býv. dom. Osov; cvočkářství. — P. nesou jmeno nepochybně po hradu (stopy po něm dosud viděti), který se stal po Tetíně hlavním sídlem župy Podbrdské.

Podbřezí, též Skalka, statek s panstvím Opočenským spojený a ves, 69 d. 446 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (1¾ h. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Újezd bílý; zámeček řeč. Skalka, dv. popl., synagoga.

Podbřeží viz Opolany:

Podčaply viz Počaply.

Podčejky viz Střenice.

Poddoubí, ves, 8 d. 92 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Vyskeř, býv. dom. Turnov a Skály; mlýn.

Poddoubí, veska, 4 d. 29 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Žernov, far. Týn, býv. dom.?

Poddubí, vska na pravém břehu Sázavy, 6 d. 47 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kaliště, far. Chocerady, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — Na protějším břehu na příkrém lesem porostlém vrchu zříceniny slavného druhdy hradu Staré Dubé, vystaveného od pánů z Benešova, jichž jedna ratolest odtud příjmí z Dubé přijala. Z rodu toho, který zde asi od roku 1283 až do r. 1428 sídlil a ještě v polovici 17. věku kvetl, zasluhuje zvláštní zmínky duchaplný Ondřej z Dubé, původce „Výkladu na právo zemské české;“ † 1412. Od původních držitelů postoupen hrad koupí paní Perchtě ze Šternberka a na Konopišti a od této vládykům z Božejova, jež r. 1443 Kostkové z Postupic, držitelé Hrádku nad Sázavou následovali. Za jich vlády jest hrad D. zároveň s Hrádkem (v. t.) zničen.

Poděbaby, ves na levé straně Sázavy, 32 d. 227 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Něm. Brod (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Okrouhlice; škola; zde se popisují sam.: v Občinách a Červený dvorek *(Rothhöfel)*.

Poděbrady, panství (dle trhové smlouvy z r. 1848 za 1,634.050 zl. stř.) a okr. město na pravém břehu Labe, 376 d. 3450 ob. čes., kr. Čás. (3¾ m. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. P-ský, patr. Jeho Velič., 4680 osadníkův; starobylý hrad hlubokým příkopem obehnaný, přes který vede kamenný most; z rozsáhlé této budovy nejpamátnější jest komnata, v kteréž naroz. dne 23. dub. 1420 nejslavnější Čechův král Jiří Poděbradský, pak kulatá věž, v níž uvězněno za jmenovaného krále, jako i před tím, několik čelných mužův, tak na př. Menhart z Hradce; děk. chrám pův. z doby předhusitské, v nynější podobě asi ze středu 16. stol.; hlavní oltářní obraz od Brandla a na postraním oltáři obraz svaté Rosalie od Škrety; pod oltářem sv. Anny pochována Kunhuta ze Šternberka, první manželka krále Jiřího; hřbitovní kostel Nanebevzetí P. M. vystavený r. 1516 na památku odpravených zde (r. 1496) horníků Kutnohorských a obnovený r. 1666; seniorát helv. vyznání, hl. škola, radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2 tř.), pošt. úř. s pošt. štací, panský špitál pro 2 osoby založ. od první manželky krále Jiřího, měšt. špitál založ. r. 1839 od Martina Paroubka, nemocnice založ. r. 1857, zpěv. spolek „Velký Poděbrad“, tělocvičný spolek „Sokol“, pivovár, závod na vyrábění lihu, erarní konírny, železný most stav. r. 1841 Josefem Bořickým. Trhy výroční a dobytčí v pond.: 1. po sv. Josefu, 2. před sv. Markétou, 3. po povýšení sv. Kříže, 4. na sv. Havla; týdní trh každou sobotu. — P. pův. majetek knížecí dostaly se záhy mocnému rodu staročeskému, jejž Palacký nazval „Kounici.“ Mezi l. 1224—34 připomíná se Arnoštův syn Hroznata z P-d, jehož synům Vilémovi z P-d a Benešovi z Choustníka P. od krále Přemysla Otakara odňaty a ke koruně potaženy jsou. Za krále Jana držel pod zápisem P. Hynek ze Žleb, jemuž r. 1345 v manství dány jsou. Dostavše se na to opět ke koruně zastaveny jsou 1352 od Karla IV. Bočkovi z Kunštatu, jehož rod zde pak po delší čas sídlil. Za vlády Hynka

z Kunštatu, který byl horlivým přívržencem učení Husova, přepadeno a popleněno město r. 1420 od cís. Sigmunda. Když pan Hynek r. 1426 řady přátel svých opustil, obklíčili Táboři a Sirotci město, kteréž po 13 nedělním obléhání s nepořízenou opustiti museli. Po smrti Hynkově t. r. u Nymburka nastoupil panství na P-ech bratr Viktorin, vládl zde jen krátký čas, neboť zemřel již následujícího roku a rozsáhlá panství zdědil jeho syn Jiří, potomní král český. Od nástupcův Jiříkových dostaly se P. r. 1495 králi Vladislavovi, jsou však od krále Ferdinanda I. r. 1533 zastaveny Zdeňkovi Lvovi z Rožmitálu a na Blatné, jehož syn jich r. 1541 postoupil dědicům po Janovi Trčkovi z Lipy a na Lipnici. Brzy na to vyplaceny jsou od koruny, při níž až do nejnovější doby zůstaly. Velkých škod a svízelů zakusily P. ve válce 30 leté, byvše r. 1631 a 1634 od Sasíkův a r. 1639 od Švédův přepadeny. R. 1848 prodány jsou P. od král. komory svob. panu Sinovi, který je dosud drží. ✝ P-dech narozen dne 16. listop. 1796 výtečný náš básník František Turinský, † 4 září 1852.

Poděčely, ves, 29 d. 179 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Zalažany, far. Jenčovice, býv. dom. Chrast; opodál mlýn.

Poděhúsy, někdy hrad blíž Poděřiště asi tam, kde se posud „na Hrádku" říká. Patřil původně p. z Rožmberka; r. 1481 prodal Vok z Rožmberka dvůr P. i s hradištěm, Poděřiště a Hlavatce Petrovi Kořenskému z Terešova, od jehož dědicův tvrz Vlhlavy s pustými zámky Újezdem i P. a jiným Janovi z Malevic a na Dřtíni prodána jest. Se statkem Vlhlavským zůstaly P. v ustavičném spojení.

Poděhúsy, Poděvúsy, někdy hrad blíž Lhoty pařezské nyní vůbec Husínůžka zvaný. Hrad ten založen nepochybně od pánův ze Slivna, kteří se odtud též z Poděhús zvali. Z rodu toho připomínáme Jaroše z P-s, mezi l. 1253 až do 1264 purkrabí hradu Pražského, který v bitvě mezi Otakarem II. a Belou IV. králem Uherským jízdu řídil. Týž Jaroš jest prý totožná osoba s proslaveným v Královdvorském rkpse hrdinou Jaroslavem, vítězem nad Tatary. R. 1338 koupil představený kostela Boleslavského statky ve P-ích a odtud se snad datuje povinnost držitelův P-s, provázeti se zbraní na cestách představeného kapituly Boleslavské. R. 1400 pronajala jmenovaná kapitula P. na šest let Janovi řeč. Luthemericer. Hrad zaniknul asi v středu 15. století.

Podělusy viz Poděvúsy.

Poděřiště, ves při potoku na úpatí příkrých vysokých strání, 31 d. 200 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Nekolice; nade mlýnem stával na vrchu řeč. „Hrádek" hrad Poděhúsy (v. t.), s nímž se P. k statku Vlhlavskému a s tím k panství Hlubockému dostalo.

Poděšín viz Pozděšín.

Poděúsy viz Hrádek červený.

Poděvousy, Poďous, ves, 29 d. 179 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 h. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Pučery, far. Solopisky, býv. dom. Zásmuky; v době předhusitské stával zde kostel.

Poděvousy (*Podiefus*), ves, 42 d. 339 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Koloveč. — P. příslušely r. 1115 ke klášteru Kladrubskému.

Poděvúsy, Podělusy, veska na levé straně Sázavy, 9 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Krusvičany, far. Týnec, býv. dom. Konopiště. — Za vlády Karla IV. patřila polovice P-s k hradu Kostelci nad Sázavou.

Poděvúsy viz Poděhúsy.

Pod Glacis, popisuje se při kat. obc. Ples (okr. Jaroměř).

Podháj viz Verdek.

Podháj viz Vranovice.

Pod háječkem, mlýn u Veleně.

Podháji, ves, 54 d. 372 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (1 hod. již.?), kat. i pol. obc. a býv. dom. Hrádek Březí, far. Křtěnov; ¹/₄ hod. vzdálí mlýn Paleček.

Podháji, veska, 8 d. 60 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Mašov, far. a býv. dom. Skála hrubá.

Podháji, 22 d. 148 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. obc. Tužín, pol. obc., far. a býv. dom. Radim.

Podháji, ves, 16 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¹/₂ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Nedrahovice, far. Jesenice, býv. dom. Chlumec.

Podháji, ves, 25 d. 173 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Nelžejovice, far. Chlum. — P. příslušelo k Nelžejovicům již r. 1545.

Podháji dolní (*Unter-P.*), vska, 3 d. 26 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., býv. dom. Konopiště. — P. patřilo již r. 1311 k hradu Konopišťskému.

Podháji horní, vska blíž předešlé, 7 d. 65 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov, kat. i pol. obc. Leštná, býv. dom. Tloskov.

Podhájský mlýn, popisuje se u Zdiměřic.

Podhlásky, ves na pravém břehu Jizery,

55 d. 490 ob. čes., kr. i okr. Ml. Boles. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Dalevice, pol. obc. Čejetice, far. a býv. dom. Kosmonosy.

Podhoješín, též Dolní ves (*Niederdorf*), ves, 14 d. 106 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. sev.?), kat. i pol. obc. a býv. dom. Hoješín, far. Heřman.; mlýn s pilou.

Podholí viz Holy.

Podhora, ves, 13 d. 85 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mn. Hradiště (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Mohelnice.

Podhora viz Klepy.

Podhora viz Dobřany.

Podhora viz Podhoří.

Podhora viz Piňovice.

Podhořanky viz Hleďsebe.

Podhořany (statek dle trhové smlouvy z r. 1859 za 177.000 zl. stř.) a ves při soujmenné hoře, 86 d. 626 ob: čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Turkovice; zámek s kaplí sv. Jana Nep., pivovár, lihopalna, mlýn, veliká cihelna; při P-ech popisuje se osada Nový dvůr (*Neuhof*). — Za krále Václava IV. seděl na někdejší tvrzi Markvart z Vartenberka, kterýž P-y Ješkovi z Chlumu postoupil. R. 1461 prodala Dorota z Tloskova pozůstalá po někdy Benešovi z Chlumu P., městečko Jeníkov, Římovice a j. Slavatovi a Janovi, bratřím z Chlumu a Košumberka, a Diviš Slavata r. 1541 Jiříkovi z Gerstorfu, který P. s Choltiecemi spojil. Za vlády pánů z Gerstorfu jsou P. od Choltic opět odloučeny. R. 1727 držel je Bertold Záruba z Hustiřan se svou manželkou Strakovou z Nedabilic; r. 1758 Jan Adam Rašín z Riesenburka, 1786 Adam Bořek Dohalský z Dohalic, 1792 hr. Jos. Augustín Vlček, od r. 1798 hr. Pachtové z Rájova, od nichž je zdědil sv. p. Jan Nep. de Fin. Tento prodal je hned r. 1840 manželce své roz. Auersperkové a ta hned na to Anešce hr. Kynské, rodilé Šafgočové. Nynějším držitelem jest Alois Wels.

Podhořany, ves, 26 d. 180 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Lhota mokrá, far. a býv. dom. Nový hrad.

Podhořany (*Pohořan*), ves na úpatí Dlouhého vrchu, 76 d. 393 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Žitenice, býv. dom. Ploskovice.

Podhořany, ves na levém břehu Vltavy, 17 d. 134 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Holice, far. Vepřek, býv. dom. Nelahozeves (6 d. k Jeviněvsi.)

Podhoří, Podhora, ves na pravém břehu Mohelky, 12 d. 80 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Malčice; mlýn.

Podhoří, ves, 29 d. porůznu po strmém břehu Vltavy ležících, 210 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Troja, far. Bohnice; přívoz; za zřízení patrimon. náležely 4 d. k dom. Sedleckému, 3 d. k dom. Trojskému a ostatní k panství nejvyššího purkrabství.

Podhoří, dvůr popl. u Bolechovic (v. t.).

Podhoří viz Podstráň.

Podhoří viz Pohoří.

Podhořice, ves, 21 d. 143 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Jeřišno, far. Heřman, býv. dom. Běstvina; dv. popl. a $^1/_4$ hod. vých. mlýn Račkovice. — P. byla druhdy zvláštní statek, který r. 1769 s Běstvinou spojen jest.

Podhořice viz Pohořice.

Podhorky viz Choltice.

Podhorn Kawiller, sam. u Milhostova.

Podhorná, vska, 3 d. 21 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Kostelec nad Orlicí ($^1/_4$ hod. již.).

Podhorní mlýn viz Služetín.

Podhorní mlýn viz Černčice.

Podhorní myslivna viz Kladruby Habrové.

Podhorní Újezd viz Újezd podhorní.

Podhorou viz pod Horou.

Podhorou, mlýn u Nových dvorů (okr. Pacov.)

Podhořovice, Pohořovice, ves, 27 d. 211 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1 hod. sev.), kat. obc. Kloub, pol. obc. Křtětice, far. Skořice, býv. dom. Protivín (8 d. svob.).

Podhrad viz Pograth.

Podhrad, Podhradí viz Hluboká.

Podhrad viz Habřina.

Podhrad viz Kokořín.

Podhradí, ves na pravém břehu Jizery, pod zříceninami hradu Zvířetic, 11 d. 110 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradišť. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Dalešice, pol. obc. Bělá malá, far. Bakov.

Podhradí, někdy hrazené městečko, nyní ves, 27 d. 199 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Kraskov, far. Míčov, býv. dom. Ronov. — K západu nade vsí rozvaliny znamenitého druhdy hradu Lichtenburka (v. t.)

Podhradí, starobylý městys na úpatí Velišského vrchu, 55 d. 419 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Jič. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Veliš, býv. dom. Veliš a Vokšice, na severozáp. vrchu krásná kaple Loretanská z r. 1694 a opodál k severu kaple Andělů strážců.

Podhradí, též Podhradí Zvíkovské, druhdy městys, nyní ves při stoku Otavy a Vltavy, 30 d. 266 ob. čes., kr. i okr.

Píš. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Oslav, býv. dom. Orlík; část vesnice nazývá se Karlov. — Nade vsí vypínají se na hoře as 30 sáhů vysoké malebné zříceniny hradu Zvíkova (v. t.)

Podhradí viz Hluboká.

Podhradská cihelna viz Hluboká.

Podhradské předměstí viz Dvůr Králové.

Podhráz, ves (?) 48 d. 238 ob. čes., kr. Chrud., okr., far., kat. i pol. obc. Holice (1/4 hod. záp.?), býv. dom. Pardubice.

Podhráz také Skuhrov patří do kat. obc. Božkovic (okr. Votic.).

Podhrázský mlýn viz Mladotice.

Podhrázský mlýn viz Horusice.

Podhůra viz Chrudím.

Podhůří, statek (dle trhové smlouvy z r. 1821 za 245.000 zl. víd. čís.) a ves, 24 d. 186 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1 h. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Kotouň; zámeček; dv. popl., sam.: u Kůrků, u Šebestů. — P. jest majetkem p. Jos. Smrčky.

Podhůrka, sam. u Dobrkova (okr. Chrud.)

Podchlumí, veska, 12 d. 47 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Opočno (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Semechnice; mlýn.

Podivice, ves, 23 d. 183 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Kališť, býv. dom. Kralovice dolní. P. jmenují se mezi osadami leževšími v tak řeč. újezdě Svatavině.

Podjestřebí, vska, 7 d. 35 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Malčice.

Pod kopcem viz Chocholice.

Podkostí, osada v novější době pod zámkem Kestí založená, 43 d. 283 ob čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Libošovice, býv. dom. Kost a Rakov.

Podkovaň viz Kovaň.

Podkoší viz Chyňava.

Podkoší horní a dolní, sam. náležející do kat. obc. Ptic hor.

Podlabce, Polabce, ves blíž levého břehu Labe, 26 d. 173 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Poděbrady (1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. P.

Podlažice, ves při potoku Zejbru, 89 d. 546 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc., far. a býv. dom. Chrast; fil. kostel sv. Markety ze sklonku 17. stol., pivovár, dv. popl., mlýn. — V místech nynějšího kostela založen r. 1159 od velmože Vrbaty poslední a také nejskrovnější klášter Benediktinský v Čechách. Zakladatel získal sobě u lidu také vážnosti, že byl po smrti za svatého držán a jemu ke cti kostel nyní sv. Jana pode vsí Skalou „u sv. Vrbaty" nazýván. Po zničení kláštera vojem Husitským roku 1421 dostaly se statky jeho v ruce světské, o čemž viz Chrast.

Podlejšťany, Podlýšťany viz Potlýšťany.

Podlesí, ves na Litavce, 108 d. 1170 ob. čes., kr. Praž., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Příbram (3/4 hod. sev. záp.)

Podlesí, ves, 15 d. 129 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. Kouty, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Neustupov; sam. Frejdovka.

Podlesice, Podletice, far. ves v planině při potoku, 49 d. 270 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořan. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Maštov, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. hr. Černín, 800 osadníků; far. chrám sv. Vavřince uvodí se co taký již v době předhusitské, škola, dv. popl.

Podlesy, ves, 35 d. 192 ob. čes., kr. Chrud., okr., far., kat. i pol. obc. Holice, býv. dom. Pardubice.

Podleský mlýn viz Dubček.

Podlešín (*Podloschin*), ves v horách, 31 d. 186 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P, far. Stebno, býv. dom. Trmice; štěpařství. — P. jmenuje se již r. 1052.

Podlešín, ves při Střebichovském potoce, 62 d. 538 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Zvoleněves; mlýn, kam. uhelné doly.

Podletice viz Podlesice.

Podlevín? ves, 59 d. 424 ob. něm.?, kr. Jič., okr. a far., kat. i pol. obc. Nov. Paká, býv. dom. částečně Nov. Paká, částečně Radím a Pecka.

Podlouči, vska, při Sázavě 4 d. 36 ob. č., kr. Praž., okr. a far. Jílov. (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Luky, pol. obc. Jílové, býv. dom. Břežany. — P. patřilo za dávných dob benediktinskému klášteru sv. Jana na Ostrově; válkami husitskými octlo se v rukou světských a mělo vůbec stejné osudy s blízkými Lukami (v. t.).

Podluhy, ves v údolí, 86 d. 592 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Hořovice (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P.; dv. popl. — Někdejší tvrz a statek P. náležely před bitvou Bělohorskou Václavu Pešíkovi z Komárova, načež v plen vzaty a hr. Marii Slavatové prodány. Od sestry její postoupeny hr. Marii Eusebii z Martinic, která je s Hořovicemi spojila.

Podlusky, ves při potoce Zipli, 64 d. 358 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. (obec) Roudnice (1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., 3 mlýny.

Podlužany, ves nad Mrdlinou, 27 d. 169 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Rožďalovice, býv. dom. Křinec; mlýn.

Podmalovská, Podmalovice, sam. u Kahlovic.

Podmaršovice viz Maršovice.

Podměstí, ves, 56 d. 368 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Proseč, býv. dom. Nový hrad; mlýn.

Podměstí viz Slezské podměstí Hradecké.

Podmok viz Skvrňov.

Podmoklany, ves při potůčku, 20 d. 178 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Studenec nový.

Podmoklice, ves na již. straně Semil, 92 d. 558 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Semily, kat. i pol. obc. P., dv. popl., lihopalna.

Podmokly, Podmoky, ves, 76 d. 481 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Golčův Jenikov, býv. dom. Žleby a Tupadly; škola. — Někdy zde byla tvrz, která i se statkem P-ským od dávných časů k sousednímu Chlumu příslušela. R 1581 odprodal Jindřich Slavata P. a Hostovlice Heřmanovi Bohdaneckému z Hodkova a dědicové tohoto r. 1608 Mikulášovi Skalskému z Dubu. S panstvím Žlebským spojeny P. nepochybně ještě během 17. věku.

Podmokly, ves, 58 d. 432 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Vrbice, býv. dom. Poděbrady; na návrší u prostřed vesnice fil. chrám sv. Bartoloměje r. 1817 přestavený. Obyvatelstvo zabývá se silně chovem koní a štěpařstvím. R. 1805 dostalo se klášteru Svatojirskému na hradě Pražském od krále v náhradu za odcizené statky vesnice Velenice a $12^1/_2$ lánů v P-ech.

Podmokly *(Bodenbach)*, ves na levém břehu Labe na proti Děčínu, s nímž je řetězový most, 727 stop zdélí, od r. 1855 spojuje, 65 d. 836 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín, kat. i pol. obc. P., far. Rosavice; kostel r. 1860 nově dostavený v moderním slohu románském, akatol. chrám a škola, nádraží sev. dráhy, telegrafní štace se stálou denní i noční službou, pošt. úř. s pošt. štací, pohraniční polic. komisariat a celní inspektorát, továrna na siderolithové a theralithové zboží (roč. za 150.000 zl.), pivovár (r. 1860 navařeno 16.236 věder piva v hodnotě 81.180 zl.), továrna na čokoládu (roč. na 200.000 liber), přádelna (parní stroj o síle 60 koní, sepřede roč. as 6.700 ctů bavlny), veliký závod na vyrábění sádry k hnojení, stavení lodí a j. velkých závodů, kterých každoročně následkem železnice a Labe přibývá, tak že P. v brzku v důležité průmysl. město vzrostou.

Podmokly, statek páně Šebestův, (dle odstupní smlouvy z r. 1846 za 10.400 zl. stř.) a ves, 55 d. 404 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Albrechtice; zámek, dv. popl.; sam. Kottalhöfel (2 dvory) a hospoda Chocholice. Díl vesnice příslušel za zřízení patrimon. k městu Sušici.

Podmokly, ves, 19 d. 137 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Úněšov, far. Čihaná, býv. dom. Krukanice; dv. popl. přestavený ze zámku r. 1678 založeného, mlýn. — Ves P. dána ve 12. věku klášteru Kladrubskému. Po někdejší tvrzi, původišti Podmoklských z Prostiboře, jsou dosud stopy viděti. K r. 1364 připomíná se Sezema z Podmokel a r. 1446 panoše Jan z Prostiboře seděním na P-ech. R. 1659 patřil statek P-ský hraběnce z Vršovic, roz. z Vrbny a brzy na to jesuitské kolleji v Chebě, která jej r. 1667 Janu Baptistovi Morákovi ryt. z Mohrenfelsu prodala. Po smrti toho získal P-kel r. 1676 za 13.000 zl. rýn. klášter Tepelský a přivtělil je k statku Krukanickému.

Podmokly, ves v hornaté krajině, 114 d. 851 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh ($1^3/_4$ h. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Zvikovec, býv. dom. Křivoklát; zámek, škola, pivovár, dv. popl. Mezi P. a Hradištěm selský dvorec Vystrčilka, blíže kterého nalezen r. 1771 bronzový kotlík se zlatými penězmi keltickými, rázu již setřeného, jichž cena se přes 50.000 zl. páčí. — Roku 1045 dal P. kníže Břetislav klášteru Břevnovskému, který je se Svárovem asi v středu 13. věku králi postoupil za část Kuromrtvic. Na již. konci vesnice stávala tvrz, jež v středu 16. stol. v zříceninách ležela a v tu dobu, pakli ne již dříve k hradu Krakovci patřila. R. 1568 prodal Jan ml. z Lobkovic na Krakovci tvrziště P. se vsí i dvorem popl. Salomeně Hochhauserové z Hochhausu, která opět tvrz vystavěla a bratřím svým odkázala. R. 1626 dostaly se P. paní Majdaleně Varlichové z Bubna, roz. z Hochhausu a od dcery její 1670 Janovi z Rumerskirchu. Od té pak doby vládli zde ještě rozliční rodové, až konečně P. r. 1747 od kněžny M. Anny z Fürstenberka koupeny a s Křivoklátem spojeny byly.

Podmokly, ves na výšině, 20 d. 161 ob. čes., kr. Tab., okr. Sedlčan. ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Kosobudy, far.

Krásná hora, býv. dom. Chlumec. P. uvodí se mezi statky kláštera Ostrovského.

Podmokly, Podmoky, někdy tvrz nyní sam. u Lhoty Janovické.

Podmoraň, sam. u Žalova.

Podmýlesy ((*Pöllma*), ves při soujmenném vrchu, 34 d. 189 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Petlery, far. Louchov, býv. dom. Klášterec; opodál mlýn.

Podnivi, zaniklá osada buď v býv. Plzensku neb Klatovsku.

Podol, ves při Kačovském vrchu, 30 d. 240 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mn. Hradiště (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. P.; dv. popl. Ernestýn.

Podol, ves, 53 d. 308 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Vrbice, far. Charvatce, býv. dom. Zlonice.

Podol, Podolí, far. ves nad Vltavou na již. patě Vyšehradu, 88 d. 1105 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., pošt. a arcidiéc. Praž., vik. Prosek, patr. juridická a medic. fakulta Praž., 3014 osadníkův; starožitný kostelíček sv. Michala archanděla slohu gotického se 14. stol. byl r. 1856 od fary Michelské odloučen a farním učiněn, škola, váp. lomy (silurského útvaru). Zde se popisují následující po různu ležící osady: Pekařka velká, Lopatečka, Klaudianka velká i malá a na Vápenicích. Částka vesnice, řeč. P. horní, tvoří zvláštní statek k svěřenství Trautmannsdorfskému náležející, část k býv. dom. Vyšehradskému (nepochybně z darování, učiněného královou Eliškou, poslední Přemyslovnou) a ostatek k býv. dom. Vršovickému. — V čas obležení Vyšehradského r. 1420 svedena zde krvavá bitva mezi Pražskými a Moravany s králem Sigmundem přišlými.

Podol viz Bohumilice.

Podol viz Krýchov.

Podol bílý, Podolí bílé (*Weiss-P.*), městys, 104 d. 722 ob. čes., kr. i okr. Čás., (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Zbyslav, býv. dom. Žehušice; fil. chrám sv. Václava, škola; ½ hod. sev. záp. osada Koukalka. Trhy výroční: 1. na Hromn., 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. na sv. Máří Magd., 4. na sv. Václava. — R. 1412 prodal Šimon Půle ves P. a Brambory Pavlovi Majlerovi; později se dostal P. Chotouchovským z Nebovid. Václav Ch. z N. prodal r. 1554 městečko P. Sudům z Renče. V čas bitvy Bělohorské byl P. se Žleby spojen.

Podol vapenný, též Podolí, far. ves v krásné krajině, 28 d. 252 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. a pošt. Heřmanův Městec, diéc. Král. Hrad., vik. Chrud., patr. náb. fond, 1591 osadníkův; lok. chrám sv. Václava z r. 1788, oltářní obraz od Müllera, škola, mlýn, lázně sv. Václava již r. 1586 známé; minerální zřídlo, jež se prýští u paty vápenného pahorku, obsahuje vápno a kyseliny uhličnaté; výdatné lomy modrošedého mramoru a vápna, váp. pece. — P. má stejnou historii s blízkým Cítkovem (v. t.)

Podolánky (?), veska, 6 d. 53 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Svrčovice, far. a býv. dom. Vinoř.

Podolec, ves na pravém břehu Jizery, na již. straně Benátek, 62 d. 435 ob. čes., kr. Boles., okr., far. kat. i pol. obc. a býv. dom. Benátky.

Podolec viz Boleslav mladá.

Podolí, ves pod Bělou, 145 d. 1046 ob. čes., kr. Boles., okr., far., kat. i pol. obc. Bělá, býv. dom. částečně město, částečně panství Bělá; mimo to patřilo 10 d. k Vísce a 4 d. k Mnich. Hradišti.

Podolí, ves na pravém břehu Jizery, 33 d. 307 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Loukov, býv. dom. Svijany; mlýn, přádelna na bavlnu.

Podolí (*Podollen*), veska, 4 d. 22 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplice (½ hod. záp.), kat. obc. Stradov velký, pol. obc. Omlenice, býv. dom. (město) Krumlov.

Podolí (*Unter-Haiming*), ves při potoku, 10 d. 50 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (2¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Skubice, pol. obc. a far. Sveraz. — P. jmenuje se r. 1410 mezi statky kláštera Strahovského.

Podolí, ves, 26 d. 168 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Rožďalovice; sam. Bučice.

Podolí, ves, 8 d. 52 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Újezd vysoký.

Podolí, Padolí, ves na vysočině při stejnojmenném 380 víd. sáhů vysokém vrchu, 31 d. 172 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Úhřinov velký, býv. dom. Solnice.

Podolí, ves, 46 d. 379 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Bernardice, býv. dom. Opařany; škola, opodál sam. na Vrchách. — Někdejší tvrz, již r. 1477 pustou, drželi Bechyňové z Lažan a připojili ji později k Bernarticům.

Podolí, ves, 18 d. 160 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Radobytce, býv. dom. Varvažov (2 d. k Drhovli).

Podolí, ves, 11 d. 74 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Prachatic. (½ hod. sev. záp.), kat. obc. Kahov, pol. obc. Osek, býv. dom. Vimberk.

Podolí, ves, 16 d. 87 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1¼ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Ounice, far. Radomyšl.

Podolí, statek Laštinkových dědiců (r. 1853 za 90.000 zl. stř.) a ves, 16 d. 147 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Běšiny; mlýn, opodál kostelíště a sam. sv. Bartoloměj.

Podolí, ves na záp. úpatí hory Mělnické, 79 d. 499 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. (město) Mělník, kat. obc. Blaty, pol. obc. Mělník; mlýn, pivovár, závod na vyrábění lihu.

Podolí, ves, 16 d. 120 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¼ hod. již.?), kat. i pol. obc. Orlov, far. a býv. dom. Jistebnice; opodál dv. popl. Ludvíkov (*Ludwigsthal*).

Podolí, někdy panské sídlo, nyní ves na Chotovinském potoku, 21 d. 201 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Vřesce, far. a býv. dom. Chýnov. — Statek P. spojen r. 1627 s panstvím Chýnovským.

Podolí, dv. popl., hajnov. a hospoda, 3 d. 33 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Křešice, pol. obc. Srbice, far. a býv. dom. Janovice.

Podolí, ves, 13 d. 108 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Vojkov; mlýn a jiný ¼ hod. vzdálí řeč. Vrby.

Podolí, ves, 11 d. 102 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Odlochovice, far. Šlapanov; sam. Mouřeniny.

Podolí, sam. záp. od města Načeradce, u paty návrší ležící, kdež bylo druhdy sídlo držitelův statku Načeradckého. Tvrz P. proměněna později ve špejchar, který r. 1854 zcela pobořen jest.

Podolí, sam. u Bílenic.

Podolí viz Podol.

Podolí viz Lohenice.

Podolí, sam. u Jemnice.

Podolíby, ves, 43 d. 230 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Myštěves, far. Petrovice, býv. dom. Křivany. — P. byly druhdy zvláštní statek, který r. 1503 Petrovi Zviřetickému z Vartmberka náležel.

Podolsko, ves na pravém břehu Vltavy, přes kterou zde r. 1847 vystaven železný most, 17 d. 168 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Podolí, far. Bernartice, býv. dom. Opařany; mlýn s pilou.

Podolšany, ves v úrodné krajině na Opatovském kanálu, 26 d. 284 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Ždanice staré; dřevěná kaple sv. Mikuláše. — P. jmenují se r. 1142 mezi zbožím kláštera Sedleckého. R. 1421 utrpěli Hradečtí vypravivše se proti klášteru Opatovskému u P-n od vojů královských velkou porážku.

Podolší, někdy osada neznámé nyní polohy (snad v krajině Nimburské); r. 1399 prodal Theodorich z Podolší dv. popl. a ves P. se vším příslušenstvím Kunešovi z Sukorad. (Podolší v Palackého Popisu str. 600 nebyla vesnice, nýbrž louka, připomenuta l. 1455 na statku Křecovském).

Pod píským rybníkem!, sam. u Zhoře velké.

Pod pohanem, sam. u Zhoře velké.

Podračky, ves, 15 d. 86 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dvořisko, far. a býv. dom. Choceň.

Podražnice, ves při potoku, 24 d. 214 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Horš. Týn (¾ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Borovice; dv. popl., obora.

Podřezov, ves na výšině, 16 d. 104 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Vamberk.

Področovi, Ročov dolejší (*Unter-Rotschow*), ves v údolí při potoku, 21 d. 198 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Loun. (2½ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Ročov, býv. dom. Léšťany, diéc. Litom., vik. Loun., patr. konvent, 1567 osadníkův; augustiánský klášter s far. kostelem Nanebevzetí P. M., škola, dv. popl., pivovár. Klášter založen r. 1373 od Albrechta z Kolovrat (náhrobek jeho dosud viděti v kostele), vyloupen a spálen r. 1424 od vojska Husitského a po druhé r. 1631 od Švédů. V nynější podobě vystaven od známého Kiliana Dinzenhofera.

Podruhlí, ves, 28 d. 193 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Hostišovice, far. Bělčice, býv. dom. Drahenice. P. patřily dle listiny Anežčiny asi z r. 1228 klášteru jeptišek Svatojirských (viz též Pohoří).

Podsedice, ves na patě pohoří, 80 d. 462 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Dlažkovice; dv. popl., někdy zde byla tvrz. V zdejším okolí nacházejí se proslulé české granaty, jež se krásnou červenou barvou, průzračností a zvláštním ohněm vyznamenávají. — P. jmenují se mezi 87 vesnicemi, jež dal s zámkem Teplickým král Vladislav r. 1512 pánům z Valdšteina. Tito prodali je asi v středu

16. věku Vřesovcům z Vřesovic, kteří pak po celé 16. stol. zde vládli.

Podskalí, ves na obou březích Vltavy, 21 d. 195 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 h. sev. vých.), kat. obc. Vystrkov, pol. obc. Koslé, far. Klučenice a Těchnice, býv. dom. Orlík.

Podskalí viz Choceň.

Podskalí viz Milenovice.

Podskalí viz Tmaň.

Podsosna viz Lišov.

Podsrp, far. ves při soujmenném vrchu, 12 d. 80 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Strakonice ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Plakovice přední, diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. velkopřevor řádu Maltanského, 897 osadníků; poutnický chrám Bolestné P. M., při němž zvláštní administrátor, založen r. 1748 a uveden v nynější podobu r. 1778, škola. Osada tato není o sobě popsána, nýbrž při Ptakovicích předních.

Podstráň (*Leuten*), ves na úbočí horském, 45 d. 240 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Žireč; druhdy zde stála tvrz, původiště to Zylvarů z Silberšteina.

Podstráň, též Podhoří (*Silberleut*, *Silvarleut*), ves od předešlé toliko potokem oddělená, 24 d. 134 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Král. Dvůr, kat. i pol. obc. P., kaple, škola. — P. byla někdy manstvím k Trutnovu příslušícím; r. 1490 vládli zde vládykové z Habru, na to vládykové z Nové vsi, r. 1504 Jan Litoborský z Chlumu, 1515 Šimek z Bořic a pak Zylvarové z Silberšteina. Po smrti Jana Zylvara z Silberšteina r. 1606 spadlo zboží to na král. komoru a jest r. 1608 za 1620 kop míš. městu Král. Dvoru od Rudolfa II. prodáno.

Pod strážnicí viz Neveklovice.

Podštely (*Badstübl*), ves, 23 d. 95 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Chyše.

Podšvábí, veska, 3 d. 18 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($1^3/_4$ h. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Heřmanice.

Podůlší, ves, 41 d. 284 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Železnice, býv. dom. Kumburk a Orlibice.

Pod umrlčí cestou, 4 d. 29 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Sopotnice, býv. dom. Potenštein (?).

Podveky, ves, 47 d. 447 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Rataje; fil. chrám sv. Havla měl r. 1384 svého faráře. — Někdejší tvrz byla kolébkou rytířů z Podvek. Díl P-k, zdá se, odprodal záhy rod ten, neb r. 1382 nalezají se bratří Beneš a Ondřej Roháčové z Libuně co páni podílů na P-cích, Zbizubech a j. R. 1546 prodali bratří Václav a Jan Podvečtí z P-k pustou tvrz P. s podíly na P-cích a Zbizubech Janovi Čejkovi z Olbramovic. Později dostaly se P. k panství Šternberskému a r. 1765 k Ratajím.

Podvinec viz Vinec.

Podviní (*Podivin*), ves u prostřed vinohradů, 36 d. 200 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Trnovany, far. Žitenice, býv. dom. Ploskovice. — P. patřilo někdy kanovníkům kostela Litoměřického. Později zde vystavena tvrz, dle níž se vládycký rod Podvinských z P. psal. Bernart Podvinský prodal P. r. 1535 Jiříkovi Stolinskému z Kopist; ok. r. 1560 přešlo pak P. na Jindřicha z Kaudů na Trmicích.

Podvlčí, veska pod Vlčím vrchem, 7 d. 40 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($1^1/_2$ h. sev. záp.), kat. i pol. obc. Křivenice, far. Vliněves.

Podvoří (*Podwurst*), ves v údolí při potoku, 13 d. 107 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Boletice, býv. dom. Krumlov.

Podvrdí, vska, 3 d. 16 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Brlohy, far. Lipoltice, býv. dom. Žehušice.

Podvrdí, Podvrdy, sam. u Tupes.

Podzámčí (*Riesenberg - Schlosschaluppen*), ves, 25 d. 231 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kdyň. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Kouty. Nade vsí malebné zříceniny hradu Riesenberka.

Podzámčí viz Opočno.

Pograth (*Podhrad?*), statek a ves, 29 d. 202 ob. něm., kr., okr. a far. Cheb (1 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Schöba; 16 d. patřilo k panství Chebskému; zámek, škola, dv. popl., mlýn na moučku z kostí. — Držitelové statku P-ského byli většího dílu patriciové Chebští; tak r. 1394 jakýsi Hecht, 1409 Hanuš Schreiner a j. Za naší doby dostal se v držení jeho Chebský obchodník Krištof Adolf Schäck.

Pohan, sam. popisuje se při Cerekvici nové.

Pohanka viz Habry.

Pohled, Frantál (*Frauenthal*, *Vallis st. Mariae*), statek (dle soud. odhadu z r. 1855 za 327.060 zl. stř.) a far. ves nad Sázavou, 85 d. 669 ob. něm., kr. Čás., okr. a pošt. Něm. Brod ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod., patr. hr. Taroucca, 6222 osadníkův; farní, druhdy klášterní kostel sv. Ondřeje, v slohu

gotickém, kaple všech Svatých, zámek, škola, pivovár, závod na vyrábění lihu, dv. popl., mlýn. Sam.: sv. Anna, poutnická kaple sv. Anny a lázně; Sklenná huť (*St. Georg*) a Raušťán (*Rauchstein*) dv. popl. — R. 1265 připomíná se zde plebanie něm. křižovníkův. R. 1267 vzdal se Smil z Lichtenburka všeho práva na P., kterýž bratří Boleslav a Bartoloměj prodali paní Jutě po někdy urozeném Kunovi z Kovaně k založení panen. kláštera cisterciáckého řeč. Údolí Panny Marie. R. 1424 jest klášter zbořen a teprv ku konci 15. věku poopraven a cisterciánkám odevzdán, jichž celý r. 1782 Karmelitánky zaujaly. Po zrušení kláštera r. 1792 jsou statky jeho r. 1807 prodány Jos. hr. z Unwerthu, který klášter v zámek přeměnil. Tento odkázal před smrtí svou (1822) statek P. hr. Eugenovi ze Sylva-Taroucca, od kteréhož jej nynější držitelkyně hr. Klotilda Clam-Gallasová roz. z Dittrichšteina za 390.000 zl. a 500 dukátů koupila.

Pohled, ves blíž Sázavy, 33 d. 225 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry (2½ hod. jich. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Světlá.

Pohled, ves, 24 d. 201 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (2 hod. sev.), kat. obc. P., far., pol. obc. a býv. dom. Zruče; škola. Částka patří do kat. obce Horky.

Pohled, ves, 15 d. 125 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Chrud. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Čejkovice, far. Heřmanův Městec. R. 1549 stala se smlouva o ves P. mezi Heřmanem Lhotským ze Zásmuk a na Slatiňanech a Burianem Pouchobradským z Pouchobrad. Tohoto následoval v držení P-u Osvald Schönfeld z Schönfeldu, který ves P. a dv. popl. Pouchobrady r. 1558 obci Chrudimské prodal.

Pohledy (*Pahlet*), ves, 19 d. 113 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Novosedly, býv. dom. Eisenberk a Novosedly; dv. popl., opodál kam. uhelné doly.

Pohnanec, ves, 22 d. 209 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1½ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Pohnání, býv. dom. Chýnov; viz též Pohnání.

Pohnání, far. ves ¼ hod. sev. vých. od předešlé, 23 d. 212 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic., kat. i pol. obc. P., býv. dom. Chýnov, pošt. Tábor, diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. náb. fond, 1175 osadníkův; far. chrám sv. Prokopa z r. 1714 jmenuje se mezi farními již r. 1350, škola. — Někdejší tvrz byla původištěm soujmenného rodu; r. 1388 připomíná se Petr, vnuk Vikéře z P. a r. 1462 Jiří z P., syn Janův. Rod ten vyskytuje se ještě na počátku 17. stol., až již tehdáž nebyl, jak se zdá, v držení svého rodiště, nebo r. 1527 zapsal Oldřich Malovec z Malovic a na Chýnově manželce 250 kop gr. čes. na dědictví svém v P. a Pohnanci.

Pohodlí (*Friedrichshof*), ves, 61 d. 364 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Osed, far. Újezd dolní; Marianská kaple z r. 1826. Od hrab. Fridricha z Trautmannsdorfu založen na blízku r. 1668 dv. popl. Friedrichshof, na jehož pozemcích r. 1785 nová osada povstala a s Pohodlím spojena byla. Německý název „Friedrichshof“ přenešen pak na celek.

Pohodlí, 2 d. 11 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lupenice, far. Vamberk, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Pohodlí, sam. patří do kat. obc. Žernovrské v okr. Náchodském.

Pohodnice viz Nehodivo.

Pohodnice Nemyšlská viz Nemyšlská pohodnice.

Pohodný Chynavský viz Bída.

Pohodný Nemanický viz Nemanický hajný.

Pohoř, ves v údolí při potůčku, 21 d. 162 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Semil. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nedvěz, býv. dom. Lomnice.

Pohoř, ves, 19 d. 117 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Žďár Pluhový, býv. dom. Kardaš. Řečice.

Pohoř viz Pohorsko.

Pohora, ves, 90 d. 593 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Sebranice.

Pohořalka, vska, 5 d. 36 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. Libomeřice, far. Lícibořice.

Pohořelec též Pohořelice, veska na výšině, 5 d. 29 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Lhota Starcova, pol. obc., far. a býv. dom. Nadějkov; opodál dvůr popl.

Pohoří, ves, 27 d. 153 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Olešnice, far. Všeň, býv. dom. Skaly a Turnov.

Pohoří, ves, 109 d. 675 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Opočen. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; škola.

Pohoří, Podhoří, far. ves, 25 d. 183 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc., pošt. a býv. dom. Čimelice, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr.

hr. Hartmann, 1884 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla měl svého faráře již r. 1384; v postranní kapli starožitný obraz sv. Anny; velký zvon z r. 1556; škola. — Za zřízení patrimon. slušelo 7 d. s kostelem a školou k dom. Drahenickému. Roku 1552 odkázala Žofie Koupská z Břízy, provdaná za ryt. Vác. Běšína, čtyrem synům svým ves Podruhlí s dvořištěm pustým v Pořičí, Záluží tvrz a ves pustou, v P. což tu měla s podacím kostelním, Koupí tvrz a Hostišovice tvrz a ves se dvory.

Pohoří, ves, 25 d. 170 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Bližanov, far. Mysliv, býv. dom. Planice a Němčice; opodál hajnovna a chalupa.

Pohoří, Pohořko viz Přestice.

Pohoří, ves, 12 d. 88 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Jílové, far. Kostelec u Křížku.

Pohoří, statek s Jistebnicí spojený a ves, 10 d. 82 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Jistebnice; dv. popl., pivovár, mlýn.

Pohořice, ves, 71 d. 505 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Martiněves, far. Charvatce, býv. dom. Zlonice; 2 mlýny.

Pohořice, Podhořice (Pohoř), ves v Středohoří, 11 d. 85 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Probošťov, býv. dom. Střekov. — R. 1179 darovali bratří Měšek a Hroznata z Peruce P. Johannitům Melitenským.

Pohořovice viz Podhořovice.

Pohorsko, Pohoř, ves, 30 d. 217 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Strašín, býv. dom. Žichovice, Kašp. Hory a Hoštice; mlýn.

Pohradice *(Poratsch)*, ves při soujmenné hoře, 21 d. 131 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc., far. a býv. dom. Světec.

Pohranov, ves při rybníce Jezeru, 12 d. 89 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Hrádek, far. Rosice.

Pohřebačka, ves, 37 d. 316 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Opatovice. — P. patřila k statkům někdejšího kláštera Opatovského.

Pohvizdy, dvůr u Postouchovic.

Pochcaná! viz Zvirkovice.

Pocher viz Seewiesen.

Pochlovice, ves, 45 d. 281 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Kinšperk, býv. dom. Littengrün; škola, dv. popl., sam. Hauhäuser.

Pochmühle, veska, 6 d. 40 ob. čes., kr. Praž., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Jílové ($^1/_2$ hod. již.); zde se pěchují rudy z hor Jílovských dobyté.

Pochobrady viz Pouchobrady.

Pochvalov, ves, 52 d. 421 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($3^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Vinařice, býv. dom. Toužetín. — P. náležel křižovníkům u matky boží blíž Pražského mostu a zapsán 1420 od cís. Sigmunda Parcifalovi a Lotovi z Vinařic.

Pochwald, veska, 11 d. 71 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krupá horní, far. a býv. dom. Krupá dolní; mlýn.

Pojbuky, ves, 26 d. 215 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Zhoř. — P. patřily k Ml. Vožici již r. 1603.

Pojedy, ves, 44 d. 360 ob. čes., kr. Jič., okr. Libáň ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Žitovlice, far. a býv. dom. Rožďalovice.

Pokojnice, Pokonice, někdy tvrz a ves polohou neznámá. K r. 1383 připomíná se Aleš z P-c, jemuž příslušelo podací kostelní v Chvalenicích, a r. 1413 Bušek z Dlouhé vsi v P-cích, jehož potomci dosáhnuvše Poříčí spáleného P. r. 1453 k němu připojili. R. 1601 jmenuje se P. tvrzí a vsí pustou v obvodu panství Poříčského. — Palacký se domnívá, že jest P. snad český název hradu Pušperka.

Pokovy hutě viz Pláně.

Pokratice, ves v pohoří a při potoku, 145 d. 709 ob. něm., kr., okr. a far. Litom. ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Keblice (částky patřily k dom. Liběšickému, Třeboutic., Týnec. a Žernosec.); škola, několik mlýnů, někdy zde stával chrám, již r. 1384 připomenutý a tvrz. — Během 14. stol dostala se v držení statku P-ckého staročlechtická rodina z Kamýku, jejíž členové Kamýčtí z P-c odtud psáti se počali. Rod ten vyhynul nepochybně na sklonku 16. věku Ondřejem Kamýkem z P-c. R. 1461 prodal Vilém z Konic a Kamýku P. tvrz pustou s dvorem popl. a příslušenstvím Martinovi z Třtice. V středu 16. stol. připomínají se zde 2 tvrze, jedna řeč. Henikovská dostala se po smrti Sigmunda Henicha Kamýka z P-c dceři Evě, provdané za Víta Flavína z Rottenfeldu; druhou řeč. Hurtovskou prodal král Maximilián II. roku 1575 co odúmrť téže Evě. Manžel její, na hoře připomenutý, odkázal obě r. 1595 Janovi Kechlovi z Hohenšteina, po němž P. v majetek města Litoměřic vešly.

Pokřikov, ves při potoku, 83 d. 441 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Ranná, býv. dom. Richenburk (viz Perarec).

Pokutice (Pokatice), ves, 24 d. 105 ob.

něm., kr. Žat., okr. Kadaň (½ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Jeseň, far. Želina, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov (2 d. ke Klášterci).

Polabce viz Podlabce.

Polakov viz Polšť.

Poláček viz Hojkov.

Poláky *(Pohlig)*, panství (dle sml. trh. od r. 1815 za 430.000 zl.) a ves blíž Ohře, 20 d. 197 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dolany; zámeček, dv. popl. — Někdejší tvrz byla původištěm soujmenného rodu, než již r. 1525 vládl zde rod Maštovských z Kolovrat, který tvrz a ves prodal Janovi Žďárskému ze Žďára. Od syna tohoto přešly P. r. 1552 v majetek Hisišteinských z Lobkovic. Ladislavovi z Lobkovic na Točníce jsou odňaty P. od Rudolfa II. a r. 1598 Leonardovi ze Štampachu postoupeny. Vnuk tohoto, Zdislav, prodal tvrz P. a jiné Jindřichovi Šlikovi z Holiče, načež brzy tvrz od Švédův pobořena byla. Na sklonku 17. věku byly P. majetkem Strojetických ze Strojetic, později pak rozličných rodin, z nichž zde nejdéle vládli hrabata z Pergen (od r. 1745 až na nejnovější dobu). Nynějším majitelem jest kn. V. Windischgrätz.

Polánka, ves, 22 d. 138 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1¾ hod. jih. záp.), kat obc. P., pol. obc. Chlistovice, far. Bykáň, býv. dom. Malešov.

Polánka, ves, 26 d. 204 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Lipkov, far. Bojanov.

Polánka, ves, 26 d. 174 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Hradiště, far. Kasejovice, býv. dom. Lnáře. — P. byla druhdy zvláštní statek, který byl dlouhý čas v držení Strojetických ze Strojetic, od nichž prodán r. 1661 Ctiborovi Ferd. Údražskému z Kestřan a od toho r. 1664 Alšovi Ferd. Vratislavovi z Mitrovic, který jej s panstvím Lnářským spojil.

Polánka, ves na návrší, 34 d. 270 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Myslivo, býv. dom. Planice a Němčice.

Polánka, někdy zvláštní statek, nyní ves, 17 d. 148 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. Lhota Beranova, pol. obc., far. a býv. dom. Chotoviny. — Na někdejší tvrzi seděli v první polovici 16. věku Voračičtí z Paběnic, od nichž trhem přešla na Zdeňka Malovce na Kamenici. R. 1584 byl v držení P-y Kašpar Menšík z Menšteina, bakalář svob. umění a měšťan Táborský.

Polánka, ves blíž Blanice, 13 d. 89 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Vlašim (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhota Nesperská.

Polánka viz Něhonín.

Polánky viz Opatov.

Polánky dolní *(Unter-P.)*, ves při Dědině, 32 d. 210 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Polánky, far. Třebechovice, býv. dom. Opočno.

Polánky horní *(Ober-P.)*, ves blíže předešlé, 22 d. 148 ob. čes., kr. i okr. Král Hrad., kat. i pol. obc. Polánky, far. Třebechovice, býv. dom. Opočno.

Polcův dvůr *(Polzischer Hof)*, druhdy zvláštní statek, nyní 2 d. 12 ob. něm. při Bělunce proti kostelu Heřmanickému, kr. Král. Hrad., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Jaroměř (¾ hod. sev.).

Pole, ves, 50 d. 377 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Kádov, býv. dom. Lnáře. — P. bylo dle Sommer-a zvláštní statek, náležející Vratislavům z Mitrovic; zámek přeměněn prý na špýchar.

Pole dlouhé viz Dlouhé pole.

Pole dobré viz Dobré pole.

Pole jasné? viz Schönfeld.

Pole panské? viz Herrnfeld.

Polehrady viz Polerady.

Poleň, Polín, starobylý městys v údolí pod Doubravskou horou a při stejnojmenném potoku, 61 d. 471 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Chuděnice, diéc. Buděj., vik. Lukavic., patr. hr. Černín, 2880 osadníkův; far. chrám všech Svatých s některými náhrobky a starožitným portálem vystaven asi r. 1581, obnoven r. 1740; hřbitovní chrám sv. Markéty slohu gotického, císařem Jozefem zrušený, byl snad původně farním chrámem již r. 1384 připomínaným; na hřbitově kaple sv. Salvatora z počátku nynějšího století; škola, dv. popl., 2 mlýny; ½ hod. již. mysliv. Bítov. Trhy výroční: 1) na sv. Markétu, 2) na dušičky. — K r. 1245 uvodí se Blažej z P-ě, syn Budivoje ze Švihova a r. 1388 Soběslav z Rudoltic, co dobrodinec zdejšího kostela. Brzy na to slušela P. k blízkému hradu Pušperku. Albrecht Nebovidský z Drahobuzi, po r. 1548 pán na Pušperku, vystavěl sobě v P-ni tvrz, která mu pak a nástupcům jeho po celé 16. stol. sídlem byla. Asi počátkem 17. stol. dostala se P. v držení Chlumčanských z Přestavlk, pak pánům z Klenového, od nichž r. 1711 Frant. Jos. hr. Černínovi z Chuděnic prodána jest.

Polenka, blíž Polína na severo-západ, při Polinském potoku, 17 d. 153 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov., kat. i pol. obc. a far. Poleň, býv. dom. Chuděnice. — Zde nar. 27. listop. 1796 zasloužilý spisovatel Franta Šumavský, † 22. pros. 1857.

Polepy, ves při potoku, 47 d. 306 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (¾ hod. již.), kat. i pol.

obc. P., far. Nebovidy, býv. dom. Pečky; mlýn, opodál dvůr popl. Potřeba.

Polepy, ves, 68 d. 406 ob. čes.-něm., kr. i okr. Litom. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Hrušovany, býv. dom. Encovany; dv. popl., mlýn. Obyvatelé vesnice této, polohou svou zvláštní a stromovím obklíčené, pěstují hlavně zeleninu. — P. patřily r. 1228 klášteru sv. Jiří na hradě Pražském, od něhož později za jiné zboží změněny byly.

Polerady, Polehrady, ves při potůčku, 30 d. 191 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Kostelec n. L., býv. dom. Brandýs. — P. odkázal r. 1290 Bohuslav z Hory děkanství při kapitule Pražské. Později od r. 1525 jmenují se majetkem obce Nymburské, jíž jsou od Ferdinanda I. pro zpouru odňaty a k Brandýsu připojeny.

Polerady, Polirady (Pollehrad), ves při potoku, 46 d. 295 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($1^3/_4$ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Židovice, býv. dom. Postoloprty; škola. $^1/_2$ hod. jih. vých. dv. popl. Schmalzhof. — P. patřily r. 1250 částečně klášteru Oseckému.

v Poli, sam. u Ohníšova.

Police, panství kláštera benediktinského v Broumově a starobylé okr. město při Metuji, 262 d. 1994 ob. čes., kr. Král. Hrad. (6 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. Náchod, patr. opat Broumovský, 7068 osadníků; far., někdy klášterní chrám Narození P. M. vystaven i s klášterem (nyní farou) r. 1712 od proslulého Kiliana Dienzenhofera, hřbitovní kaple, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), pošt. exped., špitál (založ. r. 1559 od opata Chotovského z Chotova) a jiný r. 1849 od města založ., pivovár (na 2196 věder), přádelna (parní stroj v síle 40 koní sepřede roč. na 2500 ctů lnu), plátenictví (zde a v 6 okolních místech 29625 kusů plátna a poloplátna), 2 mlýny, sam. Mezihoří. Trhy výroční: 1) v pond. po ned. Kant., 2) na sv. Prokopa, 3) na sv. Bernarda. Připadnou-li poslední dva na sobotu neb neděli, odbývají se příští pondělek s 8 denním prodejem kram. zboží, koní a hovězího dobytka. Týdní trh na obilí, plátno a přízi každou středu. — R. 1213 dal král Přemysl I. újezd lesem pokrytý a „Police“ řečený klášteru Broumovskému. Dle darovací listiny jal se ihned Vitalis, mnich jmenovaného kláštera, les mýtiti a dřevěnou kapličku P. Marie stavěti, pochybně na místě potomního far. kostela, který r. 1792 až na zvonici, při hřbitově stojící, zbořen byl. Při kapličce této založen d Břevnovských klášter P. Marie, r. 1255 ejprvé připomenutý, a během 13. stol. velký ostel. Zároveň s klášterem vzalo nepochybně ůvod svůj i nynější město P., na kteréž přeeden r. 1253 týdní trh z Provodova. R. 1260 potvrzeno jest panství opata Břevnovského nad Polickem a r. 1295 udělena městu poprava, čímž poddanost k župě Hradecké úplně zrušena byla. Protože původně k městu žádných polností nepatřilo, živili se obyvatelé řemesly, mezi nimiž hlavně soukennictví, aspoň již r. 1406, kvetlo. R. 1421 vtrhše knížata a města Slezska do Čech a vypálivše P. jali se neslýchanou ukrutností vražditi obyvatele v celém okolí. Zpustošený klášter zdvižen opět z rumu r. 1711, však jen na krátko, nebo na rozkaz cís. Jozefa zrušen r. 1785; držitelem panství zůstal klášter Broumovský.

Police dolní a horní viz Palič horní a dolní.

Poličany, ves, 20 d. 177 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kut. Hor. ($^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Bykáň.

Poličany (bílé), panství allod. (dle soud. odhadu z r. 1856 za 570878 zl. $24^3/_8$ kr. stř.) a ves po obou stranách Trotiny, 98 d. 717 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Lanžov; zámek r. 1580 vystavený a r. 1725 rozšířený, při něm veliký park, pivovár, závod na vyrábění lihu, mlýn; v době předhusitské připomíná se zde plebanie. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. 3 králích, 2) třetí pátek v postě, 3) v pond. po sv. Fil. a Jak., 4) na sv. Jana Kř., 5) ve čtvr. před sv. Bartol., 6) na sv. Šim. a Judu; týdní trh každý čtvrtek. — P. byly r. 1580 majetkem Jana Jos. z Valdšteina a r. 1632 ryt. Radeckého z Radče, po němž je dcera Magdalena Angelika r. 1653 zdědila. Tato odkázala P. poslední vůlí r. 1657 manželi svému svob. p. Krištofovi Ferd. Kotulinskému, při jehož rodě až do r. 1804 zůstaly. Na to dostaly se Cecinkarům ryt. z Brtnic; od r. 1856 jsou v držení dědiců po Ed. Cecinkarovi z Brtnic.

Poličany, veska, 8 d. 63 ob. čes., kr. Táb. okr. Neveklov ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc, Nahoruby, far. Živhošť, býv. dom. Tloskov; dv. popl.

Poličany červené, někdy tvrz, později dv. popl. u Velchrádku. V držení zboží tohoto dostal se záhy, jak se zdá, rod z Hustiřan, nebo r. 1394 přiznal se Bavor z H. ku kopě platu na P-nech farářovi z Chotěbořic. Pro účastenství v povstání proti Ferd. II. jsou P. ö. Bukovským z Hustiřan v plen vzaty a Albrechtovi z Valdšteina prodány, od kteréhož je r. 1630 Jan Pieroni di Gagliano v léno obdržel. Tomuto jsou později od Ferd. III. dědičně ponechány. Od syna jeho jsou r. 1657 prodány svob. p. Krištofovi Ferd. Kotulinskému, který je k panství Poličanskému připojil.

Polička, král. věnné a nyní okr. město na pomezí Moravském, záleží z vlastního města, pak Hořejšího a Dolejšího předměstí, 687 d.

4241 ob. čes., kr. Chrud. (10 m. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. P-ský, patr. Jeho Veličen., 5980 osadníkův; velkolepý děk. chrám sv. Jakuba, který svým založením as do 13. stol. sahal a r. 1845 vyhořel, vystaven r. 1863 v novogotickém slohu; socha sv. Jakuba zhotovena od Levého a některé obrazy jsou mistrnou prací J. Hellicha; hřbitovní chrám sv. Michala pochází z druhé polovice 16. stol.; radnice s kaplí sv. Frant. Xer. vystavena v l. 1739—40; sloup se sochou P. Marie z r. 1731 na památku, že město před morem r. 1713 uchráněno zůstalo; smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, hlav. škola a nižší reálka, hl. dívčí škola, spořitelna, zpěv. spolek „Kolár", špitál r. 1492 založený, nemocnice od r. 1857, pivovar, fabrika na lampy, závod na vyrábění lihu. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. 3 králích, 2) třetí čtvrtek v postě, 3) v out. před sv. Jiřím, 4) ve čtvrtek před sv. Janem Kř., 5) ve čtvrtek před sv. Bartol., 6) v out. před sv. Šim. a Judou. — P. nazývaly se r. 1167 horské louky na rozhraní Čech a Moravy, kterýž to název na město, od Kunráta z Lewendorfu za Přemysla Otakara II. zde založené, přenešen. Dosahše P. značného objemu nadána jsou r. 1265 týmiž právy jako Vysoké Mýto, úřad rychtářský prodal však král Přemysl II. Konradovi z Lewendorfu a dědicům jeho. R. 1285 zapsal je král Václav II. Ješkovi, synu matky své Kunhuty a Záviše z Falkenšteina; když však později zpupný Záviš králi se zprotivil, jsou P. ke koruně opět potažena a r. 1307 Elišce, vdově po králi Vác. II. a 1363 Elišce Štětínské, čtvrté manželce Karla IV. v užívání dána. R. 1392 koupila sobě obec rychtářství; r. 1421 jest město dvakráte útokem vzato, jednou od Sigmunda, podruhé od Žižky; r. 1436 od cís. Sigmunda manželce své král. Barboře věnem zapsáno. R. 1547 jest město pro zpouru proti císaři ztrátou statků trestáno, nabylo jich však již r. 1558 za 750 kop gr., taktéž po bitvě Bělohorské, načež jich opět r. 1628 dosáhlo. R. 1642 a 1645 ubytovali se zde Švédové pod Torstensonem; od r. 1645—46 musilo živiti tři švadrony saské a r. 1805 bavor.-franz. jezdcům 2137 zl. výpalného zaplatiti. Větších ještě škod nad válečné tyto pohromy způsobeno městu častými požáry, jichž velká řada jmenovitě v 18. stol. zaznamenána jest.

Polikno *(Polliken)*, ves na mírném přívrší 42 d. 362 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Roseč; nově vystavená kaple, škola. — R. 1392 prodal Zdeslav z Buřenic svou polovici P-na Heřmanovi z Hradce a dědicům jeho za 66 kop a 45 gr. pr.

Polikno *(Polliken)*, ves, 27 d. 141 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Toužím.

Polinka *(Pollinken)*, ves, 36 d. 278 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Krsy: sam.: Hollejhäusl a Kametschen ($^1/_4$ hod.). — Starobylá tato osada uvodí se již r. 1185.

Polipsy viz Pobipsy.

Poliradý viz Polerady.

Polisy, ves, 13 d. 93 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat i pol. obc. P., far. Vosice. — P. patřily k statkům někdejšího kláštera Opatovského.

Polišov viz Pavlišov.

Polkendorf, ves v údolí, 62 d. 379 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostinné (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Seify; mlýn.

Polná *(Stein)*, ves far. v údolí při soujmenném potoku, 20 d. 128 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Planá (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Plan., patr. kn. Švarcenberk, 1408 osadníkův; far. chrám sv. Martina dostaven r. 1488, rozšířen r. 1653, škola. — P. poněmčena stejným způsobem jako blízký Jablonec (v. t.).

Polná, panství fideikom. (r. 1841 599.408 zl.), a okr. starobylé město s předměstím Kopec sv. Kateřiny, 572 d. 5395 ob. čes., kr. Čás. (7 m. jih. vých,), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. P-ský, patr. hr. Klam-Gallasová, 7990 osadníkův; děk. chrám (již r. 1350 farní) vyhořel při posledním požáru r. 1863, hřbitovní chrám sv. Barbory a jiný sv. Kateřiny, který založením svým do dávných dob sahá, starý, někdy velmi nádherný zámek byl r. 1844 z většího dílu pobořen, hl. škola, špitál s kaplí sv. Anny, založ. r. 1447 Janem Šezimou z Rouchova, rozšířen r. 1689 kn. Dietrichšteinem, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., záložna, zpěv. spolek „Čestmír," synagoga, pivovár, olejna, závod na vyrábení lihu, likérů a j., hlavně se zde ale kvete tkalcovství, soukennictví, kloboučnictví, $^1/_2$ hod. jih. vých. Podleský mlýn a $^1/_4$ hod. jih. vých. Podhorský mlýn. Trhy výroční vždy ve středu a sice: 1) po sv. Matěji, 2) po sv. Fil. a Jak., 3) po sv. Vítu, 4) po sv. Václavu. — Jan, syn Zbyslava z Bračic (připomínaný od r. 1224), počav se asi v středu 13. stol. z Polné psáti, stal se předkem rodu Janovicův, kteří se rozrůznili v pány z Janovic, Winterberka, Adlar, Žirotína, Kolovrat, ze Žďáru a j. v. Jmenovaný Jan postoupil práva podacího při zdejším kostele r. 1252 křižovníkům domu Německého. Potomci jeho nevládli dlouho kolébkou svou, nebo již r. 1310 byla P. majetkem pánů z Lipého a z Pirkšteina,

z nichž jmenovitě Hynek Ptáček v dějinách proslul. Po jeho smrti 1444 zdědila všechny statky dcera jeho Žofka, provdaná za kn. Viktorina z Minsterberka. Po smrti manželky své postoupil Viktorin panství P-ské r. 1468 Mikulášovi Trčkovi z Lípy za 10.500 kop gr. R. 1471 zmocnil se Zdeněk ze Šternberka, přívrženec krále Matiáše, v náhradu za ztracené statky P-é, odkudž jej i s uherskou posádkou následujícího teprv roku Jan Jenec z Janovic sehnal, načež P-ou opět kn. Viktorin za výše udanou cenu obdržel, protože Mikuláš Trčka již mrtev byl. Obdrževši r. 1479 táž práva, jakýchž požívalo město Jihlava, prodána jest P. r. 1486 Janovi Bočkovi z Kunštatu a od syna jeho Hynka Bočka Zajímače z Kunštatu r. 1515 Mikulášovi ml. Trčkovi z Lípy. R. 1538 prodal P. Jan st. Trčka z Lípy Karlovi z Valdšteina na Skále, jehož dcera Kateřina r. 1553 za p. Zachariáše z Hradce se provdala, kterýmžto způsobem panství P-ské v majetek pánův z Hradce dostalo se. Od Jachima Oldřicha z Hradce postoupena trhem P. a Přibyslav za 190.000 kop míš. r. 1597 Hartvikovi Zejdlicovi ze Schönfeldu. Dne 30. ledna 1620 přijal zde král čes. Bedřich vyslance markrabství moravského, načež brzy P. Rudolfovi Zejdlicovi zkonfiskována a r. 1623 kardinálovi Frant. kn. z Dietrichšteina postoupena. Při rodě tom zůstalo panství až na naši dobu; nynější držitelkou jest hr. Klam-Gallasová.

Polnička *(Pelles)*, ves v údolí při Sázavě, 153 d. 1347 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. zámek Žďár, býv. dom. Vojnův městec; škola, mlýn, železné hutě (2 vysoké pece a 1 pudlovací, 9 kladiv zkujňovacích; r. 1857 vytěženo 18.130 ctů železa v ceně 87.000 zl. stř.; rudy (zároveň i magnetové) ze dvou dolů, 93886 čtv. sáhů rozlohy, těží se přes 41.070 ctů.).

Polohlavy *(Halbehaupt)*, ves, 52 d. 307 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mimoň (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Svébořice. — Jak z rodového názvu souditi lze, jsou P. prastará osada.

Polom, veska, 12 d. 100 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Hluboká, far. Kamenice; fil. chrám sv. Kunhuty.

Polom *(Pohlem)*, ves, 22 d. 136 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Údrč; mlýn; před válkami husitskými stál zde kostel a na někdejší tvrzi seděla na počátku 16. stol. Ludmila z Ronšperka, která P. r. 1529 prodala Markétě Hasišteinské z Plavna. Od té přešel statek 1545 na rod Steinsdorfův z Steinsdorfu, a od toho r. 1609 na Fab. Šeb. Prolhofera z Purkersdorfu a na Lukách, který joj spojil s Údrčem.

Polom, ves, 30 d. 314 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2. hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Sudislav, býv. dom. Borovnice; kaple sv. Jana.

Polom, Polomy, ves v pohoří, 101 d. 648 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Měst. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Olešnice, býv. dom. Opočno; částka nazývá se P. horní a P. dolní, sam. Lužany a Wóllsey.

Polom, veska v údolí, 7 d. 47 ob. česk., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Lhota, far. Újezd bílý, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Polopec viz Poloupeceň.

Poloučany *(Polutschen)*, ves, 19 d. 185 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Hradiště okrouhlé; ¼ hod. záp. při kyselce tak řeč. Säuerlingshäuseln.

Poloupeceň, Polopec, Půlpecen, veska v údolí na Moravském pomezí, 6 d. 44 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (5½ hod. jih. vých.), kat. obc. Chrástavec, pol. obc. Vítějovec, far. a býv. dom. Běla něm.; mlýn. Před časy prý zde byly železné hutě. — V 16. stol. patřil P. k panství Svojanovskému.

Polský dvůr *(Pollner-Hof)* viz Pelhřimov.

Polší či Polakov, sam. blíž Bohánky.

Polště *(Poschen)*, ves na mírném návrší, 32 d. 331 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Roseč.

Polubny? *(Polaun)*, far. ves v horách, 534 d. 3436 ob. něm., kr. Boles., okr. Tannwald (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Semily, diéc. Litom., vik. Jablonec., patr. náb. fond, 4438 osadníkův; far. chrám sv. Jana Křt. z r. 1782, škola, několik mlýnů, skl. hutě (výroba roční na 2000 ctů rozličného skla v ceně 36.000 zl.), 300 brusíren zaměstnává as 1200 osob, plátenictví, přádelna (sepřede roč. okolo 3636 ctů bavlny). Částky vesnice této po různu ležící nazývají se: Darre, Grünthal, Kobel, Markelsdorf, Neustück, Nitschehäuser, Rosenthal, Schwarzfluss, Wazelsbrun, Wurzelsdorf. Osada tato založena prý asi před 180 lety.

Poly, Pele viz Staňkov.

Polžice *(Pollschitz)*, ves, 14 d. 101 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (¼ hod. jih. záp.) kat. i pol. obc. P., far. Čelivo; dv. popl., chatrné stopy po někdejší tvrzi. — P. jsou starožitná osada, kterouž daroval Hrabišic Kojata r. 1227 panoši svému Blažeji. Později staly se P. původištěm prvé rytířského, pak panského rodu Harantův z P-c a Bezdružic, jichž původ

se vede od jakéhosi Haranta z Polžic a na Polžicích († prý 1346). Z rodu toho vynikl obzvláště Krištof Harant (viz Bezdružice). V 15. stol. drželi P. páni z Gutšteina, kteří je k sousednímu hradu Švamberku připojili. Konečně od r. 1548 spojeny zůstaly s Bezdružicemi.

Polžice *(Polschitz)*, ves na Radbuze, 36 d. 270 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Srby, býv. dom. Horš. Týn; panský dům, kaple sv. Petra a Pavla z r. 1860.

Polšov (?) Hřibnová *(Pilsenschlag)*, ves, 14 d. 86 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lužnice, far. Benešov.

Polšov *(Polschan)*, ves, 11 d. 72 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Selce, far. sv. Jan, býv. dom. Nov. Hrad.

Poměnice, dv. popl. blíž Chlistova (okr. Benešov), byl někdy snad zvláštním statkem, nebo k r. 1417 připomíná se Jan, r. 1440 Václav z P. a pak r. 1545 Jiřík Poměnický z Poměnic.

Pomeznice *(Gränzdörfel)*, ves na přívrší r. 1780 založená, 15 d. 91 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Ruprechtice.

Pommerndorf viz Niederhof.

Pomuk viz Nepomuk.

Pomyšl viz Spomyšl.

Ponědraž, ves při „Zlaté stoce," 36 d. 387 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lomnic. (¾ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. Ponědražce, býv. dom. Třeboň; škola, sam. Kužel. — R. 1437 byli majiteli zdejší tvrze Hynek a Mikuláš z Sudoměřic. R. 1556 koupil statek P-ský Vilém z Rožmberka od pánů z Švamberka a připojil jej k panství Třeboňskému.

Ponědražce, Ponědražko, ves mezi Zlatou stokou a Lužnicí, 38 d. 228 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Bošilec; sam. Laf a Vohnoutek. — P. dal zároveň s kostelem ve Veselí Vok z Rožmberka r. 1261 klášteru Vyšebrodskému.

Ponědice, ves blíž pravého břehu Vltavy, 16 d. 132 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Dobřejice, far. Kostelec. — P. jsou původiště ryt. Poněšických z Poněšic.

Poniklé, ves při levém břehu Jizery, částečně v údolí, částečně po výšinách, 210 d. 1507 ob. čes., kr. Jič., okr. Jilemnic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. a pošt. Jilemnic., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. hr. Harrach, 2579 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba z r. 1682 připomíná se co taký již r. 1384, škola. Sam. Na staré hoře, Kopanina, Kozel, Rovinky a Zabily.

Ponšovec (?) viz Vonšovec.

Popelářka viz Troja.

Popelice, Dalecký *(Daleken)*, vska, 8 d. 38 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Dluhoště, far. Soběnov; opodál mysliv. a sam. Těžák.

Popelištná, ves, 27 d. 180 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Červ. Řečice. — P. patřila k Červ. Řečici již v 16. věku.

Popelka viz Smíchov.

Popelnice, sam. u Šumburka.

Popelov? *(Popeln)*, ves, 18 d. 142 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. far. Pavlovice, býv. dom. Nový zámek a Lipá.

Popelov, ves, 12 d. 86 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Rybna.

Popelov *(Popelowgraben)* viz Bílé.

Popkovice, ves, 24 d. 183 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Třebošice; kaple P. Marie. — P. byly snad někdy panským sídlem, nebo mezi sněmovníky Čáslavskými (1440) nalezáme Bohunka z P-c.

Poplovice, ves, 31 d. 170 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Klenovice, far. Číhaná, býv. dom. Luhov; dv. popl.

Popluží, dv. popl. u Helvikovic, na jehož místě někdy tvrz stála, která r. 1534 ryt. Severínovi Helvikovskému z Helvikovic na Žamberce patřila; tvrz vzala za své válkou 30 letou.

Popluží *(Popels)*, ves, 42 d. 303 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Libochovice (¼ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Evaň; dv. popl.

Popovec, ves v novější prý době na místě některého dvora popl. založená, 32 d. 152 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2 hod. záp.?), kat. i pol. obc. P., far. Vraclav, býv. dom. Chroustvice; viz Ostrov v témže okresu.

Popovec, vska, 10 d. 81 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (2 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Běšičky, far. Sepekov.

Popovice, ves, 17 d. 117 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zvozno, býv. dom. Třeboň.

Popovice *(Pfaffengrün)*, ves, 23 d. 154 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Mnichov.

Popovice, ves far. blíž levého břehu Cidliny, 67 d. 493 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Jič. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Milčeves, diéc. Král. Hrad., vik. Kopidln.,

patr. náb. fond, 1161 osadníkův; far. chrám Narození P. M. z r. 1660, škola. — Částka P. tvoří zvláštní deskový statek.

Popovice, někdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 35 d. 188 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Probluz, býv. dom. Přím. — Statek P-ský patřil, jak se zdá, v 16. stol. k Sendražicům (v. t.). R. 1661 byl na místě panského sídla „hrubě otrhaného" od Rudolfa Ferd. z Vinoře, majitele panství Přímského, nový zámek vystaven, kterýž od jezuitů rozbořen byl.

Popovice, ves při Litavce, 34 d. 372 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Králův dvůr, far. Počaply; pivovár, mlýn, někdy zde stála tvrz. — Po smrti Viléma a Václava z P-c r. 1445 dány jsou P. od krále Vladislava Vác. z Valtířova a Vaňkovi ze Svárova. Potomci tohoto zůstali v držení P-c až do středu 16. stol. R. 1557 postoupila P-ce Kateřina ze Svárova manželi svému Otovi z Losu, který je r. 1586 prodal p. z Lobkovic, držitelům Dvora Králova.

Popovice, ves při Chobotském potoku, 29 d. 221 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Dřevčice. — P. dány jsou od kn. Břetislava I. r. 1052 kostelu Staroboleslavskému, jemuž zde dosud dv. popl. náleží.

Popovice, statek a městys, 70 d. 591 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Benešov (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. kn. Windischgrätz, 2100 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba z r. 1781 připomíná se již r. 1350, zámek (přestavená to tvrz), škola, dv. popl.; 1/4 hod. jih. záp. stála druhdy tvrz a ves Vozlice neb Hvozlice. — K r. 1377 uvodí se Ondřej z P-c a za vlády Václava IV. Vojslav z Všeradic. R. 1420 jest zdejší tvrz od Husitův pod vůdcovstvím Mikuláše z Husince dobyta, načež se objevují na P-cích vládykové z Bezejovic, kteří se odtud Popovští z Bezejovic psali. Poslední rodu toho Přech odkázal P. r. 1547 dceři své, provdané za Krištofa Skuherského ze Skuhrova, jichž potomci zde až do r. 1574 seděli. Na to dostaly se P. Šebest. z Říčan na Přestavlcích a od dědicův jeho trhem r. 1628 Markétě z Loutkova a na Slavětíně, r. 1631 Kristianovi z Illan, pak Frant. Manebrio z Mantovy, asi r. 1648 Janovi Vil. z Gerštorfu, r. 1664 ryt. Brandlínským ze Štěkře, kterým následovala r. 1723 r. Johanna z Binu. Tato prodala P. 1732 křižovníkům s červenou hvězdou, kteří statek ten až do r. 1797 drželi. Potomní majitel hr. z Rottenhanu připojil jej k panství Jemništskému, při němž na to zůstal. P. jsou starobylý městys, který však válkou 30letou tak klesl, že až do nejnovější doby vesnicí nazýván.

Popovice, veska, 9 d. 60 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Šebířov.

Popovice, dv. popl. u Skoranovic, jmenují se r. 1534 pustou vsí.

Popovice velké *(Gross-P.)*, statek (dle sml. trh. z r. 1842 za 133.025 zl. stř.) a far. ves, 20 d. 173 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P. v., pošt. Jesenic., arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. hr. Nostic-Rhinek, 2575 osadníkův; far. chrám P. Marie Sněžné připomíná se co taký již r. 1384, škola, 2 zámky, dv. popl., mlýn, líhopalna. — P. v., po smrti Jana ze Záhorkovic, na krále spadlé, dány jsou r. 1417 Mikulášovi Počátkovi. Později dostalo se v jich držení Nové město Pražské, jemuž pro zpouru proti Ferdinandovi I. r. 1547 v plen vzaty a Jiříkovi z Greštana propůjčeny jsou. Na počátku 17. stol. náležely Jiřímu Al. Mošauerovi z Valdova († 1627) a r. 1654 premonstrátskému semeništi v Praze, od kteréhož jich Benediktiné u sv. Mikuláše na Starém městě v Praze trhem získali. Po zrušení kláštera 1784 připadly náb. fondu od něhož je ve veřejné dražbě Bedřich svob. p. Schmiedburka koupil. Tento postoupil jich r. 1804 Marii Anně Hartmannové, jejíž syn Vincenc je r. 1842 hraběti Erweinovi z Nostic-Rhinek prodal.

Popovičky, far. ves při potůčku, 14 d. 103 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Říčan. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Uhříněves, arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. kn. Lichtenštein, 1513 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje z r. 1718 byl již r. 1384 farářem osazen, škola. — P. patřily s Lipany a Kuřím až do r. 1751 k panství nejvyššího purkrabství.

Popovo, ves, 13 d. 113 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod (2 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Sekyřany hořejší, býv. dom. Chotěšov.

Poppendörfel, vska na úbočí soujmenného vrchu, 8 d. 44 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Benešov (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Huntířov.

Porátkov viz Boratkov.

Pordubice viz Pardubice.

Pořečín, Pořežín *(Peesendorf)*, ves v hornaté krajině při Leseničce, 23 d. 177 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav (1 1/2 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Losenice velká; 1/4 hod. vých. hřbitov se mlýnem řeč. Tvrz.

Pořejov *(Purschau)*, far. ves při soujmenném vrchu, 104 d. 820 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., pošt. Tachov a Planá, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. kn. Windisch-

grätz, 1680 osadníkův; far. chrám sv. Bartoloměje v nynější podobě z r. 1587 pův. z doby předhusitské; v něm mnoho náhrobků, z nichž několik svědčí rodině z Perglasu; dle Sommera jest na jednom letopočet 1400; $^{1}/_{4}$ hod. vzdálí hřbitovní chrám sv. Anny z r. 1660, škola. — P. byl druhdy zvláštní statek, který se dostal r. 1728 k panství Tachovskému.

Pořešice, ves na svahu vrchu, 35 d. 313 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Počepice, býv. dom. Chlumec; $^{1}/_{4}$ hod. již. dv. popl. Zvěstovice. — P. dány mezi l. 1012—37 klášteru sv. Jana Kř. na ostrově. K r. 1396 připomíná se Markvart z P. a před tím již r. 1386 Markéta z P.

Pořešice viz Poříčí červené.

Pořešín, P. veliký *(Gross-P.)*, ves, 27 d. 176 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Kaplice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Nové Hrady. — K jihovýchodu na levém břehu Malše rozvaliny hradu P-a, jejž nepochybně páni ze Strakonic založili. R. 1317 jest hrad od Bavora z Bavorova smlouvou postoupen za Vítějovice bratřím Vernerovi, Rackovi a Přibíkovi z Vítějovic, kteří přezvavše se odtud i se svými potomky z Pořešína a téhož erbu užívavše jako páni ze Strakonic na sklonku 15. věku nepochybně vymřeli. Hrad P. dostal se asi v středu téhož stol. pánům z Rožmberka, načež brzy zanikl.

Pořešín, ves, 12 d. 131 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3 hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Oběděnice, far. a býv. dom. Petrovice.

Pořešínec, Pořešín malý *(Klein-Poreschin)*, ves, 21 d. 143 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Kaplic. ($^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Pořešín, býv. dom. Nové Hrady.

Pořežín viz Pořečín.

Poříč, dv. popl. u Služatek.

Poříčany, far. ves nad Žemberou, 70 d. 600 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod ($^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod, patr. kn. Lichtenštein, 867 osadníkův; far. chrám Narození P. M. z r. 1751 měl svého faráře již r. 1384, škola, mlýn. — K r. 1457 uvodí se panoše Čeněk z P-n a z Ledec.

Poříčany viz Pořižany.

Poříčí, statek a ves na pravém břehu Vltavy, 31 d. 282 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($1^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Boršov; zámek, dv. popl., mlýn. — R. 1405 dáno P. od Aleše z P. dominikánskému klášteru v Budějovicích, jemuž válkami Husitskými odňato. R. 1540 zapsal Jan Krenauer z Chřenového tvrz a ves P., jak je od Sudka z Dlouhé koupil, manželce své Kateřině z Wajdneka a Truffpachu. R. 1567 koupil je Jan Kalchreiter a r. 1617 Jan Jiří Tluksa z Vrabího od Hynka Vamberského. Onomu jest P. po katastrofě Bělohorské odňato a brzy na to jmenovanému klášteru postoupeno, který v držení jeho až do svého zrušení zůstal. R. 1790 jest od náb. fondu Vác. Donner-ovi, měšťanu Buděj. prodáno. Nynějším majitelem jsou dědicové Vojtěcha Lanny.

Poříčí, ves na levé straně Želivky, 27 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($2^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc., far. a býv. dom. Želivo; $^{1}/_{2}$ hod. již. Temechov, někdy ves, nyní dv. popl. a sam. v Borovinách. — P. jmenuje se v listině z r. 1226 mezi pův. nadacím klášterním.

Poříčí, ves při Sázavě asi $^{1}/_{4}$ hod. jih. vých. od Přibyslavi, 18 d. 120 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Přibyslav, kat. obc. P., pol. obc. Volešná, býv. dom. Polná.

Poříčí, vska na levé straně Střely, 8 d. 41 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. ($1^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Čichořice, far. a býv. dom. Chyše.

Poříčí, ves při potoku, 67 d. 415 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($2^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Mladočov; mlýn, olejna.

Poříčí *(Parschnitz)*, ves po obou březích Úpy, 154 d. 1037 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Trutnov ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P.; škola, bělidla, přádelna (roč. na 10.000 kop příze v ceně 200.000 zl.).

Poříčí, 2 d. 16 ob. čes.-něm. ostatní viz Proruba.

Poříčí, městys při vtoku Bystré do Sázavy, přes níž se pěkný a pevný kamenný most z r. 1850 klene, 60 d. 564 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Konopiště, pošt. Dnespeky, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. kn. Lobkovic, 2573 osadníkův; starobylý far. kostel sv. Havla slohu romanského se znamenitou kryptou, jejíž klenba na čtyrech romanských sloupech stojí, byl nepochybně chrámem osady Balkovic, která s P-čím městečko tvořila; fil., druhdy farní kostel sv. Petra a Pavla taktéž slohu romanského, škola, někdejší tvrz, později v zámek přetvořená, jest od 17. věku hospodou „u mýta,“ dv. popl., mlýn. — P. stalo se záhy sídlem panským, nebo r. 1358 uvodí se Přišňák z P. a okolo r. 1396 Zbyněk z P. R. 1420 dne 19. kv. chtěl Žižka, spáliv Benešov, v P. přenocovati, zaskočen však od vojska králova, přinucen byl k boji, v kterém slavně zvítězil. Před r. 1534 byl statek P-ský s Mračí spojen a sdílel s ní pak povždy stejnou vrchnost (viz tam). R. 1620 vydrancovali a spálili kozáci Polští kvetoucí tehdáž městečko.

Poříčí červené, pův. Pořešice *(Kron-Poritschen* o. *Roth-P.)*, panství allod. (dle sml. trh. z r. 1764 za 300.000 zl.) a ves na

levém břehu Úhlavy, 61 d. 395 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Švihov; zámek v 17. stol. od hraběte Kronenberka vystavený; mešní kaple, škola, pivovár, dv. popl., mlýn. — P. č. náleželo v 16. stol. p. Roupovským z Roupova. R. 1570 objevuje se na P. ryt. Mikuláš Sic z Drahonic, o němž jakož i o jeho sousedu p. Kocovi na Borové povstalo pořekadlo: „Pan Koc má peněz moc, pan Šic má ještě víc.“ Dědicům jeho jest P. po katastrofě Bělohorské skonfiskováno a hrabatům z Kronenberka prodáno, jimž r. 1709 říšský hrabě Jan Jiří z Hauben následoval. Sňatkem dcery jeho dostalo se r. 1717 hrabatům Törring-ům z Jettenbachu a r. 1795 Josefu kurfirstovi Bavorskému, jenž postoupil statků svých arcikn. Ferdinandovi, potomnímu velkovévodovi Toskanskému. Nynějším držitelem statků Toskanských v Čechách jest J. Velič. cís. Ferdinand.

Poříčí dolejší *(Unter-P.)*, ves na levé straně Vltavy, 32 d. 249 ob. čes, kr. Pís., okr. Horažďovic. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. P. d., pol. obc. P. horní, far. a býv. dom. Hoštice; opodál mlýn.

Poříčí horní *(Ober-P.)*, ves ¼ hod. sev. záp. od předešlé a na témž břehu Vltavy, 42 d. 332 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovice, kat. i pol. obc. P. h., far. Hoštice, býv dom. Strakonice.

Poříčí malé *(Klein-P.)*, ves, 16 d. 79 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. (město) Náchod (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. P. m., pol. obc. Babí.

Poříčí přední *(Vorder-P.)*, ves na Vlčavě, 22 d. 157 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Březnic. (½ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Chrasť, býv. dom. Drahenice; sam. Xaverov, dvůr a mlýn.

Poříčí spálené *(Brenn-Poritschen)*, panství kapituly kostela Pražského a starobylý městys při potoku Uslavě, 195 d. 1591 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P. sp., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. kapitula metropolitní, 2244 osadníků, pošt Rokycany; děk. chrám sv. Mikuláše v nynější podobě z 18. pův. ze 14. stol., škola, zámek, dv. popl., pivovár, 2 mlýny, špitál pro 6 osob; ½ hod. již. Dražkovice, dv. popl., který byl někdy zvláštním statkem a původištěm pánů z Dražkovic a ½ hod. záp. dv. popl. Lhotka (v. t.). Trhy výroční: 1) na sv. Jos., 2) ve čtvr. po sv. Duchu, 3) v pond. po sv. Bartol., 4) druhé pond. po sv. Mart. — Nejstarší známí držitelové někdejší tvrze byli p. z Švamberka. R. 1391 prodali Ratmír a Bušek bratří z Švamberka dědictví své městečko P., ves Hořehledy, novou ves Strhaře, novou ves Lipnici a j. Jindřichovi z Elstrberka a Plané, a ten r. 1413 Habartovi z Vinařec. R. 1437 zastavil P. a jiné Vácslav ze Svatého pole Mikulášovi Pešíkovi a Bohuši bratřím z Komárova a Přibíkovi ze Skorotína. R. 1453 prodala Markéta, vdova po Petrovi z Nekmíře se synem svým Janem z Vysokého městys P. s tvrzištěm a jiným zbožím Mikulášovi z Dlouhé vsi a Pokonic. Okolo r. 1603 bylo P. majetkem Krištofa Roupovského z Roupova a brzy potom Adama st. Vratislava z Mitrovic, jehož rod zde pak delší čas seděl. R. 1629 jest P. od katol. vojska vypálen, odkudž přívlastek „spálené.“ R. 1715 získala koupí P. hr. Anna Polixena z Klary v Aldringen roz. Desfours, která závětem r. 1728 rozmnožený statek P. bratru svému hr. Albrechtovi Max. Desfours-ovi odkázala. Syn tohoto prodal P. r. 1749 za 461.500 zl. na hoře jmenované kapitule.

Poříčí velké *(Gross-P.)*, ves nad Metují, 175 d. 1237 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¼ hod. sev. vých.). kat. i pol. obc. P. v., far. Hronov; škola, mlýn.

Poříčí zadní *(Hinter-P.)*, ves nad Vlčavou, 17 d. 121 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnic. (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Chrasť, býv. dom. Drahenice; dva mlýny.

Poříčko viz Čeřenice.

Poříčký dvůr viz Pelhřimov.

Pořín, ves, 50 d. 554 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Hroby; mešní kaple sv. Bartol. z r. 1719, škola.

Pořižance *(Klein-P.)*, ves, 16 d. 111 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bzy, far. Hůrka modrá, býv. dom. Třeboň.

Pořižany, Pořičany *(Gross-P.)*, ves ¾ hod. záp. od předešlé, 34 d. 247 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn, kat. i pol. obc. P., far. Hůrka modrá, býv. dom. Třeboň.

Porostlice viz Vojtěšice.

Porostlín viz Nový dvůr (okr. Dobříš).

Porutice, zaniklá ves, která slušela spolu s Machovicemi a Milanovicemi r. 1540 k Zbraslavicím.

Posada, mlýn u Zlivě (býv. dom. Kácov).

Posadov *(Passadorf)*, ves v pahorkatině, 19 d. 93 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Náchod (3 hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Hořičky, býv. dom. Žireč. — P. povstal z někdejšího dvora popl.

Posádovice, dv. popl. u Vlíněvsi.

Poschingerhof viz Seewiesen.

Poschlag, ves, 13 d. 102 ob. něm., kr. Buděj., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Vyš. Brod (1 hod. záp.).

Posláček *(Deutsch-Bernschlag)*, ves v údolí při potoku, 35 d. 224 ob. něm., kr. Buděj.,

okr. Nov. Bystřic. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Landštein; sam.: Hamr a Ollinghäuser též Bernschlager Neuhäuser.

Posobice, vska, 9 d. 62 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Maršovice, far. Petrovice, býv. dom. Žichov. — P. dostaly se před r. 1334 s hradem Borem proboštství Zderaskému.

Postoloprty, Kostoloprty (lat. Porta apostolorum, něm. *Postelberg*), panství fideikom. (r. 1829 za 1,262727 zl. 50 kr. víd. čís.) a okr. město blíž levého břehu Ohře, se „zámeckým okresem," 204 d. 1964 ob. něm., kr. Žat. (2¾ hod. k východu), kat. i pol. obc. P., diéc. Litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 4121 osadníkův; děk., prvé klášterní chrám Nanebevzetí P. M. ze středu předešlého století, na hřbitově kaple P. Marie, zámek s kaplí sv. Jana Nep., škola, cukrárna, pivovár, smíš. okr. úř., notar., finanč. komis., bern. úř. (3 tř.), pošt. exp., špitál pro 15 osob založ. r. 1692, na blízku hnědé uhlí v mocnosti 48 víd. střevíců, roč. výtěžek na 270.000 ctů. Trhy výroční a dobytčí: 1) v pond. paš týden, 2) v pond po sv. Trojici, 3) ten den po Nanebevz. P. M., 4) na sv. Ondřeje ap. (připadne-li na neděli, tedy příštího dne); týdní trh každou středu. — Okolo r. 1121 založen zde klášter benediktinský ke cti P. Marie a dáno mu jmeno Porta apostolorum (brána apoštolská), z čehož zpotvořen český název Postoloprty. Před tím stál zde, jak někteří za to mají, hrad Drahouš, jejž však jiní do blízké vesnice Hradiště (v. t.) kladou. R. 1420 jest nadzmíněný klášter, bohatý a slavný, od spojeného vojska Žateckých, Slanských a Lounských útokem vzat a zničen, při čemž vzala za své i knihovna, které prý po celých Čechách rovné nebylo. R. 1458 zapsány jsou P. od krále Jiřího pánům z Veitmile, z nichž jmenovitě Beneš co znamenitý diplomat vynikl († 28 srp. 1496). Provdáním-se Veroniky z Veitmile za Štěpána Jiřího z Šternberka, přešlo zápisné zboží P-ské na rod Šternberský, jemuž jest r. 1600 od cís. Rudolfa II. dědičně postoupeno. Jan Rudolf ze Šternberka prodal P. r. 1637 hr. Vác. Michnovi z Vacinova, po němž je dědil příbuzný Sigmund Norbert Michna. Pro dluhy tohoto jsou P. u veřejné dražbě r. 1669 hraběti Jiřímu Ludvíkovi z Sinzendorfu prodány, jehož syn jich r. 1692 trhem postoupil kn. Ferdinandovi z Švarcenberka. Rod ten jest dosud v jich držení.

Postolov viz Chloumek.

Postouchovice, Pastuchovice, ves, 44 d. 275 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Žihle, býv. dom. Petršpurk; opodál dv. popl.

Postraň viz Podstraň.

Postřekov nový (*Neu-Possigkau*), ves při potoku, 53 d. 390 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Kleneč, býv. dom. Kouty a Trhanov; stranou mlýn.

Postřekov starý, Potřekov (*Alt-Possigkau*), ves ¼ hod. vých. od předešlé a při témž potoku, 134 d. 985 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic., kat. i pol. obc. P., far. Kleneč, býv. dom. Kouty a Trhanov; zhotovování dřevěného nádobí; opodál dv. popl. a papírna (roč. na 260 balíků za 5000 zl.).

Postřelná (*Postrum*), ves 112 d. 645 ob. něm., kr. Boles., okr. far. a býv. dom. Jablonné (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. P.; škola, mešní kaple. — Někdejší tvrz byla kolébkou panoši z P-é, z nichž se k r. 1405 Bartoš připomíná. Mezi statky Jablonskými nalezáme P. již na sklonku 14. věku.

Postřižín, ves, 42 d. 316 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Vodolka, býv. dom. Ječiněves a Veltrusy (3 d. k Chvatěrubům); synagoga, dv. popl.; zde se popisují Mělnické lenní dvory: Mličkovský, Zikmundovský, Křižovský, Pešulovský a Hrušovský. — R. 1403 nabyla kolej Karlova některých platů v P-ě a Bělušicích. K r. 1418 jmenují se následující manové hradu Mělnického: Jakub Tichava, Jan i Ondřej a Šebron Chudoba z P-a. R. 1470 prodal Petr z Valdeka dědictví své v P-ě Slavatovi z Chlumu. R. 1812, dne 30. dubna nar. zde čes. spisovatel kn. Karel Hausmann.

Postupice, městys, 123 d. 1072 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Benešov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Jemniště arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. kn. Windischgrätz, 2533 osadníkův; far. chrám sv. Martina měl svého faráře již r. 1384, škola, pivovár, přádelna na bavlnu a jiná ¼ hod. vzdálí v Podlesí (Heinrichsthal); v obou napřede se roč. na 1000 ctů bavlněné, 220 ctů barchetní příze a 130 ctů bavlněných nití; ½ hod. sev. záp. mlýn a sam. Leč. Trhy výroční: 1) dne 30. květ., 2) dne 5. září, 3) dne 16. říj., 4) dne 20. listop. — P. byly pův. dvůr, kterýž daroval ve 12. stol. ryt. Vchyna klášteru Ostrovskému. Ve 14. stol. staly se P. původištěm slavného rodu pánů Kostků z Postupic, za jichž předka se má Zdeněk, r. 1387 připomínaný. Rod ten, v němž jednota bratrská horlivých ochrancův a přívrženců nalezala, vyhynul asi na sklonku 16. věku. R. 14?1 daroval Mikuláš z Prahy a Egerberka, nejvyšší písař desk zemských, plat svůj, který měl v P-cích u pana Viléma Kostky, některým oltářům kostela Pražského. V 16. stol. dostaly se P. ryt. Předborům z Radešína a ok. r. 1583 Pavlu Malovcovi z Libějovic, jehož manželka je

svému příbuznému Pavlovi z Říčan odkázala. Potom koupil P. r. 1598 Jiří z Talmberka, jehož rod zde až do r. 1698 sídlil. Na to zakoupeny jsou od pánů z Říčan a připojeny k panství Jemništskému. K žádosti Ferdinanda z Říčan prohlášeny jsou r. 1711 za městys.

Postviny viz Pastviny.

Pošiměřice jmenují se mezi jedenácti vesnicemi, kteréž s hradem Borem za Horažďovicemi darovány byly před r. 1334 proboštství Zderazskému.

Pošna, statek s Prosečí spojený a far. ves, 49 d. 314 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Pacov ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Pacov., patr. p. Třebický, 1785 osadníkův; far. chrám sv. Bartoloměje s mnohými náhrobky ryt. Housků ze Zahrádky a Malovců z Malovic připomíná se již v době předhusitské a byl v předešlém století přestaven, škola, dv. popl.; sam.: mlýn Houska ($^1/_2$ hod.), u Špýcharu a hajn. ($^1/_4$ hod.). — Na někdejší tvrzi, která stála na místě nynějšího dvora, seděli v 16. a 17. věku ryt. Houskové ze Zahrádky, jimž P. po bitvě Bělohorské odňata a po smrti Jana Housky r. 1627 Pechlarovi z Neminku prodána. R. 1631 objevuje se na P-ě rod Malovcův z Malovic, který zde ještě počátkem 18. stol. vládl. Po ostatní dobu téhož století byli pány na P-ě hr. z Pötting-u. V našem věku střídali se zhusta držitelové statku Proseče a P-y. Nynějším majitelem jest p. Karel Třebický, měšťan Jindř. Hradecký.

Pošov, sam. u Vrbice velké.

Poštovice, ves, 52 d. 309 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Kmetiněves, býv. dom. Zlonice; dv. popl., mlýn; někdejší tvrz byla sídlem zvláštního statku.

Potěhy, někdy zvláštní statek, nyní toliko far. ves, 70 d. 593 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Čás. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Žleby a Tupadly, diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. kn. Auersperk, 3743 osadníků; far. chrám sv. Gotharta uvodí se co taký již r. 1384, škola; tam kde se říká „na hrádku“ stávala někdy tvrz. — Král Václav daroval po smrti své manželky Anny P. r. 1252 křižovníkům domu Německého. Na počátku 16 stol. prodal Bernart Žehušický z Nestajova P. Kunšovi Bohdaneckému z Hodkova, jehož potomek Heřman jich trhem postoupil r. 1558 městu Čáslavi. Od té doby měly P. stejnou vrchnost s Tupadly.

Potenštein, Potštein, statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1850 za 80.000 zl. stř.) a městys v krásném údolí na pravém břehu Orlice, 134 d. 780 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec., patr. hr. Chamaré, 2006 osadníkův, pošt. Vamberk; far. chrám sv. Vavřince z r. 1820 uvodí se co taký již r. 1360, kaple svatého Jana, zámek vystavený r. 1749, škola, pivovár, líhopalna, tkalcovství. — Nad městysem panují mohútné zříceniny druhdy slavného a přepevného hradu, jejž páni z Potšteina, z kmene Drslavicův (viz Potštein), na sklonku 13. věku založili a později příjmí Žampachů z Potšteina přijali. Hrad a panství P-ské spojeno hned prvopočátečně s blízkým Kostelcem n. O., kteréžto spojení až do zaniknutí hradu P-a během 17. stol. trvalo a stejnou vrchnost mělo, o čemž viz Kostelec. Jen tolik ještě připomínáme, že se r. 1416 biskup Litomyšlský ve spojení s Bočkem z Kunštatu a Flaškou z Richenburka P-a zmocnil a stranu Husitskou potlačil; v měsíci srpnu r. 1432 obléhali jej Sirotci a dobyli jeho teprv po půl letě. Od r. 1746 jest P. majetkem hrabat Harbuvalů z Chamaré.

Poteplská myslivna viz Bezděkov dolní.

Potěšilka, hospoda u Spitic.

Potěšilka, sam. u Haber.

Potín, ves, 12 d. 93 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Nová ves, far. Čelivo. — K roku 1237 připomíná se Kunrád z P-a.

Potlyšťany, Podlýšťany, ves, 27 d. 231 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Žumberk. — V 16. stol. patřily P. k zboží Žumberskému.

Potok, ves, 15 d. 102 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Krašov, býv. dom. Nečtiny; opodál mlýn řeč. Taubenmühle. — Starožitná tato osada patřila ve 12. stol. klášteru Kladrubskému.

Potok červený viz Červený potok.

Potřekov viz Postřekov starý.

Potropím viz Petroupín.

Potštein, někdy hrad na příkrém vrchu u Žinkova, jejž jedna větev mocných Drslavicův založila, zvavší se odtud z Potšteina. Rod ten získal sobě záhy některých statků ve východních Čechách a vystavěl blíž Kostelce nad Orlicí hrad Potenštein (v. t.). První známý úd pánů z P-a, v Klatovsku usedlých, jest mezi l. 1245 až 1280 Póta, syn Protivy ze Žinkova, který zanechal po sobě několik synů. Hrad klesl v rozvaliny snad již během 15. stol., nebo r. 1526 byl již pust.

Potvorov, far. ves, na svahu pohoří, 63 d. 551 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Kralovic. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Plasy a Rabštein, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. kn. Metternich, 1365 osadníků; pamětihodný romanský chrám sv. Mikuláše, jehož založení se k r. 1241 klade, škola. —

Dle listiny z r. 1281 stalo se narovnání mezi opatem Plasským a proboštem Zderazským v ten smysl, že kostela zdejšího co tvrze mohou použíti lidé obou jmenovaných klášterů. Tím se vysvětluje účel pevného ohrazení mnohých, z dávných dob pocházejících kostelův.

Poučník, vska na pravém břehu Berounky, 5 d. 58 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Beleč, far. a býv. dom. Karlštein; pivovár.

Pouch viz Kojetín.

Pouchobrady, Pochobrady, vska, 5 d. 70 ob. čes., kr., okr. a far. Chrud. (¾ hod. záp.), kat. obc. Sobětuchy, pol. Stolany, býv. dom. Nasevrky; fil. kostelík nejsv. Trojice byl ve 14. stol. farním, dv. popl., původní to sídlo vládyk Pouchobradských z P-d. Jindřich Pouchobradský podepsal r. 1415 známý stížný list ke sboru Kostnickému. R. 1468 vypálil král Matiáš dvůr a tvrz (?) P., protože Matiáš z P-d krále Jiřího přidržoval se. Po smrti Buriána z P-d (asi r. 1556), jímž rod ten vymřel, spadly P. na krále, který je 1558 daroval Osvaldovi z Schönfeldu. Tento je prodal toho ještě roku městu Chrudimi, od něhož jich trhem získal r. 1694 Aug. Voračický z Paběnic a když ten r. 1715 zemřel, dosáhl jich u veřejné dražbě Jos. Frant. z Schönfeldu za 72.695 zl. rýn. a přivtělil je panství Nasevrškému.

Pouchov, far. ves při potůčku, 109 d. 703 ob. čes., kr., okr., pošt. a býv. dom. Král. Hrad. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., diéc. a vik. Král. Hrad., patr. náb. fond, 3031 osadníkův; far. chrám sv. Pavla z r. 1781, škola; na hřbitově pochován r. 1852 pěvec „Angeliny" Frant. Turinský.

Pouska viz Poustka.

Poustevník viz sv. Maří Majdalena.

Poustka?, Pouska, vska, 4 d. 30 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bukov český, býv. dom. Trmice.

Poustka viz Lenešice.

Poustka viz Něhošovice.

Poušť, ves v lesnaté krajině, 12 d. 73 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Záhornice, far. Kněžice, býv. dom. Dymokury.

Poušť či sv. Marek, sam. u Chlumce (okr. Sedlčan).

Pouště, ves, 15 d. 94 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1 hod. sev vých.), kat. obc. P., pol. obc. Mokrovraty, far. Starý Knín.

na Poušti, sam. blíž Litně (okr. Beroun).

Poutnov *(Pauten)*, statek a ves na přívrší na pravém břehu Teplé, 69 d. 498 ob. něm., kr. Cheb., okr. Teplá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. město Teplá; zámeček, dv. popl. a mlýn, řeč. Panský (¼ hod.). — R. 1571 drželi P. Pinticové z Pintic; r. 1587 prodal jej Filip z Širndingu Jiřímu Kfelířovi ze Zakšova. Od té doby střídali se často držitelové jeho až jej r. 1848 vlastimil Vojtěch hr. Deym ze Stříteže zakoupil a zde i dne 11. února 1863 zemřel. Od dědicův jeho koupil statek P-ský r. 1865 za 89.000 zl. vévoda Beaufort-Sportini.

Povlčím, Povlčín, Pavlčín, ves, 21 d. 184 ob. čes, kr. Praž., okr. Rakovník (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Milostín, far. Mutějovice, býv. dom. Krušovice; dv. popl. (dom. Olešná), chmelařství, kam. uhelné doly.

Povrly *(Pömmerle)*, ves na levém břehu Labe, 49 d. 289 ob. něm., kr. Litom, okr. Ústí n. L. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. P, far. Roztoky, býv. dom. Březnice a Všebořice; kaple, škola, mlýn. — Bratří Měšek a Hroznata z Peruce darovali P. před r. 1179 Johanitům Melitenským.

v Pozaharech viz Zdislavice.

Pozdeň, far. ves na soujmenném potoku, 58 d. 424 ob čes., kr. Praž., okr. Nov. Strašec. (2¼ hod. sev), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Vraní, pošt. Slané, arcidiéc. Praž., vik. Nov.-Strašec., patr. kapitula hradu Pražského, 1511 osadníků; nově vystavený far. chrám sv. Jana Kř. uvodí se co taký již r. 1384, škola, dv. popl., starý zámeček, mlýn. — P. byly prý na sklonku 13. stol. majetkem Jaroslava Plichty z Žerotína, který dal podací právo při zdejším kostele, r. 1289 vystaveném, pannen. klášteru sv. Kláry v Týnci. R. 1443 jmenuje se Albert, syn Jana, řeč. Záviše z P-ě a mezi l. 1437—52 Aleš Hříč, řeč. Hurth z P-ě. Po smrti Jana Filipa hr. z Klary-Aldringen prodaly dcery jeho statek P. r. 1754 kapitule u sv. Víta na hradě Pražském, která dosud v držení jeho jest.

Pozděraz viz Čertyně.

Pozděšín, Poděšín, ves na návrší, 52 d. 336 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P. far. Nížkov; škola.

Pozdyně, ves, 39 d. 274 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (3 hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Hvožďany, býv. dom. Lnáře; z někdejší tvrze zbyl jen kus základních zdí a valu. — Mezi l. 1439—67 uvodí se Jan Ocásek z P. Počátkem 16. věku koupil P. ves s tvrzí pustou a dvorem Jindřich Koubský z Břízy od Vidunův Obyteckých z Obytec a z Hvožďan. Od té doby zůstala P. s Hvožďany spojena.

Pozořice, zaniklá ves, polohou neznámá, která patřila v 16. stol. k zboží panství Rohozec. a Maloskalského.

Pozorka viz Lešišov.

Pozorka viz Nemilkov.

Pozov, ves, 18 d. 171 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol.

obc. Nová ves, far. Postupice, býv. dom. Tloskov. — P. byl ve 14. stol. far. vsí. R. 1411 daroval Mikuláš z Prahy a Egerberka 14 kop gr., jež měl na P-é, některým oltářům kostela Pražského.

Posovice *(Bosowic)*, ves v planině 37 d. 241 ob. něm.?, kr. Čás., okr. Polná (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Střítež, far. Šlapanov; zde se popisuje sam. Kronowetten.

Pozřetín, zaniklá osada, jež patřila k starodávnému nadání kláštera Milevského.

Požáry viz Krhanice.

Požtěšice viz Božtěšice

Pracejovice *(Pratzowic)*, ves, 21 d. 154 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Strakonice (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. P.; myslivna.

Prackov, ves na soujmenném vrchu, 19 d. 109 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Klokočí, far. Loučky, býv. dom. Skály a Turnov (1 d. k dom. Rohozec.).

Prackovice *(Praskowitz)*, far. ves na levém břehu Labe, 74 d· 394 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Lovosice (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Žernoseky, diéc. Litom., vik. Litom., patr. hr. Albert Nostic, 705 osadníků; far. kostel sv. Matouše připomíná se co taký již r. 1384, v něm jest několik již valně porouchaných náhrobků někdejších držitelů Dobkovických; dv. popl., mlýn.

Pracov *(Wratzau)*, ves, 13 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Haag, far. a býv. dom. Omlenice; pivovár. — Někdejší dv. popl. tvořil zvláštní statek. Roku 1660 prodal ryt. Lev Kolichreiter z Kolichreitu statek P. klášteru Cisterciánskému ve Vyš. Brodě.

Prače, statek (dle sml. trh. z r. 1863 za 95.000 zl. rak. měn.) a ves, 13 d. 109 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1⅓ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Záběhlice, far. Hostivař, zámek, pivovár, dv. popl. — P. náležely klášteru sv. Karla na Novém Městě Pražském. R. 1407 vyměnil opat téhož kláštera od Kašpara Čotra z Prahy a Tehova hrad a ves Tehov, Vojkovice, Tehovec, Svojetice, Mukařov, Zrnovnici(?), Louňovice, Klokočnou, Menčice a Všestary za tvrz Bražec, tvrz P. s příslušenstvím v 1800 kopách gr., k čemuž ještě 750 kop gr. přidal. R. 1453 odkázala Běta, vdova po Kašparovi Čotrovi z Prač, kdyžby synové její Baltazar a Janek zemřeli, P. panoši Véc. z Lamberka, pěstounu Zbyňka Zajíce z Hazmburka. Týž Véc. z Lamberka a z Prač prodal pak r. 1461 v svém a syna svého jmenu tvrz P. i s příslušenstvím zeti svému Jirovi z Přistoupína. Napotom dostaly se P. Novoměstské obci Pr., která jich postoupila r. 1547 Ferdinand. I. Později přešly P. v majetek dominikánského kláštera na Malé straně v Praze, po jehož zrušení r. 1784 je p. Josef Meissner koupil. Od r. 1863 drží statek P. František a Alois Meisler.

Pračov, Pacov? *(Potzen, Patzau)*, ves, 7 d. 34 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (1¼ hod. již.), kat. obc. Attes, pol. obc. Spolí, far. Přídolí, býv. dom. arcidékanství Krumlov.

Pračov, prvé sv. Jakub nad Svidnicí, far. ves na výšině na levém břehu Chrudimky, 8 d. 61 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Nasevrky (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Svidnice, diéc. Královhrad., vik. Chrast, patr. náb. fond, 886 osadníků; starobylý, ve 14. stol. far., nyní lokál. chrám sv. Jakuba, škola; v kostele chová se stříbrný kalich, jež mu dle nápisu daroval Karel Záruba z Hustiřan r. 1601.

Pračovský dvůr, popisuje se u Lhoty Samoty (okr. Táb.).

Pradlo, far. ves na potoku, 38 d. 363 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Nepomuk (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Zelená hora, diéc. Buděj., vik. Nepomuk, patr. kn. Velemina z Auersperka, 1480 osadníků; far. kostel povýšení sv. Kříže, škola, dv. popl., mlýn, závod na vyrábění lihu. — Ves P. byla jak nápis na zvonech kostel. dosvědčuje r. 1652 majetkem ryt. Lapáčků ze Rzavého. Ku konci 17. stol. koupil statek P. Václ. Vojtěch hr. z Šternberka a spojil jej s panstvím Zelenohorským.

Prádlo na Lužnici viz Tábor.

Praha *(Prag, Praga)*, hlavní město království českého, leží v středu země po obou březích Vltavy; rozloha její obsahuje 1,701.314 čtv. sáhů; délka, t. j. od brány Vyšehradské až k Brusce, jest 2.100 a šířka, od brány Strahovské až k Poříčské, 1900 sáhů. Hradby, město obkličující, do něhož 8 bran mimo brány v sev. nádraží vede, jsou 1⅘ míle dlouhé a budou dle nejvyš. rozhodnutí ze dne 30. října 1866 až na některé částky strženy. Rozloha staveb fortifikačních kolem Prahy objímá 321.000 čtv. sáhů. Náměstí větších i menších čítá se 52, ulic 266 s 3494 domy a 153.159 obyvateli čes. (i něm.). Co do správy duchovní rozdělena jest P. na 21 far. okršků, ohledně správy policejní na 5 komisariatů. Úřady: *a)* administrativní a politické: zemský výbor (176—3), c. kr. místodržitelství (1—3), při němž se nachází zároveň zemská komise pro vykupování a pořádání břemen pozemních, zemská komise pro osobní záležitosti smíšených úřadů okresních, stálá komise lekařská a nejvyšší manský úřad; sbor obecních starších a magistrát kr. hl. města P-y (1—1), s pomocnými úřady obecními, kteréž jsou: úř. popisní, úř. ubytovací. úř. vážní a cimentovna, účtárna, městská hl. pokladna, městský

úř. stavební i hospodářský a obecní úř. berniční (vesměs v čís. 1—1), správa dobytčího trhu a správa trhu obilního (793—2) a zádušní úř. (639—1); okres. výbor Smíchovský (123—3); c. k. krajský úř. a c. k. okres. úř. Smíchov (oba v 123—3), c. k. pošt. ředitelství, vrchní pošt. správa a hl. pošt. úř. (1035-1036—2), fil. pošt. úř. pro Malou stranu (1-3), fil. pošt. úř. pro Nové a Staré město (243-1), telegraf. inšpektorát a telegraf. stanice (1035-2), fil. telegraf. úř. (1—3), státní účtárna (2—3); *b)* soudní: c. k. vrchní zemský soud (2-3), vrchní stát. návladnictví (5—3), zemský soud zároveň soudní dvůr I. instance pro město P-u a kraj P-žský a vyšetřovací soud pro král. hl. město P-u a Vyšehrad, pak pro okresy Beroun, Čes. Brod, Černý Kostelec, Jílové, Karlín, Říčany, Smíchov a Zbraslav, zemské desky a spojený deposit. úř. Praž. (vesměs v 587—1), státní návladnictví (674—2), obch. soud pro P-u a kraj P-žský (587—1), měst. deleg. okr. soud pro Staré, Nové a Josefovo město a pro Vyšehrad (378—2, měst. deleg. okr. soud pro Malou stranu (5—3), měst. deleg. okr. soud v přestupcích pro P-u a Vyšehrad (587—1), vrchní soud důchodkový (2-3), okres. důchodkový soud pro P-u a Vyšehrad (909—2), okr. důchodkový soud pro kraj P-žský (243—1), advokat. komora (561—1), notar. komora (587—1); *c)* finanční: finanč. zemské ředitelství (1037—2), finanč. prokuratura (35—3), finanč. okres. ředitelství pro P-u a pro kraj P-žský (909—2), berniční administrace pro P-u a Vyšehrad (243—1), katastr. inšpekt. (458—3), hl. celní úř. I. tř. (1036-2), zemská hl. kasa a hl. kasa pro světské nadací (2—3), finanč. okr. a sběrací kasa (909—2), loterní úř. (748—1), účet. kancelář pro přímé daně (1036—2), účetní kancelář pro daně nepřímé a záležitosti kasovní (1037—2), archiv pro katastr. mapy (529—3), horní hejtmanství (930—1), úř. pro vyměňování zlata a stříbra, zároveň úř. pro punzování a c. kr. skladiště pro výtěžky báňské (903—1), magacín pro prodej tabáku a kolkovních známek (909—2); *d)* policejní: policejní ředitelství (314—1), polic. okr. komisařství pro Staré město a Josefov (314-1), pro dolejší Nové město (970-2), pro hořejší Nové město (1325—2) pro Malou stranu (42-3), pro Hradčany (67—4); *e)* vojenské: zemské gener. komando, zemský vojenský soud a vojenská pokladna (vesměs v čís. 258-3), místní velitelství (1080—2), zemské dělostřelecké ředitelství (367—3), ředitelství vojenského stavitelství (224—2), velitelství vojenského povoznictva (1050—2), posádeční auditoriat (654-2), vojenská oděvní komise (132—3), transenální a pochodní vojenské komisařství (1—1), velitelství 2. pluku četnického (2—3); *f)* církevní: arcibiskupská konsistoř, manželský soud, metropolit. manželský soud pro diéc. P-žskou (vesměs v arcibiskup. residenci 56-4), metropolit. kapitola u sv. Víta (48—4), kapitola u všech Svatých, 20 far. úřadů katol., seniorat augsburgského vyznání (153—2) seniorat helv. vyznání (1113—2), 3 far. úřady protestantské, židovská náb. obec (250—5). Školy a ústavy vzdělávací: C. k. universita, s níž spojeny jsou mimo knihovnu (190—1) následující ústavy: α) při fakultě lékařské: sbírka anatomických preparátů (562—1), ústav anatom.-pathologický (492-2), ústav fisiologický (47—2), ústav pathologicko-pharmakologický, museum lekoznalské a kabinet zvěrolečitelský (562—1), ústav zoochemický, kabinet akologický a dvě kliniky lekařské, klinika chirurgická a klinika pro oční nemoci (v nemocnici 499—2), dvě kliniky porodnické (447—2), klinika pro dětské nemoci (1359—2), a lekařská poliklinika (562—1); β) při fakultě filosofické: hvězdárna, kabinet fysikální, chemické laboratorium, kabinet mineralogický, kabinet zoologický, kabinet numismatický a filolog. seminář (190-1), botan. zahrada (na Smíchově 74); γ) při fakultě bohoslovecké: arcibiskupský seminář (190-1) a seminář Lužický (90-3); zemský polytechnický ústav, při němž jsou zařízeny: chemické a analytické laboratorium, kabinet fysikální, sbírka modelů, kabinet technologický, kabinet přírodnický, sbírka rozličného zboží, architektonický kabinet, sbírka modelů strojů hospodářských, geometr. kabinet a mechanické dílny; akademie pro výtvarné umění (190—1), konservatorium hudby (244-1) varhanická škola (291—1), Talmud—Thora pro řeč hebrejskou a výklad bible (191—5), tři gymnasia státní (na Starém městě 190—1, na Malé straně 385-3, na Novém městě 892-2, a real. gymn. obecní 369—3); vyšší obchodní škola (620—1), česká vyšší realka, zařízená 1849 (856—2), něm. vyš. realka, zaříz. 1855 (134—2), vzorní hl. a niž. real. škola (528—3). hl. a niž. real. škola u sv. Jakuba v Týně (977—1), hl. a niž. real. škola u Piaristů (692—2), čes. hl. škola (892—2), hl. škola u sv. Trojice (81-2), far. hl šk. u sv. Mikuláše (178-3), far. hl. škola u P. Marie Vítězné (393—3). far. hl. škola u P. Marie Sněžné (753—2), far. hl. škola u sv. Petra (1276—2), evang. hl. škola, židovská hl. a niž. real. škola (1444—2), průmyslová škola. dívčí škola pro vzdělané stavy (528-3), dívčí hl. škola u angl. panen (43—3), dívčí hl. škola u Voršilek (139—2), dívčí hl. škola u sv. Jakuba (977—1), 16 far. škol (6 na Starém, 4 na Novém městě a 6 na Malé straně); 4 opatrovny (na Hrádku 432—2, na Hradčanech 111—4, v Josefově 114—5, a u P. Marie Vítězné 385—3); 74 škol soukromých, v nichž vyučuje se mládež v odborech literních a řečech, 42 škol soukromých pro

hudbu a zpěv; 3 soukromé školy kupecké, 3 soukromé školy tělocvičné, 3 zemské ústavy pro šermování, tanec a jízdu na koních, 2 školy pro učení v plování; národní museum (858—2), 2 zemská divadla (české v č. 223-2 a německé v č. 540—1), museum a galerie přátel umění (57—4), sbírka obrazů v král. hradě, obrazárna kn. Colloreda z Mannsfeldu (189—1), kn. Jana Lobkovice-Vrtby (1002-2), hr. Ervína Nostice (468—3), kláštera Strahovského (135—4), sbírka soch a sádrových odlivek akademie výtvarných umění (190—1) a hr. Ervína Nostice (468—3); bibliotéky: mimo c. kr. universitní knihovnu knihovna J. V. cís. Ferdinanda (182—4), knih. arcibiskupská (1—4), metropol. kapitoly (38—4), zemsk. výboru (176—3), Johanitův (287—3), křižovníků (191—1), král. premonstr. kláštera na Strahově (135—4), Augustinův u sv. Tomáše (28—3), Benediktinů v Emausích (320—2), Dominikánů u sv. Jiljí (234—1), Kapucinů (98—4), milosrdných bratří (847—1), Minoritů u sv. Jakuba (635—5), Piaristů (892—2), vlast.-hospod. společnosti (799—2), polytechn. ústavu (240—1), spolku ku probuzování průmyslu v Čechách (539—1), umělecké besedy, spolku akademického, spolku německých študentův a spolku pro dějepis Němcův v Čechách, knih. kn. Karla Egona Fürstenberka (1?8—3), kn. Ferdinanda z Kinských (606—1), kn. Jiřího z Lobkovic (347—3), hr. Ervína z Nostic (468—3), kn. Cam. Rohana (386—3), tři knihovny gymnasialní a knihovny real. škol. Ústavy ošetřovací: blázinec (648, 650—2), porodnice a dům nalezenců (447—2), všeobecná nemocnice (499—2), nemocnice milosrdných bratří (847—1), nemocnice milosrdných sester (336-3), nemocnice u Alžbětinek (448-2), dětská nemocnice (1359—2), nemocnice pro Pražské obchodníky (458, 459—2), židovská nemocnice (248—5), soukromý ústav fisiatrický (981—2), zemský ústav pro hojení chorob očních, soukromý ústav pro vychovávání a hojení slepců (104—4), nemocnice pro vyšetřovance (1—2), nemocnice pro trestance (329—2), nemocnice pro kárance (180—4), c. k. vojenská nemocnice čís. I. (504—2), c. k. vojenská nemocnice čís. II. (181—4). Ústavy opatřovací: Theresianský ústav šlechtičen na hradě Praž. (2—4), ústav šlechtičen u sv. andělů (655-1), měst. chudobinec (435, 437-2), ústav chudých a důchod obročinský (1—1), špitál u křižovníků (191—1), špitál premonstrátův Strahovských (155—4), soukromý ústav pro sirotky u sv. Jana Kř. (936—2), vlaský sirotčinec (335—3), dívčí sirotčinec spolku sv. Ludmily (321—3), ústav pro zaopatření a zaměstnávání dospělých slepců (131—3), ústav pro hluchoněmé (502—2), čtvero jeslí pro ošetřování malých dítek. Ústavy k podporování obchodu a průmyslu: Praž. obchodní a živnostenská komora (1—1), fil. eskomptní ústav c. k. priv. národ. banku (1037—2), česká spořitelna (1009—1), hypoteční banka království Českého (6—2), čes. eskomp. banka (792-2), filialka c. k. priv. kredit. ústavu (998—2), zastavárna (329—2), filialka c. k. priv. zastavárny Vídeňské (634—2), tržnice výrobků průmyslových (781—2), záložna Praž. řemeslníků (1—1). Ústavy asekurační: c. k. priv. čes. ústav škody z ohně vzájemně pojišťující (1012—1), městská pojišťovna před škodami z ohně (1—1), Azienda assicuratrice (799—2), Assicurazioni generali (854—2), Nuova società commerciali di assicurazioni (1030—2), Riunione adriatica di sicurtà (831-2), Peštský pojišťovací ústav (1014—1), Austria (61—2), Gresham (585—1), Kotva (1271—2), Rakouský fénix (334—1), Vindobona (1271—2), všeobec. pojišťovací ústav na důchody a kapitály (597—1), Lipský ústav škody z ohně pojišťující (585—1). Jednoty a spolky, *a)* vzdělavací: král. čes. společnost nauk, spolek vlastenského musea království Českého, sbor k vědeckému vzdělání řeči a literatury české, čes. historický spolek, spolek pro objasňování dějin Němcův v Čechách, právnická jednota, spolek čes. lékařů, přírodozpyt. spolek Lotos, akadem. čtenářský spolek, čtenářský spolek německých študentův, pražská katolická jednota, jednota katolických tovaryšův, dědictví sv.-Janské, dědictví sv. Prokopa a dědictví svatého Václava pro vydávání důkladných spisů katolických, umělecká beseda, typografická beseda, spolek vlastenských přátel umění, spolek ku zvelebení hudby v Čechách, sp. ku zvelebení církevní hudby, humanistický sp. hudební, hudební jednota Svatovítská, hudeb. sp. Euterpe, zpěv. sp. Hlahol, zpěv. sp. Beseda, mužský zpěv. sp., žofínská akademie, něm. zpěv. spolky Flöte a Arion, pak tělocvičné spolky Sokol a něm. Turnverein; *b)* živnostenské průmyslní a hospodářské: c. kr. vlastensko-hospodářská společnost, čes. spolek pro zvelebování zahradnictví, průmyslová jednota, pražská společnost pro průmysl železářský, čes. tržnice výrobků a plodin zemských, společnost dráhy teplicko-ústské, pojišťovací spolek rak. cukrovárníků, spolek pro paroplavbu na Vltavě, Praž. spolek pro paroplavbu s parníky a loďmi plachtovými, akcij. společnost pražského řetěz. mostu, Buštěhradsko-Kladenská společnost pro dobývání uhlí, hedbávnická jednota, pomologický spolek, ovčácká jednota, obchodnický spolek Merkur, jednota praž. krejčí, jednota praž. truhlářů; společenstev živnostenských jest v P. 73, z nichž 71 sestává z živnostníků a 2 z obchodníků; (všech živnostníků a obchodníků v společenstvech těchto jest 5300; *c)* ku vzájemné podpoře: vzájemně výpomocný spolek, konsumní spolek, jednota

praž. učitelův, sp. ku podporování nemocných typografů (Typografia), úvěrní spolek krejčovský, jednota ku podporování dělníků ve fabrikách na stroje, zbraně, zboží zámečnické a kovové; *d)* dobročinné: Svatobor sp. pro podporování čes. spisovatelů, sp. ku podporování chorobných a potřebných členů praž. právnické fakulty, soukromé společenstvo praž. práv. fakulty pro lepší zaopatření vdov a sirotků, sp. ku podporování vdov a sirotků po gymn. a real. profesořích, sp. ku podporování študujících na praž. středních školách, farmaceutický sp. ku podporování lékárníků. sp. ku podporování chudých podomních, sp. ku podporování nemajetných avšak výdělku schopných lidí, sp. sv. Ludmily, sp. ve prospěch propuštěných káranců a opuštěných dětí, židov. sp. lásky k bližnímu ku podporování chudých podomních; *e)* pohřební: spolek Arimathejský, funeral. sp. zemských úředníků, pohřeb. jednota úředníků praž. magistratu, sp. lásky k bližnímu, jednota lásky pro pohřby, bratrstvo Kajetánské, bratrstvo Týnské, pak židovské spolky pro pochování a doprovázení zemřelých k hrobu a pro vykonávání modliteb za zemřelé; *f)* společenské: měšťanská beseda, kupecká beseda, něm. kasino, beseda šlechtická; *g)* k docílení společných výher: sp. štěstěny úředníků zemských, pramen štěstí, naděje a p. v. K spolkům přičísti sluší ještě měšťanské sbory: sbor granátníků, sbor praž. ostrostřelců, sb. městské pěchoty a sb. jízdy. Závody průmyslní: 3 větší fabriky zlatnické a stříbrnické, z nichž jedna zaměstnává více jak 120 dělníků (cena zlat. a stříbrného zboží, jenž se v Praze zhotovuje udává se na 1.600.000 zl. roč.), fabrika na zboží bronzové. zhotovuje lustry, figury a rozličné drobnosti, kteréž i většího odbytu mají, továrna na falešné šperky (roč. za 40—60.000 zl. zboží které jde nejvíce do Anglicka, Italie, Španělska a Ruska), 2 továrny na hodinky, jejich výrobky i za hranice se vyvážejí, fabrika na zhotovování hracích, hudebních strojů, jejíž výrobky při výstavě Pařížské nad cizozemské jsou chváleny, 7 továren strojnických, jedna větší fabrika na střelné zbraně, jejíž zboží se do Ruska, Turecka, Egypta, Sibiře, Kavkazka a Číny rozesílá, 2 dílny zvonařské, 4 továrny kotlářské, jedna fabrika klempířská, 4 závody cínářské, 6 sléváren písma, 19 knihtiskáren, v nichž zaměstnáno jest 400 typografů; 20 kamenotiskáren, 12 měditiskáren, fabrika na zboží knihařské, jeden větší závod na barvení papíru, fabrika na bavlněné zboží, tiskárna pro kartouny, 2 továrny na voskované plátno a roulleaux (zhotovují roč. za 70.000 zl. zboží), továrny na kůže, fabrika na zhotovování zboží obuvnického, závod na zhotovování zboží z guttaperchy a z pružce, fabrika na zboží z kostice, fabrika na barvy, mlýn na rozdrobování barevného dříví, fabrika na škrob albumin a p., 3 továrny na zhotovování početního vosku (roč. 500 ctů. za 23.000 zl.), fabrika na etherické oleje pro rosolníky a voňavkáře, více továren na rosolky a likéry, 9 octáren, 4 olejny, fabrika na lučebniny, fabrika na strojené mineralní vody, fabrika na cichorii, továrna na náhražky kávové, 2 továrny na cukroviny, fabrika na čokoládu, 45 pivovarů (r. 1864 uvařeno 336.376 věd. piva za 1.574.000 zl.), 27 lihopalen (1864 vypáleno 2.069.009 stupnů za 972.000 zl.), 16 amerikánských mlýnů, jeden parní mlýn, 3 parní píly, továrna na parkety, plynárna, 2 větší závody hrnčířské (výrob. kamna, figury pro stavby a p.), znamenitá fabrikace lučebních výrobků (roč. za 1,120.000 zl.), jakož i nářadí pro lučebníky a zboží zámečnického a kovového, rozsáhlá fabrikace rukaviček, jichž se mnoho do cizích zemí hlavně pak do Severní Ameriky prodává; rovněž proslulá jest fabrikace hudebních nástrojů (roč. za 60.000 odbyt do Anglicka, Ameriky, Egypta ano i do východní Indie), jakož i zhotovování klobouků, šperku a rozličného šatstva. Trhy: *a)* výroční: 1) o sv. Josefu na náměstí staroměstském, 2) o sv. Janě Nep. na nám. malostran., 3) o sv. Vítu tamtéž, 4) o sv. Václavě na nám. staroměstském, 5) o sv. Mikuláši tamtéž; každý trh trvá 14 dní, k čemuž přidány jsou ještě 3 dny k vykládání a 3 dny k skládání, *b)* týdní na potravu vždy v úterý a v sobotu na Koňském trhu, pak na náměstí malostranském a Štěpánském, *c)* týdní na dobytek každé pondělí a každý čtvrtek; mimo tyto odbývají se po celý rok denní trhy na potravniny na zvláštních k tomu vykázaných místech.

II. *Místopis.* Pohled na Prahu jest, s kteréhokoli návrší, velebný, okouzlující. Dojem stává se ale tím mocnějším, čím's hlouběji vnikl v osudy národa svého, nebo Praha jest, abychom krátce řekli, plastické vyobrazení dějin Českých, jest mohútný pomník dávnověké naší slávy, našeho utrpení, na němž plamennými vyryto písmeny: vzmuž se a pomoz vyrovnati cestu od hrobův Bělohorských! Obraz, který stověžatá Praha poskytuje, neunáší toliko Čecha ale i cizince, a slavný Alexandr Humbold vykazuje jí co do polohy čtvrté místo mezi městy Europskými. — Praha rozkládá se po dosti prostranné kotlině, Vltavou ve dvé nestejných polovic rozdělené, a po sedmi pahorcích, totiž po Zámeckém vrchu, Sionu a Petříně na západ, po Vyšehradě, Slovanském vrchu, Karlově a Větrově na východ. Z té příčiny přirovnal Prahu Konrád Celtes k Římu. Vlastní město dělí se v patero měst č. čtvrti: v Staré město, Nové město, Josefov č. Židovské město po pravé straně Vltavy, pak

v Malou stranu či Menší město a Hradčany s král. hradem na levé straně řeky. Horní město Vyšehrad s tvrzí a předměstí Smíchov a Karlín sem se nepočítají, proto že každé o sobě tvoří zvláštní obec. Ač všech 5 čtvrtí i s Vyšehradem pevnou hradbou v jeden celek spojeno, zachovala přec každá čtvrt svůj zvláštní ráz.

1. Hradčany.

Král. hrad, jemuž se co do historické důležitosti a polohy hned tak žádný jiný nevyrovná, zaujímá celý dlouhý ostroh, který k severu a jihu příkře se sráží, tam do hlubokého Jelenního příkopu, zde proti městu, na východ pak zponenáhla k Vltavě se kloní. Končité části této říkali staří Opyš t. j. ocas. Na západ, kde ostroh s výšinou Hradčanskou souvisí, býval druhdy dvojí příkop, přes který se klenul zdvihací most naproti hlavní bráně, jíž se jako nyní do hradu vcházelo. Hrad byl, ne-li již dříve, aspoň za Bořivoje, nynější již rozsáhlosti a vedle paláce knížecího byly zde příbytky nejvyšších úředníků zemských a církevních. Ze staršího ohrazení zachovaly se toliko některé věže na severní straně. Nyní jsou na hradě mimo král. zámek 3 kostely a 3 ulice, z nichž jedna „Zlatou“ se zve, protože prý zde za Rudolfa II. ti bydleli, kdož se děláním zlata zanášeli; ulička tato jest útulkem nejnuznější chudiny.

Král. palác č. zámek jest hlavní budova na hradě. Když po mnohých nehodách a mnohém přestavování za krále Jana vyhořel, vystaven jest od Karla IV. dle vzoru král. zámku Pařížského. Nástupcové Karlovi sídlili zřídka zde a byli proto málo dbalí jeho rozšíření a okrášlení. Teprv král Vladislav, vyplašen byv bouří (1483) ze svého sídla v Králově dvoře na Starém městě, ubytoval se stále v zámku, kterýž mezi l. 1484—1502 slavným mistrem Benešem z Loun rozšířiti dal. Po velkém požáru r. 1541 jest od Ferd. I. a Rudolfa II. obnovován. Tento založil zde světoznámé sbírky starožitných a uměleckých děl, kteréž r. 1620 od Bavorů, r. 1631 od Sasíkův a r. 1648 od Švédův oloupeny, některé jich zbytky pak za Karla VI. do Vídně odvezeny a ostatek od cís. Josefa veřejnou dražbou vyprodány byly. Král Matiáš, jemuž stavové zemští 20.000 kop míš. gr. přispěli, jal se zámek r. 1614 na záp. straně přestavovati, avšak teprv Maria Terezia ukončila započaté dílo a uvedla palác v nynější podobu (mezi l. 1758—1775). Císař Josef nemaje zámku Pražského zapotřebí, ubytoval doň vojsko a zamýšlel jej v kasárny přeměniti, čímž hrad nemalé škody vzal. Když císař Ferdinand r. 1848 stálé zimní sídlo u prostřed věrných Čechův sobě zvolil, započalo opravování a zvelebení tohoto slavného sídla králův Českých. — V zámku jsou 3 prostranné dvory. První dvůr dělí od Hradčanského náměstí železná mříže s třemi vraty. Nad prostředními jest král. koruna s monogramem Marie Teresie a na pilířích, o které mříže opřena jest, jsou zdařilé sochy od Ignáce Platzera. Průjezd z prvního do druhého dvora ozdoben jest krásným portálem od Benátčana Scamozziho. U prostřed druhého dvora, řeč. někdy Rajský dvůr, jest kašna s vodometem od sochaře Heidelbergera, obnovená r. 1791 od Platzera, a v jihovýchodním rohu zámecká kaple u vnitř nádherně ozdobená. Na třetím dvoře stojí bronzová socha sv. Jiří na koni, nejznamenitější to lijecké dílo středověku, kterou cís. Karel IV. r. 1373 od bratří z Klussenberka zhotoviti dal. Při slavném sedání r. 1562 jest socha ta porouchána, později spravena a za Marie Teresie po r. 1757 opět postavena. Památka tato zasluhuje pozornosti nejen pro své stáří a uměleckou cenu ale i pro to, že nám podává věrný obraz rytířského ozbrojení ze 14. věku. — Vnitřek paláce objímá 440 komnat a 3 velké sály. Zvláštní důležitosti mají: Vladislavský sál — 216 střevíců dlouhý, 60 široký a 42 vysoký — vystaven od geniálního mistra Beneše z Loun r. 1502 v pozdním slohu gotickém, či jak se obyčejně říká Vladislavském, za jehož původce se jmenovaný Beneš má. Sál ten byl pův. trůnní síní královskou; později odbývány zde rozličné slavnosti ano i sedání na koních. R. 1848 sloužil stavům českým k schůzím. Z nádherné této síně vchází se do zemské jízby, taktéž od Beneše vystavené, v níž jest stolec královský, pak prápory českých legií z r. 1802 a mnoho podobizen králův českých. V síni této zasedal až do cís. Josefa čtyřikráte do roka nejvyšší zemský soud za předsednictvím královým aneb král. komisara. Po tom odbývány zde až do r. 1847 stavovské sněmy zemské. V jižním průčelí starší této částky zámecké má zvláštní historickou důležitost bývalá kancelář král. místodržitelství, odkudž dne 23. května 1618 stavové protestanští oknem vyhodili král. místodržitele Martinice a Slavatu s písařem Fabriciem Platerem. Jizba tato, pod jejímiž okny dva jehlance od jmenovaných místodržících na památku svého zachránění vystavené se spatřují, zachována téměř celým svým zařízením tak, jak se r. 1618 spatřovala. V severní části zámku nad tak řeč. Prašným mostem jest Německý a Španělský sál; onen na svou délku trochu úzký, povstal z obrazárny a uměleckého kabinetu cís. Rudolfa; tento přistaven k prvnějšímu za Marie Teresie od Dienzenhofera a jest největším sálem jak na hradě tak vůbec v Praze. Obou sálů těchto užívá se k slavnostem a bálům dvorním.

Kathedrální chrám sv. Víta — toto

palladium, a chlouba národa Českého, tento drahocenný pomník Karla IV. a vzor i oslava slohu gotického, k výšinám nebeským tak hrdě se vznášející jak ten duch Český — vystaven původně od sv. Václava v podobě rotundy i vysvěcen r. 930. Kníže Spitihněv II. počal jej r. 1060 dle způsobu románských basilik přestavovati, v kterémžto díle nástupce jeho Vratislav II., první Čechův král, pokračoval a je ukončil. Když potom cís. Karel IV. povýšení biskupství Pražského na arcibiskupství dosáhl, položil dne 21. listop. 1344 základní kámen k nyn. budově, jejíž rozvrh francouzský stavitel Matiáš z Arrasu dle nádherných chrámů ve své vlasti podal. Po smrti Matiášově r. 1352 řídil stavbu chrámu as 45 let Petr Parléř a od r. 1398 syn jeho Jan. Petr, syn stavitele Jindřicha Parléře z Polska, dostavil r. 1392 nynější chrám nebo vlastně jen presbyterium a položil dne 2. června téhož ještě roku základ k pateru lodím, jichž délka sahati měla až za zeď, nádvoří chrámové na západ ohražující. Ve stavbě této delší části pokračováno za krále Václava, tak líně, že r. 1419 toliko poboční lodi a kaple ku klenbě dospěly. Bouřemi husitskými učiněn konec dalšímu provedení. Nedostavenou tuto částku zničil požár r. 1541. Požárem tím utrpěl velké škody i nynější kostel, který pak Ferdinand I. mědí pokrýti dal. Větší ještě pohroma zastihla svatyni tuto ve válce sedmileté a jen úsilovným namaháním zachráněn před úplným zničením r. 1757 skrze Prušáky, kteří na ni as 22.000 kulí všeho druhu vmetali a od 6. do 8. čvna 30kráte na rozličných místech oheň rozžehli. Maria Teresia hleděla velebný tento pomník aspoň co do zevnějšku zachovati; co u vnitř zkaženo, to jen částečně a nevkusně nahraženo. Od té doby nedělo se žádného opravování, a chrám by se byl, jak znalci tvrzeno, co nevidět v ssutiny sesypal, kdyby nebyla „Jednota k dostavení chrámu u sv. Víta na hradě Pražském", r. 1859 sestoupivší-se, k důkladnému obnovení přikročila, v čemž pilně pokračuje.

Jak výše podotknuto, jest kostel Svatovítský toliko kůr č. presbyterium zamýšleného kostela, který měl býti 500' dlouhý a 145' široký; nynější kostel jest z délí 188' a původní šířky. Hlavní jeho loď otočena jest do polokruhu vedlejší o polovičku nižší lodi s ochozem a celek 17ti kaplemi. Tam, kde delší část přistavena býti měla, uzavřen jest chrám jalovou zdí zašlými malbami na obmítce ozdobenou. Z přemnohých památností zde chovaných uvádíme jen nejvzácnější. U prostřed hlavní lodi stojí nad býv. hrobkou Lucemburskou nádherné král. mausoleum z bílého mramoru, jež dal cís. Rudolf II. r. 1589 od Alex. Kolína z Norimberka za 32.000 dukátů vyvésti. Pod pomníkem tímto uloženy jsou ostatky Karla IV. a jeho čtyr manželek, Václava IV., Ladislava, Jiřího Poděbradského, Ferdinanda I. a jeho choti, Maximiliána II. a Rudolfa II. Ve vedlejší lodi a ochoze po pravé straně stkví se stříbrný náhrobek sv. Jana Nepomuckého, zhotovený ze 3700 liber stříbra Jos. Wirthem r. 1736 ve Vídni; celé upravení páčí se na 200.000 zl. Při nárožním pilíři před sakristií jest obraz tváře Kristovy, jedna z nejdrahocenějších památek malířství byzantinského, přivezený z Říma cís. Karlem IV. r. 1369. Přimalované postavy patronů českých a andělíčků jsou znamenité výtvory doby Karlovy. V tak řeč. kapli Nostické hned vedle sakristie, stojí znamenitý svícen, jejž přinesli Čechové r. 1162 co kořist z Milána; pamětihoden jest vlastně jen podstávek, převzácná to lijecká práce 12. stol.; hořejší část přidělána teprv r. 1641. Někdy se věřilo, že svícen ten pochází z někdejšího Šalomounova chrámu v Jerusalemě. Jiná památka 12. věku v téže kapli jest skvostný relikviář, chovaný druhdy v Trevíru. Na oltáři kaple řeč. Martinická jest výtečný obraz Spasitele na kříži od Jana z Cách, dvorského malíře Rudolfa II., a jiný obraz Panny Marie a sv. Lukáše, výtečné to dílo Belgičana Gossarta Mabuse z Mechlína, zavěšen byl až dosud na hlavním oltáři. Z kaplí, kteréž ozdobeny jsou mnohými náhrobky knížat českých a jiných osob vznešených, zasluhuje první místo kaple Svatováclavská, jak pro své drahocenné památky, tak pro úctu, jakou k ní chová národ český. Kaple ta jest ze všech největší a byla r. 1366 dostavena. Zde volívali stavové čeští svého krále. Stěny její vykládány jsou až po první římsu leštěnými drahokámy a na prázdných místech spatřiti lze nejstarší fresky v Praze, pocházející z doby Karlovy. Hořejší část stěny malována r. 1614 od Daniele z Květné. Hrob sv. Václava, někdy znamenité dílo umělecké ze zlata, stříbra, drahých kamenů a perlí vzal za své nedosytou cís. Sigmundem. Nynější oltář, v jehož zadní schránce uschována jest přilba a drátěná košile sv. Václava, postaven r. 1673. V levo od dveří stojí pamětihodná bronzová litina z r. 1532, sv. Václava v kostele gotickém představující, a nad tím jiná kovová starožitnost v podobě věže gotické. Ze Svatováclavské kaple vchází se po tajných schodech do korunní komory, kdež uložena Svatováclavská koruna, zhotovena z rozkazu Karla IV. r. 1345, říšské žezlo, jablko, prsten a celý korunovační ornát. V hořejší chodbě kolem prostřední lodi, jakoby ve vzduchu se vznášející, jsou kamenná poprsí členů z král. rodiny Lucemburské, arcibiskupův, kanovníkův a stavitelův kostela, vyvedena od Petra Parléře. Pozoruhodné jest též pro svou visutou klenbu král. oratorium, vystavené r. 1493 od slavného Beneše z Loun. Podobné klenutí, též

dílo Benešovo, jest v sakristii č. kapli sv. Michala, nad kterouž jest zvláštní komora s kostelními poklady. Mezi vzácnými rouchy ukazuje se jedno, které prý nosil sv. Vojtěch. Též se zde chová znamenitý kodex s drobnomalbami z doby Karolínské. Z novověkých okras kostelních zasluhují povšimnutí malby ve skle od Jana Kvasta, dle návrhu malířův Trenkwalda, Jos. Führicha, a J. Scheivla. Nejzdařilejší jsou postavy od Scheivla navržené na obou postranních oknech v kapli císařské č. sv. Trojice za velkým oltářem. Na zevnější jižní zdi chrámové jsou nyní již velmi sešlé mosaikové obrazy ze skleněných slitin; jediná tato památka svého druhu v celé střední Europě zdělána r. 1370 od umělcův Karlem z Benátek povolaných. U prostřed předdvoří stojí kulatá kaple s oltářem a hrobem sv. Vojtěcha, nově vystavená r. 1672. Vysoká řeč. vůbec zámecká věž, založená ok. r. 1402 na nepříhodném místě, zachovala se ve své původní podobě až po obydlí hlásného; měděnou, celku nepřiměřenou báni posaditi dal po ohni 1541 cís. Ferdinand I. Výška věže až ke kříži, který drží předními drápy pohyblivý český lev, měří se na 318 víd. stop. Ze sedmi zvonů největší jest Sigmund, po ohni 1541 od Tomáše Jaroše z Brna přelitý, a váží 249 víd. ctů.

Za chrámem Svatovítským zdvihá se co do stavby nejstarší kostel Pražský, kostel sv. Jiří, jejž kníže Vratislav r. 915 založil. Kněžnou Mladou a bratrem jejím, knížetem Boleslavem II. vystaven při něm první ženský klášter v Čechách. Po ohni r. 1142 jest kostel nově zdvižen, a v obnovení tom zachoval se až naší dobu. Jest to jediná a tudíž převzácná basilika románská v Praze, jakýž to sloh v celé západní církvi od 10. až do 13. stol. panoval. Basilika naše skládá se ze tří lodí polookrouhlými aspidami zakončených; pod vyvýšeným kůrem jest krypta č. kaple sv. Mikuláše, na již. straně kůru kaple sv. Lidmily pův. též románská; místo křižových ramenou přistaveny jsou dvě věže, až po makovice vyzděné. Prostranná kruchta, skorem nad celou polovicí hlavní lodi po bitvě Bělohorské vystavená, hyzdí nemálo velebný tento dóm. Nejvzácnější památky jeho jsou: hrob sv. Lidmily, znamenité řezbářské dílo z počátku 14. stol.; hroby knížat Vratislava I. a Boleslava II. taktéž ze 14. věku; v kapli sv. Anny rakev s ostatky blahoslavené kněžny Mlady, první abatyše a zakladatelky kláštera, náhrobek abatyše kněžny Kunhuty a v klášterní chodbě nad portálem této kaple vypuklá řezba ze 12. neb z počátku 13. stol.; malby v sakristii, v novější době odkryté, jeví ráz 12. věku; bohatě ozdobený postranní portál renaissanční jest z počátku 16. věku. Abatyším zdejšího kláštera udělena byla Karlem IV. důstojnost knížecí a právo korunování královen českých. Po zrušení kláštera r. 1782 přeneseno právo korunování na představené blízkého ústavu šlechtičen, jež také knížecí korunu a opatskou berlu zdědily. Nynější stavení klášterní, ze 17. stol. pocházející, upraveno jest z části v kasárna, z části pro kněze, z disciplinárních ohledů sem ubytované.

Kolegiátní kostel Všech Svatých byl pův. zámeckou kaplí r. 1263 založenou. Na místě jejím vystaven r. 1342 od Karla IV. kolegiátní chrám v nádherném slohu gotickém, jenž ohněm r. 1541 zničen a r. 1580 v nynější chatrnou podobu uveden. V postranní kapli odpočívají ostatky sv. Prokopa r. 1588 z kláštera Sázavského sem přivezené. Kanovníci nebydlí, jak hned od prvopočátku, při kostele, k němuž na východní straně přiléhá velkolepý paláo, jejž r. 1755 založila Maria Teresia pro 30 nemajetných šlechtičen na místě někdejšího paláce Rožmberského.

Mezi posledně jmenovaným palácem a zadní branou hradskou jest prostranný, zevnějškem nevynikající majorátní dům knížat z Lobkovic, který byl původně majetkem pánů z Rožmberka. Provdáním se Polixeny z Pernšteina, vdovy po Vilémovi z Rožmberka za Zdeňka z Lobkovic r. 1603 přešel v majetek nynějších držitelů. Naproti tomuto stojí dům nejvyššího purkrabství, renaissanční to stavba z r. 1555. Z někdejšího opevnění zachovaly se na severní straně 4 věže, které, sloužívše někdy za vězení, dochovaly nám mnohý nástroj, jakých středověk užíval k trýznění vězňů. Mezi nejvyšším purkrabstvím a připómenutou zadní branou jest čtverhranná Černá věž, která dle Mikovce z časů sv. Václava pochází (?). Jí nejbližší jest Daliborka (viz Ploskovice str. 562), něco dále jest Mihulka a blíž Prašného mostu Bílá věž. Poslední tři jsou kulaté a zasahují hluboko do Jeleního příkopu. To jsou nejdůležitější budovy na hradě. Na protější straně Jeleního příkopu, přes kterýž Prašný most vede, jest král. zahrada, v jejíž zadní části bronzový nástavek na vodomet stojí, znamenitá to litina, vyvedena mezi l. 1554—59 dle modelu Vavřince Křička z Bytišky od známého zvonáře Tomáše Jaroše z Brna. Na konci zahrady vypíná se král. milohrádek či Belvedér, jejž dal Ferdinand I. pro svou manželku, Annu Jagelonku, r. 1534 od italských stavitelů P. de Stella a Ferraboska de Lagno vystavěti. Podobnou renaissanční budovu marně by's hledal v střední Europě. Dle nařízení cís. Josefa staló se z ní laboratorium na dělání patron a teprv v nejnovější době ujala se klassického toho stavení umělecká jednota Pražská a ozdobila velkou síň zdařilými stěnomalbami z dějin českých, vyvedených dle návrhu Kristiana Rubena od Svo-

body, Lhoty a Trenkwalda. Mezi Belvedérem, Bruskou a Marianskými hradbami rozkládají se veřejné Chotkovy sady. Dlužno ještě připomenouti v král. zahradě míčový dům a lví ohradu a přes silnici rozsáhlé kolbiště. Stavení toto, jež nyní vojenským účelům slouží, dal cís. Rudolf II. vyvésti.

Vlastní Hradčany (IV. čtvrt) rozprostírají se po soujmenné výšině od hradu Pražského až k Sionu či Strahovu a jsou nejtišší částí města; nádherné však paláce jsou výmluvnými svědky, že zde panoval někdy čilejší život. Hradčany založeny byly asi v první polovici 14. věku od některého purkrabí Pražského (snad Berky z Dubé) co hrazené městečko a zůstalo pak v područí Pražských purkrabí; od Rudolfa II. povýšeny jsou r. 1598 na král. město, jež pak Maria Teresia r. 1746 čtvrtým městem Pražským jmenovala. U prostřed náměstí, 684 stop dlouhého a 270 stop širokého obdélníku, stojí zdařilý Marianský sloup se sochami českých patronů, zhotovený na počátku minulého století od Jana Ferd. Prokova. Památnější stavby jsou:

Arcibiskupská residencí z předu náměstí a naproti král. zámku. Nádherná třípatrová budova tato povstala r. 1562 z domu Floriana Griespeka a uvedena v nynější podobu hlavně za arcibiskupa Příchovského. Jest zde skvostná kaple sv. Jana Kř., knihovna arcibiskupská a konsistorní, kanceláře konsistorní a hospodářské. Za residencí jest býv. majorátní dům Šternberský vystavený ku konci 17. století, jehož r. 1796 „společnost přátel umění" získala a veřejnou obrazárnu zde zřídila, kteráž přes 600 obrazů čítá. Od r. 1821—47 uloženy byly v dolejších prostorách sbírky českého musea.

Majorátní dům Švarcenberský naproti residencí arcibiskupské, záleží z nového a ze starého domu. Onen vystaven ok. r. 1810 stavitelem Pavlíčkem, tento v bohatém renaissančním slohu v 16. stol. od pánů z Rožmberka, po nichž se Jiřímu ze Švamberka dostal. Tomuto jest od Ferd. II. odňat a knížatům z Eggenberka darován, jichž dědici se stali knížata Švarcenberkové r. 1719.

Klášter Karmelitánek s kostelem sv. Benedikta vedle Švarcenberského domu. Kostel, někdy farní, od krále Jana založený, dostal se r. 1627 mnichům řádu barnabitského, kteří při něm klášter založili. Po zrušení řádu toho odevzdán klášter r. 1792 karmelitánkám.

Palác Toskanský, v průčelí náměstí, jest od r. 1849 majetkem císaře Ferdinanda, který v něm chová předůležitou domácí knihovnu. Mimo to jsou zde hospodářské kanceláře. Moderní tato budova vystavena na počátku předešlého století od hr. M. Osvalda Thuna.

Bývalý Martinický palác od r. 1837 vojenská nemocnice, v Radní ulici, vystaven v slohu vlašském na začátku minulého století.

Kostel druhdy sv. Jana Nep. na začátku Nového světa, obydleného nejchudší třídou lidu, upraven r. 1861 k službám božím pro vojsko vyznání protestantského. Kostel ten vystaven v l. 1720—28 Kilianem Dienzenhoferem v nádherném slohu vlaském a ozdoben krásnými malbami al fresco od Václava Reinera. Nynější vojenská kasárna při kostele jest někdejší klášter uršulinský r. 170 založený a r. 1784 zrušený.

Na východní straně Loretanského placu svatý dům Loretanský, kdež u prostřed dvora ambity do čtverhranu obklíčeného stojí kaple Loretánská, zevnitř bohatou štukaturou a sochami ozdobená, a za ní kostel Narození P. M. Nejprvé byla kaple Loretánská dle vzoru kaple v Loretě v Italii od kněžny Benigny Kat. Popelové z Lobkovic r. 1626 založena, později vystaven dům s ambity a konečně r. 1661 od Alžběty z Lobkovic kostel, kterýž Markéta z Valdšteina rozšířila. Nad vchodem domu, v nevkusném slohu zbudovaného, vypíná se věžka s bicími hodinami a zvonkovou hrou, upravenou r. 1694 Petrem Neumannem, hodinářem Pražským; zvonky, 27 na počet a rozličné velikosti, lil Klaudius Fromm v Amsterodamě. V Loretě se chová nejbohatší poklad kostelní v Čechách, snešený od šlechtičen z nejpřednějších rodů, jmenovitě od kněžen z Lobkovic, hraběnek z Kolovrat, z Martinic, z Nostic, ze Šternberka, z Harrachu a j. Upozorňujeme toliko na velkou monstranci v podobě slunce, na jehož paprscích se skví 6580 (obyčejně se udává 6666) diamantů rozličné velikosti, dar to hraběnky Ludmily z Kolovrat, roz. Hieserlové z Chodů.

S domem Loretánským spojen jest krytou kamennou chodbou klášter kapucínský s kostelem Panny Marie, první to klášter řádu svého v Čechách, r. 1602 vystavený. Mniši povoláni jsou 12 v počtu r. 1600 z Italie proti vůli stavů českých od arcibiskupa Berky z Dubé.

Černínský palác, nyní kasárna, tvoří západní stranu celého Loretánského náměstí. Vystaven byl od Frant. Jos. hraběte Černína z Chuděnic na počátku 18. stol. v tak nádherném slohu vlaském, že se mu nevyrovnalo sídlo mnohých suverénů. Průčelí jeho, 456 stop dlouhé, okrášleno bylo 5 portály a vnitřek zdařilými stěnomalbami od Reinera a sochami od Branna a Ig. Platzera. Byl vůbec nejnádhernější palác v Praze. Černínové, sídlíce ve Vídni, prodali palác za 1½ milionů zlatých vystavený, r. 1848 eráru, který jej v kasárna přeměnil.

Premonstrátský klášter s kostelem Nanebevzetí P. M. na hoře Sioně č. Strahově, r. 1140 na přímluvu biskupa Olomúckého, Jindřicha Zdíka, od potomního

krále Vladislava založený, jest nejstarším klášterem řádu sv. Norberta v zemích koruny České. Klášter i kostel zpustošen od Husitův r. 1420, opraven r. 1586, načež r. 1627 v kostele uloženy ostatky sv. Norberta, z Magdeburku přivezené. Nynější budova chrámová, 204' dlouhá a 85' široká, pochází z počátku předešlého stol.; její stavitelové jsou Marek Ant. Chanivalle a Silvester Carloni. Oltáře z krásného mramoru Českého jsou práce Jos. Lauermann-a, fresky na klenbě v hlavní lodi jsou od Jiř. Vil. Neunherze a na stěnách od Kramolína a Raaba; fresky v kapli sv. Uršuly maloval r. 1746 P. Nosecký, úd zdejšího konventu. V kapli sv. Kříže byl r. 1861 nově postaven náhrobek strašného generála Pappenheima, r. 1632 u Lützova padlého; na velké kruchtě největší a nejlepší varhany v Čechách s 41 rejstříky a 3087 píšťalami. Zvláštní důležitostí jest zdejší knihovna, čítající přes 60.000 kněh (mezi těmi mnohé prvotisky) a přes 1000 rukopisů. Z posledních nemalé ceny jest pontifikale Albrechta ze Šternberka, vzácný to kodex s překrásnými drobnomalbami od Hodíka z r. 1376. Pozoru hodny jsou též sbírky nerostů, zkamenělin, mincí a obrazárna (500 čísel), nynějším opatem sv. p. J. Zeidlerem založené. V předdvoří Strahovském stojí r. 1784 zrušený kostel sv. Rocha, který co farní r. 1587 založen byl. Stavba ta jest pamětihodna, protože na gotických základech a s gotickými okny v slohu renaissančním vyvedena jest.

2. *Malá strana s ostrovem Kampou* (III. čtvrť)

rozkládá se mezi levým břehem Vltavy, Petřínem, Sionem i Hradčanskou výšinou a má několik prostranných náměstí a v celku pravidelné ulice. Veliký počet panských paláců a úředních domů zachoval čtvrti této původní její ráz podhradí dvorského, bránící vzniku čilejšího obchodu a spojenému s ním životu hlučnějšímu. Hlavní náměstí zdobí od r. 1858 bronzový pomník maršálka Radeckého, který modelovali Em. a Jos. Max dle nákresu Rubenova a lil Burgschmit v Norimberce. Na Štěpánském place jest jehlanec nejsv. Trojice z r. 1715 od Ondřeje Quitainera a Jana Prokova vyvedený a na druhém Maltézském place socha sv. Jana Kř. z počátku předešlého stol. Nejdůležitější budovy jsou:

Hlavní farní chrám sv. Mikuláše mezi hlavním náměstím a Štěpánským placem r. 1282 založený. Na místě jeho dali jezuité, jimž chrám r. 1625 odevzdán, nynější budovu r. 1673 stavěti, nejskvělejší to kostel Pražský v slohu renaissančním. Stavbu západní části řídil Krištof Dienzenhofer a východní, mnohem zdařilejší, syn Jan Kilian Dienzenhofer. Největší jeho okrasou jest s věží stejně vysoká kupole, mědí pokrytá, do níž osmi velkými okny a krásnou lucernou světlo padá. Místo pobočních lodí zaujímá osm kaplí s kruchtami. Vnější úprava, jež se konala až do zrušení řádu jezuitského, jest neméně nádherna a bohata, nebo všechny sloupy, římsy a j. jsou omramorovány, pozlaceny a zdařilými malbami ozdobeny. Oltáře tesány jsou z mramoru od Jos. Lauermanna; kolosální sochy pod kupolí a v lodi jsou práce Ig. Platzera, který modeloval také sochu sv. Mikuláše na hl. oltáři, z mědi litou a dobře pozlacenou; fresky v kupoli maloval Frant. X. Balko a v hlavní lodi Jos. Kracher; mramorování provedl Ján Hennevogel; velké varhany s 46 rejstříky a 2532 píšťalami přestavěl r. 1885 Jos. Gartner. Z mnohých zdařilých obrazů oltářních připomínáme „Spasitele na kříži“ od Skrety, „sv. Františka X.“ od Balka a „sv. Michala“ od Neapolitána Solimeny. — Na severní straně přistaven ku kostelu profesní dům jezuitský, nákladem Albrechta z Valdšteina. Nyní umístěny zde některé cís. úřady, jako hlavní zemská pokladnice, státní účtárna a vrchnozemský soud a v hrobce pod celým kostelem místodržitelský archiv.

Kostel sv. Tomáše s klášterem obutých Augustiánů v Radní ulici. Kostel založen asi ve 12. stol., klášter asi r. 1285 od Václava II., který i kostel v slohu gotickém a v nynějším již objemu rozšířil. Chrám byl vícekráte přestaven, jmenovitě po ohni 1420 a 1503, v nynější pak podobě v první polovici předešlého století od J. Kil. Dienzenhofera. Vyvedení jeho v slohu vlaském na základech gotických uznáno ode všech za nepodařené. Z předešlého kostela zbyla toliko sakristie a přiléhající k ní kaple. Vnitřek kostela zdobí mnohá vzácná malířská památka, tak na hlavním oltáři oba obrazy od Nizozemce Rubensa, Skretův sv. Tomáš z Villanovy a j.; stěnomalby v hlavní lodi jsou od Vác. Reinera. V chodbě klášterní náhrobek Angličanky A. Johanny Vestonie, lat. básnířky († 1612). Klášterní knihovna čítá přes 10.000 svazků a mnohé rukopisy.

Kostel sv. Josefa s klášterem anglických panen v Josefské ulici, založen r. 1656 pro karmelitánky, a když tyto r. 1782 na Hradčany přestěhovaly se, odevzdán klášter nynějším pannám, řídícím se řeholí sv. Ignáce z Lojoly. Řád ten, jenž se zanáší vyučováním ženské mládeže, založen r. 1747 od Angličanky Mary de Ward. Oltářní obrazy sv. Josefa a sv. Teresie jsou od Brandla.

Chrám Panny Marie s velkým převorstvím a konventem ryt. řádu johanitského č. maltézského r. 1159 založen a později v velkolepou budovu gotickou rozšířen, z které po ohni r. 1503 jen průčelí s dvěma věžemi a portálem na naši dobu zachováno. Obraz

Panny Marie na hlavním a sv. Barbory na postranním oltáři jsou od Skrety; socha velkého převora hr. Rud. Colloredo-Wallsee, velitele Prahy za obležení Švédského, vytesal z karrarského mramoru Em. Max. Vedle kostela vystaven r. 1726 nynější palác velkých převorů, když se tito po delším čase ze Strakonic opět do Prahy vrátili; konvent na severní straně kostela vystaven ř. 1731.

Farní kostel u Panny Marie Vítězné v Karmelitánské ulici, založený pův. ke cti sv. Trojice r. 1611 od protestantů, odevzdán jest po bitvě Bělohorské karmelitánům, kteří jej rozšířili a klášter při něm založili. Po zrušení řádu 1784 jest kostel co farní johanitům odevzdán a klášterní stavení upraveno později pro školy gymn., reální a hlavní vzornou školu. Na hlavním oltáři obraz P. Marie, kopie onoho obrazu, kterýmž generál karmelitánů, Dominik, v bitvě Bělohorské voje císařské k udatnosti vyzýval. Odtud název kostela. Některé oltářní obrazy jsou od Brandla; zvony na věži, ovšem přelité, zasvěceny byly Janu Husovi a Jeronymu a visely v někdejší blízké kapli, památce jmenovaných mistrů vystavené.

Na Vlasko-špitálském place kaple sv. Karla Boromejského při Vlaském špitále, založ. r. 1602 od Vlachův v Praze usedlých, zrušeného cís. Josefem r. 1789. Když Vlachové sirotčí ústav pro chlapce r. 1804 zařídili, koupili opět r. 1830 toto své stavení pro jmenovaný ústav; též kaple byla r. 1839 nově vysvěcena.

U paty Petřína, blíž posléz jmenovaného ústavu, jest kostel sv. Karla Boromejského s mateřním domem a nemocnicí milosrdných sester, které si zde r. 1842 zahradní dům barona Bretfelda zakoupily. Nynější prostranná budova a kostel se stěnomalbami od V. Kandlera vystaveny jsou z dobrovolných příspěvkův mezi l. 1853—55.

Na Petříně jest kostel sv. Vavřince, jehož se co kaple již k r. 1135 připomíná; v nynější podobě pochází ze středu předešlého stol.; kaple Božího hrobu a jiná s Golgothou vystaveny taktéž v 18. stol.; fresky na kaplíčkách, umučení Páně připomínající, malovány jsou dle nákresův Führichových. Z vyvýšeného místa blíž Golgothské kaple uzříš při jasném nebi v modré dálce Středohoří a Krkonoše.

Filiální kostel Panny Marie při bývalém klášteře kajetánském v Ostruhové ulici, vystavený na počátku 18. stol. ve slohu vlaském, ozdoben jest mnohými krásnými obrazy a sochami z alabastru. Schody ze sakristie do klášterního stavení vedoucí chválí se co velmi umělé dílo. Klášter zrušen r. 1783.

Kaple sv. Rafaela při ústavu pro dorostlé slepce v Brusce, založ. r. 1832 od prof. Aloise Klara. Kaple v moderním slohu okrášlena jest sochou Rafaela archand. z karrarského mramoru od Em. Maxe; malby na zlaté půdě v polokruhové aspidě jsou od Vil. Kandlera.

Budova c. k. místodržitelství povstala z býv. školního domu jezuitského (ve farní ulici) za císaře Josefa přestaveného, a z býv. bankálního úřadu (proti Štěpánskému placu).

Dům sněmovní s kanceláří zemského výboru na Pětikostelském plácku, č. 176, byl původně dům hrabat Thunův z r. 1696, v němž bylo mezi l. 1779—94 divadlo. Od českých stavův na to zakoupen, přestaven byl r. 1801 v nynější podobě. Sněmovní síň, 241 sedadel pro poslance obsahující a mistrovským obrazem císaře Františka Jos. od Engertha ozdobena, vystavena r. 1861.

Bývalá Malostranská radnice na náměstí, čís. 35, v 17. stol. v nynějším nevkusném slohu přestavená byla od r. 1793 sídlem c. k. fiskálního úřadu, prokuratury král. komory a nejvyš. dvorského lenního soudu.

Palác zemského vojenského velitelství na Štěpánském place, čís. 258, náležel původně kn. z Lichtenšteina, od nichž na zač. nynějšího věku v majetek hraběte Ledebonra postoupen; tento prodal jej r. 1849 eráru.

Palác Valdšteinský na Valdšteinském place, čís. 17, vystaven od slavného Albrechta z Valdšteina v l. 1621 až 1630; plány navrženy od Marini-ho z Milána a stavba svěřena nejvýtečnějším stavitelům italským, nizozemským a j. V palácu tomto, který se ve své původnosti zachoval a nádherou a velkolepostí král. palácům 17. věku se rovná, jest především pamětihoden veliký sál se zdařilými freskami na stropě, Valdšteina u vítězoslávě představujícími; astrologický kabinet; lázeňská jeskyně; domácí kaple; ve velkolepé zahradě architektonicky důležitá síň, veliký vyzděný rybník, nápodobené skalní stěny a j.; za zahradou veliká jízdárna s galerií. Po katastrofě Chebské r. 1634 připadlo nádherné toto sídlo panské Adamovi hr. Valdšteinovi, jehož rodu dosud patří.

Na proti tomuto dva kn. Fürstenberské domy, č. 159 a 153, s přerozkošnou zahradou, v novější době založenou.

Palác hr. Thuna Děčínského v Ostruhové ulici, č. 214, skládá se ze dvou stavení; zadní část v starém renaissančním slohu jest býv. dům pánů z Hradce potom hr. Slavatů; přední stavení jest v předešlém stol. od výtečného Anselma Loragha nákladem hr. Kolovrata Libšteinského v témže slohu vyvedeno; řezbařské práce jakož i obě orlice na portalu jsou od Matiáše Brauna z Braunů.

Palác kn. z Lobkovic pod Petřínem na Vlasko-špitálském place, č. 347 založen r. 1703 od hr. Frant. Karla Přehořovského

z Kvasejovic, a r. 1769 v nynější nádherné podobě od kněžny Marie Ludmily z Lobkovic přestaven. Znamenitá knihovna čítá as 50.000 knĕh s mnohými prvotisky, rukopisy a kodexy krásnými drobnomalbami okrášlenými.

Povšimnutí zasluhují mimo to: Palác Schönbornský na Vaječném trhu čís. 365, na poč. min. století vystavený. — C. k. četnická kasárna na zač. Újezdské ulice, čís. 388, přestavená v nynější podobě v l. 1851—1855 z někdejšího chrámu sv. Maří Magd. při klášteře dominikánském, v l. 1656—1709 založeném. Původně byl zde klášter dominikánek založený matkou cís. Karla IV. Po brzkém jeho zaniknutí uvedeny jsou sem od slavného Miliče řeholnice sv. Maří Magd., jež bouří husitskou vyhnány a klášter zpustošen. R. 1604 odevzdáno místo to dominikánům, kteří zde znova klášter a kostel zbudovali. Po zrušení řádu toho přestaven r. 1792 kostel k účelům poštovského úřadu, od něhož r. 1849 četníkům postoupen. — C. k. zbrojnice v Újezdské ulici, čís. 450, byla pův. dům Švamberkův, jímž po bitvě Bělohorské odňat a knížatům Eggenberkům darován. Od jich nástupcův, kn. Švarcenberkův, přešel i se zahradou, tehdáž velmi vyhlášenou, r. 1770 v majetek státní. — Palác hr. Ervína Nostice na třetím Maltézském place, čís. 471, založen r. 1660 a uveden v nynější podobu r. 1700. Zde se chová znamenitá obrazárna, sbírka rytin, mincí, soch a bohatá knihovna s mnohými rukopisy. — Saský dům vedle menší věže mostecké, čís. 55, jejž daroval r. 1348 Karel IV. svému ujci Rudolfovi, kurfirstovi saskému. Od toho přeměněn v pevnou tvrz. Přestavením r. 1829 setřen zcela ráz starožitný. — Ve velkolepém domě, čís. 506 na ostrově Kampě, od roku 1864 Odkolkovském, pův. Kolovratském a pak Lichtenšteinském, umístěna prozatím část král. zemského polytechnického ústavu.

3. Mosty.

Karlův kamenný most, cís. Karlem IV. na místě staršího Juditina mostu dne 9. června 1357 založený a Petrem Parléřem vyvedený, jest sklenut na 17 pilířích a má se obyčejně za nejpevnější most v Europě. Délka jeho obnáší 1572 stop (přes 700 kroků), šířka $33^{1}/_{3}$ stop a výška nad obyčejným stavem vody 40 stop. Zábradlí taktéž kamenné zdobí od počátku minulého století 30 soch; pozlacený kříž, který zde již dříve stával, a socha sv. Jana Nep., k níž každoročně dne 16. května tisíce lidí z Čech, Moravy a odjinud putují, jsou z bronzu, ostatní z kamene. Jäckel, Mayer, bratří Prokov-ové, Braun, Kohl, Mendel, Böhm, Jos. a Eman. Max postavili sobě v sochách těchto důstojné pomníky. Velkolepá skupení sv. Ignáce z Lojoly na pravé a sv. Františka Xav. na levé straně od Prokova z r. 1711 a bolestná matka Boží od Em. Maxe z r. 1859 zasluhují zvláštního povšimnutí. Pod mostem na břehu ostrova Kampy stojí na pilíři starožitná, od Švédů dopola uražená socha rytíře se staroměstským erbem, značící, jak jinde v obchodních městech sochy Rolandovy, skladní právo Starého města Pražského. Na obou koncích mostu vypínají se gotické věže s branami, na Starém městě jedna, na Malé straně dvě. Tyto, sloužívše někdy za pevnou tvrz, jsou snad starší mostu, aspoň nižší, zdá se, že byla brzy po r. 1235 zbudována. Staroměstská, vystavená v nynější podobě r. 1451, oloupena byla svých okras v průčelí proti Malé straně kulobitím r. 1648 a 1848; za to zachovány jsou se strany Staroměstské sošky králův a patronův českých, erby zemí koruny české a jiné kamenické ozdoby z pozdní gotiky. Pamětihodnou stala se tato věž tím, že zadržen zde proud Švédův r. 1648 z Malé strany na Staré město útokem ženoucích, jakož i tím, že na jejím cimbuří vyvěšeno bylo od r. 1621—1631 dvanáct hlav nejčelnějších mužů národa Českého, dne 21. června 1621 před staroměstskou radnicí sťatých.

Františkův most řetězový pne se přes ostrov Střelecký a byl v l. 1839—1841 přičiněním tehdejšího nejvyš. purkrabí hr. Chotka na akcie vystaven dle plánu čes. inženýra Schnircha. Zavěšen jest na 4 žulových pilířích s branami a jest 1455 stop dlouhý a 29 stop široký.

Most Františka Josefa, který se právě staví, povede z Trubní ulice na břeh Belvederský. Vyveden bude z železných prutů spočívajících na dvou vysokých věžích dle soustavy Ordishe a Lefevra.

4. Staré město (I. čtvrt)

rozprostírá se po nejnižší části kotliny, obklíčeno jsouc Vltavou, Novým a Židovským městem. Staré město předčí nad ostatní čtvrtě čilým ruchem, jak v duševním tak v hmotném ohledu; zde jest nejen sídlo university a rozličných liter. i uměl. spolků a ústavů, nýbrž i obchodu a průmyslu. Úzké, nerovné ulice, malá, nepravidelná náměstí s vysokými kostely a věžemi gotickými, s domy z 15. a 16. stol. vedle novějších zachovaly čtvrti této dosud ráz středověký.

Z náměstí připomínáme historicky proslulé Staroměstské náměstí, které tvoří nepravidelný čtverhran, 414 stop zdélí a 336 stop šířky. Uprostřed jest sloup Panny Marie, který cís. Ferdinand III. postaviti dal na památku osvobození Prahy od Švédů r. 1648. Až do r. 1862 stávala blíž hl. strážnice mramorová kašna, v l. 1590—1593 v slohu italském mistrně vyvedená. — Mostecký č. Křižovnický plac zdobí velkolepý bronzový pomník cís.

Karla IV., postavený r. 1848 od university Pražské na oslavení pětistyletého trvání této university. Model k pomníku zhotovil sochař Drážďanský, Hähnel; socha Karlova, 12 stop vysoká, ulita byla od Burgschmita v Norimberce a podstávek se sochami představujícími 4 fakulty, pak Arnošta z Pardubic, Jana Očka z Vlašími, Benеše z Kolovrat a Matiáše z Arrasu, výtečníky doby Karlovy, ulit byl v hutích Lauchhamerských v Sasku. — Z Mostеckého plácku vchází se krátkou ulicí na Františkovo nábřeží, 320 sáhů dlouhé, které stavové čeští r. 1841 upravili, skoupivše dříve všecky domy a pozemky podél břehu Vltavy mezi ostrovem Žofinským a Staroměstskými mlýny. Jest to jedna z nejkrásnějších místností na Starém městě, ozdobena mimo to pozoruhodným got. památníkem cís. Františka I. Bohatě ozdobený, 75 stop vysoký jehlanec nad osmihrannou kašnou vyveden z pískovce od Kranners; bronzová socha cís. Františka na koni, ulita v Müllerově slévárně v Mnichově dle modelu od Josefa Maxe; ostatních 25 soch vytesal z tvrdého pískovce Jos. Max. 17 níže stojících soch představují 16 krajů českých s Prahou, a 8 vyšších vědu, umění, mír, hojnost, orbu, hornictví, průmysl a obchod.

Nejpamátnější budovy jsou:

Hlavní farní chrám Nanebevzetí P. Marie před Týnem v pozadí domů, velké náměstí na východ obkličujících, patří mezi nejdůležitější památky jak stavitelské tak historické. Již r. 1135 činí se o něm zmínka, co o kostelíku v 11. stol. při špitále pro cizí kupce založeném. Nynější velkolepá, ač nemálo spustlá budova gotická, k níž Karlem IV. základ položen, vyvedena před válkou Husitskou až na vysoké průčelí s dvěma věžemi, kterážto stavba za krále Jiřího počnuvší r. 1511 dovršena byla. Týnský chrám stal se hned r. 1419 hlavním chrámem utrakvistickým a zůstal jím až do r. 1621. Veliký, silně pozlacený kalich na vysokém štítu v průčelí a pod ním socha krále Jiřího sňaty jsou po katastrofě Bělohorské a na místo kalicha postavena byla socha P. Marie. Velké škody vzala budova udeřením hromu r. 1679 dne 10. čna a 1819 dne 29. čce. Chrám jest 192 stop dlouhý a 108 stop široký; hlavní loď, 96 stop vysokou, odděluje od obou pobočních, o polovici nižších lodí, 12 gotických pilířů. Průčelní věže, mistrovská to památka stavit. umění z 15. stol., dosahují výšky 253 stop. Veliký zvon Mariánský, 119 ctů těžký, jest dílo mistra Tomáše Jaroše z Brna. Památky zvláštní umělecké ceny jsou: krucifix na oltáři sv. Kříže; Panna Maria na trůnu na protějším oltáři; kladení těla Spasitelova do hrobu z býv. zavíracího oltáře; vypuklá řezba umučení Páně na severním portálu; gotický baldachyn nad býv. hrobem biskupa Augustina Luciana, Mat. Rejskem r. 1493 vyvedený, s novým gotickým zavíracím oltářem, r. 1852 od Hellicha malbami ozdobeným; starožitná gotická kazatelna Hellichem r. 1846 obnovená; cínová křtitelnice z r. 1414; náhrobek slavného Tycho de Brahe († 1601); náhrobní deska Floriana Hammerschmida, kronikáře a zdejšího faráře († 1635); obrazy Panny Marie a Ecce homo z 15. stol., oltářní obrazy od Škrety: Nanebevzetí P. M. na velkém oltáři, pozdravení P. Marie, návrat z Egypta, sv. Lukáš; konečně sousoší sv. Cyrila a Methodia z karrarského mramoru od Em. Maxe, cís. Ferdinandem r. 1845 sem darované.

Farní chrám sv. Jakuba při minoritském klášteře za Týnským dvorem. Klášter vystaven r. 1232 a kostel, brzy potom založený, dospěl počátkem 14. stol. k svému ukončení. Chrám a klášter uchráněn dvakráte (r. 1420 a 1611) od staroměstských řezníkův před zkázychtivou luzou; avšak požárem r. 1689 zničeny jsou původní stavby až na sakristii a částku chodeb klášterních. R. 1702 povstal chrám z rumu v slohu italském na původních základech gotických. Jest to nejdelší chrám Pražský, mající 244 stop zdélí při 81 stopách šířky. Nedostatek světla při tak velkých rozměrech a tak přebohaté ornamentice činí zvláštní dojem na každého, kdo do svatyně této vstoupí. Největší památností jest v levé postranní lodi mramorový náhrobek hr. Jana Václava Vratislava z Mitrovic († 1712), vyvedený dle nákresu Tischera z Erlachu od J. Ferd. Prokova. Kolossalní obraz na hlavním oltáři maloval r. 1713 Šeb. Celer. Bohatě ozdobené průčelí kostela zdobily někdy dvě věže, z nichž jedna r. 1754 vyhořela a více vystavena nebyla.

Vojenský kostel sv. Vojtěcha u Prašné brány vystaven byl r. 1676 pro arcibisk. alumny v 17. stol. v Králově dvoře bydlící; r. 1784 byl zavřen a r. 1804 pro vojsko opět otevřen. 3 oltářní obrazy jsou od Villmanna.

Farní kostel sv. Haštala blíž Kozího plácku založen na počátku 13. stol. v slohu gotickém. Po ohni r. 1689 dána mu nynější podoba, čímž pův. ráz až na levou poboční loď setřen.

Chrám ss. Šimona a Judy s klášterem a nemocnicí milosrdných bratří blíž břehu Vltavy založen za krále Jana pův. co kaple se špitálem. V 16. věku pak vystaven zde kostel gotický, který r. 1620 milosrdným bratřím odevzdán a v nynější podobu uveden. Klášter r. 1751 dostavený valně rozšířen jest r. 1849. Přes 3000 osob léčí se každoročně ve zdejší nemocnici, která jest vedle Vídeňské milosrdných bratří nejznamenitější v Rakousku.

Farní chrám sv. Ducha při samém Židovském městě zachoval málo z původní

stavby a byl založen r. 1346 od Pražského měšťana Mikuláše Rokycany spolu s klášterem benediktinek, kterýž bouří Husitskou zničen.

Bývalý pavlánský nyní protest. kostel sv. Salvatora slohu renaissančního v Kostkové ulici byl r. 1611 založen od protestantův, po jichž porážce na Bílé Hoře mnichům pavlánským odevzdán. Po zrušení jich kláštera a kostela r. 1784 sloužil za skladiště, až jej r. 1864 česká evangelická obec Augsburského vyznání koupila a k službám božím upravila. Zde prý pochováni ti, kdož utraceni byli rukou katovou dne 21. června 1621 na Staroměstském náměstí.

Farní chrám sv. Havla se zrušeným klášterem obutých Karmelitánů na sv. Havelském pláclku, mezi l. 1232—34 nepochybně založený, stal se později jedním z nejpřednějších kostelů Husitských, čemuž dosud zvony, z doby té pocházející, nasvědčují. R. 1628 dostal se kostel karmelitánům, kteří vystavěvše klášter starému chrámu gotickému nynější nevkusnou podobu dali; toliko průčelní dvě věže zbyly z pův. stavby. V presbyteriu kryje jednoduchá deska hrob proslulého malíře českého Karla st. Škrety († 1674). Mistrovsky řezaný oltář sv. Kříže jest práce Jana Ferd. Prokova. — V klášteře, cís. Josefem r. 1786 jmenovaným mnichům odejmutém umístěny jsou nyní fara, škola a čes. průmyslová jednota se znamenitou knihovnou.

Farní chrám sv. Jiljí s dominikánským klášterem v dominikánské ulici. Již v první polovici 13. věku připomíná se kostel u sv. Jiljí s kolegiátní kapitolou. R. 1293 položen od biskupa Jiřího z Hasenburka základ k nynějšímu r. 1371 vysvěcenému kostelu. V bouřích náboženských zanikla kapitola a správu duchovní zastávali až do bitvy Bělohorské faráři pod obojí. R. 1624 postoupen chrám dominikánům, kteří vystavěvše při něm klášter vnitřek jeho v slohu renaissančním nádherně přetvořili. Pozoruhodny jsou stěnomalby na klenbě od Výc. Reinera, který prý zde pochován; mramorový náhrobek advokáta Mráčka od Schwanthalera z Mnichova a konečně na věži velký zvon, Jeronymem z Prahy r. 1437 přelitý. — V 2. patře kláštera jsou místnosti konservatoria hudby r. 1810 založeného.

Kostel sv. Bartoloměje při býv. jezuitském konviktě, čís. 291, v Bartolomějské ulici. Původně zde stála kaple sv. Maří Magd. s domem „Jerusalemem“ pro kající ženy od slavného Miliče z Kroměříže vystavená. Po zaniknutí ústavu tohoto byla zde kolej pro kleriky řádu cisterciáckého. Válkami Husitskými octly se budovy tyto v rukou světských, načež se odkazem bohaté vdovy dostaly jezuitům. Tito zřídili zde r. 1660 svůj konvikt a vystavěli později nynější chrám sv. Bartoloměje. Po zrušení jich řádu r. 1773 jest kostel zavřen a konvikt prodán soukromníkům až na onu část, kdež jest c. k. tiskárna pro knihy školní. Okolo r. 1857 usadily se zde terciárky řehole sv. Františka a upravily chrám opět k službám božím. Bývalý refektář, nyní Konviktský sál zvaný, slouží k veřejným plesům, koncertům a j.

Farní kostel sv. Františka Seraf. s klášterem křižovníkův s červenou hvězdou blíž kamenného mostu. R. 1233 založila abatyše kněžna Anežka při klášteře klarisek u sv. Františka špitál a odevzdala jej křižovníkům tehdáž do Čech přišedším. Tito opustivše brzo prvotní sídlo své vystavěli zde u mostu r. 1252 špitál s kostelem sv. Ducha a později klášter. Nynější kostel r. 1688 dostavený a sv. Františku na upamatování prvotního sídla křižovníkův zasvěcený patří mezi nejnádhernější a nejzdařilejší budovy slohu vlaského. Zvláštní jeho ozdobou jest vysoká kopule s lucernou. Uvnitř okrášlen mnohými sochami ve výklencích, jež jsou jakož i všechny římsy a filastry z červeného mramoru; malba v aspidě jest od Krištofa Lišky a v kopuli od jeho žáka Vác. Reinera. Po zrušení blízkého kostela sv. Valentina r. 1784 přenešena sem fara. Pod kostelem sv. Františka jest chrám sv. Ducha, však ne již onen původní, románský, a pod residencí velmistra špitál, upomínka to na vlastní účel a založení tohoto řádu. Bohatá knihovna, nyní prý v největším nepořádku, chová mnoho rukopisů, pro naši historii důležitých.

Klementinum zaujímá prostoru mezi velkou Karlovou (Jesuitskou), Křižovnickou, Platnéřskou a Seminářskou ulicí a mezi Mariánským a Mostním placem. V 11. věku stával v místech těchto kostelík sv. Klimenta, při němž dominikáni, přesídlivše sem r. 1322 od kostela sv. Klimenta na Poříčí, klášter sobě vystavěli. R. 1558 postoupili kláštera svého jezuitům, cís. Ferdinandem r. 1556 do Čech povolaným, a tito počali velkolepou budovu Klementinskou stavěti, která má 904 lokte v objemu, 3 brány, 7 dvorů, 2 kostely, 2 kaple, 4 velké a 2 menší věže. Na místě tom bylo před tím 32 domů, 2 zahrady, 7 dvorů a 2 ulice. Kolej Klementinská, jedna z největších kolejí jezuitských v celém světě, čítala při zrušení řádu r. 1773 na 170 údův. Jednotlivé částky koleje Klementinské jsou: Kostel sv. Klimenta, v l. 1712—1715 nově vystavený, určen jest nyní k službám božím pro universitu a akad. gymnasium. Z vnitřních ozdob jeho připomenuty buďtež malby na klenbě od Reinera, zdařilé sochy od Mat. Brauna a oltářní obraz sv. Linharta od Brandla. — Kostel sv. Salvatora r. 1578 zal. a r. 1634 dostavený náleží nyní semináři a jest jeden z největších a nejnádhernějších ko-

stelů Praž. slohu italského. Osmihranná kopule u prostřed dvou věží a velmi ozdobné průčelí s balkonem a mnohými sochami zdobí jej zevnitř a hlavní oltářní obraz od Häringa (dle Rafaela) uvnitř. — Vlaská kaple Nanebevzetí P. M. jest rotunda vně skvěle ozdobená; obraz P. Marie jest od Berglera, prvního ředitele malířské akademie Pražské. — Zrcadlová kaple Zvěstování P. M. ustanovena jest od r. 1816 pro každodenní služby boží akadem. gymnasia. — Zrušená kaple sv. Eligia byla r. 1378 od Karla IV. pro cech Praž. zlatníků založena a od jezuitů nově vystavena. — Arcibiskupský seminář umístěn v nejvýstavnější části; bývalý jezuitský nyní seminářský refektář jest nejdelší sál v Praze. — Universitní knihovna zaujímá celé první patro kolem jednoho dvora. Knihovna Karlem IV. založená a r. 1622 z Karolína sem přenešená vzrostla postupem času tak, že se nyní na 10.000 rukopisů a a 138.918 svazků kněh počítá. K rozmnožení jejímu přispělo hlavně pobrání spisů utrakvistických („kacířských"), odkaz knihovny (9000 kněh) generála hr. Frant. Kinského, pak zásilky některých kněh z klášterů cís. Josefem v Čechách zrušených. Povinné výtisky všech v Čechách vycházejících spisů jsou nemalým příspěvkem každoročním. Prvotisky postaveny jsou v jedné, rukopisy ve třech a knihy české taktéž ve třech síních; v bývalé domácí kapli uloženy jsou partitury děl Mozartových; ostatní pak spisy jsou ve 3 dlouhých chodbách, v čitárně, v menším a velkém sále. V tomto uzříš též mramorová poprsí čes. učenců Pavla Jos. Šafaříka, Stanislava Vydry a Jos. Šteplinka. — Hvězdárna jest nákladně vystavená věž, nad jejíž bání Atlas nebes kouli nesoucí se vznáší. Nynějším požadavkům vědy nedostačí. — Mimo to umístěny jsou v Klementinum theologická a filosofická fakulta s přírodovědeckými kabinety, akad. gymnasium, akademie výtvarných umění r. 1800 založená, umělecká jednota a arcibiskupská tiskárna, při níž stojí socha Pražského študenta, obrance Prahy proti Švédům r. 1648, od Em. Maxe zhotovená.

Z kostelů a klášterů buď zrušených buď zcela zaniklých jmenují se tyto:

Klášter klarisek u sv. Františka, též u sv. Anežky blíž Vltavy „na Františku", jejž r. 1234 kněžna Anežka založila a dlouhý čas co abatyše spravovala. Když klarisky v bouřích Husitských kláštera opustivše v Pan. Týnci se usadily, zaujali jich prázdné cely r. 1558 dominikáni od sv. Klimenta a, když se tito r. 1624 k sv. Jiljí přestěhovali, vrátily se ony opět sem. Při tomto klášteře, cís. Josefem r. 1783 zrušeném, bylo 7 kostelů a kaplí, vesměs z přechodní doby slohu románského do gotiky. Velezajímavé tyto památky stavitelské, jež chovaly tělesné pozůstatky některých údův z rodu panovníkův Českých a náhrobek proslaveného Jaroslava, vítěze nad Tatary, slouží nyní obchodníkům za skladiště.

Kostel sv. Kříže s klášterem křižovníkův s červeným srdcem vedle kláštera milosrdných bratří připomíná se již r. 1256. Křižovníci dvakráte odtud vypuzení (1420 a 1470) usadili se zde opětně r. 1628 a zůstali zde až do svého zdvižení r. 1784. Starogotický kostel, uvnitř velmi zajímavý co do stavby, vzal po svém odsvěcení nemalé zkázy, stav se soukromým majetkem.

Kostel sv. Mikuláše za Staroměstskou radnicí jest nejzdařilejší budova renaissanční, jakouž J. Kilian Dienzenhofer v Praze vyvedl. Zvláštní jeho okrasou zevnější jsou dvě průčelní věže a vysoká kopule, vnitřní pak ozdobou bohatá ornamentika a stěnomalby od Lišky a Assama. Kostel již r. 1273 připomenutý byl za nejstarších dob hlavním chrámem farním na Starém městě. Brzy po bitvě Bělohorské odevzdán Strahovákům, kteří jeho již r. 1635 benediktinům Emauzkým postoupili. Od těchto vystaven během 17. stol. klášter a v 18. stol. nynější chrám. Po zrušení kláštera a kostela r. 1785 stal se onen majetkem privátním, tento zakoupen od obce Pražské, načež sloužil nějaký čas za skladiště. R. 1865 jest vyčistěn i určen k hudebním produkcím kostelním.

Kostel sv. Michala s klášterem servitským, nyní č. 461 mezi Malým rynkem a Michalskou ulicí, byl asi od r. 1311 až do bitvy Bělohorské farním. Na to postoupen servitům, kteří založivše zde klášter, jej sbořili a na místě jeho velkolepý, uvnitř přebohatě ozdobený kostel zbudovali. R. 1786 jsou klášter i kostel, cís. Josefem zrušené, soukromníkům prodány. V tomto jsou nyní písárny, sklady rozličného zboží a j.

Kostel sv. Martina ve zdi vedle Platejsu uvádí se již r. 1187. Chrám ten jest před jinými pamětihoden proto, že zde M. Jakoubek ze Stříbra ponejprv večeři Páně pod obojí spůsobou r. 1415 rozdávati počal. Od zrušení svého r. 1784 slouží účelům soukromným.

Kaple sv. Kříže v Poštovské ulici jest rotunda románská z 11. neb 12. stol. pocházející. R. 1784 byla z rozkazu cís. Josefa zrušena a prodána. Když ji r. 1862 tehdejší majitel sbořiti zamýšlel, zakoupila ji obec Pražská a svěřila důstojné obnovení její Umělecké besedě. Při obnovování, které zevně k ukončení již dospělo, objevily se zbytky cihlové dlažby a prastarých maleb. Tak zachována jest obětavostí obce Pražské a mnohých vlastimilů jedna z nejstarších památek

stavitelských v původní, třeba obnovené podobě.

Kostel sv. Ondřeje v Poštovské ulici založili r. 1165 benediktíni u sv. Jana Kř. na Ostrově a postoupili jeho i s domem, nyní „Zbraslavský“ řečeným, r. 1288 klášteru Milevskému. Od tohoto dostal se brzy klášteru Zbraslavskému, který r. 1338 vyhořelý kostel v nynější, ač velmi již sešlé podobě vystavěti dal.

Kostel a klášter sv. Anny zaujímá celou prostoru mezi sv. Annským pláckem a Liliovou ulicí. Za krále Václava I. byl zde kostel sv. Vavřince, kterýž templářům tehdáž do Čech přibylým odevzdán. Po zdvižení řádu tohoto usadily se zde r. 1313 dominikánky a vystavěly během 14. stol. kostel sv. Anny, který se ještě nyní k nejzajímavějším památkám gotickým druží. Při všeobecném vybíjení klášterů ušetřen jest klášter sv. Anny na snažnou prosbu tety Žižkovy, která zde jeptiškou byla, i stal se pak útočištěm řeholnic z ostatních klášterů v Praze vyhnaných. Po zrušení kláštera a kostela r. 1782 dostaly se oba do rukou světských. Od r. 1835 jsou majetkem synův Bohumila Haase, kteří v klášterním stavení kněhtiskárnu zřídivše do kostela velké zásoby papíru skládají. V něm jest náhrobek kronikáře Hájka.

Kaple Betlemská, na jejímž místě nyní dům p. čís. 255 stojí, založena byla r. 1391 od měšťana Jana z Mülheima s tím úmyslem, aby se zde toliko česky kázalo. Jak historicky památnou kaple tato kázaními M. Jana Husi stala se, jest vůbec známo. V 17. věku dostala se jezuitům, po jichž zrušení tak rozmetána, že na ni pouze název Betlemského plácku a Betlemské ulice upomíná.

Z kostela sv. Jana na Zábradlí, r. 1320 ponejprv jmenovaného a cís. Josefem zrušeného, zachovala se románská apsida při domě p. čís. 205 blíž Staroměstských mlýnů.

Kostel sv. Linharta, připomenutý r. 1298 co dávno již stávající, byl cís. Josefem zrušen a na místě jeho vystaven dům p. č. 128 při Linhartském plácku.

Kostel Panny Marie na Louži, taktéž cís. Josefem zrušený, uvodí se ponejprv r. 1332. Název Mariánského plácku jest jedinou naň upomínkou.

Kostel sv. Martina menšího, vyskytující se poprvé r. 1332, stál v ulici Platnéřské proti nynějšímu Klementinum.

Kostel sv. Valentina, o němž se děje první zmínka r. 1253, byl cís. Josefem zrušen a stál v ulici Valentinské při domě p. č. 56.

Kostel sv. Filippa a Jakuba stával na místě domu p. č. 238 vedle technického ústavu. V druhé polovici 14. stol. jmenuje mezi farními.

Kostel sv. Štěpána ve zdi ve 12. stol. založený a r. 1789 pobořený stával na Štěpánském plácku proti cís. král. policejnímu ředitelství.

O kostele sv. Benedikta později sv. Norberta viz Novoměstský ústav pro šlechtičny u sv. Andělů.

Jiné čelnější stavby jsou:

Staroměstská radnice, rozsáhlé to stavení, jež povstalo z rozličných domů privatních. Původně sloužil za radnici dům, jejž obec r. 1338 zakoupila a na jehož místě vystavěny jsou r. 1381 nynější nárožní věž a ozdobná arkýřová kaple sv. Vavřince. Na arkýři spočíval druhdy balkon, s něhož 21. června 1621 vstupovalo se na popraviště, na kterém z rozkazu Ferdinanda II. 27 šlechetných mužů země České zhynulo rukou katovou. Vrcholek věže, jejž mimo pavlač 4 úhledné výžky zdobí, obdržel nynější podobu svou r. 1805. V dolejší části věže nachází se staročeský r. 1490 mistrem Hanušem velmi uměle zhotovený a od těch dob již častěji opravovaný orloj, jenž oznamuje mimo hodiny dobu východu slunce a měsíce, proměny měsíce, znamení nebeská, nedělní písmena a pohyblivé svátky. Po obou stranách orloje viděti lze sošky představující: Turka, smrt, lakomce a náruživce, které se při bití hodin pohybují, při čemž také v okénkách nad orlojem sošky dvanácti apoštolů od východu slunce k západu putují. Hodiny bijí od jednoho západu slunce k druhému 24 hodin; nešly již asi od r. 1824 a teprv 1. ledna 1866 opět jíti počaly. Vedle orloje po pravé straně nachází se gotický portál z dob Vladislava II: Průčelní strana radnice naproti Týnskému chrámu dostavěna jest r. 1848 a vyniká nad ostatní částí skvostnou úpravou. Uprostřed vznáší se na čtyrech pilířích veliký balkon, na němž v ozdobných výklencích postaveny jsou sochy Františka I., a Ferdinanda I., pak knížete Spitihněva II., krále Přemysla Otakara II., Karla IV. a Ferdinanda III. (vesměs od Maxe). — Z památností uvnitř radnice připomenouti sluší: starou radní síň vynikající bohatou gotickou úpravou a řezbami z dob Vladislava II.; novou gotickou síň červenou, jejíž stěny zdobí podobizny Staroměstských primatorů ze 16. stol. až do r. 1784 a purkmistrů až do našich časů, velikou sborovnu obecní v nové části radnice a nad hlavním portalem bývalou obecní síň (obnov. r. 1858), z níž vchází se do arkýřové kaple sv. Vavřince. Kaple tato náležející mezi nejvzácnější památky gotické stavby v Praze byla od Josefa II. zamčena a teprv r. 1857 opět obnovena a posvěcena. V radnici nachází se též městský archiv za našich dnů bedlivě spořádaný.

Palác knížat Kinských č. 606 naproti velkému balkonu staroměstské radnice byl vystavěn v středu minulého století od

Dienzenhofera po něm od Anselma Luragha, na místě někdejšího domu „u královské stolice“, před nímž král Sigmund a nástupce jeho Albrecht, na trůnu sedíce, slib věrnosti od Pražanů přijímali. Roku 1835 byl do zadu značně rozšířen; v něm chová se knížecí knihovna (46.500 svazků), bohatý knížecí archiv a rozličné sbírky rytin, map a p. v. Blíž paláce tohoto za Týnským chrámem nalezá se Týnský dvůr, v němž v 10. stol. cizí kupci se zdržovali a zboží své na prodej vykládali. Proto že zde vybírány byly berně, říká lid domu tomu také Starý ungelt. Nejstarší jeho část jest stavení hned za Týnským chrámem, pocházející ze 16. století. — Starý štempelamt, v Dlouhé třídě na rohu do kozí ulice č. 922, v němž byl král Václav dvorem. — Králův dvůr mezi Kralodvorskou a Celetnou ulicí, bývalá to residence králův Českých, Václava III., Sigmunda, Ladislava Pohrobka, Jiřího Poděbradského a částečně i Vladislava II. Za tohoto přeložen dvůr královský na Hradčany a Ferdinand I. daroval bývalé sídlo královské r. 1556 p. Ladislavovi Popelovi z Lobkovic. Kardinál arcibiskup Arnošt z Harrachu, koupiv stavení to r. 1631 pro svůj seminář, docela je přestavěl, tak že ze starších dob ničeho tu nezbylo. R. 1777 přešlo stavení to opět na vládu, která je v kasárny proměnila. — Blíže králova dvoru stojí Prašná věž, jediná z osmi bran, kterými ze Starého do Nového města se vcházelo. Až do konce 17. stol. nazývala se Novou bránou, protože teprv k rozkazu Vladislava II. jest vystavena. Dle nápisu nad bránou byl stavitelem této gotické, bohatou ornamentikou vynikající stavby, Matouš Rejsek z Prostějova. — Palác zemského soudu nedaleko králova dvoru v Celetné ulici č. 587 byl původně částí králova dvoru, v němž choť krále Jiřího sídlila; ve 18. stol. byla zde mincovna, od r. 1784 sídlo nejvyššího velitelství nad armádou v Čechách a od r. 1849 nachází se zde zemský soud, pak zemské a královské desky (6000 foliantův). R. 1858—1860 postavena jest nová část, do ovocného trhu sahající, kteráž bezprostředně sousedí s bývalou kaplí krále Václava IV. (č. 573), vedle níž stávaly právě v místech, kde nyní zemské desky se nacházejí, „kolej národa Českého a kolej Litevská čili královny Hedviky.“ — Opodál na levé straně Ovocného trhu stojící úhledný palác hrabat Kolovrat poutá svým na pohled starožitným zevnějškem. Naproti němu vystupuje mezi Ovocným trhem a Rytířskou ulicí zemské německé divadlo, jehož průčelí čtyry korynthské sloupy zdobí; vystavěno bylo r. 1783 od hr. Frant. Nostice, od něhož je 1798 čeští stavové koupili. Vnitřní jeho úprava jest i vkusná i přiměřená a poskytuje místa as pro 2500 diváků. Mimo hry německé provozovány v něm v l. 1798—1807 též italianské opery a teprv od r. 1824 popřáno tu i pohostinství hrám českým, které se r. 1862 do vlastního ač jen prozatímního divadla vystěhovaly.

Naproti německému divadlu na rohu Železné ulice stojí Karolin či kolej Karlova č. 541, vážné a staré sídlo university Pražské, jejíž osudy těsně jsou spojeny s dějinami celého českého národa. Kolej tuto založil dle vzoru university Pařížské nesmrtelný otec vlasti, cís. Karel IV. r. 1348. Až do r. 1348 nacházela se někde v Židovské ulici v domě žida Lazara, avšak jmenovaného roku získal pro ni král Václav nynější stavení nedávno před tím nákladně zřízené. Návštěva koleje této byla tenkráte znamenitá a veliká síň schůzemi učenců a mužů na slovo vzatých, jakož i učenými hádkami a akademickými slavnostmi i v cizině proslavena. Ve velké síni nacházejí se nyní podobizny českých králův, kancléřův a rektorův university; ze starých památek však zbyla jediná arkýřová kaple sv. Kosmy a Damiana, jinak jest starožitný ráz koleje této přestavováním (r. 1718) docela setřen. Vedle veliké síně jest malá síň, ve kteréž odbývají se přísné zkoušky a někdy i promoce doktorské. Blíž síně této zazděn na chodbě pomník Matouše Kolina z Choteřiny, profesora jazyka a literatury řecké, jejž mu z vděčnosti za pohostinství r. 1556 postavil potomek Řeckých císařův Jakub Paleolog z Chiosu. V koleji má nyní sídlo akademický senát, pak jsou tu fakulty právnická a lékařská.

Kotce, rozsáhlé to, však neúhledné stavení mezi bývalým Havelským klášterem a Sirkovou ulicí, jsou zbytek někdejších tak řečených malých kotců, v nichž někdy soukenníci a postřihači zboží své vykládali a které mezi r. 1362—1373 z Velikého náměstí sem byly přeneseny. Veliké kotce pak vztahovaly se odtud až k Uhelnému trhu, a když střecha nad průchodem byla 1795 stržena, povstaly z nich dvě řady domů oddělených od sebe dlouhou uličkou, které podnes říká se „v Kotcích.“ Naproti malým kotcům, kde nachází se nynější židovský tandelmark, byli ve 14. stol. tandleři a říkalo se tu „v Tandleřích.“ Nyní jsou krámy křesťanských tandlerův v podloubí na Zeleném trhu. Veliký dům obecní č. 404 na rohu Můstku a Rytířské ulice jmenuje se „stará rychta“ a byl snad již r. 1232—34 sídlem rychty staroměstské. Vedle něho stávala ještě v minulém stol. věž, které se nepochybně za vězení užívalo a odkudž r. 1422 Staroměstští za příčinou stětí kněze Jana Želivského kostel P. Marie Sněžné rozstříleli. Na rohu Perlové ulice vyniká výstavností a vkusným slohem dům Kittlův, vysoké to a veliké stavení, na jehož místě

stával před nedávnem pivovar řeč. „u Lemonů.“ Opodál ve Ferdinandské třídě nachází se od dávných časů známá hospoda Platejs (č. 416), náležející mezi nejrozsáhlejší a největší domy přivatní. — Palác cís. král. policejního ředitelství na rohu Ferdinandské třídy a Štěpánského placu s dvěma portaly, nad nimiž pěkné balkony vystupují, vystaven r. 1858—61; ve dvoře spatřuje se nízká věž z bývalých Staroměstských hradeb. — V témže pořadí ve Ferdinandské třídě blíž řetězového mostu vyniká svou vkusnou výstavností a skvostnou úpravou palác české spořitelny (č. 1009), nejnádhernější a nejozdobnější to stavení naší doby. Zbudován byl v l. 1858—61 dle vzoru knihovny sv. Marka v Benátkách, jejímž stavitelem se jmenuje proslulý architekt Sansovino († 1570); plány zhotovil Ign. Ullmann, stavbu pak provedl Jan Bělský. Velikolepé průčelí má tři vysoké portály, hořejší patra ozdobeny jsou sloupořadím, štít pak krášlí skupení kamenných soch (od Wildta), představující Čechii, u jejíž nohou stojí alegorické figury spořivosti, pracovitosti a pilnosti. Blíž něho na rohu Ferdinandské třídy a nábřeží stojí rovněž velikolepý a nákladný palác hraběte Jana Lažanského, vystavený r. 1862 podle plánu Ign. Ullmanna; má tři ozdobné pavilony a dvoje průčelí, každé o dvou patrech. Věž na konci nábřeží mezi mlýny stojící jest staroměstská vodárna, původně z r. 1554. R. 1848 střelbou valně porouchána uvedena jest v nynější podobu r. 1852. Vedle staroměstských mlýnů po r. 1848 z kamene velmi úhledně vystavených stojí „Králova lázeň“, jenž mezi nejpřednější stavení lázeňská náleží; jmeno její vztahuje se k časům Václava IV. Velikolepý naproti stojící dům, jehož průčelí nachází se v Karlově ulici, jest palác knížat Colloredův z Mannsfeldu. — V Dominikánské ulici č. 240 jest stavení zemského polytechnického ústavu, někdy jezuitský seminář u sv. Václava, jehož chovanci, dosáhnuvše stupně mistra svobodných umění z rozkazu císaře Leopolda od r. 1680 do stavu šlechtického s predikátem „de Lauro“ bývali povýšeni. Po zrušení tohoto semináře r. 1783 koupili stavení to čeští stavové a založili v něm dle plánu ryt. Josefa Gerstnera polytechnický ústav, první a nejstarší v celém mocnářství Rakouském. — Velikolepý palác hraběte Clam-Gallase v úzké ulici Marianské má se vejen za nejdovednější stavbu slavného stavitele Fischera z Erlachu (rodem Čecha), nýbrž za vzor vlaského slohu; má dva krásné portály, nad nimiž na kariatidách dva balkony počívají. Sochy a jiné řezbářské práce zhotovil Matiáš Braun z Braunu, fresky na stropě nad hlavními schody a v skvostně upravených komnatách zhotoveny jsou od některého umělce vlaského. Celá stavba provedena jest v letech 1712—1719 za hraběte Jana Václ. z Gallasu, nápotomního místokrále Neapolského. — Na Františku stojí vedle kláštera milosrdných bratří rozsáhlá vojenská kasárna a v Trubní ulici č. 655 novoměstský ústav pro šlechtičny u sv. Andělů, rovněž rozsáhlé stavení, které však stavitelskými formami nikterak nevyniká. Původně byl to seminář premonstrátů zřízený r. 1640 od opata Strahovského vedle prastarého kostela sv. Benedikta, při kterém řád něm. křižákův svou komendu míval. Kostel tento, jenž tvořil někdy roh do Králodvorské ulice, byl od premonstrátův sbořen a na jeho místě vystaven 1676—82 kostel sv. Norberta s dvěma věžema v průčelí. Po zrušení semináře přeložen sem r. 1787 cís. Leopoldem založený ústav šlechtičen. Kostel prodán pak soukromníkům a r. 1792 docela pobořen.

5. Nové město (II. čtvrt),

na jehož již. konci Vyšehrad počíná, odděleno jest od Starého města ulicemi, táhnoucími se v polokruhu od Františkova mostu řetězového k mostu Františka Josefa. Široké ulice a prostranná náměstí, nižšími avšak rozsáhlými budovami vroubená, jsou nezvratným znamením pozdějšího založení této čtvrti města. Jen některé částky jako na Poříčí, v Podzderazí a j. nasvědčují tomu, že již před založením Nového města osazeny byly. Nové město nehonosí se četnými paláci aristokratů, za to zde ale nalezáš velikolepé a rozsáhlé budovy veřejných a dobročinných ústavů. Z náměstí vynikají svou rozsáhlostí: Václavské náměstí (Koňský trh), které se v podobě obdélníku, uprostřed trochu zúženého, celým Novým městem na příč táhne, jsouc 360° dlouhé a dole 25°, nahoře 33° široké. Socha sv. Jana Nep. jest od Platzera a sv. Václav na koni od Pendla ze středu 17. stol. Tato se stala pamětihodnou tím, že před ní r. 1848 slovanské mše čteny byly. — Karlovo náměstí (Dobytčí trh), 280° dlouhé a 80° široké, proměněno v nejnovější době v rozkošný sad. — Budovy:

Hlavní chrám u sv. Jindřicha v Jindřišské ulici pochází z doby Karla IV. a byl od něho nepochybně r. 1348 založen; v západním průčelí má věž s cibulovitou bání, opodál pak stojí vysoká ze čtvercových pískovců vystavená zvonice z 16. století. Zevnějšek kostela, nad nímž zdvihala se někdy staročeská střecha, jest neúhledný a pozdějšími přístavky celý zohyzděný, za to ale vnitřek příjemný činí dojem. Gotická klenba spočívá na šesti pilířích, kterými obě poboční lodi od prostřední jsou odděleny a na oltářích spatřují se krásné obrazy, mezi nimiž dva od Škrety (sv. Trojice a zvěstování P. Marie) a

jeden od Trevisana (sv. rodina), obraz to veliké umělecké ceny. Kostel vzal velké škody obležením Švédským 1648 a Pruským 1757. Bývalý hřbitov okolo kostela zrušen r. 1827.

Kaple a sirotčinec pro chlapce u sv. Jana Kř. v Bredovské ulici druhdy nemocnice milosrdných bratří vystavěna r. 1760 od hr. Josefa z Bredova. R. 1783 zřídili zde tři Pražské lože Svobodných zedníků sirotčinec, v němž pak své tajné schůzky mívali. R. 1780 koupila dům ten cís. Marie Teresie a zařídila v něm opět sirotčinec, v němž se nyní sirotkům mimo opatření i vyučování v předmětech hl. škol dostává.

Farní chrám sv. Štěpána náležel původně se vsí Rybníkem a velkou částí nynějšího Nového města řádu Křižovnickému. Byv snad někdy farním příslušel později i s okolím k faře sv. Havla na Starém městě, načež při založení Nového města na farní jest povýšen. Gotická jeho stavba pochází ze 14. stol., obě poboční lodi pak a jedna kaple byly teprv v 15. a 17. stol. přistaveny. V průčelí stojící krásná věž, kterouž štíhlá pyramida zdobí, vystavena byla od Novoměstského magistrátu v l. 1600—1615. V kostele jest několik krásných obrazů, mezi nimiž obrazy sv. Jana Kř., sv. Václava a sv. Rosalie od Škrety a sv. Štěpána od Zimprechta. Nejvzácnější poklad kostela jest však tabulový obraz P. Marie, nejvýtečnější to památka českého malířství z dob před Karlem IV.; jest prý to kopie neocenitelného obrazu ve Vyšobrodském kostele v poboční kapli visícího. Ze starších dob zachovaly se tu křtitelnice a kazatelna pocházející z 15. století. Ve zvláštní zvonici za kostelem z počátku 17. stol. visí čtyry zvony, z nichž nejstarší nesou letopočty 1490 a 1516. Na místě hřbitova, který se druhdy kolem kostela rozkládal, založena r. 1844 ulice „Nová Svatoštěpánská.“

Klášter školních sester s kaplí sv. Anny v Ječné ulici č. 530. Velikolepé v moderním slohu vyvedené stavení sloužilo až do r. 1862 za dům hostinský, v jehož prostorném sále rozličné zábavy a bály se odbývaly. Jmenovaného roku dostal se v držení školních sester, které proměnivše sál v kapli a přestavivše veškeré místnosti zde dívčí školu zařídily, načež r. 1866 jeptišky i český ústav ku vzdělání učitelek tu otevřely.

Vojenský chrám sv. Ignace Lojoly a vojenská nemocnice na Karlově náměstí, někdy pyšné a nádherné sídlo jezuitů, kteří po bitvě Bělohorské od Ferd. II. i do Nového města zavedeni byvše, zde na místě 24 domů měšťanských svou kolej a dva kostely (sv. Frant. Xaver. a sv. Ignace) vystavěli. Po zrušení řádu jezuitského r. 1773 odevzdána kolej vojsku a obrácena nápotom v nemocnici, kostel sv. Ignace ustanoven za kostel vojenský, kostel sv. Frant. Xav. však docela jest zrušen. Uvnitř vyniká kostel sv. Ignacia skvostnou úpravou a chová na 12 oltářích zdařilé obrazy, mezi nimiž sv. Ignace a výtečný obraz Spasitelův od Heintze.

Kostel sv. Kateřiny a blázinec č. 468 v Kateřinkách, někdy klášter panen řehole sv. Augustina, jejž založil r. 1355 Karel IV., na poděkování za šťastné vyváznutí z nebezpečenství života, jaké mu téhož roku v Píse hrozilo. R. 1420 jest klášter tento od Husitův vypálen a z kostela zůstala jen průčelní štíhlá a vysoká věž, která posud jako minaret vzhůru se vypíná a této části Nového města k nemalé jest ozdobě. Působením augustianův od sv. Tomáše na Malé Straně, kteří se r. 1565 v tento klášter uvázali, jest vše opět vystavěno a kostel od J. K. Dienzenhofera v parukovém slohu vyvedený, ozdoben pěknými oltáři a dovednými malbami na obmítce od Reinera. Cís. Josef II., zrušiv r. 1787 klášter i kostel, vložil sem vojenský vychovávací ústav, až pak r. 1822 stavení toto nynějšímu lidumilnému účeli svému jest odevzdáno.

Kostel P. Marie a sv. Karla Vel. s chorobincem na Karlově, jest rovněž velebná a krásná památka Karla IV., který kostel ten r. 1351 založil a lateranským augustiánům z Francie sem povolaným odevzdal. Jest to jedna z nejvzácnějších a nejslavnějších ozdob gotického stavitelství ze 14. věku a zároveň i nejpřednější architektonická památnost v Praze. Zejmena jest to hvězdovitá klenba báňovitě na 72′ 3″ do průměru rozpiatá, kterou každý znalec se zápalem obdivuje. Stavitelé byli nepochybně Matiáš z Arrasu a Petr Parléř, ač toho s jistotou tvrditi nelze. Chrám byl r. 1377, ačkoliv ještě ne docela ukončen, u veliké slávě a u přítomnosti císařově posvěcen. Klášter měl v Lysé a v Prosíku filialku. Za válek Husitských jest klášter pobořen a teprv za Vladislava II. nově zdvižen. Když pak Pasovští r. 1611 Prahy se zmocnili, brzo však vypuzeni byli, roznesla se pověst, že se do klášterů ukryli, načež lid Karlov poplenil a opata s některými mnichy zavraždil. R. 1615 uvázal se Zderazský probošt v opuštěný klášter, avšak brzo na to opět dosazeni jsou sem augustiáni. Klášter opět opravený navštívili r. 1631 Sasíci, na to se zde ubytovali císařští, o 5 let později Torstensohn a r. 1648 Švédové. R. 1754 utrpěl klášter i kostel požárem a r. 1757 zápaleny jsou as padesátkráte od Prušáků. K rozkazu cís. Josefa II., jenž klášter r. 1785 zrušil, zařízen tu ústav pro ošetřování chorobných a nevyhojitelných osob a odevzdán r. 1861 do správy městské obce. R. 1854 svěřena duchovní správa tohoto ústavu ligurianům z Vídně k nám povolaným, kteří se tu podnes drží. —

Farní kostel u sv. Apolináře na Větrově. Gotický tento kostel vystaven byl r. 1362 od Karla IV. a skládá se z jedné lodi a užšího presbyteria. Někdejší kolegiatní kapitula, kterou sem cís. Karel IV. ze Sadské přeložil, sice již dávno zanikla, avšak posud užívá jeden z kanovníků metropolitanské kapituly, na níž během času patronát tohoto kostela přešel, titul „kapitulního děkana od sv. Apolináře.“ Obraz P. Marie na hl. oltáři malován r. 1696 od Heintsche a přenešen sem r. 1785 z kostela Karlovského.

Kostel Bolestné P. Marie s klášterem Alžbětinek a nemocnicí v Slupích. Rozsáhlé toto stavení založeno r. 1719 od hr. Markéty z Valdšteina a vystavěno od J. K. Dienzenhofera. Kostel má ozdobné průčelí a postranní kapli, jinak však nikterak nevyniká.

Kostel Zvěstování P. Marie a fil. blázinec v Slupech. Jest to založení Karla IV., od něhož r. 1360 serviti byli sem uvedeni. R. 1420 jsou mniši od Husitův vyhnáni a ačkoliv r. 1437 opět sem se vrátili, neměli tu více dlouhého pobytu, a r. 1554 pro velikou nouzi sami odtud se vystěhovali. Teprv po bitvě Bělohorské opět tu se usadili a obnovivše klášter až do zrušení jeho 1783 cís. Jos. II. zde trvali. Klášterní stavení sloužilo pak až do r. 1856 účelům vojenským; v ten čas jest ozdobně přestavěno a rozšířeno a pro fil. blázinec zařízeno. Zároveň obnoven také kostelík P. Marie, pěkné to gotické stavení, jehož průčelí štíhlá, ze čtverhranu do osmihranu přecházející věž zdobí.

Špitální kostel sv. Bartoloměje a městský chudobinec. Kostel původně gotický, vystavěn byl r. 1515 zároveň se špitálem pro chudé. Za cís. Josefa II. byl špitál i kostel zrušen a teprv r. 1807 jest tu péčí hr. Kolovrata z Libšteinských zařízen opět městský chudobinec, který r. 1834 značně jest rozšířen. V kostele chová se obraz sv. Bartoloměje od Škrety.

Kostel nejsv. Trojice v Podskalí od r. 1850 farní jest prý založen od Karla IV. avšak nynější podobu svou obdržel teprva v minulém století.

Klášter Emauský s kostelem Nanebevzetí P. Marie jinak na Slovanech, založen od Karla IV. a odevzdán r. 1347 slovanským benediktinům (z Bosny, Dalmacie, Horvat a Srbska), odkudž název „na Slovanech.“ Klášterní kostel posvěcen byl r. 1372 v pondělí velikonoční a že v ten den čte se evangelium o učenících do Emaus jdoucích, nazván klášter i kostel „v Emausích.“ Vzdor tomu, že klášter ten hned od počátku velmi prospěšně a blahodárně působil a že mniši pod obojí podávali, nebyl v bouřích Husitských přece ušetřen, a když později i o statky jest připraven, klesl na pouhou faru, jejíž farářové napotom opaty se nazývali. Rudolf II. odevzdal klášter katolickému opatu a povolav sem odjinud benediktiny, klášter opět vzkřísil. Avšak již r. 1609 vzal klášter nemalou škodu ubytováním Uhrů, načež r. 1611 při vpádu Pasovských docela jest vydrancován, při čemž i vzácná klášterní knihovna na zmar přišla. Ferdinand III., vykázav tehdejším mnichům slovanským klášter u sv. Mikuláše na Starém městě, odevzdal klášter Emauský benediktinům Montseratským, jímž daroval též mnoho praporů Čechům na Bílé hoře a Švédům u Nordlinka pobraných, z nichž posud 12 nad hlavním oltářem lze viděti. Z dob Karlových zachovaly se v chrámě gotická sedadla pro kněžstvo vedle velkého oltáře a obraz Spasitele na kříži a římského vojína s kopím. V severní boční lodi spatřuje se armaturami ozdobený náhrobek cís. generála Jana z Götzu, jenž dne 5. břez. 1645 v bitvě u Jankova (v. t.) padl. Mříží zavřená kaple, vedle sakristie, jest někdejší kapitulní síň benediktinů slovanských; nyní slouživá v ní opat před oltářem od Ferdinanda III. založeným, mši za královskou rodinu, pročež kaple tato také královskou se zve. V klášteře zachoval se z dob Karlových ještě gotický ambit s freskami z téže doby. Několik kroků od chrámu a před samým jeho portálem stojí

Kostel sv. Kosmy a Damiana, jejž Karel IV. benediktinům slovanským daroval. Původně pochází z 10. stol. a byl farním; nynější podobu svou obdržel r. 1657.

Kostel sv. Jana Nep. na Skalce naproti klášteru Emauskému, vystaven r. 1730 od J. K. Dienzenhofera v slohu parukovém a vyšňořen přemnohými kudrlinkami. Vnitřek zdobí bohatá stukatura a stěnomalby, na hl. oltáři stojí dřevěná socha sv. Jana Nep. od Prokova, dle níž ulita byla bronzová socha na kamenném mostě.

Kostel sv. Václava v trestnici, jehož se již ok. r. 1180 připomíná, byl r. 1278 farním. Tehdáž asi, když křižovníci Božího hrobu na Zderaze, jimž chrám záhy odevzdán, v nynější gotickou podobu jej uvedli, dal sobě při něm král Václav IV. letohrádek vystavěti. R. 1623 daroval jej cís. Ferdinand II. bosým augustiánům, kteří dům krále Václava v l. 1626—46 v klášter přetvořili. Z rozkazu cís. Josefa zrušen kostel a klášter, načež se tento stal nejprvé kasárnami a pak od r. 1822 krajinskou trestnicí, která nyní takých rozměrů dosáhla, že v lůno své na půl druhého tisíce odsouzených zločinců pojmouti může. Při kostele, pro domácí služby boží opět upraveném, zastávají nyní redemptoristé duchovní správu.

Farní kostel sv. Vojtěcha v Jirchářích (druhdy v „předměstí Zderazském“) uvodí se co farní ok. r. 1318, maje té doby společného faráře s blízkým kostelem sv. Michala. Půvo-

dní kostel — starogotická to nynější poboční loď — rozšířen na sklonku 17. věku v slohu parukovém. Na zvonici opodál kostela jsou 3 zvony ze středu 16. století.

Kostel něm. protestantů vyznání Augsburského u sv. Michala v Opatovické ulici založen ok. r. 1115 zároveň se vsí Opatovicemi (v. t.) a byl od té doby až do svého zrušení r. 1787 farním. R. 1790 koupili jej protestantští Němci a upravili jej opět k službám božím. Kulaté pilíře a oblouky mezi hlavní a pobočními loděmi jsou zbytkové z původního kostela románského.

Kostel a klášter sv. Uršuly s pensionátem pro dívky a dívčí hl. školou ve Ferdinandské třídě. Klášter uršulinek, uvedených do Prahy hraběnkou Sibyllou z Lamboy, vystaven byl v létech 1674—76 a kostel mezi l. 1702—4. Tento jest u vnitř mnohými sochami a malbami na stěně ozdoben; oltářní obrazy sv. Uršuly a sv. Anny jsou od Lišky a Nanebevzetí P. M. od Brandla.

Farní, někdy klášterní chrám nejsv. Trojice v slohu Vlaském na Spálené ulici, vystaven byl r. 1712 při klášteře trinitářův r. 1705 do Prahy přišlých. Když cís. Josefem řád tento zdvižen byl, přetvořeno jest klášterní stavení v kasárny a ke kostelu přenešena r. 1783 fara od sv. Martina ve zdi na Starém městě. Obraz nejsv. Trojice na hl. oltáři jest od Maulpertsche a fresky od Schlachtera.

Farní a klášterní kostel P. Marie Sněžné s klášterem františkánským na Františkánském place, založen byl od Karla IV. r. 1347 zároveň s klášterem pro karmelitány, kteří hned r. 1415 odtud vyhnáni byli od ctitelův Husových. Od té doby zůstal kostel v moci Husitův, klášter pak sbořen r. 1420. Když Novoměstští pro utracení kněze Jana Želivského r. 1422 proti Staroměstským povstali, jest kostel, prvé až k Široké třídě sahající, tak rozstřílen a zpustošen, že jen holé zdi presbyteria zůstaly. R. 1604 usadili se zde k nemalému pohoršení Pražanův františkáni, kteří staré presbyterium kostela překlenuli a klášter při něm vystavili. Ač nynější klenba kostela o celý sáh jest nižší než původně, vyniká předc výší svou nad všechny ostatní kostely. Průčelní jalová zeď a 2 na střeše nemotorně umístěné věže jsou malou ozdobou pamětihodného tohoto chrámu. Vnitřek jeho jakož i kaple v předdvoří ničím nevynikají. Farní správa duchovní jest v rukou kněží světských.

Kolej piaristská s kaplí sv. Josefa a kostelem sv. Kříže tvoří roh do Panské a Kolovratské třídy. Kolej s kaplí dostavena r. 1766 a kostel s býv. konviktským stavením r. 1824. Tento, u vnitř toliko jedním oltářem ozdobený, patří mezi nepodařené budovy slohu starořeckého, v minulém stol. povstalé. V rozsáhlém konviktě, č. 856, umístěny jsou pod správou piaristův Novoměst. gymnasium a něm. hlavní škola s nižší realkou; pak od r. 1849 c. k. čes. vzorní škola a od r. 1851 c. k. čes. vyšší realní škola.

Kostel a klášter kapucínský u sv. Josefa Pěstouna na Josefském place, založen r. 1633. Klášter r. 1795 zrušený přestaven v kasárny a teprv r. 1833 povoleno kapucínům Hradčanským zříditi zde filiálku. V kostele zasluhují povšimnutí obrazy sv. Antonína Pad. a sv. Felixe od Škrety a mramorový náhrobek polního maršálka hr. Max. Browne († 1757).

Evangelický kostel u sv. Klimenta na Poříčí, založení prastarého, vystaven byl v nynější podobě ve 14. věku. Mezi l. 1226 a 1232 osazeni při něm byli dominikáni, přestěhovavší se pak na Staré město k sv. Klimentu (v. t.). R. 1784 byl kostel cís. Josefem zrušen, r. 1850 od čes. církve Helvet. vyznání koupen a k službám božím přispůsoben.

Farní kostel sv. Petra na Poříčí sahá založením svým nepochybně do druhé polovice 11. stol., když se zde Němci usazovati počali. Okolo r. 1215 dostali jej němečtí křižovníci, a když se odtud na Staré město k sv. Benediktu přestěhovali, odevzdán r. 1233 špitálu sv. Františka, t. j. nynějšímu řádu křižovníkův s červenou hvězdou, kteří dosud správu duchovní při něm zastávají. Nynější, velmi nesouměrně stavený kostel gotický pochází z 15. stol. a jest ozdoben 3 věžemi a zvonicí z r. 1598. Obraz sv. Petra na hl. oltáři maloval Reiner a sv. Máří M. na postranním oltáři Škreta.

Ze zavřených a zaniklých budov kostelních připomínáme:

Kostel sv. Jana „na bojišti" založen byl od kněžny Alžběty na památku vítězství svého manžela nad Soběslavem II. r. 1179 a odevzdán r. 1183 ryt. řádu Johanitův. Stával v okolí Slepé brány (konec Ječné ulice).

Kaple sv. Longina, jedna ze tří románských rotund v Praze zachovaných, stojí při zahradě fary sv. Štěpánské a uvodí se již ve 12. století.

Kaple Božího těla, stávavší asi u prostřed Karlova náměstí, založena byla r. 1382 od bratrstva se znamením obruče a kladívka. Kolem ní bylo osm nižších kaplí, které jí dodávaly podoby osmihranné hvězdy. Na věži, nad hl. kaplí strmící, vystavovány bývaly až do válek Husitských každý druhý pátek po velikonoci říšské klenoty a některé ostatky svatých, aby ode všeho lidu viděny býti mohly. R. 1437 dne 12. dubna předčítány zde u velké slávě kompaktáty, sborem Basilejským potvrzené, které pak v jazyku českém a latinském do kamenů vryty a nad dveřmi kaple zazděny byly. Pamětihodná tato kaple byla r. 1784 zavřena a r. 1791 úplně zničena.

Kostel sv. Karla Boromejského s býv. domem pro vysloužilé kněžstvo světské, nyní kasárnami na Malém Karlově náměstí, vystaven byl v bohatém slohu italském r. 1732 od J. K. Dienzenhofera. Kostel z rozkazu cís. Josefa r. 1784 zrušený honosí se u vnitř zdařilými freskami. Budovy tyto získány r. 1867 pro král. zemskou polytechniku.

Kostel sv. Petra na Zderaze stál již r. 1115. V něm pochován prý Zderad, od Břetislava II. při oblehání Brna r. 1091 zavražděný, a odtud prý posavádní jmeno „na Zderaze." R. 1190 založen při tomto kostele od Kojaty a Všebora ze slavného potom rodu z Risenburka klášter křižovníků Božího hrobu, kteří r. 1270 pomocí svých dobrodinců kostelík v nádhernou budovu přestavili. R. 1419 jsou kostel a klášter od Husitův sbořeny, křižovníci vyhnáni a rozsáhlé jich statky rozebrány, čímž řád ten na dlouhé časy ochuzen. Teprv na počátku 18. stol. byli tito křižovníci s to, klášter a kostel stavěti, nedostavili jich však, byvše r. 1785 zdviženi. Nedostavený kostel predán, a do stavení klášterního ubytováno vojsko.

Kostol nebo vlastně kaple sv. Lazara s domem pro chorobné, při domě p. č. 7. blíž rohu do Spálené ulice, již r. 1281 připomenutý, zrušen byl z rozkazu cís. Josefa r. 1788. Románský jeho portál se zajímavými řezbami chová se v čes. museu.

Mezi světskými budovami vynikají:

Novoměstská radnice, čís. 1. v sev. rohu Karlova náměstí. Z původní, Karlem IV. založené budovy nezbylo ničeho, ano i pozdější renaissanční stavení sbořeno r. 1806 a na jeho místě vystaven v jednoduchém moderním slohu nynější trestní vyšetřovací soud či kriminal. Nárožní věž r. 1451 vystavenou zdobil staročeský orloj, Staroměstskému podobný, jenž bleskem r. 1559 za své vzal. Velký zvon ulit r. 1565 od známého Brikciho z Cinperka. Dne 30. čce 1419 učiněn zde začátek válkám Husitským vyhozením rychtáře a několika obecních starších s oken.

C. k. všeobecná nemocnice s domácí kaplí r. 1847 zřízenou, č. 499, táhne se z již. úhlu Karlova náměstí daleko do Lípové ulice. Původně založen zde r. 1700 ústav pro šlechtičny, a když se tyto r. 1787 na Staré město do Trubní ulice přestěhovaly, určeno jest stavení, dosud „Štift" zvané, pro všeobecnou nemocnici, která postupem času také rozsáhlosti nabyla, že nyní přes 800 nemocných pojmouti může.

Pathologicko-anatomický ústav v Lípové ulici vedle nemocnice vystaven r. 1856 dle nejlepších podobných ústavů cizozemských.

Porodní ústav, č. 447, na Větrově vedle chrámu sv. Apolináře, na jehož místě až do válek Husitských příbytky pro kanovníky kapituly sv. Apolináře stály. V 17. stol. vystavěli zde jezuité dům, do kteréhož se zamykali v čas postní ti, kdož pod vedením jezuitův hříchy své zpytovali. Cís. Josefem zřízen zde konečně r. 1789 nynější ústav, jenž r. 1824 pro 140 rodiček rozšířen a pro nějž nyní v těchže místech nová velikolepá budova dle plánu architekta Hlávky stavěti se počíná. R. 1861 přešel ve správu zemskou.

Prvé c. k., od r. 1861 zemský blázinec skládá se ze tří o sobě stojících stavení: z býv. kláštera u sv. Kateřiny (v. t.), z nové velkolepé budovy tamtéž a z býv. servitského kláštera v Slupech při starožitném kostelíku. V prvním jsou blázni, kterýchž vyléčiti nelze, v druhém, kteříž zdravých smyslů opět nabýti mohou, třetí určeno pro ženské z lepších domů.

Nemocnice Praž. obchodnictva, č. 458 a 459 v Karlovské ulici, vystavena byla spolu s domácí kaplí r. 1863 v slohu gotickém.

Hořejší Novoměstská vodárna u Šípkových mlýnů pod Zderazem vystavena byla r. 1489.

Kr. čes. národní divadlo na nábřeží vystaveno r. 1862 dle plánů architekta Ullmanna, avšak jen prozatím, dokud velkolepé a národa důstojné divadlo zbudováno nebude.

Šlikův palác na rohu Spálené ulice v bohatém slohu přestavěn r. 1848.

Měšťanská beseda (dům u Černé růže) č. 853 v Kolovratské střídě. Velikolepý tento dům, jehož veškeré místnosti v prvním patře měšťanská beseda zaujímá, vystavěn v nynější podobě r. 1848. Na sklonku 14. věku od neznámého vlastence Českému národu na universitě věnován, sloužil pak mistrům a študentům českým k společným jejich schůzkám.

Národní museum zaujímá jihozápadní roh Kolovratské střídy a ulice Nekazalky. R. 1845 zakoupili čeští stavové tento dům za 120.000 zl. stř. od hr. Nostice pro sbírky čes. musea, které do té doby v paláci hrabat Šternberkův na Hradčanech byly umístěny. R. 1848 bylo museum ohniskem veškerého tehdejšího ruchu a slovanský kongres míval tu své porady.

C. k. tabáční abalda a kolkovní úřad č. 909 v Jindřišské ulici, někdy klášter a kostel panen celestinek, jest velmi rozsáhlé stavení, které však jinak nikterak nevyniká. Kostel Bolestné P. Marie, 1736—1744 od J. Dienzenhofera vystavený, stával v rohu do Bredovské ulice. Cís. Josef II. klášter i kostel r. 1782 zrušil a vše na fabriku na tabák přestavil, která pak r. 1812 do Sedlce jest přenešena. Nyní umístěny jsou zde některé c. k. úřady a sklady na tabák.

Nádraží severní dráhy, jenž rozkládá se mezi Poříčskou a Novou bránou, klade se vůbec mezi nejkrásnější a největší nádraží v Evropě; má 32.000 čtv. sáhů rozlohy a

skládá se ze dvou městskými hradbami oddělených částí, které mezi sebou šesti branami jsou spojeny. Vnitřní nádraží obsahuje velikolepé nádražní budovy, zevnější pak dílny, sklady, kůlny atd. Plány ke všem těmto stavbám zhotovil vrchní inženýr Perner, stavbu pak provedl za jediné leto 1845 stavitel Jan Nevole a již dne 4. srpna téhož roku přijel první vlak do tohoto nádraží.

Cís. král. hlavní celnice a finanční ředitelství v Hiberňácké ulici, někdy palác hr. Swerts-Sporkův a bývalý klášter a kostel sv. Ambrože. Cís. Karel IV. vystavěl klášter ten na památku své korunovací železnou korunou Lombardskou v chrámě sv. Ambrože v Miláně a odevzdal jej benediktinům. Když pak v bouřích Husitských mniši odtud jsou vypuzeni, zůstalo klášterní stavení dlouhá léta pusto; teprv r. 1631 dostalo se hibernským františkánům, kteří pak na místě starého chrámu sv. Ambrože r. 1652 nový chrám P. Marie a sv. Ambrože vystavěli. K rozkazu cís. Josefa II. jest klášter zrušen a r. 1786 i s kostelem soukromníkům prodán; avšak již r. 1810 jest vše od vlády opět skoupeno a pro úřady upraveno. Nyní nachází se tu mimo hl. celnici a finanční ředitelství také c. k. vrchní poštovní správa.

Josefské kasárny, vystavené r. 1863 v moderním slohu vojenském na místě bývalého kapucínského kláštera, náleží mezi nejnádhernější vojenské budovy v Praze.

Dolejší novoměstská vodárna stojí na břehu Vltavy u Nových mlýnů a vystavena byla od obce v prvních letech 17. století.

6. *Židovské město či Josefov* (V. čtvrt)

obklíčeno jest ze všech stran Starým městem, od něhož druhdy branami odděleno bylo. Od ostatních měst Pražských liší se svými úzkými, nejvíce špinavými ulicemi a kouty, nezdravým vzduchem přeplněnými, což ani jinak býti nemůže, uváží-li se, že stojí na prostoře 16 jiter 281 domů, v nichž na 10.000 osob bydlí. Charakteristické jest, že málokterý dům majetkem jest jedné osoby, většina jich patří více, ano některé 17. až 20. majitelům. Od roku 1849 vystěhovali se takřka všichni bohatší židé do ostatních čtvrtí města, a Židovské město stalo se útulkem chudých křesťanů, jichž zde nyní ke 4000 bydlí. R. 1850 přestalo býti zvláštní obcí, sloučeno jsouc s ostatními čtvrtěmi v jeden toliko celek. Židé, od nepaměti zde usazení, živili a živí se dosud obchodem a za časů sv. Václava a sv. Vojtěcha i kupováním a prodáváním otroků. V létech 1559—61 a 1744—48 vypovězeni byli z Prahy, avšak po každé dovedli sobě získati přímluvčí u trůnu.

Mezi památnosti Židovského města patří:

Starý židovský hřbitov u prostřed města, který se více nějaké zřícenině, než pohřebišti podobá. Mezi nesčíslným množstvím těsně vedle sebe stojících náhrobků, bujným bezem ověnčených, nalezneš mnohý kámen, který vysoké stáří prozrazuje; to však není ještě důkazem báječného stáří, o jakém se dozvíš z úst průvodčího.

Staronová škola, nejstarší z desíti synagog č. škol. Že byla před založením Prahy vystavena, věř, kdo chceš; začazený vnitřek a zevnějšek není znamením starobylosti, nás poučuje sloh, že nepřevyšuje 13. stol.

Stará škola naproti kostelu sv. Ducha, vystavená původně v slohu gotickém, honosí se u vnitř skvělým vyozdobením. Od r. 1837 konají se zde služby boží při zvucích varhan a zpěv. sboru.

Synagoga Klausova blíž starého hřbitova, ze všech nejvýstavnější a nejprostrannější, založena byla v druhé polovici 16. věku, přestavena pak r. 1694.

Bývalá radnice, č. 250, vystavena byla za cís. Rudolfa od Mardochea Meisla a r. 1765 v nynější podobu uvedena.

7. *Vyšehrad.*

Ač Vyšehrad v ohradí Pražském leží a ke kat. obci Pražské, jakož i k soudnímu a bernímu okresu Pražskému, ani i konskripcí ku Praze přináleží a od ní toliko potůčkem Botickým oddělen jest, tvoří přec zvláštní město, v politické správě okresu Karlínskému přidělené. Nad městem, svou výstavností nad venkovská města nevynikajícím, zdvihá se z vod Vltaviných skála, prostranný to ostroh, na němž někdy kolébka panovníkův Českých „svatý Vyšehrad“ stával. Král tento hrad zachoval i po založení Prahy ještě dlouho důležitost svou, co jedno z předních míst v zemi (viz níželi Dějepis). Teprv Vladislavem II., zvolivším Prahu za stálé své sídlo, počíná úpadek Vyšehradu, který r. 1420 od fanatických Husitův tak zničen, že mimo kapli sv. Martina všechny jeho nádherné budovy v jednu toliko zříceninu obráceny jsou. Avšak i chatrné tyto zříceniny zmizely zcela přetvořením Vyšehradu v nynější vojenskou tvrz, hlavně po sedmileté válce.

Nejpřednější stavení na hradě, do něhož se strany sv. Pankrace hlavní brána vedla, byl knížecí palác, stávavší na jihozáp. kraji ostrohu asi tu, kde jest nyní c. k. zbrojnice. Jaké rozsáhlosti palác byl, poznati lze se zprávy, dle které se ke 3000 osob na sněm r. 1130 zde držený sjelo.

Kolegiátní a farní kostel sv. Petra a Pavla byl od knížete Vratislava II r. 1070 založen a ve spůsobě románské basiliky vystaven. Nádherná budova ozdobena byla zvenčí

korunou ze 12 hřiven zlata a 18 hř. stříbra r. 1129 zhotovenou, stěny u vnitř byly malovány, dlažba vykládána hlazenými kameny, a oltáře stkvěly se zlatem a stříbrem. Kolegiátní kapitula, přehojnými statky nadaná a z právomocnosti Pražské vyjmutá, podřízena byla až do r. 1763 bezprostředně stolici římské. Proboštové její zastávali dlouhá léta úřad nejvyšších kancléřů království českého. Nynější, ač dosti prostranný, po válkách Husitských v italském slohu nově zbudovaný chrám jak chudě vypadá u porovnání s předešlým leskem! Největší jeho ozdobou jest nyní staročeský tabulový obraz P. Marie ze 13. věku, někdy majetek Karla IV. a Rudolfa II. Na hřbitově při kostele pochováni jsou Václav Hanka († 1861), Vác. Krolmus († 1861) a Božena Němcová († 1862).

Kulatá kaple sv. Martina, cís. Josefem zrušená, zachovala se nám v původní podobě až na novověkou obmítku. — Po nejstarším Vyšehradském chrámě sv. Klimenta, který nepochybně od Bořivoje I. založen byl a v první již polovici 13. stol. jen kaplí se jmenuje, nezbylo nižádné památky. Stával prý před hlavním vchodem do nynějšího kostela. — Jistému místu u prostřed zdí říká se „Libušina zahrádka“ a starým zděm na skalním srázu nad Vltavou „Libušina lázeň.“

8. Ostrovy.

Mimo již při Malé straně připomenutý ostrov Kampu jsou ve Vltavě ještě následující: Žofínský ostrov č. Žofín leží při Novoměstském břehu blíž Národního divadla a povstal v nynějším objemu r. 1784. Na to proměněn zponenáhla v krásné sady, bujným stromovím ozdobené a r. 1837 vystaven zde hostinec s největším sálem v Praze, pak budova lázeňská s jinými ještě domy. Pro krásnou vyhlídku a rozkošné sady hojně bývá navštěvován zvláště od vzdělanějšího obecenstva. Někdy slul „Barvířským ostrovem“; nynější název dán mu r. 1838 ku poctě arcikněžny Žofie. — Střelecký ostrov, někdy „Malé Benátky“, blíž předešlého pod Františkovým mostem řetězovým, jest taktéž oblíbeným místem k procházkám. Darován byl r. 1472 od krále Vladislava obci Staroměstské, která jej městským střelcům k cvičení vykázala. Po konfiskací r. 1547 navrácena obci toliko dolejší polovice jeho, druhá však darována spolku střeleckému, jemuž cís. Josef r. 1782 právo k celému ostrovu přiřknul. R. 1812 vystavěl zde jmenovaný spolek střelecký dům se sálem a hostincem. — Štvanice č. Velké Benátky, největší ze všech ostrovů, tak pojmenován za tou příčinou, že tu stálo někdy velké divadlo, v němž se asi od 17. stol. až do r. 1802 dle Španělského způsobu dravá zvířata psy štvala. Nyní jest zde velký hostinec s prostranným sálem, několik letních domů, bělidlo na kartony a velký park. — Jerusalemský ostrov, na kterém jest část Růžodolské fabriky; papírnický ostrov, tak nazvaný, protože zde někdy Schönfeldova papírna stávala; ostrov, někdy Buriánka řečený, s uměleckým mlýnem a olejnou; konečně Rohanský č. Köpplův ostrov s hostincem a pěknými procházkami, nazývá se dle svých držitelův, prvé Köppla, nyní Rohana. Až do cís. Josefa II. náležel obci Starého města Pražského a zval se tehdáž „ostrovem primátorským.“ Pět posledně jmenovaných ostrovů leží pohromadě při břehu Karlínském.

III. *Dějepis.* Hustou rouškou mlhavé dávnověkosti prorážejí slabé paprsky posvátného Vyšehradu, nejstaršího sídla panovníkův Českých a střediště politického i náboženského života. Dcera Krokova Libuše volá do „otcova zlatého sídla“ kmety, lechy a vládyky, aby smířili rozvaděné bratry ze starého rodu Tetvy Popelova. Uražena litým Chrudošem zvolí oráče Stadického, Přemysla, sobě za manžela a Čechům za knížete. Libuší a Přemyslem založen asi v druhé polovici 8. stol. na protějším lesnatém ostrohu nad Brusnicí hrad Praha. V rozsáhlém prostranství mezi Vyšehradem a Prahou počalo se záhy osazovati obyvatelstvo a sice po obou stranách Vltavy, čímž vzniklo mezihradí, dělivší se v předhradí Pražské a Vyšehradské. Toto slynulo v nejstarší době zvláštní zámožností a předčilo důležitostí svou nepochybně předhradí Pražské. Vzrůstem však předhradí Pražského bledl lesk jeho, tak že kleslo snad již počátkem 13. věku na nepatrnou osadu Psáře řečenou.

Oba hradové byli silně opevněni, jmenovitě Vyšehrad, a každý jich byl zároveň hlavním sídlem soujmenné župy. Župa Vyšehradská rozkládala se po pravém, Pražská po levém břehu Vltavy. Knížata byla dvorem hned na Vyšehradě, hned na Praze, nastolení jich dělo se toliko zde. Od knížete Bořivoje, pokřtěného asi r. 874 postaven na hradě P-ském blíž velké brány kostel ke cti P. Marie, který snad již během 13. věku zmizel. Knížetem Vratislavem I. založen zde kostel sv. Jiří a od syna jeho, sv. Václava, kostel sv. Víta, který se stal r. 973 kostelem biskupským. Za vlády posledně jmenovaného knížete přitáhl r. 928 ku Praze něm. cís. Jindřich Ptáčník. Zdali se něm. Otto I. při svém vpádu po Čech až ku Praze dostal, s určitostí udati nelze. Hrad a předhradí — nikoli však Vyšehrad — dobyty a osazeny poprvé r. 1003 od Polského Boleslava Chrabrého, který následujícího již roku knížetem Jaromírem z Prahy a ze země vypuzen jest. Císař Jindřich III. hroze se vzrůstající moci českého Achilla, Břetislava I., obléhal jej tutéž r. 1041, a však

bez výsledku. Z té nepochybné příčiny jal se kníže již r. 1050 hrad P-ský novými hradbami hraditi, kteréž od Boleslava I. dle způsobu vlaského (1135) přestaveny a věží biskupskou (blíž biskupského paláce), později bílou řečenou, a purkrabskou (poblíž sídla župana č. purkrabího) sesíleny byly. V rozbrojích o stolec knížecí mezi potomky Přemyslovými jest Praha během 130 let jedenáctkráte buď dobyta buď obleháná, při čemž 1142 kostel sv. Víta spálen. — Mimo připomenuté kostely vystaveno do středu 13. stol. asi 23 kostelů a klášterů, nebo takřka všichni řádové, od válek křižáckých povstalí, usadili se v Praze. Dlužno připomenouti, že panoval až dotud při stavbách sloh románský, načež gotice ustoupil. Mezi všemi založeními nejhojněji nadán byl kostel metropolitní u sv. Víta a kapitulní u sv. Petra na Vyšehradě. Při většině kostelů a klášterů byly školy, v jichž popředí stála škola u sv. Víta (studium particulare), v které se, pokud nestávalo university, asi od r. 1215 učení filosofické vedle jiných pěstovalo. Starší této byla však slovanská škola na Vyšehradě, která snad ještě v první pol. 11. stol. kvetla. — Čilý život v 11. a 12. stol. již se jevící oživován hlavně obchodem a průmyslem. Pro cizí obchodníky, v Praze meškající, vystaven zvláštní dvůr kupecký v místech nynějšího starého ungeltu, kdež bylo jich zboží vyloženo. Mezi obchod vedoucími byl značný počet Židů, kteří měli od dávna svou školu č. synagogu a v 11. stol. báječným bohatstvím proslulí byli. Vedle průmyslníků připomínají se rolníci, jichž stodoly ještě r. 1264 v městě stály. Obyvatelé podhradí Pražského netvořili tehdáž ještě zvláštní obce, jsouce jako všichni jiní osadníci podřízeni úřadům župním, kteréž poddanosti zprostěni byli toliko Židé a Němci, tito l. 1061 až 1092 na Poříčí osazeni. — Za krále Václava I. jest předhradí Pražské na pravém břehu Vltavy, zponenáhla v objemu nynějšího Starého města rozšířené, hradbami obehnáno a od té doby městem zváno. Král Václav, jsa veliký ctitel mravu cizího a napodobitel něm. „minnesängrů", shromažďoval okolo sebe celá hejna cizozemcův, kteří jej dílem neladnými svými písněmi, dílem neznámými dosud v Čechách sedáními bavili. Tím nabyl na venek dvůr jeho lesku posud nevídaného, však na ujmu života národního. Byla-li nádhera a náchylnost k cizotě u dvora jeho veliká, rozvinula se u větší ještě míře za Přemysla Otakara II. a Václava II., kteří sídlíce již jen na hradě P-ském lýčených střevícův předka svého dávno byli zapomněli.

Od svého obezdění až do vymření rodu Přemyslova patřila P. jednak pro svůj lesk, který na ni vrhal dvůr knížecí, jednak pro své bohatství a vzrůstající počet obyvatelstva, mezi přední města střední Europy. Největších zásluh získal sobě král Otakar II., veliký příznivec a ochrance stavu městského, zavedením obecného zřízení. Snahy jeho, ohraditi se mocným měšťanstvem, šly tak daleko, že prodal mnohé pozemky P-ské, dosud jen k užívání ponechané, přistěhovalcům německým, ano zaznamenáno, že vypudiv z podhradí na Malé straně obyvatelstvo české, založil zde město německé, kteréž zdí obehnal. Když se Staré město po r. 1235 zvláštní obcí stalo, dána mu radda dvanácti konšelů, jíž rychtář a pak purkmistr předsedal. Raddu mohl král každoročně ohnoviti z ponavržených jemu měšťanů, purkmistrem byl každý konšel čtyry neděle, rychtářství pronajímal král za jistý roční plat. Z vynešených nálezů konšelských vzrostlo Pražské právo městské, kterým se potom většina měst v Čechách řídila a k soudu Starého města odvolávala. Něco později dostalo se i Malé straně městského zřízení, konšelé Malostranští řídili se však právem Magdeburgským. Moc obce Pražské zmohutněla znenáhla tak, že rozhodovala nejen své vlastní, nýbrž často i zemské záležitosti, tak zejmena za zlovlady Otty Braniborského a Jindřicha Korutanského, který hlavně přispěním občanův Pražských stolce zbaven, na jehož pak místo Jan Lucemburský dosazen (1310). Když dobrodružný Jan, zdržuje se nejvíce v cizině, vydíráním peněz vždy více a více zemi sužoval a s chotí svou Eliškou, miláčkem národa českého, cizími však rádci osočenou, v nesvornosti žil, shromáždili se 1319 čelnější měšťané a někteří šlechtici k poradě, jak by smutný stav věcí napraven býti mohl. Král v Brně meškající o tom zpraven, vrátil se ihned s branným lidem na hrad Pražský, odkudž na Staré město udeřil. Nepodařený útok, zdá se, že napravil poněkud jednání královo. V téže míře, jak záležitosti obecné, klesl i dvůr knížecí. — Za Karla IV., otce vlasti, vzešla Praze i celé zemi šťastnější doba, která se vším právem zlatým věkem zváti může, neboť Praha povznešena na první město netoliko říše České, ale i celého císařství římského. Obchodem a politickými svazky udržována vzájemnost s krajinami nejzazšími. Asi 25. března 1348 jal se Karel, pomýšleje na založení vysokých škol, v rozsáhlém prostranství mezi Vyšehradem, Vítkovem (Žižkovem) a hradbami Staroměstskými nynější Nové město zakládati, s nímž splynuly v jedno osada německá na Poříčí, vesnice Opatovice, Podskalí (starodávné sídlo dřevařů již r. 1199 co ves připomenuté) a Rybník (v okolí kostela sv. Štěpána). Nově založené město okrášleno zakladatelem šesti novými kostely a kláštery a obdařeno těmitéž právy a svobodami jako Staré město mimo právo odvolací. Založením Nového města dosáhla Praha oné rozsáhlosti,

v jakéž ji nyní spatřujeme. Aby národ Český, po vyšším vzdělání toužící, doprošovati se nemusel „cizí almužny“, založil Karel IV. roku 1348 universitu, která, dostoupivši v brzku slávy učení Pařížského a Bononského, semeništěm stala se mnohých universit slovanských i německých. Týž císař položil základ ku kostelu sv. Víta v té podobě jak jej nyní vidíme a r. 1357 k nynějšímu kamennému mostu. Z mnohých ještě pomníků, nehynoucí jeho slávu hlásajících připomínáme zoubkované zdi, Petřínem se táhnoucí, jejímž vyvedením prý tisíce lidí před smrtí strašného hladu zachráněno bylo. — Za nástupce a syna Karlova, Václava IV., učiněna na dlouhé časy přítrž kvetoucímu blahobytu různicemi národními a náboženskými, jichž símě v předešlých dobách zaseto. Následkem třenic národních získal živel Český po právu převahy v raddě městské (1413) a již dříve tři hlasův při volení rektora vysokých škol, což prvé vše na opak bývalo. Tím rozhněvaní němečtí profesoři a študenti opustili (1409) Prahy a byli tak příčinou založení universit v Lipsku, Ingolstadtu a jinde. Událostem těmto následovaly v zápětí věci, které jak Prahou tak i celou zemí mocně otřásly a jí docela jinou podobu daly. Čechové upálením svých učitelů a miláčků M. Jana Husi (1415) a M. Jeronyma Pražského (1416) nejvýš potupení a rozhořčení dohnáni jsou u Novoměstské radnice ku krvavé pomstě dne 30. čce 1419, čímž učiněn začátek zhoubným válkám Husitským, v nichž Praze znamenité dostalo se úlohy. Náhlá smrt krále Václava († 16. srpna 1419) oživila v cís. Sigmundovi naději, zmocniti se vlády nad zemí Českou a učiniti konec náboženským novotám; Češi však zvolili sobě za krále Vitolda, knížе Litevské. Za tou příčinou přitrhl r. 1420 cís. Sigmund s velikým vojskem křižáckým ku Praze, chtě ji úsilím pod svou moc dostati; rozhodná ale porážka na Vítkově (odtud Žižkově) hoře přinutila jej upustiti od dalšího obléhání. Na to vypovězeni jsou z města všichni měšťané Němečtí, protože byli do ležení cís. Sigmunda vyšli. Tím způsobem prázdna Praha na delší čas živlu Německého. Podruhé poražen Sigmund v krvavé bitvě pod Vyšehradem (1. list. 1420), načež se oba hradové vzdali. Husité vyloupili a obořili v rozjitření svém staroslavný Vyšehrad, který pak následujícími událostmi tak zničen, že po něm není ani památky. Též Malá strana zpustošena při té příležitosti, že po několik let neobydlena zůstala. Častými potom různicemi mezi obyvatelstvem Pražským, na vyznání víry se zakládajícím, ani Staroměštští k mírnější, Novoměštští k straně Táborské drželi, učiněn konec opanováním Prahy skrze Jiřího z Poděbrad (3. pros. 1448), kterémuž po desíti letech v staroslavném Týně, hlavním chrámě utrakvistů, koruna královská na hlavu vsazena byla. Za vlády velikého panovníka toho navráceny jsou Praze blaženější časy obnovením dávných spojení obchodních a oživením kleslého průmyslu. Mír mezi měšťanstvem moudrým panováním krále Jiřího nastalý přerušen za nástupce jeho Vladislava II. zbouřením se chudší třídy proti konšelům (1483), což krále přinutilo hrad P-ský předešlými bouřemi velmi sešlý opraviti a z Králova Dvora sem se přestěhovati. Rozepře mezi stavem panským a městským (1512—1517) byly příčinou, že města Pražská, zbořivše r. 1518 mezizdí, v jedno se spojila, aby tím snadněji jak proti králi tak proti šlechtě vystupovati mohla. Král Ferdinand I. uváživ sílu spojených měst Pražských zrušil již v druhém roce vlády své tuto unii města Starého s Novým a hleděl všemožnými prostředky udusiti různice učením Lutherovým vzniklé. R. 1541 dne 2. června strávil oheň velikou část Malé strany, zámek, z části kostel sv. Víta, a, čehož nejvíce želeti jest, desky zemské. R. 1547 držel Ferdinand po vítězství u Mühlberka na hradě P-ském krvavý soud nad odbojnou Prahou; někteří trestáni jsou na hrdle, jiní na statcích a opět jiní vyhnanstvím; městu odňaty jsou statky, zbrojnice (v nichž převeliké množství zbraně), práva a výsady; raddě městské vzata appellací, pro níž r. 1548 zvláštní král. úřad zřízen. Nad to postavena Praha pod král. hejtmana a rychtáře, kteří potom všem schůzím obecním přítomni bývali. A protože Pražané skorem vesměs protestantského přidržovali se náboženství, založena 1556 u sv. Klimenta universita pod správou jezuitů a udělena jí táž práva, kterýchž požívala Karolinská pod obojí. Též arcibiskupství, přes 140 let prázdné, nově osazeno jest r. 1562. Poslední leta vlády Ferdinandovy příznivější byla rozvoji věd i umění, a Praze, stavší se sídlem domu Rakouského, přibývalo co den větší slávy, která za Rudolfa II. převysokého dostoupila stupně. Týž císař, sídle stále na Praze, pilně opravoval hrad r. 1541 vyhořelý, kteréhož příkladu mnozí šlechticové následujíce nádherné paláce na Hradčanech a na Malé straně vystavěli. Věd a umění milovný Rudolf přivábil vedle nejproslulejších umělcův a učencův, z nichž zejmena Tycho Brahe a Kepler zminky zasluhují, veliké množství cizozemcův, mezi nimi značný počet Vlachů na Malé straně se usadivších. Vplyv dvora císařského na výвin literatury a vzdělání vůbec nazvati se musí blahodatným, nikoliv však, co se tkne stránky mravné, nebo zpustlost a zhýřilost, přepych a nádhera dostoupily výše k víře nepodobné.

Vynucení majestátu na svobodu v náboženství r. 1609 a vpád Pasovských r. 1611 byly předchůdcové války 30leté, kterou Praha

i celá země v dvoustoletou, tuhou porobu přišedše z dějiště Europského ustoupily. Začátek nad míru zhoubné války této učiněn v Praze dne 23. května 1618 vyhozením s okna král. místodržících Viléma Slavaty a Jaroslava Martinice, zvolením direktorův a vyhnáním jezuitův. Když Čechové brzy potom falckrabě Fridricha za krále sobě zvolili, přitáhl cís. Ferdinand II. ve spolku Maximiliana Bavorského ku Praze a porazil protestantské stavy 8. list. 1620 na Bílé hoře. Maximilian opanovav Prahu a učiniv knížete Lichtenšteina místodržícím oloupil město nejdražších památek a pokladů. Hned na to vypovězeni jsou ze země všichni nekatolíci a dne 21. čna 1621 odpraveno před Staroměstskou radnicí 27 osob v povstání nejčelnějších. Vypuzení kněži katoličtí vrátili se do Prahy a zaujali svá prvotní místa; jezuitům odevzdány obě university a do města položena stálá posádka vojenská. Reformační komise r. 1627 ustanovená potlačila načisto náboženství nekatolické. R. 1630 zmocnili se Prahy Sasové, s nimiž se navrátilo mnoho vypovězencův, aby naposledy uzřeli svou drahou, milenou vlasť. R. 1632 vypuzeni jsou Sasíci vítězoslavným Valdšteinem z Prahy a z Čech, vyvezše dříve již co drahocenného dopadli. R. 1634 dobývali Prahy bez úspěchu Švédové pod Bannerem; šťastnější byli 1648 pod Königsmarkem, který zradou Ernesta Otovaldského Malou stranu opanoval a znamenitou kořist na skvostech a vzácných památkách do své vlasti odeslal. Když však Starého města, statečným měšťanstvem a študenty pod jezuitou Plachým bráněného dobývali, přinešena zpráva o pokoji 2. listop. 1648 uzavřeném, a tak osvobozeno Staré a Nové město loupeživých těchto hostí. Měšťané a študenti odměněni jsou od císaře Ferdinanda III. za jich věrnost a statečnost penězi, ti však, kdož jsou se zvláště vyznamenali, udělením erbu. R. 1653 spojil Ferdinand obě university v jednu tak, že ponechána fakulta bohoslovecká a filosofická jezuitům, ostatní dvě odevzdány profesorům světským. Za Ferd. III., který byl častěji v Praze dvorem a zemi České více nakloněn, než jeho otec a předchůdce Ferdinand II., počala se Praha z těžkých ran svých hojiti. V době té, jakož i v nejblíže příští za Leopolda povstaly mnohé skvělé budovy v slohu renaissančním. R. 1679 a 1680 zuřil v Čechách mor, jemuž za oběť toliko v Praze na 32.000 lidí padlo. R. 1689 utrpěla Praha velkou škodu ohněm, paliči francouzskými založeným, neb lehlo popelem celé židovské město, na Starém městě 261 a na Novém 146 domů. Když po smrti Karla VI. dcera jeho Maria Teresia dle pragmatické sankce na trůn Rakouský dosedla, zmocnilo se Prahy dne 26. listop. 1741 bavoro-francouzské vojsko a Karel Albrecht Bavorský dal se za krále českého (Karla III.) korunovati. R. 1743 dne 2. ledna jsou Francouzové hladem přinuceni Prahy vzdáti. Od 17. září až do 26. listop. 1744 byla Praha v moci Prušáků, kteří ji r. 1757 opět obléhali, ale nedobyli. Nicméně škoda jimi učiněná byla značna, nebo 880 domů s mnohými kostely hlavně na Novém městě jest buď docela buď napolo obořeno. Následkem těchto událostí byly hradby městské dle nového způsobu vystaveny a Vyšehrad v citadellu proměněn, čímž poslední jeho zbytky zmizely.

Za posledních let vlády Marie Teresie a za cís. Josefa II. zavedeny mnohé reformy, předchůdcové to doby nové. Tak zrušen r. 1773 řád jezuitský a r. 1784 mnoho jiných klášterů a kostelů, universitě dostalo se nového zřízení, města Pražská spojena jsou 1784 pod jedním magistrátem a mnoho dobročinných a vzdělávacích ústavů založeno. Sem patří též rozličná ustanovení, hlavně uvedení němčiny do škol a kanceláří, která směřovala k úplnému umrtvění již jen jen doutnající jiskřičky národního vědomí. Však hle! malý hlouček božích vyvolenců vyrval se z krutých drápů všeobecné mdloby a jal se v tuhý spánek klesajících tak mocným hlasem probouzeti, že se to rozléhalo po vší vlasti. Národ český vzkříšen! — A jako se prý země jarní bouří otřese a osení zbujní: tak probuzena i Praha i všecka vlast bouří Svatodušní (r. 1848) k čilejšímu ještě životu jak literárnímu tak politickému, který, ač poslední válkou Pruskou na krátký čas zastaven, více utlumiti se nedá. Škoda, okupací Pruskou (od 8. červ. až do 15. září 1866) Praze způsobená cení se na 832.000 zl. Válka tato zůstane Čechům nezapomenutelnou i proto, že pomohla jezuitům na novo uhostiti se v Praze.

Prahly *(Pröhl)*, ves, 20 d. 105 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Kadaň ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Tušimice. Některé domy zdejší tvoří tak řeč. Schosshöfen (porovnej Milžany).

Prachačka, Rachačka, sam. popisuje se při Vodné.

Prachárna *(Pulvermühle)*, sam. blíž Slap.

Prachárna v Kocábě *(Pulvermühle)*, popisuje se u Masečína.

Prachárna, sam. u Řešihlav.

Prachárny, popisují se u Stěchovic.

Prachatice, okr. město ohražené, jež svůj starožitný ráz zachovalo, v kotlině na potoku Živném a na sev. úpatí vysokého Libichova 295, 3 víd. sáhů nad mořem, 342 d. 2999 ob. čes. i něm., kr. Pís. (4 mil. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Volary, diéc. Buděj., vik. P., patr. Jan Adolf kn. ze Švarcenberka, 6864 osadníků; smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okres Prachatic., Netolic., Vimberk. a Volyň.), bern. úř. (II. tř.), notar., pošt. exped., reální gymn. (od r. 1865), hl. škola,

záložna, starodávný spolek literatův, spolek zpěvácký a čtenářský, děk. chrám sv. Jakuba v gotickém slohu se starobylým presbyterium, pocházejícím nepochybně z počátku 14. stol., hřbitovní chrám sv. Petra a Pavla, jejž dle pověsti dosud zachované světil sv. Vojtěch; v něm spatřují se náhrobky Malovců z Chýnova a Vimberka, pak ryt. Chlumčanských z Chlumčan; na hřbitově mešní kaple sv. ap. Petra a Pavla; mešní kaple sv. Jana Nep. (patr. obec); mešní kaple sv. Ant. Pad. (patr. p. Vimberský); na východním úbočí Libichova kaple sv. Filipa r. 1859 nákladem obecním vystavená, za městem kaple P. M. z r. 1862; klášter milosrdných sester s kaplí P. M. a dívčí školou; starobylá rádnice s mnohými malbami a nápisy, jaké se namnoze na zdejších staveních ještě zachovaly, špitál (pro 6 osob), pivovár, papírna, vinopalny (r. 1840 bylo jich na 140), jejichž lihoviny do nedávna pod jmenem „Prachatická samožitná" daleko široko bývaly rozváženy; mlýny. Trhy: 1) ve čtvrtek po sv. 3 král., 2) ten den po sv. Jak., 3) na sv. Matouše; velké týdní trhy na obilí a dobytek každý čtvrtek. — P. jsou jedna z nejstarších tržních osad českých, kteréž se již v 10. stol. připomíná. V 11. a 12. stol. byly hlavním skladištěm soli po „zlaté stezce" (srv. Chmelík) z Pasova do Čech vyvážené. Znamenité bylo tehdáž zdejší clo a tržné, z něhož šla velká část do důchodů kapituly Vyšehradské. R. 1130 ustanovil kníže Soběslav odtud jednu polovici cla pro kanovníky a druhou polovici pro probošta kapituly Vyšehradské. Král Jan povýšil P. r. 1323 na město. Ve 14. stol. byla zde škola literatů, v níž pěstovány kostelní zpěvy; škola ta byla jen odbor proslulé tehdáž Prachatické školy, ve kteréž vzděláni byli: Václav Menšík rektor university Praž. (ve 14. stol.), a Křišťan z Prachatic, první administrátor strany pod obojí, muž nevšedních vědomostí a věrný Husův přítel (nar. v P-cích r. 1388, † 1439); též Jan Hus a Jan Žižka nabyli prý prvního vzdělání svého v P-cích. R. 1420 přitáhl Žižka k sesílení strany Husitské k P-cům a pobořiv část městských zdí, vymohl na P-cích slib, že dána bude svoboda čtyrem artikulům Pražským. Jakmile Žižka města opustil vrátili se obyvatelé, kteří před ním byli utekli, a protože sousedy své pod obojí pronásledovati počali jeno dva neb tři horlivější Husity spálili, přitáhl Žižka opět s valným počtem bratří a sester, město dobyto a obyvatelstvo, vyjmouc ženy a děti, povražděno. Po této hrůzyplné katastrofě zůstávaly P. napotom stále a věrně při Žižkovi a při Táborech. Cís. Sigmund zahrnul P. r. 1436 mezi města král. komory, avšak již r. 1439 nalezáme je v držení Jana Řítky ze Sedlce, od něhož je r. 1444 Oldřich z Rožmberka koupil. Po desíti letech dostaly se opět král. komoře, r. 1469 postoupeny jsou ale v užívání proboštovi Vyšehradskému Janovi z Rabšteina. Až do r. 1492 vládli P-cemi buď co správcové buď co držitelé Mikuláš z Guttenšteina, Burian z Martic (?), Kateřina z Guttenšteina (r. 1481) a posléze Ladislav z Rabšteina (1492). Brzo na to získali P. páni z Roupova a po ohni r. 1507 Rožmberkové, za jejichž vlády město opět zkvétati počalo. R. 1593 koupili měšťané od Petra Voka z Rožmberka pustý hrad Helfenburk (v. t.), městečko Bavorov a Strunkovice. R. 1600 postoupil Petr Vok z Rožmberka města P-ic i s příslušenstvím Rudolfovi II. R. 1619 přijalo město, drževši tehdáž stranu Fridricha Falckého, posádku Mannsfeldovu. R. 1620 dobýval města cís. generál hr. Buquoy, a že Prachatičtí, nechtíce se dobrovolně podati, statečně odpírali moci jeho, jest město útokem vzato a na 900 osob odpraveno. R. 1622 darovány P. od Ferd. II. Janovi Oldřichovi z Eggenberka a spojeny tak v jedné ruce s panstvím Krumlovským. Zároveň pak ztratily všechny své výsady a zažily v plné míře veškeré svízele, jakými nešťastná naše vlast po bitvě Bělohorské byla stížena. Po Eggenbercích, kteří se o rozšiřování živlu německého na panstvích svých horlivě přičiňovali, přešly P. na Švarcenberky, při nichž dosud trvají.

Prachatice staré *(Alt-Prachatic)*, ves, 17 d. 107 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Prachatice (¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ostrov, kýv. dom. město Prachatice.

Prachenbauer, sam. u Jílovic (okr. Vyš. Brod).

Prácheň, druhdy župní hrad a hlavní sídlo župy P-ské, stál na soujmenném vrchu nad Otavou, naproti nynějšímu městu Horažďovicům, kdež posud spustlé hradiště lze viděti. Založení hradu, oblíbeného to sídla knížete Břetislava I., připisuje pověst Bořivojovi I. První zmínka o župě P-ské však činí se k r. 1045. Z županů znám toliko Vítek (ok r. 1184) a Diviš z Divišova (1220). Za bezvládí po smrti Otakara II. hrad docela spustl. R. 1315 daroval kr. Jan kopec P., ves Pořičí a jisté platy p. Bavorovi ze Strakonic a z Bavorova s dovolením, aby na něm z nova hrad vystavěl. R. 1500 jest hrad od Půty Švihovského z Risenburka opraven, ale brzo opět v sutiny se rozpadl a z nich více nepovstal; poslední zmínka činí se o něm k r. 1558. Dle hradu nazýván do nedávna jeden z krajů českých P-ským; byltě to jediný kraj v Čechách, jenž se nejmenoval po sídelním městě kraj. úřadu. — Na jihozápadním probybu vrchu „Prachně" starožitný nyní pohřebaí kostel sv. Klimenta (snad z prvních dob křesťanských

v Čechách); r. 1384 uvodí se mezi far. soujmenného dekanatu, k němuž náleželo v ten čas 32 far; na úpatí téhož vrchu soujmenný dv. popl., jenž se popisuje při Hydčicích velkých (v. t.).

Prachňany, ves, 22 d. 179 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Kralovic. (3$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Čáslavsko, far. Křešín, býv. dom. svobodníků kr. Čás. čtvrt druhá (2 d. k dom. Křivsoudov.)

Prachňany nové *(Neu-P.)*, ves, 15 d. 142 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Kralovic (3$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Čáslavsko, far. Zhoř, býv. dom. Pravonín.

Prachomety *(Prochomuth)*, ves, 26 d. 195 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Vidžín. — R. 1421 zapsal král Sigmund vsi Nežichov, P., Nezjekov (?), Branišov, Janovec a Děkov, zboží kláštera Tepelského Vilémovi z Pnětluk.

Prachomety *(Promuth)*, ves při silnici do Žlutic, 34 d. 188 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Doupov ($^1/_2$ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Rednice. — P. patřily již na počátku 16. věku k Doupovu.

Prachov, ves vysoké polohy, 19 d. 152 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Ostružno, býv. dom. Velíš a Vokšice; v okolí tak zvané „skály Prachovské“ podobné svými útvary skalám Abrspašským. — Mezi direktory zvolenými r. 1618 od stavů protestantských jmenuje se Kochan z Prachova († 21. června 1621).

Prachová, někdy ves blíž nynějších Hrušovan v okr. Litom. (v. t.).

Prachovice, ves nad Loučnou, 29 d. 210 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Dašice, býv. dom. Pardubice P. náležely nepochybně v 11. a 12. stol. k hradu Vratislavskému. K r. 1244 připomíná se Jachemirus de P. a syn jeho Předvoj.

Prachovice, ves vysoké polohy, 55 d. 538 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Podolí, býv. dom. Heřm. Městec; vápenné pece; v okolí láme se vápenec a modrošedý mramor. — Ku konci 16. stol. náležely P. k statku Stolanskému.

Prachovna, mlýn u Morašic.

Prak, dv. popl. popisuje se u Šternberka.

Prakéř *(Pragerstift)*, 10 d. po různu, 67 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. Vitěšovice, pol. obc. Střemily, far. Andreasberg, býv. dom. Krumlov.

Pramles, vska na levém břehu Vltavy, 6 d. 25 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (2$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Wieles, far. Záton, býv. dom. Rožmberk; hamr.

Prapořiště *(Braunbusch)*, ves při silnici do Bavor, 74 d. 529 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Kdyň ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Bystřice; opodál mlýn.

Prasačky, sam. u Švépravic.

Prasetice *(Prassedic)*, ves na potoku „Saubach“, 33 d. 267 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplice ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Bystřany; dv. popl., mlýn. — Král Vladislav dal r. 1512 P. s zámkem Teplickým pánům z Valdšteina a na Krupce.

Prasetín, Prosetín? *(Unter-Prasetin)*, ves, 72 d. 436 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč ($^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Richenburk (34 d. k dom. Holetín); mlýny, bělidla. Okolí zdejší jest skalnaté a proto jest tu orba velmi obtížná a obyvatelé živí se částečně tkalcovstvím, obchodem s plátnem a přízí. — R. 1460 prodal Jan Košumberský, jakožto poručník nezletilého Bernarda z Cerhenic s přivolením králov. zboží jeho P-ské špitálu v městě Skuči, kterýž trh p. Bernard, došed let dospělosti r. 1484 potvrdil.

Prasetín, ves vysoké polohy, 21 d. 222 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Hartlikov, býv. dom. Radenín a Hroby.

Prasetín, někdy tvrz, kteréž se r. 1454 co pusté připomíná na panství Borském.

Prasetínek *(Ober-Prasetin)*, ves na malém potoku, 17 d. 100 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuč ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Richenburk (6 d. k dom. Holetín.); mlýn.

Prask, ves, 157 d. 943 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Bydžov (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Metličany; škola.

Práskačka, ves, 55 d. 407 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Opatovice, býv. dom. Libčany; fil. kostel nejsv. Trojice z r. 1748, škola. — R. 1561 koupil Jindřich Nejedlý z Vysoké od města Král. Hradce vsi P-čku, Sedlec, Chrastnici a Urbanice.

Praskolesy, statek (r. 1817 za 48.966 zl. 60 kr.) a far. ves na Červeném potoku, 122 d. 783 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Hořovice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. děkan Karlšteinský, 2249 osadníků; zámek, far, kostel sv. Mikuláše z r. 1710 s oltářními obrazy sv. Juliána a sv. Václava od Hellicha (z r. 1848), kaple sv. Prokopa, jenž měla r. 1384 svého faráře a osadě nepochybně až do 18. století za far. kostel sloužila, žid. synagoga, škola, pivovár, dv. popl., mlýn. — P. náležely za dávných dob Zajícům z Hasmburka, kteří jich postoupili směnou klášteru sv. Jana na Ostrově (u sv. Dobrotivé). V první polovici 14. stol. vládnul zboží tomu Jan, vévoda Korutanský, bratr cís. Karla IV. a daroval je kapli sv. Apolináře na hradě Žebráku, kterážto byla

od něho vystavena a velmi nádherně malbami a drahokamy ozdobena. Když pak Karel IV. na Karlšteině kapitolu ustanovil, přivtěleny jsou P. děkanství Karlšteinskému, jemuž až podnes náleží. Nyní užívá statku P-ského P. Vojtěch Hron, kanovník kapituly Staroboleslavské a děkan kolegiat. kostela Karlšteinského.

Přaslavice, Braslavice, ves, 21 d. 167 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¼ hod. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Březina, far. Hořepník; mlýn, opodál hajnovna.

Přaslavice neb Přeslavice, někdy ves, z níž dochoval se nám toliko kostel sv. Jiří. V předhusitské době byl kostel ten far., nyní jest fil. děk. kostela Turnovského.

Prassleshäusl, sam. u Vlkošova (okr. Manětín).

Prašilka, sam. viz Kojšice.

Prášily *(Stubenbach)*, panství allod. (r. 1799 za 400.000 zl.) a far. ves na levém břehu soujmenného potoka, půl míle od hranic bavorských, 40 d. 330 ob něm., kr. Pís., okr. Kašperskohorský (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Kašper. hory, patr. Jan Adolf kníže ze Švarcenberka, 1646 osadníků; far. kostel sv. Prokopa z r. 1802, škola, Švarcenberský lesní úřad. — R. 1749 koupil statek P. sklenář Vavřinec Gattermeier od Jindř. knížete z Mannsfeldu a zřídiv na něm skelné hutě založil tak nynější far. ves P. Po jeho smrti koupil P. ve veřejné dražbě hr. Josef Kinský za 26.800 zl. a odkázal je po smrti své svému synovci Filippovi hr. Kinskému, kterýž přikoupiv Dobrou vodu prodal oboje r. 1799 za 400.000 zl. Josefovi knížeti ze Švarcenberka.

Prašivá, někdy far. ves děkan. Chýnovského.

Prašný Újezd viz Újezd Prašný.

Prav, Právy, ves, 31²d. 229 ob. čes., kr. Chrud., okres Přelouč (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dobřenice, býv. dom. Pardubice. — P. byly kolébkou vladyk z P., v prostřed 15. stol. uvodí se co držitelé P. Jan Střela z Vyklek a Apollon Skřivan; na počátku 16. stol. Burian Kanický z Plotišť. Jeho dcery Mandalena a Kateřina postoupily P. tvrz se vsí a Kasalice, dv. pustý se vsí Vojtěchovi z Pernštejna, který je s Pardubicemi spojil.

Pravda, někdy hrad pánů z Kolovrat, jehož zříceniny as ½ hod. od Konětop (v. t.) posud se spatřují. R. 1593 jmenuje se již zámkem pustým.

Pravětice, ves, 41 d. 294 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Načerac (3 d. k dom. vlád. Vožic. a 3 k špitálu Načerac.); 2 mlýny, opodál dv. popl. Staremberk. — Zdejší tvrz byla ve 14. stol. původištěm ryt. Pratických z P-ic. R. 1384 uvodí se Ludvík z P-ic; syn jeho Šťastný z P-ic prodal P. r. 1545 městu Táboru, které, vloživši je sobě téhož ještě roku do desk zemských, r. 1547 pro zpouru proti Ferdinandovi I. veškeré statky ztratilo. Komora král. prodala t. r. P. Janovi z Perštejna a tento r. 1548 Přechovi Popovskému z Bezejovic. Oldřich Skuhrovský ze Skuhrova a na Louňovicích († 1594) prodal tvrz pustou P. a ves s dvorem za 1275 gr. Jindřichovi st. Dvoreckému z Olbramovic, od kteréž doby P. s Načerací tutéž vrchnost měly.

Pravětín *(Gansau)*, ves, 22 d. 201 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P.

Pravětínské pustiny viz Meergarten.

Pravíkov, ves na malém potoku a při silnici do Pelhřimova, 32 d. 264 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Kamenice (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P.; dv. popl.; opodál Dvouhrázní mlýn.

Pravonín, statek (s Čáslavskem dle sml. trh. z r. 1843 za 240.000 zl. stř.) a far. ves při silnici do Tábora, 107 d. 880 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Kralovic. (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., pošt. Vlaším., diéc. Král. Hrad., vik. Doln. Kralovic., patr. p. Kulich, 1279 osadníků, starožitný far. chrám sv. Jana Kř. (již r. 1384 far.), u prostřed hřbitova jest rotunda slohu románského, vystavená ve 12. stol. od kláštera Louňovického, škola, zámek, pivovár, lihopalna, 3 mlýny. — P. náležel někdy klášteru Louňovickému. Po skončených válkách Husitských dostal se P., jako vůbec velká část zboží druhdy kněžského, v zástavu Trčkům z Lípy, kteří jej ještě r. 1514 právem zápisným drželi. Během stol. 16. a první polovice 17. byli v držení statku P-ského ryt. Kekulové ze Stradonic, jimž též právo podací při zdejším kostele příslušelo a jejichž náhrobky před velikým oltářem posud se spatřují. Dědicové Purkarta Kekule ze Stradonic prodali P. r. 1663 ryt. Janovi Reichardovi Švabovi z Ragersdorfu. R. 1706 prodal statek ten Frant. Gerson ryt. z Ragersdorfu Janovi Ig. Carettovi z Millesimo; směnou dostal se pak 1733 Albrechtovi Max. hr. Desfoursovi a r. 1754 trhem Janovi Václ. vojvodovi ze Stromberka. Jeho nástupce Michal, vojv. ze Str. prodal zboží to r. 1800 ryt. Kajetanovi Hrušovskému z Hrušova a týmže způsobem dostalo se po roce Karlu Perglerovi z Perglasu. Nápotom byl P. v držení čtvera pánů, až se celý zpustošen dostal r. 1818 hraběti Janovi Pachtovi z Rajova. Po jeho smrti 1834 připadl P. r. 1836 baronovi de Finovi a r. 1843 nynějšímu držiteli p. Vojtěchu Kulichovi. V 30. leté válce jest P. od Švédů vypálen a vydrancován (24. ún. 1645),

tak že ještě po 60. letech některé živnosti selské pusty byly.

Pražačka, čís. pop. 10 viz Vinohrady u Prahy.

Pražák, ves, 46? d. 264 ob. čes. kr. Pís., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Vodňany (1/4 hod.); sam. Za hory.

Pražka, sam. viz Lom.

Pražská Invalidovna *(Prager Invalidenhaus)*, 2 d. se 191 ob. čes., přísluší ku kat. i pol. obci Karlínu. — Stavba rozsáhlé a velikolepé invalidovny Pražské započata již za Karla VI., dokonána však teprv za cís. Josefa II. Dle vnitřního zařízení podobá se malému městečku; odbývají se tu trhy, jest tu kostel, škola, špitál, hospoda a téměř všechna obyčejná řemesla se zde provozují. Upravená jest pro 2000 invalidů. Na louce kolem invalidovny odbývají se obyčejně vojenská cvičení.

Prčice, statek (dle sml. trh. r. 1835 s Uhřicemi za 166.800 zl. stř.) a městys. 127 d. 929 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlec (1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. ryt. Václav z Eisenšteina, 1593 osadníků; far. chrám sv. Vavřince (již r. 1384 far.) s mnohými hrobními kameny, skládá se z románské lodě a pozdějšího gotického presbyteria (v kostele za velikým oltářem cep z Husitských válek); zámek v 16. stol. od Voračických z Paběnic vystavený, klášter Milosrdných sester s kaplí sv. Karla Bor. r. 1843 založený od zdejšího rodáka Frant. de P. Pištka, arcibiskupa Lvovského (nar. 1786 † 1846); škola, pivovár, lihopalna, 2 mlýny. Trhy: 1) v pondělí masop., 2) v pondělí po sv. Vítu, 3) v pondělí po Nanebevzetí Panny Marie, 4) na sv. Šimona a Judu. — Někdejší hrad, jenž stál pod nynějším zámkem na západní straně dvora, byl původištěm nejmocnějšího (až do vymření r. 1611) rodu staročeského Vítkovců. Za jejich praotce považuje se Vítek z Prčic, který r. 1169 na zdejším hradě seděl († 1194). Od jeho synů, kteří se, vyjma jediného Jindřicha, předka pánů z Hradce a zakladatele Jindřich. Hradce (v. t.), Vítkovci nazývali, pocházejí páni z Krumlova, z Rožmberka, z Třeboně, z Nových Hradů a z Landšteina atd. Po bitvě u Loděnic (1179) utíkal kníže Fridrich v největším zmatku až k P-cům, kdež nalezl spojence svého Konrada Otťu a oba dali se odtud dále ku Praze. Okolo r. 1350 byli v držení P-c rytířové z Vrchotic; od sklonku 14. stol. pánové z Landšteina, seděním na Borotíně, a r. 1534 p. Mracký z Dubé, od něhož koupil polovici hradu a městečka ryt. Jan Voračický z Paběnic, který nedlouho na to i druhou část trhem získal. R. 1596 prodal Mikuláš Voračický z Paběnic P. Dorotě Hodějovské. Na začátku 17. stol. vládl již P-cemi ryt. Humprecht Černín z Chudenic a ten prodal je před r. 1620 Janovi z Talmberka, v kteréž době městečko velmi schudlo. Vdova po Vác. Vilémovi Ant. z Talmberka prodala pak P. hraběnce Karolině z Waldšteina; nápotom vládli zde hrabata Kinští a r. 1787 Malovcové. R. 1835 koupil P. nynější držitel Eisner ryt. z Eisenšteina od Ant. Jana Oppelta. Městečko P. utrpělo velice nehodami času, čímž i někdejší jeho blahobyt docela zmizel.

Prdátka, sam. popisuje se u Berouna.

Přebejšov viz Přivýšov.

Přebořice viz Nalžovy.

Přeborov, ves, 52 d. 434 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko (1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. P.; opodál mlýny Nový mlýnek a Váša. — P. náležel k původnímu nadání kláštera Milevského. R. 1575 příslušel k zámku Zvíkovu.

Přeborovice viz Předborovice.

Přebozy, Příbozy, ves, 28 d. 248 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1 hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Bošice, far. Plaňany, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy; dv. popl. — Mikuláš ze Zásmuk a z Přeboz prodal část dědictví svého v P-zích r. 1455 Marketě, vdově po Janovi Doupovci z Prahy, r. 1457 Danielovi z Tuchoraz a 1459 Milotovi z Hrušova. R. 1513 postoupila v dluhu tvrz P. Mariana z Kostelce obci Starého města Pražského tak jak zboží to manžel její Jindřich z Kostelce od Buriana Troskovce z Velené koupil. Po bitvě Bělohorské jsou P. Jiřímu st. Mirkovi ze Solopisk pro účastenství v povstání stavů protestantských od král. komory 1621 v plen vzaty a 1624 Karlu z Lichtenšteina prodány, který je pak spojil s panstvím Čer. Kostelcem.

Přebudice, Předbudice, ves, která r. 1407 k Liběšicům patřila a v časích od 1420—80 zanikla; neboť se o ní později zmínka nečiní.

Přebudov, ves, 18 d. 110 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (3 1/4 hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc.?, far. Budislavice, býv. dom. Lnáře. — R. 1439 prodal Jan z Přebudova dvůr hořejší v P-ě s příslušenstvím za 33 1/2 kop gr. pr. panoši Vilémovi z Račína. Okolo r. 1607 koupil Volf Novohradský z Kolovrat mezi jinými část vesnice P-a od Krištofa Oldřicha z Purgerstorfu a připojil ji k panství Lnářskému.

Přečaply *(Pritschapl)*, ves, 64 d. 483 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Údlice — Přečaply, býv. dom. Červ. Hrádek; kostel sv. Matěje, jenž byl již ve 14. stol. far., má od r. 1798 pouze titul kostela far., skutečně pak jest fil. kostela Údlického, škola.

Přečaply, jmenují se r. 1512 mezi 37 vesnicemi, které král Vladislav s Teplicí Janovi a Bernartovi z Valdšteina a na Krupce dal.

Přečice, ves, 23 d. 161 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Týn nad Vltavou ($1\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Dobšice.

Přečice, osada neznámého položení (někde v býv. Kouřímsku), náleževši někdy k Říčanům.

Přečinov *(Přečín)*, statek allod. (dle sml. trh. z r. 1700 za 280.000 zl.) a ves, 45 d. 385 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Vacov; zámek, pivovár, lihopalna, dv. popl.; opodál Přečínské dráhy (8 d.). R. 1685 dostal se v držení P-a hr. Ferd. Frant. z Vrtby a prodal jej r. 1700 kn. Ferd. ze Švarcenberka, jehož rodu statek ten posud náleží.

Předboj, ves, 39 d. 294 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. Kojetice, býv. dom. Břežany a Odolena voda; dv. popl., opodál rasovna. — R. 1257 patřily dvory popl. v Lysolejích a P-i, k čemuž ještě r. 1328 jakás dědina přidána, strážci hrobu sv. Václava. V tu asi dobu měla zde kaple a oltář sv. Michala v kostele Svatovítském jakési dědictví; v 16. a 17. stol. náležela P. klášteru Svatojiřskému.

Předbojov, 2 d. 10 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Libenice, far. Střezimiř, býv. dom. Prčice.

Předboř, ves, 26 d. 207 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Lány, far. Libice, býv. dom. Maleč a Modletín; lihopalna, dv. popl., mlýn. — Někdy zde byla tvrz, na niž seděli vladykové Předborští z Předboře. Kateřina z Borovnice, vdova Janova z P. odkázala (?) P. 1603 Marianě, dceři své, která statek ten r. 1609 postoupila druhému svému manželi Bohuchvalovi Jaroslavovi z Náchoda.

Předboř, statek (dle sml. trh. z r. 1781 s Strančicemi za 76.000 zl.) a ves, 224,77 sáhů nad mořem, 16. d. 117 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Jažlovice; zámek s kaplí, dv. popl. — V minulém století náležel statek P-ský hr. Radeckým z Radče, od těch dostal se trhem Janu Balthovi a r. 1780 získal jej řád Piaristů v Čechách, jemuž dosavád náleží.

Předboř, ves, 34 d. 256 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Choustník; opodál Pivováry (10 d.) a Jankův mlýn.

Předboř *(Schedeporsch)*, někdy tvrz a panství k hradu Mostskému přislušící. Petr a Václav z Řepnic prodali 1487 P. Elišce z Landšteina, která r. 1488 P. postoupila Vilémovi z Vřesovic; jeho potomci dovše P. dědičně spojili statek ten s panstvím Teplickým.

Předbořice, ves blíž Táborské silnice, 24 d. 162 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Bykáň, býv. dom. Křesetice; opodál při silnici sam. Zavadilka. — P. náležely někdy obci Kutnohorské, jíž jsou pro účastenství ve zpouře proti Ferdinandu II. odňaty a Kutnohorským jezuitům darovány (1626).

Předbořice, ves, 45 d. 349 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Kovářov, býv. dom. Orlík; fil. kostel sv. Filipa a Jakuba byl r. 1384 farním; sam. Jalovčí, Pánek a Pazderna. — R. 1305 postoupila Kunigunda, abatyše kláštera Svatojiřského, směnou mezi jinými ves P. jakémusi Koldovi. R. 1389 darovala Gertruda z Vepic odtud $\frac{1}{2}$ kopy roč. platu. R. 1474 prodal Fridrich Ojíř z Očedělic hrad a panství Chlumec, k němuž i P. slušely, paní Anně z Ryzmberka, vdově po Janovi Popelovi z Lobkovic.

Předbořice, ves, 16 d. 106 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Mladá Vožice ($2\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Kamberk. K r. 1219 uvodí se Ozel a Jura de Předbořic. Jiří z Předbořic zapsal na dvoru a vsi P-cích 150 kop gr. věna manželce své Markétě. Během času dostaly se P. klášteru Louňovickému, po jehož zrušení (1420) se městu Táboru dostaly. (Mikovec se domnívá, že tato ves má nejspíše své jmeno od ryt. Předboře z Radešína, jenž v prvních desítiletích 16. věku seděl na hradě Šelmberku).

Předborovice, Přeborovice, ves na pravém břehu Otavy, 19 d. 135 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic ($1\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Čejetice, far. a býv. dom. Štěkeň.

Předbudice viz Přebudice.

Předenice, ves, 39 d. 233 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Prusina, býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov (16 d. k dom. Lukavic.); $\frac{1}{4}$ hod. vzdálí mlýn. — R. 1238 koupil opat Kladrubský Rainer od kláštera sv. Frant. v Praze za 1200 hřiven městys Přeštice, pak vsi Poděvúsy, Horka, Věcov (Vícov), dvoje Krašavce (Krašovice), dvoje Vodokrty, Sadeň (Zadiny?), Lhotu, Předenice, Klíčov, Radochov, Pertoltice, Rudoltice, Krteš a ve vsi Skočicích jedno popluží, což i král Václav listem 17. prosince 1239 potvrdil. Ve 14. a 15. stol. byla tvrz zdejší rodinným sídlem Předenických z Předenic. Zejmena uvádí se r. 1400 Petr z P., který ku kostelu v Prusinách daroval řeku. K r. 1598 uvodí se Adam z Předenic a na Dnešicích.

Předhradí *(Předhrad)*, far. ves na levém břehu Labe, při silnici, 31 d. 177 ob. čes., kr. Čás., okr., býv. dom. a pošt. Poděbrady ($1\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Pněv, diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr.

sv. p. Sina, 940 osadníků; lokál. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1774, škola; na blízku a sice na pravém břehu Labe, při samé řece stál někdy župní hrad Oldříš (v. t.). — P. jest nepochybně zbytek někdejšího podhradí Oldříšského, prostíravšího se odtud až k levému břehu starého toku Labe, po samou Oldříš, s kterou snad je most spojoval. Na počátku 15. stol. vládli P-ím vladykové ze Zaječic; král Václav dal 1415 P. Kunšovi z Olbramovic co manství. Potomci jeho prodali tvrz P. se vsí a ves Osek Jiřímu z Poděbrad a ten je spojil s Poděbrady.

Předhvozdí viz Přehvozdy.

Předíčko, ves neznámé polohy. R. 1534 prodal klášter Břevňovský vsi Kostelec, Zahrádku, Krašice, Víckovice, Žebrákov, Radvanov, Slavonov, Zabrodí, P. a Zletovice bratřím ze Švamberka a na Orlíce, kteří je s Orlíkem spojili.

Předlesní myslivna *(Vorwälder Jägerhaus)*, viz Sedlo.

Předlice *(Prödlitz)*, ves při potoku, 66 d. 473 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad L. (³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Chabařovice, býv. dom. Trmice; zámek, dv. popl., hnědé uhlí, sadařství; na blízku svedena známá bitva u Ústí (v. t.). — V 16. stol. seděli na zdejší tvrzi Kelblové z Geyzinku. Václ. Kelbel musel 1626 P. za pokutu v statek manský uvésti a prodal jej později (asi 1631) Šalomonovi z Hobelsberku.

Předměř viz Předmiř.

Předměřice, far. ves na levém břehu Jizery, při silnici do Mlad. Boleslavi, 85 d. 666 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Benátky (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Brandýs, arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. Leopold II. velkokníže Toskánské, 2962 osadníků; far. kostel sv. Jakuba byl již r. 1384 far., škola, záložna. — R. 1405 uvodí se Mirek z P.

Předměřice, ves na pravém břehu Labe, 115 d. 827 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Králové Hradec (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; štace Pardubsko-Liberecké dráhy, 3 mlýny.

Předměstí, ves horami obklíčená v poloze velmi krásné na potoku Svojanovském, 30 d. 184 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (4 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc., far. a býv. dom. Svojanov; továrna na kameninu a rozličné nádobí z tuhy (kamna, sochy, lampy, hrnce a p. v.), bělidlo na plátno a přízi, v kterém se parostroje upotřebuje; stoupy na tuhu, opodál mlýn.

Předmiř, Předměř?, ves, 39 d. 282 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Metly, far. Kasejovice, býv. dom. Lnáře; mlýn; opodál mlýny Červenka a Mlynářík či Minářík. — P. náležela k statku Lnářskému již r. 1542.

Předonín, ves, 39 d. 206 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Bechlín, býv. dom. Beřkovice; sam. Bechlinská vinice a Jezero.

Předotice, vska, 4 d. 23 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Křešice, pol. obc. Třebkov, far. Čížová, býv. dom. Drhovle, Čížová a Sedlec; dv. popl.

Předslav, statek (s Otínem a Habarticemi r. 1840 za 50.000 zl. stř.) a far. ves, 64 d. 412 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatovy (1¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. JUDr. Měchura, 1996 osadníků; far. r. 1724 rozšířený kostel sv. Jakuba, připomíná se co taký již r. 1384, v 17. stol. stál nějaký čas pod správou dominikánů Klatovských a teprv r. 1726 jest opět duchovním osazen; věžz r. 1809, škola z r. 1814, na hřbitově mešní kaple Pozdvižení sv. Kříže s hrobkou nynějších držitelů, dv. popl., pivovár, lihopalna, vápenné pece; opodál mlýn. — P. jest původiště vladyků z P. První známý člen z konce 14. stol. jest Vilém z Předslavi, jehož potomkové se počali psáti Jeníkové z Mečkova, z nichž se jmenovitě Jeník řeč. mladší a Jeník řeč. starší válečnými činy vyznamenali, tak že se stkvějí mezi prvními válečníky 15. stol. R. 1483 vládnul zde Půta z Riesenberka, ok. r. 1520 Petr z Damnice a po něm manželka jeho Anna, od které přešlo P. na Bořikovské z Košmberka. R. 1555 byli v držení P. Burian a Bavor Sádlové z Kladrubec, r. 1673 Vilém Říčanský z Říčan, po něm Kaničtí z Čachrova a počátkem 18. stol. Vojtěch Karel Přichovský z Přichovic, který statek ten r. 1708 Přibíkovi Vilémovi Kokořovi z Kokořova prodal. Ten spojiv P. se statkem Otínem odkázal (1712) oboje Přibíkovi Vilémovi sv. p. z Újezda. Od té doby zůstaly oba statky spojeny a sdílely spolu osudy a pány své (ostatně viz Otín).

Předslavice, far. ves, 28 d. 173 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Volyň (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Vlachovo Březí, diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. hr. Terezie z Herbersteina, 2551 osadníků; far. kostel nejsv. Trojice a sv. Václava, byl již ve 14. stol. farním, stál po válce 30. leté pod správou faráře z Vlach. Březí a jest r. 1771 opět za far. prohlášen, škola, zámeček, dv. popl. — R. 1375 a 1379 směnili ryt. z Čestic některé pozemky za pole far. kostelu zdejšímu náležející. Jan z Předslavic podepsal známý stížný list k sboru Kostnickému. R. 1420 náleželo právo kollatorské při kostele zdejším Janovi z Vlhlavy, který je téhož roku za 20 kop prodal ryt. Hrzkovi z Budkova. R. 1684 prodal P. svob. p. Michal Hyzrle hraběti

Gundakerovi z Dittrichšteina, který je přivtělil panství Vlach. Březí.

Předvojovice, vska na výšině, 4 d. 28 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. záp.), kat. obc. Chvalešovice, pol. obc. Kunkovice, býv. dom. Týnec a Běšiny. — R. 1428 prodal Oldřich z Rožmberka mezi jinými ves P. p. Menhartovi z Hradce.

na Přehájku, sam., popisuje se u Bohunic (v. t.).

Přehejšov viz Přehýšov.

Přehoř, dědina náležejší někdy z darování královny Judity klášteru Doksanskému.

Přehořov, statek a ves na Kvasejovickém potoku, 53 d. 302 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Soběslav ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P.; zámek, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn. — Odtud psali se ryt. z Kvasejovic, stavše se pány P-a, Přehořovští z Kvasejovic. Zejmena uvodí se r. 1580 Oldřich Přehořovský z Kvasejovic. Později spojen P. a Kvasejovice se statkem Brandlínským, s nímž mají podnes tytéž pány (srovnej Kvasejovice a Brandlín).

Přehořov *(Přehoř)*, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves na malém potoku, 36 d. 237 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Žihle, býv. dom. Petršpurk; kaple nejsv. Trojice, dv. popl., mlýn. — Na některejší tvrzi zdejší seděl r. 1418 Přibislav z Přehořova, v 16. stol. vládli P-u Pšovlčtí z Moukoděl, 1574 Jan z Pomněnic, 1596 Jos. z Plešnic a 1608 Vác. Bohuš z Otěšic (nyní Ottoschütz). Od Jana Viléma Bohuše z O. prodán P. 1628 Heřmanovi Černínovi z Chuděnic, který jej s Petršpurkem spojil. Od té doby počala tvrz pustnouti, načež později rozbořena a na místě jejím některá hospodářská stavení při dvoře vystavena.

Přehvozdy, ves, 158,64 sáhů nad mořem, 30 d. 220 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy; opodál dv. popl. Hošt a hajnovna Turba. — R. 1498 prodal Zdeněk Kostka z Postupic dědictví své Bohumily, Údašín, P. a Kozojedy Michalovi z Chlumu za 1000 kop gr.

Přehýšov, Přehejšov *(Přeheischen)*, ves, 64 d. 485 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Sekyřany hořejší, býv. dom. Chotěšov; kaple Nanebevzetí P. M., škola. — P. jmenuje se listině papeže Řehoře z r. 1272 mezi statky kláštera Chotěšovského. R. 1420 uvodí se mezi šlechtou českou Petr z P-a.

Přechod, někdy ves, v sousedství Branišova neb Markvartic, o níž činí se zmínka v listině sv. Václava z r. 1242, kterouž potvrzuje nadání řádu rytířů německých od Jana syna Sbyslavova učiněné.

Přechov, někdy osada neznámé nyní polohy v býv. Berounsku, náleževši jeptiškám Svatojiřským. R. 1436 zapsal cís. Sigmund mezi jinými ves P. Petrovi z Chlumce.

Přechovice, ves při Pasovské silnici, 29 d. 205 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Volyně ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P.; mešní kaple sv. Anny z r. 1836, dv. popl.; opodál 2 mlýny. — R. 1423 uvodí se Vilém z P. a 1463 Jan Rohovec z P.

Preisleiten viz Philippshütte.

Překážka, samota, příslušící do kat. obce Malešické (okr. Hluboká).

Prelaty, 3 d. viz Kopanina přední.

Přelice, ves při potoku, 47 d. 368 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., fár. a býv. dom. Smečno; starobylý nyní fil. kostel sv. Petra a Pavla, ve zvonici visí tři zvony, z nichž jeden má český nápis z r. 1386, mlýn; opodál o samotě Nový mlýn. — Ves tato náležela někdy k Bílému Újezdci, s nímž se i 1611 k Smečnu dostala.

Přelouč, starobylé město okresní na levém břehu Labe, 308 d. 2354 ob. čes., kr. Chrud. ($1^3/_4$ m. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Pardubice, diéc. Král. Hrad., vik. Chrud., patr. kreditní ústav, 4234 osadníků; far., co taký již r. 1390 připomenutý kostel sv. Jakuba, v nynější podobě z r. 1646, byl dlouhý čas evangelickým duchovním osazen; rozsáhlá sakristie téhož chrámu podobá se kostelíčku v původním románském slohu zachovalému, vně kostelní zdi náhrobní kámen Elišky, dcery evangelického faráře Rubekuliho s letopočtem 1626; na sv. Hoře kostel Navštívení P. M., s nímž tu zároveň (r. 1680) zřízeno pohřebiště pro zemřelé na morovou ránu; hl. škola, c. k. smíš. okr. úř., bern. úř. (II. tř.), pošt. exped., štace sev. dráhy, zpěv. spolek „Vojmír“, radnice, špitál pro 5 osob (zákl. jmění 5523 zl.), vojenské kasárny, pivovár (na $88^1/_2$ vědra), lihopalna, závod na vyrábění rosolek a likérů, mlýn. Trhy: 1) ve čtvrtek po neděli Judika, 2) ten den po Navštívení P. M., 3) na proměnění P. Krista, 4) na sv. Kateřinu; trhy na dobytek vždy 6. června. — P. náležela od dávna klášteru Opatovickému, jemuž jest s jinými ještě vesnicemi darována od Vratislava II. Za nejstarších již dob pěstován zde chmel, i klášter Opatovický měl zde některé chmelnice. Za město povýšena P. nepochybně od Přemysla Otakara II., jenž ji mimo to k prosbám opata Opatovického rozličné privileje udělil. R. 1421 dne 14. led. vpadl Jan Městecký z Opočna s Kutnohorskými a jinými městy královskými u veliké síle náhle do P-e, kdežto se byli Táboři v kostele ohradili, pobili a zjímali je všecky a přivedše odtud 125 zajatých s knězem Valentinem do Hor Kuten, vmetali je do šachet. R. 1437 po-

stoupil cís. Sigmund P-e vedle jiných statků Opatovických Divišovi Bořkovi z Miletínka, jenž ji pak přivtělil panství Pardubickému. Rudolf II. uložil r. 1580 obcím: Jankovice, Kozašice, Makušín, Lhota (veliká) a Skudly povinnost k odbírání piva z P-e, a udělil P-i mimo jiné i právo k odbývání dvou výročních trhů, kteréžto privileje od následujících panovníků buď rozšířena, buď stvrzena jsou.

Přelovice, ves, 38 d. 261 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. P., far. Bohdánče, býv. dom. Pardubice. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund mezi jinými P., ves kláštera Opatovického Divišovi Bořkovi z Miletínka. R. 1488 dostala se s jiným ještě zbožím od Jindř. knížete Minsterberského Václavovi Žehušickému z Nestajova a od toho Vilémovi z Pernštejna.

Přelštice viz Třelštice.

Přemelovsko, Přemilovsko, sam. viz Ledeč.

Přemilov, Přemyslov, vska na pravém břehu Chrudimky, 8 d. 45 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Prosička, far. Bojanov; dv. popl.

Přemyšlany, Přemyšlení, veska v úpadě na potůčku, 9 d. 90 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev.?), kat. obc. P., pol. obc. Zdiby, far. a býv. dom. Klecany; zámek, dv. popl., cihelna, mlýn; někdy zde byla tvrz. — Zdejší kaplička P. Marie jest středem velkého r. 1850 objeveného pohřebiště, v jehož hořejší vrstvě objevují se nejvíce hroby křesťanské, pod nimi pak o loket hloub hroby pohanské a sice buď okrouhlé mohyly aneb tak zvané „Trigorky" (tříhorky). Odtud patřil díl kláštera Břevnovskému a díl klášteru Teplickému; oboje zapsal cís. Sigmund Jindřichovi z Leroid. R. 1500 postoupil a zastavil Konrád Štos z Kúnic své lidi v Zdibech a P-ech p. Janovi Kraisovi z Krečovic ve 120 kop. míš. V prvních desítiletích 16. věku drželi P. Baršové z Kamenic a po nich ok. r. 1545 Hromadové z Boršic; v 16. a 17. stol. Benedové z Nečtín a po nich Kateřina z Radče, která jich 1618 postoupila Krištofovi, manželi svému. V prostřed 17. stol. vládnul statku tomu hr. z Nogrolu a r. 1655 opět Radečtí z Radče; nápotom přešly P. na svob. pána Jáchima Malovce z Malovic a okolo r. 1700 na Haftmany z Klaršteina, kteří jich r. 1727 postoupili Marii Alžbětě Millesimové.

Přenice viz Pšenice.

Prenet malý *(Klein-P.)*, ves, 11 d. 118 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P. starý, býv. dom. Kouty a Trhanov, far. Maxberg.

Prenet nový *(Neu-P.)*, ves blíž předešlé, 53 d. 390 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic., kat. obc. P. nový, pol. obc. P. starý, far. Maxberg, býv. dom. Kouty a Trhanov, škola; sam. Silberhäusel a Bärenloch.

Prenet starý, ves blíž obou předešlých při silnici do Brodu (Bavorského), 14 d. 116 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic., kat. i pol. obc. P. s., far. Maxberg, býv. dom. Kouty a Trhanov; opodál mlýn (Teufelsmühle).

Přepeře, far. ves po obou březích Jizery, 49 d. 387 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Turnov ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Přišovice, býv. dom. Svijany, diéc. Litom., vik. Turnov, patr. kn. C. Rohan, 2104 osadníků; dvoulodový gotický chrám, v nynější podobě z r. 155?, byl již r. 1384 farním, škola. — R. 1457 přisouzen Janovi Hovadovi z Hrádku proti Mikulášovi Zajícovi z Hazmburku a Kosti jistý plat na dědinách v P-řích a Branžeži. R. 1497 prodány jsou P. s hradem Kostí a jiným příslušenstvím Janovi z Šellenberka.

Přepeře, ves při silnici do Sobotky, 54 d. 370 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Bousov dolní, býv. dom. Kost a Rakov (8 d. k dom. Mnich. Hradišti).

Přeplatil, dv, popl. u Skuhrova.

Přepychy, ves, 27 d. 191 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Vápno; mlýn. — Dětoch z Žočelic odkázal okolo r. 1337 dědictví své Vápno, Strašov, P., Lhotu Častovu p. Petrovi z Rožmberka, proti čemuž odpor činil Mikeš řeč. Piskle.

Přepychy, far. ves na přítoku Dědiny, 129 d. 878 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Opočno ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., diéc. Král. Hrad., vik. Opočno, patr. kn. Colloredo, 3195 osadníků; far. kostel sv. Prokopa, vystaven r. 1361 od Mutiny z Dobrušky a syna jeho, r. 1506 přistaveno k němu od Mikuláše Trčky presbyterium; na zvonech letopočty 1545, 1553 a 1559; škola, dv. popl., opodál mlýn Dřižna. — R. 1398 uvodí se Oldřich z Richenburka a z P. a r. 1415 Jan z P., jenž podepsal známý stížný list k sboru Kostnickému. Dle Sommera náležely zdejší 2 dv. popl. během 15., 16. a 17. věku rozličným rodům, kteří se všichni z P. nazývali. Větší dv. náležel v 17. věku Dobřenským z Dobřenic, později ryt. z Vlkanova a od těch dostal se v 18. stol. rodině Colloredů; menší dv. byl v 17. a 18. stol. majetkem p. z Bubna a později získali jej Colloredové.

Přerostlé, zaniklá dávno osada, náleževši někdy k Richenburku. R. 1392 prodal Smil z Richenburka P., Hlinsko, Blatnou, Studnice atd. Otovi řeč. Bergov z Běliny.

Přerov *(Pschira)*, část následující vsi na

pravém břehu Labe, 12 d. 63 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2½ hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Těchlovice.

Přerov *(Pschira)*, ves, vlastně část předešlé, 10 d. 46 ob. něm, kr. Litom., okr. Ústí n. L. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Březno malé, far. Těchlovice.

Přerov nový *(Neu-Prerau)*, ves na úpatí P-ského vrchu, 33 d. 222 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. P. starý, býv. dom. Brandýs a Přerov.

Přerov starý *(Alt-Prerau)*, s Brandýsem spojené panství a městys na levém břehu Labe, 96 d. 666 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P. st, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod, patr. velkovévoda Toskánský, 1536 osadníků, pošt. Nehvizdy, far. kostel sv. Vojtěcha z r. 1681, zámek, škola, pivovár, lihopalna, mlýn. — Někdejší tvrz, jejíž zříceniny na sev. straně městečka se spatřují, patřila původně klášteru Břevnovskému, který ji vůkolním šlechticům zastavoval, jako ku př. 1266 Rankovi z Přerova, jehož 1279 následoval syn Matouš. R. 1457 přijímají Jindřich ze Stráže a synové jeho od kláštera Břevnovského do životů svých tvrz P. s příslušenstvím pod jistou smlouvou. Konvent Břevnovský prodal P. Michalovi Držkovi, od jehož potomků trhem přešla na rod z Šellenberka. Jaroslav z Šellenberka, prodal P. i s jinými statky Starému městu Pražskému, jemuž ve zpouře proti Ferdinandovi I. r. 1547 v plen vzat a ku král. komoře potažen. Od r. 1631 zůstal P. s Brandýsem spojen.

Přerubenice, též Červenice, ves, 15 d 111 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Bdín, far. Srbeč, býv. dom. Kornhaus (Mšec); dv. popl. — Na někdejší tvrzi zdejší seděl Jindřich z Libošína, a r. 1555 Václav Litmír z Háje. Od jeho potomků přešly P. na Ludmilu Vřesovcovu, která je prodala 1606 Matiášovi ze Štampachu na Srbči a Kornhause.

Přes, sam. viz Chrudím.

Přes, ves, 23 d. 181 ob. něm., kr Plz., okr. Hostouň (1½ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Mělnice, býv. dom. Horš Týn.

Přesanice, někdy ves, kterou r. 1468 spojil Zdeněk ze Šternberka s Nepomukem (v. t.).

Přeseka, ves, 35 d. 241 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnic. (1 hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Lužnice. far. a býv. dom. Třeboň; opodál se dobývá železná ruda.

Preska u Lisu, vinice popisuje se při Troji.

Přeskaky, Přeskače *(Přesau)*, ves, 13 d. 59 ob. něm.. kr. i okr. Žat. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. P.. far. Soběsuky. býv. dom. Mory.

Přeslavice viz Přaslavice.

Pressern, po česku vlastně Břežany, ves, ¼ hod. v pravo od Ohře, 19 d. 124 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. a far. Žabokliky; býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves, fil. kostel sv. Šimona a Judy, škola, dv. popl.

Přestání *(Preschtain)*, ves, 19 d. 92 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Brlozec, býv. dom. Toužím (8 d. k dom. Žlutic., a 6 k dom. Semteš.); opodál Havlový mlýn (Hawelmühle).

Přestanice, někdy zvláštní statek nyní toliko ves, 15 d. 121 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1¾ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Milinov, far. a býv. dom. Hlavňovice; dv. popl., myslivna (na místě někdejšího zámku). — Ku konci minulého stol. náležely P. Dohalským z Dohalic.

Přestanov *(Pristen)*, ves, 35 d. 201 ob. něm., kr. Litom, okr. a far. Chabařovic (¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Chlumec; dv. popl. — Ves tato vyhořela r. 1813.

Přestavlky, veska, 8 d. 48 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Kruty horní, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Přestavlky, statek allod. (r. 1860 dle sml. trh. za 300.000 zl. r. m.) a ves, 78 d. 538 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Hroch. Týnec; zámek, synagoga, dv. popl., lihopalna, mlýn. — V první polovici 15. věku držel P. Aleš z Bětovan a během 15. stol. vladykové z Přestavlk. Po smrti Unky z P. daroval král Ladislav 1454 P. Janovi z Kozojed a Jiřímn z Pouchobrad. R. 1542 prodali P. Andělové z Ronovce Lukaveckým z Lukavic, avšak již okolo r. 1568 náležely ryt. Adamovi Jindř. Talackovi z Ještětic, jehož rod zde přes 100 roků vládl. R. 1704 držel P. hrabě Norbert Libšteinský z Kolovrat, koupí přešly pak na hrabata z Schönfeldu a od těch sňatkem na rod knížat z Auersperka. Nynějším držitelem jest p. Josef Koller.

Přestavlky, ves, 29 d. 160 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Kostelec n. O. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Rajice, far. Chleny; zámeček, dv. popl. — V 16. stol. byla zdejší tvrz majetkem ryt. z Buhna, 1575 dostaly se P. Žampachovi z Potštejna a od toho koupil je 1589 sv. p. Fridrich z Oppersdorfu. Od r. 1627—1727 náležely P. Bukovským z Hustiřan a po těch přešly na Václava Rousu z Lipna. R. 1762 koupila P. hraběnka Alžběta z Kavriani a spojila je s panstvím Kosteleckým.

Přestavlky, ves při silnici z Prahy do Litoměřic, v úžlabině, 49 d. 252 ob. čes., kr.

Litom., okr. Roudnic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Budyně; opodál se dobývá pískovec. „Boží muka" blíž P. stojící, pocházejí as z 15. stol., jsou to dva kamenné sloupy z výší 6' a 7' a na každém vytesán kalich. — R. 1228 náležely P. klášteru sv. Jiří na hradě Pražském.

Přestavlky, ves, 47 d. 379 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dnešice, býv. dom. Chotěšov; fil. (r. 1384 far.) kostel sv. Petra a Pavla, škola, hřbitov, na nějž se pochovávají občané z P. Lažan a Oplot; opodál dv. popl. a hamr. — Zdejší tvrz byla rodinným sídlem ryt. Chlumčanských z Přestavlk a Chlumčan, kterýžto rod starobylý vymřel r. 1830 Václ. Leop. Chlumčanským z P. a Ch., arcibiskupem Pražským. Nejstarší známí členové rodu toho jsou Purkart a Zdislav syn jeho z P., kteří se jmenují již k r. 1243, pak Zikmund Ch. z P. k r. 1320. R. 1416 darovali ryt. Jan a Racek z P. jistý plat roč. kostelu zdejšímu. Markéta a Mandalena z Hrádku postoupily P. před r. 1546 Petrovi Cehnicovi z Říčan, jehož syn Šebastian pak 1577 Lidmile Klenovské ze Soutic, jejíž potomci páni z Klenového zde ještě v 17. stol. vládli. R. 1677 koupil P. s kostelem a právem podacím při něm klášter Chotěšovský, s jehož statky P. spojeny zůstaly.

Přestavlky, ves, 47 d. 289 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. ($3^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Slapy, býv. dom. Slapy a Davle; opodál $^{1}/_{2}$ až $^{3}/_{4}$ hod. vzdálí sam. u Ptáka; u Korandy, 2 mlýny; Rabný, 2 selské živnosti; Zahoří a Zďan. — V zakládací listině od r. 1304 jmenují se P. mezi statky kláštera Zbraslavského.

Přestavlky, ves, 34 d. 274 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; škola, opodál vápenné lomy. — P. příslušely někdy k hradu Dubé, s nímž dostaly se od Markéty roz. z Rechenberka, vdově po p. Václ. z Dubé r. 1428 trhem pí. Perchtě z Šternberka, sedením na Konopišti a od té tímž způsobem Jakoubkovi z Božejova, jehož syn Zdebor hrad Dubú s příslušenstvím prodal r. 1443 Bohušovi Kostkovi z Postupic a na Hrádku. P. zůstaly pak při Hrádku až na naše časy.

Přestavlky, ves, 32 d. 298 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($^{1}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Prčice, býv. dom. Mitrovice; zámek, pivovár, dv. popl., mlýn, cihelna. — Na někdejší tvrzi, která stávala blíž panského dvora, seděl r. 1591 ryt. Litvín Mitrovský z Nemyšle. V druhé polovici 17. stol. náležely P. rytířům Šmerovským z Lidkovic, kteří ještě r. 1708 zdejší tvrz obývali. R. 1724 koupil statek P. od Frant. Jos. hr. Černína z Chudenic hr. Jan Jos. Vratislav z Mitrovic a připojil jej k Mitrovicům.

Přestavlky, někdy tvrz a dvůr, nyní dv. u Chuděřic; k tvrzi této příslušely Karanice a Stará voda.

Přestavlky, dv. popl. u Hoškovic (okr. Mnich. Hradiště), někdy ves.

Přestoupín viz Přístoupín.

Přešín, ves, 58 d. 420 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Číčkov, býv. dom. Rokycany; opodál Kalivodův mlýn. — P. náležel od polovice kláštera Ostrovskému, který jej 1532 ryt. Janovi z Vitence prodal.

Přeška (dolejší a hořejší) viz Prýsk hořejší a dolejší.

Přeštěnice, ves, 25 d. 178 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; část vesnice řeč. obyčejně P. dolní *(Unter-P.)*, náležela druhdy k dom. Opořanskému. — P. náleželi k původnímu nadání kláštera Milevského.

Přeštice, statek fideikom. (dle sml. trh. z r. 1816 za 206.200 zl.) a okr. město v rozkošném položení na řece Úhlavě, 331 d. 2136 ob. čes., kr. Plz. ($2^{3}/_{4}$ mil. již.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Lukavic., patr. hr. z Schönborna, 5869 osadníků; děkanský chrám Nanebevzetí P. M., nádherná a velikolepá to budova, vystavená r. 1775 dle nákresu slavného Dienzenhofera od opata Kladrubského Amanda Streera; v něm chová se zázračný obraz Bolestné P. M., k němuž z celého okolí nábožní věřící putují, pak 5 obrazů od Brandla?; pohřební kaple sv. Kříže; smíš. okres. úř., bern. úř. (II. tř.), notar., pošt. úř. s pošt. štací, zpěv. spolek „Skála", radnice, škola, špitál, pivovár, vojenské kasárny, mlýn, dv. popl. K P-cům přičtěny jsou: Vícov myslivna a starobylý r. 1350 far. nyní fil. kostel sv. Ambrože, Pohoří či Pohořko, veska nedávno s P-cemi spojená, Střížov, dv. popl. a Zámostí ovčín. *Trhy:* 1) v pondělí po nanebevstoupení Páně, 2) po Božím Těle, 3) po sv. Vavřinci, 4) po sv. Krišpinu; týhodní trhy od začátku postu až k sv. Martinu, pak na sv. Tomáše a na zelený čtvrtek, na dobytek, a na potravní a na jiné věci. Mimo tyto odbývají se tu po celý rok znamenité trhy na vepřový dobytek, jehož se zde každé pondělí přes 1000 kusů prodává kupcům z Německa, Bavor a ze Saska sem přicházejícím. — P. byly prý původně hradem župním, pod nímž záhy místo trhové povstalo. Hrad stával prý v místech nynějšího Pohoří (Pohořko), kdež též před nedávným časem zbytky prastarých hradeb objeveny. Po smrti Svatobora z P. († 1236), posledního dědičného župana P-ckého

spadly P. na král. komoru a král Václav I. daroval újezd P-cký s 15. ještě vesnicemi své sestře Anežce, abatyši kláštera sv. Františka v Praze, která jej r. 1238 klášteru Kladrubskému prodala (srv. Předenice). Benediktini Kladrubští, získavše brzy na to od řádu Johanitův i les Proboštov s mnohými vesnicemi založili v Pohoří nový kostel Nanebevzetí P. M. a spojili s ním starobylé proboštství. Když r. 1420 klášter Kladrubský popleněn, opustili benediktini P., kteréž jsou na to od cís. Sigmunda Janovi a Vilémovi z Riesenburka zastaveny, při kterémž rodě pak po delší dobu trvaly. R. 1421 jsou P. od Husitův vydrancovány, jakož i r. 1427. R. 1548 prodal Jindřich a Jan Půta z Riesenberka Švihov a P. Heraltovi z Říčan na Stěkni a od těch dob přecházely P. z ruky do ruky. R. 1551 uvodí se Markéta Kočovská z Křimic, 1555 Jindřich Vlasatý z Domaslav, 1567 Lidmila Reicenšteinová z Kočova, 1574 Lvík Přichovský z Přichovic. kteří však, jak se zdá, vesměs jen polovici zboží P-ckého v držení měli. Na to se objevuje opět na P-cích rod Švihovských z Riesenberka. Pro samé rozepře mnohých nápadníkův potáhl cís. Rudolf II. 1578 P. ku král. komoře a udělil je Michalovi Špaňovskému z Lisova na Pacově, který však byl pánem toliko jedné polovice, neboť druhou užívala Markéta z Gutšteina, po někdy Václavovi Švihovském z Riesenberka a na Horažďovicích. R. 1597 prodal Bedřich Švihovský z Riesenberka podíl svůj na P-cích manželce své Johance, která roku následujícího i ostatní část P-ic od Michala Špaňovského koupí získala. Po smrti Marie Moniky Švihovské 1667 přešly P. na její dceru, provdanou za Adama hraběte z Bubna. R. 1705 prodala Marie Josefa z Lobkovic P. po své matce zděděné klášteru Kladrubskému, po jehož zrušení je 1785 hr. Schönborn koupil. Nynějším držitelem jest hr. Ervín Schönborn. — R. 1866 lehla část města popelem. V P-cích zrozeni jsou Šebestián Mosazný (Aerichalcus), který vyučoval po dlouhý čas krásnému umění na universitě Pr. († 1555) a Václ. Stach, jeden z nejnadanějších básníků doby své (nar. 9. června 1769 † 1836). — Jihovýchodně od P-ic vystupuje chocholatý Ticholovec, s něhož jest překrásná vyhlídka po romantickém údolí Úhlavském a dalekých krajinách západních Čech a o jehož poustevnících a hojitelné tak řeč. Svato-Lambertské vodě lid vůkolní rozličné povídky sobě vypravuje.

Přeštovice, ves, 51 d. 351 ob. čes, kr. Pís., okr. Strakonic. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Štěkeň; sam. Chrast, Petrlice a Převozník.

Přetenice, ves po stráni, 10 d. 60 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1¾ hod. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Dolany, far. a býv. dom. Čkyně; dv. popl.

Přetín, ves v údolí, 34 d. 250 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Chuděnice, býv. dom. Merklín; ½ hod. sev. mlýn Chlumec. — R. 1272 náležel P. klášteru Chotěšovskému.

Převrat viz Přívrat.

Převýšov viz Přivýšov.

Přezava ? *(Prösau)*, ves na soujmenném potoku, 17 d. 103 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Rychnov dolní; mlýn, ovocné sady.

Přezetice *(Prösteritz)*, ves, 15 d. 96 ob. něm, kr. Žat., okr. Kadaň (1 hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Prahly, far. Tušimice, býv. dom. Poláky.

Přezletice *(Předletic)*, ves, 68 d. 459 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Vinaře, býv. dom. Ctěnice a Čakovice. R. 1456 uvodí se panoše Jan z Přezletic.

Prchal v kopcích viz Hodějovice.

u Prchala viz Hodějovice.

Přibenice *(Přibentz)*, ves na malém potoku, 28 d. 159 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořany (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Vidhostice, býv. dom. Mlýnec a Lužec; fil. (r. 1384 far.) chrám Nanebevzetí P. Marie, mlýn, dv. popl.

Přibenice, někdy město a dva hrady viz Bečice.

Přibéraz, Příbraz, ves, 67 d. 604 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Stráž; fil. škola; sam. Hedrykov *(Erdrichsthal)*, Bažantnice či Bažantní dvůr *(Fasanenhof)*, Pikolom a Prohanidla.

Přibík, mlýn a 2 d. viz Lhota kamenná (okr. Sedlec).

Přibilov, ves, 31 d. 257 ob. čes., kr. i okr. Chrud., kat. i pol. obc. a far. Heřmanův Městec, býv. dom.?

Přibilov, sam. u Skutče. Na blízku se láme velmi pěkná opuka, z níž se tu zhotovují žlaby, schody, dlažebné desky a p. v. — P. má prý své jméno od „přibytí."

Přibislav *(Zibetschlag)*, vska, 7. d. 71 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hněvanov, far. Rožmitál, býv. dom. Nové hrady (1 d. k arciděkanství Krumlov.).

Přibislav *(Přimislau)*, starobylé město okresní na pravém břehu Sázavy, na skalnaté výšině, kteráž se východně v rovinu tratí, 275 d. 2330 ob. čes., kr. Čás. (5½ mil. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Polná, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. hr. Clam-

Gallasová, 5048 osadníků; far. co taký již ve 14. stol. připomínaný kostel sv. Jana Kř., v nynější podobě z r. 1753, zámek, c. k. smíš. okr. úř., bern. úř (III. tř.), notar., čten. a zpěv. spolek, škola, radnice, špitál pro 7 osob, pivovár, lihopalna, závod na dělání škrobu; sam. Čejkův mlýn, Dvorec či Uhry *(Höfel)*, dv. popl., Hesov *(Schönbrun)* a Honsmlynář *(Hansmühle)*, mlýn; opodál na výšině pohřební kostel sv. Kateřiny. Trhy: 1) v první postní sobotu, 2) třetí pondělí po Velikonoci, 3) v pond. neb úterý po sv. Petru a Pavlu, 4) po Narození P. M., 5) po sv. Ondřeji. — P. založena snad od mocného vladyky Příbislava, který za časů Václava I. žil a r. 1234 purkrabím na Veveřím jmenuje se. K r. 1257 činí se zmínka o stříbrných horách u P-i, jež náležely Smilovi z Lichtmburka. R. 1283 seděl na zdejším hradě Heřman z Příbislavi, který jej nepochybně po svém otci Častolovu z Ronova zdědil. Syn jeho Hynek I. zdědiv po svém ujci Čenkovi z Ronova též hrad Ronov, stal se předkem pánů z Ronova, kteří P-í až do válek Husitských vládli a úhlavními nepřátely národního hnutí býti se označili. Když Žižka r. 1424 do Moravy táhl, pozastavil se u P-i dne 6. října a jal se města a hradu dobývati. Zde ale zastihnut nemocí, která dne 11. října slavnému jeho životu učinila konec. Zemřel úplně ozbrojen, nedaleko Šenfeldu, ve svém stanu pod hruškou v náručí rádce svého Michala Kúdele z Žitenic. Táborité, rozhořčeni smrtí jeho, zmocnili se pod velením Viktorina z Poděbrad a Jana Bzdinky z Hvězdy hradu i města a zapálivše je připravili tak slavnému vůdci svému hrůzokrásnou panichidu. Hrad zůstal na to tak dlouho v ssutinách, až jej opět Hynce Ptáček opravil. R. 1540 byl již opět pust a byl by konečně docela se rozpadl, kdyby nebyl Zachariáš z Hradce jej opět vystavěl. Po vypálení zámku Polenského stal se zámek P-ský středištěm panství. Připomenouti ještě dlužno, že při obléhání P-i od Švédů byly prý v krajině této první dýmky spatřeny. Vypravuje se, že když Švédský houf na město dorazil, měli vojáci hořící dýmky v ústech, a tohoto neznámého výjevu prý se P-ská posádka tak zděsila, že města vzdala Švédům.

Příbislav, ves, 35 d. 245 ob. čes., kr Jič., okr. Nov. Páka (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Uhliře, far. Bělohrad a Choteč, býv. dom. Bělohrad.

Příbislav, ves, 31 d. 199 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nové město n. M. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Náchod.

Příbislavice, ves, 13 d. 96 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Malčice, far. Hlavice, býv. dom. Mnich. Hradiště.

Příbislavice, ves, 48 d. 323 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Golč. Jeníkov, býv. dom. Žleby a Tupadly; fil. kostel sv. Václava, při něm hřbitov pro osady P., Kozohlody a Podmoky, dv. popl.; opodál Kocanda 5 d. — Jan syn Zbyslavův daroval Dobrovice, P., též Žamplž (?), i Vrože (?), pak půl vsi Vinař s příslušenstvím, les Zlubický, potom právo podací při kostele Polenském a obě vsi Jankov řečené řádu německých rytířů, kteréž nadání král Václav r. 1242 potvrdil.

Příbislavice, dv. popl. u Skalice (okr. Čern. Kostelec).

Příboj, neznámá nyní ves, náleževši jeptiškám u sv. Ducha v starém městě Pražském, od nichž dána v zástavu Janovi z Krajnic a Dorotě manželce jeho (1437).

Příbozy viz Přebozy.

Příbram *(Bibersdorf)*, ves na potoku, 116 d. 625 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Rychnov, býv. dom. Liběchov a Chcebuz; mlýn, pěstování lnu, zhotovování pláten.

Příbram, král. horní a okres. město u paty sv. Hory a na pravém břehu soujmenného potoka, 580 d. 7528 ob. čes., kr. Praž (11½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. P., patr. obec P-ská, 15908 osadníků; děkanský chrám sv. Jakuba byl již r. 1384 farářem osazen, vnitřek jeho zdobí tři oltáře, na stropě pak spatřují se rozličné erby, mezi nimiž znak Vladislava II., Ferdinanda I. a Maximil. II.; ozdobná budova nadhorního úřadu (z r. 1846), budova horní akademie, radnice, nemocnice, špitál pro chudé, při němž stával druhdy kostel sv. Jana Ev., založen od Praž. arcibiskupa Arnošta z Pardubic; někdejší hrad arcibiskupův Pražských (též Ernestinum, Marienburg či Marianský hrad řeč.), taktéž založení Arnošta z Pardubic, ležel dle Balbina již 1668 v zříceninách a byl r. 1849 zakoupen od c. k. horního úřadu; horní akademie (od r. 1850), škola hornická pro vychování podolných, nadpodolných a dozorců (od r. 1852), hlav. chlapecká škola a nižší realka, hlav. dívčí škola, spořitelna, záložna, odbor lesnicko-hospodář. spolku, tělocvičný spolek „Sokol", zpěv. spolek „Lumír", sbor ostrostřelcův, nadhorní úř., horní úř., pokladnice nadhorního úř., hutní úř., smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okr. Dobříš., Hořovic., P. a Zbirov.), okr. stavitel. úř. pro okr. Dobříš., Hořovic. a Zbirov., bern. úř. I. tř., advokat., notar., pošt. úř. s pošt. stací, kamenotiskárna, továrna na zhotovování bavlněného zboží, pivovár; bohaté stříbrné doly, jež náležejí k nejskvělejším a nejrozsáhlejším nejen v Čechách nýbrž i v celé rakouské říši; silurský drob zde vyvinutý obsahuje četné couky rudné velmi bohaté, jichž asi 50 známo;

četné druhy nerostů pro vyrábění stříbra důležité i jiné ukazují se zde v krystalech a spoustách zvláštní krásy, jejichž drahocenost nerostopiscové jednohlasně dotvrzují; též dobývá se tu antimon. Trhy: 1) v pond. po Hromnicích, 2) v pond. po Velikonoci, 3) na sv. Jana Kř., 4) ten den po sv. Jiljí, 5) ve středu po sv. Linhartu; trhy na dobytek odbývají se první úterý v každém měsíci. — Kdy a kým P-a jest založena a kdy se tu hornictví počalo provozovat, není známo. Hájek dle svého způsobu klade již Libuši do úst proroctví o zdějších horách: „Vidím horu březovou na stříbro bohatou" atd. a vypravuje pak že za času knížete Křezomysla hornictví zde již tak rozsáhlé se provozovalo, že vůkolním vladykům pracujícího lidu k polnímu hospodářství se nedostávalo; v listinách však nečiní se zmínka o horách P-ských až r. 1330. Okolo r. 1216 koupil ves P. Ondřej, biskup Praž. za 300 hřiven stříbra od pana Hroznaty vladaře Tepelského. Karel IV. daroval r. 1348 P-u, tehdáž již městys, s 45 vesnicemi nově zřízenému arcibiskupství Pražskému. V ten čas byl výtěžek z dolování zdejšího znamenitý a hory P-ské květly pod správou arcibiskupů tak, že P-ští s to byli svým vlastním nákladem i stavbu chrámu sv. Vítského na hradě Praž. podporovati i značné dluhy arcibiskupovy zaplatiti, začež obdrželi od arcibiskupa Zbyňka z Hasenburka r. 1406 právo, aby ve znaku svém hlavního chrámu Praž. o dvou věžích užívali. Od Vladislava II. jest P. mezi města vřaděna a znak obecní potvrzen. Za válek Husitských hory velmi klesly, zvláště pak za arcibiskupa hraběte Konráda z Vechty, prvé biskupa Olomúckého, který všecky statky a panství buďto prodal anebo zastavil. R. 1421 a 1422 jest P. od Hanuše z Kolovrat dobyta a popleněna a nejpřednější měšťané do Vitouna do zajetí odvedeni. R. 1458 držel P-u v zástavě Štěpanovec z Vrtby, na počátku 16. stol. Pešíkové z Komárova, po nich Jan z Vitence a 1541 Ludvík z Gutšteina, jehož potomci P-i paní Kateřině Lokšanové, roz. Šternberkové, postoupili. Že však tato měšťany všech práv a svobod zbaviti chtěla, přinucena jest rozkazem králov. P-i opustiti, načež zámek beztoho již velmi porouchaný docela pobořen. Za krále Vladislava 1494 a za Ferd. I. začalo se opět v horách P-ských pracovati a za Rudolfa II. dolováno již v 30. šachtách, takže od r. 1553 až 1584 více 55 centů stříbra do král. důchodu odvedeno. Šťastným dolováním vzrůstala i zámožnost měšťanův, kteří se pak 1584 z poddanosti docela vykoupili. Válka 30letá měla ovšem i na zdejší hornictví zhoubný vliv, ač i za těchto dob obec P-ská, byvši jako jiná král. horní města od králů čes. znamenitými výsadami nadána, dolovati nepřestala. Od r. 1725 za panování Karla VI., zakladatele hornické akademie Jachimovské (r. 1770 zrušené), jakož i za panování Marie Terezie, zakladatelky horní akademie v Šťávnici 1760 zvelebovaly se hory zdejší víc a více a poskytovaly majitelům horních podílů — jichž bylo až do r. 1763 v rukou soukromníků $58^1/_2$, erarních pak $65^1/_2$ — hojných výtěžků. Když však od r. 1774—83 výtěžek poněkud klesl, postoupili mnozí nad tím rozmrzelí soukromníci podílů svých státu a tak zbylo r. 1778 již jen $16^3/_8$ a v r. 1784 jen $8^{11}/_{32}$ podílů v rukou privat., avšak již toho roku dávaly hory značný výtěžek, až zase r. 1817 a 1818 na dolování připláceti se muselo. Od r. 1819 jest výtěžek stálý, obnášející od r. 1848 průměrně přes 45.000 hřiven čistého stříbra ročně. R. 1863 pracovalo v horách P-ských 1730 havířů na skále pracujících, 922 běháčů, při vyvážení rud a jalového kamení, 265 důlních tesařů a zedníků, 57 při odvodňování dolů, 605 dělníků při úpravě, při prádlech a puchýrnách, 210 dělníků při huti a 87 dělníků v horních kovárnách, úhrnem tedy 3876 stálých dělníků. Za tentýž rok vydělalo se na rozličných horních pracích jako při kutání, hloubění a při dělání průkopů 10.806 □°, což v rovné čáře dělalo by průkop 7' vys. 5—6' šir. a $2^7/_{10}$ mil dlouhý, celkem pak vytěženo 2,582.360 centů rudy a z této $31.711^1/_2$ lib. čistého stříbra v ceně 1,065.884 zl. pak 43.571 centů olova v ceně 360.368 zl.

Příbram uhelná *(Kohl-P.)*, statek a městys, 104 d. 736 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Úhrov, diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod, patr. svob. p. Dobřenský, 2197 osadníků, pošt. Golč. Jeníkov; far. kostel sv. Michala byl již r. 1384 farářem osazen, od r 1676—1719 příslušel jakožto fil. k Žlebům, nápotom stál pod správou rozličných sousedních farářů a jest r. 1760 opět za farní povýšen, škola, lihopalna, mlýn; $^1/_4$ hod. již. na skalnatém návrší ohromný balván, podobající se odpočívajícímu lvu; balván ten jest v celém okolí daleko viděti. — Trhy: 1) dne 23. dubna, 2) v pondělí před sv. Michalem; trhy na dobytek: 1) v čtvrtek prvního postního týdnu, 2) v pondělí třetího postního týdnu, 3) ve čtvrtek pátého postního týdnu, 4) na sv. Jana Kř. — R. 1458 uvodí se Štěpanovec z Vrtby co držitel statku P-ského. (Ostatně viz Úhrov.)

Příbraz viz Příběraz.

Příbraní dolní *(Unter-Sinnetschlag)*, ves, 28 d. (nejvíce po různu) 191 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P. d., far. Zetvice, býv. dom. Nov. Hrady; opodál myslivna.

Příbraní horní *(Ober-Sinnetschlag)*, ves blíž předešlé, 14 d. 87 ob. něm., kr. Buděj.,

okr. Kaplic., kat. i pol. obc. P. d., far. Zetvice a Terčí ves, býv. dom. Nov. Hrady.

Přibyšice *(Přibéschitz)*, ves na kopci Chlumu, 23 d. 241 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Václavice, býv. dom. Konopiště (13 d. svobodnických). — R. 1545 vložili sobě Jan a Petr bratří Beřkovcové z Ostromeče a na Suchdole dědičné statky své, mezi nimiž i P., v obnovené desky zemské a odkázali celé to zboží r. 1560 strýci svému ryt. Sigmundovi Valkounovi z Adlar, po němž je pak zdědila vdova jeho Magdalena z Říčan, provdaná po druhé za Jana Prostiborského z Vrtby.

Přibýška, ves, 9 d. 78 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (½ hod. jih. vých.), kat. obc. Červený Hrádek, pol. obc., far. a býv. dom. Kosová Hora; sam. Záduší.

Příčno, někdy ves mezi Pulicí a Pohořím.

Příčina, ves, 47 d. 338 ob. něm., kr. Praž., okr. Rakovník (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Petrovice, býv. dom. Kolešovice (4 d. k dom. Křivoklát.).

u Příčnice, sam. u Kalné horní.

za Příčnicí, sam. u Paky staré.

Příčov, ves, 41 d. 281 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlčan (½ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Doudlebice, býv. dom Skrýšov; zámeček, dv. popl.

Přídolí *(Priethal)*, městys na pravém břehu Vltavy, 53 d. 353 ob. něm., kr. Buděj., okr., býv. dom. a pošt. Krumlov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. opat. Vyš. Brodský, 1542 osadníků; far. kostel sv. Vavřince, škola. Trhy: 1) na den sv. Vavřince, 2) v neděli po sv. Jiří; trhy na dobytek každou středu. Za dob zřízení patrimon. příslušely 3 d. ke klášteru Vyšebrod. a 1 d. k prelatuře Krumlovské. — R. 1259 potvrdil biskup Jan cisterciakům Vyšebrodským patronátní právo při kostele zdejším od Voka z Rožmberka jim postoupené. R. 1422 jest prý P. od Husitů vypáleno.

Priedlanz, ves pomezní při řece Smědavě, 85 d. 436 ob. něm, kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Fridland (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; dv. popl., mlýn.

Příhraz, ves, 10 d. 67 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradišť. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Žďár, far. Březina, býv. dom. Svijany.

Příchod, neznámá nyní osada někde v býv. Čáslavsku, snad tatáž co Přechod.

Příchovice, far. ves vysokého položení, 336 d. (po různu) 2363 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Tannwald (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Semily, diéc. Litom., vik. Jablonec, patr. kn. Kam. Rohan, 4673 osadníků; far. kostel sv. Víta, založený od hraběnky Mar. Polixeny Desfourové, roz. hr. z Schönfeldu († 1698), škola, obchod s přízí a lnem, broušení skla, 3 mlýny. Zde se popisují Schenkenhahn a Tiefenbach.

Přichovice, statek majorátní (s Horsicemi dle sml. trh. od r. 1799 za 240.000 zl.) a ves na pravém břehu Úhlavy, 65 d. 519 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přeštice (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. P.; zámek, dv. popl., mlýn. — Popluží P-cké slušelo prý původně k hradu Skále. Zdejší tvrz jest kolébkou starobylého v našem teprv věku vymřelého rodu českého Přichovských z Přichovic, kteří zde až do r. 1577 panovali. Po smrti Karla P. z P. († 1575) prodali pozůstalé po něm dcery Eva, Helena, Johanka a Markéta z P. statek P-cký Adamovi Nebilovskému z Drahobuzi, jehož potomci jej pak postoupili 1604 Friedrichovi z Riesenberka na Nalžovech. Po smrti Bedřicha Kašpara Eusebia Švihovského z Riesenberka sídlem na P-cích († 1655) připadly P. i s Přešticemi pozůstalé jeho vdově Monice roz. hraběnce z Valdštejna a po té r. 1677 její dceři Marii Alžbětě provdané za Adama hr. z Bubna. R. 1716 dostaly se P. i s Přešticemi Antonínu Hönigarovi ze Seeberka na Štěnovicích, jehož rod zde až do r. 1797 vládnul. R. 1798 koupil P. Hugo Damian Ervín hr. z Schönborna děd nynějšího majitele.

Příchvoje, Příchovy, ves, 45 d. 276 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (¾ hod jih. vých.), kat. i pol. obc P., far. Markvartice, býv. dom. Kost a Rakov; mešní kaple sv. Petra a Pavla. — R. 1337 věnoval Dobeš z Rakova manželce své Zdeňce a bratru jejímu Ješkovi z Dobré vody 200 hřiven stříbra na dědinách svých v Rakově, P-ech, Markvarticích a na Lhotách (viz Rakov).

Příjemek či Příjemky, sam. u Chotěboře.

Příkazy, ves, 19 d. 108 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Kostelec (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Doudleby; myslivna.

Příkočov, sam. u Chodov. Újezda.

Příkosice, ves, 77 d. 575 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Mirošov; zde se dobývá železná ruda.

Příkosice, někdy ves neznámého nyní položení, jmenuje se r. 1601 vsí pustou mezi příslušenstvím Poříčí spáleného.

Příkrakov, ves, 32 d. 139 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Včelakov, býv. dom. Rosice.

Příkré, ves na malém potoku, 109 d. 696 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Semily (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P.; mlýn; sam. na Kruhu.

u Příkrého viz Semily.

Příkřice, veska, 8 d. 46 ob. čes., kr. Plz.,

okr. Kdyň. ($2^1/_4$ hod. sev, vých.), kat. i pol. obc. Kanice, far. Úboč, býv. dom. Kanice a Radonice; dv. popl. — P. byla druhdy zvláštní statek. R. 1435 uvodí se Svatobor z Příkřice seděním v Chocomyšli. Na počátku 17. stol. náležely P. Janovi Krištof. Tucherovi, jemuž jsou po bitvě Bělohorské konfiskovány.

Přilepov, ves na malém potoku, 27 d. 310 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Sobědraž, far. Kostelec, býv. dom. Orlík; opodál Zábrodí (6 d.), Nováček, hajnovna a Pazderna. — R. 1575 patřila ves tato k zámku Zvíkovu.

Přilepy, manství zámku Křivoklátského (dle sml. trh. z r. 1838 s Chrašťany za 16.000 zl. stř.) a ves, 18 d. 128 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Kněževes, býv. dom. Olešná; škola, mlýn; opodál se láme pískovec, z něhož se tu zhotovují mlýnské kameny, koryta a p. v. — Okolo r. 1490 držel P. Vilém z Kounova. Chrášťany a P. jsou jakožto statky manské přivtěleny statku Olešné. Nynějším držitelem jest Max. Egon kn. z Fürstenberka.

Přilepy malé *(Klein-P.)*, ves, 44 d. 381 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. P. m., pol. obc. a far. Železná, býv. dom. Chrášťany; kam. uhelné doly, o nichž se činí zmínka již v listině z r. 1463. Ložiště toto bylo druhdy výdatné, nyní jest již z největšího dílu přebráno.

Přilepy veliké *(Gross-P.)*, ves, 32 d. 264 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2 hod. sev. záp.), kat. obc. P. v., pol. obc. Kamýk, far. Únětice, býv. dom. Chrášťany. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund Zeřevice, ves kapituly hradu Pražského a P. ves kostela Vyšehradského s dv. popl., mlýnem atd. Benešovi z Kladna.

Přileze *(Pröles)*, ves, 32 d. 207 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Útvina, býv. dom. Toužím; fil. kostel sv. Bartoloměje, škola.

Přiluka, ves, 55 d. 385 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl. (3 hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Chotovice, far. a býv. dom. Nový hrad (20 d. k dom. Litomyšl.); dv. popl. — Okolo r. 1472 prodal tu Jan Košumberský obci města Litomyšle čtyry dvory.

Přím, ves, 18 d. 94 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Javornice, býv. dom. Rychnov a Černikovice; kamení lom.

Přím, sam. blíž Skalky.

Přimda *(Pfraumberg)*, okres. městys na úpatí soujmenného vrchu, 159 d. 918 ob. něm., kr. Cheb. ($5^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Dvory, arcidiéc. Praž., vik. Bor, patr. hr. Jan Kolovrat Krakovský, 2089 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, starobylý již r. 1384 farní kostel sv. Jiří, škola, rádnice, dv. popl. — Nad městečkem strmí zříceniny někdejšího hradu P-y. Založení tohoto dle německého spůsobu na příkré hoře vystaveného hradu stalo se nepochybně r. 1121 a sice od sousedních Němců, kteří se stále na území české tlačili. Od Vladislava I. dobyt a na to od knížete Soběslava I. 1126 obnoven, sloužil za hrad pomezný a obdržel od prýštícího se tu potoka Přimdy jmeno P. Památným stal se hrad P. nejvíce ve 12. stol. jakožto vězení pozdějšího knížete Soběslava II., kterýž tu podvakráte byl vězen; poprvé 1148—1150 za kastelánství Bernarta, po jehož zavraždění (1150) z vězení uprchnul; po druhé za kastelánství Kunráta Sturma od r. 1161 až do r. 1173, kdež pak vězení jako kníže opustil. Též královic Otakar, jenž od odbojných pánů českých na místo s trůnu svrženého otce svého Václava I. za krále byl povýšen, držán k rozkazu kr. Václava I. na P-ě nějaký čas u vazbě. Ku konci 13. stol. dostala se P. v zástavu mocného Viléma Zajíce z Valdeka, po jehož smrti 1319 opět na korunu spadla. Král Jan zapsal župní hrad P-u (před r. 1336) Frenclinovi Welflovcovi, měštěnínu Pražskému, kterýž se odtud nazýval purkrabím na Přimdě. R. 1331 jmenuje se P. městysem, jež král Jan právy nadal; nadání to potvrzeno i od pozdějších králů. R. 1353 zapsána P. s Žebrákem od Karla IV. kurfiřtovi Saskému, později přešla na Oldřicha z Hasenburka a 1403 dostala se od krále Václava v zástavu Boršovi z Riesenburka a bratru jeho Boršovi ml. řeč. Tista, kteří odtud ku velké škodě celého okolí 1416—1418 se stranou krále Václava válčili; konečně přijavše od krále zástavní peníze postoupili hradu, který pak král Mikulášovi z Lobkovic zapsal (viz též Hasištein str. 137). R. 1421 zapsal král Sigmund P-u za 2000 kop. Jindřichovi řeč. Žito z Jivan, jemuž okolo r. 1431 Lvík z Jivan následoval. Napotom přešel hrad P. na Jana ze Švamberka (1456), při jehož potomcích pak po delší čas trval, až jej král Rudolf II. od nich vyplatil. V ten čas jmenuje se P. však již hradem pustým. R. 1593 obdržel král od sněmu povolení P-u „poněvadž od panství královských daleko a k tomu na místě hornatém leží“ dědičně odprodati, což i hned ve skutek jest uvedeno a P. prodána r. 1601 Ondřejovi z Lidlova. V první polovici 17. stol. byl v držení P-dy a panství Dvorů svob. p. Jan Filip Husman a od r. 1790 rod Kolovratů Novohradských, po jejichž vymření 1802 spojená tato panství přešla na Kolovraty-Libšteinské.

Přín dolní *(Nieder-Přim)*, statek allod. (dle soud. odhadu z r. 1855 za 563.032 zl.

47⁶/₈ kr. stř.) a ves, 32 d. 242 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. P. d., far. Probluz; zámek, dv. popl., lihopalna, cihelna. — Zámek, jehož starožitný ráz setřen častým přestavováním, jest původiště pánů z Přína. Na počátku 15. věku připomíná se Janek z P-a, pán jakéhosi zděděného zboží v P-ě a Probluzích a r. 1525 Bořek Boharyňský z Hrádku na P-ě, který statek P-ský Václavovi Donatovi z Těchlovic a na Libčanech prodal. Brzy na to dostalo se v držení jeho město Král. Hradec, jemuž jest ale 1547 odňat a Janovi z Pernštýna darován, který ihned ves P. d. s tvrzí pustou a ves Probluz prodal Janovi Holcovi z Nemošic. Tento uved, jak se zdá, tvrz opět v dobrý stav a odkázal po smrti své 1566 statek P-ský dceři své Kateřině. Později dostal se P. v ruce pánů Zárubů z Hustiřan, kteří až do středu 17. stol. zde vládli. Po Oldřichovi Linhartovi z Vinoře, manželi Ludmily Magdaleny z Hustiřan následoval syn jejich Julius Krištof, jehož syn a nástupce Rudolf Ferdinand ustanovil za dědice statku P-ského jezuity (1677). Po zrušení řádu jejich připadl P. študijnímu fondu; od toho koupili jej Václav Klement a Václav Slivenský a od těch r. 1811 Jan Riedl, jehož rodu posud náleží. P. d. jest jedno z oněch míst, v jejichž okolí rozhodnuta dne 3. čce 1866 nešťastná Prusko-Rakouská válka.

Přín horní *(Ober-Přim)*, ves ¼ hod. jih. vých. od předešlé, 26 d. 167 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic., kat. i pol. obc. P. h., far. Probluz, býv. dom. Přín. — Na jižní straně v pravo od silnice do Libčan vedoucí nalézají se rozsáhlé valy, o nichž se nám žádných zpráv nedostalo.

Přín nový *(Neu-Přim)*, ves ¼ hod. jih. záp. od Přína dolního, 27 d. 188 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanice, kat i pol. obc. P. dolní, far. Probluz.

Přínkov *(Břinkow)*, ves na potoku, 25 d. 145 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Ulovice, far. Vinařice, býv. dom. Lipno; mlýn, ¼ hod. záp. sam. Kocanda (3 d.). — Na počátku 16. stol. prodal Jan Maštovský z Kolovrat mezi jinými ves P. Děpoltovi z Lobkovic.

Příseče, Přísečno *(Pfaffendorf)*, veska blíž pravého břehu Malče, 8 d. 38 ob. čes., kr. Buděj., okr. Kaplic. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Soběnov, býv. dom. Nové hrady.

Přísečna *(Prissnitz)*, ves při silnici z Krumlova do Budějovic, 22 d. 204 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Zlatá Koruna; sam. Bejhlavka.

Přísečnice, Přísednice, ves při Zbirožském potoku, 16 d. 73 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh. (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Jablečno, far. Újezd Drahonův; mlýn.

Přísečnice *(Pressnitz)*, panství (r. 1839 dle sml. trh. za 300.000 zl. stř.) a král. horní a okresní město při soujmenném potoku, 417 d. 2703 ob. něm., kr. Žat. (7½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., diec. Litom., vik. Chomútov, patr. obecní výbor P-cký, 5751 osadníkův; far. kostel Nanebevzetí P. M., v nynější podobě z r. 1767 připomíná se co far. již r. 1384; v něm pochován jest věhlasný učenec a básník Bohuslav Hasišteinský z Lobkovic († 14. listop. 1510), pohřební kostel sv. Mikuláše sloužil k službám božím v 16. stol. evangelíkům, zámek, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (III. tř.), pošt. expedice, radnice, spořitelna, dva pivováry, závod na zhotovování hudebních nástrojů, továrna na papírovku, závod na lisované kvasnice, dv. popl., 3 mlýny; mimo obyčejná řemesla provozují obyvatelé obchod s ovocem a živí se též hudbou; zvláště známy jsou zdejší harfenice. Trhy: 1) v pondělí před Nanebevzetí P. M., 2) v pondělí po sv. Bartoloměji, 3) ve čtvrtek před posvícením; týdní trh každou sobotu; mimo tyto odbývá se tu v týden před adventní neděli po šest dní trh na len. — Záhy již jevil se na horách zdejších čilý život hornický a stříbrné doly zdejší zvláště za kr. Jana a Karla IV. k velkému rozkvětu se povznesly. Stříbra dobýváno v také hojnosti, že se král Jan pohnuta viděl vystavěti zde mincovnu. Od Karla IV. a Václava IV. dána P. v léno pánům z Šumburka a v 15. věku vládnul zboží tomu rod Hasišteinských z Lobkovic. Protože Jan Hasišteinský z L. věrně stál ku králi Jiřímu, vpadli křižáci do P-ce, jejíž obyvatelé však tak dlouho se bránili, až pán jejich pole sebral a nepřítele k útěku přinutil. Pro statečnost tuto vymohl týž Hasišteinský na králi r. 1469 povýšení dosavádní vesnice P. za městys. Při rodě pánů Hasišteinských z L. zůstala P. až do r. 1606, načež pánům ze Štampachu se dostala. Později připadla P. král. komoře a podřaděna vrchní správě Jáchimovské, od kteréž doby hornictví tak klesalo, že více škody než užitku přinášelo. Po r. 1818 od král. komory odprodána dostala se P. kn. z Schönburka a od těch r. 1839 nynějším držitelům hr. z Buquoy.

Přísednice viz Přísečnice.

Přísečno, vska, 6 d. 39 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Pukšice, far. Heřman., býv. dom. Ronov; dv. popl., myslivna.

Přísečno viz Příseče.

Příseka, ves na levém břehu Želivky, 20 d. 150 ob. čes., kr. Čás., okr., far., kat. i pol.

obc. a býv. dom. Kralovice (½ hod. vých.). — P. ležela v někdejším újezdě Svatavině, jejž manželka knížete Vratislava, Svatava, kapitule Vyšehradské darovala. R. 1436 zapsal cís. Sigmund ves P. Mikulášovi Trčkovi z Lípy.

Příseka, ves, 27 d. 196 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Světlá; ¾ hod. jih. vých. mlýn Dobrá. — R. 1674 prodala Alžběta Ludmila Velvarská z Wildersdorfu P. hrab. Rud. Rabatovi z Dornberka, od něhož nápotom s panstvím Světelským jest spojena.

Příslop, vska na kopci, 9 d. 90 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Záboří, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Příslovice *(Pschieslowitz)*, vska, 6 d. 58 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany.

Přísoř viz Přízor.

Přistoupín, Přestoupín, Přistúpím, Přestupim, far. ves na potoku, 113,80 sáhů nad mořem, 49 d. 498 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod, patr. kn. Jan z Lichtenšteina, 1186 osadníků; far. chrám sv. Václava byl již r. 1384 farním, škola, synagoga s pohřebištěm, dv. popl. na místě někdejší tvrze; ½ hod. již. Chrast, dv. popl. a mlýn. Nade vsí 682 stop nad mořem staroslovanské náspy řeč. vůbec „šance sv. Václava." Dle místní pověsti měl zde sv. Václav své ležení v bitvě s Radislavem a zde „přistoupila" prý k sobě ponejprv vojska obou stran, od čehož název osady Přistoupín. — V 11. neb 12. století dal zde rytíř Osel, syn Hosy, dvorec benediktinům u sv. Jana Kř. na Ostrově. R. 1437 dostal se P., ves arcibiskupství Praž., Janu Tuškovi. Jan Žlutický z Přistoupimi súčastnil se sjezdu v Čáslavi r. 1440 držaného. R. 1565 uvodí se Jindř. Drst jinák Barták z Přistoupími; r. 1718 jmenuje se co pán na P-i Václav Vratislav Dohalský z Dohalic.

Přísud, snad záhy též Bříství, někdy ves, nyní sam. Bříství mezi Křečhoří (v. t.) a Chocenicemi, již za času Karla IV. koupil Jan Volek, biskup Olomoucký, pro benediktinský klášter u sv. Ducha na Starém městě Pražském.

Přišimasy, ves, 42 d. 338 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Hradešín, býv. dom Škvorec.

Příšov, ves na potoku, 20 d. 175 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Ledce, býv. dom. Nekmíř; dv. popl., mlýn, opodál rasovna. — R. 1484 uvodí se panoše Markvart z Úlic a v Příšově.

Příšovice, ves při silnici do Liberce, 60 d. 419 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Přepeře, býv. dom. Svijany; dv. popl.

Přítkov *(Judendorf)*, ves na úpatí Rudohoří, 17 d. 321 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1 hod. sev.), kat. obc. Proboštov, pol. obc. a far. Novosedly; vápenná pec. — Král Vladislav daroval 1512 P. se zámkem Teplickým pánům z Valdštejna a na Krupce.

Přítočno hořejší viz Přítočno veliké.

Přítočno malé *(Klein-P.)*, manství hradu Praž. (r. 1732 dle sml. trh. za 2000 kop. gr. míš.) a ves, 22 d. 166 ob. ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Unhošt (½ hod. sev.), kat. obc. P. m., pol. obc. P. veliké, býv. dom. Tachlovice. — V 15. stol. drželi manství to Tvochové z Nedvídkova a 1489 Jeroným ze Skuhrova. Nynějším držitelem jest J. V. cís. Ferd. I.

Přítočno veliké či hořejší *(Gross-P.)*, ves ¼ hod. sev. záp. od předešlé, 45 d. 368 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Unhošt, kat. i pol. obc. P. v., býv. dom. Tachlovice; dv. popl. — Z rybníka vyčnívá pahrbek řeč. „na zámku", kdež nepochybně stála tvrz, sídlo ryt. z Přítočna. R. 1406, kdežto tvrz snad již pusta byla, daroval Vilém Dubský z Třebomyslic ves P. král. komoře. V 17. stol. drželi P. v. Žďárští ze Žďáru.

Přítoka, Přítoky?, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 35 d. 289 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kutn. Hor. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Křesetice (8 d. k dom. Kutn. Hor.); někdy zde byla tvrz. — Bruno, biskup Olomúcký, postoupil P. r. 1249 Havlovi z Löwenberka právem manským spolu s Chotúni, avšak již r. 1250 prodal zboží to Křištanovi, opatovi Sedleckému a klášteru jeho za 70 hřiven právem dědičným. Ve 14. stol. byl Ondřej Puschhof, měšťan Kutnohorský, pán na P-cích. Na počátku války 30leté vládnul zboží tomu Ladislav Hrobčický, jemuž jest po bitvě Bělohorské odňato, načež je pí. Kunhuta z Kuňovic koupila. Od té získal P. Albert Libšteinský z Kolovrat a prodal je r. 1631 jesuitům Kutnohorským.

Přítulnov, osada neznámého nyní položení, někde v býv. Klatovsku či Plzensku.

Přívětice, ves příjemné polohy, na stoku malých potoků, 66 d. 507 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Radnice; fil. kostel sv. Martina, jehož se již r. 1411 připomíná. dv. popl.; sam. Joachimshöhe. — Někdejší tvrz stávala blíž nynějšího dvora, kdež se ještě slabé stopy nacházejí. R. 1456 uvodí se Jan z Přívětic. R. 1499 uvádí se P. jakožto příslušenství hradu Březiny, s nímž se v ten čas od Zbyňka z Buchova Bohu-

slavovi ze Svinař dostala. Okolo r. 1567 seděli na tvrzi zdejší Černínové z Chudenic, kteří zde až do času bitvy Bělohorské vládli. R. 1623 koupil P. od král. komory Jan z Klenového a z Janovic, jemuž syn Vilém v držení následoval. Pozdější držitel Petr Jiří Příchovský z Příchovic na Radnicích zanechal jí svým dcerám, které ji r. 1651 prodaly Petrovi Malovcovi z Chýnova a z Vimberka, načež s Březinou a Radnicemi jest spojena. R. 1661 byla tvrz již pusta. Připomenouti dlužno, že se část lesa ležícího východně od P. nazývá Zhoř, kdež posud slabé stopy po někdejší soujmenné vesnici lze spatřiti (ostatně viz Zhoř).

Přívlaky, ves blíž levého břehu Sázavy, 19 d. 146 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic ($3^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Samopše, far. a býv. dom. Sázava.

Přívlaky, ves na Jizeře, 124 d. 749 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Semily ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Ruprechtice; škola, dv. popl.; sam. Jilem. — Na blízku se dobývá tuha, kteréž se však pouze k zhotovování cihel upotřebuje. R. 1859 vytěženo 3600 ctů.

Přívlaky, Převlaka *(Pröhlig)*, ves blíž levého břehu Ohře, 23 d. 151 ob. něm., kr. i okr. Žat. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Stroupeč, far. Stranná, býv. dom. Nové Sedlo; dv. popl., $^1/_2$ hod. jih. vých. sam. Stroupeč malý neb Stroupeček, někdy ves nyní dv. popl. a chalupa. — Ve 12. stol. darována celá krajina vůkolní klášteru Waldsaskému v Bavořích, od něhož tu zděláno mnoho osad, mezi nimiž i P. Před r. 1610 prodal P. Jachym z Jonu Anně ze Žďáru, která je se Žďárem spojila.

Přívlaky viz Stratov (okr. Boles.).

Přívory dolejší *(Unter-P.)*, statek král. města Mělníka a ves na Klokočském potoku, 77 d. 441 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Všetaty; dv. popl., lihopalna, mlýn. — Zdejší tvrz byla kolébkou vládyk z Přívor; zejmena uvodí se okolo r. 1417 Mikuláš Rys z P. a r. 1442 Anna jinak Perchta vdova po Václavovi z P. a jich syn Zikmund. R. 1503 drželi P. vládykové Jan a Fridrich bratří Hrušovští z Hrušova a na P-ách. R. 1595 prodali Hrušovští P. Sigmundovi Vančurovi z Řehnic a jeho potomci Jiří Šťastný a Jan Jindřich 1604 obci města Mělníka za 28.500 kop.

Přívory hořejší *(Ober-P.)*, ves blíž předešlé a na témže potoku, 32 d. 206 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník, kat. i pol. obc. P., far. Všetaty, býv. dom. Mělník (panství); dv. popl., mlýn; někdy zde byla též tvrz. — R. 1602 prodal Jan Lhotský z Ptení P. Albrechtovi Pětipeskému, jemuž jsou po bitvě Bělohorské odňaty.

Přívoz Dubjanský viz Chříč.

Přívoz Kamenný *(Steinüberfuhr)*, ves po obou březích Sázavy a při silnici do Jílového, 53 d. 383 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Jílové ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P. k., býv. dom. Lešany (1 d. druhdy svobod.); kaple sv. Ludmily, 3 mlýny, sam. na Lapacích, hajnovna. — P. k., původně přívoz na Sázavě u Hostěradic, náleževší klášteru Ostrovskému, proměněn na sklonku 11. stol. v osadu, která jest ve válkách Husitských klášteru odejmuta a r. 1436 od cís. Sigmunda Jeronymovi, Janovi a Buškovi bratřím z Čečelic zapsána.

Přívoz Štěpánův, přívoz na Labi uprostřed mezi osadami Obříství a Libiší. Na jeho místě byl před 16. stol. selský statek a na proti němu na levém břehu Labe stála tvrz nám neznámého jmena. Častým se rozléváním prohnalo sobě Labe nové řečiště a protože tím polovice rolí k nadřečenému statku náleževších a tvrz s levého břehu na pravý se dostaly, zařízen tu pak přívoz. Tvrz v neznámé době spustla a nyní označují jedině příkopy a něco kamení někdejší její místo, jemuž posud „na starém zámku" říkají.

Přívoz Třemašský viz Hlince (okr. Kralovický).

Přívozec *(Přiwosten)*, statek (dle práv. přiřknutí od r. 1850 za 20.017 zl. $22^1/_2$ kr. stř.) a ves při potoku, 45 d. 252 ob. čes., kr. Plz., okr. Horš. Týn (1 hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Chotiměř, far. Blížejov; zámek s rozsáhlou zahradou, dv. popl., lihopalna, pivovár, mlýn. — Zdejší tvrz byla rodinným sídlem vládyk z Přívozce. Nejstarší nám známý předek rodu toho byl Sezema z P-ce, jenž podepsán jest co svědek na listině z r. 1366. Jan z P-ce prodal r. 1417 tvrz a ves P. Hynkovi st. z Prohoře. R. 1453 byla tvrz již pusta a král Ladislav daroval ji Janovi z Kamenné Hory. Na počátku předešlého stol. držel P. Jan Max. Kišperský z Vřesovic; provdáním se jeho pozůstalé dcery Alžběty přešel P. na rod Dohalských z Dohalic, při němž posud trvá. Nynějším držitelem jest hr. Antonín Dohalský z D.

Přívozec a Zrubek, ves na pravém břehu Vltavy, 8 d. 39 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Hrachov, pol. obc. sv. Jan, far. Hřímeždice, býv. dom. Chlumec; sam. Tachová *(Tahowa)*.

Přívrat, Převrat, ves na malém potoku, 87 d. 573 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Řetova velká, býv. dom. Litomyšl; škola, myslivna, mlýn; někdy zde byla tvrz. — R. 1455 postoupila Markéta z P. tvrz a ves P. Janovi

Šlechticovi z Mrdic a Mikšovi ze Zdanic.

Přívýšov, Převýšov *(Přebeischow)*, ves, 42 d. 304 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Žíželice. — Okolo r. 1436 držel P. zápisně Michal Skála z Žlunic, kterýžto zápis cís. Sigmund jmenovaného roku převedl na ves Chrčice.

Přízor, Přísoř? *(Piesern)*, ves na soujmenném potoku, 22 d. 181 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Jilovice české, far. a býv. dom. Rožmberk; mešní kaple sv. Anny (patr. opat. Vyš. Brod); sam. Herrnlesbauer a Herrnlesbrunn.

Prkenka, čís. 55 viz Vinohrady u Prahy.

Problus, far. ves, 31 d. 197 ob. čes., kr. Král. Hrad. okr. Nechanic. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Přím, diéc. a vik. Král. Hradec, patr. p. Riedel, 1281 osadníků, pošt. Král. Hradec; farní kostel všech Svatých s hrobkou pánů z Vinoře, jenž uvádí se co taký již k r. 1384, jest r. 1691 od jezuitů z novu vystaven, škola. — Cís. Sigmund zapsal r. 1437 vsi jeptišek Svatojiřských v Hradci Králové: Sobětuchy, Třešovice, Střezelice s dv. popl., P. a v Dlouhých Dvořích dv. popl. s dědinami Bořkovi z Miletínka. R. 1457 uvodí se panoše Jan Karas z Probluze a z Teliby. V čas bitvy Sadovské jest P. spálena a kostel kulemi částečně rozbit.

Proboštov *(Proboscht)*, far. ves, 33 d. 215 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Litom. ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Střekov, diéc. a vik. Litom., 1454 osadníků; far. kostel sv. Jana Kř., jehož se již k r. 1384 připomíná, škola, 2 mlýny a myslivna. — Bratří Mešek a Hroznata z Peruce darovali ještě před r. 1179 P. křižovníkům Melitenským.

Proboštov *(Probstau)*, ves při potoku, 33 d. 87 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Novosedlice; myslivna a rozsáhlý park, který letního času od hostů Teplických hojně bývá navštěvován. — P. uvodí se mezi 37 vesnicemi, které král Vladislav 1512 se zámkem Teplickým pánům z Valdšteina a na Krupce dal.

Proboštská hajnovna *(Probsteiheger)*, viz Dvoreček (okr. Jindř. Hradec).

Probylov, Probulov, ves blíž Orlické obory, při silnici do Čimelic, 46 d. 392 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. a býv. dom. Orlík, far. Staré Sedlo, opodál 2 sam. — P. uvodí se r. 1574 mezi zbožím zámku Zvíkovského.

Pročevily, ves, 22 d. 145 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Hlubín, far. Bohutín, býv. dom. Staré Sedlo; za vsí na výšině kostel sv. Barbory, původně kaple od jezuitů vystavená, později přistaveny ambity, škola; sam. na Dráhách.

Prodašice, ves, 18 d. 152 ob. čes., kr. Jič., okr. Libáň ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ujkovice, far. Vosenice, býv. dom. Dobrovice.

Prodeslav *(Prodeslad)*, ves na planině, 23 d. 130 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Všehrdy, far. Kozojedy, býv. dom. Plasy.

Prohoř a Hrádek či Hrádek Prohořský *(Schlössles-Prohoř)*, statek (dle práv. odhadu od r. 1838 za 116.767 zl. $33^1/_2$ kr. stř.) a ves, 38 d. 208 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Štědré; mlýn, dv. popl., sklenná huť (výroba: sklo tabulové a lučebnické nástroje). — R. 1412 jmenuje se Bušek z Kamené hory seděním na Prohoři. V neznámé nám době spojen jest P. H. s panstvím Žlutickým, ve kterémž spojení trval až do naší doby. R. 1835 jest právně přiřknut hraběnce L. Kokořové z Kokořova, roz. hrab. Jenison-Walworth, jíž posud náleží.

Prochod, ves, 15 d. 94 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Ujezd, býv. dom. Choceň; $^1/_4$ hod. záp. myslivna.

Prokop, sam. u Vitína.

Prokop, sam. u Olešné (okr. Pelhřimov).

sv. Prokop, 3 d. 26 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Třeběšice, far. Divišov; dv. popl.

sv. Prokop viz Butovice (okr. Smíchov).

Prokopský dvůr *(Prokopihof)*, popisuje se u Ratmirova velkého (okr. Jindř. Hradec).

Prokopův mlýn *(Prokoper Mühle)*, sam. u Hodějovic (okr. Pelhřimov).

Proloh, Proloch, ves, 15 d. 104 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Svinná, býv. dom. Solnice. — R. 1495 uvádí se P. mezi příslušenstvím panství Litického, s nímž se v ten čas od knížete Jindř. Minsterberského p. Vilémovi z Pernšteina dostal.

Promenhof, ves při silnici do Bavor, při potoku, 25 d. 146 ob. něm., kr. Cheb., okr. Plan ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Chodov zadní, býv. dom. Chodová Planá; dv. popl., mlýn, drátárna; opodál se dobývají rudy olovnaté.

Propast, sam. u Skalice.

Propastné viz Újezd dolní.

Proruba, ves na již. svahu soujmenného vrchu na levém břehu Orlice, 54 d. 304 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far.

Chleny, býv. dom. Potenštein (5 d. k dom. Jelení).

Proruba, ves 204 pař. sáhů nad mořem, 46 d. 289 ob. čes. i něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1¼ hod. sev. vých.), kát. i pol. obc. P., far. Richenberk; opodál sam. Poříčí, mlýn a 1 d. — R. 1495 uvádí se P. mezi zbožím, které Jindř. kníže Minsterberské s Liticemi a Richenberkem prodal Vilémovi z Pernšteina.

Proruby *(Prohrub)*, ves 195 víd. sáhů nad mořem, 63 d. 410 ob. něm. i čes.?, kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mezleč, far. Horička, býv. dom. Hradiště Chustníkovo (25 d. k dom. Smirič.); škola. — P. náležely okolo r. 1547 spolu se vsemi Brodem, Slotovem, Vyhnanovem, Krabčicemi a Svištany městu Jaroměři, jemuž však byly pro vzpouru proti Ferd. I. od král. komory odňaty.

Proseč *(Proschwitz)*, ves na již. svahu Ještědu, 117 d. 689 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Proseč *(Proschwitz)*, ves vysokého položení, 30 d. 176 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Jablonec, býv. dom. Svijany. — Jan Svojanovský z Bozkovic a na Skalách potvrdil 1513 vladyce Václavu Litovskému ze Svinař a na Loukovci listy krále Václava na vsi Volšinu, P., Vokna, Chlum, Jablonec, Borovice a mlýn Pytlíkov

Proseč, ves na levém břehu Jizery, 29 d. 210 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Záhoří, far. Semily.

Proseč, ves, 18 d. 128 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Habry (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P.; dv. popl., škola. — Zde se nar. 2. dub. 1742 básnický samouk Vojtěch Kotara.

Proseč, ves, 22 d. 182 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (3 hod. již.), kat. obc. P., pol. obc. Podivice, far. Kališť, býv. dom. Kralovice dolejší; někdy zde byla tvrz.

Proseč, ves, 27 d. 190 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¾ hod. záp.), kat. obc. P, pol. obc. Prosička, far. Bojanov.

Proseč, starobylý městys, 170 d. 1062 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Nový hrad, diéc. Král. Hrad., vik. Skuč, patr. hr. Chamaré, 3019 osadníků, pošt. Rychmburk; far. kostel sv. Mikuláše, o němž se činí zmínka již r. 1351, škola, evangel. modlitebna a škola, pastorát, radnice, mlýn; ½ hod. vých. skelné hutě Marienwald. Trhy: 1) v pond. po Hromnicích, 2) ve čtvrtek po sv. Řehoři, 3) po sv. M. Magdaleně, 4) v pond. před sv. Terezií, 5) v pond. před sv. Kateřinou; týdní trhy každou středu. — Obyvatelé provozují polní hospodářství a tkalcovství.

Proseč, ves, 15 d. 109 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice (1¾ hod. sev záp.), kat. i pol. obc. Žernov, far. Týn, býv. dom. Skály a Turnov. — R. 1457 daroval kr. Vladislav P. po smrti Bohuňka z Proseče Janovi z Hasenburka a ten postoupil ji Pavlovi z Jenšteina. R. 1557 nalezáme P. spojenou již s panstvím Skálským.

Proseč, též P. česká *(Böhmisch-Proschwitz)*, ves, 21 d. 173 ob. čes., kr. Jič., okr. Nová Paká (½ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Úbislavice, býv. dom. Kumburk a Úlibice.

Proseč, statek (s Pošnou r. 1861 dle sml. trh. za 120.000 r. m.) a ves, 29 d. 224 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Pošna; zámek s rozsáhlou zahradou, dv. popl., sam. „na pazdernách" a na „cihelně." — P. náležela během 17. a počátkem 18. stol. ryt. Malovcům z Malovic a napotom hrabatům z Pöttingu. R. 1803 držel P. svob. p. Frant. z Vernier, načež statek ten častěji z ruky do ruky přecházel. Od r. 1861 náleží pánům Třebickým.

Proseč, ves, 50 d. 333 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov (1 hod. jih. vých.), kat i pol. obc. P.; zde se popisují následující sam.: Oubrecht či Tesař, Hůrka (Prosečská), 8 d.; Junek u Kameníčka, Nivy či Nivský, Paclík, Pavel, Studený, Zálesí.

Proseč, statek (dle sml. trh. z r. 1839 za 80.000 zl. stř.) a ves na výšině, 39 d. 343 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Cerekvice nová; zámek s meš. kaplí sv. Rocha, pivovár, dv. popl., as 10 minut sev. vých. dv. popl. Obořiště *(Neuhof)*. — P., ves a tvrz, k níž Ustrašín s podacím kostelním a Čelistné příslušely, spadla po smrti Víta z Pelhřimova a z Proseče a syna jeho na kr. Jiřího, od kteréhož dána jest Buriánovi z Lípy a z Lipnice. Ten prodal statek P-ský r. 1468 Prokopovi Štítnému ze Štítného, od jehož potomků přešel r. 1521 na Jana z Leskovce. Dorota z Leskovce odkázala P. r. 1563 synům svým Ostrovcům z Kralovic. R. 1621 jest však Ladislav Ostrovec z Kr. statků svých odsouzen a P. prodána 1625 Ostrovcové z Šebířova(?). Okolo r. 1630 dostala se Voračickým z Paběnic a po těch r. 1707 Josefu Bešínovi z Bešína. Od těch dob měnila P. často své držitele. Statek P-ský náleží nyní hr. Vinc. z Valdštein-Wartenberka.

Proseč, ves, kteráž připomíná se co pustá r. 1524 (viz Sobotka).

Proseč, ves, příslušivší někdy ke kostelu Oseckému, jmenuje se pustou již r. 1497.

Proseč česká viz Proseč (okr. Nov. Paká).

Proseč pustá *(Wüst-Proschwit)*, ves, 20 d. 129 ob. něm. i čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1 hod. již.), kat. obc. P. č., pol. obc. Újezd, far. Lužany, býv. dom. Kumburk a Úlibice, fil. kostel sv. Václava, škola.

Prosečné *(Proschwitz)*, ves na soujmenném potoku, 105 d. 659 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hostinné ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; škola, mlýn. — R. 1437 náleželo P. Hynkovi Krušinovi z Lichtenburka a od toho dostalo se trhem Anně Půtové z Častalovic, která r. 1446 Hostinné, Heřmanseify, P., Lauterwasser a Arnsdorf zavadila matce své Anně z Koldic a p. Haškovi z Valdšteina v 1000 kop. gr.

Prosečnice, vska v úžlabině blíž pravého břehu Sázavy, 4 d. 37 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Krhanice, far. Týnec, býv. dom. Konopiště.

Prosek, Prosík, far. ves vysokého položení, 142,85 pař. sáh. nad moř., 31 d. 353 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Karlín (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Libeň, arcidiéc. Pražská, vik. P., patr. obec Pražská, 3607 osadníků; starobylý románský kostel sv. Václava, jehož se co farního připomíná již r. 1375, založen prý r. 970 od Boleslava II.; pročež slaveno r. 1770 dne 30. září 800leté jubileum tohoto založení, při kteréž příležitosti kostel rozličnými paramenty v ceně 2000 zl. od cís. M. Teresie hojně jest obdarován; škola, opodál kamenné lomy. — K r. 1115 připomíná se zde vinice. Po bitvě svedené u Prahy 27. ledna 1179 mezi kn. Bedřichem a Soběslavem II. stíháno jest vojsko Soběslavovo až daleko za P. R. 1461 prodal Olbram, syn Jana z Klučova, jisté platy na Měcholupech, Kunraticích a P-u Matoušovi Mnichovi ze Zlaté (ostatně viz Vysočany).

Prosemná *(Prosseln)*, ves na soujmenném potoku, 25 d. 124 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Nebočany.

Prosenice, ves, 19 d. 140 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Lhota Prosenická, pol. obc. a far. Kosová hora, býv. dom. Osečany; dv. popl. — R. 1456 připomíná se Jicha z P-ic.

Prosenická Lhota viz Lhota Prosenická.

Prosetín, osada někdy v území Děčínském, snad nynější Prosemná.

Prosíčka, ves na výšině, 15 d. 110 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Svijany.

Prosíčka, ves, 18 d. 127 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Bojanov; sam. Sedliště.

Prosíčka dolejší *(Unter-P.)*, ves, 13 d. 99 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P. d., far. Číhošť; $^{1}/_{4}$ hod. záp. mlýn Vodák. — R. 1630 osvobodil Jan Rudolf Trčka městu Ledči P-u d.

Prosíčka hořejší *(Ober-P.)*, ves $^{1}/_{4}$ hod. jih. vých. od předešlé, 10 d. 78 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč, kat. i pol. obc. P. dolejší, far. Číhošť.

Prosíčko, ves na kopci, 20 d. 115 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod ($^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Vrat, býv. dom. Rohozec.

Prosík viz Prosek.

Proskov viz Rostkov.

Prosmyky *(Prosmik)*, ves na levém břehu Labe, 88 d. 543 ob. něm.-čes., kr., okr. a far. Litoměřice ($^{3}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Keblice; kaple sv. Frant. z r. 1762, škola, pární mlýn. — P. připomínají se již r. 1057, kdež náležel odtud jeden člověk kostelu Litoměřickému.

Prošovice *(Proschwitz)*, ves při Nise, 123 d. 905 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Maffersdorf, býv. dom. Liberec, fabrika a rukodílny na sukna, zhotovování zboží stávkářského, soukenická valcha.

Prostějov, vska, 9 d. 70 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Podlýšťany, pol. obc. a far. Žumberk. (Ostatně viz Žumberk.)

Prostiboř, far. ves, 66 d. 377 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($2^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Kopec, diéc. Buděj., vik. Horš. Týn, patr. kníže z Löwenšteina, 1300 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše v nynější podobě z r. 1753—1756, připomíná se co taký již r. 1384, škola, na věži zvon s letopočtem 1551. — Starobylá tato osada připomíná se již r. 1115 mezi statky kláštera Kladrubského. Někdejší tvrz byla rodinným sídlem ryt. Prostibořských z Prostiboře. Nejstarší nám známí předkové rodu toho jsou Radoslav z P. a bratr jeho Bohuše, kteří uvodí se k r. 1235. K r. 1370 připomíná se Zdeněk z Borku jinak z P-e. R. 1373 směnil Račko z P-e P., Darmyšl a Telice za jiné zboží s klášterem Kladrubským, jemuž jsou P. ve válkách Husitských odňaty, načež octly se v rukou Jana z Vrtby. R. 1466 získal P. opět klášter Kladrubský od Jana Hvozděře z Prostiboře. R. 1527 nalezáme P. v držení Alex. z Ronšperka na P-i, jehož nástupce Volf z Ronšperka je 1537 Krištofovi Točníkovi z Křimic prodal. Od jeho potomka Lidmily postoupeny jsou pak P. r. 1624 (1630?) Janovi Rudolfovi Volfingerovi z Ploskovic. Později náležel statek P-ský jinak řeč. „Kopec" (v. t.) sv. pánům z Schirndingů; hrabatům z Oppers-

dorfu, Václ. Horovi z Ocelovic, sv. p. Jindř. z Grafenreithu; od r. 1845 náleží knížeti z Löwenšteina.

Prostřední ves viz Ves prostřední.

Protivec, ves při potoků, 41 d. 244 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolice (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Štrunkovice, býv. dom. Liběјice; sam. Řídký. — Někdejší tvrz zdejší byla rodinným sídlem vladyků z P-ce. Král Vladislav dal P. Budkov a Nekvasejovice, dědictví to Mikuláše z Protivce, strýci jeho Janovi z Protivce.

Protivec, Protivice *(Protiwitz, Prodowitz)*, ves při silnici, 64 d. 314 ob. čes., kr. Cheb., okr. Žlutic ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Chyše (3 d. k dom. Semtěš.); škola; opodál Karlova ovčárna *(Karlshütte)*.

Protivín, panství fideikom. (dle sml. trh. z r. 1711 za 400.000 zl.) a městys, po obou březích Blanice, při silnici do Prahy, 140 d. 1428 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňany (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. ze Švarcenberka, 4335 osadníků; far. kostel sv. Alžběty z r. 1662, zámek s mešní kaplí, škola, pošt. exped., pivovar, lihopalna, dv. popl., mlýn. Sam. sv. Anna, špitál, pohřební kaple a 19 d., Bor, Bartíček, Bečelov a Hacka (18 d.). Trhy: 1) na sv. Vojtěcha, 2) na sv. Prokopa, 3) na sv. Havla, 4) na sv. Matěje, dne 25. února; trhy na dobytek každý čtvrtek. — P. byl původně hrad královský, o němž činí se zmínka poprvé r. 1378. R. 1410 byl purkrabím na P-ě Jan Hájek z Hodětína, spisovatel vojenského zřízení českého. R. 1538 držel P. spolu s Hlubokou v zástavě Jan z Pernšteina. R. 1598 prodal Jáchym Oldřich z Hradce statek P-ský Bohuslavovi Malovcovi z Malovic, který jej brzy na to za 60.000 kop postoupil Kristianovi a Jiřímu bratřím Vratislavským z Mitrovic. Po smrti Max. Veroniky hr. Vratislavové z Mitrovic (1661) dostal se P. závětem hr. z Trautmannsdorfu, načež jej 1711 koupil kníže Adam Frant. z Švarcenberka, při jehož rodě posud trvá. Připomenouti ještě dlužno, že dv. popl. v P-ě náležel někdy jakožto manství k radu Píseckému.

Proudkovice, ves na pravém břehu Vltavy, po stráni, 8 d. 69 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3 hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Kasobudy, far. Krásná hora, býv. dom. Chlumec; $^1/_4$ hod. již. sam. u Hájného.

Proutková malá, čís. pop. 41 viz Viničné hory u Prahy.

Proutková velká, čís. pop. 2 viz Viničné hory u Prahy.

Provaznice, sam. u Smíchova.

Provodice *(Probolden)*, ves, 8 d. 55 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1$^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Švíba, far. Boletice, býv. dom. Krumlov.

Provodín *(Mückenhahn)*, rozsáhlá ves, 83 d. 450 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (3$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Jestřebí, býv. dom. Nový zámek a Lipá; sam. Sandschänke.

Provodov, ves, 33 d. 159 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nové město n. M. (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P.; škola. — P. bylo někdy tržiště při Dobeninské bráně zemské, jež darováno 1253 klášteru Břevnovskému. Král Přemysl povolil r. 1253, aby trh, držaný každou středu, odtud přenešen byl na nově založenou Polici (v. t.). R. 1305 postoupil klášter vsi P-a panu Benešovi z Wartenberka za rozličné služby na čas jeho života.

Provoz, ves při silnici, 31 d. 179 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dobruška.

Prstenka, sam. popisuje se při Smíchovu.

Prublov viz Probylov.

Prudice, ves, 17 d. 112 ob. čes., kr. Táb., okr. Mlad. Vožice (2$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Hoštice, býv. dom. Nemyšl (5 d. a lihopalna náležely k druhé čtvrti svobodníků kr. Táb.). — V první polovici 15. věku dostal se Petr Špetle z rodu vládyk z Nemyšle v držení P. a stal se předkem Špetlův z Prudic. Zejmena uvodí se Litvín z P., jenž podepsal známý stížný list k sboru Kostnickému, Petr z P. jenž podepsán jest co svědek na listině z r. 1435 a Bohuslav z Nemyšle na P-cích k r. 1452.

Prudice, někdy tvrz nyní dv. popl. u Ruprechtic.

Průhon, mlýn u Heřmanova Městce.

na Průhonech, sam. u Berouna.

Průhonice, statek (dle sml. trh. z r. 1802 za 230.000 zl.) a ves na Botickém potoku, 65 d. 510 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Čestlice; fil. (r. 1336 a 1384 far.) kostel P. Marie, zámek s rozsáhlou zahradou, pivovár, dv. popl., 2 mlýny. — R. 1336 uvodí se Rudolf z P., jenž t. r. daroval zdejšímu kostelu 3 dvory, pak syn jeho Jan a Dionys a Petr z P.; Fráňa? Haver? z Prahy a z P-ic prodal 1404 tvrz P. s kostelním podacím a vším příslušenstvím, jak je před ním Petr Mezeřický držel Janovi řeč. Dubeč z Dubče. R. 1508 (?) zdědil P. Sigmund Zápský ze Zap, jemuž jeho dcera Anna Alžběta následovala (1606). Na počátku 17. věku patřil statek P-cký Adamu Hanibalovi z Eckersdorfu; od jeho potomků koupila P. r. 1629 pí. Magdalena Puchmanová roz. z Valdšteina (za 40.000 kop míš.) a držela jej až do r. 1636. Po smrti Jana Borovanského

z Borovan (1670), který statku P. za 26.300 zl. 1657 nabyl, dostaly se P. jezuitům u sv. Klimenta v Praze a od těch r. 1686 Janu Dětřichovi z Rumerskircha. Od jeho dědiců koupila P. 1712 hr. z Trautmannsdorfu, roz. Harantová, od ní pak r. 1718 hrab. Albrecht M. Desfours a 1749 Oktavian Picolomini z Arragony, po jehož sestře, provdané Desfoursové, opět Desfoursům se dostaly. R. 1797 koupil P. hr. Adam Dohalský z Dohalic a r. 1800 hr. Jan z Nostic-Rienek, po jehož smrti r. 1841 je jeho syn a nynější držitel Albert hr. z N. zdědil.

Pruneřov *(Brunnersdorf)*, statek a far. ves při potoku, 158 d. 1126 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Ahníkov a P., diéc. Litom., vik. Chomútov, patr. hrab. z Volkenšteina, 1895 osadníků, pošt. Kralup.; far. kostel sv. Petra a Pavla, připomíná se co taký již r. 1384, škola, zámek, pivovár, lihopalna, 7 mlýnů, dv. popl., dratárna, kam. uhelné doly. — Karel IV. dal P. v léno pánům z Šumburka (ostatně viz Ahníkov, s nímž jest P. od dávna spojen).

Prünles dolní a hořejní *(Unter- und Ober-P.)*, ves, 109 d. 657 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Hertenberk, far. pro P. d. v Bleištadtě pro P. h. v Gossengrünn; škola, opodál se dobývá olovo.

Prunov, někdy ves s kostelem sv. Mikuláše, náleževší r. 1272 klášteru Chotěšovskému.

Prusice, ves 175,49 pař. sáhů nad mořem, 28 d. 200 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Čern. Kostelec ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Nučice, far. Konojedy; sam. Střelovka (4 d. náleževši k dom. Cerhonic).

Prusiny, sam. ($^{1}/_{2}$ hod. záp. od Nebilova), záležející z far. kostela, školy a fary, kr. Plz., okr. Blovic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Nebilov, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan, patr. hr. Arnošt Waldštein, 2074 osadníků, pošt. Rokycan.; far. kostel sv. Jakuba, jenž uvodí se mezi farními již r. 1384, uveden v nynější podobu v minulém století. Co zvláštnost zasluhuje zmínky, že hl. oltář není postaven k východu nýbrž k západu. Na prostředním a na malém zvonu letopočet 1493 (ostatně viz Předenice).

na Prutě, sam. blíž Bohumilče (okr. Pardubic.).

Pruti, sam. příslušící ku kat. i pol. obc. Trubějova.

Prutschl, sam. příslušící k Nové vsi (okr. Ústí).

Pryčen, sam. u Bohdašic.

Prychledy, ves náleževši hradu Zvířetickému, uvádí se k r. 1465 co pustá.

Prýsk (Preška) dolejší *(Nieder-Preschkau)*, ves na potoku, 65 d. 443 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenice ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. P. d., pol. obc. a far. P. hořejší.

Prýsk (Preška) hořejší *(Ober-Preschkau)*, far. ves s předešlou související a na témže potoku, 139 d. 946 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Čes. Kamenice ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P. h., diéc. Litom., vik. Čes. Kamenic., patr. náb. fond, 1659 osadníků; far. kostel sv. Petra a Pavla, škola, mlýn. V obou těchto vesnicích jest 500 brusíren na sklo, pak jsou zde přádelny na bavlnu a bělidla. Na blízku dobývá se velmi plastická hlína řeč. „Terra cotta“, z níž se hlavně v továrnách v Dolním Grundu a v Hohenšteině rozličné drobnůstky zhotovují.

Psáře, ves vysoké polohy, 36 d. 337 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim. ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Stebuzeves, býv. dom. Kácov (1 d. sam. Lipina k Šternberku); fil. kostel nejsv. Trojice slohu románského, vyskytuje se již r. 1350 jakožto farní, dv. popl., mlýn, sam. Vijelko (Veselka?); pod dvorem viděti jest příkopy a náspy někdejší tvrze. Na počátku nepokojů Husitských seděl na zdejší tvrzi Majnuš ze Psáře a za panování Ferd. I. ryt. Gabriel z Ptení. V době nepovědomé spojeny jsou P. s panstvím Kácovským.

Psáře, nazývalo se asi od 13. stol. bohaté někdy podhradí Vyšehradské (viz Praha). Krom far. kostela byla v této vsi kaple sv. Markéty a snad i kaple sv. Michala na Botiči blíž nynějšího fil. blázince. O původu jmena vsi P. domnívá se Tomek, že zde snad některý čas bydleli psáři či hlídači loveckých psů knížecích.

Psáře viz Psáry.

Psárov, ves, 30 d. 254 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav ($2^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Choustník.

Psáry, Psáře, ves na úpatí soujmenného vrchu, 54 d. 414 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Jirčany, býv. dom. Dobřejovice (13 d. k dom. Břežan.); někdy zde byla tvrz. — R. 1045 daroval kn. Břetislav část vesnice této klášteru Břevnovskému. Dle listiny Anežčiny náležely P. klášteru sv. Jiří na hradě Pražském, který je však před r. 1262 směnil za jiné zboží. R. 1332 nalezáme P. v držení kapituly Vyšehradské a r. 1426 zapsány jsou od cís. Sigmunda Vokovi z Valdšteina, jehož vdova Eliška z Uhlišť r. 1429 právo své na P. pustila druhému manželi svému Mikulášovi z Kněževsi, který pak r. 1439 všecko jmění své, mezi nimiž i tvrz P., odkázal na chudé žáky. Napotom náležela ves P. mistrům koleje Karlovy, kteří sobě zboží to r. 1547 vložili v obnovené desky zemské. R. 1583 držel P. Matiáš Pekárek z Po-

měšic, 1588—89 Hieserlové z Chodů, 1589 až 1592 Sibyla Berková a po té Václav z Harasova na Petrovicích, od jehož synů Viléma a Hendrichu postoupeny jsou r. 1630 matce Anně z Hrušova, která je pak r. 1650 Martinovi Dubskému z Vitiněvsi prodala.

Pscheidlhof viz Kochanov.

Psinec, dědina někdy kláštera Olomúckého, od něhož se r. 1488 s Jestbořicemi, Láńy a j. dostala Václavovi Žehušickému z Nestajova, který pak r. 1491 zboží to prodal Vilémovi z Pernšteina.

Psinek, sam. příslušící ku kat. obci Hradišti st.

Psinice, ves na pravém břehu Bystřice, 53 d. 384 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libáň (½ hod. již.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Kopidlno; fil. kostel sv. Jiří, jenž připomíná se r. 1384 mezi farními, chová na velikém oltáři obraz sv. Jiří od Hellicha z r. 1835; dv. popl., mlýn; někdy zde byla tvrz. — R. 1385 náleželo právo podací v P-i Turkovcovi ze Staré vsi; okolo r. 1530 prodali je Ladislav a Fab. ze Sedčic Petrovi Rašínovi z Riesenburka na Staré.

Pšanky *(Pschanek)*, ves, 26 d. 154 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Petrovice.

Pšany viz Bšany.

Pše, Pšoves, ves v úrodném údolí na Leštinském potoku a při silnici do Jičína, 54 d. 386 ob. čes., kr. Jič., okr. Libáň (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Kopidlno; mlýn.

Pšenice, Přenice, ves, 10 d. 39 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hněvanov, far. Dvořiště dolní, býv. dom. Vyš. Brod (6 d. k dom. Rožmberku).

Pšeničkův mlýn viz Lhotka Prackova.

Pševlky viz Pšovlky.

Pšotnov, sam. příslušící ku kat. obci Blížňovici.

Pšov *(Schaub)*, ves, 58 d. 347 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutice (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Kobylé; dv. popl. — Za nejstarších dob náležela ves P. kanovníkům Pražským, od kterýchž ji Johanité vyměnili a r. 1186 s jinými ještě vesnicemi knížeti Fridrichovi v nájem postoupili.

Pšov *(Schaab)*, statek řádu křižovnického (dle vkladu z r. 1799 v ceně 6.043 zl. 8 kr.) a far. ves při silnici ze Žatce do Karl. Varů, 35 d. 223 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořany (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., diéc. Litom., vik. Žat., patr. velkopřevor řádu křižovníků; far. kostel všech Svatých v nynější podobě z r. 1767, škola. — Roku 1400 daroval Jan Stěnic, velkopřevor křižovníků, P. s dílem v Kašticích řádu svému.

Pšov, někdy župní hrad nad Labem a při ústí potoka Pšovky (nyní Šopka). Dle Kosmasa náležel P. okolo r. 870 Slavibořovi otci sv. Lidmily. Když pak kníže Bořivoj Lidmilu za manželku pojal, připadla celá krajina Pšovanův, vztahující se od Mělníka až k severním hranicím zemským, za dědictví panujícím knížatům českým. Později vystaven vedle P-a na výšině Mělník (v. t.) a župa Pšovská nazývána pak Mělnickou.

Pšoves viz Pše.

Pšovka viz Šopka.

Pšovlky *(Pschoblick)*, ves, 57 d. 359 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Oračov, býv. dom. Petršpurk; dv. popl., 2 mlýny; někdy zde byla tvrz. — R. 1336 uvodí se Aleš z P. a na sklonku 14. stol. Hoštálek z P. R. 1402 věnoval Václav z Chříče manželce své Kateřině 180 kop. gr. na dědictví svém v P-cích. V 16. věku seděli na zdejší tvrzi vladykové z Velemyšlevsi; okolo r. 1540 Albrecht z Valdšteina a 1545 Hochhauserové z Hochhausenu, jejichž potomci zde vládli až do konce 17. stol. Napotom přešly P. na pány z Kolovrat a spojeny s Petršpurkem.

Pštroska či Křížovka, vinice čís. pop. 35 a 36 viz Viničné hory u Prahy.

Pták, dv. popl. u Berouna, náležel někdy klášteru Barnabitskému v Praze; r. 1678 dostal se v držení benediktinů na Ostrově, kteří zde residenci založili a v držení až do svého zrušení zůstali. R. 1790 koupil jej se statkem Svatojanským hr. Jan Kr. Spork.

Ptákov viz Chaloupka.

Ptákova Lhota viz Lhota Ptákova.

Ptákovice přední *(Vorder-P.)*, ves na úbočí vrchu „Srpsko", 26 d. 172 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. (½ hod. jih. vých.), kat. obc. P. p., far. Podsrp. Sem přičtěna ¼ hod. sev. vzdálená osada far. Podsrp (v. t).

Ptákovice zadní *(Hinter-P.)*, ves, 17 d. 96 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. P. z., pol. obc. Nebřehovice, far. Podsrp.

Ptéčín viz Pěčín.

Ptenín, statek a ves v údolí, 34 d. 250 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. a býv. dom. Merklín; lovčí zámek, dv. popl.; sam. Hráz, Vejpich a Ptenínský mlýn. — R. 1420 uvádí se mezi šlechtou českou Vidolt z Ptynína a Racek z Ptěnína. Počátkem 16. stol. seděli na zdejší tvrzi vladykové z Kamenice, 1546 Václav Pětipeský z Krásného dvoru a od r. 1548 až 1660 páni z Wiedersperka.

Ptice dolejší *(Unter-P.)*, ves, 191,12 pař. sáhů n. mořem, 25 d. 170 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol.

obc. P. hořejší, far. Úhonice, býv. dom. Tachlovice. — R. 1328 ustanovil Vlk sakrista Pražský ves Ptice k nadání oltáři P. Marie v kostele Pražském. R. 1420 a 1435 uvádí se Pavel z Ptice. R. 1437 zapsal cís. Sigmund P. ves kanovníku hradu Praž. Bohuňkovi z Olbramovic.

Ptice hořejší *(Ober-P.)*, ves na malém potoku, 37 d. 242 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P. h., far. Úhonice, býv. dom. Tachlovice; dv. popl., myslivna. — K obci této přísluší též Podkozy dolní a horní, pak Dolní Rejnovský.

Ptyč, dv. popl. u Hlínce.

Ptýrov menší, Ptýrovec *(Klein-Pteirow)*, ves na pravém břehu Jizery, 14 d. 114 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P. veliký. — Ves tato náležela někdy k statkům kláštera Hradiště nad Jizerou. Král Jiří zastavil díl statků těchto, mezi nimiž i P. m. za 300 kop. gr. Janovi z Vartmberka.

Ptýrov veliký *(Gross-Pteirow)*, ves, 17 d. 129 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mnich. Hradiště (1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P. v. — R. 1345 postoupil opat a konvent kláštera Hradišťského Markvartovi ze Zvířetic Bakov, Veselí, Manikovice P. a Ptýrovec.

Puc, sam. u Klení (okr. Nov. Hrad.).

Pucnice, Puclice *(Putzlitz)*, ves, 67 d. 432 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Staňkov; zámek, meš. kaple, synagoga, dv. popl. — R. 1546 drželi Tobiáš a Štěpán ze Šlovic tvrz a ves P., dvůr Chřenovy a ves pustou Šlovice. R. 1765 prodal sv. p. Antonín z Schirndinka spojené statky P. a Šlovice hr. Frant. z Trautmannsdorfu, který je pak na vždy přivtělil panství Horš. Týnu.

Pučery *(Putscher)*, ves, 31 d. 263 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Solopisky, býv. dom. Zásmuky; dv. popl. — Cís. Sigmund zapsal r. 1437 P., ves s dvorem kláštera Svatoprokopského Zachařovi z Řenec.

Pučírna? *(Putschirn)*, ves, 32 d. 190 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Janesen, far. Sedlec; uhelné doly; opodál při Chodovském potoku mlýn Spitzmühle.

Pudílka, ves založ. r. 1697 emfiteutováním dv. popl., 8 d. 42 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Němčice.

Puffer, samota blíž Frimburku (okr. Vyš. Brod).

Puchlovice *(Puchlowitz)*, statek (dle práv. přiřknutí z r. 1862 za 100.300 zl. r. m.) a ves na pravém břehu Bystřického potoku, 50 d. 288 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Boharyně; zámek, dv. popl., pivovár, lihopalna, mlýn. — Nynějším držitelem statku P. jest sv. pí. Josefa z Henniger.

Pucheř, ves, 26 d. 177 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1 hod jih. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Kluky, býv. dom. Křesetice. — Někdejší tvrz zdejší byla rodinným sídlem vladyk z P. (v 15. a 16. stol.); od nich přešla sňatkem na Kašpara Fifka, jehož dcera ji prodala 1586 Adamovi Šlechtinovi ze Semic, jehož potomci zde ještě v 17. stol. vládli. Nápotom dostala se P. v držení obce Kutnohorské, jíž jest po bitvě Bělohorské v plen vzata a od Ferd. II. vedle jiných statků Kutnohorských (z nichž se pak nazvíce pozdější panství Křesetické skládalo) nově založené jezuitské koleji v Kutné Hoře darováno (ostatně viz Křesetice).

Pucheř viz Puchoří.

Puchingerhof, 2 d. 24 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašper. Hor. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Svojše, pol. obc. Cimruky, far. Dolní Reichenštein.

Puchoří, Pucheř *(Puchers)*, far. ves blíž rakouských hranic, na soujmenném potoku a při silnici z Benešova do Rakous, 116 d. 821 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (4 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. P., býv. dom. Nové hrady, diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. hr. Jiří z Buquoy, 1714 osadníků; far. kostel P. Marie, v nynější podobě z r. 1791, škola, úř. s pošt. štací, pivovár, lihopalna, 2 mlýny. Obyvatelé živí se řemesly nejvíce malováním obrázků na skle, zhotovováním rámců a p. v. Na den Jmena P. M. putuje množství lidí z okolí a z Rakous ku zdejšímu kostelu.

Puchtikov, ves náleževší r. 1358 k Pořešínu.

Puchwerk viz Suchá (okr. Sušice).

Puklov či Pokovy hutě viz Pláně (okr. Vimberk).

Pukňov, ves, 10 d. 65 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Kozlé, far. Staré Sedlo, býv. dom. Orlík.

Pukšice, ves, 30 d. 229 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Heřman, býv. dom. Ronov.

Pulečny, také Pulšany *(Pollečnej)*, rozsáhlá ves po obou březích Mohelky, 141 d. 823 ob. něm., kr. Boleslav., okr. Jablonec (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Rychnov, býv. dom. Čes. Dub.

Pubice *(Gross-P.)*, ves při stoku dvou potoků, 53 d. 382 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. P., far. Dobruška; opodál myslivna Halín, dv. popl. Nejmanov a

hospoda Zavadilka. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund vedle jiných ves P. Mikulášovi Trčkovi z Lípy sedáním na Lipnici.

Pulice malé, Puličky *(Klein-P.)*, ves, 8 d. 42 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Pulice, far. Dobruška.

Pulkrabé, sam. u Chlumce (okr. Třeboň).

Pulovice? *(Pulwitz)*, blíž levého břehu Oharky, 24 d. 183 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlov. Vary ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Elm, far. Haydt. býv. dom. Kysibel; sam. Lumpen.

Půlpecen viz Polonpeceň.

Pulšany viz Pulečny.

Pumpen, sam. u Vlkova (okr. Jesenic.).

Pumperle, ves při silnici, 19 d. 171 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($3^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Kunžvart.

Purberk viz Burberg.

Pürgles či Bürgles, ves, 36 d. 254 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hertenberk; škola.

Purkarec *(Burgholz)*, far. ves na levém břehu Vltavy, 53 d. 548 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Vlt. Týn, patr. kn. Jan A. ze Švarcenberka, 1400 osadníků, pošt. Vlt. Týn; far. kostel sv. Jiří, jehož se již ve 14. stol. jakožto farního připomíná, škola, mlýn. Sam. Kukle a Bačda. — Jak z nápisu na velkém zvonu lze souditi, byl P. ještě r. 1637 městysem. As $^1/_2$ hod. již od P-ce spatřují se zříceniny zámku Hrádku *(Karlshaus)* v. t.

Purkhybl, někdy zámek někde na býv. panství Vrchlabském.

Purklín, někdy tvrz a městys u Roztok.

Purkratice, pův. dv. popl. Kračice, vska, 7 d. 96 ob. čes., kr., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Písek $^1/_2$ hod. sev. záp.). — R. 1642 koupila obec Písecká P. od Dona Martina Huerty.

Pürstling, 2 d. 27 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašp. Hor. (3 hod. již.?), kat. i pol. obc. a far. Prášily, býv. dom.?

Puschhäusel viz Radkyně.

Puschhäuser, sam. příslušící ku kat. obci Království (část IV.).

Pustá dobrá, někdy tvrz, nyní myslivna, $^1/_2$ hod. jih. vých. od Lán (okr. Strašec.). — K r. 1463 uvodí se Mikuláš a Erazim z Pusté dobré a z Krče(?). R. 1530 náležela tvrz P. d. Jiřímu Dobskému z Nelahozevsi († 1540), jehož syn Jan ji r. 1546 prodal Jiřímu Zejdlicovi z Schönfelda, který ji s Lány v jedno spojil.

Pustá kamenice viz Kamenice pustá.

Pustin či Pustina, 2 d. 9 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Opočno ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Semechnice.

Pustina *(Wüstenei, Wüstrich)*, ves, 9 d. 57 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Říčky, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Pustina, ves, 49 d. 250 ob. čes, kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., far. Řepník, býv. dom. Nový hrad; dv. popl.

Pustina, vska, 7 d. 34 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Rotnek, far. a býv. dom. Supí hora.

Pustina či Pustiny, sam. viz Henice.

Pustina, sam. příslušící ku kat. obc. Mezilečí.

Pustiny pravětinské viz Meergarten.

Pusto Lhotsko, Lhota červená též Lhotsko, ves, 12 d. 71 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Budikov, far. a býv. dom. Lipnice.

Pustověty, ves v údolí na Rakovnickém potoku, 28 d. 219 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1 hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Ryšiny, far. Městec; sam. Maxov.

Pušice viz Pěšice.

Puštice, starší název pro Pěšice (v. t.).

Pušperk *(Buschberg)*, ves na výšině, 21 d. 207 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. a far. Poleň, býv. dom. Chuděnice; dv. popl., sam. Čekance. — Na skalnatém pahorku zříceniny někdejšího hradu Pušperku či Fuchsbergu a kaple sv. Václava (z r. 1600). P. za dávných dob nepochybně zboží koruny nalezáme v středu 13. věku v držení Jaroše z Poděhús, jenž odtud nazýval se „de Fuchsberg." Po smrti Jona, někdy Žida Pražského, spadl P. na krále a darován od něho r. 1390 Reuvaldovi a Bohunkovi z Ustupenic, jejichž rod zde až do polovice 15 věku vládl. R. 1457 daroval král obořený již hrad P., pak vsi Poleň, Čákanice, Koměšín, Babice, Bezpravice, Lučice, Vítov, Sedov, Úněvice a dv. popl. v Belišově, jakožto odúmrtí na král. komoru spadlé, Janovi z Hazmburka a Kosti, jenž pak r. 1462 právo své postoupil Jiříkovi z Říčan. Napotom vládl P-u Břeněk z Ronšperka a protože odtud častěji loupežnické útoky činěny, jest P. r. 1473 od Klatovských dobyt a obořen. R. 1548 prodal Jindřich z Riesenberka P., zámek pustý, Albrechtovi Nebilovskému z Drahobúzi a ten jej přivtělil statku Poleňskému.

Pušreibka, sam. viz Dehnice.

Putím, far. ves nad Blanicí, kteráž na blízku do Otavy ústí, 95 d. 717 ob. čes., kr., okr., dom. a pošt. Písek (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. P., diéc. Buděj., vik. Pís., patr.

obec. výbor kr. města Písku, 1631 osadníků; far. kostel sv. Vavřince, původně kaple z 11. stol., jež jest ve 12. stol. v kostelík přestavena, uvodí se mezi far. kostely již r. 1384; v něm hrobka pánů Radkovců z Mirovic a náhrobky pánů Vrabských z Vrábího, hlavní oltář zřízen nákladem cís. vojevůdce Dona Martina de Hoeff-Huerta, neblahé paměti; škola, pivovár, lihopalna, mlýn. Sam. Heřmaň a u Jindrů. — Kníže Břetislav II. daroval (1092—1100) kapli sv. Petra v P-i s pozemkem na čtyry jitra a díl řeky Blanice klášteru Ostrovskému, k čemuž Vladislav I. (1140—1174) ještě les přidal. R. 1542 vložili sobě Písečtí v obnovené desky zemské dědičné statky své, mezi nimiž se již tehdáž i P. jmenuje.

Putimov, ves, 43 d. 265 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. P., pol. obc. Skrýšov. Sam. v Březí a v Hůrkách.

Putkov viz Budkov.

Putschögelhof viz Kuttau (Chudějov).

Putsbühl, vska, 4 d. 32 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Gorschin velký, far. a býv. dom. Mutěnín; $^1/_2$ vzdálí hajnovna.

Pýchov *(Peihof?)*, vska při potoku „Bradlo," 7 d. 51 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Včelnice, far. Jarošov.

Pykov, ves, 17 d. 149 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Řevnov, far. Borotín. býv. dom. Jistebnice; opodál kostel Narození P. M., jenž byl ve 14. stol. farním, dochoval nám jmeno někdejší osady řeč. Kostelec podolský (v. t.); $^1/_4$ hod. již. dv. popl. Vesce. Na kopci řeč. Bukovice (sev. vých. od dv. popl.) pyramid. věž, od šlechticů z Nádherných vystavená, odkudž jest daleký rozhled.

Pykocely, vska na potoku, 8 d. 77 ob. čes., kr. Praž., okr. Čer. Kostelec ($2^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Vlkančice, far. Sázava, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Pyšely, panství (dle sml. trh. z r. 1846 za 380.000 zl. stř.) a město, 94 d. 866 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. P., arcidiéc. Praž., vik. Uhříněv., patr. Karol. hr. z Hohenthalu, 2904 osadníků, pošt. Dnespeky; zámek s kaplí, far. kostel povýšení sv. Kříže uvádí se již r. 1384 mezi farními, v něm chová se malý na dřevě malovaný obraz P. M., jejž prý Praž. kanovník Oldřich z Paběnic z Říma r. 1332 byl přinesl a jejž r. 1782 sv. p. Ant. Voračický z Paběnic kostelu daroval, pak jsou tu náhrobky Vavřince z Nebřehovic († 1577), Karla Mračka z Dubé, hrabat z Halleweil a Voračických; hřbitovní kaple P. M., škola, pivovár, dv. popl. Trhy ty pondělky: 1) první v postě, 2) po nanebevzetí P. M., 3) po povýšení sv. Kříže, 4) po všech Sv. Sam. Košík spojena nyní s městem. — P. jsou rodinným sídlem vladyk z Pyšel, jichž rod ještě ku konci 17. stol. kvetl. R. 1546 postoupil Jindřich Kule z Věřic P. Ondřejovi Nebřehovi a manželce jeho Kateřině z Dubé. R. 1621 jsou P. Karlovi z Dubé odňaty a prodány r. 1625 dceři jeho Dorotě, při jejímž rodě trvaly až do pol. 17. stol., kdež je hrabata z Halleweil koupili. Na počátku 18. stol. dostaly se hrabatům z Bissingen a po těch zdědil je sv. p. Ant. Voračický z Paběnic, od jehož potomků P. r. 1810 Praž. kupec Ig. Falge koupil. R. 1823 dostaly se trhem Karolině hr. z Waldšteina a od té hr. Isabele z Auersperka, po níž je r. 1838 zdědil hr. Frant. z Auersperka. Nynějším držitelem panství P-ského jest pí. hraběnka Karol. z Hohenthalu.

Pýškov, ves, 22 d. 185 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc. Lipice, far. Cerekvice nová, býv. dom. Červená Řečice. — Ves P. náležela k panství Červ. Řečickému již r. 1558.

Pytkovice viz Pitkovice.

Pytlíkov *(Pittling)*, ves při Lovosické silnici, 9 d. 61 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Lysec, pol. obc Kladruby, far. Bořislav.

Pytlíkovský mlýn viz Mlýn Pytlíkovský.

Pytlov *(Pitlau)*, ves při silnici, 20 d. 117 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. P., pol. obc., far. a býv. dom. Svojšín. — R. 1549 prodal král Ferd. I. vsi P., Těchovice, Vranov, Ninkov, Butov kromě mlýna městu Stříbru.

Q.

Qualhütten, Quellhütten viz Banín.

Querbach? 3 d. 24 ob. něm., kr. i okr. Cheb., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kinšberk.

R a Ř.

Ráb *(Raab)*, ves na úpatí Kunětické hory, 34 d. 277 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubic. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Ráb, pol. obc. a far. Kunětice; opodál sam.

Kotek. — Osada tato povstala mezi l. 1778 až 1780 emfyteutováním Podhůrského dvora při oboře a pojmenována ke cti c. k. dvorního rady Raaba, původce veledůležitého systému, řeč. emfyteutisací č. rábisací. Osazení zde Prušáci počeštili se již zcela.

Ráb *(Neu-Raab)*, vska, 5 d. 27 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Kolišov, pol. obc. a far. Bernartice, býv. dom. Opařany.

Rabakov, ves při silnici do Nymburka, 18 d. 97 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom Domousnice, far. Řitonice.

Rabasovic mlýn a pod Rabasovic, též mlýn, popisují se při osadě Buček v okr. Kralovickém.

Rabenhütte, Gubischhütte, veska, 4 d. 28 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($3^1/_4$ hod. již.), kat. obc. Röhrenberg, pol. obc. a far. Vltavice hořejší. Někdy zde byly skl. hutě.

Rabennest, sam. blíž Újezdce naheho.

Rabensgrün, statek a ves při silnici do Bečova, 38 d. 214 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2 hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Ležnice, far. Slavkov. — Statek R. jest majetkem král. horního města Slavkova.

Rabenstein, ves na soujmenném vrchu, 19 d. 95 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp. (3 hod. záp.), kat. obc. Polič dolní, pol. obc., far. a býv. dom. Polič horní.

Rabenstein viz Rabštein.

Rabí, druhdy město, nyní městys u paty Čepického vrchu na levém břehu Otavy, 103 d. 661 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Budětice, pošt. Horažďovice a Strakonice, býv. dom. Žichovice; fil. chrám nejsv. Trojice, dle nápisu na choru r. 1498 od Půty Švihovského v slohu gotickém vystavený, má pěkný oltářní obraz P. Marie ze středu 17. věku; hřbitovní kaple sv. Jana Nep. z r. 1785, škola, radnice, mlýn. — Na východní straně městyse na skalnatém vrchu rozkládají se malebné zříceniny znamenitého hradu R., který byl až do r. 1420 za nejpevnější v Čechách a za nedobytný považován. Hrad, jenž záležel ze tří silně opevněných dvorů, vystaven nepochybně v druhé polovici 13. stol. od pánů z Potenšteina, jimž v druhé polovici 14 stol. příbuzní páni Švihovští z Riesenberka následovali. R. 1420 jest hrad od Žižky dobyt, všecky ve hradě nalezené poklady do předhradí sneseny a spáleny. Když následujícího roku Žižka jeho podruhé dobýval, střelil z hradu jakýsi rytíř, jménem Přibík Kočovský, po Žižkovi; šíp prý zaraziv se do hrušky, třístku z kmene urazil, kteráž Žižkovi druhé ještě zdravé oko vyrazila. Hrad nicméně od Táborů dobyt. Roku 1490 jest hrad od Půty Švihovského opraven a r. 1499 jest městečko na město povýšeno. Dne 15. srpna 1502 shromáždila se šlechta česká na zdejším hradě za příčinou vzniklých různic mezi ní a stavem městským, zvláště pro vaření piva, dosud městskému stavu sloušivší. R. 1544 prodali R. Jindřich a Břetislav Švihovští z Risenberka Jindřichovi Kurzbachu z Trachenburku a na Miliči za 7800 kop gr. a ten r. 1557 Divišovi Malovcovi z Libějovic za 10.000 kop gr. R. 1559 seděl na R. proslulý Vilém z Rožmberka, který jeho již r. 1563 postoupil Adamu Chanovskému z Dlouhé vsi a Baltazaru Chrtovi za 13.500 kop gr. míš. Při rodě Chanovských zůstal hrad a statek až do r. 1708, načež trhem přešel na Jana Filipa hr. z Lamberku, arcibiskupa Pasovského, od něhož s Žichovicemi spojen.

Rabín, ves blíž pravého břehu Vltavy, 10 d. 66 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Netvořice, býv. dom Lešany.

Rabín viz Malovice.

Rabiš, sam. u Kohoutova (okr. Král. Dvorský).

Rabitzerhaid, veska, 5 d. 50 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schwarzhaid, far. Neugebäu.

Rabnei, Rabenei, ves v novější době na místě dvora popl. založená, 10 d. 47 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Blatce velké, far. Bořejov, býv. dom. Houska.

Rabouň, Roboun, ves částečně při Novozámeckém potoku, částečně na příkrém, vysokém návrší, 11 d. 67 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Doly, far. a býv. dom. Richenburk; mlýn. — $^1/_4$ hod. vzdálí jest polní hradba, záležející z hlubokého příkopu a dosti vysokého náspu, nyní borovým lesíkem porostlého. Prostor hradbou uzavřený podobá se prostrannému polnímu ležení. Vypravuje se, že prý obyvatelé vůkolní všechno své movité zboží sem snesli, když Žižka tudy táhl hradu Richenburského a Kušumberského dobývat (r. 1421). Marně prý se pokoušel jeden oddíl voje Žižkova o stečení hradeb těchto.

Rabštein, někdy tvrz v okolí Malešova, na níž měl r. 1455 Hanuš Leml z Kutné Hory jakési platy.

Rabštein, pův. Rabenstein, panství allod. (s Kalcem r. 1846 za 171.000 zl.) a starožitné městečko na pravém břehu Střely, 87 d. 577 ob. něm., kr. Plz., okr., pošt. Manětín (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. hr. Lažanský, 1380 osadníkův; far. chrám P. Marie byl až do r. 1788 klášterním; prvotní farní kostel, r. 1308 od Oldřicha Pflugа založený, byl po r. 1787 zcela

obořen; při nynějším chrámě vystavěl r. 1666 hr. Šeb. z Pöttingu klášter servitský na místě někdejšího kláštera karmelitánského, r. 1483 od p. z Gutšteina vystaveného a r. 1532 vyhořelého; v klášterním stavení jest nyní fara a škola; loretánská kaple z r. 1671, zámek z r. 1705, špitál pro 6 osob; sam.: dv. popl. Frauenhof ($^1/_4$ hod. záp.) a mlýn Nučice ($^1/_2$ hod. sev.). Trhy výroční: 1) druhou středu po sv. Jiří, 2) ve čtv. před sv. Václavem. — Někdejší hrad, z něhož nepatrné jen zbytky zůstaly, byl pův. hradem královským, zastaven však záhy pánům Pflugům, kteří se odtud z Rabšteina psali. Oldřich Pflug st. se synem svým Oldřichem ml. udělili 1337 městečku R-u práva, jakýchž požívalo město Žatec. Na počátku druhé polovice 14. stol. vyplatila koruna R., než již r. 1397 zastavila jej opět Benešovi a Bohunkovi z Hořovic. R. 1425 obžalovali Loketští Bohunka a Kalotha? (Gaehotu?) z Rabšteina z přepadení a loupení; r. 1459 potvrdil král Jiří Janovi z Kamenné Hory všecky listy i zápisy na zboží města Chomútova a král. hradu i městečka R-a. R. 1465 držel R. bohatý velmož Burián z Gutšteina, od jehož nástupcův R. r. 1509 opět vyplacen a r. 1518 Šlikům z Holiče zastaven. Od těchto postoupen r. 1565 pánům ze Švamberka na Přimdě, však již r. 1569 Šlikům opět navrácen směnou za Švamberk. Brzy potom od koruny vyplacen a od cís. Rudolfa II. r. 1578 dědičně prodán Jaroslavovi Libšteinskému z Kolovrat a Jiřímu z Kokořova. Potomci onoho stali se pak jedinými pány R-a, a když se povstání proti Ferd. II. súčastnili, jest R. skonfiskován a Linhartovi Hellfriedovi z Negau prodán. Po tomto vládli zde od 1665—1715 hr. z Pöttingu, od r. 1715—38 Frant. Jos. hr. Černín, pak Barbora Krakovská z Kolovrat, od níž R. 1748 v majetek nynějších držitelů hrab. Lažanských z Bukové přešel. R. 1549 lehl hrad i celé městečko popelem. R. poněmčen po r. 1639.

Rabštein, Rabštýnek, ves na výšině, 15 d. 102 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lhota, far. Licibořice, býv. dom. Nasevrky; blíž dvora popl. chatrné zbytky někdejšího hradu R-a. — R. 1437 prodal R. Aleš z Orle Vilémovi z Ostružna a tento r. 1450 Vaňkovi z Vlkova. Po smrti Jana Pěchlovce r. 1454 dosáhli jeho Hertvík z Ostružna a Václav z Května. R. 1500 drželi R. Sigmund z Šarova, od jehož dědicův městu Chrudimi prodán. Tomuto jest r. 1547 odňat a r. 1548 spolu se statkem Boharynským, Přinským a Slatiňanským Janovi z Pernšteina prodán. Ve spojení se Slatiňany dostal se konečně k panství Nasevrskému.

Racov, někdy zámek u Čejetiček, jehož se r. 1576 co pustého zámku a pod ním mlýna hořejšího a dolejšího na panství Boleslavském připomíná. Ještě r. 1581 činí se o něm zmínky.

Racov, Racovy *(Ratzau)*, ves, 51 d. 310 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimd. ($3^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Bernartice, býv. dom. Bor; fil. chrám sv. Martina, dv. popl.; — před věky vypínala se zde tvrz a R. byl zvláštním statkem. K r. 1414 jmenuje se Jan z R.; r. 1437 prodala Drahúše z R., vdova Jana Terce tvrz R. a jiné Janovi Shýbalovi z Modřejovic; r. 1454 darovat na nich odúmrť král Ladislav Benešovi z Kolovrat; r. 1522 byl pánem na R-ě Volf z Újezdce, který jeho postoupil trhem Jindřichovi Purkartovi z Hořešovic, načež k Bernarticům připojen. Konečně r. 1623 odprodal Purkart z Merklína R. a Vitovice Pechmanovi z Šenant na Olši.

na **Račanech** vlastně na Hradčanech viz Bystré.

Račany, Hradčany viz Drahenice.

Račany, Hradčany viz Lhota Slovenská.

Račany, Hradčany viz Lomnice (kr. Jič).

Račany, Hradčany, sam. u Davel.

Račenice, někdy osada v Žatecku?

Račetice viz Radčedice.

Račí, veska, 9 d. 53 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Volyň. ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc Nišovice.

Račice, ves při Trotince, 73 d. 551 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Hořiněves; mlýn a $^1/_4$ hod. sev. dv. popl. Frantov (viz též Maslojedy).

Račice, Radčice, ves na levém břehu Labe, 45 d. 281 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R. — Ves ta slušela k Roudnici již ve 14. věku.

Račice, ves, 42 d. 325 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Vodňany ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R, býv. dom. Protivín; opodál Luční mlýn a sam. u průhonu. — Jednota Bratří českých vystavěla sobě v R-ích sbor (chrám), který na rozkaz královský r. 1545 zbořen a po němž prý dosud chatrné zbytky viděti lze. R. jmenuje se mezi vesnicemi, obcí Písecké r. 1621 v plen vzatými.

Račice, ves na levém břehu Mže, 34 d. 277 ob. čes., kr. i okr. Plz. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Malesice, býv. dom. Křimice.

Račice, ves v údolí při pravém břehu Mže, 25 d. 186 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1 hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Zbečno.

Račice, Řečice, ves nad Sázavou, 30 d. 160 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Naší, far.

na prostředním zvonu letopočet 1493 a na velkém 1668.

Raděšín, Radejšín, ves, 19 d. 109 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3¼ hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Kuní, far. Kovářov, býv. dom. Chlumec; ¼ hod. vých. mlýn Kalivoda.

Radešín, zaniklá v neznámé době osada na panství Teplickém. Připomíná se jí r. 1512 mezi 37 vesnicemi, kteréž dal se zámkem Teplickým král Vladislav Janovi a Bernartovi z Valdšteina a na Krupce.

Radešín (Radošín) malý, Radešínek, vska, 5 d. 33 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Radešín, far. Charvatec, býv. dom. Zlonice.

Radešínek viz Radešín malý.

Radešov *(Rodisfurt)*, ves na pravém břehu Ohře, přes kterouž pamětihodný most klenc se, 55 d. 311 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlov. Var. (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Ostrov, býv. dom. Kysibel (15 d. k dom. Ostrov. a 8 d. k dom. Velichov.); lok. chrám sv. Václava byl ve 14. stol. farním, škola. — Osada tato slula prý za nepaměti Radovany aneb Radovanův Brod (odkudž něm. její název), nepochybně dle svého zakladatele Radovana, župana snad Sedleckého, jejž nazývá Rukopis Zelenohorský „Radovan od Kamena mosta." (Porovnej též Velichov). R. 1465 zapsal král Jiří Janovi ze Štampachu v dědičné držení k hradu Andělské hoře vesnice R., Šemnici, Cetvor? (Svatobor?), Hartmansgrün, Šonov, Altdorf, Lomnici hořejní a dolejní, Rudigersgrün, Pfaffengrün a Ranzengrün, kteréhož zboží Jan, opat kláštera Oseckého, králi pro umenšení jistých poplatkův postoupil.

Radešov *(Radeschau)*, ves, 21 d. 142 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Police (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Bezděkov; ¼ hod. vzdálí mlýn.

Radešov *(Schröbersdorf)*, ves na levém břehu Otavy, 9 d. 64 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašper. Hory (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Tuškov; mlýn.

Radešov, ves, 29 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc., far. a býv. dom. Čestice; mlýn.

Radešov viz Radošovice.

Radětice, ves, 41 d. 322 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Stěžov, far. Slivice, býv. dom. Dobříš; zde byl Karlšteinský lenní dvorec Braunský.

Radětice, ves, 74 d. 529 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Bechyň. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R.; škola, ¼ hod. vzdálí mysl. Poušt, při níž byla do r. 1783 mešní kaple, načež v obydlí přetvořena; ¼ hod. cihelna; ¾ hod. háj. Sovy.

Radětín *(Radotin)*, ves na přívrší, 35 d. 201 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Močidlce, býv. dom. Chyše (5 d. k dom. Semtěš.); ¾ hod. vzdálí na vých. úpatí hory Vladaře dv. popl. Bohuslav, na jehož místě Jan a Dětřich z Gutšteina klášter Karmelitánský r. 1485 založili. Nadací kláštera toho, asi r. 1538 zrušeného, přeneseno r. 1660 na nově založený klášter v Chyši (viz tam).

Radětín, ves na levé straně Bělé, 20 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov (½ hod. sev.), kat. obc. R., pol. obc. Těchoraz; stranou sam. Chab č. Chábek a mlýn řeč. pod hamry.

Raděvice *(Radlowic)*, ves, 18 d. 163 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Sekyřany hořejší, býv. dom. Kladruby.

Radhostice, zaniklá v neznámé době osada někde v býv. kraji Klatovském.

Radhostovice viz Radostovice.

Radhošť, far. ves při Loučné v příjemné, vyvýšené krajině, 30 d. 201 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Vys. Mýt. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Chroustovice, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. kn. Thurn-Taxis, 1573 osadníkův; far. chrám sv. Jiří vystav. r. 1772 na místě starého, již r. 1384 far. kostela; na zvonech letopočet 1510 a 1532; škola, dv. popl., as 10 min. na východ na pokraji rybníka stopy někdejší tvrze a vsi Jestřibce, odkud se ok. r. 1399 psal Aleš z Jestřibce. Později zde sídlili Jestřibští z Riesenburka, od nichž r. 1545 Vysokému Mýtu tvrz a ves J. a Týništko prodány. R. 1547 jest J. Vys. Mýtu zkonfiskován a později k Chroustovicům připojen. Pust byl J. již r. 1604. — Též R. byla sídlem panským, které po smrti Zbyny na krále spadší potom r. 1380 Přibíkovi Tršovi ze Semína dáno jest. Dostavši se později k Jestřibci přivtělena s ním R. k Chroustovicům.

Radhošť viz Radohostice.

Radice, Hradice, někdy ves u Žďáru na Oseleckém statku.

Radič, statek (dle práv. přiřknutí r. 1857 za 75.000 zl. stř.) a ves při potoku Mastníku, 55 d. 388 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Chlum; zámek, veřejná kaple P. Marie, při níž byl na sklonku předešlého století zvláštní zámecký kaplan, škola, pivovár, dv. popl., mlýn. — Někdejší tvrz, stávavší na severní straně vesnice tam kde se říká „na spálence", byla ve 14. a 15. věku rodinným sídlem vládyk z Radíče. Počátkem následujícího stol. spatřujeme na R-či rod Osečanských z Osečan, od nichž r. 1525 prodány jsou R., Vesce a Krchleby Mikulášovi Vojkovskému z Milhostic a od synů tohoto r. 1595 Adamovi

Myslíkovi z Hyršova a na Košicích. Myslíkové vládli tvrzí zdejší až do r. 1623, načež přešla v majetek Pavla Michny z Vacinova na Konopišti, jehož syn Václav trhem ji postoupil r. 1665 Wolfgangovi Hennigkovi. Tento založiv r. 1686 nynější zámek — nebo tvrz byla za jeho vlády vyhořela — prodal na to celý statek ryt. Šebest. Losovi. Z pozdějších držitelů uvádíme ještě rod rytířů Varlichů z Bubna a Litic. Od r. 1805 jest R. v držení JUDr. Františka Pistla. — Mezi R-em a Jablonnou přišlo 4. listop. 1419 k první krvavé srážce Husitův s vojskem královským.

Radič, ves, 13 d. 85 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ješetice, pol. obc. Smilkov, far. Arnoštovice, býv. dom. Jetřichovice (5 d. k dom. Smilkov. a 3 d. k dom. Mitrovic.); dv. popl., mlýn. — R. jest původiště Holubův z R-e.

Radič *(Rudic)*, dv. popl., který se o sobě popisuje a do kat. obc. Třebetína velkého patří.

Radíčeves *(Reitschowes)*, far. ves při Karlovarské silnici, 28 d. 272 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves (3 d. k dom. Holedeč.), pošt. Žat., diéc. Litom., vik. Žat., patr. hr. Černín, 1231 osadníkův; lok. chrám sv. Vác. byl r. 1384 farním, škola, dv. popl.

Radihošť, ves, 14 d. 95 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vlksice, far. Hodušín. — R. patřila k prvotnímu nadání kláštera Milevského.

Radikov, veska, 4 d. 32 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Mezné, pol. obc. Nosetín, far. Nechvalice, býv. dom. Jetřichovice. — R. slnšel v 16. věku k tvrzi Vrchotické.

Radikovice, veska, 7 d. 47 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Kralovice dolní (1 hod. sev.), kat. obc. Všebořice, pol. obc. Borovsko.

Radikovice, někdy zvláštní statek, nyní ves, 34 d. 241 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Libčany, býv. dom. Stěžery; dv. popl., mlýn. — Několik kroků jižně od dvora popl. u prostřed rybníka jest ostrov, na němž stála ondy tvrz, která záhy, snad válkami Husitskými, zanikla, nebo když r. 1528 bratří Petr a Hamza z Zabědovic statek svůj R. městu Hradci prodali, nečiní se o ní zmínky.

Radikovice, veska při Pořičském potoku, 3 d. 42 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Myslíč, býv. dom. Konopiště. K panství Konopišťskému patřily R. již r. 1311.

Radikovice viz Badkovice.

Radím, panství fideikom. (s Žábonosy dle trhové sml. z r. 1783 za 350.000 zl.) a ves blíž pravého břehu Plaňanky, 64 d. 592 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Dobřichov; zámek s kaplí, škola, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn. — Jak se zdá byl záhy v držení R-i rod Radimských ze Slavkova, nebo když se r. 1520 Jan st. Radimský se strýcem svým Janem ml. Radimským o statky dělili, dostala se tvrz R. i s příslušenstvím Janu mladšímu. Před r. 1545 prodaly Voršila, Estera a Markéta, sestry z Doubravan R. Petrovi Zárubovi z Hustiřan. Potomek jeho Jan Záruba daroval R. r. 1628 Adamovi z Valdšteina, kteréžto darování r. 1635 zrušeno a R. darována od Ferdinanda II. Jakubovi Pertoldovi z Uherčic. Později dostalo se panství R-ské Šlikům z Posouna, od nichž je koupila Augusta Kinská z Vchynic a Tetova. Před smrtí odkázala je staršímu synu svému Josefovi, který je r. 1783 nyní zde panujícím knížatům z Lichtenšteina prodal.

Radím, ves v údolí při potoku, 67 d. 427 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Luže, býv. dom. Rosice.

Radim, panství allod. a far. ves, 64 d. 519 ob. čes., kr., okr. a pošt. Jič. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. kn. Trautmannsdorf, 2839 osadníků; far. chrám sv. Jiří asi z r. 1709 připomíná se co taký již r. 1384, škola, zámek, v němž bydleli od r. 1628—32 Kartousové. — R. byla ve 14. stol. rodinným sídlem vládyk z R-i. R. 1608 prodali Trčkové z Lípy tvrz R. s příslušenstvím Smiřickým ze Smiřic, jimž po bitvě Bělohorské skonfiskována, načež statek R. Albrecht z Valdšteina r. 1623 od král. fiska koupil a r. 1627 povolaným sem Kartousům daroval. Po zrušení řádu toho, od r. 1632 ve Valdicích usedlého, přiřknuty jsou statky jeho od cís. Josefa náb. fondu. R. 1824 dosáhl R-i u veřejné dražbě Ferdinand kn. z Trautmannsdorfu, jehož rodu dosud náleží.

Radímek, veska, 10 d. 66 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Cerhenice.

Radiměř, R. česká *(Rothmühl)*, ves far. při potoku, jejíž záp. část do Čech, východní do Moravy patří; ona čítá 231 d. 1726 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. R.; far. chrám sv. Anny jest v Moravské části, škola, několik mlýnů, bělidla. — R. nalezáme r. 1436 mezi statky, kteréž cís. Sigmund věnem zapsal své manželce Barboře. Obec Polička nabyla R. české r. 1586 od Zejdliců z Schönfeldu za 6000 kop gr. čes.

Radimice, Radenice, veska, 9 d. 61 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (3$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Všejany, býv. dom. Loučeň.

Radimice viz Radomice.

Radimov, veska, 7 d. 44 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Lhotka, far. Hlavatce, býv. dom. Želeč.

Radimov viz Radoňov.

Radimovice, ves na levém břehu Mohelky na východ až k zámku Sichrovskému se táhnoucí, 17 d. 190 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Kamení, far. Vlastibořice.

Radimovice *(Radlowicz)*, ves, 31 d. 188 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Všeruby, býv. dom. Luhov; dv. popl., mlýn, $^1/_4$ hod. již. dv. popl. Dohalice, vystavený po r. 1806 od hr. Dohalského z Dohalic na místě hospody řeč. „Procházka."

Radimovice, ves při hoře Radimovce, 22 d. 115 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (3 hod. sev. vých.), kat. obc. R., pol. obc. a býv. dom. Štiřín, far. Popovice velké; za patrimon. zřízení sloušelo odtud 6 d. k dom. Uhříněves a 2 d. k Předboři (viz též Řepčice).

Radimovice, ves, 40 d. 307 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1$^1/_4$ hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Liběјice, far. Malšice, býv. dom. Želeč; $^1/_4$ hod. vzdálí sam. Oulehly, 14 d. 90 ob. čes. — R. jsou starožitná osada, neb již k r. 1219 jmenuje se Luder de Radimovic. R. byly druhdy jměním biskupským, jež biskup Jan IV. spolu s Čelkovicemi postoupil r. 1307 za jiné zboží Jindřichovi z Rožmberka. R. 1521 prodal Vác. ze Štítného Proseč, tvrz Lhotku a tvrz R. s příslušenstvím Janovi Leskovcovi z Leskovce. Zdejší tvrz byla již ok. r. 1530 pusta.

Radimovice, ves, 13 d. 122 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Klokoty.

Radis, ves při potůčku, 22 d. 125 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Neudörfel, far. Louchov, býv. dom. Přísečnice; škola, mlýn.

Radkov *(Rogau)*, ves, 22 d. 177 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Vatětice, far. sv. Mouric, býv. dom. Vatětice a Palvinov; opodál sam. Mooswiesel.

Radkov, též R. malý *(Ragersdorf)*, veska $^1/_4$ hod. sev. záp. od předešlé, 4 d. 26 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic., kat. obc. Zálužice, pol. obc. Štěpanice, far. sv. Mouric, býv. dom. Vatětice a Palvinov.

Radkov, ves, 31 d. 247 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Borotín, býv. dom. Chotoviny.

Radkovice, ves, 19 d. 139 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Oulehlé, far. Čestice. Za zřízení patrimon. náleželo 5 d. k dom. Volyň.

Radkovice, ves, 30 d. 261 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Měčín, býv. dom. Žinkovy; dv. popl., sam. Osobov. — Jan a Sigmund bratří z R. prodali r. 1541 tvrz R. Vác. Varlichovi z Bubna, jehož potomek Václav jí postoupil Janovi z Klenového na Žinkovech za 4800 kop.

Radkovice, ves, 37 d. 329 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Horšice, býv. dom. Příchovice; mlýn; na blízku rozvaliny hradu Skály (v. t.), k němuž R. druhdy patřily a s ním v polovici 16. stol. Janu Chlumčanskému z Přestavlk dostaly se. Chlumčanští proměnili jméno statku Skály na „statek Radkovice," který se dostal na konci 17. stol. baronovi Henigarovi ze Seeberka. Na to splynuv s Horšicí v jeden statek, spojen jest r. 1716 s Příchovicemi.

Radkovice, Radikovice viz Chvališovice.

Radkyně, ves, 36 d. 265 ob. něm., kr. Jič., okr. Nov. Pak. (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Běla, far. Pecka, býv. dom. Pecka a Radím; škola, mlýn; zde se popisují v lese ležící samoty řeč. Puschhäusel č. Buschhäuser. — R. patřila již r. 1612 k hradu Pecce.

Radlice, ves, 45 d. 311 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Krůty, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy.

Radlice, ves, 29 d. 257 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Smichov ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a býv. dom. Jinonice; dv. popl. — R. byly r. 1387 majetkem kláštera sv. Vavřince (později sv. Anny) na Starém městě Pražském, od něhož jsou r. 1419 odprodány Šimonovi od Bílého lva.

Radlík, ves, 14 d. 112 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Jílov. ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Jílové. — Malá tato osada založena v minulém století na pozemcích dvoru Radlíka. V 16. věku pilně dolováno zde na zlato.

Radlín, ves na návrší, 13 d. 82 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Chotěnice, far. a býv. dom. Heřmanův Městec.

Radliště, někdy osada neznámé nyní polohy na Hradecku.

Radlo, ves v horách, 230 d. 1292 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Rychnov, býv. dom.

Svijany, kaple nejsv. Trojice, škola, plátenictví a $^1/_4$ hod. již. na Mohelce papírna.

Radnice, panství allod. s Darovou (dle soud. odhadu z r. 1841 za 437.121 zl. $5^3/_4$ kr. stř.) a starobylé město na soujmenném potoku, 276 d. 2889 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. ($2^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. hrabě Šternberk, 6197 osadníkův; far. chrám sv. Václava, již ve 14. stol. připomínaný, pochází v nynější podobě z r. 1720, 2 kaple, synagoga, zámek, škola, pošt. exped., čtenářský spolek, spisovatelem Puchmayrem r. 1818 založený, zpěv. spolek „Puchmír“, špitál, pivovár, šindelárna s párním strojem (roč. na 450.000 kusů), fabrika na obyčejné tabulové sklo (roč. na 10.000 sv.), bohatá ložiska kam. uhlí (r. 1864 dobyto na 2,760.000 ctů). Trhy výroční v pondělí: 1) po Judika, 2) po Naneb. Páně, 3) po B. Těle, 4) po Naroz. P. M., 5) po sv. Lukáši; zvláštní trhy: 1) na Zelený čtvr., 2) na sv. Tomáše a p.; trhy na dob. a obilí každý čtvrtek. — R. patřily od dávna k hradu Zbirohu. R. 1418 povýšena jest ves R. na městečko k přímluvě Oldřicha z Rožmberka a dána mu za erb červená růže v bílém poli. Asi na sklonku 15. stol. jest městečko R. od hradu Zbirožského odloučeno a Pešíkům z Komárova prodáno, kteří před r. 1540 jedné polovičky R-c Alžbětě Kolovratové z Vrtby a druhé Černínům z Chuděnic postoupili. Dosáhše tito pak i první polovice vládli zde delší čas, načež r. 1607 prodána opět jedna polovice Janovi z Klenového, jehož po bitvě Bělohorské celým statkem vlásti spatřujeme. Nástupce jeho, Vilém z Klenového, prodal zboží R-cké r. 1638 Petrovi Jiřímu Píchovskému z Píchovic, po jehož smrti Anně Alžbětě Frueweinové se dostalo. R. 1651 přešly R. v majetek sv. p. Malovcův z Chýnova a Vimberka, později zde vládli hr. z Bubna a Litic a od r. 1758 nynější držitelové hr. ze Šternberka.

Radnice *(Redenitz)*, far. ves při stejnojmenném potoku, 38 d. 210 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Kadaň ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Klášterec, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. hr. Osvald Thun, 1286 osadníkův; pěkný far. chrám sv. Jakuba na kopci, vystav. r. 1766, škola, mlýn.

Radňov, ves, 25 d. 221 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Koječín, far. a býv. dom. Heralec; šlechtění skla. — R. zapsán od cís. Sigmunda s jinými ještě vesnicemi r. 1436 Mikulášovi Trčkovi z Lípy.

Radňov, ves, 28 d. 174 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Lešov; mlýn; sam. Vaněk.

Radobyčice *(Radobschic)*, ves na levém břehu Bradavky, 49 d. 459 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Plz. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Stěňovice; mlýn s pilou.

Radobyle, někdy ves, nyní sam. u Brziny. R. 1569 prodal Adam z Hradce někdy král., tehdáž již pustý hrad Kamýk s městečkem, pak vsi Lhotu, Radobyle, Zduchovice a Lhotu Koubelovou ryt. Janovi Vojkovskému z Milhostic na Radíči.

Radobytce, far. ves, 37 d. 262 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Varvažov, pošt. Čimelice, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Švarcenberk, 2892 osadníkův; far. chrám sv. Ondřeje připomíná se již r. 1384; prostřední zvon přelit v středu 17. stol. z prastarého r. 894? prý ulitého; škola. — R. jmenují se r. 1437 manstvím hradu Zvikovského.

Radohostice, Radostice, Radošť, ves, 24 d. 178 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($2^1/_4$ hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Nekvasovice dol., far. Lštění, býv. dom. Lštovice.

Radochlín viz Radechlín.

Radochov, Radachov, ves, 32 d. 246 ob. čes., kr. Plz, okr. Nepomuk ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Žinkovy (3 d. a 2 mlýny, zde popsané, patří farou a školou do Němčic). R. jmenuje se r. 1239 mezi vesnicemi kláštera Nepomuckého.

Radoměřice, někdy tvrz, která se jmenuje r. 1453 příslušenstvím hradu Grabšteina, stála snad v okolí městečka Hrádku.

Radomilice, statek a ves, 21 d. 160 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Hůrka bílá; dv. popl. — Statek R. koupil r. 1671 od Kateřiny Barbory Koženské z Terešova Jan Adolf kníže Švarcenberk a připojil jej k panství Protivínskému.

Radomyšl, městys, 99 d. 649 ob. čes., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Strakonic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. velký převor řádu Maltanského, 4280 osadníkův; děk. chrám sv. Martina byl již r. 1384 farním, na hřbitově kostel sv. Jana Kř., vystavený r. 1736 na místě kostelíka z r. 1545 pocházevšího, když nával poutníků k divotvornému obrazu sv. Jana množil se; škola. Trhy výroč. 1) na sv. Vojtěcha, 2) na sv. Matouše. — Statek R. daroval i s kostelem sv. Martina Vilém Bavor ze Strakonic r. 1323 řádu Maltanskému. Velkopřevor Zbyněk Berka z Dubé potvrzuje r. 1547 městečku R-i výsady, dané od velkopřevora Jana z Švamberka r. 1483 na platy úroční i na soud, a od Jana Rožmberka r. 1516 na právo kšaftovní a dědičné. R. 1679 propuštěna R. z roboty za ročních 120 zl.

Radoň *(Raden)*, 2 samoty s 15 ob. něm.

na kopci, kr. Pís., okr. Prachatic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Petrovice, pol. obc. Kristanovice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk. — R. jmenuje se r. 1456 příslušenstvím hradu Husi.

Radonice, ves, 27 d. 190 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnice, ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Drahotěšice, far. Hůrka modrá, býv. dom. Třeboň; někdy zde stávala tvrz. Částka vesnice této, nepochybně 3 o samotě ležící čísla, patří do kat. obc. Leštnické, tedy do okr. Hlubockého. — V držení někdy zvláštního statku R. byl Jan Had z Proseče, po něm r. 1585 Vilém Ostrovec z Královic, r. 1586 Václav Hradecký z Bukovna, 1587 Jindřich Homút z Harasova a 1628 Fr. Ostrštok z Astfeldu.

Radonice, statek a ves, 59 d. 383 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Milaveč; mlýn, někdejší zámek prodán asi před 70 lety po částicích zdejším osadníkům. — Statek R-cký spojen během 18. stol. se statkem Kanickým.

Radonice, ves, 56 d. 430 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($3^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Vinoř; dv. popl.

Radonice, ves mezi Sázavou a Blanicí, 19 d. 160 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Stebuzeves, býv. dom. Šternberk.

Radonice, Radimice, starobylé město nad potokem Lučním, 140 d. 709 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Vintířov. diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. kn. Windischgrätz, 2940 osadníků; děk. chrám Narození P. Marie, r. 1700 rozšířený, připomíná se již r. 1384 mezi farními, škola, pošt. exped., radnice, někdejší to zámek ok. r. 1725 vystavený a r. 1816 za 20000 zl. obci postoupený, 2 mlýny. Trhy výroční na zboží, koně a hovězí dobytek: 1) v pond. Látare, 2) na sv. Bart., 3) v pond. po sv. Kateřině, připadne-li na svátek, odbývá se v úterý na to. — R. 1545 obdržely R. od hr. Šlika právo várečné, jehož pak r. 1625 vrchnosti za osvobození od roboty směnily.

Radonice, Radunice, far. ves na pravé straně Ohře, 58 d. 311 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Pátek, pošt. Týnec panenský, arcidiéc. Praž., vik. Nov. Strašec., patr. opat Strahov., 1706 osadníků; far. chrám vyzdvižení sv. Kříže měl svého správce z kláštera Strahovského již r. 1273, škola. — R., někdy dvůr knížecí, daroval kníže Vladislav kostelu Strahovskému.

Radoňov, Radimov *(Radinau)*, ves, 28 d. 192 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Týnec. (1 d. patřil k Tauberskému svob. dvorci v Neznášově a 2 d. tvořily svob. dvorec Radoňovský).

Radoňov viz Chrtnice.

Radoňovice, ves, 38 d. 218 ob. čes.?, kr. Boles., okr. Čes. Dub. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. částečně Pelíkovice, částečně Bezděčín, far. Hodkovice, býv. dom. Svijany.

Radosice viz Radostovice.

Radost, hospoda blíž Zlýčína.

Radostice, ves, 43 d. 236 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($3^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Ledenice, býv. dom. Třeboň. — R. 1575 koupil Vilém z Rožmberka ves R. a Doudleby za 2989 kop míš. od Elišky Kořenské z Dlouhé vsi.

Radostice, vska, 3 d. 37 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov. ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Opalice, far. Újezd kamenný, býv. dom. Krumlov (1 d. k arciděk. Krumlov.).

Radostice, veska, 5 d. 52 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. $2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Milinov, far. a býv. dom. Hlavňovice.

Radostice, někdy tvrz a ves, r. 1542 pusté, na panství Choltickém. — R. 1415 jmenuje se Jan z R-c a 1440 Mikeš a Martin z R-c. Stávala ves tato nepochybně v okolí Choltickém, nebo r. 1559 užíváno gruntů Radostických ku dvoru Choltickému.

Radostice viz Radohostice.

Radostín, ves na návrší na pravém břehu Mohelky, 11 d. 125 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Hodkovice, býv. dom. Svijany.

Radostín, ves na vrchu, 18 d. 146 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Lučice, far. Skuhrov.

Radostín, ves na výšině, 94 d. 692 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Vojnův městec; v okolí bohaté ložisko rašeliny, kteréž r. 1857 na 8,000.000 cihel dobyto; rašeliniště je 150 jiter velké a místy 22' hluboké. — V blízkém lese stála prý někdy ves Lhota, které se co pusté připomíná již r. 1498.

Radostín viz Jiřice.

Radostov, ves, 38 d. 252 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Libčany, býv. dom. Stěžery; mlýn, dv. popl. Ves tato dělí se v Radostov starý (záp. část) a Radostov nový (vých. část). — Někdejší tvrz byla kolébkou rytířů z Radostova. Mezi léty 1398—1412 připomíná se Aldík z R-a; r. 1454 postoupil Zdeněk ze Sloupna dvůr v R-ě Matějovi z R-a; před r. 1542 prodala Dorota z Bohuslavic R. Benešovi ze Střežetic. R. 1566 nalezáme statek R-ský v držení Oldřicha z Perknova, r. 1569 Bavora Rodovského z Hustiřan a r. 1576 Jiříka Radeckého z Radče. Nástupce tohoto, Krištof Radecký, jest po kata-

strofě Bělohorské třetiny zboží svého odsouzen, které byvši oceněno na 9849 kop 20 gr. prodáno jest Marii Kapříkové z Lesonic. R. 1663 Jan Jindřich Kapřík z Lesonic prodal statek R-ský Ferd. Bonaventurovi z Harrachu, který jej s Stěžery spojil.

Radostovice, ves, 16 d. 66 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Lipnička, far. Lipnice, býv. dom. Nová ves. — Anna z R-c zapsala r. 1538 dvůr svůj v R-ích manželi Burianovi Hérovi z Heřmanic.

Radostovice, ves, 26 d. 177 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Uřenovice, far. Voděrady, býv. dom. Častalovice. — R. byly snad za dávných dob zvláštní statek, který slušel r. 1577 k Týništi a 1607 k Uřenovic. statku. R. 1612 staly se příslušenstvím panství Častalovického.

Radostovice, Radhostovice, Radosice, ves na svahu soujmenného vrchu, 17 d. 95 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Lovosic. ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Vchynice.

Radostovice, veska, 7 d. 82 ob. čes., kr Táb., okr. Pacov (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Pořín, far. a býv. dom. Hroby; dv. popl., váp. pece, $^1/_4$ hod. již. mlýn Zabloudil.

Radostovice, ves, 19 d. 149 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice ml. (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Pojbuky, far. Smilovy hory.

Radošice, ves, 56 d. 384 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (4$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. R. pol. obc. Dožice, far. Čížkov, býv. dom. Lnáře, dv. popl., mlýn.

Radošín viz Radešín.

Radošov, zaniklá osada neznámé nyní polohy na Domažlicku.

Radošovice *(Roschowic)*, ves, 34 d. 236 ob. něm., kr. i okr. Buděj. (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Strýčice, býv. dom. Krumlov; kaple z r. 1823.

Radošovice, Račovice, ves na pravé straně Volyňky, 40 d. 483 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Strakonic. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. R.

Radošovice, ves, 28 d. 198 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčan. ($^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Uhříněves.

Radošovice, far. ves, 64 d. 512 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Vlašim ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. náb. fond, 1295 osadníků; starobylý, pův. gotický far. chrám sv. Víta s mnohými náhrobky ryt. Věžníků z Věžník byl ve 14. stol. všem Svatým zasvěcen, škola, mlýn. — R. 1547 prodali Trčkové z Lípy a na Vlašími mezi jiným ves R. s kostelním podacím ryt. Věžníkům. R. 1620 dostaly se opět k Vlašími se statkem Věžnickým.

Radošovice, ves, 23 d. 160 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1$^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. Božkovice, pol. obc. Drachkov, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov. (2 d. k dom. Tvořešovic. a 6 d. k Benešovu).

Radošovice viz Radešov.

Radošovice viz Rošovice.

Radošť viz Radohostice.

Radotín, ves na levém břehu Mže, do které zde Radotinský potok vtéká, 48 d. 334 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Třebotov; fil. chrám sv. Petra a Pavla byl ve 14. stol. farním, škola, stanice při záp. dráze, opodál Čápův dvůr, mlýn Hadr (v Hadrech) a sam. Lachovská. — Ves R. s dvorem knížecím a s přívozem snad na místě kde posud připomíná se již r. 993. Klášteru Zbraslavskému dostal se R. r. 1304. R. 1436 zapsal cís. Sigmund půl vsi v Řevnici a půl v R-ě, kláštera Zbraslavského, Bohuslavovi z Tmaně.

Radotín, ves, 14 d. 99 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Votic. (1$^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Křešice, pol. obc. Srbice, far. Janovice. — R. patřil již r. 1542 částečně k panství Votickému.

Radouň, ves, 32 d. 196 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (4 hod. vých.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Řepín (6 d. k dom. Mělnickému); starobylý fil. druhdy far. chrám sv. Havla.

Radouň viz Radujeň.

Radouň hořejší *(Ober-Radaun)*, ves na přívrší při potůčku, 76 d. 557 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R. h., far. Radouň kostelní, býv. dom. Včelnice (5 d. ku špitálu sv. Jana Kř. v Hradci a 4 d. k dom. Kard.-Řečickému); škola, 3 mlýny.

Radouň kostelní *(Kirchen-Radaun)*, far. ves v údolí při potoku, 57 d. 519 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Jindř. Hradec (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. R. k., býv. dom. Včelnice, diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. svob. p. Geymüller, 2694 osadníků; far. chrám sv. Víta z r. 1642 připomíná se co taký již r. 1384, škola, mlýn.

Radouň německá *(Wenkerschlag)*, ves v údolí, 121 d. 916 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. R. n., far. Lodheřov; škola, 4 mlýny, jeden opodál, řeč. Holzmüllerův (blíž rašelina) a $^1/_4$ hod. již. dv. popl. Drahejška č. Dražkov při rybníku. — R. n. slušela někdy ke kostelu Pražskému; v středu 15. stol. zapsána jest i s příslušenstvím pánům z Hradce, kterýžto zápis od krále Vladislava r. 1487 potvrzen jest.

Radouň okrouhlá *(Scheiben-Radaun)*, ves, 63 d. 560 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř.

Hradec ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. **R.** o., far. Radouň kostelní; 2 mlýny. Za patrimon. zřízení patřila osada tato k špitálu sv. Jana Kř. v Jindř. Hradci.

Radouňka *(Klein-Radeinles)*, ves, 42 d. 318 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Jindř. Hradec ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. **R.**; zde se popisují o samotě ležící Ficalův mlýn, na Sádkách, myslivna v bažantnici, Nový dvůr a Nová hospoda.

Radouš, ves, 58 d. 442 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. **R.**, far. Bezdědice, býv. dom. Osov; dv. popl., evočkářství.

Radoušov, Kravaře *(Graber)*, městys při potoku, 181 d. 839 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Úšť (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. **R.**, býv. dom. Stolinky, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. biskup Litom., 2188 osadníků; far. chrám Narození P. M. ze 17. stol. byl již ve 14. stol. farním, škola, špitál pro 7 osob (zákl. jmění 1267 zl.), mlýn. Trhy výroč.: 1) na sv. Valentina, 2) na sv. Víta, 3) na sv. Michala, 4) na dušičky; připadne-li jeden z prvních tří na ned. neb svátek, drží se ten den na to. — **R.** jest starobylé místo; r. 1176 vyměnil opat Strahovský od probošta Mělnického Kravaře za dvorec Radovesice, přiloživ nad to na vyrovnání čtyři hřívny stříbra. Dne 6. břez. 1646 vyhořel **R.** zcela.

Radov viz Brzina.

Radovesice, Radovesnice, statek (dle trh. smlouvy z r. 1821 za 260.000 zl. stř.) a ves, 41 d. 281 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. **R.**, far. Lošany; zámek (mimo ves na výšině), dv. popl., mlýn, lihopalna. — **R.**, někdy ves arcibiskupství Pražského, zapsána od cís. Sigmunda r. 1437 knězi Bedřichovi ze Strážnice. Statek **R.** patřil v 15. stol. pánům ze Šternberka, v 18. stol. hr. Leopoldovi Kolovratovi Krakovskému, který jej svob. p. z Rumerskirchu prodal. Od r. 1821 náleží **R.** hrabatům z Pourtalès.

Radovesice, Radovesnice, ves, 71 d. 522 ob. čes., kr. Jič., okr. Chlumec (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. **R.**, far. Žiželice, býv. dom. Poděbrady; zde se popisuje mezi l. 1777 až 1783 nově založená osada Freudenthal. — **R.** byla někdy panské sídlo, které náleželo na počátku 16. stol. Slavatům z Chlumu a r. 1551 Janu Klusákovi z Kostelce († 1570). Jan Oldřich a jeho bratří Klusákové prodali tvrz **R.**, Lipec a Božce králi Rudolfovi, který je spojil s panstvím Poděbradským.

Radovesice, ves na levém břehu Ohře, 82 d. 440 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Libochovice ($^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. **R.**; škola. — **R.** prodal r. 1404 Mikuláš z Hazmburka Vilémovi z Hazmburka.

Radovesice, ondy panské sídlo, nyní far. ves v Středohoří, 85 d. 514 ob. něm., kr. Žat., okr., pošt. a býv. dom. Bílin. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. **R.**, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. kn. Lobkovic, 1048 osadníků; far. chrám všech Svatých z r. 1812 uvodí se co taký již r. 1384, škola, dv. popl., mlýn. — **R.** 1254 jmenuje se Vít z **R.**

Radslav *(Rathschlag)*, ves na levém břehu Vltavy, 11 d. 96 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bližna, far. Vltavice dolní, býv. dom. Krumlov.

Radslavice, ves, 18 d. 120 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Stranné, far. Bělice, býv. dom. Tloskov.

Radšín viz Žďár nový.

Radujeň, Radouň *(Radaun)*, ves při potoku, 120 d. 672 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. **R.**, far. Chcebuz, býv. dom. Liběchov a Chcebuz; kaple sv. Floriana z r. 1769, dv. popl., mlýn, olejna. — **R.** jest prastará osada, nebo již r. 1057 měl zde kostel Litoměřický několik lidí. **R.** 1605 držel tvrz i ves **R.** a Počiplice Oldřich Osterský Kaplíř ze Sulevic, jemuž r. 1622 za trest **R.** proměněna v manství a k vévodství Fridlandskému připojena. Než brzy na to prodána od Ferd. II. Adamovi z Valdšteina a od tohoto r. 1630 dcerám Václava Mladoty ze Solopisk. V druhé polovici 17. stol. byla majetkem Údrčských z Údrče a r. 1730 Ferd. hr. z Kufšteina.

Radunice viz Radonice.

Radvančice, Radvanice, ves, 17 d. 98 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. **R.**

Radvančice, ves, 16 d. 113 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (4 hod. již.), kat. i pol. obc. Útěšenovice, far. Zbraslavice, býv. dom. Nové dvory; dv. popl., opodál při rybníku hájovna Blonda a v Sidonském lese letohrádek od Jana Rudolfa hr. Chotka r. 1790 vystavený.

Radvanec *(Rodowitz)*, ves na sev. straně Sloupu počínající, 110 d. 614 ob. něm., kr. Litom., okr. Hajd. ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. **R.**, far. a býv. dom. Sloup; škola, 60 brusíren, tkalcovství, přádelna na bavlnu.

Radvanice, ves, 24 d. 165 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. **R.**, pol. obc., far. a býv. dom. Sázava.

Radvanice *(Radowenz)*, ves na Jiveckém potoku, 129 d. 927 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. **R.**, far. Verneřovice, býv. dom. Starkov; škola, bělidla, 2 mlýny, kamenné uhelné doly. — V blízkém lese stála snad na pahorku „starý zámek" řečeném tvrz.

Radvanice, veska, 8 d. 70 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($2^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Kunkovice, far. Velhartice, býv. dom. částečně Kunkovice, částečně Nemilkov; $^1/_4$ hod. vzdálí hospoda Veselka.

Radvanice viz Radvančice.

Radvanov, ves, 37 d. 345 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3 hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Předbořice, býv. dom. Orlík, far. Kovářov; sam. Kovárna a Pazderna. — R. prodal s jinými ještě vesnicemi klášter Břevnovský r. 1534 držitelům Orlíka, od kterýchž časů k němu náleží.

Radvanov, statek (r. 1816 za 42.032 zl. $33^1/_2$ kr.) a ves, 46 d. 314 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1 hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Janov; 2 d. patřily k dom. Ml. Vožic.; zámek, dv. popl., pivovár, opodál mlýn Dubina a sam. Bostov, 13 čísel. — R. držel v druhé polovici 16. stol. rod Ůstějovských z R-a. Dne 20 břez. 1698 koupil dvůr popl. R. Fridrich Vavřinec Jeník z Bratřic od Jiřího Lhotky ze Smyslova. Jeníkové, z nichž zvláště Jan Jeník (viz o něm Hrachovice dolní) zmínky zasluhuje, postoupili R-a ok. r. 1790 Fr. Jos. Vratislavovi z Mitrovic. R. 1794 a 95 vládli zde Trautmansdorfové a po nich mnoho ještě rodin stavu městského. R. 1864 koupil R. od Anny Vamberové František Jindřich, měšťan Pražský.

Radvanovice, ves, 21 d. 134 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Karlovice, far. a býv. dom. Hrubá Skála; as $^1/_2$ hod. sev. fil. chrám sv. Jiří, jediný to zbytek po zaniklé vesnici Přeslavice neb Přeslavice. — Ves R., která prý byla panským sídlem rodu soujmenného, uvádí se již k r. 1239.

Radýčín viz Radejšín.

Radyně *(Rading),* ves, 24 d. 142 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov ($3^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Polikno, far. Brlozec, býv. dom. Toužím.

Radyně *(Karlskrone),* někdy král. hrad, jehož malebné zříceniny viděti jest na vrchu, 284 víd. sáhů vysokém, blíž Plzence starého. Nemalou péči o zachránění toho hradu před úplným sesutím vedl r. 1858 zemřelý hrab. Kristian z Valdšteina a Vartmberka. Za Karla IV. byl hrad R., tehdáž nepochybně již sešlý, opraven a Karlskrone nazván. Mezi l. 1442—50 držel R. nepochybně pod zápisem Dobeš z Modřejovic a r. 1454 Oldřich z Rakové, jemuž od krále Ladislava i blízký hrad Drštka postoupen. Mezi l. 1477—1483 zastavena byla R. Petrovi Kořenskému z Terešova a po něm pánům ze Šternbernka na Zelené hoře, jimž r. 1558 Zelená hora s pustým zámkem R-í a j. dědičně postoupeny. Brzy potom přešla R. v držení Kokořovců z Kokořova, kteří ji k Štáhlavům připojili.

Rachačka, cihelna a váp. pece s kaplí sv. Rosalie, patří do kat. obc. Jaroslavic (okr. Hluboká).

Rachačka č. Prachačka, nazývá se částka vesnice Vodné (okr. Kamenic.).

Rachel, ves při potůčku, 13 d. 92 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Želina, býv. dom. Milžany; 2 čís. a o samotě ležící mlýn patřila k prostřednímu a 2 čís. tvořila malý šosovní dvůr Milžanský.

Rachovice, zaniklá osada neznámé polohy buď na Budějovicku neb Táborsku.

Rachval, sam. příslušící do kat obc. Markvartické v okr. Soboteckém.

Rajčioky (?) viz Rajžoky.

Raifen, Reifen, ves souvisící s Benešovským předměstím řeč. Polze, 20 d. 113 ob. něm., kr. Litom., okr., far, kat. i pol. obc. Benešov, býv. dom. Binsdorf.

Raifmass, Reifmass, ves, 15 d. 145 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod ($1^1/_2$ hod jih. vých.), kat. i pol. obc. Schlagl dolní.

Raitza, ves na pomezí Saském, 59 d. 300 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Tisá.

Ráj, ves, 39 d. 264 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Stuparovice, far. a býv. dom. Jeníkov.

Ráj, Ráje *(Rein),* ves, 11 d. 65 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Drmy, býv. dom. Liběšice; 2 d., jež patřily k dom. Stolinskému, patří do kat. obc. Litic.

Ráj a Vinice neb Ráj a Víno *(Raj und Weinberg),* vska skládající se ze dvou částek as $^1/_8$ hod. od sebe vzdálených, 11 d. 76 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Olešno, far. Mšeno, býv. dom. Stránka (2 d. k Vidími).

Ráj viz Smichov.

Ráje viz Ráj.

Rajice *(Reitz),* ves, 29 d. 153 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Kostelec n. O. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Chleny.

Rájov *(Rojau),* ves na pravém břehu Vltavy, 31 d. 278 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Zlatá Koruna; sam.: Konopáč, Cihlář a Harasín; tato patří školou a farou k Černici.

Rájov *(Rail),* ves, 35 d. 210 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Dubec, býv. dom. Dvory; škola, mlýn.

Rájov *(Rojau),* far. ves při silnici z Mariánských lázní do Karl. Varů, 85 d. 571 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá ($1^3/_4$ hod.

sev. záp.), kat. i pol. obc. R., pošt. Marianské lázně, arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. opat Tepel., 607 osadníků; far. chrám sv. Jana a Pavla, škola. K zdejší faře patří mimo R. toliko 3 samoty.

Rájov, Jarov, ves, 44 d. 343 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Prádlo, býv. dom. Chocenice. Na blízku stála ondy ves Bzík, jež byla r. 1560 pusta.

Rájov, Rajová, ves, 11 d. 50 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dolany, far. Jezná, býv. dom. Luhov (4 d. k dom. Úlic. a 2 d. k dom. Čeminskému).

Rájov *(Reihen)*, pomezní ves při potoku, 25 d. 147 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (3¼ hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Piršenštein, býv. dom. Klášterec.

Rajov viz Dlouhá ves (okr. Pelhřimov).

Rajsko, Rejsko, Rajské *(Rojsko)*, ves při Otavě, 10 d. 82 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. již.), kat. obc. Novoměstečko, pol. obc. a býv. dom. Vatětice; zde se popisuje sv. Mouric (v. t.), kamž R. farou patří.

Rájsko, Rejsko, ves, 11 d. 89 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (3¼ hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Čachrov, far. Běšiny, býv. dom. Týnec.

Rajšice viz Rejšice.

Rajšoky, někdy ves na místě nynějšího lesu „Rejžovky“ nedaleko vsí Strampouch a Březího. Osada R. záhy zanikla, nebo r. 1529 připomíná se R. již co lesa k statku Krchlebskému příslušícího.

Rakařka viz Dehnice.

Rakolusky *(Rakolaus)*, ves na levém břehu Mže, 15 d. 134 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Zbohy, far. Kozojedy, býv. dom. Plasy. — R. patřily r. 1530 k hradu Krašovskému.

Řakom, ves na severozáp. straně Doubravy, 25 d. 169 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Dolany, býv. dom. Chuděnice; ¼ hod. jih. vých. hájovna Doubrava.

Rákosov viz Malešov.

Rakousy, ves nad Jizerou, 29 d. 196 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Loučky, býv. dom. Český Dub a Fridštein.

Rakousy viz Hostěradice.

Rakousy, mlýn příslušící do kat. obc. Lužce v okr. Chlumeckém.

Rakousy dolejší viz Třebšín.

Rakov, ves, 36 d. 256 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Markvartice, býv. dom. Kost; dv. popl., 3 mlýny a ¼ hod. již. sam. na malém Batýně. — R. jest původiště soujmenného rodu panského; r. 1337 věnuje Dobeš z R-a manželce své Zděnce a bratru jejímu Ješkovi z Dobré vody 200 hřiven stříbra na dědinách svých v R-ě, v Příchovech, Markvarticích a na Lhotách; k r. 1375 připomíná se Dík a r. 1380 Přibík z R-a, po jehož smrti R. připadl Bernardovi z Valečova.

Rakov, ves, 20 d. 145 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (2¾ hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Svatkovice, far. Bernartice, býv. dom. Opařany.

Raková, ves, 31 d. 249 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Rokycany (1 hod. již.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov; dv. popl. — K r. 1400 jmenuje se Jan z R-é.

Rakovice, ves a prvé sídlo patrimon. úřadu panství Čimelického, 74 d. 536 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (1¼ hod. již.), kat. obc. R., pol. obc., far. a býv. dom. Čimelice; zámek, as ¼ hod. vzdálí sam. v Chlumu a na pile. — R. jsou starožitná osada, nebo již v první polovici 11. stol. měl zde klášter Břevnovský osm poddaných. Ve 14. věku jmenují se mezi osadami farními. Z rodin, které statkem, druhdy zvláštním, vládly, připomínáme Dejmy ze Stříteže na sklonku 16. stol., Jana Vojtěcha Vratislava z Mitrovic ok. r. 1657, jemuž Hrobčičtí z Hrobčic následovali. Od těchto dostaly se R. r. 1705 hr. Terezii z Millesimo a od této ještě před r. 1721 svob. p. z Bissingen. Za vlády těchto byly R. s Čimelicí již spojeny.

Rakovice viz Bavorov.

Rakovice, sam. u Bezdědic.

Rakovické chalupy viz Zálesí.

Rakovník *(Rakonitz*, lat. *Racona)*, prvé kraj., nyní okr. město na Červeném potoku, 354 d. 3502 ob. čes., kr. Praha (5 m. záp.), kat. i pol. obc. R., arcidiéc. Praž., vik. R-cký, patr. obec, 3476 osadníkův; znamenitý děk. chrám sv. Bartolom. z doby pozdní gotiky, byl r. 1384 farním; kazatelna, výtečné to dílo řezbářské z r. 1522; zvon „Žebrák“ jest z r. 1492 a jiný z r. 1584; hřbitovní kostel sv. Trojice, mezi l. 1585—87 vystavený; starožitný, někdy hřbitovní chrám sv. Jiljí, as ¼ hod. od města na západ; kaple sv. Rocha z r. 1726 blíž kostela sv. Trojice; synagoga z r. 1763, radnice s věží, rozsáhlá trestnice, smíš. ok. úř. spolu vyšetřovací soud pro okr. R-cký, Strašecký, Křivoklat., Slan. a Unhošť., notar., finanč. komis., bern. úř. (2 tř.), pošt. exp., úplná reálka (budova z r. 1819), dívčí vyšší škola, hl. škola, řemeslnická beseda, opatrovna, spořitelna, záložna, zpěv. spolek, papírna, lihopalna, pivovár (jak vyhlášeno bylo někdy zdejší pivo, vysvítá z pamětní knihy z r. 1530, kdež takto psáno: „*Unus papa Romae, unus portus Anconae, una turris Cremonae, una ceres Raconae*“); ¼ hod. na vých. umělecký mlýn a parní pila, a ½ hod. vzdálí kamenné uhelné doly (r. 1858 vytěženo 445.510 ctů).

Z někdejšího ohražení zachovalo se čtvero bran a kus hradeb mezi Vysokou a Pražskou branou. Trhy výroč.: 1) ve čtvr. po Remin., 2) ve stř. po Kant., 3) na den rozesl. sv. apošt., 4) na sv. Ludm., 5) na sv. Linharta, 6) v pátek před sv. Tomášem. — Do které doby založení města spadá, udati nelze, nebo nejstarší o něm zprávy nepřevyšují 13. stol. V tomto století byl R. sídlem dekanátu a župy R-cké, nazvané před tím župou Rokytenskou Po zrušení župního zřízení stal se R. sídlem krajským a zůstal jím až do r. 1849. Ve 14. stol. řídil se R. svým magistrátem, zprostěn byv poddanosti pod úřady župní. R. 1319 potvrzeny jsou od krále Jana všechny výsady a rozmnoženy právem lovu a myslivosti; též právo hrdelní nad některými zločiny povoleno městu. Upustiv od dobývání Křivoklátu, uzavřel se Táborský vůdce Žibřid r. 1422 v R-ku, který vzdor statečnému odporu obležených od král. vojska pod Hanušem z Kolovrat a Alšem ze Šternberka dobyt a zapálen. R. 1454 rozkázal král Ladislav, aby se na míli okolo města piva nevařilo; r. 1518 jest město hradbami obehnáno. Cís. Rudolf II. prohlásil 1588 R. opětně za král. město, které se bylo neznámým způsobem v poplatnost hradu Křivoklátského dostalo. Týž panovník udělil R-ckým právo na sněmu zasedati a podřídil je zemskému podkomoří. R. 1620 dne 30. října bylo oddělení stavovského vojska pod hrab. z Hohenlohe, které se mezi R-em a Volešnou ohradilo, od císařských pod hr. Buquoi-em poraženo a rozprášeno. Po bitvě Bělohorské (8. listop. 1620), jest městu, súčastnivšímu se v povstání, statek Senomaty, krátce před tím koupí nabytý, v plen vzat avšak r. 1624 za 24.500 kop míš. opět postoupen. Z mnohých o vlast a národ zasloužilých zdejších rodáků uvádíme S i x t a z O t t e r s d o r f u, spisovatele Dějin města Prahy; nar. mezi l. 1500—1502, † 25. srp. 1583.

Rakovník viz C h o t e č.

Ralov, někdy ves, nyní svou polohou neznámá, jmenuje se r. 1391 vsí k Poříčí (spálenému) přísluševiší a r. 1601 vsí pustou na témž panství.

Ralsko, hrad, v zříceninách nyní ležící nedaleko Vartenberka, jest původištěm M a r k v a r t i c ů v, za jichž předka se má H e ř m a n z R-a. Mocný tento kmen rozrodil se postupem času v pány z Lemberka, Michalovic, Vartenberka, Valdšteina, ze Zvířetic a j. v. Hrad R. zůstavší při rodě Vartenberském, jest r. 1469 od Lužičanův, jimž se odtud velké škody dály, dobyt a nepochybně i obořen. R. 1481 prodal Krištof z Vartenberka a na Jestřebí hrad a ves pustou R. s přísl. H a n u š o v i C e d l i c o v i z C e d l i c, za jehož vlády okolí loupením znepokojováno. Na počátku 16. stol. bylo R. majetkem O l d ř i c h a z B i b e r š t e i n a a brzy potom J a n a z V a r t e n b e r k a, od kteréhož r. 1517 s blízkým Děvínem opět B i b e r š t e i n s k ý m prodán. R. 1578 odprodal Karel z Biberšteina pustý zámek R., městečko Mimoň a j. B o h u s l a v o v i M a z a n c o v i z F r i m b u r k a. Od doby zůstalo R. s Mimoní spojeno.

Rambousy viz J i ř e t i c e.

Ramena viz B o ř k o v i c e.

Rampuše, ves v horách, 49 d. 264 ob. něm.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Liberk.

Rančice, veska na výšině, 7 d. 67 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Opalice, far. Újezd kamenný.

Rainitzenhäusl viz K e j š o v i c e.

Rané *(Ranay)*, far. ves při soujmenném vrchu, 56 d. 381 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Louny ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Dobromiřice, diéc. Litom., vik. Loun., patr. obec Loun., 758 osadníků; lok. chrám všech Svatých byl r. 1384 farním, škola, dv. popl.; zde se popisuje sam. H o b l í k či O b l í k (v. t.).

Rankov, ves, 41 d. 251 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Svin. Trhov. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezd Ostrolov, býv. dom. Komařice, Újezd Ostrolov, Hrady a Borovany.

Rankov, ves, 32 d. 248 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Chotěboř ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Čachotín.

Rankovice, ves, 21 d. 157 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. město Teplá; kyselka.

Ranná, městys při Černém potoku, 77 d. 360 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Hlinsko (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Richenburk, diéc. Král. Hrad., vik. Skuč., patr. kn. Thurn Taxis, 2748 osadníků; far. chrám sv. Jakuba v slohu gotickém připomíná se již r. 1350; v něm velký stříbrný kalich z dob utrakvistických; škola. Třikráte do roka odbývají se zde trhy na dobytek. (Viz též P e r a r e c.)

Ransko nové a staré, ves v údolí, 88 d. 861 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hluboká, far. Krucenburk, býv. dom. Polná; znamenité železné hutě (3 vysoké a 2 pudlovací pece s 7 kladivy zkujňovacími); roč. výroba přes 30.000 ctů železa; zdejší rudy, jež obsahuje as 22% železa, dobývá se roč. na 100.000 ctů.

Ranzengrün, ves, 22 d. 131 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlov. Var. ($3^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Lomnice horní, far. Zakšov, býv. dom Kysibel; 2 mlýny (viz R a d e š o v).

Rapice viz V r a p i c e.

Rapošov, ves (někdy zvláštní statek), 33 d. 188 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (4 hod.

jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Zbraslavice; dv. popl., líhopalna.

Rapotice *(Rappetschlag)*, ves, 33 d. (většina po různu) 149 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($3^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Terčí ves, býv. dom. Krumlov; mlýn s pilou.

Rapotice *(Rapotic)*, veska, 4 d. 132? ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Krušec dolní, far. sv. Mouric.

Rapotice dolní *(Unter-R.)*, ves, 18 d. 145 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. R. d., pol. obc. Setějovice, far. Zahrádka.

Rapotíce horní *(Ober-R.)*, ves, 29 d. 221 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. R. h., pol. obc. Světlice, far. Kaliště, býv. dom. Kralovice dolní. — R. h., jmenují se r. 1352 mezi osadami, újezd Svatavin tvořícími.

Rapotín (Krapotín, Krápětín) **malý** *(Klein-Gropitzreith)*, ves, 19 d. 120 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Oldřichov; škola, opodál při rybníku mlýn Georgsmühle.

Rapotín (Krapotín, Krápětín) **velký** *(Gross-Gropitzreith)*, ves, 41 d. 270 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. R. v.; mlýn.

Rasche, Rascha, ves na svahu Krušných hor, 19 d. 119 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (4 hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Litvínov horní, býv. dom. Duchcov.

Raschkowald, sam. patří do kat. obc. Neuofen (okr. Plan.).

Rasochy, Rosochy, ves na návrší, 43 d. 269 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Kundratice, far. Žiželice; fil. chrám sv. Havla byl ve 14. stol. farním, škola.

Rasošky, ves, 88 d. 645 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Ples, far. Jasená, býv. dom. Smiřice a Hořiněves (viz Josefov).

Rasošky, sam. u Třebovětic.

Rasova studánka, sam. u Vichova.

Raspenava *(Raspenau)*, far. ves při zámeckém okršku Fridlandském počínající, táhne se po levém břehu Smědavy $1^1/_2$ hod. směrem jihovýchodním, 275 d. 1747 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Fridland, kat. i pol. obc. R., diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Clam-Gallas, 4031 osadníků; starobylý far. chrám P. Marie s obrazem od Führicha patřil r. 1346 k diéc. Míšeňské, škola, tkalcovství, v okolí hojnost rašeliny, výtečné vápno a bílý, zeleně pruhovaný mramor. V 17. stol. byly zde železné hutě, v nichž se zvláště za Albrechta z Valdšteina čilý ruch jevil.

Rassdorf, ves na úpatí pohoří, 22 d. 145 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($3^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Uhřinov velký, býv. dom. Solnice; váp lomy.

Rasseln viz Laube.

Rastely, ves, 28 d. 142 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Plíškovice, far. Drahenice; 8 d. náleželo k býv. dom. Drahenickému. — První zmínka o osadě této děje se v listině Vyšehradské od r. 1088. Později staly se R. statkem manským a na zdejší tvrzi sedėl r. 1511 Jiřík z Rastel († 1542), jehož dcera Anna R. prodala Janovi a Jiříkovi z Ploskovic. Dostavše se později Šicům z Drahenic jsou R. r. 1622 v plen vzaty a r. 1623 Přibíkovi Jeníškovi z Újezda prodány, načež s Březnicí až na naši dobu sloučeny zůstaly.

Rastory, ves, 16 d. 107 ob. čes, kr. i okr. Pís. (3 hod. vých.), kat. obc. Chřenovice, pol. obc. Podolí, far. Chřeštovice, býv. dom. Týn nad Vltavou.

Rašín, ves, 29 d. 186 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Jeřice velké. — R. jmenuje se v zakladací listině kláštera Strahovského asi z r. 1143. V téže již době proslula osada chovem koní.

Rašková, veska, 4 d. 24 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Chvalov, pol. obc. Řečice, far. Chyška, býv. dom. Chlumec.

Raškovice, ves, 15 d. 100 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Načešice, far. Svinčany, býv. dom. Heřm. Městec.

Raškovice horní, též Skaly, ves blíž předešlé, 23 d. 168 ob. čes, kr. Chrud., okr. Přelouč., kat. i pol. obc. a far. Svinčany, býv. dom. Choltice; na blízku veliký lom kamene a šest jezírek.

Rašov, ves, 25 d. 150 ob. čes, kr. i okr. Čás. ($3^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Bukovina, far. Turkovice, býv. dom. Podhořany; mlýn s pilou.

Rašovec, Rašovka *(Raschen)*, ves na svahu stejnojmenného pohoří, 31 d. 183 ob. něm.-čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Dlouhý most, býv. dom. Starý Dub. — R., jakož i Náhlov počaly se němčiti teprv během minulého století.

Rašovice, ves na levém břehu Mrliny, 28 d. 197 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Chleby, býv. dom. Poděbrady. — Dědina tato založena prý počátkem 14. věku. R. 1547 jmenuje se mezi zbožím městu Nymburku zkonfiskovaným a k Poděbradům připojeným.

Rašovice, ves při potůčku, 62 d. 454 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1 hod. sev.

vých.), kat. i pol. obc. R., far. Sudějov, býv. dom. Jindice (19 d. k dom. Lošan.); fil. chrám Nanebevzetí P. M. z r. 1748, škola. — Na někdejší tvrzi seděl 1540 Jan z R-c, r. 1548 Václ. z Pařízka a Štěpán z Opřetic, pak r. 1551 Jan Záviše z Újezdce. R. 1557 koupil od Jana Hradeckého z Bukovna tvrz a dvůr Jiří Vlk z Kvítkova. R. 1562 náležely R. Jetřichu z Prudic a Janovi Popelovi z Vesce, r. 1565 Petrovi Nikláskovi z Žitenic a r. 1601 Viktorinovi z Bukovna.

Rašovice, ves, 42 d. 217 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Týniště, býv. dom. Častalovice; $^1/_4$ hod. vzdálí dv. popl.

Rašovice, ves, 58 d. 288 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Robeč, býv. dom. Liběšice; chmelnice.

Rašovice, statek (dle trh. smlouvy od r. 1860 za 105.000 zl. rak. m.) a ves při potůčku do Blanice vlévajícím se, 25 d. 196 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Nová ves, far. Hlasivo velké; zámek, dv. popl., pivovár, lihopalna, mlýn. — Statek R. prodal r. 1794 Fr. rytíř z Ježové držitelům panství Vožického, od něhož opět r. 1819 odtržen a r. 1821 Melchiorovi Wittichovi z Streitfeldu prodán. Nynějším držitelem jest Ant. Rombald.

Rašovka viz Rašovec.

Rataje, někdy R. hrazené, panství fideikom. (s Uhl. Janovicemi dle trh. sml. z r. 1764 za 305.000 zl.) a starobylý městys na pravém břehu Sázavy na skalnatém hřbetě, 116 d. 839 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., pošt. Kolín a Uhl. Janovic., arcidiéc. Praž., vik. Čern. Kostelec, patr. kn. Lichtenštein, 2905 osadníkův; far. chrám sv. Matouše vystavený r. 1691 na místě starého, již r. 1350 far. kostela; uprostřed lodi jest hrobka pánů z Lipé a Pirkšteina (v níž pohřben r. 1444 slavný Hynce Ptáček z Pirkšteina), v postranní kapli sv. Anny hrobka Malešická a pod presbyterium Talmberská; zámek na vých. konci městyse, od něhož jej dělí hluboký příkop, skládá se ze dvou, v rozličných dobách zbudovaných částí; základy již. křídla pocházejí asi ze 14. stol., záp. a sev. křídlo přestaveno v 17. stol.; na již. konci R-j na skalnatém výstupku odděleném od městečka hlubokým příkopem, přes který kamenný most vede, stojí fara, někdejší to hrad Pirkštein (v. t.), který stál již v 16. stol. pust a na začátku minulého století v nynější podobě upraven byl; škola, radnice, pivovár, lihopalna, 2 mlýny, $^1/_8$ hod. jiš. dv. popl. s myslivnou a chalupou řeč. Kosojedy a jiný $^1/_4$ hod. sev. vých. řeč. Nový dvůr s 8 čísly. Trhy výroční: 1) v suché dni před sv. Mat., 2) v pond. před Velik., 3) ve stř. před Naneb. P., 4) v pond. před Vánoc. — R. patřily původně král. komoře, od níž jich r. 1290 směnou nabyl biskup Praž. Tobiáš z Bechyně. Ok. 1340 drželi je zakladatelé hradu Pirkšteina (v. t.), páni z Lipé. Po smrti slavného Hynce Ptáčka z Lipé a z Pirkšteina, s nímž rod jeho po meči vymřel (20. srpna 1444), stal se poručníkem nezletilých sirotků a správcem rozsáhlých statků Jan Čabelický ze Soutic, za něhož r. 1447 téměř celé městečko vyhořelo. Prodáním se Markéty z Pirkšteina r. 1463 za knížete Viktorina, syna krále Jiřího, vyšly R. a Pirkštein z držení původní své vrchnosti. Dostav se v zajetí, zapsal kn. Viktorin, aby svobody nabyl, panství R-ské r. 1472 králi Matiášovi, který propustiv jej z vazby r. 1479 všechna zapsaná panství mu navrátil. R. 1487 prodal Viktorin s bratrem svým kn. Jindřichem hrady R. a Pirkštein se vším příslušenstvím Bohuslavovi ze Švamberka na Zvíkově. Kryštof ze Švamberka postoupil r. 1524 panství R-ského za tvrz Sudoměř ryt. Vác. Rabenhauptovi ze Suché, který je však již r. 1528 ryt. Ladislavovi Malešickému z Černošic prodal. R. 1593 dědila R. po matce své Magdaleně, roz. z Černošic, Veronika Hřanová z Harasova, než již r. 1604 musela je prodati pro velké dluhy Veronice ze Šternberka. Od této koupil R. r. 1609 Ferd. purkrabí z Donína. R. 1628 jsou R., od pobouřených sedlákův r. 1626 vypálené a zpustošené, prodány ryt. Janovi z Lilienthalu, a od jeho vdovy r. 1638 Bedřichovi z Talmberka na Vlašími. R. 1712 prodal zadlužené panství R. Jan Fr. z Talmberka Václavovi Oktavianovi Kinskému a dědicové tohoto r. 1764 vojvodkyni M. Teresii ze Savoyen-Carignanu, roz. kn. z Lichtenšteina. Po její smrti (1772) zdědil R. kn. Fr. Jos. z Lichtenšteina, jehož rod dosud zde vládne.

Rataje, far. ves na potoku Smutné, 64 d. 459 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Bechyň. (1$^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., diéc. Buděj., vik. Bechyň., patr. náb. fond, 1365 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice jmenuje se co taký již r. 1384; v něm některé náhrobky ryt. z Rzavého a Hazlovských z Hazlova; škola, dv. popl., mlýn, opodál háj. Sový a mysliv. Poušť. — R. 1399 daroval 1$^1/_2$ kopy gr. ročního platu zdejšímu kostelu Ješek, řeč. Stolička, syn ryt. Jana z R-j. K panství Bechyň. dostaly se R. po bitvě Bělohorské, byvše v plen vzaty Hazlovským z Hazlova. — R. 1864 odkryto na blízku pohanské pohřebiště, v archeologickém ohledu velmi důležité.

Rataje, ves, 52 d. 338 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1 hod. vých.), kat.

i pol. obc. R., far. Zdislavice; opodál při silnici Kolinské hospoda Veselka. — Starožitná tato osada patřila ve 13. stol. k Štěpanovu a postoupena v téže době biskupství Pražskému.

Rataje, sam. náležející do kat. obc. Chvojnova.

Rataje viz Hlinsko.

Ratboř viz Ratiboř.

Ratějovice, někdy osada v okolí Buřenic.

Ratěnice, ves, 73 d. 470 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (3½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Krůty, býv. dom. Cerhenice; fil. chrám sv. Jakuba byl ve 14. stol. farním, škola. — Někdejší tvrz byla původištěm soujmenného rodu panského; k r. 1385 uvádí se Václav a Rainhart a r. 1410 Pertolt z R-c. R. 1535 uvodí se R. mezi statky obce Nimburské. R. 1602 prodal statek R-cký Adam Hlaváč z Vojenic Johance ze Sloupna na Cerhenicích.

Rathgebern viz Kochanov.

Rathsam, ves při potoku hranice mezi Bavorskem a Čechy tvořícím, 14 d. 84 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (2¼ hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Mühlbach.

Ratiboř *(Rothwurst)*, ves, 59 d. 528 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Roseč; zde se popisují Barborská mysl., Holenská bašta a mysl. Sýkora.

Ratiboř, Ratboř, Radboř, statek (r. 1802 za 250.000 zl.) a far. ves, 27 d. 269 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kolín (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kořenice; diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. paní Cecinkarová, 1461 osadníků; far. kostel sv. Václava z časův předhusitských, zámek na místě někdejší tvrze od hr. Jana Joachima z Bredy r. 1714 vystavený, škola, velikolepá fabrika na cukr z buráku, pivovár. Při stavbě fabriky objevily se pohanské hroby s mnohými zajímavými starožitnostmi. — Statek R-ský držel r. 1395 Martin Oderin, měštěnín Kutnohorský; po smrti Wolgemutha z Hor Kuten daroval jej král Jiří r. 1469 Janovi z Přerubenic. Před r. 1540 prodal jej Jindřich z Vrchovišť Václavovi Popelovi z Vesce a nástupce tohoto r. 1564 Jiříkovi z Hrušova na Dohřeni. Po bitvě Bělohorské jest R. v plen vzata Ondřejovi Hornateckému z Dobročovic, ponechána mu opět za odhadnutou cenu. V 18. a 19. stol. střídaly se zde zhusta rozličné rodiny. Nyní náleží paní Teresii Cecinkarové z Brtnic.

Ratiboř *(Ratiwoř)*, ves, 38 d. 224 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Údrč; ¼ hod. vzdálí mlýn. — R. byla druhdy statkem manským, přislušejícím k hradu Hertenšteinu. V 16. stol. pak byla majetkem Ratibořských z Chcebuze, od nichž r. 1618 Joachimovi Libšteinskému z Kolovrat prodána a k Údrči připojena.

Ratiboř, ves, 36 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3¾ hod. již.), kat. obc. Pořešín, pol. obc. Obidenice, far. Petrovice, býv. dom. Chlumec (18 d. k dom. Petrovickému).

Ratiboř *(Rodbern)*, ves, 20 d. 117 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Kojetín, far. Radonice, býv. dom. Vintířov. — K Vintířovu slušela R. již v středu 15. věku.

Ratibořec, veska, 4 d. 17 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (4 hod. již.), kat. obc. Pořešín, pol. obc. Obidenice, far. a býv. dom. Petrovice.

Ratibořice, veska při Úpě, 8 d. 88 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¾ hod. záp.), kat. i pol obc. Žernovy, far. Skalice; u prostřed parku nově vystavený letohrádek, dv. popl., mlýn. — Naproti zámku strměla druhdy na skalnatém levém břehu tvrz, která byla sídlem jedné větvě p. z Žampachu. Vaněk z R-c, jinák z Žampachu, připomíná se k r. 1388. Během 15. stol. vyšedše R. z držení těchto pánů byly okolo r. 1464 majetkem Jana z Chlumu a na konci téhož stol. p. Adršpachů z Dubé. Petr z Adršpachu postoupil r. 1527 tvrz R. se zbořeným zámkem řeč. Červené hory, v Litoboři tvrz pustou, vsi Hořičky, Chlistov, Křižanov, Libnětov, pustou ves Výrov?, Olešnici, Lhotu, Heřmaničky, Lhotu Řešetovu Zděnkovi Lvovi z Rožmitálu i pánu z Lichtenburka a tito r. 1534 pusté již tvrze Janovi z Pernšteina a na Helfenšteině, který ji s Risenburkem spojil. R. 1583 prodala Mandalena z Nestajova dvůr R. s příslušenstvím Jaroslavovi ze Smiřic, který R. k Náchodu připojil.

Ratibořice (staré), ves při rybníku, 29 d. 258 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Hory Ratibořské, býv. dom. Chýnov; fil. chrám sv. Bartoloměje (r. 1350 far.) obnoven byl po ohni r. 1849. — R. jsou kolébkou Měděnců z R-c, kterýžto rod v 15. a 16. stol. zhusta se vyskytuje. Po nich dostaly se R. asi na sklonku 16. stol. pánům z Rožmberka. R. 1601 jsou od cís. Rudolfa ryt. Přehořovským z Kvasejovic prodány a od těchto r. 1627 knížatům z Eggenberka, kteří je panství Chýnovskému přivtělili.

Ratibořice, Hory Ratibořské *(Bergstadtl-Ratibořic)*, horní městys ¼ hod. jih. vých. od předešlých R-c, 142 d. 973 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Táb., kat. i pol. obc. R., býv. dom. Chýnov, diéc. Buděj., vik. Táb., patr. kn. Švarcenberk, 2197 osadníků; far. kostel sv. Vojtěcha mezi l. 1720—22 vystavený, kaple sv. Jana Nep., škola; sam.: mysliv., Skály a Obůín (11 domků vystavených na haldách). Trhy výroč.: 1) ve středopostí,

2) na sv. Jakuba; týdní trhy: 1) masop. pond., 2) ve stř. po Velikonoci, 3) na sv. Víta, 4) na sv. Šim. a Jud.; připadne-li trh na zasvěcený svátek, tedy příští den. — **R.** založeny v 16. stol. od havířův dobývajících stříbrnou rudu, která zde r. 1526 (dle Březana 1550) objevena. V bohatých někdy dolech těchto vytěženo od r. 1515—1610 ročně 700 hříven stříbra; od r. 1727—1851 celkem 257.667 hříven; nyní sotva se udržují. Dosud nachází se zde i ryzé stříbro v podobách drátovitých a mechovitých, nemá však jasné podoby stříbra, jsouc zahnědlé neb začernalé. Na městečko povýšeny jsou **R.** r. 1652.

Ratiborova Lhotka viz Lhotka Ratiborova.

Ratiborské hory viz Ratibořice.

Ratiměřice viz Ratmiřice.

Ratimice viz Borovka.

Ratina, dv. popl. u Bystrého.

Ratmiřice, Ratiměřice, statek s panstvím Jankovským spojený a ves, 37 d. 414 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. **R.**, pol. obc. a far. Jankov; fil. chrám sv. Havla r. 1768 nově vystavený připomíná se r. 1384 co farní; v něm jsou zdařilé oltářní obrazy; zámek od Jana Kořenského z Terešova vystavený a po ohni r. 1808 opravený, dv. popl.; as ¼ hod. jih. záp. sam. Habrovka, jež nám dochovala jména až na nepatrné zbytky zaniklého hradu, který byl již pust, když jej r. 1698 Fr. X. z Talmberka, biskup Královéhradecký, koupil. — **R.** jsou starobylá osada, nebo již r. 1220 jmenuje se Dalibor z **R**-c. **R.**, někdejší zboží kláštera Louňovického, od r. 1420 Táborské, konfiskováno a prodáno r. 1547 Janovi z Pernšteina a od toho r. 1548 Krištofovi ze Skuhrova. Od rytířů Skuhrovských koupil je r. 1601 Jan Ostrovec z Královic. S Jankovem spojeny jsou r. 1665. Bitvou Jankovskou byly **R.** spáleny a zpustošeny.

Ratmírov malý *(Klein-Rammerschlag)*, ves při rybníku, 21 d. 131 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (2½ hod. vých.), kat. obc. **R.** m., pol. obc. a far. Blažejov; kaple P. M. z r. 1859, hamr.

Ratmírov velký *(Gross-Rammerschlag)*, ves na návrší, 81 d. 584 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. **R.** v., far. Lodheřov, škola; zde se popisuje Klenovská myslivna, Klenovská hajnovna a Prokopský dvůr; poslední dvě sam. patří farou a školou do Pluhova Žďáru.

Ratný, někdy hrad v Litoměřicku, snad blíž Valkeřic, náležel ve 14. stol. a nepochybně již dříve pánům z Michalovic, jimž v manství proměněn. Spojen pak s hradem Šarfšteinem dostal se v držení Berkův z Dubé, jimž ještě v středu 15. věku náležel. Od té doby se jeho více nepřipomíná.

Ratschendorf, ves, 82 d. 739 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. **R.**

Rauhenkulm, ves, 50 d. 389 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2 hod. jih. záp.), kat. obc. a býv. dom. Katzengrün, pol. obc. a far. Chlum.

Rauchenberg (Kouřím?), někdy tvrz na vrchu Kouřímě, blíž Všepadal, dle kteréž se psal v druhé polovici 14. věku Černín „z Ruchomperka.“ Vdova téhož Černína držela r. 1404 blízké Oprechtice a Prudice. V 15. stol. byla tvrz **R.** již zaniklá.

Rauschenbach, ves při potoku, 79 d. 538 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. **R.**, far. Mnichov; kaple P. M. z r. 1747, škola, mlýn; sam. Haidhäusl.

Rauschengrund, ves v údolí, 24 d. 164 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2¾ hod. sev.), kat. obc. Oberdorf, pol. obc. a far. Litvínov horní, býv. dom. Duchcov; přádelna na bavlnu, továrna na bavlněné zboží, železárna, zhotovování dřevěného zboží, jako krabiček, beden a j., 2 mlýny, pila.

Raveň *(Rabus)*, ves, 14 d. 65 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Třítež, far. Kaplice.

Razice, Ražice, ves, 36 d. 269 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2 hod. sev.), kat. obc. **R.**, pol. obc. a far. Heřmaň, býv. dom. Protivín.

Razice *(Rasic)*, ves při potoku, 66 d. 370 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílin. (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. **R.**, pol. obc. Robčice, far. Mrslice; před věky stávala zde tvrz; arciděkanství Bílinské má zde deskový dvorec řeč. Malé Razice. — K r. 1240 vyskytuje se Jan z **R**-c; r. 1594 Erazím Razický ze Vchynic, jehož dcery **R.** prodaly Barboře ze Štampachu. Po její smrti r. 1611 připadly bratrovi Janu ze Štampachu, jehož potomek Zdeslav je prodal r. 1630 Hynkovi Jiřímu ze Žďáru.

Račňoves?, Račinoves, ves, 27 d. 220 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (3 hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom Kácov.

Řebeč, Hřebeč, ves, 44 d. 399 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. **Ř.**, far. Lidice, býv. dom. Tachlovice; 2 mlýny, někdy zde byla tvrz, ¼ hod. jih. vých. dv. popl. Peklov, r. 1725 založený. — Arnoštovi z Vidic darovaný dvůr **Ř.** potáhl cís. Sigmund r. 1437 nazpět.

Řebří *(Leiter)*, ves, 44 d. 283 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (3 hod. záp.), kat. obc. **Ř.**, pol. obc. a far. Ošelín, býv. dom. Svojšín; dv. popl., ¼ hod. již. sam. Nový dvůr, 6 čís. a dv. popl., ¼ hod. sev. vých. mlýn Velečka.

Řebříky, někdy tvrz a ves s kostelním podacím u Leštného (v. t.).

Řeč, Řeteč, ves, 20 d. 157 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chraštice, býv. dom. Orlík; dv. popl. — Ř. byl r. 1228 majetkem jeptišek u sv. Jiří na hradě Pražském. Tvrz a ves Řeč a ves Tušovice spadly po smrti Vítka, řeč. Němec, na král. komoru a darovány jsou r. 1439 Mikulášovi z Krchleb. R. 1581 jmenuje se Vác. Počepický z Počepic pánem na Řetči.

Řečany, Řečany, Řečejany, ves v pahornatině blíž Labe, 61 d. 394 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($1\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. a býv. dom. Zdechovice; fil. pův. románský chrám sv. M. Magdaleny byl ve 14. stol. farní. Dle pamětní knihy Zdechovické z r. 1737 nalezeny prý v oltáři ostatky svatých a lat. listina, dle které biskup Daniel kapli ke cti sv. M. Magd. r. 1165 vysvětil. Dle pověsti zahynulo v blízkém rybníku mnoho Prusů na zpátečném pochodu v čas první slezské války (1740—1742). Sem se též vztahuje obyčejně pověst, kterou dle Šnajdrovy ballady V. K. Klicpera v dramatickou báseň: „Jan za chrta dán“ uvedl.

Řečice, ves, 27 d. 162 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dechtov, far. Lanžov, býv. dom. částečně Poličany, částečně Cerekvice.

Řečice, ves, 12 d. 84 ob. čes., kr. Pís., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Blatná ($\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.).

Řečice viz Račice.

Řečice viz Řečička.

Řečice červená, také biskupova neb velká *(Roth-Řečic)*, panství arcibiskupství Pražského a starobylé město v mělké kotlině, 106 d. 1454 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($2\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř. č., pošt. Chřelovice, diéc. Buděj., vik. Pelhřimov., patr. arcibiskup Praž., 3531 osadníků; děk. chrám sv. Maří M. v nynější podobě z r. 1680 má na hlavním oltáři krásný obraz od čes. malíře J. Kvirína Jahna († 1802) a uměle pracovanou bronzovou křtitelnici z r. 1549; chrám ten, až do r. 1680 farní, byl od biskupa Tobiáše r. 1283 ohražen a od biskupa Řehoře r. 1301 se všemi hojnými příjmy na vždy udělen kustosovi při kostelu Pražském; mezi l. 1626—1699 byli jeho duchovními správci křižovníci s červenou hvězdou; na hřbitově jest kaple božího Těla r. 1415 zřízená a 1809 obnovená; zajímavý starožitný hrad, radnice, škola, na náměstí socha Mariánská, pivovár, lihopalna, papírna (mimo město). Z někdejších 4 bran zachována toliko Želivská. Zde se popisují následující samoty: Benfíkův mlýn, Běla, hajnina, Dušejovský mlýn, Červený mlýn a Zádolí. Trhy výroční: 1) na sv. Jiří, 2) v út. po nanebevst. Páně, 3) na sv. Maří M., 4) na sv. Bartol., 5) na sv. Šim. a Jůdu, 6) na sv. Kateřinu. — Ř. č. byla nepochybně od počátku hlavním sídlem župy a pak dekanátu Řečického. Dostavši se již během 12. stol. k biskupství Pražskému, zůstala v držení jeho až do r. 1421, v kterémž času se jí zmocnil Mikuláš Sokol z Lamberka, potomní hejtman Sirotků. Od počátku 16. stol. vládli zde Leskovcové z Leskovce a po nich pánové z Říčan, jimž po katastrofě Bělohorské spolu s Rychnovem novým v plen vzata a r. 1623 arcibiskupství Pražskému odevzdána, které v držení panství podnes jest. R. 1669 lehla celá Ř. popelem, načež přičiněním arcibiskupa z Bielenberka nově stavěti se počala, avšak něco jižněji.

Řečice Kardašova, též Řečička menší *(Kardaš-Řečic)*, panství (s Pluh. Žďárem r. 1839 za 239.029 zl. 71 kr. stř.) a městys při velkém rybníku s ostrovem, 313 d. 2388 ob. čes., kr. Táb., okr. Vesel. ($2\frac{1}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ř. K., diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. náb. fond, 4456 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. po ohni r. 1814 nově vystavený jmenuje se mezi farními již r. 1384; oltářní obraz sv. Josefa a sv. Anny od Ant. Lhoty z r. 1853, škola, zámek, zpěv. spolek, pivovár, lihopalna, 2 mlýny; $\frac{3}{4}$ hod. vzdálí sam. Řehořinky, 10 d. a $\frac{3}{4}$ hod. již. Cikar, dv. popl., myslivna a mlýn, pak sam. v Černých a cihelna. — Není pochyby, že se záhy dostala Ř. K. p. z Hradce a po jich vymření po meči Slavatům. Provdáním se Marie Polixeny, dcery posledního pána z rodu Slavatovského, za hraběte z Götzu odtržena Ř. na vždy od Jindřichova Hradce. Od Karla Jos. z Götzu prodána r. 1725 hraběti z Kufšteina, r. 1740 hr. Janovi z Caretto-Millesimo, r. 1746 Karlu hr. z Sveerts-Sporku a r. 1752 sv. pánu Jungwirthovi. Od tohoto postoupena směnou nyní zde panujícím kn. z Paaru. V novější době utrpělo městečko velkých škod častými požáry. Ř. K. jest rodiště známého virtuosa na lesní roh, Františka Kohouta a dosud žijícího výtečného básníka Boleslava Jablonského (Karla Tupého), nar. 13. ledna 1813.

Řečice velká viz Řečice červená.

Řečička, Řečice, ves, 33 d. 188 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($3\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ř.. far. a býv. dom. Lipnice; fil. chrám sv. Jiří byl ve 14. stol. farním; násep a příkop kolem hřbitovní zdi dosud zachován; zvon P. Marie lil Ondřej Ptáček.

Řečička menší viz Řečice Kardašova.

Reckerberg, ves, 22 d. po různu dílem po výšině, dílem v úvale, 163 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašp. Hor. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Brunn, pol. obc. a far. Nicov.

Rečkov, vska, 5 d. 45 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště, kat. i pol. obc. a far. Bakov.

Ředhošť, ves, 105 d. 645 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. ($1\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ř., far. Ječovice, býv. dom. Doksany; fil. chrám sv. Jiljí byl r. 1384 farním, škola, dv. popl., někdy zde byla tvrz. — Mezi léty 1203—1226 jmenuje se Bořita z Ř-ě, rodu Kouniců, a mezi léty 1235—1255 syn jeho Bořita z Litovic; k r. 1428 připomíná se Jan z Ř-ě.

Ředice, ves, 20 d. 177 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec (7 d. svob.); opodál mlýn. — Ř. byly druhdy příslušenstvím statku Trkovského.

Ředice dolní *(Unter-Ř.)*, ves podle potoku Ředičky, 120 d. 776 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Holic. ($\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř. d., býv. dom. Pardubice.

Ředice horní *(Ober-Ř.)*, ves s předešlou souvisící, 119 d. 746 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Holice, kat. i pol. obc. Ř. h., býv. dom. Pardubice; fil. chrám sv. Václava byl v době předhusitské farním.

Ředičky, ves, 11 d. 96 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec ($1\frac{3}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ředice, far. Nechvalice, býv. dom. Chlumec; na blízku dv. popl. Čachořice.

Ředly, kratší název pro Hředly (v okr. Rakovnickém).

Rednic (Řednice?), ves, 62 d. 339 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Doupov ($\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R.; $\frac{1}{4}$ hod. sev. mlýn.

Regersdorf, ves, 33 d. 163 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Neugarten, far. Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá; kaple.

Rehberg, far. obec na býv. král. hvozdě, 31 d. 309 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Kašp. Hor. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stadlovských podílů část I., diéc. Buděj., vik. Kašp. Hor., patr. náb. fond, 2113 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice r. 1804 založený, škola.

Řeheč, ves na Ořešce, 13 d. 118 ob. čes., kr., okr. a far. Jič. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Robousy, býv. dom. Kumburk a Úlibice; 2 mlýny.

Řehenice viz Řehnice.

Řehlovice, Hřelovice *(Tschochau)*, panství (dle trh. sml. r. 1626 za 18.000 kop míš. gr.) a far. ves (ondy městečko) na pravém břehu Bělé, 45 d. 308 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ř., pošt. Teplice, diéc. Litom., vik. Teplic., patr. hr. Ervín Nostic, 1038 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice připomínaný již ve 14. stol. chová mnohý náhrobek rodin šlechtických, kaple sv. Anny, škola, pivovár, dv. popl., někdejší tvrz přestavená na sýpku. — Ř. drželi v 15. stol. Kaplířové ze Sulevic, po nich Alex. hr. z Leysneku, od něhož Ř. prodány ok. r. 1534 pánům z Bílé, kteří po bitvě Bělohorské statků svých odsouzeni byli. Na to prodány Ř. svob. pánu Otovi z Nostic, jehož rod dosud v jich držení jest.

Řehnice, veska, 9 d. 50 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($3\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lhotka mladá, far. Žerčiče, býv. dom. Březno; viz Ujkovice.

Řehnice, ves, 26 d. 159 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Krnsko (9 d. k dom. Bezno), far. Strenice; dv. popl. — Na místě někdejší tvrze, která byla od 16. stol. až do r. 1726 rodinným sídlem Vančurů z Ř-e, vystavena později sýpka a myslivna. Předkové rodu toho připomínají se již ve 13. věku.

Řehnice, Řehenice, ves, 20 d. 172 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov, (3 hod. vých.), kat. obc. Malešín, pol. obc. Ř., far. a býv. dom. Pyšely (2 d. k dom. Konopišt.); sam. Dol, Důl.

Řehořinky viz Řečice Kardašova.

Řehořovská vinice popisuje se při Berouně.

Řehoty, Řechoty, ves, 21 d. 122 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Nov. Bydžov ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Prasek, far. Metličany.

Řehovice, ves, 18 d. 125 ob. čes., kr. Táb. okr. Neveklov ($\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zděradice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov (4 d. svob.); viz Stajice.

Řechoty viz Řehoty.

Reibenick ?, hrad od Lužičanů rozbořený, jest snad Vrabník č. Vrabinec (v. t.).

Reifen viz Raifen.

Reifmass viz Raifmass.

Reichenbach, ves, 27 d. 157 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Kirchenbirk (2 d. k dom. Falknov.); sam.: Dorschnermühle, Fichtenhof a Fichtenmühle.

Reichenschlag, též Reichetschlag, vska, 6 d. 64 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov ($3\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schöbersdorf, far. Hořice, býv. dom. Vyš. Brod; v okolí se dobývá tuha.

Reichenštein dolní viz Unterreichenstein.

Reichenthal, ves, 38 d. 582 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($2\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Nové domky, far. Stráž, býv. dom. Dvory; škola, železárna, mlýn.

Reichersdorf, ves na pravém břehu Ohře, 19 d. 119 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Cheb ($\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Matzelbach; opodál dv. popl. Köstelhof. Zde tvoří 3 d. zvláštní statek a tolikéž domů patřilo za patrimon. zřízení k hradu královskému v Chebě.

Reichsdorf viz Reischdorf.

Reindlerhof viz Hory staré.

Reinovic (Rýnovice?), far. ves, 79 d. 588 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Jablonec (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Liberec., diéc. Litom., vik. Liberec., patr. hr. Clam-Gallas, 1772 osadníků; lok. chrám sv. Ducha z r. 1700, škola, přádelna na bavlnu, bělidla, mlýn, v okolí rašelina.

Reinwiese viz Stimmersdorf.

Reisengrün, Reissengrün, veska, 8 d. 25 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Chlum, býv. dom. Katzengrün.

Reischdorf, Reichsdorf, far. ves, 227 d. 2176 ob. něm., kr. Žat., okr., pošt. a býv. dom. Přísečnice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., diéc. Litom., vik. Chomútov, patr. hr. Buquoi, 2639 osadníkův; lok. chrám sv. Martina z r. 1689, škola, váp. lomy a velká ložiska rašeliny.

Reismonka, čís. p. 14. viz Viničné hory u Prahy.

Reismühle viz Heinrichsöd.

Reissengrün viz Reisengrün.

Reissig, ves, 14 d. 113 ob. něm., kr., okr. a far. Cheb (1 hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Slatina, býv. dom. kommenda křižovnická v Chebě; blízké rybníky patří obci Chebské.

Reitbauer viz Bludov.

Reiterschlag, ves, 23 d. 240 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (4 hod. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Rychnov něm., býv. dom. Krumlov.

Reith, veska, 8 d. 47 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Buckendorf, far. Myšlany.

Reithhäuseln, ves blíž předešlé, 15 d. 94 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod., kat. i pol. obc. Bělá, far. Myšlany, býv. dom. Rožmberk.

Reitknechtka viz Nusle.

Reitštein, někdy prý tvrz, vystavená na soujmenném vrchu blíž Nisy od pánů z Donína ku obraně zemské. Dle pověsti zdržovali se v okolí zdejším pozůstatky loupežívých Sasů, od Beneše Heřmanova syna u Skály poražených.

Reizenhain, pomezní ves, 22 d. 181 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Bastianperk (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Schönlinde; škola, hospoda s právem pivovarečním, opodál mlýn.

Rejčkov viz Rýčkov.

Rejdice, ves při potoku, 79 d. 490 ob. čes.-něm., kr. Boles., okr. Tannwald ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Příchovice, býv. dom. Semily; lihopalna, dv. popl., mlýn. Částka vesnice as $^1/_4$ hod. vzdálená sove se Počátky. — R. jest nejsevernější osada pole národnosti české.

Rejchýř (*Reichers*), ves při Romavském rybníce, 47 d. 242 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Nov. Bystřic. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R.; mešní kaple sv. Michala arciand., škola, $^3/_4$ hod. vzdálí 4 d. řeč. „beim guten Freund“ a $^1/_2$ hod. 2 d. „beim Schön.“

Rejkovice, veska blíž pravého břehu Blanice, 6 d. 53 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Býkovice, far. a býv. dom. Louňovice.

Rejkovice viz Dražonov.

Rejkovice viz Hřejkovice.

Rejkovice viz Rojkovice.

Rejnovský dolní patří do kat. obc. Ptice horní.

Rejšice, Rajšice, far. ves, 35 d. 247 ob. čes., kr. i okr. Ml. Boles. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Dobrovice, pošt. Ml. Boles. a Loučeň, diéc. Litom., vik. Ml. Boles., patr. kn. Thurn-Taxis, 1815 osadníků; far. chrám sv. Jana Nep. připomínaný již ve 14. stol. vystaven nově po ohni r. 1732, škola. — R. 1391 byl patronem zdejšího kostela panoše Arnošt v R-ci; na sněmu Nimburském 1440 přítomen byl Bernart z R-c.

Řeka, hamr? u Ranska.

Řeka černá viz Černá řeka.

Reksyně (*Rexin*), veska, 6 d. 31 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožic. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lažany, far. Miličín; dv. popl.

Relikenmühle viz Úterý.

Řemenov, ves, 17 d. 90 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Pelhřimov ($^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. Ř., pol. obc. Olešná, býv. dom. Červená Řečice.

Řemešín, ves, 23 d. 208 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. Ř., pol. obc. Mladotice, far. Žebnice, býv. dom. Plasy; mlýn; kam. uhelné doly.

Řemičov viz Řevničov.

Řemkov, ves. 17 d. 114 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vládyčín, far. Kovářov, býv. dom. Orlík (1 d. k Zahrádce, 5 čís. svob.).

Remlovy dvory viz Čtyry dvory.

Remuty, veska na stejnojmenném potoku, 3 d. 23 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Konkovice, pol. obc. Trpišovice, far. Světlá, býv. dom. Nová ves.

Řenče, Řeneč (*René*), ves v údolí při potoku, 45 d. 255 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přestic. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Lukavice; škola, dv. popl., opodál mysl. a háj. Hadovka. — Nynější špejchar povstal z někdejší tvrze, která byla snad již ve 14. věku kolébkou Šudův z Řenče. Rod ten kvetl ještě r. 1730. R. 1512 objevuje se na Ř-či Václav ze Svinař a mezi l. 1527 a 1540 Humprecht z Hrádku,

hejtman kraje Plzenského. Během 16. stol. dostali se v držení Ř-če Lubští z Lub, kteří jeho po bitvě Bělohorské strativše později opět nabyli. Okolo r. 1664 patřily Ř., Seč a Lukavice hr. Rudolfovi Morzinovi, jehož syn Ferdinand ze statků těch svěřenství Lukavické utvořil.

Řenčov viz Řevničov.

Řendov, ves, 19 d. 189 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Ř., far. Zruče, býv. dom. Kácov.

Rennerbauden viz Úpa malá díl dolní.

Rennerbauden přední a zadní *(Vorder- u. Hinter-R.)*, viz Niederhof.

Rennersdorf viz Rynartice.

Řepany, ves, 16 d. 112 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ř., far. Libín, býv. dom. Chyše. — K r. 1428 připomíná se Sigmund z R-n. R. 1450 prodal polovici tvrze a vesnice Jan Calta z Kamenné hory Buškovi z Haugvic a z Lochotína.

Řepčice *(Rübendörfel)*, ves, 26 d. 119 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ř., far. Třebušín, býv. dom. Zahořany. — Na blízkém vrchu strměl někdy král. hrad Panna, po němž již není stopy. R. 1422 zapsal král Sigmund p. Sigmundovi z Vartmberka na Děčíně, některé úroky na Litoměřice, hrady Kalich i Pannu a tvrz Býčkovice. R. 1423 jest hrad Panna od Žižky obležen a snad dobyt a s Kalichem spojen. Od té doby nečiní se o něm zmínky.

Řepčice, Řevčice, ves, 16 d. 140 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Mokřany, far. Popovice, býv. dom. Lojovice. — Ř. jmenují se r. 1228 mezi statky kláštera Svatojiřského. R. 1415 prodal Beneš z Ř-c a z Paběnic tvrz a ves Ř. a vsi Radimovice, Brtnice a Mokřany Václavovi z Paběnic a Ř-c a ten r. 1416 lékaři Janovi z Radechova a dědicům jeho.

Řepčice dolní, Řepčičky? *(Nieder-Řepsch)*, ves, 14 d. 79 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Nezly horní, far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice.

Řepčice horní *(Ober-Řepsch)*, ves ¼ hod. vých. od předešlé, 45 d. 237 ob. něm., kr. i okr. Litom., kat. i pol. obc. Ř. h., far. Býčkovice, býv. dom. Týnec něm. (částka Třeboutice). — Starobylá tato osada jmenuje se již r. 1057 příslušenstvím kostela Litoměřického.

Řepčičky viz Řepčice dolní.

Řepeč, ves, 43 d. 342 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Opařany, býv. dom. Stadlec. — R. 1283 odprodal biskup Tobiáš od panství Vltavo-Týnského vsi Ř. a Bečice Jindřichovi z Příběnic.

Řepešín *(Reppesching)*, ves, 38 d. 392 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; sam. selský dvorec Philippsmühle a jiný Schossen. — Ř. patřil r. 1456 k hradu Huse.

Řepice, ves, 52 d. 374 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ř., far. a býv. dom. Štěkeň; fil. chrám sv. Maří M., druhdy sv. Jiljí zasvěcený byl r. 1384 farním; v kostele a na hřbitově několik památných náhrobků; škola, dv. popl., opodál při rybníku 2 mlýny, na místě sýpky stála někdy tvrz. — K r. 1251 uvodí se Ivan z Ř-c; r. 1412 nalezáme Chvala, Buška a Kunaše z Machovic na Ř-cích, jichž první ještě r. 1437 držitelem tvrze Ř-cké jmenuje se. Později staly se Ř. rodinným sídlem rytířů Řepických z Sudoměře, kteří ještě r. 1786 kvetli. Od r. 1552 až do bitvy Bělohorské seděli na Ř-cích p. Hodějovští z Hodějova. R. 1623 byl statek Ř-cký prodán od král. fisku pí. Juditě z Kolovrat.

Řepík, někdy osada položením svým v Žatecku nyní neznámá.

Řepín, panství allod. (dle trh. sml. z r. 1838 za 233.062 zl. v. č.) a far. ves, 164 d. 1022 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Mělník (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ř., diéc. Litom., vik. Mělnický, patr. kn. Rohan, 2747 osadníků; starožitný, již r. 1384 far. chrám sv. Ondřeje s oltářními obrazy sv. Ondřeje, sv. Štěpána a Marie s dítětem od Hellicha z r. 1850; dle Schallera chová se při kostele 6 obrazů od Skrety; zámek s parkem a zahradou, škola, dv. popl. — Ř byl pův. dvorec krále Vladislava I. r. 1167 klášteru Litomyšlskému darovaný. R. 1236 darovala králová Konstancie desátek ze vsi Ř-a špitálu sv. Františka při kostele ve Vrbně. R. 1417 držel Ř. Vilém z Šumburka; cís. Sigmund vyměnil Ř. od Bohuslava ze Zvěřince a daroval jej Dobešovi Hřanovi z Harasova a Jakoubkovi z Maršova. Syn onoho, Jindřich dal sobě celý hrad Ř. r. 1437 v desky zemské vložiti. V 16. stol. vládli zde Karlíkové z Nežetic, Zikonie z Dřevohryz (1564), Beneš Vrš z Sádlna, od něhož Ř. r. 1574 pánům ze Salhausen prodán. Ještě r. 1615 připomíná se Jindřich Abraham ze Salhausen a brzy potom Mikuláš z Gersdorfu, který po bitvě na Bílé hoře statky svými propadl. R. 1623 jest statek Ř-ský prodán Fabriciovi Platterovi za 20.000 zl. jemuž v držení rozmnoženého statku r. 1637 syn, Jan Václav, následoval. Později dostal se Ř. hrabatům z Walderode, od nichž r. 1806 postoupen dosud zde vládnoucím kn. Rohan-Rochefort.

Řeplice, ves, 16 d. 153 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (2¼ hod. sev. záp.),

kat. obc. Ř., pol. obc. Prostřední ves, far. Bohdaneč; viz Paběnice.

Řepnice, ves po svahu hory Libiny a na úpatí Hrádku, 41 d. 202 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Prackovice, býv. dom. Lovosice; na Hrádku kaple z r. 1759. — Ř. 1186 příslušela částka Ř. klášteru Kladrubskému. Na sněmě o sv. Jiří r. 1452 v Praze drženém byl Předbor z Ř. a ze Mníšku. Zde naroz. 19. led. 1806 oblíbený skladatel hudební Václ. H. Veit, praesident krajského soudu v Litoměřicích; † 1864.

Řepníky, far. ves na výšině, 95 d. 528 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Vys. Mýt. (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ř., býv. dom. Hrochův Týnec, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. p. Šlechta 1569 osadníků; far. chrám sv. Vavřince vyskytuje se co takový již r. 1384, škola.

Řeporyje, ves při potůčku, 46 d. 361 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Ořech, býv. dom. Tuchoměřice; fil. chrám sv. Petra a Pavla na návrší řeč. „na Manoušce;“ sam.: Hvížďalka, Ohradská osada *(Ohrader Kolonie)* a Opatřilka. — Ř. 1341 prodal klášter Plaský ves Ř. s podacím kostelním, krom nového dvoru, vdově měštana Pražského Rudlina Billunga z Nového tržiště za 300 kop gr. pod emfyteutickým platem šedesáti kop. Od Krolmusa objeveno zde velké žároviště s mnohými starožitnostmi.

Řepov, ves při klášterském potoku r. 1787 založená, 31 d. 176 ob. čes., kr, okr., far. a býv. dom. Ml. Boles. (³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Jemníky.

Řepy viz Žepy.

Řeřihy, Řeže *(Röscha)*, ves, 24 d. 191 ob. něm.-čes., kr. Žat., okr. Jesenic. (2¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ř., far. Petrovice, býv. dom. Chříč. — Ř. jmenují se r. 1228 mezi statky kláštera Svatojiřského.

Řeřišno, Jeřišno, ves na pravé straně Doubravy, 29 d. 242 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ř., far. Heřman, býv. dom. Běstvina; sam. Hůrka.

Řeřišný, Řeřišník *(Brunkress)*, sam. u Bílého v okr. Polickém.

Řeřivice? viz Srbice.

Řesanice, někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 57 d. 452 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (3³/₄ hod. sev.), kat. obc. Ř., pol. obc. a býv. dom. Oselec, far. Kotouň; sev. vých. nade vsí na pahrbku fil. kostel všech Svatých, který byl r. 1384 farním, dv. popl., opodál mlýn, cihelna s 2 d. a sam. v Háji. — Někdejší tvrz, na jejíž rozvalinách r. 1800 sýpka vystavena, byla původištěm Řesanských z Kádova, kteří se ještě v minulém stol. vyskytují.

Řestoky viz Žestoky.

Řešetova Lhota viz Lhota Řešetova.

Řešice, Hřešice, ves, 25 d. 211 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (2¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ř, far. Pozdeň, býv. dom. Kornhaus (6 d. k dom. Vraní); kam. uhelné doly.

Řešihlavy, Hřešihlavy *(Reschohlau)*, statek allod. (r. 1794 za 35,000 zl.), a far. ves na výšině, při pravém břehu Mže, 48 d. 405 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř., pošt. Radnice, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. svob. p. z Rummerskirchu, 937 osadníků; far. kostel všech Svatých, r. 1769 vystavený, připomíná se co taký již r. 1384, škola, zámek od p. z Rummerskirchu vystavený, synagoga, pivovár, dv. popl., sam. Dubensko a Prachárna. — Ř. byly v 15. věku původním sídlem soujmenného rodu panského, jehož předkem snad byl ok. r. 1438 Rus z Ř-v, syn Buška ze Svinné. Od středu 16. stol. byli v držení Ř-v Bešinové z Bešin, od nichž r. 1706 Barbořе Františce hr. z Barbo a od synů této Janu Václavovi a Jos. Joachymovi bratřím Schmidtgräbnerům z Lusteneggu prodány jsou. R. 1729 koupil statek Ř-ský Josef Vančura z Řehnic a r. 1734 dosud zde sídlící rod svob. pánů z Rummerskirchu.

Řešín, Říznö *(Rössin)*, ves, 26 d. 161 ob. něm, kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružic. (¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Čelivo; dv. popl., sam.: Domschenmühle, Zaječí mlýn malý a velký *(Kleine u. Grosse Hasenmühle)*, a Nový dvůr *(Neuhof)*. — R. 1237 jmenují se bratří Příšta, Matěj a Jaroš z Ř-a.

Řešínek, Dřešínko, Dřešim *(Klein-Dřešin)*, statek s Češticí spojený a ves, 23 d. 166 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1³/₄ hod. záp.), kat. obc. Ř., pol. obc. a far. Dobrš; zámek, dv. popl.

Řešínek hořejší, Hořejšice *(Ober-Dřešin)*, veska blíž předešlé, 9 d. 58 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň., kat. obc. Řešínek, pol. obc. a far. Dobrš, býv. dom. Češtice.

Řeteč viz Řeč.

Řetenice, Vřetenice *(Settens)*, ves při silnici, 33 d. 282 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplice (¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ř.; skl. hutě (pární stroj o síle 6 koní; roč. výroba 1300 hlát. a 1100 ctk barev. skla); stávkářství, váp. pece, hnědé uhlí. — Ř. dal r. 1512 král Vladislav se zámkem Teplickým p. z Valdšteina a na Krupce.

Řetenice viz Jidrce.

Řetouň viz Vřetouň.

Řetová malá *(Klein-Ritte)*, ves při potoku, 90 d. 544 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí nad Orlicí (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Ř.

m., far. Ř. velká, býv. dom. Lanškroun; kaple sv. Václava.

Řetová velká *(Gross-Ritte)*, far. ves s předešlou související a při témž potoku, 157 d. 1112 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Ústí n. O., kat. i pol. obc. Ř. v., diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun, patr. náb. fond, 2524 osadníků; far. chrám sv. Maří M. z r. 1755 uvodí se již r. 1384, škola, tkalcovství.

Retterbauden viz Úpa malá díl horní.

Reuth dolní *(Nieder-R.)*, ves při řece Lstiře, 95 d. 544 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš (1 hod. sev. vých.), kat. obc. R. d., pol. obc. Wernersreuth; papírna, pivovár, mlýn, kyselka.

Reuth horní *(Ober-R.)*, ves $^3/_4$ hod. jih. vých. od předešlé, 60 d. 347 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš, kat. obc. R. h., pol. obc. Wernersreuth.

Řevčice viz Řepčice.

Řevnice, městys na pravém břehu Mže, 75 d. 595 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Dobřichovice; fil. chrám sv. Mourice byl v době předhusitské farním, škola, stanice při záp. dráze, opodál mlýn s pilou. Za zřízení patrimon. sloužilo 20 d. k dom. Dobřichovic. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. Matěji, 2) ve stř. po božím Těle, 3) ve stř. př. sv. Havlem. — Ř. patřila již za Václava II. k statkům kláštera Zbraslavského. Král Jan vysadil Ř-i r. 1335 právem purkrechtním. R. 1436 zapsal cís. Sigmund polovici Ř. Bohuslavovi z Tmaně. Na začátku 16. stol. dostala se část Ř. řádu křižovnického, který ji prý r. 1512 p. Ctiborovi Braunovi z Chomutovic prodal. Ok. r. 1534 náležela prý Jindřichovi Berkovi z Dubé. Řádu křižovnickému patřila část Ř. ještě před r. 1848.

Řevničov, Řenčov *(Renč)*, far. ves v údolí mezi vrchem Žbánem a Louštínem, 135 d. 1210 ob. čes, kr. Praž., okr. Strašecí ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř., býv. dom. Krušovice, arcidiéc. Praž., vik. Strašec., patr. kn. Fürstenberg, 1431 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla uvádí se co taký již ve 14. stol., škola, pošt. úř. s pošt. stanicí.

Řevničov, Řemičov, ves při Táborské silnici, 40 d. 125 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Ř., pol. obc. Noskov; sam. Lhotka a Vylejvy; při první jsou nyní málo vydatné doly stříbrné, jichž rozkvět mezi l. 1515—1610 spadá. — K dom. Ml. Vožickému patřil Ř. již v 16. století.

Řevnov, Dřevnov, ves, 25 d. 211 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($3^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ř., far. Borotín, býv. dom. Jistebnice; sam. Vintiška.

Řevňovice viz Dřevňovice.

Rezs, Rzy, ves, 20 d. 105 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vys. Mýt. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Dobříkov, far. Zámrsk.

Řezek viz Blažkov.

Řezek viz Dušnice horní.

Řezabinec viz Lhota (okr. Vodňanský).

Řeže viz Řeřihy.

Řeženčice, ves, 23 d. 170 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ř., far. a býv. dom. Rychnov nový; samoty: Barach, Humenský, Sedlička, Smutný, Soukop, Farka.

Řeží, Řež, veska při pravém břehu Vltavy, 6 d. 49 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3 hod. sev. záp.), kat. obc. Husinec, pol. obc. a far. Klecany.

Řežný Újezd viz Újezd řežný.

Řehůtovice viz Erchoutovice.

Říboch, ves na úpatí vrchu, 16 d. 106 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Libovis, far. Mšeno, býv. dom. Houska. — Obyvatelé zabývají se pěstováním zvláště dobrého druhu třešní.

Říčany, starobylé okr. město, 157 d. 1253 ob. čes., kr. Praž. ($2^1/_2$ m. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ř., býv. dom. Uhříněves, arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. kn. Lichtenštein, 3081 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla (r. 1350 děkanský), škola, radnice, spořitelna, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., dv. popl. Trhy výr.: 1) ve čtvrt. po sv. Matěji, 2) na sv. Sigm., 3) ve čtvrt. po sv. Prokopu, 4) ve čtvrt. po sv. Bartoloměji, 5) v pond. po sv. Vác., 6) ve čtvrt. po sv. Mart., 7) v pond. před štědrým več.; týdní trh každou sobotu. — Ř. staly se záhy sídlem dekanátu Ř-ského a hrad (nyní zříceninа) kolébkou pánů z Ř-n, kteří trojlistu za znak užívali. Předek mocného rodu toho, který teprv za naší doby vymřel, jest Ondřej z Ř-n, nejvyš. komorník zemský od r. 1260 až 1272 a syn Petra ze Všechrom. Protože Diviš z Ř-n, stranník krále Sigmunda, loupežnými nájezdy s hradu velkých škod Pražanům činiti se jal, položili se tito v listopadu r. 1420 před Ř. Když brzy na to i Žižka se svými Tábory sem přitáhl, počal Diviš s Pražany vyjednávati a otevřel konečně 4. pros. brány svého hradu. Dne 3. ún. 1449 zemřel zde z vazby na Poděbradech propuštěný Menhart z Hradce. K dom. Uhříněveskému dostaly se Ř. na sklonku 16. stol. Připomenouti dlužno v přísloví vešlého „tuhého práva Ř-ského.“ V blízkém lese „v Přestavlkách“ nalezeno r. 1866 as 40 starých mincí.

Říčky *(Schützendorf)*, ves, 60 d. 468 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. ($^3/_4$ hod sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Brandýs, býv. dom. Jelení, škola, mlýn; $^1/_4$ hod. vzdálá hospoda s lázněmi řeč. Studánka.

Říčky, Říčka, far. ves částečně v horách, částečně v údolí při potoku, 161 d. 934 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Rychnov (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ř., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. náb. fond, 1169 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1790, škola, 4 mlýny.

Řídelec, zaniklá osada neznámého položení v býv. Loketsku.

Řídká, statek a ves, 44 d. 352 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ř., pol. obc. Mníšek, far. Leštnice; zámek, dv. popl., pivovár. — Ř. jest jeden z Karlšteinských lenních statků, který r. 1482 Petr Předbor z Radešína držel. R. 1526 seděl zde Adam Rosendorf z Plakvic, po něm Šimon, probošt kaple všech Svatých, r. 1531 Jiří Zejdlic z Schönfeldu, 1553 Jiří Vlk z Kvítkova, 1571 Jan Veský z Limuz, 1601 Jan Kuneš z Lukavec, 1612 Vilém Heinz z Hiršperku, 1630 Abraham Herfurt z Frankenperku a 1650 Vác. z Modlíškova. Po smrti rytíře z Steinsberga udělil Ř-ou cís. František r. 1829 Jakubovi Schmiedel-ovi svob. p. ze Schmieden. R. 1551 připomíná se v Ř-é tvrziště pustého.

Řídky, ves r. 1689 založená, 13 d. 56 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. Bohňovice, pol. obc. Sedliště velké, far. Cerekvice.

Ridvaltice viz Rydvaltice.

Riebeisen viz Ochsengraben.

Riem, Riehm, ves, 16 d. 147 ob. něm., kr. i okr. Cheb. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Eichelberg, far. a býv. dom. Liebenštein; škola.

Riemmühle, Riehmühle viz Hořice (okr. Krumlov).

Rienek, ves, 19 d. 120 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Rokytnice prostřední, far. a býv. dom. Rokytnice. — Dědina ta povstala r. 1791 na pozemcích dv. popl. Nimmersatt.

Riesenberg viz Osek.

Riesenberg viz Risenberk.

Riesenburg, Risenburk, ves na levé straně Želivky, 14 d. 99 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hulice, far. Soutice. — R. založen od hraběnky Věžníkové, roz. Švihovské z Risenburka.

Riesenburg viz Risenburk.

Riesenburk viz Osek.

Říha viz Dvořáci Frantálské.

Richenberk, Rychmberk, někdy hrad a městečko, po jehož zaniknutí, nepochybně válkou 30letou, nová osada Liberk (v. t.) povstala. R. jest původiště rodu soujmenného, jehož předkem se zdá býti Heřman z Mrdic. Rodu tomuto, který zde jen krátký čas seděl, následovali r. 1326 Jan a Vznata ze Skuhrova a těm páni z Častalovic. Za vlády těchto jest hrad r. 1425 od Orebitův dobyt a obořen, načež v dědictví pánův z Kunštatu přešel. Než již r. 1441 držel R. loupeživý Jan Kolda z Žampachu a Náchoda, který po mnohých půtkách konečně r. 1457 od Jiřího z Poděbrad pokořen, při čemž hrad R. rozbořen a jak se zdá více opraven nebyl. Zboží R-ské stalo se pak majetkem krále Jiřího a dědicův jeho, od kterýchž r. 1495 Vilémovi z Pernšteina prodáno. Od Jana z P. postoupen R. a jiné Arnoštovi, falckrabí Rýnskému, po jehož smrti na krále spadl. Od cís. Rudolfa II. dostal se R. spolu s Rychnovem r. 1577 Burianovi Trčkovi z Lípy, načež s Rychnovem spojen zůstal.

Richenburk, Rychmburk, panství allod. (dle trhové smlouvy z r. 1821 za 550 000 zl. stř.) a starožitný hrad s far. vesnicí, prvé městečkem, řeč. obyčejně Předhradí, 95 d. 602 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. Skuč., patr. kníže Thurn-Taxis, 3941 osadníkův; malebný hrad na příkrém úskalí, hlubokým úžlabím a potokem Richenburským obklíčený, far. chrám Panny Marie z r. 1756, zámecká kaple sv. Kříže, škola, pivovár, lihopalna, pošt. exped., hospodářský dvůr s velkou zahradou, v níž se spatřuje poprsí hr. Filipa Kinského. R. měl co městys právo odbývati výr. a dobytčí trh: 1) ve čtvrt. po B. Těle, 2) ve čtvrt. po sv. Bartolom., 3) v pond. před sv. Václavem. — Hrad R. vystaven nepochybně od pánů z Vartmberka na počátku 14. věku, nebo prvním známým držitelem jest Beneš z Vartmberka ok. r. 1346. Po něm přešel hrad ok. r. 1385 v držení Viléma z Pardubic a Staré, jehož rod, přijav odtud příjmí z R-u, až do svého vymření v středu 15. stol. zde seděl. Výtečný své doby spisovatel, Jan Smil Flaška z Pardubic, zastavil na 6 let zboží R-ské r. 1392 Otovi z Bergova a Bíliny a Bočkovi z Kunštátu. R. 1421 obléhal R. Žižka, a r. 1424 Prokop Velký, který ho dobyl a obořil. R. 1439 zastavil Jan Flaška z Pardubic hrad R. i s příslušenstvím v 10.000 kop. gr. Praž. Menhartovi z Hradce, Hynkovi Krušinovi z Lichtenburka, Jiříkovi z Kunštátu, Janovi z Mochova a z Rožďalovic a Arnoštovi z Humpolce. Král Ladislav daroval r. 1454 R., co odúmrť naň spadlou, Janovi Pardusovi z Horky a Vrátkova. Po smrti známého vojevůdce tohoto, stal se R., tehdáž jedno z hlavních sídel bratří Českých, dědictvím jeho syna Viléma, po němž jej r. 1490 manželka Anežka z Chlumu zdědila. Tato darovala R. r. 1501 Jindř. Štastnému z Valdšteina, jehož synovi Vilémovi od Ferdinanda I. panství

vzato a r. 1554 Zdeňkovi Berkovi z Dubé a Lipého prodáno. Staroslavný rod Berkův vládl odtud až do svého vymření (r. 1706) Ř-em, který pak na Františku Kinskou, roz. Berkovnu, přešel a tak rodu Kinských se dostal. Za jich vlády opraven hrad a uveden v nynější podobu. Od Filipa hr. Kinského prodáno r. 1821 panství Ř-ské dosud zde panujícím kn. Thurn-Taxis-ům.

Richenwald viz Dobřany v okr. Král. Hradeckém.

Řichovice, Hříchovice, ves, 43 d. 251 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ř., far. Stanětice, býv. dom. Domažlice.

Richterbauden viz Úpa velká část III.

Richterhaus, sam. blíž Sedloňova.

Richterhäuser, ves v údolí, 15 d. 118 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. Strouha, pol. obc. a far. Brlohy, býv. dom. Krumlov.

Richterwald starý, 3 samoty s 34 ob. něm. popisují se při Křištanovu.

Říkov, ves nad Úpou, 53 d. 326 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ř., far. Skalice, býv. dom. Náchod. — Ř. náležel před válkami Husitskými august. klášteru v Jaroměři, po jehož zrušení veškeré jeho statky od cís. Sigmunda zastaveny byly Jiřímu z Chvalkovic. Synům tohoto potvrzeny jsou r. 1465. Okolo r. 1572 držel Ř. Karel Rodovský z Hustiřan.

Říkov, ves, 11 d. 74 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. ($2^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. obc. Ješetice, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Újezd červený; za zřízení patrimon. patřilo 5 čís. k první čtvrti svobodníkův kraje Berounského. — Ř. 1219 připomíná se Pertolt z Ř-a. Na sklonku 14. stol. byli v držení Ř-a nepochybně Vrchotové z Vrchotic.

Říkovice, ves, 41 d. 273 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Ř., pol. obc. Morašice. — Ř. darovány od Vladislava r. 1167 kostelu Litomyšlskému.

Římany viz Rymaně a Rymany.

Římberk, ves, 30 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Počátky (1 hod. sev.), kat. i pol obc. Ř., býv. dom. Cerekvice; mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1856, škola.

Římín, někdy osada, polohou nyní neznámá, snad někde v býv. kr. Rakovnickém. R. 1389 prodal Milibor z Jenčic dědictví své v Ř-ě (dv. popl. s 3 dv. kmetcími, s rolemi, vinicemi atd.) nedílným bratrům Ješkovi a Pavlíkovi ze Sulevic.

Římov dolní *(Unter-Řimau)*, statek (dle trh. sml. z r. 1845 za 100.000 zl. stř.) a far. ves na levém břehu Malše, 48 d. 421 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($2^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ř., pošt. Velešín, diéc. Buděj., vik. Nov. Hrad., patr. dědicové páně Lorenz-ovi, 1814 osadníků; zámek, far. chrám sv. Ducha asi z 18. stol., škola, Loretánská kaple s ochozem a kříž. cestou, založ. v středu 17. stol. od jezuitského lékárníka v Krumlově, Jana Gurre, rodiče z Brna; křížovou cestu, as 1 hod. dlouhou, tvoří 25 kaplí; tisíce lidí putují sem každý rok. — R. 1401 prodal Mikuláš z Řevněvic dv. popl. v Řevněvicích a dv. popl. v Ř-ě se vším příslušenstvím Vilémovi z Hlavatec za 100 kop gr. Ctibor Roubík z Hlavatec postoupil asi p. 1534 tvrze Ř-a Jindřichovi a Jiříkovi, bratřím Ojířům z Protivce, jichž potomkům r. 1621 v plen vzata. R. 1626 dán Ř. od Jana Oldřicha z Eggenberka jezuitskému semeništi v Krumlově, od něhož r. 1681 postoupen jezuit. kolleji tamtéž. Po zrušení jmenovaného řádu prodán statek Ř-ský r. 1801 veřejnou dražbou kn. ze Švarcenberka, kteří jej r. 1815 opět prodali. Nyní patří dědicům po p. Lorenz-ovi.

Římov horní *(Ober-Řimau)*, ves $^{1}/_{4}$ hod. již. od předešlé při témž břehu, 27 d. 200 ob. čes., kr. i okr. Buděj., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Římov dolní; opodál 3 jednoty řeč. „u rybníka."

Římovice, Hřimovice, ves, 31 d. 187 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. a býv. dom. Jeníkov; sam. Chlum a Budka; viz Podhořany.

Římovice, ves, 32 d. 228 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Pavlovice, far. Zdislavice. Za zřízení patrimon. patřil 1 d. k špitálu Načerackému, 4 d. k první čtvrti svobodníkův kraje Kouřimského a ostatek k Vlašími. — Pavel z Ř-c a na Podolí daroval dědičný svůj statek Ř. r. 1483 špitálu Vlašímskému.

Rindl, ves vysoké polohy, 24 d. 227 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Ronšperk (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Mutěnín; $^{1}/_{4}$ hod. již. R. mladý *(Jungrindl)*, 6 d. 50 ob. něm., patří farou k Pivoni.

Rindhütten, sam. patří do kat. obc. Parkfriedu.

Ringelberg, ves, 76 d. (po různu) 623 ob. něm, kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Hals; 2 hamry.

Ringenhain, ves na již. straně Fridlandu počínající, 145 d. 915 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Fridland, kat. i pol. obc. R., fil. chrám sv. Maří M. vystaven prý r. 1233, škola.

Rinholec, Rinolec, ves při železnici, 134 d. 918 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Stralsco, ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc, R., býv. dom. Smečno; v okolí bohatá ložiska raše-

llny. — R. byl v středu 14. stol. příslušenstvím kláštera u sv. M. Magdaleny na Újezdě v podhradí Pražském. R. 1466 obdařen jím zápisně Bořita z Martinic, jehož potomkům od Vladislava II. ponechán k dědičnému držení.

Říp viz Rovné.

Řípce, ves, 53 d. 322 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ř., far. Drachov, býv. dom. Třeboň (1 d. ke Kard. Řečici, 4 d. k první čtvrti svobodníků kraje Táborského).

Řípsko, Hříbsko, ves, 40 d. 303 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Libčany, býv. dom. Štěžery.

Risenberk, Ryzmberk *(Riesenberg)*, pustý nyní hrad na lesnatém vrchu nade vsí Podzámčí, založen byl od Drslavicův, a jak někteří za to mají, prvotně na hoře „Ryzmberk starý" blíž vrchu Spalova. První známý držitel a snad i zakladatel R-a jest Děpolt (r. 1251—81), jehož rod z Risenberka se přezval a kolébky své záhy v ruce cizí postoupil, nebo již r. 1392 vyměnil Racek ze Švamberka za nový hrad R. a jiné (viz Kanice) zboží Třebelské od Kozíhlavy z Pnětluk. Od počátku 15. stol. seděli zde páni z Janovic, nazvavší se odtud z R-a. O bitvě r. 1431 na blízku svedené viz Domažlice. R. 1448 vyhořel prý hrad téměř do základů. Spolčivše se pro zastavení loupeže a vražd silničných rytířstvo a města krajův Plzeňského a Prachenského, koupili r. 1497 od ryt. Volfa z Janovic hrad R. za 16.000 kop gr. č., v jehož skutečné držení spolek ten, jak se zdá, nikdy nevešel. R. 1508 prodal Oldřich hr. Hardegg na Kladště R. s příslušenstvím Břetislavovi Švíhovskému z R-a na Rabí a nástupce tohoto, Půta z R-a, opět rodu Janovských. R. 1543 dostal se R. hrabatům z Gutšteina, jimž r. 1622 v plen vzat a cís. plukovníkovi J. F. Kratz-ovi z Šarfenšteina prodán. Ještě před bitvou Bělohorskou r. 1620 byl pevný a Holandskými vojáky osazený hrad od Dona Balthasara de Maradas dobyt. Provdáním se Kratz-ovy dcery přešel R. v majetek hr. Jana Augusta z Solmic, od něhož jej Jiří Černín z Chudenic koupil. R. 1676 přiřknut R. Volfovi Max. z Lamingen, prvnímu věřiteli hr. Černína. Po jeho smrti (1696) prodala po něm pozůstalá vdova R., Kouty a Zahořany nynějším držitelům, nyní hrabatům, tehdáž svob. pánům Stadionům. Hrad byl r. 1641 od Švédův zpustošen a později obořen.

Risenburk *(Riesenburg)*, veska na levé straně Úpy, 7 d. 51 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Žernovy, far. Studnice; dv. popl., pila. — Nad veskou rozvaliny hradu R-a, který ve 14. stol. vystaven, původištěm se stal pánův z R-a, znaku třmene. Rod ten, rozrůzniv se v rozličné haluze: Rašínův, Lickův, Jestřibských a j., kvete dosud v ryt. Jestřibských. K r. 1366 připomíná se Tas s dvěma syny Benešem a Rubínem z R-a; mezi l. 1395—1418 Beneš a po něm jiný Beneš z R-a. R. 1456 dal král Ladislav R., co odúmrť naň spadlou, Janovi z Hasenburka, který jeho r. 1487 Petrovi z Náchoda a Aderspachu postoupil. Ten zapsal r. 1527 v dluhu 200 kopách gr. č. hrad R., tvrz Ratibořice a pustý zámek Červenou Horu Zdeňkovi Lvovi z Rožmitálu a Janovi Krušinovi z Lichtenburka, od nichž pak s jiným ještě zbožím r. 1534 na Jana z Pernšteina na Helfenburce vše přešlo. Na to dostal se R. 1544 Bernartovi Žehušickému z Nestajova, který pustý tehdáž hrad opravil. Od Mandaleny z Nestajova postoupen R. r. 1589 Fridrichovi z Újezdce a Kounic a od toho 1595 na Viléma z Talmberka, jehož dědic, Jan, R. s příslušenstvím prodal 1601 Albrechtovi Vác. ze Smiřic. Od té doby zůstal s panstvím Náchodským spojen.

Risenburk viz Osek.

Řísnice, Říšnice, ves, 27 d. 222 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Ř., pol. obc. Velká ves, far. Hory Smilovy, býv. dom. Lukavec. — Na místě nynějšího dvora popl. stála před věky nepochybně tvrz, kolébka to staročeského rodu, ryt. Řísnických z Řísnic, kteří na sklonku 17. stol. po meči vymřeli.

Řisuty, ves při Červeném potoku, 70 d. 551 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ř., far. Malkovice, býv. dom. Smečno; fil. chrám sv. Jakuba byl r. 1384 farním, škola, opodál mlýn. — Na jiho-vých. straně vesnice stála druhdy pevná tvrz, původiště soujmenného rodu; r. 1416 připomíná se Jan, r. 1424 Oldřich a Alena z Ř-t. Když po nešťastné porážce u Lipan, nechtíce se podrobiti straně mírnější, Husité zde se uzavřeli, obléhl tvrz Aleš Holický ze Šternberka, avšak nedobyl jí. O dalších osudech tvrze mizí všechna stopa. Ves sama patřila později k statkům nejvyš. purkrabství, r. 1579 získala ji trhem Ludmila Žďárská, roz. z Martinic a odkázala ji po své smrti Jiřímu Bořitovi z Martinic a na Smečně.

Řisuty, ves při Srpském vrchu, 38 d. 244 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ř., pol. obc. a far. Měrunice, býv. dom. Libčeves; fil. chrám sv. Bernarta byl ve 14. věku farním, škola, dv. popl., hnědé uhlí. — Ř., ves kanovnictví sv. Václava na hradě Praž., zapsány r. 1437 od cís. Sigmunda Jakubovi z Vřesovic.

Řížkov viz Hřížkov.

Řiště, Hřiště, ves, 14 d. 109 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($2^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. Ř., pol. obc. Chořovice, far. a býv. dom. Lnáře.

nad Řištiny, sam. u Horosedel blíž Mirovic.

Řitonice, far. ves, 30 d. 203 ob. čes., kr. Bolea., okr. a pošt. Sobotka (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ř., pol. obc. Skyšice, býv. dom. Březno (4 d. dom. Kost a 2 d. Domousnic.), diéc. Litom., vik. Ml. Bolea., patr. hraběnka z Kounic, 1812 osadníků; starobylý lok. chrám byl r. 1384 farářem spravován, škola, $^{1}/_{4}$ hod. sev. záp. sam. Rousinov; porovnej Sobotka.

Rittersgrün, Rudigersgrün, ves na levém břehu Ohře, přes kterou most vede, 19 d. 112 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlo-Var. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Elm, far. Svatobor, býv. dom. Kysibel; $^{1}/_{4}$ hod. jih. záp. sam. Egerbruck; viz Radešov.

Řivčice viz Hřivčice.

Řísné viz Řešín.

Řmenín, Hřminín, ves, 51 d. 340 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ř., far. Markvartice, býv. dom. Kopidlno. — Ustanoviv arcibiskup Arnošt z Pardubic při kostele sv. Víta na hradě Pražském mistra v theologii, vykázal mu r. 1349 platy z otcovského zboží svého v Ř-ě a ve Važicích.

Robce, Hrobce, ves na levém břehu Labe, 14 d. 87 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Židovice, far. Libotěnice.

Robčice, Hrobčice, ves ve výšině nad levým břehem Mže, 14 d. 112 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. ($2^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Břísko, far. Planá, býv. dom. Plasy; zde se popisuje Starkovská olejna *(Stark'sches Vitriolwerk)*, kdež se vyrábí skalice z břidlice skalicové, na kterou se v okolí doluje.

Robčice *(Hrobschic)*, ves, 25 d. 210 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. ($3^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Litice, býv. dom. Chotěšov.

Robčice, Hrobčice *(Hrobschic)*, ves, 40 d. 232 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílin. ($^{3}/_{4}$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. R., far. Mrzlice; fil. chrám sv. Havla byl v době předhusitské farním, dv. popl., mlýn. — Někdy zde stávala tvrz, která byla rodinným sídlem staročeského rodu Hrobčických z Hrobčic, kteří co svob. páni ještě r. 1755 žili. Před r. 1603 dostaly se R. trhem Kaplířům ze Sulevic na Želenici.

Robeč *(Robitz)*, ves při vtoku stejnojmenného potoku do Ploučnice, 11 d. 55 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. ($^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vocítkov, býv. dom. Nový zámek a Lipá; někdy zde byly skleněné hutě.

Robeč *(Hrobitsch)*, far. ves, 33 d. 195 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (2 hod. jih.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Liběchov a Chcebuz, pošt. Dubá, diéc. Litom., vik. Úšť, patr. p. Veit, 2159 osadníků; starožitný far. chrám sv. Martina, škola.

Robertovské doly patří do kat. obc. Dubí (okr. Unhošť).

Robesgrün, ves, 38 d. 218 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Zvodava, far. Gossengrün, býv. dom. Hertenberk; uhelny.

Roblín, ves, 21 d. 148 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav ($2^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Kuchařík, far. Třebotov. — Asi v první polovici 14. stol. nazývá se R. porostlinou, kterou řád křižovnický směnou dostal od Jana, držitele hradu Tetína. R. 1396 dala Alžběta, manželka někdy Jindřichova z Prahy, řečeného Náe, jistý roční plat v R-ě a Třebotově k oltáři sv. Doroty v kostele sv. Jiljí v Starém městě Pražském.

Roboun, Raboun, ves dílem při Novohradském potoku, dílem po svahu návrší, 11 d. 67 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Doly, far. a býv. dom. Richenburk. Na blízku zbytky valů, pocházejících prý z dob husitských, a $^{1}/_{2}$ hod. vzdálí u prostřed louky vyvýšenina Žižkovým stolem vůbec zvaná.

Robousy, ves, 50 d. 560 ob. čes., kr., okr. a far. Jič. ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Kumburk a Úlibice (2 d. k Milíčevsi a 5 d. k Popovicům); fil. chrám pozdvižení sv. Kříže byl r. 1384 farním, škola; na věži 3 zvony ze 16. století.

Robyn viz Rabín.

Rockendorf, statek (dle soudního odhadu z r. 1745 za 28.611 zl. $12^{3}/_{4}$ kr.) a ves, 75 d. 536 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart ($1^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. R., pol. obc. Kinžvart, far. Schönficht; starobylý zámek s kaplí nejsv. Trojice, dv. popl., pivovár. — Statek R. patří svob. paní Herrmannové.

Ročov hořejší, Vysoká? *(Ober-Rotschow)*, starobylý městys při potoku, 46 d. 399 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Louny ($2^{1}/_{2}$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. R., far. Področoví, býv. dom. Citoliby; fil. chrám Narození P. M. byl ve 14. stol. farním, dv. popl., před věky byla zde tvrz. Trhy výr.: 1) v pond. po zvěst. P. Marie, 2) v pond. po sv. Janu Křt., 3) v út. před sv. Havlem, 4) ve stř. po poč. P. Marie. — R. 1369 připomíná se na R-ě Albrecht z Kolovrat, od něhož august. klášter Področovský založen. Okolo r. 1541 prodal Jan Maštovský z Kolovrat zámek Pravdu, tvrz a městečko R. Děpoltovi z Lobkovic, jehož rod zde až do r. 1662 seděl.

Ročov dolní viz Področoví.

Ročovice, někdy ves blíž Leptače. Když

r. 1579 Vilém z Rožmberka Leptače za výnosnější statek Sedlčanský od svého úředníka Krčína směnou dosáhl, dal zde udělati oboru pro králíky, „kteréž, jak Březan píše, rovné v Čechách není, jenž bezmála v okolku dvě míle drží, pro níž svedeny tyto vesnice: Šitice, R., Třebánek horní a dolní a Krteři? vsi celé, a od Hrbova, Třebanice a Žitného díl; summa dvorů svedených bylo 44.“

Rodinov viz Rodvinov.

Rödling, ves v Krušných Horách, 16 d. 101 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. (2½ hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Měděnec, far. Měděnec a Perštein, býv. dom. Vintířov; zde se dobývá železná ruda.

Rodlmühle viz Novosedly.

Rödlmühle, popisuje se při Babicích (okr. Tepelský).

Rodná, ves při soujmenném vrchu, 359,34 pařížských sáhů vysokém, 23 d. 188 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Pohnání; (1 d. patřil k dom. Radvanov.).

Rodov, ves, 39 d. 288 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Sendražice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; dv. popl., někdy zde byla tvrz. — K r. 1392 připomíná se Bohuněk z R-a. R. 1512 postoupil Beneš Sendražský z Sendražic R. a jiné (viz Sendražice) Mikulášovi Trčkovi z Lípy a Lichtenburka a ten, jak se zdá, brzy na to vladykům z Hustiřan, kteří se odtud Rodovskými z Hustiřan přezvali. Rod tento vymřel nepochybně r. 1788. Po smrti Krištofa Plesa Heřmanského ze Sloupna dosáhl R-a r. 1597 Vaněk Kordule ze Sloupna a ok. r. 1600 Bartoloměj z Valdšteina.

Rodvinov, Rodinov *(Riedweis)*, ves při Kamenickém potoku, 36 d. 246 ob. něm. i čes. kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Jarošov; škola. Ves tato češtíí se valně.

Rodvinov, Rodinov, ves, 44 d. 377 ob. čes, kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Kamenice (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., škola; ¼ hod. již. mlýn Jáchymov *(Joachymsmühle)*.

Roháč, hospoda u Chvojínka.

Rohanov *(Tonnetschlag)*, ves, 15 d. 132 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Prachatic (1 hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Fefry, býv. dom. Volary; mlýn s pilou.

Rohanov, statek a ves, 34 d. 300 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (3 hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Vlkonice, far. Vacov. Statek R. koupil od Jana ryt. Dejma ze Stříteže kníže Švarcenberk r. 1756 a spojil jej s Přečinovem.

Rohatec, Rohatec, ves, 51 d. 311 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Libotěnice, býv. dom. Doksany; mešní kaple všech Svatých z r. 1744 má oltářní obraz od Balka, dv. popl. — Dědina ta jmenuje se již r. 1226 a sice co příslušenství kláštera Doksanského; r. 1436 zapsány jsou s jinými ještě statky klášterskými obci Litoměřické.

Rohatsko, Roháčko, ves, 34 d. 248 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Bousov dolní, býv. dom. Kost a Rakov; mlýn.

Rohenice, Rohynice *(Gross-R.)*, ves v údolí, mírným návrším po obou koncích obklíčeném, 46 d. 262 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Meziříčí; fil. chrám sv. Jana Kř., v 16. stol. nepochybně obnovený, jmenuje se ve 14. věku farním; nemalé archeologické ceně jest křtitelnice z r. 1602 a skládací oltář, na němž uprostřed Kristus, z jehož ran krev do kalicha se řine.

Rohenice malé, Roheničky *(Klein-R.)*, ves blíž předešlé na jih, 10 d. 41 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno, far. Meziříčí, kat. i pol. obc. R.

Rohošť viz Rohosec.

Rohov, ves, 12 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (¾ hod. jih, vých.), kat. obc. Dvorce, pol. obc. Přestavlky, far. Prčice, býv. dom. Mitrovice.

Rohov, někdy kostel sv. Jana Kř. se špitálem křižovníkův Zderazských as ¼ hod. od Nymburka mezi Labem a Mrlinou. Křižovníci Zderazští opustivše r. 1413 špitál tento prodali R. obci Nymburské. Ve válce 30leté zpustošeny všechny budovy, načež r. 1770 na místě kostela kaplička, v novější době rozbořená, vystavena byla.

Rohovka, ves, 21 d. 128 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Veselá, býv. dom. Cerekvice; skl. huť (výroba: tabulové sklo).

Rohozec, ves, 71 d. 486 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Chotusice, býv. dom. Žehušice; fil. chrám sv. Maří M.

Rohozec, Rohožka *(Böhmisch-Rust)*, ves, 29 d. 150 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (3 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Maštov, býv. dom. Vintířov; škola.

Rohozec, Rohošť, Rohožka *(Deutsch-Rust)*, ves, 76 d. 597 ob. něm., okr. Žat., okr. Podbořan. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Nepomyšl, býv. dom. Široká Třebčice (částka dom. Maštov.); kaple, škola, synagoga, dv. popl., pivovár, ½ hod. vzdálí mlýn. Nade vsí nepatrné zbytky tvrze Křečova, kolébky to soujmenného rodu vládyckého.

Rohozec hrubý *(Gross-R.)*, panství majorátní (dle soud. odhadu z r. 1833 za 129.555 zl.

22 kr. stř.) a ves na pravém břehu Jizery, 17 d. 131 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ohraženice, far. Jenišovice; zámek od pánů z Krajků na poč. 16. stol. vystavený a ok. r. 1622 obnovený, zámecká kaple nejsv. Trojice, zbrojnice, znamenitý park, pivovár (roč. na 9000 věder za 45000 zl.), mlýn. — Někdejší hrad založen nepochybně na začátku 13. stol. od Markvarticů, kteří se odtud z R-ce psali a jimž po sto letech příbuzní p. z Vartenberka v držení R-ce následovali. Markvart z Vartenberka zdvihnuv r. 1387 války proti králi, jest po tuhém odporu jat i uvězněn a hrad potažen ku král. komoře. Ok. r. 1428 držel R. v zástavě Jan ml. z Michalovic a r. 1474 Mikuláš z Valdšteina. Brzy potom vládli zde p. Tovačovští z Cimburka a na Mladé Boleslavi. Johanka z Krajku, druhá manželka Jana Tovačovského z C. zapsala 1513 v dluhu 1000 kopách gr. Kunratovi z Krajku zámek a město Ml. Boleslav, zámek pustý Michalovice, Boleslav St., městečko Mečeříž, hrad a městečko Brandýs, ves Skorkov, tvrz a ves Koněpasy, pustou tvrz a ves Tuřice, ves Předměřice a zámek R. s příslušenstvím. R. 1543 vyměnili Krajířové R. za král. hrady Točník a Žebrák. R. 1586 dala Eliška Hoffmannová, purkrabinka z Donína, zámek R., půl města Turnova a tvrz Skašov Ferd. Hoffmannovi z Grynpihlu a ze Stretova, manželu svému. Nedlouho potom dostali se v držení R. páni z Vartenberka, jimž pro účastenství v povstání r. 1620 všechny statky v plen vzaty a R. r. 1623 Albrechtu z Valdšteina prodán. Tento propůjčil jej r. 1628 v léno Mikulášovi Desfours-ovi, jemuž po smrti Valdšteinově v majetek dán. Dědicové Desfours-ovi vládnou zde podnes.

Rohozec malý *(Klein-R.)*, statek a ves $^1/_4$ hod. sev. od předešlé, 29 d. 201 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov, kat. obc. R. m., pol. obc. Bukovina, far. Jenišovice; zámeček, pivovár na 6000 věder. — Statek tento dostal se r. 1850 Karlu Ungerovi za 125.000 zl.

Rohoznice, ves při Bystřickém potoku, 114 d. 753 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Miletín, býv. dom. částečně Miletín, částečně Poličany; dv. popl. řeč. Dvorec a jiný $^1/_4$ hod. vzdálený řeč. Dolenec, mlýn, někdy zde byla tvrz. — R. slušela v 15. stol. k Miletínu, načež r. 1634 co zvláštní statek v držení Zylvarů ze Silberšteina přešla. R. 1660 prodal Vilém Adam Zylvar svou polovici R. hr. Valdšteinovi na Miletíně a Rudolf Ferd. Zylvar druhou polovici r. 1665 držitelům Poličan. Dne 8. čce 1798 nar. zde čes. spisovatel a archeolog P. Frant. Xav. Petera.

Rohožka viz Rohozec.

Rohožná, ves, 42 d. 336 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Kamenice; pila. — R. patřila někdy k tvrzi Lipce, od níž r. 1556 odprodána Kochánkům z Kochánka, zámožné rodině erbovní v Chrudími. Počátkem 17. stol. dostala se R., nepochybně po jmenovaném rodu k panství Nasevrškému.

Rohožná, ves při potůčku zde vznikajícím, 234 d. 1555 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička ($3^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Svojanov; fil., pův. got. chrám sv. Erasma na hřbitově byl ve 14. stol. farním; po stěnách presbyteria objevily se pod opadalým vápnem staročeské malby, ze 14. neb z poč. 15. stol. pocházející; zvon řeč. klášterník jest ze 13. stol.; škola, líhopalna, dv. popl. Částka vesnice, r. 1823 od barona Stillfrieda na návrší založená, zove se R. nová.

Rohožná, ves, 16 d. 133 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Radomyšl.

Rohožná, ves, 108 d. 762 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov ($3^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Cerekvice dol.; škola, papírna, sam.: Hadův mlýn, Kopanina, 9 d., v Lišti, 2 d., v Šancích, 3 d., Zadní pole, 8 d., pak hamr a myslivna. Jednoty tyto, vyjma Hadův mlýn, patří farou k Rychnovu novému.

Rohožná nová viz Rohožná (okr. Poličský).

Rohožnice, ves, 38 d. 274 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Osice. — Na sever jest vysoký val, v okrouhlé podobě plochou prostoru obkličující. R. 1436 jmenuje se R. mezi vesnicemi Opatovskými, které zapsal s Kunětickou horou cís. Sigmund Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Rohožno, ves při levém břehu Úhlavy, 22 d. 162 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Janovice, býv. dom. Bystřice. — R. jmenuje se r. 1239 mezi statky kláštera Kladrubského.

Rohožov, Rohozov, veska, 9 d. 84 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Střítež, far. Chyška; $^1/_4$ hod. sam. Ovčínek, 2 d. — Před r. 1848 patřilo 6 čís. k druhé čtvrti svobodníkův kraje Táborského.

Rohr, ves při potoku, 31 d. 310 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Trebendorf, býv. dom. Cheb (6 d. k sv. Klaře, 4 d. ke Kinšperku a 1 d. k Vildšteinu); rašelina; zde se popisuje nová osada Katharinendorf.

Rohramühle viz Račín.

Röhrenberg, ves na soujmenném vrchu, 12 d. (po různu) 105 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($3^3/_4$ hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Vltavice hořejší, far. Kunžvart.

Röhrenbergerhütte viz Adlerhütte.

Röhrsdorf, ves na záp. straně Cvikova počínající a 1 hod. zdélí podle Bobravy se táhnoucí, 166 d. 965 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Cvikov, kat. i pol. obc. R., býv. dom. Zákupy; kaple, škola, mlýn, as 1 hod. vzdálí skl. huť (výroba: bílé a barevné, křídové a kostní sklo roč. za 40.000 zl.).

Röhrsdorf, pohraničná ves, 47 d. 283 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Hanšpach ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. R.; škola, mlýn, plátenictví.

Rohy *(Oberhäuser)*, ves, 31 d. 216 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšiny ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Strouha, pol. obc. a far. Brlohy, býv. dom. Krumlov.

Rohy, dv. popl., viz Zbohy.

Rohynice viz Rohenice.

Rochlice *(Röchlitz)*, far. ves při Nise, 115 d. 1144 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Liberec ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. R., diéc. Litom. vik. Liberec., patr. hr. Clam-Gallas, 7059 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř. s krásným oltářním obrazem jmenuje se co taký již ve 14. stol., škola, továrna na bavlněné zboží, plátenictví, stávkářství, lázně.

Rochliny?, ves, 16 d. 118 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov ($^3/_4$ hod. vých.?), kat. i pol. obc. Bělá, býv. dom. Skály a Turnov.

Rochlov, statek allod. a ves, 34 d. 258 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Sekyřany hořejší; 2 d. patřily k býv. dom. Čemin.; zámek s velkou zahradou, dv. popl., kam. uhelné doly. — R. jmenuje se r. 1219 mezi statky kláštera Tepelského. R. 1406 uvodí se Přech z Holedče seděním na R-ě. R. 1864 koupil statek R-ský p. Fr. Polák za 124.000 zl.

Rochlova viz Lomnička.

Rochnovec, sam. u Chotěboře, nepochybně na místě někdejší vesnice Rochňov, kterou zároveň s Kroměšínem Čeňka z Kroměšína prodala r. 1373 Vavřincovi z Michalovic a bratru jeho Zvěstovi, řeč. Henslín.

Rochota, sam. blíž Dobříše.

Rochov, ves, 47 d. 289 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R, far. a býv. dom. Brozany; 15 d. náležclo odtud k dom. Lovosic. a 5 d. co zvláštní statek spojeno s Třebušínem. — Co příslušenství Brozan připomíná se R. již k r. 1482.

Rochov, Hrochov *(Roche)*, někdy panské sídlo, nyní pouze ves, 59 d. 337 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1 hod. již.), kat i pol. obc. R., far. Strážiště, býv. dom. Liběšice; chmelařství a štěpařství. — R. jmenuje se r. 1226 příslušenstvím kláštera Doksanského.

Rochpratice viz Ruprechtice.

Rochův mlýn viz Rybníček

Roiden, ves, 14 d. 82 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Haag, far. Omlenička, býv. dom. Vyš. Brod; sam. Žižka, pak Waldlipp a Waldbauer.

Roikohäusel viz Blanské.

Rojice, ves, 22 d. 165 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. R., pol. obc. Turná velká, far. Radomyšl; mlýn. — R. 1549 prodal král Ferdinand Adamovi Řepickému z Šudoměře na Řepici vesnice někdy města Písku: R., Vítkov, velkou a malou Turnou, Brusy, Petrovice, Voldřichov, Třebkov, Chlaponice, Bořečnice, Šamenice, Nepodřice, Čižovou, Kozly, Zlivice, Topělec a j.

Rojkovice, Rejkovice, ves v údolí při Litavce, 31 d. 246 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc., far. a býv. dom. Jince; mlýn a $^1/_4$ hod. vzdálí dv. popl. Hejdov.

Rojšín *(Roisching)*, ves, 30 d. 230 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Brloh, býv. dom. arciděk. Krumlov. (3 d. panství Krumlov); mešní kaple z r. 1850.

Rok, vska, 10 d. 81 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Sušice ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Podmokly; opodál Mariánská kaple r. 1854 obnovená.

Roketnice viz Rokytnice.

Roketník viz Rokytník.

Rokliště viz Ritauchov.

Rokoska, cukrárna, ostatně viz Libeň stará.

Rokosy viz Petrovice (okr. Humpolec.).

Rokošín, někdy ves s far. chrámem sv. Jiří, viz St. Georgen.

Rokycany, král. okr. město na levém břehu Klabovky, 355 d. 3761 ob. čes., kr. Plz. (4 hod. vých.), kat. i pol. obc. R., arcidiéc. Praž., vik. R-ský, patr. obec, 6927 osadníků; děk. chrám P. Marie Sněžné v nynější podobě z r. 1788 byl někdy kostelem kláštera augustinského; krásný mramorový hl. oltář přenešen sem z kostela sv. Michala v Praze, r. 1785 zrušeného, drahocenná a uměle dělaná monstrance pochází z někdejšího kláštera Chotěšovského; kostel nejsv. Trojice, kaple sv. Anny, radnice r. 1808 opravená, smíš. okr. úř., notar., pošt. úř. s pošt. stanicí, stanice při záp. dráze, finanč. komis, bern. úř. (2. tř.), nižší reálka, hl. škola, hudební škola, opatrovna (dům vystav. od divadelních ochotníků), živnostenská jednota, záložna, špitál pro 13 osob, pivovár, lihopalna, želez. hamry (železovec v hojné míře v okolí), několik mlýnů, opodál mysl. Němčička. Asi $^3/_4$ hod. na východ zdvihá se hora Žďár (2000′ n. m.) s pamětihodnou ohradou, z dob keltických pocházející. Trhy výroční: 1) v pond. po Faustinu, 2) v pond. po Terpesu, 3) v pond.

po Štěp. pap., 4) v pond. po sv. Frant. Seraf., 5) v pond. po první adv. ned. — R. daly jméno župě R-ské, ač snad sídlem župy té nebyly, náleževše k panství biskupskému a nikoli k jmění knížecímu. První zmínka o R-ech, co vsi s dvorem biskupským, děje se k r. 1110; brzy potom (r. 1146) jmenují se R. již „civitas“ a r. 1176 sídlem arcijahna Zdeslava. Připomenutého r. 1110 dal zde cís. Jindřich, co soudce knížat Bořivoje a Vladislava, o knížecí stolec se svářících, onoho zajmouti a do Němec do vězení zavesti. Z rozkazu biskupa Tobiáše jest zdejší kostel ohražen. R. 1362 založen od arcibiskupa Arnošta klášter kanovníkův sv. Augustina. Na začátku r. 1421 dobyli R-n Táboři, při čemž na obyvatelích velkých škod se dopustili a klášter spálili; v červenci t. r. přepadše R. Plzenští katolíci, povraždili přemnoho kališníků a dali při odchodu svém celé městečko v požeh. R. 1436 zapsal cís. Sigmund R., městečko s tvrzí arcibiskupství Pražského, Janu Malovcovi na Pacově a dědicům jeho. K r. 1482 připomíná se Zdeněk ze Švamberka na R-ech. R. 1498 vyplatil k žádosti R-ských král Vladislav město R., vsi Litohlavy, Újezd a Nadryby z poddanosti arcibiskupství Praž. a ustanovil, že město od koruny odloučeno nemá býti. R. 1557 udělil cís. Ferd. I. R-ským tu zvláštní milost, že sobě mohou zakoupiti a držeti deskové statky. R. 1784, dne 12. září, vyhořel starožitný děk. chrám a přes 170 domů. R. jsou jedna z nejbohatších obcí Českých; mají 5374 jiter půdy, z nichž 4419 jiter lesů, a velkou železnou huť v Klabavě. V R-ech narozen z chudého kováře (na Praž. předměstí č. 26?) hlavní representant církve pod obojí, proslulý mistr Jan Rokycana; zemřel l. 1471 dne 22. února, maje prý věku svého výše 90 let. R. jsou též rodiště čes. spisovatelů bratří Kraftů a Dr. Čejky.

Rokytá dolní *(Nieder-Rokitai)*, ves, 71 d. 418 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Bělá ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R. d., far. Krupná dolní.

Rokytá horní *(Ober-Rokitai)*, ves s předešlou souvisící, 72 d. 416 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Bělá, kat. i pol. obc. R. h., far. Krupná dolní.

Rokytná viz Vrchovina.

Rokytňany dolní č. velké *(Unter-Rokytan)*, ves, 47 d. 321 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. R. d., far. Osojnice, býv. dom. Dětinice. Na blízkém návrší, Humprecht zvaném, zbytky nějaké prý tvrze.

Rokytňany hořejší č. malé *(Ober-Rokytan)*, ves blíž předešlé po úbočí Bačaleckého vrchu, 28 d. 158 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň, kat. i pol. obc. R. dolní, far. Osojnice, býv. dom. Dětinice; r. 1769 nalezeny zde staré čes. mince; viz též Sobotka.

Rokytnice, Roketnice, ves při soujmenném rybníku, 16 d. 126 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Skála hrubá.

Rokytnice, též R. dolní *(Nieder-Rochlitz)*, okr. ves v údolí při potoku, 291 d. 2225 ob. něm., kr. Jič. ($3^1/_2$ m. sev.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Jilemnice, diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. hr. Harrach, 8196 osadníků; far. chrám sv. Michala arciand. v nynější podobě z r. 1754; obraz sv. Pia, někdy v obrazárně kardinála Migazzi-ho ve Vídni, jest prý prací Rafaelovou, škola, smíš. okr. úř., kontrolní úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. úř. s pošt. stanicí, továrna na zhotovování bavlněného zboží, veliký závod na bílení téhož zboží, papírna, 2 mlýny; v zdejším okolí a u Jilemnice nalezeny v novější době měděné rudy v červeném pískovci. Trhy výr.: 1) druhé pond. po Velikon., 2) po sv. Prokopu, 3) po Nanebevzetí P. M., 4) po cís. posvícení; týdní trh každý čtvrtek. — R. 1637 prodala Barbora Křinecká z Ronova se svou sestrou Helenou manželi svému Janu Vilémovi, synu Krištofa Haranta z Polžic statek Jilemnický i se zámkem R-ckým za 64000 kop míš.

Rokytnice, panství allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1851 za 133.961 zl. 40 kr. stř.) a starobylé město na návrší, které na východ potok Rokytenka od pohoří odděluje, 166 d. 907 ob. něm.-čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. hr. Nostic, 2876 osadníků; far. chrám všech Svatých z r. 1661 měl svého duchovního správce již r. 1361, hřbitovní, prvé zámecký kostel nejsv. Trojice ze 16. stol., zámek s kaplí sv. Petra a Pavla, vystavený v l. 1525 až 1585, škola, radnice, pošt. exped., synagoga, špitál pro 6 osob r. 1675 založený, pivovár (roč. na 1188 věder), tkalcovství. Trhy výr. a dobyt.: 1) na sv. Valent. (připadne-li na sob. neb ned., tedy příští pond.), 2) na sv. Markétu, 3) ve stř. před první adv. ned.; poutní trhy: na sv. Jos. a ve čtvrtek v oktávu Bož. Těla; týdní trh každé úterý. — K r. 1560 připomína se Sigmund Licek z Risenburka a r. 1567 Joachim Manšvic z Armenru na R-ci. Za tohoto jmenuje se R. městečkem a nad ním tvrz a nová ves. R. 1623 byl pánem R. Cigler z Kliphausu. Panství R-cké patří od r. 1627 prvé svob. pánům, nyní hr. z Nostic-Rienek.

Rokytnice dolní (*Nieder-R.*, též *Nieder-Dorf*), ves na již. straně města Rokytnice při Rokytence, 57 d. 293 ob. něm., kr.

Král. Hrad., okr. Žamberk, kat. i pol. obc. R. d., far. a býv. dom. Rokytnice; dv. popl., mlýn, sam. Kastner a Suchai.

Rokytnice dolní viz Rokytnice.

Rokytnice horní (*Ober-Rochlitz*), ves dílem v údolí při potoku, dílem po vrších, 434 d. 3419 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a pol. obc. Rokytnice, kat. obc. R. h., býv. dom. Vrchlabí; škola, kaple, celní úř., 2 mlýny. R. h. počíná na vých. konci Rokytnice (dolní)

Rokytnice horní (*Ober-R.*, též *Oberdorf*), ves v údolí při Rokytence, 72 d. 342 ob. něm., kr. Král. Hrad. okr. Žamberk (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. R. h., far. a býv. dom. Rokytnice; 2 mlýny.

Rokytnice prostřední (*Mittel-R.*, též *Mitteldorf*), ves při již. konci předešlé počínající, při témž potoku, 74 d. 361 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk, kat. i pol. obc. R. p., far. a býv. dom. Rokytnice; mlýn.

Rokytník, Roketník, ves, 97 d. 630 ob. čes., kr. Král. Hard., okr. a býv. dom. Náchod (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Ronov; škola.

Rokytník, nazývá se též Chrastava dolejší.

Rokytník nový (*Neu-Rognitz*), ves vysoké polohy od jezovitů r. 1697 založená, 12 d. 85 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. R. starý, býv. dom. Žireč.

Rokytník starý (*Alt-Rognitz*), far. ves v hlubokém úvale při potoku, ¼ hod. sev. vých. od předešlé, 159 d. 950 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Trutnov, kat. i pol. obc. R. st., býv. dom. Žireč., diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov., patr. p. Wagner. 1717 osadníků; lok. chrám sv. Šim. a Judy r. 1430 vystav. a 1752 rozšířený, připomíná se r. 1384 mezi farními, škola, 3 mlýny. — Někdejší tvrz vydrancovali a zapálili r. 1420 žoldnéři Míšenští a Slezští. R. 1482 patřil R. Alexandrovi z Mosazného a r. 1529 Heřmanovi a Jindřichovi Berkům z Dubé. Mezi l. 1551 až 1620 seděli zde Zylvarové z Pilnikova. K panství Žireckému slušel R. hned po bitvě na Bílé hoře.

Rokytno, ves, 80 d. 595 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Býště; škola.

Rokytovec, někdy panské sídlo, nyní ves na návrší, 34 d. 230 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Strenice, býv. dom. Bezno. — R. 1553 prodal R. Albrecht Klusák z Kostelce Václavovi Prockovi z Cetně. R. 1573 byla v držení jeho Markéta z Řehnic a r. 1580 Mariana Vančurová z Řehnic. R. 1600 dosáhl R ce Mikuláš z Geršторfu a připojil jej k statku Horeckému, s kterýmž se pak dostal k Beznu.

Role nová (*Neu-Rohlau*), far. ves při soujmenném potoku, 53 d. 295 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. R. n, býv. dom. Falknov, pošt. Karlov. Vary, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín, patr. hr. Nostic-Rienek, 909 osadníků; far. chrám sv. Michala archand., škola, 2 mlýny. — Založení zdejšího chrámu padá do pradávné doby, nebo podacího práva při něm postoupeno r. 1293 křižovníkům s červenou hvězdou.

Role staré (*Alt-Rohlau*), ves ¾ hod. jih. vých. od předešlé a při témž potoku, 84 d. 923 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlov. Vary, (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R. st., far. Sedlec, býv. dom. Tüppelsgrün; továrna na porcelán a kameninu; kavlín č. porcelánka nalezá se na blízku, taktéž kamenné uhelné doly.

Röllelmühle viz Otročín.

Röllelmühle, mlýn u Dřevohryzů.

Rollessengrün, ves, 32 d. 173 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Thurn, far. Kinšperk, býv. dom. Mostov.

Romandlmühle viz Jilovice.

Romanov, veska na návrší, 7 d. 58 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Mšeno; někdejší kostelík sv. Maří M. zrušen na rozkaz cís. Josefa II.

Romanov, druhdy osada neznámého položení v býv. Žatecku.

Romava (*Romau*), ves na pomezí Rakouském a při stejnojmenném rybnice, 54 d. 333 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Bystřice nová (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R.; mešní kaple sv. Kříže z r. 1780, škola, mlýn s pilou; též se zde popisuje 8 po různu ležících domů.

Romberk viz Rumburk.

Rommersreuth, ves, 49 d. 378 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš (2 hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Haslov, býv. dom. město Cheb (6 d. ku král. hradu a 5 d. ke komendě křižovnické v Chebě, 2 d. k dom. Haslov.); 2 mlýny, jeden ⅛ hod. vzdálí.

Ronov *), panství nadací Millesimovské (dle vkladu z r. 1736 za 205.000 zl.) a starobylé město nad Doubravou, 219 d. 1684 ob. čes., kr., okr. a pošt. Čás. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R, diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. nadací hraběte Millesimo, 4174 osadníků; far. chrám sv. Vavřince připomíná se již r. 1362; velký zvon ulit r. 1576 a prostřední r. 1617; na hřbitově kostel sv. Kříže s náhrobky ryt. Rabenhauptů ze Suché; škola, špitál, pivovár, závod na vyrábení líhu, mlýn, dv. popl.;

---

*) Ronov, Hronov, název několika hradův, založených od mocného rodu Hronovců v.

někdejší hrad zbořen zcela r. 1823. Trhy výroční: 1) ve čtvr. před velikon., 2) ve čtvr. před sv. Duchem (připadne-li svátek, tedy příští den), 3) ve čtv. před vánoc. — R. slul prý pův. Pravnov i spojen záhy s Lichtenburkem, zastaveným od krále Václava I. Hronovcům. Od panství Lichtenburského oddělen za vlády Rabenhauptů se Suché r. 1595. Pro účastenství v povstání jest R. rytíři Rabenhauptovi 1621 v manství proměněn a když odúmrtím na krále spadl, prodán jest r. 1624 Benigně Kateřině z Lobkovic, která jej již r. 1638 Frant. Chiesovi trhem postoupila. Od tohoto darováno panství r. 1656 vlaskému špitálu sv. Karla Borom. v Praze, který je však r. 1664 ryt. Ant. Aug. z Binago prodal. R. 1680 byl v držení R-a Ferd. Arnošt Hyzrle z Chodů a na zač. 18. stol. Věžníkové z Věžník, kteří jej Janovi Vác. hr. z Millesimo 1744 prodali.

Ronov, papírna, cukrárna a hrad v zříceninách ležící blíž Hříště, nedaleko vtoku Pořešinského potoka do Sázavy. První známí držitelé hradu jsou Hynek a Čeněk bratří z Přibislavi mezi l. 1273—1314. Potomci jich, páni z Ronova, drželi jej nepochybně až do válek Husitských. R. 1422 dne 7. října byl hrad od Žižky útokem vzat a osazen. Během 15. stol. dostal se v držení Hynka z Pirkšteina na Polné, s kterou pak spojen zůstal. R. 1540 jmenuje se hradem pustým.

Ronov, někdy pevný hrad blíž Stolinek, jehož založení Hájek k r. 728 klade. Jisto jest, že byl založen od jedné větve Hronovcův, kteří se později Křineckými zvali. R. 1440 byl hrad od Lužičanů dobyt a vypálen. Od počátku 16. stol. patřil Vilémovi z Ilburka, který jej poslední vůlí r. 1531 odkázal manželce své, roz. z Helfenšteina. Provdáním se jich dcery dostal se R. snad po r. 1553 Jindřichovi Kurcpachovi z Trachenburka, přívrženci jednoty Bratří Českých, který 1590 zemřel. Brzy na to dostalo se panství Evě z Lobkovic, vnučce Jindřicha Kurcpacha, a jejímu manželi Joachimovi Malcanovi z Tencelinu a od toho r. 1603 se Stolinkami a j. Alžbětě z Vartmberka. Za vlády Zdeslava Hřáně z Harasova r. 1623 byl ad již pust.

Ronov viz Rumburk.

Ronov nový, zámek blíž Oskořinku r. t.), založený na sklonku 16. stol. od Křineckých z Ronova. Po bitvě Bělohorské jest R. původním držitelům v plen zat a Albrechtovi z Valdšteina prodán. ozději zde vládli Alex. hr. z Mitrovic Michal z Věžník. S Křincem spojen 1690.

Ronovec, Sommerburk, Žumburk, někdy hrad od pánů z Lichtenburka založený, jehož stopy dosud v lese „Sommerwalde“ blíž Břevnice viděti lze. Během 14. věku dostal se od svých zakladatelů v léno rodině, která se potom pode jménem Andělů z Ronovce vyskytuje. R. 1469 dal prý Jiří Poděbradský tehdejšího držitele Václava z Bibršteina zajmouti a hrad obeřiti. R. 1502 držel jej Jindř. Špetle z Prudic a ok. r. 1530 Hynek Haugvic z Biskupic, jemuž R. a jiné z manství propuštěno. Za syna a nástupce jeho byl hrad již pust r. 1544.

Ronšperk (*Ronsperg*), panství allod. (dle trb. sml. z r. 1864 za 950.000 zl. a 1000 zl. klíčného) a starobylé okr. město, 225 d. 1727 ob. něm., kr. Plz. (6 m. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. hr. Coudenhove, 2560 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. na sklonku 15. stol. založený, uveden v nynější podobu po r. 1632; pohřební kaple sv. Antonína vystav. od svob. paní Anny Felic. Vunšvicové; zámek s mešní kaplí sv. Jana Nep., škola, radnice, synagoga, špitál s kaplí Mariánskou, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exp., pivovár, 2 papírny, v nichž se roč. asi za 7000 zl. papíru vyrábí, značná výroba bavlněných látek a rozličných dřevěných věcí. Trhy výroční: 1) na sv. Fil. a Jak., 2) v pond. po sv. Petru a Pavlu, 3) v pond. po Narození P. M. (po 8 dní), 4) na sv. Mikuláše též po 8 dní. — R. nazýval se původně Poběžovice, které se staly během 14. stol. sídlem šlechtického rodu, který se přezval dle svých sídel z Hostouně, z R-a a j. Předkové rodů těchto jsou bezpochyby Dobrohost a Mutina, kteří nesli r. 1176 příjmí z Bukovce. První, který se z R-a psáti počal, jest nepochybně Dobrohost, syn Náchvala z Osvračína ok. r. 1366. Bohuš z Horšova zastavil r. 1419 tvrz a dv. popl. v Poběžovicích Janovi Švestřoňovi z Hradiště. R. 1424 povýšeny jsou Poběžovice za městečko, jehož obyvatelům zároveň povoleno, aby statky své svobodně spravovali a odkazovali. Mezi l. 1434—1445 náležel statek tento Zděnkovi Kolvinovi z R-a na Horšově Týně, za jehož syna a nástupce, Dobrohosta, nový hrad vystaven. Protože pán ten bojův proti králi Jiřímu se súčastnil, jest hrad od strany královské dobyt a osazen a teprv po ukončení těchto bojův Dobrohostovi postoupen, který brzy potom hrad opevnil a městečko Poběžovice hradbami obehnal. Od té doby vyskytuje se název „město Ronšperk.“ R. 1527 držel R. Albrecht z Gutšteina, který hrad i město r. 1547 prodal p. z Švam-

berka a ti zde seděli až do bitvy Bělohorské. R. 1623 koupil R. od král. komory Severin Thal z Horšteina. Sňatkem dostalo se pak panství Janovi z Bedenberka, po něm r. 1653 Danielovi Nor. Pachtovi z Rájova, jehož dcera, Anna Felicia, podala ruky své r. 1667 Bohumírovi z Vunšvic. Koupí přešel R. r. 1717 na Volfganga Mulce z Valdova, potom na Jana Jiřího z Königsfeldu a od toho r. 1749 na Filipa Vil. Albr. z Linkeru a Lucenviku. Od syna jeho Jana Františka koupili jej r. 1805 hr. Thunové z Hohenšteina a od těchto r. 1864 nynější držitelové hrabata z Coudenhove.

Roseč, far. ves v lesnaté krajině, 50 d. 450 ob. čes., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Jindř. Hradec (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. R., diéc. Buděj., vik. Jindř. Hradec., patr. náb. fond, 2353 osadníků; far. chrám sv. Šim. a Judy vystavený r. 1794 na místě válkou prý 30leton zaniklého kostela Nanebevzetí P. M., jejž stavěti R-ckým dovolil r. 1551 p. Joachim z Hradce, protože se zachovalo mezi osadníky ústní podání o starém chrámě, válkami Husitskými zničeného; škola.

Rosejovice, Rosovice, ves, 132 d. 875 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Dobříš (1¼ kod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., škola; 29. led. 1839 zemřela zde čes. básnířka Lidmila Tichá, provdaná Petáková.

Rosenberk viz Rožmberk.

Rosenburg viz Krupka.

Rosendorf, far. ves, 242 d. 1521 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Děčín (2 hod. sev. vých.) kat. i pol. obc. R., býv. dom. Binsdorf, diéc. Litom., vik. Kamenic., patr. kn. Klary, 2410 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1711 jmenuje se co taký r. 1384, škola, stávkářství.

Rosendorf, ves, 11 d. 85 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Schmolau, far. a býv. dom. Újezd sv. Kříže; stranou mlýn řeč. Rosenmühle.

Rosengarten, ves 19 d. 101 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Kojetín, far. Radonice, býv. dom. Vintířov.

Rosengut, cihelna u Míkovic.

Rosenhain, ves na pomezí Saském, 122 d. 798 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Šluknov (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. R.; škola, několik mlýnů.

Rosenhübel, Rosenhügel, veska, 8 d. 69 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (4 hod. záp.?), kat. obc. Asang, pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov něm., býv. dom. Krumlov.

Rosenthal, ves v nížině, 24 d. 118 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Jablonné (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Valtinov, far. Brniště; tkalcovství.

Rosenthal, ves při Nise, 29 d. 360 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec (¼ hod. záp.), přádelna (sepřede se roč. na 380 ctů bavlny), mlýn, závod na bílení a barvení vlněných látek — R. dělí se ve 2 části, jichž každá pro sebe kat. i pol. obec tvoří.

Rosenthal, ves při potoku, 21 d. 112 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1¼ hod. sev.), kat. obc. R., pol. obc. a býv. dom. Kopisty, far. Čouš; 2 mlýny.

Rosenthal viz Polubny.

Rosenthal viz Rožmitál.

Rosice, panství fideikom. (dle vkladu z r. 1815 a 1828 za 256.539 zl. stř.) a ves při potoku řeč. Žejbro, 85 d. 613 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Chrasť; před r. 1848 patřilo odtud 37 d. k dom. Chrasťskému; zámek s kaplí a rozsáhlou zahradou, fil. kostel sv. Václava s mnohými náhrobky Talacků z Ještětic byl ve 14. stol. farním; zvony z r. 1504 a 1641, škola, rozsáhlý dv. popl., pivovár, lihopalna, jízdárna od hr. Berky r. 1678 vystavená slouží nyní za sýpku. — R. stala se záhy sídlem panským, náleževší r. 1373 Jarošovi a synu jeho Heřmanovi z Mrdic. R. 1403 přijali bratří Mikuláš a Ondřej z R-ce ves Kratišovice v manství od Petra a Přibíka z Týna a z Chroustovic. R. 1451 postoupil Mikuláš řeč. Čelák z Seslavce svůj díl v R-ci s kostelním podacím Janu Šlechtovi z Mrdic a z Chroustovic. Během 16. stol. seděli zde Talackové z Ještětic a od r. 1614—1706 Berkové z Dubé a Lipého. Brzy potom dostalo se panství R-cké nynějším držitelům kn. Kinským. R. 1623 byla R. od vojáků Uherských vydrancována. Konečně připomenuta buď pověst, dle které libozvučný zvon „Dúbrava" před dávnými lety vyryt prý byl na hřbitově od černé svině.

Rosice, far. ves blíž pravého břehu Labe, 44 d. 314 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Pardubice (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., diec. Král. Hrad., vik. Pardubice, patr. náb. fond, 1337 osadníkův; lok. chrám sv. Václava byl ve 14. věku farním, škola, sam. Pazderna. — R., někdy ves kláštera Opatovského, zapsána s Kunětickou horou r. 1436 Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Rosička, veska na přívrší, 9 d. 75 ob. čes., kr. Buděj. okr. a býv. dom. Jindř. Hradec, (1½ hod. sev. vých.), kat. obr. R., pol. obc. Hostějoves, far. Jarošov. — R-u

koupil v středu 14. věku Jindřich z Hradce a spojil ji s panstvím Jindř. Hradeckým.

Rosička, ves na pomezí Moravském a při stejnojmenném vrchu, 19 d. 112 ob. čes., kr. Čas., okr. Přibislav (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Nížkov, býv. dom. Polná; sam. Kopanina.

Rosička, ves při potoku, 29 d. 260 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. R, far. Deštná, býv. dom. Lhota červená; ¹/₄ hod. opodál hamr.

Rosička (Hadravova), ves, 17 d. 115 ob. česk., kr. Táb., okr. Kamenice (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc Dívčí kopy, far. Nový Etink, býv. dom. Včelnice.

Rosička malá, Rosičky malé, 2 o samotě ležící selské živnosti se 14 ob. čes., blíž předešlé, kr. Táb., okr. Kamenice, kat. obc. R. m., pol. obc. Žďár, far. Nový Etink, býv. dom. Černovice.

Rosňák, Rozňák, ves, 10 d. 91 ob. čes., kr., Čás., okr., far. a býv. dom. Něm. Brod (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Knik.

Rosnice (*Rossnitz*), veska, 9 d. 67 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Karlovy Vary (1 hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. i far. Sedlec.

Rosnice, ves, 50 d. 354 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Všestary, býv. dom. Přím. — R. byla svědkem bitvy Sádovské.

Rosocha, ves, 10 d. 60 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rviště, far. a býv. dom. Brandýs n. O.

Rosocha, ves při předešlé, 14 d. 61 ob. česk., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O., kat. i pol. obc. Skrovnice velká, býv. dom. Brandýs n. O., far. Sudislav.

Rosochatec, statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1834 za 62.000 zl. stř.) a ves v údolí při potoku, 45 d. 349 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (³/₄ hod. jih. zap.), kat. pol. obc. R., far. Čachotín; zámek s velkou zahradou a parkem, pivovár, dv. popl., mlýn s pilou, někdy též skelné hutě; ¹/₄ hod. jih. vých. dv. popl. Nový dvůr a ³/₄ hod. sev. vých. Škvořetín, někdy ves, nyní dv. popl. — Někdy zde stála tvrz, na níž r. 1584 Sigmund Haugvic z Biskupic seděl a R. r. 1600 Johance z Dobřenic zapsal. Brzy na to dostal se R. Bechyňům z Lažan, jímž po bitvě Bělohorské v plen vzat, později opět dědičně ponechán. — Při rodině té zůstal statek R. až dosud.

Rosochy viz Rasochy.

Rosovice viz Rosejovice.

Rossbach, ves, 324 d. 3074 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Aš (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Niklasberg; protest. chrám a pastorát, protest. a katol. škola, pošt. exped., přádelna pro bavlnu, továrna na bavlněné zboží (hlavně šátky) několik mlýnů mimo ves.

Rossenreuth, ves, 11 d. 89 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (2 hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Lomy horní; za zřízení patrimon. patřily 4 d. ke křižovnické komendě v Chebě; mlýn.

Rossmeisl, (Rozmysl?), ves, 35 d. 245 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Lomnice, býv. dom. Falknov; škola.

Rossnitzhütte, sam. přináležející do kat. obce Haag (okr. Kaplický).

Rosspresse, sam. viz Dubá.

Rostejné, Rostein, ves, 21 d. 210 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Běstvina; na místě dvora popl. a sýpky stávala prý někdy tvrz; ¹/₈ hod. jih. vých. Dřhotín, někdy ves, nyní dv. popl.; ¹/₄ hod. jih. vých. Zbohov a ³/₈ hod. vých. Čtvrt, vísky nové.

Rostěp, Roztěp viz Chyška velká.

Rostkov, Proskov, ves, 16 d. 91 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. Mn. Hradiště (1³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Loukovec.

Rostoklaty viz Chroustoklaty.

Rostoky viz Roztoky.

Rošice viz Jindřichovice.

Roškopov, ves na Olešce, 83 d. 650 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Nová Paká (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Kumburk (1 d. k Nové Pace); mlýn s pilou.

Roškovský mlýn viz Krasikovice.

Rošovice, Radošovice? (*Roschwitz*), far. ves v údolí na pravé straně Ohře, 49 d. 296 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. R., pošt. a býv. dom. Klášterec; diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. náb. matice, 692 osadníků; lok. chrám sv. Anny, škola, pivovár, dv. popl., mlýn, pustý hrad Felixburk, vystavený v l. 1554—57 od Bohuslava Felixe Hasišteinského z Lobkovic. — R. patřily pův. k hradu Egerberku, jímž v první polovici 16. stol. Fictumové vládli. Provdáním se Anny z Fictumu přešly R. 1550 v držení Hasišteinských z Lobkovic, od nichž r. 1598 koupí postoupeny Leonhardovi ze Štampachu na Egerberku. Nástupci tohoto jsou R. po bitvě Bělohorské v plen vzaty a Krist. Šim. Thunovi prodány, který je s panstvím Klášterským spojil.

Rošti, veska, 9 d. 35 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vamberk.

Rothau, ves, 180 d. 1591 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. (1 hod. jih. vých.), kat.

i pol. obc. R., far. a býv. dom. Jindřichovice; škola, železné hutě, vyrábení plechových lžic, krajkářství, vápenec. R. dělí se v horní a dolní R., ona byla v předešlém ještě století zvláštním statkem.

Rothberg, ves v údolí, 12 d. 84 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1/4 hod. záp.), kat. obc. Weiher, pol. obc. Podmokly, far. Rozbělesy.

Rothe Höhe, sam. u Záboří (v okr. Král. Dvorském).

Rothlissa (Červený lis?), sam. u Žernosek velkých.

Rothsail, Rothsolhütte viz Ruda železná.

Rotmberk nazývá se r. 1542 pustý zámek s mlýnem na zboží Neznašovském; pravdě podobno, že jest to hradiště u Habřiny, řeč. „Hrad."

Rotnek, ves na pravém břehu tiché Orlice, 49 d. 250 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Hnátnice, býv. dom. Supí hora.

Rotštein, někdy hrad u Klokočí, na němž r. 1404 Jan z R-a, z rodu pánů z Valdšteina, seděl. R. 1454 byl pánem R-a Bohuše z Kovani. Na počátku 15. stol. jmenuje se hradem pustým na panství Velkoskalském.

Rottamühle viz Cebiv.

Roubíčkova Lhota viz Lhota Roubíčkova.

Roubovice viz Hrúbovice.

Roučkovice, ves, 49 d. 388 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pacov (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. R.; 3/4 hod. sev. dv. popl., mysliv. a cihelna Hrádek, kdež před časy tvrz a ves stála.

Roučnický mlýn, popisuje se při Bezděkově horním (v okr. Unhošt).

Rouda, sam. u Babiny.

Roudná (Rouden), ves, 11 d. 59 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1 3/4 hod. vých.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Srby, býv. dom. Horšův Týn (viz Roudnice).

Roudné, Roudný, ves, 32 d. 205 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kralovice, far. Týn nad Rovenským, býv. dom. Skály a Turnov; kam. lomy.

Roudné (Ruden), ves na levé straně Malše, 29 d. 175 ob. čes. něm., kr., okr. a býv. dom. Buděj. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Rožnov, far. Boršov. — R-ého koupí nabyla obec Budějovická r. 1505.

Roudné, ves, 27 d. 171 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (2 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Újezd bílý, býv. dom. Rychnov a Černikovice; železná ruda.

Roudné, ves, 11 d. 67 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (3/4 hod. sev. vých.?), kat. i pol. obr. Úžín, far. Chlumec, býv. dom. dílem Chlumec, dílem Předlice i Všebořice.

Roudné, někdy zvláštní nyní s Myškovicemi spojený statek, a ves při silnici, 40 d. 259 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Janov. — R. drželi mezi l. 1590 a 1596 Václav a Jošt z Hoslau, r. 1606 Anna z Řísnice a r. 1617 Anežka Dvořecká z Hodic a na Myškovicích.

Roudné viz Roudný.

Roudnice, ves při malé Jizeře, 56 d. 487 ob. čes. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 1/4 hod. sev.), kat. i pop. obc. R., far. Křeslice.

Roudnice, ves, 97 d. 816 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanice (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Libčany, býv. dom. Pardubice; škola. — Opodál v polích, k Homoli hledících, zbytky tvrze, na které seděl r. 1457 Jan z R., syn Zdislavův. R. 1482 postoupila Kateřina, dcera Zdislava z R., tvrze R. Matiášovi ze Žlunic a Anešce z R., sestře své.

Roudnice, panství (vévodství) fideikom. (odhadnuto r. 1811 za 1,151.092 zl. 45 kr.) a okr. starobylé město na levém břehu Labe, skládající se z vlastního města a z předměstí: Bezděkov nový a starý, Hracholusky a Židovská ulice, 483 d. 4111 ob. čes., kr. Litom. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obr. R., arcidiéc. Praž., vik. R-cký, patr. kn. Lobkovic, 6350 osadníků. Proboštský chrám Narození P. M. založ. r. 1333 a vyvedení jeho jakož i kláštera august. svěřeno Vilémovi z Avinonu; starožitný ráz chrámu toho setřen na větším díle přestavováním ok. r. 1728; sakristie byla prý pův. kostelem r. 1294 založeným; mezi vzácnosti kostelní patří 6 obrazů z umučení Páně, jež nesou ráz českého umění ve 14. a 15. stol., 2 kancionály z poč. 16. stol. a cínová křtitelnice vyvedená r. 1448 od Tobiáše Pražského. — Kapucinský klášter s kostelem sv. Václava založen r. 1615; v kostele jest výtečný starožitný obraz P. M. na zlaté půdě, pak rodinná hrobka knížecí. — V kapli sv. Josefa při špitále městském jest zajímavá polovypuklá řezba ze 14. stol., představující Krista s ap. Petrem a Pavlem. — Ve velkolepém zámku, mezi l. 1650—1677 vystaveném, jest bohatá knihovna založená od slavného lat. básníka Bohuslava Hasišteinského z Lobkovic (chová přes 40000 kněh, 1200 inkunabulí a 580 rukopisů; mezi těmito zvláštní zasluhuje pozornosti obrovský kodex Platonových děl, koupený v Benátkách od jmenovaného Bohuslava za 2000 dukátův) a znamenitá obrazárna (12 síní) s některými podobiznami rodu

Lobkovického od českých malířů 16. věku. — Kaple sv. Viléma a jiná mimo město sv. Rosalii zasvěcená, synagoga, radnice, nádraží sev. dráhy, smíš. okr. úř., notar., finanč. komis., bern. úř. (2. sř.), pošt. exped., telegr. stanice, záložna, zpěv. spolek „Říp," hl. škola, povivár (roč. na 9363 věder), závod na vyrábení lihovin, velký závod truhlářský a velký závod na vydělávání koží, parní pila. Trhy výroční: 1) první čtvr. v postě, 2) prostř. čtvr. v postě, 3) v pond. po květné ned., 4) na nalezení sv. kříže, 5) ve čtvr. po naneb. Páně, 6) v pond. po B. Těle, 7) na sv. Máří M., 8) ve čvtr. po sv. Jiljí, 9) ve čtvr. po sv. Vác., 10) ve čtvr. po sv. Martinu, 11) na sv. Tom.; týdní trh každé úterý a trh na obilí každý pátek. — R., jedna z nejstarších osad českých, má prý jméno od železitého pramene „Rúdnice," prýštícího se blíž proboštského chrámu. K r. 1184 činí se zmínka o dvorci biskupském v R-ci, který se během 13. stol. v nádherný biskupský hrad přeměnil a stará osada okolo něho vzrostla brzy na město. R. 1279 zmocnili se hradu a města loupeživí Braniboři, a když odtud odtáhli, dal biskup Tobiáš hrad a kostel silně opevniti. Biskup Jan IV. z Dražic, kterému se stala R. oblíbeným sídlem, založil zde r. 1333 klášter kanovníkův sv. Augustína s nynějším chrámem P. Marie, pak kamenný most přes Labe. R. 1364, dne 30. čce. zemřel zde zimnici slavný arcibiskup Pražský, Arnošt z Pardubic. Od arcibisk. Jana Očka z Vlašími zřízena v hradě kaple (1371), kterouž zdobil staročeský obraz, nyní v obrazárně přátel umění v Praze. Arcibisk. Kunrat z Vechty, který dne 21. dubna 1421 veřejně přistoupil ke čtyrem artikulům Praž., postoupil R. Janu Smiřickému ze Smiřic, začež tento se zavázal, odpadlého arcibiskupa až do jeho smrti († 1431) zde dochovati. Dne 21. srpna 1421 upálen zde od Husitův Martin Houska příjmím Loquis i se svým tovaryšem Prokopem pro učení pikhartské. R. 1425, dne 17. dubna jest město od Husitův, když hradu dobýti nemohli, v požeh dáno. Též r. 1439 jest R. vypálena od Jindřicha Děčínského z Vartmberka, který žil v zášti s p. Smiřickým. Po smrti Smiřického, zemřelého rukou katovou r. 1453, prodala vdova po něm pozůstalá R-i pánům z Rožmberka, kteří ji brzy na to prodali p. Konopištským z Šternberka. Když Zdeněk Konopištský jednotu panskou proti králi Jiřímu zřídil, oblehal král po 4 léta R-i, až se r. 1467 dne 25. dubna hradu zmocniv, panství R-cké Ješkovi Svojanovskému z Boskovic zastavil. Mezi l. 1494—1525 drželi R-i Švihovští z Riesenberka a po nich Vác. Haugvic z Biskupic. Za tohoto shořel dne 31. čce. 1534 kostel s 150 domy. R. brzy po tom „vyplacená postoupena zápisně od král. komory Karlu Dubanskému z Duban, jehož syn s povolením královským ji postoupil Janu Krištofovi hr. Tarnovskému, starostovi Sandomiře. Po tomto zdědila R-i r. 1567 sestra jeho Žofie, provdaná za kn. Ostrožského, vévodu Krakovského. R. 1577 dosáhl panství R-ckého Vilém z Rožmberka, po němž je r. 1592 dědila čtvrtá jeho manželka Polyxena z Pernšteina, po druhé provdaná za Vojtěcha Popela z Lobkovic, jichž rodu dosud R. náleží. R. 1631 jest hrad a most od Sasův sbořen, taktéž způsobili zde Švédové r. 1639 a r. 1645 nemalé škody. Mezi l. 1650—77 vystaven na místě starého hradu nynější zámek. R. 1786 jest Lobkovicům za odstoupení vévodství Žahaňského v Slezku udělen titul „vévodův z Roudnice." R. jest rodiště mistra Vavřince Leandra Rvačovského, česk. spisovatele 16. stol.; výtečného právníka Dr. Jos. Stanisl. Prachenského, nar. dne 7. kv. 1828 a M. Dr. F. Prokopa, spisovatele čes., nar. 1834, † 22. listop. 1863.

Roudnice a Černá hora, vsi ok. r. 1530 pusté, jež patřily tehdáž k zboží Hostouňskému. První jich jest snad nynější Roudná v okr. Hostouňském.

Roudníček viz Roudník.

Roudnička, ves na levém břehu Labe, 27 d. 180 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hrad. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Hradec nový. — R. slušela k někdejšímu klášteru Opatovskému.

Roudník, Roudníček, Roudničky, ves na úbočí vrchu, 30 d. 202 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic. (1 hod. jih. vých.) kat. obc. R., pol. obc. Kostelec, far. a býv. dom. Budyně.

Roudníky (Raudnig), ves při potoku, 34 d. 213 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Trmice; starožitný fil. chrám sv. Vác. byl v době předhusitské farním; hlavný oltář z pískovce, vyvedený r. 1607 od Vavřince Horníka z Pernu, byl pohříchu v novější době obílen, a sochy žlutě natřeny; dv. popl.; na blízku bohatá ložiska hnědého uhlí.

Roudný, Roudné, ves, 29 d. 163 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Fridštein, far. Jenišovice, býv. dom. Český Dub a Fridštein.

Roudný viz Roudné.

Rounek nový a starý, ves při Jiblavce, 21 d. 170 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (4½ hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a

far. Vyskytná něm., býv. dom. Jihlava na Moravě; ½ hod. záp. mysliv. s kaplí sv. Antonína.

Roupov *(Ruppau)*, městys 85 d. 533 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Přeštice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Vřeskovice, býv. dom. Poříčí; dv. popl., kaple sv. Anny z r. 1696, železovec. Nad městysem zdvihá se na 30 sáhů vysoký kopec s malebnými ssutinami hradu, který byl kolébkou pánů z Roupova, vyskytujících se od začátku 14. stol. Poslední z rodu toho na R-ě sídlící, byl Jan ml., který hrad v l. 1595—8 nákladně opraviti dal. R. 1607 dostal se R. v dědičné držení Jana z Klenového na Žinkovech, později hr. z Rozdražova a ok. r. 1670 opět p. z Klenového. Od těchto získal jeho r. 1707 Jan Jiří hr. z Hauben a spojil jej s Poříčím.

Rousinov, veska, 10 d. 47 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (3¼ kod. sev.), kat. i pol. obc. Jelení dolní, far. a býv. dom. Jelení horní.

Rousinov, far. ves, čes., 74 d. 595 ob. kr. okr. Praž., a pošt. Rakovník (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Slabce a Zboř, arcidiéc. Praž., vik. Křivoklát., patr. hr. Hugo Nostic, 1375 osadníků; starý lok. kostel Narození P. M. připomíná se ve 14. stol. mezi farními, škola (viz Slabce).

Rousinov, ves, 22 d. 148 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Teplíšovice, far. Kozmice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou (v. Mrchojedy).

Rousinov, dv. popl. u Rybníku (okr. Pelhřimov.). — Mezi zbožím r. 1536 k Červené Řečici příslušícím jmenují se vsi pusté Rousinov a Kameníčko.

Rousinov, mlýn u Podmokel (okr. Čás.).

Rousinov viz Řitonice.

Rousovice, ves při Vrutickém, potoku 85 d. 508 ob. čes, kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Mělník (¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., mlýn s pilou. Asi 30 domů, u prostřed vinic porůznu stojících, tvoří o sobě kat. obec.

Roveň, ves, 36 d. 248 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (¼ sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Mladějov (2 d. k dom. Kost.); dv. popl., mlýn. — Někdejší tvrz zdejší byla v 15. stol. sídlem soujmenného rodu. Po smrti Mikuláše z Rovně dán R. r. 1454 od krále Oldřichovi z Hasenburka; r. 1530 držel jej Bušek Hubojecký z Sluh, r. 1538—1575 Šmolcové ze Šmolcu, 1575 Eliška z Valdšteina, 1609 Hendrych Matiáš z Turnu, 1616 Alex. z Debneru a r. 1747 Václav hr. Netolický, jemuž jeho zeť hr. Antonín Vratislav z Mitrovic následoval. Brzo na to koupil statek R-ský Václ. Aug. šlechtic Havle, jenž získav nedávno před tím již Mladějov oba statky v jedno spojil.

Roveň, ves na výšině, 66 d. 363 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Vamberk, býv. dom. Rychnov a Černikovice; škola.

Roveň, dvorec, jehož polovici Johanité měli a druhou polovici od sestry Dětřicha z Rovně za 45 hřiven koupili. R. 1194 postoupili dvora toho biskupovi Jindřichovi, protože ležel v sousedství biskupského statku Roudnice.

Roveň dolní (*Unter-R.*), ves s následující souvisící, 126 d. 848 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic., kat i pol. obc. a far. R. horní, býv. dom. Pardubice.

Roveň horní (*Ober-R.*), far. ves souvisicí s předešlou, 135 d. 914 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Holic (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. R. h., býv. dom. Pardubice, diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. úvěr. ústav, 2803 osadníků; far. kostel sv. Kateřiny z neznámé nám doby; na věži zvony s letopočty 1581 a 1682; škola.

Rovence (*Rubenz*), ves na výšině, 8 d. 56 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Rovenské (*Trauendorf*), ves, 10 dom. 65 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Holic. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Roveň dolní, býv. dom. Pardubice. — Ves tato povstala v 18. stol. emfiteutováním soujmenného rybníka a osazena obyvateli německými, kteří se však již úplně počeštili.

Rovensko, město na potoku Veselce a s far. vsí Týnem souvisící, 364 d. 1872 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Týn nad R em, býv. dom. Skály a Turnov; radnice, škola, 2 mlýny. Trhy: 1) druhé úterý po jmenu Ježíš, 2) v úterý po sv. Josefu, 3) v úterý po sv. Vojtěchu, 4) v úterý po sv. Vítě, 5) v úterý po jmenu P. Marie, 6) v úterý po sv. Martině. — V okolí R-a nalezají se české granaty. (Ostatně viz Nebalov.) K R-u konskribována též ves Týn nad Rovenském (v. t.).

Rovina, ves, 19 d. 149 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Třebaň hlásná, far. Dobřichovice, býv. dom. Karlštein.

Rovina, dv. popl. a domek viz Domousice.

Rovinka, ves, 8 d. 59 ob. čes. něm., (?) kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. o far. Dvůr Králové (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Lipnice. — Ves tato povstala emfiteutováním někdejšího dvora Filířovického.

Rovinka viz Miřetín.

Rovinky, sam. viz Ponikle.

Roviny, ves v rovině, 49 d. 362 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1¼ hod. již.), kat.

obc. R., pol. obc. a far. Počepice, býv. dom. Chlumec. Opodál sam. Veselíčko.

Rovná, ves blíž Pasovské silnice, 52 d. 423 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Štěkeň; mešní kaple Povzdvižení sv. Kříže r. 1717 od obce vystavená, dv. popl., vápenice, vápenné lomy; opodál rasovna. — V lese blíž R é vykopány byly r. 1860 z hrobu kamením obloženého zbytky kostry, k jejížto lebce těsně přiléhal věnec z bronzového plechu.

Rovná, Ruvná, ves 11 d. 94 ob. čes. i něm., kr. Pís., okr. Sušice (1 hod. jih. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a far. Petrovice, býv. dom. Hlavňovice.

Rovná sam. u Skalice.

Rovná, zaniklá tvrz a ves a pod ní mlýn. R. 1575 prodal Krištof z Valdšteina Biskoupky, Sebečice, Četkov a R. Ladislavovi z Lobkovic na Zbiroze.

Rovná malá viz Rovné (okr. Pacov.).

Rovnačov, veska při silnici, 9 d. 55 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1¼ hod. jih. vých.) kat. i pol. obc. Martinice, far. Rostoky. — Za dob zřízení patrim. náležely odtud 3 d. k dom. Studenec.

Rovné, ves, 41 d. 255 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Čes. Dub (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Všelibice, býv. dom. Čes. Dub a Fridštein. Sam. Čihadlo a Bratříkov. — Odtud náleželo r. 1052 kostelu Boleslavskému několik lidí.

Rovné (*Ruben*), ves na pravém břehu Vltavy a na hřbetu vrchu, 14 d. 81 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lověšice, far. Záton; opodál dvě sam.

Rovné, Rovná (*Ruben*), ves, 27 d. 182 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Kladné, far. Kájov, býv. dom. Vyš. Brod; mlýn, myslivna. Z někdejší tvrze, jež byla ve 14. věku původištěm rytířů z Rovného, zbyla již jen věž a některé sezdění. R. 1325 vládnul R-ému Oldřich z R-ého, r. 1360 Smil z R-ého a 1406 Jan z Borovec. Od toho odkázáno R. klášteru Zlatokorunskému, a ten postoupil R-ého (r. 1436) Buškovi Haracheřovi z Rovného. R. 1487 obdržel R. Václav z Zhoře, kancléř pánů z Rožmberka a prodal je 1506 klášteru Vyš. Brodskému.

Rovné, ves, 30 d. 211 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Nový Studenec.

Rovné, ves, 38 d. 274 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černikovice; škola, mlýn. Sam. Farské.

Rovné, ves na severním úpatí Řípu, 54 d. 283 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Roudnice (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R.; škola. — Posvátný Říp, na němž praotec Čech, přišed „z země Chorvatské přes tři řeky v tyto širné kraje, zemi rodu Českému zaslíbenou obsíral“ a v jehož úrodném okolí předkové naši prvně se usadili, byl od nepamětných dob střediskem soujmenné župy. Dle pověsti býval na Řípu chrám pohanský, kterýž pak, když víra křesťanská v Čechách se ujala, v křesťanský kostel sv. Jiří byl proměněn. Kníže Soběslav I. postavil na místě jeho r. 1126 na památku slavného svého vítězství nad Němci nový kamený kostel, který co nehynoucí pomník dávnověké naší slávy v původní podobě až podnes se udržel. R. 1138 dostal se Říp s kostelíčkem sv. Jiří klášteru Strahovskému a od toho r. 1577 v držení pana Viléma z Rožmberka, jenž jej pak připojil k panství Roudnickému (viz Mnětež). Říp náleží ke skupení osamotnělých hor čedičových, kteréž Litoměřické středohoří kolem obstupují a jest jak v horopisném tak i v geologickém ohledu jedna z nejnápadnějších hor Českých; vyniká asi 600 stop nad své okolí a 1436 stop nad hlad. moř. a vyhlídka s něho pokládá se právem mezi nejkrásnější a nejvýznamnější v naší vlasti. V den sv. Jiří koná se od nepaměti ku kostelíčku na Řípu pouť, kteráž r. 1862 přičiněním spolků „Hlahol“ a „Sokol“ nabyla rázu národní slavnosti.

Rovné, ves, 31 d. 270 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1 hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. a býv. dom. Vodice, far. Cetoraz; dv. popl., opodál sam. Rovná malá (4 d.) a Brožkův mlýn. R. 1430 uvodí se co svědek Jan ryt. ze Smolína seděním v R-ém.

Rovné, ves, 33 d. 233 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Červ. Řečice; fil. kostel sv. Martina, byl již r. 1350 farním; ve věži visí tři zvony.

Rovné, ves, 14 d. 103 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Zajíčkov, far. Rynarec. — R. 1399 prodal Václ. z Rynarce nějaké role v R-ém Václavu starému rychtáři z Pelhřimova.

Rovnětice, osada, nepovědomého nyní položení v obvodu někdy župy Prácheňské, náleževší r. 1228 klášteru Svatojirskému.

sv. Rozálie, pohřební kaple u Tuchoměřic.

sv. Rozálie, mešní kaple a 2 chalupy u Borovan (okr. Bechyň.)

Rozbělesy, Rozbělice (*Rosawitz*), far. ves, na levém břehu Labe, 13 d. 98 ob.

něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. a pošt. Podmokly, diéc. Litom., vik. Ústí, patr. hr. Thun, 5186 osadníků; far. kostel sv. Václava, původně z 16. stol., vystavěn v nynější podobě r. 1783; oltářní obrazy v něm jsou od Kerna; škola, velikolepý zimní přístav s hrázemi v délce 328 a 728 sáhů; $^{1}/_{4}$ hod. záp. kaple sv. Jana Nep. založ. r. 1722. Celé okolí zdejší podobá se rozsáhlé zahradě.

Rozbělice viz Rozbělesy.

Rozběřice, Rozběřice, ves, 40 d. 276 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Všestary, býv. dom. Smiřice a Hořiněves. — R. vzaly velkou škodu bitvou Sadovskou.

Rozdělov, ves, 25 d. 207 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhoš: (1 hod. sev. záp.), kat. i (?) pol. obc. R., far. a býv. dom. Kladno. — Ves tato založena teprv r. 1780 od opata Břevnovského. R. 1842 stráven ohněm opodál stojící dvůr Větřov, jehož místo nám nyní jen studna nedaleko silnice připomíná. Pohořelým emfyteutům darovala pak vrchnost po kusech rolí, a vystavěvši jim obydlí rozmnožila tak ves R. o několik čísel.

Rozdeš, ves někdy kláštera Ostrovského, kterouž cís. Sigmund r. 1420 zapsal Bohuslavovi z Rismberka a z Janovic.

Rozdranov, osada v býv. Čáslavsku.

Rozdraží, někdy ves náleževší ku Krakovci v býv. Rakovnicku.

Rozehnaly, ves, 44 d. 298 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hradištko, far. Žiželice; mlýn náležel za dob patrimon. k panství Poděbrad.

Rozhovice, Rohozovice, někdy zvláštní statek nyní toliko ves na návrší, 46 d. 399 ob. čes., kr. i okr. Chrudím (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Heřmanův Městec; fil. kostel sv. ap. Petra a Pavla, založen od hr. Josefa Šporka, dv. popl. Sam. Doubrava (5 d.). — R. dle zakladatele Rozby tak nazvané jsou osada starobylá, kteréž připomíná se již v 11. stol. Tehdéž přičísleny byly odtud dva lány role, náleževší biskupům Olomouckým, ke dvoru Jestbořickému. Ku konci 14. a na počátku 15. stol. byly R. v držení Čaňka z Rozhovic, při jehož rodě ještě na počátku 16. stol. z části trvaly. Bohuš z R. prodal pak dvůr svůj R-ický obci Chrudimské a když tato pro zpouru proti Ferdinandovi statky svými propadla, potažena část zboží R-ckého jí náležitá ku král. komoře, od kteréž ji mimo dv. popl. Štítný ze Štítného koupil. Dvůr popl. daroval pak cís. Ferd. I. synu svému Maximilianovi a ten opět Jetřichovi Manusteinovi z Puppenheimu, od něhož jej pak r. 1575 Burian Špetle z Janovic koupil. Ostatní část zboží toho drželi již v polovici 15. stol. páni Andělové z Ronovce, jimž od r. 1544 Mikuláš Štítný ze Štítného v držení následoval. Po paní Evě ze Štítného († 1597), provdané za Buriana Špetle z Janovic, dostaly se R. i s dv. popl. pánům ze Zabědovic a spojeny se statkem Morašickým, jehož osudy a pány nápotom sdílely.

Rozkoš, ves, 17 d. 112 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk ($1^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kostomlaty, býv. dom. Lysá; opodál na Hronětickém potoku „Nový mlýn a za ním sam. u Pracháře, někdy prachovna.

Rozkoš, ves při silnici do Něm. Brodu. 31 d. 265 ob. čes., kr. Čás., okr. a far; Humpolec ($^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Dubí, býv. dom. Herálec. — Sam. Braňsoudov, někdy ves nyní dv. popl.. Suchomel mlýn.

Rozkoš, ves, 19 d. 114 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vidice, far. Košice, býv. dom. Malešov; někdejší dv. popl. byl emfyteutován.

Rozkoš, ves, 32 d. 250 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kounov, far. Bystré; mlýn.

Rozkoš, veska, 7 d. 43 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1^{3}/_{4}$ hod. záp.), kat. obc. Hole, pol. obc. a býv. dom. Průhonice, far. Čestlice.

Rozkoš, přádelna a fabrika na zhotovování bavlněného zboží u Střížovic (v. t.); zhotovuje roč. 71.800 bal. příze a 3540 kusů kartounů. — R. 1550 nalezáme R. jakožto zvláštní statek, k němuž městečka Strymilov a Kumžak slušela, v držení Zachariáše z Hradce.

Rozkoš, sam. u Něm. Brodu (v. t.).

Rozmysl viz Rossmeisl.

Rozňák viz Rosňák.

Rozněvice *(Roslowitz)*, ves, 17 d. 119 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov ($3^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Schippin, býv. dom. Krukanice.

Roznotín, veska, 7 d. 46 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (2 hod. záp.), kat. obc. Dobrnice, pol. obc. Leština, far. Smrdov, býv. dom. Vrbice; někdejší dv. popl. byl emfyteutován. — R. 1574 náležel R. k zboží Chlumskému.

Rozov, sam., viz Lhota pod horami.

Rozpakov, někdy hrad, jehož rozvaliny v lese u Nerozhovic ($^{1}/_{4}$ hod. záp.) posud se spatřují.

Rozpáralka, 3 d. 24 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Týnec, býv. dom. Týnec a Běšiny.

Rozpoutí *(Rossboden)*, ves mezi silnicí do Lince a Malší, 16 d. 97 ob. čes., kr. Buděj.,

okr. a far. Kaplice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Pořešín veliký, býv. dom. Chlumec. Sam. Nová hospoda (*Neuwirthshaus*). — R. 1825 počalo se zde dolovati stříbro a olovo; doly nebyly však výdatné a proto od dobývání po krátkém pokusu opět upuštěno.

Rozprachtice viz Ruprechtice.

Rozprchlice viz Ruprechtice.

Rozsedly (*Rosed*), ves při Strašínském potoku, 47 d. 321 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Žihobce, býv. dom. Žichovice; mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1806; dv. popl.; mlýn. Sam. Záplatův mlýn (¼ hod.) a hamry (¾ hod.).

Rozstání (*Rostein*), ves, 50 d. 319 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Rozsypalov, samota u Olešnice (okr. Turnov).

Roztěž, ves, 25 d. 180 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Bykaň, býv. dom. Malešov; dv. popl., opodál lovecký zámek; ¼ hod. vých. hojně navštěvované lázně, voda se pije i ke koupeli slouží; sam. Obora, hajnovna.

Roztoky, far. ves v hornaté krajině při potoku, 149 d. 1276 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom. a pošt. Jilemnice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. hr. Harrach, 4180 osadníků; far. chrám sv. apošt. Filipa a Jakuba, jenž se již r. 1384 uvádí mezi farními, škola; sam. Perklín a u Spanilých.

Roztoky, ves při soujmenném potoku, 92 d. 679 ob. čes., kr. Jič., okr. Semil. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Boskov, býv. dom. Jesení, škola; někdy prý zde býval kostel. — R. 1360 vyměnil Předbor, opat kláštera Hradiště vzdálené od kláštera vesnice Boskov, R., Jesení a j. s p. Haškem z Lemberka za statky Kokyty a Krupky.

Roztoky, ves na levém břehu Metuje, 19 d. 131 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Jesenice, býv. dom. Opočno; mlýn.

Roztoky (*Rongstock*), far. ves na levém břehu Labe, 73 d. 323 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. R., diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Thun, 702 osadníků, pošt. Neštědice, starobylý kostel sv. Jana Kř., škola, blízké doly na stříbro vždy více klesají. — R. darovali Melntenským bratři Měšek a Hroznata z Peruce ještě za živobytí Soběslava II., tedy před r. 1179.

Roztoky, ves na pravém břehu Mže, na proti vtoku Rakovnického potoka a při silnici Křivoklát., 56 d. 806 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Křivoklát (½ hod. již.), kat. i pol. obc. R.; železné hutě, v nichž zavedeno prvně v Čechách pudlování železa; opodál pila. Sam. Karlov a Obora.

Roztoky, statek (dle sml. trh. z r. 1839 za 131.256 zl. stř.) a far. ves na levém břehu Vltavy při vtoku Únětického potoka, 81 d. 726 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. p. Jos. Leder, 1114 osadníků; far. kostel r. 1867 dostavený, starobylý zámek, škola, pošt. expedice, štace při sev. dráze, továrna na barvy, továrna na lučebniny a čerň kostní, loděnice Pražské paro- a plachto-plavební společnosti, v kteréž r. 1856 množství válečných a jiných loděk určených pro plavbu mezi Děčínem a Hamburkem zhotoveno, pivovár, dv. popl., lihopalna, 3 mlýny. V okolí objeveny byly některé mohyly, antický meč, jenž chová se nyní ve sbírce Čes. Mus., pak celty mezi střepy pohřebních osudí. — Statek R. držel r. 1396 Jiří z R., milostník Václava IV.; 1424 Jan z Pořešína, 1454 Fridrich z Donína, po něm Čeněk Mičan z Klinšteina a z R. († 1480), r. 1482 Jindřich Mičan z Klinšteina a z R., 1544 Hynek Krabice z Veitmíle, po něm Lorenc Šlik z Holiče, 1545 Eliška ze Smiřic a 1547 Jiří Křinecký z Ronova. R. 1590 jsou R., patřící tehdáž Davidovi Bořiňovi z Lhoty, od chasy loupeživé vypleněny. Po bitvě Bělohorské Bořiňům v plen vzaty dostaly se r. 1623 v majetek Karlovi kn. z Lichtenšteina, při jehož rodě až do r. 1803 trvaly. Jmenovaného roku prodány Löhnerům a r. 1838 p. Ledrovi.

Roztoky, zaniklá osada náleževší k původnímu nadání Benediktinského kláštera v Opatovicích.

Roztoky, ves pustá, kterou r. 1533 Albrecht z Valdšteina držel k panství Bradleckému.

Roztyly (*Rostial*), vska na pravém břehu Ohre, 8 d. 49 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1½ hod. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Přeskaky, far. Soběsuky, býv. dom. Milžany. — R., druhdy zvláštní statek, náležely r. 1196 klášteru Waldsaskému (v Bavořích).

Roztyly horní a dolní (*Rostel, Ober- u. Unter-*), ves, 11 d. 125 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Záběhlice, far. Michle; zámeček, dv. popl. — R. druhdy majetek jesuitské koleje v Novém městě Praž., dostaly se po zrušení řádu jesuitského r. 1786 trhem Jakubovi Naglovi a po něm šlecht. Jakubovi Wimrovi, který je se statkem Záběhlickým spojil.

Rozvadov (*Rosshaupt*), ves při silnici, 105 d. 984 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1³/₄ hod, záp.), kat. i pol. obc. R., far. Nové domky. býv. dom. Dvory; mešní kaple, škola, c. k. vedlejší celní úř. (I. tř.); opodál mlýn. — R. 1115 náležel R. k statkům kláštera Kladrubského. R. 1420 uvádí se Marcín z R-a. R. 1550 seděl na někdejší tvrzi zdejší Volf z Nešova a r. 1551 Šebastian Markvart z Hrádku. Jan Markvart z Hrádku a na místě bratří držel mimo Nekmíř též R. zámek pustý, vsi Únešov, Klenovice, Mostce, Hubeov, Lhotku a ves pustou Štěpanovskou.

Rožatov, ves na levém břehu Jizery při silnici do Rumburka, 7 d. 61 ob. čes., kr. Boles., okr. Mlad. Boles. (¹/₄ hod. sev.), kat. obc. Dalevice, pol. obc. Čejetice, far. a býv. dom. Kosmanosy; lihopalna, mlýn, pila.

Rožďalovice, panství allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1858 za 288.385 zl. 50 kr. stř.) a starobylé město na pravém břehu potoka Trnavy, 252 d. 1780 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (1³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. R., diéc. Litom., vik. Nimburk, patr. kn. Jiří Lobkovic, 5160 osadníků; děkanský chrám sv. Havla, jehož připomíná se jakožto far. již r. 1384, vystavěn v nynější podobě r. 1725—1734 a obnoven r. 1817; v něm chová se starobylá křtitelnice, dle nápisu dar Jana z Mochova (ok. r. 1439), pak oltářní obraz sv. Jana Křtitele od Hellicha z r. 1844; pod presbyterium rodinná hrobka hrabat Valdšteinů; největší zvon ve věži nese letopočet 1479; zámek s mešní kaplí, v níž chová se obraz sv. Juliany od Hellicha z r. 1846; radnice, hl. škola, pošt. exped., pivovár (roč. 3562 věd. za 14.248 zl.), lihopalna, dv. popl. Trhy na zboží, koně a hov. dob.: 1) ve čtvrt. po čtvrté ned. po sv. 3 král., 2) ve čtvrt. po Jud., 3) v úterý před naneb. Páně, 4) ve čtvrt. po sv. Markétě, 5) ve čtvrt. po sv. Vavř., 6) ve čtvrt. po sv. Havlu, 7) ve čtvrt. po sv. Martinu, 8) ve čtvrt. mezi suchými dny před Vánoc. Týdní trh každý čtvrtek. — R. 1226 jmenuje se Soběhrd z R-ic, k r. 1252 Matěj a Čáslav z R-ic a na listině z r. 1320 Plichta z R-ic. Po smrti Bohuše z R-ic uvázala se v držení zboží R-ckého pozůstalá po něm vdova Lukardis (1341) avšak nedlouho potom přešly R. jak se zdá v ruce cizí. R. 1390 držel R. Jan Košík z Lomnice, r. 1439 Jan z Mochova a z R-ic a během druhé polovice 15. až do počátku 17. stol. Křinečtí z Ronova. Zejmena uvádí se r. 1527 a 1542 Jan ml. Křinecký z Ronova a na R-icích, jenž stál v bouřích tehdáž za příčinou války německé v Čechách vzešlých v čele odpořilých pánů a měst českých a hájil na sněmu 1547 v Praze drženém velmi rázně práva stavů zemských; pročež po bitvě Mühlberské na sněmu krvavém odsouzen cti, statku a hrdla, načež odebral se do Prus ke dvoru knížete Albrechta Braniborského a působil tam ku prospěchu jednoty bratrské z Čech a Moravy tehdáž vypovězené. Statky jeho prodány r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina, kterýž jich však téhož ještě roku postoupil Adamovi z Valdšteina. R. 1760 prodala ovdovělá hraběnka Alžběta z Valdšteina R. za 250.000 hr. Aloisii Clam-Gallasové, po níž její syn Karel a po něm Kristian hrabata Clam-Gallasové v držení R-ic vystřídali se. R. 1793 dostaly se R. Karlovi Mödrovi, po něm r. 1802 Jakubovi Wimrovi a ten prodal je r. 1815 kněžně Sidonii z Lobkovic. Nynějším držitelem panství R-ckého jest kn. Jiří Kristian z Lobkovic. — V R-icích nar. 1511 Jiří Melantrich z Aventina, muž o vzdělání a zdokonalení umění knihtiskařského v Čechách velmi zasloužilý († 19 listop. 1580).

Rožalov (*Roschelau*), ves, 44 d. 311 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic (2 hod. záp.), kat. obc. R, pol. obc. Leletice, far. Hvožďany, býv. dom. Rožmitál; dv. popl., mlýn. Sam. Mejta.

Rožmberk (*Rosenberg*), panství fideikom. (dle rektif. vysvědčení z r. 1810 za 275.455 zl. 12¹/₂ kr.) a starobylé město s předměstím Latron, na levém břehu Vltavy, 270 sáhů n. moř., 164 d. 1299 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Vyš. Brod (3¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obr. R., diéc. Buděj., vik. Vyš. Brod, patr. opat Vyš. Brodský, 2630 osadníků; starobylý v nynější podobě v 16. a 17. stol. přestavěný hrad, rozkládající se malebně po vysokém úskalí, okolo něhož Vltava proudy své žene, dělí se ve dvě části: nový hrad, druhdy podhradí a starý hrad, jenž již r. 1556 tak sešlý byl, že musel opraven býti, aby v něm purkrabí mohl přebývati, mezi oběma pak stojí o samotě kulatá tak řeč. „Jakobínská věž" (14 sáhů nad zemí vysoká a právě tolik sáhů do země zasáhající); k památnostem uvnitř hradu náleží kaple sv. Anny, obrazárna, v níž chovají se podobizny vladařů z rodu Rožmberků, zbrojnice obsahující sbírku vybraných antických zbraní, síň rytířská a síň řeč. Maximilianova; far. kost. sv. Mikuláše, jehož založení Vítkovi se připisuje, připomíná se poprvé v listině darovací z r. 1271, potom v listině z r. 1279, kdežto Jindřich z R-a podací právo při kostele tom daroval klášteru Vyšebrodskému; radnice, škola, papírna, dva pivováry (jeden obecní) lihopalny, 2 mlýny. Sam. Braunštein, Herulesbrunn, meš. kaple sv. Anny, lázně a ho-

spoda; Medlitzhof, dv. popl.; Schwarswald? a Vlk (*Wolf in Raith*), 2 selské živnosti. Pod R-em loví se ve Vltavě perle a r. 1572 pavovány hory u R-a „na Vůli Boží.“ Trhy: 1) na sv Fab. a Šeb. 2) na sv. Vojt., 3) v pond. před sv. Václ.; trh na chleb na sv. Mik. Týdný trh každou sobotu. — Hrad i město založeny za vlády Přemysla Otakara II. mezi l. 1241—1246 od Voka, syna a vnuka dvou Vítků z Prčic, jichžto erb byla růže. Dle hradu psal se pak Vok „z Rožmberka“ a stal se tak prvním předkem slavného potom rodu pánů z Rožmberka, kterýž zde až do vymření svého panoval. Petr Vok z R-a († 1611), poslední pán z Růže, nemaje žádných potomků postoupil veškeré statky své synovci svému Janovi Zrinymu († 1612), synovi proslavného hrdiny Mikuláše Zriniho a když tento bezdětek zemřel, připadly veškeré statky vedle poslední vůle pana Petra Voka Jiřímu Švambergovi, kterýž jich ještě za živobytí svého postoupil nejstaršímu bratrovi svému Petrovi. Když však tento po bitvě Bělohorské zbožím svým propadl, daroval Ferd. II. statky Nové hrady, R. atd. r. 1621 svému vojevůdci Karlovi z Longueval hr. z Buquoy, při jehož rodě posud trvají.

Rožmberská bašta, sam. blíž vsi Lužnice (v. t.).

Rožmitál (*Rosenthal*), městys na soujmenném potoku, 114 d. 607 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Rožmberk, diéc. Buděj., vik. Vyšebrod., patr. opat Vyš. Brod., 2018 osadníků, pošt. Dvořiště dolní; far. kostel sv. ap. Šimona a Judy, škola, radnice, pivovár, 2 lihopalny; opodál 5 mlýnů, pak mešní kaple P. M. z r. 1653. Trhy: 1) na sv. Fil. a Jak., 2) na sv. Jak. (dne 25. čce); týdni trh každou středu. R. 1259 odevzdal Petr Vok z Rožmberka kostel zdejší nově založenému klášteru Vyšebrodskému, jemuž téhož ještě roku patr. právo biskupem Janem potvrzeno. V první polovici 16. stol. pavovány zde hory; neboť r. 1548 připomíná se, že na panství Rožmberském pavováni mimo Krumlovské tito dolové: u Březího „u stříbrné sosny,“ u R-u „u sv. Ondřeje,“ na Kraicperku, u Zlatokorunského kláštera v dolu „Voltfatru“ a u Maškovce „u mladého Abrahama.“

Rožmitál? (*Rosenthal*), ves na úpatí Janovického pohoří a při potoku Schwarzbachu, 140 d. 804 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. far. a býv. dom. Broumov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R.; škola, 3 mlýny. — R. připomíná se poprvé r. 1395.

Rožmitál, panství (dle rektif. výkazu z r. 1816 za 403.122 zl. 50 kr.) a město s předměstím, 284 d. 2049 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Březnice (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. R. starý; zámek s mešní kaplí sv. Kříže, vystaven r. 1348 od arcibiskupa Arnošta z Pardubic (vyhořel r. 1650, 1724 a 1813), fil. kostel sv. Jana Nep. z r. 1729, škola, pošt. exped., záložna, zpěv. spolek „Dalibor“, radnice, pivovár, mlýn. Trhy výroční a na koně: 1) v pond. po Jud., 2) na sv. Fil. a Jak., 3) v pond. po B. Téle, 4) na sv. Vavř., 5) v pond. před sv. Václ., 6) na sv. Kateř.; týdní trh každý čtvrtek. — R. jest původní sídlo pánů Lvů z Rožmitálu, jenž společný mají původ s pány z Šellenberka, a pány Zajíci z Hasenburka. Oldřich syn Budislavův z rodu Buziců mezi l. 1251—64 první osobil sobě jmeno z Rožmitálu. Sezema z R-u daroval polovici hradu R-u s příslušenstvím kostelu Pražskému. R. 1347 koupil půl hradu a města R-u arcibiskup Arnošt z Pardubic, načež R. po celé stol. v rukou arcibiskupů Praž. zůstal. Arcibiskup Konrád z Vechty, přestoupiv na začátku bouří husitských k Husitům, prodal R. Lvovi z Rožmitálu a na Blatné, jenž již r. 1414 držitelem R-u jmenuje se. Při rodě jeho trval pak R. až do 16. stol. R. 1540 dán jest Matěj, komorník na uvázání Sigmundovi Strachotovi z Kralovic v dědiny někdy Zděnka Lva totiž v Busicích v tvrz pustou, dv. popl. a ves, v R u zámek s příslušenstvím pro nezaplacení jistého dluhu. R. 1547 koupil R., co zboží skonfiskované Florian Grispek z Grispachu, jenž ještě r. 1564 pánem na Kučerově a na R-u se jmenuje. Potomku jeho Florianovi Grispekovi jest R. pro účastenství ve zpouře stavovské odňat a k rozkazu cís. r. 1626 spolu s Řečicí a Rychnovem kardinálovi Harrachovi postoupen. Od těch dob trvá R. při arcibiskupství Pražském.

Rožmitálka, čís. pop. 9, viz Vinohrady u Prahy.

Rožmitál starý (*Alt-Rosenthal*), far. ves, 72 d. 519 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Březnic (2 hod. sev. záp.), kat. obc. R. st., pol. obc. Věšín, diéc. Buděj., vik. Blatná, patr. arcibiskup Praž., 3121 osadníků; far. kostel povýšení sv. Kříže, jehož se již r. 1384 jakožto farního připomíná, škola, mlýn.

Rožnov (*Strodenitz*), ves při Linecké silnici, 47 d. 328 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Budějovice ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R.; škola. Sam. Fischer, Hüther a Hanskarl auf der Reith. — Ves R byla druhdy městysem, jejž daroval r. 1261 Vok z Rožmberka klášteru Vyš. Brodskému. R. 1273 směnil Přemysl Ota-

kar II. R. za jiné zboží a daroval jej městu Budějovicům.

Rožnov (*Rosenau*), vska, 4 d. 29 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplic. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Žár, býv. dom. Nové hrady (1 d. k dom. Rožmberku).

Rožnov (*Rosenau*), ves na Rakouském pomezí, 30 d. 270 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (3½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov německý, býv. dom. Krumlov.

Rožnov, ves, 42 d. 298 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Holohlavy, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Rpety (*Erpet*), ves v údolí na potoku, 57 d. 378 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Hořovice (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Jince; dv. popl. — Klášter Kladrubský měl zde r. 1186 poddané. Ve 14. stol. náležely R. klášteru Ostrovskému (u sv. Dobrotivé). R. slynuly již za nepamátných dob chovem koní.

Rpužice, starý název pro Erpužice či Spiřice.

Rpužice (snad nynější Erpužice), dvůr, jejž obdrželi Plasští od knížecího komorníka Bohuslava syna Častova a jenž vyměněn byl r. 1175 za knížecí dv. Lubov.

Rtanov, neznámá nyní osada náleževší někdy k Chlumci v Bydžov.

Rtenín (*Rthein*), ves, 11 d. 64 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Petříkovice, pol. obc. a far. Lícibořice.

Rtín, Ertín, Rtyně (*Hertine*), ves na levém břehu Běliny, 31 d. 184 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R.; novější prostranný kostel sv. Martina, v němž ani stopy z kostelíku předhusitského nezbylo; na dobu starší připomínají toliko dva náhrobní kameny, jeden se znakem Vřesoviců, kteří od r. 1424 zbožím tím vládli a druhý se znakem Kouniců; škola, štace Ústsko-Teplické dráhy, ložisko kamen. uhlí. Na blízku čedičový vrch, „die Kate“ aneb „auf der Kotine“ zvaný, na němž prý stával klášter sv. Kateřiny, potom od Husitů rozbořený. Mimo zbytky základu malého stavení viděti lze na vrchu tom trojí ohradu, která vrch vejčitou čarou obíhá. Hořejší val jest z kamene a hlíny, dva nižší valy jsou z hlíny. Jak z nalezených tu střepů popelnic, zvířecích kostí, uhlí a p. souditi lze, býval vrch ten někdy ohraženým snad obětištěm.

Rtišovice (*Ertischowic*), statek (r. 1865 za 112.000 zl.) a ves, 36 d. 303 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Milín, far. Smolotely; mešní kaple sv. Jana Nep., zámek, pivovár, dv. popl.; opodál mlýny Kacíř, Tržený, Kotálek, pak sam. Podhrobský a na Křižovně. — Okolo r. 1491 seděl na zdejší tvrzi Jošt z Pruku a 1548 Jan Frendár z Pruku. Z pozdějších držitelů připomínají se: Joh. Dorota Brunová, Karel Max. hrabě Lažanský, klášter dominikánů u sv. Jiljí na Starém městě Praž., Antonín Krištof Věžník a j. R. 1829 koupil R. od Praž. měšťana Václ. Šustra sv. pán Jan Henniger z Eberga, po něm dostaly se sv. pánu Erhartu Puteanimu a od toho koupil je r. 1865 nynější držitel hr. Richard Clam-Martinic.

Rtyně (*Ertina*), ves, 41 d. 271 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Zaloňov, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Rtyně (*Hertin*), far. ves při soujmenném potoku a při silnici z Skalice do Trutnova, 276 d. 1795 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kníže Lippe Sch., 2940 osadníků, pošt. Kostelec; kostel sv. Jana Kř., jenž uvádí se již r. 1414 mezi farními, vystaven v nynější podobě r. 1679 od kn. Vavřince Piccolomini; škola, mlýn.

Rtyně viz Rtín.

Rubinovice (*Rudersdorf*), ves při potoku, 18 d. 101 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1 hod. již.), kat. obc. R., pol. obc. Rokytník starý, far. Úpice, býv. dom. Náchod.

Rublín, Roblín (*Unter-Rubrin*) v. Mořina.

Rückersdorf, ves při potoku, 252 d. 1311 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. sev. vých.), kat i pol. obc. R., far. Schönwald, 3 mlýny.

Ruda, ves, 19 d. 102 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. Čachnov, far. Kamenice pustá, býv. dom. Richenburk; mlýn, zde nachází se mnoho opuštěných šachet, z nichž železná ruda dobývala se; opodál sam. Pec, mlýn a kovárna, kdež v druhé polovici předešlého stol. bývala železná huť.

Ruda, ves při silnici, 58 d. 845 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Nové Strašecí (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Krušovice; kaple sv. anděla Strážce, dv. popl., 2 mlýny, cihelny, kamen. uhelné doly.

Ruda sam. viz Kojakovice.

Ruda železná (*Eisenstein*), statek (dle soud. odhad. z r. 1863 za 233.608 zl. 70 kr.) a městys při potoku, 107 d. po různu 1271 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (5½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R. ž., diéc. Buděj., vik. Kašper. hor., patr. náb. fond, 1067 osadníků; far. kostel P. M. r. 1731 od hr. Jindřicha z Wernberga v podobě hvězdy vystavený, zámek, škola, pošt. exped., pivo-

vár, lihopalna, dv. popl., mlýn; zde popisují se: Pampferhütte, Elisenthal, Hofgebäude, Rothsail a Staré hutě (*Althütten*). — V 16. stol. dobývána zde železná ruda. Jiří hr. z Gultenšteina postoupil R-y r. 1569 Passovským kupcům Geislerovi a Fiedlerovi a od těch získal zboží to r. 1579 Jiří Krištof hr. Schwarzenberg. Sňatkem přešla R. ž. pak na rod hrabat Nothaftů z Wernberga, a od těch dostala se r. 1757 hrabatům z Klenového, kteří statek ten r. 1771 ryt. Janu Jiřímu z Hafenbraedlu prodali. R. 1852 získal jej trhem od Frant. ryt. z Hafenbraedlu kníže Karel Anton Hohenzollern-Sigmaringen. — Co obec katastralní rozdělena jest R. ž. ve dvě části, kteréž v katastru jakožto R. ž. část I. a R. ž. část II. jsou poznamenány.

Ruda železná (*Eisenstein*), ves, 62 d. po různu 528 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušice ($5^3/_4$—6 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R. ž. far. a býv. dom. R. ž. (městys); dv. popl.

Rudčice viz Radčice.

Rudeč, ves, na ostrově blíž Labského Kostelce, 14 d. 92 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs ($2^1/_8$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Kostelec nad Labem; myslivna a přívoz. — Někdější tvrz zdejší po níž některé stopy as $^1/_2$ hod. vých. od Jiřic posud opatřují se, náležela za válek Husitských Dětřichovi z Hrušova. Nápotom dostala se k proboštství hradu Praž. a zapsána r. 1437 od cís. Sigmunda se clem v Kostelci k tomu příslušným ve 200 kop Janovi z Kunwaldu a Anně někdy Kbelské. Za času Jiřího z Poděbrad byla R. s Jiřicemi spojena a r. 1543 pusta. V též době jest tvrz od Mikuláše Vanžury z Řehnic vystavena, později (snad ve válce 30leté) opět zbořena.

Rudelland sam. viz Vrchové.

Rudelsdorf viz Rudolice.

Rudelschlag, veska, 6 d. 34 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kodetschlag, far. Dvořiště dolní, býv. dom. Rožmberk.

Rudice, dv. popl. příslušící do kat. obce „Třebetín velký;“ náleží farou a školou do Kbel.

Rüdigersgrün viz Rittersgrün.

Ruditzgrün, ves, 44 d. 278 ob. něm., kr. heb., okr. a býv. dom. Falknov (1 hod. ž.), kat. obc. R., pol. obc. Rychnov dolní, ar. Kirchenbirk; opodál 3 d.

Rudolec, veska, 5 d. 38 ob. čes., kr. Táb., ɪr. Sedlčan ($^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Bor., ɪol. obc. Nedrahovice, far. Jesenice, býv. lom. Chlumec; opodál mlýn Habakuk.

Rudolice? Rudelsdorf, ves, 56 d. 310 ob. ěm., kr. Žat., okr. Kateřinohorsk. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Kleinhahn, býv. dm. Červený hrádek (4 d. k měst. Jirkovu); mlýn.

Rudolice (*Rudelsdorf*), ves na levém břehu Bělé, 25 d. 146 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Střimice, far. Vtelno, býv. dom. Osek (1 d. k dom. Most.); dv. popl., mlýn, myslivna. — Ves tato získána byla klášteru Oseckému již r. 1349 za 80 kop gr. Praž. V první polovici 16. stol. byla ves zcela česká.

Rudolfov (*Rudolfstadt*), městys při Vídeňské silnici, 152 d. 1075 ob. něm. i čes., kr., okr., býv. dom. a pošt. Budějovice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., diéc. Buděj., vik. Hlubok., patr. obec. Buděj., 2500 osadníků; velikolepý far. chrám sv. Víta (z 16. stol.), zámek v nynější podobě v 17. stol. od cís. generala de Marradas vystavený, slouží c. kr. dělostřelectvu za skladiště, škola, kamenoúhelné doly. — R. někdy hlavní sídlo hornictví v jižních Čechách obdržel nynější jmeno své r. 1585 od cís. Rudolfa II., jenž jej i mnohými privileji obdařil a mezi svobod. horní města povýšil. Hory zdejší na stříbro bohaté, o nichž činí se zmínka již r. 1385 rozkvetly mezi 1547—1618; v ten čas vzrostlo město na 250 domů, a za čas od r. 1547—1601 vytěženo prý z dolů zdejších 1,620.000 hřiven stříbra. Zejména připomíná se, že Adam z Hradce († 1596) měl značné podíly na horách v Rudolfově a Hluboké. Že však město súčastnilo se v povstání proti Ferd., jest r. 1619 od vojska cís. dobyto a vypáleno, načež po 6 let pusto zůstalo. R. 1620 zbavil Ferd. město všech privilejí a daroval je městu Budějovicům; zámek však obdržel cís. general Don Marradas. Od těch dob město více se nezmohlo a hory klesly tak, že výtěžek jest velmi nepatrný.

Rudolfská myslivna viz Pěna horní.

Rudolfsthal, ves v horách, při Černé Nise, 50 d. 41 ob. něm., kr. Boles., okr. far. a býv. dom. Liberec ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ruppersdorf; mlýn.

Rudolfsthal viz Niederhof.

Rudoltice (*Böhm. Rudelsdorf*), far. ves na malém potoku, 216 d. 1256 ob. něm., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Landškroun (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun, patr. kn. z Lichtenšteina, 1552 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla, škola, 2 mlýny; $^1/_4$ hod. vých. sam. Neuschloss, druhdy zámek r. 1700—1712 od stavitele Antonia Sala vystavený a po opětném vyhoření z části zbořený, nyní myslivna.

Rudoltice (*Rudoltic*), ves, 23 d. 141 ob. čes., kr. Plz., okr. Mor. Kdyně (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Poleň,

býv. dom. Chuděnice. R. 1236 uvádí se ves R. mezi zbožím kláštera Kladrubského. Později spadly R. na král. komoru a král Vladislav daroval je Janovi (Šlechtovi) z Všehrd. Od toho získal R. Černín z Chudenic a postoupil jich Pátovi z Riesenberka a Švihova. Na sklonku 15. věku patřil mlýn v R-cích Pátkovi z Pičína a Bezděkova.

Rudoltice, ves, 22 d. 180 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice ($1^1/_4$ hod. sv. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Janovice, býv. dom. Tvořešovice a Hůrka; líhopalna; ostatně viz Mlýny.

Rudov, ves, 11 d. 80 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($3^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. R, pol. obc. a far. Míčov, býv. dom. Ronov; opodál sam. Lovětín, mlýn a hajnovna.

Ruhstadt, ves v údolí, 10 d. 92 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Kraslice ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Schönwerth.

Ruhštein, ves na výšině, 23 d. 165 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Eisendorf, býv. dom. Újezd Chodový; opodál hajnovna.

Rukavec, Rukavce, ves, 16 d. 218 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Milevsko ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Orlík.

Rukendorf, ves při silnici do Krumlova, 16 d. 147 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Rožmberk; opodál dvory popl. Kühhof, Ruckenhof a Bramhof či Pramhof. — R. daroval Vítek z Rožmberka, klášteru Vyšebrodskému, což Jindřich z Rožmberka r. 1278 potvrdil.

Rumburg, Romberk, Ronov (*Rumburg*), panství fideikom. (r. 1681 dle sml. trh. za 270.000 zl.) a okres. město na Saském pomezí a při potoku, 471 d. 4768 ob. něm., kr. Litom. (8 mil sev.), kat. i pol. obc. R., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. kn. z Lichtenšteina, 13465 osadníků; far. kostel sv. Bartoloměje z r. 1515 chová krásný oltářní obraz, jejž Ant. Flor. z Lichtenšteina za 6000 zl. zakoupil a kostelu daroval; kapucínský klášter s kostelem sv. Vavřince a Loretou vystaven r. 1771 od kn. Václava z Lichtenšteina, zámek v nynější podobě z r. 1724, radnice, smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okresy Rumburk, Hanšpach, Šluknov a Warnsdorf), bernič. úř. (2. tř.), hlavní celní úř. (2. tř.), finanč. komisar., pošt. úř., spořitelna, hl. škola, advokat., notar., nemocnice, pivovár (roč. 3377 věder za 16885 zl.), bělidla, zhotovování polobavlněného, pak vlněného a bavlněného zboží (roč. as 17.000 kusů), zhotovování zboží stávkářského, rukodělnického a soustružnického; R-ské plátno dobylo si sice chvalného jmena, avšak nyní nezhotovuje se tu více, a zboží, pod tímto jmenem v obchodu známé, zhotovuje se hlavně v Georgswalde; okolo R-a láme se vápenný kámen, jehož upotřebuje se k vodním stavbám a též i k mrvení. Trhy vždy v pondělí: 1) po obrác. sv. Pavla, 2) po sv. Duchu, 3) před sv. Bart., 4) po sv. Havlu; týdní trh každou středu. — R. původně hrad, založený od Hronovců, slul za starých dob dle zakladatelů svých Hronburg, později pak Ronberg či Romberk. R. 1370 jmenuje se držitelem R-a Jindřich Berka z Dubé, r. 1427 Ješek a Mikuláš z Gusk, a r. 1429 Hynek Berka z Dubé. Nápotom náležel R. k panství Tolšteinskému a r. 1565 od něho oddělen Jindřichovi z Šleinic. Ten prodal R. r. 1571 Krištofovi z Šleinic, načež opět s Tollenšteinem jest spojen. R. 1586 dostalo se zboží to Jiřímu Michalovi z Střelic a od toho pak Vchynským z Vchynic a Telova. Po smrti Viléma hrab. Vchynského koupil panství R ské za 75.000 zl. Liebel z Grünbergu a r. 1681 Ant. Flor. kn. z Lichtenšteina. Od r. 1718 jest R. fideikomissem rodiny Lichtenšteinské. R. utrpěl mnoho požáry, nejvíce r. 1614, kdež celé město lehlo popelem, r. 1624, když od Valdšteinovi armady bylo zapáleno a potom r. 1744. Nemalou ztrátu vzal R. i tím, že po bitvě Bělohorské vystěhovalo se odtud mnoho evanjel. obyvatelů do ciziny. Pro upamatování na morovou ránu, která r. 1680 obyvatelstvo R-a hubila, postavena na náměstí socha nejsv. Trojice. Velkých škod vzal R. též válkou 7. letou a i v poslední válce Prasko-Rakouské zakusil mnohé svízele.

Ruppelsgrün, druhdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 23 d. 143 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Hroznětín, býv. dom. Dépoltovice.

Ruppersdorf, ves, 158 d. 1708 ob. něm., kr. Boles., okr. far. a býv. dom. Liberec ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. R. (jedna dů vesnice pod názvem Siebendörfel vlastně Siebenhäuser 7 d. 75 ob. přísluší ku kat. i pol. obce Hazzdorf starý); 2 přádelny, 2 valchy, mlýn. — Ves tato založena od pánů z Rädern a pojmenována dle rodinného jejich sídla v Slezku.

Ruprechtice, Rozprachtice, Rozprchlice, Rochpratice (*Rüppersdorf*), dlouhá ves far. na malém potoku, 241 d 1556 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom. a pošt. Semily (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., diéc. Litom., vik. Semil., patr. kníže z Rohan, 3663 osadníků, far. kostel nejsv. Trojice, jehož se již r. 1384 jakožto far. připomíná

vystaven v nynější podobě své od hr. Václ. z Millesimo r. 1756, škola, 2 mlýny, sam. na Starověsti. — R. 1253 jmenuje se R. mezi statky kláštera sv. Františka v Praze.

Ruprechtice *(Ruppersdorf)*, far. ves na levém břehu Stěnavy a při potoku, částečně v údolí, částečně na výšině, 186 d. 1111 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a pošta Broumov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. Broumov. patr. opat Broumov., 2645 osadníků; kostel sv. Jakuba, v nynější podobě z r. 1723, uvádí se mezi farními již r. 1386, škola, 3 mlýny, vapenné lomy a pece, plátenictví. — R. 1620 nejvyšší úředníci zemští klášter Broumovský s městem Broumovem, dvůr Halberstadt, vsi Neusorg, Bansdorf, Märzdorf, Weckersdorf, Ruppersdorf, Haizendorf, Hermannsdorf, Johannberg, Voitsdorf, Dittersbach, Bodyse, Pyrkycht, Wernersdorf a Wiese prodali obci Broumovské.

Ruprechtice, Oprechtice *(Oprechtic)*, ves na úpatí vrchu Jedlovky, 53 d. 382 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyně (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Stanětice, býv. dom. Chuděnice; ¼ hod. již. dv. popl. a mlýn Prudice, někdy tvrz; zde popisuje se též sam. Pláně, 3 d. (viz Rauchenberg.)

Rusavka, někdy ves na býv. panství Buštěhrad.

Rusek, někdy tvrz as ½ hod. sev. od Tuněchod na pravé straně cesty do Mětic, vystavená prý od jakéhosi Ruska.

Rusín, Rúseň, ves při železnici Praž.-Lánské a při Litovickém potoku, 40 d. 803 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (1¼ hod. sev. zap.), kat. i pol. obc. R., far. Liboc, býv. dom. panství nejvyššího purkrabství; dv. popl., cukrárna, mlýn; opodál stávala druhdy kaple, vystavená od vojvody Boles. II. na místě, kde kněz Prostivoj zabit byl; kaple ta zbořena r. 1791. — R. náležel k prvotnímu nadání kláštera Břevnovského (r. 993). Kaple sv. Václava měla tu dvorec s jedním popluzím role.

Rusko, ves, 54 d. 371 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Pouchov, býv. dom. Smiřice a Hoříněves; myslivna.

Rušinov, druhdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 34 d. 314 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Modletín, býv. dom. Maleč a Modletín; dv. popl., mlýn, opodál sam. na Nohavici. Tvrz zdejší byla rodinným sídlem ryt. z Rušinova. Zejmena připomína se r. 1470 Hertvík z Rušínova a z Žestok, pak Jiří a Václav z R-a, kteří r. 1491 prodali R., tvrz pustou, dvůr a ves Mikulášovi a Burianovi bratřím Trčkům z Lípy.

Rüstern sam. náležející do kat. obce Zdíky.

Rutický mlýn, sam. u Kosoře.

Rutonštein (*Rothenstein*), osada snad někde v okolí Martinic, na býv. panství Votickém. R. 1339 Ota z Martinic a Ješek z Rutonšteina dědinami svými v Martinicích a R-ě spolčili se.

Rutov, sam. u Mnichu.

Rutte, ves, 18 d. 107 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lukov, býv. dom. Liběšice; chmelařství a sadařství; mlýn Rabenmühle. Ves R. založena na gruntech nějdejšího dvora Lukavského.

Růvná, Ruvná, ves, 16 d. 116 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Stražov, býv. dom. Bystřice; sam. Dvorecký mlýn, na jehož místě stála někdy tvrz „Dvorec“, a Rameno 4 d.

Ruvná viz Rovná.

Růžená, ves, 25 d. 219 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Nosetín, far. Chyška, býv. dom. Nadějkov (4 d. náležely k druhé čtvrti svobodníků kr. Táb.); dv. popl. — Po smrti Přibíka z Růžené dal král Ladislav dv. popl. R. Petrovi z Milevska.

Růžkova Lhotice viz Lhotice Růžkova.

Růžkův mlýn, sam. u Pacova.

Růžodol viz Karlín.

Růžov (*Rosenstein*), ves založena r. 1806 na vrchnostenských pastvinách, 22 d. 155 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Ledenice, býv. dom. Třeboň.

Růžovka, sam. popisuje se při Uhlejově.

Rvačov, ves při silnici do Hlinska, 32 d. 234 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Trhová Kamenice, býv. dom. Nasevrky, škola (ostatně viz Žumberk).

Rvačov, ves na kopci, 28 d. 205 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom. a far. Lomnice (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. R.; škola.

Rvasice, vska, 4 d. 13 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dol, far. a býv. dom. Richenburk. 2 mlýny na Novohradce. — R. připomíná se již r. 1392 jakožto příslušenství hradu Richenburku.

Rvenice, Ervěnice (*Seestadtl*), město na mírném návrší na pravém břehu Bělé, 160 d. 995 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Eisenberk a Novosedly, diéc. Litom., vik. Most, patr. kn. z Lobkovic, 1326 osadníků, pošta Most; kostel sv. Jakuba jest exposit. kostela Novosedlského, škola, radnice, dv. popl., 2 mlýny. Trhy: 1) v pond. po bílé ned., 2) na sv. Bartol., 3) na sv. Barboru; týdní trh každý čtvrtek. — Starobylé osady této

připomíná se již r. 1253, kdežto kostel zdejší náležel k špitálu sv. Františka v Praze. R. byla rodinným sídlem soujmenného rodu, z něhož zejmena jakožto držitele R. uvádějí se Fridrich z R. r. 1390 a Bušek z R. r. 1417. Okolo r. 1543 seděl na zdejší tvrzi Šebastian z Veitmíle. R. 1571 koupil městečko R. s ulicí rybářskou od Krištofa z Kralovic Bohuslav st. z Michalovic, seť učeného Valentina Meziříckého, jehož potomku Bohuslavovi jsou R. r. 1622 odňaty a Vilémovi ml. z Lobkovic na Bílině prodány. Od těch dob trvají R. při knížecím rodu tomto až po naše doby.

Rvenice (*Ferbenz*), ves na Chomůtovském potoku, 33 d. 228 ob. něm., kr. Žat., okr., býv. dom. a far. Postoloprty (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R.; dv. popl., mlýn, kameno-uhelné doly.

Rviště, ves na úpatí kopce Hůrky, 45 d. 248 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. a býv. dom. Brandýs.

Rybák, sam. viz sv. Máří Majdaléna.

Rybák a Rybárna, sam. viz Kašovice.

Rybárna, sam. viz Herálec.

Rybaře viz Kozlov.

Rybitví, ves, 27 d. 199 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Rosice. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund mezi jinými R., ves kláštera Opatovského, Divišovi Bořkovi z Miletínka. R. 1490 uvodí se Duchoň z R. purkrabí na Kunětické hoře. Jindř. kn. Minsterské prodal R. r. 1488 Václ. Žehušickému z Nestajova a ten r. 1491 Vilémovi z Pernšteina. Dva rodáci zdejší bratří Novákové (Veverkové) vymyslili okolo r. 1830 vůbec známé nyní ruchadlo.

Rybná viz Rybná suchá.

Rybná česká (*Böhmisch*-R.), ves na malém potoku, 121 d. 682 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (2 hod. jih. záp.). kat. i pol. obc. R. č., far. Sopotnice; škola, mlýn. Sam.: Kulhavý v poli, Slanina v dubině, Slanina u Kletně.

Rybná nebeská (*Himmlisch*-R.), far. ves v horách, 141 d. 896 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Rychnov (2 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R. n., býv. dom. Rychnov a Černíkovice; diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. hr. Kolovrat, 1765 osadníků; far. kostel sv. Filip. a Jakuba, škola, 2 mlýny. R. n. uvádí se r. 1495 mezi zbožím, které Jindřich kníže Minsterberské s Liticemi a Richenburkem prodal Vilémovi z Pernšteina.

Rybná německá (*Deutsch*-R.), far. ves v údolí při silnici z Vamberka do Žamberka, 170 d. 936 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a pošt. Žamberk (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R. n., diéc. Král. Hrad., vik. Králiky, patr. náb. fond, 2319 osadníků; kostel sv. Jakuba, škola, mlýn, 1/2 hod. vzdálí dv. popl.

Rybná pustá, Rybné pusté, r. 1392 Rybné Moravské (*Wüst*. R.) ves, 23 d. 146 ob. čes., kr. Chrud, okr. a býv. dom. Polička (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. R. p., far. Borová; část vsi náleží ku kat. obci Březině a přifařena jest k Telecí; za dob zřízení patrim. přišlušelo 23 d. k dom. Richenburku; fil. kostel sv. Bartoloměje, který byv do r. 1839 dřevěný, od zdejších hutníků r. 1842 z kamene byl vystavěn, evang. škola, mlýn, opodál láme se vápenec. — R. připomíná se již r. 1392 jakožto příslušenství zboží Richenburského.

Rybná suchá, též jen Rybná, ves, 15 d. 88 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Kostelec n. O. (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Svídnice, far. Chleny. — R. 1497 zapsal král Vladislav panství Potenšteinské, k němuž mezi jinými i R. s. a městečko Kostelec slušely, Vilémovi z Pernšteina.

Rybňany statek a ves, 36 d. 216 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Staňkovice, zámeček, dv. popl. — Někdy zde byla tvrz, kteréž postoupil r. 1533 král Ferdinand Janovi Žateckému z Weikerstorfu. R. 1561 vládnul zboží tomu Filip z Velebudic, po něm Přibík z Stropčic a r. 1570 Bohuslav Felix Hasišteinský z Lobkovic, načež se zde střídali rozliční držitelé. Nyní náleží statek ten Žateckému továrníkovi Václ. Burgstallerovi, který jej r. 1864 od hr. Clam-Gallasové, roz. Dittrichšteinové, za 105.000 zl. koupil. Obyvatelstvo zdejší bylo ještě r. 1829 částečně české.

Rybné české (*Böhmisch* R.), ves částečně po stráni, částečně v údolí při potoku, 136 d. 842 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R. č., far. Krovná, býv. dom. Richenburk; škola, evanj. hřbitov, 2 mlýny. Sam. Dolní mlýn. V břidlici objevují se zde červené a hnědé železné rudy. — R. č. uvádí se již r. 1392 jakožto příslušenství zboží Richenburského.

Rybné moravské viz Rybná pustá.

Rybnice, ves při Jizeře, 94 d. 547 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Semily (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Louková.

Rybnice, ves, 35 d. 337 ob. čes., kr. Plz., okr. Manetín (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Obora, býv. dom. Plasy. — Cís. Sigmund zapsal r. 1421 vsi Žižlice (Žichlice?), Obora, Obořička, Újezd, R., Hra-

dištko, Šebnice a dvůr v Nebřezinech Burianovi z Gutšteina.

Rybníček, ves, 31 d. 217 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Fridnava, far. Vilímov, býv. dom. Jeníkov.

Rybníček, veska, 9 d. 17 ob. čes., kr. i okr. Jič., ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Brada, far. Ostružno, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Rybníček, ves při silnici, 13 d. 60 ob. česk. kr. Chrud., okr. Skuč (2 hod. vých.), kat. obc. Podhořany, pol. obc. Lhota mokrá, far. a býv. dom. Nový hrad.

Rybníček, ves, 18 d. 128 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chvojnov; opodál Rochův mlýn.

Rybníček viz Kuníčky.

Rybníček viz Rybník.

Rybníčky, ves v údolí na malém potoku, 16 d. 88 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Hraštice, far. Skuhrov, býv. dom. Solnice. — Ves tato povstala emfyteutováním dv. popl.

Rybník, veska, 4 d. 69 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kamení, far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Rybník, rozsáhlá ves po obou březích Třebovky, 144 d. 1006 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Čes. Třebová, fil. škola, 2 mlýny.

Rybník, ves, 34 d. 230 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. R., pol. obc. Drhov, far. Svaté pole; 3 mlýny. U R-a stála někdy ves Želnice.

Rybník, ves, 43 d. 312 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Bříště nové, býv. dom. Červená Řečice; sam. Rousinov, dv. popl. a hajnovna, Jonášův mlýn.

Rybník, také Rybníček, někdy ves nedaleko za branami Starého města Pražského, v místech kde nyní stojí far. kostel sv. Štěpána. První zmínka o této vsi, z níž dochoval se nám kostelíček podnes stojící, děje se v zakladací listině kláštera Břevnovského, jenž měl desátky ze všech orných polí k Poříčí a k R-u náležejících. Za krále Přemysla I. dostala se ves R. rytířům řádu Německého, od nichž je s jinými ještě statky královna Konstancie zakoupila a r. 1235 špitálu sv. Františka darovala. Založením Nového města (r. 1348) splynula pak ves R. v jedno s osadou na Poříčí, pak vesnicemi Opatovicemi a Podskalím.

Rybník dolní (*Nieder-R.*), ves na malém potoku, 24 d. 155 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. R. d., pol. obc. Radochová horní, far. Kostelec.

Rybník horní, ves 33 d. 225 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1 hod. sev. záp.), kat. obc. R. h., pol. obc. Radochová horní, far. Kostelec; sam. Čertovina (*Teufelskrätschen*).

nad Rybníkem, sam. přísluší do kat. obce Třešně.

na Rybníku, sam. u Němčic (okr. Pardubic).

Rybnov (*Rübenau*), ves, 19 d. 110 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. R, far. Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá; opodál Holanský mlýn (*Hohler Mühle*). — Král Ladislav dal r. 1453 Alešovi a Zdeňkovi z Šternberka polovici hradu a městečka Děčína, tvrz Milčany, městečko Holany, tvrz novou R., Měcbnějov, Šternov, Lhotu, Všechlapy, Dolany, Kojetice, Čeřenice, Draňovice, městečko Benešov, město Lípu, hrad Lytíšek a j., kteréžto zboží od Hynka Hlavace a Sigmunda z Děčína Anežce z Šternberka se dostalo a po její smrti na krále spadlo. Na počátku 16. stol. náležel R. Václavovi z Vartenberka, jehož potomci na zboží zdejším hrad Nový Zámek vystavěli, s nímž R. spojen zůstal na naše časy. Heber má tvrz R. za totožnou s hradem Reibenick (v. t.), s něhož po smrti krále Albrechta loupeživé vpády do Lužice se dály a který pak od Lužičanů jest vypálen.

Rybova Lhota viz Lhota Rybova.

Rýčkov, Rejčkov (*Rejčkau*), ves, 33 d. 220 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2 hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Kaliště, býv. dom. Lipnice; opodál mlýn.

Rydeč (*Ritschen*), ves v horách, 53 d. 262 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Staňkovice, far. Třebušín, býv. dom. Ploskovice.

Rýdlov (*Riedelhof*) přísluší ke kat. obci Termesivy.

u Rýdlů viz Dvořáci Okrouhličtí.

Rydrovice (*Riedersdorf*), ves, 37 d. 233 ob. něm. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Heřmanice horní. — Ves tato založena r. 1790 emfyteutováním dědičné rychty Horu. Heřmanické a pojmenována R. ku poctě tehdejšího vrchního Riedra.

Rydvaltice, Ridvaltice, ves, 12 d. 70 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Pelikovice, far. Hodkovice, býv. dom. Svijany. — R. 1557 náležely R. k panství Rohozeckému a Skalskému.

Rychlov, ves po stráni udolím malé Jizery se táhnoucí, 31 d. porůznu, 264 ob. čes.,

kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Štěpanice hořejní.

Rychnov (*Reichenau*), dlouhá, údolím po obou březích Mohelky se táhnoucí far. ves, 364 d. 2157 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (1 hod. již.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Svijany (2 d. k dom. Čes. Dub.), diéc. Litom., vik. Liberec., patr. kn. Rohan, 7086 osadníků, pošt. Hodkovice; far. kostel sv. Václava, původně ze dřeva, příslušel od r. 1407 k faře v Nabzí; r. 1712 byl dřevený kostel zbořen a opodál nový nynější kostel z kamene vystavěn; škola, štace při Liberecko-Pardubické dráze, továrna na papírovku, zhotovování tabatěrek, přádelna na bavlnu, zhotovování bavlněného zboží, soukenictví, 3 mlýny.

Rychnov, ves z části po stráni, z části v úžlabině při potoku, 75 d. 431 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Kamenice pustá, býv. dom. Richenburk; fil. ev. škola, vápenné lomy s 6 pecemi; sam. Porostlina. — R. slušel k Richenburku již r. 1392.

Rychnov, panství fideikom. (dle soud. odhadu z r. 1806 za 375.909 zl. 17¼ kr.) a okr. město s předměstím Habrovou v krajině pahorkovité, při potoku Kněžně, 509 d. 3875 ob. čes., kr. Král. Hrad. (4¼ mil. vých.), kat. i pol. obc. R., diéc. Král. Hrad., vik. R., patr. hr. Kolovrat, 4927 osadníků; far. kostel sv. Havla v gotickém slohu vystavený pochází nepochybně z druhé polovice 13. stol. V 16. stol., kde utrakvismus zde se zakořenil, stál pod správou duchovní protest., a známý v literatuře čes., Matěj Krocín z Chrudími, byl při něm r. 1618 až 1623 posledním protest. farářem. — Nákladný chrám nejsv. Trojice s kaplí loretanskou vystaven v letech 1837—1843 od čes. stavitele Františka Pavíčka na místě staršího r. 1798 shořelého gotického chrámu. jejž r. 1594 Krištof Betengl založil a jednotě bratří Českých odevzdal; v něm chová se na gotickém skládacím oltáři obraz nejsv. Trojice, mistrovské to dílo Benátského malíře Ludvíka Lipariniho († 1856), pak pět obrazů od Hellicha z r. 1842; znamenité veliké varhany jsou dílo krajana našeho Jiřího Španla; v mohútné čtverhrané zvonici z r. 1604 blíž kostela toho stojící visí zvon Krištof z r. 1594, jehož tíže obyčejně na 140 ctů se udává a jenž tedy po zvonu při hl. chrámu Pražském jest největší v Čechách. Nový zámek r. 1676 od hr. Fr. Karla Kolovrata Libšteinského na návrší nad Kněžnou založený a teprv r. 1690 dostavený klade se mezi nejkrásnější zámky italského slohu v Čechách; síně jeho vyozdobeny byly někdy bohatou a skvostnou sbírkou obrazů; jichž část do Pražské obrazárny se dostala, nyní chová se tu archiv rodiny Kolovratů Libšteinských a knihovna, v níž mimo jiné vzácné rukopisy a tisky nalezá se na pergameně psaný misál s miniaturami, vzácné to bohemicum ze 14. stol. a exemplář mapy Klaudianovy od r. 1517. Starý zámek, jenž r. 1578 od Buriana Trčky byl vystaven, ztratil požáry a častým přestavováním již docela svůj původní ráz a skládá se nyní z pouhého přízemí ve velikém čtverhranu. Piaristská kolej založená původně r. 1712 při chrámu sv. Trojice, s nímž až posud chodbou jest spojena; synagoga, radnice, městská škola vystavená r. 1819, okr. úř., okr. soud zároveň soud vyšetřovací (pro okr. Kostelec n. O., Králíky, R. a Žamberk), bern. úř. I. tř., finanč. komis., pošt. úř. s pošt. štací, advokat., notar., nižší gymnasium, hl. škola, špitál nemocnice, přádelna na vlnu, 2 soukenické valchy, 2 mlýny, lihopalna, soukenictví, tkalcovství. Sam. Bělidlo 3 d., Budín 2 d. a Hruškova studánka. As ½ hod. záp. od města stával ještě na počátku tohoto stol. na návrší „Klášterci" kostel sv. Bartoloměje (někdy prý klášter), jenž připomíná se r. 1497 ve smlouvě, kterouž Heřman z Rychnova zboží své R-ské prodává. Trhy: 1) ve středu po jm. Ježíš, 2) na den nalez. sv. Kříže, 3) na sv. Prokopa, 4) na sv. Matouše, 5) na sv. Licii. Týdní trh každou středu. R. skládá se dle výstavnosti jakož i dle vzniku ze starého a nového města, z nichž každé má své náměstí, pak z podměstí Habrové (100 d. 761 ob.) a obce židovské (12 d. 122 ob.). Za starodávna byl R. sídlem pánů Rychnovských z R-a, jedné z četných větví starožitného rodu, který užíval ve znaku dvou bílých leken o pěti kořenech v poli červeném, a z něhož podnes jediná haluz knížat a hrabat Kouniců pozůstala. Heřman z Drnoholce, syn Viléma z Drnoholce, rodu Kounického, přivedl Němce do hor R-ských a vysadiv R. dle práva německého či zákupního první psal se „z Rychnova" (1258—1267). Soukenictví, dle něhož se město též R-em soukenickým zove, kvetlo zde již ve 14. stol. a pravidly soukenického pořádku zdejšího, kteráž r. 1378 sepsána jsouce mezi nejstarší původní listy české náleží, řídili se záhy i soukeníci měst jiných. R. zůstal v držení pánů R-ských jak se zdá až do polovice 15. stol., neboť ještě r. 1433 připomínají se Jan a Hynek z R-a, avšak nedlouho na to, (nepochybně po smrti Jana) dostal se R. ke komoře královské a král Sigmund dal jej Půtovi z Častolovic „poněvadž byl Hynek protivníkem královým a kostela Římského a v tom trvaje semřel." V ten čas zarazila jednota bratří Českých,

vzavši původ svůj r. 1457 v blízkém Kunwaldě, v R ě svůj sbor, jenž stal se pak hlavním sborem celého okolí a jehož památku nám staré dřevěné stavení „sbor" podnes dochovalo. R. 1464 držána zde schůze bratří Českých, což se častěji zejmena 1495 a r. 1500 opakovala. Jak dlouho a komu náleželo zboží R-ské neznámo, až teprv ku konci 15. stol. nalezáme zase rod R-ských na rodném jeho sídle; zejmena r. 1471 Jana z Rychnova a na R-ě, pak r. 1478 bratry Albrechta a Heřmana, od nichž R-u rozličných práv se dostalo. R. 1497 prodali bratří tito panství R-ské slavnému panu Vilémovi z Pernšteina, muži o vlast velice zasloužilému († 1521), jehož rod tu pak do r. 1556 vládl. Jmenovaného roku prodáno panství R-ské s Potenšteinem a Liticemi Arnoštovi arcibiskupu Solnohradskému, falckraběti Rýnskému, po jehož smrti r. 1558 ke komoře královské připadlo. Cís. Rudolf II. postoupil pak R-a r. 1577 Burianovi Trčkovi z Lipy za dluh 13.500 kop. miš., avšak ten prodal je již r. 1587 bohatému měšťanu Pražskému Krištofovi Betenglovi z Neuenburku a na Borohrádku, horlivému přívrženci jednoty bratří Českých († 1602). Po nešťastné bitvě Bělohorské museli Betenglové útěkem z vlasti se spasiti, statky jejich potaženy ku král. komoře a R. dostal se odtud Vinc. Musingerovi z Gumpendorfu, sv. pánu na Rožmberce. Od dcery jeho Kateřiny koupil R. r. 1629 Vyšehradský probošt Vinc. Zucconi hr. z Benevelli a poručil jej po své smrti (1635) patronce své cís. Eleonoře. R. 1640 koupil panství R ské od císařovny hr. Albrecht Libsteinský z Kolovrat a od těch dob trval R. nepřetrženě při starobylém rodu tomto. Po smrti spanilomyslného vlastimila Frant. Ant. hr. z Kolovrat, posledního z Libšteinských, r. 1861 přešlo panství R-ské na rodinu Kolovratů Krakovských, z nichž nyní hr. Jan zboží tomu vládne. R. utrpěl mnoho ve válce 30-leté obvzláště r. 1638 a 1639, pak r. 1652, kdežto větší díl města i s radnicí popelem lehl a při čemž i starý archiv R ský na zmar přišel. V R-ě nar. 11. listop. 1734 čes. dějepisec a gramatik prof. Frant. Martin Pelcl, † 24. ún. 1801.

Rychnov (*Reichen*), far. ves vysoké polohy při malém potoku, 189 d. 1014 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Libčeves, diéc. Litom., vik. Úšt., patr. kn. z Lobkovic, 2499 osadníků, pošt. Verneřice; far. kostel sv. Bartoloměje v nynější podobě z r. 1713, stál za časů 30-leté války pod správou duchovních protest. a byl pak až do r. 1787 fil. kostela Verneřického, škola, 4 mlýny, pivovár. Ves tato má právo odbývati dva výroční trhy: 1) na den sv. Bartoloměje 2) na den sv. Michala. Obyvatelé hledí si hlavně pěstování lnu.

Rychnov viz Rychnov německý.

Rychnov český (*Reichenau*), městys v dolině na pravém břehu Malče, 101 d. 723 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Kaplice ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. R. č., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Benešov, patr. kn. Jan Adolf Švarcenberk, 3012 osadníků; far. kostel sv. Ondřeje uvádí se již r. 1384 mezi far., škola, radnice, pivovár, 3 mlýny, jirchářská valcha; obyvatelé dělají plátna a nitě, v nichž vedou také obchod. Trhy: 1) v pond. po Bož. Těle, 2) na sv. Ondřeje; týdní trh každé pondělí. Sam. Ilkohof a Knollenhof; $^1/_4$ hod. již. poustevnický kostel u sv. Kamene (Maria Schnee), založený r. 1655 od abatyše kláštera u sv. Kláry v Krumlově. R. 1666 přistaven k němu ochoz, pak kaple sv. Antonína a P. Marie; nynější loď vystavena však teprv r. 1701. Kamená kaple blíž kostela stojící, vystavěna jest nad dvěma žulovými balvány, kteréž sošce P. Marie za podstavec slouží. Jiná kaple Bolestné P. M. vystavěna jest rovněž nad žulovou skálou, pod níž pramenitá voda se prýští. Blíž kostela 4 d., z nichž jeden nedávno cís. Ferd. koupil a Redemptoristům daroval. — R. č. byl druhdy sídlem statku sv. Kláry, náležitého jeptiškám od sv. Kláry v Krumlově. Po zrušení kláštera r. 1782 dostal se statek ten náb. fondu a od toho koupil jej r. 1802 kn. Josef z Švarcenberka.

Rychnov dolní (*Unter-Reichenau*), ves na malém potoku, 72 d. 583 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov ($^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. R. d.; škola, uhelny, hliniště, v němž dobývá se hlína hrnčířská; opodál bažantnice a myslivna.

Rychnov horní (*Ober-Reichenau*), ves na témž potoku co předešlá, 14 d. 92 ob. něm., kr. Cheb., okr. far. a býv. dom. Falknov ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. R. h., pol. obc. Rychnov dolní.

Rychnov německý, též jen Rychnov (*Deutsch R.*), far. ves při Rychnovském potoku a při silnici do Benešova, 127 d. 729 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové Hrady ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. R. n., diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. opat Vyš. Brod., 1788 osadníků, pošt. Benešov; far. kostel sv. Jiljí, škola, mlýn; opodál Perstenhof, druhdy svobodnická živnost. — Anežka z Třeboně dala r. 1621 kostel v R ě klášteru Vyšebrodskému.

Rychnov německý (*Deutsch-Reichenau*), far. ves při Světelském potoku a blíž Rakouského pomezí, 31 d. po různu 297 ob. něm.,

kr. Buděj., okr. a pošt. Vyš. Brod (3¾ hod. záp.), kat. obc. Asang, pol. obc. Reiterschlag, býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Plan, patr. kn. Švarcenberk, 2900 osadníků; děkanský kostel sv. Václava, jehož se již r. 1384 jakožto far. připomíná byl r. 1673 od základu nově vystaven a r. 1738 za děkanský povýšen, škola, mlýn; obyvatelé provozují tkalcovství a obchod v plátnech. Zde popisují se sam. Hamr, pak mlýny Reichenauermühle, Käfermühle a Hohnerhof, selská živnost.

Rychnov nový (*Neu-Reichenau*), panství arcibiskupství Praž. (r. 1826 za 214 521 zl. v. m.) a městys, 143 d. 1180 ob. čes., kr., Táb., okr. Pelhřimov (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. R. n., diéc. Buděj., vik. Pelhřimov, patr. arcibiskup Praž., 4334 osadníků; far. co taký již r. 1384 připomenutý kostel Navštívení P. M. byl po r. 1620 pod správou Františkánů Jindřichohradeckých, až trprv r. 1677 opět vlastním farářem jest osazen; v něm nalezá se náhrobní kámen paní Leskovcové s letopočtem 1555 a křtitelnice z r. 1583; na zvonech letopočty 1564, 1583 a 1600, zámek původně od paní Leskovcové vystavený, škola, pivovár, lihopalna, mlýn. Sam. Močáry 4 d.; myslivny Los a Mešnice; Hamerský, mlýn a 3 d.; Horáček, Koch, Lomský, Pláček, u Vacků v lesa, Zámečník. Trhy: 1) v pond. po Hromnicích 2) v pond. po Fil. a Jak., 3) v pond. před Nanebevzetí P. M., 4) v pond. po sv. Martinu. Týdní trh na plátno, předivo a na potravu každé pondělí. — Panství Novorychnovské náleželo biskupství Praž. již ve 14. stol. Za času bouří Husitských dostalo se v ruce jiné a náleželo během 16. stol. Leskovcům z Leskovce a po nich pánům z Říčan. Po bitvě Bělohorské jest R. n. Janovi Říčanskému z Říčan v plen vzat a arcibiskupství Praž. navrácen. R. 1780 stráveno mnoho domů, jakož i kostel požárem.

Rychnovek, ves na výšině na pravém břehu Metuje, 50 d. 311 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. R., far. Zvole, býv. dom. Opočno (2 d. k dom. Nové město).

Rychnovská obec židovská viz Rychnov.

Rycholka, sam. u Hradiště Chustníkova.

Rýchory (*Rehorn*), ves, 48 d. 256 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Maršov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. R., mlýn řeč. Quinte.

Ryjice (*Reindlitz*), ves při potoku, 36 d. 229 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mirkov, far. Mojžíř, býv. dom. Březnice a Všebořice; mlýn. — Bratří Měšek a Hrosnata z Peruce darovali R. před r. 1179 řádu Maltézskému, zejmena uvádí se řád ten v držení R. r. 1186.

Rymaň viz Rymany.

Rymané, Řimany, ves, 28 d. 157 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. R., pol. obc. Zahořany, far. Mníšek.

Rymany, Rymaň, Řimany, někdy ves, nyní dv. popl. u Červeného Újezdce, popisuje se při Svárovu.

Rymany, někdy ves, nyní dv. popl. (Římayhof) u Liběchova, kteráž s ním již r. 1547 byla spojena.

Rynarec, far. ves při potoku, 61 d. 434 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Pelhřimov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Nový Rychnov, diéc. Buděj., vik. Pelhřimov, patr. arcibiskup Praž., 2018 osadníků; far. chrám sv. Vavřince v nynější podobě z roku 1807 světil prý 19. červ. r. 1203 Praž. biskup Daniel II., škola. — R. jest původištěm panoší z Rynarce; zejmena uvádí se r. 1547 Mikuláš z R.

Rynartice? Rennersdorf, ves, 79 d. 557 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenice (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. R., far. Jetřichovice, zámeček, škola, tkalcovství.

Rynhovl, osada na býv. král. hvozdě, 14. d. po různu, 162 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hor., kat. obc. Javorník, pol. obc. a far. Stochov.

Rynoltice, Rinoltice (*Ringelshain*), ves far. na malém potoku, 198 d. 1171 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Jablon. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Lemberk, diéc. Litom., vik. Jablon., patr. hr. Clam-Gallas, 2243 osadníků; far. kostel sv. Barbory, jenž uvádí se co taký již r. 1384, vystaven v nynější podobě r. 1669; škola, tkalcovství.

Rýnovice viz Reinovic.

Ryšanka, vinice, viz Krč dolní.

Rysikov popisuje se při Údraži.

Ryšiny (*Rischin*), ves na Rakovnickém potoku, 23 d. 258 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. R., far. Městec; opodál 2 mlýny.

Rysý, 9 d. 61 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (3 hod. sev. vých. ?), kat. i pol. obc. a far. Říčky.

Rytířov (*Rittersdorf*), ves, 44 d. 263 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. R., far. Těchlovice; škola.

Rytov viz Leopoldshöhe.

Rzavé, Zrzavé, někdy zvláštní statek, nyní toliko vska, 10 d. 96 ob. čes., kr. i okr.

Táb. ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. obc. Moravec, pol. obc. a far. a býv. dom. Chotoviny; sam. Ostrov Žilany. — R. jest původištěm vladyků Lapáčků a Vítů z Rzavého. (Tvrz, kolébku to vladyk těchto, sluší však hledati v Moravci tam, kde dvůr stojí a nikoliv v R.) Vítové z R. vládli zboží tomu ještě v první polovici 17. stol.; ku konci téhož stol. docela vymřeli. Rod Lapáčků dosud kvete.

Rzeň (Řenov či snad Řeň?), dvůr od nepaměti kláštera sv. Jana Kř. na Ostrově, o němž činí se zmínka již v bulle Klimenta V. r. 1310. Cís. Sigmund zapsal jej Jeronymu Kobianovi. Byv r. 1456 vyplacen, přišel později opět v zástavu, a ještě r. 1628 bral klášter Ostrovský z něho činži. Napotom dostal se trhem klášteru Strahovskému a zanikl nepochybně v 30-leté válce.

Rzi (*Gebrech*), ves v horách, 20 d. 113 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Město (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dlouhá, far. Hrádek nový, býv. dom. Opočno; 2 mlýny.

Rzy viz Reze.

S.

Saběnice (*Sabnic*), ves, 25 d. 162 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($2\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Havraň, býv. dom. Kopisty. Za zřízení patrim. patřil 1 d. k dom. Milíčeves., 3 čís. k většímu a 1 čís. k menšímu svob. dvorci Saběnickému.

Sackenberg viz Úpa velká část II.

Sačany, někdy far. ves, nyní sam. u Třebětína (okr. Ledeč).

Sádek (*Baumgarten*), ves při potoku, 111 d. 664 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Polička ($\frac{3}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S.; fil. kostel nejsv. Trojice, škola, lihopalna, olejna, mlýn. — V 16. stol. patřil S. k Svojanovu.

Sádek, ves, 22 d. 225 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Hluboš; dv. popl.

Sádek (*Satkau*), ves při potoce, 26 d. 173 ob. nem., kr. i okr. Žat. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom Měcholupy; cihelna, pila.

Sádek, zaniklá osada, viz Seč.

Sádka viz Vyhňanov.

Sádky, sam. u Slověnice horní.

Sádky viz Chlum (okr. Zbiroh).

Sádky, na Sádkách viz Radouňka.

Sadl, ves, 42 d. 269 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Srby, býv. dom. Horšův Týn

Sádl viz Kladruby (okr. Král. Dvor.).

Sádlná (*Zodl*), ves na úpatí hory, 20 d. 157 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Ktiš, býv. dom. Krumlov; sam. Moshäusl, Tousch, Gockenmühle, Breihäusl, Herrnhäuser, Häuslseppl.

Sadlno, někdy tvrz a ves, nyní dv. popl. $\frac{1}{2}$ hod. vzdálí od Slabec. Janek, syn Mikšíka Kadeřového ze Sadlna, odkázal před r. 1435 všecko zboží své Bartoškovi ze Slovic; viz též Slabce.

Sadov? (*Sodau*), ves při potoku, 18 d. 101 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Var. (1 hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. Halmgrün, far. Sedlec, býv. dom. Ostrov; mlýn, hnědé uhlí.

Sadovi (*Sadowa*), panství fideikom. (s Třemešnou, Dohaličkami, Petrovicemi a Kunčicemi dle trh. smlouvy z r. 1829 a 1832 za 615.000 zl. stř.) a veska na Bystřici, 8? d. 87 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Sovětice, far. Dohaličky; zámek s kaplí sv. Kříže a parkem, pivovár (roč. na 7392 věder v ceně 29568 zl.), dv. popl., mlýn, cukrárna, as 1 hod. jih. záp. nově vystavený zámek. — S. jmenuje se r. 1228 mezi statky Svatojiřskými. Asi od druhé polovice 15. stol. až do bitvy na Bílé hoře seděli zde Sádovští ze Sloupna, kteří pro účastenství v povstání statků svých odsouzeni byli. R. 1623 prodáno S. s ostatními statky Sádovských Albrechtovi z Valdšteina, který je téhož ještě roku směnou postoupil M. Magdaleně hraběnce Trčkové z Lípy. Po tragickém pádu syna jejího Adama Erdmanna Trčky darováno S. r. 1636 generálovi Matiášovi Gallasovi. R. 1646 držel panství Vác. Macák z Ottenburku, jehož manželka po druhé se provdala za Jana Arnošta Šafkoče, čímž S. v majetek rodu jeho přešlo. Pro dluhy Jana Arnošta ml. prodáno svěřenství S-ské r. 1788 svob. p. z Gränzenšteina a od potomků tohoto r. 1829 nynějším držitelům hr. z Harrachu. Dne 3. července 1866 svedena u S. krvavá bitva, kterouž rozhodnut spor o nadvládu v Německu mezi Rakouskem a Pruskem ve prospěch Prušáků. Boj, v kterém zaměstnáno bylo 1500 děl a 250.000 Prušáků a se strany Rakouské skoro tolikéž, suřil hlavně

okolo vesnic Dohalic, Benátek, Hořiněvsi, Maslojed, Sendražic, Neděliště, Lipy, Čistěvsi, Chlumu, Sadoví, Světů a Přínu.

Sádoví, někdy ves, kterou král Otakar s jinými ještě vesnicemi biskupskými k nově nabyté Zbraslavi r. 1268 připojil.

Sadska, starožitné město, 370? d. 2500? ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (2$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr. bar. Sina, 4271 osadníků; far. chrám sv. Apolináře s hlavním oltářním obrazem od Hellicha (1848), hl. škola, radnice, pošt. úř. s pošt. štací, městský špitál, založený pro 12 chudých od zdejšího rodáka Jiřího Paroubka (nar. 1705), cukrárna, líhopalna, olejna, $^1/_2$ hod. záp. kostelík Bolestné P. M. s lázní (léčivá voda má prý v sobě sůl Glauberovu a selenit). Trhy výroční: 1) v pond. po jm. Ježíš, 2) v pond. po sv. Janu Křt., 3) v pond. po sv. Bartolom., 4) v pond. po sv. Havlu; týdni trh každé pondělí. — S. byla původně prý dvorem knížat Zlických, kteří za příkladem knížete Pražského náboženství katol. přijavše kostel sv. Klimenta zde zbudovati kázali. R. 1110 svolal kníže Vladislav valný sněm na 13. čce do svého knížecího dvora Sadské, na němž mezi jiným ustanoveno, že knížata Moravská knížete Českého za svého pána míti mají. Přítomný kn. Olomúcký, Oto, který usnešení to uznati se spěčoval, jest zajat a do vězení na Křivoklát odvezen. Mezi l. 1117—1120 založil Bořivoj II. kostel sv. Apolináře a při něm proboštství s kapitulou, neboť prý to nejvíce přímluvě sv. Apolináře přičítal, že se z vazby na Hammeršteině na svobodu dostal. R. 1189 držán zde opět sněm, na němž první **zákonník český** (v řeči latinské) sepsán, který obyčeje Slovanské dle potřeby času dílem obmezil, dílem rozšířil. R. 1362 přenesl cís. Karel kapitulu odtud k nově založenému kostelu sv. Apolináře na Novém městě Pražském, načež sem r. 1363 jiní kanovníci z Roudnice povoláni byli. Tito jsou r. 1421 od Husitův vyhnáni a proboštství rozbořeno. Od Ferdinanda I. jest S. jmenována r. 1562 městysem, jemuž s jinými výsadami mýto puštěno. R. 1639 bylo městečko od Švédů vydrancováno a taktéž r. 1757 od Prušáků u Kolína poražených. R. 1675 uděleno S-é právo, líhoviny páliti a mýto zvýšiti. Cís. Josef II. povýšiv S-ou na město, odňal mu mýto, začež obci každoročně 100 zl. v náhradu povoleno. Z požárů, které nemálo rozvoji města překážely, připomenut buď požár r. 1665, který celé městečko až na kostel a faru zničil. K panství Poděbradskému slušela S. již v 15. stol.

Sagasserbauden viz Úpa velká část II.

Sagwieshaus viz Chroboly.

Sahlenbach, ves dílem v údolí při potoku, dílem po horách, 162 d. (po rozsnu), 1200 ob. něm., kr. Jič., okr. a far. Rokytnice dolní (1 hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Rokytnice, býv. dom. Jilemnice; mlýn, druhdy skl. hutě. Zde se popisují Hofbauden.

Sahovice, jiný název pro Čachovice v kr. Boles.

Sáhy viz Bohdaneč.

Sacherbauden viz Krauseboudy.

Saky, ves, 12 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Pchery, býv. dom. Kladno; 2 mlýny.

Salačova Lhota viz Lhota Salačeva.

Saladin (Solletín), ves, 12 d. 91 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Řepešín, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; někdy zde ryžováno zlato.

Salmdorf, ves, 47 d. 310 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Mikulášovice; škola, bělidla, mlýn.

Salmthal, ves při Bystřici v krajině hornaté, 29 d. 176 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blatno (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Pernink, býv. dom. Ostrov.

Salzberg, ves ok. r. 1788 od Tomáše V. z Salzbergu založená, 26 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Terešov, far. Újezd Drahoňův; skl. hutě?

Samařov, veska, 7 d. 38 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhotice německá, far. Bojanov.

Samechov, ves, 32 d. 217 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (3$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Oclivy, far. Sázava, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Samechov nový (*Neu-S.*), ves, 27 d. 203 ob. čes, kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Řendov, far. Zruče, býv. dom. Kácov.

Samechov starý (*Alt-S.*), ves blíž předešlé, 20 d. 151 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic., kat. i pol. obc. Řendov, far. Zruče, býv. dom. Kácov. — K r. 1410 jmenuje se Mikuláš Samechovec z S-a. R. 1540 byl S. příslušenstvím Zruče, od kteréhož Albrechtem Bavorem z Kalenic odprodán r. 1615 Karlovi Čejkovi z Olbramovic na Kácově.

Samopše, ves na pravé straně Sázavy, 22 d. 131 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Sázava. — R. 1554 jmenují se S. a Samechov příslušenstvím Komorního Hrádku.

Samosoly, ves, 25 d. 129 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (3¹/₂ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Jižná, far. Pluhův Žďár, býv. dom. Lhota červená; mlýn. — S. byl druhdy zvláštní statek, který Joachim z Hradce od p. Vojslavského z Vojslavic za 1000 kop gr. čes. koupil (1560).

na **Samotě**, jednota blíž Lhoty Salačovy.

Samotin (*Lettendorf*), nová osada, jež se popisuje při Schönfeldu v okr. Přibislavském.

Samotina viz Brod Německý.

Samotinka viz Pelec.

Samotné, Samotný viz Bělá (okr. Něm. Brod).

Samoty viz Lhota Samoty.

Samšin, ves, 33 d. 243 ob. čes, kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pacov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Roučkovice.

Samšina, far. ves, 52 d. 307 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Sobotka (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Veliš a Vokšice, diéc. Král. Hrad., vik. Kopidln., patr. hr. Šlik, 1048 osadníků; far. chrám sv. Václava s četnými náhrobky z 16. a 17. stol. byl v l. 1785—87 přestaven; škola, mlýn; někdejší panské sídlo přestaveno r. 1797 na faru. — R. 1375 byl patronem zdejšího kostela Jan Sušec z S y. R. 1387 byl držitelem statku S-ského Jan Kule z S y, r. 1410 Sulek z Poděhús a v první polovici 16. stol. Seletičtí ze Smojna. R. 1570 držel S-u Abraham Gerstorf z Malšovic, od jehož potomka Abrahama r. 1620 na Barboru z Šumburka přešla. Potom zde vládli Hochberkové z Hennersdorfu; provdáním se dcery Jana Jindřicha ryt. z Hennersdorfu přešla S. ok. r. 1673 na Václava Šťastného z Solopisk, od něhož jí r. 1690 ryt. Jindřich Leveneur z Grünnwall-u získal. Ten prodal ji r. 1709 Frant. Jos. hr. Šlikovi, který ji s Veliší spojil.

Sand-Mittel, Nieder a Ober jmenují se předměstí Broumovská Poříčí střední, dolní a horní.

Sandel, ves na úpatí hor, 12 d. 65 ob. něm., kr. Litom., okr. Most (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Oberdorf, pol. obc. a far. Litvinov horní, býv. dom. Duchcov.

Sandhäuser, sam. patří do kat. obc. Týna (okr. Falknov).

Sandhöfel viz Friedrichsdorf.

Sandhübel, sam. blíž Borovičky.

Sandhybl viz Friedrichsdorf.

Sangerberg malý (*Klein-S.*), ves při potoku, 36 d. 380 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. S. m., pol. obc. a far. S. velký, býv. dom. Teplá; mlýn, kyselka. — R. 1486 otevřeny zde doly na stříbro, které r. 1568 zanikly. R. 1821 dobývána zde železná ruda, při kteréž příležitosti něco stříbra se objevilo.

Sangerberg nový (*Neu-S.*), ves r. 1776 blíž předešlé založená, 40 d. 390 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov, kat. i pol. obc. a far. S. velký.

Sangerberg velký (*Gross o. Alt-S.*), far. ves blíž obou předešlých, 160 d. 1458 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov., kat. i pol. obc. S. v., pošt. Bečov a Mnichov, arcidiéc. Praž., vik. Toužím., patr. vévoda Beaufort-Spontini, 1462 osadníků; far. chrám sv. Linharta byl farním již v době předhusitské, škola, 2 mlýny, chmelařství a plátenictví, někdy zde dolováno na cín.

Sanik, sam. náležející do kat. obc. Jetětic.

Santinka viz Dehnice.

Sány, far. ves blíž levého břehu Cidliny, 70 d. 523 ob. čes., kr. Čás., okr. Poděbrad. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. a pošt. Kolín, arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. Horský z Horskysfeldu, 1002 osadníků; far. chrám sv. Ondřeje, v nynější podobě z r. 1825, uvodí se co taký již 1384; velký zvon z r. 1571 a prostřední z r. 1555; škola, opodál na Cidlině mlýn. — S., ves Muichova Hradiště, zapsal spolu s městem Novým Kolínem cís. Sigmund r. 1437 kněži Bedřichovi ze Strážnice.

Sanyterková viz Dehnice.

Sarau, ves blíž hranic Rakouských, 25 d. 194 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Vltavice dolní; zde se popisují o samotě ležící mlýny: Payermühle, Aumühle a Moosmühle. Za zřízení patrimon. patřila dědina tato k zboží kláštera Drkolenského (Schlägel) v Horních Rakousích.

Sarau, ves, 9 d. 55 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany, býv. dom. částečně Krumlov, částečně Vyš. Brod a Rožmberk.

Sárka viz Cárka.

Satalice, Soťalice, ves, 23 d. 211 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín. (2¹/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Vinoř; kaple sv. Anny, dv. popl.

Sattelberg, ves na býv. král. hvozdě, 47 d. po různu 499 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašp. Hor. (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůleckých podílů část I., far. Rehberg.

Satteles, ves blíž Ohře, 18 d. 129 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlov. Var. (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Šemnice, far. Haid, býv. dom. Kysibel; váp. lomy a pece. — R. 1465 postoupili synové krále Jiřího, knížata Minsterberská, Janovi z Štampachu S. a Ošova vrata (snad Olšová vrata

Espenthor), zároveň s hradem Andělskou horou.

Sattelmühle viz Hory staré.

Satyni, Satyně viz Zatyní.

Säuerlingshäuseln viz Polončany.

Sauersak, ves při potoku, 134 d. 1001 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Neydek (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Frühbuss; veřejná kaple P. M., škola, mlýn, vyšívání, pletení; někdy zde dolováno na cín.

Savolusky viz Sovolusky.

Sayce viz Sejice.

Sázava *(Sazau)*, statek allod. (dle trh. sml. z r. 1809 za 311.500 zl.) a městys na Sázavě, 71 d. 576 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (2¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Budy černé; fil. kostel sv. Martina připomíná se již r. 1384 a byl až do zrušení kláštera farním, načež fara do blízkých Bud přenešena; škola, skl. hutě (výr.: tabulové sklo a lučebnické náčiní), lázně, opodál mlýn; kam. lomy, někdy zde dolováno na stříbro a olovo. O klášteře Sázavském č. Svato-Prokopském viz Budy černé. — Trhy výroční: 1) v út. př. sv. Josefem, 2) v út. př. sv. Ant. Pad., 3) v út. po Naneb. P. M. — Po rozboření kláštera S-ského r. 1420 octly se statky jeho v rukou světských; r. 1528 zastaveny jsou od král. komory L. Zajímačovi z Kunštatu, který jich následujícího roku postoupil Slavatům z Chlumu a Košumberku. Od potomních držitelů, hr. z Valdšteina, koupena S. od benediktinův Břevnovských (r. 1663), načež klášter z rumu povznešen. Když cís. Josef r. 1786 klášter zrušil, připřknut byl statek S-ský náb. fondu a r. 1809 veřejnou dražbou Vilémovi Tiegelovi z Lindenkrona prodán. Nynějším držitelem jest Emanuel Tiegel z Lindenkrona.

Sázava, ves na pomezí Moravském při hořejním toku Sázavy, 76 d. 494 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Losenice velká, býv. dom. Polná; akatol. chrám a pastorát, škola, ¼ hod. sev. Pekelský dvůr *(Höllenhof)*, Hutí *(Hüttenhof)*, někdy železné hutě, nyní dv. popl. ¼ hod. jih. záp. a sam. Kopanina blíž předešlého dvora. — R. 1481 uvádí se Petr Hamerník pod Sázavou, jehož potomci, řeč. Hamerníci z Hamru postoupili r. 1562 S-y, tvrze a dvora popl. s řekou Sázavou Kateřině z Valdšteina na Telči.

Sázava *(Zohse)*, ves při soujmenném potoku, 108 d. 641 ob. něm., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Lanškroun (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S.; škola, 2 mlýny, továrna na zhotovování bavlněného zboží. — S. darována prý králem Václavem nově založenému klášteru Zbraslavskému.

Sázava, ves při ústí Sázavy do Vltavy, 13 d. 103 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1 hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Jílové, far. sv. Kilian, býv. dom. Břežany. — S. darována od Boleslava III. klášteru Ostrovskému, jemuž vyjmouc nějakou dobu po válkách Husitských až do r. 1585 patřila. Na to připojena k panství Břežanskému.

Sázava, ves, 41 d. 303 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Rychnov nový; sam.: Baloun, Čermák, Dvořák, Mezera, Němec a Šitiny.

Sázené, statek s panstvím Zlonickým spojený a ves při Červeném potoku, 78 d. 497 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Chržín; zámek, dv. popl., mlýn. — R. 1549 prodal Ferdinand I. S., statek Starého města Pražského, Florianovi Grispekovi. Blažej Grispek z Grispachu († 1620) oddělil S. od Nelahozevsi a postoupil jeho své manželce. Dle Sommer-a dostalo se později S. ústavu šlechtičen na Novém městě Pražském a od toho kláštern Dokzanskému, po jehož zrušení veřejnou dražbou 1785 kn. Fr. Oldřichovi Kynskému prodáno.

Sebečice, Sebešice, Sobětice, ves, 42 d. 273 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Újezd Drahoňův.

Sebenbach, ves, 10 d. 85 ob. něm., kr., okr. a far. Cheb (1 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Dürnbach, býv. dom. (město) Cheb (2 d. ke křižovnické komendě).

Sebešice viz Sebečice.

Sebranice, far. ves na výšině, 18 d. 150 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Litomyšl (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 4266 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše v nynější podobě z r. 1770; velký zvon prý z r. 1540, prostřední z r. 1638 a malý z r. 1404, škola, mlýn. — S. jest starobylá osada, kterou daroval r. 1043 i s lesem, až k hranicím Moravským vztahujícím se, klášteru Břevnovskému Eppo, župan Bílinský. R. 1483 připomíná se Jan Klusák ze Zhoře na Sebranici.

Sebratce, Sembradec?, veska, 7 d. 48 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Petroupím, far. Okrouhlice, býv. dom. Konopiště.

Sebřín viz Sibřín.

Sebuč, ves, 20 d. 117 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chvalkovice, býv. dom. Náchod.

Sebuzín, Chcebuzín *(Sebusein)*, ves na pravém břehu Labe, 91 d. 496 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2½ hod. sev. záp.), kat.

i pol. obc. S., far. Církvice, býv. dom. Keblice (část k Lovosic.); několik mlýnů. — Někdy zde stávala tvrz, která byla kolébkou ryt. Želinských z S-a, vyskytujících se již v 15. věku.

Seč, městys v pahornatině, 137 d. 1171 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. náb. fond, 1958 osadníků; starobylý lok. chrám sv. Vavřince byl ve 14. stol. farním, hřbitovní kaple sv. Štěpána, škola, zámek, dv. popl., lihopalna, tkalcovství. Trhy na kramářské zboží, na koně a hovězí dobytek s osmidenní lhutou: 1) ve čtvr. po sv. Vítu, 2) v pond. po sv. Jiljí, 3) na sv. Martina bisk.; na obilí, vařivo, vlnu a přízi: 1) první út. v postě, 2) v út. v středopostí, 3) v út. po Judika. — R. 1498 dal král Vladislav městečko S. s pustým hradem Vilšteinem a s vesnicemi Žďárem, Kovářovem, Kráskovem a j. Mikulášovi Trčkovi z Lípy a na Lichtenburce. Vilém Trčka z Lípy prodal statek S. r. 1556 ryt. Rabenhauptům ze Suché a tito r. 1591 Jiřímu a Albrechtovi, bratřím Bruknarům z Brukšteina, kteří jeho toho ještě roku Karlu Zárubovi z Hustiřan postoupili. R. 1628 získal S-če Frant. de Cuvier a připojil ji k Nasevrkům.

Seč, ves, 40 d. 234 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Sudislav, býv. dom. Borovnice.

Seč, Seteč, far. ves v údolí při potoku, 56 d. 331 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Blovic. ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Lukavice, diéc. Buděj., vik. Nepomucký, patr. hr. Schönborn, 1102 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. r. 1691 v nynější podobě vystavený byl takým již v době předhusitské, škola, dv. popl., mlýn, $^1/_4$ hod. vzdálí kaple sv. Barbory, želez. ruda. — Někdejší tvrz přestavena na sýpku. R. 1545 prodali Jiří a Albrecht, bratří z Nebilova tvrz a ves S., dvory a vsi pusté Sádek a Blazdice Sigmundovi a Václavovi Tryclarům z Tryclaru. V 17. stol. patřila S. Morzinům, kteří získavše ještě Řenče a Lukavic v jedno panství statky ty spojili.

Seč neb Občiny viz Brod německý.

Seč viz Sečky.

Seč vidlatá, ves, 82 d. 562 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Újezd dolní; kaple P. M. z r. 1753, škola. — S. daroval prý kn. Břetislav II. r. 1100 kostelu Litomyšlskému.

Sečky, Seč, sam. u Kletečné. R. 1588 postoupil Mikuláš Niklásek z Žitenic dv. popl. v Březanech a S-ách Jiřímu Hostačovskému z Petrovic za statek Vostrov.

Sedčice (*Sedschitz*), ves při potoku, 24 d. 213 ob. něm., kr. i okr. Žat. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Žabokliky, býv. dom. Krásný dvůr a Miličeves; zámeček, dv. popl., mlýn. — S. jest původiště Sekérků z Sedčic, kteří odvozujíce svůj původ od Vršovcův v 17. stol. do stavu hraběcího povýšeni byli a u nás ještě v předešlém věku co hrabata Vršovcové z S-c žili. První nám známý předek rodu toho jest Ratibor z S-c, který r. 1305 dědiny své ve Větrušicích vyměnil za dědiny v S-ci, ku praebendě kostela Pražského náležející. R. 1547 jmenuje se S. mezi statky městu Žatci Ferdinandem I. v plen vzatými. R. 1571 držel S. Jindřich Krajíř z Krajku, ok. r. 1585 Jan z Valdšteina a pak Kaplířové ze Sulevic.

Sedebrovice, Šedobrovice, ves, 17 d. 118 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Štiřín, far. Popovice velké; dv. popl.

Seděšín? hrad uvozený od Hájka k r. 753 a vystavený prý od Nezamysla. Někteří vidí jmeno to v Radešínu č. Hradešínu (v okr. Čes. Brodském).

Sedlce viz Sedlec.

Sedlčanky, ves na levém břehu Labe, 29 d. 208 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Čelakovice, býv. dom. Brandýs a Přerov.

Sedlčany (*Selčan*), starožitné okr. město v mělké úžině při potoku Mastníku, 295 d. 2064 ob. čes., kr. Táb. ($3^1/_4$ m. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Chlumec, arcidiéc. Praž., vik. S-ský, patr. kn. Lobkovic, 4024 osadníků; děk. chrám sv. Martina, vysokou hradbou obehnaný, jest znamenitá budova gotická ze 14. stol.; též osmihranná jehlancová věž, až po makovici vyzděná, jest nemalé archeologické ceny; na literáckém kůru 5 kancionálů (4 z 16. a jeden z 17. stol.) s pěknými drobnomalbami; jiné dva pergamenové kancionály jsou v městské kanceláři; na hřbitově kostel Nanebevzetí P. M., řeč. „Církvička“ s některými starými obrazy, vystaven r. 1734 na místě starobylé kaple; na náměstí, ozdobeném sochou P. Marie, vyniká radnice, před níž až do r. 1834 ze žuly vytesaný staročeský korec stával, hl. škola, špitál, r. 1660 založený, dvůr panský, 3 mlýny, spěv. spolek, záložna, smíš. okr. úř., notar., advokat., bern. úř. (2. tř.), pošt. exped.; hlavní obchod se vede v soukenictví a punčochářství, ač v novější době, jako všudy jinde, velice klesl. Trhy výroční: 1) ve stř. v středopostí, 2) ve stř. před Velikon.,

3) ve stř. před svatod. svátky, 4) ten den po sv. Petru a Pavlu, 5) na den sv. Jiljí, 6) ve stř. před sv. Havlem, 7) na sv. Mart. bisk., 8) ve stř. před Vánoc.; připadne-li trh na svátek, pátek neb sobotu, odbývá se příští pondělí; týdní trh na obilí a dobytek každou středu; trhy na len, předivo, nitě a plátno, nazvané „Kocanda", odbývají se: 1) osm dní př. sv. Petr. a Pav., 2) osm dní před Martinským trhem. — S. nazývají se r. 1294 místem trhovým, jež patřilo k nadání proboštství Vyšehradského a záhy v zástavu dáno pánům z Rožmberka, jimž později v dědičné držení postoupeno. R. 1337 zastavil král Jan panu Petrovi z Rožmberka zlaté doly v S-ech, ve Všechlapech, Záblatí, Kamberku, Zákoutí, Leštnicích, Bělčicích, Újezdě, Zahořanech i se statkem Lety. R. 1418 udělil Oldřich z R. S-ským právo městské a zprostil je odúmrti. R. 1579 získal S-n směnou za Leptač (v. t.) ryt. Jakub Krčín z Jelčan, po jehož smrti 1593 statek S-ský domu Rožmberskému navrácen. R. 1601 koupil jej Zděnek Popel z Lobkovic a spojil jej s panstvím Chlumeckým. V té době slynulo město výbornou školou, na níž universita Pražská své údy za učitele dosazovala. R. 1680 vyhořela veliká část města, taktéž r. 1783 a 1802. Požárem pak r. 1828 lehlo celé město popelem, čímž blahobyt zničen. V S-ech narodili se bratří Jakub Codicillus, lékař a právník († 22. září 1576) a Petr Codicillus z Tulechova, učenec a astronom čes. (nar. 1533 † 26. říj. 1589). Tento stal se pověstným, proto že k vůli odporné straně na r. 1585 svátek M. Jana Husi a M. Jeronyma Pražského ke dni 6. čce z kalendáře svého vypustil. Povstalé v lidu verše: „Stal se Čechům posměšný kus, vyletěla jim z Prahy Hus, prodal ji mistr Codicillus" přinutily jej nepochybně, že svátek ten r. 1590 do svého kalendáře opět přijal.

Sedlec, ves na pravém břehu Jizery, 25 d. 199 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Benátky (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S.; za zřízení patrimon. patřily 2 d. k Staré Boleslavi.

Sedlec, Sedlice, ves, 25 d. 169 ob. čes. kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (3½ hod. sev. záp.), kat. i pol. Lhota pod pohořím, f. r. Hůrka bílá; za zřízení patrimon. sloužilo 9 d. k Libějic. dom.

Sedlec, Sedlice, ves 18 d. 99 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Malšice, far. Přídolí, býv. dom. Vyš. Brod; mlýn ¼ hod. vých.

Sedlec, Selce, ves, 18 d. 137 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trb. (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. sv. Jan, býv. dom. Nové hrady; sam.: dv. popl. Švachov, Moravec, Babka a Benák (druhá a čtvrtá sam. patří farou do Velešína.

Sedlec, Sedlice, ves, 32 d. 283 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Želivo; ½ hod. sev. vých. při Želivce sam. Kordovský. — S. jmenuje se již r. 1226 mezi zbožím kláštera Želivského. Zde nar. r. 1684 dne 2. července Jan Kalina, malíř nevšední spůsobilosti.

Sedlec, Sedlice, ves, 21 d. 106 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Keblov; mlýn. — S. byl r. 1542 majetkem Jiřího z Kostelce a pak Ondřeje z Mezného, který jej r. 1557 Tůmovi, krčmáři v Sedmipanech prodal.

Sedlec, panství allod. (dle trhové smlouvy z r. 1829 za 587.846 zl. 48 kr. stř.) a far. ves na úpatí hor sv. Magdaleny, sv. Vavřince a Kukliku, 35 d. 470 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kut. Hor. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. kn. Švarcenberk, 2300 osadníků; někdy klášt., nyní farní chrám P. Marie vystav. 1320; velkolepá got. budova o pěti lodích s velkou příční lodí vzbuzovala všeobecné podivení a učinila i na Tábory taký dojem, že Žižka dle pověsti onomu padouchovi, který ji zapálil (12. dub. 1421), rozpuštěné zlato do úst vlíti kázal; od těch dob zůstal chrám v zříceninách ležeti, z nichž teprv 1699—1709 Praž. stavitelem P. J. Bajer-em povznešen byl; ač jest nynější chrám v stavitelském ohledu velké kuriosum, činí nic méně veliký dojem na každého; jest to největší chrám v Čechách; 64 sloupů a pilířů odděluje hlavní loď od čtyr vedlejších, desíti kaplemi obroubených lodí; r. 1783 byl kostel zavřen, načež se stal skladištěm pro vojenské zásoby; obrazy od Škréty, Brandla a Willmanna z větší části rozprodány (hl. oltářní obraz Nanebevzetí P. M., jeden z nejvýtečnějších výtvorů Brandlových, jest prý ve Vys. Mýtě); opět otevřen a k službám božím upraven r. 1806; na hřbitově chrám všech Svatých zachoval některé známky pův. slohu románského; blíž něho pověstná kostnice; kostel sv. Fil. a Jakuba zbořen r. 1817; zámek, někdejší to konvent klášterní; v ostatním klášt. stavení, mnohými zdařilými stěnomalbami ozdobeném, jest od r. 1812 továrna na doutníky (r. 1864 vyrobeno zde 110,000.000 kusů); pivovár. — R. 1142 založen zde od velmože Miroslava první klášter cisterciácký v Čechách a mniši uvedeni sem z kláštera Waldsaského v Bavořích. K hojným nadáním patřily i stříbrné doly, které klášter na svůj náklad pavoval a z dobytého stříbra zvláštní minci s nápisem „Moneta monasterii

Sedlecensis“ rasil. R. 1309, dne 15. ún. zajati v zdejším klášteře Jindřich z Lipého, Jan ze Stráže a j. od Kutnohorských, vedením pyšných Ruthardovcův a Peregrina Puše. R. 1421, dne 12. dub. byl klášter od Husitův vydrancován i v požeh dán a řeholníci (pět set) vyhnáni. R. 1438 vrátili se někteří mniši, rozešli se ale brzy a usadili se zde stále teprv r. 1454, ač se jim až do Ferdinanda I. valně nedařilo. R. 1618 byl klášter opětně vydrancován, statky r. 1619 od direktorův konfiskovány a obci Kutnohorské za 30.000 kop míš. prodány, kterýž trh Ferd. II. r. 1623 zrušil. R. 1783 byl klášter z rozkazu cís. Josefa zrušen a panství S-cké přiřknuto náb. fondu, od kteréhož je koupil r. 1819 kníže Bedřich Karel Švarcenberk. Nynějším držitelem jest kn. Bedřich Švarcenberk. Konečně se zmiňujeme o velké stříbrné monstranci, uměleckém díle dávnověkém, která se chová na zdejším zámku, a o lipách, ke kterým lid zvláštní úctu chová, protože prý jich listy podobojí se kapím mnichův a horníkův.

Sedlec, Sedlce, ves, 71 d. 404 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Vraclav, býv. dom. Chroustovice (část patřila městu Vys. Mýtu); viz Ostrov v témž okresu.

Sedlec, Sedlce (*Zettlitz*), far. ves (217 vid. sáhů n. m.), 32 d. 263 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Karl. Var. (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Tüppelsgrün, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín, patr. bar. Kleist a jeho dcera, hraběnka z Asseburku, 5437 osadníků; starožitný far. a poutnický chrám sv. Anny, škola, opodál dv. popl. Přemilovice, který byl dle Schallera zvláštním statkem a Mikulášovi z Přemilovic r. 1493 náležel; na blízku se dobývá kavlín č. porculánka. — S. byl pův. zemský hrad župy plemenem Sedličanův obydlené a stál již před r. 973. Mezi l. 1210—1220 přeneseny odtud župní úřady na nově vystavený hrad Loket a župa S-cká přezvána Loketskou. R. 1293 odevzdáno právo podací křižovníkům s červenou hvězdou v S-ci, někdy hradě, a v blízké Nové Roli.

Sedlec, Sedlice, ves, 41 d. 222 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Lanžov, býv. dom. Poličany; dv. popl., mlýn.

Sedlec, ves, 31 d. 216 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Vosice, býv. dom. Libčany (viz Práskačka).

Sedlec, ves, 51 d. 320 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovice (1¼ hod. sv. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Klapé.

Sedlec (*Selz*), ves, 34 d. 161 ob. něm. kr. i okr. Litom. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Zahořany, býv. dom. Encovany; kaple. — Někdy zde byla tvrz původiště snad rodu soujmenného, nebo k r. 1404 připomíná se Pabián z S-ce. R. 1544 uvodí se na statku Zahořanském pustá tvrz S.

Sedlec, Sedlice, statek s panstvím Drhovelským spojený a starobylé město vysoké polohy, 179 d. 1464 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Blatná (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Lobkovic, 3262 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba vystaven mezi l. 1744—52 na místě starého již ve 14. stol. far. chrámu; v něm náhrobní kameny, z nichž jeden Benešovi z Kalenic († 1473) svědčí; na hřbitově kaple Bolestné P. M., zámek, škola, radnice, opodál mlýn Kabelík, Píla a rasovna Milava. Trhy výr.: 1) ve stř. po 4. neděli v postě, 2) v pond. po sv. Trojici, 3) ve stř. po Navštívení P. M., 4) na sv. Bartolom., 5) na sv. Mich., 6) na sv. Martina. — R. 1494 prodal Jan Kaplíř z Sulevic S. se vsí Rojicí Pavlovi Malovcovi z Borotína, jehož soukmenovci zde až do r. 1545 vládli. Jim následovali ryt. Řepičtí ze Sudoměře. Provdáním se Kateřiny ze Sudoměře přešel S. v majetek pánů ze Šternberka, jímž ještě v druhé polovici 17. stol. náležel. R. 1724 byl v držení jeho Adam Jos. Lažanský a r. 1740 hr. Černín z Chuděnic, načež S sňatkem se dostal nyní zde panujícím knížatům z Lobkovic. Městem jmenován S. r. 1539.

Sedlec (*Selz*), někdy zvláštní statek, nyní ves, 34 d. 220 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Němčice, býv. dom. Libějice, škola, opodál dv. popl. a mlýn. R. 1785 zřízená zde lokálie zrušena r. 1801. — Ve 14. a 15. stol. byla S. sídlem vladyk ze Sedlce a později Sedleckých z Dubu. R. 1544 držel S. Šebestián Kořenský z Terešova, který tvrz i s příslušenstvím prodal r. 1564 Vilémovi z Rožmberka. Na to jest S. k panství Libějickému připojen a tvrz („staré stavení“) obořena, protože platnosti neměla.

Sedlec, Sedlice, ves, 20 d. 130 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic. (1¼ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Bořice, far. Stanětice, býv. dom. Bystřice; opodál mlýn.

Sedlec, ves na výšině, 20 d. 190 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Bilov, far. Potvorov, býv. dom. Plasy; ¼ hod. již. dv. popl. Olšany. — Ok. r. 1193 daroval Humpolt se svým synem Dětlebem S., Stražiště a j. klášteru Plasskému. R. 1323 patřila odtud část křižovníkům Zderazským.

Sedlec, ves při Uslavě a velkém rybníku,

46 d. 503 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a býv. dom. Šťáhlavy, far. Plzenec starý; dv. popl., želez. hutě (roč. výroba na 34.200 ctů železa a litiny v hodnotě 28.000 zl.).

Sedlec, ves při Kačickém potoku, 25 d. 153 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. sv. Jan pod Skalou; dv. popl., sam.: Nová hospoda, Svatojanská a Zikovský mlýn. — Ves S. daroval kníže Břetislav I. (1039—1055) s jeskyní sv. Ivana klášteru sv. Jana pod Skalou, který je až do svého zrušení držel.

Sedlec, ves, 26 d. 182 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a býv. dom. Točník, far. Žabrák. — S. získal klášter na Ostrově u sv. Dobrotivé spolu s Praskolesy za Trnov, od Oldřicha Zajíce z Valdeka darovaný.

Sedlec, Selce, ves, 21 d. 129 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Líbeznice, býv. dom. Břežany panenské. — R. 1612 držel S. a Bořanovice Zdeněk Smolík z Slavic na velkém Bašti.

Sedlec, ves, 40 d. 214 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Mšeno; dv. popl.; za zřízení patrimon. 1 d. k Řepínu.

Sedlec (*Selz*), statek kostela Týnského v Praze a ves na levé straně Vltavy, 23 d. 203 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. Lysolaje, far. Bohnice; kaple všech Svatých z r. 1725.

Sedlec, okr. město v úrodné rovnině při potoku, 150 d. 1121 ob. čes., kr. Táb. (2 m. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Chlumec, arcidiéc. Praž., vik. Otic., patr. kn. Lobkovic, 3970 osadníků; starobylý far. chrám sv. Jeronyma zachoval se ve své pův. gotické podobě, jevící stopy prvotního slohu romanského; obrazy P. Maria a sv. Josef maloval Hellich; v sakristii starožitná křtitelnice; pod kostelem hrobka Radeckých z Radče a Mitrovských; škola, radnice, záložna, smíš. okr. úř., bern. úř., (3. stř.), notar., pošt. stanice, 2 mlýny; trhy výroč. odbývají se 4 do roka. — S. patřil od r. 1350, kde se první zmínka o kostele činí, až do r. 1849 k dom. Chlumeckému. Dne 3. pros. 1758 nar. zde hudební skladatel, Jos. Jelínek, † ve Vídni 25. dubna 1825. Zde narozen také r. 1864 zemřelý románopisec Prokop Chocholoušek.

Sedlec (*Zettlitz*), ves na přívrší, 31 d. 238 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Tureč, býv. dom. a far. Maštov; opodal 3 dv. popl., mlýn.

Sedlec (*Sedlitz*), ves, 22 d. 102 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Vtelno, far. Lužice, býv. dom. Chanov a Nemilkov; kaple sv. Antonína Pad., daleko známá hořká voda (viz Zaječice).

Sedlec, někdy tvrz, majetek to pánů z Ústí, blíž Lhoty Samoty (v. t.). Tvrziště pokryto jest nyní lesíkem, jejž obkličuje vodou naplněný příkop, 300 kroků dlouhý a 2 sáhy hluboký. V březnu r. 1420 jest tvrz, na kteréž p. Oldřich z Ústí s udatnými bojovníky se byl zavřel, od Táborův dobyta, pan Oldřich cepy umlácen a do ohně uvržen, celá posádka šeredně povražděna, poklady tam nalezení na hromadu snešeni a spáleni a konečně sama tvrz až do dna obořena jest. R. 1542 vložila sobě obec Táborská do desk zemských tvrz pustou nad Ústím a dvůr s mlýny a přívozem.

Sedlec, někdy ves, nyní dv. popl. u Dolan.

Sedlec viz Sedliště vysoké.

Sedlecko, ves, emfyteutováním někdejšího dvora poplužního povstalá, 9 d. 73 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Smědčice, far. Dýšina, býv. dom. Plzeň. Opodál založena r. 1824 olejna.

Sedlečko, ves, 14 d. 163 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. Bukovany, pol. obc. a far. Chraštice, býv. dom. Orlík.

Sedlečko, ves, 11 d. 65 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Šebanovice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Sedlečko, ves, 33 d. 152 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Roudná, far. Janov. býv. dom. Myškovice; sam.: Nová hospoda; $^1/_4$ hod. vých. lázně s kaplí 14 pomocníkův řeč. Dobrá voda a $^1/_4$ hod. jih. záp. dvůr Sedlo.

Sedlečko, ves, 35 d. 287 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Chotoviny (4 d. k Nemyšli a 4 d. k 2. čtvrti svobodníkův kraje Táborského).

Sedlečko, ves, 16 d. 93 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Veliš, býv. dom. druhá čtvrt svobodníkův kraje Kouřímského.

Sedlečko, veska, 6 d. 50 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Neustupov; zámeček r. 1810 od tehdejšího držitele vystavený, dv. popl., mlýn, opodál sam. Bažantnice. Před r. 1848 patřilo S. k druhé čtvrti svobodníkův kraje Táborského.

Sedlečko, někdy ves, nyní sam., která se popisuje u Štětkovic.

Sedlečko viz Otěšín.

Sedlejovice, Sedlištky (*Sedlowic*), ves na pravém břehu Mohelky, 34 d. 246 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Radostín, far. Hodkovice, býv. dom. Svijany (částka Velký Rohozec); $^1/_2$ hod. již. mlýn.

Sedletín, ves, 50 d. 358 ob. čes., kr. Čásl., okr. Chotěboř ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Skuhrov, býv. dom. Chotěboř; opodál dv. popl.

Sedlice, ves, 39 d. 305 ob. čes, kr. Pís., okr. Březnice ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Hodomyšl, pol. obc. Vranovice, far. a býv. dom. Rožmitál; stranou mlýn.

Sedlice viz Lešišov.

Sedlice viz Sedlec.

Sedlíčko, Sedlička, sam. u Řeženčic.

Sedličky viz Jiřice.

Sedlikovice, ves, 19 d. 132 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. a far. Jinín, býv. dom. Osek a Kbelnice. Na listině z 13. stol. v městském archivě chované podepsán prý co svědek Harant ze S-c.

Sedlikovice, ves, 19 d. 139 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Pelejice, far. Bošilec, býv. dom. Třeboň.

Sedlisko, veska, 7 d. 47 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kobylá, far. Loukov.

Sedliště, ves na Moravském pomezí, 30 d. 243 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (2 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Trhonice, far. Korouhev; mlýn, kam. lomy. — V 16. věku patřilo S. k panství Svojanovskému.

Sedliště, ves v údolí, 36 d. 232 ob. čes., kr. Jič.. okr. a far. Libáň. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Stará, býv. dom. Kopidlno; mlýn.

Sedliště, veska, 9 d. 72 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (3 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Mladějovice, far. Heřmaň, býv. dom. Štěkeň.

Sedliště, ves při potoku, 41 d. 323 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S , far. Vrčany, býv. dom. Zelená hora; dv. popl., opodál myslivna a hajnovna.

Sedliště, 2 d. 23 ob. čes., kr. Praž., okr. - býv. dom. Kostelec nad černými lesy hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Chotíš., Vítice.

[Sed]liště, ves v novější době na pozemcích [...]ejšího dvora popl. povstalá, 22 d. 155 ob. [...], kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov [...] hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. [...]tytná; sam. na Skále, mlýn řeč. [...]apus a Kladiny (tato patří farou a [...] do Zachotína).

Sedliště, dv. popl. u Smradakova.

Sedliště dolní (*Unter Zetlisch*), ves, 21 d. 206 ob. něm., kr. Cheb., okr a býv. dom. Planá ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Sedliště vysoké. Ves tato povstala emfyteutováním dvora popl.

Sedliště kamenné (*Stein-S.*), ves v hornaté krajině, 56 d. 389 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($3^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Poříčí, far. Mladočov; 2 mlýny, druhdy zde stála tvrz. — Dědina tato založena prý r. 1682.

Sedliště malé, Sedlištky (*Klein-S.*), veska, 8. d. 63 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Morašice; dv. popl., mlýn. — Otík a Mikuláš z Bubna prodali tvrz Sedlištky před r. 1541 Zdeňkovi Janovi a Bohušovi bratřím Kostkům z Postupic, jimž S. r. 1547 v manství proměněno. R. 1558 prodal Ferd. I. S., co odúmrť naň spadlou, spolu s Morašicemi a Újezdcem Hanušovi Haugvicovi z Biskupic.

Sedliště nové (*Neu-Zetlisch*), statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1853 za 80.000 zl. stř.) a ves, 104 d. 706 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. S. n., far. S. staré; zámek, škola, opodál na vrchu kaple nejsv. Trojice r. 1581 založená a 1780 rozšířená, dv. popl., pivovár, mimo ves 2 mlýny a myslivna. — Držitelem statku jest p. Alois Fleissner z Ostrovic.

Sedliště staré (*Alt Zetlisch*), statek allod. (dle trhové smlouvy z r. 1844 za 106.000 zl. stř.) a městys, 232 d. 1601 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S. st., arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. sv. p. Heidler, 3534 osadníkův, pošt. Bor a Tachov; far. chrám sv. Prokopa a Oldřicha mimo městys připomíná se co taký již r. 1384 a vystaven v nynější podobě r. 1717, zámek taktéž z r. 1717, snad na místě někdejší tvrze, škola, špitál s kaplí sv. Osvalda, pivovár, dv. popl., mlýn, závod na vyrábění moučky z kostí a strojené mrvy, železovec. R. 1490 držel S. st., manství hradu Tachova, Sigmund Kfelíř z Zakšova. Janu Vilémovi Kfelíři jest S. a tvrz Schossenreuth pro účastenství v stavovském povstání odňato a r. 1625 Janovi st. Kavkovi z Říčan prodáno. Dcery tohoto prodaly S. st. r. 1657 Markovi Alex. sv. panovi Brisigellu, jehož nástupcové statku S-ského svob. paní Vunšvicové trhem postoupili. Potom vládli zde ještě mnohé, méně důležité rodiny. Nyní náleží S. st. sv. p. Karlu Heidlerovi z Heilbronu.

Sedliště velké (*Gross-S.*), ves, 36 d. 278 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Li-

tomyšl (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S. v.; škola.

Sedliště vysoké, Sedlec (*Hohen-Zetlisch*), far. ves vysoké polohy, 24 d. 160 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošta a býv. dom. Planá (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S. v., arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. hr. Nostic Rhínek, 834 osadníků; far. chrám sv. Václava r. 1707 nově vystavený uvodí se co taký již r. 1384, škola. — S. v. jest starobylá osada, nebo k r. 1237 připomíná se Zpitta de Zedelis cum duobus filiis.

Sedlištky, ves, 20 d. 137 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Sedlišty, ves nad Loučnou, 18 d. 90 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vys. Mýto (2 hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Radhošť; mlýn.

Sedlištky viz Sedliště malé.

Sedlmin, Zedímin, ves při Blanici, 10 d. 68 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (³/₄ hod. záp.), kat. obc. Stadla, pol. obc. Perlovice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk.

Sedlo, (*Heumoth*), ves při potoku, 60 d. 408 ob. něm. a čes., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Číměř, býv. dom. Jindř. Hradec., škola; zde se popisují: Novomlýnská a Šmidberská hajnovna, pak Předlesní myslivna (*Vorwälder Jägerhaus*), která patří farou do Pěné a školou do Nové vsi.

Sedlo, ves, 18 d. 158 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a býv. dom. Komařice, far. Střížov; opodál mlýn řeč. Hamr.

Sedlo (*Sattel*), ves, 32 d. 164 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Toužím. — R. 1538 prodal klášter Milevský dříve již zastavené S.

Sedlo (*Sedl*), vska, 4 d. 19 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nová ves, far. Svadov, býv. dom. Střekov.

Sedlo, ves, 27 d. 256 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovic. (1¹/₄ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Lhota, far. Hoštice, býv. dom. Střela a Hoštice.

Sedlo, dv. popl., ¹/₄ hod. sev. od Soběslavi, kdež se popisuje.

Sedlo nové (*Neusattel*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1829 za 106.000 zl. stř.) a far. ves na pravém břehu Ohře, 56 d. 367 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S. n., diéc. Litom., vik. Žat., patr. ryt. z Schwarzenfeldu, 451 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1735, škola, zámek, dv. popl., mlýn, opodál kam. uhelné doly. — R. 1599 byl Jošt Thüsl z Daltic na Novém Sedle hejtmanem kraje Loketského. Od r. 1623 až 1754 náležel statek ten svob. pánům z Potpuče, nyní patří Schreiter-ům ryt. z Schwarzenfeldu.

Sedlo staré (*Altsattel*), far. ves blíž pravého břehu Ohře, 137 d. 967 ob. něm., kr. Cheb., okr., a býv. dom. Falknov (1¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. S. st., pošt. Falknov a Loket, arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. náb. fond, 1397 osadníků; far. chrám nejv. Trojice z poč. 18. stol., škola, mlýn, veliký závod na vyrábění kamence. — Ok. r. 1503 připomíná se Oto ze Sparneku na Starém Sedle.

Sedlo staré (*Altsattel*), far. ves při potoku, 55 d. 356 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. S. st., pošt. a býv. dom. Bor, diéc. Buděj., vik. Horš. Týn., patr. hrabě Löwenstein-Werthheim, 859 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. s náhrobními kameny Švamberkův uvodí se co taký již r. 1384; k starému kostelu přistavena r. 1732 loď; residence proboštův Horš.-Týnských rozbořena r. 1420 od Husitův; škola, dvůr popl., mlýn s pilou.

Sedlo staré (*Altsattel*), ves, 23 d. 189 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S. st., far. Úterý. — O vesnici této mluví se r. 1183 jakožto druhdy k Žatecku náleževší.

Sedlo staré, Hrádek (*Altsattel-Hrádek*), panství nábožanské matice a ves, 43 d. 312 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S. st., far. Tochovice; zámek, kaple nejsv. Trojice, škola, pivovár; opodál mlýn řeč. Škola a hájovna. — Vstoupiv v středu 17. stol. do řádu jesuitského odkázal hr. Vác. Libšteinský z Kolovrat statek S. st. jezuitskému domu profesnímu na Malé straně. Od r. 1664 patřil statek ten koleji jesuitské v Březnici. Po zrušení řádu jesuitského spadlo na náb. fond.

Sedlo staré (*Altsattel*), starobylý městys, 59 d. 502 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Orlík, pošt. Čimelice, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. kn. Švarcenberk, 3855 osadníků; far. chrám sv. Prokopa připomíná se již r. 1384, škola; trhy výroční: 1) v út. po sv. Janu Nep., 2) v pond. po sv. Vác., 3) na sv. Martina. — K panství Orlickému patřilo S. st. již na počátku 15. stol., ne-li dříve.

Sedlo staré (*Altsattel*), ves, 32 d. 222 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (1¹/₂ hod. sev.), kat. obc. S. st., pol. obc. Dobronice, far. Raťaje, býv. dom. Opařany; 2 samoty (patří farou k Stadlci).

Sedloňov (*Sattel*), far. ves, 132 d. 908 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nové město

nad Metují (2³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Opočno, pošta Dobruška a Nové město n. M., diéc. Král. Hrad., vik. Opočen., patr. kn. Kolloredo, 1366 osadníků; far. chrám všech Svatých, škola, 3 mlýny, bělidla, kam. uhelné doly; na jednom zvoně český nápis z r. 1540, na jiném z r. 1613 již německý.

Sedloňovice č. Sedloňov nový (*Neu-Sedlowitz*), ves, 23 d. 172 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S. starý, far. Markouš, býv. dom. Náchod.

Sedloňovice č. Sedloňov starý (*Alt-Sedlowitz*), ves ¹/₂ hod. vých. od předešlé, 105 d. 662 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov, kat. i pol. obc. S. st., far. Markouš, býv. dom. Náchod; plátenictví, kam. uhelné doly, někdy zde byly skl. hutě, opodál sam. Siebenhäuser.

Sedlov, někdy zvláštní statek, nyní ves, 33 d. 192 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Ratiboř; dv. popl. — V 16. stol. seděli na zdejší tvrzi Popelové z Vesce, na poč. 17. stol. Vlkové z Kvítkova a r. 1616 Mikuláš Hornatecký z Dobročovic. Apolonia Ludmila z Dobročovic prodala S. r. 1652 Jindřichovi Kraftovi z Lamrsdorfu na Ratiboři.

Sedlovice, ves, 16 d. 68 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Zvířetice, far. Němčice.

Sedmakovice, veska, 5 d. 26 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Police (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. Srbská vysoká, far. Hronov, býv. dom. Náchod. — S. jmenují se již r. 1415 příslušenstvím panství Náchodského.

Sedmihorské lázně viz Vartenberské lázně.

Sedmihory (*Siebenberg*), samota u Darmyšle.

Sedmipany, ves, 44 d. 332 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (2³/₄ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Dubějovice, far. Keblov; za zřízení patrimon. patřilo odtud 19 d. k první čtvrti svobodníkův kraje Čáslavského. — Mlýnek z Sedmpánův přivěsil pečet svou k listu zaslanému r. 1415 sboru Kostnickému. R. 1440 byl na sněmě Čáslavském Výšek z S-n.

Sedražice, Sendražice, far. ves, 78 d. 577 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Smiřice a Hořiněves, pošt. Smiřice, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. náb. fond, 1077 osadníků; far. chrám sv. Stanislava uvodí se co taký již r. 1384, škola. — Někdejší tvrz byla původištěm Sendražských z S-e, kteří se ještě ok. r. 1730 u nás vyskytují. Nejstarší známí údové rodu toho jsou Petr a Janek v druhé polovici 14. stol. R. 1512 postoupil Beneš st. z S-e Mikulášovi Trčkovi z Lípy dědictví své, tvrz a ves S., Rodov, Lochenice, Černožice, Čáslavky, Semonice, Číštěves, Popovice, Smiřičky a j. Od té doby snad spojeny zůstaly S. s panstvím Smiřickým (viz Sadoví).

Seeberg, ves při potoku, 46 d. 393 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Haslov; starožitný zámek se zbytkem arkýřové kaple, fil. chrám sv. Volfganga v nynější podobě z r. 1724, škola, dratárna, mlýn. — Hrad S. založen nepochybně ve 13. stol. a stal se prý původištěm Henikarů a Šmídlů z Seeberka. R. 1349 dal Karel IV. S. městu Chebu, což král Václav r. 1398 potvrdil. Později dostal se S. v léno p. Šlikům a od těchto r. 1461 Kašparovi Junker-ovi. Po smrti jeho manželky, roz. Šlikové, spadl S. na korunu, načež od Vladislava II. Burianovi z Gutšteina a od tohoto Mikulášovi Šlikovi postoupen. Od M. Šlika přešel S. s přivolením královým na pány z Neuberka, jimž páni z Brandu následovali a až po bitvu Bělohorskou zde seděli. R. 1630 získal jeho Moser a toho ještě roku Veit Dietrich z Steinheimu, po jehož smrti vdova po něm pozůstalá zde vládla. R. 1662 dal král S., opět na korunu spadší, hr. Nosticovi v léno, jemuž konečně dědičně ponechán. Obec Chebská koupila S. r. 1708 za 19500 zl. rýnských.

Seeberg, 7 d. 82 ob. něm.; ostatně viz Stodůleckých podílů část I.

Seeberg viz Žeberk.

Seeg, ves při potoku, 27 d. 231 ob. něm., kr. Pís., okr. Ronšperk (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Grafenried; 3 mlýny.

Seehaid, veska v bařinatém údolí, 9 d. 102 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Neugebäu; na blízku jezírko.

Seewiesen (u sv. Anny?), far. obec na býv. král. hvozdě, 148 d. 1280 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic., kat. i pol. obc. S. pošt. Sušice a Klatovy, diéc. Buděj., vik. Kašper. Hor., patr. kn. Hohenzollern-Sigmaringen, 1674 osadníků; far. chrám sv. Anny (2477′ nad hladinou mořskou), r. 1721 vystavený, jest 3³/₄ hod. jih. záp. vzdálen od Sušice; škola. Obec S. tvoří po různu ležící dvorce: Brunst ³/₄ hod. vzdálí od kostela, Brückl 1¹/₄ hod., Dürrenbrunn horní a dolní 1 hod., Eisenhof (Eisnerhof) ¹/₄ hod., Gerlhof ¹/₄ hod. a Gerlhütte, skl. hutě 2 hod., Holzschlag 1¹/₄ hod.,

Köhlerwastl (Köllerbastl) 1 hod., Neubrunst, skl. hutě 1$^3/_4$ hod., Paterlhütte (Batterlhütte) $^1/_2$ hod., Pocher (Bucher) $^1/_4$ hod., Posingerhof a Gayerberg (2219') 20 min., Schiererhof a Schiererhütte, Schöne Noth, Šumačka, Seewiesenhof, Simandlhof, Stadlkasperhof (Stellkasperhof), Stieglhof $^1/_2$ hod., Ströblhof a Wolfsau 1 hod.

Seewiesenhof viz Seewiesen.

Segelberg viz Hibralec.

Sehostov, Sohustov (*Soustow*), ves, 86 d. 596 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (2$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Dlažov, býv. dom. Miletice; někdy zde stával hrad; opodál jest mysl. a rasovna. Při S-ě se popisuje česka Vraž, 5 d. 28 ob. čes.

Sehutice, Žehutice viz Hadačka.

Sechov, ves, 22 d. 187 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (1 hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Bohumilice.

Sechovice, Zechovice, ves, 52 d. 313 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Bydžov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Metličany.

Sechsstätte viz Niederhof.

Seidelhäuser, sam. u Vrchlabí hořejšího.

Seifen, far. ves, 62 d. 477 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Jáchymov (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Jáchymov., patr. náb. fond, 613 osadníků; far. chrám sv. Václava, škola, mlýn; za zřízení patrimon. patřila ves S. k Jáchymovskému panství lesnímu. Obyvatelé živí se hlavně hornictvím.

Seifenbach, ves při soujmenném potoku, 47 d. 308 ob. něm., kr. Jič., okr. Rokytnice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Harachov, býv. dom. Jilemnice; mlýn, broušení skla.

Seiften (*Zyffů?*), ves při soujmenném vrchu, 15 d. 103 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kodetschlag, far. Dvořiště horní, býv. dom. Rožmberk; sam. Köhlerhäusel (16. čís.) patří školou a farou k Rožmberku.

Seichenreuth, ves, 24 d. 179 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Seeberg, far. Hazlov; stranou mlýn s pilou. Za zřízení patrimon. náleželo 5 d. k dom. Hazlov., 6 d. komendě křížovnické v Chebě, 8 d. král. hradu tamtéž a ostatek městu Chebu.

Seify Heřmanovy, Mýdlo? (*Hermannseifen*), statek allod. (dle soud. odhadu z r. 1818 za 195.892 zl. 11$^7/_8$ kr. stř.) a far. ves při stejnojmenném potoku, 288 d. 1976 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Hostinné (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S. H., diéc. Král. Hrad., vik. Hostin., patr. sv. p. Silberstein, 2359 osadníků; far. chrám sv. Václava slohu gotického byl farářem osazen již ve 14. stol., škola, zámek z r. 1813 na již. konci vesnice, akatol. chrám s pastorátem a školou, starý, od Valdšteinů vystavený zámek přestaven r. 1815 na pivovár (roč. na 2600 věd.), špitál, závod na bavlněné zboží, plátenictví, tavírna pro stříbrné rudy, měděné báně (viz Leopold), několik mlýnů. — S. H. patřily v 16. a 17. věku, ne-li již dříve, pánům z Valdšteina. Od počátku nynějšího stol. patří statek ten svob. pánům z Silberšteina.

Sejice, Sajce, Sejovice, někdy ves, nyní hospoda u Hluboké v okr. Sedlčanském. R. 1251 připomíná se Petr, syn Ivana z Sejovic. Ještě r. 1570 připomíná se jí (v. Ostromeč).

Sejická Lhota viz Lhota Sejická.

Sejkořice, sam. blíž Rovenska.

Sekeřice, Sekýřice velké i malé, ves, 66 d. 406 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Žlunice, býv. dom. Dymokury. — Někdy zde stávala tvrz, která byla kolébkou vládyk z S-c; hned r. 1439 uvodí se Jan z S-c se svými syny Kunšem, Jankem, Závišem a Divišem. R. 1580 koupil S., tvrz pustou Vilém z Pernšteina. Nástupce jeho Jan prodal S. velké i malé Burianovi Stranovskému z Sovojic na Chotělicích.

Sekyřany dolejší (*Unter-Sekeřan*), ves, 26 d. 220 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S. d., far. S. hořejší, býv. dom. Chotěšov.

Sekyřany hořejší (*Ober-Sekeřan*), far. ves $^1/_4$ hod. sev. záp. od předešlé, 16 d. 136 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod., kat. i pol. obc. S. h., býv. dom. Chotěšov, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. opat Tepelský, 4190 osadníků; far. chrám sv. Martina z r. 1704 byl farním již r. 1384, škola. — S. dostaly se záhy klášteru Chotěšovskému, načež r. 1422 od cís. Sigmunda zastaveny Janovi z Švamberka. Dobrohost z Renšperka postoupil jich r. 1464 opět jmenovanému klášteru.

Sekýřice viz Sekeřice.

Sekýrka, ves, 14 d. 99 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hlinné, far. Bystré, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Selce viz Sedlec.

Seletice, ves, 92 d. 669 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (2$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Mčely, býv. dom. Křinec.

Seletice, ves při potoku, 23 d. 155 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Postoloprty ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Semenkovice.

Selibice (*Sellowitz*), ves, 17 d. 92 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Staňkovice, býv. dom. Postoloprty; dv. popl.

Selibov, ves, 30 d. 266 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2$^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Myšeneč, býv. dom. Protivín. — S. dostaly se ve 13. stol. křižovníkům s červenou hvězdou, kteří r. 1519 tvrz a ves Talinu, vsi Maletice a S. obci Písecké prodali.

Selmice, ves blíž pravého břehu Labe, 32 d. 241 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1$^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Labská Týnice, býv. dom. Pardubice; fil. chrám sv. Vavřince byl v době předhusitské farním. — S., někdy ves opatství Sedleckého zapsal cís. Sigmund r. 1436 Vaňkovi z Miletínka.

Selmice, nyní myslivna u Zbrašína, někdy ves s tvrzí a far. kostelem sv. Ondřeje. R. 1413 jmenuje se Otík z Studeněvsi seděním na S-ci. R. 1542 držel Otík Selmický z Cítova tvrz S. a pustou tvrz Zbrašín. Od jeho potomkův koupil Adam Hruška z Března a na Citolibech r. 1573 S-ci a Zbrašín s pustou vsí Křižákovem. R. 1622 jsou statky Jindřichovi Hruškovi skonfiskované hraběti z Herbersdorfu prodány. R. 1651 dostal se statek ten Vác. Michnovi z Vacinova na Postoloprtech a Toužetíně.

Semanín (*Schirmdorf*), far. ves na úpatí soujmenného vrchu, 114 d. 884 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., pošt. Česká Třebová, diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 1002 osadníků; lok. chrám sv. Bartolom. z r. 1696, škola, 2 mlýny. — Zde prý nar. Mikuláš Sud z Semanína, mathematik a profesor na vysokých školách Pražských v 16. stol.

Sembradec viz Sebratce.

Semčice, ves, 41 d. 357 ob. čes., kr. i okr. Ml. Boles. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Pečice, far. a býv. dom. Dobrovice; fil. kostel mimo ves byl ve 14. stol. farním; velký zvon z r. 1589 od Brykcího, škola, opodál myslivna Hol (náleží farou do Žerčic). — Na někdejší tvrzi seděl r. 1385 Bohuněk Hlaváč z S-c a mezi l. 1425—45 Jan Semečka z S-c. K r. 1457 připomíná se Jan z Vlčího pole a S-c. R. 1484 byl pánem na S-cích Jindřich z Hostivice, r. 1543 Fridrich z Donína, r. 1560 Jiřík z Cetně. Po bitvě na Bílé hoře koupil S. hr. Albrecht z Valdšteina a spojil je s panstvím Dobrovickým.

Semeč (*Semtsch*), ves, 29 d. 175 ob. čes.-něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Děčany, far. a býv. dom. Třebivlice (4 d. k Čížkovic. dom.); dv. popl. — R. 1418 zapsala Jitka z S-c manželi a synům svým dědiny své v S-či v 250 kopách. R. 1455 věnoval Jan Byšický z Byšic v S-ci, v Šepetelech, v Šetatech a v Udeřicích 100 kop gr. manželce své Anně.

Semechnice, ves, 83 d. 547 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Opočno ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S.; škola.

Semelkovice viz Semilkovice.

Semenkovice, ves při potoku, 11 d. 84 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty, ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Bitozeves; na začátku 17. stol. připomíná se zde tvrze. — R. 1548 držel S. a Vidovle Jakub Hruška z Března.

Semice, ves, 61 d. 423 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Pís. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., škola; sam.: u Klášterských rybníků, u Ocasu, na Průhonech, na Flekačkách a pod Borky. — S. patřila r. 1546 k hradu Píseckému. Po konfiskací statkův Píseckých jest S., jakož i celá rychta Putimská r. 1642 po zaplacení jisté sumy obci ponechána.

Semice, ves na levém břehu Labe, 76 d. 619 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2$^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Přerov starý, býv. dom. Brandýs a Přerov; fil. kostel sv. M. Magdaleny z r. 1731 jmenuje se r. 1384 mezi farními, škola.

Semilkovice, Semelkovice, ves, 22 d. 163 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1$^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Obříství. — Počátkem 14. stol. patřila S. Mikulášovi od Věže, měštěnínu Praž. R. 1390 příslušelo podací právo Benediktinskému klášteru sv. Ambrože na Novém městě v Praze. Změnivši Labe v nynějším století pod Obříštvím svůj běh, skazilo celou ves S. i se starožitným kostelem sv. Ondřeje, tak že proud nyní přes ní se žene. Na to založili obyvatelé u vyšší polose nynější ves S.

Semily, panství allod. (dle trhové smlouvy z r. 1837 za 1,400.000 zl. stř.) a okr. město při vtoku Olešky do Jizery, 328 d. 2254 ob. čes., kr. Jič. (3$^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. S-ský, patr. kn. Kam. Rohan, 9787 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1691 byl již ve 14. stol. farním, na hřbitově, řeč. Koštofrank, kaple sv. Jana Nep. s minerálním zřídlem neurčité povahy, škola, zámek z předešlého století, na náměstí socha P. Marie, která stávala dříve blíž zmíněné kaple sv. Jana, záložna, zpěv. spolek „Jizeran", čtenářský spolek, hosp. odbor, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., pivovár (roč. 6182 věder za 24728 zl.), plátenictví (zde a v Boskově

roč. na 2250 kusů plátna), přádelna na bavlnu, papírna, mlýn. Při S-ech popisují se následující ¼ až ½ hod. vzdálené samoty: na Cimbálu, na Hlínách, nad Hájem, Nousov, u Příkrého, Strahov a Zákoutí. Trhy výroční v pond.: 1) v středopostí, 2) před sv. Janem Kř., 3) po sv. Jiljí, 4) před sv. Ondřejem; týdní trh každý pátek. — Není pochybnosti, že patřily S. původně Markvarticům, nebo r. 1395 příslušelo právo podací v S-ech Haškovi z Lemberka. Počátkem 16. stol. držel S. a jiná, původně Markvarticům náleževší zboží, Jan Svojanovský z Boskovic, od kteréhož S. v držení Sigmunda z Smiřic r. 1541 přešly. Po smrti Albrechta Smiřického dostal se statek S-ský Albrechtovi z Valdšteina, který jej r. 1628 Mikulášovi Desfours-ovi z Mont a Adienville zastavil. Po tragickém pádu Valdšteinově jsou S. jmenovanému Desfours-ovi prodány a zůstaly při jeho rodě až do středu předešlého století, načež na rod z Millesimo přešly. Hr. Jos. z Millesimo prodal je r. 1810 Jakubovi Veitovi a syn tohoto Václav postoupil jich směnou r. 1824 knížeti Karlovi Rohanovi. Nynějším držitelem jest Kamil kníže z Rohan-Rochefort. R. 1691 vyhořelo celé město až na 1 dům. R. 1775 vydrancován zámek od zbouřených sedláků. V S-ech narozen dne 6. září 1766 Jos. Frant. Novák, arcibiskup Záderský, muž národa a jazyka upřímně milovný, † v Jindř. Hradci r. 1844; dne 24. pros. 1799 přírodozpytec Adam Frant. Petřina, † 27. čna 1855 a dne 10. pros. 1818 náš slavný Dr. Frant. Ladislav Rieger.

Semín, ves na pravém břehu Labe, 85 d. 716 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Přelouč (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Pardubice; fil. chrám sv. Jana Kř. byl ve 14. stol. farním; prostřední zvon z r. 1606 a malý z r. 1542; zámek, pivovár, lihopalna, mlýn. — Někdy zde stála tvrz, kterou Jan Kapoun z Svojkova zanechal 1470 dceři své Anně, provdané za Jana Zdechovského z Sekyřic. Tento prodal S. r. 1497 Vilémovi z Pernšteina, který jej k panství Pardubickému připojil.

Semín, někdy tvrz, nyní dv. popl. ¼ hod. jih. záp. od Troskovic. Tvrz byla rodinným sídlem Semínů z S-a, z nichž Oldřich již r. 1375 připomíná se. R. 1558 prodali Petr a Jindřich, bratří z S-a tvrz Jindřichovi z Smiřic a na Skalách.

Seminkův mlýn viz Jiřice.

Semitěš, Semtěš, ves, 92 d. 570 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Zbyslav, býv. dom. Žehušice; protest. chrám a pastorát, škola; sam. Vápenka a ½ hod. sev. tvrziště „Hrádek", kterýžto název již v 16. věku se vyskytuje. Mimo to jsou na b'[illegible]ku ještě jiné příkopy, které snad, jak [illegible] challer vdává, Jiří Poděbradský ve válce s Matiášem Uherským udělati kázal. — Z někdejší tvrze zbyla na naši dobu čtverhranná věž v kteréž se ubytoval dle Sommera ko[illegible]. R. 1408 připomíná se Veykl z S-ě a r. 1466 Aleš z S-ě a z Starkoče. R. 1542, tř'la S. Vác. Žehušickému z Nestajova a byla s Žehušicí spojena.

Semněvice velké (*Hoch-Semlowitz*), far. ves na svahu vrchu, 28 d. 190 ob. něm., kr. Plz., okr., pošt. a býv. dom. Horš. Týn (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Věvrov, diéc. Buděj., vik. Horš. Týn., patr. kn. z Trautmannsdorfu, 1097 osadníků; far. chrám sv. Jiří r. 1638 vystavený uv[illegible] se již k r. 1384, škola.

Semonice, ves na pravém břehu Labe, 55 d. 382 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Holohlavy, býv. dom. Smiřice a Heřmáněves; fil. chrám sv. Markéty byl ve 14. stol. farním, škola. — S. má prý jmeno po slavném vůdci Sámovi, nebo pův. slula prý Samonice. Při stavbě železnice objeveny zde hroby pohanské a polovice kam. mlatu. (Viz též Sedražice.)

Semošice (*Semeschitz*), ves při Radbuze, 22 d. 217 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Horš. Týn (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. S.; mlýn, opodál dv. popl. Peřina, vlastně Pěžín. Odtud snad zval se Půta z Pěžína, držitel tvrze Bezděkova (v. Slavikovice).

Semovice, vska, 10 d. 89 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jirovice, far. Bystřice, býv. dom. Konopiště. — S. dal Tobiáš z Benešova, kanovník Pražský, s hradem Konopištským r. 1311 svému příbuznému Zdislavovi z Šternberka.

Semtěš, statek města Žlutic a ves, 22 d. 116 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Kobylé; opodál Semtěšský mlýn. — S. koupena prý r. 1441 od Hořešovských.

Semtěš viz Semitěš.

Semtín, též S. velký, ves, 19 d. 156 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Otice (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Olbramovice; za zřízení patrimon. slušela částka k Tloskovu. — Nalezají se zde stopy bývalé tvrze, na níž seděl r. 1391 panoše Reinhard z S-a a r. 1448 Jan z S-a. V 17. věku patřil S. velký a malý k tvrzi Olbramovické.

Semtín, Semtina, někdy ves, nyní sam. u Podkostí (viz Sobotka).

Semtín malý viz Semtínek.

Semtina, také Nový dvůr blíž Tomic, vystaven byl v 17. stol. v místech zaniklé vesnice Lhoty Kačerovy.

Semtínek, Semtín malý, veska, 8 d. 64 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Otice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Olbramovice; viz Semtín (velký).

Sendraže, ves, 41 d. 177 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nové město nad Metují (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Slavoňov, býv. dom. (město) Náchod.

Sendražice, ves, 73 d. 486 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Ovčáry.

Sendražice viz Sedražice.

Senec, ves, 30 d. 248 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Pls. (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Drustova; kam. uhelné doly, stranou mlýn u Dobré vody.

Senec, ves, 67 d. 455 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Petrovice, býv. dom. Kolešovice; škola, mlýn. — Ve 14. stol. byl zde kostel a r. 1418 tvrz, kolébka soujmenného rodu vládyckého. R. 1437 jmenuje se držitelem S-ce Mikuláš z Nového dvora, r. 1481 Jan Trouba z Javora, r. 1494 Vác. z Lhoty a r. 1552 Jan Lhota z Lhoty a na Senci. Držitelům Kolešovic dostal se S. v první polovici 18. stol.

Senečnice, Senešnice, ves, 34 d. 192 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (2 1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Nová ves, far. Mníšek.

Senétice, hajnovna 3/4 hod. již. od Kladrub. Za dávných dob byla S. nepochybně ves, kdež darováno ve 12. stol. jedno popluží role klášteru Kladrubskému od jistého Šetěcha.

Senětín, ves, 25 d. 138 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Újezdec, far. a býv. dom. Janovice červené (viz Paběnice).

Senice, ves, 24 d. 174 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Vrbice. — V době předhusitské jmenuje se S. vsí kostela sv. Václava na hradě Praž.

Seník, ves, 20 d. 144 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Lipoltice, býv. dom. Zdechovice (částka Žehušice.).

Senkov, ves vysoké polohy, 41 d. 257 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (1 1/2 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Brodec, far. a býv. dom. Citoliby; škola, chmelařství.

Senohraby, ves, 34 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr. Čern. Kostelec (3 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Mirošovice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou, far. Hrusice; sam. Hrušov. — K Hrádku n. S. patřily S. již r. 1525.

Senomaty, statek obce Rakovnické a městys, 132 d. 908 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Rakovník (1 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Rakovnický, patr. obec Rakovn., 1789 osadníků; far. chrám sv. Vavřince uvodí se co taký již ve 14. stol., pohřební chrám sv. Štěpána, škola, pivovár, dv. popl., 2 mlýny. — Statek S. koupila obec Rakovnická r. 1614 od paní Johany z Kolovrat za 24.500 kop míš.

Senožaty, starobylý městys blíž Liby, která nedaleko odtud do Želivky padá, 119 d. 923 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Želivo, diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. opat Želivský, 1962 osadníků, pošt. Křelovice; far. chrám sv. Jana Nep. v nynější podobě z r. 1816 připomíná se již r. 1384; škola; 1/2 hod. sev. mlýn Jankov; blíž domku řeč. „u lásenského" jest léčivé zřídlo, kteréž Balbín kyselkou nazývá; lnářství. Trhy výr.: 1) na sv. Hátu, 2) na sv. Vojtěcha, 3) na sv. Matouše, 4) dne 15. list., 5) dne 27. pros. a připadne-li tento den neděle, odbývá se příštího dne; trh na dobytek každý pátek. — S. patřily ode dávna klášteru Želivskému a jmenují se poprvé městysem r. 1372. Mnoho utrpěly S. od Švédů ve válce 30leté a r. 1683 od Sasíkův, vracejících se od Vídně t. r. Turky obležené.

Senožaty, ves, 24 d. 150 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Bechyň. (3/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. S.; dv. popl. — S. byly druhdy zvláštní statek (s hradem neb tvrzí?), neboť r. 1219 připomíná se Přibyslav z S-t.

Sensenhammer viz Mostky.

Sepekov, far. ves, 147 d. 1043 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Milevsko (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Buděj., vik. Bechyň., patr. opat Strahovský, 2431 osadníků; far. a poutnický chrám Jmena P. Marie s ochozem a čtvero kaplemi z r. 1733; kostel sv. Mikuláše, který byl r. 1384 farním, zavřen r. 1786 a prodán; veřejnou dražbou škola; sam.: myslivna Chlum 1/2 hod. vých.; mlýny Chobot, Farka, Krajíc a Vyhnal 1/4 hod. — Odtud přijala jedna větev mocných Vítkovcův příjmí z Sepekova; k r. 1251 připomíná se Vítek a 1263 Budivoj z S a. R. 1307 postoupil biskup Jan IV. jmění biskupského u S-a a vsí Radimovic a Čelkovic Jindřichovi z Rožmberka za hrady Křivsoudov a Heralec. Před válkami

Husitskými dostal se S. k Milevsku, s nímž potom stejný osud měl.

Sernitz, vska, 4 d. 14 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Žandov, far. a býv. dom. Chlumec.

Seslavce, Seslávky, ves, 55 d. 393 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Rosice, far. Chrast; mlýn. — S. dostaly se v 12. stol. spolu s celým újezdem Jestbořickým biskupům Olomúckým. Potom byly S. sídlem panoší z S-ce; r. 1419 koupil Petr z S-ce ves S. mimo 2 svob. dvory od Arnošta Flašky z Rychmburka. R. 1451 zastavil Mikuláš řeč. Čelak z S-ce dvůr a ves S., v Uhřeticích a v Rosici, což zde měl, Janovi Šlechtovi z Mrdic a Chroustovic.

Sestrouňovice, ves v údolí, 19 d. 125 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (2 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Besdědčín, far. Jeníšovice, býv. dom. Svijany.

Sestrouň, ves, 31 d. 201 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Chlum, býv. dom. Knovis; dv. popl., mlýn.

Sešlice viz Šestlice.

Seteč viz Seč.

Setěchov, někdy ves, nyní sam. u Mokřan (tam chybně Setikov).

Setěchovice, ves, 19 d. 132 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2 hod. již.?), kat. obc. S., pol. obc. Nekvasejovice dol., far. Malenice, býv. dom. Lštovice. — R. 1228 jmenují se S. mezi statky kláštera Svatojiřského na hradě Pražském. R. 1552 získal jich koupí s jinými ještě vesnicemi Vilém z Rožmberka od držitelů Hluboké.

Setikov viz Mokřany.

Sevětínsko, dědina polohou neznámá, připomíná se r. 1228 mezi zbožím kláštera sv. Jiří na hradě Praž. v župě Pracheňské.

Sezemice, ves, 42 d. 301 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradiště (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Loukov, býv. dom. Svijany; fil. chrám sv. Bartolom. byl r. 1384 farním, škola. — Ve 12. stol. patřil odtud desátek klášteru Kladrubskému.

Sezemice, starobylé město nad Loučnou, 256 d. 1898 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Pardubic. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. kreditní ústav, 3229 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice s malbami na obmítce od Kramolína; sakristie a kaple sv. Anny jsou pný zbytek někdejšího klášt. chrámu; větší zvony z r. 1554 a 1557, škola, radnice, pivovár, lihopalna. Trhy výroční a dobytčí: 1) ve čtvr. po jmenu Ježíš, 2) ve stř. před květ. ned., 3) v out. po sv. Trojici, 4) na sv. Bartolom., 5) na sv. Šim. a Judu; týdní trh každý čtvrtek. — Od Jana z Polné založen zde brzy po založení kláštera Žďárského na Moravě klášter cisterciánek, který Husité r. 1421 vypálili. Statky klášterní připojeny brzy na to k hradu Kunětické hoře, s níž se pak k panství Pardubickému dostaly.

Sezemice (Sensomitz), ves na levém břehu Bělé, 37 d. 210 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc. Velvety, pol. obc. Rtín, far. Bořislav; zámeček.

Sezemín (Zeisermühl), ves, 13 d. 80 ob. něm., kr. Pls., okr. Ronšperk (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Šidlakov, far. a býv. dom. Pivoň; mlýn.

Sezimky (Zösnitz), ves při potoku, 46 d. 249 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Štolinky.

Shoř, Zhoř, sam., jež patří do kat. obce Jaroslavic.

Schaben, ves na pravém břehu Ohře, 68 d. 409 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. Rychnov dolní, far. Kinšperk; škola, 2 mlýny, dv. popl., opodál kyselka. Sam. Schwarzmühle mlýn a 4 d. — Ves tato byla druhdy zvláštní statek, kterýž ok. r. 1750 hrabata Nosticové zároveň se statkem Perglasským koupili a s Falknovem spojili.

Schäferei, ves, 27 d. 248 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a far. Falknov (1/4 hod. již.?), kat. i pol. obc. Rychnov dolní; sklárna (výroba: duté a tabulové sklo).

Schäferei, 40 d. namnoze po různu 294 ob. něm., kr. Buděj., okr., far., býv. dom., kat. i pol. obc. Nová Bystřice (1/4 hod.).

Schäferei, patří do kat. obce Horek (okr. Nov. Bystřice).

Schafferhäuseln, popisuje se při Teplé (klášter).

Schankau, ves, 12 d. 66 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Vary (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Sedlec, býv. dom. Tüppelsgrün.

Schanz viz Šance.

Schanzendorf, rozsáhlá ves na pomezí Saském, táhnoucí se od far. vsi Krombachu až k Saské vsi Jonsdorfu, 147 d. 794 ob. něm., kr. Litom., okr. Cvikov (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Krombach, býv. dom. Zákupy; c. k. vedlejší celní úř. II. tř. — Ves tato založena na gruntech emfyteut. dvora Krombašského a pojmenována dle hradeb, kteréž v 7leté válce zde byly zřízeny.

Schätzenreiter či Schätzenreith, 10 d. 78 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hor.

(3½ hod. jih. záp.). kat. obc. Vchynice a Tetov, pol. obc. Stodůleckých podílů část I., far. Rehberg, býv. dom. Prášily.

Schatzlarbauden popisuje se při Úpě malé (díl horní).

Schaufler n, ves, 10 d. 71 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1¾ hod. sev.), kat. obc. Sch., pol. obc. Wieles, far. Myšlany, býv. dom. Rožmberg; ¼ hod. sev. záp. mlýn.

Schauflern, patří do kat. obce Nirschlern.

Scheblotice 1, osada, kterouž zároveň s Maštovem daroval Milhošt konventu Cisterciánskému r. 1193 od něho do Čech přivedenému.

Scheft, ves po stráni, při silnici do Neydeka, 26 d. 177 ob. něm., kr. Cheb., okr. Neydek (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. a býv. dom. Jindřichovice; škola.

Scheiben, ves, 18 d. 77 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. záp.?), kat. i pol. obc. Haag, far. Rožmitál, býv. dom. Vyš. Brod.

Scheibenreuth, druhdy zvláštní statek nyní toliko ves, 35 d. 258 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Sch., pol. obc. Jesenice, far. Trejnice; dv. popl., škola, mlýn.

Scheithau, ves na výšině, 10 d. 77 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Zdobnice malé, far. Zdobnice velké, býv. dom. Rychnov a Černíkovice; myslivna.

Schelten, ves, 49 d. 329 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sch., far. Parchen; broušení skla (50 brusíren), obchod se sklem.

Schenkenhahn viz Příchovice.

Scherau, vska, 8 d. 60 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Korkushütten; opodál skl. huť Scherauerhütte (výroba: duté broušené hlaťové a tabulové sklo).

Scherlhof, popisuje se u Stodůlek (okr. Sušic.).

Scheuerek, ves 3841′ nad hlad. moře, 20 d. 194 ob. něm., kr. Pís., okr. Vimberk (3½ hod. jih. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. Kunžvart, far. Fürstenhut.

Schieferau či Schiferau, ves, 12 d. 82 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1½ hod. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. Šidlakov, far. Hora sv. Václava, býv. dom. Pivoň.

Schieferhütten, ves, 34 d. po různu 229 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hochgart, far. Frühbus, býv. dom. Jindřichovice.

Schiererhof viz Seewiesen.

Schiererhütte viz Seewiesen.

Schild, ves, 21 d. 170 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Kaltenbrunn; hamr. — Ves tato dělí se na malý či dolní Sch. a velký či horní Sch.

Schildern viz Štítary.

Schillerberg, ves, 22 d. 194 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (3½ hod. již.), kat. obc. Sch., pol. obc. Pumperle, far. České trouby; opodál hajnovna.

Schimakenhof, sam. příslušící ke kat. obci Suchdolu.

Schimberg, ves na výšině na úpatí Rudohoří, 30 d. 208 ob. něm., kr. Žat., okr. Jirkov (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Sch., pol. obc. a far. Novosedly, býv. dom. Eisenberk a Novosedly; papírna.

Schimern, vska, 6 d. 37 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1¾ hod. záp.), kat. obc. Langendorf horní, pol. obc. Bělá, far. Myšlany, býv. dom. Římov.

Schindelwald, ves v údolí při potoku, 53 d. po různu, 511 ob. něm., kr. Cheb., okr. Neydek (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. Schönlind, býv. dom. Jindřichovice; škola, železárna a slévárna (výroba roč. 12000 ctů hrubého železa, 3100 ctů litiny, 1400 ctů kovaného železa a 3000 beden bílého plechu).

Schindlau, ves, 10 d. 86 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. a far. Neugebün.

Schippin, far. veska na soujmenné hoře, 4 d. 21 ob. něm., kr. Cheb., okr., býv. dom. a pošt. Bezdružice (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hradiště okrouhlé, arcidiéc. Praž., vik. Tepel., patr. náb. fond, 908 osadníků; lok. chrám sv. Barbory, vystavený r. 1709 na místě kapličky, pod níž tak řečená sv. voda se prýštila a k níž druhdy vůkolní obyvatelé hojně putovali; škola, myslivna, mlýn; opodál zbrojovna. Jih. záp. a záp. od Sch-a v údolí při Úterském potoku, nachází se: Čertova pekárna (*Teufelsbackofen*), jeskyně v níž sobě pasáci oheň rozdělávají a kteráž od kouře celá jest začazena, Čertova skála (*Teufelsstein*), balván, do něhož prý čert vtisk svou podobu a Čertův rybník (*Teufelsteich*).

Schirnitz viz Žírnice.

Schladamühle viz Planá.

Schlag, ves, 43 d. 279 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonec (¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Grünwald, býv. dom. Malá Skála; brusírny na sklo.

Schlagbauden černé viz Schwarzenberg.

Schlagl, vska, 6 d. 43 ob. něm. kr. Buděj., okr. a far. Chvalšiny (¾ hod. záp.), kat. obc. Vitěšovice, pol. obc. Střemily, býv. dom. Krumlov.

Schlagl am Rossberg, vska, 4 d. 32 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kaltenbrunn; mlýn.

Schlagl dolní (*Unter-Sch.*), vska, 8 d. 67 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Sch. d.

Schlagl horní (*Ober-Sch.*), vska blíž předešlé, 8 d. 64 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod, kat. i pol. obc. Schlagl dolní.

Schlagles, ves na malém potoku, 30 d. 125 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové hrady (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. Stropnice dlouhá, far. Dobrá voda; mlýn s pilou.

Schlanzenmühle, popisuje se při Strahovu.

Schlingelhau, patří do kat. obce Pilmersreuth horní.

Schlopenhof, ves při potoku, 17 d. 260 ob. něm., kr., okr. a far. Cheb (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Gehaag, býv. dom. král. hrad v Chebě; dvůr manský, přádelna na bavlnu; opodál zbytky staré tvrze.

Schlösselbach, vska na malém potoku, 9 d. 106 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (3¼ hod. již.), kat. obc. Leimsgrub, pol. obc. Pumperle, far. Kunžvart.

Schlösselwald, ves na březích dvou potoků, 21 d. 263 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. hor. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stodůleckých podílů část I., far. Rehberg, býv. dom. král. hvozd; mlýn s pilou, hamr.

Schlüsselbauden přední, prostřední a zadní (*Vorder-, Mittel- u. Hinter-Sch.*) viz Vítkovice.

Schmalahof, sam. viz Horn.

Schmalzgruben, ves pouze potůčkem a loukou od far. vsi Nemanice oddělená, 10 d. 71 ob. něm., kr. Plz., okr. Domažlic. (3¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Haselbach, far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov. — Grunty zdejší, které upravením hranic mezi Čechy a Bavory r. 1707 k Čechám připadly, byly dělitelné a až do r. 1853 vší daně prosty.

Schmausenhütte viz Seewiesen.

Schmelzhütte, předměstí Krumlovské.

Schmelzthal, ves s oběma následujícími souvisící, 98 d. (po různu), 848 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kynžvart (2½ hod.), kat. i pol. obc. Tři sekery (u Tachova), far. Tři sekery; škola, 2 mlýny.

Schmelzthal Chodovský (*Kuttenplaner-Sch.*), rozsáhlá s předešlou a s následující souvisící ves, 106 d. (po různu) 670 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sch. Ch., far. Tři sekery, býv. dom. Chodová Planá; škola, mlýn, myslivna. Sam. Pekelný mlýn (*Höllmühle*) a Plössl.

Schmelzthal Plánský (*Planer-Sch.*), ves s oběma předcházejícími souvisící, 48 d. (po různu), 375 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sch. P., far. Tři sekery; 2 mlýny, myslivna, druhdy byly zde měd. báně.

Schmidlhof, sam. viz Kochanov.

Schmidtdorf, ves, 12 d. 64 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Vrchlabí (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Lanov dolní. — Ves tato založena na gruntech někdejšího dvora popl.

Schmidthäuser, ves na úpatí hory, 26 d. 200 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin (1½ hod. sev.), kat. obc. Strouha, pol. obc. a far. Brloby, býv. dom. Krumlov.

Schmidtschlag (česky Kovářov), ves, 15 d. 110 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wadetstift, far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk; mlýn.

Schmiedeberg, rozsáhlá far. ves při Pleilském potoku, 279 d. 2676 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnice (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Sch., arcidiéc. Praž., vik. Jáchimov, patr. hr. Jiří Buquoy, 3384 osadníků, pošt. Vejprty; far. kostel sv. Michala z r. 1709, druhdy pouze kaple, škola, železné hutě (1 vys. pec, 2 hamry), drátárna, 2 mlýny.

Schmolau, ves v údolí při potoku, 39 d. 303 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. Bělá, býv. dom. Újezd Chodový; škola, opodál brusírny na zrcadla.

Schmorda, vska, 8 d. 40 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1¼ hod. již.), kat. obc. Hostice, pol. obc. Harta, far. Nešvice.

Schnaggenmühl, vska, 6 d. 50 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Neid, far. Waier, býv. dom. Mutěnín; mlýn.

Schnauhübel, ves, 56 d. 475 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Wolfsberg, far. Zeidler, býv. dom. Hanšpach; poutnická kaple P. Marie z r. 1782, škola.

Schnecken viz Šneky.

Schneeberg, ves na soujmenném vrchu, 96 d. (částečně po různu) 533 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. Jílové; škola, myslivna; zdejší vedlejší celní úř. II. tř. umístěn jest v Rosenthale v Sasku.

Schneedorf dolní (*Unter-Sch.*), ves, 31 d. 182 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schneedorf horní, far. Zbitiny, býv. dom. Krumlov;

čís. pop. 23. 24. 25. 26. a 27. náleží farou k Volarům a školou k Brentenbergu.

Schneedorf horní (*Ober-Sch.*), ves, 18 d. 124 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (2½ hod. jiř.), kat. i pol. obc. Sch. dolní, far. Volary, býv. dom. Krumlov. — Ves tato leží 3230' nad mořem a jest tudíž jedna z nejvýše položených vesnic na Šumavě.

Schneidenmühle, sam. příslušící ku kat. obci Arnitzgrün.

Schneiderhaus viz Nová ves (okr. Vrchlabí).

Schneidwerk, sam. náležející do kat. obce Trhanova.

Schnellgrund, patří do kat. obce Blatec velkých.

Schneppendorf, ves, 40 d. 190 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Walkeřice, býv. dom. Konojedy.

Schöba, ves, 34 d. 235 ob. něm., kr. i okr. Cheb (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sch., far. Kinsberg, býv. dom. město Cheb (5 d. k dom. sv. Klaře); mlýn.

Schöbersdorf, ves, 15 d. 95 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. Hořice, býv. dom. Vyš. Brod; opodál sam. Hammermühle náleževši k dom. Krumlov.

Schoberstatt, Schoberstätten, ves, 12 d. po různu 116 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kříštanov, býv. dom. Krumlov.

Schödüber také Gross-Sch. viz Schüttüber velký.

Schömern, ves na výšině na pravém břehu Vltavy a při Rožmberské silnici, 13 d. 85 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1½ hod. již.), kat. obc. Sch., pol. obc. Lověšice, far. Záton; opodál mlýn Ziehensackmühle. V 16. stol. nazývala prý se ves tato Zezvoza.

Schön dolní (*Unter-Sch.*), ves, 12 d. 103 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Cheb (¾ hod. vých.), kat. obc. Sch. d., pol. obc. Matzelbach.

Schön horní (*Ober-Sch.*), ves, 18 d. 90 ob. něm., kr., okr. a far. Cheb (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Sch. h., pol. obc. Matzelbach, býv. dom. kommenda křižovnická v Chebě; ½ hod. vzdálí tak řeč. Pulverhaus. — Sch. h. byl někdy zvláštní statek, jenž darován prý křižovníkům již r. 1279.

Schönau, ves, 17 d. 112 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Dubá (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nedamov, býv. dom. Berštein; mlýn náležel k statku Housce.

Schönau-Klein, ves, 50 d. 354 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (1 hod. jih. vých.), kat. obc. K. Sch., pol. obc. Grafenwalde, far. Šenov; továrna na shotovování tkanin bavlněných.

Schönau viz Šanov, Šonova Šenov.

Schönbach, Suchá?, městys v údolí při soujmenném potoku, 178 d. 997 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonné (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Sch., far. Jitrava, býv. dom. Grabštein; fil. kostel sv. Jana Kř., škola, dv. popl., mlýn, myslivna, vápen. lomy a pece (viz Suchá).

Schönbach, ves při silnici, 112? d. 952 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš (¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sch.; zámek, pivovár, dv. popl., lihopalna; sam. Neuhaus, Schwarzenloh, Knallhütte, Jackelmühle, mlýn a jirchářská valcha, Rothe Mühle, mlýn s jirchářskou i soukenickou valchou, Fuchsmühle či Schützenlohmühle, mlýn. — Sch. tvoří s městysem Ašem jeden podíl manského panství Ašského.

Schönbach, město na soujmenném potoku, 309 d. 2282 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (2 hod. sev.), kat. obc. Sch. část I. a II., pol. obc. Sch., býv. dom. Sch. horní, arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. Alex. šl. Stark, 4647 osadníků, pošt. Falknov; starobylý far. kostel sv. Ondřeje (z 12. stol.?), kostel nalezení sv. Kříže z r. 1409, škola, vedl. cel. úř. II. tř., radnice, pivovár, továrna na shotovování strunových nástrojů, továrna na kartouny, přádelna, shotovování hudebních nástrojů, 4 mlýny (Neu-, Hutter-, Teich- a Schneidmühle); opodál kaple P. Marie z r. 1716. Trhy: 1) v pond. po Kant., 2) v pond. po všech Sv. (připadne-li všech Sv. na pond., odbývá se trh o týden později); trhy na dob. vždy v první čtvrtek v měsíci.

Schönbach, ves, 25 d. 129 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¼ hod. sev. záp.), kat. (i pol.?) obc. Sch., far. Bruneřov, býv. dom. Wernersdorf; dv. popl., mlýn. Sam. zum goldenen Stern, hospoda. — Sch. byl prý druhdy zvláštním statkem.

Schönbach, ves na jihovýchodním svahu pohoří, 48 d. 231 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2½ hod. sev.), kat. obc. Sch., pol. obc. a far. Horní Litvinov, býv. dom. Duchcov.

Schönbach viz Schönbüchel.

Schönbach dolní (*Unter Sch.*), ves při potoku, 15 d. 93 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1½ hod. sev.), kat. obc. Sch. d., pol. obc. Absroth, far. Schönbach, býv. dom. Sch. horní; mlýn.

Schönbach horní (*Ober-Sch.*), panství (dle sml. trh. z r. 1851 za 90.000 zl. stř.) a ves při potoku, 54 d. 398 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (2¼ hod. sev.), kat. obc. Sch. h., pol. obc. Absroth, far. Schönbach; zámek, továrna na tkaniny bavlněné, pivo-

kůň a Schönthalmühle. — Sch., druhdy zvláštní statek, jest původní sídlo Zádubských z Schönthalu. Ještě r. 1589 sídlel zde Albrecht Zádubský z Sch-u. Blíž vsi spatřují se prý na výšině posud zbytky někdejší tvrze.

Schönwald, ves v mělkém údolí při potoku, 200 d. 1110 ob. něm., kr. Boles., okr., býv. dom. a pošta Fridland (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Sch., diéc. Litom., vik. Fridland, patr. hr. Clam-Gallas, 2671 osadníků; far. co taký již r. 1384 připomenutý kostel, škola, 2 mlýny.

Schönwald, far. ves na výšině, 81 d. 478 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchymov ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sch., býv. dom. Hauenstein, arcidiéc. Praž., vik. Jáchymov, patr. hr. z Bouquoi, 1693 osadníků, pošt. Ostrov a Jáchymov; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla, škola, mlýn.

Schönwald, statek (dle práv. přiřknutí z r. 1824 za 138.000 zl. v. č.) a far. ves, 108 d. 876 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Sch., arcidiéc. Praž., vik. Bor, patr. sv. p. Schirnding, 910 osadníků, pošt. Planá a Tachov; far. kostel sv. Mikuláše byl již v předhusitské době farním, zámek, 2 školy (1 kat. 1 žid.), pivovár, dv. popl., 2 mlýny. — Statek Sch-ský náleží sv. pánům Schirndingům, kteří zboží tomu již v 17. stol. vládli.

Schönwald, ves na pravém břehu Orlice, 25 d. po různu 96 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Sch., pol. obc. a far. Bärenwald, býv. dom. Rokytnice; mlýn, vápen. lomy a pece.

Schönwald, osada někdy v župě Sedlecké, připomíná se r. 1226.

Schönwald viz Šonvald.

Schönwald horní, přísluší ke kat. obci Schönwaldu (okres Fridland.).

Schönwaldská huť sklenná (*Schönwalder Glashütte*), 8 d. (hutě a brusírny na zrcadla) 73 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Schönwald.

Schönwehr, ves, 41 d. 298 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Sch., far. Slavkov.

Schönwerth, ves, 58 d. po různu na hřbetě hory 524 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kraslice ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sch.; škola. — Sch. náležel v 16. stol. hrabatům Šlikům.

Schönwillkomm, ves, 15 d. 96 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2 hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Besděkov.

Schöpferhof viz Kochanov.

Schöppamühle viz Plačín.

Schöpplmühle, viz Mnichov.

Schořovy viz Tchořovy.

Schossenreuth dolní (*Unter-Sch.*), ves, 31 d. 234 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Sch. d., far. Chlum, býv. dom. sv. Klara; dv. popl.

Schossenreuth horní (*Ober-Sch.*), ves, 56 d. 410 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Sch., far. Chlum, býv. dom. sv. Klara; mlýn. Sam. Boden a Fritschmühle. Opodál dobývá se železná ruda (viz Sedliště staré).

Schrollenhaid, 5 d. 52 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašp. Hor. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Kvilda horská, pol. obc. Cimruky, far. Kvilda.

Schühlmühle viz Úněšov.

Schumburg, far. ves, 30 d. 134 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Jablonec ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Maršovice, býv. dom. Malá Skála, diéc. Litom., vik. Jablonec., patr. dědicové Roemischovi, 3113 osadníků; far. kostel sv. Josefa, škola, myslivna, kontrol. úř. pro zboží.

Schüttüber velký, Schödüber, Šitboř? (*Gross Sch.*), statek a ves, 15 d. 108 ob. něm., kr. i okr. Cheb (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Sch. v., pol. obc. Jesenice, far. Mikikov; zámek, dv. popl., synagoga. — Statek Sch. spojen jest od dávných dob s Rockendorfem.

Schützendorf český (*Böhmisch-Sch.*), ves po stráni na pravém břehu Sázavy, 17 d. 116 ob. něm., kr. Čás., okr. Přibislav ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sch. č., far. Pohled, býv. dom. Polná.

Schützendorf německý (*Deutsch-Sch.*), ves, 18 d. 116 ob. něm., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. Ždírec; mlýn. Blíž mlýna stávala někdy tvrz, na níž posud zbytky valů a příkopů ukazují. Vystavena prý byla od Šiců z Drahenic avšak dokladů toho nemáme. R. 1463 zapsal Matiáš z Lípy tvrz Sch. a jisté platy v Ottendorfě manželce své Dorotě věnem. R. 1446 jmenuje se tvrz již pustou.

Schützenhäuseln, popisují se u Trhomné.

Schwaben, ves, 25? d. 123? ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Pavlovice, býv. dom. Nový zámek a Lípá; na vrchu Žižkaberg zvaném starý zámek řeč. Žižkaschloss, snad někdejší hrad Vřesek či Vřísek.

Schwaderbach, ves, 214 d. 2256 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kraslice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Sch, mlýn; obyvatelé živí se namnoze tkalcovstvím a umělým vyšíváním.

Schwalbenmühle, popisuje se při městu Teplé.

Schwan, Švan, ves, 28 d. 203 ob. něm., kr. Plz., okr. Toužkov (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. a býv. dom. Nečtiny; sam. Maselín, dvůr a Císařský mlýn *(Kaisermühle).*

Schwand, ves, 18 d. 81 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Sch., pol. obc. a far. Lobs.

Schwanenbrückl, ves při potoku, 25 d. 149 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. a býv. dom. Mutěnín; zámeček, škola, lihopalna, dv. popl., 2 mlýny; druhdy zde byly též skelné hutě.

Schwarau, Schworau, ves nad Nisou, 23 d. 187 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Liberec (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Althabendorf; soukenická valcha.

Schwarzach, ves na soujmenném pohraničném potoku, 15 d. 124 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Sch., far. Waier, býv. dom. Mutěnín; vedl. celn. úř. I. tř.

Schwarzbach, far. ves, 31 d. 300 ob. něm. i čes., kr. Buděj., okr. a pošta Planá (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sch., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Plan., patr. náb. matice, 750 osadníků; far. r. 1798 vystav. kostel, škola, pivovár, lihopalna; opodál Schwarzenberské doly na tuhu; ročně těží se 35 až 40.000 ctů, jež se hlavně do Anglicka vyváží a z níž se tu tavidla a jiné nádobí zhotovují.

Schwarzbach, Schwarzenbach, ves, 31 d. 208 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. Konstadt, far. a býv. dom. Schönbach.

Schwarzebach, ves při silnici do Neydeka a při malém potoku, 34 d. 282 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket (3 hod. sev. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. Kösteldorf, far. Tatrovice.

Schwarzenberg, ves při potoku, 40 d. 232 ob. něm., kr. Jič., okr., far., pol. obc. a býv. dom. Maršov (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Sch.; brusírna na sklo, vápen. lomy. Sam. Kalkofenseite, Malé Kuchelbauden *(Klein K.)*, Velké Kuchelbauden *(Gross-K.)* a Černé Schlagbauden *(Schwarz-Sch.).*

Schwarzenloh viz Schönbach okr. Aš.

Schwarzenthal, městys na úpatí hory a při potoku, 64 d. 511 ob. něm., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Vrchlabí (2 hod. vých.), kat. obc. Nová ves, pol. obc. Sch., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. náb. fond, 1748 osadníků; far. kostel sv. Michala z počátku 17. stol., škola, mlýn, opodál vápen. lomy a pece. Trhy výroční na koně i hovězí dobytek: 1) v pond. po jmenu Ježíš, 2) dne 8. května (připadne-li na tento den svátek, tedy v úter. a padne-li 8. květ. na pond. tedy příští pondělí), 3) v pond. po sv. Bartol. a připadne-li sv. Bartol. na pond., tedy příští pondělí. — Sch. založen v stejnou dobu s Freiheitem. Zdejší doly na zlato a stříbro již dávno zanikly, čímž také městys velice schudnul. R. 1778 ležela zde část Ruské armády po 4 neděle táborem.

Schwarzfluss viz Polubny.

Schwarzheid, vska, 9 d. 117 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Sch., pol. obc. a far. Neugebäu.

Schwarzmühl viz Pavlovice.

Schwarzmühle viz Schaben.

Schwarzwald, 1 d. 4 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2? hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hintring, far. Šenava, býv. dom. Krumlov.

Schwarzwald viz Rožmberk.

Schwarzwasser, přísluší ku kat. obci Úpě malé (díl horní).

Schweigelheid, 9 d. 95 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Schwarzheid, pol. obc. a far. Neugebäu.

Schwendahäusl, sam. u Manětína.

Schweppelmühle, mlýn u Očelína.

Schwimmiger, Schwimerig, 5 d. 30 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Blatno (½ hod. sev. záp.?), kat. i pol. obc. Breitenbach, býv. dom. Jáchymovské lesní panství.

Sibřin, Síbřina, Šibřina, ves, 42 d. 343 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Sluštice, býv. dom. Uhříněves; dv. popl. — S. stal se záhy sídlem panským, nebo již k r. 1197 připomíná se Berthold z S-y se syny Sezemou a Heřmanem. R. 1411 seděl na zdejší tvrzi Jošt z Sy a r. 1434 Milota z Hrušova. R. 1470 odkázal Jan z Sy 10 kop gr. ročního platu na tvrzi a vsi špitálu pod Vyšehradem v Novém městě Pražském. R. 1590 přepadena od lupičů tvrz paní Chodourové a vybráno co zde bylo.

Sibřina viz Síbřín.

Sidonský les viz Radvančice.

Siebengründen, též Sommerbauden viz Spindelmühle.

Siebenhäuser, ves, 16 d. po různu po horách, 113 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2¼ hod. sev.), kat. obc. Strouha, pol. obc. i far. Brlohy, býv. dom. Krumlov.

Siebenhäuser, sam. u Sedloňova.

Siebenthan, r. 1676 Siebenton (Simtany?), ves na pravé straně Sázavy, 26 d. 190 ob. něm., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. S., far. a býv. dom. Pohled.

Siegfeld, ves, 49 d. 327 ob. čes., kr. Čás.,

okr Kolín (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Velyně, býv. dom. Poděbrady. — Ves tato povstala r. 1782 emfyteutováním dvora Kelského a pojmenována tak na památku bitvy Kolínské. Původně zde stával dvůr a ves Kel, která snad v 30leté válce zmizela. Mezi vesnicí a vrchem Bedřichovým jsou zbytky polní hradby, která snad z dob Husitských pochází.

Siehdichfür, ves, 9 d. 59 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. (město) Cheb (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Kropitz, pol. obc. a far. Lomy horní; za zřízení patrimon. patřily 3 d. ke křižov. komendě a 1 d. k dom. sv. Kláry.

Siehdichfür, ves po svahu vrchu, 18 d. (po různu) 94 ob. něm., kr. Jič., okr., far., kat. i pol. obc. Rokytnice dol. (¾ hod. sev.), býv. dom. Jilemnice.

Siehdichfür viz Hleďseb-e.

Siehdichfür viz Sichtigfür.

Siehdichfür, patří do kat. obce Neydeku.

Siechenhaus viz Cheb.

Sichrov, někdy zvláštní, nyní se Svijany spojený statek a ves v roskošné krajině na levém břehu Mohelky, 17 d. 116 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Štveřín, far. Vlastibořice; velkolepý zámek v slohu normansko-gotickém s kaplí P. M., velký park, dv. popl., stanice při Pardubsko-Liberecké dráze. — Na místě zámku stála prý v 15. stol. tvrz, sídlo to rodu soujmenného. Spadši po válkách husitských co léno královské na korunu dáván S. v zástavu rozličným rodům. R. 1740 prodal S. František Lamotte pánům z Valdšteina, kteří jej se Svijany spojili.

Sichrov, ves, 14 d. 112 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (1¼ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. Vrbka; fil. chrám sv. Jana Nep.; mlýn.

Sichrov (*Scheer*), ves, 20 d. 89 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Lubenec, býv. dom. Chyše.

Sichrov (*Sichrau*), ves při vtoku Rtyňského potoku do Úpy, 17 d. 161 ob. čes. a něm., kr. Jič., okr. Trutnov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Úpice, býv. dom. Náchod.

Sichrov, ves, 17 d. 118 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a far. Dobříš (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rosejovice; dv. popl.

Sichrov, 2 d. 8 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Libenice, far. Střezimíř, býv. dom. Jetřichovice.

Sichrov, někdy ves příslušející k hradu Housce.

Sichrov viz Lhotka Hořilova.

Sichrov viz Sychrov.

Sichrovice viz Suchrovice.

Sichtigfür, Siehdichfür, ves, 11 d. 71 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Bystřice, far. a býv. dom. Újezd Chodový; ¼ hod. vých. myslivna.

Sikomühl viz Wieles, Willes.

Silberbach, ves na soujmenném potoku, 186 d. 2190 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kraslic. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Grünberg; škola, tiskárna pro kartouny a šátky, 2 mlýny, plátenictví a krajkářství.

Silberhäusel viz Prenet nový.

Silberhof viz Waldhof.

Silbersgrün, ves, 56 d. 381 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Jindřichovice; někdejší stříbrné a olověné doly zcela zanikly, něco olova dobývá se v blízkém „Leinentalu.“

Silberštein viz Břečštein.

Silnice viz Mezihoří.

na Silnici, sam. u Volče.

Silov, sam. blíž města Nepomuka.

Silvanka, vska, 7 d. 49 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhl. Janovic. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Mitrov, býv. dom. Křesetice.

Silvarův Újezd viz Újezd Silvarův.

Simahäuser? viz Úpa malá díl dolní.

Simandlhof viz Seewiesen.

Simnutec viz Sinutec.

Simtany viz Siebenthan.

Sinaberg viz Úpa velká část III.

Sineč, někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní veska při potůčku, 8 d. 100 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Černý Kostelec (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krupá, far. Vitice. — Mezi l. 1548—1590 drželi S. Mírkové ze Solopisk. Po bitvě Bělohorské koupil S. kn. Karel z Lichtenšteina a připojil jej ke Kostelci.

Sinochov, sam. blíž Šalmanovice.

Sinutec, Simnutec (*Synuts*), ves, 18 d. 74 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2½ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Kozly, býv. dom. Libčeves; kaple sv. Víta založena ok. r. 1689 blíž léčivého prý zřídla.

Sion, někdy hrad u Chlístovic (v. t.), který sobě vystavěl horlivý Táborita pan Jan Roháč z Dubé. Na hradě uzavřeli se ti, kdož Sigmunda po bitvě Lipanské za krále svého uznati nechtěli. R. 1437 jest S. po tuhém odporu dobyt a rozbořen. Dle hradu toho zvala prý se erbovní rodina Ledčarův ze Siona, v 16. stol. v městě Čáslavi a okolí usedlá. R. 1850 nalezeny na tvrzišti některé starožitnosti tak na př. zbytek drátěné košile.

Sirakov, ves při stejnojmenném vrchu blíž

hranic Moravských, 46 d. 317 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Nížkov; škola.

Širakovice, ves, 38 d. 269 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Jenikov Golčův; dv. popl., opodál mlýn. Na blízkém vrchu „na zámku" zbytky hradeb. — Ves S. prodaly Barbora a Veronika, sestry z Pohnání r. 1626 Ctiborovi Korenskému z Terešova.

Širé (Šíra?), ves, 24 d. 248 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Mýto.

Šiřejovice, Siřovice, Siřevice (*Schiřowic*), ves, 46 d. 284 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Čížkovice; fil. chrám sv. Bartolom. byl v době předhusitské farním, škola, dv. popl. — S. jmenuje r. 1228 příslušenstvím kláštera sv. Jiří na hradě Pražském a r. 1436 mezi těmi statky Svatojiřskými, kteréž cís. Sigmund Janu Kaplířovi z Sulevic zapsal.

Šiřem (*Zůrau*), ves při potoku, 38 d. 242 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Libořice, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves; kaple Marianská. — S. jest starožitná osada, nebo již r. 1237 uvodí se Nevhlas z S. Od krále Jana dostala se Vyšehradskému proboštovi Janovi s jinými ještě statky v náhradu za postoupené zboží Olbramovické na Moravě.

Šířenov, ves na sev. záp. úpatí Kumburské hory, 64 d. 401 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Nová ves, býv. dom. Kumburk a Újibice; škola, mlýn. S. je rodiště Dr. Frant. Kampelíka.

Šířovice viz Šiřejovice.

Širtschergrund, ves, 10 d. 62 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Žděřec, far. Bořejov, býv. dom. Houska.

Šitiny viz Sázava (okr. Pelhřimov).

Šitiny, sam. blíž Jiřetic (okr. Otic.).

Šitné (*Zittnai*), ves, 24 d. 176 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. S, far. Vidím, býv. dom. Stránka; škola.

Sittmesgrün, ves, 37 d. 221 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Sedlec, býv. dom. Tüppelsgrün.

na Šivrách, sam. u Sopotnice.

Skála, far. ves při soujmenném potoku, 37 d. 223 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Humpolec (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Okrouhlice, diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. náb. fond, 1719 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. připomíná se co taký ve 14. stol., škola, 2 mlýny. — R. 1591 připomíná se zde pustého dvoru panského, řeč. „Bohutín."

Skála, veska, 7 d. 80 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kounice, far. Pertoltice.

Skála, ves na kolmých skalách opukových, 44 d. 276 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2¾ hod. jih. vých.), kat. obc. S, pol. obc. a býv. dom. Chrast, far. Kostelec; za potokem pod vsí fil. chrám sv. Jana Křt., též sv. Vrbaty zvaný (viz Podlažice).

Skála, ves, 38 d. 215 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Poračov, býv. dom. Štěkeň. — S. dostala se s hradem Bavorovem v středu 14. stol. pánům z Rožmberka.

Skála, někdy knížecí snad hrad v Černém lese u Radkovic, na který se kníže Soběslav II. ve válce s císařem něm. Bedřichem r. 1178 utekl a taktéž následujícího roku, poražen byv u Prahy v místech potomního kostela sv. Jana „na Bojišti." Během 13. stol. objevují se na S-e Drslavici, kteří se odtud se Skály a později Švihovští z Risenberka a ze Skály zvali. Když Břeněk ze Skály a ze Švihova válku proti králi Václavovi zdvihl, byl hrad 1399 marně dobýván, při kterémž dobývání poprvé děla užito. Ve válkách Husitských dostal se hrad v moc zemských škůdců a loupežníkův a proto jest r. 1441 od pánův českých mocí vzat a rozbořen. Na to spojen statek S-ský s panstvím Švihovským, od něhož asi r. 1554 oddělen a Šeb. Říčanskému z Říčan prodán. Tento postoupil S-y brzy potom v 4400 kop. gr. Praž. ryt. Janu Chlumčanskému z Přestavlk; ostatní viz Radkovice. Podotknouti ještě sluší, že vztahují někteří děj, v básni Králodvorského rukopisu „Záboj" líčený, na zdejší krajinu ano domnívají se, že byl Záboj pánem Skály!

Skála, přísluší ke kat. obci Kostelci nad Orlicí.

Skála viz Bohánka.

Skála, Skalka viz Doksany.

Skála hrubá viz Skály.

Skála Jaborová, patří do kat. obce Sušetické.

Skála malá (*Klein-Skal*), někdy Skála nad Jizerou, též Skála Vartenberská, panství allod. (dle sml. z r. 1863 za 387.150 zl. r. m.) a ves při Jizeře, nad jejímž pravým břehem zde vznášejí se pískové skály, které svými útvary a množstvím památníkův a nápisův daleko proslulý, 21 d. 107 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Sněhov, far.

Nábsí; zámek uprostřed sadů, které krásu zdejší krajiny nad míru zvyšují, dům pro úředníky, pivovár (roč. na 400 věder), dv. popl., stanice při Pardubsko-Liberecké dráze, škola. — Panství S ské držel původně rod Vartenberský, na blízkém hradě Vranově (v. t.) sídlící. Po zaniknutí hradu Vranova vystavěli během 15. stol. Valdšteinové, nástupcové Vartenberkův, zámek Maloskalský, který stával tam, kde jest vedle nynějšího zámku sklenník. R. 1538 prodal S. Karel z Valdšteina za 8500 kop gr. Praž. Janovi z Vartenberka na Zvířeticích. Pro účastenství v povstání jsou Janu Jiřímu z Vartenberka S. m. a Rohozec v plen vzaty a 1623 Albrechtovi z Valdšteina prodány, po jehož smrti 1634 S. m. Mikulášovi Desfours-ovi darována. Potomkové tohoto, vystavěvše na počátku předešlého století nynější zámek, prodali panství S-ské r. 1802 p. Zachariášovi Römisch-ovi, jehož rodu dosud náleží.

Skála nad Jizerou viz Skála malá.

Skála Vartenberská viz Skála malá.

Skalany, veska, 9 d. 58 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Vyskeř, býv. dom. Skály a Turnov.

Skalany, Skaleny Broumové č. velké (*Gross-Gallein*), ves, 17 d. 98 ob. něm.-čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové Hrady (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Dluhoště, far. Soběnov.

Skalany, Skaleny pusté č. malé (*Klein-Gallein*), ves ¼ hod. sev. záp. od předešlé, 10 d. 59 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad., kat. i pol. obc. Dluhoště, far. Soběnov.

Skalany, Skaleny děkanské viz Děkanské skály.

Skalé viz Strunkovice.

ve Skále, sam. u Slivence.

Skaleny viz Skalany.

Skalice, též S. velká, někdy zvláštní, nyní s Ratiboří spojený statek a ves, 22 d. 144 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Zbraslavice; dv. popl.

Skalice, veska, 8 d. 49 ob. čes., kr. i okr. Chrud. 1¾ hod. vých.), kat. obc. Bližnovice, pol. obc. Čankovice, far. Hrochův Týnec, býv. dom. Rosice; dv. popl.

Skalice (*Langenau*), far. ves v krásném údolí při stoku dvou potoků, 396 d. 2253 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Bor (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. částečně Sloup, částečně Libchava hořejší, diéc. Litom., vik. Čes.-Líp., patr. velký převor maltezský, 4004 osadníků; far. chrám sv. Anny z r. 1712; kostel již ve 14. stol. připomínaný byl od Banner-ových vojův r. 1640 zničen; zvony jsou prý ze 16. stol.; škola, přádelna na len a bavlnu, papírna (roč. výroba cení se na 12.000 zl.), sklářství (asi 560 brusíren), několik mlýnů.

Skalice, ves na patě pohoří, 33 d. 180 ob. něm., kr. i okr. Litom. (¾ hod. sev.), kat. obc. S., far. a býv. dom. Žitenice; opodál Křížová hora s poustevnou a dvěma nad sebou vystavenými kaplemi. — Velmož Hrosnata dal S-i r. 1197 jakémusi Martinovi.

Skalice, ves v středohoří, 21 d. 105 ob. čes.-něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Staré, far. Třibivlice, býv. dom. Bílina.

Skalice, zámek u Bohumilic a statek, který patří již po několik století rodu Malovcův.

Skalice, ves, 40 d. 266 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1½ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Dušníky, far. Višňová.

Skalice, veska, 9 d. 64 ob. čes, kr. Táb., okr. a far. Benešov (1 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Myslíč, býv. dom. Jemniště. K Jemništi patřila S. již r. 1681.

Skalice, ves blíž pravého břehu Lužnice, 40 d. 235 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a dom. Soběslav (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S.; fil. chrám sv. Šim. a Judy byl ve 14. stol. farním; v kostele starožitný obraz ukřižovaného Krista z první polovice 15. stol. avšak malé umělecké ceny, škola; sam.: Zářecký, Melena, Hliňák, Vavřinka. — S. byla za dávných dob nepochybně sídlem jedné větve pánů Vítkoviců, nebo k r. 1264 připomíná se Budivoj ze Skalice.

Skalice, přísluší ke kat. obci Lbínské (okr. Litom.).

Skalice, někdy hrádek v okolí kláštera Sázavského, který král Sigmund r. 1402 na Rackovi Kobyle dobyl a rozmetal. Znamenaje Racek, že by se neubránil, „skradl se v noci dolóv se svými se všemi na Rataje na hrad; tak že na S-i i žádného nenalezli, jedinú bábu a svini."

Skalice, sam. u Štěpánovic (okr. Lišov).

Skalice česká, též velká, starobylý městys nad Úpou, 259 d. 2045 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S. č., diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kn. Lippe-Schaumburg, 6140 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M., který byl již r. 1384 farářem osazen, jest ve Skalici malé na druhé straně řeky; starožitná křtitelnice cínová jest prý z r. 1409; zvon s českým nápisem z r. 1554 jest od mistra Vác. Faráře a jiný z r. 1577 od Adama Taroba; škola, radnice, pošt. exped., nádraží při Josefovsko-Svatoňovické dráze, špitál, pivovár (roč. na 7490 věder za 87400 zl.), mechanická dílna, mlýn.

Trhy výroční (ráno na dobytek a odpůldne na rozličné zboží): 1) ve středu před Hromn., 2) ve stř. po sv. Fil. a Jak., 3) ve stř. po sv. Vavřinci, 4) ve stř. před všemi Svatými; týdní trh každý úterek. — Od biskupa Jana darován Újezd Skalický na levém břehu Labe klášteru Strahovskému. Mezi l. 1367 až 1374 připomíná se Střežek ze S. a k r. 1388 Tas a Oldřich, bratří z Boskovic na S-i. R. 1424 dne 6. ledna porazil u S. Žižka p. Jana Opočenského, Půtu Červenohorského a Arnošta z Černčic. R. 1441 vypáleno městečko od knížat Slezských, kteří byli proti p. Koldovi z Žampachu a na Náchodě válečně vytáhli. R. 1450 po druhé dobyta S. od Jetřicha, hejtmana kraje Hradeckého. Od Jiřího Poděbradského rozbořen prý hrad S., sídlo Hlaváčů ze S.; jisto však, že synové krále Jiřího, knížata Minsterberská, drželi S. k Náchodu. V krvavém boji o nadvládu v Německu, počnuvším mezi S cí a Náchodem dne 27. června 1866 podlehlo vojsko Rakouské přesile a výborné taktice Pruské.

Skalice hor stříbrných (*Silber-Skalitz*), starožitné město při potoku Vyšlovce, 150 d. 994 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Kostelec., patr. kn. Lichtenštein, 1195 osadníků, pošt. Čes. Brod a Kostelec n. Č. l.; far. kostelík sv. Jakuba (¼ hod. jih. vých. při sam. Rovné), má prý románskou apsidu a na zevnější zdi tesané podoby zvířat; kaple sv. Jana Nep., v které se obyčejně služby boží odbývají, škola, radnice; sam.: Hruškov, Přibislavice a Rovná. Trhy výroční: 1) na sv. Matěje, 2) na sv. Jana Nep., 3) na sv. Vavřince, 4) v pond. před sv. Kateřinou. Na místě kaple sv. Jana r. 1730 vystavené, stával někdy hrádek. Kdy zdejší doly zanikly, zcela neznámo. R. 1573 prodali bratří Otmárové z Holohlav zámek a ves s kostelem Jaroslavovi ze Smiřic na Kostelci.

Skalice klášterská (*Kloster-Skalic*), statek (dle odstup. sml. z r. 1833 za 59.500 zl. stř.) a ves, 19 d. 157 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kouřím (½ hod. sev.), kat. obc. S. k., pol. obc. Třebovle; zámek s kaplí, dv. popl., zbytky velkolepého got. chrámu cisterciánského, sam. Hráz velká a Zárybník. — R. 1357 založen zde klášter, do něhož 12 mnichů z kláštera Sedleckého uvedeno. Klášter vypálen od Husitův r. 1421, načež později od Jiřího z Poděbrad Janovi z Vojslavic postoupen. Ten prodal zboží S-cké Vilémovi Zubovi, který jeho však brzy postoupil klášteru Sedleckému. Teprv na sklonku 17. st. l. vystavena zde od Sedleckého opata Mariánská kaple s obydlím pro několik mnichů, jimž se zde ale dařiti nechtělo, nebo když klášter Sedlecký r. 1783 zrušen, zůstával zde již jen jeden mnich. Statek Skalický, na náb. fond spadlý, prodán pak r. 1819 Jiřímu Dörflovi, který jej dceři své provdané Jeřábkové odkázal. Nynějšími držiteli jsou Anna a Josef Leder-ové.

Skalice malá (*Klein-S.*), vska, 9 d. 53 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (3 hod. jih. záp.?), kat. obc. S. m., pol. obc. Skalice velká, far. Zbraslavice, býv. dom. Křesetice; mlýn.

Skalice malá, Skalička (*Klein-Skalic*), ves na pravém břehu Úpy proti Skalici české, 61 d. 410 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod., kat. i pol. obc. S. m., far. Skalice čes.; chrám P. Marie (viz Skalice čes.), dv. popl., na jehož místě prý druhdy tvrz stála, přádelna na bavlnu (sepřede roč. 5430 ctů), mlýn.

Skalice malá, Skalička (*Klein-S.*), ves, 26 d. 166 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. S. velká, far. Čibuz, býv. dom. Smiřice; dv. popl.

Skalice velká č. německá (*Gross-S.*), ves, ¼ hod. sev.-vých. od předešlé, 52 d. 432 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad., kat. i pol. obc. S. v., far. Čibuz, býv. dom. Smiřice.

Skalice velká viz Skalice česká.

Skaličany, Skalčany, ves, 31 d. 223 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Valovice.

Skalička viz Skalice malá.

Skaliště viz Kaliště.

Skalka (*Alt-Kalken*), někdy zvláštní statek nyní ves, 52 d. 316 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Doksy; škola.

Skalka (*Skalken*), ves? při Sutomském vrchu, 11 d. 55 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vlastislav, far. Sutom, býv. dom. Dlažkovice; zámek, prvé sídlo patrimon. úřadů Dlažkovických, vystaven v 16. neb 17. stol. nepochybně na místě někdejšího hradu, pivovár (roč. na 2059 věder), dv. popl. a několik jiných panských stavení. Mezi l. 1386—94 jmenují se Rytkéř, Petr a Erhart bratří ze S-y. V druhé polovici 15. stol. byli držiteli hradu S-y a vsí Chodžova, Sutomi, Chvalovic, Teplé, Vlastislavi, Třtění(?) a Želevice Kaplířové ze Sulevic, kteří se odtud Skaleckými ze Sulevic a ze Skalky zvali. R. 1496 objevuje se na S-ce Markéta ze Vchynic, r. 1527 Jiří Vrš ze Sádlna, 1543 Jan z Vřesovic a r. 1545 opět rod Kaplířův. Po smrti Zdeslava

Kaplíře ze Sulevic ok. r. 1566 provdala se dcera jeho Anna za Adama Hřana z Harasova a přinesla mu S-u za věno; ostatně viz Dlažkovice.

Skalka *(Skalken)*, ves, 31 d. 193 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Blížvedly, býv. dom. Liběšice; chmelařství a štěpařství; část S-ky náleží do kat. obc. Sterndorfu a farou k Stolinkám a jest to nepochybně ona část, která slušela k býv. dom. Stolinskému.

Skalka, ves, 18 d. 126 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Suchý důl, pol. obc. Občov, far. Pičín, býv. dom. Dobříš.

Skalka, veska na vrchu řeč. Hrochota, 5 d. 39 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (3¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Mníšek; františkánský klášter r. 1762 od hraběnky Čejkové z Olbramovic založený; kostel sv. M. Magdaleny, dle vzoru Monseratského ve Španělích, založen na sklonku 17. stol. od Serváce Hynka z Engelfussu. Od r. 1785 bydlí v klášteře pouze jeden kněz z kláštera Pražského.

Skalka, zámeček v Podbřezí (okr. Opočensky v. t.), odkud se zvali Ostrovští z Ostrova a ze Skalky (v. Ostrov v témž okresu), a statkem tím až do svého vymření ok. r. 1650 vládli.

Skalka, dv. popl. u Kubíkových dvorů, druhdy ves připomenutá r. 1578 na panství Lichtenburském.

Skalka, sam. u Zbiroh.

Skalka viz Petrovice (okr. Přestic.).

Skalka viz Smíchov.

Skalka nová *(Neu-Kalken)*, ves r. 1592 prý založená, 17 d. 98 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Skalka, far. a býv. dom. Doksy.

Skalkov, dvůr popl. u Boliny, který patřil již r. 1530 k panství Vlašímskému. R. 1665 vykázal František z Talmberka manželce své Kateřině, roz. z Pappenheimu, dvůr S. v doživotí. Po smrti této paní, která zde slušný příbytek a pivovár zřídila, připadl dvorec S. opět k Vlašími.

Skalky, ves v údolí, 84 d. 524 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Polic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Starkov, býv. dom. Skály; mlýn.

Skalné *(Pinketschlag)*, veska, 5 d. 31 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Mýto, far. Hořice, býv. dom. Krumlov. — S. poněmčeno stejným způsobem jako Jablonec (v. t.).

Skalník, sam. u Lhotek Jelcových.

Skalníkův mlýn viz Stráž (okr. Jindř. Hradec).

Skalská viz Pich.

Skalsko, statek (odhadnut s Kluky a Kovancem r. 1866 za 214.475 zl. 25 kr.) a far. ves dílem po svahu dílem v údolí při potoku Kovaňském, 76 d. 511 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2 hod. již.), kat. i pol. obc. S., pošt. Ml. Boleslav, diéc. Litom., vik. Mělnický, patr. kníže Thurn-Taxis, 2292 osadníků; starobylý r. 1735 nevkusně opravený kostelík, někdy sv. Havlu, nyní sv. Vojtěchu zasvěcený, zanjímá nejvyšší místo vesnice; v něm zasluhuje povšimnutí velkolepý obraz sv. Vojtěcha od V. Kandlera z r. 1849, cínová křtitelnice z r. 1500; věž, z první doby gotiky pocházející, zdobí prastará skulptura; zámek, škola, dv. popl., továrna na stroje a nářadí hospodářské, z někdejšího hradu zbyla jen studně. — S-em vládli ve 13. a 14. stol. držitelé blízké Kovaně. R. 1412 byl na S-u pánem p. Aleš z Dubé a r. 1416 ryt. Jan z Měkovic. R. 1543 koupil Jan Hřan z Harasova od Jindřicha purkrabí z Donína část vesnice s právem podacím, kteréžto zboží potom za 850 kop gr. Servitům u sv. Michala v Starém městě Pražském prodal. Týž klášter koupil zde r. 1561, nepochybně od Víc. z Cetna, dvorec dskami zemskými se spravující. R. 1623 daroval cís. Ferd. II. statek S-ský opět Servitům, jimž před tím byl odňat. Po zrušení jmenovaného kláštera připadlo S. náb. matici, od kteréž prodáno r. 1809 Karlu kn. Rohanovi. Nynější držitel Dr. Rudof kníže z Thurnu a Taxisu zdědil S., Niměřice a Cetno po své matce M. Isabele, která statky ty r. 1846 od Dr. Jana Weitlova koupila. Při živnosti p. čís. 17 objeveno r. 1852 staré sklepení, nepochybně pohřební sklípek pohanských našich předkův a v něm dva kameny pokryté nepravidelně rýsovanými čarami, jež se prý podobají runám. (P. Krolmus prohlásil sklípek ten za poslední Božiště Černoboha). Okolí zdejší vůbec a lučina „na Svilně“ zvláště jsou důležitá náleziště starožitností.

Skalsko, ves, 10 d. 91 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (¾ hod. vých.), kat. obc. Pohoří, pol. obc. Jílové, far. Kostelec u Křížku, býv. dom. Břežany.

Skalův dvůr *(Skalahof)*, popisuje se při Svojanovu starém.

Skály, Skála hrubá *(Gross-Skal)*, panství allod. (s Turnovem dle trh. sml. od r. 1821 za 525.000 zl. stř.) a far. ves, 30 d. 246 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Turnov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. S., diéc. Litom., vik. Turnov., patr. Lexa z Aehrenthalu, 1382 osadníků; zámek na příkré, vysoké skále v nynější podobě hlavně z 18. stol.; v ryt. síni, podobiznami Vartenberkův a Valdšteinův ozdobené, pamětihodna jsou

starožitná ohromná kamna; far. chrám sv. Josefa nově založen r. 1813, škola, pivovár (roč. na 8440 věder), dv. popl. — S. založeny jak pravdě podobno od mocných „Markvarticův“, a první snad jich držitel byl Beneš, syn Heřmanův, okolo r. 1203. Tento Beneš jest to nepochybně, jehož hrdinnost a vítězství nad Sasíky Mišenskými báseň Královdv. rukp. „Beneš Heřmanov“ hlásá. Počátkem 15. stol. vyšly S. z držení svých zakladatelů, dostavše se pánům z Jenšteina, kteří jim půl století vládli a pánům Zajícům jich pak postoupili. R. 1469 dobyl Jiří Poděbradský Skal a Trosk páně Zajícových. Na to nalezáme r. 1471 Pavla z Jenšteina a 1474 Hynka z Jenšteina na S-ách. Okolo r. 1509 náležel statek S-ský Jindřichovi Svojanovskému z Boskovic, který pro dluhy svých statkův 19 věřitelům postoupiti musil. Před rokem 1541 skoupil jednotlivé podíly Sigmund ze Smiřic a dědicové jeho vládli zde až do bitvy na Bílé hoře, načež jich Albrecht z Valdšteina pod záminkou poručnictví potáhl k vévodství Fridlandskému. Po smrti Albrechtově 1634 dostaly se S. hr. Maximilianovi Valdšteinovi, při jehož rodě až do r. 1815 zůstaly. Od té doby patří statek S-ský svob. Lexům z Aehrenthalu.

Skály, druhdy též Kacenštein (*Bischofstein*), statek kapituly Králové-hradecké a ves dílem v úžlabí, 22 d. 118 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (2 hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Studnice, far. Vernířovice české; zámek s mešní kaplí, dv. popl., pivovár, ¼ hod. vých. zříceniny někdejšího hradu. — Hrad S. náležel ok. r. 1393 Matějovi Salovovi z Lipé, jehož rod zde až do středu 15. stol. seděl. R. 1447 jmenují se S. mezi pomezními hrady, které knížata Slezská a Lužická pro zamezení škod a zlodějstva skoupila a rozbořila. Ok. r. 1513 koupil S. od Hynka Špetle z Janovic kníže Bartoloměj, vnuk krále Jiřího. R. 1528 prodal Petr Abršpach z Dubé a z Náchoda hrad S. a pustý Abršpach Zdeňkovi Lvovi z Rožmitálu a Janovi Krušinovi z Lichtenburka, a ti r. 1534 panu Janovi z Pernšteina, od něhož zboží jmenované r. 1544 na Bernharta Žehušického z Nestajova přešlo. Hertvik Žehušický postoupil S-y 1576 Bohdaneckým z Hodkova, a ti opět r. 1580 (hrad byl již pust) dcerám jmenovaného Hertvika. Sňatkem přešly pak S. na rod Čertorejských. Z pozdějších držitelů připomínáme Kolovraty, od nichž statek S-ský biskup Král. Hradecký, Mat. Ferd. Zoubek z Bilenberka, r. 1668 za 20.800 zl. koupil.

Skály, ves při potůčku, 47 d. 350 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňany (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Heřmaň, býv. dom. Protivín (dv. popl. a 3 dom. k Líbějic.).

Skály, ves, 43 d. 258 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Telce, far. a býv. dom. Peruc; viz Telce.

Skály viz Raškovice horní.

Skapačov (*Kapitschau*), vska na pozemcích někdejšího Lochotinského dvora r. 1800 založená, 7 d. 85 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hlavákov malý, far. Lochotín, býv. dom. Valeč a Skytaly.

Skapce (*Kapsch*), far. ves, 24 d. 140 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kladruby, pošt. Stříbro a Kladruby, arcidiéc. Praž., vik. Stříber., patr. kníže Windischgrätz, 1142 osadníků; starožitný far. chrám nejsv. Trojice rozšířen a obnoven r. 1788, škola. — Starobylá osada tato jmenuje se r. 1115 mezi statky kláštera Kladrubského.

Skařez (*Garassen*), veska, 6 d. 39 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1¼ hod. sev.), kat. obc. S, pol. obc. Holubeč, far. Mělnice, býv. dom. Bor.

Skařeze, Skarec, veska, 5 d. 45 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¾ hod. záp.), kat. obc. Švihov, pol. obc. Chlistov, far. Hoštice, býv. dom. Vimberk.

Skařichov, patří do kat. obce Žernoví.

Skařišov, Skaryšov, veska, 6 d. 33 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Mladějov, býv. dom. Mladějov a Roveň.

Skašov, někdy tvrz, nyní dv. popl. u Dlouhé Lhoty. R. 1397 prodal S. Jiří ze Skašova Ivanovi z Všejam a Jindřichovi z Mečíře. R. 1586 prodala Eliška Hoffmannová, purkrabínka z Donína tvrz S., zámek Rohozec a půl města Turnova svému manželi, Ferd. Hoffmannovi z Grynpihlu a ze Stretova. Počátkem 17. stol. byl držitelem S-a Mikuláš Vratislav z Bubna.

Skašova Lhota viz Lhota Skašova.

Skláře (*Glashütten*), ves na vrchu, 17 d. 191 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (¾ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Pravětín; někdy prý zde byly skl. hutě.

Skláře (*Glaserau*), ves, 17 d. 90 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Valtířov, far. a býv. dom. Pivoň.

Sklenářice (*Glasersdorf*), ves při potoku zde vznikajícím, 162 d. 1089 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnice dol. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Vysoké, býv. dom.

Semily, škola; sde se popisuje Blánsko, několik domů při Jizeře.

Sklenářka viz Troja.

Sklenářka dolní (čís. 22) a **Sklenářka horní** (čís. 23) viz Viničné hory u Prahy.

Sklenářovice (*Glasendorf*), ves vysoké polohy, 49 d. 266 ob. něm., kr. Jič., okr. Maršov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Buky mladé, býv. dom. Vlčice; škola, mlýn.

Sklenka(?), veska, 6 d. 41 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Předboř, far. Jažlovice; mlýn.

Sklenná huť, popisuje se Maňavy něm.

Sklenná huť viz Pohled.

Sklenná huť viz Huť sklenná a Glashütten.

Sklenné hutě viz Hutě sklenné.

Sklenné hutě viz Herálec.

Sklenné hutě Bonaventury viz Bonaventura.

Skočce, Skočice, ves na výšině, 73 d. 580 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přeštic. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Lužany; dv. popl. — S. byly někdy zvláštní statek a sídlo panské. K r. 1250 vyskytuje se Bořislav z S., r. 1359 Otík z S. a r. 1375 Černín z S. R. 1420 připomíná se Bohuše z Otěšic, seděním na S-cích. V 16. a 17. stol. sídlili na S-cích páni Příchovští z Příchovic, jimž po bitvě Bělohorské v manství proměněny, brzy ale opět v dědičné držení postoupeny. Se statkem Lužanským spojeny S. r. 1721.

Skočice, far. ves na úpatí 2000' vysokého vrchu, řeč. „Hrad", s něhož krásný pohled na Šumavu, 24 d. 270 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Vodňan. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Protivín, diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, 2011 osadníků; far. chrám Navštívení P. M. založ. 1677, škola, zámeček, dv. popl. — Statek S-cký koupil r. 1700 kn. Ferd. Švarcenberk od Jaroslava Flor. Švihovského z Risenberka a spojil jej se statkem Kestřanským.

Skočice viz Skočce.

Skočidolovice, Skočodlovice, ves, 7 d. 54 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1½ hod. sev.), kat. obc. S, pol. obc. Viklantice, far. Křešín, býv. dom. město Hořepník.

Skodra, Škudra, ves, 38 d. 213 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Volenice, býv. dom. Ohrazenice; mešní kaple sv. Vojtěcha r. 1831 vystavená. — S. darována r. 1045 klášteru Břevnovskému.

Skochovice, ves, 73 d. 512 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Lužeč, býv. dom. Chlumec. — R. 1432 zapsala Machna, dcera Dobraňova z Sc Reskovi z Mlékosrb tvrz S., vesnice Dlouhé pole, Mezilesy, Vlkov a Lužec. Václav Rezek z Mlékosrb prodal jmenované zboží r. 1455 Petrovi z Labouně.

Skochovice, ves na pravém břehu Labe, 30 d. 213 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav (1¼ hod. již.), kat. obc. a far. Vrané, pol. obc. S. — Starožitná osada tato jmenuje se v zakládací listině Břevnovské z r. 993. Při konfiskování a prodání statku Komořanského r. 1622 byly S. jeho příslušenstvím.

Skokovy, ves, 11 d. 80 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradiště (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Žehrov, far. Všeň, býv. dom. Svijany.

Skoky (*Maria-Stock*), far. ves, 23 d. 146 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Údrč, pošt. Žlutic., arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. pí. Anna z Neuberka, 480 osadníků; far. a poutnický chrám Navštívení P. M. z r. 1736 připomíná se již v době předhusitské, škola.

Skolky? Školky?, vska, 3 d. 20 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Mělník (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Újezd malý, pol. obc. Skuhrov; ¼ hod. jih. vých. dv. popl. Mikov, který prý s veskou, v 30leté válce zaniklou, zvláštní statek tvořil.

Skomelno, ves dílem v údolí, dílem v pohornatině, 61 d. 427 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Radnice. — V první polovici 15. stol. seděli zde Dobeš a Jaroslav z S-a, synové Otíkovi. Pozůstalá po Jaroslavovi manželka prodala S. a Újezdec Ondřejovi Čapkovi z Suleva, po jehož smrti zbožím tím manželka jeho, rozená Harantova, vládla. Rozepře o statek ten na to povstalá rozhodnuta r. 1456 ve prospěch Haranta. R. 1631 přešla ves od pánů Černínů z Chuděnic v majetek Petra Příchovského, který ji nepochybně s Radnicí spojil.

Skopytce, ves, 26 d. 214 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Kratošice, far. a býv. dom. Choustník; dv. popl., ¼ hod. vzdálí mlýn Blažek č. Jetmar. — Jan, Petr a Pelhřím ze Skopytec přivěsili pečeť svou k stížnému listu sboru Kostnickému r. 1415 zaslanému. Václav Rabenhaupt ze Suché, od r. 1513—30 místopísař zemský, prodal vsi S. a Chabrovice Matějovi Kučerovi, měšťěnínu Táborskému.

Skořábka viz Libeň stará.

Skoranov viz Skoronov.

Skoranovice, Skuranovice, ves, 12 d. 92 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní

(2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Onšov; opodál dvůr popl. Popovice (v. t.).

Skořenice, Kořenice, ves, 69 d. 494 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Choceň; fil. chrám sv. M. Magdaleny, jehož loď veliké stáří prozrazuje, byl ve 14. stol. farním; velký zvon z r. 1459, prostřední z r. 1565 a malý z r. 1497; škola, mlýn, ¼ hod. záp. sam. Vrchovina.

Skořenice viz Skoronice.

Skořetín, Škvořetín viz Rosochatec.

Skořice, far. ves, 69 d. 646 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Rokycan. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Mirošov, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. Jeho Velič., 3029 osadníků; starožitný far. chrám sv. Václava, jehož patronové byli r. 1391 Nechval, Sezema, Břeněk a Zdeněk z Drštky; škola. — U S. stál druhdy hrad Drštka, který po smrti Břeňka z Drštky se Skořicí, Mirošovem a jiným od krále darován r. 1454 Oldřichovi z Rakové a brzy potom snad zanikl.

Skorkov, ves, 44 d. 341 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Heralec.

Skorkov, ves na pravém břehu Jizery, 32 d. 181 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs nad Labem (2 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Vesce nová, far. Předměřice; fil. chrám sv. Jana byl r. 1384 farním, škola (viz též Rohozec hrubý).

Skorňany viz Skvrňany.

Skoronice, Skořenice, též Dvory samotné (*Gurenitz*), vska, 9 d. 55 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplic. (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Zdíky, pol. obc. Omlenice, býv. dom. Nové hrady.

Skoronín viz Nížovice.

Skoronov, Skoranov, ves, 25 d. 199 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3¾ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Kraskov, far. Mičov, býv. dom. Ronov; ½ hod. vzdálí sam. Bučina, někdy dv. popl.

Skorotice (*Gartitz*), far. ves, 35 d. 268 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Ústí n. L. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Božtěšice, býv. dom. Březnice a Všebořice, diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Ledebour, 3364 osadníků; far. chrám sv. Václava z r. 1749 uvádí se co taký již ve 14. stol., škola.

Skorotín, někdy dvůr popl. a tvrz, nyní sam. u Dušník trhových. R. 1410 připomíná se Přech a 1437 Přibík ze S-a. R. 1543 držel jej Václav Bechyně z Lažan.

Skoupý (?), ves r. 1799 založnná, 29 d. 240 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Prašný Újezd, far. Mlečice.

Skoupy, ves, 26 d. 219 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Tynčany, far. Petrovice, býv. dom. Chlumec; dv. popl., váp. lomy a pece, opodál západně Melinový mlýn. — S. patřily v době předhusitské klášteru Milevskému; r. 1470 zapsal král Jiří S. spolu s Tynčany a jiným Jencovi z Janovic na Petršpurce. S panstvím Chlumeckým spojeny r. 1620.

Skovice, někdy dvůr, který Rudolf II. Janovi Koudelovi ze Žitenic a ten, vystavěv zde „sídlo“, obci Čáslavské r. 1599 prodal.

Skramníky, far. ves, 19 d. 195 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1½ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Hořany, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, pošt. Pečky, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. Lichtenštein, 2852 osadníků; far. chrám stětí sv. Jana Křt. v nynější podobě z r. 1718 měl svého faráře již r. 1384; velký zvon z r. 1585 darován sem od Jana Smiřického; před kostelem socha sv. Jana Nep. od Prokova, škola, dv. popl. — S. darovány knížetem Břetislavem I. r. 1052 klášteru Sázavskému.

Skramouš, ves, 34 d. 199 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Mšeno, býv. dom. Mšeno a Lobeč; viz Sudoměř.

Skrančice, ves, 24 d. 182 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (1 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Plichtice, far. Zamlekov, býv. dom. Planice a Němčice.

Skrběna, Štěrbina? (*Sterbina*), ves, 10 d. 69 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Duchcov (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Všechlapy, pol. obc. Zabrušany. — S-u dal král Vladislav r. 1512 s Teplicí Janovi a Bernartovi z Valdšteina na Krupce.

Skrdlovice viz Škrlovice.

Skreje viz Skryje.

Skřekov viz Střekov.

Skřeníř nová (*Neu-S.*), ves, 34 d. 231 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Smidary; far. Hlušice velká.

Skřeníř stará (*Alt-S.*), ves blíž předešlé, 11 d. 69 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov, kat. i pol. obc. S. st., far. Bydžov starý, býv. dom. Smidary; dv. popl.

Skřešov viz Křešov.

Skrchleby, ves, 82 d. 570 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Nimburk (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Loučeň, škola. — S. jmenují se mezi vesnicemi, které r. 1585 obci Nimburské patřily.

Skrchleby, ves, 32 d. 194 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Kostelec n. Orlicí

(1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Chleny; dv. popl.

Skrchleby (*Stirchlova*), ves, 38 d. 264 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Staňkov; dv. popl. — Pod vsí tvrziště řeč. „Hrádek."

Skrchleby viz Krchleby.

Skřídla (*Skřidlau*), ves při dráze, 22 d. 145 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mojné, far. Velešín.

Skřiměřov (*Schreinetschlag*), ves, 21 d. 122 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Sviňovice, far. Zbitiny a Chroboly, býv. dom. Krumlov.

Skřince, Skřinice, Křince (*Weckersdorf*), ves na soujmenném potoku, 236 d. 1416 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Broumov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. S.; škola, několik mlýnů. S vrchu řeč. Sternberg rozkošná vyhlídka.

Skřipel, někdy zvláštní statek s sídlem panským, nyní ves, 25 d. 182 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Hlazovice, far. a býv. dom. Osov; pohřební kostel sv. Judy a Tadeáše, vystaven na sklonku předešlého století snad na místě starého chrámu; dv. popl. — R. 1233 nabyl klášter Ostrovský od krále Václava I. podací při kostele sv. Jana Kř. v S-i a kněži řádu Benediktinského dosazováni sem až do r. 1680. K r. 1346 připomíná se Miroslav a Svah z S-e a v první polovici 15. stol. Jan a Přech z S-e. V témž století bylo zde služebné manství, které koupil r. 1504 Jan Vratislav z Mitrovic, držitel i jiných podílů tudíž, načež vše v statek zpupný proměněno. Na sklonku 16. stol. byl S. již s Osovem spojen.

Skřipová (*Krippau*), ves, 14 d. 74 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Žlutice, býv. dom. Luky; viz Skytaly.

Skřipská nazývá se též Chřibská dolní a horní.

Skřitín, zaniklá ves na Labi nad Dubkovicemi na býv. dom. Děčínském.

Skřivaň, ves na výšině, 53 d. 450 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Újezd velký; fil. chrám sv. Štěpána byl r. 1384 farním, zámeček, dv. popl., někdy zde byla tvrz; opodál luh, řeč. Žalkov, z kteréhož násvu souditi se dá, že zde bylo pohanské pohřebiště. — K r. 1396 připomíná se Jindřich z S-i, poručník Petra a Alberta po Bedřichovi z S-i. R. 1413 patřil statek S-ský Janovi a Hynkovi, bratřím z Krakovce a r. 1593 Václavovi Chotkovi z Chotkova a na Všetatech. V 17. stol. seděli zde rytíři z Rensperka, Ferd. Údrčský z Údrče a po něm svob. pánové z Klebelsberka. K panství Křivoklátskému dostala se S. r. 1784.

Skřivánek (*Lerchenhof*), statek a ves, 29 d. 158 ob. čes.-něm.?, kr. Čás., okr. Něm. Brod ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Šejdorf, far. Stoky; zámek z počátku nynější století, dv. popl., pivovár. — Statek ten byl někdy příslušenstvím blízkého Ousobí. R. 1793 odprodal Leopold Fučíkovský z Grünhofu, pán na Ousobí, dvůr S. a brzy potom i ves Šejdorf Janu Ant. Rychlému, který obé r. 1810 Hynkovi Janovi Rychlému postoupil. Za tohoto založena na pozemcích dvora ves Skřivánek. Nynějším držitelem S-u a Šejdorfu jest kn. z Hohenzollern-Sigmaringen.

Skřivany, Křivaň, ves, 30 d. 251 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Přišimasy, far. Hradešín, býv. dom. Škvorec.

Skřivany viz Křivany.

Skrobočov, ves, 12 d. 68 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyně ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Hostlovice, far. Kraselov; 3 d. k býv. dom. Němčic.

Skrovnice malá (*Klein-S.*), ves, 26 d. 139 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S. velká, far. Sudislav, býv. dom. Borovnice (4 d. k Doudleb. a 3 d. k Brandýs. dom.). R. 1543 držel S-i k statku Borovnickému Vác. Okrouhlický z Kněnic.

Skrovnice velká (*Gross-S.*), ves $^1/_4$ hod. vých. od předešlé, 83 d. 416 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O., kat. i pol. obc. S. v., far. Sudislav, býv. dom. částečně Doudleby, částečně Brandýs a Borovnice; škola.

Skršice, ves, 36 d. 206 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Meziříčí.

Skršice viz Skyřice.

Skršín (*Skiřina*), ves na úbočí soujmenného vrchu, 39 d. 204 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Kozly, far. Bečov, býv. dom. Bělušice; dv. popl. — R. 1102 dal Nemoj z rodu Vršoviců S. kanovníkům Vyšehradským. Od cís. Sigmunda zapsán S. r. 1437 Jakubovi z Vřesovic.

Skrýchov, ves, 35 d. 253 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. ($2^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Hodušín, býv. dom. Opařany.

Skrýchov viz Krýchov.

Skrýchov viz Skrýšov.

Skryje, Skreje, ves, 24 d. 184 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($2^1/_4$ hod. sev.), kat.

i pol. obc. S., far. Žleby, býv. dom. Jeníkov; škola.

Skryje, far. ves na pravém břehu Mže, 74 d. 536 ob. čes., kr. Praž., okr., pošta a býv. dom. Křivoklát (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Křivoklát., patr. kn. Fürstenberk, 987 osadníků; lok. chrám sv. Michala archanděla z r. 1713 byl v době předhusitské farním, škola. — S. jmenují se r. 1239 mezi statky kláštera Kladrubského. Počátkem 15. stol. seděl zde Jan ze S-j, r. 1453 Jindřich a Jan bratří Borňové ze Slabec a r. 1584 Jan Tejřovský z Einsiedlu.

Skrýšov, ves, 19 d. 134 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Polná (3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Janovice; za zřízení patrimon. patřil S. špitálu v Polné.

Skrýšov, veska, 11 d. 76 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Křečovice, býv. dom. Tloskov; mlýn.

Skrýšov, ves, 33 d. 251 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pelhřimov (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S.

Skrýšov, statek (soudně odhadnut r. 1844 za 72.235 zl.) a far. ves, 33 d. 265 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Sedlčan. (2 hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. sv. Jan, arcidiéc. Praž., vik. Sedlčan., patr. kn. Lobkovic, 1477 osadníků; zámek z r. 1762, pivovár, dv. popl.; 1/4 hod. jih. vých. far. chrám sv. Jana Nep. z r. 1764, škola a dv. popl. Jedle s 5 d.; 1/2 hod. vých., sam. Medný a 1/2 hod. již. na potoku Březině mlýn u Smetáka. — Na sklonku 16. stol. koupil dvůr S. Jan Krčín z Jelčan a spojil jej s panstvím Sedlčanským. Když se po smrti Krčínově panství Sedlčanské Petrovi z Rožmberka dostalo, připomíná se S-a 1601 co vesnice. R. 1614 držel S. Zděnek z Malovic (od kteréhož snad tvrz vystavena), r. 1630 Jiří Malovec z Chýnova a ok. r. 1760 rod Kfelířů ze Zakšova. Nyní patří S. kn. Ferd. Lobkovicovi.

Skrýšov, ves, 17 d. 164 ob. čes, kr. Táb., okr. Otic. (13/4 hod. sev. vých.), kat. obc. Ratmiřice, pol. obc. a far. Jankov, býv. dom. Jankov a Ratmiřice; dv. popl. — S. zapsal s klášterem Louňovickým král Sigmund r. 1420 Janovi z Svídnice na Vlašimi.

Skryšov, ves, 15 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice ml. (11/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Šebířov.

Skrýšov (Skrýchov) dolní (*Unter-Grischau*), ves při Nežárce, 18 d. 183 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Jindř. Hradec (1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S. d.; mlýn, o němž se zmínka činí již r. 1384.

Skrýšov (Skrýchov) horní (*Ober-Grischau*), ves 1/4 hod. sev. vých. od předešlé, 17 d. 130 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec, kat. obc. S. h., pol. obc. S. dolní, far. Jarošov.

Skubice (*Tischlern*), ves na výšině, 14 d. 74 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Sveraz. — R. 1410 jmenuje se S. mezi statky kláštera Strahovského.

Skuč viz Skutče.

Skudly, ves, 24 d. 164 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Přelouč (1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Lhota, býv. dom. Pardubice.

Skuhře, Skuř, veska, 5 d. 33 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov (11/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Těptín, far. Kostelec u křížku, býv. dom. Dobřejovice. — R. 1549 daroval král Ferdinand ves S. s pustým Ládevcem a ve vsi Ládvém dvory kmetcí Jaroslavovi z Šellenberka na Hrádku nad Sázavou.

Skuhrov, ves, 42 d. 275 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Bzí, býv. dom. Skála malá.

Skuhrov, far. ves (263,60 sáhů n. mořem), 43 d. 332 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry (13/4 hod. již.), kat. i pol. obc. S., pošt. Kámen, diéc. Král. Hrad., vik. Něm. Brod., patr. sv. p. Puthon, 1677 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše připomíná se již r. 1384, škola, dv. popl., opodál mlýn.

Skuhrov (*Rathsdorf*), ves, 114 d. 679 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (13/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Třebová česká; fil. chrám sv. Jana Nep. z r. 1762, škola.

Skuhrov, ves na hoře, 23 d. 138 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnice (3/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. Rvačov.

Skuhrov, někdy hrad a městečko, nyní far. ves na výšině při potoku Albě, 58 d. 462 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Rychnov. (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Hraštice, býv. dom. Polnice, diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. Jos. Hauptmann, 2469 osadníků; far. chrám sv. Jakuba z r. 1717, škola, velká dílna na stroje a opodál Skuhrovské hamry (*Rosahütte*), kdež se roč. přes 5.000 ctů železa vůbec vyrábí (železné rudy dobývá se zde roč. na 13.000 ctů). — Někdejší hrad, který stál na skalisku naproti nynějšímu kostelu, byl kolébkou soujmenného rodu, jehož údové zhusta se vyskytují po celé 14. stol. R. 1396 připomíná se Půta st. z Častalovic na Skuhrově a Richenberce. R. 1585 prodán S. od Arnošta, falckrabí Rýnského, Bavorovi Benjamínovi z Vlkanova, za jehož vlády se Solnicí spojen.

Skuhrov, ves, 24 d. 193 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Pinovice, far. a býv. dom. Rožmitál starý; opodál dvůr popl. Nový dvůr.

Skuhrov, ves, 10 d. 77 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Liteň; dv. popl.

Skuhrov, statek s panstvím Mělnickým spojený a ves na Vrutickém potoku, 50 d. 268 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Mělník ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S.; zámeček, 2 mlýny a dvůr popl. Předplatil ($^1/_4$ hod. sev. vých.). — Statek S. koupila r. 1541 obec Mělnická od Zdislava Zvířetického z Vartmberka. R. 1547 jest S. Mělníku v plen vzat, avšak r. 1561 navrácen, načež r. 1729 Janovi Frant. ryt. Turbovi prodán. Nynější držitelové, knížata z Lobkovic, získali jeho trhem r. 1796.

Skuhrov, ves na úpatí Chlumu, 22 d. 230 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Počepice, býv. dom. Chlumec (4 d. byly svobodny).

Skuhrov, také Podhráz, popisuje se u Tomic.

Skuhrov, též Podhráz, sam. u Božkovic.

Skuhrov, Skuhrovec, dv. popl. u Zastraní.

Skuhrovské hamry viz Skuhrov (okr. Rychnov.).

Skupá (*Skupai*), ves, 38 d. 272 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Slabce. — V 15. stol. slušela S. k hradu Krakovci.

Skupeč (*Skuptsch*), někdy zvláštní statek, nyní ves, 26 d. 174 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Čihaná; dv. popl., synagoga, škola. — Mezi l. 1446 a 1450 uvádí se Jan z Něšova seděním na S či. R. 1545 drželi tvrz a ves Jan, Aleš a Jetřich bratří z Šanova a mezi l. 1608 až 1652 Podmokelští z Prostiboře.

Skupečná, zaniklá osada, leževí buď na Budějovicku, buď v Písecku.

Skupice, ves, 19 d. 152 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Heřmanův Městec. — Ku konci 16. stol. patřila S. k statku Stolanskému.

Skupice, ves na pravé straně Ohře, 28 d. 223 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Postoloprty ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S.; fil. chrám sv. Jana Křt., $^1/_4$ hod. jih. vých. vzdálí, byl v době předhusitské farním, škola. — S. byla někdy statkem klášterským.

Skuř viz Skuhře.

Skuřina, ves, 33 d. 210 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Lhota Želenská, far. Markvartice, býv. dom. Kost a Rakov; sam.: mlýn Bukovina a Peklo.

Skuřany viz Skvrňany.

Skury, Vskury, ves, 29 d. 224 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Hobšovice, býv. dom. Zlonice (4 d. Slan.); fil., r. 1384 farní kostel sv. Bartolom., škola.

Skuteč, Skuteč (*Skuč*), okr. starožitné město pod Humberským vrchem, na němž prý někdy hrad Humberk stával, 573 d. 3426 ob. čes., kr. Chrud. (2 míle jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Richenburk, diéc. Král. Hrad., vik. S-ský, patr. kn. Thurn-Taxis, 6580 osadníků; děk. chrám Nanebevzetí P. M. slohu gotického v 13. neb 14. věku založený připomíná se r. 1350 mezi farními kostely; presbyterium má pův. starou klenbu, loď překlenuta v 16. stol.; kamenná kazatelna pochází ze 16. stol. a zvony z r. 1558, 1557 a 1628; kostel Božího Těla při městském špitále, r. 1391 od Jana Smila Flašky z Pardubic založený, chová mnohé náhrobky a zavírací obraz, Janem Udičů, zdejším rodákem r. 1596 malovaný; škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), pošt. exped., záložna, panský špitál (založ. 1750), radnice. Trhy výr.: 1) první út. v postě, 2) v út. svatod., 3) na povýšení sv. Kříže, 4) na sv. Lucii; trhy na koně a dobytek: 1) na den Karla Velkého, 2) první út. v postě, 3) v pátek před květ. ned., 4) na den proměnění Páně, 5) na sv. Martina bisk., 6) na sv. Lucii. — S. patřil, jak se zdá, ve 13. stol. k statkům královským, od sklonku 14. stol. však k panství Richenburskému. R. 1862 dne 7. května lehly 102 d. popelem. Ještě nezahojeny rány měšťanstvu tím zasazené a již opět dne 16. srpna 1867 stráveno požárem 102 stavení, 28 stodol obilím naplněných a mnoho dobytka. Škoda posledním požárem způsobená páčí se přes 200.000 zl. R. 1774 dne 17. dub. narodil se zde genialní hudební skladatel, Vác. Jan Tomášek († 3. dub. 1850) a dne 30. října 1812 chvalně známý spisovatel Ant. Rybička; dne 10. srpna 1853 zemřel zde a pochován humoristický básník, Frant. Jaromír Rubeš.

Skutečko, Skutíčko, ves při potůčku, 45 d. 277 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuteč ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Richenburk, ku kterému již r. 1392 patřilo. Sam. Leštinka, mlýn. V blízkém lese „Horkách" hledáno vícekráte zlata, v novější době uhlí. Na blízkém „šibeničním vrchu" odbývány popravy až do r. 1628.

Skutina, veska na přívrší, 4 d. 15 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. Opočno ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Skviřin (*Speierling*), ves na soujmenném vrchu, 48 d. 283 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Bor; fil., r. 1384 farní chrám sv. Petra a Pavla, škola, dv. popl., mlýn, někdy prý zde dobýván kamenec. — O starobylé osadě této činí se zmínka již r. 1115. Mezi l. 1224—1247 připomíná se Ratmír ze S-a, který se má za předka pánů ze Švamberka (viz Krasikov).

Skvořetice, ves, 71 d. 499 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Sedlice; na jih. záp. konci vesnice stará, dosud obydlená tvrz, škola, dv. popl.; 5 d. tvořilo za zřízení patrimon. zvláštní svob. dvorec. — R. 1454 prodal Jan řeč. Šteker z Mirovic tvrz S. Zdeňkovi ze Šternberka na Konopišti. V 16. věku seděli na S-i ryt. Kaleničtí z Kalenic, pak Doudlebští z Doudleb, kteří statek S-ský r. 1672 opět Kalenickým prodali. Od těchto dostal se po 60 letech hr. Josefovi Serenymu, který jej s Blatnou spojil.

Skvrňany, Skurňany, Skorňany, ves, 65 d. 466 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Plz. ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., škola. — S. jmenuje r. 1239 vsí kláštera Kladrubského. V čas obležení Plzně (1433—34) položili se u S-n Husité pod Bedřichem ze Strážnice z Uher se vrátivší, aby dalšímu zásobení Plzně konec učinili. Vpadše protestanté dne 21. srpna 1618 do S-n, k Plzni patřících, dali odtud všechen dobytek a několik vozů obilí odvesti; dobytek jest sice vyplacen, avšak druhého dne opět odňat a ves zapálena.

Skvrňov, Skvrnějov, Škvrňov, ves, 72 d. 477 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Vavřinec, býv. dom. Zásmuky (část k dom. Cirkvic.); fil., r. 1384 far. kostelík sv. Havla s věží v pův. romanském slohu zachovanou, někdy zde stávala tvrz; sam. Podmak. — R. 1380 připomíná se Jarek a Oldřich z S-a. R. 1393 byli patrony zdejšího kostela Majnuše ze Lhoty a Jan, Bušek i Jindřich bratří z S-a. R. 1462 dostal zde král. výsluhu Václav ze Zásmuk. Od r. 1543 jest S. v stálém spojení se Zásmuky.

Skyřice, Skršice (*Skyritz*), ves, 25 d. 135 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Vtelno, býv. dom. Kopisty. — S. daroval kníže Fridrich r. 1183 Johanitům.

Skyšice, ves, 26 d. 164 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Žitonice, býv. dom. Kosmonosy.

Skytaly, statek s panstvím Valečským spojený, 43 d. 317 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Valeč; fil. kostel sv. Markéty vystaven r. 1784 na místě starého v době předhusitské připomínaného kostela, velký zvon z r. 1596, škola, dv. popl., sam. Nový dvůr. — R. 1494 drželi Jaroš a Jan z Vřesovic Bukoviny, Olši, Luhov, Dobřenec, Skřipavu a S.; ostatně viz Valeč.

Slabce, Slavce, Slapce, panství a far. ves při potůčku, 64 d. 489 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., pošt. Rakovník a Řevničov, arcidiéc. Praž., vik. Křivoklát, patr. Croy-Dülmen, 2650 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše jeví prý známky rom. slohu; při obnovování r. 1790 objevil prý se kámen s letopočtem 1109; škola, zámek, dv. popl., mlýn, sam. Bor a $^1/_2$ hod. vzdálí dv. popl. Sádlno (v. t.), který hr. Hugo Nostic r. 1849 za 21.000 zl. stř. k S-ům přikoupil. — S. byly sídlem soujmenného rodu; k r. 1360 připomíná se Bohuněk ze S-ec. Ještě během 14. stol. dostala se snad část S. k hradu Krakovci, nebo na sklonku téhož století patřily k hradu tomu: Krakov, Všesulov, Š'py, Rousinov, Zhoř, Slabce, Modřejovice, Svinařov, Kusová, Novosedly a Chlistov (nyní kostelík u Modřejovic). Příslušenstvím Krakovce zůstaly S. nepochybně až do Bělohorské bitvy. V 18. stol. byli držiteli S. Vončurové z Řehnic, Helversenové a Hildprandtové. Od posléze jmenovaných nabyl panství S-ckého hr. Hugo Nostic r. 1847 a 1849 za 601.183 zl. $42^2/_5$ kr. stř., prodal je však r. 1866 za 630.000 zl. Prušáku Alexiovi Croy-Dülmen-ovi.

Slabce německé (*Deutsch-Slabec*), ves $^1/_4$ hod. od předešlé, 10 d. 70 ob. čes., okr. Rakovník, kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Slabce. — Osada tato založena r. 1785 a osazena obyvatelstvem něm., které se již počeštilo.

Slabčice (*Slabschic*), ves, 42 d. 340 ob. čes., kr. i okr. Pís. (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. Smoleč, far. Chrášťany, býv. dom. Týn nad Vltavou; sam. Široká (2 d.).

Slabsko, Slapsko, ves, 15 d. 89 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Vrcholtovice, býv. dom. Petrovice (2 čís. svobod.).

Slabý viz Chřenovice.

Slané, ves při potůčku, 58 d. 396 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Semily ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S.; škola, mlýn.

Slané, Slaný (*Schlan*), panství (oceněno r. 1834 na 401.869 zl. 10 kr. v. č.) a sta-

robylé někdy král., nyní okr. město při Slanském vrchu a na potoku Slaném, 503 d. 6220 ob. čes., kr. Praž. (6 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. S-ský, patr. hr. Clam-Martinic, 7824 osadníků; děk. chrám sv. Gottharda, znamenitá to stavba gotická z první polovice 14. věku, obnoven nevkusně r. 1782; portál vyveden v nejčistší gotice; křtitelnice z r. 1519; velký zvon „Gotthard" ulit od Jiřího Konváře r. 1494, zvon „Vojtěch" od mistra Bartoloměje na Novém městě Praž. r. 1508, „Dominik" od téhož r. 1521 a umíráček od mistra Stanislava r. 1515; kostel P. Marie s piaristskou kolejí založ. r. 1658 od Bernarta Hynka hr. z Martinic; kostel nejsv. Trojice s klášterem františkánským založ. od téhož hraběte r. 1655; kaple sv. Vavřince při špitále, ve 14. stol. založeném; radnice ze sklonku 18. stol., nižší gymn. a hl. škola (piarist.), dívčí škola, opatrovna, smíš. okr. úř., notar., finanč. komis., bern. úř. (2. tř.), pošt. úř. s pošt. štací, stavit. úř. (pro okr. S-ský, Stražec., Křivoklát. a Rakovnický), tělocvičný spolek „Sokol", zpěv. spolek a hudeb. škola, záložna, knihtiskárna, pivovár, cukrárna, přádelna na bavlnu, (23.796 vřeten roč.) stroj. mlýn, lihopalna, lázně, kamenné uhelné doly (r. 1858 vytěženo 583.301 ctů.), dv. popl. Soukenictví zde vždy více klesá a z 35 mistrů dělají již jen 3. K S-ému připsáno místo Ovčáry s kostelem sv. Václava, dostaveným r. 1674. Trhy výroční: 1) na den sv. Fil. a Jak., 2) na sv. Matouše, po 8 dní, 3) na obětování P. Marie; trhy na dobytek: 1) druhé pond. v postě, 2) na proměn. Páně; týdní trh každý pátek. — Dle Hájka zasypány jsou od Žateckých r. 750 doly slané v okolí nynějšího města; první však historická zmínka činí se o S-ém v zakladací listině Břevnovské z r. 993. Po zaniknutí Dřeviče (v. t.) přenešeni jsou župní úřadové na hrad S., který stával nepochybně tam, kdež jest nyní kolej piaristská a pošta. Kdy město vznik vzalo, udati nelze, ač se pravdě podobá, že za Přemysla Otakara II. Na sklonku 13. neb počátkem 14. věku založili zde benediktíni u sv. Jana Křt. na Ostrově proboštství při kostele sv. Gotthardа, k jehož nadání vinice s osmi vinaři v Ovčárech patřila. R. 1370 na den sv. Pankráce lehlo prý celé město popelem. Za všeobecného hnutí náboženského stálo S. v řadě měst, na nichž síla Husitův záležela. R. 1420 dne 25. květ. zmocnil se zradou města p. Vilém Zajíc z Hasenburka, načež ihned král Sigmund s dvorem sem přibyl. Sigmundovi štěstí zde dlouho nepřálo, nebo příštího již roku opanovali města Pražané, kteří r. 1425 po tuhém odporu odtud vytištěni jsou od Táborův a Sirotkův, při čemž město na větším díle v rum a popel obráceno. Od té doby zůstalo S. při straně Táborské až do jejího konečného zničení r. 1434. Mezi l. 1460—1472 byly hradby a brány nově vystaveny, z nichž na naší dobu toliko jedna brána (Velvarská) se zachovala; paměti hodnou bránu Pražskou zničil vandalismus r. 1841. Některé okrasy sochařské z této brány zasděny jsou na budově městské školy, pro kterou prý brána obořena. R. 1482 držán zde sněm strany pod obojí. R. 1511 ve středu po Zvěstování P. Marie bylo velké zemětřesení v Litoměřici a ve S-ém. Dne 5. srp. 1551 vyhořelo více než polovic města od ohně kladeného. Po bitvě Bělohorské dáno město v moc Jaroslava Bořity z Martinic a na Smečně, který obyvatelstvo k náboženství katol. přivedl. Od té doby patří držitelům Smečna. Z rodáků zdejších o vlast a národ zasloužilých uvádíme: Karla Jos. z Bienenberka, otce archeologie české (nar. 4. listop., † 20. led. 1798), Frant. Kašpara Brožovského z Pravoslav, pověstného bibliofila a znamenitého právníka (nar. 24. říj. 1765, † 26. června 1830), Dominika Frant. Kynského (nar. 4. říj. 1777, † 18. pros. 1848), Josefa Navrátila, malíře českého, jehož fresky v zámku Libochovickém, v Zákupech, v Ploskovicích a jinde uznání došly (nar. 1797), o literaturu naši nad jiné zasloužilého kanovníka Karla Vinařického (nar. 24. led. 1803) a Dr. Jos. Fryče (nar. 2. břez. 1804). Na Slanském vrchu objeveno pohanské pohřebiště a žároviště i mnohé starožitnosti.

Slaník, ves na levé straně Otavy, 26 d. 180 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Štěkeň; dv. popl., mlýn.

Slanina v dubině a **Slanina u Kletné** viz Rybná česká.

Slánka viz Černošice.

Slap viz Chuchelná.

Slapce viz Slabce.

Slapsko viz Slabsko.

Slapy, veska, 12 d. 69 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Borek, far. Jenišovice, býv. dom. Český Dub a Fridštein; opodál 2 mlýny.

Slapy, statek (s Davlemi dle trh. sml. z r. 1848 za 280.000 zl. stř.) a far. ves v planině, 59 d. 416 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav ($3^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., pošt. Mníšek, arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. Korb z Weidenheimu, 2101 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla s krásnými varhanami, z kostela sv. Jana Křt. na Zbraslavi sem přenešenými, zámek, škola, dv. popl., lihopalna, sam.: Papoušek,

Prachárna a Kocábská myslivna. — V první polovici 12. stol. vystaven zde od pana Mladoty kostel sv. Gottharda. Od počátku 14. stol. náležely S. k nadání kláštera Zbraslavského, po jehož zrušení náb. fondu připadly a r. 1825 ryt. Karlu Korbovi z Weidenheimu prodány byly. Nynějším držitelem jest svob. p. Ludvík Korb z Weidenheimu.

Slapy, ves na silnici z Tábora do Vlt. Týna, 33 d. 240 ob. čes., kr. i okr. Táb. (³/₄ hod. jiš.), kat. i pol. obc. S., far. Mal šice, býv. dom. Želeč; dv. popl., fil. škola.

Slatěnice viz Slatinice.

Slatina? *(Schlada)*, ves na stejnojmenném potoku, 21 d. 191 ob. něm., kr. i okr. Cheb (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Lomy horní, býv. dom. město Cheb (2 domy k sv. Kláře a 3 d. křižovnické komendě).

Slatina, ves na návrší blíž železnice, 61 d. 383 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Újezd, býv. dom. Choceň; starožitný fil. kostel sv. Petra a Pavla; při něm zvon z r. 1538.

Slatina, ves, 87 d. 580 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Pouchov, býv. dom. Nové město; škola, dv. popl. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1559 Bohuše z Hrušova a r. 1568 Mikuláš Bořek z Dohalic, po jehož smrti bratr jeho Melchisedech, poručník pozůstalých sirotků, S. Sigmundovi Mladotovi ze Solopisk prodal. R. 1631 byla S. s panstvím Novoměstským nepochybně již spojena.

Slatina a Bohušín, far. ves při potůčku do Úpy se vlévajícím, 213 d. 1315 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod, patr. kn. Lippe Schaumburk, 1376 osadníků; far. chrám Navštívení P. M. (v Bohušíně) v nynější podobě z konce 17. stol. uvodí se mezi farními již r. 1384, škola, mlýn, sam. Končiny. — Někdejší ves Bohušín, Boušín, zanikla v neznámé nám době až na chrám.

Slatina, far. ves na svahu hory, 206 d. 1201 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Žamberk (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S, diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. náb. fond, 1460 osadníků; zdejší far. chrám připomíná se již v předhusitské době; zvon z r. 1575; škola, mlýn.

Slatina, ves, 59 d. 369 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Libochovice (¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. S.; fil. chrám sv. Jana Nep., o němž se činí zmínka co farním r. 1384, byl r. 1597 obnoven, škola. — S. uvodí se r. 1057 mezi nadáním kostela Litoměřického, od něhož r. 1462 postoupena byla Zbyňkovi z Hasenburka, držiteli Libochovic, začež kapitule Litoměřické až do nejnovější doby poplatek odváděn (r. 1833 odvedeno 140 zl.).

Slatina, statek s Chanovicemi spojený a ves, 56 d. 432 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovice (1³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Kádov; dv. popl., ¹/₄ hod. záp. mlýn. — Statek S. náležel někdy Kunašům z Machovic, kteří jeho postoupili r. 1765 Janovi Fr. hr. z Sweerts-Sporku, držiteli panství Lnářského. Od panství Lnářského odprodána S. r. 1810 Frant. Becher-ovi, měšťanu Plzeňskému a majiteli Chanovic.

Slatina, ves r. 1796 založená, 15 d. 100 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice (2 hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Štěkeň.

Slatina *(Schlattin)*, někdy zvláštní statek, nyní ves při potůčku, 36 d. 235 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň. (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Štítary, býv. dom. Horš. Týn; dv. popl., mlýn. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1545 Jan z Maksu; r. 1630 prodal S. Vác. Diviš Černín z Chuděnic Kristině Kordulové z Heleneku.

Slatina, ves v úvale, 19 d. 133 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2¹/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Bezpravovice, far. a býv. dom. Chuděnice.

Slatina, ves, 33 d. 257 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Chříč; opodál hajnovna Jesera, ¹/₄ hod. záp. Březsko, nyní dv. popl., ondy tvrz a zvláštní statek, který na sklonku 16. stol. se S-ou spojen byl, a asi ¹/₄ hod. vých. stával dle pověsti nad potokem Javornicí hrad, kde se dosud říká „na Hradišti.“ — S. byla kolébkou soujmenného rodu; k r. 1368 připomíná se Jaroslav Děpolt ze Sy, patron kostela Miličovského a r. 1423 Ondřej ze S-y a na Zvikovci, ke kterémuž S. tehdáž nepochybně připojena byla. Asi v středu 16. stol. odkázal Bohuslav z Brodův a na Zvikovci S-u Johance z Kolovrat, manželce Jana ml. z Lobkovic na Zbiroze, která jí r. 1572 v dluhu 700 kop gr. Janu st. Chlumčanskému z Chlumčan, držiteli tvrze Břesské, postoupila. Od tohoto prodána S. Janu Tejřovskému z Einsidlu, od něhož ke Chříči připojena byla.

Slatina, někdy panské sídlo, nyní pouze ves, 66 d. 448 ob. čes., kr. Praž., okr. Veltvar. (1¹/₂ hod. jiš.), kat. obc. S., pol. obc. Blevice, far. a býv. dom. Zvoleněves (3 d. patřily k dom. Nelahozeves); fil. chrám sv. Vojtěcha byl ve 14. věku farním, škola, dv. popl.

Slatina, dv. popl. u Kunějovic, kdež darováno ve 12. stol. dvoje poplužní role od Mojslava a jedno od Boly klášteru Kla-

drubskému. Témuž klášteru postoupil kn. Fridrich roli svou v S-ě za újezd Olešnou.

Slatina, někdy far. ves dekanatu Kadaňského v Žatecku.

Slatina viz Slatiny velké.

Slatinany, far. ves na úpatí lesnatých vrchů při Chrudimce, přes kterou od r. 1834 kam. most vede, 97 d. 943 ob. čes., kr., okr. a pošt. Chrud. (3/4 hod. jiš.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Nasévrky, diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. kn. Auersperk, 1776 osadníků; lok. chrám sv. Martina, co farní již r. 1350, byl od bitvy Bělohorské až do r. 1800 bez duchovního správce; v něm jest mnoho náhrobkův, v novější době do zdi zasazených, škola, hosp. ředitelství panství Nasevrškého, zámek s pěkným parkem, pivovár, lihopalna, velkolepá cukrovárna r. 1859 vystavená, stroj. mlýn zaříz. r. 1858, dv. popl., v okolí rašelina č. slatina, odkudž prý jmeno Slatinany. — S. byly druhdy zvláštní statek, jehož nejstarším držitelem Zbyněk ze S-n, řeč. Othaje ok. r. 1371 jmenuje se. R. 1405 náležely S. Vítkovi z Tuněchod a okolo r. 1430 Vlachňovi ze S-n a Janovi ze Stradova. Tento prodal r. 1438 díl svůj Alšovi z Bítovan a Vítkovi z Talmberka, kteréhožto rod v držení celého statku se dostal r. 1465. Od Matiáše, krále Uherského jsou S r. 1469 vypáleny a byly ještě r. 1497 pusty. Po smrti Sigmunda Šárovce ze Šárova, někdy držitele S n, prodal syn a nástupce jeho, Václav, S. obci Chrudimské, která sobě r. 1525 tvrz S. s příslušenstvím v desky zemské vložiti dala a v držení jejím až do r. 1547 zůstala. Na to prodány jsou S. od král. fisku r. 1548 Janovi z Pernšteina a od toho ihned Heřmanovi Lhotskému ze Zásmuk, jehož pozůstalá vdova po r. 1554 Jindř. Fraňkovi z Liběchova a na Stráži je prodala. Pak zde vládl rod Mazanců z Frimburka ok. r. 1575 (v tu dobu vystavena nová tvrz), r. 1594 Jan Sigm. Knobloch, r. 1595 Sigm. Karlík z Nežetic, jehož synu Jiříkovi jsou S. v plen vzaty a r. 1623 Lvovi Burianovi Berkovi z Dubé a Lipého prodány. Z potomních držitelů uvádíme ještě Karla Jos. Zumsandu, pověstného pro své ukrutné nakládání s poddanými (ok. r. 1710). Dostavše se r. 1732 hraběti z Schönfeldu spojeny jsou S. s panstvím Nasevrškým.

Slatinice, Slatěnice *(Deutsch-Zlatnik)*, statek a far. ves, 30 d. 192 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Most (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. Most., patr. Blumenkron, 1108 osadníků; nynější far. kostel sv. Šim. a Jud. dostaven r. 1743, škola. — R. 1227 odkázal S. velmož Hroznata jakémusi Dětřichovi; ve 14. stol. uvodí se S. mezi vesnicemi farními. V novější době dostala se bratrstvu Božího Těla v Mostu, po jehož zrušení cís. Josefem náb. fondu připadla a r. 1797 veřejnou dražbou Mosteckému měšťanu Alexandrovi Nagy-mu prodána. R. 1860 a 1862 koupil spojené statky Hořany, Stránce S. a Zelený důl baron Blumenkron.

Slatinky, Slatiny malé, nyní dvůr popl., mlýn a několik málo domků, jež se popisují u Slatin (velkých), někdy farní ves s tvrzí. R. 1385 jmenuje se Bartoš z Malých Slatin; r. 1390 byl patronem zdejšího kostela Jan z S-n, jinak z Valečova; r. 1454 dostal zde výsluhu Petr Kdulinec z Ostromiře.

Slatiny, S. velké, far. ves na pravém břehu Cidliny, 75 d. 558 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Jič. (2 1/2 hod. jiš.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Velíš a Vokšice, diéc. Král. Hrad., vik. Kopidl., patr. hr. Šlik, 1087 osadníků; v chrámě, již r. 1384 farním, v l. 1761—63 nově vystaveném jest dřevěná socha sv. Jana Nep., pamětihodná prý tím, že od Kajetána Kolovrata Krakovského při obležení Bělehradu Srbského (r. 1739) z rukou Turkův vychvácena, do Čech přinešena a od hraběnky Anny Josefy Šlikové zdejšímu kostelu darována byla; škola; na východním konci vesnice Slatinky (v. t.). — Někdejší tvrz byla sídlem rodu soujmenného; k r. 1397 připomíná se Zdislav z Velkých Slatin. R. 1404 patřily S. Mikulášovi z Bříšťan a r. 1412 Janovi Polákovi z Dohalic (?). R. 1536 koupil tvrz a ves Mikuláš Trčka z Lípy a připojil je k panství Velíšskému.

Slavce viz Slabce.

Slavče *(Slawtsch)*, ves na úbočí Kluku, s něhož krásná vyhlídka, 18 d. 170 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2 3/4 hod. sev.), kat. obc. Smříčí, pol. obc. Křemže, far. Drbné, býv. dom. Krumlov (1 d. k dom. Buděj. a 2 d. Komařic.); sam.: Adam a Krof.

Slavče (*Slabsch*), ves, 40 d. 213 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (1 1/4 hod. jiš.), kat. obc. S., pol. obc. Mohuřice, far. Žumberk, býv. dom. Nov. Hrad. (3 d. ke kníž., 5 d. k arciděk. panství Krumlovskému a 2 d. k dom. Buděj.).

Slavčeves, zaniklá osada, polohou neznámá.

Slavěnka, sam. blíž Dobrc.

Slavětice, Slovětice, ves, 16 d. 119 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn nad Vlt. (1 1/4 hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Všemyslice, far. Nesdašov, býv. dom. Chřešťovice.

Slavětín, ves v planině při potůčku, 38 d. 281 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Borová, býv. dom. Polná.

Slavětín (*Slatin*), ves v údolí, 68 d. 527 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (2¼ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Chvalec, býv. dom. Abrspach; škola, mlýn.

Slavětín, ves při potoku, který nedaleko odtud do Metuje spadá, 78 d. 435 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nové město na Metuji (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Mezříčí, býv. dom. částečně Nové město, částečně Opočno i Žamberk; sam. Židovka. Východní část vesnice této sluje Hlohov. R. 1497 prodal Bořek Dohalický z Dohalic Mikulášovi ml. Trčkovi z Lípy a Lichtenburka vsi: Jesenice, Hlohov, Městec, S. a Rychnov.

Slavětín, ves, 15 d. 82 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Břesnice (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Koupí, far. Bělčice; hajnovna Brůdek (¼ hod. záp.) patří farou do Bubovic.

Slavětín, statek s Lukavcem spojený a ves, 43 d. 433 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2¾ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Velká ves, far. Načeradec; opodál dv. popl., mlýn řeč. Smrčina a skl. huť (tabulové sklo).

Slavětín, statek s panstvím Peruckým spojený a starožitný městys na úpatí Bydliny, 94 d. 513 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., pošt. Libochovice, arcidiéc. Praž., vik. Strašec., patr. hr. Thun-Hohenstein, 572 osadníků; far. chrám sv. Jakuba jest velmi zajímavý co do stavby, nebo k lodi románské přistavena jest boční loď gotická z 13. stol., presbyterium pak jest z nejlepší doby gotiky ze 14. stol.; velký oltář jest zachovalá skládací archa z r. 1531; opodál Marianská kaple z r. 1662, škola, dv. popl., mlýn. Trhy výroční: 1) v out. před květ. ned., 2) ve stř. po sv. Ignáci, 3) ve stř. př. sv. Vác., 4) ve stř. po obět. P. Marie. — Když biskup Jan III. králi Otakarovi II. Zbraslavi r. 1268 postoupil, zapsáno mu v náhradu trhové místo S. s jiným ještě zbožím. R. 1376 prodali Jan a Václav, bratří z Vartmberka, městečko a tvrz S., jež koupili prvé od bratří ze Slavětína, Vilémovi Zajícovi z Hasmburka. Rod tohoto seděl na S-ě ještě v středu 15. stol. V 16. a počátkem 17. stol. drželi S. Sokolové z Moru. R. 1623 koupila Alžběta z Bílé městečko s dvěma tvrzemi. V druhé polovici 17. věku vládl statku S-skému ryt. rod Papazoni z Mirandoly od r. 1711—91 rytířové z Weinberku a po nich až do r. 1804 Čeněk svob. p. Jesner. R. 1810 koupil statek ten hr. Frant. Kinský a spojil jej s Perucí.

Slavětín, někdy ves v okolí Něm. Brodu která se jmenuje r. 1561 vsí pustou na panství Lipnickém.

Slavětín viz Slavikov.

Slavhostice (*Slawostic*), ves rozstroušená po údolí, 70 d. 439 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Vrsče, býv. dom. Kopidlno. Na blízku byla druhdy ves Blížkov s far. kostelem sv. Jiří, jehož patronové byli r. 1393 Čeněk ze Slavhostice a Kuňka, vdova po Vác. z Kozojed. R. 1773 vystavena na místě kostela kaple, témuž svatému zasvěcená, která však již r. 1784 zrušena a rozbořena byla.

Slavice (*Mariafels*), ves, 75 d. 373 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružice (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Kozolupy, býv. dom. Trpisty a Třebel; 2 kaple, jedna Mariánska z r. 1822 a druhá sv. Vavřince, dv. popl.; zbytky někdejší tvrze zmizely scela r. 1820. — S. jest kolébka soujmenného rodu vladyckého. R. 1343 prodal Protiva ze S. sídlo své S. klášteru Chotěšovskému, který jak se zdá jen krátkou dobu v držení jeho zůstal, nebo již r. 1413 nalezáme Bavora ze Švamberka a z S., jehož rodu pak i Trpisty a Třebel náležely. Za dob patrim. zřízení byla S. sídlem úřadů.

Slavice, veska na návrší při Chrudimce, 5 d. 56 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (½ hod. sev. záp.), kat. obc. a far. Lučibořice, pol. obc. Liboměřice; dv. popl.

Slavík (?), vska, 6? d. 30? ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Tuřaň; dv. popl.

Slavíkov, Slavětín, veska po obou březích Mohelky, 4 d. 46 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vlastibořice.

Slavíkov, ves, 34 d. 231 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Libice, býv dom. Studenec; škola, dv. popl. — Někdejší tvrz byla v 16. a 17. věku rodným sídlem Slavíkovců ze S-a. Pro velké dluhy Jana ze S-a vešel statek S. brzy po roce 1626 v cizí ruce, načež r. 1709 se Studencem spojen.

Slavíkov, ves, 32 d. 207 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Náchod (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Polišov. — S. jmenuje se již r. 1415 příslušenstvím hradu Náchodského.

Slavíkov (*Mirawell*, *Wellhof*), dv. popl. na úpatí Chlumu náleží do kat. obc. Křesic (okr. Děčín).

Slavíkov viz Nouzov.

Slavíkovice (*Slawikau*), druhdy zvláštní, nyní s Bystřicí spojený statek a far. ves, 56 d. 376 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň.

(2 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., pošt. Klatovy, diéc. Buděj., vik. Děšenic., patr. náb. fond, 1604 osadníků; far. chrám sv. Josefa z r. 1826, škola, lihopalna. — R. 1364 dal Zbyněk, farář kostela S-ského, se svými bratry Rackem, Bohuslavem, Hynkem a Buškem z Pušperka 63 gr. praž. platu věčného klášteru Plzenskému. V druhé polovici 15. stol. držel Půta z Pěžína a z Bezděkova tvrz a ves Bezděkov, tvrz a ves Koryta, ves Slavikovice, Rudoltice a podací kostelní u sv. Martina na hoře Biňovské (nyní řeč. „Hůrka“ u Klatov).

Slavikovice, zaniklá osada, přísluševší někdy k hradu Bělé na Plzensku.

Slavín, vska, 6 d. 60 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Broumovice, far. Vrcho'tovice, býv. dom. Vlčkovice (3 d. svob.); sam. Královičky.

Slavín viz Liběchov.

Slavinec viz Bizhradec.

Slavkov (*Lagau*), far. ves na svahu hory, 31 d. 166 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. (město) Krumlov (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mezipotočí, diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. náb. fond, 614 osadníků; far. kostel sv. Bartolom.; loď vystavena r. 1787 a rozšířena r. 1800, presbyterium jest prý někdejší kostel č. kaple, vystavená r. 1313 od Buška, držitele statku S-ského; škola. — R. 1390 příslušelo podací právo při zdejším kostele Janovi z Mezipotočí. K r. 1460 nalezáme Matouše z Komařic a ze S-a. Obec Krumlovská koupila S. r. 1607 od ryt. Kalichreitera z Kalichreitu.

Slavkov (*Schlaggenwald*), král. horní město, 549 d. 3961 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Toužím., patr. obec, 6456 osadníků; děk. chrám sv. Jiří byl ve 14. stol. farním a vystaven nově r. 1520, chlapecká a dívčí škola, špitál s kaplí sv. Anny, radnice z r. 1547, c. k. horní úřad, horní komisariát, lesní úř., pošt. exped., pivovár, továrna na porcelán, zhotovování cínového nádobí, několik mlýnů a dvorů mimo město. Sam. Hasenbühl byla prvé manství Bečovské. Trhy výr.: 1) v pond. po Septuagesima, 2) v pond. po jmenu P. Marie. — S. založen buď na sklonku 12. neb na zač. 13. stol. od Slavka, z rodu Hrabišiců, který přijal příjmí z Risenburka. V 15. věku panovali nad S-em Boršové z Risenburka, Šlikové a hrabata z Gleichen, kteříž panství S. asi r. 1440 Pflugům prodali. Tito zůstali v držení S-a až do osudného jim r. 1547, načež S. za král. horní město prohlášen. Zdejší cínové doly objeveny prý již v druhé polovici 13. stol. V 16. stol. dobýván zde nejen cín, ale i měď a stříbro, a výtěžek tohoto byl prý tak znamenit, že r. 1573 druhá slévárna zřízena býti musela. Nyní se zde doluje na cín a rudu volframovou. V S-ě narozen r. 1585 dějepisec válek Husitských M. Zachariáš Theobald.

Slavkov, veska, 11 d. 104 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Votice (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Křešice, pol. obc. Srbice, far. Janovice. — R. 1416 až 1452 připomíná se Jan Vidlák a r. 1462 Odolen Vidlák z S-a. R. 1543 patřila tvrz, dvůr a ves Janovi Bestahovskému z Říčan.

Slavkovice (*Schlackern*), vska, 6 d. 46 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mokrá, far. Schwarzbach, býv. dom. Krumlov; váp. lomy.

Slavkovice, ves v horách, 14 d. 110 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Vydžice, far. Míčov, býv. dom. Heřmanův Městec; dv. popl. — S. jmenují se r. 1228 zbožím kláštera Opatovického a na sklonku 16. stol. příslušenstvím tvrze Stolanské.

Slavkovice, druhdy zvláštní, od r. 1801 s Čimelicí spojený statek a ves, 35 d. 248 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (¾ hod. již.), kat. obc. a far. Pohoř, pol. obc. a býv. dom. Čimelice; zámeček, dv. popl.

Slavné (*Klein-Labnay*), ves, v druhé polovici 16. stol. u hřebenu „Stěn“ založená, 33 d. 231 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Police (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Bílé.

Slavníč, ves, 40 d. 255 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Pavlov, far. a býv. dom. Heralec; mlýn.

Slavňovice, ves, 28 d. 206 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Stadlec.

Slavoňov, far. ves, 58 d. 344 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nové město nad Metují (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Opočno, diéc. Král. Hrad., vik. Opočno, patr. náb. fond, 2186 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt. (již r. 1384 farní) vystaven v nynější podobě r. 1553; škola, mlýn.

Slavoňov, zámek s dvorem popl., pivovárem a lihopalnou u Vesce v okr. Milevském. R. 1534 jmenuje se S. mezi vesnicemi, které prodal klášter Břevnovský bratřím ze Švamberka na Orlíce. V té době stávala zde tvrz.

Slavošov, někdy městečko, nyní ves, 39 d. 333 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Pertoltice, býv. dom. Ostrov; fil. r. 1384 far. kostel sv. Petra a Pavla, opodál mlýn

Brtníky. — S-em vládla ve 14. stol. zvláštní ratolest rodu Janoviců, snad potomci Jana z Polné, kteří se Kolovraty přezvali.

Slavošov (*Slabisch*), ves při potoku, 20 d. 115 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí nad Labem ($1^3/_4$ hod. sev.?), kat. i pol. obc. S., far. Čermna, býv. dom. Březnice a Všebořice.

Slavošovice, ves, 30 d. 199 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Štěpánovice, býv. dom. Třeboň.

Slavošovice, ves, 29 d. 192 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Klatovy ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Ostřetice.

Sledovice, ves, 12 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr. Otice (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Minartice, pol. obc., far. a býv. dom. Vojkov. — R. 1542 slušely S. k panství Otickému.

Slemeno, ves, 33 d. 289 ob. čes., kr. Jič., okr. Nová Paká ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Kalná dolní, býv. dom. Čistá (3 d. k Jilemnici). — S patřilo někdy klášteru Opatovskému.

Slemeno, ves na návrší, 35 d. 228 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Rychnov ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S. — S. bylo druhdy zvláštním statkem, který připojen v středu 16. stol. k Rychnovu.

Slepičí hora viz Bělčice.

Slepotice, ves, 68 d. 454 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holice ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S, far. Moravany, býv. dom. Pardubice; fil. (r. 1384 far.) chrám sv. Kříže vystaven z r. 1546; zvony prý z r. 1400, 1503 a 1684, škola. — Druhdy prý zde stávaly dvě tvrze; menší na jih. záp. straně vesnice a větší tam, kde jest nyní zahrada při čís. 20. Menší byla původištěm Slepotických ze Sc a větší Slepotických ze Sulic. R. 1571 prodal Jiří Slepotický ves a tvrz S. se vsí Bělešovicí králi Maximilianu, který je k Pardubicům přivtělil.

Slibkov, zaniklá osada na panství Chudenickém.

Slibovice viz Slivonice.

Slivenec, statek křižovníkův s červenou hvězdou a far. ves, 54 d. 459 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Zbraslav ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. velký převor křižov., 1120 osadníků; far. chrám všech Svatých z přechodní doby slohu románského do gotiky; v presbyterium překrásné starožitné malby na skle; škola, dv. popl.; sam.: Horův mlýn, na Kurándě a ve Skále. V okolí se láme mramor. — Výše jmenovaným křižovníkům patří S. od r. 1253.

Slivenec viz Slivno malé.

Slivice viz Milín.

Slivno dolní (*Unter-S.*), far. ves, 48 d. 402 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Benátky ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. S. d., býv. dom. Košátky, diéc. Litom., vik. Mělník, patr. hr. Kolovrat, 2991 osadníků; far. chrám sv. Frant. Seraf. který se již r. 1384 uvodí, byl r. 1808 nově vystaven; obraz ukřižovaného Spasitele jest prý od Brandla, škola, zpěv. spolek, dv. popl.

Slivno hořejší (*Ober-S.*), ves na hoře a $^1/_2$ hod. záp. od předešlé, 59 d. 502 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky, kat. i pol. obc. S. h., far. S. dolní, býv. dom. Košátky; fil. chrám sv. Martina byl ve 14. stol. farním, škola, dv. popl., někdy zde byla tvrz. — R. 1223 připomíná se Albert, r. 1235 Rudolf, r. 1241 Eppo a 1249 Jaroš z S-a. V druhé polovici 14. stol. seděli na S-ně páni z Veitmíle, ok. r. 1402 Jan Šebák ze S-a, před r. 1466 Jaroš ze Stranova a po něm Milota st. z Hrušova. Ke Košatkám patřilo S. již r. 1505.

Slivno malé, Slivenec (*Klein-S.*), ves, 19 d. 154 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. S. m., pol. obc. a far. S. dolní, býv. dom. Košátky.

Slivonice, Slibovice, ves, 22 d. 188 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovice ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Kádov, býv. dom. Střela a Hoštice; cukrovárna.

Slivovice, Šlibovice, ves, 18 d. 191 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Vykleky, far. Lužec, býv. dom. Chlumec; dv. popl., před věky zde stávala tvrz. — R. 1396 jmenuje se Václav a r. 1398 Jan ze S. V středu 17. stol. držel S. Vác. Vltavský.

Slotějov, někdy ves, jejíž jmeno nám dochoval les „Slotějov" blíž sv. Prokopa v okr. Vlašímském. S. zanikl nepochybně v 15. stol.

Slotov (*Schlotten*), ves při pravém břehu Labe a na úpatí pohoří lesem porostlého, 43 d. 262 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Heřmanice, býv. dom. Hradiště. — S. odňaty jsou spolu s Heřmanicemi městu Jaroměři r. 1547.

Slončin, vska, 7 d. 53 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Nevosedy, far. Volenice.

Sloup, Pirkštein (*Bürgstein*), panství (se Svojkovem r. 1839 za 372.976 zl. 43 kr. stř.) a far. ves v krajině romantické u hor Svojkovských, 162 d. 1178 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Bor ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. Čes. Líp., patr. hr. Kinský, 5396 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny, jehož starožitný ráz přestavováním nemálo utrpěl, připomíná se

již v době předhusitské, kaple sv. Jana Nep. s hrobkou hr. Kinských z r. 1738, zámek z téže doby, škola, špitál, sirotčinec, továrna na zrcadla (nejstarší v Čechách), broušení, pozlacování a barvení skla, tiskárna pro kartouny a šátky (roč. na 12.000 tuctů), továrna na bavlněné zboží, sochařství, sáložna, spolek pro pojišťování proti škodám z ohně, 2 mlýny. — Blíž vesnice pískovcová skála u prostřed vyschlého rybníka, řeč. Einsiedlerstein, protože její jeskyně a výklenky několika poustevníkům za obydlí sloužily. Na skále té vypínal se v dávných dobách hrad, vystavený nepochybně v středu 13. věku od mocných Hronovcův, kteří se odtud ze Sloupu aneb dle tehdejšího spůsobu z Pirkšteina zvali a zdejší krajinou po celé století vládli (srovnej Pirkštein). R. 1374 náležel S. Hynkovi Berkovi z Dubé a Lipého, který r. 1412 hrad S. a ves Radvanec prodal Hanušovi Velflovi z Varnsdorfu. Okolo r. 1440 seděli na hradě bratří Pancířové ze Smojna, kteří loupežnickými nájezdy okolní krajiny hubili. Za tou příčinou oblehnut a zapálen S. r. 1444 od Lužičanův a některých pánův Českých. Když ale Mikeš Pancíř v hanebném řemesle i potom pokračoval, vypravena jsou r. 1445 dvě nová vojska z Lužice, a hrad rozbořen. Na to postoupen S. od Jana a Fridmana bratří Pancířův Vilémovi ml. Ilburkovi z Ronova, který hrad obnovil a r. 1471 p. Berkům z Dubé a Lipého prodal. Vystavěvše r. 1596 nový zámek při dvoře pod starým hradem, vládli zde Berkové až do r. 1616. Roku toho postoupili panství S-ského Janu Abrahámovi ze Salhausen, jehož bratru Volfovi po bitvě Bělohorské v plen vzato a r. 1623 p. Zděnkovi Lvovi Libšteinskému z Kolovrat prodáno. Po smrti tohoto koupila S. r. 1647 druhá manželka jeho, nyní po druhé provdaná hraběnka Kokořová. Petr Frant. Kokořovec prodal S. r. 1710 nynějším držitelům hr. Kinským ze Vchynic. S. jest rodiště výtečných sochařů bratří Emanuela a Josefa Maxů (tento nar. 1804, † 18. června 1855, onen nar. 1810) a Ferdinanda Mikovce, nevšedního znalce historie české a památek archeologických (nar. 14. pros. 1826, † 22. září 1862).

Sloup, ves, 24 d. 152 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Davle, far. sv. Kilian, býv. dom. Slapy; zámek vystav. nepochybně počátkem 18. stol. od Benediktinův Ostrovských, dv. popl. — S. patřil od nepaměti klášteru Ostrovskému, po jehož zrušení r. 1785 k Slapům připojen.

Sloupek, někdy ves blíž Těškova, která byla již r. 1562 pusta a v tu dobu k hradu Březině sloužela.

Sloupence (*Lupenz*), ves, 10 d. 78 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Krumlov (1/2 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Spolí, býv. dom. částečně město, částečně arciděkanství Krumlovské; zde se popisuje dv. popl. Drahoslavice (*Droschelhof*).

Sloupné, ves, 15 d. 133 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Liběc, býv. dom. Studenec.

Sloupnice, far. ves při potoku Podlabském, 438 d. 2932 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Litomyšl (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. (město) Litomyšl (16 d. patřilo k městu Choceni), diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. obec Litomyšl., 2150 osadníků; kostel sv. Mikuláše byl farním již ve 14. stol. a přestaven r. 1712, škola, akatol. chrám a pastorát (1230 osadníků), olejna, mlýn. — Vítek ze Švabenic, jinak z Heřmanic postoupil r. 1309 vsi Zaťší a Sloupnice klášteru Zderazskému v Praze. R. 1397 držel S i Tomáš Hůrka z Horek a r. 1544 prodal ji Jan z Pernšteina městu Litomyšli.

Sloupno, statek kláštera benediktinského v Broumově a ves na pravém břehu Cidliny, 78 d. 615 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Metličany; zámek s kaplí sv. Benedikta r. 1745 nově vystavenou, škola, pivovár (roč. na 1267 věder), dv. popl., mlýn. — Někdejší tvrz byla kolébkou rytířů Kordulů, Sadovských, Heřmanských a Plesů ze Sloupna, kteří měli v erbu železnou rukavici. Rod Kordulů udržel se až do počátku našeho století. R. 1551 prodali páni z Pernšteina S. Janovi Kluckému z Libodřic, jehož r. 1553 syn Petr a pak Václav v držení následovali. Tento postoupil S-a trhem r. 1609 Oldřichovi Sudkovskému z Hennersdorfu. R. 1628 prodal Jindřich Materna z Květnic tvrz a ves S. Albrechtovi z Valdšteina, po jehož smrti statek pozůstalé vdově r. 1636 skonfiskován a Mikulášovi Desfours-ovi darován byl. Po smrti hraběnky Desfours-ové koupil S. Adolf Vilém Harant z Polžic r. 1669, prodal je však již r. 1672 za 24.300 zl. výše jmenovanému klášteru.

Slovanská Lhota viz Lhota Slovanská.

Slavašov, někdy osada v okolí Dubí (okr. Unhošt.).

Sloveč, ves, 73 d. 504 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Král. Měst. (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Dymokury; fil. kostel sv. Martina byl ve 14. stol. farním, škola, opodál dv. popl. řeč. Nový dvůr.

Slevenice, ves, 28 d. 209 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1 hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Radošovice, býv. dom. Třebešice a Vysoká Lhota; $^1/_4$ hod. vzdálí na Chotěšance mlýn. — S. odprodána r. 1752 spolu s Vysokou Lhotou (někdy vesnice, nyní dv. popl. u Libže) od panství Šternberského benediktinům Emauským v Praze.

Slověnice dolní (*Unter-S.*), far. ves při rybníku, 81 d. 289 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Lišov ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. S. d., pol. obc. S. horní, býv. dom. Třeboň., diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. náb. fond, 828 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše a sv. Linharta uvodí se co taký již r. 1384 (misál z r. 1402 chová se nyní v archivu Třeboň.), škola, $^1/_4$ hod. vzdálí sam. Mlsná. — V S-ci stávala někdy tvrz.

Slověnice horní (*Ober-S.*), ves $^1/_8$ hod. vých. od předešlé a při témž rybníku, 30 d. 195 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov, kat. i pol. obc. S. h., far. S. dolní, býv. dom. Třeboň; zde se popisuje sam. Sádek, Sádky a mlýn Procháska.

Slovy, Veslovy, zaniklá osada v býv. Plzeňsku aneb Klatovsku?

Slubice (*Schlumnic*), veska, 9 d. 55 ob. ném., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Sveraz. — R. 1410 jmenuje se S. mezi statky kláštera Strahovského. R. 1570 pavovány doly na sv. Barboře u S.

Sluha viz Sluhy.

Sluhov, ves, 10 d. 62 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a býv. dom. Jindřichovice, far. Chlistov.

Sluhy, Sluha, far. ves při Dablickém potoku, 78 d. 531 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Ctěnice, arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. hr. Nostic-Rhinek, 1821 osadníkův, pošt. Brandýs a Kostelec n. L.; lok., r. 1384 far. chrám sv. Vojtěcha pův. slohu romanského; hl. oltářní obraz jest prý od Skrety a velký zvon z r. 1246 (!); škola, dv. popl., pivovár, mlýn. — Děkan Praž., Vít (od r. 1240—1271) vystavěl na svůj náklad kostel v Kojeticích a v S-hách. R. 1270 daroval klášteru Zderazskému biskup Jan III. desátky své ze vsi Sluh. Kr. 1391 připomíná se Záviš a 1396 Bušek ze S-h co držitel S-h. R. 1464 prodala Anna, vdova po Václavu Peruckém z Peruce tvrz a ves i s kostelním podacím Zachariášovi z Chlumu a ze Slivna. K r. 1473 nalezáme Jana Přesleckého ze Sluh. Po katastrofě Bělohorské byly S. Ehrenfriedovi z Berbisdorfu odňaty a jesuitské koleji v Praze darovány, která je však již r. 1624 prodala. Od r. 1656 spojeny jsou S. se statkem Ctěnickým.

Slupy viz Kříženec.

Sluštice, far. ves při potůčku, 48 d. 412 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Škvorec, pošt. Úval, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. Lichtenštein, 2292 osadníků; far. chrám sv. Jakuba byl již ve 14. stol. farním, a vystaven v nynější podobě r. 1747, škola, dv. popl., mlýn, někdy zde byla tvrz. — R. 1404 jmenuje se držitelem S. Reinhart z Mühlhausen od Rýna, jeden z předních měšťanů Pražských. R. 1483 prodal Jan z Říčan a z Ledče v S-ci dv. popl. a kostelní podací zde a v Březí Jiříkovi, řeč. Ryba, měšťanu Nového města Praž., a Kříškovi, měšťanu Starého města Praž., který držel Štěpánovu horu. Od bitvy Bělohorské trvá S. ve spojení s panstvím Škvoreckým.

Slušátky, ves, 17 d. 93 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Příseka, far. a býv. dom. Světlá.

Slušátky, ves při silnici, 19 d. 145 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Chvojnov; $^1/_2$ hod. sev. záp. mlýn Nachásel a $^1/_4$ hod. záp. dv. popl. Pořič.

Slušetín (*Lusading*), ves, 29 d. 159 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. město Teplá; škola, opodál Podhorní mlýn.

Slušetín (*Lusetin*), ves, 21 d. 118 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Vlkošov, far. Kralov, býv. dom. Nečtiny. — S. darován za Vladislava I. klášteru Kladrubskému.

Smečice viz Směděice.

Smečno, panství fideikom. (dle rektif. vysvědčení z r. 1834 za 742.051 zl. 45 kr.) a far. ves na západním konci městečka Muncifaje, při kterémž se popisuje (v. t.), kr. Praž., okr. Slané ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Muncifaj., arcidiéc. Praž., vik. Slané, patr. hr. Jindřich Clam-Martinic, 3711 osadníků, pošta Mucifaj; děkanský chrám nejsv. Trojice (již r. 1384 far.) chová ostatky sv. Konstance a sv. Fortunata, kteréž hrabě Jindřich Adam Martinic, cís. vyslanec v Římě, od papeže darem obdržel a kteréž r. 1702 slavně sem byly přeneseny; před zámkem dva vysoké obelisky, r. 1700 dle vzoru obelisků egyptských a nákladem téhož hr. Jindřicha Adama z Martinic zhotovené; socha nejsv. Trojice, mistrné to dílo sochařské, škola, pivovár, dv. popl. — Zámek tvoří pravidelný čtverhran a jest hlubokým zděným

příkopem obehnán. Celé stavení nese na sobě ráz 16. věku, toliko věž s kaplí na vých. straně jest pozůstatkem původního gotického stavení z r. 1460. K památnostem zámku náleží: gotická kaple sv. Anny s oltářem skládacím, jehož zevnějšek zdobí malby, vnitřek pak řezby z lipového dříví; hlavní rodinná síň, v níž nalezají se mimo podobizny pánů slavného rodu z Martinic, znamenitá knihovna v počtu více než 5000 spisů, pak drahocenná sbírka vzácných rytin všech dob a systematicky spořádaná sbírka vycpaných ptákův; systematicky spořádaný archiv, obsahující listiny nejen pro rodopis Martiniců a Clamů, nýbrž i pro obecnou historii zvláště 17. věku velmi důležité, mezi nimiž denník slavného Jaroslava Bořity z Martinic od r. 1597—1619 střídavě česky, německy a latinsky psaný; v místnostech archivu zasluhují mimo to pozornosti hliněná kamna z r. 1602 s podobiznami a znaky Jaroslava Bořity z Martinic a jeho manželky Marie Eusebie, roz. ze Šternberka, pak věrné vypodobení zámku Smečenského z tuhého papíru sestavené a omalované od téhož Langweila, jehož největší práce toho druhu vypodobení Prahy v Museu Českém se nachází. — Tvrz S., o níž první zmínka děje se k r. 1252, náležela až do 15. stol. pánům ze Smečna, jichž nejstarší předek jest Boleslav z S-a, přítel Záviše z Rožmberka, mezi l. 1284—87 nejvyšší sudí a syn Bořity z Radhoště rodu Kounicův. Páni ti, sídlivše později na Kamenici, po r. 1465 více nevyskytují se. Bořita z Martinic, dostav se po nich r. 1460 v držení S-a, vystavěl nepochybně na místě tvrze nynější hrad, jenž od těch dob rodinným sídlem Martiniců se stal. Františkem Karlem říšským hrabětem z Martinic vymřel r. 1798 rod Martiniců po meči. Jediná jeho dcera Marie Anna stala se dědičkou panství Smečenského a když se r. 1791 za Karla Josefa z Clamu provdala, povoleno tomuto od cís. Frant. II. 1792 aby jméno a erb Martiniců se svým spojil. Nynějším držitelem S-a jest J. Excel. hr. Jindřich Jaroslav Clam-Martinic, přední vůdce historické šlechty české a jeden z prvních řečníků a státníkův Rakouských.

Smědčice, Smečice, ves, 38 d. 252 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Dýšina, býv. dom. Plzeň; ½ hod. sev. mlýn Telín; někdejší dv. popl. emfyteutován r. 1788. — Zdejší tvrz byla původním sídlem soujmenného rodu. Zejmena uvádí se k r. 1243 Abraham z S-ic a r. 1374 Jan syn Čenkův z S. R. 1453 a 1454 jmenuje se Bušek z Vrtby seděním v S-icích a r. 1484 nalezáme S. v držení Jošta z Tupadel. R. 1544 drželi Malesičtí z Poutova společně tvrz, dv. a ves S., než již r. 1550 rozdělili se a S. dostal Fridrich Malesický. Syn jeho Jan prodal r. 1581 statek S-cký obci města Plzně, kteráž v držení jeho zůstala až na naše doby.

Směděč malá (*Klein-Zmirtsch* též *Klein-Zmietsch*), ves, 23 d. 180 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S. velká, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov; sam. Wallisch.

Směděč velká (*Gross-Zmirtsch* též *Gross-Zmietsch*), ves při silnici do Prachatic, 25 d. 257 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc S. v., far. Ktiš, býv. dom. Krumlov; fil. škola; sam. Jungwirth ¼ hod. sev. a Mattausch ¼ hod. sev. záp.

Smědovice, Snědovice (*Schnedowitz*), ves v údolí při potoku Jablovce, 76 d. 524 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Chcebuz, býv. dom. Liběchov a Chcebuz; zámek, škola, dv. popl., mlýn, chmelnice. — K r. 1546 a 1551 připomíná se Václav Vlk z Kvítkova na S-cích, jehož rod zde po celé 16. stol. vládl. Po r. 1621 proměněny S. v statek lenní, kterýž, přešed brzo potom na Volfa a Jana z Gerštorfu, z manství propuštěn (1628), načež paní Polixeně z Lobkovic postoupen jest. Brzo na to dostaly se S. hr. Baltasar. Clarymu († 1713), po něm Václ. hr. z Oppersdorfu a když tento zemřel r. 1784 hr. Prokopovi Hartmannovi z Klaršteina. Od toho koupil spojené statky Sukorady a S. r. 1801 Jakub Veit a přivtělil je Liběchovu.

Smedrov, Smrdov, ves, 23 d. 159 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice (½ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Ždírec, býv. dom. Hradiště, dv. popl.

Směhov viz Sněhov.

u **Smetáka** viz Skrýšov.

Smetalka, sam. patří do kat. obce Zahrádky (okr. Nepom.).

Smetana, ves, 12 d. 66 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Plchovice, far. Újezd, býv. dom. Choceň.

Smetanka či Prstenka čís. pop. 37 viz Viničné hory u Prahy.

Smety, patří do kat. obce Fridšteina (okr. Turnov.).

Smidarská Lhota viz Lhota Smidarská.

Smidary, panství allod. s Hlušicemi (dle sml. trh. z r. 1834 za 525.000 zl. stř.) a městys z větší části na pravém břehu Cidliny, 200 d. 1746 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov. Bydžov (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Nov. Bydžov, patr. p. Wagner, 4171 osadníků;

far. kostel sv. Stanislava po ohni r. 1769 od základu nově vystavený chová oltářní obraz sv. Stanislava od Brandla, zámek, škola, zpěv. spolek, cukrárna, pivovár, lihopalna, dv. popl., 2 mlýny. Trhy: 1) v út. před Zvěstováním P. M., 2) v út. po sv. Stanislavu, 3) v út. po sv. Markétě, 4) v út. po Narození P. M., 5) v úterý po všech Svatých; trh na obilí každou sobotu. — Nejstarší známý držitel S. jest Oldřich z Drnoholce († 1276), jenž daroval je kostelu Praž. Za krále Jana držel tvrz S. Jan Ješek z Vartenberka. R. 1381 jmenuje se Henslín řeč. Turkovec ze Smidar, jemuž již r. 1374 právo podací při kostele zdejším příslušelo, a r. 1413 Jan Ohništko ze Smidar. Žižka dobývaje r. 1424 S. kázal je spáliti. R. 1518 nalezáme S. v držení Haška Zvířetického z Vartemberka a na S-recb, jemuž r. 1544 syn jeho Zdislav v držení následoval. Ten prodal S. r. 1558 Sabině Zylvarové ze Silberšteina a od té doby měli S. až do 1581 s Vlčicemi stejnou vrchnost. Toho roku odděleny byvše dostaly se Kateřině Logové, roz. Zylvarové, a přešly pak odkazem opět na Zylvary ze Silberšteina, kteří zde až do bitvy Bělohorské vládli. R. 1623 koupila S. od král. fisku bohatá paní Magdalena Trčková, pro svou lakotu od poddaných „Manda Trčková" zvaná a postoupila jich synu svému Adamovi Erdmanovi Trčkovi z Lípy. Po tragickém jeho pádu dostaly se S. Albrechtu z Valdšteina a darovány po jeho smrti 1634 od cís. Ferd. II. cís. plukovníkovi Gordonovi. Ok. r. 1652 získal S. hr. Rudolf Colloredo, jehož rod zde pak až do r. 1834 vládl. Nynějším držitelem panství S-ského jest p. Wagner.

Smichov, předměstí Pražské na levém břehu Vltavy, naproti Novému městu Pražskému a Vyšehradu, 237 d. 8195 ob. čes., kr. Praž., kat. i pol. obc. S., býv. dom. cís. král. úřad Viničných hor v Praze (částečně náležel S. pod právomocnost Pražskou a Jinonickou), arcidiéc. Praž., general. vik. Praž., patr. obec Praž., 8906 osadníků; okr. úř., okr. soud, bern. úř. I. tř., policejní komisariat (pro S., Košíře, pak dvory a vinice k S-ovu příslušící), okr. stavit. úř. (pro okres S., Jílové, Říčany, Beroun, Zbraslav a Unhošť), finanč. komisariat, notar., pošt. expedice, far. (pro nynější osadu již nedostatečný) kostel sv. Filipa a Jakuba, o němž činí se zmínka již r. 1333, má posud románskou apsidu a stával aspoň již ve 13. stol.; při Vltavě Malostranská vodárna (z 15. stol.) s vodním strojem, který žene říčnou vodu do kašen Malé Strany a Hradčan; městská radnice, čtyrtřídní hlavní a průmyslnická škola (zaříz. 1867), obc. škola, synagoga, soukromá dívčí škola, cís. král. universitní botanická zahrada, druhdy majetek jezuitů, zřízena r. 1775 a rozšířena 1835; proslulá zahrada knížete Kinského, založena r. 1828—1830 od knížete Rudolfa Kinského s vkusným letním palácem, jehož salóny ozdobeny jsou krásnými sochami, mezi nimiž sochy Psychy od Canovy a Vlasty od Em. Maxe z karrarského mramoru; ochotnické divadlo, měšťanská beseda, občanská knihovna, zpěvácký spolek „Lukes", spolek Smíchovského bratrstva, tělocvičný spolek Sokol, obč. plovárna, jednota krejčovská, potravní spolek „Živa," spolek pro zakupování losů „Naděje," želez. hutě p. Ringhofra, v nichž pracuje se pomocí 3 párních strojů o síle 52 koňů, 3 pecí kupolních, 16 ohňů zkujňovacích a rozličných strojů (výroba: litinové zboží, pární kotle a vozy pro železnice, roč. může se zhotoviti 1100—1200 vozů pro dopravování zboží a 100—150 vozů pro dopravování osob a 50 jiných vozů v ceně 2½ milionu, avšak r. 1865 zhotoveno toliko 700 vozů pro dopravování zboží a 41 vozů pro dopravování osob za 950.000 zl.); fabrika na rozličné stroje pro cukrovárny, pivováry, hospodáře atd.; 3 tkárny, v nichž zhotovuje se roč. 120.000 kusů bavlněného zboží za 1.600.000 zl.; 2 přádelny na bavlnu, sepředou roč. 10.200 ctů příze, a v jedné z nich (v Richtrově) zaměstnáno stále 236 dělníků; továrna pro tištění kartounů s tkalcovnou, barvírnou a galvanickým aparátem válcovým (zaměstnává stále as 800 dělníků); bělidlo na plátna; továrna na obuvnické zboží pro c. k. vojsko (roč. 50.000 párů bot za 500.000 zl.); porculárna, v níž zaměstnáno 300 dělníků (výroba: stolní nádobí, nářadí pro lékárny a chemická laboratoria, rozličné drobnůstky, figury atd. roč. za 225.000 zl.), továrna na rozžehadla, továrna na barvy a laky, továrna na lučebnické a lékárnické výrobky, fabrika na čokoládu a cukrovinky z páleného cukru, plynárna (od r. 1850), nádraží západní dráhy, v němž umístěny jsou též pošt. a telegraf. úř. (při zakládání r. 1861 objeveno pohřebiště), přístaň parolodí pro plavbu po Vltavě, Štěpánův pární mlýn (první to pární mlýn v Čechách, zaříz. r. 1846 a pojmenován tak ku poctě tehdejšího král. místodržitele arcivévody Štěpána), pární pekárna společnosti akcionářů (3 stroje mísící a 5 pekáren; napeče roč. 41.000 ctů chleba za 205.000 zl. a spotřebuje 30.000 ctů mouky a 7000 ctů kamen. uhlí), 2 mlýny dle amerikánského způsobu a 2 mlýny obyčejné, olejna (pracuje pomocí 1 párního stroje o síle 4 koňů a 4 hydraul. lisů), 2 větší

závody na rosolky a punčoviny, jeden větší závod škrobařský, mnoho jiných menších závodů rozličného druhu; mimo to nachází se v okolí S-a 11 cihelen, v nichž zhotovuje se roč. 2.900.000 kusů cihel a 500.000 kusů tašek, dlaždic a prejsů za 29.900 zl. Od r. 1865 upravena jest část královské louky v závodiště pro koňské dostihy, které se tu nyní vždy v měsíci říjnu odbývají. Při S-u popisují se následující po výšinách za S-em po různu ležící dvory, stavení a vinice: Barvířka, Bertramka či Peltramka, kde Mozart přebývaje u svého přítele Duška větší část své opery „Don Juan" pro Pražské divadlo skládal, Božinka, Brabcova, Brentova, Březinka, Budanka, Cihlářka, Císařka, Čečelička, Červená zahrada, Demartinka, Fialka, Hibšmonka, v Hliništatech, Hromádka, Hřebenka, Kailova, Kanclířka, Kesnerka, Klavírka, Klikovka, Klimentka, Kneislovka, Knížecí, Kabrova, Konvářka, vinice od r. 1693 řádu křižovnickému náležející, s níž nyní v jedno jsou spojeny někdejší vinice „na Kantorkách" a Knoflička (vinici na Kantorkách koupil řád r. 1681 od Praž. měšťana vladyky Frant. Jelínka, vinici Knofličku pak r. 1791 od Jana Kašpara Portha z Krumfelsu; po staveních obou těchto vinic již jen slabé stopy jih. záp. nad Konvářkou spatřují se), Koulka, Kralodvorská, Ladronka, Lourova, Malvazinka, Maximilianka, Měchurka, Mlynářka u Radlic, Mlynářka u Košíř, Nesypka, Nikolajka, Okrouhlík, Oštipka, Palata horní, Palata dolní, Paliarka, Peletka, Perníkářka, Plátenice, Popelka, Provaznice, Prstenka, Ráj, Skalka, Suntoška, Šalomounka, Šmukýřka, Spirytka, Šubertka, Svaté pole, (v. t.), Turbova, u 3 Kamenů, Václavka, Večkerka, Vojanka, Voskářka, Zahrádská, Zámečnice, Zatlanka, Závěrka. — Krajina nynějšího S-a, původně vesnické osady naproti Vyšehradu zůstala dlouho otevřena; neboť r. 1297 při korunování Václava II. zmiňuje se od Petřína po Vltavě nahoru až k Zlíchovu jen pěkná rovná krajina, která v neznámém čase dostala jméno „královské louky." Před samou branou Újezdskou bývalo v ten čas předměstí Újezdské a v této části Újezda stával též nynější far. kostel sv. Filipa a Jakuba, pak klášter, jejž král Jan r. 1341 vystavěl pro Kartousy v Čechách posud neznámé. Ježto mniši tito, větším dílem Němci, pro přísné své horlení proti husitství upadli u lidu v nenávist, jest klášter r. 1419 přepaden a od Pražské chátry vydrancován. Během času vzrostlo předměstí Újezdské se vsí S-em v jednu osadu a tak povstalo nynější předměstí S., jež co den s podivuhodnou rychlostí roste, živou jest illustrací kvapem ku předu se ženoucího ducha naší doby. Dle sčítání v červenci r. 1864 předsevzatého čítá S. již více 15.000 duší, mezi nimiž jest však jen $^1/_3$ lidu domácího.

Smichov, sam. u Nejepína (okr. Chotěboř.).

Smilkov, panství (dle sml. trh. z r. 1725 za 95.000 zl.) a ves, 39 d. 369 ob. čes., kr. Táb., okr. Otice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Arnoštovice; zámek s mešní kaplí, při níž zámecký kaplan jest ustanoven, pivovár (r. 1865 as 1840 věder za 5950 zl.), lihopalna (r. 1865 as 235 věder za 3908 zl.), dv. popl., mlýn, myslivna. — R. 1414 a 1455 uvodí se Jan Sádlo ze Smilkova. R. 1587 zapsal Jan Vejhák z Kouta v dluhu 200 kop. gr. pr. č. tvrz S. s příslušenstvím, pak druhou ves Smilkov (?) a jiné zboží Bohuslavovi Těmínovi z Těmic. Dle Sommera náležel S. během 16. stol. až do r. 1567 Smilovi z Hodějova, jemuž pověst i založení nynějšího zámku připisuje. R. 1620 jmenuje se Jan z Talmberka na S-ě a Chotěticích, jehož potomci ještě r. 1690 S-u vládli. Na začátku 18. stol. byl S. v držení Frant. Karla Pecelia z Adlersheimu; po něm zdědil jej jeho sestřenec Jan Jindřich svob. p. Bissingen a přikoupiv k tomu i panství Pyšely učinil po smrti své († 1778) dědicem panství a jmena svého sestřence hr. Jáchyma Voračického z Paběnic, jehožto rod nyní Voračický-Bissingen se píše a podnes zboží tomu vládne.

Smilov, někdy zvláštní nyní se Stříteží spojený statek a ves, 49 d. 326 ob. něm., kr. Čás., okr. Polna ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Šlapanov, býv. dom. Střítež; zámeček, dv. popl. (emfyt.), mlýn. Zde popisuje se $^1/_4$ hod. záp. při silnici ležící Hochberg 9 d. — Na sněmu Čás. r. 1440 přítomen byl Petr ze S-a.

Smilov (*Schmiedles*), ves, 19 d. 104 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Brlozec, býv. dom. Toužím. — S. dán zároveň s Maštovem Cisterciaskému klášteru Maštovskému. R. 1390 uvádí se Beneda z S-a, jeden z patronů kostela Brlozeckého. R. 1405 držel dvůr a ves S. Přech z S-a, jemuž vladykové z Brlozce v držení následovali. Se sousedním Brlozcem spojen statek S-ský již r. 1549 a patřil v ten čas Račínům z Račína.

Smilovice, ves, 27 d. 211 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Rejšice, býv. dom. Dobroviceves; někdy zde byla tvrz. — R. 1408 držel S. Lemar se S. R. 1541 držel tvrz, dv. popl. a ves S. Markvart Stranovský z Sovojovic již k zámku Stranovu.

Smilovice, ves, 48 d. 310 ob. čes., kr. Buděj., okr., býv. dom. a far. Týn n. V. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. částečně Týn n. V., částečně Dobšice; opodál dv. popl. Jarošovice, pak mlýn v Židové strouze a sam. na Širočinách či Syročiny. — Cís. Sigmund zapsal S. ves arcibiskup. panství Týnskému náleževší r. 1437 Pešovi se Sedlčan.

Smilovice, ves, 38 d. 218 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Úžice, býv. dom. Rataje. — R. 1437 jmenuje se Sigmund ze S., jemuž zapsána od cís. ves Křečhoř.

Smilovice, veska, 5 d. 32 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2 hod. vých.), kat. obc. Lhota prostřední, pol. obc. Lhota Záborní, far. Chlum, býv. dom. Starý Knín. — S. darovány r. 1045 od Břetislava klášteru Břevnovskému.

Smilovice, také S. staré *(Alt-Smilowitz)*, vska, 7 d. 39 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (3¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Pochvalov, far. Vinařice, býv. dom. Toužetín (1 d. k dom. Pšan.); dv. popl., mlýn; někdy zde byla tvrz. — R. 1549 prodal král Ferdinand ves S. někdy majetek města Loun Mikulášovi Miřkovskému z Stropčic.

Smilovice nové *(Neu-Smilowitz)*, ves ¼ hod. záp. od předešlé, 24 d. 163 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun., kat. i pol. obc. Pochvalov, far. Vinařice, býv. dom. Toužetín.

Smilovice staré viz Smilovice.

Smilovy hory viz Hory Smilovy.

Smiratice, ves, 13 d. 87 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (1 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Sousedovice, far. Kraselov.

Smiřice, panství (dle sml. trh. z r. 1863 za 2,400.000 zl.) a městys při Liberec.-Pardubické železnici a na třech malých ramenech Labe, přes kteréž tři kamenné a tři dřevěné mosty vedou, 156 d. 1270 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Holohlavy; zámek s mešní kaplí sv. 3. králů, při níž zvláštní kaplan jest ustanoven, radnice, škola, zpěv. spolek, pošt. exped., štace železné dráhy, pivovár (roč. 5282 věd. za 21.128 zl.), mlýn. Trhy: 1) ve středu po Hromnic., 2) ve středu před sv. Jiř., 3) ve středu po navšt. P. M., 4) po sv. Mat. Ev., 5) ve středu před první nedělí advent.; mimo tyto odbývá se každou středu trh na obilí. — Zdejší tvrz jest původištěm mocného rodu Smiřických z Smiřic, který ok. r. 1627 Jindřichem Jiřím Smiřickým vymřel. Za krále Václava držel S. známý Markvart z Vartenberka a za krále Ladislava Hašek Střízek z Lužan. Ten odkázal v poslední vůli své r. 1495 tvrz S. i s příslušenstvím manželce své Ludmiboře z Valečova, kteráž zboží toho snad téhož ještě roku postoupila sestrám svým Kateřině, Johance, Alžbětě a Lidmile z Valečova. Johanka postoupila podíl svůj Čeňkovi Mičanovi z Klinšteina a z Rostok, manželi svému, Alžběta manželi svému Sigmundovi Pětipeskému z Krásného dvora, Lidmila manželi svému Rajeckému z Mirova a Kateřina prodala díl svůj r. 1497 jmenovaným těmto třem švakrům. R. 1498 skoupil veškeré tyto podíly Mikuláš Trčka z Lípy, jehož rod zde pak, vyjmouc krátký čas po smrti Viléma Trčky z Lípy († 1569), kdež drželi S. páni z Žerotína, po celé 16. a 17. stol. vládnul. Po tragickém pádu Adama Erdmanna Trčky jsou veškeré statky Trčkům odňaty a S. darovány se Sadovím a Hořiněvsí generálovi Matiášovi Gallasovi. Syn jeho Antonín Pankrac, jemuž při dělení otcovské pozůstalosti S. byly připadly, prodal je r. 1685 hraběnce Isabele Magd. z Šternberka, jíž r. 1692 syn její Václav Albrecht v držení následoval. Od Šternberkův dostaly se S. sňatkem knížatům Paarům a ti prodali je r. 1780 král. komoře, při níž pak S. až do r. 1863 trvaly. Jmenovaného roku koupil panství S-cké nynější držitel Jan Liebig. R. 1859 objeveno u S. pohanské pohřebiště.

Smiřičky, několik sam. podél železné dráhy popisují se u Sendražic. R. 1857 objeveno zde pohanské pohřebiště.

Smirovice, sam. viz Plešiště.

Smitka, sam. viz Lužnice (okr. Lomnice).

Smojno, někdy tvrz v býv. Boleslavsku, původiště soujmenného rodu. Zejmena uvodí se Fridrich z Smojna, jehož syn při korunovaci krále Jana r. 1311 spolu se synem Bohuslava ze Švamberka pasován od krále za rytíře, Hanuš řeč. Pancíř z S-a k r. 1379, Sigmund z S-a r. 1457 a v první polovici 16. stol. Seletičtí z S-a, držitelové Samšiny.

Smoleč, ves, 49 d. 476 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Chraštany, býv. dom. Týn n. V.; fil. škola, dv. popl., vápenné lomy; opodál na výšině zbytky starých hradeb. Sam. Pařezy 19 d., Bouda mlýn a 1 d., Skalička, myslivna a 2 d.

Smoleč, ves při silnici z Tábora do Týna n. V., 25 d. 230 ob. čes., kr. Táb., okr. a

býv. dom. Bechyně ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Sudomiřice.

Smolín, nyní myslivna popisuje se při Starém Táboře. — R. 1430 jmenuje se Jan rytíř ze Smolína seděním v Rovném.

Smolivec mladý (*Jung S.*), ves při silnici do Plzně, 59 d. 442 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (3 hod. sev. záp.), kat. obc. S. m., pol. obc. Dožice, far. Budislavice, býv. dom. Lnáře; dv. popl.; $^1/_4$ hod. vých. mlýn Lomnička či Hrdlička a 2 d. řeč. „na Březinách." — Statek S. m. a Bělčice koupil a spojil s panstvím Lnářským r. 1665 Aleš Ferd. sv. p. Vratislav z Mitrovic.

Smolivec starý (*Alt-S.*), někdy zvláštní statek nyní toliko ves, 69 d. 390 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S. st., pol. obc. a far. Hvožďany; zámek s mešní kaplí, pivovár, mlýn. — Po smrti Hylbranta z Řesanic dal král Jiří naň spadlý S. Buškovi z Žeberka a z Plané, proti čemuž odpor kladli Přibík z Kádova a z Řesanic se svým synem Vintířem a Buškem z Frimburka. V 16. stol. drželi S. st. ryt. Řesanští z Kádova, zejmena okolo r. 1585 Ondřej Ř. z K., po němž se provdáním Zuzany Řesenské z K. dostal manželu jejímu Adamovi Lipovskému z Lipovic († 1637.). Ku konci 16.? a na začátku 17. stol. držel S. (snad jen částečně?) Adam Pikhart ze Zeleného Údolí.

Smolnice, far. ves, 71 d. 510 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Toužetín (1 d. k dom. Pátku), arcidiéc. Praž., vik. Nov. Strašec., patr. Jan Adolf kn. Švarcenberk, 1948 osadníků, pošt. Pann. Týnice; far. kostel sv. Bartol., jehož se již r. 1386 jakožto far. připomíná, škola; opodál na Vinařickém potoku Smolnický mlýn. — R. 1420 zapsána od cís. Sigmunda S. ves kněží Rúdnických bratřím Parcifalovi a Lotovi z Vinařic, než již r. 1436 zapsal ji týž cís. Sigmund v 700 kopách Matěji Loudovi z Chlumčan, horlivému Táboritovi, od r. 1420—1436 hejtmanu Táborskému na Písku a nápotom hofrychtéři měst královských.

Smolotely, též Smolotyly, statek manský? (dle sml. trh. z r. 1838 za 72.000 zl. stř.) a ves, 85 d. 652 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Makov, pošt. Milín (1 d. k dom. Milín); zámek s kaplí nejsv. Trojice, škola, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn; opodál na kopci lokalie Makov s kostelem sv. Jana Kř., k němuž přifařeny jsou mimo Smolotely a Makov sam. k S-ům patřící a sice: Dlaskova (Dalskabát?), Draha (12 d.), Zálabí a Šalanda. Lokalie tato čítá 807 osadníků a přísluší do arcidiéc. Praž. a vik. Příbram., patr. kostela jest sv. p. Jan Henniger z Seeberga. — S. staly se co odúmrť 1413 manstvím služebním hradu Karlšteina v držení vladyk z Smolotel; Bušek z S. jenž byl ve vojště kn. Prokopa, Tachova dobývajícím, jmenuje se r. 1427 hejtmanem na Tachově. V čas válek Husitských dostal se v držení S. Předboř z Raděšína a potomci jeho vládli pak S-ům až do r. 1515 kdež jich dosáhl Jan Šic z Drahenic. Od r. 1518 až 1526 držel S. opět Předbor z Radešína, prodal je ale potom Sixtovi Kaufunkovi z Chlumu. Ještě před polovicí 16. stol. dostaly se S. v držení Vikhartů z Šanova a od těch r. 1605 Chanovským z Dlouhé vsi, při nichž až do konce 17. stol. trvaly. Od r. 1809 náleží statek S. sv. pánům Hennigerům a nynějším držitelem jest sv. p. Jan Henniger z Seeberga.

Smolov, ves, 16 d. 72 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Domažlice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Spaňov; zhotovování rozličných dřevěných věcí; opodál mlýn a myslivna. Ostatně viz Spaňov.

Smradakov, Smrdákov (*Smrdak*), ves na výšině, 13 d. 100 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Luhov, far. a býv. dom. Wartenberk; opodál dv. popl. Sedliště.

Smradovna, 3? d. 12? ob. čes., kr. Žat., okr. Loun ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Žerotín, far. Panen. Týnec, býv. dom. Peruc.

Smrč či Smrčí, sam. u Vlčkovic (okr. Planic.).

Smrč, zaniklá osada nepovědomého nyní položení někde v býv. Boleslavsku.

Smrčany, někdy tvrz a ves nad Chvalovickým mlýnem mezi Chvalovicemi, Šebestěnicemi a Zbýšovem, kteréž místo dosud S. sluje. Tvrz náležela již ve 14. stol. držitelům hradu Chlumu a dostala se r. 1417 Janu z Chlumu co dědictví. Na konci 15. stol. byla již pusta a připomíná se posledně r. 1575. Schaller na toto místo klade město Komárov, o němž však v listinách nikde zmínka se nečiní, snad že tím míní někdejší ves Kamarov (v. t.).

Smrček, ves, 30 d. 228 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Žumberk; kaple sv. Anny, dv. popl.; někdy zde byla tvrz. Sam. Hořička $^1/_4$ hod. — R. 1454 držel S. Jan Horyna z Hombic, jenž téhož roku měl pří o vesnice S. a Švihov s Petrem Kapounem ze Smiřic. R. 1529 patřila ves S. k Zajedicům a trvala při nich až do r. 1580, kdež od nich opět

jest oddělena. R. 1601 spojena ves S. s Žumberkem a později s Nasevrkami.

Smrčensko, veska, 4 d. 24 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lipnice dolejní, far. a býv. dom. Lipnice.

Smrči, ves, 26 d. 143 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Klokočí, far. Loučky, býv. dom. Skály a Turnov.

Smrči, ves na malém potoku, 30 d. 201 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Rohosec; škola, mlýn.

Smrči, hájnovna u Bečic (okr. Vlt. Týn).

Smrčina, sam. u Otradovic červených.

Smrčina, mlýn u Slavětína (okr. Pacov.)

Smrčina, mlýn u Útěchovic.

Smrčná, vska, 4 d. 29 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Konkovice, pol. obc. Trpišovice, far. Světlá, býv. dom. Nová ves; mlýn. — R. 1437 náležela dle potvrzovacího listu krále Sigmunda klášterníkům Želivským.

Smrčná (hořejší i dolejší), ves, 26 d. 174 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. sv. Maří, býv. dom. Lštovice (6 d. k dom. Skalic.); dv. popl.; sam. Papež (2 d.) — R. 1428 prodal Oldřich z Rožmberka mezi jinými ves S. p. Menhartovi z Hradce.

Smrčná viz Smržná.

Smrdakov viz Smradakov.

Smrdov, far. ves, 79 d. 590 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Habry (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Vrbice, diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč, patr. ryt. Ritterstein, 2743 osadníků; far. kostel sv. Jana Kř. připomíná se co taký již r. 1384, škola, lihopalna; ve věži visí tři zvony, z nichž nejstarší má na sobě letopočet 1433. — S. jmenuje se r. 1591 městečkem. Někdy zde byl též hrad.

Smrdov, dv. popl. kláštera Želivského, o němž staré paměti zmínku činí, popisuje se u Kletečny.

Smrdov viz Smedrov.

Smrdov nový (*Neu-S.*), ves r. 1790 založ., 210 d. 89 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Viklantice.

Smrdov starý (*Alt-S.*), ves blíž předešlé, 31 d. 207 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov, kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Viklantice.

Smrhov (*Smrhau*), ves blíž pravého břehu Malče, 16 d. 116 ob. čes., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Soběnov, býv. dom. Nové hrady.

Smříči (*Mřitsch*), ves, 20 d. 157 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Křemže; opodál hájnovna.

Smrk, ves, 16 d. 117 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Rataje (1 d. k dom. Církvic.), far. Úžice, $^1/_4$ hod. záp. Královice, dv. popl. (přísluší farou k Vavřincům).

Smrk, přísluší ku kat. obci Drahouši (okr. Jesenice).

Smrkov, ves, 23 d. 201 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Orlov, far. a býv. dom. Jistebnice (10 d. k dom. Kamen. Lhotě); mlýn.

Smrkovec, ves, 27 d. 255 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Hradešice; mlýn.

Smrkovice, ves, 50 d. 455 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Písek ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Putím; opodál sam. na Boubíně, v Krahulcích a za Hůrky. — S. patřily k prvotnímu nadání špitálu sv. Františka v Praze. R. 1542 náležely již Píseckým a příslušely v ten čas k rychtě Putimské.

Smrkovice nové (*Neu- o. Klein-S.*), ves, 28 d. 187 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S. n., far. Chomútice, býv. dom. Smrkovice (staré).

Smrkovice staré (*Alt- o. Gross-S.*), statek (dle rektif. vysvědčení z r. 1842 za 288.703 zl. 15 kr.) a ves nad menším ramenem Javorky, 86 d. 695 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S. st., far. Ohništany staré; starobylý zámek, dv. popl. — R. 1408 seděl na zdejší tvrzi Přibek z S., jehož dcera Dorota prodala S. r. 1440 Hynkovi Krušinovi z Lichtenburka. Od r. 1454 až do r. 1482 nalézáme S. v držení znamenitého doby své Petra Kdulince z Ostromíře, jenž odtud na S-cích se psal. R. 1518 koupil S. Vilém z Pernšteina a teprv Jan (syn?) prodal tvrz pustou atd. 1548 dědicům někdy Jiříka Vachtle z Poutnova. Po Bělohorské bitvě jest Jan Jiří Vachtel statků svých odsouzen a S. prodány r. 1623 od král. komory Albrechtovi z Valdšteina. Později spojeny s panstvím Pardubickým, ve kterémž spojení až do r. 1784 trvaly. Jmenovaného roku opět odděleny, obdržely jakožto zvláštní statek král. komory vlastní svou správu a prodány r. 1824 od cís. král. čes. administrace státních statků ve veřejné dražbě za 85.505 zl. stř. Josefu Dresslerovi.

Smržná, Smrčná (*Simmersdorf*), far. ves na malém potoku, 69 d. 704 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol.

obc. S., býv. dom. Střítež, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. náb. fond, 862 osadníků, pošt. Štoky; kostel sv. Mikuláše, škola, 2 mlýny; ½ hod. jiš. Hutě (*Glashof* o. *Karlshütte*), sklenné hutě (výroba: duté sklo).

Smržov, ves, 40 d. 286 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Starý Dub.

Smržov, ves, 80 d. 240 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lomnice (¾ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Záblatí, býv. dom. Třeboň; opodál Kamenné trouby (*Steinröhren*) a obydlí baštířovo.

Smržov, ves, 41 d. 269 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Číbus, býv. dom. Smiřice a Hořiněves. — Odtud zval se (v 15. stol.) rod vladycký ze Smržova, z něhož jmenovitě Jan ze Smržova i Kostelce proslul (viz Čer. Kostelec).

Smržovice, statek (dle sml. trh. z r. 1844 se statkem Lipkov. Běhařov. a Loučím. za 140.000 zl. stř. a 150 dukátů klíčného) a ves, 28 d. 242 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyně (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Loučím; za zřízení patrim. patřilo 8 d. k dom. Kout.; zámek, dv. popl., ¼ hod. záp. mlýn. — R. 1589 jmenuje se Vojtěch Přichovský pánem na S-cích. V druhé polovici 18. stol. dostaly se trhem v držení ryt. Hubaciů z Kotnova, od těch týmž spůsobem r. 1834 hr. Stadionům, r. 1838 Frant. Vác. Veithovi a r. 1844 nynějším držitelům hr. z Hohenzollern-Sigmaringen.

Smržovka (*Morchenstern*), panství fideikom. (dle soud. odhadu z r. 1832 za 178.514 zl. 1¼ kr. stř.) a rozsáhlá far. ves při potoku, 541 d. 3354 ob. něm., kr. Boles., okr. Tannwald (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. S. a Tannwald, diéc. Litom., vik. Jablonec., patr. hr. Desfours, 6618 osadníků; far. kostel sv. Michala založ. r. 1649 od hr. Mikuláše Desfoursa oltářní obraz a zvony pocházejí z býv. kláštera u sv. Michala v Praze), škola, pivovár, lihopalna, 6 mlýnů, přádelny na bavlnu a len, broušení skla (200 brusíren, v nichž zaměstnáno 1000 dělníků, zhotovování skleněných perel, lazurových kamenů, černých skl. knoflíků a jiného ozdobného zboží skl., s nimiž se zde vůbec znamenitý obchod vede. — S. náleží rodu hr. Desfoursů již od první polovice 17. stol.

Smutný, sam. viz Řeženčice.

Smyslov, ves, 11 d. 77 ob. čes., kr. i okr. Táb. (¾ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Dobronice, far. a býv. dom. Chýnov; někdejší dv. popl. dávno emfýteutován. — S. jest původištěm rytířů se Smyslova, z nichž zejmena připomíná se r. 1421 Petr se S-a; rod tento kvetl prý ještě ok. r. 1786. Po bitvě Bělohorské jest S. tehdejšímu jeho držiteli Bohuslavovi Dvořeckému z Olbramovic skonfiskován a r. 1627 Janovi Oldřichovi kn. z Eggenberka prodán. Od té doby měl s Chýnovem tutéž vrchnost.

Smědovice viz Smědovice.

Sněhov, Směhov, ves při silnici do Jablonce, 38 d. 254 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Nabzí, býv. dom. Malá Skála. Starobylé osady této připomíná se r. 1382.

Sněhotlesky zaniklá osada neznámého nyní položení.

Snět, ves, 48 d. 348 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dol. Kralovice (1½ ? hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Zahrádka; fil. kostel sv. Petra a Pavla připomíná se co taký již r. 1384. — S. náležela k újezdu Svatavině a nepochybně od dávných dob kanovníkům Vyšehradským. Cís. Sigmund zapsal mezi jinými ves S. r. 1436 Mikulášovi Trčkovi z Lípy a r. 1437 opět Oldřichovi z Kralovic.

Sněžné, ves v horách, 104 d. 677 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nové Město n. M. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Nový Hrádek, býv. dom. Opočno; škola, mlýn.

Snopoušov (*Schnapautzen*), ves na pravém břehu Úhlavy, 35 d. 257 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Lukavice; dv. popl. — Zde byly dvě tvrze, z nichž jedna stála prý na louce nyní Strubina zvané. Petr Snopoušský z Borku prodal obě tyto tvrze před r. 1541 Humprechtovi z Hrádku. Od rodiny této přešel S. as na počátku 17. stol. na Loubské z Lub a spojen nepochybně s Řenčem; neboť k r. 1608 připomíná se Jáchym Ladislav Lubský z Lub na Řenčích a S-č.

Sobakov (*Sobaken*), ves, 21 d. 130 ob. čes.-něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kotel, far. Světlá, býv. dom. Mimoň. (1 d. k Star. Dubu).

Sobčice, Sobšice, far. ves na pravém břehu Javorky, 96 d. 686 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Hořice (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Radim a Pecka, diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. náb. fond, 2449 osadníků; zámek, kostel sv. Prokopa jenž byl far. již r. 1384, škola, mlýn; dv. popl. emfyteutován již r. 1784, kteréhož času zde i osadníci za jistý roční plat z roboty propuštěni. R. 1543—1551 drželi S. Zvířetičtí z Vartenberka, po nichž r. 1566 Zdeňkovi z Valdšteina se dostaly. R. 1586 přešly v držení Dohalských z Dohalic, a od těch koupil je r. 1627

Albrecht z Valdšteina. Nápotom dostaly se klášteru Kartouskému ve Valdicích a po jeho zrušení náb. fondu. R. 1802 spojeny od c. k. administrace s Radimí, Peckou a Chotečí v jedno panství, kteréž pak r. 1824 nynějším držitelům kn. z Trautmannsdorfu veřejnou dražbou prodáno bylo.

Soběboř, Souboř, ves, 25 d. 190 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Habrek. — U S-e stál někdy hrad Lacenbok (v. t.).

Sobědraž, ves, 28 d. 314 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Kostelec, býv. dom. Orlík; sam. Planinský a Perman.

Sobědruhy (*Soborten*), ves, 79 d. 680 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (³/₄ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Krupka; dle vyznání náb. dělí se ves tato ve dvě části: v křesťanskou a židovskou; synagoga, škola, továrna na shotovování bavlněného zboží, vápené pece. — S. darovány r. 1384 klášteru kanovníků sv. Augustina v Roudnici.

Soběhrdy (*Soběhrad*), ves, 26 d. 207 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Pořičí, býv. dom. Konopiště; protest. modlitebna, pastorat. škola. — Někdejší tvrz zdejší drželi v 15. stol. vladykové ze Soběhrd. R. 1533 přešla zápisem na Hlasy z Kamenice a r. 1566 prodejem na Jana z Valdšteina na Hrádku nad Sázavou. R. 1727 patřily S. k statku Mračskému a Pořičskému s nimž Konopišti jest přivtělena.

Soběchleby, Soběchlapy (*Sobochleben*), statek fideikom. kostela v Bohusudově a ves, 40 d. 324 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Bohusudov; pivovár (roč. 12.548 věd. za 50.192 zl.), lihopalna, mlýn; někdejší tvrz zdejší obrátili jesovité Bohusudovští v úřední stavení pro statek Soběchlebský, kteréž v čas bitvy Chlumecké (29. a 30. srpna 1813) jest pobořeno. — S. jmenuje se mezi osadami, které biskup Jindřich Zdik daroval Praemonstrátkám Doksanským. Anna Marie z Bleileben, roz. sv. pí. z Pichelbergu, odkázala statek S. závětem svým r. 1665 jesuitům Bohusudovským, při nichž až do zrušení řádu jejich r. 1773 trval. Jmenovaného roku jest od vlády skonfiskován, avšak již r. 1779 od cís. Mar. Teresie vzhledem na závět pí. z Bleileben opět kostelu Bohusudovskému do vlastnictví navrácen.

Soběchleby (*Oberklee*), far. ves, 65 d. 472 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořany (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Nepomyšl, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Herberstein, 540 osadníků; lok. chrám sv. Jiří, škola, dv. popl., mlýn; opodál hájovna.

Soběkury, ves, 52 d. 376 ob. čes., kr. Plz., okr. Přestice (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Dnešice, býv. dom. Merklín. — S. někdy ves kláštera Kladrubského postoupil cís. Sigmund r. 1420 s Přešticemi Janu a Vilémovi, bratřím z Risenburka a ze Skály.

Soběnice, Sovinice (*Sobenitz*), ves u paty hory Sedla, 64 d. 371 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice (10 d. k Velik. Újezdu); fil. kostel sv. Petra a Pavla byl r. 1384 farním, škola, 2 mlýny, chmelnice. Blíž vesnice naleseny u paty hory Sedlą starožitné bronzy. — Část k velikému Újezdu náležeVší daroval cís. Ferdinand II. dominikánům Litoměřickým.

Soběnov (*Oeman*), far. ves na západním úpatí vrchu Kohouta, 65 d. 454 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Kaplice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc S., býv. dom. Nové hrady, diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. hr. Jiří Buquoy, 1160 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše, jenž připomíná se co taký již r. 1384, škola, ve věži visí 4 zvony, z nichž jeden má na sobě letopočet 1318; v záduším lese mešní kaple řeč. „Panna Maria v hájku" z r. 1789. Zde popisuje se sam. Hajnice (*Gaisrucken*).

Soběnov, Sobinov (*Sobinau*), ves na výšině při silnici, 51 d. 461 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Sopoty, býv. dom. Polná.

Soběraz, ves, 58 d. 347 ob. čes., kr. a okr. Jič. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Radim, býv. dom. Radim a Pecka; mešní kaple sv. Petra a Pavla. — R. 1533 držel S. Jan z Valdšteina.

Soběslav, okr. město na pravém břehu Lužnice a při silnici z Prahy do Budějovic, 370 d. 3103 ob. čes., kr. Táb. (3¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Třeboň, diéc. Buděj., vik. S., patr. kn. Švarcenberk, 5897 osadníků; velký děkanský chrám sv. Petra a Pavla v gotickém slohu s krásným obrazem ukřižovaného Spasitele od Brandla, založen nepochybně od mocných Vítkovců v první polovici 14. věku, vysoká věž při něm vystavena l. 1474—1485 od stavitelů Beneše z Trhových Svin a Burky z Tábora, hřbitovní kostel sv. Marka vysvěcen z r. 1659, při kostele kamenná kasatelna se znakem Rožmberským (někdejší kostel „pod obojí" se štíhlou osmihrannou vížkou jest nyní v obydlený dům změněn), radnice, smíš. okr. úř., bern. úř. II. tř., notar., pošt. úř., záložna, zpěv. spolek „Petr Vok", hl. škola,

měšťanský špitál (zákl. jmění 16.948 zl. stř. a 4935 víd. m.), pivovár pravovárečného měšťanstva, (r. 1865 navařeno 3660 věd. za 13980 zl.), 2 mlýny. Trhy: 1) v pond. po obrácení sv. Pavla, 2) v pond. před sv. Duchem, 3) v pond. po pozdv. sv. Kříže, 4) v pond. před sv. Kateřin. Druhý den po každém z těchto trhů odbývá se trh na koně. Trh na dobytek od druhé post. neděle až do pond. po sv. Trojici každé pond. Trh na obilí každý čtvrtek, připadneli však ten den svátek odbývá se trh den před tím. — Sam.: ve Lhotách, soukenická valcha, mlýn. Západně od města rozkládají se na ostrohu řeky Lužnice v Svákovském lese či na Svákově, kdež dle pověsti byla první osada města S-i, rozsáhlé škvárovité valy, jež prý Keltové naházeli. S., okolo níž ondy trojnásobné, baštami opatřené hradby se vinuly, ponejprv r. 1293 jmenuje se. Hrad, jehož jedna část nyní v pivovár jest obrácena, byl prý založen již za vlády Soběslava. R. 1390 udělil Jindřich z Rožmberka S-i znamenité privileje, což Ferd. I. r. 1549 potvrdil. R. 1434 jest S., náleževši v ten čas panu Oldřichovi z Rožmberka od Táborů vypálena. R. 1463 jmenuje se Jan z Dobronic hejtmanem na S-i. R. 1594 dostalo se S-i nových privilejí od Petra z Rožmberka, jenž S-ským i všechna dřívější práva potvrdil. Petr Vok z Rožmberka založil v S-i r. 1609 gymnasium avšak slavná tato škola zanikla již po roce 1621. (Ostatně viz Třeboň, s níž S. nápotom měla tutéž vrchnost). Až do zrušení zřís. patrim. náležely městu vesnice: Chlebov, Klenovice, Lhota Rybova, Skalice, Zvěrotice, Čeraz, Nedvědice, Vlastiboř, Debrník, Mokré a Záluží.

Soběslavice (*Sebeslawitz*), ves, 40 d. 287 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub. ($1\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Soběsuky, ves při potoku, 30 d. 310 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk ($\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Zelená hora; dv. popl.; opodál mlýn Jednota.

Soběsuky (*Sobiesak*), statek (s Vikleticemi dle práv. přiřknutí z r. 1837 za 80.000 zl. stř.) a far. ves na pravém břehu Ohře, 35 d. 191 ob. něm., kr., okr. a pošt. Žat. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Viklotice, diéc. Litom., vik. Kadaň, patr. pí. Anna Stieberová, 866 osadníků; far. již r. 1372 připomenutý kostel sv. Martina, zámek z r. 1640, škola, špitál s kaplí sv. Rocha, kyselka; opodál mlýn. — S. drželi r. 1281—1397 vladykové z S., kteří zde také právo podací měli. R. 1547 jmenují se S. mezi statky městu Žatci Ferdinandem I. v plen vzatými. Na začátku 17. stol. držel S. Vilém Doupovec z Doupova, jemuž jsou r. 1620 zkonfiskovány a r. 1628 od král. komory Augustinovi Schmiedovi ze Schmiedbachu prodány. R. 1679 jsou S. se statkem Vikleticemi spojeny a od těch dob střídali se v držení spojených těchto statků rozliční rodové. Nynějším držitelem jest pí. Anna Stieberová. Ještě připomenouti dlužno, že nalezeny zde byly (r. 1866) popelnice a kostěné věci.

Soběšice, ves, 32 d. 225 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Kozly, far. Radobytce, býv. dom. Drhovle.

Soběšice, Sobošice, ves, 96 d. 819 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. ($2\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Bukovník, býv. dom. Žichovice (9 d. k Strakonic. a 3 k Mačic.), mešní kaple P. M. (z r. 1848), dv. popl. — Opodál mlýny: Matějovský, Pavlovic (6 d.) a Panský mlýn (6 d.).

Soběšín, ves na pravém břehu Sázavy, 35 d. 288 ob. čes., kr. Čás., okr. Úhl. Janovic. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Zdebuzeves; fil. kostel sv. Michala, původně byzantinský, r. 1350 mezi farními, byv během času vlastního faráře zbaven nejprvé děkanům Divišovským, od r. 1787 ale farářům Zdebuzevským pod správu jest dán; mlýn; as $\frac{1}{4}$ hod. sev. záp. na pravém břehu Sázavy dv. popl. Nový dvůr a mlýn. — Markvart ze Sobešína zúčastnil se r. 1421 velikého sněmu Čáslavského. R. 1420 a 1454 jmenuje se Prokop, r. 1456 Jan a r. 1456 Zbyněk ze Sobešína.

Soběšovice, ves, 11 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Chrašťany, far. Netvořice, býv. dom. Konopiště. — Ves S. náležela od nepaměti sv. Janu Kř. na Ostrově a připomíná se jí r. 1310 v bulle Klim. V. R. 1438 jmenuje se Bohuněk ze Soběšovic.

Sobětice, ves, 20? d. 158? ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn n. Vl. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hartmanice, far. Modrá Hůrka, býv. dom. Třeboň. Sam. Nové Chalupy.

Sobětice, Sovětice?, ves při Bystřici, $\frac{1}{4}$ hod. sev. vých. od Sadoví, 34 d. 258 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Hněvčeves, býv. dom. Sadoví.

Sobětice, ves při silnici, 31 d. 251 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Luby, far. Klatovy a Kydliny, býv. dom. Týnec; dv. popl., opodál mlýn a 3 d. — R. 1390 prodal Jindřich ze Lhotky dv. popl. v S-ích s polnostmi, lukami a vším příslušenstvím

Buškovi z Pněva. Od sklonku 14. stol. až do r. 1639 byly S. v držení vladyk Sobětických, z nichž zejména připomínají se Jan S. z S. r. 1406 a Jindřich z S. r. 1450. (Rod tento vymřel teprv r. 1845.) Voršila Sobetická z Kádova prodala r. 1639 S. tvrz a ves Jakubovi z Longinu a ten r. 1659 Vilémovi Albrechtovi z Kolovrat na Týnci.

Sobětice (*Zobietic*), ves, 24 d. 142 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnice (2 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Volyně, far. Suniperk; sam. Neuhäusl.

Sobětice viz Sobotice.

Sobětice viz Sebečice.

Sobětuchy, ves na pravém břehu Jizery, 15 d. 130 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Tuřice, far. Předměřice, býv. dom. Brandýs a Přerov.

Sobětuchy, ves, 22 d. 167 ob. čes., kr. i okr. a far. Chrudím (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Stolany; býv. dom. Nasevrky (8 d. k dom. Heřm. Městci); dv. popl. — Cís. Sigmund zapsal r. 1437 mezi jinými S., ves jeptišek Svatojiřských Divišovi Bořkovi z Miletínka. R. 1450 jmenuje se S. mezi zbožím, jež Vilém z Ostružna spolu s hradem Rabštýnkem prodal Vaňkovi z Vlkové a v 16. stol. držel ves S. Václav Ples Heřmanský.

Sobětuš, ves, 58 d. 349 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nechanic. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Sadoví; mlýn. Sam. Tuň. — V druhé polovici 16. věku drželi S. spolu s Třešovicemi Bořkové z Dohalic (linie Mokrovouská). R. 1652 držel S. a Lukavec Karel Staříimský.

Sobíkov, někdy ves nyní myslivna u Hlavňovic. S. jmenuje se mezi zbožím, kteréž Oldřich z Rožmberka prodal r. 1428 Meinhartovi z Hradce.

Sobín, ves, 13 d. 115 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (2 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Hostivice, býv. dom. Tachlovice. — Na drahách S-ských objevena as r. 1854 mohyla.

Sobín, někdy tvrz mezi vesnicemi Rinholcem a Vašírovem na pahrbku, nyní smrčinou a křovím porostlém, kdež posud skrovné zbytky zdí spatřují se. O dějinách tvrze té ničeho pověděti nevíme. Dle pověsti sloužila loupežníkům za skrýš a měla vzácnou knihovnu, z kteréž Strahovské bibliotece misál darován.

Sobina, Zobina, vska, 3 d. 11 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Bílé.

Sobinov viz Soběnov.

Sobka či u Sobků, sam. popisuje se při Lhotě Jeníčkově.

Sobkovice, ves na soujmenném vrchu a částečně při Tiché Orlici, 90 d. 523 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Nekoř, býv. dom. Supí hora; fil. kostel sv. Prokopa, škola, mlýn.

Sobočice viz Sobučice.

Sobolusky viz Sovolusky.

Sobolusy (*Zoboles*), ves, 20 d. 126 ob. něm, kr. Cheb., okr. Žlutic. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Koslov, býv. dom. Údrč; ½ hod. vzdálí mlýn.

Sobošice viz Sobešice.

Sobotice, Sobětice (*Katharinenfeld*), ves založena r. 1780 na gruntech někdejšího dvora S-ckého, 15 d. 106 ob. čes., kr. Boles., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Čes. Dub (¼ hod. vých.).

Sobotka, starobylé okresní město, 298 d. 2244 ob. čes., kr. Boles. (4½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kost a Rakov, diéc. Litom., vik. Mnich. Hradišt., patr. hr. Vratislav, 4465 osadníků; děk. chrám sv. M. Magdaleny, již ve 14. stol. připomínaný, vystaven v nynější podobě r. 1595; v něm jest velká stříbrná monstrance, darovaná ok. r. 1595 od Anny z Lobkovic, roz. z Hradce; v 30leté válce byla prý od Švédů ukořistěna a za 24 dukátů opět získána; náhrobky ze 16. stol., svědčící Lobkovicům; škola, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (3. tř.), pošt. úř. s pošt. stanicí, měšt. beseda, špitál od nepaměti, soukenictví a plátenictví. Trhy výr.: 1) ve čtvr. po sv. 3 králích, 2) v út. velikon., 3) na sv. M. Magd., 4) na sv. Bartolom., 5) na sv. Michala, 6) na sv. Kateřinu; trhy na koně: 1) v út. po velikon., 2) na sv. M. Magd., 3) den po sv. Václavu, 4) na sv. Kateřinu; týdní trh každou sobotu. — S. patřila od dávna k hradu Kosti, neb již r. 1392 jmenuje se Petr z Vartmberka jinák z Kosti patronem zdejšího kostela. R. 1524 postoupil Jindřich z Šellenberka na Kosti Janovi z Biberštejna a na Fridlandě v dluhu dědictví svého: hrad Kost, dvůr, řeč. Semtiny, město S. s podacím, vsi Břesno, Čelejovice, Lhotu Staňkovu, Kdanice, Spíšovou, Osek s podacím kostelním, Proseč, ves pustou, která ke kostelu Oseckému příslušela, Vesce, Steblovice, Libošovice s kostelním podacím, Lhotu rytířovu a malou, Dobšice, Malechovice, Střihom, v Mačkově dva dvory km., v Lavici dvůr km. Rokytňany velké a menší, v Osečnici 8 dv. km., Mačkovu Lhotu, ves pustou, v Lhotě Želenské a v Skuřiněvsi, což tu měl, městečko Bousov,

Lhotu Zahumenní, Řítonice, v Újezdě a Vrbici dvory km., Bukovinu, v Nednebosích dv. km., Spařence, Markvartice s kostelním podacím, v Rakově, v Mrchojedech a Leštině dvory km., Příchvoje, hrad Trosky, v Hřenovách dv. popl., v Újezdě dv. popl. s celým panstvím tak, jak otci téhož Jindřicha, Janovi ze Šellenberka od Zdenka Lva z Rožmitálu a z Blatné, jakožto poručníka Janova, sirotka někdy Mikuláše z Hasmburka a Kosti svědčí; dále městečko Čímyšl, ves Libuň, Javornici, Knínice, ves Újezd s podacím kostelním u sv. Jana a polovici podací u sv. Fil. a Jak. v též vsi, v Ktově dv. km., ves Tachov, Jivinu, Troskovice a Lhotu.

Sobšice viz Sobčice.

Sobušice, Sobočice, ves, 44 d. 272 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Nesmeň, far. a býv. dom. Zásmuky. — S. patřily již před r. 1462 držitelům Zásmuk.

Sodau viz Sadov.

Soeg viz Seeg.

Sohustov viz Sehostov.

Sochovice, veska, 8 d. 62 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Plíškovice, far. Mirovice; dv. popl.

Sokol, víska, která se popisuje u Uhřinova velkého.

Sokoleč, ves, 69 d. 495 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Předhradí; škola. — Název vesnice odvozují někteří odtud, protože prý v 16. stol. zde cvičeni bývali sokolové pro lovce Poděbradské.

Sokolik viz Novosedly.

Sokolov viz Sokolovec.

Sokolovec dolejší *(Unter-S.)*, ves, 29 d. 198 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (¾ hod. vých.), kat. obc. S. d., pol. obc., far a býv. dom. Liběč, dv. popl.; ¾ hod. jih. záp. na příkré skále zříceniny hradu Sokolova.

Sokolovec vrchní *(Ober-S.)*, veska při Doubravce a ¼ hod. jih. záp. od předešlé, 7 d. 51 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř, kat. obc. S. v., pol. obc., far. a býv. dom. Liběč.

Sokolovice, někdy ves, nyní sam. u Komárova (v okr. Hořovickém).

Solany, ves při potoku v Středohoří, 53 d. 320 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovice (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Třebívlice; fil. chrám sv. Martina, kterýž byl ve 14. stol. farním a r. 1375 od Kunrada Kaplíře ze Sulevic hojně nadán jest; škola, dv. popl., někdy tvrz. — Během 14. věku dostaly se S. Kaplířům ze Sulevic, kteří se odtud Solanští (Solští) ze Sulevic přezvali a po celé 15. stol. zde seděli. Počátkem 16. stol. objevuje se na S ech Děpolt z Lobkovic, načež s panstvím Hasmburským spojeny. Od cís. Rudolfa II. postoupeny r. 1594 Oldřichovi Felixovi z Lobkovic a od té doby zůstaly při Libochovicích.

Solček, Soleček, Soleč malý *(Klein-Soleč)*, veska, 6 d. 65 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Soleč velký, far. Boseň; dv. popl. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem Studlův ze Solečka, kteří se ve 14. a 15. věku připomínají. Od těchto přešel S. sňatkem na vládyky z Konojed a r. 1561 od dědicův Vác. Vančury z Řehnic na Mikuláše a Fridricha bratry z Řehnic.

Soleč velký *(Gross-S.)*, ves blíž předešlé k jihu, 21 d. 154 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště, kat. i pol. obc. S. v., far. Boseň; fil. kostel Nanebevzetí P. Marie, mlýn.

Solenice, Solnice, ves při Vltavě, 21 d. 161 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (3½ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Nepřejov, far. Těchnice, býv. dom. dílem Rtišovice, dílem Chlumec. — S. darována klášteru Sedleckému od jeho zakladatele Miroslava r. 1142.

Solná Lhota Lhota solná.

Solnice, panství allod. (dle trhové smlouvy z r. 1867 za 750.000 zl.) a starožitné město při Albě, 258 d. 1486 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. p. Hauptmann, 2500 osadníků; far. chrám sv. Jana Kř., co taký již ve 14. stol., vystaven v nynější podobě r. 1681; škola, starobylá radnice, pošt. exped., veliký závod na bílení plátna (roč. na 2200 kusů) a příze (810 balíků), váp. lomy a pece, 3 mlýny, soukenictví. Výroční a dobytčí trhy: 1) masopust. pond., 2) na sv. Jana Kř., 3) na sv. Jiljí, 4) na sv. Šim. a Judu; týdní trh každé pondělí. — Někteří mají za to, že zde býval před založením S. sklad soli. První zmínka o S-i děje se okolo r. 1384, kdežto Jan z Meziříčí a synové jeho darovali podací při kostele S-ckém křižovníkům Zderazským. Při vypuknutí války Husitské zahořeli S-čtí láskou ke kalichu a upálili své pastýře duchovní. V druhé polovici 15. stol. objevují se zjevně páni z Meziříčí (moravského) co dědiční pánové na S-ci, jimž asi počátkem 16. stol. páni z Vlkánova následovali. V té době honosilo se město nenepatrným blahobytem a celou řadou klassicky vzdělaných mužů, kteří svého vzdělání nepochybně ve svém rodišti nabyli. Nechtě se víře svých otcův zpronevěřiti opustil po bitvě Bělehorské

Benjamin z Vlkánova a s ním mnoho měšťanů S ci a vlasť svou a panství S-cké rozděleno na 3 díly. Jeden díl dostal se Jindřichovi purkrabí z Donína, který dlouho v neblahé paměti u S-ckých žil, a druhý pánům z Pernšteina. Febronie, poslední ratolesť slavného rodu Pernšteinských odkázala podíl svůj na S-ci r. 1646 karmelitánům na Malé straně v Praze. Po všeobecném zrušení klášterů přiřknuta S. náboženské matici, od kteréž r. 1825 veřejnou dražbou prodána Ant. Slivkovi rytíři ze Slivic a Marii Anně Steidlové, sestře jeho. R. 1867 koupil panství S-cké Jos. Hauptmann od hraběnky Luise Frankenberkové. V S-ci nar. dne 21. čce 1787 čes. spisovatel Michal Silorad Patrčka, † 1838.

Solnice, viz Solenice.

Solopisky, far. ves, 53 d. 352 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřim (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Hrádek a Chotouchov, pošt. Kolín, diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. Vražda z Kunvaldu, 2625 osadníků; far. chrám sv. Bartolom., uvodí se co taký již ve 14. stol. a byl r. 1750 nově vystaven a malbami na obmítce ozdoben, škola, ¹/₄ hod. záp. dv. popl. Kunvald. — Někdejší tvrz byla kolébkou rytířů Mírkův ze Solopisk, kteří u nás ještě na počátku minulého století žili. Nejstarší nám známý úd rodu toho jest Jiřík, který r. 1388 prodal dědictví své v S-cích tvrz, dv. popl. se vším příslušenstvím a podací kostelní Ješkovi ze Solopisk a dědicům jeho. S Hrádkem spojeny S. v středu 17. století.

Solopisky, ves, 31 d. 227 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav (1³/₄ hod. záp.), kat. obc. a far. Třebotov, pol. obc. S.; mlýn, opodál rasovna.

Solopisky, ves, 30 d. 202 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlčan. (¹/₂ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Dublovice, býv. dom. Chlumec; kostelík r. 1842 od obce vystavený. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund Petrovi z Chlumce a dědicům jeho vsi jeptišek Svatojiřských Dublovice, Hrachovišť, Přechov, Luh, Borek, Babiněves a S.

Solopisky, ves v údolí při potůčku, 32 d. 285 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Konětopy, far. Hřivice, býv. dom. Citoliby; dv. popl., pila, hojné železité řídlo, výtečný chmel. — Někdejší tvrz byla původištěm dosud žijících Mladotů ze Solopisk, kteří r. 1761 do stavu svob. pánů povýšeni byli.

Solopisky, někdy ves, nyní dv. popl. s 2 domky, řeč. také Zoubek, jež se popisuje při Křeči.

Solšice, Soušice, ves na levé straně Sázavy, 38 d. 211 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Kácov (28 d. k první čtvrti svobodníků kraje Čás.); dv. popl., opodál mlýn.

Sommerburk viz Ronovec.

Sonnberg, ves na pahrbku, 18 d. 140 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hintring, far. Zelnava, býv. dom. Krumlov.

Sonnberg, 12 d. (po různu) 100 ob. něm., patří k I. části Stodůleckých podílů.

Sonnberg viz Šumberk a Žumberk.

Sonnenberg, ves, 93 d. 591 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Libchava horní a Skalice, býv. dom. Libchava horní (30 d. k Novému zámku); škola, 230 brusíren. S. dělí se v horní a dolní.

Sonnenberg, zam. popisuje se při městě Úterý.

Sonnenwirbel viz Elbecken.

Sophienhain, ves tak pojmenovaná ke cti Sophie kněžně z Lichtenšteina, 16 d. 86 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Grund horní, far. Georgenthal, býv. dom. Rumburk; mlýn řeč. Büschelmühle.

Sophienhütte, obyčejně Schwarzbachhütte, ves, 9 d. 173 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc.? a far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Sophienthal, obyčejně Schwarzbach, ves blíž předešlé na úpatí velkého Čerchova, 21 d. 262 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk, kat. i pol. obc.?, far. Nemanice, býv. dom. Kouty a Trhanov; broušení zrcadel, škola, mlýn, zde se též popisuje myslivna Gränzhut č. Pfälzer Jägerhaus. — Ves ta založena ok. r. 1795 a pojmenována dle hraběnky Sophie ze Stadionu.

Soplce, zam. do kat. obce Netvořic (okr. Neveklov) patřící.

Sopotnice, far. ves v údolí při potůčku, 176 d. 1091 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Potenštein, pošt. Vamberk, diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec., patr. hr. Chamaré, 2505 osadníků; far. chrám sv. Sigmunda připomíná se již r. 1384, škola, opodál mlýn při Orlici, značná výroba šindelů, zam. pod Horou.

Sopoty, far. ves při Doubravce, 25 d. 204 ob. čes., kr. Čás. okr. a pošt. Chotěboř (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Sobínov, býv. dom. Polná, diéc. Král. Hrad., vik. Polenský, patr. hraběnka Clam-Gallasová, 2150 osadníkův; lok. chrám P. M. v nynější podobě z r. 1749 uvodí se již ve

14. stol., škola, mlýn. — S. založeny prý před válkami husitskými od horníků v Kutnohorských, kteří zde rudy kopali.

Sopřeč, Soprč, ves, 58 d. 475 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Bělá, býv. dom. Pardubice. — S. jmenuje se mezi vesnicemi, kterými Vratislav II. r. 1086 klášter Opatovský nadal a r. 1436 mezi statky klášterními, které cís. Sigmund spolu s Kunětickou horou zapsal Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Sorg viz Neuberg.

Sorge viz Buky staré horní.

Sorgen, ves při potoku, 8 d. 60 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Höflasdörfel, pol. obc. Rohr, far. Trebendorf, býv. dom. Cheb; mlýn s pilou.

Sorgenthal, ves při Pleilském potoku, 26 d. 234 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Přísečnice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pleil; papírna.

Sorghof, ves, 39 d. 372 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mauthdorf, far. Milíře; železné hamry s valcovnou, továrna na sukna, opodál mlýn.

Soseň *(Sossen)*, někdy zvláštní statek, nyní ves, 38 d. 288 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Oračov, býv. dom. Petršpurk; dv. popl., opodál ovčín; někdy zde byla tvrz. — Okolo r. 1530 spojena byla S. s Krakovcem. R. 1542 držel ji Jindřich Cuker z Tamfeldu, od jehož potomků r. 1601 Vilémovi z Landšteina se dostala. Vilém, poslední rodu svého, prodal statek S. před svou smrtí (1612) Jaroslavovi Libšteinskému z Kolovrat, který jej s Petršpurkem spojil.

Sošovice viz Svojšovice.

Sotalice viz Satalice.

Soubor viz Soběboř.

Součice viz Svučice.

Soudná, sam. sluší do kat. obce Bělé malé (okr. Mn. Hradiště).

Soudná, vska, 9 d. 55 ob. čes., kr. i okr. a far. Jič. (¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Kbelnice, býv. dom. Milčeves.

Soukenník viz Lhota Samoty.

Soukup viz Holičky.

Soukup viz Řeženčice.

Soukupův mlýn popisuje se u Vodňan.

Souměř *(Zummern)*, ves, 47 d. 277 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Stráž, býv. dom. Bor; dv. popl., mlýn; ¼ až ½ hod. vzdálí 3 mlýny. — Někdy zde stávala tvrz a S. byla manským statkem hradu Přimdy od konce 15. stol. v držení Vidrspergarův z Vidrsperku, od nichž r. 1577 co zpupný statek Adamovi ze Švamberka na Přimdě prodána jest.

Sounov, ves, 28 d. 196 ob. čes., kr. i okr. Čás. (¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Třebonín, býv. dom. Sedlec; dv. popl., mlýn, ½ hod. jih. vých. sam. Chedrby. — R. 1559 prodala S. obec Kutnohorská Janovi Balbínovi z Orličné, jehož potomci, vystavěvše zde sídlo, drželi S. až do r. 1613. K r. 1618 nalézáme na S-ě Jana Purkarta Kordule z Sloupna, jehož potomci statek S ský prodali r. 1652 Fridrichovi Kapounovi ze Svojkova.

Sousedovice, ves, 37 d. 242 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Strakonice (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S.; škola, ¼ hod. vzdálí rasovna. — S. jmenuje se již r. 1251 ves křižovníkův maltanských.

Souše viz Čouš.

Soušice viz Solšice.

Souška, druhdy ves, nyní sam. na ostrově u Konařovic.

Soutěsky *(Zautig)*, ves na pravém břehu Ploučnice, 30 d. 181 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Benešov (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Veleň malá, far. Jedlka.

Soutice, statek (dle trhové smlouvy z r. 1861 za 120.000 zl. r. m.) a far. ves v úrodné rovině blíž vtoku Želivky do Sásavy, 82 d. 666 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vlašim (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. p. Zahn, 1696 osadníků; far. chrám sv. Jakuba v nynější podobě z r. 1740; ze starého již ve 14. stol. far. kostela zbyla byzantinská věž s osmihrannou střechou; na dřevěné zvonici velký zvon z r. 1659; na faře obraz představující 27 znaků a nápisů býv. držitelů statku a patronův kostela až do r. 1740; zámek, škola, dv. popl., pivovár (r. 1865 as 1176 věd. za 4116 zl.), lihopalna (r. 1865 as 600 věder za 9000 zl.), mlýn, ½ hod. vých. hájovna Klončov. — Někdy zde stávaly 2 tvrze; „dolejší" na sev. straně zámku a „hořejší" na jihozáp. straně kostela, které byly ve 14. a 15. věku rodinným sídlem p. ze Soutic. Dostav se Jan ze S-c v držení tvrze Čabelické, nazval se odtud Čabelický ze S-c a stal se předkem potomního hraběcího rodu Čabelických ze Soutic, kteří ještě v minulém století v Čechách žili. V 16. stol. dostaly se S. v držení Lukaveckých z Lukavce, od nichž r. 1623 postoupeny Obyteckým z Obytec. Tito seděli zde až do sklonku 17. stol. R. 1694 koupil S. Ferd. Ant. svob. p. Mladota ze Solopisk a r. 1752 svob. p. Jos. Puteani od Marie Anny Příchovské, roz. Mladotovy z Solopisk. Od r. 1837 jsou S. při rodině Zahn-ově.

Souvlastní *(Saufluss)*, ves, 34 d. 352 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (2$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Rybná; mlýn s pilou.

Souvraty *(Anseith)*, ves při potůčku, 58 d. 414 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hostinné (1$^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Brusnice horní; mlýn.

Sovenice, ves, 51 d. 321 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradišť. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Loukovec; dv. popl.; sam. Sovinka č. na Sovinkách.

Sovenice, ves, 52 d. 373 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (2$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. a byv. dom. Křinec.

Sovětice viz Světy.

Sovinka, na Sovinkách viz Sovenice.

Sovinka viz Drahotice.

Sovinky, statek arcibisk. semináře v Praze a starožitný městys, 54 d. 363 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2 hod. jih. záp?), kat. i pol. obc. S., far. Bezno; zámeček, škola, dv. popl., $^1/_4$ hod. sev. záp. sam. Klučka a na záp. straně městečka návrší Syslov, na němž nějaká tvrz stávala jak z částečně zachovalých hradeb souditi lze. Trhy výroční: 1) v út. před Hromn., 2) v út. před sv. Václ.; týdní trh na obilí a dobytek každý čtvrtek. — K r. 1446 uvodí se Mikuláš Krabice z Veitmíle a ze Sovinek. R. 1548 prodal Jindř. purkrabí z Donína S. městečko s příslušenstvím, což se mu tu od Bořivoje a Jana, bratří z Donína, na díl dostalo, Tobiášovi Hřanovi z Harasova. Pro účastenství v povstání proti Ferd. II. jsou S. a Krásnoves Václavovi Hřanovi v plen vzaty a r. 1623 Petrovi Fuksovi z Wranholze prodány za 21820 kop. míš. Tento odkázal statek svůj r. 1627 potomnímu arcibisk. semináři v Praze.

Sovojovice *(Sojowic)*, ves na levém břehu Jizery, 44 d. 321 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Předměřice, škola.

Sovolusky, Sobolusky, ves po hřbetu hory, 38 d. 243 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Turkovice, býv. dom. Žehušice.

Sovolusky, Savolusky, ves, 11 d. 104 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Tuchom, far. Rožďalovice, býv. dom. Křinec.

Sovolusky *(Soblitz)*, ves, 13 d. 75 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Zezice, býv. dom. Břesnice a Všebořice (1 d. k Vanovu).

Sovolusky viz Kopec.

Sovy viz Radětice.

Spačice, ves nad Doubravkou, 24 d. 181 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Borek, far. Běstvina, býv. dom. Ronov; dv. popl., as 300 kroků od S. na Doubravce mlýn o trojím složení a s pilou. — Hertvík ze Spačic podepsal stížný list za příčinou upálení M. Jana Husa sboru kostnickému zaslaný.

Spalava, Splavy, ves, 12 d. 90 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Chloumek, far. Modletín, býv. dom. Studenec.

Spálená viz Něšovice.

Spálené (*Joachimsthal*), dv. popl. u Charovic (okr. Soběslav).

Spálené Poříčí viz Poříčí spálené.

Spáleniště, vska na pravém břehu Chrudimky, 3 d. 25 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lipkov, far. Bojanov.

Spáleniště dolní *(Unter-S.)*, ves, 15 d. 72 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Spáleniště horní, far. Dobré.

Spáleniště horní *(Ober-S.)*, ves, 10 d. 75 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S. h., far. Dobré.

Spálený mlýn viz Chrašťovice.

Spálený mlýn viz Kotouň.

Spálený mlýn viz Leštnice (okr. Zbraslav).

Spálený mlýn viz Lité.

Spálený mlýn popisuje se při Schönfeldu (okr. Přibislav). Blíž mlýna tohoto a dvora řeč. „Niederhof" zemřel dne 11. října 1424 nejpřednější vojevůdce Husitův Jan Žižka. Památné pole to, jež dosud nezoráno a divokým bezem hustě porostlé jest zakoupil Dr. Julius Grégr, tehdáž redaktor „Národních Listů" pro tělocvičnou jednotu „Sokol" v Praze vraceje se z Borovské slavnosti, kteráž ku poctě Karla Havlíčka hlučně se odbývala r. 1862.

Spálený mlýn popisuje se u Suchdola (okr. Smíchov).

Spálený mlýn popisuje se u Zbraslavic.

Spalov, též Spalov za vršky, ves na výšině, 43 d. 311 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. a far. Semily (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Bitouchov; 7 d. v údolí při stoku Jizery a Kamenického potoku nazývá se Sp. dolejní. — S. jmenuje se mezi zbožím, které prodal r. 1603 Jindřich Kunata Dobřenský z Dobřenic manželce své Marušce Dobřenské z Bubna.

Spaltenbauden náleží do kat. obce Spindelmühle.

u Spanilých viz Rostoky (okr. Jilemnic.).

Spankov, ves, 11 d. 66 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (2$^1/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Lité, far. Bělá, býv. dom. Manětín a Rabštein; mlýn s pilou. — Ves tato povstala emfyteutováním popl. dvoru řeč. Johanneshöfel.

Spaňov, ves na úpatí soujmenného vrchu, 36 d. 205 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Domažlice (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S. — Král Ferdinand prodal r. 1549 vsi S., Chrastavice, Luženice velké, Luženičky, též pusté vsi Smolov a Valdov a dvě dvořiště pusté v Lachově (?) s pustou vsí Hořetínem a čtyry člověky v Řichovicích, někdy od obce Domažlické postoupené, téže obci.

Spannsdorf, ves při soujmenném potoku, 39 d. 252 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí (1$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Čermná, býv. dom. Břesnice a Všebořice; fil. kostel, škola.

Spařence, ves, 20 d. 118 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobot. ($^1/_2$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Markvartice, býv. dom. Kost a Rakov. — Zdeněk Lev z Rožmitálu jako poručník Jana sirotka někdy Mik. Zajíce z Hasenburka a Kosti prodal r. 1497 panství Kost s příslušenstvím, mezi nimž i S., ves celou, Janovi z Šellenberka.

Spaten patří ke kat. obci Zelené Lhoty (okr. Nýrsk.).

Sperbersdorf, ves, 28 d. 183 ob. něm., kr. Žat., okr. Jirkov (1 hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Blatno, býv. dom. Červený Hrádek.

Sperning, patří ke kat. obci Svébořic (okr. Mimoň).

Speřice, ves, 20 d. 159 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Vojislavice, býv. dom. Želivo; někdy zde byla tvrz, po níž v čís. pop. 13 posaváde zbytky se spatřují. Jan ze Spořic podepsal známý stížný list r. 1415 k sboru Kostnickému pro upálení M. Jana Husa zaslaný. R. 1674 dostala se S. se statkem Lhotickým klášteru Želivskému.

Speřín, mlýn u Borovska.

Spetinka, zahradní hostinec popisuje se při Velkém Břevňovu (okr. Smíchov).

Spetinkova viz Troja.

Spiegel sam. u Arnitsgrünu.

Spiegelbauden, 5 d. s 22 ob. něm., náleží do III. Vrchlabského dílu horního (viz Nová ves).

Spiegelhütten, ves po výšinách roztroušená, 6 d. 37 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Chvalšiny ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Borová, býv. dom. Krumlov.

Spiegelhütten popisuje se u Rudy železné.

Spiegelhübel, vska při silnici, 4 d. 24 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1$^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Vičice, pol. obc. a far. Stranná, býv. dom. Hagendorf a Prunéřov.

Spikaly, ves, 18 d. 124 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (1$^1/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Krásná, far. Kovaň, býv. dom. Sovinky (4 d. k dom. Krnsk. a 1 d. k dom. Mlen.). — Na blízku objeveno pohřebiště, v němž nalezeny některé starožitnosti.

Spindelmühle (jinak též sv. Petr), far. ves z větší části po stráních, 33 d. 254 ob. něm., kr. Jič., okr., býv. dom. a pošt. Vrchlabí (3$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. náb. fond, 1810 osadníků; lokal. kostel sv. Petra z r. 1807, škola. Založení osady této připisuje se horníkům; ještě v minulém stol. dobýván zde otrušík. Do kat. a pol. obce S. náležející ještě následující buď po různu buď v skupeninách ležící obydlí, a sice z I. Vrchlabského dílu horního: Bradlerbauden 6 d. 53 ob., Daftebauden 10 d. 74 ob., Leierbauden 8 d. 65 ob., sv. Petr či St. Petrsbauden 37 d. 299 ob., Spindlerbauden 5 d. 51 ob. a Tafelbauden 9 d. 46 ob. Místa tato jmenovaná náleží farou a školou k S. a jsou vesměs od Němců obydlená.

Spindlerbauden viz Spindelmühle.

Spinnelsdorf malý (*Klein-Sp.*), veska, 8 d. 41 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Sp. velký, pol. obc. Mersdorf, far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Spinnelsdorf velký (*Gross-Sp.*), ves blíž předešlé, 13 d. 64 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň, kat. obc. Sp. v., pol. obc. Mersdorf, far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Spinov (*Spinnhof*), ves na východní straně Strážkova, 16 d. 130 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibyslav ($^3/_4$ hod. již.), kat. S., pol. obc. Buková, far. Nížkov, býv. dom. Polná.

Spiřice viz Erpužice.

Spirytka, popisuje se při Smíchovu.

Spišová, Spišov, ves, 27 d. 174 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobot. ($^1/_4$ hod. jiš.), kat. obc. S., pol. obc. Kdanice, býv. dom. Kost a Rakov. S. jmenuje se již r. 1497 mezi příslušenstvím hradu Kosti. Ostatně viz Sobotka.

Spitalhof viz Cheb.

Spitice, Sptice, ves, 29 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr. Haber. (1$^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Vilímov, býv. dom. Jeníkov; $^1/_8$ hod. jih. vých. sam. Potěšilka. — R. 1616 prodal Vilém z Konecchlumí tvrz S. Hertvíkovi Myškovi ze Žlunic, jemuž jest po bitvě Bělohorské konfiskována a r. 1633 Adamovi Binagovi a Frant. Chiesovi, oběma na Vesci prodána. Nápotom dostal se statek

S-ický jesuitům, od sv. pána z Golče do Jeníkova uvedeným, a po zrušení řádu tohoto r. 1773 potažen ku král. komoře. K rozkazu cís. M. Terezie postoupen pak statek hr. Leopoldovi Krakovskému z Kolovrat a přivtělen panství Jeníkovskému.

Špitovice, Pitovice, ves, 45 d. 252 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Zdechovice.

Spittelgrund, ves, založená na gruntech někdy špitálu Žitavskému náležejících, 70 d. 434 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonné ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Hrádek, býv. dom. Grabštein.

Spittengrün, ves při Děpoltovickém potoku, 16 d. 95 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Vary ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. Ruppelsgrün, far. Hroznětín a Sedlec, býv. dom. Děpoltovice; mlýn.

Spitzberg, 2 d. 24 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchimov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Seifen, far. Gottesgab, býv. dom. Joachimsthalské lesní panství.

Spitzberg viz Mikulovice.

Spitzenberg, (čes. Hory?), ves na levém břehu Vltavy, 18 d. 61 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Perneck, far. Zelnava, býv. dom. Krumlov; sam. Hefenkriegmühle, Zaunmühle a Zaunbauer.

Spitzenberg, veska na úpatí soujmenného vrchu, 6 d. (po různu) 35 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Čes. Lípa ($^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. Písečná, pol. obc. Dobranov, býv. dom. Nový zámek a Lípá.

Spitzenberg, předměstí u Krumlova.

Spitzenberg u Čes. Trub nazývána druhdy také ves Neuthal (okr. Planá).

Spitzenberg nový (*Neu-Spitzenberg*), ves, 17 d. (po různu) 148 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Sp. starý, far. Jablonec, býv. dom. Krumlov.

Spitzenberg starý (*Alt-Spitzenberg*), ves, $^1/_4$ hod. jiš. od předešlé, 24 d. (po různu) 154 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin., kat. i pol. obc. Sp. st., far. Jablonec, býv. dom. Krumlov.

Spitzenmühle či Spitzmühle viz Pušírna.

Spitzwirthshaus přísluší ku kat. obci Šitboři malé.

Splavský mlýn viz Lhota mokrá.

Splavy viz Spalava.

Splzov, ves při Jizeře, 15 d. 87 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod. ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. Bzí, býv. dom. Malá Skála; mlýn.

Spliš viz Pliš.

Spojily, Spojil, ves, 29 d. 208 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubice ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S.

Spolé, veska, 9 d. 70 ob. čes. kr. Táb., okr. a far. Neveklov ($^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stranné, býv. dom. Tloskov.

Spolé viz Louka.

Spolí (*Pohlen*), ves na výšině na pravém břehu Vltavy, při silnici do Rožmberka, 27 d. 179 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. P., far. Přídolí; přádelna na len; v okolí dobývá se tuha. Sam. Schwalbenhof náleží farou a školou ke Krumlovu. V lese řeč. nyní „Schlösselwald“ nad Vltavou zříceniny nějakého hradu.

Spolí, ves, 31 d. 216 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Třeboň ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Domanín; sam. Ježek, Mikeš, Odměny, Vondráček.

Spoliš jmenuje se r. 1495 mezi příslušenstvím panství Litického.

Spomyšl, Zbomyšl, Pomyšl, ves, 32 d. 245 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnice ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Lužec. Za dob stříz. patrim. příslušelo 8 d. k dom. Mělnickému a 4 d. k dom. Jeňovesskému.

Sponsel, ves při potoku a při silnici do Kraslice, 12 d. 66 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket ($3^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Tatrvice; opodál mlýn.

Spořice (*Sporitz*), ves při potoku, 84 d. 460 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Chomůtov ($^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Červený hrádek; fil. kostel sv. Bart., škola, dv. popl.

Spravčice, veska, 8 d. 59 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hradec (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Věkoš, far. Pouchov. — Ves tato povstala emfyteutováním dvou popl. dvorů, náležejících cís. generálu Grillovi, a občané zdejší požívají stejných práv s měšťany Král. Hradeckými.

Springenberg, ves, 22 d. 198 ob. něm., kr. Pls., okr. Nov. Kdyně ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Hiršava, býv. dom. Kouty a Trhanov; sam. Schwarzau.

Spule, Špula, ves, 49 d. 321 ob. čes., kr. Pls., okr. Nov. Kdyně ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Janovice, býv. dom. Dlažov; lihopalna, mlýn; někdejší dv. popl. byl emfyteutován.

Spuly, ves, 20 d. 161 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. Dolany, far. Bohumělice, býv. dom. Lštovice, mlýn.

u Spurků, sam., viz Lužec.

Sputův mlýn, sam., viz Novosedlý (okr. Lomnice).

Spy, ves při malém potoku a při silnici do Dobrušky, 60 d. 302 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nové město n. M. (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. S.; opodál dv. popl. Obora.

Spyta, ves, 26 d. 145 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nové město n. M. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Skalice.

Spytice viz Spitice.

Srabov viz Svrabov.

Srbce, ves, 45 d. 224 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Voletice, far. Jenšovice, býv. dom. Košumberk. — Ves S. náležela ve 14 stol. k hradu Chlumu a dostala se mezi jinými r. 1417 bratřím Vilémovi a Diviškovi z Chlumu co dědictví. R. 1415 jmenuje se Petr Brázda ze Srbec, r. 1423 Beneš Brázda se S. a r. 1483, pak 1449—1450 Vilém Brázda ze S.

Srbec, ves, 22 d. 146 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vlkov, far. Vrbice. — Ves tato povstala emfyteutováním někdejšího soujmenného dv. poplužního.

Srbeč, far. ves, 61 d. 518 ob. čes., kr. Praž., okr. Nov. Strašec. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Mšec, arcidiéc. Praž., vik. Nov. Strašec., patr. Jan Adolf kn. ze Švarcenberka, 1510 osadníků, pošt. Řenčov; lok. kostel sv. Jakuba ap. stál již r. 1384 a zdá se býti posud tentýž; v němž spatřuje se náhrobek Jetřicha Rejchy z Rejchy († 1575) a jiný Adama Hrušky, z mramoru velmi uměle vytesaný a muže v brnění představující s rokem 1581; na levé stěně visí dobře zachovalý pěkný obraz (z r. 1581), představující rodinu rytířskou; opodál kostela zvonice s kvádrů; škola, pivovár, 3 mlýny o samotě a ¼ hod. již. měs. kaple nejsv. Trojice. — R. 1535 koupil od Albrechta Šlika tvrz a ves S. Jetřich z Rejchy, jenž r. 1540 hejtmanem kraje Slánského jmenuje se. Napotom dostal statek S-ský s manželkou svou Evou z Reichy Adam Hruška na Citolibech a Selmicích a když r. 1581 zemřel, přinesla vdova po něm pozůstalá S. za věno druhému svému manželi Matiášovi ze Štampachu, načež snad statek S-ský s Mšecem jest spojen.

Srbice, Řeřivice? (*Serbitz*), ves při potoku, 28 d. 175 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (½? hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Modlany, býv. dom. Trmice; zahradařství, chmelařství a doly hnědého uhlí.

Srbice, ves v údolí při potoku, 28 d. 218 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Křištín, far. Chlístov, býv. dom. Týnec a Běšiny; opodál rasovna.

Srbice, Srbeč, ves při silnici z Merklína do Nov. Kdyně, 31 d. 282 ob. čes., kr. Plz., okr. Nov. Kdyně (3¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Koloveč, býv. dom. Chuděnice; starobylý kostel sv. Víta, při němž posud románský portál se zachoval, byl ve 14. stol. farním; v presbyterium nad oknem letopočet 1199 a vedle hl. oltáře náhrobek ryt. Jana Viléma Žakavce z Žakavy, jeho manželky a dvou synů Jindřicha a Viléma; dv. popl.; opodál spatřují se skrovné zbytky někdejší tvrze. — R. 1544 prodal Jan st. Kounický z Čachrova tvrz S. Janu Dlouhoveskému z Dlouhé vsi; avšak již následujícího roku nalezáme S. v držení Šebastiana z Raichenbachu. — Na počátku 17. stol. vládli zde Sedlečtí z Oujezdce a po nich Žakavcové z Žakavy. R. 1654 získal statek S-ský Albrecht Krakovský z Kolovrat a po něm hrabata z Bubna, od nichž r. 1711 prodán a s Chudenicemi spojen jest.

Srbice, ves, 16 d. 159 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Otice (¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S.

Srbín, ves, 220,39 Pař. sáh. nad mořem, 17 d. 151 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Svojetice, far. Mukařov. — R. 1542 koupil za 3.500 kop gr. čes. Michal Slavata na Černém Kostelci od Viléma Kostky z Postupic a na Litomyšli vsi Těhov, Klokočnou, Vitice, Všestary, Kunice, Svojetice S., Louňovice, Tehovec, Vojkov, Mukařov a Žernovky.

Srbská Kamenice viz Kamenice srbská.

Srbská nízká (*Nieder-Sichel*), ves táhnoucí se údolím po pravé straně potoka Srbského (někdejší Stekelnice), 81 d. 519 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Police (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. S. n., far. Machov; 3 mlýny. — R. 1254 odevzdal opat Martin les nad říčkou Srbskou jakémusi věrnému svému, který se tudy stal zakladatelem vsi N-é S-é či Veliké Srbské, jak nazývá se v urbáři od r. 1406.

Srbská vysoká (*Hoch-Sichel*), ves, 68 d. 519 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Polic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. S. v., far. Hronov, býv. dom. Náchod; škola, mlýn. — Vsi této připomíná se již r. 1254 mezi zbožím kláštera Broumovského. Pod S-ou vysokou přijímá potok Srbská jméno Židovka (od statku jakéhosi sedláka jménem Žida) a padá u Kozinckého mlýna do Metuje.

Srbsko, ves, 17 d. 107 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradiště (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Žehrov, far. Všeň, býv. dom. Svijany.

Srbsko, ves na levém břehu Berounky, 35 d. 253 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Tetín, far. sv. Jan, býv. dom. Karlštein; škola, sam. Boubova. Na blízku láme se mramor.

Srby (*Sirb*), far. ves nad Radbuzou, 52 d. 437 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. a pošt. Horš. Týn, diéc. Buděj., vik. Horš. Týn, patr. kn. Trauttmannsdorf, 1232 osadníků; far. kostel sv. Jana Kř. vystaven nákladem zdejšího mlynáře Jana Schürmera r. 1744, škola, 2 mlýny; sam. Ferdinandsthal.

Srby, ves při potoku, 31 d. 232 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Vrčany, býv. dom. Zelená hora; želez. ruda.

Srby, ves na Kačickém potoku, 28 d. 187 ob. čes., kr. Praž., okr. Nov. Strašec (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Žehrovice kamenné, far. Tuchlovice, býv. dom. Smečno. Ves tato založena prý ku konci 17. stol.

Srdov (*Zierde*), ves, 47 d. 260 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Levín, býv. dom. Liběšice; chmelnice.

Srdov, tvrz někde u Chrudimi. R. 1426 připomíná se Žibřid ze Srdova. R. 1437 zapsala Bonuše z Rozhovic Litkovi z Janovic a dětem jeho po smrti své 700 kop na dědinách svých v Rozhovicích, Ostřešanech, Vlčnově, Mezilesících a S-ě. R. 1454 dal král Ladislav S. co odúmrt Litkovi z Vysoké. Na začátku 16. stol. náležel S. již k statku Tuněchodskému a připomíná se zde v ten čas dvůr pustý.

Srch, ves, 43 d. 307 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Kunětice; škola. — Ves tato leží sice na mírném návrší, nicméně jest zde předc půda bažinatá, z níž prýští se tu několik pramenů, mezi nimiž jeden i v nejtužší zimě nezamrzá. Druhdy vedla se odtud voda po trubách do Pardubického zámku.

Srlín, ves při potoku Smutné a při silnici z Tábora do Písku, 65 d. 468 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Opařany (1 d. k dom. Milevsk.); škola, pivovár (r. 1865: 7700 věd. za 26.950 zl.), lihopalna (r. 1865: 435 věd. za 5655 zl.), mlýn, ¼ hod. jih. záp. rasovna.

Srní, ves, 34 d. 249 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko (¼ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. Stan, býv. dom. Přestavlky; dv. popl.

Srnín, ves při silnici z Krumlova do Kremže, 26 d. 203 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Přísečna, far. Zlatá koruna; sam. Mokřada a Kokotín.

Srní potok (*Rehwasser*), veska, 9 d. 59 ob. něm., kr. Bolesl., okr., far., pol. obc. a býv. dom. Mimoň (½ hod. sev.), kat. obc. Vranov.

Srnojedy, ves, 17 d. 105 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Lány na důlku.

Srub, někdy tvrz nad Ledcí, drželi v 16. stol. Šárovcové z Šárova, potom zapsána 1587 Mandaleně Šárovcové z Chodů.

Sruby, ves při železnici, 84 d. 508 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Újezd, býv. dom. Choceň; prastarý fil. chrám Nanebevstoupení Páně, při němž jsou znamenité a krásné zvony (jeden z r. 1461 od konváře Petra z Mýta a jiný z r. 1551 od Eliáše z Hradce nad Labem a ostatní z r. 1514 a 1558), fil. škola. V lesnaté a hornaté krajině nad S. jest tak zvaný „Čertů vrch“ a odtud k východu tak zvané „kosteliště“ v lese, kdež prý dříve kostel stával a posud stopy po nějakém stavení se spatřují. Podél Orlice vrch „Hlaváčov“, na němž někdy pevný hrad stával, jakž tomu zbytky valů posud nasvědčují.

Sruby (*Heuhof*), ves na Bavorském pomezí, 14 d. 130 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýra (3? hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Červené dřevo, býv. dom. Domažlice; 2 mlýny; bohatá ložiska tuhy, viz Sternhof.

Stabigt, ves na úpatí Chlumu, 15 d. 100 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Děčín (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Chlum, pol. obc. Staré město.

Stabnic, ves, 22 d. 168 ob. něm., kr., okr a býv. dom. Cheb (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Jesenice, far. Trejnice; škola, mlýn; za zřízení patrimon. patřily 3 d. k sv. Kláře.

Stadice, ves v rozkošné krajině při Bělině, 37 d. 258 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Řehlovice; mlýn s pilou. — S. jsou jedna z nejpamátnějších osad českých, stavše se provoláním Přemysla „oráče“ na stolec Vyšehradský kolébkou knížat a králův českých z rodu Přemyslova. Král Václav I., nehodný potomek Přemyslův, dal sedláky Stadické, kteří se za jeho příbuzné považovali, se

S-c vyhnati a dědiny německým lidem osaditi. Od krále Jana zastaveny jsou S. Jindřichovi z Lipé, než Karel IV. vrátil r. 1359 bratřím Lutholdovi Žirotině a Kunci Radostině, dědicům S-ckým a potomkům jich čtyři lány dědin svobodných; ostatní tři lány ponechal sobě a budoucím králům českým. Role toto, dosud „Královské" řečené, jest jih. vých. od S-c při cestě Trmicko-Hliňanské a ozdobeno památníkem kamenným r. 1841 nákladem hr. Ervína z Nostic vyvedeným. Na místě tohoto památníku zelenal se až do našeho století liskový keř, který prý z otky Přemyslovy vypučel. Toto lišti dal cís. Karel zdí ohraditi a přikázal dotčeným dědicům stále je hleděti a opatrovati. Nařídil též, aby jak oni tak i jich potomci ořechy keře Přemyslova každoročně pro král. stůl na hrad Pražský odváděli, což se děle až do r. 1701. Část keře zasazena byla dříve již u mlýna při Bělině, a keř ten rozkládal bujně své větve až do r. 1845, kdež povodní zničen. A však než keř za své vzal, přesazeno z něho několik prutů při domě č. 20, tak že dosud keř Přemyslův zachován.

Stadl viz Syrmice.

Stadla? (*Stadlern*), 2 d. 17 ob. něm. kr. Pís., okr. Prachatic. (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Perlovice, far. Záblatí, býv. dom. Vimberk.

Stadla viz Stodůlky.

Stadlec, Stálec (*Stahlec*), statek (s Voltyní r. 1815 za 120.810 zl. víd. čís.) a městys při Voltyňském potoku, 112 d. 987 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., pošt. Bernartice, diéc. Buděj., vik. Tábor., patr. dědicové Fellnera z Feldeggu, 1256 osadníků; zámek na místě někdejší tvrze, far. kostel Bolestné P. M., pův. zámecká kaple v slohu byzantinském r. 1712 vystavená, škola, synagoga, dv. popl., pivovár (r. 1865 přes 2132 věd. za 7462 zl.), lihopalna (r. 1865 na 642 věd. za 8352 zl.), 2 mlýny. Trh výroční odbývá se v úterý po početí P. M. — S. patřil od počátku 16. stol. Vítům z Rzavého, jimž po bitvě na Bílé hoře skonfiskován a r. 1629 pí. Kateřině z Haslau prodán. R. 1712 náležel statek S-ský hr. Janovi Norb. z Pöttingu; vdova jeho prodala jej r. 1721 Ferd. Frant. z Říčan a ten r. 1722 Budějovickému měšťanu Ant. Preinhölder-ovi. Sňatkem p..k přešel na rod Schönpflugů z Gamsenberka, kteří delší čas v držení jeho zůstali. Nyní patří dědicům svob. p. Fellnera z Feldeggu.

Stadlkasperhof viz Seewiesen.

Staf nazýval se někdy hrad v Zlonici (v. t.).

Stachov, Stachy dolní, na Stašich (*Stachau*), far. ves na býv. král. hvozdě, 31 d. 474 ob. čes., kr. Pís., kr. Kašp. Hory (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., pošt. Kašper. Hory a Vimberk, diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. náb. fond, 2619 osadníků; far. chrám Navštívení P. M. založený r. 1842; hřbitovní kostel Bolestné P. M. založ. r. 1780 byl až do vystavení nového většího kostela farním; škola. Zde a v okolních osadách zhotovuje se značné množství dřevěného nádobí a dřeváků. V blízkých skl. hutích vyrábí se duté sklo, bílé i barvené, někdy též skleněné perle, které se hlavně do Španělska a Portugalska vyvážely.

Stachov (*Stachel*), ves, 20 d. 154 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Soběchleby, far. Blšany, býv. dom. Krásný dvůr a Miličeves; dv. popl., stranou myslivna.

Stajanovice viz Stojanovice.

Stáje, sam. popsaná u Chřešťovic.

Stajice, Stejice, někdy hrad u Maršovic (v. t.). R. 1548 postoupil Aleš Karlík z Nežetic v dluhu 600 kop gr. č. Ludmile Karlíkové z Vitínčvsi dědictví svého: S., hradu pustého, v Zderadicích tvrze, dvora popl. se vsí, pak částky v Libči a Řehovicích.

Stajice viz Stejka.

Stakorce, Stakorec, zaniklá, polohou svou na Boleslavsku neznámá ves; k r. 1422 nalezáme Marše z Stakorce.

Stakory dolní (*Unter-S.*), ves, 36 d. 222 ob. čes. kr., okr., far. a býv. dom. Boles. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S. d.

Stakory horní (*Ober-S.*), ves, 45 d. 298 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. obc. S. h., pol. obc., far. a býv. dom. Kosmonosy; fil. kostel sv. Havla byl r. 1384 farním, dv. popl. — Někdy zde stávala tvrz, která byla ve 14. a 15. stol. rodinným sídlem vladyk z S. Nejstarší nám známí jich předkové jsou Soběhrd r. 1324 a Martin Zlý z S-r r. 1391. Před r. 1456 držel S. Rameš z Hrádku a r. 1544 Vác. Samuel z Hrádku. R. 1588 koupila S. Marta Krajířová z Veselice a r. 1609 Kateřina Mladotová z Dohalic.

Stalec viz Stadlec.

Stan, ves v hornaté krajině, 41 d. 253 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Přestavlky; dv. popl., lihopalna, mlýn.

Staň (*Gstom*), ves, 27 d. 156 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (2 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Lešov; dv. popl.

Staň, někdy osada na panství Lomnickém v Jičínsku.

Staňětice, far. ves vysoké polohy, 46 d. 327 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Kdyně ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj.), vik. Domažlic., patr. hr. Stadion, 2031 osadníků; starožitný far. chrám sv. Kunhuty byl již ve 14. stol. farním, škola. — Dědina tato jmenuje se r. 1289 mezi statky kláštera Kladrubského. R. 1465 prodal Sigmund Černín se S-c svob. svůj dvůr v S-cích robotnému muži Pavlovi ze Zahořan, který jej r. 1480 opět prodal; ostatně viz Zahořany.

Stanikov (*Ober-Stankau*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1838 za 14.217 zl. stř.) a ves, 12 d. 123 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice ($1\frac{1}{2}$ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Maršovice, far. Velhartice; zámeček s mešní kaplí sv. Frant. de Paula, dv. popl., opodál Zápotoční mlýn. — R. 1428 jmenuje se S. mezi vesnicemi, které Oldřich z Rožmberka Menhartovi z Hradce prodal. V pozdější době patřil S. hr. Bořkům z Dohalic a nyní náleží dědicům Martina Schreinera.

Stanikov dolní (*Unter-Stankau*), ves, 10 d. 57 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Sušice ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. S. d., pol. obc. Maršovice, býv. dom. Žichov a Ulišov. (Porovnej Staňkovice.)

Stanimiřice, ves při stejnojmenném vrchu, 18 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Ml. Vožice ($\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Janov. — R. 1481 patřila S. s částí k tvrzi Těchobuzské.

Staňkov, ves při soujmenném rybníku a potoku, 63 d. 586 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Lutová, býv. dom. Chlumec; sam.: Amerika, Stará myslivna, Pele (Poly) velké i malé a Tundr.

Staňkov, ves, 26 d. 175 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($2\frac{1}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Pecka, býv. dom. Radim a Pecka.

Staňkov (*Stankau*), městys na levé straně Radbuzy, 112 d. 777 ob. čes., kr. Plz., okr. Horš. Týn ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. ves Staňkov, býv. dom. Chotěšov; fil. škola, pošt. úř. s pošt. štací, stanice při záp. dráze, pivovár, mlýn. Trhy výroční: 1) v út. po novém roce, 2) v út. po sv. Frant. Seraf.; týdní trh každé pondělí.

Staňkov (*Stankau*), far. ves na pravém břehu Radbuzy naproti městysi Staňkovu, 68 d. 629 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn., kat. i pol. obc. S., pošt. městys Staňkov, diéc. Buděj., vik. Horš. Týn., patr. kn. Trautmannsdorf, 5286 osadníků; far. chrám sv. Jakuba již ve 14. stol. farní, škola, mlýn. — K r. 1235 připomíná se Vitla z S-a se svým bratrem Prkošem. R. 1271 dostaly se klášteru Chotěšovskému ves S. s kostelem sv. Jakuba, městys? Staňkov a ves Ohnčov.

Staňkov, někdy ves, nyní dv. popl. u Sepekova, která získána od Vítka st. z Prčic pro nově založený klášter Milevský. S. jmenuje se ještě r. 1574 mezi vesnicemi, jež se zámkem Zvikovem a klášterem Milevským prodány byly.

Staňkovice, ves, 27 d. 182 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice ($\frac{3}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Úžice, býv. dom. Rataje, k němuž již r. 1487 patřily.

Staňkovice, ves v hornaté krajině, 44 d. 225 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Třebušín, býv. dom. Ploskovice; kaple, škola, dv. popl., mlýn. — Povstalá pře o desátek se vsí S-c mezi řádem Johannitův a klášterem Břevnovským rozhodnuta r. 1225 ve prospěch Benediktinův Břevnovských.

Staňkovice, far. ves blíž Sázavy, 88 d. 584 ob. něm., kr., okr. a pošt. Žat. ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Holedeč a Velichov, diéc. Litom., vik. Žat., patr. opat. Strahovský, 1858 osadníků; far. chrám sv. Václava byl far. již r. 1384, škola. — S., někdy ves kláštera Strahovského, zapsal cís. Sigmund r. 1436 obci Žatecké.

Staňkovice, druhdy ves, která patřila k 18 vesnicím, v krajině mezi Sušicí a Horažďovicí leževším a r. 1045 klášteru Břevnovskému darovaným. Jest to nepochybně Stanikov (dolní?).

Staňkův mlýn popisuje se u Zhorce (v okr. Pacovském).

Stanov, Stanové, ves při potůčku, 52 d. 303 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Vysoké, býv. dom. Jesenné; škola.

Stanovice (*Stangendorf*), někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní ves po obou březích Labe, 29 d. 199 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Hradiště, mlýn s pilou, dv. popl., kam. lomy. — S. byla druhdy manstvím hradu Hradiště Chousníkova. R. 1454 připomíná se Svachna, vdova někdy Jana Srnce ze S-c. R. 1476 byly S. v držení Karlíků z Nežetic. R. 1505 připomínají se Vác. z Čechtic a Vít z Kocléřova seděním v S-ích.

Stanovice, ves, 26 d. 182 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov ($1\frac{1}{2}$ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Pelhřimov

starý, far. Cerekvice nová; sam.: dvůr Chodeč a dvůr Vlasenický.

Stanovice nové (*Neu-Donawitz*), ves, 31 d. 197 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Vavry (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Stanovice, far. Stanovice staré, býv. dom. Bečov.

Stanovice staré (*Alt-Donawitz*), far. ves ½ hod. od předešlé, 105 d. 800 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Karl. Vary, kat. i pol. obc. Stanovice, býv. dom. Bečov, arcidiéc. Praž., vik. Toužím., patr. vévoda Beaufort-Spontini, 5587 osadníků; far. kostel sv. 3 králů jmenuje se již v době předhusitské mezi farními, škola, dv. popl., opodál mlýn.

Stanoviště (*Stanowitz*), ves, 12 d. 75 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2½ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Úševice; sam. Baumühle a Hochofenhäusel.

Stanovník (*Neudörfel*), ves v úžlabině, 18 d. 100 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Králiky (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Těchonín, býv. dom. Supí hora.

Stanovsko, ves, l. 1538 již pustá, patřila tehdáž s Maršovicemi a Jestřibakem, taktéž vesnicemi pustými, k Skalám malým.

Stará, Staré, Staré hrady (*Altenburg*), ves v rozkošném údolí při Bystřici, 60 d. 389 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libaň (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kopidlno; zámek s kaplí sv. Jana Křt.; zámek vystaven po r. 1573 na místě starého hradu, z něhož jen nepatrné zříceniny zbyly; kaple s některými náhrobníky byla ve 14. stol. far. kostelem; zvony z r. 1480 a 1509; škola, pivovár (na 5280 věder), lihopalna, dv. popl., mlýn a sam. nad Cihelnou. — Dle pověsti patřila S. Templářům a potažena prý r. 1312 ke král. komoře. Jisto jest, že byla S. ve 14. stol. sídlem slavných pánův z Pardubic (w. t.), jimž v držení hradu r. 1405 Pavel a pak Jan z Jenšteina následovali. Okolo r. 1468 držel S-ou Zděnek z Kopidlna a od r. 1491 až 1567 Rašínové z Riesenburka. Od těchto přešlo panství na Krištofa z Lobkovic a na Bílině a provdáním se jeho dcery Voršily, před r. 1578, na rod. svob. p. Pruškovských z Pruškova, z nichž hlavně Desiderius svou láskou k vědám a uměním vynikal. Mezi l. 1620—26 byl pánem na S-é Popel z Lobkovic a pak Albrecht z Valdšteina, po jehož pádu 1634 panství, na královskou komoru spadlé, Adam Rodovský z Hustiřan, muž svého věku na slovo vzatý, spravoval. R. 1637 dostala se S. hr. Jindřichovi Šlikovi, za jehož syna a nástupce, Františka Arnošta, s Kopidlnem spojena.

Stará Bělá viz Bělá (okr. Děčín).

Stará fara, čís. pop. 12., viz Viničné hory u Prahy.

Stará hora viz Ostromíř.

Stará hora, mlýn u Vlkanöic.

Stará huť viz Huť stará.

Stará huť viz Hutě staré.

Stará huť knížecí? viz Fürstenhütte stará.

Stará huť sklenná viz Nová ves.

Stará Kdyně viz Kdyně.

Stará myslivna viz Staňkov.

Stará pila viz Zděchovice.

Stará pila viz Košín.

Stará ves (*Altdorf*), ves, 29 d. 191 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Vary (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. St. v., far. Svatobor, býv. dom. Kysibel.

Stará ves (*Altendorf*), ves při potoku, 94 d. 537 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Semily (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. St. v., far. Vysoké; škola, 2 mlýny.

Stará ves dlouhá viz Dlouhá ves.

Stará voda (*Altwasser*), ves při potůčku, 106 d. 686 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kinžvart (½ hod. jih. záp.), kat. obc. St. v., pol. obc. Kinžvart.

Stará voda (*Altwasser*), ves, 39 d. 268 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Chlumec (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. St. v.; fil., r. 1384 far. kostel sv. Václava, škola. — V první polovici 15. stol. patřila s části St. v. k blízké tvrzi Přestavlkům, v neznámé době zaniklé.

Stará voda (*Altwasser*), ves, 16 d. 109 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Horyčabsko, far. a býv. dom. Tochovice; mlýn s pilou. — R. 1381 dal opat kláštera sv. Jana Křt. na Ostrově posemky v S-é v-é právem německým v dědičný nájem. R. 1632 odprodána S. v. spolu s Tochovicemi od dotčeného kláštera.

Staré (*Starrey*), ves v horách, 18 d. 86 ob. čes. něm., kr. Litom., okr. Lovosic (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Třebivlice, býv. dom. Bílina (6 d. dom. Třebivlic); v okolí české granáty.

Staré viz Stará.

Staré bydlo, Starý láz (*Starlic*), ves, 21 d. 185 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. St. b., pol. obc. Hodousice, far. Nýra, býv. dom. Bystřice.

Staré hamry viz Mlaka.

na Staré hoře viz Ponikle.

Staré hrady viz Stará.

Staré hrady viz Výrov.

Staré hutě viz Stodůlky.

Staré hutě viz Pláně.

Staré hutě viz Hutě staré a Huť stará.

Staré město (*Altstadt*), městys blíž Moravsko-Rakouských hranic a při hoře Kohlberku (269,2 víd. sáhův n. m.) 170 d. 1121 ob. ném., kr. Buděj., okr. a pošt. Nov.-Bystřic (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. St. m., býv. dom. Landštein, diéc. Buděj., vik. Jindř. Hradec., patr. svob. p. ze Šternbachu, 3176 osadníků; starobylý far. chrám slohu gotického s mnohými náhrobky Krajířů z Krajku, pí. Magdaleny Mohrové z Lichteneggu a j.; nad kruchtou lze čísti letopočet 1514; škola, pošt. exped., opodál zámek s dvorem popl. řeč. Ebergař, lihopalna, mlýn s pilou ½ hod. vzdálí myslivna.

Staré město, ves v úrodné krajině, 27 d. 296 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. St. m., far. Ostružov, býv. dom. Veliš a Vokšice; fil. kostel sv. Frant. Seraf.; dle Sommera jest na věži zvon z r. 1459 a v kostele náhrobní kámen Kat. Anny († 1665), manželky Jana Jiříka Rudovského z Lukovan, držitele někdy svob. dvorce zdejšího.

Staré město (*Altstadt*), ves na levém břehu Metuje, 57 d. 294 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. (město) Náchod (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. St. m.; kostel sv. Jana Křt., nad jehož vchodem letopočet 1501, jest hřbitovním chrámem města Náchoda, bělidla, 2 mlýny. — St. m. bylo druhdy zvláštním statkem, náleževším Kapříkům z Lesonic a pak Litickým z Šonova. Poslední zbytky někdejší tvrze rozebrány na počátku nynějšího století.

Staré město (*Altstadt*), ves při ztoku Ploučnice do Labe, 74 d. 709 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Děčín (¼ hod. již.), kat. i pol. obc. St. m.; škola, mlýn, opodál Theresienau (v. t.).

Staré město dolní (*Nieder-Altstadt*), ves nad Úpou, 28 d. 298 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Trutnov (¼ hod. sev. záp.), kat. obc. St. m., pol. obc. Trutnov; škola, papírna, bělidla. Dědina tato založena na pozemcích někdejšího dvora popl.

Staré město horní (*Ober-Altstadt*), far. ves nad Úpou, s předešlou souvisící, 131 d. 1134 ob. něm., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Trutnov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. St. m. h., diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov, patr. obec Trutnov, 3186 osadníků; far. chrám sv. Václava, jehož podací právo r. 1313 Jan z Vartmberka křižovníkům Zderazským daroval; v něm jest ze dřeva řezaný pomník Kašpara Rusa z Raigersdorfu († 1606); škola, přádelna (roč. na 26.000 kop příze; zpřede 13.700 ctů lnu). Když Král. Václav II. k r. 1301 v místech staré trhové osady Trutnova č. Úpy, město Nový Trutnov řečené založil, převedeni jsou obyvatelé ze staré jich osady na jiné místo, čímž St. m. povstalo.

na Starém ovčíně viz Kolinec.

Starec (*Starc*), ves, 30 d. 230 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Kdyně (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kouty a Trhanov; ½ hod. vzdálí dv. popl. Weissberg.

Stařice viz Klikov.

Starkoč, ves v pahorkatině, 78 d. 558 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Zbislav, býv. dom. Žehušice; fil. chrám Nanebevzetí P. M. v nynější podobě r. 1738 vystavený, byl mezi l. 1384—1717 farním, v hřbitovní zdi náhrobky Chotouchovských z Nebovid, z Hostačova a ze Žlebů; škola. — St. jest původiště vládyk ze S-če, zejmena se udává Mareš a Valštejn ze S-e, kteří přítomni byli sněmu Čáslav. r. 1440. Ok. r. 1466 měl zde jakýsi majetek Aleš ze Semtěše. Od středu 16. stol. patřil statek Chotouchovským z Nebovid a pak nepochybně Hostačovským. K Žehušickému panství dostal se S. co příslušenství Zbislavi v druhé polovici 17. století.

Starkoč, ves, 29 d. 204 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Kleny, far. Studnice.

Starkov (*Starkstadt*), panství fideikom. (dle soud. odhadu z r. 1882 za 120.748 zl. 27½ kr. stř.) a starobylé město při ztoku dvou potoků, 158 d. 969 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Police (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Broumov., patr. svob. p. Kaiserstein, 4194 osadníkův; far. chrám sv. Josefa uvodí se již r. 1384; při velkém požáru r. 1622 vyhořel a byl nově vystaven mezi l. 1655—58; pod hlavním chrámem hrobka Čertorejských; zámek ze sklonku 17. stol., škola, dv. popl., pivovár (roč. na 1249 věder), továrna na bavlněné látky, 2 mlýny, lihopalna, na náměstí socha P. Marie z r. 1726, od hřbitovního ohražení ke kapli 14 Pomocníků vede křížová cesta, z odkazu paní Šrolové r. 1737 vystavená od Litomyšlského kameníka a sochaře. Trhy výr. a dobytčí: 1) první pond. v postě, 2) v pond. před sv. Duchem, 3) v pond. po sv. Voršile; připadne li sv. Voršily na pond., odbývá se ten den, trh dobytčí ale příštího dne; týdní trh každý pátek na přízi a plátno. — Za mlýnem řeč. Hintermühle zdvihá se vrch „Schlosshübel", na němž prý tvrz stávala. V nejstarší době slušel S., jak se pravdě podobá, držitelům hradu Bystrého, Abrspachu a j. Za držení Bernarta Žehušického z Nestajova ok. r. 1547 připomíná se zde nově vystaveného panského domu. R. 1625 byl od Skalska oddělen a dostal se Bernartovi Hertvi-

kovi z Čertorej. Pozůstalá po něm manželka odkázala S. r. 1663 synu svému z druhého manželství Dětřichovi Ferd. de Carmis. Nynější držitelové dosáhli S-a r. 1673. Jak z něm. nápisův na zvonech souditi dlužno, byl S. již před bitvou Bělohorskou poněmčen.

Staro-Bečovský dominikální okres (*Alt-Petschauer Dominikalbezirk*) popisuje se při Bečově.

Starolysá viz Lysá stará.

Starosedlištská myslivna (*Altsedlisches Jägerhaus*) popisuje se při Úšavě.

Starosedly, ves v středohoří, 19 d. 116 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Žalany, pol. obc. a far. Bořislav.

Starostín viz Neusorge.

Starosty (*Sorge*), ves, 10 d. 49 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Konojedy, býv. dom. Liběšice (4 d. k dom. Konojed.).

na Starovésti viz Ruprechtice.

Starov, Starovo, ves, 16 d. (mezi těmi 5 sam.), 107 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Volyň. ($^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Zechovice.

Starešenské jest čes. název pro Gunstdorf, Kunstdorf.

Staršov, Stašov (*Dittersbach*), far. ves v údolí při potoku, 201 d. 1229 ob. něm., kr. Chrud., okr. a pošt. Polička ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Bystré, diéc. Král. Hrad., vik. Polička, patr. svob. p. de Lanquet, 1364 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M., škola.

Starý dvůr (*Althof*), ves, 20 d. 162 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($8^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. St. d., pol. obc. Kraskov, far. Míčov, býv. dom. Ronov; $^{1}/_{4}$ hod. vzdálí mlýn Peklo.

Starý dvůr (*Althof*), dv. popl., mlýn a 8 d. 58 ob. čes., kr. Pls., okr. a far. Nov. Kdyně ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Kouty.

Starý dvůr, popisuje se u Svinař (okr. Beroun.).

Starý dvůr, před věky tvrz blíž Bohusudova.

Starý háj viz Střížov.

Starý lás viz Staré bydlo.

na Staších viz Stachov.

Stašov, ves na výšině při Červeném potoce, 78 d. 579 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a býv. dom. Lochovice, far. Praskolesy; mlýn a jiný o samotě (patřil k dom. Hořovickému). — S. darován od Vratislava klášteru sv. Jana Křt. na Ostrově.

Stašov viz Staršov.

Stativnice, Statenice (dle práv. přiřknutí z r. 1850 za 172.000 zl. stř.) a ves při Ounětickém potoku, 52 d. 471 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Noutomice; zámek, dv. popl., pivovár, lihopalna, mlýn, opodál Venčovský mlýn. — R. 1228 jmenuje se S. mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Pražském (vlastně praebenda kanovníka kostela sv. Jiří). Též kapitula Vyšehradská měla zde dvůr darovaný nepochybně již za Václava I. R. 1347 jmenuje se majitelem S. Praž. měšťan Budek. R. 1436 zapsal cís. Sigmund S. proboštství Vyšehradského Václavovi Cardovi. R. 1455 vrátila Ludmila, dcera Janova, řeč. Sluka se S. zápis, který otec její měl od cís. Sigmunda (†420) na některé lidi kostela Praž. v S-ích a jinde. R. 1619 odcizen statek S-cký klášteru Svatojirskému a prodán potom biskupství Královohradeckému, od něhož jej jmenovaný klášter opět nabyl a až do svého zrušení držel r. 1782. R. 1790 prodán od král. fisku hr. Rudolfovi Šporkovi, který jej r. 1796 Litom. měšťanu Frant. Fügner-ovi prodal. V nynějším století vládlo zde několik ještě rodin. Od r. 1850 drží S. Friderika svob. pí. Dlouhoveská.

Stav, ves, 47 d. 362 ob. něm. česk., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Úbislavice; býv. dom. Kumbert a Úlibice; kaple sv. Petra a Pavla, mlýn.

Steblová, ves, 22 d. 118 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Ždanice.

Steblovice, ves, 21 d. 186 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobotka ($^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Nepřívěce, býv. dom. Kost a Rakov; viz Sobotka.

Stebno (*Steben*) veska, 6 d. 46 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Loučky Šekerkovy, býv. dom. Skály a Turnov.

Stebno (*Stöben*), far. ves v horách, 28 d. 208 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Ústí n. L. ($^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Trmice diéc. Litom., vik. Ústský, patr. hr. Nostic, 1170 osadníkův; far. chrám sv. Šim. a Judy z r. 1692 uvodí se již ve 14. stol.; stříbrný pozlacený kalich z r. 1584 a pískovcová křtitelnice z r. 1546; škola, dv. popl., štěpařství a vinařství.

Stebno, Jistebno, Ejstebno (*Stöben*), far. ves, 71 d. 421 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Jesenic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Petršpurk, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Černín, 440 osadníkův; lok., r. 1384 far. kostel sv. Jana Křt. vystaven brzy po ohni r. 1650; na kazatelně znak Liběteinských

z Kolovrat s letopočtem 1593 a biblickými průpověďmi v české řeči; škola, opodál mlýn. K Petršpurku patřila S. již r. 1483.

Stebno, druhdy ves, nyní sam. u Rousinova (v okr. Rakov.).

Stebuzeves viz Zdebuzeves.

Steffal, Stefola viz Ovesné.

Steflův dvůr (*Steffelhof*) viz Lhota (okr. Kdyňský).

Stegmühle viz Dvořiště horní.

Stehlíkovský mlýn viz Trnová (okr. Zbraslav.).

Stehelčeves, Stelčoves, ves, 60 d. 675 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Lidice, býv. dom. Buštěhrad (3 d. dom. Tachlovic); škola, 2 mlýny, kam. uhelné doly, sam.: sv. Mikuláš a Vrapice (v. t.). — R. 1395 prodal Mikuláš Benešovský z Vrapic ves S. Mikulášovi, řeč. Freitlich, měšťanínu Pražskému. R. 1457 držel tvrz S. Prokop z Prahy.

Stehlovice, ves, 25 d. 303 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Veselíčko, býv. dom. Orlík. — S. jmenují se mezi vesnicemi, které r. 1574 se zámkem Zvíkovem a klášterem Milevským prodány byly.

Stěchovice, statek (dle trhové smlouvy z r. 1884 za 42.000 zl. stř.) a ves při potůčku, 70 d. 585 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Volenice; zámek, dv. popl., pivovár, lihopalna; sam.: Lipnice, 5 d. na soujmenném vrchu, Nový dvůr, někdy dv. popl., nyní 4 d. a hájnovna Ježov. — R. 1690 byl pánem na S-ích Jan Karel Ježovský z Lub a v středu 18. stol. Vavřinec Schönpflug z Gemsenberka, který statek S cký r. 1790 prodal. R. 1815 prodal jej Ignác Böhm Antonínovi Taškovi, jehož dědicům dosud náleží.

Stěchovice viz Štěchovice.

Stein, veska, 7 d. 57 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kaltenbrun.

Stein, ves na levém břehu Ohře, 20 d. 179 ob. něm., kr. i okr. a far. Cheb ($^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Slatina, býv. dom. král. hrad v Chebě (7 d. k panství Cheb.); škola, papírna, mlýn. — V druhé polovici 14. stol. držel tvrz a ves S. měšťan Chebský Mikuláš Huber, od něhož je Rüdiger ze Sparneku koupil, s jinými ještě statky cís. Karlu IV., co králi českému, v manství podal a v léno opět přijal.

Stein, far. ves, 17 d. 127 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Kraslice ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Kirchberg, býv. dom. Schönbach, arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. šlechtic Stark 2862 osadníků; far. chrám sv. Jiljí z r. 1692, neli starší, škola, 2 mlýny.

Steinbach, veska, 4 d. 28 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Děčín (1 hod. jih. vých. ?), kat. obc. Chlum, pol. obc. Staré město.

Steinbühl viz Münchsdorf.

Steindlberg viz Hrabice.

Steindlberg dolní (*Unter-S.*), vska při soujmenném vrchu, 8 d. 76 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašper. Hor. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol obc., far. a býv. dom. Prašily.

Steindlberg horní (*Ober-S.*), veska, $^1/_4$ hod. vzdálí od předešlé, 13 d. 136 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašp. Hor., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Prašily.

Steindlhammer viz Jílovice.

Steindörfel viz Zbraslav.

Steingrub, ves při potoku, 79 d. 495 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof; zámek, dv. popl., škola, přádelna pro bavlnu, mlýn.

Steingrün, ves, 65? d. 529 ob. něm., kr. Cheb., okr. Aš (2 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Haslov; škola, dv. popl., přádelna pro bavlnu.

Steingrün, ves po stráních neširokého údolí, 38 d. 255 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Měděnec, býv. dom. Hauenstein; 2 mlýny.

Steinhof, ves při potoku, 19 d. 168 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Golddorf, pol. obc. S., far. a býv. dom. Kinšperk; škola, dv. popl.

Steinhöhe, 2 d. 7 ob. něm., kr. Cheb., okr. Joachimov ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Seifen, býv. dom. Joachimovské lesní panství.

Steinhübel, ves, 31 d. 260 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönbüchel, far. Krásná lípa, býv. dom. Kamenice česká; přádelna pro len, zhotovování bavlněného zboží.

Steinhübel popisuje se u Bousnice.

Steinische Brettmühle popisuje se při Březenci (*Pirken*).

Steinpöhl viz Neuberg.

Steinsdorf, ves, 40 d. 236 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Riegersdorf, far. Jílové.

Steinsiedel? patří do kat. obce Poříčí (okr. Litom.).

Steinsmühle viz Teplá.

Steinwandhäuser, sam. u Kotvice (okr. Bor).

Stejka, ve 14. stol. Stajice, Stajec (*Stutten*), ves, 21 d. 205 ob. čes., kr. Bu-

děj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Polště, far. Roseč.

Stejskal viz Kunčice.

Stejskal viz Stýskal.

Steklník, Stekník (*Stekuitz*), statek (dle trh. smlouvy z r. 1818 za 150.000 zl. víd. čís.) a ves na výšině při pravém břehu Ohře, 34 d. 246 ob. něm., kr. i okr. Žat. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Hradiště; zámek s veřejnou kaplí P. Marie, v které jest několik krásných obrazů, 2 prý od Rubense; dv. popl., pivovár, lihopalna, mlýn a $^1/_4$ hod. od zámku minerální břídlo. — R. 1589 zastavil Bohuslav Felix Hasišteinský z Lobkovic ves S., Drahomyšl, Libčice a Dubčany Václavovi Boršovi, měšťanínu Kadaňskému. R. 1595 odprodal král Rudolf S. od panství Ličkovského Jiřímu Kaplíři ze Sulevic na Tuchořicích, jehož potomku Alex. Kaplířovi pro účastenství v stavovském povstání odňat byl. V 18. stol. drželi S. hr. Kulhánkové z Klaudenšteina, kteří na místě někdejší tvrze nynější zámek vystavěli. Od r. 1796 patří S. ryt. Korbům z Weidenheimu.

Stékře viz Štěkře.

Stelčeves viz Stehelčeves.

Stelzengrün, ves při potoku, 29 d. 176 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Chodov dolní, býv. dom. Chodov horní.

Stemmeisen viz Loket.

Stenglos, ves na pravém břehu Ohře, 10 d. 74 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (3 hod. záp.), kat. obc. Krondorf, pol. obc. a far. Okounov, býv. dom. Poláky.

Stěnkov, ves na pravém břehu Orlice, 31 d. 213 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^1/_8$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Třebechovice, býv. dom. Opočno.

Stenzlaer Jägerhaus, myslivna? u Dřevohryzů.

Stern, veska, 4 d. 21 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden, far. Kaplice.

Sternberg viz Šternberk a Šternhof.

Sterndorf, ves, 38 d. 264 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšt. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Stolinky; škola, kaple z r. 1822, sbořený zámeček. — Ves tato založena byla r. 1676 od Litoměřického biskupa, hraběte ze Šternberka.

Sternhof, někdy prý Sternberg, veska na Bavorském pomezí, 5 d. 35 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Červené dřevo, býv. dom. Domažlice. — Dle smlouvy z 3. břez. 1764 s Bavorskem učiněné připadly k zemi České bavorský statek Grafenried, pak vsi Vollman, Sruby (*Haslhof*) a S.

Sterzteich, ves při soujmenném rybníku, veska, 11 d. 60 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($3^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Opatov; dv. popl., zámeček, mlýn.

Stětín viz Ctětín.

Stežerov (*Fischern*), ves, 9 d. 64 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Švíbs, far. Polná, býv. dom. Krumlov; sam.: Fischerhof, Pfeiferhof a Höpfelmühle; poslední patří farou k Hořici.

Stěžov, ves, 32 d. 258 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Slivice, býv. dom. Dobříš; dv. popl., mlýn. — V listině Anežčině asi od r. 1228 jmenuje se S. mezi statky kláštera Svatojirského. Později byl co služebné manství hradu Karlšteina v držení vládyk z S-a, od nichž r. 1441 na Hašla z Boješic přešel. Mezi l. 1448—1480 patřil S. Předborům z Radešína, r. 1514 Martinovi Macháčovi z Olešné, r. 1535 Fridrichovi Bechyni z Lažan, od r. 1616—1624 Vilémovi ze Šicendorfu, 1625—1631 Dejmům ze Stříteže a ok. r. 1670 Chlumčanským z Přestavlk.

Stičany, ves, 38 d. 253 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Dvakačovice, far. Vejvanovice, býv. dom. Rosice; dv. popl., jenž patří k Přestavlkům; sam. Zásadí.

Stiči, veska, 9 d. 73 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Zahájí, pol. obc. a far. Hněvkovice.

Stiči, Štičí viz Johanka.

Stiebenreuth (po česku Ctiboř), ves, 61 d. 370 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Tachov. — Někdy zde stávala tvrz, kterou prodal Volf z Gutšteina Volfovi z Perglas († 1546).

Stiefwinkel, ves v horách, 17 d. 127 ob. něm., kr. Král. Hrad. okr. Nov. Město nad Metují ($3^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Deštná, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Stiegelhof viz Seewiesen.

Stift, veska, 5 d. 30 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schönfelden, far. Kaplice.

Stihnov, vlastně Mstihněv viz Křivany.

Stikov, ves, 52 d. 335 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. a far. Nov. Paká ($^1/_2$ hod. jih.

vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Radím a Pecka.

Stikovà, ves, 13 d. 98 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěbor (1 hod. vých.?), kat. i pol. obc. Sloupné, far. Libice, býv. dom. Studenec.

Stillfried, ves na pomezí Moravském r. 1698 založená, 42 d. 170 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Jetřichova ves.

Stimmersdorf, ves blíž pravého břehu Kamenice, 50 d. 368 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín, (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Rosendorf, býv. dom. Binsdorf; škola a ¼ hod. vzdálí sam. Reinwiese.

Stinky malé (*Klein-Zinken*), veska? při sonjmenném vrchu, 2 d. 20 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Rychnov, býv. dom. Liběšice.

Stinky velké (*Gross-Zinken*), veska blíž předešlé, 6 d. 40 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov, kat. obc. S. v., pol. obc. Příbram, far. Rychnov, býv. dom. Liběšiče; lnářství.

Stirka viz Libeň stará.

Stirov, Stýrov viz Týrov.

Stobitzhof viz Mühlessen.

Stobořice viz Zdeboříce.

Stokern, veska, 7 d. 53 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lupetsching, far. Frimburk.

Stockernhof patří ke kat. obc. Světlíku (okr. Krumlov).

Stockhäuseln viz Lomnička.

Stod, Štodo (*Staab*), okr. město nad Radbuzou, 220 d. 1565 ob. něm., kr. Pls. (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Chotěšov, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. opat Tepelský, 2701 osadníků; far. chrám sv. M. Magdaleny r. 1510 vystavený a r. 1567 rozšířený; 2 menší zvony z počátku 16. stol., škola, radnice, smiš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. úř. s poštovní štací, stanice záp. dráhy, 2 špitály, pivovár, lihopalna, velký závod koželužský, 2 mlýny, opodál sam. Maškrov (v. t.). Na blízkém vrchu Vrabině stával za dávných dob hrad, na jehož místě r. 1755 velkolepá kaple vystavená a r. 1802 rozbořena byla. Trhy výroční: 1) ve čtvr. po Hromn., 2) na sv. Jiří, 3) ve stř. po sv. Michalu, 4) v out. před sv. Martinem; připadne-li sv. Jiří na neděli, tedy příští úterek. — S. jmenuje se r. 1285 vsí, kdež měl klášter Chotěšovský statky řeč. „Kladské". Na přímluvu Chotěšovského proboštа povýšil král S. r. 1315 na městečko, jež výsadami nadal. Dne 4. května 1652 narozen zde Jan Florián Hammerschmidt, spisovatel český; † 1737 co farář při kostele Týnském v Praze, kdež i pochován.

Stodůlky, Stadla (*Stadeln*), ves na býv. král. hvozdě, 232 d. 1815 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. k jihu), kat. i pol. obc. S., far. Dobrá voda; kaple sv. Šebastiana, škola. — Při S-ách, které samy o sobě 34 d. 314 ob. mají, popisují se tyto menší, po různu ležící osady: Babilon, 6 d.; Ebene, 9 d.; Einöd, 9 d.; Filzhäusel, 3 d.; Frauenwald, 24 jednot; Glaserwald, Holzschlag, 2 brusírny, Hůrka, 7 d., Scherlhof a Scherlmühle 8 d., Weberhäusel 2 d., Zusch 8 jednot (vesměs farou do Dobré vody), Wunderbach, 11 d, a Weid, 25 d. se samotami: Ebenwies, Jaglhof, Grangbauerhof, Holzschlag a Staré hutě (*Althütten*) patří farou k Reichenšteinu dolnímu; Dvořiště (*Haid*) 4 d. a Hůrka (*Höhal*) 12 d. s brusírnou pro zrcadla, patří farou k Zhuří; Hinterhäuser, 13 jednot a Hohenstegen 8 d. náleží farou k Prašilům.

Stodůlky, far. ves, 86 d. 819 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Smíchov (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S.; arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. náb. fond, 1131 osadníků; starožitný far. chrám sv. Jakuba uvodí se co taký již r. 1384; z pův. rom. kostela zachovala se loď, v novější době překlenutá; v presbyterium krásné gotické sanktuarium a ve dvou oknech zbytky malby na skle asi ze 13. stol.; škola, sam.: na Lužinách, hospoda Bílý Beránek a Hájší dvůr (*Waldhof*). — První zmínka o S-ách s kostelem činí se k r. 1292. Za zřízení patrimon. patřily S. k panství nejvyš. purkrabství.

Stodůlecké (Stašlovské) podíly, ves? na býv. král. hvozdě v kr. Pís., dělí se ve III části, z nichž I. a II. k okr. Kašpersko-horskému, III. k okr. Sušickému patří. K I. části, která pro sebe kat. i pol. obc. tvoří, náleží far. osada Rehberg (v. t.), Griesberg, 9 d. 98 ob. něm., Grosshaid 13 d. 198 ob. něm., Grünberg, 14 d. 111 ob. něm., Mühlsprenng, 8 d. 90 ob. něm., Sattelberg, 47 d. 499 ob. něm., Schlösselwald, 21 d. 263 ob. něm., Seeberg, 12 d. 160 ob. něm.; k II. části, která patří do pol. obc., jakož i k faře Prašilské, patří Hornberg, 3 d. 18 ob. něm.; ku III. části, jež patří k pol. obc. Stodůlkám, přísluší Hůrka stará a nová (*Alt- und Neu-Hurkenthal*) v. t.

Stögenwald, ves na úpatí hory, 21 d. 162 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Vltavice dolní, býv. dom. Krumlov; zde se popisuje za-

motný mlýn a 9 jednot řeč. Altstögenwald.

Stögerhütte, popisuje se u Volár.

Stohanek viz Svebořice.

Stochov, far. ves na výšině, 39 d. 283 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Strašecí (1 hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Honice, býv. dom. Smečno, arcidiéc. Praž., vik. Strašec., patr. náb. fond., 1600 osadníkův; far. kostel sv. Václava slohu got. asi ze 14. stol. uvodí se co taký již r. 1348, škola. — Na nejzazším východním výběžku mocného hřbetu hor stávala před věky tvrz. Dle Hájka byl zde v šedé dávnověkosti hrad, jejž Lučané pobořili a kníže Neklan znovu vystavěl. Na hradě tom zdržovala se prý Drahomíra a sv. Václav narodiv se zde trávil na S-ě dětská léta. Ve 14. stol. stal se S. sídlem soujmenného rodu šlechtického; Dětřich ze S-a prodal r. 1380 tvrz a ves S. a jiné představené i konventu u sv. Máři Magd. na Újezdě v podhradí Pražském a měšťanům Pražským, Mikulášovi řeč. Weiss a Konrádovi řeč. Gimusel (?). R. 1480 patřil co léno královské Václavovi z Vlastislavi a Vilémovi z Martinic. Po jich smrti daroval S. král Vladislav r. 1496 Ambrožovi Mulfarovi z Minic a Vác. Čéčovi z Němičevsi. Brzy potom objevuje se na S-ě Jan Hromada z Boršič, od něhož r. 1528 na Žejdlice z Šenfeldu přešel. Vnuk tohoto Jindř. Jiří prodal S. r. 1581 pánům z Martinic, držitelům Smečna.

Stojanovice, Stajanovice, ves, 14 d. 104 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Milinov, far. Velhartice, býv. dom. Týnec a Běčiny; mlýn. — Ves ta jmenuje se mezi vesnicemi, které Oldřich z Rožmberka r. 1428 p. Menhartovi z Hradce prodal.

Stojčín, ves, 24 d. 152 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Počátky (3/4 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Vlčetín, býv. dom. Žirovnice; dv. popl.

Stojice, ves při silnici, 68 d. 458 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Choltice, far. Svinčany; fil. chrám všech Svatých byl v době předhusitské farním; k starobylému got. presbyterium přistavena r. 1709—11 loď a věž; nejmenší zvon s gotickým nečitelným nápisem jest nejstarší, prostřední lil Ondřej Ptáček r. 1478 a velký zvon ulit r. 1557; škola, dv. popl., mlýn.

Stojislavice, ves, 88 d. 381 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Smilovy hory. Za zřízení patrimon. slušelo 6 d. k panství Načerackému, 11 d. k špitálu Načerac. a ostatek k první čtvrti svobodníkův. — R. 1395 prodal Beneš z S-e dědictví své v S-ích Ješkovi z S-e.

Stojmiře viz Stolmíř.

Stokař viz Chřenovice.

Stolany, ves v rovině při potoku, 46 d. 428 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Heřmanův Městec; starožitný fil., r. 1350 far. kostel sv. Mikuláše slohu gotického; při něm pamětihodná osmihranná a až po vrcholek vyzděná věž, jejíž rohy z kamene tesané odkapní trouby v potvorných podobách zdobí; dv. popl., mlýn. — R. 1228 daroval ves S. král Přemysl Otakar klášteru Opatovskému, který ji až do svého zničení držel, načež od cís. Sigmunda s jiným zbožím klášterským r. 1436 Divišovi Bořkovi z Miletínka zastavena. Ku konci 15. věku držel S. pan Vilém z Pernšteina a ok. r. 1530 co samostatný statek s tvrzí, rod Andělů z Ronovce, od nichž r. 1546 Janovi z Pernšteina postoupeny byly. Než již r. 1550 dostaly se opět S. Burianovi Andělovi z Ronovce, po jehož smrti na král. komoru spadly a od cís. Rudolfa II. Vác. Plesovi Heřmanskému ze Sloupna prodány byly. Po smrti tohoto, který vedle staré tvrze novou a dv. popl. vystavěl, připadla část statku S-ské r. 1603 král. komoře, druhá část, kterou syn a dědic Václavův Štěpánovi Jiřímu ze Šternberka prodal, získána brzy na to pro král. komoru a celek připojen k panství Pardubickému, od něhož však již r. 1608 S. Ladislavovi Berkovi odprodány a s panstvím Heřmanoměstským spojeny.

Stoličky, někdy tvrz u Sezemic na panství Teplickém.

Stoličky viz Chřenovice.

Stolín, ves, 44 d. 327 ob. čes., kr. Král. Hrad, okr. a býv. dom. Náchod (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Kostelec.

Stolinky, Stvolinky, Drmy (*Drum*), panství fideikom. (dle trhové smlouvy z r. 1647 za 68.000 zl.) a starožitný městys nad Bobravou, 95 d. 569 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Úšť (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. Úšť, patr. biskup Litom., 1841 osadníkův; far. kostel všech Svatých co taký již ve 14. stol. připomínaný, vystaven v nynější podobě r. 1811, škola, zámek vyst. od prvního biskupa Litom. († 1675), pivovár (roč. na 5456 věder), dv. popl. — Od středu 17. stol. jsou S. statkem biskupství Litoměřického.

Stolinské Petrovice viz Petrovice (okr. Úšť).

Stolmíř, ondy Stojmíře, far. ves při po-

tůčku, 35 d. 389 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod ($^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. Lichtenštein, 557 osadníkův; far. chrám sv. Havla v nynější podobě z r. 1710 uvodí se již r. 1395, škola. — Původně byl prý zde knížecí dvůr Žitomíře (v. t.), jehož Radslav, kníže Zlický, pozdvihnuv války proti sv. Václavu, obléhati se jal.

Stolzenhan, ves v Krušných horách, 127 d. 1061 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchymov ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Wiesenthal český, býv. dom. Hauenstein; škola, dratárna, několik mlýnů; v okolí se nalezá u větší hojnosti magnetka spolu s červenou rudou.

Stolzenhan, ves v Krušných horách, 88 d. 207 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a býv. dom. Červený hrádek, far. Boleboří; mlýn.

Stöonitz (Jistebnice?), ves na pravé straně Vltavy, 16 d. 86 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($2^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ziering, far. Záton, býv. dom. Rožmberk.

Storanzenmühle viz Očelín.

Storchsnest patří do kat. obce Halmgrünu.

Stoupec, někdy tvrz na místě nynějšího lesa „Stoupce“ u Hošťalovic, kdež dosud okrouhlé valy viděti lze. R. 1486 byla již pusta a po smrti Franka z Hrobčic darována od krále Janovi Špetlovi z Prudic na Žlebích.

Stoupno (*Staupen*), ves na pravém břehu Ploučnice, 20 d. 189 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa ($1^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Police horní.

Stožice, ves, 37 d. 258 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vodňany ($^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. S. — Statek S-ický koupil r. 1600 Oldřich Želísko z Tourového od Jiřího Vratislava z Mitrovic a postoupil jeho toho ještě roku obci Vodňanské.

Stožice viz Tožice.

Straší (*Stratschen*), ves vysoké polohy, 50 d. 309 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Štětí ($^{1}/_{2}$ hod. jib. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Liběchov a Chcebuz.

Straší nůžky, někdy prý hrádek na horách Prachovských u Jičína.

Stračkov č. Horka viz Lípa.

Stračky, Strážky (*Torschig*), ves při potůčku, 22 d. 167 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Skorotice, býv. dom. Březnice a Všebořice; mlýn. — R. 1814 prodali Beneš a Václav bratří z Vartmberka S. a Ždár Jindřichovi z Pokratic.

Stračov, Strakotín, statek allod. (dle trhové smlouvy z. r. 1839 za 135.000 zl. stř.) a far. ves (druhdy městečko), 80 d. 567 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Nechanice ($1^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Hořic., patr. náb. fond, 1824 osadníků; far. chrám sv. Jakuba připomíná se co taký již r. 1384; menší zvon z r. 1598, větší s českým nápisem z r. 1667; škola, zámek r. 1800 vystavený, dv. popl., pivovár, $^{1}/_{4}$ hod. sev. vých. Čeňov, někdy ves, nyní dv. popl. — S. byl v 15. stol. rodinným sídlem vládyk z S-a; Kateřina ze S-a postoupila r. 1492 tvrz s příslušenstvím a kostelním podacím Janovi z Tedražic. R. 1495 dal král Vladislav městečku právo odbývati týdní trh. V první polovici 16. stol. seděli zde Bořkové z Dohalic, od nichž S. r. 1558 Dobšovi? Vranovskému z Doubravice prodán byl. Ten prodal městečko S. ještě toho roku Jindřichovi Nejedlému z Vysoké, měšťanu Královhradeckému, a r. 1612 Ludmila roz. Nejedlá z Vysoké Karlovi st. Zárubovi z Hustiřan, při jehož rodě až do r. 1708. zůstal. Na to náležel S. Max. Rudolfovi Lamotte a pak hrabatům z Bredau. Nynějším držitelem jest hr. Harrach.

Strádaly, někdy tvrz, nyní dv. popl. u Šimanova. R. 1547 patřily k hradu Střelé a později k Ohrazenici. Od Viléma Přídruha z Dobrše prodány S. Apoloně z Dobrše.

Stradina, hajnovna u Babiny (okr. Kralovic.).

Stradiště viz Strážiště.

Stradonice, ves při potoku, 39 d. 288 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Zlonice; dv. popl. se znakem Kekulů ze Stradonic (z r. 1609); někdy zde kvetlo vinařství. — S. jsou původiště starého rodu Kekulů ze Stradonic, kteří se u nás ještě na sklonku 18. stol. vyskytují a v držení rodinné tvrze po celé 15., 16. a na počátku 17. stol. byli. R. 1630 prodal S. Alexandr z Bleileben Bohuchvalovi Valkounovi z Adlar, který statek S-ský se Zlonicí spojil.

Stradonice, ves, 67 d. 372 ob. čes., kr. Praž., okr. Louny ($2^{1}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Radonice, býv. dom. Pátek; škola.

Stradonice viz Stradovnice.

Stradouň, ves, 94 d. 581 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Radhošť, býv. dom. Chroustovice (5 d. k obci Vys. Mýt.)

mlýn. — S. daroval král Václav II. r. 1304 klášteru Zbraslavskému, jemuž v bouřích husitských odňata a od cís. Sigmunda r. 1454 Divišovi Bořkovi z Miletínka zapsána byla. Též klášter Podlažický měl zde od dávna clo. Obec Mýtská koupila podíl na S-i r. 1539 od Bohuše Kostky z Postupic.

Stradov, Modrá ves? (*Lichtblaudorf*), ves v novější době na pozemcích Stradovského dvora popl. založená, 18 d. 99 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Sedlo, pol. obc. a býv. dom. Komařice, far. Střížov. Při blízkém rybníku Jobovo zřídlo, jehož voda prý má moc léčivou.

Střádov (*Štraden*), ves na úpatí Krušných hor a při soujmenném potoku, 32 d. 175 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Chabařovice ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Chlumec; kaple. — V čas bitvy Chlumecké r. 1813 lehla celá ves popelem.

Stradov, někdy pevný, nyní v zříceninách ležící hrad na příkrém vrchu nad pravým břehem Chrudimky blíž Libáně. Po rozboření kláštera Podlažického, k jehož statkům S. náležel, táhl se naň Jindř. Lacembok z Chlumu a Košumberka. R. 1438 zastavil Jan se Stradova hrad S. a dědictví své v Drahoticích, v Trojovicích s podacím kostelním, v Zaječicích, v Nasevrcích celou ves s kostelním podacím, v Javorném, v Ochozi, v Oboříci, v Vysonině a v Peklích 3 mlýny Alešovi z Bitovan a Benešovi z Křivého. R. 1444 dostal se S. Janovi Slonovi ze Seslavce, okolo r. 1454 Janu Horyně z Honbic, a počátkem 16. věku pánům Běškovcům z Běškovic. R. 1585 jmenuje se hradem pustým.

Stradov malý (*Klein-Strodau*), ves, 4 d. 17 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplice ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. S. velký, pol. obc. Omlenice, býv. dom. Krumlov.

Stradov velký (*Gross-Strodau*), druhdy zvláštní statek s tvrzí, nyní pouze ves, 9 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplice ($^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. S. v., pol. obc. Omlenice, býv. dom. Krumlov.

Stradovnice, Stradonice, ves v údolí při pravém břehu Mže, 65 d. 643 ob. čes., kr. Praž., okr. Křivoklát (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Nižburk; hřbitovní chrám pro osadu Nižburskou, v novější době v slohu byzantinském vystavený. — Ves S. patřila snad r. 1228 klášteru sv. Jiří na hradě Pražském. R. 1382 jmenuje se již příslušenstvím hradu Nižburku. Za S-em vystupuje z houští lesa vrch „Hradiště" a táhne se až k Otročinskému potoku do Mže spadajícímu. Na vrchu tom znamenati lze hluboké příkopy a valy nepochybně z dob keltických, čemuž zlaté i stříbrné mince a rozličné bronzové věci, zde nalezené, nadsvědčovati se zdají.

Stradyny, druhdy ves, která ve válkách husitských zanikla. R. 1558 prodal Arnošt, falckrabí při Rýně, držitel Kostelce nad Orlicí, Kosteleckým louky a pastviny, řeč. Stradyny.

Strahov, ves, 27 d. 157 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Kozolupy; zde se popisuje: Macharzenhof, Macharzenmühle a Schlanzenmühle.

Strahov viz Semily.

Strahov viz Praha.

Strachaly (*Strachel*), ves, 32 d. 191 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Robeč, býv. dom. Liběchov a Chcebuz.

Strachovice, ves, 35 d. 161 ob. čes., kr. Buděj., okr. Hluboká (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Hůrka bílá, býv. dom. Protivín.

Strachovice, Strochovice, ves, 24 d. 125 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Bernartice, býv. dom. Bor; $^1/_4$ hod. vzdálí Vitonice č. Vitovice, nyní dv. popl., ondy tvrz. — Ves S. patřila r. 1543 k Bernarticům.

Strachovice, veska?, 6 d. 54 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovice ($1^1/_2$ hod. sev. vých.?), kat. obc. S., pol. obc. Čistá, far. Kozlany, býv. dom. Chříč; zde se popisuje hospoda Albertka a mlýn Jiřikov.

Strachův dvůr viz Králové Hradec.

Strakačov, někdy ves blíž Ústí nad Lužnicí, nyní hájovna blíž Starého Tábora.

Strakatý viz Kletce.

Strakonice, panství řádu Maltanského (dle rekt. vysvědčení z r. 1817 za 368.976 zl. 45 kr. v. č.) a starobylé okr. město při vtoku Volyňky do Otavy, skládá se z vlastního města a předměstí Berděkova, ono čítá 305 d. 4686 ob. čes., toto 133 d. 1702 ob. čes., kr. Pís. (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Buděj., vik. Horažďovic., patr. velký převor řádu Maltan., 7945 osadníkův; zámek, někdy sídlo velkých převorů záleží se dvou v rozličných dobách založených části; starý hrad jeví některé zbytky slohu romanského, novější část vystavena od v. převora Ferd. Leop. Dubského; — děk. chrám sv. Prokopa s mnohými náhrobky v. převorů a oltářními obrazy od Skréty spojen jest se starým hradem; na jednom z pobočních oltářů jest kopie onoho

obrazu, který vzal sebou do bitvy Bělohorské karmelitán P. Dominik; originál obrazu toho chován prý na zdejším hradě až do té doby; v křížové chodbě objeveny r. 1867 pozoruhodné malby na obmítce asi ze 14. stol.; — hřbitovní kostel sv. Václava („v Lomech“) při Bezděkově byl až do r. 1787 farním a vystaven od Bavora III.; v něm jest hrobka Mik. Častolara z Dlouhé vsi, † 1598; — kostel sv. Markéty v „Malém městě“ s panským špitálem; kostel sv. Martina na konci Praž. předměstí, při kterémž jest městský špitál, založ. r. 1685 od Vic. Sieberta z Lilienšteina pro 10 osob, a měst. nemocnice; smíš. okr. úř.; notar., finanč. komis.; bern. úř. (1 tř.), pošt. úř. s pošt. štací, stavit. úř. (pro okr. S-cký, Vimberský, Volyň., Kašp. Hor., Horažďovic. a Sušic.), telegr. stanice, nádraží Plz.-Buděj. dráhy r. 1867 założ. opodál romantické „Stráně“, kdež Čelakovský některé své básně skládal, záložna, hl. a průmysl. škola, zpěv. spolek „Zvon“, spolek „Láska bratří“, pivovár, mlýn, fabrika na shotovování fesů (6000 dělníků shotovuje roč. 6,000.000 kusů za 2,500.000 zl.), kteréž se vyvážejí do Rumelie, Bosnie, Řecka, Anatolie, Syrie, Palestiny a Egypta; punčochářství, lovení perel, někdy ryžováno zlato. Trhy výroč.: 1) dne 3. ledna, 2) ve čtvr. v středopostí, 3) v out. při nanebevst. Páně, 4) v out. před sv. M. Magd., 5) v out. př. naroz. P. Marie, 6) na sv. Šim. a Judu; připadne-li některý trh na ned. neb svátek, odbývá se příští den; trh na dobytek každou středu a na obilí každý čtvr. a sobotu. — S. jsou kolébka pánů ze Strakonic, znaku střely, jichž první známý předek jest Bavor I., syn Dluhomilův z moravského rodu Bavorovicův. Vystavěv při svém hradě kostel sv. Prokopa, odevzdal jej Bavor r. 1243 Johanitům, kteří, zřídivše při něm před r. 1251 klášter, dosud duchovní správu zde mají. Bavor III. udělil r. 1367 S-ckým co do osoby a dědictví táž práva, jakýchž požívalo Staré město Praž. Vymřením pánů ze S-c ku konci 14. stol. připadlo rozsáhlé jich panství řádu Maltanskému. R. 1442 shořelo více než polovice města z neopatrnosti dětí. Ok. r. 1462 daroval převor Beneš z Bradla špitálu sv. Markéty před r. 1321 prý založenému, ves Kozlov a roč. plat v Pořičanech (?). V první polovici 16. stol. obehnal převor Jan z Rožmberka město pevnou zdí a r. 1576 udělil v. přev. Václ. Zajíc z Hasenburka měšťanům právo lovití. R. 1618 byly S. od stavovského vojska vydrancovány a r. 1648 velká část peněz na obyvatelích od Švédův vynucena. R. 1694 přeloženo odtud sídlo velkých převorů do Prahy. R. 1865 dne 18. čna zemřel zde Jan Vlastislav Plánek, bás. samouk a horlivý přítel Čelakovského. R. 1866 objeveny na kopcích „Kbelje“ a „Hradiště“ předhistorické kam. pomníky, podobající se franc. a anglickým dolmenům a cromlechům. V S-cích nar. ok. r. 1550 čes. právník Vít Oftalmius a dne 7. břez. 1799 v malé chýšce č. 252 („na stráži“) velký náš básník Frant. Ladislav Čelakovský; † 5. srpna 1852.

Strakotín viz Stračov.

Strakov (Strokele), ves na Mendřickém potoku, 55 d. 378 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. S. — Osada tato někdy německá má se za zcela již zčeštěnou.

Strakov, sam. u Dalčice.

Strakovka viz Dehnice.

Straky, ves při potoku, 101 d. 651 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Všejany, býv. dom. Benátky (2 d. býv. dom. Loučeň); škola.

Straky (Straka), ves, 15 d. 93 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Duchcov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Všechlapy, pol. obc. Zabrušany.

Strampoch, sam. u Benešovic (v okr. Přelouč.).

Strampouchy, ves, 70 d. 580 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Žáky, far. Krchleby; opodál dv., popl., mlýn a váp. lomy. — Ves tato založena r. 1802 a název její jest prý zpotvoření něm. Steinbruch.

Stran, vska Litoměřickým biskupem, hr. ze Šternberka, založená, 6 d. 35 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Blatvedly, býv. dom. Stolinky.

Stráň Kamenická (Kamnitzleiten), ves na levém břehu Kamenice, 30 d. 218 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. S. K., pol. obc. a far. Rosendorf, býv. dom. Binsdorf.

Stráň Labská (Elbleiten), ves blíž Labe, 86 d. 567 ob. něm., kr. Litom., okr. Děčín (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. S. L., far. Arnoltice, býv. dom. Binsdorf. — Z blízkého Belvederu (dvou pískovcových balvanů) překrásná vyhlídka na Labské řečiště.

Strana malá (Kleinseite), ves, 17 d. 119 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec (2 hod. sev.); kat. obc. S. m., pol. obc. Nouzov, far. Chotěšice, býv. dom. Dymokury.

Strana malá (Heibseiten), pomezní ves na pravém břehu Orlice, 21 d. 179 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (3 hod. sev.), kat. obc. S. m., pol. obc. a far. Bärnwald, býv. dom. Rokytnice; mlýn, sam. Hohe Warzel.

Strana malá, popisuje se u Milčevsi (okr. Jič.).

Straňany, ves na levé straně Malše, 80 d. 233 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Buděj. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Doudleby; dom. Hammermühle a Hammerhof patří farou a školou do Římova. Za sřízení patrimon. slušelo odtud 9 d. k dom. Krumlovskému a 3 d. k dom. Třeboň.).

Strance (*Stranitz*), statek barona s Blumenkronu i jeho dětí a ves, 21 d. 144 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Vtelno; kaple nejsv. Trojice vystav. r. 1766 od Xav. Glasera s Glasersdorfu, který při ní svláštní kaplanství sřídil; zámek od téhož r. 1773 vystavený, pivovár, lihopalna.

Strančice, statek s Předboří spojený a ves, 32 d. 206 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Předboř, far. Mnichovice; zámek, dv. popl., mlýn, pivovár. — S. spojena byla prvé se statkem Tvořešovickým a patřila Radeckým z Radče.

Stranějovice, Straňovice, veska na úpatí „Hory", 9 d. 52 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1 hod. již.), kat. obc. Úlehlé, pol. obc. Předslavice, far. Malenice, býv. dom. Lštovice; dv. popl. — R. 1552 koupil od panství Hlubockého Vilém z Rožmberka S., tehdáš nepochybně dv. popl., nebo nynější veska založena v novější teprv době.

za Stráni viz Lány (okr. Chotěboř.).

na Stráních, popisuje se při Deštné (okr. Kamenic.).

Stránka, statek kláštera Augustianského u sv. Tomáše v Praze (dle trh. smlouvy z r. 1860? za 105.000 zl.) a ves, 63 d. 477 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Mšeno; zámek, dv. popl. — Statek S. spojen byl až do roku 1700 s Vidimí, od níž tehdáš hr. Kunrádovi Matoušovi z Sparrů odprodán. Od toho dostala se S. cís. generálovi A. T. Benedovi z Neštín, který ji prodal r. 1756 výše jmenovanému klášteru.

Stránka, ves při potůčku, 32 d. 218 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Brandýs n. L. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat i pol. obc. S.

Stráňka, ves na pravém břehu Dědiny, 12 d. 68 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ledce, far. Třebechovice, býv. dom. Opočno.

Stránky? (*Tronitz*), ves, 42 d. 253 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Holedeč, býv. dom. Dobříčany (1 d. k dom. Měcholup.); mlýn.

Stranná, ves na výšině, 39 d. 265 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Žirovnice; fil., r. 1842 přestavený kostel sv. Bartoloměje byl r. 1884 farním, škola. Zde se popisuje dv. popl., od Jindř. Hradeckého proboštа Petra Webra vystavený. K Žirovnici patřila S. již r. 1485.

Stranná (*Strahn*), far. ves na levé straně Ohře, 24 d. 149 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Hagensdorf a Prunéřov, pošt. Žat., diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. hr. Wolkenštein, 581 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice uvodí se co taký již ve 14. stol., škola. — Pošinutím-se skalní stěny nad S-ou dne 21. břez. r. 1820 sesulo se 16 d. s kostelem a farou, tak že zbylo toliko 9 d., které se nyní obyčejně S. stará nazývají. Při strašném tomto neštěstí nepřišel nikdo o život.

Stranné, ves, 29 d. 194 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Bělice, býv. dom. Tloskov (10 d. k Chlumci). — S. sprvu dvůr Jiřímu z Mileyska náležející, jejž tento r. 1184 s jinými dvory postoupil biskupovi Praž. za tři bisk. vesničky blíž Milevska ležící. Biskup Daniil prodal S. bez přivolení kapituly opatovi Milevskému, z čehož povstal spor mezi oběma stranami.

Stranohoří, sam. u Drahenicček.

Stranov, statek allod. (dle trhové smlouvy z r. 1864 za 500.000 zl. r. m.), a veska na pravém břehu Jizery, 9 d. 45 ob. čes., kr. i okr. Ml. Boles. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vtelno Jizerní, far. Krnsko dolní; zámek v 17. stol. vystavený, zámecká kaple z r. 1767, při kteréž svláštní kaplan ustanoven, dv. popl.; štace při Turnov.-Kralup. dráze. Zříceniny někdejšího hradu S-a viděti lze u blízkého Zámostí. — Dle Hájka obdařen od Boleslava Styrsa, jeden z dvou vrahů sv. Václava, zdejší krajinou. Týž Styrsa (dle Dalemila druhý vrah, Hněvisa) propadl se i s koněm na tom prý místě, jemuž se nyní „Čertová stráň" říká. V 15. a v první polovici 16. stol. byl hrad S. rodinným sídlem Stranovských ze Sovojovic, z nichž hlavně Jaroš za Vladislava II. vynikal. Hrad snad v bouřích Husitských zašel, nebo k r. 1532 připomíná se Markvart ze Sovojovic na Novém Stranově. Od středu 16. stol. vládli S-em Berkové z Dubé, kteří jeho r. 1595 Adamovi z Bibršteina postoupili, a ten r. 1599 své manželce Anně, roz. Šlikovně, která jeho druhému svému manželi Michalovi Slavatovi odkázala r. 1626. Ten postoupil S-a bratru svému Joachimovi. R. 1694 prodal statek S-ský hr. Rudolf Jos. z Lissau hr. Nosti-

cevi, dosáhl jeho však opět r. 1700. Sňatkem přešel S. od rodu toho r. 1746 na rodinu Přichovských, jimž až do r. 1794 patřil. Na to zde vládl sv. pan Herites, Fridrich ryt. Neupauer a od r. 1664 hraběnka Marie z Valdštein-Vartenberka.

Stranoves viz Kozmice.

Straňovice viz Stranějovice.

Strassdorf, veska, 10 d. 68 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (1¾ hod. jiš.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Kuří vody, býv. dom. Bělá; někdy zde byly skl. hutě.

Strassenbüschel popisuje se při Žárovu horním.

Strassenhäuseln viz Kozolupy.

Strasser- a Turnwald'sche Häuseln viz Nedrašice.

Strasshütte, 8? d. 33 ob. něm., kr. Pls., okr. Hostouň (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Plöss, býv. dom. Újezd Chodový; někdy zde byla skl. huť.

Strašecí, též Strašecí nové (*Neu-Straschitz*), okr. město, 326 d. 2075 ob. čes., kr. Praž. (4 m. na západ), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Krušovice, arcidiéc. Praž., vik. S-cký, patr. kníže Fürstenberk, 5829 osadníkův; far. chrám P. Marie, r. 1558 vystavený, uvodí se co taký již v době předhusitské, pohřební kaple sv. Isidora, škola, radnice, synagoga, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., zpěv. spolek, čtenářský spolek, okr. odbor hospodářský, pivovár, lihopalna, uhelné doly. Trhy výroční: 1) ve čtvrtek před květ. nedělí, 2) v út. před nanebevst. Páně, 3) ve čtvr. před navštiv. P. M., 4) v pond. před andž. strážcem, 5) v pond. před sv. Havlem, 6) na sv. Barboru; týdní trh každý čtvrtek. — R. 1334 zastavil kralevič Karel ves S. Menhartovi, synu Pražského měšťana Olbrama, a Henslinovi Kadaňskému. R. 1503 udělena jsou od krále Vladislava městu práva a výsady. R. 1797 narozen zde Jos. Krov, znamenitý hudebník a skladatel († v Nisze r. 1859) a 1. dub. 1802 český spisovatel Jos. Alex. Dundr.

Strašeň malá (*Klein-Drossen*), ves, 13 d. 90 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S. velká, far. Slavkov.

Strašeň velká (*Gross-Drossen*), ves, ¼ hod. již. od předešlé, 13 d. 88 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov, kat. i pol. obc. S. v., far. Světlík.

Strašice, ves, 54 d. 340 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Volenice; škola, sam.: hájovny Hájek a Bloudím, mlýny Smítka, Prachař a Rejsek, poslední patří farou do Dobrše. Za zřízení patrimon. patřilo 29 d. k dom. Strakonic., 12 d. k Tažovic. 12 d. k Němčic. a 1 d. k Vojnicí.

Strašice, far. ves, jež záleží ze 3 částí: Dvora, Hutí a S., 228 d. 2415 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (3 hod. jiš.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. Jeho Velič., 3753 osadníků; far. chrám sv. Vavřince z r. 1637 připomíná se již r. 1375, škola, pošt. exped. c. k. horní úř., železné hutě (výrob. 27.440 ctů hrub. železa za 88.780 zl. a 11.335 ctů litiny za 55.600 zl.), parní pila, cvočkářství, 2 mlýny. Na místě fary stával před věky hrad, který byl r. 1478 pust. V tu dobu patřila S. již k Zbirohu.

Strašík viz Libouň.

Strašín, far. ves blíž pramene Strašinského potoku, 63 d. 569 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Kašperské hory (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Žichovice, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. kn. Lamberk, 2665 osadníků; far chrám Narození P. M. se sochou Marianskou, k níž z celého okolí lid putuje; chrámu připomíná se k r. 1384; r. 1443 byl od Půty Švihovského obnoven a sochou P. Marie ozdoben; nynější budova pochází z l. 1736—39; velký zvon ulit r. 1507; na hřbitově kaple sv. Barbory; škola, opodál 2 mlýny a sam. v Laznách (18 chalup). V obecném lese „na výškách" nepatrné zbytky nějaké tvrze.

Strašín, ves, 16 d. 110 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Březí, far. Mukařov, býv. dom. Uhříněves. Bliské lesy řeč. Janovice a Přestavlky zachovaly prý jmeno dvou, v 30leté válce zaniklých vesnic.

Straškov, ves při Klenečském potoku, 65 d. 387 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnice (1¼ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Vodochody, far. Račiněves; fil., r. 1384 far. kostel sv. Václava; zvony ze 16. stol.

Strašnice staré (*Alt-S.*), ves, 38 d. 334 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S. st.; far. Olšany, býv. dom. Libeň; zde se popisuje Červený dvůr č. Direktorka a Vápenka. — První zmínka o dědině této činí se k r. 1292. R. 1407 držel S. Jindřich z Vechty a později Václav ze S-c, který tvrz a ves S. r. 1450 Janovi ze Chrastu prodal. Počátkem 16. stol. byla S. majetkem obce Novoměstské, která jí r. 1547 králi Ferdinandovi postoupiti musila, později opět nabyla.

Strašnice nová (*Neu-S.*), ves blíž předešlé k sev. východu, 14 d. 113 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín., kat. i pol. obc. St. st., far. Olšany, býv. dom. Libeň. — Dle Sem-

mera osazeny obě Strašnice teprv na sklonku minulého století.

Strašňov, ves, 34 d. 232 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Krnsko dolní, býv. dom. Stranov (2 d. dom. Kosmonos.).

Strašov, ves, 48 d. 375 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Vápno; škola, $^1/_4$ hod. sev. záp. dv. popl. Bukovina; viz Přepychy.

Strašovice, zaniklá osada, polohou neznámá na Litoměřicku.

Strašovka viz Chlumec (na Jičínsku).

Stratov, ves, 74 d. 520 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Lysá; škola, chov zvláště dobrých koní, opodál sam. Přívlaky.

Stráž (*Platz*), pansví (dle trh. smlouvy z r. 1811 za 436.666 zl. 40 kr. stř.) a starobylý městys na Nežárce, 186 d. 1378 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., pošt. Třeboň, diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. náb. fond, 5948 osadníkův; far. chrám. sv. Petra a Pavla uvodí se již r. 1384 a byl r. 1413 nově vystaven; v něm jest výborný obraz ukřižovaného Spasitele a mnoho, již nečitelných náhrobků; na jednom byl dle Schallera letopočet 1061; od r. 1594 až 1773 měli zde kostelní podací jezuité Jindřichohradečtí; na zvonici opodál kostela velký zvon od Valentina Arnolda v Čes. Budějovicích 1613 ulitý; zámecká kaple sv. Michala v slohu gotickém s mramorovým náhrobkem, svědčícím Jindřichovi ze Stráže; zámek; ze starého hradu zbyla co do stavby pamětihodná věž, která jest ode tří stran kulatá, k jih. záp. ale ostrou hranu tvoří; škola, synagoga, pivovár (r. 1865 na 2820 věder za 8460 zl.), lihopalna, dv. popl., sam.: Lukšův mlýn, Šimanův dvůr č. Nedvrž, Skalníkův mlýn, Vankův mlýn, Jelinkův dvůr, Nový dvůr, papírna a hamr. Trhy výroční: 1) v pond. po smrtelné ned., 2) ve čtvr. po Božím Těle, 3) na sv. Bartolom., 4) na sv. Lucii; týdní trhy zároveň na dobytek každé pondělí. — Zde bylo püv. snad stanoviště pomezní stráže při stezce neznámého jmena, ale hned v 9. stol. připomínané, která vedla z Čech do Rakous. Během 13. stol. založen zde hrad od jedné větve Vítkovcův, kteří se dle něho ze Stráže zvali. Nejstarší dosud známý jich úd jest Sezema ze S-e ok. r. 1284. Od Jindřicha ze S-e dostalo se 1465 obyvatelům rozličných práv, zejmena zbaveni jsou byli odúmrtí. R. 1476 objevuje se na S-i Jan z Schönborka (Šellenberka?), ok. r. 1511 rod Vencelíkův z Vrchovišť. R. 1518 držel S. Vác. Franěk z Liběchova, od jehož potomka, Adama, postoupena Janovi z Lobkovic a od toho před r. 1579 Vilémovi z Rožmberka. R. 1596 koupil Adam z Hradce od Petra Voka z Rožmberka panství S-ské a sice městečko S. s mlýnem při Včelnici s 5 pilami, pak vsi Plavsko, Píštinu, Mníšek, Přiběraz, Vidří a část Libořeze. Od pánův z Hradce zdědili S. s ostatními rozsáhlými statky Slavatové, po jichž vymření po meči r. 1691 S. a Žirovnice, Anně Lucii ze Šternberka, roz. Slavatové, dostaly se. Rodu Šternberskému následoval Frant. Jos. Černín z Chuděnic ok. r. 1732, pak Josef Jungwirth, který panství r. 1753 hr. Prosperovi z Berchtoldu prodal. Nynější držitelové svob. p. z Leonhardi koupili S. r. 1811 od svob. p. z Lilienbornu.

Stráž, Novoměstí (*Neustadtl*), starobylé městečko při potoku, 196 d. 1387 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Bor, arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. kn. z Löwenšteina, 2072 osadníkův, pošt. Bor a Stříbro; far. chrám sv. Václava byl r. 1400 vystaven a r. 1609 obnoven; matriky sahají až k r. 1688; škola, kaple sv. Ducha, špitál, pivovár, 2 mlýny, $^1/_2$ hod. vzdálí dv. popl. Čankov (Čenkov), který od Elišky ze Švamberka obci S-ské r. 1585 zastaven, později prodán byl. Trhy výroční: 1) v pond. př. sv. Janem Křt., 2) na sv. Kateřinu; trh na dob. každé úterý. — Název městečka jest nám upomínkou na pohraniční stráž při stezce Přimdské.

Stráž, též Paračov, veska, 10 d. 66 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. již.?), kat. obc. S., pol. obc. Cerhonice, far. Mirotice, býv. dom. Pís.

Stráž (*Hochwartl*), ves, 56 d. 390 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Domažlic. (1 hod. jih. záp.), kat. ob. S., pol. obc. Nevolice, býv. dom. Kouty a Trhanov; škola. — Před věky bylo zde nepochybně stanoviště chodův č. strážcův pomezních.

Stráž (*Tschoschel*), ves, 33 d. 221 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Křimov, býv. dom. Schönlinde; stranou mlýn.

Stráž, sam. u Ulišova, zachovala nám jmeno někdejší pomezní stráže při stezce Vintířově.

Stráž, někdy ves na panství Novozámeckém (v Litom.), která snad v 16. stol. zanikla.

Stráž viz Myslín.

na Stráži viz Libeň stará.

na Stráži, sam. u Třebotova (okr. Zbraslav.).

Strážiště, ves blíž malé Jizery, 44 d. 293 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Hlavice; kaple, sam. Mohelka. — S. bylo nepochybně za dávných dob stanoviště pomezních strážců na cestě z Čech do Žitavska. R. 1522 potvrdil král Vladislav Janu Ceteňskému z Cetně zápisy na vsi a zboží Volšinu, Proseč, S., Vápno a Dolejší Mohelnici.

Strážiště (*Straschnitz*), far. ves na výšině, 21 d. 100 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Úšť (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Liběšice, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. náb. fond, 2240 osadníků; far. chrám sv. Václava připomíná se již v době předhusitské, škola; v okolí daří se víno a chmel, též štěpařství pěstuje se zde.

Strážiště, veska, 9 d. 57 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovice (1 hod. sev. záp.), kat. obc. Myslín, pol. obc. Lety, býv. dom. Orlík; starobylý fil., r. 1884 far. kostel sv. Jana Křt. s hrobkou a mnohými náhrobníky Vrabských z Vrabí. — Pod vesnicí stávala nad Vlčavou, druhdy na ryže bohatou, tvrz, která r. 1645 od Švédů prý rozbořena byla; místu tomu říká lid dosud „Hrad." Statek ten měl jak se zdá stejnou vrchnost prvé s Drahenicí, potom s Myslínem.

Strážiště, Stradiště, far. veska na levém břehu Střely, 9 d. 88 ob. čes.?, kr. Pls., okr., býv. dom. a pošt. Manětín ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. hr. Lažan ský, 986 osadníkův; far. chrám sv. Martina, r. 1648 vystavený, uvádí se co taký již v době předhusitské, škola. — S. darováno ok. r. 1193 klášteru Plasskému od jakéhosi Humpolta a syna jeho Dětleba.

Strážiště, myslivna u Buřenic.

Strážkovice, ves, 58 d. 327 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Střížov, býv. dom. Komařic., arciděk. a kn. panství Krumlov., Třeboň. a Buděj.; na blízku se dobývá železná ruda.

Strážkovice, ves, 48 d. 328 ob. čes., kr. Jič., okr. Trutnov ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Petrovice, far. Rtyně, býv. dom. Náchod; mlýn, kam. uhelné doly.

Strážky viz Stračky.

Strážnice, ves (135,7 víd. sáh. n. m.), 57 d. 421 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Vysoká; chmelařství.

Strážnice u Koňské brány, čís. p. 45 viz Viničné hory u Prahy.

Strážov (*Drosau*), starobylé město na výšině při úpatí Šumavy, 193 d. 1574 ob. čes. i něm. (?), kr. Pls., okr. a pošt. Klatovy ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Bystřice, diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. kn. Hohenzollern-Sigmaringen, 3423 osadníkův; far., pův. got. chrám sv. Jiří připomíná se již r. 1384; r. 1405 zřídili v něm ryt. Bušek z Opálky, Jan z Vitně a Oto ze S-a oltář sv. Kateřiny; škola, synagoga z r. 1808, lihopalna, zhotovování dřevěných věcí. Trhy výr.: 1) ve čtvr. po sv. Matěji, 2) ve čtvr. po sv. Jiří, 3) ve čtvr. po sv. Jak., 4) po sv. Martinu. — S. má své jmeno nepochybně odtud, že zde pomezní stráž své stanoviště mívala, tak se připomíná zejmena k r. 1441 rytíř Ostranecký v čele oddělení vojska, chránícího hranice proti častým vpádům Němcův. Král Ludvík dovolil S. hradbou obehnati, sklad soli zde zříditi a clo a mýto vybírati. V které době bohaté někdy doly na stříbro zanikly, udati nelze. R. 1828 zničil oheň větší část města. S. jest rodiště čes. spisovatele Ned. Vác. Kříž ka.

Strážovice, statek (dle trh. sml. z r. 1858 za 87.000 zl. stř.) a ves, 48 d. 296 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice ($2^1/_4$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Cerhonice, far. Radobytce; zámek s mešní kaplí sv. 3 Králů, opodál dv. popl. — S. byly v 15. a 16. stol. služebným manstvím hradu Zvíkovského. R. 1577 prodal Krištof ze Švamberka na Orlíku a Zvíkově Václavovi Loreckému ze Lkouše a ve S-cích ves S. i s právem sekání lesů na království. Od polovice 17. až do začátku 18. století byly majetkem Běšínů z Běšín, pak Obytecký ch a Rabenhauptů z Suché. R. 1807 prodal je Jos. Jak. Schmidt držitelům Čimelic. Od r. 1858 patří S. kn. Jiřímu z Lobkovic.

Strážovice, ves na výšině, 35 d. 226 ob. čes., kr. Pls., okr. Planice (2 hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Těchonice, býv. dom. Nalžovy.

Strážovice, ves, 27 d. 193 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Vlkonice, far. Křečovice, býv. dom. Tloskov; stranou 2 mlýny.

Střebetín viz Třebetín.

Střebichovice viz Třebichovice.

Střebín viz Třebín.

Střebíz viz Třebíz.

Střebonice viz Třebonice.

Střebohostice viz Třebohostice.

Střebouška viz Třebouška.

Streckenwald, ves v Krušných Horách, 91 d. 579 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Habartice, býv. dom. Březnice, a Všebořice; značná výroba knoflíků a přezek.

Střední mlýn popisuje se při Abrspachu dolním.

Střednice, ves v údolí, 19 d. 193 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Strážnice, far. Vysoká; chmelařství.

Středokluky, panství s Tuchoměřicí spojené (r. 1650 za 75.000 zl.) a ves, 73 d. 576 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Hostouň; fil. chrám sv. Prokopa byl r. 1384 farním, škola, pošt. úř. s pošt. stanicí, mlýn a ¼ hod. sev. Kalingerský mlýn. — Za dnů krále Václava IV. seděl na zdejší tvrzi Mikuláš Rokycanský z Okoře, který S. r. 1415 za 850 kop prodal bohatému kupci Praž., Petrovi Mezиříčskému, který se i v držení Makotřas dostal. Od té doby zůstaly S. po nějaký čas při držitelích Makotřas. Ok. r. 1614 držel je Vác. Abdon Bezdružický z Kolovrat, jemuž r. 1623 odňaty a Juliovi Jindřichovi, knížeti Saskému dány. Brzy potom připomíná se Severin Thalo z Horšteina na Středoklukách. Ok. r. 1645 přešly na kolej jezuitskou v Praze, po jejímž zdvižení na stud. fond spadly.

Středonín viz Štědronín.

Střehom viz Střihom.

Střechov, ves, 46 d. 355 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Kácov, býv. dom. Šternberk (dv. popl. a 10 d. k dom. Kácov.); lihopalna (r. 1865 na 74 věd. za 1110 zl.), opodál mlýn.

Streitseifen, 3 d. 34 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Blatno (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Breitenbach, býv. dom. Joachimovské lesní panství.

Strejčkov, Strýčkov, sam. příslušící do kat. obce Křešic (okr. Votic.).

Strejnice viz Strenice.

Střekov, pův. Skřekov (*Schreckenstein*), statek fideikom. (dle rektifikačního vysvědčení z r. 1811 za 75.000 zl.) a ves na pravém břehu Labe, dělí se ve vlastní S. (již. část) a Ovčín (sev. menší část), 52 d. 326 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Ústí n. L. (½ hod. již.), kat. i pol. obc. S.; škola, dv. popl., pivovár, lihopalna; Střekovské víno rovná se Žernoseckému. — Na skále, as 60 sáhů přímo z hladiny Labské vystupující, jsou malebné zříceniny někdejšího hradu S-a, který byl pův. král. pomezním hradem, asi v první polovici 13. věku založeným. Na počátku 14. stol. držel jej dědičně ryt. Pešík ze S-a, který hradu nově vystaveného r. 1319 postoupil Janu z Vartmberka. Po brzké smrti tohoto odevzdal S. král Jan potomkům jeho v léno, kteří jeho r. 1400 směnou postoupili Ješkovi ze Vchynic. Od krále Václava zastaven r. 1415 Vlaškovi z Kladna, za vlády Jiřího z Poděbrad vládli zde opět pánové z Vartmberka, načež počátkem 16. stol. ke král. komoře potažen. Ferdinand I. zastavil S. Kašparovi Dešenskému ze Strojetic a r. 1557 synu jeho Václavovi, který jeho Vác. Popelovi z Lobkovic postoupil. Rod Lobkovický jest dosud v držení jeho. Od války 30leté, v níž se Švédové r. 1634, 1639 a 1648 hradu zmocnili, zůstal neobydlen a svému osudu ponechán. Nemalé škody utrpěl též ve válce 7leté, když se zde Prušáci usadili a r. 1757 od cís. vojska obleženi byli.

Střela (*Strahl*), panství (s Hošticí a Zuklínem dle trhové smlouvy z r. 1812 za 175.000 zl.), a ves při silnici, 23 d. 134 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Dražejov, far. Katovice; zámek s mešní kaplí sv. Jana Křt. vystaven prý od jezuitů. — Blíž zámku jsou rozvaliny někdejšího hradu, který snad od Bavorů ze Strakonic vystaven byl. K r. 1242 připomíná se Martin ze Střely. Na sklonku 14. a v 15. stol. drželi S-u páni z Landšteina na Borotíně a na počátku 16. stol. p. z Riesenberka a Švihova. Vilém z Riesenberka prodal r. 1543 S., městys Katovice a j. Vác. Kraselovskému z Kraselova. Provdáním se jeho dcery Mariany 1547 dostala se S. Václavovi z Leskovce a po něm. ryt. Boubínským z Újezda, jimž po bitvě Bělohorské skonfiskována a Jindřichu Libšteinskému z Kolovrat prodána; ostatně viz Hoštice. S. jest rodiště hudebního skladatele Julia Benoni-ho.

Střeleč, ves na záp. svahu soujmenné hory, 23 d. 187 ob. č., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Zámostí, far. Mladějov, býv. dom. Velíš a Vokšice.

Střelice, ves, 26 d. 220 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Hradce, býv. dom. Chotěšov; mlýn.

Střelitov, Třelitov, vska, 7 d. 57 ob. čes., kr. Táb., okr., býv. dom. a far. Votice (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Srbice. — K r. 1396 uvádí se Vác. ze S..

Střelné, Střílné (*Strahl*), ves, 35 d. 228 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Duchcov (1¼ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Jeníkov; mlýn, hnědé uhlí.

Střelovka patří do kat. obce Nučic (okr. Černý Kostelec).

Střemen (*Stegreif*), někdy král. hrad blíž Kamence (okr. Polický), který dle usta-

novení Karla IV. s r. 1848 v zástavu dáván býti mohl, a od té doby snad stejný osud s blízkým Abrspachem sdílel. R. 1584 jmenuje se hradem zbořeným. R. 1629 připomíná se les Stegreif.

Střemily (*Richterhof*), ves, 18 d. 111 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Chvalšiny (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Krumlov.

Střemošice viz Třemošnice.

Střemy, ves, 49 d. 369 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Nebužely, býv. dom. Beřkovice; dv. popl. — R. 1245 darovala králová Kunigunda jakémusi rytíři Lambionovi část svou ve vsi S-ích. R. 1328 daroval Berka z Dubé, biskup Olom., jisté platy se vsi Střemů augustianům u sv. Tomáše v Praze společně s klášterem pod Mělníkem. V středu 15. stol. seděl na někdejší tvrzi Krištof ml. ze Štampachu, r. 1576 Jiřík z Finkenšteina a po roce 1587 Sigmund Belvic z Nostic, jemuž r. 1621 zároveň s Beřkovicemi v plen vzaty. Od té doby zůstal statek S. spojen s panstvím Beřkovickým.

Strenice, Strejnice, druhdy městys, nyní far. ves na Kovaňském potoku, 52 d. 305 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Boles. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Bezno, diéc. Litom., vik. Ml. Bolesl., patr. hr. Pachta, 1665 osadníkův; far. chrám sv. Bartolom. s hlavním oltářním obrazem od Heillicha z r. 1851 a s náhrobky Klusáků z Kostelce připomíná se r. 1384; matriky počínají r. 1640; škola; sam. Podčejky patřila k býv. dom. Sovinkám.

Střetušel viz Třetušel.

Střešovice viz Třebešice.

Střevač viz Třevač.

Střevelna, ves, 29 d. 179 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želez. Brod (½ hod. sev. vých.), kat. obc. Horka hrubá, pol. obc. Jirkov, býv. dom. Semily.

Střezetice, ves, 41 d. 264 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanice (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Probluz, býv. dom. Libčany. — S. druhdy ves jeptišek svatojirských v Hradci Král. zapsána r. 1467 Divišovi Bořkovi z Miletínka. Na někdejší tvrzi seděl r. 1597 Jindř. Tamchyna z Doubravic a 1598 Bořek st. z Dohalic z linie Mokrovouské.

Střeziměřice, Střešměřice (*Zismitz*), ves, 28 d. 188 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Chvalkovice, býv. dom. Hradiště. — S. a blízké Kopaniny poněmčily se teprv během minulého století. Před bitvou Bělohorskou byla S. zvláštním statkem, náleževším Talackům z Ještětic. Na to spojena byla se statkem Heřmanickým, s nímž k Hradišti se dostala.

Střezimíř, ves v údolí, 22 d. 162 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Křištín, far. Chlistov, býv. dom. Týnec a Běšiny; dv. popl. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1384 Mikeš z S-e. Během 15. stol. dostali se v držení její Ježovští z Lub, kteří se odtud Střezimiřští zvali a r. 1540 tvrz a statek Mikulášovi z Kádova prodali. Potomkům tohoto patřila S. po celé století, načež sňatkem r. 1638 na Bohuslava z Vidrsperku přešla. R. 1678 dne 27. pros. semřel zde držitel dvorce Jáchim Grispek z Grispachu, poslední rodu svého v Čechách.

Střezimíř, statek (dle trh. sml. z r. 1861 za 52.000 zl. r. m.) a far. ves (dle Palackého Popisu městys), 75 d. 486 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., pošt. Sudoměřice, arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. manžele Nachlinger-ovi, 1826 osadníkův; far. chrám sv. Havla byl již r. 1384 farním; velký zvon z r. 1502, škola, zámek, dv. popl., mlýn, pivovár (r. 1865 přes 240 věder). — K r. 1219 uvozuje se Předslav z S-e; r. 1384 prodal Mikšík z S-e dva svobodné dvorce a kostelní podací Předslavovi z S-e. Před bitvou Bělohorskou držel statek ten Petr Ples Heřmanský ze Sloupna, načež na král. komoru spadší r. 1636 Heřmanovi Lukavskému z Lukavce prodán byl. V 18. stol. vládli zde Straníkové z Kopidlna, Malovcové z Malovic a Frant. ryt. Jeník z Bratřic. V nynějším stol. střídali se velmi zhusta držitelové jeho. Od r. 1864 drží jej Vojtěch a Filipina, manžele Nachlinger-ovi.

Střezivojice (*Schedowsitz*), ves, 36 d. 243 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Vidím (9 d. k Stránce).

Střezina? (*Wiesenkretschen*), ves, 10 d. 63 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Police (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Dřevíč nízký, pol. obc. Dřevíč velký, far. Hronov, býv. dom. Náchod?

Střezov (*Strösau*), ves, 31 d. 178 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomůtov (1½ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Holetice, far. Březno, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; dv. popl., opodál mlýn. — Zde dáno ve 12. stol. půl poplužií role Kladrubským.

Střešměřice viz Střeziměřice.

Střešov viz Stříšovice.

Strhadlo, Struhadlo, ves pod Bezdězkým kopcem a při Hnačovském potoku, 29 d.

205 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Planice (1 hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Němčice; stranou Flossmanův mlýn.

Strhadly, Struhadlo, ves na hřbetu soujmenného vrchu, 22 d. 158 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy ($2\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Besděkov.

Strhaře, Struhaře, veska, 5 d. 21 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vickovice, far. Lubenec, býv. dom. Chýše; zámek s kaplí vystaven r. 1730 od hr. Max. Vác. Lažanského na místě staré tvrze, vedle které stával již v době předhusitské farní chrám; dv. popl.

Strhaře, Struhaře, ves na výšině, 42 d. 283 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Hradiště; viz Pořičí spálené.

Strhařov, Struhařov, ves, 14 d. 99 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Stiřín, far. Kostelec u Křížku; mlýn.

Strhařov, Struhařov, někdy zvláštní statek, nyní ves, 51 d. 270 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Mnichovice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — Druhdy zde stála tvrz, kolébka to vladyk z Strhařova, z nichž se již r. 1381 Bohuněk z S-a jmenuje. R. 1408 prodal S. Mikuláš Býček z S-a a Prokop odtudž Mikulášovi ze Sešlic. R. 1525 byla tvrz již pusta a příslušenstvím panství Hrádeckého.

Strhařov, Struhařov, ves, 34 d. 289 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Okrouhlice, býv. dom. Jemniště; dv. popl., $\frac{1}{4}$ hod. vzdálí mlýn.

Stříbřec, Stříbeř (*Silberlos*), ves, 64 d. 516 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň ($1\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Lutová, býv. dom. Chlumec; kostel sv. Jana r. 1860 vystavený na místě kaple, připomenuté již r. 1649, škola, sam.: Kašpárek a Macek.

Stříbrné hory viz Hory stříbrné.

Stříbrné hory, někdy ves blíž Smrdova.

Stříbrné hutě viz Hutě stříbrné.

Stříbrnice, ves, 50 d. 284 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Hradištko, býv. dom. Milčeves.

Stříbrníky, pův. Stříbrsko (*Ziebernik*), ves, 27 d. 187 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Ústí n. L. ($\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S. — R. 1057 jmenují se S. vsí kostela Litoměřického.

Stříbrný důl viz Šerlich.

Stříbro (*Mies*, lat. Argentina, Argentaria), druhdy král., nyní okr. horní město na levém břehu Mže, přes kterou se pne úhledný most r. 1555 vystavený, 427 d. 3593 ob. něm. čes., kr. Plz. (4 m. záp.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. S-ký, patr. obec S-ská, 5402 osadníkův; děk. chrám všech Svatých ozdoben malbami na obmítce od Dollhopfa; loď vystavena r. 1738; hřbitovní kostel Nanebevzetí P. M. založen snad pův. od Alžběty, manželky knížete Fridricha (viz níže); starožitná radnice, na náměstí Marianská socha; z někdejšího ohrazení zbyly 3 brány a částky hradeb, kdež viděti kalich, památku to strany pod obojí, hl. a podreální škola, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2 tř.), horní úř., pošt. úř. s pošt. štací, spořitelna, opatrovna, nemocnice, pivovár, koželužství, papírna, kam. uhelné doly (roč. na 2900 ctů), olovnaté rudy dobývá se roč. na 14.000 ctů. Sam.: Anastasiaschacht, Antonischacht čís. I. a II., Anton de Padua Zechenhaus, Göppl, Heringmühle, Langenzugzeche, Michaelizeche, Nový mlýn, Neuprokopizeche, Červený mlýn a sv. Petr, t. j. kostel se hřbitovem $\frac{1}{2}$ hod. sev. od města. Kostel tento jest snad zbytek někdejší far. vesnice Doubravy. Trhy výroční a na dob.: 1) v out. po početí P. M., 2) třetí pond. po Velikon., 3) v pond. po sv. Vavřinci, 4) v pond. po sv. Frant. Seraf. — S. vzalo některé začátky ze stříbrných dolů asi za knížete Fridricha odkrytých. Manželka tohoto, Alžběta, založila zde r. 1183 farní kostel P. Marie a odevzdala jej Johanitům, jimž kn. Fridrich za odstoupené jemu zde dědiny r. 1188 z dolů S-ských každoročně 12 hřiven stříbra vykázal. Za krále Václava I. přenešen od kostela sv. Jakuba v Kladrubech špitál do S-a, jemuž r. 1248 farní kostel se všemi požitky odevzdán, načež r. 1244 ku špitálu sv. Františka v Praze (t. j. klášt. Křižovníkův) přivtělen. Před r. 1252 stalo se S. sídlem župy Mežské č. Stříbrské. R. 1253 založen od pánů z Švamberka klášter minoritský, v němž sobě zakladatelé pohřeb zvolili. R. 1282 zrušen klášter Magdalenek pro jich pohoršlivé chování; stál prý v Zahradní ulici. Od cís. Karla IV. uděleno r. 1372 měšťanům právo, dědictví svá dle vůle odkazovati a r. 1382 přikázáno králem Václavem, aby všichni kupci z Tachova, Teplé, Přimdy do Prahy jdoucí, městem S-em cestu konali. R. 1422 zapsal král Sigmund v dluhu 420 kopách gr. větší a menší mýto, ode nepaměti zde vybírané, Janovi Hanovcovi z Švamberka, kterýžto zápis pak r. 1486 od Volfa z Lažan na Rysmberce Janovi z Roupova postoupený od krále Vladislava potvrzen jest.

R. 1426 vpadl Přibík z Klenové v noci do města, k jednotě kraje Plzenského držícího, a obdržel je beze vší škody. V držení jeho zůstal Přibík až do přijetí cís. Sigmunda do země, začež mu v náhradu dána Volyň. R. 1427 oblehlo křižácké něm. vojsko město; když se však Němci dozvěděli, že vojsko české obleženým ku pomoci táhne a že je již u Rokycan, utíkali s hanbou ze země. R. 1508 lehlo 60 domů popelem. Okolo r. 1628 vystavěl Kristian z Ilova mimo město zámeček, který byl od Švédů r. 1639, 1645 a 1647 do S-a vtrhších, jakož i hradby městské a na 140 domů zničen. Válkou 30letou spustošeny i zdejší doly. R. 1785 zrušen cís. Josefem klášter minoritský, v němž až dosud odpočíval Albrecht vévoda Fridlandský spolu s Vilémem Kinským, Adamem Trčkou a Kristianem z Ilova r. 1634 v Chebě zavražděnými. V klášt. stavení jest nyní děkanství a škola. Když se v novější době hory zdejší opět vypláceti počaly, zřízen zde r. 1801 horní úřad. Ve S-e narozen r. 1373 M. Jakoubek (ze Stříbra); † 1429. Znamenitý tento bohoslovec a Husův přítel jest původcem přijímání pod obojí (viz Praha: kostel sv. Martina ve zdi), jakož i tvůrcem veškeré nauky husitské, která Rokycanou později ustálena jest. Pro bezúhonnost mravů nazýván ještě za živa u mnohých mužem svatým.

Střídka, ves, 26 d. 173 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Češtice; opodál 2 mlýny.

Střihanov, ves na návrší, 25 d. 127 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vys. Mýto ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Zádolí, far. Knířov.

Střihom, Střehom, ves, 17 d. 107 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Bousov horní, far. Bousov dolní, býv. dom. Kost a Rakov; 3 mlýny. — K hradu Kosti patřila S. již r. 1497.

Střihov, ves, 63 d. 370 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Král. Měst. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Dymokury.

Střilné viz Střelné.

Střimany, Třimany, ves na pravém břehu Mže, 21 d. 141 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Řešohlavy, býv. dom. Chříč. — S. patřily od nejstarších dob až do r. 1676 k statku Kraśovskému, kteréhož roku s krčmou výsadní, s lidmy usedlými a s lesy „Jedlinou“, „Jestřábí Horou“ a lesem „na Chobocích“ od potoka Všehrdského až k lesu Hlineckému p. Tejřovskému s Einsidle na Chříči prodány byly.

Střimelice hradové č. dolejší, ves, 52 d. 373 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (2 hod. již.), kat. i pol. obc. S. h., far. Ondřejov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou (samotný mlýn Hrušbov k býv. dom. Kostelec.); škola; někdy zde dobýváno stříbro, z něhož Jan z Valdšteina a na Hrádku peníze razil. — S. nazvány jsou „hradové“, poněvadž zde stával někdy hrad, jehož stopy dosud na návrší u vesnice viděti jest. Okolo r. 1320 koupila ves S. za své vlastní jmění Kunigunda, abatyše kláštera sv. Jiří a darovala ji klášteru, aby opatřena byla výroční památka za její duši. R. 1381 seděl na zdejším hradě Jan ze Střimelic jinak ze Stráže, který zřídil při hradě kapli P. Marie a při ní kaplanství. Týž Jan daroval r. 1412 kostelu mlýn. K dom. Hrádeckému patřily S. od středu 15. stol. až do r. 1848.

Střimelice kostelní č. hořejší, Třimelice (*Kirchen-S.*), ves $^1/_2$ hod. sev. od předešlé, 49 d. 336 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, kat. i pol. obc. S. k., far. Ondřejov; got. fil. chrám sv. Martina (228,90 Paříž. sáhů n. m.) byl r. 1384 farním, škola, na zvonici 2 zvony, z nichž větší ulit r. 1496.

Střimice (*Strimitz*), ves, 32 d. 153 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. křižovnická komenda v Tschenbergu, býv. dom. Osek; dv. popl., hnědé uhlí. Pravý český název vesnice této jest nepochybně Střivice; r. 1460 koupil Jan Kozelka ze Střivic tvrz Ohníč.

Stříšov viz Tříšov.

Střítež viz Stříteš.

Stříteš, ves, 17 d. 134 ob. čes., kr. Čás., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Kralovice dolní ($^1/_4$ hod. již.); dv. popl. — S., někdy ves kanovnictví Vyšehradského, dostala se r. 1436 spolu s Kralovicemi Oldřichovi Močihubovi z Kralovic.

Stříteš (*Schrittens*), panství (dle odhadu z r. 1863 za 1,134.238 zl. 30 kr. r. m.) a ves v údolí při potoku, 93 d. 804 ob. něm. čes., kr. Čás., okr. Polná (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Ždířec; škola, dv. popl., pivovár, na jehož místě ještě v 18. stol. tvrz stála, mlýn, sam.: Dolní neb Nový mlýn ($^1/_4$ hod. sev.) a Červený kříž ($^1/_2$ hod. sev. záp.). — S. jest původiště hr. Dejmů ze Stříteže, jichž předkové, Beneš a Mrakeš k stížnému listu, zaslanému r. 1415 sboru Kostnickému, pečeť svou přivěsili. Z rodu toho připomínáme upřímného vlastimila Vojtěcha hr. Dejma, který dne 11. ún. 1863 v Poutnově zemřel. Byl r. 1848 nakladatelem „Národních Novin“, místopředsedou „Národního výboru“ a přednostou sboru „Svor-

nost.“ Jak dlouho Dejmové v držení svého rodinného sídla zůstali, udati nevíme. R. 1536 postoupil Jan Trčka z Lípy S-e s pustou vsí Zvonějovem a jiným obcí Jihlavské, která po bitvě Bělohorské statku toho odsouzena byla. S. prodána na to r. 1623 Janovi Heidlerovi z Bukové. R. 1689 držel S. Jan Ant. hr. Pachta z Rájova a na Bukové, později až do r. 1736 Philipp Ludvík hr. z Sinzendorfu, po tomto Mouric Adolf vojvoda Saský a biskup Litoměřický, který ji r. 1755 Janovi z Palm-Gundelfingen prodal. Při rodě tohoto zůstala S. až do r. 1841, načež veřejnou dražbou na nynějšího držitele, Karla Ant. kn. z Hohenzollern-Sigmaringen přešla.

Střítež, Stříteř, ves, 41 d. 250 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Sebranice.

Střítež, Stříteř, ves, 22 d. 139 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Včelákov, býv. dom. Rosice; mlýn.

Střítež, Stříteř, ves v hornaté krajině, 18 d. 103 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skutče (1½ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Hluboká, far. Rychmburk, býv. dom. Hrochův Týnec. V okolí jsou skalní jeskyně, které prý ve válkách husitských pronásledovaným skrýší bývaly. — V 16. věku byla S. již spojena s Týncem.

Střítež, Citeř (*Burgersdorf*), ves vysoké polohy, 44 d. 265 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Trutnov (1½ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Brusnice německá; škola. Částka zove se Nová Střítež.

Střítež, ves, 33 d. 215 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Volyně (1 hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Litochovice, býv. dom. Vlachovo Březí.

Střítež, Stříteř, ves, 12 d. 86 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Chlistov, býv. dom. Podol; ¼ hod. vzdálí sam. Na vyhnání.

Střítež, ves, 22 d. 158 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Chyška malá; opodál hajnovna Zdrubec. — V 16. stol. drželi S. vladykové z Chotětic, pak ok. r. 1548 Bohuslav z Busic. R. 1601 koupil ji Přech z Hodějova a Milevště.

Střítež, Třitež, ves, 12 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2½ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Vintířov, far. Křeč, býv. dom. Chýnov.

Střítež, Stříteř, ves, 31 d. 179 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Chvojnov, býv. dom. Červená Řečice; zde se popisují: Bartoška, Hesinův mlýn, Kameníčko, dv. popl. a mlýn, Maška, Novák, Světníčka, Turek, Trefil.

Střítež, Stříteř, ves, 34 d. 256 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Božejov.

Stříteži viz Nejepín.

Střítež viz Třiteš.

Střítež dolejší č. zadní (*Hinter-S.*), ves, 40 d. 330 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (2 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Pojbuky, far. Zhoř; lihopalna (r. 1865 na 709 věder za 8852 zl.); za zřízení patrimon. patřilo 14 d. k první čtvrti svobodníků kraje Táborského; sam.: Hratky a Vondřejky. — S. patřil na sklonku 16. a poč. 17. stol. k statku Šellenberskému. S Vožicí spojen r. 1717.

Střítež hořejší (*Ober-S.*), ves, 48 d. 313 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vožice (1½ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Petrovice, far. Nová ves; za zřízení patrimon. slušelo 6 d. k druhé čtvrti svobodníkův kraje Táb. a 3 d. k Petrovicům. — R. 1571 prodal Petr Hostaďovský z Arklebic ves Německé Záhoří s dvorem popl., ves S. a krčmu ve vsi Muticích p. Vilémovi z Rožmberka.

Střítež malá viz Střítež velká.

Střítež nová viz Střítež (okr. Trutnov.).

Střítež velká a malá, ves na kopci, 22 d. 150 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Bradlo, far. Modletín. — V druhé polovici 15. stol. patřila S. k tvrzi Lipce.

Střivice viz Střimice.

Střížov, Střížov (*Driesendorf*), far. ves, 42 d. 289 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Buděj. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Vyš. Brod., diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. opat Vyš. Brod., 2573 osadníků; far. chrám sv. Martina s náhrobky z 16. a 17. stol., jmenovitě Karla Kořenského z Terešova na Komařicích a Zborově († 1619); kostel připomíná se r. 1384 a byl r. 1660 obnoven; škola; sam.: Bačkovák, Zarský, Starý háj a mlýn Nuska. — Jindřich z Rožmberka a Odolen z Pišel, poručníci sirotkův po Vilémovi z Landšteina, prodali r. 1407 ves S. s kostelem Ondřejovi z Vlčetína a Jindřichovi z Vyhnanic, od nichž klášteru Vyšebrodskému téhož ještě roku postoupena byla.

Střížov, ves při potoku, 89 d. 648 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Sopoty, býv. dom. Polná; škola, ¼ hod. vzdálí dv. popl. a nová osada Hájek.

Stříšov viz Přeštice.

Střížanov, Stržanov, ves na Moravském pomezí, 69 d. 453 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Žďár (sámek), býv. dom. Vojnův městec; sam. Hynkovec (¼ hod. sev. vých.) a Stržský mlýn (¼ hod. vých.).

Střížovice, ves, 19 d. 136 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Slivno hořejší, far. Slivno dolejší, býv. dom. Košátky (3 d. k Mělníku).

Střížkov, ves, 20 d. 154 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Prosík, býv. dom. Libeň. — S. jmenuje se v listině Anežčině asi z r. 1228.

Střížkov, statek (odhadnut r. 1862 na 70.000 zl. r. m.) a ves, 22 d. 178 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Soběhrdy, far. Okrouhlice; zámeček, líhopalna, dv. popl., mlýn, pivovár (r. 1865 na 1720 věder za 6020 zl.). — Statek S-ský jest majetkem Matildy, manželky čes. básníka K. M. svob. p. Villani-ho.

Střížov viz Střísov.

Střížovice, ves, 16 d. 101 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Soběslavice, far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Střížovice (*Drosowitz*), ves, 39 d. 360 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Kunžak; zde se popisuje fabrika Rozkoš (v. t.) a Krvavá (Rothwehr), dv. popl. a myslivna při soujmenném rybníku, kdež prý Menhart z Hradce Tábory porazil.

Střížovice, Střežov, ves na soujmenném vrchu, 17 d. 98 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Chabařovice (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Chlumec (1 d. dom. Předlic.).

Střížovice, ves, 41 d. 179 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Robeč, býv. dom. Encovany (část dom. Liběchov.).

Střížovice, vska, 10 d. 66 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. a býv. dom. Blatná (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Myštice, pol. obc. Valovice; železná ruda.

Střížovice, ves na výšině, 62 d. 387 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Prusina, býv. dom. Lukavice (14 d. k Nebilovu).

Střížovice, někdy ves polohou neznámá na býv. panství Novozámeckém v Litoměřicku, která byla již v 16. stol. pusta.

Strkov, ves, 18 d. 119 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Otěšín, pol. obc. Krupín, far. Včelákov. — V 16. stol. sloužel S. k Žumberku.

Strkov, druhdy ves na Boleslavsku v okolí Housky neb Dubé.

Strkov, veska, 10 d. 98 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Planá, býv. dom. Želeč; dv. popl. se zahradou, sam.: Sádka, Černý, Kopeček. — Na sev. straně stávala na pahrbku tvrz, majetek to vladyk ze Strkova, z nichž Ley r. 1383 s přivolením pánů Sezimů z Ústí kostelu v Plané mlýn pod S-em daroval. V bouřích Husitských byla tvrz obořena a s okolím k Táboru potažena. R. 1457 jest S. obci Táborské od Ferdinanda I. odňat a r. 1549 spolu s Košicí, Doubicí, Planou a j. poručníkům nezletilých pánů z Rožmberka za 11.000 kop gr. čes. prodán, kteří jej k Želči připojili.

Strkovice (*Sterkowic*), statek (dle trh. smlouvy z r. 1830 za 93.400 zl. stř.) a ves, 38 d. 275 ob. něm., kr. Žat., okr. Postoloprty (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Hradiště; zámek, kaple sv. Anny, dv. popl., pivovár. — R. 1411 daroval Mikuláš z Prahy a Egerberka, nejvyš. písař desk zemských, plat svůj v S-cích, jejž měl na dědinách Bonuše, pozůstalé po někdy Purkhartovi z Bezdružic a manželky Kunada z Sulevic, některým oltářům v kostele Pražském. V 16. stol. objevují se na S cích páni z Lobkovic, jimž od cís. Rudolfa II. statek odňat a r. 1596 Žateckému měšťanu, Václavovi Jindrovi, prodán. Od r. 1663 až do r. 1805 náležely S. Fleissnerům z Ostrovic a od r. 1830 p. Klimentovi Rodt-ovi.

Strměchy, ves, 36 d. 241 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Chvojnov a pastorství Moraveč, býv. dom. Červená Řečice; protest. fil. kostel a škola, sam.: Pasečky a Borovinský (Borinský).

Strmilov viz Strymilov.

Strnad, sam. u Záběhlic (okr. Zbraslav).

Strnadice, ves, 17 d. 124 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Šebanovice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov. — S. sloužely r. 1555 k statku Maršovickému, s nímž se dostaly k Tloskovu.

Ströbel, ves v Šumavě na pomezí Bavorském, 18 d. 143 ob něm., kr. Cheb., okr. Přimda (2¼ hod. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Rozvadov, far. Nové domky, býv. dom. Tachov; zámek, pivovár, továrna na zrcadla. — S. byl lenním statkem Tachovským.

Ströblhof viz Seewiesen.

Strohnice viz Stropnice.

Ströhrmühle popisuje se u Teplé.

Strochovice viz Strachovice.

Strojetice, ves, 53 d. 406 ob. čes., kr. Čás.,

okr. a býv. dom. Kralovice dolní ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Křivsoudov. — S. sloužila v 15. stol. k hradu Křivsoudovu, s nímž se k panství Kralovickému dostala.

Strojetice, far. ves, 57 d. 441 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořany (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Nepomyšl, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. náb. fond, 1509 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M. připomíná se již r. 1384, škola, $^1/_4$ hod. vzdálí sam. Březnice (*Presnitz*). — Někdejší tvrz byla kolébkou Strojetických z Strojetic, jichž rod od 14. až do 19. stol. kvetl. Počátkem 16. stol. prodal Jan Strojetický rodinné sídlo své Václ. Maštovskému z Kolovrat, od jehož potomkův r. 1590 na Šlejnice se Šlejnic přešlo. R. 1609 koupil statek S-ký od král. komory Heřman z Questenberku a připojil jej k Nepomyšli.

Stromeč viz Loutě.

Stromka dolejší čís. 49 a **Stromka hořejší** čís. 48 viz Viničné hory u Prahy.

Stropčice viz Tropčice.

Stropnice, Strobnice, městys při soujmenném rybníku, 180 d. 875 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Nové Hrady (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Buděj., vik. Nov. Hrad., patr. opat Vyšobrod., 3354 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše jest prý got. budova ze 13. stol., presbyterium však z pozdější doby, v slohu celku nepřiměřeném; škola, pivovár (r. 1865 na 1360 věder za 4590 zl.); někdy zde stávala tvrz. Sam.: Grabenmühle, Walkmühle, Gabermühle, Železné hutě, Neugebäu (v. t.) a dv. popl: Cuknštein (*Zuckenstein*), někdy ves a tvrz, k níž část S-e a Benešova patřila; po bitvě Bělohorské byl statek Cuknštein Petrovi ze Švamberka odňat a hr. Karlovi Buquoi-ovi prodán. Trhy výroční: 1) na sv. Hátu, 2) v út. svatoduš., 3) na sv. Linharta; trh na dobytek každé úterý. Připadne-li sv. Háty neb sv. Linharta na sobotu, tedy příští pondělí. — R. 1287 dal Jindřich z Rožmberka spolu s Albertem z Boršova, jinak ze Stropnice podací právo při zdejším kostele klášteru Vyšobrodskému.

Stropnice, ves blíž vtoku Stropnického potoka do Malše, 28 d. 178 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trhov. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Komařice, far. Doudleby, býv. dom. Komařice (5 d. k dom. Třeboň.); dv. popl.

Stropnice (Strobnice) **dlouhá** (*Lang-S.*), ves na již. konci městyse S. počínající, 113 d. 833 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové Hrady, kat. i pol. obc. (5 d., far. Stropnice; mlýn s pilou.

Strouha (*Johannesthal*), ves v údolí, 15 d. 87 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Brloh, býv. dom. Krumlov; zde se popisují Gerberhäuser.

Stroupeč (*Gross-S.*), někdy zvláštní statek, nyní ves na levém břehu Ohře, 25 d. 144 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Hrušovany; druhdy zde stávala tvrz. — R. 1418 držela S. Jitka z Hlince; zároveň se však jmenuje Petr ze S-če. R. 1545 skoupil podíly S-ské Jan Čelechovec z Královic. R. 1570 seděl zde Mikuláš z Štampachu, r. 1627 Mandalena Tenknagelova a po r. 1642 Horové z Ocelovic.

Stroupec malý, Stroupeček (*Klein-S.*), někdy ves, nyní dv. popl. u Přívlak. Na sev. stráni jest žároviště, kdež nalezena mezi jiným provrtaná hliněná nádoba.

v Strouze, sam. blíž Neznašova.

Strpy, ves, 17 d. 126 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolice (2 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Radomilice, far. Hůrka bílá, býv. dom. Protivín; sam.: Klus. Blízký les „Kraví Hora“ připomíná se již r. 1540.

Strubec, Stupec (*Strups*), ves, 47 d. (17 samot), 395 ob. čes. i něm., kr., okr. a býv. dom. Buděj. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Dobrá voda. Blízké stříbrné doly nikdy mnoho nenesly. — Ves S. koupila obec Buděj. r. 1600 od Kateřiny Schäflinger-ové ze Vstuh (?).

Struha č. Strusky viz Kmín.

Struhadlo viz Strhadlo.

v Struhách, sam. u Bohunic.

v Struhách, též Bučekovské sady viz Ovenec přední.

Struhaře, viz Strhaře.

Struhařov viz Strhařov.

Struhov, popisuje se u Záhoří (okr. Humpolec).

Struhy, ves, 55 d. 427 ob. čes., kr. Bolesl., okr. Benátky ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Všejany, býv. dom. Loučeň; fil. chrám sv. Petra a Pavla byl r. 1384 farním, škola, 2 dv. popl., vydatné lomy pískovce. — Někdejší tvrz byla v 15. stol. nepochybně sídlem Struzských z Chrastu. R. 1527 připomíná se vladyka Sigmund z Doubravan a na Struhách. Později zde vládli Jan Mitrovský z Nemyšle r. 1547, Jindř. z Valdšteina r. 1566, Gottfried Berbisdorf z Berbisdorfu r. 1592, Adam Linhart z Neuenperku r. 1615 a Kateřina ze Schreibersdorfu 1622.

Strunkov, veska, 6 d. 47 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc.

Častkov, pol. obc. Maršovice, far. Petrovice, býv. dom. Žichov; dv. popl.

Strunkovice, městys nad Blanicí, 165 d. 980 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Vodňany (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Netolice, diéc. Buděj., vik. Vodňan., patr. kn. Švarcenberk, 1592 osadníkův; far. chrám sv. Dominika připomíná se již r. 1367; jeden zvon z r. 1550, škola, přádelna na bavlnu, mlýn, někdy prý zde stával hrad. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. Trojici, 2) na sv. Vavřince, 3) na sv. Frant. Seraf.; týdní trh každé úterý. — S. jmenuje se r. 1228 mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Pražském. R. 1334 potvrdil král Jan Petrovi z Rožmberka držení Bavorova, k němuž slušely: ves S., Vitějovice, Žernovice, Svojnice, Sjechov (?), Radějovice, Skála, Záluží, Útěšov, Hracholusky, Nebahov, Lhota nová, Blanice, Budyně, Netemice, Kvaskovice, Měkence, Krajníčko, Koječín, obě Lhuty a na Hájku. R. 1351 jmenuje se S. již městečkem, jehož obyvatelé r. 1387 Janem z Rožmberka odumrtí sprostěni byli.

Strunkovice, ves, 34 d. 207 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyně (1 hod. sev.), kat. obc. S., pol. obc. Přechovice, far. Hoštice Chlumčanské; opodál při Volyňce mlýn.

Strupčice (*Trubschitz*), někdy městys, nyní ves, 72 d. 538 ob. něm., kr. Žat., okr. Jirkov (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Novosedly; fil. kostel sv. Václava byl ve 14. stol. farním, škola, dv. popl., hnědé uhlí.

Strupec viz Strubec.

Strupín popisuje se u Nečině (okr. Dobříš).

Stružinec, ves, 19 d. 149 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Studenec nový; dv. popl., mlýn, železná ruda.

Stružinec, ves v údolí při potoku, 186 d. 828 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnice ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., škola, 2 mlýny.

Stružinec, veska, 7 d. 69 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1$^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Orlov, far. a býv. dom. Jistebnice. — S., ves zpupnou, koupili 1537 synové Mikuláše Sobka z Kornic na Lipce od Jana Trčky z Lípy.

Stružky, sam. u Černovic (okr. Kamenic.).

Stružnice (*Straussnitz*), far. ves nad Ploučnicí, 178 d. 969 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Čes. Lípa (1$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Libchava hořejší, diéc. Litom., vik. Lipský, 1002 osadníkův; kaple sv. Trojice od Praž. obchodníka Ant. Hanke r. 1802 vystavená; při ní expos. kaplanství, škola, dv. popl., mlýn, někdy zde stávala tvrz. — R. 1408 byl pánem na S-ci Hynek z Erkeřic jinak ze S., který dědiny Jindřicha Berky z Dubé v Herarticích? a ve S-ci za 170 kop byl koupil. K r. 1471 připomíná se Jan Těchlovec a Hanuš Gerstorf seděním na S-ci a mezi l. 1502—1512 Leuter z Pencinku na S-ci. Okolo r. 1543 držel statek ten Hanuš Knobloch z Warnsdorfu, jehož potomku Baltasarovi odňat a r. 1623 Vilémovi Vratislavovi z Mitrovic, nejvyš. mistru řádu Maltanského, prodán, který jej s Libchavou spojil.

Strýčice, far. veska, 8 d. 61 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Buděj. (3$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Záboří, býv. dom. Vyš. Brod, diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. opat Vyš. Brod., 1197 osadníkův; starobylý far. chrám sv. Petra a Pavla byl již ve 14. stol. farním, škola. — R. 1292 odevzdal král Václav S. s kostelním podacím klášteru Vyš. Brodskému. Co zvláštní dobrodince zdejšího kostela jmenuje se Oneš z Vlhlav v druhé polovici 14. stol.

Strýčkov, ves, 41 d. 287 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Vranovice, far. Třebsko, býv. dom. Staré sedlo.

Strýčkovice, ves na vých. straně „Starého lesa", 52 d. 397 ob. čes., kr. Pls., okr. Přeštice (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Koloveč, býv. dom. Merklín (12 d. k Chuděnic.). — Počátkem 16. stol. patřila ves S. spolu s Bukovou Bohuchvalovi z Hrádku, později Křinovcům z Křinova, kteří ji k Merklínu připojili.

Strýčkovice, někdy ves v okolí Sedlce na Želivaku, r. 1487 připomenutá, zanikla válkou 30letou.

Strymilov, Strmilov (*Tremles*), starobylé městečko při potoku, 306 d. 2623 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Jindř. Hradec (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kunžak, diéc. Buděj., vik. Jindř. Hradecký, patron náb. fond, 4117 osadníkův; far. chrám sv. Jiljí z r. 1347 byl již r. 1384 farním; oltářní obrazy sv. Jiljí, sv. Jana Křt. a Panny Marie od Kandlera; škola, pivovár (r. 1865 navařeno 760 věd. za 2280 zl.), $^1/_4$ hod. již. starožitný hřbitovní kostel sv. Ondřeje; presbyterium zdobí znak pánů z Kravař; zvon z r. 1508; $^1/_4$ hod. vých. Doubský mlýn. Trhy výroční: 1) ten den po novém roce, 2) druhé pond. v postě, 3) čtvrté pond. po velikonoci, 4) v pond. po Božím Těle, 5) na sv. Jiljí, 6) na sv. Havla, 7) ten den po sv. Ondřeji; trhy na dobytek od 1. květ. až do 31. října každé pondělí; trhy na obilí každé pondělí. — R. 1407 založen a nadán od Jana ml. z Hradce v zdejším kostele oltář P. Marie

a sv. Barbory. Častými požáry, jmenovitě r. 1835, kdež celé městečko i se starožitným kostelem popelem lehlo, schudlo zcela zdejší obyvatelstvo; porovnej též Kunžak.

Strížanov viz Střížanov.

Strženec (?), ves, 10 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1$^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Úběnice, býv. dom. Tvořešovice; mlýn.

Stüberhäuser, 5 samot s 85 ob. něm. při Milovském vrchu, kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašp. Hory (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Brunn, pol. obc. a far. Nicov.

Stüblern, ves, 19 d. 124 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wadetstift, far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk.

Stübling, veska, 8 d. 35 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (2$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kaliště horní, far. a býv. dom. Rožmberk (1 d. k Vyš. Brod.).

Stückhäuser viz Nemaňov nový.

Studánka, ves, 25 d. 146 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubice ($^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Spojil.

Studánka, též Janské lázně (*Guttenbrunn o. Johannesbad*) popisuje se při Záboří (okr. Král. Dvůr).

Studánka, popisuje se při Berouně.

Studánka, sam. u Myškova.

Studánka (*Kaiserbad*) viz Nový Dvůr (okr. Rychnov).

Studánka rasova, sam. u Vichova.

Studánky (*Kaltenbrunn*), ves na výšině, 20 d. 144 ob. něm., kr. Pls., okr. Kdyně (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. sv. Anna, far. Všeruby, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Stuďany viz Studeňany.

Studec malé, Studečky (*Klein-Studec*), ves. 13 d. 68 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk (2$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Loučeň.

Studec velké (*Gross-Studec*), ves $^1/_4$ hod. sev. od předešlé, 45 d. 259 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk, kat. i pol. obc. S. v., far. Mčely, býv. dom. Dětinice.

Studečky viz Studec malé.

Studená, ves, 46 d. 381 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Onšov, býv. dom. první čtvrt svobodníků kr. Čás.; líhopalna, mlýn. — V S-é stávala tvrz, která patřila r. 1464 Janovi z S-é.

Studená, Studánka (*Kaltwasser*), pomezní ves v krásném údolí při potoce pod lesnatou strání Podhejšovskou, 15 d. 89 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Bežanov, far. Martinkovice; mlýn.

Studená, Studený, ves, 40 d. 318 ob. čes., kr. Pls., okr. Kralovice (2$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Hlinec, far. a býv. dom. Chříč; opodál Čertovec, doly a blíž Mže Dolany, kostel sv. Petra a Pavla a 7 domů, jež zbyly z někdejší farní vesnice, ve válce 30leté zpustošené, a které se popisují u Hlince. Jmenovaný kostel v rom. slohu zbudovaný byl po 30leté válce obnoven; velký zvon z r. 1558, menší z r. 1684, který Vojt. Hynek Tejřovský ulíti dal. Někdy stávala v Dolanech také tvrz, která byla kolébkou rodu soujmenného, z nichž se uvodí k r. 1358 bratří Habart z Dolan a Markvart z Řebříku. Po smrti Dobše Vrše z Modřejovic, který pošel z rodu Dolanských, prodány D. od krále Ladislava r. 1454 Matiášovi a Matějovi Zajíci ze Zatče. V první polovici 16. stol. jmenují se D. příslušenstvím hradu Krakovce a od druhé polovice téhož století patřily k Chříči.

Studená viz Studený.

Studená voda (*Kaltwasser*), veska, 4 d. 37 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zaječice, far. Žumberk, býv. dom. Chrast.

Studeňany, Stuďany, ves, 50 d. 338 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Radím; 2 kaple.

Studené, veska, 6 d. 47 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1$^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lupetsching, far. Frimburk.

Studené, ves na výšině, 35 d. 224 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Králiky (2$^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Nekoř, býv. dom. Supí hora; pohřební kaple z r. 1822.

Studené, Studený důl, též Domorazy (*Kaltengrund*), ves, 47 d. 301 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom., kat. i pol. obc. Jílové ($^1/_2$ hod. jih. záp.); za zřízení patrim. patřilo 7 d. k Břežanům. — U prostřed vesnice, která se táhne téměř půl hodiny údolím vzhůru, jest štola sv. Vojtěcha a Karla, v níž se od privátníků doluje. Východní stráň zove se Pepř, na níž vystaven nový horní dům; zde jest otvor dolu císařského řeč. „Pepřový“ a as 200 kroků odtud stojí starý cechovní dům s otvorem slavného „Šlojíře.“

Studenec, ves na vysočině, 16 d. 100 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (5 hod. jih. vých.), kat. obc. Předměstí, pol. obc., far. a býv. dom. Svojanov. — K statku Svojanov. patřil S. již r. 1690.

Studenec, statek allod. (r. 1845 za 80.000 zl. stř.), a far. ves, 285 d. 2133 ob. čes., kr. Jič., okr. Jilemnice (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik.

Vrchlab., patr. ryt. z Bergenthalu, 2620 osadníkův, pošt. Čistá; far. chrám sv. Jana Křt. r. 1781 vystavený, škola, dv. popl., mlýn; zde se popisuje Lištná č. Leštná. — S. patřil snad prvotně k rozsáhlým statkům Valdšteinským a jest mimo statek Forst jediným dosud trvajícím lénem Fridlandským. Od r. 1794 jest majetkem ryt. Bergerův z Bergenthalu.

Studenec (*Staudenz*), ves, 61 d. 400 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. Trutnov ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Brusnice něm., býv. dom. Náchod.

Studenec dolní č. nový (*Unter-* a. *Neu-S.*), panství (dle trhové sml. z r. 1867 za 260.000 zl.) a ves při potůčku, 37 d. 257 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S. d., far. S. horní; zámek s veřejnou kaplí sv. Michala r. 1612 vystavený, dv. popl., pivovár, mlýn, papírna. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem vládyk ze S-ce. Ok. r. 1536 byl držitelem S-ce Jan z Předboře, jehož rod zde ještě r. 1581 seděl. R. 1585 objevuje se na S-ci Vlachyně z Říčan, od jehož potomků S. r. 1610 na Kateřinu ze Smiřic přešel. Tato prodala jej hned Bohuchvalovi z Náchoda. R. 1621 byl statek Jiřímu Adamovi z Roupova konfiskován a M. Magd. Trčkové prodán. Z pozdějších držitelů připomínáme ještě rod Kustošův ze Zubřího a Lipky v druhé polovici 17. stol. Nynější držitel Filip Goldreich koupil panství S-cké r. 1867 od svob. p. z Vlkanova.

Studenec horní (*Ober-S.*), far. ves $^1/_4$ hod. jih. vých. od předešlé, 58 d. 418 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Chotěboř., kat. i pol. obc. S. h., býv. dom. S. dolní, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. p. Goldreich, 1862 osadníků; far. chrám sv. Vác. uvodí se již r. 1357, škola, lihopalna, mlýn. — S. h. byl druhdy zvláštním statkem, náležev'ším r. 1597 Zdislavovi Dobříkovskému z Malejova a po něm Hertvíkovi Žejdlicovi z Šenfeldu. S panstvím Novo-Studeneckým spojen snad za vlády Kustošů, nebo r. 1660 připomíná se paní Eva Kustošová na horním S-ci.

Studeněves, Studňoves, ves při Červeném potoku, 21 d. 241 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S, pol. obc. Přelice, far. Tuřany, býv. dom. Smečno; cukrárna, stroj, mlýn, velká cihelna, kam. uhelné doly. — Na sev.-záp. straně na místě sýpky stávala někdy tvrz, původiště soujmenného rodu, z kteréhož se r. 1406 Racek, Jan a Petr z S-vsi připomínají. V druhé polovici 15. stol. přešla S. v majetek Hořešovců z Libošína, kteří r. 1530 tvrz S. s dvorem, vsí, vinicí a pustou tvrzí Humništěm prodali Oldřichovi Myškovi ze Žlunic. Synové tohoto postoupili ji r. 1540 trhem Volfovi Bořitovi z Martinic a vnučka tohoto, Eliška z Hasenburka, Odolenovi Pětipeskému, jemuž v plen vzata a r. 1623 Jaroslavovi Bořitovi z Martinic na Smečně prodána jest.

Studénka, veska, 5 d. 122 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště ($1^1/_4$ hod. již.), kat. obc. Násedlnice, pol. obc. Horky, far. Bakov; starobylý fil. kostel sv. Václava, dv. popl. se zbytky někdejší tvrze. — R. 1390 jmenuje se patronem zdejšího kostela p. Berka z Dubé a r. 1395—8 Lisec, řeč. Ocas ze Zásady, jinak ze S-y. R. 1497 patřila k hradu Kosti. Před r. 1530 dostala se S. Vančurům z Řehnic, jimž po katastrofě Bělohorské odňata, r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina prodána a s Mnich. Hradištěm spojena.

Studénka, ves, 23 d. 189 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Nová Paká ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Újezd, býv. dom. Kumburk a Úlibice.

Studénka (*Schönborn*), veska, 9 d. 78 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Radvanice, far. Verneřovice.

Studénky, Studnický dvůr, dv. popl. u Jestřebí.

Studený viz Proseč.

Studený viz Studená.

Studnice (*Brunn*), ves, 60 d. 426 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Jindř. Hradec ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Lodheřov; škola.

Studnice, ves v hornaté krajině, 104 d. 613 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Richenburk; plátenictví, škola.

Studnice, far. ves, 58 d. 386 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Kleny, pošt. Skalice, diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kn. Lippe-Schaumburk, 2620 osadníků; lok. chrám sv. Jana Nep., škola, mlýn, někdy zde stála tvrz. — S. patřila někdy k Risenburku. Po smrti Jindř. Žehušického z Nestajova r. 1580 dostala se S., co zvláštní statek, Alžbětě Žehušické a ok. r. 1620 Petrovi Strakovi z Nedabylic, od jehož syna r. 1669 prodána. Brzy na to dostala se asi r. 1675 k panství Náchodskému, od něhož r. 1683 odprodána a však r. 1729 opět koupena.

Studnice (*Dreiborn*), ves v údolí při soujmenném potoku, 90 d. 580 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Verniřovice čes., býv. dom. Skály; škola, mlýn.

Studnice nová viz **N o v á s t u d n i c e.**

Studnický dvůr viz **S t u d é n k y.**

Studňoves viz **S t u d e n ě v e s.**

Stuchanov, ves, 15 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Kvasejovice, býv. dom. Prčice (3 d. dom. Chlumec).

Stuchlý mlýn viz **M o ř i n y.**

u Stupaře viz **C h v a l k o v.**

Stuparovice, někdy prý zvláštní statek, nyní ves, 29 d. 183 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Jeníkov.

Stupčice, ves, 18 d. 127 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Střezimíř, pivovár (r. 1865 navařeno 512 věder za 1586 zl.); za zřízení patrim. patřila ves ta k druhé čtvrti svobodníků kraje Táborského.

Stupice, ves, 17 d. 120 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1$^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Kralovice, far. Koloděje, býv. dom. Uhříněves. — Na někdejší tvrzi seděl 1417 **M a r t i n R o t l e v** z **K o l o d ě j** a po něm syn **V á c l a v.** R. 1421 byla S. od Slezanů vypálena, muži, ženy a dítky zbiti.

Stupka viz sv. **M á ř í M a j d a l é n a.**

Stupná, ves při potoku, 42 d. 295 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Rojšín, far. Křemže, býv. dom. arciděkanství Krumlovské; zde se popisuje 14 samotných chalup.

Stupná viz **B o h d a š i c e.**

Stupné, ves při Javorce, 95 d. 681 ob. něm., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1$^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Pecka, býv. dom. Radím a Pecka; fil., r. 1384 far. chrám sv. M. Magdaleny byl r. 1717 nově vystaven, 3 mlýny.

Stupník viz **H a m r y.**

Stupno dolní (*Unter-S.*), ves v údolí při potoku, 44 d. 430 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. S. horní, býv. dom. Radnice.

Stupno horní, far. ves blíž předešlé, 54 d. 522 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan., kat. i pol. obc. S. h., býv. dom. Radnice, pošt. Rokycany a Břasy, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. náb. fond, 5631 osadníků; far. chrám sv. Vavřince připomíná se již ve 14. stol., hrobka hr. ze Šternberka, škola, pární pila, fabrika na caput mortuum (roč. na 6195 ctů za 9.290 zl.), 2 továrny na oleum, kam. uhelné doly. — S. h. patřilo r. 1499 k hradu Březině.

Stusyně, ve 14. stol. far. ves, z kteréž se hřbitovní kostel sv. Martina mezi Biskupicí a Kněžicemi zachoval.

Stvolínky viz **S t o l i n k y.**

Stvolny (*Zwolle*), ves při potůčku, 40 d. 296 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Rabštein, býv. dom. Manětín a Rabštein; fil., r. 1384 far. kostel P. Marie byl r. 1794 obnoven, dv. popl., kam. uhelné doly; olověná ruda.

Stýskal?, ves, 14 d. 130 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Žilov, far. Ledce, býv. dom. Nekmíř.

Sudějov viz **s v. A n n a.**

Sudiměřice, **S u d o m ě ř i c e**, ves při silnici, 30 d. 242 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice (2$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Hoštice, far. Chotoviny, býv. dom. Nemyšl (5 d. svob. a 2 dom. k Jisteb.); pošt. úř. s pošt. stanicí, opodál mlýn.

Sudín, ves, 20 d. 122 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2$^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Bystré.

Sudislav, **S u l i s l a v**, ves vysoké polohy, 59 d. 355 ob. čes., kr. Chrud. okr. Ústí n. O. (1$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Brandýs n. O.; škola, sam. **u K a b á t ů n a l u h u**; zde a v okolí pěstují se výborné třešně.

Sudislav, **S u d s l a v**, **C u c l a v**, far. ves, 56 d. 349 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Kostelec n. O. (2$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Borovnice, diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec., patr. hr. Kinský, 2806 osadníkův; far. chrám Proměnění Páně připomíná se již ve 14. stol. a byl r. 1772 znova vystaven; zvony z r. 1585 a 1569; škola. Na návrší blíž kostela stával hrádek, který na Mikulášovi z Potenšteina markrabí Karel r. 1338 dobyl a zroskotal.

Sudislav viz **S u l i s l a v.**

Sudislavice viz **S u l i s l a v i c e.**

Sudkevice, ves, 16 d. 114 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Miloňovice, far. Jinín, býv. dom. Štěkeň (7 d. k Vlach. Březí).

Sudoměř viz **S u d o m i ř.**

Sudoměřice viz **S u d i m ě ř i c e** a **S u d o m i ř i c e.**

Sudomiř, **S u d o m ě ř**, ves, 37 d. 262 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Bělá (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Skalsko; fil. kostel Narození P. M. byl prý r. 1384 farním, škola. Na vých. straně vesnice táhne se podlouhlý ostroh, řeč. **H r á d e k**, pro archaeologa velmi důležitý, hlavně ale skalisko, Krolmusem „obětní skalou“ nazvané. Skalisko to rozděleno jest dvojí úskou, lidskou rukou vytesanou mezerou; na straně pak již. a sev. pozorovati jest stupně do skály vytesané. Objevené zde popelnice, kostry a jiné starožitné věci jsou nezvratným svědectvím, že na Hrádku vzývali pohanští Čechové své bohy, že jim zde pálili oběti a mrtvé zde pochovávali. — K panství Bělskému patřila S. již za

dávných dob, tak k r. 1564 nalezáme na tom panství S., Okna, dvůr Valovice a Skramouš.

Sudomíř, Sudoměř, ves, 29 d. 204 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Kestřany a Jinín, býv. dom. Protivín; opodál mlýn. — Někdejší tvrz byla kolébkou vládyk se Sudoměře, kteří přezvavše se během času Řepickými a Dívčickými asi od r. 1318 až do r. 1786 květli. R. 1491 dostali se v držení S-e Rabenhauptové ze Suché, postoupili jí r. 1524 směnou Krištofovi ze Švamberka, který ji s Kestřany spojil. Dne 25. břez. 1420 byl zde Žižka na svém pochodu z Plzně do Nového Tábora přinucen s mnohem silnějším a dobře ozbrojeným vojskem královským bitvu svésti. I sešikoval ve vší rychlosti hlouček svých bratří při hrázi rybníka „Škaredého“, který byl právě tehdáž bez vody, a odrážel až do noci prudký útok „železných pánů“, kteří po marném namahání bojiště opustili.

Sudomiř, někdy far. ves dekanatu Kamenického, polohou svou nyní neznámá.

Sudomiřice, Sudoměřice, far. ves, 51 d. 389 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Bechyně ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Buděj., vik. Bechyň., patr. náb. fond, 2760 osadníků; starobylý, již r. 1384 far. chrám všech Svatých, škola, $^1/_2$ hod. vzdálí ve velké oboře Černické lov. hrádek a myslivna, $^1/_4$ vzdálí myslivna a $^3/_4$ hod. hajn. Marunka.

Sudovice viz Zhudovice.

Súdovo Hlavne viz Hlavno Súdovo.

Sudslav viz Sudislav.

Sudslavice?, Cuclavice, ves při Volyňce, 13 d. 115 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1 hod. sev.), kat. obc. Výškovice, pol. obc. Hrabice, far. Bohumilice; mlýn.

Suchá, dv. popl., někdy snad tvrz $^3/_8$ hod. vzdálí od Pištína v okr. Hlubockém, jest původiště Rabenhauptů (Robmhapů, Romhapů) ze Suché, kteří se od začátku 14. stol. připomínají a r. 1761 po meči vymřeli. Počátkem 16. stol. přešla S. v majetek Vác. Kunaše z Machovic, r. 1614 Mikuláše Šice z Drahenic, od jehož sestry Elišky Baltazarovi de Maradas prodána a s Hlubokou spojena.

Suchá (*Dürre*), ves, 22 d. 158 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Něm. Brod ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. sv. Kříž; $^1/_4$ hod. jih. záp. samota, někdejší to kaple sv. Markéty, která prý ve válkách husitských zanikla a r. 1712 nově vystavěna byla. — R. 1351 postoupil ves S-on Thumlin, měšťan Něm. Brod. směnou p. Čenkovi z Lipého, od jehož rodiny ji před lety byl koupil. R. 1533 získal trhem od Jana z Lipého na Moravském Krumlově tvrz, dv. a ves Perknov a ves S. s dvorem pustým Petr z Kamberka, než již r. 1544 prodal zboží to Něm. Brodu.

Suchá? (*Dürr*), veska, 7 d. 59 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Vildštein ($^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Nová ves, býv. dom. Altenteich (1 d. k Chebu).

Suchá, ves, r. 1735 založená, 42 d. 274 ob. čes., kr. Chrud., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Litomyšl (1 hod. sev. vých.).

Suchá, ves, 58 d. 339 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nechanice ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Sadoví; fil. kostel nejsv. Trojice byl r. 1384 farním, škola.

Suchá, Suché (*Suchey*), ves, 19 d. 104 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Srbice, far. Modlany.

Suchá (*Suchey*), ves v horách, 21 d. 144 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Habrovany, far. Stebno, býv. dom. Řehlovice.

Suchá (*Dürrendorf*), ves, 17 d. 129 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Píč, far. Petrovice. býv. dom. Hlavňovice; zde se popisuje místo Puchwerk.

Suchá, r. 1395 a 97 připomenutá far. ves blíž Vratislavic jest prý nepochybně nynější městys Schönbach v okr. Jablonském.

Suchá, Suché viz Lány.

Suchá dolni (*Nieder-Berzdorf*), ves blíž Nisy, 107 d. 575 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. S. d., pol. obc. Ketten, far. Jitrava, býv. dom. Grabštein; škola.

Suchá horní (*Ober-Berzdorf*), ves, 76 d. 597 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastava ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S. h., far. Liberec, býv. dom. Grabštein; škola.

Suchai viz Rokytnice dolní.

Suchdol, ves, 22 d. 148 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec. (4 hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Leština, far. a býv. dom. Kunžak.

Suchdol (*Suchenthal*), ves, 23 d. 109 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Dvořiště dol., býv. dom. Vyš. Brod.

Suchdol (*Suchenthal*), far. ves, 117 d. 952 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň ($3^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., pošt. Schwarzbach v Rakousích dol., diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. kn. Švarcenberk, 4140 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše

založen r. 1364 od pánů z Rožmberka, vyhořel r. 1696, načež obnoven a r. 1820 rozšířen byl; $^1/_4$ hod. vzdálí mešní kaple sv. Jana Nep. z 18. stol., škola.

Suchdol, Sukdol, statek s Malešovem spojený a starožitný městys při památné hoře „Vysoké“ (1383' n. mořem), 52 d. 434 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kut. Hor. ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Malešov, diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. bar. Dalberg, 2345 osadníkův; far. chrám sv. Markéty, jehož se již r. 1384 připomíná, byl r. 1746 nově vystaven, škola, zámek snad na místě někdejší tvrze, dv. popl., lihopalna. Trhy výr.: 1) v út. před sv. Havlem, 2) v út. před sv. Tomášem. — R. 1385 držel S. a blízkou Dobřeň Mikuláš z Dobřeně. R. 1400 nadal Petr z Písku kapli P. Marie při chrámě sv. Barbory u Kut. Hory ročním platem na dvoře S-ském. Mezi l. 1520—56 náležel S. Popelům z Vesce, ok. r. 1571 Jiřímu Voděradskému z Hrušova. R. 1612 vymřel Bohuslavem rod Voděradských z Hrušova a S. zdědila Bohuslavova dcera. R. 1641 byl pánem na S-e Jan Oldřich Pisinger z Pisingu a 1647 Volf Berka z Dubé. K panství Malešovskému dostal se S. r. 1776. Na sev. straně hory „Vysoké“ vykopány na poli „Strampouchu“ kam. mlaty a dláta.

Suchdol, Sukdol, statek kláštera Emauského v Praze a ves, 47 d. 324 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Únětice; kaple sv. Vác. se hřbitovem, kdež se od r. 1807 Emauští benediktini pochovávali, zámek, dv. popl., pivovár, továrna na moučku z kostí, opodál Spálený mlýn. Mezi S-em a Úněticemi táhnou se od vých. k záp. pamětihodné „Kozí hřbety.“ — Statku S-ského nabyl jmenovaný klášter r. 1679 za 25.500 zl.

Suchdol, statek (dle trhové sml. z r. 1858 za 64.900 zl. stř.) a ves, 37 d. 265 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Kosová hora, far. Křečovice; zámek, kdež se chovala podobizna maršálka Götze (v. Jankov), jehož potomkům S. v středu 18. stol. náležel; dv. popl., mlýn, opodál v lese kaple sv. Jana Nep. z r. 1758, při níž bylo někdy zvláštní kaplanství. — Počátkem 16. stol. patřil S. Břekovcům z Ostromeče, kteří r. 1560 tvrz S. a jiné příbuznému Sigm. Valkounovi z Adlar odkázali. V novější době drželi S. ryt. Lipovští z Lipovic, od r. 1845 milovník starožitností M. Kalina ryt. z Jäthenšteina a od r. 1858 Konštantin von Klugen.

Suchdol, sam. u Dobré vody (okr. Ledeč).

Suchdol viz Suchý důl.

Suché, Suchá, na Suché viz Lány.

Suché viz Suchá.

Suchodol viz Suchý důl.

Sucholuk, sam. u Malešic v okr. Hlubockém.

Suchomasly, Suchomasty, statek (dle trh. sml. z r. 1850 za 240.600 zl. stř.) a ves při soujmenném potoku, 77 d. 508 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Borek; zámek v moderním slohu, škola, kaple, dv. popl., pivovár, mramorové lomy. — S. jmenují se již v listině Vyšehradské z r. 1088. R. 1271 nadány odtud některé kostely v Berounsku, jež přislušely řádu křižovnickému. Asi od konce 15. stol. seděli na zdejší tvrzi Karlové ze Svárova, kteří S. r. 1601 prodali Justině Pešíkové z Lažan. R. 1610 byl pánem na S-ech Adam Bukovanský z Bukovan, jemuž S. odňaty a 1628 Dorotě Říčanské ze Sulevic prodány. Po smrti této r. 1684 dostaly se v držení pánům z Talmberka, jimž až do sklonku 17. stol. náležely. Z pozdějších držitelů připomínáme ještě hrabata z Bubna a M. Annu z Kokořova. Od r. 1850 patří S. Janovi a Anně Marešovým.

Suchomel viz Roskoš.

Suchomelka, sam. $^1/_4$ hod. záp. od Prašného Újezdu.

Suchomelův mlýn, patří do kat. obc. Vodňan.

Suchomely, mlýn u Chotěmiřic.

Suchotlesky, někdy dvůr, dle něhož se nepochybně jedna větev Janovských se Suchotlesk psala. R. 1487 prodal Bohuslav ze S., syn někdy Petra ze S. a Janovic, tvrz a městečko Paběnice, S. a jiné Slavatovi z Chlumu.

Suchovršice, Sukovršice (*Saugwitz*), ves při Úpě, 102 d. 562 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod ($3^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Úpice; mlýn.

Suchrovice, Sichrovice, ves, 34 d. 228 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Kněžmost, far. Boseň; sam. Drhlen.

Suchý důl (*Dürrengrund*), ves v údolí, 27 d. 150 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Maršov ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. S. d., pol. obc. Maršov; váp. lomy.

Suchý důl, Suchdol (*Dürrengrund*), ves v údolí, 102 d. 750 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Police ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. S. d.; škola, 2 mlýny.

Suchý důl, Suchodol, ves, 39 d. 314 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. S. d., pol. obc. Občov,

far. Pičín, býv. dom. Dobříš; fil. kostel, dv. popl., druhdy zde stávala tvrz. — K r. 1408 připomíná se Petr ze S-ého dolu a z Obořiště. R. 1438 držel S. d. Jindř. z Korkyně, od jehož potomka Karla Kůrky z Korkyně r. 1605 Ludvíkovi Myslíkovi z Hyršova prodán. R. 1623 byl statek ten konfiskován a pí. Kateřině Vratislavové prodán.

Suchý důl (*Dörnthal*), ves na úpatí pohoří, 14 d. 87 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (¾ hod. záp.), kat. obc. S. d., pol. obc. a far. Rošovice, býv. dom. Klášterec; kaple P. Marie.

Suchý dvůr viz Nový dvůr.

Suchý kámen viz Kámen suchý.

Suchý mlýn, popisuje se u Unhoště.

Sukdol viz Suchdol.

Sukorady, ves, 89 d. 292 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Břesno (5 d. k dom. Kosmonos.).

Sukorady, ves, 51 d. 298 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Lískovice; škola. — R. 1542 prodal Jan z Pernšteina tvrz Bašnici, S. a j. Sigmundovi ze Smiřic, který je k později nabyté Hořici připojil.

Sukorady (*Sukohrad*), statek (dle trh. sml. z r. 1802 za 150.000 zl.) a ves při potoku, 62 d. 358 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Robeč; zámek z 18. stol., dv. popl. — Někdejší tvrz byla kolébkou soujmenného rodu vládyckého. Mezi l. 1440—1456 připomíná se Jan Lapáček ze S-d. R. 1648 prodal Jan Albrecht Vlk z Kvítkova S. Jindř. Abrahamovi Solhausovi ze Solhausu. Později vládli zde hr. z Klebelsberku, hr. z Klaršteina a j. Nynějším držitelem jest Jindř. rytíř Kopec.

Suková, na Sukové, ves, r. 1186 nade Mží v župě Plzeňské připomenutou blíže určiti nelze.

Sukovršice viz Suchovršice.

Sulec (*Suls*), ves r. 1797 založená, 22 d. 181 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Toužetín, far. Smolnice. R. 1865 nalezeny zde v lomu pískovcovém zbytky předpotopního zvířete a odevzdány do museum.

Sulejovice, Sulevice (*Sullowitz*), ves, 50 d. 375 ob. něm.?, kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Lovosice (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S.; fil. kostel nejsv. Trojice, cukrárna, dv. popl., mlýn. — Blíž dvora popl. viděti zbytky někdejší tvrze, původního to sídla staročitného ryt. rodu Kaplířů ze S-e, kteří se ve více linií rozštěpili, přijavše příjmí od svých sídel. První známý jich předek jest Kunat Kaplíř, r. 1382 místosudí zemský. R. 1627 prodali bratří Tobiáš a Vác. Kaplířové rodinné své sídlo Adamovi z Valdšteina, od kteréž doby S. s panstvím Lovosickým spojeny zůstaly. R. 1788 dne 26. kv. lehla ves až na 3 domy popelem.

Suletice (*Šullodits*), ves, 29 d. 162 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Homoly, býv. dom. Břesno velké; kaple, 3 mlýny mimo ves.

Sulevice viz Sulejovice.

Sulice, ves, 26 d. 216 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Kostelec u křížků, býv. dom. Dobřejovice; dv. popl. — S. vyměnil r. 1282 biskup Praž. Tobiáš od kláštera Vilemovského za Markovice. R. 1386 prodal Jan z S. tvrz S. a dv. popl. s příslušenstvím Vavřinci z Prahy a Jeklinovi z Jílového. R. 1547 postoupen statek od Novoměstské obce Praž. králi Ferdinandovi, načež s blízkou Kamenicí spojen později k panství Dobřejovickému dostal se.

Sulislav, Sudislav (*Sollislau*), ves, 45 d. 252 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Stříbro (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., fil. chrám sv. Vavřince byl r. 1384 farním, škola. — S. jest starobylá dědina, neb již r. 1193 připomíná se Oldřich z S-i, pak r. 1197 Jan a mezi l. 1212—1248 Zbislav z S-i.

Sulislav viz Sudislav.

Sulislavice, Sudislavice, ves, 11 d. 91 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. Mohelnice, pol. obc. Křešín, far. Čechtice. — K dom. Kralovic. dostala se ves se zámkem Křivsoudovem r. 1702.

Sulovice, Sulovičky, ves, 41 d. 279 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Chotusice, býv. dom. Žehušice; mlýn, cukrárna.

Sulkov, někdy osada na Žatecku.

Sumlez, vlastně Šumlazy, zaniklá osada, která se jmenuje r. 1115 mezi vesnicemi, kterými byl klášter Kladrubský nadán, a r. 1454 vsí pustou na panství Borském v Plzensku.

Suniperk (*Sonnenberg*), král. horní město, 193 d. 1780 ob. něm., kr. Žat., okr. Bastianperk (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. náb. a stud. fond, 2857 osadníků; far. chrám sv. Václ., škola, pošt. exped., radnice, pivovár, mlýn. Trhy výr.: 1) dne 1. květ., 2) na sv. Michala. — Kdy S. založen, s jistotou určiti nelze, zdá se ale, že jest všech horních měst v Krušných horách nejmladší. Výtěžek mědě ze zdejších dolů byl prý v 16. stol. znamenit,

v novější době hornictví zde docela zaniklo, a obyvatelé živí se krajkářstvím a podobným zaměstnáním. Při dobytí města skrze Švédy r. 1640 vyhořela větší část města a toliktéž r. 1815.

Suntoška viz Smíchov.

Supí hora, Kyšperk (*Geiersberg*), panství allod. (s Orlicí r. 1815 za 574.415 zl. 22½ kr. víd. čís.) a starožitné město na pravém břehu Orlice, 253 d. 1533 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Králický, patr. hr. Nimptsch, 6118 osadníkův; far. kostel sv. Václava byl r. 1680 v italském slohu vystaven a bohatou stukaturou ozdoben, na „Hradištku" pohřební kaple sv. Jana Nep. z r. 1736, kaple nejsv. Trojice a P. Marie, škola, zámek z r. 1680, na náměstí socha P. Marie z r. 1721, pošt. exped., špitál, r. 1682 pro 12 osob založený, fabrika na zápalky, pivovár (roč. na 4187 věder), plátenictví. Trhy výr. a na dob. v pondělí: 1) po Hromn., 2) po druhé ned. po Velikon., 3) po sv. Markétě, 4) po sv. Matouši, 5) po obět. P. Marie; hlavní týdní trh v pond. po cís. posvícení. — Někdejší hrad stával prý na vrchu „Hradištku" a poslední zbytky jeho zmizely při stavbě kaple sv. Jana. Panství náleželo prý v 15. a 16. stol. Žampachům z Potšteina, v 17. stol. Karlu z Žerotína, pak hr. z Kolovrat, svob. p. Vitanovským z Vlčkovic a počátkem 18. stol. hr. Janovi z Harrachu. Od r. 1834 jest v držení jeho hraběcí rod Nimptschův.

Supí hora viz Chlumec (na Litom.).

Súš, Tuš, ves při potoku, 36 d. 241 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. již.), kat. obc. Skubice, pol. obc. a far. Sveraz; mlýn. — Dle urbáře z r. 1410 patřila ves klášteru Strahovskému.

Suš viz Kotousov.

Sušany (*Zuscha*), far. ves, 42 d. 241 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Chomútov (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Postoloprty (2 d. k Slatinic. a 1 d. k Židovic.), diéc. Litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 478 osadníků; kostel sv. Marka s expos. kaplanstvím, škola. — S. patřily ve 12. stol. klášteru Plasskému.

Sušen a Sušenec, někdy dvory, jež Hurák z Lopouče r. 1377 od kapituly Staroboleslavské koupil a k svému statku Lopouči připojil; snad jest to nynější ves Sušno.

Sušetice, ves, 29 d. 265 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Chlumec.

Sušice, Ošice, veska, 8 d. 50 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dřevčice, far. Pavlovice, býv. dom. Nový zámek a Lipá; na blízku zříceniny neznámé tvrze.

Sušice, ves v hornaté krajině, 20 d. 161 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Výžice, far. Míčov, býv. dom. Heřman. Městec. — S. patřila ku konci 16. stol. k Stolanům.

Sušice (*Schüttenhofen*, lat. Sicca či Sutticium), král. okr. město na Otavě mezi vrchy Stráží, Svatoborem a vrchem sv. anděla strážce, 408 d. 4272 ob. čes., kr. Pís. (5 m. k západu), kat. i pol. obc. S., diéc. Buděj., vik. S-cký, patr. obec S-cká, 5780 osadníkův; děk. chrám sv. Václava s mnohými náhrobky z 16. a 17. stol. podřízen byl počátkem 14. stol. kapitule Vyšehradské; kapucinský klášter s kostelem sv. Felixe r. 1654 od cís. Ferdinanda založený; na hřbitově kostel Nanebevzetí P. M. v slohu gotickém, nad vchodem letopočet 1591; mešní kaple „Ecce homo" při dolejším předměstí, r. 1855 salož.; kaple sv. Rocha při horním předměstí z druhé polovice 16. stol.; mešní kaple sv. anděla strážce se čtyrmi pobočními kaplemi na soujmenném vrchu byla r. 1682 založena, r. 1791 zavřena a r. 1799 k službám božím nově upravena; uprostřed náměstí radnice, kde se chová kámen s lat. nápisem, dle něhož král Jan r. 1322 město zdí obehnati dal; hl. škola, smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okr. Kašp. hory, Horažďovic. a S-cký), notar., finanč. komis., bern. úř. (1. tř.), pošt. exped., špitál pro 12 osob, záložna, zpěv. spolek „sv. Václav", pivovár, lihopalna, továrna na zápalky (jedna z největších), koželužství, druhdy veden velký obchod se sladem do Bavorska, na blízku objevena r. 1865 bohatá ložiska tuhy. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. 3 král., 2) v out. svatoduš., 3) na sv. Rocha, 4) na sv. Frant. Seraf.; trh na dobytek od květ. ned. až do sv. Mart. každé pond.; trh na obilí každý pond. a pátek. — S. vzala svůj počátek beze vší pochyby z ryžování zlata v Otavě. Na sklonku 12. stol. držel S-i a okolí bavor. hr. Albrecht od Luku s manželkou svou Ludmilou, dcerou knížete Fridricha, co manství české a rod jeho vládl zde až do svého vymření r. 1242, načež krajina ta opět k Čechám připadla. R. 1257 postoupil Přemysl Otakar S. Bavorsku, zmocnil se jí však opět r. 1265, od kteréž pak doby od Čech více odloučena nebyla. R. 1331 dovolil král Jan Augustianům u sv. Tomáše v Praze v S-ci založiti klášter, kteréžto povolení ale vzal nazpět ještě téhož roku pro námitky kapituly Vyšehradské. R. 1339 obdržel jmenovaný konvent povolení ono znovu i vystavěl v S-ci jakousi modlitebnu, která však pro rozepře

o tò vzniklé r. 1845 opět zrušena jest. R. 1852 sídlili zde křižovníci s červenou hvězdou s přivolením královým špitál, který ve válkách husitských zanikl. R. 1356 zakázáno na míli v okolí řemesla provozovati; r. 1372 puštěno městu mýto a obyvatelé osvobozeni jsou odúmrti. R. 1395 položili se páni z Rožmberka táborem u S., válčíce proti králi. Novému učení Husovu záhy zde zjednán průchod a tak se stalo, že spatřujeme město od počátku náb. hnutí až do katastrofy Lipanské v řadách „božích bojovníků." R. 1547 jest S. pro spouru proti Ferd. I. statků a výsad odsouzena, jichž později, přijata jsouc na milost, z větší části opět dosáhla. Požáry r. 1707 a 1839 utrpělo město velké škody. Na výše připomenutém vrchu Svatoboru jsou při vyvařišku Vodolenky lázně a rozsáhlé předhistorické valy (viz též Hrádek). Ještě připomínáme, že odtud nazýval se Karlem IV. na vysoké školy Praž. uvedený učitel práv, M. Henrik „Sušický" či de Sicca.

Sušice, veska, 5 d. 48 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Jemniště, far. Postupice.

Sušno, ves, 82 d. 217 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Chotětov, býv. dom. Boleslav stará (5 d. tvoří zvláštní dvorec, který slouží k statku Vrutickému); viz Sušen.

Suté břehy viz Sauté břehy.

Sutice, vska v údolí při Olešce, 4 d. 14 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Semily (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nedvěz, býv. dom. Lomnice; mlýn.

Sutom, farní ves na patě soujmenného vrchu, 46 d. 239 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Dlažkovice, pošt. Třebnice, diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. hr. Schönborn, 1550 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla v nynější podobě z r. 1724 připomíná se již ve 14. stol.; při něm hrobka svob. p. Rejských; škola (viz Skalka). Na blízku stála až do r. 1701 ves Chvalovice (v. t.), načež pozemky její v chmelnici proměněny.

Svádov (*Schwaden*), statek (dle trh. sml. z r. 1676 za 29.400 zl.) a far. ves na pravém břehu Labe, 70 d. 417 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Ústí n. L. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. Ústský, patr. J. V. cís. Ferd., 2196 osadníků; starobylý far. kostel dle letopočtu v posadí se nacházejícího snad r. 1477 vystaven, později od p. z Salhausen obnoven; hl. oltář z pískovce zasluhuje pro své krásné řezby asi z poč. 17. stol. zvláštní pozornosti, taktéž kazatelna a křtitelnice; škola. — S. darovali bratří Měšek a Hroznata z Peruce před r. 1179 řádu Maltezskému. Později zde vystavena tvrz a z držitelů statku S-ského jmenujeme k r. 1370 Beneše z Vartenberka, r. 1414 Mikuláše z Okoře, 1483 Mikuláše z Herrnsdorfu a r. 1503 Volfa Planknara z Kunigsberka. R. 1548 objevuje se na S-ě Hanuš z Salhausen, jehož potomku Abrahamovi S. r. 1623 v manství proměněn, r. 1659 z manství propuštěn a v držení jeho rodu i dále zůstal. V středu 18. stol. patřil již k statkům Toskanským, v jichž držení jest nyní J. V. cís. Ferdinand.

Svachův dvůr viz Švachov.

Svaťeň, ves, 53 d. 288 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Řepníky, býv. dom. Hroch. Týnec.

Svařenice, ves, 36 d. 209 ob. něm.?, kr. Litom., okr. Štětí (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Hrušovany, býv. dom. Encovany; kaple. — S. patřila r. 1272 klášteru Chotěšovskému.

Svarkov, ves, 19 d. 202 ob. čes., kr. Pls., okr. Nepomuk (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Letiny, býv. dom. Žinkovy.

Svárov (*Schwora*), ves, 52 d. 388 ob. něm., kr. Litom., okr., pol. obc. a far. (děk.) Čes. Lípa (¹/₄ hod. již.), kat. obc. S., býv. dom. Nový zámek a Lípa; škola. — Název vesnice této a následujících jest dle Erbena důkazem, že nejvyšší bůh pohanských Slovanů, Svaroh, i od našich předkův ctěn býval.

Svárov, far. ves, 88 d. 475 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Unhošť (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Tachlovice, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. J. V. cís. Ferd., 934 osadníkův; far. kostel sv. Lukáše s náhrobky Žďárkých ze Žďáru připomíná se již r. 1384, mlýn; zde se popisuje dv. popl. Rymany (v. t.). — S. patřil až do r. 1249 klášteru Břevnovskému. Někdejší tvrz byla pův. sídlem staročitného ryt. rodu, Karlů ze Svárova, kteří zde ještě r. 1484 seděli. Rod ten zastával od druhé polovice 17. stol. dědičný úřad zemských strážců vrat a vyhynul počátkem předešlého století. Později náležel S. k panství Kladenskému, při jehož rozdělení ok. r. 1542 k podílu Tachlovickému se dostal.

Svárov, přádelna na bavlnu se zvláštní mechanickou dílnou a plynárnou (roč. se sepřede k 18.000 ctů bavlny) u Šumburka (okr. Tannwaldský).

Svárov, druhdy osada k Ledči patřivší.

Svaryšov, ves, 19 d. 110 ob. čes., kr. Pís. okr. a býv. dom. Strakonice (1¹/₄ hod. jih vých.), kat. i pol. obc. S., far. Hoštice Chlumčanské.

Svatá, ves, 15 d. 163 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol.

obc. Černín, far. Zdice, býv. dom. Králův Dvůr.

Svatá a Král, ves s předešlou souvisící, 71 d. 529 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Hudlice.

Svatá hora (*Heiliger Berg*) a Hatě, jedno z nejznámějších a nejhojněji navštěvovaných míst poutnických, 17 d. 137 ob. čes., kr. Praž., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Příbram (⅛ hod. vých.); zdejší proboštství chrám P. Marie na vrcholku hory vystaven v středu 17. stol. na místě dřívější kaple a odevzdán jezuitům, jimž pak až do osudného pro ně r. 1773 náležel; r. 1861 odevzdána sv. Hora redemptoristům. Dřevěná socha Marianská řezána prý od prvního arcibiskupa Praž. Arnošta z Pardubic.

Svatá hora malá viz M n í š e k.

Svatava, ves, 29 d. 228 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lidmaň, far. a býv. dom. Černovice.

Svaté kříže viz Ú j e z d.

Svaté pole (*Heiligfeld*), far. ves při potůčku, 26 d. 176 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Dobříš (1 hod. již.), kat. i pol. obc. S. p., arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. kn. Kolloredo-Mansfeld, 2381 osadníkův; far. kostel sv. Alžběty připomíná se již r. 1384, škola, starý zámek, dv. popl., mlýn. Částka vesnice nazývá se S v a t é p o l e d o l e j š í. — Po r. 1452 postoupila D o r o t a z A d l a r a ze S v a t é h o p o l e manželi svému H y n k o v i z H n ě v s i n a dědictví, kteréž jí bylo připadlo po smrti syna svého C t i b o r a z H l a v a t e c, totiž tvrze S-ého pole, Suchého důlu, Lhoty, Obořiště a Druhlic.

Svaté pole viz K l á š t e r.

Svaté pole (*Kleinseitner Gottesacker*), pohřebiště pro Malou Stranu, Hradčany a Smíchov, popisuje se při S m í c h o v ě.

Svaté pole dolejší viz S v a t é p o l e.

Svatkovice, ves, 30 d. 254 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Bernartice, býv. dom. Veselíčko a Jistebnice; dv. popl., opodál hajnov. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem S v a t k o v s k ý c h z D o b r o h o š t ě.

Svatobor (*Zwetbau*), far. ves, 41 d. 271 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Karl. Vary (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Kysibel, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. ryt. Neuberk, 1896 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M. připomíná se již r. 1384, škola; porovnej R a d e š o v.

Svatojanská viz S e d l e c (okr. Beroun).

Svatojanské hory, S v a t ý J a n (*Johannesberg*), far. ves na Ločedickém kopci, 76 d. 483 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ločedice, býv. dom. Nové Hrady, pošt. Veleším, diéc. Buděj., vik. Nov. Hrad., patr. hr. Buquoi, 1728 osadníků; far. kostel sv. Jana Nep. z 18. stol., škola. — Vesnice tato založena dle Sommera v předešlém století.

Svatojanské lázně viz J o h a n n e s b r u n n.

Svatomírov (*Zwarmetschlag*), ves, 14 d. 110 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Schlagl dolní, far. Dvořiště horní, býv. dom. Rožmberk.

Svatonice, ves, 16 d. 110 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Třešně, far. Záhoří horní, býv. dom. Orlík; opodál mlýn P a n s k ý a H e r i n g, pak chalupa K a v k a.

Svatoňov viz L i b n á.

Svatoňovice, ves, 25 d. 145 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Karlovice, býv. dom. Skály a Turnov.

Svatoňovice malé (*Klein-Schwadowitz*), poutnické a lázenské místo, 47 d. 386 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S. velké, far. Úpice; kostelík P. Marie se zvláštním kaplanstvím, horní úř., nádraží Josefsko-Svatoňovické dráhy, pošt. exped., lázně, od dávných dob známé pod jmenem „sedmipramenné, neb sedmiradostí P. Marie pod horami Jestřábovými"; voda má prý v sobě železo a ledek; přádelna r. 1864 vystavená, kam. uhelné doly (zde a v Svatoňovicích velkých roč. na 720.000 ctů).

Svatoňovice velké (*Gross-Schwadowitz*), ves blíž předešlé, 166 d. 1154 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod, kat. i pol. obc. S. v., far. Úpice; mlýn, uhelny (viz S. malé).

Svatopole, ves, 14 d. 110 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. (město) Horažďovice (¾ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Veřechov, far. Hoštice.

u Svatoše viz K r á s n á h o r a.

Svatošov viz T á b o r s t a r ý.

Svatý Jan viz S v a t o j a n s k é h o r y.

Svatý Jan viz s v. J a n.

Svatý Kříž viz s v. K ř í ž.

Svébohy (*Zweindorf*), ves, 35 d. 286 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrad. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Žumberk; zámeček. — S. tvořily s blízkým dvorem popl. O l b r a m y (v. t.) zvláštní statek, který r. 1633 ovdovělá Žofie Holzsparer-ová z Hochšteina držitelům panství Novohradského prodala.

Svébořice (*Schwabitz*), far. ves, 135 d. 757 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Mimoň (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. Jablon., patr. hr. Hartig, 2130 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí

P. M. z r. 1680, škola; na blízku někdy hrad Stohánek. — R. 1324 prodal Soběhrd ze Stakor S. s kostelním podacím Vaňkovi, Ješkovi a Benešovi bratřím z Vartmberka.

Svejkovice viz Svojkovice.

Svémyslice, far. ves, 18 d. 134 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Brandýs n. L. (1 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Zelenec, arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. velkovévoda Toskanský, 750 osadníkův; lok. kostel sv. Prokopa byl ve 14. stol. farním, škola. — S. patřila ok. r. 1228 klášteru Svatojirskému na hradě Pražském; zapsána r. 1436 Janovi Tůškovi.

Svépravice (*Sejprawic*), ves, 21 d. 113 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Chvaly. — S. byla v 15. stol. majetkem kostela sv. Michala v Opatovicích v Praze.

Svépravice (*Siprawic*), ves, 47 d. 343 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Želivo, býv. dom. Červ. Řečice; sam.: Březový mlýn, Mokřinský a Prabačky. — K Řečici patřila S. již r. 1586.

Sveraz (*Twerus*), far. ves, 16 d. 119 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Krumlov (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. kn. Švarcenberk, 1693 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla r. 1775 nově vystavený, škola, Marianská kaple. — Král Vác. potvrdil r. 1380 nadání od Jana z Rožmberka kostelu učiněné. R. 1410 uvádí se S. mezi statky kláštera Strahovského.

Svět nový viz Nový svět.

Svět onný viz Onný svět.

Světec, ves při Deštěnském potoku, 62 d. 488 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Deštná, býv. dom. Lhota červ.; nová kaple, 2 mlýny, pila. — Dle listiny z r. 1486 zřídil Jindřich z Hradce zvláštní kaplanství při oltáři v kostele P. Marie v Jindř. Hradci „napřed v kuoře" (oltář sv. Kříže) a nadal jej rybníkem ve vsi S-cích u Zdechova mlýna.

Světec (*Schwoits*), ves, 21 d. 179 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Jamné dolní.

Světec (*Schwatz*), panství fideikom. (dle rektif. vysvědčení z r. 1826 za 190.764 zl. 35 kr. víd. čís.) a far. ves blíž pravého břehu Běliny, 42 d. 257 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Bílin. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Litom., vik. Teplic., patr. arcibiskup Praž., 1439 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba v nynější podobě z r. 1731 uvodí se již r. 1384, škola, zámek r. 1701 na místě někdejšího kláštera vystavený, pivovár, dv. popl., hnědé uhlí. — Zdejší klášter jeptišek hrobu Božího, ve 13. stol. pod opatrováním kláštera Zderazského v Praze, byl prý r. 1421 od Husitův vyloupen a rozbořen. Později navrátily se některé jeptišky, byly však r. 1580 odtud do jiných klášterů převedeny a jich statky odevzdány arcibiskupství Praž., které dosud v jich držení jest.

Světec Bedřichův (*Schwetz*), ves při soujmenném vrchu, 33 d. 175 ob. něm., kr. Žat., okr. Most ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. S. B., pol. obc. a far. Bečov, býv. dom. Bílina; fil. kostel sv. Jakuba, dv. popl., někdy zde stávala tvrz. — Odtud zval se starožitný rod vládycký Světeckých z Černčic, kteří se zhusta již ve 14. stol. vyskytují. Za jich předka možno snad považovati Tomáše z Bedřichova Světce, k r. 1254 připomenutého. Z rodu toho pocházela r. 1855 zemřelá vdova našeho proslulého Jos. Jungmanna.

Světelská, sam., která patří do kat. obc. Žernov. v okr. Náchod.

Světí, veska, 4 d. 39 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rybná pustá, far. Borová.

Světice (*Zwetinits*), ves, 17 d. 114 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplice ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Bystřany; v rozsáhlé bažantnici myslivna, od hostů Teplických hojně navštěvovaná.

Světice, ves, 16 d. 97 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčan. ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Všestary, býv. dom. Kostelec nad Černými lesy.

Světinov, Světnov, ves na Morav. pomezí, 112 d. 886 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav ($3^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. (zámek) Žďár, býv. dom. Vojnův městec; škola, 2 mlýny a $^1/_4$ hod. sev. Synkův mlýn.

Světlá, far. ves pod Ještědem, 28 d. 193 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Čes. Dub ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Starý Dub, diéc. Litom., vik. Liberec., patr. kn. Rohan, 3675 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše r. 1728 nově vystavený uvodí se již k r. 1384, škola, bohatá ložiska výborného vápence. — U vsi sdvíhá se hora, jejíž vrchol ohražen valem tříhranným; u prostřed tohoto vypíná se vysoká homole, co podstavek kříže nad ní se pnoucího. Vocel domnívá se, že zde konány za dob pohanských náboženské obřady, po jichž přemožení vítězné znamení kříže zde vztýčeno.

Světlá, panství (dle práv. přiřknutí z r. 1822 za 700.000 zl.) a městys nad Sázavou, 202 d.

1610 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. hr. Salm, 4699 osadníkův; děk. kostel sv. Václava (presbyt. slohu gotického) připomíná se již r. 1318? a právo podací příslušelo asi od r. 1401 až do bouří husitských klášteru Vilemov.; obrazy Kristus a Marie od Rud. Müllera z r. 1847, velký zvon z r. 1569 a prostřední z r. 1506 od Ptáčka na Horách Kutnách; zámek záleží ze 3 částí, nejstarší jest bývalá tvrz, od Buriana Trčky r. 1567 vystavená; povšimnutí hodny jsou v ní staré dubové dveře pěknými řezbami okrášlené; škola, kaple sv. Jana Nep. na hřbitově, kaple sv. Václava taktéž mimo městys; nynější panská hospoda jest býv. dům ryt. Ferd. Rabenhaupta, hejtmana panství Lipnického a S-ského, pošt. štace, záložna, parní pila, škrobárna, lihopalna, pivovár, dv. popl., broušení skla a českých granátů. Trhy výroční: 1) v out. ten týden po sv. 3 král., 2) na sv. Vojtěcha, 3) na sv. Bartolom., 4) na sv. Michala arch. — S. spustošena válkami husitskými a povznešena k jakémusi blahobytu, jak se zdá, teprv za Buriana Trčky z Lípy, prvního známého držitele S-é. Po smrti jeho r. 1591 vládli zde jeho synové, s nimiž slavný tento rod r. 1635 vymřel, načež S. na král. komoru spadla. Následujícího roku vládl zde Burian Ladislav z Valdšteina, pak Marie Esterhasová, r. 1666 ryt. Theodor Mulcer z Rosenthalu, r. 1668 Jan Bartol. z Vernieru, r. 1676 hr. Jan Rudolf Rabatta, 1680 Jan Kašp. z Mentary, později ok. r. 1716 hr. Fr. Karel z Pötingu, 1737 hr. Fr. Ant. Černín, r. 1748 hr. Phil. Kolovrat Krakovský. Od syna tohoto koupil S-ou hr. Fr. Zichy a od toho nynější držitelové starohr. ze Salm-Reiferscheidu. R. 1800 nar. zde zasloužilý křisitel zpěvu českého Alois Jelen; † 15. října 1857.

Světlá, veska na úpatí Kozákova, 6 d. 26 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Semily ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Hořensko, pol. obc. Nedvěz, býv. dom. Lomnice.

Světlá, ves na levém břehu divoké Orlice, 17 d. 123 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Žďár, far. a býv. dom. Borohrádek; dv. popl.

Světlá, ves, 58 d. 323 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vesce, far. Skalice.

Světlá (*Zwislau*), ves, 10 d. 82 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Jiřičné, far. Petrovice, býv. dom. Chamutice.

Světlá, ves blíž Blanice, 13 d. 110 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Ostrov, far. Louňovice; $^1/_4$ hod. sev. sam. Lhota Mrkova. — S. patřila k někdejšímu klášteru Louňovickému a k panství Vlašim. dostala se s Domašínem.

Světlá viz Otradovice (bílé).

Světlá dolní, Podsvětlá, Koktany (*Unter-Světla*), veska, 8 d. 50 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. S. horní, pol. obc. Rodná, far. Zhoř, býv. dom. první čtvrt svobodníků kraje Táb.

Světlá horní (*Ober-S.*), ves blíž předešlé, 20 d. 158 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožic., kat. obc. S. h., pol. obc. Rodná, far. Zhoř, býv. dom. první čtvrt svob. kr. Táb.

Světlé dolní (*Unter-Zwidlern*), ves, 12 d. 75 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Záhoří, pol. obc. a far. Sveraz.

Světlé horní (*Ober-Zwidlern*), ves, blíž předešlé, 17 d. 127 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov., kat. obc. Záhoří, pol. obc. a far. Sveraz.

Světlice, ves, 41 d. 338 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Heralec. — S. patřila r. 1588 k hradu Orlíku nad Humpolcem. — S-ci založil a něm. osadníky osadil ok. r. 1252 Jindřich, mincmistr v Humpolci.

Světlík (*Kirchschlag*), far. ves, 61 d. 409 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., pošt. Krumlov a Frimburk, diéc. Buděj., vik. Vyš. Brod., patr. opat Drkolenský, 1538 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba rozšířen r. 1663, škola; v okolí se dobývá tuha, z které se v zdejší továrně rozličné nádobí zhotovuje. Za zřízení patrimon. patřila část ke kn. panství, městu a arciděk. Krumlov., část k Vyš. Brodu a část k zdejšímu farnímu dvorci. — V středu 13. stol. byl zdejší chrám od Voka z Krumlova nadán a klášteru Drkolenskému (Schlägel v Rakousích horních) darován. Záhy jak pravdě podobno měli na S-u jakýsi podíl Víškové z Vetřní, jimž po bitvě Bělohorské v plen vzat a spolu s Pasovary r. 1624 obci Krumlovské prodán.

Světlík patří do kat. obc. Hrdějic.

Světnička viz Stříteš a Žírov.

Světnov viz Světinov.

Světy, Sovětice (?), ves, 56 d. 354 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S, far. Všestary, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; fil. chrám sv. Ondřeje byl v době předhusitské farním, zámeček, dv. popl. a opodál mlýn. —

R. 1482 připomíná se Matěj Salava z Lipy a ve S-ech; viz též Sadoví.

Svidná, někdy ves na panství Směčenském.

Svidnice, ves na levém břehu Chrudimky, 43 d. 383 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Práčov; škola, papírna, mlýn. — S-ci, druhdy ves kláštera Podlažického, zapsal Vladislav II. p. Viktorinovi z Kunčího a synu jeho Janovi. R. 1582 držel S-ci Vác. Rabenhaupt ze Suché na Seči.

Svidnice, ves, 41 d. 273 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Dymokury; $^1/_4$ hod. sev. vých. Komárovský mlýn při soujmenném rybníku.

Svidnice, ves, 60 d. 344 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Kostelec n. O. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Chleny. — R. 1495 patřila S. k hradu Litickému.

Svidnická cesta, sam. u Rožmitálu (okr. Broumov).

Svijany, Sviňany, panství (dle trh. smlouvy z r. 1837 za 1,400.000 zl. stř.) a ves na pravém břehu Jizery, 28 d. 265 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podolí, far. Loukov; zámek s kaplí sv. Jana a Pavla, při kteréž jest zvláštní kaplanství, pivovár, dv. popl. — Asi na sklonku 16. stol. postoupil S. Karel z Valdšteina a Vartmberka hrabatům Šlikům, jimž pro účastenství v povstání proti Ferd. II. v plen vzaty a Albrechtovi z Valdšteina prodány. Po smrti tohoto r. 1634 spadly S. na král. komoru a darovány hr. Max. z Valdšteina, při jehož rodu až do r. 1820 zůstaly. Od té doby patří kn. z Rohan-Rochefort. R. 1854 vykopány zde rozličné bronzové starožitnosti.

Svilov viz Vílov.

Sviňany viz Svijany.

Svinaře, statek (dle trh. sml. z r. 1863 za 325.000 zl. r. m.) a ves, 62 d. 460 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Liteň; zámek ze sklonku minulého stol., škola, kaple, dv. popl., pivovár, mlýn, zahradnictví, sam.: Červený domek, Kostivárna, na Lonicech a Starý dvůr. — S. uvodí se již v listině Vyšehradské z r. 1088. R. 1271 nadány odtud některé kostely na Berounsku, jichž podací řádu křižovnickému příslušelo. Někdejší tvrz byla původištěm vládyk ze S-ř, z nichž se k r. 1410 Zachariáš a mezi l. 1495 až 1499 Bohuslav ze S-ř připomínají. R. 1766 odprodal S. od statku Všeradického hr. Vratislav z Mitrovic ryt. Ant. Maškovi z Maasburku, po jehož smrti r. 1814 trhem se dostaly Janovi Nádhernému. Od r. 1863 drží statek S-ský Kliment a Malvina Bachofen von Echt.

Svinarky, ves na pravém břehu Orlice, 44 d. 286 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Slatina, far. Pouchov, býv. dom. Nové město.

Svinařov (*Swinař*), ves, 31 d. 211 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2. hod. již.), kat. obc. S., pol. obc., far. a býv. dom. Slabce; dv. popl., viz Slabce.

Svinařov, ves, 20 d. 209 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Libušín, far. a býv. dom. Smečno; zde se daří dobrý křen, někdy vinařství. — R. 1328 daroval kanovník Ekrik kapli těla Božího na Vyšehradě ves S. K r. 1383 připomíná se zde far. kostel.? R. 1443 držel tvrz S. s příslušenstvím Albert, syn Jana, řeč. Záviše z Pozdně.

Svinary, ves na levém břehu Orlice, 46 d. 283 ob. čes., kr. i okr. a far. Král. Hrad. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Smiřice a Hořiněves; opodál mlýn pod hůrou. — Dvůr v S-řích, který koupil Jindř. z Vartmberka od kláštera Hradištského, zapsal cís. Sigmund Hynkovi z Valdšteina.

Sviňava (*Schwinau*), ves, 44 d. 277 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Kozlov, býv. dom. Toužím; stranou několik mlýnů.

Svince, též S. dolní (*Unter-Zwinzen*), ves při železnici, 15 d. 131 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2 hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Krasejovská, far. Újezd kamenný, býv. dom. 2 d. město a ostatek arciděk. Krumlov.

Svince horní (*Ober-Zwinzen*), ves $^1/_2$ hod. jih. vých. od předešlé, 12 d. 78 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov., kat. i pol. obc. S. prostřední, far. Velešín.

Svince prostřední (*Mitter-Zwinzen*), ves mezi oběma předešlými, 19 d. 140 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov, kat. i pol. obc. S. p., far. Velešín.

Svinčany, ves far., 70 d. 497 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Přelouč ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Choltice, diéc. Hrál. Hrad., vik. Chrud., patr. hr. Thun, 2572 osadníkův, far. chrám sv. Vavřince v nynější podobě z r. 1772 uvodí se již r. 1349; obraz sv. Vavřince od jesuity Kramolína; ve zdi kostelní a hřbitovní náhrobky svědčící Gerstorfům; větší zvon z r. 1591, menší z r. 1483; škola, dv. popl., sam. Nokel. — K r. 1226 připomíná se Křišťan a r. 1244 Vlček z S-n,

nepochybně předkové pozdějších vládyk ze S-n, kteří se v 15. stol. dosti zhusta vyskytují. R. 1407 prodal Jindřich Lacenbok z Košumberka ves, tvrz a dvůr S. Janu Zdechovci ze Zdechovic. R. 1490 dal Jaroslav z Újezda a Choltic v S-ech a Ledcích dvory km. s platem koleji rodu Českého na vysokých školách Praž. R. 1520 drželi tvrz S. Tuněchodští z Poběžovic. R. 1542 prodán statek od Rohovladů z Bělé ryt. Gerstorfům, jimž po bitvě Bělohorské konfiskován a Kristofovi Šim. z Thunu prodán, při jehož rodu dosud trvá.

Svinčice (*Schwindschitz*), ves na výšině, 26 d. 146 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Lužice, býv. dom. Osek (5 d. k Pařidlům). — Za dávných dob květlo zde vinařství, nebo r. 1207 praví se, že dostávali řeholníci Osečtí odtud desátek z vína a obilí.

Svinělusky nazývala se snad, jak se Palacký domnívá, ves Výska na dom. Němčickém v býv. Prachensku.

Svinětice, ves, 39 d. 289 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Bavorov, býv. dom. Netolice; dv. popl., opodál mlýn u Rozboudů, sam. u Hudlivaňků a Třepáček. — S. prodal s hradem Bavorovem Vilém ze Strakonic Petrovi z Rožmberka.

Sviněves viz Činěves.

Svinibrod viz Nymburk.

Svini hlavy viz Sviny hlavy.

Sviništany (*Schweinschädl*), ves, 40 d. 250 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Skalice, býv. dom. Náchod; dv. popl. — S. patřily před r. 1547 městu Jaroměři, ok. r. 1560 Mikulášovi Plesovi Heřmanskému, později Vác. Zárubovi z Hustiřan, jemuž po bitvě Bělohorské zkonfiskovány a hr. Ferd. Rud. Lažanskému z Bukové prodány. Okolo r. 1665 sloužely k statku Chvalkovickému, s nímž se k Náchodu dostaly. Krvavou sečí v poslední Prusko-Rakouské válce staly se S. pamětihodny. Zde nar. r. 1801 dne 11. března čes. spisovatel Jos. Frant. Smetana.

Svinkův mlýn viz Lukavec.

Svinky, ves, 22 d. 149 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyň. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Hlavatce, býv. dom. Bechyň. (8 d. k Třeboni); ¼ hod. vzdálí mlýn Rytíř.

Svinky, sam. blíž Skalice u Soběslavi.

Svinná, ves při potůčku, 56 d. 385 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Třebová česká.

Svinná, Svinný, ves, 33 d. 193 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Skuhrov, býv. dom. Solnice; v blízkém sv. Josefském dole dobývá se roč. přes 1000 ctů želez. rudy. — R. 1495 patřila S. k rozsáhlému panství Litickému.

Svinná, statek s Jindřichovicemi spojený a ves, 21 d. 153 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic. (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Seewiesen; mlýn, dobrý vápenec.

Svinná, Svinný (*Zwingau*), ves při Radbuze, 16 d. 105 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (1½ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Hašovo, far. Štítary, býv. dom. Horš. Týn; želez. ruda.

Svinná, ves, 20 d. 115 ob. čes. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Stříbro (½ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Sytno; opodál Evangelistazeche, kdež se doluje na olovo. — R. 1231 prodal opat Osecký S-ou a Vranov, vesnice blíž Mže, klášteru Kladrubskému.

Svinná, ves, 40 d. 285 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Lohovice velké, býv. dom. Liblin; zámek nový a starý (snad někdejší tvrz), dv. popl., cukrárna, kam. uhelné doly; sam. Kamenec (*Weissgrün*) a Pastviště, závod hrnčířský. — R. 1463 připomíná se Bozděch z S-é, syn Jana z Hřešihlav a bratr Ruška z Mostiště, a r. 1498 Slavibor Pracek z S-é, dle něhož nepochybně blízká Lhota Prackova se zve. V druhé polovici 16. stol. vládli statku S-é Běšínové z Běšín.

Svinné, ves, 45 d. 319 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Chotěboř (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S.

Svinný viz Svinná.

Sviňomazy (*Zwinomas*), ves, 42 d. 260 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Crpužice, býv. dom. Trpisty a Třebel; sam. Berghäuseln a sev. ode vsi na návrší některé zbytky hradu Hrádku.

Sviňovice (*Schweinetschlag*), ves, 21 d. 176 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatice (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Chroboly a Zbitiny, býv. dom. Krumlov.

Svinská louka (*Sauwiese*) patří do kat. obc. Hůr v okr. Lišov.

Sviny (*Schweinitz*), ves, 53 d. 432 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Veselí (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Třeboň; mešní kaple P. Marie a sv. Vojtěcha, škola. — R. 1380 prodal prý Oldřich z Hradce S., Borkovice a Mažice pánům z Rožmberka.

Sviny (Sviní) hlavy (*Zwinelag*), ves, 13 d. 62 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Suchdol, far. Rožmitál, býv. dom. Vyš. Brod. — R. 1312 prodal Bavor III. ze Strakonic Janovi z Vračova, purkrabí svému na Pořešíně, vsi Vyniesda? a S. h.

Sviny Trhové (*Schweinitz*), starožitné okr. město, 445 d. 2841 ob. čes., kr. Buděj. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S. T., býv. dom. Nové hrady, diéc. Buděj., vik. Novohrad., patr. hr. Buquoy, 6489 osadníkův; děk. chrám Nanebevzetí P. M. slohu gotického připomíná se r. 1314 a byl nepochybně ok. r. 1408 vystaven; Marianská socha na hl. oltáři jest z r. 1520 a na kropence při vchodu letopočet 1559; nad portálem městský znak s letopočtem 1485; v presb. a lodi mnoho náhrobníků; před vyhořením věže r. 1828 byly prý zde 2 zvony z r. 1261; vedle děk. chrámu stával až do ohně r. 1828 kostel sv. Jana Křt., připomenutý co kaple již r. 1462; ½ hod. vzdálí kostel nejsv. Trojice v nynější podobě z r. 1708, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. úř. s pošt. štací, pivovár (r. 1865 uvařilo se 3680 věder za 11.960 zl.), mlýn, sam. Hamr, Maruško, dv. popl. a při kostele nejsv. Trojice lázně a dvorec. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. Trojici, 2) v pond. po Nanebevzetí P. M. (připadne-li na ten den trh v Lišově, odbývá se 8 dní dříve), 3) na sv. Frant. Seraf. — S. T. byly snad pův. hrad, vystavený od jedné větve Vítkovicův, kteří se dle něho ze Svin psali, nebo k r. 1264 připomíná se Vítkovec Oldřich ze S. V následujícím století drželi S. T. páni z Landšteina, na Nových Hradech, jimž dominikáni z Ústí nad Lužnicí r. 1327 jakýsi statek zde prodali. Od té doby sdílely S T. nepochybně stejnou vrchnost s Novými Hrady. R. 1420 dobyl Žižka v krátce městečka u hradu S. T. (tento stál blíž zaniklého kostela sv. Janského). K r. 1549 praví Březan, že v S-ech T-ých „sto třiceti jeden soused vyhořel a že jest jich v tom městečku přes tři kopy osedlých.“ Konečně budiž podotknuto, že se chová v zdejším archivě listina, vyhotovená r. 1384 od Jana Žižky.

Svirajice, Sviratice, ves, 86 d. 616 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. Bor velký; opodál dv. popl. a mlýn. — S. byly prvé zvláštní statek, který ku konci 16. stol. Chanovským z Dlouhé vsi náležel. Zde narozen učený jezuita Albert Chanovský.

Sviták viz Těšinov.

Svitalka viz Kojkovice velké.

Svitalka viz Kvasetice.

Svitanov (*Zwittern*), veska, 7 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kaliště horní, far. a býv. dom. Rožmberk; sam. Kothhof (býv. dom. fara Rožmberská).

Svitkov, ves, 53 d. 426 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Pardubice (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S.; mlýn.

Svoboda viz Býště.

Svobodka, ves, 16 d. 96 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Vyšice, býv. dom. Drahenice, far. Pohoří.

Svobodná ves, Familie (*Josefsdorf*), ves, 50 d. 367 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Horky, far. Chotusice, býv. dom. Žehušice; dv. popl. — Ves tato založena r. 1785 od hr. Josefa Thuna.

Svobodné dvory (*Freihöfen*), ves, 65 d. 617 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. (město) Král. Hrad. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S. d., far. Kukleny.

Svobodné hamry (*Freihammer*), statek allod. (s Dřevikovem dle trh. sml. z r. 1860 za 48.000 zl. r. m.) a ves, 29 d. 208 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (2 hod. již.) kat. obc. S. h., pol. obc. a far. Kamenice; zámek s kaplí P. M., dv. popl., pivovár, mlýn; někdy prý zde byly želes. hamry. — Výše udaného roku koupil S. h. Frant. Šebek.

Svobodné hory viz Hory svobodné.

Svobodný dvůr zove se též Klášterský mlýn (v. t.).

Svodnice viz Hamry (*Hammerdorf*).

Svojanov (*Fürstenberg*), statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1858 za 76.400 zl. stř.) a starobylý městys při soujmenném potoku, 83 d. 644 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Polička (3¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Poličský, patr. p. Kristen, 4096 osadníkův; far. kostel sv. Petra a Pavla vystaven r. 1786 na místě býv. kaple; v něm jest stříbrná monstrance se znakem Zárubských a letopočtem 1693; 6 starobylých svícnů cínových s erby Rašínů z r. 1664; dva staré velké obrazy sv. Petr a Pavel z býv. kaple, z kteréž taky zvon z r. 1597 pochází; radnice, kdež se chová městská stříbrná pečeť ze 14. stol.; škola; vedle nového palácu, kdež jest v jednom výklenku na schodech dřevěná socha P. M. asi ze 17. stol., jsou zbytky starého hradu, jmenovitě okrouhlá věž; pivovár, lihopalna, v okolí tuha; někdy zde květlo soukenictví. Pod hradem 4 d. řeč. Hradčany, které tvoří zvláštní manský statek. Trhy výroč. a na dob.: 1) v út. př. kv. ned., 2) ve stř. před křížov. ned., 3) na sv. M. Magd., 4) ve stř. po první ned. v říjnu, 5) ve čtvr. před druhou ned. advent. — Hrad S. zapsán

od Otakara II. co věno králové Kunhutě, která po smrti Otakarově za Záviše z Falkenšteina se provdala a věnných svých statků jemu postoupila. Po pádu Závišově dán S. r. 1289 Fridrichovi Míšeňskému v zástavu. R. 1383 držel S., nepochybně pod zápisem Filip ze Svojanova, později Moravští páni z Boskovic a mezi l. 1486—1502 Pavel Skalský z Jenšteina. Asi od r. 1553 seděli zde Žehušičtí z Nestajova, kteří všechny jim zastavené statky r. 1579 Hertvíkovi Zeidlicovi z Schönfeldu a Bohuslavovi Zárubovi z Hustiřan prodali. Tento objevuje se r. 1589 co samostatný pán na S-ě a rod jeho vládl zde až do r. 1747. R. 1776 dědil S. Karel Vincenc hr. ze Salmu a Neuenburka po své matce, roz. Zárubové, načež statek z ruky do ruky přecházel. Od r. 1840 patří rodině Kristenově. Městečko S. utrpělo 30- a 7letou válkou velké škody, nebo před tím sahalo prý až k Starému Svojanovu a ke vsi Předměstí.

Svojanov starý, ves pod skalními stěnami (nejvyš. místo „u Březinských“ 3548 stop n. m.), $^1/_4$ hod. vých. od Svojanova, 79 d. 447 ob. čes., kr. Chrud., okr. Poličský, kat. obc. S. st., pol. obc., far. a býv. dom. Svojanov; na návrší někdy far., nyní fil. kostel sv. Mikuláše s hrobkou Zárubských z Hustiřan; kostel tento, v němž se chová cínový utrakvistický kalich, jest pamětihodná budova; čtverhranné presbyterium pochází asi z druhé polovice 13. věku; římsa jeho ozdobená rom. obloučky, pod nímiž 4 kam. sochy stávaly, z nichž se jen sv. Mikuláš zachoval; uvnitř jest ozdoben got. křížovou klenbou, jejíž žebra na kam. nosičích, hrubě vytesané hlavy představujících, spočívají. Sam.: Korejtka a Skalův dvůr.

Svojek, ves, 55 d. 365 ob. čes., kr. Jič., okr. Nová Paká ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Libštat, býv. dom. Kumburk (8 d. k dom. Jilemnic.); škola.

Svojetice, ves, 38 d. 355 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec černý ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Mukařov; viz Prače.

Svojetín, ves, 66 d. 449 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Kněževes, býv. dom. Olešná; kaple sv. Jana Nep., škola, dv. popl., chmelnice, kam. uhelné doly. — S., ves někdy kostela Praž., zapsán r. 1420 Petrovi a Ctiborovi Kačice. Statek S. koupil a připojil k Olešné Krišt. Jar. Kolovrat Krakovský r. 1649.

Svojkov (*Schwojka*), někdy zvláštní, nyní se Sloupem spojený statek a ves, 78 d. 419 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Sloup; zámeček, škola. Na skále zbytky někdejší tvrze, kolébky starožitného ryt. rodu Kapounů ze Svojkova, kteří ještě v nynějším století žili. V 16. stol. seděli na S-ě ryt. Rodvičští z Friedsdorfu. R. 1623 koupil S. Zdeněk Lev Libšteinský z Kolovrat a spojil jej se Sloupem.

Svojkovice, Svejkovice, ves při Klabavce, 22 d. 318 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (3 hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Hůrky, far. Mirošov.

Svojnice, Svonice, ves, 28 d. 158 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Vitějice, býv. dom. Libějice; viz Strunkovice.

Svojše (*Zwoischen*), ves při potůčku, 15 d. 168 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašp. Hory ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Cimruky, far. Unterreichenštein; škola, mlýn.

Svojšice, panství fideikom. (dle odhadu z r. 1812 za 799.442 zl. 57 kr.) a far. ves při Výrovce, 51 d. 457 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. S., pošt. Plaňany, arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. hr. Althann, 2511 osadníkův; far. chrám sv. Václava uvodí se již ve 14. stol., byl r. 1678 nově vystaven a později rozšířen; velký zvon z r. 1576; na zámku r. 1751 vyhořeném bylo mezi l. 1785—7 sídlo kraj. úřadu; nynější zámek dostaven r. 1758; škola, pivovár, lihopalna, cukrovárna, dv. popl., 2 mlýny. — Statek S-ký byl po bitvě Bělohorské Karlovi Mrackému z Dubé konfiskován a r. 1624 dceři jeho Dorotě za 53.010 kop gr. ponechán. Manžel této hr. Jan Ferd. z Enkefurthu prodal jej r. 1677 hr. Michalovi Osvaldovi z Thunu, kterémuž rodu až do r. 1703 náležel. Nynějším držitelům hr. z Althann prodán r. 1738 od hr. Vác. z Kaiseršteina.

Svojšice, ves, 50 d. 385 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Stojice, far. Svinčany, býv. dom. Choltice; dv. popl., mlýn a $^1/_4$ hod. Cihelna. — Sev. ode dvora na návrší rozvaliny někdejší tvrze, která byla již v 15. stol. sídlem rodu soujmenného, nebo k r. 1405 připomíná se Anna ze S-c, vdova po Heřmanovi z Mrdic. Provdáním se Kateřiny ze S-c po r. 1532 přešly S. na rod Gerstorfův, jimž po bitvě Bělohorské odňaty a hr. z Thunu prodány. Tvrz vypálena v 30leté válce od císařských.

Svojšice, Svušice, ves, 21 d. 141 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnice ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Kletice, far. Chraštice; mlýn. — Kníže

Oldřich (1012—1037) daroval jakýsi statek v S-cích klášteru sv. Jana Křt. na Ostrově. R. 1532 prodal jmenovaný klášter S. s tvrzí a městečkem Teshovicemi Janovi z Vitence.

Svojšice, statek (dle trh. sml. z r. 1851 za 38.000 zl. stř.) a far. ves, 38 d. 293 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Žichov a Ulišov, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. p. Appeltauer, 664 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt. uvádí se co taký již r. 1384, škola, dv. popl., stará tvrz přestavena na sýpku, mlýn; váp. lomy. — V 17. a počátkem 18. stol. patřil statek S-cký Běšínům z Běšín. Od r. 1851 patří manželům Appeltauer-ovým.

Svojšice viz Voješice.

Svojšín (*Schweissing*), panství allod. (dle trh. sml. z r. 1798 za 94.500 zl.) a far. ves nade Mží, 58 d. 441 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Stříbro (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. S., arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. svob. p. Bigatto, 1919 osadníků; děk. chrám sv. Petra a Pavla jest starožitné stavení s památkami prý slohu romanského; v něm jest mramorový náhrobek sv. p. z Bigatto; zámek, dv. popl., lihopalna, mlýn. — S. stal se záhy sídlem panského rodu, nebo k r. 1175 připomíná se Ctibor a synové jeho Oldřich a Beneda ze Svojšína. R. 1396 byla patronem zdejšího kostela Johanka, pozůstalá po někdy Benedovi ze S-a. Zdali p. Zmrzlíkové ze Svojšína, kteří teprv za krále Václava IV. proslavili se a v 16. stol. vymřeli, od pánů nadřečených pocházeli, velmi jest pochybno. V 17. a 18. stol. vládli panstvím S-ským Příchovští z Příchovic, načež statek r. 1795 veřejnou dražbou nynějším držitelům svob. p. Junker-ům z Bigatto prodán.

Svojšovice, Svošovice, Sošovice (*Schoschowitz*), ves při potoku, 13 d. 81 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Otice, far. Jažlovice, býv. dom. Uhříněves. — S. patřily někdejšímu špitálu při kostele sv. Petra před branou Poříčskou; od krále Vladislava darovány jsou r. 1507 měšťanům Starého města Pražského.

Svonice viz Svojnice.

Sworeschau patří do kat. obc. Svébohů.

Svorníkův hamr, popisuje se u Hamrů v okr. Třeboň.

Svoříš, ves, 20 d. 133 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 1/2 hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Drahnětice, far. a býv. dom. Jistebnice. — Jmeno osady této připomíná dle Erbena knezem svým Svaroha, nejvyš. boha pohanských Slovanů vůbec a Čechů zvláště.

Svošovice viz Svojšovice.

Svotoky viz Zvotoky.

Svrabov, ves, 61 d. 388 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Černý Kostelec (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Oleška. — S. patřil již r. 1358 k hradu Kostelci.

Svrabov, Srabov, ves, 16 d. 131 ob. čes., kr. i okr., far. a býv. dom. Tábor (3/4 hod. sev. záp.), kat. obc. S., pol. obc. Klokoty; zámeček. — Zde jest zvláštní deskový dvorec, který r. 1847 Ignác Lužnický za 36.500 zl. stř. koupil.

Svratka, město při Švarcavě, která se v 11. a 12. stol. pode jmenem „Svratka" vyskytuje, 198 d. 1310 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (2 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. a pošt. Richenburk, diéc. Král. Hrad., vik. Skuč., patr. Thurn Taxis, 3877 osadníkův; far. chrám sv. Jana Křt. ok. r. 1737 rozšířený sahá založením svým asi do 13. stol., škola, mlýn; obyvatelé zabývají se nejvíce hrnčířstvím a plátenictvím. Trhy výr.: 1) v pond. po sv. Fab. a Šeb., 2) v pond. po Velikon., 3) na sv. Prokopa, 4) ve stř. po sv. Martinu. — Starobylý tento městys povýšen dne 6. července 1867 na město. K panství Richmburskému patřila S. již r. 1392.

Svratouch, ves se Svratkou téměř souvisící, 228 d. 1543 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko, kat. i pol. obc. S., far. Svratka, býv. dom. Richenburk; protest. chrám a pastorát, katol. a protest. škola, 2 mlýny, olejna, zhotovování hrnčířského a dřevěného nádobí. K Richmburku patřil S. již r. 1392.

Svrčeves (*Grillendorf*), druhdy zvláštní statek, nyní toliko ves na levém břehu Úhlavy, 62 d. 444 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Dolany, býv. dom. Chuděnice; mlýn s pilou, někdejší tvrz přetvořena od jesuitův v pivovár. — S. patřily záhy, jak se zdá, držitelům hradu Pušperka, nebo k r. 1385 uvodí se Bušek z Pušperka na S-i. K r. 1501 připomíná se Otík Kamýcký z Stropčic a na S-vsi. Před shořením desk zemských (1541) prodal tvrz S. a pustý hrad Komošín Jan Janický z Čachrova Janovi Jeníškovi z Újezda, jehož potomek Přibík Jeníšek r. 1628 S., Štěpanovice a Břesnici držel. Brzy potom patřila S. jesuitské koleji v Klatovech, po jejímž zrušení prodána jest spolu s Dolany hr. Černínům z Chuděnic (viz též Tětětice).

Svrčovice, Cvrčovice, ves při potoku, 10 d. 87 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Vinoř; fil. chrám sv. Jana

v nynější podobě z r. 1564 byl ve 14. stol. farním, dv. popl., 2 mlýny.

Svrčovice, ves, 28 d. 280 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Brandýsek, far. Lidice, býv. dom. Kladno; kam. uhelné doly. — Dle Schallera darována ves r. 1070 od Vratislava II. kapitule Vyšehradské.

Svrkyně, ves, 35 d. 288 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. S., far. Noutomice, býv. dom. Buštěhrad; fil. chrám sv. Michala arch. byl ve 14. stol. farním. R. 1318 přivtělil biskup Jan IV. kostely v Břiství, Liboci a S-i klášteru Břevnovskému.

Svržno (*Zwirschen*), ves při Radbuze, 28 d. 184 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Hostouň ($\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., býv. dom. Horš. Týn; dv. popl., mlýn s pilou, někdy zde byla tvrz; opodál mlýn Zankmühle, rasovna Neuhütte a železárna (1 vys. pec, stroj valcovací a hamr), želez. ruda dobývá se v okolí. — S. jest starožitná osada, neboť k r. 1283 připomíná se Radoslav a r. 1251 Bohuše ze S-a.

Svučice, Svujčice, Součice, druhdy zvláštní statek, nyní ves, 50 d. 369 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Výšice, far. Pohoří, býv. dom. Drahenice. — Statek S-ký drželi asi od středu 16. stol. Běšínové z Běšín, od nichž okolo r. 1720 Janu Vác. ze Šternberka prodán a s panstvím Drahenickým spojen. Na to rozbořena tvrz a na jejím místě vystaven dv. popl.

Svušice viz Svojšice.

Sýčín, Sýčín, ves na úpatí Chlumku, 17 d. 158 ob. čes., kr. i okr. Ml. Boles. ($1\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. obc. S., pol. obc. Nepřivaseves, far. a býv. dom. Dobrovice; fil., r. 1384 far. kostel sv. Václava s některými náhrobky; zvony z r. 1559 a 1584; dv. popl.

Sychrov, ves při Kácovském vrchu, 54 d. 320 ob. čes, kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mn. Hradiště ($\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. S., pol. obc. Podol; zde se popisuje Kácov (v. t.) a Zásadka (v. t.).

Sychrov (*Sichrowa*), ves r. 1790 založená, 24 d. 161 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.?), kat. obc. Přes, pol. obc. a far. Mělnice, býv. dom. Horš. Týn.

Sychrov, někdy hrádek na panství Rabšteinském, jehož Krištof z Gutšteina r. 1509 králi postoupiti musel, načež S. za král. manský statek prohlášen.

Sychrov, Sichrov, hospoda u Čertous.

Sychrov, dv. popl. u Studec malých.

Sychrov, slul někdy Nový dvůr u Hostoviček.

Sychrov viz Sichrov.

Sýkora viz Hatín a Ratiboř.

Sýkořice, ves při potoku, 27 d. 170 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice ($2\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Žernov, far. Týn, býv. dom. Skály a Turnov; mlýn.

Sýkořice, ves na návrší při pravém břehu Mže, 42 d. 315 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát ($\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a far. Zbečno.

u Sykory viz Bohunice.

Synčany, ves při potoku „Žejbro“, 51 d. 297 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. S., pol. obc. a býv. dom. Rosice, far. Chrast; dv. popl. — S. byly někdy sídlem panským; k r. 1415 připomínají se Filip a Martin ze S-n, pak Beneš a Jan Rubínové ze S-n. R. 1578 držel S. Radslav z Stránky a po něm Talackové z Ještětic, jimž r. 1621 skonfiskovány a držitelům Rosice prodány.

Synkov, ves, 45 d. 310 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. ($\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. S., far. a býv. dom. Častalovice. S. slušel r. 1497 k panství Potenšteinskému.

Synkův mlýn viz Světinov.

Syrmice a Stadl, ves, 36 d. 245 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein ($\frac{3}{4}$ hod. již.), kat, obc. S., pol. obc. Rohr, far. Lomy horní. býv. dom. Cheb (8 d. k dom. Stein., 1 d. k sv. Kláře).

Syročiny viz Smilovice.

Syrov, ves, 28 d. 242 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dol. ($2\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Senožaty, býv. dom. Onšov; dv. popl., mlýn. — S. jmenuje se r. 1236 mezi vesnicemi, jež ležely v újezdě Svatavině.

Syrovátka, statek allod. (dle trh. sml. z r. 1846 za 65.000 zl. stř.) a ves, 42 d. 285 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($2\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. S., far. Dobřenice; zámek, dv. popl., pivovár, cukrárna. — S. byla pův. dvůr k statku Dobřenickému patřivší. Nynější osada vzala svůj původ teprv r. 1701, načež statek S. r. 1735 Em. Jestřibskému z Riesenburka prodán. Nynějším držitelem statku, který toliko na ves S. byl obmezen, jsou dědicové Weinrichovy.

Syrovátka, Syrovátky, někdy dvůr, který s lukami, polemi a řekou Mrlinou obec Nymburská r. 1482 koupila.

Sýrovice, Sejrovice (*Sirbitz*), ves, 27 d. 216 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Pšov; býv. dom. Oploty, Krásný dvůr, Hagensdorf a Semtěš.

Syslov viz Sovinky.

Sytín, veska, 8 d. 88 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($1\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. i pol.

obc. a far. sv. Jiří, býv. dom. Brandýs n. O.

Sytno, ves, 31 d. 185 ob. čes. něm., kr. Pls., okr., far. a býv dom. Stříbro (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. S.; zde se popisuje Frischglückzeche.

Sytová, Hamry a Dolánky, ves nad Jizerou, 55 d. 405 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. sáp.), kat. i pol. obc. S., far. Jilemnice a Mříčno; mlýn s pilou. Od hr. Harracha založeny zde r. 1754 želez. hamry.

Sytové, též S. dolní, ves při Jizeře, 134 d. 827 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv dom. Semily (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. S., far. Loukov; škola.

Š.

Šabata, sam., viz Kouty (okr. Poděbrad.).

Šabatka, sam. u Točné.

Šaclíř viz Zacléř.

Šafránek, sam., viz Kolenec.

Šafránka, sam. u Dehnic.

Šafránka, vinice u Motol. Jmeno Š. uvádí nám v paměť někdejší pěstování šafránu v Čechách, který staví se vedle rakouského nade všechny cizozemské. Šafránictví, o němž se zhusta zmínky dějí v listinách 15. stol., zaniklo úplně 30letou válkou.

Šafranov, dvůr, popisuje se při Hostouni.

Šahovice, jiný násev pro Čachovice (okr. Benátky).

Šachotín (*Schachersdorf*), ves v rovině, 14 d. 121 ob. něm., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Š., pol. obc. Dolní Večnice, far. Šlapanov.

Šachov, ves na výšině, 54 d. 307 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Š., far. a býv. dom. Borohrádek; fil. kostel nejsv. Trojice, škola; ½ hod. již. myslivna Králka.

Šachov, Šakov (*Schockau*), ves na pravém břehu Ploučnice, 35 d. 212 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Š., pol. obc. Velká Bukovina, far. Žandov, býv. dom. Palič a Bukovina; mlýn.

Šachov (*Tschochau*), ves, 17 d. 109 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Bukov, býv. dom. Teplice; mlýn, pila. — Š. jmenuje se mezi 37 vesnicemi, které Vladislav r. 1512 se zámkem Teplickým Janovi a Bernartovi z Valšteina a na Krupce dal.

Šachov malý (*Klein-Schockau*), ves na levém břehu Ploučnice, 59 d. 410 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Merboltice, býv. dom. Konojedy; dvě tiskárny pro šátky (60.000 tuctů za 400.000 zl.), dv. popl.

Šaiba, sam. u Kunšaku.

Šakov viz Šachov.

Šalamounka, sam., popisuje se u Smíchova.

Šalanda, hospoda u Plhova (okr. Sobot.).

Šalmanovice, ves, 36 d. 195 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň (2³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Š., far. Jilovice; sam. Kojany a Sinochov.

Šaloun, dv. popl. u Lomnice (kr. Buděj.).

Šamonice, ves, 11 d. 82 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Š., pol. obc. Kozly, far. Záboří, býv. dom. Drhovle; dv. popl. — Š. jmenuje se mezi vesnicemi, někdy města Písku, které král Ferdinand r. 1549 prodal Adamovi Řepickému z Sudoměře na Řepci. R. 1571 sídlil na zdejším dvorci ryt. Ludvík Lorecký ze Lkouše.

Šamrdoves nazývá se jinak též ves Čamrdoves.

Šance (*Schans*), ves při potoku, 50 d. 334 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., pol. obc. a býv. dom. Kinžvart (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Š.; tři mlýny; sam. Waldmühle u Mariánských lázní (*Waldmühle bei Marienbad*). — Blíž vsi spatřují se zbytky hradeb z dob 30leté války, od nichž osada tato jmeno své má.

v Šancích, sam. u Rohožné (okr. Pelhřimov).

Šanov (*Schanowa*), ves, 100 d. 719 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Š., far. Petrovice, býv. dom. Kolešovice; kostel Nanebevzetí P. M. byl r. 1884 vlastním farářem osazen, škola, mlýn. Někdy zde byla tvrz. — R. 1411 zapsal Hynek z Krakovce s povolením Jana i Viléma bratří z Krakovce manželce své Kláře na dědinách svých v Š-ě, tvrzi a t. d. 125 kop. R. 1419 prodal Jan Kněžátko z Krakovce a z Š-a na dědinách svých v Š-ě 10 kop roč. platu Mikulášovi z Lobkovic. R. 1451 držel částečně Š. Jan z Nedvídkova. R. 1453 prodali Mikuláš a Jan bratří z Lobkovic tvrz i se vším příslušenstvím, jak je Jan z Krakovce a z Š-a řeč. Kněžátko v desky zemské vložil, Janovi Doupovcovi z Doupova a z Všestat.

Šanov, Šonov (*Schönau*), ves v rozkošné

krajině a s Teplicí jak polohou tak i dějinami těsně souvisící, 125 d. 1077 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplice, kat. i pol. obc. Š.; nový katol. kostel slohu gotického r. 1867 dostavený, nákladné a pečlivě zařízené koupelny, velikolepé hostince a velmi úhledně vystavené domy řadí Š. důstojně po bok Teplici, s kterouž Š. i dobrodiní léčivých pramenů sdílí. Nejhlavnější prameny jsou: kamenné lázně (*Steinbadquelle*), hadí studánka? (*Schlangenbadquelle*) a nové lázně (*Neubadquelle*); posléz jmenovaný pramen jest s nich nejteplejší 31,75° až 34° R. Ačkoliv léčivé prameny tyto již od dávných dob byly známy, zůstala Š. předce dlouho jen nepatrnou vesnicí a byla vedle tomu, že sem dosti vzácných a zámožných hostí přicházívalo vedle Teplice pravou popelkou. Teprv na začátku 17. stol. věnována pramenům zdejším poněkud větší péče a v posledních 50 letech učiněno dokona s nepatrného Š-a krásné místo lázeňské. Východně od Š-a na vysoké čedičové homoli, s kteréž otevírá se rozkošná vyhlídka do okolí Teplického tak řeč. „český ráj“, strmí zbytky někdejšího hradu Doubravské hory, náleževšího od husitských válek až do konce 16. stol. Vřesovcům z Vřesovic. Z rodu toho připomínáme toliko Volfa z Vřesovic a na Doubravské Hoře, hejtmana kraje Litoměřického, nápotom podkomořího králové a hejtmana hradu Pražského (1540 až 1548) a Viléma z Vřesovic a na Doubravské Hoře (1626), který Š. a Trnovany s Teplicí spojil. V druhé polovici 16. stol. vládl Doubravské Hoře Bohuslav Kaplíř ze Sulevic a na Milešově, který ji na počátku 17. stol. s Jiříkem st. z Lobkovic za Medvědice směnil. Nápotom dostala se Doubravská Hora Vchynským z Vchynic, za jejichž vlády třikráte od Švédů jest osazena a sice 1634, 1639 a 1646. V ten čas bylo obyvatelstvo zdejší jakož i v celém okolí veskrz české avšak svízele 30leté války a pronásledování protestantů vytlačily odtud dřívější obyvatele a podporovaly tak šíření živlu německého v krajinách těchto. (Ostatně vis Teplice.)

Šanovice, ves, 14 d. 120 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. Chlumec (1 d. k dom. Jetřichovic.).

Šantov vis Žandov.

Šapiava, ves, 35 d. 218 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Staré Ohnišťany, býv. dom. Smidary; škola.

Šára, sam. vis Petrkov.

Šarfštein, Šarfenštein, Ostrý?, někdy hrad, jehož chatrné zbytky na příkrém čedičovém vrchu blíž Fransenthalu (kr. Litom.) posaváde spatřují se. První nám známý držitel Š-a byl Markvart z Šarfšteina z rodu Markvarticů, o němž děje se zmínka r. 1268. Brzy na to spadl Š. na korunu a r. 1283 dostal se od krále s hrady Velešínem a Děvínem za jiná zboží Janovi z Michalovic.

Šárka dolní a horní jmenují se po různu ležící dvorce a stavení v romantickém údolí Šáreckém a popisují se u Dehnic (v. t.). Jest tu chrám sv. Matěje, vystavený r. 1770 od probošta kapituly u sv. Víta Františka Strachovského ze Strachovic na místě, kde prý byla někdy Boleslavem II. založená kaple sv. Matěje; kaple sv. Jana, škola, zpěv. spolek „Boleslav“, továrna na čerň a moučku kostní, 1 strojný mlýn a dva jiné mlýny. — Šárky náležely od dávných dob k statkům kláštera Strahovského. Letního času bývá krásné údolí v Šárkách, které pro mnohé malebné části též „Českým Švýcarskem“ se nazývá a staročeskými pověstmi oslaveno jest, pro Pražany cílem četných výletů.

Šatalka, sam., vis Vesce.

Šatava, ves po již. patě Boubína roztroušená, 51 d. 486 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2¼ hod. již.), kat. obc. Š., pol. obc. a far. Hořejší Vltavice; fil. škola, kn. Švarcenberský lesní úřad, továrna na zhotovování osvučných desk a na rozličné druhy dřevěného zboží, dv. popl., mlýn. Sam. Eichelhäuser, Grantlhäuser a Wachtveitl, hajnovna.

Šatava, sam., vis Dehnice.

Šatava nová vis Leonorenhain.

Šebanovice, ves, 21 d. 189 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Maršovice, býv. dom. Tloskov; ½ hod. vzdálí dv. popl. a myslivna. — R. 1438 uvodí se Předbor z Chřenovic a ze Šebanovic. V první polovici 16. stol. směnil Arnošt Řepa z Neveklova a na Tloskově s Petrem Jankovským zboží Š. a Sedlečko za Kitěnovice.

Šeberov, ves, 37 d. 282 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Š., pol. obc. Chodov, far. a býv. dom. Kunratice, dv. popl., někdy zde byla tvrz.

Šebestel či Hájecký hajný přísluší do kat. obce Dobřejice.

sv. Šebestiana vrch vis Bastianperk.

Šebestiánice, Šebestěnice, ves, 46 d. 272 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Š., far. Zbýšov, býv. dom. Sedlec; dv. popl., myslivna. — Š. sloužely r. 1529 k tvrzi Krchlebské. R. 1636 darovál cís. Ferd. II. Matoušovi sv. p. z Vernieru v odměnu za věrné služby

válečné statek Lipnický Janovi Rudolfovi Trčkovi z Lípy v pokutě propadlý, totiž statek Lipnici, ves a panský dvůr Š., jakož i z panství Světelského v pokutu propadlou ves Dolní město (Lipnici dolejní), zámek a městečko Lipnici, pak vesnice: Volichov, Vítonín, Vilémovice, Kojkovice, Kojkovičky, Petrkov, Věž, Š. a Dolní město se vším příslušenstvím.

u Šebestů, sam., viz Podhůří.

Šebín, někdy tvrz u Levous. R. 1415 prodal Předbor z Ronova a z Šebína ve jmenu svém a bratří i sester svých tvrz Š., Křesín, Levousy a Horky Vilémovi Zajícovi z Hasmburka.

Šebířov, far. ves při potoku Blanickém a při silnici do Kamberka, 56 d. 416 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Mladá Vožice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Š., diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. hr. Khüenburg, 1800 osadníků; far. kostel sv. Havla byl již r. 1368 farářem osazen, škola r. 1858 nově vystavená (při kopání základů naleseny zde při lidských kostech bronzové kroužky), přádelna na bavlněnou přízi (napřede roč. 350 ctů); dv. popl., na jehož místě stála někdy tvrz, mlýn s pilou. Sam. Metlice. — Š. byl původním sídlem starožitného rodu Beřkovských z Šebířova, z něhož prý pocházel šestý biskup Pražský Šebíř (1030—1067). R. 1363 svolili bratří Vilém, Bušek a Oldřich, ryt. z Šebířova pro církev zdejší nového faráře. Dle Sommera držel Š. ještě v 16. stol. Ratislav Beřkovský z Š-a († 1566). Rod Šebířů vymřel ok. r. 1700. V druhé polovici 17. stol. koupil Š. Krištof Karel Přehořovský z Kvasejovic a spojiv jej s Vožicí a Šellenberkem prodal vše r. 1678 kanovníku Salcburskému Františkovi Ferd. hr. z Khüenburku, jehož rod zboží tomu posud vládne.

Šebířov dolní (*Nieder-Řebiře*), ves, 23 d. 138 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Š. d., pol. obc. Šebířov horní, far. Touchořiny, býv. dom. Liběšice; mlýn, chmelařství.

Šebířov horní (*Ober-Řebiře*), ves ¼ hod. sev. od předešlé, 10 d. 51 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť., kat. i pol. obc. Š. dolní, far. Zubrnice, býv. dom. Liběšice.

Šebnice, Žebnice (*Zebnitz*), far. ves, 46 d. 447 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. a pošta Plasy, arcidiéc. Praž., vik. Kralovic., patr. kn. Richard Metternich, 1766 osadníků; far. kostel sv. Jakuba z r. 1784, škola.

Šebřín viz Šibřín.

Šedivá, sam. viz Nebušice.

Šedivec (*Schedowitz?*), ves, 50 d. 291 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. a býv. dom. Šupíhora; dv. popl., opodál v někdejší oboře několik samot.

Šediviny (*Schediwy*), ves při malém horském potoku, 63 d. 321 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. Nov. Měst. (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Plasnice, far. Dobřany, býv. dom. Opočno (8 d. k dom. Rychnov. a Černíkovic.); 2 mlýny, myslivna „Špitzberg“.

Šedobrovice viz Sedebrovice.

Šefčice, sam. viz Nebušice.

Šejby (*Scheiben*), ves, 31 d. 180 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové hrady (1½ hod. jiš.), kat. obc. Š., pol. obc. Stropnice dlouhá, far. Stropnice; někdy zde byla tvrz. Opodál myslivna a při silnici do Vitoras hospoda.

Šejdorf (*Scheibelsdorf*), se Skřivánkem spojený statek (dle zml. trh. ode dne 22. břez. 1843 za 50.000 zl. konv. měn.) a ves, 45 d. 316 ob. čes.-něm.?, kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. jiš.), kat. i pol. obc. Š., far. Štoky; škola, dv. popl., mlýn. Ostatně viz Skřivánek.

Šejnov viz Bohusudov.

Šel (*Schellmühle*), mlýn u Zábrdí (okr. Prachatic.).

Šellenberk, Šemberk, Šenberk, též Kraví hora, někdy hrad u Bělče (okr. Ml. Vožice). Hrad tento, jehož zbytky podnes dosvědčují, že výstavností a rozsáhlostí svou mezi první hrady náležel, vystaven byl as v druhé polovici 13. stol. od kmene Busiců, kteří se odtud pro rozeznání od pobočných větví z Šellenberka nazývali. První z historie známý předek prastarého kmene Busiců byl Dětříšek z Busovic, jehož připomíná již Kosmas a po něm Dalimil jakožto udatného bojovníka a hrdinu. R. 1349 připomíná se Janek z Š-a, jenž podepsal listinu svědčící kostelu Ratajskému. Pánové z Šellenberka zůstali v držení sídla toho až do první polovice 15. věku a vymřeli r. 1597 Janem z Š-a na Kosti, Mrači a Toužetíně. R. 1431 prodal rytíř Albrecht Těchobuz Š. a jiné dědičné statky rytíři Mikulášovi z Horčic, kterýž pak seděl na hradě po mnohá leta. Potom vládli Š-u rytíři Předborové z Radešína a po nich rod Kravských. Provdáním se Apollonie z Kravska za Petra Mrackého r. 1551 přešel Š. na rod Mrackých z Dubé a Karel Mracký z Dubé prodal jej r. 1586 ryt. Michalovi Španovskému z Lisova a na Vožici. Od těch dob spojen Š. s panstvím Mladovožickým, jehož pány a osudy nápotom sdílel. V 17. stol. klesl konečně pevný tento hrad v ssutiny a teprv za Leopolda hr. z Khuenburku učiněny

zbytkách hradu rozličné opravy. Nejlépe zachovalá část Š-a jest hlídka šestnáct sáhů vysoká s cimbuřím, odkudž otevírá se velmi zajímavý rozhled. Š. jest i proto památný, že stával za starých časů blíž rozhraní čtyr žup: Vltavské, Štěpanovské, Chýnovské a Řečické a v pozdější době opět na rozhraní krajů: Kouřímského, Čáslavského a Bechyňského.

Šelmice jmenuje se v listinách z 15. stol. ves Selmice (okr. Přelouč.).

Šemanovice, druhdy též Šemanovice či Šímanice, ves, 51 d. 310 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Vidim, býv. dom. Liblice; mešní kaple sv. Jana založ. r. 1810 od hr. Jana Pachty z Rájova, zámeček, nyní škola. — Jan z Bezdědic zapsal r. 1444 dědictví své Kokořín hrad a ves, v Š-cích tvrz a ves, Truskavna, Střemy, v Lečanech tvrz a ves v 1000 kop. Závišovi z Klinšteina.

Šemberk, někdy hrad u Tuchoraze nedaleko Kostelce nad černými lesy, který již v druhé polovici 16. stol., když na Tuchorazi sídlila větev Landšteinská, v sutinách ležel.

Šeměřice či Pěkná ves (*Schemersdorf*), ves v líbezné krajině, 22 d. 155 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (1¹/₄ hod. již.), kat. obc. Š., pol. obc. Lhotka, far. Rychnov český, býv. dom. Krumlov.

Šemnice (*Schemitz*), ves, 23 d. 147 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karlovar. (1¹/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Svatobor, býv. dom. Kysibel; sam. Eichenhof, Hamelhof a Egermühle. Na levém břehu Ohře na blízku vesnice tak zvaný viklan, podobající se podobným pomníkům Keltickým v jiných zemích. — R. 1239 potvrdil král Václav pozemky od nejvyššího komorníka, Bohuslava v okolí vesnice Š. klášteru Oseckému darované. Ostatně viz Radešov.

Šenava (*Schönau*), far. ves v údolí Vltavském, 28 d. 253 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Planá (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hintring, býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Plán., patr. nábožen. matice, 910 osadníků; kostel sv. Anny byl r. 1788 založen a r. 1857 za far. povýšen, škola; opodál na Červeném vrchu (*rother Hügel*) Marianská kaple z r. 1794. Sam. Bendelberg (¹/₄ hod.), Schwarzwald (¹/₄ hod.) a Grasfurth (¹/₂ hod.). — Na blízku při Vltavě valy, kteréž prý sahají původem svým do dob Keltických.

Šenava (*Schönau*), ves, 56 d. 491 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Kraslice (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Š.; fil. kostel sv. Jakuba.

Šenberk viz Šellenberk.

Šendraže viz Sendraže.

Šenklívy viz Dvořáci Okrouhličtí.

Šenov, Šonov (*Schönau*), ves, 74 d. 478 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Š., far. Zalmanov, býv. dom. Kysibel; hřbitovní kaple sv. Martina z r. 1775 (viz Radešov).

Šenov (*Gross-Schönau*), ves v krásném údolí, 349 d. 2231 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach (¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. hr. Salm, 4730 osadníků, pošt. Šluknov; far. kostel sv. Bartoloměje původně ze 14. stol., škola, přádelna na bavlnu, továrna na lněné, vlněné a bavlněné tkaniny, továrna na dřevěné hřebíčky (na místě dřívější továrny na kávoviny), bělidlo, 2 mlýny.

Šenov kamenický (*Stein-Schönau*), far. ves táhnoucí se as 1 hod. cesty podél soujmenného potoku, 390 d. 3109 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š. k., diéc. Litom., vik. Čes. Kamenic., patr. kn. Kinský, 4465 osadníků; far. kostel, vystaven na místě dřívějšího dřevěného kostela r. 1718, far. škola, kreslířská a vzorkovací škola pro vyšší vzdělání brusířů a řezáčů skla, ústav pro ošetřování chudých nemocných založ. r. 1821 (základ. jmění 1000 zl. stř.), přádelna na len, továrna na shotovování bavlněného zboží, 650 brusíren na sklo, mlýn; obyvatelé živí se buď broušením a řezáním skla, aneb obchodem se skelným zbožím. — Zeměspisnou šířku tohoto v obchodním ohledu velmi důležitého místa udává prof. Halaška na 50° 46′ 35,96″ a délku na 32° 7′ 39,15″. Severní konec vesnice leží 182 víd. sáh. a již. konec 267 víd. sáh. nad mořem. — V Š-ě nar. kanovník Fr. Jak. Kreibich, jenž shotovil a vydal r. 1826—1834 na 16 listech mapu království Čes., rozděleného tehdáž na 16 krajů.

Šenvald viz Schönwald.

Šepadly viz Všepadly.

Šepetely (*Schöppenthal*), ves, 28 d. 179 ob. čes.-něm., kr. Litom., okr. Lovosic (2³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Š., far. a býv. dom. Třebívlice (4 d. k dom. Dlažkovic. a 2 dom. k dom. Bílin.). R. 1409 uvodí se Markéta ze Šepetel a ok. r. 1318 Bavor z Šepetel a Miloslav z Š. jinak z Hořešovic. Ostatně viz Semeč.

Šeplava či Šepelov nazývána někdy ves Chloumek (okr. Nová Paká).

Šeradovka přísluší ku kat. obci Chrastanům.

Šeřeč (*Scheretz*, *Schertsch*), ves, 23 d. 129 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far., a býv.

dom. Nové město (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Š.

Šerchov (*Schergau*), ves, 13 d. 100 ob. něm., kr. Žat., okr. Jirkov (1 hod. sev. záp.), kat. obc. Š., pol. obc. a far. Blatno, býv. dom. Červený hrádek.

Šerkov, ves, 19 d. 155 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Pukňov, pol. obc. Kozlé, far. Staré Sedlo, býv. dom. Orlík; myslivna.

Šerlich, lépe Stříbrný důl (*Scherlingsgraben*), ves, 11 d. 48 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nové Město nad Met. (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Sedloňov, býv. dom. Opočno; mlýn.

Šerpina náleží do kat. obce Davle.

Šestajovice (*Schestowitz*), ves na levém břehu Metuje, 59 d. 364 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Jesenice, býv. dom. Opočno; škola, mlýn.

Šestajovice, ves, 99 d. 749 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs nad L. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Š., far. Jirny velké, býv. dom. Chvaly; myslivna. Někdy zde byla tvrz. — R. 1227 náležely Š. kostelu Zderazskému. V 15. stol. držel Š. tvrz s dvorem popl. a vsí Heník z Valšteina a ze Skal a po něm Jan Hřel.

Šest chalup (*Sechshaus*) přísluší ku kat. obci Jedlové (okr. Polič.).

Šestlice, Čestlice, Sešlice (*Česlitz*), far. ves, 38 d. 257 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Říčan. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. Průhonice, arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. hr. Albert Nostic, 2534 osadníků; far. kostel sv. Prokopa, jehož se již ve 14. stol. připomíná, obsahuje hrobku hrabat Desfourců, zaříz. r. 1773, pak náhrobní kameny Zdeňka z Piskořic († 1513) a několika členů rodiny Mošauerů z Valdova, škola, dv. popl.; někdy zde byla tvrz. — Dle listiny z r. 1228 náležela ves Š. k statkům jeptišek Svatojiřských. R. 1324 jmenuje se Vojslava manželka někdy Slavka z Š. a Ješek syn Slavka z Š. R. 1331 zaměnil Vilém Vznata ze Zap s bratrem svým Vícemilem z Kvilice a se syny jeho Š. za dědictví jejich v Kvilici. R. 1396 uvodí se Mikeš z Š., patron zdejšího kostela a r. 1408 týž? Mikuláš z Š. se svými strýci Mikulášem a Prokopem z Š. R. 1462 prodal Záviš z Valšteina polovici tvrze, dvora popl. a vesnice pusté Martinovi Bořkovi z Lukavce; ostatní část zboží toho držel v ten čas Vilém z Klebova a z Š. Kdy statek Š-ický k Průhonicům se dostal, určitě pověditi nevíme, ač k pravdě podobno, že nestalo se to před bitvou Bělohorskou.

Šestlice viz Březí (okr. Touškov).

Šežim, někdy ves v býv. kr. Kouřím (či Beroun.?). R. 1415 prodal Půta z Častalovic dědiny své manské, hrad Zlenici, půl městečka Lštěně, ve Hradišti podací, vsi Lensedly, Hrusice, Chlum, Hlásku, v Údašíně jednoho mana a podací, vsi Bohumily a Cukmantl, v Ondřejově zahradníka a podací, Š. ves celou a v Lomnici což tu má, Kunšovi z Konojed za 3050 kop.

Šetaty, neznámá nyní osada, připomíná se r. 1455 mezi zbožím, na němž Jan Byšický z Byšic manželce své Anně věnoval 100 kop gr. (viz Semeč).

Šetějovice, ves, 17 d. 136 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolejší (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Zahrádka; sam. Nechyba. Š. ležely v újezdě Svatavině, který darován v 11. stol. kapitule Vyšehradské.

Šetnice (*Hammelshof*), sam. viz Kostelec (okr. Stříbro).

Ševčikova malá čís. pop. 5. a **Ševčikova velká** čís. pop. 6 viz Vinohrady u Prahy.

Ševcův vrch, sam., viz Hlína bílá.

Ševětín, někdy Ševětinsko, far. ves při silnici do Lince, 51 d. 341 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Lomnice (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. Třeboň, diéc. Buděj., vik. Hluboká, patr. kn. Švarcenberk, 3335 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše, jenž připomíná se co taký již r. 1384, chová oltářní obrazy sv. Jana a sv. Barbory od Hellicha z r. 1852, škola; opodál myslivna a ½ hod. vzdálí sam. Švomberg, dv. popl. a ovčín. — R. 1228 uvádí se Š. mezi statky jeptišek Svatojiřských. — Okolo r. 1615 žil zde pověstný básník Šimon Lomnický z Budče.

za šibenicí patří do kat. obce Berounské (kr. Praž.).

Šibenský či Šibenický mlýn, sam. u Kralovic (kr. Plz.).

Šiberna? patří do kat. obce Hostomické (okr. Hořovic.).

Šiberna patří do kat. obce Konopištské (okr. Benešov).

Šibice, dv. popl. u Hronětic.

Šibřina viz Sibřín.

Šidlák viz Dvořáci Frantálské.

Šidlakov (*Schilligkau*), ves, 33? d. 310? ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Š., far. Hora sv. Václava, býv. dom. Horšův Týn; opodál myslivna a mlýn.

Šidloha patří do kat. obce Libuně (okr. Lomnice).

Šidlo nové (*Neu-Schiedel*), ves v skalnatém údolí, 50 d. 208 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor. (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol.

obc. Šidlo staré, far. Dobrná, býv. dom. Zákupy; obyvatelé živí se chovem dobytka, sadařstvím, předením příze a nádenickou prací.

Šidlo staré (*Alt-Schiedel*), ves blíž předešlé, 51 d. 228 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor., kat. i pol. obc. Š. st., far. a býv. dom. Zákupy; obyvatelé živí se polním hospodářstvím a sadařstvím.

Šillenštein, někdy hrad na Vimbersku neb Kašpersku.

Šimákův mlýn, sam u Bylan.

Šimanice viz Šemanovice.

Šiman, sam. u Habří (okr. Buděj.).

Šimanov (*Schimanau*), ves, 28 d. 208 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašp. Hor. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Albrechtice, býv. dom. Žichovice; sam. Kakanov a ¼ hod. vých. dv. popl. Strádaly.

Šimanov viz Šimonov.

Šimanovský, sam. u Vojníkova.

Šimanská hajnovna popisuje se při Plavsku.

Šimanův dvůr či Nedvrž popisuje se u Stráže.

Šimek, sam., náležející do kat. obce Jetětic.

Šimin osada neznámého nyní položení, někde v býv. Plzensku či Klatovsku?

Šimkův mlýn popisuje se při Lhotě dolní.

Šimonice, někdy ves, nyní dvůr popl. kláštera Želivského, popisuje se u Kletečny. Š. jmenuje se již r. 1226 mezi zbožím kláštera Želivského. R. 1468 zapsal král Jiří některé statky kláštera Želivského, mezi nimiž se i ves Š. jmenuje, vladykovi Burianovi Trčkovi z Lípy a na Lipnici. R. 1617—1621 ryžoval tu Karel Gröger hrabě z Toletu zlato; náspů 150 tudíž vzniklých kázal Daniel Schindler, opat Želivský, rozházeti a tu při nově zřízeném dvoře Š-ckém rybník založiti (1787—1789).

Šimonov, Šimanov (*Kellersdorf*), ves, 50 d. 510 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Branišov, býv. dom. Větrný Jeníkov. — Š. jmenuje se v potvrzovacím listu krále Sigmunda r. 1437 mezi statky kláštera Želivského, s nimiž dostal se též r. 1468 v zástavu vladykovi Burianovi Trčkovi z Lípy a na Lipnici.

Šimonovice (*Schimsdorf*), ves na východ. úboči Ještědu, 55 d. 400 ob. něm., kr. Boles., okr. Liberec (1½ hod. již.), kat. obc. částečně Š., částečně Münchendorf, pol. obc. Š., far. Dlouhý most, býv. dom. Čes. Dub a Fridštein (15 d. k dom. Liberec.); ¼ hod. sev. mlýn Stockmühle. Ves Š. skládá se ze dvou částí, z nichž každá o sobě popisuje se; část ku kat. obci Münchendorfu přináležící čítá 16 d. 104 ob.; druhá část tvoří zvláštní kat. obec a čítá 89 d. 296 ob.

Šimpach, ves, 18 d. 171 ob. čes. kr. Táb., okr. Pacov (¾ hod. již.), kat. obc. Š., pol. obc. Obratany, far. Věžné, býv. dom. Chýnov; ¼ hod. již. Dvořiště, někdy tvrz, nyní dv. popl., pak Panský mlýn.

Šindelář, sam. viz Dubné.

Šindelářské předměstí viz Dvůr Králové.

Šindlovy dvory viz Dvory Šindlovy.

Šipec patří ku kat. obci Sedlce (okr. Kutn. Hor.).

Šipoun (*Schippaun*), ves, 36 d. 201 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Š., far. Bavorov, býv. dom. Libějice; mlýn.

Šipy, Šipy, Šipec? (*Schippen*), někdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 31 d. 237 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic. (1? hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Čistá a Kozlany, býv. dom. Chříč; dv. popl., obilní sýpka, někdejší to zámek, který vystavěli pánové Krakovští z Kolovrat. — Ves Š. přidělena byla se Všesulovem ku hradu Krakovci, s nímž se také od Jíry z Rostok a syna jeho Petra Jindřichovi Leflovi z Lažan dostala. Od syna jeho Jana Bechyňky z Lažan a z Bechyně koupil zboží to r. 1437 Jan Bleha z Tešnic, jehož syn je prodal Janu Vlkovi z Miletic a ten r. 1448 Albrechtovi z Kolovrat a Jaroslavovi Plichtovi z Žerotína. Tento postoupil následujícího roku část svou Kolovratovi, při jehož rodě Š. až do r. 1631 trvaly. Jmenovaného roku postoupila Anna Kateřina Krakovská z Kolovrat roz. Kaplířka ze Sulevic Š-ů mateři své Lidmile roz. Šlovické ze Šlovic; tato pak téhož ještě roku vladykovi Janovi Jindřichovi Cukrovi z Tamfeldu, který r. 1638 prodal tvrz i dvůr ryt. Danielovi Göhlovi z Pohorštejna. V pozdější době přešly Š. opět na Cukry z Tamfeldu a od těch na Mundy z Mundsfeldu, kteří zde nepochybně až do počátku 17. stol. vládli. Napotom držel statek Š. Karel Ferdinand Šlindl z Hiršfeldu a po něm Krištof Adam hr. z Trautmannsdorfu († 1726). Manželka jeho prodala potom Š. Karlu Jos. Lažanskému z Bukové, pánu na Chříči a Všesulově, který statek ten s panstvím Chříčským spojil.

Širek, sam., viz Novosedly (okr. Lomnic. v kr. Buděj.).

Široká, sam., viz Slabčice.

Široké Třebčice viz Třebčice široké.

Široký důl (*Breitenthal*), ves, 98 d. 642 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Š. d., far. Sebranice; za dob zřízení patrim. náleželo 37 d., mezi nimiž i kostel sv. Jana Kř., k dom. Litomyšlskému. V 16. věku příslušel Š. d. k panství Svojanovskému.

Šiřejovice viz Siřejovice.

Šiškovice (Čiškowic, *Tschischkowitz*), ves v horách, 16? d. 115? ob. něm., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Skuhrov, far. Schumburg, býv. dom. Svijany (4 d. k dom. Malé Skále).

Šiškovice (*Schischkowitz*), ves, 19 d. 129 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. a far. Líciboříce, pol. obc. Liboměřice; ¼ hod. vzdálí hajnovna.

Šitboř, Ješitboř (*Schüttwa*), far. ves, 51 d. 314 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Ronšperk (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. Pivoň, diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. hr. Coudenhove, 1371 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše, jehož se co far. připomíná již r. 1384, náleží mezi nejstarší kostely v okolí a byl snad od mnichů kláštera Pivoňského založen, škola; ¼ hod. vzdálí mlýn Eichelmühle, pak brusírny na zrcadla a zámeček. — Š. nazývána snad dle zakladatele Jesutbora původně Jesutboř pak Ješitboř a konečně Š. R. 1421 zapsal cís. Sigmund vsi Mlýnec, Bravelně, Vikanov, Lesina, Š., Zamilič (?) proboštství z Chotěšova a kláštera Pivoňky, Janovi z Gutšteina a Matějovi Mrhlice bratřím z Otova ve 400 kop. gr.

Šitboř malá (*Klein-Schüttüber*), ves, 62 d. 480 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Š. m., pol. obc. a far. Miltikov.

Šitboř viz Schüttüber velký.

Šitice, druhdy ves, která r. 1579 zanikla; viz Ročovice.

Škaňov ves příslušející někdy k Zahořanům (okr. Nov. Kdyň.).

Škodějov, ves vysokého položení, 31 d. 219 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Semily (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Příkré, far. Ruprechtice.

Školka či **Školky** viz Skolky.

Škrabanek viz Bříště staré.

Škrle (*Skyrl*), statek kláštera Oseckého a ves, 47 d. 241 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Vysočany; fil. kostel sv. Jakuba, v nynější podobě z r. 1586, zámeček, dv. popl., mlýn. — Š. byla za starých dob městysem, kterýž král Jan k žádosti kláštera Oseckého za město povýšiti povolil. Později, nepochybně v bouřích husitských klesla Š. tak, že se r. 1436 již jen vsí jmenuje. Jmenovaného roku zapsal totiž cís. Sigmund vedle jiných vsí kláštera Oseckého též Š., ves s dvorem popl. a dědinami Hanušovi řeč. Honinger a dědicům jeho. Od těch dob nacházel se statek Š. v rukou cizích a teprv za vlády Ferdinanda II. navrácen opět klášteru, při němž pak zůstal až na naše doby.

Škrlovice, též Skrdlovice ?, ves na mírném návrší při silnici, 103 d. 853 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. a býv. dom. Vojnův městec; škola, ½ hod. sev. vých. myslivna. — Š. patřily již r. 1426 k tvrzi Vojnovu městci.

Škrovad, Škrovady, ves na levém břehu Chrudimky, 38 d. 328 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1¼ hod. již.), kat. obc. Š., pol. obc. a far. Slatinany; zde jsou výdatné pískovcové lomy, od starodávna v celém okolí chvalně známé. — Š. původní to sídlo vladyk ze Škrovada náležely v první polovici 15. stol. Jiříkovi, Marešovi a Janovi, pak Čenkovi a Petrovi bratřím a strýcům ze Š-a, kteří všichni zapsali se r. 1410 k lantfridu Čáslavskému. R. 1484 (a násl.) připomíná se často tehdejší držitel zboží toho Jan z Š-a v knihách Chrudimských jakožto rukojmě, svědek a. t. p. Na začátku 16. stol. drželi zboží Š-ské, sídlo v Š-ě ves Š. s dvory kmetcími bratří Zdeněk a David z Š-a sprvu společně a po r. 1515 Zdeněk sám, a však jedna část zboží Š-ského náležela v ten čas již Václavovi Šárovcovi na Slatiňanech. Zboží po Zdeňkovi ze Š-a držel na to Jan z Habrova, který je pak prodal Jiříkovi z Kočího. Ten postoupil je ještě před shořením desk zemských obci Chrudimské, kteráž již r. 1525 od Václava Šárovce podací kostelní, tvrz a dv. popl. v Slatiňanech, ves Trpišov a dvory kmetcí v Š-ě za 2450 kop gr. praž. byla koupila. Když pak obec Chrudimská súčastnivši se povstání stavovského všeliké statky své propadla, prodal král Ferd. I. r. 1548 zboží Slatiňanské, Rabšteinek tvrz a dv., ves Š., Trpišov, Kochanovice, Týnec, Lhotu a Lipinu, Pohled, Čejkovice a Sobětuchy se vším příslušenstvím Janovi z Pernšteina a na Helfenšteině. Od té doby spojen statek Š. se statkem Slatiňanským, s nímž se konečně r. 1732 dostal k panství Nasevrškému.

Škudra viz Skodra.

Škutina viz Skutina.

Škvorec, panství (dle narovnání z r. 1666 za 400.000 zl.) a městys při malém potůčku, 117 d. 974 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod (2¼ hod. jih. záp.), kat.

i pol. obc. Š., far. Radešín; fil. kostel sv. Anny byl r. 1410 farním, škola, starobylý hrad, nový zámek, pivovár, lihopalna, dv. popl. — Trhy výr. a na dobytek: 1) v úterý před Velikonocí, 2) v úterý před sv. Havlem, 3) v úterý před Vánocemi. — Zdejší hrad byl kolébkou soujmenného rodu. R. 1462 prodal Mikuláš se Š-ce, syn někdy Jana, zámek a ves Š., Křimín, Horky, Křivaň, Úval za 3000 kop gr. Čenkovi z Klinšteina. R. 1527 připomíná se Zdeněk z Klinšteina na Š-ci. Napotom vládli Š-cem Smiřičtí ze Smiřic, jimž jest po bitvě Bělohorské konfiskován a r. 1626 spolu s Černým Kostelcem a Uhříněvsí knížeti Karlu z Lichtenšteina prodán. Při rodě knížat Lichtenšteinů trval Š. až na naše doby.

Škvořetín, někdy ves, nyní dv. popl. u Rosochatce.

Škvorňov viz Skvrňov.

Šlaiferna viz Šlejferna.

Šlapanice, ves, 30 d. 186 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($1\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Š., far. Budynice, býv. dom. Zlonice; mešní kaple, dv. popl., mlýn. Někdy zde byla tvrz, kterouž i se vsí biskup Jan IV. dal klášteru řádu sv. Augustina v Roudnici, což i král Jan v září 1333 potvrdil. R. 1454 jmenuje se Jindřich ze Stradonic a ze Š.

Šlapanice viz Šlapanov.

Šlapanov, Šlapanice (*Schlappens*, *Schlapans*), far. ves při silnici z Polné do Něm. Brodu a při potoku, 62 d. 425 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. Střítež, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. kn. Hohenzollern-Sigmaringen, 2896 osadníků, pošt. Štoky; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla, jehož připomíná se již k r. 1355, chová prý malby od Brandla, škola, 2 mlýny. Při Š-u popisují se Bertelsgrund, Hondelsgrund, Lukschengrund a Olešná. — Za starých časů dolováno u Š-a na stříbro. První známý vlastník dolů těchto byl slavný pán Smil z Lichtenburka, jenž r. 1257 dal desátek ze svých stříbrných dolů v Něm. Brodě, Bělé, Š-ě a Přibislavi řádu cisterciánskému a sice jednu třetinu klášteru Sedleckému, jednu třetinu klášteru Žďárskému a jednu třetinu klášteru Třebíčskému. R. 1496 postoupil Jindřich z Lipého své panství Bělou a Š., kteréhož panství tehdy v zástavě držel Jan Boček z Kunštátu a na Polné, v 1000 zl. panu Vilémovi z Pernšteina a na Helfenšteině. Nástupce jeho Jan z Pernšteina prodal okolo r. 1548 dědictví své městečko Bělou s podacím kostelním, Š. ves s podacím kostelním a dvory kmetcí, což tu má, Pfaffendorf a t. d. městu Něm. Brodu, kteréž též ostatní část Š-a od Jana, Jindřicha a Václava, bratří vlastních Přepišských z Richenburka a na Posovicích koupilo. R. 1727 prodala obec Něm. Brodská vsi Š. s kostelním podacím a Pfaffendorf hraběti Filipovi Ludvíkovi ze Sincendorfu, kterýž je jak se zdá přivtělil panství Střítežskému. Kdy hory zdejší zanikly, není nám známo.

Šlapanov, far. ves, 12 d. 84 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Votice ($2\frac{1}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Zvěstov (2 d. k dom. Libouň.), arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. p. Václav Stiebitz, 1788 osadníků; far. kostel Navštivení P. M. stál již v předhusitské době a byl r. 1772 obnoven; v něm jsou hrobky Malovců z Malovic, ryt. Kravinských z Kravína a Dohalských z Odlochovic; škola, při domě čís. pop. 5. nalezají prý se stopy někdejší tvrze.

Šlechtín, ves, 21 d. 139 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč ($2\frac{1}{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Prostřední ves, far. Bohdaneč. — Zdejší tvrz bývala sídlo vladyk Šlechtínů ze Sezemic, z nichž r. 1589 Matiáš Šlechtín ze Sezemic na Š-ě seděl. Urbář z r. 1643 jmenuje Jiříka Šlechtína ze Sezemic držitelem a pánem Š-a. Později byl Š. od vrchnosti Ledečské k panství tomu přikoupen.

Šleiferka, mlýn u Kojetic.

Šleiferna, sam., patří do kat. obc. Hořej. Bousova.

Šlibovice viz Slivovice.

Šlikeves, ves r. 1798 od hr. Jos. Šlika založená, 37 d. 286 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Podhradí, far. Veliš, býv. dom. Veliš a Vokšice; obyvatelé živí se sadařstvím a ruční prací.

Šlotava, ves na pravém břehu Mrdliny, 16 d. 125 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Nimburk ($\frac{3}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Budiměřice, býv. dom. Poděbrady (1 d. k dom. města Nimburka). Zdejší šosovní dvůr Š-ský, jejž obec Nimburská r. 1674 koupila, byl později emfyteutován.

Šlovice, ves při Klatovské silnici, 41 d. 302 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. ($2\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Litice, býv. dom. Chotěšov; 1 hod. vzdálí myslivna Vysoká.

Šlovice (*Schlewic*, *Schlöwitz*), ves, 15 d. 89 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn ($1\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. obc. Š., pol. obc. Pocovice, far. Bukovec. — Ves Š. byla kolébkou soujmenného rodu, z něhož připomíná se zejména k r. 1245 Soběhrd, syn Černína ze Š., r. 1454 Sulek ze Š. a r. 1546 Tobiáš a Štěpán ze Š. (viz Pucnice).

Šlevice, vska, 9 d. 43 ob. čes., kr. Praž., okr. Křivoklát ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Hřebečníky, pol. obc. Novosedly, far. Slabce, býv. dom. Hřebečníky; opodál na Mži mlýn. — Š. slušely co statek manský k hradu Křivoklátu.

Šluknov (*Schluckenau*), panství fideikom. a okr. město, skládající se z vlastního města a z okresu zámeckého, 169 víd. sáhů nad mořem, 516 d. 4086 ob. něm., kr. Litom. (9 mil sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., diéc. Litom., vik. Hanšpach, patr. hr. Harrach, 9886 osadníků; zámek s mešní kaplí, děk. chrám sv. Václava, radnice, výbor okres. zastupitelstva, smíš. okr. úř., bern. úř. (III. tř.), kontrol. úř., pošt. úř., notar., hl. škola, spořitelna, špitál (od r. 1752 zákl. jmění 30.926 zl. r. č.), továrna na zhotovování strojů, 2 tiskárny pro kartouny (roč. 7000 kusů za 40.000 zl.), továrna na zhotovování bavlněného zboží, továrna na drátěná síta, dvě továrny na zhotovování klobouků a čepic z dřevěných třísek, 2 pivováry (1 obecní na 20 sudů), 2 mlýny. Trhy: 1) v pond. po Okuli, 2) v pond. po Nanebevstoup. Páně, 3) v pond. po sv. Vavřinci, 4) v pond. po sv. Matouši; padne-li sv. Vavř. anebo Mat. na pond., odbývá se trh téhož dne; týdní trhy každý čtvrtek. — Kdy a od koho Š. byl založen není známo. Nejstarší držitelové byli nepochybně Berkové z Dubé, jejichž znaku město Š. posud také užívá. V nepovědomé nám době dostal se Š. v držení pánů Šlejniců z Šlejnic; zejména držel Š. za Rudolfa II. Vojtěch z Šlejnic, jehož učený syn Maximilian Rudolf prvním biskupem Litoměřickým se stal (1654). Po bitvě Bělohorské dostalo se panství Š-ské koupí hrabatům z Mannsfeldu, po nich sňatkem knížatům z Dittrichšteina a od těch nynějším držitelům hrabatům z Harrachu. — Války, mor a zhoubné požáry zasadily městu hluboké rány. Tak vyhubeno morem r. 1555 skoro veškeré obyvatelstvo a při požárech r. 1577, 1684, 1710 a 1745 lehlo pokaždé téměř celé město popelem. Rovněž smutné v dějinách Š-a jest, že po bitvě Bělohorské mnoho přičinlivých rodin českých odtud za hranice vystěhovati se muselo a protože na jejich místa pak Němci usadili se, jest od těch dob i jazyk český z Š-a vytlačen. — V Š-ě nar. r. 1746 malíř Dominik Kindermann.

u Šmatáků či u Smetáka viz Skrýšov.

Šmelcovna (*Schmelzhütte*), ves, 56 d. 781 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň ($2\frac{3}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Suchdol; skelné hutě (výroba: mimo duté a tabulové zboží, broušené, ledové a perleťové sklo, také sklo pestrobarevné či duhové, jež nachází hojnou oblibu; veškerá výroba páčí se roč. na 108.453 zl. Až do r. 1776 byla tu šmelcovna na stříbrné rudy z dolů Ratibořských a Krumlovských. R. 1790 zakoupil šmelcovnu od knížete Švarcenberka Michal Petr a přestavil ji na skelné hutě. Povšimnutí hodno, že dělníci v hutích zdejších stojí k svému pánu v poměru jaksi patriarchálním; každý ať mladý ať starý jmenuje jej „pantáto.“ Pro dítky dělníků jest tu zvláštní škola, kterouž držitel hutí takřka sám vydržuje. Dělníci tabulového skla vydělají měsíčně as po 42 zl. a dělníci dutého skla po 420 zl. ročně. Mimo to užívá každý ženatý dělník $\frac{1}{2}$ jitra polí a $1\frac{1}{2}$ jitra luk zdarma a někteří mají ve fabrice i své byty.

Šmidberská hajnovna popisuje se u Sedla (okr. Nov. Bystřice).

Šmikousy, někdy tvrz, nyní dv. popl. $\frac{1}{4}$ hod. vých. od Hořovic (v Žatecku). Na sklonku 15. a 16. stol. náležely Š. Žďárským ze Žďáru.

Šmolov, ves při silnici z Něm. Brodu do Humpolce, 33 d. 225 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Něm. Brod ($\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Okrouhličtí Dvořáci, býv. dom. Okrouhlice.

Šmukýřka popisuje se při Smíchovu.

Šnakov, Šnakov, hospodářské stavení a mlýn $\frac{3}{4}$ hod. sev. od Vys. Mýta, druhdy dv. popl., původně zvaný Schneckenhof, který po Matějovi Rothovi na krále Václava spadl. R. 1419 koupil jej Jan Boskovec z Brandýsa a okolo r. 1439 Jan Talafús z Ostrova. R. 1450 prodali Aleš ze Šternberka a Jan ze Šternberka, strýc jeho, dv. popl. v Š-ě Janovi Špínovi z Jenišovic. Ten vystavěl u dvora Š-a tvrz, která později od jeho potomků majitelům blízké tvrze Jestřibce, Jestřibským z Riesenburka se dostala. Bernard z Riesenburka a z Jestřebí prodal pak tvrz a dvůr Š., ves Brč a polovici kostelního podací v Slatině r. 1542 městu Mýtu za 2250 kop gr. pr. R. 1547 jsou Mýtu všechny statky konfiskovány a teprv r. 1562 milostí královskou opět navráceny, při čemž tvrz Š-ská již pustou jmenuje se.

Šneky (*Schnecken*), ves, 37 d. 270 ob. něm., kr. Cheb., okr. Wildštein (1 hod. sev. záp.), kat. obc. Š., pol. obc. Fleissen, far. Klinkhart, býv. dom. Wildštein hořejní (10 d. k dom. Doln. Wildštein a 14 k dom. Altenteichu). Opodál v lese nalezají se dle Sommera slabé stopy někdejšího sídla ryt. z Fleissen.

Šnepov, ves na ostrově v potoku Hronětickém, 21 d. 128 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (3 hod. jih. vých.), kat. i pol.

obc. Ostrá, far. Kostomlaty, býv. dom. Lysá. — Jiho-záp. odtud leží při Labi zříceniny hradu Mydlovar či Kostomlat (v. t.). Bažinatá krajina zdejší jest bohata na léčivé biliny a jindy pěstován prý tu i šafrán.

Šnory (*Kohlstätten*), ves, 20 d. 190 ob. něm. i čes.? kr. Pls., okr. Domažlic ($1^1/_2$? hod. již.), kat. i pol. obc. Tlumačov, far. Maxberg, býv. dom. Kouty a Trhanov; obyvatelé zhotovují dřevěné věci pro kuchyň a hospodářství.

Šobrovice (*Schobrowitz*), ves, 14 d. 74 ob. něm., kr. Cheb., okr. Karl. Var. ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Š., far. Sedlec, býv. dom. Dalvice.

Šonov (*Schönau*), dlouhá a pěkná far. ves při soujmenném potoku, 318 d. 1903 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Broumov (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Š., diéc. Král. Hrad., vik. Broumov, patr. opat kláštera Broumov., 2028 osadníků; far. kostel sv. Markéty na výšině záp. ode vsi, vystaven r. 1727; dřívější kostel sv. Jana Ev., o němž činí se zmínka již r. 1384, byl r. 1681 až do základů zbořen a nově vystaven, vyhořel však r. 1775 a zůstal od těch dob v zsutinách ležeti; kostnice k němu náležející přestavena později v mešní kapli a při té příležitosti objevena na kostnici kamenná skulptura, kterouž archeolog Bienenberg pokládá (jak se zdá, nepravě) za nejstarší obraz kamenný sv. Vojtěcha; škola, 4 mlýny. Ves Š. uvodí se ponejprv r. 1300.

Šonov, ves, 85 d. 511 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Nové Město (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. Nov. Město (26 d. k dom. Náchod. a 8 d. k dom. Opočnu). Sam. Hromádka a Na horách. Š. jest původištěm rytířů z Šonova, kteří od Litic (okr. Jaroměř.) nazvali se později Litickými z Šonova a jichž potomci posavád kvetou, nazývajíce se od počátku tohoto stol. sv. p. „von Schoenau."

Šonov viz Šanov.

Šonvald (*Schönwald*), panství (dle zml. trh. z r. 1843 za 210.000 zl. stř.) a dlouhá far. ves na sev. záp. úbočí Krušných Hor, při potoku, 297 d. 1660 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. ($2^1/_4$ až 3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Š., diéc. Litom., vik. Teplic., patr. p. Ant. Bale, 1942 osadníků, pošt. Petrovice; far. kostel Nanebevzetí P. M. r. 1795 nově vystavený, zámek, škola, vedl. celní úř. II. tř., finanč. kommissariát, hosp. úř., špitál z r. 1706, pivovár (na 15 sudů), lihopalna s Pistorským strojem, 12 mlýnů, jahelna, olejna, knoflíkářství, přeskářství, zhotovování slaměného zboží, 3 pily. Jakožto nejstarší držitel Š u jmenuje se Volf z Vřesovic (1550), a po něm Bernard z Vřesovic. Po bitvě Bělohorské získal Š. od král. komory sv. p. Frant. Cuvier, r. 1632 Damian z Ottendorfu a r. 1633 sv. p. Jos. z Schönfeldu. Sňatkem přešel pak r. 1704 na rod hr. Vratislavů z Mitrovic a prodán r. 1773 sv. p. Hakelbergovi. Od r. 1843 drží Š. p. Ant. Balle.

Šonvald patří do kat. obce Košelické (okr. Doln. Královic).

Šopka, Pšovka, far. ves při soujmenném potoku na pravém břehu Labe, 77 víd. sáh. nad mořem, 127 d. 880 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Mělník ($^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Š., diéc. Litom., vik. Mělník, patr. náb. fond, 2554 osadníků; far. kostel sv. Vavřince, škola, pivovár, lihopalna, dv. popl.; v někdejším klášteře augustianském r. 1789 od cís. Josefa II. zrušeném, umístěn jest hospodářský úřad. Okolo Š-y rozprostírá se větší část vinohradů Mělnických a proto považovati lze Š-u vzhledem k vinařství za nejdůležitější místo v okolí Mělnickém. — Jméno vesnice a potoku „Pšovky" dochovalo nám památku nejdřevnějších slovanských obyvatelů krajiny zdejší „Pšovanů", z jejichž kmene pošla světice česká Ludmila (viz Pšov).

Šosten, ves, 11 d. 75 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hrad. ($^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kukleny.

Špát, někdy ves, nyní dv. popl. u Zelené Lhoty.

Špimberk (*Spiegelsberg*), veska, 3 d. 18 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Ústí n. L. ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Stříbrníky (někdy náležely 2 d. k statku Vanovu). — R. 1546 uvodí se Š. co ves pustá, na býv. statku Bukovském, kterou měl toho roku Jan Trmický z Miliny. R. 1616 vyskytuje se tato ves co obydlená pod jmenem Spiegelsberg.

Špinnelsdorf malý (*Klein-Spinnelsdorf*), veska, 8 d. 41 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Š. velký, pol. obc. Mersdorf, far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Špinnelsdorf velký (*Gross-Spinnelsdorf*), ves $^1/_4$ hod. již. od předešlé, 13 d. 64 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň, kat. obc. Šp. v., pol. obc. Mersdorf, far. Radnice, býv. dom. Klášterec.

Špitálka, sam. viz Dehnice.

Špitálské pole či na Špitálsku nazýváno někdy místo, kde rozkládá se nyní Karlín (v. t.).

Šprimberk, někdy hrad u Bílenec, kterýž držela r. 1381 Kunka, vdova po Bo-

huňkovi z Š-a se syny svými Závišem, Jindřichem a Petrem.

Špůla viz Spule.

Šputák, sam., popisuje se u Kunžaku.

z **Špýcharu**, sam. u Polné.

Štaf, někdy hrad u Zlonic (v. t.).

Štáhlavce (*Stahlawic*), ves, 49 d. 421 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Š., far. a býv. dom. Štáhlavy; opodál dv. popl. Hájek, ¼ hod. vzdálí myslivna Hadka a as ½ hod. vých. zříceniny hradu řeč. Lopata (v. t.).

Štáhlavka, sam. viz Dehnice.

Štáhlavské železné hutě nazývají se obyčejně želez. hutě v Sedlci (okr. Rokycan) viz tam.

Štáhlavy (*Stahlau*), panství (dle sml. trh. z r. 1711 za 260.000 zl.) a far. ves při Úslavě, 168⅗ víd. sáh. nad mořem, 101 d. 987 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Rokycany (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Š., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan, patr. hr. Arnošt z Valdšteina, 1668 osadníků; far. kostel sv. Vojtěcha, původně zámecká kaple, r. 1683 od hr. Jiřího Petra Kokořovce založená, uveden v nynější podobu r. 1762, zámek, škola, pivovár, dv. popl., mlýn. Sam. Kozel (*Waldschloss*). — R. 1239 náležely Št. kapli sv. Vavřince v Plzni. K r. 1366 uvodí se Hynek ze Štáhlav, r. 1449 Beneda ze Št-v a r. 1457 Mareš ze Št-v, seděním v Epovicích. R. 1539 prodali Doupovci z Doupova statek Št-ský za 6600 kop míš. ryt. Jiřímu Kokořovcovi z Kokořova na Všerubech, jehož rod zboží tomu až do počátku 18. stol. vládl. Napotom dostalo se panství Š-ské Černínům z Chuděnic a od těch (r. 1816) závětem nynějším držitelům hr. Valdšteinům.

Štaky viz Štoky.

Štampach (*Steinbach*), někdy zvláštní, nyní s panstvím Falknovským spojený statek a ves při silnici do Plané, 64 d. 382 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1¼ hod. již.), kat. obc. Št., pol. obc. a far. Lobzy; zámeček, škola, dv. popl., mlýn. — Zdejší tvrz byla rodinným sídlem pánů ze Štampachu. R. 1750 koupili statek Št. od ryt. Bigato hrabata Nosticové a spojili jej s panstvím Falknovským.

Štamberk, hajnovna popisuje se u Újezda (okr. Říčan).

Štaremberk, dv. popl. u Pravětic.

Štarkovská olejna (*Stark'sches Vitriolwerk*) popisuje se u Robčic.

Štědré, Štědrý (*Stiedra*), far. ves, 55 d. 321 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt. a býv. dom. Žlutice (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Št., arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. hr. Kokořovec, 1555 osadníků; far. kostel, v nynější podobě z 17. stol., uvodí se již r. 1384 mezi farními, zámek, po ohni r. 1747 od hr. Ferd. Kokořovce vystavený, škola, dv. popl. — R. 1239 uvodí se Vít z Št-é, r. 1240 Vícemil z Št-é a r. 1397 Boreš z Št-ého. Tento postoupil Št. Buškovi Caltovi z Kamenné hory. Syn jeho Bušek Calta z Št. prodal hrad r. 1410 Vilémovi z Pnětluk, jemuž jej Jindř. ml. Rús z Plavna r. 1416 odňal a lidem svým obsadil. Protože ale s pány Oseckými pozdvihnul války proti králi Václavovi, jest hrad Št. či „Štědrý hrádek" r. 1418 od král. vojska dobyt a obořen. Nápotom dostal se obořený hrad opět prvotnímu držiteli Vilémovi z Pnětluk, který zámek znovu vystavil a jsa bezdětek r. 1445 Jakoubka z Vřesovic a na Žluticích a syna jeho Jana za dědice zboží toho ustanovil. Než r. 1461 zastavil týž Vilém z Pnětluk hrad Št. s příslušenstvím v 1500 kop. manželce své Anežce z Valdeka a otci jejímu Oldřichovi Medkovi z Valdeka, z čehož povstala pře, která tím skončila se, že Jan z Vřesovic r. 1463 (podle zápisu z r. 1445) na Št-ou jest zveden. Ve válce krále Jiřího se spiklými pány jest hrad Št. dobyt, obořen a více nevystaven. R. 1602 dostal se statek Št. od Doupovců z Doupova hrabatům Kokořovcům z Kokořova a přivtělen od nich navždy panství Žlutickému.

Štědřík, vska při Libeřském potoku, 7 d. 65 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Jirčany dolní, pol. obc. Jesenice, far. Kunratice, býv. dom. Břežany; zdejší dv. popl. býval druhdy zvláštním statkem.

Štědronice, Štědrovice, ves, 18 d. 137 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov. (2¼ hod. sev.), kat. obc. Št., pol. obc. Vikantice, far. Křešín, býv. dom. Lukavec. Za dob zřízení patrim. náleželo 6 d. k Skočidolovicům.

Štědronín, Středonín, ves, 26 d. 235 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2¼ hod. již.), kat. obc. Zbonín, pol. obc. a býv. dom. Varvažov, far. Oslov. Sam. Plazy, Mošovice, Černý Výrek, Boudy a Rybák či Zvíkov.

Štefalův mlýn popisuje se při Jindř. Hradci.

Štěchovice, Stěchovice, městys blíž levého břehu Vltavy, 91 d. 761 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Št., far. sv. Kilian, býv. dom. Hradištko (1 d. k dom. Lešan. a 38 d. k dom. Slap.); škola, pivovár, 2 mlýny

(na potoku Kocabě); opodál prachárny (prach střelný, hlavně pro vojsko); obyvatelé provozují rozličné živnosti a vedou silný obchod se dřívím. — R. 1209 jmenují se Št. ves a klášter Plasský měl zde v ten čas nějaký statek. Nápotom náležely klášteru Ostrovskému, z části Praemonstratům Strahovským a Cisterciánům Zbraslavským. R. 1436 jmenují se Št. již městečkem, kteréž mezi jinými cís. Sigmund zapsal Hanušovi i Jindřichovi z Kolovrat. Od válek Husitských zůstaly klášteru Ostrovskému zde jen dvě usedlosti a hospoda, ostatek se dostal k Hradištku. Letního času dojíždějí sem z Prahy každodenně parolodě a Št. jsou v ten čas pro Pražany cílem četných a velmi oblíbených výletů.

Štěkeň (*Stěkna*), panství allod. (dle soud. odhadu z r. 1809 za 497.995 zl. $49^1/_2$ kr.) a městys blíž levého břehu Otavy, 114 d. 881 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Strakonice ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Št., diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Windischgrätz, 3105 osadníků; zámek s kaplí sv. Barbory, vystavený r. 1665 od hr. Losy z Losimthalu, far. kostel sv. Mikuláše v nynější podobě z r. 1670, byl již r. 1384 farním, škola, rozsáhlý zámecký park, pivovár, lihopalna, dv. popl., vápenice. Trhy: 1) v úterý po první ned. v postě, 2) v úter. před sv. Jiljí, 3) na sv. Teklu. — Nejstarší nám známý držitel panství Št-ského byl Pavel z Vimberka na Št-i, který r. 1397 založil při kostele zdejším druhé kaplanství. R. 1448 a 1461 jmenuje se Zachariáš z Říčan na Št-i a od r. 1540—1556 Heralt Kavka z Říčan a na Št-i, hejtman kraje Prachenského. R. 1501 drželi zde Bratří Čeští sněm pro kraj Prachenský, na němž Ondřej, písař z Janovic od Lukáše a Ambrože na kněžství ordinován jest. Po bitvě Bělohorské jest Št. Janovi Malovcovi z Malovic konfiskován a r. 1623 hr. Jiřímu z Mitrovic prodán. Od toho koupil Št. r. 1628 hr. Jakub Kiessel, prodal jej však brzo na to knížatům z Eggenberka. Od těch přešlo panství Št-ské r. 1648 na hrab. Losy z Losimthalu a po smrti Adama Losy z Losimthalu († 1781) na nynější držitele hrabata z Windischgrätzu. V Št-i nar. 31. října 1810 Jiří Zeithammer, čes. spisovatel a cís. král. školní rada.

Štěkře, Stekře (*Sticks*), ves, 15 d. 106 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. Opalice, far. Zlatá koruna, býv. dom. arciděkanství Krumlovské; vápenné lomy. Sam. Hvízdal či Hvízdalka a Janeček. — Někdy prý zde bývala tvrz, jež byla kolébkou ryt. Olbramů ze Štěkře, nazvaných později od tvrze v Brandlíně Brandlínští ze Štěkře.

Štěnec (*Stěnic*), ves, 28 d. 168 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Št., far. Jenšovice, býv. dom. Košumberk; 2 mlýny. — Št. dostal se r. 1417 Vilémovi a Divišovi, bratřím z Chlumu co dědictví.

Štěnovice, statek allod. (dle zml. trhov. z r. 1851 za 175.000 zl. stř.) a far. ves, 104 d. 786 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Št., arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. náb. fond, 1835 osadníků, pošt. Plzeň; kostel sv. Prokopa, při němž byl až do r. 1786 klášter Trinitářův, škola, zámek, pivovár, dv. popl., mlýn. Sam. Nový dvůr. — K r. 1327 připomíná se Jaroslav z Št. R. 1421 dne 26. října obořili se Plzenští se šlechtici s nimi spojenými na tvrz Št., kterou Žižka svým lidem osazenu držel a dobyvše jí, vše, co živého v ní bylo, pobili. R. 1499 držel Št. Jan z Št. Napotom dostali se v držení hradu Št. rytíři z Kádova, kteří se odtud Štěnovští z Kádova nazývali. Rod tento byl v držení pustého zámku Št. s příslušenstvím ještě v první polovici 16. stol., načež jej Jiří Štěnovský z Kádova prodal Arnoštovi Pernklobovi z Šenreitu. Později vystřídali se tu rozliční držitelové. Nynějším držitelem statku Št-ického jest p. Antonín šlechtic Stark.

sv. **Štěpán** popisuje se u Mýta (okr. Zbiroh).

Štěpanice, ves, 20 d. 148 ob. něm. i čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($2^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Palvinov, far. sv. Mouric, býv. dom. Vatětice a Palvinov. Ves tato povstala teprv v novější době.

Štěpanice viz Štěpaničky.

Štěpanice dolejní (*Nieder-S.*), ves v údolí při Merklovském potoku, 77 d. 712 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št. d., far. Štěpanice hořejní; kaple nejsv. Trojice, mlýn.

Štěpanice hořejní (*Ober-S.*), far. ves, 39 d. 411 ob. čes., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št. h., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlabí, patr. hr. Harrach, 2815 osadníků; far. kostel nejsv. Trojice, jehož se již r. 1384 jakožto far. připomíná, chová prý starobylou monstranci a misál z r. 1201, pak náhrobky pánů z Valdšteina na Št-i; kaple, pod níž prýští se pramenitá voda; škola. Naproti kostelu na výšině spatřují se zbytky někdejšího hradu, jenž býval sídlem pánů ze Štěpanic. R. 1429 a 1440 jme-

nůje se Jan z Št. Po rozboření hradu v 15. stol. přeneseno sídlo vrchnosti št-ské do Branné.

Štěpanická Lhota viz Lhota Štěpanická.

Štěpaničky, Štěpanice, ves, 18 d. 181 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zboží, far. Ubislavice, býv. dom. Radim a Pecka.

Štěpanov, ves, 22 d. 157 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Habry (1 1/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. Št., far. Smrdov; 1/8 hod. záp. při Habr. potoku mlýn s pilou a 6 stoupami na tříslo; 1/8 hod. jiš. hajnovna. — Raimund z Lichtenburka postoupil úmluvou ode dne 16. října 1807 s Jaroslavem I. opatem Vilémovským klášteru své vsi Zboží, Bačkov, Št., Lubné a Bohušice.

Štěpanov, statek (dle sml. trhov. z r. 1853 za 128.118 zl. 48 kr. stř.) a vska, 9 d. 75 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Besděkov, far. Libice; zámek s mešní kaplí P. M., dv. popl., mlýn, někdejší pivovár zrušen r. 1744. — V druhé polovici 17. stol. držel Št. po manželce své Evě ovdovělé hraběnce Kustošové Jan z Valdšteina, r. 1706 Augustin Voračický z Paběnic a po něm Haugvicové z Biskupic. Od těch koupil statek št-ský r. 1744 sv. p. Jan Václav Leveneur-Grünwall a r. 1853 pan Frant. Sigmund.

Štěpanov, ves, 22 d. 186 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (3/4 hod. již.), kat. obc. Št., pol. obc. Veselí, far. a býv. dom. Choltice; dv. popl., mlýn, na místě hospody stával druhdy pivovár. Někdejší tvrz stávala v nynější bažantnici asi 300 kroků ode dvora, kde posud příkopy a valy místo její označují. R. 1249 uvodí se Markvart z Št-a. R. 1482 držel Št. Štěpán Anděl z Ronovce. R. 1545 přiznali se Štěpán a Krištof bratří z Ronovce při dskách zemských, že někdy otec jejich Zikmund prodal Št., tvrz a dvůr i ves Jedousov Čeňkovi Střele z Rokyc za 500 kop gr. č., a další zboží vložiti do desk Davidovi, synu Čenkovu. Po bitvě Bělohorské musil Purkhart Střela z Rokyc celé zboží své v manství proměniti, r. 1626 korunně přisahati a manskou povinnost učiniti za tvrze Št., Cerhenice a Libořice, avšak již r. 1629 jest zboží to vdově jeho Sobině z Vchynic od Ferd. II. opět z manství propuštěno. Jak dlouho potom ještě Střelové z Rokyc v držení statku št-ského zůstali a jakým způsobem se statek ten k Cholticům dostal, není nám povědomo.

Štěpanov, ves na návrší, 44 d. 237 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skuteč (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Št., býv. dom. Richenburk; fil. chrám sv. Matouše v nynější podobě ze 17. stol. byl ve 14. stol. farním, věž přistavena r. 1784; opodál v lese nepatrné zbytky tvrze. — Š. uvádí se mezi příslušenstvím hradu Richenburka již r. 1392. R. 1850 zuřila zde cholera tak silně, že téměř sedmého člověka zachvátila a usmrtila.

Štěpanov, ves, 21 d. 198 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (1 hod. sev.?), kat. i pol. obc. Kročihlavy, far. a býv. dom. Kladno. — Ves tato založena teprv r. 1780 od Břevňovského opata Štěpána Rautenstraucha a pojmenována dle něho Št.

Štěpanov (trhový), starobylé město, 210 d. 1245 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Vlašim (1 3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Št., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. kn. Karel Auersperk, 2587 osadníků; starožitný, jindy děkanský, nyní far. chrám sv. Bartoloměje ap., jest vůkol pevnou zdí ohražen a skládá se z gotické lodi a užšího i nižšího presbyteria, v něm chová se starožitná z kamene tesaná křtitelnice, sloužící nyní za nádobu na svěcenou vodu; v kamenné ku kostelu přistavené zvonici visí tři zvony, z nichž jeden nesoucí letopočet 1824 byl prý přelit ze zvonu darovaného kostelu Štěpanovskému od biskupa Pražského Šebíře, kterýž byv u vojště knížete Břetislava, když tento r. 1039 s vojskem do Polska vtrhl, mezi hojnou kořistí i tento zvon do Čech přivezl; na náměstí zbytky bývalého r. 1668 nově vystaveného zámku, při němž stála 30 loket vysoká věž a jenž r. 1741 ohněm spolu se 40 domy měšťanskými spálen, od těch dob v zříceniny se rozpadl; rádnice, škola, kníž. dvůr s příbytky pro úředníky, městské mlýny Kotrč a Holub, panský mlýn s pilou. Trhy: 1) dne 31. března, 2) na sv. Bartol., 3) v út. před sv. Havlem; trhy na dobytek po celý půst každou středu. — O Št-u první zmínka děje se za hrůzyplných časů vlády Otíka Braniborského (1278—1283), kdež mocný ochrance utiskované země České biskup Pražský Tobiáš z Bechyně zdejší chrám na způsob tvrze zdí dal ohraditi. Město Št. bylo v tu dobu hlavním místem župy a dekanátu št-ského. Za dob Husitských byl Št. jakož i ostatní statky arcibiskupství Pražskému odejmut (r. 1420) a po skončené válce zapsal cís. Sikmund r. 1436 v 9012 zl. půjčených peněz městečko Št., vesnice Keblov, Javorník, Chlum a jiné ryt. Mikulášovi Trčkovi z Lípy a na Lipnici. Nástupcové Mikulášovi drželi na to Š., tak jako i panství Vlašimské až do r. 1547, kdežto jej Burián a Ferdinand bratří Trčkové z Lípy (také jmenem svých ještě nezleti-

lých bratří) prodali ryt. Zdenkovi Zrutskému z Chřenovic. Ten prodal Št. r. 1564 ryt. Oldřichovi Malovcovi z Malovic. Ku konci 16. stol. nalezáme Št. spojený s panstvím Česko-Šternberským. R. 1600 potvrdil Petr Karel Holický ze Šternberka, pán na Čes. Šternberce a Trhovém Št-ě privileje měšťanům Št-ským a odkázal před svou smrtí († 1608) statky Št. a Dalkovice manželce své Anně Holické roz. z Donína. Václ. Jiří Holický ze Šternberka potvrdil r. 1637 privileje Št-ským a odprodal potom statek Št. r. 1664 Ignácovi Bohumírovi ryt. z Houssonu. R. 1670 vládla Št-u Ludmila Maximiliana hr. z Valdšteina, provdaná za hr. Jana Arnošta Sparra, po jejížto smrti její manžel jmenem nezletilých svých dětí prodal 1687 statek Št-ský jmenovitě město Št., celou ves Lhotu a díl v Dubějovicích za 32.500 zl. a 300 zl. klíčného Františce hraběnce Weissenwolfové, paní na Vlašími, která je pak k tomuto panství svému přivtělila.

Štěpanov, ves v Středohoří, 18 d. 91 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílina ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. a far. Radovesice (1 d. k dom. Světec.); mlýn.

Štěpanov viz Štěpanovice.

Štěpanov trhový viz Štěpanov (okr. Vlašim).

Štěpanova Lhota viz Lhota Štěpanova.

Štěpanovice, ves, 22 d. 159 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hnanice, far. Týn nad Rovenskem, býv. dom. Skály a Turnov.

Štěpanovice, Štěpanov, far. ves při Vídeňské silnici, 74 d. 563 ob. čes., kr. Buděj., okr. a pošt. Lišov ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Št., býv. dom. Třeboň, diéc. Buděj., vik. Třeboň., patr. kn. Švarcenberk, 1868 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. M., jenž uvodí se co taký již r. 1384, škola, v okolí dobývá se železná ruda. Sam. Jasan (1 d.), Skalice (4 d.) a Kunna.

Štěpanovice, ves při Klatovské silnici, 31 d. 222 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Klatovy ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Št., býv. dom. Chuděnice; fil. kostel sv. Michala byl r. 1384 farním, v něm zasluhuje pozornosti umělá řezba na hl. oltáři; škola, dv. popl., někdy zde byla tvrz. Kníže Vladislav daroval Št. r. 1115 klášteru Kladrubskému. K r. 1367 uvodí se Sezema z Št-ic. Později dostaly se Št. městu Klatovům, jemuž jsou pro zpouru od krále Ferdinanda I. r. 1547 odňaty avšak r. 1549 zase naspět prodány.

Štěpanovská, ves, kteráž r. 1568 pustou jmenuje se. (Viz Rozvadov).

Štěpanovsko, ves na levém břehu Orlice, 31 d. 206 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holic. ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. Albrechtice, far. Týniště, býv. dom. Pardubice.

Štěpanův přívoz viz Přívoz Štěpanův.

Štěrbina viz Skrběna.

Štěrboholy, ves, 53 d. 210 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Kyje, býv. dom. Michle a Malešice (1 d. podřízen byl c. k. úřadu hor viničných v Praze); někdy zde byla tvrz, o kteréž se nám žádných správ nedostalo. — Na blízku svedena r. 1757 dne 6. května mezi vojsky cís. Marie Terezie a Bedřicha II. krále Pruského bitva, v níž vojsko císařovo na hlavu jest poraženo. Prušáci, obklíčivše potom Prahu, snažili se všemožně ji hrubou střelbou docela zkaziti a byli by toho snad i docílili, kdyby jim porážka u Kolína vandalské toto předsevzetí nebyla překazila. Dva pomníky, z nichž jeden kamenný, správce statku Michelského Ondřej Schuh r. 1824 a druhý ze železné litiny, Pruský král Bedřich Vilém III. postavili, označují místo, kde v bitvě této Pruský jenerál Schwerin padl. Oba pomníky střeží invalida, pro nějž tu zvláštní obydlí jest vystaveno.

Štěrbovina (*Sterbon, Stirbon*), ves na levém břehu potoka Mohelky, 10 d. 52 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Pelíkovice, far. Hodkovice, býv. dom. Svijany; mlýn řeč. „Fuckenmühle."

Šternberk (*Sternberg*), statek dle zml. trh. od r. 1841 za 400.000 zl. stř.) a městys na levém břehu Sázavy, 66 d. 498 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Divišov; zdejší starobylý zámek, ač často opravován, zachoval se sice ve své původnosti, avšak vnitřek jeho neposkytuje mnoho uměleckých památek; zvláštní pozornosti zasluhuje toliko kaple sv. Šebestiána, jejíž stěny ozdobeny jsou znaky vynikajících členů z rodu Št-ův a v níž na hl. oltáři spatřuje se krásný obraz sv. Šebestiána od neznámého mistra, pak síň rytířská, v níž chovají se podobizny předkův hrabat z Št-a, mezi nimiž na prvním místě podobizna Jaroslava z Št-a slavného vítěze nad Tatary a osvoboditele Moravy, ano celé západní Evropy od jařma jejich; škola, pivovár, lihopalna (r. 1865 vypáleno 390 věder za 5925 zl.), dv. popl., $^1/_4$ hod. sev. od Št-a les a hajtovna Vrábov, někdy ves, kteráž r. 1452

pustou jmenuje se. — Hrad Št. jest od dávných časů rodinné sídlo kvetoucího dosud staročeského rodu hrabat se Št. Palacký pokládá za praotce rodu toho Zdislava a Blažeje, kteří oba jmenují se v listině z r. 1130. R. 1242 vystavěl Zdislav, syn pana Diviše z Divišova, od r. 1220—1222 župana Pracheňského a r. 1224 král. maršálka, na statku svém Divišovském nynější hrad, jemuž dle tehdejšího zvyku, od hvězdy ve znaku svém, dal německé jmeno Št. a vyvoliv sobě zde obyčejné sídlo přijal on i rod jeho r. 1242 odtud své dědičné jmeno. R. 1253 bránil Zdislav se Št-a města Olomúce proti Uhrům a poraziv je na hlavu postavil ještě druhý hrad toho jmena v Moravě, známé nyní město Šternberk. Z pěti synů dědil po něm nejstarší Albrecht statky na Moravě; Jaroslav, druhý syn jeho zděditstatky v Čechách stal se zakladatelem linie českých pánů se Št-a. R. 1311 nabyl týž Jaroslav od Pražského kanovníka Tobiáše z Benešova sousední panství Konopišťské, odkudž se pak potomci jeho páni se Št-a a na Konopišti jmenovali. Za panování Karla IV. seděl Albrecht se Št-a na Št-u a Zdeněk se Št-a na Konopišti, oba synové Peška z Št-a. Tito prodavše jen tak na oko cís. Karlovi IV. polovici zámku a městečka Št-a, část městečka Divišova a některé vesnice přijali zboží to r. 1377 od cís. Karla IV. pod léno. Okolo r. 1415 vládnul Št-u Petr Konopištský se Št-a, jenž znám jest co horlivý Husův žalobník a jenž i nápotom ve válkách Husitských — jakož rod Št-ův vůbec — svým protinárodním chováním vyznačil se. Po jeho pádu před Vyšehradem r. 1420 přidala se jeho vdova Perchta z Kravař k straně Pražanů, jež pak všemožně podporovala. Syn a nástupce jeho Petr zemřel již r. 1441, načež dostal se statek Konopištský mladšímu synu Zdeňkovi a statek Št-ský Alešovi z Št-a, jenž se nápotom od tvrze Holické „Holický“ psáti počal. Od těch dob dělil se rod čes. pánů Št-ův v linii Konopištskou a Holickou. Jiří z Kunštátu a z Poděbrad, od r. 1458 král Český, zasnoubiv se r. 1441 s Kunigundou, dcerou Aleše se Št-a a nápotomní pramátí nynějšího panujícího rodu Saského, byl s Šternberky z počátku v pravém přátelském spojení, znepřáteliv se ale později se Zdenkem Konopištským, jal se hradů jeho dobývati a zmocniv se poslés i hradu Št a potáhl jej ku král. komoře. Za Vladislava II. jsou veškeré statky, od jeho předchůdce Št-ům odňaté, těmto opět navráceny (1479) a hrad Št. r. 1490 z manství propuštěn. R. 1626 jest obnovený mezi tím hrad od pobouřených sedlákův dobyt a zpustošen. Holičtí z Št-a zůstali nápotom v nepřetrženém držení Št-a až do vymření svého Janem Václ. Holickým ze Št-a r. 1712. Statek Št-ský připadl po tom pozůstalé po něm dceři, provdané za hr. Jana Max. Götza, jejíž dcera a dědička hr. Marie Götzova, provdavši se za hr. Frant. z Roggendorfu, přinesla mu Št. za věno. R. 1760 dostal se Št. veřejnou dražbou Václavovi Čejkovi z Olbramovic a r. 1795 tímž způsobem Ferd. Hirschovi z Šternfeldu, za jehož vlády hrad Št. uvnitř téměř zcela podle nového způsobu jest upraven. Aloisie hr. Somšicová z Saaradu roz. sv. pí. z Šternfeldu odkázala po své smrti r. 1838 Št. svému synovi hr. Adolfovi Somšicovi, od něhož jej r. 1841 Zdeněk hr. z Št-a koupil a tím způsobem po 129 letech rodu svému opět navrátil.

Šternberk, mlýn a jiný dům popisují se při Chraštanech (okr. Vlt. Týn).

Šternberk patří do kat. obce Zeidler (okr. Hanšpach).

pod Šternberkem, sam. viz Koloměřice.

Šternberské lázně či Šternberk, zámek, lázně, dv. popl. a mlýn v údlabí as $^1/_4$ hod. od Smečna a $^1/_2$ hod. sev. vých. od vsi Ledce, při kteréž se popisují. Prameny zdejší vydávají i za času největšího sucha vždy stejné množství vody (za minutu dvě vědra, 24 mázů) a mají taktéž vždy stejnou teplotu, totiž $+8^0$ R. Železitá jejich voda, vůbec slaná mazývaná, byla již za časů Hájkových známa; obsahuje v dvanáctině 83—84 gránů minerálních látek a užívá se jí obyčejně v nemocech nervových, pakostnici, ochrnutí a oslabení těla a j. — Pěkně uspořádaný park, roskošná poloha lázní a příjemné procházky vábí sem letního času hosty z celého okolí a často i z Prahy; obzvláště v dny sváteční a nedělní bývají Št. l. hojně navštěvovány. Na místě Št-ých l-ní stála druhdy tvrz Újezdec bílý (v. t.). Nynější jmeno Št. l. či Št. obdrželo místo to u prostřed 17. stol. od Bernarda Ignáce hr. z Martinic, nejvyššího purkrabí, ke cti druhé jeho manželky Polixeny, roz. se Šternberka.

Šterndorf viz Sterndorf.

Šternov (*Sternhof*), ves, 19 d. 282 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Měchnějov, far. Divišov, býv. dom. Šternberk; dv. popl., sam. Podboř. Š. jmenuje se mezi zbožím, které král Ladislav dal r. 1453 Alešovi a Zdeňkovi se Šternberka (viz Rybnov).

Štětí, někdy též Počaply (*Wegstädtl*), okr. město v rovině na pravém břehu Labe, 230 d. 1492 ob. něm., kr. Litom. (4 hod.

jih. vých.), kat. i pol. obc. Št., býv. dom. Mělník, diéc. Litom., vik. Úšt., patr. kn. Lobkovic, 2644 osadníků; smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., štace sev. dráhy, far. kostel sv. Šimona a Judy, v nynější podobě z r. 1784, připomíná se již v době předhusitské, uvnitř ozdoben jest malbami na obmítce od Kramolína; škola, uprostřed náměstí rádnice; pivovár (roč. as 3186 věder za 12.672 zl.), líhopalna, lodní mlýn, zhotovování lněného a stávkářského zboží, v okolí pěstuje se též chmel a víno. Trhy: 1) druhý čtvrt. po velikonoci, 2) ve čtvrt. před sv. Vavřinc., 3) ve čtvrt. před sv. Havlem, 4) na čtvrt. po Početí P. Marie. — Dle urbáře Strahovského z r. 1410 náleželo Št. z části klášteru Strahovskému. Privileje města Št. pocházejí od král. Johanny, manželky krále Jiřího z r. 1467, Vladislava II. 1502, Ferd. I. 1549 a 1557, Rudolfa II. 1608, Ferd. II. 1630 a Ferd. III. 1652 a vztahují se vesměs k právu na odbývání výročných trhů a na vaření piva. Obci přísluší též právo, že smí v Labi loviti lososy a menší ryby.

Štětice, ves, 32 d. 301 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Št., pol. obc. a far. Heřmaň, býv. dom. Protivín; ¼ hod. vých. dv. popl. Humňany.

Štětín, někdy ves, nyní mlýn samotný u Mětic (okr. Pardubic.). V 12. stol. náležela ves Št. Johanitům, od nichž ji velmož Hroznata měl v nájmu. V první polovici 15. stol. dostala se část vesnice Št-a držitelům statků Tuněchodského a Slatiňanského.

Štětín, někdy ves, nyní dv. dopl. u Útěšova (okr. Vodňan.). Ves Št. jmenuje se mezi vesnicemi k hradu Bavorovu příslušejícími, jež prodal Vilém ze Strakonic Petrovi z Rožmberka.

Štětkovice, statek (dle sml. trh. z r. 1847 za 46.422 zl. 1½ kr. konv. měn.) a ves, 21 d. 201 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. a far. Kosová hora; zámek s kaplí, pivovár (r. 1865 navařeno 1170 věder za 4284 zl., líhopalna, dv. popl. — Zde popisuje se sam. Sedlečko, někdy ves. — R. 1787 prodal hr. Hradecký statek Št. ryt. Josefovi Lipovskému z Lipovic, jehož rodu posud náleží.

Štěžerky, ves, 34 d. 219 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Probluz, býv. dom. Přím. — Št. byly svědkem bitvy Sadovské.

Štěžery (*Stösser*), panství fideikom. (se statky Radoslovem, Boharyní, Homolí a Radikovic. dle sml. trh. z r. 1629; 1652, 1662, 1791 a dle dvor. dekretu z r. 1791 za 97.430 zl. a 7.300 kop gr. míš.) a ves při potoku, 84 d. 796 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Št., far. Kukleny; fil. kostel sv. Marka připomíná se co taký již r. 1384; nejstarší zvon nese letopočet 1409 (?); zámek, škola, pivovár (roč. 2999 věd. za 11.996 zl.), dv. popl., mlýn. Druhdy byla prý zde pamětihodná čtyrhranná věž na spůsob Stolanské, jest však asi před 30 lety sbourána. — V 16. stol. náležely Št. městu Král. Hradci, jemuž jsou však od cís. Ferd. pro spouru r. 1547 odňaty a snad pánům z Pernšteina prodány. R. 1556 držel Št. Šťastný II. z Pravětic na Št-ách a r. 1616 Jiří z Pravětic, který po bitvě Bělohorské propadl zboží své Št-ské, které pak r. 1625 koupila paní Anna Slavatová. Od té přešlo na rod hrabat Harrachů, při nichž posud trvá. V bitvě „Sadovské“ upevnili se Prusové na výšinách u Št., Svobodných dvorů a Cihelny a pronásledovali odtud vydatnou střelbou ustupující vojska císařská. Po bitvě pak Prusové, co vítězové, v Št-ách tak strašně řádili, že ani svatyně Páně nebyla od nich ušetřena; u sakristie vylámali dveře, monstrance a kalichy roslámali, bursu se stříbrnou patenou a nádoby pro sv. oleje odnesli a matriky buď odnesli buď potrhali.

Štiči, sam., viz Johanka.

Štidla, ves vysoké polohy, 20 d. 116 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Nadslav, far. Velíš, býv. dom. Velíš a Vokšice; opodál láme se pískovec.

Štifta, Lučenice (*Luzenier*), ves při silnici do Prachatic, 17 d. 117 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Chroboly, býv. dom. Krumlov.

Štifta přední (*Vorderstift*), ves, 12 d. 100 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Planá (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pernek, býv. dom. Krumlov; sam. Pranghöfe.

Štifta zadní (*Hinterstift*), ves na pravém břehu Vltavy a několik minut již. od předešlé, 14 d. 131 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Planá (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Pernek, býv. dom. Krumlov; sam. Bräun.

Štihlice (*Stillic*), ves, 189° 18′ nad mořem, 39 d. 278 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad čern. lesy (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Št., pol. obc. Louňovice, far. Mukařov.

Štihlov, sam. přísluší do kat. obce „Dolce.“

Štich viz Vstiš.

Šticha, sam. viz Novosedly (okr. Lomnic.).

Štichov (*Stich*), ves při potoku, 39 d. 227

ob. něm. i čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn u Horš. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Bukovec. R. 1219 náležela ves Št. k zboží kláštera Teplského.

Štichovice (*Stěchowic*), ves, 25 d. 240 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Křečov, býv. dom. Manětín a Rabštein.

Štikovka, dv. popl. viz Hůrky (okr. Manětín).

Štikovna, také Lipova čís. pop. 34 viz Viničné hory u Prahy.

Štilfridov (*Stillfriedsdorf*), ves založená r. 1794 od sv. pána Ig. Stillfrieda, 23 d. 161 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenic. (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. Březina, far. Deštná, býv. dom. Červená Lhota.

Štipoklasy, ves, 12 d. 111 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn n. V. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Modrá Hůrka, býv. dom. Třeboň; $^{1}/_{4}$ hod. záp. dv. popl. Červený dvůr.

Štipoklasy, ves, při níž stýkají se silnice Táborská a Kutnohorská, 33 d. 245 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Št., far. Zbraslavice, býv. dom. Červ. Janovice; sam. Hatě.

Štipoklasy, ves, 14 d. 89 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružic. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Číhaná, býv. dom. Krukanice; $^{1}/_{2}$ hod. vzdálí sam. Waldwiesenhäusl. — R. 1289 náležely Št. k zboží kláštera Kladrubského.

Štipoklasy, ves, 42 d. 350 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Myslivo, býv. dom. Planice a Němčice; dv. popl., $^{1}/_{8}$ hod. sev. sam. u Pohodných.

Štiptoň (*Winau*), ves při Stropnickém potoku, 59 d. 480 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Nové hrady ($^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. Biňov; sam. obydlí sádeckého.

Štiřín, statek (dle sml. trh. z r. 1881 za 125.000 zl. stř.) a ves $^{1}/_{4}$ hod. vých. od Linecké silnice, 32 d. 278 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št., far. Kostelec u křížků; zámek s kaplí Nanebevzetí P. M., park, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn. — V 16. stol. seděl na Št-ě Štěpán Šorf ze Št-a († 1580) a po něm syn jeho Jan. Od toho koupil statek Št-ský r. 1614 Vilém Mašauer z Valdova, jemuž Jiří Aleš z Valdova v držení následoval. Ten odkázal po smrti své Št. Vilémovi Vítovi z Rzavého a manželce jeho Ludmile, kteří zboží tomu do r. 1629 vládli. R. 1663 koupili Št. servité u sv. Michala na Starém městě Pražském za 12.000 zl. a prodali jej r. 1666 ovdovělé hr. Marii Eleonoře z Valdšteina, po jejíž smrti se veřejnou dražbou r. 1671 Janovi Ottovi z Ottenfeldu a od toho téhož ještě roku Heleně Hoslauerové z Adlersfeldu dostal. R. 1678 přešel statek Št-ský na Praž. arcibiskupa hr. Khüenburga a ten odkázal jej po smrti své benediktinům u sv. Mikuláše v Praze. R. 1686 koupil Št. Sigmund Schmiedl von Schmieden, od jehož syna Františka jej r. 1700 Jan hr. Caretto-Millesimo získal. Nápotom vystřídali se zde rozliční držitelové; tak držel Št. r. 1705 hr. Frant. z Lichtenšteina, r. 1708 Frant. Hisrle z Chodů, 1709 Václav Novohradský z Kolovrat, od r. 1751 hrabata Salmové a j. Nynějším držitelem jest hr. Ervín Nostic, jenž statek ten r. 1831 od knížete Karla Rohana koupil.

Štiřín (*Stiern*), ves na výšině, blíž levého břehu Teplé, 21 d. 122 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. Ležnice, far. Slavkov, býv. dom. Bečov.

Štít, ves, 27 d. 179 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1 hod. již.), kat. obc. Št., pol. obc. Újezd, far. Vápno; myslivna.

Štítary, Čtitary (*Čitar*), ves, 36 d. 278 ob. čes., kr. Čás., okr., kat. i pol. obc. a far. Kolín ($^{3}/_{4}$ hod. jih. záp.), býv. dom. Kolín (město). — Ves tato povstala r. 1776 emfyteutováním někdejšího soujmenného dv. popl.

Štítary (*Schildern*), ves, 44? d. 302 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Št., pol. obc. Schönbach; někdy prý zde byl kostel. Sam. Tiefenreut či Schilderberg, Engerl a Farbenhaus.

Štítary (*Schüttarzen, Schittarzen*), far. ves nad Radbuzou, 23 d. 192 ob. něm., kr. Plz., okr. a pošt. Hostouň. ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. Tasnovice, býv. dom. Horš. Týn, diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. kn. Trautmannsdorf, 1315 osadníků; far. kostel sv. Vavřince, na vysokém $^{1}/_{4}$ hod. ode vsi vzdáleném vrchu připomíná se jakožto far. již r. 1384 a byl někdy na způsob tvrze pevně ohražen; mešní kaple sv. Tadeáše, v kteréž se ve všední dny služby boží konají, vystavena r. 1705; škola; $^{1}/_{4}$ hod. sev. záp. sam. Hasatice, dv. popl. a mlýn.

Štítary, někdy ves? a snad panské sídlo, nyní pární mlýn, jenž popisuje se u Král. Městce. R. 1882 jmenuje se Bohuněk řeč. Puklice ze Štítar a r. 1436 Borník ze Štítar.

Štítkov (*Stitkau*), ves na Brdské hoře, 25 d. 210 ob. čes., kr. Píс., okr. Vimberk

(1 hod. sev. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. a far. sv. Maří, býv. dom. Lštovice.

Štítné (*Stüttna?*), ves na výšině, 46 d. 362 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Št., far. a býv. dom. Žirovnice; kaple, škola, $^1/_4$ hod. již. dv. popl. „na dvorku" (*Adolfshof*). — Na vých. konci vsi, na místě, kde nyní domy čís. pop. 35, 42, 41 a 43 nalezají se a kde potud kus valů lze spatřiti, stávala druhdy tvrz, původní to sídlo ryt. ze Štítného a kolébka nejznamenitějšího spisovatele 14. stol., slovútného Tomáše ze Štítného (nar. asi l. 1325), jenž ještě r. 1394 tvrzi a vsi Št. vládl. Syn a nástupce jeho Jan podepsal známý stížný list, zaslaný r. 1415 otcům sboru Kostnického v příčině upálení M. Jana Husa a vězení M. Jeronyma, a vyskytuje se ještě r. 1434 jakožto svědek při odkazu dědin v Proseči. R. 1545 prodal Sigmund Rabenhaupt ze Suché tvrz Št. hr. z Gutšteina na Žirovnici, od kteréž doby nepochybně s Žirovnicí jest spojena.

Štítov, ves na výšině, 42 d. 296 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Blovic. ($^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št., býv. dom. Hradiště; $^1/_4$ hod. vzdálí sam. Habří, hajnovna a rasovna.

Štítov, ves, 21 d. 171 ob. čes., kr. Pls., okr. Rokycan (2 hod. jih. vých.), kat. obc. Št., pol. obc. a far. Skořice, býv. dom. Mirošov.

Štítov, někdy ves, náleževší ke hradu Chlumu, dostala se r. 1417 Benešovi z Chlumu za dědictví.

Štiviny, neznámá nyní osada někde v býv. Plzensku.

Štmeliny viz Čmelinky.

Štokov (*Stockau*), ves, 57 d. 374 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Št., far. sv. Kříž, býv. dom. Planá a Kocov. Sam. Kalbmühle a Klappelmühle.

Štoky, Štaky (*Stecken*), městys při silnici a na potoku v hornaté krajině, 155 d. 1485 ob. něm. i čes.?, kr. Čás., okr. Polná ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Št., býv. dom. Střítež, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. kn. z Hohenzollern-Sigmaringen, 2886 osadníků; far. kostel sv. Jakuba býval již v předhusitské době farním, škola, pošt. úř., lihopalna mlýn. Trhy: 1) v pond. po sv. Josefu, 2) po sv. Vítu, 3) po sv. Vavřinci, 4) po všech svatých. — Sam.: $^1/_2$ hod. již. kaple sv. Magdaleny; $^1/_2$ hod. záp. mlýn Johannesmühle; Antonienthal, skelné hutě, založ. r. 1851, v nichž dělá se duté sklo (přístroje: 1 pec roztápěcí, 1 pec chladicí, 10 pecí skelných), Zvoňov (*Wonau*). Městečko Št. patřilo k tvrzi Střítežské již r. 1454.

Štrahov viz Strahov.

Štrbice (*Stürbitz*), ves mezi Pohradickým a Štrbickým vrchem, 22 d. 146 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Št., pol. obc., far. a býv. dom. Světec.

Štutov, Štoutov (*Stadthöfen*), ves, 16 d. 114 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Žlutice ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Št., býv. dom. Semtěš a Domašín; $^1/_4$ hod. sev. fil. kostel všech Svatých, řeč. „Vakov", o němž vypravuje se, že založen byl před r. 793 a že byl vůbec nejprvnějším kostelem v celém Žatecku. Při Št-ě popisují se též sam. Blažkův mlýn (*Plaschkamühle*), Skalův mlýn (*Skalamühle*) a Václavský mlýn (*Watzlmühle*). — Ves tuto koupil prý r. 1446 Jan Cukr z Tamfeldu.

Štveřín, Čtveřín, ves, 38 d. 262 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Št., far. Přepeře, býv. dom. Svojany (2 d. k dom. Čes. Dub); někdy zde byla tvrz. — R. 1456 prodal Mikuláš z Valšteina Št., ves s dv. popl. a tvrzí pustou Janovi, Hynkovi, Mikulášovi a Šťastnému z Valšteina a ze Skal za 200 kop gr.

Šubrtka, sam. viz Nebušice.

Šubrtka, sam. viz Smíchov.

Šubrtka čís. pop. 16 viz Viničné hory u Prahy.

Šukačka (*Schukatschen*), sam. viz Seewiesen.

Šumberk (*Sonnberg*), ves, 12 d. 48 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Čes. Jilovice, far. a býv. dom. Rožmberk.

Šumburk (*Schumburg*), ves roztroušená částečně po výšině, částečně po údolí při Kamenici, 189 d. 1658 ob. čes. něm., kr. Boles., okr. Tannwald ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Příchovice, býv. dom. Semily; škola, v níž vyučuje se dopoledne po německu a odpoledne po česku, přádelna na bavlnu, 3 mlýny. Sam. Popelnice a Svarov.

Šumburk (*Schönburg*), ves, 16 d. 50 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Klášterec; dv. popl. — Nade vsí na temeni hory lesem porostlé zříceniny hradu Š-a, někdejšího to sídla pánů z Šumburka, jejichž rod v 16. stol. Janem Albrechtem a Karlem z Š-a vymřel. V neznámé nám době vystavěli sobě držitelové Š-a as v místech nynějšího dv. popl. nový hrad, odkudž pak na Novém Šumburce se zvali. R. 1471 jmenují se Jiří a Rús bratří Fictumové na Novém Šumburce, pak r. 1517 a 1527 Opel a r. 1533 Jiřík z Fictumu a na Novém

Š-ce. (Ostatně viz Piršenštein a Klášterec.)

Šumlasy, Sumlez, ves někdy na Borsku v kr. Plz., náleževší r. 1115—1239 klášteru Kladrubskému.

Šurkov, mlýn u Boškova (okr. Čern. Kostelec).

Šutka čís. pop. 24 v Bohnicích náleží do kat. obce Trojské.

Švabin, dv. popl., pivovár, lihopalna a jiné 4 d. popisují se při Zbirohu.

Švabinov, 4 d. 29 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (2½? hod. jih. záp.?), kat. i pol. obc. Všeskoky, far. Sudějov, býv. dom. Křesetice. Někdy zde byla tvrz, kterouž r. 1379 prodal Bohuněk, řeč. Chotělec z Lupenice se vsí Š em, pak se Zdeslavicemi a Předbořicemi panu Oldřichovi z Velymě. Mezi pány čes. a moravskými, kteří podepsali známý stížný list pro upálení mistra J. Husa ku sboru Kostnickému, nachází se Smil ze Š-a a na sjezdu v Čáslavi 17. břez. 1440 súčastnili se Bohuše a Dobran ze Š-a. R. 1486 držel Š. Dobřan z Lošan, seděním na Š-ě.

Švabovka či Boudečka viz Viničné Hory u Prahy.

Šváby (*Schwaben*), ves, 20 d. 103 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (2 hod. již.), kat. obc. Š., pol. obc. a far. Holany, býv. dom. Nový zámek a Lipá; kaple; zde popisují se domy na vrchu Žižkově, na němž nachází se též starý zámek řeč. „Žižkaschloss“, snad někdejší hrad Vřesek neb Vřísek.

Švachov (*Schwachahof*), dv. popl. u Sedlce (okr. Svin. Trhov.).

Švamberk viz Krasikov.

Švan viz Schwan a Žban.

Švaňkov (*Reith*), ves, 18 d. 74 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Světlík; opodál hajnovna.

Švařeň jmenuje se mezi statky manskými, které král Václav IV. po smrti Ješka z Vildšteina r. 1411 propůjčil bratřím Janovi a Vilémovi z Chlumu a Košumberka (viz Ostrov okr. Vys. Mýto).

Švastalova Lhota viz Lhota Švastalova.

Švejcarova Lhota viz Lhota Švejcarova.

Švendov (*Gschwendt*), ves, 11 d. 55 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrady (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kropfschlag, far. Stropnice.

Švendův mlýn, sam. Lipí.

Švība (*Schwibgrub*), ves v údolí při potoku, 14 d. 105 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Š., far. Polná, býv. dom. Krumlov; pomlýn.

Švihanka čís. pop. 28 viz Viničné hory u Prahy.

u Švihlíka, sam. u Olešné (okr. Pís.).

Švihov, vska nad Želivkou, 8 d. 55 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dol. Kralovic. (2 hod. záp.?), kat. i pol. obc. Š., far. Zruče.

Švihov, ves, 23 d. 172 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. vých.), kat. obc. Š., pol. obc. Krupín (?).

Švihov, ves na kopci, 14 d. 121 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Š., pol. obc. Chlistov, far. Lažiště, býv. dom. Vimberk; sam. Borek, dv. popl. Chvalovice, Trpín a v Břehu.

Švihov (*Schwihau*), starobylé město v Úhlavském údolí, při silnici do Klatov, 200 d. 1544 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Š., býv. dom. Chuděnice, pošt. Klatov. a Přeštice, diéc. Buděj., vik. Lukavec., patr. hr. Eugen Černín, 3350 osadníků; far. kostel sv. Václava, v nynější podobě z r. 1747; pohřební (ve 14. stol. far.) kostel sv. Jiljí, kostel sv. Jana Ev., jenž stával někdy na místě nynějšího domu čís. pop. 18. zrušen cís. Josefem II., na jihovýchodní straně města starobylý zámek s kaplí sv. Marka z 15. stol., škola, synagoga, rádnice, mlýn. Trhy: 1) v pond. po Laetare, 2) na sv. Víta, 3) v pond. po sv. Václavu, 4) v pond. po sv. Lucii, 5) v pond. po Hromnicích; týdní trh každou středu. — Zdejší hrad jest rodinné sídlo Švihovských z Risenberka, kteří, pocházejíce ze slavného a starožitného kmene Drslaviců, stejného jsou původu s pány Žampachy z Potenšteina, Černíny z Chuděnic a t. d. První známý předek rodu pánů ze Š-a jest Držikraj, jenž připomíná se k r. 1194. R. 1245 uvodí se Držikraj, syn Budivoje ze Š-a. Během 13. stol. dostaly se v držení hradu Skály, odkudž se pak Švihovští z Risenberka a ze Skály zvali. R. 1425 jest Š. od Husitův dobyt a vypálen. R. 1478 udělil král Vladislav Půtovi z Risenberka ze Skály a na Š-ě tu milost, že smí na panstvích svých dolovati na kovy, aniž by zavázán byl jakých poplatků odváděti, pak že smí v městečku Š-ě jeden týdní a jeden roční trh (po 8 dní) odbývati. Švihovští z Risenberka zůstali v držení rodinného sídla svého až do r. 1554 a vymřeli co hrabata Václavem Švihovským r. 1720. R. 1554 dostal se Š. v držení Heralta Kavky z Říčan na Štěkni a Š-ě, nápotom přešel na pány z Klenového a od těch r. 1589 na Černíny z Chuděnic. — R. 1865 dne 25. června utrpělo město strašným požárem, jenž strávil 170 domů.

Švihov (*Schmihof*), ves, 25 d. 167 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Š., far. Oračov, býv. dom. Petršpurk. — R. 1527 postoupil Jiřík Bobrovec z Bobrovic ves a tvrz Děkov a ves Š. Janovi Muchkovi z Bukové.

Švihov, někdy ves, nyní mlýn u Dražejova (okr. Dubá). Při rozdělení statků Jindřicha Berky z Dubé mezi jeho tři syny dostal se mezi jinými Š. za podíl Jindřichovi Hlaváčovi (viz Nezlovice).

Švomberg, sam. u Ševětína.

Švýcarův mlýn, sam., viz Družec.

T.

Tábor, Hradiště hory Tábor, král. kraj. město na ostrohu nad Lužnicí, 12 m. na jih od Prahy, záleží z vlastního města a předměstí Praž., ono zachovalo původní svůj ráz středověký, toto honosí se velkými, v nejnovější době povstalými budovami, 464 d. 5255 ob. čes., kat. i pol. obc. T., diéc. Buděj., vik. T-ský, patr. obec T-ská, 10.624 osadníkův; děk. chrám proměnění Páně zachoval se co do hlavních částí ve své původnosti z polovice 15. stol.; zvláště zajímavá jest jeho got. klenba, s jakou se hlavně v jižních Čechách setkáváme; hmotné štíty renesanční v průčelí a po stranách vyvedeny v 16. stol.; nejvzácnější památkou v kostele jest bez odporu stará křtitelnice asi z druhé polovice 15. stol. (dle pověsti pochází ze Sezemova Ústí a tolikéž zvon Dominik, který prý v Lužnici nalezen byl); — kostel Narození P. M. při klášteře augustianském r. 1816 zrušeném; kostel sv. Jakuba na hřbitově, ozdobeném památníkem od bratří Maxů, svědčícím P. Ant. Hanykýřovi, zakladateli dědictví sv. Jana Nep. a pomníkem básníka J. V. Kamarýta z r. 1867; mešní kaple sv. Alžběty z r. 1690 při špitále, stará radnice, nyní kraj. soud, vystavena v slohu renesančním r. 1521, v jejíž býv. zasedací síni zazděn městský erb, ozdobený soškami, představujícími nepochybně Adamity, Husa a Jeronyma na hranici, pak Prokopa velikého a Žižku; na náměstí nad kašnou socha Táborského prý vůdce Hromádky; z kamenných stolů, u kterýchž Táboři pod širým nebem přijímali, zachoval se toliko jeden na náměstí, kdež i býv. kazatelna pamětihodna jest; z hradu Kotnova (v. t.) zachovány některé na pohled malebné zbytky; z Pražských 4 bran stojí toliko jedna; někdejší valy a příkopy proměněny v sady a zahrady; kraj. a okr. úř., kraj. spolu obchodní soud pro kr. T-ský a vyšetřovací soud pro okr. Bechyň., Ml. Vožic., Milevský, Sedlecký, Soběslav., T-ský a Veselský, důchodkový okr. soud, notar., advok., finanč. okr. ředitelství, finanč. vrchní komis., bern. úř. a inšpektor., stavit. úř., pošt. úř. s pošt. štací, telegr. stanice, měst. veřejné realné gymn., první v Rakousku, založ. r. 1862, vyšší hospodářská škola, průmysl. škola, vyšší dívčí, hl. chlapecká a dívčí škola, opatrovna, nemocnice, spořitelna, záložna, zpěv. spolek, tělocvičná jednota, spolek pro podporování chudých žáků a v. j., přádelna, amerikánský mlýn, papírna, továrna na vyrábění líhu (r. 1565 na 679 věd. za 7612 zl.) a syrupu, pivovár (r. 1865 uvařeno 12819 věd. za 40.036 zl.), kněhtiskárna, kamenotiskárna, koželužství. Trhy výroč.: 1) na sv. Řehoře, 2) na sv. Urbana, 3) na proměn. Páně, 4) na sv. Havla, 5) na sv. Ondřeje apošt. Připadne-li na ned. neb na svátek žid., odbývá se příští středu. — Tam, kde se nynější staroslavný T. rozkládá, stávalo již ve 13. věku město Hradiště, sídlo a majetek jedné větve mocných Vítkovcův, z nichž se k r. 1232 Vítek z Hradiště připomíná. Přemysl Otakar II., který proti mocné tehdáž šlechtě a proti Vítkovcům zvláště rozličných prostředků na pokoření užil, žádal, aby mu Hradiště postoupeno bylo. Nechtíce města postoupiti, zapálili i rozbořili je Vítkovci v den velkého trhu r. 1268 a převedli obyvatelstvo do blízkého Ústí nad Lužnicí. Na počátku náboženského hnutí stalo se Ústí hlavním středištěm vyznávačů učení Husova v jižních Čechách. Když pak co den Husitův přibývalo a Ústí dosti pevným býti se nezdálo, bylo návodem husitského vůdce, zvonaře Hromádky z Jistebnice r. 1420 zapáleno a obyvatelstvo přeneženo do opuštěného Hradiště, jehož zdi krátce před tím p. Jan z Ústí, sídlící na hradě Kotnově, opraviti dal. Nová osada přezvána biblickým jmenem Tábor č. Hradiště hory Tábor. Žižka, jakmile o tom zpraven, opustil ihned Plzně, kdež se mu bez toho dařiti nechtělo, a spěchal na T., kdež zavedena kněžsko-vojenská republika, o jejímž zřízení a moci slov šířiti zde nemožno; jen tolik budiž podotknuto, že byl T. sídlem nejvýstřednější strany husitské, bratří Táborů, v jichž čele stál Žižka. Nová osada záhy ohražena, nebo téhož ještě r. 1420 přitrhl úhlavní nepřítel Husi-

tův, Oldřich z Rožmberka, s velkou silou před T., byl však na hlavu poražen a k hanebnému útěku donucen. Válečná, nepřemožitelná moc Táborů zlomena katastrofou Lipanskou r. 1434, avšak jich smýšlení náboženské a politické zůstalo porážkou tou nedotknuto. A když T-ští cís. Sigmunda za krále uznali, jmenován byl T. r. 1437 král. městem, těmitéž právy jako Staré město Praž. nadán a hojnými statky obdařen. Po smrti Sigmundově, nechtíce Husité čeští Albrechta Rakouského za krále uznati, zvolili sobě Kazimíra Polského, za kterouž příčinou Albrecht před T. přitáhl a jeho se zmocniti marně usiloval. Nastalé na to bezvládí roznítilo znova strany k starým bojům a Táboři počali opět válečné své moci rozvinovati, čemuž přítrž učinil r. 1452 Jiří Poděbradský, dobyv T-a mocí. Učení Táborské zakázáno, čelní jeho apoštolové Mikuláš z Pelhřimova, řeč. Biskupec (hned od r. 1420 nejvyšší kněz Táborů) a Vác. Kuranda v doživotnou vazbu vzati, jiní pak kněži z města vypověženi, kteří, rozprchše se po všech vlastech českých, rozličné sekty náboženské založili. Ve válce Jana z Rožmberka proti králi Jiřímu způsobeny od onoho velké škody na statcích Táborských. R. 1525 T. ponejprv vyhořel. Po vítězství cís. Ferd. I. u Mühlberka pokutován T. r. 1547 ztrátou svých ohromných statků (113 osad) i práv, a jen z milosti jsou mu po roce některé statky navráceny. R. 1559 vyhořela opět velká část města od ohně kladeného. R. 1613 přestěhovali se z Prahy do T-a úřadové zemští pro mor tam zuřící. R. 1611 oblehlo a vzalo T. nevázané vojsko Pasovské, přišedší cís. Rudolfovi na pomoc proti Matiášovi Uherskému. Po porážce protestantských stavů na Bílé hoře položil se cís. vojevůdce Don Baltazar Maradas před T., který se však teprv 18. listop. 1621 po tuhém a dlouhém odporu vzdal. Jak s T-em nakládáno, snadno sobě pomysliti; komise reformační přemnoho rodin z T-a vypudila. A pro lepší upevnění římské církve povoláni jsou do T-a r. 1640 augustiáni, kteří, založivše zde klášter a kostel, během času tak zbohatli, že drželi nynější městský dvůr v Klokotech, Prádlo, pod městem nad Lužnicí, pivovár Hylov, deskový statek Paseku a j. R. 1648 byl T. po osmidenním obléhání od Švédů dobyt a na dobro vydrancován. V srpnu 1744 opanovali T. Prušáci a byli teprv v říjnu od císařských odtud vybiti. R. 1751 povýšen T. na kraj. město. Nelze nepřipomenouti, že obec T-ská, pamětliva jsouc bývalé své slávy, zřízením přemnohých ústavů v nejnovější době v popředí oněch měst se postavila, která seznala, že vzdělání a blaho národa toliko na nich, ač neprávě, závisí. — V Táboře narozen dne 30. prosince 1822 Dr. Karel Leopold Klaudy, od r. 1868 purkmistr měst Pražských a jeden z předních řečníků na sněmě českém, a r. 1825 čes. spisovatel Frant. B. Květ, zemřel ve Varšavě r. 1864.

Tábor, popisuje se při Chlumu v okr. Lomnickém.

Tábor starý (*Alt-T.*), ves při Lužnici, 117 d. 816 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T. st.; fil. kostel sv. Kříže vystaven z odkazu T. Rieglové r. 1835, škola, sam.: Čápov, dv. popl., mysl. a mlýn Kozský (Kosky), Nechyba a Strakačov, hajnovny, Smolín (v. t.) a dv. popl. řeč. Červený a Velký. Blíž dvora Červeného stával někdy hrádek Kozí (v. t.), k němuž patřily blízké, nyní taktéž zaniklé vsi Kravín, Lipí a Kavčí. — T. st. založen teprv r. 1830 v místech někdejšího Ústí nad Lužnicí (v. t.) a hlavní zásluhu o založení jeho získal sobě Táborský učitel Svatoš, pročež osada ta po nějaký čas i Svatošov se zvala. T. st. s okolím jest naleziště rozličných starožitností.

Táborec, sam. u Žďáru v okr. Sedlčan.

Táborský viz Lešov.

Tafelbauden viz Ochsengraben a Spindelmühle.

Tafelhütten, osada, 8 d. 67 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($1^1/_4$ hod. již.), kat. obc. Ernstberg, pol. obc. a far. Korkusova huť; kaple z r. 1860, někdy zde byla skl. huť.

Tachlovice, Taklovice, panství (dle trh. sml. z r. 1732 za 954.166 zl. 40 kr.) a far. ves při potoku, 58 d. 477 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., pošt. Dušníky, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., pat. J. V. cís. Ferdinand, 2267 osadníků; far. kostel sv. Jakuba mimo ves uvozuje se již r. 1384 a byl r. 1741 nově vystaven; při jeho opravování r. 1861 nalezena v hrobce kovová rakev, svědčící Karlům ze Svárova; škola, dv. popl., 2 mlýny. — První zmínka o T-cích činí se k r. 1234, v kterouž dobu Gebhart z T-c se uvádí. Statek T. dostal se záhy jak se zdá držitelům Kladna. Po vymření mužského roku Ždárských ze Žďár (v Čechách) r. 1670 držela T. jedna z pěti dcer Frant. Adama Eus. Žďárského, Johanna Barbora hraběnka Carretto-Millesimo, která je prodala před r. 1699 hr. Joachimovi z Bredau. Od potomkův jeho koupila T. r. 1732 Marie Anna Františka Toskanská, načež T. co do držitelů stejný osud s Buštěhradem (v. t.) sdílely. Nynějším držitelem Toskanských panství jest Jeho Vel. cís. Ferdinand.

Tachov (*Tacha*), ves na svahu soujmenného vrchu, 41 d. 277 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Doksy; škola, kaple.

Tachov, ves, 31 d. 164 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Troskovice, far. Libuň, býv. dom. Skály a Turnov.

Tachov (*Tachau*), panství fideikom. (Tachov a Wittingreuth r. 1826 za 528.895 zl. v. č., Langendörfles a Schönbrunn r. 1766 za 52.000 zl., Pořejov a Úšava r. 1728 za 45.500 zl., Schlossenreuth r. 1718 za 72.000 zl., Tisová a Trnová r. 1832 za 80.000 zl. stř.) a okr. město na levém břehu Mže, 500 d. 3533 ob. něm., kr. Cheb. (4 m. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. velký převor křižovníků s červ. hvězdou, 7450 osadníků; děk. chrám Nanebevzetí P. M. vystaven na začátku 14. stol.; velký zvon z r. 1668, jeden menší z r. 1652; františk. klášter s kostelem sv. Magdaleny založený r. 1466 byl ve válkách Husitských a v 30leté válce obořen, později od hraběnky z Vrtby opětně vystaven; kaple sv. Anny při špitále, zámek v slohu moderním, starobylá radnice, na náměstí socha P. Marie z r. 1756, hrobka knížat z Windischgrätzů, někdejší to hřbitovní chrám sv. Václava, při jehož přestavování náhrobní kameny vyňaty a do hřbitovní zdi zasazeny; v místech lékarny stál někdejší dominikánský klášter, založený r. 1351; byl od Husitův rozbořen a později opět zdvižen; zanikl požárem r. 1616; hl. škola, smíš. okr. úř. (spolu vyšetřovací soud pro okr. Přímd., Plan., Tepel., Bezdružic. a T-ský), notar., bern. úř. (2 tř.), pošt. exp. s pošt. štací, telegr. štace?, několik israel. spolků, pivovár, železárna, několik mlýnů, v okolí železovec. Trhy výroč.: 1. v pond. po jmenu Ježíš, 2) v pond. po květ. neděli, 3) v pond. po Božím těle; trh na dob. a obilí každou středu. — R. 1131 dal kníže Soběslav na pomezí župy Mežské blíž vesnice Tachova hrad T. k obraně hranic vystavěti. Od krále Václava II. postoupeno Albertovi z Žeberka hradu a města T-a pod tou výminkou, když navrátí peněs, jež od krále Otakara II. za držebnost tu obdržel. R. 1329 daroval král Jan podací zdejšího kostela křižovníkům s červ. hvězdou; cís. Karel zapsal r. 1365 důchody městské Bohuslavovi ze Švamberka, hrad však vřadil mezi ty, jež od koruny nikdy odloučeny býti neměly. Než r. 1410 jmenuje se T. mezi hrady, které berní zemskou vyplaceny byly. Ve válkách Husitských stál T. na straně římské a proto přitáhl Žižka 14. led. 1421 k T-u a zmocnil se předměstí úprkem. Utrpěv ale nemalé škody na koních a vozích skrze oheň odtrhl zase odtud. Šťastnější byli Husité pod Prokopem v srpnu r. 1427, kteří ohněm dobyli města a hradu, na němž se byli uzavřeli Němci, od Stříbra utíkající; velké množství jich zbito a puška „Chmelík“ nebožtíka krále Václava odvezena na Tábor. R. 1431 dne 1. přitáhlo velké vojsko křižácké k T-u; když však následujícího dne naděje, města se zmocniti, marnou býti se ukázala, opustili jeho. Cís. Sigmund zapsal r. 1434 Jindřichovi z Metelska k dřívějším sumám na T-ě ještě 1000. Týž panovník potvrdil a rozmnožil r. 1437 městu všechny privileje. Snad brzy na to zapsán T. Burianovi z Gutšteina, který r. 1471 jednoty panské opustiv ke straně národní přilnul. R. 1509 zmocnil se úkladem a násilím zlopověstný Jindřich z Gutšteina dvou zámků svých bratří T-a a Kinšvartu, načež r. 1510 obě panství králi postoupena byla. Okolo r. 1530 držel T. v zástavě Jan Pflug a ok. r. 1556 Jan ml. z Lobkovic, v jehož držení pak až po bitvu Bělohorskou zůstal. R. 1618 opanoval T-a hr. Mannsfeld, po jehož porážce u Lomnice T. císařským se vzdal. R. 1623 prodán T. od král. fisku plukovníkovi Hussmann-ovi a po smrti tohoto hraběti z Losymthalu r. 1664, jehož nástupcům až do r. 1781 náležel. Nynější držitelové, knížata z Windischgrätz, dostali se v držení jeho r. 1785. V středu 17. stol. byl T. již úplně poněmčen.

Tachová viz Přívozec.

Tajanov, ves, 31 d. 221 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Klatovy (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T.; opodál při Úhlavce Nový mlýn. — V T-ě stávala prý tvrz.

Tajanov, statek (dle trh. sml. z r. 1551 za 29.000 zl.) a ves, 23 d. 126 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (3 hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Malonice, far. Velhartice; zámeček, dv. popl., opodál mlýn. — T. byl příslušenstvím statku Jindřichovického, od něhož r. 1798 odprodán. Na to jej držel Jiří Uhl, od r. 1822 J. A. Appeltauer, a od r. 1851 Lubomír Harant.

Tajná (*Thein*), ves, 18 d. 96 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Stránka, far. Kadlín. — Někdy zde stála tvrz; k r. 1446 připomíná se Vít z T-é.

Taklovice viz Tachlovice.

Takonín, ves, 25 d. 164 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Chotýšany. — R. 1408 daroval Jindřich, panoše z T-a kostelu Chotýšanskému louku. Se statkem

Chotýšanským spojil jej r. 1631 Fridrich Věžník z Věžník.

Takykleky, sam. u Tuklek.

Talina, ves, 47 d. 347 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Myšenec, býv. dom. Protivín; dv. popl. — R. 1505 prodali obci Písecké křižovníci s červ. hvězdou T-u, tvrz a ves, pak vsi Maletice a Selibov, kteréhožto zboží v první polovici 18. stol. nabyli. Po bitvě Bělohorské byla T. s jinými ještě statky obci Písecké v plen vzata.

Tallenberk, dv. popl. a továrna na vyrábění lihu (r. 1865 na 814 věd. za 9898 zl.) u Těchobuze (v okr. Pacov.).

Talmberk, Thalenberg?, ves při Úžickém potoku, 29 d. 205 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovic. (1¾ hod. sáp.), kat. obc. Čekanov, pol. obc. a far. Úžice, býv. dom. Rataje; mlýn, píla. — Za potokem na pahrbku zříceniny někdejšího hradu Talmberka, kolébky to soujmenného rodu panského, který byl stejného původu s pány z Choustníka, Rychnova, Martinic, Kounic a j. Mocný svého času rod T-ský, jehož praotcem jest Hrosnata z Husic, mezi l. 1284—86 purkrabí Praž., vymřel v první polovici předešlého století. Hrad rozbořen prý od vojův cís. Sigmunda; jisto však, že byl r. 1552 pust, od Čern. Kostelce oddělen a držitelům Rataj prodán.

Tamberk?, Tanzberk? tak se nazývá pole nade vsí Brodem, ležící k severu as ½ hod. od kostela Heřmanického. Dle pověsti stávalo zde jakési stavení, které se při hlučném tanci propadlo. K r. 1413 připomíná se Prasek z Tamberka, od jinud z Heřmanic, z čehož lze souditi, že zde nějaká tvrz stávala.

Tamíř viz Petrovice (okr. Sušic.).

Tample, ves, 58 d. 422 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1¾ hod. sev. sáp.), kat. i pol. obc. T., far. Rostoky, býv. dom. Kumburk a Úlibice (chalupa „na Hladově" patřila k dom. Semil.); mlýn s pilou.

Tančibudka, sam. při Vltavě, ¼ hod. sev. záp. od Zlichova v okr. Sedlčan.

Tannaweg, ves, 20 d. (rozstroušených), 148 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Tři sekery, býv. dom. Tachov; želez. hutě.

Tannenberg, vska, 6 d. 38 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb. (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Lomy horní.

Tannenberg, ves, 17 d. 119 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Blottendorf, býv. dom. Sloup.

Tannendorf, Tannendörfel, ves na kopci, 15 d. 103 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Tollenstein, far. Georgenthal, býv. dom. Rumburk; bělidla.

Tannwald, okr. ves v údolí při Kamenickém potoku, 196 d. 1492 ob. něm., kr. Boles. (6 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Smržovka, diéc. Litom., vik. Jablonec., patr. hr. Desfours, 3077 osadníkův; lok. chrám sv. Petra a Pavla r. 1788 založený (část vesnice patří farou do Albrechtsdorfu), škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., telgr. štace, přádelna (spřede roč. 8000 ctů bavlny), velká továrna na stroje s plynárnou, skl. hutě (tabulové sklo), broušení skla (100 brus.), slevárna, mlýn.

Taranka viz Bukovany.

Taschen patří do kat. obc. Sittmesgrün (okr. K. Var.).

Taschenberg, far. ves na levém břehu Běliny a na sev. straně Mostu, 29 d. 229 ob. něm., kr. Žat., okr., kat. i pol. obc. a pošt. Most., býv. dom. Chanov a Kopisty, diéc. Litom., vik. Most., patr. velký převor křižovníkův, 745 osadníků; far. chrám sv. Václava s komendárstvím křižovníkův blíž Mostu (viz tam), škola, dv. popl., pivovár, lihopalna. Před r. 1848 byl T. sídlem úřadů patrimon.; viz též Ves sv. Václava.

Tasice, ves, 12 d. 136 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (1¾ hod. sev.?), kat. i pol. obc. Třebetín, far. Bohdaneč; skl. huť (vyrábí se duté sklo).

Tasnov viz Bošovice.

Tasnovice (*Taschlowitz*), ves při Radbuze, 41 d. 278 ob. něm., kr. Pls., okr. Hostouň (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Štítary, býv. dom. Horš. Týn; dv. popl., mlýn; z tvrze, za časův Schallerových ještě obydlené, zbyly již jen nepatrné stopy. — K r. 1235 připomíná se Hartmann z T-c se svým synem Artlebem, v první polovici 15. věku Bohuše a Humprecht z T-c a r. 1464 panoše Jan T-c, seděním tudíž. K panství Horš. Týnskému dostal se statek T. r. 1659 od M. Magd. Helversenové.

Tasov, Tašov, ves, 39 d. 237 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Proboštov, býv. dom. Zahořany; starý zámeček a mimo ves kaple sv. Magdaleny.

Tasovice, Tašovice, vska, 8 d. 82 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kostelec, far. Podolí, býv. dom. Heřm. Městec.

Tašov viz Tasov.

Tašovice (*Taschwitz*), ves, 49 d. 255 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Bochov (¾ hod.

sev. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Kysibel (4 d. k Bochovu); mlýn.

Tašovice (*Taschwitz*), ves na levém břehu Ohře, 18 d. 84 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Janesen, far. Sedlec.

Tašovice viz Tasovice.

Tatce, Tatec, ves, 64 d. 486 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Skramníky, býv. dom. Radím; dv. popl., mlýn. — R. 1292 jmenují se T. statkem kostela Vyšehradského. R. 1317 dobyl král Jan T-ec, opanovaných od některých pánův, kteří proti němu povstali. R. 1436 zapsal cís. Sigmund Janovi Kralovcovi z Kralovic tvrz T., proboštství Vyšehradského, a ves Vrbičany, arcibisk. Praž. K r. 1447 připomíná se Odolen a bratr jeho Jaroš z T-ec.

Tatinná, ves, 19 d. 191 ob. čes., kr. i okr. Plz. (3 hod. sev.?), kat. i pol. obc. T., far. Krašovice, býv. dom. Nekmíř; kaple z r. 1823. — R. 1380 koupil zde a v Kokořově dvory popl. Stach z Kokořova od Otíka, syna Hrdiborova.

Tatinná, Tatinné, ves při potoku, 35 d. 234 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Bítozeves; dv. popl., mlýn. — R. 1441 seděl na zdejší tvrzi Jakoubek z Kola. Asi od r. 1534 drželi Hruškové z Března T-u a Bítozeves se Semenkovicemi, Vidovlí, Lišany a Toršicí. Po bitvě Bělohorské propadl Vilém Hruška statkem svým T-ou, který na to Markétě Popelové z Lobkovic prodán.

Tatinné viz Tatinná.

Tatobity, far. ves na úpatí Komárova, 130 d. 899 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Žernov, býv. dom. Skály a Turnov, diéc. Litom., vik. Turnov., patr. bar. Aerenthal, 2087 osadníků, pošt. Turnov; lok. chrám sv. Vavřince z r. 1714, škola, opodál mlýn. — Dle Schallera byl zde před 30letou válkou panenský klášter.

Tatouňovice, Tetouňovice, ves, 14 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (3 hod. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Čákov, far. Kozmice, býv. dom. Římovice.

Tatrovice viz Tatrvice.

Tattern, ves, 13 d. 93 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schöbersdorf, far. Hořice, býv. dom. Vyš. Brod; v okolí se dobývá tuha.

Tatrvice, Tatrovice (*Dotterwies*), far. ves při potoku, 48 d. 351 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., pošt. Nejdek, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. obec Loket., 2200 osadníků; far. chrám sv. Erharta z doby předhusitské rozšířen byl r. 1555, škola, mlýn, mimo ves kaple sv. Kvirína z r. 1804.

Taubrath, ves, 21 d. 99 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb. ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Albenreuth starý, far. Police; $^1/_2$ hod. vzdálí mlýn.

Taubenmühle viz Potok.

Tašovice, statek (*T.*, Ohrazenice a Krejnice dle rekt. vysvědčení z r. 1850 za 81.519 zl. stř.) a ves při potoku, 32 d. 293 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Volenice; zámek, škola, dv. popl., mlýn s pilou. — R. 1466 připomíná se Vilém Rendl z Úšavy, seděním v T-cích, a r. 1572 Jan Sedlecký z Dubu a na T-cích. Asi od středu 17. stol. patřily T. Kocům z Dobrše, kteří je r. 1769 Václavovi z Rummerskirchu prodali. R. 1792 dostaly se Guldenerům z Lobesu a r. 1824 rodině Šafaříkově.

Tbity dolejší (*Unter-Hbit*), far. ves, 33 d. 234 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Příbram ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T. d., býv. dom. Milín (22 d. k dom. Smolotel.), arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. náb. fond, 2293 osadníků; far. kostel sv. Jana Křt. založ. r. 1368 od Karla IV., škola.

Tbity horní, ves $^1/_4$ hod. jih. záp. od předešlé, 46 d. 290 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram., kat. obc. T. h., pol. obc. a far. T. dolní, býv. dom. Milín; 2 mlýny.

Tečiněves (*Tetschendorf*), ves, 79 d. 377 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť ($^3/_4$ hod. již), kat. i pol. obc. T., far. Strážiště, býv. dom. Liběšice; škola, mlýn, chmelařství a sadařství. — T. byla druhdy sídlem panským, náležejícím v 15. věku nepochybně Čečelickým, kteří se odtud Tečenskými z T-vsi psali. R. 1528 postoupil Jan z Vartmberka za Zvířetice T-vsi Janovi Sesemovi z Ústí; rod jeho seděl, jak se zdá, na T-vsi až do bitvy Bělohorské. Mezi T-vsí a Rochovem nalezena v pahorku kostra, která měla na ruce bronzové obruči.

Tedražice, ves, 48 d. 395 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Zbynice, býv. dom. Nalžovy; dv. popl., na místě hospodářského stavení, řeč. Zámek, stávala někdy tvrz, v 16. stol. sídlo Markoltů z T-c a Perglerů z Perglasu; opodál na návrší fil., r. 1384 far. kostel sv. Vavřince, řeč. Zdouny, Vzduny, v slohu got. a pod ním několik chalup a mlýn řeč. Podzdouny; v chrámě jsou náhrobky Markoltův z T-c a Perglerů z Perglasu; loď chrámu překlenouti dala r. 1691 Isabela Em. Švihovská. —

S panstvím Nalžovským spojeny byly T. již na sklonku 17. stol.

Tehov, ves, 53 d. 425 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčan ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Kostelec černý; fil., r. 1384 far. kostel sv. Jana Křt. — Před věky stával v T-ě hrad a tvrz. R. 1407 postoupil hradu T-a s příslušenstvím Kašpar Čotr z Prahy a T-a klašteru sv. Karla na Novém městě Praž., jemuž ve válkách Husitských odňat a r. 1436 od krále Sigmunda Kamaretovi z Žirovnice prodán. R. 1542 postoupil T-a, Srbína (v. t.) a j. Vilem Kostka z Postupic Michalovi Slavatovi z Chlumu a Košumberka na Černém Kostelci.

Tehov, ves na úpatí „Kostelíku", 26 d. 188 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Kladruby, pol. obc. Pavlovice, far. Štěpanov; fil. kostel sv. Prokopa r. 1771 nově vystavený uvodí se r. 1384 mezi farními; zvon z r. 1650; dv. popl. — Na místě tohoto stála zde někdy tvrz a byla ve 14. stol. sídlem rytířů z Popovic, kteří se odtud také z Tehova zvali. Později byl T. majetkem Chobotských z Ostředka, jimž po bitvě Bělohorské odňat a r. 1627 Bedřichovi z Talmberka a na Vlašimi prodán. V tu dobu byl T. docela pust.

Tehovec, ves, 31 d. 289 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec černý (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Svojetice, far. Mukařov; opodál hájnovna Vojkov. — T. měl s hradem Tehovem stejný osud.

Tehovičky, ves, 20 d. 180 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kolovraty, far. a býv. dom. Uhříněves.

Těchařovice, ves, 23 d. 191 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Zbenice, far. Chraštice, býv. dom. Orlík. — R. 1412 připomíná se Markvart z T-c, jinak z Bělče.

Těchlovice, ves, 62 d. 551 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Libčany, býv. dom. Štěžery; škola.

Těchlovice (*Tichlowitz*), far. ves nad Labem, 56 d. 281 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. T., pošt. Nestědice, diéc. Litom., vik. Úšt., patr. hr. Thun, 1851 osadníků; lok., ve 14. stol. farní chrám stětí sv. Jana, vystavěn r. 1550, škola, dv. popl., druhdy zde byla tvrz. — T. byly sídlem Těchlovců z T-c, z nichž se r. 1402 Ješek připomíná. S Děčínem spojeny T. snad na sklonku 15. stol.

Těchlovice, ves, 58 d. 334 ob. něm. čes., kr. Pls., okr., far. a býv. dom. Stříbro ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T.; kaple P. Marie, škola. Za zřízení patrimon. tvořilo 11 d. 4 svob. dvorce. — R. 1342 patřila ves T. a Bytkov špitálu Stříbrskému. R. 1549 daroval T. cís. Ferd. I. městu Stříbru.

Těchnice, far. ves na levém břehu Vltavy, 41 d. (mezi těmi 20 jednot), 277 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Mirovice ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Zlakovice (na pravém břehu Vlt.), býv. dom. Orlík, diéc. Buděj., vik. Mirovic., patr. kn. Švarcenberk, 1675 osadníků; far. chrám sv. Štěpána uvádí se co taký již r. 1384; na hl. oltáři znak Jana Bukovanského Pinty z Bukovan 1666; škola, mlýn.

Těchobuz, statek (dle trh. sml. z r. 1865 za 251.000 zl.) a ves při potoku, 66 d. 592 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Zhoř; zámek vystav. mezi l. 1786—1810, fil. kostel sv. Marka s mnohými náhrobky někdejších držitelů byl ve 14. stol. farním; v něm jest rodinný obraz Otův z Losu; na hřbitově kaple sv. Jana z r. 1826, škola, pivovár (r. 1865 za 790 věder za 2570 zl.), lihopalna (r. 1865 přes 540 věder za 6590 zl.), opodál Barešův mlýn, Oliva, mlýn a Tallenberk (v. t.). — R. 1431 prodal Albrecht z Těchobuz Mikulášovi z Hořic tvrz a ves T., ves Zhoř vysokou, ves pustou Zhoř Číčovu, ves Zhoř Mešnou, hrad Šellenberk, ves Běleč, Lhotku Hlasnou, Lhotu Koudelovou, Vylice, Stanimiřice, Janov a j. V 16. stol. patřila T. Rabenhauptům ze Suché, kteří ji po r. 1570 Baltasarovi Chrtovi ze Rtína prodali. Na to zde vládli Otové z Losu, od nichž T. Albrecht Kapoun ze Svojkova zdělil. R. 1692 prodali T. jesuité svob. p. Dewaldovi; od té doby vládly zde mnohé rodiny. Od r. 1865 jest držitelem T-e p. Ant. Werner.

Těchobuzice (*Těchobusitz*), ves v krajině velmi úrodné, 19 d. 115 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Býčkovice, býv. dom. Ploskovice (3 d. k Týnci něm.); mlýn.

Těchoděly (*Tichodil*), vska, 9 d. 73 ob. něm., kr. Pls., okr. Tuškov ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Lipno, far. Jezna, býv. dom. Luhov; dv. popl., mlýn. — R. 1512 prodali Jan a Bernart z Valdšteina Václavovi z Roupova Bělou, T., Slavikovice, Trnovou a pustý dvůr Vochov.

Těchonice, far. ves v údolí, 38 d. 252 ob. čes., kr. Pls., okr. Planice ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Nalžovy, pošt. Zavlekom, diéc. Buděj., vik.

Planic., patr. hr. Taaffe, 1686 osadníků; far. kostel sv. Petra a Pavla s náhrobky se 16. stol. byl farním již ve 14. stol., škola, mlýn. — V 16. stol. seděli na zdejší tvrzi ryt. Zmrslíkové ze Svojšína.

Těchonín, Těchovín *(Linsdorf)*, ves far. v údolí při Tiché Orlici, 151 d. 974 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Králiky (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Supí hora, pošt. Králiky a Supí hora, diéc. Král. Hrad., vik. Kralický, patr. hr. Nimptsch, 2176 osadníkův; far. chrám sv. Markéty r. 1704 vystavený, škola, 2 mlýny, dv. popl., sam. Neuhäusel.

Těchoraz, ves, 19 d. 156 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Červ. Řečice; sam. Jeřábek.

Těchorázek, dv. popl. u Pobystřic, patřil k Červ. Řečici již r. 1536.

Těchovín viz Těchonín.

Teichhäusel, ves, 73 d. 539 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Javoří; blíž mlýn Rabenmühle, při němž viklan, t. j. balvan, kterým snadno hýbati lze.

Teichhäuser viz Niederhof.

Teichmühle, mlýn u Hracholusk v okr. Stříbrském.

Teichstadt, ves, založena prý v místech vyschlého rybníku, 130 d. 921 ob. něm., kr. Lítom., okr. Warnsdorf (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Chřibská Nová ves, far. Chřibská a Krásná lípa, býv. dom. Kamenice česká; plátenictví.

Teichwasser, pomezní ves, 83 d. 200 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Žacléř (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bečkov, far. Bernartice.

Telce (*Telcts*), ves, 55 d. 351 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Peruc; fil. chrám sv. Mikuláše, v l. 1779—86 nově vystavený, byl ve 14. stol. farním; větší zvony z r. 1492 a 1587; škola, dv. popl. — R. 1416 prodal Rytkéř z Vršovic tvrz a ves T. s kostelním podacím Janovi z Loun. R. 1423 dal král Sigmund T., Skály a Hořešovice po smrti Prokopa ze Skal a manželky jeho Doroty, dcery Jana z Loun, naň spadlé, Purkartovi a Janovi z Kolovrat. R. 1531 postoupil Vác. Sestřínek ze Slavic matce své Eufrozině z Martinic tvrz a ves T., Skály a j. R. 1620 patřily T. Adamovi z Roupova a r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina.

Telcov (*Töltsch*), ves, 24 d. 136 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. Tunkov, pol. obc. Mersdorf, far. Okounov, býv. dom. Klášterec.

Telč a Telčská mysliv. a mlýn popisují se při Kvinově.

Telčice, ves na levém břehu Labe, 34 d. 224 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Chvaletice, far. a býv. dom. Zdechovice; dv. popl., na pahorku příkopy nějakého hrádku, kdež r. 1802 objeveny dvě chodby a některé starožitnosti. — R. 1436 zapsána T., někdy ves kláštera Sedleckého, Kunšovi z Sekyřic.

Telecí, far. ves v údolí, 175 d. 1037 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Polička (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Král. Hrad., vik. Poličský, patr. náb. fond, 369 osadníků katol. a 900 akatol.; starý far. chrám sv. Magdaleny; zvony z r. 1478 a 1508; akatol. modlitebnice a pastorát, katol. a akatol. škola, mlýn, železovec. — T. patřilo v 16. stol. k hradu Svojanovu.

Teleč (*Töltsch*), statek (dle trh. sml. z r. 1862 za 65.000 zl. r. m.) a ves, 46 d. 276 ob. čes. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Kozlov; zámek, dv. popl., pivovár, lihopalna, opodál mlýn. — Nynějším držitelem jest Aug. Konrad.

Teletín, ves, 23 d. 174 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Újezd, far. Netvořice, býv. dom. Lešany (13 d. svob.). Na místě samoty Kročakova? stávala prý tvrz. K r. 1485 uvodí se Otík z Vesce seděním v T-ě.

Telib, mysliv.? u Lhoty vysoké v okr. Ml. Boles., někdy ves a tvrz, na níž r. 1406 Jan Kabat z T-i a r. 1451 Jan z Útěchovic seděl.

Telib nová (*Neu-T.*), ves, 38 d. 286 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Březno.

Telice (*Döllitschen*), ves na výšině, 55 d. 358 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Prostiboř, býv. dom. Kopec; zámeček, kaple, škola, dv. popl., pivovár.

Telín, mlýn u Smědčic.

Telnice viz Ždírnice.

Temechov, nyní dv. popl. u Počicí (v okr. Humpolec.), někdy ves, připomenutá ještě r. 1458. Okolo r. 1674 kopána ve skále u T-a stříbrná ruda, která se „vždy lépe a lépe“ ukazovala.

Temelín (*Gross-T.*), ves, 84 d. 555 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn n. V. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Křtěnov, býv. dom. Nesnašov; sam. Kaliště; viz Tupesy.

Temelinec (*Klein-Temelin*), ves ½ hod. již. od předešlé, 22 d. 153 ob. čes., kr. Buděj., okr. Hluboká, kat. i pol. obc. Kočín, far. Křtěnov, býv. dom. Hluboká (2 d. k Radomilic. a 1 d. k Hrádku).

Temešvár, veska, 4 d. 46 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Král. Hrad. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Kukleny; mlýn.

Temešvár, Nová ves, ves, 23 d. 206 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Kluky, far. a býv. dom. Chřešťovice. Dědina tato založena r. 1716 na posemcích někdejšího dvora popl., řeč. Nový dvůr a pojmenována prý tak na památku dobytí pevnosti Temešváru skrze vojsko Rakouské.

Temešvár, ves r. 1769 založená, 10 d. 66 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hlasivo velké, far. Ratibořice, býv. dom. Chýnov.

Těmice, Těmina Kamenice, Těmina ves, far. ves, 73 d. 726 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Kamenice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Černovice (16 čís. svob.), diéc. Buděj., vik. Kamenic., patr. kn. Schönburg, 1790 osadníkův; far. chrám sv. Jana Ev. připomíná se co taký již r. 1384, škola, ½ hod. vzdálí mysliv. a hájn. Hutě (*Althütten*), před 100 lety prý skl. huť.

Těmice, dvůr popl. u Oldřichova. Na místě tom stávala tvrz, která byla od 14. stol. rodinným sídlem Těmínů z Těmic, Bohuslavem Těmínem r. 1597 vymřevších. Provdáním se dcery tohoto za Jana Jiřího Vchynského z Vchynic na Vitanovicích přestaly býti sídlem panským, načež tvrz rozpadla se. R. 1692 koupil T. arcibiskup Praž. Fr. Ferd. hr. z Khüenburka a připojil je k panství Vožickému.

Těmina Kamenice a **Těmina ves** viz Těmice.

Temník, sam. ¼ hod. sev. od Velešova.

Temný důl? (*Dunkelthal*), ves částečně v údolí při Úpě, 48 d. 256 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Maršov (¼ hod. sev. záp.), kat. obc. T. d., pol. obc. Maršov; kaple sv. Anny z r. 1810, skl. huť (vyrábí se dutého a hlátového skla roč. asi za 100.000 zl.), přádelna (roč. na 7500 kop nití za 140.000 zl.); část vesnice nazývá se T. d. horní.

Těněvice viz Těňovice.

Těňovice, Těněvice, far. ves, 36 d. 241 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Poříčí spálené, pošt. Rokycany, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. kapitula metropolit., 2666 osadníkův; far. kostel Nanebevzetí P. M. v slohu gotickém s některými náhrobky, škola, dv. popl., mlýn. — T. dostaly se asi na počátku 17. stol. Václavovi st. Karlovi ze Svárova a na Suchomastech s manželkou Ludmilou Muchkovnou z Bukova. K Poříčí připojena r. 1718. Dle Schallera byl v T-cích klášter paulanský.

Těny, ves, 54 d. 542 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Stračecí. — T. koupil asi na sklonku 13. stol. Budislav Zajíc z Valdeka, probošt Mělnický, pro klášter na Ostrově u sv. Dobrotivé.

Tépeře, ves, 48 d. 291 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Chlistov, far. Nábsí, býv. dom. Malá Skála.

Tepkov, zaniklá osada na býv. Klatovsku.

Teplá (*Tepel*), okr. město na levém břehu Teplé, 290 d. 2109 ob. něm., kr. Cheb. (4 m. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. klášter T-ský, arcidiéc. Praž., vik. T-ský, patr. opat T-ský, 3915 osadníků; děk. kostel sv. Jiljí v nynější podobě z r. 1794; malby na stěně jsou od Dollhopfa; velký oltář, bohatá to řezba renesanční se sochou sv. Václava, pochází ze zrušeného kláštera Chotěšovského, jest však o třetinu původ. své výšky zkrácen; kaple nejsv. Trojice při špitále, za městem na kopci kaple sv. Kříže, škola, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., radnice, pivovár, továrna na hliněné láhve a džbány, opodál mlýny: Angermühle, Steinsmühle, Ströhermühle (dle švýcarského spůsobu) a Schwalbenmühle. Trhy výroční na koně a dobytek vždy ve středu: 1) před Hromn., 2) před Velikon., 3) na Jubiláte, 4) po sv. Kiliánu, 5) na sv. Jiljí, 6) před cís. posvíc., 7) před Vánoc.; trh na obilí každou středu. — O T-é co trhové osadě činí se první zmínka r. 1273. Ve 14. stol. bylo prý obyvatelstvo morovou ránou velmi ztenčeno. R. 1385 dal opat T-ský měšťanům právo, zboží své volně odkazovati. S opaty, jakožto se svou vrchností, mívali čeští obyvatelé T-ští časté spory o jazyk český, tak na př. r. 1399 a tudíž není divu, že matriky do r. 1599 sahající v něm. již jazyku vedeny jsou. Úplného panování nabyla němčina však teprv v 18. stol. Z někdejšího ohrazení zbyly 2 brány.

Teplá (*Tepel*), panství praemonstratů Tepelských a klášter s 31 d. 366 ob. něm., kr. Cheb., okr. Teplá (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., pošt. Teplá a Marianské lázně, arcidiéc. Praž., vik. T-ský, patr. opat, 1340 osadníkův; klašterní budova v nynější podobě z druhé polovici 17. stol.; v bibliotéce, na rukopisy a inkunábule bohaté, zasluhuje zvláštní pozornosti modlicí kniha

krále Ladislava Pohrobka s první polovice 15. stol., jejížto jedna část s miniaturami od českého umělce pochází; praelatura ozdobena krásnými obrazy; v klášteře se chová bronzová miska s ozdobami smaltovými, kterou nepochybně pan Hroznata z Italie přinesl; kolegiátní a far. chrám Zvěstování P. M. jest velkolepá basilika romanská, která se zachovala ve své původnosti až na vnitřní proměny; u prostřed kůru jest hrob Hroznatův, na němž vedle ampulky sv. Alžběty stávala jeho stříbrná soška; na hl. mramorovém oltáři velkolepý obraz Zvěstování P. M. od Molitora a sochy od Ig. Platzera; na postranních oltářích obrazy od Kramolína; fresky od Dollhopfa; škola (mezi l. 1550—1788 gymnasium), pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn, opodál Schafferhäuseln a Zapfenmühle. — R. 1193 založil pan Hroznata, syn Sesimy, nedaleko svého hradu nad Teplou, která tam ve vysoké krajině z rybníka vytéká, klášter T-ský a nadal jej velmi bohatě; mezi jiným daroval mu r. 1197 clo i s trhem při bráně zemské, řeč. Tepelské. První mniši povoláni sem z kláštera Strahovského. Že přebohatý klášter v časech válečných často býval cílem vybojů, lze sobě mysliti a to hlavně v 30leté válce, kterou tak na mizinu přišel, že mnichové do jiných klášterů přeloženi býti museli.

Teplá (*Teplei*), ves při potoku, 29 d. 127 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Sutom, býv. dom. Dlažkovice; při Marianské kapli minerální zřídlo, 2 mlýny; viz Skalka.

Teplá, zaniklá osada buď v Žat. neb Loketsku.

Teplice, panství fideikom. (odhádáno r. 1859 na 2,165.141 zl. 20½ kr. stř.) a starobylé město u paty hor Krušných č. Srbských v krajině přeroskošné, 704 d. 6854 ob. něm., kr. Litom. (4 m. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Litom., vik. T-ský, patr. kn. Klary i Aldringen, 8773 osadníkův; zámek v nynější podobě z 18. stol. s rozsáhlým a překrásným parkem, který od lázeňských hostí hojně navštěvován bývá; děk. kostel sv. Jana Křt. r. 1700 nově vystavený s obrazem 14 sv. pomocníků od Brandla a rodiny Spasitelovy od Reinerse; nejstarší zvon jest prý z r. 1332; blíž kostela dvě starobylé vížky; zámecký kostel s obrazem sv. Kajetána od Skrety, založ. r. 1568; Loretánská kaple s hrobkou kn. Klary i Aldringen, kaple sv. Kříže na hřbitově, ozdobeném mnohým krásným náhrobkem, protest. modlitebnice, synagoga, radnice, kdež se chovají 2 kancionaly, jeden zhotoven ok. r. 1560 v dílně Jana Táborského od Matěje Pecky, druhý psán a malován taktéž r. 1560 od Fabiana Polliáře z Ústí n. Labem; na zámeckém náměstí socha nejsv. Trojice od M. Brauna; městské lázně (hlavní a nejteplejší to pramen, 39,5° R.), kníž. a panské lázně, Žofinské, někdy židovské lázně, lázně pasířské, lázenský ústav pro rakouské vojsko, založ. r. 1803; láz. ústav pro saské vojsko založ. koncem minulého století, láz. ústav pro pruské vojsko z r. 1826, Johnův špitál od r. 1799 pro přespolní chudé, hospitál Bedřicha Viléma založ. r. 1842 pro schudlé měšťanstvo a služebné osoby, městský a panský špitál (tento založen r. 1812, onen r. 1810), hl. a podrealní škola, škola protest. a židovská, smíš. okr. úř., notar., hl. celní úř. (2 tř.), finanč. komis., spořitelna, bern. úř. (1 tř.), horní komis., ředit. Úst. — Teplické dráhy, nádraží, pošt. úř., telegr. stanice, zpěv. spolek, závod na vyráb. lihu, závod na vyrábení rozličných věcí z kaučuku, fabrika na fotogen a parafin, továrna na papírovku, hnědé uhlí. Vedle již vytknutých budov zasluhují ještě připomenuty býti Mont Ligne, Schlackenburg a střelnice. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. 3 králích, 2) v pond. po sv. Janu Křt., 3) v pond. po sv. Jiljí, 4) v pond. po sv. Havlu; hlavní týdní trh každé out. a týdní trh každý den; trh na dob. v den prvního hlavního trhu týdního každý měsíc. — Příčinou názvu a založení T. jsou zdejší, od pohanských již dob slynoucí, uzdravující prameny teplé vody, k nímž chorobní ze všech končin světa v hojných zástupech každoročně putují. První historická zmínka děje se k r. 1156, kdežto se praví, že zde založen od Judity, manželky Vladislava II., panenský klášter řehole sv. Benedikta, který r. 1421 od Husitův rozbořen. R. 1426 zmocnil se po druhé T. Prokop Holý a město s plným panstvím dostalo se výtečnému vůdci Táborův, Jakoubkovi z Vřesovic. Po smrti krále Jiřího dána T. k výživě králové Johaně, po jejíž smrti r. 1475 královici Jindřichovi ml. připadla. R. 1482 seděl na T-i Purkart Fictum, r. 1497 Jiří Fictum a r. 1508 Albrecht z Kolovrat na Krupce a Libšteině. Pozůstalá po něm manželka, Anna z Kovaně, potvrdivši r. 1510 městu všechna privilegia, odkázala T-i Janu a Bernartovi z Valdšteina a na Krupce, jimž zámek i město T. s 37 vesnicemi od krále Vladislava r. 1512 ku právu dědickému dány. R. 1527 prodal T-i Sigmund Smiřický bratřím Malzanům a r. 1537 Adam Lev z Rožmitalu bohatému Šimonovi Třeštíkovi z Hyršova. Od tohoto dostala se T. Volfovi z Vřešovic, jemuž

bratr Bernart následoval. Provdáním-se dcery tohoto přešlo panství T-ské r. 1578 v majetek Hanuše Volfa z Krásné hory (?) a r. 1585 Radslava Vchynského ze Vchynic, který sobě velkých zásluh o zařízení zdejších lázní získal, s měšťany T-ckými však u stálém rozbroji žil. Po smrti Viléma Vchynského r. 1634 v Chebě zavražděného byly statky jeho skonfiskovány a generálovi hr. Aldringen dány. Sestra jeho provdala se za hr. Klary-ho a protože zde mužských dědiců nebylo, obdržela T-i pod podmínkou, aby se hr. Klary budoucně Klary i Aldringen psali. Při rodě tom trvá dosud panství T-cké. R. 1755 dne 1. listop. v čas zemětřesení v Lisabonu přestalo hlavní zřídlo prýštiti se a teprv po několika minutách vyřinula se rudá voda s hrozným šumotem. V novější době odbývány zde některé schůze mocnářů.

Teplice dolejší (*Unter-Weckelsdorf*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1842 za 120.000 zl. stř.) a městys v údolí nad Metují, 133 d. 972 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (2 hod. sev. záp.), kat. obc. T. h., pol. obc. Teplice, far. T. hořejší; zámek, pivovár (roč. na 1080 věder za 4320 zl.), velký závod pro bílení plátna a příze (onoho roč. přes 8000 kusů, této přes 1000 balíků), 2 dv. popl., mlýn; opodál na návrší Mariánská kaple z r. 1754. — Statek T. d. byla prý až do roku 1770 příslušenstvím T. hořejší. Nynějším držitelem jest hr. Bedřich z Rummerskirchu.

Teplice hořejší (*Ober-Weckelsdorf*), statek nadací hr. Straky a městys, který s předešlým souvisí, 141 d. 974 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police, kat. obc. T. h., pol. obc. Teplice, diéc. Král. Hrad., vik. Broumov., patr. zemský výbor, 2951 osadníků; far., již ve 14. stol. připomínaný chrám sv. Vavřince, škola, zámek r. 1599 od Jana Bohdaneckého z Hodkova vystavený, pivovár (roč. na 540 věder za 2160 zl.), mlýn s pilou. Trhy výroční ty out.: 1) po jm. Ježíš, 2) po nanebevst. Páně, 3) po nanebevz. P. Marie, 4) po všech Svatých; týdní trh každé out. na plátno, přízi a len. — Statek tento náležel pův. k panství Aderspašskému. Dostav se v pozdější době hr. Strakům z Nedabylic, odkázán od Jana Petra spolu s ostatními jeho statky nadací pro studující z českého rodu šlechtického. Poněmčení T. stalo se koncem 17. století.

Teplice nová viz Teplička.

Teplice svatojanská jest český název pro Johannesbrunn (v. t.).

Teplička, Teplice nová (*Neu-Teplitz*), ves od hr. Frant. Karla Klary-ho založená, 12 d. 71 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Libkovice, far. Nahořečice.

Teplišovice, ves, 37 d. 269 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($2\frac{1}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Kozmice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou (2 d. k Třeběšic.); fil. chrám sv. Havla byl r. 1350 farářem osazen; zvony od Brikcího z Cimperka; patronem kostela byl r. 1358 Přisňak z Kosmic i Ctibor z Petroupína a r. 1364 opět ryt. Přisňak, pán na T-cích; počátkem 15. stol. slušelo právo podací opatům u sv. Karla v Praze; viz též Mrchojedy.

Teplitzhof, dv. popl. u Vilémova (okr. Kadaň.), na jehož pozemcích druhdy ves Topolany stávala.

Těptín, ves, 25 d. 180 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Kostelec u Křížků, býv. dom. Dobřejovice. — T. zachoval nám jmeno starožitného, v 11. stol. připomenutého rodu Těptoviců, jinak neznámých.

Terčí ves? (*Theresiendorf*), far. ves při potoku, 35 d. (po různu) 267 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové Hrady ($3\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Piberschlagl, pol. obc. Lužnice, pošt. Benešov, diéc. Buděj., vik. Kaplic., patr. náb. fond, 1768 osadníků; far. chrám sv. Linharta r. 1787 založený, škola; sde se popisuje Piberschlagl 3 d., Theresienhütten 3 d., někdy skl. hutě a Theresienhof, někdy dv. popl., nyní 5 d. — T. v. založena v předešlém století na pozemcích dvora Lužnického.

Terespol viz Doksany.

Terešov, statek (dle práv. přiřknutí z r. 1860 za 83.422 zl. 50 kr. r. m.) a ves, 103 d. 787 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Újezd Drahoňův; zámeček, dv. popl., pivovár, továrna na lučebniny, synagoga, škola, $\frac{1}{2}$ hod. vzdálí kaple sv. Vojtěcha r. 1723 od ryt. Ant. Strojetického vystavena a $\frac{1}{4}$ hod. sev. vých. Hutě a sam. Nutaj. — Někdejší tvrz byla kolébkou starožitného rodu Kořenských z Terešova, z nichž se k r. 1412 Petr z T-a na Kaceřově připomíná. Jedna jich linie povýšena r. 1705 do stavu hraběcího a žije dosud na Moravě. Počátkem minulého stol. drželi T. Strojetičtí ze Strojetic, po nich Jan Vác. Vražda z Kunvaldu, na to pak rozliční, méně známí rodové. Nyní náleží statek Vilemíně Srnkové.

Terezián viz Terezín (okr. Táb.).

Terezín (*Theresienstadt*), město a pevnost v široké rovině nad Ohří, která se před T-em ve 2 ramena dělí a u Litoměřice do Labe spadá, 309 d. 1904 ob. čes. něm., kr. i okr. Litom. ($\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i

pol. obc. T., diéc. i vik. Litom., patr. Jeho Velič., 1520 osadníků; far. kostel Vzkříšení Páně jest velkolepá budova s hl. oltářním obrazem od Berglera; školy umístěny jsou ve faře, telegr. štace, pošt. exp. v pevnosti a v nádraží, pivovár, lihopalna a několik velkých budov erárních. — Ve vojně s Prušáky uznána potřeba některých pevností a dne 10. října 1780 založen od cís. Josefa T. a nazván tak ke cti cís. Marie Teresie. K tomu účelu musel klášter Doksanský trhem postoupiti ves Kopisty něm., která byla zcela pobořena a dále na západ nově vystavena. Totéž se stalo se vsí Travčicí. R. 1782 jest T. na svob. král. město povýšen, jemuž r. 1812 dáno právo odbývati do roka 4 trhy a sice: 1) v pond. po sv. 3 králích, 2) první pond. po Velikon., 3) ve čtvrt. po sv. Petru a Pavlu, 4. v pond. po sv. Václavu; týdní trh každou středu.

Terezín, Terezián (*Theresienhof*), ves, 80 d. 314 ob. čes., kr. i okr. Táb. (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Radenín, far. a býv. dom. Hroby; dv. popl.

Terezín (*Theresienhof*) viz Lhota dolní.

Terezín a Terezinov viz Petrov.

Terezinov, Pařezy (*Theresiendorf*), ves na sklonku minulého století založená, 11 d. 92 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Petrovice, býv. dom. Kněžice.

Terezov viz Lhotka (okr. Zbirozský).

Termesivy? (*Termeshof*), ves, 38 d. 271 ob. něm., kr. Čás., okr. a far. Něm. Brod (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Pohled; dv. popl., opodál Haderburg č. Höflern a Rydlov (*Riedlhof*).

u **Tesaře** viz Branišov.

Tesch, vska na pozemcích dvora popl. založená, 7 d. 46 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Březina, far. Radošovice, býv. dom. Kysibel.

u **Tesku** viz Lhota Smetanova.

Teslín, mysliv. a 2 chalupy u Věšína. Na soujmenném blízkém vrchu založen ku konci 11. stol. od benediktinů Ostrovských fil. klášter či proboštství, jemuž Přemysl Otakar II. r. 1200 ves Čechlice daroval. Klášter i s blízkou vsí Čechlicí zanikl ve válkách Husitských. (Porovnej Mirošov.)

Těšeničky, někdy ves blíž Píčiny (v okr. Příbram.), která ve 14. stol. ku proboštství Praž. náležela.

Těšenov, někdy panské sídlo, nyní ves, 40 d. 327 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2¾ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Řeženčice, far. a býv. dom. Rychnov nový; zde se popisuje Breinerův dvůr, založ. od arcibiskupa hr. Breinera, mlýn Trsovský, Zahradník a hamr.

Těšetice, ves, 55 d. 293 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1 hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. T., far. Údrč, býv. dom. Kysibel; 2 mlýny.

Těšetín, Těšetiny, ves v údolí na úpatí Novodvorského vrchu, 20 d. 172 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Mochtín, far. Chlistov, býv. dom. Týnec; před věky zde stála tvrz.

Těšikov, zaniklá osada, polohou svou neznámá v Čáslavsku.

Těšín, ves, 12 d. 79 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Železnice, býv. dom. Milčeves.

Těšín, Těšinov, ves, 39 d. 292 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Krče, far. Protivín, býv. dom. Libějice; zde se popisuje 7 sam. řeč. Fanfiry, které patří farou a školou k Bílé Hůrce. — T. náležel před bitvou Bělohorskou obci Písecké.

Těšín, sam. u Turska, nazývá prý se proto tak, že se zde těšili vojínové. Neklanovi s vítězství nad Vlaslavem.

Těšín viz Těšinov.

Těšinka, Těšinky, ves, 20 d. 107 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Sedlov, far. a býv. dom. Ratiboř.

Těšinov, Těšín, ves, 42 d. 293 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Buková, far. Jilovice, býv. dom. Nové Hrady; sam.: Dvořák, Havel, Řežáb a Sviták.

Těšinov viz Těšín.

Těškov, ves, 55 d. 574 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Mýto; škola. — T. patřil někdejšímu klášteru na Ostrově u sv. Dobrotivé.

Těškovice, ves, 14 d. 115 ob. čes., kr. Čás., okr. Královice dol. (2¼ hod. již.), kat. obc. T., pol. obc., far. a býv. dom. Onšov.

Těšnice, veska, 5 d. 24 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1½ hod. sev.), kat. obc. Kamýk, pol. obc. Otín, far. Předslav, býv. dom. Měcholupy. — R. 1568 prodal Sylvestr Mlazovský z T. vsi Chřepice a Němčice Jiřímu Harantovi z Polžic.

Těšňov (*Teschen*), ves, 18 d. 111 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Cetňov, far. Hlavice, býv. dom. Bělá a Kuří vody.

Těšňov viz Bradlec.

Těšňovský mlýn, popisuje se u Třemešné bílé.

Těšov (*Teschau*), ves při potoku, 66 d. 375 ob. něm., kr. Cheb.. okr. Kinžvart (2 hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc., far. a býv. dom. Miltikov; mlýn s pilou.

Těšov dolní (*Unter-Teschau*), statek (dle

soud. odhadu z r. 1847 za 87.670 zl. 25 kr. stř.) a ves v údolí, 16 d. 163 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (2 hod. jih. záp.), kat. obc. T. d., pol. obc. Javoří, far. Petrovice; zámek s mešní kaplí P. Marie, dv. popl., pivovár. — Statek T. d. patřil Kocům z Dobrše, od nichž sňatkem přešel v středu 18. stol. na Vác. Dohalského z Dohalic. Provdáním se dcery jeho za svob. pána Villani-ho spojen T. d. se statkem Kundratickým. Nyní náleží dědicům po sv. p. Augustincovi.

Těšov hořejší (*Ober-Těschau*), statek (dle trh. sml. z r. 1801 za 21.000 zl.) a ves blíž předešlé na jih, 42 d. 335 ob. něm. čes., kr. Pís., okr. Sušic., kat. obc. T. h., pol. obc. a far. Hartmanice; zámeček, dv. popl., pivovár; zde se popisuje Bošov a Zadní domky (*Hinterhäuser*). — T. h. patřil Bukovanským z Bukovan, od nichž je koupil r. 1801 měšťan Kutnohorský, Jiří Kordík. Nyní patří Emilii Eleder-ové.

Těšovice (*Teschwitz*), ves, 15 d. 111 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov (½ hod. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Wndingrün.

Těšovice, ves, 38 d. 297 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Prachatice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Volary; želez. hutě s hamry, mlýn, papírna. Ves T. patřila s Výrovem a Fefry ve 12. stol. proboštství Vyšehradskému.

Těšovice, ves na sev. straně „Starých lesů", 27 d. 215 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (3¼ hod. sev. vých), kat. i pol. obc. T., far. Koloveč, býv. dom. Chuděnice.

Tětětice, statek (dle trh. sml. z r. 1846 za 28.000 zl. stř.) a ves, 22 d. 167 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Poleň; zámek, mešní kaple sv. Vojtěcha, dv. popl., mimo ves kaple sv. Isidora r. 1722 založená a 1793 nově vystavená. — R. 1549 král Ferdinand dědiny někdy obce Klatovské v Ostřeticích, Oujezdci, Habarticích, T-cích vsi celé a plat v Svršovci (Svrčevsi) a Štěpanovicích prodal opět téže obci Klatovské. Počátkem 18. stol. drželi T. Hrobčičtí z Hrobčic, pak rytíři Nesslingerové, kteří je r. 1792 Jiřímu Šramovi prodali. Od tohoto přešly sňatkem na rodinu Wellnerovu.

Tětětice viz Želiv.

Tetín, ves, která se při Vikánovu popisuje, kr. Jič., okr. Hořice (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Miletín; Falgovský dvůr. — T. založen za vlády cís. Josefa II. v místech zaniklého Tetína, jehož se po r. 1628 více nepřipomíná.

Tetín, ryt. manství zámku Karlšteinského (dle post. sml. z r. 1861 za 50.000 zl. r. m.) a far. ves blíž pravého břehu Mže 68 d. 549 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Beroun (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Karlštein, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. J. Velič., 717 osadníků; far. kostel sv. Ludmily byl prý r. 1422 od Pražanů rozbořen a v 17. stol. nově vystaven; kostel sv. Michala archang.; byzantinská kaple sv. Kateřiny, snad od sv. Ludmily založená, která po 80 let již k světským účelům sloužila, byla r. 1858 opět důstojně opravena, škola, pivovár, sam. Koledník. — T., pův. knížecí hrad župy Tetínské č. Podbrdské, měl dle Kosmy jmeno od Tety, sestry Libušiny. Počátkem 10 stol. byl sídlem kněžny — vdovy Ludmily, kterouž zde Drahomíra dne 15. září r. 921 zardousiti dala. V ten čas byl na T-ě již kostel, neb legenda o sv. Ludmile dí, že po násilném usmrcení nepoložili ji do kostela, nýbrž pod zdi bradu. Později dala Drahomíra dům, ve kterémž ta vražda se stala, ve chrám ke cti sv. Michala archang. přestavěti, aby prý zázračné skutky, jež Bůh na tom místě činil, mohly se přičítati působení sv. Michala a nikoli sv. Ludmile. R. 1272 připomíná se v T-ě dvou kaplí, totiž sv. Michala a sv. Ludmily, které klášteru Chotěšovskému patřily. Okolo r. 1322 držel král. hrad T. Štěpán, písař desk zemských a synovec Vyšehradského proboštа Jana. Hrad, po němž jen slabé stopy zbyly, vzal za své při dobývaní Karlšteina skrze Husity. Pověstný kronikář Vác. Hájek z Libočan zastával zde před středem 16. stol. duchovní správu. T. jest nálesiště starožitností. Nynějším držitelem manství T-a jest p. Jan Bohdan Vojáček.

Tetouňovice viz Tatouňovice.

Tetov, ves, 40 d. 334 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1¾ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Kundratice, far. Žiželice. Ves T. založena r. 1791 v místech bývalého rybníka.

Tetov viz Vchynice.

Tetřev, sam. u Chlumce (okr. Třeboň.).

Teutschmannsdorf, ves, 30 d. 170 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Hořice, býv. dom. Vyš. Brod; zde se popisuje Drošlovice, 2 d. 23 ob. něm. — Dědina ta založena na pozemcích dvora popl. řeč. Glashof a nazvána tak dle Vyšobrod. opata Isidora Teutschmanna.

Tex viz Hůrky (*Adamsfreiheit*).

Těžák viz Popelice.

Thalenberg viz Talmberk.

Thalhäuseln viz Dobrá voda (okr. Tepelský).

Thalseifen, ves při potoku, 19 d. 453 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Buky mladé,

býv. dom. Vlčice. — Dědina ta založena r. 1682 od kn. Adolfa Švarcenberka na posemcích dvora popl.

Thammühle, ves, 46 d. 306 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Doksy; škola, $^1/_2$ hod. vých. mlýn s pilou. Dle Sommera stály prý zde zaniklé vesnice Hakov a Myslín.

Theresienau, přádelna s mechanickou dílnou u Starého města v okr. Děčín., kdež se spřede roč. přes 8000 ctů bavlny.

Theresienfeld, ves v novější době založená, 27 d. 189 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Maršov, far. Bohusudov, býv. dom. Sobě-chleby.

Theresiengab, ves, 46 d. 307 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov ($2^1/_4$ hod. sev.). kat. i pol. obc. Smrkovice nové, far. Ohnišťany staré, býv. dom. Smrkovice. — Ves založena od Marie Teresie a osadníkům ponechány posemky zdarma.

Theresienhammer, hamr u Kaplic, 4 kladiva a 5 ohňů skujňovacích, r. 1865: 15.000 kos a 6000 srpů.

Theresienhof viz Terčí ves.

Theresienhütten viz Terčí ves.

Theresienlust, letohrádek u Trusnova (v. t.).

Theresienthal viz Neugebäu.

Theresienthal, železné hutě se zámečkem a obydlími pro úředníky a dělníky, $^1/_2$ hod. vzdálí od Kláštera v okr. Nov. Bystřickém.

Theresienthal, přádelna u Seifů Heřmanových, spřede roč. přes 1300 ctů lenu.

Thierbach, ves při potoku, 36 d. 230 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Neydek ($^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. T.; škola, opodál mlýn.

Thiergarten, ves, 58 d.? 455 ob.? něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Mauthdorf, far. Milíře.

Thiergarten popisuje se u Vimberka.

Thomasdorf, veska, 9 d. 56 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Mikulášovice.

Thonbrunn, ves, 53 d.? 511 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Aš ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Neuberg.

Thurn, ves, 16 d. 118 ob. něm., kr. i okr. Cheb. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Kinšperk, býv. dom. Chlum, Kinšperk Stein a (město) Cheb; mlýn dle něm. způsobu.

Tchořovy, Chořovy, Schořovy, ves, 42 d. 318 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Potěhy, býv. dom. Žleby a Tupadly; fil. chrám Nanebevzetí P. M. r. 1700 nově vystavený, $^1/_4$ hod. vzdálí dv. popl.; viz Tupadly.

Tiefenau, sam. u Zhuří.

Tiefenbach, továrna na stroje (pracuje pomocí parního stroje o síle 6 koní); továrna na kam. nádobí, dýmky a porcul. figurky; skl. hutě, 120 brusíren; ostatně viz Přichovice.

Tiefenbach, ves, 22 d. 121 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchymov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Ostrov a Hroznětín, býv. dom. Ostrov.

Tiefenbach dolní (*Unter-T.*), ves na levé straně Teplé, 58 d. 403 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Bečov ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T. d.; kaple sv. Prokopa.

Tiefenbach horní (*Ober-T.*), ves blíž předešlé, 23 d. 132 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Bečov, kat. i pol. obc. T. dolní.

Tiefendorf, ves na úpatí Kozla, 24 d. 133 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Schönborn, far. Kvitkov; dv. popl. s kaplí. T. dal ku konci 14. stol. Hynek z Hohenšteina kostelu Marianskému na předměstí Čes. Lipském, jenom honbu a prodávání svého piva na tom zboží sobě vyminiv. R. 1627 dostal se T. Schönborn a Aicha klášteru august. v Lípě.

Tiefengrün, druhdy zvláštní, nyní s Schönlindským spojený statek a ves vysoké polohy, 33 d. 185 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Schönlind, far. Kirchenbirk; opodál dv. popl., mlýn.

Tiefenreuth, veska, popisuje se u Štítar (okr. Aš).

Tichá (*Oppols*), někdy panské sídlo, nyní ves při potoku, 145 d. 825 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Rychnov český; škola.

Tichava viz Mtihava.

Tichonice, ves, 30 d. 231 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2 hod. sev. vých.). kat. i pol. obc. T., far. Kácov, býv. dom. Šternberk; sam. Pelíškův most (náleží farou do Stebuzevsi). — Na východním konci vesnice náspy a příkopy někdejší tvrze, na které v bouřích husitských Diviš a po něm Zdeněk z T-c seděl.

Tikov, veska, 8 d. 57 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota Šarovcová, far. Chodovice.

Tikov, veska, 5 d. 58 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnice ($^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Rvačov.

Timakov, ves, 98 d. 822 ob. čes., kr. Plz.,

okr. a býv. dom. Rokycany (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Plzenec starý; škola, želez. ruda. — Po r. 1557 dali sobě Rokycanští do desk zemských vložiti: Hradecko, Číškov, Přešín, T. s pustými vesnicemi Chachovem a Mokroušemi a Lukavice hořejší.

Tinava viz Veselá.

Tipessenreuth, veska, 6 d. 33 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. (město) Cheb (1¾ hod. vých.), kat. obc. Kornau, pol. obc. Dürnbach, far. Nebanice; mlýn.

Tippelbauden malé a velké viz Úpa velká část I.

Tis, statek s panstvím Haberským spojený a ves, 73 d. 569 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Habry (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. T.; dv. popl., lihopalna, škola. — K panství Haberskému dostal se T. v 18. stol.

Tis, Tisov, ves, 21 d. 120 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Radošovice, býv. dom. Luky.

Tis, far. ves vysoké polohy, 52 d. 372 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Chyše, pošt. Lubenec, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. náb. fond, 519 osadníkův; far. chrám sv. Kříže připomíná se již r. 1384, škola, skl. hutě; zde se popisují Nové domky (*Neuhäusel*).

Tis, ves v horách při potoku, 34 d. 247 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nové Město n. M. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Hrádek nový, býv. dom. Opočno; mlýn.

Tisá (*Tissa*), far. ves v Krušných horách, 264 d. 1875 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (3½ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., pošt. Ústí, diéc. Litom., vik. Úst., patr. náb. fond, 2151 osadníků; far. chrám sv. Anny z r. 1789, škola, značná výroba kost. knoflíků, 3 mlýny. Zde se popisuje Schönštein, někdy tvrz, která patřila v 16. stol. ryt. z Binova. Od těchto dostala se r. 1628 Krištofovi Šimonovi Thunovi na Děčíně, načež neobydlená znenáhla se sesula.

Tisek, ves, 18 d. 108 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (3½ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Chmelna, far. Pravonín; za zřízení patrimon. patřily 2 d. k špitálu Načeradskému, ostatek k druhé čtvrti svobodníků kraje Čás.

Tisem, Tismo, ves, 23 d. 229 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Tvořešovice, býv. dom. Konopiště.

Tismice, far. ves při potůčku, 51 d. 439 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Kostelec černý, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. náb. fond, 963 osadníků; starobylý lok., r. 1384 far. kostel podoby menších rom. basilik, která přestavováním nemálo utrpěla, škola, dv. popl., mlýn. — R. 1504 postoupil Jindřich z Kostelce tvrz, ves a dv. popl. T. a ves Mrsky Janovi a Václavovi, synům Viléma Vrbika z T. Po bitvě Bělohorské koupil T. a jiné kn. z Lichtenšteina a připojil je ke Kostelci.

Tismo viz Tisem.

Tisomnice (*Tisownic*), veska, 7 d. 57 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. sv. Jan, far. Krásná hora, býv. dom. Chlumec, dv. popl., ¼ hod. záp. sam. Chalupa. — R. 1470 zapsal král Jiří Jencovi z Janovic a na Petršpurce vsi někdy kláštera Milevského T., Tisomičku, Mezihoří a j.

Tisomička, zaniklá osada, viz Tisomnice.

Tisov, ves, 21 d. 172 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2½ hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Hvožďany, býv. dom. Lnáře; dv. popl., mlýn, na záp. straně zbytky tvrze. — T. byl v 17. stol. příslušenstvím statku Hvožďanského.

Tisov, ves v novější době založená, 20 d. 150 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Narysov, far. Bohutín, býv. dom. Staré Sedlo.

Tisov viz Tis.

Tisová (*Tissau*), ves, 23 d. 136 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Otročín, býv. dom. Toužím. — R. 1233 prodala T-ou králová Konstancie klášteru Tepelskému.

Tisová (*Theisau*), ves při potoku, 37 d. 234 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Rychnov dolní; škola, mlýn.

Tisová (*Tissa*), statek s panstvím Tachov. spojený a far. ves, 65 d. 410 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Tachov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. Bor., patr. kn. Windischgrätz, 1250 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše s hrobkou Perglerů uvodí se co taký již r. 1384; nejstarší zvon z r. 1583, škola, zámek, dv. popl., zhotovování knoflíků a podobného zboží. — R. 1233 prodal probošt kostela Mělnického T-ou klášteru Kladrubskému. Na zač. 15. stol. seděl na někdejší tvrzi Martin Rendl a ok. r. 1454 jeho syn Martin. Před r. 1584 připomíná se Bohuslav Harant z Polžic na T-é, bratr pověstného Krištofa Haranta. R. 1668 koupil statek Vilém z Šteinsdorfu, od kteréhož sňatkem přešel na rod Perglerů

s Perglasů. Tito zůstali v držení T-é až do r. 1771. Po mnohých změnách spojena konečně r. 1823 s Tachovem.

Tisová, ves při potoku, 82 d. 606 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Heřmanice, býv. dom. Litomyšl (2 d. obci Vysokomýtské); kaple sv. Vojtěcha z r. 1755, dv. popl. — R. 1437 prodal Ludvík Smetana z Vys. Mýta roční plat s dvory kmetcími Václavovi z Hnojic.

Tisová, zaniklá osada na panství Jineckém.

Tisová, zaniklá osada v okolí Jistebnickém na Táb.

Tisovec, ves, 22 d. 138 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Včelákov, býv. dom. Rosice.

Tisovec, ves neznámého položení, byla r. 1601 pusta a patřila tehdáž k Poříčí spálenému.

Tisovec (*Giessaus*), ves částečně v údolí, částečně po horách, 23 d. 147 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. Úhřinov malý, far. Úhřinov velký, býv. dom. Solnice; $^1/_4$ hod. záp. Klečka (viz tam).

Tisovice viz Čísovice.

Tisovka (*Neuberg*), ves, 15 d. 124 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšiny (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Křížovice, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Tisovka, Týsovka (*Tistlowitz*), veska na svahu vrchu, 8 d. 49 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($2^1/_4$ hod. již.), kat. obc. Záhoří, pol. obc. a far. Sveraz. — T. slušela r. 1410 ke klášteru Strahov.

Tisvice, zaniklá, položením neznámá ves na býv. dom. Bezdružickém.

Tišice, ves, 35 d. 277 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Všetaty; zde se popisují k býv. dom. Mělnickému náleževší sam.: Červený mlýn, Kaberna a Třebošnice, někdy tvrz a ves, nyní dv. popl. — V T-i nar. 10. břez. 1818 spisovatel čes., prof. Dr. Jos. Kajetán Slavíček; † 27. září 1867.

Tleň viz Vetlá.

Tlestky, Tlesky (*Tlesko*), ves, 22 d. 119 ob. čes., kr. Žat., okr. a far. Jesenic. ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Chříč; mlýn a $^1/_2$ hod. vzdálí viklan, t. j. ohromný balvan, kterým snadno hýbati lze. — Ves T. koupil se statkem Čisteckým r. 1718 od kapituly Praž. Vác. Lažanský, pán na Chříči.

Tloskov, panství majoratní (dle trh. sml. z r. 1802 a 1834 za 720.000 zl. a 52.000 zl. stř.) a ves, 15 d. 147 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Stranné; zámek u prostřed zahrady asi před 40 lety vystavený, dv. popl., ovčín, pivovár (r. 1865: 3040 věder za 10.260 zl.), lihopalna (r. 1865: 606 věder za 7762 zl.), bažantnice, opodál Heroltice (v. t.). — Asi na sklonku 14. stol. dostala se v držení tvrze T-ské jedna větev vládyk z Neveklova, kteří se pode jménem Řepů z Neveklova na T-ě často připomínají. Adam Řepa z Neveklova odkázal r. 1573 všecko zboží švakru svému ryt. Bernartovi st. Hodějovskému z Hodějova, jehož rod zde pak až do bitvy na Bílé hoře seděl. R. 1622 prodán T. od král. komory Pavlovi Michnovi z Vacinova; vdova po Sigmundovi Norbertovi Michnovi prodala zadlužený statek T-ský r. 1669 Vác. Karlovi Čabelickému ze Soutic, jehož syn jej r. 1707 Jeron. Kolloredovi z Walsee trhem postoupil. Týmž způsobem dostal se T. r. 1727 Jáchymovi hr. Pachtovi z Rájova, jehož syn jej pro dluhy opět prodati musel. Nynější držitelové, Prušti hr. z Pourtales koupili T. r. 1805 od svob. p. Jak. Wimmer-a.

Tlučeň, ves, 12 d. 94 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Losiny, far. Čestín, býv. dom. Kácov. — T. patřila v 16. stol. k zámku Čestinkostelu.

Tlučeň (*Tlutzen*), ves v horách, 50 d. 229 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Církvice, býv. dom. Keblice (2 d. k Liběšic.); 3 mlýny. — T. jest starobylá osada, nebo r. 1057 dán zde kostelu Litom. jakýsi pozemek.

Tlučná, ves při potoku, 34 d. 353 ob. čes., kr. i okr. Plz. ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Öjprnice, býv. dom. Křimice; dv. popl., kam. uhelné doly. — T. se jmenuje r. 1239 mezi statky kláštera Kladrubského. R. 1369 připomíná se Racek a 1406 Zachař z T-é. R. 1423 prodali panoše Zachař z T-é a Jan z Hořejší Lukavice dvůr i s poplužím v T-é Havlovi z Kozolup.

Tlučná, dv. popl. u Losy.

Tlumačov (*Tilmitschau*), ves, 107 d. 723 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlice ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Mrdakov, býv. dom. Kouty a Trhanov; sam. Pelechny.

Tlustec (*Tölzelsdorf*), ves, 33 d. 191 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Jablonné ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Valtinov, far. Brniště. — R. 1540 zastavil Šeb. Blekta z Outěchovic strýcům svým Blektům z Outěchovic tvrz T., ve Valtinově půl vsi a Postřelnou (?) ves celou a j.

Tlustice, ves při Žebráckém potoku, 47 d.

309 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovic. (1/2 hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Záluží, far. Praskolesy; dv. popl. — T. náležely na poč. 14. stol. ku proboštství Praž., kteréž je r. 1320 králi Janu postoupilo.

Tlustovousy, Hustovousy, ves, 27 d. 255 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1 3/4 hod. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Tukleky, býv. dom. Kounice, dv. popl. — R. 1227 odkázal T. Hrabišovec Kojata křižovníkům Zderazským, vymíniv jich doživotné požívání manželce své Vratislavě. R. 1436 zapsal cís. Sigmund Vaňkovi z Křivé tvrz a ves T. a ves Horušany, obé křižovníkův Zderazských. R. 1551 seděl na T-ích Mikuláš Bejchorský z Raškovic.

Tmaň, statek (dle trh. sml. z r. 1862 za 315.000 zl. r. m.) a far. ves při Suchomastském potoku, 80 d. 583 ob. čes, kr. Praž., okr. Beroun (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. Beroun, patr. Fr. Noltsch, 1350 osadníků, pošt. Zdice; far. chrám sv. Jiří uvodí se již r. 1315, škola, zámek, dv. popl., pivovár, sam.: Podskalí a sv. Jiří. — V názvu vesnice této kryje se nepochybně jmeno jednoho z dvou vrahů sv. Ludmily, Tumana, kteří od Drahomíry hojně obdařeni byli. Hájek tvrdí, a snad ne bezdůvodně, že jim Drahomíra dovolila hory a lesy na Tětinsku v dědiny rozdělati. Po r. 1360 náležel statek T. slavnému kazateli a předchůdci M. Jana Husi, Miličovi z Kroměříže. K r. 1391 připomíná se Markvart a r. 1436 Bohuslav z T-ě. Na poč. 17. stol. držel T. Šťastný Vamberský z Rohatec a před bitvou Bělohorskou Zdeněk Trmal, jemuž v plen vzata a Janovi Wenzlovi r. 1622 prodána. Nynějším držitelem jest Frant. Noltsch.

Tmaň, ves, 43 d. 279 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Břešťany, far. Hobšovice, býv. dom. Zlonice (2 d. k Slanému); sam. Křovice, dv. popl., mlýn a 2 domy.

Tobakmühle, popisuje se u Výškova.

Tobiessenreuth, ves, 14 d. 91 ob. něm., kr. i okr. Cheb (2 hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Eichelberg, far. a býv. dom. Liebenštein (1 d. k Chebu).

Tobolka, ves, 18 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Tetín, býv. dom. Praskolesy; dv. popl., někdy prý zde byl pan. klášter.

Tocava, Tocov viz Totzau.

Točice, sam. u Vilémova.

Točná, ves, 41 d. 308 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbraslav (1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Modřany; sam. Komořany (v. t.), Nouzov a Šabatka. — T. dostala se k Zbraslavi r. 1622 se zámkem Komořanským.

Točník, ves, 48 d. 354 ob. čes.. kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Klatovy (1 hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Štěpánovice; zde se popisují Chaloupky a dv. popl. Annahof.

Točník, panství c. k. horního aeraru a ves, 33 d. 276 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovice (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Žebrák; pivovár, dv. popl., mlýn. — Sesnav král Václav IV., že starý hrad Žebrák, na němž se za příčinou myslivosti rád zdržoval, není ani dosti pevný ani pohodlný, dal na blízkém skalním hřebenu hrad T., jak pravdě podobno, od Petra Parléře v slohu got. vystavěti. T. r. 1409 dostavený stal se vedle Žebráka oblíbeným sídlem královým. Po smrti královĕ zastavil cís. Sigmund oba hrady, T. a Žebrák, vynes dříve již všechny poklady a památnosti, r. 1421 Fridrichovi a Hanušovi bratřím z Kolovrat, jichž nenávist proti kališníkům vůbec známa byla. Dne 2. května r. 1425 jali se Táboři a Sirotkové vedením Švamberka, Roháče a Zdinky hradův T-a a Žebráka dobývati, ale po marném, třídenním namahání odtrhli odtud, davše město Žebrák v požeh. Po r. 1473 zastaveni jsou oba hradové, T. a Žebrák, pánům z Gutšteina, později Janovi z Vartmberka, který T. r. 1534 opraviti dal, po něm Volfovi Krajířovi z Krajku, r. 1542 Janovi z Valdšteina na Peruci a r. 1552 Janu st. Popelovi z Lobkovic, jemuž oba hrady od cís. Ferd. I. r. 1557 v majetek postoupeny. Cís. Rudolf odňal je Lobkovicům, načež až do počátku 18. stol. při král. komoře zůstaly. R. 1705 zastaven T. hr. Karlu Přehořovskému z Kvasejovic a mezi l. 1710 až 1723 Adamovi z Lichtenšteina, od jehož potomkův opět vyplacen. Velepamátný, ještě r. 1722 zcela obydlený hrad nechala král. komora, nemajíc péče o jeho zachování, v zsutiny se rozpadnouti. Pozoruhodna jest got. brána, ozdobená uměle tesanými znaky zemí, jimž král Václav panoval; na stěnách král. paláce pozorovati zašlé malby.

Todice, ves, 41 d. 330 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Popovice.

Todně, ves, 39 d. 224 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Svin. Trhov. (1 1/4 hod. záp.), kat. obc. Sedlo, pol. obc. a býv. dom. Komařice (7 d. k dom. Buděj., 5 d. Novohrad., 3 arcid. Krumlov.). — Václav z T-ě přivěsil

svou pečeť k stížnému listu r. 1415 do Kostnice zaslanému.

Todtenbauden viz **Úpa velká část I.**

Tofflmühle popisuje se u **Všerub.**

Tochomyšl viz **Tuchomyšl.**

Tochovice, statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1842 za 100.000 zl. stř.) a far. ves, druhdy městys, 80 d. 569 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Březnice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., diéc. Buděj., vik. Blatná, patr. náb. fond, 1710 osadníků; far. kostel sv. Martina uvodí se co taký již k r. 1384, škola, zámek. dv. popl., pivovár, mlýn. — T. dal král Václav II. klášteru Ostrovskému v náhradu za statky v okolí Slanském. Týž klášter dal je r. 1331 v nájem rychtáři **Muškovi** a jeho potomkům. Od cís. Sigmunda zapsány jsou r. 1436 **Janovi** a **Vác.,** bratřím **Zmrzlíkům** ze **Sojšína,** než brzy potom navráceny klášteru. R. 1520 držela tvrz T-ckou nepochybně v zástavě vdova po **Oldřichovi Vranovském** z **Valdeka,** která přechovávala lupiče Malovcovy. Za tou příčinou položila se král. města před tvrz T., kteréž 23. říj. t. r. dobyla a obořila. Dle M. z Heslova nalezeno tam mnoho šafránu v holubích baňkách, též suken a kmentův zakopaných. R. 1540 připomíná se **Jan** z **Vítence** na **T-cích,** hejtman kraje Podbrdského, který statek T-ský r. 1532 od jmenovaného kláštera koupil. Tomuto následoval v držení T-c **Jiří** z **Lokšan,** jehož potomku Václavovi po bitvě Bělohorské odňaty a **Přibíkovi** z **Jenšteina,** jednomu z komisařův reformačných, za 23.381 kop 34 gr prodány. Od té pak doby vládli T-emi rozliční rodové. Od r. 1848 patří kn. **Karlu Švarcenberkovi.**

Tojice, ves, 27 d. 527 ob. čes., kr. Plz., okr. Nepomuk (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Vrčany, býv. dom. Zelená hora; ¹/₄ hod. vzdálí mlýn **Hyndrát.**

Tol? jmenuje se r. 1508 příslušenstvím zámku Piršenšteina.

Tolštein (*Tollenstein*), ves, 70 d. 470 ob. něm., kr. Litom., okr. Warnsdorf (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Georgenthal, býv. dom. Rumburk. Nade vsí strmí na příkré skále malebné zříceniny hradu T-a, založeného nepochybně od mocného rodu Berkovského. R. 1464 dal král Jiří **Jindřichovi Berkovi** z **Dubé** a **Janovi** z **Vartmberka** a **Děčína** hrad T., jehož byli na **Albrechtovi Berkovi,** odporníku královĕ, dobyli. R. 1490 koupil od Sigmunda Děčínského z Vartmberka část hradu T-a **Hugolt** z **Šlejnic,** nejvyš. maršálek Míseňský, jehož potomci později ostatní část T-a přikoupili. Rod ten původu Slovanského a až do konce 17. stol. v Čechách usedlý, žije dosud v Prusku. Za **Radslava Kinského** z **Vchynic** a **Tetova** byl T. r. 1609 s Rumburkem snad již spojen. Hrad rozbořen, jak se zdá, v 30leté válce.

Tolzbach, ves, 10 d. 44 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Jablonné (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Valtinov, far. Brniště; dv. popl. (dom. Vartmberské); někdy zde stála tvrz.

Toman patří do kat. obc. **Miličova** (okr. Pelhřimov.).

Tomandlhof viz **Dobrá voda** (okr. Novohradský).

sv. Tomáš (*St. Thomas*), ves, 22 d. 193 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod. (3¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov něm., býv. dom. Krumlov; starobylý fil. chrám sv. Tomáše měl 1884 svého duchovního správce. Nade vsí zříceniny hradu řeč. **Vítkův kamen** (v. t.).

Tomec viz **Lipkova voda.**

Tomice, ves, 48 d. 309 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Kralovice dolní (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. T.; mlýn.

Tomice, ves, 48 d. 376 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (1³/₄ hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Úběnice, býv. dom. Tloskov; mlýn; samotný mlýn a 2 d. ve vsi patřily k dom. Tvořešovic., opodál **Semtina** (v. t.). T. jsou rodiště zasloužilých spisovatelů **Jana** a **Jos. Vác. Zimmermanna;** tento nar. 5. ún. 1804, onen 1788 dne 5. kv., † r. 1836.

Tomičky, zaniklá osada buď v Táb. neb Berounsku.

Tonail viz **Klení.**

Tonhäuser viz **Úpa malá, díl dolní.**

Tonihäuseln, veska, 7 d. 41 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rapotice, far. Terčí ves, býv. dom. Nov. Hrady.

Tonko, Donko viz **Biňov.**

Tonnberg viz **Johannesruh.**

Topělec, ves, 22 d. 133 ob. čes., kr. i okr. a far. Pís. (³/₄ hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Krašovice, býv. dom. Drhovle; dv. popl., sam. mlýn **Topynka** při Otavě a u **Rybáka;** viz též **Rojice.**

Töpferhäuser viz **Nová ves** (okr. Vrchlab.).

Topolany viz **Teplitzhof.**

Topolka viz **Dřevikov.**

Topoly, ves, 38 d. 307 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Chrud. (1 hod. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Kotčí.

Töppeles, ves, po obou stranách Teplé, 36 d. 252 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (2 hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Ležnice, far. Slavkov, býv. dom. Bečov; kaple, mlýn.

Topynka viz Topělec.
Toskánsko viz Braškov.
Tošov, ves, 12 d. 73 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Skršice, far. Meziříčí; dv. popl. — Na sklonku 14. stol. seděl zde Diviš z T-a a po něm jeho vdova Bětka; na sněmě Čás. r. 1440 byl Petřík z T-a.
Totzau (Tocov?, Tocava?), ves v horách, 94 d. 567 ob. něm., kr. Žat., okr., pošt. a býv. dom. Doupov (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. hr. Zedtwitz, 905 osadníků; far. kostel Navštívení P. M. připomíná se již r. 1384, škola, 2 mlýny.
Touchořiny (*Tauchersehin*), ves far., 45 d. 317 ob. něm., kr. i okr. Litom. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Újezd veliký, pošt. Oušték, diéc. a vik. Litom., patr. náb. fond, 981 osadníků; far. chrám sv. Prokopa, škola, několik mlýnů.
Touchovice, druhdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 43 d. 344 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Opočno, býv. dom. Nový hrad; pivovár, dv. popl., mlýn, někdy zde stála tvrz. — R. 1429 připomíná se Zdeněk Sladký z T-c, r. 1437 panoše Protivec, řeč. Hříč z T-c a r. 1540 Sigmund Bečkovský z Šebířova na T-cích, hejtman kraje Žateckého. Mezi l. 1568—76 držel Šebestian Ilburk z Vřesovic statek T-cký, který nepochybně po r. 1620 s Novým hradem v jedno spojen.
Tourkovice viz Turkovice.
Tourové, ves, 20 d. 135 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňany (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Bavorov, býv. dom. Netolice (4 d. dom. Dub. a 2 d. k městu Volyni); na místě chalup čís. 1., 2., 3. stála tvrz, kolébka to ryt. Želisků z Tourového; sam. u Kvítka.
Toušeň (*Touschim*), starožitný městys na levém břehu Labe, 90 d. 718 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Brandýs n. L. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T.; kaple, škola. — Někdy zde stával hrádek, kterého páni z Michalovic cís. Karlu postoupili. Po smrti císařově, který prý zde často dlíval, připadla T. opět Michalovicům. R. 1421 byl hrádek po třídenním obležení dobyt a lidem Pražským osazen, avšak později prvotním držitelům navrácen. Okolo r. 1518 nabyl T-ně pověstný primator Praž., Pašek z Vratu, od jakési paní Jandové od Hory Kutny „svou chytrostí a výmluvností.“ R. 1536 prodal T. Adam Lev z Rožmitálu a na Blatné pánům Krajířům z Krajku, kteří ji s Brandýsem spojili.
Toušice, ves při potoku, 40 d. 271 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Malotice, býv. dom. Zásmuky; dv. popl., mlýn; někdy zde stála tvrz.
Toušková, ves, 19 d. 157 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovice (¾ hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Zalužany, býv. dom. Orlík; zámeček s mešní kaplí sv. M. Magd., dv. popl. — T. jmenuje se mezi lény Karlšteinskými. R. 1805 koupil T. a Zalužany za 300.000 zl. Bedřich kn. Švarcenberk a připojil je k Orlíku.
Touškov Hartmanův (*Tuschkau*), far. ves, 46 d. 397 ob. něm., kr. Pls., okr. a pošt. Stod. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T. H., býv. dom. Chotěšov, arcidiéc. Praž., vik. Stříberský, patr. opat Tepel., 1232 osadníků; far. chrám u sv. Markéty připomíná se již r. 1384; zvony z r. 1705, 1521 a 1575; škola, kam. uhelné doly. — T. H. jest starobylá osada, nebo již r. 1243 připomíná se Artleb z T-a. R. 1299 daroval T. Hartman z T-a klášteru Chotěšovskému, jemuž ve válkách Husitských odcizen a od cís. Sigmunda r. 1434 Zdeňkovi Drštkovi zapsán. Později byl klášteru navrácen.
Touškov nade Mží (*Weiss-Tuschkau*), okr. město blíž levého břehu Mže, v úrodné krajině, 140 d. 1187 ob. něm., kr. Pls. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Čeminy, arcidiéc. Praž., vik. Pls., patr. p. Stark, 2954 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt. v nynější podobě z r. 1765, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. exped., špitál, dv. popl., pivovár, mlýn, koželužství. Trhy výroční a dobytčí: 1) druhý čtvr. po Velik., 2) ve čtvr. po B. Těle, 3) ve čtvr. po sv. Frant. Seraf., 4) v pond. po početí P. M. — T. jmenuje se r. 1115 trhovou osadou kláštera Kladrubského, který zde později probošství založil. Oženiv se ok. r. 1588 proslulý Kryštof Harant s Evou Černínovou z Chuděnic dostal s ní, jak se podobá, nějaký podíl na statku T-ském, odkudž vedle svého jmena přídavek „v T-ě nade Mží“ užíval. R. 1591 jmenuje se pánem na T-ě Diviš Markvart z Hrádku a na Bělé, který měl za manželku Ludmilu Černínovou z Chuděnic. Poněmčen byl T. po r. 1665.
Toušetín, statek fideikom. (s Vlčím dle rektif. vysvědčení z r. 1829 za 266.022 zl. 20 kr. r. č.) a ves, 31 d. 264 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc T., far. Smolnice; zámek, dv. popl., pivovár. — T. jmenuje se v listině Anežčině asi z r. 1228 mezi statky kláštera Svatojiřského. K r. 1324 připomíná se Dmitr z T-a, mezi l. 1372—1380 Al-

bert z Kolovrat na Kornhause a T-ě. R. 1414 prodal Oldřich Zajíc z Hasmburka T. tvrz, ves s dědinami a chmelnicemi za 1000 kop gr. panenskému klášteru v Týnci. Později drželi prý T. Václav Sekérka z Sedčic r. 1543, Jan z Valdšteina 1553, pak Jan ze Šellenberka a ok. r. 1597 páni z Veitmíle. Na poč. 17. stol. patřil T. Adamovi Jindř. Hruškovi, jehož nástupci po r. 1620 konfiskován. Potom zde vládli Saloména z Herbersdorfu, Pavel i Václav Michna a od r. 1670 hr. Jiří Lud. z Sincendorfu. Od tohoto koupili jej r. 1673 nynější držitelé kn. Švarcenberkové.

Toužím (*Theusing*), panství fideikom. s Brlozcem dle trh. sml. z r. 1837 za 486.100 zl. stř.) a starobylé město, 290 d. 1877 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. T-ský, patr. vojvoda Beaufort-Spontini, 3281 osadníků; děk., r. 1384 far. kostel Narození P. M. přestaven r. 1778, hřbitovní kostel sv. Martina, škola, zámek vystaven mezi l. 1623—44, dv. popl., pivovár, pošt. exped., špitál, zbytky někdejšího hradu a městských hradeb. Trhy výr.: 1) na zelený čtvr., 2) dne 1. květ., 3) druhé pond. po sv. Duchu, 4) ve čtvr. po Naroz. P. M., 5) ve čtvr. po sv. Martinu, 6) ve čtvr. před Vánoc.; 2., 3. a 4. trh spolu na dobytek; týdní trh každý čtvrtek. — T. náležel proboštství Milevskému a byl r. 1437 od cís. Sigmunda Jakubovi z Vřesovic zapsán, při jehož rodě pak po celé 15. stol. zůstal. V 16. stol. držel T. Jindřich z Plavna a pak Hasišteinští z Lobkovic, od nichž r. 1623 cís. plukovníku Juliovi Jindř. vojvodovi Saso-Lauenburskému prodán. Provdáním se jeho vnučky r. 1733 přešel T. v majetek markrabat z Baden-Baden, po jichž vymření r. 1787 na král. komoru spadl a r. 1837 veřejnou dražbou nynějším držitelům vojv. Beaufort-Spontini prodán.

Tožice, Stožice, ves, 22 d. 177 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. Božkovice, pol. obc. Drachkov, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov (2 d. k dom. Tvořesovic.); starobylý fil., r. 1350 farní kostel sv. Martina s náhrobky ze 16. stol. a polookrouhlou absidou romanskou; na dvířkách a tabernákulu starobylý obraz sv. Václava; starobylá křtitelnice; prostřední zvon ze 14. prý stol.; na záp. straně kostela stála tvrz, kolébka ryt. z T. R. 1205 připomíná se Jan z T.; Jan a Vilém podepsali r. 1415 známý stížný list ku sboru Kostnickému. Později vyskytuje se rod ten pod jmenem Trmalů z Tozič neb Toušic.

Trámnice viz Trávníček.

Třapole (*Střapol*), ves, 28 d. 184 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycan ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Horní Stupno, býv. dom. město Plzeň.

Trautenbach, ves kolem vrchy obklíčená, 117 d. 724 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Trutnov ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Hořejní staré město; škola, kaple sv. Tekly, mlýn.

Travčice (*Trabschitz*, *Drabschitz*), ves, 48 d. 302 ob. čes., kr. i okr. Litom. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Počaply, býv. dom. Hrdly (28 d. k dom. Zahořan.). R. 1239 uvodí se Lutohněv z T. — Ves T. a Německá Kopišť stály druhdy na místě, kdež jest nyní pevnost Teresín (ostatně viz Teresín).

Travné (*Trawni*), ves na pravém břehu Chrudimky, 29 d. 213 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Rohozná, far. Kamenice (trhová); dv. popl., mlýn. Východně ode vsi někdejší cukrárna na javorový cukr (založ. ok. r. 1810).

v Trávnice viz Trávník.

Trávníček, Trámnice, ves po obou březích Mohelky, 20 d. 125 ob. čes., kr. Bolesl., okr., býv. dom. a far. Čes. Dub (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Hradčany; 2 mlýny (náležely do zrušení zřízení patrim. k dom. Svijan.).

Trávník (*Eichelburg*? či *Josefsburg*?), ves, 19 d. 132 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (3 hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Polisy, far. Osice. — Ves tato povstala r. 1777 emfyteutováním někdejšího dv. Trávníku a pojmenována po německu „Eichelburg“ ku poctě sv. pána Eichelburga, jenž emfyteutování dvoru byl přítomen, a ku poctě cís. Josefa II. opět „Josefsburg“, avšak ani jedno ani druhé jmeno neudrželo se a na nově založenou ves přeneseno jmeno někdejšího dv. popl.

Trávník či v Trávnice, malá někdy osada v okršku nynější Malé strany Pražské, kdež daroval Soběslav I. kanovníkům Vyšehradským šest osadníků.

Traxelmoos, Draxelmoos, vska na Bavorském pomezí, při potoku, 7 d. 44 ob. něm., kr. Plz., okr. Nov. Kdyň ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Maxberg, býv. dom. Kouty a Trhanov; mlýn.

Trčkov (*Trčkadorf*), ves na Slezském pomezí, 66 d. 415 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nov. Město ($5^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Kunštát, býv. dom. Opočno; 4 mlýny.

Třebaň hlásná (*Vorder-T.*), ves na levém břehu Berounky, 54 d. 391 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($2^1/_4$ hod. jih. vých.),

kat. i pol. obc. T. h., far. Dobřichovice, býv. dom. Karlštein. Zde popisuje se sam. Rovina (1/2 hod. sev. vých.). — Klášter Ostrovský měl v T-i od Boles. III. darovaného rybáře a později i dvůr, jejž opat Otto r. 1284 pronajal Vavřinci a Drahomíře manželům v doživotí.

Třebaň zadní (*Hinter-T.*), ves na pravém břehu Berounky, 31 d. 271 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T. z., far. Dobřichovice, býv. dom. Karlštein; mlýn čís. pop. 8 (zapsán v deskách zemských).

Třebánek horní a dolní, ondy vesnice, viz Ročovice.

Třebanice, ves, 29 d. 184 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Hořikovice, far. Lhenice; mlýn a 5 sam. Ostatně viz Ročovice.

Třebčice, ves při potoku, 26 d. 173 ob. čes., kr. Pls., okr. a far. Nepomuk (1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Zelená hora. — Na sklonku 12. stol. daroval velmož Hroznata dvorec zdejší založenému od něho klášteru Maštovskému.

Třebčice (Třebušice) německé (*Deutsch-Třebetitsch*), ves, 24 d. 154 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T. n., far. Podletice, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves. — T. n. jmenují se mezi zbožím, které se r. 1490 při dělení dědictví mezi bratřími Janem Mikulášem a Bohuslavem z Lobkovic a z Hasišteina Mikulášovi za podíl dostalo.

Třebčice široké neb rozlezlé (*Weiten-Trebetitsch*), statek (dle sml. trhov. z r. 1843 za 381.000 zl. stř.) a far. ves, 87 d. 689 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořany (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T. š., diéc. Litom., vik. Žat., patr. kn. Salm-Reuferscheid, 1012 osadníků; kostel sv. Kříže, původně zámecká kaple, obdržel nynější svou podobu r. 1802, zámek z r. 1722, škola, založ. r. 1790, pošt. úř., synagoga. — R. 1490 dostaly se dvory kmetcí v T-icích za podíl dědický Janovi z Lobkovic a z Hasišteina. Statek T-ický skládá se nyní ze čtyr druhdy zvláštních statků, totiž z T-ic, Letova, Rohosce a Dětan a náležel od r. 1797 rodině Schreiterů z Schwarzenfeldu, od nichž jej r. 1843 kn. Hugo Karel Salm koupil.

Třebeč, druhdy ves na Budějovicku, kterouž mezi jinými Rinart z Odlochovic r. 1426 prodal strýcům svým Chvalovi z Chmelného a Mikšovi z Nosákova.

Třebechovice, jinák též „hory Oreb nad Dědinou“ (*Hohenbruck*), starobylé město po obou březích potoka Dědiny, jenž dělí je ve dvě části: Staré a Nové město, 427 d. 2910 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Opočno, diéc. Král. Hrad., vik. Opočno, patr. kn. Kolloredo, 5998 osadníků; far. kostel sv. Ondřeje, v nynější podobě z let 1740—1767 připomíná se již r. 1384 mezi farními, pohřební kostel Božího Těla r. 1885 na místě dřívějšího již sešlého kostela ozdobně vystavený, škola, spěv. spolek „Oreb“, záložna, pošt. exped., radnice, špitál, pivovár, 2 mlýny. Trhy: 1) ve středu po obrácení sv. Pavla (připadne-li ale sv. Pavla na středu, tedy příští středu na to), 2) na den proměnění P. Krista, 3) na sv. Kateřinu, 4) na sv. Kosma a Dam. (27. září). Týdní trh každý čtvrtek. — První nám známý držitel T-ic jest Hynek Hlaváč z Dubé jehož potomci zde až do propuknutí bouří Husitských vládli. V bouřích těchto scházely se na hůrce nad T-cemi (nyní vinice zvané), přičiněním kněze Ambrože z Hradce velké davy Husitův k tak řeč. „táborům“; hůrce dáno jmeno „Oreb“ a účastníkům „Orebitův“, v jichž čelo postavil se Hynek Krušina z Lichtenburka, tak jak Žižka v čelo Táborův. R. 1451 seděl na zdejší tvrzi panoše Přibík z Březovic. R. 1516 postoupila Johanka z Březovic, vdova po Mikuláši st. Trčkovi z Lípy a na Vlašimi právo své k Opočnu, k tvrzi T-cké a t. d. bratřím Trčkům z Lípy. (Ostatně viz Opočno, s nímž měli T. nápotom tutéž vrchnost.) — Zde narodili se: Bonaventura Pitr, historik a opat benediktinského kláštera v Rajhradě (nar. 5. listop. 1708, † 15. května 1764); podobizna jeho chová se na T-ické radnici, ve faře a v domě narození jeho, pak Jan Theobald Held (Orebský), velezasloužilý lékař, spisovatel a skladatel oblíbených čes. písní († 30. června 1851).

Třebejcina dolní či malá viz Třebetín dolní.

Třebejcina horní či velká viz Třebetín horní.

Třebejcinka viz Třebětín dolní.

Třebějice viz Třeběvice.

Třebel (*Triebel*), panství a ves, 47 d. 293 ob. něm., kr. Cheb., okr. Plan. (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Černošín, býv. dom. Trpisty a Třebel; škola, dv. popl., pivovár, lihopalna; na místě někdejšího hradu stojí nyní sýpka. — Sam.: 1/2 hod. již. Wolfsberg, 4 d. na soujmenném vrchu, na němž též zříceniny hradu Wolfšteina se spatřují, 1/4 hod. vých. zámecký mlýn (*Schlossmühle*) a 1/4 hod. sev. Vedonka (3 d.). — Hrad T. založen nepochybně s počátku 13. stol. od pánů z Třeble, kteří byli stejného původu? s pány z Kunštátu. První nám známý člen rodu toho jest

Oldřich z T., jehož připomíná se k r. 1251. Za Karla IV. seděl na hradě T-ském Ješek Kosíhlava z Pnětluk, který r. 1382 hrad T., Zliv, Bobošov, Hostičkov, Zpls, Kořen a Sedlec postoupil směnou Rackovi ze Švamberka. R. 1410 prodal týž Racek ze Švamberka dědictví své hrad T. s příslušenstvím Hynkovi řeč. Hanovec ze Švamberka. Král Ladislav daroval r. 1454 T. co odúmrť na král. komoru spadlý pozůstalé vdově po Bernhartovi ze Švamberka, která T. bratřím ze Sobětic postoupila. Tito zastavili statek T. r. 1460 na 20 let Janovi z Volfšteina. R. 1469 uvodí se Vilém a r. 1482 Jiří z Volfšteina a na T-i. Nápotom navrácen hrad T. opět Sobětickým, kteří jej však brzo na to prodali Švamberkům. Za vlády pánů ze Švamberka poraženi zde v srpnu 1647 Švédové od vojsk Rakouských, při čemž hrad spustošen, načež jej cís. Ferd. III. zcela obořiti kázal. Po smrti Jana Bedřicha ze Švamberka 1659 přešla panství Švamberská na Jana Krištofa Ferd. hraběte Heisenšteinského, který T. později M. ze Sincendorfu prodal. V ten čas spojeno panství T. s panstvím Trpisty, jehož osudy a pány nápotom sdílelo.

Třebelice, ves, 29 d. 199 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Čenkov, far. Malšice, býv. dom. Želeč.

Třebelice, někdy ves, nyní selská živnost a mlýn, ½ hod. sev. záp. od Hojanovic. Ves tato patřila r. 1459 k blízké, tehdáž již pusté tvrzi (?). Ostatně viz Vojislavice.

Trebendorf, far. ves při silnici z Františkových Lázní do Karl. Varů, 27 d. 194 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. Cheb., patr. obec král. města Chebu, 1391 osadníků, pošt. Cheb a Františkovy Lázně; mešní kaple sv. Vavřince, druhdy far. kostel zal. r. 1495 a přestavený r. 1758 a 1783, škola, vápenice. — Za dob zřízení patrim. náleželo odtud 11 d. k foitství Steinskému.

Třebenice (*Trebnitz*), město na úpatí Košťálovského vrchu při silnici a při potoku, 240 d. 1470 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Čížkovice, diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. hraběnka Kounicová, 2496 osadníků; far. kostel Narození P. M., jenž uvodí se mezi farními již r. 1384, chová dva umělé obrazy alabastrové, zobrazující předměty ze zjevení sv. Jana; na hřbitově kostel nejsv. Trojice, škola, pošt. exped., radnice, na níž chová se drobnomalbami ozdobený čes. kancionál pergamenový, jenž malován byl ok. r. 1575 od výtečného českého malíře Matouše Ornyse z Lindperka, pivovár a lihopalna pravovárečného měšťanstva, 5 mlýnů. Trhy: 1) ten den po Hromn., 2) na sv. Jiří, 3) na sv. Jak., 4) ten den po všech Svatých. — Ok. r. 1228 náležela ves T. k statkům jeptišek Svatojiřských v Praze a r. 1436 jmenuje se mezi těmi statky Svatojiřskými, kteréž cís. Sigmund Janu Kaplířovi ze Sulevic zapsal. Král Václav II. udělil r. 1299 městu některé privileje, které i králové Sigmund, Ladislav, Jiří a Vladislav rozmnožili a všichni potomní králové potvrdili. Práva tato vztahovala se k vlastní obecní správě a pravomocnosti, k odbývání trhů výročních a týdních, k prodeji soli, k obchodu, vaření a výčepu piva.

Třebenice, vska na pravém břehu Vltavy, 6 d. 43 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (3½ hod. již.), kat. i pol. obc. Štěchovice, far. sv. Kilian, býv. dom. Hradištko. — T. darována od knížete Spitihněva 1055—1061 klášteru Ostrovskému, jemuž jest válkami Husitskými odcizena. R. 1643 dal opat Strahovský Křišpín Fux pod T-emi skály plavbě po Vltavě překážející prachem roztrhati a řečiště upraviti, načež od cís. Ferd. III. do stavu šlechtického s predikátem „z Hradiště" jest povýšen; pamětný sloup na břehu chová o tom dva latinské nápisy.

Třebestovice, ves při potoku, 33 d. 326 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Sadská, býv. dom. Brandýs a Přerov. (2 d. k dom. Poděbrad.); mlýn, bažantnice; někdy zde byla tvrz. — Ok. r. 993 a ještě v první polovici 14. stol. náležela ves T. k zboží kláštera Břevnovského, jemuž darována od Boleslava II. R. 1866 dne 6. čce. tři dny po nešťastné bitvě Sadovské nalezalo se u T-ic Pruské ležení, odkudž dne 8. července z rána 8000 mužů pod velením Pruského generála Rosenberga z Grussynských do Prahy přišlo a město obsadilo.

Třebeš, ves na levém břehu Labe, 33 d. 290 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hradec (½ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Nový Hradec.

Třebešice, někdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 55 d. 547 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hor. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Církvice, býv. dom. Nové dvory; zámek, dv. popl. — Zde popisují se zam. Lochy, někdy ves, nyní pouze kostel sv. Bonifáce, dv. popl., mlýn a 4 d.; Hájek, myslivna a Klejnar, mlýn.

Třebešice, Střešovice, chybně též Třešovice, ves, 110 d. 1458 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol.

obc. T., far. sv. Matěj v Šárce, býv. dom. Hořeměřice; závod na dělání dřevového octa, kyseliny sirné, dehtu, dřevěného uhlí a otrušíkového drasla, zhotovování cvočků; opodál dobývá se jíl. — Část vesnice této nazývá se Střešovičky či Třešovičky, jinák též na Kocourkách či Kocourky. Při T-icích popisují se následující sam.: Andělka, dv. popl., při němž bývala jindy kaple sv. andělů (založená r. 1756 opatem Gabrielem), v kteréž před zřízením lokalie u sv. Matěje duchovní z kláštera Strahovského mši sv. čítal; r. 1742 ohradili se tu Francouzové avšak vojsko císařové Marie Terezie hnalo u Závěrky na Andělku útokem a dobylo jí; náspy od Francouzů udělané posud lze viděti; Cihelna 3 d.; Kašnička 2 d.; Malovaná, Panenská a u Vonásků.

Třeběšice, statek (dle sml. trhov. z r. 1752 s Vysokou Lhotou za 61.500 zl.) a far. ves, 38 d. 297 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim, patr. opat kláštera benediktinů v Emause, 576 osadníků, pošt. Benešov; far. kostel všech Svatých byl již ve 14. stol. farním a nazýván „Debrnický", zámek s domácí kaplí, škola, pivovár (r. 1865 navařeno 650 věder za 2637 zl.), lihopalna, dv. popl., ⅛ hod. jih. záp. mlýn. — Tam, kde nyní „v Ohradech" se říká, stávala druhdy tvrz, ve 14. stol. rodinné sídlo rytířů z Třebešic; kostel ale zaujímal již tenkráte ono místo, kde nyní stojí; na již. straně při něm stávala fara a několik selských statků a místo to slulo Debrník. Jak dlouho rod rytířů z Třebešic zde sídlil, nelze udati. Ku konci první polovice 16. stol. byl pánem na T-ích ryt. Václav Záhora z Záhoří. R. 1598 odkázal Jan Záhora zboží po otcích zděděné Janovi mladšímu Lukavskému z Lukavce a na Souticích. Následujícího již roku přešly trhem na Václava staršího Věžníka z Věžník a r. 1651 týmž způsobem na Tomáše Schiera z Windmühle. Marie Magdalena Schierova přinesla T. za věno svému manželi Frant. Bechyni z Lažan, který je Juditě Alžbětě hraběnce z Götzu prodal. Marie Barbora hr. z Roggendorfu roz. z Götzu prodala pak T. r. 1752 klášteru benediktinskému v Emausích na Novém městě Pražském, při němž posud trvají.

Třebešov, ves na výšině, 36 d. 281 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Černikovice, býv. dom. Rychnov a Černikovice, dv. popl.

Třebešov, též T. velký (*Gross-T.*), ves při malém potoku, 57 d. 330 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Skalice, býv. dom. Náchod; fil. kostel sv. Štěpána, jehož se r. 1384 mezi far. připomíná, škola, dv. popl., mlýn; nejstarší zvony na věži mají letopočty 1500 a 1505. — V starší době náležel T. (dle Sommera) k statkům pánů z Risenburka. Ku konci 14. stol. dostal se trhem klášteru Augustianů v Jaroměři, od toho Chvalkovským z Hustiřan a po těch Dobřenským z Dobřenic, od nichž jej r. 1582 Jaroslav Smiřický ze Smiřic koupil a panství Náchodskému přivtělil.

Třebešov malý (*Klein-T.*), ves při malém potoku, 23 d. 179 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Skalice, býv. dom. Náchod; dv. popl., mlýn.

Třebetice viz Třebnice.

Třebětín, ves, 46 d. 347 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Bohdaneč; fil. kostel Navštívení P. M., jehož připomíná se již v době předhusitské; ½ hod. jih. záp. sam. Bukovka či na Bukovce; skelné hutě. — R. 1525 prodal ryt. Bohdanecký z Hodkova a na Bohdanči tvrz Bohdaneč, Prostřední ves, Kotoučov, Víckovice a T. paní Anežce z Tismic a ta postoupila jmenované zboží dceři své Elišce, provdané Kostkové z Postupic. R. 1545 bylo dědictví Elišky z Postupic prodáno ryt. Jindřichovi Rabenhauptovi ze Suché.

Třebětín (Třebejcina, Střebetín) dolní či malý (á), též Třebejcinka (*Unter-Strebitschen od. Klein-Střebečin*), ves při malém potoku, 28 d. 185 ob. čes., kr. Pls., okr. Přeštic (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. T. d., far. Švihov, býv. dom. Poříčí.

Třebetín (Třebejcina, Střebetín) horní či velký (á), ves, 34 d. 216 ob. čes., kr. Pls., okr. Přeštic (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. T. h., far. Předslav, býv. dom. Poříčí. Sam. na Hladavej. — R. 1245 jmenuje se Předslav z T-a.

Třeběvice, Třebějice (*Střebějic*), ves v údolí při úpatí Závsíského vrchu, 48 d. 293 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Dirné.

Třeběvlice viz Třebivlice.

Třebíčko, ves založená teprv v novější době na gruntech někdejšího soujmenného dv. popl., 20 d. 137 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Trhové Sviny (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Třebsko, býv. dom. Újezd-Ostrolov.

Třebihošť, ves, 99 d. 693 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (2 hod. sev. vých.), kat. i

pol. obc. T., far. Miletín, býv. dom. Poličany; kaple z r. 1822, škola.

Třebichovice, Střebichovice, ves na sev. záp. úpatí Vinařické hory, 28 d. 201 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Pchery, býv. dom. Smečno; 1/4 hod. vzdálí při Libušínském potoku mlýn. — Ves tato náležela druhdy k panství nejvyššího purkrabství. Usnešením sněmu zemského z r. 1579 dostala se vdově po Jiříkovi Žďárském ze Žďáru roz. Martinicové, po níž jí p. Jiří Bořita z Martinic a na Smečně zdědil.

Třebín, ves, 16 d. 124 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Budějovice (1 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Dubné; sam. Hradišťák, Kolář a Matějíček.

Třebín, Střebín, též Třebina (*Třebina, Třebine*), ves, 37 d. 192 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. Brusov, far. Mukařov, býv. dom. Liběšice; pěstování a předení lnu, tkalcovství.

Třebina viz Třebín.

Třebišov (*Střebischow*), ves, 19 d. 133 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Petrovičky, býv. dom. Měcholupy.

Třebiště, ves, 21 d. 146 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Soběslav. (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a býv. dom. Želeč; 5 sam.

Třebivlice, Třeběvlice (*Třiblic*), statek, skládající se z T. dolejn. (dle rozdělení dědictví r. 1762 za 85.000 zl.) a z T. hořejn. (dle sml. trh. z r. 1812 za 60.000 zl. víd. měn.) a far. ves po obou březích potoka, 99 d. 531 ob. čes. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (2 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Litom., vik. Libochovic. patr. hr. Klebelsberk, 2513 osadníků, pošt. Třebenice; starobylý zámek, far. kostel sv. Stanislava byl již r. 1384 farním, na nejstarším zvonu letopočet 1467, škola, pivovár (roč. 1485 věd. za 7.425 zl.), líhopalna, 2 dv. popl., 4 mlýny; v okolí nalezají se proslulé české granáty, lišící se od granátů sprostých krásnou červenou barvou, průzračností a zvláštním ohněm; zde nalezen také v minulém století největší dosud český granát, který chová se v světoznámé „zelené komoře“ v Drážďanech. — T. byly ještě v druhé polovici 15. stol. městem a sídlem soujmenného ryt. rodu, nápotom náležely jedné větvi rodu Kaplířů ze Sulevic, jimž během 16. stol. Údrčtí z Údrče následovali. Adam Kaplíř stal se skrze manželku svou Alžbětu roz. Údrckou opět pánem na T-ích, načež dcera jeho T. manželi svému Odolenovi Věžníkovi z Věžník postoupila. Od počátku 18. stol. náleží statek T. Klebelsberkům.

Třebíz, Střebíz (*Weisstkurm*), ves při silnici, 38 d. 309 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Kvilice, býv. dom. Vraní; kaple sv. Martina. — Před lety prý zde stávala bílá věž, kteréž užíváno bylo za vězení pro jeptišky z kláštera v Panenském Týnci; odtud prý také německý název. — R. 1183 darovala choť knížete Fridricha T. Johanitům. R. 1434 postoupil Jan Abatyše z T-e zboží svého v T-i, ve Kvilicích a Studeněvsi Sesemovi z Kobilník, Dominovi z Lukova a Stanovi z T-e, bratru svému. Kdy tvrz zdejší zanikla, není známo.

Třebkov, též Třepkov?, ves, 28 d. 206 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Čížová a Sedlec; býv. dom. Drhovle, Čížová a Sedlec, 1/4 hod. vých. hospoda (*Neuwirthshaus*); ostatně viz Rojice.

Třebnice, far. ves na patě vrchu Chlumu, 42 d. 257 ob. něm. i čes. (?), kr. Plz., okr., pošt. a býv. dom. Horš. Týn (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Buděj., vik. Horš. Týn, patr. kn. Trautmannsdorf, 1649 osadníků; far. kostel sv. Jiljí byl již r. 1384 vlastním farářem osazen, škola, 1/4 hod. jih. záp. sam. Valdov, dv. popl. a myslivna. T., Třebiště, Třeblice, Třebín, Třeboň, Třeboč jsou prý obdoby slova „třeba“, t. j. zápalná oběť a ukazují tudíž k tomu, že v místech těch bývala slavná obětiště či „třebnice“, t. j. místa, kde se při upalování neb pochovávání mrtvol pohanských Čechů bohům zápalné oběti přinášely.

Třebnice (v katastru a deskách zem. též Třebetice, *Třebetic*), statek (dle sml. trh. z r. 1843 za 75.000 zl. stř.) a ves, 51 d. 305 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1 1/4 hod. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Dublovice; zámek s meš. kaplí, vystaven v minulém stol. od rodiny hrabat Radeckých; dv. popl., pivovár (r. 1865 navařeno 3216 věd. za 12.864 zl.); 1/4 hod. již. myslivna, 1/2 hod. záp. mlýn. — Ku konci 16. stol. vládl statku T-ckému známý rytíř Jakub Krčín z Jelčan. Po jeho smrti zdědila vsi T., Voříkov a Voříkovec s jinými ještě statky jeho dcera Kateřina, provdaná za ryt. Max. Velemyšlského z Velemyšlevsi a na Mitrovicích, který statek ten po ní zděděný i s Mitrovicemi odkázal r. 1615 synům svým Adamovi, Mikulovi a Oldřichovi. Od těch dob mívaly T. s Mitrovicemi stejnou vrchnost, až jich pak s Voříkovem a Voříkovcem r. 1646 ryt. Jan Jiří Radecký z Radče získal. Rod tento panoval zde ještě r. 1788, načež se T. Ignácovi Buchlerovi koupí dostaly. Od dědiců Buchlerových získali statek T-cký bratří Gustav a Julius Kuhlmannové a když byl Julius polovici svému bratru postoupil,

prodal tento celý statek 1. čce. 1841 nynějšímu držiteli p. Vilémovi Pistorinsovi. Na zámku zdejším nar. 2. listop. 1766 proslavený vojevůdce a veterán všech vojsk Evropských, maršálek hr. Jan Josef Radecký z Radče, jenž ještě v 83. roce věku svého nepřátele Rakouska šťastně pokořil († na letohrádku „Vilareale" v Miláně dne 5. led. 1858 a pochován v parku Wetzdorfském v Rakousích).

Třebnouševes viz Třeboučeves.

Třebnuška, Střebouška, ves, 22 d. 175 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1 hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Drahonův Újezd; $^1/_4$ hod. vzdálí na Zbirožském potoku mlýn.

Třebobuz (*Zebus*), ves, 21 d. 141 ob. něm., kr. Pls., okr. Touškov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Lešťany, býv. dom. Luhov; dv. popl., někdejší tvrz přestavena již dávno na sýpku. — R. 1779 dostal Luhov, T., Hracholusky a Dolany Václav Křištof Dohalský z Dohalic s manželkou svou Marií Annou Steinbachovou z Kraníchšteina.

Třebohostice, Střebohostice, ves, 35 d. 290 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Sluštice, býv. dom. Škvořec.

Třebohostice, též Střebohostice, ves, 42 d. 302 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Radomyšl, býv. dom. Bratronice.

Třebokovská myslivna popisuje se u Jarova (okr. Kralovic).

Třebomyslice, chybně též Střebomyslice, někdy zvláštní statek, nyní toliko ves na kopci Stohlavci, 46 d. 330 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Malý Bor; mešní kaple z r. 1851, dv. popl., na jehož místě stávala druhdy tvrz. — Tvrz T-cká byla kolébkou ryt. z T., kteří později od zámku Dubu Dubští z T. se přezvali a v 15. stol. zboží své v Čechách vyprodavše na Moravě se usadili, kdež co hrabata posud kvetou. R. 1411 daroval ryt. Vilém z T. jistý plat kostelu v Malém Boru. R. 1461 jmenuje se Jan z T. a r. 1563 Václav Dubský z T. Na začátku 17. stol. náležely T. Boubinským z Újezda a r. 1683 Benešovi z Vrtby.

Třeboň (*Wittingau*, lat. Trebona), panství fideikom. a starobylé okres. město hrazené na levém břehu Zlaté stoky, skládající se z vlastního města, z předměstí a ze zámeckého okrlšku, 375 d. 4361 ob. čes., kr. Buděj. ($4^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., diéc. Buděj., vik. T-ský, patr. kn. Švarcenberk, 8315 osadníků. Starobylý svým znamenitým a bohatým archivem vůbec známý zámek založen r. 1481 od Petra Voka z Rožmberka a dostaven teprv za vlády Viléma z Rožmberka r. 1554; archiv uložen jest v pěkném pořádku v 22 síních a chová mimo důležité listiny a spisy též zbytky proslulé knihovny Rožmberské, mezi nimiž českou bibli (pouze 3. díl) na pergameně v archové velikosti s výtečnými drobnomalbami od Matiáše z Prahy z r. 1414, latinský missal z r. 1402 pod titulem: „Missale ecclesiae in Slovenic" ve čtverci s pěkným obrazem, pannu Marii a sv. Jana pod křížem představujícím a sbírku časopisů (nejstarší jest německý z r. 1536). Děkanský, původně klášterní chrám kanovníků řehole sv. Augustina jest výtečná stavba gotická z první polovice 14. věku; presbyterium však jest ve slohu byzantinském a vystaveno teprv po zhoubném požáru r. 1781, jemuž mimo kostel a klášter 71 domů za oběť padlo; před hl. oltářem nachází se stará hrobka kn. Švarcenberků, v presbyterium hrobka někdejších opatův a náhrobek Jindřicha syna Voka z Rožmberka († 1494); mezi vzácnosti kostela náleží obraz Spasitele na hl. oltáři a oltářní obraz sv. Vavřince, zhotovený naším slavným Škretou r. 1715. — Výtečná stavba gotická jest také ku chrámu přistavená křížová chodba s kaplí sv. Jana Kř., jejíž krásná klenba zvláštního ocenění zasluhuje. — Fil. pohřební kostel sv. Alžběty založen r. 1576; při něm nalezá se hřbitov pro město Třeboň, pak pro vesnice: Přeseka, Branná, Lužnice a Břilice. — Pohřební kostel sv. Jiljí s novou hrobkou kn. Švarcenberkův z r. 1547; mešní kaple sv. ap. Petra a Pavla z r. 1648; mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1762; uprostřed pravidelného náměstí, jež pěkným loubím jest okrášleno, stojí radnice, věží a bicími hodinami opatřená; kníž. špitál pro 20 osob založen prý původně od pánů z Rožmberka na předměstí Svinnenském, které za Viléma z Rožmberka obořeno a na jehož místě rybník „Svět" založen; městský špitál (zařízený r. 1704 pro 10 osob, základ. jmění: 36.254 zl.), kníž. nemocnice (výlohy obnášejí roč. 2050 zl.), vojenské kasárny; smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), notar., pošt. úř. s pošt. štací, telegr. štace, hl. trojtříd. a reál. škola, hl. dívčí škola, zpěv. spolek „Pěslav", spolek divadelních ochotníků, 2 pivováry a sice 1 obecní (r. 1864 navařeno 4 800 věder za 19.200 zl., r. 1865 však jen 1020 věder za 4080 zl.) a 1 knížecí, v němž pracuje se pomocí parního stroje (r. 1865 navařeno 16.550 věder za 129.330 zl.), lihopalna (r. 1865 vypáleno 240 věd. za 2.400 zl.). Při T-i popisují se následující sam.: Hradečník či Hrádeček, Vrchota, My-

slivna u sv. Petra a Pavla, Hospoda na kopečku, sv. Vít, Hajnovna na kopečku, Borkovna, Obecní mlýn, Baštíř, Opatovický mlýn, Čadek a Pazderník. Trhy: 1. na sv. Filipa a Jakuba, 2. na sv. Jiljí, 3. na sv. Tom. ap. — T. náležela někdy k zboží kláštera Světelského, od něhož jest ve 13. stol. odprodána. R. 1255—1261 vládl T-i Pelhřim z Třeboně, ze slavného rodu Vítkovců, kteří různí se v pány z Hradce, z Krumlova, z Landšteina, z T-ě, z Rožmberka a t. d., jichž společný znak byla růže. Linie T-ská zdá se že vymřela hned v první polovici 14. stol. R. 1340 držel panství T-ské Vilém z Landšteina, prodal je však r. 1366 bratřím Oldřichovi, Joštovi a Janovi z Rožmberka, při jejichž rodě panství T-ské až do r. 1611 trvalo. Jmenovaného roku sěmřel na zámku T-ském poslední vladař slavného rodu Rožmberského Petr Vok z Rožmberka a panství T-ské přešlo smlouvou dědickou na Jana Jiřího ze Švamberka. Jeho synovi Petrovi jest však T. po bitvě Bělohorské v plen vzata a ku král. komoře potažena. Nápotom drželi panství T-ské cís. Ferd. II. 1622; arcivévoda Ferd. Arnošt 1625; cís. Ferd. III. 1637; Vladislav IV. král Polský 1638—1643; arcivévoda Leopold 1653. Od cís. Leopolda dáno panství T-ské r. 1660 v odměnu za dobré služby válečné cís. generálovi Janovi Adolfovi ze Švarcenberka, při jehož rodě (od r. 1670 knížecím) posud trvá. — Blíž T-ě pověstný Rožmberský rybník, jest největší v Čechách a má 1182 jiter 1175 čtver. sáhů rozlohy. R. 1864 uloveno v něm 1500 ctů kaprů, 200 ctů štik, 200 ctů moráků, 300 ctů menších ryb druhu rozličného, 40 ctů úhořů a 27 ctů ryb rozličných; tedy celkem 2267 ctů ryb. Na konec ještě připomínáme, že v nejnovější době věnuje se v T-i zvláštní pozornost a péče hedbávnictví.

Třebonice, Střebonice, ves, 24 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Ořech, býv. dom. Břevňov (10 d. k dom. Chrášťan., $^1/_2$ hod. již. dv. popl. Mirešice. U T-ic stála někdy Krteň (v. t). Ves T. koupil klášter Břevňovský r. 1279 od Volkmara a Viléma z Paběnic, postoupil jí ale téhož ještě roku v emfiteutické držení Herbortovi, měšťanu Pražskému za roční plat osmi hřiven stříbra. Na skalnatém pahrbku nad T-emi bývalo prý pohanské žertviště a před lety nalezeny v těch místech kamenné mlaty.

Třebonice viz Třebovice.

Třebonín, Třebušov, far. ves, 63 d. 468 ob. čes., kr., okr. a pošt. Čás. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Sedlec, diéc. Král. Hrad., vik. Kutn. Hor., patr. kn. Švarcenberk, 2690 osadníků; far. kostel sv. Matouše, jehož se pod jmenem sv. Kříže připomíná co far. již r. 1384, škola, dv. popl., $^1/_4$ hod. vzdálí Hruškovský mlýn. — T. jest původiště staročeského rodu soujmenného, jehož předkem jest Zdislav syn Blehův (ok. r. 1180). R. 1487 prodal Bohuslav ze Suchotlesk mezi jinými T. s podacím kostelním Slavatovi z Chlumu a T. přivtělen pak k zboží Chlumeckému, k němuž ještě r. 1574 náležel. Dle Sommera koupil T. klášter Sedlecký r. 1680 od Ferd. Rabenhaupta ze Suché.

Třebonín dolní (*Unter-Breitenstein*), ves, 37 d. 310 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (3 hod. již.), kat. i pol. obc. T. d., far. Černice; zde se popisují sam. Fidra, Tajná a Lorenc. Na blízku dobývá se tuha.

Třebonín horní (*Ober-Breitenstein*), ves 5 minut již. od předešlé, 11 d. 72 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov, kat. i pol. obc. T. dolní, far. Černice; as 10 minut vých. sam. Pazderna.

Třeboradice, far. ves při silnici z Prahy do Labského Kostelce, 31 d. 246 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Vinoř, arcidiéc. Praž., vik. Prosecký, patr. fary náb. matice, patr. kostela hr. Otakar Černín z Chudenic, 2204 osadníků, pošt. Zdiby; kostel nanebevzetí P. M., jenž uvádí se r. 1384 mezi farními, byl až do r. 1787 fil. kostela Vinořského, načež opět vlastním duchovním správcem jest osazen, škola. — Zde popisuje se dvůr a zámek Slavibor, náleževší druhdy pod právomocnost Pražského zádušního úřadu. R. 1463 uvodí se Daniel a Markéta z T. R. 1554 slušely T. k panství Komor. Hrádku.

Třebosice, far. ves, 28 d. 239 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Pardubice ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. náb. fond, 2109 osadníků; starobylý kostel povýšení sv. Kříže, jehož se připomíná již v době předhusitské, škola. — Na počátku 16. stol. drželi T. Andělové z Ronovce.

Třebošnice, Třemošnice, též Třebošice?, někdy tvrz a ves, nyní dv. popl. u Tišic. R. 1282 náležela ves T. kapitule Vyšehradské. R. 1436 postoupila Anežka, dcera nebožtíka Peška z Byšic, sedáním na T-icích, všecko právo své k dědinám v T-icích Buškovi z Jelenice a manželce jeho Bělce, sestře své. Okolo r. 1625 koupil Vilém hr. z Chlumu a Ko-

Zumberka ves T. k panství Mělnickému. R. 1717 skoupila hraběnka Antonie Černínová, jakožto poručnice svého syna Františka od svých podanných v T-ci jejich usedlosti a spojila je s nynějším popl. dvorem.

Třebošov, sam. vis Ostrovec (horní).

Třebotov, far. ves vysoké polohy, mezi lesy, 68 d. 471 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a pošt. Zbraslav (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Solopisky, arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav, patr. kn. Karel Oettingen-Wallerstein, 2528 osadníků; far. kostel sv. Martina, jenž uvádí se co taký již r. 1408, škola, lihopalna, octárna, opodál mlýny: Frantův a Pekárkův (oba však pro nedostatek vody obyčejně stojí). — Král Václav I. daroval T., ves náleževší k nadání mostu Pražského, špitálu křižovnickému v Praze. R. 1374 prodal Henslín s Prahy tvrz a část vsi T-a s polovicí kostelního podací Merklínu Stachovi, rychtáři starého města Pražského (vis též Roblín). Král Sigmund zapsal dva úvěrníky ve vsi T. Vochkovi ze Solopisk. R. 1425 a 1430 jmenuje se Jan z Valdeka seděním na T-ě.

Třebotovice, ves, 30 d. 231 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Dobrá voda, býv. dom. Hluboká; opodál 2 sam.

Třebouc (*Třeboc*), ves na úpatí vrchu Žbánu? a při počátku Blšanského potoka, 59 d. 399 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun (3¼ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Dol. Ročov, býv. dom. Citoliby; myslivna, kam. uhelné doly.

Třeboučeves, Třebnouševes, Třebnoušoves, též Hrubá Třemešoves (*Gross-Třemeschowes*, *Gross-Třemeschna*), někdy zvláštní statek, nyní pouze ves, 51 d. 294 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hořice (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T. — T. jmenuje se v zakládací listině kláštera Strahovského (asi z r. 1143), jemuž dáno zde od Jana biskupa Pražského jedno popluží role. Na začátku 16. stol. náležela T. Otmarům z Holohlav. Zejmena připomíná se z nich r. 1546 Prokop O. z H. na T-vsi. Ten prodal statek T-ský Adamovi Sylvarovi ze Silberšteina, jemuž jest po bitvě Bělohorské konfiskován a za 21.000 kop (24.500 zl. rýn.) Albrechtovi z Valdšteina prodán. Od toho dán v podmanství r. 1624 Jeronýmovi Bukovskému z Nové vsi (?), po jehož smrti tímž spůsobem na cís. plukovníka Petra Adolfa sv. pána z Schönkirchu přešel. Ten postoupil r. 1637 právo své k statku T-skému hraběnce Oktavii Strozziové z Schrattenthalu, jejíž syn a nástupce Petr r. 1661 T. od cís. Leopolda do svého neobmezeného vlastnictví obdržel. Od těch dob spojena T. s panstvím Hořickým.

Třeboun (*Tschebon*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 38 d. 201 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (3¼ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Kasmová, far. a býv. dom. Toužím.

Třeboutice, statek biskupství Litoměřického (dle rektifik. vysvědčení z r. 1820 s Křešicemi za 140.118 zl. 10 kr. víd. čís.) a ves na pravém břehu Labe a na úpatí vrchu Křemína, 63 d. 351 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Křešice; zámek, pivovár, mlýn, vinice. — T. náležely prý již v 11. stol. proboštoví kolegiat. chrámu sv. Štěpána v Litoměřicích, založenému Spitihněvem II. r. 1057. Biskup Daniel dal T. klášteru Doksanskému. R. 1437 zapsal cís. Sigmund Křesice a T., vsi proboštství Litoměřického, obci města Litoměřic.

Třebová česká (*Böhmisch-Trübau*), starobylé město na levém břehu Třebovky, 585 d. 4513 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. Orlicí (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T. č., býv. dom. Lanskroun, diéc. Král. Hrad., vik. Lanskroun, patr. kn. z Lichtenšteina, 11.793 osadníků; far. kostel sv. Jakuba, vystavený v nynější podobě nákladem kn. Aloisa z Lichtenšteina v letech 1794—1801, hřbitovní kostel sv. Kateřiny, škola, spěv. spolek, pošt. exped., štace sev. dráhy, rádnice, 4 mlýny, pila. Trhy: 1) na sv. Matěje, 2) v úterý po Nanebevstoup. Páně, 3) na sv. Vavřince, 4) na sv. Matouše; trhy na obilí každý čtvrtek. As ½ hod. vzdálí o samotě lázně s kaplí; lázní těch užívá prý se s prospěchem v nemocech podbřišší a v nemocech kožních. — V zakládací listině kláštera Zbraslavského z r. 1304 jmenuje se T. č. mezi statky, které nově založenému klášteru králem Václavem byly darovány. R. 1357 zaměnil klášter mezi jinými T-ou č-ou za jiné zboží biskupu Litomyšlskému. Nápotom dostala se T. č. k Lanškrounu, jehož osudy a pány pak také sdílela. V T-č narodili se: Jan Chorinus, svého věku nejslovútnější básník ve vlasti naší (nar. 1561, † v Praze 5. květ. 1606); Jan Hýbl, znamenitý přírodozpytec a spisovatel čes. (nar. 8. září 1786, † 14. květ. 1834) a Matouš Frant. Klácel (Třebovský), kněz řádu Augustinianského a čes. spisovatel. V T č zemřel a pochován jest upřímný národovec a zasloužilý spisovatel Frant. Pravoslav Volák, koncipista při zemském výboru království Českého (nar. v Lidmani 19. srpna r. 1829, † 4. srpna 1865).

Třebová dlouhá (*Langentriebe*, *Lange-Triebe*), velmi rostažená ves nad Třebovkou, 195 d. 1453 ob. čes., kr. Chrud., okr. Ústí n. Orlicí (1 hod. již.), kat. i pol. obc. T. d., far. Česká Třebová, býv. dom. Lanškroun; škola, dv. popl., mlýn. — Vsi Parník, Lhotka, T. d. a Hilvaty tvoří takřka jednu ves, táhnoucí se po obou březích Třebovky z České Třebové až do Ústí nad Orlicí. T. d. náležela k původnímu nadání kláštera Zbraslavského.

Třebovětice, panství (dle právn. odhadu z r. 1858 s Cerekvicí za 320.000 zl. stř.) a ves, 89 d. 703 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Hněvčeves; cukrárna, dv. popl., mlýn. Sam. Rasošky. — R. 1447 prodal Vaněk z Těšína tvrz T., Černůtky dolní a horní se vším příslušenstvím za 400 kop gr. Svatoborovi z Chvalkovic a dědicům jeho. Ostatně viz Cerekvice, okr. Hořic.

Třebovice (*Siebitz*), ves při malém potoku a při silnici do Křišťanova, 15 d. 115 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dobročkov, far. Ktiš, býv. dom. Krumlov.

Třebovice (*Triebitz*), velmi rostažená farní ves nad Třebovkou, 201 d. 1292 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun, patr. kn. z Lichtenšteina, 2249 osadníků, pošt. Čes. Třebová; starobylý chrám, o němž činí se zmínka již v době předhusitské, škola, 2 mlýny. (Ostatně viz Kajnice.)

Třebovle (*Třeboul*), někdy zvláštní, nyní s Hlavač. Lhotou spojený statek (dle práv. přiřknutí z r. 1849 s Lhotou za 30.000 zl. stř.) a ves, 44 d. 493 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kouřim ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T.; starobylý fil. kostel sv. Bartoloměje, škola, zámek, dv. popl.; až do zrušení zřízení patrimon. příslušelo 18 d. k statku Klášterské Skalici, 12 d. k městu Kouřim. a 2 d. k panství Čern. Kostelci. — Statek T. náležel druhdy k zboží kláštera Sázavského, po jehož zrušení náb. fondu připadnul. R. 1818 prodán veřejnou dražbou Václavu Milnerovi, jehož potomkům posud náleží.

Třebsín, Třebšín, Třepsín? (*Třepschin*), ves, 25 d. 174 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Krňany, far. sv. Kilian, býv. dom. Lešany. Sam. Dolejší Rakousy. — Ves T. náležela za nejstarších dob klášteru u sv. Jana Kř. na Ostrově; cís. Sigmund zapsal ji r. 1436 bratřím z Čečelic a cís. Rudolf II. r. 1585 Vilémovi z Rosenberka, od kteréhož pak se vsí Sázavou a ještě jinými vesnicemi od starodávna klášteru Ostrovskému náležejícími v jiné ruce přešla a od těch dob klášteru odcizena zůstala.

Třebsko (*Triebsch*), ves, 48 d. 241 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Svin. Trhov. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. arciděkanství Krumlovské (2 d. dom. Újezd Ostrolov). Zde popisují se následující mlýny: Pešek (k arciděkan. Krumlov.), pak Nožička a Brousek (ke kníž. panství Krumlov.). Mlýn Brousek náleží farou a školou do Jílovic a slušel i s mlýnem Nožičkou k statku Keblanskému, s nímž se také oba tyto mlýny r. 1650 klášteru Zlatokorunskému dostaly.

Třebsko, Třepsko (*Střebsko*), far. ves, 46 d. 302 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. T., pol. obc. Vysoká, býv. dom. Kamenné a Vysoká, arcidiéc. Praž., vik. Příbram, patr. p. Karel Jerie, 2210 osadníků, pošt. Milín; far. kostel Nanebevzetí P. M., škola, mlýn. — Až do zrušení zřízení patrimon. slušelo 14 d. k dom. Star. Sedlu a 8 d. k Příbramskému děkanství.

Třebušice, ves, 31 d. 312 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Koleč.

Třebušice (*Triebschitz*), ves nad Bělou, 45 d. 244 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Čouš, býv. dom. Kopisty; mešní kaple obětování P. M. z r. 1822.

Třebušice německé viz Třebčice německé.

Třebušice vysoké (*Hohen Trebelitsch*), ves při silnici z Podbořan do Kadaně, 16 d. 160 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. T. v., far. Veliká ves, býv. dom. Nepomyšl.

Třebušín, Třebušov, Třebušná (*Triebsch*), statek (dle právn. odhadu z r. 1859 za 94.815 zl. stř.) a far. ves, 96 ? d. 582 ? ob. něm., kr., okr. a pošt. Litoměřice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., diéc. i vik. Litom., patr. sv. p. Puteani, 2238 osadníků; far. co taký již r. 1384 připomenutý kostel sv. Mikuláše, škola, zámek, pivovár, dv. popl., mlýn. Od cís. Sigmunda zapsána ves T. mezi jinými r. 1437 Henikovi z Valšteina.

Třebušná viz Třebušín.

Třebušov viz Třebonín a Třebušín.

Třebutičky, jinák též Tříbrsko (*Třebutschka od. Třebutzka*), na záp. straně Hořidelského vrchu, 25 d. 122 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Hrušovany, býv. dom. Liběšice; dv. popl. náležející k panství

Eurovanskému; chmelařství, sadařství a vinařství.

u Třech kamenů, sam. popisuje se při Smichově.

Trejinice (*Treunitz*), far. ves, 38 d. 263 ob. něm., kr., okr. a pošt. Cheb (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Jesenice, býv. dom. sv. Klára (5 d. k panství Cheb.), arcidiéc. Praž., vik. Cheb, patr. obec král. města Chebu, 1439 osadníků; far. kostel sv. Oldřicha, v nynější podobě z r. 1682, škola, mlýn.

Trešl, sam. u Stříteže (okr. Pelhřimov).

Třelštice, Přelštice (*Schölsnitz od. Schelsnitz*), vska při potoku, 8 d. 69 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Kladné, far. Kájov.

Třelitov viz Střelitov.

Třemešná viz Třemošná.

Třemešná bílá (*Weiss-T.*), s panstvím Sadovím spojený statek a far. ves, 162 d. 1244 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Král. Dvůr (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Sadoví, diéc. Král. Hrad., vik. Hořic, patr. hr. Harrach, 3617 osadníků; far., r. 1680 od hr. Jana Arnošta Šafgoče vystavený kostel sv. Jakuba, zámek z 16. stol., škola, štace při Pardubsko-Liberecké dráze, dv. popl., mlýn (při Labi). Sam. Těšňovský mlýn. — R. 1505 jmenuje se Hereš z Železna na T-ě. Dle Sommera náležel statek T. r. 1593 Adamovi Sylvarovi ze Silberšteina, jemuž jest po bitvě Bělohorské konfiskován a hr. Albrechtovi z Valdšteina prodán (r. 1623). Od r. 1645 náležela T. Václavovi Macákovi z Ottenburku, jehož manželka, provdavši se po druhé za Jana Arnošta Šafkoče, statky své Sadoví, Kunčice, Trnavu, Zvíkov a Sobětice tomuto druhému manželi svému odkázala. Ten přikoupil r. 1678 Sobětuš a spojiv všechny tyto statky v jedno panství, učinil z něho r. 1686 svěřenství Sadovské. Ostatně viz Sadoví.

Třemešná červená (*Roth-T.*), ves, 46 d. 266 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. T. č., far. a býv. dom. Miletín; starobylý, ve 14. stol. far., nyní fil. kostel sv. Jakuba, škola, na zvonici visí tři staré, znamenité zvony. V kostele nad hl. oltářem spatřují se znaky rodu z Hustiřan, Škopků z Otradovic a z Risenburka, mimo to chová se tu r. 1623 shotovený, zajímavý obraz, na němž jeví se znaky a jména Petra Škopka z Otradovic a manželky jeho Anny roz. z Risenburka, jeho a její rodičů, děda, báby, pak praděda a prababy. Pět starých náhrobních kamenů svědčí rodinám Dobřenských, Holovouských a z Risenburka. Zde popisují se sam. Jahodná, Jankov a Kačerov. — Od r. 1530—1595 slušela T. č. k statku Pecce, při jehož rozdělení (r. 1595) s Bělohradem Petrovi Škopkovi z Bílých Otradovic připadla. Po katastrofě Bělohorské jsou Bělohrad i T. č. v plen vzaty a Albrechtu Valdšteinovi prodány. R. 1685 byla T. č. již s Miletínem spojena.

Třemešoves hrubá viz Třebončeves.

Třemešoves malá viz Vinice.

Třemešné (*Zemschen*), ves, 45 d. 299 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Dubec, býv. dom. Horš. Týn.

Třemešné, Třemešno?, vska, 9 d. 85 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mezříč, far. Dražice, býv. dom. Jistebnice. — T., druhdy ves kláštera Milevského, zapsal král Sigmund r. 1437 Pešovi ze Sedlčan.

Třemlato (*Střemblat*), ves při silnici, 34 d. 247 ob. čes., kr. Praž., okr. Čern. Kostelec (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zvanovice, far. Hrusice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — Král Ladislav dal po smrti Vykóře z Myšlína na král. komoru spadlé zboží Myšlín, T., Hlavačov, Brtnici a Kozojedy Zdeňkovi z Postupic.

Třemošice viz Třemošnice.

Třemošná, Třemešná, ves, 48 d. 322 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Sebranice; mlýn.

Třemošná, ves při soujmenném potoku, 68 d. 593 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Ledce, býv. dom. Nekmíř; škola z r. 1825, dv. popl., mlýn s pilou, železné hutě a hamry, továrna na zrcadla a sklo tabulové, strojný mlýn od r. 1859 (druhdy továrna na parkety), kam. uheln. doly.

Třemošnice, s panstvím Ronovským spojený statek a ves, 47 d. 440 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Ronov; zámek s kaplí sv. Anny, dv. popl., mlýn s pilou. Sam. ¼ hod. již. želez. hutě řeč. Hedwigsthal, ¼ hod. vzdálí při Počáteckém potoku mlýn Obora a 10 min. vzdálí hajnovna Klučenina a chlív Ostrov. — R. 1578 slušela T. k statku Lichtenburskému, náležejícímu v ten čas Albrechtovi Rabenhauptovi ze Suché. Po vyhoření hradu Lichtenburka r. 1610 přeložil Sigmund Rabenhaupt sídlo své do dvora T-ického a po r. 1622 přešlo i jméno statku na T-i. R. 1744 byl statek T. od hr. Václ. Caretta z Millesimo se statkem Ronovským spojen a syn jeho daroval 1785 oba

statky k založení nadání schudlých osob stavu šlechtického, pročež se až posud k ruce tohoto nadání od cís. král. vládních úřadů spravují. V T-cích † 22. listop. 1868 Dr. F. F. Prokop, vojenský lékař a chvalně známý spisovatel čes. (nar. r. 1834 v Roudnici).

Třemošnice, Třemošice, Střemošice (*Střemoschütz*), ves na výšině, 57 d. 345 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Řepníky, býv. dom. Hrochův Týnec; opodál na vršku veliký, plochý kámen řeč. „Žižkův stůl."

Třemošnice (*Střemoschnitz*), ves při malém potoku, 40 d. 282 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Divišov, býv. dom. Kostelec nad černými lesy.

Třemošnice, Třemožnice, dv. popl. u Žichlic (okr. Pís.).

Třemošnice viz Třebošnice.

Třemšín (*Hummelsberg*), vska, 2 d. 18 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Prachatice (¾ hod. záp.), kat. obc. Volovice, býv. dom. Vimberk.

Třemšín, vrch u Zadních hutí, na jehož plochém vrchu někdy hrad Třemšín stával; nyní jest tu kaple vzkříšení Páně. Hrad T. byl původištěm pánů z T-a, kteří byli prý stejného původu s pány z Valdeka, z Šellenberka a z Rožmitálu. R. 1408 připomíná se Beneš z T-a, r. 1412 Jošt z T-a a r. 1458 pan Mikuláš Vepř z T-a. Páni Třemšínští přidrželi se za různic náboženských strany katolické; zejména vypravuje se o Benešovi z T-a, že bojuje ve vojště císaře Sigmunda zahynul v bitvě u sv. Pankrace dne 1. listopadu 1420. Proto nezdá se býti pravdě nepodobno, že hrad T. r. 1424 byl obořen, když Táborité blízké benediktinské proboštství v Teslíně spustošili. Na hoře, z níž otevírá se překrásná vyhlídka do Šumavy a do krajů Píseckého a Plzeňského, spatřují se zbytky mohútných valů z doby předhistorické.

Trenčín, ves při silnici do Ml. Boleslavi, 32 d. 210 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnichov. Hradiště (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Bakov; mlýn.

Třenice (*Střenitz*), ves, 27 d. 258 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic (1 hod sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Drozdov, far. Cerhovice, býv. dom. Točník (2 d. k dom. Hořovic.); mlýn. — Předbor a Rinart z T-ic jmenují se mezi pány českými, kteří přivěsili pečeti své k stížnému listu r. 1415 pro upálení M. Jana z Husince a vězení M. Jeronýma z Prahy do Kostnice zaslanému.

Třepáček viz Svinětice.

na **Třepeně**, sam. náleží ku kat. obci Zadn. Chlumu.

Trepka, Třepkov, sam. u Olešné (okr. Vlašim).

Třepkovice, nazývá se jinák ves Křepkovice (v. t.).

Třepsín viz Třebsín.

Třepsko viz Třebsko.

Třeskolupy viz Třískolupy.

Třeskonice (*Třeskowitz*), ves v hornaté krajině, 45 d. 295 ob. něm., kr. i okr. Žat. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Libišice, býv. dom. Dobříčany; ¼ hod. sev. vých. myslivna.

Třesovice, ves, 64 d. 425 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Dohalíčky, býv. dom. Sadoví; dv. popl., opodál u T-ckého, přes Bystřici vedoucího mostu jedna chalupa. — V druhé polovici 16. věku drželi Soběteš a T. Bořkové z Dohalic (linie Mokrovouská). Bitvou, která u Sadoví spor o nadvládu v Německu rozhodla, T. náramně utrpěly; zde zůstavila bitva také známky nejtrudnější a půda zdejší zbarvena byla celými potoky krve. —

Třešice, někdy tvrz a ves, nyní dv. popl. u Kosic. — Ok. r. 1315 uvodí se Věněk z Třešic, o němž zmínka činí se v Přídavcích k Dalem. kronice a r. 1449 Petr z T. R. 1451 prodala Kateřina z T., dcera nebožtíka Jana z T. dědiny své po otci a po bratru Petrovi na ní přišlé, T. tvrz a ves ryt. Vaňkovi z Miletínka.

Třešický mlýn popisuje se u Kosiček.

Třešně, ves na jih. vých. straně Záhořského vrchu, 23 d. 189 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Horní Záhoří, býv. dom. Orlík (1 d. k dom. Chřeštovic.); opodál hajnovna, pak sam. Pazderny a nad Rybníkem.

Třešnovec, Třešnovice (*Kerschbaum*), ves, 11 d. 78 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hněvanov, far. Rožmitál, býv. dom. Rožmberk.

Třešňovec dolní (*Nieder-Johnsdorf*), rozsáhlá ves, táhnoucí se od Třešňovce horního až k Lanskrounu, 104 d. 571 ob. něm., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Lanskroun, kat. i pol. obc. T. d., škola.

Třešňovec horní (*Ober-Johnsdorf*), velmi rostažená ves, sev. od předešlé, 204 d. 1225 ob. něm., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Lanskroun (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. T. h., škola, obecní nemocnice. — Král Václav II. daroval T. nově založenému od něho klášteru Zbraslavskému.

Třešnovice viz Třešnovec.

Třešovice, ves při silnici ze Strakonic do Bavorova, 32 d. 251 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. T.,

pol. obc. Piraćov, far. Jinín, býv. dom. Štěkeň; mlýn.

Třešovice viz Třebešice.

Třetina, sam. viz Olšovice.

Třetovice viz Vřetovice.

Třetužel, Střetužel, ves při Pražské silnici, 13 d. 79 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Milčín. — Pražský arcibiskup Frant. Ferd. hr. Khüenburk zakoupil T. r. 1717 a připojil ji k panství Vožickému.

Třevač, Střevač, druhdy městys, nyní ves na potůčku Leštině, 53 d. 394 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Velíš, býv. dom. Velíš a Vokšice; škola, věží a hodinami opatřená, vystavena byla r. 1826, dv. popl., sýpka, ovčín, 2 mlýny. — Mezi sýpkou a dvorem stávala někdy tvrz, po níž posud náspy lze viděti; též bývalo tu v době předhusitské kostelní podání. Ok. r. 1339 seděl na zdejší tvrzi vladyka Straník ze Stranic a na T-či, jehož rod ještě v 17. stol. se vyskytuje. V druhé polovici 15. věku dostal se statek T-ský příbuzným p. Kopidlanským z Kopidlan, kteří zde až ku konci věku 16. sídlili; jen po smrti Petra z Kopidlna a ze T-če r. 1494, zdá se, že nějaký čas vládl zde Statný ze Sluh a na Cidlině. R. 1484 přešel statek ten na Buriána Trčku z Lípy a na Světlé a od toho na Oldřicha Desideria Pruskovského, sv. p. z Pruskova, který jej nápotom s panstvím Starohradským spojil. K panství Velíšskému připojen T. r. 1715.

Trhanov (*Chodenschloss*), far. ves nad potokem Čerchovkou, 56 d. 643 ob. čes., kr. Plz., okr. Domažlic ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Chodov, býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. hr. Rudolf a Bedřich Stadionové, 3205 osadníků (čes. něm.), pošt. Kleneč; pěkný zámek se zahradou, kostel sv. Jana Nep., jenž vystaven jest nákladem hr. Jindř. Jiř. Stadiona, chová výborný oltář. obraz neposkvrněného početí P. M., zhotovený v Římě na objednání hr. Gisely Stadionové, která jej r. 1859 kostelu zdejšímu darovala; r. 1810 kostel i s blízkým zámkem vyhořel, načež r. 1819 obnoven a r. 1855 za farní povýšen; škola, dv. popl., pivovár, lihopalna, papírna, mlýn, zhotovování dřevěného drátu, lubů k řešetům a řešata. Při T-u popisují se Nový hamr (9 d.), Schneidwerk (6 d. a mlýn) a sirkárna. — T. náleží v řadu oněch (asi 14) vesnic, jež obývají tak řečení „Buláci“ (protože vyslovují bul místo byl), t. j. potomci někdejších Chodův. Chodové jsou původu polského a osazeni zde v 11. stol. za Břetislava I.; ponecháno jest jim jich polské zřízení, uloženo jim však stříci hranice před vpádem Němcův (k čemuž jich stavení malým tvrzím se podobající posud poukazují), protož možno je nazvati českými hraničary. Králové udělovali jim hojné privileje, ano i právo súčastniti se sněmů zemských. Od cís. Ferdinanda zapsáni jsou Petrovi ze Švamberka a když se na to vykoupili, zastaveno jich zboží opět od Rudolfa II. městu Domažlicům. Později dostaly se jich vesnice bezpochyby trhem držitelům panství Koutského.

Trhomné (*Trahona*), ves při silnici z Plzně do Karl. Varů, 31 d. 238 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Krsy; skelná huť (výroba duté a čistěné sklo); opodál dobývá se pískovec.

Trhonice, ves na Moravském pomezí, 35 d. 218 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Polička ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Ingrovice na Moravě; mlýn, vápenické pece (vypálí roč. 319 měr vápna za 192 zl.), vápenný lom.

Trhonín, ves při Bořanovickém potoku, 19 d. 158 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Boubská, far. sv. Máří.

Trhové Dušníky viz Dušníky trhové.

Trhové Sviny viz Sviny Trhové.

Tribischl, ves, 22 d. 118 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnice ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Volyně, far. Šuniperk.

Třibřichy, též Stříbichy, ves v úrodné rovině nad potokem Bylankou, 33 d. 379 ob. čes., kr., okr. a far. Chrud. ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., škola, dv. popl., ovčinec, myslivna a bažantnice. — T. byly druhdy zvláštní statek, náleževší na začátku 15. stol. Kunešovi z Třibřich, který přivěsil také pečeť svou k stížnému listu, zaslanému r. 1415 ke sboru Kostnickému. R. 1440 vládl T-ům Jan z T. a ku konci 15. stol. Jan Hlaváč z T., který byl od r. 1483 až do r. 1498 hofrichtrem měst královských v Čechách. R. 1540 náležely T. Buriánovi Anděllovi z Ronovce a na Morašicích, který je se statkem Morašickým spojil a r. 1544 panu Mikulášovi Štítnému ze Štítného prodal. Na počátku druhé polovice 17. stol. držel T. Jindřich sv. p. Kustoš z Lipky a Zubřího, jehož syn Ferdinand T. a Lipku r. 1715 postoupil sestře své Marii Alžbětě Millesimové za 90.627 zl. Tato prodala je opět r. 1721 za 95.000 zl. Josefu z Schönfeldu, který zboží to připojil k panství Nasevršskému.

Třibrsko viz Třebutičky.

Tři bubny, neb sv. Jiří (*Drei-Trommeln od. St. Georg*), místo na širokém návrší při silnici z Chrudimi do Rosic, 2 d. 13 ob. čes., kr., okr. a far. Chrud. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Orel, býv. dom. Nasevrky; jest tu mimo fil. kostel sv. Jiří pouze myslivna a hospoda nazvaná „u 3 bubnů"; vše obehnáno jest zákopy a náspy, které zde ve válce s Pruskem r. 1778 byly zřízeny. — Kostel sv. Jiří vystaven byl někdy ku konci 15. stol. od držitelů Orelských v gotickém slohu a poskytuje tu řídkou zvláštnost, že má dvě vedle sebe sklenutá presbyteria a jen jednu loď; v něm jest mnoho náhrobních kamenů, svědčících Kustošům z Lipky a Zubřího, Janovským ze San, Bukovským se San a Libanic, Dobřenským z Dobřenic a Rabenhauptům ze Suché. Na zvonech letopočty 1746 a 1784.

Třič, ves při malém potoku, 151 d. 945 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnic. (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Vysoké, býv. dom. Semily; mlýn.

Třiměry (*Tritschměř*), ves, 16 d. 98 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové hrady (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Buschendorf, pol. obc. a far. Žumberk.

Třída viz Křída.

Třidvory (*Dreihöfen*), ves na pravém břehu Labe, 62 d. 445 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Kolín (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. město Kolín. R. 1437 zapsal cís. Sigmund T. d., vesku kláštera Sedleckého mezi jinými kněži Bedřichovi ze Strážnice. Na počátku 17. stol. náležely T. d. městu Kolínu, jemuž jsou po bitvě Bělohorské odňaty a ku král. komoře potaženy. R. 1647 koupil statek T. d. Adrian z Enkefurtu, jeden z dobrodruhů, jakých v 30leté válce za řemeslem válečným mnoho do Čech se dostalo. Brzo na to byly T. d., jak se zdá, městu Kolínu opět navráceny. Prof. Tomek domnívá se, že T. d. jsou snad někdejší tvrz Chřášťany, náleževší dle urbáře Strahovského z r. 1410 klášteru Strahovskému.

Třidvory (*Dreihöfen*), někdy ves, nyní dv. popl. u Jarošova (v. t.).

Triessenhof, veska, 9 d. 64 ob. něm., kr., okr., far. a býv. dom. Cheb (3/4 hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Slatina, škola.

Třiklasovice, také Čiklašovice, ves, 29 d. 155 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (2 1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Psárov, far. a býv. dom. Choustník; dv. popl. a myslivna; 1/4 hod. jih. záp. hajnovna Maškovy jitra.

Tři kocouři (*Drei Katern*), sam., popisuje se při Újezdci (okr. Litomyšl).

Tříkrálka (*Dreikönigsgraben*), dvůr viz Bohnice.

Tříkrálové (*Drei Könige*), sam. u Zmišovic (okr. Pelhřimov).

Třimany viz Střimany.

Trinksaifen, velmi roztroušená far. ves, 392 sáhů nad mořem, 201 d. 1527 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Neydek (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., arcidiéc. Praž., vik. Kraslic., patr. náb. fond, 2747 osadníků; far. kostel Navštívení P. M., škola; obyvatelé živí se mimo jiné vyšíváním a pletením; haldy podle potoka se nalezající svědčí posud, že zde někdy dobýván cín.

Tři sekery (*Dreihacken*), rozsáhlá far. ves, jež skládá se nejvíce z porůznu ležících lesních stavení a dělí se dle někdejší poddanosti ve dvě části, které sice dohromady jen jednu pol. obec tvoří, z nichž ale každá co zvláštní kat. obec sama o sobě se popisuje, totiž: T. s. u Kinžvartu (*D. Königswarter Antheil*), 71 d. 586 ob. něm., a T. s. u Tachova (*D. Tachauer Antheil*), 92 d. 690 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kinžvart (1 1/4—2 1/4 hod. již.), býv. dom. část. Tachov, část. Kinžvart, arcidiéc. Praž., vik. Falknov, patr. Jeho Veličen., 4686 osadníků, pošt. Planá; v části přísluševí někdy k panství Tachovskému jest far. kostel sv. 14 Pomocníkův, vystavený r. 1787 nákladem náboženské matice, škola; někdy dobývala se zde měděná ruda, síra, kamenec i něco stříbra, avšak doly zatopily se již více jak před 100 lety a nesmohly se více.

Třiskolupy (*Drissgloben*), ves, 46 d. 301 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Dubec, býv. dom. Dvory; kaple sv. Václava, škola, mlýn.

Třiskolupy, Třeskolupy (*Schiessglock*), ves, 25 d. 159 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Blažím. — T. uvádí se mezi 37 vesnicemi, které král Vladislav 1512 s Teplicí Janovi a Bernartovi z Valšteina a na Krupce dal.

Třisov (*Třisau, Strisau*), ves, 24 d. 245 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1 3/4 hod. sev.), kat. obc. Holubov, pol. obc. a far. Křemže. Sam.: hajnovna, selská živnost „Podhradský", hamr a „Panský kopeček", hajnovna. — Při vtoku Křemžského potoku do Vltavy malebné zříceniny hradu Dívčího kamene (*Maidstein*) viz Kámen dívčí. Již od zřícenin těch na poloostrově kamenný val, který z doby předhistorické pocházeti se zdá.

Třítež, Stříteš, ves při silnici z Krumlova do Kaplice, 14 d. 100 ob. něm. i čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Věžovatá

Pláně. — T. náležela někdy držitelům Hluboké, od nichž jí r. 1552 Vilém z Rožmberka koupil.

Třitín, ves, 28 d. 183 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Týn n. V. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Dobšice; stranou sam. na Březích, na Břehu, v Kozovkách a ve Strouze či v Struhách. R. 1572 jmenuje se rytíř Bohuslav Malovec z Malovic na Třítni.

Třisuby, někdy ves u Rovně (okr. Sobot.).

Trkov, druhdy zvláštní statek, nyní pouze veska, v úrodné rovině a při potoku, 4 d. 60 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan ($1^3/_4$ hod. již.), kat. obc. a far. Jesenice, pol. obc. Nedrahovice, býv. dom. Chlumec; dv. popl., mlýn. — Někdejší tvrz, nyní na díle sýpka, byla původištěm vladyk Hrušků z Trkova, z nichž ještě r. 1554 Mikuláš Hruška na T-ě seděl. Nápotom panovali zde Černínové a během 30leté války ryt. Šebestian Čabelický ze Soutic. R. 1697 koupili T., k němuž ještě Chvalov, Ředice a Kamenice sloužely, kn. Lobkovicové a připojili jej konečně r. 1806 k svému Chlumeckému svěřenství.

Třmelice viz Střimelice.

Trmice (*Türmitz*), panství při rozdělení pozůstalosti r. 1685 za 140.300 zl.) a město podle břehů Běliny, přes kterouž vedou zde 4 kamenné a 2 dřevěné mosty, 166 d. 1444 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Ústí nad Labem ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Albert Nostic, 3794 osadníků; far. kostel Narození P. M., jehož se již v předhusitské době připomíná, škola, štace při Teplické dráze, nový Nostický zámek slohu normansko-gotického, fabrika na lučebniny a barvy, cukrárna, pivovár (navaří roč. 7238 věder za 36.190 zl.), lihopalna, dv. popl., zhotovování rozličného rukodělnického zboží, sadařství, vinařství, na blízku mlýn a uhelny (hnědé uhlí). Trhy: 1) v úterý po Velikonoci, 2) v pond. po Rogáte, 3) v pond. po sv. Michalu, 4) v pond. po Poč. P. Marie. — R. 1429 uvádí se co svědek Otta z Mieliny seděním na T-icích. R. 1437 prodali Jindřich, Hynek a Mikuláš bratří z Dubé a z Hohenšteina, dědiny své manské v T-icích, jež měli od Albrechta z Koldic, Hanušovi Manstorfovi z Krupky. Ku konci 16. stol. zakoupil T. Václav Kaliště z Ottersfeldu, prokurator na hradě Pražském a přítel M. Daniela Adama z Veleslavína. Nynějším držitelem jest hr. Albert Nostic, při jehož rodě panství T-ické již více než 200 let trvá a jehož předkové také T. ok. r. 1663 za městys povýšili.

Trmikov, zaniklá osada, náleževší někdy k Rohozci (v Boles.).

Trmov, nepochybně čes. název pro ves Dürrmaul (v kr. Cheb.), nebo r. 1528 zapsal Jan Ješek ze Strojetic Hugovi hr. z Lejsneku tvrz a půl městečka Doupova, ves T., Prachomety a ves pustou Bezděkov.

Trnava, ves, 35 d. 280 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic ($1^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc T., far. Babice, býv. dom. Sadoví; dv. popl., myslivna.

Trnavka, ves na levém břehu Labe a při silnici z Nov. dvorů do Přelouče, 65 d. 418 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Zdechovice; evangel. modlitebna, škola. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund Telčice, T., Řečeňany, Chvaletice a Labětín, vsi kláštera Sedleckého, Kunšovi ze Sekyřic.

Trnči (*Trntsch*), ves v rovině na úpatí dvou kopců, 29 d. 233 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Chuděnice (7 d. k statku Ježovu).

Trněný Újezd viz Újezd trněný.

Trní, ves, 15 d. 91 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobotka ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kdanice, býv. dom. Kosť a Rakov; sam. Matice.

Trnobrany (*Trnobrand*), ves na východním úpatí Sedla, 37 d. 241 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť. ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Liběšice, sadařství, chmelnice, pěstování lnu. — R. 1859 nalezeny byly prý na blízku některé bronzové starožitnosti.

Trnov, ves, 59 d. 363 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Opočno ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., dv. popl., mlýn. — T. náležel na počátku druhé polovice 16. stol. Janu Sibenhorovi z Almeršvindu.

Trnová (*Trnow*), ves, 26 d. 209 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Skalsko, býv. dom. Mšeno a Lobeč.

Trnová (*Tirna*), ves při potoku, 33 d. 178 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Tisová; zámeček, pustá tvrz, pivovár, dv. popl., lihopalna, mlýn, myslivna; v době předhusitské připomíná se zde kostelní podání, též byla tu někdy tvrz. — Okolo r. 1181 psal se jistý Ludvík, svědek na listině Plasské „de Tirnova.“ R. 1476 jmenuje se hejtmanem na Zvíkově Jan z Trnové. Dle Sommera náležel statek T. na začátku 13. stol. kollegiat. kostelu Mělnickému, od něhož jej r. 1233 klášter Kladrubský za 150 hřiven stříbra koupil. Od toho dostal

se statek T-ský Vilémovi z Steinsdorfu r. 1673 sňatkem Perglerům z Perglasu a od těch r. 1796 sv. p. Josefu Lud. Borovi, načež vystřídali se zde v krátkém čase rozliční držitelové. R. 1823 koupil statek ten kn. Alfred Windischgrätz a spojil jej s panstvím Tachovským.

Trnová, ves, 30 d. 191 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Rosice. — T. jmenuje se mezi zbožím kláštera Opatovického, které r. 1436 cís. Sigmund zapsal Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Trnová, Trnové (*Trnowey*), ves, 21 d. 129 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Hrušovany, býv. dom. Encovany. — T. uvádí se v potvrzovací listině papeže Řehoře r. 1272 mezi statky kláštera Chotěšovského.

Trnová, ves při potoku, 23 d. 287 ob. čes., kr. Plz., okr. Manětín ($3^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Krašovice; kam. uhelné doly. Sam. Vískov, dv. popl., ovčín, Eisenhammer, myslivna, cihelna, hamr a 2 jiné domy. — Velmož Hroznata, vydávaje se na cestu do svaté země, postoupil dědin Hunčic a T-é založenému od něho klášteru Tepelskému na tři leta k užívání, s doložením, pakli by se více vrátiti neměl, že na vždy a úplně náležeti mají klášteru. — Jan a Bernard z Valdšteina prodali r. 1512 Bělou, Slavikovice, T., Těchoděly a pustý dvůr Vochov Václavovi z Roupova.

Trnová, veska ?, 5 d. 18 ob. čes., kr. Praž., okr., far., býv. dom. kat. i pol. obc. Dobříš ($^3/_4$ hod. záp.), dv. popl.

Trnová, statek (dle sml. trh. z r. 1860 za 140.000 zl. rak. měn.) a far. ves, 28 d. 258 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Jiloviště, arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav, patr. p. Kose ml., 304 ? osadníků, pošt. Zbraslav a Mníšek; starobylý far. kostel sv. Ducha, jehož se jakožto far. již r. 1384 připomíná, škola, zámek, strojný mlýn, pivovár, lihopalna; dv. popl. Sam. Lub, $^1/_2$ hod. vých. při Vltavě hospoda Leznice, $^1/_2$ hod. jih. vých. též při Vltavě mlýn Holubov a $^1/_2$ hod. již. Stehlíkovský mlýn. Ves T. založena (r. 1342) v soujmenném lese od benediktinů Břevnovských, od nichž dostala se klášteru sv. Jana na Ostrově (u sv. Dobrotivé) a od toho směnou kostelu sv. Jiljí v Praze. Ku konci 18. stol. vládl T-é zasloužilý kněhtlačitel Pražský Jan Ferd. ryt. Schönfeld, který zde také r. 1790 založil první *hospodářskou* školu, v níž se kromě hospodářství též průmyslu vyučovalo. Později dostal se statek JUDrovi Schaabnerovi, po něm r. 1818 ryt. Doudlebským z Šterneka a r. 1823 opět Josefu Edvardovi Schaabnerovi, který jej r. 1838 Václavovi Škroupovi prodal. Nynějším držitelem jest Pražský měšťan p. Kose ml., jenž statek ten nedávno koupil od p. Daňka.

Trnová, někdy osada u Okrouhl. Hradiště (v Plz.).

Trnovany (*Trnowann*), ves při Litoměřické silnici, 30 d. 155 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Žitenice, býv. dom. Ploskovice; dv. popl.; někdejší zámek obořen ku konci minulého století. — K r. 1057 měl zde kostel Litoměřický darovaného sobě kováře Čiže, jenž jest první kovář zejmena spomenutý. R. 1615 jmenuje se Václav Vilém z Roupova na T-ech a Žitenicích.

Trnovany (*Turn*), ves při potoku, 112 d. 931 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice ($^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Novosedlice; přádelna na bavlnu, pivovár (roč. 25.116 věder za 125.580 zl.), lihopalna, 3 mlýny, shotovování stávkářského zboží, uhelny knížete Klary, k nimž vystavena r. 1862 se štace Teplické (železnice Teplicko-Ústské) železná dráha 217° dlouhá, rozsáhlý a vkusně upravený park, jenž pro lázeňské hosty Šanovské má tutéž důležitost jako zámecký park v Teplicích pro hosty Teplické a proto letního času hojně navštěvován bývá; opodál vápenné lomy a pece. K r. 1057 měl zde kostel Litoměřický darovaného sobě včelníka Těška s poplužím role.

Trnovany, ves při Lounské silnici a při potoku, 21 d. 182 ob. něm., kr. i okr. Žat. ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Dobříčany, far. Libišice (15 d. k dom. Žatec); mlýn. — T. jsou kolébkou pánů z Trnovan, připomínaných již ve 13. stol. Mezi statky, které město Žatec r. 1547 Ferdinandovi postoupiti muselo, jmenují se též T.

v Trnovcích, patří do kat. obce Buše (okr. Dobříš).

Trnové viz Trnová.

Trocnov, dv. popl., $^3/_4$ hod. jih. záp. od Borovan, druhdy vesnice, ve kteréž okolo r. 1354 narodil se nám z chudého zemana jeden z nejslavnějších v historii známých vojevůdců, Jan Žižka z T-a, neuprositelný poníženého Českého národa mstitel, chlouba vlasti a veliký bojovník za svobodu svědomí a víry, jenž od nepřítele ani jedenkráte nebyl poražen. Pověst praví, že matka jeho, jdouc k dělníkům na pole, pod dubem jej porodila. Dub tento trval až do předešlého století. Opodál stojící odraná kaplička sv. Jana, vůbec „Žižkova kaple“

zvaná, jež napotom světu toto velepamátné místo označovala, sesula se v květnu r. 1867 a nyní bude prý vystaven na jejím místě nepřemoženému vůdci Táborů pomník důstojný a velikolepý. O T-u děje se zmínka v listinách r. 1441 a 1443; na listině z r. 1378 chované v archivě města Budějovic podepsán co svědek Jan Žižka z T-a; znak uprostřed helm, nad ním rak a pod ním kosmo položený tříhranný štít s rakem. Žižka zemřel při dobývání Přibislavi 11. října 1424 (vis Přibislav, Schönfeld a Spálený mlýn).

Trogau, ves, 12 d. 83 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Seeberg, far. Haslov. Ves tato náležela druhdy k statku Seebergu, s nímž se r. 1708 obci Chebské dostala.

Trochovice, někdy ves u Úněšova.

Troja, statek (dle sml. trhov. z r. 1842 za 100.025 zl. stř.) a ves na pravém břehu Vltavy, která odtud k severozápadu a k západu se obrací, 95 d. 945 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Bohnice; překrásný, r. 1680—1688 od hr. Václava Vojt. Šternberka velikým nákladem vystavený zámek, v němž obzvláště krásné obrazy na obmítce od Nizozemce Abrahama Godina, pak velikolepý portál pozornosti zasluhují, za ním kaple Vykupitele, a na výšině kaple sv. Kláry, strojný mlýn, pivovár, dv. popl. — Zde popisují se následující po různu ležící vinice a stavení: Havranka, Hrachovka, Kapelská, Kazanka, Kubelikova, Lhotačka, Na farkách, Pazderka, Preska u Lisu, Purkrabka, Sklenářka, Spetinkova, Šutka (čís. pop. 24 v Bohnicích), a Vavrouška, jež náleží vesměs farou do Bohnic, pak Brána a Minderka čili Zámeček, Březanka, Kinclovka, Pachtovka, Popelářka, náležející farou do Předního Ovence. — Ku konci 17. stol. držel statek T-ský hr. Václ. Vojtěch Šternberk, po něm hraběnka Pöttingová a až v středu 18. stol. hr. Jan Šternberk společně s hraběnkou Kolovratovou, od nichž jej císařová M. Terezie pro ústav šlechtičen na hradě Pražském zakoupila, avšak r. 1776 opět sv. pánu Václavovi Astfeldovi z Vidří prodala. Syn jeho odkázal statek ten po smrti své r. 1833 Pražským klášterům alžbětinek a milosrdných bratří. Od r. 1842 náleží statek T-ský knížatům Windischgraetzům.

Trojak, sam. u Tisovsi (okr. Rychnov.).

Trojaň, někdy tvrz, jejíž zříceniny as 1/2 hod. od vsi Wuletschlagu (okr. Krumlov) posud se spatřují. R. 1437 jmenuje se Ivan z Trojan. Na počátku 16. stol. držel pustou tvrz T. s dvorem popl. Václav Višně z Vetřní. Blíž zřícenin vystaven nákladem Světlíckého sedláka Vojtěcha Schaufiera v letech 1842—1845 kostel.

Trojanov (*Trojern*), ves při železnici z Budějovic do Lince, 16 d. 117 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (2 hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Horní Kaliště, far. Doln. Dvořiště, býv. dom. Rožmberk; sam. Grabenhof.

Trojerovice, Trojany? (*Trojan*), ves podle svého zakladatele opata Trojera pojmenovaná, 17 d. 155 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovic (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Šebnice, býv. dom. Plasy; zámeček, někdy zde byla obora a při ní kaple sv. Jana.

sv. Trojice vis Pardubice.

sv. Trojice Klášter vis Klášter, kr. Buděj.

Trojovice, ves při potoku Ležáku, 72 d. 424 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Hroch. Týnec; kostel sv. Michala, mlýn. — K r. 1244 připomíná se Jan z T. V druhé polovici 14. stol. držel T. Jan řeč. Henik z Tuněchod, jemuž náležely též Tuněchody, Slepotice a Trst. R. 1438 zastavil Jan ze Stradova T. Alešovi z Bitovan a Benešovi z Křivého, kteří pak T. i s tvrzištěm, dv. popl. a vším příslušenstvím a dědictvím v Přestavlcích a Zaječicích r. 1444 Janu řeč. Slon ze Seslavic za 400 kop gr. prodali. R. 1570 koupil od Jiříka Slepotického Prokop Štítný ze Štítného zboží v T-cích a Čakovicích za 1200 kop gr. čes.

Trokavec, ves, 51 d. 405 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokyc. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Skořice, býv. dom. Mirošov; škola.

Tropčice, Stropčice, Stropečky (*Tyrol*), ves, 24 d. 184 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštic ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Jinín, far. Kbely, býv. dom. Poříčí. R. 1499 uvodí se Otík Kamenický ze Stropčic a r. 1450 jmenují se co svědci Zdislav a Drslav z T-ic.

Trosava? (*Trossau*), ves při silnici, 119 d. 838 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bečov ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Stanovice; kaple sv. Víta, 3 mlýny.

Troskovice, ves na již. svahu vrchu, 42 d. 308 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Libuň, býv. dom. Skály a Turnov. Zde popisují se následující sam.: Nebakov (v. t.), někdy hrad, nyní mlýn; Semín (v. t.), někdy tvrz, nyní dv. popl., Žďár (3 d.) a Trosky (v. t.).

Troskovice viz Truskovice.

Trosky, někdy pevný hrad, jehož zříceniny na dvou osamělých čedičových skalách, podivného tvaru, sev. od Troskovic se spatřují. Jako dvě orlí hnízda strmí na štíhlých skalách dvě malé tvrze, s nichž jedna, vyšší a nepřístupná, „Panna“, druhá „Bába“ se nazývají a o nichž lid rozličné báje vypravuje. — První zmínka o hradu T-ách děje se v rukopise Královdvor., v básni „Beneš Heřmanov“, v nížto opěvuje se vítězství Beneše, syna Heřmanova, nad Sasíky, jižto ku pomstě za zapuzenou královnu Adélu r. 1203 do Čech vtrhli, vše plenili a pustošili: „*A všecko nám vyžehachu, striebro, zlato pobrachu, hovědce otehnachu; dále k Trokám jdú.*“ Beneš, syn Heřmanův z rodu Markvarticů, kteří rozvětvili se nápotom v pány z Lemberka, ze Zvířetic, Michalovic, Vartenberka, Valdštejna a j. v., svolal lid do lesa pod Hrubou Skálu a vrhl se, pomstu volaje, na Sasíky: „*i by Němcem upěti, i by Němcem prnúti i pobitie jim.*“ — T. náležely v ten čas oné ratolesti Markvarticů, kteráž svala se z Vartenberka a Kosti a dostaly se trhem ok. r. 1350 Ottovi st. z Bergova, po něm synovi Ottovi a když ten r. 1415 na T-ách zemřel, připadly T. co dědictví synovi jeho Ottovi ml., který v bouřích husitských rozhodně stál k straně katolické. Že by byl Žižka hradu r. 1424 dobýval, o tom nedostalo se nám historických dokladův. R. 1439 zmocnil se hradu loupežívý rytíř Šoff z rodu Šafgočův a plenil odtud nápotom celé vůkolí. R. 1444 porazili Gerličtí a Žitavští tovaryše Šoffovy z Trosk, 18 jich zbili a 44 jich svěsili v Gerlici. Jmenovaného roku jsou T. Ottovi ml. z Bergova navráceny a po jeho smrti (1452) připadly bratrovi jeho Janovi, který, přestoupiv k straně pod obojí, byl pak horlivým přívržencem Jiřího z Poděbrad. Po smrti Jana z Bergova koupil T. úhlavní nepřítel Jiřího z Poděbrad Jan Zajíc z Hasenburka, pročež hrad od královského vojska dobyt a když Jan Zajíc na milost se vzdal, tomuto opět postoupen a opraven. Více než po celé století zůstaly T. nápotom s Kostí spojeny. R. 1490 koupil hrady T. a Kost od poručenství Jana z Hasenburka Jan z Šellenberka, než syn jeho Jindřich zadlužil je tak, že musel oba statky postoupiti r. 1452 věřiteli svému Janovi z Biberšteina a na Friedlandě. Od rodu toho přešly T. sňatkem na Krištofa z Lobkovic na Bílině, který je od Kosti oddělil a r. 1559 Jindř. Smiřickému ze Smiřic dědičně postoupil. Ten spojil T. ihned se Skálami, od nichž pak více odděleny nebyly. R. 1622 byl hrad ještě obydlen, následujícími však událostmi vojenskými obořen.

Troteň, Trotina, Trotín (*Gross-Trotina*), ves, 44 d. 318 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Lanžov, býv. dom. Poličany; mlýn. Ves tato souvisí těsně s Malým Trotínem, s nímž tvořila někdy jedinou ves.

Troteň, ves při potoku Trotince, 12 d. 73 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rodov, far. Sendražice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; mlýn.

Trotin viz Troteň.

Trotina viz Troteň.

Trotin malý viz Trotinka.

Trotinka, Trotin (*Klein-Trotin*), ves s Trotení (okr. Hořic.) souvisící, 11 d. 75 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Rohoznice, far. a býv. dom. Miletín. Zde popisují se $\frac{1}{2}$ hod. sev. odtud vzdálené Miletínské lázně s kaplí sv. Jana Nep. Lázní těchto užívá se prý od starodávna s prospěchem v nemocech nervových, zádumčivosti, bledničce, v nemoci na kámen, krvavnici, dně a t. d. Těm, kdož náchylní jsou k vodnatosti, lázně zdejší prý ale škodí. Voda obsahuje: sůl, síru, vitriol, kamenec a zemní pryskyřici.

Trouby České, Koryto (*Böhm. Röhren*), far. ves na kopci, blíž Bavorského pomezí a při někdejší „Zlaté stezce“, 2906′ nad mořem, 57 d. 671 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. ($4\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T. Č., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. náb. fond, 2448 osadníků, pošt. Kunžvart; far. kostel sv. Anny z r. 1789, škola, celní úř. — Ves tato založena byla r. 1709 od kn. Jana Eggenberka a má jmeno své odtud, že zde jindy soumarníci či voskové, po „zlaté stezce“ z Prachatic do Pasova zboží vezoucí, koně své z trouby u studně napájeli.

Trouby kamenné (*Steinröhren*), popisují se u Smržova (okr. Lomnic.).

Trousilkův mlýn sam., přísluší do kat. obce Třebotova.

Trpěšice (*Trippischen*), vska, 6 d. 33 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic ($1\frac{3}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Dolní Krušec, far. sv. Mouric.

Trpík (*Türpes*), ves, 57 d. 353 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanskroun ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Damníkov; kaple sv. Anny, mlýn. — Ves T. darována od krále Václava II. klášteru Zbraslavskému.

Trpiměchy viz Trpoměchy.

Trpín, ves na Moravských hranicích, v hornaté krajině poněkud roztroušená, 80 d. 534 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (4 hod.

jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Bystré; fil. kostel sv. Václava, v nynější podobě ze 17. stol., vyskytuje se r. 1350 mezi farami k biskupství Litomyšlskému postoupenými; prastará kasatelna s obrazy a pozlacením pochází ještě ze starého kostela, škola, dv. popl., mlýn, vápenné lomy a pece. — Cís. Sigmund zapsal r. 1436 T. s kostelním podacím choti své královně Barboře co věno. R. 1557 dostal se T. Janu Žehušickému z Nestajova co dědictví. U T-a spatřují se zde onde zbytky zákopův z minulých časů, i mnohé zbroje a válečné nástroje se tu nalezly. Zákopy tyto pocházejí nepochybně ze 17. stol.; neboť když Švédové r. 1643 z Moravy do Čech vrazití chtěli, bráněno jim u T-a zásekami a náspy až na 3 hodiny cesty rozsáhlými, tak, že tam do Čech vraziti nemohouce vrátili se a teprv Březovou do Čech se odebrali.

Trpín, sam. u Švihova.

Trpisty, panství (s panstvím Třebel. dle práv. přiřknutí z r. 1852 za 468.887 zl. 26$^{1}/_{2}$ kr. konv. měn.) a ves, 45 d. 264 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbr. (1$^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Crpuzice; zámek z r. 1729, dv. popl., mlýn. Sam. Berghäuseln. K r. 1251 uvádí se Rapota cum filiis suis Valik et Hoskone de Drperst. R. 1459 a 1460 jmenuje se Jan z Gutšteina seděním na T-ech. R. 1598 držel T. Diviš Markvart z Hrádku na Bělé. Nápotom dostaly se T. v držení pánů Švamberků a r. 1711 hrabatům ze Sinzendorfu, za jejichž vlády T. a Třebel v jedno dominium jsou spojeny. Od těch koupil spojená tato panství ryt. Jan Antonín Lexa z Aehrenthalu a po jeho smrti r. 1824 zdědila je jeho dcera Johanna, provdaná sv. pí. z Widersperka.

Trpišov, ves na výšině, 30 d. 230 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Svídnice, far. Pračov; $^{1}/_{4}$ hod. vzdáli hajnovna. R. 1371 Zbyněk ze Slatiňan řeč. Othaje, a Jan z Tuněchod řeč. Henik spolčili se dědinami svými, Zbyněk ve Slatiňanech, Kochanovicích a T-ě, a Jan ve Tuněchodech, ve Trsti, Trojevicích a Slepoticích. Ostatně viz Slatiňany, k nimž T. od starodávna náležel a s nimiž také r. 1732 k panství Nasevrškému jest přivtělen.

Trpišovice, vska, 9 d. 74 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (1$^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Lipnice, býv. dom. Nová ves. — R. 1426 držel T. Jan řeč. Vojna z Městce. R. 1453 koupil Jindřich z Říčan od Anežky z Heršteina některé dědiny v Chonkovicích, T-icích a Meziklasí. R. 1454 daroval král Ladislav vsi Chonkovice a T., po smrti Jana, řeč. Vojna z Městce, naň spadlé, Matějovi z Brloh a Janovi z Libošovic.

Trpoměchy, ves při potoku, 16 d. 121 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Slané ($^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T.; dv. popl.; blíž stála jakási tvrz. Když r. 1834 na poli řeč. „na ovčinci" kopáno, nalezeny základní zdě v podobě čtverhranu, pak penízky, kusy zbraní a j. Proboštství Slánské, vlastně klášter Ostrovský, měl zde 8 lánů země.

Trsice, vska, 8 d. 60 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1$^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Petrovice, býv. dom. Kněžice. — Ves T. jmenuje se mezi vesnicemi, které Oldřich z Rožmberka r. 1428 prodal p. Menhartovi z Hradce.

Tršnice (*Tirschnitz*), ves při potoku, 11 d. 95 ob. něm., kr., okr. a far. Cheb ($^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Trebendorf, býv. dom. král. hrad. v Chebě; vápen. lomy a pece.

Trsov, vska, 9 d. 64 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Řeženčice, far. a býv. dom. Nový Rychnov.

Trsovky, sam. viz Bor malý.

Trsovský mlýn, sam. u Těšenova.

* Trst, druhdy osada na Chrudimsku v okolí Slatiňan neb Trpišova (v. t.).

Trstenice, též Nová ves (*Neudorf*), far. ves při silnici do Chebu, 82 d. 471 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Plan. (1$^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Chodová Planá, arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. hr. Jan Arnošt Berchem-Haimhausen, 2529 osadníků; far. kostel, v nynější podobě v druhé polovici 18. stol. vystavený, uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola; z původního kostela zachovala se toliko věž a dva zvony, jeden s letopočtem 1436.

Trstěnice, Třtenice (*Střenitz*), dlouhá ves při malém potoku, 171 d. 1057 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl, patr. kn. Taxis, 1188 osadníků; lok. kostel povzdvižení sv. Kříže uvodí se již v středu 14. stol., škola, mlýn. Za dávných dob byla zde zemská brána.

Trstí viz Třtí.

Trstice, Třtice, ves na výšině, 106 d. 886 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Novostrašecí ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp. ?), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Krušovice; fil. kostel sv. Mikuláše, škola, dv. popl., na kameni ve venkovské zdi kostela nápis v středověké latině asi z 13. neb 14. stol.

Třtěnice, ves, 56 d. 488 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2$^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T.,

Troskovice viz Truskovice.

Trosky, někdy pevný hrad, jehož zříceniny na dvou osamělých čedičových skalách, podivného tvaru, sev. od Troskovic se spatřují. Jako dvě orlí hnízda strmí na štíhlých skalách dvě malé tvrze, s nichž jedna, vyšší a nepřístupná, „Panna", druhá „Bába" se nazývají a o nichž lid rozličné báje vypravuje. — První zmínka o hradu T-ách děje se v rukopise Královdvor., v básni „Beneš Heřmanov", v nížto opěvuje se vítězství Beneše, syna Heřmanova, nad Sasíky, jižto ku pomstě za zapuzenou královnu Adélu r. 1203 do Čech vtrhli, vše plenili a pustošili: *„A všecko nám vyžehachu, striebro, zlato pobrachu, hovědce otehnachu; dále k Trokám jdú."* Beneš, syn Heřmanův z rodu Markvarticů, kteří rozvětvili se nápotom v pány z Lemberka, ze Zvířetic, Michalovic, Vartenberka, Valdštejna a j. v., svolal lid do lesa pod Hrubou Skálu a vrhl se, pomstu volaje, na Sasíky: *„i by Němcem upěti, i by Němcem prnúti i pobitie jim."* — T. náležely v ten čas oné ratolesti Markvarticů, kteráž zvala se z Vartenberka a Kosti a dostaly se trhem ok. r. 1350 Ottovi st. z Bergova, po něm synovi Ottovi a když ten r. 1415 na T-ách zemřel, připadly T. co dědictví synovi jeho Ottovi ml., který v bouřích husitských rozhodně stál k straně katolické. Že by byl Žižka hradu r. 1424 dobýval, o tom nedostalo se nám historických dokladův. R. 1439 zmocnil se hradu loupeživý rytíř Šoff z rodu Šafgočův a plenil odtud nápotom celé vůkolí. R. 1444 porazili Gerličtí a Žitavští tovaryše Šoffovy z Trosk, 18 jich zbili a 44 jich zvěšili v Gerlici. Jmenovaného roku jsou T. Ottovi ml. z Bergova navráceny a po jeho smrti (1452) připadly bratrovi jeho Janovi, který, přestoupiv k straně pod obojí, byl pak horlivým přívržencem Jiřího z Poděbrad. Po smrti Jana z Bergova koupil T. úhlavní nepřítel Jiřího z Poděbrad Jan Zajíc z Hasenburka, pročež hrad od královského vojska dobyt a když Jan Zajíc na milost se vzdal, tomuto opět postoupen a opraven. Více než po celé století zůstaly T. nápotom s Kostí spojeny. R. 1490 koupil hrady T. a Kost od poručenství Jana z Hasenburka Jan z Šellenberka, než syn jeho Jindřich zadlužil je tak, že musel oba statky postoupiti r. 1452 věřiteli svému Janovi z Biberšteina a na Friedlandě. Od rodu toho přešly T. sňatkem na Krištofa z Lobkovic na Bílině, který je od Kosti oddělil a r. 1559 Jindř. Smiřickému ze Smiřic dědičně postoupil. Ten spojil T. ihned se Skálami, od nichž pak více odděleny nebyly. R. 1622 byl hrad ještě obydlen, následujícími však událostmi vojenskými obořen.

Troteň, Trotina, Trotín (*Gross-Trotina*), ves, 44 d. 318 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Lanžov, býv. dom. Poličany; mlýn. Ves tato souvisí těsně s Malým Trotínem, s nímž tvořila někdy jedinou ves.

Troteň, ves při potoku Trotince, 12 d. 73 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Rodov, far. Sendražice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; mlýn.

Trotin viz Troteň.

Trotina viz Troteň.

Trotin malý viz Trotinka.

Trotinka, Trotin (*Klein-Trotin*), ves s Trotení (okr. Hořic.) souvisící, 11 d. 75 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Rohoznice, far. a býv. dom. Miletín. Zde popisují se ½ hod. sev. odtud vzdálené Miletínské lázně s kaplí sv. Jana Nep. Lázní těchto užívá se prý od starodávna s prospěchem v nemocech nervových, zádumčivosti, bledničce, v nemoci na kámen, krvavnici, dně a t. d. Těm, kdož náchylní jsou k vodnatosti, lázně zdejší prý ale škodí. Voda obsahuje: sůl, síru, vitriol, kamenec a zemní pryskyřici.

Trouby České, Koryto (*Böhm. Röhren*), far. ves na kopci, blíž Bavorského pomezí a při někdejší „Zlaté stezce", 2906' nad mořem, 57 d. 671 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic. (4¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T. Č., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Vimberk, patr. náb. fond, 2448 osadníků, pošt. Kunžvart; far. kostel sv. Anny z r. 1789, škola, celní úř. — Ves tato založena byla r. 1709 od kn. Jana Eggenberka a má jmeno své odtud, že zde jindy soumarníci či voskové, po „zlaté stezce" z Prachatic do Pasova zboží vezoucí, koně své z trouby u studně napájeli.

Trouby kamenné (*Steinröhren*), popisují se u Smržova (okr. Lomnic.).

Trousilkův mlýn sam., přísluší do kat. obce Třebotova.

Trpěšice (*Trippischen*), vska, 6 d. 83 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušic (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Dolní Krušec, far. sv. Mouric.

Trpík (*Türpes*), ves, 57 d. 353 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanskroun (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Damníkov; kaple sv. Anny, mlýn. — Ves T. darována od krále Václava II. klášteru Zbraslavskému.

Trpiměchy viz Trpoměchy.

Trpín, ves na Moravských hranicích, v hornaté krajině poněkud roztroušená, 80 d. 534 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička (4 hod.

jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Bystré; fil. kostel sv. Václava, v nynější podobě ze 17. stol., vyskytuje se r. 1350 mezi farami k biskupství Litomyšlskému postoupenými; prastará kasatelna s obrazy a pozlacením pochází ještě ze starého kostela, škola, dv. popl., mlýn, vápenné lomy a pece. — Cís. Sigmund zapsal r. 1436 T. s kostelním podacím choti své královně Barboře co věno. R. 1557 dostal se T. Janu Žehušickému z Nestajova co dědictví. U T-a spatřují se zde onde zbytky zákopův z minulých časů, i mnohé zbroje a válečné nástroje se tu nalezly. Zákopy tyto pocházejí nepochybně ze 17. stol.; neboť když Švédové r. 1643 z Moravy do Čech vrazili chtěli, bráněno jim u T-a zásekami a náspy až na 3 hodiny cesty rozsáhlými, tak, že tam do Čech vraziti nemohouce vrátili se a teprv Březovou do Čech se odebrali.

Trpín, sam. u Švihova.

Trpisty, panství (s panstvím Třebel. dle práv. přiřknutí z r. 1852 za 468.887 zl. 26½ kr. konv. měn.) a ves, 45 d. 264 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbr. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Crpužice; zámek z r. 1729, dv. popl., mlýn. Sam. Berghäuseln. K r. 1251 uvádí se Rapota cum filiis suis Valik et Hoskone de Drperst. R. 1459 a 1460 jmenuje se Jan z Gutšteina seděním na T-ech. R. 1598 držel T. Diviš Markvart z Hrádku na Bělé. Nápotom dostaly se T. v držení pánů Švamberků a r. 1711 hrabatům ze Sinzendorfu, za jejichž vlády T. a Třebel v jedno dominium jsou spojeny. Od těch koupil spojená tato panství ryt. Jan Antonín Lexa z Aehrenthalu a po jeho smrti r. 1824 zdědila je jeho dcera Johanna, provdaná sv. pí. z Widersperka.

Trpišov, ves na výšině, 30 d. 230 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Svídnice, far. Pračov; ¼ hod. vzdáli hajnovna. R. 1371 Zbyněk ze Slatiňan řeč. Othaje, a Jan z Tuněchod řeč. Henik spolčili se dědinami svými, Zbyněk ve Slatiňanech, Kochanovicích a T-ě, a Jan ve Tuněchodech, ve Trsti, Trojevicích a Slepoticích. Ostatně viz Slatiňany, k nimž T. od starodávna náležel a s nimiž také r. 1732 k panství Nasevrskému jest přivtělen.

Trpišovice, vska, 9 d. 74 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Lipnice, býv. dom. Nová ves. — R. 1426 držel T. Jan řeč. Vojna z Městce. R. 1458 koupil Jindřich z Říčan od Anežky z Heršteina některé dědiny v Chonkovicích, T-ích a Meziklasí. R. 1454 daroval král Ladislav vsi Chonkovice a T., po smrti Jana, řeč. Vojna z Městce, naň spadlé, Matějovi z Brloh a Janovi z Libošovic.

Trpoměchy, ves při potoku, 16 d. 121 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Slané (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T.; dv. popl.; blíž stála jakási tvrz. Když r. 1834 na poli řeč. „na ovčinci" kopáno, nalezeny základní zdě v podobě čtverhranu, pak penízky, kusy zbraní a j. Proboštství Slánské, vlastně klášter Ostrovský, měl zde 8 lánů země.

Trsice, vska, 8 d. 60 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Petrovice, býv. dom. Kněžice. — Ves T. jmenuje se mezi vesnicemi, které Oldřich z Rožmberka r. 1428 prodal p. Menhartovi z Hradce.

Tršnice (*Tirschnitz*), ves při potoku, 11 d. 95 ob. něm., kr., okr. a far. Cheb (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Trebendorf, býv. dom. král. hrad. v Chebě; vápen. lomy a pece.

Trsov, vska, 9 d. 64 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Řeženčice, far. a býv. dom. Nový Rychnov.

Trsovky, sam. viz Bor malý.

Trsovský mlýn, sam. u Těšenova.

• Trst, druhdy osada na Chrudimsku v okolí Slatiňan neb Trpišova (v. t.).

Trstenice, též Nová ves (*Neudorf*), far. ves při silnici do Chebu, 82 d. 471 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Plan. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Chodová Planá, arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. hr. Jan Arnošt Berchem-Haimhausen, 2529 osadníků; far. kostel, v nynější podobě v druhé polovici 18. stol. vystavený, uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola; z původního kostela zachovala se toliko věž a dva zvony, jeden s letopočtem 1436.

Trstěnice, Třtenice (*Střenitz*), dlouhá ves při malém potoku, 171 d. 1057 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl, patr. kn. Taxis, 1188 osadníků; lok. kostel pozdvižení sv. Kříže uvodí se již v středu 14. stol., škola, mlýn. Za dávných dob byla zde zemská brána.

Trsti viz Třtí.

Trstice, Třtice, ves na výšině, 106 d. 886 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Novostrašecí (¾ hod. sev. záp. ?), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Krušovice; fil. kostel sv. Mikuláše, škola, dv. popl., na kameni ve venkovské zdi kostela nápis v středověké latině asi z 13. neb 14. stol.

Třtěnice, ves, 56 d. 488 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T.,

a Jan, řeč. Vlk z T-p připomínají. R. 1542 držel T., Brandlín, Kožice, Katov, tvrz a ves Březí Jan ml. Špulíř z Jiter. Ku konci 16. stol. patřily T. Dvořeckým z Olbramovic, od nichž opět na Špulíře z Jiter přešly. Po těchto dostal se statek T-ský na sklonku 17. stol. Obyteckým z Obytec, ok. r. 1720 Frant. Jos. Matiašovskému z Matiášovic. Z pozdějších držitelů připomínáme ještě Arnošta Malovce z Malovic př. r. 1765, Karla Perglera z Perglasu a po něm od r. 1799—1834 hr. rod Berchtoldů. Nyní patří T. bratřím Pfeiffer-ům.

Tučkův mlýn, sam. u Bořečnice (okr. Pís.).

Tučkův mlýn vis Liboc.

Tuhan, far. ves, 50 d. 316 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Dubá (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Doksy, diéc. Litom., vik. Dokes., patr. hr. Valdštein, 958 osadníků; far. chrám sv. Havla r. 1711 nově vystavený; starý r. 1384 připomenutý a r. 1822 obořený kostel stál uprostřed vsi tam, kde jest nyní kříž; škola, mlýn. — T. jest starobylá osada, nebo k r. 1199 připomíná se Smil z T-č.

Tuhan, sam. u Libušína.

Tuhaň, ves v údolí, 68 d. 424 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T.

Tuhaň, ves, 81 d. 493 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. (město) Mělník (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Záboří; sam. Větrušice.

Tuhanec (*Tuhansel*), ves, 23 d. 147 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Tuhan, býv. dom. Doksy. — Nade vsí vypínal se druhdy hrad Čáp, který se dostal r. 1402 po Jindřichovi Berkovi z Dubé, synu jeho Václavovi.

Tuhošť vis Domažlice a Lhovice.

Tuchelburk vis Křemyž.

Tuchlovice, far. ves, 111 d. 865 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašecí (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Smečno, pošt. Slané a Strašecí, arcidiéc. Praž., vik. Strašec., patr. náb. fond, 2077 osadníků; lok. kostel sv. Havla obnoven r. 1858; velký zvon z r. 1666; škola, opodál mlýn, železovec. — T. koupil r. 1328 Praž. probošt Držislav. R. 1335 postoupeny T. směnou kapitule Praž., načež r. 1420 zapsány od krále Sigmunda Kunatovi ze Sulevic. Později navráceny jsou jmenované kapitule, od které jich směnou dosáhl Jaroslav Bořita na Smečně, přikoupiv t. r. také „Dvůr farářův“ v T-cích od záduší sv. Jiljí v Praze.

Tuchom, ves, 39 d. 312 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Rožďalovice, býv. dom. Křinec. — K r. 1440 připomíná se Jaroslav z Chlumu seděním v T-i.

Tuchoměřice, panství náb. fondu a far. ves při potůčku, 74 d. 553 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., pošt. Středokluky, arcidiéc. Praž., vik. Liboc., patr. náb. fond, 1282 osadníkův; far. chrám sv. Víta, jehož se již ve 14. stol. připomíná, vystaven dle vzoru kostela sv. Klimenta v Praze od Kiliana Dinzenhofera mezi l. 1667—75; hl. oltářní obraz od Heintsche, fresky od Kramolína; hřbitovní kaple sv. Rosalie z r. 1673, zámek ze 17. stol., škola, pivovár, opodál Kopanský mlýn, Končovský mlýn, pak sam. Pastvíšťata. — R. 1410 seděl na zdejší tvrzi Čeněk z T-c a Valdšteina. Od r. 1564 až 1615 náležely T. Slusským z Chlumu, od nichž Otovi Jindř. z Vartmberka prodány. Tento postoupil jich trhem r. 1621 jesuitské koleji u sv. Klimenta v Praze, která statek značně světšila. Po zrušení řádu jesuitského přiřknuty T. konviktu Novoměstskému v Praze, a když i ten zrušen, náboženské matici. Zde zemřel známý hud. skladatel Jan Karel Loos, jehož skladby, od jesuitů do Španěl odvezené, nemalé obliby došly.

Tuchomyšl, Tochomyšl (*Schönfeld*), ves při soujmenném potoku, 70 d. 448 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Trmice; fil. chrám sv. Martina měl ve 14. stol. svého duchovního správce, škola, dv. popl., opodál mlýn, stanice Teplic. dráhy, bohatá ložiska hnědého uhlí, doly na cín (?). — T. uvozuje se r. 1203 co vesnická osada pod právem zákupným založená a r. 1207 mezi statky kláštera Oseckého. R. 1384 dostala se T., ves a tvrz, klášteru Roudnickému, od kteréhož jí směnou dosáhl r. 1387 biskup Jan IV.

Tuchonice, ves, 22 d. 283 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn n. V. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Pařížany velké, far. Hůrka modrá, býv. dom. Třeboň; opodál mlýn Boudy.

Tuchoraz, druhdy městečko, nyní ves, 22 d. 254 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (¾ hod. již.), kat. obc. T., pol. obc. Předhvozdy, far. Přistoupim, býv. dom. Čern. Kostelec; dv. popl., starožitné to stavení, vedle něhož na příkré skále nad Žemberou zámek stával, z něhož zbyla architektonicky důležitá věž z uměle tesaným znakem pánů z Landšteina, kterou dle nápisu ve věži vystavěl nákladem Mikuláše z Landšteina slavný stavitel Květon r. 1474. — R. 1356 podal Fridrich z Biberšteina tvrz T. cís. Karlu v manství. Brzy na to stala se T. sídlem soujmenného rodu, z něhož se

mezi l. 1388 až 1411 Petr z T. připomíná. Okolo r. 1468 dostal se statek Mikulášovi Svitákovi z Landšteina. Provdáním se Elišky z Landšteina dostala se T. Bořivojovi z Donína, jehož dcery r. 1579 T. s dvorem popl., pustý hrad Všemberu, tvrz Chrast a ves Masojedy Jaroslavovi Smiřickému ze Smiřic na Kostelci prodaly.

Tuchořice, druhdy statek, nyní ves, 118 d. 721 ob. něm., kr. i okr. Žat. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Libišice, býv. dom. Dobříčany; zámek, pivovár, dv. popl., mlýn, opodál kaple Panny Marie a ¼ hod. jih. vých. mysliv. Neuhof. — R. 1239 připomíná se Adam, r. 1409 Jan a 1432 Vaněk z T-c. Asi před středem 16. stol. koupil Jaroslav Dlask Vchynský z Vchynic tvrz T. od Litvína z Lobkovic. R. 1565 prodali T. Jan Dlask Vchynský a Vojtěch Kaplíř ze Sulevic Jiřímu Kaplířovi ze Sulevic. V středu 18. stol. připojil T. k Dobříčanům Leopold Kašpar Klary a Aldringen, koupiv je od Jana Ant. Hysrle a manželky jeho Kat. Markéty, svob. pí. z Voppingu.

Tuchotice, ves, 31 d. 232 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Suchdol, býv. dom. Malešov; škola. — Tam, kde se říká „na valech", stála někdy tvrz, a místo její zaujímá nyní dům p. čís. 27. R. 1535 prodal Václav Okrouhlický z Kněžic ves s pustou tvrzí T., ves Vidici s kostelním podacím, podací ve Vysoké a podíly na Mezholesích Vác. Popelovi z Vesce. Jan Popel z Vesce prodal T. r. 1558 Janu Salavovi z Lípy, který je k Malešovu připojil.

Tuchov, ves, 16 d. 106 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bousov, far. a býv. dom. Žleby; škola.

Tuchyně, ves, 11 d. 90 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¼ hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Netvořice, býv. dom. Lešany.

Tuklaky viz Tukleky.

Tuklece viz Tukleky.

Tukleky, ves, 27 d. 210 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2¾ hod. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Senožaty, býv. dom. Želivo; ¾ hod. sev. vých. sam. Takykleky. — Ves T. uvodí se v potvrzovací listině kláštera Želivského z r. 1437.

Tukleky, ves, 34 d. 311 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Podhradí, far. Oslav, býv. dom. Orlík (3 d. k Drhovl.);. sam.: na Čukavě, Pazderna a Lejsek. — Biskup Jan III. postoupil T. asi r. 1268 králi Otakarovi II. V první polovici 15. stol. patřili T. k Hluboké a ok. r. 1510 Janu Čabelickému ze Soutic na Březnici.

Tukleky, Tutlaky, Tuklaky, Tuklece (*Tuklat*), far. ves při potoku, 37 d. 310 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Škvorec, pošt. Ouval, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. Lichtenštein, 1799 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt. r. 1688 nově vystavený; věž stojí opodál na návrší a jest valem otočena; zvony z r. 1506, 1624 a 1695, škola, fara jest někdejší lovčí krádek, vystavený od vévody Tom. Em. z Savojen-Carignan. — Dle potvrzovací listiny krále Otakara z r. 1205 dal Zbraslav, muž slavný, klášteru Ostrovskému kapli sv. Vojtěcha s pěti lany v T-cích, které též „Havraň" slovou. R. 1437 prodali Jan a Jindřich Čečkové z Pakoměřic pustou tvrz T. paní Kristině z Prahy, vdově po Matiášovi od Hřebenu a jejím synům Danielovi a Hynkovi.

Tukleky viz Tutleky.

Tůma, patří do kat. obc. Žďárské v okr. Kostelec n. O.

u Tůmů, sam., patří ke kat. obci Rovni.

u Tůmů viz Branišov.

Tundr, sam. u Staňkova.

Tuň viz Soběstuš.

Tuněchody, ves při Chrudimce, 82 d. 662 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Mikulovice, býv. dom. Pardubice; fil., ve 14. stol. far. chrám sv. Jana Křt. slohu gotického pochází z druhé polovice 15. stol.; z kamene tesané sanktuarium zdobí mezi jiným kalich; zděná kazatelnice s got. okrasami; cínová křtitelnice ze 16. stol. od konváře Petra Bořenovského z Bytišk; velký zvon s mistrnými ozdobami lil r. 1593 Daniel Tapineus Kutnohorský; prostřední zvon z r. 1500 a třetí z r. 1586; škola, 2 mlýny, sam. Habrov (v. t.). — T. byly někdy zvláštní statek s tvrzí, náleževší ve 14. stol. Heníkovi z Tuněchod a pak Vítkovi z T-d a Slatiňan. Dostavše se T-ští během 15. stol. v částečné držení Poběžovic, počali se Tuněchodskými z Poběžovic psáti. R. 1509 koupili Chrudimští jeden díl zboží T-ského od sirotkův po Janovi Tuněchodském a r. 1514 od Diviše z T-d druhou část. R. 1547 pokutována jest obec Chrudimská pro účastenství ve spouře proti Ferd. I. strátou statků, načež T. Janovi z Pernšteina na Pardubicích prodány. Od té doby zůstaly T. s Pardubicemi spojeny.

Tuněchody, Tyněchody (*Tinchau*), ves, 24 d. 163 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Prostiboř, býv. dom. Kladruby; ¼ hod. již.

mlýn. — T. uvozují se r. 1239 mezi zbožím kláštera Kladrubského.

Tuněchody viz Tunochody.

Tunkov (*Tunkau*), ves vysoké polohy, 29 d. 162 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2½ hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Merzdorf, far. Okúnov, býv. dom. Klášterec; škola.

Tunochody, Tuněchody, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves, 31 d. 248 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Číhošť.

Tupadly, panství (s Dobrovítovem dle rektif. vysvědčení z r. 1852 za 667.636 zl. 40 kr. stř.) a ves, 73 d. 745 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Potěhy; zámek, dv. popl., pivovár, lihopalna, opodál mlýn Dub. — Dle potvrzovací listiny z r. 1252 ustanovil velmož Jan z Polné, aby T. připadly po smrti jeho manželky křižovníkům domu Německého. R. 1394 prodal Hynek řeč. Tluksa z Čechtic dvůr T. s příslušenstvím a kostelní podací v Tchořovech Benešovi ze Smrdova. R. 1411 seděl na zdejší tvrzi, jak se zdá, Beneš a r. 1440 Václav, syn Viléma z T-l. K r. 1494 připomíná se panoše Jan z Dlouhé vsi na T-ech. Před shořením desk zemských prodali T., tvrz s příslušenstvím, Prokop a Zdeněk, strýcové Lukavečtí z Lukavce Bernartovi Žehušickému z Nestajova. Jan Žehušický prodal T. ok. r. 1559 obci Čáslavské, které po katastrofě Bělohorské v plen vzaty a hr. Marii Magd. Trčkové z Lipé prodány. Manželi jejímu hr. Janovi Rudolfovi Trčkovi byly r. 1636 opět konfiskovány a od Ferd. III. generalovi Arnoštovi, sv. p. Suys-ovi darovány. Syn tohoto prodal T. r. 1676 hr. M. Barboře z Pöttingu, která je svému synovi Fr. Karlovi odkázala. R. 1739 bylo zadlužené panství veřejnou dražbou kn. Kateřině Auersperkové prodáno a se Žleby spojeno.

Tupadly, ves v kotlině mezi vrchy Husínem, Dobrochovcem a Prostředním, 55 d. 320 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Bezděkov; opodál dv. popl. a při silnici hospoda. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem panoší z T-del; v l. 1393 a 95 byl Stojmír z T. spolu s Vilémem z Trubec patronem kostela Loučímského; mezi l. 1455 až 1473 připomíná se častěji Jošt z T.

Tupadly nové (*Neu-Tupadl*), ves, 10 d. 50 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. T. staré, far. Vidím, býv. dom. Liběchov.

Tupadly staré (*Alt-Tupadl*), ves v údolí při Liběchovském potoku, 84 d. 480 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. T. st., far. a býv. dom. Liběchov (3 d. k dom. Citov.); dv. popl., mlýn.

Tupesy, někdy zvláštní statek, nyní ves, 39 d. 163 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Břehov, far. Němčice. — Asi v první polovici 15. stol. prodal Beneš Hrůza z Vlhlav tvrz Dub, Temelín a T. Janovi Kunatoi z Olešnice.

Tupesy, ves, 19 d. 129 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1¼ hod. již.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Lipoltice, býv. dom. Choltice; mlýn a sam. Podvrdy, Podvrdí. — T. patřily k panství Choltic. již. v 16. stol.

Tuřany, far. ves, 42 d. 438 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Slané (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Byseň, býv. dom. Smečno, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. náb. fond, 1615 osadníků; lok., r. 1384 far. chrám Nanebevzetí P. M. zvětšen r. 1712, škola, někdy zde byla tvrz. — T. směnil za vlády Soběslavovy Jindř. Ketlich za jinou usedlost s opatem Kladrubským. Ok. r. 1448 patřily T. držitelům Třebíze a mezi l. 1530 až 1560 Vác. Zdislavovi Hořešovci z Libořína. Držitelům Smečna dostaly se T. r. 1623 od král. komory.

Turbova viz Smíchov.

Tureč (*Turtsch*), far. ves v hornaté krajině, 48 d.? 280 ob.? něm., kr. Žat., okr. a pošt. Doupov (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Maštov, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. hr. Černín, 549 osadníků; lok. chrám sv. Jiří uvodí se již r. 1384 a pochází prý v nynější podobě z r. 1700, škola, dv. popl., druhdý také tvrz. — T. patřil k prvotnímu nadání kláštera Maštovského.

Turek viz Střítež.

Turek, patří do kat. obce Vyskytné.

Tuří, statek (dle odstup. sml. z r. 1850 s Zběří za 157.000 zl. stř.) a ves, 52 d. 361 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2 hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Milčeves; zámek, pivovár (na 40 věd.) škola, ¼ hod. sev. záp. při Trnovce mlýn Tursko. — Statek T. prodán r. 1635 od Petra Voka z Žerotína jezuitské koleji v Jičíně. Po zrušení řádu jezuitského r. 1773 připadl statek náb. fondu a spojen s Milčevsí. Od r. 1850 náleží T. Janovi ryt. Limbekovi.

Tuřice, ves na levém břehu Jizery, 38 d. 316 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Předměřice, býv. dom. Brandýs. — T. jest starobylá osada, nebo k r. 1194 uvodí se Zbraslav z T. R. 1417 seděl na zdejší tvrzi Janda z T. a synové jeho

Pešík, Mikuláš a Janoušek. R. 1518 byla tvrz i ves pusta a patřila k panství Brandýsskému.

Tuřín, popisuje se při Chotouni v okr. Jílov.

Türkenhäusel viz Zirk.

Turkovec, mlýn u Vilémovic.

Turkovice, Tourkovice, far. ves, 65 d. 401 ob. čes., kr., okr. a pošt. Čás. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Podhořany, diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. p. Wels a náb. fond, 1904 osadníků; far. kostel sv. Martina s náhrobky Gerstorfův, Strakův, Zárubův a Račínů uvodí se již r. 1384 a byl r. 1817 obnoven, škola. Od kostela krásná vyhlídka na severových. Čechy.

Turkovice, ves, 23 d. 163 ob. čes., kr. Praž., okr. Černý Kostelec (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Hrusice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — T. byly r. 1428 příslušenstvím hradu Dubé, s nímž se dostaly k Hradku.

Turná malá (*Klein-T.*), ves, 28 d. 201 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. T. m., pol. obc. a far. Radomyšl, býv. dom. Osek; opodál myslivna, hájnov. a rasovna.

Turná velká (*Gross-T.*), ves ¼ hod. sev. od předešlé, 41 d. 291 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonic., kat. i pol. obc. T. v., far. Radomyšl, býv. dom. Drhovle; sam. Bor náleží farou a školou do Sedlce; viz též Rojice. — Vsi T. velkou a malou koupili r. 1544 Písečtí od Adama Řepického ze Sudoměře.

Turnov, starobylé okr. město na levém břehu Jizery, 468 d. 4867 ob. čes., kr. Boles. (5½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Skály s T., diéc. Litom., vik. T-ský, patr. bar. Aehrenthal, 7215 osadníkův; děk. chrám sv. Mikuláše uvodí se r. 1384 mezi farními a pochází v nynější podobě z r. 1722 vyhořev r. 1643 a 1707; hl. oltářní obraz od zdejšího rodáka Hertla; 2 náhrobky Vartenberkův; kostel Narození P. M. patřil k někdejšímu klášteru dominikánskému, a nynější velkolepá budova v slohu novo-gotickém vyvedena v l. 1826—53, františkanský klášter s kostelem sv. Frant. Seraf. založ. r. 1650 od hr. Max. z Valdštein-Vartmberka; při klášteře rom. věž; radnice r. 1614 nově vystavená, hl. škola (budova z r. 1867), smíš. okr. úř. (spolu vyšetřovací soud pro okr. Čes. Dub., Želez. Brod. a T-ský), notar., advok., kontr. úř., finanč. komis., bern. úř. (2 tř.), pošt. úř., nádraží, telegr. štace?, tělocvičná jednota „Sokol“, zpěv. spolek, měšt. beseda, spolek ostrostřelců a veteránů, spolek divadelních ochotníků, opatrovna, špitál, pivovár (roč. na 12900 věder za 64.500 zl.), 2 tiskárny pro šátky (roč. na 12.000 tuctů za 130.000 zl.), hrnčířství, plátenictví; hlavní obchod vede se s drahokamy, na kteréž jest zvláště blízká hora Kozákov bohata; leštění polodrahokamů v novější době velice kleslo, tak že r. 1860 jen 3 neb 4 větších závodů zde bylo, jichž výrobky sotva na 100.000 zl. páčiti se mohly. Az ½ hod. jih. vých. jsou na dlouhém hřbetu hory stopy po hradu Kozlovu (nyní „na Kozlovách“ neb „na sklepích“), jinak neznámém. Trhy výroční: 1) druhou středu po sv. 3 králích, 2) ve stř. po středopostí, 3) ve stř. př. sv. Janem Křt., 4) ve stř. po sv. Jiljí, 5) ve stř. po svátostech, 6) ve stř. př. proměněním P. Krista, 7) ve stř. př. všemi Svatými. — Jak pravdě podobno patřil T. pův. mocnému rodu Markvarticův; od Beneše z Vartmberka a manželky jeho Doroty, roz. Berkovny z Dubé, založen zde r. 1241 klášter dominikánský, který r. 1424 od Žižky i s mnichy spálen byl. Vtrhše Lužičané r. 1468 do Čech položili se polem u T-a, jali se celé okolí pleniti i vypálili město. Když se však vojsko české blížilo, obrátili se domů, ale Čechové obořili se na ně a zbili jich takové množství, že se jich sotva polovice do vlasti navrátila. Od krále Vladislava II. povoleno T-ským se všeho zboží clo vybírati. R. 1538, 1643 a 1707 zuřil v T-ě strašný požár. Zbouřením stavu selského r. 1668 a 1775 hrozilo T-u velké nebezpečenství. Při vypuknutí války 7leté vtrhlo r. 1756 jedno oddělení Pruského vojska do T-a a vynutilo na obci 1000 dukátů. V minulé Prusko-Rakouské válce přišlo dne 26. června 1866 u T-a, Hodkovic a Podolí k první srážce, v kteréž vojsko Rakouské, jako i ve všech následujících jehlovkám Pruským podlehlo. Město osazeno Prušáky, jichž rekvisice na 300.000 zl. obnášely. T. jest rodiště výtečných spisovatelů Fortunata Duricha (nar. 1738 dne 28. září † zde 31. srp. 1802) a děk. Ant. Marka, nar. dne 5. září 1785.

Turov, ves, 55 d. 301 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Chroustovice. Při domě p. čís. 9. nalezají se slabé stopy po někdejší tvrzi. Materna z T-a přivěsil pečeť k listu zaslanému r. 1415 sboru Kostnickému, zda-li byl ale držitelem zdejší tvrze, udati nelze. Ok. r. 1511 prodal Markvart ze Sulic na Zámrsku T., ves a dvůr Vilémovi z Pernšteina na Pardubicích.

Turové, Turov, ves, 37 d. 208 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Koldín, far. Choceň, býv. dom. Častalovice.

Turovec, ves, 28 d. 285 ob. čes., kr. i okr.

Táb. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Chejnov, býv. dom. Želeč; mlýn s pilou, $^3/_4$ hod. sev. záp. sam. Časenský a $^1/_2$ hod. sev. záp. hájn. Kostka. — T. dostal se co příslušenství Kozího hrádku ok. r. 1542 městu Táboru.

Turovka, ves, 19 d. 130 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. T., pol. obc. Hříběcí, far. a býv. dom. Cerekvice horní; dv. popl.

Tursko, druhdy Černuc, statek křižovníkův s červ. hvězdou, far. ves na Turské pláni, 58 d. 609 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., pošt. Kralupy, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. velký převor řádu křižov., 690 osadníků; far. kostel sv. Martina r. 1700; starý již r. 1384 připomenutý kostel stržen byl r. 1698, škola, dv. popl., $^1/_4$ hod. sev. vých. sam. Těšín (v. t.). Mezi Chýnovem a T-skem v háji skupení mohyl rozličné velikosti, jichž P. Krolmus 82 napočítal; blíž T-a po levé straně silnice viděti pahrbek s křížem, kterýž lid Krleš nazývá a za mohylu Čestmíra má. — Na Turské pláni svedena r. 869 bitva mezi Vlaslavem Luckým a Čestmírem, vojvodou knížete Praž., opěvaná v rukopise Králodvorském. Dle listiny z r. 1205 daroval Svojše, seman český, troje popluží v Černuci na Turště klášteru Ostrovskému. R. 1237 dána Černuc č. T. od Bohuslavy, vdovy Zvěstovy, křižovníkům s červenou hvězdou, kteří po všechny doby v držení T. sůstali.

Tusset, ves (419,6 víd. sáhů n. m.), 16 d. (po různu), 286 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Neuofen, far. České Trouby, býv. dom. Krumlov; továrna na osvučné desky, na soujmenném vrchu Mariánská kaple a zříceniny tvrze, kterou prý páni z Rožmberka ku střežení „zlaté stezky“ vystavěli. Část vesnice patří do kat. obc. Čes. Trub.

Tuš viz Súš.

Tušimice (*Tuschmitz*), ves far., 28 d. 185 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Hagensdorf a Prunéřov, pošt. Kralupy, diéc. Litom., vik. Chomútov, patr. náb. fond, 681 osadníkův; far. kostel sv. Michala archang. uvodí se již r. 1384 a byl r. 1823 až na sakristii nově vystaven; škola, kam. uhlí.

Tušikov (*Duschowitz*), ves, 11 d. 101 ob. něm., kr. Pís, okr., far. a býv. dom. Kašp. Hory ($^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. T.

Tušovice, ves, 40 d. 242 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. a býv. dom. Staré Sedlo, far. Chrudtice; $^1/_4$ hod. sev. T. nové, též Tušovky, Tušovičky, 18 d.; viz Řeč.

Tuthakenmühle viz Hradiště okrouhlé.

Tutlaky viz Tukleky.

Tutleky, Tukleky, ves, 52 d. 321 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Kostelec n. O. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T.; sam. Hradisko. — R. 1497 patřily T. a Kozdry ke kostelnímu podací v městečku Kostelci.

Tužice, ves, 22 d. 143 ob. čes., kr. Pís., okr. Planice ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Žavlekom, býv. dom. Nalžovy.

Tužín, ves, 44 d. 305 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc., far. a býv. dom. Radím (2 d. dom. Kumburk); zdejší třešně jsou vychváleny.

Tužinka viz Chlistov.

Tvořešovice, Tvoršovice, statek (odhadnut r. 1862 na 307.630 zl. r. m.) a ves, 30 d. 226 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Bystřice; zámek s kaplí z r. 1701, pivovár (r. 1865: 692 věder za 2422 zl.), dv. popl., v jehož obvodu někdejší tvrz stála. — K r. 1412 uvozuje se Jan z T-c. R. 1534 seděl na zdejší tvrzi Sigmund Chmelický z Chmelic a r. 1589 ryt. Čejka z Olbramovic. R. 1595 odkázal T. Vác. ml. Rychnovský z Rychnova Jiřímu Kapounovi ze Svojkova. Po r. 1620 byly T. s panstvím Leštenským spojeny. R. 1664 koupil je ryt. Jan Jiří Radecký z Radče, jehož rod zde až do r. 1764 vládl. Od té doby střídaly se rozličné rodiny v držení statku T-ského, který náleží nyní dědicům Riedlovým.

Tvrdín, ves, 25 d. 145 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílin. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Robčice, far. Mralice.

Tvrdoslav (*Droslau*), ves, 16 d. 121 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Nemilkov, far. Běšiny a Čachrov; sam. Makov, někdy dv. popl. Za zřízení patrim. patřilo 6 d. k dom. Týnec.

Tvrzice, Tvrzice, ves, 32 d. 196 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Předslavice, býv. dom. Vlachovo Březí, dv. popl. — R. 1552 odprodány od panství Hlubockého p. z Rožmberka následující vesnice: Čepřejice, Jiřetice, Bohounice, Kamenná, Všechlapy, T., Bušanovice, Úlehle, Nahořany, Neusluzice, Třiteže, Setěchovice, Bolikovice, Radohostice dolní a horní, Straňějovice, Milejovice, Hostice. R. 1667 koupil statek T-cký hr. Karel z Millesimo od ryt. Vác. Chřepického z Modlešovic a spojil jej s Březím.

Tvršice (*Twerschitz*), ves na levé straně Ohře, 42 d. 258 ob. něm., kr. i okr. Žat.

($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Staňkovice, býv. dom. Postoloprty; mlýn. Částka vesnice tvoří zvláštní statek, patřící děk. kostelu v Žatci. — R. 1549 prodal král Ferdinand ves T. a podíly v Trnovanech a Tuchořicích, někdy města Žatce, Bohuslavovi Felixovi Hasištejnskému z Lobkovic.

Tvrz viz Pořečín.

Tvrzice viz Tvrsice.

Tvrziny viz Lidmaň.

Tyček, ves, 38 d. 299 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Zbiroh ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T.

Tycheraz (*Zichras*), vska, 9 d. 68 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod ($^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Gerbetschlag, pol. obc. Vyš. Brod.

Tykalský viz Holičky.

Tykovice, vska, 4 d. 37 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Zděradice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Týmova (Týnová) ves, Týnoves (*Theindorf*), ves, 21 d. 161 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. T. v., far. a býv. dom. Lukavec; dv. popl., opodál mlýn Oliva a Blažek.

Týn (*Thein*), ves, 14 d. 85 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Luky, far. Kruh, býv. dom. Doksy. — T. slušel k někdejšímu klášteru Bezdězskému.

Týn (*Thein*), ves, 47 d. 242 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Zvodava, far. Lomnice; sam. Sandhäuser v místech někdejšího dv. popl.; kam. uhelné doly. — T. byl druhdy zvláštním statkem a sídlem ryt. rodu soujmenného, který Janem Jindřichem z T-a r. 1658 vymřel.

Týn či Týnek, druhdy dvůr hospodářský s dvojím poplužím, při samém klášteře Břevnovském, od něhož vzala později jméno nynější vesnice Týnka.

Týn, někdy tvrz u Zelené vsi (viz tam).

Týn, druhdy ves, nyní panský dvůr u Kostelce (okr. Nasevrky).

Týn Horšův, též Biskupův (*Bischof-Teinitz*), panství majoratní (s Hostouní dle rektif. vysvědčení z r. 1841 za 999.997 zl. 20 kr.) a starobylé okr. město nad Radbuzou, skládá se z vlastního města zdí obehnaného a z předměstí Velkého, Malého a Klášterského, 306 d. 2358 ob. něm., kr. Plz. (4 m. jih. záp.), kat. i pol. obc. T. H. (k panství patřilo do r. 1848 toliko 9 d.), diéc. Buděj., vik. T. H., patr. kn. Trauttmansdorf, 4678 osadníků; děk. kostel sv. Apolináře se starožitnou věží na Velkém předměstí připomíná se již r. 1251 a byv ve válkách husitských obořen, dostaven r. 1767; od arcibiskupa Arnošta zřízena při něm kapitula s proboštem v čele; náhrobky svědčí Dobrohostům z Ronšperka, Horům z Ocelovic, Plachým z Třebnice a j. — Kostel sv. Petra a Pavla v městě založen od biskupa Tobiáše, který jej r. 1283 opevniti kázal, a byl až do r. 1752 farním; požárem r. 1708 zničen v něm velkolepý pomník Jana ml. Popela z Lobkovic; souzvuk zdejších zvonů chválí se velmi; — v klášterském předměstí kapucinský klášter s kostelem sv. Víta, Václava a Vojtěcha založ. r. 1650; v kapli sv. Františka měli Trauttmansdorfové až do r. 1842 pohřeb; $^1/_4$ hod. vzdálí mešní kaple Marianská z r. 1860; o poutnickém kostele sv. Anny viz sv. Anna; na dosti prostranném a vysokém pahorku zámek se starobylou kaplí nejsv. Trojice vystavený od arcibiskupa Arnošta vyhořel r. 1547 a byl později od Jana Popela z Lobkovic obnoven; někdejší příkopy proměněny v sady; blíž něho jest velká jízdárna a kn. hřebinec; smíš. okr. úř., notar., finanč. komis., bern. úř. (2 tř.), pošt. úř. s pošt. štací, městský špitál pro 12 osob (zákl. jmění: 10.588 zl.) stojí na místě kostela sv. Fab. a Šeb., který spolu s kostelem sv. Kunhuty od Husitův rozbořen, později však opět vystaven; radnice z r. 1693, škola, pivovár pravovarečného měšťanstva na 120 sudů s angl. hvozdem, papírna, 3 mlýny, někdy zde veden velký obchod s tkanicemi a krajkami. Trhy výroční: 1) v út. před Hromn., 2) v út. př. sv. Petrem a Pavlem, 3) v út. po pov. sv. Kříže; týdní trh každou sobotu. — T. H. stal se záhy dvorem biskupským — odkudž často Týnem Biskupským nazýván — jakož i sídlem arcijáhnů. První zmínka o něm činí se k r. 1186, kdež podepsán co svědek Ošitka, vladař biskupův v Horšově. Na žádost arcibiskupa Arnošta povýšen T. H. na město a nadán znamenitými právy. Při vypuknutí válek Husitských dal jej král Sigmund v ochranu ryt. Zdeňkovi Drštkovi, který r. 1421 a 1431 útok Husitův šťastně odrazil. Později zde byl purkrabím Zdeněk Kolvín z Ronšperka, jehož rodu cís. Sigmund T. H. zapsal. R. 1527 seděl na T-ě H-ě Volf Dobrohošt z Ronšperka a ten postoupil nepochybně zápis na T. H. r. 1539 Janu ml. Popelovi z Lobkovic, kterému od král. Ferdinanda dáno zápisné a duchovní zboží v dědičné, spupné a svobodné držení a sice: zámek a město T. H., dv. popl. v Horšově, pustý zámek Herštein, ves Mrchojedy, Němčice, Mašovice, Březí, Mračnice, Třebnice, Medná, Polžice, Roudné, Kocourov, Křakov, Mízholez, Buková, Bohatá, Malahov, Doubravka, Borovice, Srby, Drahotín, Načetín, Hvožďany,

Sirotčí, Sedlec, Výrov, Jenikovice, ves pustá Lazec, Vranov, Strýčkovice, Pařezov a Bosdiš. R. 1547 lehlo celé město a zámek popelem. Po bitvě Bělohorské odňato panství Vilémovi Popelovi z Lobkovic a prodáno r. 1623 Max. hraběti z Trauttmannsdorfu, při jehož nyní knížecím rodě dosud trvá. Hluboké rány zasazeny blahobytu r. 1648 od Švédů a později válkou francouzskou. České druhdy město poněmčeno na sklonku 17. stol. Konečně budiž podotknuto, že jest T. H. rodiště statečného vůdce študentstva v čas obležení Prahy od Švédů, čes. spisovatele a jezuity Jiřího Plachého (nar. 1583, † 1659), a že zde po nějaký čas proslulý kazatel, Milič z Kroměříže, kaplanoval a slavný Dobrovský léta dětská trávil.

Týn německý č. starý viz Týnec německý.

Týn nad Rovenskem souvisí s městem Rovenskem, při němž se i popisuje; zde jest far. chrám sv. Václava slohu prý romanského, o němž se zmínka činí již r. 1384; hl. oltář pochází z kostela zrušeného kláštera paulanského v Praze, cínová křtitelnice zhotovena r. 1572 v Králové Hradci, též prý viděti zde zbytky staré malby na skle. T., jehož patronem jest bar. Aehrenthal patří do diéc. Litom. a vik. Turnov., kdež jest i nejbližší pošta, a čítá 4613 osadníkův.

Týn nad Vltavou (*Moldauthein*), panství arcibiskupa Praž. a starobylé okresní město na pravém břehu Vltavy, 488 d. 3999 ob. čes., kr. Buděj. (8 m. sev.), kat. i pol. obc. T., diéc. Buděj., vik. T ský, patr. arcibiskup Praž., 7160 osadníků; děk. kostel sv. Jakuba s got. kleubou v presbyt. založen ok r. 1279 od biskupa Tobiáše, od kteréhož také opevněn; r. 1560 jakož i později valně rozšířen; v něm jest náhrobek ryt. Čabelického ze Soutic; kostel sv. Víta na hřbitově vystaven r. 1681, zámek z r. 1710, radnice, škola, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (3 tř.), pošt. úř. s pošt. štací, záložna, zpěv. spolek „Puchmír“, špitál pro 8 schudlých měšťanů (zákl. jmění: 17.382 zl. r. č.), pivovár (r. 1865: 11.240 věder za 39.370 zl.), 3 mlýny; na temeni návrší nad T-em pozorovati troje valy a příkopy býv. hradu, pod nímž stával kostel sv. Kateřiny, založený r. 1067 od biskupa Jaromíra, syna knížete Břetislava. Při T-ě popisují se tyto ½—1 hod. vzdálené sam.: na Malé vartě, dv. p pl. Jarošovice a Číhovice, na Semenci, na Brodech, u Fišeráka, na Kohoutě, Břehy, háju. na Bedrníku a j. Trhy výroční ty čtvrtky: 1) před jmenem Ježíš; 2) po sv. Josefu Pěst., 3) po sv. Stanisl., 4. po sv. Vítu, 5) po sv. Jak., 6) po sv. Matouši, 7) po sv. Kateřině; poutní trhy: 1) dne 19. břez., 2) dne 15. června; týdní trhy ve středu. — T. dostal se záhy k panství biskupův Praž., jimž taky až do válek husitských náležel. R. 1468 byl T. od panské jednoty, válčící proti králi Jiřímu vypálen. Jan z Roupova postoupil zápis na hrad a městečko T., který měl od krále Vladislava, Prokopovi st. Čabelickému ze Soutic. R. 1519 přikázáno soudem zemským Prokopovi ml. ze Soutic postoupiti T-a za výplatné Janovi z Valdšteina a na Krupce, než již r. 1554 uvodí se opět Jan Čabelický na T-e. R. 1601 koupila obec panství T-ské za 30.000 kop. Vtrhše r. 1611 do Čech Pasovští zmocnili se T-a. Při vypuknutí 30leté války osazeno město vojskem stavovským, které odtud r. 1620 od Baltazara de Maradas vypuzeno; srozuměv ale tento, že táhne proti němu hr. z Mansfeldu, dal T. v požeh. Konfiskované na to panství navráceno arcibiskupství. Po druhé lehl T. popelem r. 1645 byv úmyslně zapálen, aby se Švédové zde usaditi nemohli. V T-ě nar. spisovatel čes. Viktorin Vrbenský, mistr svob. umění a r. 1604—1606 přední správce školy Králohradecké; pak dne 11. led. 1769 čes. básník Ant. Puchmajer, † 29. září 1820.

Týnčany, ves, 23 d. 187 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Petrovice; opodál 2 mlýny. — Starožitné této osady nabyl směnou od Slavka z T-n klášter Milevský r. 1207; viz též Skoupy.

Týnec, ves, 15 d. 127 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Úherce, far. a býv. dom. Dobrovice; mimo ves na návrší fil. kostel sv. Františka Seraf. byl r. 1384 farním, dv. popl.

Týnec (*Thein*), ves, 27 d. 231 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (½ hod. jih. vých.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Sedliště vysoké; dv. popl.

Týnec, ves, 18 d. 137 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. již.), kat. obc. Lhota, pol. obc. ?, far. Licibořice, býv. dom. Nasevrky.

Týnec (*Tejnic*), ves, 27 d. 197 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice (¾ hod. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Bojanovice, far. Bor malý; dv. popl.

Týnec (*Teinitzl*), panství majoratní (dle soud. odhadu z r. 1834 za 465.279 zl. 43⅝ kr. stř.) a far. ves, 54 d. 468 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Klatov. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. T., diéc. Buděj., vik. Klatov., patr. hr. Kolovrat Krakovský, 2656 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M. uvodí se již r. 1362 a byl r. 1617 obnoven; křtitelnice z r. 1678 ozdobena znakem Vil.

Albr. Kolovrata Krakovského z jeho manželky, roz. Hyserlové z Chodova; zvony z r. 1666, 1667, 1669 a 1711; mešní kaple sv. Barbory s hrobkou Kolovratův glož. ok. r. 1758, škola, velkolepý zámek s mešní kaplí sv. Jana Nep. v slohu gotickém vystaven poč. 18. stol. na místě býv. tvrze; pivovár, dv. popl., ¼ hod. vzdálí mysliv., vápenec. — V listině Anežčině asi z r. 1228 jmenuje se T. mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Praž. Od 14. stol., ne-li dříve, byl T. příslušenstvím hradu Klenového. Jiří Harant z Polžic, odprodal od Klenového r. 1554 T., ves, tvrz a dv. popl. (vše pusto) Bořivojovi z Otova. R. 1617 byl pánem na T-ci Jan Vidrsperger z Vidrsperku se svou manželkou Alenou z Běšin. Brzy potom dostal se T. Kolovratům Krakovským, kterýžto rod hraběcí dosud v držení jeho jest.

Týnec, T. Marianský (*Maria-Teinitz*), veska na vysočině, 4 d. 29 ob. čes., kr. Plz., okr., far., kat. i pol. obc. Kralovice (½ hod. záp.), býv. dom. Plasy; velkolepý, nyní zrušený kostel P. Marie v podobě kříže s pěknou kopulí dostaven byl r. 1762; blíž kostela nádherné proboštství. — T. daroval prý jakýsi svob. pán z Týnce na počátku 17. stol. klášteru Plasskému, který zde kostel a kapitolu s proboštem založil. Obé zrušeno zdvižením kláštera.

Týnec (*Teinitzl*), ves, 24 d. 162 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. a býv. dom. Chotěšov; kam. uhelné doly.

Týnec, Týneček, ves, 12 d. 78 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Koleč. — T. připomíná se již ve 12. stol.

Týnec, Týnice, ves, 12 d. 133 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. T., pol. obc. Milevsko.

Týnec, Týnice viz Kounice.

Týnec dolejší (*Unter-Tenzel*), ves, 22 d. 100 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T. d., far. Třebušín, býv. dom. Zahořany; mlýn.

Týnec hořejší (*Ober-Tenzel*), ves ¼ hod. sev. od předešlé, 28 d. 133 ob. něm., kr. i okr. Litom., kat. i pol. obc. T. h., far. Třebušín, býv. dom. Zahořany.

Týnec Hrochův viz Hrochův Týnec.

Týnec nad Labem, někdy T. na Hůrkách (*Elbe-Teinitz*), starobylé město na výšině při pravém břehu Labe, 355 d. 2469 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Pardubice, diéc. Král. Hrad., vik. Chrud., patr. úvěrní ústav, 4370 osadníků; far. kostel stětí sv. Jana Křt. r. 1780 nově vystavený uvodí se již r. 1384; fresky na klenbě od Jos. Kramolína; zvony z r. 1560, 1569 a 1612, pohřební kostel Bolestné P. M. r. 1815 vystavený, škola, radnice, pošt. exp., stanice sev. dráhy, záložna, pivovár, veldílna na vydělávání koží, 2 mlýny, opodál Bělušice, Jelen a dvůr popl., blíž kteréhož stojí na ostrohu pusté někdy panské sídlo. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. 3 králích, 2) v pond. po květ. ned., 3) v pond. po sv. Duchu, 4) v pond. po sv. Janu Křt., 5) v út. po sv. Bartolom., 6) v pond. po sv. Václavu. — T. patřil, jak pravdě podobno, původně k panství Libickému. R. 1110 jmenuje se dvorcem knížecím, kdež rokováno mezi Vladislavem I. a Otou Olomúckým. R. 1183 darován T. od knížete Fridricha Johanitům spolu s lesy tu na Labi. Později dostal se klášteru Sedleckému, jehož majetkem zůstal až do válek husitských. R. 1428 poražen u T-ce Táborský hejtman, Martin Lupák, od Haška Ostrovského z Valdšteina a Jana Černína. R. 1436 zastaven byl s některými ještě statky klášterskými od cís. Sigmunda Vaňkovi z Miletínka. Za krále Vladislava II. držel T. Mikuláš z Mezilesic, který jej r. 1510 Vilémovi z Pernšteina prodal. Od té doby zůstal T. při panství Pardubickém.

Týnec Marianský viz Týnec (v okr. Kralovic.).

Týnec Mnichovský (*Stein-Teinitz*), ves, 57 d. 381 ob. čes. něm., kr. Žat., okr. Bílin (3 hod. již.), kat. i pol. obc. T. M., far. Chožov, býv. dom. Libčeves; kaple sv. Václava z r. 1714. — T. M. patřil před válkami husitskými klášteru Oseckému.

Týnec (Týn) německý č. starý (*Alt-Thein*), statek děkana kapituly Litoměřické a ves, 45 d. 285 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť. (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. T. n.; škola, obyvatelstvo zabývá se inářstvím a chmelařstvím. — Jmenované děkanství jest od r. 1508 v stálém držení statku T-ského.

Týnec nový, ves blíž předešlé, 12 d. 66 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť, kat. i pol. obc. Držovice, býv. dom. Liběšice: štěpařství a chmelařství.

Týnec panenský (*Jungfer-Teinitz*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1854 za 150.000 zl. stř.) a městys, 120 d. 811 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T. p., arcidiéc. Praž., vik. Stražec., patr. p. Renner, 1675 osadníkův; far. kostel sv. Jiří vystaven na místě staršího r. 1722 vyhořelého kostela; blíž zvonice pozoruhodný kostel klášterní, jehož stavba po smrti Jaroslava Plichty z Žirotína zastavena byla; kostel nejsv. Trojice, po r. 1783 rozbořený, stál blíž kláštera, který po svém zrušení v sýpku proměněn; škola,

zámek, pošt. úř. s pošt. stanicí, pivovár, dv. popl. Trhy výroční ty pond.: 1) př. očišťov. P. M., 2) po sv. Jiří, 3) př. naroz. P. Marie; trh na svátek neb sobotu připadající odbývá se příští pond. — Na začátku 14. stol. založili páni z Žirotína na statku svém Týnci klášter jeptišek řehole sv. Kláry a zavedli tam sestry z kláštera sv. Anešky v Praze. Ve válkách husitských neušel klášter pohromě, byl však brzy od p. z Žirotína obnoven a stal se útočištěm z Prahy vyhnaných Klarisinek. Po bitvě Bělohorské navrátily se jeptišky do svého mateřského domu, k němuž pak panství T-ské náleželo. Po zrušení kláštera sv. Anešky 1783 připadl T. p. náb. fondu, načež r. 1797 veřejnou dražbou prodán měšťanu Praž. Janovi Tuskany-mu. R. 1854 koupil statek p. Renner. T. p. mnoho trpěl požáry hlavně v 18. a 19. stol.

Týnec nad Sázavou (*Teinitz*), druhdy zvláštní statek a městys, nyní far. ves na levém břehu Sázavy, 16 d. 305 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Krusvičany, býv. dom. Konopiště, pošt. Nespěky, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. kn. Lobkovic, 2805 osadníků; far. chrám sv. Šim. a Judy, r. 1384 uvozený, obnoven byl r. 1755 od otce zasloužilého topografa Jar. Schallera, škola, zámek blíž zbytků někdejšího hradu s taktéž zpustlou rom. kaplí, továrna na kamenné a majolikové nádobí (roč. as za 8357 zl.), mlýn, $^1/_4$ hod. vzdáli „v Brodci" přádelna pro bavlnu. — Nejstarší známí držitelové hradu T-ce jsou ryt. Medkové z Valdeka, kteří byli stejného původu s pány Zajíci z Valdeka. R. 1490 objevuje se na T-ci Mikuláš Trčka z Lípy, od něhož statek na Litvína z Klinšteina r. 1510 přešel. Rozmnožený statek s tvrzí Bynicí zanechal Litvín své manželce a tato r. 1580 dceři Ludmile, od kteréž trhem přešel na Bernarta z Baršova. S dcerou tohoto dostal T. Jan Velemyšlský z Velemyšlovsi, při jehož rodě pak až do r. 1607 zůstal. Jmenovaného roku koupila jej paní Dorota Hodějovská z Hodějova a přivtělila panství Konopišťskému.

Týnec starý viz Týnec německý.

Týneček viz Týnec.

Tyněchody viz Tuněchody.

Týnice viz Týnec.

Týnisko viz Týništko.

Týniště, ves, 28 d. 220 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. T., far. Bykaň, býv. dom. Malešov (4 d. dom. Křesetic.).

Týniště (*Tönischen*), statek a ves, 42 d. 268 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Luky; kaple sv. Prokopa, dv. popl., mlýn, několik jednot. — R. 1604 dostal se v držení statku T-ského Fab. Šeb. Pröllerhofer z Purkersdorfu, od jehož dcer l. 1630 prodán Jiřímu Ad. z Kokořova. Dědicové tohoto postoupili jeho l. 1783 hr. Frant. Ant. Nosticovi a od té doby zůstalo T. spojeno s Luky, Verušičkami a Budovem.

Týniště, starožitný městys na pravém břehu Orlice, 333 d. 1718 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Kostelec n. O. ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., býv. dom. Častalovice, diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec, patr. hr. Šternberk, 4074 osadníkův; far. kostel sv. Mikuláše založen r. 1361 od Mutiny z Dobrušky, škola, radnice z r. 1666, dv. popl., 2 mlýny. Trhy výr. a na dob.: 1) v pond. po nejsv. Troj., 2) na sv. Lukáše, 3) na sv. Vavřince, 4) na sv. Tomáše; velký týdní trh v pond. po květ. ned.; týdní trh každé pond. — Když se knížata Minsterberská l. 1472 o statky dělila, dostalo se T., co příslušenství hradu Litického, BoČkovi z Kunštatu na Poděbradech. R. 1559 prodal T. Arnošt falckrabí Rýnský Hanušovi Haugvicovi z Biskupic a r. 1577 koupili je od král. komory Jan Jiří a Vilém bratří z Oppersdorfu, kteří je k nabytým později Častalovicům připojili.

Týniště (*Tünscht*), ves, 26 d. 152 ob. něm., kr. i okr. Litom. (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. T., far. Zubrnice, býv. dom. Ploskovice. — T. patřilo r. 1437 k tvrzi Býčkovické.

Týniště, ves, 20 d. 131 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Horšice, býv. dom. Žinkovy (2 d. dom. Příchovic.).

Týniště, Týnisko, ves při potoku Mýtce, 46 d. 259 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. T., far. Radhošť, býv. dom. Chroustovice; mlýn.

Týnka, ves s Břevňovem související, 35 d. 749 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Břevňov (viz Týn).

Týnová ves, Týnoves viz Týmova ves.

Tyrol viz Tropčice.

Tyrolka a Pelc, vinice na pravém břehu Vltavy naproti Holešovicům; zde jest továrna na lučebniny, továrna na vydělávání a lakování koží.

Tyrolský dům, lovčí dům, popisuje se u Květova.

Týrov, Stírov, veska, 7 d. 69 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (2 hod. již.), kat. obc. Újezd červený, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Miličín; mlýn.

Týřov, někdy hrad, jehož malebné zříce-

niny na příkrém vrchu nade Mží blíž Týřovic viděti lze. Hrad T. vystaven od krále Václava I., který se zde rád oddával rozkošem, zanedbávaje péče o blaho a bezpečnost země. R. 1249 zajal zde na sjezdě král syna svého Přemysla Otakara a pány s ním přišlé. Onoho dal na Zvikov, tyto na hrad Praž. odvésti. Počátkem 14. stol. dán král. hrad v zástavu Vilémovi Zajícovi z Valdeka, který zde z rozkazu krále Jana mocného a spurného pana Jindřicha z Lípy r. 1315 uvěznil. Hrad od potomního cís. Karla IV. l. 1333 vyplacený zapsán opět od cís. Sigmunda Alšovi Holickému ze Šternberka, který jeho asi r. 1425 Jiřímu Habartovi z Adlaru postoupil. Za vlády Jiřího Poděbradského držel T. důvěrník králův, Jošt z Einsídle, který se odtud „Týrovským" psáti počal. Při rodě Tejřovských z Einsídle, kteří se u nás ještě v první polovici předešlého století připomínají, zůstal hrad až do r. 1565. Toho léta dostal se v držení jeho Jan z Lobkovic, který jej na vždy s Křivoklátem spojil. Hrad obořen nepochybně v 30leté válce, nebo aspoň r. 1685 jmenuje se hradem pustým.

Týřovice, ves, 10 d. 85 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. T., pol. obc. a far. Pačiv.

Týřovice, ves na levém břehu Mže, 33 d. 280 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (2 hod. jih. záp.), kat. obc. T., pol. obc. Újezd malý, far. Skryje. Na protějším břehu zříceniny hradu Týřova (v. t.).

Tysovka, sam. blíž Bělé (okr. Turnov.).

Tysovka viz Tisovka.

Tytry (*Tittrich*), ves, 32 d. 247 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1½ hod. již. ?), kat. obc. T., pol. obc. a far. Újezd velký; dv. popl., mlýn.

U.

Úběnice, ves, 35 d. 236 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (1½ hod. již.), kat. obc. Ú., pol. obc. Druhlice, far. Višňová, býv. dom. Milín a Dobříš; na Dobříšské části Karlšteinský lenní dvůr Filipovský a Onšovský; mlýn sam. Chaloupky.

Úběnice viz Ouběnice.

Überdörfel, ves, 86 d. 617 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Opatov; mlýn.

Úbislav, ves, 32 d. 271 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (3 hod. záp.), kat. obc. Ú., pol. obc. Zdíkov malý, far. Stachov, býv. dom. Přečinov; stranou 6 jednot.

Úbislavice (*Auslauf*), far. ves na Ořešce, 95 d. 741 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nová Paká (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Kumburk a Úlibice, diéc. Král. Hrad., vik. Jič., patr. náb. fond, 2068 osadníků; far. kostel Narození P. M. připomíná se již r. 1384 a byl r. 1712 nově vystaven, škola, 3 mlýny.

Úboč (*Aubotschen*), far. ves na mírném návrší pod kopcem Vinicí, 65 d. 427 ob. čes., kr. Pls., okr. a pošt. Kdyň. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Chudenice, diéc. Buděj., vik. Lukovic., patr. hr. Černín, 1781 osadníků; starý far. kostel sv. Mikuláše, velký zvon z r. 1549, škola. — Ú. stala se záhy panským sídlem, nebo k r. 1251 připomíná se Jiřík a r. 1316 Vitla z Ú-če. Ve 14. stol. dělila se Ú. v horní a dolní a každá část uvodí se r. 1384 co zvláštní plebanie; zrušená kaple sv. Václava byla nepochybně v tu dobu far. kostelem Ú-č horní, jehož podací právo vykonala r. 1390 Ofka, vdova po Janovi z Heršteina, společně se synem Janem.

Úbormko, ves, 24 d. 140 ob. čes. něm., kr. Pls., okr. Nýr. (1¼ hod sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. Janovice, býv. dom. Bystřice; opodál mlýn.

Úč viz Ouč.

Účin, druhdy zvláštní statek, nyní ves při potoku, 30 d. 251 ob. čes., kr. Pls., okr. Planice (2½ hod. již.), kat. obc. Ú., pol. obc., býv. dom. a far. Kolinec; dv. popl. někdejší to tvrz, mlýn.

Ucmanice viz Valčmanice.

Údašín starší název pro Adašín (v. t.).

Údavy, ves, 31 d. 243 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Studenec (nový); železná ruda.

Úděšice, nyní dv. popl. a mlýn u Jarpic, druhdy zvláštní statek s tvrzí, jíž Kačka, vdova po Přibíkovi Úleškovi z Úděšic, r. 1432 bratru svému Janu Majerkovi z Senec odkázala. Před rokem 1587 seděl na zdejší tvrzi Jan Hrobčický z Hrobčic.

Údim viz Vlásenice.

Údlice (*Eidlitz*), starobylé město při Chomútovském potoku, 194 d. 1603 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Červený hrádek, diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. náb.

fond, 3150 osadníkův; zámek vystavený r. 1695 od hr. Arnošta Karla Hřana z Harasova; far. chrám sv. Kříže v nynější podobě z r. 1672 připomíná se již r. 1370, nebo toho roku darovali Pertolt a synové jeho Bušek a Jan, předkové Haugviců z Haugvic zdejšímu kostelu 4 kopy úroků; škola, radnice po ohni r. 1740 nově vystavená, pošt. exp., špitál, cukrárna, dv. popl., 3 mlýny. Trhy výr.: 1) ve čtvr. po Judika, 2) v pond. po Narození P. M., 3) v pond. po sv. Kateřině; týdní trh každý čtvr. — Ú. byly v 15. stol. majetkem Hasištejnských z Lobkovic. R. 1450 oblehli Žatečtí a Lounští lidí p. Mikuláše Hasištejnského z Lobkovic na kostele v Ú-cích, dobyli jich a odvedli k sobě na města. R. 1469 povýšeny jsou Ú. na městys. Při rodě Lobkovickém zůstaly Ú., jak se zdá, až do druhé polovici 16. stol.; s panstvím Hrádeckým spojeny na sklonku 17. stol. Ú. navštíveny častými požáry.

Údlice viz Hudlice.

Udliště, zaniklá osada blíž Čes. Dubu.

Údoleň, ves v údolí při potoku, 102 d. 819 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Borová, býv. dom. Polná; škola, dv. popl.

Údolí (*Uligsthal*), ves, 17 d. 177 ob. něm., kr. Buděj., okr. Plan. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Hintring, far. Zelnava, býv. dom. Krumlov. — Ú. založeno r. 1822.

Údolí (*Margarethenthal*), ves v hlubokém úvale, 28 d. 160 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Nekoř, býv. dom. Supí hora; někdy zde byly želez. hamry.

Údolí, veska, 6 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Bezděčín, pol. obc. a far. Křeč; býv. dom. Radenín a Hroby; ¹/₄ hod. záp. dv. popl. Josaphat a ¹/₄ hod. již. mlýn Hrádek, při kterémž jsou zříceniny nepochybně nějaké tvrze, jak z názvu Hrádek souditi lze; v okolí váp. lomy.

Údolí Janovo viz Kabárna.

Údolí královské? (*Königsthal*), ves, 13 d. 61 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. (2¹/₄ hod.? sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Libyně, býv. dom. Chyše.

Údolí sv. Kryštofa, čes. název pro Grunt (*Christofsgrund*), viz Neuland.

Údraž, ves, 61 d. 681 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú, far. Albrechtice, býv. dom. Chřešťovice; sam. na Okrouhlickém a mlýn Rýsikov na Vltavě patřil k dom. Neznášovskému. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem Údražských z Kestřan, kteří zde ještě počátkem 17. stol. seděli a na sklonku 18. stol. vymřeli. Statek Ú-ský dostal se během 17. věku ryt. Lipovským z Lipovic, pak Novému městu Praž., které jej s Chřešťovicemi prodalo r. 1695 hr. Sigmundovi z Trauttmannsdorfu.

Údrč (*Udritsch*), statek allod. (r. 1860 za 170.050 zl. stř.) a far. ves, 64 d. 407 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., pošt. Bochov, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. svob. pí. Neuberková, 1648 osadníků; far. chrám sv. Linharta s mnohými náhrobky připomíná se již r. 1384 a byl po ohni r. 1783 nově vystaven; zámek, škola, dv. popl., pivovár, lihopalna, opodál 2 mlýny. — Ú. jest kolébka starožitného rodu Údrckých z Údrče, za jichž předka slušno pokládati Smila z Údrče'k r. 1169 připomenutého. Rod ten vystěhoval se po bitvě Bělohorské až na Joachima, který jest praotcem nynějších baronů Audrických. Okolo r. 1560 držel Ú. Adam z Šteinsdorfu, 1573 Jeroným st. Hrobčický z Hrobčic, 1588 Abraham z Šteindorfu a 1604 Fab. Šeb. Pröllenhofer z Purkersdorfu. Po bitvě Bělohorské byla Ú. Adamovi Joach. Libšteinskému z Kolovrat v plen vzata a r. 1622 Severinovi Thalovi z Horšteina prodána, od kteréhož ji r. 1640 Julius Jindřich, vévoda Saský koupil. Provdáním se vnučky jeho přešla Ú. v držení Viléma Ludvíka Bádenského. Po smrti jich syna Ludvíka Jiřího 1771 dostala pozůstalá jeho neť Alžběta Augusta v doživotné užívání panství Ú-cké, kteréž pak r. 1787 na král. komoru spadlo. R. 1837 koupil panství Jan Ant. Hladík, který je závětem odkázal r. 1843 dceři své Antonii, provdané za svob. pána Neuberka. Údrč poněmčena před r. 1684.

Údrnice, ves, 56 d. 373 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libáň (³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Kopidlno; fil., r. 1384 far. kostel byl nově vystaven r. 1592; při něm se chová mešní roucho z r. 1576; škola; na sev. záp. straně zbytky valů řeč. „Hrádek". — R. 1398 připomíná se Markvart z Ú., jinak z Labouně. R. 1414 dal král Václav dědiny po Markvartovi, Jindřichovi a Zdeňkovi v Údrnicích, ve Zlivě a Kostelci Otíkovi z Mostku.

Úhelnice, ves, 21 d. 120 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Ml. Boles. (1 hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc. Ú. — Na sněmě Nymburském r. 1440 přítomen byl Vršek z Ú.

Úherce (*Auřeo*), ves, 44 d. 327 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Dobrovice.

Úherce (*Auherzen*), far. ves, 37 d. 270 ob. něm., kr. Pls., okr. Stod (1¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Chotěšov,

pošt. Nýřany, arcidiéc. Praž., vik. Touškov., patr. opat Tepelský, 3224 osadníkův; far. chrám sv. Josefa z r. 1740, škola, kam. uhelné doly. — Ú. dal král Přemysl velmoži Držislavovi za věrné jeho služby v dědičné držení. Ten odkázal je dceři své, řeč. Helka, která po smrti svého manžela do kláštera Chotěšovského vstoupila a Ú. klášteru odkázala, což králem Přemyslem r. 1213 stvrzeno. R. 1608 vykoupila se obec z roboty, postoupivši vrchnosti blízkých tří rybníkův.

Úherce, ves, 48 d. 278 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Týnec panenský; dv. popl., mlýn. — Ú. slynuly za dávných dob vinařstvím, nebo klášter Kladrubský měl zde ve 12. stol. vinohrad a kapitula Vyšehradská již v 11. stol.

Úherčice, ves na výšině, 16 d. 125 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Heřmanův městec.

Uhersko, far. ves na přívrší při Loučné, 60 d. 418 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. U., býv. dom. Chroustovice, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. kn. Thurn-Taxis, 1192 osadníkův; lok., r. 1384 far. chrám P. Marie pochází v nynější podobě z r. 1704, škola, nádraží, pošt. exped., dv. popl., pivovár, mlýn. — Někdejší tvrz, na níž seděl r. 1308 Ctibor Zámrský z U-a a v středu 15. stol. statečný válečník Vilém ml. Jeník z Nedanic a Mečkova, zničena ohněm r. 1469 od křižáckého vojska Uherského.

Úhlejov, ves při soujmenném potoku, 46 d. 305 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. Ú., pol. obc. Třebihošť, far. Miletín, býv. dom. Poličany; 2 mlýny, sam. Růžovka.

Úhlejov dolní č. Brodek nazývá se část předešlé osady.

Uhlíř viz sv. Maří Majdalena.

Uhlíře (*Auhlíř*), ves, 41 d. 291 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. U., far. Pecka, býv. dom. Bělohrad; škola.

Uhliště (*Kohlheim*), ves, 36 d. 245 ob. něm., kr. Pls., okr. a far. Nýrsko ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. U., pol. obc. Sklenná huť, býv. dom. Bystřice; fil. kostel sv. Linharta, opodál 2 mlýny a sam. Klausen, někdy poustevna s kaplí sv. Antonína; v okolí železruda. — K panství Bystřickému náleželo U. již r. 1446.

Úhliště, někdy ves v okolí Libře.

Úholice nové (*Neu-Auholic*), ves na levém břehu Vltavy, 34 d. 251 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú. staré, far. Vepřek, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy. — Když r. 1784 dne 28. ún. velká část Úholic starých povodní zničena, založena jest osada tato.

Úholice staré viz Hoholice.

Úholičky, pův. Hoholičky, statek (dle trh. sml. z r. 1860 za 102.900 zl. r. m.) a ves, 30 d. 280 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Únětice; dv. popl., 2 mlýny. Za zřízení patrimon. slušelo 5 d. k dom. Chraštan. — Ú. odprodány r. 1607 od panství Tuchoměřického Václavovi Trmalovi, jemuž po bitvě Bělohorské v plen vzaty a kn. Karlovi z Lichtenšteina prodány, který je se statkem Roztockým spojil. V spojení tom zůstaly Ú. až do r. 1807, kdež trhem postoupeny Praž. měšťanu Martinovi Novákovi. R. 1860 koupil Ú. Julius Červenka.

Úhonice, far. ves, 86 d. 555 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Hořeměřice, pošt. Dušníky, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. opat Strahovský, 1611 osadníků; far. kostel Zvěstování P. M. uvodí se již r. 1384, zámek, škola, dv. popl. Blíž studánka, řeč. „paní Keltna“, při níž prý pohanská kněžna modloslužbu vykonávala a dosud prý obětní kámen tam viděti. Několik kroků k sev. záp. velké pohanské pohřebiště, kdež mnohé starožitné věci nalezeny. — Ú. dostaly se klášteru Strahovskému již r. 1143 a náležely mu s blízkými Holonohy, dědinou nyní zašlou, až do válek Husitských, načež r. 1421 Kunatovi ze Sulevic zapsány. Později jsou klášteru opět navráceny.

Úhořilka (*Prussdorf*), ves, 23 d. 201 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., far. Úsobí, býv. dom. Jeníkov větrní.

Úhostice, někdy osada na Žatecku, snad tatáž, jež jinde Vlhostice se nazývá; viz Nechranice.

Uhošť, čes. název pro Burberg, Purperk; r. 1401 dí se výslovně: Uhošt řeč. Purperk; viz Uhošťany.

Uhošťany, Ohačany (*Atschau*), far. ves při potůčku, 48 d. 278 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Kadaň (1 hod. již.), kat. i pol. obc. U., býv. dom. Milžany (3 d. k Lužici), diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. obec Kadaň., 735 osadníků; far. chrám sv. Havla uvozuje se již v době předhusitské, škola, kam. uhelné doly. — Za šedé dávnověkosti dolovány zde kovy, nač zřejmě ukazuje připomenutí rudníka Chvalaty v Uhošťanech r. 1088. R. 1401 prodali Aleš a Jindřich bratří Škopkové z Dubé U., tvrz, ves a kostelní podací Hajmanovi, řeč. Oxdorf, měšťanu Kadaňskému. Pozůstalá po něm vdova provdala se po druhé za Jana

Kolovrata z Žehrovic, po jehož smrti U., tvrziště s příkopem vodním, Dolany a Pürperk (v. Uhošť) synu svému, Mikulášovi Kolovratovi, r. 1445 zapsala. Z toho jí povstala s několika měšťankami z Kadaně pře, která v prospěch těchto rozhodnuta. Obec Kadaňská získala U-n trhem r. 1613 od dědicův po Vavřincovi Strejčkovi, měšťanu Kadaňském.

Úhřetice, Úřetice, ves, 54 d. 357 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Evanovice, býv. dom. Rosice; dvůr popl., mlýn, někdejší od p. Berků z Dubé a Lipého vystavený zámek vyhořel r. 1807. — Statek Ú-cký koupil zároveň se statkem Rosickým r. 1614 Lev Burian Euseb Berka z Lipého a od té doby zůstaly Ú. při Rosici.

Uhřice (*Aufic*), ves, 23 d. 125 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. U., far. a býv. dom. Vlachovo Březí.

Uhřice, ves v úžlabí, 22 d. 168 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (½ hod. již.), kat. i pol. obc. U., býv. dom. Prčice; dv. popl., pivovár (r. 1865: 1480 věder za 4600 zl.), lihopalna (r. 1865: 608 věd. za 6688 zl.), opodál mlýn. — U. byly druhdy zvláštním statkem, jehož nejstarší známý držitel jest Ondřej z U-c ok. r. 1390. R. 1589 seděl zde Jindř. Vrchotický z Loutkova a po něm Ruprecht Měsíček z Výškova. Po smrti tohoto byl statek za nezletilosti jeho syna r. 1616 ryt. Bedřichovi z Bílé prodán, pro účastenství v povstání zkonfiskován a r. 1630 Barboře Šrutlerové, měšťance Menšího města Praž. prodán. Před r. 1648 dostali se v držení U-c Radečtí z Radče a vládli zde až do r. 1726, načež Janu Vítovi Malovcovi z Malovic se dostaly. Od toho spojeny jsou s Prčicemi.

Uhříněves (*Aufinowes*), panství allod. (U. dle vyrovnání z r. 1666 za 400.000 zl., Babice dle trh. sml. z r. 1752 za 17.000 zl., Bynice dle trhové sml. z r. 1740 za 15.150 zl. a Kyje r. 1657 za 24.000 zl.) a far. ves při potoku, 80 d. 905 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. U., pošt. Běchovice, arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. kn. Lichtenštein, 3370 osadníků; zámek v nynější podobu uveden r. 1711, kostel všech Svatých, jehož se již r. 1384 připomíná, byl r. 1743 nově vystaven, škola, továrna na stroje a nářadí hospodářské, spolková rolnická továrna na cukr, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn, ¼ hod. sev. dv. popl. Pnětluky, před 30letou válkou prý ves. Trhy výroč. ty čtvrtky: 1) před sv. Jiřím, 2) před sv. Petrem a Pavlem, 3) po jmenu P. M., 4) před všemi Svatými. — R. 1228 jmenuje se U. mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Pražském. Během 13. stol. usadili se zde templáři, jimž U. až do r. 1312 náležela. Od cís. Sigmunda zapsána U. Janu Berbekovi z Kunvaldu. V 16. stol. patřila pánům Ronšpergerům, pak Smiřickým ze Smiřic, jimž po Bělohorské bitvě odňata a kn. Karlovi z Lichtenšteina prodána. Rodu tomuto patří panství dosud. V U-vsi nar. 1754 básnický samouk Jos. Bláha, mistr ovčácký († 1831).

Uhřínov malý (*Klein-Aufim*), ves v údolí při potoku, 64 d. 415 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. U. m., far. U. velký, býv. dom. Solnice; zde se popisuje Pitschberg, ¼ hod. již. a sam. Mezina č. Klečkov. — Nad vesnicí stával druhdy hrad řeč. Nový Hrad, který byl r. 1495 pust a s U-em velkým i malým tehdáž k rozsáhlému panství Litickému náležel.

Uhřínov velký (*Gross-Aufim*), far. ves ½ hod. sev. vých. od předešlé, dílem v údolí, dílem po svahu pohoří, 57 d. 371 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Rychnov, kat. i pol. obc. U. v., býv. dom. Solnice, diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. p. Hauptmann, 1676 osadníků; far. chrám sv. Vavřince r. 1752 nově vystavený, škola; zde se popisuje víska Bělá a Bettgraben.

Úhrov, statek (dle soud. odhadu z r. 1816 za 250.585 zl. 22 kr. v. č.) a ves, 52 d. 359 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. Vilémov; zámek s kaplí sv. Kříže, kdež prý jest obraz ukřiž. Spasitele od Brandla, kaple sv. Antonína, dv. popl., pivovár, lihopalna, mlýn. — R. 1469 uzavřeno zde v spálené chýši příměří mezi králem Jiřím a Matiášem, králem Uherským. Od r. 1752 patří statek Dobřenským z Dobřenic.

Uhrovic č. Uhrovský mlýn na potoce Javornici popisuje se při Miličově. Mlýn ten patřil ok. r. 1350 k hradu Krašovu; r. 1570 dostal se Janu Chlumčanskému z Přestavlk, který dědiny jeho daroval kostelu Miličovskému.

Uhy viz Huhy.

Ujčín, zaniklá osada na Prachensku.

Újezd (*Aujezd*), ves, 58 d. 346 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Loukov, býv. dom. Svijany; škola. — Ú., někdy ves kláštera Hradištského nad Jizerou zapsána od krále Jiřího Hynkovi z Valdšteina.

Újezd, ves, 27 d. 191 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Libuň, býv. dom. Skály a Turnov; fil. chrám sv. Jana Křt. byl r. 1384 farním, kostel sv. Filipa a Jakuba, r. 1775 bleskem zničený, byl prý za dávných dob taktéž farním; dv. popl., na jehož pozemcích prý druhdy 18 selských živností stávalo; viz Sobotka.

Újezd, ves, 41 d. 310 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Přimda ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Dvory; škola, mlýn.

Újezd, ves, 25 d. 189 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. Borek, far. Dříteč. Ú. patřil někdejšímu klášteru Opatovickému.

Újezd, far. ves na pahrbku, 52 d. 368 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. a pošt. Choceň, diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. náb. fond, 1787 osadníkův; far. chrám sv. Víta s r. 1748 připomíná se již ve 14. stol., škola. — Původně stávala prý osada na jiném, nyní lesem porostlém místě, kdež až do r. 1848 stál „dub návesní.“ R. 1676 vyhořela i s kostelem, a tehdáž snad se stalo přenešení na nynější místo.

Újezd, ves, 35 d. 246 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., far. Vápno; fil. kostel sv. Jiljí byl r. 1384 farním, škola.

Újezd, ves na silnici Slezské, 82 d. 269 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Nová Paká (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Kumburk a Úlibice; opodál Nová hospoda.

Újezd, ves, 45 d. 309 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. Čibuz, býv. dom. Smiřice; zbytky někdejší tvrze, na které r. 1546 Václav Otmar a r. 1589 Prokop Otmar z Holohlav seděl.

Újezd, ves na výšině, 29 d. 147 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Chcebuz, býv. dom. Liběchov a Chcebuz.

Újezd (*Augiesel*), veska v horách, 6 d. 34 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($^3/_4$ hod. jih. záp. ?), kat. i pol. obc. Koštov, far. a býv. dom. Trmice; štěpařství, opodál mlýn.

Újezd, ves, 49 d. 322 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Kasejovice, býv. dom. Lnáře; někdy zde stávala tvrz. — K panství Lnářskému patřil Ú. již v středu 16. stol.

Újezd, veska, 7 d. 57 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná (1 hod. vých.), kat. obc. Skalčany, pol. obc. Valovice; dv. popl.

Újezd, ves, 31 d. 243 ob. čes., kr. Pís., okr. Horažďovice ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. Ú., pol. obc. Dobrotice, far. a býv. dom. Chanovice; dv. popl.

Újezd, ves, 49 d. 271 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. Chelčice, býv. dom. Libějice.

Újezd, ves, 25 d. 163 ob. čes., kr. Pls., okr. a far. Blovice ($^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. Lhotka, býv. dom. Hradiště; dv. popl.

Újezd, ves, 29 d. 203 ob. čes., kr. Pls., okr. Blovice ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Seč, býv. dom. Chocenice; dv. popl., 2 mlýny.

Újezd (*Aujezdl*), ves, 70 d. 585 ob. čes., kr. Pls., okr. Domažlice ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Trhanov, býv. dom. Kouty a Trhanov; škola.

Újezd (*Aujezdl*), ves v údolí, 19 d. 171 ob. čes. něm., kr. Pls., okr., far. a býv. dom. Manětín ($^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ú.; mlýny Vanifka a Vrtsický.

Újezd, ves v údolí při Hnačovském potoku, 51 d. 384 ob. čes., kr. Pls., okr. a býv. dom. Planice ($^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. Němčice; $^1/_4$ hod. již. mlýn Chejlava.

Újezd, ves na úpatí Chlumu, 37 d. 254 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Pls. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú. Před r. 1848 patřilo 16 d. k dom. Plasskému, snad ona část, které klášter Plas. r. 1228 za Sušany nabyl. Před časy stávala v Ú-ci tvrz. Na blízku dobývá se kys krychlený.

Újezd, Ú. Purkhartův, ves, 39 d. 293 ob. čes., kr. Pls., okr. Přeštic. ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Horšice, býv. dom. Žinkovy; zámek s mešní kaplí sv. Anny, dv. popl. — Ú. byl druhdy zvláštní statek, který v 16. stol. Janu Chlumčanskému z Přestavlk náležel. R. 1740 dostal se statek hr. Frant. Vác. z Vrtby sňatkem s dcerou hr. Václava z Klenového. Hrabě Vrtba postoupil Ú-a bratru svému Janu Josefovi a ten jej spojil s panstvím Žinkovským.

Újezd, Újezdec (*Aujezdl*), ves v údolí, 25 d. 179 ob. čes., kr. Pls., okr. Přeštic (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ptenín, far. a býv. dom. Merklín; $^1/_4$ hod. záp. rasovna.

Újezd, Svaté kříže (*Heiligenkreuz*), ves, 54 d. 458 ob. čes., kr. Pls., okr. Rokycan (3 hod. sev.), kat. obc. Ú., pol. obc. Olešná, far. Radonice, býv. dom. Liblín; fil., r. 1384 far. kostel sv. Kříže, škola, sam. Příkočov.

Újezd, ves, 55 d. 464 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovice (1 hod. záp.), kat. obc. Ú., pol. obc. Záluží, far. Cerhovice; dv. popl., opodál myslivna řeč. Zámek pustý. — Ú. patřil r. 1358 biskupství Litomyšlskému. Dne 10. listopadu 1868 uvázl vlak z Plzně do Prahy jedoucí blíž dvora Ú-ského následkem velikých závějí sněhových a dojet byl za nedlouho vlakem nákladním; tu stala se srážka obou vlaků, při kteréž z mužstva vojenského, které v zadních vagonech sedělo, 118 mužů bylo buď zabito, buď poraněno.

Újezd, ves, 26 d. 180 ob. čes., kr. Praž., okr Mělník ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ú., pol. obc. Netřebí, far. Hostín, býv. dom. Obříství.

Újezd, ves, 31 d. 231 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Koloděje, býv. dom. Uhříněves; opodál Novoveská myslivna a háj. Štam-

berk. — Ú. vypálen r. 1645 od Švédů a zůstal pust až do r. 1783.

Újezd, ves na pravém břehu Běliny, 70 d. 517 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Bílina ($^1/_8$ hod. již.), kat. obc. Ú., pol. obc. Bílina; kaple P. Marie.

Újezd (*Ojes*), ves, 30 d. 150 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Borek ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. Kyjice, pol. obc. Borek, býv. dom. Eisenberk a Novosedly, 2 mlýny.

Újezd, hájnovna a kam. uhelné doly blíž Kasnějova (v. t.).

Újezd viz Líny.

Újezd (okr. Neveklov.) viz Újezd vysoký.

Újezd viz Újezdec.

Újezd bílý (*Weiss-Aujezd*), far. ves, 58 d. 335 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú. b., býv. dom. Rychnov a Černikovice, pošt. Rychnov, diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. hr. Kolovrat, 2937 osadníkův; starobylý far. chrám Proměnění Páně jeví stopy slohu rom. a byl již r. 1384 farním; se zdejšího kostela dostaly se do našeho musea dva, v šestihrany seříznuté kotouče se skla se vpálenými malbami, jeden s letopočtem 1583; škola.

Újezd bílý, Ú. pod Ostrým (*Weiss-Aujezd*), ves, 27 d. 132 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosice ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Velemín; dv. popl. a $^1/_2$ hod. vzdálí mlýn. — Ú. b. byl druhdy zvláštní statek s tvrzí, o jehož držitelích viz Ostrý.

Újezd červený (*Roth-Aujezd*), ves, 17 d. 150 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Velechvín, far. Libnič, býv. dom. Hluboká; sam. u Mojského. — Dvora popl. řeč. Masanský nabyl r. 1667 Jan Adolf Švarcenberk od Jiřího Viléma Kunaše z Machovic.

Újezd červený (*Roth-Aujezd*), ves, 16 d. 136 ob. něm., kr. Pls., okr. Stod. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú. č., far. Úherce, býv. dom. Chotěšov.

Újezd červený (*Roth-Aujezd*), far. ves, 28 d. 217 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice ($2^1/_4$ hod. již.), kat. obc. Ú. č., pol. obc. a býv. dom. Smilkov, pošt. Sedlec a Miličín, arcidiéc. Praž., vik. Votic., patr. hr. Voračický, 684 osadníků; lok. chrám sv. Matouše, škola, líhopalna. Za zřízení patrimon. sluzelo odtud 12 domů k první čtvrti svobodníků kraje Berounského.

Újezd červený (*Roth-Aujezd*), ves při potoku, 50 d. 270 ób. něm., kr. Žat., okr. Bílin. ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ú. č., pol. obc. a far. Měrunice, býv. dom. Světec.

Újezd červený viz Újezdec.

Újezd český (*Böhmisch-Neudörfel*), ves, 28 d. 192 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. ($^1/_2$ hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc. Ú. č., far. a býv. dom. Chlumec; dv. popl., doly na hnědé uhlí bohaté.

Újezd dolní (*Unter-Aujezd*), far. ves při potoku, dílem v údolí, dílem po výšinách, 327 d. 2066 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Litomyšl ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú. d., diéc. Král. Hrad., vik. Litomyšl., patr. kn. Thurn-Taxis, 4928 osadníků; far. chrám sv. Martina jmenuje se již v bulle papeže Klimenta VI., kterouž se biskupství Litomyšlské potvrzuje a vyhořel r. 1553 až na presbyterium; zvony z l. 1467, 1587 a 1778; před kostelem socha Mariánská od Litomyšl. sochaře Pacáka; škola, dv. popl., olejna, opodál mlýn a mysliv. Bořkov a sam. Propastné. Obyvatelé živí se hlavně obchodem se sušeným ovocem a ořechy. — Ú. dolní a horní jest nepochybně onen Újezd na Lubném, který král Vladislav II. klášteru Litomyšlskému daroval.

Újezd Drahoňův č. Drahonin (*Drahno-Aujezd*), far. ves při Chotětinském potoku, 45 d. 344 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Zbiroh ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú. D., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. J. Velič., 2674 osadníkův; far. kostel sv. Jakuba r. 1764 rozšířený uvodí se již r. 1384, škola, mlýn, studánka „Křtitelnice" nazývá prý se tak proto, že zde křtěny v 30leté válce pokradmo děti. — R. 1310 potvrzeno benediktinům Ostrovským právo ke kostelu a požitky ze vsi. R. 1568 seděl na zdejší tvrzi Jiří Vratislav z Mitrovic.

Újezd hliněný viz Újezdec.

Újezd horní (*Ober-Aujezd*), ves rostroušená po pahorcích Hraniččce, Visce, Krásnovsi, Lubníčku a Čikově, 153 d. 944 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú. h., far. Újezd dolní; škola, 3 mlýny; viz Újezd dolní.

Újezd Chodový, Újezd sv. Kříže (*Heiligenkreuz*), panství fideikom. (dle práv. přiřknutí z r. 1862 za 329.690 zl. r. m.) a far. ves v údolí, 88 d. 625 ob. něm., kr. Pls., okr. a pošt. Hostouň (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú. Ch., diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. Koc z Dobrše, 1616 osadníků; starý far. kostel sv. Kříže uvodí se již r. 1384; oltářní obraz P. Marie od Hellicha z r. 1841; zámek, škola, dv. popl., mlýn. — Lze se domýšleti, že byl Ú. Ch. původně stanoviště pomezních strážců, kteří se v krajině Šumavské Chodové nazývali. Od sklonku 16. stol. drželi panství Lamingarové z Albenreuthu, od kterýchž je nepochybně Kašpar Zdeněk Kaplíř ze Sulevic koupil. Po jeho smrti 1686 při-

padl Ú. Ch. jeho manželce Anně Theresii, roz. Cukrovně z Tamfeldu, načež panství při rodině Cukrů z Tamfeldu delší čas zůstalo. Provdáním se Františky Romany Cukrovny přešlo panství v držení svob. p. Koců z Dobrše, jimž dosud náleží.

Újezd Jenišův (*Lang-Ujezd*), far. ves při potoku, 83 d. 509 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Bílin. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú. J., býv. dom. Osek, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. opat Osecký, 677 osadníkův; far. chrám sv. Bartol. založ. 1742, škola, dv. popl., mlýn, továrna na kam. láhve, hnědé uhlí.

Újezd kamenný (*Steinkirchen*), far. ves blíž železnice, 94 d. 973 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Buděj. ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú. k., býv. dom. Krumlov (5 d. arciděk. Krumlov. a 1 d. dom. Buděj.), diéc. Buděj., vik. Hlubocký, patr. kn. Švarcenberk, 2569 osadníkův; far. chrám všech Svatých v nynější podobě z r. 1727 připomíná se co taký r. 1383; věž z r. 1690; mezi l. 1681 až 1696 byl zde farářem spisovatel Florian Hammerschmied; škola, na blízku bohatá ložiska tuhy, sam.: Bukovec, Burek, Burda a Plavnice, dv. popl. s pivovárem (r. 1865: 7280 věd. za 33.415 zl.), ovčínem a cihelnou. Dle Sommera byla Plavnice zvláštním statkem, který r. 1528 Jan z Rožmberka od Mikuláše a Jiřího bratří Plánických za 350 kop koupil; r. 1530 postoupen klariskám Krumlov. a od těch r. 1550 Anně z Rožmberka za 400 kop míš.

Újezd kamenný (*Stein-Aujezd*), ves při potoku, 64 d. 455 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Rokycany ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú. k.; mlýn, želez. hamry. — Ú. k. jest nepochybně onen Újezd, jehož sobě biskup Fridrich vysloužil u kn. Soběslava II., však ne bez odporu dvořenína Přibislava, který se k statku tomu táhnul. R. 1363 patřily Ú. Litohlavy a Nadryby k arcibisk. panství Rokycanskému; ostatně viz Rokycany.

Újezd kamenný (*Stein-Aujezd*), ves, 21 d. 145 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú. k., far. Úherce, býv. dom. Chotěšov; $^1/_4$ hod. vzdálí rasovna.

Újezd pod Kladnem viz Újezdec pod Kladnem.

Újezd sv. Kříže viz Újezd Chodový.

Újezd malý (*Klein-Aujezd*), ves, 43 d. 317 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Teplice ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. Ú. m., pol. obc. Řetenice; mlýn, hnědé uhlí; továrna na fotogen, parafin a p.

Újezd malý (*Klein-Aujezd*), ves při Vrutickém potoku, 21 d. 117 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Mělník ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ú. m., pol. obc. Skuhrov, býv. dom. Mělník (2 d. k statku Přívorskému).

Újezd malý viz Újezdec a Újezdec malý.

Újezd medový (*Medo-Aujezd*), ves, 33 d. 262 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh ($2^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú. m., far. Mýto; mlýn.

Újezd nade Mží (*Aujezd ob der Mies*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1859 za 118.650 zl. r. m.) a ves $^1/_4$ hod. sev. ode Mže, 38 d. 305 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Touškov ($^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ú. n. M.; zámeček z r. 1817, dv. popl., opodál mlýn. Na sklonku předešlého století dostal se statek svob. pánům z Schirndingu a r. 1859 p. Janovi Münsberg-ovi.

Újezd Ostrolov, statek města Budějovic a ves při potoku, 29 d. 220 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú. O., far. Borovany; zámek, škola, dv. popl., pivovár (r. 1865: 4200 věder za 14.700 zl.); někdy zde stávala tvrz a v době předhusitské far. kostel. — Statek Ú. O. náležel v 16. a 17. stol. Kořenským z Terešova, kteří jej r. 1692 za 82.000 zl. obci Budějovické prodali.

Újezd panoší (*Panaschov-Aujezd*), ves, 25 d. 190 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Újezd velký, býv. dom. Krušovice; starožitný zámeček, dv. popl. — Za krále Václava žil Petr z Ú-a p-šího a v tu asi dobu byl zde far. chrám. Zdejší lenní statek Křivoklátský koupil r. 1834 kn. Fürstenberg za 18.000 zl. stř.

Újezd pletený viz Újezdec plotěnný.

Újezd podhorní, ves na úpatí Chlumu, 67 d. 474 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Třebončeves, far. Sobčice, býv. dom. Radím a Pecka. — Ú. p. byl někdy zvláštní statek, který po smrti Jana Jiřího Bořka z Dohalic dcery jeho prodaly r. 1664 klášteru kartusianskému ve Valdicích.

Újezd prašný, statek allod. (dle trh. sml. z r. 1847 za 42.000 zl.) a ves, 67 d. 508 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú. p., far. Mlečice; zámek z středu předešlého století, dv. popl., synagoga, pivovár, $^1/_4$ hod. záp. sam. Suchomelka. — Dědina tato slula snad někdy Ú. prahný, který jakýsi Vilhart r. 1115 klášteru Kladrubskému daroval. R. 1865 koupil statek měšťan Praž. Bayer od Vil. Srnky za 60.000 zl.

Újezd Purkhartův viz Újezd v okr. Přeštic.

Újezd řežný, ves, 25 d. 117 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosice (1 hod.

záp.), kat. i pol. obc. Boreč, far. Velemín. R. 1547 držel Ú. ř. k Borči Krištof z Berbisdorfu.

Újezd Silvarův, ves, 33 d. 176 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Hořice (1½ hod. záp.), kat. obc. Ú. S., pol. obc. Domaslavice, far. Liskovice. — Ú. S. odprodán r. 1624 od panství Smidarského Albrechtovi Valdšteinovi, který jej k panství Hořickému připojil.

Újezd Svatojanský (*Aujezd Sct. Johann*), ves, 56 d. 393 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú. S., far. a býv. dom. Bělohrad; fil., r. 1384 far. chrám sv. Jana Křt., škola.

Újezd trněný, ves, 19 d. 115 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. vých.), kat. obc. Ú. t., pol. obc. Kuchaře velké, far. Tachlovice, býv. dom. Karlštein.

Újezd trněný, statek zádušní Pražského a ves, 42 d. 363 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú. t., far. Budeč; ¼ hod. vých. skl. huť Marienhain (v. t.). — Za zřízení patrimon. patřilo 14 d. k dom. Zvoleněves. a částka ta patří snad do kat. i pol. obc. Votvovic, tedy k okr. Velvarskému. Užitky se statku Ú-a t-ého patřily od dávna far. kostelu sv. Mikuláše na Starém městě Praž. Když kostel ten benediktinům Emauským odevzdán, připojena fara i se svým statkem r. 1653 ke kostelu Týnskému. Po sloučení Pražských magistrátů v jeden r. 1784 spojeno všechno jmění kostelů Pražských v jedno a odevzdáno k spravování měst. úřadu zádušnímu.

Újezd velký (*Gross-Aujezd*), statek fideikom. kláštera dominikanského v Litoměřicích a ves, 36 d. 206 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú. v., far. Býčkovice; zámeček, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn. — Statek darován výše jmenovanému klášteru od cís. Ferdinanda II. r. 1630.

Újezd velký (*Gross-Aujezd*), ves, 66 d. 412 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú. v., far. Nebužely; dv. popl. Menší polovice vesnice této patřila k dom. Mělnickému a větší k deskovému statku v Ú-ě v-ém, který se dostal dle rektif. vysvědčení z r. 1826 za 22.146 zl. 5 kr. v. č. Marii Dörfel-ové.

Újezd velký (*Gross-Aujezd*), far. ves, 43 d. 314 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Rakovník (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú. v., býv. dom. Krušovice, arcidiéc. Praž., vik. Křivoklát., patr. kn. Fürstenberg, 5259 osadníkův; far. kostel Nanebevzetí P. M. uvodí se již r. 1384 a má oltáře z litiny (z novější doby), škola, zpěv. spolek. — Ú. v. držel nepochybně ok. r. 1589 Vilém Doupovec z Doupova.

Újezd vodní (*Wasser-Aujezd*), ves na levém břehu Radbuzy, 25 d. 154 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú. v., far. Dobřany, býv. dom. Chotěšov; mlýn.

Újezd vysoký (*Hoch-Aujezd*), far. ves, 12 d. 70 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podol, pošt. Třebechovice, diéc. Král. Hrad., vik. Opočen., patr. náb. fond, 764 osadníkův; starožitný far. kostel sv. Jakuba rom. slohu asi se 12. stol.; ve zdi zasazeny jsou dva velepamátné náhrobní kameny, jichž písmo jeví ráz 12. stol.; v předsíni kostelní náhrobek Jana Tamchyny z Dobravice z r. 1508; na věžce nad kostelní střechou visí malý zvonek, pocházející prý z někdejšího blízkého kláštera Svatého pole; na zvonici 3 zvony, jichž největší ulit od Václava, konváře v Hradci r. 1552; r. 1856 objeven mezi haraburdím skládací oltář z první polovice 15. stol.; škola; pamětihodna jest v blízkém lese „Husova studánka." — K panství Opočen. patří Ú. v. od 16. stol.

Újezd vysoký (*Hoch-Aujezd*), statek (dle práv. přiřknutí z r. 1846 za 44.000 zl. stř.) a ves, 48 d. 417 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú. v., far. Tachlovice; zámek s mešní kaplí, škola, dv. popl., pivovár, lihopalna. — R. 1846 dostal se statek Max. Berger-ovi.

Újezd vysoký, ves, 25 d. 185 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú. v., far. Netvořice, býv. dom. Lešany; fil., r. 1384 far. chrám Narození P. M. stojí na výšině a obehnán příkopem; na oltáři biskupem Janem IV. posvěceném starobylý obraz; jeden zvon z r. 1486; škola.

Újezd nad Zbečnem viz Újezdec nad Zbečnem.

Újezd železný (*Eisen-Aujezd*), ves, 50 d. 438 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú. ž., far. Čížkov, býv. dom. Poříčí spálené. — R. 1596 držel Ú. ž. Václ. Ježovský z Lub a po bitvě Bělohorské Severin Thalo ryt. z Horšteina.

Újezdce viz Újezdec.

Újezdec, Újezd malý (*Klein-Aujezd*), ves, 31 d. 175 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Záblatí velká, far. Bílá Hůrka.

Újezdec, ves na levém břehu Vltavy, 41 d. 228 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn n. V. (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Albrechtice, býv. dom. Nesnašov; dv. popl. — Nade vsí zříceniny hradu Ú-c, které prý lid „Kozí hrad" zove. Hrad ten jest ko-

šébka nynějších hrabat Kouniců, jichž první známý předek jest Záviše z Újezdce, od r. 1327—1333 nejvyš. komorník království Českého. Arnošt z Ú-ce, který se první Kounickým psáti začal, prodal rodinné sídlo své r. 1491 ryt. Kořenským z Terešova, jimž Ú. po bitvě Bělohorské v plen vzat a hr. Sezemovi z Vrtby prodán. Hrad rozbořen od Švédů r. 1648. Dlužno ještě podotknouti, že Žižka po bitvě Sudoměřské druhého dne ráno k Ú-ci táhl, kamž mu „bratří" žádanou posilu odeslali a s velikou slávou odtud do nového Tábora vedli.

Újezdec, ves, 37 d. 230 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (2¼ hod. jiš.), kat. obc. Ú., pol. obc. a far. Kruty horní, býv. dom. Kostelec černý; as ½ hod. jih. vých. sam. Březinka, někdy zvláštní statek, který Diviš Slavikovec ze Slavikova držitelům panství Kosteleckého r. 1678 prodal.

Újezdec, ves, 29 d. 208 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Janovice červené; mlýn.

Újezdec, ves, 44 d. 363 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Ú., pol. obc. a far. Morašice; ¼ hod. vzdálí hospoda Tři kocouři. Na blízku jest u prostřed rolí as 70 čtver. sáhů veliký čtverhran, který v měsíci květnu množstvím růžiček pokryt bývá a pode jmenem „Růžový č. Červený palouček" daleko znám jest. V lidu koluje pověst, že se zde jedenkráte sejde sedm králů, kteří smířivše se po strašné bitvě vespolek zde hodovati budou. R. 1799 slavili Rusové na paloučku slavné služby Boží. — Ú. nazývá se za krále Vladislava II. dvorem, darovaným od dvořenína Janka klášteru Litomyšlskému. Za zřízení patrim. patřily odtud 3 d. k městu Poličce.

Újezdec, Újezdce, ves na úpatí hory, 17 d. 109 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Siřenov, far. Železnice, býv. dom. Radím a Pecka (2 d. Kumburk). — Nade vsí na hoře hrad Bradlec, nyní v zříceninách ležící, který počátkem 15. stol. pánům z Jenšteina náležel. Neznámým spůsobem dostal se později královně Žofii. R. 1421 zmocnil se jeho Čeněk z Vartenberka; avšak po smrti královny 1425 odevzdal jej cís. Sigmund dědičně Hynkovi Krušinovi z Lichtenburka. Mezi l. 1431—1436 byl B. majetkem Mikuláše z Valdšteina a r. 1496 až 1498 Viléma Zuba z Landšteina. Když se Jan a Albrecht bratří z Valdšteina o otcovské statky r. 1533 dělili, dostal tento hrad B., městečko Železnici, vsi Těšín, Lhotu Bradleckou, Kyje, Novou ves, Bělou, Ždár, podíl v Siřenově a pusté vsi Roztoky a Ústí. Ještě během 16. stol. dostal se B. k panství Kumburskému, načež se r. 1607 „zámkem pustým" jmenuje.

Újezdec, ves, 13 d. 84 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ledce, far. Třebechovice, býv. dom. Opočno. — Ok. r. 1515 prodal Tristram z Barchova Ú. spolu s Bolehostí Mikulášovi Trčkovi z Lípy na Opočně.

Újezdec, ves při potůčku, 29 d. 164 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2½ hod. záp.), kat. obc. Ú., pol. obc. Lhota Řešetová, far. Hořičky. — Po smrti Janka Kapouna z Ú-ce 1416 táhl se k Ú-ci Hynek z Náchoda a Červené hory.

Újezdec, Újezd, ves, 26 d. 168 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (2 hod. již.), kat. obc. Ú., pol. obc. a far. Jestřebí, býv. dom. Nový zámek a Lípá. — Odtud nepochybně přijal jmeno Mareš z Újezda, otec známého předka Hasišteinských z Lobkovic, Mikuláše Chudého z Újezda (viz Lobkovice).

Újezdec, ves, 38 d. 294 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2 hod. sev.), kat. obc. Ú., pol. obc. a far. Bělčice, býv. dom. Lnáře; na vršku fil., r. 1350 far. kostel sv. Voršily pův. slohu románského; jmenovitě kam. věž svědčí tomuto slohu; ¼ hod. vzdálí mlýn.

Újezdec, Újezd hliněný (*Klein-Aujezd*), ves, 26 d. 203 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. (město) Horažďovice (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Ú., pol. obc. Bojanovice, far. Bor malý. — R. 1045 darovány klášteru Břevnovskému Hajná a dvorec na Újezdci. R. 1521 postoupila Dorota, dcera někdy Mikuláše z Újezdce, matce své Kateřině z Chmelné a Janovi ze Sobětic polovici dvou dvorů svobodných, jednoho pustého a druhého osedlého v Ú-ci blíž Horažďovic.

Újezdec (*Wagnern*), ves při Rapačovském potoku, 34 d. 185 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice (2 hod. již.), kat. obc. Ú., pol. obc. Vadkov, far. Lhenice. — R. 1437 zapsal cís. Sigmund Lhenice, Vadkov, Vodice a Ú., zboží to kláštera Svatokorunského, městu Táboru.

Újezdec, Újezd červený (*Roth-Aujezd*), ves blíž levého břehu Vltavy, 14 d. 203 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Vlastce, pol. obc. Záhoří, far. Oslav, býv. dom. Orlík; zámek, dv. popl., pivovár, sam. v Struhách. — Ú. byl ondy zvláštní statek, který 1640 Jan Vilém ze Švamberka držitelům panství Orlického prodal. Švamberkové nabyli Ú. r. 1574 s zámkem Zvíkovem.

Újezdec, ves, 36 d. 207 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Ú.,

pol. obc. Nekvasovice dol., far. Vlachovo Březí, býv. dom. Dub (5 d. dom. Vlach. Březí).

Újezdec (*Aujezdl*), statek (dle trh. sml. z r. 1849 za 26.000 zl. stř.) a ves, 18 d. 121 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. Křištín, far. Kydliny; zámeček, dv. popl., pivovár. — Ú. náleží p. Petrovi Kordíkovi.

Újezdec (*Aujesdl*), ves, 10 d. 71 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. Pečetín, far. Předslav, býv. dom. Měcholupy; dv. popl.

Újezdec, ves, 27 d. 185 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Popovice velké.

Újezdec, Ú. kamenný, ves na pravé straně Sázavy, 40 d. 250 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Jílov. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kamenný přívoz, býv. dom. Lešany.

Újezdec, Újezd malý, ves, 32 d. 287 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Šlabec. — Ú. drželi Tejřovští z Ensidle a postoupili jeho co léna r. 1590 král. komoře.

Újezdec, Újezd, ves, 24 d. 152 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Šestlice, býv. dom. Průhonice; dv. popl., mlýn.

Újezdec, ves, 29 d. 182 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselá (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. Záhoří, far. Drahov, býv. dom. Řečice Kardašova; ¼ hod. záp. sam. Neprašky.

Újezdec, někdy ves blíž Brloha na dom. Citolib. jest to nepochybně onen Ú., kterého Jan z Brloha spolu s tvrzí Brlohem směnou postoupil za Libořici r. 1386 Matějovi, proboštovi Roudnickému.

Újezdec viz Dřín.

Újezdec viz Noušov.

Újezdec bílý, někdy tvrz, která stála na místě hospody „na zámečku" v Šternberských lázních (v. t.). Ú. b. byl v 16. stol. sídlem pánů z Donína, od nichž prodán r. 1611 spolu s vesnicemi Přelicí, Hvězdou, Hlinou (nyní zašlou) a Plchovem Jaroslavovi Bořitovi z Martinic na Smečně, načež tvrz spustla.

Újezdec (Újezd) červený (*Roth-Aujezd*), ves, 83 d. 613 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú. č., far. Svárov, býv. dom. Tachlovice; dv. popl., někde zde stála tvrz; ½ hod. východně františkanský klášter Hájek. — Ú. č. drželi v 15. stol. Žďárští ze Žďáru a zůstali v držení jeho až do svého vymření po meči 1670. Od hr. Joh. Barbory Caretto-Millesimo, roz. Žďárské, prodán 1697 hr. Karlovi Joach. Bredovi a spojen s Tachlovicemi.

Újezdec (Újezd) pod Kladnem, ves, 12 d. 127 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošť (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Dubé, far. Kladno, býv. dom. Buštěhrad (3 d. ke Kladnu a 3 k panství nejvyš. purkrabství); kam. uhelné doly. — Ke Kladnu sloužila jmenovaná částka již r. 1579.

Újezdec malý (*Klein-Aujezd*), ves, 18 d. 118 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bratronice, far. Luštěnice, býv. dom. Loučeň.

Újezdec nahý (*Nacketendörflas*), statek fideikom. (dle trh. sml. z r. 1848 za 180.000 zl. stř.) a ves, 69 d. 484 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú. n., far. Brod; zámek, kaple P. Marie, dv. popl., ¼ hod. záp. Rabennest, dv. popl., pivovár, lihopalna, mysl. a rasovna, ¼ hod. sev. mlýn Kuhmühle. — Mezi l. 1668—1710 držel Ú. n. Bedřich Kasimír Trautenberk a po něm až do r. 1740 pozůstalá po něm vdova Helena, roz. z Perglasu. Z pozdějších držitelů jmenuje se Jos. Rodovský z Hustiřan 1759 až 1771, Markéta Alžběta z Širndinku až do r. 1788, Maria Alž. Horová z Ocelovic, roz. z Širndinku, až do r. 1792, Frant. Maschauer až do r. 1800 a j. R. 1848 koupil statek hr. Nostic-Rhinek.

Újezdec pletěnný, Újezd pletený, ves, 27 d. 194 ob. čes., kr. Praž., okr., a far. Unhošť (½ hod. sev.), kat. obc. Ú. p., pol. obc. ?, býv. dom. Buštěhrad.

Újezdec velký (*Gross-Aujezd*), ves, 20 d. 182 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bratronice, far. Reišice, býv. dom. Loučeň; dv. popl., mlýn. Někdejší tvrz byla sídlem staročeského ryt. rodu Odkolků z Ú-ce, jichž potomci dosud co bohatí měšťané Pražští žijí. Dle rodinného podání jest jich praotcem Jiří z Újezdce, který prý od Otakara I. na rytířství pasován. Odkolkové zůstali v držení rodinného sídla až do r. 1544, načež tvrz pustou Ú. a tvrz Pěčice Fridrichovi purkrabí z Donína prodali.

Újezdec (Újezd) nad Zbečnem (*Aujezd ob Zbečno*), ves v údolí na pravém břehu Mže, 29 d. 222 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (¾ hod. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. a far. Zbečno.

Ujkovice, Hejkovice, ves, 30 d. 308 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. U., far. Vosenice, býv. dom. Dobrovice; dv. popl., opodál mlýn. — Starobylá tato osada, o níž se činí zmínka již ve 12. stol., byla někdy panským sídlem.

R. 1447 prodal Jan z U-c, syn Jana se Slivna, tvrz U., vsi Řehnici, Kladruby, Nepřívazce, Pečice a j. Janovi Šatlovi z Kovače.

Úlehle, veska, 8 d. 65 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Selce, far. sv. Jan, býv. dom. Nov. Hrady.

Úlehle viz Oulehle.

Ulgersdorf, ves na pravém břehu Ploučnice, 26 d. 194 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Benešov (³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. U., pol. obc. Neuland, býv. dom. Binsdorf; závod na lampy.

Úlibice, ves nad Ořeškou, 48 d. 527 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Lužany, býv. dom. Kumburk a Úlibice; fil. chrám Zvěstování P. M. byl r. 1384 farním a r. 1716 nově vystaven, dv. popl., mlýn. — Někdy zde stála tvrz, která byla sídlem soujmenného rodu. Po smrti Mikšíka z Ú-c, připomenutého r. 1397, zdědila statek dcera jeho Dorota, provdaná za Beneše z Mokrovous a Hustiřan (jeden z poslů r. 1433 do Basileje poslaných), který jeho trhem postoupil r. 1454 Věnkovi Černínovi z Černína. Počátkem 16. stol. dostala se Ú. v držení Sigmunda Smiřického ze Smiřic, který, přikoupiv r. 1607 Kumburk, obé v jedno panství spojil.

Úlice, statek allod. (dle trh. sml. z r. 1859 za 194.250 zl. r. m.) a ves, 55 d. 414 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Jesná; zámek as před 100 lety na místě někdejší tvrze vystavený, kaple sv. Vavřince, pošt. úř. s pošt. štací, dv. popl., pivovár. — Ú-cká tvrz jest původiště staročeského rodu, vládyk Úlických z Úlic, kteří, dostavše se v držení Plešnice, Úlickými z Plešnice psáti se počali a pod tímto jmenem ještě r. 1725 květli. Mezi l. 1563—91 drželi Ú. spolu s Plešnicí a hradem Bubnem ryt. Řehoř a Josef Ú-čtí z Plešnice. Na klonku 17. stol. vyšly Ú. z držení původních pánův svých, dostavše se sňatkem s Barborou Úlickou Vilémovi Leopoldovi z Říčan. Od r. 1713 až 1783 drželi statek Ú-cký svob. páni Širndingové, od kterýchž závětem na svob. p. Václava Soyer-a přešel. R. 1795 koupil Ú. ryt. Haffenprädel, r. 1801 Anastasius Herbig, r. 1833 od syna tohoto Ant. Cecinkar ryt. z Brtnice a r. 1859 ryt. Rudolf Dombrovský.

Úlikov viz Holikov.

Ulišov, Volišov, Volišovice, Olšov, statek s Žichovem spojený a ves při Olšovce, 32 d. 262 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Sušice (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Staníkov dolní, pol. obc. Maršovice; zámek, dv. popl., mlýn, sam.: Borovka, Kovárna, Moravec, Hrneček, Ulišov starý a Stráž. — O U. činí se zmínka již k r. 1045.

Ullersdorf, pomezní ves při soujmenném potoku, 127 d. 691 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastav. (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wetzwalde, far. Hrádek, býv. dom. Grabštein; škola, dv. popl. R. 1847 přidělena jest část vsi s kostelem, jíž r. 1384 farním, ke království Saskému.

Ullersdorf, ves, 77 d. 399 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplic. (1 hod. vých.?), kat. obc. U., pol. obc. a far. Moldava, býv. dom. Bílina; mlýn.

Ullersdorf, ves, 42 d. 227 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov (1 hod. sev.), kat. obc. U., pol. obc. a far. Jeníkov, býv. dom. Osek.

Ullersdorf dolní (*Nieder-U.*), ves na pomezí Pruském, 88 d. 460 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. U. d., far. Bullendorf; fil. kostel sv. Martina, škola, dv. popl., mlýn. — U. byl prý v 16. a 17. stol. lenním statkem v držení rodiny Eberhardův.

Ullersgrün, ves, 24 d. 167 ob. něm., kr. Cheb., okr. Jáchymov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. U., far. Hroznětín, býv. dom. Ostrov.

Ullersgrün, ves, 27 d. 169 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Fasattengrün, far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof; škola.

Ullersloh, ves částečně v údolí, částečně po strmé stráni, 64 d. 372 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Neydek (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. U.; škola.

Ulmbach, ves na pomezí Saském, 17 d. 164 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Vrch sv. Šebastiana (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. U., býv. dom. Schönlinde; škola, mlýn.

Úloh, ves v pěkném údolí mezi lesem Bruskovem a Zlomihlavou, 22 d. 197 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (2¹/₂ hod. již.), kat. obc. Ú., pol. obc., far. a býv. dom. Běšiny; kostel sv. Petra a Pavla, r. 1384 mezi farními připomenutý, zavřen na sklonku minulého století, načež jeho k sýpce upotřebeno; ¹/₄ hod. vzdáli sam. Dobršín.

Úlovice, ves při potoku, 46 d. 293 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., far. Ročov, býv. dom. Lešťany (12 d. k Citolib.); mlýn.

Ulrichsgrün, pohraničná ves, 26 d. 129 ob. něm., kr. i okr. Cheb (3¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. U., pol. obc. Albenreuth starý, far. Albenreuth nový (v Bavořích); opodál hamr.

Ulrichsthal, ves r. 1758 na pozemcích dvora popl. založená, 102 d. 793 ob. něm., kr.

Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Meistersdorf, far. Šenov Kamenický; broušení skla (130 brusíren).

Umirschen, Unirschen popisuje se při Trhomném.

Úmonín, statek s panstvím Křesetickým spojený a ves, 53 d. 363 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., far. Bykaň; zámek přestaven z někdejší tvrze mezi l. 1684—85 od Tureckých prý zajatců a po druhé v 18. stol. od jesuitů; dv. popl. — Ú. patřil v 15. stol. držitelům Paběnic (v. t.). R. 1500 byl majetkem Jiřího z Újezda, který jej dceři své Majdaleně, provdané Salavové z Lípy, odkázal. Po smrti Mikuláše Salavy zdědila Ú. pozůstalá vdova jeho, která se r. 1625 po druhé provdala za Oldřicha Sezemu Skuhrovského ze Skuhrova. Provdáním se jich dcery přešel Ú. r. 1656 v majetek Karla Lva z Říčan a od tohoto trhem r. 1661 na Tomáše Ferd. Popovského z Šarfenbachu. Syn jeho, Karel Ladislav, prodal jej r. 1701 hr. Frant. Čabelickému ze Soutic a ten r. 1706 Janu Ferd. Rabenhauptovi ze Suché. R. 1719 dostal se Ú. Jindř. Karlovi z Osteinu, který jej k panství Malešovskému připojil; než již r. 1746 od něho opět odloučen a jesuitské koleji Kutnohorské prodán, která jej s panstvím Křesetickým spojila.

Úmyslovice, far. ves, 27 d. 178 ob. čes., kr. Čás., okr., pošt. a býv. dom. Poděbrady ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. Kouty, diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr. náb. fond, 671 osadníků; lok., r. 1384 far. chrám sv. Václava byl r. 1816 přestaven, škola.

Unčín, Hunčín (*Hohenstein*), ves, 54 d. 361 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. U., far. Bohusudov, býv. dom. Soběchleby; mlýn, zhotovování hliněného nádobí, cihelna. Na sever zříceniny hradu Kyšperka č. Supí hory, k němuž U. r. 1335 slušel.

Unějovice viz Ouňovice.

Uněklasy, Vonoklasy, ves při potoku Karlickém, 51 d. 319 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (2 hod. záp.), kat. obc. U., pol.-obc. Kuchařík, far. Dobřichovice a Třebotov; zámek s kaplí, dv. popl., mlýn, pivovár. Za zřízení patrimon. patřilo 17 d. k dom. Zbraslav., 10 d. k dom. Dobřichovic. a ostatek tvořil Karlšteinský lenní statek. — Starožitná tato osada uvodí se již r. 1227, v kterouž dobu zde měla kaple sv. Václava pozemek. R. 1449 připomíná se Jan z U-s, man Karlšteinský, který se později pode jmenem Jan z Veltěže a z U-s vyskytuje.

Úněšov (*Anischau*), ves, 44 d. 287 ob. něm., kr. Plz., okr. Toušlkov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Čihaná, býv. dom. Krukanice; fil. chrám sv. Prokopa uvodí se již r. 1384 a pochází v nynější podobě z r. 1738, zvony z r. 1487 a 1749, opodál dv. popl. Liška a mlýn Schüblmühle. Na blízku stávala ves Trochovice. — R. 1391 prodali Petr a Sezema bratří ze Štěpanovic ves Ú. s tvrzí a kostelním podacím Buškovi z Klenovic. R. 1568 náležela ves Ú. Janovi Markvartovi z Hrádku, držiteli Nekmíře. Později dostala se k statku Podmokelskému a s tím ke Krukanici.

Úňovice viz Ouňovice.

Unhošť, Ounhošť, okr. město na výšině, 208 d. 1820 ob. čes., kr. Praž. (4 hod. záp.), kat. i pol. obc. U., býv. dom. Křivoklát, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. velmistr řádu křižovnického s červ. hvězdou, 4100 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla, jehož podací právo král Jan r. 1329 křižovníkům s červ. hvězdou odevzdal, jest stará budova, která r. 1715 rozšířena byla; na hřbitově kaple sv. Barbory, radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. exped. s pošt. štací, škola, hospod. odbor, průmysl. škola, zpěv. spolek „Lípa", stroj. mlýn, pivovár; zde se popisuje: Kalvodský mlýn, Křížový mlýn, Markův mlýn, Nový mlýn, Nouzov, Červený mlýn, Schönbrunn a Suchý mlýn. Trhy výr.: 1) ten den po novém roce, 2) na sv. Jos., 3) ve stř. po sv. Jiří, 4) ten den po sv. Petru a Pav., 5) ve stř. před sv. Frant. Seraf., 6) v pond. po sv. Mart.; týdní trh v pátek. — U. nazývá se městečkem již v druhé polovici 14. stol.; r. 1421 zapsal král Sigmund úroky z U-ě křižovníkům s červ. hvězdou. Králem Vladislavem prohlášen U. za město, jemuž od Ferdinanda I. práva král. měst přislíbena, vzmůže-li se na městské hradby. U. jest rodiště malíře Tkadlíka.

Únice, ves, 11 d. 58 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. Radomyšl.

Unirschen viz Umirschen.

Únoš viz Únuse.

Úňovice viz Ouňovice.

Unterbiegeln, 2 jednoty, které se popisují při Jabloncí v okr. Plan.

Unterberg, ves, 12 d. 57 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Omlenice (3 d. k dom. Hlubockému).

Unterfrauenhof, též jen Frauenhof, dv. popl. u Vilic.

Unterhals, ves, 20 d. 114 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnic. ($1^1/_2$ hod. již.), kat.

obc. Oberhals, pol. obc. a far. Měděnec, býv. dom. Hauenstein; mlýn, želez. ruda.

Unterhütten, ves v údolí na Bavor. hranicích, 32 d. 342 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (3½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Schwarzbach, far. Waier, býv. dom. Mutěnín; škola, dv. popl., mlýn, opodál k severu lovčí zámek, Dianahof, z r. 1819 a blíž něho mešní kaple sv. Krištofora z r. 1825.

Unterreichenštein, král. horní město na pravém břehu Otavy, 75 d. 738 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Kašp. Hory (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. U., diéc. Buděj., vik. Kašp. Hor., patr. finanční ředitel., 2030 osadníků; far. chrám sv. Bartoloměje uvodí se r. 1570, škola, radnice, pivovár, 2 mlýny. Trhy výroč.: 1) na sv. Šebastiana, 2) na sv. Vojtěcha, 3) na sv. Jiljí, 4) na sv. Linharta. — Výnosné druhdy jilování a ryžování zlata, nyní docela zaniklé, bylo příčinou založení města, jemuž od cís. Rudolfa udělena jsou privilegia r. 1584. Hornictví zaniklo nepochybně touž dobou jako na Kašperských Horách.

Únuze, Únoš, veska, 11 d. 89 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Žunkov, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice.

Úpa malá (*Klein-Aupa*), far. ves při malé Úpě, částečně mezi kopci, částečně po jich svahu, 199 d. 1077 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Maršov (1 až 3 hod. k severu), pošt. Trutnov a Maršov, diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov., patr. náb. fond, 1077 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla z r. 1788, škola, mlýn; zde se dobývá otrušík. Ú. m. dělí se v díl dolní (100 d. 557 ob.) a díl horní (99 d. 520 ob.), a každý tvoří zvláštní kat. i pol. obc.; k onomu patří následující skupení domů a bud: Lathathal, Rennerbauden, Retterbauden, Simahäuser, Tonhäuser; k tomuto: Fichtig, Grenzbauden, Laubplan, Neuhäuser, Nikelsberg, Schatzlarbauden a Schwarzwasser.

Úpa velká (*Gross-Aupa*), far. ves z části v údolí při Úpě, z části po stráních, 554 d. 2611 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Maršov (¾ až 3¼ hod. sev. záp.), pošt. Trutnov a Maršov, diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov., patr. náb. fond, 3487 osadníků; far. kostel nejsv. Trojice z r. 1788, škola, 4 mlýny; zde se dobývá burokrušec, měď a želez. ruda. Ú. v. dělí se ve 3 části, jichž každá o sobě kat. i pol. obc. tvoří; k I. části (167 d. 812 ob.) patří: Banataberg, Tippelbauden velké a malé, Todtenbauden, Urlagsgrundbauden, Wellerbauden, Wolschabauden; k II. části (197 d. 938 ob.): Hofferbauden, Karlsberg, Leischnerbauden, Sackenberg, Sagasserbauden, Sinaberg, Abrahamshäuser a k III. části (190 d. 861 ob.): Bentenhäuser, Brünbergbauden, Fuchsbauden a Richterbauden.

Úpeřiny (*Auperschin*), ves, 14 d. 97 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Světice, pol. obc. Bystřany, far. Bořislav; dv. popl., 2 mlýny. — Dle Jirečka kryje se v názvu dědiny této upomínka na víru v upíry.

Úpice (*Eipel*), město nad Úpou, do které zde Radečka spadá, 256 d. 1651 ob. čes. něm.?, kr. Jič., okr. Trutnov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Náchod, diéc. Král. Hrad., vik. Náchod., patr. kn. Lippe-Schaumburg, 6935 osadníků; far. chrám sv. Jakuba uvodí se již r. 1384 a byl po vyhoření v l. 1625 až 1700 nově vystaven; obraz sv. Jakuba jest prý od Brandla; hřbitovní kaple sv. Michala z r. 1700, škola, pošt. exped., továrna na bavlněné látky, přádelna (sepřede roč. na 9000 ctů lnu), pivovár (roč. na 5000 věd.), líhopalna, 2 mlýny, plátenictví. Trhy výr.: 1) na Hromn., 2) na Porciunkule, 3) v út. po sv. Jilji, 4) v út. po sv. Mart.; hl. týdní trhy v út.: př. Velikon., př. sv. Duchem, př. sv. Havlem, př. Vánoc.; týdní trh ve středu. — R. 1421 vypáleno městečko od Slezáků; muži, ženy, děti buď ohavným způsobem smrzačeni, buď ukrutně ubíjeni. Nemalé škody vzala Ú. i ve válce 30leté.

Upohlavy, Hlupohlavy (*Opolau*), ves, 55 d. 288 ob. něm. čes., kr. Litom., okr. Lovosic. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. U., far. Třebenice, býv. dom. Čížkovice. — U. patřily asi od r. 1228 až do válek Husitských klášteru Svatojiřskému, načež od cís. Sigmunda r. 1436 Janu Kaplířovi ze Sulevic zapsány.

Urban viz Hojkov.

Urbanice, Orbanice, ves, 29 d. 208 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1½ hod. již.), kat. obc. U., pol. obc. a far. Lipoltice, býv. dom. Choltice. — U. byly druhdy zvláštní statek, který, jak se zdá, několika držitelům náležel. R. 1411 postoupil král Václav po smrti Jana z U-c práva svého v U-cích Petrovi a Janovi Ješinovi, kuchmistrům svým, čemuž Mikuláš z U-c odpor kladl. R. 1467 dal král Jiří U., kterouž Vaněk Bečvář, měštěnín Čás., král. komoře propadl, p. Slavatovi z Chlumu, který pak r. 1486 od Prokopa z Šlenic tvrz U. s příslušenstvím koupil a s Podhořany spojil.

Urbanice, ves, 38 d. 253 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. U., far. a býv. dom. Libčany; viz Praskačka.

Urbánkův mlýn popisuje se u Včelné.

Úřenovice (*Auřinovic*), ves při silnici do Opočna, 49 d. 342 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Voděrady, býv. dom. Častalovice; dv. popl., $^1/_4$ hod. vzdálí mlýn, na místě sýpky stála nepochybně někdejší tvrz. — Ú. byla druhdy zvláštní statek, náleževší v 17. stol. Talackům z Ještětic, od nichž r. 1666 v držení Jana V. z Oppersdorfu přešel.

Ureš viz Uruš.

Úřetice viz Uhřetice.

Úřetov, někdy zemský hrad soujménné župy, která ležela po celé jižní délce župy Kouřimské. Poloha hradu zůstala dosud záhadnou.

Uretschlag, Wuretschlag, ves, 13 d. 76 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Krumlov (3 hod. jih. záp.), kat. obc. U., pol. obc. a far. Světlík; opodál mlýny Alexmühle a Zounmühle a v lese blíž zřícenin tvrze Trojaně (v. t.) kostel P. Marie z r. 1845. — U. patřil druhdy k tvrzi Pasovarům, s kterou r. 1624 obci Krumlovské prodán.

Urlagsgrundbauden viz Úpa velká část I.

Ursprung, ves, 34 d. 181 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslic. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. U., pol. obc. Kirchberg, far. Stein, býv. dom. Schönbach.

Urtinovice viz Ortvinovice.

Uruš, Ureš, ves, 9 d. 98 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (4 hod. záp.), kat. obc. Asang, pol. obc. Reiterschlag, far. Rychnov něm., býv. dom. Krumlov.

Úsilov (*Ausilau*), ves v údolí, 39 d. 280 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Slavíkovice, býv. dom. Chuděnice; dv. popl., mlýn s pilou, někdy skl. hutě, opodál myslivna. — Ú. byl druhdy zvláštní statek a na někdejší tvrzi seděl r. 1465 Nechval z Risenberka a r. 1484 Jindřich z Janovic a Risenberka. V 16. stol. náležel statek Ú. ryt. Příchovským z Příchovic, a v následujícím století držitelům statku Poleňského, s kterým r. 1711 k panství Chuděnickému se dostal.

Úsobí (*Pollerskirchen*), statek (dle práv. přiřknutí z r. 1803 za 83.564 zl. 27 kr.) a městys, 135 d. 1206 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú., diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. ryt. Fučíkovský, 2065 osadníků; starý far. chrám sv. Petra a Pavla s krásným obrazem těchto apoštolů, škola, zámek, dv. popl., pošt. exped., 2 skl. hutě (vyrábí se tabulové a duté sklo a rozličné drobnůstky), pivovár, octárna, lihopalna, sam.: u Borovice, Hradiště a Skalka. Trhy výr.: 1) dne 2. ún., 2) dne 22. července, 3) dne 28. října; trh na obilí a dob. každý pátek. — Statek Ú. koupil r. 1705 Achác Vil. svob. p. Kirchner od Jana Rud. Šenovce. R. 1785 koupil jej ve veřejné dražbě Leopold Fučíkovský z Grünhofu, za něhož Ú. r. 1789 městysem jmenováno.

Ústalec, ves, 51. d. 383 ob. čes., kr. Plz., okr. Planice (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., far. Zavlekom, býv. dom. Nalžovy.

Ustěník?, ves, 11 d. 65 ob. čes.?, kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (2 hod. sev.?), kat. i pol. obc. a far. Čermná.

Ústí, ves, 63 d. 512 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Branišov, býv. dom. Jeníkov větrní; dv. popl., 3 mlýny, sam. Hejšť. — Dle listiny z r. 1437 náleželo Ú. klášteru Želivskému.

Ústí, ves, 74 d. 473 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Nová Paká (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Kumburk; škola, mlýn. — Ú. někdy statek od krále Václava IV. kapitule Vyšehradské darovaný dostal se počátkem 15. věku Bohušovi z Pší v léno. R. 1533 jmenují se Ú. a Rostoky vesnicemi pustými na panství Bradleckém.

Ústí, ves, 14 d. 126 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Nahoruby, far. Živhošť, býv. dom. Tloskov; opodál dva mlýny. — K Tloskovu dostalo se Ú. r. 1570 s Ostromečem.

Ústí nad Labem (*Aussig*), starobylé král. okr. město při ústí Běliny do Labe, 635 d. 6517 ob. něm., kr. Litom., (3 m. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., diéc. Litom., vik. Ú-ský, patr. obec, 12.039 osadníkův; děk. chrám Nanebevzetí P. M. v slohu gotickém s uměle řezanou kamennou kazatelnou a madonou od Raf. Mengse; zvon s poprsím M. Jana Husi z r. 1544, Marianská kaple na Marianském vrchu, dominikánský, r. 1785 zrušený klášter sv. Vojtěcha, radnice, hl. a průmysl. škola, smíš. okr. úř., notar., advok., celní úř., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř., nádraží severní a Ú-sko-Teplické dráhy, zástavna paroloďí, telegr. stanice, spořitelna, spěv. spolek, spolek ku podporování paní, resource, špitál s kostelem sv. Materny mimo město pro 3 osoby (zákl. jmění: 4269 zl.), špitál v městě pro 4 osoby (zákl. jmění: 11.183 zl.), továrna na chemické výrobky, velký závod na zhotovování strojů, továrna na zápalky, pivovár, lihopalna, stroj. mlýn, továrna na paraffinové svíčky, penzín a minerální olej, velký závod hrnčířský, stavení lodí, plátenictví a t. d., vůbec čilý průmysl a obchod podporovaný splavností Labe a želez. dráh;

mezi Ú-ím a Teplicí bohatá ložiska hnědého uhlí; mimo to se pěstuje s velkou pílí chmel. Trhy výr.: 1) v pond. po sv. Fab. a Šeb., 2) v pond. 14 dní před Velikon., 3) v pond. po sv. Markétě, 4) v pond. po sv. Bartol., 5) v pond. po sv. Martinu. — Ú. jest starobylá, již r. 993 připomenutá obchodní osada, kdež vybíráno clo se zboží po Labi do Čech dováženého. Ze cla vodního dostával za nepamětných časů klášter Břevnovský desátek, takéž klášter sv. Jiří a kostel Litoměřický osminu. R. 1186 provdána zde dcera knížete Bedřicha za Ottu, syna markrabí Míšeňského. Za vlády Přemysla Otakara II. (1253—78) jmenováno Ú. král. městem, osvoboseno na 4 leta všech daní a obehnáno hradbami. R. 1282 zastaveno město Otovi, markrabí Braniborskému, následujícího roku byl však zápis zničen. R. 1327 přivtělen zdejší špitál špitálu sv. Františka v Praze. Od cís. Karla IV. vřaděno Ú. mezi města, která na čas v zástavu dána býti mohou. R. 1423 zastavil je král Sigmund Fridrichovi, markrabí Míšeňskému, který se zde dlouho neudržel, nebo již r. 1426 přitáhlo vojsko Táborů a Pražanů pod vůdcovstvím knížete Korybuta a kněze Prokopa, porazilo dne 16. čvna. na výšině mezi Ú-stím, Předlicí a Hrbovicemi vojsko Německé a rozbořilo město tak, že po tři leta pusto zůstalo. Byla to jedna z nejkrvavějších, avšak pro Husity nejslavnějších bitev, v níž prý 50.000 lidí zahynulo. Výšina, kde boj sveden, nazývá se od té doby „na Běhání." Město s přivolením Jakoubka z Vřesovic opět vystavené a osazené, postiženo bylo již r. 1538 strašným požárem. Za věrnost králi Ferd. I. prokázanou udělena městu rozličná práva. R. 1631 vyloupeno a zapáleno od Sasíkův. V Ú. nar. dne 12. břez. 1728 slavný malíř Rafael Mengs. Konečně připomínáme v uměleckém světě proslulého mistra Fabiána Polinára (Puléře), o němž však na jisto udati nelze, zdali zde srozen (ok. r. 1520) aneb jen nějaký čas usazen byl. Výtečník tento spolčiv se s Janem Táborským z Klokotské hory, ozdobil mistrovskými drobnomalbami r. 1551 dva zpěvníky lat. v chrámě sv. Víta v Praze, r. 1558 čes. kancional Žlutický a r. 1560 dva čes. zpěvníky Teplické.

Ústí nad Lužnicí aneb Ú. Sezimovo, někdy město a rodinné sídlo pánů z Ústí, kteří byly větví Vítkovcův, vymřevší v středu 17. stol. Po rozboření města Hradiště, nynějšího Tábora (v. t.), převedl Vítkovec Sezema obyvatelstvo jeho do Ú., které od té doby velmi se zmáhalo, tak že župní úřady z Chýnova sem přeneseny. Obyvatelstvo bohatlo obchodem s solí, sukny a j. Počátkem 14. stol. založili zde páni z Ú. klášter dominikánský (připomíná se jeho r. 1327) a r. 1388 nemocnici pro 8 chudých měšťanů. Za Jana z Ú., který r. 1418 M. Janu Husovi na svém Kozím Hrádku (v. t.) útočiště poskytl, stalo se Ú. sídlem nejsmělejších novotářů u víře. Po Janově smrti vládl Ú-ím mladší bratr Oldřich, který již 16. dubna 1419 vyhnal z Ú. kněží husitských, kteří potom lid k tak zvaným „táborům" svolávati se jali. Když pak následkem toho rozhořčenost mezi obyvatelstvem kališnickým a katolickým nejvyššího stupně dostoupila, vypověseni jsou všichni Husité z města. Pomocí Hromádky, někdy zvonaře, zmocnil se města dne 21. ún. 1420 Prokop z Ú., syn Janův, klášter dominikánský rozbořen a katolíci vypuzeni. Pro zmahající se počet obyvatelstva a nízkou, nepevnou polohu Ú. jest město dne 30. března zapáleno a obyvatelstvo do Hradiště Tábora (v. t.) převedeno. Od té chvíle zůstalo Ú. pusto. R. 1437 koupil je cís. Sigmund od Jana st. z Ústí, jinak z Pleše a Jana ml. z Ústí a dal je městu Táboru, které v novější teprv době na místě jeho nynější Tábor starý (v. t.) založilo.

Ústí nad Orlicí (*Wildenschwert*), starožitné okr. město při ústí Třebovky do Orlice, 485 d. 3941 ob. čes. něm., kr. Chrud. ($4^1/_2$ m. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Litomyšl, diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun., patr. kn. Lichtenštein, 6082 osadníků; děk. chrám Nanebevzetí P. M. r. 1770 nově vystavený s krásným obrazem Marianským; zvony z r. 1478, 1505 a 1586; škola, mimo město lázně s kaplí sv. Jana Křt., radnice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2 tř.), telegr. štace, pošt. exp., nádraží sev. dráhy, zpěv. spolek, nejstarší v Čechách, založený již na začátku tohoto století, spolek stenografický, špitál, stroj. mlýn, lihopalna, fabrika na cukrovinky, rosolky a punčoviny, soukenictví a přádelnictví. Trhy výr.: 1) v út. v středopostí, 2) na sv. Víta, 3) na sv. Jakuba, 4) po Naroz. P. M., 5) na sv. Mart.; týdní trh v sobotu. — Město Ú. založeno a něm. právem vysazeno asi v středu 13. stol. od Viléma z Drnoholce rodu Kounického a dle něho pojmenováno Wilhelmswerde (z čeho nynější Wildenschwert). Počátkem 14. stol. dáno klášteru Zbraslavskému, který jeho r. 1354 směnou postoupil biskupství Litomyšlskému. V 16. stol. bylo Ú. jedno z hlavních středišť Českomoravských bratří, kteří zde měli svoji modlitebnici. Dům ten rozbořen v novější době, při čemž objeveno pohanské pohřebiště. Ú. zaujímá mezi městy, která hudbu a zpěv pěstují, jedno z předních míst a jest rodištěm znamenitého houslisty a hudebního skladatele Leopolda Jansy, proslulého

pěvce českého Jana L. Lukese, nar. 22. listop. 1824 a čes. spisovatele Matěje Sychry, † r. 1830.

Ústí Sezimovo viz Ústí nad Lužnicí.

Ústražice, ves, 31 d. 232 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2 hod. jiš.), kat. i pol. obc. Ú., far. Planá, býv. dom. Želeč; dv. popl., mlýn; sam. Myslivna, Rybák a Kadleček.

Ústrašín, Ostrašín, ves, 42 d. 351 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Božejov; fil. r. 1384 far. chrám P. Marie s náhrobky Ladislava Vostrovce na Proseči † 1592 a Anny Sobotkové z Jesera † 1560; škola, dv. popl., Drbalův mlýn a sam. Hasa. — Ú. byl na sklonku 14. stol. sídlem soujmenného rodu vládyckého, v 15. stol. patřil k Proseči (v. t.).

Ústrev viz Ostrov.

Úsuší, Osuší, ve 14. stol. původiště panoší z Úsuší, kteří ještě v 17. stol. pode jmenem ryt. Valovských z Ú. se připomínají; ostatně viz Knoviz.

Ušava (*Uschau*), ves, 51 d. 323 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov ($1^{3}/_{4}$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Ú., far. Sedliště staré; škola, druhdy zámeček, opodál Starosedlištská myslivna. — Ú. jest původiště ryt. Rendlů z Ú-y, z nichž připomínáme znamenitého Albrechta Rendla z Ú-y, muže od krajanů svých křivě posuzovaného, který měl hlavní zásluhy o sepsání Vladislavova zřízení zemského, prvního to skutečného zákonníka českého z r. 1500. Albrecht Rendl zemř. dne 9. září 1522.

Ušovice (*Auschowitz*), far. ves při soujmenném potoku, 56 d. 349 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá ($2^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ú., pošt. Marianské lázně, arcidiéc. Praž., vik. Plan., patr. opat Tepel., 702 osadníkův; far. kostel sv. Antonína Pad., škola, 3 kyselky, za vsí zbytky valů; až po 30letou válku dolováno prý zde na stříbro. — Ú. jest starožitná osada připomenutá již r. 1115.

Úšín viz Úžín.

Úšťanovice, zaniklá osada náleževší někdy k tvrzi Podmokelské na Plz.

Úštěk, Úšť (*Auscha*), starožitné okr. město na skalnatém návrší, 286 d. 1848 ob. něm., kr. Litom. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Liběšice, diéc. Litom., vik. Ú-ský, patr. kn. Lobkovic, 3440 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla s oltářním prý obrazem od Škrety byl v nynější podobu od jesuitů uveden, hřbitovní kostel nejsv. Trojice, škola, starobylý od jesuitů přestavený zámek, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (1. tř.), pošt. úř. s pošt. stanicí, špitál sv. Lazara pro 4 osoby (zákl. jmění: 4658 zl.), pivovár (roč. přes 3000 věder), plátenictví a chmelařství, od nepaměti zde pěstované. — Trhy výr.: 1) pátou středu v postě, 2) na sv. Jana Křt., 3) na sv. Bartol., 4) na sv. Šim. a Jud. — První zmínka o Ú-u činí se ve 12. stol. Po válkách husitských usadil se na zdejším hradě Vác. Carda z Petrovic. Ok. r. 1470 připomíná se Sezima z Ústí a na Úštku. Na začátku 16. stol. bylo město od tehdejšího pána svého Jana Sezimy z Ústí hradbami a branami opatřeno. Z brány Litom., před některým desítiletím pobořené, zasazena kamenná deska s českým nápisem do vedlejší vysoké zdi; brána Lipská zbořena r. 1860. Po bitvě Bělohorské odňat Ú. Jiřímu Vilémovi a Adamovi Krištofovi Sezimům z Ústí a darován jesuitské koleji v Praze, za jichž vlády Ú. s Liběšicí spojen. Během 30leté války bylo město a okolí, jak se zdá, velice vyhubeno a německým obyvatelstvem osazováno. Ú. jest rodiště prof. Aloise Klára, zakladatele ústavu pro zaopatření a zaměstnání dospělých slepců v Čechách.

Úštětice, Úštice, ves při soujmenném potoku, 20 d. 165 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Chraštany, far. Netvořice, býv. dom. Konopiště (9 d. bylo svob.). — Ves Ú., kde měl klášter Ostrovský dvě popluží od Boletěcha v 11. neb 12. stol. darovaná, náležela později celá klášteru; ve válkách husitských jest uchvácena a klášteru více nenavrácena.

Úšti, někdy osada polohou nyní neznámá, patřila ke Kocovu (okr. Plan.).

Útěchovice (*Audishorn*), ves, 33 d. 155 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mimoň ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Břevniště, far. Vartenberk; plátenictví. — Někdejší tvrz byla kolébkou Blektů z Ú-c, jichž jedna větev Blektové z Valtinova se psala. Nejstarší jich známý předek jest Mikuláš z Ú. připomenutý k r. 1318.

Útěchovice, ves, 31 d. 303 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Chyška velká; $^{3}/_{4}$ hod. vzdálí mlýn Smrčina. — Ú. patřily klášteru Strahovskému již počátkem 15. stol.

Útěchovice (velká), ves, 45 d. 284 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ú., far. Červená Řečice; dv. popl., opodál mlýn.

Útěchovice malé (*Klein-U.*), ves, 30 d. 214 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ú., far. Nová Cerekvice, býv. dom. Loutkov a Hořepník; dv. popl., opodál Bečanův mlýn.

Útěchovice velké viz Útěchovice.

Útěchovičky (*Klein-Autěchowitz*), ves, 22 d. 142 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom.

Pelhřimov (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Chvojnov.

Útěchvosty, ves, 18 d. 182 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Ježovice, pol. obc., far. a býv. dom. Rataje.

Úterý (*Neumarkt*), město v hlubokém úvale při potoku, 159 d. 988 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Teplá, pošt. Bezdružice a Černošín, arcidiéc. Praž., vik. Tepel., patr. opat Tepel., 1725 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt. obnoven v první polovici 18. stol.; zvony z r. 1702, 1699 a 1696; kostelík sv. Václava na kopci záp. od města, vystaven r. 1746, škola, špitál, pivovár, 2 mlýny a mimo město následující mlýny: Hargmühle, Jansamühle, Lohmühle, Relikenmühle a Tofflmühle, pak sam. Jansabauer a Sonnenberg. Trhy výr.: 1) v út. př. květ. ned., 2) ve čtvrtek př. sv. Duchem, 3) na sv. Jana Křt., 4) ve čtvr. př. sv. Havlem, 5) v sob. př. Adam. a Evou. — R. 1288 dal Ú. král Václav matce své Konstancii, která je toho ještě roku klášteru Tepelskému prodala. Klášter nabyl prý téhož roku i podací právo při zdejším kostele od něm. rytířů. R. 1489 udělena Ú. táž práva, jakých se dostalo Teplé.

Utěšenovice, ves, 14 d. 88 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (4 hod. již.), kat. i pol. obc. U., far. Zbraslavice, býv. dom. Nové dvory.

Utěšice viz Otěšice.

Útěšov (*Autěschau*), ves, 20 d. 155 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (1¼ hod. záp.), kat. obc. Ú., pol. obc. Svinětice, far. Bavorov, býv. dom. Libějice; opodál dv. popl. Štětín a ovčín Leskovec.

Utěškov, jiný název pro Ježkov.

Uttendorf, ves na návrší, 15 d. 128 ob. něm., kr. Čás., okr. Přibyslav (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. U., far. Pohled, býv. dom. Polná.

Útušice, ves na levém břehu Bradlavky, 50 d. 432 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Ú., far. Štěňovice.

Útvina (*Uittwa*), starobylý městys při potoku, 189 d. 711 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bečov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. a pošt. Toužim, arcidiéc. Praž., vik. Toužim., patr. Beaufort-Spontini, 1495 osadníků; far. chrám sv. Víta připomíná se již r. 1384; velký zvon z r. 1669; podací právo při kostele slušelo r. 1390 opatovi Milevskému, škola, dv. popl., opodál 2 mlýny. Trhy výr.: 1) v pond. po sv. Vítu, 2) v pond. po sv. Michalu. — Ú. byla prý ve válce proti králi Jiřímu od vojů křižáckých úplně zničena.

Úval, starožitný městys na úpatí soujmenného vrchu, 77 d. 709 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Škvorec, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. náb. fond, 715 osadníků; far. chrám Zvěstování P. M., škola, stanice sev. dráhy, telegr. štace, pošt. exped., správa dolů železných, živnostenský spolek, obecní knihovna, spolek divadelních ochotníků, 3 mlýny, mezi nimi jeden parní, lihopalna; ¼ hod. vých. dv. popl. Hostýň, Hostinné, který nám dochoval jmeno tvrze (hradu?), kdež narozen r. 1300 slavný Arnošt z Pardubic, první arcibiskup Praž., jemuž zde postaven bude důstojný pomník; † 30. června 1364. V středu 15. stol. držel H. Jan ze Stezova. R. 1509 obdaroval král Vladislav II. Jindřicha ze Stezova na Hostinném clem z mostu v městečku Úvale. Dle Sommera, který má H. za hrad Starou, byla tvrz r. 1507 od jakéhosi Kopidlanského vypálena.

Úvěrka viz Ostrovec (horní).

Uzelec, druhdy osada v býv. kr. Rakovnickém.

Uzenice, Husenice, Vusenice, ves, 30 d. 247 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice (2 hod. již.), kat. i pol. obc. U., far. Černivsko, býv. dom. Drahenice.

Uzeničky, ves, ¼ hod. sev. záp. od předešlé, 39 d. 278 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic., kat. obc. U., pol. obc. Uzenice, far. Černivsko, býv. dom. Drahenice. — V druhé polovici 15. stol. seděl na zdejší tvrzi Tašek z Drahenic a U-ek, který r. 1488 pohřben byl v Černivském? kostele, a pak Jindřich ze Švamberka, pán na Orlice a Zvikově. R. 1534 držel tvrz U. Petr Daliboch z Vodic a od r. 1572 až 1617 Běšinové z Běšin, od nichž prodána Vilémovi st. Tluksovi z Vrabí. Na sklonku 17. stol. přešel statek U. opět na rod Běšinů, načež s panstvím Drahenickým spojen. Z tvrze vystavena sýpka.

Úžice, far. ves, 43 d. 323 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Uhl. Janovic. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ú., býv. dom. Rataje, arcidiéc. Praž., vik. Čern. Kostelec, patr. náb. fond, 2305 osadníků; far. chrám P. Marie uvozuje se již ve 14. stol., škola. — K panství Ratajskému náležela Ú. již r. 1487.

Úžice (*Auschitz*), ves, 30 d. 273 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Ú., pol. obc. Kosominy, far. Chvatěruby, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy; cukrárna, pošt. exp. (?).

Úžín, Úšín (*Auschine*), ves, 26 d. 149 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ú., far. a býv. dom. Chlumec.

V.

Valtenhein, jiný název pro Falkenhain.

st. **Veit Zeche**, od 17. stol. až do r. 1756 proslulé měděné báně, nyní veska, 8 d. 47 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dürrmaul, far. Trstenice, býv. dom. Chodová Planá.

Viehruh patří do kat. obc. Brandu (okr. Plan.).

Vierhäuser, sam. u Záboří (okr. Král. Dvorský).

Viktoria, sam. u Radětic (okr. Bechyň.).

Viktorsthal, sam. blíž Grafengrünu v okr. Kinžvart.

Vogeldorf, ves, 42 d. 342 ob. něm., kr. Cheb., okr. Neydek (1³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Schönlind, býv. dom. Heinrichsgrün.

Vogelgesang, ves v novější době po pahorcích založená, 14 d. 70 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonné (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Lemberk.

Vogelhaus, někdy tvrz u Kletec.

Vogelhäuser viz Kocléřov.

Vogelsang, 2 d. 13 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1³/₄ hod. již.), kat. obc. Hostice, pol. obc. Harta, far. Nešvice.

Vogelsang (druhdy Grünwald), statek? a ves, 15 d. 184 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Kašp. Hory (1 hod. již.), kat. obc. Dvory Lidlovy, pol. obc. Červená; kaple sv. Barbory, sam. Althütte, skl. hutě. — Ku konci předešlého století koupila statek V. Anna Marie Eisnerová od dominikánů Klatovských.

Voglas viz Neusattel.

Voigtsbach, Voitsbach, ves v horách, 187 d. 1039 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Liberec (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Einsiedel; tkalcovství, 2 mlýny.

Voigtsgrün, ves při potoku, 53 d. 385 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Neudek (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Děpoltovice.

Voitersreuth, ves, 48 d. 370 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Lom horní; škola, celní úř., 2 mlýny. Za zřízení patrimon. patřilo 15 d. k panství Cheb., 2 d. křižov. komendě v Chebě a ostatek k dom. sv. Kláry.

Voitsbach viz Voigtsbach.

Voitsdorf (Bohatice?), ves, 70 d. 383 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Zákupy; škola.

Voitsdorf, ves v Krušných horách blíž hranic Saských, 142 d. 798 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (2¹/₂ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Habartice; zhotovování slaměného zboží, několik mlýnů.

Voitsdorf viz Fojtovice.

Vollmau (Volmava), far. ves při potoku, 83 d. 941 ob. něm., kr. Plz., okr., pošt. a býv. dom. Domažlice (2³/₄ hod. jih. záp.), diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. náb. fond, 1966 osadníků; far. kostel sv. Antonína z r. 1797, škola, sam.: Amerlbauer, pak mlýny: Hammermühle, Balsentomsmühle a Perzelmühle. — Při upravení hranic (viz Sternhof) připadla V., prvé k Bavorsku patřící, ke koruně České a rozdělena v V. horní a a dolní, jichž každá o sobě nyní kat. obec tvoří. V. dolní, jež čítá 45 d. 553 ob. přidělena k panství Domažlickému, V. horní, jež má 38 d. 388 ob., bezprostředně ku král. komoře. R. 1782 zřízena zde lokalie a obec oddělena od bav. fary Brodu (*Furth*), k níž až dosud náležela. Pozemky zdejší byly dělitelny a až do r. 1853 všech daní prosty. V okolí zdejším nalezeny římské měděné peníze, z čehož lze souditi, že se obyvatelstvo zdejší krajiny s Římany stýkalo.

Vorberg, Forberk, ves na výšině, 14 d. 70 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Vamberk, býv. dom. Rychnov a Černikovice. — V. byl původně dv. popl., patřivší r. 1541 k zboží Novo-Vamberskému, na jehož pozemcích v novější době nynější osada povstala.

Verderbauden viz Krauseboudy.

Vorderhäuser, sam., patří do kat. obce na Vejtoně.

Vorwerk, ves, 65 d. 522 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Rumburk (¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ehrenberg dolní; fabrika na bavlněné zboží, mlýn.

Vöstenhof?, vska, 3 d. 35 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimvv (8 hod. jih. vých. ?), kat. obc. V., pol. obc. Ceyly, far. Cerekvice dolní, býv. dom. ?

V a W.

Vačedka malá a velká viz Libeň stará.

Vacikov, ves, 52 d. 322 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnice (1¹/₂ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Leletice, far. Hvožďany; dv. popl., mlýn, opodál myslív.

u dědka a hájnovny na nových lukách a na chytavě.

Vackov, ves, 12 d. 60 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Černovice; sam. Havíř.

Vackov, nazývá se r. 1549 vsí pastou, kterou král Ferdinand spolu s mlynářem v Butově (blíž Stříbra) Oldřichovi z Říčan na Pněvanech prodal.

u Vackův lesa viz Rychnov nový.

sv. Václav viz Ves sv. Václava.

sv. Václav viz Brodek.

sv. Václav na Chlumku viz Habřina.

Václavice (*Wenzelsberg*), ves, 16 d. 84 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Nové město nad Metují ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Provodov; starožitný fil. chrám sv. Václava s hrobkou Straků z Nedabilic na velepamátném vrchu Dobeníně byl v poslední Prusko-Rakouské válce všecek kulemi porouchán. Kostelík tento jest jediný zbytek někdejší far. vesnice Dobenína, připomenuté již r. 1067 při zemské bráně, kdež knížecí clo vybíráno a později na Provodov přeneseno bylo. Na Dobeníně držel král Vratislav na své výpravě do Polska v měsíci červnu r. 1068 bouřlivý sněm, chtěje proti vůli šlechty české dosaditi na biskupství Pražské cizáka Lanze.

Václavice viz Vladislavice.

Václavka viz Smíchov.

Václavky (*Wenzelsdorf*), ves, založená r. 1730 od hr. Václava z Trautmannsdorfu, 14 d. 73 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Újezd dolní.

Václavov (*Wenzelsdorf*), ves, 11 d. 78 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Blatná ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Busice; samotný mlýn Čermák. V. založen r. 1800 od Václava svob. p. Hildprandta.

Václavský mlýn (*Watzlmühle*), popisuje se u Štutova.

Václavy, ves, 21 d. 186 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lestkov, far. Tatobity, býv. dom. Skály a Turnov.

Václavy, ves, 33 d. 217 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. Jesenice ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Chmelištná, býv. dom. Chříč; dv. popl. a jiný mimo ves řeč. Nový dvůr. — Ves s dvorem popl. držel ok. r. 1580 Radslav Vchynský ze Vchynic k statku Petrovickému a odprodal ji s jinými ještě vesnicemi r. 1587 Ferdinandovi z Ronšperku na Drškovicích. Od tohoto koupil V. r. 1589 Havel Hrobčický z Hrobčic a spojil je s potom nabytým Všesulovem.

Vacov (*Watzau*), far. ves, 11 d. 85 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Přečínov, pošt. Volyně a Vimberk, diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. kn. Švarcenberk, 3460 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše připomíná se co taký již r. 1384 a byl r. 1588 obnoven, škola.

Vacov (*Watzau*), ves, 17 d. 127 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Lhota Marmalova, far. a býv. dom. Týnec; $^1/_4$ hod. cihelna.

Vacovice, ves, 37 d. 212 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Dobrš, býv. dom. Čestice.

Vadčice, ves, 13 d. 103 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Dechtáře, far. Chvojnov, býv. dom. Červ. Řečice. — V., někdy ves kláštera Louňovického, zapsána r. 1420 Janovi ze Svidnice.

Wadetstift (čes. Hruštice?), ves, 12 d. 114 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod ($3^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. W., far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk.

Vadím, Vadín, ves, 39 d. 279 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Krásná hora, býv. dom. Okrouhlice; $^1/_4$ hod. vých. sam. u Malátů.

Vadislavice viz Vladislavice.

Vadkov (*Neudörfel*), veska, 6 d. 43 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov ($1^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Sveraz. — R. 1410 jmenuje se V. zbožím kláštera Strahovského.

Vadkov (*Wagau*), ves, 37 d. 195 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Lhenice; sam. Padalovna; viz Újezdec (*Wagnern*).

Vadkovice, Vatkovice, ves, 13 d. 83 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Podolí, far. Čížová, býv. dom. Varvažov (3 d. k Drhovli). — V., ves celá, prodána r. 1574 spolu s zámkem Zvíkovem a klášterem Milevským Krištofovi ze Švamberka.

Vadkovice (*Wakowic*), statek a ves, 17 d. 121 ob. něm., kr. i okr. Žat. ($2^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Vikletice, far. Dolany; dv. popl. — V. byla až do r. 1802 se statkem Lužickým a Pokutickým spojena, načež se rozličným rodinám dostala. Nyní patří Schreiter-ům, ryt. z Schwarzenfeldu.

Vahančice, Vohančice viz Jeníkov Golčův.

Vahaneč, Vohaneč (*Bohentsch*), ves, 28 d. 166 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutic. ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Luky, býv. dom. Údrč.

Vahlovice viz Valovice.

Vachnoteč, nepochybně pravý název pro Machnotec (*Linden*).

Wachterhof popisuje se při Pořejově (okr. Tachov.).

u Váchů patří do kat. obc. Stříteže hor. (okr. Ml. Vožic.).

Wachur viz Niederhof II. díl horní.

Váchův mlýn popisuje se při Chlistově (okr. Prachatic.).

Waier, far. ves v horách blíž pramene Radbuzy, 40 d. 333 ob. něm., kr. Plz., okr., pošt. a býv. dom. Ronšperk (2½ hod. záp.), kat. obc. Bärnstein, pol. obc. W., diéc. Buděj., vik. Hostouň., patr. hr. Coudenhove, 1514 osadníkův; far. chrám sv. Anny r. 1795 založ. a r. 1827 rozšířen; velký zvon z r. 1697; škola, parní pila, sam. Drath.

Waitzengrün, ves, 38 d. 256 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. W., far. a býv. dom. Jindřichovice; škola, dv. popl.

Vaječník, veska, 6 d. 36 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (1¾ hod. již.), kat. obc. Dřevníky, pol. obc. Drhov.

Vakačovice viz Dvekačovice.

Vakov viz Štutov.

Val, ves mezi Nežárkou a Lužnicí, 38 d. 350 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnice (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Hamr, býv. dom. Třeboň; dv. popl., sam.: Albrechtice 4 d., Lužnice 3 d., Vyšinkov č. Višňov 7 d. a Zahradník. — Někdy zde stávala tvrz, původiště panoší Šorců z Valu. Dle „Starých letopisů" jat Šorce z V-u od Adamitův, kteří někde zde na blízku, snad v Hamru (v. t.), sídlo své měli, na ostrov odvlečen a hanebně usmrcen. Ještě r. 1447 uvodí se Mikuláš Šorc z V-u. Dle usnešení sněmu Benešovského 1474 postoupil V-u Jiřík ze Stráže Jarohněvovi z Úsuší, jehož potomci, přijavše jmeno Valovských z Úsuší, až do konce 16. stol. zde seděli. Na počátku 17. stol. držel V. a Hamr Václav Albrecht ze Svárova, po jehož smrti 1645 oba statky na dceru jeho Kat. Barb., provdanou Loubskou z Lub, spadly. R. 1714 prodal zboží to svob. p. Leopold Gerard ryt. Golcovi a dědicové tohoto r. 1729 Švarcenberkům.

Val, ves, 71 d. 398 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Dobruška; škola, mlýn.

Vala viz Volenovice.

Valbeřice dolní (*Nieder-Albendorf*), ves v údolí, 48 d. 214 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Maršov (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. V. d., pol. obc. Valbeřice; škola, 2 mlýny, vápenec.

Valbeřice horní (*Ober-Albendorf*), ves s předešlou souvisící, 66 d. 326 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Maršov, kat. obc. V. h., pol. obc. Valbeřice. — Vítek, syn Jiljího ze Švabenic, daroval podací právo v V-cích asi na sklonku 13. stol. křižovníkům Zderazským.

Walburga, dv. popl. u Březky (okr. Jílov.).

Valčmanice, Ucmanice, ves, 44 d. 259 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. sv. Jiří, býv. dom. Brandýs n. O.

Waldau, ves, 19 d. 122 ob. něm., kr. Boles., okr., far, kat. i pol. obc. a býv. dom. (město) Jablonné (½ hod. vých.).

Waldau, veska, 10 d. 72 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vyš. Brod (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Minichschlag.

Walddorf, ves na výšině, 19 d. 185 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň (3 hod záp.), kat. i pol. obc. a far. Eisendorf, býv. dom. Újezd Chodový.

Walddorf, ves, 28 d. 174 ob. něm., kr. Plz., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. (město) Horš. Týn (½ hod. již. ?).

Walddörfel, veska, 9 d. 82 ob. čes. něm., kr. Čás., okr. Polná (2 hod. jih. záp.), kat. obc. W., pol. obc. Vyskytná něm., far. a býv. dom. Jihlava (na Moravě).

Walddörfel, ves, 23 d. 172 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Kamenice (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Freudenberg, far. Markvartice, býv. dom. Markvartice malé č. horní.

Valdek, někdy hrad, jehož zříceniny viděti lze blíž Vésky malé v okr. Hořovickém, založen mezi l. 1249—1271 od Oldřicha, příjmím Zajíce, předka p. Zajíců z Valdeka, kteří se později z Hasenburka (v. t.) psali. R. 1346 přepadl hrad Děpolt z Riesenberka, avšak nezmocnil se jeho. Mezi l. 1422 a 1427 držel V. Jan z Lestkova, r. 1433 proslavený svého času válečník, Jeník st. z Mečkova a r. 1554 Jan Pešík z Komárova. Rod tento, zdá se, byl delší čas v držení hradu, který prý až do 30leté války obydlen byl.

Waldek, ves v novější době na pozemcích někdejšího dvora Paličského založená, 36 d. 233 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Palič.

Waldek nový (*Neu-W.*), ves na pomezí Moravském, r. 1760 založená, 25 d. 178 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (3¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mikuleč, far. Körber.

Waldek starý (*Alt-W.*), ves ¼ hod. sev. od předešlé, 30 d. 180 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl., kat. i pol. obc. Mikuleč, far. Opatov. — W. st. založen r. 1696.

Waldeke, ves, 36 d. 282 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Ehrenberg.

Valdekov viz Braškov.

Waldel, ves při soujmenném potoku, 16 d. (po různu) 90 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Falknov (1½ hod. sev.), kat. obc. Týn, pol. obc. Zvodava, far. Lomnice; mlýn.

Valdemberk viz Vamberk.

Waldhäusel popisuje se u Věšnice dolní.

Waldhäuser viz Horažďovice.

Waldhäuser viz Kapellner-, Lindner- a Multerberger-Waldhäuser.

Waldheim, statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1843 za 135.000 zl. stř.) a pohraničná ves, 50 d. 406 ob. něm., kr. Cheb., okr. Tachov (3¼ hod. jih. záp.), far. Neulosimthal; ves dělí se v W. zadní a přední a každý tvoří o sobě kat. obc.; tato má 30 d. 269 ob., ona 20 d. 137 ob.; zámek, pivovár, líhopalna, 2 mlýny, broušení zrcadel, sev. nade vsí zříceniny hradu W-ského. — Statek W. koupil r. 1626 říšský hrabě Zdeněk Vojtěch Lobkovic a spojil jej se svým panstvím v Bavorsku. R. 1811 odprodali jej Lobkovicové Markvartovi Kocovi z Dobrše a ten r. 1818 Arnoštovi, svob. p. Malovcovi.

Waldhof, ves, 24 d. 188 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (2 hod. jih. záp.?), kat. obc. W., pol. obc. Vyskytná něm., far. a býv. dom. Jihlava (na Moravě); ¼ hod. sev. záp. dv. popl. Silberhof. — W. jmenuje se ještě r. 1786 dvorem popl., který brzy potom emfyteutován.

Waldhof viz Zboží (okr. Haberský).

Waldhof popisuje se při Hibralci.

Valdice, ves na mírném návrší v rozkošné krajině, 29 d. 359 ob. čes., kr. i okr. Jič. (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Soběraz, far. Radim, býv. dom. Radim a Pecka; fil. chrám sv. Josefa byl prvé kostelem P. Marie při klášteře Kartouském, který r. 1627 od Albrechta z Valdšteina založen a od cís. Josefa r. 1783 zrušen byl. Velkolepá klášterní budova jest nyní státní trestnicí řeč. Kartousy; pární mlýn.

Valdice, ves, 12 d. 75 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Košťálov, far. Libštat.

Waldmühle u Marianských lázní popisuje se při Šancích.

Valdov (*Waldau*), ves, 71 d. 586 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Choteč, býv. dom. Radim a Pecka (2 d. k Bělohradu); škola, mlýn.

Valdov, dv. popl. blíž Třebnice, někdy nepochybně ves, která byla r. 1549 pustou; viz Spaňov.

Waldsteinruh, ves, 20 d. 68 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Březovice, far. Bezdědice, býv. dom. Bělá a Kuří vody (1 d. k Doksům); letohrádek.

Valdštein, Valštein, hrad nyní v sesutinách u Kadeřavec na šedé pískovcové skále ležící, založen byl od mocného rodu Markvarticův, kteří se dle něho z Valdšteina psali. První známý tohoto jména jest Zdeněk z V-a asi v druhé polovici 13. stol. a nepochybně praotec dosud žijících hrabat Valdštein-Vartenberkův, z nichž pověstného Albrechta z Valdšteina připomínáme. R. 1427 držán na V-ě u vazbě kníže Korybut, prohlásiv se pro papeže. R. 1440 dobyt hrad od pánů a zemanů, k nimž se Pražané přidali, protože se byli zde uzavřeli zlodějové a loupežníci. R. 1449 postoupil hradu Šoff (z Helfenburka?) Janovi Koldovi z Žampachu a z Náchoda. Později dostal se V. Smiřickým ze Smiřic a po nich prvotním jeho držitelům, pánům z Valdšteina. Od V-a táhne se k Hrubé Skále tak řeč. „skalní město", podobné ve svých útvarech skalám Abrspašským.

Valdštein viz Nová ves (okr. Vys. Mýt.).

Waldwieshäuseln, sam. u Číhané v okr. Touškovském.

Vale? (*Schwarzwald*), ves, 24 d. 149 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mimoň (2½ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Polohlavy, far. Svébořice.

Vale viz Valy.

Valecký mlýn viz Něhošovice.

Valeč (*Waltsch*) panství allod. (se Skytaly dle trh. sml. z r. 1826 za 400.000 zl. v. č.) a město, 142 d. 965 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. Korb z Weidenheimu, 2277 osadníků; far. chrám sv. Jana Křt. s hrobkou ryt. ze Štampachu připomíná se již r. 1384; zvony z r. 1592; kostel nejsv. Trojice založ. r. 1718, hřbitovní kostel z r. 1751; škola, zámek, pošt. exp., pivovár, dv. popl., opodál několik mlýnů. Trhy výr. a dobytčí: 1) ve stř. po 3 králích, 2) ve stř. po sv. Václavu. — R. 1514 povýšen V. na městys, který držel v tu dobu a asi do r. 1526 V. Jakub Kyšperský z Vřesovic a od středu 16. až do poč. 18. stol. ryt. ze Štampachu. Po smrti Jana Krištofa svob. p. ze Štampachu († 1718) seděla zde jeho vdova až do r. 1721. Od té doby vládli rozliční rodové na V-či, který r. 1826 Jan Bohumír Korb z Wei-

denheimu koupil. Obyvatelstvo, na sklonku předešlého století částečně ještě české, jest nyní úplně poněmčeno.

Valečov, někdy hrad, nyní dv. popl. u Bosně (v. t.).

Valečov, dv. popl. u Olešnice, druhdy ves, kdež měli Husité v lednu r. 1422 pevný tábor.

Valcha viz Havlovice.

Valcha, mlýn u Heřmanova Městce.

Valcha u Sulkova viz Litice (okr. Plz.).

Walk, ves, 17 d. 93 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Borek, far. Bernartice, býv. dom. Bor; částka patří do kat. obc. Bernartické.

Valkeřice, Erkeřice, Helkeřice (*Algersdorf*), far. ves při stejnojmenném potoku, 275 d. 1523 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Konojedy, pošt. Verneřice, diéc. Litom., vik. Úšť., patr. pí. Maier-ová, 1703 osadníků; far. kostel sv. Barbory již r. 1384 uvozený byl r. 1726 nově vystaven, škola, 3 mlýny. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1408 Hynek z Erkeřic, jinak ze Stružnice a r. 1432 Oldřich z Chobolic.

Walketschlag, veska, 6 d. 66 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Wullachen, far. Myšlany; za zřís. patrimon. patřily 2 d. k dom. Krumlov.

Valkouš, sam. blíž Slepotic v okr. Holic.

Valkova, Balkova, ves, 23 d. 113 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Chýše.

Wallhof, panství allod. (dle trh. sml. z r. 1834 za 135.000 zl. stř.) a ves při potoku, 45 d. 315 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. W., pol. obc. a far. Neukirchen; 2 dv. popl., pivovár, mlýn. — W., statek manský koruny české, drželi od druhé polovice 16. stol. až přes r. 1825 Mulcové z Waldau. V novější době odprodány od koruny hrabatům z Auersperka.

Valov (*Wohlau*), druhdy panské sídlo, nyní ves, kr. Cheb., okr. Bochov (¾ hod. sev.?), kat. i pol. obc. V., far. Údrč, býv. dom. Semtěš.

Valov (*Wohlau*), ves, 10 d. 57 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Podbořany (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Očihov; kaple z r. 1824.

Valov, někdy ves na míli od Prahy v neznámém položení, kterou koupili před středem 13. stol. křižovníci s červ. hvězdou od Kunráta Kejklíře.

Válovice, Valovec, ves, 16 d. 142 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Bělá (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Sudoměř, far. Skalsko; dv. popl.; cihelna; viz Sudoměř.

Valovice, Vahlovice, ves, 24 d. 136 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Blatná (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Drahenice; opodál Dvoretice 13 d., povstalých na pozemcích někdejšího dvora popl.

Valovice viz Chvalkovice.

Valštein viz Valdštein.

Valteřice, Nová ves (*Neudorf*), ves, 107 d. 747 ob. něm., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Lanškroun (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Čenkovice; škola, mlýn.

Valteřice (*Waltersdorf*), ves, 148 d. 1179 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Branná; katol. a akatol. škola, mlýn.

Valteřice viz Waltersdorf.

Valteřov (*Waldetschlag*), ves, 27 d. 169 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrady (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hardetschlag, far. Benešov. Někdy zde stávala tvrz.

Valtéřov viz Valtířov.

Valteřovice a Doudlenovice, vesnice neznámé polohy v Plzeňsku neb Mežsku, jichž klášter Kladrubský biskupům Praž. postoupil.

Waltersdorf, ves, 99 d. 658 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. W., far. Palič a Jezvé, býv. dom. Palič (část Nový zámek); broušení skla, chmelařství. — W. sluje po česku nepochybně Valteřice, nebo nějaký Berka z Dubé daroval klášteru Doksanskému Polici horní a dolní, Valteřice a j.

Waltersgrün, ves při potoku, 20 d. 140 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslice (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. W., pol. obc. Kirchberg, far. Stein, býv. dom. Schönbach.

Valtínov (*Walten*), ves, 57 d. 356 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Jablonné (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V.; zámek, 2 dv. popl., pivovár, kaple, škola, mlýny. — V. byl druhdy zvláštní statek a někdejší tvrz kolébkou Blektů z V-a, příbuzných Blektům z Útěchovic, kteří se již ve 14. stol. uvozují a teprv na počátku našeho století vyhynuli. Staročeský tento rod seděl zde ještě v středu 16. stol. Mezi l. 1602 až 1620 náležel V. Janovi Odkolkovi z Újezdce, který pro účastenství v povstání statky své propadl. K panství Jablon. patří V. od r. 1719.

Valtířov, Valtéřov, Valtíře, veska na pravém břehu Labe, 5 d. 48 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1¼ hod. sev.

vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Svadov, býv. dom. Zahořany; fil., r. 1884 far. chrám vystaven v nynější podobě mezi l. 1573—74 od pánů z Salhausen; hl. oltář jest vyřezán z pískovce a ozdoben ukřižováním, vzkříšením a nanebevstoupením Páně.

Valtířov (*Waltersgrün*), ves, 51 d. 367 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Šitboř, býv. dom. Pivoň; opodál 2 mlýny; ve 14. stol. byl ve V. far. chrám.

Valtířov, Voltířov, ves, 24 d. 246 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Klučenice, býv. dom. Orlík. Za časů Schaller-ových byly zde zbytky tvrze, po nichž není ani stopy.

Valy, Vale, ves na levém břehu Labe, blíž železnice, 41 d. 286 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (¾ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Veselí, far. a býv. dom. Choltice; dv. popl., 2 mlýny, píla, olejna, ¼ hod. vzdálí Lepejovice (v. t.). — Někdejší tvrz stávala při domě čís. p. 15. R. 1401 uvodí se Jošt z Valů, nepochybně z rodu Choltických. R. 1526 dobyly sobě V. privilegia, aby clo při Labi mohly vybírati. R. 1541 prodal Jiřík Pávovec z Úřetína tvrz a dv. popl. V., ves a tvrz pustou Lepejovice s kostelním podacím a ves pustou Cikan (Crkaň?) Kunatovi a Divišovi, bratřím z Dobřenic. Počátkem 17. stol. zůstavila V. a jiné Markéta z Bubna, manželka Jindř. Kunaty Dobřenského z Dobřenic, dceři své provdané za Jindř. Adama Lukaveckého. R. 1695 odkázala Sabina Kunigunda Lukavecká V. Albrechtovi Ladisl. Kapounovi ze Svojkova, který je r. 1703 hr. Thunovi na Cholticích prodal.

Vamberk (*Wamberg*), panství allod. (dle trh. sml. z r. 1817 za 550.000 zl.) a město při říčce Zdobnici, která pod městem s Divokou Orlicí se stéká, 328 d. 2416 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. hr. Lützov, 1872 osadníků; far. chrám sv. Prokopa s hl. oltářním obrazem od Hellicha dostaven v nynější podobě r. 1718, uvozuje se však již ve 14. stol.; pohřební kostel sv. Barbory vystaven od Zarubů z Hustiřan na konci 17. věku; kaple Krista P. v žaláři r. 1756 založená byla za cís. Josefa II. zrušena, později ale opět otevřena; škola, pošt. exp., pivovár po r. 1849 zřízený (roč. přes 3800 věd.), záložna, měšťanská beseda, tkalcovství, někdy zde květlo krajkářství, zavedené sem z Belgie hraběnkou Grambovou; někdejší hrad stával tam, kde se dosud říká „na hradě“, vyhořel v čas bitvy Bělohorské, načež opraven, ještě r. 1677 vrchnosti sídlem byl. — Trhy výr.: 1) pátý čtvr. v postě, 2) na sv. Annu, 3) na sv. Frant. Seraf., 4) na sv. Barboru; týdní trh na dobytek, vlnu a přízi každé pondělí. — V. slul ve 14. stol. Valdemberk a náležel pánům z Potšteina. Před shořením desk zemských r. 1541 nalezáme zboží V-ské rozděleno v Novo- a Staro-V-ské. K onomu patřila tvrz Nový V. na Podřezově, dv. popl. Forberk, polovice městečka V-a, vsi Peklo, Roveň a jiné; k tomuto hrad s dvorem popl. a polovicí městečka V-a, vsi Merklovice, Záhiší a j. Statek Novo-V-ský držel v tu dobu Václav Zachař z Pašiněvsi, jehož vdova, Johanka z Hustiřan, jej prodala r. 1561 Bernartovi Žehušickému z Nestajova. Strýc a dědic tohoto, Hertvík Žehušický, postoupil jeho v dluhu r. 1578 Janu Chuchelskému z Nestajova, který jej r. 1594 odprodal k Starému V-u. Tento držela rodina z Chrastu, od kteréž ještě před r. 1541 Albrechtovi Sudličkovi z Borovnice prodán. Od sester tohoto dostal se St. V. částečně odkazem, částečně trhem r. 1557 Mikulášovi Pecingarovi z Bydžina, jehož potomci až do bitvy Bělohorské zde vládli. V plen vzatý statek V-ský prodán na to r. 1623 Albrechtovi z Valdšteina, který jej již po roce směnil s Marií M. Trčkovou z Lobkovic za Kopidlno. Tato postoupila jeho r. 1627 Nizozemčanu Kašparovi Grambovi, od něhož ok. r. 1640 sňatkem přešel na rod Zárubův z Hustiřan. Jan Adam hr. Záruba prodal V. r. 1707 Norbertovi Leopoldovi Libšteinskému z Kolovrat. Po smrti posledního Libšteinského, ministra Františka, dostal V. odkazem hr. Lützov. Ve V-ce nar. 31. břez. 1815 humoristický spisovatel Frant. Hajniš.

Wandermühle popisuje se při Vysočanech (okr. Přimd.).

Vanék viz Radňov.

Wangetschlag, ves, 16 d. 103 ob. něm., kr. Baděj., okr. Vyš. Brod (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lhota, far. Frimburk, býv. dom. Rožmberk.

Vanice, ves, 38 d. 189 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Vys. Mýt. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Knířov.

Vanifka, mlýn u Újezda (okr. Manětín).

Vaňkův mlýn viz Lhota dolní.

Vaňkův mlýn viz Hostouň.

Vanov, statek města Ústí a ves na levém břehu Labe, 39 d. 245 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Ústí n. L. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V.

Vaňovice viz Hněvanovice.

u Váňů viz Borek hořejší.

Vanůvka, Vaňovka, ves, 12 d. 72 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nové město n. M. ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bohdašín, far. Slavoňov, býv. dom. Opočno.

Vápenice, ves, 11 d. 67 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a býv. dom. Chlumec, far. Počepice.

Vápenice viz Hyskov.

Vápenice patří do kat. obc. Nečině (okr. Dobříš.).

na Vápenicích viz Podol (okr. Karlín.).

Vápenka, ves, 40 d. 262 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police ($1^{3}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Starkov.

Vápenka viz Semitěž.

Vápenka viz Červený dvůr.

Vápensko, ves, 20 d. 137 ob. čes., kr. Boles., okr. Nimburk ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Hronětice, býv. dom. Lysá, far. Kostomlaty.

Vápno, ves, 49 d. 349 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Hlavice, býv. dom. Mn. Hradiště; viz Strážiště.

Vápno, far. ves, 35 d. 235 ob. čes., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Chlumec ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., diéc. Král. Hrad., vik. Nov. Bydžov., patr. hr. Kinský, 2372 osadníkův; far. chrám sv. Jiří měl svého faráře již r. 1384; zvony z r. 1529, 1602 a 1604; škola; viz Přepychy.

Vařiny, někdy panské sídlo a ves polohy neznámé na Plzensku; k r. 1420 připomíná se Něper řeč. Duc z V-n, který byl r. 1423 purkrabím na Nečtinách a r. 1439 Vaněk Paldr z V-n seděním v Klokočí. R. 1475 dávají Harant z V-n, Jan Harant (syn) a Záviše z V-n klášteru Plaskému dobrou vůli na listy od téhož kláštera a na list krále Jiřího na všechny požitky se vsi Mladětic. R. 1499 prodal Zbyněk z Buchova dv. popl. a ves V. spolu s hradem Březinou a jiným, tak jak to před ním měl Jan Harant z Vařin, Bohuslavovi ze Svinař.

Warnsdorf nový (*Neu-W.*), ves $^{1}/_{4}$ hod. vých. od W-u starého, 65 d. 684 ob. něm., kr. Litom., okr., far., kat. i pol. obc. Warnsdorf starý, býv. dom. Rumburk.

Warnsdorf starý (*Alt-W.*), okr. a průmysl. místo v malebném údolí, ohraničené severozáp. a jihových. Saskem, 535 d. 5897 ob. něm., kr. Litom. (6 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. W. st., býv. dom. Rumburk, diéc. Litom., vik. Hanšpašský, patr. kn. Lichtenštein, 18439 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla s obrazy od Brandla (3), Kadlíka a Reinera vystaven na místě starého r. 1766 bleskem zapáleného chrámu, hl. a realná škola, smíš. okr. úř., notar., hl. celní úř. (2 tř.), bern. úř. (2 tř.), pošt. exped., telegr. stanice, zpěv. spolek, eskomptní spolek, nemocnice r. 1856 založená, 3 továrny na bavlněné zboží, 4 tiskárny pro kartouny (roč. na 50.000 tuctů za 600.000 zl.); zde a v okolí nejméně 10.000 tkalcovských stavů, továrna na laky a j.; vůbec jest W. jedno z nejprůmyslnějších míst v Čechách, odkudž n. př. r. 1860 přes 80.000 ctů zboží vyvezeno. — Na jižním konci W-u stávala tvrz, na níž seděl nepochybně ok. r. 1415 Hanuš Welfl z W-u a z Lindova a za časů válek Husitských rod Knoblochů z W-u. Rod ten, řečený též z Birnsdorfu, udržel se až do poč. 18. stol. Později patřila tvrz W. ryt. z Haugvic, na poč. 17. stol. Eliášovi Schmidgrabnerovi, pak Kašp. Krištofovi z Kotvice, jemuž po bitvě Bělohorské odňata a Juliovi Jindř. Saskému postoupena. Tvrz rozbořena od Švédů r. 1639. W. jest rodiště sochaře V. Pilze, který zhotovil mramorové popr*s*í Šafaříkovo.

Varobyle, někdy hrádek a dvorec u Mlýnce v okr. Libaň., který r. 1523 Jan ml. Křinecký z Ronova Hynkovi Haugvicovi z Biskupic na Kopidlně za 100 kop gr. čes. prodal. U obecného lidu sluje dosud louka blíž Mlýnce „Varabule."

Varta, veska, 4 d. 24 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($1^{1}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. Vítov, pol. obc. Březno velké, býv. dom. Zahořany, far. Svadov. — Za dávných dob stával zde hrad, který se dostal od cís. Karla IV. pánům z Šumburka v léno. R. 1399 připomíná se Beneš z Liběšic a z Varty. V první polovici 15. stol. drželi hrad s Vítovem, Březím a Zbudovem páni z Děčína.

Varta, veska blíž pravého břehu Vltavy, 5 d. 41 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko ($2^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Jirkovice, far. Kostelec, býv. dom. Orlík.

Varta, far. ves na levém břehu Ohře, 55 d. 406 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň. ($3^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Hagensdorf, pošt. Klášterec a Ostrov, arcidiéc. Praž., vik. Joachimov., patr. hr. Wolkenštein, 447 osadníkův; lok. chrám sv. Michala archand. z r. 1768, škola.

Vartenberk, Vartmberk (*Wartenberg*), panství allod. (dle rektif. vysvědčení z r. 1824 za 437.263 zl. 12 kr. v. č.) a město pod Horkou, 244 d. 1226 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., diéc. Litom., vik. Jablon., patr. hr. Hartik, 3162 osadníkův; far. chrám sv. Sigmunda vystaven r. 1772 na místě starého chrámu sv. Mikuláše, r. 1384 při-

pomenutého, škola, na sev. straně na hoře, ovocnými stromy porostlé, zámek hlubokým příkopem otočený, pošt. exped., pivovár (roč. na 4678 věd.), továrna na bavlněné zboží, špitál, založ. 1760, dv. popl., lihopalna. Trhy výr. a na dob.: 1) v pond. 14 dní po velikon., 2) v pond. po rozeslání sv. apoštolů, 3) v pond. př. sv. Havlem; týdní trh ve stř. před velikonoci a před vánoc. — Hrad V., pův. prý Stráž, založen od Markvarticův (viz Ralsko), kteří jej záhy dle tehdáž panujícího způsobu německým názvem přezvali. Nejstarší známý předek Markvarticů, kteří se psali z Vartenberka, jest Beneš ok. r. 1283. Mocný tento rod zůstal v držení rodinného sídla až do r. 1504, ač se v l. 1479—1482 Linhart z Gutšteina na V-ce uvodí. Připomenutého r. 1504 prodal Jan z V-a hrad a městečko V., Dubnici, Pertoltice a j. Bartoloměji Hiršpergerovi z Kynigshainu za 4250 kop gr. Praž. Potomku tohoto byl V. pro účastenství v stavovském povstání v plen vzat a Albrechtovi z Valdšteina prodán. R. 1645 držel panství Krištof Pavel z Lichtenšteina, za něhož město V. r. 1646 od Švédů vypáleno. Počátkem 18. stol. dostali se v držení V-a hr. Hartikové.

Vartenberk dolní (*Unter-Wartenberg*), ves na jih. záp. straně města V-a, 66 d. 418 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Vartenberk; dv. popl. ½ hod. vzdálí.

Vartenberské č. Sedmihorské lázně (*Bad-Wartenberg*) jsou částkou vesky Podhájí v okr. Turnovském a zvelebily se pod správou Dr. Ant. Šlechty tak v krátkém čase, že počet hostí, studených lázní zdejších užívajících, r. 1857 již 222 obnášel. Od té doby vzkvétají rok od roku.

Vartov viz Dobřany.

Varvažov (*Arbesau*), ves, 65 d. 436 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Chlumec; dv. popl., 2 mlýny. Opodál dva památníky, jeden z r. 1817 svědčící Prusům v bitvě u Chlumce padlým, druhý, r. 1825 ulitý, hraběti Jeronym. Colloredovi z Mansfeldu, který zde r. 1813 dne 17. září Francouze porazil. V bitvě té lehl V. popelem.

Varvažov (*Warwaschau*), panství allod. (dle trh. sml. z r. 1848 za 670.000 zl. stř.) a ves při Skalickém potoku, 111 d. 866 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Mirotice a Čimelice; zámek z druhé polovice minulého století s mešní kaplí sv. Kateřiny, při níž zřízeno ok. r. 1734 zvláštní kaplanství, dv. popl., pivovár, mlýn s pilou, ⅛ hod. záp. u Mostu, 67 d. a ⅛ hod. vých. Paseka, 16 d. — V. náležel od dávných dob řádu Maltanskému, který jej r. 1847 Karlu kn. Švarcenberkovi prodal.

Vary, V. Karlovy (*Karlsbad*), král. okr. město (182 víd. sáhů n. m.) na obou stranách Teplé, vysokými, malebnými vrchy obklíčené, 601 d. 4805 ob. něm., kr. Cheb. (4¼ m. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. velmistr řádu křiž. s červ. hvězdou a obec, 7165 osadníků; děk. chrám sv. Máří M. vystaven v nynější podobě od K. Dienzenhofera mezi l. 1732—36 nákladem řádu křižovnického; hlavní oltářní obraz darovala Lady William Russel; na hřbitově kostel sv. Ondřeje založ.' prý r. 1500; obraz sv. Ondřeje maloval Leonardo da Vinci; Marianská kaple v lese, založ. r. 1700 od hr. Šternberka; 2 protestantské chrámy; hl. chlapecká i dívčí a řemesl. škola; vedle radnice (z r. 1777) socha Karla IV. a za ní věž, vystavena r. 1608 na místě Karlem založeného zámku; divadlo z r. 1788; smíš. okr. úř., notar., advok., pošt. úř., telegr. stanice, celnice (2. tř.), finanč. vrchní komis., bern. úř. (1. tř.) a inspekt., okr. stavitel. úř. (pro okr. Bochov., Loket., Joachimov., V-ský, Žlutic., Neudecký, Bečov. a Blaten.), spořitelna, hud. spolek, vojenská nemocnice s kaplí, ozdobenou stěnomalbami od Kandlera a skupením ukřižovaného Spasitele z kararského mramoru od Levého; špitál pro cizí chudé r. 1811 dostavený, špitál pro služebné z r. 1836, špitál u sv. Ducha pro zchudlé měšťany vystaven r. 1821 na místě starého, r. 1531 od hr. Šlika založeného špitálu; žid. špitál z r. 1847; pivovár (r. 1867 navařeno 23.816 věd.), fabrika na rozžehadla, papírna a továrna na papírovku; mimo to zasluhují připomenuty býti zdejší výrobky ze skameněliny, z ocele (jmenovitě jehlice) a porcelánové (kavlín v okolí); karlovarské mýdlo, jehož se roč. as 700 liber vyváží, karlovarská sůl roč. přes 3300 liber po 3 zl. r. m. Vody zdejší vyvezlo se r. 1860 přes 210.900 láhví. Teplé prameny, jichž 12 dílem ke koupání, dílem k pití upraveno jest, jsou vesměs alkalické povahy, obsahujíce hlavně sůl Glauberovu a liší se mezi sebou toliko menší neb větší teplostí. Pramen na pravém břehu Teplé blíž kostela jest nejznamenitější a nejstarší, vyznamenávající se svou horkostí (59° R.) a mocností (za minutu 25,74 věder vody, kdežto všechny prameny dohromady 38 věder mineral. vody za minutu vyvařují). Vedle teplých jsou zde i studené prameny, hlavně kyselky, jeden železitý. Trhy výr.: 1) třetí pond. v dubnu, 2) první středu v říjnu (po 2 dny); trh na koně a dob. poslední pond. v červnu; týdní trh každý

čtvrtek. — Světoznámé prameny zdejší byly zajisté již od nepaměti starým Čechům známy, neboť řeka Teplá, jež skrze Vary teče, má jmeno od těchto teplých pramenů. V všeobecnější známost vešly teprv za Karla IV., který zde lovecký hrad „Karlsbad" vystavěl a obyvatelům blízké vesnice Obory pod tímto hradem osaditi se prý rozkázal. Od téhož cís. dostala se V-ům též práva a tytéž svobody, jakýchž město Loket užívalo. Cís. Sigmund zastavil r. 1434 V. spolu s Loktem p. Šlikům a tito r. 1455 Vác. Polackému zámek, ponechavše sobě panství nad městečkem. Kruté rozepře mezi Šliky a Polackými vyrovnány r. 1475 v ten spůsob, že Šlikové, zaplativše Polackým 650 zl. rýn., v držení zámku uvázali se. V boji proti Šlikům dobyty jsou r. 1505 od vojska zemského V., zámek i městečko, a dány v opatrování Jiříkovi z Násilé, který jich následujícího roku Šlikům opět postoupil. R. 1547 navráceny jsou V. královské komoře a tím spůsobem sprostěny příkoří a nátisků, jakýchž od p. Šliků zakoušely. Až dosud užíváno teplých pramenů toliko ke koupelím, však asi od středu 16. stol. též k pití, čímž V-ům slávy přibylo a blahobyt tak se povznesl, že byli V-ští s to koupiti sobě mezi l. 1532 až 1615 statky Donice, Dalvice, Rosnici a j. R. 1604 dne 13. srp. vyhořelo celé město s kostelem a radnicí (ze 102 domů zachovány toliko 2), než v krátkém čase povstalo již opět z rumu, osvobozeno byvši na 5 let ode všech daní. Ve válce 30leté utrpěly V. takých škod, že již r. 1635 nuceny byly, prodati statek Dalvice. R. 1707 vřaděny jsou mezi svob. král. města. Na důkaz, jaké slávy zdejší prameny ve světě požívají a jakému rozkvětu se těší, zaznamenáváme, že navštívilo V. r. 1765: 274 rodin, r. 1800: 744 rodin, r. 1860 již 6366 rodin a r. 1867: 12.999 osob, mezi nimiž bylo 192 z Belgie, 49 z Dánska, 52 z Podunajských knížetství, 149 z Anglicka, 78 z Francie, 967 z Pruska, 43 ze Švýcar, 109 ze Švédska, 4 ze Španělska, 14 z Turecka, 11 z Afriky, 98 z Ameriky, 12 z Asie.

Wasserhäusel, ves na Teplé, 36 d. 249 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Bečov (½ hod. sev.), kat. obc. W., pol. obc. Schönwehr; 2 mlýny, ½ hod. sev. vých. dv. popl.

Vašírov, ves, 20 d. 181 ob. čes., kr. Praž., okr. Strašec. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Lány, býv. dom. Křivoklát (1 d. k Smečnu).

Vatěky, Vatěkov, veska, 8 d. 87 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vladislavice, býv. dom. Konopiště.

Vatenice, osada kláštera Kladrubského známá polohou buď v Plzenské neb Mežské župě.

Vatětice, statek allod. (odhadnut r. 1848 za 51.836 zl. stř.) a ves blíž levého břehu Otavy, 12 d. 114 ob. něm. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. sv. Mauric; zámek, mešní kaple Bolestné P. M. z předešlého století, dv. popl., opodál skl. hutě (tabulové a broušené sklo), papírna, Elephantenmühle a Bacheln. — V. koupil r. 1848 Em. Müller.

Vatkovice viz Vadkovice.

Watzgenreuth, ves při potoku, 12 d. 109 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. W., far. Nebanice, býv. dom. Cheb. (1 d. ke křižov. komendě v Chebě); kyselka, zbytky prý nějaké tvrze.

Watzkenreuth, ves, 35 d. 213 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1¾ hod. sev.), kat. obc. W., pol. obc. Steingrub, far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof; škola.

Vavice (*Bowic*), ves, 23 d. 158 ob. něm. čes., kr. Pís., okr. a far. Netolic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Zvířetice, býv. dom. Krumlov; školou patří do Němčic.

Vavřetice, veska, 4 d. 35 ob. čes., kr. Praž., okr. Jilov. (2 hod. vých.), kat. obc. Babice, pol. obc. Řehnice, far. a býv. dom. Pyšely.

Vavřinec, far. ves, 38 d. 266 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Rataje, pošt. Kolín a Uhl. Janovice, arcidiéc. Praž., vik. Čern. Kostelec., patr. náb. fond, 1764 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince, uvodí se již r. 1384 a byl v středu 16. stol. přestaven; zvon z r. 1559; škola.

Vavřinec, ves, 24 d. 143 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Jelenice, far. a býv. dom. Liblice.

Vavrovka, někdy osada na Litom., příslušející ku Konojedům.

Vavrouška viz Troja.

u Vavrýna viz Vyhně.

Vazačka, ves, 11 d. 62 ob. čes.?, kr. Boles., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. (město) Bělá (½ hod. sev. záp.).

Wazelsbrun viz Polubny.

Vazovec, ves v bařinatém údolí, 21 d. 104 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (¾ hod. sev.?), kat. obc. Rohozec malý, pol. obc. Bukovina, far. Jenišovice, býv. dom. Svijany.

Važice, Bažice, ves, 21 d. 138 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libaň. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Řmenín, býv. dom. Kopidlno; viz Řmenín.

Včelákov, Čelakov, městys, 74 d. 462 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Nasevrky

(1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Rosice, diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. kn. Kinský, 2758 osadníkův; starožitný, již ve 14. stol. připomenutý far. kostelík sv. M. Magd., škola, sirné doly, v nichž již dříve dolováno. — Na městys povýšen V. dne 30. října 1867.

Včelná (*Bienendorf*), ves v novější době založená, 47 d. 465 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Poříčí, far. Újezd kamenný.

Včelná (*Kelne*), ves na svahu Kubaňské hory, 25 d. 191 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (2 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Hoštice; sam.: Urbánkův mlýn, Brdov, někdy ves, nyní hájovna, Barák, hájnov. Mouric a sam. Důra.

Včelní Hrádek viz Hrádek.

Včelnice, panství allod. (dle trh. sml. z r. 1835 za 120.000 zl. stř.) a ves, 43 d. 422 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Nový Etink; dv. popl., mlýn. — V. jest původiště soujmenného rodu. Ku konci 16. stol. náleželo Jindř. Vencelíkovi z Vrchoviště, asi od r. 1637 až do r. 1780 hrabatům de la Saga Paradies. Od r. 1831 drží panství svob. páni Gaymüller-ové.

Včelnička (*Bienenthal*), ves, 43 d. 355 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Kamenice (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Bohdalín, býv. dom. Černovice; zámeček, dv. popl., opodál želez. hutě: 1 vysoká pec, 4 kladiva zkujňovací (nyní se v nich nepracuje), pak sam. Hřeben, Podroňov 5 d. a Vystrkov 6 d.

u Včelničky, sam. do kat. obc. Kamenice nad Lípou patřící.

Weberhäusel viz Stodůlky.

Weberhof a Lindelhof, 14 d. po různu se 118 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. (2 hod. záp.?), kat. obc. Fleken, pol. obc. a far. Červené dřevo, býv. dom. Kouty a Trhanov.

Vebřany, Bžany (*Webeschau*), ves v Středohoří, 26 d. 172 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (2¾ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Kladruby, far. Hradiště; hnědé uhlí. V okolí naleseny rozličné starožitnosti z dob pohanských (jmenovitě r. 1745 a 1769) též peníz Otakara I.

Veclav (*Wetzlers*), ves, 20 d. 124 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřice (2 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Navary, far. Staré město, býv. dom. Landštein.

Veclov (*Wetzlau*), ves, 20 d. 158 ob. něm., kr. Prař., okr. Rakovník (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Svojetín, far. Kněžoves, býv. dom. Olešná; fil., r. 1384 far. chrám všech Svatých, chmelnice, kam. uhelné doly.

Veškerka viz Smichov.

Vedlice, ves při potoku, 68 d. 392 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšt (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Strážiště, býv. dom. z části Liběšice, z části Týnec něm.; mlýn, chmelařství a sadařství; někdy zde stávala tvrz. — Založiv král Václav IV. po příkladu svého otce cís. Karla r. 1380 novou kolej („kolej krále Václava“) daroval jí dům v Praze (nyní čís. p. 573 na Ovocném trhu) a vsi Radkov, Doubek a V. R. 1399 uvodí se Hynek z V., úd jednoty panské, která vstoupila t. r. v příměří se stranou královskou. R. 1459 odkázal Jan z Čečelic a z Tečeněvsi, seděním na Litayši po smrti své a manželčině ves V. děkanství u sv. Štěpána v Litom., t. j. onu část, která patřila k dom. Týneckému.

Vědomice, ves na pravém břehu Labe, 39 d. 262 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnic (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Vetlá, býv. dom. Brozany; dv. popl.

Vedonka? viz Třebel.

Vedralka viz Bramborу.

Vedrnice, zaniklá osada na býv. Loketsku buď v okolí Žlutic neb Libkovic.

Wehditz, ves na levé straně Ohře, 16 d. 127 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Vary (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Drahowits.

Vehlovice, Vyhlovice, ves na vysokém břehu Labe, 100 d. 550 ob. čes., kr. Prař., okr. a býv. dom. Mělník (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Liběchov; na vinici Korábě kaple sv. Jana Nep. Většina domů jsou po různu ležící vinice. Za stříz. patrimon. patřily 4 d. k Beřkovicům. — V. dostala se po smrti Mikše z V. co odúmrť r. 1382 Mikulášovi z Beřkovic. R. 1542 jmenuje se V. mezi příslušenstvím hradu Kokořína.

Wehr, Wöhr, ves, 55 d. 331 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (2½ hod. již.), kat. obc. W., pol. obc. a býv. dom. Schönlind, far. Schönficht; škola; před r. 1848 patřily 3 d. k dom. Loket. a 8 d. k dom. Rockendorf.

Wehrt, Wertb, ves, 19 d. 106 ob. něm., kr. Cheb., okr. Falknov (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. W., pol. obc. a far. Gossengrün, býv. dom. Hertenberk; mlýn.

Weid viz Stodůlky.

Weiden, ves při potůčku, 13 d. 72 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. W., pol. obc. Männelsdorf, far. Úhošťany, býv. dom. Klášterec.

Weidmesgrün, ves, 17 d. 101 ob. něm., kr. Cheb., okr. Joachimov (1 hod. jih. vých.), kat. obc. W., pol. obc. Brand dolní, far. a býv. dom. Ostrov.

Weigensdorf, ves v horách, 47 d. 276 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnice (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. W., pol. obc. Měděnec,

far. Perštein, býv. dom. Klášterec; škola, 2 mlýny.

Weigsdorf, ves, 109 d. 521 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. W.; část vesnice této s evang. kostelem a farou patří do Saska; dv. popl., mlýn.

Weiher, ves podle Labe naproti Děčínu, 86 d. 830 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín, kat. obc. W., pol. obc. Podmokly, far. Rozbělesy.

Weinberg viz Brod.

Veisenštein, Vesenštein, někdy hrad u Mojžíře.

Weischkalamühle popisuje se při Křivci (okr. Tepelský).

Veisovna viz Chlumec na Jičínsku.

Weissbach, ves v Jizerském pohoří, 297 d. 1810 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. W., far. Haindorf; kaple; škola; mlýn; pily, které dodávají ročně jen do Saska přes 6000 kop prken; přádelna. Mimo to zhotovuje se zde množství dřevěného nádobí (míry, lopaty, vozíky a j.) a hraček hrubých i nejjemnější řezby.

Weissberg viz Starec.

Weisskirchen, far. ves nad Nisou, 217 d. 1319 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Chrastava (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. W., býv. dom. Grabštein, diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 1743 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše, r. 1399 od Viléma z Donína přestavený, jeví ráz novější doby; věž vystavena r. 1679; škola, dv. popl., mlýn, ¾ hod. vzdálí lovčí hrádek Freudenhöhe r. 1795 vystavený a nedaleko něho zříceniny hradu Raimundu vystaveného prý r. 1347 od Jana z Donína a rozbořeného r. 1512 od Mikuláše z Donína. V 16. stol. dolováno na rudy v zdejším okolí.

Weissmühle viz Hradiště okrouhlé.

Veitmile, někdy tvrz blíž Smrkovic (v okr. Nov. Bydžov.), která byla kolébkou staročeského rodu Krabiců z Veitmile, jichž potomci ještě na sklonku 17. stol. na Moravě žili. Tvrz V. zmizela již r. 1550 až na některé malé částky, a za časů Schallerových byl v místech těch rybník; viz též Krabice.

Weitzermühle, Balzermühle viz Domaslav.

Vejpovice viz Epovice.

Vejprty (*Weipert*), král. horní město na pomezí Saském, 466 d. 4560 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnice (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Joachimov., patr. obec, 4498 osadníků; far. chrám všech Svatých z r. 1660, hřbitovní chrám, škola, radnice, pošt. úř., celní úř., spořitelna, zpěv. spolek, strojný mlýn, papírna, továrna na stroje a ocelové zboží, puškářství, hlavně však rozšířeno jest punčochářství a stávkařství; při V-ech popisují se Hamry české (*Böhmisch-Hammer*), 8 d. 106 ob. Trhy výroční a na dobytek: 1) ve středu po třetí neděli v dubnu, 2) v pond. po 16. červenci, 3) druhé pond. v měs. říjnu; týdní trh každou středu. — Krajina zdejší na rudy bohatá patřila někdy k panství Přísečnickému. Doly V-tské v středu 16. stol. otevřené poskytovaly mimo stříbro i měď. R. 1607 povýšeny jsou V. od krále Rudolfa II. na královské horní město, které v 30leté válce od Švédů zapáleno, popelem lehlo. Brzy povstaly V. z rumu a v dolech znova pracováno až do předešlého století. V novější době otevřeny opět některé doly.

Vejrec, Výrec, nyní dv. popl. u Lhoty Balkovy (v. t.), druhdy tvrz, která náležela s blízkou vsí Pasekou r. 1569 Malovcům z Malovic a později Janovi Doudlebskému z Doudleb, jemuž konfiskována a r. 1621 Polyxeně z Lobkovic prodána byla. Z tvrze brzy na to zaniklé zbyl až do r. 1822 sklep.

Vejrov viz Výrov.

Vejsonín viz Výsonín.

Vejteč viz Vranovice.

na **Vejtoně**, Hejrov zadní (*Hinter-Heuraffl*), far. ves blíž pravého břehu Vltavy, 29 d. 222 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (2¼ hod. záp.), kat. obc. na V., pol. obc. Hejrov přední, pošt. Frimburk, diéc. Buděj., vik. Vyš. Brod., patr. opat Vyš. Brod., 735 osadníků; far. chrám sv. Filipa a Jakuba v nynější podobě z r. 1644, škola. — Okolo r. 1384 založili zde Petr a Jan bratří z Rožmberka klášter (vlastně 6 poustek s kaplí) pro poustevníky sv. Pavla, jichž cely na počátku 16. stol. Jeronymité zaujali a nynější chrám r. 1522 stavěti se jali, avšak nedostavili, byvše před r. 1584 zdviženi a do kláštera Vyšebrodského převedeni.

Vejtuk, sam. blíž Narysova.

Vejvanov, ves, 64 d. 539 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Lohovice velké; škola, továrna na lučebniny, kam. uhelné doly (v mocnosti 24 střevíců vid., roč. výtěžek přes 194.400 ctů).

Vejvanovice viz Evanovice.

Věkoš, ves na levém břehu Labe, 35 d. 256 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hrad. (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Pouchov.

Velběhy, ves, 20 d. 142 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Osečany, far. Křečovice; dv. popl. — Starobylou tuto osadu daroval

r. 1222 král Otakar Jiřímu, synu Jindřicha z Maršovic, pro zásluhy jeho otce. K statku Osečanskému slušely V. již v 16. století.

Velebinka viz Vyskytná.

Velebudice (*Welbuditz*), ves v úrodné krajině, 17 d. 119 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Vtelno, býv. dom. Kopisty. — V. odkázal velmož Kojata r. 1227 Miloslavovi.

Velečín (*Welletschin*), ves, 30 d. 167 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Žihle, býv. dom. Petršpurk.

Velečka viz Řebří a Piňovany.

Velehrádek, ves, 17 d. 151 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Doubravice, far. Lanžov, býv. dom. Poličany; dv. popl., mlýn, za dob Sommerových bylo viděti zbytky někdejší tvrze; zde se popisuje dv. popl. Poličany červené (v. t.).

Velechvín, ves, 25 d. 240 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Ševětín, býv. dom. Hluboká, želez. ruda.

Veleliby viz Dvory. Dlužno přidati, že kostel V-ský v novější době opět se stal farním, že náleží do diéc. Litom. a vik. Nimburského a že k němu patří 1644 osadníků.

Velemín, far. ves v Středohoří, 84 d. 391 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Lovosic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Čížkovice (7 d. Lovosic.), diéc. Litom., vik. Libochovic., patr. hr. Kounicová, 1749 osadníků; lok. chrám sv. Martina uvodí se ve 14. stol. mezi farskými a byl r. 1743 od abatyše Svatojirské nově vystáven, škola, mlýn, druhdy zde stávala tvrz. — V. náležel asi od r. 1228 až do válek Husitských klášteru sv. Jiří, jemuž na to odcizen a nepochybně teprv r. 1707 navrácen. Též klášter Doksanský měl zde statek darovaný v neznámé době od některého Berky z Dubé.

Velemy? (*Wieles*), ves, 16 d. 102 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Záton, býv. dom. Rožmberk; ¼ hod. sev. Loimühle a ½ hod. sev. Sikomühle.

Velemyšloves (*Welmschloss*), statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1844 za 80.000 zl. stř.) a ves při Chomůtovském potoku, 76 d. 421 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Minice; zámek s kaplí vystaven od jezuitů v místech někdejší tvrze, pivovár, dv. popl., mlýn, hnědé uhlí. — Zdejší tvrz byla původiště ryt. Velemyšlských z V-vsi, kteří ji r. 1590 Hochhauserům z Hochhausen prodali. Těmto byla po bitvě na Bílé hoře odňata a r. 1623 Humprechtovi st. Černínovi z Chudenic prodána, od něhož ji toho ještě roku kolej jezuitská v Chomůtově koupila a až do svého zrušení držela. R. 1822 dosáhl statku V-ského Jakub Dobrauer z Treuenwaldu a r. 1868 dne 1. dubna ve veřejné dražbě hospodářský rada Horský von Horskýsfeld za 141.000 zl. R. 1863 objeveno mezi Nehasicí, V-vsí, Vysočany a Moravěvsí veliké pohanské pohřebiště.

Veleň, ves při Dablickém potoku, 37 d. 260 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (1½ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Mirovice, far. Třeboradice, býv. dom. Pakoměřice; dvůr popl., opodál mlýn pod Háječkem a sam. Zlatý kopec. — Někdy zde stávala tvrz. R. 1451 poroučí Bernart z V-ě poslední svou vůlí statek u V-ě manželce své Jitce a po její smrti dětem nebožce Vilémovým z Kyj, a kdyby i těch nebylo, Oldřichovi z Byškovic, pastorku svému, a Sigmundovi ze Zap. R. 1567 prodal statek V-ský Adam Roupovský paní Kateřině Bezdružické z Kolovrat. Brzy potom nabyl jeho Fridrich Ostrovec z Kralovic, jemuž v držení statku pozůstalá po něm vdova Žofie, roz. Bruknavka z Brukšteina následovala. Po její smrti 1612 zdědil V. Jan Ostrovec z Kralovic na Vlašími, který po bitvě Bělohorské svých statků odsouzen, z nichž V. r. 1624 manželka jeho, Anna roz. z Brukšteina, koupila. Od této přešel statek r. 1628 v majetek pí. Kateřiny Kolovratové a r. 1643 pana Bartoloměje de Pauli z Poly, který jej závětem Vlašskému špitálu u sv. Bartoloměje v Praze odkázal. Od tohoto získal jeho r. 1678 hr. Jan Nostic a spojil jej s Pakoměřicí.

Veleň malá (*Klein-Wöhlen*), ves, 62 d. 396 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Benešov (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. V. m., far. Jedlka; mlýn.

Veleň velká (*Gross-Wöhlen*), ves ½ hod. jih. záp. od předešlé, 93 d. 570 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Benešov, kat. i pol. obc. V. v., far. Jedlka; škola.

Velence, Bělence, Belče (*Willentschen*), veska, 5 d. 36 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Jilovice čes., far. a býv. dom. Rožmberk.

Velence viz Velenky.

Velenice, ves, 42 d. 303 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Činoves, býv. dom. Poděbrady; protest. chrám a pastorát, kat. a protest.

škola. — R. 1590 jmenuje se mezi many Poděbradskými Valentin na manském dvoře ve V-cích; viz též Podmokly (v témže okresu).

Velenice (*Wellnitz*), far. ves v údolí při potoku, 145 d. 898 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Bor (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Sloup, diéc. Litom., vik. Lipský, patr. hr. Kinský, 842 osadníků; far. chrám nejsv. Trojice s r. 1735, škola, mlýn, broušení skla, tkalcovství.

Velenky, Velence, ves, 57 d. 427 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Bříství, býv. dom. Brandýs a Přerov; škola. — R. 1473 prodal Erhart z Doupova Velence, tvrz a dv. popl. s dvory kmetcími pustými Janovi Přesleckému ze Sluh.

Velenov, ves, 114 d. 733 ob. čes., kr. Pls., okr. Planice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Těchonice, býv. dom. Oselec a Lažany; škola, ¼ hod. sev. mlýn a chalupa řeč. pod Horou. — V. postoupil směnou r. 1305 klášter Svatojiřský jakémusi Koldovi. Jmenovanému klášteru patřil V. již r. 1228.

Veleslavice, Velislavice (*Weislowitz*), ves, 18 d. 118 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Sveraz, far. Slavkov; sam. Plaha; v okolí se dobývá tuha. — R. 1410 jmenuje se ves V. mezi statky kláštera Strahovského.

Veleslavín, Velislavín, ves při želez. dráze, 21 d. 175 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (1 hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Vokovice, býv. dom. panství nejvyš. purkrabství, far. Liboc; zámeček, v okolí se dobývá jíl a želez. ruda. — Starobylou tuto osadu daroval Boleslav II. s vinicí a vinaři r. 993 klášteru Břevnovskému. Dosud se mělo mylně za to, že zde zrozen čelný spisovatel tak zvané „zlaté doby literatury čes.", Adam Daniel z Veleslavína. Znamenitý tento muž narozen v Praze v far. osadě sv. Valentina.

Veležice, ves, 51 d. 432 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Pačejov.

Velešín, starožitný městys na návrší nad Malší, 121 d. 873 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Nov. Hrady, diéc. Buděj., vik. Nov. Hrad., patr. hr. Buquoy, 2557 osadníků; far. chrám sv. Václava v nynější podobě z polovice 18. stol. založen r. 1285; nejstarší zvon z r. 1650; kostel sv. Filipa a Jakuba zavřen r. 1785 a přestaven na obydlí; presbyterium jeho zdobily fresky s letopočtem 1653; škola, pošt. úř., pivovár (r. 1865: 1824 věder za 6384 zl.), sam.: Benák a Petřík. Trhy výr.: 1) na sv. Josefa, 2) v út. svatodušní, 3) v pond. po sv. Havlu. — Za Malší chatrné zbytky hradu, kterého král Václav II. r. 1288 spolu s Děvínem a Šarfštejnem za jiné zboží postoupil Janu z Michalovic, jehož nástupcové se též z V-a psali. R. 1361 dal Petr z Michalovic hrad cís. Karlovi pod manství, než však ještě t. r. postoupila jeho Markéta s V-a pánům z Rožmberka, kteří jej od purkrabí spravovati dali; tak se jmenovitě připomíná v l. 1423 a 1424 Matěj Višně z Větřní a r. 1439 Zachař z Nemyšle, purkrabí na V-ě. Okolo r. 1562 pavovány na V-ě hory. R. 1797 dne 21. led. nar. zde čes. básník Jos. Vlastimil Kamaryt († dne 19. břez. 1833 v Klokotech u Tábora) a dne 26. květ. 1802 filosof. spisovatel prof. P. Jan Zátka.

Velešov (*Welschau*), ves, 11 d. 82 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc., far. a býv. dom. Jeníkov větrní; před časy skl. huť.

Veletice, ves, 52 d. 309 ob. něm., kr. Ž okr. Žat. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Holedeček, býv. dom. Dobříčany; dv. popl., někdy zde stávala tvrz. — R. 1428 připomíná se Vilém a r. 1484 Hrzek z V-c. Po bitvě Bělohorské konfiskovány V. Fridrichu Jetřichovi Sekerkovi, načež r. 1627 Krištofovi Paarovi prodány.

Veletín, ves na výšině, 19 d. 149 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Chlumec.

Veletov, statek špitálu Kutnohorského (dle rektif. vysvědčení z r. 1822 za 81.461 zl. 40 kr. víd. č.) a ves na pravém břehu Labe, 66 d. 356 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Konárovice; fil., r. 1384 far. chrám Narození P. M., škola, lihopalna, ¼ hod. vých. mlýn. — Statek V-ský dostal se jmenovanému špitálu nepochybně v první polovici 16. věku.

Veležice, ves na levém břehu Cidliny, 28 d. 178 ob. čes., kr. Jič., okr. Bydžov. (1¾ hod. sev.) kat. obc. V., pol. obc. Zběř, far. a býv. dom. Veselé vysoké; starožitný, r. 1581 obnovený kostel Nanebevzetí P. M. s náhrobky Dohalských z Dohalic byl r. 1384 farním; na hřbitovní zdi náhrobek Doroty, manželky Jana st. z Volanic a ze Zběře a dcery jeho Anny, první z r. 1587, druhý z r. 1590; velký zvon z r. 1556; viz Veselé vysoké.

Veležice, ves při potoku, 61 d. 384 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Hoštka, býv. dom. Liběchov a Chcebuz; dv. popl., mlýn. —

R. 1320 směnil Hynek Berka z Dubé dv. popl. ve V-cích a cožkoliv zde měl za Kokořín s Jindřichem z Osněchova. Mezi l. 1456—71 uvodí se Aleš z V-c a Brocna.

Velhartice, Vilhartice, statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1825 za 70.000 zl. víd. č.) a starobylý městys při Pstružném potoku, 129 d. 1028 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. sv. p. Sturmfeder?, 2955 osadníků; far. chrám Narození P. M. s mnohými náhrobky uvozuje se již r. 1373 a byl r. 1823 obnoven; starobylý hřbitovní kostel sv. M. Magd. založen r. 1373, škola, papírna (vyrábí papíru roč. za 15.000 zl.), dv. popl., mlýn. Někdy veden odtud znamenitý obchod se sladem do Bavorska a v první polovici 16. stol. pavovány na blízku stříbrné hory; též zlato se zde ryžovalo. Trhy: 1) na zelený čtvrtek, 2) ve čtvr. po nanebevstoup. Páně, 3) na sv. Maří Magd., 4) ten den po dušičkách. — Na severových. straně rozkládají se po rulové skále malebné zříceniny hradu V-c, založeného nepochybně od soujmenného rodu panského během 13. stol. První známý rodu toho jest Bušek z V-c, r. 1332 komoří králeviče Karla. Po smrti Ješka z V-c ok. r. 1394 dědila V. dcera jeho provdaná za Jana st. z Hradce. Znamenitý tento muž, později horlivý přívrženec učení Husova, stal se zakladatelem linie Hradecko-V-cké. R. 1395 postoupil směnou polovice hradu a panství Jindřichovi z Rožmberka a od té doby vládli V-emi dva páni, kteří hrad společným purkrabím spravovati dávali. Po Janově smrti r. 1417 uvázal se v držení otcovských statků proslulý potom Menhart z Hradce (viz Jindř. Hradec), za něhož na pevném hradě r. 1422 koruna a klenoty král. tajně uschovány byly. Menhart získal opět část panství Rožmberkům náležející, jakož i podíl své matky Žofie z Opočna r. 1428. Po vymření Hradecko-Velhartického rodu 1452 přešly V. v druhé polovici 15. věku na rod Švihovských z Riesenberka a od těch sňatkem v majetek Zdeňka Lva z Rožmitálu a na Blatné, za něhož V. r. 1511 vyhořely a r. 1521 mezi města horní vřaděny byly. Syn tohoto, Adam Lev, prodal pro dluhy statek V-cký r. 1541 Adamovi ze Šternberka na Zelené hoře, a ten brzy na to Jindř. Planskému ze Žeberka. Nástupcům jeho, nezaplativším sestrám svým otcovského podílu, prodal Vác. Smrčka z Mnichu r. 1597 V. a sice Volfovi Perglerovi z Perglasu, jehož synu po bitvě Bělohorské odňaty a pověstnému zuřivci, Martinovi Huertovi prodány. Zemřev bezdětek odkázal tento r. 1635 všecky své statky Marii Anně šlechtičně z Moldavy, která se později za Jindř. purkrabí z Donína provdala. Pro velké dluhy byl statek V-cký r. 1653 karmelitánům v Menším městě Pražském prodán, kteří jeho však po krátkém čase postoupiti museli pí. Johanně Račínové z Račína, roz. Bechyňové z Lažan. Na to zde vládl její syn Vác. Račín, od r. 1710 až 1729 Bechyňové z Lažan, pak Jos. Karel Pergler z Perglasu, jemuž V. pro dluhy prodány r. 1743. Veřejnou dražbou dosáhl jich Jan Ferd. hr. Desfours, od jehož rodu sňatkem přešly r. 1814 v majetek svob. pánů Sturmfederů z Oppenweiler, z nichž jmenovitě Karel Theodor o zachování znamenitého hradu nemálo pečoval.

Velhavy viz Vlhlavy.

Velice, ves, 27 d. 296 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Chlumec, far. Nákří; opodál rasovna.

Velichov (*Welchau*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1864 za 58.000 zl. r. m.) a starobylá far. ves na pravém břehu Ohře, 80 d. 438 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kral. Vary ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., pošt. Ostrov, arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. Dr. Löschner, 1697 osadníků; far. chrám Nanebevzetí P. M. na pahorku mimo ves jmenuje se již r. 1384 farním; v něm jest hrobka svob. p. z Wallis; velký a prostřední zvon z r. 1589, malý z r. 1683; zámek od hr. Šliků v 16. věku založený vyhořel r. 1621 s celou vsí a přestaven v novější době v slohu moderním; škola, dv. popl., pivovár, mlýn. Od kněžny Gertrudy a jejího manžela Vladislava II. darován újezd V. klášteru Doksanskému, od něhož jej král Jan r. 1336 vyměnil. Za časů Karla IV. dostal se i s pamětihodným mostem zdejším v majetek města Ostrova. Most již v Zelenohorském rkp. ve slovích „po Radovan ot Kamena mosta“ (viz Radešov) připomenutý dovolil král Ostrovským snova vystavěti a clo při něm vybírati, čímž vymaněn zároveň ze závazku lenního hradu Lokte. O mostě tom zachováno mezi lidem mnoho bájek a pověstí, z nichž nejpamátnější jest slepého mládence o něm proroković, že nastanou pro Čechy smutní časové, až se přes tento most železo položí. Jak dlouho V. majetkem Ostrova zůstal, neznámo, od 17. však století měnil velmi často svou vrchnost. Od r. 1864 náleží MDr. Jos. Löschner-ovi.

Velichov (*Welchen*), veska, 2 d. 20 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Březno velké, far. Svadov.

Velichov (*Welchau*), statek města Žatce a ves, 21 d. 101 ob. něm., kr. i okr. a far. Žat. (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Záhoří. — Obyvatelstvo nyní již jen německé bylo ještě r. 1829 částečně české; taktéž v blízkém Záhoří, Bezděkově a Rybňanech.

Velichovky (*Welchow*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1804 za 84.050 zl.) a ves na návrší, 56 d. 444 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Dubenec, zámeček, fil. kostel Proměnění Páně z r. 1616, dv. popl., pivovár (roč. přes 3600 věd.), sam. Dalbůh. — Na sklonku 16. stol. patřily V. Fridr. Radoveskému z Hustiřan, ok. r. 1616 Hanibalovi z Valdšteina a ok. r. 1652 hr. Černínům, kteří je prodali r. 1741 Frant. K. Mladotovi ze Solopisk. R. 1803 koupil je Jan Podivín ryt. z Höpflingen a Bergendorfa. V nejnovější době dostaly se v jich držení Berta v. Bees a Gabriela v. Spens.

Velika, ves, 18 d. 144 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (1 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Bojiště; sam. na Rybníkách.

Veliká, ves při potoku mezi vrchy Koníčkem a Vystrkovem, 55 d. 556 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovice (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Jince; cvočkařství, mlýn.

Veliká, Velká, ves blíž levého břehu Vltavy, 41 d. 283 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (4 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Kamýk, býv. dom. Zduchovice; mlýn.

Veliká ves (*Sinzendorf*), ves, 21 d. 139 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá (2½ hod. již.), kat. obc. V. v., pol. obc. a far. Damnov; sam. Oeding.

Veliká ves (*Grossdorf*), statek kostela sv. Petra v Praze a ves, 35 d. 231 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. V. v., far. Vodolka; fil. kostel sv. Vavřince založen 1261 od Víta, děkana metropolitního kostela Praž. a byl r. 1384 farním; škola. — Ustanoviv při kostele sv. Víta na hradě Praž. 12 školáků („bonifantů“) ke zpěvům a říkání žalmů, koupil kanovník Ebrhart († 1259) k opatření jich stravou a oděvem některé statky ve V-é vsi.

Veliká ves, Velká, ves při potoku, 54 d. 473 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Milevsko (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Orlík.

Veliká ves (*Grossdorf*), ves, 31 d. 249 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2½ hod. sev. záp.). kat. i pol. obc. V. v., far. a býv. dom. Lukavec; opodál dv. popl. Staré hutě.

Veliká ves (*Michelsdorf*), statek allod. (dle trh. sml. z r. 1843 za 27.500 zl. stř.) a ves far., 39 d. 254 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Podbořany (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V. v., diéc. Litom., vik. Žat., patr. ryt. Schreiter, 519 osadníků; far. kostel sv. Jakuba z r. 1739, zámek r. 1811 dostavený, škola, dv. popl., mlýn. — V. v. byla na zač. 17. stol. s Maštovem spojena; později dostala se augustianskému klášteru na Karlově v Praze; po jeho zrušení r. 1786 připadla náb. matici, od kteréž r. 1789 Ignácovi Schreiterovi prodána. Potomci jeho ryt. Schreiterové z Schwarzenfeldu jsou dosud v držení statku.

Velimovice viz Velmovice.

Velim viz Velyně.

Velingrova viz Dehnice.

Veliny, ves, 98 d. 596 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holice (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Ostřetín, býv. dom. Pardubice; fil. kostel sv. Mikuláše uvádí se ve 14. stol. mezi farními, škola, mlýn; u vsi při samých domech veliká mohyla, v níž dle pověsti nějaký rytíř pohřben jest.

Velis, Veliz, sam. s far. chrámem sv. Jana Křt., která se popisuje při Kublově (v. t.); arcidiéc. Praž., vik. Křivoklát, patr. náb. fond a J. Velič., 1794 osadníků, pošt. Žebrák. — Na V-ském vrchu přepaden od Vršovcův kníže Jaromír, osamotněv na lovu, avšak osvobozen pomocí lovce Hovory. Na památku svého zachránění, jež přímluvě sv. Jana Křt. přiznával, dal ok. r. 1012 kapli témuž svatému postaviti, kterouž kníže Břetislav I. mezi l. 1037—1055 benediktinům Ostrovským odevzdal. Tito založili zde poustevnu, která poč. 14. věku v proboštství přeměněna byla. Ve válkách husitských zkaženo toto (r. 1421) až na kostel, který v minulém století přestaven a r. 1787 farářem osazen byl. Dle pověsti uložen v oltáři dubový peň, k němuž Vršovci Jaromíra přivásali. Na V-i naleseny od Krolmusa r. 1857 rozličné starožitnosti, pocházející dílem z pohanské, dílem z křesťanské doby.

Velislavice viz Veleslavice.

Velislavin viz Veleslavín.

Veliš, panství fideikom. (s Vokšicí dle soud. odhadu z r. 1845 za 1,459.478 zl. 52 kr. stř.) a far. ves na úpatí soujmenného vrchu, 30 d. 278 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Jič. (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. Král. Hrad., vik. Kopidl., patr. hr. Šlik, 3861 osadníků; far. chrám sv. Václava vystaven v středu 18. stol. v slohu italském od Loraga a ozdoben malbami na obmítce; far. kostela připomíná se zde již r. 1384; škola, štěpařství a včelařství. — Nade vsí zbytky druhdy pevného hradu, založeného prý ve 12. stol. od pánů z Valdšteina a postoupeného později

král. komoře. Když Vítkovcům Hluboká od krále Otakara II. násilně vzata, dán jim r. 1277 hrad V. v náhradu, který od nich pánům z Vartenberka postoupen. Jan z Vartenberka vyznává listem z r. 1358, že učinil freimark na zámek V. s cís. Karlem za zámek Kostelec. R. 1426 postoupil král Sigmund hradů V-c, Brady, Lipnice a měst Jičína, Bydžova a Veselého, zboží to někdy Čeňka z Vartenberka, Oldřichovi z Rožmberka. Později dostal se hrad králi Jiřímu, a po jeho smrti r. 1472 Bočkovi z Kunštátu na Poděbradech. R. 1500 uloženy zde byly památné kompaktaty, jichž vymožení tolik krve prolití stálo. Mezi l. 1506 až 1608 drželi V. Trčkové z Lípy. Po bitvě Bělohorské konfiskován statek V-ský hr. Jindřichovi z Thurnu a prodán Albrechtovi z Valdšteina, po jehož pádu r. 1636 Jindř. hr. Šlikovi prodán. Po smrti tohoto přešlo panství na syna Frant. Arnošta, který koupil zdejší zvláštní statek, na kterémž r. 1432 Hašek Ostrovský z Valdšteina seděl. Po smrti Frant. Jos. Šlika 1740 držela V. doživotně pozůstalá manželka Anna Josefa, roz. Krakovská z Kolovrat, načež statek hr. Kvído z Weissenwolfu 1773 přejal. Provdáním se dcery jeho přešel V. na knížata Esterhásy, a od těch r. 1791 opět na rod Šlikův, jimž dosud náleží. Hrad z rozkazu cís. Ferdinanda II. rozbořený poskytl jesuitům hojného materialu k zbudování zámku Milčeveského.

Veliš, ves far., 40 d. 296 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Vlašim (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. kn. Auersperk, 1396 osadníků; lok. r. 1384 far. kostel sv. Josefa uveden v nynější podobu r. 1772; větší zvon ulit r. 1523 od Bartoloměje v Praze; škola. — V. patřila ve 14. stol. k Vlašimi a v 16. stol. k statku Popovickému, od něhož oddělená opět k Vlašimi se dostala.

Velíška (*Wölschko*), ves, 34 d. 165 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Meziříčí, far. Malonty, býv. dom. Nové Hrady.

Veliz viz Veliš.

Velká viz Veliká.

Velká hora viz Voltyně.

Velký dvůr viz Tábor starý.

Wellerbauden viz Úpa velká část I.

Velmovice?, Velimovice?, ves, 14 d. 126 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2$^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Dobronice, far. a býv. dom. Chýnov; váp. lomy a pece. — Ve V-cích stávala před věky tvrz; k r. 1443 připomíná se Mikuláš a r. 1447 Jan z Velimovic.

Velmschlosser Ansiedlung viz Chomútov.

Veloun?, vska, 7 d. 40 ob. něm.?, kr. Buděj., okr. a far. Kaplice, kat. i pol. obc. Žár, býv. dom.?

Velprdy viz Veltrusy.

Veltěže, ves, 42 d. 286 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1$^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Zdiby, far. Klecany velké, býv. dom. Dehnice; dv. popl., mlýn. — R. 1228 jmenuje se V. mezi statky kláštera Svatojiřského; též vikář sakristy u sv. Víta, připomenutý r. 1275 měl zde jakési nadání.

Veltěže, ves na návrší, 45 d. 268 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun (1$^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Obora, býv. dom. Vršovice; dv. popl.; viz Počedělice.

Veltruby, statek s Radovesicí spojený a far. ves blíž pravého břehu Labe, 103 d. 685 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kolín (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. hr. Pourtales, 1104 osadníkův; lok. chrám Navštívení P. M., škola, pivovár, olejna, dv. popl., sam. v Domkách. — Někdy zde stávala tvrz, na níž r. 1455 Václav z V-b seděl. Po smrti Jaroslava Bořity z Martinic r. 1582 držela V. a Běrunice manželka jeho Johanna Dašická z Barchova.

Veltrusy, druhdy Velprdy, far. ves na pravém břehu Vltavy, 104 d. 908 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvar. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Jeviněves, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. hr. Chotek, 1756 osadníků; far. kostel sv. Jana Křt. připomíná se co taký již ve 14. stol.; na ostrově zámek v moderním slohu s kaplí sv. Kříže, krásný park a dv. popl; škola, nádraží sev. dráhy, pošt. exped., lihopalna a $^1/_2$ hod. vzdálí hájnovna. — R. 1226 dán zde od kněžny Gertrudy a jejího manžela kn. Vladislava jakýsi statek klášteru Doksanskému, který r. 1410 i ostatek vesnice od Oldřicha Zajíce z Hasmburka směnou za Vojnici dostal. K proboštství Pražskému patřilo odtud ještě v 15. stol. šest člověků (viz Všestudy). Od sklonku 17. stol. sdílely V. stejnou vrchnost s Jeviněvsí. U V-s nalezena zlatá mince keltická, vážící 2 duk. 17 asů.

Velvary (*Welwarn*), král. okr. město v širokém, otevřeném údolí při Červeném potoku, 239 d. 1637 ob. čes., kr. Praž. (3 m. k severu), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. obec, 3895 osadníků; děk., r. 1350 far. chrám sv. Kateřiny pův. slohu gotického ze 14. neb 15. stol.; pamětihodna jest zdejší křtitelnice z kararského mramoru; mramorové oltáře pocházejí z někdejší kaple sv. Karla Borom. v Praze; menší zvon z r. 1660, větší z r. 1755; zajímavý kostel sv. Jiří z přechodní

doby gotiky do renaissance vystaven r. 1582 spolu se špitálem pro 6 chudých od měšťana Jiřího Pechara; vedle kostela kam. kazatelna; kaple všech Svatých, v jejímž okolí ještě před 70 lety víska Hrádek byla, radnice, škola, obelisk se sochou P. Marie z r. 1717 od zdejšího sochaře Frant. Střebského, blíž města při studánce, řeč. Svěcenko, soška nejsv. Trojice, smíš. okr. úř., notar., bern. úř. (2. tř.), pošt. expod., záložna, zpěv. spolek „Hlahol", dobrovolnický sbor hasičský, okr. odbor hospodářský, továrna na stroje a nářadí hospodářské, pivovár, olejna, lihopalna, 3 mlýny; na blízku stávala někdy ves s tvrzí a far. kostelem Malovary (v. t.). Trhy výr.: 1) v pond. po zjevení sv. Michala, 2) ve stř. po sv. Petru a Pavlu, 3) ve stř. po sv. Bartolom., 4) na sv. Šim. a Judu, 5) po sv. Martinu bisk.; týdní trh každý čtvrtek. — V. čteme v listině Vyšehradské z r. 1282, jakož i v listu Karla IV. z r. 1356, kterýmž potvrzuje statky proboštství Vyšehradského. Od krále Vladislava II. povýšeny jsou na město, z které doby nepochybně zbytky hradeb a brány pocházejí. Rudolf II. vřadil V. mezi města královská. R. 1531 dne 27. září lehlo téměř celé město popelem. R. 1639 vydrancovali a zapálili je Švédové pod Bannerem. Při Červeném potoku mnoho žárovišť a pohanských pohřebišť. V. jsou rodiště znamenitých komponistů Jana Ant. Ev. Koželuha (nar. 13. pros. 1738, † 3. ún. 1814) Leopolda Koželuha (nar. 1753 a žil r. 1814 ve Vídni jakožto cís. komorní kapelník).

Velvety (*Welboth*), ves na levém břehu Bělé, 26 d. 147 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Rtín, far. Bořislav; dv. popl., sam. Goslika. — Někdejší tvrz byla nepochybně původiště soujmenného rodu, nebo r. 1417 jmenuje se Křišťan z V-t purkrabím na Teplici.

Velyně, Velím, far. ves při potoku, 76 d. 580 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Kolín (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Poděbrady, diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr. baron Sina, 762 osadníkův; lok., r. 1350 far. kostel sv. Vavřince jeví některé známky původního slohu gotického; na sev. straně presbyteria okrouhlý spodek někdejší věže; velký zvon z r. 1542 od konváře Vác. Faráře z Král. Hradce, prostřední z r. 1413 od mistra Petra Kotláře a malý od Ondřeje Ptáčka; protest. kostel z r. 1783 se starožitnou kazatelnou a takýmitéž stolicemi; kat. a protest. škola, štace sev. dráhy, olejna, akc. cukrovárna; opodál mlýny Nouzov dolní a horní, kdež nar. r. 1836 čes. samouk Ferd. Sobotka. — R. 1304 založena prý zde od Jeníška z Nové Úpice tvrz a zůstala prý v držení Jeníšků až do r. 1440, kdežto nepochybně k panství Poděbradskému přikoupena. R. 1486 činí se zmínka o manském statku ve V-i, kterýž Pavlu Zubíkovi náležel. R. 1530 propustil král Ferd. bratřím Všeliským ze Všelis poznovu dva dvory z manství. Cís. Rudolfem povoleno V-ským s jměním svým volně nakládati.

Venčovský mlýn viz Stativnice.

Vendelákův mlýn viz Klokoty.

Vendelinka viz Viničné hory u Prahy.

Wendlmühle viz Vzvěřina.

Wenkau (*Venkov*?), ves v údolí, 10 d. 79 ob. něm., kr. Žat., okr. Přísečnice (1½ hod. již.), kat. obc. Köstelwald, pol. obc. a far. Měděnec, býv. dom. Hauenstein.

Věnoves, Běnoves (*Wenussen*), ves blíž Mže, 56 d. 470 ob. něm., kr. Pls., okr. a far. Touškov (¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Malesice a Kozolupy; dv. popl., mlýn. — V. poněmčena teprv za nynější paměti.

Venyšův dům viz Plezomy horní.

Wenzelsdorf, ves, 32 d. 229 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podmokly, far. Rozbělesy.

Wenzelsdorf, ves vysoké polohy, v novější době založená, 28 d. 256 ob. něm., kr. Pls., okr. Hostouň (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Plöss, býv. dom. Újezd Chodový.

Wenzelsfeld, nová ves, 26 d. 158 ob. čes. ?, kr. Chrud., okr. Ústí n. O. (2 hod. sev. vých. ?), kat. obc. Landsberg, far. Dobrouč dolní, býv. dom. Lanškroun.

Wenzelshau, Wenzelschau (?), ves r. 1674 založená, 11 d. (po různu) 49 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Herrnfeld, far. a býv. dom. Rokytnice.

Wenzelštein, někdy hrad na hřbetě Kunratického lesíka blíž silnice Táborské; ostatně viz Kunratice.

Vepice viz Epice.

Vepřec, Vepřek, far. ves na levém břehu Vltavy, do které zde spadá Červený potok, 30 d. 163 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (1½ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Nová ves, býv. dom. Jevíněves, pošt. Veltrusy, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. hr. Chotek, 1394 osadníků; starobylý far. chrám Narození P. M. na okrouhlém pahorku uvodí se již ve 14. stol.; zvony z r. 1522, 1494 a 1456; poslední jest nejstarší dosud známý zvon český; škola, r. 1823 v slohu gotickém nově vystavěná, mlýn. — R. 1420 zapsal král Sigmund V., ves kanovníkův Pražských,

Štěpanovi z Hlazovic. V první polovici 17. stol. drželi prý V. Vepřečtí z Vepřku. K panství Jeviněvesskému dostala se ves r. 1755. Za kostelem objeveny pohanské hroby.

Vepřikov, ves, 62 d. 389 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Chotěboř (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Příbram; škola.

Vepřové, Vepřikov (*Wepřikau*), ves, 78 d. 670 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav (1$^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Borová, býv. dom. Polná; škola, mlýn; zde se dobývá jinorázovec železnatý (obsahuje 20% železa).

Vepřko? patří do kat. obc. Branžeže.

Verdek, ves na levém břehu Labe, 66 d. 381 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. (město) Král. Dvůr ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V.; škola, $^1/_4$ hod. sev. záp. sam. Podhaj. — Ves tato založena v novější době v obvodu býv. dvora popl. Verdeka.

Veřechov, ves, 37 d. 302 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Horažďovice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Strakonice (6 d. dom. Horažďovice).

Věřice, ves, 12 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Jezero, far. Okrouhlice, býv. dom. Jemniště. — V. jest starobylá osada, která byla r. 1186 majetkem Johanitův. K r. 1447 připomíná se Jindřich z V. a Krupé a r. 1460 Petr Kule z V.

Werlsberg a Werlsgrün viz Wörlsberg a Wörlsgrün.

Verměřice viz Hřiměždice.

Vermiřov viz Verniřov.

Verneřice (*Wernstadtl*), starožitné město blíž čedičové hory Zinkensteina, 263 d. 1942 ob. něm., kr. Litom., okr. Benešov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. částečně Liběšice, částečně Ploskovice, diéc. Litom., vik. Úšt., patr. kn. Lobkovic, 3298 osadníkův; far. kostel sv. Anny uvozuje se již r. 1384 a obnoven po ohni r. 1709 a 1774; jeden obraz od Škréty; $^1/_4$ hod. záp. kostel nejsv. Trojice z r. 1732, při němž zvláštní kaplan ustanoven, škola, pošt. exp., nemocnice (zákl. jmění: 4282 zl.), spolek tiskařů, továrna na zboží stávkářské, tiskárna pro kartouny (roč. 73.000 tuctů za 300.000 zl.), pivovár (roč. na 5106 věder), přádelna. Trhy výr. a na dob.: 1) na sv. Vojtěcha, 2) na sv. Vavřince, 3) na sv. Ondřeje, 4) v pond. př. sv. Havlem; týdní trh každé úterý.

Verneřovice (*Wernsdorf*), ves, 22 d. 123 ob. něm., kr. Jič., okr. a far. Žacléř ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Brettgrund, býv. dom. Trutnov.

Verneřovice (*Wernersdorf*), far. ves v údolí při Teplickém potoku, 179 d. 1151 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., pošt. Broumov a Teplice hořejší, diéc. Král. Hrad., vik. Broumov., patr. opat Broumov., 3844 osadníků; far. kostel sv. Michala, jenž byl r. 1412 filialním kostela Višeňovského, vystaven v nynější podobě r. 1720; škola, 2 mlýny. — První zmínka o vesnici této činí se k r. 1412, ač založení její nepochybně do 13. stol. připadá.

Verneřovice (*Wetzdorf*), ves v údolí při vtoku Červeného potoka do Tiché Orlice, 106 d. 690 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Červená voda a Supí hora, býv. dom. Supí hora; fil. kostel sv. Jana Křt., škola, mlýn. — V. slušely dle potvrzovací listiny z r. 1304 klášteru Zbraslavskému.

Wernersreuth, ves, 136 d.? 1156 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Aš ($^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. W.; katol. škola, 2 dv. popl., opodál několik mlýnů.

Verniřov, Vermiřov, ves, 26 d. 187 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Všesoky, far. Sudějov, býv. dom. Malešov (12 d. k Červ. Hrádku).

Verniřovice dolní (*Unter-Wernersdorf*), ves, 83 d. 552 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (2$^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. V. d., pol. obc. Verniřovice, far. Verniřovice hořejší, býv. dom. Starkov; bělidla, mlýn.

Verniřovice hořejší (*Ober-Wernersdorf*), far. ves blíž předešlé na sev.-západ, 85 d. 536 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Police, kat. obc. V. h., pol. obc. Verniřovice, býv. dom. Skály, diéc. Král. Hrad., vik. Broumov., patr. kapitula Král. Hradecká, 4145 osadníků; far. chrám sv. Máří M. uvozuje se již ve 14. stol. a byl v nynější podobě r. 1710 vystaven, škola, lihopalna, 2 mlýny a opodál měděné báně, z nichž se ročně na 15.000 ctů rudy vytěží.

Wernsdorf, ves při soujmenném potoku, 45 d. 365 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov. (1$^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. W., pol. obc. a far. Jeníkov, býv. dom. Osek; několik mlýnů, železárna, hnědé uhlí. — Klášter Osecký koupil W. r. 1282 od abatyše kláštera Teplického.

Wernsdorf, statek allod. (dle trh. sml. z r. 1857 za 129.000 zl. stř.) a ves, 128 d. 774 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. W., pol. obc. a far. Mikulovice; zámek, dv. popl., pivovár, lihopalna, 2 mlýny; zde se popisuje ves Faberhütten, která patří farou k Louchovu. — Na sklonku 15. stol. náležel W. městu Chomútovu. R. 1857 koupili statek Korbové z Weidenheimu.

Werth viz Wehrt.

Verušice (*Gross-Werschedits*), ves, 26 d. 154 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Žlutice (1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. V.; fil. chrám sv. Mikuláše r. 1765 nově vystavený uvodí se již r. 1384 a nazýval se prý až do 17. stol. „Střídka"; mlýn. — V. zastaveny r. 1438 od kláštera Milevského Joštovi z Tašvic, aniž byly více vyplaceny.

Verušičky (*Klein-Werschedits*), statek s panstvím „Luky" spojený a ves, 29 d. 252 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bochov (1 3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Luky; zámek, kaple nejsv. Trojice řeč. Vakov, dv. popl., mlýn, druhdy zde byla tvrz. — Mezi l. 1604 až 1612 náležely V. Fab. Šeb. Pröllerhoferovi z Purkersdorfu, později Kolovratům Libšteinským. R. 1711 dostaly se V. hr. Voračickému z Paběnic, od toho r. 1715 Frant. Ladislavovi Nesslingerovi a r. 1743 svob. p. Janu Jos. Kfelířovi ze Zakšova. Brzy potom spojeny se statky, u Luk uvedenými, v jedno panství, které r. 1863 Heliodor a Klementina, manželé Heidlovi za 600.000 zl. r. m. koupili.

Ves česká viz Česká ves.

Ves dlouhá viz Dlouhá ves.

Ves dolní viz Podhoješín.

Ves horní viz Hořejší ves, Oberdorf a Obec.

Ves chlupatá viz Chlupatá ves.

Ves Jetřichova viz Jetřichova ves.

Ves krátká viz Krátká dlouhá.

Ves nová (*Neudorf*), ves, 21 d. 179 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kočín, far. Purkarec.

Ves nová (*Neudorf*), ves vysoké polohy, 87 d. 834 ob. něm., kr. Cheb., okr. Kraslice (3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. V. n., pol. obc. Hochgarth, far. Heinrichsgrün?, býv. dom. Heinrichsgrün; škola.

Ves nová viz Nová ves a Neudorf.

Ves stará viz Stará ves.

Ves sv. Václava, sv. Václav (*Wenzelsdorf*), nazývá se část vesnice Taschenbergu, která za zřízení patrimon. k panství Kopistskému náležela. Asi v první polovici 13. stol. dána klášteru Zderazskému, jemuž ve válkách husitských odňata a spolu s Čouší Janovi z Veitmile dostala se. Tento jí postoupil Mostským, kterýmž o ní povstala pře r. 1532 s klášterem Světeckým, avšak ukončena v jich prospěch.

Ves veliká viz Veliká ves.

Ves zelená viz Zelená ves.

Vesce, Vesec, ves, 18 d. 70 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Petrašovice, far. Hodkovice a Čes. Dub.

Vesce (hořejní), ves, 13 d. 81 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Světlá, býv. dom. Starý Dub.

Vesce, ves na pravém břehu Mrliny, 50 d. 370 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Chleby, býv. dom. Poděbrady; škola, 1/4 hod. již. sam. Havransko (v. t.).

Vesce, ves, 19 d. 137 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobotka (1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Nepřívěce, býv. dom. Kost a Rakov; viz Sobotka.

Vesce, Vesec, ves, 30 d. 163 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Klokočí, far. Loučky, býv. dom. Skály a Turnov.

Vesce (*Wes am Berg*), ves, 12 d. 79 ob. čes. něm., kr., okr. a býv. dom. Buděj. (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Rudolfov; něky zde dolováno na stříbro. — R. 1498 dal král Vladislav měšťanům Buděj. V. a jiné, jež od dávna k městu sloužely, k pravému jmění, držení a požívání.

Vesce (*Dörfles*), ves, 13 d. 62 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nov. Hrady (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Buschendorf, pol. obc. a far. Žumberk.

Vesce, obyčejně Cabrov, ves, 33 d. 188 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Týn n. V. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Koloděje.

Vesce, statek s panstvím Ronovským spojený a veska, 8 d. 98 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Pařížov, far. Běstvina; zámek, dv. popl. — Někdejší tvrz byla nepochybně původiště staročeského rodu vládyk Popelů z Vesce, jichž potomci ještě r. 1786 žili. Po smrti Martina z Běstviny a dcery jeho Doroty dal král Vladislav r. 1497 V. s podíly na Bousovně a Chvalovicích Oldřichovi Vranovskému z Valdeka. R. 1666 koupil V. Baltasar David Otto z Ottenfeldu.

Vesce, Vestec, ves, 16 d. 119 ob. čes., kr. i okr., far. a býv. dom. Chrud. (1/2 hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Tuněchody.

Vesce, Vesec, ves v úrodném údolí, 17 d. 118 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1 hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Kostelec, far. Velíš, býv. dom. Velíš a Vokšice.

Vesce, Vestec, ves v planině, 35 d. 206 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Zaloňov, býv. dom. Žireč; dv. popl. — V. darována r. 1225 od krále Přemysla Otakara I. městu Králové Hradci, jemuž po katastrofě Bělohorské odňata a později

jesuitské koleji u sv. Klimenta v Praze dána. Tato prodala ji jesuitům Královéhradeckým a tito jesuitské koleji v Žírči.

Vesce, V e s t e c, ves, 39 d. 223 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod ($2\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Skalice; škola, dv. popl.

Vesce, ves, 29 d. 142 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Roudnice (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Krabčice.

Vesce, ves, 34 d. 294 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. ($2\frac{1}{4}$ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Jesenice, far. Kunratice, býv. dom. Břežany; opodál při Táb. silnici sam. Š a t a l k a.

Vesce, ves na levém břehu Vltavy, 33 d. 229 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($3\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Velká, far. Hřimeždice, býv. dom. Zduchovice (12 d. dom. Smolotel. a 3 d. dom. Dobříš.).

Vesce, ves, 25 d. 183 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Chocerady, býv. dom. Hrádek nad Sázavou. — V. jest původiště ryt. V e s e c k ý c h z V e s c e, jichž rod prý dosud trvá, ač v úplném úpadku. Nejstarší jich známý úd jest M i k u l á š z V. ok. r. 1380. K Hrádku patřila V. již r. 1554.

Vesce, ves, 23 d. 280 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Přílepov, pol. obc. Sobědraž, far. Kovářov, býv. dom. Orlík; zde se popisuje S l a v o ň o v (v. t.). — R. 1324 dal S v o j š e z C h o t ě ř í n a dědictví své v Chotěříně, v V-ci, Epicích a dv. kmetcí v Březí M a r t i n o v i, synu sestry své z P o č a p e l. R. 1474 prodal R a c e k z K o c o v a S m i l o v i z H e d ě j o v a dědictví své v Chotěříně, v V-ci, v Kovářově a u Slavoňova dv. kmetcí.

Vesce, ves v novější době založená, 29 d. 147 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Soběslav ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Nedvědice.

Vesce, V e s t e c, veska, 9 d. 46 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($2\frac{1}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Zvěstov, far. Šlapanov; mlýn. — Za zřízení patrimon. patřila V. k druhé čtvrti svobodníkův kraje Kouřimského a byla úředním sídlem obou čtvrtí.

Vesce, V e s t e c, veska, 3 d. 33 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($2\frac{1}{4}$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Miličín.

Vesce (*Wes*), ves, 15 d. 85 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořany (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Vidhostice, býv. dom. Lužec.

Vesce viz N e c h y b a.

Vesce popisuje se u Ž ď á r u (okr. Sedlčan.).

Vesce viz P y k o v.

Vesce dolní, veska, 4 d. 36 ob. čes., kr. i okr. a býv. dom. Buděj. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Římov. — V. d. dali sobě r. 1563 Budějovičtí vložiti v desky zemské.

Vesce (Vestec) dolní (*Unter-Westec*), ves, 12 d. 97 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1\frac{1}{2}$ hod. vých.), kat. obc. V. d., pol. obc. Slavíkov, far. Libice, býv. dom. Studenec.

Vesce hořejní viz V e s c e (okr. Čes. Dub.).

Vesce horní (*Ober-W.*), veska, 3 d. 19 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (3 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Římov, býv. dom. Krumlov (1 d. dom. Římov.).

Vesce (Vestec) horní (*Ober-Westec*), ves, 12 d. 79 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Vestec dolní, pol. obc. Slavíkov, far. Libice, býv. dom. Studenec.

Vesce Hronova č. **Chomoutova**, veska, 8 d. 75 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Mozolov, pol. obc. Petříkovice, far. Nadějkov, býv. dom. Jistebnice; opodál mlýny K o t a š k o v, H r o m a d o v a V o z d r a k o v.

Vesce nová (*Neu-W.*), ves na pravém břehu Jizery, 17 d. 107 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. ($\frac{3}{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V. n., far. Stará Boleslav.

Vesce pisařova viz P i s a ř o v a v e s c e.

Vesce stará (*Alt-W.*) ves, 33 d. 212 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($1\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V. st., far. Bříství, býv. dom. Brandýs n. L.

Vesce Žichova, veska, 7 d. 67 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Mozolov, pol. obc. Petříkovice, far. Nadějkov, býv. dom. Jistebnice.

Vesce viz V e s c e.

Veselá, ves, 20 d. 134 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Chotěboř ($1\frac{1}{2}$ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Sedletín, far. Skuhrov; škola.

Veselá, V e s e l í, ves, 47 d. 284 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Týn, býv. dom. Skály a Turnov.

Veselá, far. ves, 53 d. 382 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Počátky ($1\frac{1}{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Cerekvice, diéc. Buděj., vik. Pelhřimov, patr. kn. Hohenzollern, 1348 osadníků; far. chrám sv. Jakuba; na gotickém presbyterium letopočet 1642; křtitelnice z r. 1614; zvony z r. 1463 a 1553; na malém zvonu nečitelný prý starogotický nápis; škola; $\frac{1}{4}$ hod. sev. mlýn T i n a v a; někdy zde stávala tvrz. — V. sove se u obecného lidu P r a š i v á a jest to snad ona ves, která patřila

r. 1384 do dekanatu Chýnovského. R. 1393 byli patronové kostela v Prašivé Majnuš z Rychnova a Ondřej z Prašivé.

Veselá viz Barchov.

Veselá viz Paseka.

Veselá viz Veselé a Veselí.

Veselé, Veselá, ves, 40 d. 326 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycany (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Mirošov; býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov; škola, ¼ hod. sev. vých. mlýn Peklo.

Veselé vysoké (*Hoch-Vesely*), statek allod. (dle práv. přiřknutí z r. 1839 za 48.900 zl. stř.) a starobylý městys v údolí nad Cidlinou, 172 d. 1316 ob. čes., kr. Jič., okr. Bydšov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V. v., pošt. Jič., diec. Král. Hrad., vik. Kopidl., patr. kn. Paar, 3289 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše, jehož se již r. 1384 připomíná, pochází v nynější podobě z předešlého století, škola, zámeček přestaven r. 1686 z tvrze, spěv. spolek „Cidliňan“, pivovár (roč. přes 2547 věd.), továrna na cichorii, mlýn. Trhy výr.: 1) na sv. Matěje na rozličné zboží a dob., 2) na sv. Vojtěcha na plátno a předivo, 3) na sv. Jana Křt. na zboží a dob., 4) v out. po sv. Vavřinci na zboží a dobytek, 5) na sv. Michala, 6) na sv. Martina na plátno a předivo. — V. v. patřilo původně k statkům Vartenberským (viz Veliš). R. 1533 zapsala Anna z Nežetic manželi svému Mikulášovi Bořkovi z Dohalic městečko a tvrz V., vsi Veležice, Hrobičany a Zběř. Od té doby zůstali Bořkové z Dohalic v držení statku až prý do bitvy na Bílé hoře, načež jim V. konfiskováno. Než však ještě r. 1652 objevuje se na V-ém Václav z Dohalic. Na poč. 18. stol. držel V. svob. p. Záruba, který jeho r. 1716 trhem postoupil hr. Janovi Jos. Šternberkovi. Brzy potom dostalo se v majetek nynějším držitelům kn. Paarům.

Veselého mlýn viz Pavlov.

u Veselého, sam. blíž Králova dvora.

Veselec viz Oselec.

Veselí, ves, 61 d. 458 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Bakov; viz Maníkovice.

Veselí, Veselý, ves, 23 d. 143 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Nabzí, býv. dom. Malá Skála.

Veselí (*Schneidetschlag*), ves, 15 d. 117 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšin. (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mladoňov, far. Jablonec, býv. dom. Krumlov.

Veselí (odrané č. zedrané), ves, 46 d. 357 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Svinčany, býv. dom. Choltice; škola. — V. koupila r. 1580 Marketa z Bubna, manželka Jindř. Kunaty z Dobřenic, od Petra Dobřenského a odkázala je dceři své, provdané za Jindř. Lukavského. Při jich rodě zůstalo V. až do r. 1703, načež k Cholticku připojeno.

Veselí (*Wesseln*), ves blíž Ploučnice, 39 d. 183 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lípa (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Zákupy, býv. dom. Nový zámek a Lípá; opodál mlýn.

Veselí, Kal? (*Fröhlichsdorf*), ves na pahrbku?, 25 d. 160 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Chcebuz.

Veselí (*Wesseln*), ves na levém břehu Labe, 17 d. 95 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Mojžíř, býv. dom. Březnice a Všebořice; kaple.

Veselí, ves na levém břehu Úhlavy, 21 d. 142 ob. čes. něm., kr. Plz., okr. Klatov. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Rohožno, far. Janovice, býv. dom. Bystřice; mlýn, sirobárna na místě někdejší tvrze. — R. 1523 postoupil Petr Suda z Řenec králi Ludvíkovi statku svého Janovic a V., obdržev náhradou za to král. statek Zdechovice právem zástavním.

Veselí, Veselíčko, statek allod. (dle trh. sml. z r. 1844 za 82.648 zl. stř.) a far. ves, 76 d. 594 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. V., pošt. Bernartice, diec. Buděj., vik. Bechyň., patr. náb. fond, 1701 osadníků; far. chrám z r. 1851, pův. zámecká kaple sv. Anny r. 1797 založená; obraz sv. Anny od Rud. Müllera; škola, zámek, dv. popl., pivovár (r. 1865: 2160 věd. za 7560 zl.), lihopalna (r. 1865: 1118 věd. za 12005 zl.), mlýn, sam.: myslív. Soudný ¼ hod. záp., rasovna a chalupa v Hájích ¼ hod. záp., Prachov 3 chalupy a mlýn ¼ hod. sev. — V. prodáno r. 1574 spolu se zámkem Zvíkovem a klášterem Milevským Krištofovi ze Švamberka. V středu minulého století patřil statek Ant. Chlumčanskému z Přestavlk, který jej odkázal Josefovi Brettfeldovi v. Kronenburg. R. 1844 koupil V. šlechtic Jan Nádherný.

Veselí nad Lužnicí, okr. město na levém břehu Lužnice, do které se zde Nežárka vlévá, 190 d. 1364 ob. čes., kr. Táb. (5½ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Třeboň, diec. Buděj., vik. Soběslav., patr. kn. Švarcenberk, 3275 osadníkův; far. chrám sv. Kříže, připomenutý již r. 1383, byl r. 1542 nově vystaven; věž z r. 1597; na hřbitově menší kaple Bolestné P. M. a sv. Petra a Pavla, mimo město menší kaple sv

Marka a sv. Anny salož. r. 1754, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3. tř.), pošt. úř., záložna, pivovár (r. 1865: 6950 věder za 22.587 zl.), lihopalna (r. 1865: 106 věder za 1293 zl.), mlyn; zde a v okolí daří se zvláště zelí. Trhy výr.: 1) v středopostí, 2) ve stř. po Nanebevst. Páně, 3) na sv. Prokopa, 4) ve stř. po sv. Frant. Seraf.; trhy na vlnu: 1) ve čtvr. po sv. Filipu a Jakuku, 2) ve čtvr. po sv. Jiljí; trhy na dob. od Velkonoc až do sv. Ducha každý čtvrtek. — R. 1261 odevzdal Vok z Rožmberka zdejší kostel klášteru Vyšobrodskému a statek své manželce Hedvice, před jejíz však smrtí V. ok. r. 1302 k statkům královským náleželo. Povýšiv Karel IV. V. r. 1362 na město, zastavil prý je r. 1378 Ješkovi z Mezimostí. R. 1491 postoupeno od krále Vladislava pánům z Rožmberka. Viz též Hamr. V. jest rodiště spisovatele Vác. Filípka.

Veselí odrané č. zedrané viz Veselí (okr. Přelouč.).

Veselice, ves na Křemenickém návrší, 37 d. 298 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a býv. dom. Domousnice, far. Řitonice; dv. popl., někdy zde byla tvrz. — V. byla na počátku 17. stol. v držení Konččů z Konče, jimž i Domousnice patřila. Za zřízení patrimon. patřila část V. k dom. Dětinickému.

Veselice, ves na levé straně Sásavy, 11 d. 111 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Ném. Brod ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Poděbaby, býv. dom. Okrouhlice.

Veselice (*Podweselitz*), ves blíž pravého břehu Metuje, 41 d. 250 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nové město n. Metují (2$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Méstec, far. Jesenice, býv. dom. Nové město (9 d. k Opočnu). — Na sev. straně zbytky někdejšího hradu, který byl kolébkou soujmenného rodu. R. 1367 uvozuje se Ješek a mezi l. 1426 a 1451 Jan Dítě z V. Rod ten seděl zde ještě v první polovici 16. stol., avšak nenáležela mu celá V., nebo okolo r. 1495 prodal Zbyněk Buchovec z Buchova půl hradu V. Mikulášovi ml. Trčkovi z Lípy.

Veseličko viz Roviny.

Veseličko viz Veselí (v okr. Milevském).

za Veselím popisuje se při Berouně.

Veselka, veska při Stropnickém potoku, 8 d. 43 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Újezd Ostrolov, far. Střížov.

Veselka, ves při silnici, 10 d. 56 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (2$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Mníšek; hostinec někdy velmi vychválený.

Veselka, veska, 4 d. 34 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Votice (1 hod. sev. ?), kat. i pol. obc. Olbramovice; dv. popl.

Veselka viz Holkov.

Veselka viz Lhota Balkova.

Veselka viz Nedvědice.

Veselka viz Radvanice (okr. Sušic.).

Veselov (*Passnau*), ves, 39 d. 224 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Žlutice ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Údrč.

Veselsko, dv. popl. u Mozerova; viz Věž.

Veselý viz Veselí.

Veselý kopec, veska po vrchu roztroušená, 8 d. 42 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (2$^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Dřevíkov, pol. obc. a far. Kamenice; mlýn s pilou.

Veselý mlýn patří do kat. obce Bezděčína (v okr. Pacov.).

Vesenštein viz Veisenštein.

Véska, Víska, statek kláštera Augustinianův v Bělé a ves, 26 d. 173 ob. něm., kr. Boles., okr. Bělá (1$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Bezdědice; za zřízení patrimon. patřilo 5 d. k dom. Dokeskému a 1 d. k Bělé. — Statek V. daroval výše uvedenému klášteru r. 1638 Albrecht z Valdšteina.

Véska, ves, 16 d. 97 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Třeboň (8 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Jilovice; do r. 1848 patřily 2 d. k Borovanům; sam. Běhounek.

Véska, ves, 18 d. 157 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1$^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Koloděje, far. Sezemice; škola. — V. založena r. 1780 od Slezáků, kteří se již zcela počeštili.

Véska viz Damnov.

Véska viz Víska a Výska.

Véska dolní a horní viz Výska dolejní a hořejní.

Véska u kostela, V. velká (*Gross-Wiska*), ves, 65 d. 530 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Hořovice, kat. i pol. obc. V. — V. jest vlastně částka města Hořovic, však o sobě konskribovaná; zde jest Hořovický děk. chrám, škola, zámek a j. V. jest rodiště virtuosa Jos. Slavíka.

Véska malá (*Maloweska*), ves, 34 d. 290 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1 hod. již.), kat. obc. V. m., pol. obc. Dlouhá ves, far. Týnec a Klatovy, býv. dom. Týnec; mlýn; viz Vrhavec.

Véska malá (*Klein-Wiska*), ves, 29 d. 226 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovice (1$^3/_4$ hod. již.), kat. obc. V. m., pol. obc. Chaloupky, far. Mrtníky; $^1/_2$ hod. již. zříceniny hradu Valdeka (v. t.).

Véska velká viz Véska u kostela.

Vesplouský viz Choteč.

Vestec viz Vesce.

Vestré viz Ostré.

Vestřev (*Neustadtl*), ves na pravém břehu Labe, 18 d. 148 ob. něm., kr. Jič., okr. a býv. dom. Vestřev (3/4 hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. i far. Olešnice dolní.

Věšín, ves, 115 d. 803 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice (2 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál; sam.: mysliv. Chynská, hamr Obžera a Teslín (v. t.).

Věšťany (*Weschen*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 26 d. 169 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplice (1 hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Srbice, far. Modlany, býv. dom. Trmice; sadařství, chmelařství, mocná ložiska hnědého uhlí. — V. nazývají se r. 1226 vsí kláštera Doksanského.

Věštín, ves, 10 d. 51 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašp. Hory (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Strašín, býv. dom. Žichovice; dv. popl.

Veteřov, Větřov viz Rozdělov.

Vetlá, Vetlé, pův. Tleň (*Wettel*), far. ves na návrší, 57 d. 322 ob. čes., kr. Litom., okr. a pošt. Roudnice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Brozany; diéc. Litom., vik. Úšt., patr. kn. Lobkovic, 2470 osadníků; far. chrám sv. Jakuba uvodí se co taký již v době předhusitské, škola, opodál mlýn.

Větřní (*Wettern*), ves, 42 d. 232 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. (město) Krumlov (1 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. V.; škola, opodál při Vltavě mlýn Pötschmühle a sam. Mödling (v. t.). — Druhdy zde stála tvrz, která se dostala ve 14. stol. vladyckému rodu Višňů. Přijavše odtud jmeno Višňů z Větřní prodali V., k němuž Němčí, Mödling a Kaliště slušelo, r. 1603 obci Krumlovské za 11675 kop míš.

Větrní mlýn (*Windmühle*) patří do kat. obc. Břevňova velkého.

Větrník, ves, 15 d. 87 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Vesce, far. Skalice.

Větrník viz Lišov.

Větrov, ves, 19 d. 154 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Příbram (3 3/4 hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Nepřejov, far. Tbity dolní.

Větrov, veska blíž levého břehu Sázavy, 5 d. 33 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Pečirady, far. Poříčí, býv. dom. Konopiště; na břehu sam. Pašovka.

Větrov, ves, 19 d. 142 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezd, far. Netvořice, býv. dom. Lešany; opodál Chlistov, někdy ves, nyní dv. popl. a hájnovna.

Větrov, ves, 24 d. 151 ob. čes., kr., okr. a far. Táb. (3/4 hod. již.), kat. obc. Radimovice, pol. obc. Libějovice, býv. dom. Želeč.

Větrov, ves, 12 d. 84 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Votice (1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. Lysá, pol. obc. Budenín, far. Neustupov.

Větrov viz Vodice.

Větrov viz Brandlín.

Větrov viz Milhostice.

Větrov viz Kaliště.

Větrov, sam. u Záhoří Benedova.

Větrov, zaniklá osada na býv. dom. Milevském patřila r. 1497 k tvrzi Vlksici; snad jest to nynější dv. popl. V. u Kaliště.

Větřov viz Rozdělov.

Větrušice, statek kapituly Vyšehradské a ves blíž pravého břehu Labe, 25 d. 150 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 1/2 hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Klecany; dv. popl.

Větrušice (*Wedruschic*), ves, 20 d. 104 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Žabokliky, býv. dom. Krásný dvůr a Milčeves; viz Sedčice.

Větrušice viz Tuhaň.

Wetzkahäuseln viz Kozolupy.

Wetzwalde, far. ves v údolí při potoku, 257 d. 1503 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Chrastav. (1 1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. W., býv. dom. Grabštein, diéc. Litom., vik. Chrastav., patr. hr. Klam-Gallas, 1877 osadníkův; far. kostel sv. Jakuba uvodí se co taký již r. 1384 a zničen byv ve válce 30leté spolu s celou vesnicí vystaven v nynější podobě r. 1699; škola.

Veveří (*Piberschlag*), ves, 43 d. 273 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Nové Hrady (3/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V.; škola.

Veveří viz Laziště.

Věvrev (*Webrowa*), ves, 19 d. 206 ob. něm., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (1 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Křakov; kaple nejsv. Trojice z r. 1857. Zde jest zvláštní dvůr allod., který koupili r. 1737 za 5000 zl. knížata Trautmannsdorfové, držitelé Horš. Týna.

Věž, statek allod. (dle soud. odhadu z r. 1841 za 136.990 zl. 41 5/8 kr. stř.) a ves, 105 d. 757 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Skála; zámek s kaplí sv. Jana Nep., dv. popl., pivovár, lihopalna, mlýn na moučku z kostí. — R. 1569 prodal Jan Oņšovský z Onšova statky V. a Veselsko Barboře Šlikovně, manželce Frant. hr. z Thurnu. Okolo r. 1686 byla V. příslušenstvím Lipnice. R. 1722 prodal ji Jan

Bedřich hr. Seilern Karlu Joachimovi hr. Bredovi. R. 1760 držel ji hr. Dejm, po něm Karel Ostrovský, r. 1786 Frant. Ant. rytíř z Degen a pak Václav Seegenschmied. S dcerou jeho dostal se statek r. 1789 Křivánkovi, při jehož rodě dosud trvá.

Vežerty viz Výžerky.

Věžné, far. ves, 25 d. 200 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Pacov (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Chýnov, diéc. Buděj., vik. Pacov, 2248 osadníků; far. chrám sv. Jiří uvozuje se již r. 1384 a byl r. 1733 obnoven; v něm jsou náhrobky Malovců z Malovic na Kámenu z 16. a 17. stol.; škola, váp. lomy a pece. — V. patřilo v 15., 16. a 17. stol. k hradu Kámenu.

Věžnice dolní (*Unter-W.*), ves v údolí při potoku, 39 d. 282 ob. ob. něm., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V. d., far. Šlapanov; škola, opodál Lutherische Mühle a Waldhäusel.

Věžnice horní (*Ober W.*), ves ¼ hod. jih. vých. od předešlé, 38 d. 249 ob. čes. něm., kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná, kat. i pol. obc. V. h., far. Šlapanov; mlýn.

Věžnice malá, Věžnička (*Klein-W.*), ves na pomezí Moravském, 39 d. 257 ob. čes.?, kr. Čás., okr. a býv. dom. Polná (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. V. m., far. Ždírec; škola.

Věžnička viz Věžnice malá.

Věžničky, ves, 18 d. 173 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Popovice, býv. dom. Jemniště.

Věžníkov, veska, 9 d. 74 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Slavošov, far. Pertoltice, býv. dom. Hodkov.

Věžníky, nyní dvůr popl., někdy ves a tvrz blíž Městečka v okr. Vlašímském byly rodinným sídlem prvé rytířského, později hraběcího rodu Věžníků z Věžník, kteří v první polovici našeho století po meči vymřeli. Nejstarší jich známý předek jest Děpolt z V., který před r. 1392 zemřel. R. 1620 přešla tvrz od původních držitelů v majetek Jana Ostrovce z Kralovic, který ji na vždy s Vlašímí spojil. Tvrz pobořena po r. 1681.

Vchynice, Chynice, statek s panstvím Lovosickým spojený a ves při vrchu Ovčíně, 44 d. 251 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Lovosice (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. V.; škola, dv. popl. — Někdejší tvrz byla původiště staročeského, nyní dílem hraběcího, dílem knížecího rodu Kinských (vlastně Vchynských) ze Vchynic a Tetova, s nichž kníže Rudolf Kinský († 1836), původce „Matice České“, zvláštní zmínky zasluhuje. Již k r. 1239 vyskytuje se Jindřich z Chynic, nelze jej však s jistotou za jich předka považovati. Do stavu panského přijati byli r. 1611, do stavu knížecího r. 1747. Stejného původu s Kinskými jsou Rasičtí z Vchynic a Tetaurové z Tetova. Okolo r. 1540 prodány V. pánům z Vřesovic, jimž až do počátku 17. stol. patřily. R. 1609 dostaly se prý hr. Adamovi z Valdšteina, r. 1719 Rejským z Dubnice, od kterýchž je r. 1802 Jos. kn. Švarcenberk za 80.000 zl. v. č. koupil a s Lovosicí spojil. Na hoře uvedený vrch Ovčín jest ona památná, u Dalemila uvozená hora Lovoš, nebo k r. 1585 činí se zmínka o vinici „u Vchynic pod Lovosem ležící“.

Vchynice a Tetov (*Chinitz-Tettau*), ves, 39 d. 396 ob. něm., kr. Pís., okr. Kašp. Hory (3 hod. jih. záp.), kat. obc. V. a T., pol. obc. Stodůleckých podílů část I., far. Rehberg, býv. dom. Prašily; škola; sem náleží několik samot. — Pod Tetovem vychází z Otavy (Vydry) průplav T-ský č. Kaltenbrunský, 7600° dlouhý, ktorý pod Rehbergem do potoka Kieslingu se ústí.

Vchynice bílé (*Weiss-Chinitz*), ves, 32 d. 227 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Kundratice, far. Žiželice. — Ves tato založena r. 1788 v místech vyschlého rybníka.

Vicemilice, Licoměřice, ves, 33 d. 286 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Žleby; fil. kostel sv. Kateřiny byl ve 14. stol. farním; zvony z l. 1561 a 1580; ¼ hod. vzdálí sam. Chybka, váp. lomy a pece.

Vicemilice, Licomělice, ves vysoké polohy, 44 d. 258 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Heřmanův městec, býv. dom. částečně Heřm. městec, částečně Choltice.

Vicemily, Vícomile (*Wetzmühl*), ves, 11 d. 85 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1 hod. vých.), kat. obc. Trhonín, pol. obc. Boubská, far. sv. Maří.

Vicemily (*Wicomil*), ves na výšině, 22 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (2¼ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Chotěmice, far. Deštná, býv. dom. Dírné (5 d. Červ. Lhota); 5 jednot zovou se Podvícemily.

Vicemily, někdy osada na Kamenicku v kr. Táborském.

Vicenice, ves při Točnickém potoku, 17 d. 117 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov. (1¼ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Štěpanovice, far. Švihov, býv. dom. Chuděnice; dv. popl., váp. pece. — R. 1548 prodal Půta

z Ryzmberka ves V., z které se platí roč. 6 kop gr. čes. kněžím do „Černého kláštera" v Plzni, pak dv. kmetcí s krčmou v Dechtíně Janovi Jeníškovi z Újezda a na Svrčevsi. Na blízku nalezeny smaltové koraly v archaeol. ohledu důležité.

Wickelhäuser patří do kat. obce Plasnické.

Vickovice, ves, 16 d. 109 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč (2¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Bohdaneč. — Ves V. patřila r. 1525 k tvrzi Bohdanečské a r. 1543 s části Elišce z Postupic.

Vickovice, Vitkovice, ves, 18 d. 93 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Lubenec, býv. dom. Chýše. — V. daroval Fridrich, maršálek královny Kunigundy, špitálu sv. Františka v Praze.

Vickovice, Vítkovice, ves při vrchu Bítově, 14 d. 83 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (2 hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Drslavice, far. Poleň, býv. dom. Chuděnice; dv. popl. — R. 1409 prodala Markéta, pozůstalá po Sezemovi z V-c, dv. popl. s dvory kmetcími v V-cích Janovi řeč. Lešák z Klatov.

Vicmanov, ves, 32 d. 208 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Mukařov; mlýn.

Vicomelice, ves r. 1542 pustá patřila v tu dobu k zámku Šternberku.

Vicoměřice, někdy dvůr u Bohdánče, který r. 1543 spolu s Třebětínem a částí Víckovic Eliška z Postupic držela.

Vicomile viz Vícemily.

Vicov, ves, ve válkách husitských zaniklá, z níž zbyl toliko kostel sv. Ambrože na vrchu Střížově blíž Přeštic. V. jmenuje se r. 1239 vesnicí benediktinův Kladrubských, kteří zde od nejstarší doby až do svého zrušení duchovní správu zastávali. V kostele, jehož presbyterium první době gotiky prý náleží, jest mnoho starých náhrobků, jmenovitě syna Jana Bořině ze Lhoty a na Makovicích † 1566, Adama Loubského z Lub a na Řencích † 1590, Jana ml. Markvarta z Hrádku † 1559, a j.; na mohútné věži jsou 3 zvony, jichž největší ulit r. 1521 od Bartoloměje Praž., menší jest z r. 1507.

Vičice, Vítřice, druhdy zvláštní, nyní s panstvím Hagensdorfským spojený statek a ves na levé straně Ohře, 17 d. 130 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (2 hod. jiš.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Stranná, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; zámek, dv. popl.

Videň, zaniklá ves, která mezi l. 1405 až 1458 s Kladruby a Olešnicí k Chlumci na Bydžovsku náležela.

Vidhostice, far. ves při Podhorském potoku, 41 d. 307 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. (2 hod. jiš.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Mlýnce a Lužec, pošt. Lubenec, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. p. Riedl, 1396 osadníkův; far. chrám sv. Martina měl svého duchovního správce již r. 1384 a byl r. 1791 obnoven, škola, dv. popl. a ⅛ hod. sev. mlýn s pilou. — R. 1252 připomíná se Radím z V-c a mezi l. 1449 až 1465 panoše Kumpanec z V-c. R. 1540 držel V. Jiřík Boreš z Bernarečku, měštěnín Starého města Praž., který zboží to od Jana z Klinšteina a z Rostok koupil. Později náležel statek V. Nesslinger-ům ze Selchengraben, kteří prý zdejší tvrz zbořiti kázali.

Vidhošt, zaniklá osada, náležející někdy k Vilharticím a Zavľekomi.

Vidice, ves, 34 d. 221 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Bykaň, býv. dom. Malešov; fil. chrám sv. Mikuláše byl r. 1384 farním; v něm se chová pozlacený kalich s nápisem: „Sigmund Kozelka z Riesenfelsu", který prý švédský vojín r. 1648 zdejšímu kostelu daroval; velký zvon jest ozdobné dílo konvářské.

Vidice, Vidlice, statek s panstvím Borským spojený a ves, 39 d. 221 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (3 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Mělnice; mešní kaple sv. Apolonie, dv. popl., mlýn, někdy zde byla tvrz. Z držitelů prvé zvláštního statku V-ckého jmenují se Sibyla ze Štampachu, hr. z Kokořova, hr. z Königsfeldu, Josefina z Širndingu. S panstvím Borským spojen statek r. 1788.

Vidím (*Ober-Widim*), panství allod. (dle postupovací listiny z r. 1816 za 420.000 zl.) a far. ves v divoké ale krásné krajince, 60 d. 368 ob. něm. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Dubá (1¾ hod. jiš.), kat. i pol. obc. V., diéc. Litom., vik. Dokeský, patr. vévoda z Ahremberka, 2609 osadníkův; far. kostel sv. Martina uvodí se co taký již r. 1384; předsíň, sakristie a věž o sobě stojící pochází z r. 1684; hl. oltář dal r. 1676 Petr Mikan postaviti; zámek, dv. popl., pivovár (roč. na 1612 věd. za 6448 zl.), lihopalna. Blíž vesnice jsou na nepřístupné, pískovcové skále zbytky tvrze a vedle pivováru do skal vytesané kobky, které nepochybně v časích válečných obyvatelům skrýší bývaly. — V. patřila původně k statkům p. Berků z Dubé a sice r. 1402 k hradu Čápu. Na sklonku 16. stol. držel V-i Oldřich Hřan z Harasova, který od Jiřího Kaplíře Osterského ze Sulevic statku Kokořína trhem nabyl. Adam Tobiáš Hřan prodal statky V-i, Kokořín a Stránku r. 1610 králi

Rudolfovi II. K statku V-skému náležely tehdáž tvrz a ves V., Sitné, Dobřeň, Jestřebice, Střesivojice, Tubož, Blatečky, Vlkov a Olešno. Od krále Matiáše prodány jmenované statky Jakubovi Vác. Berkovi z Dubé a Lipého, jemuž po bitvě Bělohorské v plen vzaty a ku král. komoře potaženy byly. R. 1621 koupil je Adam z Valdšteina, avšak r. 1623 postoupil jich směnou Albrechtovi z Valdšteina, po jehož pádu opět skonfiskovány a cís. generálovi Janovi Boekovi darovány. Při rozdělení pozůstalosti po Karlu Jos. baronu Boekovi r. 1700 přidělena část statku V-ského k Stránce, která hr. Kunradovi M. se Sparru prodána, ostatek statku Vidimského a Kokořín obdržela hr. Leopoldina Schütz-ová, roz. Boekova. Po její smrti převzala r. 1720 V-i a Kokořín Karolína hr. z Bubna a Litic, roz. Boekova. R. 1740 přešlo panství na Rudolfa se Sweerts-Sporku a prodáno od jeho dědiců r. 1807 kn. z Ahrembarka, jimž posud náleží.

Vidím (*Unter-Widim*), ves v hlubokém žlabí, $^{1}/_{4}$ hod. sev. vých. od předešlé, 46 d. 293 ob. čes., kr. Boles., okr. Dubá, kat. i pol. obc. a far. Vidím; za zřízení patrimon. sloužilo 18 d. k Stránce, 1 d. k Liblici a ostatek k panství Vidimskému.

Vidím, někdy ves polohy neznámé v krajině Pražské připomíná se v listině Kladrubské z r. 1186. Později jmenuje se mezi vesnicemi biskupskými, které král Otakar k nově nabytému sídlu na Zbraslavi připojil. Též v zakládací listině kláštera Zbraslavského z r. 1304 činí se o ní zmínka a jest nepochybně ona ves, která se při prodeji Břežan r. 1476 vsí pustou jmenuje.

Vidimaš viz Hatín.

Vidláky, sam. u Černín (okr. Kut. Hor.).

Vidlice viz Vidice.

Vidochov (*Widach*), ves, 94 d. 643 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. dílem Nová Paká, dílem Kalná dolní, býv. dom. Radím a Pecka; kaple andělů strážců, škola.

Vidolice (*Wiedelitz*), ves při potoku, 22 d. 140 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Vinaře, far. Radonice, býv. dom. Vintířov. — V. odňata po bitvě Bělohorské Volfovi Erhartovi Raber-ovi a prodána r. 1623 Ferdinandovi hr. z Nagarolis.

Vidoň, ves, 21 d. 126 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Tetín, far. a býv. dom. Miletín; mlýn.

Vidonice, ves, 40 d. 280 ob. něm. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Pecka, býv. dom. Radím a Pecka; fil. chrám sv. Jana Křt. r. 1733 nově vystavený byl ve 14. stol. farním, škola, mlýn.

Vidouky, sam. u Miletína.

Vidov (*Wiederpolen*), veska na pravé straně Malše, 8 d. 40 ob. čes., kr., okr. a far. Buděj. ($1^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Hodějovice, býv. dom. Třeboň. — R. 1415 zastavil Jindř. Kolman z Křikavy, král. kuchmistr, dědictví své manské ve V-ě tvrz a v Hodějovicích Karlovi z Řičan a Buškovi bratru jeho.

Vidovice (*Wiedowitz*), ves, 12 d. 72 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá ($1^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Damnov, býv. dom. Trpisty a Třebel.

Vidovice, statek s Chlumcem spojený a ves, 17 d. 182 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Lomnice dolní, far. Popovice; dv. popl. — V. odprodána na počátku našeho století od statku Popovického držitelům Chlumu.

Vidovle (*Wiedobl*), ves, 12 d. 72 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Bítozeves; dv. popl.

Vidrpachy viz Litrbachy.

Vidšice, Vydšice, ves při potoku, 29 d. 199 ob. čes., kr. i okr. Chrud. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Míčov, býv. dom. Heřmanův městec. Mezi V-cí a Kostelcem želes. ruda, mající 25% železa.

Vidžín (*Witschin*), far. ves, 39 d. 337 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá ($1^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., pošt. Teplá a Marianské lázně, arcidiéc. Praž., vik. Tepelský, patr. opat Tepel., 1459 osadníků; far. chrám sv. Jakuba, škola, opodál Nový mlýn a Holdschikmühle. — V-a nabyl klášter Tepelský r. 1233.

Wiederbrückenhäuser popisují se při Kvidle.

Wiederkum viz Klatovy.

Wiederriss, Wiedertriss, ves, 25 d. 168 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Nové město nad Metují (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Deštná, býv. dom. Rychnov a Černíkovice.

Wiese, far. ves na pomezí Sasko-Pruském, 49 d. 265 ob. něm., kr. Boles., okr., pošt. a býv. dom. Fridland ($2^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. obc. W., pol. obc. Tschernhausen, diéc. Litom., vik. Fridland., patr. hr. Klam-Gallas, 4665 osadníkův; starogotický far. chrám sv. Vavřince s mnohými náhrobky patřil prý r. 1346 do diéc. Míšeňské, škola, dv. popl., mlýn. — Statek W. byl až do r. 1666 lénem Fridlanským.

Wiese patří do kat. obce Gehaag (okr. Cheb.).

Wiese náleží do kat. obce Dobřičan (v okr. Žat.).

Wiesenbaude viz Forst.

Wiesenschlossen, sam. u Rokytníka starého.

Wiesenthal, rozsáhlá ves, 330 d. 1839 ob. něm., kr. Boles., okr. Jablonec (3/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. W., far. a býv. dom. Smržovka; skl. hutě a brusírny.

Wiesenthal, ves, 90 d. 728 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Šluknov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Georgswalde; továrna na bavlněné zboží, plátenictví (na 48 stavích roč. 2400 kusů).

Wiesenthal český (*Böhmisch-W.*), král. horní město v Krušných horách, 87 d. 795 ob. něm., kr. Cheb, okr. Joachimov (1 1/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. W., pošt. Joachimov a Boží Dar, arcidiéc. Praž., vik. Joachimov., patr. J. Velič., 2567 osadníků; far. chrám sv. Petra r. 1741 nově vystavený, vedlejší celní úř. I. tř., škola, pivovár, dratárna. — W. založen v 16. stol. a povýšen r. 1612 na král. horní město. Mimo stříbro dobývána zde i měď. Když asi r. 1772 hornictví zcela kleslo, živilo se obyvatelstvo krajkářstvím, nyní taktéž malé výživy poskytujícím.

Wiesnerův mlýn patří do kat. obce Újezda truněného.

Vichov, Vichová, ves v údolí, 157 d. 1283 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Jilemnice (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V.; škola mlýn, opodál Hammerhäuschen a Rasova studánka.

Vichov, Bytkov (*Wickau*), ves, 35 d. 250 ob. něm., kr. Pls., okr. Stříbro (1 1/2 hod. sev. záp.?). kat. i pol. obc. V., far. Kozolupy, býv. dom. Bezdružice; želez. ruda.

Vijelko viz Psáře.

Vikaň, ves, 51 d. 457 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Vyšehořovice, býv. dom. Kounice; fil. chrám sv. Havla; velký zvon z r. 1692; škola. — V. a Bříství daroval sv. Vojtěch klášteru Břevnovskému.

Viklantice nové (*Neu-W.*), ves r. 1790 založená, 10 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Viklantice staré.

Viklantice staré (*Alt-W.*), statek (dle sml. trh. z r. 1861 za 48.150 zl. rak. měn.) a far. ves, 25 d. 258 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. V. st., diéc. Král. Hrad., vik. Kralovic., patr. p. Hamerník?, 791 osadníkův; far. chrám sv. Jana Nep. r. 1726 od hr. Harracha založený a r. 1780 přestavený, zámek, škola, líhopalna (r. 1865: 1157 věder za 14069 zl.), pivovár (od r. 1862 více se nevaří), lázeň neurčité povahy; opodál Dolská myslív. a 1/2 hod. sev. vých. Dolský mlýn č. na Dolech. — V. náležely v 18. stol. hr. Harrachům, pak Deymům ze Střítěže, kteří je r. 1753 Janu Jos. Jeřábkovi, kraj. hejtmanu Čás., prodali. Ten odkázal statek závětem vlašskému špitálu v Praze, vyminiv doživotné užívání jeho manželce své. R. 1799 koupil jej generál Mack v. Leiberich, r. 1810 Jan svob. pán z Puteany a r. 1859 Pacovský purkmistr Jan Hamerník, bratr slavného MDr. Josefa Hamerníka. Nynějším držitelem jest p. Moric Sternschuss.

Vikletice, statek s Soběsuky spojený a ves blíž pravého břehu Ohře, 39 d. 206 ob. něm., kr. i okr. Žat. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Soběsuky; v kapli sv. Anny z r. 1745 jest obraz od Brandla; zámeček, dv. popl., pivovár. — V. byly v druhé polovici 15. stol. majetkem Lobkoviců z Hasišteina; od r. 1679 mají stejnou vrchnost se Soběsuky.

Viklice (*Wiklitz*), ves při potoku, 44 d. 310 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Trmice, býv. dom. Chlumec; dv. popl., hnědé uhlí (v mocnosti 48 víd. střevícův; roční výtěžek na 738.000 ctů). — V. jest starobylá osada, nebo již r. 1239 připomíná se Jindřich a r. 1254 Jiřík z V-c. R. 1417 prodal Albrecht z Koldic některé platy na V-cích městu Bílině.

Vilantice, ves, 101 d. 618 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 3/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Chotěborky, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Wildenau viz Loket.

Wildenhof, patří do kat. obce Höflasdörflu (okr. Vildštein).

Vildštein (*Wildstein*), statek a okr. městys, 260? d. 2800? ob. něm., kr. Cheb. (2 1/4 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., arcidéc. Praž., vik. Cheb., patr. ryt. Vilhelm, 4190 osadníkův; za zřízení patrimon. patřilo 16 d. ke král. hradu v Chebě a 2 d. k Altenteichu; far. chrám sv. Jana Křt. r. 1705 nově vystavený a po ohni r. 1810 obnovený; hřbitovní chrám sv. Šebastiana, kaple nejsv. Trojice z r. 1716; zámek řeč. dolejní (hořejní zámek slouží od r. 1843 potřebám hospodářským), škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), finanč. komm., pošt. exp., pivovár, dv. popl., líhopalna, továrny na bavlněné a polobavlněné zboží, opodál několik mlýnů, dv. popl. Seehof a 1 hod. sev. vých. trosky „starého hradu“ č. Neuhausu. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. Janu Křt., 2) v pond. po sv. Michalu; dobytčí trhy: první středu v březnu, dubnu, květnu, červnu, červenci, srpnu, září a

Hýnu. — V. byl v nejstarší době majetkem Nothalftů z V-a, kterýžto rod již r. 1251 vyskytuje se. Rüdiger ze Sparneku, který prý pánům těmto v držení následoval, přijal V. od cís. Karla IV. v léno. R. 1398 potvrdil Václav IV. městu Chebu držení tvrze V-a a j. (viz Neuberg). R. 1443 dosáhl jeho Mikuláš Gummerauer, jehož dědicové jej r. 1518 p. z Virsperka prodali. Těmto následovali 1613 svob. p. Trautenbergové, za jichž vlády statek ve 2 díly rozdělen, a r. 1799 ryt. Vilhelmové, kteří opět oba díly v jeden statek spojili. R. 1865 dne 14. čce povýšen V. za městys.

Vildštein viz Vilštein.

Vilémice viz Vilémov.

Vilémkov, někdy ves, která byla již r. 1611 pusta a jejíž jméno nám dochoval rybník Vilímek (Vilémkov) blíž Opatova, dvora poplužního u Starých Bříšt.

Vilémov, Vilémovský klášter, též jen Klášter (*Kloster Wilimow*), panství fideikom. (dle soud. odhadu z r. 1686 za 73.469 kop 15 gr. 1⁷/₈ d.) a far. ves, 82 d. 628 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1¼ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. (městys) Vilémov, diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. p. Rajský, 4871 osadníkův, pošt. Golčův Jeníkov; far. chrám sv. Václava vystaven r. 1726 na místě klášt. kostela; nejstarší zvon z r. 1639; zámek vystaven v předešlém století v místech někdejšího kláštera, pivovár, dv. popl., ½ hod. vzdálí 2 mlýny. — Okolo r. 1120 založen zde klášter řehole sv. Benedikta s kostelem sv. Petra a Pavla od ném. hraběte Viléma ze Sulzbachu, jenž byl příbuzen kněžně Rejčce, choti Vladislava I. Po smrti Přemysla Otakara II. zakusil klášter nemalých příkoří. R. 1342 povolil benediktinům král Jan na jich statcích od přespolních obchodníkův clo vybírati, což jim od Karla IV. r. 1352 stvrzeno. R. 1421 dobyt a rozbořen klášter od husitův a rozsáhlé jeho statky octly se v rukou světských. Po utišení bouří husitských vrátili se mniši do spustošeného kláštera, avšak brzy byli přinuceni rozejíti se, načež V. r. 1577 od cís. Rudolfa Benešovi Benedovi z Nečtin prodán. V první polovici 17. stol. drželi V. Boryňové ze Lhoty a od 18. stol. až do nejnovější doby hr. Caretto-Millesimo. Nynějším držitelem jest sv. p. Rajský z Dubenic.

Vilémov, starobylý městys na sev. straně předešlého, 161 d. 1168 ob. čes., kr. Čás., okr. Haber., kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Vilémovský klášter; radnice, dv. popl., mlýn, sam. Točice. Trhy výroční: 1) první čtvrtek v postě, 2) ve čtvrtek po svatodušních svátcích, 3) na sv. Vavřince, 4) ve čtvr. po sv. Martinu. — R. 1469 obklíčen mezi V-em a Ronovem od krále Jiřího Matiáš Uherský, který, vida se stracena, ihned za pokoj prosil, kterýž také v blízkém Uhrově usavřen.

Vilémov, ves, 44 d. 359 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Humpolec (½ hod. vých.), kat. obc. Plačkov, pol. obc. Duby, býv. dom. Heralec. — V. uvodí se v potvrzovacím listu kláštera Želivského z r. 1437.

Vilémov, Vilémice (*Willomitz*), starožitné město, 132 d. 785 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (2 hod. jiz.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Maštov, pošt. Radonice, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. hr. Černín, 786 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše měl svého faráře již r. 1384 a byl r. 1612 nově vystaven; v něm jest pomník Viléma Doupovce z r. 1568; škola, sešlý zámek na místě dřívější tvrze, dv. popl. a jiný ½ hod. vých. řeč. Teplitzhof, kdež stála druhdy ves Topolany. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. Jiří, 2) v pond. před sv. Havlem. — Za vlády Ferdinanda I. byl V. majetkem Viléma z Doupova a po jeho smrti 1568 Jindřicha z Doupova. Tomuto následoval Fridrich a manželka jeho Barbora Pětipeská z Egerberka, jichž synu Vilémovi statek po bitvě Bělohorské konfiskován a Zdeňkovi Vratislavovi z Mitrovic, seti jeho, prodán. Dostav se později pánům Golcům připojen jest k Maštovu.

Vilémova hora viz Hojná voda.

Vilémovice, ves, 31 d. 209 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Červ. Janovice, býv. dom. Červ. Janovice (6 d. k dom. Křesetic. a 2 d. k městu Kut. Hoře); fil., r. 1384 farní chrám Narození P. M., ¼ hod. vých. sam. Lány a ½ hod. sev. vých. mlýn Turkovec.

Vilémovice, ves, 42 d. 343 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Světlá; zámek, dv. popl., lihopalna, k jihu na pahorku kaple sv. Jana Nep. a ¼ hod. sev. sam. Kostelík. — V. byly někdy zvláštní statek, který Kolovratové Krakovští od Ignáce Bechyně z Lažan ok. r. 1790 koupili a k panství Světelskému přivtělili.

Vilémovský klášter viz Vilémov.

Vilhartice viz Velhartice.

Wilhelmshof, továrna na staniol a pokrývky pro láhve na minerální vody (roč. za 14.000 zl.) blíž Nemanic v okr. Domažlickém.

Wilhelmshöhe, též Iserhäuser č. Buchberg, 28 d. (po různu) 243 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (6 hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. Weissbach, far. Polubny; skl. huť (bílé a barevné sklo roč. za 76.000 zl.).

Wilhoscht, veska, 5 d. 25 ob. něm., kr.

Litom., okr. Úšt (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ráj, far. Holany, býv. dom. Nov. zámek.

Vilice, ves, 39 d. 346 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Běleč, far. Šebířov; ¼ hod. sev. dv. popl. Frauenhof a Unterfrauenhof, kdež ondy tvrz Kříženec (v. t.) stála, a myslivna Boseň. — R. 1431 patřila V. k hradu Šellenberku.

Vilímov (*Wilhelminenthal*), r. 1824 založené želez. hamry a hájnovna blíž Zelené hory.

Vilimovec, ves, 19 d. 188 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. sáp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Lipnice. — K panství Lipnickému patřil V. nepochybně již r. 1397.

Vilín, veska, 4 d. 36 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Nosetín, far. Chyška, býv. dom. Nadějkov (3 d. k Chlumci).

Wilitzhof popisuje se při Halmgrünu.

Wilken, ves, 20 d. 114 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1½ hod. již.), kat. obc. W., pol. obc. Kojetín, far. Radonice, býv. dom. Vintířov; dv. popl.

Willersdorf, ves, 52 d. 288 ob. něm., kr. Žat., okr. Duchcov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Fláje, býv. dom. Duchcov (4 d. k Bílině); mlýn. Částka vesnice popisuje se při Novém městě (v. t.).

Vilov, Svílov, Jílov (*Gillau*), ves, 23 d. 163 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Slavikovice, býv. dom. Chuděnice. — V. dostal se k Chudenic. panství s Pušperkem, k němuž r. 1457 sloužel.

Vilovice (*Welowic*), dv. popl. s 32 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Ronšperk (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Drahotín.

Wilsdorf, ves na levém břehu Labe, 19 d. 151 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (1 hod. již.), kat. i pol. obc. W., far. Rozbělesy.

Vilštein (*Wildstein*), ves, 19 d. 141 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Hradiště; dv. popl. — V blízkém lesíku strmí na skále as 8 sáhů vysoké starý hrad V., který upravením r. 1822 obyčejnému domu se podobá. Táhna r. 1421 k Plzni dobyl Žižka hradu, tehdáž paní Elišce z Kravař, matce p. Oldřicha z Rožmberka, náležejícího a osadil jej Vilémem Kostkou z Postupic, jemuž pak Olfart z Javora následoval. R. 1429 postoupil tento hradu jemu svěřeného Svojši ze Zahrádky, který r. 1438 přinucen V-a p. Oldřichovi z Rožmberka postoupiti. Ten odevzdal jej ryt. Zbyňkovi z Kocova, po jehož smrti r. 1443 Svojše hradu opět se zmocnil. Když však někteří páni hradu jemu mocí odejmouti uzavřeli, opustil Svojše vydrancovaný hrad a odtáhl po kradmu na Tábor. Na to dal Oldřich z Rožmberka hrad Janovi? purkrabí z Donína, za jehož vlády r. 1450 na hradě příměří mezi králem Jiřím a stranou jemu odpornou uzavřeno. Po smrti Elišky z Kravař zdědil V. její vnuk Jindřich z Rožmberka. Počátkem 16. stol. byl V. v držení pánův z Roupova a r. 1588 Jana Hradištského z Hořovic, od jehož rodu sňatkem na rod Karlů ze Svárova přešel a v tu dobu nepochybně s Hradištěm trvale spojen byl.

Vilštein, někdy hrad na levém břehu Chrudimky naproti Ohbi a as ¼ hod. již. od Sečе, byl rodinným sídlem pánů z Vilšteina, za jichž předka se má Hrabiše z Paběnic, připomenutý r. 1315. Syn jeho Oldřich psal se první z Vilšteina. K r. 1408 připomíná se ještě Ješek z V-a se svými syny Boršem, Frenclem a Vilémem. R. 1498 dal král Vladislav Mikulášovi ml. Trčkovi z Lípy k dědictví zbořený hrad V. s městečkem Sečí; ostatně viz tam.

Vimberk (*Winterberg*), panství allod. (dle rektif. vysvědčení z r. 1828 na 409.352 sl. v. č.) a starožitné okr. město v romantickém údolí při Volyňce a na úpatí Boubína (4296' nad hladinou moře dle trigon. m.), 239 d. 2582 ob. něm., kr. Pís. (5 m. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. Buděj., vik. V-ský, patr. kn. Švarcenberk, 4771 osadníkův; far. chrám Navštívení P. M. slohu gotického uvodí se již r. 1384; křtitelnice z r. 1607; na hřbitově kostel sv. Bartoloměje, velké stáří jevící, a kaple 14 sv. pomocníkův r. 1708 vystavená a r. 1861 obnovená; starobylý, r. 1857 vyhořelý hrad s prostrannou kaplí sv. Josefa, r. 1861 obnovenou; oltářní obraz sv. Anny jest nemalé ceny pro své stáří; v got. kapli, řeč. evangelická věž, zachovaly se obrazy čtyr evangelistů s letopočtem 1611; škola, radnice, z někdejšího ohrazení zbyly 3 brány a část hradeb, smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), oddělení finanč. stráže, notar., měšť. špitál, pošt. exp., záložna, papírna, pivovár, lihopalna, koželužství, od r. 1866 továrna na vyrábění haloxilinu (zvláštní druh střelného prachu k lámání skal), za dávných dob veden znamenitý obchod se sladem do Bavor, 3 mlýny, opodál samota: Thiergarten, Schweigelhof a Soboterhof (¼ hod.), Rippel- a Brantlhof (½ hod.), rasovna (¼ hod.) a Stadthaide (1 hod.). Trhy výroční: 1) na sv. Prokopa, 2) na sv. Bar-

tolom., 3) ve čtvr. po sv. Martinu. — V. stal se ve 13. stol. sídlem jedné větve kmene Janovicův, jichž první známý předek jest Kunratův syn, Purkart z Janovic a V-a, mezi l. 1267 až 1273 nejvyšší maršálek království Českého. Během 15. stol. drželi V. Kaplířové ze Sulevic, z nichž zvláště Mikuláš, proslulý válečník, připomenutí zasluhuje. Městys, od pánů těchto rozličnými výsadami nadaný, povýšen r. 1479 za město, v němž okolo r. 1484 kněhtiskárna zřízena. Na sklonku 15. věku prodali Kaplířové panství V-ské Malovcům z Chýnova, kteří odtud příjmí z V-a přijali. Petrovi Malovcovi odňaté panství dal cís. Ferdinand I. r. 1550 Joachimovi z Hradce, který jeho v krátce Vilémovi z Rožmberka postoupil. R. 1601 prodal Petr Vok z Rožmberka Volfovi Novohratskému z Kolovrat na Lnářích a Opálce zámek V. s městem, vesnicemi a vším příslušenstvím za 20.000 kop gr. Od dědiců tohoto nabyli panství trhem r. 1630 knížata Eggenberkové, jichž dědici stali se kn. Švarcenberkové.

Vimberk viz Výsky.

Vinař viz Vinoř.

Vinařce, Vinořce, Vinařice, far. ves na soujmenném potoku, 43 d. 380 ob. čes., kr. Žat., okr. a pošt. Louny (2³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Citoliby, diéc. Litom., vik. Loun., patr. kn. Švarcenberk, 2112 osadníkův; far. chrám sv. Jiljí na návrší za vsí uvodí se mezi farními již r. 1384; velký zvon z r. 1576 darován kostelu od Kosojedského Jiřího Houdy; škola, mlýn, chmelařství. — Na vých. straně nepatrné zbytky někdejšího hradu, o jehož držitelích velmi málo známo. K r. 1318 uvodí se Byčan a Trojan z V-ec; r. 1397 byl patronem zdejšího kostela panoše Bedřich z V-ce; dále nalezáme k r. 1420 Jana Bedřicha z Prostiboře seděním na V-cích a r. 1439 Jana z Prostiboře, snad týž Jan Bedřich.

Vinařce viz Vinary.

Vinaře, ves, 82 d. 662 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Žleby; zde se popisuje r. 1824 nově založená osada Vinice čili Drbohlavy. — Dle potvrzovací listiny krále Václava z r. 1142 dal Jan, syn Zbislavův půl vesnice V. německým rytířům s tím ustanovením, aby po smrti jeho manželky i druhá polovice jmenovanému řádu připadla.

Vinaře, Vinary, ves, 64 d. 410 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Vraclav, býv. dom. Chroustovice.

Vinaře (*Weinern*), ves, 36 d. 281 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Radonice, býv. dom. Vintířov; ¹/₄ hod. sev. hospoda.

Vinařice, někdy zvláštní statek, nyní ves po svahu Chloumku, 47 d. 390 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Dobrovice; dv. popl., starý zámek. — R. 1340 dal Havel z V-c dědictví své ve V-cích pátý díl tvrze a 7 dvorů km., v Křimíně dv. popl. a podíly na Dobrovicevsi a Nepřivasevsi Půtovi z Žandova. K panství Dobrovickému dostaly se V. po bitvě Bělohorské, byvše konfiskovány Václavovi Ceteňskému.

Vinařice, ves na levém břehu Labe, 42 d. 232 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (2¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Záboří, býv. dom. Pardubice.

Vinařice, ves, 38 d. 273 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Všeradice, býv. dom. částečně Suchomasty, částečně Všeradice; ondy zde stála tvrz.

Vinařice, ves na úpatí soujmenné hory, 28 d. 232 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Pchery, býv. dom. Smečno; opodál Vinopalův mlýn. — V. dány majestátem krále Vladislava r. 1514 Bořitům z Martinic.

Vinařice (*Weingarten*), ves, 17 d. 149 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (¹/₂ hod. záp.), kat. obc. Hannersdorf, pol. obc. a far. Borek, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; zde se pěstuje ovoce, hlavně ale třešně. — V. patřily r. 1417 k hradu Borku.

Vinary, někdy Vinařce, ves, 59 d. 412 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov. (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Bydžov starý, býv. dom. Chlumec; škola. — V. jmenují se r. 1228 mezi statky kláštera Svatojiřského na hradě Pražském.

Vinary viz Vinaře.

Vinceno, popisuje se při Vyskytné (okr. Pelhřimov.).

Vinduška, sam.? blíž Neustupova.

Vinec, Podvinec, ves na pravém břehu Jizery, 50 d. 364 ob. čes., kr., okr. a far. Boles. (³/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Dobrovice; škola, mlýn, pamětihodná kaple sv. Mikuláše v slohu byzantinském byla ve 14. stol. farním kostelem; presbyterium chrámečku toho jest zavřeno třemi plochými stranami, portál jest bohatě ozdoben, tak též římsa; u vnitř tvoří na sloupech mistrně spočívající empora zvláštní, nad ostatní prostoru chrámu povýšenou kapli. Chrámek ten jest důkazem skvělého vývinu stavitelského i plastického umění v Čechách na začátku 13. stol. a vzbuzuje pozornost nejen domácích ale i cizích znalců umění a spytatelů starožitností.

Vinetice a Belvice, vesnice? kapituly Praž., které král Sigmund r. 1420 Janovi ze Suchdola zapsal.

Vinice, Třemešoves malá, ves r. 1778 na posemcích dřívějšího dvora popl. založená, 12 d. 64 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Hořice ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Třeboučeves.

Vinice, ves, 36 d. 191 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Záhornice, far. Kněžice, býv. dom. Dymokury.

Vinice viz Vinaře.

Vinice viz Viničné hory u Prahy čís. 81.

Vinice, popisuje se při Vysokém Mýtě.

Vinice viz Modřany.

Vinice, sam. u Jesenic v okr. Nov. Městském.

Vinice viz Zbraslav.

Vinice Burianská popisuje se při Berouně.

Vinice Dudekovská popisuje se při Berouně.

na Vinici viz Nedomice.

Viničné hory č. **Vinohrady u Prahy** (*Weinberge*), král. obec, záležející z porůznu ležících a popisnými čísly pořád běžícími poznamenaných držebností v okolí Pražském, 93 d. 1688 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín., kat. i pol. obc. V. h., far. Michle, Olšany, Karlín a Libeň; z velkých závodů udáváme továrnu na fermež a pakost, fabriku pro shotovování pouzder (roč. 10.000 kusů za 20.000 zl.), továrnu na zápalky na Parukářce (r. 1865: 180 milionů zápalek za 80.000 zl.). Ke kat. obci Viničných hor patří: čís. p. 1. Červený lis, čís. 2. Proutkova velká, čís. 3., 4. a 40. Miránka, č. 5. Ševčíkova malá, č. 6. Šefčíkova velká, č. 7. Smetanka, č. 8. Čapkova, také Petraškova či Vocílka, č. 9. Rožmitálka, č. 10. Pražačka, č. 11. Vohrada, č. 12. Stará fara, č. 13. Židovský hřbitov, č. 14. Reismonka, č. 15. Boudečka čili Švabovka, č. 16. Šubrtka, č. 17., 18. a 19. Neuberkova, také Schüttelsbergská zahrada, č. 20. Dirynka, č. 21. Bajrova, č. 22. Sklenářka dolní, č. 23. Sklenářka horní, č. 24. Vyšinka dolní, č. 25. Vyšinka horní, č. 26. Vendelinka, č. 27. Kuchyňka, č. 28. Švihanka, č. 29. Cikánka, č. 30.—33. Kanálka, č. 34. Štikovna či Lipová, č. 35. a 36. Pštroska, také Křížovka, č. 37. Smetanka, také Prstenka, č. 38. Vozova, č. 39. Parukářka, č. 41. Proutka malá, č. 42. Krenovka, č. 43. Lidmonka, č. 44. Lichtenberglš, č. 45. Strážnice u Konské brány, č. 46., 47. a 69. Bál čili Kuhstall, č. 48. Stromka hořejší, č. 49. Stromka dolejší, č. 50. Mičanka, také Feslova, č. 51. a 52. Hajnovka čili Šafránka, č. 53. Ohrada, č. 55. Prkenka, č. 56. Kozačka s zahradou pomologické jednoty, č. 57. a 58. Hamáčkova, také Grünwaldka čili Větrovka, č. 59. Landhouska horní, č. 60. Landhouska dolní, č. 61. Bebtova, také Vondračka, č. 62. Pelikánka aneb Perucka, č. 63. Klehovka, č. 64. Vorlova, č. 65. Zvonařka, také Karbanka, č. 66. Folimanka, č. 70. Miřanka, č. 73. Perucka horní, č. 74. (domek bez jmena), č. 75. Konstantinka, č. 76., 77. a 78. (bez vlastního jmena), č. 79. a 80. Konštantinka, č. 81. hospoda řeč. Vinice, č. 82. hospoda u Jelena, č. 85. až 88. (bez vlastního jmena), č. 89. hospoda u Českého lva, č. 90. až 93. (bez vlastního jmena); ostatní čísla pop. náleží a sice čís. 54. k obci katastralní Vršovické, a v Pankráci ležící čísla 67., 68., 71., 72., 83. a 84. ke kat. obci Nuselské. — Obec tato vzala svůj původ za cís. Karla IV., který zavedením ušlechtilých cizích rev, jmenovitě Burgundských, v rozličných krajinách Českých, hlavně ale v okolí Pražském, vinařství všemožně podporoval. Vinohradům uděleno od císaře zvláštní zřízení s vlastní právomocností a nařízeno, aby byl každoročně volen mistr či představený hor viničných ze sboru obecních starších Starého města Pražského, jemuž úřad jmenovaných hor podřízen byl. Později přešla jurisdikce na fiskalní úřad, při němž až do r. 1848 trvala. Pozemky hor viničných vřaděny byly mezi pozemky dominikálné.

Vinná, Vinné (*Winney*), ves, 19 d. 114 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Třebušín, býv. dom. Ploskovice. — V. jest starožitná osada, neboť již r. 1186 měl zde klášter Kladrubský vinohrad. R. 1418 prodal Křišťan z Vinné na dědinách svých ve V-é, Rochovi a Maliči některé platy Zdeňkovi ze Vchynic, a pozůstalá po tomto vdova r. 1431 opět témuž panoši Křišťanovi z Žernosek a Vinné.

Vinná hora (*Binaberg*), veska r. 1878 založená, 6 d. 37 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rojšín, far. Brlohy.

Vinné viz Vinná.

u Vinopalů viz Vinařice.

Vinoř, Vinař, panství (dle soud. odhadu z r. 1853 za 998.234 zl. $47^1/_2$ kr. konv. mce.) a far. ves, 82 d. 735 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^1/_2$ hod. sev. vých.), kat.

i pol. obc. V., pošt. Brandýs n. L., arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. hr. Černín, 3219 osadníků; far. chrám sv. Kříže co taký již r. 1384 vystaven v nynější podobě r. 1728; ze starého chrámu zachován náhrobek Vác. Boryně ze Lhoty z r. 1619 a zvon z r. 1559; zámek dal hr. Prokop Černín od stavitele Fr. M. Kaňky vystaviti; po někdejší tvrzi jsou stopy v bažantnici, dv. popl., mlýn. — Ve 12. stol. byl V. praebendou dvou kanovníků Vyšehradských. R. 1392 byli patrony zdejšího kostela Matiáš z Chlumína a Hanza z V-c, měšťané Pražští. R. 1559 patřil Adamovi Dvořákovi z V-e a později Václavovi purkrabí z Donína, od jehož dědicův jej r. 1596 Kateřina z Hasenburka, roz. Smiřická, koupila. Syn této, Jan Zajíc z Hasenburka, prodal V. Václavovi Boryni ze Lhoty, od jehož dědice směnou postoupen Adamovi hr. z Valdšteina. Karel Ferdinand z Valdšteina prodal jej r. 1650? nynějším držitelům hr. Černínům z Chuděnic.

Vinořce viz Vinařce.

Vinovice, druhdy ves k hradu Egerberku přísluševší.

Winterberg, veska, 7 d. 48 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($1^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Čeřeniště, far. Církovice, býv. dom. Liběšice.

Wintersgrün, ves při potůčku, 46 d. 252 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Loket ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. W., far. Chodov dolní; škola, sam. Berghaus.

Vintířov, ves, 30 d. 252 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Věžné, býv. dom. Chýnov.

Vintířov (*Winterits*), panství (dle rektif. vysvědčení z r. 1803 za 145.888 zl.) a ves, 53 d. 311 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Radonice; fil., r. 1384 far. chrám sv. Markéty byl r. 1730 nově vystaven; nový zámek z r. 1817, v kterouž dobu i starý opraven; pivovár, dv. popl., $^{1}/_{2}$ hod. sev. záp. byla na návrší poutnická kaple P. Marie z r. 1725, kterou cís. Josef r. 1786 zrušil a jmění její (23.000 zl.) náb. matici přiřknul. — Starý zámek byl původním sídlem pánů z Vintířova, z nichž Vlk z V-a před r. 1380 žil. Po něm byl pánem na V-ě Ojíř z Očedělic a jeho rod seděl zde i v první polovici následujícího věku. R. 1448 prodal Vilém z Šumburka statek V. p. Vilémovi z Ilburka, než již brzy na to vrácena tvrz V. pánům z Šumburka, od nichž r. 1490 opět Albrechtovi z Kolovrat prodána. Od tohoto přešel V. r. 1508 na Oplez Pietunu, jemuž pro velezrádu od cís. Ferdinanda I. odňat a 1549 Albrechtovi Šlikovi z Holejče prodán. Albrechtův syn, Ondřej, prodal rozmnožený statek r. 1600 Matiášovi z Thurnu, jemuž jej cís. Ferdinand r. 1621 v plen vzal a jen ze zvláštní milosti manželce jeho Zuzaně Alžbětě z Tiefenbachu ponechal. Ok. r. 1625 dostal se V. hr. Ferd. z Nogarolis a s dcerou jeho svob. pánům z Pöttingu, později hr. z Losymthalu a r. 1784 nynějším držitelům, kn. Windischgrätzům.

Vintířka viz Řevnov.

Virtovea, Virt (*Wirthsdorf*), ves blíž levého břehu Otavy, 15 d. 105 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Střela, pol. obc. Dražejov, far. Katovice, býv. dom. Střela a Hoštice. — V. založena r. 1786 na pozemcích dvora popl. a nazvána tak dle tehdejšího vrchnostenského představeného, Jos. Wirtha.

Vírvar popisuje se při Jílovišti.

Wisenburk, Vísmburk, někdy hrad, jehož trosky $^{1}/_{2}$ hod. od Havlovic viděti lze. Okolo r. 1279 uvodí se dle Dalemila Tas z V-a. R. 1300 postoupil Arnošt z Hostinné V-a za Pardubice Crhovi z Dubé a Hynkovi z Náchoda, načež rod pánů z Dubé, přijav příjmí Vísmburských až do středu 15. stol. W-em vládl. R. 1425 vtrhli Slezané do Čech a pálili všechny vesnice okolo Náchoda a W-a až k Turnovu. R. 1447 jest hrad od knížat Slezských zakoupen a rozbořen. Když se synové krále Jiřího, knížata Minsterberská, o otcovské statky dělili, dostal se W. r. 1472 Jindřichovi st., který jej k Náchodu připojil.

Wising, sam. u Bezvěrova v okr. Manětinském.

Viska, Výska, ves, 48 d. 356 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Heřmaň, býv. dom. Maleč; dv. popl., opodál mlýn.

Viska, Výska, ves na výšině, 11 d. 77 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov ($1^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Brocná, far. Skuhrov, býv. dom. Solnice; $^{1}/_{4}$ hod. jih. záp. mlýn.

Viska, Výska (*Dörfel*), ves naproti Radoušovu při Bobravě, 29 d. 126 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Radoušov, býv. dom. Stolinky; mlýn.

Viska, Výska, ves, 28 d. 171 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň. ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Nová ves, far. Dobrá, býv. dom. Němčice a Krasejov (2 d. dom. Ohrazenic.); viz Svinětice.

Viska, Výska, ves, 15 d. 130 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. ($1^{6}/_{4}$ hod. jih. záp.),

kat. i pol. obc. a býv. dom. Chlumec, far. Počepice.

Víska viz Véska.

Víska viz Výska.

Víska viz Kněž.

Víska viz Novosedly (okr. Žlutic.).

Víska, patří do kat. obce Olešnice (okr. Náchod.).

Víska, patří do kat. obce Újezda horního.

Viskov, dv. popl. v Trnové (v okr. Manětín.).

Visky viz Výsky.

Vispachy (*Weissenbach*), ves při potůčku, 26 d. 207 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nová Bystřice ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Číměř, býv. dom. Jindř. Hradec; mešní kaple sv. Vavřince z r. 1854.

Wistritzmühle viz Mořičov.

Višňov, Vižňov (*Wiesen*), ves pohraničná, 187 d. 1156 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Broumov ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Verneřovice; fil., r. 1384 far. kostel sv. Anny vystaven v nynější pobobě r. 1727, škola, dv. popl., fabrika na bavlněné zboží, 2 mlýny. Pode vsí spadá do Stenavy potok Dobrohošť.

Višensko viz Chuděnice.

Višetice viz Vyšetice.

Višně (*Weichseln*), ves na již. svahu Blanského lesa, 24 d. 242 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Kladné, far. Kajov, býv. dom. Krumlov (2 d. k městu); připsané sem sam.: mysliv., rasovna a dv. popl. „Nový dvůr" patří farou do Krumlova. — Dědina tato jest původiště vládyckého rodu Višňů, kteří, dostavše se ve 14. stol. v držení tvrze Větrní, Višňové s Větrní psáti se počali. Rod ten držel též Pasovary a přijal odtud příjmí Pasovarských z Pasovar. Po bitvě na Bílé hoře vystěhovali se z vlasti, načež brzy všechna stopa po nich zmizela.

Višnějovice viz Vyšehnějovice.

Višňov viz Val.

Višňová, far. ves při potoku, 73 d. 554 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., pošt. a býv. dom. Dobříš, arcidiéc. Praž., vik. Příbram., patr. Colloredo-Mansfeld, 1883 osadníkův; lok., r. 1384 farní chrám sv. Kateřiny byl r. 1786 nově vystaven, škola.

Višňové (*Wischenau*), ves, 37 d. 261 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Dirné, býv. dom. (město) Jindř. Hradec (12 d. k Dirnému a 5 d. k Tučapům); druhdy zde stávala tvrz; sam.: dv. popl. Bischofshof a jednota Vencelák.

Višov, vlastně Bišov, Bišovy, veska na výšině, 9 d. 71 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Přetín, far. Chuděnice, býv. dom. Merklín.

Višovatka (*Scheiben*), ves při potůčku, 20 d. 144 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Vimberk (1 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Pravětín.

sv. Vít, hajnovna u Třeboně.

Vitané viz Horsice.

Vitaní (*Witana*), ves, 19 d. 129 ob. něm., kr. Plz., okr. Hostouň ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Tasnovice, far. Štítary, býv. dom. Horš. Týn.

Vitanov, ves při Chrudimce, 68 d. 448 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko ($^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Richenburk; mlýn. — V. patřil k Richenburku již r. 1392.

Vitanovice, ves, 19 d. 146 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Penčín, far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany. — V. patřily někdejšímu klášteru Hradištskému nad Jizerou.

Vitanovice, veska, 10 d. 80 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice ($1^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Erchoutovice; dv. popl. — V. byly druhdy zvláštní statek s tvrzí, která v novější době v sýpku proměněna byla. K r. 1396 uvodí se Otrad a r. 1455 Vesel z V-c. V první polovici 16. stol. seděli zde Vitanovští z Vlčkovic, z nichž se zejmena Arnošt r. 1534 připomíná. Mezi l. 1589 až 1598 držel V. Jan Jiří z Vchynic, jemuž Jan Špulíř z Jiter následoval. Po smrti Jiřího Štěpána Špulíře dostaly se V. a Erchoutice r. 1678 ryt. z Běšín a od těch r. 1718 Praž. arcibiskupovi, Ferdinandovi hr. z Küenburka, který je s Vožicí spojil.

Vitějice viz Vitějovice.

Vitějovec, Vítová (*Heinzendorf*), ves, 125 d. 754 ob. čes., kr. Chrud., okr. Polička ($4^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. i býv. dom. Bělá německá; fil. chrám sv. Kateřiny byl ve 14. stol. farním, škola. — V 16. stol. náležel V. k zboží Svojanovskému.

Vitějovice, Vitějice, far. ves, 106 d. 616 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Libějice, pošt. Netolice a Prachatice, diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. kn. Švarcenberk, 1837 osadníkův; far. chrám sv. Markéty byl r. 1384 filialkou kostela Blanického avšak zvláštním kaplanem osazen; škola, obec. knihovna, mlýn. — Na blízkém vrchu „Osuli" zříceniny tvrze, které Verner, Raček a Přibík, bratří z V-c r. 1317 za Pořešín (v. t.) postoupili Bovorovi z Bavorova. Vilém

se Strakonic prodal V. Petrovi z Rožmberka zároveň s hradem Bavorovem.

Vítek viz Hojkov.

Vitěň, druhdy statek, nyní ves, 14 d. 163 ob. čes. a něm., kr. Plz., okr. Klatov. (2$^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Brť, far. Strážov, býv. dom. Bystřice. — R. 1386 byl Valkoun z Adlar v držení statku V-ského, k němuž slušely tou dobou Krotějov, Strážov, Brť, Boštěšice, Očeděl (ves nyní zaniklá) a Bohumilice (snad také zaniklá). K r. 1405 připomíná se Jan z V-ě, jinak z Krásného dvora. Tvrz zanikla v 15. stol.

Vitěšovice (*Kriebaum*), far. ves v údolí, 36 d. 201 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Chvalšiny (1$^1/_4$ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Střemily, býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. náb. fond, 508 osadníků; far. kostel sv. Jana Nep. r. 1793 založený, vyhořel r. 1845, načež r. 1852 nově vystaven, škola, sam.: Pilz in der Wiese a Tahedlmühle.

Vitěž, veska, 10 d. 67 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Červ. Hrádek, pol. obc., far. a býv. dom. Kosova hora.

Vitice, ves, 17 d. 125 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2$^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Jiřice, býv. dom. Želivo; $^1/_4$ hod. sev. záp. Milhostice (v. t.) a $^1/_4$ hod. záp. chalupa Leština č. v Leštině. — Ves tato patřila klášteru Želivskému již r. 1226, byla mu později odcizena a teprv r. 1674 navrácena.

Vitice, ves, 19 d. 137 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňany ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Skočice, býv. dom. Protivín. — V-e nabyl směnou ve 13. stol. klášter sv. Jiří na hradě Praž.

Vitice, far. ves při potoku, 61 d. 414 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Čes. Brod (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Kostelec nad Černými lesy, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. Lichtenštein, 2044 osadníků; starobylý far. kostel sv. Šimona a Judy jeví prý stopy rom. slohu; v kostele náhrobky Smiřických a Mírků se Solopisk; na věži o sobě stojící jest dle Bienenberga zvon v 13. neb 14. stol. ulitý; škola, opodál mlýn Ledče. — Na záp. úbočí hory stával hrad, kterého prý se kníže Neklan r. 861 zmocnil. Ve 14. stol. byly V. sídlem vládyk z Tismic. Po bitvě Lipanské (r. 1434), která na blízku svedena, dostaly se V. k panství Kosteleckému. Bienenberg zaznamenal, že se v zdejším kostele každoročně na 30. kv. neb nejblíže příští neděli konají slavné služby boží za šťastnou porážku Táborů a Sirotků, jichž prý mnoho na zdejším hřbitově pohřbeno bylo.

Vitigštein viz Vítkův kámen.

Vitíkovice, někdy osada na panství Tloskovském.

Vitín, ves, 41 d. 439 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lomnice (2$^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Ševětín, býv. dom. Třeboň; sam.: Cirhan, Janovský a Prokop.

Vitín (*Wittine*), ves blíž Labe, 15 d. 133 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (2$^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Těchlovice, býv. dom. Ploskovice.

Vitín, ves, 19 d. 130 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (2 hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Počepice, býv. dom. Petrovice (1 d. k Chlumci).

Vitiněves (*Wittingau*), ves v údolí, 27 d. 209 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřice (2$^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Staré město, býv. dom. Landštein; mešní kaple sv. Václava. — V. založena od Vítka z Landšteina, r. 1312 zemřelého.

Vitiněves, ves blíž pravého břehu Cidliny, 60 d. 502 ob. čes., kr. i okr. Jič. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Nemyčoves, býv. dom. Milčeves.

Vitinka, ves, 36 d. 237 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycany (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc., far. a býv. dom. Osek; sam. Hudlice.

Vítkov, ves, 17 d. 135 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Štěkeň, býv. dom. Protivín; viz Rojice.

Vítkovec, někdy hrad na panství Novozámeckém.

Vítkovice, far. ves, 297 d. 1992 ob. něm., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Jilemnice (1$^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. náb. fond, 2050 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla r. 1618 vystavený, škola, 4 mlýny; zde se popisují: Dreihäuser, Sklenné hutě (*Glashütten*) (v l. 1654 až 1792 skl. huť) a Schlüsselbauden, které se dělí v přední, zadní a prostřední.

Vítkovice, ves, 21 d. 133 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1$^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. Kvašlice, pol. obc. a far. Habartice, býv. dom. Obytce; mlýn.

Vítkovice viz Víckovice.

Vítkův kámen, Vitigštein, někdy též Wittinghausen, hrad, nyní v rozvalinách na sev. straně vesnice sv. Tomáše ležící, založen byl od Vítkoviců a obydlen ještě v 17. stol. Od Petra z Rožmberka († 1347) založen zde kostel Božího těla, který se r. 1384 mezi farními jmenuje. Během 16. stol. byl přehojně nadán, ke cti sv. Tomáše posvěcen. R. 1786 zastaveny v něm služby boží.

Vitmanov viz Holičky.

Vítonice, ves, 15 d. 103 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dol. (1¼ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Blažejovice, far. Záhrádka.

Vítonice, Vitovice, dv. popl. u Strachovic, blíž něhož ještě za dob Schallerových zbytky někdejší tvrze viděti bylo. R. 1543 drželi Krištof a Volf z Hořešovic pustou tvrz V. a pustou ves Hovnov. R. 1623 dostala se V. s Racovem držitelům Olše a s tou k panství Borskému.

Vítonín, Vítovín, veska, 4 d. 37 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Volichov, far. Krásná hora. — V. zapsal cís. Sigmund r. 1436 Mikulášovi Trčkovi z Lípy, který ji k Lipnici připojil.

Vítošice, někdy ves, viz Paběnice.

Vítov (*Wittal*), veska při potoku, 9 d. 55 ob. něm., kr. Lítom., okr. Ústí n. L. (1½ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Březno velké, far. Svádov, býv. dom. Zahořany (1 d. k Březnu).

Vítov, ves při potoku, 17 d. 120 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Slané (1 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Luníkov, far. Zlonice.

Vítová, zaniklá osada neznámého položení v Žatecku.

Vítová viz Vítějovice.

ve **Vítovci** viz Nespice.

Vítovice, ves na Trnavě, 22 d. 134 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Rovné, far. Hořepník, býv. dom. Červená Řečice; mlýn. — K panství Řečickému patřily V. již v 16. stol.

Vítovice viz Vitonice.

Vítovín viz Vitonín.

Vítovka, někdy ves k Libkovicům náleževí.

Vítovky viz Hluboké.

Vitřice (*Gross-Witschitz*), ves, 20 d. 142 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořany (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Podlesice, býv. dom. Krásný dvůr a Milíčeves.

Vitřice viz Vičice.

Wittig dolejní (*Nieder-W.*), ves, 106 d. 591 ob. něm., kr. Boles., okr. Chrastava (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. W. d., far. Wittig hořejní, býv. dom. Liberec.

Wittig hořejní (*Ober-W.*), far. ves, počíná u předešlé a táhne se podle potoka až k hranicím Saským, 134 d. 815 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Chrastava, kat. i pol. obc. W. h., býv. dom. Liberec, diéc. Lítom., vik. Frídland., patr. hr. Klam-Gallas, 1601 osadníků; far. chrám Navštívení P. M.; zvon z r. 1575; škola, tkalcovství.

Wittichsthal, ves, 22 d. 186 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Paulusbrunn. — W. založen r. 1792.

Wittingreith, ves, 41 d. 270 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Tachov (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. W.; někdy zde stála tvrz.

Vituna viz Lišina.

Witurchenmühle viz Nečtiny.

Vizerka viz Nebušice.

Vizov (*Quintenthal*), ves v údolí při potoku, 15 d. 84 ob. něm., kr. Jič., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Zacléř (½ hod. záp.); mlýn.

Vižina, ves, 57 d. 340 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovice (8 hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc., far. a býv. dom. Osov; dv. popl. — O dědině této činí se zmínka již r. 1271.

Vížka, ves, 22 d. 146 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Černošín, býv. dom. Trpisty a Třebel; dv. popl. — Mezi vsí a divokým úžlabím, kterým se potok Michelsberský žene, viděti v úkrytu lesa zbytky tvrze, kolébky to ryt. z Vížky. Počátkem 15. stol. náležela prý Petrovi z Chrastu, který ve vzpouře proti králi Václavovi tvrze ztratil. Od té doby nečiní se o ní zmínky.

Vížka viz Zhoř (okr. Milevský).

Vížky, veska, 7 d. 49 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Lukavice velké, far. Žumberk.

Vížňov viz Višeňov.

Vjakašov, někdy osada v župě Žatecké v tak řeč. újezdě Jerusalemě, jejž kníže Fridrich r. 1183 za Bořislav Johanitům dal.

Vlačice, ves, 13 d. 79 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Chotusice, býv. dom. Žehušice; dv. popl. — V., někdy statek kláštera Vilémovského, dostaly se Janovi z Rousinova, který jich asi v středu 15. stol. Chvalovi z Říčan postoupil. Bratří z Říčan postoupili tvrze V-c Mikulášovi z Lípy. V středu 16. stol. seděli na V-cích Chotouchovští z Nebovid. R. 1613 postoupil V. Jindřich Kustoš Adamovi st. z Valdšteina.

Vladimiřice viz Vladmiřice.

Vladislavice, Václavice, Vadislavice, někdy městečko, nyní far. ves, 39 d. 359 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Benešov (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Konopiště, arcidiéc. Praž., vik. Bystřický, patr. kn. Lobkovic, 1415 osadníkův; starobylý lok. chrám sv. Václava slohu gotického; škola. — R. 1271 odevzdala králová Kunigunda křižovníkům s červenou hvězdou podací při zdejším kostele. Vykoupivše se z poddanosti od Oldřicha z Kostelce obdařeny jsou V. r. 1342 právy městskými. K panství Konopišťskému dostaly se r. 1450. Zde nalezen na poli bronzový

kříšek, nyní v museum chovaný, který jest vzácnou památkou byzantinského umění z 12. stol.

Vladmiřice, Vladimiřice, Ladměřice (*Steinderf* ?), ves na výšině, 22 d. 217 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Manětín (½ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Doubravice; zde se lámou zvláště dobré mlýnské kameny; opodál ovčín Neuhütte. — V. uvodí se r. 1204 mezi statky kláštera Plasského.

Vladořice (*Wladař*), veska, 11 d. 65 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Kobylé, býv. dom. Chyše. Na někdejší tvrzi seděl v středu 15. stol. Šimon z V-c; mezi l. 1514 až 1640 držela V. obec Žlutická. — Na sev. straně vypíná se nad říčkou Střelou pamětihodná, as 2000 stop vysoká hora Vladař, která dle prof. Krejčího k nejmladším vyhaslým sopkám českým náleží; na východní straně temene, přes 4 hodiny dlouhého a místy 2 hodiny širokého, prostírá se hluboké jezero, kolem něhož leží nesmírné množství balvanů lávových a strusek nejrozmanitějších. Vedle zbytkův kamenné ohrady, která v době předhistorické témě hory lemovala, nalezají se příkopy, pocházející od Švédů, kteří se zde pod Bannerem r. 1639 táborem položili.

Vládyčín (*Wladečin*), ves, 14 d. 116 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Petrovice, býv. dom. Orlík.

Vlachňovice, ves, 15 d. 106 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň (2½ hod. již.), kat. obc. Lhota, pol. obc. Petrovice, far. Jílovice, býv. dom. arciděk. Krumlovské (2 d. ke kn. panství); na blízku železná ruda.

Vlachov, dv. popl. u Bělé v okr. Něm. Brodském.

Vlachov, zaniklá osada na Domažlicku.

Vlachové (*Wlachey*), ves, 24 d. 123 ob. něm., kr. Bolesl., okr. a býv. dom. Čes. Dub (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Zábrdí, far. Hlavice.

Vlachovka viz Libeň stará.

Vlachovo Březí viz Březí Vlachovo.

Vlasenice, Lasenice, ves, 29 d. 238 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Kamenice (1 hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Lhota; fil. škola.

Vlasenice, též Vlasenice-Drbohlavy, statek s Libkovou vodou spojený a ves, 28 d. 317 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (2 hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Čelistné, far. Božejov; zámek, opodál dv. popl. Karlshof, Vlkův mlýn, myslív. a rasovna.

Vlasenice, ves, 28 d. 217 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Pelhřimov (1 hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a býv. dom. Proseč-Obořiště (9 d. k dom. Pelhřimov.); stranou dv. popl. a mlýn. — Odtud pocházel nepochybně původce náb. sekty Mikulášenců, Mikuláš z Vlasenic († 1495). Nevzdělaný tento šílenec honosil se, že mu s anděli obcovati a od nich naučení bráti dáno jest, pročež jednota, zamítnuvši kněžský řád, zakládala víru svou na zvláštní zjevení, kterým duch svatý jednotlivé údy prý osvěcoval. Mikulášence považovati lze za předchůdce Kvakerů.

Vlasenice, statek (dle sml. trh. z r. 1861 za 72.000 zl. rak. měn.) a ves, 27 d. 278 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Radkov, far. Jistebnice; zámek, pivovár (r. 1865: 1200 věder za 3840 zl.), dv. popl., mlýn, ⅛ hod. již. sam. Údim, Oudim, někdy ves a původiště vládyk z Ú-i, z nichž uvádíme k r. 1434 Hrocha, k r. 1448 Vikarta a 1526 Jana, sirotka po Krištofovi Žišovském, a jeho strýce Jana a Šťastného z Ú-i. — Statek V-ský, po bitvě Bělohorské na král. fiskus spadlý, koupila Polixena z Lobkovic. Asi od středu 18. stol. až do r. 1816 náležela V. Křelířům ze Zákšova, na to Praž. měšťanu Aratorovi, r. 1818 Ant. sv. p. Stilfriedovi, r. 1821 Janovi Schmidtgrabnerovi z Lusteneggu a j.

Vlasenický dvůr viz Stanovice.

Vlásenka, ves, 63 d. 292 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (1¼ hod. záp.), kat. obc. Metuje něm., pol. obc. Žďár, far. a býv. dom. Starkov. Pode vsí vtéká do Metuje potok Vlasinny.

Vlásky (*Laschkles*), veska, 9 d. 89 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Stradov velký, pol. obc. a far. Omlenice malá, býv. dom. Krumlov.

Vlastec, Vlastec, ves, 28 d. 292 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Záhoří, býv. dom. Orlík; hájovna Vystrkov.

Vlastějov, veska ?, 8 d. 24 ob. čes., patří do kat. obc. Heřmanova Městce.

Vlastějov, ves, 13 d. 112 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Javoří, far. Petrovice, býv. dom. Kněžice (4 d. k Ulišovu); opodál na sever dvůr Dvorec.

Vlastějovice, Vlastějovsko (*Hammerstadt*), městys na pravém břehu Sázavy, 47 d. 322 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Pertoltice; stará tvrz s kaplí sv. Máří M., ½ hod. již. Hamry, 6 domů; na vrchu „Fialníku" nalezá se magnetová ruda. — V. byly drahdy zvláštní panství, které asi od středu 18. stol. s Křivsoudovem a Mastinicemi panství Dolno-

Kralovické tvoří. Za městys povýšeny V. r. 1540.

Vlastiboř, Lastiboř, ves, 64 d. 498 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Jílové, far. Držkov, býv. dom. Navarov; dv. popl. a ½ hod. jih. záp. sam. Dolánky.

Vlastiboř, ves, 45 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Soběslav (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Nedvědice; dědina tato dělí se v V. velkou a malou.

Vlastibořice (*Lastibořic*), far. ves, 32 d. 215 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Svijany, pošt. Hodkovice, diéc. Litom., vik. Liberec., patr. kn. Rohan, 2535 osadníků; lok., r. 1384 far. chrám sv. Kateřiny s náhrobkem Jana z Kyjova na Albrechticích († 1580); škola; blíž kostela v zahradě zbytky někdejší tvrze. — Anežka, manželka někdy Ješka z Děčína, prodala r. 1379 tvrz, dv. popl. a ves s kostelním podacím ve V-ci, pak Jivinu a Třtí Hanušovi Pancéřovi ze Smojna.

Vlastislav (*Watislav*), ves, 54 d. 284 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Sutom, býv. dom. Dlažkovice (1 d. k Milešovu a jiný kostelu Třebenickému); sev. ode vsi nad potokem zde vznikajícím kaple sv. Jana Nep. z r. 1722. — Dle Kosmy vystavěl Vlastislav, kníže Lucké (Žatecké), mezi kopcem Přípkem a Medvězem hrad, který po něm Vlastislav slul; dle Dalemila nazývaly se hory ty Přípek a Lovos. Hora Lovos, k r. 1585 zřejmě připomenutá (viz Vchynice), stojí as hodinu sev. východně odtud a jest snad mladší název pro Kosmův Medvěz, z čehož souditi lze, že starověký onen hrad stál na blízku vesnice V-i, nepochybně na návrší mezi ní a výše připomenutou kaplí sv. Jana, kdež dle Sommera zbytky trojnásobných hradeb viděti jest. V 15. stol. náležela V. Kaplířům ze Sulevic, z nichž se k r. 1443 Rytgoř ze Sulevic a z Vlastislavi uvodí, a od nich připojena k blízké Skalce (v. t.).

Vlastišov (*Lastischow*), ves, 10 d. 78 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Zvěstov, far. Šlapanov; dv. popl., který patřil až do r. 1724 k Jankovu.

Vlašim, panství allod. (dle soud. odhadu z r. 1803 za 1,050.421 zl. 31¼ kr.) a starožitné okr. město při říčce Blanici, 322 d. 2866 ob. čes., kr. Táb. (4 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. V-ský, patr. kn. Auersperk, 3075 osadníků; děk., r. 1384 far. chrám sv. Jiljí v slohu got. pochází dle nynější výstavnosti z r. 1522; vedle mnohých náhrobků zasluhují v něm povšimnutí: obraz Spasitele na Kříži r. 1514 na dřevě malovaný, křtitelnice z r. 1523 (víko přelito r. 1590) a pět starých misálů, z nichž nejstarší psán na papíře buď ve 14. neb 15. stol.; jiný tištěn r. 1489; velký zvon přelit r. 1588 od Brikcího z Cinperka, prostřední a malý jsou z r. 1574, zvon na radnici z r. 1433; velkolepý zámek s rozsáhlým parkem vedle silné věže, dole kulaté, nahoře osmihranné (jediný to zbytek starého hradu), škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (I. tř.), notar., špitál, pošt. úř. s pošt. stanicí, záložna, zpěv. spolek „Blaník", pivovár (r. 1865: 9600 věd. za 40.800 zl.), dv. popl., mlýn, ¼ hod. vzdálí dv. popl. Čechov (v. t.). Trhy výr.: 1) v pond. před velikonoc., 2) v út. před nanebevst. Páně, 3) v pond. př. sv. Duchem, 4) v sobotu po sv. Jiljí, 5) masopustní pond., 6) na dušičky, 7) druhé pond. před nar. Páně; týdní trh každou sobotu. — V. jest původiště ryt. z Vlašimi, z nichž zvláště arcibiskup Praž., Jan Očko z V-i, muž doby své proslulý a milostník Karla IV., zvláštní zmínky zasluhuje. Údové rodu toho vystěhovali se prý na počátku válek husitských do Moravy, kdež ještě v první polovici předešlého věku žili. R. 1416 držel V. Jan Svidnický z Chotěmic, horlivý katolík a přívrženec krále Sigmunda. R. 1443 dostala se V. Mikulášovi Trčkovi z Lípy, od jehož potomkův r. 1546 prodána Markvartovi Stranovskému ze Sovojovic. R. 1552 držel panství Vlašimské Gabriel Klenovský z Ptení, po něm jeho syn Aleš a od r. 1588 Ostrovcové z Kralovic. V tu asi dobu slynula V. zvláštní zámožností a dobře zřízenou školou. Po bitvě Bělohorské zkonfiskováno panství bohatému Janovi Ostrovcovi a prodáno Bedřichovi z Talmberka. Násilné potom uvádění náboženství katolického pobouřilo okolní lid selský, který zámek přepadl, jej zapálil a hejtmana zámeckého zavraždil. R. 1665 prodal Jan Fr. Krištof z Talmberka panství Boženě Benigně kněžně z Porcie, které r. 1681 dcera, provdaná za Helmharda z Weisenwolfu, následovala. Od rodu tohoto přešla V. r. 1748 na knížata z Auersperka. — Dne 11. června 1824 narozen zde hud. skladatel Ferd. Heller.

Vlašný (*Wachtern*), veska, 8 d. 80 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Jilovice, far. a býv. dom. Rožmberk.

Vlaštovičník (*Schwalbenhof*), dv. popl. a přádelna na len, řeč. Adolfshain, popisují se při Spolí. — Dvůr Vlaštovičník byl druhdy zvláštní statek, který kn. Adam Švarcenberk r. 1719 koupil.

Vlčetín, ves, 46 d. 242 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V.; na blízkém návrší nalezají se polodrahokamy.

Vlčetín, Vlčetinec, ves, 18 d. 165 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice (1 hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Dívčí kopy, far. Nový Etink, býv. dom. Černovice (4 d. Včelnice).

Vlčetín, ves při Žirovnickém potoku, 42 d. 339 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Žirovnice; mešní kaple sv. Jana Nep., škola, dv. popl., mlýn, $^{1}/_{2}$ hod. vých. mysliv. Šejl a $^{1}/_{4}$ hod. již. mlýn Malý. — V. jest nepochybně původiště panoší z Vlčetína, kterých se zhusta v 15. stol. připomíná. Jan Vlčetinský ze Zásmuk prodal V. r. 1498 se vším panstvím a příslušenstvím Václavovi Vencelíkovi z Vrchovišť a na Žirovnici. Dle Sommera tvořil dv. popl. s částkou vesnice statek V., který až do r. 1838 k Moravě patřil.

Vlčetinec vis Vlčetín.

Vlčeves, Vlčoves(?), ves, 49 d. 459 ob. čes., kr. i okr. Táb. (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Křeč, býv. dom. Radenín a Hroby; dv. popl., lihopalna (r. 1865: 1181 věder za 18230 zl.), opodál 2 mlýny, jeden řeč. Moučkov, a papírna. — V. byla druhdy zvláštní statek, který r. 1750 Ferd. hr. Desfours od hr. Herberšteina koupil a k Radenínu připojil.

Vlčí, ves, 50 d. 378 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Kbely, býv. dom. Lužany (1 d. k Poříčí); dv. popl. — V. býval prý statek mocných ondy pánův z Vlčího, z nichž Bohuslav, horlivý husita a nepřítel Švihovských z Rysmberka, připomíná se. Provdáním se dcery Leonarda Pumpla přešel statek v druhé polovici 17. stol. v držení Příchovských na Lužanech.

Vlčí (*Ultsch*), ves, 25 d. 159 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Pšany, far. Smolnice, býv. dom. Toužetín; dv. popl., někdy zde stála tvrz.

Vlčí dol, Vlčí důl, sam. blíž Zásmuk.

Vlčí důl (*Wolfsthal*), ves na pravém břehu Ploučnice, 78 d. 220 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň ($1^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Götzdorf, far. a býv. dom. Zákupy.

Vlčí hora, sam. u Chrudimi.

Vlčí hory, veska, 5 d. 44 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($1^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Bříště staré, far. Bříště nové, býv. dom. Želivo; $^{1}/_{4}$ hod. jih. záp. mlýn Škrabanek.

Vlčí pole (*Wischopol*), ves, 37 d. 255 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Skyřice, far. Bousov dolní, býv. dom. Kost a Rakov; zámeček, fil. kostel sv. Šim. a Judy byl r. 1384 farním, dv. popl. — V. p. jest původiště panoší z Vlčího pole, z nichž k r. 1318 Sulka a k r. 1457 Jana z V-čího poře a ze Semčic uvádíme. Podací při zdejším kostele vykonal r. 1398 Petr z Vartmberka. Počátkem 17. stol. drželi V. p. Odkolkové z Újezdce.

Vlčice (*Wiltschitz*), panství allod. (odhadnuto r. 1866 na 550.468 zl. 99 kr.) a far. ves při potoku částečně v údolí, 189 d. 1175 ob. něm., kr. Jič., okr. a pošt. Trutnov ($1^{3}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. Král. Hrad., vik. Hostin., patr. baron Silberstein ?, 1566 osadníků; far., již r. 1365 připomenutý chrám sv. Vojtěcha; ve zdi hřbitovní několik náhrobků Zilvarů ze Silberšteina, zámek z r. 1797 snad na místě někdejší tvrze, dv. popl. — V. náležely až do 17. stol. Zilvarům ze Silberšteina. Ok. r. 1652 drželi panství hr. z Wejheru a mezi l. 1661 až 1789 kn. Švarcenberkové, kteří jeho cís. Josefovi směnou postoupili. R. 1790 koupil je Jan Frant. Theer, který pro své zásluhy o zvelebení průmyslu praedikát ze Silberšteina obdržel.

Vlčice, ves, 20 d. 159 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec ($2^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Strymilov, býv. dom. Kunžak.

Vlčice (*Wiltschitz*), ves, 54 d. 377 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice ($^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Hradiště; $^{1}/_{4}$ hod. záp. Nová huť, 3 d. (druhdy želez. hamr) a $^{1}/_{2}$ hod. záp. hajn. Hladoměř; v okolí se dobývá želez. ruda.

Vlčinec, veska, 9 d. 47 ob. čes. něm., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Liberk.

Vlčinec vis Petrkov.

Vlčinec, zřícenina u Petrovic v okr. Polickém.

Vlčíněves ? (*Waldschnitz*), ves, 29 d. 178 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($1^{1}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. Valtíře, pol. obc., far. a býv. dom. Svádov.

Vlčkov, ves, 40 d. 306 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Sloupnice, býv. dom. Lanškroun (5 d. k Litomyšli).

Vlčkov vis Vodné (okr. Kamenic.).

Vlčkovice (*Wöllsdorf*), ves, 64 d. 356 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Králiky ($2^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Těchonín, býv. dom. Supí hora; kaple.

Vlčkovice (*Wölsdorf*), far. ves při potoku, 178 d. 1161 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr.

Král. Dvůr ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Hradiště, pošt. Jaroměř, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř, patr. náb. fond, 1357 osadníkův; lok. chrám sv. Josefa z nejnovější doby, škola, 3 mlýny, opodál sam. Kašparberg. — V. jmenují se příslušenstvím Hradiště již r. 1415.

Vlčkovice, ves, 36 d. 326 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Král. Hrad. ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Kukleny.

Vlčkovice, ves, 28 d. 235 ob. čes., kr. Plz., okr. Planice ($1^1/_2$ hod. již.); kat. obc. V., pol. obc. Mlazov, far. a býv. dom. Kolinec; sam.: ve Smrčí, 11 chalup $^1/_4$ hod. jih. vých., Flusárna a mlýn. — R. 1228 nalezáme V. mezi statky kláštera sv. Jiří na hradě Praž. Někdejší tvrz byla původiště rodu soujmenného, z něhož pocházel Mareš z V-c, připomenutý r. 1402. V druhé polovici 16. stol. činí se zmínka o Vintířích z V-c a na Kolinci, v kteréž době nepochybně oba statky v jeden již spojeny byly.

Vlčkovice, statek (dle práv. přiřknutí z r. 1858 za 113 880 zl. konv. mce.) a ves, 33 d. 240 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Broumovice, far. Neustupov; zámek, dv. popl.; zde se popisuje Voještice, Svojšice. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem soujmenného rodu, z něhož k r. 1444 Václava a r. 1544 Jiřího Vlčkovského z Vlčkovic připomínáme. R. 1589 přešel statek na Karla Pfefferkorna z Otopachu, později na Jana Max. z Talmberka, který jej prodal r. 1687 Ferdinandovi hr. z Küenburka. Z pozdějších držitelů uvádíme Pavla Tejřovského z Einsidle r. 1708, hr. Jana z Millesimo r. 1759 a Dismasa Šenovce z Ungerswerthu r. 1779. R. 1858 koupil jej hr. Otto Chotek.

Vlčnov, ves v úrodné rovině, 31 d. 190 ob. čes., kr. i okr., far. a býv. dom. Chrudím ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V.; dv. popl. — V. jest starobylá osada, neboť již r. 1244 připomíná se Dobrohošt z V-a. V 15. a 16. stol. byl V. původním sídlem starožitných rodů vládyckých, Švábů, Rusků a Vrbických z V-a. Po smrti Marie z Kunwaldu, někdy manželky Jana z Koldína a z Vlčnova, spadla tvrz V. na krále, který ji dal r. 1478 Janovi, synu Petra ze Svojšic a jmenované Marie. V tu dobu byl V. na několik částí rozdělen, které obec Chrudímská znenáhla koupila až na jeden dvůr. R. 1547 propadla Chrudím všecky své statky a teprv r. 1562 vrácena ves V. a jiné k sádaší Chrudimskému.

Vlčnovy, ves, 19 d. 136 ob. čes., kr. Plz., okr. Planice ($1^1/_4$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Brod, far. Zavlekom, býv. dom. Nalžovy.

Vlčoves viz Vlčeves.

Vlence, druhdy Karlštejnský lenní statek, nyní veska, 8 d. 70 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Liteň; zámek r. 1843 přestavený, dv. popl., opodál 2 mlýny. — Mezi V-em a Kornem nalezena r. 1858 hliněná nádoba, podobající se baňkovitému džbánu bez ucha, která se má za nejdávnější starožitnost českou, pocházející prý z doby předpotopní.

Vlence nazývala se za dávných dob vesnice Mlýnec (*Lenzel*) na Litom., kterou kn. Boleslav r. 993 klášteru Břevnovskému daroval.

Vletice, ves při stoku Březiny a Sotěchovského potoka, 19 d. 154 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Krásná hora, býv. dom. Chlumec; opodál sam. Chalupa a mlýn Mlejnec. — V. uvozena v aktech o prodeji zámku Zvikova a kláštera Milevského r. 1547.

Vlhlavy, Velhavy? (*Wihlaw*), ves, 34 d. 209 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Plastovice, far. Němčice. — Někdejší tvrz, jejíž trosky dosud viděti, byla kolébkou Hrůzů z V-v, z nichž se k r. 1371 bratří Mikuláš a Oneš vyskytují. Hrůzové zvali se také z Dubé a z Chelčic. R. 1539 patřil statek V-ský Vác. Kořenskému z Terešova a mezi l. 1554 a 1589 Bohuslavovi Malovcovi z Malovic na Dřítni.

Vlhostice, snad také Úhostice, někdy osada, která r. 1447 k tvrzi Vintířovské na Žatecku náležela.

Vlhošť (*Welhoscht*), ves, 22 d. 149 ob. čes., kr. i okr. Jič. ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Žerčice, far. Hradištko, horní, býv. dom. Milčoves.

Vliněves, Vlňoves (*Weisskirchen*), far. ves na levém břehu Labe, 60 d. 370 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Mělník (18 d. s kostelem a školou k býv. dom. Beřkovic.), pošt. Beřkovice, arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. kn. Lobkovic, 1631 osadníků; far. chrám stětí sv. Jana Křt. slohu rom. z doby přechodní uvodí se co taký již r. 1384, škola, dv. popl. a jiný $^1/_4$ hod. již. řeč. Bosádovice, který r. 1767 kn. Marie Lud. z Lobkovic koupila. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1364 Jašek z V-vsi, který s bratrem svým ves Mlazice klášteru pod Mělníkem prodal. R. 1391 až 1398 slušelo podací právo při zdejším kostelu Smilovi z V-vsi.

Vlk viz Rožmberk.

Vlkančice, ves, 38 d.? 260 ob.? čes., kr. Praž., okr. Černý Kostelec (2¼ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Sázava, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; škola, ¼ hod. záp. mlýn Stará hora.

Vlkaneč, far. ves, 43 d. 247 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. a pošt. Jeníkov, dieč. Král. Hrad., vik. Čás., patr. ryt. Neupauer, 532 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba připomíná se již r. 1384; na hlavním oltáři „canon missae" psal r. 1800 Vojtěch Kotěra, sedlák z Proseče; prostřední zvon z r. 1592, malý z r. 1590; škola, dv. popl., draslárna. — V 16. stol. byl V. příslušenstvím zboží Chlumeckého.

Vlkanice viz Vlkonice.

Vlkanov, ves, 22 d. 147 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Lhota ovesná, far. Čírhošť; býv. dom. Vrbice; škola.

Vlkanov, ves, 49 d. 332 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Tetín, far. a býv. dom. Miletín; zde se popisuje Tetín a dv. popl. Falgenhof. — V. založen r. 1767 od svob. p. z Vlkanova, Tetín založen za vlády cís. Josefa II. v místech, kdež stála již za dávných dob ves toho jmena, která nepochybně válkou 30letou zanikla, nebo ještě r. 1628 činí se o ní zmínka; dvůr Falgovský vystavěl p. Falge, držitel Miletína.

Vlkanov (*Wilkenau*), ves na mírném návrší, 53 d. 310 ob. něm., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Ronšperk (½ hod. již.), kat. i pol. obc. V.; stranou rasovna. Ostatně viz Šitboř.

Vlkava, statek s panstvím Loučenským spojený a ves, 54 d. 464 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Všejany; zámeček, dv. popl., pivovár (roč. na 4670 věder), mlýn. — V. jest starožitná osada, nebo r. 1052 dáni odtud čtyři lidé kostelu Boleslavskému. R. 1437 postoupil Čeněk z V-y, syn Heršův, Janovi ze Saběnic tvrz a ves V. a vsi Byšičky a Jiatbice. V 16. věku připomíná se Adam Linhart z Neuenperka na V-ě a Struhách. Po bitvě Bělohorské darována V. arcibiskupovi Praž. Arnoštovi Harrachovi, při jehož rodě až do r. 1789 zůstala, načež držitelům panství Loučeňského prodána.

Vlkonice, Vlkanice, ves, 43 d. 305 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Horažďovice (2 hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Černec, far. Budětice.

Vlkonice, ves, 57 d. 444 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Vacov, býv. dom. Strakonice; sam. Peckov?, Bezděkov?.

Vlkonice, ves, 31 d. 222 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Křečovice, býv. dom. Tloskov.

Vlkonín, zaniklá, polohou neznámá osada, kdež darován kostelu Litoměřickému r. 1057 jakýsi pozemek.

Vlkopesy? (*Wolfschlinge*), veska na Labi, 9 d. 52 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Svádov; mlýn.

Vlkosovice, ves, 38 d. 306 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Černovice; škola; sam. Hadiny.

Vlkošov (*Wilkischau*), statek s panstvím Nečtinským spojený a ves, 35 d. 209 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Krašov; zámek, dv. popl. a dva mlýny, řeč. horní a dolní, sam. Prassleshäusel náleží k faře k Štědré. — V. jmenuje se r. 1185 mezi statky kláštera Kladrubského. R. 1407 vpadli Vaněk a Purkart z V-a do Heršteina a učinili škody na 400 hřiven stříbra, začež Janu Horšteinskému r. 1413 tvrz a ves V. přisouzeny byly. Tento postoupil V. r. 1437 Rackovi a Příbramovi bratřím z Račína, jichž rod pak až do 17. stol. v držení jeho zůstal. Ok. r. 1687 měl V. již stejnou vrchnost s panstvím Nečtinským.

Vlkov, ves, 16 d. 108 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Střezivojice, far. Bořejov, býv. dom. Vidím a Kokořín; dv. popl.

Vlkov, ves, 11 d. 96 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Dobřejice, far. Ševětín; sam. Petr a Cirhan.

Vlkov (*Wolfsberg*), ves na návrší, 29 d. 227 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Vrbice. — Na blízku stála ve válkách husitských zašlá ves Oskobrhy, z které toliko kostel sv. Petra a Pavla na výšině zbyl. Chrám ten zrušen r. 1789 a zakoupen od vrchnosti, která v něm příbytek pro hajného zřídila. Z výšiny Oskobržské jest krásná, daleká vyhlídka.

Vlkov, ves, 28 d. 207 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Zbizuby, far. Rataje, býv. dom. Kácov.

Vlkov, ves, 18 d. 214 ob. čes., kr. Jič., okr. Králové Městec (1¾ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Skochovice, far. Lužec, býv. dom. Chlumec; kaple sv. Jana Křt. byla nepochybně r. 1384 farním kostelem,

opodál letohrádek a dv. popl., pak ovčín Číhary ($^1/_4$ hod. sev. záp.) a dv. popl. Hlinov ($^1/_4$ hod. již.); viz Skochovice.

Vlkov, ves, 16 d. 112 ob. čes., kr. Jič., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Nov. Paká ($^1/_2$ hod. již.); na blízkém vrchu Zlámaninách slabé stopy po nějaké tvrzi.

Vlkov, ves, 10 d. 111 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice (1 hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc., far. a býv. dom. Poříčí spálené; mlýn. — V. jest nepochybně ves Vlková, která se r. 1601 pustou vsí na panství Poříčském jmenuje.

Vlkov, ves, 10 d. 58 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($2^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Vesce, far. Kosmice, býv. dom. Konopiště.

Vlkov, ves blíž pravého břehu Lužnice, 28 d. 224 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (1 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Hamr, býv. dom. Třeboň; $^1/_4$ hod. sev. dv. popl. Dehetník.

Vlkov (*Wilkau*), ves, 30 d.? 210 ob.? něm., kr. Žat., okr. Jesenice ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Děkov, býv. dom. Kolešovice; dv. popl., sam. Pumpen.

Vlkov viz Bačalky.

Vlková, ves, 62 d. 441 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Čibuz, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; škola.

Vlkovec, ves, 22 d. 200 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (3 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Čákov, far. Chocerady, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; skl. hutě (bílého a zeleného skla roč. za 14—16.000 zl.), továrna na zápalky.

Vlkovice, ves, 20 d. 160 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. okc. Slabošovice, far. Štěpanovice, býv. dom. Třeboň.

Vlkovice (*Wilkowic*), ves, 29 d. 176 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Pistov; škola.

Vlkovyje, r. 1228 ves kláštera Opatovického.

Vlksice, druhdy zvláštní statek, nyní toliko ves, 27 d. 218 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Hodušín; dv. popl. (a 3 chalupy patřily k býv. dom. Nadějkov.), lihopalna (r. 1865: 444 věder za 4724 zl.), opodál mlýn Dolejší, sam. Toskanka a Rybárna. — Na někdejší tvrzi, která asi v 17. stol. na sýpku přestavena, seděl r. 1388 Jan Lutina z V-c; panoše Jan z V-c byl r. 1472 purkrabím na Helfenburce. R. 1497 prodal Sebald Tetaur z Tetova tvrz V. Janovi z Hodějova, jehož potomku Smilovi Hodějovskému z Hodějova po bitvě Bělohorské V. v plen vzata a Michnovi z Vacinova prodána. R. 1687 koupil klášter Milevský díl statku V-ckého od Oldřicha z Klebelsberka a r. 1689 druhý od Jana Rud. Wolframa Brandlinského ze Štěkře.

Vlkův mlýn viz Vlasenice.

Vlkýš (*Wilkischen*), statek allod. (dle zml. spolkové z r. 1857 za 60.000 zl. stř.) a ves, 70 d. 1571 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Sekyřany hořejší; zámek na místě někdejší tvrze, mešní kaple sv. Jana Nep., dv. popl., jiný $^1/_2$ hod. záp. řeč. Nový dvůr, železné hutě, v nichž zaměstnáno 986 dělníků, výr. roč. 224.000 ctů železa a litiny za 1,800.000 zl.), uhelny (3—4 víd. střevíce v mocnosti) poskytují roč. přes 25.000 ctů. — V. jmenuje se r. 1115 vsí kláštera Kladrubského. Po bitvě na Bílé hoře koupil statek V. od král. komory Adam Jiří Kokořovec z Kokořova, později drželi jej Kfelířové ze Zakšova, jimž Vodňanští následovali. Počátkem našeho stol. náležel statek sv. p. Vidersperkům a nyní drží jej Pražská společnost pro průmysl železářský. R. 1855 nalezeny zde v rozsedlině skály starožitné bronzy (2 palstavy, náušnice s modrým kaménkem a j.).

Vlkýš (*Wilkischen*), ves, 24 d. 129 ob. něm., kr. Plz., okr. Touškov ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Malesice, býv. dom. Čeminy.

Vlňoves viz Vlíněves.

Vlov, jiný název pro Blov.

Vltavice dolní (*Unter-Wuldau*), městys na levém břehu Vltavy, 87 d. 282 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Planá (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Plan., patr. kn. Švarcenberk, 1567 osadníkův; far. chrám sv. Linharta měl svého faráře již ve 14. stol. a byl v nynější podobě r. 1768 vystaven; k němu přistavena Marianská mešní kaple; škola. Od V. d. až k Ferchenhaidu (v Pís.) prostírá se rašeliniště as 7 mil dlouhé a v průměru $^1/_2$ hod. široké; mohútnost rašeliny jest místy na 2—3 sáhy. Trhy výroční: 1) na obrácení sv. Pavla, 2) v ned. po sv. Janu Křt.; týdní trh každý čtvrtek. — Za městys povýšena V. r. 1684.

Vltavice hořejší (*Ober-Moldau*, *Ober-Wuldau*), far. ves (2369' n. m.) při Vltavě, 40 d. 441 ob. něm., kr. Pís., okr., pošt. a býv. dom. Vimberk ($2^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. V. h., diéc. Buděj., vik. Vimberský, patr. kn. Švarcenberk, 3000 osadníkův; far. chrám P. Marie, sv. Josefa a sv. Jana

založen r. 1724, škola, sam.: Jirko, Magerlhütte a mlýn.

Vltavotýn viz Týn nad Vltavou.

Vnače? Vnačky? (*Natschung*), ves pomezní od soujmenné Saské vesnice toliko potokem zde vznikajícím oddělená, 55 d. 594 ob. něm., kr. Žat., okr. Borek (3¹/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Kalek, býv. dom. Červený hrádek; ovočkářství, 3 mlýny.

Vnačky? viz Vnače.

Vnarov, Vnoravy, Narov (*Urowitz*), veska, 9 d. 81 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1¹/₄ hod. sev.), kat. obc. Výškovice, pol. obc. Hrabice, far. Bohumilice; viz Onšovice.

Vniče, dv. popl. u Městce v okr. Křivoklátském.

Vobora popisuje se u Všechlap.

Vobora viz Obora.

Vobořil, mlýn, popisuje se při Zhoři okr. Ml. Vožic.

Vobrázek viz Hrutov.

Vobrvaň viz Obrvaně.

Vocitkov viz Kvítkov.

Voč (*Wotsch*), far. ves na levém břehu Ohře, 36 d. 229 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (3 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. a pošt. Klášterec, diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. hr. Thun, 930 osadníků; far. chrám sv. Mikuláše uvodí se již ve 14. stol., škola, mlýn.

Večadlo viz Holišov.

Voděradky, ves, 22 d. 153 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčany (³/₄ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Kuří, býv. dom. Uhříněves.

Voděrady, ves, 26 d. 203 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Luštěnice, býv. dom. Stranov; dv. popl.

Voděrady, ves, 41 d. 233 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¹/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Fridštein, far. Jenišovice, býv. dom. Čes. Dub a Fridštein.

Voděrady, ves, 74 d. 426 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Sloupnice, býv. dom. (město) Litomyšl (1 d. k Brandýsu a 1 d. k Vys. Mýtu).

Voděrady, far. ves vysoké polohy, 46 d. 293 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Kostelec n. O. (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Častalovice, diéc. Král. Hrad., vik. Kostelec., patr. hr. Šternberk, 2160 osadníků; far. chrám sv. Petra a Pavla r. 1384 připomenutý byl r. 1582 přestaven a po ohni 1652 nově vystaven, škola. — Okolo r. 1400 patřily V. Půtovi z Častalovic, r. 1418 Janovi z Kunštátu. R. 1557 byly příslušenstvím Týniště, s nímž se k Častalovicům dostaly.

Voděrady, veska, 7 d. 46 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Mezné, far. Chyšky, býv. dom. Chlumec. — K Chlumci dostaly se V. r. 1609 se zámkem Obděnickým.

Voděrady, ves při potoku, 20 d. 97 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Bílence, far. Vysočany, býv. dom. Červený Hrádek; mlýn. — Někdy zde stála tvrz a V. byly zvláštní statek, který se dostal v 17. stol. držitelům zboží Červ. Hrádeckého.

Voděrady, někdy osada u Kněžic na Bydžovsku. — Jsou to snad ony V., jichž s tvrzí a dv. popl. Jan Voděradský r. 1407 směnou za Chotělice Vlaškovi z Chotělic postoupil.

Voděrady černé (*Schwarz-W.*), ves, 64 d. 521 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy (2¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Konojedy; škola, opodál mlýn Háček a sam. Hradec, která služela k dom. Kostelci nad Sázavou. — V. patřily již r. 1358 k hradu Kostelci.

Voděrady polní (*Feld-W.*), statek (dle práv. přiřknutí z r. 1860 za 78.956 zl. 40 kr. stř.) a ves, 56 d. 422 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Svojšice; fil. chrám Narození P. M. z r. 1771 byl ve 14. stol. farním, zámek, škola, pivovár. — Okolo r. 1755 dostaly se V. hr. Antonii Bukovské z Hustiřan, která je Jos. Kocovi z Dobrše odkázala. R. 1799 přiřknuty jsou hr. Filipině z Althan, po níž je dcera její zdědila, a r. 1806 Pražskému měšťanu Václavovi Novotnému prodala. Nynějším držitelem jest Václ. ryt. Eisenstein.

Vodětín viz Opočno.

Vodice, ves, 43 d. 269 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice (1³/₄ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Újezdec, far. Lhenice; sam.: mlýny Suchomel, Farkas a Červ. mlýn, dv. popl. Neuhof, hajnovna a Oborník; viz též Újezdec (*Wagnern*).

Vodice, statek (dle práv. přiřknutí z r. 1846 za 60.981 zl. 40 kr. stř.) a ves, 35 d. 307 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¹/₂ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Cetoraz; zámek, pivovár (r. 1865: 504 věd. za 1504 zl.), dv. popl., škola, mlýn, sam. Hadovka či Větrov. — Mezi l. 1414 a 1432 nalezáme Bohuslava z V. V pozdější době držel statek František Černín, po něm Ludovíka z Feldeku, r. 1724 hr. z Herberšteina a pak Dejmové ze Stříteže. Nyní drží V-cký statek sv. pí. Mathilda Widerspergová.

Vodice viz Jemniky.

Vodná viz Vodné.

Vodňany, král. okr. město při Blanici, která se zde v několik ramen dělí, 453 d. 3639 ob. čes., kr. Pís. (2 m. již.), kat. i pol. obc. V., diéc. Buděj., vik. V-ský, patr. obec, 6184 osadníkův; děk. chrám Narození P. M. s hlavním oltářním obrazem P. Marie Montserratské, darovaným sem od Bartoloměje a Baltazara de Marradas, sahá založením do šedé dávnověkosti; r. 1415 převzal mistr Jaklík se svým synem Václavem vyvedení kůru s 9 pilíři, začež 159 kop gr. obdržel; po r. 1584 byl chrám od mistra Vincence z Budějovic nově vystaven a po ohni r. 1746 opraven; — starožitný špitální a pohřební chrám sv. Jana Křt. na Buděj. předměstí byl r. 1843 rozbořen a od základů nově vystaven; při opravování starého chrámu nalezen prý v báni věže list, dle kterého byl sv. Vojtěch při stavbě tohoto chrámu a kříž posvětil; — as $^1/_2$ hod. za městem mešní kaple sv. Vojtěcha z r. 1730; radnice, hl. dívčí a chlapecká škola, nižší reálka, zbytky hradeb a 3 brány, smíš. okr. úř., bern. úř. (2. tř.), notar., pošt. úř., záložna, zpěv. spolek, měšťan. beseda, špitál, jemuž Jakub Jakobel r. 1414 svůj dvůr daroval; hlavní výživou jest polařství; k městu připsány jsou: hájenství D ř e m l í n a Z á h o ř, pak M o s t e c k ý, S o u k u p ů v a S u c h o m e l ů v mlýn a B e n á t k y. Trhy výr., na koně a dobytek: 1) třetí út. v postě, 2) v út. před sv. Janem Nep., 3) na den rozeslání sv. ap., 4) ten den po Narození P. M., 5) na sv. Barboru; velké trhy týdní a na dobytek: 1) druhé út. po jm. Ježíš, 2) druhé út. po velikon., 3) v út. před sv. Havlem; trh na obilí a potravu každé úterý. — Založení města událo se beze vší pochyby za Přemysla Otakara II., ač se teprv později mezi města uvozuje. R. 1336 pustil V-ským král Jan mýto a nařídil, aby všichni z Rakous a již. Čech do Písku, Prahy a jinam obchod vedoucí skrze V. cestu konali a zde ze svého zboží clo platili, kdežto V-ští na všech cizích statcích jeho zbaveni byli. Tímž králem zakázáno na míli v okolí pivo vařiti a řemesla provozovati. Mimo jiná ještě práva, cís. Karlem IV. rozmnožená, osvobozeni jsou V-ští odúmrti. R. 1394 vytrhl na pole proti králi Jindřich z Rožmberka s vojskem Rakušanův a zmocnil se V-n a taktéž r. 1406 Heralt starší i mladší z Kunštátu. Město záhy k učení Husovu přilnuvší přepadeno r. 1420 od Oldřicha z Rožmberka, dobyto a posádkou osazeno, která jeho ještě toho roku opustila, jakmile Žižka k městu se blížil. Od té doby zůstaly V. městem Táborským, v němž zřízena obecná kasa (káď). Za vlády krále Jiřího, k jehož straně město pevně drželo, zakusili V-ští nemalého příkoří od Jana z Rožmberka. Po bitvě u Mühlberka odňal Ferdinand I. všechny statky, které později k záduší vráceny byly. V tu asi dobu honosily se V. dobře zařízenou školou a bohatou knihovnou, z níž se některé knihy dosud na radnici chovají. R. 1620 dobyty V. od knížete Maximiliana a zastaveny surovci Baltazarovi de Marradas. V 18. stol. vzaly V. velké škody častými požáry. Zde narozeni: V á c l a v N i k o l a i d e s, žák a přítel Melanchthonův, jehož básně k oslavě M. Jana Husi a Jeronyma z Prahy r. 1554 ve Wittenberce tiskem vyšly; T o m á š z H u s i n c e, znamenitý lékař († 1582); B a r t o l o m ě j B a r o n i d e s z L ö w e n b e r k a; právník V á c l a v z R a d k o v a; básník a jazykozpytec J a n C a m p a n u s († 1624) a v novější době Dr. A n t. M a j e r, nar. 12. června 1826. Z Vodňan pocházeli předkové P a v l a S k á l y z e Z h o ř e, nejznamenitějšího dějepisce 17. stol.; nar. ok. r. 1580 na Novém městě Praž., zemřel ve vyhnanství.

Vodné, V o d n á, ves, 43 d. 326 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Kanice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Žďár, býv. dom. Černovice; lihopalna (r. 1865: 932 věd. za 10.400 zl.), opodál dv. popl. Ves tato, hr. Leopoldem ze Šternberka r. 1796 založená, skládá se z 5 dílů: z V o d n é h o, K u t l o v a, P e r e k (*Finnland*), R a c h a č k y (P r a c h a č k y) a V l č k o v a.

Vodochody, ves při Zipli čili Klenečském potoku, 58 d. 347 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Roudnice ($1^1/_2$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. V., far. Račiněves; dv. popl. — V. jest prastará dědina, kterou Boleslav II. r. 999 benediktinům u sv. Jana Křt. na Ostrově daroval. R. 1294 koupil ji od řádu Templářského biskup Tobiáš a připojil ji k Roudnici.

Vodochody, ves při potoku, 49 d. 255 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (3 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Odolena voda, býv. dom. Břežany a Odolena voda; opodál 2 mlýny. — Po smrti Králové Alžběty 1330 dostaly se V. klášteru Zbraslavskému.

Vodokrty, ves v údolí, 38 d. 248 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Lukavice; dv. popl., mlyn. — V. jmenují se mezi vesnicemi újezda Přeštického, který r. 1238 klášter Kladrubský koupil (viz Přeštice). Na počátku 17. stol. připomíná se Joachim L a d i s l a v L u b s k ý z L u b na V-ech, za něhož V. nepochybně se statkem Lukavickým spojeny.

Vodolice, ves, 20 d. 111 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílina ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Kozly, býv. dom. Liběeves; dv. popl.

Vodolky viz O d o l e n a v o d a.

Vodolov, ves, 21 d. 219 ob. čes., kr. Jič., okr. Trutnov (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Petrovice, far. Rtyně, býv. dom. Náchod; na blízku uhelny.

Vodomyšl viz Hodomyšl.

za Vodou viz Kunšak.

Vodrant, ves při Klejnárce, 84 d. 202 ob. čes., kr. i okr. Čás. (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Klucky, býv. dom. Žleby a Tupadly. — Ves ta založena v předešlém století na pozemcích soujmenného dvora popl.

Vohančice viz Jenikov Golčův.

Vohaneč viz Vahaneč.

Vohař viz Ohař.

Vohaveč viz Ohaveč.

Vohnoutek viz Ponědražka.

Vohništovice viz Ohništvice.

Wöhr viz Wehr.

Vohrad viz Hluboká.

Vohrada viz Viničné hory u Prahy čís. 11. a 53.

Vohrada, sam. blíž Podhájí v okr. Vlt. Týn.

Vohrada viz Ohrada.

Vochov, Bochov, ves, 84 d. 337 ob. čes., kr. i okr. Pls. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Ojpernice, býv. dom. Křimice; dv. popl., opodál Červený mlýn. — R. 1318 pohnal Bohuslav z Ojprnice Miroslava z Vochova před soud, protože se zmocnil jeho tvrze v Ojprnici. R. 1512 prodali Jan a Bernart z Valdštaina Václavovi z Roupova Bělou, Trnovu, Slavíkovice, Těchodély a dv. pustý V.

Vochoz, Ochoz, ovčín, a Vochůzka myslív. popisují se u Lešan na Chrudimsku.

Vochoz viz Ochoz.

Weiden, veska, 9 d. 66 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1½ hod. sev.), kat. obc. Schaufiern, pol. obc. Velomy, far. Myšlany, býv. dom. Rožmberk.

Woisetschlag, veska, 8 d. 38 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Vyš. Brod (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Kaltenbrunn, býv. dom. Krumlov.

Vojáček, sam. u Berouna.

Vojanka viz Smíchov.

Vojenice, ves, 37 d. 256 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec nad Orlicí (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Voděrady, býv. dom. Častalovice.

Vojenice viz Ojenice.

Vaječice viz Vlčkovice.

Vojetice, Vojtice, ves, 19 d. 161 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Petrovice, býv. dom. Kněžice; dv. popl. řeč. Belgrad a ¼ hod. záp. Braslav, nyní dv. popl., někdy ves a nepochybně sídlo panské, nebo r. 1414 připomíná se panoše Jan z Braslavi.

Vojetice viz Bojetice.

Vojetice, někdy ves u Břežan v okr. Neveklovském.

Vojetín, ves, 29 d. 186 ob. něm. čes., kr. Boles., okr. Dubá (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Kruh, býv. dom. Bezno.

Vojice, ves, 108 d. 628 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Sobčice, býv. dom. Radím a Pecka; ¼ hod. sev. záp. sam. Maksinec (někdy ves) a ¾ hod. jih. záp. sam. Kabáty. — V. jest starožitná osada, neboť již k r. 1188 uvozuje se Oto Vojický z V. R. 1545 vložil sobě Hendrich z Nové vsi v desky tvrz V., ves Maksinec a podíly v Újezdě horním (podhorním) a Lužanech tak jak zboží to otec jeho, Jan z Nové vsi od Sigmunda z Nemyčevsi byl koupil. R. 1652 patřila prý část statku V-ckého Bohuchvalovi Dohalskému z Dohalic a část Davidovi Fleišinovi. R. 1718 koupil statek ten klášter Kartouský ve Valdicí od Jiřího Jindřicha Vojického z Nové vsi.

Vojislavice, Vojslavice, far. ves na pravém břehu Želivky, 37 d. 299 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Humpolec (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Želivo, diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. opat Želiv., 1532 osadníků; far. chrám P. Marie, jehož se již r. 1350 připomíná, vyhořel r. 1680, načež r. 1723 nynější kostel vystaven; fresky v klenutí jsou od Strahováka P. S. Noseckého; nad tabernákulem soška P. Marie zhotovená dle pověsti od sv. Vilibrorda (žil v 7. stol.); cínová křtitelnice z r. 1550 vypuklými obrazy ozdobená; velký zvon z r. 1510 od Bartoloměje z Nového města Praž., ostatní zvony z r. 1748; škola, mlýn, za Želivkou sam. Závodský, za vsí chatrné zbytky tvrze, kdež nalezeny některé starožitnosti. — Zdejší tvrz byla ve 14. a 15. stol. rodinným sídlem Vojslavských z Vojslavic. R. 1459 držela pustou tvrz V. s blízkou vesnicí Třebelicemi (nyní zaniklou) Veronika z Alberovic, než ještě toho roku uvázal se v držení jmenovaného zboží Prokop z Chřenovic. R. 1550 byly prý V. městečkem, r. 1599 jmenují se již vesnicí na panství Želivském.

Vojkov, statek (dle sml. trh. z r. 1845 za 70,000 zl. stř.) a far. ves, 82 d. 294 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. V., pošt. Sedlčany a Votice, arcidiéc. Praž., vik. Sedlčan., patr. b. Riese-Stallburg, 1407 osadníků; expos. chrám

sv. Jakuba byl r. 1384 farním, škola, zámek, dv. popl., pivovár (r. 1865: 472 věder za 1534 zl.), lihopalna. — Na místě zámku stála tvrz (r. 1670 pustá), která byla sídlem Vojkovských z Milhostic? Později dostali se v držení V-a Říčanští z Říčan, kterým statek po bitvě Bělohorské odňat a Albrechtovi z Valdšteina prodán. V 18. stol. vládli zde sv. p. Fr. Jan Běšin, hr. Marie Anna Vratislavová z Mitrovic, Jan Maiersbach, Jan Vít Malovec z Malovic a j. R. 1845 nabyl statku ryt. rod Riese-Stallburg.

Vojkov (Vojkovice?), sam. u Tehnovce, někdy snad ves?, porovnej Srbín a Prače.

Vojkovice (*Wikwitz*), ves na Ohři, 42 d. 271 ob. něm., kr. Cheb., okr. Joachimov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Velichov, býv. dom. Ostrov. — V. byly původně dvorec knížecí, který kn. Fridrich r. 1226 klášteru Doksanskému daroval. V potomní době stála na již. vrchu (*Burgstadtler Berg*) tvrz, na níž ku konci 16. stol. Traugottové z Mongoldu seděli. Tvrz zanikla v 30leté válce.

Vojkovice, ves, 24 d. 198 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Hostín, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy (2 d. dom. Chvatěrub.); synagoga, pární mlýn, olejna. — Kníže Vratislav II. daroval V., ves celou krom země kostela sv. Klimenta na Opyši (?) kapitule Vyšehradské.

Vojkovice viz Vojkov.

Vojna viz Kamenné.

Vojnice, Vunice velké (*Gross-Wunitz*), ves při potoku, 47 d. 288 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovice ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Koštice; dv. popl. — V. jmenuje se r. 1226 mezi statky kláštera Doksanského. K r. 1287 uvodí se Petřík se svým synem Juratou z V. R. 1850 odkryto zde léčivé zřídlo, jehož voda vřaděna mezi Mariansko-lázenskou křížovku a tak zvané vody horké.

Vojnice, statek (dle sml. trh. z r. 1851 za 63.500 zl. stř.) a ves, 35 d. 246 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Krejnice, far. Bukovník; zámek — někdy zde byla tvrz —, mešní kaple, zasvěcená P. Marii a sv. Martinu, dv. popl., mlýn. — Za zřízení patrimon. patřil 1 d. k dom. Ohrazenic. Na sklonku 17. stol. drželi V-i ryt. z Branišova a r. 1708 Markéta Běšinová. Během 18. stol. spojena V. s panstvím Horažďovic., od něhož r. 1803 svob. panu Villani-mu odprodána. Od toho dostal se statek sv. pánu z Ehrenburka a pak Frant. Beníškovi ryt. z Dobroslavi.

Vojničky, Vunice malé (*Klein-Wunitz*), ves při potoku, 25 d. 127 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovice (2 hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Vojnice, far. Třebivlice. — R. 1359 spolčil se Karel z Duban s Přibíkem z Lukohořan dědinami svými v Dubanech a V-čkách.

Vojníkov (*Wonikow*), ves, 16 d. 113 ob. čes., kr. i okr. Pís. ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Vrcovice, far. Záboří, býv. dom. Drhovle; sam. Šimanovský. — V. uvozuje se mezi vesnicemi, které sobě obec Pís. r. 1542 v desky zemské vložiti dala.

Vojnín (*Wohnung*), ves, 14 d. 64 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($1^1/_2$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Rohozec, far. Radonice, býv. dom. Vintířov; dv. popl., mlýn. — Dle někdejší tvrze, jejíž zbytky při popl. dvoře viděti jest, přijala jedna větev staročeského, od 1745 hraběcího rodu Chotků příjmí z Vojnína (viz Chockov). Petr Chotek z Vojnína a na Budenicích prodal rodinné své sídlo r. 1547 Albrechtovi Šlikovi z Holejče, který V. k panství Vintířovskému připojil. Tvrz zanikla v 18. stol.

Vojnín viz Vojnův městec.

Vojnův městec, Vojnín (něm. někdy *Münchsberg*), statek alod. (odhadnut r. 1833 na 197.863 zl. $38^3/_4$ kr. stř.) a starožitný městys v hornaté krajině, 184 d. 1275 ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V. m., pošt. Chotěboř a Žďár (na Moravě), diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. hr. Clam-Gallasová, 3494 osadníkův; far. chrám sv. Ondřeje z r. 1770 uvodí se již ve 14. stol., škola, plátenictví, 3 mlýny; tam, kde se dosud říká „na tvrzi", stála tvrz. Trhy výroční: 1) druhou středu po sv. 3 král., 2) ve středu před smrtelnou nedělí, 3) ve stř. před sv. Bartolom., 4) na sv. Šim. a Judu. — V. m. náležel prý pův. cister. klášteru ve Žďáře na Moravě, jemuž snad ve válkách husitských odňat, neboť k r. 1426 nalezáme Jana řeč. Vojnu z Městce co držitele tvrze V. m-ské. Možná, že po jeho smrti (ok. r. 1454) V. m. jmenovanému klášteru navrácen, a od něho pak r. 1457 ryt. Mikulášovi z Buchova prodán byl. Syn tohoto, Zbyněk, postoupil jeho Janovi Bočkovi Zajímačovi z Kunštatu, a ten r. 1493 pustou tvrz V. m., pak vsi Radostín, Škrlovice a pustou ves Lhotu opět klášteru Žďárskému, po jehož zrušení r. 1784 statek na náb. matici spadl. R. 1826 prodán V. m. veřejnou dražbou hr. Jos. Vratislavovi a od toho knížeti z Ditrichšteina. Nyní náleží hraběnce Clam-Gallasové.

Vejovice, ves v údolí, 40 d. 295 ob. čes., kr. Pls., okr. Nepomuk (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Neuras, býv. dom. Planice a Němčice; mlýn.

Vojslavice, ves, 18 d. 121 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1¾ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Hoštice, býv. dom. Vimberk (3 d. k dom. Vlach. Březí); sam.: Nedvídkov, na Kasích a Čertovna.

Vojslavice, Bohuslavice, ves, 13 d. 85 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. Kobylí, pol. obc. Úběnice, far. Popovice, býv. dom. Jemniště.

Vojslavice viz Vojislavice.

sv. Vojtěch (*St. Adalbert*), far. ves, 22 d. 152 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Bezvěrov, pošt. Teplá a Marianské lázně, arcidiéc. Praž., vik. Tepel., patr. opat Tepel., 601 osadníkův; lok. chrám sv. Vojtěcha, r. 1586 založený, škola. — Dle pověsti prodlel v místech těchto nějaký čas sv. Vojtěch, vrátiv se z Říma do Čech.

sv. Vojtěch viz Vodňany.

sv. Vojtěch viz Lštění.

sv. Vojtěch viz Votice.

Vojtěchov, ves v hornaté krajině při potoku, 104 d. 509 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Ranná, býv. dom. Richenburk; v okolí dobývá se břidlice. — V. patřil k Richenburku již r. 1392.

Vojtěšice, ves při vtoku Buřaňského potoka do Jisery, 36 d. 246 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Jablonec, býv. dom. Jilemnice; sam.: Porostlice a Mařikovský mlýn.

Vojtěšice viz Otěšice.

Vojtěšín, veska, 7 d. 42 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružice (2½ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Štipoklasy, far. Krsy, býv. dom. Toužím (1 d. k Nečtin.).

Vojtice viz Vojetice.

Vokna (*Woken*), ves v údolí, 57 d. 314 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Jablonec, býv. dom. Svijany.

Vokoř viz Okoř.

Vokov? (*Wogau*) a Dreihöf, ves na levé straně Ohře, 14 d. 104 ob. něm., kr. i okr. Cheb. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Trebendorf, far. Nebanice a Trebendorf. Za zřízení patrimon. patřily 2 d. (z Dreihöfu) křižovnické komendě v Chbě, ostatek městu Chebu, které statek V-ský r. 1666 od Melchiora Ad. Mosera koupilo.

Vokov, ves, 21 d. 148 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Pelhřimov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Mysletín, far. Rynarec. — K r. 1428 a 1432 připomíná se Maršík Tluksa z Vokova na Kameni.

Vokov viz Lhota mokrá.

Vokovice, Ojkovice, ves, 23 d. 276 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Liboc dolní, býv. dom. Chraštany. — R. 1848 nalezena zde bronzová soška kance, která se má za památku keltických Bojů.

Vokřany, někdy osada neznámé polohy na Berounsku.

Vokřínek, ves, v novější době založená, 26 d. 167 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Pátek, far. Libice.

Vokrouhlice viz Okrouhlice.

Vokšice, statek, od počátku 18. stol. s Veliší spojený, a ves (141·61 sáhů víd. n. m.), 8 d. 96 ob. čes., kr. i okr. Jič. (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podhradí, far. Veliš; zámek, dv. popl., pivovár (roč. na 7360 věder za 29.440 zl.), ostatní čísla jsou hospodářská stavení.

Volanice, statek allod. (dle sml. trh. z r. 1841 za 134.500 zl. stř.) a ves, 110 d. 756 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Žlunice a Veselé vysoké; zámek, 2 dv. popl., pivovár, škola, mlýn, ¼ hod. sev. záp. mysliv. Patřim; na blízku několik mohyl. — Dle Sommera patřil V. r. 1358 Hynkovi z Valdšteina na Skalách a v 16. stol. Volanským z V. Nynějším držitelem jest p. Jan Urfuss.

Volánka?, veska nově založená, 9 d. 48 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Kostelec, býv. dom. Rosice.

Volanov, vlastně Oblanov (*Weigelsdorf*), ves na Oblanovském potoku, 80 d. 448 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (¾ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Pilsdorf, far. Vlčice a Trutnov, býv. dom. Vlčice (částka k městu Trutnovu); škola. Pod Oblanov (v. t.), pravý to násev Weigelsdorfu, položen chybně Kaltenhof, pro který snad není čes. názvu.

Volárna (*Freudeneck*), ves, 58 d. 327 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kolín (1½ hod. sev. ?), kat. i pol. obc. Lhota, far. Sány.

Volárna, myslivna u Mokrovous (okr. Nechanic.).

Volary (*Wallern*), panství allod. (dle vkladu po 4% r. 1799 za 87.106 zl.) a starobylé městys uprostřed vysokých vrchů, 233 d. 2450 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatice (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. kn. Švarcenberk, 2565 osadníků; far. chrám sv. Kateřiny, hřbitovní kaple sv. Floriana z r. 1709, škola, pošt. exped., špitál, shotovování rozličného dřevěného nádobí a ozvučných desk, ½ hod.

vzdálí mešní kaple P. Marie Vítězné z r. 1861, pak 1 hod. vzdálí kostel sv. Majdaleny z r. 1754 a 3 dvorce (patří farou do Zbitin) a Stögerhütte, někdy znamenitá fabrika na zrcadla, o níž se zmínka činí již r. 1591; zanikla r. 1808; mimo to popisuje se zde 40 o samotě ležících dvorců a mlýnů. Trhy výr.: 1) ve čtvr. před květ. ned., 2) na sv. Mikuláše. — V. na „zlaté“, nebo jak se pův. říkalo, na Pasovské, též Prachatické stezce leževší, byly bezpochyby stanoviště soumarů a měly stejné osudy s Prachaticemi. R. 1506 jmenují se zřejmě městysem. R. 1863 lehlo popelem 60 čísel s kostelem, farou a školou. Zdější obyvatelé liší se od okolních svých sousedův netoliko svou povahou, mravy a zvláštnostmi mluvy, ale i mohútnou postavou. Někteří je považují za zbytky římských osadníkův, jiní za poněmčilé Čechy a opět jiní za kolonii Bavorskou. Nejlepším klíčem k rozluštění této hádanky jest místní název, z něhož zároveň zaměstnání prvotních osadníků poznáváme. Držitelem panství jest Jan Adolf kn. Švarcenberk.

Volavce, ves, 25 d. 190 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lastkov, far. Tatobity, býv. dom. Skály a Turnov.

Volavka, veska v novější době povstalá, 4 d. 18 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (4¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Pravonín.

Voldřetice viz Odřetice.

Voldříš viz Oldřiš.

Volduchy, ves, 170 d. 1329 ob. čes., kr. Pís., okr. Rokycany (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Osek; fil. kostel sv. Bartoloměje, škola, mlýn a ¼ hod. vzdálí sam. Habry. — R. 1409 patřily V. k hradu Březině.

Voleč, ves vysoké polohy, 56 d. 424 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Bělá, býv. dom. Pardubice; sam.: na Obci a na Silnici.

Volemanka viz Pelhřimov.

Volenice, ves, 38 d. 251 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnice (1 hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Koupí, far. Bobovice.

Volenice, far. ves, 75 d. 602 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Strakonice (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Tažovice, diéc. Buděj., vik. Horažďovice, patr. Šafaříkovi dědicové, 4040 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla uvozuje se již r. 1384 a byl r. 1677 rozšířen; r. 1415 zřídili v něm Držkraj Stoklasa z Hrádku a bratří Václav a Racek Varlichové z Bubna oltář Božího těla; zvony jsou z r. 1652, 1666 a 1736; škola; ¼ hod. vzdálí sam.: Mrkvosín, Připilka a Šebelský mlýn.

Volenice, ves na levé straně Ohře, 33 d. 188 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (2 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Radonice, býv. dom. Pátek. — Klášteru Strahovskému náležela tato ves již počátkem 15. stol.

Volenov, Volenova viz Poborovice.

Volenovice, Vala, ves při Plaském pahrbku, 15 d. 84 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Boles. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V. Opodál nepatrné zbytky tvrze, která prý byla kolébkou soujmenného rodu panského.

Volenovice, druhdy tvrz neznámé polohy na býv. Bydžovsku.

Voleška viz Oleška.

Voleško?, Vološek, Olešek, ves, 23 d. 139 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnice (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Libotěnice, býv. dom. Doksany.

Volešná viz Olešná.

Voletice, Oletice, ves při Olšince, 23 d. 107 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Luže, býv. dom. Košumberk; fil. chrám sv. Jiří byl ve 14. stol. farním. — K hradu Košumberku patřila ves V. již r. 1417.

Voletiny (*Wolta*), ves, 89 d. 586 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Trutnov (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Poříčí.

Volevec, Volevce, ves, nyní zaniklá, patřila r. 1497 k tvrzi Vlksické.

Volevčice (*Wollepschitz*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 33 d. 184 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2¼ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Bečov, býv. dom. Bílina; fil., r. 1384 farní chrám sv. Havla, dv. popl. — R. 1333 prodali Lutold a Racek, bratří z V-c, zboží své v V-cích klášteru Oseckému, kterému r. 1391 a 93 podací při zdejším kostele náleželo. R. 1677 byly V. již poněmčeny, kdežto blízký Bečov v tu dobu byl ještě český.

Wolf in Raith viz Rožmberk.

Volfartice (*Wolfersdorf*), far. ves v příjemném údolí při potoku, 329 d. 2096 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Čes. Lípa (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. dílem Palič, dílem Libchava hor., diéc. Litom., vik. Čes. Líp., patr. velký převor řádu Maltanského, 3790 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla, jehož se již ve 14. stol. připomíná, vystaven v nynější podobě r. 1783, škola, dv. popl., 2 mlýny, skl. hutě (výr. duté sklo), broušení skla (420 brusíren). — Na někdejší tvrzi seděl mezi l. 1502 a 1515 Sigmund z Weissenbachu.

Volfgang viz Žalany (okr. Břesnic.).
sv. Volfgang viz Chuděnice.
Wolfgangschleife, továrna na čištění skla broušeného u Šitboře v okr. Ronšperském.
Wölfling, veska, 8 d. 45 ob. něm., kr. Cheb., okr. Blatno (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Salmthal, far. Perniňk, býv. dom. Ostrov.
Wolfsau viz Seewiesen.
Wolfsberg, ves na jiš. úpatí soujmenného vrchu, 127 d. 973 ob. něm., kr. Litom., okr. Rumburk ($1^1/_2$ hod. záp.), kat. i pol. obc. W., far. Zeidler, býv. dom. Hanšpach; tkalcovství, bělidla.
Wolfsberg patří do kat. obce Třebelské v okr. Planském.
Wolfsgrub, také Wolfshäuser, veska, 11 d. 91 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšiny ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Křištanov, býv. dom. Krumlov.
Wolfsgrub, ves v údolí, 23 d. 220 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk ($3^1/_4$ hod. jiš.), kat. obc. W., pol. obc. Pumperle, far. Vltavice hořejší.
Wolfshäuseln viz Piňovany.
Wolfschlag, veska, 3 d. 24 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov ($2^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schöbersdorf, far. Hořice, býv. dom. Vyš. Brod; v okolí se dobývá tuha, z které se zde rozličné nádobí zhotovuje.
Volfštein, někdy hrad na soujmenném vrchu, as $^1/_2$ hod. jiš. od Třeble, jehož malebné zříceniny slavného něm. básníka Göthe-ho častokráte k sobě prý vábily. První nám známý úd rodiny, dle hradu toho se zvavší, jest Beneda z V-a, který r. 1319 pohnal před soud Dluhomila z Brodu pro vraždu svého bratra Ctibora. K r. 1415 připomíná se Vilém se svými syny Ctiborem, Vilémem a Janem z V-a, jichž poslední ještě k r. 1466 uvozuje se. V tu asi dobu rozbořen prý hrad a prodán p. ze Švamberka, kteří jej k Třebli připojili.
Volichov, ves, 19 d. 127 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Krásná hora, býv. dom. Lipnice.
Volišov viz Ulišov.
Volkeřov, zaniklá osada na Žatecku.
Wollberg, sam. blíž Plasnice.
Wollsey viz Polomy.
Volmava viz Vollmau.
Wölmsdorf, ves při potoku, 93 d. 540 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Hanšpach ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. W., far. Šonov; na blízkém návrší mešní kaple P. Marie s hrobkou Salmovskou, škola, bělidla pro přízi, závod na ocelové zboží.

Volovec, sam., patří do kat. obce Srbické v okr. Votic.
Volovice (*Wolleschlag*), veska, 8 d. 45 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Prachatice ($^1/_2$ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Perlovice, býv. dom. Vimberk.
Volovice, ves, 66 d. 588 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Zeměchy, býv. dom. Zvoleněves; pivovár, mlýn, kam. uhelné doly. Na blízku velké žároviště.
Volovka, ves, 28 d. 119 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nové město nad Metují (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Jesenice; $^1/_4$ hod. vých. Nový dvůr (*Neuhof*).
Wolschabauden viz Úpa velká část I.
Volšany viz Olšany.
Volšin, patří do kat. obce Rosejovic.
Volšina, ves, 40 d. 209 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Proseč, far. Jablonec, býv. dom. Svijany.
Volšina, ves na úpatí vrchu, 22 d. 162 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradiště (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Březina, býv. dom. Svijany; $^1/_4$ hod. vých. dv. popl. Kurovodice.
Volšinka viz Olšinka.
Voltiřov viz Valtířov.
Voltuše, ves, 52 d. 396 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál; $^1/_4$ hod. jiš. mysl. Stěrbina.
Voltyně, Oltyně, druhdy zvláštní statek, nyní pouze ves při soujmenném potoku, 30 d. 228 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Řepeč, far. Hodušín, býv. dom. Stadlec; zámeček, dv. popl., lihopalna (r. 1865: 440 věder za 4935 zl.), opodál hajnovna Velká hora.
Volyně (*Wolin*), panství proboštа metropolitanského kostela Pražského a starožitné okr. město nad Volyňkou, 246 d. 2272 ob. čes., kr. Pís. (5 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. Buděj., vik. V-ský, patr. probošt metropol. kostela u sv. Víta v Praze, 4564 osadníkův; děk. chrám všech Svatých založen prý dle nalezených ve věži mincí Václava III. na počátku 14. stol.; velký zvon z r. 1575 s nápisem Vác. Zajíce z Hazmburka velkého převora maltézského; $^1/_4$ hod. jiš. hřbitovní chrám Proměnění Páně, řeč. Malsička, byl r. 1580 zdejším měšťanem Matiášem Drškou založen, cís. Josefem zrušen a prodán; později dostal se obci, která jej r. 1800 opět k službám božím upraviti dala; obraz Ukřižovaného spasitele a sv. Vojtěcha jsou prý od Brandla; za děkanstvím návrší „Starý zámek“, kde jsou zbytky někdejšího hradu, jehož částečně

za sýpku v novější době použito; hl. far. škola, průmysl. škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), pošt. exp., spořitelna, záložna, spěv. spolek, měšť. beseda, špitál, pivovár, koželužství, několik mlýnů. Trhy výr.: 1) v pond. po obrácení sv. Pavla na víru, 2) v pond. po nanebevst. Páně, 3) v pond. po nanebevst. P. Marie, 4) v pond. po všech Svatých; první a druhý trvá 9 dní, třetí 8 a čtvrtý 3 dni; trhy na obilí každý pátek, na vepřový dobytek a drůbež každý úterek a na hovězí dobytek každý pátek od poč. postu až do všech Svatých. — V. byla, jak se někteří domnívají, pův. zemským hradem soujmenné župy. Asi na sklonku 14. stol. dostala se V. k proboštství kostela sv. Víta v Praze, jemuž nepochybně ve válkách husitských odňata a od cís. Sigmunda Přibíkovi z Klenového za postoupené Stříbro (v. t.) zapsána. Z rozkazu krále Jiřího musil se Přibík panství nad Ví vzdáti a Joštovi, synu Oldřicha z Rožmberka a proboštovi Pražskému je odevzdati, s čehož vzal Přibík zlou vůli proti králi. Jmenovaný Jošt z Rožmberka byl spolu převorem řádu maltanského a od té snad doby zůstalo panství V-ské při tomto řádu až do r. 1621, načež opět výše připomenutému proboštství dostalo se.

Volyně (*Wohlau*), ves, 45 d. 268 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnice (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Suniperk; fil., r. 1384 far. chrám sv. Petra a Pavla byl r. 1572 nově vystaven, škola, opodál mlýn.

Vomáčka viz Pašice.

u Vonásku popisuje se u Třebešic.

Vondráček viz Spolí.

Vondřejky viz Stříteš dolejší.

Vondřichov viz Oldřichov.

Wonnersdorf, nepochybně pravý název pro Bonnesdorf (v. t.).

Vonoklasy viz Uněklasy.

Vonomyšl viz Onomyšl.

Voňov? viz Zvonějov.

Vonšov viz Onšov.

Vonšovec, Onšovec, Ponšovec, ves, 24 d. 199 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Horka, far. Zruče, býv. dom. Horká (7 d. svob.): dv. popl.

Vonšovice viz Onšovice.

Vopálenský mlynář viz Petrkov.

Vopršal viz Okrouhlá.

Vor, zove se také někdy ves Bor v okr. Březnickém.

Voračice, dv. popl. s 38 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Votice (1$^1/_2$ hod. záp.?), kat. obc. Bezmíř, pol. obc. Vojkov, far. Janovice. — V., druhdy tvrz, jsou kolébkou staročeského, nyní hraběcího rodu Voračických z Paběnic, kteří zde asi od počátku 13. stol. až do r. 1580 seděli. Na to se dostala tvrz Adamovi Velemyšlskému z Velemyšlovsi a na Olbramovicích a spojena s panstvím Janovickým a Votickým.

Voračov viz Oračov.

Woraschne, ves, 12 d. 95 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (1$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. W., pol. obc. Wullachen, far. Myšlany. Za stříz. patrimon. patřilo W. kostelu Zátonskému.

Vořehledy viz Hořehledy.

Vorel viz Orel.

Worhabschen, ves, 18 d. 170 ob. něm., kr. Pls., okr. Stříbro (1$^3/_4$ hod. již.), kat. obc. W., pol. obc. a býv. dom. Vlkyš, far. Sekyřany hořejší; dv. popl., mlýn.

Voříkov, ondy Vořichovice, ves, 32 d. 226 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlčany ($^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Dublovice, býv. dom. Třebnice; sam. Jezviny. — V. jest starožitná osada, připomenutá v listině Vyšehradské již k r. 1088. V 16. stol. držel V. a Voříkovec, ves nyní zašlou, známý Jak. Krčín z Jelčan k Třebnici.

Voříkovec viz Voříkov.

Vorklebice, veska, 9 d. 68 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Hradčany.

Vorlech viz Dvůr Králové.

Vorlík viz Orlík.

Vorlík viz Nasevrky.

Vorlov viz Orlov.

Vorlova viz Viničné hory u Prahy čís. 64.

Wörlsberg, Werlsberg, ves na patě soujmenného vrchu, 28 d. 225 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Joachimov ($^3/_4$ hod. sev. záp.).

Wörlsgrün, Werlsgrün, ves při potůčku, 13 d. 120 ob. něm., kr. Cheb., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Joachimov ($^1/_2$ hod. záp.).

sv. Voršila (*Sct. Ursula*), veska, 6 d. 35 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zborov, far. Ledenice, býv. dom. Třeboň; před časy zde byla kaple sv. Voršily.

sv. Voršila (*Sct. Ursula*), špitální kostel sv. Voršily na stejnojmenném kopci u Kinšperka.

Vortova (?), ves v hornaté krajině, 57 d. 357 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Kameničky, býv. dom. Chrast; mlýn.

Vosek viz Osek.

Voselec viz Oselec.

Vosíček, dv. popl. u Černčic (v okr. Nov. Měst.).

Vosik viz Osík.
Voskářka viz Smichov.
Voslechov viz Osluchov.
Voslovice viz Hostlovice a Oslovice.
Vosná viz Krčín.

Wostirschen (čes. Ostřiží), ves, 16 d. 90 ob. něm., kr. Pls., okr. a býv. dom. Horš. Týn ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. W., pol. obc. a far. Třebnice.

Vostraškovice, Otročkovice, dv. popl. blíž Žilova (v okr. Pls.).

Vostrov viz Ostrov.
Vosule viz Osule.
Vožice viz Bošice.
Voštice viz Vysoké Mýto.
Voštovice viz Ochyštovice.
Votelec viz Bošice.

Votěšin, někdy osada na panství Bezdružickém.

Votice, vlastně Otice, panství (dle práv. odhadu z r. 1847 za 461.531 zl. 27 kr. stř.) a okr. město při stejnojmenném potoku, 216 d. 2212 ob. čes., kr. Táb. (5 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. V-cký, patr. hr. Vratislav-Mitrovský, 4098 osadníků; far. chrám sv. Václava z předešlého stol. uvozuje se již k r. 1350; františkánský, r. 1627 založený klášter s kostelem sv. Františka Seraf., v kterémž jest hrobka rodu Vrtbovského; kaple Božího hrobu r. 1685 dle vzoru Jerusalemské vystavená, kaple sv. Vojtěcha na jiho-vých. $^1/_4$ hod. vzdáleném kopci, z něhož daleká vyhlídka; synagoga, zámek r. 1661 vyhořelý, škola, pošt. úř., záložna, zpěv. spolek, pivovár, dv. popl., 2 mlýny. Trhy výroční: 1) ve čtvr. před květ. ned., 2) ve středu v kříž. týden, 3) ten den po Navšt. P. Marie, 4) na sv. Vavřince, 5) ten den po Narození P. M., 6) na sv. Frant. Seraf., 7) na sv. Petra z Alkantáry, 8) na sv. Tomáše ap.; týdní trh každý pátek. — V. byla od dávných dob až do středu 16. stol. rodinným sídlem rytířův Otických z O-c, po jichž vymření Krištofovi Skuherskému ze Skuhrova r. 1551 dostala se. Následník tohoto prodal ji r. 1574 Janovi ze Šternberka a na Konopišti a syn tohoto r. 1600 Johance Hřanové ze Sulevic. Stejným spůsobem dostalo se panství V-cké r. 1604 pí. Evě Kaplířové ze Slavkova, po jejíž smrti r. 1618 Pavlovi Osterskému Kaplíři ze Sulevic postoupeno. Po Bělohorské bitvě jest panství tomuto odňato a Sesimovi z Vrtby prodáno. Adam František, poslední Vrtba z linie Votické, odkázal všechny své statky r. 1807 Frant. Jos. hr. Vratislavovi z Mitrovic, při jehož rodu panství dosud trvá. R. 1420 vydrancován městys od Žižky a taktéž r. 1645 od Švédů pod Torstensonem.

Votice viz Otice.
Votín viz Otín.
Votuže viz Otuže.
Votvovice viz Otvojice.
Vozdrakov viz Vesce Hronova.

Vozéchov ?, někdy tvrz neznámého položení, kterou Kolovratové Krakovští prodali r. 1546 Jeronýmovi Hrobčickému z Hrobčic a na Slatině.

Vozlice viz Popovice.

Voznice ? (*Woschnitz*), ves, 26 d. 124 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda ($2^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Bor; škola.

Voznice, ves, 27 d. 227 ob. čes., kr. Praž., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Dobříš (1 hod. sev.); mlýn, opodál Obora, myslivna a pivovár ?

Vožďánek, sam. popisuje se při Záhoří (okr. Vlt. Týn.).

Vožechovic mlýn popisuje se u Kozlan. Naproti němu stával druhdy nad Javornicí král. hrad Angerbach, vystavený v první polovici 13. stol. od krále Václava I.; ostatně viz Kozlany.

Vožice mladá, Ožice (*Jung-Wožic*), panství fideikommisní (dle rektif. vysvědčení z r. 1804 za 496.360 zl. a 144.354 zl. 20 kr.) a starobylé okr. město při Blanickém potoku a na úpatí hory Hradu, 280 d. 2129 ob. čes., kr. Táb. (4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., diéc. Buděj., vik. Jistebnic., patr. hr. z Kuenburka, 4353 osadníkův; far. chrám sv. Martina, r. 1384 připomenutý, vystaven v nynější podobě v l. 1764 až 1794; zde jest zdařilá křtitelnice z r. 1637; oltářní obraz umírajícího Spasitele od Jos. Perglera; na postranním oltáříku mosazný krucifix, Marianou z Kuenburka r. 1817 z Brasilie přivezený; v kapli sv. Barbory mramorový náhrobek Vác. Paběna Voračického z Paběnic († 1565); vedle kostela stojí o samotě nevysoká, čtyrhranná věž, zbytek to starého kostela, v jejímž prvním patře jest obecná kancelář, v druhém zvonice; jeden zvon z r. 1540, jiný z r. 1564; mimo město hřbitovní kostel sv. Mikuláše, připomenutý již r. 1387; na homolovitém vrchu „Hradu" kostel Nanebevzetí P. M. vystavený v nynější podobě r. 1827 na místě kaple, r. 1646 na troskách někdejšího hradu založené; škola, zámek s mešní kaplí sv. Karla B. ok. r. 1735 vystavený, smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), finanč. kommisařství, notar., pošt. exp. s pošt. stanicí, záložna, zpěv. spolek, špitál, pivovár (r. 1865: 5600 věder za 18 860 zl.), dv. popl., 3 mlýny, sam. Dubina. Trhy výr. na dob. a rozličné zboží: 1) v út. po

sv. Petru a Pavlu, 2) po zvěstování P. M., 3) v út. po sv. Vojtěchu, 4) v út. po naneb. Páně, 5) v út. po Božím těle, 6) v út. po naneb. P. Marie, 7) v út. po sv. Matouši, 8) v út. po sv. Linhartu. — Někdejší hrad, na příkré hoře nyní „Hrad" řečené, a město náležely původně korunně a dávány častěji v zástavu, tak zejmena před r. 1390 Purkartovi Strnadovi z Janovic, nejvyš. purkrabí Pražskému a milostníkovi krále Václava IV. Po Purkartově zavraždění na Karlšteině r. 1397 dostala se V. Mikulášovi Rokycanskému z Okoře a po něm r. 1412 pánům z Ronova, kteří při vzniklé náb. bouři cís. Sigmundovi stranili. Dne 5. března 1420 obořil se Žižka na V-ci, v níž se byli tak řeč. „železní páni" po bitvě u Sudoměře pod správou Mikše Divůčka z Jemniště uzavřeli. Veliký jich počet jest buď pobit, buď zjímán a město zapáleno, při čemž mnoho koní a brnění dobyto. Kořist ta byla pro Žižku veliké ceny, nebo teprv od té doby měl vlastní řádné vojsko, malé sice ale mocné. Ve dvou letech byly hrad a město opět opevněny. R. 1425 obléhal V. plných pět neděl vrchní Táborův vůdce, Jan Hvězda z Vicemilic, který při dobývání hradu, na němž se Materna z Ronova statečně bránil, smrtelně postřelen byl. Ale ještě před svou smrtí dočkal se té útěchy, že se Materna i s hradem vzdal. Umírající vůdce propustil velikomyslně téměř všecky jaté na svobodu, avšak hrad kázal ihned obořiti. Vilém z Ronova odkázal panství V-cké Čenkovi z Klinšteina, přívrženci krále Jiřího, který v městě nový zámek zbudoval. Od jeho nástupcův přešla prý V. na poč. 16. stol. na král. komoru, od kteréž Voračickým z Paběnic nejprvé zastavena, potom dědičně ponechána byla. R. 1580 koupil panství Michal Španovský z Lisova, jehož potomek Joachim ml. opět je prodal spolu s hradem Šellenberkem Bernartovi Fünfkirchnerovi na Steinbruku a Kinšperku. Panství V-cké, tomuto po bitvě Bělohorské odňaté, dáno surovci Baltazarovi de Marradas, od něhož r. 1629 Veronice Přehořovské z Kvasejovic prodáno. Kryštof Karel Přehořovský postoupil V. trhem r. 1678 Frant. Ferd. hr. z Kuenburka, kanovníku Solnohradskému a potomnímu arcibiskupovi Praž., který, povýšiv V. na svěřenství, odkázal je Max. Josefovi říšskému hraběti z Kuenburka, při jehož rodě panství dosud trvá. Konečně připomenuta budiž blízká hora „Beránek", kdež se Husité r. 1419 několikráte k tak zvaným hromadám čili táborům sešli.

Vožice stará (*Alt-Wožic*), ves, 42 d. 385 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V. st., far. Hlasivo velké, býv. dom. Chýnov; zde se popisuje částka hornické osady řeč. Vylejvy. — Proslulé v 16. stol. stříbrné doly jsou nyní nepatrné, ač pro rozmanitost rud nemálo zajímavé.

Vozová viz Viničné hory u Prahy, čís. 38.

Vrabče (*Prabsch*), ves, 34 d. 306 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Boršov, býv. dom. Krumlov; fil. škola; ¼ hod. jih. vých. sam. Dvořáček; na blízku hnědé uhlí.

Vrabčov, sam. u Církvice v okr. Kut. Hor.

Vrabí, starobylý městys, 37 d. 284 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Brandýs n. L. (¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V.; mlýn; část městyse zove se Hruškov. — Někdejší tvrz stála nepochybně na místě sýpky a byla původištěm prastarého, počátkem minulého století vyhynulého rodu Vrabských z V., jichž jedna větev přijmí Tluksův z Buřenic přijala. R. 1584 prodal Hynek Vrabský tvrz a městys V., pův. léno královské, cís. Rudolfovi II., který je s Brandýsem spojil.

Vrabina, sam. u Losiny (v. t.) zachovala nám jmeno vesnice, která r. 1238 klášteru Chotěšovskému náležela.

Vrabinec neb Vrabník (*Sperlingstein*), někdy hrad blíž Babětína, jest snad tentýž, který se vyskytuje později pode jmenem Reibenick.

Vrabov, druhdy ves, která byla r. 1542 již pusta a k zámku Šternberskému náležela. Jmeno její dochováno lesem a myslivnou Vrabovem, ¼ hod. sev. od Šternberka vzdáleným.

Vrabsko (*Dietrichstein*), ves, 22 d. (po různu), 192 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Lhota Smetanova, pol. obc. a býv. dom. Varvažov, far. Čimelice. R. 1727 vystaven zde od Gundakera Dietrichšteina dv. popl., který dle něho pojmenován byl.

Vraclav viz Vratislav.

Vracov, selský dvorec, mlýn a myslivna, 21 ob. čes., kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Planice (½ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Zdebořice. — Odtud psal se nepochybně Jan z Vračova, r. 1312 purkrabí na Pořešíně.

Vracov, druhdy ves biskupství Pražského, polohou nyní neznámá v okolí Unhoště, kterou Přemysl Otakar II., dav jí sobě spolu s Bezděkovem (nyní horním a dolním) postoupiti, měšťanům Berounským daroval.

Vracovice, ves, 51 d. 385 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Kon-

dratce; $^1/_2$ hod. jiš. Častrovice, nyní dvůr popl. a myslivna, v 16. stol. ještě vesnice k statku Lounovickému přísluševší. V 18. stol. tvořil dvůr Častrovice zvláštní deskový statek.

Vrač, před r. 1848 svob. dvorec, patří do kat. obc. Zděradic v okr. Neveklovském.

Vračovice viz Vratišovice.

Vrahošily (*Frauschile*), ves, 19 d. 95 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Rtín, far. Bořislav.

Vraňany, ves na levém břehu Vltavy, 47 d. 403 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Lužec, býv. dom. Mělník (částka dom. Roudnic.); mlýn. — V. jmenují se r. 1228 vsí kláštera Svatojirského.

Vraňany viz Braňany.

Vrančice, ves, 23 d. 184 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnice (2 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Tochovice, far. Slivice. — R. 1253 náležela ves tato řádu křižovnickému. Později patřila k tvrsi Tochovické, s níž Janovi z Vitence od kláštera Ostrovského prodána.

Vrané, far. ves na pravém břehu Vltavy, 39 d. 669 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Zbraslav (1 hod. jiš.), kat. obc. Skochovice, pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Zbraslav., patr. kn. Öttingen-Wallerstein, 1748 osadníkův; far. chrám sv. Jiří měl svého duchovního správce již ve 14. stol., škola, fabrika na papír a fabrika na stroje. — Prastaré této osady připomíná se již v listině Břevnovské z r. 993. K Zbraslavi dostala se po bitvě na Bílé hoře.

Vraní, Vrané, panství (dle sml. trh. z r. 1709 za 90.000 zl.) a městys, 133 d. 852 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($2^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., pošt. Zlonice, arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. metropol. kapitula u sv. Víta, 1778 osadníkův; far. chrám sv. Jana Křt., již r. 1384 uvozený, byl po r. 1756 nově vystaven; jeden zvon z r. 1512 od Bartoše z Prahy, jiný z r. 1564; škola, zámek, dv. popl., 3 mlýny. Trhy výroční: 1) dne 21. března, 2) na sv. Jana Křt., 3) druhý den po sv. Matouši; menší trhy: 1) ve čtvrtek po sv. Fil. a Jakubu, 2) ten den po sv. Bartolom., 3) ve čtvr. před sv. Lukášem, 4) ve čtvr. po sv. Barboře. — R. 1228 patřilo V. klášteru sv. Jiří na hradě Pražském. R. 1556 byl pánem na V-ém Petr Chotek z Vojnína, který r. 1571 v zdejším kostele pohřben. Brzy potom dostalo se V. Doupovcům z Doupova, jimž po bitvě Bělohorské v plen vzato a r. 1623 Janovi Zdeňkovi Vratislavovi z Mitrovic prodáno. Z pozdějších držitelův uvádíme ryt. z Gerstorfu k r. 1655 a od r. 1694 rod Voračických z Paběnic, kteří V. r. 1706 metropol. kapitule u sv. Víta v Praze prodali.

Vranice, někdy Vraninec, ves, 18 d. 156 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Dolní Kralovice ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Píšť, far. Zahrádka. — V. ležela v tak řeč. újezdě Svatavině a byla ve 14. stol. praebendou kapituly Vyšehradské.

Vranice, ves, 38 d. 266 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (2 hod. jiš.), kat. i pol. obc. V., far. Kácov. Za zřízení patrimon. sloužela část k dom. Kácovskému, částka k Šternberku a ostatek k první čtvrti svobodníkův kraje Kouřimského.

Vranice, ves, 22 d. 129 ob. čes., kr. Chrud., okr. Litomyšl ($2^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Jarošov, far. Mladočov, býv. dom. Nový hrad (8 d. dom. město Litomyšl); 2 mlýny.

Vraník, veska blíž levého břehu Sázavy, 5 d. 38 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice ($2^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ledecko, pol. obc., far. a býv. dom. Rataje.

Vranín (*Kunahof*), dv. popl. u Břilic, kdež pode jmenem Kunová uveden.

Vraninec viz Vranice.

Vranišov viz Branišov.

Vranov (*Rabendorf*), ves, 29 d. 137 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Mimoň ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Mimoň.

Vranov (*Frohnau*), far. ves, 79 d. 529 ob. něm., kr. Cheb., okr., pošt. a býv. dom. Falknov (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. hr. Nostic, 1063 osadníkův; prastarý far. chrám sv. Jakuba uvodí se co taký již r. 1384, škola, dv. popl., sam.: Schram, Steinmühle, Gaberlhäuser a Mölterhäuser am Bühndl. — V. byl druhdy zvláštní statek, v jehož držení byli v 16. stol. hr. Šlikové. R. 1599 koupil jej od král. komory Jošt Thiesel z Daltic?; po bitvě Bělohorské patřil k statku Rockendorfskému.

Vranov, ves, 18 d. 150 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a far. Nasevrky ($^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ctěnín, pol. obc. Krupín; dv. popl.

Vranov, ves v planině, 45 d. 629 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycany ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Stupno horní, býv. dom. Liblín; dv. popl., továrny na oleum, kam. uhl. doly.

Vranov (*Frohnau*), ves, 20 d. 161 ob. něm., kr. Plz., okr. Ronšperk ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Pivoň.

Vranov (*Wranowa*), ves blíž Mže, 23 d.

145 ob. čes. něm.?, kr. Plz., okr., far. a býv. dom. Stříbro ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Šulislav; opodál mlýn Facka; kam. uhelné doly (v mocnosti 2 víd. střevíců, vytěží se roč. na 3600 ctů); na záp. straně vesnice stávala na přívrší dle pověsti tvrz rytířů z Vranova. — V. nazývá se r. 1231 vsí kláštera Kladrubského; obci Stříbrské dostal se V. r. 1549, viz Pytlov.

Vranov, Vraňov (*Franowa*), ves při Radbuze, 29 d. 217 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Týn Horš. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Staňkov; opodál dv. popl. a mlýn.

Vranov, ves, 23 d. 189 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyně ($1^3/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Dražice, far. Chraštany; $^1/_2$ hod. vzdálí hospoda Zelená a $^3/_4$ hod. Lipovsko s přívozem přes Vltavu. — V. nalezáme mezi vesnicemi, kterých biskup Jan III. od panství Vltavotýnského králi Otakarovi II. r. 1268 odstoupil.

Vranov, far. ves v úvale, 31 d. 236 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($2^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Hrádek nad Sázavou, pošt. Benešov a Černý Kostelec, arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. kn. Khevenhüller-Metsch, 1892 osadníkův; far. kostel sv. Václava připomíná se již r. 1350; větší zvon pochází prý z dob Karlových, menší z r. 1659, škola, $^1/_4$ hod. vých. sam. Nohač. — R. 1397 nadán odtud oltář všech Svatých v kostele Benešovském.

Vranov, veska, 3 d. 23 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Votice (1 hod. záp.), kat. obc. Martinice, pol. obc. Vojkov; zde se popisuje sam. Babičky. — V 16. stol. slušel V. k tvrzi Janovické.

Vranov, někdy tvrz, nyní dv. popl. u Meziříčí (v. t.).

Vranov viz Dlouhá ves.

Vranov, někdy hrad na dlouhém skalnatém ostrohu blíž Malé Skály, založen nepochybně od Vartenberkův, jimž příbuzní Valdšteinové v držení hradu následovali. Ze jmena připomíná se k r. 1431 Heník z Valdšteina na V-ě, za něhož hrad nepochybně pobořen a zámek Skála malá (v. t.) vystaven. Blíž skalní branky, která do hradu vedla, nalézá se několik jeskyň, jichž největší má název jeskyně Osianovy. Na hradišti nalezeny mnohé starožitnosti.

Vranov, někdy tvrz při Orlici, vých. od Chocně, stala se ve 14. stol. pelechem loupežníkův a byla za tou příčinou nepochybně od králeviče Karla okolo r. 1338 rozbořena.

Vraňov viz Vranov.

Vranové, ves na levém břehu Jizery, 45 d. 234 ob. čes., kr. Boles., okr. Želes. Brod ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Louček, býv. dom. Rohozec (část dom. Čes. Dub). — Jeden díl vesnice této náleží nepochybně k okr. Turnovskému a farou do Jenišovic.

Vranovice, ves, 76 d. 581 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál; želez. ruda, $^1/_4$ hod. vzdálí dv. popl., hájn. Vejteč a 2 chalupy.

Vranovice, ves, dílem v údolí, dílem po stráni roztroušená, 67 d. 604 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycany ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Štupno horní, býv. dom. Radnice; zámeček, skl. huť (výroba: duté sklo), závody na vyrábění kostíku, kyseliny sirkové, ledku, sádry k hnojení (v $^1/_2$ hod. vzdáleném Podhájí), fabrika na oleum, kam. uhelné doly. — Odtud dostával nepochybně klášter Kladrubský dle ustanovení knížete Fridricha z r. 1115 od několika poddaných ročně 10 hrnců medu. K r. 1403 připomíná se Jaroslav z V-c.

Vranovsko, veska, 8 d. 67 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnice ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Veselá, far. Týn, býv. dom. Skály a Turnov.

Vransko, někdy ves, leževší v župě Litoměřické, připomenuta r. 1228 v listině Anežčině, abatyše Svatojirské.

Vransko, sam.? blíž Fridšteina v okr. Turnovském.

Vrany, ondy tvrz a ves na Žatecku, jež drželi od počátku 15. stol. Kaufunkové z Kaufunku. R. 1458 postoupili vsi i tvrze Vilémovi Ilburkovi, z čehož mu povstala r. 1460 pře s Kateřinou z Kaufunku.

Vrapice, Rapice, fil., ve 14. stol. far. chrám sv. Mikuláše v slohu románském, dv. popl. a několik stavení pro úředníky, při bohatých zdejších uhelnách zaměstknané, popisuje se při Stehelčevsi. — V. byla snad až do 30leté války vsí, z níž zbyl toliko připomenutý kostelík, vedle něhož na pahrbku tvrz stávala. K r. 1391 činí se zmínka o Albertovi a Kunratovi z V.; ok. r. 1400 zemřel Mikuláš Benešovský z V., zanechav tvrz s příslušenstvím manželce a dětem svým Václavovi, Kateřině a Dorotě. R. 1416 prodal Hanuš, řeč. Mešpor z V. tvrz a ves Janovi Rostovi z Žerčic (?). R. 1548 jmenuje se V. tvrzí pustou na panství Buštěhradském. V okolí bylo před nedávným časem několik mohyl, v nichž nalezeny kam. mlaty.

Vraškov viz Vraškov.

Vrat, ves vysoké polohy, 26 d. 160 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Želes. Brod

(¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Rohosec.

Vrat, sam. u Nové vsi v okr. Velvarském.

Vrata, nazývá se obyčejně ves Brod v okr. Buděj.

Vratičkovice (*Wračkowic*), ves, 34 d. 224 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim (2¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Načerac; za zřízení patrimon. patřilo 11 d. k špitálu Načerac., 8 d. k druhé čtvrti svobodníkův kraje Čás. a ostatek k panství Načerac.

Vratislav, Vraclav, velepamátná far. ves, 120 d. 730 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Vys. Mýto (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. obec Vys. Mýt., 2529 osadníkův; lok. kostel P. Marie, nejstarší zvon z r. 1565, kostel sv. Václava, r. 1350 farní, odsvěcen r. 1786 a proměněn v sýpku, škola, Bucharův ústav pro zlámaniny. — Blíž vesnice stál asi tam, kde se dosud říká „na hradisku", staroslavný župní hrad Vratislav, k r. 1086 zřejmě připomenutý. Župa V-ská rozprostírala se mezi župou Chrudimskou a pomezím Moravským, sahajíc na sever až po řeku Orlici, a patřila nepochybně v 10. stol. k velkému panství Slavníkovu. R. 1108 zavražděn na hradě Vršovec Mutina od knížete Svatopluka, načež všeobecné vraždění Vršovcův nastalo. Brzy potom tvořila župa V-ská s Chrudimskem a Čáslavskem údělné knížetství Děpolticův. Během času přeneseno jmeno župy na Mýto. Hrad sešel během 13. věku a Dalemil znal již jen „hradišče bielé, ot Mýta blíž za pól míle." V knihách Mýtských činí se k r. 1452 zmínka o „háji Hradiště" a o roli „pod Hradištěm."

Vratislavice, Zibřidice (*Seifersdorf*), far. ves při Ještědském? potoce, 267 d. 1424 ob. něm., kr. Boles., okr. a pošt. Jablonné (1³/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Lemberk, diéc. Litom., vik. Jablon., patr. hr. Klam-Gallas, 2182 osadníků; far. chrám sv. Šim. a Judy uvozuje se již r. 1384 a vystaven v nynější podobě r. 1672, škola, dv. popl., 3 mlýny, tkalcovství.

Vratišov, ves, 14 d. 125 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. Vlksice, far. Jistebnice.

Vratišov, ves, 13 d. 105 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1³/₄ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Čelistné, far. Rynarec, býv. dom. Libkova voda.

Vratišovice, Vračovice, ves, 18 d. 135 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Heřmanice, býv. dom. Litomyšl; fil. chrám sv. Jana Křt. byl ve 14. stol. farním. — R. 1408 přijali bratří z Rosic ves V. v manství od bratří z Týnce.

Vratěvojovice, ves r. 1186 kláštera Kladrubského.

Vratkov, veska, 10 d. 98 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (2¹/₄ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Rušinov, far. Modletín, býv. dom. Maleč.

Vratkov, ves, 34 d. 319 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (³/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Tismice, býv. dom. Kostelec nad černými lesy; dle Sommera jsou zde stopy po tvrzi.

Vratkov, veska, 12 d. 108 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Chvalov, pol. obc. Ředice, býv. dom. Chlumec.

Vratno, ves, 44 d. 314 ob. čes., kr. Boles., okr. Bělá (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Mšeno; škola.

Vratno, župní hrad, r. 1130 uvozený, jehož poloha dosud záhadnou zůstala.

Vratý, někdy hrad polohou neznámý na Litoměřicku.

Vraž, ves, 22 d. 246 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Čížová, býv. dom. Drhovle; opodál myslivna „na plazích."

Vraž, ves, 47 d. 396 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Loděnice, býv. dom. Karlštein; fil. kostel sv. Bartolom. z r. 1822, ¹/₂ hod. sev. sam. „na lesích."

Vraž viz Mikropsy dolní.

Vraž viz Sehostov.

Vraž, někdy ves, přísluševší k zámku Březině na Plzeňsku.

Vraž nová, ves, 22 d. 140 ob. čes., kr. i okr. Pís. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Vraž, far. Čížová, býv. dom. Drhovle; papírna.

Vraže, veska, 7 d. 51 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. Bělčice, pol. obc. Vesce, far. Chocerady, býv. dom. Hrádek nad Sázavou.

Vražice (*Prossnitz*), ves, 16 d. 136 ob. něm., kr. Buděj., okr. Chvalšiny (1 hod. sev. záp.), kat. obc. a far. Vitěšovice, pol. obc. Střemily, býv. dom. Krumlov.

Vraškov, Vraškov, ves na úpatí Řípu, 69 d. 424 ob. čes., kr. Litom., okr. Roudnice (1¹/₂ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Račíněves, býv. dom. Doksany (část k dom. Roudnickému); obyvatelé pěstují v novější době mimo víno i chmel, jenž se dobře tu daří. — V. byl za nepamětných časův majetkem mocných Vršovcův; Nemoj z jich rodu odkázal jej r. 1102 kostelu Vyšehradskému, který teprv r. 1174 v skutečné držení jeho vešel. R. 1226 náležel V. s částí klášteru Doksanskému. R. 1440 prodal Mikuláš Rus z V-a tvrz V. Vavřincovi

z Zerčic, který se ještě r. 1455 držitelem V a zval.

Vrażkov, zaniklá osada na Boleslavsku.

Vrażné, Vražný, ves, 13 d. 149 ob. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Manětín (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Planá, far. Křečov; kam. uhelné doly. — V., původně osada knížecí, darováno r. 1146 klášteru Plasskému.

Vrażné, druhdy zvláštní statek, nyní ves, 16 d. 129 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Chotoviny; dv. popl. — V. jest původiště staročeského rodu Sádelských z V., kteří ještě na počátku našeho věku žili a příbuzni byli Vítům a Lapáčkům z Rzavého a Chrtům z Rtině.

Vrażné, Vražnov, sam. u Zhoře v okr. Ml. Vožickém.

Vrażný vis Vražné.

sv. Vrbata vis Podlažice a Skála.

Vrbčany, ves na levé straně Plaňanky, 58 d. 501 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Plaňany, býv. dom. Kostelec nad černými lesy; velepamátný fil. chrám sv. Václava, jehož gotické presbyterium asi ze 14. stol. pochází, byl r. 1384 farním, a otočen jest vysokým náspem a hlubokým příkopem; před ním stojí pevná věž, tvrzi se podobající, která nepochybně k tomu účeli vystavena byla, aby bránila přístupu do kostela, nebo v něm chováno kopí sv. Václava, na kteréž kníže Soběslav I. prápor sv. Vojtěcha zavěsiti kázal; posvátnou tuto korouhev národní brávali staří Čechové do boje, tak Soběslav I. ve válce s něm. cís. Lotharem, Přemysl Otakar II. ve válce proti Uherskému králi Belovi IV. a jindy; škola; na věži velký zvon z r. 1521 od Bartoloměje z Praby a prostřední z r. 1592; opodál sam. Chroustov a Kubšovka. — V. náležely, jak pravdě podobno, k statkům rodu Slavníkova, a tak dostal se nepochybně prápor sv. Vojtěcha do zdejšího kostela. První písemná zmínka činí se o V-nech v listině Vyšehradské z r. 1088. Později patřily V. arcibiskupství Praž., jemuž ve válkách husitských odňaty a cís. Sigmundem r. 1436 Janovi Královcovi z Kralovic zapsány byly. K panství Kosteleckému dostaly se v 16. stol.

Vrbětice, ves, 12 d. 72 ob. čes, kr. Chrud., okr. Nasevrky (1¾ hod. vých.?), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Včelakov, býv. dom. Rosice.

Vrbětín vis Lhutě.

Vrbí vis Všemyslice.

Vrbice, statek (dle sml. trh. z r. 1831 za 110.000 zl. stř.) a ves, 31 d. 258 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1½ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Leština, far. Šmrdov; zámek z počátku 18. věku, dv. popl., pivovár. — V. koupil r. 1694 sv. p. Frant. Václ. Tham; později patřil statek jesuitské koleji v Kutné Hoře, od kteréž jej hr. Filip Kolovrat Krakovský r. 1760 koupil a s panstvím Světelským spojil. Při rodě Krakovských zůstala V. až do r. 1818, načež přešla v majetek hr. Františka Zichy-ho a od toho r. 1831 trhem na rytíře z Rittersteina.

Vrbice (*Fürwitz*), ves, 16 d. 100 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Lestkov; ¼ hod. vých. mlýn Bachmühle.

Vrbice, ves, 53 d. 400 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Hradišťko, býv. dom. Milčeves (1 d. k Velíši).

Vrbice, far. ves, 82 d. 471 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Král. Městec (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Poděbrady, diéc. Král. Hrad., vik. Poděbrad., patr. náb. fond, 2265 osadníkův; na výšině far. chrám sv. Havla s oltářním obrazem od Vác. Kramolína byl již r. 1384 farářem osazen, škola, na blízku se láme opuka. — R. 1305 odkázal král Václav II. podíly na V-ci kapitule Pražské.

Vrbice, ves vysoké polohy, 34 d. 197 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Chleny, býv. dom. Doudleby. — R. 1495 patřila V. k velkému panství Litickému.

Vrbice, ves, 15 d. 70 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Charvatce, býv. dom. Zlonice.

Vrbice, ves, 69 d. 360 ob. něm. čes., kr. i okr. Litom. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Vetlá, býv. dom. Liběšice; kaple, mlýn, chmelnice.

Vrbice (*Felbern*), ves, 23 d. 108 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Hořikovice, far. Vitějice.

Vrbice, ves, 26 d. 243 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (2¼ hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a býv. dom. Přečínov, far. Vacov; dv. popl.

Vrbice, ves, 24 d. 126 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Stříbro (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Kladruby; opodál Nová Allerheiligenzeche. — V. jest prastará osada, která r. 1186 klášteru Kladrubskému patřila.

Vrbice, ves, 14 d. 92 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (3 hod. jih. záp.), kat. obc. Mokřec, pol. obc. Krašovice, far. Krásná hora, býv. dom. Petrovice.

Vrbice (*Fürwitz*), ves, 26 d. 158 ob. něm.,

kr. Žat., okr. Jesenice (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Děkov, býv. dom. Petršpurk. — Král Sigmund zapsal vsi kostela Pražského, Liběšovice, Vrbice (Kartúské) a Dětaň Jindřichovi a Bohuňkovi bratřím z Špřimberka.

Vrbice velká (*Gross-Fürwitz*), ves, 42 d. 235 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (1$^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V. v., far. Nahořečice, býv. dom. Libkovice.

Vrbičany, statek a ves, 55 d. 303 ob. čes. něm., kr. Litom., okr. Lovosice (1$^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Čížkovice; zámek z konce předešlého stol., dv. popl., závod na vyrábění lihu. — R. 1226 měl zde klášter Dokzanský jakýsi statek. Později náležely prý V. Kaplířům ze Sulevic, jimž po bitvě na Bílé hoře v plen vzaty. V 18. stol. držel V. rod Kresslův von Gewaltenberg, od nichž je r. 1802 Frant. Karel sv. p. Puteani zdědil. R. 1848 náležel statek ryt. Jenčíkovi z Ježova.

Vrbičany, statek s panstvím Peruckým spojený a ves, 39 d. 309 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (2$^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Klobouky; dv. popl. — V. daroval r. 1333 biskup Jan IV. klášteru augustianskému v Roudnici. V čas Bělohorské bitvy držel ryt. Elsnic statek V-ský, který r. 1623 J. Zdeňkovi Vratislavovi z Mitrovic prodán byl. Ovdovělá jeho manželka prodala V. r. 1655 Bernartovi Ignácovi z Martinic, který je ke Slanému připojil. R. 1817 odprodány od panství Slanského držitelům Peruce.

Vrbička (*Klein-Fürwitz*), ves, 27 d. 174 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořany (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Valeč, dv. popl. — Sev. ode vsi při ovčinci „Lihna" jsou dle Heber a zříceniny hradu, jinak neznámého.

Vrbka, ves, 23 d. 244 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Ledeč (1$^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V.; škola. — V středu 16. věku byla zde nepochybně pustá tvrz, kterou Prokop a Zdeněk strýcové Lukavečtí z Lukavce Jindřichovi Špetlovi z Prudic prodali. K panství Ledečskému přikoupena V. r. 1648.

Vrbka, ves při Mšenském potoce, 49 d. 299 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovice (1$^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Budyně; na blízku se láme pískovec.

Vrbka (*Ferbka*), ves, 28 d. 156 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Postoloprty ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V.; kam. uhelné doly.

Vrbno, Vrbné, ves, 35 d. 272 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Kádov, býv. dom. Lnáře.

Vrbno, far. ves na levém břehu Vltavy, 41 d. 396 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Mělník ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Mělník (19 d. s kostelem a školou k Tursku), arcidiéc. Praž., vik. Roudnic., patr. velmistr řádu křižovnického, 697 osadníkův; starožitný far. chrám sv. Kříže s okrouhlou absidou; v něm jest křtitelnice z r. 1511 od Petra, konváře z Prahy; škola, opodál dv. popl. Oupor na úrodném a příjemném ostrově mezi Vltavou a Labem. — R. 1236 darovala královna Konstancie zdejšímu kostelu desátek se vsí Řepína, načež kostel křižovníkům s červenou hvězdou odevzdán. K r. 1453 připomínají se Hanuš, Jan a Oldřich bratří Mléčkové z Vrbna.

Vrbno u lesů (*Wrbno an den Wäldern*), far. ves, 62 d. 341 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. a pošt. Týnec panenský (část býv. dom. Pátek), arcidiéc. Praž., vik. Strašec., patr. Ad. Renner, 1156 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M. uvozuje se již r. 1384 a byl r. 1665 obnoven; prostřední zvon z r. 1597; škola. — V. patřilo asi od r. 1228 klášteru sv. Jiří na hradě Praž., od něhož ok. r. 1480 panenskému klášteru v Týnci prodáno. Podíl Pátecký slušel klášteru Strahovskému již ok. r. 1410.

Vrbny české (*Böhmisch-Fellern*), ves, 21 d. 191 ob. něm. a čes., kr., okr., far. a býv. dom. Buděj. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V. č.; opodál mlýn a 2 hájovny.

Vrbny suché (*Dürrnfeller*), ves, 15 d. 84 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Buděj. ($^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Mladá, far. Dobrá voda.

Vrby viz Podolí v okr. Votickém.

Vrcov (*Wrzau*), ves, 50 d. 285 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (2 hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Hluboká, far. Borovany; za zřízení patrimon. patřily 2 d. k arciděk. Krumlov., 2 d. k Třeboni, 1 d. k statku Borovan. a ostatek k Poříčí. — R. 1586 daroval Vilém z Rožmberka statek V. jezuitskému semeništi v Krumlově, které jej s později nabytým Římovem spojilo. V spojení tom zůstal V. až přes r. 1814, načež jej Pachner z Eggenstorfu s Poříčím spojil.

Vrcovice, Vrčovice, ves, 31 d. 216 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Záhoří, býv. dom. Drhovle; připsané sem Vrcovské občiny náležejí farou a školou k Písku. — V. nalezáme mezi vesnicemi, které sobě obec Písecká r. 1542 v desky dala vložiti.

Vrčany (*Wrčen*), far. ves při Uslavě, 66 d.

504 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Nepomuk (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Zelená hora, diéc. Buděj., vik. Nepomucký, patr. kn. Auersperková, 2940 osadníků; far. chrám sv. Vavřince uvozen již r. 1371; na starobylé věži zvon z r. 1557; škola, 2 mlýny; $^1/_4$ hod. vzdálí na již. svahu „Chlumce“ mešní kaple sv. Vojtěcha r. 1684 založená byla r. 1787 zavřena a r. 1819 opět k službám božím vysvěcena; pramenu nad ní se prýštícímu přikládá lid moc hojitelnou; $^1/_4$ hod. záp. ovčín Nohovic. — Dle starožitné této osady psal se Oto z Vrčan, svědek na listinách kláštera Plasského z r. 1189 a 1192.

Vrčovice viz Vrcovice.

Vrdy, ves na Doubravě, 67 d. 727 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Žleby; škola, cukrárna (r. 1866—67 spotřebováno 244.415 ctů řípy), velký závod na měděné zboží, pivovár, opodál mlýn a 2 dvory popl., jichž jeden řeč. Koudelov zachoval nám spolu s Koudelovským rybníkem jmeno starožitného rodu Koudelův z Žitenic, o nichž viz Žitenice. — Až do r. 1835 tvořilo 11 čís. zvláštní deskový dvorec, který knížeti Auersperkovi J. Seidl von Adelstern prodal.

Vřesce (*Wřesec*), ves při Chotovinském potoku, 26 d. 369 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Hory Ratibořské, býv. dom. Chýnov; dv. popl., mlýn, želez. ruda. — V., někdy zvláštní statek, prodal spolu s Podolím a Ratibořskými horami r. 1627 Jan Šťastný Přehořovský z Kvasejovic Janovi Oldřichovi kn. z Eggenberka, který je s Chýnovem spojil.

Vřesek, Vřísek (*Žižkenschloss*), někdy hrad, který as 1 hod. již. od Kvítkova (v okr. Čes. Lipském) na pískovcové skále stál a dle pověsti od Žižky založen byl. Dle výstavnosti pocházel prý asi ze 16. stol.

Vřeskovice, Břeskovice, far. ves, 77 d. 548 ob. čes., kr. Plz., okr. a pošt. Přeštice ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Poříčí, diéc. Buděj., vik. Lukavic, patr. J. V. cís. Ferdinand, 2237 osadníkův; děk. chrám sv. Jana Křt., v 16. stol. obnovený, uvodí se již r. 1384; v něm jest cínová křtitelnice z r. 1542, mramorový pomník ryt. Vojt. Šice z Drahenic († 1600), hrobka hrabat von der Hauben, někdy zde bylo viděti náhrobky Roupovských, Koců z Dobrše a j.; na věži zvony z r. 1465 a 1514; škola, dv. popl., na blízkém vrchu „Stříbrnici“ lázně Hůrka. — Blíž kostela nepatrné zbytky tvrze, která byla kolebkou soujmenného rodu, z něhož Zdebor z V-c k r. 1375 připomíná se. Vedle Vřeskovských náležely podíly na vsi a kostelní podací, jmenovitě r. 1391 pánům z Roupova. Na sklonku 15. věku prodali vládykové Vřeskovští tvrz V. Půtovi Švihovskému z Riesenberka, od jehož potomka, Jana Půty, tvrz s podíly na vsi r. 1539 prodána pánům z Roupova, kteří, stavše se tak držiteli celého statku, V. s Roupovem na vždy spojili. R. 1586 byla tvrz již pusta.

Vřesná, nyní dv. popl., líhopalna (r. 1865 1710 věder za 20.862 zl.) a myslivna u Drahova, někdy ves a tvrz, sídlo to rodu soujmenného. K r. 1399 nalezáme Kuneše z V-é a později Rynarta z V-é, který přivěsil svou pečeť k listu zaslanému r. 1415 sboru Kostnickému. R. 1458 prodala Anežka ze Stráže dědictví své v Drahově, ve V-é (dvory osedlé i pusté) a což měla v Mnichu Janovi Mrázovi z Radimovic. V druhé polovici 16. stol. seděli na V-é ryt. Vrchotičtí z Loutkova. R. 1666 koupil V-ou s panským sídlem, pak vsi Radouň a Mostečné za 1200 zl. Ferd. Vilém Slavata od Volfa z Kamýku a od té doby zůstala V. s Řečicí spojena.

Vřesník, ves, 23 d. 209 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 hod. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Vítice, far. a býv. dom. Želivo. — V. uvodí se již v nadací listině Želivské z r. 1226.

Vřesník, ves, 35 d. 244 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Bělohrad, býv. dom. Miletín; mlýn.

Vřešťov (*Bürglitz*), starobylý městys, 80 d. 509 ob. čes., kr. Jičín., okr. a pošt. Hořice ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Smiřice a Hořiněves, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. náb. fond, 618 osadníkův; far. chrám všech Svatých, r. 1723 nově vystavený, měl svého duchovního správce již ve 14. stol., škola. Na již. návrší zbytky někdejšího hradu, sídla to Vřešťovských z Riesenburka, z nichž jmenovitě Aleš V-ský z Riesenburka v dějinách 15. věku proslavil se. Po jeho smrti (1442) dostal se hrad pánům z Hasenburka, z nichž Vilém úhlavním nepřítelem krále Jiřího se stal. R. 1467 oblehli Hradečtí, věrní přívrženci krále Jiřího, hrad, jehož také dobyli. Od těch dob zůstal v zříceninách ležeti. Na sklonku 16. a počátkem 17. stol. drželi statek V-ský Kordulové ze Sloupna. R. 1676 koupil jej hr. Jan Špork a připojil jej k Hořiněvsi.

Vřešťov malý (*Klein-Bürglitz*), veska blíž předešlého, 8 d. 75 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic., kat. i pol. obc. a far. Vřešťov, býv. dom. Smiřice a Hořiněves; dv. popl.

Vřetouň, Řetouň, ves, 23 d. 126 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^1/_4$ hod. sev.), kat.

i pol. obc. V., far. Probořtov, býv. dom. Zahořany.

Vřetenice viz Řetenice.

Vřetovice, Dřítovice, Třetovice, ves, 72 d. 608 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt (2½ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Lidice, býv. dom. Buštěhrad; fil. chrám sv. Václava, škola, ¼ hod. sev. záp. dv. popl. Brodec, pak sv. Maria a Pilský mlýn. V okolí zdejším stálo někdy městečko Kralovice. — R. 1591 patřila ves V. s kostelním podacím Vojt. Pětipeskému z Chyše.

Vrhavec, Vrhaveč, ves při potůčku, 34 d. 240 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatovy (1 hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Dlouhá ves, far. a býv. dom. Týnec; dv. popl., sam. Klapárna. — V. jest starobylá osada, dle kteréž se psal r. 1243 Budivoj z V. K r. 1420 činí se zmínka o Bohuslavovi a r. 1451 o Jindřichovi z V-ce. R. 1589 byl pánem na V-ci Jan Bořivoj Harant z Polžic. R. 1660 prodal Mikuláš Čejka z Olbramovic statek V. hr. Vil. Albrechtovi Kolovratovi Krakovskému. V. souvisí s Malou veskou a obě tvoří pol. obce pode jmenem Dlouhá ves.

Vrch sv. Šebastiana viz Bastianperk.

Vrchlabí (*Hohenelbe*), panství allod. (dle zml. trh. z r. 1833 za 346.260 zl. stř.) a starobylé okr. město po obou březích Labe, které zde z úžlabí do předhoří Krkonošského vystupuje, 340 d. 3383 ob. něm., kr. Jič. (4½ míle sev. vých.), kat. i pol. obc. V., diéc. Král. Hrad., vik. V-ský, patr. hr. Morsin, 11296 osadníkův; děk. chrám. sv. Vavřince jmenuje se ve 14. stol. mezi farními; v něm jest několik zdařilých obrazů a starobylá křtitelnice z r. 1566; mohútná věž vystavena prý nepochybně v středu 16. stol.; august. klášter počátkem minulého století založený; hlavní oltářní obraz v klášt. kostele jest prý od Rubense; hl. škola, zámek ok. r. 1566 vystavený, kdež jsou v archivu dva české kancionaly se zdařilými drobnomalbami, r. 1578 pro kostel Lomnický zhotovené; několik soch a kaple sv. Jana Nep., smíš., okr. úř., bern. úř. (3 stř.), kontrol. úř. nad zbožím, notar., pošt. exp., spořitelna, telegr. stanice, spolek ostrostřelců měst. a panský špital, přádelna (roč. na 10.000 kop příze za 200.000 zl., sepřede 7100 ctů lnu), 4 tiskárny pro šátky (roč. přes 4400 tuctů za 32.000 zl.), 3 velké závody na bílení plátna, příze, nití a j., pivovár (roč. na 6350 věder za 25.400 zl.), továrny na zhotovování bavlněného zboží, tkalcovství (viz *Lauterwasser*), 3 mlýny, na blízku bílý mramor. Trhy výroční: 1) v pond. po sv. Matěji, 2) před sv. Fil. a Jakubem, 3) po sv. Vavřinci, 2) po sv. Kateřině; týdní trh v út. a sobotu. — Ok. r. 1390 měl podací právo při zdejším kostele vládyka Petr ve V. R. 1533 držel prý V. Krištof z Gendorfu? a r. 1618 ryt. Mirkovský z Tropčic. Od r. 1636 patří panství hrabatům Morsinům.

Vrchlabí dolejší (*Nieder-Hohenelbe*), ves po obou stranách Labe a na již. konci města V. počínající, 116 d. 1311 ob. něm., kr. Jič., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Vrchlabí; škola, továrna na papír (roč. za 30.000 zl.), přádelna (sepřede roč. přes 6000 ctů bavlny), mlýn.

Vrchlabí hořejší (*Ober-Hohenelbe*), ves, táhnoucí se od sev. konce města V. hodinu zdélí úzkým úžlabím Labe, 201 d. 1570 ob. něm., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Vrchlabí, kat. i pol. obc. V. h.; škola, přádelna (roč. přes 12.790 kop příze za 255.000 zl.; spotřebuje 6700 ctů lnu); fabrika na papír (roč. za 40.000 zl.), velký závod na bílení bavlněných a lněných látek a příze; mlýn; zde se popisují také Heidelberghäuser a Seidelhäuser.

Vrchnice (*Würgnitz*), ves, 14 d. 57 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Prahly, far. Tušimice, býv. dom. Milžany; dv. popl.

Vrcholtovice viz Erchoutovice.

Vrchoslav (*Rosenthal*), ves v Krušných horách, 43 d. 266 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplice (1¼ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc., far. a býv. dom. Krupka.

Vrchoslavice (*Seidenschwanz*), ves, 58 d. 465 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonec (½ hod. již.), kat. obc. V. (10 d. s 68 ob. patří do kat. obc. Radla a jest to nepochybně ona část, která patřila k dom. Svijan.), pol. obc. Kokonín, býv. dom. Malá Skála; kaple sv. Jana Nep.; broušení skla (30 brusíren), pivovár (roč. na 6240 věder za 31.200 zl.).

Vrchota, sam. u Třeboně.

Vrchota viz Levín.

Vrchotice, ves, 29 d. 220 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice; dv. popl. — Vedle dvora čtyrhranná bašta, zbytek to po někdejší tvrzi, která byla ve 14. a 15. stol. sídlem Vrchotů z V-c, vymřelých po meči během snad 15. stol. Asi od r. 1462 až do sklonku 16. stol. seděli na V-cích rytíři z Loutkova, zvavší se odtud Vrchotickými. R. 1596 prodali statek V-cký ryt. Vác. Bechyni z Lažan a na Dlouhé Lhotě. Z potomních držitelů jmenujeme na poč. 17. stol. rod Velemyšlských z Velemyšlevsi, Černíny z Chudénic a po r. 1660 Viléma Jindř. Mitrovského z Ne-

myšle, za něhož V. k Jetřichovicům přivtěleny byly.

Vrchovany viz Vrchové.

Vrchové, Vrchovany (*Werchaben*), ves po svahu vrchu, 51 d. 329 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Dubá (3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Berštein; kaple P. Marie z r. 1803, škola, 1/2 hod. sev. záp. sam. Rudelland č. Rodeland. Nad V-ým strmí trosky hradu Beršteina, Berkenšteina, který byl někdy hlavním sídlem panství Beršteinského.

Vrchovina, ves, 21 d. 115 ob. čes., kr. Bolesl., okr. Čes. Dub (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Radostín, býv. dom. Svijany, far. Hodkovice.

Vrchovina, také Rokytná, ves blíž pramene Olešky, 114 d. 795 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Nová Paká (1 1/2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Kumburk a Úlibice; škola, mlýn.

Vrchovina viz Skořenice.

Vrchoviny, ves v horách, 94 d. 540 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., býv. dom. a far. Nové město (1/2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V.; škola.

Vrchovnice, ves, 16 d. 120 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (1 3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Želkovice, far. Hořiňoves, býv. dom. Cerekvice.

na Vrchu, sam. blíž Hněvsína.

Vrchy, ves, 20 d. 154 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. již.?, kat. i pol. obc. V., far. Vyskeř, býv. dom. Skály a Turnov.

Vrchy, veska, 4 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. Jiřetice, pol. obc., far. a býv. dom. Neustupov.

Vrchy viz Hojovice.

Vrchy, sam. 3/4 hod. sev. vých. od Čáslavi.

Vřisek viz Vřesek.

Vrkolec, zaniklá osada neznámé polohy blíž Labe v býv. Čáslavsku.

Vroutek (*Rudig*), starobylé město při potůčku, 223 d., 1140 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošta Podbořany (1 1/2 hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Petršpurk, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Černín, 1236 osadníkův; lok. chrám sv. Jana Křt. vystaven r. 1726, zrušený r. 1884 far. chrám sv. Jakuba pův. slohu romanského jest příkopem obehnán a byl r. 1593 obnoven; ve výklenku štítové jeho zdi stojí soška sv. Jakuba, nesoucí na sobě ráz umění byzantinského; z chrámu toho pochází nepochybně skládací oltář se starožitnými malbami na zlaté půdě, nyní v kostnici chovaný; škola, pivovár, dv. popl., několik mlýnů. Trhy výroční a dobytčí: 1) ve stř. před květ. ned., 2) ve čtvr. po sv. Janu Křt., 3) ve čtvr. po sv. Bartolom., 4) ve čtvr. před početím P. Marie. — Kojata, syn Hrabišův, odkázal r. 1227 V. a jiné křižovníkům božího hrobu na Zderaze v Praze. Po ukončení válek husitských objevuje se na V-u proslulý vůdce Táborů, Jakoubek z Vřesovic. R. 1441 dobyli Žatečtí zdejší tvrze a zbili celou posádku, mstíce se prý za porážku od Jakoubka u Želenic utrpenou. R. 1535 byl pánem na V-u Šebestian z Veitmile a r. 1588 Radslav Vchynský z Vchynic, který následujícího roku zámek a městečko V. Vladislavovi Hrobčickému z Hrobčic prodal. Statek, po bitvě Bělohorské Oldřichovi Hrobčickému v plen vzatý, prodán r. 1630 hr. Heřmanovi Černínovi a spojen s Petršpurkem.

Vrsce, Vršec, far. ves, 55 d. 404 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. a pošt. Kopidlno, diéc. Král. Hrad., vik. Kopidl., patr. hr. Šlik, 1602 osadníkův; far., již r. 1384 uvozený chrám sv. Vavřince byl r. 1726 nově vystaven; zde viděti náhrobky Ameců z Borovnice z l. 1568, 1604 a 1605; velký zvon z r. 1599; škola; mezi V-em, Češovem a Kozojedy poutá od dávna pozornost badatelův rozsáhlá ohrada (100.284□°), od lidu Hradiště nazvaná, která původem svým do doby předhistorické sahá; dle jedněch jest to dílo Avarů, dle jiných Keltův. — Ves V. patřila nepochybně r. 1242 křižovníkům řádu německého a později prý arcibiskupství Praž., než r. 1392 a 1395 slušelo podací právo při zdejším kostele kapitule u sv. Apolináře v Novém městě Pražském. K panství Kopidlnenskému dostal se V. v 16. stol. až na dvorec, který byl zvláštním statkem, náleževším r. 1677 Max. Rašínovi z Riesenburka, po něm Vác. Šťastnému ze Solopisk a r 1698 paní z Oppersdorfu, která jej r. 1695 držitelům Kopidlna prodala.

Vrskamy (*Wurzmes*), ves, 21 d. 108 ob. něm., kr. Ž t., okr. a far. Borek (3/4 hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Borek, býv. dom. Eisenberk a Novosedly 2 d. patřily k Červenému hrádku, na kterémžto panství V. již r. 1417 připomínají se.

Vršany (*Würschen*), ves, 17 d. 118 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Slatinice, býv. dom. Kopisty a Janov. — Odtud nadán staroslavný kostel v Budči, Otakarem II. r. 1262 kapitule Vyšehradské odevzdaný.

Vršecký viz Nosetín.

Vršek, sam., patří do kat. obce Úběnic.

Vrši, za Vršky viz Bitouchov.

Vršice, ves, 21 d. 122 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. obc.

V., pol. obc. Nesměň, far. a býv. dom. Zásmuky.

Vrškamýk viz Kamýk (okr. Sedlčan.).

Vršov, ves, 24 d. 184 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Prosička, far. Bojanov.

Vršov, zaniklá osada na panství Novozámeckém v Litoměřicku.

Vršovice, statek s Nuslemi (v. t.) spojený a ves na Botiči, 145 d. 1532 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Michle; starožitný, r. 1884 farní kostel sv. Mikuláše obnoven prý r. 1707; na věži jest velký zvon z r. 1411 a menší ze 14. stol.; na hřbitově pochován r. 1858 čes. spisovatel Ludvík Ritter z Rittersberka; škola, živnostenský spolek, letohrádky, dv. popl., pivovár, továrna na lakování koží, velký závod provaznický (r. 1865 celkem 150 ctů zboží za 7500 zl.), továrna na stroje a nářadí hospodářské, velký závod kamnářský. — V. jsou jedna z nejstarších osad v okolí Praž., připomenutá poprvé r. 1088. Jak se zdá pěstováno zde v nejstarší již době štěpařství, nebo kníže Soběslav daroval zde r. 1130 dvě ovocné zahrady kanovníkům Vyšehradským, k jichž nadání V. i v pozdější době náležely. R. 1328 prodal Albrecht Štuk, bohatý a vážený měšťan Pražský, dvůr s polemi, zahradami, vinicemi a kostelním podacím komendě německých rytířů u sv. Benedikta v Praze. R. 1425 na podzim Táboři a Sirotci přitrhli do V-ic, chtíce Prahu oblehnouti, avšak skrze rokování opět s Pražany přátelsky se smířili.

Vršovice, veska, 4 d. (mezi těmi dv. popl. a 2 mlýny) 26 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Divišovice, far. Jesenice, býv. dom. Prčice.

Vršovice, statek fideikom. (dle rektif. vysvědčení z r. 1880 za 438.773 zl. 35 kr.) a ves na levém břehu Ohře, 46 d. 301 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Obora; zámek s kaplí, při níž ustanoven zvláštní zámecký kaplan; nad branou hradu znak pánů z Vřesovic, za jichž předka se má proslulý vůdce Táborů, Jakoubek z Vřesovic, rodem z Moravy; dv. popl., ½ hod. záp. mlýn a ½ hod. sev. ovčín Černodol. V novější době počalo se pěstovati zde hedbávnictví. — Název starobylé dědiny této uvádí nám v paměť mocný rod Vršovcův, jimž v krajině zdejší rozličné statky náležely, a který jak pro své spory s Přemyslovci a Slavníkovci, tak i pro svůj tragický konec pozoruhodným zjevem v dějinách našich zůstává. Ok. r. 1268 dal Přemysl Otakar II. V. a jiné biskupovi Praž., Janu III. za postoupenou mu Zbraslav. V druhé polovici 15. stol. psal se odtud Mikuláš z Polenska a V-c. Výše připomenutý rod Vřesovců z Vřesovic držel V. nepochybně v 16. stol., načež statek na rod Zákostelských z Bílejova přešel. R. 1597 odkázal Jakub Zákostelský z B., měšťan Lounský, V. vnuku svému Bohuslavovi, synu Jana ml. Zákostelského, měšťěnína Pražského. Od r. 1663 až do r. 1783 náleželo panství panujícímu rodu Badenskému, načež v majetek knížat Švarcenberkův přešlo.

Vršovka, ves, 42 d. 239 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nové město n. M. (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Bohuslavice; 4 d. patřily k býv. dom. Opočenskému.

Vrtěšice, ves, 18 d. 98 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry (1½ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Nasavrky, far. a býv. dom. Vilémov.

Vrtěšice, ves někdy v okolí Louňovic a Žďáru v okresu Blovickém.

Vrtba, nyní dv. popl. řeč. Vrtva u Bělé hořejší, někdy hrad, dle něhož přijali pánové z Kralova název z Vrtby, příbuzní jsouce pánům z Gutšteina, Bělé a j., za jichž předka se má otec proslulého zakladatele klášterů Tepelského a Chotěšovského, pan Sezema, padlý v bitvě u Lodenic r. 1179. Ze starého rodu toho, který hr. Frant. Jos. Vrtbou r. 1830 vymřel uvádíme k r. 1319 Sezemu z V-y, nejstaršího nám známého úda. Páni tito nezůstali příliš dlouho v držení kolébky své, nebo již r. 1488 připomíná se Jan Habert z Strochovic a na V-ě. Kdy hrad zašel udati nevíme, jisto však že byl ještě na počátku 16. stol. obydlen, nebo r. 1527 činí se zmínka o Anně z Rabšteina na Vrtbě.

Vrtky, ves, 18 d. 123 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Přibislavice, pol. obc. Malčice, far. Hlavice, býv. dom. Mn. Hradiště (1 d. ke Kosmonos.).

Vrtšický mlýn, popisuje se při Újezdě v okr. Manětín.

Vrtva viz Vrtba.

Vrutice, ves, 77 d. 501 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Benátky (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Lysá; kaple P. Marie, škola.

Vrutice (*Webruts*), ves, 46 d. 284 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Hrušovany, býv. dom. Encovany (4 d. dom. Liběšic.); kaple z r. 1766, mlýn. — V. jest prastará osada, připomenutá v listině Vyšehradské z r. 1088; praebendou Vyšehradskou byla V. ještě za Přemysla Otokara II. Též klášter Chotěšovský měl zde jakýsi statek r. 1272.

Vrutice, ves při soujmenném potoku, 36 d. 232 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv.

dom. Mělník (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. V.; za zřízení patrimon. patřily 3 d. k Řepínu. — Někdy zde stávala snad tvrz, kterou r. 1453 spolu se vsí Jikví (Býkví?) Čeněk, kněz z Vrutic prodal Hanušovi, Janovi a Oldřichovi, bratřím řeč. Mléčkové z Vrbna a jich dědicům.

Vrutice Kropáčova, statek (dle sml. trh. z r. 1863 za 255.000 rak. měn.) a ves na návrší, 56 d. 374 ob. čes., kr. Boles., okr. Benátky (2 hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Sušno, far. Slivno dolní; cukrárna, lihopalna, pivovár (roč. na 580 věder), dv. popl. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1406 Hereš z V., jemuž r. 1398 společně s Petrem z Krp podací při kostele Krpském náleželo. R. 1438 odkázal Jakub Húpík z V. tvrz V. dceři své, provdané za Václava Rohatického. Povstalá r. 1454 pře o V. mezi Jindřichem a Janem Čéčky z Pakoměřic s jedné, a Oldřichem i Hynkem z Rohatic a Pešíkem z Pakoměřic s druhé strany, rozhodnuta ve prospěch těchto. Po bitvě Bělohorské byl statek V-cký Vác. Hřanovi z Harasova v plen vzat. Později dostalo se v držení jeho starožitná patricijská, potom rytířská rodina Kropáčův z Krymlova, dle níž V. Kropáčovou nazývána. Adam Kropáč z Krymlova a Hohenfallu prodal r. 1710 statek, který pak s Kruskem spojen. R. 1800 od Kruska opět odprodán, měnil často své pány. R. 1863 dostal se trhem kn. Dr. Rudolfovi Taxisovi.

Vskury viz Skury.

Vstiš (*Stich*), ves při potoku, 51 d. 407 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod. ($1^1/_2$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Dobřany, býv. dom. Chotěšov; škola, opodál Křepelkový mlýn (*Wachtelmühle*), kam. uhelné doly. — V. jest starobylá osada, dle kteréž se psal r. 1243 Držek ze V-e.

Vstuhy, někdy ves blíž Zálinů, která s sousedními Ortvinovicemi zvláštní statek tvořila a v 30leté válce zanikla. R. 1374 jmenuje se držitelem statku toho Kunaš ze Vstuh a na počátku 15. stol. Smil z Chlumu a Křenic. Od toho přešel statek na Albína, měšťana Budějovického, jehož dcera Elžka jej manželi svému Volfgangovi Pochomerovi po r. 1409 zapsala. S dcerou tohoto, Magdalenou obdržel jej r. 1445 známý Buděj. primátor, Ondřej Puklice, který se odtud ze Vstuh psal († 1467). Provdáním se jeho vnučky, Johanny, přešly V. v majetek Linharta Ekharta, měšťanína Budějovického.

Všebohy, zaniklá osada v okolí Lochovickém na Berounsku.

Všebořice (*Schebořitz*), ves, 37 d. 277 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Kralovice dolní ($^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Borovsko; fil. kostel sv. Jiljí byl r. 1384 farním, dv. popl. Počátkem 17. věku byly V. majetkem Lukaveckých z Lukavec.

Všebořice (*Schöbritz*), panství s Březnicí spojené a ves, 60 d. 483 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Skorotice; fil. chrám byl ve 14. stol. far., zámek, pivovár, hnědé uhlí. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem panoší z V., z nichž se k r. 1398 Jindřich starší, seděním na Vrbičanech, Jindřich ml. a Slavata, pak k r. 1429 Hanuš z V. připomínají. Od cís. Sigmunda zapsány prý V. Kašparovi Šlikovi. V 18. stol. dostali se v držení panství V. hr. Hardegg-ové, a r. 1811 hr. Ledebourové.

Všeborsko, někdy far., v neznámé době zašlá ves, z níž se zachoval toliko lok. chrám nejsv. Trojice připsaný k Obrubci v okr. Soboteckém; chrám ten, v l. 1384 a 1413 farní, patří do diéc. Litom. a vik. Ml. Boles.; patr. jeho jest hr. Mirbach; osadníků čítá se na 1500; nejbližší pošta jest v Sobotce. — S vesnicí tou vzaly za své nepochybně i blízká tvrz a dv. popl. Chvistonosy.

Všedobrá, zaniklá ves, o níž se zmínka činí r. 1428 při panství Dubském.

Všehrdy, ves při potůčku, 32 d. 221 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovice ($1^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Kozojedy, býv. dom. Plasy; fil. chrám sv. Prokopa byl ve 14. stol. farním. — Stará tato osada jmenuje se r. 1229 statkem kláštera Plaského.

Všehrdy (*Tschern*), ves při potoku, 27 d. 179 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Přečaply, býv. dom. Eisenberk a Novosedly; dv. popl.

Všechlapy, ves, 36 d. 302 ob. čes., kr. Boles.; okr. a far. Nymburk (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Loučeň; dv. popl.; sam. Obora. — V. náležely r. 1535 obci Nymburské.

Všechlapy, ves, 11 d. 76 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Tvrsice, far. Předslavice, býv. dom. Vlachovo Březí — R. 1552 koupil Vilém z Rožmberka V. a jiné od panství Hlubockého.

Všechlapy, ves, 18 d. 114 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyně ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Sudoměřice. Na blízkých návrších řeč. Žluté hory jsou prý zbytky valů a dle pověsti poraženi zde Husité. Nalezají se zde zbytky zbraní, podkovy a p. Z názvu „Žluté hory“ soudíme, že zde jílováno zlato; viz Záblatí.

Všechlapy, ves, 38 d. 316 ob. čes., kr. Táb., okr. Vlašim ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc.

Měchnějov, far. Divišov, býv. dom. Šternberk. — V. patřily v 15. stol. částečně k hradu Šternberku, ostatek prý klášteru sv. Anny, který podíl svůj v 17. stol. držitelům Šternberka prodal.

Všechlapy, ves, 16 d. 88 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2¼ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Libčeves, býv. dom. Světec; zámeček, dv. popl.

Všechlapy, 28 d. 182 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Duchcov (¾ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Zabrušany; někdy zde stávala tvrz.

Všechlapy, někdy ves v dekanátu Žateckém.

Všechov, ves, 11 d. 85 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Klokoty.

Všechromy, ves, 24 d. 194 ob. čes., kr. Praž., okr. Říčan. (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Jažlovice, býv. dom. Předboř; před věky stála zde tvrz. — Odtud se psal Petr z Všechrom, r. 1260 nejvyš. komorník, jehož syn Ondřej, počav se psáti z Říčan, předkem Říčanských z Říčan se stal.

Všejany, Všejamy, far. ves, 30 d. 225 ob. čes., kr. Bolesl., okr. Nymburk (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. a pošt. Loučeň, diéc. Litom., vik. Nymburský, patr. kn. Thurn a Taxis, 2792 osadníkův; far. chrám sv. Jana Křt. uvodí se co taký již r. 1384; nejstarší zvon z r. 1483; škola, dv. popl. — K r. 1397 činí se zmínka o Ivanovi z V-n, viz Skašov.

Všekary (*Schekarzen*), ves, 42 d. 276 ob. něm. čes., kr. Plz., okr. a býv. dom. Horš. Týn (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Bukovec; ¼ hod. sev. záp. fil. chrám sv. Barbory a škola; vystaven v l. 1717 a 1724 na místě zašlé kaple a obnoven r. 1857; fresky na klenbě z r. 1769. Připomenutá kaple založena nepochybně od horníkův, zaměstnaných v zdejších horách, druhdy na olovo bohatých. — V. jsou prastará osada, kdež měl r. 1115 klášter Kladrubský 12 hlídačův.

Všelibice (*Schelwitz*), ves 44 d. 285 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Čes. Dub (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., škola.

Všeliby, ves, 37 d. 253 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Olešnice, far. Kostelec.

Všeliby viz Drštěkryje.

Všelisy, statek allod. (dle sml. trh. z r. 1845 za 182.500 zl. stř.) a ves, 64 d. 434 ob. čes., kr. i okr. Ml. Boles. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Besno; zámek z r. 1832, 2 dvory popl. — V 15. stol. připomínají se Mikeš Devole a Prokop z V-s. Později patřily V. ryt. Bezenským, od nichž na sklonku 17. stol. hr. z Věžník prodány. Tito drželi statek po celé 18. stol., načež držitelé jeho zhusta se střídali. Nyní patří dědicům p. hraběte Josefa Sporka.

Všelisy malé (*Klein-W.*) statek děkana kapituly Vyšehradské a ves, ¼ hod. sev. vých. od předešlé, 19 d. 115 ob. čes., kr. i okr. Ml. Boles., kat. i pol. obc. Všelisy, far. Besno.

Všembera, někdy hrad? blíž Doubravčic; viz Tuchoraz.

Všemily (*Schemmel*), ves, 91 d. 572 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Čes. Kamenice (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Kamenice srbská; škola, mlýn, bělidla.

Všemyslice (*Schemeslitz*), ves, 30 d. 258 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Nesnašov; sam. Vrbí.

Všeň, far. ves blíž levého břehu Jizery, 50 d. 353 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Turnov (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Svijany, diéc. Litom., vik. Turnov., patr. kn. Rohan, 2815 osadníkův; far. chrám sv. Filipa a Jak. měl svého faráře již r. 1384, a vystaven v nynější podobě r. 1595; škola ½ hod. již. dv. popl. Borčice stojí na pozemcích v neznámé době zaniklé vesnice toho jmena.

Všenice, ves, 35 d. 279 ob. čes., kr. Plz., okr. Rokycany (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Stupno horní, býv. dom. Radnice. — Ves V. dána r. 1115 klášteru Kladrubskému od jakéhosi Žiry. Na listině z r. 1363 podepsán co svědek Rupert z V., řeč. Hřešihlavec.

Všenory, statek (dle sml. trh. z r. 1837 za 70.100 zl. stř.) a ves na pravém břehu Mže, 34 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbraslav (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Černolice, far. Mokropsy hořejší; zámek, dv. popl., 2 mlýny. — R. 1205 činí se zmínka o Klimatovi, vnuku Pavla z Všenor, člověku velkého jmena a dobrodince kláštera Ostrovského; r. 1456 připomíná se Sezema z V-r. Na sklonku 17. věku patřil statek kapitule u sv. Víta na hradě Pražském. Nynějším držitelem jest p. Vinc. Noltsch.

Všepadly, Šepadly, ves při Herštejnském potoku, 54 d. 376 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyň. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Úboč, býv. dom. Chuděnice; ½ hod. jih. vých. dv. popl. Košenice (v. t.). Na blízkém vrchu Kouřími zbytky tvrze Rauchenberka (v. t.).

Všeradice, statek s panstvím Osovským spojený a ves, 109 d. 728 ob. čes., kr. Praž.,

okr. Hořovice (3¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., pošt. Hostomnice, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. kn. Švarcenberková, 1904 osadníkův; far. chrám sv. Bartolom., r. 1384 uvozený, byl r. 1774 nově vystaven; v něm jsou náhrobky Vratislavů z Mitrovic; škola, zámek. — Oldřich Zajíc z Valdeka daroval část V-c klášteru na Ostrově u sv. Dobrotivé, od něho založenému. R. 1470 jmenuje se držitelem statku V-ckého Bořivoj z Lochovic a r. 1554 Jan Říčanský z Říčan. Od sklonku 16. až do 18. stol. náležely V. p. Vratislavům z Mitrovic, načež se dostaly Karlu Sigm. Tuněchodskému, a po jeho brzké smrti r. 1781 svob. p. Renátě Beníšové, která jich opět hr. Vratislavům postoupila. Po r. 1781 vládl zde Jan Ad. hr. Kounic, od r. 1805 Jindř. Neumann von Maisenthal, r. 1817 svob. p. Ubelli ze Siegburka a za nejnovější doby Josefina kn. Švarcenberková.

Všeradiště (*Scheratsch*), ves, 16 d. 84 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Řepčice, far. Třebušín, býv. dom. Zahořany.

Všeradov, ves, 19 d. 121 ob. čes., kr. Chrud., okr. Hlinsko 1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Trhová Kamenice, býv. dom. Nasevrky.

Všeraz (*Scheras*), veska na Labi, 8 d. 30 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín (2 hod. již.), kat. obc. Hostice, pol. obc. Harta, far. Nešvice.

Všeruby, Nový trh (Neumark), městys blíž hranic Bavorských, 123 d. 1010 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Kouty a Trhanov, diéc. Buděj., vik. Domažlic., patr. obce Všeruby, Brodek, Hájek a Studánky, 2210 osadníkův; far. chrám sv. Michala, od jmenovaných obcí r. 1626 založený, vyhořel r. 1852; škola, pošt. exped.?, celní úř., synagoga, továrna na porcelán, dv. popl., ½ hod. sev. sam. Froschhof. Trhy výroční: 1) ve čtvr. po ned. Kantáte, 2) ve čtvr. po Božím těle; trh na dobytek a obilí každou středu.

Všeruby (*Wscherau*), starožitné město, 211 d. 1888 ob. něm. (i čes.?), kr. Plz., okr. Tuškov (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Kunějovice, arcidiéc. Praž., vik. Plz., patr. p. Theumer, 2556 osadníkův; far. chrám sv. Ducha r. 1826 obnovený jest prastarého založení, nebo již r. 1233 činí se zmínka o zdejší plebanii; při hl. vchodu do kostela do kamene vytesané podoby smijí a štírů; sev. záp. nad městem hřbitovní kaple sv. Martina s letopočtem 1684 byla r. 1775 obnovena; zde vykopán vedle střepů od popelnic r. 1856 zlomek plastického obrazu hliněného, který stářím svým do dob pohanských sahá; škola, pošt. exp., pivovár, 3 mlýny, kam. uhelné doly. Trhy výroční: 1) na sv. Blažeje (po 8 dní), 2) na sv. Fil. a Jak. (po 8 dní), 3) na sv. Markétu, 4) na sv. Michala (po 8 dní), 5) na sv. Mikuláše. — Na kopci, kde jest nyní hřbitov s jmenovanou kaplí sv. Martina, stál druhdy hrad, který byl dle Sommera a Hebra ve 12. a 13. věku kolébkou Kokořovců z Kokořova (porovnej Kokořov); dle jiných byl to hrad Frumštein, náleževší v 15. stol. Břeňkovi a Janovi z F-na. Od krále Jiřího odňat F. násilím prvotním držitelům a rozbořen nepochybně brzy potom. — Všeruby jsou stará osada, nebo k r. 1212 uvodí se Hrdibor a r. 1232 Vicemil z V-b. V 15. stol. dostala se v držení V-b jedna větev pánů z Gutšteina, kteří se odtud Všerubskými zvali. Za jich předka má se Burian ml. z Gutšteina. Na počátku 16. stol. prodal Jan z Gutšteina Petrovi Kokořovci z Kokořova zámek V. a zámky pusté Frumštein a Malšín s příslušenstvím (poslední byl kolébkou Chlevců z Malšína a stál na místě nynějšího dvora Maselína u Schwann). Kokořovcům patřily V. nepochybně až do konce 16. stol., ne-li déle. Poněmčeny byly do druhé polovice 17. století.

Všesoky, ves, 15 d. 95 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Sudějov, býv. dom. Malešov.

Všestary, far. ves, 50 d. 324 ob. čes., kr. i okr., pošt. a býv. dom. Král. Hrad. (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., diéc. a vik. Král. Hrad., patr. náb. fond, 3050 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice uvodí se již r. 1384; při něm jest pamětihodná čtyrhranná, Stolanské podobná věž, až do svršku vyzděná; zvon z r. 1559 od mistra Vác. Faráře; škola, pošt. úř., záložna. — R. 1642 byly V. od Švédů zpustošeny.

Všestary, ves, 42 d. 283 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Říčany (1 hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Kostelec černý (1 d. dom. Uhříněves); viz Práče a Srbín.

Všestudy, ves, 29 d. 285 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (1¾ hod. vých.), kat. obc. V., pol. obc., far. a býv. dom. Veltrusy; za zřízení patrimon. patřilo odtud 5 d. k dom. Roudnickému a 2 d. k dom. Chvatěrub. — Od krále Sigmunda zapsány V., ves proboštství Praž. a řeholních kanovníkův z Kostomlat, Dědibaby a Dušníky, vsi proboštství Praž., a ze vsi Veltrus šest úročníků kostela Praž. Lévovi z Dědibab a Vilémovi z Klučova.

Všestudy (*Schössl*), far. ves, 35 d. 254 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Borek (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom.

Červený hrádek, diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. náb. fond?, 681 osadníkův; chrám sv. Michala archang. s expos. kaplanstvím měl ve 14. stol. svého faráře; v nynější podobě vystaven r. 1779; škola, dv. popl.

Všesulov (*Schösselhof*), ves, 40 d. 371 ob. čes., kr. Plz., okr. Kralovice (2³/₄ hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Křekovice, far. Čistá, býv. dom. Chříč; fil. chrám sv. Martina, asi od r. 1384 až do 30leté války farní, vystaven byl v nynější podobě mezi l. 1450 až 1590 od p. Kolovratů Krakovských, kteří sobě při něm pohřeb svolili; dobře zachované náhrobky rodu Krakovského; uměle zdělaná křtitelnice z pískovce na způsob kalichu; povšimnutí hodna též klenba v presbyt. a hl. loď; velký zvon ulit r. 1557 od Brykcího; dv. popl., někdy zde byla tvrz. — V. patřil původně k hradu Krakovci. Když se synové Albrechta Kolovrata Krakovského o zboží Krakovské r. 1530 rozdělili, dostal se V. (dvůr a tvrz) Albrechtovi za vlastní dědictví. R. 1605 prodán V. od Alexandra Kolovrata Havlovi Hrobčickému z Hrobčic, jehož potomci vládli V-em až do r. 1656. V čas bitvy Bělohorské spustošena ves a tvrz zničena na vždy. Nato patřil V. Hoslauerům z Hoslau, jimž r. 1676 pro dluhy prodán a hr. Lažanským z Bukové dostal se. Tito nabyli později statku Chříče a spojili s ním V.

Všesvaky, zaniklá osada na Berounsku v obvodu panství Konopišťského.

Všešímy, ves, 16 d. 88 ob. čes., kr. Praž., okr. Kostelec nad Černými lesy (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Mirošovice, far. Mnichovice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou, k němuž V. již r. 1554 slušely.

Všetaty, far. ves, 83 d. 625 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., pošt. Brandýs a Kostelec n. L., arcidiéc. Praž., vik. Brandýs., patr. velkovojvoda Toskanský, 2918 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla, r. 1780 vystavený, připomíná se již r. 1384; zvony z r. 1587 a 1615; škola; obyvatelé pěstují hlavně zeleninu, zvláště okurky; někdy zde květlo vinařství. — V. byly druhdy sídlem panským a zvláštním statkem. R. 1395 uvodí se Pešík a Václav z Všetat a r. 1411 Rameš z Byšic a na V-tech. Počátkem 16. stol. byly V. majetkem Hrušovských z Hrušova, od nichž Vrabským z Vrabí prodány a se statkem Vrabským spojeny byly. S tímto dostaly se k panství Brandýskému.

Všetaty, ves, 63 d. 477 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Újezd velký, býv. dom. Krušovice; kaple, zámeček, dv. popl., mlýn. — V. byly původně lénem Křivoklatským. R. 1452 zastavil Jan z Doupova a z Výrova tvrz V. Janovi Doupovcovi z Prahy a Benešovi z Doupova. Na sklonku 15. stol. uvodí se Bedřich Žďárský ze Žďáru na Smikousích a Všetatech, jemuž v držení V-t dcera Eliška následovala. R. 1593 byl pánem na V-tech Václav Chotek z Chotkova. Knížata Fürstenberkové koupili V. r. 1755 od hr. Konrada Vojt. ze Spaaru a spojili je s Krušovickým panstvím.

Všeteč, ves, 24 d. 168 ob. čes., kr. Buděj., okr. Vlt. Týn (1 hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Všemyslice, far. Nesdášov, býv. dom. Liběјice.

Všetice, ves, 17 d. 126 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. sev. záp.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Netvořice, býv. dom. Lešany. — Dědinu tuto daroval kníže Vratislav II. klášteru sv. Jana Křt. na Ostrově, jemuž válkami husitskými odňata byla.

Vševily, ves, 43 d. 317 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Vševily, far. Bobovice, býv. dom. Staré Sedlo; ¹/₂ hod. sev. Lesní chalupy.

Vtelno, far. ves, 60 d. 342 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Most (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Škrle, diéc. Litom., vik. Most., patr. opat Osecký, 1020 osadníkův; far., již r. 1384 připomenutý chrám sv. Kříže byl r. 1738 nově vystaven; zvon od Tomáše Litoměřického z poč. 16. stol.; škola, dv. popl., hnědé uhlí.

Vtelno Jizerní (*Iser-Wtelno*), ves blíž pravého břehu Jizery, 67 d. 458 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V. J., far. Krnsko dolní, býv. dom. Stranov; 2 dv. popl. Vančurov a Mladotov. — V., ves kláštera Hradištského zapsal cís. Sigmund r. 1437 Janovi z Kunvaldu a Anně někdy Kbelské.

Vtelno Mělnické, ves v údolí, 99 d. 686 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (3¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. V. M., far. Chorušice; fil., r. 1384 far. chrám sv. Michala, r. 1730 nově vystavený, s náhrobky ryt. Vtelenských z V-a; protest chrám, škola. — K r. 1410 uvodí se Markvart z V-a. R. 1420 zapsáno V. a ves Zamachy od cís. Sigmunda Alšovi Škopkovi z Dubé.

Wudingrün, ves, 42 d. 292 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov (³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. W.; škola, 2 mlýny.

Wullachen, veska, 5 d. 24 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Vyš. Brod (1¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. W., far. Myšlany.

Wunderbach, ves, 11 d. (po různu) 77 ob.

něm., kr. Pís., okr. Sušice (2½ hod. jiš.?), kat. obc. částečně Radkov, částečně Stodůlky, pol. obc. Vatětice a Stodůlky, far. sv. Mouric a Reichenštein dolní, býv. dom. Vatětice.

Vunice malé viz Vojničky.

Vunice velké viz Vojnice.

Wünschendorf, ves pohraničná, 147 d. 743 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. W., far. Heinersdorf; škola, 2 mlýny.

Vuoravy viz Vnarov.

Wuretschlag viz Uretschlag.

Wurschermühle viz Manětín.

Wurzelsdorf viz Polubny.

Wüstegut, ves, 18 d. 152 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Rumburk (¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Dolní Ehrenberg.

Wustig patří do kat. obce Debrného v okr. Hostinském.

Wustung, ves pomezní, 68 d. 375 ob. něm., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Fridland (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. W.; škola, dv. popl., mlýn.

Vuzenice viz Uzenice.

Vyčapy, ves v údolí na levém břehu Doubravy, 28 d. 236 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vlačice, far. Zbislav, býv. dom. Žehušice; dv. popl. — Petr a Ščepán z V-p přivěsili svou pečeť k stížnému listu r. 1415 do Kostnice zaslanému.

Vydří (*Widern*), ves, 53 d. 453 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (1½ hod. jiš.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Stráž.

Vydšice viz Vidšice.

Výfuk viz Koupí.

Výhled, ves na výšině, 26 d. 165 ob. čes. něm., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Chvalkovice, byv. dom. Náchod. — V. založen po r. 1778 od Jana Dobřenského, držitele Chvalkovic, v místech někdejšího ovčína a pojmenován tak pro svou polohu.

Výhledy, sam. u Chodova (*Meigelsdorf*).

Vyhlídka, sam. u Zahájí (okr. Hluboká).

Vyhlídky viz Jivno.

Vyhlovice viz Vehlovice.

Vyhnanice, ves na stejnojmenném vrchu, 29 d. 189 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ješkovice, far. Voděrady, býv. dom. Častalovice (1 d. dom. Opočno).

Vyhnanice, ves, 20 d. 170 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Bechyně (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Hlavatce; dv. popl., opodál myslivna a 2 hájnovny.

Vyhnanov, ves, 20 d. 105 ob. čes., kr. Chrud., okr. Nasevrky (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Tisovec, far. Čelakov, býv. dom. Rosice.

Vyhnanov, Vyhňanov, ves na návrší, 42 d. 266 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a far. Kostelec n. O. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Doudleby; lihopalna, opodál hospoda Sádka a sam. Mnichovství.

Vyhnanov (*Wyhnan*), ves na návrší, 29 d. 198 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Kohoutov, býv. dom. Hradiště; mlýn; viz Proruby.

Vyhné (*Wiehen*), ves, 25 d. 152 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Kaplice (1¼ hod. sev.), kat. obc. Dlouhá, pol. Pořešín, býv. dom. Nové hrady; opodál sam. u Vavrýna (*Wawrinhof*).

Výhybka, Výsýpka(?) viz Kročihlavy.

Vykleky, někdy far. ves ½ hod. vých. od Chlebů, která byla r. 1420 od posádky cís. Sigmunda spálena a více nevystavena. Jediný kostelík, o němž se často zmínka činí ve 14. stol., zachoval se i po r. 1420 až do cís. Josefa, který jej zbořiti a na místě něho nový kostel v Chlebích vystavěti dal; viz též Krnějovice.

Vykleky malé (*Klein-W.*), ves, 24 d. 157 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec (1¼ hod. jih. vých.), kat. obc. V. m., pol. obc. a far. Vápno.

Vykleky velké (*Gros-W.*), ves, 53 d. 408 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Městec (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. V. v., far. Běrunice, býv. dom. Chlumec; zámek, dv. popl. — V. byly druhdy zvláštní statek, který r. 1673 Frant. Leopold Kustoš od Vác. Vltavského z Manšvertu koupil.

Vylejvy, osada hornická, záležející z 13. chalup, které jsou připsány dílem k Hlasivu velkému, dílem k Staré Vožici a k Řevničovu.

Výpichov patří do kat. obce Břevňova velkého.

Výprachtice (*Weipersdorf*), far. ves, 320 d. 2054 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Lanskroun (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., diéc. Kral. Hrad., vik. Lanskroun., patr. kn. Lichtenštein, 2981 osadníkův; far. chrám Proměnění Páně z r. 1817, škola, mlýn. — V. jmenuje se v zakladací listině kláštera Zbraslavského.

Výr popisuje se u Záběhlic v okr. Zbraslavském.

Výr velký, též Louký vír (*Gross-Währ*), ves na levém břehu Vltavy, 19 d. 122 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Kozlé, far. Staré sedlo, býv. dom. Orlík.

Výrava, ves, 110 d. 689 ob. čes., kr. i okr.

Král. Hrad. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Černilov, býv. dom. Smiřice; škola.

Vyrec, dv. popl. u Lhoty Balkovy (v. t.), náležel r. 1569 Malovcům z Malovic a později Doudlebským z Doudleb.

Výrek černý, sam. u Štědronína.

Výrov, Vejrov, ves, 19 d. 136 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatice (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Těšovice, far. Husinec, býv. dom. Volary; opodál u Maksů (vis Těšovice?).

Výrov, ves na pravém břehu Úhlavky, 12 d. 90 ob. čes., kr. Pls., okr. Klatovy (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Malechov, far. Dolany, býv. dom. Chuděnice; nepatrné zbytky někdejší tvrze. — Při prodeji Polenky r. 1451 uvodí se co svědek Jan Výrek z Riesenberka seděním na V-ě, z čehož souditi lze, že jedna větev pánů z Riesenberka odtud příjmí Výrků z V-a přijala. V 16. stol. patřil V. ryt. Měsíčkům z Výškova, kteří i blízký Malechov a Dolany drželi.

Výrov, ves, 33 d. 221 ob. čes., kr. Pls., okr. Kralovice (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Šebnice, býv. dom. Plasy.

Výrov (*Wejrowa*), ves, 19 d. 87 ob. něm., kr. Pls. okr. Týn Horš. (1½ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. a far. Blíživa, býv. dom. Nahošice (2 d. k Horš. Týnu).

Výrov, Vejrov, stroj. mlýn s pilou u Břehů v okr. Přelouč.

Výrov vis Brod v okr. Stříbrském.

Výrov? někdy hrad u Blažkova, slul také Staré hrady.

Výrov, někdy osada na Berounsku patřivší r. 1545 k Červenému Hrádku.

Výrov? vis Ratibořice.

Výska, ves, 25 d. 167 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (3¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Vrčany, býv. dom. Lnáře.

Výska, Výška, ves, 15 d. 95 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¾ hod. vých.), kat. obc. Dvorce, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Mitrovice.

Výska (*Fiska*), kaple sv. Petra a Pavla blíž Stvolen, při níž jest pohřebiště pro obec Novosedly v okr. Žlutickém. V. darována spolu s potokem Manětínem Johanitům.

Výska, Véska dolejní (*Unter-Dörfles*), ves, 10 d. 60 ob. něm., kr. Cheb., okr. Bezdružice (2 hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Staň, far. Lestkov, býv. dom. Trpisty a Třebel.

Výska, Véska hořejní (*Ober-Dörfles*), ves ¼ hod. záp. od předešlé, 9 d. 52 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice, kat. i pol. obc. Staň, far. Lestkov.

Vyskeř, far. ves vysoké polohy, 73 d. 518 ob. čes., kr. Boles., okr. a pošt. Turnov (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Skály a Turnov (2 d. k dom. Kost.), diéc. Litom., vik. Turnov., patr. bar. Aehrenthal, 1628 osadníkův; starobylý far. chrám Nanebevzetí P. M. uvodí se r. 1384, škola, na blízké hoře kaple sv. Anny s křížovou cestou. — K r. 1390 uvodí se Jan, syn někdy Zbraslava z V. R. 1440 zastavila Anna z Malobratic, dcera někdy Sigmundova, dvory popl. v Malobratřicích a V-i Kunšovi z Nusel a z Prahy. R. 1824 dne 19. ledna nar. zde hud. skladatel Jos. Nesvadba (vlastně Hamáček).

Vyskočilka vis Chuchly malé.

Vyskočilka (*Neuwirthshaus*) popisuje se při Zálezlici.

Výsky, Vísky, ves, 31 d. 228 ob. čes., kr. Pls., okr. Rokycany (2¼ hod. již.), kat. obc. V., pol. obc. Trokavec, far. Skořice, býv. dom. Mirošov; želez. ruda. Sev. záp. od vsi na pokraji lesa „Mlází" strmí skála, tvořic tři příkré, klinaté vrcholky, na kterýchž prý hrad Vimberk stával. Místu tomu, kdež nalezeny rozličné starožitnosti, říká se posud „na hradě."

Vyskytná (biskupova čili česká), far. ves, 94 d. 676 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Pelhřimov (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. V., diéc. Buděj., vik. Pelhřimov., patr. obec Pelhřimov., 1273 osadníkův; far. chrám Jmena P. M. jest prastarého založení a dostav se záhy biskupům Praž., byl za zlovlády Otty Braniborského od biskupa Tobiáše odražen; hl. oltářní obraz jest prý od Škréty; zvony jsou z r. 1555, 1484 a 1638; škola; sam.: Hovorkův mlýn, Maroušek, Matějka, Norkův mlýn, Turek, Vincenc, Velebínka a na Tálech.

Vyskytná německá (*Deutsch-Giesshübel*), far. ves, 40 d. 389 ob. něm., kr. Čás., okr. Polná (3¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V. n., býv. dom. a pošt. Jihlava, diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. obec Jihlav., 2010 osadníkův; far. chrám sv. Vavřince uvodí se co taký již v době předhusitské, škola, 2 mlýny.

Vysočany (*Weschekun*), ves, 50 d. 318 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. a býv. dom. Bor; ¼ hod. vých. sam. Wandermühle a ¼ hod. jih. záp. Mutzken, někdy tvrz a ves Muckov (v. t.).

Vysočany (*Wischezahn*), ves, 18 d. 106 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¾ hod. jih. záp.), kat. obc. V., pol. obc. Výškovice, far. Habrové Kladruby.

Vysočany, ves na přívrší na pravém břehu Cidliny, 42 d. 268 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Nový Bydžov (½ hod. již.), kat. i pol. obc. V.; fil. chrám sv. Markéty byl r. 1384 farním, 2 mlýny.

Vysočany, ves na výšině, 17 d. 129 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Rabštein, býv. dom. Manětín a Rabštein; ¼ hod. vzdálí Čoubův mlýn.

Vysočany, ves na potoku Rokytnici, 81 d. 1393 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Prosek, býv. dom. Libeň; cukrárna, továrna na hliněné nádobí a kameninu, závod na lepenku, továrna na zápalky, továrna na spodium a moučku z kostí, závod pro vyrábění fermeže a laků; sem náleží vinice: Cvančárka, Hytlovka, Krocinka hořejší i dolejší a Fleisnerka. — První zmínka v V-ech činí se v listině Kladrubské z r. 1239. R. 1407 dala Křista z Podvění, vdova Ulepajerova, někdy měštěnína Starého města Praž., zboží V-ské, tak jak je od Přibíka z Malešic byla koupila, a kostel v Proseku klášteru sv. Karla na Novém městě Pražském, kromě dědin manských a 4 kop gr. platu ročního, jež se odváděly k oltáři sv. Lukáše v kostele Pražském. Jmenovaný klášter prodal s přivolením krále Václava r. 1416 nadání své ve Vysočanech a kostelní podací na Proseku Markétě, manželce Marka, řečeného Čotr z Prahy. Tak zvaný špitálský dvůr ve V-ech patřil špitálu sv. Pavla před branou Poříckou, po jehož zrušení r. 1663 veškeré jmění špitálu Staroměstskému „u Templu“ přivtěleno.

Vysočany, far. ves, 39 d. 253 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Chomútov (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Škrle, diéc. Litom., vik. Chomútov., patr. opat Osecký, 958 osadníkův; již 1384 far. chrám sv. Václava obnoven r. 1729, škola. — V. jmenují se již r. 1209 vsí kláštera Oseckého, jemuž ve válkách husitských odňaty a od cís. Sigmunda r. 1436 Hanušovi řeč. Honinger zapsány.

Vysoká, veska, 10 d. 80 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Karlín (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Dolany, pol. obc. Libenice, far. Kaňk.

Vysoká, ves při soujmenném vrchu, s něhož daleká vyhlídka, 20 d. 139 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Suchdol, býv. dom. Malešov; fil., r. 1384 far. kostel Navštivení P. M.; zvon od Ondřeje Ptáčka z r. 1472; na vrchu byla kaple sv. Jana Křt., r. 1697 od hr. Jana Ant. Sporka vystavená; r. 1746 přenešena odtud fara do Suchdola. — R. 1142, dne 25. dubna ztratil Vladislav zradou svého vojska u hory Vysoké boj proti šlechticům českým, kteří, povýšivše jej na stolec český, po dvou letech vlády neschopným jej prohlásili. Nalezené zde starožitnosti dosvědčují, že krajina zdejší již v předhistorických dobách zalidněna byla.

Vysoká, ves na levém břehu Labe, 96 d. 760 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Králův Hradec nový; škola. — V. slušela k prvotnímu nadání kláštera v Opatovicích. R. 1436 padl zde v boji proslulý válečník a státník Vilém Kostka z Postupic a z Hrádku.

Vysoká, ves vysoké polohy, 26 d. 134 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Javorníky, far. Nový zámek; za zřízení patrimon. patřilo 11 d. městu Litomyšli, 1 d. k Novému zámku a ostatek k panství Litomyšl. — V. založena prý r. 1683.

Vysoká, statek s Kamenným spojený a ves, 59 d. 544 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. V., far. Třebsko; zámeček, dv. popl.

Vysoká, ves, 14 d. 104 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. a býv. dom. Kosova hora, far. Vojkov.

Vysoká (*Wisset*), ves, 38 d. 222 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Křimov, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov; škola.

Vysoká, sam. u Šlovic v okr. Stodském.

Vysoká, sam. u Přílep velkých.

Vysoká? viz Ročov hořejší.

Vysoká viz Vysoký dvůr.

Vysoká viz Vysoké.

Vysoké, Vysoká, ves, 52 d. 279 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holice (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Ostřetín, býv. dom. Zámrsk.

Vysoké, Vysoká (*Hochstadt*), starobylé město vysoké polohy, 251 d. 1373 ob. čes., kr. Jič., okr. Rokytnice (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Semily, diéc. Litom., vik. Semil., patr. kn. Rohan, 5578 osadníkův; far. chrám sv. Kateřiny s hl. oltářním obrazem od Kandlera uvodí se již r. 1384 a byl v l. 1725 a 43 v nynější podobě vystaven, hl. škola, škola, v kteréž se vyučuje pletení ze slámy, pošt. exped., zpěv. spolek „Krakonoš,“ továrna na stroje a nářadí hospodářské, opodál Hradský mlýn, v Kopaninách, Mlýnky a zříceniny hradu Nístějky (v. t.). Trhy výroční: 1) první pond. po velikon., 2) páté pond. po velikon., 3) v pond. po sv. Prokopu, 4) v pond. po Naroz. P. M., 5) v pond. po Nanebevzetí P. M., 6) v pond. po sv. Šim. a Judě, 7) v pond. po sv. Barboře; týdní trh v sobotu a úterý.

Vysoké, far. ves na návrší, 60 d. 480 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Mělník (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., diéc. Litom., vik. Mělnický, patr. kn. Lobkovic, 2241 osadníků; far. chrám

sv. Václava, v nynější podobě r. 1754 vystavený, připomíná se již r. 1384; nejstarší zvon z r. 1537, protest. chrám a pastorat, kat. a protest. škola, chmelařství. — R. 1864 nalezeny zde dva velmi krásné a veliké zuby předpotopního zvířete.

Vysoké, sam. u Jiřetic v okr. Votickém.

Vysoké dolní (*Nieder-Wessig*), ves v údolí, 22 d. 125 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V. d., far. Levín, býv. dom. Liběšice; chmelařství a štěpařství.

Vysoké horní (*Ober-Wessig*), ves 1/4 hod. sev. od předešlé, 24 d. 113 ob. něm., kr. Litom., okr. Úšť, kat. i pol. obc. a far. Levín, býv. dom. Liběšice. — V. h. bylo v novější době založeno.

Vysoké Mýto (*Hohenmauth*), král. věnné a okr. město nad Loučnou, 825 d. 5369 ob. čes., kr. Chrud. (3 m. vých.), kat. i pol. obc. V. M., diéc. Král. Hrad., vik. V. M-ský, patr. J. Veličen., 5842 osadníkův; starobylý děk. chrám sv. Vavřince ok. r. 1260 založený ozdoben mnohými obrazy z někdejšího kláštera Sedleckého (v. t.) a cínovou křtitelnicí, znamenitým to dílem Ondřeje Ptáčka z r. 1499; starožitné zvony, z nichž nejstarší sv. Dominik z r. 1467, sv. Jiří z r. 1530 a z r. 1540; hřbitovní kostel sv. Trojice, takéž staré stavení, má zvony z r. 1604 a 1712; starobylá po ohni r. 1816 obnovená radnice; zbytky hradeb a starobylé brány; věže, nad branou Litomyšl. požárem r. 1829 zničené, vystaveny r. 1867 dle plánu Bergmannova v slohu 13. stol., bašta klášterská vystavena již dříve; na náměstí obelisk se sochou P. Marie z r. 1714; hl. dívčí a chlapecká škola a nižší realka, vojenská škola pro vzdělání poddůstojníků vozotajstva, smíš., okr. úř. (zároveň soud vyšetřovací pro okresy Vysoké Mýto, Holice, Lanškroun a Ústí n. O.), bern. úř. (1. tř.), finanč. kommis., notar., pošt. úř. s pošt. stanicí, zpěv. spolek Otakar, okr. odbor kraj. spolku hospodářského, záložna, měst. špitál pro 12 osob, pivovár, lihopalna, v okolí železovec. Zde se popisuje: Derflík, vesnice r. 1784 na posemcích dv. popl. založená, pak sam. Pekárka, Vinice, Voštice, Limberg a Šnakov, druhdy tvrz, nyní hospodářské stavení a mlýn. Trhy výr. a dobytčí: 1) první čtvr. v postě, 2) v út. před sv. Fil. a Jak., 3) v út. po sv. Petru a Pavlu, 4) v út. po naneb. P. Marie, 5) v út. před sv. Frant. Seraf., 6) v út. před sv. Lazarem. — V. M. založeno nepochybně od Kunráta z Levendorfu a stalo se po zaniknutí hradu Vratislavi (v. t.) sídlem prvé Vratislavské, potom Mýtské župy. Král Přemysl Otakar II. osvobodil nově založené město všech daní na čas dvou roků postoupiv mu zároveň všech král. příjmů z rychtářství, aby se mohlo opevniti. Král Václav II. odkázal své manželce, Alžbětě Polské, 20.000 hřiven, ku kterýmž druhý její manžel, Rudolf Rakouský, přidal opět 20.000 hřiven a Alžběta dostala v obojí této sumě Hradec nad Labem, Mýto a j. král. města v zástavu, což byl počátek věnných měst. Po zatknutí Jindřicha z Lipé r. 1315, který se s královnou Alžbětou proti králi Janovi spolčil, strhla se mezi králem a přívrženci Jindřichovými krutá válka, v které se M. v moc královskou r. 1316 dostalo a později nepochybně zastaveno bylo, nebo r. 1333 vybaveno ze zástavy kralevičem Karlem. R. 1421 vzdalo se M. dobrovolně vojsku Pražskému, s kterýmž se zde Oldřich Vavák z Hradce se svým lidem spojil. Zkazivše klášter minoritský a klášter klarisek učinili zde hejtmanem Diviše Bořka z Miletínka. Od té doby zůstalo M. při straně král. měst, která straně panské v bitvě u Lipan podlehla. R. 1437 potvrdil cís. Sigmund městské výsady a práva rozmnoživ je nad to nařízením, aby se na míli v okolí piva nevařilo a cís. Ferdinand I. postoupil mu r. 1557 některých vesnic. R. 1642 vyloupeno město od Švédův. V. M. vzalo velké škody požáry jmenovitě r. 1700, r. 1774 a r. 1816. V. M. jest rodiště mnohých výtečných mužů, tak zejmena výborného pianisty a hud. skladatele Jos. Lipavského (nar. 22. ún. buď r. 1772 neb 1769, † r. 1813), milovníka místopisu Českého P. Ant. Brychty (nar. 7. pros. 1816), výtečných spisovatelů a učenců prof. Aloise Vojt. Šembery (nar. 21. břez. 1807) a bratří Josefa a Dr. Hermenegilda Jirečků (onen nar. 9. října 1825, tento 13. dub. 1827).

Vysokov, ves, 99 d. 661 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Náchod (3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V. — R. 1497 připomíná se ve V-ě Aleš Bošinský, man hradu Náchodského. V Prusko-Rakouské válce r. 1866 zastihla V. dne 28. června veliká pohroma.

Vysoký dvůr, Vysoká, nyní dv. popl. u Čkyně, někdy tvrz, na kteréž r. 1589 Vác. Malovec z Chejnova a Vinterberka seděl. R. 1737 prodal statek V. d. Kratochvíl ze Lhoty držitelům ze Čkyně.

Vysoký mlýn viz Černčice.

Vysoký les (?) viz Hochwald.

Výsonín, Vejsonín, ves na pravé straně Chrudímky, 27 d. 190 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (1 hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Lukavice, far. Práčov; 1/4 hod. vzdálí sam. Kaplice; viz Stradov.

Vystrčilka viz Podmokly v okr. Zbirožském.

Vystrkov, veska, 3 d. 13 ob. čes.?, kr. Boles., okr. Čes. Dub (1 hod. jih. záp.?), kat. i pol. obc. a far. Hlavice, býv. dom. Čes. Dub?

Vystrkov, ves r. 1582 založená, 21. d. 203 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($^3/_4$ hod. jiš.), kat. obc. Komorovice, pol. obc. Břiště staré, far. Břiště nové, býv. dom. Želivo.

Vystrkov, veska na levém břehu Vltavy, 8 d. 55 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (2 hod. sev. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Koslé, far. Těchnice, býv. dom. Orlík; 3 samotné domy připsány jsou prý ke Kozarovicům.

Vystrkov viz Bračice.

Vystrkov viz Lhotka v okr. Mělnickém.

Vystrkov viz Vlastce.

Vystrkov viz Pardubice.

Vystrkov patří do kat. obce Oseku (okr. Hořovic.).

Vystrkov, někdy dv. popl. u Zbraslavic.

Vyšatoly, Vyšetely, dv. popl. u Lhoty Dohnalovy.

Vyšeboje, někdy ves k tvrzi Libomyšelské patřivší.

Vyšehnějovice, Višnějovice (*Wischeniowits*), ves, 47 d. 340 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Bělá, býv. dom Pardubice. — Po někdejší tvrzi byly na sklonku předešlého století ještě patrné stopy, nyní stojí tam domy č. p. 4. a 32. R. 1406 obdařil panoše Jan z V-c kostel Turkovický. R. 1520 odstoupil V-c Sigmund Vyšeňovský Jindřichovi Střelovi z Rokyc a ten r. 1538 Janovi z Pernšteina na Helfenšteině, od kteréž doby V. k Pardubicům patřily. Při roskopání náspů objeveny popelnice, mince, zbraně, kachlíky s obrazy svatých, rytířův a j.

Vyšehořovice, Vyšerovice, někdy zvláštní statek, nyní toliko far. ves, 49 d. 448 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($1^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V., býv. dom. Kounice, pošt. Nehvizdy, arcidiéc. Praž., vik. Čes. Brod., patr. kn. Lichtenštein, 1340 osadníkův; far. chrám sv. Martina r. 1761 nově vystavený; ze starého r. 1384 připomenutého chrámu zbylo presbyt. a věž, na níž jest velký zvon z r. 1677; škola, dv. popl. V. jsou stará osada, odkudž Soběslavem II. kanovníci Vyšehradští 1178 nadáni byli. Později staly se V. sídlem rodu soujmenného, z něhož se r. 1382 Ješek připomíná. Olfernes, syn někdy Fricka z V-c, zavadil r. 1450 dědiny své spupné ve V-cích, totiž tvrz s příslušenstvím Heršovi z Prošovic. K r. 1488 uvodí se Jindřich z Dlouhé vsi a na V-cích. Počátkem 16. stol. patřil statek Mouricovi z Mehrenburka a později obci Pražské, kteréž r. 1547 v plen vzat a k panství Brandýskému připojen. Později opět odprodán, dostal se pradědům známého samouka, Frant. Vaváka, a od těch koupil jej r. 1634 generál von Werth. K panství Kounickému připojeny V. r. 1670.

Vyšehrad viz Praha.

Vyšehrad viz Javorník.

Vyšerovice viz Vyšehořovice.

Vyšetely viz Vyšatoly.

Vyšetice, Višetice, statek (dle sml. trh. z r. 1848 za 90.000 zl. stř.) a ves, 28 d. 234 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice ($2^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Vrcholtovice; zámek, dv. popl., pivovár (r. 1865: 754 věd. za 2300 zl.). Nynějším držitelem jest Karel br. Küenberg.

Výšice, ves, 39 d. 256 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnice ($2^3/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. V., far. Pohoří, býv. dom. Drahenice (2 d. býv. dom. Písek); zde se popisuje Chrast (19 d.) a hájn. Kosmovec.

Vyšínek, někdy Vyšín, ves, 16 d. 72 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. obc. V., pol. obc. Lysovice, far. Vrani, býv. dom. Zlonice; dv. popl. — Založiv r. 1263 kapli všech Svatých na hradě Pražském nadal ji Čiče, nejvyšší sudí zemský, některými statky v Drchkově a V-ku. (Viz též Želevčice.)

Vyšinka dolní, č. p. 24. a **Vyšinka** horní č. p. 25. viz Viničné hory u Prahy.

Vyšinkov viz Val.

Výškov (*Waschgrün*), ves, 32 d. 180 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Planá ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. V., far. Michelsberg; opodál Tobakmühle. — V. jest prý původiště staročeského rodu, ryt. Měsíčků z Výškova, kteří ještě podnes v Prusku žijí. R. 1527 patřil V. již k Plané (v. t.).

Výškov (*Wischkowa*), ves, 37 d. 229 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Postoloprty (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. V., far. Brzvany; kaple P. Marie, škola. — V. jest starožitná osada, v níž dán r. 1057 kostelu Litoměřickému jakýsi pozemek. R. 1530 zastavil V. a Kamenné vody Šebestian z Veitmíle klášteru Zahražanskému u města Mostu ležícímu.

Výškovice, ves, 29 d. 176 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Habrové Kladruby; kaple z r. 1775, v okolí vápence a váp. pece. — Zdali k r. 1251 připomenutí bratří Vissemirus et Visko de V. jsou předkové ryt. Kabátů z V-c, aneb pocházel-li rod Kabátův z Výškovic na Písecku, udati nevíme.

Výškovice, ves, 18 d. 134 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (1 hod.

sev.), kat. obc. V., pol. obc. Hrabice, far. Bohumilice; záp. lomy; sam.: Šobor, papírna, Nová chalupa pod skalou, u Víseckých, Vísek a Královic chalupa; viz Onšovice.

Vyžnary, veska, 5 d. 26 ob. čes., kr. Chrud., okr., far. a býv. dom. Litomyšl ($^3/_4$ hod. záp.), kat. obc. Říkovice, pol. obc. Morašice; mlýn.

Vyšší Brod viz Brod vyšší.

Vytouň, Vytůna viz Horsice.

Vývarka viz Hluboká.

Vyšelce, někdy osada na Bydžovsku.

Vyšerky, Vežerty, ves, 28 d. 213 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. V., pol. obc. Oplany, far. Konojedy; $^1/_4$ hod. již. Komořice, Komorec, nyní dv. popl., mlýn a mysl., druhdy tvrz a ves.

Vyšlovka, ves, 36 d. 265 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy ($1^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Louňovice.

Vzdice viz Zdice.

Vzduny viz Tedražice.

Vzvěřina? (*Ziering*), ves, 20 d. 97 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice ($2^1/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. V., far. Rožmital, býv. dom. Rožmberk; $^1/_4$ hod. již. sam. Gaiselhof a Wendlmühle.

X.

Xaverov, veska, 4 dom. 13 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($2^3/_4$ hod. vých.), kat. obc. Svépravice, pol. obc., far. a býv. dom. Chvaly. — X. založen r. 1779 na posemcích dvora popl. a veškeré usedlosti zdejší spojeny jsou nyní v jedné ruce.

Xaverov, ves, 27 d. 181 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov ($3^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Choratice, far. Sázava, býv. dom. Ostředek; někdy prý zde byla skl. huť. — X. založen r. 1780.

Xaverov viz Pořičí přední.

Xaverovice viz Nové dvory.

Z.

Zababec (*Sababsch*), veska, 7 d. 85 ob. něm., kr. i okr. Litom. ($2^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Třebušín, býv. dom. Zahořany.

Zabdiší, někdy osada na Točnicku v Berounsku.

Zabědov viz Zabidovice.

Záběhlá, Mozolov(?), ves, 42 d. 379 ob. čes., kr. Pís., okr. Břesnice ($3^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Buková, far. Rožmitál starý, býv. dom. Rožmitál; dv. popl., zde se popisují Chaloupky. — Ves Z. velmi nesouvislá, dělí se v horní a dolní a byla po roce 1738 založena.

Záběhlice, veska, 8 d. 55 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($2^1/_2$ hod. již.), kat. obc. Chřepiny, pol. obc. Řečička, far. a býv. dom. Lipnice.

Záběhlice, veska na levém břehu Vltavy, 5 d. 33 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Hříměždice, býv. dom. Chlumec.

Záběhlice, statek (dle sml. trh. z r. 1858 za 110.000 zl. stř.) a ves při Botiči, 103 d. 870 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Hostivaře; fil., r. 1350 farní chrám Narození P. M., jehož loď do doby romanské, presbyterium do doby gotické (asi do 14. stol.) sahá, byl v 18. stol. a pak r. 1861 opravován; hl. oltářní obraz jest zdařilé dílo Rud. Müllera; malby na stěně jsou od Kouckého; v sakristii měděná kropenka, která dle formy z konce 16. stol. pochází; zámek s kaplí Marianskou povstal nepochybně přestavením někdejší tvrze; škola, měd. hamry r. 1770 založené (parní stroj o síle 24 koní; zhotovují se kotle, plech a j.); za dávných dob květlo zde vinařství, ano ještě v 15. stol. jmenuje se víno Z-cké mezi lepšími druhy českými. — První zmínka o Z-cích činí se k r. 1088, kdyžto zde dáno kapitule Vyšehradské popluží s dvěma svoníky. R. 1228 jmenuje se ves mezi statky kláštera Svatojiřského. R. 1436 zapsal cís. Sigmund tvrz a ves Z. Mikulášovi Zajícovi z Hasmburka i jeho dědicům. R. 1557 patřily Z. Janovi Kolovratovi Besdružickému a v 18. stol. Vác. Radeckému z Radče, který je r. 1783 sv. p. Svihovi prodal. R. 1801 dostaly se dědictvím hr. M. Anně Thunové, r. 1801 trhem manželům Donatovým, 1804 Frant. Koliskovi a Vavř. Langerovi, r. 1813 Jak. sv. p. Wimmerovi, r. 1817 svob. pánu von Andlau, r. 1826

Dr. Janovi Kaňkovi a r. 1827 Moricovi Zdekaurovi. Nynější držitelé, ryt. Korbové z Weidenheimu, koupili Z. r. 1841 od Teresie a Adély z Trautmannsdorfu.

Záběhlice, ves na levém břehu Vltavy, 68 d. 538 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. a far. Zbraslav (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z.; velká továrna na hliněné nádobí a kameninu; přičtěné sem sám. Výr a Strnad patří farou k Vranému. — Ves Z. postoupena spolu se Zbraslaví od biskupa Jana r. 1268 králi Otakarovi.

Záběhlice, ves, 11 d. 77 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Dvorce, pol. obc. Přestavlky, far. Újezd červený, býv. dom. Mitrovice (4 d. k Prčicům).

Zabělčice, zaniklá, polohou neznámá osada na Čáslavsku.

Zabidovice, Zaběďov, ves, 50 d. 315 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Nov. Bydžov (½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z. — Až do r. 1783 byl zde dv. popl. Z., načež na jeho posemcích ves založena.

Zabily viz Paseky a Poniklé.

Záblatí, ves při zlaté stoce, 35 d. 266 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Lomnice (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Třeboň; škola, mlýn, opodál dv. popl. Lhota.

Záblatí (*Sablat*), starobylý městys při Blanici, 95 d. 627 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Prachatice (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Vimberk, diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. kn. Švarcenberk, 3256 osadníkův; far. chrám sv. Jana uvodí se co taký již r. 1384; na vyšší věži zvon z r. 1784, na nižší s letopočtem 1690 jsou zvony z r. 1627 a 1677; škola, špitál, 2 mlýny, ½ hod. vzdálí lázně Grundschädelbad s mešní kaplí P. Marie z r. 1756. — R. 1337 zastavil král Jan p. Petrovi z Rožmberka zlaté doly ve Všechlapech, Z., Kamberku, Zákoutí, Leštnicích, Bělčicích, Újezdě, Záhořanech i se statkem Lety. Později náleželo městečko Z. k hradu Huse. R. 1400 dovolil král Václav Sigmundovi z Orlíku, pánu Husi, Z. opevniti a udělil Z-ským též výsady, jakýchž požívali Písečtí, dada jim nad to právo, odbývati každý pondělek týdní trh. Práva ta potvrzena jsou od krále Jiřího. Zlaté doly pavovány ještě r. 1561 nad Z. „u Šneideršlagu", jakož i při Z. hořejším „u sv. Trojice."

Záblatí, někdy ves, kterou páni z Valdšteina darovali ve 14. stol. spolu se Sněhovem a Leštným klášteru P. Marie v Turnově.

Záblatí hořejší (*Ober-Sablat*), ves ¼ hod. sev. od městyse Z., 36 d. 286 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatic., kat. i pol. obc. Z. h., far. Záblatí, býv. dom. Vimberk; viz Záblatí (městys).

Záblatí malé, Záblatíčko (*Klein-Z.*), ves, 28 d. 175 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (3¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z. velké, far. Hůrka bílá.

Záblatí velké (*Gross-Z.*), ves ¼ hod. sev. vých. od předešlé, 42 d. 337 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká, kat. i pol. obc. Z. v., far. Hůrka bílá. — R. 1619 dne 9. června poražen zde od hr. Buquoi-e vůdce stavovského vojska, hr. Mansfeld.

Záblatíčko viz Záblatí malé.

Zabloudil viz Radostovice.

Zaboř viz Zdaboř.

Záboří, ves blíž pravého břehu Jisery, 26 d. 147 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Borek, far. Jenišovice, býv. dom. Čes. Dub a Fridštein.

Záboří (*Saboř*), ves, 28 d. 233 ob. něm., kr. i okr. Buděj. (3¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Strýčice, býv. dom. Vyš. Brod; mešní kaple Marianská z r. 1823. — Klášter Vyš. Brodský koupil Z. r. 1263.

Záboří, far. ves blíž vtoku řičky Doubravy do Labe, 65 d. 480 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Nové dvory, pošt. Týnec nad Labem, diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. hr. Chotek, 1998 osadníkův; far. chrám sv. Prokopa jest jedna z nejvzácnějších stavitelských památek romanských, pocházející dle znamenité struktury a ornamentiky z doby nejvyššího vyvinutí slohu tohoto; zvláštní pozornosti vzbuzuje mistrně ozdobený portál; dle pověsti založen r. 1088 králem Vratislavem; škola, ¼ hod. již. mlýn Lanšovský. — Ku konci 13. stol. dostalo se Z. klášteru Sedleckému, po jehož vypálení od husitův na král. komoru spadlo a r. 1487 cís. Sigmundem Bedřichovi ze Strážnice zapsáno spolu s městem Kolínem a vesnicemi Hradištkem, sv. Kateřinou, sv. Jakubem a sv. Mikulášem.

Záboří, ves, 108 d. 815 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuč. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Proseč, býv. dom. Nový hrad; dv. popl., mlýn, brusírna pro sklo z r. 1856.

Záboří (*Söberle*), ves v hornaté krajině, 116 d. 712 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Kocleřov, býv. dom. Žireč; částky nesouvislé této vesnice zovou se Z. dolní, Studánka č. Janské lázně (*Guttenbrunn o. Johannesbad*), pak Rothe Höhe a Vierhäuser. — Část vesnice tvoří zvláštní lenní dvorec, který koupilo r. 1572 město Král. Dvůr. Před tím patřil k lenům Trutnovským.

Záboří, veska, 5 d. 47 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (2¼ hod. sev. záp.), kat. obc. a býv. dom. Skály, pol. obc. Studnice, far. Vernířovice české; dv. popl.

Záboří, ves farní, 49 d. 335 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Blatná (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Lnáře, diéc. Buděj., vik. Blatenský, patr. hr. Linker, 3602 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla, již r. 1384 uvozený, rozšířen od Jana st. Horčice z Prostého, který v něm r. 1616 pochován byl; škola, dv. popl. a ¼ hod. sev. vých. mlýn Pod kuší. — R. 1305 postoupil klášter Svatojiřský v Praze Z. a jiné v Prachensku směnou jakémusi Koldovi. Někdejší tvrz, jejíž mohútné zdi ještě v předešlém století viděti bylo, má se za kolébku Záborských z Brloha, kteří v stavu rytířském ještě r. 1715 květli. R. 1586 seděl na Z. Bohuslav Záborský z Brloha a brzy po něm výše připomenutý Jan st. Horčice z Prostého. R. 1662 koupil Z. Aleš Ferd. Vratislav z Mitrovic a spojil je s panstvím Lnářským.

Záboří, ves na výšině, 24 d. 214 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatice (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Chroboly, býv. dom. Krumlov; sam. Winzighammer a Doberauer.

Záboří, ves, 53 d. 381 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňany (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Krče, far. a býv. dom. Protivín; škola.

Záboří, far. ves, 58 d. 279 ob. čes., kr. Praž., okr., pošt. a býv. dom. Mělník (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Litom., vik. Mělnický, patr. kn. Lobkovic, 1394 osadníkův; lok., r. 1384 far. chrám Narození P. M., jehož podací právo r. 1396 klášteru Roudnickému náleželo; škola, vinice.

Záboří popisuje se u Janovic v okr. Polickém.

Záboří dolní viz Záboří v okr. Král. Dvorském.

Záboří nové (*Neu-Söberle*), ves po r. 1834 povstalá, 27 d. 136 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1½ hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc. Království část I., far. Kocléřov, býv. dom. Debrné.

Záborná, ves v planině, 48 d. 347 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Polná (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z.; škola.

Záborov, veska, 7 d. 31 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (1¾ hod. vých.), kat. obc. Sedlec, pol. obc. a far. Lanžov, býv. dom. Poličany.

Zabrakov, Žabrakov, dv. popl. u Lipovic.

Zábráňský viz Radechová horní.

Zábrdí (*Saberl*), ves, 48 d. 245 ob. něm., kr. Bolesl., okr. Čes. Dub (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Osečná, býv. dom. Čes. Dub a Fridštein (4 d. k Bělé); mlýn.

Zábrdí, ves na hoře, 35 d. 279 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatice (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Lažiště, býv. dom. Vimberk; opodál při Blanici mlýn s pilou řeč. Podzábrdí, též Šel. — Z. patřilo r. 1456 k někdejšímu hradu Huse.

Zabrdovice, ves na levém břehu Mrliny, 34 d. 254 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Křinec, býv. dom. Křinec (část Dymokury). — Na krajském sjezdu v Nymburce r. 1440 přítomen byl Ješek z Z.

Zábřezí, ves, 24 d. 189 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Trotina, far. Lanžov, býv. dom. Poličany.

Zabrodcem popisuje se u Čermné malé (okr. Kostelec n. O.).

Zábrodí, ves, 31 d. 218 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Kostelec.

Zábrodí, někdy ves, nyní sam. u Přílepova; viz Předíčko.

Zabrušany (*Sobrusan*), ves, 40 d. 246 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Duchcov (½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z.; fil., r. 1384 far. chrám sv. Šim. a Judy byl mezi l. 1723—8 nově vystaven, škola, dv. popl., mlýn, opodál minerální sřídlo, jehož smradlavá voda dosud určena nebyla. — Z. jsou stará osada, nebo v l. 1207 a 1209 uvodí se Jaroslav z Z-n.

Zabuchovský mlýn popisuje se při Jestřebí (okr. Jilemnic.).

Zacléř, Šacliř (*Schatzlar*, *Bärnstadt*), panství a okr. město v Krkonošských horách, 172 d. 1282 ob. něm., kr. Jič. (5 m. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Král. Hrad., vik. Trutnov., patr. sv. p. Silberštein, 3869 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice, který se již v době předhusitské připomíná, vystaven v nynější podobě od jezuitů r. 1732, škola, zámek od jezuitů r. 1750 vystavený vyhořel bleskem r. 1759, načež obnoven a r. 1778 od Prušáků spustošen byl; radnice, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., celní úř., přádelna (2 parní stroje sepředou roč. 4700 ctů), skl. huť (bílé a zelené sklo duté i tabulové roč. za 12.000 zl.), pivovár (roč. přes 2640 věder), plátenictví bylo někdy mnohem rozsáhlejší, nebo zdejší plátno vyváženo až za moře, ložisko kam. uhlí má 14 milionů čtv. sáhů rozlohy a jest 80 až 103 víd. stop mocné; r. 1859 zaměstnáno bylo v zdejších uhelnách 700 dělníků,

kteří vytěžili 896.000 ctů uhlí. Trhy výr.: 1) v út. po sv. 3 králích, 2) v út. po sv. Duchu, 3) na sv. Martina; týdní trh v út. a pátek. — Na příkrém výstupku Krkonošských hor stál as 600 kroků od sam. řeč. Zechenhaus (¼ hod. sev.) hrad, který prý ok. r. 1186 od knížete Soběslava I. pro ochranu proti vpádům Polanů vystaven byl. R. 1365 odevzdán od Karla IV. Bolkovi Opolskému v zápisné držení. V 15. stol. činěny se Z-ře, jak pravdě podobno, časté nájezdy do Slezska a Lužice, nebo knížata Slezská a Šestiměští koupili Z. s jinými ještě pobraničnými hrady a obořili je. Od té doby zůstal hrad pust. Panství Z. prodáno po bitvě Bělohorské Janu Rud. Trčkovi z Lipé; po pádu Adama Erdmana Trčky v Chebu 1634 potaženo opět ke koruně, načež r. 1644 jesuitům u sv. Anny ve Vídni od Ferdinanda III. darováno. Po zdvižení řádu jesuitského 1773 přiřknuto panství Z-ské náb. fondu, od něhož po r. 1848 prodáno. R. 1866 koupil je od ryt. Pulpana z Feldšteina svob. p. Silberštein za 400.000 zl.

Zadivojice, někdy ves neznámého položení, kterou Fridrich, maršálek králové Kunigundy, řádu křižovnickému daroval.

Zadní, veska, 4 d. 30 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (2¾ hod. jiš.), kat. obc. Chvalov, pol. obc., far. a býv. dom. Janovice červené.

Zadní dvůr viz Hatín.

Zadní chalupy (*Hinterhäuser*), ves, 23 d. (po různu) 172 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Nýrsko (2 hod. jih. záp.?), kat. obc. Z. ch., pol. obc. Glashütten, býv. dom. Bystřice.

Zadní pole viz Rohožná.

Zádolí, ves, 34 d. 193 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Knířov, býv. dom. Hrochův Týnec.

Zádolí, ves, 24 d. 138 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Přepychy.

Zádolí, veska, 6 d. 30 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a far. Vamberk.

Zádolí, ves, 21 d. 145 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov (¼ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Stranné, býv. dom. Tloskov.

Zádolí viz Řečice červená.

Zadov, 24 d. 302 ob.; ostatně viz Javorník.

Zadražany, ves, 32 d. 176 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Nov. Bydžov (1 hod. jiš.), kat. i pol. obc. Z.

Zádub (*Sadubа*), někdy panské sídlo, nyní ves, 30 d. 186 ob. něm., kr. Cheb, okr. a býv. dom. Bezdružice (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Domaslav český; dv. popl. a jiný mimo ves, řeč. Drahwitz, Drahowitz, který nám dochoval jméno někdejší vesnice Drahovic. — Z. jest stará osada, kterou Hrabišic Kojáta r. 1227 poručil panoši svému Heřmanovi. Později byla zdejší tvrz sídlem Cebivských z Zádubu, z nichž se v první polovici 16. stol. Jiřík Cebivský z Z-u připomíná. Rod ten přezval se nepochybně během 16. věku z Schönthalu, nebo r. 1589 držel Albrecht Zádubský z Sch. Zádub a Schönthal. Rytíři Zádubští z Schönthalu žijí dosud.

Zádub (*Hohendorf*), ves vysoké polohy, 33 d. 198 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (2 hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Závišín, far. Habrové Kladruby. Z. bývá pro krásnou polohu svou od hostí Mariánských lázní často navštěvován.

Záduší, ves při potoku, 14 d. 116 ob. čes., kr. Praž., okr., býv. dom. (město) a far. Mělník (¼ hod. sev.), kat. obc. Blaty, pol. obc. Mělník; mlýn, který r. 1503 obec Mělnická od kláštera sv. Anny v Praze koupila.

Záduší, druhdy ves, nyní sam. u Přibýšky.

Zádušníky, ves, 22 d. 108 ob. čes., kr. i okr. Litom. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Travčice, far. Počáply, býv. dom. Hrdly.

Zaháj, far. ves, 29 d. 252 ob. čes., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Hluboká (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Mydlovary, diéc. Buděj., vik. Vlt. Týn., patr. kn. Švarcenberk, 1310 osadníků; far. chrám Zvěstování P. M. vyskytuje se ve 14. stol. pode jmenem Mydlovary neb Vavřinec, od r. 1436 již Z., v kteréž prý asi době při chrámě a faře o samotě stojících ves Z. povstala; škola; sam. Altthiergarten a Vyhlídka. — R. 1742 dne 25. kv. svedena u Z. bitva mezi vojskem Rakouským a Francouzským, při čemž kostel a ves až na jeden domek popelem lehla. Zanechavše 500 mrtvých ustoupili Rakušané k Budějovicům.

Zaháj, ves, 22 d. 136 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Hněvkovice. — R. 1436 zapsal cís. Sigmund Mikulášovi Trčkovi z Lípy ves kanovnictví kostela Praž., Z., Hněvkovice, Chotěměřice a j.

Zaháj, ves (předměstí Litomyšlské?), 65 d. 660 ob. čes., kr. Chrud., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Litomyšl.

Zaháj, Háje, ves, 16 d. 118 ob. čes., kr.

Praž., okr. Dobříš (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Hříměždice.

Zaháji, ves, 27 d. 187 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (3¼ hod. vých.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Řepín; dv. popl.

Zaháji, sam. u Mšeného.

Zaháji viz Lhota malá.

Zaháji, Zaháj viz Novolesy.

Zaharaberg viz Griesbach.

Zahliní (*Eisengrub*), veska, 9 d. 85 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Mýto, far. Hořice, býv. dom. Krumlov.

Zahne, pohraničná ves, 34 d. 172 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Fridland (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Engelsdorf, far. Wiese; mlýn.

Zaholice, sam., patří do kat. obce Bělé u Turnova.

Záhoř, hájenství u Vodňan.

Záhoř, někdy dvůr „vnitř brány zemské", t. j. na cestě pomezním lesem z Čech do Rakous vedoucí. Dvůr darován r. 1186 klášteru Světelskému (Zwettl v Rakousích) s tím vyminěním, že pomezního lesa nemají klášterníci mýtiti na ujmu země. Dvůr ten stál nepochybně v místech vesnice Žáru blíž Žumberka v okr. Nov. Hradském.

Zahořánky (*Kaltenbirken*), ves, 12 d. 71 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Malčice, far. Přídolí.

Zahořany, statek (dle sml. trh. z r. 1846 za 300.000 zl. stř.) a far. ves na hoře „Křemín", 118 d. 583 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Litom. (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., diéc. a vik. Litom., patr. hr. Chotek, 882 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice r. 1653 založený, škola, zámek, lihopalna, dva mlýny, někdy zde stála tvrz; za zřízení patrimon. slušelo 8 d. k dom. Třebontickému. — R. 1458 zastavil Petr Černý z Lisovic dceři své Martě, manželce Arnošta z Zhudovice dv. popl. a ves Z. a dvůr v Sovinicích (Soběnicích) s kostelním podacím. Na počátku 17. stol. patřil statek Z. Vchynským ze Vchynic a Tetova; po zavraždění Viléma Kinského v Chebě r. 1634 potaženy Z. ke král. komoře a dány generálovi svob. p. de la Coronne, od něhož zdejší chrám založen a vystaven. Od počátku 18. stol. drželi Z. prvé svob. páni, pak hr. Ogilvi, kteří je r. 1781 cís. Josefovi II. prodali. R. 1807 dostavše se k statkům Toskanským spojeny jsou s panstvím Ploskovickým, od něhož opět odloučeny a hr. Chotkovi prodány.

Zahořany, s Kouty a Trhanovem spojený statek a ves, 77 d. 550 ob. čes., kr. Plz., okr. Kdyně (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Stanětice, býv. dom. Kouty a Trhanov; mešní kaple P. Marie z r. 1861, opodál 2 mlýny řeč. Morava a Husmanek, pak sam. Dražka. — Z. jsou starožitná osada, kdež měl r. 1186 klášter Kladrubský jakousi državnost. Jindřich, podepsaný na listu kláštera Chotěšovského z r. 1455, psal se nepochybně odtud z Zahořan. R. 1586 prodala Sidonie, manželka Petra Karla Holického ze Šternberka, Janovi st. Vidrsperkovi z Vidrsperka na Mutěníně tvrz, dv. popl. a ves Z., pak vsi Sedlec, Stanětice s kostelním podacím, Prapořiště, Starec, Hájek, puston ves Zdemily, městečko Všeruby a polovici Kdyně.

Zahořany, ves při potoku, 18 d. 136 ob. čes., kr. Praž., okr. Beroun (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z, far. Počaply, býv. dom. Králův dvůr.

Zahořany, ves, 47 d. 306 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš (2½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Mníšek.

Zahořany, ves, 14 d. 114 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové (¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Okrouhlov, pol. obc. Zvole, far. Jerčany, býv. dom. Březany; mlýn. — Z., ves od nepaměti kláštera Ostrovského, zapsal cís. Sigmund r. 1436 spolu s Oborou a Kamennými vraty bratřím z Čečelic. Později dostala se Benedům z Nečtin, kteří ji s Libní novou spojili.

Zahořany, ves, 20? d. 135? ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Přestavlky, far. Vranov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou, k němuž ves již r. 1528 slušela.

Zahořany, někdy městečko, nyní ves, 45 d. 446 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Lašovice, býv. dom. Orlík; sam. Valkov, Hadrov a Pecka. Zde nepochybně jílováno ve 14. stol. zlato, porovnej Zablatí. Při prodeji zámku Zvíkova a kláštera Milevského r. 1575 jmenují se Z. městečkem.

Zahořany, veska, 8 d. 97 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Drachkov, far. Bystřice, býv. dom. Tloskov.

Zahořany (*Sehrles*), 3 d. 62 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Vintířov, far. Radonice; fil., r. 1753 nově vystavený chrám sv. Jana Ev. byl ve 14. stol. farním, škola, dv. popl. — Z. byly nepochybně vsí, která snad válkou 30letou zanikla.

Záhořčice, ves na návrší blíž Vltavy, 14 d. 103 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Vrabče, far. Boršov, býv. dom. Krumlov; opodál Rosinka.

Záhorčice, ves, 32 d. 210 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Chořovice, far. a býv. dom. Lnáře.

Záhorčice viz Záhořice.

Záhorčičky, ves, 16 d. 96 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1¼ hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Nesdržov, far. Kádov, býv. dom. Lnáře.

Záhoří, ves v údolí, 41 d. 288 ob. čes., kr. Boles., okr. Želes. Brod (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Semily, býv. dom. Rohozec; škola.

Záhoří (*Sahorsch*), ves na úpatí hory, 20 d. 114 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (2½ hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Sveraz. — Z. patřilo r. 1410 k tak řeč. Záchlumí, jež obsahovalo 18 vesnic kláštera Strahovského.

Záhoří, ves, 29 d. 180 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Týn n. V. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Žimutice; zde se popisuje Březí a Vožďánek.

Záhoří, ves, 24 d. 201 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1¼ hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Kletečná, far. Bříště nové, býv. dom. Želivo; ¼ hod. záp. mlýn Struhov. — Z. patřilo nepochybně k prvotnému nadání kláštera Želivského.

Záhoří (*Sahorsch*), ves, 11 d. 97 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (2¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Černošín, býv. dom. Trpisty a Třebel.

Záhoří?, Třidvory (*Dreihöfen*), statek (dle sml. trh. z r. 1835 za 30.000 zl. stř.) a ves, 22 d. 152 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (2½ hod. sev. vých.), pol. obc. Z.; 2 zámky, 2 dv. popl., pivovár?, mlýn. — Dědina tato dělí se v Z. dolní a horní a každé o sobě tvoří zvláštní kat. obec; toto patří farou k Nahořečici, ono k Libyni. Až do r. 1827 byla každá část zvláštním statkem, při čemž podotknouti dlužno, že statek Z. horní do kraje Loketského, Z. dolní do kraje Žateckého náležel. (Viz Velichov.) Od r. 1835 drží oba statky p. Josef Sieber.

Záhoří (*Serles*), ves, 18 d. 108 ob. něm., kr. Cheb., okr. Žlutice (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Luky, býv. dom. Údrč.

Záhoří, Záhořice (*Sahorsch*), ves, 18 d. 69 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutice (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Kobylé; před r. 1848 sloužely 3 d. k panství Chyšskému.

Záhoří, ves, 27 d. 213 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bošice, far. sv. Maří, býv. dom. Skalice; sem patří 13 jednot, řeč. Brdo Záhořské (v. t.), kdež popsána chybně celá ves.

Záhoří, ves při potoku, 30 d. 286 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Zelená hora; zde se popisují mlýny: Barák, Černý, Pohánka, Voděra a chalupa na Samotách.

Záhoří, vska, 4 d. 34 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zděradice, far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Záhoří, vska, 4 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec (¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Jetřichovice, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Prčice (1 d. dom. Jetřichovic.).

Záhoří, ves, 20 d. 140 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Řečice Kardašova.

Záhoří (*Dreihöfen*), vska na levém břehu Ohře, 6 d. 48 ob. něm., kr., okr. a far. Žat. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Holedeč a Velichov; kaple nejsv. Trojice.

Záhoří, Záhorský dvůr, dv. popl. u Chelčic, který Ferdinand I. r. 1549 spolu s Truskovicemi a Přestavlky městu Vodňanům odňal a Šebestianovi Kořenskému z Terešova prodal.

Záhoří, ves a tvrz, r. 1542 pustá, ležela v okolí Barchova.

Záhoří a Janov, jmenují se r. 1455 vesnicemi pustými a k hradu Čes. Lipskému patřivšími.

Záhoří viz Jiretice.

Záhoří viz Přestavlky.

Záhoří viz Záhořice.

Záhoří Benedovo, ves, 24 d. 173 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Ml. Vožice (¾ hod. již.), kat. obc. Z. B., pol. obc. Janov; sam. Větrov. — Za zřízení patrimon. patřilo Z. B. k třetí čtvrti svobodníkův kraje Táborského.

Záhoří červené, někdy zvláštní statek s tvrzí, nyní ves, 33 d. 260 ob. čes., kr. i okr. Táb. (1¼ hod. sev.), kat. obc. Z. č., pol. obc., far. a býv. dom. Chotoviny; dv. popl., lihopalna (r. 1865: 1567 věder za 13.070 zl.), pivovár?; někdejší zámek zpustošen prý v sedmileté válce zařízením vojenského špitálu.

Záhoří dolní (*Unter-Z.*), ves na úpatí soujmenného vrchu, 24 d. 252 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Z. horní, býv. dom. Orlík.

Záhoří dolní (*Unter-Z.*) viz Záhoří v okr. Žlutickém.

Záhoří horní (*Ober-Z.*), far. ves při soujmenném vrchu, 11 d. 72 ob. čes., kr., okr. a pošt. Pís. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z. h., býv. dom. Orlík, diéc. Buděj., vik. Pís., patr. kn. Švarcenberk, 2695 osadníkův; far. chrám sv. Michala archand.

odevzdán cís. Karlem r. 1351 křižovníkům s červenou hvězdou; škola. — Z. jmenuje se mezi vesnicemi a statky, které r. 1574 se zámkem Zvíkovem a klášterem Milevským prodány byly.

Záhoří horní (*Ober-Z.*), viz Záhoří v okr. Žlutickém.

Záhoří pod Miličínem č. německé (*Deutsch-Z.*), ves, 39 d. 329 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (2 hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Lažany, far. Miličín; dv. popl., opodál mlýn Hataš. — R. 1571 prodal Petr Hostakovský z Arklebic p. Vilémovi z Rožmberka ves Z. s dvorem popl., ves Střítež i tolikéž krčmu ve vsi Muticích. R. 1687 koupil Z. Frant. Jos. hr. z Kuenburka od Jana Max. z Talmberka a spojil je s panstvím Ml. Vožickým.

Záhoří německé viz Záhoří pod Miličínem.

Záhořice, Záhoří (*Sahorsch*), ves v středohoří, 13 d. 71 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Lovosice (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Žím; před r. 1848 patřil 1 d. k dom. Řehlovickému.

Záhořice, Záhorčice, ves, 39 d. 247 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Jetišov, far. Kraselov, býv. dom. Němčice (1 d. dom. Strakonic.); viz Kraselov.

Záhořice (po něm. někdy *Biengarten*), ves, 22 d. 231 ob. čes., kr. Pls., okr. Klatovy (2¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Strážov, býv. dom. Bystřice; zde se popisuje Červený č. hořejší mlýn a Pláska.

Záhořice viz Záhoří v okr. Žlutickém.

Záhořičko, ves vysoké polohy, 17 d. 120 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk (2 hod. sev.), kat. obc. Přetenice, pol. obc. Dolany, far. a býv. dom. Čkyně; 11 po různu ležících chalup sovou se Waldhäusel.

Záhořičko, veska, 7 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Borek dolejší, pol. obc. Malovice, far. Neustupov.

Záhořičko, vska, 5 d. 43 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice (2¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Prudice, pol. obc. Hoštice, far. Chotoviny, býv. dom. Nemyšl (3 d. byly svob.); dv. popl.

Záhořín (*Soor*), veska, 6 d. 41 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Zwitte, pol. obc. a býv. dom. Sloup, far. Velenice. — K dom. Sloupskému patřil Z. již r. 1471.

Záhorkov (*Ahorn*), vska, 9 d. 67 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kladné, far. Kájov.

Záhorkovice, Záhorky, veska, 9 d. 58 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Krumlov (2 hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Mojné, far. Černice.

Záhornice, ves, 116 d. 786 ob. čes, kr. Jič., okr. Král. Městec (1¼ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Kněžice, býv. dom. Dymokury; fil., ve 14. stol. far. chrám sv. Matouše, škola, dv. popl.; na záp. straně stála někdy tvrz, která počátkem nynějšího století scela zničena byla. — R. 1393 náležela Z. Oldřichovi z Kněžice.

Záhornice, ves, 69 d. 394 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Přepychy.

Záhorská náleží do kat. obce Lhoty Rytířovy.

Záhorsko, osada v neznámé době zaniklá patřila k někdejšímu statku Horsickému na Klatovsku.

Záhorský dvůr viz Záhoří.

Záhoříté viz Libošovice.

Zahostice, ves, 18 d. 189 ob. čes., kr. i okr. Táb. (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Chýnov.

Zahrada, ves, 90 d. 986 ob. čes., kr. Chrud., okr., far., pol. obc. a býv. dom. Litomyšl, kat. obc. Z.

Zahrada červená viz Smichov.

Zahračky popisují se u Jedlan.

Zahradčice, ves, 16 d. 183 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Kralovice dolní (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z. — Z. ležela v tak řeč. újezdě Svatavině; r. 1436 zapsána od cís. Sigmunda Mikulášovi Trčkovi z Lípy.

Zahrádka, ves na pomezí Moravském, 55 d. 442 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Jindř. Hradec (3 hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Palupín na Moravě. — Z. daroval obci Jindř. Hradecké p. Jindřich VII. z Hradce.

Zahrádka, veska, 9 d. 69 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. (město) Krumlov (¾ hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Mirkovice. — Z. darována prý obci Krumlovské od Petra Voka z Rožmberka r. 1347.

Zahrádka (*Sahrat*), ves, 22 d. 136 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Teplá (1 hod. jih. vých.), kat. obc, Z., pol. obc. Staré Sedlo; kaple sv. Jana a Pavla z r. 1782, škola, kyselka. — Z. jest starobylá osada, o níž se zmínka činí již r. 1183 a 1185; v tu dobu patřila k župě Žatecké.

Zahrádka, ves, 12 d. 106 ob. čes., kr. Pls., okr. Klatovy (3 hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Čachrov, far. Velhartice, býv. dom. Týnec a Běšiny.

Zahrádka, ves, 27 d. 174 ob. něm., kr. Pls., okr. Manětín (2¾ hod. již.), kat. i pol.

obc. Z., far. Číhaná, býv. dom. Nečtiny (2 d. dom. Plas.); škola.

Zahrádka, ves na pravém břehu Uslavy, 40 d. 285 ob. čes., kr. Pls., okr. Nepomuk (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Vrčany, býv. dom. Zelená hora; zde se popisuje ¹/₄ hod. vzdálená nová osada Smetalky (19 d. 140 ob.).

Zahrádka, ves při lese Prašivci, 10 d. 62 ob. čes., kr. Pls., okr. Planice (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Nalžovy, far. Hory Nalžovské; za zřízení patrimon. patřily 2 d. k dom. Horažďovickému.

Zahrádka, ves, 28 d. 255 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (1³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Kostelec, býv. dom. Orlík; sam.: Sádky, Dědek, Bohuslavina, Hamry, Pazderna a rasovna; viz Předíčko.

Zahrádka, ves při Maršovském potoku, 28 d. 189 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Maršovice, býv. dom. Tloskov; mlýn.

Zahrádka, ves, 21 d. 181 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¹/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Cetoraz, býv. dom. Hroby a Radenín.

Zahrádka, někdy zvláštní, nyní s Březinou spojený statek a ves, 28 d. 192 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Útěchovice malé, far. Pošna. — Z. jest původiště Houšků ze Zahrádky, kteří se ještě na počátku našeho století vyskytují.

Zahrádka, statek (dle sml. trh. z r. 1854 za 57.000 zl. stř.) a ves, 27 d. 193 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (3 hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Petrovice, far. Kovářov; zámek, dv. popl., opodál mlýny Plicov a Přívalek. — R. 1497 prodala Barbora z Jetřichovic a Kovářova tvrz Z. a jiné Janu Vorlovi a Janu Hruškovi ze Strkova, měšťanům Táborským. V novější době drželi Z. Jan Frant. hr. Linker (ok. r. 1787), později p. Anderle, Kalivoda, hr. Em. Michna z Vacinova, bratří Hanischové, Karel Volný a pí. Vobořilová, která statek r. 1841 Vojt. sv. p. Mladotovi ze Solopisk prodala. R. 1854 koupil Z-u p. Josef Kundrath.

Zahrádka, ves, 11 d. 77 ob. čes., kr., okr., far. a býv. dom. Táb. (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Klokoty; opodál mlýn Kvěch.

Zahrádka, ves, 18 d. 121 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (1³/₄ hod. záp.), kat. obc. Bezmíř, pol. obc. a far. Vojkov, býv. dom. Votice (14 d. svob.).

Zahrádka, ves, 14 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1¹/₂ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Vrcholtovice.

Zahrádka popisuje se při Jankovu (okr. Sedlec.).

Zahrádka, patří do kat. obce Bousova dolního.

Zahrádka trhová, starobylý městys na pravém břehu Želivky, 136 d. 1009 ob. čes., kr. Čás., okr. a pošt. Ledeč (2¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Kralovice dolní, diéc. Král. Hrad., vik. Kralovic., patr. kn. Auersperk, 3410 osadníkův; far. chrám sv. Víta uvodí se co taký již ve 14. stol., škola, papírna, lihopalna, mlýn, na levém břehu Želivky na kopci zbytky tvrze (hradu?) a podál Staré hamry, 3 d. 30 ob. Trhy výroč.: 1) ve čtvr. po středopostí, 2) na sv. Víta, 3) v pond. po sv. Bartolom., 4) na sv. Havla, 5) na sv. Ondřeje; každé út. trh na obilí. — Od Přemysla Otakara I. darována Z. kanovníkům Vyšehradským, čímž újezd Svatavin, řeč. kanovníkův, znamenitého rozšíření dosáhl. R. 1352 jmenuje se Z. městysem v újezdě Svatavině ležícím, který nepochybně až do válek husitských k záduší Vyšehradskému patřil. R. 1436 zapsáno městečko s podacím kostelním Mikulášovi Trčkovi z Lípy a od té doby zůstalo v rukou světských.

Zahradnice, ves, 17 d. 119 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Votice (1 hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Olbramovice, býv. dom. Tvořešovice (6 d. k Tloskovu).

Zahradnice, někdy ves v okolí Dubkovic nad Labem.

Zahradnice, Zahradník, sam. a Valu.

Zahradník viz Kletce, Lužnice, Val a Těšenov.

Zahrádská viz Smichov.

Zahrady Českobrodské viz Brod český.

Zahrašany (*Saras*), ves, 12 d. 75 ob. něm., kr. Žat., okr., far., kat. i pol. obc. Most (¹/₄ hod. již.), býv. dom. Židovice; na zámeckém vrchu dv. popl. — R. 1283 založen zde od krále Václava II. klášter Magdalenek s kostelem P. Marie, který Husité r. 1421 vypálili. Když se později některé panny vrátily, přijali je Mostečtí do města, kdež až do svého zrušení r. 1782 přebývaly. Tento klášter Mostecký odevzdán potom piaristům.

Záhřivec, někdy osada v okolí Popovic na Berounsku.

Záhrobí, ves, 27 d. 218 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Březnice (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Leletice, far. Bělčice. Za zřízení patrimon. tvořilo čís. 1. a 2. zvláštní svob. dvorec.

Záhuby, ves, 34 d. 227 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libaň (³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lično, býv. dom. Kopidlno

v okolí stála někdy Milkovice a Kříženec (v. t.).

Zahůrka, též v Borovinách, sam. u Rybníčku (okr. Pelhřimov.).

*Záchlumí, ves při kopci Chlumu, 79 d. 414 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Rybná německá; škola. — R. 1495 patřilo Z. k panství Litickému.

Záchlumí, Záchumo (*Eisenhüttel*), ves, 30 d. 198 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Vichov, far. Kosolupy, býv. dom. Bezdružice; kaple Narození P. M. z r. 1699; v době předhusitské byla zde zvláštní plebanie; r. 1395 slušelo podací Sezemovi z Z., seděním v Stříbře; škola, dv. popl., želez. ruda. — R. 1549 prodal král Ferdinand ves Záchumo s kostelním podacím Janovi Drždéřovi z Hrádku.

Záchod viz Náchod.

Zachotín, far. ves, 48 d. 320 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Pelhřimov (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Řečice červ., diéc. Buděj., vik. Pelhřimov., patr. arcibiskup Praž., 862 osadníkův; far. chrám Narození P. M., od arcibiskupa hr. z Kuenburka r. 1718 vystavený, obnoven r. 1844; škola na místě zrušené kaple sv. Kateřiny, dv. popl.

Zachrašťany, ves blíž Cidliny, 53 d. 341 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Nov. Bydžov (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Z. — K jihu zdvihá se pahorek „Hrubý kopec,“ na němž stávala tvrz, kolébka to rodu soujmenného, z něhož se zejmena Petr z Z-n ok. r. 1436 připomíná. R. 1425 byla tvrz od Husitův dobyta a snad i rozbořena.

Záchumo viz Záchlumí.

Zajakury, ves, 16 d. 112 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Sobotka (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Lavice, býv. dom. Kost a Rakov.

Zaječí, ves, 15 d. 118 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Zahrádka, býv. dom. Tloskov. — Z. a Blažím daroval Boleslav III. dle vůle otcovy klášteru Ostrovskému.

Zaječí mlýn velký a malý viz Řešín.

Zaječice, ves při potoku, 131 d. 1009 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. ?, far. Žumberk, býv. dom. Nasevrky; škola, dv. popl., 2 mlýny, lihopalna. — Někdy zde stála tvrz a Z. byly až do sklonku 17. stol. zvláštní statek, který asi od konce 14. až do středu 15. stol. p. ze Šternberka náležel. V druhé polovici 15. věku dostaly se v držení Z-c vladykové z Kunčího, z nichž zvláštní zmínky zasluhuje Jan z Kunčího, horlivý milovník a výborný znatel jazyka českého, který společně s otcem svým r. 1484 držel zboží v Kunčím, Zaječicích a Svidnici. R. 1521 odkázal Z. a Kunčí strýci svému Viktorinovi Vojslavovi z Kunčího. R. 1530 byl pánem na Z-cích Štěpán Janovský ze Soutic, jemuž v držení statku Mariana Rabenhauptová, roz. Janovská ze Soutic následovala. Dcery její, Markéta a Eufemie, rozdělily se o statek, a tak se dostal jeden díl Janu Myškovi ze Žlunic, jehož nástupci Janu Jiřímu Myškovi konfiskován a r. 1626 Janu Weber-ovi z Pilsenburka prodán; druhý díl náležel na sklonku 16. stol. Kapounům ze Svojkova, pak Lukaveckým z Lukavice a od r. 1680 paní Zárubové z Lysé a na Žumberce. Tato prodala zboží své r. 1685 Lambertovi Hřebenáři z Harrachu, který, přikoupiv i druhou část, r. 1696 celek prodal Norbertovi Voračickému z Paběnic. Od tohoto koupil následujícího roku Z. hr. z Schönfeldu a přivtělil je k Nasevrkům.

Zaječice, někdy panské sídlo s tvrzí, nyní ves, 24 d. 207 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové (3¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Pyšely; dv. popl., opodál Chytárna. — Z. jsou prastará osada, nebo již r. 1194 uvodí se Martin z Z-c. Asi v středu 15. stol. prodal Z. Diviš z Říčan a Zaječic Janovi z Přezletic.

Zaječice (*Sadschitz*), ves, 27 d. 163 ob. něm., kr. Žat., okr. a far. Borek (¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Borek, býv. dom. Eisenberk a Novosedly; podál na sever lázně (železité miner. zřídlo) a dv. popl. — Na počátku 15. věku slušely Z. k hradu Borku.

Zaječice (*Saidschitz*), ves, hořkou svou vodou po Europě proslulá, 20 d. 110 ob. něm., kr. Žat., okr. Most (2½ hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Bečov, býv. dom. Bílina; kaple sv. Ferdinanda z r. 1780. Na sev. západní straně vesnice jest čedičovými pahorky obstouplý močál, řeč. Serpina, z něhož na všechny strany dělanými příkopy slaná voda vybíhá, z níž se hořká sůl vyvařuje; z pahorku, řeč. Uhelník, do močálu sahajícího, prýští se prameny hořké vody a sice na straně Zaječické 24, na straně Sedlecké 10; viz též Bílina. Dlužno ještě připomenouti, že jest zdejší okolí velmi chudé na sladkou vodu a stromoví.

Zaječice, někdy osada na Konopištsku.

Zaječín, Zaječiny (*Hasendorf*), ves, 14 d. 85 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Kunvald. — Nade vsí v lese zbytky tvrze, kterou prý v 16. stol. Kryštof

Manšvic z Armenruh? Heřmanovi Varlichovi z Bubna prodal.

Zaječov, ves, 73 d. 608 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Zbiroh (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. sv. Dobrotivá. — Z., od pánů Zajíců bez vší pochybnosti založený, dostal se ve 14. stol. august. klášteru na Ostrově u sv. Dobrotivé.

Zájezd, veska, 3 d. 24 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Horky, far. Bakov.

Zájezd, ves při potůčku, 47 d. 285 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. a far. Skalice.

Zájezd, ves, 27 d. 186 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3½ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Libochovičky, far. Lidice, býv. dom. Tuchoměřice a Středokluky. — V středu 15. stol. patřil Z. k tvrzi Makotřasům.

Zájezd, dv. popl. u Podkostí.

Zájezd viz Lenešice.

Zájezdec, druhdy zvláštní statek, nyní ves, 65 d. 400 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Hrochův Týnec, býv. dom. Chrast; synagoga, lihopalna. — R. 1425 uvodí se Jan Lebka z Z-ce; r. 1438 patřil Z. částečně k Stradovu. R. 1749 koupil statek Z-cký od ryt. Haugvice z Biskupic Jan Jos. Vratislav z Mitrovic, biskup Královéhradecký, a odkázal jej r. 1753 svým nástupcům na stolici biskupské.

Zajic viz Klikov.

Zajíčkov, ves, 26 d. 165 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Rynárec, býv. dom. Pelhřimov (6 d. bylo svob.); mlýn s pilou.

Zakolany, ves při soujmenném potoku v údolí holými vrchy obstouplém, 39 d. 376 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (3¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Újezd trněný (částka patří do kat. obc. Otvojic v okr. Velvar.), far. Budeč, býv. dom. Újezd trněný (6 d. k Zvoleněvsi a 2 d. k panství nejvyššího purkrabství); stanice při Buštěhradské dráze, stroj. mlýn, kam. uhelné doly. — R. 1282 dány Z. kapitule Vyšehradské. K r. 1316 připomínají se Friš a Šimon bratří ze Zakolan. Později sdílely s Újezdem trněným stejný osud; porovnej také Zvoleněves.

Zakopaná, vska, 9 d. 57 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (1½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Branžež, far. Boseň.

Zakopanka, ves na potoku, 12 d. 79 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Rychnov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Peklo, far. Vamberk, býv. dom. Rychnov a Černíkovice.

Zákopy, 1 d. 4 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec, kat. obc. Vrchotice, pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice.

Zákoutí, veska, 10 d. 87 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. a far. Štěpánice horní.

Zákoutí viz Semily.

Zakovec, Žákovec, ves, 9 d. 58 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Opočno (2 hod. vých.?), kat. i pol. obc. Kamenice, far. Dobré; 2 mlýny.

Zakraví, ves, 16 d. 87 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Nové město n. M. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Slavoňov. — Z. uvádí se ve 14. stol. mezi vesnicemi farními; avšak kostel sv. Bartoloměje se hřbitovem stál podál vesnice o samotě mezi Bystrým a Janovem tam, kde jest dosud spustlá věž, řeč. „na kostelišti.“ Po vyhoření chrámu r. 1750 přenešena fara do Bystrého.

Zakšín (*Sackschen*), ves v údolí, 50 d. 317 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Deštná, býv. dom. Doksy; 2 mlýny. — R. 1402 dostal se Z. s hradem Čápem Václavovi Berkovi z Dubé, jehož nástupci odtud příjmí z Zakšína přijali.

Zakšov (*Sachsengrün*), far. ves při potoku, 48 d. 328 ob. něm., kr. Žat., okr., polit. a býv. dom. Doupov (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín., patr. hr. Zedtwitz, 639 osadníkův; starobylý lok. chrám sv. Kříže byl ve 14. stol. farním, škola, mlýn s pilou, opodál dv. popl. s ovčíncem a Černínská sklenná huť. — Blíž ovčínce chatrné zbytky tvrze, která byla původištěm starožitného, prvé rytířského, potom panského rodu Křelířův ze Zakšova, z nichž se k r. 1454 Odolen, Vilém, Sigmund, Mikuláš a Michal připomínají. Rod ten žil ještě v našem století, i není jisto, zdali již vymřel.

Zákupy (*Reichstadt*), panství allod. (dle zml. trh. z r. 1612 za 131.000 kop 20 gr.) a starobylé město v krásné krajině, 286 d. 1879 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Litom., vik. Jablonský, patr. J. V. cís. Ferdinand, 4504 osadníkův; děk., r. 1384 farní chrám sv. Fabiana a Šebest. jeví známky pův. slohu gotického; skvostné okrasy řezbářské a sochařské jsou z dílny Pražského Heidlberka; blíž hl. oltáře 4 mramorové náhrobky, v lodi památník Aleny Chvalovské z Dubé a Lipého († 1578) s čes. nápisem a její podobiznou; zámek, v jednoduchém slohu renaissančním asi z polovice 16. stol. pocházející, zvolil sobě J. V. cís. Ferdinand za letní sídlo; cís. komnaty zdobí malby od Navrátila; při zámku kaple sv. Františka Seraf., pamětihodná pro své umě-

lecké okrasy; uvádíme jen přeskvostnou štukaturou ozdobenou klenbu; velký mramorový oltář od Petra Bonanniho z Carrary s výtečným obrazem od Kandlera; postranní oltář z čes. mramoru od Svobody; Kandlerovy malby na stěně v stukaturních rámcích od Levého; od tohoto jsou i 4 podobizny andělů; malby na skle od Jana Quasta dle nákresů Kandlerových; nemalé umělecké ceny jest i křížová cesta pocházející buď se sklonku 15. neb z poč. 16. stol.; kapucínský klášter s kostelem sv. Františka r. 1684 založený; v romantickém údolí za klášterem kaple sv. Josefa z r. 1698 s obrazem Boží rodiny na útěku do Egypta ze školy Bolognesské, též votivní obraz Hynka Berky zasluhuje povšimnutí; v krásné zámecké zahradě mnoho soch z doby Julia Františka Lauenburského; hl. škola, pošt. exped., záložna, závod na vyrábění kyseliny solné a ledku, pivovár, plátenictví a soukenictví. Týdní trh odbývá se každou středu. — R. 1359 seděli na Z-ech bratří Pancéřové se Smojna, avšak brzy na to r. 1363 páni z Vartmberka. Ve válce husitské vzaly Z. nepochybně velké škody, nebo kostel a zámek byly takřka od základův vystaveny. Od Berků z Dubé, nástupcův Vartmberkův v držení panství, přestaven asi před středem 16. stol. zámek a r. 1560 kostel. R. 1573 vyhořel zámek, při čemž mnoho lidí o život přišlo. Téhož roku svolána do Z-p synoda, aby katol. kněžstvo při šíření-se protestantismu v povinnostech utuženo bylo. Po smrti Václava ml. Berky z Dubé r. 1608 koupil Z. Jan Kolovrat Novohradský. R. 1621 byly Z., zámek i městečko, od vojska stavovského vedením hr. Solmse vydrancovány. Zbyněk Kolovrat odkázal r. 1632 všecky statky své manželce Anně Magdaleně, roz. Lobkovicové, která se po druhé provdala za Jindřicha Julia, vévodu Saso-Lauenburského. Za něho vydrancovány Z. od Švédů r. 1639. Syn jeho, Julius František, založil kapucínský klášter a dal zámek od Jeremiáše Süssnera velkolepě obnoviti. S jeho dcerou Annou Marií Františkou přešlo panství na falckrabí Filipa Viléma z Neuburka, po jehož brzké smrti Anna Maria po druhé za velkovévodu Toskanského se provdala, avšak brzy d ním se rozvesti dala. Po její smrti r. 1741 uvázala se v držení panství dcera její, provaná za Ferdinanda, vévodu Bavorského, než již r. 1743 vypovězena odtud a z Čech z rozkazu cís. Marie Terezie. R. 1744 vydrancován zámek i s městečkem od Prušáků a r. 1775 od zbouřených sedláků. R. 1803 postoupili držitelé z domu Bavorského všech Lauenburských panství v Čechách arcivévod. Ferdinandovi Rakouskému, potomnímu velkovévodovi Toskanskému, od jehož rodu rozsáhlá panství r. 1847 na J. V. cís. Ferdinanda přešla.

Zákupy nové (*Neu-Reichstadt*), ves, ¼ hod. sev. od města Zákup, 32 d. 198 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň., kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Zákupy; na místě někdejšího dvora vystavena asi r. 1820 od Jg. Leitenbergra veldílna na kartoun, perkal a p., škola.

Zálabí, sam., přičtena k Smoloteln̊m (v. t.).

Zálabí, někdy snad tvrz a ves?, nebo r. 1450 koupil Vítek z Zálabí dědiny v Srdově; r. 1440 spravuje Petr Zálabský z Kasalic vedle Bohuňka z Klinšteina a Vinařic trh v Zálučí mezi Alex. ze Stvolenek a Mikulášem z Tuhance. R. 1491 prodal Zdeslav Jeník z Mečkova Vilémovi z Pernšteina Pardubice, Bukovinu, Přerov, Lhotku, Zálabí a j.

Zalašany viz Zalužany.

Zaleš viz Zalší.

Zalesí, veska, 8 d. 67 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Slavíkov, far. a býv. dom. Studenec.

Zálesí, ves, 13 d. 102 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Doubravice, far. Lanžov, býv. dom. Poličany.

Zálesí, též Rakovické chalupy, veska, 5 d. 37 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (1¾ hod. již.), kat. obc. Rakovice, pol. obc., far. a býv. dom. Čimelice.

Zálesí, ves, 21 d. 177 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Horšice, býv. dom. Příchovice; ¼ hod. jih. vých. dv. popl. Henigar.

Zálesí, ves, 11 d. 93 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (2½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Teplišovice, far. Kozmice, býv. dom. Hrádek nad Sázavou?

Zalesí, veska, 4 d. 28 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Maršovice, býv. dom. Tloskov.

Zálesí, 2 d. 38 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (1½ hod. jih. vých.?), kat. obc. Kouty, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice a Neustupov?; dv. popl. a lihopalna (r. 1865: 175 věder za 2240 zl.).

Zálesí viz Bračice.

Zálesí viz Čepinec.

Zálesí viz Proseč.

Zálesí viz Olešná v okr. Vlašim.

Zálesí patří do kat. obce Pravětic.

Zalešany, ves, 22 d. 149 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Vrbčany, far. a býv. dom. Svojšice; dv. popl., podál na Plaňance

mlýn. — Z. jsou stará osada, připomenutá již v listině z r. 1167, dle které kníže Vladislav I. svému dvorskému šaškovi, Dobretě, v Z-ech jakýsi pozemek daroval, který pak od Vladislava II. klášteru Litomyšlskému odkázán. Ve 14. věku náležely Z. cisterc. klášteru Skalickému, po jehož vypálení v moc Diviše Bořka z Miletínka dostaly se. Od cís. Sigmunda zapsány jsou Z. Bořkovi dědičně. R. 1573 zemřel Karel Hornatecký z Dobročovic a na Z-nech.

Zálezlé, Zálezí? (*Zales*), ves, 40 d. 321 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (2¼ hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc., far. a býv. dom. Dobrš; zde se popisuje 9 jednot, ¼ až ¾ hod. vzdálených.

Zálezlice, ves, 31 d. 253 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Chlumín, býv. dom. Břežany a Odolena voda; fil. chrám sv. Mikuláše, škola. — Po r. 1432 držel Z. Drslav z Malovar.

Zálezly (*Zales*), ves při Rtynském potoku, 20 d. 106 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (3¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Batňovice, far. Úpice; fil., r. 1384 far. chrám sv. Bartolom. dostaven v nynější podobě r. 1822; pod kazatelnou zazděný kámen se znakem Berků z Dubé a letopočtem 1420; zvony z r. 1555 a 1596, škola.

Zálezly (*Salesel*), ves, 17 d. 157 ob. něm., kr. i okr. Litom. (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Proboštov, býv. dom. Střekov, stanice na státní dráze Pražsko-Podmokelské. — Starobylou tuto osadu darovali bratří Měšek a Hrosnata z Peruce ještě před r. 1179 Johanitům Melitenským. R. 1357 koupil arcibiskup Arnošt pro nově založenou universitu Pražskou od ryt. Epika z Hrádku podíly v Brocně, v Chudolazích a Z-ích a nově založené vsi Lhotu Borovou a Lhotu Veselou.

Zálezly (*Salesel*), ves na levém břehu Labe, 80 d. 437 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Církvice, býv. dom. částečně Řeblovice, částečně Kablice; škola, stanice sev. dráhy, opodál 2 mlýny; zde a v okolí daří se výborné třešně, též něco vína. — Dle potvrzovací listiny z r. 1226 darovány Z. i s právem lovení lososů od kněžny Gertrudy a jejího manžela Vladislava klášteru Doksanskému.

Zálezly (*Zales*), statek s panstvím Lštovickým spojený a ves, 54 d. 367 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Malenice; mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1850, opodál mlýn. — Někdejší tvrz byla ve 14. a 15. stol. rodinným sídlem Šulků ze Zálezel. Ok. r. 1597 byly Z. majetkem Jindřicha Hyzrle z Chodu. S panstvím Lštovickým spojeny jsou Z. od počátku našeho století.

Zálezly (*Salesel*), ves, 26 d. 167 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro (2½ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Skapce, býv. dom. Kladruby; dv. popl. — R. 1640 postoupil Jindřich Žakavec z Žakavy a Jivan podílu svého na Jivanech a Z-ích klášteru Kladrubskému, který pak r. 1706 i druhé části jmenovaného zboží nabyl.

Zálezly (*Salesel*), ves, 38 d. 206 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Vysočany, býv. dom. Škrle; mlýn. — Z., někdy ves kláštera sv. Jiří, zapsal cís. Sigmund r. 1436 Hanušovi řeč. Honinger.

Zalíbená, veska na pozemcích dvora popl. povstalá, 7 d. 54 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Podveky, far. a býv. dom. Rataje.

Zalíbené, ves, 25 d. 183 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Hlinsko (1 hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Studnice, býv. dom. Richenburk.

Zalinč, ves, 26 d. 187 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. Zvíkov, far. Ledenice, býv. dom. Třeboň (3 dom. dom. Vyš. Brod.). Mezi Z-í a dvorem Urtinovickým (Ortvinovicemi) stála někdy ves Vstuhy (v. t.).

Zalmanov (*Sollmus*), far. ves, 45 d. 305 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Bochov (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Kysibel, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. ryt. z Neuberka, 1458 osadníkův; far. chrám Nanebevzetí P. M., již r. 1384 připomenutý, vystaven od Kolonů z Felsu, kteří sobě v něm pohřeb zvolili; při požáru zámku Kysibelského r. 1811 zanešeny prý vichřicí až sem žhavé oharky, které zdejší kostel zapálily; na to obnoven ok. r. 1825; škola, mlýn.

Zaloňov (*Salnei*), far. ves při potůčku, 57 d. 307 ob. něm.?, kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Jaroměř (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Žireč, diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. p. Wagner, 961 osadníkův; lok., r. 1384 farní kostel sv. Petra a Pavla byl v nynější podobě od jesuitů vystaven; zvon z r. 1550 od mistra Vác. Faráře; škola. — R. 1382 prodali Z. Václav a Jan bratří Krušinové z Lichtenburka Mikšíkovi z Z-a, kterému v l. 1390 a 1395 podací právo slušelo. Na počátku 15. stol. prodal týž Mikšík Z. Kunešovi? ze Skalice. K Žirči dostal se Z. po bitvě na Bílé hoře.

Zališí, Zaleš (?), ves, 36 d. 228 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Heřmanice, býv. dom. Litomyšl. — Z. daroval Vítek ze Švabenic r. 1309 klášteru Zderazskému v Praze.

Zališí, ves, 23 d. 151 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyně (2¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Sepekov, býv. dom. Opařany (7 d. dom. Milevsko).

Zališí, statek majorátní (dle právn. odhadu z r. 1803 za 150.075 zl. 17 kr.) a far. ves, 52 d. 329 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Veselí (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. hr. Vratislav, 1626 osadníků; far. chrám Navštívení P. M. založen r. 1724, načež fara z Horního Bukovska sem přeložena; při kostele prastará kaple sv. Václava; mešní kaple sv. Jana Nep. z r. 1862, zámek, škola, dv. popl., na blízku rašelina. — Hrabatům Vratislavům z Mitrovic patří Z. již od druhé polovice 16. stol.

Zaltice, Žaltice, ves, 14 d. 100 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Krumlov (1¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Mojné, far. Černice; zde se popisují 4 jednoty. R. 1315 daroval Bavor III. ze Strakonic opatu Dětřichovi a klášteru sv. Koruny vsi Svince, Z. a Černičí s kostelním podacím, vyminiv si za to pohřeb v kostele klášterním.

Zalužany, Zalažany, ves, 37 d. 219 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Jenišovice, býv. dom. Chrast. — R. 1569 prodali Z. Jestřibští z Risenburka Adamovi Příbkovi z Otoslavic na Březovicích.

Zalužany (*Senseln*), ves, 16 d. 88 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Roudníky, far. Modlany, býv. dom. Trmice. — Palacký praví, že nemůže na jisto tvrditi, je-li nynější něm. ves „Senseln" táž ves, která se ještě v 16. stol. v zdejším okolí pode jmenem „Zalužany" vyskytuje. Totéž platí o Řeřivicích (*Serbitz*). Z. jmenují se ostatně mezi vesnicemi, které král Vladislav r. 1512 se zámkem Teplickým dal Janovi a Bernartovi z Valdšteina a na Krupce.

Zalužany, někdy zvláštní, nyní s panstvím Orlickým spojený statek a ves, 94 d. 830 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Mirovice (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z.; zámek s Marianskou kaplí snad v místech někdejší tvrze, dv. popl., podál hájovna na Závisti. — Z., pův. statek královský, dány od Václava II. klášteru Ostrovskému, od něhož je král Jan opět vyměnil. Počátkem 15. věku dostali se v jich držení Šicové z Drahenic, od kterýchž je Vác. Lisa z Lisovic a Bohuslav i Zdeněk bratří z Němčic koupili, avšak r. 1491 Mikulášovi Ježovskému z Lub prodali. Ježovští z Lub vládli zde pak po dlouhou dobu. Asi od druhé polovice 18. stol. náležely Z. svob. pánům Helversenům, od nichž je r. 1804 knížata Švarcenberkové koupili a s Orlíkem spojili. Na blízku objeveno veliké pohřebiště, kdež naleseny bronzové kroužky a j.

Zalužany, dv. popl. u Kosmonos.

Záluží, ves, 19 d. 92 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Radostice, far. Ledenice, býv. dom. arciděk. Krumlov.

Záluží, ves, 19 d. 168 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (1¾ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Opolice, far. Újezd kamenný, býv. dom. Krumlov (2 d. k záduší v Újezdě kamenném a 8 d. k obci Krumlov.); ¼ hod. záp. při Vltavě selský dvorec Rohan.

Záluží (*Zalusch*), ves, 16 d. 108 ob. čes., kr. Buděj., okr. Svin. Trh. (1¼ hod. již.), kat. obc. Slavče, pol. obc. Mohořice, far. Žumberk, býv. dom. Nové Hrady; sam. Pařezy.

Záluží, ves při Labi, 16 d. 90 ob. čes., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Roudnice (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z. — Mezi vesnicemi, kterých král Václav II. biskupu Tobiášovi k Roudnici postoupil, jmenuje se i Z.

Záluží, veska, 5 d. 63 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašp. Hory (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Pohorsko, pol. obc. a far. Strašín, býv. dom. Žichovice; dv. popl., mlýn.

Záluží, Zámyšl (*Salluschi*), ves, 13 d. (po různu) 80 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Sušice (2 hod. jih. vých.), kat. obc. částečně Rok, částečně Brabcov, pol. obc. Podmokly a Sušice, far. Albrechtice; za zřízení patrimon. patřil 1 d. k dom. Albrechtic.

Záluží, ves, 24 d. 158 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňany (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Měkynec, far. Bílské, býv. dom. Netolice; viz Strunkovice.

Záluží, 14 d. 108 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Těňovice, býv. dom. Poříčí spálené. — Z. patřilo již v středu 15. stol. k Poříčí.

Záluží, ves, 35 d. 319 ob. čes., kr. i okr. Plz. (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Ledce, býv. dom. Nekmíř; kam. uhelné doly.

Záluží (*Saluschen*), ves, 12 d. 81 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Touškov, býv. dom. Chotěšov; dv. popl.

Záluží, ves, 13 d. 144 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (2 hod. jih. vých.), kat.

i pol. obc. Z., far. Čelakovice, býv. dom. Libeň.

Záluží, ves při Žebráckém potoku, 64 d. 489 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Hořovice (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Cerhovice. — Z. patřilo někdy august. klášteru u sv. Dobrotivé na Ostrově.

Záluží, veska, 8 d. 55 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Březí, far. Kovářov, býv. dom. Orlík; sam.: Kornaus a Bodlák.

Záluží, ves, 17 d. 137 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Milevsko (1³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Branišovice, far. Chyška malá; hájn. Hotovčí ¹/₂ hod. vzdálí. — Z. náleželo k prvotnímu nadání kláštera Milevského.

Záluží, ves, 12 d. 60 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. (město) Soběslav (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Vlastiboř, far. Nedvědice.

Záluží, statek s Budislaví spojený a ves, 26 d. 167 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Budislav; ¹/₄ hod. vzdálí dv. popl.

Záluží, ves, 20 d. 137 ob. čes., kr. i okr. a far. Táb. (³/₄ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Měšice; dv. popl.

Záluží, někdy tvrz a ves na Prachensku, které byly již r. 1552 pusty (v. Pohoří). R. 1594 odkázal Jindřich Běšín z Běšín manželce své Elišce z Křesovic Závěšinský a Kotěšovcův mlýn a pustou tvrz Z. s rybníkem Malkovským, z čehož usavírati dlužno, že stálo Z. v okolí Malkova na býv. dom. Drahenickém, kdež jest na blízku velký rybník Malkovský.

Záluží, druhdy ves na býv. panství Novozámeckém, jmenuje se v 16. stol. vsí vypálenou.

Záluží, v Záluží viz Bohunice.

Zálužice, veska, 8 d. 50 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zliv, far. Pištín.

Zálužice (*Audechen*), veska, 9 d. 58 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušice (2¹/₂ hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Štěpanice, far. sv. Mouric, býv. dom. Vatětice a Palvinov.

Zálužice (*Saluschitz*), ves, na levém břehu Ohře, 22 d. 150 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Staňkovice, býv. dom. Postoloprty; škola.

Zamachy (*Gross-Z.*), ves na návrší, 19 d. 152 ob. čes, kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (4 hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Chorušice, far. Kadlín. — Cís. Sigmund zapsal r. 1420 Z. Alšovi Škopkovi z Dubé na Dražicích.

Zamašky (*Klein-Zamach*), ves ¹/₄ hod. sev. od předešlé, 11 d. 55 ob. čes., kr. i okr. Boles. (2³/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Všelisy, far. Kadlín. — Z. založeny r. 1796 na pozemcích dvora popl.

Zámečnice viz Smishov.

Zámečník viz Rychnov nový.

Zaměliš (*Klein-Semlowitz*), ves při Pivoňce, 38 d. 184 ob. něm., kr. Plz., okr. a far. Ronšperk (¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Pivoň; mlýn.

Záměly, ves nad Orlicí, 108 d. 724 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Potenštein, s kterým Z. takřka souvisí; na návrší kaple sv. Marka z r. 1718, mlýn, na blízku se lámou mlýnské kameny. — K Potenšteinu patřily Z. již r. 1497.

Zámezí, ves na Cidlině, 81 d. 236 ob. čes., kr. i okr. Jič. (³/₄ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Železnice; sam. Luňáček. Částka Z. slove Zámezí horní, které patřilo k býv. dom. Milčeves., ostatek k dom. Kumburskému.

v Zámkách, sam. blíž Lečic malých.

Zamlekov viz Zavlekom.

Zamlyní, ves, 15 d. 107 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (2¹/₂ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Metly, far. Kasejovice, býv. dom. Lnáře; mlýn a podál želez. huť Dívák. — Z. jest nepochybně táž ves, které se v listině Svatojiřské z r. 1228 připomíná pode jmenem Zamlýňany.

Zámostí, někdy městys, nyní ves na levém břehu Jisery, přes kterou vede most do Dolního Krnska, 50 d. 350 ob. čes., kr. i okr. Boles. (1 hod. jiš.), kat. i pol. obc. Lhota, far. Krnsko dolní, býv. dom. Stranov; někdejší chrám nazýval se ve 14. stol. také Vtelenským; pivovár (roč. na 4750 věder), stroj. mlýn?, ¹/₈ hod. jih. vých. rozvaliny hradu Stranova (v. t.). — Ok. r. 1830 hledána na sev. vých. straně Z. sůl, avšak bez výsledku.

Zámostí, ves, 18 d. 144 ob. čes., kr. Boles., okr. Sobotka (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Mladějov, býv. dom. Veliš a Vokšice.

Zámostí, ves na potoku Trnavě, přes který odtud do Rožďalovic most vede, 32 d. 184 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2 hod. jiš.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Rožďalovice; dv. popl., mlýn.

Zámostí, veska na levém břehu Orlice, 6 d. 56 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. (město) Král. Hradec (¹/₄ hod. vých.), kat. i pol. obc. Malšovice, far. Hradec nový.

Zámostí viz Přeštice.

Zámrsk, statek allod. (dle sml. trh. z r. 1849 za 335.000 zl. stř.) a far. ves nad Loučnou, 80 d. 614 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Vys. Mýto (1 hod. sev.), kat.

i pol. obc. Z., diéc. Král. Hrad., vik. Vys. Mýt., patr. p. Gottl, 1951 osadníkův; far. chrám sv. Martina, již ve 14. stol. připomenutý, obnoven r. 1782, škola, zámek, stanice sev. dráhy, dv. popl., pivovár, lihopalna, papírna, přádelna, mlýn. — Někdejší tvrz vypálena r. 1469 od vojska krále Matiáše Uherského, válčícího proti králi Jiřímu. Týž král Jiří dal po smrti Jana Čanka z Čankovic Z. a Čankovice Janovi z Jenišovic. Ok. r. 1549 drželi Z. Lukavští z Lukavice, od nichž statek r. 1607 v majetek Karla Kapouna ze Svojkova přešel. Tomuto byl pro spouru proti Ferdinandovi II. odňat a Albrechtovi z Valdšteina prodán. Asi od r. 1640 až do středu 18. stol. drželi Z. hr. Kolovratové Libšteinští a po nich hr. z Bubna a Litic, kteří Z. r. 1780 ryt. Jeníkům Zásadským z Gamsendorfa prodali. Nynějším držitelem jest p. Karel Gottl.

Zámyslice, Zámysličky vis Čejkov.

Zamyslov, někdy osada u Libře na Kouřímsku.

Zamyšl vis Záluží.

Zámyšle, ves, 11 d. 81 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Hlavňovice, být. dom. dílem Hlavňovice, dílem Hrádek (*Desfours*). — Z. jmenuje se mezi vesnicemi, které prodal Oldřich z Rožmberka r. 1428 Menhartovi z Hradce.

Zankmühle popisuje se u Svršna.

Zany, někdy osada na Bydžovsku, přísluševší k Dohalicům.

Zapfenmühle patří do kat. obce Prostiboře.

Zapfenmühle popisuje se při Teplé (klášteře).

Zápotoční mlýn vis Stanikov.

Zapudov, ves, 10 d. 66 ob. čes., kr. Boles., okr. Mn. Hradiště (1 hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. a far. Boseň, být. dom. Mn. Hradiště (1 d. k dom. Kost a Rakov).

Zapy, starobylý městys, 59 d. 496 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a být. dom. Brandýs n. L. (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z.; fil., r. 1384 far. chrám sv. Jakuba, škola, ¼ hod. sev. vých. mlýn Kabelín, Kabelec? při vtoku Zapského potoka do Labe. — Z. jsou prastará osada, kterou Břetislav I. kostelu Boleslavskému r. 1054 daroval. Později staly se Z. sídlem panským — tvrz stála blíž kostela. R. 1329 připomínají se Vilém Slavata a Vsnata bratří ze Zap, jimž s opatem Strahovským povstala rozepře o podací právo při zdejším kostele. Rod ten seděl na zdejší tvrzi nepochybně až do sklonku 15. stol., aspoň Jan ze Z-p znám k r. 1474. Počátkem 16. stol. drželi Z. bratří Vrabští z Vrabí, pak Všeslav Vyšehřovský ze Zelče a v l. 1527 a 1540 Mikuláš Zub z Landšteina. Syn tohoto, Ondřej Zub, postoupil r. 1560 tvrze Mikulášovi Bruknarovi z Brukšteina, který již r. 1586 Z., tvrz a městys, pak pustou tvrz Zepře s mlýnem Kabelcem cís. Rudolfovi prodal. Od té doby zůstaly Z. při Brandýse. V Z-ích nar. 1582 historik Pavel Stranský, † 1657.

Zarebnice?, dv. popl. u Ohabrovic.

Zařecký vis Skalice.

Zářeč vis Zářičí.

Zářečí (*Hinterwasser*), ves, 35 d. 249 ob. něm., kr. Chrud., okr. Polička (5 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc., far. a být. dom. Bělá německá; fabrika na papír, továrna na shotovování hedbáv. a aksamit. stužek (zařízena r. 1862); ¼ hod. vzdálí Prokopi-Bad, někdy fabrika na sukno, nyní lázně. — V 16. stol. slušelo Z. k panství Svojanovskému.

Zářečí, ves s Horažďovicemi souvisící, 58 d. 498 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a být. dom. Horažďovice, kat. i pol. obc. Bor malý?

Zaříčany, ves v údolí při Doubravce, 60 d. 477 ob. čes., kr. i okr. Čás. (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Zbislav, být. dom. Žehušice.

Zářičí, Zařeč, ves, 11 d. 78 ob. čes., kr. Král. Hrad.; okr. Rychnov (1¼ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Vamberk, být. dom. Rychnov a Černikovice; sam. Mníšek (v. t.) při vtoku Zdobnického potoka do Orlice.

Zářičí, ves při potoku, 39 d. 242 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1½ hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Mesné, far. a být. dom. Dírné; ½ hod. vzdálí mlýn Mach.

Zářičí, ves, 24 d. 163 ob. čes., kr. Táb., okr. Ml. Vožice (1¾ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Šebířov; sam. Bouřilka. Za zřízení patrimon. patřilo 6 d. k dom. Vyšetic., 1 d. k dom. Vožic. a ostatek k druhé čtvrti svobodníkův kraje Táborského.

Zárov (Žďár?) dolejší (*Nieder-Soor*), ves při potoku, 96 d. 557 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov (1¾ hod. k jihu), kat. obc. Z. d., pol. obc. Zárov, far. a být. dom. Buky staré; fil. chrám sv. Jana Křt. byl r. 1384 farním, škola, mlýn, sam. Eulenberg.

Zárov (Žďár?) hořejší (*Ober-Soor*), ves na již. konci předešlé počínající, 121 d. 790 ob. něm., kr. Jič., okr. Trutnov, kat. obc. Z. h., pol. obc. Zárov, far. a být. dom. Buky staré; mlýn, sam.: Eichelhof, Kleinenoth, Strassenbüschel a Bída ženská (*Weiberkränke*).

Zárský viz Střisov.

Zaruba viz Zvěrotice.

Zarubín, někdy ves u Lučiště (v. t.), která se nazývá r. 1391 příslušenstvím Pořičí spáleného. R. 1601 připomíná se jí na témž panství co vsi pusté.

Zarybnice, veska, 4 d. 33 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Neveklov (¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Stranné, býv. dom. Tloskov.

Zarybnice viz Opočno.

Zarybníky, Zárybník viz Skalice klášterská.

Záryby, ves na levém břehu Labe, 39 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Brandýs n. L. (1 hod.? sev. záp.), kat. i pol. obc. Z.), far. Kostelec n. L.

Zásada, ves, 16 d. 77 ob. čes., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Kamení, far. Vlastibořice, býv. dom. Svijany.

Zásada, ves, 123 d. 817 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Držkov, býv. dom. Navarov; fil. chrám sv. Prokopa byl ve 14. stol. farní, škola, dv. popl., ½ hod. sev. sam. Přední Zbytky. — Někdejší tvrz byla původiště rodu soujmenného, z nichž Ješka, řeč. Čúch z Z-y, nejvyššího maršálka krále Václava IV. připomínáme.

Zásada (*Sosau*), ves, 19 d. 110 ob. něm., kr. Žat., okr. Chomútov (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Grün, far. Kralupy a Chrbice, býv. dom. Hagensdorf a Pruneřov.

Zásada (*Sosau*), ves, 21 d. 105 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (¾ hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Jeseň, far. Rošovice, býv. dom. Milžany; papírna.

Zásada, pův. knížecí, ve 12. stol. kostelu Litoměřickému darovaná osada, kdež se ve 14. stol. far. chrámu sv. Vojtěcha připomíná. Za našich dob jest Z. částí města Litoměřic (v. t.).

Zásadí viz Stíčany.

Zásadka, také Z. malá (*Klein-Z.*), ves, 26 d. 171 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště (¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Boseň.

Zásadka, dv. popl. s pustým hradem u Sychrova. Hrad Zásadka náležel prý r. 1589 Bohuslavovi Joach. Hasištejnskému z Lobkovic a ok. r. 1615 Vác. Budovcovi z Budova.

Zásadka, dv. popl. u Rostok v okr. Jilemnic.

Zásadka malá viz Zásadka.

Záskalí (*Saskal*), ves, 82 d. 546 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Hodkovice, býv. dom. Čes. Dub a Fridštein; mlýn, plátenictví.

Zásmuky, panství fideikom. (dle právn. odhadu z r. 1839 za 541.540 zl. 22¼ kr. stř.) a městys?, 204 d. 1751 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., arcidiéc. Praž., vik. Kolín., patr. hr. Šternberk, 3468 osadníkův; starobylý děk. chrám Nanebevzetí P. M. s náhrobky z 15., 16. a 17. stol.; 2 zvony z r. 1536 a 1537 od Ptáčka a jiný z r. 1568 od Tomáše z Hor Kuten; františk., r. 1692 založ. klášter s kostelem sv. Františka, který chová mimo jiné náhrobky pomník vítěze nad Tatary, Jaroslava Šternberka, přenešený sem z kláštera sv. Anežky na Starém městě Pražském; na pomníku vytesána postava slavného Jaroslava; kaple P. Marie řeč. „v Lipách“, r. 1681 vystavená, jest ¼ hod. vzdálí; starý a nový zámek, škola, pošt. exp., cukrárna, veliký pivovár (zdejší pivo jest velmi oblíbeno), dv. popl.; v okolí nalezá se několik předhistorických ohrad, ½ hod. záp. sam. Vlčí důl. Trhy výroční a na dobytek: 1) v pond. po Hromn., 2) v pond. po sv. Fil. a Jak., 3) ve stř. po sv. Prokopu, 4) v pond. po Naneb. P. M., 5) ve stř. po sv. Vác., 6) ve stř. po všech Svatých; týdní trh každou středu. — Z. byly ve 14. a 15. stol. sídlem rodu soujmenného, z něhož pocházel čelný bojovník husitský, Mikuláš ze Z-k. V druhé polovici 16. stol. seděli na Z-cích páni z Říčan a počátkem 17. stol. Vác. Vchynský z Vchynic a Tetova. R. 1637 dosáhli Z-k Šternberkové směnou za Postoloprty a zůstali v stálém jich držení až dosud. V Z-cích nar. dne 29. ún. 1788 geniální básník „Vznešenosti přírody“, general-major Milota Zdirad Polák; † v Novém městě Vídeňském dne 31. břez. 1856.

Zasov dolní (*Unter-Zassau*), ves na úpatí soujmenné hory (563·3 víd. sáhů n. m.), 17 d. 197 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk (4 hod. již.), kat. obc. Z. d., pol. obc. a far. Kunžvart.

Zasov horní (*Ober-Zassau*), ves blíž předešlé k jih. vých., 18 d. (po různu) 153 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Vimberk, kat. obc. Z. h., pol. obc. Pumperle, far. České Trouby.

Zástava, veska, 7 d. 44 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (2 hod. sev. vých.?), kat. obc. Újezd, pol. obc. Borek, far. Dříteč.

Zástavec dolejší a hořejší, někdy osady? u Lhoty Blahovy v okr. Otic.

Zastavilka viz Mělčany.

Zastraní, vska, 6 d. 57 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř (¾ hod. sev.?), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Nová ves; zde se popisuje mlýn Bezlejov a dv. popl. Skuhrov, také Skuhrovec.

Zatava, ves, 29 d. 224 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Hradiště, far. Kestřany, býv. dom. Protivín. — Z. jmenuje se mezi vesnicemi, které sobě obec Písecká r. 1542 do desk zemských vložiti dala.

Zatlanka viz Smichov.

Záton, Otov (*Ottau*), far. vska na pravém břehu Vltavy, 4 d. 31 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Krumlov (2 hod. již.), kat. obc. Schömern, pol. obc. Lověšice, diéc. Buděj., vik. Krumlov., 1281 osadníkův; got. chrám sv. Jana Křt. nepochybně z r. 1409, nebo tento letopočet nachází se vedle znaku Rožmberského mezi presbyt. a lodí, škola, na blízku zbytky valů nějaké tvrze. — Mezi l. 1037 a 1055 darován klášteru sv. Jana Křt. na Ostrově újezd Z., v němž podle svědectví urbáře téhož kláštera z r. 1388 povstaly osady Bohdalovice, Dobrné, Lužná (nyní Lhota Lužná), Hašlovice, Mezné, Dobrsever?, Machovice a Z. Benediktini Ostrovští založili na Z-ě původně poustku, která ve 14. věku proměněna v proboštství či fil. klášter benediktinský. Kdy proboštství zaniklo a jakým způsobem celý újezd Z. v majetek Rožmberků přešel, neznámo.

Zátvor, ves, 29 d. 245 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Záleslice, far. Chlumín, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy (2 d. dom. Chvatěrub.); druhdy zde stála tvrz. — Z. držel na poč. 14. stol. k tvrzi Klomínské Mikuláš od Věže, syn Volflinův.

Zatyní, Satyně, Satyní (*Sattai*), ves, 37 d. 224 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Dubá (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Doksy; sam. Eichberg.

Zavadilka, ves, 19 d. 155 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Jizbice, far. Všejany, býv. dom. Křinec (1 d. k Loučni).

Zavadilka? Janoves (*Johannesdorf*), ves r. 1798 založená, 21 d. 117 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník (2¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Bosyně, far. Vysoká, býv. dom. Liblice. — Již před založením vesnice stála zde hospoda Zavadilka, kterýmžto jmenem obyčejně i ves se označuje.

Zavadilka, hospoda blíž Černínů a Předbořic.

Zavadilka viz Čekanice.

Zavadilka viz Dehnice.

Zavadilka viz Neznašov.

Zavadilka viz Lhotka Prackova.

Zavadilka, hospoda u Pulice.

Zavadilka, sam. blíž Stračova.

Zavadilka, sam. blíž Sázavy v okr. Jílovském.

Závěrka, někdy vinice, nyní hostinec a dva domy blíž Týnky za Strahovskou branou. Na Z-ce měl r. 1742 František Lotrinský, manžel cís. Marie Terezie svůj stan.

Závěrka viz Smichov.

Zavěšín, ves, 39 d. 341 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná (1½ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Bělčice, býv. dom. Lnáře; želez. ruda, sam.: pila Lopatárna, jiná Spodní pila, dv. popl. Ovčárna a želez. hutě (1 vysoká pec) řeč. v Hutích.

Zavěšín viz Zavišin.

Zavidkovice, ves, 19 d. 136 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (2½ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Lipnička, far. Světlá, býv. dom. Nová ves.

Zavidov (*Seiwedl*), ves, 54 d. 395 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Petrovice, býv. dom. Kolešovice. — Ves Z. koupil od král. komory r. 1601 Jan Tejřovský z Einsidle a na Chříči.

Závist, myslivna na pravém břehu Vltavy, proti Zbraslavi, bývá letního času od Pražanův hojně navštěvována. Nad Z-í zdvihá se hora Hradiště, po níž se rozkládají rozsáhlé valy.

na Závisti viz Zalužany.

Zavišin, Zavěšín (*Abaschin*), ves, 26 d. 169 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Teplá (1¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Habrové Kladruby.

Zavlekom, Zamlekom, Zamlekov, statek s panstvím Nalžovským spojený a far. ves, 67 d. 507 ob. čes., kr. Plz., okr. Planice (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Buděj., vik. Planic., patr. hr. Taafe, 1971 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice, jehož se již r. 1384 připomíná, vystaven v nynější podobě r. 1773; pošt. úř., škola. — Na záp. straně strmí na skále zbytky někdejší tvrze, která byla ve 14. stol. sídlem rodu soujmenného. K r. 1370 znám jest Dluhomil z Z-a. K r. 1402 nalezáme na Z-ě Jana z Velhartic odjinud z Heršteina, který r. 1411 kaplanství při zdejším chrámě zřídil. Potomek jeho, Jan Heršteinský z Velhartic, prodal Z. r. 1480 Půtovi Švihovskému z Risenberka, a nástupce tohoto r. 1539 pustý již zámek s kostelním podacím a příslušenstvím Janovi Dlouhoveskému z Dlouhé vsi. Jiříkovi Dlouhoveskému proměněn Z. pro účastenství v stavovském povstání v manství, z něhož teprv r. 1646 propuštěn. Jiří Mikuláš Dlouhoveský prodal Z. r. 1669 Divišovi Lvovi Žakavci z Žakavy a ten r. 1689 Ludmile Veronice Doudlebské z Doudleb. Pak zde vládli Koc z Dobrše 1707, Winkler z Heimfeldu, Widersperger z Widerspergu 1715, von Lanau, Serius von Eichenau

1783, Petr Euseb Radecký z Radče 1788 a Vác. Maria hr. z Pöttingu od r. 1789. Připojiv Z. k Nalžovům prodal tento celek r. 1769 hr. Frant. Xav. Taafovi, jehož potomkům dosud náleží.

Závodí popisuje se při Berouně.

Závodský popisuje se při Vojislavicích.

Závorník, někdy ves ?, kterou cís. Sigmund r. 1436 s městečkem Štěpanovem zapsal Mikulášovi Trčkovi z Lípy na Lipnici.

Závory, zaniklá ves, jež slušela r. 1402 k hradu Čápu.

Závratec, ves, 27 d. 213 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Ronov; škola. — Z. patřily v 16. stol. k hradu Lichtenburku.

Zavratný (Sabratne), veska, 7 d. 49 ob. něm., kr. Buděj., okr. Vyš. Brod (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Jilovice, far. a býv. dom. Rožmberk.

Závraty, ves, 15 d. 155 ob. čes., kr. i okr. Buděj. (1¾ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Vrabče, far. Boršov, býv. dom. Krumlov.

Zavrchy, vska, 7 d. 58 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. Police (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Srbská vysoká, far. Hronov, býv. dom. Náchod.

Zavřice, ves, 24 d. 172 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (1½ hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Kamenné, far. Slivice, býv. dom. Kamenné a Vysoká.

Závsí, ves na úpatí soujmenného vrchu, 21 d. 107 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav (1½ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Třebejice, far. a býv. dom. Dírné; dv. popl.

Zbečník, ves, 128 d. 915 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Hronov; mlýn, kam. uhelné doly.

Zbečno, Ztbečno, far. ves v údolí na levém břehu Mže, 114 d. 938 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Křivoklát (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., pošt. Křivoklát a Beroun, arcidiéc. Praž., vik. Křivoklat, patr. kn. Fürstenberk, 1803 osadníků; far. chrám sv. Martina uvodí se co taký již r. 1384, škola, mlýn; as 1 hod. sev. zbytky hradu Jivna č. Bivna, jinak neznámého; na záp. pahorku odhaleno pohanské pohřebiště. — Z. bylo od nepaměti oblíbeným loveckým dvorem knížat českých, kdež r. 1100, dne 22. pros. kníže Břetislav II. zemřel, poraněn v zdejších lesích od najatého vraha. R. 1125 slavil zde kníže Vladislav vánoce a nový rok a v l. 1183 a 1184 meškal zde kníže Fridrich.

Zbelitov viz Zbilitov.

Zbenice, statek s panstvím Orlickým spojený a ves, 42 d. 377 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Chraštice; zámek, dv. popl., mlýn. — Z. náležely ok. r. 1562 ryt. Bukovanským z Bukovan, ok. r. 1626 Šlejlovským? von Siegendorf, pak p. von Bünau. R. 1753 prodali Z-i s tvrzí, dvorem popl. a pivovárem hr. Čejkové z Olbramovic klášteru sv. Jana Křt. pod Skalou, po jehož zrušení r. 1785 statek k náb. matici potažen a r. 1805 maršálkovi Karlu Švarcenberkovi prodán. Ten jej spojil s Orlíkem.

Zběř, někdy panské sídlo, nyní toliko ves, 91 d. 688 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Bydžov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Veselé vysoké, býv. dom. Milčeves; mlýn, někdy zde byla tvrz. — Z. dostala se v 16. stol. Bořkům z Dohalic, kteří dostavše se i v držení Milčevsi, Z. s touto nepochybně spojili.

Zběraz, ves, 25 d. 288 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Sestrouň, far. Chlum, býv. dom. Knovíz; zde se popisuje Hradištko a Roudný; první patří farou ke Kosově hoře. — Z. byla r. 1545 příslušenstvím Červeného hrádku.

Zběšice, Běšice, ves, 30 d. 212 ob. čes., kr. Táb., okr. Bechyně (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Záluší, far. Bernartice, býv. dom. Opařany; podál myslivna.

Zběšičky, Gděšičky viz Běšičky.

Zbihněvice, Zbližňovice, ves, 20 d. 146 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Čejkovice, far. a býv. dom. Heřmanův Městec. — Z. patřily v 16. stol. k zboží Stolanskému.

Zbilitov, Zbelitov, ves, 28 d. 244 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z.

Zbilitov, Zbelitov, vska, 7 d. 54 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (1¾ hod. již.), kat. obc. Svoříš, pol. obc. Drahnětice, far. a býv. dom. Jistebnice.

Zbility, Zbilidi (Roth-Neustift), ves, 38 d. 378 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1½ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Branišov, býv. dom. Jeníkov větrní; mlýn, ¼ hod. jih. vých. Maršov, někdy ves, nyní samota a ¼ hod. sev. vých. Točíkův mlýn. — Z. náležely r. 1437 klášteru Želivskému.

Zbinohy (Winau), ves na výšině, 33 d. 274 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Jeníkov větrní; ¼ hod. sev. záp. mlýn a ¼ hod. sev. vých. Skalka. — Z. slušely r. 1437 ke klášteru Želivskému.

Zbiny (Binai), ves na úpatí soujmenného vrchu, 51 d. 807 ob. něm., kr. Boles., okr. Dubá (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom Doksy.

Zbíroh, ves dílem v údolí, dílem po návrší, 23 d. 131 ob. čes., kr. Boles., okr. Želes. Brod (1 hod. záp.?), kat. i pol. obc. a far. Lonček, býv. dom. Rohosec. — Nad Jiserou strmí na vrchu malebné zříceniny hradu Z-a, od Markvarticův založeného, na kterém ve 13. a 14. stol. Vartmberkové seděli. Když r. 1387 Markvart z Vartmberka proti králi Václavovi válku zdvihl, byl Z. a jiné jeho hrady dobyty a ku koruně potaženy, která je pak rozličným rodům v zástavu dávala. Z. dostal se počátkem 15. stol. Otovi z Bergova a na Troskách, za jehož nástupce Jana husité, zmocnivše se r. 1432 hradu, z něho nájezdy do okolí činili. R. 1442 byl hrad od zemských stavův dobyt a rozbořen. Po smrti jmenovaného Jana z Bergova r. 1458 připadlo zboží Z-ské jeho dvěma sestrám a dostavši se brzy potom opět pánům z Vartmberka, spojeno s Rohoscem.

Zbíroh, Zbirov, panství a starobylý okr. městys při soujmenném potoku, 170 d. 1563 ob. čes., kr. Praž. (5³/₄ m. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. J. Velič., 2260 osadníkův; far. chrám sv. Mikuláše uvodí se již r. 1384, za městysem starožitný zámek s kaplí P. Marie, při kteréž jest zvláštní kaplanství; v kapli jsou výtečné malby z dob Karlových, dvě školy, smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), pošt. exp., stanice záp. dráhy, pivovár, želez. hutě, dv. popl., mlýn s pilou, cvočkářství; zde se popisuje Františkovo údolí (*Franzensthal*), Švabín, Čáp a Dukov. Trhy výroční: 1) v out. velikonoční, 2) na sv. Bartolom., 3) na sv. Kateřinu. — Zdejší hrad byl hned na počátku 13. stol. sídlem Sulislaviců, kterýžto rod na tré linií rozrostl a sice: z Losy, z Pnětluk a ze Z-a. Z linie Z-ské známi jsou mezi l. 1230—48 bratří Sulislav, Chřen a Zdislav. Na sklonku 14. a v první polovici 15. stol. drželi Z. páni z Rožmberka, pak Kolovratové a od počátku 16. stol. Lobkovicové, jimž po bitvě na Bílé hoře odňat a ke koruně potažen. Od té doby zůstalo panství majetkem koruny až do r. 1868. Nynějším jeho držitelem jest p. Dr. Strousberg z Berlína, jenž je z druhé ruky koupil od prvních kupců Kirchmayra a Siedmunda. V 30leté válce vypálen a popleněn městys s hradem od Bannerových rot.

Zbirov viz Oslov.

Zbislav, far. ves na pravém břehu Doubravy, 71 d. 501 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Čás. (1 ¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Žehušice, diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. hr. Thun, 2243 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice o dvou věžích byl r. 1692 nově vystaven; řemeslně pracovaná cínová křtitelnice a 2 větší zvony pocházejí snad ze staršího, již ve 14. stol. připomenutého kostela; škola, dv. popl., mlýn; z býv. tvrze zachovaly se valy a hluboké příkopy, v jichž objemu nyní škola a domek čís. 63 stojí. — Z. jest prastará osada, která náležela ve 12. stol. ke dvoru Ježitbořickému, zboží to biskupství Olomúckého, a později klášteru Sedleckému, jemuž ve válce husitské odcizena a cís. Sigmundem r. 1436 Janovi Chotúni z Nestějova spolu s Babicí zapsána byla. Z pozdějších držitelů prvé zvláštního statku Z-i znám jest ryt. Adam Jaroslav Schafmann ok. r. 1655 a na sklonku 17. stol. Frant. Bernart Věžník. Brzy potom spojena Z. s Žehušicí.

Zbislav, ves, 31 d. 235 ob. čes., kr. Pls., okr. Planice (³/₄ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Újezd, far. Němčice, býv. dom. Planice a Němčice (část dom. Měcholup); opodál 4 jednoty.

Zbislav, ves, 17 d. 163 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Milevsko (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Blehov; škola, ¹/₄ hod. sev. mlýn Hrůza. — Z. patřila nepochybně k prvotnímu nadání kláštera Milevského.

Zbislavice, Zbyslavec, ves, 24 d. 211 ob. čes., kr. i okr. Čás. (3 hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Míčov, býv. dom. Ronov; v okolí želez. ruda.

Zbitiny (*Ober-Haid*), far. ves v horách, 55 d. 454 ob. něm., kr. Pís. okr. a pošt. Prachatice (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Prachatic., patr. kn. Švarcenberk, 2029 osadníkův; lok. chrám sv. Víta byl ve 14. stol. farním, škola, podál při Blanici 2 mlýny.

Zbizuby, ves, 41 d. 279 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1¹/₄ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Rataje, býv. dom. Kácov (8 d. dom. Rataj.). — R. 1382 koupili Beneš a Ondřej bratří Roháčové z Libuně některé dědiny v Z-ech, Podvecích a v Lištni.

Zbližňovice viz Zbihněvice.

Zblové, ves, 19 d. 147 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¹/₄ hod. záp.), kat. i pol. obc. Kleny, far. Studnice.

Zbohov viz Rostejné.

Zbohy (*Bohy?*), ves na vysočině, 23 d. 219 ob. čes., kr. Pls., okr. Kralovice (1³/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Kozojedy, býv. dom. Plasy; zde se popisuje dv. popl. Rohy a sam. Krašov (v. t.).

Zbojiště viz Nesnašov.

Zbomyšl viz Spomyšl.

Zbonín, ves blíž levého břehu Vltavy, 44 d. 362 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (2³/₄ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a býv. dom. Varvažov, far. Staré sedlo; sam.: Ochoz, Kopanina, Jelce neb Jelec,

Diblíkov, Leloštice, Kreslička a u sv. Jana.

Zborov, někdy zvláštní statek, nyní ves, 41 d. 323 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($1^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Ledenice, býv. dom. Třeboň; dv. popl., někdy zde stála tvrz; podál Zborovský mlýn a 4 jednoty. — Na počátku 17. stol. patřil Z. Karlu Kořenskému z Terešova, od jehož potomků jeho trhem získal r. 1709 kn. Adam Frant. Švarcenberk.

Zborov, ves, 69 d. 464 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Planice ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Nicov; fil. chrám sv. Jana Křt. byl ve 14. stol. farním; žde se popisuje Nicov (v. t.) a hájnovna Wallishof. — U vesnice strmí na hřbetě hory lesem porostlé kamenná ohrada z časů předhistorických.

Zborovice přední (*Vorder-Z.*), ves na pravé straně Volyňky, 25 d. 171 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Strakonice (1 hod. již.), kat. obc. Z. p., pol. obc. Radošovice; mlýn; ve 14. stol. připomíná se zde farního chrámu.

Zborovice zadní (*Hinter-Z.*), ves, 50 d. 353 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Strakonice ($1^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z. z., far. Radomyšl; škola.

Zborovský mlýn viz Zborov.

Zboží, též Z. kamenné, ves 46 d. 327 ob. čes., kr. Boles., okř. Nymburk ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Drahelice, far. Kostomlaty, býv. dom. Lysá; dv. popl. — Z. jmenuje se mezi vesnicemi, k hradu Kostomlatům příslušnými, jež král Václav r. 1495 ze zápisu propustil.

Zboží, statek s panstvím Haberským spojený a ves, 49 d. 356 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($1^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Smrdov; zámek, mešní kaple sv. Matouše, dv. popl. a jiný $^{1}/_{2}$ hod. již. řečený Waldhof. — R. 1807 postcupil Raimund z Lichtenburka klášteru Vilemovskému vsi Z., Bačkova, Štěpanova, Lubného a Bohušic. S panstvím Haberským spojeno Z. v 18. století.

Zboží (malé), ves na pravém břehu Labe, 16 d. 114 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. (město) Poděbrady ($^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.) kat. i pol. obc. Poděbrady.

Zboží (velké), ves blíž předešlé a s ní snad souvisící, 45 d. 326 ob. čes., kr. Čás., okr., far. a býv. dom. Poděbrady, kat. i pol. Z.; škola. — Dne 26. pros. 1420 vyřítili se Nymburští Němci na p. Hynka z Poděbrad u vsi Z., v kteréžto šarvátce husité nejsvětější svátosti stratili.

Zboží, ves, 56 d. 481 ob. čes.?, kr. Jič., okr. Nov. Paká (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Úbislavice, býv. dom. Radim a Pecka (2 d. dom. Kumburk).

Zboží (*Rennzähn*), ves, 46 d. 253 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Hradiště, býv. dom. Žireč.

na Zboží, sam., patří do kat. obce Městce v okr. Novoměstském.

Zbožice, ves, 12 d. 78 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Něm. Brod ($1^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Kník, far. Krupá dolní. — R. 1495 darovala Anna Hrosnatová z Krchleb obci Něm. Brodské vsi Pfaffendorf, Z-i, Kník a dvory Komárovy.

Zbožíčko, ves při potoku, 31 d. 210 ob. čes., kr. Boles., okr. Nymburk (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Straky, far. Všejany, býv. dom. Benátky; parní mlýn.

Zbožná viz Božná.

Zbožnice, vska, 7 d. 65 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Konopiště, far. Vladislavice. — Z. uvodí se r. 1450 pode jmenem Lhota zbožná co příslušenství Kostelce nad Sázavou, s nímž se v tu dobu k panství Konopištskému dostala.

Zbožnov, ves, 27 d. 188 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skutče ($^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Štěpanov, býv. dom. Richenburk; škola. — K panství Richenburskému slušel Z. již r. 1392.

Zbožnov, někdy dv. popl. u Senetína.

Zbraň, ves, 15 d. 77 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Chlumec ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kondice, far. Žiželice.

Zbraňoves, vska, 4 d. 27 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($2^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Horušice, far. Zdechovice, býv. dom. Žehušice.

Zbraslav neb Kamenná (*Steindörfel*), ves, 12 d. 79 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice ($2^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Kodetschlag, far. Dvořiště horní, býv. dom. Rožmberk; částka vesnice této zove se Přibislavov neb Kamenná dolní (*Unter-Steindörfel*).

Zbraslav (*Prassles*), ves 40 d. 290? ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Žlutice ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Polom, far. Štědré. — Z. slušela v 15. stol. k Štědrému hrádku.

Zbraslav (*Königsaal*, *Aula regia*) panství (dle sml. postup. z r. 1848 za 788.655 zl. $86^{1}/_{2}$ kr. konv. m.) a starožitný okr. městys v romantické krajině při ústí Berounky do Vltavy, 154 d. 1668 ob. čes., kr. Praž., ($2^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., arcidiéc. Praž., vik. Z-ský, patr. kn. Öttingen-Wallerstein, 6117 osadníkův; prvé klášterní, nyní far. chrám sv. Jakuba obdržel svou rozsáhlost a renaissanční podobu mezi l. 1650—54;

v něm zasluhují povšimnutí: velký oltář z mramoru Radotínského a Slivenecského z r. 1744, ozdobený obrazem od Piazettiho; oltář P. Marie z Radotínského mramoru z r. 1745 zdobí překrásná madona, perla to umění malířského; madona tato na dřevě malovaná jest jedna z nejvzácnějších památek umění byzantinského v Čechách, ač jí mnoho původnosti odňato restaurací jakéhosi Zachariáše Švába r. 1661; klášteru dostala se dle podání od krále Václava II. r. 1297; obraz sv. Bernarda jest prý od Škrety a obraz narození Páně a sv. tří králů od Brandla; znamenité varhany zhotovil prý v druhé polovici minulého století Strahovák Lohelius Oehlenschläger; pod kruchtou epitafium králů Vác. II. a III.; v sakristii chovají se dvě křídla ze skládacího oltáře, drahocenná to památka českého umění malířského 15. neb 16. stol., a skřínka s některými ostatky tělesnými královské rodiny; blíž far. chrámu kostel sv. Jana Křt., z r. 1786 zrušený, jest jediný zbytek gotických budov Z-ských; kníž. palác jest bývalá prelatura r. 1739 nádherně vystastavená; kn. pokoje ozdobeny jsou malbami na obmítce z doby prelatů; v někdejším konventě, pěkné to budově z r. 1732, jest cukrovárna, veldílna mydlářská a fabrika na kostní čerň; na „Havlíně" hřbitovní kostel sv. Havla, který se nazývá v listině Kladrubské z r. 1115 kaplí a r. 1384 kostelem farním, později klášteru Z-skému podřízeným; kostel, v nynější podobu na zač. minulého století uvedený, jeví některé známky romanské ornamentiky; velký oltář, r. 1744 z klášt. kostela sv. Jakuba sem přenešený, jest znamenitá dřevěná řezba renaissanční z 16. stol., jakých se pořídku nalézá; větší zvon ulit r. 1528 od Bartoloměje Pražského, menší pochází z r. 1683; škola; řemeslnická škola, první v Čechách, založ. r. 1845 od kn. Öttingen-Walleršteina, smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), pošt. úř., záložna, spolek „Včela Z-ská", odbor hospodářského spolku, pivovár, lihopalna, továrna na kávu z řípy; výše připomenutá cukrárna r. 1812 zařízená spotřebuje roč. 102.515 ctů buráku; zhotovování proutěného nádobí v rozsáhlé míře, též výrobky hrnčířské zasluhují povšimnutí; sam. Vinice. Trhy výr.: 1) dne 4. dub., 2) v pond. po sv. Janu Nep., 3) v pond. po jm. P. Marie, 4) v pond. po sv. Rafaelu. — Z. darována r. 1115 klášteru Kladrubskému, od něhož jí i s příslušenstvím biskup Praž., Jan III. z Dražic směnou získal (po r. 1258). Příjemnost zdejší krajiny, zvýšená nad to hojností zvěře, lákala k častým vyjížďkám na lov krále Přemysla Otakara II., který konečně r. 1268 biskupa k směně Z-i pohnul. Král Otakar dal ihned na Z-i krásný lovecký zámek a několik jiných staveb vyvésti a okolní vrchy révou z Rakous přivezenou posázeti. I Otakarův syn, král Václav II., maje veliké zalíbení v této krajině, rád se zde zdržoval. Brzy po odpravení Záviše Falkenšteinského ustanovil se na založení nového cister. kláštera, pro kterýž Z. zvolena byla. R. 1292 dne 20. dubna převedeno z kláštera Sedleckého 12 mnichů na Z. a klášter nazván Aula regia (král. síň, z čehož něm. Königsaal). Bohatství a lesk kláštera dosáhly v krátce také výše, že se mu málokterý klášter v tu dobu vyrovnal. Budovy klášterní byly prý divem umění stavitelského. Klášteru Z-skému přibylo slávy hlavně tím, že zvolen za pohřební místo král. rodiny. Čím bylo opatství sv. Diviše (Saint Denis) u Paříže, tím byla ve 14. stol. Z.; zajisté pak co do znamenitosti a nádhery hrobka králův Českých hrobkou králův francouzských zastíněna nebyla. První pohroma zastihla klášter za zlovlády Jindřicha Korutanského, kdežto zdejší mniši velkou ujmu na statcích utrpěli. R. 1420 dne 10. srpna vydrancován a spálen slavný a bohatý klášter Z-ský od fanatických houfů, Korandou vedených, tak že nyní ani nevíme, kde velký Marianský chrám s král. hrobkou stával. Když se bouře husitská utišila, vrátilo se několik mnichů do Z., avšak dlouho se jim zde nechtělo dařiti, nebo statky klášterní byly v rukou světských. Teprv od středu 16. stol. zlepšil se poněkud stav cisterciáků, kteří ale již opět r. 1611 od vojska Pasovského a r. 1612 od voje Uherského všeho oloupeni byli. R. 1618 odňaty jsou klášteru všecky nově nabyté statky a vráceny teprv po bitvě Bělohorské. R. 1631 upevnili se na Z-i Sasové, a co nimi neskaženo, zničili zbouření sedláci, klášteru poddaní. Též r. 1634 drancovala klášter, nejinák než nepřítel, vojska císařská. Největší pohroma zastihla klášter r. 1639, když Banner Z. na několika místech zapáliti kázal, tak že celé městečko zničeno. Od posledního vydrancování skrze Švédy r. 1648 nastaly klášteru klidnější doby, avšak klášter netěšil se dlouho z opětného rozkvětu, zrušen byv cís. Josefem r. 1785. R. 1827 koupil panství Z-ské od náb. matice Bedřich Kraft Jindř. kn. Öttingen-Wallerstein, jehož rodu dosud náleží. Konečně slušno zmíniti se o Petru ze Žitavy, třetím opatu Zbraslavském, který se svým spisem „Chronica Aulae Regiae" proslavil.

Zbraslavice, statek (dle právn. přiřknutí z r. 1849 za 96.416 zl. 3 kr. konv. m.) a starobylý městys(?) na výšině, 155 d. 1296 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hor. (4 hod.

již.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. ryt. s Löwenthalů, 3265 osadníkův; starobylý far. chrám sv. Vavřince s pěkným hl. oltářním obrazem uvodí se co taký již r. 1384, zámek, škola, synagoga, radnice, pošt. exp., záložna, pivovár, lihopalna, dv. popl., $^{1}/_{4}$ hod. jih. vých. Spálený mlýn a $^{1}/_{4}$ hod. jih. záp. Kudlakův mlýn, někdy též dvůr Vystrkov. Trhy výr.: 1) v out. po Hromn., 2) v out. po ned. Judica (trvá 8 dní), 3) v out. po sv. Trojici, 4) v out. po Navštívení P. M., 5) v pond. po sv. Vavřinci, 6) v out. po sv. Vác., 7) na sv. Kateřinu (po 8 dní), 8) na sv. Tomáše; každé úterý týdní a dob. trh. — Ve 14. a v první pol. 15. stol. vládla Z-ským hradem zvláštní linie rodu Janovicův, snad potomci Jana z Polné, kteří se Kolovraty přezvali. Ok. r. 1476 ustavil sobě Bohuše z Drahobudic ve Z-ích srub, který baštami a příkopy hraditi jemu zakázáno. Vedle něho, zdá se, že seděl na Z-ích Jan Svadba z Otradovic. R. 1540 připomíná se Jindřich Firšic z Nabdína a na Z-ích, hejtman kraje Čáslavského, který r. 1548 Z. s pustým zámkem Malovidským prodal Pavlovi Malovcovi z Malovic. V tu asi dobu přiznávala se nepochybně valná část obyvatelstva k jednotě „Bratří Českých“, kteří zde měli školu. Od Viléma Malovce koupil Z. Ondřej Hornatecký z Dobročovic, který po bitvě Bělohorské třetinou svých statků král. fisku propadl, avšak v držení Z-c zůstal. V 18. stol. střídali se velmi zhusta držitelé statku Z-ského, který r. 1832 v majetek rytířů z Löwenthalu přešel.

Zbraslavice, neznámé polohy, jmenují se mezi vesnicemi za Sušicí, které se dostaly ok. r. 1384 s hradem Borem křižovníkům Zderazským.

Zbrašín (*Prašin*), ves, 32 d. 236 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. Louny ($1^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. Z., far. Opočno, býv. dom. Lipno; dv. popl., mlýn, někde zde byla tvrz; $^{1}/_{4}$ hod. jih. záp. mysliv. se zrušeným kostelem sv. Ondřeje a zbytky tvrze Selmice (v. t.).

Zbudov, ves při potoku Soudném, 38 d. 267 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Nákří; 2 mlýny.

Zbudov, ves na návrší, 32 d. 164 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Žamberk ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a far. Klášterec.

Zbudov, Budov (*Pudowa*), ves, 16 d. 103 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. ($^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Svádov. — Z-a postoupil směnou biskup Jan IV. r. 1337 klášteru sv. Augustína v Roudnici.

Zbudov, Zbudovice viz Něhošovice.

Zbudovice, ves, 24 d. 171 ob. čes., kr. i okr. Čás. ($1^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Potěhy, býv. dom. Žleby a Tupadly; škola.

Zbudovice viz Zbudov.

Zbuch (*Zwug*), ves, 28 d. 191 ob. něm., kr. Plz., okr. Stod ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Úherce, býv. dom. Chotěšov; kam. uhelné doly. — Vesnice této připomíná se v potvrzovací listině kláštera Chotěšovského z r. 1272.

Zbuzany, ves, 27 d. 239 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov ($2^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Ořech, býv. dom. Choteč.

Zbuzinka viz Troja.

Zbuzy viz Buzice.

Zbynice, far. ves, 42 d. 288 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Hrádek a Velhartice, diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. sv. p. Sturmfeder, 2590 osadníkův; far. chrám Zvěstování P. M. uvodí se co taký již r. 1384; v presbyterium hrobka Desfoursů a Sturmfederů; menší zvon z r. 1523; škola. — K r. 1414 připomíná se Předota a Újec z Z.

Zbyslavec viz Zbislavice.

Zbyňkovsko, zaniklá osada na Domažlicku.

Zbýšov, far. ves při potůčku, 20 d. 186 ob. čes., kr. i okr. a pošt. Čás. ($2^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Sedlec., diéc. Král. Hrad., vik. Kut. Hor., patr. kn. Švarcenberk, 2670 osadníkův; far. chrám sv. Jana Křt. uvodí se již ve 14. stol., škola, dv. popl., mlýn s pilou. — R. 1496 zapsal král Vladislav Slavatovi z Chlumu a Košumberka klášter Zbýšov a dv. popl. Skramník, zboží to kláštera sv. Prokopa. K Chlumu patřil Z. ještě r. 1574; porovnej Opatovice v témž okresu.

Zbytek popisuje se u Číčové.

Zbytky přední viz Zásada.

Zdaboř, Zaboř, ves, 14? d. 126 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Příbram ($^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Žežice.

Zdánek viz Libošovice.

Zdaraz viz Zderaz.

Zdaslav viz Zdeslav.

Zdeboř, 2 d. 12 ob. čes., kr. Táb. okr. a býv. dom. Votice ($^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. obc. Lysá, pol. obc. Budenín, far. Arnoštovice.

Zdebořice, Stobořice, far. ves, 39 d. 328 ob. čes., kr. Plz., okr. Planice (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Týnec a Běšiny, pošt. Zavlekom, diéc. Buděj., vik. Planic., patr. hr. Kolovrat, 1426 osadníkův; far. chrám sv. Jiljí uvodí se již

r. 1884; r. 1754 vyhořel a byl r. 1760 obnoven; škola; na blízku stála kaplička sv. Vojtěcha, pod jejímž oltářem čerstvý pramen se prýštil. Dle pověsti odpočíval na místě tomto sv. Vojtěch na cestě od Zelené hory a občerstvil se vodou, která od té doby síly léčivé prý chová. V kamenu nad studánkou vytlačena prý stopa tohoto svatého.

Zděbrady, dv. popl. u Žeslovic.

Zdebuzeves, Stebuzeves, far. ves na patě vrchu Vlkonáče, 35 d. 279 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Vlašim (1½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Šternberk, arcidiéc. Praž., vik. Vlašim., patr. náb. fond, 1776 osadníkův; far. chrám sv. Anny byl ve 14. stol. sv. Šim. a Judě zasvěcen; větší zvon z r. 1599, menší z r. 1708; škola, dv. popl. — Blíž dvora stála druhdy tvrz, která byla ve 14. a počátkem 15. stol. sídlem panoší z Z-vsi. V čas válek husitských byl v držení statku ryt. Jan Olešák z Nesper a Z-vsi, po jehož smrti Dorota, vdova po něm pozůstalá, tvrz Z. i s příslušenstvím prodala Janu Zajimačovi z Kunštatu. Na počátku 16. věku prodala Anna, dcera někdy Petra Opita z Maličína pustou tvrz a ves Z. s kostelním podacím Janovi Opitovi z Maličína, který ji r. 1549 Pavlovi z Podvek trhem postoupil. K panství Šternberskému dostala se Z. ještě během 16. stol.

Zdechovice, statek allod. (dle právn. přiřknutí z r. 1889 za 65.939 zl. 8½ kr. stř.) a far. ves (druhdy městys) v planině na úpatí návrší Strážníku, 92 d. 669 ob. čes., kr. Chrud., okr. a pošt. Přelouč (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Král. Hrad., vik. Chrud., patr. kn. Paar, 1967 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla připomíná se co taký již r. 1384, jeden zvon z r. 1481 a jiný z r. 1582; škola, velkolepý zámek od kn. Paarů vystavený okrášlen malbami od Škrety a chová prý znamenitou sbírku obrazů, pivovár, lihopalna, dv. popl., podál 2 mlýny a sam. Stará pila. — Na někdejší tvrzi seděl r. 1410 Jan ze Z-c a r. 1493 Jan z Sekeřic. R. 1500 postoupil král Vladislav II. za dluh 5000 kop gr. č. statku Z-c Mikulášovi Trčkovi na Lichtenburce k dědictví, což sněmem zrušeno a králem toho ještě roku odvoláno bylo. R. 1523 postoupil Petr Suda z Řenec králi Ludvíkovi statků svých Janovic a Veselé, začež obdržel v náhradu král. statek Z. právem zástavy. Ok. r. 1585 držel Z. Ignác Tluksa z Vrabí, který statek od Jana Luk. z Žerotína byl koupil. Od l. 1642 až 1722 vládli Z-ím Věžníkové z Věžník, od kterýchž je nynější držitelové kn. Paarové koupili.

Zdechovičky, Zdechovice, ves, 14 d. 100 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Kostelec, far. a býv. dom. Heřmanův Městec.

Zdělov, ves, 85 d. 529 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Borohrádek; 2 mlýny.

Zdemily, někdy ves blíž Kdyně, která byla již r. 1586 pusta (viz Zahořany). Ve 14. stol. připomíná se zde kaple sv. Václava se zvláštním duchovním správcem, jejíž podací právo r. 1390 a 92 p. Ojířovi z Riesenberka příslušelo. Někteří mají za to, že jest tato kaple velepamátný kostelíček sv. Václava blíž Brodku (Brůdku).

Zdemyslice viz Domyslice.

Zděnice, ves při soujmenném vrchu, 21 d. 157 ob. čes., kr. Pís., okr. a far. Prachatice (¾ hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Ostrov, býv. dom. Volary; sam. Kosák. — Z. navrácena r. 1389 kanovníkům Vyšehradským od biskupa Jana Olomúckého, který ji prvé co probošt nějaký čas držel.

Zděním viz Bělčice.

Zděř, někdy ves, jejíž kostelní podací spolu s Poříčím spáleným bratří se Švamberka prodali r. 1391 Jindřichovi z Elsterberka.

Zderadice, ves, 27 d. 202 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Maršovice, býv. dom. Tloskov; viz Stajice.

Zderadiny Hrochovy viz Zderadiny (velké).

Zderadiny (malé), ves, 14 d. 87 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (1½ hod. již.), kat. obc. Z. m., pol. obc. Zderadiny, far. a býv. dom. Kácov (4 čís. byla svob.); dv. popl.

Zderadiny (velké), ves u předešlé, 22 d. 147 ob. čes., kr. Čásl., okr. Uhl. Janovice, kat. obc. Z. v., pol. obc. Zderadiny, far. Kácov; část vesnice této, náležející z dvoru popl., vinopalny, cihelny a vápenky, seve se Zderadiny Hrochovy; za zřízení patrimon. patřily Z. v. k první čtvrti svobodníků kraje Kouřimského.

Zderaz, ves, 95 d. 610 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuteč (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Proseč, býv. dom. Nový hrad. — R. 1547 prodal Mikuláš Štítný ze Štítného ves Z. Janovi Trčkovi na Lichtenburce.

Zderaz, Zdaraz, dv. popl. s 27 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (1¾ hod. k jihu), kat. i pol. obc. Rodov, far. Sendražice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves. — Z. byl prý druhdy ves, kterou obyvatelé po Bělohorské bitvě nechtíce se navrátiti ke katolicismu, opustili a z Čech se vystěhovali. Pozemky potaženy na to k dvoru poplužnímu.

Zderaz, Zdaraz, veska na návrší v obvodu někdejšího dvora popl. založená, 7 d. 44 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice (2½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Bířkov, far. Vřeskovice, býv. dom. Poříčí červ.

Zderaz (*Dereisen*), ves, 28 d. 245 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Oračov, býv. dom. Kolešovice; podál dv. popl. Keblany (Geblany), který nám dochoval jmeno vesnice, v 30leté válce nepochybně zašlé. — Ves Z. nazývá se r. 1483 příslušenstvím zámku Petršpurku.

Zderaz viz Praha (str. 609).

Zděřec viz Žděřec.

Zdeslav, Zdaslav, někdy statek, nyní ves, 31 d. 178 ob. čes., kr. Plz., okr. Klatov (2¾ hod. na západ), kat. i pol. obc. Z., far. Poleň, býv. dom. Bystřice; mešní kaple sv. Jana Křt. obnovena byla r. 1831.

Zdeslav (*Deslawen*), ves, 38 d. 262 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenice (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Chmelištná, býv. dom. Libyně; opodál dv. popl. a 2 mlýny.

Zdeslavice, ves, 23 d. 176 ob. čes., kr. Čás., okr. Kut. Hora (2 hod. jiz.?), kat. obc. Z., pol. obc. Chroustkov, far. Bykaň, býv. dom. Malešov; podál dv. popl. a hájovny Mychovec? a Kocourov.

Zdeslavice, ves, 27 d. 172 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hora (3 hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Bludov, far. a býv. dom. Janovice červ.; ¼ hod. vých. sam. Kotlov?

Zdeslavice, ves, 15 d. 116 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč (1¼ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Tuněchody, far. Číhošt; před r. 1848 patřily 2 d. městu a ostatek panství Ledečskému.

Zdešov, ves při silnici, na návrší, 25 d. 189 ob. čes., kr. Táb., okr. Počátky (2 hod. jih záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Vlčetín, far. a býv. dom. Žirovnice; mešní kaple P. Marie, škola.

Zdešov, druhdy ves v okolí Dubé neb Housky na Boleslavsku.

Zdětín, ves, 34 d. 283 ob. čes., kr. Boles., okr., far. a býv. dom. Benátky (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z.; fil., ve 14. stol. far. chrám všech Svatých, ½ hod. vzdálí dv. popl. Chrást. — Z. a Němčice, vsi křižovníkův Svatomarských s Malé Strany, zapsal cís. Sigmund Janovi z Kunvaldu.

Zdiborov, někdy osada na Boleslavsku, k Děvínu přísluševší.

Zdibsko, veska, 8 d. 12 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2¾ hod. sev.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Klecany.

Zdiby, statek (dle právn. odhadu z r. 1857 za 151.639 zl. stř.) a ves, 31 d. 278 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Klecany; fil. chrám sv. Kříže z r. 1734 byl ve 14. stol. farním, zámek, pošt. úř., dv. popl., pivovár. — Z. patřily panenskému klášteru u sv. Kateřiny na Novém městě Pražském, po jehož vypálení r. 1420 Z. v ruce světské se dostaly. Od cís. Ferdinanda I. ponechány Z. r. 1547 Petrovi Bechyni z Lažan. R. 1676 zemřel a v zdejším kostele pochován Ferdinand Radecký z Radče na Přemyšlení a Z-ech. Z potomních držitelů jmenují se mezi l. 1700 až 1727 hr. Hartmannové z Klaršteina, r. 1728 hr. Marie A. Millesimo a j. Nyní drží Z. dědicové po Lud. Ahsbasovi.

Zdice, Vsdice, far. ves při Červeném potoku a při záp. dráze, 108 d. 990 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z, býv. dom. Točník, arcidiéc. Praž., vik. Beroun., patr. J. Velič., 2332 osadníkův; far. chrám Narození P. M. uvodí se co taký již r. 1384, škola, pošt. úř., stanice záp. dráhy, cukrárna, cvočkářství, v okolí se dobývá železovec a zvláště dobrý vápenec (porovnej Braník). — Dědina tato založena prý od Hedčanů, knížetem Břetislavem I. z Polsky do Čech r. 1039 převedených, a z rodu toho pocházel prý nejstarší kronikář český, Kosmas († r. 1125). Dle Erbena dal kníže Břetislav polským těmto Hedčanům veliký díl lesa řeč. Černín v župě Domažlické, aby, vymýtíce jej, sobě vesnice vystavěli, i povolil jim, aby týmiž zákony a obyčeji, jichž doma v Polsce užívali, zde se spravovati mohli. Zároveň učiněni jsou stálými strážci země České proti Bavorům. Jmeno Hedčané ustoupilo později obecnému jmenu Chody. U Zdic položil se r. 1193 táborem kníže-biskup Břetislav Jindřich proti knížeti Přemyslovi. Od krále Václava II. odňaty jsou Z. biskupství Praž. a přidány k nově vysazenému Berounu. R. 1424 sešli se okolo sv. Havla stavové čeští strany katolické i pod obojí na „obecný sněm“ do Z-c, aby umluvili některé prostředky k upokojení země české. Zde nar. ok. r. 1620 český básník a linguista, Václav Rosa, † 27. ún. r. 1689.

Zdíkov malý, Zdíkovec (*Klein-Zdikau*), far. ves, 22 d. 178 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (3 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z. m., býv. dom. Přečínov, diéc. Buděj., vik. Volyň., patr. kn. Švarcenberk, 3808 osadníkův, pošt. Vimberk; far. chrám sv. Petra a Pavla uvodí se co taký již r. 1384, škola.

Zdíkov velký (*Gross-Zdikau*), statek allod. (poslední vkladní cenost z r. 1867: 450.000 zl. r. m.) a ves na severním úbočí vysočiny, 139 d. 1808 ob. čes., kr. Pís., okr. Vimberk

(1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z. v., far. Zdíkov malý; zámek; zde se popisují sam.: Albrecht, mysliv. na Lizu s blízkou Marianskou kaplí a Vaňkův mlýn se 7 samotnými chalupami. — Z. v. byl prvé svěřenstvím Malovcův z Chýnova a Vimberka, načež r. 1799 allodován a od Jana Malovce hraběti ze Sikingen prodán. Nynější držitel jest Frant. hr. Thun-Hohenštein.

Zdíkovec viz Zdíkov malý.

Zdíky (*Stiegesdorf*), ves, 30 d. 184 ob. něm., kr. Buděj., okr. a far. Kaplice (1 hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Omlenice, býv. dom. Nové hrady; ¼ hod. jih. záp. Rüstern, 6 čís.

Zdiměřice (*Stiměřic*), ves, 30? d. 129 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové (2½ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Jesenice, far. Kunratice, býv. dom. Břežany (1 d. dom. Dobřejovice).

Zdiměřice, ves, 14 d. 91 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2½ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Velká ves, far. a býv. dom. Lukavec; škola, podál Podhájský mlýn patří farou do Hor Smilových. Za zřízení patrimon. patřilo 5 čís. v Z-cích k první čtvrti svobodníkův, kraje Táborského.

Zdislav, ves při Olšince, 32 d. 181 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuteč (1¼ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. a býv. dom. Košumberk, far. Luže. — Z. patřila ke Košumberku již v 15. věku.

Zdislav, někdy ves na panství Novozámeckém. R. 1402 přijal Jindřich mladší od otce Jindřicha Berky z Dubé za podíl hrad Hrádek (chudý), ve Vřesku dv. popl., městečko Dubou a vsi celé Dřevčice, Z., Sušici, Nedvěs a j. R. 1575 byla Z. již pusta.

Zdislavice, ves, 30 d. 218 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec (1 hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Skála, býv. dom. Okrouhlice; ¼ hod. záp. sam. v Pozaharech.

Zdislavice, starobylý městys pod širokým hřbetem „Javornické Hůry“ (285½ víd. sáhů n. m.), 104 d. 727 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Vlašim (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., arcidiéc. Praž., vik. Vlaším., patr. náb. fond, 2083 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla v nynější podobě z r. 1842 uvodí se již r. 1363, škola, pošt. exped.?; o sv. Matěji odbývá se výroční trh. — Na jihozáp. konci městečka stávala tvrz, rodinné sídlo vládyk z Zdislavic, z nichž se k r. 1368 Heřman z Z-c uvodí. V 16. stol. drželi Z. rytíři z Újezda, a od počátku 17. stol. majitelé Kácova. R. 1627 odloučeny jsou Z. od panství Kácovského a spojeny s panstvím Vlašimským. R. 1699 lehl celý městys popelem. Na cestě k Římovicům viděti zbytky jakéhosi vojenského tábora znamenité rozsáhlosti, kdež vykopány rozličné starožitné věci.

Zdivec viz Divec.

Zdobeň, Zdobín, ves, 38 d. 301 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (1¾ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Troteň, far. Miletín, býv. dom. Poličany.

Zdobnice malé (*Klein-Stiebnitz*), ves (334 víd. sáhů n. m.), 22 d. 155 ob. něm.?, kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Rychnov (2¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z. m., far. Zdobnice velké; železné hutě, r. 1775 zařízené.

Zdobnice velké (*Gross-Stiebnitz*), far. ves vých. od předešlé, v pohoří roztroušená, 186 d. 1218 ob. něm.?, kr. Král. Hrad., okr., pošt. a býv. dom. Rychnov, kat. i pol. obc. Z. v., diéc. Král. Hrad., vik. Rychnov., patr. náb. fond, 1518 osadníkův; far., r. 1787 založený chrám Dobrého pastýře, škola, 2 mlýny. — Z. v. přikoupil k panství Rychnov. v druhé polovici 17. stol. Norbert Leop. Kolovrat Libšteinský.

Zdoly, Důl (*Tholl*), ves, 26 d. 179 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1¾ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Bor, býv. dom. Planá a Kocov; kaple Sněžné P. Marie, škola, podál dvůr popl. Lukavice.

Zdonín, dv. popl. u Velelib. — Po blízku nalezeno v mohylách množství popelnic a rozličné nádoby různého způsobu.

Zdoňov, Merklovice (*Merkelsdorf*), far. ves v údolí při soujmenném potoku, 176 d. 1205 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Police (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Abrspach, pošt. Teplice, diéc. Král. Hrad., vik. Broumov., patr. sv. p. Eisenwanger, 2670 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice měl svého faráře již r. 1384; zvon z r. 1595; škola, továrna na zhotovování bavlněného zboží, dv. popl., celní úř.; na záp. straně „Svatý vrch“, na němž stála až do r. 1787 poutnická kaple.

Zdouny viz Tedražice.

Zdrubec viz Střítež (okr. Milevský).

Zduchovice, statek kláštera premonstratského na Strahově a ves, 55 d. 418 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram (3½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Kamýk; zámek s veřejnou kaplí, škola, pivovár, lihopalna, dv. popl. — R. 1045 daroval kníže Břetislav 3 lidi v Z-cích klášteru Břevnovskému, který jich r. 1277 ke král. hradu Kamýckému postoupil. Ok. r. 1647 držel Z. Adam Vratislav z Mitrovic, po něm Jan z Kaiseršteina a později ryt. Matiáš Leopold z Rosenfeldu, který je jmenovanému klášteru odkázal.

Zebín, někdy far. ves, nyní dv. popl. u Kbelnice.

Zedlmin viz Sedlmin.

Zehuby, ves, 27 d. 244 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Žleby; dv. popl. — Před r. 1392 daroval zvonař Kříž z Janovičck blíž Zbraslavic kostelu Janovickému 70 kop gr. roč. platu na vsi Z-ech a kus lesa.

Zech (Čech), ves?, 10 d. 62 ob. něm., kr. Pís., okr. Sušice, kat. i pol. obc.?, far. sv. Mouric, býv. dom. Vatětice a Palvinov.

Zechovice, ves při potůčku, 41 d. 288 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Volyně (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., mešní kaple sv. Petra a Pavla z r. 1852.

Zechovice viz Sechovice.

Zeidelweid, ves, 21 d. 154 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1¾ hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Žandov dolní; kyselka.

Zeidler, far. ves, 209 d. 1584 ob. něm., kr. Litom., okr., býv. dom. Hanšpach (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., diec. Litom., vik. Hanšpach, patr. hr. Salm, 4478 osadníkův; far. chrám sv. Martina s oltářním obrazem od Kindermanna vystav. r. 1709, škola, pošt. úř., velký závod na zhotovování zboží stávkářského, mimo ves kaple nejsv. Trojice s křížovou cestou a ¼ hod. již. lovecký zámek Šternberk v minulém stol. od Frant. Các. hr. Salma vystavený a ke cti jeho manželky, roz. ze Šternberka tak nazvaný. V místech těchto stával prý za dob nepamětných hrad.

Zelč viz Želeč.

Zelčín, vska na levém břehu Vltavy, 7 d. 78 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Vrbno. — R. 1245 darovala královna Kunigunda rytíři Lambinovi svou část v Z-ě a osvědčila mu koupi ostatních statků v této vsi. R. 1279 koupila kapitula Vyšehradská ves Z. od svého spolukanovníka Dominika, jak se zdá syna jmenovaného Lambina. R. 1457 dal Zdeněk ze Šternberka panoši Zichovi z Opatova za služby ves Z. k svobodnému užívání dotud, až by on (Zdeněk) s hradu Roudnického splacen byl. R. 1477 potvrdil Vladislav II. Machkovi ze Zbraslavic výplatu vsi Z-a od Oldřicha z Duban i zapisuje mu ji do jeho živobytí.

Zelená viz Luštěnice.

Zelená viz Vranov v okr. Bechyňském.

Zelená hora (*Grünberg*), panství allod. (dle právn. přiřknutí z r. 1856 za 200.000 zl. stř.) a zámek na lesnaté „Zelené hoře“ s 11 d. 158 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (⅓ hod. sev.), kat. i pol. obc. Klášter; starožitný, druhdy pevný hrad s kaplí sv. Antonína, zámecký kostel P. Marie se zvláštním kaplanstvím r. 1557 obnoven; v nynější podobě pochází však z r. 1688; obraz sv. Vojtěcha maloval Tkadlík; vedle hlavního oltáře ukazuje se kámen, na němž dle pověsti sv. Vojtěch stál, když při svém návratu z Říma kletbu nad zemí odvolal a Čechám požehnal; pivovár; při Zelené hoře popisuje se také dv. popl. Borek a Vilímov (v. t.). — V ten čas, když se pokoušel Žižka učiniti z Plzně zbrojiště a pevnou ohradu husitismu, jal se Mikuláš z Husi, za života krále Václava duše národního hnutí, zakládati podobné pevné stanoviště strany husitské na Z-é h-ře, kterou přezval biblickým jmenem „Horou Olivetskou“, sebrav drahně lidu okolo sebe. Záměr jeho, právě tak jak Žižkův nezdařil se, nebo brzy sehnán byl s velkou škodou se Z-é h-y od Bohuslava ze Švamberka, jemuž pak panství od cís. Sigmunda nepochybně zapsáno. R. 1465 sezval Bohuslav ze Švamberka katolické pány k sobě na Z-ou h-u, kdež 25. listop. t. r. „panská jednota“ uzavřena, která tolik neznásí a krveprolití spůsobila. Následujícího roku objevuje se na Z-é h-ře Zdeněk Konopištský ze Šternberka, jehož rod zde až do r. 1727 seděl. Frant. Leopold ze Šternberka prodal posledně jmenovaného roku panství Adolfovi hr. z Martinic, jehož dcera, Maria Dominika, je hr. Jeronýmovi Kolloredo-Mannsfeldovi odkázala r. 1784. Po smrti knížete Frant. Kolloredo-Mannsfelda zdědila Z-ou h-u r. 1852 dcera jeho kněžna Vilemína Aueršperková. Všech událostí, sběhlých se na Z-é h ře, důležitější jest nalezení (r. 1818) rukopisu Zelenohorského neb Libušina soudu, drahocenné památky staročeského básnictví, která jest našim nepřátelům trnem v oku.

Zelená hora (*Grünberg*), vska na hoře na pravé straně Úhlavy, 5 d. 42 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Přeštice (½ hod. sev.), býv. dom. Lužany, kat. i pol. obc. Zelené (?).

Zelená hora viz Chvaletice.

Zelená Lhota viz Lhota zelená.

Zelená ves (*Gründorf*), ves r. 1784 na pozemcích dvora popl. založená, 35 d. 181 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť (½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Habřina, býv. dom. Liběšice; z někdejšího dvora zřízena tiskárna pro kartouny; chmelařství, sadařství.

Zelená ves (*Gründorf*), ves, 28 d. 236 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov (2½ hod. sev.), kat. obc. a býv. dom. Mezilesí, pol. obc. Týmova ves, far. Lukavec; mlýn, pivovár; podál vých. na úpatí hory Křivánka zámek (někdy tvrz) Týn a dv. popl.

Zelendárka viz Nová ves v okr. Vodňanském.

Zelené, ves na vrchu, 31 d. 189 ob. čes.,

kr. Plz., okr. Přeštice ($1^{1}/_{4}$ hod. jiř.), kat. i pol. obc. Z., far. Vřeskovice, býv. dom. částečně Lužany, částečně Pořičí. — Z. patřilo druhdy k staroslavnému hradu Skále.

Zelenec?, ves, 55 d. 417 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. ($1^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Svémyslice, býv. dom. Jirny; dv. popl.

Zelenice (*Sedlnitz*), ves na levém břehu Labe, 7 d. 42 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Děčín ($^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Podmokly, far. Rozbělesy; na blízku zříceniny hradu, který se snad dostal mezi l. 1407 až 13 Vidímovi ze Škorotic a pak panošům z Haugvic, z nichž znám r. 1432 Jordan z Hugvic seděním na Zeleniciích.

Zelenky? viz Ž e l e n k y.

Zelenohorský, sam. u B u d v okr. Mirovickém.

Zelenov, někdy osada na Domažlicku.

Zelený domek viz K o š í ř e.

Zelený důl (*Grünthal*), statek (dle právn. přiřknutí z r. 1862 za 42.000 zl. stř.) a pohraničná ves, 30 d. 223 ob. něm., kr. Žat., okr. Hora sv. Kateřiny ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Brandov; zámek, dv. popl., mlýn, celní úř. (2 tř.). — Statek ten dostal se r. 1811 svob. pánům z O t t i l i e n f e l d u. Nyní drží Z. d. sv. p. Robert Blumenkron a jeho děti.

Zelený důl (*Grünthal*), veska, 5 d. 38 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenice ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Libyně; dv. popl.

Zelnava (*Salnau*), far. ves v údolí na levém břehu Vltavy, 22 d. 289 ob. něm., kr. Buděj., okr. a pošt. Planá ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Parkfried, býv. dom. Krumlov, diéc. Buděj., vik. Plan., patr. kn. Švarcenberk, 2907 osadníkův; far. chrám sv. Jakuba byl r. 1463 filialním kostela Planského a přestaven r. 1712, škola; až do r. 1866 velký závod na močení a sušení lnů (roč. na 20.000 ctů); byl to jediný závod svého druhu v Rakousku.

Zemanka popisuje se u B r a n í k a.

Zemanův mlýn popisuje se u K o s o ř e.

Zeměchy, far. ves, 84 d. 248 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Volovice, býv. dom. Zvoleněves, pošt. Kralupy, arcidiéc. Praž., vik. Budyň., patr. J. V. cís. Ferdinand, 1662 osadníkův; far. chrám sv. Jana Křt. měl svého faráře již ve 14. stol. a vystaven nově r. 1728; na věži zvon z r. 1689 od zvonaře Praž., Mikuláše Lva z Löwenburka; škola, $^{1}/_{4}$ hod. vzdálí dv. popl. N o v ý D v ů r a myslivna. — R. 1264 nadal odtud arcijahen Praž. Radoslav oltář sv. Štěpána v kostele sv. Víta v Praze a ještě na počátku 15. stol. měl zde oltář sv. Ondřeje (nepochybně totožný s oltářem sv. Štěpána) jakési nadání.

Zeměchy (*Semich*), ves, 51 d. 315 ob. čes., kr. Žat., okr. Louny (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Opočno, býv. dom. Nový hrad.

Zemětice, ves na Merklince, 39 d. 287 ob. čes., kr. Plz., okr. Přeštice ($2^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Merklín; mlýn. — Z. náležely k nadání benediktinského proboštství Přeštického a jsou r. 1549 bratřím Chlumčanským odprodány.

Zenotín (*Zinolten*), ves v lesnaté krajině, 61 d. 452 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřice ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Hůrky, býv. dom. Jindř. Hradec; mešní kaple z r. 1798, škola, opodál mlýn. — Z. koupil r. 1590 Adam z Hradce od Jindř. Hradeckých měšťanů, Jiřího a Jakuba Tewelů a dal zde na stříbro dolovati, však bez žádoucího výsledku.

Zepře?, někdy tvrz, která byla již r. 1586 pusta; porov. Z a p y.

Zerčice, Ž e r č i c e, pův. Z e r č i n ě v e s či Z i r č í n ě v e s ?, někdy městečko, nyní far. ves, 56 d. 474 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Dobrovice, diéc. Litom., vik. Ml. Boles., patr. kn. Thurn-Taxis, 1120 osadníkův, pošt. Ml. Boles. a Loučeň; lok., r. 1384 far. chrám sv. Mikuláše byl r. 1788 nově vystaven; hl. oltářní obraz od Barbieri-ho z r. 1736; škola, dv. popl., mlýn, někdy zde stála tvrz. — Z. nazývá se r. 1070 novým dvorcem biskupským, kdež r. 1070 biskup Jaromír kostel posvětil. Brzy potom stala se Z. sídlem arcijáhnův. Cís. Sigmund zapsal r. 1436 na zboží v Z-ici, na tvrzi, dv. popl. i na dědinách k němu příslušných, na vsi a t. d. vše arcibiskupství Pražského jistý plat Jaukovi z Dešćerp. Od krále Vladislava II. povýšena Z. na městečko, které válkou 30letou dokona prý zničeno a nynější ves založena prý teprv v pozdější době.

Zettendorf, ves na levém břehu Ohře, 17 d. 123 ob. něm., kr. i okr. a býv. dom. Cheb. ($1^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Mühlbach.

Zettlesreith (čes. Cirlikov), ves, 19 d. 119 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Hněvanov, far. Rožmitál, býv. dom. Rožmberk (2 d. dom. Vyš. Brod).

Zezice (*Seesitz*), far. ves, 34 d. 218 ob. něm., kr. Litom., okr. a pošt. Ústí n. L. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Břesnice a Všebořice, diéc. Litom., vik. Úst., patr. hr. Ledebour, 1621 osadníkův; far. chrám sv. a Petra a Pavla, jehož

se již ve 14. stol. připomíná, pochází v nynější podobě z r. 1780; škola.

Zesvoza viz Schömmern.

Zhonice, někdy ves na býv. dom. Kornhauském.

Zhoř, vska, 9 d. 68 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Nasavrky, far. a býv. dom. Vilémov.

Zhoř (velká), někdy panské sídlo, nyní ves, 58 d. 390 ob. čes., kr. Čás., okr. Kutn. Hora (3 hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Janovice červ.; mlýn, váp. lomy; sam.: pod Píským rybníkem a pod Pohanem. — Z. byla ve 14. stol. původiště panoší ze Zhoře, z nichž se Pešík r. 1393, patron kostela Michalovického připomíná. Mezi šlechtou kraje Čás., na sněmě v Čáslavi r. 1440 shromážděnou, uvozují se Jan, Jošt a Vacek ze Z-e. Po smrti Prokopa ze Z-e dal král Jiří Z., Chvalov, Michalovice, Korutice a Dědice Alšovi ze Soutic. Páni ze Soutic dostali sé i v držení Janovic červ., a od té doby zůstala Z. s Janovicemi spojena.

Zhoř, ves, 29 d. 187 ob. čes., kr. Chrud., okr. Skuteč (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Hněvětice, far. a býv. dom. Richenburk. — K hradu Richenburku patřila Z. již r. 1392.

Zhoř, ves, 62 d. 450 ob. něm., kr. Chrud., okr. Ústí n. O. ($1^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Třebová čes., býv. dom. Lanškroun.

Zhoř (*Weshoř*), ves, 51 d. 297 ob. něm., kr. Plz., okr. Stříbro ($2^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Skapce, býv. dom. Kladruby.

Zhoř, Hořkov (*Hořkau*), statek s panstvím Slabeckým spojený, 15 d. 97 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Krakovec, far. Rousinov; zámek, dv. popl., pivovár, mlýn; viz Slabce.

Zhoř, ves, 34 d. 278 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Milevsko ($1^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Nadějkov; na blízkém návrší dv. popl. Výška, Vížka a 4 domy.

Zhoř, far. ves, 31 d. 254 ob. čes., kr. Táb., okr., pošt. a býv. dom. Pacov ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Buděj., vik. Pacov, 1954 osadníkův; far., již r. 1384 připomenutý chrám Nanebevzetí P. M. byl r. 1759 od karmelitanů Pacovských, tehdáž držitelův panství Pacovského obnoven; škola. — Z. patřila r. 1431 k tvrzi Těchobuzské.

Zhoř, ves, 31 d. 241 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Krásná hora, býv. dom. Chlumec; zde se popisuje: Kubata, Matlanka a Žakovec. — K zdejšímu lennímu dvorci patřilo odtud do r. 1848 mimo zámek 14 čís.

Zhoř, ves, 39 d. 248 ob. čes., kr. i okr. Táb. ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. obc. Z., pol. obc. Oustrašice, far. Planá, býv. dom. Želeč (2 d. dom. Táb.); $^{1}/_{4}$ hod. vzdálí sam. Mučírna.

Zhoř, ves při potůčku, 34 d. 288 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Ml. Vožice (1 hod. záp.), kat. obc. Z.?, pol. obc. a far. Nová ves; sam.: Vražné, pak mlýny Křikava a Vobořil. — Za zřízení patrimon. patřila 4 čís. k první čtvrti svobodníkův kraje Táborského.

Zhoř viz Jistbice.

Zhoř, někdy ves blíž Přívětic (v. t.), která snad před r. 1239 klášteru Kladrubskému náležela. R. 1408 nadal odtud Ješek z Hoholic kostel Přívětický.

Zhoř velká viz Zhoř v okr. Kut. Horském.

Zhorec, Horec (*Hurz*), ves, 27 d. 147 ob. něm., kr. Plz., okr. Manětín ($1^{3}/_{4}$ hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Luková, býv. dom. Nečtiny; sam. Hohlersteinhäusel.

Zhorec, ves, 34 d. 307 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Pacov ($^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Zhoř; mlýn, $^{1}/_{2}$ hod. sev. dv. popl. Hladov, a $^{1}/_{4}$ hod. sev. záp. Staňkův mlýn.

Zhorný (?), ves, 12 d. 81 ob. čes., kr. Táb., okr. Neveklov (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Křečovice, býv. dom. Tloskov (1 d. dom. Osečan.).

Zhudovice, Sudovice, statek spojený s Lhotou Sejickou (v. t.) a ves, 32 d. 231 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš (2 hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Knín starý; zámek, dv. popl. — Někdejší tvrz byla rodinným sídlem Zhudovských z Z-c, z nichž se k r. 1432 panoše Ctibor z Z-c, r. 1444 místokomorník království českého, připomíná. Rod ten, vyskytující se ještě r. 1790, seděl zde nepochybně až do katastrofy Bělohorské, nebo dle Schallera byly Z. Jakubovi Zhudovskému r. 1622 konfiskovány. Nynější držitelé ryt. z Mayersbachu koupili prý Z. již r. 1807 od rodiny Schittelsbergovy.

Zhůře (*Surch*), ves, 17 d. 129 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovice ($1^{1}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Prádlo, býv. dom. Chocenice.

Zhuří (*Haidl*), far. ves na býv. král. hvozdě, 67 d. 574 ob. něm., kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Buděj., vik. Kašp. Hor., patr. kn. Hohenzollern-Sigmaringen, 1180 osadníkův; far. chrám nejsv. Trojice z r. 1809; pův. zde byla kaple, na jejímž místě

svobodníci, k Zhuřskému soudu přidělení, kostelík vystavěli, který r. 1809 vyhořel a na to v nynější podobě vystaven byl; škola, podál mlýn, brusírna pro zrcadla a hospoda.

Zhuří (*Haidl*), ves, rostroušená po soujmenné hoře (621 víd. sáhů n. m.), 17 d. 180 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašp. Hory (2 hod. jiš.), kat. obc. Z., pol. obc. Cimruky, far. Unterreichenštein; na blízku Neuhaus a Tiefenau.

Zibetschlag, vska, 4 d. 38 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplice (2$^1/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Kaliště horní, far. Rožmberk, býv. dom. Rožmberk a arciděkanství Krumlov.

Zibohlavy, ves, 33 d. 207 ob. čes., kr. Čás., okr. Kolín (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. a býv. dom. Lošany; kaple sv. Martina měla ve 14. stol. svého duchovního správce. — R. 1437 zapsal cís. Sigmund Bedřichovi ze Strážnice v Z-ích 2 dvory arcibiskupství Praž.

Zibřidice viz Vratislavice.

Zibřidov, někdy ves, přísluševší k Děvínu na Boles.

Zibřidovice, Žibřidovice, ves, 15 d. 115 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Kralovice dolní (1$^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Šetějovice, far. Zahrádka; dv. popl., váp. pece. — Z., ležeVší v tak řeč. újezdě Svatavině, patřily ok. r. 1383 k prebendě děkana Vyšehradského; od cís. Sigmunda zapsány r. 1436 Mikulášovi Trčkovi z Lipy.

Zieberle, ves, 11 d. 61 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Přísečnice (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Volyně, far. Suniperk; mlýn.

Ziegelhütte, ves blíž levého břehu Teplé, 18 d. 122 ob. něm., kr. Cheb., okr. Loket (1$^1/_2$ hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Gfel, far. Stanovice, býv. dom. Bečov (3 d. k Lokti).

Ziegenschacht, ves, 18 d. 112 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Blatno (1 hod. sev.?), kat. i pol. obc. Breitenbach, býv. dom. Joachimthalské lesní panství; škola.

Zierhäusel viz Olbramov.

Ziermühle viz Kořen.

Zichlern, vska, 2 d. 24 ob. něm., kr. Buděj., okr. Krumlov (2$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Schöbersdorf, far. Hořice, býv. dom. Vyš. Brod; zde se dobývá tuha.

Zichlínek (*Sichelsdorf*), ves far. při Sázavě, 160 d. 918 ob. něm., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Lanškroun (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., diéc. Král. Hrad., vik. Lanškroun., patr. kn. Lichtenštein, 1074 osadníkův; lok. chrám sv. Jana Nep. z r. 1676, škola, na již. konci na pravém břehu Sázavy jsou prý zříceniny nějakého zámku. — Z. jmenuje se v zakládací listině Zbraslavské. K panství Lanškroun dostal se prý v středu 16. století.

Zichlínek nazývá se předměstí Lanškrounské.

Zikev viz Lacenbok.

Zikov viz Zvíkov.

Zikovský mlýn viz Sedlec v okr. Berounském.

Zilovice, někdy ves, nyní sam. u Lhoty Chroustovské.

Zimoběžice, někdy ves na Klatovsku. R. 1508 patřily k hradu Risenberku městečko Kdyně a vsi osedlé i pusté Brnířov, Hluboké, Nová ves, Starec, Prápořiště, Smržovicé, Z., Mlynářice, Řichovice, Modlice a Markvartice.

Zimoř (*Simmern*), ves, 30 d. 206 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Úšť ($^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Liběšice; obyvatelé pěstují chmel, len a ovoce.

Zimoř dolní (*Unter-Z.*), veska v romantickém údolí skalnatém, 8 d. 59 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník (2 hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Choděč, far. Vysoká.

Zimoř horní, ves blíž předešlé, v témž údolí, 20 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Mělník, kat. obc. Z., pol. obc. Choděč, far. Vysoká.

Zimpelhäuser, několik samot, jež se popisují při Černohousích.

Zippel patří do kat. obce Altharsdorfu (okr. Liberec.).

Zirk a Türkenhäusel, ves, 21 d. 316 ob. něm., kr. Cheb., okr. Přimda (1$^3/_4$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Rosshaupt, far. Nové domky, býv. dom. Dvory. — Když r. 1768 pro upravení hranic ves Trutz zrušena, osazeni jsou obyvatelé její na kopci řeč. Türkenberg, odkudž nová tato osada název svůj přijala.

Zitkov, někdy tvrz jižně od Chocně, která, byvši ve 14. stol. peleší loupežnickou, od kraleviče Karla ok. r. 1338 nepochybně dobyta a ztroskotána byla.

Zlakovice, také Zbenické Zlakovice, ves na levém břehu Vltavy, 18 d. (mezi těmi 15 samot), 110 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovice (3 hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Z. Orlické, far. Těchnice, býv. dom. Orlík; mlýn. — Z. dostaly se r. 1753 se Zbenicí klášteru Ostrovskému.

Zlakovice, také Orlické Zlakovice, ves na pravém břehu Vltavy, naproti předešlé, 38 d. (19 jednot) 319 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic., kat. i pol. obc. Z., far. Těchnice, býv. dom. Orlík; mlýn.

Zlatá, někdy panské sídlo, nyní ves, 17 d. 121 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod (2$^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. a far. Slušice, býv. dom. Škvorec. — R. 1465 prodal Václav,

syn Matěje Mnicha se Z-é a se Zvíkovce dědictví své na tvrzi, dvoru popl. a dvorech kmetcích v Z-é Petrovi Penízkovi, Janovi Hvězdáři, Prokopovi se Slancova domu a Janovi Vodičkovi, měšťanům Nového města Pražského, osadním sv. Štěpána.

Zlatá č. Svatá koruna (*Goldenkron*), far. ves na levém břehu Vltavy, 48 d. 562 ob. čes., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Krumlov ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z. k., diéc. Buděj., vik. Krumlov., patr. kn. Švarcenberk, 1702 osadníkův; zdejší farní, druhdy klášt. chrám Nanebevzetí P. M., 90 kroků dlouhý a 24 kroků široký, jest jedna z nejznamenitějších stavitelských památek slohu gotického; presbyterium, v předešlém století obnovené, ozdobeno malbami na obmítce a dvěma hrobkami z minulého stol.; jedna s otevřeným víkem svědčí králi Přemyslu Otakarovi II.; druhá Bavorovi z Bavorova; delší, ve své původní velkoleposti zachovaná část chrámová oddělena jest od presbyt. lodí příční; hlavní, vyšší loď dělí 18 masivních sloupů od obou postranních; pravá loď zachovala pův. svou křížovou klenbu, hlavní a levá překlenuty r. 1609; velké, mistrnou kružbou opatřené okno nad hl. portálem jest nemalou okrasou celku; z někdejší klášterní budovy, průmyslnými závody velice porušené, zachovaly se nicméně některé, architektonicky předůležité částky ve své původnosti, tak se jmenu opatská kaple, zbytek křížové chodby a kapitulní síň; někdejší kostely sv. Markéty a andělů strážců slouží účelům světským; škola, dv. popl. s ovčínem, továrna na zápalky a kostík, fabrika na stroje, váp. lomy. — R. 1263 založen od Přemysla Otakara II. na památku slavného vítězství nad uherským králem Belou IV. u Kressenbrunu (r. 1260) cisterciacký klášter, jejž král Trnovou korunou pojmenoval, avšak název ten brzy ustoupil Zlaté č. Svaté koruně. První mniši přivedeni sem ze Svatého kříže v Rakousku. Klášter, hned při svém založení bohatě nadaný, zničen úplně r. 1278 od vojska cís. Rudolfa, načež od krále Václava a Bavora z Bavorova nádherněji vystaven. Rozkvětu kláštera učiněna přítrž válkami husitskými, nebo v květnu 1420 klášter od husitův opět rozbořen. Dle podání žilo v něm tehdáž 300 mnichů. Byl později sice opět z rumu pozdvižen, nepovznesl se ale k bývalému lesku. Od krále Vladislava II. dáno r. 1493 pánům z Rožmberka vrchní panství na klášter Svaté koruny, ve 24.000 zl. jim zastavené, s tímto dokladem, že po jich vymření po meči klášter na král. komoru připadnouti má. Cís. Ferdinand II. dal r. 1622 podací právo Janu Oldřichovi z Eggenberka, od jehož nástupcův klášteru postoupeno bylo r. 1695. Od té doby povznesl se blahobyt kláštera tak, že mniši tito několik statkův sobě zakoupiti mohli, jmenovitě r. 1678 Chlumeček, r. 1740 Přebořov, Brandlín, Kvasejovice a Dvorce, r. 1741 Keblov, r. 1757 Holkov. Dne 10. listop. 1785 zrušen z rozkazu cís. Josefa II. zdejší klášter, jehož statky, vyjmouc Brandlín, Kvasejovice, Přebořov a Dvorce, kn. Jan Švarcenberk r. 1787 za 212.217 zl. 25 kr. veřejnou dražbou koupil.

u Zlatého slunce, hospoda u Chocenic, v které prý král Bedřich II. před bitvou Kolínskou posnídal a odtud na „Bedřichův vrch“ vyjel.

Zlatenka, ves vysoké polohy, 16 d. 114 ob. čes., kr. Táb., okr. Pacov ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Lhota vysoká, far. Pošna, býv. dom. Chýnov.

Zlatnice viz Dehnice.

Zlatnice viz Zlatníky.

Zlatník viz Chrbokov.

Zlatníky, statek kláštera dominik. u sv. Jiljí v Praze a ves far., 47 d. 322 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($1^3/_4$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., pošt. Jesenice, arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. arcibiskup Praž., 1694 osadníkův; far. chrám sv. Petra a Pavla uvodí se již r. 1377; zde jest hrobka jmenovaných dominikánů; škola. — Z. daroval cís. Karel IV. pořádku Zlatnickému v Praze, při němž až do válek husitských zůstaly, načež se v jich držení obec Staroměstská uvázala. R. 1556 postoupeny Z. od jmenované obce cís. Ferdinandovi II., který je daroval kostelu sv. Jiljí v Praze.

Zlatníky, Zlatnice (*Böhmisch-Schladnig*), far. ves, 31 d. 184 ob. něm., kr. Žat., okr. a býv. dom. Bílina ($1^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Želenice, pošt. Most, diéc. Litom., vik. Bílin., patr. kn. Lobkovic, 544 osadníkův; far. chrám sv. Jiří s hlavním oltářním obrazem od Hellicha založen r. 1694, škola; viz Patokryje.

Zlatečko, zaniklá osada na býv. panství Dubském na Boleslavsku.

Zlatoušov, druhdy ves, k Heřman. Městci přísluševší.

Zlatý kopec (*Goldberg*) patří do kat. obce Veleňské v okr. Brandýském.

Zlatýšovice, zašlá ves na Buděj., která patřila někdy k Hluboké.

Zlechov, Zlíchov, ves na levém břehu Vltavy, 25 d. 311 ob. čes., kr. Praž., okr. a far. Smíchov ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Hlubočerpy, býv. dom. Tuchoměřice; fil. kostelík sv. Fil. a Jakuba u prostřed hřbitova stojí na vápencovém, zakulaceném

pahorku a panuje celému okolí; r. 1257 nazývá se kaplí sv. Štěpána, kterouž Přemysl Otakar II. kapli v paláci Vyšehradském daroval; r. 1384 jmenuje se mezi kostely farními; v něm jest umělá řezba renaissanční ze 16. stol., představující Krista, osvobozujícího nějakého rytíře z rukou smrti; škola, parní pila, pod kostelíkem Kleinův letohrádek s dvorcem, kdež zasloužilý Bohuslav Balbín rád meškával; zde a v nejbližším okolí 16 váp. pecí, v nichž se vypálí roč. 100.000 měr vápna za 40.000 zl. — Blíž kostelíka stál na povýšenějším vrchu, kdež nepatrné stopy po hradu dosud viděti jest, již za šedé dávnověkosti hrad Děvín, jehož název zavdal příčinu k bajkám o dívčí vojně v Čechách. Lid dosud jmenuje místo to Dívčím hradem a blízké místo („bílá skála"), kde dle pověsti Ctirad od dívek popraven byl, sluje dosud „u Ctirada". Děvín, jejž znal Kosmas († 1125) již co dávno zašlý hrad, připomíná se opět v listinách z r. 1130 a 1211, avšak nejisto, zdali jako pouhé jméno ještě pamatované, aneb již co obnovený hrad. V připomenutých listinách mluví se o clu pod Děvínem, kanovníkům Vyšehradským darovaném. Jisto jest, že zde byl v potomní době hrad neb tvrz, která snad r. 1420 obořena, když cís. Sigmund dne 28. říj. t. r. všechny domy a viničné lisy u Zlíchova zapáliti dal na znamení Vyšehradským, že se pomoc blíží. Aspoň r. 1513 byl nový Dívčí hrad č. Děvín již pust. O hradu tom činí se zmínka ještě v pozdější době, a sice r. 1592 zapsal Benjamin Kutovec z Onrazu na Hlubočerpích manželce své 700 kop na vsi Zlíchově s „starým hradem, jenž Dievčí hrad sluje"; a r. 1604 koupila Zuzana Lažanská z Drahobuzi statek Hlubočerpský a „hrad pustey, jenž slove Dievčí hrady."

Zlejčín viz Zlýčín.

Zlenice, nyní dvůr popl. u Dubska, někdy hrad při ústí potoka Mnichovského do Sázavy. Okolo r. 1350 držel hrad Jan ze Zlenic a později Ondřej z Dubé, výtečný znatel soudního řádu českého, od něhož máme vzácnou památku „Výklad na zemské právo české." Po smrti výtečného našeho právníka r. 1412 koupili Z. Půta z Častalovic a Boček st. z Poděbrad. Tento propustil onomu r. 1416 všecko právo své ke hradu Z-ckému. Hned na to dostal se v jeho držení Kuneš z Konojed. R. 1444 zapsala Běta z Konojed a Z-c p. Zdeňkovi Kostkovi z Postupic hrad Z., zděděný po otci Kunšovi a bratru Janovi z Konojed. Nový držitel připojil jej k Hrádku nad Sázavou (v. t.), s nímž zároveň r. 1466 dobyt a obořen.

Zlešice, ves, 22 d. 181 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyně (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Malenice, býv. dom. Lštovice; opodál při silnici hospoda, v okolí váp. lomy.

Zlicko, ves, 25 d. 186 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1 3/4 hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Žďárek, far. Hronov. — V názvu dědiny této kryje se upomínka na někdější Zlicko, potomní Kouřimsko.

Zliče, ves, 44 d. 298 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1 1/2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Skalice; kaple.

Zlíchov, Lichov, 37 d. 232 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Dublovice, býv. dom. Chlumec; sam.: Hodikov, dv. popl. a mlýn 1/2 hod. záp., Tančibudka, 8 d. při Vltavě 1/4 hod. sev. záp., Zrubek (v. t.) a Buzice; poslední sam. patří farou do Hříměždic a uvádí nám na paměť velký rod Buziců, který užívaje za znak sviní hlavy, v pány z Valdeka, Třebouně, Rožmitála, Žebráka, Hasenburka, Šellenberka atd. dělil se. — Z. patřil r. 1579 k statku Sedlčanskému.

Zlíchov viz Zlechov.

Zliv, ves na sev. straně Bezdrevského rybníka, 39 d. 257 ob. čes., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Hluboká (1 1/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Pištín; na lesnatém ostrově v jmenovaném rybníce jest mysliv. Králičí vrch (*Königlberg*) tak nazvaná, proto že se zde přemnoho králíků chová; mimo to patří do kat. obce Z-ské ještě samoty Cába, Bezdrev a Ondrov.

Zliv, ves na Sázavě, 21 d. 164 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhl. Janovice (2 3/4 hod. již.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Kácov; podál mlýn Posada.

Zliv (*Schlief*), ves, 18 d. 86 ob. něm., kr. Cheb., okr. Planá (1 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Sedliště vysoké, býv. dom. Trpisty a Třebel; podál Hüttenhäuser. — Z. patřila k Třebli již na počátku 15. věku.

Zliv, ves na pravém břehu Bystřice, 49 d. 287 ob. čes., kr. Jič., okr. a far. Libáň (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Kopidlno; kaple sv. Kříže jmenuje se ve 14. stol. mezi far. kostely; mlýn, velká bažantnice. — Z. byla ve 14. a počátkem 15. stol. sídlem panoší ze Zlivě. R. 1385 prodal Petr, řeč. Pomazanka ze Z-ě Z. s kostelním podacím Petronile ze Z-ě. R. 1422 zapsal Hynek Drštka ze Z-ě 1500 kop na Z-ě, Řmeníně a Važicích strýcům svým, Mikulášovi z Rovné a Mikšovi z Ratně. R. 1426 zapsal cís.

Sigmund dědiny v Z-ě, Ledči a Kosojedech Půtovi z Častalovic a Anna z Osvětína a z Častalovic, vdova tohoto, prodala je r. 1437 Heřmanovi z Břešťan. R. 1525 zastavil Petr st. z Labouně strýci svému Janovi ml. z Labouně tvrz Z. a roční plat z tvrze (?) Staré. Mezi l. 1540 a 1545 držel Z. Petr Bohdanecký z Hodkova, který Z. Janovi Rašínovi z Risenburka a na Staré prodal.

Zliv viz Bobovice.

Zlivice, ves, 25 d. 295 ob. čes., kr. i okr. Pís. (1½ hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Nová ves, far. Čížová, býv. dom. Drhovle; podál hájovna u Červeného kříže; viz Rojice.

Zlivštein, někdy tvrz na býv. panství Kopidlanském v Bydžovsku.

Zlodějka viz Konojedy.

Zlom, vska, 4 d. 23 ob. čes., kr. Chrud., okr. Lanškroun (1¾ hod.? sev.), kat. i pol. obc. a far. Čermná, býv. dom. Lanškroun (?).

Zlončice viz Znončice.

Zlonice, panství (dle právn. přiřknutí z r. 1802 za 1,185.289 zl. 24 kr.) a městys, 105 d. 899 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané (1½ hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. kn. Kinský, 3050 osadníkův; far., již r. 1384 připomenutý chrám Nanebevzetí P. M. s hrobkou pánů z Adlar byl v minulém století nově vystaven; sakristie, původní to kaple, chová některé starožitné památky, škola, zámek, řeč. druhdy Štaf, vystaven r. 1602, pošt. exped., mimo městys velmi památná socha sv. Onofria, cukrárna (r. 1866—67 spotřebováno 141.884 ctů řípy), olejna, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn, špitál. Trhy výroční: 1) v pond. prvního týdnu v postě, 2) na sv. Vojtěcha, 3) na sv. Ondřeje, 4) na den nanebevz. P Marie, zároveň na dobytek a koně; oba hlavní trhy, 2. a 3. trvají 8 dní; týdní trh každé pondělí. — K r. 1318 nalezáme Jaroslava z Libušína, jinak Medvěda se Zlonic. Krátce Karel koupil prý Z. od jakéhosi Otty, měšťana Praž. R. 1538 dostal Z. od král. komory Ondřej Tatek z Kuřího, s jehož vnučkou Annou statek ten na rod Valkounů z Adlar přešel. Valkounové, na jichž přímluvu Z. na městys r. 1705 povýšeny byly, sůstali v jich držení až do r. 1708, načež jich trhem postoupili Norbertovi Leop. Kolovratovi Libšteinskému. Syn tohoto prodal Z. r. 1721 hr. Filipovi Jos. Kinskému, při jehož rodě, nyní knížecím, dosud Z. trvají. Ok. r. 1745 narozen zde slavný virtuos na harfu a hud. skladatel Jan Krumpholz, † v Paříži r. 1790.

Zlonín, ves, 34 d. 286 ob. čes., kr. Praž., okr. Brandýs n. L. (2½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Kojetice, býv. dom. Dehnice a Hostouň.

Zlosejn, Zlosyn, ves, 41 d. 303 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (2 hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. Dřínov, far. Veltrusy, býv. dom. Jeviněves a Veltrusy. — Z. značí dle Jirečka osadu, která poskytovala útočiště zběhům z rodin. Ida, příbuzná krále Vladislava, darovala Z. klášteru Doksanskému.

Zlovětice, Zlovědice (*Lobetitz*), ves, 24 d. 194 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořany (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Z., far. Veliká ves, býv. dom. Nepomyšl; fil. chrám sv. Michala archang. r. 1750 nově vystavený byl ve 14. stol. farním; r. 1395 a 96 vykonali podací právo Vaniš? z Chrášťan, Petr z Buškovice a Petr z Brusů; škola, dv. popl., kam. uhelné doly. — Někdy zde stála tvrz. Po smrti Jiříka Henigara z Eberka spadly Z. s podacím kostelním na krále Vladislava, který je r. 1497 Vác. Čížovi z Nemyčevsi dal.

Zlučín, Zlučeň (*Friedrichsdorf*), osada, na pozemcích někdejšího dvora popl. založená, čítá 18 d. s 134 ob. čes., jež se popisují při Radvanově v okr. Milevském; farou patří Z. do Lašovic.

Zlukov, ves, 54 d. 357 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Drahov, býv. dom. Kardašova Řečice. — Z. a Chotěmice odkázala r. 1545 Anna z Münsterberka vnučkám svým Voršile a Alžbětě, provdané za Diviše Slavatu z Chlumu a Košumberka.

Zlunovice viz Luňovice.

Zlýčín, Zlejčín, ves, 28 d. 229 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (2 hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Třebonice, far. Liboc dolní, býv. dom. Tachlovice; podál hospoda Radost. — Z. jest prastará ves, kdež kníže Břetislav I. dal r. 1045 klášteru Břevnovskému k šibenici odsouzeného člověka Keynu s jeho potomstvem, přidada k tomu potřebnou roli. Petřík ze Z-a, syn Mařika Kačera, někdy písaře desk zemských, dává r. 1427 dobrou vůli k prodeji vsi Z-a Fráňovi z Ejšíře, staví se za jeho nezletilosti.

Zminné, ves při Vokačovském průplavu, který se ústí u Sezemic do Labe, 21 d. 155 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Dašice; mlýn s pilou. — R. 1227 patřilo Z. klášteru Sedleckému.

Zmišovice, ves, 23 d. 169 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¾ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Popelištná, far. a býv. dom. Červená Řečice; sam.: Tři králové. — Z. patřily k Řečici již v 16. stol., ne-li dříve.

Zmrhal, sam. viz Dvořec.

Zmrzlice (?), zaniklá ves s kostelním podacím; snad Mrzlice na Litoměřicku.

Zmrzlík viz Bor malý.

Zmrzliky, veska, 6 d. 46 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (1³/₄ hod. jih. záp.), kat. obc. Kopanina zadní, pol. obc. a far. Ořech, býv. dom. Tuchoměřice.

Znanec, druhdy ves u Hraběšína (Čás.), tam, kde se dosud říká „Zdanice", na jejímž místě byl již r. 1589 les, ke Krchlebům sloušivší.

Znončice, Zlončice, pův. Znojčice, ves na pravém břehu Vltavy, 32 d. 198 ob. čes., kr. Praž., okr. Velvary (2¹/₂ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Chvatěruby, býv. dom. Dehnice a Hostouň (15 d. dom. Jevinčves). — R. 1052 měl zde kostel Boleslavský několik lidí.

Znosím, ves na levé straně Blanice, 26 d. 208 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Vlašim (¹/₂ hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Lhota hražená; dv. popl. — Z., někdy ves kláštera Louňovického, zapsal cís. Sigmund městu Táboru, jemuž r. 1547 s Domašínem, Louňovicemi a j. konfiskována a Janovi z Pernšteina prodána.

Zobina viz Sobina.

Zollschänke patří do kat. obce Libčevsi v okr. Bílinském.

Zorkovice, ves, 12 d. 88 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice (1¹/₄ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Miloňovice, far. Jinín, býv. dom. Vlachovo Březí.

Zoubek viz Křeč.

Zrnětín, ves na výšině, 35 d. 214 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Litomyšl (2¹/₂ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Pořičí, far. Mladočov.

Zrubek, nyní hospoda a přívoz přes Vltavu u Zlichova, druhdy tvrz a ves, o níž se zmínka činí r. 1580, když Jakub Krčín Křepenic dosáhl, a pak r. 1601, když se zároveň s Křepenicemi k panství Chlumeckému dostala.

Zruč, někdy ves buď na Plz., neb Klatovsku.

Zruče, statek (dle právn. přiřknutí z r. 1849 za 143.732 zl. 37¹/₄ kr. stř.) a starobylý městys dílem v údolí, dílem na návrší na pravém břehu Sázavy, 103 d. 824 ob. čes., kr. Čás., okr. Kralovice dolní (2¹/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., pošt. Zbraslavice, diéc. Král. Hrad., vik. Ledeč., patr. ryt. z Löwenthalu, 3380 osadníkův; far., již ve 14. stol. připomínaný chrám sv. Kříže byl r. 1649 nově vystaven; v něm jest mramorový náhrobek Vác. z Rummerskirchu; hřbitovní kaple sv. Jakuba, škola, starobylý zámek, baštami a hlubokým příkopem opevněný; na blízku prý zbytky nějaké starožitné budovy, od lidu „starý zámek" nazývané; dv. popl., pivovár, mlýn. Trhy výroční (r. 1864 povolené): 1) v úterý téhodne velikonoč., 2) v út. po vánoc., 3) na den povýšení sv. Kříže, 4) den po sv. Dorotě. — R. 1334 dal Herman ze Zruče podací právo zdejšího kostela křižovníkům Zderazským. Tento Herman jest nepochybně jeden z praotcův rodu Zruckých z Chřenovic, zvláštní to větve Kolovratův, kteří až do r. 1610 v stavu panském květli. Jak dlouho rod ten na Z-či seděl, nepovědomo. V druhé polovici 16. stol. drželi statek Kaleničtí z Kalenic, ok. r. 1610 Jakub z Radoušova?, pak Prokop Jaroslav Vchynský z Vchynic a Tetova a před r. 1680 Albrecht Hložek z Žampachu. V potomní době sídlili zde rozliční rodové. V nejnovější době dostala se Z. rytířům z Löwenthalu. Dne 6. dub. 1781 vyhořelo městečko se zámkem a kostelem.

Zruče, ves, 31 d. 277 ob. čes., kr., okr. a býv. dom. Plz. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Drustova; kam. uhelné doly.

Zrzavé viz Rzavé.

Zubčice (*Subschitz*), ves, 34 d. 264 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (1¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Pláně věžovatá, býv. dom. Nové hrady; sam. Včelín.

Zubří, druhdy statek, nyní toliko ves na levém břehu Chrudimky, 18 d. 180 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Nasevrky (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Kamenice trhová; dv. popl., nade vsí na návrší, nejvyšším to místě na býv. panství Nasevrškém, kaple sv. Jana z r. 1704; někdejší tvrz, původiště prvé svob. pánů, od r. 1725 hrabat Kustošů ze Zubřího a Lipky, obydlena byla ještě v středu předešlého století. — Z., zboží zápisné, koupili r. 1537 synové Mikuláše Sobka z Kornic od Jana Trčky z Lípy. Když se jmenovaní bratří o statky dělili, dostalo se Z. a jiné Bernartovi, který je prodal r. 1547 Jiříkovi Moškvicovi z Moškvic, a když později opět naň spadlo, r. 1556 Janovi Kustošovi. Nabyv rok na to i tvrze Lipky, počal se tento první ze Zubřího a Lipky psáti. Propuštěný z manství statek prodal Jan Kustoš r. 1580 Lukaveckým z Lukavce, jimž delší čas náležel. Kunigunda Lukavecká odkázala Z. r. 1695 Albrechtovi Ladislavovi Kapounovi ze Svojkova, který je r. 1709 směnou postoupil ryt. Puteanimu. Po mnohých ještě směnách dostalo se r. 1741 k panství Nasevrškému.

Zubrnice (*Saubernitz*), ves farní v úrodném údolí, 69 d. 397 ob. něm., kr. Litom., okr. Ústí n. L. (2¹/₂ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Třeboutice a Křešice, pošt.

Neštědice, diéc. a vik. Litom., patr. biskup Litom., 1342 osadníkův; far. chrám sv. Máří Majd. — již ve 14. stol. byla zde plebanie — škola, několik mlýnů. Cís. Sigmund zapsal Z. s Leštinu, vsi proboštství Litom. r. 1437 Henikoví z Valšteina.

Zuchermühle popisuje se při Žernovníku.

Zuckmantel, ves, 33 d. 192 ob. něm., kr. Litom., okr. a far. Čes. Lípa (3/4 hod. již.), kat. obc. Künast, pol. obc. Z., býv. dom. Nový zámek a Lipá.

Zuckmantel, ves na úpatí hor Krušných, 14 d. 73 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovice (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Chvojno české, býv. dom. Březnice a Všebořice.

Zuckmantel, ves, 64 d. 523 ob. něm., kr. Litom., okr. Teplice (1 hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Kosten, far. Novosedlice; továrna na kyselinu sirkovou, sůl cínovou a p.

Zuflucht, ves, 51 d. 297 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1 3/4 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Klášterec. — Ves tato založena od hr. Thuna po vyhoření Klášterce r. 1784.

Zuklín, statek s Střelou a Hoštící spojený a ves, 22 d. 157 ob. čes., kr. Pís., okr. Kašp. Hor. (1 1/2 hod. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Strašín; někdejší panské sídlo slouží myslivci za obydlí, podál 2 mlýny, pivovár a 3 chalupy řeč. Podzuklín. — Statek Z. prodal r. 1713 Vác. Ignác hr. Vratislav jesuitské koleji v Klatovech, po jejímž zrušení Z. na náb. matici spadl a r. 1812 veřejnou dražbou Erasmovi Obstovi prodán. R. 1739 narozen zde (ve mlýně čís. 2.) Matěj Studnička, proslulý shotovením dřevěných hodinek kapesních, † 1813.

Zusch viz Stodůlky v okr. Sušickém.

Zvanovice, ves, 70 d. 482 ob. čes., kr. Praž., okr. Černý Kostelec (1 3/4 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Ondřejov, býv. dom. Hrádek nad Sázavou; škola. — R. 1320 koupila ze svého jmění Kunigunda, abatyše kláštera sv. Jiří, ves Z. a darovala ji klášteru. K hrádku nad Sázavou patřila již v 16. věku.

Zweifelsreuth, ves, 27 d. 166 ob. něm., kr. Cheb., okr. Vildštein (1 3/4 hod. sev. vých.), kat. obc. Z., pol. obc. a far. Neukirchen, býv. dom. Wallhof.

Zvěřetice viz Zvířetice.

Zvěřinec (*Wěřenic*), ves v údolí, 11 d. 105 ob. něm., kr. Pís., okr. Prachatice (1 1/2 hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Řepešín, far. Zabláti, býv. dom. Vimberk. — Z. byl v 15. stol. příslušenstvím hradu Husi.

Zvěřinec, někdy hrad na soujmenné hoře u Bud v okr. Sedlčanském. Stál na výstupku či ostrohu vysokého pohoří, od něhož jej dva příkopy dělily, a zanikl nepochybně již v 15. stol. Zbyly toliko slabé po něm stopy, porostlé lesem, který se dosud Z. jmenuje. Z držitelů jeho znám Václav ze Z-ce, který přivěsil svou pečeť k stížnému listu ke sboru Kostnickému.

Zvěřínek, ves, 26 d. 198 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Poděbrady (1 3/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Sadská. — Z. náležel někdy obci Nymburské, která jej od Bedřicha purkrabí z Donína r. 1525 koupila.

Zvěrkovice viz Zvirkovice.

Zvěrotice, ves, 46 d. 263 ob. čes., kr. Táb., okr., far. a býv. dom. Soběslav (1/2 hod. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Klenovice; opodál mlýny Hlinák a Záruba, pak chalupa Podhrázský.

Zvěstonín, veska, 7 d. 58 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlec (2 hod. již.), kat. obc. Svoříš, pol. obc. Drahnětice, far. a býv dom. Jistebnice; podál mlýn Šebesta.

Zvěstov, statek (dle sml. trhov. z r. 1844 za 70.020 zl. stř.) a ves, 52 d. 440 ob. čes., kr. Táb., okr. Votice (2 1/4 hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Šlapanov; zámek s kaplí sv. Antonína, dv. popl., lihopalna (r. 1865: 280 věder za 3584 zl.), 2 mlýny. — V době předhusitské byl Z. zvláštní plebanií a na někdejší tvrzi seděl v l. 1302 a 1392 Ondřej řeč. Roháč z Libouně a Z-a. R. 1426 prodal Rynart z Odlochovic všecko své zboží v Odlochovicích, Z-ě a j. strýcům svým Chvalovi z Chmelného a Mikšovi z Nosákova. Král Vladislav dal Z., zboží Jana Dědinky, Sigmundovi z Louňovic za služby jemu prokázané. Po smrti Oldřicha Karla Škuhrovského ze Skuhrova zdědila Z. a Libouň r. 1652 mladší jeho dcera, Alžběta Kateřina, která obé Janovi Krišt. Malovcovi z Malovic prodala. Při rodině tohoto zůstal Z. delší čas. R. 1738 zemřel Jan Petr Kravinský z Kravína, pán na Z-ě a hejtman kraje Kouřimského. R. 1816 koupil Z. Michal Adler, r. 1820 Jan Wolf a r. 1842 Tomáš Málek. Nynějším držitelem jest p. Václav Stiebitz.

Zvěstovice viz Pořešice.

Zvěstovice viz Žeštovice.

Zvičina (*Svěčin*), ves na úbočí soujmenného vrchu, 70 d. 495 ob. něm., kr. Jič., okr. Hostinné (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Brusnice horní, býv. dom. Poličany; na temeni hory kaple sv. Jana Nep., mlýn, tkalcovství.

Zwiefelhof viz Ktiš.

Zvikov (*Zwickau*), ves, 20 d. 83 ob. čes., kr. Buděj., okr. Krumlov (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Netřebice, far. Velešín, býv. dom. Krumlov (5 d. k arciděkanství a 2 d. k městu Krumlov.); 2 sam., jichž jedna Korbel slove.

Zvikov, ves, 39 d. 318 ob. čes., kr. Buděj., okr. Lišov (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Štěpanovice, býv. dom. Třeboň; zde jest stará, sešlá tvrz, čtverhranné jednopatrové to stavení, které jeví známky gotické.

Zvikov, statek allod. (dle trh. sml. z r. 1854 za 60.450 zl. stř.) a ves, 18 d. 120 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanice (3/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Z., far. Bonaryně; zámeček, dv. popl. — Okolo r. 1652 patřil Z. sirotkům po Adamovi Rodovském z Hustiřan; později spojen s panstvím Sadovským, od něhož r. 1771 opět odloučen a hr. Karlovi Ig. Klarymu prodán byl. Od té doby střídali se zhusta držitelé statku, který koupil r. 1854 p. František hr. Harrach.

Zvikov, Zikov (*Schwegau* ?), veska, 5 d. 41 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (2 1/4 hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Zámyšl, far. a býv. dom. Hlavňovice.

Zvikov (*Klingenberg*), někdy král. hrad, jehož imposantní, věkem sešlé budovy nad stokem Otavy do Vltavy, u Podhradí (v. t.) vypínají se. Nejpamátnější částky jeho jsou: čtverhranná, z hrubě tesaných kamenů vyvedená věž, která nazývána brzo markomanskou, brzo římskou, k čemuž nemálo přispěly kamenické znaky, jimž dlouho nikdo nerozuměl, a kaple sv. Václava z přechodní doby slohu romanského do gotiky, kterou zdobí převzácné malby na zlaté půdě, dílem v 15., dílem v 16. stol. přemalované; malby tyto jsou vedle Karlštejnských nejvzácnější památkou malířského umění v Čechách; neméně důležité jsou i malby v křížové chodbě a pak zbytky maleb ve skle v kapli. — První zmínka o Z-ě činí se r. 1229, kdežto se připomíná Vicemil se svými bratry Jindřichem a Vlčkem ze Z-a. Jakým způsobem hrad král. koruně se dostal, neznámo. Není pochyby, že za umění milovného krále Václava I., který ve Z-ě zvláštní zalíbení nacházel, hrad v nádherném gotickém slohu vystaven a král. leskem přioděn byl. R. 1248 dal zde král zatknouti posly, kteří byli vysláni, aby mu oznámili jeho sesazení s trůnu a zvolení syna jeho, Přemysla Otakara, za krále. Když pak král Václav v březnu r. 1249 přinucen byl ke smlouvě, kterou postoupil vlády synu svému, vymínil si k výživě mezi jiným hrad Z., avšak jakmile se vlády opět zmocnil (dne 5. srpna t. r.), dal odbojného syna svého zatknouti a na Z. do vazby odvésti. Za krále Rudolfa byl hrad v rukou strany, jemu odporné a r. 1318 dne 2. ún. držen zde sjezd šlechty české i přisaháno ke společnému odboji proti králi Janovi. Teprv za Karla IV. navrácen Z. král. korunė a byl potom purkrabími spravován, z nichž zasluhuje zvláštní zmínky Jan Hájek z Hodětína, znamenitý válečník a strategický spisovatel; byl zde purkrabím v l. 1420 a 22. R. 1429 položili se Táboři před hrad, od něhož teprv po 13denním marném obléhání odtrhli, uzavřevše dvouleté příměří. R. 1436 dostal se Z. pánům z Rožmberka, za nichž jej r. 1469 města Písek a Vodňany, králi Jiřímu věrná, dobývala, avšak nedobyla. R. 1473 přešel Z. od Rožmberkův v majetek pánů ze Švamberka, kteří jej během 16. stol. obnoviti dali. V tu dobu setkáváme se na Z-ě s malířem Knoblochem a Janem Ant. Vlachem z Milevska, nepochybně stavitelem. Po bitvě Bělohorské odsouzen Petr ze Švamberka hrdla a statkův svých, avšak Mansfeldovští uzavřeli se na hradě a postoupili jeho teprv r. 1622. Z. prodán na to Adamovi ze Šternberka, jehož ovdovělá manželka jej knížatům z Eggenberka prodala, po jichž vymření kn. Švarcenberkové všecky statky dědili.

Zvíkovec, statek allod. (dle sml. trh. z r. 1847 za 130.000 zl. stř.) a far. ves (někdy městečko) na výstupku návrší nad pravým břehem Mže, 83 d. 455 ob. čes., kr. Praž., okr. Zbiroh (2 1/2 hod. sev.), kat. obc. Z., pol. obc. Chlum, pošt. Cerhovice, arcidiéc. Praž., vik. Rokycan., patr. Kalina z Jäthenšteina, 2065 osadníkův; kostel Nanebevzetí P. M. uvodí se již ve 14. stol., škola, zámek v nynější podobě z r. 1753, pivovár, dv. popl., 1/4 hod. záp. skalní stěna, na které nepochybně tvrz stála, nebo lid nazývá okolní role dosud „na Hrádku"; při Z-ci popisuje se 1/4 hod. sev. vých. vzdálená nová ves Kalinoves. — R. 1406 držel Z. Ondřej z Opálky (?). R. 1461 připomíná se Václav, syn Matěje Mnicha ze Zlaté a Z-ce, r. 1498 Bohuslav ze Slatiny a ve Z-ci a r. 1568 Bohuslav z Brodu a na Z-ci se svou manželkou Salomenou z Hochhausen. Od rodu tohoto přešel Z. na Kokořovce z Kokořova a od těch r. 1601 v majetek Václava Varlicha z Bubna. Později náležel Vilémovi Klenovskému z Janovic, od něhož Z. 1638 prodán dceři, Evě Eufrosině, provdané za Adama Jindř. Tejřovského a na Chříči. R. 1656 odprodán opět od Chříče Mikulášovi Vác. Braunovi z Mířetic, v kteroužto dobu městečko s chrámem a tvrzí pusto bylo. Od

potomků Mikuláše Vác. Brauma prodán Z. r. 1787 Frant. Lad. Neslingerovi z Selchengraben. Z potomních držitelů připomínáme ještě rod Kinských mezi l. 1763 až 1786, Prokopa Hartmana hr. z Klaršteina až do r. 1794, Václava svob. p. z Rummerskirchu až do 1798 a po něm Frant. Hildprandta z Ottenhausen. Od tohoto koupil statek r. 1809 známý sběratel starožitností Matěj Kalina z Jäthenšteina. Z. jest rodiště hud. skladatelů Vincence a Pavla, bratří Mašků v; tento nar. r. 1761, † v druhém desítiletí stol. tohoto, onen nar. r. 1755, † 1831.

Zvířetice, Zvěřetice, ves, 20 d. 177 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mn. Hradiště ($1^1/_2$ hod. jih. záp.), kat. obc. Dalešice, pol. obc. Bělá malá, far. Bakov; dv. popl.; $^1/_4$ hod. jih. vých. nad Jizerou rozvaliny hradu Z-c. — Hrad tento založen od jedné větve mocného rodu Markvarticův, kteří se dle něho se Zvířetic psali. První jich známý předek jest Zdislav ze Z. k r. 1283. Během 15. stol. přešel hrad na příbuzný rod Vartemberský, od kteréhož počátkem 16. stol. Janovi a Prokopovi Sezemům z Ústí trhem postoupen. R. 1528 postoupil jeho opět Jan z Ústí Vartemberkům za Tečiněves, načež Z. r. 1556 z manství propuštěny byly. R. 1612 prodali je Vartemberkové Jiřímu Vratislavovi z Mitrovic a ten již po pěti letech Janu Vlkovi z Kvítkova. Tomuto byl hrad po katastrofě Bělohorské v plen vzat a Albrechtovi z Valdšteina prodán, po jehož pádu opět ke koruně potažen. Brzy potom dán Max. hr. z Valdšteina spolu s Mn. Hradištěm, a od té doby zůstal s tímto spojen. R. 1720 byl hrad bleskem zničen a více neopraven.

Zvířetice (*Swisetic*), ves, 17 d. 70 ob. čes. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Netolice ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z., far. Němčice. — Z. postoupeny od Viléma ze Strakonic r. 1351 Petrovi z Rožmberka.

Zvírkovice, Zvěrkovice, ves, 25 d. 174 ob. čes., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Vlt. Týn ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Bohonice; sam. Pochcaná (?).

Zvirotice, ves na pravém břehu Vltavy, 30 d. 210 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčany ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Žichov, far. Dublovice, býv. dom. Chlumec; škola, mlýn s pilou. — Něco výše při Vltavě tvrziště, o jehož osudech žádných zpráv nemáme. R. 1450 byla ves příslušenstvím statku Křepenického.

Zwitte, ves, 42 d. 248 ob. něm., kr. Litom., okr. Bor ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. obc. Z., pol. obc., far. a býv. dom. Sloup.

Zwittermühle, ves při potoku, 30 d. 269 ob. něm., kr. Cheb., okr. a far. Blatno ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Breitenbach, býv. dom. Joachimsthalské lesní panství; škola, mlýn, stříbrný důl (?).

Zwodau (čes. Zvodava ?), průmysl. ves při soujmenném potoku, 45 d. 365 ob. něm., kr. Cheb., okr., far. a býv. dom. Falknov ($^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z.; škola, skl. hutě (výroba páčí se roč. na 500.000 zl.), přádelna, továrna na vlněné zboží (do roka až 3000 kusů), mlýn, $^1/_4$ hod. vzdálí Dividsthal, kdež jest závod na vyrábení kamence a skalice, též jsou zde kam. uhelné doly.

Zvokotoky viz Zvotoky.

Zvole, far. ves na levém břehu Úpy, 74 d. 422 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Jaroměř (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Z., býv. dom. Opočno, diéc. Král. Hrad., vik. Opočen., patr. náb. fond, 936 osadníkův; lok., r. 1895 far. chrám sv. Justina vystaven v nynější podobě r. 1713 na místě prý kláštera augustianského, Žižkou rozbořeného, škola, mlýn. Za kostelem zdvihá se vrch, s tří stran dvěma valy ohrazený, na němž popelnice a pohřební pohanské ostatky byly vykopány.

Zvole, ves, 36 d. 281 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílové ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Z., far. Vrané, býv. dom. Břežany; fil. chrám sv. Markéty — již r. 1397 připomíná se zde kostela filialního k Vranému — škola, dv. popl., při Vltavě jest (?) hospoda Jarov, kdež se v l. 1476 až 1541 ves toho jmena připomíná; r. 1573 činí se zmínka již jen o krčmě Jarově. — Vsi Z. nabyl směnou r. 1358 klášter Zbraslavský od biskupství Litomyšlského. K Břežanům patřila Z. již na počátku 15. století.

Zvoleněves (*Swoleňowes*), panství (dle zml. trh. z r. 1659 za 13.466 zl. 40 kr.) a far. ves nad potokem Svatojiřským, 85 d. 644 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Slané ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Z., arcidiéc. Praž., vik. Slan., patr. J. V. cís. Ferdinand, 3389 osadníkův; far. chrám sv. Martina uvodí se již ve 14. stol. a byl na sklonku 17. stol. nově vystaven, škola, zámek r. 1818 obnovený, cukrárna (r. 1866—67 spotřebovala 266.658 ctů řípy), závod na stroje, dv. popl., mlýn, kam. uhelné doly. — Na zdejší tvrzi seděl r. 1409 Humprecht z Tasnovic, který převedl na Z. jistý roční plat, který se platí z vesnic Újezdce, Zakolan, Kovár a Otvojic k oltáři sv. Hedviky v kostele Vyšehradském. K r. 1460 uvodí se Jan z Benešova seděním ve Z-vsi a r. 1497 Jan Pytlík ze Z-vsi. V 16. věku náležela Z. Zeidlicům z Šenfelda

a počátkem 17. stol. Jiřímu Vratislavovi z Mitrovic. Po bitvě Bělohorské byl statek Petrovi Müllerovi z Mühlhausen konfiskován. Později dostal se vojvodovi Juliovi Frant. Saso-Lauenburskému a má od té doby až podnes stejnou vrchnost, jako Buštěhrad a jiná cís. Ferdinandovi náležející panství.

Zvonařka, také Karbanka, čís. 65 viz Viničné hory u Prahy.

Zvonějov, Zvoňov (*Wonnau*), nyní samota, druhdy ves, $^{1}/_{2}$ hod. od Štok vzdálená, nazývá se již r. 1544 vsí pustou na panství Střítežském.

Zvotoky, Zvokotoky, Svotoky, ves při potůčku, 45 d. 288 ob. čes., kr. Pís., okr. Strakonice ($2^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Z., pol. obc. Škudra, far. Volenice; sam. Skalice; za zřízení patrimon. služelo 16 d. k dom. Strakonic., 15 d. k Volyň., 7 d. k Ohrazenic. a 7 d. k Němčic. — Starožitná tato osada patřila r. 1054 klášteru Břevnovskému.

Zvozno, ves, 28 d. 140 ob. čes., kr. Buděj., okr. Týn n. V. ($2^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Z. (čís. 20, patří do kat. obce Bzí), far. Bukovsko, býv. dom. Třeboň.

Zvrask, někdy osada na Žatecku, polohou neznámá.

Zvule, Jitra, ves, 10 d. 47 ob. čes., kr. Buděj., okr. Jindř. Hradec (4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Mosty, far. a býv. dom. Kunžák; podál myslivna.

Ž.

Žabice, sam. viz Kolenec.

Žabokliky (*Schaboglück*), far. ves, 28 d. 154 ob. něm., kr., okr. a pošt. Žat. ($1^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Krásný Dvůr a Milíčeves, diéc. Litom., vik. Žat., patr. hr. Černín, 762 osadníků; far. kostel sv. Bartoloměje v nynější podobě z r. 1738 byl již r. 1384 farářem osazen, škola. — Ku konci 14. a v druhé polovici 15. stol. náležely Ž. Sekerkům ze Sedčic.

Žabokrky, ves, blíž které padá Židovský potok do Metuje, 17 d. 148 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Polic. ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Vysoká Srbská, far. Hronov, býv. dom. Náchod; mlýn.

Žabonosy, s panstvím Radimským spojený statek a ves v malebné krajině při potoku Vejrovce, 58 d. 402 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Plaňany, býv. dom. Radim; fil. původně byzantinský kostel sv. Václava sahá do velmi dávných časů a ač dvakráte přestavován, honosí se nicméně posud památkami svého původního slohu; v něm jest několik náhrobních kamenů a v hrobce pod presbyterium popelnice, která snad pochází z dob ještě křesťansko-pohanských; dv. popl. (120,68 pařiž. sáh. nad mořem), opodál mlýn. — Ž. náležely ve 14. stol. k statkům pánů z Sencenšteina. R. 1499 dostal Beneš se Solopisk mezi jinými jistý plat na Ž-sích co dědictví po bratru svém Hynkovi. Na počátku 17. stol. tvořily Ž. zvláštní statek, náleževší pánům Bořkům z Dohalic. R. 1782 jsou od knížete Lichtenšteina zakoupeny, od kteréž doby při tomto rodě trvají. Připomínáme, že na půdě zdejšího kostela míval slopověstný loupežník „*Kovářík*“ svou skrýš.

Žabovřesky, ves v rovině při Dechtářském potoku, 55 d. 411 ob. čes., kr. i okr. Buděj. ($2^{1}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Dubné, býv. dom. Krumlov; sam. Hyskovský mlýn.

Žabovřesky (*Zabořesk*), ves na levém břehu Velké Ohře, 55 d. 348 ob. čes., kr. Litom., okr. Libochovic ($^{3}/_{4}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Budyně; škola. — R. 1413 prodal Jan Zajíc z Hasmburku a z Kamýku Ž., Břežany, v Mileticích mlýn s řekou Ohří Oldřichovi Zajíci z Hasmburka.

Žabovřesky, ves, 24 d. 202 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Zbraslav ($^{1}/_{4}$ hod. jih. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. Záběhlice; sam. Buda a Pelunčk. — Ž. uvádí se v listině papeže Řehoře IX. mezi statky kláštera Svatojiřského; nápotom dostaly se klášteru Kladrubskému a od toho biskupství Pražskému, od něhož je král Otakar získal a k nově nabylému venkovskému sídlu svému na Zbraslavi přivtělil. R. 1304 jmenují se mezi zbožím, které král Václav II. daroval klášteru Zbraslavskému. Od cís. Sigmunda zapsány jsou s jinými ještě vesnicemi kláštera Zbraslavského Pešíkovi Předborovi z Radešína. — Na blízku nalezen starožitný stříbrný pás, jenž váží 37 lotů a má na sobě znak Starého města Pražského.

Žabovřesky, vska, 8 d. 71 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Benešov ($^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Konopiště. — R. 1450 dostaly se Ž. s hradem Kostelcem panu Zdeňkovi ze Šternberka a na Konopišti a přivtěleny panství Konopišťskému.

Žaboklik, sam. u Uhelnice.

Žabrakov viz Zabrakov.

Žakava, Žákova?, ves nad Úslavou, 66 d. 436 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž., far. Chvalenice, býv. dom. Štáhlavy a Nebilov; fil. kostel sv. Vavřince, škola, dv. popl., mlýn.

Žákova viz Žakava.

Žákovec viz Zakovec.

Žakovec viz Zhoř.

Žákův mlýn, sam. u Dobroviz.

Žáky, statek (dle sml. trh. z r. 1835 s Kluky za 166.000 zl. konv. měn.) a ves, 17 d. 207 ob. čes., kr. i okr. Čás. (¾ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Ž., far. Krchleby; 2 zámky se zahradami a parkem, dv. popl., bažantnice, myslivna. — R. 1591 náležela část? a sice dvůr s krčmou a kovárnou k panství Světelskému. Nynějším držitelem statku jest kn. Auersperk.

Žalany (*Schallan*), ves při silnici, 41 d. 301 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Bořislav; uhelny. Na blízku pahrbek Kostina, na němž bylo pohanské pohřebiště. — V Ž-ech nar. r. 1571 čes. spisovatel, kněz Havel Žalanský (též Phaëton), † 1627.

Žalany, Nová ves (*Neudorf od. Neu-Nepomuk*), ves, 30 d. (nejvíce po rozsu), 284 ob. čes., kr. Pís., okr. Březnic. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Rožmitál, far. Starý Rožmitál; opodál mlýn Volfgang a myslivna. — Ves tato založena v předešlém věku a osazena Němci, kteří se již zcela počeštili.

Žalhostice, Čahostice, Čahlostice (*Czalositz*), ves na úpatí hory, 40 d. 198 ob. něm., kr., okr. a far. Litoměřice (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Žernoseky; mlýn, vinohrady.

Žalov, ves, 39 d. 266 ob. čes., kr. Praž., okr. Smichov (1½ hod. sev.), kat. obc. Ž., pol. obc., far. a býv. dom. Rostoky (1 d. k dom. Tuchoměřic.); sam. Podmoraň. Nad Ž-em stál druhdy staroslavný hrad Levý Hradec (v. t.), z něhož se nám dochoval ještě kostel sv. Klimenta.

Žaltice viz Zaltice.

Žaly, vska, 9 d. 60 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Jilemnice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mrklov, far. Horní Štěpánice.

Žamberk (*Senftenberg*), panství allod. (dle sml. trh. z r. 1815 za 1,000.000 zl.) a okres. město nad Divokou Orlicí, 469 d. 3129 ob. čes., kr. Král. Hrad. (6 mil jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Král. Hrad., vik. Králíky, patr. sv. p. Parish, 5956 osadníků; děk. kostel sv. Václava, jehož se již r. 1384 mezi farními připomíná, vystaven v nynější podobě r. 1729; krásný oltářní obraz, jejž hr. Frant. Adam Bubna r. 1788 za 1600 zl. ve Vlaších koupil a kostelu daroval, smazán požárem r. 1859; velikolepý, na počátku tohoto století valně rozšířený zámek s krásnou mešní kaplí, rozsáhlým parkem a vkusně zařízenou zahradou; škola, smíš. okr. úř., bern. úř. I. tř., notar., pošt. expedice, špitál pro 6 osob (základ. jmění: 3436 zl.), radnice, vodárna, o níž vypravuje se, že jest to zbytek někdejšího Karlem IV. založeného hradu „Karlova", který prý ve válkách Husitských i s klášterem augustianův byl rozbořen; zámecký pivovár (na 40 sudů a 1 vědro), dv. popl., papírna (roč. výroba za 40.000 zl.), zhotovování vlněného a bavlněného zboží. Blíž města na návrší, s něhož jest rozkošná vyhlídka, stojí kaple sv. Rocha, sv. Šebestiana a sv. Rosálie. Trhy v pond.: 1) před očišt. P. Marie, 2) před P. Marií sněžnou, 3) před sv. Havlem. Hlavní týd. trhy na koně, dob. a zboží ty pond.: 1) před Velik., 2) před sv. Duchem, 3) před Vánoc. Trhy na obilí každé pond. a čtvrtek. — O původu města a nejstarších jeho dějinách nedostalo se nám žádných zpráv. R. 1495 uvádí se půl městečka Ž-a mezi příslušenstvím panství Litického, které v ten čas kníže Jindřich Minsterberský prodal Vilémovi z Pernšteina. R. 1562 koupil jednu polovici panství Ž-ského Mikuláš Vratislav z Bubna od Václava Okrouhlického z Křenic a přikoupiv r. 1575 druhou polovici, zřídil r. 1608 ze statků: Litice, Doudleby, Ž., Jelení a Bláto svěřenství rodiny Bubnovské. Po smrti Frant. Adama hr. z Bubna jest panství Ž-ské opět za allodialní prohlášeno a r. 1809 knížeti Veriandovi Windischgraetzovi prodáno. R. 1815 koupil panství Ž-ské Jan Parish sv. p. ze Žamberka, při jehož rodě posud trvá. V 30leté válce jest prý Ž. od Švédů vypálen. Při tom želeti jest též starého archivu, jejž tehdejší držitel hr. Jindř. z Bubna před nepřítelem do Kladska odvezl, odkudž jej nápotom nebylo možná naspět dostati; nyní prý se nachází ve Vratislavi. R. 1810 lehly veškeré domy na náměstí a v Rychnovské ulici popelem a r. 1859 vyhořelo mimo děkanský kostel opět 30 domů. — Ž. jest rodištěm slavného mnicha premonstrátského Prokopa Diviše, který týmž časem jako Franklin (1754) vynalezl hromosvod; nar. 1696, † r. 1765.

Žampach (*Schambach*), statek (dle sml. trh. od r. 1859 za 120.000 zl. rak. měny) a ves na soujmenném vrchu, 54 d. 311 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Písečná; zámek, kaple, pivovár, lihopalna. — Na vysoké skále skrovné zbytky někdejšího hradu Ž-u. Hrad založen nepochybně v druhé

polovici 18. stol. od pánů z Potšteina, kteří odtud Žampachové z Potšteina se zvali. R. 1341 odňal markrabí moravský potomní cís. Karel IV., Ž. loupeživému Mikulášovi Žampachovi z Potšteina, jehož synovi Ješkovi jej brzo potom vrátil. Tento postoupil hradu Janu Panciři ze Smojna, který násilnictvím a loupeží vůkolní krajinu znepokojoval. R. 1356 položil se cís. Karel sám před Ž. a dobyv ho dal jej rozmetati a Panciře i s celou jeho čeládkou odpraviti. Statek Ž-ský dán na to od Karla IV. r. 1357 Čenkovi z Potenšteina a dědicům jeho s tou podmínkou, aby hradu více nevystavěl. Avšak potomek Čenkův Jan st. z Žampachu dal hrad r. 1469 opět vystaviti, načež Ž. při rodě původním až do druhé polovice 16. stol. trval. Napotom přešel na rod Bukovských z Hustiřan a od těch r. 1626 trhem na Fridricha z Oppersdorfu. Syn jeho vstoupiv do řádu rytířů Maltézských, odkázal před svou smrtí 1633 hrad Ž. jezuitské koleji v Král. Hradci. Po zrušení řádu jezuitův koupil Ž. od správy státních statků p. Frant. Wünsche a od jeho dědiců r. 1722 Václav Novák. Nynějším držitelem jest Alfons kn. Chimay.

Žampach či na Žampachu, osada v úzkém, hlubokém a nad míru romantickém údolí při Sásavě, 5 d. 22 ob. čes., kr. Praž., okr., far., kat. i pol. obc. a býv. dom. Jílové ($^3/_4$ hod. již.), mlýn, zříceniny staré puchýrny a nové hornické stavení. — Za dob zřízení patrimonialního slušel 1 d. k dom. Břežan.

Žandov, ves na soujmenném vrchu, 53 d. 362 ob. čes., kr. Čás., okr. Uhlířskojanovic. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Sudějov, býv. dom. Jindice; dv. popl.

Žandov (*Sandau*), starobylé město při potoku, 195 d. 1140 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lip. (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. a pošt. Palič a Bukovina, diéc. Litom., vik. Čes. Lip., patr. ?, 2031 osadníků; kostel sv. Bartoloměje, při němž Paličský kaplan jest exponován, pochází, jak se podobá, ze 16. stol. a byl za času reformace vlastním farářem osazen, škola, špitál (pro 4 osoby, základ. jmění: 3400 zl. v. č.); opodál mlýn, pila, stoupy na tříslo. Trhy: 1) v pond. po jm. Ježíš, 2) třetí pond. v postě, 3) v pond. po sv. Antonínu, 4) v pond. před sv. Václavem. Trhy na dob. každé poslední úterý v měsíci od února až do listopadu; týdní trh na obilí a potravu každou sobotu. — Ž. jmenuje se v počtu oněch hradů a měst, které r. 1282 ve 2000 hřiven stříbra dány jsou v zástavu Ottovi markrabí Braniborskému za to, že svolil konečně v propuštění krále-viče Václava ze svého poručnictví. V 15. stol. nalezáme jej v držení pánů z Vartenberka. R. 1536 postoupily dcery po Martinovi z Mozžvic tvrz a městečko Ž. a ves Bukovinu velkou s úplným panstvím, jak jich otci desky od Fridricha Zollhausu r. 1538 svědčí, v dluhu půl druhého tisíce kop gr. Petrovi a Přibíkovi Tejnům? z Tejna, jimž pak páni Penzingovi z Penzingu následovali. Po bitvě Bělohorské jest Ž. Albrechtovi Penzingovi konfiskován, načež se v jeho držení rozliční rodové vystřídali. Marie Anna, velká vévodkyně Toskánská, koupivši Ž. od Proy z Geiselbergů a z Findelšteina, spojila jej s panstvím Paličským.

Žandov, Šantov (*Schanda*), ves na úpatí Rudohoří, 34 d. 220 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Chlumec. — V bitvě r. 1813 mezi vojem Francouzským a vojskem spojenců svedené jest Ž. na dobro zpustošen.

Žandov dolní (*Unter-Sandau*), město při potoku, 210 d. 1480 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž. d., arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. kn. Richard Metternich, 3357 osadníků; far. kostel sv. Michala, jehož se již r. 1384 mezi farními připomíná, škola, pošt. úř. s pošt. štací, radnice, továrna na papírovku, 4 mlýny; opodál dv. popl. Trhy výroční a na dobytek: 1) v pond. po trhu Chebském po Reminiscere, 2) v pond. po sv. Duchu, 3) v pond. po sv. Michalu, 4) v pond. po adventu; týdní trh na obilí každé pondělí. V Ž-ě shotovují se proslulé Žandovské tabačenky. — Před věky nacházela se u Ž a tak řeč. *zemská brána*, t. j. místo kterým se přes hraniční hory do Čech vcházelo neb do Německé říše vycházelo. Jindřich, biskup Pražský, daroval zemi, ležící mezi Ž-em a hranicemi českými, klášteru Tepelskému, což papež Cölestin III. r. 1197 potvrdil. R. 1864 navštíven Ž. krupobitím a požárem, čímž obyvatelé do náramné bídy jsou uvrženi.

Žandov horní (*Ober-Sandau*), ves při potoku, 69 d. 380 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Kinžvart (1 hod. jih. záp.), kat. obc. Ž. h., pol. obc. a far. Ž. dolní; 2 mlýny. Sam. Oedhäuser.

Žandovka, sam. viz Otradovice (okr. Otic.).

Žantov, ves při silnici do Sobotky, 18 d. 125 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Mnich. Hradiště (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Veliký Soleč, far. Boseň.

Žantov, ves, 14 d. 92 ob. čes., kr. Jič., okr. Král. Měst. ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Skochovice, far. Lužec, býv. dom.

Chlumec. — Ž. byl prý druhdy městysem, jejž Švédové v 30leté válce docela zpustošili. K r. 1413 připomínají se Příbek, Mikuláš a Vaněk bratří z Žantova a z Nedakřevic.

Žár (*Sohorsch bei Kaplitz*), ves mezi Malčí a Lineckou silnicí, 19 d. 122 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Kaplice ($^1/_2$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Nové hrady (1 d. k dom. Vyšebrod.); opodál dv. popl. (*Neuhof*) a mlýn (*Neumühle*).

Žár (*Sohorsch bei Sonnberg*), ves při Budějovické silnici a při soujmenném rybníku, 44 d. 248 ob. něm., kr. Buděj., okr. a býv. dom. Nové hrady (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a far. Žumberk; opodál 3 sam. Porovnej Záhoř.

Žaravice, ves, 24 d. 189 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč ($1^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. Ž., pol. obc. Sopřeč, far. Bělá, býv. dom. Pardubice; vápenné lomy. Mezi Ž-emi a Vyšehnějovicemi spatřují se zbytky nějaké tvrze, kterémuž místu „na Hradech" se říká. — Ž. jmenují se mezi zbožím kláštera Opatovického, které cís. Sigmund r. 1436 zastavil Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Žarovice viz Žerovice.

Žarovná, ves, 22 d. 164 ob. čes., kr. Pís., okr. Prachatic. ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Lažiště, býv. dom. Vlach. Březí (3 d. k dom. Vimberku); mlýn.

Žatec (*Saaz*), král. kraj. hrazené město na pravém břehu Ohře, 160 Paříž. sáhů nad mořem, 11 mil pošt. či $9^1/_2$ mil zeměpisných sev. záp. od Prahy, 671 d. 6764 ob. něm., kat. i pol. obc. Ž., diéc. Litom., vik. Žat., patr. obec Ž-cká, 9037 osadníků; děkanský kostel Nanebevzetí P. M. založen dle D. A. z Veleslavína r. 1206 a dostal se již r. 1270 pod správu premonstratův Strahovských, kaple při něm stojící vystavena v l. 1724—1747 a zasvěcena ke cti sv. Jana Nep., jenž prý na školách zdejších první své vzdělání obdržel; fil. kostel sv. Jakuba připomíná se již ve 14. stol., kostel sv. Mikuláše s pohřebištěm pro c. k. vojsko byl r. 1384 farním, kostel sv. Václava r. 1400 taktéž farní, kostel sv. Prokopa, při němž bývalo až do válek husitských benediktinské proboštství, kostel sv. Jana Kř. měl r. 1390 svého vlastního faráře, kostel korunování P. M. při klášteře O. O. kapucinů, radnice, gymnasium, hl. a nižší real. škola, děkanství, v němž nalezají se pěkné fresky, představující život sv. Jana od proslulého kněze Strahovského Siarda Noseckého z r. 1721, špitál, řetězový most přes Ohři z r. 1826 jest první svého druhu v Čechách, c. k. krajský úř., smíš. okr. úř. (zároveň vyšetřovací soud pro okres Jesenic., Loun., Podbořan., Postoloprt. a Žat.), okr. důchodkový soud, okr. stavitelský úř. (pro okresy: Jesenice, Louny, Podbořany, Postoloprty, Žatec, Doupov, Kadaň, Chomútov, Přísečnice, Bastianperk, Bílina, Most, Duchcov, Jirkov a Hora sv. Kateřiny), bern. úř. (I. tř.), kontrol. úř., financ. komisařství, pošt. úř., telegraf. úř., tělocvičný spolek, občanská beseda (česká), továrna na zhotovování strojů a ocelového zboží, továrna na lepenkové škatulky pro lékárníky, na zboží ozdobné a rozličné lepenkové věci, přádelna na len, závody na zhotovování hudebních nástrojů, pivovár, americký mlýn o 8 složení, jiný mlýn dle nového způsobu o 6 složení a s čisticím strojem, mlýn o 4 složení na mletí sladu; pěstování chmele (roč. na 1528 ctů), pak okůrek a zelenin (roč. na 40.000 kusů okůrek za 12.000 zl.). Trhy: 1) v pond. před obrácením sv. Pavla, 2) ve čtvrtek po neděli Okuli s trhem na dobytek, 3) v pond. před sv. Duchem, 4) v pond. před narozením P. M., 5) v pond. před sv. Kateřinou. — Krajina Ž-cká byla dle Kosmy dávno před tím lidmi osazena, než bylo město Ž. založeno. Hrad založen asi v druhé polovici 10. stol., podle všeliké podobnosti na starém hradišti hradu, který slul nepochybně Lúčany a byl sídlem mohútného knížete Luckého, Vlastislava, jenž v bitvě na Turském poli s životem i panství ztratil. Z knížectví Luckého povstala pak snad župa Ž-cká, která vynikala jak velikostí tak i výnosností nade všecky ostatní, pročež také starším synům a bratřím knížat českých za úděl dávána bývala. První zmínka o Žatci činí se k r. 1004, když obyvatele hradu Ž-ce polské posádky, vložené od Boleslava Chrabrého, se zbavili a němec. císaři Jindřichovi II., ochranci vypuzeného ze země knížete Jaromíra brány otevřeli. V ten čas byl na hradě již kostel; neboť Ditmar vypravuje, že Polané před zuřivostí domácích v kostele ochrany hledali. Za vlády Jaromírovy držel Ž-cko co úděl kníže Oldřich. Břetislav I. daroval r. 1052 desátky z města Ž-ce kostelu Boleslavskému a udělil r. 1054 užitky z župy Ž-cké nejstaršímu synovi svému Spitihněvovi. Nějaký čas za Břetislava II. ok. r. 1096 a později opět za Bořivoje II. spravoval župu Ž-ckou Božej Vršovic, který i s příbuznými svými, na hradě svém Libici, r. 1108 z dopuštění Přemyslovce Svatopluka ukrutně jest zavražděn. R. 1111 dal Vladislav I. svému mladšímu bratru Soběslavovi užitky z Ž-cka. V bitvě mezi Vladislavem a uherským králem Štěpánem II. 13. dub. 1116 bojovali Žatečtí za vedením svého župana Jurika velmi udatně; obzvláště pak vyznamenali se statečností svou při dobytí Milána, začež od krále znakem jsou obdařeni. K r. 1170 připomíná

se Zdeslav, kastelán Ž-cký. Ve válce Václava I. s odbojným Přemyslem dostal se Ž. sice v moc mladého krále, jest mu však již r. 1249 od krále Václava beze všeho krveprolití opět odňat. Za Přemysla Otakara II. jmenuje se Ž. již městem královským. Král Václav II. osvobodil město ode všech daní královských a dovolil hradby městské opraviti. Od Karla IV. dostalo se městu některých privilejí, které Václavem IV. nejen potvrzeny ale i rozmnoženy jsou. Od počátku válek husitských byli Žatečtí horliví Husité a sůstali takovými až do 30leté války. V září r. 1421 oblehlo Ž. valné vojsko křižácké a se vší mocí 6kráte po sobě útokem na město hnáno; uslyševše však, že české vojsko, majíc v čele Jana Žižku, se blíží, zapálili 2. října stány své a u velikém zmatku ze země na útěk se dali, při čemž jich od Žateckých samých ke 2000 povražděno. R. 1470 povolil král Jiří Žateckým, že mohou dědictví své odprodati neb komukoliv odkázati. Jako jiná města odepřel také Ž. Ferdinandovi pomoci válečné proti spolku Šmalkaldskému, začež uložena mu pokuta 8000 kop a nařízeno, aby brány městské byly sbořeny, i aby Ž. na budoucí časy městem jmenován nebyl. Po bitvě Bělohorské pozbyl Ž., silná záštita kalichu na severu, větší část statečného svého obyvatelstva českého, načež toto tak ryze české město s rychlostí neobyčejnou poněmčeno. V 30leté válce dostal se Ž. v moc Sasíků, kteří ale po krátkém čase od Heřmana Černína r. 1632 odtud jsou vypuzeni. R. 1639 jest město od Švédů opět dobyto a mnoho domů spáleno. Císařovna Marie Teresie udělila r. 1746 usedlým měšťanům Ž-ckým právo inkolátu. R. 1788 dne 6. květ. ztráveno požárem mnoho domů v městě i na předměstí. Z mužů o vlast zasloužilých, kteří v Ž-ci narodili se, jmenujeme jen spisovatele Rafaela Ungara, kněze z řádu premonstrátů a bibliotekáře při Pražské universitě (nar. 12. dub. 1743, † 1807).

Žban či Čban, někdy hrad u Mutějovic.

Ždákov, ves na levém břehu Vltavy, 16 d. 92 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Orlík, far. Staré Sedlo; 2 mlýny, přívoz. Sam. Želebuz.

Ždákov, veska na pravém břehu Vltavy a naproti předešlé, 7 d. 46 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc Chrast, far. Staré Sedlo, býv. dom. Orlík. — R. 1277 dostal klášter Břevnovský ves Ž. od krále náhradou za jiné zboží.

Ždan, sam. u Přestavlk (okr. Dobříš.).

Ždanice, ves, 14 d. 114 ob čes., kr. Čás., okr. Haber. (1¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc., far. a býv. dom. Vilémov.

Ždanice, ves blíž Kutnohorské silnice, 155,78 sáh. nad mořem, 65 d. 546 ob. čes., kr. Čás., okr. Kouřím. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., far. Malotice, býv. dom. Čern. Kostelec; fil. kostel sv. Havla uvádí se r. 1384 mezi farními. Sam. Běšinov, dv. popl. (137,83 Paříž. sáhů nad mořem) a Diblikov, dv. popl. a ovčín 131,21 Paříž. sáh. n. moř.). — Ves Ž. náležela klášteru Cistercianskému v Skalici, po jehož zboření skrze Husity klášteru Sedleckému se dostala, od něhož ji pak obec Kouřímská r. 1562 koupí nabyla.

Ždanice, far. ves při silnici, 87 d. 719 ob. čes., kr. Chrud., okr., býv. dom. a pošt. Pardubice (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Král. Hrad., vik. Pardubic., patr. úvěrní ústav, 2366 osadníků; starobylý kostel sv. Václava uvádí se již r. 1395 mezi farními; ve věži, jejíž krov, na způsob pyramidy až do vršku vyzděn, visí 4 zvony s letopočty: 1409, 1509, 1582 a 1778, škola, při Opatovické stoce mlýn s pilou. — Ves tato dělí se ve dvě části Nové a Staré Ž., s nichž měla každá dříve svého vlastního rychtáře. Část řeč. Nové Ž. povstala emfyteutováním někdejšího dv. popl. r. 1777. — R. 1339 prodal Vaněk ze Ždanic statek svůj Ž. Hroznatovi opatu Opatovickému. R. 1436 jmenuje se Ž. mezi zbožím, které cís. Sigmund s Kunětickou horou a městečkem Bohdančem zastavil Divišovi Bořkovi z Miletínka.

Ždanov (*Zosum*), ves, 15 d. 112 ob. něm., kr. Pís., okr. a far. Kašper. Hory (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Nezdice, býv. dom. Žichovice; někdy zde dolováno na zlato.

Ždanov (*Tannawa*), ves blíž Bavorské silnice, 41 d. 298 ob. něm., kr. Pls., okr. Domažlic. (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Kleneč, býv. dom. Pivoň; továrna na kameninu a porcelánové zboží, mlýn. Opodál „na Hrůbku“ mešní kaple, vystavená ku konci 17. stol. od augustianův Pivoňských, nad hrobem blahoslaveného Kolomanna, jenž zde co poustevník život svůj trávil. Po zrušení kláštera Pivoňského zpustnul kostelík a byl teprv v novější době obnoven. Obraz blahoslaveného Kolomanna jest prý dílo znamenitého malíře Belgičana Severina Nekera († 1688).

Ždanovo, někdy ves v Újezdu Krašovském, náleževším klášteru Kladrubskému.

Žďár, ves při silnici, 55 d. 353 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub. (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Kruh, býv. dom. Doksy; mešní kaple, chmelnice. — R. 1376

stalo se jakési narovnání mezi obcí Ž-em a Kruhem s jedné a mezi Divišem panoši z Kruhu se strany druhé o údolí ležící mezi Ž em a Kruhem.

Žďár, ves při silnici do Kosti, 76 d. 494 ob. čes., kr. Boles., okr. Mnich. Hradišt. (½ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Všeň, býv. dom. Svijany.

Žďár, Žďárec, ves při Černém potoku, 60 d. 349 ob. čes., kr. Chrud., okr. a far. Skutče (½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Richenburk; fil. škola, ku které Malinné a Radčice náležejí, 3 mlýny; obyvatelé helv. vyznání z kolatury Skutečské přivtěleni jsou k pastorátu Krounskému. — R. 1392 jmenuje se ves Žďárec mezi zbožím, které Smil z Richenburka prodal Ottovi řeč. Bergov z Bieliny a Bočkovi z Poděbrad.

Žďár, ves, 21 d. 136 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Veselí, far. Týn, býv. dom. Skály a Turnov.

Žďár, ves, 33 d. 241 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic. (¾ hod. již.), kat. i pol. obc. Ploučnice, far. Nová ves, býv. dom. Radim a Pecka.

Žďár, ves na soujmenném vrchu, 47 d. 308 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž., far. Levín, býv. dom. Jilemnice; mlýn.

Žďár, ves v rovině na levém břehu Tiché Orlice, 85 d. 542 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (2¼ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž, far. a býv. dom. Borohrádek; škola, myslivna. Část vsi této jmenuje se Ž. hořejší.

Žďár, Žďáry, 6 d, mezi nimiž mlýn nad Černým potokem, 39 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (2¼ hod. vých.), kat. i pol. obc. Brzice, far. Chvalkovice, býv. dom. Smiřice a Hořiněves.

Žďár, ves na úpatí vrchu Ostaše a při potůčku, 94 d. 571 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr., far. a býv. dom. Police (½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž.; škola, mlýn; na jižním svahu vrchu několik chalup řeč. Ostaš (v. t.).

Žďár (*Saara*), ves na úpatí Rudohoří a při potoku, 45 d. 275 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. (1¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. České Chvojno, býv. dom. Břesnice a Všebořice; dv. popl., mlýn. — Beneš a Václav bratří z Vartmberka prodali r. 1314 Ž. a Stračky Jindřichovi z Pokratic.

Žďár, ves, 44 d. 329 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. (2¼ hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Myšenec, býv. dom. Protivín (2 d. k dom. Liběјic.); opodál 2 chalupy. — R. 1580 přikoupili Písečtí od Krištofa ze Švamberka na Zvíkově a na Orlíku dvoje manství ve vsi Žďáře, dříve k hradu Zvíkovskému náležející za 250 kop.

Žďár, ves, 34 d. 238 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyně (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. Nespice, far. Vacov; mlýn s pilou, olejna. — Ves Ž. náleží školou do Onšovic.

Žďár, ves na pravém břehu Bradavky, 30 d. 196 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovic. (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž, býv. dom. Hradiště; fil. (r. 1384 farní) kostel sv. Václava byl r. 1815 nákladem hr. Josefa Krakovského z Kolovrat obnoven, škola, mlýn. Někdejší tvrz s povrchu země již docela smizela. R. 1409 jmenuje se Vilémek ze Ž-u. R. 1435 dal mistr Arnošt z Metelska svědectví panně Katruši ze Žďáru (dceři nebožtíka Půty ze Ž-u a sestře Vilémově) o položení jistých polí, potoku, luk a lesu kostelu Ž-ského, na blízku vesnic Louňové, Vrtěšic a t. d. R. 1694 byla tvrz Ž-ská již s panstvím Hradištským spojena.

Žďár, ves, 38 d. 292 ob. čes., kr. Plz., okr. Planic. (1 hod. jih. vých.), kat. obc. Ž, pol. obc. Velenov, far. Těchonice, býv. dom. Oselec a Lažany; opodál Radice či Hradice, někdy ves, nyní dv. popl. a myslivna.

Žďár, ves, založená v druhé polovici 18. stol. na gruntech soujmenného dvoru popl., 18 d. 128 ob. čes., kr. Praž., okr. Rakovník (1¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Příčina, far. Petrovice, býv. dom. Kolešovice.

Žďár, ves, 34 d. 265 ob. čes., kr. Táb., okr. Kamenice (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., far. Nový Etink, býv. dom. Černovice; opodál želez. hamr a hajnovna.

Žďár, ves, 15 d. 100 ob. čes., kr. Táb., okr. Sedlčan. (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Radič, far. Chlum; opodál dv. popl. Táborec a sam. Vesce a Pasderny (4 d.). — R. 1530 prodal Jindřich Osečanský z Osečan pustý hrádek Kozí hřbet s dvory a mlýnem, vsi Ž., Hradčany a pustou ves Lomek ryt. Janovi Voračickému z Paběnic, jehož syn Burián pak zboží to r. 1560 prodal Janovi Vojkovskému z Milhoštic a na Radíči.

Žďár (*Saar*), statek (dle sml. trh. z r. 1863 za 280.000 zl. rak. měn.) a far. ves na malém potoku, 101 d. 587 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošta Doupov (¾ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., arcidiéc. Praž., vik. Hroznětín, patr. sv. p. Jindř. Berleph a sv. p. Julius Könneritz, 1161 osadníků; far. kostel Navštívení P. M. založen r. 1080 od Stanislava Žďárského ze Ž u a vystaven

znovu od základu r. 1770, starobylý zámek, škola, pivovár, líhopalna. Sam. Nový dvůr (*Neuhof*), dv. popl., Viehzet či Viehtrift 8 d. a Hochwald 3 d. — Zdejší tvrz jest původištěm pánů ze Žďáru, kteří přináleželi k velkému kmenu Janoviců. Po bitvě Bělohorské jest Václav Žďárský třetiny svých statků odsouzen a Ž. ku král. komoře potažen. R. 1623 koupil konfiskovaný statek Ž-ský Florian Jetřich Žďárský ze Žďáru, který mimo to i statky Bolebořský a Vičický od král. komory získal. Po něm zdědila Ž. sv. paní Přichovská z Přichovic, roz. ze Žďáru, prodala jej však r. 1662 Janovi hr. Nosticovi, při jehož rodě napotom až do r. 1803 trval. Jmenovaného roku koupil statek Ž-ský sv. pán Arnošt Fleissner z Ostrovic a r. 1863 svobodní páni Jindřich Berleph a Julius Könneritz.

Žďár (*Schaar*), ves při Plzeňské silnici, 39 d. 272 ob. něm., kr. Žat., okr. Jesenic. ($^3/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., far. Podbořanky, býv. dom. Petršpurk; mešní kaple sv. Martina vystavena r. 1734 a rozšířena r. 1819.

Žďár, sam. viz Kladruby.

Žďár, sam. u Troskovic (okr. Turnov.).

Žďár viz Zárov.

Žďár dolní (*Niedermühl*), ves v údolí při Nežárce, 38 d. 317 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Jindř. Hradec (1 hod. již.), kat. i pol. obc. Ž. d.

Žďár horní (*Obermühl*), ves v údolí při Nežárce a při silnici do Stráže, 29 d. 208 ob. něm., kr. Buděj., okr., far. a býv. dom. Jindř. Hradec ($^3/_4$ hod. již.), kat. obc. Ž. h., pol. obc Dolní Pěna; mlýn s pilou.

Žďár hořejší nazývá se část vsi Žďáru v okr. Kostelecké m.

Žďár nový, Radšín, ves, 16 ? d. 148 ? ob. čes., kr. Čás., okr. Přibislav (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Vepřové, far. Veliká Losenice, býv. dom. Polná; dv. popl., myslivna.

Žďár Pluhův s panstvím Kardaš. Řečic. spojený statek a far. ves při silnici z Jindř. Hradce do Tábora, 46 d. 344 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí ($2^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž. P., diéc. Buděj., vik. Soběslav., patr. kn. Karel Paar, 965 osadníků; pošt. Kardaš. Řečice; far. kostel Narození P. M., druhdy kaple, zbudovaná r. 1542 nad studánkou, kteréž zázračná hojivá moc se připisovala; r. 1717 jest kaple v nynější far. chrám rozšířena; v kostele chová se starobylý obraz Marianský, jenž druhdy nad studánkou visíval; škola, dv. popl., mlýn, myslivna; někdejší tvrz přestavena v neznámé nám době na faru. — Chval ze Žďáru prodal r. 1399 na dv. popl. se dvěma poplužími na tvrzi s dědinami, lukami a t. d. kapitule Vyšehradské 12 kop gr. platu roč. věčného za 180 kop gr. Týž Chval ze Ž-u zavadil r. 1414 dědictví své Ž. tvrz a ves celou v 1000 kop Ctiborovi z Černic, Albrechtovi Růtovi z Dirného a Václavovi řeč. Konopě z Heřmanic. R. 1580 držel Ž. Jan Vrchotický z Loutkova a později Vojtěch sv. pán z Ebersdorfu, od něhož jej r. 1685 Jan Jiří Jáchim Slavata za 17.000 zl. koupil. R. 1694 držel Ž. Jan Jakub Petzely z Adlershainu, 1717 sv. p. Frant. Besseln de monte campo, nápotom hrabata Deymové ze Stříteže a r. 1756 ryt. Václav Netvorský z Břízy. R. 1798 koupil Ž. od Marie Anny Janovské z Janovic kn. Václav Paar za 35.000 zl. a 100 dukátů klíčného a spojil jej s panstvím Kardaš. Řečicí.

Žďár veselý (*Lustig-Saar*), ves, 79 d. 630 ob. čes., kr. Čás., okr. Něm. Brod ($1^1/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž. v., far. Lučice, býv. dom. Okrouhlice; škola. Sam. Pelestrov 4 d. a myslivna, druhdy dvůr, jenž již r. 1591 pustým jmenuje se. — Ves Ž. náležela r. 1591 k panství Světelskému.

Žďárec, ves, 25 d. 235 ob. čes., kr. i okr. Čás. (4 hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Kraskov, far. Seč, býv. dom. Ronov.

Žďárec viz Žďár okr. Skutče.

Žďárec viz Ždírec.

Žďárek (*Scharingen*), ves, vlastně část následující soujmenné vesnice, na již. svahu Rašovce, 13 d. 94 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Petrašovice, far. Hodkovice.

Žďárek (*Scharingen*), ves, tvořící s předešlou jediný celek, 21 d. 121 ob. něm., kr. Boles., okr. a býv. dom. Čes. Dub, kat. i pol. obc. Záskalí, far. Hodkovice.

Žďárek (*Scharchen*), ves při silnici, 31 d, 204 ob. čes., kr. Boles., okr. a býv. dom. Turnov ($1^1/_2$ hod. sev.), kat. obc. Ž., pol. obc. Odolenovice, far. Jenišovice, býv. dom. Rohozec; $^1/_4$ hod. sev. záp. nad Mohelkou mlýn.

Žďárek, Žďárky, ves při malém potoku, 107 d. 724 ob. čes., kr. Král. Hrad, okr. a býv. dom. Náchod ($1^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Hronov; mlýn. Sam. Mokřin.

Žďárské chalupy (*Chaluppen ob Ždiar*), ves, 41 d. 261 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan. ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Nová ves, pol. obc. Krče, býv. dom. Libějice, far. Myšenec (2 d., mezi nimiž hajnovna, náleží farou a školou k Protivínu).

Žďáry vis Žďár (okr. Král. Dvůr).

Žďěřec, Zděřec (*Sirtsch*), ves, 38 d. 248 ob. něm., kr. Boles., okr. Dub ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Bořejov, býv. dom. Houska. — Kníže Břetislav daroval r. 1052 kapitule Boleslavské v Ž ci hlídače Obida.

Žďárec, Ždírec (*Serlens*), ves, 21 d. 144 ob. něm., kr. Čás., okr. Něm. Brod (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Jilemník, far. a býv. dom. Pohled; opodál sam. Chrast.

Ždírec, ves při silnici, 56 d. 440 ob. čes., kr. Čás., okr. Chotěboř ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Krucenburk, býv. dom. Polná; mlýn.

Ždírec, Žďárec (*Seelenz*), far. ves blíž Moravského pomezí, při silnici z Polné do Jihlavy a při malém potoku, 56 d. 880 ob. něm., kr. Čás., okr. a pošt. Polná ($\frac{3}{4}$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Stříteš, diéc. Král. Hrad., vik. Polná, patr. kn. Hohenzollern-Sigmaringen, 3000 osadníků; kostel sv. Václava, při němž nachází se pamětihodná kostnice, škola; na zvonu německý nápis a letopočet 1620. Sam.: Kirchenwaldhäuseln. — Ves Ž. slušela k panství Střítežskému již r. 1544.

Ždírec, veska, 8 d. 54 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká ($\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Žďár, far. Levín, býv. dom. Jilemnice; mlýn.

Ždírec, ves, 22 d. 165 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Blovice ($\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Hradiště; dv. popl.

Ždírec vis Žďěrec (okr. Něm. Brod).

Ždírnice (*Tellnitz*), ves, 73 d. 889 ob. něm., kr. Litom., okr. Chabařovic. ($1\frac{1}{4}$ až $1\frac{3}{4}$ hod. sev. vých. a sev.), kat. i pol. obc. Ž., far. Habartice, Nakléřov a Chlum, býv. dom. Březnice a Všebořice. Ves tato dělí se na tři části, z nichž za dob zřízení patrimonialního každá k jinému dominiu náležela, totiž: Ž. přední k dom. Chlumu, Ž. prostřední k dom. Šonvald. a Ž. zadní k dom. Všebořic. V posléz jmenované části jest papírna, pila, 2 mlýny a myslivna.

Ždírnice přední (*Vorder-Ž.*), ves, 30 d. 218 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (2 hod. sev. vých.), kat. obc. Ž. p., pol. obc. Ž. zadní, far. Dolní Kalná, býv. dom. Čistá. Ostatně vis Ž. zadní.

Ždírnice zadní (*Hinter-Ž.*), ves, 61 d. 381 ob. čes., kr. Jič., okr. Nov. Paká (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž. z., far. Dolní Kalná, býv. dom. Čistá; škola. — Ž. přední a zadní, vsi kláštera Opatovského, zapsal cís. Sigmund r. 1436 Krušinovi z Lichtenburka. R. 1523 prodal jmenovaný klášter dědictví své v Ž-i za 725 kop gr. čes. Arnoštovi z Újezdce.

Ždov, Žďov (*Gestob*), ves, 16 d. 76 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň ($2\frac{1}{2}$ hod. již.), kat. obc. Ž., pol. obc. Rohozec, far. Radonice, býv. dom. Vintířov; opodál při silnici dv. popl. — Ž. příslušel k Vintířovu již v středu 15. věku.

Žeberk, někdy hrad, jehož zříceniny nedaleko Eisenberka posud spatřují se. Od hradu toho zval se starožitný rod panský z Egerberka a Žeberka. R. 1302 vládl v Ž-u Albert z Ž-a, r. 1437 Feyt z Šumburka a 1464 Albert z Konipas.

Žebice, někdy ves, nyní sam. u Kluk (okr. Bělá). Jan z Žebic Markétě ze Mšena, bábě své, Bělce ze Slivna, matce své a Oldřichovi ze Mšena, ujci svému, zapsal 250 kop na dědinách svých manských v Ž-cích, k Bezdězi sloužících. R. 1423 postoupili Jindř. ml. a Jindř. st. bratří z Lipého vsi Loboč, Doubravice, Nosalov a Ž. služebníku svému Jindřichovi z Mutěnic.

Žebletín (*Sebeltic*), ves na malém potůčku, 20 d. 86 ob. něm., kr. Žat., okr. Doupov (1 hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc., far. a býv. dom. Žďár; dv. popl., kyselka.

Žebnice vis Šebnice.

Žebrák (*Bettelarm*, *Pellarn*), ves, 59 d. 449 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Tachov ($2\frac{1}{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž, far. Pořejov; škola, myslivna; opodál Fuchslöcher, několik chalup.

Žebrák, ves, 27 d. 186 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Dobříš ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Nečině, far. Hřiměždice. Sam. Nádvorský. — Na blízku na malé vyvýšenině jest malé uhelné ložiště; uhlí jest však již skoro dobráno.

Žebrák (po lat. *Mendicum*), starobylé město při silnici, 170 d. 1749 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. ($\frac{3}{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Točník, arcidiéc. Praž., vik. Hořovic., patr. Jeho král. Milost, 4214 osadníků; děk. kostel sv. Vavřince, jehož se již r. 1384 mezi far. připomíná, chová krásný oltářní obraz sv. Karla, pocházející z někdejšího kláštera sv. Karla v Praze; kostel sv. Rocha, kaple sv. Martina, škola, radnice, špitál pro 16 osob (základ. jmění: 2300 zl. a 18 jiter 969 sáhů pozemků), zpěv. spolek, olejna, pivovár pravovárečného měšťanstva, mlýn. Nad hřbitovním kostelem sv. Rocha jest pamětihodná „Kraví hůrka“, kdež bývalo prý nějaké obětiště. Trhy: 1) ve čtvrtek po jmenu Ježíš, 2) v út. svatodušní, 3) v pond. po sv. Vavřinci, 4) na sv. Šimona a Judu. Trhy na zboží kramářské: 1) v pátek před vánocemi,

2) v pátek před květnou nedělí. — Ž., nepochybně jeden z nejstarších hradů českých, byl v 13. stol. v držení Zajíců, kteří jsouce ratolestí rodu Busiců k původnímu znaku „kančí hlavě“ ještě „zajíce“ přibrali a potom Zajícové ze Ž-a se psali. Nejstarší nám známý držitel Ž-u z rodu Zajíců jest Oldřich Zajíc z Valdeka, v letech 1267—1269 nejvyšší purkrabí království Českého, zakladatel hradu Valdeka a kláštera u sv. Dobrotivé († 1279). Jeho vnuk Oldřich psal se ze Ž-a a zemřel r. 1304. Král Jan, jemuž Zajícové z Valdeka, obzvláště šlechetný Vilém *„zajíc srdce udatného“*, mnoho práce působili a jenž tudíž na Ž. nedůvěřivě pohlížel, dovedl toho, že Zbyněk Zajíc z Valdeka na Ž-ce r. 1336 postoupil hradu i se vším příslušenstvím směnou za Budyni král. komoře, načež hrad odevzdán kraleviči Janu Jindřichovi, který zdejší kapli bohatě dal ozdobiti. R. 1351 zemřel zde prvorozený syn cís. Karla a od té doby prý cís. Karel hradu nikdy více nenavštívil. Lovu milovnému králi Václavovi IV. stal se Ž. zvláště milým sídlem. Od r. 1363—1409 neminul ani rok, aby sem byl král Václav nezavítal a ještě po založení hradu Točníka se zde rád zdržoval. V těch dobách měl Ž. velikou důležitost a často přicházeli sem za králem i cizá knížata a neb jejich poslanci. R. 1422 držán zde sjezd kněží a vůdcův strany pod obojí a papežské. Po marném obléhání hradů Ž-a a Točníka, jež král Sigmund r. 1421 Bedřichovi a Hanušovi z Kolovrat zastavil, zapálili Táboři a Sirotci dne 5. kv. 1425 město Ž. a Hořovice. R. 1427 sešli se po druhé na Ž-ce nejčelnější theologové obou stran, hádání jich bylo však nadarmo. V letech 1442 a 1449 jmenuje se Hanuš z Kolovrat seděním na Ž-ce. Jakým způsobem hrady Ž. a Točník ze zástavního držení Kolovratů se dostaly, není známo. R. 1472 držel Ž. v zástavě Fridrich z Šumburka. Brzo potom zastaveny hrady Točník a Ž. pánům z Gutšteina, od nichž je král Vladislav II. r. 1509 opět vyplatil. Avšak ani on ani syn jeho Ludvík nebyl s to oba hrady udržeti a museli je na novo zastaviti. Též za Ferdinanda I. trvaly oba hrady v zástavě (v. Točník). R. 1532 vypukl na Ž-ce oheň, který celý hrad strávil. Král Ferdinand I., přenocuje zde, jen s tíží záhubě utekl a z komonstva jeho někteří v plamenech uhořeli. Od těch dob nebyl hrad více opraven a v rozvalinách někdy nádherného hradu upravila si chudina nuzné své byty. Někdejší podhradí, nynější město Ž., jmenuje se již r. 1325 městysem a prohlášeno za město od krále Václava r. 1396. V Ž-ce narodili se: básník Šebestian Hněvkovský (nar. 19. bř. 1770 † 1847), pak zasloužilí spisovatelové bratří Jan a Vojtěch Nejedlý (tento nar. 17. dub. 1772 † 1844; onen nar. 25. dub. 1776 † 1835).

Žebrákov, ves, 14 d. 114 ob. čes., kr. Čás., okr. Ledeč ($1^1/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Benetice, far. a býv. dom. Světlá; mlýn, opodál myslivna. — Ž. příslušel k panství Světelskému již r. 1591.

Žebrákov, ves, 18 d. 126 ob. čes., kr. Praž., okr. Příbram ($3^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Zduchovice, far. Kamýk. 2 dvory manské hradu Karlšteina. Sam. Pakosta, Šrůt, Dominik, Rybárna, Plaček, Kojal, Huptich a Emilianka. Král Václav IV. daroval Ž. r. 1384 děkanovi kapituly Karlšteinské.

Žebrákov, ves, 20 d. 154 ob. čes., kr. Táb., okr. Milevsko (3 hod. sev. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. Zahořany, far. Lašovice, býv. dom. Orlík.

Žebrákov, zaniklá osada, náleževší někdy k Duchcovu.

Žebro, dv. svobodnický, který prodal Jan Žebrovský r. 1591 Karlovi z Dubé na Pyšelích.

Žehouň, Žehúň, far. ves nad Cidlinou, 82 d. 663 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Král. měst. ($1^1/_2$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Chlumec, diéc. Král. Hrad., vik. Nov. Bydžov., patr. hr. Kinský, 1945 osadníků; far. kostel sv. Gottharda, jehož se již r. 1384 mezi farními připomíná, vystaven v nynější podobě r. 1756, škola, mlýn. — R. 1137 zasvěcen zde kostel, postavený od řeholníků Opatovických. R. 1427 jmenuje se Aleš z Ž-ě a r. 1415 Vítek z Ž-ě, jenž přivěsil též pečeť svou k stížnému listu, zaslanému pro upálení M. Jana Husi otcům sboru Kostnického.

Žehrov, ves, 26 d. 170 ob. čes., kr. Bolesl., okr. Mnich. Hradišt ($1^3/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ž, far. Všeň, býv. dom. Svijany.

Žehrovice, též Ž. Mšecké (*Scherowic* či *Kornhaus-Žehrowic*), ves, 78 d. 509 ob. čes., kr. Praž., okr. Nov. Strašec. ($^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Mšec; kaple sv. Martina, dv. popl., opodál ovčín a rasovna. Mezi vesnicemi, které Břetislav I. ok. r. 1045 klášteru Břevnovskému daroval, jmenuje se též půl vsi Ž. R. 1270 dal král Přemysl Otakar II. Ž. klášteru Ostrovskému za jiné jemu postoupené zboží. R. 1452 jmenuje se Jindřich a r. 1487 Jan Kolovrat, oba seděním v Ž-icích. R. 1609 prodali Jan Vartovský z Vartu a manželka

jeho dvůr v Ž-icích za 2750 kop miš. Jaroslavovi Bořitovi z Martinic.

Žehrovice kamenné (*Stein-Ž.*), ves při Kačickém potoku, 76 d. 714 ob. čes., kr. Praž., okr. Nov. Strašec. (1$^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž. k., far. Tachlovice, býv. dom. Smečno; dv. popl., ovčín; opodál v lese myslivna Mrakov a $^1/_4$ hod. vzdálí mlýn Turin. Proslulé zdejší lomy pískovcové táhnou se odtud až k Doksům a jsou tak mocné, že by se v nich roč. 100.000 krychl. střevíců kamene nalámat mohlo, avšak kámen jest tuze tvrdý a protož práce s velikým nákladem spojena. Roč. naláme se 14.893 krychl. střevíců kamene, z něhož se mimo veškeré stavitelské práce též koryta a mlýnské kameny zhotovují. — Ves Ž. k. vyměnil Jan Bořita z Martinic na Smečně s kapitulou sv. Víta na hradě Pražském r. 1558 za ves Lisovice, díl Knovize a Vítova.

Žehušice (*Sehuschic*), panství majoratní (dle práv. odhadu z r. 1860 za 1,773.928 zl. 55 kr. rak. m.) a městys nad Doubravou, 124 d. 1069 ob. čes., kr. i okr. Čás. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Chotusice; fil., na místě někdejšího r. 1384 far. chrámu, znovu vystavený kostel sv. Marka, při němž zámecký kaplan přisluhuje, škola, stará tvrz, nyní obydlí hospodářských úředníků, velikolepý, r. 1679 zbudovaný zámek s pěkně upravenými zahradami a rozsáhlým parkem, cukrárna, továrna na lučebniny a sádru k hnojení, pivovár, mlýn. Trhy: 1) ve čtvrtek před sv. Markem, 2) ve čtvrtek před Narozením P. M. — Nynější panství Ž-ské povstalo z rozličných menších statků, které během času v jeden celek byly spojeny. R. 1525 držela Ž. Alžběta z Barchova a na Ž-icích. R. 1586 jmenuje se pán z Donína na Ž-cích a r. 1590 opět Jan purkrabí z Donína pán panství Ž-ckého. R. 1637 držel Ž. Burian Ladislav z Valdšteina, od jehož dědiců je hr. Michal Osvald z Thunu r. 1661 získal a přikoupiv ještě statek Druhanice vše v jedno spojil a za svěřenství ustanovil. Nynějším držitelem jest hr. Josef Osvald Thun. V Ž-cích narodil se r. 1747 svého času po celé Evropě slavný virtuos na lesní roh Jan Stach (jinak Punto).

Žehutice, nyní dv. popl., někdy dědina kláštera Plasského, jemuž dána jest r. 1146. Byly nepochybně dva dvory knížecí téhož jmena, ješto se r. 1183 připomínají „Dolejší Žehutice“, tolikéž klášteru postoupené. Ostatně viz Hadačka.

Žechov, vska, 5 d. 49 ob. čes., kr. Táb., okr. Otic. (1 hod. jiš.), kat. obc. Kouty, pol. obc. a býv. dom. Smilkov, far. Arnoštovice.

Želčany (*Selčan*), ves při silnici z Plzně do Nepomuka, 22 d. 147 ob. čes., kr. Plz., okr. Blovic. (1$^1/_4$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Chvalenice, býv. dom. Šťáhlavy a Nebilov. — R. 1401 patřily Ž., pak vsi Chyno?, Habrová, Bříza, Němčovice, Kla-bava a Lučiště k proboštství Rokycanskému. R. 1630 prodali Rokycanští ves Ž. p. Karlovi Kokořovci na Nebilovech za 2200 kop gr. miš.

Želebuz popisuje se při Ždákovu (dom. Orlík).

Želeč, ves při malém potoku, 14 d. 100 ob. čes., kr. Boles., okr. Želez. Brod (1 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Sněhov, far. Nábzí, býv. dom. Malá Skála. Sam. Patřička.

Želeč, panství allod. (dle práv. odhadu z r. 1817 za 778.935 zl. 21 kr.) a ves, 95 d. 750 ob. čes., kr. Táb., okr. Soběslav. (1$^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Hlavatce; zámek, pivovár, líhopalna (r. 1865 vypáleno 650 věder za 7930 zl.), dv. popl., mlýn; opodál myslivna a rasovna. — R. 1402 uvádí se Ofka z Ž-če a r. 1404 Lipolt z Kraselova seděním na Ž-či. R. 1415 podepsali Jošt a Filip z Ž-če známý stížný list k sboru Kostnickému. R. 1463 vládl zde Jan Předbor z Radějšína, r. 1536 Oldřich Španovský z Lisova na Ž-či, který statek ten r. 1550 pánům z Rožmberka prodal. Vilém z Rožmberka postoupil 1565 hrad Choustník, pak Vimberk a tvrz Ž. svému bratru Petrovi Vokovi, který Ž. a Choustník spravovati dal Krištofem Srbickým ze Zálesí. Tvrz přešla později na město Tábor, které ji až do 30leté války drželo. Později získali ji hr. ze Šternberka a po r. 1669 nynější držitelové kn. z Lobkovic, z nichž teď kn. Jan zboží tomu vládne. Po tvrzi není nyní již ani stopy.

Želeč (*Seltsch*), statek (dle zml. trh. z r. 1847 za 90.000 zl. stř.) a far. ves, 81 d. 541 ob. něm., kr. i okr. a pošt. Žat. (2$^1/_4$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Litom., vik. Žat., patr. JUDr. Jan Damm, 580 osadníků; far. kostel sv. Mikuláše v nynější podobě r. 1750 nákladem sv. p. Jana Zesnera ze Spitzenberka vystavený, zámek, škola, synagoga, dv. popl., pivovár, myslivna; opodál ovčín a mlýn. — Od r. 1747 až do r. 1810 drželi Ž. sv. páni Zesnerové ze Špitzenberka, po nich Frant. Schreiter z Švarcenfeldu a od r. 1884 Frant. Karel ryt. Weidenheim, po němž jej jeho dcera Klara provdaná Dammová zdědila. Nynějším držitelem jest JUDr. Jan Damm.

Želechovice (*Schelechowitz*), ves při potoku, 31 d. 167 ob. něm., kr. Litom., okr. Lovosic.

($^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., far. Čížkovice, býv. dom. Teplice; dv. popl., mlýn.

Želechy (*Rudolfowitz*), ves v údolí při malém potoku, 48 d. 311 ob. čes., kr. Jič., okr., far. a býv. dom. Lomnice ($^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž.; opodál mlýn Zalecha. Ves tuto založil hr. Rudolf Morzin na gruntech dv. popl.

Želejov, veska, 6 d. 65 ob. čes., kr. Boles., okr. Turnov ($^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. i pol. obc. a far. Skály, býv. dom. Skály a Turnov; opodál sam. Žlaby.

Želejov, ves, 20 d. 130 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. ($1^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. Ž., pol. obc. Chroustov, far. a býv. dom. Miletín; škola.

Želejovice, Želevice (*Schelowitz*), ves, 20 d. 120 ob. čes., kr. Litom., okr. a býv. dom. Libochovice ($1^{1}/_{2}$ hod. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Koštice; dv. popl. — Za dob zřízení patrim. náleželo 6 d. k dom. Libčevsi a 2 d. k Pšanům.

Želenice, Želunice, ves, 27 d. 178 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($1^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Třebušice, far. Pchery, býv. dom. Smečno. — Ves Ž. náležela někdy klášteru Svatojirskému na hradě Pražském a darována od krále Václava II. městu Slanému. R. 1623 koupil Jaroslav Bořita z Martinic Ž. s jinými ještě vesnicemi od komory královské a připojil je k Smečnu. U Ž. nalezeny již častěji rozličné vzácné starožitnosti, z nichž připomínáme toliko v archeologickém ohledu velmi zajímavou kovovou sponku, nalezenou v končině „Na smutném“ r. 1843 a uloženou nyní v museu Pražském. Hroby u Ž-ic zavíraly v sobě ostatky vojínů českých nejspíše v VIII. neb IX. stol. tam položených, od čehož snad také Ž. jméno své vzala.

Želenice (*Sellnic*), far. ves na levém břehu Běliny a na již. úpatí Ganghof-ského vrchu, 61 d. 366 ob. něm., kr. Žat., okr., býv. dom. a pošt. Bílina (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Litom., vik. Bílina, patr. kn. Lobkovic, 1161 osadníků; far. kostel sv. Václava, jehož se jakožto far. již r. 1398 připomíná, škola, dv. popl., ovčín; opodál mlýn. — Tvrz zdejší držel někdy nejmladší výstřelek Milešovských Kaplířů ze Sulevic. R. 1432 uvádí se Jordan Hougvic seděním v Ž-icích. R. 1438 dne 23. září porazil zde Jakoubek z Vřesovic, jemuž bylo od krále Albrechta uloženo provoditi starého protivníka Čechů markrabě Míšeňské bepečně až na hranice zemské, Žatecké a Lounské, kteří nechtíce Míšňáky propustiti v pokoji, proti němu táhli.

Želenky, Želinky, Zelenky? (*Schellenken*), ves při potoku, 31 d. 177 ob. něm., kr. Žat., okr., far. a býv. dom. Duchcov ($^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Zabrušany; dv. popl., ovčín. — Někdejší tvrz zdejší náležela původně k hradu Oseku jakožto manství, z něhož ji však i s příslušenstvím král Václav r. 1392 Jiříkovi Želenskému z Nebuzína propustil. R. 1850 otevřena na blízku mohyla, v kteréžto objevilo se šest hrobů, z nichž tři obsahovaly kostry lidské. Kostra v hlavním hrobě vyznačena byla převzácnými zlatými a stříbrnými ozdobami, jejichž mistrná práce svědčí o vkusu a umělecké zběhlosti našich předků. Skvosty tyto nejspíše z dřevnějšího věku křesťanského pocházející chová p. hr. Ledebour ve sbírce své v Křemyži u Teplice.

Želetinka, sam. náleží do kat. obce Konopiště.

Želevčice, veska, 7 d. 72 ob. čes., kr. Praž., okr. Slan. ($^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Dolín, far. a býv. dom. Zlonice; dv. popl., myslivna; zde jest hojný pramen slané vody, vůbec kyselka zvané. Po někdejší tvrzi zdejší není již dávno žádné stopy. — Ves Ž. náležela někdy nepochybně k biskupství Pražskému; neboť postoupil jí biskup Jan IV. za jiné zboží klášteru Roudnickému. R. 1549 prodal král Ferdinand dědictví někdy města Slaného ves Ž. a několik člověků ve Vyšínku, Lisovicích a Dolejní Chotkovi z Vojnína na Budenicích.

Želevice viz Želejevice.

Železná, far. ves, 41 d. 366 ob. čes., kr. Praž., okr. Unhošt ($1^{1}/_{2}$ hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Chraštany, arcidiéc. Praž., vik. Beroun, patr. Pražská kapitula u sv. Víta, 4128 osadníků, pošt. Beroun; far. kostel Nanebevzetí P. M. uvádí se co taký již r. 1384, škola; vápenné lomy. Zdejší kam. uhelné doly byly již za dávných dob známy, nebo činí se zmínka o nich r. 1463.

Železná (*Schellesen*), ves při potoku, 42 d. 378 ob. něm., kr. Žat., okr. Podbořan. ($1^{1}/_{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Libořice; mlýn, opodál dv. popl. Neuhof a lom kamení.

Železné hutě či Skuhrovské hamry (*Rosahütte*) popisují se při Skuhrovu (v. t.).

Železné hutě viz Hutě (okr. Nepomuk).

Železnice (*Eisenstadtl*), městys na levém břehu Cidliny, 285 d. 1845 ob. čes., kr., okr. a pošt. Jičín ($^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Kumburk a Úlibice, diéc. Král. Hrad., vik. Jičín, patr. obecní výbor Jič., 3529 osadníků; far. kostel sv. Jiljí, až v nynější podobě teprv z r. 1759, připomíná se co far. již r. 1384

a 1408, škola, továrna na zhotovování bavlněného zboží. Trhy: 1) ve středu před Velikonocí, 2) ve středu před sv. Duchem; týdní trhy na obilí každou středu. R. 1829 vyhořela velká část městyse. V okolí Ž. zuřil dne 28. června 1866 boj mezi vojskem Rakouským a Prušáky, jenž pro tyto šťastně skončen.—Jižně na skále chatrné stopy tvrze, o kteréž do nedávna mnozí domnívali se, že byla hradem župy Železnické, ač byla tak nepatrná, že nemohla býti hradem župním.

Železnice, někdy župní hrad a sídlo soujmenné župy, jejíž polohu dle prof. Malocha hledati sluší někde v okolí Radnice a Rokycan. Okolo r. 1181 jmenuje se v listinách kláštera Plasského „*Cacc comes de Zeleznic.*" Jarek z Ž. jmenuje se mezi členy jednoty panské, která r. 1399 na půl roku v příměří vstoupila se stranou královskou.

Železný Brod (*Eisenbrod*, lat. Ferrobroda), okr. město na pravém břehu Jizery, 299 d. 2084 ob. čes., kr. Bolesl. ($7\frac{1}{2}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž. B., býv. dom. Rohosec, diéc. Litom., vik. Semil., patr. hr. Desfours, 6631 osadníků; far. kostel sv. Jakuba, jehož se již r. 1384 mezi far. připomíná, obnoven r. 1769, radnice, škola, smíš. okr. úř., bern. úř. (3 tř.), pošt. exped., přádelna na vlnu, tkalcovství, 3 mlýny, vápenná pec. Trhy: vždy v úterý: 1) po sv. 3 králích, 2) před masopustní nedělí (po osm dnů), 3) před květnou nedělí, 4) po sv. Filipu a Jakubu, 5) před sv. Vítem (po osm dnů), 6) před Máří Majd., 7) před sv. Václ. po osm dnů, 8) po sv. Martinu; týdní trh na obilí každý úterek. Na návrší kaple sv. Jana Nep., která „kostelíčkem na poušti" sluje, protože tam stařičký muž jmenem Vorský modlitebnu a obydlí pro sebe vystavěl a nábožný život svůj tu skončil; v novější době zřízena v kapli rodinná hrobka hrabat Desfoursů.

Železný mlýn (*Eisenmühle*), sam. u Pacova.

Železný Újezd vis Újezd železný.

Želibořice, veska, 7 d. 64 ob. čes., kr. Pís., okr. Volyň ($1\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Bušanovice, pol. obc. a far. Předslavice, býv. dom. Dub a Borčice (2 d. k dom. Vlach. Březí). — Ž. držel v druhé polovici 17. stol. Ferdinand Arnošt Hyzrle z Chodův, † 1692.

Želichov, Želichovice?, někdy ves blíž Milovanic, nyní vesnička, jejížto domky ke vsi Holčovicům přičtěny jsou. Ves Ž. náležela někdy k zboží kláštera Louňovického, po jehož zrušení r. 1420 od krále Sigmunda Janovi ze Svídnice, odjinud z Vlašími, zapsána jest. R. 1574 jmenuje se mezi příslušenstvím tvrze Popovické.

Želina (*Sehlau od. Seelau*), far. vska na pravém břehu Ohře, 9? d. 37 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Kadaň ($\frac{1}{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Jeseň, býv. dom. Milžany (2 d. k dom. Vintířov), diéc. Litom., vik. Kadaň., patr. kn. Windischgraetz, 685 osadníků; kostel sv. Vavřince, při němž ustanoven jest exposita děkana Radonického, škola. — R. 1867 byla celá far. osada Ž-ská tak šťastna, že ze všech farou sem příslušících obcí ani jediný osadník neumřel; taktéž byly veškeré tyto obce r. 1866 mimo ves Rachel od cholery ušetřeny.

Želinky vis Želenky.

Želisko, sam. náleží do kat. obce Strážkovice (okr. Svin. Trhov.).

Želiv, Želivo (*Selau*), panství kláštera premonstratů v Želivě a ves po obou březích říčky Želivky, 89 d. 774 ob. čes., kr. Čás., okr. Humpolec ($2\frac{1}{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Král. Hrad., vik. Lipnic., patr. opat Ž-ský, 2386 osadníků; pohřební druhdy far. chrám sv. Petra a Pavla, jehož původní založení (ok. r. 1139) v čest sv. Petra zničen, vystaven v nynější podobě teprv po válkách Husitských; na tak zvaném „Oštavku" kaple P. Marie r. 1650 nad studánkou vystavená a po obnovení r. 1685 na památku vítězství nad Tureckým vojskem u Vídně ke cti P. M. Vítězné posvěcená, škola, dv. popl., mlýn. Ves Ž. slula v 13. věku Želevec, v 15. Tětělice; v 16. a 17. pak brzy Nový Želiv, brzy Tětice. Ke vsi přičtěn jest $\frac{1}{4}$ hod. západně stojící

Želivský klášter řeholních kanovníků řádu premonstratského, pak konventský a spolu i pro osadu Ž-skou far. chrám Narození P. M., stavení konventské prelatura, býv. hrad Trčků z Lípy a na Lipnici z 15. stol. s pěknou opatskou kaplí, která takéž z 15. stol. pochází, pivovár a stavení hospodářská. Konvent a kostel, rozličnými nehodami času stíhány, často svou podobu změnily. Prvotní chrám vystaven byl nepochybně v obvyklém slohu 12. stol. v podobě romanské basiliky, avšak z této původní stavby nelze nyní nic určitě poznati. Chrám vyhořel i s klášterem ok. r. 1375, načež péčí opata Hynka II. na novo ve slohu gotickém jest vystaven. Za husitské bouře zkažen chrám i s klášterem (r. 1420 až 1424) a co z něho zůstalo, přivedeno jest r. 1462 v podobu, ve které se podstatně až posud zachovalo, to jest presbyterium a kněžský kůr. Vyozdobení chrámu pochází naskrze z počátku minulého století. Velký oltář má pěkný obraz Narození P. M. od moravského malíře Václava Noseckého. Živé fresky na stěnách, jakož i v konventském refektáři a bibliotéce zho-

tovil pomocí proslulého kněze Siarda Noseckého Jan Kalina rodem z Želiva. Průčelí chrámu zdobí dvě věže; na severní visí veliký zvon 48 centýřů těžký z r. 1720, na jižní tři zvony, mezi nimiž nejhrubší od r. 1594 ohni r. 1712 odolal. Blízko u kláštera Temechov, dv. popl., někdy ves. V lese řeč. „na Haštalsku" okrouhlá klenutá kaple a v ní studánka živé vody, z kteréž vede se voda do kláštera Ž-ského. Domky pod klášterem na levém břehu Trnavy a na pravém břehu Želivky stojící přičtěny jsou ke vsi Želivu. — Klášter založen ok. r. 1139 od knížete Soběslava a manželky jeho Adlety. Zároveň daroval kníže klášteru krajinu okolo říčky Ljubé či Lubě, později řeč. Želivky a uvedl sem nábožné bratry z kláštera Sázavského. Avšak již po 9 letech byli benediktini u Pražského biskupa Daniela osočeni a od něho ze Ž-a vypovězeni. Přičiněním Olomúckého biskupa Jindřicha Zdíka, současného zakladatele premonstratského kláštera v Litomyšli a na Strahově uvedeni r. 1149 do Ž-a premonstráti z kláštera Steinfeldu v arcibiskupství Kolínském nad Rýnem, jimž Vladislav II. také veškeré statky od Soběslava I. benediktinům darované přiřkl a potvrdil. Biskup Jindřich Zdík daroval nově osadě Ž-ské dvůr Slanimiř (Slonařov v Moravě), za kterýž jí r. 1174 moravští Ranožírovci rozsáhlý les svůj „Borek" na pomezí moravském vyměnili a k tomu z pobožnosti 50 hřiven přidali. R. 1233 koupil opat Herman od německého řádu za 100 hřiven stř. pozemků okolo Humpolce a Jihlavy, v čemž i právo podací k far. kostelům sv. Mikuláše v Humpolci a sv. Jana Kř. v Jihlavi zahrnuto bylo. Hluboká rána zasazena klášteru válkou Husitskou. R. 1424 svedena u kláštera mezi stranou katolickou a Husity bitva, ve které Jan z Leskovic, vůdce katolíků, na hlavu poražen, klášter vydrancován a vypálen. Mniši utekli se do Jihlavy, kdež nějaký čas pospolu bydleli. Po utichlé bouři vrátili se zase do Ž-a a sotva že zpustošené budovy nově upravili, přikvapila na ně opět nová pohroma. Král Jiří zapsal totiž 60 kop gr. platu roč. ze zboží Ž-ského vycházejícího za 600 kop 40 gr. čes. p. Burianovi Trčkovi z Lípy a na Lipnici, od jehož lidí řeholníci z kláštera na novo jsou vypuzeni. Poněvadž ale nápotom ani klášter ani komora půjčku tu Trčkům Lipnickým nevypláceli, nýbrž páni Trčkové komoru král. většími ještě sumami zakládali, zapsáno a zastaveno jim celé zboží Ž-ské. Trčkové vystavěli v 15. stol. naproti klášteru hrad a zůstali v držení panství Ž-ského až do r. 1600, kdežto je Jan Rudolf Trčka na Světlé Veliši, Ledči a t. d. za statek Konický s Prokopem Dvoreckým z Olbramovic směnil. Jmenovaný Prokop Dvorecký postoupil panství Ž-ské trhem již r. 1601 Janovi Fridrichovi Hofmanovi sv. panu na Grynpychlu a Střechově, muži pro svou vzdělanost a důkladnou známost práv času svého doma i vně na slovo braném, po jehož smrti r. 1617 Ž. na jeho švakra Karla Jörgera sv. p. z Tolletu přešel. Týž byl horlivý vyznávač víry evangelické a protože v bouřích stavovských proti Ferd. II. stál na straně stavů evangelických, odsouzen po osudné bitvě Bělohorské cti a statků, z nichž Ž. od komory král. pí. Majdaleně Trčkové roz. z Lobkovic v dluhu 20.000 kop gr. postoupen jest. Kašpar z Questenberka, opat Strahovský, vymohl toho na císaři, že panství Ž-ské za 10.000 zl. rýn. k rukoum kláštera Strahovského r. 1622 pustiti rozkázal. Jmenovaného roku uveden ve vykoupený statek Ž-ský Jan Althan, kněz kanonie Strahovské. Brzo potom jest klášter i s panstvím k žádosti opatů českých od kláštera Strahovského oddělen, za samostatné opatství vyhlášen a r. 1643 Štěpán Magni v opatství Ž-ském potvrzen. Od té doby slove každý opat Strahovský otcem-opatem kanonie Ž-ské.

Želiveo, ves, 31 d. 252 ob. čes., kr. Čás., okr. Doln. Kralovice (2 hod. sev.), kat. obc. Ž., pol. obc. Hodkov, far. a býv. dom. Zruče; $^1/_2$ hod. vzdálí na výšině dv. popl.; opodál vápenné lomy. — Rudolf Střela z Rokyc odkázal statky Ž. a Krasenovice jesuitům Kutnohorským, kteří jej však již r. 1667 opět prodali.

Želivec, Ž. pod křížky, ves poblíž Linecké silnice, 20 d. 168 ob. čes., kr. Praž., okr. Jílov. ($1^1/_2$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Sulice, far. Kostelec u Křížků, býv. dom. Dobřejovice. Opodál při Linecké silnici sam. Mandava či Ž. malý, 6 d. na široké výšině, na kteréž se r. 1419 dne 29. září neobyčejně mnoho lidu husitského z rozličných měst i vsí, nejvíce ale z Prahy na domluvu svých kněží k tak zvané hromadě č. táboru sešlo (viz Kostelec u Křížků).

Želivo viz Želiv.

Želizy (*Schellesen*), ves v údolí při potoku, 59 d. 283 ob. něm., kr. Litom., okr. Štět ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Liběchov (16 d. k dom. Doln. Beřkovic., mlýn ale a 1 d. k dom. Citov.). — Dle urbáře Strahovského z r. 1410 náležel odtud jistý plat klášteru Strahovskému.

Želkovice, ves, 32 d. 211 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořic. (1 1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Hořiňoves, býv. dom. Cerekvice a Třebovětice.

Želkovice, statek manský (dle sml. trh. z r. 1860 za 66.000 zl.) a ves, 29 d. 195 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (2 1/4 hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Libomyšl, far. Borek; dv. popl., lihopalna. Nyní drží Ž. páni Josef Skála a Frant. Macháček.

Želkovice (*Schelkowic*), ves při silnici do Lovosic, 38 d. 243 ob. čes. něm., kr. Žat., okr. Bílin. (2 1/2 hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc., far. a býv. dom. Libčeves; starobylý kostel sv. Petra a Pavla slohu romanského uvádí se r. 1408 mezi farními, jest ale již od dávných dob filialním kostela Libčeveského. — K r. 1237 uvodí se Šebestián z Ž.

Želnice, někdy ves u Rybníka.

Želunice viz Želenice.

Želvice, ves při potoku, 29 d. 176 ob. čes., kr. Plz., okr. a far. Nepomuk (1/2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Zelená hora; dv. popl., myslivna, mlýn. — Ves Ž. jmenuje se mezi zbožím kláštera pod Zelenou horou, které dle král. povolení r. 1557 dáno Adamu Šternberkovi za vlastní a dědičné.

Žely, ves, 17 d. 118 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Nechanic. (1 1/4 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Libčany. — Jmeno osady zdá se ukazovati k tomu, že za dávných dob nějaká smutná upomínka k místu tomuto se družila. Na začátku 16. stol. držel Ž. rytíř Václav Nejedlý z Vysoké, jemuž 1543 v držení následoval syn Jindřich, který poslední svou vůlí znamenitě obmyslil školu v Králové Hradci.

Žemličkova Lhota viz Lhota Žemličkova.

Ženská bída, sam. u Starých Buků.

Ženská bída (*Weiberkränke*), sam. u Žárova hořejšího.

Ženská bída viz Bída ženská.

Žepy, Řepy, ves, 47 d. 429 ob. čes., kr. Praž., okr. Smíchov (1 3/4 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Dolní Liboc, býv. dom. panství nejvyššího purkrabství; kostelík sv. Martina v slohu románském, ústav pro nalezence vystaven r. 1856 od kongregace milosrdných sester; od r. 1864 nalezají se v něm též ženské trestanky a nucené pracovnice. Sam. Bílá Hora (v. t.) náležela za dob zřízení patrimon. k dom. Tachlovickému. Ves Ž. náležela klášteru Břevnovskému, od něhož byla za krále Václava I. jakémusi Frovinovi, měšťěnínu Pražskému, prodána; kterýžto prodej, poněvadž stal se bez vědomí krále a biskupa, později opět jest zrušen, načež dědicové Frovinovi Ž. opatovi za 15 hřiven náhrady postoupili (r. 1287).

Žeršice viz Zeršice.

Žeretice, ves při Bydžovské silnici, 99 d. 614 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2 1/4 hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., far. Horní Hradištko, býv. dom. Milčeves; mlýn. R. 1583 jmenuje se zde dv. pustý, na němž měl panství Jan z Valdšteina, drže je ke vsi Soběrazům, Robouzům a j.

Žernoseky malé (*Klein-Černosek*), ves na pravém břehu Labe a nad Ústím Milešovského potoku, 58 d. 321 ob. něm., kr. Litom., okr., far. a býv. dom. Lovosice (1/2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž. m.; dv. popl., mlýn. Dle staré pověsti byly Ž. m. sídlem templářů a posud spatřují prý se zde stopy po jejich někdejším klášteru. Severně ode vsi na již. svahu vrchu daří prý se nejlepší druh Žernoseckého vína.

Žernoseky velké (*Gross-Černosek*), statek (dle rozdělení dědictví r. 1685 i s Libochovany za 69.090 zl.), a ves na pravém břehu Labe, 77 d. 398 ob. něm., kr. i okr. Litom. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž. v., far. Prackovice; fil. kostel sv. Mikuláše, škola, zámek, dv. popl., lodní mlýn, znamenité do skály vytesané vinné sklepy, 1/4 hod. vzdálí spatřuje se na skalnatém vrchu řeč. „Tříkřížová hora“ (*Dreikreuzberg*) hradiště, až posud u poněmčených obyvatelů vůkolních „Hrádek“ zvané, jež bez odporu k největším přírodou a snahou lidskou nejmohútněji ohraženým pevnostem předhistorickým náleží. Celé hradiště obsahuje 36 jiter 768 □ sáhů a posud zde spatřiti lze stopy pradávných základních zdí, které tomu nasvědčují, že zde druhdy zděný hrad strměl; snad prý župní hrad Litoměřiců, kdežto pod ním rozsáhlé podhradí č. město leželo. U Ž-k, jmenovitě na Podkraji a Radobýlu jeví se stopy vinic před Karlem založených. — Starobylé osady této připomíná se již v 12. stol., kde náležela zde role kmetcí kostelu Litoměřickému. R. 1282 jmenuje se Bohuslav z Ž-k, kterýž prodal klášteru Doksanskému ves Johndorf (blíž Kravař). R. 1419 jmenuje se Vilém z Ronova odjinud z Ž-k a r. 1456 Kristian z Ž-k. V středu 16. stol. drželi Ž. bratří Všebor a Albrecht Kamýčtí z Lstiboře a nápotom Vilém Kamýcký z Lstiboře. Po osudné bitvě Bělohorské jsou Ž. Kamýckým konfiskovány a r. 1626 Vilémovi z Vřesovic prodány. Později dostaly se Nosticům z Rhinneku, při jejichž rodě dosud trvají. Nynějším

držitelem jest bývalý nejvyšší maršálek zemský hr. Albert Nostic.

Žernoví, Žernovy, ves, 27 d. 143 ob. čes., kr. Jič., okr. Lomnic (1½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Týn, býv. dom. Skály a Turnov; sadařství, vápenné lomy; ¼ hod. sev. Skařichov 2 d.

Žernovice, ves, 46 d. 361 ob. čes., kr. Pís., okr. Netolic. (2 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Prachatice, býv. dom. Libějice; opodál při zlaté stoce mlýn, pak sam.: Číhadlo (2 d.), Zamořsko (3 d.) a Kobylí hora (3 d.). — R. 1351 (?) prodal Vilém ze Strakonic Ž. s hradem Bavorovem Petrovi z Rožmberka.

Žernovky, též Žernovka?, ves, 218.07 paříž. sáhů nad mořem, 14 d. 111 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Kostelec nad černými lesy (1½ hod. sev. záp.), kat. obc. Štíhlice, pol. obc. Louňovice, far. Mukařov; ostatně viz Srbín.

Žernovník (*Schirnik*), ves na kopci, 36 d. 239 ob. něm., kr. Cheb., okr. a býv. dom. Bezdružice (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Dolní Jamné; dv. popl., myslivna, opodál 2 mlýny Hörамühle dolní (*Unter-H.*) a Hörамühle horní (*Ober-H.*), pak sam. Lehnhäusl a Zuchermühle. — Ž. jmenuje se mezi dědinami, které r. 1253 po smrti Hrabiše Kojaty co dědictví odumřelé spadly na král. komoru a které pak král Václav I. Anežce a tato opět špitálu sv. Františka darovala.

Žernovy, ves, 83 d. 606 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. a býv. dom. Náchod (1¾ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Studnice; fil. kaple P. Marie. — Ž. byly někdy městečkem a jmenují se co také v Náchodských knihách kostelních ještě r. 1691. R. 1507 uvádí se Šimon Sudlice ze Ž-a, panoš a pán statku na Ž-ech. R. 1716 dostaly se Ž. s Řešetovou Lhotou k panství Náchodskému.

Žernovy viz Žernoví.

Žerotín n. Žirotín, statek (dle rektif. vysvědčení r. 1827 za 60.435 zl. 50 kr. v. č.) a ves, 63 d. 383 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun (2½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Panenský Týnec (1 d. k dom. Slan. a 1 d. k dom. Peruc.); dv. popl., ¼ hod. vzdálí při silnici z Prahy do Loun. — Na záp. straně zbytky někdejšího hradu, sídla to proslaveného rodu p. z Žerotína, kteříž byvše větví Janoviců, jimž některé statky v Žatecku náležely, rozdílní byli rodem od starožitného domu Žerotínů moravských, dosavád kvetoucích. Původ svůj odvozovali od Vlastislava knížete Luckého. První známý úd jest Habart z Ž-a mezi l. 1287—1297. Plichta z Ž-a prodal r. 1445 polovici hradu Oldřichovi Zajíci z Hasenburka na Budyni, druhá polovice dostala se Jaroslavovi z Ž-a, jímž slavný rod Ž-ů českých r. 1467 vymřel. Pozůstalá po něm polovice hradu dostala se později pánům z Klinšteina, jimž po r. 1554 Petr Chotek z Vojnína následoval. Sňatkem přešel na Jindřicha Borsanského z Vřesovic. R. 1584 dostal se Jindřichovi Doupovcovi z Doupova, od jehož rodu 1620 na Zdeňka Vratislava z Mitrovic přešel. S dcerou jeho obdržel Ž. Jan Karel Hložek z Žampachu, za jehož vlády hrad od Švédů obořen. Pozůstalá manželka prodala statek Ž-ský 1673 Ferd. Popelovi z Lobkovic, který jej 1678 říš. hraběti Gundakerovi z Dietrichšteina prodal. Při rodě tom nyní knížecím zůstal Ž. až na naše časy.

Žerovice, Žarovice (*Scherowitz*), ves v rovině, 49 d. 365 ob. čes., kr. Plz., okr., býv. dom. a far. Přeštice (½ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž. — R. 1292 uvodí se Ž. mezi statky kostela Vyšehradského. R. 1421 jmenuje se Oldřich a Hrdibor ze Slavic a Ž. R. 1469 dána na ves Ž. od krále Jiřího dědická oprava Vilémovi ml. z Riesenberka a na Rabí, jako již dříve předkům jeho a král Vladislav zapsal jí 1475 v 300 zl. uherských Půtovi z Riesenberka a na Švihově.

Žestoky, Řestoky, ves nad potokem Deštákem, 72 d. 422 ob. čes., kr. i okr. Chrud. (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Chrast, býv. dom. Rosice; fil. kostel sv. Václava byl ve 14. stol. farním a obdržel nynější podobu v 15. stol., v něm chová se několik náhrobních kamenů ryt. Talacků z Ještětic; škola, dv. popl., mlýn, ovčín. — Kníže Břetislav I. daroval tu ok. r. 1100 kováře Mucka benediktinům Litomyšlským a později (ok. r. 1115) dán kostel zdejší s celým záduším a s třemi újezdy klášteru benediktinskému v Kladrubech. Ok. r. 1433 jmenují se Mikuláš Pyšek (Pysk) ze Ž. a ok. r. 1440 Bohuše a Jetřich ze Ž. Na začátku druhé polovice 15. stol. připomíná se na Ž-cích Soběslav z Miletínka, po jehož smrti král Jiří Ž. 1470 Mikulášovi z Nové vsi daroval. Téhož roku jmenuje se Hertvík z Růsinova a z Ž. Nápotom držel Ž. Jiří z Kunčího, od r. 1582 Jan Lukavský z Lukavice, po tom Adam Talacko z Ještětic a ok. r. 1588 Jiří ml. z Gerstorfu na Choltících. Po bitvě Bělohorské jsou Ž. synovi jeho Bernartovi Mikulášovi odňaty a za 18.656 kop p. Lvu Burianovi Berkovi z Dubé na Rychenburce prodány.

Žestov (*Schestau*), ves, 13 d. 87 ob. něm.,

kr. Buděj., okr. Krumlov (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. Cipín, far. Hořice, býv. dom. arciděkanství Krumlovské (4 d. k dom. Vyš. Brod); stranou Teufelsmühle a Neuwirthshäusel.

Žeštovice, Zvěstovice, ves, 25 d. 202 ob. čes., kr. Čás., okr. Habry ($2^1/_4$ hod. sev.), kat. obc. Ž., pol. obc. Spitice, far. Vilímov, býv. dom. Jeníkov. Sam. Hostačov, dv. popl.

Žezlovice, Jažlovice, far. ves, 26 d. 203 ob. čes., kr. Praž., okr. a pošt. Říčan ($^3/_4$ hod. jiš.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Uhříněves, arcidiéc. Praž., vik. Mnichovic., patr. kn. Khevenhüller, 966 osadníků; lokál. kostel sv. Václava připomíná se již r. 1384 mezi farními, škola, $^1/_4$ hod. sev. dv. popl. Zdebrady. Někdy zde byla tvrz. R. 1451 zastavil Mikuláš řeč. Divoký z Žezlovic dv. popl. Sendražice Václavovi z Kahlovic a Matiášovi Macourkovi z Běchar (?).

Žežhulka viz Debnice.

Žežhulka viz Kochanov.

Žežice, ves, 45 d. 340 ob. čes., kr. Praž., okr. a býv. dom. Příbram (1 hod. jiš.), kat. i pol. obc. Ž., far. Slivice; $^1/_4$ hod. vzdálí myslivna a hospoda.

Žhery, ves, 102,34 paříž. sáhů nad mořem, 19 d. 167 ob. čes., kr. Praž., okr. Čes. Brod ($1^1/_4$ hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Hořany, far. Skramníky, býv. dom. Kostelec nad černými lesy. — Břetislav II. daroval tu dvě popluží role klášteru Litomyšlskému. Petr z Miličína, kanovník Vyšehradský, daroval 9 kop ročního příjmu na vsech Poříčanech, Zheřích a Řevničově (?) kapitule Vyšehradské co obedienci, jejíž držení sobě vymínil na čas života (1389).

Žhov, osada polohou nyní neznámá, ve kteréž darováno bylo 5 usedlostí s rybáři kapitule Vyšehradské.

Žhurec viz Bezděkov.

Žibkov, ves, 11 d. 72 ob. čes., kr. Táb., okr. a býv. dom. Mladá Vožice ($2^3/_4$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Lažany, far. Miličín.

Žibřidovice viz Zibřidovice.

Žice, Žitče, Žiče (*Sichs*), ves, 68 d. 523 ob. čes., kr. Buděj., okr. Třeboň (2 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Lutová, býv. dom. Chlumec; $^1/_4$ hod. vzdálí sam. Obec či na Obci (10 d.).

Židiněves viz Jičín.

Židlov (*Schiedel*), velká a dlouhá ves, 80 d. 444 ob. něm., kr. Boles., okr. Mimoň ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Kuřívody, býv. dom. Bělá a Kuřívody.

Židnoves (*Judendorf*), ves při silnici, 64 d. 444 ob. čes., kr. i okr. Boles. ($1^1/_4$ hod. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Březno; sam. Kuchynka.

Židovce viz Židovice.

Židovice (*Judendorf*), ves při malém potoku částečně roztroušená, 44 d. 267 ob. něm., kr. Boles., okr. a far. Jablonné ($^3/_4$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Lemberk. — Ž. založena v 16. stol.; viz Neuland.

Židovice, ves, 45 d. 263 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň ($2^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Žlunice, býv. dom. Kopidlno.

Židovice, Židovce, ves na levém břehu Labe, 45 d. 221 ob. čes., kr. Litom., okr. a far. Roudnic. ($^1/_2$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., dv. popl., vinohrady.

Židovice (*Schisdowitz*), ves, 30 d. 196 ob. něm. čes., kr. Žat., okr. Bílin ($2^3/_4$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc., far. a býv. dom. Libčeves; dv. popl.

Židovice (*Seidowic*), druhdy zvláštní, nyní s Kopisty a Janovem spojený statek (dle sml. trh. z r. 1797 za 61.035 zl. 25 kr.) a far. ves při silnici, 34 d. 232 ob. něm., kr. Žat., okr., býv. dom. a pošta Most ($1^1/_2$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Litom., vik. Most., patr. obecní výbor král. města Mostu, 714 osadníků; far. kostel Nanebevzetí P. M., škola, dv. popl. — Statek Ž-cký náležel někdy klášteru jeptišek sv. Augustina v Mostě. Po jeho zrušení r. 1782 dostal se náboženskému fondu a prodán r. 1789 (?) obci král. města Mostu, kteréž posud náleží.

Židovka, sam. u Slavětína (okr. Nov. Měst.).

Židovské město viz Náchod.

Židovský hřbitov, č. p. 13 viz Vinohrady.

Žihle (*Schöles*), město na malém potůčku, 108 d. 686 ob. něm., kr. Žat., okr. a pošt. Jesenice (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Peteršpurk, diéc. Litom., vik. Jesenic., patr. hr. Černín, 1524 osadníků; far. kostel sv. Václava, jehož se co far. již r. 1384 připomíná, vystaven v nynější podobě r. 1731, pohřební kostel sv. ap. Filipa a Jakuba r. 1776 rozšířený, škola, radnice, 2 mlýny. Trhy: 1) v út. po sv. Jiří, 2) v út. po sv. Václavu. — Přemysl, markrabě moravský, potvrdil 1251 klášteru Plazskému darování otce svého v Ž. V 16. stol. náležel statek Ž. Kolovratům Libšteinským a r. 1623 dostal se Heřmanovi z Chudenic. Obec Ž-ská obdržela záhy rozličné privileje, které Ferd. I. r. 1559 potvrdil a erbem a právem k odbývání výročních, týdních a dobytčích trhů rozmnožil.

Žihlice, osada neznámého nyní položení

v býv. župě Bělinské, kde měl kostel Vyšehradský dvě popluží role.

Žihobce, Živohybice (*Žihobec*), někdy zvláštní, nyní s panstvím Žichovicemi spojený statek a far. ves, 77 d. 634 ob. čes., kr. Pís., okr. a pošt. Sušice (1$^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Buděj., vik. Sušic., patr. náb. fond, 1597 osadníků; far. kostel Proměnění Páně připomíná se již r. 1384 mezi farními, později stál pod správou faráře Strašínského a teprv r. 1787 zřízena při něm lokalie, která r. 1856 na faru jest povýšena, oltářní obraz sv. Erasma, od neznámého mistra, jest prý nemalé ceny, na velkém zvonu letopočet 1659, na malém 1601; nádherný zámek r. 1688 od Ferd. sv. p. z Iselína vystavený; škola, dv. popl. — Kníže Břetislav I. daroval Ž. r. 1045 klášteru Břevnovskému. R. 1415 seděl na zdejší tvrzi Jan řeč. Houseta z Ž., r. 1430 Smil z Ž. a r. 1460 ryt. Houseta. Protože týž Houseta protivil se králi Jiřímu, byla tvrz od knížete Jindřicha, syna králova r. 1467 dobyta a rozbořena. Na začátku 17. stol. držel statek Ž-cký Jaroslav Bukovský, jemuž jest po bitvě Bělohorské konfiskován a Janovi Kavkovi z Říčan prodán. Nápotom dostal se v držení panství Ž. surovostí a ukrutenstvím pověstný španělský dobrodruh Don Baltasar de Marradas, kterýž sobě panství toto jakož i rozličné jiné statky v Čechách za peníze za času reformace na ubohých obyvatelích vydřené koupil. Avšak brzo na to prodal je opět; neboť již r. 1659 držel Ž., jakož z nápisu na velkém zvonu souditi lze Ferd. Lanau sv. p. z Iselinu. Kdy statek Ž-ský s Žichovicemi spojen byl, pověděti nevíme. — Na hřbitově zdejším pochován jest cís. jenerál Antonín Sobětický ze Sobětic († 18. dub. 1805).

Žichlice (*Schichlitz*), vska, 8 d. 59 ob. něm., kr. Litom., okr. a býv. dom. Teplice (1$^{1}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Srbice, far. Řehovlice; mešní kaple, doly na hnědé uhlí. — Král Vladislav dal r. 1512 Ž. se zámkem Teplickým pánům z Valšteina a na Krupce.

Žichlice, ves v údolí na pravém břehu potoku Třemošnice, 45 d. 374 ob. čes., kr. i okr. Plz. (2$^{1}/_{2}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž., far. Planá, býv. dom. Plasy; opodál Třemošnice, zámeček a dv. popl. — V okolí dobývá se kys krychlený.

Žichov (*Schichhof*), ves v levo od Bílinské silnice, 42 d. 237 ob. něm., kr. Žat., okr. Bílina (1$^{3}/_{4}$ hod. již.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Měrunice, býv. dom. Libčeves.

Žichov, Žikov (*Žikow*), statek (dle sml. trh. z r. 1851 za 37.600 zl. stř.) a ves na již. úpatí Svatoboru, 12 d. 153 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (1$^{1}/_{4}$ hod. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. Maršovice, far Petrovice, zámeček, dv. popl. Sam. Dohaličky 4 d. a ovčín. — Bratří Oldřich a Vilém, synové Viléma z Boru, společně s matkou svou Benediktou darovali hrad a městečko Bor se vsemi Drahoňovicí a Dobroticí a jedenácti vsemi jinými za Sušicí, mezi nimiž i Ž. se jmenuje, klášteru Zderazskému v Praze, což papež Benedikt XII. r. 1334 a král Jan r. 1336 potvrdili. R. 1547 koupil Ž. s Libšteinem jakožto zboží konfiskované Florian Grispek z Grispachu. Ku konci minulého stol. náležel Ž. Dohalským z Dohalic a po nich hr. Eusebiovi Pöttingovi. Z pozdějších držitelů jmenujeme jen Václava Veitha, jenž Ž. se Svojšicemi spojil. Nyní drží Ž. Maximilian a Žofie Apeltauer-ovi.

Žichov, Žvichov (*Sichhof*), ves mezi vrchy Radlicí a Starými lesy, 26 d. 180 ob. čes., kr. Plz., okr. Nov. Kdyň (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Koloveč, býv. dom. Chuděnice, štěpařství, dv. popl. Sam. Kaníček, myslivna a rasovna.

Žichova Vesce viz Vesce Žichova.

Žichovec, ves, 16 d. 114 ob. čes., kr. Pís., okr. Vodňan (2 hod. jih. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. Blanice, far. Strunkovice, býv. dom. Netolice.

Žišovec, ves, 25 d. 145 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (2$^{3}/_{4}$ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Žerotín, far. Panenský Týnec; myslivna, jiná myslivna náležela druhdy k panství Peruc., pak hospoda k panství Zlonic.

Žichovice (*Schichowitz*), panství fideikom. (dle právn. odhadu z r. 1806 za 402.976 zl. 17$^{3}/_{4}$ kr.) a ves při silnici ze Sušice do Strakonic a při potoku, 52 d. 478 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1$^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Nezamyslice; starobylý zámek, mešní kaple r. 1860 dostavená, pivovár (na 20 sudů), mlýn, lihopalna, dv. popl. — Starobylé osady této připomíná se již r. 1045 mezi statky kláštera Břevnovského. Od krále Jana dostaly se Ž., jakož vůbec mnoho církevního jmění bezprávným darováním od něho do rukou soukromých a sice p. Vilémovi z Landšteina, až pak zase navráceny jsou z rozkazu králova r. 1331. V 15. a na počátku 16. stol. náleželo panství Ž-cké Švihovským z Risenburka, jimž jest po bitvě Bělohorské konfiskováno a Jindřichovi Libšteinskému z Kolovrat prodáno. R. 1707 koupil Ž. od hr. Jana Frant. Krakovského z Kolovrat kníže arcibiskup Pasovský hr. Jan Filip Lamberk

a přikoupiv později statky Rabí, Budětice, Žihobce a dv. popl. Strádaly spojil vše v jedno panství a učinil z něho svěřenství rodiny Lamberské, při které posud trvá.

Žichovice, někdy ves, nyní dv. popl. u Kasanic. Adam Slavata z Chlumu a Košumberka prodal r. 1602 mezi jinými dědictví své v Ž-cích Karlovi Mazancovi z Frimburka.

Žika, ves, 13 d. 70 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýto (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Trasnov, far. Uhersko, býv. dom. Chroustovice.

Žikov, dv. popl. a mlýn u Olešné.

Žilina, ves, 65 d. 448 ob. čes., kr. Praž., okr. Nov. Strašecí (1½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Družec, býv. dom. Smečno; fil. kostel Narození P. M., mlýn, myslivna. — R. 1552 dal král Ferdinand Ž. v odměnu za věrné služby Janovi Bořitovi z Martinic.

Žilov, ves na výšině, 32 d. 232 ob. čes., kr. i okr. Pls. (2½ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Ledce, býv. dom. Nekmíř; hutě na kamenec, též vyrábí se zde síra (roč. 3000 ctů); kam. uhelné doly.

Žim (*Schima*), far. ves v středohoří, 40 d. 202 ob. něm., kr. Litom., okr., býv. dom. a pošt. Lovosice (2¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Litom., vik. Teplic., patr. kn. Švarcenberk, 788 osadníků; far. kostel nalezení sv. Kříže vystaven, jakž o tom nápis na nárožním kameni jednoho pilíře svědčí, r. 1364, loď přistavena k němu však teprv r. 1699 a sakristie r. 1777, škola. Za dob zřízení patrimon. náležely odtud 4 d. k dom. Řeblovickému.

Žimutice, far. ves při Týnské silnici mezi dvěma rybníky, 22 d. 195 ob. čes., kr. Buděj., okr. a far. Vlt. Týn. (1¾ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bečice, býv. dom. Třeboň, diéc. Buděj., vik. Vlt. Týn., patr. náb. fond, 1445 osadníků; far. kostel sv. Martina, jehož se již r. 1384 mezi farními připomíná, chová prý památky romanského slohu, škola, dv. popl. (někdejší to zámek), mlýn. — Ž. nazývala se původ. Zikmuntice dle dřevního držitele. R. 1395 jmenuje se Přibík z Ž-ic, r. 1415 Lipolt z Ž-ic, jenž podepsal známou stížnou listinu ku sboru Kostnickému a r. 1452 Tóma z Ž-ic. Okolo r. 1622 náležely Ž. paní Anně Čabelické z Mitrovic. Nápotom náležely Ž. sv. p. Václavovi z Eckersdorfu, od něhož je r. 1677 kn. Jan Adolf Švarcenberk koupil a s panstvím Třeboňským spojil.

Žíňanky (*Klein-Ž.*), ves, 11 d. 65 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov (1¼ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Mrač., far. Poříčí, býv. dom. Konopiště.

Žíňany (*Gross-Ž.*), ves, ¼ hod. jih. vých. od předešlé, 11 d. 93 ob. čes., kr. Táb., okr. Benešov, kat. i pol. obc. Mrač, far. Poříčí, býv. dom. Konopiště. — Od Vratislava I. darováno (1061—1086) více jak 10 lánů země s lesem klášteru Ostrovskému. Jan Přech z Ž. podepsal stížný list ku sboru Kostnickému.

Žinice, vska, 5 d. 42 ob. čes., kr. Táb., okr. Votic. (1¾ hod. jih. vých.), kat. obc. Jiřetice, pol. obc. a býv. dom. Neustupov, far. Vrchotice.

Žinkovice (*Schinkowitz*), 2 d. 18 ob. čes., kr. Pls., okr. Nepomuky (1¼ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Březí, far. a býv. dom. Žinkovy; dv. popl., opodál rasovna Olšovka. — Ž. náležely ve 12. stol. klášteru Svatojirskému.

Žinkovy, pův. Žízenkov (*Schinkau*), panství allod. (se Žiltínem a Újezdem r. 1848 za 383.903 zl. 30 kr. konv. mince) a městys při velkém rybníku, 68 d. 664 ob. čes., kr. Pls., okr. Nepomuky (1 hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Buděj., vik. Nepomuky, patr. kn. Lobkovic, 2103 osadníků; far. kostel sv. Václava, jehož se již r. 1384 připomíná, vyhořel r. 1684 a byl r. 1736 od základu znovu vystaven, v něm chová se v skleněné rakvi tělo sv. Theodora, jež hraběnka M. T. z Vrtby od papeže Klementa XII. darem obdržela; zámek s kaplí sv. Karla a rozsáhlým parkem, škola, pošt. úř., špitál, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn, myslivna. Nad kopcem vých. od rybníka zbytky hradu Potšteina. — Ž. byly rodinným sídlem pánů z Žinkova, kteří byli větví rodu Drslaviců. Zejména připomínají se z nich r. 1176 Oldřich z Ž. († 1192) a r. 1245 Protiva z Ž. R. 1409 uvádí se Bavor z Potenšteina seděním na Ž-ech († 1433). Dne 1. listop. 1419 sešli se v Ž-ech zbrojem v nemalém počtu Plzeňští, Klatovští, Domažličtí, Sušičtí a t. d. přívrženci Husovi, aby v společném průvodu ke shromáždění na den 10. listop. do Prahy rozepsanému společně táhli. Ku konci 16. a na počátku 17. stol. drželi Ž. páni z Klenového a z Janovic, z nichž Jan z Klenového a z Janovic byl v l. 1598 až 1618 nejvyšším písařem zemským. R. 1712 prodala Susana Františka, ovdovělá hr. z Klenového Ž. hr. Janovi Rudolfovi ze Steinau, jenž přikoupiv ještě Žilín, obé v jedno panství spojil. Sňatkem jeho dcery Marie Teresie přešlo jmenované panství r. 1722 na rod hr. z Vrtby. Nynějším držitelem jest Jan kn. Lobkovic, jemuž se panství Ž-aké co dědictví po hr. Frant. Josefovi z Vrtby dostalo.

Žirčíněves viz Zerčice.

Žirec, ves při silnici z Vimberka do Kašp. Hor, 18 d. 123 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Volyně (3½ hod. jih. záp.), kat. obc. Ž., pol. obc. Račov, far. Malý Zdíkov; ½ hod. záp. o samotě chalupa.

Žireč (*Schurz*), panství allod. (dle zml. trh. z r. 1828 za 125.000 zl. stř.) a městys na pravém břehu Labe v příjemné krajině, 55 d. 387 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. a pošt. Král. Dvůr (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Král. Hrad., vik. Jaroměř., patr. p. Wagner, 1020 osadníků; far. kostel sv. Anny od jesuitů r. 1698 v římském slohu vystavený, zámek, škola, pivovár, lihopalna, dv. popl., mlýn. Sam. Lerchenfeld a při silnici do Král. Dvoru kaple sv. Jana Nep. Trhy: 1) v út. před sv. Filip. a Jakub., 2) v út. po sv. Bartol. — Dle prof. Tomka vykládá Jireček někdejší ves Žerčiněves chybně na Ž. (srovnej Žerčice.) R. 1505 jmenuje se pan Jan Litoborský z Chlumu a na Ž-či. Nápotom vládli zde Zylvarové ze Silberšteina, po nichž zachovaly se v zámku ještě některé památky. Zejmena uvádíme na skle malované znaky Adama Zylvara a manželky jeho Anny roz. z Grispachu. Na začátku 17. stol. držel statek Ž-ský Albrecht Rychnovský; avšak stoje v bouřích stavovských k straně krále Bedřicha propadl zboží to, kteréž na 7980 kop 3 gr. 2 d. odhádáno a paní Majdaleně Trčkové prodáno. Po smrti syna a dědice jejího Adama Erdmanna hr. Trčky, jenž r. 1634 dne 15. února v Chebě byl zavražděn, dostalo se panství Ž-ské nepochybně pod správu král. komory, načež je cís. Ferd. III. r. 1644 daroval jesuitům u sv. Anny ve Vídni. Ti přikoupivše rozličné pozemky, dvory a statky zůstali v držení všeho toho až do svého zrušení r. 1773. R. 1698—1719 založili městys Ž., pro nějž již od cís. Leopolda právo k odbývání výročních trhů a povolení zvláštního znaku obdrželi, což jim také od cís. Karla VI. r. 1732 potvrzeno jest. Po zrušení řádu jesuitského připadlo panství Ž-ské státu, od něhož pak část příjmů k vydržování řeholníků a později k studijnímu fondu přikázána byla. R. 1828 koupil panství Ž-ské ve veřejné dražbě p. Martin Wagner. R. 1825 zachvátil městys zhoubný požár, jenž v městysu 35 d. a ve vsi Ž. starém 22 d. v popel obrátil a i na kostele a zámku velkou škodu spůsobil.

Žireč starý (*Alt-Schurz*), ves s městysem Žirčem související, 55 d. 375 ob. něm., kr. Král. Hrad., okr. Král. Dvůr (½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž. st., far. a býv. dom. Žireč. Az 400 kroků ode vsi sv. Odilo, hřbitov s kostelem, jejž r. 1656 jesuité na místě dřevěného, od Švédů pobořeného, kostela vystavěli. — Ž. jest rodiště Františka a Jana Pacáků, výtečných sochařů v dílně proslulého Mat. Brauna.

Žirecké Debrné viz Debrné Žirecké.

Žirnice (*Schirnitz od. Neuhaus*), ves vysoké polohy, 11 d. 67 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (½ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Jesenice, far. Trejnice; myslivna.

Žirnovnice viz Strunkovice.

Žirov, ves, 41 d. 308 ob. čes., kr. Táb., okr. Pelhřimov (1¾ hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Zachotín, býv. dom. Červená Řečice. Sam. Blatina, Kladiny, Nepraš, Pilař, Světnička, Vlček či Vlčinec, Čadek hajnovna, Rousinov, dv. popl. a cihelna. — Ž. náležel k panství Řečickému již r. 1558.

Žirov viz Pičín.

Žirovnice (*Serowitz*), panství (dle práv. odhadu z r. 1812 za 350.092 zl. 18⅞ kr.) a město při silnici z Jindř. Hradce do Jihlavy, 281 d. 1894 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Počátky (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Buděj. vik. Kamenic., patr. studijní fond, 3824 osadníků; far. kostel sv. ap. Filipa a Jakuba uvádí se již r. 1384 mezi farními, škola, starobylý zámek s kaplí, radnice, špitál r. 1742 od hr. Frant. Leopolda Šternberka pro 7 osob založený, pivovár, lihopalna (r. 1865 vypáleno 949 věder za 15184 zl.), strojný mlýn. Sam.: jih. záp. od města kaple sv. Jiljí s hrobkou hrabat Šternberků; 20 minut jih. záp. hamr; hajnovna Hájek; myslivna, rasovna; valcha; Poušť. Trhy výroč. a na dobytek: 1) v pond. po sv. 3 králích, 2) po sv. Filipu a Jakubu, 3) v pond. po sv. Jiljí; trhy na dobytek každých 14 dní od druhého pond. po sv. Matěji až do sv. Havla. — Rytíři ze Ž. uvádějí se v „libri erect." r. 1410 a 1414. Kamaret ze Ž. stál r. 1424 a 1425 k straně Táborské a vstoupil s Mikulášem z Lamberka seděním na Řečici r. 1428 v příměří s panem Oldřichem z Rosenberka. R. 1485 prodali bratří Prokop, Zbyněk a Jan, synové někdy Diviše Kamareta z Ž. dědictví své v Ž-i, hrad, dv. popl., městečko a t. d. Václavovi Vencelíkovi z Vrchovišť, jenž byl r. 1540 král. prokuratorem a zboží to se vsí Vlčetínem manželce své zapsal. R. 1544 prodal Ž. Oldřich Pousar z Michnic Albrechtovi z Gutšteina, král. mincmistrovi na Kutné Hoře, jenž, jsa poručníkem dětí po Joštovi z Rožmberka, poslal r. 1546 nezletilému Vilémovi z Rožmberka, v Pasově na učení trvajícímu, české knihy, které sám složil i vydal, a napomínal jej

horoucně, aby jazyku českému v cizině neodvykl († 1550). Dlouholi Ž. v rukou Gutšteinů zůstala neumíme pověděti, avšak zdá se, že hned po smrti Albrechta z Gutšteina přešla na pány z Hradce, při nichž až do vymření trvala, načež pánům Slavatům dostala se. Když po vymření rodu Slavatovského po meči panství v 5 stejných částek rozděleno (r. 1693), dostala se Ž. a Stráž Anně Lucii, dceři Jáchyma Oldřicha Slavaty, provdané za hraběte Šternberka, při jehož rodě posud trvá.

Žiškovec, náleží do kat. i pol. obce Chrastnic (okr. Kral. Hrad.).

Žišov, ves, 34 d. 197 ob. čes., kr. Táb., okr. Veselí (³/₄ hod. vých.?), kat. obc. Ž, pol. obc. a far. Drachov, býv. dom. Třeboň (1 d. k dom. Kardaš-Řečic.).

Žišov, Žižov, statek a ves, 39 d. 298 ob. čes., kr. Čás., okr. a far. Uhl. Janovice (³/₄ hod. sev.), kat. obc. Ž., pol. obc. Chmeliště, býv. dom. Křesetice. — Hr. Herold Libšteinský z Kolovrat daroval statek Ž-ský r. 1628 jesuitské koleji v Kutné Hoře, od kteréž s panstvím Křesetickým spojen jest.

Žitče viz Žiče.

Žitenice (*Schüttenitz*), statek fideikomm., proboštá Vyšehradského a rozsáhlá far. ves při potoku a u prostřed vinohradů, 172 d. 992 ob. čes., kr., okr. a pošt. Litoměřice (¹/₂ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Litom., vik. Litoměřický, pa'r. probošt Višehradský, 2512 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla byl již r. 1384 vlastním farářem osazen, pěkný po ohni r. 1806 nově vystavený zámek, škola, pivovár, dv. popl., 12 mlýnů (8 ve vsi a 4 porůznu mimo ves), ovčín. Za dob zřízení patrim. náležely 4 d. k dom. Týnec. Ves Ž. darována i s vinicemi Vyšehradskému kostelu r. 1088 a užitky vinic náležely z polovice kanovníkům a z polovice proboštovi. Ve válkách Husitských dostala se Ž. v moc pánů z Roupova, jimž jest po bitvě Bělohorské odňata a od Ferdinanda II. proboštovi Vyšehradskému darována. Od těch dob zůstala Ž. nepřetržené v držení proboštů Vyšehradských až na naše časy.

Žitenice někdy dv. popl. a ves původně kláštera Sedleckého, nyní „Nový dvůr,“ jižně od města Čáslavi, mezi Tupadly a Žaky. Ž. jest kolébkou p. Koudelův, Niklaskův a Kropáčův z Žitenic. Ze staroslavné rodiny Koudelův z Ž. připomínáme Michala Koudele z Ž důvěrného přítele a radu Jana Žižky z Trocnova, který také v klínu jeho u Přibyslavi pod hruškou skonal.

Žitenice, osada náležející někdy ku Krohlebům.

Žitětín, ves, 32 d. 235 ob. čes., kr. i okr. Jič. (2 hod. již.), kat. i pol. obc. Ž., far. Slatina, býv. dom. Velíš a Vokšice; mlýn, chov koní, sadařství.

Žitín (*Schittin*), druhdy zvláštní nyní s Žinkovy spojený statek, a 2 d. s 19 ob. čes., kr. Pls., okr. Nepomuky (1³/₄ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Kokořov, far. a býv. dom. Žinkovy; dv. popl.; někdy zde byla tvrz. Opodál k východu skrovné zříceniny dv. popl. Malešova, jenž byl l. 1560 co dvůr pustý v zástavě k Žitínu.

Žitná, Žitné?, ves, 25 d. 186 ob. čes., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Netolic. (1 hod. záp.?), kat. a pol. obc. Hořikovice, dv. popl. Ostatně viz Ročovice.

Žitimiř, Žitomiř, od několika set let zaniklé místo s hrádkem, někdy v kraji Kouřimském — snad v okolí Přistoupína — o němž Dalimil vypravuje že se zde stalo smíření nepřátelsky proti sobě stojících vojsk sv. Václava, vojvody českého a Rastislava vojvody Zlického č. Kouřimského (z rodu jak se zdá Libického). Aby zbytečné prolití krve zamezeno bylo, vyzval sv. Václav Rastislava na souboj, při kterém však tento zázračným způsobem zaražen knížeti Pražskému poddal se. R. 1345 jmenuje se Ž. mezi vesnicemi k manství Poděbradskému patřivšími. V základních knihách arcibiskupství Pražského (z 14. stol.) uvádí se v Ž-i far. kostel. Prof. Tomek má za to že jest Ž. nynější ves Stolmiře (v. t.).

Žitovice, někdy osada česká, na býv. panství Novozámeckém v Litom., která byla již r. 1575 pusta.

Žitovlice, ves, 55 d. 334 ob. čes., kr. Jič., okr. Libaň (2¹/₄ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Rožďalovice; kostel sv. Václava, jehož se již r. 1370, 1384 a 1393 mezi farními připomíná, vystaven v nynější podobě r. 1772; opodál mlýn a myslivna. — R. 1373 jmenuje se Ješek z Ž-ic, r. 1440 a r. 1450 panoše Vaněk z Ž ic a r. 1474 Sigmund se Slivna seděním v Ž-icích.

Živanice, ves v pravo od Labe, 66 d. 414 ob. čes., kr. Chrud., okr. Přelouč (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Bohdaneč, býv. dom. Pardubice; fil. kostel Zvěstování P. M. s rozsáhlým hřbitovem, na věži zvon s českým nápisem od Martina Exnera z Král. Hradce z r. 1592; škola. — Jindřich Zdik biskup Olomúcký koupil Ž. spolu s Křekovicemi a Losicemi pro kostel Olomúcký. R. 1361 vykoupil Neplach opat kláštera Opatovického desátky kostela v Ž-icích. R. 1436 jmenují se Ž. mezi statky, které cís. Sigmund zastavil Divišovi Bořkovi z Miletínka; nápotom dostaly se trhem Jindřichovi knížeti Minsterberskému, od toho

r. 1436 a jinými dědinami (od Kunětické hory) Václavovi Zehušickému z Nestájova a od toho opět r. 1491 Vilémovi z Pernšteina.

Živohošť, Živohoušť, far. ves po obou roklinatých březích Vltavy, 16 d. 126 ob. čes., kr. Táb., okr. a pošt. Neveklov ($1^{3}/_{4}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Nahoruby, býv. dom. Tloskov (1 d. k dom. Star. Knín.) arcidiéc. Praž., vik. Bystřic., patr. velmistr řádu křižovníků s červ. hvězdou, 1363 osadníků; nepatrný obnovením starožitného rázu zbavený kostelík sv. Fabiána a Šebestiána byl r. 1884 vlastním farářem osazen, škola, myslivna, $^{3}/_{4}$ hod. vých. sam. na Pasekách. Ž. připomíná se již v zakládací listině někdejšího proboštství Litoměřického z r. 1057. R. 1141 trávil zde svátky vánoční nově vyvolený kníže Vladislav II. se svým strýcem Vladislavem synem Soběslava I. a bývalým sokem o knížectví, při kterémžto čase mladý Vladislav potaji odtud prchnul a do Uher ku králi strýci svému se uchýlil. R. 1271 darovala královna Kunhuta, manželka Otakara II. kostely v Řevnicích, Václavicích a Ž-i s podacím křižovníkům s červ. hvězdou, jimž až po dnes přísluší. V zdejším okolí byl zástup Ústských táhnoucí r. 1419 do Prahy ke shromáždění na den 10. listopádu rozepsanému od Petra z Konopiště 4. listop. podstoupen a až na nepatrnou část potřen, což bylo počátek hrozných bojů Husitských. Na blízku stál hrad Ostromeč (viz tam) pak vsi Hradnice, Žlíbek a Klouby (viz tam).

Živina, vska, 8 d. 39 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Opočno ($2^{1}/_{2}$ hod. vých.), kat. i pol. obc. a far. Dobré, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Živohybice viz Žihobce.

Živonín, ves, 76 d. 420 ob. čes., kr. Praž., okr. Mělník ($2^{3}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Řepín; $^{1}/_{4}$ hod. záp. kaple nejsv. Trojice s pohřbem pro osadu Ž-skou a 10 minut záp. sam. Buzdol.

Životice, ves, 89 d. 841 ob. čes., kr. Pís., okr. Blatná ($2^{3}/_{4}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. Kotouň, býv. dom. Lnáře; pode vsí starobylý zámek a mlýn. Sam. v Hutích. — R. 1772 prodal Ž. Václ. ryt. Lipovský z Lipovic hr. Janu Frant. Kristianu Šveerts-Sporkovi, jenž je s panstvím Lnářským spojil.

Životice, ves, 19 d. 157 ob. čes., kr. Pís., okr. Mirovic. ($2^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. Těchařovice, pol. obc. Zbenice, far. Slivice, býv. dom. Orlík (5 d. mezi nimiž dv. popl. k dom. Zbenic.).

Životice, zaniklá osada, náleževší někdy k Jincům.

Žinenkov viz Žinkovy.

Žiznětice, ves, 20 d. 117 ob. něm., kr. Plz., okr. Nýr. ($1^{1}/_{4}$ hod. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Děšenice, býv. dom. Bystřice.

Žižnikov Žižnikov (*Schiessing*), ves nad Ploučnicí, 86 d. 227 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Lipá ($^{1}/_{2}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Čes. Lipá, býv. dom. Nový zámek a Lipá; škola.

Žiželice, město nad Cidlinou, 292 d. 1756 ob. čes., kr. Jič., okr., býv. dom. a pošt. Chlumec (1 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Král. Hrad., vik. Nov. Bydžov., patron kn. Auersperg, 4080 osadníků; far. kostel sv. Prokopa připomíná se již v době předhusitské, škola, 2 mlýny. Trhy výroční a dobytčí: 1) ve středu před sv. Jiřím, 2) na sv. Víta, 3) v pond. po narození P. M., 4) v pond. po všech Svatých; každý trh trvá po 8 dní. Týdní trhy na obilí každou středu. — Kníže Břetislav přikázal dle zakladací listiny kollegiatního chrámu sv. Václava v Boleslavi z r. 1052, aby osadníci zdejší v den výroční smrti kněžny Boženy (matky Břetislavovy) jisté množství sladké kaše kanovníkům do Staré Boleslavi odesílali. R. 1337 jmenuje se Dětoch z Želic (srovnej Přepichy). R. 1499 jmenují se Ž. již městečkem, příslušícím k Hradištku, majetku to královskému, na němž zapsal kr. Vladislav roční plat komorní 14 kop gr. čes. za odstoupení dědiu ve vsi Korcích k zdělání rybníka Žehynského. R. 1852 dne 5. srpna povýšeny Ž. na město.

Žiželice (*Schiesselic*), ves v úžlabině, 52 d. 316 ob. něm., kr. i okr. Žat. (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Ž., far. Hořetice a Žatec, býv. dom. Hořetice (14 d. k dom. Žatec.); škola. Sam. Mühlharthof. — R. 1434 prodala Jitka z Hořetic mezi jinými dva rybníky u Ž-ic Maříkovi z Petrsburka, měšťanínu v Žatci. Na vrchu záp. ode vsi nalezeny popelnice s kostmi a jinými věci.

Žižkoves, ves, 43 d. 403 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Jaroměř (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Hořiněves; fil. kostel sv. Mikuláše uvádí se v letech 1366, 1384, 1389 a 1396 mezi farními a stával tehdáž u prostřed vsi; r. 1425 byl i s tvrzí zdejší od Táborů pobořen a teprv v letech 1769—1777 znovu vystaven; nejstarší zvon nese letopočet 1465; škola, dv. popl.

Žižice, ves, 28 d. 188 ob. čes., kr. Praž., okr. Slané ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Lunikov, far. Zvoleněves, býv. dom. Kladno (10 d. k dom. Zlonic.); mlýn s pilou. — R. 1447 zapsal v dluhu Mikeš kožešník z Prahy dědiny své v Ž-icích a v Peruci Václavovi Pardovi z Petrovic a Václavovi synu jeho.

Žižín, ves nad Chrudimkou, 15 d. 120 ob. čes., kr. Chrud., okr. a býv. dom. Pardubice (1¼ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Zeminé, far. Dašice. Sam. Malé Lanské. — Někdejší tvrz zdejší ležela na břehu Chrudimky a byla kolébkou vladyk z Žižína, jimž v 15. stol. náležela. R. 1478 a r. 1480 zapsal Matěj ze Skochovic a z Ž-a v dluhu tvrz Ž. Václavovi řeč. Halda z Teplé a z Kutných Hor. Po smrti Matiáše z Ž-a prodala pozůstalá vdova Marketa z Miličína a ryt. Diviše z Hrádku jakožto poručníci dětí jeho tvrz, dv. a ves Ž. r. 1498 za 200 kop Vilémovi z Pernšteina.

Žižka sam. viz Roiden.

Žižkovec, vska, 9 d. 62 ob. čes., kr. i okr. Král. Hrad. (2 hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Krásnice, far. Vosice, býv. dom. Libčany.

Žižkův dvůr (*Žižkahof*), dv. popl. popisuje se u Oračova.

Žižkův mlýn (*Tschischkamühle*) popisuje se u Bezdružic.

Žižkův mlýn viz Kladruby (zámek).

Žižnikov viz Žiznikov.

Žižov viz Žlšov.

Žišpachy (*Sichelbach*), ves, 49 d. 332 ob. něm., kr. Buděj., okr. Nov. Bystřic. (1 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. Klášter, býv. dom. Jindř. Hradec, fil. kostel sv. Maří Magd., škola s expon. učitelem.

Žlábek (*Riendles*), veska na malé výšině, 8 d. 72 ob. něm., kr. Buděj., okr. Planá (¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. a far. Hodňov, býv. dom. Krumlov; opodál dv. popl. Olšov.

Žlábek, ves na již. úpatí Kozákova, 25 d. 127 ob. čes., kr. Jič., okr. a býv. dom. Lomnice (1¼ hod. sev. záp.), kat. obc. Ž., pol. ob. Žernov, far. Tatobity.

Žlaby sam. viz Želejov (okr. Turnov.).

Žleby, panství allod. (dle narovnání z r. 1764 za 321.290 zl. 12⁵/₁₆ kr.) a starobylý městys nad Doubravkou, mezi vrchy a rybníky, 159 d. 1634 ob. čes., kr., okr. a pošt. Čás. (2 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Král. Hrad., vik. Čás., patr. kn. Auersperg, 5635 osadníků; velikolepý hrad, vystavený ve slohu velmi smíšeném (částečně gotika, částečně renesance ano i po způsobu alhambry) dal kníže Vincenc Auersperg teprv před několika roky velikým nákladem obnoviti a zámeckou kapli sochami od Em. Maxe z Prahy ozdobiti; v komnatách zámeckých chová se bohatá sbírka vzácných starožitností, zbraní, rozličného náčiní a dobrých, starých obrazů, zejmena malby na skle, které sem buď z jiných zámků aneb i kostelů byly přenešeny; far. kostel P. Marie honosí se mimo zbytky staré malby na skle, zdařilým obrazem jednoho z nejvýtečnějších mistrů florentinských a památným kalichem, na němž čte se letopočet 1531 a jmeno dárcovo „Kuneš z Hodkova;“ blíž kostela hrobka knížat Auersperků s kaplí sv. Kříže z r. 1822; nejstarší zvon ve věži kostelní nese letopočet 1533, škola, cukrárna (v l. 1866—67 spotřebovala 142.967 ctů řípy), 4 mlýny, 2 píly, 2 dv. popl. Sam. Markovice, 4 d., 2 fil. kostely totiž sv. Anny a sv. Marka, dv. popl., myslivna a cihelna. Kostel sv. Anny založen r. 1692 od sv. p. z Kaiseršteina; o zakladateli kostela sv. Marka není však ničeho známo. Ve věži tohoto starobylého kostela visí dva zvony, nesoucí letopočet 1552 a 1570. Markovice byly druhdy vesnicí, kterou biskup Tobiáš i s kostelem sv. Jiří klášteru Vilímovskému za Sulice r. 1282 postoupil a zanikly ve válkách husitských. — Trhy: 1) ten den po sv. 3 králích, 2) ten den po navštívení P. M., 3) ten den po všech Sv.; týdní trh před všemi Sv. — Hrad Ž. jmenuje se ve starých listinách Zlevin a Žlab a náležel v polovici 13. stol. jedné větvi mocného rodu pánů z Lichtenburka. První známý držitel hradu Ž. jest Jindřich Hynek z Ž., syn Smila, prvního pána z Lichtenburka (1248—1269) a pravnuk Smila I. Světlického (1188—1205), jenž jest praotcem kmene Hronovců, k němuž všichni pánové z Lípy, Berkové z Dubé, z Ronova, z Náchoda a z Kostelce náležejí. Hynka z Ž. v listinách z r. 1256—1288 často se připomíná. Ze čtyr jeho synů zdědil po něm Ž. Václav, jenž ještě r. 1300 psal se z Lichtenburka a jemuž opět syn Hynek v držení Ž-ů následoval. Vdova Hynkova Anežka z Ž-ů prodala r. 1356 Ž. králi Karlovi IV. a přijavši je brzo potom od něho naspět co léno založila r. 1370 v Ž-ích k opatření chudých špitál, který dědicové její bratří Markvart a Petr z Vartenberka řeholníkům z kláštera Hradišťského odevzdali. R. 1377 držel Ž. Markvart z Vartenberka, jenž byl mistrem král. české komory a došel té smutné slávy, že po smrti krále Karla IV. byl prvním, který blahodárný, po delší čas v Čechách panující mír poručiv, hrady své opevnil a r. 1387 králi Václavovi IV. i celé zemi válku vypověditi se opovážil. R. 1388 jest hrad na Markvartovi od krále Václava dobyt, obořen a Markvart do vězení uvržen, v němž ale r. 1392 zemřel. Statky jeho Ž., Rohozec a Zbiroh připadly král. komoře, která je později rozličným pánům v zástavu dávala. Tak držel Ž. r. 1396 Štěpán z Opočna, jehož Jan z Opavy dne 11. června 1397 s mnohými jinými na Karlšteině dal zavražditi. Syn jeho Jan Městecký z Opočna

přijal do hradu král. posádku, pročež jest mu hrad od Pražanů ze svého tažení proti Kutné hoře se vracejících r. 1421 odňat a od nich Petru Zmrzlíkovi ze Svojšína odevzdán. Brzo potom raženy na hradě Ž-ích peníze; byly však velmi špatné. R. 1427 přitáhli k Ž-ům, ten čas v držení Haška z Valdšteina Sirotci, spálili městečko a opatství cisterciánské a dobyli po čtyrech nedělích i hradu, jejž pak obořili. Za vlády cís. Sigmunda vládl Ž-ům Jiřík z Dubé a Viesenburka z rodu Hronovců a zůstal v držení zboží toho až do své smrti r. 1450. Nápotom opouštějí nás zprávy o Ž-cích až do r. 1494. Téhož roku držel Ž. Jan Špetle z Prudic a na Ž-ích; po něm Václav Žehušický z Nestajova a od r. 1511 Kuneš Bohdanecký z Hodkova, od jehož potomků jich snad v druhé polovici 16. stol. Chotouchovští z Nebovid získali. R. 1619 prodal Václav Chotouchovský z Nebovid Ž. za 120.000 kop gr. miš. Heřmanovi Černínovi z Chudenic, jenž je však brzo králi na splátku trhové ceny za nakoupené statky konfiskované postoupil, načež Ž. r. 1623 od král. komory vlaským dobrodruhům p. z Magni za 116.660 zl. 40 kr. prodány. Nápotom držel Ž. r. 1629 hr. Jan Rudolf Trčka z Lípy, r. 1636 Leonhard hr. Megau, r. 1662 Josef Frant. z Kaiseršteina, r. 1728 hr. Karel Breda, r. 1736 hr. Josef Schönfeld, jehož dcera Kateřina Ž. manželi svému knížeti Janu Adamovi Auersperkovi za věno přinesla. Při rodě kn. Auersperků zůstaly pak Ž. až na naše časy.

Žlíbek (*Rindlau*), ves, 14 d. 122 ob. něm., kr. Pís., okr., far. a býv. dom. Kašperské hory (½ hod. sev. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. Tuškov.

Žlíbek, sam. u Moravče (okr. Pacov.).

Žlíbek, někdy ves v okolí Živhoště (viz Ostromeč).

Žloukovice, původně Žlukovice, ves v údolí na pravém břehu Mže, 47 d. 414 ob. čes., kr. Praž., okr. Křivoklát. (1 hod. vých.), kat. i pol. obc. Ž., far. a býv. dom. Nižburk; fil. škola, opodál hájovna. — Ž. jmenují se mezi zbožím k hradu Nižburku náležejícím, které král Václav r. 1382 zapsal Konradovi z Blosin a dědicům jeho.

Žlovice nazývá se chybně jinák ves Šlovice (okr. Křivoklát.).

Žlunice, far. ves, 62 d. 447 ob. čes., kr. Jič., okr. a pošt. Nov. Bydžov (2 hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. Ž., býv. dom. Dymokury, diéc. Král. Hrad., vik. Kopidlno, patr. hr. Cavriani, 3297 osadníků; far. kostel sv. Petra a Pavla připomíná se již r. 1384 mezi farními, v kostele náhrobek Krištofa Mitrovského z Nemyšle † 1525, škola, dv. popl., na jehož místě stávala někdy tvrz. — R. 1324 jmenuje se Lutolt ze Žlunic. R. 1415 zavadila Markéta, vdova po Smilovi ze Ž-ic dětem svým Marketě, vdově po Ottovi st. Bergovi z Trosk, Viktorinovi a Barboře a j. ve 400 kop dědiny své v Ž. tvrz a t. d. R. 1440 seděl na tvrzi Ž-cké Jindřich ze Ž-ic. Pozůstalé po něm dcery postoupily r. 1455 tvrze a vsi Ž. strýci svému Janovi řeč. Dlask z Vchynic a Rasic, při jehož rodě pak po delší dobu trvaly. R. 1589 patřilo zboží Ž-cké Sezemovi Stránskému ze Sovojovic (?) a r. 1606 Markvartovi Stránskému ze Sovojovic a na Kosojedech. Ku konci 16. a na začátku 17. stol. držel Ž-i Karel Časta Myška ze Ž., od něhož Albrechtovi Smiřickému ze Smiřic postoupena. Po Bělohorské bitvě byla tomuto konfiskována a Albrechtovi z Valdšteina prodána. Od té doby zůstala s Dymokury spojena.

Žlutice (*Luditz*, lat. Luticium), panství fideikom. (dle právn. odhadu z r. 1847 se Štědrou za 480.460 zl. 19¼ kr.) a okr. hražené město, 289 d. 1849 ob. něm., kr. Cheb. (6½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Ž., arcidiéc. Praž., vik. Ž., patr. hr. Karel Kokořova, 2780 osadníků; far. kostel sv. ap. Petra a Pavla uvádí se poprvé r. 1375 až původem svým sahá snad do věků dřívějších, spustlý zámek, radnice, na kteréž chová se český kancionál, zdařilými miniaturami ozdobený od Fabiana Puléra, jednoho z předních umělců 16. stol.; psán a notován jest r. 1558 rukou Vavřince Bílého, učedníka Jana Táborského z Klokotské hory; smíš. okr. úř., bern. úř. (2 tř.), finanč. kommis., notar., pošt. exped., škola, pivovár, lihopalna, dv. popl., zam. Janský mlýn (*Johannesmühle*) a Městská cihelna (*Ziegelhäuseln*). Trhy: 1) ve čtvrtek před květnou nedělí, 2) ve středu před Nanebevstoupením P., 3) v pondělí po sv. Bartoloměji, 4) na sv. Šimona a Judu, 5) vždy druhý čtvrtek v adventě. — Někdejší hrad, pův. župní, stál blíž pivováru v místech řeč. nyní „Schlosshof" a zničen bleskem r. 1761. Dle starých správ daroval jakýsi Zdimír dědinu Ž-ckou klášteru Kladrubskému, od kteréhož ji kníže Fridrich r. 1186 s Bukovinou a Hradiskem za Plesomy, Lobzy a Malkovice vyměnil. Za vlády panovníků z rodu Lucemburského vládli Ž-cím páni z Oseka. Boreš z Risenburka či Oseka dal 1375 mnohé výsady městu. Vnuk jeho Boreš zdvihl se proti králi Václavovi IV., začež Ž-ic r. 1416

Jindřichovi z Elsterberka na Plané postoupiti musel. Tomuto následovala po čtyrech letech vdova jeho Markéta, načež zmocnil se Ž-ic Jakoubek z Vřesovic. R. 1422 o velikonocích dobyli Ž-ic Pražané, avšak neosadili jich. Jan z Vřesovic prodal statek Ž. i s tvrzí Ludočicemi r. 1537 za 12.800 kop Jindřichovi z Plavna, jemuž pak syn jeho Jindřich ml. v držení následoval. Od toho koupil r. 1568 Ž. a hrady pusté Nevděk a Mazanec i s příslušenstvím Bohuslav Šťastný Hasišteinský z Lobkovic na Ličkově a nástupce jeho Jan Popel z Lobkovic prodal pak Ž. Kokořovcům z Kokořova, při nichž zůstaly až na naši dobu. Ž. poněmčeny jsou úplně teprva po r. 1684. Co památnou věc zaznamenáváme ještě, že na rohu jedné ulice zazděn jest přičiněním někdejšího děkana Jana Hopfa kámen z bašty pocházející, na němž vytesán kalich a český nápis s letopočtem 1523. Z mužů vynikajících, kteří v Ž-icích se narodili, uvádíme: M. Jana Karla Žlutického, professora na vys. školách Pražských † 1542 a malíře Mikuláše Žlutického (žil v Praze r. 1445).

Žluva, sam. náleží do kat. obce Chvalkovické (okr. Jarom.).

Žumberk (*Sonnberg*), far. ves, 46 d. 320 ob. něm., kr. Buděj., okr., pošt. a býv. dom. Nov. Hrady ($1\frac{1}{2}$ hod. záp.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Buděj., vik. Nov. Hrad., patr. hr. Buquoy, 1890 osadníků; starobylý far. kostel sv. Jana Křt., jehož se již r. 1384 připomíná mezi farními, starobylý zámek prodán i s dv. popl. r. 1817 dominikalistům a mimo zevnější zdi zachovaly se jen brána, malý dvůr a kamenné schody v původní podobě, škola, mlýn. Ž. náležel r. 1595 Jindřichovi Pousarovi z Michnic († 1600), jehož náhrobek v kostele zdejším posud lze viděti. Nápotom náležel statek Ž-ský Častolarovi Dlouhovskému z Dlouhé vsi a od toho získal jej trhem Petr Vok z Rožmberka. R. 1621 jest Ž. Petrovi Švamberkovi konfiskován, načež jej cís. Ferd. II. hr. Karlovi Bonaventurovi z Buquoy daroval.

Žumberk, městys na skalnatém návrší nad malým potokem, 69 d. 518 ob. čes., kr. Chrud., okr., pošt. a býv. dom. Nasevrky ($1\frac{1}{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Ž., diéc. Král. Hrad., vik. Chrast., patr. kn. Auersperg, 4080 osadníků; far. chrám založení všech Svatých měl již r. 1350 svého faráře, škola, dv. popl., 2 mlýny. Trhy výroční a na dobytek ty pond.: 1) před Hromn., 2) před sv. Vítem, 3) před Nanebevzetím P. M., 4) před všemi Svatými. — Nejstarší známý držitel znamenitého někdy hradu Ž-a jest Jan Kavalec z Ž-a, který r. 1415 vedle jiných českých pánův známý stížný list ke sboru Kostnickému podepsal. Po něm seděl na Ž-ce r. 1429 a ještě 1436 Vaněk Kavalec z Lipoltic a r. 1487 Mikuláš z Holohlav. V ten čas náležely k hradu Ž-u: Smrček, Horeček (?), Havlovice, Bošov, Švihov, Strkov, Štětín, Vranov, Bratroňov, Krupín, Víšky, Rvačov, Prostějov, Častkov, Všeradov. Zboží Ž-ské přešlo pak v držení bohatstvím proslulého Mikuláše Trčky z Lípy, který je však již r. 1508 prodal Janovi Janovskému ze Soutic. V 17. stol. náleželo Zárubům z Hustiřan, od nichž dědictvím Zárubům z Lisova dostalo se. Rudolf sv. p. z Lisova prodal r. 1700 Ž. a Libanice Josefovi hr. z Schönfeldu za 120.000 zl., od kteréž doby celé zboží k panství Nasevrckému příslušelo. — Po hradu, ještě na začátku předešlého století obydleném, spatřují se již jen nepatrné zbytky.

Žumburk viz Ronovec.

Žunkov, Čunkov, ves, 11 d. 93 ob. čes., kr. Táb., okr. a far. Sedlec ($\frac{3}{4}$ hod. již.), kat. obc. Ž., pol. obc. Přestavlky, býv. dom. Jetřichovice, (1 d. k dom. Nadějkov.).

Županovice, ves, 38 d. 252 ob. čes., kr. Praž., okr. Dobříš. ($2\frac{1}{4}$ hod. jih. vých.), kat. obc. Ž., pol. obc. a far. Borotice, býv. dom. Starý Knín; mlýn. — Ž. náležely k nejstaršímu nadání řádu křižovníků; neboť jmenují se již mezi statky, kteréž královna Konstancie r. 1233 dceři své Anežce pro špitál sv. Františka v Praze darovala.

Žvichov viz Žichov.

Rejstřík jmen německých.

A.

Au viz též Ou a Ú.

C viz též S a Z.

Č viz též Tsch.

D.

Dachau v. Dachov.
Daleken v. Popelice.
Dallwitz v. Dalvice.
Damousnic v. Domousnice.
Damnau v. Damnov.
Danetschlag v. Rohanov.
Darmschlag v. Darmyšl.

Dau v. též Dou.

Dauba v. Dubá.
Deblau v. Deblov.
Defrnik v. Debrník.
Dehenten v. Lěhetné.
Dehlau v. Dolany.
Dechant Gallein- v. Děkanské skály.
Dechtar v. Dechtary.
Dechtern v. Dechtáře.
Dechtov Ober- a Unter- v. Dehtov.
Děkau v. Děkov.
Depoltowic v. Děpoltice.
Dereisen v. Zderaz.
Deschney v. Deštná.
Deslawen v. Zdeslav.
Diakowa v. Děkovka.
Diebling v. Děbolín.
Dietrichstein v. Vrabsko.
Dinkowitz v. Jenikovice.
Ditschkop v. Dívčí kopy.
Dittersbach v. Dobrouč horní, Jetřichov a Staršov.
Dittersbach Hinter- a Vorder- v. Jetřichovice přední a zadní.
Diwischau v. Divišov.
Dluhe v. Dlouhá.
Dluhei v. Dlouhé.
Dlužiny Ober- a Unter- v. Dlužiny hořejší a dolejší.
Dneboch v. Nednebohy.
Doberan v. Doubrava.
Döbrle v. Debrno.
Dobern v. Dobranov a Dobrná.
Döberney Altbuch- v. Debrné Starobukské.
Döberney Öls- v. Debrné.
Döberney Schurzer- v. Debrné Žirecké.
Dobew Alt- a Neu- v. Dobev stará a nová.
Dobichau v. Dobochov.
Dobra Gross- a Klein- v. Dobrá malá a velká.
Dobraken v. Doubrava a Doubravka.
Dobřan Klein- v. Dobřany malé.
Dobrauzen v. Dobronice.
Dobrawitz v. Doubravice a Dobrovi[illegible]
Dobray Gross- a Klein- v. Dobrá [illegible] velká.
Dobřejow Ober- a Unter- v. Dobřejov hořejší a dolejší.
Dobrenz v. Dobřenec a Dobrodín.
Dobrikau v. Dobroutov a Dobrkov.
Dobritschan v. Dobřičany.
Dobropul v. Dobré pole.
Dobroten v. Dobrotín.
Dobrowod v. Dobrá voda.
Dobrusch v. Dobročkov.
Dobschitz v. Dobršice a Dobšice.
Dokes v. Doksy.
Dolan v. Dolany.
Dolanek a Dolanka v. Dolánky.
Dölitschen v. Telice.
Dollana a Dolland v. Dolany.
Dollanka a Dollanken v. Dolánky.
Dollern v. Dolany.
Döllnitz v. Odolenovice.
Dolzen v. Dolce.
Dolzen Ober- a Unter- v. Dolce horní a dolní.
Domaschlag Böhm.- v. Domaslav.
Domauschic v. Domousice.
Domažlitzl v. Domažličky.
Donau v. Hájek.
Donawitz Alt- a Neu- v. Stanovice staré a nové.
Donitz v. Donice.
Doppitz v. Dobětice.
Dörfles v. Vesce.
Dörfles Ober- a Unter- v. Výska.
Dörnthal v. Suchý důl.
Dörrhaus v. Pazderna.
Dörrstein v. Kámen suchý.
Dotterwies v. Tatrvice.
Doubic Alt-, Hinter- a Neu- v. Doubice staré, zadní a nové.
Doubrawa Gross- v. Doubrava velká.
Doubrawa Klein- v. Doubravka.
Doubrawčan v. Doubravičany.
Doubrawic Böhm.- a Deutsch- v. Doubravice česká a německá.
Doubrawic Klein- v. Doubravička.
Douby v. Doubice.
Doudleb v. Doudleby.
Doudlewec v. Doudlebce.
Doxan v. Doksany.
Drabschitz v. Travčice.
Drahenz v. Drahonice.
Drakowa v. Drahkov.
Drahles v. Drahov.
Drahno Aujezd- v. Újezd Drahoňův.
Drahnowic v. Draňovice.
Drahuschen v. Drahouš.
Drachkau v. Drahkov.
Drasenou v. Draženov.
Draschen v. Dražejov a Dražeň.
Dražowic v. Dražejovice.
Drausendorf v. Druzcov.
[illegible]mscheln v. Draho[illegible]yšl.
[illegible]orn v. Studnice.
Dr[illegible]dorf v. Jiřičky.
Dreihacken v. Tři sekery.
Dreihöf v. Oldřichovice.
Dreihöfen v. Třídvory a Záhoří.
Dreihunken v. Drahenky.
Drei Trommeln v. Tři bubny.

E.

F.

G.

H.

Ch.

Chinits v. Vchynice.
Chisten v. Chyška.
Chlistau v. Chlistov.
Chlomek v. Chloumek.
Chlomka v. Chloumek.
Chmeleschen v. Chmelištná.
Chodau Ober- a Unter- v. Chodov horní a dolní.
Chodenschloss v. Trhanov.
Chodolic v. Chodovlice.
Chodom v. Chodouny.
Chodsche (Chotsche) v. Chodeč.
Chomutic Gross- v. Chomutice.
Chomutic Klein- v. Chomutičky.
Chotejsch v. Chotiš.
Chotěschau v. Chotěšov.
Chotěschan v. Chotýšany.
Chotsche (Chodsche) v. Chodeč.
Chotzen v. Choceň.
Chrabřec v. Chraberce.
Chrabry Ober- a Unter- v. Chrabry.
Chramboř v. Chraňbože stará a nová.
Chramostek v. Kramolsko.
Chräntschowits v. Chrančovice.
Christianberg v. Křištanov.
Christelschlag, Christschlag v. Kristanovice.
Christofsgrund v. Grunt.
Christophshammer v. Krištofovy Hamry.
Chrobold v. Chroboly.
Chrostau v. Chrastavec.
Chuč v. Chouč.
Chuchel Gross- a Klein- v. Chuchle velké a malé.
Chum v. Chlum.
Chumen v. Chlumany.
Chumo v. Chlum.
Chumska v. Chlumska.
Chumzen v. Chumec.
Chvalkohof v. Chvalkov.
Chwatlin Ober- a Unter- v. Chvatliny horní a dolejší.
Chwojno Gross- v. Chvojno.
Chwojno Klein- v. Chvojenec.
Chyschka Gross- a Klein- v. Chyška.

I a J.

Jaberlich v. Javorník.
Jabkenitz v. Jablkynice.
Jablon v. Jablonná.
Jablonits v. Jablonec.
Jakobsmühle v. Jakubský mlýn.
Jamles v. Jamné.
Jamny Hohen- a Unter- v. Jamny vysoké a dolní.
Jandles v. Možna.
Janegg, Janigg v. Jenikov.
Jankau v. Jankov.
Janketschlag v. Jankov.
Jannig v. Jenikov.
Janowitz Kohl- v. Janovice uhlířské.
Janowitz Roth- v. Janovice červené.
Jansdorf v. Janov.
Jareschau v. Jarošov (okr. Jindř. Hrad.).
Jarmirn v. Jaromiř.
Jechnitz v. Jesenice.
Jenikau v. Jenikov.
Jentsch Gross- a Klein- v. Jeneč velký a malý.
Jesau v. Jezina, vlastně Ježená.
Jeschkesdorf v. Ješkov.
Jesnic v. Jesmice.
Jesowai v. Jesva.
Jetenowitz v. Dětanovice.
Jetschan v. Děčany.
Jettenitz v. Jidrce.
Jibka v. Jivka.
Imligau v. Jimlikov.
Imling v. Jimlín.
Joachimsthal v. Jáchimov.
Jobern Gross- a Klein- v. Javorská veliká a malá.
Johannesbad v. Janské lázně.
Johannesberg v. Janovice, Svatojanské hory a sv. Jan na Kopci.
Johannesdorf, Johannesdörfel v. Janoves.
Johannesthal v. Strouha, Janovy hutě a Janův důl.
Johannidorf v. Johanka.
Johannisthal v. Kabárna.
Johannsdorf v. Janoves.
Johnsdorf v. Janovice a Janov.
Johnsdorf Nieder- a Ober- v. Třešňovec dolní a horní.
Jokelsdorf v. Jakubovice.
Jokes v. Jakubov.
Josefsdorf v. Svobodná ves.
Josefstadt v. Josefov.
Irresdorf v. Lštín.
Irschings v. Jiřín.
Irsieglern v. Jiříkov.
Itzkowitz v. Jickovice.
Judendorf v. Přítkov, Židnoves a Židovice.
Jungbuch v. Buky mladé.
Jungbunzlau v. Boleslav mladá.
Jungfer-Břežan v. Břežany panenské.
Jungwožic v. Vožice mladá.
Juratin v. Korojedy.

K.

Kaaden v. Kadaň.
Kabschowitz v. Chabíčovice.
Kačer v. Kačerov.
Kahau v. Kahov.
Kahlberg v. Holé vrchy a Holý vrch.
Kahn Böhmisch- v. Chvojno (české).
Kahn Deutsch- v. Kamonín.

Kahn Klein- v. Chvojenec.
Kahudowa v. Kohoutov.
Kain, Khain v. Kun.
Kaindratsdorf v. Kondratce.
Kainretschlag v. Koratov.
Kaiserbad v. Studánka.
Kaiserkuchel v. Císařská kuchyně.
Kaisermühle v. Císařský mlýn.
Kaisersdorf v. Císařeves.
Kaitz v. Kyjice.
Kaladey v. Koloděje.
Kalch v. Kalek.
Kalken Alt- v. Skalka.
Kalken Neu- v. Skalka nová.
Kallein, Gallein v. Skalany.
Kalsching v. Chvalšiny.
Kaltenbach v. Hutě nové.
Kaltenbirken v. Zahořanky.
Kaltenbrunn v. Kaproun a Studánky.
Kaltengrund v. Studené.
Kaltwasser v. Studená a Studená voda.
Kalwitz, Kalowic v. Kalovice.
Kamaik v. Kamýk.
Kamenic im Gebirge v. Kamenice horská.
Kamenic im Lande v. Kamenice v kraji.
Kamenic Wüst- v. Kamenice pustá.
Kamenik v. Kamýk.
Kamenzen Ober- a Unter- v. Kamenice horní a dolní.
Kamiegl v. Kamýk.
Kamitz v. Kamenice.
Kammerburg v. Hrádek komorní.
Kamnitz v. Kamenice.
Kamnitz-Neudörfel v. Kamenická nová veska.
Kamnitzleiten v. Stráň Kamenická.
Kapellen v. Kaplice.
Kapsch v. Skapce.
Karbitz v. Chabařovice.
Karlhof v. Karlov.
Karlsbad v. Vary.
Karlsbrunn v. Karle.
Karlsdorf v. Karlov.
Karlshaus v. Purkarec.
Karlshof v. Karlov.
Karlshöfen v. Karlovy dvory.
Karlshütte v. Huť Karlova, Hutě a Karlova ovčárna.
Karlskrone v. Radyně.
Karolinenhof v. Dubno.
Karolinenthal v. Karlín.
Karsch v. Karasy.
Kartaus v. Čertousy.
Kartitz v. Chorotice.
Kaschitz v. Kaštice.
St. Kastulus v. sv. Haštal.
St. Katharina v. sv. Kateřina.
Katharinaberg v. Hora sv. Kateřiny.
Katharinadorf v. Kateřinky.
Katharinadörfel v. Kateřinky.
Katharinenfeld v. Sobotice.
Kandern Gross- v. Chuderov.
Kandern Klein- v. Chuderovec.
Kaunitz v. Kounice.
Kaunowa v. Kounov.
Kauth v. Kouty.
Kautz v. Chouč.
Kelch v. Kalich.
Kell, Kel v. Kly.
Kellersdorf v. Šimonov.
Kelne v. Včelná.
Kerschbaum v. Třešnovec.
Kessel v. Kotel.
Kettowitz v. Chotěbudice.
Kettwa v. Kotvina.
Katzelsdorf v. Kötzelsdorf.
Keule v. Kyje.
Key v. Kyje.
Khaa v. Kyjov.
Khan v. Chanov.
Kieferkratschen v. Borová krčma.
Kiesenreuth v. Křížence.
Killitz v. Chýlice.
Killmes Böhm.- a Deutsch- v. Chloumek český a německý.
Kinitz v. Knínice.
Kirchlitz Weiss- v. Novosedly.
Kirchschlag v. Světlík.
Kladen v. Kladné.
Kladenin v. Kladiny.
Kladerlas v. Kladruby.
Kladern v. Kladruby.
Kladrau v. Kladruby.
Klappay v. Klepy.
Klattau v. Klatovy.
Klausau v. Klousov.
Klecan Gross- v. Klecany
Klecan Klein- v. Klecánky.
Klee Ober- v. Soběchleby.
Kleinhäusel v. Chaloupky.
Kleinseite v. Strana malá.
Kleische v. Klíše.
Klenau v. Klenové.
Kletscheding v. Klečetné.
Kletschen v. Kletečná.
Klingenberg v. Zvikov.
Klistau v. Chlistov.
Klitschau Alt- a Neu- v. Klíčov starý a nový.
Kličney v. Kličnov.
Klokotschhäusel v. Klokoč.
Kloster v. Klášter.
Klostergrab v. Hrob.
Klösterle v. Klášterec.
Klostermühl v. Klášterský mlýn.
Klouk v. Klnky.
Klum v. Chlum.
Klumtschan v. Chlumčany.
Klutschkau v. Klučok.
Knappendorf v. Knapovec.
Knappenzeche v. Havírna.
Kněžic v. Kněžičky.

Knie v. Knije.
Kniebitschken v. Pňovičky.
Kniowitz Gross- v. Knovis.
Kniowitz Klein- v. Knovisky.
Knobis v. Knovis.
Knönitz v. Kněnice.
Knöschitz v. Kněžice.
Koblitz Ober- a Unter- v. Chobolice horní a dolní.
Kocenic v. Chocenice.
Kochendorf v. Kochanov.
Kochet v. Kochanov.
Kockow v. Chockov.
Köhlendorf v. Jiřičné.
Kohlheim v. Uhliště.
Kohlstätten v. Šnory.
Kojedits v. Kojetice.
Kojetits v. Kojetín.
Koken v. Kohoutov.
Kokschlag v. Košlák.
Kolbendorf v. Lysečiny.
Kolautschen v. Koloveč.
Kolleben v. Kolebov.
Kolleschau v. Kolešov.
Kolmen v. Chlum.
Kolosoruk v. Kolosruky.
Kolowic v. Chvalovice.
Komar v. Komarov.
Kommern v. Komořany.
Kommt v. Chomouty.
Komotau v. Chomútov.
Komschin v. Komušín.
Königgrätz v. Králové Hradec.
Königgrätz Neu- v. Nový Hradec.
Königinhof v. Dvůr Králové.
Königlberg v. Králičí vrch.
Königreich v. Království.
Königsaal v. Zbraslav.
Königsberg v. Královec a Kinšperk.
Königsdorf v. Kralovice.
Königseck v. Kunžak.
Königsfeld v. Kunšvald.
Königshof v. Králův dvůr.
Königslhota v. Lhota Králová.
Königsstadtl v. Králové Městec.
Königsthal v. Údolí královské.
Königswald v. Libouchec.
Konrads v. Konrač.
Kopain v. Kopanina a Kopaniny.
Kopetsen v. Kopec.
Köpferschlag v. Hospříz.
Kopitschau v. Skapačov.
Kopitz v. Kopisty.
Koppertsch v. Koporeč.
Körbitz v. Chrbice.
Körbitz Klein- v. Krhovice.
Koreitek v. Korýtko.
Korkushütte v. Korkusova huť.
Körnsalz v. Krušec.
Kortschen v. Korce.
Kos viz též Koz.
Koschatek v. Košátky.
Kosel v. Kosly.
Kosits Gross- v. Kosice.
Kosits Klein- v. Kosičky.
Koslau v. Koslov.
Kosslau v. Koslov.
Kostelec Adler- v. Kostelec nad Orlicí.
Kostelec Elbe- v. Kostelec nad Labem.
Kostelec Kreuz- v. Kostelec u křížků.
Kostelec Neu- v. Kostelec nový.
Kostelec Ober- v. Kostelec pustý.
Kostelec Schwarz- v. Kostelec černý.
Kosten v. Kosteny a Koštov.
Kostenblatt v. Kostomlaty.
Kosterzan v. Kostrčany.
Kostial v. Koštálov.
Köstlersdorf v. Nová ves (kr. Buděj.).
Kostomlat Gross- v. Kostomlaty.
Kostomlat Klein- v. Kostomlatky.
Kotantschen v. Kotaneč.
Koterow v. Koturov.
Kotěschau v. Chotěšov.
Kotigau v. Kotikov.
Kotlashof v. Kotlasov.
Kötschwitz v. Kočovice.
Kotten Hinter- v. Chodov zadní.
Kottiken v. Chotikov.
Kottomiř v. Chotimiř.
Kotlowitz v. Kotvice.
Kottwitz v. Chotějovice.
Kotzauer v. Kocourov (okr. Lovosic.).
Kötzelsdorf v. Kocléřov a Koclířov.
Kowařen v. Kovářov.
Koz viz též Koo.
Kozojed Gross- v. Kozojedy.
Kosojed Klein- v. Kosojedky.
Kožow v. Chodžov.
Kradrob v. Kladruby.
Kralle v. Královice.
Kramitz v. Chrámce.
Kranitz v. Krajničko.
Krasa v. Chrastná.
Krasch v. Krašov.
Kraschtitz Gross- v. Chraštice.
Kraschtic Klein- v. Chraštičky.
Kraschťowitz v. Chrašťovice.
Krasilau v. Kraselov.
Krassau v. Krasejovka.
Kratenau v. Kratonohy.
Kratzau v. Chrastava.
Krätzles v. Kroclov.
Kraupen Ober- a Unter- v. Krupá horní a dolní.
Křečowa v. Křečov.
Kreibitz v. Chřibská.
Kreiden v. Křída.
Krems v. Křemže.
Křemusch v. Křemýž.
Krenau v. Křenové.
Křenic v. Chřenice.
Křenowa v. Chřenov.

Křenowic v. Chřenovice.
Křepin v. Chřepín.
Kreppenschlag v. Křeplice.
Kretscham v. Krčma.
Kreuzberg v. Krucenburk.
Kreuzweg v. Křižátky.
Křidei v. Křída.
Kriebaum v. Vitěšovice.
Kriegern v. Kryry.
Kriesdorf v. Křižany.
Kriesenitz v. Křiženec.
Krieschwitz v. Křesice.
Krima v. Křimov.
Krippaschlag v. Kruplov.
Krippau v. Skřipová.
Krips v. Křivec.
Krischlitz v. Křeslice.
Krochwitz v. Chrochvice.
Kroh v. Kruh (okr. Dub.).
Kronfellern v. Dasny.
Kron-Poritschen v. Poříčí červené.
Kronstadt v. Kunštát.
Kroschau v. Chrašťany.
Krotiw v. Krotějov.
Krtel v. Krtly.
Krumau v. Krumlov.
Krummerbursch v. Konobrže.
Krupai Ober- v. Krupá hořejní.
Kruppei v. Krupá.
Kscheutz v. Kšice.
Kschiha v. Číhaná.
Kudenitz v. Chotěnice.
Kühberg v. Chřepice.
Kühthal v. Kraví ocas.
Kukan v. Kokonín.
Kulm v. Chlumec.
Kumerau v. Komárov.
Kummerpursch v. Konobrže.
Kumpatic v. Humpolec.
Kunahof v. Kunová.
Kunas v. Kunnov.
Kunau v. Kunov.
Kundratic v. Kundratec.
Kunitz v. Konice.
Kunnersdorf v. Kunratice.
Kunowic v. Kunějovice.
Kunzendorf v. Kunčinaves.
Kupferberg v. Měděnec.
Kurau v. Korouhev.
Kurschin v. Kořen.
Kurzdorf v. Krátká dlouhá.
Kurzweil v. Kratochvíl.
Kuschwarda v. Kunžvart.
Kutsch v. Chudče.
Kuttenberg v. Kutná Hora.
Kuttendorf v. Chotiněves.
Kuttenitz v. Kudenitz.
Kuttenplan v. Chodová Planá.
Kuttenthal v. Chotětov.
Kutterschin v. Chudeřín.
Kutterschitz v. Chudeřice.
Kutteslawitz v. Chudoslavice.
Kuttlitz v. Kotelice.
Kuttnau v. Chotěnov.
Kuttomirsch v. Kotomiř.
Kuttowenka v. Chotyně.
Kuttowitz v. Chotějovice.
Kuzau v. Kuzí.
Kwasnei v. Kvasiny.
Kystrau v. Kystra.

L.

Laan v. Lány.
Laas v. Laz.
Labant v. Labuť.
Labau v. Hutí.
Labes v. Labzy.
Labnai Gross- v. Havňov.
Labnai Klein- v. Slavné.
Ladowitz v. Ledvice.
Lagau v. Slavkov.
Lahm Alt- a Neu- v. Hlína.
Lahn, Lahna v. Lány.
Lahrenbecher v. Larnbecher.
Laimgruben v. Leimgrube.
Lämberg v. Lemberk.
Lametitz v. Lomazice.
Lammitz Lang- v. Lomnice dlouhá.
Lampersdorf v. Lampertice.
Lan Gross- v. Lanské.
Landek v. Otročín.
Landsberg v. Lanšperk.
Landskron v. Lanškroun.
Langenau v. Skalice.
Langenau Klein-, Mittel-, Nieder- a Ober- v Lanov dolní, horní, malý a prostřední.
Langenbruck v. Dlouhé mosty.
Langendorf v. Dlouhá ves.
Langenhart v. Kalek.
Langenhof v. Dvory dlouhé.
Langenradisch v. Hradiště dlouhé.
Langentriebe, Lange Triebe v. Třebová dlouhá.
Langewiese v. Louka.
Langfeld v. Dlouhé pole.
Langwiesen v. Dlouhá louka.
Lanz v. Lomnice.
Laschin v. Lažany.
Laschitz v. Lažiště.
Laschkles v. Vlásky.
Lastibořic v. Vlastibořice.
Latschnau v. Lačnov.
Lauben v. Loubí.
Laubendorf v. Limberk.
Laubendorf v. Otradovice
Laubenthal v. Ostrov.
Laucha v. Louchov.
Laukau v. Loukov.
Laukořan v. Lukohořany.

N.

Nasilnic v. Násedlnice.
Nassaberg v. Nasevrky.
Nassendorf v. Hely.
Natschung v. Vnače.

Nau viz Nou.

Nebosedl v. Novosedly.
Nedřew v. Nezdřiev.
Nedweditsch v. Medvědice.
Negranitz v. Nechranice.
Nemaus v. Nemaňov.
Nemelkau v. Nemilkov.
Nemetschken v. Němečky.
Nemlowic v. Nemněnice.
Nemschen v. Němčí.
Nemtschau v. Němčany.
Neosablitz v. Nesabylice.
Nepomuk v. Capartice.
Nepřewas v. Nepřivaseves.
Neprowic v. Neprobylice.
Nerad v. Neradov.
Neschikau v. Nežichov.
Neschwitz v. Nabočady.
Nesnitz v. Nezdice.
Nespoding v. Mezipotočí.
Nessel Hinter-, Nieder-, Ober- v. Nezly zadní, dolejní a hořejní.
Nessel Vorder- v. Kopřivník.
Nesselfleck v. Ostrov (okr. Žamberk).
Nesterschitz v. Neštědice.
Netrobic v. Netřebice.
Netschetin v. Nečtiny.
Neubacher-Baschten v. Novořecká bašta.
Neuberg v. Tisovka.
Neu-Bystric v. Bystřice nová.
Neubrunn v. Nová studnice.
Neudek v. Neydek.
Neudorf v. Nová ves a Ves nová.
„ v. Nový dvůr.
„ v. Kondráče.
„ v. Ostré.
„ v. Trstenice.
„ v. Valteřice.
„ v. Žalany.
Neudorf Mittel-, Nieder- a Ober- v. Nová ves prostřední, dolní a horní.
Neudörfel v. Nová ves.
„ v. Nová véska.
„ v. Nová víska.
„ v. Stanovník.
„ v. Vadkov.
Neudörfel Böhmisch- v. Újezd český.
Neudörfel Deutsch- v. Nová ves (okr. Úšť.).
Neuern v. Nýrsko.
Neuesdorf v. Nová ves (okr. Chotěboř.).
Neugebäu (Neugebäude) v. Obora.
Neugedein v. Kdyně.
Neuhaus v. Jindřichův Hradec a Žirnice.
Neuhäusel v. Nové domy a Chalupy.
Neuhäuser v. Nové domy.
Neuhof v. Nové dvory, Nový dvůr.
Neuhütte v. Ovčárna nová.
Neuhütten v. Huť nová, Hutě nové a Drážďany.
Neujahrsdorf v. Nouze.
Neuland v. Ostré.
Neumark v. Všeruby.
Neumarkt v. Úterý.
Neumugl v. Nový Mugl.
Neumühl v. Nový mlýn.
Neundorf v. Novosedly.
Neuötting v. Eting nový.
Neusattel v. Nové Sedlo a Novosedly.
Neuschloss v. Nový Hrad a Nové zámky.
Neusiedel v. Novosedly a Nové sídlo.
Neusitz v. Hněvousice.
Neustadt v. Nové město.
Neustadtl v. Nové město, Nové městečko.
„ v. Stráž.
„ v. Vestřev.
Neustift v. Kyselov.
„ v. Lhota (okr. Nov. Bystřic.).
„ v. Mladoně.
Neustift Roth- v. Zbility.
Neuwelt v. Nový svět.
Niederdorf v. Podhoješín a Rokytnice dolní.
Niedergrund v. Grund dolní.
Niedermühl v. Žďár dolní.
Niemes v. Mimoň.
Niemsching v. Němčí.
Niesenbahn v. Nesnabohy.
Nihoschowic v. Něhošovice.
Nikel v. Mikuleč.
Sct. Niklas v. sv. Mikuláš.
Niklasberg v. Mikulov.
Niklasdorf v. Mikulovice.
Nimmersatt v. Nesyta.
Nitzau v. Nicov.
Nixdorf v. Mikulášovice.
Nohomiřen v. Nouměř.
Nokowitz v. Nabovasy.
Nollendorf v. Nakleřov.
Nosadl v. Nosalov.
Nousowa v. Nouzov.
Nowosedl v. Novosedlky.
Nürschan v. Nýřany.
Nuserau v. Nuserov.

O.

Oberdorf v. Hořejší ves, Horňoves a Rokytnice horní.
Oberdorf v. Oberndorf.
Oberdörfles v. Výska hořejní.
Oberhäuser v. Rohy.
Oberklee v. Soběchleby.
Obermühl v. Žďár horní.
Oberndorf v. Obec.
Obernitz v. Obrnice.
Oberschlag v. Milejšice.
Obienitz v. Obidenice.

P.

Preitenstein v. Nečtiny.
Přemirschen v. Brnířov.
Prenzig v. Branč̌íky.
Prerau Alt- a Neu- v. Přerov starý a nový.
Přesau v. Přeskaky.
Preschen v. Břešťany.
Preschkau Nieder- a Ober- v. Prýsk dolejší a hořejší.
Preschtain v. Přestání.
Presei v. Březí.
Pressnitz v. Přísečnice.
Presnitz v. Březnice.
Přibenz v. Přibenice.
Přiběschitz v. Přibyšice.
Priesen v. Břežanky.
Priesen v. Březno.
Priesern v. Přízor.
Priessnitz v. Březnice.
Priethal v. Přídolí.
Přim v. Přín.
Přimislau v. Přibislav.
Prissnitz v. Přísečna.
Pristen v. Přestanov.
Pritschapl v. Přečaply.
Přiwosten v. Přívozec.
Probolden v. Provodice.
Proboscht v. Proboštov.
Probstau v. Proboštov.
Prochomuth v. Prachomety.
Prode v. Brod.
Prodeslad v. Prodeslav.
Prödlas v. Brodce.
Prödlitz v. Předlice.
Pröhl v. Prahly.
Pröhlig v. Přívlaky.
Prohn v. Braňany.
Prohrub v. Proruby.
Pröles v. Přileze.
Pröllas v. Brody.
Promuth v. Prachomety.
Prosanken v. Brozánky.
Prösau v. Přesava.
Prosau v. Mrasov.
Proschwitz v. Proseč, Prosečné a Prošovice.
Proschwitz Böhmisch- a Wüst v. Proseč česká a pustá.
Prossein v. Prosemná.
Prossnitz v. Vražice.
Prösteritz v. Přesetice.
Protiwitz v. Protivec.
Pruss v. Brusy.
Prussdorf v. Úhořilka.
Pschieslowitz v. Příslovice.
Pschira v. Přerov.
Pschoblik v. Pšovlky.
Pteirow Gross- a Klein- v. Ptýrov velký a malý.
Pudageln v. Budáky.
Püllna v. Bylany.
Pulwitz v. Pulovice.
Punnau v. Boněnov.
Pürglitz v. Křivoklát.
Pürles v. Brlosec.
Purschau v. Pořejov.
Pürstein v. Piršenštein.
Pusch v. Buč.
Puschberg v. Pušperk.
Puschwitz v. Buškovice.
Putschen, Pučen v. Bučí.
Putscher v. Pučery.
Putschirn v. Pučirna.
Putzenried v. Počinovice.
Putzlitz v. Pucnice.

Q.

Qualen v. Chvalov.
Qualisch v. Chvaleč.
Quikau v. Kvítkov.
Quinau v. Kvinov.
Quintenthal v. Vizov.
Quitkau v. Kvítkov.
Quitoschin v. Květušín.
Quitosching v. Květušov.
Quon v. Chbany.

R.

Raab v. Ráb.
Rabendorf v. Vranov.
Rabic v. Hrabice.
Rabus v. Raveň.
Radaun v. Radouň a Radujeň.
Radechau Nieder- a Ober- v. Radechová dolní a horní.
Radeinles (Klein-) v. Radouňka.
Radelstein v. Hradišťany.
Raden v. Radoň.
Radeschau v. Radešov.
Radigau v. Radějov.
Radinau v. Radoňov.
Radinetschlag v. Radčice.
Rading v. Radějov a Radyně.
Radisch v. Hradiště.
Radischen v. Hradiště.
Radlowic v. Raděvice a Radimovice.
Radobschic v. Radobyčice.
Radotin v. Radětín.
Radowens v. Radvanice.
Radschau v. Račov.
Radzein v. Radejšín.
Ragersdorf v. Radkov.
Rail v. Rájov.
Rakolaus v. Rakolusky.
Rakolus v. Hracholusky.
Rakonitz v. Rakovník.
Rammerschlag v. Ratmirov.
Ranay v. Rané.

Rapatic v. Rapotice.
Rappetschlag v. Rapotice.
Raschen v. Rašovec.
Raschnitz v. Mračnice.
Rasic v. Rasice.
Rathschlag v. Radslav.
Rathsdorf v. Skuhrov.
Ratiwoř v. Ratiboř.
Ratka v. Hrádek.
Ratsch v. Hradiště a Radčí.
Ratschan v. Hradčany.
Ratschin v. Račín.
Ratschitz v. Radčedice a Radčice.
Ratzau v. Racov.
Ratzken v. Hradec.
Raudnig v. Roudníky.
Rauhenschlag v. Chlupatá ves.
Rausenstein v. Ostrý kámen.

Rau viz Rou.

Řebiře Ober- a Nieder- v. Šebiřov horní a dolní.
Redenitz v. Radnice.
Rehberg v. Liberk.
Rehorn v. Rýchory.
Rehwasser v. Srní potok.
Reichen v. Rychnov.
Reichenau v. Rychnov.
Reichenberg v. Liberec.
Reichers v. Rejchýř.
Reichstadt v. Zákupy.
Reihen v. Rájov.
Rein v. Ráj.
Reindlitz v. Ryjice.
Reith v. Loutka a Švaňkov.
Reitschowes v. Radíčeves.
Reitz v. Rajice.
Renč v. Řenče a Řevničov.
Renzähn v. Zboží.
Reppesching v. Řepešín.
Řepsch Nieder- a Ober- v. Řepčice dolní a horní.
Řeschohlau v. Řešihlavy.
Rettendorf v. Kocbeř.
Rexin v. Reksyně.

Ri viz též Ry.

Richterhof v. Střemily.
Riedelhof v. Rýdlov.
Riedersdorf v. Rydrovice.
Riedweis v. Rodvinov.
Riegerschlag v. Lodhéřov.
Riegersdorf v. Modrá a Modřice.
Riendles v. Žlábek.
Riese v. Rysý.
Riesenberg-Schlosschaluppen v. Podzámčí.
Řimau Ober- a Unter- v. Římov horní a dolní.
Rindlau v. Žlíbek.
Rindles v. Riendles.
Ringelshain v. Rynoltice.
Rischin v. Ryšiny.
Ritschen v. Ryde.
Ritte Gross- a Klein- v. Řetová velká a malá.
Rittersdorf v. Rytířov.
Robitz v. Robeč.
Roche v. Rochov.
Rochlitz Nieder- a Ober- v. Rokytnice dolní a horní.
Röchlitz v. Rochlice.
Rodbern v. Ratiboř.
Rodenau v. Radenov.
Rodisfurt v. Radošov.
Rodowitz v. Radvanec.
Rogau v. Radkov.
Rognitz Alt- a Neu- v. Rokytník starý a nový.
Rohlau Alt- a Neu- v. Role stará a nová.
Rohn v. Leptač.
Röhren Böhmisch- v. Trouby české.
Roisching v. Rojšín.
Roisko v. Rajsko.
Rojau v. Rájov.
Rokitai Nieder- a Ober- v. Rokytá dolní a horní.
Rokytan Ober- a Unter- v. Rokytňany horní a dolní.
Roman v. Romava.
Rongstock v. Rostoky.
Ronsperk v. Ronšperk.
Rosahütte v. Skuhrovské hamry.
Rosawitz v. Rozbělesy.
Rosborner Waldhäuseln v. Chalupy rozborní.
Röscha v. Řeřihy.
Roschelau v. Rožalov.
Roscholka v. Hrušovka.
Roschowic v. Radošovice.
Roschwitz v. Rošovice.
Rosed v. Rozsedly.
Rosenau v. Rožnov.
Rosenberg v. Rožmberk.
Rosenstein v. Růžov.
Rosenthal v. Rožmitál a Vrchoslav.
Roslowitz v. Roznĕvice.
Rossboden v. Rozpoutí.
Rosshaupt v. Rozvadov.
Rössin v. Řešín.
Rossnitz v. Rosnice.
Rostein v. Rostejné a Rozstání.
Rostel Ober- a Unter- v. Rostyly horní a dolní.
Rostial v. Rostyly.
Rothe Mühle v. Červený mlýn.
Rothenbaum v. Červené dřevo.
Rothenhaus v. Hrádek červený.
Rothenhof v. Červený dvůr.
Rothenthal v. Červené doly.
Rother Hof v. Červený dvůr.
Rothfluss v. Červený potok.
Rothhof v. Červený dvůr.
Roth-Hrádek v. Hrádek červený.
Rothkirchen v. Líbesnice.

S.

Sau viz též Sou.

Sch viz též Š a Ž.

Smrhau v. Smrhov.
Sobaken v. Sobakov.
Soběhrad v. Soběhrdy.
Söberle v. Záboří.
Söberle Neu- v. Záboří nové.
Sobiesak v. Soběsuky.
Sobinau v. Soběnov.
Soblits v. Sovolusky.
Sobochleben v. Soběchleby.
Soborten v. Sobědruhy.
Sobrusan v. Zabrušany.
Schorsch v. Žár.
Sojowic v. Sovojovice.
Solletin v. Saladin.
Sollislau v. Sulislav.
Sollmus v. Zalmanov.
Sonnberg v. Šumberk a Žumberk.
Sonnenberg v. Suniperk.
Soor v. Zahořín.
Soor Nieder- a Ober- v. Zárov dolejší a hořejší.
Sorge v. Starosty.
Sorkowic v. Zorkovice.
Sosau v. Zásada.
Sossen v. Soseň.

Sou viz též **Sau.**

Soustow v. Sehostev.
Speierling v. Skviřín.
Sperlingstein v. Vrabinec.
Spiegelsberg v. Špimberk.
Spieldorf v. Hříště.
Spiels v. Plš.
Spinnhof v. Spinov.
Staab v. Stod.
Stachau v. Stachov.
Stachel v. Stachov.
Stadeln v. Stodůlky.
Stadler-Antheil v. Stodůlecké podíly.
Stadlern v. Stadla.
Stadthöfen v. Štutov.
Stadtl v. Městec.
Stahlau v. Šťáblavy.
Stahlawic v. Šťáhavce.
Stahlec v. Stadlec.
Stallung v. Mlýneček.
Stangendorf v. Stanovice.
Stankau v. Staníkov a Staňkov.
Stanowits v. Stanoviště.
Starc, Stars v. Starec.
Starkenbach v. Jilemnice.
Starkstadt v. Starkov.
Starlic v. Staré bydlo.
Starrey v. Staré.
Stars v. Starec.
Staudens v. Studenec.
Staupen v. Stoupno.
Steben v. Stebno.
Stegreif v. Střemen.
Stegreifen v. Kamenec.
Stein v. Polna.
Steinbach v. Kvítky.
Steinbach v. Štampach.
Steinbruck v. Kamenný most.
Steindorf v. Hubenov a Vladměřice.
Steindorf Alt- a Neu- v. Kamenec starý a nový.
Steindörfel v. Zbraslav.
Steinkirchen v. Újesd kamenný.
Steinsdorf v. Kámen.
Steinüberfuhr v. Přívoz kamenný.
Steinwasser v. Kamenná voda.
Steken v. Štoky.
Stěkna v. Štěkeň.
Steknits v. Steklník.
Stěnic v. Štěnec.
Sterbina v. Škrběna.
Sterbon v. Štěrbovina.
Sterkowits v. Strkovice.
Stern v. Hvězda a Hvězda zlatá.
Sternberg v. Šternberk.
Sternhof v. Šternov.
Stich v. Štichov a Vstiš.
Stiebnits Gross- a Klein- v. Zdobnice velké a malé.
Stiegesdorf v. Zdíky.
Stiern v. Štiřín.
Stift Hinter- a Vorder- v. Štifta zadní a přední.
Sticks v. Štěkře.
Stillfriedsdorf v. Štilfridov.
Stillic v. Štihlice.
Stiměřic v. Zdiměřice.
Stipokl v. Štipoklasy.
Stirbon v. Štěrbovina.
Stirchlowa v. Skrchleby.
Stitkau v. Štítkov.
Stöben v. Stebno.
Stock Maria- v. Skoky.
Stokau v. Pivoň a Štokov.
Stösser v. Štěšery.
Strachel v. Strachaly.
Straden v. Stradov.
Strahl v. Střela a Střelná.
Strahl-Hoschtic v. Hoštice.
Strahn v. Stranná.
Straka v. Straky.
Stranits v. Strance.
Střapol v. Třapole.
Straschitz Neu- v. Stražecí.
Straschnits v. Strážiště.
Strassenau v. Benešov.
Stratschen v. Stračí.
Strausnits v. Stružnice.

Stř- viz též **Tř-.**

Střebečin v. Třebětín.
Střebějic v. Třeběvice.
Streitdorf v. Hrachoviště.
Střemblat v. Třemlato.
Střenits v. Trstěnice.
Strimits v. Střimice.
Strissau v. Třísov.

Tsch viz též Č a Ž.

U.

V.

W.

Welschau v. Velešov.
Welt Neu- v. Nový svět.
Welwarn v. Velvary.
Wenkerschlag v. Radouň německý.
Wentschitz v. Benšice.
Wenussen v. Věnoves.
Wenzelsberg v. Václavice.
Wenzelsdorf v. Václavky.
Wenzelsdorf v. Václavov.
Wepřikau v. Vepřové.
Werchaben v. Vrchové.
Wěřenic v. Zvěřinec.
Wernersdorf v. Verneřovice.
Wernersdorf Ober- a Unter- v. Verniřovice hořejší a dolní.
Wernsdorf v. Verneřovice.
Wernstadtl v. Verneřice.
Werschedits Gross- a Klein- v. Verušice a Verušičky.
Werschin v. Bršín.
Wes v. Vesce.
Wes am Berg v. Vesce.
Weschekun v. Vysočany.
Weschen v. Věšťany.
Weschitz v. Běšice.
Wesely Hoch- v. Veselé vysoké.
Wesemin v. Besemín.
Weserau v. Besvěrov.
Weseritz v. Bezdružice.
Weshoř v. Zhoř.
Wesigau v. Besděkov.
Wessele v. Neveselec.
Wesseln v. Veselí.
Wessig v. Vysoké.
Westec Ober- a Unter- v. Vesce horní a dolní.
Westrum v. Ostré.
Wettel v. Vetlá.
Wettern v. Větřní.
Wetterstein v. Trtí.
Wetzdorf v. Verneřovice.
Wetzlau v. Veclov.
Wetzlers v. Veclav.
Wetzmühl v. Vicemily.
Weywanovic v. Evanovice.
Wichstadt v. Mladkov.
Wickau v. Vichov.
Widach v. Vidochov.
Widern v. Vydří.
Wiedelitz v. Vidolice.
Wieden v. Chudějov.
Wiederpolen v. Vidov.
Wiedobl v. Vidovle.
Wiedowitz v. Vidovice.
Wiehen v. Vyhně.
Wieles v. Velemy.
Wierzenitz (Wěřenic) v. Zvěřinec
Wiese v. Louka.
Wiesen v. Višeňov.
Wiesen Böhmisch- v. Dlouhá.
Wiesenkretschen v. Střezina.
Wiesenmühle v. Luční mlýn.
Wiessen v. Bězno.
Wihlaw v. Vlhlavy.
Wihnan (Wyhnan) v. Vyhnanov.
Wihořau v. Běhařov.
Wihořen v. Lhota hlásná.
Wikwitz v. Vojkovice.
Wildberg v. Kamýk.
Wilde Gans v. Husa divoká.
Wildenschwert v. Ústí nad Orlicí.
Wilhelminenthal v. Vilímov.
Wilhelmsdorf v. na Chaloupkách.
Wilkan v. Vlkov.
Wilkenau v. Vlkanov.
Wilkischau v. Vlkošov.
Wilkischen v. Vlkýš.
Wilkowic v. Vlkovice.
Willentschen v. Velence.
Willens v. Bílence.
Willomitz v. Vilémov.
Wiltschitz v. Vlčice.
Winau v. Štiptoň a Zbinohy.
Winney v. Vinná.
Winterberg v. Vimberk.
Winteritz v. Vintířov.
Wirau v. Výrov.
Wirthsdorf v. Virtoves.
Wischenau v. Višňové.
Wischeňowic v. Vyšehnějovice.
Wischezahn v. Vysočany.
Wischkowa v. Výškov.
Wischopol v. Vlčí pole.
Wiska Gross- v. Véska u kostela.
Wiska Klein- v. Véska malá.
Wisset v. Vysoká.
Wisterschan v. Bystřany.
Wistersitz v. Bystřice.
Wistritz v. Bystřice.
Witana v. Vítaní.
Witschin v. Vidžín.
Witschitz Gross- v. Vitřice.
Wittal v. Vítov.
Wittine v. Vitín.
Wittingau v. Třeboň a Vitiněves.
Wittmansau v. Vitmanov.
Wittosess v. Bitozeves.
Wittowa v. Bítov.
Wlachey v. Vlachové.
Wladař v. Vladořice.
Wltsch v. Vlčí.

Wo viz též O.

Wobern v. Obora a Obrovice.
Woberwan, Woberwein v. Obrvaně.
Wobořic v. Obořice.
Wobos v. Obos.
Wobratain v. Obratany.
Wobřitz v. Obřiš.
Wodalnovitz v. Odolenovice.
Wodsliv v. Oclivy.
Wogau v. Vokov.
Wohlau v. Valov a Volyně.

Ž viz též C a S.

Ziebernik (Zieberling) v. Stříbrníky.
Ziebitsch v. Ciboušov.
Ziedits v. Cidice.
Ziegelschlag v. Cihelna.
Ziegenfuss v. Kozí noha.
Ziegenruck Gross- a Klein- v. Cimruky velké a malé.
Zierde v. Srdov.
Ziering v. Vsvěřina.
Zinken Gross- a Klein- v. Stinky velké a malé.
Zinnwald v. Cínvald.
Zinolten v. Zenotín.
Zippendorf v. Cipín.
Zirkowits v. Církvice.
Zirnau v. Dřiteň.
Zirnetschlag v. Bělá.
Zismits v. Střesiměřice.
Zistl v. Dobrné.
Zittnai v. Sitné.
Zittolieb v. Citolíby.
Zlatnik (Schladnig) Böhmisch- v. Zlatníky.
Zlatnik (Zladnig) Deutsch- v. Slatinice.
Zmietsch (Zmirtsch) Gross- v. Smědeč velký.
Zmietsch (Zmirtsch) Klein- v. Smědeč malý.
Zobietic v. Sobětice.
Zoboles v. Sobolusy.
Zodl v. Sádlná.
Zohse (Zosau) v. Sázava.
Zolldorf v. Březovice.
Zollhaus v. Celná.
Zöllney v. Celné.
Zosau (Zohse) v. Sázava.
Zösnits v. Sesimky.
Zosum v. Ždanov.
Zuckenstein v. Cuknštein.
Zuderschlag v. Cudrovice.
Zummern v. Souměř.
Züran v. Siřem.
Zuscha v. Sušany.
Zwarmetschlag v. Svatomírov.
Zweindorf v. Svébohy.
Zwetbau v. Svatobor.
Zwettnits v. Světice.
Zwidlern Ober- a Unter- v. Světlé horní a dolní.
Zwickau v. Cvikov a Zvíkov.
Zwinelag v. Sviny hlavy.
Zwingau v. Svinná.
Zwinomas v. Sviňomasy.
Zwinsen Mitter-, Ober- a Unter- v. Svince prostřední, horní a dolní.
Zwirschen v. Svržno.
Zwislau v. Světlá.
Zwittern v. Svitanov.
Zwoischen v. Svojše.
Zwolle v. Stvolny.
Zwug v. Zbuch.
(Zyrau v. Züran.)

Ž.

Žikau v. Žichov.
Žiňan Gross- v. Žíňany.
Žiňan Klein- v. Žiňanky.
Žižkenschloss v. Vřesek.

Opravy a dodatky.

Albrechtice; přidej: R. 1869 přešel statek A. směnou od manželů Šebestových na Františka Kuchinku a manželku jeho.

Altzahnhütte viz Franzelhütte.

Angerbach, někdy hrad nedaleko Koslan (v. t.).

Angerbach v. Vožechovic mlýn.

Auern viz Navary.

Báborka, Anděl strážce (*Schutzengel*), veska na lesnatém vrchu, 6 d. 84 ob. něm., kr. Boles., okr. Čes. Dub (2 ½ hod. vých.), kat. i pol. obc. Bezděčín, far. Jenišovice, býv. dom. Svijany.

Bavorov; přidej: R. 1867 dne 9. září vyhořelo zde 31 d. a věž, kde 5 krásných zvonů, jejichž harmonické zvonění bylo po celých jižních Čechách známo, se rozlilo.

Bělohrad; místo „Běšiřka" čti Byšička.

Bettelarmer Brand nazývá se jinak ves Petlarnbrand (v. t.).

Bezděkov; přidej: obec tato povýšena r. 1869 na město pode jmenem „Nové Strakonice."

Bílá Hora; přidej: býv. dom. Tachlovice.

Blahov; přidej: Milota, syn Zdeslavův, daroval B. a Březno veliké klášteru Litomyšlskému r. 1167.

Blatečky, jinak Blatce malé (v. t.).

Blava; přidej: r. 1866 odkryty zde četné mohyly, z nichž dobyto bylo množství památek, kulturní historii pravěku vlasti naší osvětlujících a sice popelnice, bronsové náramky, sponky, jehlice a kožená látka, jež pohřební ostatky pokrývala, jsouc drobnými bronzovými mističkami poseta.

Böhmischhäuser nazývá se jinak ves Neudorf horní (v. t.).

Bohusudov čti místo Bohusodov.

Bohušín viz Slatina.

Bonnesdorf viz Wonnersdorf.

Boreček, Borček, tak slula ještě v 16. stol. vesnice Dvořáčky (Burghöfel) v. t.

Borek čti místo Borok (str. 32).

Borek, ves, 11 d. 76 ob. čes., kr. Jič., okr. Hořice (2 hod. sev.), kat. obc. B., pol. obc. Chroustov, far. a býv. dom. Miletín.

Borek, sam. u Albrechtic v okr. Holic.

Borek, sam. u Zelené hory v okr. Nepom.

Borek viz Švihov v okr. Prachatic.

Borek, sam. blíž Obecnice.

Borovany (okr. Bechyň.); přidej: Zdejší tvrz, veliké to a dobře zachované stavení, kteráž druhdy k Bernardicům, později pak k Opořanům příslušela a nyní dvěma selským rodinám náleží, vyhořela v měsíci září r. 1867.

Brand hořejní; přidej: R. 1423 prodal statek B. h. Jan Plik měšťanu Loketskému Rauseogrünerovi.

Bratrkovice, Bratkovice, ves při potoku, 42 d. 266 ob. čes., kr. Praž., okr., far. a býv. dom. Velvary (¾ hod. záp.), kat. i pol. obc. B.; někdy zde stála tvrz.

Břekeš, druhdy ves, nyní mlýn u Kláštera (Svatého pole).

Břešany viz Pressern.

Březina, jiný násev pro sv. Prokop v okr. Vlašimském.

Bšany, Bžany, Blšany, Pšany (*Pschan*), statek arcibiskupství Praž. a ves na soujmenném potoku, 42 d. 301 ob. čes., kr. Žat., okr. Loun. (1 hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. B, far. Citoliby.

Bucherka a Buchtice vřaděny nedopatřením mezi Buček a Bučí.

Bujanov (*Angern*), ves, 23 d. 124 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Suchdol, far. Rožmitál, býv. dom. Vyš. Brod. — Klášteru Vyšobrodskému darován B. r. 1347 od Pavla z Harrachu.

Bukovina jest prý starší název pro Huntířov v okr. Král.-Dvorském.

Bukšice, někdy tvrz a ves neznámého položení na Plzensku. Arnošt z Šleinic, administrator arcibiskupství Praž. a probošt kostela Míšeňského potvrzuje dne 20. led. 1541 obnovení oltáře sv. Fab. a Šeb. ve farním kostele v Plzni a 20 kop gr. míš. ročního platu se vsi pusté B. na kaplana k tomu oltáři od kněze Šimona Smutka zřízeného.

Bürgles viz Pürgles.

Bydžov starý; přidej: zvon, 80 ctů těžký, ulit r. 1587 od slavného Brikcího z Cimperka.

Bzik viz Rájov.

Cihelna (*Antoniendorf*), ves, 14 d. 119 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušic. (1½ hod. záp.), kat. obc. a býv. dom. Staníkov, pol. obc. Maršovice, far. Velhartice.

Concurrent, jiný název pro ves Benešov (Strassenau).

Crlíkov, čes. název pro Zettlesreith.

Ctiboř viz Stiebenreuth.

Čakovice (*Tschakowitz*), ves, 52 d. 269 ob. něm., kr. Litom., okr. Štětí (1 hod. sev.), kat. i pol. obc. Č., far. Hoštka, býv. dom. Liběchov; dv. popl., mlýn, někdy zde stávala tvrz.

Častrovice viz Vracovice.

Čluněk místo Podtatský čti Podstatský.

Dehtov horní a dolní; počet domů a obyvatelstva tam uvedený patří k D. hornímu; dolní Dehtov má 20 d. — Az čtvrt hod. od horního D. nalezá se v lese „Zatluka" zbořeniště „Kostelec." Místo to bylo valem obehnáno a mohlo se vodou zatopiti. Před sto lety nalezeno prý zde hliněné nádobí kostelní.

Divčice; přidej: dne 16. srpna 1867 vyhořelo zde 14 živností.

Dlažkovice; přidej: v lednu r. 1870 nalezen na pozemcích hraběnky Schönbornové mezi D-mi a Třebívlicemi první český diamant, jenž prý jest tak velký jako půl hrášku a váží půl karatu.

Dlužiny dolejší čti Unter-Dlužiny m. Ober-Dlužiny.

Dobřany (okr. Stod.); přidej: býv. dom. Chotěšov.

Doksy. V chrámě sv. Bartoloměje jest socha sv. Panny Montserratské, druhdy v kapli Bezdězské umístěná a po zrušení téže r. 1786 sem přenešená, k níž z celého okolí procesí přicházejí.

Doubrava, ves nyní zašlá (v někdejší župě Mežské), náleževší druhdy Markvartovi z Doubravy.

Drach viz Nová ves.

Dub (okr. Volyň.) povýšen r. 1869 za městys.

Důl temný viz Temný důl.

Emeth viz Ehmet.

Falgov či Horká nazývá se jinak též Horky.

Frühbuss viz Fribus.

Futschigfeld viz Fučikfeld.

Helfendorf viz Javorník.

Helvíkov, místo Hermingsdorf čti Hermigsdorf.

Hilvaty; přidej: fabrika na hedbáviny.

Horažďovice; přidej: U H-ic loví se v Otavě perle; r. 1867 vyloveno 80 kusů zralých perlí v ceně 2800—3000 zl. a mimo to 141 kusů perlí červených.

Hořetin, ves, náleževší obci Domažlické, uvádí se r. 1549 co pusta.

Hořice, okr. město v kr. Jič., jsou rodiště prof. Lad. Jandery a výtečného malíře Petra Maixnera, nar. 27. ún. 1831.

Hořičky, v okr. Náchod.; zde působil velmi zdárně po celé století rod Píchů v ranhojictví. Pích, r. 1865 zemřelý, požíval jako hojitel zlámanin neobmezené důvěry.

Horka kamenná viz Kamenná horka.

Horky, jiný název pro ves Falgov.

Hrádek, v okr. Nechanickém; zdejší překrásný zámek hraběte Harracha vzal velkou škodu invasí pruskou r. 1866.

Husinec; přidej: dne 6. září 1869 oslavil národ Český 500letou památku narození svého náboženského a národního mučedníka M. J. Husi uspořádáním národní slavnosti v H ci, kteréž súčastnili se mimo vzácné hosti ze všech slovanských zemí deputace slovanů Amerických a representanti nejvzdělanějších národů Evropských.

Chanovice; přidej: v kostele chová se od arcivévody Leopolda, bratra Ferd. III. darovaný, uměle ze slonové kosti zhotovený krucifix.

Choboty, chybně samota u Nevčelic místo ves, 28 d. 230 ob. čes., kr. Pís., okr. a býv. dom. Blatná (1½ hod. sev. vých.), kat. obc. Skaličany, pol. obc. Valovice, far. Černisko.

Choceň; přidej: spěv. spolek, továrna Szablova.

Choltice, místo „podivným sídlem" čti „rodinným sídlem."

Chudějov viz Kuttau.

Chvistonosy viz Všeborske.

Jäckelsthal viz Fridland.

Jámy a Bezděkov, 9 d.? 60 ob. čes.?, kr. Král. Hrad., okr. a far. Rychnov (¾

hod. již.), kat. i pol. obc. Slemeno, býv. dom. Rychnov a Černikovice.

Janov nazývá se po česku Johannesdorf v okr. Borském.

Javoří (*Gaberle*), veska, 6 d. 56 ob. čes., kr. Pís., okr. Sušice (2¼ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Zámyšle, far. Hlavňovice, býv. dom. Hrádek a Velhartice; 2 sam. a mlýn.

Javoří viz Jevoříčko čti však Javoříčko.

Jesvé (*Neustadtl*), staročitný městys na levé straně Ploučnice, 130 d. 727 ob. něm., kr. Litom., okr. Čes. Líp. (1½ hod. záp.), kat. i pol. obc. J., býv. dom. Nový zámek a Lipá, diéc. Litom., vik. Čes. Líp. patr. hr. Kounic, 1211 osadníků; far. kostel sv. Vavřince z předešlého století uvodí se již ve 14. věku; škola, špitál r. 1774 založený, mlýn, v okolí něco chmele.

Jílovka viz Bukovka.

Jiraka, sam. u Újezda (okr. Turnov.).

Jitrava, místo vik. Fridland čti vik. Jablonné.

Kaly; na již. straně vesnice jsou rozsáhlé valy.

Kbely (okr. Karlín); přidej: továrna na lepenku.

Kinžvart (*Königswart*), panství fideikom. (r. 1801 odhadnuto na 477.279 zl. 5 kr.) a okr., někdy báňské město, 240 d. 1694 ob. něm., kr. Cheb. (4½ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. K., arcidiéc. Praž., vik. Falknov., patr. kn. R. Metternich, 3369 osadníkův; far. chrám sv. Markéty uvodí se, co taký již r. 1384, škola, okr. úř.; as ¼ hod. již. velkolepý, v l. 1681—91 zbudovaný zámek s kaplí sv. Ant. Pad. z r. 1832; největší okrasou kaple jest mramorový oltář velké umělecké ceny, jejž papež Řehoř XVI. knížeti Mettrnichovi daroval; v zámku mnohé sbírky věcí uměleckých a vědeckých; pivovár, dv. popl., mlýn. Trhy výr. na koně a na dobytek: 1) na sv. Jos., 2) v pond. po sv. Markétě, 3) v pond. po všech Svatých. Trhy na obilí každý čtvrtek. — Na Lysé hoře zsutiny hrádku, který asi ve 13. stol. k střežení pomezního přechodu, jak k tomu jmeno jeho ukazuje, založen byl. Dostav se za vlády lehkomyslného krále Jana v moc loupeživé čeládky, rozbořen z rozkazu Karla IV. r. 1348. Od krále Václava IV. dosáhl rozbořeného hrádku s okolím Hyncík Pflug r. 1398 a dal jej nově vystavěti. Asi po dvaceti letech nato držel K. pod zápisem Jindřich z Plavna, purkrabí Míšenský, s jehož dcerou hrad Hynkovi Krušinovi ze Švamberka se dostal. Bratr a nástupce tohoto, Jan, postoupil jeho r. 1465 opět pánům z Plavna, od kterýchž jej král Vladislav II. vyplatil. R. 1534 zapsal jej král Ferd. I. s přivolením stavův českých opět Pflugům z Rabšteina za 18.460 zl., odňal jim ho zase r. 1547 a zapsal jej Švamberkům. Za cís. Rudolfa II. potažen opět ke koruně, načež r. 1586 dědičně prodán Jindř. Krišt. Zedtwitz-ovi, jehož dědicům po bitvě Bělohorské v plen vzat a nynějším držitelům, prvé svob. pánům, nyní knížatům: Metternichům z Winneburka prodán. R. 1648 rozbořen sešlý již hrádek od Švédů.

Knín nový; místo „pirmas“ čti „primas.“

Kočice, ves a dvůr popl., náleževší Habrovcům z Habrova, zašly ku konci 15. stol. a ležely asi ¼ hod. jih. záp. od Nabočan.

Kolozruky; přidej: R. 1869 koupili K. od dosavadního držitele p. Alex. Fleischra páni Falkmann Heller a Samuel Mendl za 86.000 zl.

Kosobody; místo Gossawala čti Gossawoda.

Kostelíček (*Johanneskirchl*), 8 d. 30 ob. něm., kr. Plz., okr. Kdyň. (2¼ hod. jih. záp.), kat. obc. Mysliv, pol. obc. a far. Maxberg, býv. dom. Konty a Trhanov; za dávných dob stával zde kostelík sv. Jana Křt., z něhož pochází socha sv. Jana Křt. v kostele Maxbergském.

Krč dolní; přidej: r. 1869 koupil K. d. od p. Dra. Karla Schlossera za 230.000 zl. p. Richlý.

Kří; přidej: r. 1789 zrušen kostel Božího těla v lese řeč. „Kersko“ u vsi Hradištka nedaleko Sadské.

Křivice (okr. Opočno). R. 1869 vyhořelo devět statků a 3 domky výměnkářské.

Krušina viz Jestřebí.

Kumpolitice viz Folknáře.

Kundratice (okr. Sušic.); přidej: r. 1869 koupil K. se vším příslušenstvím od dosavádního držitele ryt. Šteffka za 62.000 zl. p. ryt. Dr. Em. Forster.

Kutná hora; přidej: R. 1867 nalezeny u K-é H-y 300 gr. Pr. z dob Vladislava II. a jeden gr. Ladislava Pohrobka, jehož drobné mince nebyly posud známy.

Kvidla čti Kvilda.

Kvilda horská (*Innergefild*), ves po hřbetu horním rostroušena (3167′ nad mořem) 24 d. 252 ob. něm., kr. Pís., okr. a býv. dom. Kašper. Hor. (2 hod. již.), kat. obc. K. h., pol. obc. Cimruky, far. Kvilda; škola, 2 mlýny.

Lenské malé, jinak Lány u Dašic (v. t.).

Lanžov; přidej: na věži jest zvon „poledník“ s prastarým, dosud nerozluštěným nápisem; v kostele křtitelnice s nápisem českým a letopočtem 1555; na hřbitově

v gotickém slohu mistrně vyvedená hrobka ryt. z Brtnic.

Leopoldsdorf, ves, 18 d. 109 ob. něm.?, kr. Pls., okr. Manětín (1 hod. sev. vých.?), kat. i pol. obc. Bržín, far. Nečtiny, býv. dom. Nečtiny?.

Levín (Olešnice); místo diéc. Litom. čti Král. Hrad.

Lhota Chroustovská, Lhota, ves při Novohradském potoku, 34 d. 208 ob. čes., kr. Chrud., okr. Vys. Mýt. (2¾ hod. záp.), kat. obc. Bor, pol. obc. a far. Chroustovice, býv. dom. Chrast; škola, ¼ hod. sev. záp. Zilovice, ondy ves, nyní dv. popl. a myslivna.

Lhota Sejická; místo 1847 čti v druhé řádce „1849" a v předposlední řádce 1807; porovnej Zhudovice.

Lhota zálesní bývala druhdy samostatným statkem, který v 17. stol. Kotulinským náležel.

Liebenthal, ves, r. 1708 založená, 21 d. (po různu), 96 ob. něm.?, kr. Král. Hrad., okr. Žamberk (2 hod. sev.), kat. i pol. obc. Herrnfeld, far. a býv. dom. Rokytnice.

Lipnice; městečko v okr. Něm.-Brodském stiženo dne 19. září 1869 krutým požárem; vyhořelo 100 d., mezi nimiž kostel, škola, radnice a špitál.

Litice nové (Neu-Litic), veska, 4 d. 29 ob. čes., kr. Král. Hrad., okr. Kostelec n. O. (1¾ hod. jih. vých.), kat. i pol. obc. Proruba, far. Chleny, býv. dom. Potenštein?.

Louková; čti: pol. obc. Rybnice.

Lumek, ves r. 1530 pustá, kterou t. č. Jindřich Osečanský z Osečan s pustým zámkem Kosím Hřbetem, s dvěma dvory, mlýnem, s novým dvorem a se vsemi „Žďár" a „Hradčany" prodal Janovi Voračickému z Paběnic.

Machnotec, porovnej s Vachnoteč.

Malčín na str. 409 vyškrtni a napiš Maleč.

Maleč na str. 410 vyškrtni a napiš Malčín.

Malovidy, porovnej Zbraslavice.

Malšín, porovnej Všeruby.

Maršov (Marschendorf); přidej: I. část má 44 d. 221 ob. něm.; II. část 46 d. 200 ob.; III. část 55 d. 286 ob. a IV. část 72 d. 489 ob.

Maštov, Mašov, ves, 40 d. 287 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (½ hod. již.), kat. i pol. obc. M., býv. dom. Skály a Turnov (2 d. k městu).

Mělník (Melk), ves na příkré stráni, 11 d. 55 ob. něm., kr. Žat., okr. Kadaň (1½ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. Merzdorf, far. Okounov, býv. dom. Klášterec.

Miletín; místo diéc. Litom. čti Král. Hrad.; dále přidej: po vymření rodu Falgovského r. 1855 prodáno brzy na to panství M-ské rodině hrabat Thunů z Hohenšteina na Choltících.

Mnichoves, čes. název pro Münchsdorf v okr. Ronšperském.

Mračov, ves, 10 d. 76 ob. čes., kr. Pls., okr. a býv. dom. Blatná (¾ hod. jih. záp.), kat. obc. M., pol. obc. ?, far. Záboří.

Mravín; přidej: Blíž sam. Betníka jest sluj, kudy se do prostranné jeskyně přijde. Sluj leží v prahorní břidlici a podoba celého pohoří jest tabulová; do spodní jeskyně lze jen mokrou cestou a po provaze se dostati.

Nepomyšl, místo „far. ves" čti městečko.

Nová ves (Neudorf), veska, 8 d. 161 ob. čes., kr. Boles., okr. a far. Turnov (¾ hod. jih. vých.?), kat. i pol. obc. Maštov, býv. dom. Skály a Turnov.

Nová ves (Neudorf, Neuhof), ves v novější době emfyteutováním dvora popl. založená, 11 d. 117 ob. čes., kr. Praž., okr. Karlín (2 hod. již.), kat. i pol. obc. a býv. dom. Krč dolní, far. Kunratice.

Nová ves, str. 491; okr. Vys.-Mýtský vymaž.

Nový dvůr (Neuhof), veska, 7 d. 45 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (2¼ hod. jih. vých.), kat. obc. Scheibenreuth, pol. obc. Jesenice, far. Trejnice.

Nový dvůr. Nová ves (Neudorf, Neuhof), ves, 16 d. 105 ob. čes., kr. Praž., okr. Hořovic. (3 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. Hlasovice, far. a býv. dom. Osov; dv. popl.

Nový Hradec oprávněn jest výnosem cís. král. místodržitelství ze dne 11. září 1869 jmenovati se „Nový Králové Hradec", a smí odbývati následující výroční trhy: 1) v pond. po sv. Řehoři, 2) v pond. po sv. Filipu a Jakubu, 3) v pond. po sv. Vavřinci, 4) v pond. po sv. Martinu biskupu.

Oberndorf, někdy prý zvláštní statek, nyní ves, 23 d. 190 ob. něm., kr., okr. a býv. dom. Cheb (1¼ hod. sev.), kat. obc. O, pol. obc. a far. Trebendorf; váp. lomy a pece. — Za zřízení patrim. patřilo odtud 6 d. k dom. sv. Kláry.

Onen svět, Nový svět (Jenseits), ves v horách při silnici pasovské, 15 d. 110 ob. něm., kr. Pls., okr. Klatov. (4 hod. jih.), kat. obc. O. s., pol. obc. Jesení, far. Čachrov, býv. dom. Týnec a Běšiny.

Osek (okr. Sobot.); přidej: býv. dom. Kost a Rakov.

Plané viz Staré hutě.

Plasy viz Štědronín.

Podbaba; přidej: fabrika na bavlněné nitě (rod. za 40.000 zl.).

Podolí (u Klatov.); přidej: r. 1869 koupil P. od p. med. dr. Jana Šimáčka za 26.000 zl. p. Weber.

Poličany (bílé); místo Jana Jos. z Valdšteina čti Jiřího z Valdšteina, pak místo Radeckého z Radče čti Grode-

ckého z Grodce. Krásný portální kámen, svědčící, že zdejší zámek r. 1580 od Jiřího z Valdšteina a třetí jeho manželky Aleny z Lobkovic vystaven byl, leží nyní na práhu konírny.

Pubice čti Pulice.

Rabí (okr. Horažďovic.); r. 1869 zřízena jest zde zvláštní katol. fara, ku kteréž mimo R. přifařena jest též vesnice Bojanovice, byvši tak jak R. až posud přifařena k Budětickům; farní podací přísluší obci R.

Radešov, Radošovice (*Reschowitz, Reschwitz*), far. ves, 51 d. 295 ob. něm., kr. Cheb., okr. a pošt. Bochov ($1^{1}/_{4}$ hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. R., býv. dom. Luky, arcidiéc. Praž., vik. Žlutic., patr. náb. fond, 810 osadníků, pošt. Bachov., lok., r. 1384 far. chrám sv. Jana Kři., škola.

Roběč (*Hrobitsch*), místo 2 hod. jih. čti „2 hod. jih. vých."

Roudnice; přidej: všeobecná nemocnice, továrna na phisharmoniky a harmonia.

Rybák viz Štědronín.

Schmiedeberg; přidej: V září r. 1867 obdržel Sch. povolení k odbývání dvou výroč. trhů a sice: 1) v poslední pondělí v měsíci dubnu, 2) v pond. před sv. Vavřincem.

Sedlišty čti Sedlištky.

Siebendörfel, Siebenhäuser viz Ruppersdorf.

Siebenhäuser viz Brentenberg.

Skalice česká; místo Adama Tarobz čti Adama Fabra, zvonaře v Král. Hradci.

Slovětice viz Slavětice.

Smradovna, 2 d. 11 ob. čes., kr. Praž., okr. Stražec. ($2^{3}/_{4}$ hod. sev.), kat. i pol. obc. Bilichov, far. Pozdeň, býv. dom. Peruc.

Smříčno, Mříčno (*Wemřitsch*), far. ves při potůčku, 177 d. 1394 ob. čes., kr. Jič., okr., pošt. a býv. dom. Jilemnice ($^{1}/_{2}$ hod. jih. záp.), kat. i pol. obc. S., diéc. Král. Hrad., vik. Vrchlab., patr. náb. fond, pošt. Jilemnice, 3174 ? osadníků; far. chrám sv. Kateřiny připomíná se již ve 14. stol., škola, mlýn; zbytky nějaké prý tvrze.

Spiegelhübel viz Spielhübel.

Sauté břehy, veska, 4 d. 44 ob. čes., kr. Chrud., okr. Holice ($2^{1}/_{4}$ hod. sev.), kat. obc. Štěpanovsko, pol. obc. Albrechtice, far. Týniště, býv. dom. Pardubice.

Stattenbrunn viz Neustift.

Strachov viz Loboček.

Strana malá; místo Heibseilen čti Halbseiten.

Studenec, statek allod. v okr. Jilemnickém patřil mezi l. 1657—1705 svob. p. Kotulinským.

Šellenberk, místo Dětříšek z Buzovic čti Dětříšek Buzovic.

Šenklivy (*Schenkelhof*) viz Dvořáci, Dvorce Frantálské.

Třemešná bílá; r. 1845 byl zdejší dvůr rozdělen a prodán, a r. 1868 rozbořen zámek, jejž zdobil někdy znak Zylvarů ze Silberšteina; v kostele náhrobek Budivoje Tremešského z Železna, r. 1575 zemřelého.

Troteň nesouvisí s Trotinkou, nýbrž jest od ní dobrou $^{1}/_{2}$ hod. vzdálena.

Trstěná, Křtěno (*Krendorf, Kröndorf*), ves na patě Chodžovského kopce, 61 d. 318 ob. čes.?, kr. Žat., okr. Loun. (2 hod. sev. vých.), kat. i pol. obc. T., far. Chodžov, býv. dom. Vršovice (1 d. k Libčevsi); dv. popl., cihelna.

Turnov, někdy ves, náleževší k Heřmanovu Městci (viz Mrdice).

Úhlejov; místo Růžovka čti Růzovka (Hrůzovka?). U tak zvaného hořejního mlýna jest hradiště, v Josefinském katastru Schlossberg (obecně Šluspárek) zvané; na němž stála tvrz, již v 16. stol. obořená. Dle pověsti vystaven z kamene této tvrze kostel Miletínský, a někteří domýšlejí se, že tvrz Úhlejovská jest kamenný hrádek rukopisu Královédvorského.

Újezd Pražný (okr. Zbirožský) koupil r. 1869 od dosavádních majitelů Augusta a Johanky Bergerových Adolf, vévoda Nassavský.

Ves prostřední (*Mitteldorf*), ves, 25 d. 190 ob. čes., kr. Čás., okr. a býv. dom. Ledeč. ($2^{1}/_{2}$ hod. sev. záp.), kat. i pol. obc. V. p., far. Bohdaneč.

Vrdy (okr. Čás.); přidej: R. 1869 dne 5. října vyhořelo zde 14 d.

Vynekda? (*Winde*), veska, 9 d. 48 ob. něm., kr. Buděj., okr. Kaplic. (1 hod. záp.), kat. i pol. obc., far. a býv. dom. Omlenice.

Zvičina; ještě v 17. stol. bylo zde zvláštní podací kostelní.

Žamberk; přidej: továrna na jemná sukna.

Žebrák nazývá se též Oldřichovec, Oldřichovice.

Žernovice (okr. Prach.); r. 1869 vyhořelo zde 15 stavení a 7 stodol.

Abecední seznam
všech okresů v království Českém
s výkazem,
ku kterému okresnímu hejtmanství každý okres dle nového rozdělení země od r. 1868 jest přidělen.

Jmeno okresu.	Sídlo okr. hejtmanství.
Aš.	Aš.
Bastianperk.	Chomútov.
Bechyně.	Milevsko.
Bečov.	Karl. Vary.
Bělá.	Mnich. Hradiště.
Benátky.	Ml. Boleslav.
Benešov.	Benešov.
Benešov.	Děčín.
Beroun.	Hořovice.
Bezdružice.	Teplá.
Bílina.	Teplice.
Blatná.	Blatná.
Blatno.	Jáchymov.
Blovice.	Plzeň.
Bochov.	Žlutice.
Boleslav ml.	Ml. Boleslav.
Borek (Jirkov).	Chomútov.
Brandýs.	Karlín.
Březnice.	Blatná.
Brod čes.	Čes. Brod.
Brod něm.	Něm. Brod.
Brod vyšší.	Kaplice.
Brod železný.	Semily.
Broumov.	Broumov.
Budějovice.	Budějovice.
Bydžov.	Bydžov.
Bystřice nová.	Jindř. Hrad.
Cvikov.	Jablonné.
Čáslava.	Čáslava.
Děčín.	Děčín.
Dobříš.	Příbram.
Domažlice.	Domažlice.
Doupov.	Kadaň.
Dub čes.	Turnov.
Dubá.	Dubá.
Duchcov.	Teplice.

Jmeno okresu.	Sídlo okr. hejtmanství.
Dvůr Králové.	Dvůr Králové.
Falknov.	Falknov.
Fridland.	Fridland.
Habry.	Čáslava.
Hajda.	Čes. Lípa.
Hanšpach.	Šluknov.
Hlinsko.	Chrudím.
Hluboká.	Budějovice.
Holice.	Pardubice.
Hora sv. Kateřiny.	Most.
Hora Kutná.	Hora Kutná.
Horažďovice.	Strakonice.
Hořice.	Král. Hradec.
Hořovice.	Hořovice.
Hory Kašperské.	Sušice.
Hostinné.	Vrchlabí.
Hradec Jindř.	Jindř. Hradec.
Hradec Králové.	Král. Hradec.
Hradiště Mnichové.	Mnich. Hradiště.
Hradiště n. Metují.	Hradiště n. Metují.
Hrady nové.	Kaplice.
Humpolec.	Něm. Brod.
Chabařovice.	Ústí.
Cheb.	Cheb.
Chlumec.	Bydžov.
Chomútov.	Chomútov.
Chotěboř.	Chotěboř.
Chrastava.	Liberec.
Chrudím.	Chrudím.
Chvalšiny.	Krumlov.
Jablonec.	Jablonec.
Jablonné.	Jablonné.
Janovice uhlířské.	Kutná Hora.
Jaroměř.	Král. Dvůr.
Jesenice.	Podbořany.
Jičín.	Jičín.

Jmeno okresu.	Sídlo okr. hejtmanství.
Jilemnice.	Jilemnice.
Jilové.	Karlín.
Jirkov (Borek).	Chomútov.
Jáchimov.	Jáchimov.
Kadaň.	Kadaň.
Kamenice n. L.	Pelhřimov.
Kamenice čes.	Děčín.
Kaplice.	Kaplice.
Karlín.	Karlín.
Kdyně nová.	Domažlice.
Kinžvart.	Planá.
Klatovy.	Klatovy.
Kolín.	Kolín.
Kostelec černý.	Čes. Brod.
Kostelec n. Orlicí.	Rychnov.
Kouřim.	Kolín.
Králíky.	Žamberk.
Kralovice.	Kralovice.
Kralovice dolní.	Ledeč.
Kraslice.	Kraslice.
Křivoklát.	Rakovník.
Krumlov.	Krumlov.
Lanškroun.	Lanškroun.
Ledeč.	Ledeč.
Libaň.	Jičín.
Liberec.	Liberec.
Libochovice.	Roudnice.
Lípa čes.	Čes. Lípa.
Lišov.	Budějovice.
Litoměřice.	Litoměřice.
Litomyšle.	Litomyšle.
Loket.	Loket.
Lomnice.	Semily.
Lomnice.	Třeboň.
Louny.	Louny.
Lovosice.	Litoměřice.
Manětín.	Kralovice.
Maršov.	Trutnov.
Mělník.	Mělník.
Městec Králové.	Král. Městec.
Milevsko.	Milevsko.
Mimoň.	Čes. Lípa.
Mirovice.	Písek.
Most.	Most.
Mýto vysoké.	Mýto vysoké.
Náchod.	Náchod.
Nasevrky.	Chrudím.
Nechanice.	Král. Hradec.
Nepomuky.	Přeštice.
Netolice.	Prachatice.
Neveklov.	Benešov.
Nimburk.	Poděbrady.
Nýrs.	Klatovy.
Opočno.	Hradiště n. Metují.
Pacov.	Pelhřimov.
Paká nová.	Jičín.
Pardubice.	Pardubice.
Pelhřimov.	Pelhřimov.
Písek.	Písek.
Plana.	Krumlov.
Planá.	Planá.
Planice.	Klatovy.
Plzeň.	Plzeň.
Počátky.	Pelhřimov.
Podbořany.	Podbořany.
Poděbrady.	Poděbrady.
Police.	Broumov.
Polička.	Polička.
Polná.	Polná.
Postoloprty.	Žatec.
Prachatice.	Prachatice.
Přelouč.	Pardubice.
Přeštice.	Přeštice.
Přibislava.	Polná.
Příbram.	Příbram.
Přimda.	Tachov.
Přísečnice.	Kadaň.
Rakovník.	Rakovník.
Říčany.	Čes. Brod.
Roketnice.	Jilemnice.
Rokycany.	Plzeň.
Rokytnice.	Žamberk.
Ronšperk.	Horšův Týn.
Roudnice.	Roudnice.
Rumburk.	Rumburk.
Rychnov.	Rychnov.
Sedlčany.	Sedlčany.
Sedlec.	Sedlčany.
Semily.	Semily.
Skuteč.	Vys. Mýto.
Slané.	Slané.
Šluknov.	Šluknov.
Smíchov.	Smíchov.
Soběslav.	Tábor.
Sobotka.	Jičín.
Štětí.	Dubá.
Stody.	Stříbro.
Strakonice.	Strakonice.
Strašecí nové.	Slané.
Stříbro.	Stříbro.
Sušice.	Sušice.
Sviny Trhové.	Budějovice.
Tábor.	Tábor.
Tachov.	Tachov.
Tannwald.	Jablonec.
Teplá.	Teplá.
Teplice.	Teplice.
Touškov.	Stříbro.
Třeboň.	Třeboň.
Trutnov.	Trutnov.
Turnov.	Turnov.
Týn Horšův.	Horšův Týn.
Týn n. Vltavou.	Týn n. Vltavou.
Unhošt.	Smíchov.
Ústí nad Labem.	Ústí nad Labem.
Ústí nad Orlicí.	Lanškroun.
Ústí.	Litoměřice.
Vary Karlovy.	Karl. Vary.
Velvary.	Slané.
Veselí.	Třeboň.

